

315 - 316

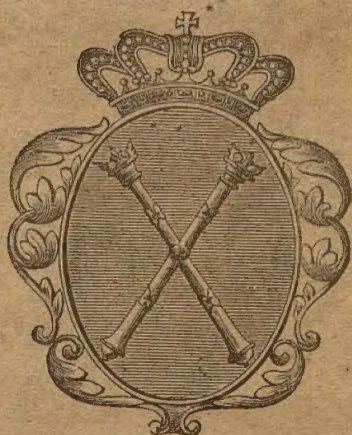
Inc.

is pro Collegio maior
 Chez Ingen Joannem
 Sacretheologie
 ret 2 y co

Iste Ioannes Sommerfelt erat vir doctissi-
 mus et multarum Academicarum vel ut tunc
 vocabantur Studiorum Universitatum perita-
 stratione clarissimus, alias vocabatur Aesti-
 campianus quia Sommer Germanus est
 Aestas. Felt vero campus. Silesius fuit
 ex Sommerfelt non procul a Glogouia ma-
 iori. Facit illius mentionem Henricus Agrip-
 pa in epistolis. quod legerit Plinii natura-
 lem historiam in studio Coloniensi. Faunus
 et alii in Academia Lipsiensi de schola
 ab ipso fundata.

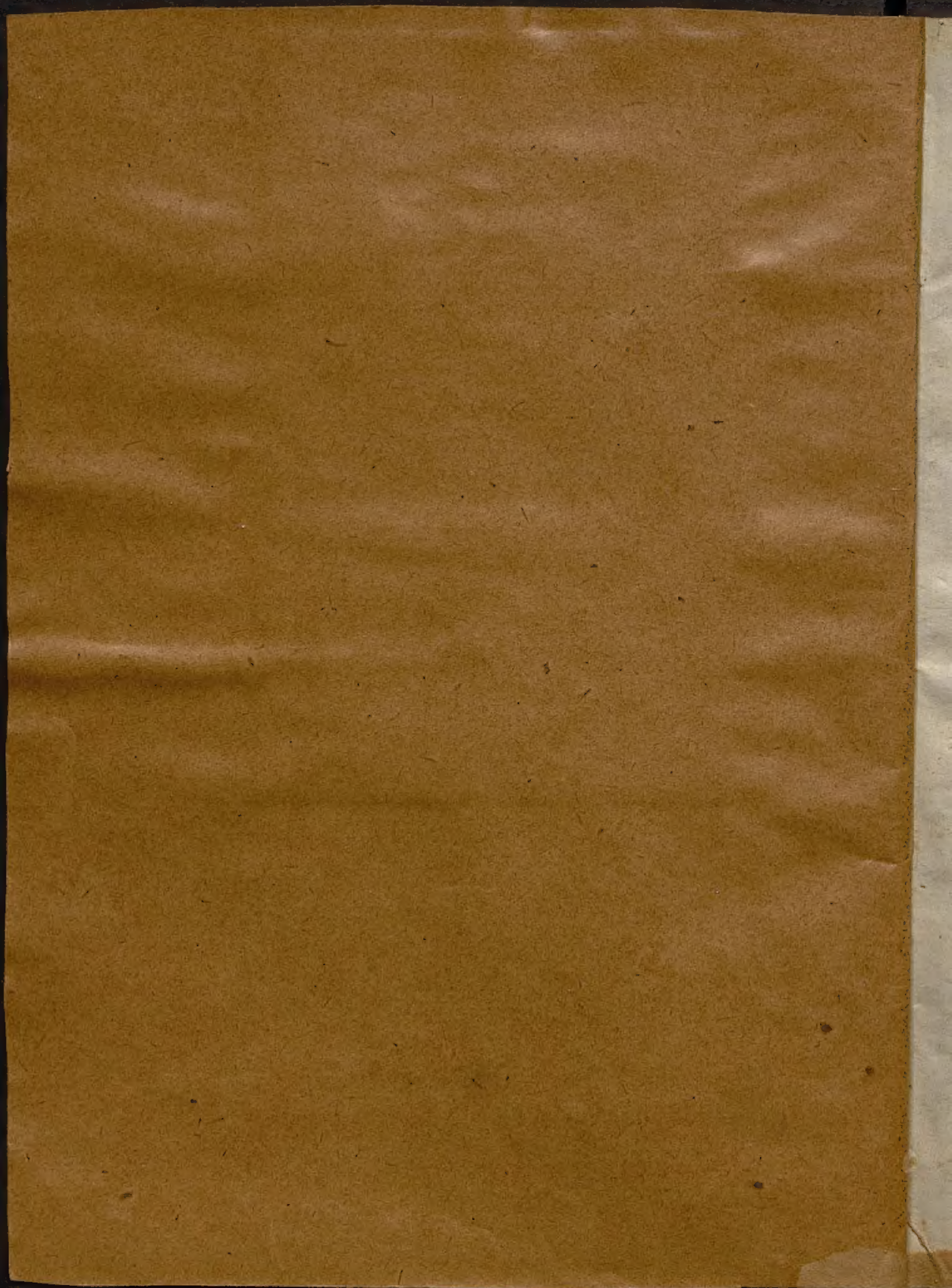
152
 152

Biblioteka Jagiellońska.

wypis z pr. c = Inc. 2579

J. IX. 22 pa. a-b

Johānis Somersfeld sum

**Ricardus de media villa su-
per quarto sententiarum.**

*Ricardus super sententias.
Sedidii ~~libra~~ libra annis
Albeni natus foris*

502

10927

Tabula

In noie xpi gl'iofeq; v'gis almiſue ma-
tris ei'. Incipit tabula ſin ordinēz alphabetti
edita: oīuz q̄ in hoc 48to Ricardi ſup ſuias tra-
dunt. pcedēs p diſtictōes articuloz & qōnēs.
Ad tñ q̄ quicūq; i tota iſta pnoīata tabula dī
v'tz denotat eſſe qō pncipal' q̄tūſcūq; v'o dī.
An. tūc nō ē qō pncipal' ſz denotat i qōne pñ
cipali vel corpe qōnīs cōtineri. hac. n. dōmtia
cognita facillime omnia que reperire volue-
ris adinuenies. Incipit. A.

Abbas.

Abbates possint excoī
care ſubditos
ſuos p'tate ordinaria. diſt. 18. ar.
4. q. prima. d.

Utr abbati excoīcato teneatur
mōaci obedire. d. 18. ar. 11. q. 3. a.

An abbas excoīcat' poſſit alī
que d mōacīs pſtitue vicariū ſuū. diſt. 18. ar. 11.
An ſine abbatis licētia poſſit monac' transfer-
re ſe ad religionē arctioz. di. 38. ar. 8. q. 1. re.

Abbatisse.

An abbatisse habeāt clauēs eccleſie. diſt. 19. ar.
1. q. 1. e.

An abbatisse poſſint moniales ſuas bñdicere

An abbatisse poſſint euāgeliū legere. ibidē. e.

An poſſint publice predicare. ibidem. e.

An poſſint excoīmunicare vel ab excoīcatione
abſoluerē ibidem. e.

An poſſint clericos ſue iurisdictioni ſubditos
ſuſpēdere ab officio & bñficio. ibidem. f.

Abſolutio.

Ad abſoluēdi p'tas directe reſpiciat corp' xpi
myſticum. di. 13. ar. 2. q. 2. c.

An abſolui poſſit ſuperior ab inferiori in foro
penitentie. di. 18. ar. 5. q. 1. a. 2. d.

Utr abſoluēs aliquem de facto de illis pecca-
tis a quibus nō pōt eū abſoluerē de iure pec-
cet mortaliter. di. 18. ar. 2. q. 5. a.

Utr abſoluēs ab excoīcatōe nō in ſcriptis penā
ſuſpēſiōis icurrat. di. 18. ar. 8. q. 3. a.

An ſi abſoluat nō in ſcriptis teneat abſolū. ibidē. c.

Quot & q̄ ſūt caſus illi q̄ excipiūt ab illa reglā
q̄ ille q̄ iniecit man' violētās i clericū ſeu re-
ligioſūz nō pōt abſolui niſi p papā vel p illū
cui cōmiſerit. di. 18. ar. 9. q. 1. c. d. e. 2. f.

An abſolū ab excoīcatōe exiit i piculo mortis
ab eo q̄ alias ipz abſoluē nō potuiſſz debeāt ci-
miterū & alia ſuffragia eccleſie dnegari. ibidē

An de abſolutionis neceſſitate ſit iura-
mentum. diſtin. 18. ar. 10. q. 2. c.

Utrum abſolutus ab officiali epī excoīcati ſit
vere abſolutus. di. 18. ar. 10. q. 4. a.

An qñ abſoluēdi p'tas ab excoīcatōe concedit

alicui a dño papa: eo ipſo ſtelligat concedere
p'tatē diſpēſandi i irregularitate occasione il-
lius excoīcatōis contracta. di. 18. ar. 13. q. 5. c.
An abſolū q̄ nō in foro pñie ſit dignior illa q̄ ē
per cōceſſionē indulgentie. diſt. 20. ar. 5. q. 2. b.
An abſoluēdi p'tas fuerit a xpo data an ſit re-
ſurrectionem. di. 2. ar. 2. q. 5. c.

Abſtinentia.

Utrum abſtinentia ſit virtus. diſt. 15. ar. 3. q. 1. ar.

Accidens.

Utr accētia fieri ſine ſubſo ſit poſſe. d. 12. ar. 1. q.

An accētia ſint bitudies ſub e. di. 12. ar. 1. q. 1. a.

An d accētiōe ſit aptū natū eē i aliq. ibidē. a.

An accētibz ſit ſub a rō exiſtendi. ibidē. a.

An d accētiō diſſōne ſit ſub a. ibidē. a. ibidē. a.

An ſine accētiōe poſſit ſz facē totā ſ bz mūdī.

Utr accētiō i ſacſo ſit ſine ſubſo. di. 12. ar. 1. q. 2. a.

An accētibz i ſacſo altaris deſcēt bz ſubſtā-
tie ad per ſe exiſtēdum. di. 12. ar. 1. q. 2. d.

An accētiō i ſacramēto altaris immutent
ſenſum naturaliter. di. 12. ar. 2. q. 1. a. 2. b.

An accētiō qd ē i ſubſo mediātē alio accētiōe pñs
ordie nāe iſozmet illd q̄ ſbz. di. 14. ar. 5. q. 1. a.

An p accētia tñ ſit pſitas ſz nūcz. d. 49. ar. 4.

Accuſatio.

An accuſationēz debeat precedere monitio ſe-
creta. di. 19. ar. 3. q. 2. b.

An accuſator & iudex poſſit eſſe idē. diſt. 19. ar.

3. q. 3. b. Idem habetur & ar. 4. q. 2. c.

Utrum accuſatus poſſit repellere accuſatozēz
in aliquo caſu. di. 19. ar. 4. q. 1. a.

An accuſatus poſſit recuſare eum qui accuſat
de crimine abſens per lſas. diſt. 19. ar. 4. q. 1. b.

An ſi non vult inferbere. ibidem. b.

An ad accuſandum debeat admitti ſecunduz
iura hereticus & paganus apoſtata. ibidē. c.

An alias criminofus. ibidem. c.

An conſpirator. ibidem. c.

An inceſtuoſus. ibidem. c.

An ille qui eſt male opīnionis. ibidem. c.

An litigoſus & calumniator. ibidem. c.

An iſamis. ibidē. c. An mulier. ibidem. d.

An excoīcat'. ibidē. c. An ipubes. ibidem. d.

An inimicus. ibidē. c. An pauper. ibidē. d.

An fortilegus & diuinator. ibidem. d.

An accuſatozem qui non poteſt fieri ſacerdos
poſſit repellere ſacerdos. ibidē. d. dē. d.

An accuſatozē laycū poſſit repellē cleric'. ibi.

An accuſat' poſſit recuſare accuſantē. ibidē. d.

An accuſare poſſit ſeruus. ibidem. e.

An q̄ accuſat nō bono zelo ſint audiēdi. ibidē. e.

An accuſatus poſſit recuſare cohābitantē ini-
micis ſuis. ibidem. e.

An illū q̄ iurauit nō accuſare ſpſum. ibidē. e.

BIBLIOTHECA

VNI. CLAUD.

CRACOVENSIS

An illū q̄ tulit testiom³ s̄ ipsi in eadē cā. ibidē. c.
An ad accusandūz crimen heresioz: z simonier:
z lese maiestatis admittantur criminoli: z ista
mes: z inimici. ibidē. g. bas. ibidē. g.

An accusatio noceat accusato si nihil s̄ enī p.
Utrum accusatus possit in aliquo casu recusa
re iudicem. distinctione. 19. ar. 4. q. 2. a.

Accusatus in quibus casib⁹ potest recusare iu
dicem. di. 19. ar. 4. q. 2. b.

An accusatus qui recusat iudicē ex iniusta cā
vel iniusto modo sit puniendus. ibidē. c.

Utrum accusatus in aliquo casu possit excipe
re contra testes. di. 19. ar. 4. q. 3. a.

An accusatus possit excipe illos qui sunt fu
rosi vel mente capiti. di. 19. ar. 4. q. 3. a.

An contra minores. 14. annis. ibidē. a.

An contra victos de crimine. ibidē. b.

An contra infames. ibidē. b.

An s̄ illū q̄ p̄stet se sociū eiusdē criminis. ibidē.

An hereticus s̄ catholicum. ibidē. b.

An contra inimicum. ibidē. c.

An contra domesticos z familiares accusato
ris. ibidē. c.

An s̄ p̄ductos d̄ domo actoris vs̄ accusatoris.

An s̄ nimia paupertate laborantes. ibidē. d.

An contra mulierem. ibidē. e.

An clerici contra viles personas. ibidē. f.

An ad accusandum admittatur aliq̄s qui non
admitteretur ad testimonium. ibidē. f.

An accusare possint patres z m̄ses q̄ m̄fimo
nium non sit contractum. di. 41. ar. 2. q. 4. a.

Actus.

An omnis actus meritorius sit alienus virtu
tis. di. 14. ar. 6. q. 1. a. 7. d.

An act⁹ deus sit satisfactorius. di. 15. ar. 5. q. 1. a.

An actio sit in genere moris ex sui cōparatio
ne ad rōnem z voluntatem. di. 16. ar. 2. q. 2. d.

An idē actus penitendi in numero p̄mo infor
mis: postea possit formari. di. 17. ar. 1. q. 2. b.

An idē actus penitendi prius ordine nature
gratificetur q̄ subm. di. 17. ar. 1. q. 4. b.

An act⁹ sit nobilior q̄ hit⁹. di. 49. ar. 1. q. 4. b.

Actio.

An actio possit esse inter duo equalia in virtu
te. di. 48. ar. 2. q. 4. g.

An ad actōē sup̄naturalē possit s̄l cōcurrere
vires n̄alis cūz sup̄n̄ali. di. 49. ar. 3. q. 2. b. g.

Aer.

An i aere redeat eadē ymbria i nūero. di. 22. ar.

Agens.

An agens aliquod naturale respōdet cuiuslibz
inclinatōi naturali. di. 43. ar. 4. q. 3. b.

An oē agēs sit nobil⁹ patiete. d. 44. ar. 2. q. 9.

An agēs z patēs siml⁹ z semel possit eē idem
resp̄cū eiusdē. z fm idē. di. 49. ar. 3. q. 4. b. b.

Adoptio.

Utr̄ adoptio alie⁹ sit c̄nce p̄sone i filiū vl̄ ne
potē vl̄ deiceps legitia assūptio. d. 42. ar. 2. q.

An adoptare possit q̄s. d. 42. ar. 2. q. 1. b. 1. a.

Adoptio z arrogatio q̄o differunt. ibidē. d.

Aduentus christi.

An aduēt⁹ xpi p̄uenient dicat plēitudo t̄pis. d. 1.

Aduocatus.

An aduocat⁹ possit vēdē p̄fociniū. di. 25. ar. 3.

Adulter.

An adul⁹ hō possit eē i hac vita de lege cōi p̄
aliq̄d mōntū sine q̄cūqz p̄ctō. d. 21. ar. 3. q. 1. b.

Utr̄ adul⁹ q̄ machinat⁹ ē in mortē adul⁹ z e.
tere possit eā ducē in vxorē. di. 35. ar. 3. q. 3. a.

Utr̄ adulter dās fidē adultere de p̄hendo cūz
ipa viuente marito possit eam post mortē ma
riti ducere in vxorē. ibidē. q. 4. a.

Si adulteri promissio firmata fuerit iuramen
to sine fidei datione quid vdm est. ibidē. b.

Si p̄missio ipsi⁹ fuerit simplr scā qd ē vdm. ibi

Adulterium.

Utrum propter adulterium vxoris liceat viro
dimittere ipsam. di. 35. ar. 1. q. 1. a.

Quot z q̄ sūt casus i q̄b⁹ pp adulterium: nō licet
viro dimittere vxorē. di. 35. ar. 1. q. 1. b. z. d.

Utrum propter adulterium teneatur vir dimit
tere vxorem suam. di. 35. ar. 1. q. 2. a.

An ante iudicium ecclesie possit eam dimitte
re quantum ad thozū. di. 35. ar. 1. q. 3. b.

An teneat debitū reddē si p̄pellat p̄ ecclīa. ibi

An pp adulterium liceat viro dimittere. dē. b.

Utr̄ q̄tū ad cohabitationē z thozū siml⁹ sine
iudicio ecclesie si iter eos nō erat m̄fimonium
contractū in facie ecclesie: nec etiā corā testi
bus: sed tñ illis p̄iugibus h̄ sciētib⁹. ibidē. c.

An si de adulterio accuset vir vxorem corā iu
dice agendo ad separationem tantūz debeat
precedere p̄scriptio. ibidē. c.

Utr̄ q̄tū ad separationē pp adulterium sint eq̄
lis cōditionis vir z vxor. di. 35. ar. 1. q. 4. a.

An de adulterio accuset liberius vir vxores q̄
econuerso. di. 35. ar. 1. q. 4. a.

An adulterium sit grauius peccatum omnib⁹
pensatis in muliere q̄ in viro. ibidē. c.

Utrum adulterium sit grauius peccatum q̄ co
gnoscere mortale benedictā. di. 35. ar. 1. q. 5. a

Utrum adulterano de licentia viri: nō tamen
ab eo coacta possit ab eo quantum ad thozū
z cohabitationem dimitti. di. 35. ar. 2. q. 1. a.

Utrum vir vxorem suam quā nondum cognō
uit tradens adulterandā cōsanguineo p̄prio

Tabula

inuitam possit postea contra voluntatem illius religionem intrare. ibidem. q. 2. a.

Utrum possit ab ea debitum petere. ibides. q. 3. a.

Utrum vxor postq̃ tradita fuit adulteranda consanguineo mariti possit a viro debitum petere. ibidem. q. 4. 2.

Utrum adulterium sit concubitus soluti cum coniugata nodi a marito cognita. ibide. q. 5. c.

Utrum propter adulterium liceat viro occidere vxorem. di. 37. ar. 2. q. 1. a.

An adulterium sit grauius peccatu q̃ stupru. di. 41. in expositione littere. c.

Affinitas.

Utrum affinitas contrahatur per quacūq̃ carnalem copulam. di. 41. ar. 1. q. 1. a.

An affinitas h̃as p̃ pollutōez facta nō in vase nati ad illū vsū ordiatur. di. 41. ar. 1. q. 1. a. r. c.

Utrum affinitas contrahatur per matrimoniu non consummatum. di. 41. ar. 1. q. 2. a.

An affinitas contrahatur per fractionez claustrorū sine seminis effusione. di. 41. ar. 1. q. 1. c.

Utrum affinitas h̃as p̃ spōsalia. di. 41. ar. 1. q. 3. a.

Utrum affinitas cāet ex affinitate. ibides. q. 4. a.

Utrum affinitas impediat m̃st̃. di. 41. ar. 2. q. 1. a.

Afflictio.

An affligi possit aliq̃ iuste sine culpa. di. 25. ar. 5. q. 2. c.

An afflictio sit res positua. di. 50. ar. 5. q. 3. a.

Agnus pascalis.

An agñ pascalis fuerit sacm̃. di. 1. ar. 1. q. 3. a.

An p̃ceptum de comedēdo agnū pascale festinanter fuerit rōnabile. di. 1. ar. 3. q. 2. a.

An agnum pascalem comederit xp̃us. 14. luna in vespere. di. 11. ar. 2. q. 3. d.

Angeli.

An angelorū delectatio minuat per ministeriū qd̃ nobis exhibent. di. 45. ar. 1. q. 4. a.

An angeli offerant orationes ñas: 2 quo modo. di. 45. in expositione littere. d. e.

Animal.

An aial sit geñ in q̃ aial. di. 14. ar. 2. q. 1. c. r. f.

An h̃. hō est aial iquātū aial sit falsa. ibides. c.

An aialis diffinitio iquātū animal predicetur de diffinitionibus specierum. ibidem. f.

An animalia imperfecta careant potentia mouendi se secundum locuz. di. 50. ar. 2. q. 2. b. p.

Anima.

An aia rōnal sit incorruptibil. di. 43. ar. 1. q. 1. c.

Anima ad quid data est corpori. ibidem. i.

An aia q̃ est h̃ corporis forma potuisset a p̃ncipio creationis fuisse conueniens forma alterius corporis similis illi quo ad omnia excepta

sola d̃fntia numerali. di. 43. ar. 1. q. 2. b.

An ex aie vniōe ad ips̃ corpus. resultet qd̃d forma toti? q̃ est humanitas. dist. 43. ar. 1. q. 3. i.

An anima in corpore corruptibili habeat imperfectiorem suaz naturalem operationez q̃ separata. di. 49. ar. 2. q. 7. l.

An anime rōnalis essentia addat vltra ei? eēntiā aliquā relationem ad compositū p̃stitutū vel p̃stituibile ex anima 7 corpore. ibide. r. a.

An sit idem modus exiēdi nāliter quo aia existit i corpore 7 q̃ existit separata. di. 50. ar. 1. q. 2. r.

An aia possit recipere p̃fectiōez exiēdi modum absq̃ h̃ q̃ recipiat p̃fectiō? eē. di. 49. ar. 2. q. 7.

An anime coniuncte corpori sit naturalis modus itelligēdi i fantasmate. di. 50. ar. 1. q. 2. r.

An anima duz est corpori coniuncta indigeat organo ad exercendum actum quem exerceat nō potest separata. di. 50. ar. 2. q. 2. c. i.

Anima quare dicitur propius motor alicuius corporis. di. 50. ar. 2. q. 3. c.

Anima separata.

Utrum anime separate a corporibus debeant vniiri iterz corporibus. di. 43. ar. 1. q. 1. a.

An si aie separe non essent corporibus iterum vniēde frustra esset naturalis inclinatio aie ad perficiēdū corpus. di. 43. ar. 1. q. 1. f.

An q̃ anime separate vniantur iterum corporibus requir̃ h̃ perfectio vniuersi. ibidem. g.

Utrum anime separate vniantur eisdem corporibus in numero a quibz separate fuerunt. di. 43. ar. 1. q. 2. a.

An q̃ anime separate vniantur iterum eisdem corporibus requir̃at h̃ rectitudo diuine iusticie. di. 43. ar. 1. q. 2. b.

An aliq̃ aie separe crucient. di. 44. ar. 2. q. 1. c.

An aie aliquę cruciabunt eternaliter. ibides. f.

An anime separate cruciētur in loco determinato. ibidem. f.

Utrum anime separate cruciantur igne corporeo. di. 44. ar. 2. q. 9. a.

Anime separate quo modo cruciabuntur ab igne corporeo. di. 44. ar. 2. q. 9. o.

An aie separe patientur in purgatorio ab alio elemento q̃ ab igne. dist. 44. ar. 2. q. 10. b.

Utrum animaz separataz sunt aliqua corporalia receptacula. di. 45. ar. 1. q. 1. a.

An aie separe magis conueniant cū vno loco corporali q̃ cum alio. di. 45. ar. 1. q. 1. a. r. c.

Animarum separatarū que 2 quot sunt receptacula. di. 45. ar. 1. q. 2. a.

Utrum aie separe aliqū creāt̃ d̃ receptaculis suis q̃ h̃nt post corporis mortē. ibidem. q. 3. a.

Utrum aiaz separataz receptacula augeat earū delectationem vel afflictionem. ibidem. q. 4. a.

Tabula

Utrū aīe oēs sepeate decedētū in charitate co-
gnoscat oīones nostras. di. 45. ar. 7. q. 1. a.

An aīe sepeate q̄ sūt in purgatorio cogiscat sup-
plicatōes q̄s eis pōūgin. di. 45. ar. 7. q. 1. c.

Utrum anime omnes sepeate decedētū in
charitate oīent pro nobis. di. 45. ar. 7. q. 2. a.

An anime sepeate existētes in purgatorio oīet
pro seipsis. di. 45. ar. 7. q. 2. a. r. d.

Utrum animarū separatarū decedētū in
charitate oīones q̄s faciunt p nobis exau-
diantur. di. 45. ar. 7. q. 3. a. r. c.

An animarū separatarū in purgatorio existe-
tū oīones pro sint viuis. di. 45. ar. 7. q. 3. d.

An anime sepeate a corporibus in charitate
possint nobis aliquid mereri. ibidez. a. r. f.

An animarū separatarū in purgatorio exi-
stētū oīones possint sibi ipsis. ibidez. f.

Utrum anima separata cognoscat aliquid sen-
sibiliter. di. 50. ar. 1. q. 1. a.

Utrū aīa separata cognoscat aliquid itellectua-
liter p spēs in corpore acceptas. ibidē. q. 2. a.

An anima separata intelligat melius q̄ cōiun-
cta corpori corruptibili. d. 50. ar. 1. q. 2. b.

An aīa sepata intelligat p spēs pcreatas. ibidē. b.

An per species quas a deo recipit i separatio-
ne a corpore. ibidem. i.

An in anima separata sint species per quas in-
telligebat cum corpore. ibidez. m.

An anima separata possit de nouo acq̄rere ali-
quam speciem intelligibilem. ibidē. m.

An anime sepeate paruulorum intelligant p
species a deo infusas. ibidem. q.

Anima separata: q̄re p̄uino intelligat per vnā
speciem determinatam q̄ per aliā. ibidem. a.

Utrū aīa sepata cogiscat singlaria. di. 50. ar. 1. q.

An aīa sepata per eandem speciem itel-
ligat vniuersale r singlarē. di. 50. ar. 1. q. 3. a.

Utrum anima separata possit se mouere de lo-
co ad locū per suā nālē vtutē. ibidem. q. 2. a.

An aliq̄n se moueat de loco ad locū. ibidē. d.

Utrū aīa sepata possit mouere aliq̄d corpus de
loco ad locū p suā nālē vtutē. ibidem. q. 2. a.

Utrū aīa sepata possit p suā nālē vtutē vniri ali-
cui corpori vt p̄p̄t motor ei. ibidez. q. 3. a.

Anima beata.

An anima quilibz beata fuerit p̄sens in obi-
tu beate virginis. di. 45. ar. 1. q. 3. d.

An anime beate cognoscant supplicatōes q̄s
eis porrigimus. di. 45. ar. 7. q. 1. b.

Utrum anime beate oīent pro illis qui sunt in
purgatorio. di. 45. ar. 7. q. 4. a.

An anime beate ideo non proficiunt in perfe-
ctiōe: q̄ sūt ex statū merēdi. d. 49. ar. 1. q. 7. c.

An i aīa q̄lz b̄tā sit i suo sūmo tota pfectio act⁹

educibil⁹ d̄ p̄t aīe q̄n ē sine corpore suo. ibidem.

An in anima qualibz beata sit naturalia a ppe-
titus ad complementum totius perfectionis

cuius capax est absolute. di. 49. ar. 2. q. 8. b. c.

An anime beate pōtēt ab angelis. An mo-
ueant seipsas. di. 50. ar. 2. q. 1. a.

Aīa corpori icorruptibili cōiūct.

An anime corpori icorruptibili cōiūcte vir-
tus erit perfectior q̄ ante. di. 49. ar. 2. q. 7.

An aīa q̄libz corpori icorruptibili p̄iūcta sit hitu-
ra pfectiorē modū essendi q̄ modo. ibidē. k.

An anima corpori icorruptibili cōiūcta sit
hitura aliū modū. existēdi q̄ habeat dum est

corpi corruptibili cōiūcta. di. 50. ar. 1. q. 2.

An anima quilibet corpori icorruptibili con-
iūcta habebit perfectiorē relationē ad da-
torē essendi q̄ modo. di. 49. ar. 2. q. 7.

An aīe beate corpori icorruptibili p̄iūcte itel-
ligēt aliq̄d in fantasmate. di. 49. ar. 4. q. 1.

An aīa q̄lz b̄tā corpori icorruptibili p̄iūcta possit
illud p̄desare v̄l rarefacē. di. 49. ar. 4. q. 5.

Utrum anima beata corpori icorruptibili cō-
iūcta possit illud mouere in instanti ratiōe

agilitatis. di. 49. ar. 4. q. 8. a.

An anima corpori icorruptibili cōiūcta in-
telligit p species in corpore corruptibili acce-
ptas p q̄s r intelligit sepata. di. 50. ar. 1. q. 2.

An aīa corpori icorruptibili cōiūcta parti-
cipabit p̄ncipalius modū exiēdi itellectuali-
ter q̄ modū essendi sensibiliter. ibidem.

An anima corpori icorruptibili cōiūcta in-
telligit aliquid in fantasmate. ibidem.

An poterit intelligere sensibilia n̄ i fantasmate.

An eandē rem poterit intelligere ibidē.
v̄troq̄ modo simul. ibidem.

An modus intelligendi infantasmate erit sibi
naturalis vel supernaturalis. ibidem.

An anima corpori icorruptibili cōiūcta pfe-
ctius intelliget in fantasmate q̄ separata in-
telligat sine fantasmate. ibidem.

Annūersarium.

An in annūersario celebrādo liceat recipere
certos redditus. di. 35. ar. 3. q. 2. a. f.

Aqua.

Utrum aqua sit apponenda in vīno consecrā-
do. di. 11. ar. 3. q. 1. a.

An aquam apposuerit xp̄istus cum sacramē-
tū instituit. di. 11. ar. 3. q. 1. c.

Quid per aquē appōnēz significat. ibidem. d.

Utrū de aqua minus debeat apponi q̄ de vi-
no. di. 11. ar. 3. q. 2. d.

Utrum aqua illa simul cum vīno cōuertatur
in sanguinem. ibidem. q. 3. c.

Tabula

Utrum si sine aqua consecraretur vinum conuerteretur in sanguinem. ibidem. q. 4. a.

Utrum ex aqua et vino comixtum equaliter conuertatur in sanguinem. ibidem. q. 5. a.

Utrum si aqua fuisse appositā in dolio vel vase de quo accipit vinus psecrandū sciret a sacerdote teneret aliā aquā apponere. ibidē. q. 6. a.

Aqua expiationis.

An per aque expiationis tactum rōnale fuerit q̄ sacerdos redderet imundus per quā alii quos mundabat. di. 1. ar. 3. q. 2. b. g.

Aqua benedicta.

An aq̄ b̄dicate asp̄sio sit sac̄z. di. 1. ar. 1. q. 3. a. f.

Arbitrium liberum.

An liberum arbitrium moueatur in instanti. di. 17. ar. 4. q. 6. g.

An libez arbi. recipiat magis et min⁹. ibidē.

Archidiaconi.

An archidiaconi possint excommunicare subditos suos. di. 18. ar. 4. q. 1. d.

Ardere.

An ardere possit aliquid naturaliter et nō consumi. di. 44. ar. 2. q. 5. e.

Ars.

An ars possit reducere formā artificiale eadē in nūero post corruptiōes. di. 43. ar. 1. q. 2. c. l.

Attritio.

Utrum attritio possit fieri p̄trito. di. 17. ar. 1. q. 2. a.

Utrum attritiōe facientis qd̄ in se est necessarium sit fieri contritiōem. ibidē. q. 3. f.

Aureola.

An aureola sit p̄mū accēitale. di. 49. a. 5. q. 3. d.

Utrum aureola sit in anima vel in corpore. di. 49. ar. 5. q. 4. a.

An aureolā v̄ginitatis sit habitura electa violententer oppressa. di. 49. ar. 5. q. 4. a. d.

Utrum aureola sit in christo. di. 49. ar. 5. q. 5. a.

An aureola sit p̄mū dimittim⁹. di. 49. a. 5. q. 5. b. f.

Utrum aureola debeat angelis. di. 49. ar. 5. q. 6. a.

Baptismus.

Utrum baptismus Joānis fuerit sacramentū. di. 2. ar. 2. q. 1. a.

Utrum baptismus Joannis fuerit institutus a deo. ibidē. q. 2. a.

An fuerit institutus a Joanne. di. 2. ar. 2. q. 2. a.

An recte dictus sit baptismus Joānis. ibidē. c.

Utrum baptismus Joannis conferat gratiaz. di. 2. ar. 2. q. 3. a. b.

An imprimat caracterem. di. 2. ar. 2. q. 3. b.

An fuerit perfectior q̄ circūcisio. ibidē. c.

Utrum baptizati baptismō Joannis reman-

serunt obligati ad recipiendum baptismum christi. di. 2. ar. 2. q. 4. a.

Utrum baptismus sit ablutio i aq̄. di. 3. ar. 1. q. 1. a.

Utrum baptismus sit ablutio actiua vel passiua. ibidē. q. 2. a.

Utrum baptismi diffinitiones sint conuenientes. ibidē. q. 3. a.

An in baptismo materia sit principalior q̄ forma. di. 3. artien. 1. q. 3. a. c.

Utrum in baptismi aqua virtus sanctificandi sit mediantibus verbis. di. 3. ar. 2. q. 1. a.

An in baptismo agens principalius operetur immediatius. di. 3. ar. 2. q. 1. b. g.

Utrum baptismi forma sit ordinatio ad sanctificandum. di. 3. ar. 2. q. 2. a.

An ista ordinatio que dicitur forma baptismi accadat rebz et signis. di. 3. ar. 2. q. 2.

An baptismi forma plus habeat de esse q̄ eius materia. ibidē. a.

Utrum baptismi forma consistat ita p̄esse q̄ nō liceat aliqd̄ subtrahē vel addere seu p̄ quācūq̄ aliū modū imutare in his v̄bis. Ego te baptizo in noīe patris et filii et sp̄s. s. di. 3. ar. 2. q. 3. a.

An in baptismi forma predicta liceat aliquid interponere. di. 3. ar. 2. q. 3. c.

An verbum pro verbo ponere. ibidē. c. d.

An verba corrumpere. ibidē. d.

An verba transponere. ibidē. e.

An baptism⁹ possit tradi in noīe xpi. ibidē. f. f.

An bapt⁹ sit si dicat ego te baptizo i noīe rini.

Utrum baptismi m̄a sit aliquid rat. ibidē. f.

aliud ab aqua. di. 3. artien. 3. questio. 1. a.

An baptismus sit aliqua similitudo sepulture christi. di. 3. ar. 3. q. 1. a.

Utrum in baptismo aqua artificialis sit conueniens materia. di. 3. ar. 3. q. 2. a.

An baptismi aqua sit eiusdem speciei cū omni aqua. di. 3. ar. 3. q. 2. a.

An sit cōposita ex quatuor elemētis. ibidē. b.

Utrum in baptismo aq̄ mixta aliū elemēto vel elementato sit cōueniens m̄a. di. 3. ar. 3. q. 3. a.

An in baptismo aqua maris sit conueniens materia. di. 3. art. 3. q. 3. c.

An liscium. ibidē. c. d.

An vrina. ibidē. d.

An salina. ibidē. b.

An aqua paludosa. ibidē. e.

An glacies. ibidē. e.

An grando. ibidē. e.

An nix ante liquefactionem. ibidē. e.

Utrum de necessitate vnius actus baptizandi sit ministri vntas. di. 3. ar. 4. q. 1. a.

An baptizatus sit puer si imergat mut⁹ et mut⁹ proferat verba. di. 3. ar. 4. q. 1. a. c.

An baptizari possint p̄les s̄i ab vno. ibidē. a. d.

Tabula

Utrum de necessitate vnius actus baptizandi sit ablutionis et prolationis verborum simul dist. 3. ar. 4. q. 2. a.

Utrum ad actus baptizandi veritatem sufficiat immersio vna ibidem. q. 3. a.

An necessarium sit puerum ablui immergendo di. 3. ar. 4. q. 2. b.

Que pars ablucenda est si totum corpus ablui non potest ibidem. c. d.

An baptizatus sit puer si man^{us} vel pes tantus abluatur ibidem. d.

An semel immergere tantus preiudicet efficacie sacramenti ibidem. e.

Quis modus observari debeat immergendo ibi

Utrum baptismum instituerit christus de. e. ante suam passionem. dist. 3. ar. 5. q. 1. a.

An baptismum instituerit christus quando fuit baptizatus a Joanne di. 3. ar. 5. q. 1. b. e.

Utz ad baptismi susceptores fuerint hoies obligati ante xpi passionem di. 3. ar. 5. q. 2. a.

An baptismus suscepit veritates a fluxu aque de latere christi di. 3. ar. 5. q. 2. b.

Utz ad baptismi susceptores fuerint hoies obligati statim post xpi resurrectionem di. 3. ar. 5. q. 3. a.

An an. promulgationis notitia de observatōe baptismi post passionē xpi fides pēnā fuerit remedium p^{ro} uigiale pēnā di. 3. ar. 5. q. 3. d.

Utrum quando baptizantur pueri recipiāt effectum baptismi di. 4. ar. 1. q. 1. a.

An in bap^{tismo} puuli recipiāt hitus fidei ibidē. a.

An cū fuerint adulti facilius creāt in actū credendi q^{uam} si non essent baptizati ibidem. b.

Utz baptismi effectū recipiāt ficti di. 4. ar. 1. q. 2. a.

An baptismalem gratiam recipiant recedente fictione dist. 4. ar. 1. q. 2. d.

An tunc deleantur ex vi sacramēti prius suscepti peccata mortalia que fuerunt post sacramenti susceptionem commissā ibidem. d.

An remittatur eis pena debita ibidem. d.

An tunc deleantur venialia que fuerunt post sacramenti susceptionem commissā ibidem. e.

An illi qui baptismi effectum nō suscipiūt sint baptizandi ibidem. a.

An baptismi effectum magis impediāt fictio q^{uam} quodcūq^{ue} peccatum mortale ibidem. f.

Utz p baptismum flammis iustificati teneant ad susceptores baptismi flumini dist. 4. ar. 1. q. 3. a.

An baptizati fuerint beata virgo Joannes baptista a apostoli. di. 4. ar. 1. q. 3. a. c.

An baptizati baptismō christi tenerentur circuncidi ante passionem christi ibidem. a. e.

An baptismus habeat aliquam efficaciam in iam iustificatis ibidem. b. f.

Utrum baptismata sint martyrii et contritio

distinctio. 4. articuli. 2. q. 1. a.

An baptismus debeat dici fuisse diluuium dist. 4. articuli. q. 1. b.

An transitus maris rubri ibidem. b.

An ablutiones que fiebant in lege ibidem. b.

An species ignis missa super apostolos in die pentecostes ibidem. c.

Utz baptismus contritiōis seu pnie suppleat in adultis vicem baptismi ad. di. 4. ar. 2. q. 2. a.

Utz baptismus sanguis vel martyrii suppleat vicē baptismi aque in parvulis ibidē. q. 3. a.

An bap^{tismo} imprimat caracterē di. 4. ar. 2. q. 3. d.

An p baptismum sanguis possit puer spūaliter regenerari in utero matris ibidem. c. f.

An baptismi sanguis iustificet ex vi sacri ibid.

Utrum baptismi effectus sit delectio omnis culpe dist. 4. ar. 3. q. 1. a.

An ad baptismi effectum recipiendi in adultis sit necessaria penitentia di. 4. ar. 3. q. 1. a.

Utrum baptismi effectus sit remissio totius peccati ne peccato debite. di. 4. ar. 3. q. 2. a.

An per baptismum aperiatur baptizatis ianua paradisi di. 4. ar. 3. q. 3. c. d.

An ad baptismum iudeis venientibus sit aliq^{uod} penitentia indicenda ibidem. b. h.

Utrum baptismi effectus sit equalis in quolibet suscipiente di. 4. ar. 3. q. 3. a.

An baptismus equaliter debilitet fomitem in oibus suscipientibus ipius. di. 4. ar. 3. q. 3. c.

Utrum infantulus expositus cum quo nō innuitur signum seu testimoniū q^{uod} sit baptizatus sit baptizandus absolute vel euz conditione di. 4. ar. 4. casu primo. a.

Utz baptizatus debeat reputari paruulus pfect^{us} ab aliquo in aqua itentōe baptizandi et sub debita forma vbor^{um} ibidē. casu secundo. a.

Utrum baptizatus debeat reputari puer quez aliquis per chordam dimittit in puteū in calatho et extrahit baptizare itendens et verba debita proferens ibidem. casu tertio. a.

Utz baptizatus erit puer si dimitterent pān in puteū et postea exprimeret aq^{uam} sup puez sub debita forma vbor^{um} ibidem. casu tertio. b.

An baptizatus fuisse debeat reputari baptismō sanguinis ille bonus latro quem penituit di. 4. in expositione littere. a.

An baptizare puerum statim sit melior cōsuetudo q^{uam} expectare adultam etatē ibidem. b.

An baptismi aque sit melior q^{uam} baptismus sanguinis et penitentie ibidem. c.

An bap^{tismo} sanguis sit melior alijs duob^{us} ibidē. c.

An baptismi pnie sit melior q^{uam} alior^{um} ibidē. d.

Utrum baptismus possit tradi ab homine in aq^{uam} lo. dist. 5. ar. 3. q. 1. a.

Tabula

An baptismus traditus a bono ministro plus valeat q̄ a malo. di. 5. ar. 3. q. 1. c. e.
Utrum baptismus possit tradi ab angelo malo in spē hoīs apparēte. di. 5. ar. 3. q. 2. a.
Utrum baptizando malus homo peccet mortaliter. ibidem. q. 3. a.
An baptizare puer renuncians sacerdos curatus peccet mortaliter. di. 5. ar. 3. q. 3. a. d.
Utrum baptismum recipiens scienter ab hoīe malo peccet mortaliter. di. 5. ar. 3. q. 4. a.
An baptizans licet recipere a sacerdote q̄ non vult baptizare: nisi ppter scū. di. 5. ar. 3. q. 4. b. c.
An liceat ab eo emere aquā sanctificatā si eas graſſe cedere n̄ vult: nec al. possit h̄fi. ibidē. f.
Utrum baptizare possit qui non habz ordinē. dist. 5. ar. 4. q. 1. a. d.
An de baptismi necessitate sit aque sanctificatio. di. 5. ar. 4. q. 1. b.
An baptizare puerum in aqua sanctificata liceat layco. ibidem. d.
Utr̄ si baptizati possint baptizare. di. 5. a. 4. q.
An baptismi sacm̄ sit minoris dignitas q̄ sacramentum ordi. di. 5. ar. 4. q. 2. c.
Utr̄ baptizaf possit idē hō seips. di. 5. a. 4. q. 3. a.
Utr̄ baptizare possit bon' agēls. ibidē. q. 4. a.
Utrum in baptizante requiraf fides ad hoc vt verz possit pferre baptismum. di. 6. ar. 1. q. 1. a.
An in baptizando principalior sit baptizans q̄ paruulum offerens. di. 6. ar. 1. q. 1. a.
An i offerētib' puulū req̄raf fides. ibidē. a. d.
Utr̄ i baptizate req̄raf intentio. di. 6. ar. 1. q. 2. a.
An ille q̄ credit baptismuz nihil valere possit b̄fe itentōez vere baptizādi. di. 6. ar. 1. q. 2. b.
Utrum in baptizante sufficiat intentio pure in habitu. di. 6. ar. 1. q. 3. a. d.
An baptizans non intendendo: vt per hoc si puer spiritaliter regeneret: sed vt p hoc ali quod cōmodū temporale consequatur impe diat baptismi effectuz. di. 6. ar. 1. q. 3. a. e.
Utruz baptizari possit puer baptismō aque in utero matris sue. di. 6. ar. 2. q. 1. a.
Utrum ad baptismum suscipiendam requiraf vsus rōnis in adultis. ibidem. q. 2. a.
An baptizari possint dormiendo obdormientes in voluntate non suscipiendi baptismuz. dist. 6. ar. 2. q. 2. a. c. e.
Utrum quando baptizantur adulti habentes vsum rōnis req̄ratur intentio in eis ad hoc: vt recipiāt sacramētū baptismi. di. 6. ar. 2. q. 3. a.
Utrū non baptizati adulti infideles sint cogē di ad suscipiendū baptismuz. di. 6. ar. 3. q. 1. a.
An heretici q̄ in bap' suscepērūt fidē baptismi sint cogē di ad obseruandā fidē. di. 6. a. 3. q. 1. e.
Utrum qui baptismum suscipiunt coacte reci-

piant caracterē baptismi. di. 6. ar. 3. q. 2. a.
Utrum baptizandi sint pueri iudeoz t̄ paganoz inuitis parentibus. ibidem. q. 3. a.
Utrū baptismus sit iterabilis. di. 6. ar. 4. q. 1. a.
An baptismi effectus principalior sit gratia q̄ caracter. di. 6. ar. 4. q. 1. a. c.
Utrum baptizatus ignorans se baptizatus pos tea faciens se sine conditione baptizari sit irregularis. ibidem. q. 2. a.
An baptizans ignoranter sit irregularis. dist. 6. ar. 4. q. 2. a.
Utrum consuetudo de expectando cōferre baptismum vsqz ad sabbatum pasce vel penth. sit rationalis. di. 6. ar. 4. q. 3. a.
An conuenientius fuisset expectare diem passionis. di. 6. ar. 4. q. 3. a. d.
An diem epiphie. ibidē. a. d.
Utr̄ illa q̄ post baptismū sūt ex quadaz solēntate aliqd significent t̄ qd. di. 6. ar. 6. q. 3. a.
An baptismum suscipiens iocose recipiat vere baptismum. di. 6. in expositione littere.
An posito isto casu. s. aut q̄ oporteat paruulū mori sine bap' aut dare pecuniā p ipso bap' licitū sit dare pecuniā p hoc. di. 6. ar. 3. q. 1. c. l.

Beatitudo.

An p beatitudinē terminetur oīs ale appetit' taz naturalis q̄ alius. di. 4.9. ar. 1. q. 2. a.
Utrum beatitudo sit vltimus finis vite humane. di. 4.9. ar. 1. q. 2. a.
An beatitudo sit vna omnium bonoz actus voluntatis. di. 4.9. ar. 1. q. 2. a.
An beatitudo igitur exteriorib' bonis. ibidē. a.
Utr̄ beatitudo sit qd creatū. di. 4.9. ar. 1. q. 3. a.
Utrum beatitudo sit actus. ibidem. q. 4. a.
An beatitudo hominis sit per vnionē eius cuz deo. di. 4.9. ar. 1. q. 4. b.
Utrum beatitudo sit actus anime tantum. di. 4.9. ar. 1. q. 5. a.
Utrum beatitudo sit actus intellectus t̄ voluntatis simul. ibidem. q. 6. a.
An beatitudinis obiectū sit deus ratione summe bonitatis t̄ v̄tatis s̄f. di. 4.9. ar. 1. q. 6. c.
An beatitudo sit p̄mū obm volūtatis. ibidē. d.
An beatitudo sit simpliciter qd sit i hoīe. ibidē. a. n.
An beatitudinis essentia sit amor amicitie t̄ concupiscentie. ibidem. o.
An de beatitudinis essentia sit p̄ncipali' amor amicitie q̄ amor ille quo deus dicitur amari amore concupiscentie. ibidem. o.
An beatitudo beate potentie ordinetur ad ali quid aliud q̄ ad beatitudinis obm. ibidem. s.
Utrum beatitudo principalius sit in actu voluntatis q̄ intellectus. di. 4.9. ar. 1. q. 7. a.
Utr̄ beatitudo p̄ncipalius p̄sistat in actu intel-

Tabula.

lectus speculatiui q̄ practici. *ibidem*. q. 8. a.
Utrū beatitudinē appetat oēs hoies. *di. 49. ar. 2.*
An beatitudinē cognoscant oēs hoies. *q. 1. a.*
mines. di. 49. ar. 2. q. 1. a.
An beatitudinē appetant nāliter. *ibidem*. b. f.
Utrū beatitudinē appetant oēs hoies de neces-
 sitate ex volūtate deliberatiua. *d. 49. a. 2. q. 2. a.*
Utrū beatitudo possit h̄fi i hac vita. *ibidē*. q. 6. a.
An beatitudo possit eē sine clara dei visione. &
 p̄fecta eius dilectione. *di. 49. ar. 2. q. 6. d.*
An beatitudo vera possit ab homine consequi
 ex puris naturalibus. *ibidem*. d.
An beatitudo anime possit ab homine consec̄
 de lege cōmuni in hac vita. *ibidem*. d.
Utrum beatitudo electorū erit maior post iudi-
 cium q̄ ante. *di. 49. ar. 2. q. 7. a.*
Utrū beatitudo participetur equaliter ab ol-
 bus. *ibidem*. q. 8. a.
An de beatitudinis eēn̄ sit scire se b̄tifi. *di. 49. ar. 3.*
Utrum de beatitudinis essentia sit gaudium. *q. 3. a.*
gaudium. di. 49. ar. 3. q. 6. a.
An beatitudo vera possit apprehēdi ab itelle-
 ctu sine gaudio. *di. 49. ar. 3. q. 6. d.*
An beatitudinis p̄fectio sit gaudiū. *ibidem*. b.
Utrum beatitudo corporis erit premium acci-
 dentale. *di. 49. ar. 5. q. 2. a.*
Beati.
Utrum in beatis omnes sensus erūt in actib⁹
 suis. *di. 49. ar. 4. q. 3. a.*
An in beatis potentie vegetatiue erūt in acti-
 bus suis. *di. 49. ar. 4. q. 3. a.*
An in beatis erit gustus in aliquo actu deser-
 uiente nutritiue. *ibidem*. b.
An in beatis inmutatio gustus erit ex vi beatitu-
 dinis anime t̄fi. *ibidem*. q. 3. k.
An in beatorū lingua causabitur vere aliqua
 humiditas saporosa. *ibidem*. l.
An beatorū olfactus erit ibi in suo actu. *ibidē*. b.
An in beatis erit motus inspirationis & respi-
 rationis. *ibidem*. n.
An in beatis erit tact⁹ in actu suo. *ibidem*. c.
An beatus q̄libet posset totam terrā cōmoue-
 re si vellet. *di. 49. ar. 4. q. 4. e.*
An beati post resurrectionem mouebunt se de
 loco ad locum. *di. 49. ar. 4. q. 7. a. c.*
An beati videbūt xpm oculis corporalibus in
 quocūq; loco celi empirei fuerint. *ibidem*. f.
Utrum in beatis erit aliquod premium accide-
 tale. *di. 49. ar. 5. q. 1. a.*
Utrū beati habebūt aliq̄d p̄m̄ accitale p̄ bo-
 nis opib⁹ q̄ fecerūt i petō mōtali. *ibidē*. q. 7. a.
Utrum beatus q̄libet gaudeat t̄fi de bono p̄-
 ximi sui q̄tū de suo. *ibidem*. q. 8. a.
An beatorū gaudium sit t̄fi q̄tū eorū eo

gnitio. *di. 49. in expositione littere. d.*
An b̄ti videāt penā dānatorū. *di. 50. ar. 3. q. 3. a.*
An beati compatiantur damnatis. *ibidem*. a.
An beatorū felicitas sit dānā sup̄plicii. *di. 50.*
An beati compatiantur peccatorū. *ar. 4. q. 1. g.*
 bus q̄ sunt in hac vita. *di. 50. in expōne lre. k.*

Bigami.

Utrum bigami teneantur non portare consu-
 ram. *di. 24. ar. 2. q. 3. a.*
Utrū bigami sint irreglares. *d. 27. ar. 4. q. 1. a.*
**Bigamic irregularitas in quot casibus cōtra-
 hitur. di. 27. ar. 4. q. 1. f.
Utrum bigamie irregularitas tollatur p̄ bap-
 tismum. *di. 27. ar. 4. q. 2. a.*
Utrum cum bigamis possit per summū pōtū
 cem dispensari. *ibidem*. q. 4. a.**

Bonitas.

An bonitatis ratio sit humilior vel vilior q̄ ra-
 tio entitatis. *di. 49. ar. 1. q. 7.*
An bōitas rō sit nobilior q̄ rō entitatis. *ibidē*.

Character.

Utrū caract sit aliqd absolutū i aia. *di. 5. ar. 2. q.*
An caract disponat aiam ad ḡfesu. *di. 5. ar. 2. q. 1. a.*
sceptionem. di. 5. ar. 2. q. 1. e. k.
An caract sit ad distinguendum baptizatus
 a non baptizato. *ibidem*. f.
An caract sit ad assidendū aiam deo. *ibidē*. f.
An caract educat in eē p̄ creatōem. *ibidē*. k.
An caract sit qualitas. *ibidem*. i.
An caract sit habitus. *ibidem*. i.
An caract sit sup̄naturalis pō^a passiva p̄ quā
 cathetizat⁹ pōt suscipe alia facta. *ibidem*. l.
An caract sit in aliqua illarū specierū q̄l-
 tatis quas p̄ha ponit. *ibidem*. n.
Utrū caract sit i eēn̄ aie v̄l i pō^a. *d. 5. ar. 2. q. 1. a.*
Utrū caract possit deleri. *ibidem*. q. 3. a.
An caract ex sui nā determinet potētiā ad
 aliquem actū vel passiōem. *di. 5. ar. 2. q. 3. e.*
Utrū caract imprimat p̄ q̄libz sac̄z. *di. 5. ar. 2. q.*
An caract imprimat per actus virtu-
 tum. *di. 5. ar. 2. q. 4. b.*
An caract imprimatur t̄fi in baptismo cōn-
 firmatione & ordine. *ibidem*. d.
Utrū caract imprimat in q̄libz ordie. *di. 24. ar. 4.*
An caracteres diuersi sp̄e imprimantur. *q. 2. a.*
 in diuersis ordinibus. *di. 24. ar. 4. q. 2. e.*
**Character in quo actu cuiuslibet ordinis impri-
 matur. di. 24. ar. 4. q. 3. a.
An caract qui p̄fertur in hostiarū ordine im-
 primat in clauū ecclesie traditiōe. *ibidē*. a. d.
An caract q̄ p̄fert in ordine lectoris imprimat
 in traditiōe codicis diuinae lectionū. *ibidē*. a. d.
An caract q̄ p̄fert in ordine exorciste imprimat**

Tabula

tur in traditioe libri exorcismoz. ibidē. a. d.
An caracter qui cōfertur in ordine accoliti im-
 pnat in traditōe cōdelabri cū cereo. ibid. a. d.
An caracter q̄ cōfert in ordie subdiaconi im-
 pnat in traditōe patene & calicis. ibid. b. e.
An caracter qui cōfert in ordine diaconi im-
 pnat in traditōe textus euangelij. ibidē. c. g.
An caracter qui cōfert in ordine sacerdotis im-
 pnat cū sibi ep̄s tradit calicē cū vino & pa-
 thenā cum hostijs. ibidem. c. h.

Caritas.

An caritas sit spūalis edificij fundamentū. di.
 14. ar. 10. q. 1. e.
An caritates possit quis habere ad seipsum. di.
 15. ar. 2. q. 7. a. d.
An caritas in p̄ria sit nobilior habit⁹ q̄ q̄cūq;
 habitus intellectus. di. 49. ar. 1. q. 7. f.

Carnes.

An a carnib⁹ debeamus abstinere die sabbati.
 di. 15. ar. 3. q. 5. a. f.
An carnes comedere q̄ natiuitas dñi celebrat
 feria. 6. sit licitū cūlibz. di. 15. ar. 3. q. 8. d.
An caro scā de semie: & illa q̄ sit d̄ nutrimento
 sint de vitate nāe dñi mō. d. 44. ar. 1. q. 4. e.

Castitas.

An castitas coniugalis fuisset p̄fectior in statu
 inocētie q̄ virginitas. di. 33. ar. 4. q. 2. a. f.

Cathecismus.

Utz cathetizari debeat puuli. di. 6. ar. 5. q. 1. a.
Utz cathecism⁹ debeat fieri añ bap^m. ibid. q. 2. a.
Utz cathetizare sit offm sacerdotz. ibidē. q. 3. a.

Celum.

An celū sit animatū. di. 43. ar. 1. q. 1. g. h.
An celi influentia sit nobilior in centro q̄ in cir-
 cūferentia. di. 44. ar. 2. q. 2. b. n.
An celo q̄decēte possit aliq̄ corp⁹ trāsmutare
 nālū aliū corp⁹ a sua nālī dispōe. di. 44. ar. 2.
An celestia corpora quiescēt post in- q. 6. c. f.
 dicium in illa habitudine que magis concor-
 dabit etis actiuis. di. 48. ar. 2. q. 4. e.
An celestia cōpa agāt p̄ lucē. d. 48. a. 2. q. 5. a. e.
An celi partes ponere diuisibiles: & eas iteruz
 post diuisionem vniri: sicut videmus in parti-
 bus aeris: includat celum esse corporalē. na-
 ture. di. 49. ar. 4. q. 3.

Cerimonie.

Utrum cerimonie omnes veteris legis eēt sa-
 cramenta. di. 1. ar. 3. q. 1. a.

Circūstantia.

Utrum circūstantia possit mutare spēm pec-
 cātī. di. 16. ar. 2. q. 1. a.
An circūstantia sit de ratione actus iquantuz

moralis est. di. 16. ar. 2. q. 1. b.
An circūstantia possit mutare obiectuz actus
 fm spēm moris. ibidem. c.
Utrum circūstantia possit mutare veniale pec-
 catum in mortale. di. 16. ar. 2. q. 2. a.
Utrum circūstantias omnes peccati tencan-
 tur homines confiteri. di. 17. ar. 3. q. 5. a.
An circūstātie sint 8°. & q̄ sūt ille. d. 17. a. 3. q. 5. f.

Circūcisio.

Utrum circūcisionis fuerit conueniens institu-
 tio. di. 1. ar. 6. q. 1. a.
Utrum modi circūcisionez celebrādi fuerit cō-
 nueniens ordinatio. ibidem. q. 2. a.
An cū illis quos circūcidit Josue in galgala
 fuerit dispensatum vt non circūciderent vsq;
 tunc. di. 1. ar. 6. q. 2. a. f.
Utrum circūcisio gratiaz conferret suscipien-
 ti ipsam. di. 1. ar. 6. q. 3. a.
An per circūcisionem potuisset peccatum ori-
 ginale dimitti si per eam nō fuisset data gra-
 tia gratum faciens. di. 1. ar. 6. q. 3. e.
An circūcisio imprimat caracterē in ala. ibidē. h.
An circūcisio p̄mo & expressi⁹ significabat p̄cti
 remissionem q̄ ḡfc collationem. ibidem. a. f.
Utrum circūcisionis cessatio seu euacuatio fue-
 rit cōueniens. di. 1. ar. 6. q. 4. a. c.
An aliorum legalium a circūcisioe cessatio fue-
 rit conueniens. di. 1. ar. 6. q. 4. e.
An circūcisio durauerit in sua virtute vsq; ad
 xpi passionem. ibidem. g.
An circūcisio dicatur conuenienter data fuis-
 se in sedus sempiternum. ibidem. h.
An circūcidendo Paulus Thimoteum fece-
 rit bene. ibidem. b.
An circūcidendo licebat aliq̄ puenire diē
 octauum di. 1. in expositione lfe. c.
An ad circūcisionem non obligari mulieres
 fuerit conueniens. ibidem. d.
An ad circūcisionem fuerint obligati iudei vs-
 q; ad xpi passionem. di. 1. ar. 6. q. 4. g.

Claues.

Utrum claues regni celoz sint date ecclesie.
 di. 18. ar. 1. q. 1. a.
An clavis pueniēter diuidatur in clauē aucto-
 ritatis & excellētē misterij. di. 18. ar. 1. q. 1. b.
An clausura celi diuidat in vsem nō ppetuā: &
 in particularē non perpetuā. ibidem. c.
An claues iferni habeat ecclesia. ibidem. d.
Utz claues sint date ad ap̄edū inf. di. 18. ar. 2.
An claues sint date p̄ncipalins ad ape- q. 2. a.
 riendū q̄ ad claudendum. di. 18. ar. 1. q. 2. b.
An per clauium potestatem iudex ecclesiasti-
 cus possit aperire & claudere tripliciter. & q̄

Tabula

sunt illi modi. *ibidem. c.*

Claves que et quot sunt. *di. 18. ar. 1. q. 3. a.*

Utrum claudus vii pro sua voluntate liceat sacerdotibus. *di. 18. ar. 1. q. 4. a.*

Utrum per clauis potest possit remittere sacerdos peccatum quod ad maculam. *di. 18. ar. 2. q. 1. a.*

Utrum per clauis potest possit sacerdos remittere peccatum quod a penam. *ibidem. q. 2. a.*

Utrum claves respectu eiusdem peccati in numero habeant efficaciam plures semel. *ibidem. q. 4. a.*

An ligare et soluere in foro exteriori sit actus potestatis clauis. *di. 18. ar. 4. q. 3. a. c.*

Utrum claves fuerint collate sacerdotibus veteris legis. *di. 19. ar. 1. q. 1. a.*

An claves habeant non sacerdotes. *distin. 19. ar. 1. q. prima. a. d.*

Utrum claves sint collate omnibus sacerdotibus none legis. *di. 19. ar. 1. q. 2. a.*

Utrum clauis vsus possit quilibet sacerdos exercere in qualibet personam. *ibidem. q. 3. a.*

Clerici.

An clerici debeant iteresse sepulture raptoris qui potuit restituere in vita et noluit: et in articulo mortis vult et non potest. *di. 15. ar. 5. q. 1. b.*

An clericis iterdicta sit negociatio temporaria. *di. 16. ar. 3. q. 2. b.*

Utrum clerici teneant obedire episcopo publice excommunicato maiori excommunicatione. *di. 18. ar. 11. q. 2. a.*

An clericis quare capitis sumitas debet denudari. *di. 24. ar. 1. q. 1. b.*

An in clericis rescari debeant capilli inferius. *ibidem. d. e.*

An clerico cuiuslibet debeat ab ecclesia puideri in victu. *di. 24. ar. 1. q. 3. b.*

An clericis liceat habere proprium. *ibidem. b. c.*

An clericis habentibus de proprio unde honeste vivere possint liceat retinere beneficium ecclesiasticum. *ibidem. b.*

An clericis talibus teneatur episcopus eos ordinare. *ibidem. f.*

Utrum clerici non beneficiati: nec in sacris constituti teneatur portare tonsuram. *di. 24. ar. 2. q. 1. a.*

An clerici tales possint renunciare privilegio clericali per quod data est clericis libertas. *dist. 24. ar. 2. q. 1. a.*

An clerici per quos scandalum in ecclesia generatur teneatur portare tonsuram. *ibidem. b. e.*

Utrum clerici uxorati: non tamen bigami teneatur portare tonsuram. *di. 24. ar. 2. q. 2. a.*

An clerici qui facti sunt milites teneatur portare tonsuram. *di. 24. ar. 2. q. 2. b.*

An clerici qui facti sunt publici mercatores. *ibi. d.*

An clerici sint domini possessionum ecclesiasticarum. *di. 45. ar. 3. q. 1. d.*

Cognatio.

Utrum cognatio spiritualis impediat matrimonium. *di. 42. ar. 1. q. 1. a.*

Utrum cognatio spiritualis contrahatur in solo baptismo. *ibidem. q. 2. a.*

An cognatio spiritualis contrahatur in confirmatione. *di. 42. ar. 1. q. 2. b. c.*

An cognatio spiritualis habeat i cathecismo. *ibidem. d.*

Cognatio spiritualis iter quas personas contrahitur. *di. 42. ar. 1. q. 3. a.*

An cognatio spiritualis contrahatur iter istos: si aliquis non baptizatus tenet aliquem in baptismo. *di. 42. ar. primo. q. 3. b.*

An cognatio spiritualis contrahatur si alter coniugum iter quos est infirmum consummatum: teneat filium alicuius iter coniuges tenetis: et parentes baptizati. *ibidem. b.*

An cognatio spiritualis contrahatur si aliquis teneat filium mulieris quem habuit de alio viro quam de suo coniuge: cum quo tamen consumauit matrimonium inter illum qui puerum tenuit et maritum illius mulieris. *ibidem.*

An cognatio spiritualis transeat ad alterum coniugem si alter coniugum ante consumationem infirmum lenauerit filium alicuius de sacro fonte. *ibidem. c.*

Utrum cognatio legalis impediat infirmum. *di. 42. ar. 2. q. 2. a.*

Cognatio legalis iter quod habet. *ibidem. q. 3. a.*

Cognitio.

An cognosci possit perfecte aliquod bonum quod non perfecte amatur. *di. 49. ar. 1. q. 6. a.*

An cognitio naturalis possit esse per species fluxas a deo supernaturali. *di. 50. ar. 1. q. 2.*

An cognitio naturalis spiritualis impediatur propter sui distantiam a cognoscibili. *di. 50. ar. 3. q. 2. a.*

Concubitus.

Utrum concubitus coniugum ita possit excusari per bona matrimonij ut nullum peccatum sit. *di. 31. ar. 3. q. 1. a.*

Utrum concubitus coniugum non causa reddendi debitum nec prolis procreande semper sit peccatum. *ibidem. q. 2. a.*

Utrum concubitus non causa reddendi debitum: nec prolis procreande semper sit mortale peccatum. *ibidem. q. 3. a.*

Quod concubitus carnalis excusatur a peccato mortali quid sufficiat. *di. 31. ar. 3. q. 3. c. e.*

An concubitus tempore menstruorum sit in preiudicium prolis. *di. 32. ar. 4. q. 1. b.*

Utrum concubitus concubinarium sit contra legem nature. *di. 33. ar. 2. q. 1. a.*

An concubitus concubinarium sit in notabile preiudicium boni prolis. *di. 33. ar. 2. q. 1. b.*

Tabula

Utrum concubinarium possit ex dispensatione fieri sine peccato mortali. di. 33. ar. 2. q. 2. a

An concubitus esset concubinarium si de concubina ret quod vir et mulier concederet sibi mutuas potestates corporis ad tempus. di. 33. ar. 2. q. 2. b

An concubitus cum sanguine propria sit maior peccatum quam sanguinea vxore. di. 34. ar. 4. q. 1. c

Utrum concubitus soluti cum coniugata nodum a marito cognita sit adulterium. di. 35. ar. 2. q. 5. c

Confessio.

An confessio sit necessaria propter contritionem. di. 14.

Utrum confiteri teneatur homines de necessitate sua peccata sacerdoti. di. 17. ar. 2. q. 1.

Utrum confiteri teneatur homines ex iure divino. ibid. q. 2.

Utrum confiteri teneatur homines ex iure naturali. ibid. q. 3. a

Utrum confiteri sacerdoti sua peccata teneatur omnes. ibid.

An confiteri teneantur homines sola venialia. di. 17. ar. 2. q. 4. f.

An confiteri teneatur omnis papa. ibidem. g.

An confiteri teneatur qui non potest loqui. ibidem. h.

An confiteri per scripturam vel nuncius sufficiat illi qui potest loqui. ibidem. h.

An confiteri teneatur per interpretem qui nescit linguam sacerdotis. ibidem. i.

An confiteri teneatur qui peccat ante aduersionem etatem. ibid. i.

An confiteri teneatur qui nullum habet peccatum. ibid. k.

Utrum confiteri possit aliquis per scriptum sacerdoti ipso absente. di. 17. ar. 2. q. 5. a. b.

An ille qui confiteri non possit alio modo quam per scriptum teneatur sic confiteri. di. 17. ar. 2. q. 5. b.

Utrum confiteatur alicui sacerdoti peccata sua de quibus est memor si longe post acceptam absolutionem recordatur alicui peccata mortalia suis obliti quod ante confessionem commiserat teneatur tunc de necessitate confiteri illud peccatum illi eidem sacerdoti. di. 17. ar. 2. q. 6. a

Utrum qui confiteri non teneatur aliquis possit dispensari cum eo. ibidem. q. 7. a.

Utrum confessione facta proprio sacerdoti respectu eorumdem peccatorum in numero necessaria sit iterare. ibidem. q. 8. a.

An confessus sacerdoti ydote teneatur confessio nem iterare. di. 17. ar. 2. q. 8. a. c.

An confiteatur sacerdoti peccatum de quo non potest esse absoluit teneatur tota confessione iterare superiori. ibid. a. e.

An confiteri teneatur tam confessus si aggravat illud de quo de nono est confitendum. ibid. f.

An recitanti confiteri teneatur ille qui tradidit obliuioni penitentiam sibi iniunctam ante expletum. ibid. b.

An confiteatur scienter in mortali peccato teneatur recitare. ibid. c. g.

An confiteatur scienter in mortali peccato peccet mortaliter. ibidem. g.

An confessione scienter didicisse teneatur confiteri. ibid. h.

Utrum qui non confitetur semel in anno possit puniri de iure a proprio sacerdote. di. 17. ar. 2. q. 9. a

Utrum confiteri teneantur penitentes proprio sacerdoti. di. 17. ar. 3. q. 1. a.

An confiteri possint homines vagabundi qui nunc non habent proprium domicilium cuiuslibet sacerdoti parochiali. di. 17. ar. 3. q. 1. f.

An peregrinantes ad loca sancta. ibidem. f.

An confessor eligere pro sua voluntate esset utilius quam teneri confiteri suo ordinario confessori. ibid. h.

Qui sunt qui confessores possunt eligere. ibid. e.

An confessio facta coram non suo iudice in foro contentioso valeat. ibidem. d.

An confiteri teneatur aliquis proprio sacerdoti qui est nimis indiscretus. ibidem. b. h.

An confiteri teneatur sibi quando sollicitas est ad malum. ibidem. b. h.

An confiteri teneatur aliquis proprio sacerdoti de peccato commisso in parochia aliena. ibid. b.

Utrum qui confitentur habenti potestate episcopi teneantur illo anno confiteri suo proprio parochiali. di. 17. ar. 3. q. 2. a.

Utrum confessio non sacerdoti que parochialis sacerdos posuit loco eius credens eum sacerdotem esse teneatur illa eadem peccata iterum confiteri postquam confiterit eis illum cui confessi fuerit non esse sacerdotem. ibidem. q. 3. a

Utrum confiteri teneatur omnia peccata mortalia tam secreta quam publica. ibidem. q. 4. a

Utrum confiteri teneantur omnes peccati circumstantias. ibidem. q. 5. a

Utrum confiteri teneantur peccatum statim habita opportunitate sacerdotis. ibidem. q. 6. a

An confiteri teneatur aliquis toties quoties vult communicare vel celebrare. di. 7. ar. 3. q. 6. b

An confiteri teneatur aliquis quotienscumque est in probabili periculo mortis. ibidem. c.

An confiteri teneatur statim quando videt probabilem se anno illo copiam confessoris habere non posse alias. ibid. c.

Utrum confiteri teneatur mulier peccatum suum proprio parochiali quod cum eo promisit. di. 17. ar. 3. q. 7. a

Utrum confessio sacramentalis possit fieri pluribus sacerdotibus simul. ibidem. q. 8. a

An confessio sacramentalis possit fieri a pluribus penitentibus simul vni sacerdoti. dist. 17. ar. 3. questione. 8. a.

Utrum ad confessionem requiratur ille. 16. condiciones contente his versibus. i. sit simplex humilis etc. di. 17. ar. 3. q. 9. a

An si confessori esset relatum quod penitenti esset remissa tota pena suis peccatis debita sibi deberet iniungere aliam penam. di. 18. ar. 2. q. 2. d

An confessor existens in peccato mortali peccet absolviendo in foro penitentie. dist. 19. ar. 2. questione. 2. c.

Utrum per confessionem generale debeant peccata

Tabula.

Ventralia. di. 21. ar. 3. q. 1. a.
 An confessio generalis sit sacra. di. 21. ar. 3. q. 1. a.
 An per confessionem generale delectant peccata
 mortalia oblita. ibidem. q. 3. a.
 An confessio confitens peccata que non fecit peccet.
 ibidem. q. 4. a.
 An p[re]fessor possit de licentia confitentis pecca-
 tum ei^{us} alij reuelare. di. 21. ar. 4. q. 1. a. c.
 An si p[re]fessor dicat se licentiatu[m] a p[re]fite[n]te oblige-
 tur ad p[re]b[en]d[u]m licentia[m] si ali^{us} negat. ibidem. e.
 An c[on]fessor teneat celare peccata q[ue] audiuit in
 p[re]fessione si illa eadem aliter sciatur. ibide[m]. a.
 An confessionem reuelare alicui liceat in ali-
 quo casu. di. 21. ar. 4. q. 2. a.
 An hoc posset quando sciret hoc esse vtile con-
 fitenti. di. 21. ar. 4. q. 2. a.
 An confessionis reuelatio et secreti proditio sit
 eiusdem criminis. ibidem. d. l.
 An p[re]fessor teneat c[on]fiteri p[re]fatu[m] q[uo]d n[on] posset ni-
 si manifestando confessioni peccatum sibi ab
 alio confessum. ibidem. b.
 An si p[re]fessor requirat v[er]u[m] sciat p[re]fatu[m] sibi crimen
 c[on]fessum fecisse tale crimen debeat tacere vel
 dicere se nu[m]q[uam] hoc audiuisse. ibide[m]. b. i.
 An p[re]fessor debeat vitare p[re]fatu[m] illu[m] que p[ro] suam
 p[re]fessionem scit et n[on] alie esse c[on]fessu[m]. ibide[m]. b. k.
 An p[re]fessor existens in itinere nemo[n]is cu[m] aliq[ui]b[us]
 volentib[us] ip[s]e iter facere possit reuocare iter nemo[n]is
 cu[m] eis si h[ic] fecit t[ame]n p[ro] aliis illor[um] p[re]fessionem. ibide[m]. c.
 An p[re]fessor audiat a p[ro]posito vel a casu
 p[re]fatu[m] p[re]fessione ignoratis q[uo]d p[re]fatu[m] ali^{us} a sacer-
 dote audiat teneat illa celare. di. 21. ar. 4. q. 3. a.
 An c[on]fessor possit loq[ui] in generali de peccatis
 sibi c[on]fessis. di. 21. ar. 4. q. 4.
 An confessionem teneat celare ille cui c[on]f[essio]
 eam reuelauit. di. 21. ar. 5. q. 1. a.

Confirmatio.

An confirmationis materia debita sit cris-
 ma sanctificatum. di. 7. ar. 1. q. 1. a.
 An confirmationis sacramentu[m] xps determina-
 uit illam materiam. di. 7. ar. 1. q. 1. a.
 An in confirmationis collatio[n]e Apl[us] debuerit
 vti manu[m] ip[s]ius loco materie. ibidem. a.
 An p[re]fessionis forma pueniens sint h[ec] v[er]ba:
 signo te signo crucis: p[re]fimo te crismate sa-
 noie pa[tris] et fi[lii] et sp[iritu]s sancti. di. 7. ar. 1. q. 2. a.
 An si in confirmatione dicat. p[re]fimo te crisma-
 te sanctificatis corumpatur essentia forme
 di. 7. ar. 1. q. 2. e.
 An in c[on]firmatione debeat no[n]i[n]ari signum cru-
 cis cu[m] n[on] nominetur in baptismo qui magis
 representat passionem. ibidem. b. f.
 An p[re]ficare possint soli epi[scopi]. di. 7. ar. 2. q. 1. a.
 An c[on]firmare possint non sacerdotes ex p[re]missis

sione pape. di. 7. ar. 2. q. 1. c.
 An c[on]firmationis susceptione possit impe-
 dire etas infantilis et femineus sexus: et p[re]fatio
 vsus lingue. di. 7. ar. 3. q. 2. a.
 An in confirmationis susceptione ip[s]ima
 tur caracter. di. 7. ar. 4. q. 1. a.
 An confirmationis caracter sit eiusde[m] sp[iritu]s eius
 caractere baptismali. di. 7. ar. 4. q. 1. b.
 An c[on]firmationem suscipienti p[re]ferat gra-
 tia grati[us] faciens. di. 7. ar. 4. q. 2. a.
 An in p[re]fimatione gra[ti]a data sit eadem cu[m] illa q[ue]
 datur in baptismo. di. 7. ar. 4. q. 2. a. d.
 An c[on]firmationis susceptio sit necessaria
 ad salutem. di. 7. ar. 5. q. 1. a.
 An confirmationis sacramentum possit mini-
 strari tempore interdicti. di. 7. ar. 5. q. 1. a.
 An c[on]firmatio sit dignius sacramentu[m] sa-
 cramento baptismi. di. 7. ar. 5. q. 2. a.
 An in c[on]firmatione detur maior gratia q[uam] in
 baptismo. di. 7. ar. 5. q. 2. c.
 An c[on]firmationis sacramentum sit i[n]tera-
 bile. di. 7. ar. 6. q. 1. a.
 An confirmationis sacra[m] sit dignius sacra[m]e[n]t[u]m
 to extreme v[er]ctionis. di. 7. ar. 6. q. 1. a. c.
 An in c[on]firmatione debeat fieri inunctio
 crismatis in fronte. di. 7. ar. 6. q. 2. a.
 An c[on]firmationis sacramentum debeat tra-
 di a ieiunis. di. 7. ar. 6. q. 2. c.
 An p[re]fmatio[n]is sacra[m] debeat suscipi a ieiunis. ibi-
 dem. c.
 An p[re]fmatio[n]e suscipiendi p[re]fatus de-
 beat p[re]fiteri si sint adulti. ibidem. c.
 An p[re]fmatio[n]e suscipiendi fr[atr]es debeat ligari. ibi-
 dem. d.
 An p[re]fmat[us] debeat abstinere a lo-
 tione capitis per septem dies. ibidem. d.
 An c[on]firmationis sacramentum possit suscipi
 si non teneatur ab alio. ibidem. ar. 7. q. 1. b.
 An qui c[on]firmatur debeat teneri a pluri-
 bus vel q[uo]d vno t[ame]n. di. 7. ar. 7. q. 2. a.
 An qui c[on]firmatur debeat teneri t[ame]n a c[on]fir-
 mato. di. 7. ar. 7. q. 2. a.
 An q[ui] p[re]fmat[us] debeat teneri a m[on]acho. ibide[m]. b.
 An in c[on]firmatione possit teneri vir a mulie-
 re: vel econuerso. ibidem. c.
 An qui c[on]firmatur possit teneri ab illo q[ui] eus
 tenuit in baptismo. ibidem. c.
 An c[on]firmationis virtus sit donatio sp[iritu]s san-
 cti ad robur. di. 7. in expositione l[et]e. d.

Coniunx.

Si alter coniugum affirmat q[uo]d nu[m]q[uam] p[re]fensit in
 alteru[m] quid consulendu[m] e[st] sibi. di. 27. ar. 1. q. 4. a.
 Quid si c[on]iunx qui p[re]fatus affirmavit n[on] c[on]sensit
 se in alteru[m] postea affirmat se mentitum esse
 et petat debitum. ibidem. b.
 An si alter coniugum resuscitaretur alter teneat

Tabula

eum recipere. di. 27. ar. 2. q. 4. b. i.
An pūnx teneat reddere debitū quādo h̄ non potest sine p̄iudicio notabili corporis sui. di. 32. ar. 1. q. 1. b.
Utrum vnus cōiunx sine alterius licētia possit continentia vouere. di. 32. ar. 2. q. 1. a.
Utrum cōiunx dans alteri licentiam vouēdi continentiam possit illam licentiam postea reuocare. ibidem. q. 2. a.
Utrum cōiunx sanus teneatur coniugi leproso debitū reddere. di. 32. ar. 4. q. 2. a.
An cōiunx sanus teneatur cohabitare cum cōiuge leproso. di. 32. ar. 4. q. 2. a.
An vn⁹ pūnx teneat debitū reddere cōiugi furioso habenti lucidum iternallum. ibidē. c.
An coniugi qui est ydiota habēs se ad moduz pueri reddendū sit debitum. ibidem. c.
Utrum cōiunx puerus ad fidē teneat ab ifide li coniuge discedere. di. 39. ar. 2. q. 1. a.
An pūge altero puerlo ad fidē si alter exercuit aliqū actū fidei dīni: postea vult puerit: puerus teneat eū recipere. di. 39. ar. 2. q. 1.
An cōiunx fidelis teneat discedere a suo coniuge labente in heresim. ibidem. a.
An si cōiunx alter conuertatur ad fidē teneatur ipsum recipere. ibidem.
Utr pūnx puerus ad fidē possit p̄here cū aliq p̄soa pūge ifidelit viūte. di. 39. ar. 2. q. 2. a.
An si alter coniugū ifidelit puerat ad fidē altero in ifidelitate remanēte soluatur iter conuinculū m̄fimoniale. di. 39. ar. 2. q. 2. c.
An coniugum talis dissolutio debeat fieri scōz iudicium ecclesie. ibidem. d.
An iter pūges tales soluatur viculū m̄fimoniale anq pūnx puerus p̄hat 2^m m̄fim. ibidē. d.
An si pūnx ifidelis puerat an p̄ctuz scōi m̄fimonij possit p̄mo puerus aliud m̄fimo^m p̄here alio viuente. ibidem. d.
Utrum cōiunx ifidelis a fidei dimissus mō debito possit illo viūte cum aliqua persona cōtrahere. di. 39. ar. 2. q. 3. a.
An cōiunx ifidelis possit p̄here anteq̄ fidelis p̄hat aliud m̄fimonium. di. 39. ar. 2. q. 3. a.
An solus cōiunx possit accusare m̄fimo^m pp fornicatores alteri pūgis. di. 41. in expōne lfe. d.
An si alter pūgū baptizatus sciēter filium alterius in articulo mortis p̄iudicet sibi q̄tum ad exactionem debiti. di. 42. ar. 1. q. 1. d.
An si hoc faciat ex ignorātia nō in casu necessitatis. ibidē. d.
An si hoc faciat sciēter et p̄sistat. ibidē. d.
ter casum necessitatis. ibidem. e.
Con sanguineitas.
Cōsanguineitas qd ē. di. 40. in p̄n^o media t. e. a.
Cōsanguineitatis linea qd est. ibidem. a.

An p̄sanguineitas linea diuisa pueniēter in linea ascendētū et descendētū et transuersaliū. ibi. a.
An p̄sanguineitate q̄io p̄putat gradus fm̄ linea ascendētū et descendētū et transuersaliū. ibidē. b.
Cōsanguineitas gradus qd ē. ibidē. b. Et iuētes ibidē regulas de p̄sanguineitatis distācia iter
Utrum cōsanguineitas sit aliq̄d vin^o p̄sonas. culum. di. 40. ar. 1. q. 1. a. q. 1. a.
An p̄sanguineitas viculū sit int̄ bruta. di. 49. ar. 1.
An cōsanguineitas sit inter homines ratione anime vel corporis. ibidem. a.
Cōsanguineitas viculū q̄tū p̄tēdit. ibidem. c.
Utrum cōsanguineitas p̄stet m̄fimonio impedimentum. di. 40. ar. 1. q. 2. a.
An cōsanguineitas contrarietur alicui bono matrimonij. di. 40. ar. 1. q. 2. a.
An cōsanguineitas ade fuerit lēa. ibidem. b.
Utrum cōsanguineitas impediat matrimonium vltra quartum gradū. di. 40. ar. 1. q. 3. a.
Utr ad p̄sanguineitas impedimētū accusandū sint admittēdi tā extranei q̄ p̄sanguinei. di. 41. ar. 2. q. 4.
An ille q̄ cōsanguineitatis impedimētū sciuit quādo bāni in ecclesia sūt fm̄ cōsuetudinem et tacuit. possit post p̄ctum m̄fimonij accusare. di. 41. ar. 2. q. 4. b.

Conscientia.

An cōscientia possit hominē obligare ad rem inutilem ad salutem. di. 38. ar. 3. q. 1. a.
Consecratio panis.
Utrum consecratio panis cōsistat in his v̄bis p̄cise. hoc est 2^c. di. 8. ar. 3. q. 1. a.
An de consecrationis essentia sit h̄ coniunctio enim. di. 8. ar. 3. q. 1. b. f.
An in consecratione panis cōuenienter ponatur verbum tertie persone. ibidem. h.
An cōuenientius ponatur ibi hoc verbum est q̄ hoc verbum sit. ibidem. h.
An in consecratione panis cōuenienti^o dicat. hoc est corp^o meū q̄ corpus xpi. ibidem. i.
An in cōsecratione panis hoc p̄nomē hoc de^o mōstret accētia panis vel subaz panis v^o cor
An faciat dem̄fationē ad corpus xpi. ibidē. b. k
Intellectum et ad sensum simul. ibidem. s.
An verba illa p̄feratur materialiter tñ: aut significatiue. ibidem. i.

Consecratio vini.

Utr p̄secratio vini cōsistat in his v̄bis p̄cise. h̄ est. n. cal. san. mei. no. et eter. testa. mi. fi. q̄ p vo bis et p mul. effun. in re. pec. di. 8. ar. 3. q. 2. a.
An in cōsecratioe vini pueniēt^o dicat. p m̄. q̄ pro oibus. di. 8. ar. 3. q. 2. b.
An p̄cat pueniēter in remissionem. ibidem. b.
An ponat ibi pueniēter calix. ibidem. b.

Tabula

An puenient nolet ibi sanguis. l. obliq. ibid. e.

An conuenienter ponat ibi eterni. ibidem. c.

An meli' dicat miser. si. q. charitatis. ibid. d.

Atq. b' transubstantiatus principal' respiciat sacerdotē q. psecratōis. b. a. d. 8. ar. 3. q. 3. a.

An d. psecratōis eēntia sit itētio sacerdotis. d. 8. ar. 3. q. 3. e.

beat suā opationē sine alia. di. 8. ar. 3. q. 4. a.

An ex vi consecratōis pmo p se sit sub specie panis corpus xpi tñi: 2 sub specie vini sanguis tñi. di. 8. ar. 3. q. 4. d.

An psecrari de dicat panis 2 vini per formas positas superius di. 8. in expositione lfe. f. 1.

An psecrari dicat de corp' 2 sanguis xpi. ibid. g.

An psecrari dicat de spēs panis 2 vini. ibid. h.

An confectetur vinum si sacerdos diceret. hic est sanguis meus. ibidem. f.

Consecratio epi.

An psecratio epi sit sacm. di. 1. ar. 1. q. 3. a.

An consecratio epalis dignitatis sola volūta- te 2 vbo possit cōferri. di. 25. ar. 1. q. 3. b.

An psecrari dicat de corp' 2 sanguis xpi. ibid. g.

An psecrari dicat de spēs panis 2 vini. ibid. h.

An psecrari dicat de corp' 2 sanguis xpi. ibid. g.

An psecrari dicat de spēs panis 2 vini. ibid. h.

An psecrari dicat de corp' 2 sanguis xpi. ibid. g.

An psecrari dicat de spēs panis 2 vini. ibid. h.

An psecrari dicat de corp' 2 sanguis xpi. ibid. g.

An psecrari dicat de spēs panis 2 vini. ibid. h.

An psecrari dicat de corp' 2 sanguis xpi. ibid. g.

An psecrari dicat de spēs panis 2 vini. ibid. h.

An psecrari dicat de corp' 2 sanguis xpi. ibid. g.

An psecrari dicat de spēs panis 2 vini. ibid. h.

An psecrari dicat de corp' 2 sanguis xpi. ibid. g.

An psecrari dicat de spēs panis 2 vini. ibid. h.

An psecrari dicat de corp' 2 sanguis xpi. ibid. g.

An psecrari dicat de spēs panis 2 vini. ibid. h.

An psecrari dicat de corp' 2 sanguis xpi. ibid. g.

An psecrari dicat de spēs panis 2 vini. ibid. h.

An psecrari dicat de corp' 2 sanguis xpi. ibid. g.

An psecrari dicat de spēs panis 2 vini. ibid. h.

An psecrari dicat de corp' 2 sanguis xpi. ibid. g.

An psecrari dicat de spēs panis 2 vini. ibid. h.

An psecrari dicat de corp' 2 sanguis xpi. ibid. g.

An psecrari dicat de spēs panis 2 vini. ibid. h.

An psecrari dicat de corp' 2 sanguis xpi. ibid. g.

An psecrari dicat de spēs panis 2 vini. ibid. h.

An psecrari dicat de corp' 2 sanguis xpi. ibid. g.

An psecrari dicat de spēs panis 2 vini. ibid. h.

An psecrari dicat de corp' 2 sanguis xpi. ibid. g.

An psecrari dicat de spēs panis 2 vini. ibid. h.

Utrum cōtritiō sit prior ordine nature q. pec- cati remissio. di. 17. ar. 1. q. 4. a.

Utrum cōtritiō quāticūq. parua sufficiat p quāticūq. magno peccato. ibidem. q. 5. a.

An ad cōtritiōnē verā requirat q. tñi vrat do- lor q. tñi hēserat amor. di. 17. ar. 1. q. 5. a.

An ad pēitōēz verā req. rāf. sēbil' dolo. ibid. b.

Utrum in cōtritiōne quāticūq. parua sit ma- ior dolor q. maximus dolor pro amissione cu- iusq. rei temporalis. ibidem. q. 6.

Utrum cōtritiō sit causa efficiens remissio- nis peccati. di. 17. ar. 1. q. 7. a.

An cōtritiō possit esse causa efficiēs remissio- nis peccati venialis. di. 17. ar. 1. q. 7. f.

Utrum in cōtritiōne possit esse nimis magn' dolor. di. 17. ar. 1. q. 8. a.

Utrum cōtritiōis motus idē in numero pos- sit intēdi 2 remitti. ibidem. q. 9. e.

Conuersio.

Utrum conuertatur substantia panis 2 vini in corpus 2 sanguinem xpi. di. 11. ar. 1. q. 1. a.

An quādo conuertitur vna substantia in aliā il- la in q. sit cōuersio augeat. di. 11. ar. 1. q. 1. a. g.

An quod cōuertitur in aliq. p. existēs cōuer- tatur in illud vt p. existit. ibidem. a. g.

Utrum conuertatur tota substantia panis in to- tam substantia corporis xpi. di. 11. ar. 1. q. 2. a.

An p. uertat forma substantialis panis in totam substantialis forma corporis xpi. di. 11. ar. 1. q. 2. a.

An cōuersio solius materie panis: vel solius for- me in corpus xpi sufficeret ad hoc vt totū cor- pus xpi esset sub sacramento. ibidem. b.

Utrum in cōuersione ista annihilet substantia panis. di. 11. ar. 1. q. 3. a.

Atq. p. uersio illa fiat in instanti. ibid. q. 4. a.

An cōuersio illa fiat in illo instanti in quo ē cō- plementū. plationis verbor. di. 11. ar. 1. q. 4. f.

Utrum cōuersio illa sit mutatio: 2 qualis mu- tatio. di. 11. ar. 1. q. 5. a.

An illud in quod cōuertitur aliqd. possit dici. fieri de eo qd. in ipm cōuertit. di. 11. ar. 1. q. 5. a.

An cōuersio illa sit accidens. ibidem. a. g.

Atq. p. uersio vel h. mutatio sit mirabilior oib' alijs mutationibus. di. 11. ar. 1. q. 6. a.

An sit mirabilior q. incarnatio filij dei. dista. 11. art. 1. q. 6. b.

Cui mutationi magis assimilatur inter natura- les. ibidem. e.

Utrum cōuersio ad deū sit p. ordine natu- re q. auersio a peccato. di. 17. ar. 4. q. 3. a.

Corpus.

An idem corpus possit esse in diuersis locis si- mul. di. 10. ar. 2. q. 2. a.

Tabula

An corpus possit corrumpi ex vehementia do-
loris anime. di. 44. ar. 2. q. 8. a.

Corpora mortuorum.

Utrum corpora mortuorum omnia incinera-
buntur. di. 43. ar. 4. q. 2. a.

Utrum in corpora mortuorum pulueribus sit aliq-
petitio naturalis ad anime susceptionem. ibid. q. 3. a.

An in corpora mortuorum supernaturalis reformatio erit
naturalis inclinatio ad suas aias. di. 43. ar. 4. q. 3. c.

Corpora gloriosa.

An corpora gloriosa erunt odorifera. d. 49. ar. 4. q. 3. m.

Utrum corpora gloriosa erunt subtiliora
elementis. di. 49. ar. 4. q. 4. a.

An corpora gloriosa ideo erunt subtiliora : quia
erant penetratiora. di. 49. ar. 4. q. 4. c.

An corpora gloriosa erunt penetratiora propter
raritatis paritatem secundum latum et profundum. ibid. c.

An propter eorum raritatem vel propter actus virtutis
magnitudinem. ibid. d.

An in corporibus gloriosis erit mutua actio et pas-
sio per qualitates activas et passivas. ibid. c.

Utrum corpus gloriosum possit per suam subtilitatem
simul esse cum non glorioso. di. 49. ar. 4. q. 5. n.

An corpus gloriosum per suam subtilitatem possit
simul esse in diversis locis. di. 49. ar. 4. q. 5. r.

An corpora duo gloriosa possint simul esse. ibid. o.

Utrum corpora gloriosa erunt clara. d. 49. ar. 4. q. 6. a.

Unde corporum gloriosorum claritas causa-
bitur. di. 49. ar. 4. q. 6. b. e.

An corporum gloriosorum claritas educet de po-
tione per virtutem beatitudinis anime. ibid. c.

An corpora eiusdem gloriosi partes omnes erunt
eque clare. ibid. f.

An in corporibus gloriosis remanebit eis re-
color qui debet eis ex natura suar partium. ibid. g.

An corpora gloriosa claritas manifestet vel occul-
tetur secundum imperium voluntatis ipsius beati. ibid. g.

Utrum corpora gloriosa erunt agilia. di. 49. ar. 4. q. 7. a.

An corporis eiusdem gloriosi partes omnes erunt
equaliter agiles. di. 49. ar. 4. q. 7. e.

An corpora gloriosa erunt gravia. ibid. m.

Corpus christi.

An corpus christi sit altissimum sacrum. di. 8. ar. 1. q. 1. d.

An corpus christi sit sacramentum et res. ibid. d.

An corpus mysticum sit res et non sacramentum. ibid. e.

Utrum corpus christi sacramentum fuerit conue-
nienter prefiguratum. di. 8. ar. 1. q. 3. a.

Utrum corpus christi sacramentum fuerit conue-
nienter institutum. ibid. q. 4. a.

An conveniens fuit ipsum institui ante christi ad-
ventum. di. 8. ar. 1. q. 4. e.

An pueriens fuit ipsum institui ante christi passionem. ibi-

An corpus christi sacramentum puerienter fuerit
institutum post cenam. ibid. f.

Utrum corpus christi sacramentum a nobis de-
beat confici ante prandium. di. 8. ar. 2. q. 1. a.

Utrum corpus christi sacramentum solum a ieiun-
iis sumi debeat. ibid. q. 3. a.

An possit licite sumi post aliquos cibos imine-
te mortis periculo. di. 8. ar. 2. q. 3. b.

Utrum post corpus christi susceptionem licitum sit
statim comedere. di. 8. ar. 2. q. 4. a.

Utrum corpus christi manducetur veraciter in hoc
sacramento. di. 9. ar. 1. q. 1. a.

An corpus christi realiter descendat in stomachum per
secundum spiritum sub quo continetur. di. 9. ar. 1. q. 1. c.

An corpus christi mysticum manducet spiritualiter in sum-
ptione digna huius sacramenti. ibid. c.

An corpus christi sumens digne habeat duodecim
fructus utiles : et qui sunt illi. ibid. q. 2. b.

Utrum corpus christi manducans sacramentaliter semper
manducet ipsum spiritualiter. di. 9. ar. 1. q. 3. a.

An corpus christi de descendat in ventrem bruti sumen-
tis spiritum sub quo continetur. di. 9. ar. 1. q. 3. a.

An corpus christi sumptum a bruto sumat sacramentum
an corpus christi manducet aliquid spiritualiter : quod tamen
non manducat sacramentaliter. ibid. d.

An corpus christi sit necessarium sumere in casu gra-
vis infirmitatis si possit haberi. ibid. d.

Utrum corpus christi sumens in peccato mortali ex-
stens peccet mortaliter. di. 9. ar. 2. q. 1. a. b.

An corpus christi sumens non in peccato mortali credens tamen
esse in peccato mortali peccet mortaliter. di. 9. ar. 2. q. 1. e.

An corpus christi sumens in peccato veniali
peccet venialiter. ibid. f.

An a precepto corpus christi sumendi in pascha
excusetur qui est in peccato mortali. ibid. g.

An corpus christi inspicendo peccet qui est in
peccato mortali. ibid. h.

Utrum corpus christi sumendo perituros non tamen perfessus
peccet mortaliter. di. 9. ar. 2. q. 2. a.

An corpus christi liceat sumere ad vitandum scan-
dalum propter personam. di. 9. ar. 2. q. 2. c.

An ad vitandum scandalum populi. ibid. c.

Utrum a corporis christi susceptione teneatur homo abstinere
re propter aliquod quod non est petiti. di. 9. ar. 2. q. 3. a.

An propter cubitum cum propter uxorem. di. 9. ar. 2. q. 3. b.

An propter nocturnam pollutionem. ibid. b. c.

An propter probabile vomendi periculum. ibid. c.

An corpus christi sacrum dari debeat infanti. ibid. d.

An illis qui semper faciunt furiosi. ibid. d.

An furiosis qui antequam intrarent furiam hoc sacra-
mentum in statu debito petierunt. ibid. d.

An a corporis christi susceptione excludantur
iniuste excommunicati. ibid. e.

An suspensi. ibid. e.

An interdicti. ibid. e.

An a corporis christi susceptione teneatur abstinere

Tabula

nere mulier tēpore mēstruor. *ibidē. a. c.*
 An seminafluū. *ibidem. a. f.*
 An corpus xpi dāns sciētē existenti in pec-
 cato mortali peccet. *di. 9. ar. 3. q. 1. a.*
 An corpus xpi dāns notorio peccati grant⁸ pee-
 cet q̄ si piceret in luti. *di. 9. ar. 3. q. 1. b.*
 An corpus xpi petēt i publico criminoso ocul-
 te sit licitū dare hostiā nō psecratā. *ibidē. b.*
 An corpus xpi dās hystrōib⁸ z magis peccet.
 An corpus xpi dari debeat il⁸. *di. 9. ar. 3. q. 2. a.*
 An q̄ de crimine sunt suspecti. *ibidē. q. 3. a.*
 An corpus xpi sit sub specie panis q̄tū ad
 veram et substantiā. *di. 10. ar. 1. q. 1. a.*
 An corpus xpi incipiat esse sub specie panis si-
 ne sui inutatione. *dist. 10. ar. 1. q. 1. b.*
 An corpus xpi sit sub specie panis q̄tū ad
 eius verā q̄tūatē. *di. 10. ar. 1. q. 2. a.*
 An corpus xpi fuisset sine q̄a sub sacro si quis
 psecrat⁸ i triduo mortis ei⁸. *di. 10. ar. 1. q. 2. d.*
 An corp⁸ xpi q̄tūas sit sub spē panis mediāte
 substantia corporis vel ecōuerso. *ibidē. f.*
 An corporis xpi substantia posset p potentia di-
 uinam ab accidētib⁸ separari. *ibidē. g.*
 An corpus xpi posset deus facere in illa spē vt
 in loco sub q̄tūatē vt i sacro. *di. 10. ar. 2. q. 1. a.*
 An corp⁸ xpi sit i loco spēi vt i loco. *di. 10. ar. 2.*
 An corp⁸ xpi inq̄tū est sub sacrali spē. *q. 1. a.*
 sit in aliquo vt in loco per se. *ibidem. c.*
 An corpus xpi possit ēē in plib⁸ locis sil. *di. 10.*
 An corpus xpi vt petēt sub spē. *ar. 2. q. 2. a.*
 sacrali possit moueri. *di. 10. ar. 4. q. 1. a.*
 An corpus xpi sub sacramēto possit simul mo-
 ueri sursum z deorsum. *di. 10. ar. 4. q. 1. a.*
 An corp⁸ xpi vertat versa hostia. *ibidē. e.*
 An corpus xpi vt cōtētū sub spē sacrali pos-
 sit immediate tangi. *di. 10. ar. 4. q. 2. a.*
 An si corp⁸ xpi psecratū in cena reuātū fuisset
 sub sacro vsqz ad horā q̄ fuit claus pforatū se-
 fuisset dolore ex illa pforatōe cātus. *di. 10. ar. 4.*
 An corpus xpi sub spē possit videri. *q. 2. b. h.*
 visione intellectuali. *di. 10. ar. 5. q. 1. a.*
 An corpus xpi sub spē possit videri p nām ab
 intellectu corpori vnito. *di. 10. ar. 5. q. 1. d.*
 An ab intellectu anime separate. *ibidem. d.*
 An ab intellectu angelico. *ibidem. d.*
 An ab intellectu beato. *ibidem. e.*
 An corpus xpi sub spē possit videri ab ocu-
 lo corporali. *dist. 10. ar. 5. q. 2. a.*
 An corpus xpi sit sub qualibet parte hostie
 virtute sacramenti. *di. 10. ar. 6. q. 1. a.*
 An corporis xpi ptes ordi. habeant esse sub spē
 ordinatū z distinctū. *di. 10. ar. 6. q. 1. a. d.*
 An si corp⁸ xpi nō ēēt sub q̄libet pte hostie an
 fractionē posset ēē sub q̄libet pte eius post fra-

ctionē virtute illi⁸ fractiōis. *ibidem. a.*
 An corpus xpi sit quolibet idiuisibile ipsi⁸
 hostie. *dist. 10. ar. 6. q. 2. a.*
 An corp⁸ xpi sit palpabile. *di. 10. f. expōne lfe. g.*
 An corpus christi possit confici de alia mā-
 ḡ de pane. *di. 11. ar. 1. q. 1. a.*
 An corpus xpi possit confici de grano manēte
 sub forma grani. *di. 11. ar. 2. q. 1. a.*
 An corpus xpi possit confici de alio pane q̄
 de pane facto de farina triticea coagulata per
 nālem aqua. *di. 11. ar. 2. q. 2. a.*
 An corp⁸ xpi possit cōfici de granis tritici ad-
 mixtis cū alijs granis. *di. 11. ar. 2. q. 2. a. d.*
 An corpus xpi possit p̄fici d pane fermentato. *di.*
 An p corporis xpi susceptio. *di. 11. ar. 2. q. 3. a.*
 ne peccata remittant. *di. 12. ar. 5. q. 1. a.*
 An p corporis xpi susceptiōes vtutes augeant.
 An corpus christi frequenter sit. *ibidē. q. 2. a.*
 suscipiendū. *di. 12. ar. 6. q. 1. a.*
 An corp⁸ xpi plusq̄ semel in āno sit suscipien-
 dum a fidelibus. *di. 12. ar. 6. q. 1. a. b. c.*
 An corpus christi possit confici a quolibz
 sacerdote. *dist. 13. ar. 1. q. 1. a.*
 An corpus christi possit confici ab excommu-
 nicato. *dist. 13. ar. 1. q. 1. f. g.*
 An corpus christi possit confici a māifesto he-
 retico. *ibidem. f. g.*
 An corp⁸ xpi possit p̄fici a degradato. *ibid. f. g.*
 An corpus xpi possit p̄fici a nō sacerdote. *di. 13.*
 An corpus xpi possit disp̄sari. *ar. 1. q. 2. a.*
 a nō sacerdote. *ibidem. q. 3. a.*
 An corpus xpi suscipere a publico pecca-
 tore sit licitū. *ibidem. q. 4. a.*
 An corp⁸ xpi suscipe ab heretico sit licitū. *dist.*
 An aismatico. *ibidem. a.* *13. ar. 1. q. 4. a.*
 An ab excoīcato. *ibid. a.* An a dgradato. *ibid. b.*
 An ab irregulari. *ibidem. b.*
 An a simpli suspēso a sacerdotali offō. *ibidē. b.*
 Correctio.
 An correctio fraterna cadat sub pcepto. *di. 19.*
 An a correctione fraterna excuset. *ar. 1. q. 2. a.*
 aliq̄s pp labore vel verecūdiā vel ne incurrat
 incōmodū tpale. *di. 19. ar. 2. q. 1.*
 An corrigere teneat par pare. *ibidē. a. c.*
 An illi corrigere teneant alios peccatores q̄ sunt
 in peccato mortali. *di. 19. ar. 2. q. 2. a.*
 An corrigere teneant inferiores suos super-
 iores. *dist. 19. ar. 2. q. 3. a.*
 An correctiōe testes s̄ inducēdi. *di. 19. ar. 3. q. 2. a.*
 An ad correctiones fratris debeat vnq̄ pcedi
 in modū accusationis sine legitimo accusato-
 re. *dist. 19. ar. 3. q. 3. f.*

Corruptibile z incorruptibile.

bb

Tabula

An corruptibile & incorruptibile differant fin
genus. di. 4.4. ar. 2. q. 5. a.

Costa.

An costa de q̄ fuit Eua scā fuerit de t̄itate hu-
mane nāe ipsius ade. di. 4.4. ar. 1. q. 4. c.

Creatio.

Utrum potentia creandi potuerit cōmunicari
creature. di. 5. ar. 1. q. 4. a.

An creatio aīe sit miraculosa. di. 17. ar. 4. q. 9. d.

Creatura.

An creature pcedant a deo sicut numerus ab
unitate. di. 48. ar. 2. q. 7. a. k.

An creatura aliq̄ sit ita deo p̄pinq̄ qd̄ nō posset
aliquā sibi p̄pinq̄uorem facere: loquendo de
p̄pinq̄uitate nature. ibidem. l.

Crimen.

De crimine quot modis cōuincitur homo. di.
9. ar. 3. q. 3. d.

An ille q̄ crimen vnū sibi positū negat qd̄ ille
qui ipoluit probare non pōt: ex hoc incurrit
infamiam teneat ad restituendū famā accusa-
tori. di. 15. ar. 5. q. 3. b.

An crimen cōtumacie incurrat homo quadru-
pliciter. di. 18. ar. 3. q. 2. c.

An q̄ ad p̄monēdū crīmē iuuat qd̄ ali⁹ inchoa-
uit p̄cipit cū illo i crimine. di. 21. ar. 5. q. 3. a.

An de crimine emēgat⁹ dbeat recipi testē si euz
post p̄niam comitet infamia. di. 25. ar. 6. q. 1. b.

An de crimine accusati sint repellendi q̄ accusa-
tione & testificatione pendēte sua accusatiōe.
di. 25. ar. 6. q. 3. a.

An de crimine condēnati q̄ ab iniqua sp̄ia ap-
pellauerūt sint repellēdi ab accusatiōe & testi-
ficatione pendēte appellatiōe. ibidē. c.

An criminofus possit p̄bare se sufficiēter emen-
datū de crimine per sacerdotē suū. ibidē. b.

Dānati.

An dānati erūt p̄les q̄ saluati. d. 4.4. ar. 1. q. 1. a

An dānatorum corpora nālīter corrūpent
per agens intrinsecum. di. 4.4. ar. 2. q. 8. a.

Utrum dānati cruciabant⁹ p̄petuo a trib⁹ alijs
elementis ab igne. ibidem. q. 10. a.

An dānati cruciabant⁹ ab influentia corporū
celestium. di. 4.4. ar. 2. q. 10. c.

An dānati odiant deū sub rōne q̄ sūnt bon⁹
est. di. 48. ar. 1. q. 2. qd̄ habet. di. 50. ar. 4. q. 1. f.

Utrum dānati vtantur scientia quā acquisie-
runt in hoc mundo. di. 50. ar. 3. q. 1. a.

An in dānatis sit aliq̄ dlectatio ex v̄sa scie quā
acq̄sierunt in hoc mundo. di. 50. ar. 3. q. 1. a. d.

An dānati aliquādo cogitent de deo. ibidē. b.

Utrum dānati cognoscāt ea q̄ sunt circa nos.
di. 50. ar. 3. q. 2. a.

Utr dānati vidēt gloriā beator. ibidē. q. 3. a.

Utr dānati appetūt beatitudinē nālī appetitu.
An dānati vellent omnes. di. 50. ar. 4. q. 1. a.

alios esse dānatos. di. 50. ar. 4. q. 1. b. f.

An dānati q̄ sciunt nō oēs homines fore dān-
andos pus vellent illos ad quos nālīter affi-
ciunt damnationē euadere. ibidem. g.

Utr dānati dbeat velle nō ēē. di. 50. ar. 4. q. 2. a

An dānati dbeat velle nō ēē habēdo aspe-
ctum ad culpam. di. 50. ar. 4. q. 2. b.

Utrū dānati vellent nō ēē. di. 50. ar. 4. q. 3. a.

An in dānatis malus act⁹ volūtatis sit suppli-
cium mali meriti. di. 50. in expōne lfe. f. g.

Dauid.

An dauid p virtutē nālē citharizando rep̄me-
ret sp̄m malus a vexatiōe saul. di. 6. ar. 6. q. 1. c.

Debitor.

An debitor teneatur offerre debitū creditori si
non p̄tat. di. 31. ar. 1. q. 2. a.

Defuncti.

An defuncti possint nocere mala opera viuo-
rum. di. 45. ar. 2. q. 1. a.

Denunciatio.

Utrum denunciatio publicaz dbeat p̄cedere
monitio secreta. di. 19. ar. 3. q. 1. a.

An denunciari dbeat publice ille q̄ iā p̄ secretaz
monitionē correctus est. di. 19. ar. 3. q. 1. b.

Utrū denunciatio publica dbeat p̄cedere
testium inductio. di. 19. ar. 3. q. 2. a.

An a denunciatione repellatur ille qui nō p̄mo-
nuit fratrem. di. 19. ar. 3. q. 2. d.

An ad dñiciādū admittat aliqui aliq̄s q̄ nō ad
mitteret ad accusandū. di. 19. ar. 4. q. 3. g.

Densitas.

An dēstas maior causetur a maiori puritis. di.
49. ar. 4. questione. 6. f.

Desperatio.

An desperandum sit de aliquo in hac vita. di. 14.
ar. 9. q. 2. d. e.

Deus.

An de⁹ rōne itelligēdi pus itēdat acceptiōez
aliqui⁹ p̄tutis q̄ habet⁹. di. 14. ar. 5. q. 2. a. c.

An deus sit debitor alieni. di. 17. ar. 1. q. 3. g. f.

ides habetur. 6. ar. 1. q. 1. g. k.

An circa ea q̄ deus instituit imēdiate possit fieri
mutatio p̄ hoīez. di. 26. ar. 1. q. 3. a. f.

An de⁹ possit reducere aliquā subaz eādē i nu-
mero si totali annihilaret. di. 43. ar. 1. q. 2. k.

Utrum in deo sit instituta. di. 46. ar. 1. q. 1. a.

Utrū de⁹ possit p̄mittere opa iustitiae. ibidē.

An deus possit dānare illos qui saluati sūt. di. 46.
ar. 1. q. 2. a. g.

Tabula

An de possit ptermittere curia iustitie. ibid. b. f.
 An deus possit aliquem temporaliter punire
 nō ppter eius peccatum. di. 46. ar. 1. q. 3. a.

An de iustitius agat cū vno q̄ cū alio. ibid. e. z.
 An deus misericordius agat cum vno q. 4. a.
 q̄ cum alio. di. 46. ar. 1. q. 4. a.

An i deo sit misericordia. di. 46. ar. 2. q. 1. a.
 In deo quomodo differūt bonitas et misericor-
 dia. di. 46. ar. 2. q. 1. c. d.

An in deo pns sit fm rōnem itelligendi mise-
 ricordia q̄ iustitia. di. 46. ar. 2. q. 2. a.

An i deo sit eadē rō iustitie et vītatis. di. 46. ar.
 Ricordia et iustitia. di. 46. ar. 2. q. 3. a.

An in dei electiōe et reprobatiōe ab eterno fue-
 rit nra et iustitia. di. 46. ar. 2. q. 3. a. d.

An deus sub rōne qua summū bonū tantum sit
 vltimus finis. di. 49. ar. 1. q. 6. c. r.

An deus sit vltimus finis pncipalins sub rōne
 qua summū bonū q̄ sub rōne qua summū ve-
 rum. dist. 49. ar. 1. q. 7. a. g.

An i deo sit itellus pcticus. di. 49. ar. 1. q. 8. a.
 An de iō voluit creare mūdū q̄ itellectus suus
 ctabat bonū mūdū creati vlt ecōuerso. ibi. g. h.

An de de potētia absoluta possit facere hoīem
 beatū nō gaudētē de ipso. di. 49. ar. 3. q. 6. d.

Diabolus.

An si diabolus transfigurās se in angelus lucis
 crederetur angelus bonus sit error periculosus
 di. 30. in expositione littere. d.

Diffinitio.

An diffō pueniat pncipali? sub e q̄ accēti. di. 1.
 An diffinitio minus cōueniat enti ar. 1. q. 2. c.
 per accidens q̄ accidenti. ibidem. c.

An diffiniri minus iproprie cōueniat enti p ac-
 cidens cōstituto ex aliqbus nō vnitis nisi iten-
 tione vni ad aliud applicante. ibidem. d.

An diffinitioes quas ponit Augustinus de sa-
 cramento sint cōueniētes. di. 1. ar. 1. q. 3. a.

An in diffinitōe illa: sacramentū est inuisibilis
 gratie et cōuenientius ponatur visibile q̄ sen-
 sibile. dist. 1. ar. 1. q. 3. b.

An diffō illa quā ponit vgo pmo lib. de sacris
 pte. q. ca. 2. sit cōueniētes. di. 1. ar. 1. q. 4. a.

An diffinitioes baptismi sint cōuenien-
 tes. dist. 3. ar. 1. q. 3. a.

Dilectio.

An diligere possumus aliquid perfectius q̄ co-
 gnoscere. di. 49. ar. 2. q. 6. q.

Dilutium.

An dilutū tempore fuerit tanta altitudo mon-
 tium sicut modo est. di. 47. ar. 2. q. 1. l.

An dilutū aque occupauerūt totā istā capaci-

tatem aeris vbi auco volant. ibi. h.

Dimensio.

An dimensionum distinctio possit esse per vir-
 tutem creatam absq̄ distinctione situum. dist.
 49. ar. 4. q. 5. m.

Dispensatio.

An dispensetur cū illo qui bis eundem ordinē
 cepit. di. 25. in expositione littere. a.

An dispensetur cum illo qui bis sciēter recepit
 baptismum. ibidem. a.

Ad dispensetur enī illo qui fecit se ordinari ad
 pternendū fidei statum. ibidem. a.

An dispensetur cū symoniacō quādo symonia
 est ex parte ordinantis et ordinati. ibid. e. z.

An dispensatio sit idem q̄ iuris declaratio. di.
 38. ar. 9. q. 1. c.

An dispensetur rōnabiliter ppter reformatio-
 nem pacis inter regna. ibidem. f.

An dispensari debeat in voto ppter probabile
 transgressionem illius. ibidem. f.

An dispensatio facta in voto valeat facta sine ra-
 tionabili causa. ibidem. g.

Diuortium.

An ad diuortii coniugū possit pcedi propter
 peccatū cōtra naturā. di. 35. ar. 1. q. 1. a. c.

An post diuortii possit nubere cōiunx in-
 nocens alteri. di. 35. ar. 3. q. 1. a.

An post diuortium possint coniuges reco-
 aliari. ibidem. q. 2. a.

An post diuortium possit infra biennium con-
 iunx innocens recocare ad se coniugem alte-
 rum inuitum. di. 35. ar. 3. q. 2. b.

An post diuortii statim possit cōiunx innocēs
 religionē itrare etiā si alius noluerit. ibid. e. b.

Docere.

An docere pro pecunia sit symoniacum. distin.
 25. ar. 3. q. 1. b. e.

An pro licentia docēdi habēda accipere vel da-
 re pecuniam sit symoniacū. ibid. e. c. i.

An docere sit licitū mulieri. di. 25. ar. 4. q. 1. d.

Donatio.

An donatio possit perfici sine consensu donato-
 ris et donatarij. di. 27. ar. 1. q. 3. d.

An si donatarius sciret consensu donatoris nō
 per aliq̄ sensibile signū alicui homini factū
 sed per reuelationē maligni spūs qui hoc sci-
 ret per aliq̄ sensibile signum a donatore factū
 esset perfecta donatio. ibidem.

An donatio valeat si aliquis det alicui q̄ aliq̄
 pmiserat. di. 27. ar. 3. q. 4. b.

An q̄ donare vel pcedere pōt aliquā rē simplr
 possit donare ad tps. di. 28. ar. 2. q. 1. a.

Tabula

**An iter donationē factā sub p̄ditiōe ⁊ donatio-
nem factā sub mō sit dīa.** di. 38. ar. 5. q. 3. g.

Dos.

Utr̄ dos sit tēto ab alijs disticta. dist. 49. ar. 3.
An dotes sint proprie loquendo visio q. 7. a.
⁊ fructio. di. 49. ar. 3. q. 7. d.

An vna de dotib⁹ aīe sit p̄fecta securitas. ibid. e.
An dos aliqua sit correspondens sp̄ei. ibid. f.
**An dos aliqua sit in anima que respōdeat mo-
tue potentie anime.** ibid. f.

Utr̄ dotes sint i oib⁹ btis. di. 49. ar. 3. q. 8. a.
An dotes sint in angelis. di. 49. ar. 3. q. 8. b. c.
An dotes sint in christo. ibid. a. c. e.

An dotes hēant aīe sc̄tē i p̄nti vita. ibid. a. g.
Utr̄ dotes erūt i cōpib⁹ btōz. di. 49. ar. 4. q. i. a
An dotes sint t̄m̄ q̄tuor ⁊ q̄ sint. dist. 49. ar. 4.

An dotes erūt a dō p̄ creatiōē. ibid. f. q. i. c.
**An istarūz dotiūz origo erit ex redundātia bea-
titudinis anime in corpore.** ibid. f. g.

Ad in dotatiōe corporis p̄phēdat dotatio sensuū
An per dotes illas erit perfectior ibid. l. m.
vniō corporis ad aīam. ibid. l. m.

**Utrum dos ipassibilitatis erit equalis in cor-
poribus oīum beatorū.** di. 49. ar. 4. q. 2. a.
An dos iportet aliqd positūū. dist. 49. ar. 4. q.

An dos subtilitatis erit eq̄l̄ i oib⁹ ptib⁹ 2. c. d
eiusdē corporis. di. 49. ar. 4. q. 4. e.
An p̄ dotē subtilitatē remouebit a corpore glioso
necitas exiūdi i loco sibi eq̄li. di. 49. ar. 4. q. 5.

Ebrietas.

An ebrietas excuset p̄ctū. di. 15. ar. 3. q. 7. b. g.
An ebri⁹ occidēdo hoīez efficiat irreglaris. ibi.

An ebrius cōmittat nouā culpam. ibid. g.
**An ebrietatis culpā aggrauent ille deordina-
tiones quas facit ebrius.** ibid. h.

Ecclesia.

**An ecclesia consecrerit aliquo tēpore de fermen-
tato ⁊ quare.** di. xi. ar. 2. q. 3. c. i.

**Utrūz ecclesie immunitatē violans sit excōica-
tus ipso iure.** di. 18. ar. 12. q. 2. a.

**An ecclesiam violare ⁊ immunitatem ecclesie
sit idem.** dist. 18. ar. 12. q. 2. b.

**An ecclesia defendat publicum latronem con-
fugientem ad eam.** ibid. c.

**An ecclesia defendat nocturnum populatores
agrorum.** ibid. c.

**An ad ecclesiā fugiens seruus debeat dñō resti-
tūi.** ibid. c. d.

An ecclesia defendat iudeū ad ipāz fugiētē. ibi. d.
**An ecclesia defendat excōicatus maiori excōi-
catione ad ipām fugiētē.** ibid. e.

An ecclesia non consecrata defendat confugīē

tem ad ipsam. ibid. e.

An ecclesia interdicta. ibid. e.

**An ab ecclesia debeat defendi ille q̄ cōfugiēs ad
ipāz adheret sacerdoti cōp⁹ xpi portāti.** ibid. f.

**An qui de ecclesia extrahunt malefactores sint
excommunicati.** ibid. f.

**An ecclesia obeat p̄sumere aliquē peccare i aliq̄
facto nisi p̄ p̄batiōes legitimas vel p̄sumptio-
nes h̄ cōstituerit ecclesie.** di. 29. ar. 1. q. 1. e.

**An ecclesia habeat gladium spūalem ⁊ corpo-
rale.** di. 37. in expositione littere.

Eclipsis.

**An eclipsis solis q̄ fuit in passione xpi fuerit p̄
solam interpositionem lune ⁊ aspectum intue-
tium.** di. 44. ar. 2. q. 7. f.

Elemosyna.

**Utrum elemosynam dare sit actus alienius vir-
tutis.** dist. 15. ar. 2. q. 1. a.

Utr̄ elynaz dare cadat sub p̄cepto. ibid. q. 2. a
Elemosyna de quo d̄z fieri. di. 15. ar. 2. q. 2. c. f.

**Utr̄ elemosynā dare sit magis satisfactoriū iter
partes satisfactionis.** di. 15. ar. 2. q. 3. a.

**An elemosyna debito mō sc̄d cōtineat aliq̄ mō
virtutē ofonis ⁊ ieiunij.** di. 15. ar. 2. q. 3. d.

**Utrum elemosyne corporales p̄ferende sint sp̄i-
ritualibus.** di. 15. ar. 2. q. 4. a.

Utrū elemosyna de quolibz bono. ibid. q. 5. a.
An elemosyna sit faciēda de bono aīe. di. 15. ar.

An de bono corporis. ibid. a. 2. q. 5. a.
An de meretricio. ibid. b.

An de vīura. ibid. c.
An de furto. ibid. c.

An de rapina. ibid. c.
An de bono acq̄sito per symoniam. ibid. d.

An de necarijs ad sustētationē nāc. ibid. d.
Utrum elemosynam facere sit licitū cuilibz.

dist. 15. ar. 2. q. 6. a.
An elemosynam facere sit licitū monacho. di.

15. ar. 2. q. 6. b. c.
**An elemosynam facere sit licitū vxori sine li-
centia mariti.** ibid. b. c.

An filio familias. ibid. b. d.
An seruo. ibid. b. d.

Utrū elemosynā facere possit aliquis sibi ipsi.
dist. 15. ar. 2. q. 7. a.

Utr̄ elemosyna sit dāda malis. ibid. q. 8. a.
**An per elemosynā vere possit dici peccata redi-
mi.** di. 25. ar. 3. q. 1. c. k. l.

**An si elemosynam mittat aliq̄ pauperi minua-
tur meritum mittentis si nunciū nō dederit
eam.** di. 45. ar. 5. q. 4. a. c.

Electio.

An pro electiōis negocij p̄curatiōe licitū sit

Tabula

accipere expensas. di. 25. ar. 3. q. 1. b. i.
An electo i epm liceat dare pecuniā aduersario
suo vt ab ipeditio suo electōis dīstiat. ibi. b. k

Electorum numerus.

An electorum numerus sit notus angelis bo-
nis sub certitudine. di. 43. ar. 6. q. 3. e.

An electorū nūerus ipleret si oēs illi q̄ mō sunt
viuentes saluarent. di. 49. in expōne lfe. b.

Episcopus.

An eph possit absoluti in foro exteriori a suo ca-
pellano ex cōmissiōe ipsi. di. 18. ar. 5. q. 1. a. d.

An eph ex suā diocesi possit absolueri ab excōi-
cātiōe in foro p̄tētiōis. di. 18. ar. 9. q. 3. f.

An possit pmittere alicui i sua diocesi vt absol-
uat eph ex suā diocesi possit absoluat ibid. f.

An eph subditū suū in foro p̄tētiōis. ibidem. f.

An episcopus degradatus sit episcopus. di. 7.
ar. 2. q. 2. b. 7. di. 25. ar. 1. q. 3. a.

Utrum episcoporum omnium aliquis sit in ec-
clesia superior. di. 24. ar. 5. q. 3. a.

An eph p renūciatiōe possit se puare oib. q̄b.
posset se puare p dēgradatiōe. di. 25. ar. 1. q. 3. g.

An epi cū capellanis r canonicis possint pde-
re ius i episcopatib. suis. di. 38. ar. 9. q. 2. e.

Episcopatus.

Utrū episcopatus sit ordo. di. 24. ar. 5. q. 2. a.

An epat. possit recipi an p̄biteratiū. di. 24. ar.
An epatus ip̄tētiōis characterē. ibid. c. 5. q. 2. b.

An episcopatus possit iterari. ibidem. c.

Essentia.

An nomē q̄b iponit ad significādū eēntiā ipo-
natur aliq̄ ab accidēte ei. di. 27. ar. 1. q. 1. b. c.

Esse.

An eē i pēa sit meli. q̄ nūl. cē. d. 50. ar. 4. q. 3. c.

An nō eē sequat velle nō eē in dēte. ibid. g.

An eē sit rō appetēdi q̄cqd appetit. ibid. h.

An non esse possit appeti. ibidem. i.

Excommunicatio.

Utrū excōicari debeat aliq̄s. di. 18. ar. 3. q. 1. a.

Utrum excommunicari debeat aliq̄s pro so-
lo peccato mortali. ibidem. q. 2. a.

Utrum excōicari possit iuste dominus p pecca-
to subditorum suor. di. 18. ar. 3. q. 4. a.

An excōmunicatio directius sit pena anime q̄
corporis. di. 18. ar. 3. q. 4. c.

Utrū excōmunicatus iniuste debeat reputari
excōmunicatus. di. 18. ar. 3. q. 5. a.

Utrum excōicatus vel suspēsus possit aliquem
excōicare. di. 18. ar. 4. q. 2. a.

Utrū excōicare possit non sacerdos. ibid. q. 3. a.

An excōicare possit electus in abbate r p̄firma-
tus nōdū sacerdos. di. 18. ar. 4. q. 3. b.

An excōmunicare possint layci ex superioris cōn-
cessiōe. di. 18. ar. 4. q. 4. c.

Utrum excommunicari possit superior ab infe-
riori. di. 18. ar. 5. q. 1. a.

Utrum excommunicatus possit iterum excom-
municari. ibidem. q. 2. a.

Utrum excōicari possit cōitas. ibid. q. 3. a.

Utrum excommunicari possit mortuus. di. 18.
arti. 5. q. 4. a.

An excommunicatio lata in mortuum noceat
ei. dist. 18. ar. 5. q. 4. b. c.

An excōicationē incurrat homo mortuus qui
ante mortē suā mandauit occidi clericū: nec
mandatum eius ductū est ad executionē ante
mortē eius sed post. ibidem. a. b.

Utrū excōicari possit ab ordinario ille qui ha-
bet priuilegium q̄b ab eo non possit excom-
municari. di. 18. ar. 5. q. 5. a.

Utrum excōmunicatus sit participans cū ex-
cōmunicato. di. 18. ar. 6. q. 1. a.

Inter excōmunicationē maiorem r minores
que est differentia. di. 18. ar. 6. q. 1. a.

Qui sunt illi qui excōicationes non incurrunt
participando cum excōmunicatis. ibid. b.

Utrū cū excōicato participare semper sit pec-
catum mortale. di. 18. ar. 6. q. 2. a.

An excommunicandi sint maiori excommuni-
catione participantes cum excommunicato.
dist. 18. ar. 6. q. 2. a.

An excommunicatus sit maiori excōmunica-
tione participans scienter cum excōmunica-
tis a papa. ibidem. d.

Utrum aliquis solus sciens excōicātū aliq̄s
teneatur ip̄m vitare. di. 18. ar. 6. q. 5. a.

Utrum excōicati sint priuati omnibus actibus
legitimus. di. 18. ar. 7. q. 1. a.

An excōicati minori excōmunicatiōe sint irre-
gulares si celebrent. di. 18. ar. 7. q. 1. d.

An excōmunicati minori excommunicatione
possint eligere r eligi. ibidem. d.

An admittantur ad denunciandum excōmuni-
catum quem vitauerunt. ibidem. e.

An excōmunicati maiori excōmunicatiōe pos-
sint esse iudices. ibidem. f.

An possint accusare. ibidem. f.

An possint denunciare. ibidem. f.

An possint eis pferre ecclesiastica b̄nficia. ibid. f.

An eis collata possint retinere. ibidem. f.

An possint aliq̄ in iudiciū cōuenire. ibid. f.

An possint se in iudiciū defendere. ibidem. g.

An si ab excōmunicato latēter cōfertur aliqua
prebenda collatio illa valeret postq̄ eius ex-
cōmunicatio detecta esset. ibidem. h.

An si aliquis excōmunicatus maiori excōmu-
bb 3

Tabula

nicatione interesset alicui electioni ⁊ non cre-
 dens se excommunicatum: nec etiam sciretur ab
 alijs debeat electio irritari eius excommunica-
 tione detecta. *ibidem. i.*
**An si vxor sua fuerit necessaria electioni ad suf-
 ficientē numerū vocū. debeat post detectionē
 excommunicationis electus sufficientem numerum
 vocum habuisse reputari. *ibidem. i.***
**Atruz excommunicatis profint orationes eccle-
 się. *di. 18. ar. 7. q. 2. a.***
**An excommunicationē mereat qui patiēter fert
 iniustitiam. *di. 18. ar. 7. q. 2. a.***
**An super excommunicatū p̄s possit diabolus ceteris
 paribus q̄ super nō excommunicatum. *ibidem. e.***
**An pro excommunicato licitum sit orare perso-
 ne singulari. *ibidem. e.***
**An excommunicato licitum sit dare elemosy-
 nam corporalem. *ibidem. e.***
**Atruz oēs q̄ excommunicati moriunt̄ p̄uadi sint eccle-
 siastica sepultura. *di. 18. ar. 7. q. 3. a.***
**An excommunicationē minores incidant q̄ interfūt
 sepulture excommunicati. *di. 18. ar. 7. q. 3. a.***
**An si excommunicati sepulti fuerint in cimiterio
 debeant inde eici. *ibidem. a.***
**An excommunicatus possit post mortem absolui
 ab excommunicatione. *ibidem. b.***
**An illis qui in excommunicatione minor moriuntur
 negāda sit ecclesiastica sepultura. *ibidem. b.***
**Atrum excommunicatis minor excommunicationē tan-
 tum possint conferri ecclesiastica beneficia de
 iure. *di. 18. ar. 7. q. 4. a.***
**An excommunicatio minor infligat alteri ab ho-
 mine. *di. 18. ar. 7. q. 4. b.***
**An excommunicato minor excommunicatione electio
 sit irrita ipso iure vel irritanda. *ibidem. c. d.***
**An ille qui excommunicato minor excommunica-
 tione conferret scienter ecclesiasticum benefi-
 cium sit priuatus ipso iure hac vice illius be-
 neficii collatione. *ibidem. e.***
**Atrum excommunicans iniuste teneat excommu-
 nicato ad interesse. *di. 18. ar. 8. q. 1. a.***
**Atrum excommunicans aliquē iniuste scienter incur-
 rat aliquā suspensionem. *ibidem. q. 2. a.***
**Atruz epi excommunicatos vel suspēdetes nō i scripto
 incurrāt aliquā suspensionē. *ibidē. q. 3. a.***
An inferiores iudices eā incurrāt. *di. 18. ar. 8. q. 3. a.*
**Atruz excommunicantes iniuste sint digni pena
 eterna. *di. 18. ar. 8. q. 4. a.***
**Atruz excommunicans pauperē iniuste sit dign⁹ maio-
 ri pena q̄ iniuste excommunicans diuitē. *ibidez. q. 5. a.***
**An si excommunicatus accedat ad superiorē ex-
 communicatois pro absolutione habenda de-
 beat absolui. *di. 18. ar. 9. q. 1. a. b.***
Excommunicationis casus quot sūt ⁊ q̄ sūt a iure q̄ruz

absolutōes dñs papa sibi retinuit. *ibidē. b. c.*
**Atruz excommunicato sanes p̄cipet in crimie p̄ quo
 est excommunicat⁹. *di. 18. ar. 9. q. 2. a.***
**An excommunicato sanes in crimie p̄ accidēs incurrat
 eādē excommunicationē. *di. 18. ar. 9. q. 2. b.***
**An excommunicatus minori excommunicationē pos-
 sit absolui a peccatis illa excommunicationē ma-
 nente. *di. 18. ar. 9. q. 4. c.***
**Atruz ille qui excommunicationē incurrit in vno ep̄sco
 patu postea possit absolui ab alio in cui⁹ vno
 celi moratur. *di. 18. ar. 9. q. 5. a.***
Atrum excommunicatus possit absolui iniustus.
Atrum excommunicatus pos- *di. 18. ar. 10. q. 1. a.*
 sit absolui per litteras absens. *ibidem. q. 2. a.*
**An qñ excommunicatus absoluit per litteras absens
 sit absolutus ex tūc q̄ littera facta est ⁊ suo nū-
 cio data. *dist. 18. ar. 10. q. 2. b.***
**An cū excommunicatus absoluit a canone iniūgēdus
 sit ei sub debito p̄stiti iuramētū q̄ cōtra illuz
 canonē decetero non veniet. *ibidem. d.***
**Atruz excommunicat⁹ pluribus de causis absoluator
 simplr si non oēs causas excommunicationis
 sue exprimat. *di. 18. ar. 10. q. 3. a.***
**Atruz excommunicatus cui excommunicator dicit reuo-
 co excommunicationē quā in te tuli ⁊ nō dicit absol-
 uo seu absolui⁹ de sit absoluit⁹. *ibidez. q. 5. a.***
**Atruz excommunicatis p̄ncipib⁹ maior excommunicationē pu-
 blice teneat milites obedire. *di. 18. ar. 11. q. 1. a.***
An eis teneant solvere censuz annuū. *di. 18. ar. 11.*
An excommunicatio ante sententiā absol- *q. 1. d.*
 uat simplr ⁊ absolute eos a iuramento fide-
 litatis quo erant obligati. *ibidem. e.*
**An absoluti p̄ sniam ab illa obligatiōe teneant
 reuerti ipso iure ad eorū obedientiā post eorū
 absolutionē ab excommunicatione. *ibidem. f.***
**Excommunicatio maior in quibus casibus incur-
 ritur ipso iure. *di. 18. ar. 11. q. 5. a.***
**Excommunicationis sniam in q̄b⁹ casib⁹ nō incurrūt illi
 q̄ iniiciunt man⁹ violētās in clericū vel q̄cūqz
 p̄sonā religiosaz approbate religiōis. *di. 18. ar.***
Atruz excommunicati sint ipso iure. *xi. q. 5. b. c. d. e. f.*
 illi qui sunt sacrilegi. *di. 18. ar. 12. q. 1. a.*
An excommunicationes maiores incurrāt. *d. 18. ar. 12. q. 1. c.*
**An excommunicationes incurrat ipso iure deflorās mo-
 Atruz excommunicat⁹ sit ipso iure nialē b̄dict⁹. *ibi. d.***
 violās immunitatē ecclesie. *di. 18. ar. 12. q. 2. a.*
**Atruz excommunicat⁹ sit ipso iure ipetrās l̄sas dñi pape
 tacita v̄tate v̄l suggesta falsitate. *ibidē. q. 3. a.***
**An excommunicatus sit q̄ litteris apostolicis v̄tit sub
 alio noīe ipetratis. *di. 18. ar. 12. q. 3. d.***
**Atrum excommunicatus sit ipso iure inueniens litte-
 ras dñi pape cuius efficacia iā expirauit ⁊ lu-
 do non intentione vtendi aliquā litterā in ea
 male formatam reformat vel punctū facit vel**

Tabula

per quodcunque alium modū aliquid in ea mu-
tat. dist. 18. ar. 12. q. 4. a.

**Utrū excoīcat⁹ sit ille q̄ de nouo veniēs ad stu-
diū portat arma anq̄ sciat suam p̄ portantes
arma per ep̄m loci latam. ibidem. q. 5. a.**

**An excoīcatus sit vtens ignoranter falsificatis
litteris. di. 18. ar. 12. q. 5. a.**

**Utrū secularis q̄ p̄cessit clericū & excoīcat⁹ in-
trat religionē possit absolui a prelato illius
religionis. di. 18. ar. 13. casu p̄mo. a.**

**An p̄dictus excoīcat⁹ q̄ religionē excoīcat⁹ in-
trauit possit absolui dū adhuc ē nouit⁹ a pla-
to illius religionis. di. 18. ar. 13. casu. r. e.**

**An p̄ excoīcatōē dāda alicui vs̄ ab eo remouē-
da licitū sit dare pecuniā. di. 25. ar. 3. q. 1. k.**

Executores.

**Inter executores et procuratorem que differē-
tia est. dist. 45. ar. 5. q. 1. c.**

Exorcismus.

**Utrum per exorcismū expellatur potestas da-
boli a baptizato. di. 6. ar. 6. q. 1. a.**

**An q̄ p̄ exorcismū expellat p̄dēs diaboli sit per
tutē nālē vel sup̄nālē. di. 6. ar. 6. q. 1. b. h.**

**Utrū qñ exorcizatur baptizandus illa que ibi
sunt significet aliquid et quid et que sit forma
exorcismi. di. 6. ar. 6. q. 2. a.**

Extensio.

**An extēsiō corporis qd̄ ē substantia fiat p̄ aliq̄d
accidēs nā possit⁹ eo. di. 10. ar. 7. q. 2. a. c.**

Semina.

**An semineus sexus generet p̄ter intentionē
nature. dist. 4. ar. 1. q. 10. a. d.**

Filius.

**Utrum filij illegitimi sint illi q̄ nati sunt de ma-
trimonio contracto inter affines et consanguī-
neos. di. 41. ar. 2. q. 3. a.**

**Qui sunt filij legitimi et nāles: q̄ sūt filij legiti-
mi et nō nāles: q̄ sunt nāles et nō legitimi: q̄ sūt
nec legitimi nec nāles. di. 41. ar. 2. q. 3. a. b. c.**

**Filij illegitimi q̄bus modis legitimanē fm iu-
ra canonica: et q̄bus fm iura ciuilia. ibidē. e. f.**

Fideiussores.

**An fideiussores possit recipere a creditore capitale
et vsuras q̄s p̄ eo soluit. di. 15. ar. 5. q. 5. d.**

Flagella.

**Utrum flagella que de⁹ imittit vel p̄mittit sup̄
penitentes sint pro eis satisfactoria. di. 15. ar. 1.**

**An flagella temporalia sint detestanda. q. 4. a.
da. dist. 15. ar. 1. q. 4. a.**

Forma.

**An forma possit esse subiectum alicuius accidē-
tis. dist. 12. ar. 2. q. 1. b.**

**An illud quod ad formam disponit p̄mo info-
metur illā forma. di. 14. ar. 5. q. 1. i.**

**An formatio virtutis p̄cedat ordine nature re-
missionem peccati. di. 17. ar. 1. q. 4. a.**

**An formatio actus penitendi sit realiter disse-
rens ab infusione gratie. ibidem. d.**

**An formatio subiecti et formatio act⁹ realiter
differant. ibidem. e.**

**An ad forme cuiuslibz susceptionē sufficiat q̄ i-
mā nō sit dispō repugnās. di. 25. ar. 4. q. 2. d. e.**

**An forma naturalis corruptibilis annihilatur.
dist. 43. ar. 1. q. 2. b.**

**An forma artificialis eadē i nūero possit redu-
ci p̄ artē post corruptionē. di. 43. ar. 1. q. 2. c.**

**An forma nālīs eadēz in nūero possit reduci p̄
nām post corruptionē. di. 43. ar. 3. q. 1. g.**

**An forma itendat aliter q̄ f3 minore p̄mixtio-
nez sui cū cōtrario. di. 49. ar. 4. q. 2. e.**

Fornicatio.

**An fornicatio sit grauius peccatum in vtro q̄
in muliere. dist. 35. ar. 1. q. 4. d. e.**

Fortitudo.

**An fortitudo sit spiritalis edificij fundamen-
tum. dist. 14. ar. 10. q. 4.**

Frigiditas viri.

**Utrum frigiditas ex parte viri impediat ma-
trimonium. di. 34. ar. 2. q. 1. a.**

**An frigiditas superueniēs viro ante cōsuma-
tionē ipediat matrimonij. di. 34. ar. 2. q. 1. c.**

An frigiditas possit p̄bari: et p̄ quē modū. ibi. d

**An si mulier frigiditatem viri allegans prouo-
cet ad separationem credendum sit ei an viro
cōtrariū asserenti. ibidem. e.**

**An si vir frigiditātē suā allegās p̄uocet ad se-
parationē credēdū sit si mulier p̄dicat. ibidē. e**

**An si p̄pter frigiditātē viri fiat separatio dāda
sit mulieri licentia contrahendi. ibidem. f.**

An frigidus p̄hibēdum sit ne cōtrahat. ibidē. f.

**An si frigidus separatus ab vxore p̄pter frigi-
ditatē p̄xerit cum alia: et eaz cognoscat debe-
at compelli redire ad primam. ibidem. f.**

**An frigidus facti p̄pter nūciam senectutem pos-
sint contrahere matrimonij. ibidem. g.**

**An p̄pter frigiditatem mulier sit icepta ad con-
trahendum. distinctione. 34. ar. 2. q. scda. c.**

Fruitio.

**An fruitionis obiectum immediatū sit visio dei
dist. 49. ar. 1. q. sexta. q.**

**Utrum in fruitione beata intellectus sit tantū
passius. dist. 49. ar. 3. q. prima. a.**

**An ad fruendum deo fruitione patrie determi-
net se anima. dist. 49. ar. 3. q. quarta. f.**

Utrū fruitio et gaudiū sit idē realiter in volū-

Tabula

tate beata. dist. 49. ar. 3. q. 5. a.

Gaudium.

An gaudium sit idem realiter qd dilectio boni presentis. di. 49. ar. 3. q. 5. d.

An gaudium summum summe desideret ab omnibus. dist. 49. ar. 3. q. 6. a.

An gaudium vel delectatio sit p se bonum. ibidem. b.

Generatio.

An generationes due in eadē spē magis appropriat quāt qd generatio et resurrectio. di. 43. ar. 1. q. 3.

An qd generant per propagationem possint fieri p naturam nō ex semine. di. 43. ar. 3. q. 1. f.

An semē ex qd generant ea qd p propagationē generant possint causari p virtutē corporis celestis. ibidem. b.

Gratia.

Utrum gratia virtutum et sacramentorum sit eadem gratia. di. 1. ar. 4. q. 4. a.

An gra virtutū et sacramentorum sit p se in numero sub eadē rōe aut sub diuersis. di. 1. ar. 4. q. 4. e.

An gratia ita se habeat ad virtutes sicut lux ad colores. di. 1. ar. 5. q. 1. b.

An gratia principaliter et plus remuneretur qd eius actus. di. 1. ar. 6. q. 2. a.

An ad gratie susceptionē requiratur maior dispositio qd ad sapientiā. di. 17. ar. 4. q. 1. d.

Utrq gratie infusio sit prior ordine nature qd culpe remissio. di. 17. ar. 4. q. 4. a.

An gratie infusio sit idem realiter qd culpe remissio. di. 17. ar. 4. q. 4. k.

An per gratiā pū sit finis rōne intelligēdi aia nō displicens deo qd placens. ibidem. k.

An gratia recipiat magis et minus. dist. 17. ar. 4. q. 6. a. b.

An gra p quā remittit peccatū sit necia ad consecrationē remissionis illi. di. 22. ar. 1. q. 2. e.

Greci.

An greci vere cōficiant. di. xi. ar. 2. q. 3. a. e.

Hereticus.

Utrū hereticus debeat dici qdlibet infidelis. di. 13. ar. 5. q. 1. a.

Utrum heretici debeant dici qd sūt. ar. 5. q. 1. a. symoniaci. ibidem. q. 2. a.

Utrū heresis sit maximum peccatū. ibidem. q. 3. a.

An heresis sit spē infidelitatis. di. 13. ar. 5. q. 3. c.

Utrq heretici sint tolerandi. di. 13. ar. 5. q. 4. a.

An heretici sint ad misericordiam recipiendi. dist. 12. ar. 5. q. 4. a.

Homo.

An hō sit licitū facere aliqd quo sciat se pvari vfu rationis ad tempus. di. 26. ar. 2. q. 1. a. d.

An homo ita patiat facturā per actū nutritiue sicut per actū generatiue. di. 31. ar. 1. q. 1. a. d.

An homines pati facturā qd ad vfu rōnis et ipe-

duri in vfu rationis sit idem. ibidem. d.

Ab homine vno quare de^o voluit oēs homines descendere. di. 40. in expositione littere.

Utrq hōis aliqd sit vltim^o finis. di. 49. ar. 1. q. 1. a.

An hominis vltimus finis ordinetur ad alium finem. di. 49. ar. 1. q. 1. a. e.

An qdlibet hōis act^o possit dici finis ei^o. ibidem. a. f.

An hōis act^o nō pcedētes ex rōne et voluntate possint dici actus vite humane. ibidem. g.

An homo agat aliqd nō ppter finem. ibidem.

An hominis vltimus finis sit finis omnium creaturarum. di. 49. ar. 1. q. 2. a. d.

An homo pū ordine nature intendat bonum corporale qd spirituale. di. 49. ar. 1. q. 5. a. e.

An hō in via principali^o moueat in vltimū finē p voluntatē qd p intellectū. di. 49. ar. 1. q. 7. c.

An hō possit beatificari quō ad animā ex spālī privilegio per diuinā potentia corpore nō glorificato. di. 49. ar. 2. q. 6. d. n. o.

An hō totus remanēs in hac vita mortali possit beatificari p quācūqz potentia. ibidem. e. o.

An homo nālīter appetat oē illud sine quo scit se non posse consequi finē suū. ibidem.

An de hominis quidditate sit mortale. dist. 49. ar. 4. q. 2. b. b.

Homicidium.

An homicidium faciens dūm caret vfu rōnis sit irregularis. di. 25. ar. 5. q. 3. f.

An homicidium facies^o suā voluntates. q. 1. m. o. uet brachii ei^o violētē sit irregularis. ibidem. g.

An homicidium facies positus in necitate vt occidat vel occidat sit irregularis. ibidem. h.

An homicidium facies casu sit irregularis. ibi. h.

Hostia.

Utrum hostie pars vna possit transubstantiari virtute sacri sine alia hostia pūua remanere.

Utrq hostia intincta in sanguine. di. 10. ar. 7. q. 1. a. ne debeat populo dari. di. xi. ar. 4. q. 5. a.

Humiditas.

An humiditatis diffictio i humiditate q vocat ros et in illa que vocat cabiū et in illa q vocat gluten sit pueniens. di. 4. ar. 1. q. 2. b.

Humor.

An iter hūorē et hūiditatē sit ofia. di. 4. ar. 1. q. 2. a. b.

An hūores sint o suba corporis. ibi. a. f. q. 2. a. b.

Humilitas.

An humilitas sit spiritualis edificij fundamentum. dist. 14. ar. 10. q. 1. e.

Ieiunium.

Utrq ieiunium sit act^o pūe. di. 15. ar. 3. q. 2. a.

Ieiunium nāe et ieiunium qd ē act^o vtiqz et ieiunium ecclesie in quo differūt. di. 15. ar. 3. q. 2. b.

Tabula

Utrū ieiunū sit sub precepto. di. 15. ar. 3. q. 3. a.
An p ieiunū mēs ad spūalia eleuet. ibidem. c.
An ieiunium disponat ad virtutem. ibidem. c.
An ieiunū disponat ad vicē dū diaboli. ibidē. d.
Atrum ad ieiunū obseruationem omnes obli-
 gentur. di. 15. ar. 3. q. 4. a.
An mulieres pregnantē. ibidem. d.
An egrotantes. ibidem. d.
An nūmū senes. ibidem. e.
An cum graui labore victum. necessarium lu-
 crantes. ibidem. e.
An ad loca sancta peregrinantes. ibidem. f.
An ad victum necessarium hospitium mendica-
 tes. ibidem. f.
An ad ieiunium ecclesie teneatur quicūq; tene-
 tur ad ieiunū qd est actus virtutis. ibidē. g.
Atz ieiunū frāgat esus carniū. di. 15. ar. 3. q. 5. a.
An ieiunū frāgat potus vini. di. 15. ar. 3. q. 5. a.
An ieiunū frāgat esus lacticioz 7 ouoz. ibi. b. f.
Atrū ieiunū frāgat gula. di. 15. ar. 3. q. 6. a.
An ieiunū frāgat puenū horā. di. 15. ar. 3. q. 6. c.
An comedere cibos pfectos. ibidem. d.
An comedere nimis. ibidem. d.
An comedere cum nimia aniditate. ibidem. d.
An ludere seu dissolute loqui cum mulieribus
 iuuenulis. ibidem. a. g.
Atrū ieiunū frāgat ebrietas. di. 15. ar. 3. q. 7. a.
An ieiunium frangat potus vini in mane. dist.
 15. articulo 3. q. 7. f.
An ieiunium frangat potus cerniū. ibidem. f.
An comedere ellectuaria in sero causa delecta-
 tionis. ibidem. e.
Quibus ieiunādūz est tpius. di. 15. ar. 3. q. 8. a.
An ieiunare qtuor dieb? pcedētib? pma dñica
 qdragesimalē sit pueniēter institutū. ibidē. a.
Ieiunūz quadragesimalē quibus de causis in-
 stitutum est. ibidem. a. b.
An ieiuniorum temporibus licitum sit preueni-
 re horam in comedendo. ibidem. e. f.
An in ieiunio sit tante necessitatis obseruatio
 hore sicut comedere semel. ibidem. f.
Ignis.
An si ignis per quē accensa est ista candelā ac-
 cendisset eaz tempore priorū fuisset flamma ea-
 dez numero quomodo est. di. 43. ar. 3. q. 1. n. o.
An ignis operationes existentis in aliena mā-
 teria diuersificetur secundum diuersitatē ma-
 terie. di. 44. ar. 2. q. 4. c.
Qd ignis nō luceat quāq; quot sūt cde. ibidē. d.
An i igne carbone sit forma sub al ignis. ibidē. e.
An ignis carbo flāma 7 lux differāt spē. ibidē. e.
Ignē esse i. ppua mā vel in aliena qd ē. ibidē. f.
An ignis caliditas possit sentiri sensu tact? abs-
 q; hoc q; calefaciat. di. 44. ar. 2. q. 6. b.

An in igne possit viuere aliquod animal. disti.
 44. ar. 2. q. 7. f.
Atrū p ignē purgabit mūdus. di. 47. ar. 2. q. 1. a.
An ignis ille purgabit mūdū quātū ad illā ptē
 que est infra mediū intersticiū aeris. ibidē. d.
An ignis in spera sua purgabitur. ibidem. b. p.
An ignis ille qui mundum purgabit simul erit
 cum aere. ibidem. p. q.
An ignis ille rarefaciet tria cla q purgabit ibi
Atrū ignis pflagrationis erit eiusdē spe-
 cie cum igne elementari. di. 47. ar. 2. q. 2. a.
An ignis ipsius motus erit ad medium vel ad
 circūferentiam. di. 47. ar. 2. q. 2. b.
Atrum ignis conflagrationis producet in eē
 supernaturaliter. di. 47. ar. 2. q. 3. a.
Atrū ignis ille pcedet iudiciū. ibidē. q. 4. a.
Atz ignis ille purgabit aliq; electos. ibi. q. 5. a.
Atrū ignis ille cruciabit reprobos. ibidē. q. 6. a.
Atrum ignis ille desinet esse. ibidem. q. 7. a.
Ignis inferni.
An ignis infernalis sit preparatus in prima rex
 conditione. di. 44. ar. 2. q. 3. d.
Atrum ignis infernalis sit eiusdem speciei cūz
 igne elementari. di. 44. ar. 2. q. 4. a.
An ignis inferni sit ignis carbo. distinctio. 44.
 ar. 2. q. 4. a.
Atrū ignis inferni sit ppetuus. di. 44. 2. q. 5. a.
An ignis ille ppetuet p nāz. di. 44. ar. 2. q. 5. b. c.
Atrum ab igne inferni calefient corpora dāna
 torum. di. 44. ar. 2. q. 6. a.
Atrum per ignem illum consumentur corpora
 damnatorum. ibidem. q. 7. a.
An in igne illo sit aliqua virtus spiritalis per
 quam affligitur spiritus. di. 44. ar. 2. q. 9. l.
Ignorantia.
An ignorantia iuris sit periculosior q; ignoran-
 tia facti. di. 21. ar. 3. q. 3. d.
Incestus.
Atrum incestus cum consanguinea vxoris in-
 pediat matrimonium. di. 34. ar. 4. q. 2. a.
An incest? amittat ius petēdi debiti ab vxore at
 tinēte illi cū q; cōmisit incestū. di. 34. ar. 4. q. 2. b.
An incestus amittat ius petēdi debiti ab vxore
 nō attinēte illi cū qua cōmisit incestū. ibidē. b.
An tali qui incestum commisit liceat matrimo-
 nium contrahere post mortem vxoris nisi cūz
 eo fuerit dispensatum. ibidem. b.
Indiuidua.
Indiuiduorum multiplicationis causa in eadē
 specie que est. di. 26. ar. 3. q. 1. a.
An indiuidua aliqua eiusdem speciei possint p-
 duci per naturales mutationes diuersas spe-
 cie. di. 43. ar. 3. q. 1. c.

Tabula

An idiuudua ola elusde speciei psequat illd qd
est nale rone mae. di. 49. ar. 2. q. 1. f.

Indulgentie.

Atrum indulgentie quas dat ecclesia aliquid
valeant. di. 20. ar. 3. q. 1. a.

An per indulgentias dentur pro temporalibus
spiritualibus. di. 20. ar. 3. q. 1. a. c.

Atru indulgentie tñ valeat qñ sonat. di. 20. ar. 3.

Atru indulgentie valeat aliqbus post
hanc vitam. ibidem. q. 3. a.

Atrum indulgentie valeant existetibus in pec
cato mortali. di. 20. ar. 4. q. 1. a.

Atru indulgentie valeat Religiosis. ibide. q. 2. a.

Atru valeat platis q eas pcedut. ibide. q. 3. a.

Atrum indulgentias possit dare malus episcopo
pus. di. 20. ar. 5. q. 1. a.

Atru indulgentias possit dare aliqd nō eps. ibide.

Atrum indulgentias possit dare qui
libet pcelatus. ibidem. q. 3. a.

An indulgentias possint dare archiepiscopi in
diocesi suffraganeorum suorum. di. 20. ar. 5. q. 3. b.

Infamis vel infamia.

An infamis possit aliquē excommunicare. di.
18. ar. 4. q. 4. b. h.

An infamis sit pcelatus qui per culpam suam
factus est irregularis. ibidem. e.

An infamia ptracta p excoicationē tollat p ab
solutionē ab excoicationē. ibide. h.

An infamia causent dea paucorum. di. 19. ar. 3. q. 3. c.

An infamato sit idicēda canonica purgatio. ibi. e.

Atru infames infamia iuris civilis sunt repell
endi a suscepiōe ordinū etiā post pactā pñiam.

Atru infames infamia facti sint repellēdi a suscepiōe ordinū. ibide. q. 2. a.

Atru infames infamia facti sint repellēdi a suscepiōe ordinū. ibide. q. 3. a.

Infamia quid est. di. 15. ar. 6. q. 1. c.

An infames sint aliqui secundum leges qui nō
sunt infames secundum canones. ibidem. c.

An infames sint repellēdi ab accusatione et te
stificatione. ibidem. d.

An infamia iuris canonici contrahi possit ipso
iure et irrogari p infamiam. di. 5. ar. 6. q. 1. c.

An infamia que per sententiam diffinituaz ir
rogatur possit aliter aboleri simpliciter q p
restitutionem in integrum. ibidem. c.

An infamia ipso iure possit ptrahi p aliqd pec
catū mortale qd nō inducit depositiōes. ibide. c.

An infamia civilis ptrahat p omne peccatū mor
tale qd sedz canōes inducit depositiōes. ibid. d.

An infamia canonica deleat p pñiam. ibidem. e.

An infamio sit qui sciēter pccerat. ibidem. f.

An infamisbus irrogata infamia p infamiam diffini
tiā sine ptracta p aliqd illoz criminūz q iura
civilia et canonica determināt pccorditer et pro
nūciāt hoīem esse infamē ipso facto sint actus
legitimi interditi. di. 15. ar. 6. q. 3. e.

An infamisbus infamia facti tñ sint interditi ipso in

An infamia facti dicat re vñ interditi. ibid. e.

magis pprie infamatio q infamia. ibide. f.

An si infamis infamia facti tñ ordinet sit ipso in
re suspensus ab ordinū executione. ibidem. g.

An infamia facti possit p hoīez remoueri. ibid. g.

Infernus.

Atrum infernus sit. di. 44. ar. 2. q. 1. a.

Atrum infernus sit sub terra. ibide. q. 2. a.

An in inferno puniatur conueniēter peccator.

di. 44. arti. 2. q. 2. d. e.

An inferni loc⁹ ampliat⁹ post iudiciū. ibide. g.

Atru inferno sit ignis corporeus. di. 44. ar. 2. q.

An in inferno sint quatuor elementa. di. 44. ar. 2. q. 10. a. d.

Atru inferno sint tenebre corpales. di. 50. ar. 5.

An in inferno post resurrectionem erit

corporalis fletus. di. 50. ar. 5. q. 1. b. c.

An inferno erit sensibilis stridor vētū. ibide. e.

Atru inferno sit maior pena vermīs q ignis.

An inferno pena vñis cau. di. 50. ar. 5. q. 2. a.

set a re vel a silitudine rei. di. 50. ar. 5. q. 2. a. g.

Atrum in inferno maxima penarum sit caren
tia visionis dei. di. 50. ar. 5. q. 3. a.

Ingratitudo.

Atrum ingratitude sit spirituale peccatum. di.

stinctione. 22. ar. 1. q. 4. a.

Atrum ingratitude sit maior in casu ab inno
centia q in casu a vera penitentia. ibide. q. 5. a.

An ingratus sit magis peccans contra illum q
ei plus dimisit q contra illuz qui minus dimi
sit. distin. 22. ar. 1. q. 5. b. e.

Impignozatio.

An cum impignozatur aliquid marito pro do
te possit ultra capitale retinere fructus perce
ptos. distin. 15. ar. 5. q. 5. d.

An dñs cui impignozauit vasallus feudū pos
sit cū capitali retinere fructus pceptos ibid. e.

Inquisitio.

Atrum ad inquisitionem debeat procedere ali
quis ex suo officio pro sola fama nullo existen
te accusatore. di. 19. ar. 3. q. 3. a.

An ad inquisitionē debeat pcedi pp famā ortaz
a malis uolīs et inimicis. di. 19. ar. 3. q. 3. d. e.

Intelligentia.

An intelligentia sit proprius motor orbis que
mouet. di. 50. ar. 2. q. 3. a.

Tabula

Intelligere vel intellectus

An perfectio actus intellectus magis dependeat ab actu voluntatis q̄ econuerso. distinctione 49. ar. 1. q. 7.

An intelligere bonus et non appetere nobilior esset q̄ appetere et non intelligere. ibidem. b.

An intelligentur res materiales sub esse spiritualiori q̄ appetantur a voluntate. ibidem. b.

An intellectus considerat materiam practica p̄ sci- re tñ sit speculatiuus. di. 49. ar. 1. q. 8. c.

An intellectus possit considerare materiam spe- culatiuam propter operari. ibidem. c.

An intellectus talis magis sit practicus q̄ spe- culatiuus. ibidem. c.

An intellectus considerans aliquem bonū pro- pter sci- re ordinatum ad dilectionem tantum sit speculatiuus vel practicus. ibidem. d.

An intellectus beatus principaliter speculetur rationem bonitatis q̄ virtutis. ibidem. e.

An intelligere possit aliquis vnam rem plusq̄ alius. di. 49. ar. 2. q. 8. a. e.

An intellectus respectu sui simplicis apprehen- sionis sit passiuus. di. 49. ar. 3. q. 1. e.

An intelligere conueniat alicui ratione intelle- ctus possibilis tantum. ibidem. f.

An intellectus passio respectu nobilissimi in- telligibilis sit nobilior q̄ eius actio. ibidem. g.

An intellectus beatus prius ordine nature co- cipiatur verbum de deo q̄ videat ipsum. ibidem. l.

Interdictum.

An interdicti tempore possit sacramentum cō- firmationis ministrari. di. 7. ar. 5. q. 1. a.

An interdicti tpe possit mouētib⁹ sacramētum pnie et sacramētū altaris ministrari. ibidem. d.

An interdicti possit vxor de iure p peccato ma- ritti. di. 18. ar. 3. q. 3. a. c.

Irregularis.

An irregularis possit aliquem excommu- nicare. di. 18. ar. 4. q. 4. a.

An irregularis prelatus sine culpa sua debeat deici a statu prelationis sue. di. 18. ar. 4. q. 4. c.

An irregularis factus per culpam suā. ibidem. e.

An irregularis possit assumi in abbate. ibidem. c.

An irregularis sit qui existens excommuni- catus maiori excommunicatione solēniter ba- ptizatur. di. 18. ar. 7. q. 5. a.

An irregularis sit q̄ exequit officia illius ordi- nis quē nō h̄ ac si haberet. di. 18. ar. 7. q. 5. d.

An irregularis sit qui benedicit mēsa; existēs excoīcatus maiori excoīcatiōe. ibidem. f.

An irregularis sit qui existens excoīcatus maiori excoīcatiōe dicit horas in exerci- tiu vel in nauti officiando populum. ibidem. e.

An irregularis sit q̄ existēs excoīcatus admini- strat sacramētum extreme unctionis. ibidem. g.

Atq̄ sup irregularitate quā religiosus p̄traxit i suscipiēdo ordines in excoīcatiōe possit cū eo dispēcare prelatus suus. di. 18. ar. 13. casu. 5. a.

An i irregularitate possit prelatus dispēcare que quidem contracta est per excoīcacionem a qua non poterat absolueri. ibidem. c.

An irregularis sit ille q̄ rē suā furtiue ablata re- petit corā iudice: eo q̄ aliter h̄c nō pōt: et in- dex inq̄rat et inueniat illū fūre esse et suspēdat: si tamen repetendo rem non dixit rem furtiue acceptam sed tantum offert se probaturum eā esse suam. di. 25. ar. 5. q. 3. in. n.

An irregularitas pueniens ex peccato tol- latur per baptismum. di. 27. ar. 4. q. 2. a.

An irregularis sit p̄hēs nō de iure s̄ de scō cū corrupta ab alio viro. di. 27. ar. 4. q. 3. a.

An irregularis sit ille q̄ p̄bit cū duab⁹ de facto et ambas cognoscit. di. 27. ar. 4. q. 3. a.

An irregularis sit ille qui contrahit cū aliqua corrupta vāente eius marito. ibidem. d.

An irregularis sit ille qui contrahit cū vidua que non fuit cognita a viro. distinctione. 27. in expositione littere. e.

Iudex.

An iudex debeat iudicare secundum suā p̄sciē- tiam vel secundum allegata. di. 18. 3. q. 2. d.

An iudex delegatus possit excoīcacionem si- bi facte anteqm reuocatio ipsa potuerit veni- re ad eum. di. 18. ar. 4. questione. 5. a.

An iudex criminofus occulte peccet in exercē- do officium iudicis in foro exteriori. di. 19. in expositione littere.

An iudex vnus in foro contentioso possit pro- cedere pro alterius causa. di. 21. ar. 4. q. 3. e.

An iudex in foro p̄tentioso possit dare sniam p̄ reū vel p̄ reo p̄ p̄fessione rei que p̄fessio nō fuit facta coram eo vt coram iudice. ibidem. f.

Iudicare.

Quare iudicādo in foro exteriori req̄rit maior solēnitas q̄ in foro penitētie. di. 18. ar. 4. q. 1. e.

Iudicium vniuersale.

An iudicium vniuersale sit futurum. distin- ctione. 47. ar. 1. q. 1. a.

An iudicium illo erit vocalis disceptatio. ibidem. q. 2. a.

An iudicium erit disceptatio de solis ope- ribus misericordie. ibidem. q. 3. a.

An iudicium omnes personaliter compa- rebunt. ibidem. q. 4. a.

An iudicium illud dū durabit. ibidem. q. 5. a.

Tabula

- Utrum iudicabuntur omnes ibidem.** q. 6. a.
Utrum iudicabit solus christus ibidem. q. 7. a.
An in iudicio illo erit aliquis vnus et idem accusator et iudex. di. 47. ar. 1. q. 7. a. c.
Utrum iudicare magis debet appropriari christo quam alicui persone in trinitate. di. 48. ar. 1. q. 1. a.
Utrum in iudicio videbitur christus ab omnibus in humanitate gloriosa. ibidem. q. 2. a.
An in iudicio vox christi audietur ab omnibus. di. 48. ar. 1. q. 2. d.
Utrum iudicio sint aliqua signa aduentus. 1. q. 2. d.
Utrum iudicis precessura. di. 49. ar. 1. q. 3. a.
Utrum in iudicio illo stelle cadent de celo. ibi. q. 4. a.
Utrum in iudicio sol et luna obscurabuntur. ibidem. q. 5. a.
Utrum in iudicio virtutes celorum mouebuntur. ibi. q. 6. a.
Utrum iudicium fiet in valle iosaphat. ibidem. q. 7. a.
An post iudicium sint remansure aliquae partes terre obscurae in superficie. di. 48. ar. 2. q. 1. f.
An post iudicium remouebit deus a materia purgationem que necessaria est ad transmutationem naturalem. di. 48. ar. 2. q. 4. g.
Utrum post iudicium debeat augeri lux corporum celestium et eorum. di. 48. ar. 2. q. 5. a.
Utrum post iudicium bruta et vegetabilia destruentur. ibidem. q. 6. a.
An in iudicio ostendat illa eadem crux in qua christus pendit. di. 48. in expositione littere. a.
Juramentum.
An iuramentum factum per metum de rebus ecclesie teneat. di. 29. ar. 1. q. 1. a.
An ille iuramentum frangat qui illud in melius commutat. di. 29. ar. 2. q. 4. b.
An iuramentum de non petendo usuras sit obligatorium. di. 38. ar. 9. q. 3. a.
An talis habeat actionem contra illum cui iurauit ut cum liberaret a iuramento. ibidem. f.
An si iurauit quod non inquietabit eum super relaxationem iuramenti possit huius denunciare ecclesie. ibidem. f.
Jurisdicatio.
An iurisdicatio per metum extorta teneat distinctionem. di. 29. ar. 1. q. 2. g.
Juris peritus.
An iuris peritus possit vendere suum consilium. di. 25. ar. 3. q. 2. g.
Jus nature.
An de iure nature sit constructio ciuitatum. di. 26. arti. 1. q. 1. f.
An iure nature omnia sint communia omnibus. ibidem. a. b.
An ius nature sit idem apud omnes. di. 13. ar. 1. q. 1. f.
Jus patronatus.
An ius patronatus transferatur venditione. di. 25. in expositione littere. c.
An ius patronatus transferatur successione. ibidem. c.
An ius patronatus transferat per mutationem ibidem. e.
An donatio de plenius episcopi facta ibidem. c.
Iustitia.
An iustitia sit in ratione sic in subiecto. di. 14. ar. 3. q. 1. r.
An iustitia possit esse hominis ad seipsum. di. 15. arti. 2. q. 7. b.
Iustitie publice honestas quid est. di. 41. ar. 1. q. 3. b.
An iustitia sit domini ad seruum. di. 46. ar. 1. q. 1. a.
Iustificatio.
Utrum ad iustificationem ipsius requiratur peruersio voluntatis.
Utrum ad iustificationem requiratur actus ad deum. di. 17. ar. 4. q. 1. a.
Utrum iustificatio ipsius sit in istatu. ibidem. q. 2. a.
Utrum iustificatio ipsius sit in istatu. ibidem. q. 6. a.
Utrum iustificatio ipsius respiciat essentialius gratie infusionem quam peccatorum remissionem. ibidem. q. 7. a.
An in iustificatione ipsius gratie infusionis sit terminus a quo vel remissio culpe. di. 17. ar. 4. q. 7. a. c.
Utrum iustificatio ipsius posterior sit ordine nature quam gratie infusionis et culpe remissio. di. 17. ar. 4. q. 8. a.
Utrum iustificatio ipsius sit miraculosa. ibidem. q. 9. a.
An iustificare impium sit magis quam iustum creare. di. 17. ar. 4. q. 9.
Latria.
An latria pertineat ad virtutem contemplatiuam. di. 15. ar. 4. q. 2. b. f.
Laus.
An laus vocalis erit in propria. di. 49. ar. 4. q. 3. n.
An laus que erit in propria inmutabitur auditu. ibidem. n.
Lex.
An in lege noua sit dare aliquid idem et vnus re quod sit sacramentum et sacrificium. di. 1. ar. 3. q. 1. d.
An lex noua dicat lex gratie. di. 1. ar. 4. q. 1. d.
An lex diuina addat aliquid legi nature. disti. 17. articulo. 2. q. 3. d.
An lex habeat robur suum a sui institutione aut a sui promulgatione. di. 17. ar. 2. q. 7. b. e.
Legatus.
An legatus possit exiit terminos sue legationis possit absolueri illi que infra terminos sue legationis excoicauerit. di. 18. ar. 9. q. 3. c.
Locus.
An in loco sit locatus ratione quantitatatis primo et per se. di. 10. ar. 2. q. 1. c.
An in loco possit esse aliquid corpus per diuinam potentiam et non circumscriberetur ab eo. ibidem. c. d.
An in loco esse aliquid corpus quid est. ibidem. d.
An in loco sit illud quod continetur ab alio ita quod nec excedit nec exceditur. ibidem. e.
An deus possit facere aliquid corpus de nouo quod non esset locus nec in loco. ibidem. g.
An aliquid in loco existens possit definire esse in illo loco sine sui mutatione. ibidem. h.

Tabula

Utrū aliquid possit esse in diuersis locis simul
per diuina potētia dī. 10. ar. 2. q. 2. a.

An in loco vno esse tantum conueniat corpori
eo ipso q̄ limitatum est dī. 10. ar. 2. q. 2. a.

An esse hic includat non esse ibi. ibidem. b.

An in loco possit tāgi sba spūal dī. 10. ar. 4. q. 2. e.

An loco oporteat locatum confirmari dī. 44.
ar. 1. q. 7. f. *id est* h. 1.

Locatio.

An pro locatione cippi argentei ⁊ pecunie lici-
tum sit accipere aliquid dī. 15. ar. 5. q. 5. k.

Ludus.

Utrū illud qd p ludos p̄hibitos homo lucraf
teneatur restituere dī. 15. ar. 5. q. 8. a.

An ludus alearum in aliquo casu sit permissus
dī. 15. ar. 5. q. 8. b. c.

Ludus alearum quare est magis prohibitus in
legibus q̄ ludus toineamenti. ibidem. f.

An ludus scacoz sine taxillis sit p̄hibitus. ibid. g.

Lumen.

Lumē emissū a sole q̄re h̄z aliū effectū q̄ emis-
sū a lūa cū a sole ip̄s recipiat dī. 44. ar. 2. q. 7. e.

Lux.

An lucis sit expers totalit̄ aliq̄ creatura dī. 48.

An lux elemētāris ⁊ lux corporis gl̄i ar. 2. q. 5. e.
ficati sint eiusdē sp̄s dī. 49. ar. 4. q. 6.

An lux solaris ⁊ lux corporis gl̄ificati sint eius-
dem speciei. ibidem. h.

An lux que erit in corporibus gl̄ificatis erit
eiusdem speciei cū gl̄iosa claritate corpo-
ris iesu ⁊ beate virginis. ibidem. i.

An lux corporis gl̄ificati sit immēsa sicut lux
solis. ibidem. k.

An lux corporis gl̄iosi possit videri in sua vir-
tute ⁊ plenitudine ab oculo non gl̄ificato si-
ne miraculo. ibidem. m.

An lux spūalis possit illuminare ī tāta distātia
q̄ta pōt illuminare lux corporis dī. 50. ar. 2. q. 2. f.

Magnificētia.

An magnificētia sit aliqua virtus distincta. per
essentiā a liberalitate dī. 33. ar. 4. q. 1. b.

Maleficiū.

An in separatiōe coniugū ppter maleficiū simi-
li modo procedendum sit sicut in separatione
ppter frigiditatē dī. 34. ar. 3. q. 1. c.

An q̄ ppter maleficiū sit separatio coniugū sit dā-
da maleficiato licentia p̄p̄di. ibid. e.

An maleficiū aliqd sit perpetuū. ibidem. c.

An si maleficiū p̄cedat infimoniū p̄sumatū de
beat p̄sumi q̄ p̄cecesserit ratum. ibidem. d.

Utrū ppter maleficiū separati si postq̄ alia infi-
monia p̄traxerint carnaliter se cognoscāt sint

ad p̄m infimoniū reuocadi dī. 34. ar. 3. q. 2. a.

An si ppter maleficiū fiat separatio ⁊ vir recipiat ali-
quē ordinē sacrū ⁊ postea mulierē a qua fue-
rat separatus carnaliter cognoscat reuocadus

sit ad mulierē ad petitionem eius. ibidem. b.

An talē ordinē suscipiēdo peccauerit. ibid. e.

An suscipiēdo sacrum ordinem sibi p̄iudi-
cauerit quo ad h̄ q̄ nō liceat sibi ab vxore de-
bitum exigere. ibidem. e.

Maria virgo.

Utrum maria virgo vouerit virginitatem dī.
30. ar. 2. q. 1. a.

An virgo maria fuerit de eadem tribu cum io-
seph. dī. 30. ar. 2. q. 2. d.

Utrū maria vgo quare infimoniū p̄traxit. ibid. d.

An vgo maria in p̄trahēdo infimoniū deroga-
uerit in aliquo p̄fectiōis virginittatis. ibid. f.

An beatā mariā voluerit dimittere ioseph quo
ad separationem vinculi. ibidem. f.

Maritus.

An maritus qui p̄ se iunia reddit se notabiliter
minus potentem ad reddendum debitū vxori
peccet. dī. 32. ar. 1. q. 1. a.

An maritus teneatur reddere debitum quādo
p̄p̄dit hoc mulierem desiderare q̄uis nō pe-
tat expresse dī. 32. ar. 1. q. 2. b.

An maritus cruce signatus possit votū crucis
in votum religionis cōmutare sine consensu
vxoris dī. 32. ar. 2. q. 1. a. d.

An maritus teneatur eam ducere si vult eum se-
qui. ibidem. d.

Utrū marit⁹ possit reuocare votū abstinentie fa-
ctū ab vxore de licētia ipsi⁹ dī. 32. ar. 2. q. 2. a.

An marito debeat dari licētia p̄p̄di si p̄bat ar-
ctatio in muliere dī. 34. ar. 2. q. 2. b.

Utrum maritus possit se facere seruū sine cō-
sensu vxoris dī. 36. ar. 5. q. 1. a.

An h̄ possit facere saluū iure vxoris distī. 36.
articulo. 5. q. 1. b.

Materia.

An ex materia fiat cōpositū dī. 12. ar. 1. q. 2. a. f.

An materia sit cā quare ea q̄ sunt idē in specie
⁊ inter se diuersa. sint diuersa. ibidem. a.

An mā sit de eēntia raritatis ⁊ dēsitatis. ibid. b.

An materia dicat infimū gradum actualita-
tis dī. 12. ar. 2. q. 2. f. g.

An mā dicat nūm pure possibile. ibid. f.

An mā sit de eēntia hoīs dī. 43. ar. 1. q. 3. g. h.

An materiam totaz de qua factus est homo sit
possibile itez p̄uerti in semine vnus sine admi-
xtione alterius materie in vna alia muliere ⁊ i

vno alio viro. dī. 43. ar. 3. q. 1.

An materia fiat tota substantia rei generabilia

Tabula

et corruptibilis. di. 44. ar. 1. q. 4. f.
 An materia tota radicalē vnus fieri materiam
 tota radicalē alterius sit possibile. ibidem. i.
 An de materia sit plus modo q̄ fuerit a princi-
 pio mundi. di. 44. ar. 2. q. 2. a.
 An materie inclinatio naturalis ad formam sit
 actio vel passio. di. 43. ar. 4. q. 3.
 Materie inclinatio nalis ad formā qd ē. ibid. c.
 An in materia sit aliquod actuum principium
 motus ad ipsam formam. ibidem. c.
Matrimonium.
 An pro matrimonio dare pecunias ex pacto sit
 licitum. di. 25. ar. 3. q. 2. b.
 Utz mrimo^m sit de iure nāe. di. 26. ar. 1. q. 1. a.
 Utz mrimo^m fuerit institutū aū p̄ctū. ibid. q. 2. a.
 An matrimonium fuerit institutum ante pecca-
 tum in mutuum solatum. di. 26. ar. 1. q. 2. b.
 An matrimonium fuerit institutum in remediū
 concupiscentie. ibidem. b.
 An ad designadā p̄iunctioē xpi et ecclie. ibid. b.
 Utrum matrimonium fuerit institutum a deo
 immediate. di. 26. ar. 1. q. 3. a.
 An matrimonium in quātū est in remediū fue-
 rit institutū a deo post p̄ctū. di. 26. ar. 1. q. 3. d.
 An mrimoniū in quātū ē representatiū p̄iunctio-
 nis xpi et ecclie instituerit xps p̄ illa vba. qd p̄c-
 cōiunxit homo nō separet. ibidem. c.
 Utrum matrimonij actus quātū ad carnalē co-
 pulam sit licitus. di. 26. ar. 2. q. 1. a.
 An matrimoniale actū de necessitate cōcomite-
 tur peccatū veniale. di. 26. ar. 2. q. 1. a. 2. d.
 Utrum matrimonialis actus sit meritorius. di.
 26. articulo. 2. q. 2. a.
 An ille act^o ordinat^o sit difficilis. di. 26. ar. 2. q.
 Utz mrimoniū susceptioēz p̄ferat gfa. 2. a. c.
 di. 26. ar. 2. q. 3. a. c.
 An per matrimonium minuat^r carnalis con-
 cupiscentia. di. 26. ar. 2. q. 3. c.
 An per mrimoniū contractum contrahentes
 p̄formēt in aliquo passioni xpi. ibid. c. f.
 Utrum matrimonialis copula fuerit in prece-
 pto ante peccatum. di. 26. ar. 3. q. 1. a. 7. b.
 Utrum matrimonialis copula fuerit sub prece-
 pto post peccatum. ibidem. q. 2. a. b.
 Utrum ad matrimonialem copulam homines
 obligentur modo. ibidem. q. 3. a. b.
 Utrum matrimonium sit in genere relationis.
 di. 26. ar. 4. q. 1. a. b.
 Utrum matrimonium sit sacm noue legis. ibidem
 In mrimonio qd ē sacfz tñ qd sacfz. q. 2. a. c.
 Tres qd res tñ. di. 26. ar. 4. q. 2. c. d.
 An matrimonij benedictio facta a sacerdote.
 sit huius sacramenti forma vel sacramentum
 vel quid sacramentale. ibidem. c.

Utrum de matrimonij integritate sit concubi-
 tus. di. 26. ar. 4. q. 3. a. b. c.
 An matrimonium ante carnalem copulam si-
 gnificet vniones christi et ecclesie in nature cō-
 formitate. di. 26. ar. 4. q. 3. c.
 Utrum mrimoniū pueniēt^r noiet noie p̄iugij nu-
 ptiar^z et mrimoniū. di. 27. ar. 1. q. 1. a. b. c.
 Utrum ad mrimoniū p̄bedū necessari^o sit verus
 p̄sensu viri et mulieris. ibidem. q. 2. a. b.
 An ad mrimoniū p̄bedū sufficiat viri et mulie-
 ris p̄sensu sine institutioē diuina. di. 27. ar. 1. q. 2. d.
 Utrum ad mrimoniū p̄trahēdū sufficiat p̄sensu
 tacitus. di. 27. ar. 2. q. 3. a. c.
 An matrimonium possint p̄trahere muti. ibid. c.
 An matrimonium possit contrahi inter absen-
 tes qui nūquā se viderunt et hoc per procura-
 torem et litteras. ibidem. c.
 An si matrimonium contrahant parentes pro
 filijs p̄sentibus et scientibus sufficiat eorum
 taciturnitas cum consensu interiori. ibidem. c.
 Utrum mrimoniū q̄re nō pōt p̄bi p̄sensum tacitū
 et tñ pōt cōmitti p̄ctū adulterij. ibid. f.
 Utrum matrimonium nō p̄sumatū possit dissolui p
 mutū consensum. di. 27. ar. 2. q. 1. a. b.
 An matrimoniale vinculum sit fundatū super
 factum esse mutui consensu et subiectione cō-
 iugij institutionis diuine. di. 27. ar. 2. q. 1. d.
 Utrum mrimoniū nō p̄sumatū possit dissolui p̄re-
 ligious ingressum. di. 27. ar. 2. q. 2. a. d.
 An mrimoniū p̄cto statim alter p̄iugij teneatur
 reddere debitū alteri petēti. ibid. a. 2. b. c. d.
 An si ante matrimonium consumatū altero in-
 trante religionem alter possit contrahere an-
 te professionem alterius in religionem. ibid. f.
 An illi qui ante matrimonium consumatū in-
 trant religionem debeat iudex p̄figere p̄-
 remptorium infra q̄ p̄fiteatur alter coniu-
 met matrimonium. ibid. f.
 Utrum matrimonium nō p̄sumatū possit dissolui p
 abscissionem genitalium. di. 27. ar. 2. q. 3. a.
 An idem sit quō ad p̄positum p̄c̄tricatione
 testiculorum virga remanente ac si totum trā-
 catum esset. di. 27. ar. 2. q. 3. a.
 An matrimonij non consumati solutio per reli-
 gionis ingressū sit p̄us pure positū. ibid. a.
 Utrum matrimonij consumatū possit dissolui p̄re-
 ligious ingressum. di. 27. ar. 2. q. 4. a. c.
 An matrimonio cōsumato possit alter coniugū
 religionē intrare altero in seculo remanente si
 non sit suspectus de incontinentia et votum ca-
 stitatis emitat. di. 27. ar. 2. q. 4. c. d.
 An si vir de licentia vxoris castitatem non vo-
 uentis p̄fiteatur in religionem debeat ad ip-
 sam reuocari. ibidem. d.

Tabula

An ea mortua teneatur ad religionem reuerti.
An si infirmo ita presumato vir & vxor. Ibidem. d.
 luntate vxoris pñtis in religioe q̄ postea ē re
 uocatus ad eam debeat cogi post mortē vxor
 is ad religionem reuerti. Ibidem. e.
An possit vterius p̄trahere cū alia. Ibidem. e.
**An simili modo dicendum sit de muliere intrā
 te religionem p̄tra voluntatem viri.** Ibidem. e.
**An post matrimonii contractū statim mulier
 cognita a viro ipsa contradicente & allegante
 se velle religionem intrare possit postea viro
 contradicente religionem intrare.** Ibidem. a. g.
**Utrū ad matrimonii sufficiat expressus consen
 sus de futuro.** di. 28. ar. 1. q. 1. a. c.
**Utrū ad matrimonii sufficiat expressus p̄sens
 de futuro cū carnali copula sequēte acceden
 te consensu de presenti per verba tamē de pre
 senti non expresso.** Ibidem. q. 2. a. 7. c.
**An de nō infirmo faciat infirmo carnalis
 copula sequēs s̄pōsalia.** di. 28. ar. 1. q. 2. a. b.
**Utrum ad matrimonium sufficiat solus con
 sensus de futuro cū carnali copula sequente.**
 distinctio. 28. arti. 1. q. 3. a. c. m. d. 1.
**An ad infirmo sufficiat p̄sens expressus exte
 rius absq̄ hoc q̄ alit̄ iterius.** di. 28. ar. 1. q. 3. c.
**Utrū post matrimonii p̄tractū p̄ verba de futu
 ro cū carnali copula sequente possit contrahi
 ad matrimonium.** di. 28. ar. 1. q. 4. a.
**Utrum matrimonii efficiat consensus mutus
 de translatione potestatis corporum ad tem
 pus.** distinctio. 28. arti. 2. q. 2. a. m. d. 1.
**Utrum matrimonium efficiat consensus
 sine conditione re non existente posita sub
 conditione.** Ibidem. q. 2. a.
**An si interueniat consensus de presenti abso
 lutus aut carnalis copula sequatur conditio
 ne non replicata.** di. 28. ar. 2. q. 2. a.
**Utrum ad matrimonii sufficiat consensus clā
 destinus.** di. 28. ar. 2. q. 3. a. c. m. d. 1.
**An illis q̄ matrimonii p̄trahūt clandestine li
 ceat carnaliter copulari.** di. 28. ar. 2. q. 3. d. e.
**Utrū ad infirmo p̄trahēdū sit necessarius cō
 sensus in carnalē copulā.** di. 28. ar. 2. q. 4. a.
**An infirmo velle p̄trahere post voti castita
 tis sit d. inabile.** di. 28. articulo. 2. q. 4. a. d.
**An matrimonium verum sit inter contrahētes
 sub hac conditione q̄ nūquā sibi inuicēz debi
 tum reddent.** Ibidem. e. f.
**Utrum matrimonium impediāt consensus co
 actio per metum.** di. 29. ar. 1. q. 1. a. c. m. d. 1.
**An matrimonium impediāt consensus inductio
 per blanditias.** di. 29. ar. 1. q. 1. b.
**Utrū sit inagis inediū q̄ p̄sens coactio
 q̄ est p̄ metū q̄ susceptio baptismi.** Ibidem. d. 1.

**Utrum matrimonium possit contrahi a perso
 na consentiente in aliam sibi non consentientē
 illa viuentē.** di. 29. ar. 1. q. 3. a.
**An matrimonium solidū possit esse ex vna par
 te & nullum ex alia.** di. 29. ar. 1. q. 3. a.
**Utrū ad infirmo p̄trahēdū possint cogi libe
 ri a parentibus suis.** di. 29. ar. 1. q. 4. a.
**Utrum matrimonium contractum per consen
 sum metu coactum ratificetur per sequentem
 consensum tacitum.** di. 29. ar. 2. q. 1. a.
**An matrimonium contractum inter personam
 debite etatis & personam non debite etatis ra
 tificetur p̄ p̄sensum illius q̄ minoris fuit etatis
 cū ad annos nobiles pueniat.** di. 29. ar. 2. q. 1. b.
**Utrum matrimonium contractum per consen
 sum metu coactum ratificetur per carnalem
 copulam subsequētem.** di. 29. ar. 2. q. 2. a.
**Utrum matrimonium tale ratificetur si firme
 tur per iuramentum.** Ibidem. q. 3. a.
Utrū infirmo p̄trahēdū aliq̄s error. di. 30. ar. 1. q. 1. a.
**Utrū infirmo p̄trahēdū impediāt error p̄sone vel condi
 tionis eius cū qua contrahitur.** Ibidem. q. 2. a.
**In matrimonio quid est materiale & quid for
 male.** di. 30. ar. 1. q. 2. c. d.
**An matrimonium impediāt error fortune vel
 qualitatis.** Ibidem. b. c. m. d. 1.
**Utrum matrimonium verum fuerit inter ma
 rita & ioseph.** di. 30. ar. 2. q. 2. a.
**Utrum matrimonium possit contrahi ex inho
 nestā causa.** di. 30. ar. 3. q. 1. a.
**An aliqua matrimonii coniunctio ex inhonestā
 causa sit a deo.** di. 30. ar. 3. q. 1. a.
**An matrimonium cōtrahens ex inhonestā cau
 sa secundum ecclēsie intentionem.** Ibidem.
**Utrum matrimonium contractum ex inhonestā
 causa sit bonum.** di. 30. ar. 3. q. 2. a.
**Utrū in matrimonio debeant esse aliqua bona
 ipsum excusantia.** di. 31. ar. 1. q. 1. a.
**An matrimonium sine bonis predictis eēt res
 bona.** di. 31. ar. 1. q. 1. d.
In infirmo q̄ & quot sūt bona. di. 31. ar. 1. q. 2. a.
**Inter matrimonii bona qd̄ est principalius bo
 num.** Ibidem. c. 2. di. 33. ar. 1. q. 2. e. g.
**An infirmo sit aliud q̄ mutua obligatio ad
 reddēdū debitū exigētū.** di. 31. ar. 1. q. 3. a.
**An ad matrimonium inquitū est officii nature
 essentialius pertineat bonum prolis & fidel
 bonum sacramenti.** Ibidem. f.
**An in matrimonio omnibus pensatis principa
 lius sit esse sacramentum gratie q̄ esse in offi
 cium nature.** Ibidem. f.
**Utrū ad matrimonium contrahēdum necessa
 rium sit predicta bona esse in contrahentium
 intentione.** di. 31. ar. 2. q. 1. a.

Tabula

In matrimonio quid est bonum fidei et bonum
prolis di. 31. ar. 1. q. 1. c. d.
Atrum ad esse matrimonij necessarium sit illa
bona esse in obligatione di. 31. ar. 2. q. 2. a.
Atrum ad matrimonij obsequium necessarium sit illa bo
na esse in matrimonij executione. ibide. q. 3. a.
Atrum per matrimonij bona possit excusari car
nalis concubitus coniugum ut nullum peni
tus sit peccatum di. 31. ar. 3. q. 1. a.
Atrumq. bona qd aspiciat directe di. 31. ar. 3.
Atrum in mifimonia reddere debitum sit q. 1. e.
necessitatis di. 32. ar. 1. q. 1. a.
Atrum in mifimonia exigere debitum sit necessita
Atrum mifimoniale debitum reddere sit. ibidem. a.
dum sit tpe sacro. di. 32. ar. 3. q. 1. a.
An in loco sacro di. 32. ar. 3. q. 1. c.
Atrum mifimoniale debitum reddendum sit vel exigē
dum tpe impregnationis di. 32. ar. 3. q. 2. a.
Atrum mifimoniale debitum reddendum sit tpe mēstruo
Atrum mifimoniale debitum tpe p. rui di. 32. ar. 4. q. 1. a.
debitum ab ecclesia sit dirimendum di. 32. ar. 5. q. 2. a.
An mifimonia vix fuerit iter agas. a. abra. di.
Atrum mifimonia sint aliqui ipedi. 33. ar. 2. q. 2. a. g.
mēta et que et quot sint di. 34. ar. 1. q. 1. 2. 2. a.
Atrum mifimonia impediatur frigiditas ex pte viri
Atrum mifimonia impediatur ar. di. 34. ar. 1. q. 1. a.
etatio ex parte mulieris. ibidem. q. 2. a. q. 1. a.
Atrum mifimonia impediatur maleficiū di. 34. ar. 3. q. 1. a.
Atrum mifimonia impediatur furia di. 34. ar. 4. q. 1. a.
Atrum mifimonia impediatur incestus cum cōsangu
inea uxoris. ibidem. q. 2. a.
An post mifimonia plurius fiat separatio nisi in
alterius pena di. 34. in expositioe littere. f.
Atrum mifimonia sit i casu i scripto. qd a Thiti
noie sollicitavit thebergā uxore pxiui sui que
rūdit sustinebo qd petis si berte mulieri q fa
miliaris et p sanguinea vel p pinq erat ipsi the
berge. p mittis p fidē qd post mōtē mariti mei
accipias i uxore illā de q ipa tibi pulet vel di
cet: intēdēs Theberga q ipsamet esset illa de
q berta puleret: cui Thiti p sentit et berte mō
pdicto fidē dedit: et sic Theberga sustinuit se
ab illo carnali cognoscere: postea mortuo mari
to Theberge Berta pfuluit Thitio q accipe
ret Thebergā in uxore: qd et factū ē: mō igitur
querit vtrū mifimonia teneat. an sint separan
Atrum mifimonia possit ipi di. 35. ar. 3. q. 5. a.
iter libez. et ancillā quā credit liberā. di. 36. ar.
An mifimonia possit contrahi iter ser. 1. q. 1. a.
uū et ancillā quā credit liberā. ibide. q. 1. c.
An mifimonia possit ipi iter liberū et liberā quā
credit ancillam di. 36. ar. 1. q. 1. c.
An matrimonium possit contrahi inter seruum
et liberā quā credit ancillam. ibidem. c.

An mifimonia impediatur error p dōis v. p. p. c. b. d.
Atrum mifimonia possit p trahi iter liberū et an
cillā quā credit ancillā. di. 36. ar. 1. q. 2. a.
Atrum matrimonium liberū cum ancilla quā
credit liberam ratificetur per carnalem copu
lam sequentem. di. 36. ar. 2. q. 1. a.
Atrum mifimonia huius ratificet p ancille manu
missioes si sequat carnalis copula. ibide. q. 2. a.
An si tpe mifimonia p dōis ancille tradidisset
eā libere tāquā liberā viro suo dō psumi eam
manumississe di. 36. ar. 2. q. 2. b.
Atrum liber q matrimonium p trahit cum ancilla
quā credebat liberam. et postea sciens eā esse
ancillam vult cum ea remanere possit ab ea di
mitti di. 36. ar. 3. q. 1. a.
An duos mifimonia p hētū isra annos nobiles i
alū plentēs possit dissentire nisi alī post q ad
annos nobiles p uenerit in eam suū negauerit
p prestare consensum di. 36. ar. 3. q. 1. b.
An si mifimonia p trahit pupillus cū maiore si
ne tutoris auctoritate teneat p tractus ex pay
te maiora et si ex pte pupilli si noluerit. ibide. c.
Atrum liber q mifimonia p trahit cū ancilla quā
credebat liberā possit ab ea licite separari ali
ter q p iudiciū ecclesie. di. 36. ar. 3. q. 2. a.
Atrum mifimonia possit p trahere serui et ancille
iter se sine plensu dñoz suoz di. 36. ar. 4. q. 1. a.
Atrum mifimonia impediatur pueri etas di. 36. ar. 6. q. 1. a.
Atrum mifimonia impediatur ordo di. 37. ar. 1. q. 1. a.
An mifimonia impediatur ordo in ecclesia orō
An illd ipedimētū sit rō. tali di. 37. ar. 1. q. 1. a.
ne pstitutionis ecclesie tñ. di. 37. ar. 1. q. 1. c.
Atrum mifimonia p dōis post simplex p tinentie vo
tum sit dirimendū di. 38. ar. 7. q. 1. a.
An mifimonia p hēs post simplex p tinentie voti
obliget ad mortale p tñ di. 38. ar. 7. q. 1. a.
An matrimonium p trahēti post simplex p tinentie
votum liceat debitū petere. ibidem. g.
Atrum mifimonia p dōis post solēne voti p tinentie
sit dirimendū di. 38. ar. 7. q. 2. a.
An matrimonium vix p trahat si alter p trahētū
vel vterqz itēdat religionē intrare ante matri
monij consumationē di. 38. ar. 7. q. 2. b. g.
Atrum matrimonium possit contrahi inter fi
delem et infidelem di. 39. ar. 1. q. 1. a.
An matrimonium contractum inter fidelem et
hereticum teneat di. 39. ar. 1. q. 1. g.
Atrum matrimonium legitimus possit esse in
ter infideles. di. 39. ar. 1. q. 2. a.
Quid est matrimonium legitimum et non ra
tum. quid ratum et non legitimum: quid ratum
et legitimum di. 39. ar. 1. q. 2. b. c.
An mifimonia ratū possit esse iter infideles. ibide. c.
An matrimonium contractum inter non bapti

Tabula

zato sit sacramentum. *ibidem*. d.
 Utz matrimoniu p̄ctū iter ifideles excuset eo-
 rum carnalē concubitū. *di. 39. ar. 1. q. 3. a.*
 An infimo^m p̄here iter filiū z matrē sit magis
 p̄ius nāe q̄ p̄here iter filiā z p̄fēz. *di. 40. ar. 1.*
 Utz mfi^m possit aliq̄s licite p̄here cū q. 2. d.
 scilicet si mfiū distaret ab eo. *di. 40. ar. 1. q. 4. a.*
 Utrum si matrimoniu cōtrahatur iter ifideles
 in gradu p̄hibito sint separandi postq̄ ad fi-
 dem conuertūtur. *ibidem*. q. 5. a.
 Utz illi q̄ infimo^m p̄xerūt in. 5. vel in. 6. vel. 7.
 gradu an p̄ciliū gūale in q̄ restricta fuit linea
 p̄sanguinitatis vsq̄ ad q̄rtū gradū poterūt re-
 manere in suo p̄iugio p̄ p̄dictū p̄ciliū. *ibid.* a.
 An infimo^m possit p̄hi iter filiū z filiā: p̄ quoz
 neutz ad p̄finitatē p̄uētū ē. *di. 42. ar. 1. q. 3. f.*
 An infimoniu possit p̄hi iter p̄fem spūales ali-
 cuius: z eius forozem. *ibidem*. f.
 An infimo^m possit p̄hi iter filiū adoptiuū ali-
 cui⁹: z filiā adoptiuā eiusdē. *di. 42. ar. 2. q. 2. a.*
 An infimo^m possit p̄hi iter filiū adoptiuū alicui-
 ius: z filiā nālem eiusdē. *ibidem*. a. c. d.
 An infimoniu possit p̄hi iter filiū adoptiuū ali-
 cuius: z filiā adoptiuā patris. *ibidem*. a. d.
Mensura.
 An mēsurā sit cā mēsurati. *di. 48. ar. 2. q. 4. a.*
Meretricium.
 An d meretricio sit faciēda elyḡa. *di. 15. ar. 2. q.*
 An de meretricio possit fieri sacrificiū . 5. b.
 z oblatio ad altare. *ibidem*. b.
 An qd in meretricio lucratur meretrix teneat
 restituere. *di. 15. ar. 5. q. 8. a.*
Meritum.
 An mereri possit homo aliq̄ p̄miūz vite eterne.
di. 20. ar. 1. q. 3. a.
 An meritorium sit facere op⁹ qd aliqñ est inutile
 accidēs. *di. 45. ar. 6. q. 2. a.*
Missā.
 Utrū in missā deficiente vno sacerdote in mini-
 strādo debeat ministeriū suppleri per aliū sa-
 cerdotē. *di. 8. ar. 2. q. 2. a.*
 Quidādo in missā deficit vn⁹ sacerdos z nesciat
 vbi dimiserit qd est faciendū. *ibidem*. c.
 Quid faciendū est qñ certū est ipsum cōsecrat
 se corpus z nō sanguinē. *ibidem*. c. d.
 An missam debeat qd dimittere p̄pter guttam
 aque casū cadentē in stomachū euz lauat os
 suū. *di. 8. ar. 2. q. 3. b.*
 An missaz possit d̄fē sequēti die ille q̄ p̄ dictū
 matutinū i sero bibit si nō dicit iterz matutinū^m.
 An missam possit dicere illo die q̄ . *ibidē*. c.
 in mane ita modicū sumit de cibo q̄ plene di-
 gestū est ante horam missē. *ibidem*. c.

An missaz possit p̄ficere ille q̄ id celebrās reco-
 lit se comississe p̄ctū mortale de quo nō est cō-
 sessus cū p̄posito cōfiteādi. *di. 9. ar. 2. q. 2. c.*
 Si post canōis missē inceptionē perpendat sa-
 cerdos materiam indebitam ministratam qd
 debet facere. *di. 11. ar. 2. q. 6. a.*
 Quid si ante consecrationē perpendat hostiā
 esse indebitam. *ibidem*. a.
 Quid si post consecrationem ante sumptionē:
 z ante vini consecrationem. *ibidem*. a.
 Quid si post sumptionē hostiē z ante sumptio-
 nem sanguinis. *ibidem*. b.
 Quid si ante p̄secrationē panis p̄pendat in ca-
 lice nō eē ministratā mām debitaz. *ibidem*. c.
 Quid si post p̄secratōez panis ante tñ platōez
 verborz quib⁹ cōsecrandum est vinū. *ibidē*. c.
 Quid si post platōnē verborz illorū ante ta-
 men corporis sumptionem. *ibidem*. c. d.
 Quid faciendū est si post oia predicta. *ibidē*. d.
 An missam audire a malo sacerdote sit eque li-
 citum sicut a bono. *di. 13. ar. 1. q. 1. b. k.*
 Missē quo tpe debet celebrari. *di. 13. ar. 2. q. 3. a.*
 Quare missē tres celebrentur in natiuitate do-
 mini. *ibidem*. q. 4. a.
 Quare missa non celebratur in pasce. *vis.*
13. ar. 2. q. 4. a. b.
 Utrum missam celebrare in loco non sacro li-
 ceat. *di. 13. ar. 3. q. 1. a.*
 Utrum missaz celebrare super altare non lapi-
 deum liceat. *ibidem*. q. 2. a.
 Utz missam celebrare in calice lapideo liceat.
ibidem. q. 3. a.
 An missam celebrare in calice ligneo liceat. *di.*
13. ar. 3. q. 3. a.
 An in vitreo. *ibidē*. a. An in ereo. *ibidē*. a.
 Utrum missam celebrare sine igne z vestib⁹ ab
 episcopo benedictis liceat. *dist. 13. ar. 3. q. 4. a.*
 An in missā sint sex indumēta cōmūia ep̄is z
 sacerdotibus. *di. 13. ar. 3. q. 4. c. d.*
 An cingulus debeat benedici. *ibidem*. d.
 Utrum missam celebrans in loco interdicto sit
 irregularis. *di. 13. ar. 4. q. 1. a.*
 An missam celebrans in loco nō interdicto p̄so-
 nis iterdictis sit irregularis. *di. 13. ar. 4. q. 1. a. b.*
 An missam celebrans in loco interdicto a iure
 tantum sit irregularis. *ibidem*. b.
 Utz missam celebrans sup altare nō p̄secratus
 aut fractū sit irregularis. *di. 13. ar. 4. q. 2. a.*
 An talis peccet. *di. 13. ar. 4. q. 2. a.*
 An missam celebrans fractum non enormiter
 peccet. *ibidem*. a.
 Utrum missam celebrans sine vestibus benedi-
 ctis z ad celebrandum deputatus sit irregula-
 ris. *dist. 13. ar. 4. q. 3. b.*

Tabula

**Illa que in missa requirunt ultra illa q sunt de
cētia sacri qd significāt. di. 13. ar. 4. q. 4. a.
An postquā mille canonez iucpauit sacerdos
si superueniat excomunicatus debeat missam
dimittere. di. 18. ar. 6. q. 2. c.
An pro missē celebratiōe liceat dare aliqd tem
porale. dist. 25. ar. 3. q. 1. a.**

Moyses.

An moyses fuerit sacerdos. disti. 24. ar. 5. q. 3. l.

Monasterium.

**An ab ingredientibus monasterium liceat ali
quid exigere vel dare. di. 25. ar. 3. q. 2. b.**

Moniales.

**An monialibus liceat attingere sacra vasa vel
sacratas palas. di. 25. ar. 4. q. 1. b.**

Mori vel mori.

**An morētibus assistāt boni et mali angeli. dist.
20. ar. 2. q. 3. c.**

**An mori desiderēt viri tanto magis quanto
sunt perfectiores. di. 23. ar. 1. q. 5. o.**

**An si morerētur omnes vsqz ad paucos viros
et mulieres tenerentur aliq contrahere matri
monium. disti. 26. ar. 3. q. 3. d.**

Utz mori debeāt oēs hoīes. dist. 43. ar. 4. q. 1. a.

**An mortui erunt omnes homines ante cessatio
nem celi. di. 47. ar. 1. q. 5. d.**

Motus vel mutatio.

**An idēz moueri et quiescere simul per accidēs
sit possibile. di. 10. ar. 4. q. 1. d.**

**An ad motum totius moueatur anima locali
ter dum actu perficit corpus. ibidem. d.**

**An moueri aliquid per se vt est in loco: et illud
idēz non posse moueri vt est in aliquo non vt
in loco contradicant. ibidem. f.**

**An omnis mutatio terminetur ad quietem na
turalem cuius mutationis natura non est p
cipalis causa effectiua. di. 43. ar. 3. q. 2. a. b.**

**An mutatio sit motus vel finis motus. disti.
43. arti. 5. q. 2. a.**

**An motus super duo spatia contigua sit vnus
motus vel duo contigui. dist. 48. ar. 2. q. 1. a. d.**

An duo moti sint qm ex albo sit nigrū. ibid. a. d.

**Utrum motus corporū celestium cessabit. di.
48. ar. 2. q. 2. a.**

**An motus corporū celestium sit naturalis. di.
48. ar. 2. q. 2. a. d.**

**Utrum motus corporū celestium cessabunt
in illo situ in q creati fuerūt. di. 48. ar. 2. q. 3. a.**

**Utz moti corporū celestium cessatio erit cā suffi
ciēs nō agēdi nec patiēdi cōtra adinuicē. ibi. q.**

**An per motum fiat actio corporū ce
lestium pīc inferius. disti. 48. ar. 2. q. 4. a.**

Mundus.

**Quid etates sunt sex. et similiter hominis. di.
40. in expositione littere.**

**Utrum mundi innouatio erit eius purgatio. di.
48. ar. 2. q. 1. a.**

**Utrum mundo innouato et facta distinctione
bonorum et malorum deus posset addere ad bo
nitatem vniuersi. ibidem. q. 7. a.**

Mutilatio.

**An illi qui mutilant se sponte possint de iure ad
ordines promoueri. di. 25. ar. 5. q. 2. d.**

**An ille qui mutilat aliquēz tñ sit irregularis.
di. 25. ar. 5. q. 3. l.**

Mutuare.

**An mutuans qui dānum incurrit ex hoc q nō
est sibi solutum in termino assignato possit re
cipere capitale et dānum. di. 15. ar. 5. q. 5. d.**

**An mutuans illi qui violenter rem suam deti
net possit recipere ab illo ultra sortē. ibidem. f.**

**An mutuans sine pacto et insinuatōe itētōis plus
habēdi possit aliqd recipere ultra sortē. ibidē. f.**

**An mutuans cum pacto ponens capitale et lu
crum sub certitudine possit retinere. ibidē. g. b.**

**An quādo capitale ponitur sub certitudine et
lucrum sub fortuna. ibidem. g. b.**

**An quando lucrum ponitur sub certitudine et
capitale sub fortuna. ibidem. g. b.**

An qñ vtrūqz ponitur sub dubio. ibidem. h. l.

**Pro mutuata re quare non potest aliquid ext
gi ultra sortem sicut pro re locata. ibidem. m.**

Necessarium.

**An necessarium et non necessarium sint aliqua
do eiusdem speciei. di. 14. ar. 2. q. 1. a. c.**

Nobile.

**An qro nobilior est res tanto sit potentior ad
cōsequendum finem suum. di. 49. ar. 2. q. 6. a.**

Nuptie.

**Utrum nuptias celebrare omni tempore sit li
citur. di. 32. ar. 5. q. 1. a.**

Utz nuptie secūde sint licite. di. 42. ar. 3. q. 1. a.

Utz nuptie scēde sint honeste. di. 42. ar. 3. q. 2. a.

**An nuptie secunde debeant benedici. dist. 42.
arti. 3. q. 2. a. b.**

**An nuptie secunde possint benedici euz secun
da vxor est virgo. ibidem. b.**

**Utz nuptie secunde habeant rōnem sacramen
ti. disti. 42. ar. 3. q. 3. a.**

Obligatio.

**An obligatio rei facta ei cui nō potest de iure
cōuenire potestaa in rem illaz sit nulla de iu
re. di. 38. ar. 2. q. 1. b.**

An obligare possit aliquis se deo sola interiori

Tabula

locutione. di. 38. ar. 3. q. 2. g.
 An obligatio oratur ex nuda promissione.
 di. 38. ar. 3. q. 3. a.

Oleum consecratum.

An oleum consecratum per epm sit sacramen-
 tum. di. 23. ar. 1. q. 1. a. d.

Operatio vel opus.

An operatio naturalis possit habere res
 supernaturaliter producta. dist. 47. ar. 2. q. 3. d.

An op^o inferioris virtutis reddat magis merito-
 riu p h q ipat a superiori virtute. di. 38. ar. 6. q. 2. c.

An opus quāto pcedit a voluntate magis fir-
 mata i bono tāto sit magis meritorium. ibid. d.

An opus acceptet magis r minus a deo fm q
 magis r minus operas acceptatur. ibid. e.

An opus quanto minus difficile tanto minus
 sit meritorium. ibidem. h.

An opus bonum relatum ad malum finem sit
 formaliter malum. di. 38. ar. 1. q. 1. d.

Operarius.

An operario licitum sit accipere mercedē suā
 a dño inuito domino vel ignorante si ipse nō
 vult soluere. di. 15. ar. 5. q. 7. a.

Opinio.

An opinio preferatur veritati in aliquibus casu-
 bus. di. 27. ar. 4. q. 3. d.

Oratio vel orare.

An oratio contineat aliquo modo virtutem
 iunij. di. 15. ar. 2. q. 3. d.

An oratio quantum ad essentiam sit dignior q
 elemosina. ibidem. c.

An oio quātū subuenit aie pximi sit magis sa-
 tisfactoria q quātū p eā intendit oras dulce-
 dinem contemplationis. di. 15. ar. 2. q. 4. g.

Utz ofo sit actus voluntatis. di. 15. ar. 4. q. 1. a.

Utz ofo sit actus virtutis latric. ibidem. q. 2. a.

An ofo sit actus virtutis pnie. di. 15. ar. 4. q. 2. a.

An orare deum sit vtile. ibidem. a. c.

An orandi actus sit sub precepto. ibidem. b. f.

Utrū orandus sit solus deus. di. 15. ar. 4. q. 3. a.

An orones nfas cōfiscāt sci. di. 15. ar. 4. q. 3. a. c.

Utrum in oratione sit petendū aliquid deter-
 minate. di. 15. ar. 4. q. 4. a.

Utrum orandum sit vocaliter. ibid. q. 5. a.

Utrū oratio vocalis sine mentali sit satisfacto-
 ria. ibidem. q. 6. a. a.

An oratio reficiat mentem orantis experimen-
 taliter. di. 15. ar. 4. q. 6. c.

An orationem impediāt nimia intētio ad ipsa
 verba que dicuntur. ibidem. e.

An orans possit itelligere plura simul. ibid. e.

Utrum oratio debito modo facta semper exau-

diatur. dist. 15. ar. 4. q. 7. a.

Utrū oratio dominica sit efficacior super oēs
 alias orationes. ibidem. q. 8. a.

An oratio boni layci sit melior q oratio mali
 sacerdotis. di. 23. ar. 2. q. 2. a.

An pro oratiōe liceat aliquid accipere vel da-
 re ex pacto. di. 25. ar. 3. q. 2. b.

An orandum esset pro aliquo existente in hac
 mortali vita si esset certum ipsū esse reproba-
 tum. di. 46. in expositione littere.

Oratorium.

An oratoria facere liceat fidelib^o in domibus
 suis sine auctoritate epi. di. 13. ar. 3. q. 1. d.

Ordo.

An ordo sequens possit recipi prior non susce-
 pto. dist. 24. ar. 1. q. 1. a. f.

Utrum ordo sit in ecclesia. di. 24. ar. 3. q. 1. a.

Utrum ordo sit sacramentum. ibidem. q. 2. a.

An ordo sit vnū sacm. dist. 24. ar. 3. q. 2. a. c.

Utz ordines sint septē tñ. di. 24. ar. 3. q. 3. a.

An ordines omnes qui sunt modo in ecclesia
 fuerint in ecclesia pmitiva. dist. 24. ar. 3. q. 3. f.

Utrum in ordine conferatur gratia gratum fa-
 ciens. di. 24. ar. 4. q. 1. a.

An cuilibz ordine suscipiēt vt dñs pferat aliqua
 illuminatio intellectus. di. 24. ar. 4. q. 1. g.

An ordinis susceptio supponat in suscipiente
 gratiam gratum facientem. ibidem. h.

An ordinis sacramentum sit contra morbum
 iterabilem. dist. 24. ar. 4. q. 2. b.

Utrum supra ordinem sacerdotalem sit aliqua
 potestas in ecclesia. dist. 24. ar. 5. q. 1. a.

Utrum ordines possint conferre soli episcopi.
 dist. 25. ar. 1. q. 1. a.

An ordines minores possint conferre non epi-
 scopi. dist. 25. ar. 1. q. 1. a. c.

Utrum ordines possint cōferre episcopi heretici.
 di. 25. ar. 1. q. 2. a.

An ordines possint cōferre episcopi qui renun-
 ciauerunt loco r dignitati. di. 25. ar. 1. q. 3. c.

Utrum ordinem impediāt sexus muliebris. di.
 25. ar. 4. q. 1. a.

Utz ordinē ipediat etas infantilis. ibid. q. 2. a.

An ordines sacros suscipiens in pueritia obli-
 getur ad continentiam. dist. 25. ar. 4. q. 2. a.

Utrum ordinem impediāt defectus natalis.
 dist. 25. ar. 4. q. 3. a.

Utrum ordinis susceptionem impediāt seru-
 tus. dist. 25. ar. 5. q. 1. a.

Utrum ordinis susceptionem impediāt notabi-
 lis defectus alicuius membri. ibidem. q. 2. a.

Utrum ordinis susceptionem impediāt homi-
 cidium. ibidem. q. 3. a.

Tabula

An ordinis susceptione impediat mortale peccatum. di. 25. ar. 5. q. 1. a. f.

An vir q̄ ordine sac̄r suscepit an̄ p̄sumationes m̄rimoniū ignorāte vxore debeat restitui vxori eum repetenti aut compelli religionem intrare. dist. 34. ar. 3. q. 2. b. c.

Quid v̄dm̄ est si talis nō vult religionem intrare ⁊ mulier petat ipsū sibi restitui. ibidē. g. h. Palpabile.

An q̄b̄ palpat necesse h̄eat corūpi fm̄ q̄ dicit Greg. sup̄ illud Joānis penul. cū eēt sero. di. 10. in expōne lfe. g. h. ⁊ di. 49. ar. 4. q. 2. b. g.

Papa.

An papa teneat confiteri. di. 17. ar. 2. q. 4. b. g. An papa possit disp̄sare in precepto de soluēdo decimas. di. 17. ar. 2. q. 7. b. f.

An papa possit auferre p̄secratōem ab altari ⁊ calice absq̄ illorū d̄structōe. di. 25. ar. 1. q. 3. c. g.

An papa possit restituere fame clericū infamē. distin. 25. ar. 6. q. 1. f.

Utrum ordinez possit conferre ipsis ep̄us de gradatus. di. 25. ar. 1. q. 3. a.

An possit hic de layco. ibidē. a.

An papa possit cogere clericū ad recipiendū episcopatum. di. 29. ar. 1. q. 4. a. d.

Paradisus terrestris.

An paradiso terrestris quare nō coierunt p̄imi parentes. di. 26. ar. 3. q. 1. b.

Parte.

An partes continue suo toti sint in actu. distin. 10. ar. 7. q̄ōne. 2. a. d.

Participatio bonorum.

An si aliquis ad participationem bonorū suorum recipiat multos sint ex hoc bona sua minus vtilia. di. 45. ar. 2. q. 3. c.

Partus.

An partus debeat seq̄ conditionem patris vel matris. di. 36. ar. 5. q. 2. a.

An partus sequatur parentem petoris cōditio nis fm̄ p̄suetudinē alicuius terre. ibidē. d. e.

Paruuli.

An paruuli in lege nature poterāt regnari in vterio matrum per fides parentū. di. 1. ar. 5. q. 3. a.

Pascha.

An pascha possit accipi quinq̄ modis. distin. 9. arti. xi. q̄ōne. 3. g.

Passibilitas.

An passibilitas importet realiter priuationes. di. 49. art. 4. q. 2. d.

Pater.

An pater sit nobilior principiū in prole pro

creatione q̄ mater. dist. 17. ar. 1. q. 1. a.

Paulus.

An in paulo precesserit aliqua dispositio suaz conuersione. distin. 15. ar. 1. q. 7. b. h.

Peccatum originale.

Utr̄ pctm̄ originale purgaret in paruulis in lege nature p̄ fidem parentum. dist. 1. ar. 5. q. 1. a.

An ad pctm̄ origiale purgādū i paruulis sufficeret fides aliorū q̄ pentū carnaliū. d. 1. a. 5. q. 1. b.

An requirebatur fides in actu. ibidē. c.

An requirebatur intentio applicans illū actū ad paruuli mundationem. ibidē. c.

An magis requirebatur ad illam mundationē fides parentū q̄ caritas eorum. ibidē. c.

Utr̄ ad pctm̄ origiale purgādū i paruulis i lege n̄ae sufficeret fides parētū isormis. d. 1. ar. 5. q.

Utrum ad peccatum originale purgan. 2. a. duz in paruulis in lege nature sufficeret fides sine aliquo signo exteriori. ibidē. ar. 5. q. 3. a.

An peccatū originale sit causa mortis merito ria. dist. 43. ar. 2. q. 3. a. b.

Peccatū actuale mortale.

An aliquod peccatum actuale mortale sit semper in subiecto fidei isormis. di. 1. ar. 5. q. 2. d.

An pctm̄ p̄dicet de q̄libz sp̄e pcti sub illa rōne sp̄ali q̄ est ob̄m̄ penitētie. di. 14. ar. 2. q. 1. b.

An opera in peccato mortali facta remunerentur secundū aliquid. di. 15. ar. 1. q. 5. f.

An propter opa bona facta in pctō mortali sustineat hō m̄iōrē penam in inferno. ibidē. f.

An peccatum possit expiari per penam temporalem sine gratia. di. 16. ar. 5. q. 2. c.

An peccatum incurrat participans cuz peccatore non in peccato. di. 18. ar. 6. q. 1. d.

An pro solo peccato mortali sit aliq̄s excludēdus a sacramētis ecclesie. di. 18. ar. 6. q. 2. a. d.

An peccatum vel delictum fratris debeat p̄us ostendi prelato q̄ testibus. di. 19. ar. 3. q. 2. b. d.

Utrum peccata dimissa possint redire eadē in numero: quātū ad culpam. di. 22. ar. 1. q. 1. a.

Utrum peccata omnia dimissa redeant per se quens peccatum mortale eadez specie vel genere: quātū ad culpam. ibidē. q. 2. a.

Utr̄ pctā oīa dimissa redeant p̄ sequēs peccatum mortale: q̄tū ad penam. ibidē. q. 3. a.

An peccata p̄ius dimissa aggrauent mortale peccatum. distin. 22. ar. 1. q. 3. h.

An pro peccato dimisso: quātū ad culpam possit homo per sequens mortale peccatū habere penam eternam. ibidē. i.

Utrum grauius peccatum sit violare alienum thorum q̄ cognoscere monialem benedictā. distin. 35. ar. 1. q̄ō. 5. a.

Tabula

An minus peccatum sit peccare cum propria
uxore contra naturam q̄ cum meretrice. dist.
38. in expositione littere. i. q. 2. a. 1. b.
An peccatum omne mortale sit infinitum. dist.
44. ar. 2. q. 1. c.

Peccatum veniale.

An peccata venialia multa possint equalere
vni mortali. distin. 16. ar. 2. q. 2. g.
An peccatum veniale et mortale possint esse in
eadem specie moris. ibidem. b. i.
An pctā venialia remittant p̄ ofonē dominicā
et epalem benedictionē. di. 16. ar. 5. q. 1. b.
Utrum peccatū veniale possit remitti sine pec-
cato mortali. et econverso. di. 16. ar. 5. q. 2. a.
An peccatum vnum veniale possit remitti sine
alio. di. 16. ar. 5. q. 2. b.
An peccatum veniale possit remitti per penitē-
tiam sine gratia. ibidem. b.
Utruz peccata aliqua venialia deleantur post
hanc vitam quātū ad culpā. di. 21. ar. 2. q. 1. a.
An in peccato veniali possit aliquis mori sine
mortali. di. 21. ar. 2. q. 1. c.
An peccare venialiter sit facilius q̄ delere ip̄s
peccatum veniale. ibidem. d. e.
Utrum ad peccatoz venialium remissionē cū
quib⁹ aia recedit a corpore sufficiat pena pur-
gatorij sine motu contritionis. di. 21. ar. 2. q. 2.
An peccata aliqua venialia sint que nunquam
delebuntur. distin. 21. ar. 2. q. 3.
Utrum peccata venialia intelligantur p̄ lignū
fenum stipulam. distin. 21. ar. 2. q. 4. a.
Utrum peccata venialia deleantur per confes-
sionem generalem. distin. 21. ar. 3. q. 1. a.
An peccatum aliquod veniale sit vnquaz con-
sulendum propter periculuz vitandi peccata
mortalia. distin. 31. ar. 3. q. 2.
An peccatuz sit facere expensas in opus min⁹
utile que fieri possent in opus magis utile. di.
45. articu. 6. qōne. 2. a. d.

Pena.

An p̄a mor̄s sit satisfactoria. d. 21. ar. 1. q. 1. b. d.
An pene acerbittatis intensio respōdeat magni-
tudini offense et pene duratio radicatiōi pec-
cati. distin. 21. ar. 1. q. 2. b.
An pena quanto magis est afflictiva tanto ci-
tius inferat mortē. distin. 50. ar. 5. q. 2. a. g.
An pena dāni et p̄a sensus sint in aliquo com-
parabiles inter se. distin. 50. ar. 5. q. 3. d.
An pena paruuloz qui cum solo originali de-
cesserunt sit mitissima. ibidem. e.
An omnis pena sit aliqua afflictio. ibidem. a.
An duaz penaz quaz vna includit aliam et non
econverso illa sit maior q̄ includit aliā. ibidē. a.

Penitentia.

Utrum penitentia sit virtus. dist. 14. ar. 1. q. 1. a.
Utr penitentia sit virt⁹ generalis. ibidē. q. 2. a.
An penitentie obiectum sit peccatuz sub ratio-
ne qua est dei offensivum. dist. 14. ar. 1. q. 2. d.
An penitentie obm sit ppriū actuale pctm sub
rōne qua est trāsgressio dine legis vindicabi-
lis et expiabilis p̄ actuz penitentis. ibidem. d.
Utrum penitentia sit species specialissima vir-
tutis. distin. 14. ar. 2. q. 1. a.
Utr pnia contineat sub iusticia. ibidem. q. 2. a.
An pnia sit virtus theologica. di. 14. ar. 2. q. 2. f.
An sit virtus moralis. ibidem. g.
An obseruet medium. ibidem. g.
Utrum penitentia sit in voluntate sicut in sub-
iecto. distin. 14. ar. 3. q. 1. a.
An penitentia sit in concupiscibili sicut in sub-
iecto. distin. 14. ar. 3. q. 1. a.
An in irascibili. ibidem. a.
An in qualibet potentia. ibidem. b.
Utr pnie actus sit in beatis. di. 14. ar. 3. q. 2. a.
An sit i illis btis q̄ nūq̄ peccauit. di. 14. ar. 3.
An sit in christo. ibidem. e.
An in angelis beatis. ibidem. a.
An in damnatis. ibidem. e.
An i electis adhuc exātib⁹ i purgatorio. ibi. g.
Utr pnia sit i nob ex acq̄sitōe. di. 14. ar. 4. q. 1. a.
An ad virtutis penitentie acquisitionem sit ne-
cessarium peccatum. distin. 14. ar. 4. q. 1. a.
Utrum penitentia p̄cipiatur in nobis ex timo-
re. distin. 14. ar. 4. q. 2. a.
Utruz penitentie habitus formetur prius ordi-
ne nature q̄ eius subiectum. di. 14. ar. 5. q. 1. a.
Utrum penitentie actus informetur prius or-
dine nature q̄ eius habitus. ibidem. q. 2. a.
An in penitentie habitu caritate formato mo-
ralis bonitas addat aliqd absolutū vltra ha-
bitum penitētie et caritatis. di. 14. ar. 5. q. 2. c.
An super penitentie actū moralis bonitas ad-
dat aliquid absolutum. ibidem. d.
An penitentie actus mereatur de congruo for-
mationem habitus. ibidem. b. f.
Utr pnie actus nō elicitus ab aliquo peniten-
tie habitu aliquādo forme. di. 14. ar. 6. q. 1. a.
An penitēdi actus caritate formatus possit eli-
ci a bonitate sine aliquo super naturali adiu-
torio. distin. 14. ar. 6. q. 1. d.
An penitēdi actus tanto sit nobilior quanto
formatur caritate immediatius. ibidem. a.
Utrum penitentie actus formatus sit nobilior
q̄ eius habitus. distin. 14. ar. 6. q. 2. a.
An penitentie habit⁹ sit principalior pars cau-
se actus penitēdi. di. 14. ar. 6. q. 2. d.
Utrum per penitentiam possit remitti q̄dēq̄

Tabula

peccatum. *distin. 14. ar. 7. q. 1. a.*
An penitentia informis disponat directius ad peccati remissionem q̄ quecunq; alia virtus informis. *distin. 14. ar. 7. q. 1. b.*
An penitēti p̄ctōi r̄ faciēti q̄d i se est xp̄us meruerit de p̄digno peccati remissionē. *ibidē. c.*
Utrum per penitentiam possit remitti tota pena peccato debita. *distin. 14. ar. 7. q. 2. a.*
Utrum per penitentiam omnes virtutes amissae restituantur. *di. 14. ar. 8. q. 1. a.*
An penitēdi act⁹ sit delectabilis. *di. 14. ar. 8. q. 1. a.*
Utrum per penitentiam sequentem viuificent bona opera mortificata. *di. 14. ar. 8. q. 2. a.*
Utrum de peccato p̄ penitentiā iaz remissio teneat homo ampli⁹ penitere. *di. 14. ar. 9. q. 1. a.*
An penitentia vera restituat innocentiam. *distin. 14. ar. 9. q. 1. b.*
Utrum per penitentiā possit peccator plusq; semel resurgere. *di. 14. ar. 9. q. 2. a.*
Utrum penitentia sit alijs virtutibus prior origine. *di. 14. ar. 10. q. 1. a.*
An penitentia sit spiritalis edificij fundamentum. *distin. 14. ar. 10. q. 1. a.*
Utrum penitentia sit alijs virtutibus prior dignitate. *distin. 14. ar. 10. q. 1. a.*
An pnia sit dignior q̄ latrā. *di. 14. ar. 10. q. 2. c.*
An penitentia formata dicat quid compositus ex habitu penitentie r̄ caritatis. *ibidem. d.*
Utruz penitentia solēnis sit iterabilis: r̄ quib⁹ personis sit imponenda. *distin. 14. ar. 2. q. 1. a. b.*
Ad pniā solēne q̄ req̄rant. *ibidē. q. 2. a. b.*
Penitentia quare dicitur secūda tabula post naufragium. *di. 14. in expositione littere.*
Utr pnie ptes sint iste. s. p̄ritio cordis. p̄fessio oris satisfactio operis. *di. 16. ar. 1. q. 1. a.*
Utrum in penitentie sacramento principalior pars sit absolutio sacerdotis q̄ compunctio cordis. *ibidem. q. 2. a.*
Pnia vera q̄bus impedit. *distin. 16. ar. 3. q. 1. r̄ 2.*
Utr pnia de pctis mortalib⁹ p̄cedētib⁹ baptisimū sit ad salutē necia. *di. 16. ar. 4. q. 1. a.*
An penitētia sit necessaria de peccato originali. *distin. 16. ar. 4. q. 1. a.*
Penitētia vera quibus impeditur. *distinctio. 16. arti. 5. q. 1. a. r̄ q. 2. a.*
Utr pnia de pctis mortalib⁹ p̄cedētib⁹ baptisimū sit ad salutē necessaria. *distin. 16. ar. 4. q. 1. a.*
An penitētia sit necessaria de peccato originali. *distin. 16. ar. 4. q. 1. a.*
Utr pnia de pctis mortalib⁹ sequētib⁹ baptisimū sit ad salutē necessaria. *distin. 16. ar. 4. q. 2. a.*
An penitentia de quolibet peccato mortali in spali sit ad salutē necessaria. *di. 16. ar. 4. q. 2. c.*
An de obliis. *ibidem. d.*

Utrum penitentia sit necessaria de peccatis venialibus. *distin. 16. ar. 5. q. 1. a.*
An penitētes possint mereri de condigno peccati remissionem. *di. 17. ar. 1. q. 4. b.*
Utrum penitens teneatur tentioe necessitatis recipere r̄ explere penitentiam sibi iniunctā a sacerdote. *distin. 18. ar. 1. q. 5. a.*
Utrum penitens primo possit dignē penitere in articulo mortis. *di. 20. ar. 1. q. 1. a.*
Ad pniā dignā que req̄runt. *di. 20. ar. 1. q. 1. b.*
Utrū penitēti in articulo mortis debeat sacerdos iponere aliq; penitentiā. *di. 20. ar. 1. q. 2. a.*
An ille cui pnia iniungitur a sacerdote maior debito teneat eā explē. *di. 20. in expōne lre. c. f.*
Utrum penitens teneatur celare personam cū qua peccauit. *distin. 21. ar. 5. q. 2. a.*
Utrum penitens teneatur celare penitentiā sibi iniunctā a confessore. *ibidem. q. 3. a.*
An per penitentiam reuiuificent bona merita mortificata eadez in numero. *di. 22. ar. 1. q. 1. b.*
Utr pnia exterior sit sacm. *distin. 22. ar. 2. q. 1. a.*
An pnia exterior sit cā iterioris. *di. 22. ar. 2. q. 1. c.*
Utrum penitentie sacramēti res sit ipsa remissio peccatorum. *ibidem. q. 2. a.*
Utr penitentia sit vnum sacm. *ibidem. q. 3. a.*
Utr penitentia sit ab institutione. *ibidē. q. 4. a.*
An penitentia sit a natura. *distin. 22. ar. 2. q. 4. a.*
Utrum penitentie sacramētū sit a christo immediate institutum. *distin. 22. ar. 2. q. 5. a.*
An penitentie sacramētū instituent ipse christus ante sui passionem. *di. 22. ar. 2. q. 5. c.*

Periurium.

An q̄ periurium non sit peccatum possit aliq; facere. *distin. 29. ar. 1. q. 4. a.*

Portio canonica.

An portio canonica debeat dari sacerdoti parochiali de funeralibus illius qui intrauit religionem infirmus infirmitate qua mortuus est. *distin. 45. ar. 6. q. 4. a.*
An portio canonica debeat accipi fm ius scriptum vel fm p̄suetudines terrarum. *ibidē. a.*
An portio canonica se extēdat ad legata. *ibidē. b.*
An portio canonica deducenda sit de his que legantur singulari persone. *ibidem. c.*

Potestas vel potentia.

An q̄s potestate h̄ns ab eo q̄ eam cōcedere nō potuit possit licite ea vti. *di. 21. ar. 5. q. 1. b.*
An potestatem ligandi r̄ soluēdi in foro penitētie acceperint omnes discipuli a christo immediate. *distin. 24. ar. 5. q. 1. a.*
An p̄tatem iurisdictionis acceperint aliq; discipuli petro mediate. *di. 24. ar. 5. q. 3. b.*
An vni⁹ potētie actus retrahat aliā a sua opere.

Tabula

ratione. distin. 49. ar. 4. q. 3. b. i.

An potentie anime sensitue senescant. distinc. 50. articulo. 1. questione. 1. b.

An potentie sensitue separentur cum anima. ibidem. a. f.

An potentia vna habeat vnus solū modū agē di naturalem. distin. 50. arti. 1. qōne. 2. c.

Preceptum.

Quot & que pcepta dicta sunt homini ate peccatum. distin. 26. arti. 3. qōne. 1. a. b.

An preceptum quodlibet quod est de iure nature sit perpetuum. dist. 26. ar. 3. q. 3. a.

An preceptum de contrahendo matrimoniu sit alicubi in sacra scriptura reuocatum. ibidem. a. c.

Quare preceptum pertinens ad conseruationem individui magis durat q̄ illud quod est ad conseruationem speciei. ibidem. a. d.

Predicatio.

An pro predicatione accipere aliquid vel dare sit licitum. di. 25. ar. 3. q. 2. b.

Prelatus.

An prelato liceat remouere ab officio subditum suum quem per suam confessionem scit male vti officio suo. distin. 22. art. 4. q. 2. b. c.

An prelato liceat accipere procuracionem pro coniectioe & visitatione. distin. 25. ar. 3. q. 2. a. b.

Premium.

An premiū accidentalis obiectum sit bonum creatum. distin. 49. ar. 5. qōne. prima. b.

Quare premium huius dicitur accidentale. ibidem. b.

Utrum omne premium accidentale sit aureo. la. distinctione. 49. ar. 5. qōne. tertia. a.

An premium essentiale dicatur aurea. distinc. 49. arti. 5. questione. 3. a.

Prescriptio.

Utrum prescriptio facta contra prohibitiones de contrahendo cum affine valeat. distinctioe 41. arti. 2. questione. 2. a.

An pseribi possit contra ius. di. 41. ar. 2. q. 2. a.

An ad hoc vt prescriptio valeat quot sunt necessaria. ibidem. b. c.

An pseribi possit contra quodlibet ius positium. ibidem. d.

An prescriptio valeat contra ius soluendi decimas. ibidem. a. f. g.

An ille qui post prescriptiois tempus completum cognoscit q̄ res a principio ad eum non pertinebat de iure teneatur illaz dimittere in foro conscientie. ibidem. h.

Princeps.

An princeps possit excommunicari. distinctioe 18. articulo. 5. questione. 3. a.

An princeps depositus sit princeps. distinctioe 25. articulo. 1. questione. 3. a.

An princeps possit restituere fame laycu in famatum. distinctioe. 25. arti. 6. questione. 1. g.

Priores.

An priores possint excommunicare subditos suos. distinctioe. 18. articulo. 4. qōne. 1. d.

Prophetare.

Ac pro actu prophetandi accipere aliquid vel dare sit licitum. distin. 25. ar. 3. q. 2. b. p.

Promissio.

An promissio futurarum nuptiarum facta sub conditione impossibili teneat. distinctioe. 38. articulo. pmo. questione. pma. f.

An promissio talis teneat in alijs contractib. ibidem. f.

An promissio facta sub conditioe non extante indigeat reuocatione. distin. 38. arti. 5. q. 3. c.

An qui pmittit alicui centū & postea soluit intendens tamē q̄ postea auferet eos sibi si poterit: impleat promissum. dist. 38. art. 8. q. 3. a.

Promotio.

An aliqua promouendus impediunt que non desiciunt iam promotum. dist. 25. ar. 6. q. 3. g.

Punctum.

An ab eodem puncto ad idem punctum possint trahi simul due linee recte. distinctioe. 49. articulo. 4. questione. 5. d. f. t.

Purgatorium.

Utrum purgatorij pena sit grauior qualibz pena temporalis. distinctioe. 20. articulo secundo. questione. prima. a.

An purgatorij ignis plus affligat purgandos q̄ ille qui precedet faciem iudicis. distinctioe 20. articulo secundo. questione. pma. a.

An in purgatorio existentes sint certi q̄ habebunt vitam eternam. ibidem. f.

Utrum purgatorij pena sit satisfactoria. distin. 20. articulo secundo. qōne. secunda. a.

An qui purgantur per eam voluntarie sustinent eam. dist. 20. ar. 2. q. 2. a. d.

Utrum purgatorij pena infligatur per ministrum demonum. distinctioe. 20. articulo secundo. questione. 3. a.

An purgandi deducantur per angelos bonos ad locum penalem. distinctioe. 20. articulo secundo. questione. 3. c. d.

An qui sunt in purgatorio pertineant ad ecclesiam militantem vel triumphantē. distinctioe 20. arti. 3. questione. 3. a.

Tabula

An ille in purgatorio puniat q̄ ante mortē fa-
cit totā penitentiā sibi a sacerdote iniunctā mi-
norē tamē debito. dist. 20. in expositiōe lfe. e.
Utrū in purgatorio puniri aliquas animas a
corporibus cum caritate recedentes sit cōso-
num diuine iusticie. distin. 21. ar. 1. q. 1. a.
Utrū in purgatorio ali⁹ alio citi⁹ libet. ibidē. q.
Utrum ad purgationem animarum sit 2. a.
aliq̄s locus specialiter deputat⁹. ibidē. q. 3. a.
Purgatiōis alarū q̄s ē loc⁹. dist. 21. ar. 1. q. 3. a. b.

Qualitas.

An qualitates plures solo numero differentes
possint esse simul. distin. 24. ar. 4. q. 2. b. f.

Quantitas.

An q̄ntitas sit idē fals⁹ q̄d mā. d. xi. a. 1. q. 2. b. e. f.
An q̄ntitas aliq̄ seu dimēsiō intermiata p̄cedat
ordie nāc formā subalē in materia. ibidem. g.
An quantitas continua sit idē realiter cū sub-
stantia quanta. dist. 12. ar. 1. q. 1. b.
An quantitas possit denominare seipsam. dist.
12. arti. 1. q. 2. d. h.

Quies.

An quies sit p̄uatio motus. dist. 48. ar. 2. q. 2. a.

Relatio.

An due relatiōes sint vel vna t̄m inter virum ⁊
vxořē sub rōne q̄ cōiuges. dist. 26. ar. 4. q. 1. a. d.

Religiosus.

Utrū religiosus p̄cutiēs aliū religiosum eiusdē
monasterij possit a suo plato absolui. dist. 18. ar.
An si ipsi religiosi percusserint se eē 13. q. 2. a
septa monasterij. distin. 18. ar. 13. q̄nc. 2. b.
Utrū religiosus p̄cutiēs religiosus alteri⁹ clau-
stri possit absolui a p̄prio plato. dist. 18. ar. 13. q.
Utrū religiosus p̄cutiēs clericus secu- 3. a.
larē possit absolui a p̄prio plato. ibidē. q. 4. a.
An si ille cleric⁹ fuerit cleric⁹ mōasterij possit re-
ligiosus p̄cutiēs p̄ ep̄s absolui. dist. 18. a. 13. q. 4. c.
An si percussit clericum secularem non eiusdē
monasterij ⁊ non sit ortū scandaluz possit ab-
solui per ep̄iscopum loci illius. ibidem. c.
An religiosus quo ad aliqd sui sit sui iuris. dist.
38. ar. 4. q̄nc. 1. a.
An religiosus p̄fessus qui sit ep̄iscopus teneat
habitum religionis portare ⁊ proprium non
habere. distin. 38. ar. 5. q. 1. f. g.
An religiosus possit ep̄iscopatus accipere sine
licentiā sui prelati. ibidem. g.
An cū religiosus sit ep̄iscopus dispensetur cū
eo in voto religionis. distin. 38. ar. 9. q. 1. b. l.
Utrū religiosi exēpti possint ab ordinarijs con-
ueniri ratione executionis. dist. 45. ar. 5. q. 2. a.

Religio.

An i religiōe possint fieri plati sine disp̄satiōe
q̄ patiunt defectū nataliū. dist. 15. ar. 4. q. 3. d.
An possint ad sacros ordies p̄moueri. ibid. d. e.
An possint p̄fessiōes audire ex cōmissiōe. ibid. e.
An professio in religione facta per p̄sensuz me-
tu mortis coactum teneat. dist. 29. ar. 1. q. 1. c.
Utrū religionez possit intrare q̄ iurauit aliq̄ ou-
cere i vxořē m̄imōio si p̄cto. dist. 29. ar. 2. q. 4. a.
An religionis ingressus sit fauorabili⁹ q̄ ma-
trinonij contractus. dist. 36. ar. 4. q. 1. a.
Utrum ad religionis ingressum expediens sit
vt iuuenes inducantur. dist. 38. ar. 6. q. 3. a.
An si aliq̄s i religiōe volēs facē p̄fessionē vult
actualiter esse obligat⁹ ad vota q̄ fecerat in se-
culo remāeat obligat⁹ eisdē. dist. 38. ar. 8. q. 2. a.
An talis possit absolui a prelato postquam ad
suam deuenerit noticiam. ibidem. a.
An si quando proficitur non cogitat de votis
que fecerat in seculo intelligi esse debeant cō-
mutata in religionis votum. ibidē. a. b.
An religionis votum possit commutari in me-
lius bonum. distin. 38. ar. 9. q. 1. b.

Remissio peccati.

An de remissioe peccati possit hō esse cert⁹ cer-
titudie sciētie in hac vita. dist. 14. ar. 9. q. 1. a. d.
An remissio peccati fiat iussu aliē p̄bitus i aia vel
p̄ solā dei gratiā volūtātē. dist. 17. ar. 4. q. 4. f.
An remissio peccati p̄ior sit ordine nature q̄
esse iustum per gratiam. ibidem. f.
An remissio peccatorū sit idē realiter q̄d bo-
noz quoz sunt p̄uaciones restitutio. ibidē. h.

Reprobi.

An reproboz hominum finis sit illud malū p̄-
pter q̄d vitāda sunt cetera. dist. 43. ar. 1. q. 3. e.
An reprobi recipiāt i inferno aliq̄ p̄solatiōez re-
colētes bōa q̄ fecerāt aliq̄n. dist. 43. a. 7. q. 1. b. c.
An reprobi consolentur in habendo socios in
penis. distin. 43. ar. 7. q. 2. a. d.
An reprobi crucient cū m̄ia. distin. 44. ar. 1. q.
An reproboz cruciat⁹ sit ordiat⁹. ibi. h. 1. a. g.

Restitutio.

Utrū restitutio sit p̄s satisfactiōis. dist. 15. ar. 5. q. 1. a.
An restitutio sit quid p̄cambulum ad satisfac-
tionem. distin. 15. ar. 5. q. 1. f.
Utrū ad restitutionē teneat qui dānificat ali-
quē in bonis aie vel corporis. dist. 15. ar. 5. q. 2. a.
Utrum ad restitutionem teneatur qui dānificat
cat alium iuste in fama. ibidem. q. 3. a.
An ad restitutionem teneatur magis qui dā-
nificat alium in fama q̄ dānificans in exte-
rioribus possessionibus. ibidem. c.
An ad restitutionem teneatur qui aliū dānifi-
cat in fama vnum crimē imponēdo. ibidē. d.

Tabula

An seruus. ibidem. k.

An religioso. ibidem. a. b.

Utr familia illi? q alibi sepultura elegit q in sua parrochia debeat esse sue prochia ecclesie vel illi? in q sepelit. dist. 45. ar. 6. q. 4. a.

Seruus.

An seruus qui ignorante dño r ordinatore et presentatore ordinatur reuocandus sit in seruutem. di. 25. ar. 5. q. 1. d.

Quid si seruus ordinatur ignorante dño r ordinatore vel presentatore sciat. ibidem. e.

Sigillū cōfessionis.

Utr sigillū p̄fessionis sit d iure nāc. di. 21. ar. 4. q. 1. a.

Utrum sub sigillo p̄fessionis cadat p̄fessiona cū q cōfiteus p̄fiteat se peccasse. ibid. q. 4. a.

An sub sigillo p̄fessionis cadat qd nō est p̄fessionis nec circūstātia p̄fessionis. di. 21. ar. 4. q. 4. a.

An sub sigillo p̄fessionis cadat aliqd per quod confitens nō potest p̄odi. ibidem. a.

An sub sigillo p̄fessionis cadat ea que nihil faciunt ad exp̄essionē peccati. ibidem. a.

An sub sigillo cōfessionis cadat aliqd qd non pertinet ad iudiciū illius fori. ibidem. b.

An sub sigillo p̄fessionis cadat p̄sona cū q p̄fiteat se peccasse sit p̄ obfūatā discipline. ibid. b. c.

Inter sigillū p̄fessionis r sigillū secreti que dñia est. di. 21. ar. 5. q. 4. a.

Simonia.

Utr simonia sit studiosa volūtas v̄dēdi v̄l emēdi aliqd sp̄iale v̄l sp̄iali ānexū. di. 25. ar. 2. q. 1. a.

Utr simonia noiet p̄ueniēter. ibid. q. 2. a.

Utrum simoniaci sint irregulares. ibid. q. 3. a.

An simonia sit maior in ordie q̄ in p̄secutiōe beneficii ecclesiastici. di. 25. ar. 2. q. 3. c. d.

An cū simoniaco q̄ simoniace sciēter susceperunt ordinē p̄fectū sit dispensari. ibidem. d.

An ille q̄ simoniace ordinat vel simoniace cōsecut' ē bñficiū ecclesiasticū ipso ignorante teneat postq̄ vēit ad notitiā fcti illd bñficiū resignare r ab executione ordis sic suscepti d̄sistere. ibid. e. f.

Utr simonia p̄mittat in emptiōe. ibid. e. f.

r v̄ditiōe sac̄oz. di. 25. ar. 3. q. 1. a.

Utrum simonia cōmittatur in emptiōe r venditiōe quorūcūq̄ sp̄itualiu. ibid. q. 2. a.

Utrum simonia cōmittat in emptiōe r v̄ditiōe sp̄ualibus annexoz. ibidem. q. 3. a.

An simonia p̄mittat cū ex pacto datur p̄ annexis sp̄ualib' munus a lingua. di. 25. ar. 3. q. 3. g.

An simonie vitio excuset qui pactionem reuocat efficaciter r fideliter reintegratur. dist. 25. in expositione littere. d.

An simoniace sit q̄ cū p̄fice facit pactū de p̄uidēdo filio: r postea pactū obliuioni tradēs non

ex illo pacto aliquid recipiens filio illi? putat pure intuitu pietatis. ibidem. d.

An simoniacus sit q̄ p̄fice p̄mittit p̄uidere filio si ipse pater desistat a cōmittēdo aliqd p̄fice qd nō cōmittere intendebat. ibidem. e.

Sol.

Solis pp̄ia passio q̄ est. di. 12. ar. 1. q. 1. b. f.

Quod sol nō irradiauerit in passione x̄p̄i que fuit causa. ibidem. i.

Somnus.

An somn' habeat aliq̄ bona excusantia ipedimentū rōnis qd ē in eo. di. 31. ar. 1. q. 1. b. e.

Species sensibilis.

An vt sp̄s derinet ad oculū a corpore visibili necessariū sit mediū. di. 10. ar. 5. q. 2. c.

An sp̄em corporale posset dēfacere representatiua cēntiatiue corporis x̄p̄i sub sp̄e. ibid. e.

An sp̄s s̄noz recepte in cadēs pte sensus sese in actib' suis ipediat. di. 4. ar. 2. q. 10. f.

Sp̄s intelligib. lis.

An sp̄s aliqua intellectū informans sit vniuersalis. di. 50. ar. 1. q. 3. b. g.

Species naturales.

An due sp̄s sint per suā nām equalr deo pp̄in que. di. 48. ar. 2. q. 7. l.

Sp̄s sac̄ales.

Utr sp̄s panis r vini cōsecrate sint sac̄m noue legis. di. 8. ar. 1. q. 1. a.

An sp̄s p̄dicte sint sac̄m tr̄i. di. 8. ar. 1. q. 1. b.

An sp̄s ille immediatim representēt substantias panis r vini q̄ corpus. ibidem. f.

Utrum sp̄s panis r vini cōsecrate sint vnus sac̄m. di. 8. ar. 1. q. 2. a.

An sub qualibet speciebus illarum sit tot' x̄p̄s. di. 8. ar. 3. q. 4. d.

An aliquid de speciebus illis per secessūz emit tatur. di. 9. ar. 1. q. 1. d.

An sp̄s panis possit tādū masticari q̄ anteq̄ trāseat guttur desinat sub illa cē corpus x̄p̄i. ibid. e. f.

Utr sub sp̄e vtraq̄ debeat sac̄m cū charistie pp̄lo misticari. di. 11. ar. 4. q. 6. a.

Utr sp̄s panis possit frāgi. di. 11. ar. 2. q. 1. a.

Utr sp̄s panis possit corrūpi. ibid. q. 2. a.

Quomō sub sp̄e panis post p̄uersionem pōt reuerti substantia panis. di. 12. ar. 2. q. 2.

An in speciebus illis remaneat potentia materialis. ibidem.

Utrum sp̄s in sacramento altaris possint sensum imutare. di. 12. ar. 3. q. 1. a.

Utr sp̄s in sacro altaris possint in aliqd corpus naturalr agere. ibidem. q. 2. a.

An sp̄s ille agat i vtute sube. di. 12. ar. 3. q. 2.

Tabula

An aliquis teneatur se infamare vt alij famam restituat quas sibi abstulit iniuste. si alio modo restituere non potest. ibidem. d.
 Atq; ad restitutorem teneatur dānificas alij iniuste in possessionib; exteriorib; d. 15. ar. 5. q. 4. a.
 An ad restitutionem teneatur qui iubet fieri dānum alicui. di. 15. ar. 5. q. 4. c.
 An ad hoc teneatur ille qui consultit. ibidem. e.
 An ille qui exequitur. ibidem. d.
 An consentiens. ibidem. e.
 An ille qui adulatur illi q; dānū intulit. ibid. e.
 An receptans. ibidem. e.
 An participans. ibidem. e.
 An tacet q; vbo suo dānū impedire posset. ibid. e.
 An ille qui nō obstat dānificanti cū possit. e. f.
 An ei ex officio incumbit. ibidem. c. g.
 An ille qui non manifestat illum qui dānum intulit: cum tamen sciat. ibidem. e. g.
 An quilibet eorum qui tenetur ad restitutionem teneatur in solidum. ibidem. g.
 An ille qui restituere tenet obligetur ad restitutionem q; citius potest. ibidem. g.
 An restituendū sit dānificato tñ distāt q; malo res fiat expēse i mittēdo q; sit dānū. ibid. a. b.
 An restituere teneatur homo: quādo nescit q; bus restituendū sit. ibidem. a. i.
 An restituere debeat homo dānificato impugnant bonū cōmune. ibidem. a.
 An restituere teneant dāna inferentes in gueris hominibus innocentibus. ibidem. b. i.
 An impedies alij a psecutioe dñificij quo dignus erat teneat illi ad aliq; restitutionē. ibid. c. n.
 An qui retrahens aliquam personam vtilē religioni ab ingressu religionis teneatur illi religioni ad aliquam restitutionē. ibidem. c. o.
 An mulier suscipiens filium de adulterio p quē exheredatur verus heres teneatur ad restitutionem vero heredi. ibidem. d. p.
 An procurans iniuste aliquē in seruitutem redigi teneatur se facere seruū pro illo si aliter non potest eum restituere libertati. ibidem. q.
 An ille qui non habet quod restituat pro dāno illato in possessionibus teneatur se vendere in seruū: vt restituere possit. ibidem. r.
 An restituere teneatur homo ea que inuenit a fortuna. di. 15. ar. 5. q. 7. a.

Resurrectio.

An resurget ides homo in numero. distin. 43. arti. 1. q. 3. a.
 Atq; resurgent omnes electi. di. 43. ar. 2. q. 1. a.
 Atq; resurgent oēs adulti dānati. ibid. q. 2. a.
 An resurgent paruuli qui cū originali peccato decesserunt. ibidem. q. 3. a.
 Atq; in resurrectione nā erit causa efficiēs refo-

mationis corporū humanorū. di. 43. ar. 3. q. 1. a.
 Atq; in resurrectione natura erit causa efficiēs iterate vnionis aie ad suū corpus dispositum qd eius susceptionem. ibidem. q. 2. a.
 An illa vnio q; in resurrectione fiet aie ad corpus dispositū sit futura p nām. di. 43. ar. 3. q. 2. d.
 An vox tube que in resurrectione erit causa efficiēs reformationis corporum et vnionis animarum ad illa. di. 43. ar. 3. q. 3. a.
 An illa vox tube erit vox pesci christi. disti. 43. articulo. 3. questio. 3. c.
 An resurrectio xpi erit cā resurrectionis nre. ibi. a.
 An resurgere debeant simul omnes homines. di. 43. ar. 5. q. 1. a.
 Atq; resurrectio cuiusq; erit i istāti. ibid. q. 2. a.
 An resurgent in eisdem locis in quib; fuerunt sepulti. ibidem. questione. 3. a.
 An q; resurgāt vbi tē erit sepultū caput sit magis pgruū q; vbi erit sepultū cor si sunt sepulta in diuersis locis. di. 43. ar. 5. q. 3. e. f.
 An resurrexerit in ultimo instanti tempore. di. 43. ar. 6. q. 1. a.
 Atq; resurrectio erit in nocte. ibidem. q. 2. a.
 An resurrectio in instanti sit notum sub certitudine hominib; vel angelis. ibidem. q. 3. a.
 An illud tempus sit certum bonis angelis per reuelationem. di. 43. ar. 6. q. 3. b.
 Atq; post resurrectionē cognoscat quilibet oīa peccata que fecit. distin. 43. ar. 7. q. 1. a.
 An post resurrectionē dolebunt electi qui aliquando fecerunt. di. 43. ar. 7. q. 1. a. c.
 An in resurrectione poterit quilibet legere in alterius conscientia. di. 43. ar. 7. q. 2. a.
 An in resurrectione omnia merita et demerita propria et aliena poterit ab aliquo simul videri. ibidem. questione. 3. a.
 Atq; resurgēt oīa mēbra corporis. di. 44. ar. 1. q. 1. a.
 Atq; resurgēt hūiores. ibid. q. 2. a.
 An resurgent capilli et ungues. ibid. q. 3. a.
 An resurget in quolibet totum illud quod fuit de veritate humane nature. ibid. q. 4. a.
 An resurget tota mā de qua facta ē caro q; fuit ex semine in illo in quo fuit. di. 44. ar. 1. q. 4.
 An si aliq; nutritiā carnis hūanis resurget illa caro i ipso vel i illo: cui p fuit caro. ibid. l.
 Atq; in resurrectione ex mā cuiuslibet mēbri reintegrabit idem membra. di. 44. ar. 1. q. 5. a.
 An resurgentium corpora resurgent cum deformitatibus suis. ibidem. q. 6. a.
 An resurgentium corpora erunt calida vel frigida. ibidem. q. 7. a.
 Atq; resurgent oēs in eadē etate. ibid. q. 8. a.
 Atq; resurgēt oēs in eadē statura. ibid. q. 9. a.

Tabula

Utr resurgent oēs in sexu virili. *ibidē. q. 10. a.*
Utrum resurgent abortiu fetus et monstra. *di. 44. in expositione littere. a.*
An post resurrectōes erūt in cētis q̄tates sue in esse completissimo. *di. 49. ar. 4. q. 4. f.*

Resuscitatio.

An resuscitare mortuū spūālī sit eq̄ magnū. sic resuscitare mortuū corpālī. *di. 17. ar. 4. q. 9. a.*

Sacerdos.

Utr sacerdos possit trāssubstātiare quātācūq̄ mānī dūte sacramēti. *di. 10. ar. 7. q. 1. a.*
An sacerdos possit trāssubstantiare totum panem de foro. *di. 10. ar. 7. q. 1. c.*

An sacerdos intendēs trāssubare panē ad hoc quod aliquod dedecus fiat sacramento possit conficere durante hac intentione. *ibidem. c.*

Utrum sacerdotes plures proferre verba cōsecrationis sup̄ eandem hostiam cum intentione consecrandi sit licitum. *di. 13. ar. 2. q. 1. a.*

Utruz sacerdoti liceat abstinere a celebrando per totum tps vite sue. *ibidem. q. 2. a.*

An a p̄fessionibus audiendis. *di. 13. ar. 2. q. 2. a.*

An sacerdos p̄p̄ri⁹ possit dici ep̄s. *di. 17. ar. 3. q. 1. a.*

An sacerdos proprius possit dici habens iurisdictionem delegatam. *ibidem. c.*

An habens iurisdictionem ex cōmuni cōcessione vel p̄uisione iuris. *ibidem. c.*

An sacerdos q̄l3 possit ligare et soluē. *ibid. c. f.*

An sacerdos q̄l3 possit soluē p̄stitutū i articulo mōtis si p̄p̄riū sacerdotē nō pōt p̄fē. *ibidē. c. f.*

An sacerdos debeat dare eucharistiā prochia no cui⁹ p̄sciētā ignorat. *di. 17. ar. 3. q. 2. b.*

Utr sacerdos prochialis teneat audire confessiones prochianorū suorū quotienscūq̄ voluerint in anno p̄fiteri. *di. 18. ar. 2. q. 3. a.*

An sacerdos prochialis possit excomunicare subditos suos. *di. 18. ar. 4. q. 1. a.*

Utrum sacerdos recipiēs oblationes prochia norū suorum excommunicatorum sit excommunicatus. *di. 18. ar. 6. q. 4. a.*

Utr sacerdos prochialis possit subditos suos absoluerē ab excommunicatione quā incurrūt participādo in crimine cū excoīcato excommunicatione maiorī. *di. 18. ar. 9. q. 1. a.*

Utr sacerdos quilibet possit absoluerē a minori excommunicatione. *ibidem. q. 3. a.*

An sacerdos prochialis excommunicatus minori excoīcatione possit subditū suū ab illa absoluerē. *di. 18. ar. 9. q. 3. a. g.*

Utr sacerdos subditum suū maiorī excommunicatione excoīcatum possit absoluerē a peccatis excoīcatione manēte. *di. 18. ar. 9. q. 4. a.*

An si duo sacerdotes eēt in vna prochia quī-

libet isolidus si vnus a casu vel a p̄posito audiatur p̄fessione alicuius prochiani sui cōfiteāto socio suo possit illū absoluerē quū ille nō intenderet ei p̄fiteri. *di. 21. ar. 4. q. 3. e.*

Sacramentum.

Utr sac̄z p̄stitat i reb⁹ et i vbiis. *di. 1. ar. 1. q. 1. a.*

Utr sacramentum possit diffiniri. *ibidē. q. 2. a.*

Utr sac̄a debuerit institui i statu inocētie. *di. 1. ar. 2. q. 1. a.*

Utr sac̄a debuerint institui post lapsum in lege nature. *ibidem. q. 2. a.*

Utr sac̄a debuerit institui in tpe legis scripte. *ibidem. q. 3. a.*

Utr sac̄a debuerint institui in tpe legis euangelice. *ibidem. q. 4. a.*

Utr sac̄a veteris le. erāt rōnabilia. *di. 1. ar. 3. q. 1. a.*

An sac̄a aliq̄ fuerit i veteri le. p̄figurātia. *di. 2. ar. 1. q. 1. a.*

Utr sac̄a veteris le. erāt rōnabilia. *di. 1. ar. 3. q. 2. b.*

Utrum sac̄m veteris legis curabat a corpora li immunditia. *di. 1. ar. 3. q. 3. a.*

Utrum in sac̄orum ve. legis susceptione p̄ferretur ḡa. *di. 1. ar. 3. q. 4. a.*

Utrum in sacramentorū noue legis susceptione conferat gratia. *di. 1. ar. 4. q. 1. a.*

An sacramentū conferenti det gratia ex vi sacramēti. sicut suscipienti. *di. 1. ar. 4. q. 1. c.*

Utr sac̄m sit efficax causa illius ḡe que confert in sac̄o. *di. 1. ar. 4. q. 2. a.*

An sac̄oz ḡa sit nobilioz mō in sac̄is q̄ i suscipiente ipsam. *di. 1. ar. 4. q. 2. c.*

Utr in sac̄is virtus seu efficacia sit a passione christi. *di. 1. ar. 4. q. 3. a.*

Sac̄a in lege nature que et quot sūt et a quo et qū fuerint instituta: et si erāt adultis necessaria ad saluatōes. *di. 1. ar. 5. q. 4. e.*

Utr sac̄a omnia noue legis fuerint instituta in remediū p̄ aliquē d̄fectū. *di. 2. ar. 1. q. 1. a.*

Utr sac̄a omnia noue legis debuerint institui ante xp̄i p̄dicationem. *ibidem. q. 2. a.*

An sac̄a noue legis debuerint institui aī xp̄i i passionem. *di. 2. ar. 1. q. 2. e.*

An cū sac̄a noue legis fuerūt instituta statim sac̄a vete. le. amiserint suā efficaciam. *ibidē. f.*

Utr sac̄a oīa no. legis fuerint instituta a deo immediate. *di. 2. ar. 1. q. 3. a.*

Utr sac̄a no. legis sint t̄m septē: et vtr sint cōuenienter ordinata. *ibidem. q. 4. a.*

An sac̄z vni possit emi p̄ aliud. *di. 25. ar. 3. q. 1. a.*

An sac̄z q̄libet no. le. efficiat rē q̄libet quā figurat. *di. 26. ar. 4. q. 2. e.*

Sanguis.

An sanguis xp̄i q̄ fluxit de latere significauerit sac̄z eucharistie et p̄nic. *di. 8. in expōne l̄e. c.*

Utruz sanguis christi possit confici de alia mā q̄ de vino. *di. 21. ar. 2. q. 1. a.*

Tabula

Utrum speciebus sacramenti altaris possit aliquid permisceri. di. 12. ar. 4. q. 1. a.

An sub prior specie vini pueri remaneret sanguis si nimis apponeretur de vino. dist. 12. ar. 4. questione prima. c. d.

Quid si species illi supradicti aliquid liquor in tali quantitate quod plene dominaretur species vini. ibidem. d.

Quid si species vini plene dñaret illi liquor. ib. d. e.

An si ex specie vini et aliquid liquor constitueretur aliquid de mixtura esset ibi aliquid accens sine subiecto. ibid. g.

Utrum species in sacramento altaris habeat vim nutriendi. di. 12. ar. 4. q. 2. a.

An species ille habeant vim illarum absque aliquo miraculo: et per quem modum sit illa nutritio. dist. 12. ar. 4. q. secunda. b.

An speciebus illis annexa sit miraculose aliquid possibilitas transmutabilis naturaliter in materiam et formam. ibidem. c.

Quando de specie consecrata sunt tres partes. quid significant. dist. 12. ar. 6. q. 2. a.

Speculum.

An illud quod in speculo videtur sit imago vel res ipsa. dist. 10. ar. 6. q. prima. b.

In speculo fracto quare apparent plures imagines. ibidem. c.

An in speculo directe posito sub radio solis recipiat species visibilis oppositi. di. 49. ar. 4. q. 3. c.

Spirituale.

An spirituale possit fieri corporale: vel e converso. di. 49. ar. 4. q. 6. d.

Sponsalia.

Utrum sponsalia possint contrahi ante septennium. dist. 27. ar. 3. q. 1. a.

An sponsalia que contrahuntur per parentes habeant efficaciam si illi de quibus agit non consentiunt. dist. 27. ar. 3. q. prima. b.

Sponsalia quot modis solvantur. ibidem. a.

An sponsalia possint contrahi cum conditione et sub qua. ibidem. a. b.

Utrum sponsalia publice facta coram amicis: non tamen in facie ecclesie possint dissolui per mutuum dissensum propter iudicium ecclesie. di. 27. ar. 3. q. 3. a.

Sponsalia quot modis solvantur. ibidem. a.

Sponsalia in quibus casibus sunt soluenda iudicio ecclesie. di. 27. ar. 3. q. 4. per totum.

An sponsalia que nulla fuerunt de iure impediant matrimonium iter consequentia illi: cum qua illa sponsalia contracta fuerunt: et illum qui cum ea contraxit. di. 28. ar. 1. q. quarta. f.

Utrum sponsalia iuramento firmata impediantur per coactionem consensus: que est per me-

tum. dist. 29. ar. 2. questione prima. a.

Utrum sponsalia in etate legitima facta possint dissolui per mutuum dissensum. di. 36. ar. 6. q. 2. a.

Stelle.

An stelle possint moueri de una parte orbis ad aliam sine orbis corruptione. di. 49. ar. 4. q. 3. p.

Suffragia.

Utrum suffragia viuorum prosint defunctis. dist. 45. ar. 2. questione prima. a.

An suffragia viuorum prosint beatis. di. 45. ar. 2. q. 1. c.

An suffragia viuorum prosint damnatis. ibidem. c.

An per suffragia viuorum possint liberari tota litera a pena existentes in purgatorio. ibidem. f.

Utrum suffragia facta determinate pro uno prosint omnibus existentibus in purgatorio. di. 45. ar. 2. q. 2. a.

An suffragia viuorum prosint omnibus viuis. dist. 45. ar. 2. questione secunda. a.

An prosint facienti ad meritum. ibidem. f.

An prosint ei ad aliquam remissionem pene. ibid. f.

Utrum suffragia facta pro pluribus tamen prosint cuilibet illorum. ibi si fieret pro illo solo. di. 45. ar. 2. q. 3. a.

An suffragia facta pro diuitibus magis prosint eis quam pauperibus melioribus pro quibus non sunt. di. 45. ar. 2. q. tertia. a.

Utrum suffragia prosint defunctis secundum a viuis existentibus in peccato mortali. di. 45. ar. 2. q. quarta. a.

Utrum per suffragia viuorum diminuaturn pena damnatorum. di. 46. ar. 2. q. quarta. a.

Superficies.

An superficies una sit eorum que permiscetur. dist. 12. ar. 4. questione prima. a.

An superficies eadem possit esse sine subiecto: et cum subiecto. ibidem. a.

An superficies due possint simul esse per naturalem virtutem. di. 49. ar. 4. q. quinta. p.

Suspensus vel suspensio.

An inter suspensionem et priuationem sit differentia. dist. 7. ar. 2. questione secunda. e.

An suspensus possit prebendam dare. di. 19. ar. 4. q.

An suspensio ab homine sit grauior quam a iure. ibidem. g.

Suspicio.

Suspicio temeraria quid est. di. 9. ar. 3. q. 3. b.

Suspicio probabilis quid est. ibidem. b. c.

Suspicio violenta quid est. ibidem. c.

Tactus.

An si deus crearet aliquem lapidem non infra ultimam superficiem celi ultimi: nec ipsum tangere posset protendi lancea usque ad ipsum: quatenus tangeretur. di. 10. ar. 4. q. secunda. a. b.

Transubstantiatio vel transmutatio.

An transubstantiare posset deus substantiam

Tabula

panis in aliquod corpus non preexistens qd
esset sub illa specie mō simili sicut corpus xpi
sub illa specie est. di. 19. ar. 2. q. prima. f.
An transmutari possit deus dimensione pa-
nis in dimensiones corporis sui. ibidem. q. 2. c.
Utrum transmutare posset deus substantias pa-
nis in substantiam corporis sui. di. 10. ar. 3. q. 1. a
An transmutari possit substantia corporea in in-
corpoream. di. 10. ar. 3. q. prima. a.
Utrum transmutare posset deus substantia panis
eandē in nūero in p̄sa corpa. di. 10. ar. 3. q. 2. a
An transmutet substantia panis in mēbra corpo-
ris xpi rōne toti⁹ vel ecōverso. di. 10. ar. 3. q. 2. c
An transubstantiatio substantie panis in cor-
p⁹ xpi sit causa formalis existētie ipsi⁹ sub
illa specie. dist. 10. ar. 2. q. secunda. f.

Tempus.

An tempus sit in motu primi mobilis sicut in
subiecto. di. 48. ar. 2. q. secunda. a. c.

Testamentum.

Utrum testamentum possit facere episcopus.
di. 45. ar. 3. q. prima. a.
An testamentū possit aliq̄s facere de illis reb⁹
quarum dominus nō est. di. 45. ar. 3. q. 1. d.
An testamentū factū a clerico de bonis mobi-
libus sibi per ecclesiā acq̄sitis teneat. ibidē. d.
Utrum testamentum possit facere religiosus.
di. 45. ar. 3. questione secunda. a.
Utrum testamentū possit facere seru⁹. ibid. q. 3. a.
An testamentum possit facere filiusfamilias. di.
45. ar. 3. q. tertia. b.
An testamentum possit facere vxor viuēte suo
viro. ibidem. a.
Utrum testis possit facere fatu⁹. d. 45. ar. 3. q. 4. a
Utrum testis aliq̄s sit iurandū. d. 45. ar. 4. q. 1. a
Utrum in testamento possit aliquid dimitti p-
sone religiose. ibidem. q. secunda. a.
Utrum testamentum quod non est factum in
presentia proprii sacerdotis vel superioris ei⁹
si haberi possit teneat. ibidem. q. 3. a.
An statuentes vt testamenta facta corā p̄prio
sacerdote: et duob⁹ vel tribus testibus nō va-
leat incurat excoicationē. di. 45. ar. 4. q. 3. d.
Utrum ad hoc quod testamentū factum sit va-
lidum sit aliqua forma determinata sub qua
oportet ipsum fieri. di. 45. ar. 4. q. 4. a.
An p̄ testamento possint testificari executores
di. 45. ar. 4. questione quarta. c.
An testator possit heredibus imponere penas
si p̄sumpserint ordinationi sue vltimē volū-
tatis contraire. ibidem. e.
An in testamento legatus possit ab herede te-
statoris repeti. ibidem. e.

An vt testatoris ordiatio impleatur debeat epis-
copus compellere heredem. ibidem. e.
Utrum testamentorum executores possint esse
religiosi. di. 45. ar. 5. q. prima. a.
An esse testamentorum executores compute-
tur iter opera secularia. di. 45. ar. 5. q. 1. c.
Utrum testamentorū executores teneantur infra an-
num executionē implere. di. 45. ar. 5. q. 3. a
An testamentū q̄to citius impletur tanto citius
anima defuncti alleuiet. di. 45. ar. 5. q. 3. b.
An si testamētōrū executores non implēt ad mo-
nitionem epi infra annū piam volūtatē defū-
cti debeat per ipsum adimpleri. ibidem. c.
Utrum testatoris aie p̄iudicet in aliquo dilatio
excoicationis. di. 45. ar. 5. q. quarta. a.

Testis.

An testis p̄ductus debeat interrogari de cau-
sis. di. 19. ar. 4. q. 3. g.
An de personis. ibidem. g.
An testes singulares sufficiat ad p̄bādū. ibi. g.
An testis p̄duct⁹ debeat interrogari d̄ loco. ib. g
An de tempore. ibidem. g.
An de auditu. ibidem. g.
An de visu. ibidem. g.
An de scientia. ibidem. g.
An de certitudine. ibidem.
An de credulitate.
An de fama. ibidem.
An testes debeant concordare in re. ibidem.
An in persona. ibidē.
An in gradu. ibidem.
An in tpe. ibidē. g.

Titubans.

An titubans sit habēdus p̄o ignorante. di. 36.
arti. 2. questione prima. a.

Tonsura.

Utrum tonsura sit dispositio congrua ad ordi-
nem susceptionem. di. 24. ar. 1. q. prima. a.
An sine tonsura possit aliq̄s esse clericus. dist.
24. ar. 1. questione prima. d.
An non tonsuratus possit accipere aliquem ordi-
nem. ibidem. c.
An tonsura ista differat a tonsura nazareorum
in veteri lege. ibidem. f.
Utrum tonsura sit ordo. di. 24. ar. 1. q. 2. a.
An per tonsurā p̄stituat aliq̄s in gradu digni-
tatis ecclesiastice sup̄ alios. di. 24. ar. 1. q. 2. a
Utrum tonsure sit annexa temporalium renū-
ciatio. di. 24. ar. 1. q. tertia. a.
An tonsuratus ab ep̄o degradato dbeat iterū
tonsurari. dist. 25. ar. 1. q. 3. a.

Torneamentum.

An quod in torneamento lucratur aliquis te-
neatur restituere. di. 15. ar. 5. q. 3. a.

Tabula

Thurificatio.

An thurificadi vñs debeat remanere in noua
le. dist. 1. ar. 6. q. 4. a. f.

Vendere.

An vendere vasa ecclesie sit licitū. d. 25. ar. 3. q. 3. a.

An vendi possit ius p̄mogeniture. ibidem. b.

An vendi possit labor corporalis annexus spi
ritualibus officiis. ibidem. b.

Atq̄ vendere possit dñs serui plugatū in parti
bus p̄ticiq̄ remotis. d. 36. ar. 4. q. 2. a.

Venia.

An venie facilitas tribuat delinquendi incen
tium. d. 14. ar. 9. q. 2. a. b.

Verecundia.

An verecundia sit virtus. d. 14. ar. 1. q. 1. a. c.

Videre corporale.

An illud qd̄ se videre existimat hō vigilās ad
presens: quod tñ presens nō est: contingat ex
aliqua causa naturali. d. 10. ar. 5. q. 2. a.

An videat oculus per extensionem virtutis vi
sive vsq̄ ad rem visam. ibidem. f.

An videre ita se habeat ad intellectum: sicut vi
deri ad rem visam. d. 49. ar. 3. q. prima. a.

Videre deum.

An videret deus Adam ante peccatū sine me
dio. d. 1. p̄ma. in expositione littere. a. b.

An videre deus possit homo in hac vita ex spe
ciali p̄uilegio absq̄ hoc qd̄ sit beatus. dist. 1.
49. ar. 2. questione sexta. d. n.

An videant deum eque clare illi qui sunt in eq̄
les in naturali virtute: equales tamen in habi
tu glorie. d. 49. ar. 2. q. 8. c. d.

Utrum in videndo deum intellectus sit tantū
passius. d. 49. ar. 3. q. prima. a.

An ad videndum deum requiratur aliqua spe
cies in intellectu videntis. d. 49. ar. 4. q. 1.

An visio dei sit nobilior q̄ ipse intellectus vi
dens. ibidem.

Utrum ad videndum deum requiratur lumen
intellectus agentis. d. 49. ar. 3. q. 2. a.

Atq̄ videre in deo creaturas pertineat ad bea
titudinis essentiam. ibidem. q. 3. a.

An visio dei clara sit in beatis immediatq̄ obie
ctum memorie. d. 49. ar. 3. q. 7. f.

Vindicta.

An vindictam facere pertineat ad solum deū.
dist. 15. ar. 1. q. 7. b.

Vinum.

An oia vina sint eiusdē sp̄ei. d. 11. ar. 2. q. 5. c.

Virginitas.

Atq̄ virginitas sit vñs. d. 33. ar. 4. q. 1. a.

An virginitas sit virtus distincta per essentias
a castitate conjugali. d. 33. ar. 4. q. 1. b.

An ad virginitatis essentiam pertineat carnis
integritas. ibidem. f.

An absq̄ virginitatis diminutione possit per
di carnis integritas. ibidem. f.

In virginitate quomodo accipitur medium.
ibidem. h.

An virginitatis habitus fuerit vnquam vicio
sus. ibidem. h.

An illa p̄ma perfectio q̄ virginitatis habit⁹
addit super habit⁹ castitatis coniugalis pos
sit amitti sine peccato. ibidem. i.

An virginitatis habitum manere cum copula
carnali sit possibile. ibidem. k.

Utrum virginitas sit maioris meriti q̄ casti
tas conjugalis. dist. 33. ar. 4. q. 2. a.

An essentia habitus virginitatis fm̄ id qd̄ est
fuerit in Abrahā. d. 33. in expōne lfe.

Virtus.

An virtus sit circa bonum et difficile: sicut cir
ca obiectū vel sic circa actū. d. 14. ar. 1. q. 1. a. b.

An virt⁹ vna specialis possit esse opposita cui
libet vicio. d. 14. ar. 1. q. 2. c.

An virtus quelibet detestetur peccatus sibi op
positū sub aliqua rōne speciali. ibidem. f.

An virtus aliqua specialis possit esse circa ob
iectum virtutis cuiuslibet. ibidem. f.

An virtutes sint in composito ex anima et cor
pore: sicut in subiecto: aut in anima tñ. dist. 1.
49. ar. 1. questione quinta. a. f.

Unctio sacramentalis.

Atq̄ vincto extrema sit sacfz. d. 23. ar. 1. q. 1. a.

An vinctio cathecuminoꝝ sit sacramentus.
dist. 23. ar. 1. questione prima. a.

An vinctio extrema debeat conferri ab vno sa
cerdote vel a pluribus. ibidem. b.

Unctio extrema a q̄ ē instituta. d. 23. ar. 1. q. 1.

Utrum vinctiois extreme mā sit oleū de oliuis
per ep̄m cōsecratum. ibidem. q. 3. a.

An vinctio extrema sit necessā. d. 23. ar. 1. q. 3. e.

Utrum vinctiois extreme sit aliq̄ determinata
verborum forma. d. 23. ar. 1. q. 4. a.

An in vinctiois sacfō puenientior sit forma de
precatoria q̄ indicativa. d. 23. ar. 1. q. 4. c.

Utrum vinctiois extreme effectus sit pecca
toꝝ venialium remissio. d. 23. ar. 1. q. 5. a.

An vinctio extrema sit p̄ seq̄las pctōꝝ tā ex ori
giali q̄ ex actualib⁹ relictas. d. 23. ar. 1. q. 5. b.

An vinctiois effectus sit infirmitatis corpora
lis alleviatio. ibidem. b. c.

An huius sacramenti sint duo effectus. vn⁹ cor
poralis. ali⁹ spiritualis. ibidem. b. d.

Tabula

Utrum unctio extrema possit conferri a non
episcopo. di. 23. ar. 2. q. 1. a.

Utrum unctio extrema possit conferri a nō pres-
bytero. ibidem. q. 2. a.

Utrum unctio extrema possit conferri aliqui-
bus sanctis. ibidem. q. 3. a.

An illis q̄ dñciunt ex senectute. di. 23. ar. 2. q. 3. c.

An p̄stituti p̄iculo mortis in bello v̄l in mari.

Utz debeat dari omnib⁹ infirmis. ibidē. a. c.

dist. 23. ar. 2. q̄one. 4. a.

An dbeat p̄ferri ipenitētib⁹. di. 23. ar. 2. q. 4. b.

An perseueranter furiosus. ibidem. c.

An debeat conferri paruulis. ibidem. c.

Utz in unctiōe extrema debeat iungi sola in-
strumenta sensui. di. 23. ar. 2. q. 5. a.

An iungi dbeat oculi cecī nati. di. 23. ar. 2. q. 5. a. c.

Utrum unctio extrema sit sacramentum itera-
bile. dist. 23. ar. 2. q. 6. a.

Unctio altaris.

An unctio altaris dbeat ifari. di. 23. ar. 2. q. 6. a.

Unctio regalis.

An unctio regū debeat fieri in capitibus v̄l in
brachijs. di. 23. in expositione littere. f.

Voluntas.

An volūtas possit eē ipsū. di. 17. ar. 1. q. 1. a.

An volūtatīs mot⁹ possit terminari ad relatio-
nem immediate. di. 26. ar. 4. q. 1.

An voluntarie faciat homo aliqua: que tamen
non facit deliberate. di. 38. ar. 2. q. 2. a.

An volūtatīs mot⁹ nō deliberatiue sint i hōis p̄tē-
tia.

An volūtatīs act⁹ deliberatiue sit. te. ibidē. a.

de essentia voti. ibidem. b.

An in volūtate sit ali⁹ mot⁹ respectu sūmi boni
clare visi q̄ delectatio. di. 49. ar. 1. q. 6. m.

An in volūtate sint aliq̄e passiōes. ibidē. m.

An voluntas sit potentia nobilior q̄ intellect⁹.
di. 49. ar. 1. q. 7. g. b.

An forma per quam voluntas mouet se sit bo-
num apprehensum. ibidē. n.

An p̄m⁹ volūtatīs mot⁹ sit i finē. di. 49. ar. 2. q. 1. b.

An velle deliberatiuum sit respectu finis. dist.

49. ar. 2. q. secunda. g.

Utrum voluntas in appetendo beatitudinem
moueat se. dist. 49. ar. 2. q. 3. a.

Utz volūtas q̄cqd vult velit pp̄ beatitudinē. ibi

Utz volūtas in appetēdo beatitu-
dinem mereatur. ibidem. q. 5. a.

An volūtatū om̄z b̄tāz capacitates nāles sint
absolute implete caritate. di. 49. ar. 2. q. 7. n.

An q̄cqd ad volendū mouet se p̄us velit se ita
mouere. di. 49. ar. 3. q. 4. a.

An volūtas sit mouens ⁊ mota respcū eiusdē.
ibidem. b.

An voluntas p̄us ordine nāe quietet p̄ amorē
q̄ gaudeat de amato. di. 49. ar. 3. q. 6. d.

Votum.

An aliq̄s debeat cōpelli ad faciendū forti⁹ votū
q̄ illud q̄d iā vouit. di. 34. ar. 3. q. 2. i.

Utrum votū factū de re bona p̄pter malum
finem teneat. di. 38. ar. 1. q. 1. a.

An ad votū castitas obliget q̄ facit se ordiari a
nō ep̄o: quē tñ credebatur ep̄s. di. 39. ar. 1. q. 1. d.

An votum tale teneat postq̄ cōfessus est se or-
dines non accepisse. ibidem.

An votum factum de materia mala p̄pter bo-
num finem teneat. ibidem. b.

Utrum votū factū de re bona p̄pter bonū tem-
porale tñ teneat. di. 38. ar. 1. q. 2. a.

Utrum vouere possit aliquis propter finē idif-
ferentem. ibidem. q. 3. a.

Utrum voti forma includat q̄ fiat deo. dist. 38.

ar. 2. questione prima. a.

An votum faciens deo sit secundum se totum
obligatus ad faciendū illud quod promi-

sit. dist. 38. ar. 2. q. prima. b.

An votū possit fieri aliquo mō sancti. ibidē. c. d.

An votū possit fieri hōi malo. ibidem. p.

Votū qd est. ibidē. e. ⁊ di. 34. ar. 3. q. 2.

An vouere sit act⁹ latric. di. 38. ar. 2. q. 1. b.

Utrum in voti forma includatur firmatio de-
liberatiua. di. 38. ar. 2. q. 2. a.

Utrum votum de nō vouendo aliquid sine ex-
pressionē eius qd vouetur verbo v̄l scripto sit

obligatorium. ibidem. q. 3. a.

An si ille qui votum p̄dictū facit postea vouer-
it aliqd nō obseruādo illas cōditiones obli-

getur ad illud qd vouit. di. 38. ar. 2. q. 3.

Utrum votum possit fieri de eo quod est inuti-
le ad salutem. di. 38. ar. 3. q. 1. a.

Utrum votum possit fieri de bono necessario ad sal-
uationem. dist. 38. ar. 3. q. 2. a.

An votū possit fieri de minori bono. ibidem. a.

Utrum vouere possit religiosus sine licētia sui
prelati. dist. 38. ar. 4. q. prima. a.

An vota facta ab aliq̄ ante sui p̄fessionē in re-
ligiōe que platus ip̄s recipiēs ignorabat pos-

sit ab illo prelatō reuocari postq̄ sibi fuerint

notificata. dist. 38. ar. 4. q. prima. f.

An vota que mulier inupta emisit possit reuo-
care vir eius postq̄ nupsierit. ibidem. f.

Utrum vouere possit quilibet non religiosus.
dist. 38. ar. 4. q. secunda. a.

An vouere possit ep̄s sine licētia dñi pape quo
voto p̄ncipali iter ipsum ⁊ ecclesiam suam dis-

soluatur. dist. 38. ar. 4. q. 2. a.

Tabula

**An votum longe peregrinationis possit emit-
tere epi sine predicta licentia.** ibidem. a.
**An votum longe peregrinationis possit emitte-
re clericus secularis q̄ est sub episcopo aliq̄
beneficium habens: quod debet residentiaz si-
ne licentia episcopi.** ibidem. b.
**An vouere possit ingressum religionis sine eius
licentia.** ibidem. b.
Qui sunt q̄ votū possunt emitte. ibidē. b. c.
**Utrū votū factū a subdito de licentia abbatis
possit reuocari ab eodē.** di. 38. ar. 4. q. 3. a.
**An votū de licētia abbatis emissum possit re-
uocari a successore suo.** di. 38. ar. 4. q. 3.
Utrum omne votum licitum sit obligatorium.
dist. 38. ar. 5. q. 1. a.
**An votum factū de re licita tempore voti facti
sed ante impletionem efficitur illicita sit obli-
gatorium.** di. 38. ar. 5. q. 1. c.
**An si aliquis voueat intrare aliquā religionem
que ipsum non vult recipere teneatur intrare
aliā.** ibidem. d.
**An si aliquis voueat ingressum religiōis: et po-
stea anteq̄ igrediatur eligatur in ep̄m teneat
religionem intrare.** ibidem. a.
Utrum votum obliget magis q̄ iuramentū.
di. 38. ar. 5. q. 2. a.
**Utrum votum sub conditione factum que co-
ditio nō expletur per culpā vouētis sit obli-
gatorium.** ibidem. q. 3. a.
**An si cōditio impleat impedite illo cui sit votū
maneant votū obligatoriū.** di. 38. ar. 5. q. 3. e. f.
**An vouens aliqd si deus p̄seruet eum ab aliq̄
peccato de quo tentat teneat votū si de illū
ab illo peccato nō p̄seruauerit.** ibidem. b. g.
Utrū vouere expediat hōi. di. 38. ar. 6. q. 1. a.
**An vouens exponat se maiori periculo q̄ an-
te.** di. 38. ar. 6. q. 1. a.
**An vouere bonum augeat in vouente inclina-
tionem ad malum.** ibidem. b.
**Utrum idē bonū cum voto factū sit magis me-
ritorium q̄ sine voto.** di. 38. ar. 6. q. 2. a.
Votum continentie quot modis solēizatur.
di. 38. ar. 7. q. 2. d.
**An votum roboretur fortius per iuramentum
q̄ per solēnitatem.** ibidem. a. f.
**Utrum votū solēizetur aliter q̄ per religio-
nis ingressum: vel sacri ordinis susceptionem.**
di. 38. ar. 7. q. 3. a.
**Inter votum publicum et solēne que differen-
tia est.** di. 38. ar. 7. q. 3. b.
Utrū votū possit cōmutari. di. 38. ar. 8. q. 1. a.
**An votum possit cōmutari auctoritate vouen-
tis.** di. 38. ar. 8. q. 1. c.
An votum peregrinationis et abstinentie possit

cōmutari auctoritate episcopi. ibidem. c.
An voti cōmutatione q̄ debet obseruari. ibidē. d.
**Utrum votū quodlibet possit cōmutari in vo-
tum religionis.** di. 38. ar. 8. q. 2. a.
**Utrūz vouēa intrare religionē et postea intrat cū
p̄posito exēdī impleat votū suū.** ibidē. q. 3. a.
Utrū votū oē sit dispētabile. di. 38. ar. 9. q. 1. a.
Utrum in votis possit dispensare solus papa.
ibidem. questione. 2. a.
**An in voto aliquo possit dispensare epi infe-
riores.** di. 38. ar. 9. q. 2. b. c.
**Utrum votū de non petēdo a dño papa dispē-
tationem in aliquo voto sit obligatorium.** di-
stin. 38. ar. 9. q. 3. a.
**An vouens aliqd q̄ in aliquo casu ē vtile ad
salutem: et in aliquo inutile obligetur ad ob-
seruationem voti in illo casu in quo est vtile
ad salutem.** di. 38. ar. 9. q. 3. d.
**An vouēs sub aliqua turpi conditione quā im-
pleri desiderat extante illa cōditione oblige-
tur ad faciēdū q̄ vouit.** di. 38. ar. 10. q. 3. b.

Usura vel vsurarius.

**An ad vsuras accipiens sit particeps peccati
illius qui dat ad vsuram.** di. 15. ar. 5. q. 5. o.
**Utrum ea que per vsuram acquisiuit aliq̄s te-
neatur restituere.** di. 15. ar. 5. q. 5. a.
**Utrū ea que aliq̄s lucratus est legitima mer-
catione de bonis que ipse vel pater ei⁹ p vsu-
ram acquisiuit teneat restituere.** ibidē. q. 6. a.
**An vsurarius sit dominus illi⁹ rei q̄ per vsurā
acquisiuit.** di. 15. ar. 5. q. 6. c.
**An vsurario precipiunt in testamento restitui
ea que male acquisiuit: sed nō vult q̄ restituā-
tur si euadet pro sit talis ordinatio ad salua-
tionem.** di. 45. ar. 5. q. 4. c.

Uxor.

**Utrūz vxor debeat excommunicari pro pctō ma-
riti.** di. 18. ar. 3. q. 3. a.
**An vxor alicui⁹ debeat excommunicari si vir ei⁹
obligatus debitis absentet se et ipsa non vult
satisfacere pro eo de portione sibi assignata p
victu.** di. 18. ar. 3. q. 3. a.
**Utrum vxor teneatur obedire marito excom-
municato.** di. 18. ar. 11. q. 4. a.
**An cū ppria vxore velle delectari s̄ tactū mo-
derate sit act⁹ vtutis tēperatiē.** d. 31. ar. 3. q. 1. f.
**An vxorē ppriā cognoscēs vt p hoc ab aliqua
ifirmitate curetur peccet venialiter.** ibidē. g.
**An vxori post partū ante purificationis tēpus
licitum sit debitū reddere vel ab ea exigere.**
dist. 32. ar. 4. q. 1. f.
**Utrum vxores plures habere sit contra leges
nature.** dist. 33. ar. 1. q. 1. a.

Tabula

An vnā esse vnus conueniat matrimonio a
prima sui institutione. di. 33. ar. 1. q. 1. b.

Utrum vxores plures habere simul fuerit ali
quādo licitū ex dispensatione. di. 33. ar. 1. q. 2. a.

Quod vxores plures habuerint patres. antiq
que fuit causa. di. 33. ar. 1. q. 2. c. d.

An vxores plures hfe sit equaliter sit. atra ius
nāe vt pēbitus pēbinari. di. 33. ar. 2. q. 2. a.

Utrum vxorem repudiari a viro vel. ecōuerso
fuerit vnq̄ licitum. di. 33. ar. 3. q. 1. a.

Utrum vxorem repudiatam poterat vir ei re
conciliare sibi. ibidem. q. 2. a.

An vxorem dimittere ppter peccatum contra
naturam liceat. di. 35. ar. 1. q. 1. a.

An qui vxorem legitimam habet: et aliam hu
ius rei. insciam sibi de facto copulat possit ab
ea discedere ipsa mortua si mulier diuortium
non petat. di. 36. ar. 3. q. prima. a.

An vxor possit se facere seruam sine consensu
mariti. dist. 36. ar. 5. q. prima. a.

An si de vxoris plensu aliq̄s faciat se seruū sit
vxor sua ancilla ipso scō. di. 36. i. expōne lfe. b.

An vxor possit dimitti a viro: et ecōuerso ppter
q̄dēq̄ pētiū mortale. di. 39. in expōne lfe. g.

Uxorici dium.

Utrum uxorici dium impediāt matrimoniū.
dist. 37. ar. 2. q. secunda. a.

An ppter uxorici dium dirimēdū sit matrimo
nium iam contractum. di. 37. ar. 2. q. 2. b.

An uxorici dium sit maius peccatum q̄ matrici
di dium. ibidem. a. d.

Xps.

An xps renouauerit facto pceptum de obser
uatione legalium. di. 1. ar. 6. q. quarta. k.

Utrum xps iquantum homo possit peccata di
mittere in baptismo. di. 5. ar. 1. q. prima. a.

An xps expellebat demones inquantū homo.
dist. 5. ar. 1. questione prima. b.

Utrum xps contulerit ministris sacramento
rum potestatem cooperandi ad emūdatiōē
interiorem. dist. 5. ar. 1. questione secūda. a.

Utrum xps potuerit dare ministris aliquā po
testatem baptizandi quam dare noluit: et que
est illa. ibidem. q. tertia. a.

Utrum xps potuit conferre potestatem crean
di creature. di. 5. ar. 1. questione quarta. a.

An xps hūerit aliq̄ caracēz. di. 5. ar. 2. q. 4. b.

An xps manducetur spiritaliter in sacramen
to altaris. di. 9. ar. 1. questione prima. c.

An xps sub sacramento posset tangi a seipso.
di. 10. ar. 4. questione secūda. b.

An xps qm̄ instituit sacm̄ eucharistie determi
nauerit de quo pane fieret. di. 11. ar. 2. q. 2. a. c.

An xps determinauerit de qua aqua debeat pa
nis ille coagulari. ibidem. c.

Utrum xps in cena sumpsit corpus suū sub
sacramento. di. 11. ar. 4. q̄ōe prima. a.

Utrum xps in cena tradiderit corpus suū in
de sub sacramento. ibidem. q. secūda. a.

Quare xps noluit detegere iudā in cōmuni.
di. 11. ar. 4. questione secūda. b.

Utrum xps dedit iudē corpus suū quando tū
ctum panem dedit ei. di. 11. ar. 4. q. 3. a.

Utrum xps dedit corp̄ suū passibile. ibid. q. 4. a.

An xps bucellā quā dedit inde itinxerit in san
guine. di. 11. ar. 4. q. 5. d.

An xps in cena dederit discipulis potestatem
sacerdotalem quantū ad principalem actū.
dist. 24. ar. 4. questione tertia. i.

An xps habuit ab instanti sue conceptiōis omne
pniū qd̄ habitur⁹ erat. di. 49. ar. 5. q. 5. a.

Registrum

a a
Ricardus de
An illum qui
Atque aie ocs
Atque de necessitate

b b
nere mulier
An deus possit
accipere expensas
per quodcumque

c c
zato sit factum
locutione. di.
An minus
ratione. di.
An aliqd teneat

a
Incipit
peccati sine
cramentorum
in generali. si.

b
diluvium bap^m
accepit
datum illorum
camentum est ptra

c
etiam formam
cat currit bene
luto non potest
Et tunc p^m diu

d
tunc sacramentum
tes baptismum
Et ob baptismum
homo. Et item

e
tur agendum est
baptismus a
tiones facte
amorem redeunt

f
ctus vsus non
quato melior
uit homo. Sed
dit vix corpus

g
Aut quotidie
dest h^og. ergo
do modo,
sic tam turpi

h
remotior ab vna
Sed intentio
circa singularia
Sub alia autem

i
perpetuat in
tione sp^ei
gere asserunt
sceptione hui^o

k
Etum sunt
verba maliter
Secundo queritur
re pecunie

l
infusus non
tur predicta
ri fm optimum
ligis de habitu

m
fieri per opera
radix. scilicet caritas
Et contra illud
aut bene. Si

n
R^udeo q
restitutione boni
bono modo
ma pecunie

o
te primorum
Et tria pponit
requie habeas
ad eos pueniret

p
aliquis veniens
possit dispensare
sacerdotis.
oubus. Et Ad

q
peccata et.
tratur. Est et
sum generi
cerdotes per

r
pena v^l medicina
qui eum reum
communicatione
tra conscientiam

s
exercendum
sarij l^larum
Si non tunc
carer. de altera

t
non possunt
misericordia
debent: simulq
nitens non est

v
consequenter
et per episcopale
v^l male
Quarto q^ritur

x
pulas i pceptioe
sine fama
diti ad omnes
vnguento

y
cista dispositio
nis sacramentum
multi sacerdotes
De ordinatis

z
uor. prima. q.
moueri: et hoc
propter hoc
infames: cuius

z
ad profectum
quod non esset
ges esse aliquos
mum suam:

o
Et Si consensus
post carnalem
Consequenter
prohibitionem

p
Marie et Joseph
concupisceret et
tracti ex
si ambo tales

a
nec tamen t^epore
melius est
et comotionibus
tempore ea

b
vxo^ri: et illa
Primo ostendo
monij recipiat
tem: sicuti

c
contrahendum
dispositionem:
Circa l^lam
vxo^re autem

d
ris: quia ad hoc
frans p^ocinaret
ctu: dicens q
Et R^udeo q

e
fidelis infidelem
sequenti. ibi
non sunt in
alio: non quia

f
affinitate. ppate
parte italie
sub trine
Et Si quis

g
informauit
necessitate seq^rur
sed per artem
Dio. 6. ca.

h
Et Si anime
rum debita
de carne facta
la que ex partib^{us}

i
In spiritu
est apprehensio
De suffragijs
reportent. vnde

k
Consequenter
Quia noⁿ minuat
pter reuerentias
in cparitate

l
dictenec tamen
elemosynarum
deus conscientias
nire. f.

m
fm magistrum
que a sole
minabit eos
substantialiter

n
in anima
tini. Quia tamen
tudine in g^lialⁱ
sibi possibile

o
pro etate t^opis
magis essent
p^oriam quatum
multiplicabitur

p
de omni acc^utali
probos in iserno
liberatione visa
aliqua itelligent
sensibili vt quasi
possit fm

§ Injs

Table with 4 columns and 10 rows of text.

Column 1	Column 2	Column 3	Column 4
1	2	3	4
5	6	7	8
9	10	11	12
13	14	15	16
17	18	19	20
21	22	23	24
25	26	27	28
29	30	31	32
33	34	35	36

Prologus

I

Incipit scriptum super quarto sententiarum editum a fratre Ricardo de media villa ordinis minorum doctore preclarissimo.

In noua signa et

inuita mirabilia. glorifica manus et brachium dext. excita furores: et effunde iram. Hec vba scripta sunt eccli. 36. q. sic pnt exponi vt i eis p modum orationis pceda fuerit nouorum sacramentorum institutio. mortuorum resurrectio. electorum glorificatio: et reproborum damnatio. Per signa. n. pnt intelligi sacra. vt. n. dicit magister huius quarti di. i. c. i. Sacramentum est sacre rei signum. Et Aug. io. de ci. c. 5. Et hetur de coe. di. i. Sacrificium. Sacra est signa signum. Per in nouare significat aliquid nouum instituire. accipiendo inouationem pro institutione nouorum. Per inuita mirabilia significatur ultra mirabilia quod scilicet fuit facere mirabiliora. Per manus intelligit operationes. Et quod operationes idifferetes sunt ad bonas et malas: et sole bonae operationes glorificandae. i. operationes earum per eas glorificandi sunt. id est postquam dicit. Glorifica manus: subiungit et brachium dext. ita vt legat. et pro. i. Per operationem. n. dextram intelligitur operatio bona: sicut et per sinistram mala: vt sit sensus. Glorifica manus et brachium dext. i. glorifica facientes opera bona. Excita furores. i. suscita reprobos: qui dicunt furores per quendam figuratiuum modum loquendi. unde ad Iram insensati dicunt. vii. vt h. sap. 5. Ipsi dicunt in iudicio de iustis. Nos insensati vitam illorum existimabam? insania. Et effunde iram. i. effunde super eos damnationem eternam. Et h. hac exponit in vbiis propositis tagunt quatuor. Primo factorum nouae legis institutio et veteris euacuatio: cum dicitur In noua signa. Secundo generalis omnium resurrectio: cui dicitur. Et inuita mirabilia. Mirabili. n. opus faciet deus in mortuorum omnium resurrectione quod modo sit hominum generatio. Tercio spiritualis electorum resurrectio et glorificatio simul cui dicitur. Glorifica manus et brachium dext. Quarto reproborum resurrectio et damnationis eorum completio: cui dicitur. Excita furores et effunde iram. de quibus determinat magister in hoc quarto. Per in nouationem ergo signorum vt dictum est intelligit institutionem nouorum sacramentorum. i. factorum nouorum. que sunt signa virtute medi-

cinaria: de quo potest exponi illud quod dicit Daniel. 6. de deo. Ipse est liberator atque saluator faciens signa. scilicet liberationis et saluationis. quod autem liberat infirmum et sanat virtute medicatae est. De eodem et potest exponi illud quod dicit ad Hebr. 2. Noua. i. in nos confirmata est: prestante deo signis. et paucis interpositis sequitur. Spiritus sancti distributionibus. i. signis: per que ministerialiter distribuit gratia spiritus sancti. Sunt etiam signa per singularitatem mirabilia: de quibus potest exponi illud quod dicitur. Exo. 34. Signa faciam quae nunquam sunt visa super terram: nec ullis gentibus. In gentem. n. iudeorum non erant talia signa visa: quia sacra veteris. i. gratiam significabant: h. non sicut ista praeferebant. Et quod signa medicinalia et mirabilia debent suscipi cum reuerentia. id est vt suscipiant cum maiori reuerentia sunt predicabilia. de quibus potest exponi illud quod dicit Daniel. 3. Placuit mihi predicare et signa: quia magna sunt. Praedicta autem signa Christus instituit ad euacuandum factorum veteris legis imperfectiorem: et per primorum adpletionem: et legis faciliorem obsequationem: quia gratia praefertur quam legis mandata facilliter adimplent. Per inutationem etiam mirabilium intelligit factio mirabiliorum: qui faciet deus in omnium mortuorum resurrectione: quod est mirabilius quam fuerit eorum generatio: ad quam ordinatur matrimonij sacramentum: de qua resurrectione potest exponi illud quod dicit Iob. 37. Tonabit deus in voce sua mirabiliter: qui facit magna et inscrutabilia. in quo pueniunt dat intelligi mortuorum futura resurrectio: quia sicut dicit Apostolus. i. ad Cor. 15. Canet tuba et mortui resurgent ico: rupti. Et in electorum perfecta glorificatione: quod erit mirabilius quam sit vel fuerit eorum per sacra sanctificatio: de qua glorificatione potest exponi illud quod dicit in psal. 15. Misericordias tuas: qui saluos facis sperantes in te. Per sperantes in deo intelligunt electi. Salutis eorum factio est eorum glorificatio: quam per dei misericordiam mirabiliter praefequunt. Et in reproborum eterna damnatione: quod erit mirabilius quam fuerit eorum temporalis afflictio: quam multi sustinent reprobi per factorum preceptum. de qua damnatione potest exponi illud quod dicit Sap. 16. Quod. n. mirabile erat in aqua quod omnia extinguit plus ignis valebat. In quo figurata est damnatio reproborum. de reprobo. n. dicit Iob. 24. Quod ad nimium calorem transiet ab aquis nimium: a quo calore et frigore nos defendat: et ad gloriam electorum perducat dominus Iesus Christus qui cum patre et spiritu sancto vivit et regnat. deus per omnia secula seculorum Amen.

Distinctio

Incipit liber quartus sententiarum
De sacramentis et signis sacramen-
talibus.

Sacramentum est sacre rei signum
Dicitur tamen sacramentum etiam
sacrum secretum: sicut sacramentum
diuinitatis: ut sacramentum sit sacrum si-
gnans: et sacrum signatum. sed nunc agitur
de sacramento primo quod est signum. Item sacra-
mentum est inuisibilis gratie visibilis
forma. Signum vero est res preter spe-
ciem quam igerit sensibiles aliquid aliud ex se fa-
ciens in cognitionem venire. Signorum
vero alia sunt naturalia: ut sumus signi-
ficans ignem: alia data. Et eorum que data
sunt quodam sunt sacra: quedam non. Omne
enim sacramentum est signum: sed non econ-
uerso. Sacramentum eius rei similitudi-
nem gerit cuius signum est. Si enim sacra-
menta non haberent similitudinem rerum
quarum sacramenta sunt proprie sacra-
menta non dicerentur. Sacramentum enim
proprie dicitur quod ita signum est gra-
tie dei: et inuisibilis gratie forma: ut ipsius
imaginem gerat et causa existat. Non
ergo significandi tantum gratia sacra-
menta instituta sunt: sed etiam sanctificandi.
Que enim significandi gratia tantum
instituta sunt solum signa sunt: et non sa-
cramenta: sicut fuerunt sacrificia carna-

lia: et obseruatione ceremoniales veteris
legis: que nunquam poterant iustos facere
offerentes. Quia ut ait apostolus. San-
guis hircorum et taurorum et cinis vitule as-
persus inquinatos sanctificabat ad emun-
dationem carnis: non anime. Nam inquinatio
illa erat contactus mortui. Unde Aug.
Nihil aliud intelligo iniquationem quam
lex mundat: nisi contactum mortui homi-
nis. quem qui tetigerat immundus erat se-
ptem diebus: sed purificabat per legem die
tertio et seprimo: et ita mundus erat ut
iam intraret in templum. Mundabant etiam
interdum a corporali lepra illa legalia. Sed
nunquam ex operibus legis aliquis iustifi-
catus est: ut ait apostolus: etiam si in fi-
de et in charitate fieret. Quare: quod im-
ponit ea deus in seruitutem: non in iustifica-
tionem: et ut figura futuri essent: volens
sibi potius offerri ea quam ydolis. Illa
ergo signa erant: sed tamen sacramenta:
licet minus proprie: in scripturis sepe
vocantur: quia signa erant rei sacre: quam
utique non prestant. Illa autem apostolus
opera legis dicit: que tantum significandi
gratia vel in onus instituta sunt.

De causa institutionis sacramentorum.

Riplici autem de causa sacramen-
ta instituta sunt propter humilia-
tionem. eruditorem: exercitorem.
Propter humiliationem quidem: ut dicit homo
in sensibilibus rebus: que natura infra
ipsius sunt: ex precepto creatoris se re-
uerendo subicit: ut ex hac humilitate
et obedientia deo magis placeat: et ut
apud eum mereatur: cuius imperio
salute querit in inferioribus se: et si non
ab illis: sed per illa a deo. Propter erudi-
tionem etiam instituta sunt: ut per id quod so-
ris in specie visibili cernitur: ad inuisi-
bilem virtutem que intus est agnoscedam
mens erudiat. Homo enim qui ante

peccatū sine medio deū videbat: p peccatus a deo habuit vt nequaquā diuina nequeat capere nisi humanis exercitatus. Propter exercitationez similiter instituta sunt: qz cum homo ociosus eē nō possit: pponitur ei vtilis z salubris exercitatio in sacramētis: qua vanaz z noxiāz declinet occupationez. nō enī facile capitur a tentatore qui bono vacat exercitio. Uñ Hiero. monet. Sēper aliquid boni operis facito: vt te occupatum dyabolus inueniat.

¶ De triplici genere exercitationis.

Ant autē exercitationū tres spēs: vna ad edificationē anime pertinet: alia ad corporis fomentum: alia ad vtriusqz subuersionē.

Luz igitur absqz sacramentis: quibus non alligauit potētiam suam deus homini gratiam donare posset: predictis de causis sacramēta instituit. Duo autem sunt in quibus sacramētum consistit. s. verba: z res. Verba vt inuocatio trinitatis: res vt aq̄ oleū z huiusmodi.

¶ De differentia sacramentorum veterum z nouorum.

Am videre restat differētiam sacramentoz vetēz z nouorū vt sacramenta vocemus que antiquit⁹ res sacras signabant: vt sacrificia z oblationes z huiusmodi. Eorū autē differētiam breuiter augustinus assignat dicens: qz illa pmittebant tñ z significabāt: bec autē dant salutem.

¶ De circumcissione.

Vit tamē inter illa sacramēta sacramētum quoddā. s. circumcissionis idem cōferens remediū cōtra peccatū: quod nūc baptismus. Unde Aug. Ex quo instituta est circumcissio in populo dei: que erat tūc signaculum iustitie fidei: ad purgatio-

nem valebat magnis z paruulis originalis veterisqz peccati: sicut baptismus ex illo valere cepit ad innouationez hominis: ex quo institutus est. Itē Beda. Idem salutare curatiōis auxilium circumcissio in lege cōtra originalis peccati vulnus agebat: quod baptisimus agere reuelate gratie tempore consuevit: excepto qz regni celestis ianuam nondum intrare poterāt. Tamen in sinu abrahe post mortez requie beata solati superne pacis ingressum spe felici expectabant. His aperte traditur per circumcissionē: ex quo instituta fuit: scilicet remissionem peccati originalis z actualis paruulis z maioribus a deo prestitam: sicut nunc per baptismum datur.

¶ De viris qui fuerunt ante circumcissionē: z de feminis q̄ fuerūt aī z post.

Veritur etia z de viris qui fuerunt ante circumcissionē: z de feminis q̄ fuerunt ante z post: quod remedium contra peccatū habuerint? Quidam dicunt sacrificia et oblationes eis valuisse ad remissionē peccati. Sed melius est dicere illos q̄ de Abraam prodierunt per circumcissionē iustificatos: mulieres vero per fidem z operationem bonam: vel suam si adulte erant: vel parentū si paruule. Eos vero qui fuerunt ante circumcissionem paruulos in fide parentum: parentes vero per virtutez sacrificiorum: scilicet quam intelligebant spiritaliter in illis sacrificijs iustificatos.

Unde Grego. Quod apud nos vale aqua baptismi: hoc egit apud veteres vel pro paruulis sola fides: vel pro maioribus virtus sacrificij: vel pro his q̄ ex abrahe stirpe prodierunt mysterij circumcissionis.

Distinctio

De institutione et causa circūcisionis.

Ic dicendum est in quo institu-
ta fuerit circūcisio. Et quare:
et cur mutata per baptismum.
Abraā primus mādatum circūcisionis
habuit ad probationē obedientie: nec
ei soli precepta sunt circūcisio: sed et se-
mini eius. i. oib⁹ hebreis: q̄ siebat scdm
leges octauo die lapideo cultro in car-
ne prepuce. Data autē fuit circūcisio
pluribus de causis. s. vt per obediētiā
mandati abraāz placeret deo: cui per
preuocationē adāz displicuerat. Da-
ta etiā fuit in signū magne fidei abrae:
qui credidit se habiturū filium: in quo
fieret benedictio omnium. Deinde vt
hoc signo a ceteris nationibus discer-
neretur populus ille. In carne vero
prepuce ideo iussa est fieri circūci-
sio: quia in remedium instituta est ori-
ginalis peccati: quod a parētib⁹ tra-
himus per concupiscentiam que in
parte illa magis dominatur: et quia
in parte illa culpā inobedientie prim⁹
homo sensit: decuit vt ibi signum obe-
dientie acciperet.

Quare die octauo et petri cultro.

Iebat autē octaua die et petri
cultro: quia et i⁹ resurrectione
cōi octaua die etate futura p
petram christus ois ab electis abscide-
tur corruptio: et p christi resurrectione
octaua die facta circūciditur a pecca-
tis aīa cuiusq⁹ in eum credentis: dūe
ergores sunt illius sacramenti.

**Quare in baptismum mutata sit cir-
cūcisio.**

Deō autem mutata est circū-
cisio p baptismum: quia sacra-
mentum baptismi cōmunius ē
et perfectius: quia pleniori gradu accu-
mulatur. Ibi enī peccata solū dimit

Primo

tebantur: sed nec gratia ad bene ope-
randum adiutrix: nec virtutū possessio
vel augmentum ibi prestabatur vt in
baptismo: vbi nō tārummodo abolen-
tur peccata: sed et gratia adiutrix offer-
tur: vt virtutes augent. Unde aqua re-
fectionis vel regenerationis dicitur:
quia aridos secūdat: etiam fructificā-
tes ampliori vbertate donat: qz quan-
tūcūq⁹ per fidem et charitatez ante ha-
bita aliquis iustus ad baptismum ac-
cedit: vberiozem ibi recipit gratiam:
sed nō ita in circūcisione. Unde abrae
per fidem iam iustificato signaculum
tm̄ fuit. nihil enim intus obtulit.

De puillis defunctis aī diez octauū.

Ivero queritur de parvulis:
qui ante diē octauū moriebā-
tur ante q̄ siebat circūcisio ex
lege: Utrum saluarentur vel nō. Idez
potest responderi quod sentitur de p-
uulis ante baptismum defunctis: quos
perire constat. Unde Beda. Qui nūc
per euangeliū sumz terribiliter et salu-
briter clamat. Nisi quis renat⁹ fuerit
ex aqua et spiritu sancto nō intrabit in re-
gnū dei: ipse dudum clamat per suaz
legem: anima cuius prepuce caro cir-
cūcisa nō fuerit peribit de populo suo:
quia pactum meū irritū fecit. Forte
tamen sub lege ingruente necessitate
mortis ante octauum diez circūcide-
bant sine peccato filios: sicut modo in
ecclesia fit de baptismo.

In primo libro determinat magister d
deo quātū ad rationē sue naturalis pfectio-
nis. et in secūdo de ipso in quātū eius pfectio
releuet in operib⁹ creationis. et in tertio in
quātū eius pfectio releuet in operib⁹ restau-
rationis. In hoc quarto determinat de deo
scd̄z quod pfectio eius releuet in sacris que
sunt instrumenta sanctificationis et i⁹ operib⁹
retributionis: et diuidit in duas ptes. Primo
determinat de sanctificatione q̄ recipit in sa-

Articulus

Primus

tramentorum susceptione. Secundo de plenitudine sanctificationis: quod recipiunt electi in resurrectione. di. 43. ibi. Postremo de conditione resurrectionis. **P**rima in duas. primo determinat de sacris in generali. secundo in speciali. **P**rima in duas. scilicet in penum et executione. scilicet ibi. Sacris. Et ista in quatuor. **P**rimo determinat de sacri diffinitione. Secundo de sacrorum institutione ibi. Triplici autem. Tercio ostendit in quibus consistat sacris ibi. Duo autem. Quarto ostendit ostias sacrorum veterum et novorum ibi. Ita videre. **T**unc sequitur illa pars que incipit. Fuit tamen. et dividit in duas partes. **P**rimo determinat de sacro circumcisionis quod in. l. veteri erat remedium pro peccati originale. Secundo determinat in speciali de sacris. l. no. di. se. ibi. Ita ad sacra. **P**rima in duas. primo determinat de circumcisionis virtute. Secundo de eius institutione ibi. Hic dicitur. **P**rima in duas. primo de virtute circumcisionis determinat veritate. secundo movet et soluit incidentem dubitationem ibi. Querit autem. **I**lla pars que incipit ibi. Hic dicitur est. dividit in partes duas. **P**rimo determinat de his que circumstant circumcisionis institutionem. Secundo movet et soluit dubitationem ibi. Si vero quis. **P**rima in duas. primo determinat de circumcisionis institutione. secundum de eius mutatione seu evanescione ibi. Ideo autem.

Articulus

I.

Circa hanc di. querendum est principalem de sex. **P**rimo de sacri diffinitione. **S**ecundo de sacrorum institutione. **T**ercio de sacrorum vel. l. potestate. **Q**uarto de sacrorum no. leg. dignitate et virtute.

Quinto de remedio pro originali peccati in. l. nature. **S**exto de remedio pro originali peccati in. l. type legis scripte. **C**irca primum querit quatuor. **P**rimo utrum sacrum consistat in rebus et verbis. **S**ecundo utrum sacrum possit diffiniri. **T**ercio utrum ille diffinitiones que ponit aug. de sacro sint convenientes. **Q**uarto utrum illa diffinitio quam ponit hugo. i. libro de sacra. pte. viiij. c. ij. conveniens sit. **R**espondeo.

Primo ostendo quod sacrum non consistit in rebus et verbis. Nihil potest constitui ex permanenti et successivo: quia omnis res permanens est vel successiva. et permanens non potest esse de ratione successivi: nec successivum de ratione permanentis. **S**ed res sunt permanentes: verba successiva. ergo sacramentum non potest constitui ex rebus et verbis. **I**tem sacramentum est ad significandum et significandum. **S**ed sic dicit aug. ij. li. de doc. christi. parum post primum.

capitulum. Verba prout iter homines obtinuerunt principium significandi. et secundum apostolum. i. ad thim. c. iij. Res sanctificat per verbum dei et operationem. ergo sacramentum non debet consistere nisi in verbis. **I**tem ex his que sunt non coniunguntur non constituit aliquid. **S**ed verba non coniunguntur rebus. ergo sacramentum non constituitur ex rebus et verbis. **C**ontra aug. om. l. 8. super Jo. ultra medium et huius. i. q. i. Detrahe. Accedit verbum ad elementum et fit sacramentum. **S**ed elementum est res. ergo sacramentum consistit in rebus et verbis. **I**tem magis in ista parte dicitur. c. iij. Duo sunt in quibus sacramentum consistit. **S**ed verba et res. **R**espondeo quod sacramenta vel. l. per eorum imperfectiones in significando. et eorum defectum in significando non consistebat in verbis: quia per verba est sanctificatio: et expressa significatio. ut per auctoritates aug. et ap. i. opponendo allegatas. Sacra autem non. l. quod debuerunt esse perfecta in significando et in significando. idem consistunt in rebus et verbis ita ut res sit quasi principium materiale: et verbum quasi formale: eo quod completum ei convenit ratio significandi et sanctificandi. **P**ropterea cum sacramenta non. l. fuerint instituta a verbo dei ita humane nature unitio: conveniens fuerit ea consistere in rebus et verbis ut sua expressio significarent actorem. Res autem et verbum non constituit sacramentum tanquam aliquid unum unitate absoluta in essendo sed unitate relativa in cando et significando. Sunt. n. unum principium in cando et significando unum sanctificationis effectum: sicut per et in sunt generationis unum completum principium.

Ad primum in oppositum dicitur. quod eo modo quo sacramentum est unum. non est inconveniens aliquid unum constitui ex permanenti et successivo. quantum ex illis duobus impossibile est aliquid unum per centum constitui. **A**d secundum dicitur. quod quibus expressio significet verba que res. tamen expressio et efficacior est significatio per res et verba sicut per verba tamen. **A**d tertium dicitur. quod aliquid duo possunt unum constituere unitate relativa in cando et significando absque hoc quod realiter sint coniuncta. Sufficit. n. ad hoc quod coniungantur in intentione applicate unum ad aliud. **R**espondeo. ii.

Secundo querit utrum sacramentum possit diffiniri. et videtur quod non. autem. quanto metaphysice. e. v. Diffinitio habet quod presentat auctores artis proposita est ex genere et ostia. sed constitutum ex re et verbo cum non sit unum nisi per accidentem non est in genere. unde secundum philosophum. iij. Top. Quamvis instituta sit in genere. iustitia tamen non est in genere. ergo constitutum ex re et verbo non est diffinibile. **S**ed sacramentum constitutum est ex re et verbo. ergo non est diffinibile. **I**tem philosophus. iij. metaphysice. Ad unum significare est nihil significare. ergo quod non est unum nihil est. **S**ed sacramentum non est aliquid unum. ergo nihil est. **S**ed quod nihil est diffiniri non potest: cum diffinitio indicet quod est. **I**tem philosophus. vij. metaphysice. Ad album

Distinctionis

Nō est vere hoc aliqd. ergo a sibi nec sacfz qđ min^o vñū ē nō ē vere hoc aliqd. s. fz phz vbi pus. qđ nō ē de hoc aliqd diffiniri non pōt. ergo sacfm diffiniri nō potest.

Cōtra. magf huius di. c. s. z hf de psecra. di. ij. Sacrificiū. Sacfm ē iusibilis gfe visibilis forma. ergo diffiniri potest.

Rūdeo fm q accipi pōt ex verbis phi. i. Top. z. vi. Diffinitio ē ofo indicās qđ ē esse rei z cōuertibilis cū diffinito. tāto ergo res verius pōt diffiniri: quantū est ex parte suā: quāto veri^o est. si tñ finita sit: qđ iō dico: quia diffinitio iporat quādā finitionē. An aliqñ a pho in metaphisica finitus di. illud autē qđ est veri^o: substantia est. si tñ finita sit. An z a pho pmo phisicorū vocat qđ vere ē. z ideo dicit phus. z metaphisice. q primo z simplr diffinitio. z qđ qđ erat eē substantia: est: z qz accides absolutū veri^o est qz ens p accides. vt ppositū ex duob^o accitib^o. vel ex subiecto z accide. qz fz phi. s. metaphisice. Accides absolutū est ens fm se. i. est ens essētiāl^r fm cōmen. ibidē. Ens vō p accidens nō est ens essētiāl^r: s. accētiāl^r. qz nō est aliqd vnus p essētiā. iō min^o pūit diffiniri enti p accis qz accitū: qz ē ens p accides pstitutū ex ali- quib^o duobus real^r vntis verius est vñū: qz ens p accides pstitutū ex duobus nō vñit nisi in intētiōe vñū ad aliud applicāte. quō vñū ē sacfm. iō min^o iprobe diffinit p^o ens p accis qz ipm sacfm. An dō. q sacfo si pūit diffiniri: nisi accipiedo diffōnē. put se extēdit ad diffōnē vñā p accis. nō video. n. incōueniēs si dicat q sacfm z qdlibz ens p accides diffiniri possit diffinitōe vñā p accis. Diffinitio. n. indicat qđ ē res diffinita. z sicut diffinitio entis p se indicat quid est illud ens. ita diffinitio entis p accis indicat qđ est illud ens. z q sic ens p accidens nō est vñū nisi p accis. ita sua diffinitio nō est vñā nisi p accis. z sicut diffinitio entis p se cōstat ex genere z dñā seu dñs eiusdē generis pstitue- tib^o vñā spēs. ita diffinitio entis p accides: si ptes ei^o sunt res diuersorū pntorū pstat ex diuersis gñib^o gñalissimis z dñtijs eorū: z si partes ei^o sunt in eodē pnto: nō tñ in eodē gñe. pxiō: diffinitio ei^o pstat ex diuersis gñib^o pxiōis z dñs diuersorū genēz pxiōis vñ cūz phs dicit. z metaphisice qz ens p accis nō diffinit: itelligendū est de diffinitioe vñā p se. qz tal^r indicat vñū p se.

Cōtra. magf huius di. c. s. z hf de psecra. di. ij. Sacrificiū. Sacfm ē iusibilis gfe visibilis forma. ergo diffiniri potest.

Rūdeo fm q accipi pōt ex verbis phi. i. Top. z. vi. Diffinitio ē ofo indicās qđ ē esse rei z cōuertibilis cū diffinito. tāto ergo res verius pōt diffiniri: quantū est ex parte suā: quāto veri^o est. si tñ finita sit: qđ iō dico: quia diffinitio iporat quādā finitionē. An aliqñ a pho in metaphisica finitus di. illud autē qđ est veri^o: substantia est. si tñ finita sit. An z a pho pmo phisicorū vocat qđ vere ē. z ideo dicit phus. z metaphisice. q primo z simplr diffinitio. z qđ qđ erat eē substantia: est: z qz accides absolutū veri^o est qz ens p accides. vt ppositū ex duob^o accitib^o. vel ex subiecto z accide. qz fz phi. s. metaphisice. Accides absolutū est ens fm se. i. est ens essētiāl^r fm cōmen. ibidē. Ens vō p accidens nō est ens essētiāl^r: s. accētiāl^r. qz nō est aliqd vnus p essētiā. iō min^o pūit diffiniri enti p accis qz accitū: qz ē ens p accides pstitutū ex ali- quib^o duobus real^r vntis verius est vñū: qz ens p accides pstitutū ex duobus nō vñit nisi in intētiōe vñū ad aliud applicāte. quō vñū ē sacfm. iō min^o iprobe diffinit p^o ens p accis qz ipm sacfm. An dō. q sacfo si pūit diffiniri: nisi accipiedo diffōnē. put se extēdit ad diffōnē vñā p accis. nō video. n. incōueniēs si dicat q sacfm z qdlibz ens p accides diffiniri possit diffinitōe vñā p accis. Diffinitio. n. indicat qđ ē res diffinita. z sicut diffinitio entis p se indicat quid est illud ens. ita diffinitio entis p accis indicat qđ est illud ens. z q sic ens p accidens nō est vñū nisi p accis. ita sua diffinitio nō est vñā nisi p accis. z sicut diffinitio entis p se cōstat ex genere z dñā seu dñs eiusdē generis pstitue- tib^o vñā spēs. ita diffinitio entis p accides: si ptes ei^o sunt res diuersorū pntorū pstat ex diuersis gñib^o gñalissimis z dñtijs eorū: z si partes ei^o sunt in eodē pnto: nō tñ in eodē gñe. pxiō: diffinitio ei^o pstat ex diuersis gñib^o pxiōis z dñs diuersorū genēz pxiōis vñ cūz phs dicit. z metaphisice qz ens p accis nō diffinit: itelligendū est de diffinitioe vñā p se. qz tal^r indicat vñū p se.

Cōtra. magf huius di. c. s. z hf de psecra. di. ij. Sacrificiū. Sacfm ē iusibilis gfe visibilis forma. ergo diffiniri potest.

Rūdeo fm q accipi pōt ex verbis phi. i. Top. z. vi. Diffinitio ē ofo indicās qđ ē esse rei z cōuertibilis cū diffinito. tāto ergo res verius pōt diffiniri: quantū est ex parte suā: quāto veri^o est. si tñ finita sit: qđ iō dico: quia diffinitio iporat quādā finitionē. An aliqñ a pho in metaphisica finitus di. illud autē qđ est veri^o: substantia est. si tñ finita sit. An z a pho pmo phisicorū vocat qđ vere ē. z ideo dicit phus. z metaphisice. q primo z simplr diffinitio. z qđ qđ erat eē substantia: est: z qz accides absolutū veri^o est qz ens p accides. vt ppositū ex duob^o accitib^o. vel ex subiecto z accide. qz fz phi. s. metaphisice. Accides absolutū est ens fm se. i. est ens essētiāl^r fm cōmen. ibidē. Ens vō p accidens nō est ens essētiāl^r: s. accētiāl^r. qz nō est aliqd vnus p essētiā. iō min^o pūit diffiniri enti p accis qz accitū: qz ē ens p accides pstitutū ex ali- quib^o duobus real^r vntis verius est vñū: qz ens p accides pstitutū ex duobus nō vñit nisi in intētiōe vñū ad aliud applicāte. quō vñū ē sacfm. iō min^o iprobe diffinit p^o ens p accis qz ipm sacfm. An dō. q sacfo si pūit diffiniri: nisi accipiedo diffōnē. put se extēdit ad diffōnē vñā p accis. nō video. n. incōueniēs si dicat q sacfm z qdlibz ens p accides diffiniri possit diffinitōe vñā p accis. Diffinitio. n. indicat qđ ē res diffinita. z sicut diffinitio entis p se indicat quid est illud ens. ita diffinitio entis p accis indicat qđ est illud ens. z q sic ens p accidens nō est vñū nisi p accis. ita sua diffinitio nō est vñā nisi p accis. z sicut diffinitio entis p se cōstat ex genere z dñā seu dñs eiusdē generis pstitue- tib^o vñā spēs. ita diffinitio entis p accides: si ptes ei^o sunt res diuersorū pntorū pstat ex diuersis gñib^o gñalissimis z dñtijs eorū: z si partes ei^o sunt in eodē pnto: nō tñ in eodē gñe. pxiō: diffinitio ei^o pstat ex diuersis gñib^o pxiōis z dñs diuersorū genēz pxiōis vñ cūz phs dicit. z metaphisice qz ens p accis nō diffinit: itelligendū est de diffinitioe vñā p se. qz tal^r indicat vñū p se.

Cōtra. magf huius di. c. s. z hf de psecra. di. ij. Sacrificiū. Sacfm ē iusibilis gfe visibilis forma. ergo diffiniri potest.

Rūdeo fm q accipi pōt ex verbis phi. i. Top. z. vi. Diffinitio ē ofo indicās qđ ē esse rei z cōuertibilis cū diffinito. tāto ergo res verius pōt diffiniri: quantū est ex parte suā: quāto veri^o est. si tñ finita sit: qđ iō dico: quia diffinitio iporat quādā finitionē. An aliqñ a pho in metaphisica finitus di. illud autē qđ est veri^o: substantia est. si tñ finita sit. An z a pho pmo phisicorū vocat qđ vere ē. z ideo dicit phus. z metaphisice. q primo z simplr diffinitio. z qđ qđ erat eē substantia: est: z qz accides absolutū veri^o est qz ens p accides. vt ppositū ex duob^o accitib^o. vel ex subiecto z accide. qz fz phi. s. metaphisice. Accides absolutū est ens fm se. i. est ens essētiāl^r fm cōmen. ibidē. Ens vō p accidens nō est ens essētiāl^r: s. accētiāl^r. qz nō est aliqd vnus p essētiā. iō min^o pūit diffiniri enti p accis qz accitū: qz ē ens p accides pstitutū ex ali- quib^o duobus real^r vntis verius est vñū: qz ens p accides pstitutū ex duobus nō vñit nisi in intētiōe vñū ad aliud applicāte. quō vñū ē sacfm. iō min^o iprobe diffinit p^o ens p accis qz ipm sacfm. An dō. q sacfo si pūit diffiniri: nisi accipiedo diffōnē. put se extēdit ad diffōnē vñā p accis. nō video. n. incōueniēs si dicat q sacfm z qdlibz ens p accides diffiniri possit diffinitōe vñā p accis. Diffinitio. n. indicat qđ ē res diffinita. z sicut diffinitio entis p se indicat quid est illud ens. ita diffinitio entis p accis indicat qđ est illud ens. z q sic ens p accidens nō est vñū nisi p accis. ita sua diffinitio nō est vñā nisi p accis. z sicut diffinitio entis p se cōstat ex genere z dñā seu dñs eiusdē generis pstitue- tib^o vñā spēs. ita diffinitio entis p accides: si ptes ei^o sunt res diuersorū pntorū pstat ex diuersis gñib^o gñalissimis z dñtijs eorū: z si partes ei^o sunt in eodē pnto: nō tñ in eodē gñe. pxiō: diffinitio ei^o pstat ex diuersis gñib^o pxiōis z dñs diuersorū genēz pxiōis vñ cūz phs dicit. z metaphisice qz ens p accis nō diffinit: itelligendū est de diffinitioe vñā p se. qz tal^r indicat vñū p se.

Cōtra. magf huius di. c. s. z hf de psecra. di. ij. Sacrificiū. Sacfm ē iusibilis gfe visibilis forma. ergo diffiniri potest.

Rūdeo fm q accipi pōt ex verbis phi. i. Top. z. vi. Diffinitio ē ofo indicās qđ ē esse rei z cōuertibilis cū diffinito. tāto ergo res verius pōt diffiniri: quantū est ex parte suā: quāto veri^o est. si tñ finita sit: qđ iō dico: quia diffinitio iporat quādā finitionē. An aliqñ a pho in metaphisica finitus di. illud autē qđ est veri^o: substantia est. si tñ finita sit. An z a pho pmo phisicorū vocat qđ vere ē. z ideo dicit phus. z metaphisice. q primo z simplr diffinitio. z qđ qđ erat eē substantia: est: z qz accides absolutū veri^o est qz ens p accides. vt ppositū ex duob^o accitib^o. vel ex subiecto z accide. qz fz phi. s. metaphisice. Accides absolutū est ens fm se. i. est ens essētiāl^r fm cōmen. ibidē. Ens vō p accidens nō est ens essētiāl^r: s. accētiāl^r. qz nō est aliqd vnus p essētiā. iō min^o pūit diffiniri enti p accis qz accitū: qz ē ens p accides pstitutū ex ali- quib^o duobus real^r vntis verius est vñū: qz ens p accides pstitutū ex duobus nō vñit nisi in intētiōe vñū ad aliud applicāte. quō vñū ē sacfm. iō min^o iprobe diffinit p^o ens p accis qz ipm sacfm. An dō. q sacfo si pūit diffiniri: nisi accipiedo diffōnē. put se extēdit ad diffōnē vñā p accis. nō video. n. incōueniēs si dicat q sacfm z qdlibz ens p accides diffiniri possit diffinitōe vñā p accis. Diffinitio. n. indicat qđ ē res diffinita. z sicut diffinitio entis p se indicat quid est illud ens. ita diffinitio entis p accis indicat qđ est illud ens. z q sic ens p accidens nō est vñū nisi p accis. ita sua diffinitio nō est vñā nisi p accis. z sicut diffinitio entis p se cōstat ex genere z dñā seu dñs eiusdē generis pstitue- tib^o vñā spēs. ita diffinitio entis p accides: si ptes ei^o sunt res diuersorū pntorū pstat ex diuersis gñib^o gñalissimis z dñtijs eorū: z si partes ei^o sunt in eodē pnto: nō tñ in eodē gñe. pxiō: diffinitio ei^o pstat ex diuersis gñib^o pxiōis z dñs diuersorū genēz pxiōis vñ cūz phs dicit. z metaphisice qz ens p accis nō diffinit: itelligendū est de diffinitioe vñā p se. qz tal^r indicat vñū p se.

Cōtra. magf huius di. c. s. z hf de psecra. di. ij. Sacrificiū. Sacfm ē iusibilis gfe visibilis forma. ergo diffiniri potest.

Rūdeo fm q accipi pōt ex verbis phi. i. Top. z. vi. Diffinitio ē ofo indicās qđ ē esse rei z cōuertibilis cū diffinito. tāto ergo res verius pōt diffiniri: quantū est ex parte suā: quāto veri^o est. si tñ finita sit: qđ iō dico: quia diffinitio iporat quādā finitionē. An aliqñ a pho in metaphisica finitus di. illud autē qđ est veri^o: substantia est. si tñ finita sit. An z a pho pmo phisicorū vocat qđ vere ē. z ideo dicit phus. z metaphisice. q primo z simplr diffinitio. z qđ qđ erat eē substantia: est: z qz accides absolutū veri^o est qz ens p accides. vt ppositū ex duob^o accitib^o. vel ex subiecto z accide. qz fz phi. s. metaphisice. Accides absolutū est ens fm se. i. est ens essētiāl^r fm cōmen. ibidē. Ens vō p accidens nō est ens essētiāl^r: s. accētiāl^r. qz nō est aliqd vnus p essētiā. iō min^o pūit diffiniri enti p accis qz accitū: qz ē ens p accides pstitutū ex ali- quib^o duobus real^r vntis verius est vñū: qz ens p accides pstitutū ex duobus nō vñit nisi in intētiōe vñū ad aliud applicāte. quō vñū ē sacfm. iō min^o iprobe diffinit p^o ens p accis qz ipm sacfm. An dō. q sacfo si pūit diffiniri: nisi accipiedo diffōnē. put se extēdit ad diffōnē vñā p accis. nō video. n. incōueniēs si dicat q sacfm z qdlibz ens p accides diffiniri possit diffinitōe vñā p accis. Diffinitio. n. indicat qđ ē res diffinita. z sicut diffinitio entis p se indicat quid est illud ens. ita diffinitio entis p accis indicat qđ est illud ens. z q sic ens p accidens nō est vñū nisi p accis. ita sua diffinitio nō est vñā nisi p accis. z sicut diffinitio entis p se cōstat ex genere z dñā seu dñs eiusdē generis pstitue- tib^o vñā spēs. ita diffinitio entis p accides: si ptes ei^o sunt res diuersorū pntorū pstat ex diuersis gñib^o gñalissimis z dñtijs eorū: z si partes ei^o sunt in eodē pnto: nō tñ in eodē gñe. pxiō: diffinitio ei^o pstat ex diuersis gñib^o pxiōis z dñs diuersorū genēz pxiōis vñ cūz phs dicit. z metaphisice qz ens p accis nō diffinit: itelligendū est de diffinitioe vñā p se. qz tal^r indicat vñū p se.

palme

est. aliquo. n. mō vñū est vt supius vñū est. s. qz vñitas sua est p accis: ideo nec sibi pūit diffiniri diffinitioe p se vñā. **A**d tertiū. pz solo ex taz dictis.

Argumētū ad pte aliā pcedit de diffinitioe largissime dicta: q se extēdit ad diffinitioes vñam per accidens. **Q**uod. m.

Tertio querit vtz ille diffinitioes: quas pōit Aug. de sacfo sint pūietes:

z vñ q nō. Illa. n. quas pōit. iō. de ciui. c. s. f.

q sacfm est sacri signū. nō est pūertibilis cū sacfo. aq. n. bñdicta sacri signū est. s. remissi- onis venialiu: nec tñ sacfz est. s. pcedā diffinitio pueniens nō est. **I**tem psecratio epi signū est rei sacre: nec tñ iter sacfa numerat.

Ite agnus pascalis: de quo hētur exo. iz. z serpens eneus numeri. zi. z columba luce. 3. z petra q significabat xpm. i. cor. io. signa fuerūt rez sacraz: z imago crucifixi. quibus tñ nō puenit eē sacfm. **I**te sacfz nō est si- gnū remēozatiū qđ est de pterito: nec de- monstratiū qđ est de pñti. nec pñficiū qđ est de futuro: qz aliqñ recipiēs sacfz nec hēt gñaz nec hūit. nec hiturus ē. Cū s nō sint plu- ra gñā signoz. vñ q sacfm nō sit sacre rei si- gnū. **I**te vñ q illa diffinitio. sacfm ē ius- bilis gfe visibilis forma. cui^o snia trahi pōt ab aug. io. de ciui. c. s. z. c. zi. sit incōueniens. qz corp^o xpi in altari. z character baptismalis nō tñ sūt res: s. ē sacfa: vt iferi^o patebit: nec tñ sūt visibiles forme. **I**te sacfa pstat ex re- bus z vñis: z sicut res sūt visibiles. ita verba sūt audibilia: cū s vñā sint pncipaliora i sacfis q res qz vt hitū ē vñū in sacfis ē qñ formale magis vñuit dici forma audibil^r q visibilis.

Cōtra. vtrāq diffinitioez recitat Gratia- nus de pse. di. z. Sacrificiū. z magister in li- tera huius di. ca. primo.

Rūdeo q sicut ornamētū vñ ab omādo actiue. ita sacfm dñā sacrado actiue. An cū dñ sacfm ē signū rei sacre. accipit res sacra p re sub rōne q sacras ē. Est autē aliqd rei sacra- tis causatiū: nō tñ institutūz diuinit^o ad hoc significādū: vt passio xpi. z h^o nō dñ dici ppe sacfm nisi extēderet nomē sacfi ad sacri se- cretū. aliqd autē ē rei sacratīs ex diuina istitu- tiōe significatiū: nō tñ causatiū: sicut erat sacfa ve. l. aliqd autē ē rei sacrantis ex diuina institutiōe significatiū: nō tñ causatiū: sicut ē qdlibet sacfm no. l. **P**rima s notifi- catio sacfi si restringat ad rē sacra actiue et ad signū sacri spālter diuinit^o institutū: ad rē sacra significādū: pūertit cū sacfo cōit dō de sacfis ve. z no. l. aliq mō ē diffinitio sacfi

est. aliquo. n. mō vñū est vt supius vñū est. s. qz vñitas sua est p accis: ideo nec sibi pūit diffiniri diffinitioe p se vñā. **A**d tertiū. pz solo ex taz dictis.

Argumētū ad pte aliā pcedit de diffinitioe largissime dicta: q se extēdit ad diffinitioes vñam per accidens. **Q**uod. m.

Tertio querit vtz ille diffinitioes: quas pōit Aug. de sacfo sint pūietes:

z vñ q nō. Illa. n. quas pōit. iō. de ciui. c. s. f.

q sacfm est sacri signū. nō est pūertibilis cū sacfo. aq. n. bñdicta sacri signū est. s. remissi- onis venialiu: nec tñ sacfz est. s. pcedā diffinitio pueniens nō est. **I**tem psecratio epi signū est rei sacre: nec tñ iter sacfa numerat.

Ite agnus pascalis: de quo hētur exo. iz. z serpens eneus numeri. zi. z columba luce. 3. z petra q significabat xpm. i. cor. io. signa fuerūt rez sacraz: z imago crucifixi. quibus tñ nō puenit eē sacfm. **I**te sacfz nō est si- gnū remēozatiū qđ est de pterito: nec de- monstratiū qđ est de pñti. nec pñficiū qđ est de futuro: qz aliqñ recipiēs sacfz nec hēt gñaz nec hūit. nec hiturus ē. Cū s nō sint plu- ra gñā signoz. vñ q sacfm nō sit sacre rei si- gnū. **I**te vñ q illa diffinitio. sacfm ē ius- bilis gfe visibilis forma. cui^o snia trahi pōt ab aug. io. de ciui. c. s. z. c. zi. sit incōueniens. qz corp^o xpi in altari. z character baptismalis nō tñ sūt res: s. ē sacfa: vt iferi^o patebit: nec tñ sūt visibiles forme. **I**te sacfa pstat ex re- bus z vñis: z sicut res sūt visibiles. ita verba sūt audibilia: cū s vñā sint pncipaliora i sacfis q res qz vt hitū ē vñū in sacfis ē qñ formale magis vñuit dici forma audibil^r q visibilis.

Cōtra. vtrāq diffinitioez recitat Gratia- nus de pse. di. z. Sacrificiū. z magister in li- tera huius di. ca. primo.

Rūdeo q sicut ornamētū vñ ab omādo actiue. ita sacfm dñā sacrado actiue. An cū dñ sacfm ē signū rei sacre. accipit res sacra p re sub rōne q sacras ē. Est autē aliqd rei sacra- tis causatiū: nō tñ institutūz diuinit^o ad hoc significādū: vt passio xpi. z h^o nō dñ dici ppe sacfm nisi extēderet nomē sacfi ad sacri se- cretū. aliqd autē ē rei sacratīs ex diuina istitu- tiōe significatiū: nō tñ causatiū: sicut erat sacfa ve. l. aliqd autē ē rei sacrantis ex diuina institutiōe significatiū: nō tñ causatiū: sicut ē qdlibet sacfm no. l. **P**rima s notifi- catio sacfi si restringat ad rē sacra actiue et ad signū sacri spālter diuinit^o institutū: ad rē sacra significādū: pūertit cū sacfo cōit dō de sacfis ve. z no. l. aliq mō ē diffinitio sacfi

est. aliquo. n. mō vñū est vt supius vñū est. s. qz vñitas sua est p accis: ideo nec sibi pūit diffiniri diffinitioe p se vñā. **A**d tertiū. pz solo ex taz dictis.

Argumētū ad pte aliā pcedit de diffinitioe largissime dicta: q se extēdit ad diffinitioes vñam per accidens. **Q**uod. m.

Articulus

En gñali. si aut accipiat signū in cōi et res sa-
cra nō puerit cū sacro: et sicut dicit hu^o. p^o li^o
de sacra. pte. g. c. 2. magis ē descriptio ad in-
terpretationē siue expōitionē vocis referēda q^u
diffinitio. ¶ Scda aut sacri notificatio cū il-
la additio: quā sup addit magi: nō cōuenit
nisi sacris nō. l. et hz rōne diffinitiois eo mō
quo sacro puenit diffiniri. puerit. n. cū sacris
nō. l. et qd est de rōne eoz expmit. Expi-
mit. n. ipaz gñaz cui⁹ sunt significatiua et cau-
satiua. p hoc qd dī inuisibilis gñe: expmit et
ipa eē significatiua cū dī visibilis forma: vt ipi
us imaginē gerat. i. figura exterior q dī for-
ma: qñi foris manēs. q aliq mō gerit rei ima-
ginē: et ipsa ē causatiua cū dī et causa existat.
¶ Ad pñū in oppositū dō. q p asperiones
aq bñdiete reuertunt venialia p modū meri-
ti: inqñū excitat motū volūtatis seu seruoze
caritatis: p quā fit venialū remissio: nō tāq p
vz sacri. Sacrz aut significat reyt sacratē nō
p modū meriti. Aq et bñdicta nō ē spālīt di-
uinit⁹ instituta ad illā rē sacrā significādū.
¶ Ad scdō dō. q ptās epalis nō ē gñā grātū
faciēs: p quā hō efficiit formāli facer. ad quā
gñaz significādū fuerit diuinit⁹ spālīt institu-
ta. ve. l. sacra. et cui⁹ sacra nō. l. sūt significati-
ua et cātiua: sed ē gñā gratis data: q hō effici-
tur potestatiue facer. et illā gñaz ipa pscra-
tio epalis directe significat. ¶ Ad tertiū dō.
q oia pñca rñi significarēt rē sacrā vt imola-
tio agni xpi passionē. serpēs in palo xpm in
cruce pēdēt. emanatio aq de petra aquā de
latere xpi emanātē. colūba i xpo gñe spūs s.
plenitudinē: nō tūc s nouo adueniētē: s pē-
dētē: nō tū significabāt rē sacrā vt actu s no-
uo sacratē illi⁹ sacre rei subiectū. Hō. n. cum
colūba sup xps descēdit. neq cū passus ē: ne-
q cū aqua emanauit d ei⁹ latere s nouo xps
factus ē facer: vl⁹ de sacro magis facer. sicut
hō p dbitā sacri susceptionē efficiit facer: aut
magis facer: et sic pz qd dici debeat de imagi-
ne crucifixi et siliū. ¶ Ad qrtū dō. q pñcipa-
lis significatio sacri nō. l. ē significare gñam
q pferit suscipiētī nisi sit defec⁹ ex pte ipsi⁹. et
qñtū ad hoc ē signū demonstratiuū. inqñū tū
significat cāz institutē ē signū rememoratiuū
et inqñū finē. i. gñam futurā ē signū pñostici
¶ Sacra aut ve. l. tñmō erāt pñostica. qz non
significabāt gñaz nisi vt futurā. ¶ Ad qñtū
dō. q illa diffinitio dat de sacro qd ē sacm et
nō res. Corp⁹ aut xpi in altari ē res significa-
ta p spēm panis sub q reāl⁹ et vē ptinet sacrz
corpis mystici. Character et baptismal⁹ est res
significata p ablutionē exteriorē et sacrz gñe

primus

grati facietis. ¶ Ad sextū dō. q visibile ibi
accipit p sensibili pp dignitatē vñus. de q dī
cit aug. 2. eplā ad volusianū lōge post pñci-
piū q iter qñq sensus ē excellentior. qz sicut
dicit phs p^o meta. maxime cognoscere facit
et multas dñas dñfat. qd ē itelligēdū p se
vt pz p ipsuz li^o. de sensu et sensato: qz vt dicit
ibidē: audit⁹ p accñs plus pferit ad scientiaz.

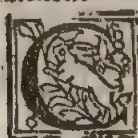
Questio.

Quarto qñtū illa diffinitio quā pōit
hu^o. p^o. li^o. de sac. pte. g. c. 2. q ē
hec. Sacm ē corpale vl⁹ materiale elemētū
foris sensibile ppositū ex silitudine repñtās
et ex institutiōe significās. et ex scificationē pri-
uens aliquā inuisibilē et spñalē gñaz. sit pue-
niens: et vñ q nō. qz ibi pñdicat materia s cō-
posito. ¶ Itē aliq sūt sacra quoz nō ē mate-
ria aliq elemētū. ¶ Itē frustra foris sensibi-
lit⁹ pponit aliq illi q h^o nō apphēdit. s pui-
lus nō apphēdit aliq p materiale elemen-
tū sibi foris ppositū. frustra g pñt hoc i dis-
finitōe sacri. ¶ Itē frustra instituit ad signifi-
cādū qd ex se hz silitudinē repñtatiua. post-
qz g dixit ex silitudine repñtās supflūū fuit ad-
dere ex institutiōe significās. ¶ Itē corpālū
ad spñalia nulla est silitudo. g materia sacri
nō ē ex silitudine repñtās gñaz. ¶ Item gñā
nō pōt ptineri in subiecto sensibili. ¶ Itē in
ista diffinitōe omittit forma sacri qd ē sbum
¶ Cōtra hu. dicit statiz post assignatā diffi-
nitionē q ē ppria ac pfecta.

¶ Rñdeo q pñdicta diffinitio ē pueniēs et
dat de sacris nō. l. et patebit ei⁹ pueniētia sol-
uendo argumēta in oppositū.

¶ Ad p^m dō. q hz phz. 2. phi. nō ē icōueniēs
in artificialib⁹ materiā pñdicari de artificiatio
qz. n. forma artificialis ē accidentalis. iō tota
substātia artificiati ē ex pte materie. Alū bñ
dī. lectulus ē lignū. statua ē es. sacrz aut ē q-
si aliq artificialiū. ¶ Ad 2^m dō. q materiale
elemētū ibi accipit p sensibili signo. et forte vt
tur vbo elemētū. qz materia baptismi: q ē. iā-
nua sacroz ē elemētū. s. aq. p matiale aut cō-
ueniēter itelligit sensibile. eo q hz sniam phi
iz. meta. sensibile ē sensibile p mātiaz. ¶ Ad
tertiū dō. q qñis puulus nō apphēdat. illi
tū q ipm baptizāt apphēdūt vl⁹ apphēdere
pñt. ¶ Ad 4^m dō. q silitudo repñtatiua quaz
res hz ex sua pñitiōe: p se nō sufficeret: qz ex se
nō ē determinata ad pñse significādū sacri
effectū. et pp h^o dicit hu^o. p^o. li. s sac. pte. g. c. 2
q sacrz dī hīe qñdā silitudinē ad ipaz rē cu-
ius ē sacm. fm quā habile sit ad eandē rem
repñtādā: institutionē quoqz p quā ordinatū

Este ad illā significandā. et parū post dicit. q. similitudine hz ex pma pditione institutione ex superaddita dispensatione. **C** Ad qntū dō. q. maior ē de similitudine q. ē p participationē vniū q. lītatis. s. de similitudine pportionalitatis q. est pūdo duarū pportōz nō ē vtz. i. h. n. silis ē aq. g. f. e. q. sicut se hz aq. ad abluēdas sordes corpīs. ita se hz g. f. a. ad abluēdas sordes aie. **C** Ad sextū dō. q. nō ē itelligēdū q. g. f. a. pti neas in sacro cōtialr. et i. actu s. in vīte. qd. qūo itelligi debeat inferi declarabit. **C** Ad vltimū dō. q. vbi dāt itelligi p vltimā pte diffinitōis: qd. p. dicit. n. hū. p. l. de sac. pte. g. c. 2. q. sacz dī pte scificationē p quā g. f. a. pti neas et efficitur sit ad eadē scificationis cōferēdā. et parū post dicit. q. illā sanctificationem habet ex appōita vbi vel signi benedictione. **Articulus. II.**

Consequenter qrit de 2. pncipali: et circa hoc qrit. q. tuor. **P**ri mo vtz debuerūt institui sacra in statu inocētie. **S**cōvōtz post lapsū in lege nature.

Tertio vtrū in tpe legis scripte. **Q**uarto vtz in tpe legis euangelice. **Q**uestio. I.

A **Primo** ostēdo q. debuerūt institui sacra in statu inocētie. aug. q. sup. ge. longe vltra mediū dicit q. lignū vite erat scīm spūalis alimēti sapiētie: qd. nō vī fuisse nisi ex diuina institutione. **C** Itē aug. vī. d. c. c. xxxij. **H**ysteriū vite eterne ab exordio generis hūani p qdā signa et sacra tpibz pgrua qd. oportuit: p angelos pdicatū ē. **S**z exordiu gnis hūani icēpit a statu inocētie. ex tūc ergo fuerūt instituta sacra. **C** Itē n. tū necesse ē hoibz medicīa curatiua: s. et pseruatiua. **B** cū pmi parētes potuerūt peccare: qd. p. q. pecauerūt: statiz eis debuerūt dari sacra tanq. medicīna pseruatiua.

C **Contra.** hugo. pmo li. de sac. pte. g. c. 5. Sacra dei medicīne sunt spirituales q. foris corpibz adhibent p visibilē spēm: s. int. aias sanāt p invisibilē veritatē s. in statu inocētie nō erat aliq. morbz. ergo tūc nullū debuit institui sacm. **C** Itē tūc nō debuerūt institui sacra spūalē curatōez significātia: nō cāntia. q. illa sacra fuissent impfecta. et ille stat. erat pfect. nec sacra spūalē curatōez significātia et causantia: quia nullus erat morbus in illo statu nec esse poterat.

C **R**ūdo q. sicut bñ ostēdūt argumēta ad pte scōbz nō debuerūt institui sacra in statu inocētie: q. fuerūt instituta pp hois eruditōez

exercitationē et humilationē: et pp sapiētie medici manifestationē. et hois curatōē. pp eruditōez. q. sicut dicit hugo pmo li. d. sac. pte. g. c. 3. **I**dō q. visibilia nouerat. et invisibilia nō nouerat: diuina agnoscere nullatenus posset nisi humanis excitat. **P**ropter exercitationē vt hō occupat. circa ea q. sūt spūalis necessitas nūquā vacaret eis q. pti nēt ad iniquitatē. nec semp hīs q. pti nēt ad corpales vtilitatē. q. rō sūt ex sua hug. c. p. d. cō. **P**ropter humilationē. q. s. hug. c. p. d. cō. sicut pntiosa fuit elatio supior nolle subieci sic landabilis et fructuosa ē deuotio pp supiorem et inferiōibz iclinari. **P**ropter sapiētie medici manifestationē. q. sicut dicit hugo. pte. s. dicta. c. 4. **N**ō ad hoc instituta sūt sacra vt eis eēt qd. in eis eēt. s. vt pntia sua medicōnderet in illo remediū ppauit. a q. lāguia occasionez morbi accepit. **P**ropter hois et curatōē: q. q. uis de alr hoies curare posset: tū ordiauit ipm sic curādū pp iā pdictas cōgruitates. hō aut in statu inocētie invisibilia cognoscebat p diuinā illustrationē. et illo tationē. deū et nō offenderat pp aliquā elationē. ex sensibilibz et nō dū acceptat tūc de cationē. et cū morbz nō hēt nō iūdigebat curatōē. vñ in illo statu nō erat ea pp q. instituta fuerūt sacramenta.

C **Ad pmi in oppositū dō.** q. illō lignū aut nō erat signū illi rei sacre vt act. sacra: aut hoc nō erat ex spūali dei institutione. s. ex silitudine: quā accepit ex sua conditione. vñ ibi nō accipit ppe nomē sacri. **C** **Ad scōbz dōm** q. ibi accipit exordiu gnis hūani p exordio hūane gnatiōis. qd. nō fuit vsq. post lapsum q. pmi parētes in statu inocētie nō genuerunt nec pderūt in eē gnatiōez: s. p plasmationē. **C** **Ad tertū dō.** q. hoibz nō dispositis ad aliquā sfirmitatē nō ē dāda medicīna pseruatiua: s. ordinatū regimen papiēdū. pmi aut parētes in statu inocētie nō erat dispositi ad aliquā sfirmitatē: et tō eis nō erat dāda aliq. sacra medicīna. s. papiēdū erat eis reete viuere: qd. de eis pceptū.

Questio. II. **S**ecūdo qrit vtz debuerūt institui sacra post lapsū in l. nature. et vī q. **A** nō. **N**ō min. ē necessariū ad salutē dare pcepta q. instituire sacra. s. s. l. nature de nulla hōi dedit pcepta. g. nec debuit instituire sacra. **C** **Itē nūq. debuit eē in l. nature:** qd. nō eēt d. dictamē. l. natural: s. sacra nō sūt d. dictamine. l. natural: q. n. fuerūt eadē oī tpe. g. de l. l. nature nulla d. buit instituire sacra. **C** **Itē**

Articulus

II.

B si sacra debuissent institui in .l. nature tunc de illa institueret. qz sicut dicit aug⁹. 3. de libero arbi. lōge post pncipiū. Quicqd tibi va rōe meli⁹ occurrerit scias fecisse deū. s; n legim⁹ deū instituisse aliqua sacramenta in .l. nature. ergo institui nō debuerunt.

C Cōtra. Aug. 19. li. 3. sanctū longe an me- diū. In illz nomē religiōis seu vey seu falsū coagulati hoies pnt nisi aliqz signaculoz vlt sacro visibiliū dōitio colligerent. s; i. l. nature multi erāt adunati in religiōe cult⁹ diuini. g aliq sacra hūerūt. **C** Itē hug. p. li. de sacra. pte. g. c. 5. Sacra ab initio ad resti- tutionē ē curatiōez hois instituta sūt. alia sub nālī lege. alia sub lege scripta. alia sub gfa.

C Rūdeo q in .l. nature post lapsūz debue- rūt aliq institui sacra. ex q. n. sūt morib⁹ dbue- rūt signū q manu duceret ifirm⁹ ad cogni- tionē medicīez vt ed dīderaret fernētū. **A** De dicta aūē 3 morbiū pti res sacra ē. Lū g sa- cfm sit sacre rei signū. 2 post lapsūz sub .l. na- ture eēt morib⁹ pti debuerūt aliq sacra insti- tui. **C** Preterea. qz hoies pp pti corruptio- nē pnt erāt ad idolatriā. iō post lapsūz in .l. nature debuerūt institui aliq sacra. vt p ea ho- mies adunarent ad cultū soli⁹ vērī deū sicut bñ dicit auctās aug. alata ad hāc pte. Sz vtz illa sacra eēt eis necessaria ad salutē vlt tñ gria: de hoc qdē iferius. di. eadez.

C Ad pntū in oppositū dō. q pcepta mora- lia sūt de dictamie. l. nature vt in 3° li. oñsū ē nō sic at sacra. 2 iō n sic oportuit ea denuo- pcepe. sicut pgruū sūt sacra instituire. dādo .n. lumē hoib⁹ cōe cui libet indiuiduo natu- re hūane pcepit moralū pceptorz obserua- tionē. **C** Ad scdm dōm q in .l. nature nihil debuit eē qd nō eēt de dictamie. l. nature vt sicut pnt pncipiū. l. nature: vt sicut pto se- qns ex p. pñ. l. nature: vt sicut deimatio ali- cui⁹ pcepti ill⁹. l. Institutio aūt sacroz sūt qdā deimatio pcepti de deo colēdo qd p- cepti ē d dictamie. l. natū. **C** Ad tertiū dō. qz si nō legam⁹ deū expōe 2 apte instituisse sacra in illo tpe: tñ credēdū ē ipz illa instituis- se scis hoib⁹ ispirādo q i talib⁹ se exercerēt: 2 ad hoc alios istruerēt. Tñ hug. pmo. li. d sacra. pte. xj. c. 4. Cōiūcum⁹ q de⁹ hoies a pñ- cipio ad h exercēda pñlio erudimt. **Q**o. iii.

A Tercio qnt vtz debuerūt institui sacra in tpe. l. scripte. vt q nō. **A** dō debue- rūt institui q dō displicebat. s; Ista. i. dicit dñs Holocausta arietū 2 adipē piguū 2 sangui- nē vituloz 2 agnōz 2 hircōz nolui. cū g ista eēt sacra v. l. sacra veteris legis institui n

dbuerūt. **C** Itē glo. sup illd ge. 14. Melchū sedech rex salē pferēs panē 2 vinū. dicit q hec sacra nōz sacroz figura fuerūt. cū g h sacra fuerūt i. l. nāe 2 ppūqōza sacro altaris: qd ē sacz nō. l. g aliq sacra. l. scripte: vt q i .l. scripta aliq noua sacra institui nō dbuerūt ad significādūz eucharistie sacm.

C Cōtra. hug. pmo li. de sac. parte. 12. c. 8. dicit q p illa sacra q sub nālī. l. pcefferūt qñ qdaz ymbra vītatis fuerūt alla dō q postea sub scripta. l. secuta sūt qñ qdā imago vī figu- ra vītaz fuerūt. g sub .l. scripta instituta fuerūt sacra: qd dō n feculz nisi pueniēs fieri snstz.

C Rūdeo q debuerūt institui sacra in tpe. l. scripte. Sacra cui sūt qdā ptestatio seu fidei pfirmatio scā. 2 iō fm diuersos stat⁹ cognitiō- nis fidei dbuerūt eē alia 2 alia sacra: ita q i tpe in q sūt fidei cognitiō pfectioz debuerūt eē sacra pfecti⁹ significātia. Et qz in tpe. l. scri- pte magis accessit cognitiō fidei ad pfectiō- nē q in tpe. l. nature. iō i tpe. l. scripte dbue- rūt institui sacra expōiora i significādo q erāt sacra. l. nature. Tñ hu. pmo. li. d sac. pte. xj. c. 8. diē. Signa saluz p successionē tpoz alia post alia mutari dbuerūt. vt cū effect⁹ gfe vi- uine i salutē cresceret: sūt qz 2 ipa significa- tio in ipis signis visibilib⁹ euident⁹ apperet.

C Ad p^m i oppo^m dō. q de⁹ dicit se illa nō- luisse vt dlectaret i eis sicut aliq exstibant. **B** vt qz iudei illa nō bñ offerebat. vt qz nō acce- ptabat ea pp se. s; pp rē quā significabant: 2 iste tres expōes hnt a glof. ibidē. **C** Ad 2^m dōm q qñuis oblatio melchisedech qñ ad materiā expōissime repñtaret sacz altaris. tñ qñ ad modū sumēdi. 2 qñ ad mēorias passiōis xpi. 2 qñ ad circūstātias als pfecti- us repñtabat ipz agn⁹ pascal. **Q**o. iii.

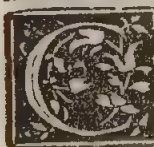
Quarto qnt vtz debuerūt institui sacra in tpe. l. euāgelice. 2 vt q non. **A** Si in .l. noua nulla fuissent instituta sacra fuisset liberioz: qz obligasset ad pauciora. sed fz bñ Jacobuz in epla. f. c. i. Ipsi ē lex pfecte libertatis. g i illa nulla dbuerūt institui sacra **C** Itē gfa 2 vtutes sufficiūt ad curādū ho- minē s; fz pñz pmo pñli. nō d3 fieri p plura qd fieri pōt p pauciora. g ad curatiōē hois nulla debuerūt institui sacramenta.

C Cōtra. Dio. i. c. āgelice hterar. Neqz alr possibile ē nobis sup lucere diuinū radiū nī si varietate sacroz velaminū anagogice cir- cūelati. cū g i tpe. l. euāgelice maxie dbue- rit sup lucere diuin⁹ radi⁹: 2 sacra sint qdā sa- cra velamina anagogica maxie debuerunt institui in tpe. l. euāgelice sacramēta.

Rudeo q puenies fuit in tpe euagelice
l. sacra institui. vt. n. oñsuz ē l. iij. eadē fuit fi-
des iustoz q fuerūt tpe. l. scripte cū fīd iusto-
ruz i tpe. l. euagelice: q̄uis tūc d. l. cōi nō eēt
cognitio fidei ita: explicita sicut mō. cū g illi
ptestarent seu p̄terent fidē suā p sacra eis
a deo instituta puenies fuit q ē in .l. euāge-
lica instituerentur sacra fidem. ptestātia. ex-
pressiora tñ q̄ p̄. qz fides ē magis explicita
z vtiliora tanq̄ scitātē efficiētia. Et qz. l. no-
ua ē lex libertas debuerūt eē faciliōra z nūc
ro pauciora. An aug. 19. li. 5. faustū aū medi-
um dicit. q cū xps suo aduētū sacra ve. l. im-
plem̄. ablata sūt: z alia instituta vtute maio-
ra: vtilitate meliora. actu faciliōra. numero
pauciora: tanq̄ iustitia fidei reuelata. z i li-
bertatē vocatis filiis dei iugo seruitutis abla-
to: qd duro z carni dedito. p̄p̄o cōgruebat.

Ad p̄mū in oppositū dō. q sacra no. l. nō
faciūt eā min⁹ liberam: s; liberiorē: qz nō sūt
multa: z sūt satis leuia. z ḡas p̄ferūt: p quas
hō liberi⁹ z facili⁹ legē obf̄uat. **A**d 2. mō.
q ḡa z vtutes sufficiūt ad curādū boies for-
malr. sicut sanitas corp⁹ sanat. An sicut non
seq̄. sanitas sanat. ḡ nō d̄bit institui. medicina
p̄ferēs. sanitatē. ita nō seq̄. ḡa sanat. ḡ nō d̄-
buerūt institui sacra ḡas p̄ferētia. qz alio mō
q ḡa sanat sacra. qz ḡa formalr. sacra aliq̄
mō effectiue. nō sicut efficiēs p̄ncipale s; in-
strumentale.

Articulus.

Consequēter q̄rit de 3. p̄ncipali.

Et circa hoc q̄rit. 4. p̄ p̄rio
vtr oēs cerimōie. l. ve. erāt sa-
cra. p̄ 2. vtr sacra ve. l. erant
rōnabilia. p̄ 3. vtr curabant
a corpali imuditia. p̄ Quar-

to vtr in susceptione illoz sacroz p̄ferretur
gratia.

Questio.

Primo oñdo q oēs cerimōie ve. l. erāt
sacra. qz oēs erāt sacre rei signa
Itē in noua. l. sacm̄ altaris ē sacrificiū. ḡ
sūt i ve. l. sacrificia erant sacra. ergo a simili
omnes alie cerimōie.

Cōtra. sicut pōt colligi ex diuersis locis
in. l. veteri cerimōie ve. l. distigebāt i sacra
z sacrificia z obf̄uantias z sacra. non oēs ḡ
cerimōie ve. l. erant sacramenta.

Rudeo q cerimōie ve. l. ad cultū dei or-
dinabant. Circa q̄ p̄siderāda sūt tria. tpe cul-
tus z colētes. z ista colēdi. Ipse aut cultus
sp̄alr p̄stebat in sacrificijs q̄ in dei reueren-
tiā offerebant. In ista aut colēdi ptinebat ad
sacra sicut erat tabernaculū cādelabū z ar-

cha z mēla z vasa zc. Circa colētes aut q̄-
tuor req̄rebant. s. ipoz institutio ad cultū diui-
nū: q̄ q̄tū ad oēs fiebat p sacm̄. circūscisiōis
z q̄tū ad sacerdotēs fiebat per eoz p̄secrati-
onē. p̄ Req̄rebat ē vsus eoz q̄ ptinebat ad
diuinū cultū: cuiusmodi q̄tū ad oēm pplm̄
erat vsus agni pascalis: z vsus eoz q̄ come-
debant cū eo ex. l. p̄cepto. q̄tū aut ad sacer-
dotes oblatio victimaz z vsus panū p̄posi-
tionis. z alioz q̄ erāt sacerdotū vsib⁹ deputa-
ta. p̄ Req̄rebat ē remotio aliq̄z imuditiar
p q̄ ip̄ ediebant a cultu diuino: z sic q̄tuz ad
p̄p̄z erāt institute qdā purificatiōes a q̄bulda
exteriorib⁹ imuditijs: z expiatiōes a peccat.
sp̄alr at q̄m ad sacerdotēs z leuitas erat isti-
tuta ablutio manū z pedū z rasio piloz. z
ista tria p̄dca ptiebat ad sacra. p̄ 4. mō qd re-
q̄rebat erat singlaris colētiū p̄uersatio q̄tū
ad cibos z vestimēta z alia huiusmōi. z hoc
ptinet ad obf̄uātiā: p q̄s distigebāt ab ill
q̄ deū nō colebāt. Accipiendo ḡ sacra ve. l. stri-
cte nō oēs cerimōie erāt sacra. s; qdā ptine-
bāt ad sacra: qdā ad sacrificia: qdā ad obf̄uā-
tias qdā ad sacra. S; extēdēdo nomen sacri
ad oē signum rei sacre oēs cerimōie ve. l.
erant sacramenta.

Et sic p̄ solutio ad p̄mū. **A**d scd⁹ dōm
q̄ aliq̄ ea q̄ multiplicant in iherozib⁹ vniū
in supiorib⁹ vt declaratū ē li. 2. s; sacra no. l.
z sacrificia sūt p̄fectiora q̄ sacra. z sacrificia
ve. l. z iō pueniētī fuit q̄ idē re eēt sacz z sa-
crificiū in no. l. qd in veteri.

Secūdo q̄rit vtr sacra ve. l. erāt rōabilia

Et vtr q̄ n̄ n̄p̄l ē rōabile qd
ptinet ad leuitatē. sed comedere festinanter
ad leuitates pertinet. ergo irrōnabile fuit il-
lud: qd p̄ceptū ē exo. n. l. q̄ agnū pascale co-
mederet festināter. Itē nō fuit necessariū
q̄ in ve. lege magis p̄figurarentur quedā sa-
cra no. l. q̄ alia. s; i ve. l. nō fuerūt aliq̄ sacra
p̄figurātia p̄firmatiōē z extremā vnctionē.
ḡ nō fuit rōnabile istituere talia sacra q̄ p̄fi-
gurarēt alia. Itē irrōabile vtr q̄ sacerdos
p tactū illi⁹ rei p quā alios mūdāt fiat inun-
dus. s; sicut h̄ m̄ueroz. 19. p aquā expiatiōis
in q̄ asp̄gebat cinis vacce ruse expiabant hō
mines ab aliq̄b⁹ imuditijs. z tñ q̄ tāgebat il-
las aq̄s imūd⁹ erat. ḡ illd sacz irrōabile fuit.
Cōtra. oē factū in sapiētia ē rōnabile. sed
de oia illa sacra instituit in sapiētia. dicit. n.
psal. ad deū. Dia i sapiētia fecisti. ḡ oia sacra
ve. l. fuerūt rōnabilia.

Rudeo q̄ aliq̄ factū dupl̄r p̄t dici rōa-
bile. vno mō qz ē de naturali victamie recte

rōnis .sicut pncipia .l. nature ⁊ psones q̄ se-
quunt ex eis: ⁊ sic nō oia sacra ve .l. fuerūt rō-
nabilia. qz nō oia fuerūt de dictamine .l. nāe.
¶ Alio^o dī aliqd rōabile: qz nūq̄ p̄tiet rōi
p̄mū ⁊ ex rōabili cā ⁊ nō d̄bito. p tpe ē īstitu-
tū v̄l sc̄m. ⁊ sic oia sacra ve .l. fuerūt rōabilia.
¶ Ad p̄mū in oppositū dō. qz festinātia i co-
medēdo qū subest rōnabil cā nō p̄tiet ad le-
uitatē. rōnabilis aut fuit cā q̄re agnū i exitu
eorz de egypto comederūt festināter. qz egypti
p̄tj eos festināter exire p̄pellebāt. ⁊ in reme-
moratiōe hui⁹ ē postea in terra p̄missiōis il-
lū modū in comedēdo agnū paschalē obf-
uabāt. ¶ Ad scōz dō. qz in ve .l. rōnabilr fue-
rūt qdam sacra p̄figurātia aliq̄ sacra no .l. vt
circūcisio baptisimū. c̄sus agni paschalē eucha-
ristiā. purificatiōes ve .l. sacrz p̄nie. p̄secratio-
nes p̄tificū ⁊ sacerdotū sacrz ordinis. ⁊ tū
vt dicunt aliqui: rationabile fuit qz non ef-
fent in .l. ve. aliq̄ sacra p̄figurātia p̄firmatio-
nē ⁊ extremā v̄nctiōnē. qz p̄firmatio ē sacrz
plenitudinis ḡfē: cui⁹ plenitudinis nō q̄m tps
aduenerat. Extrema v̄nctio ē imediata p̄pa-
ratio ad introitū gl̄ie: cui⁹ adit⁹ nō dū pate-
bat. qz vt in .3. habitū ē: p passiones xp̄i apta
fuit ianuā paradisi. s; hec rō nō multū valz:
qz q̄uis in .l. scripta nō fuerit tps plenitudi-
nis ḡfē: nec tūc pateret adit⁹ in gl̄ias. nō fuit
tū icōueniēs s; p̄ueniēs vtrūqz usqz in ve .l.
p̄figurari. Alii ⁊ p̄mū fuit forte p̄figuratus p
abundātiā māne. ⁊ 2^m p̄ introitū filioz israel in
terrā p̄missiōis. ⁊ iō mibi v̄l dō. qz ē p̄firma-
tio ⁊ extrema v̄nctio p̄figurata fuerūt in ve .l.
q̄uis nō ita exp̄sse sicut alia sacra. p̄firma-
tiō .n. p laminā aureā p̄secratā in sc̄tificatiōe
qz p̄debat sup frontē. ⁊ extrema v̄nctio per
hoc qz de sanguine arietis imolati in p̄se-
cratiōe sacerdotū t̄gebat extremū auriculē d-
xtrē ⁊ pollex man⁹ dextre s̄str ⁊ pedis. de q̄b⁹
duob⁹ p̄f leuit. 8. ¶ Ad tertū dō. qz illd ex
rōabili cā fuit īstitutū. Fuit .n. īstitutū p̄ pec-
catiū idolatrie qd filij israel p̄miserāt in ado-
ratiōe vitulū. ⁊ iō ad significādū eē imūdnz
q̄cqd p̄tinet ad idolatriā ex q̄cūqz pte: fuit
īstitutū: vt ē sacerdos asp̄gēs illa aq̄ p̄heret
aliq̄ legalē imūditā. ⁊ ad hoc ē vt sacerdo-
tes eēnt sub onere .l. ⁊ vt nō sup̄diret de hoc
qz alios sc̄tificabāt. ⁊ ad significādū qz sacer-
dotes noui testī pp maximā sacrificiū sancti-
tatē semper debent se minus idoneos repu-
tare.

Questio.

III.

Tertio q̄rit vtz sacra ve .l. curabāt a cor-
porali imūditā.
¶ R̄deō qz sic. qz ceteris parib⁹ qd raz ē

ear⁹ ē. iō vt ea q̄ p̄tinebāt ad cultū dei i ma-
iori reuerētia d̄fent. īstituta fuerūt multa i
pedimēta p q̄ hoies frequēter imūdi reputa-
bant ad ea faciēdū q̄ ad cultū dei p̄tinebāt
ad q̄ idonei erāt q̄ illa impedimēta nō icar-
rebāt. ⁊ ēt illa q̄ icur erāt postq̄ erāt fm .l.
mūdātū. vñ illa impedimēta erāt qda irregu-
laritates legales. ⁊ he dicebāt imūditie cor-
porales a q̄b⁹ p sacra legalia mūdabāt. Alii
apls ad hebre. 9. Sanguis hircorū ⁊ tauroz ⁊
cinis vitule asplius ignatos sanctificabat ad
emūdationē carnis. rō aut q̄re sacra no .l. nō
ita emūdāt ab irregularitatib⁹ ē p̄: qz i no .l.
nō sūt tot irregularitates: nec p̄iudicant nisi
solis ministris eccl̄ie i q̄b⁹ requir̄ maxia ido-
neitas pp sacroz sc̄titates.

Quarto q̄rit vtz in susceptiōe sacroz ve .l.
cōferebat ḡfā. ⁊ vt qz sic. qz p
opa q̄ deo sūt accepta p̄fertur a deo hominī
ḡfā. s; sacra ve .l. nō erāt min⁹ digna q̄ sacra
.l. nature. qz tū deo erāt accepta. d̄f. n. ge. 4.
qz asp̄xit de⁹ ad Abel ⁊ ad munera ei⁹. s; in
susceptiōe sacroz ve .l. p̄ferebat ḡfā. ¶ Itē
hugo p̄mo li. de sac. pte. xi. c. j. Si qd sacra
pora effectū sanctificatiōis hūisse negauerit
nō mibi recte sentire v̄l. ¶ Itē vana ē medi-
cina q̄ nō p̄fert sanitatē. S; de⁹ nulla īstituit
aīe vanā medicīnā. cū s; ipse īstituerit ve .l.
sacra tanq̄ aīe medicīnas sanitatē aīe p̄se-
rebāt. q̄ sine ḡfā eē nō pōt. ¶ Itē sacra t̄m-
tes hnt a fide passiōis xp̄i. s; fideles in ve .l.
illā credebāt ip̄licite v̄l exp̄licite. vt in .3. li.
on̄suz ē. s; sicut i susceptiōe sacroz no .l. p̄fert
ḡfā. ita p̄ferebat in susceptiōe sacroz ve .l.
¶ Cōtra ad ro. 3. Ex opib⁹ .l. nō iustificab̄-
ois caro. s; sacra erāt qda opa .l. s; susceptio
ne illoz sacroz iustificās ḡfā nō p̄ferebatur.
¶ Itē ap̄ls ad hebre. 10. dicit. qz .l. erat vni-
brā hūis futuroz bonoz nō ip̄az unaginē re-
rū. qd nō eēt v̄l si sacra ve .l. ḡfāz p̄tulisset.
¶ Ad istā qōnē dixerūt aliq̄ qz i susceptiōe
sacroz ve .l. p̄ferebat ḡfā. n̄ tū ita plenē. nec
ita directe sic i susceptiōe sacroz no .l. cuius
opionis rōni v̄l assentire hū. p̄rio li. de sac.
pte. xi. c. 2. dicēs. qz mediātib⁹ sacris no .l. illa
poris t̄pis sacra sc̄tificabāt: vt eadē eēt salus
⁊ his q̄ recta fide signa futuroz in istis vene-
rati sunt. ⁊ his q̄ effectū salutis in istis p̄cipi-
unt. ¶ D̄nebat s; isti qz illa sacra iustificabāt
non tū p modū meriti: s; ēt p modū sacri.
¶ S; hec opinio nō v̄l p̄cordare cū aucto-
ritatib⁹ ap̄li neqz scōz. vnde cōiter nō tenet.
¶ Alij de qz opinio maḡ v̄l fuisse. dixe-
runt qz illa nō sc̄tificabāt neqz p modū sacri

Distinctiōis

E neq; p modū meriti: et si in fide et in caritate fieret: qz inposuit ea dñs i fuitutē: et vt futu ri figura essent.

C Sz 3. opa idia qñ sunt ex fide et caritate pñciunt ad meritū. 6. mltū forti facere sacra vñ suscipe qd de iñstituerat ad offerēdū sibi valebat ad meritū. **C** Sz 3. mibi dñs. fm cōm opione q illi q ex fide et caritate exercitabāt se i vsu illoz sacroz merebāt. vñ pñct vsus sacri eis valebat ad caritatē augmētū. et si exercitātes se i vsu eoz pp honore dñi caritatē nō hebāt. p tale tñ exercitiū se de pgruo ad susceptionē caritatis disponebāt. Ex vi tñ il lus sacri inqñti sacm erat nullā gñaz recipiebāt. nō. n. inqñti sacra erāt iñstituta ad gratiā pferēdā. sz ad sacra gñaz pferētia pñgu rāda. et hoc mō pcedūt argumēta ad 2. m pte

C Ad pñm argu. ad pte aliā dñs. q mun' habel acceptū fuit deo sicut op' meritorū ex fi de et caritate factū. n. tāq' sacz: loquēdo de acceptatiōe q iporat gñe gratū faciēti col lationē. **C** Ad scdm dñs. q illa vñ fuisse opi nio hu. q nō cōiter nō tenet. Vel pōt dici q ibi loqūt de scificatiōe q p meritū acqñit.

C Ad tertū dñs. q sacra ve. l. nō erāt iñstitu ta tāq' medicine sanitatē efficiētes sz tāq' suscipiētes a remotis aliq' mō ad sanitatem disponētes inqñti figurabāt xps et ei' passio nē: cui' fides ē medicina vtilis p oia gñis hūa ni peccata. **C** Ad qrtū dñs. q sacra vtutē hñt ex fide passiois tāq' ex pñuātē ipa sacra sicut iñstā qdā diuine iñstitutioni tāq' eoz cāe pñcipali. Sacra aut ve. l. a deo iñstituta nō fuerūt. vt p modū sacri scificaret. sz vt sa cra scificatiā figurarēt. et ego bene pcedo q effectum figurādū in suscipiētibus ea habe bant p fidem.

Articulus. iiii.

C Insequēter querit de 4. pñci palī. et circa hoc querunt. 4.

Prio vtz in suscepiōe sa cfoz no. l. pferatur suscipiēti gñā. **S**cdō vtz sacz sit il lins gñe efficiēs cā. **T**ertio

vtz a passioe xpi sit in sacris vt seu efficacia **Q**uarto vtz vñtutū et sacfoz sit eadem gratia. **Q**uestio.

Primo oñdo q in suscepiōe sacfoz no. l. nō pferit gñā. pñcipalioz. n. ē cō paratio actōis ad agēs q ad passūz. g. colla tio sacri pñcipali ppat ad pferēte q ad susci piētes: sz ex vi sacri nō pferit gñā pferenti. g. multo min' suscipiēti. **C** Itē duo eqles i bo na. volūtate debēt recipe eqle gñam. g. si vñ

Prime

illoz nō posset inuenire q sibi ministraret sacz et ali' inueniret: nō pp hoc reciperēt ineqles gñam: sed hoc nō esset ver' si ex vi sacri aliq' gñā conferretur suscipienti.

C Cōtra: magister in ista huius di. c. 3. dicit de sacris no. l. q dāt salutē: et sumit ab aug. in expositiōe tituli ps. illi'. Et qd de' repuli sti in finē. in glo. **C** Itē sacra no. l. distiguit a sacris ve. l. tāq' pfecta ab ipsecz. sz si i isto rñ suscepiōe nō pferret gñā: nō cōt pfectio ra q illa. q illa ita significabāt rē sacra sicut ista. g. in suscepiōe illoz pferit gñā.

C Rñdeo q de' ab eterno pordinauit natu rā hūanā sibi in psona fili' vniendā in tpe ad recōciliādū sibi gen' hūanū. et de' fuitute dia bolica liberādū qd pñuidebat in pñtis paren tib' qd sibi erat facturū pp hoiez lapsū: et in diabolica seruitute casūz. Impletio autē illi' pordinatiōis iter oēs res p tps ortas sū ma gñā fuit. An aug. 13. de ciui. c. 19. In reb' p tps ortis illa sūma gñā fuit hoc ipletūz q hō in vñtate pñone pñct' ē deo. et iō tps in quo fuit hoc ipletū ab aplo vocat Gal. 4. plenitudo tpsis: qz tñc oñsa fuit hūano gene ri diuine gñe plenitudo. vñ rōnabile fuit. vt l. in illo tpe data ab ore illi' in quo de' plem tudinē gñe posuerat: et lex plenitudinis ad hoiez recōciliādū: et de' fuitute diabolica li berādū. sz q bec nō pñt fieri sine gñā gratū faciēte. iō dñ. et c. l. gñe. pfectiōi aut. l. dñ rñde re sacfoz ei' pfectiō. et iō rōnabile fuit vt i illa .l. talia iñstiterent sacra: in quoz suscepiōe pferret gñā: q deo recōciliaret: et de' serui tute diabolica liberaret. cū g pñcta lex sit. l. no. seqt q i suscepiōe sacfoz no. l. pferit gñā.

C Ad pñm in oppositiōe dñs. q sacm sub rōe q sacm ē magis respicit suscipiēte q pferē tem. ablutio. n. corpis in baptismo nō sic hz rōnē sacri p pparationē ad baptizantē. sicut ad illū q baptizaf: et nō oz q ex vi sacri gñā pferat ministrātū qñis i ministrādo sit oigne ministrat gñaz mereat. **C** Ad scōz dñs. q duo eqles in bona volūtate debēt recipe eqlem gñaz q dāt pp meritū suscipiētū. Ad qñt oz hoc ē ver' de gñā q dāt ex vi sacri. p bōa volūtate suscipiēdi sacz pferit volēti plus. d gñā q si sacz desideratū nō pferit vñ gñam pferendi.

Questio.

Secūdo qñt vtz sacz sit efficiēs cā illi' gñe q pferit in sacfo. Et vt q sic qz sacra no. l. pñtinent gñaz. vñ i qdā collecta di. pñficiat in nobis qñm' dñc tua sacra q pñtinet. sz nō pñtēt cā reali actu sicut vñ pñtinet aquā. vt itellect' spēs itelligibile. g. cō

B tinet ea in virtute. sicut ea pertinet effectui. & per
sua virtute sunt gratie ea. **C** Item si sacra no. l. no
dicunt perferre gratias nisi quia ea suscipiuntur de
perferat ea. tunc no iustificaretur ex vi sacri sed tri
mo per modum meritis: sic a sacris ve. l. iustifi
cacio non differret. & vi quod illa gratias quae perferunt
efficiat. **C** Item aug. omel. 80. sup. Jo. ultra
mediu. 2. h. i. q. i. detrahe. An ista tanta virtus
agat: ut corpus tagat: & cor abluat. & vi quod i sacro
sit deus per quod efficit aie ablutiones: quod nisi effi
ciendo gratia facere non posset.

C Contra. b. i. sermone de cena domini. Sicut iue
rit canonici per librum. abbas per baculum. episcopus
per anulum. sic diuisiones gratiarum diuersis sunt tradi
te sacris. sed liber non est ea efficiens perbene de qua co
fert. nec anulus episcopatus. & nec sacrum gratie.

C Item sacra non sunt gratie ea efficiens equoca.
quia effectus nobiliori modo est in tali causa quam sit in se
ipso. sed gratia non est nobiliori modo in sacro quam i se
ipsa. nec causa vniuoca: quia talis causa cuius suo effectui
est eadem species. sacra autem & gratia non sunt eiusdem spe
ciei. sed omnis causa efficiens est equoca vel vniuoca. &
sacrum non est gratie efficiens causa.

C Item aug. li. 83. q. 4. dicit quod quedam deus est faciens per seipsum
quod solo illo digna sunt. etiam soli proueniunt: sicut
est illuminare animas. cum & aie illuminent per gratias
ipse solus per seipsum efficit ea in anima. quod non eest
verum si illi gratie eest sacrum efficiens causa.

C Ad ista quoniam dicit quod quod sacrum est gratie quod
suscipiuntur sacrum perferat efficiens causa non principa
lis sed instans. non tamen sicut attingens ipsas gratias
sicut actio dolabre formam quam sit in materia. sed
sicut attingens quadam dispositionem ad gratie susce
ptionem. In quantum. n. est instans diuine materie
est in eo spiritualis virtus. per quod attingit ipsas animas
& i ea causat dispositionem predictam. & quod hoc sit pos
sibile per exempla declarat. Ignis. n. corporalis in
inferno in quantum est instans diuine iusticie: vnde
habet agendi in animas quod alias non haberet. calor
est in humano corpore quod sibi relictus magis
cibi consumeret quam in carne pertereret. tamen in quod
tamen est instrumentum aie regentis corpus vnde habet
perterendi alimentum in carne. fantasma est cum
sit quod sensibile sensitiua iteriori in quantum est in
stans intellectus agentis cooperatur ad candum spiritus

E intelligibile in intellectu postquam per sua absolu
ta virtute facere non possit. Cum & hec positio sit
posita & sit ad honorem sacre & ad firmandum il
lud quod tenet de actioe ignis eterni & purgato
rij. vel quod sit realis & tenenda. **C** Alii dicunt quod sa
cra non est gratie efficiens causa principalis nec instans.
nec aliqua dispositione efficit in anima: sed
pro tanto dicitur sacramentum nouum. l. efficere
gratias: quia ex institutione diuina semper diuina vir

F tus i digne suscipiuntur ea efficit ea. per tanto er
go dicit perferre gratias: quia semper habet percomitatem
virtute diuinam gratias perferret. **C** Quia opinione
munuit per auctoritates & rationes. Dicit. n. aug.
xv. de ci. c. 7. quod spiritus operatur intrinsecus ut valeat
aliquid medicina quam adhibet extrinsecus. **C** Ad hoc
est facit auctoritas ber. expositio ad hanc premissam alle
gata. **C** Per rationem est sic arguit. si sacra tamquam
instans gratias efficeret: vel disponere ad gratias: eis
esset aliquid virtus: per quam hoc facerent. aut ergo
corporalis aut spiritualis. non corporalis: quia deus cor
poralis non potest primum esse principium agendi in
animas. nec spiritualis: quia spiritualis virtus non est imedia
te in corporali subiecto. ergo in eis nulla virtus est
per quam possint et tamquam instans efficere gratias vel
in anima disponere ad ea. **C** Preterea. si efficeret
in anima aliquid disponere: aut hoc esset creatio: aut
educendo ea de potentia aie. non primo modo: quia
creatio non potest esse a creatura: nec sicut ab age
te principalis: nec sicut ab instans. alii. n. pba
bilitate habet error dicentium quod prima itellia crea
ta alia creassit in virtute eade prime. nec secundo modo
quia in baptismo non sit dispositio in anima ad recipie
ndum gratias nisi character: qui tamen non educit de pote
tia aie: sed creat: vnde i anima deus operatur primum.

C Preterea cum panis transubstantiatur in corpus christi non vel aliquid
probabilitas quod aliquid disponere faciat i pane
ad illam transubstantiationem. nulla. n. dispositio i pane ad
illam transubstantiationem requiritur. ergo sicut illa
sacra: quod eestia persistit i usu: nulla per aliquid virtu
te: qui sit in eis: faciunt in anima disponere ad gratias.

C Qui vult tenere istam opinionem: que mi
hi videtur intelligibilior: potest dicere ad primum
in oppositum quod sacra per tanto dicit gratias pertinere
quia semper collatio gratie percomitatur susceptionem
eorum in instanti completionis sue: nisi fuerint impe
dimenta ex parte suscipientium. **C** Ad secundum dicit quod
sacra dicit perferre gratias ex vi sacri: non quia per aliquid
virtute: qui sit in eis ipsas efficiat sine principalis
sive instans: sed quia in ipso susceptione diuina
virtus ex inmutabili eius ordinatione spiritali assi
stit in anima debito modo suscipientis: efficiendo gratias
per sacra suscepta: quia ad aie curationem fuerunt
instituta. non sic autem potest dici de sacris veteris. l.

C Ex dictis per solutio ad tertium.

C Qui vult tenere primam opi. potest dicere ad
primum & ea: quod ille similitudines: quas ponit ber.
intelligi debet in significando: non in modo cau
sandi. **C** Ad secundum dicit quod effectus est nobiliori modo
in sua causa equoca: loquendo de causa principali: non
de instans. non. n. o. causam instans: sive sit instans
eade vniuocae sive equocae: esse nobilioris suo
effectui: sacra autem non sunt nisi eade efficientes
instans aliter disponere ad gratiam. & quia sunt instans

Distinctionis

Prime

Ab ead equoce. id est per reductionem et ead dicitur equo-
ce: et voco per eas principales eas equoca: non quia
non sit vera causa: sicut homo pictus dicitur homo equoce:
vel sicut stella dicitur canis. sed quia ipsa et eius effe-
ctus non vnuocant in aliquo vno. **Ad** tertium
dicitur quod solus deus per seipsum illuminat animas effecti-
ue sicut principalis causa. sed dispositiue et illumi-
nat eas per alios a se tanquam per istas operas in virtute
accepta ab ipso principali mouente. **Ad. iii.**

Tertio querit utrum a passione christi sit
in sacramentis virtus seu efficacia
Et videtur quod non. quia passio christi transit et effi-
cacia sacrorum manet. sed sicut dicit augustinus. 6. me-
ta. c. 2. **Unaqueque** causa est cum suo effectu. ergo in sa-
cramentis non est virtus seu efficacia a passione christi.
Et si esset in eis virtus a passione christi. aut esset
inquantum credita. aut inquantum credita et exhi-
bita. **Ad** primo modo. quia tunc sacra vel. habu-
isset virtutem iustificandi ex vi sacri. Nec scdo modo
quia baptismus et eucharistia fuerunt instituta ante
passionem christi: et a sua institutione habuerunt virtutem gratiarum
perferendi. ergo in sacris non est virtus a passione christi.

Contra. glo. super illud ad rom. 5. Qui est
forma futurus. Sicut ex latere illius dormiens
assumpta est costa: unde formata est eua. sic ex istius
latere pluerunt sacra. scilicet aqua ablutionis
et sanguis redemptionis per que saluat ecclesia.
Et sic augustinus. de ciui. c. 26. loquens de ho-
stia: quod fuit in latere arche dicit. Profecto il-
lud est vulnus quod latere crucifixi lancea perforatum est
ac digne ad illius venientes ingrediantur. quia inde
sacra manauerunt: quibus credentes nutriantur.

Respondetur quod in istis duplex est virtus. una quod persequitur
magis eius et forma absolute: et hec inest ei ex
sua perfectione. et sic virtus securis est a fabro. alia quod
non inest ei nisi dum agens eo utitur. et hec inest ei
a mouente: et sic virtus securis est a carpentatore.
Cum ergo sacra sint instituta diuine misericordie:
non tamen in eis est virtus quod habent ex sua perfectione: eu-
tusmodi est virtus lauandi in aqua: sed alia quod eis ipsis
inimodo duntaxat sunt in usu: hoc est duntaxat diuina
misericordia eis utitur actu. et hoc non est in eis
absolute nec ex sua naturali perfectione: sed a diuina
virtute mouente. Quando de virtute primo modo dic-
ta.

Ad primo modo dicta est in eis a passione christi sicut a
causa meritoria. et ab ipso christo inquantum est deus.
sicut a causa effectiua. a quo. non est effectus institui
ab illo est institui virtus scdo modo dicta: sicut a car-
pentatore est scissio facta per securum. et virtus
securis que sibi non conuenit nisi dum est in usu.
effectus autem curationis anime quod est per sacra. ut
per quedam instituta diuine misericordie est a christi
passione ut a causa meritoria: et a deo et a causa

effectiua. ut in tertio li. ostensum est. quia assistit ista
scda virtus non est in instituto nisi aliquo modo
permanet vel coniungat illi a quo virtus deriuatur.
id est in ministrando sacra: requiritur fides ecclesie
in christi passione: quod ipsa sacra aliquo modo permanet
vel coniungant ipsi passioni: perfectione quod est perfectionem
explicitam vel implicitam. vel per intentionem in
spiali vel in generali.

Ad primo in oppositu dicitur. quod tamen sacra non sunt
sicut cum passione christi realiter: tamen sunt in perfectionem per fide
ecclesie quod ad passionem christi sacra refert. **Ad**
secundum dicitur. quod baptismus completam virtutem suam
habet a passione christi ut a causa meritoria: inquantum
credita et exhibita: a sua tamen institutione: quod fuit
ante passionem: habuit aliquam virtutem a pas-
sione christi ut a causa meritoria de prope futuro
ra et expectata: et aliquo modo iam quasi impleta
per penalitates quas per nobis christus assumpsit
rat. unde baptismus ante christi mortem virtutem habebat
remittendi originale peccatum. et perferendi gratias: sed
non tanta sicut post eius mortem. **Ad. iii.**

Quarto queritur utrum virtutum et sa-
cramentorum sit eadem gratia. Et
videtur quod non. **Dauid.** li. 3. c. 15. dicit. quod quo-
rum natura eadem: horum actio eadem est. ergo quo-
rum actio non est eadem: natura non est eadem. sed gratia
virtutum et sacrorum non est eadem actio: quia gratia vir-
tutum habilitat ad bene operandum. gratia sacrorum
sanat. sed non est eadem gratia. **Et** in statu inoce-
tie erat necessaria gratia virtutum. non autem gratia sacrorum.
ostendit. et. n. quod in illo statu non fuerunt instituta aliquid
sacra. sed non est eadem gratia utroque.

Contra. philosophus. io. metaphisice. Non
pertingit plurimum tria esse. sed vni et eadem per totum
mortali tria est gratia virtutum et sacrorum. sed non
sunt diuersae gratiae. **Et** per eadem virtutem acced-
dit mobile ad terminum ad quem: et recedit a
termino a quo: sed per gratiam virtutum mouetur anima
ad bonum: et per gratiam sacrorum recedit a malo. sa-
nari. non est recedere a malo infirmitatis. sed ea-
dem est gratia sacrorum et virtutum.

Respondetur dicitur. quod siue gratia sit realiter: id est quod ea-
ritas siue non. dico quod eadem est per essentiam gratia sa-
crorum et virtutum: differens sed ratione per proportionem di-
uersarum ad effectum. quia gratia inquantum per sacra perferit
directe et immediate ordinat ad sanandum animas a
morbo peccati. vel ad sanitatem augendam: gratia autem
virtutum. id est gratia inquantum ab ea sunt virtutes: seu inquantum
tamen est forma virtutum directe et immediate ordinat
ad bonum operandum. et quia potentia non potest bene ope-
rari nisi fuerit sana. id est etiam gratia virtutum ex causa
quantum respicit ad sanationem si perest in ea infir-
mitas aliquid. et quia etiam sanatio anime disponit
potentias ad bonum operandum. id est gratia quod perferit in se

etis ex psequenti ordinat ad bonā opationē.

¶ Ad p̄mum in oppositum dicendū q̄ ea-
dē est actio vtriusq; ḡf̄: vt ostēsus est: q̄uis
ad eā sub alia rōne ordinat vna ḡfa q̄ alia.

¶ Ad 2^m dōm. q̄ in statu innocentie erat ne-
cessaria ḡfa sac̄oz: n̄ tñ inq̄tū p̄fert p̄ sac̄a
nec inq̄tū ordiat ad sanādū: s̄ ad bñ opādū

¶ Ad p̄mū in oppositū dōz q̄ q̄uis caritas
sit fide nobilior. tñ q̄z fides ē fundamentū: ⁊
hō p̄mo p̄ eā eleuat supra suā facultatē natu-
ralē. iō sibi magis p̄cessa ē illa pro gatiua q̄
caritati. ⁊ ē vt facili⁹ inueniret remediū pro
puulo. q̄z plures fide h̄nt q̄z caritatē. ¶ Ad
scōz dōm q̄ nō valet. p̄mior. n. ē deus ad mi-
serādū q̄ ad p̄dēnandū. ⁊ etiā q̄ mor⁹ fidei
subueniebat puulo nō p̄ fuit p̄pationē ad cre-
dētē: s̄ ad obiectū qd ē salutis p̄ncipalis cā.
obiectū aut infidelitatis efficere nō pōt nec
dānationē nec salutē: qm̄ infidelitas ē respe-
ctu ob̄ti creati: vt euz aliq̄s idolatra credit
in idolū. qm̄ aut ē respectu dei: vt cū aliquis
credit in deo vnitatē nō trinitatē: sicut per
hoc bonitas obiecti nō ledit. ita nō vult de-
us q̄ p̄ talē motū alicui alij p̄iudicet q̄ p̄po
subiecto.

¶ Ad scōz dōz. q̄ nō plus p̄cludit nisi q̄ rea-
liter ē eadē ḡfa p̄ eētis. directē tñ ⁊ imedia-
te ordinari ad recessum a termino a quo: et
ad accessum ad terminum ad quē pōt eē cā
dīe s̄m rōnē.

Articulus.

V.

Consequenter querit de

5°

p̄ncipa-

li. Et circa hoc querit q̄tuor
¶ P̄rio vtz in paruulis in. l.
nature purgaret origiale pec-
catū p̄ fidē parentū. ¶ Secdo
vtrū sufficiebat ad hoc fides
informis. ¶ Tertio vtrū fides sine aliq̄ signo
exteriori. ¶ Quarto q̄ ⁊ quot fuerit sac̄a i
le. nature ⁊ a q̄z ⁊ q̄z nō fuerit instituta.
⁊ si erat adult⁹ necessaria ad salutē. Qd. I.

¶ Primo

ostendo q̄ in paruulis in. l. na-
ture nō purgabaf origiale pec-
catū per fidē parētū: q̄z sicut dicit ap̄s p̄me
ad cor. 13. maior est caritas q̄ fides. s̄ p̄ cari-
tatē vni⁹ nō purgabaf peccatū alteri⁹. ergo
nec p̄ fidē. ¶ Itē fili⁹ nō dānabaf p̄ parētū
infiditātē. ergo v̄f q̄ nec saluabaf p̄ eoz fidē.
¶ Cōtra. gre. li. 4. moza. cito post p̄ncipiū.
⁊ habet de p̄sēra. di. 4. q̄ apud nos. ⁊ reci-
tat maḡ in l̄sa hui⁹ di. c. v. Qd ap̄d nos va-
let aqua baptisim: hoc egit apud veteres p̄
paruulis sola fides.

¶ R̄ndeō. p̄ctm̄ originale ē in paruulo: nō
ex actiōe p̄pā s̄ ex aliena. rōnabile ergo su-
it vt ei possit subuenire fides aliena s̄ origi-
nale p̄ctm̄: q̄ nō h̄z vsq; li. ar. cū nō sibi possit
fides p̄pā subuenire. ⁊ iō cōcedēdū ē q̄ in
paruulis in. l. nature debebat origiale p̄ctm̄
nō tñ p̄ fidē parētū carnaliū. s̄ ē q̄cūq; alioz
dirigētū fidē xpi implicatā vel explici-
tā ad paruuli salutē: q̄ q̄uis p̄ctm̄ originale
nō sit actum nec p̄ctū p̄ actuz p̄pū subiecti
tñ p̄bit per actū generatiue nature infecte
p̄ malū actū p̄m̄ parētis. Et q̄z dirigēs suaz
fidē ad salutē paruuli ei subueniebat p̄ mo-

dā meriti de p̄gruo. ⁊ meriti p̄prie loquen-
do in actu p̄sistit. iō nō sufficiebat ad remit-
tendū originale p̄ctm̄ fidei habit⁹. s̄z req̄re-
bat ad hoc fidei act⁹. ⁊ q̄z directio act⁹ fidei
ad paruulū ē p̄ intentionē: iō req̄rebat intētio
applicās illū actū ad paruuli mūdationem.

¶ Ad p̄mū in oppositū dōz q̄ q̄uis caritas
sit fide nobilior. tñ q̄z fides ē fundamentū: ⁊
hō p̄mo p̄ eā eleuat supra suā facultatē natu-
ralē. iō sibi magis p̄cessa ē illa pro gatiua q̄
caritati. ⁊ ē vt facili⁹ inueniret remediū pro
puulo. q̄z plures fide h̄nt q̄z caritatē. ¶ Ad
scōz dōm q̄ nō valet. p̄mior. n. ē deus ad mi-
serādū q̄ ad p̄dēnandū. ⁊ etiā q̄ mor⁹ fidei
subueniebat puulo nō p̄ fuit p̄pationē ad cre-
dētē: s̄ ad obiectū qd ē salutis p̄ncipalis cā.
obiectū aut infidelitatis efficere nō pōt nec
dānationē nec salutē: qm̄ infidelitas ē respe-
ctu ob̄ti creati: vt euz aliq̄s idolatra credit
in idolū. qm̄ aut ē respectu dei: vt cū aliquis
credit in deo vnitatē nō trinitatē: sicut per
hoc bonitas obiecti nō ledit. ita nō vult de-
us q̄ p̄ talē motū alicui alij p̄iudicet q̄ p̄po
subiecto.

Questio.

II.

Secundo querit vtz in paruulis in. l. na-
ture sufficiebat ad purgādū
originale p̄ctm̄ fides isormis parentū. Et vt
q̄ non. plus. n. valet fides p̄prio subiecto q̄
alieno. S̄z mor⁹ fidei isormis nō pōt iusti-
ficare p̄pū subiectū. s̄ m̄lto min⁹ fides isor-
mis parētū poterit iustificaf puulū. ¶ Itē
fides parētū iustificabat paruulū p̄ modum
meriti: s̄z fides isormis semp fuit inefficax ad
merendum. s̄ fides isormis parentuz nunq̄
potuit iustificare paruulum.

¶ Contra. certa s̄ p̄ctm̄ debēt eē remedia. s̄
nullus ē certus vtz formata fide habeat: q̄z
vt d̄ eccles. 9. Nemo scit vtz odio vel amo-
re dignus sit. ergo ad delēdū originale p̄ctm̄
i puul⁹ nō req̄rebat i parētib⁹ fides formata.
¶ R̄ndeō q̄ fides p̄paraf ad obiectū ⁊ ad
subiectū. ex p̄ma p̄paratiōe nō ē in fide isor-
mitas: s̄ ex scōa. nō. n. ē sua isormitas ex p̄-
te obiecti: s̄ ex p̄te subiecti. fides aut parētū
puulis subueniebat p̄ p̄pationē ad obiectū
quod ē salutis cā: nō ex sui p̄pationē ad subie-
ctū. ⁊ iō ad purgādū in puulis origiale pec-
catū fides isormis parētū sufficiebat maxie
cū illū effectū nō haberet p̄ modū meriti de
condigno sed de congruo.

¶ Ad p̄mū in oppositū. cū d̄ q̄ plus valz
fides subiecto p̄prio q̄ alieno ⁊ c. dico. q̄ ve-
rū ē ceteris parib⁹: s̄z plus req̄rit ad purgā-
dū p̄ctm̄ actuale mortale cū factū sit volūta

Distinctionis

Ite ppria: q̄ ad purgadiū originalis: q̄d p̄ctuz ē ex actiōe aliena. in subiecto aut̄ fidei infor- mis semp ē mortale p̄ctū actuale. nō q̄ sem p sit act⁹ peccadi. s; q̄ cātū ē p. ppe voluntatē actū. ¶ Ad scdm dōz q̄ q̄uis fides iformis sit inefficax ad merēdū de p̄digno. nō tñ est inefficax ad merēdū de p̄gruo: maxie remu- sionē originalis p̄cti: que facilius obtinet q̄ remissio actualis.

II. Querit̄ vtz i. l. nature sufficiebat ad purgadiū in puulis origiale p̄ctū fides sine aliquo signo exteriori. Et vñ q̄ nō. si solus iterior mot⁹ fidei sufficisset: cū ita potuiss; eē resp̄cū puuli nōduz nati sicut respectu nati: potuissent p̄ fidē parētū puuli in vtero m̄fis purgari a p̄ctō origiali. q̄d sal- lūz ē. ¶ Itē si sola fides sine exteriori signo sufficisset: puuli nati de parētib⁹ fidelib⁹ nun- q̄ remedio p̄ origiale carere potuissent. cū

B ergo multi mō de parētib⁹ fidelib⁹ nati mo- riant̄ anteq̄ illud habeāt remediū: melioris p̄ditōis fuissent paruuli in. l. nature q̄ in. l. euāgelica: q̄d fallūz ē.

C Contra. gre. ius. mora. 7 hñ i lsa hui⁹ di. c. v. dicit. q̄ p puulis sufficiebat sola fides.

C Ad istā qōnē dicit̄ aliq̄ q̄ cū motu fidei iteriori req̄rebat exteri⁹ signū ad p̄stēdū fi- dē exteri⁹. cū. n. i. l. euāgelica sp̄ req̄rat aliq̄d exteri⁹ signū de. l. cōi ad deletionē origialis in puulo. 7 req̄rebat ē in. l. scripta: vñ q̄ sibi req̄reret̄ i. l. nature. ¶ S; hec opinio exp̄sse ē p̄ auctoritates gre. allegatā in opponēdo.

C Alia ē opi. cōior 7 dicit̄ gre. p̄sona. i. q̄ suf- ficiebat iterior mot⁹ fidei p̄ itēdōz direct⁹ ad salutē puuli sine aliq̄ exteriori signo: cū n̄ i- ueniat ad purgatoz origial⁹ p̄cti p̄ceptū fuis- se aliq̄d signū exteri⁹ adhiberi. ¶ Et fm̄ hāc opi. opz concedere q̄ ille mot⁹ fidei iterior subueniebat puul⁹ nō p̄ modū sacri: s; p̄ mo- dū meriti p̄grui: cui⁹ iussufficiētā semp de⁹ ex sua benignitate supplebat. ¶ Ad p̄mū i op- positū dicit̄ aliq̄ q̄ puul⁹ dū ē i vtero m̄fis adhuc ē q̄li vna caro cū m̄se pp̄ p̄tinuatiōez ei⁹ ad eā. 7 iō q̄ adhuc sepat⁹ n̄ ē ab ifectōis sue radice: quā i v̄tre m̄fis p̄rit: iō nūq̄ d. l. cōi potuit puul⁹ i vtero m̄fis regnari. ¶ S; rō pap̄ vñ valere vt oñdē iferi⁹. di. 4. q. 3. ar- ticuli sc̄bi. in solutiōe argumēti p̄mi.

C Et iō aliq̄ dicit̄ q̄ aut p̄ fidē parētū pote- rāt regnari i v̄teris m̄fis. aut si nō: dicit̄ q̄ hui⁹ rō ē: q̄ de⁹ nō ordiauit vt p̄ parētū fidē in v̄teris m̄fis regnarent: q̄d fuit p̄gruū pp̄ iūpfecōnē itat⁹. i. l. nature: quē non decebat n̄te efficacie 7 p̄fectōis remediū. ¶ Ad i.

Prime

dōz q̄ nō fuissent tūc puuli melioris p̄ditōis q̄ mō. q̄ q̄uis mō nō ita in p̄mptu sit reme- diū sicut tūc. tñ remediū p̄fecti⁹ ē. ¶ An 7 puu- li mō cū a p̄ctō origiali purgāt maiorē gfaz recipiūt q̄ recipiet̄ in. l. nature. 7 p̄pica nō sufficiebat nasci de fidelib⁹ parētib⁹ ad dele- tionē origialis p̄cti. s; oportebat q̄ aliq̄s p̄ itētiōē dirigeret actū fidei ad salutē puuli eo mō q̄ sup̄ dictū ē.

II. Querit̄ q̄ 7 q̄t fuerūt sacra i. l. natu- re 7 a q̄. 7 q̄i 7 q̄io fuerūt insti- tuta. 7 si erāt adultis ad salutē necessaria.

Quarto ¶ Rūdeo q̄ si sacra dicāt sc̄sibilia signa: a deo tpe. i. l. nature: 7 nō an̄ instituta: ad signifi- cādūz rē sacra p̄ hoīes ministrāda: 7 ab eis frēq̄ntāda. sic dico q̄ i. l. nature nō fuerūt ni- si tria sacra. i. decime: sacrificia: 7 oblatiōes: que tangit hugo. p̄mo li. de sacra. parte. xi. c. 3. ¶ Matrimoniu. n. quāuis fuerit in. l. nature: nō tñ tūc p̄mo fuit institutū: nisi inquantum est i remediū p̄cupiscētie. in statu. n. inocētie fuerat p̄mo institutū inquantū erat in officiū vt habet ge. 2. Quāuis i. l. nature fuerūt ōtu- tes penitentie: nō tñ. pp̄te loquēdo fuit p̄nie sacm: vt patebit cum agei inferius de p̄nia.

Quāuis etiā in. l. nature fuerit sacerdotiuz nō tñ p̄pe fuit ibi ordis sacz. i. 3. n. fuerit po- testas ordiata a deo ad offerēdū aliq̄d in si- gnificatiōe rei sacre: tñ erat distincta a secula- ri p̄tate. vñ vt hñ gen. 14. ¶ Melchisedech rex salem sacerdos erat dei sumi vbi dicit glo. q̄ aiunt hebrei omnes p̄mogenitos a noe vsq̄ ad aaron p̄t̄ifices fuissē. dicit̄ etiā glo. sup̄ illud ge. 27. ¶ Gestibus esau valde bonis q̄ tradunt hebrei p̄mogenitos s̄ctos officio sacerdoti: 7 habuisse v̄stimētū sacerdotale: quo induti victimas offerebat̄ anteq̄ aaron eligeretur in sacerdotem. ¶ Nō inuenit̄ etiā q̄ de dñi mandato ad hoc p̄secrarēt per ali- q̄d sensibile signū. Quāuis etiā circūcisio in- stituta fuerit an̄ legē scriptā: tñ magis p̄tine- bat ad sacra. i. l. scripte q̄. i. l. nature: inq̄tuz fuit q̄dā dispositio ad suscipiendū. i. l. scriptā: 7 ad distinctōez ppli: cui lex erat dāda. vñ hug. li. d. sacra. pte. 14. c. 3. ¶ Per sacra circūcisiois sc̄ā ē q̄dā p̄patio ad suscipiēdūz legē. Et. j. eo. c.

Antiqu⁹ ille ppl⁹ p̄mū p̄ circūcisioez signifi- cat⁹ ē: postea p̄. l. i. format⁹. ¶ Actio ē lapidis quem vixit Jacob: de quo hñ gen. 28. q̄uis fuerit in tpe. i. l. nature: 7 fuerit figura p̄secrati- onis altaris vel ecclie: nō tñ fuit sacz mō su- per⁹ dō. et i. 3. p̄babile sit q̄ iacob illd fecerit inspiratiōe diuina: nō tñ de⁹ hoc instituit p̄ illo tpe hoib⁹ obsuādū 7 frēq̄ntādū. Quāuis ē

h. disunū baptismū figurauerit s. s. m. deca
ti pe. pma canōica. s. c. 3. Et dān. li. 4. c. 1. nō
d. numerari inter sacra. l. nature accipiendo
sacra mō super dicto. q. q. n. significane
re re sacram: nō tñ fuit a deo institutū tanq
p hoies mīstrādū z ab eis frequētādū. Imo
latio etiā arietis p ilacōe qua gen. 22. q. uis
inolationē xpi significauerit. tñ loquēdo de
facto mō pdicto: sacra mō fuit. q. z tñ deo in
spirante factū fuit ad significādū re sacrā: tñ
tñc de? nō instituit q. extūc hoies sic facerēt z
frequētaret. Oblatio ē pmitiaz sub oblatio
nib? p pēsa ē. Si autē extendat nomē sacri
ad oē signū rei sacre generalr: sic in. l. nature
plura fuerūt sacra q. illa tria supius denoia
ta. quoz p decimationē significabat pctōz
remissio. p sacrificia. carnis mortificatio. per
oblationē boni operis exhibitio. p sacrificia
ē q. p sistent in inolationē aialū: figurabat
xpi futura passio: z significabat q. ille cui of
ferebat dñs erat vite z mort. Predicta autē
sacra a deo fuerūt instituta. An hug. pmo li. d.
sacra. pte. ii. c. 3. Probabile ē hoiem ad hec
exercēda a pñ a deo instructū z eruditū fuis
se. In quo p. z ē q. fuerūt instituta. q. q. i. sta
tim post lapsū: q. d. notat hugo in v. b. ppo
sitis cū dñe a pncipio. Modus ē q. d. de illa i
stituit fuit inspirādo hoib? q. in sacris talib? se
exercerēt. An hugo vbi prius. Coniūcim? q.
de hoies a pncipio ad hec exercēda p silio
erudit. Adultis autē pdicta sacramenta
necessaria fuerūt aliquo mō: z aliquo modo
nō. sicut. n. mō nō ē nobis necessaria ad salu
tē nre fidei p fessio in aliquo signo sensibili
p quolibz tpe z in quolibz casu. necessariū
tñ ē loco z tpe: sic dico aliq mō a fili. q. non
erat de necessitate ad salutē in. l. ve. q. hoies
exercitaret se in aliqb? sacris: quāuis eēt eis
exercitatio vtilis z meritoria. vñ hugo pmo
li. de sacra. pte. ii. c. 3. Neq. n. estimādū ē il
la pma naturalis. l. sacra siue decimas siue sa
crificia siue oblatiōes ita hoī ex necessitate
idē: vt q. ea nō execut? fuisset reatū pñari
cātiōis incurreret: quēadmodū ille q. fidei co
leret meritū deuotiōis sue inueniret. vñ cū ali
quod pdictoz sacroz in remissioē originalis
pcti siue p paruulo siue p adulto adhibeba
tur: nō ill? sacri vñtute: sed fidei a pctō mūda
bant. tñ loco z tpe erat eis necessariū ad salu
tem suā fidē in aliqb? signis sensibilib? exte
rius pñteri. z sic pōt intelligi vñb gre. q. d. addu
cit magi in lsa. Predicta autē p fessio fiebat
p oblatiōes sacrificia z decatiōes. q. p obla
tiōes significabat de? oīz creator. p sacri

ficia redēptoz. p decatiōes remuneratoz. In
hoc. n. q. hō sibi retinebat nouē ptes z deci
mā: q. pfectiones significat: offerebat deo: si
gnificabat in se impfectionē eē z i deo pfe
ctionē. z pfectionē a deo expectari debere.

Articulus.

VI.

Consequēter querit de sexto pñ
pali. z circa hoc qñt qñoz.
Primo vtz pueniēs fue
rit circūcisionis institutio.
Secdo vtrū pueniēs fuerit
modi celebrande circūcisionis ordinatio.
Tertio vtz suscipiēti circūcisionē pferret
graz circūcisio. Quarto vtz pueniēs fue
rit circūcisionis cessatio seu cūatio. 26. 1.

Primo oñdo q. nō fuerit pueniēs circū
cisionis institutio. q. vt tactū ē li.
2. pctō originali nō debet pena sensibilis. s.
in circūcisioē ē pena sensibilis. s. nō fuit pue
niēs institui remediū p originale q. d. hiet
annexa sensibilē penā. Tē qñto medicina
ē faciliōz tāto ē melior. s. faciliōz erat medi
cina in. l. nature p pctiū originale q. circū
cisio. s. melior. nō fuit s. pueniēs circūcisionē
institui remediū dimissio.

Cōtra. ge. 17. Deus instituit circūcisionē
s. oīs institutio facta a deo pueniēs ē. s. pue
niēs fuit circūcisionis institutio.

Rūdeo q. pueniēs fuit institutio circūci
sionis rōne morbi: q. quē instituta fuit circū
cisio. z rōne tps: in quo instituta fuit. z rōne
psone cui p dāta fuit. morbus. n. q. quē insti
tuta fuit circūcisio erat pctiū origiale q. d. ex
presse repñtabat circūcisio. z qñ ad cām et
pcessū z effectū. Cōtra. pñ. n. peccatū. origi
nale p ppagationē libidinofaz: quā cām cir
cuncisio repñtabat rōne mēbri i quo fiebat:
q. d. deseruit vñtuti generatiue. Processus at
fuit circularis: q. p psona corripit nām: de
ide nā psonā: quē pcessū repñtabat circū
cisio p circularē pelliculē incisionē. Effectus
ē supabūdātia pcupiscētie quā repñtabat su
perfluitas pellis que remouebat p circūcisio
nē. Et q. illa pellis ab illo mēbro sepabat. iō
nō tñ cā z pcessus z effect? originalis pcti:
sed etiā ei? deletio p circūcisionē significa
bat. Et ē institutio rōe tps pueniēs fuit. erat
enī qdā dispō ad suscipiēdū. l. ad distingūē
dū pplz. cui dāda erat lex ab alijs populis. z
iō aqñ lex daret debuit institui. Fuit et insti
tuta ad significādū pplm z ab alijs populis
distingūēdū: q. eēt deo ppli peculiaris z suo
cultu spāliter mācipādus. z iō cōueniēs fuit

Distinctionis

ut institueret tpe abrae. q spalius post dilu-
uiū se diuio cultui micipauit. vñ exiit d ter-
ra sua z de cognatiōe: vt se ab infidelib⁹ sepa-
rare: vt habet ge. 12. a quo erat descēsurus.
ppls q. l. scripta erat suscepturus. z de cuius
genere nasciturus erat sanct⁹ scōp. Ex p̄di-
ctis pz q pueniēt⁹ fuit dari circuncisionem
abrae q alij p̄sone. qz nō instituebat circun-
cisio p se nisi p p̄p̄o q. l. erat susceptur⁹. z di-
uio cultui spali micipadus: cur p̄m⁹ pz se nō
tabit z spali ab infidelib⁹ distinguēs z sepans
fuit abrae d q d̄ ad ro. 4. Signū accepit
circūcisiois signaculū iusticie fidei q ē i p̄pu-
tio: vt sit p̄f oīs credētū. p accēs tñ valuit
nisi alij q̄tū trāstulerit se nisi ad ritū cor.
Ad p̄mū in oppositū cuz d̄ q peccato
originali nō debet pena sensibilis z c. dico q
nō ē vez de pena tpali q ē vtilis ad salutem
sed de eterna q ad salutē est inutilis. Ad
scd̄z cū d̄ q quāto medicina ē facili⁹ tāto
melior z c. dico. q vez ē ceteris parib⁹. q̄nis
autē medicina in l. nature ē originale esset faci-
li⁹ circūcisio: nō tñ ita distictē notificabat
p̄ditōes illi⁹ morbi sic circūcisio. vñ q̄nis cir-
cūcisio fuerit difficili⁹: tñ fuit vtilior. Dō. 11.
q̄nt vtz pueniēs fuerit modi
2 **Secundo** celebrandi circūcisionē ordi-
natio. z vñ q nō. qz vt h̄ ioseph. 5. ppls q nat⁹
est in deserto p. 40. ānos in itinere latissime
solitudinis incircūcisus fuit: z postea circūcisus
fuit a ioseph in galgala. sed illa dilatio circū-
cisiois nō legit eis imputata fuisse i p̄cti. 8. nō
fuit pueniēs ordinatio q fieret circūcisio die
8. qz trāsgressio pueniētis ordinatiōis p̄cti
est. Itē in institutiōe circūcisiois nō man-
dauit dñs eā fieri cū aliquo determinato in-
strumēto. q̄ ordinatio modi celebrādi circū-
cisionē cū cultro lapideo nō fuit pueniēs. s̄
magis vñ fuisse adinuentio.
Cōtra. modū celebrādi circūcisionē q̄tū
ad membz z q̄tū ad diē de⁹ ordinauit. vt h̄
ge. 7. vt h̄ ioseph. 5. ait dñs ad ioseph. Fac
tibi cultros lapideos z circūcide 2. filios
israel. cū q̄ qd ordinat a deo sit cōueniēs:
pueniēs fuit modus celebrādi circūcisionē.
z q̄tū ad membz. z q̄tū ad diē. q̄tū ad istz
Cōtra. q pueniēs fuit ordinatio modi
celebrādi circūcisioē. pueniēs. n. fuit q ce-
lebraret in membro deferuienti generatiue.
vt pz p rōnes dictas in p̄cedēti qōne. z etiā
in signū debilitatiōis p̄cupiscētie z in dete-
statiōem sacroꝝ veneris z papi. i qb⁹ illa ps
corpio honorabat. P̄conueniēter etiā fuit
ordinatū vt fieret diē 8. qz ante puer erat ni-

Prime

mis tenellus. z ex hoc nimis grauitē ledi
potuisset. Ac autē parentes: qz amor p̄ pec-
sum t̄pis crescit ad filios: subtraherent filios
circūcisioi p̄patientes eis pp acamen dolo-
ris. qd erat in circūcisioe noluit de⁹ q vltra
diē. 8. differret nisi dispētiue z i casu neces-
sitatis. Fuit et ad hoc rō mystica quā tāgit
hu. 1. p. li. de sacris. pte. 12. c. 2. dicens. Dte-
narius in sacra scriptura aliq̄ tēpus resur-
rectionis significat: qd post p̄ntez: que septē
diebus currit vitā: sequit. aliq̄ tēpus gfe in
q̄ q̄li post sabbatū legis. eterna bona deo ser-
uētib⁹. p̄mittit. Adhērito igit circūcisio iusta
est fieri octaua diē: vt oñderet q in tpe gfe
corda circūcidenda erāt p emūdatiōes im-
quitatis: z in tpe resurrectionis cor̄pora per
d̄positionem corruptionis. z hanc rōnes sen-
tētiā vñ tāgere magis in lfa. Eā autē fieri cū
cultro petriño necessariū nō fuit neqz q̄tū
ad obligatiōem p̄cepti. neqz q̄tū ad effica-
ciā sacri: nisi aliq̄ in casu spali ad signifi-
candum q p petrā xpm oīs abscinderet ab
electis corruptio. vt. n. dicit hu. 1. li. d sacris
pte. 12. c. 2. Tullius de petra fact⁹ xps signi-
ficabat: de quo dicit apostolus p̄ ad cor. 10.
Petra erat christus.
Ad p̄m in oppo. d̄. q cū illis q̄s circū-
cidit ioseph in galgala fuit dispētiū i p̄p̄a-
tiōe diuia duplici de eā: vt nō teneret circū-
cidi in deserto. s. qz vt habet numeroz. 9. qñ
nubes eleuabat de tabernaculo debebāt. p̄-
cisci: z qz nō p̄sciebāt futurā elenatiōē nu-
bis: z nō potuissent sine nūio grauamē. p̄-
cisci: qñ de nouo essent circūcisus. iō dispētiū
fuit cū eis vt nō tenerent circūcidi in d̄serto:
z etiā qz dum erāt in deserto: in quo alij non
habitabant cū eis: sufficiēter erāt ab alijs po-
pulis distincti. Ad autē dictū ē dilatiōē cir-
cuncionis nō fuisse eis imputatā in p̄cti re-
ferendū ē ad illos q hoc ex. l. cōtēptū nō se-
cerunt sicut accipi pōt ex glo. Aug. ibidem.
Ex dictis in corpore qōnis pz qd dici de-
beat ad 2. m. Eltruz autē in aliquo casu licet
p̄uenire diē 8. m. z quare mulieres nō circū-
cidebāt in expositiōe littere declarabitur.
Arg. ad partē aliaz p̄pter hoc qd dicit
in allegata auctoritate. circūcide sedo filios
israel. expositiōe idiget. qz hoc non refert ad
eandē personā: sed ad cūdes pplin in quo
quidā erāt circūcisus: z qdā nō: sicut pōt acci-
pi ex glo. ibidem. Dō. 11.
Tertio querit vtrū suscipiēt circūcisio-
nem cōferat circūcisio grām. Et
vñ q nō. Glo. sup illud ad ro. 4. Et signum

recepit circūciſiōis ſignaculū iuſtitie fidei. Et hī in iſa h^o di. c. penul. in circūciſiōe pctā remittebant. ſz nec gfa ad bene operādūm p eā preſtabat nec ſtutes dabant vel angebant. ¶ Itē circūciſiō nō pſerebat niſi qd ſignificabat. ſz nō ſignificabat niſi pctā remiſſionē. ſz ita p eā pctā remittebat q gfa nō pſerebat. ¶ Itē glo. mat. 3°. ſup illud verbū Jo. ad xps. Ego a te debeo baptizari. dicit. i. a peccato originali mundari. ſed Joā. fuerat circūciſus. ergo per circūciſiones peccatum originale non tollebat. ergo nec per eam gratia cōſerebatur. quia gfa ſimul nō poteſt ſtare in anima cū originali peccato. ¶ Contra. magiſter in litera hui^o di. c. 4°. et habet de pſera. di. 4°. Ex quo. Et ſumptuſ eſt ab Aug. li. 1°. de nuptijs et pcupiſcentia ad Elateriū comitē longe aū mediū. ex quo inſtituta ſuit circūciſiō in populo dei ad purgationē valebat magna et parvulis origina- lis veteriſq; peccati. ſicut baptiſmus ex illo cepit valere ad inuatiōes hoīs ex q iſtitut^o ē. ſed p bap^m nō tñ remittit culpa: ſz etiā cō- fert gfa. ſi circūciſiōe gfa pſerebat. ¶ Itē illud qd ē formale in peccato opponit gfe. ſicut puatio habitui. et ſicut tenebra luminē. Sz i poſſibile ē auferri puationē niſi reſtitu- atur habit^o: et tenebra niſi p lumē. ſz p circū- ciſiōne peccatū originale auferitur: qz alias fuiſſet medicina inutilis. ſequit^r ergo q per eam gratia cōſerebatur. ¶ Rūdo q p circūciſiōne nō tñ tollebat peccatū originale. ſz et pſerebat gfa. carac- ter tñ in aia nō imp^onebat. q aut per eam tolleret originale pctā p auctoritatē ad h^o allegatā: et p hoc q ad iſz tollendū fuit a deo ſpāl^r inſtituta. qz tñ vnū pctā mortale ſine alio tolli nō pōt. iō ſi ille q p circūciſiōnem a peccato originali mundabat pmiſe- rat aliq peccata mortalia: ab illis et mūda- batur: nō tñ ſicut mō ſit per baptiſmū: qz illa peccata actualia nō tollebant p circūciſiōne quātū ad penā tēporalē peccato debitā. ſed tñ quātū ad culpam. per baptiſmū aut tol- luntur qd tñ ad vtrūq; ¶ Soluerunt tñ aliq defendere q p eā gfa nō pſerebat. cuius opi- nionis v^o mag^r fuiſſe ſalcē ſz verborū ſuorū apparētū. Pro qua opinione ſic pōt argui ¶ Peccatū originale ē formaliter carētia de- bite iuſtitie originalis ſm ſmāz Anſel. in li. de pcep. vir. nō lōge aū ſinē. ſed de^o poterat diſmittere homini illud debitū niſi pſeren- do ſibi: ſicut creditor pōt remittere ſuo debi- tori debitū niſi aliqd pſerēdo ſibi. ſz p circū-

ciſionem poterat a deo peccatū originale re- mitti abſq; hoc q gfa pſerret. ſed nullus po- nit gfa p circūciſiōne fuiſſe datā niſi pp re- miſſionē originalis. ¶ Sed h^o opinto ē irra- tionabilis. qz aia de imūda nō pōt fieri mūda niſi p aliquā mutationē. nō p mutatiōes dei. ſz p mutationē factā in ea. ſed ſi deus ſi- ne collatiōe alicuius boni remiſiſſet aie de- bitū habēdi originale iuſtitia: p hoc nō fuiſ- ſet aliqua mutatio facta in aia ſecūdiū aliqd abſolutū. ſz nec ſecūduz aliquā relationē. qz in relatiōe nō ē mutatio p ſe et immediate. vt habet. ſ. phi. ſz nō poterat a peccato origina- li mūdari niſi recipiēdo gfa. ¶ D^o ſz q per circūciſiōne cōſerebat gfa gratum ſa- ciēs: qz aliter ſi circūciſus fuiſſet mortuus ſtatim poſt circūciſiōne aut fuiſſet dānat^o ſine omni peccato: quod abſurdū ē: aut ſi- ne gfa dign^o fuiſſet vita eterna. quod et nō pōt. magis tñ per ſe ordiabat^r ad peccatū remiſſionē q ad gfe collationē. ¶ Per eā. n. gfa nō pſerebat ex vi ſacti: niſi qz aliter cō- re nō poterat deletionē originalis peccati. Quod autē nō ipſimeret caracterez niſi in carne rōabile fuit: qz caracter imp^oniſ ad di- ſtinguēdum ſtatūz fidei. ſtat^o autē fidei in il- lo pplo erat quaſi per ſeceſſiōne generis. ¶ pauci. n. aliq q illi qui deſcēderunt de abraā per iſaac et iacob erāt fideles cōparatiue lo- quēdo. et ideo cōueniēt^o erat in illis diſtin- gui ſtatūz fidei per caracterez carnalē q p ſpiritualē. circūciſiōne autē nō imp^oreſſiſſet caracterē in aia pbat per hoc: qz circūciſi- veniētes ad fidē xpi baptizabant. nec tamē duos caracterez dicunt habuiſſe: et tñ cara- cterē in baptiſmo recipiebāt. ¶ Ad p^m in opp^m dōz. q verbum mag^r ad hoc vt habeat veritatē ſic d^o itelligi q circū- ciſiō pmo et p ſe nō ordinabat ad cōſerēdiū gfa: nec per eā ita plene pſerebat ſicut in baptiſmo. ¶ Ad 2^m dicēduz q circūciſiō quibz pmo et exp^oreſſius ſignificaret peccatū originalis deletionē. tñ ex pſiti ſignificabat gfe receptionē ſine qua peccatūz deleri nō poterat. ¶ Ad 3^m dicēduz q per circūciſiōne nō aperiebāt ianna paradifi: et qz clau- ſa fuerat per peccatūz pmoz parētum a q- bus derivatū ē originale pctā. iō illius ta- nue aperitio dicta eſt in illa glo. ab originali peccato mundatio. que aperitio futura erat per xpi paſſionem. ¶ D^o 2° uii.

Quarto querit^r vtr cōueniēs fuerit cir- cūciſiōis ceſſatio ſeu euacua- tio. Et v^o q nō: qz vt habet ge. 17. Data fuit

Distinctio

Prima

In sedus sempiternus. **C** Itē si debuisset cessare cessasset post xpi passionē. cessasset et alta legalia sacra: cuius circuncisio esset pncipali^r sacm iter alia cum pferret gnam: et alia nō: sed vt habet Act. 16°. Paulus circuncidit Thimotheum. Et. 21°. q purificat^r fm. l. i. traui tēplū. purificatio etiā manet vsq nunc. ergo videt q nec circuncisio nec alia sacra legalia cessare debuerunt. **C** Itē pceptū manet quousq sit reuocatū. Sed nō legim^r q de pceptum de obseruatiōe legali reuocauerit: imo q venerit implere. l. Math. 5°. ergo adhuc manet pceptū de obseruatiōe omnium legalium.

C Contra Gal. 5°. Si circuncidamini xpus vobis nihil pderit. **C** Itē Heb. 5°. Trāslato sacerdotio necesse ē vt 2. l. trāslatio fiat. Sz in xpo fuit trāslatus sacerdotiū legale. g. l. vt trāsseri debuit in nouā. 2 si sic. conueniēs fuit circuncisio cessare. **C** Itē Act. 15°. dixit Petr^r cōtra aliquos: q volebant legalia cuius euāgelio debere seruari. Quid tentatis deū iponere iugum sup cervice dī scipulorū: quod neq nos neq ptes nri portare potuim^r. Sed p gnam dñi nri xpi credim^r saluari quemadmodū 2 illi. g° nō tñ circuncisio: sed etiā aliorū legalium cessatio pueniens fuit.

C Ad declarationē hui^r qōnis. Primo de clarādum est qre pueniēs fuit cessatio circūcisiois. **S**ecundo qre cessatio aliorū legalium **T**ertio quo tempore cessauerunt.

C Quātū ad p^m sciendū est q pueniēs fuit circuncisiois cessatio: q sic dicit Apłs. p^a ad Cor. 13°. Cum aut venerit quod pfectū ē euacuabit qd ex pte est: sz baptisim^r est mediū pfectior q circuncisio qptum ad significationē: 2 qptum ad gfe collationē. 2 et qptum ad ampliōrē sui extensionē. significat enī sanationē morbi expressi: 2 pferit gnam abundanti^r. 2 est etiā sacm cōmuni^r: q sibi nō pparat nec seruz nec gentē. **C** Apłs Gal. 3°. Quicunq. n. in xpo baptizati estis xpm iduistis nō est iude^r: neq grec^r. nō est seru^r neq liber: nō. est masculus neq femina. oēs vos vnū estis in xpo xpm. **C** Quātū ad 2^m sciendū q aliorū etiā legalium pueniēs fuit cessatio. 2 ppter eorū significationē 2 imfectionē: 2 humani generis eruditionē pleniorē. Instituta. n. fuerunt ad significandum futurā gnam noui testamenti. q postq aduēt: talis pfiguratio cessare debuit: q nō puenit q res significet futura q pfens est. 2 hęc rōne alio mō tāgit Apostolus ad Heb.

10. cā dī. Ambra hñs. l. bonorū futuroz 2c. Imperfecta etiā erāt: q gnam quā significabāt nō pferbāt. 2 iō eorū obseruatio pueniēter fuit mutata in obseruatiōem sacrorū euāgelice. l. q gnam pferunt: nō tñ significant. **C** Apłs ad Heb. 7°. Reprobatio qdē sit pcedētis mādātū ppter firmitatē ei^r. qz etiā gen^r humanū tpe. l. date par erat erudituz. **C** Apłs p illo tpe paruulus pparabat. Gal. 4°. postea per pcessum tps in aduētū xpi erat plen^r erudituz. 2 tō. l. scripta q fuerat sicut pedagog^r paruulorū. Gal. 3°. mutari debuit in. l. q pueniēs esset statui plen^r erudituz. **C** Apłs Gal. 4°. Nos cū essemus paruuli sub elemētis mundi eram^r seruitētes. at vbi venit plenitudo tps 2c. **C** Quātū ad 3^m sciendū q vsq ad passionē xpi legalia virtutē suā habuerūt 2 fuari debuerunt: sz in pssioē xpi viz suā amiserunt. cui attestat quod dicit Saluator iminēte puncto mortis sue. vt habet Jo. 19. Consumatus ē: tñ post passionē nē an tps diuulgati euāgelij licitū fuit illis q de iudeis puerbant ad fides seruare legalia nō spē ponēdo in eis: sed ad vitanduz scādālū: 2 vt lex cum honore deduceret ad tumuluz: ne qsi ac si semper fuisset mala videret repudiari. post tēpus vō diuulgati euāgelij nulli fuit licitū illa legalia obfuare. **C** Ad p^m in opp^m dō. q circuncisio dī data fuisse in sedus sempiternus rōne rei quā significat: 2 q eis succedit sicut fides pōt dici semp manere rōne vñsōis q sibi succedit in pñā. **C** Ad 2^m dōm. q Paulus circuncidit Thimotheū. 2 purificat^r hz. l. traui tēplū. nō qz tunc circuncisio 2 illa purificatio aliqua vim haberēt: sed hoc fecit ad vitādūz scādālū iudeorū: qd sibi facere licuit: qz nōdū erat euāgelū diuulgatuz. maxie qz Thiothe^r erat de matre iudea. **C** Tituz q simpliciter erat gētilis circuncidēre noluit: vt in circūcisio ne Thimothei oñderet sacra legalia nō tāq sacrilega debere dānari. 2 in hoc q Titum circūcidēre noluit oñderet ea nō tāq necia debere appeti. 2 hec accipi pñt ex sñā glo. sup illud ad Gal. 2°. neq ad hōrā cessimus subiectiōi. Dicēdūz etiā q purificatio remanet: qz sz se est aliqd pueniēs ad cultuz dei p oi tpe. qz satis apte significat deuotionē ad deum: q semp habēda est. **C** Ad 3^m dō. q dñs facto necessitate obseruādū legalia reuocauit: exhibēs illā veritatē quā pus in figura pceperat obseruandā. q at apli post xpi passionē phibuerunt gētib^r abstinere a suffocato nō fuit nisi ad tps ad vitādūz scā

Distinctionis

data illorū q̄ de iudeis pueredāt ad fidē
q̄ ppter defuetudinē talia abhominabāt.
sic videm⁹ q̄ si aliq̄s vult socialit̄ aliq̄ pueni
re abstinet ab his quē ali⁹ abhominat. formi
cationē at̄ pphibuerunt sicut p se maluz. illa
n. pphib⁹ n̄ dūit pputari iter legales: q̄ h̄
n̄ loq̄mur d̄ legalib⁹ nisi h̄z q̄ a moralib⁹ se di
sticta. moralia. n. nullo tpe cessare debuerūt.

Circa litterā. Obsuatū ē cerimōiales. he
sunt qdā facta q̄ fm se nō hnt rō
nem manifestā vtilitatis z obseruatīe sacroz
legaliūz. hac de cā cerimōiales dicte sunt.
z pōt hoc vocabuluz dici a charis qd̄ ē grā
z mēte qd̄ ē defect⁹. q̄si defectū hntes grē:
eo q̄ cā nō pferēbāt: vel a ceris. i. luminari⁹
q̄ adhibebāt in solēnitatib⁹ iudeorū. Inqua
tionē quā. i. mundat. h̄z irregularitates i
producte erāt ad querētias tēpli. Sine mē
te dūm videbāt. sine mēte. i. enigmatizō. loq̄m
do de enigmatē quod ex pto cūq̄ ē. nō tū
de. l. cōi videbat sine mēte speculi creaturē.

Quo sunt in quib⁹ pstitit sacra. i. tes z vba.
sub vbis pphēdi d̄z itentio pferē. Pactū
mēi irritum fecit. i. in paradiso. terrestri in
Adā. Hec vult dicere q̄ pactus de circūci
sionē nō ē obseruādum in nō circūcisio. In
gruēte necessitate mortis. an 8^m diē circū
cidebāt. z q̄ hoc vep̄ sit vī Hugo p^o lib. de
sacra. pte. c. 2^a. Si q̄ sub. l. tpe suo sacm̄ cir
cūcisiois nō pcepissent ad salutē: tū reme
diū eis opati ē. si illō postmodū suscipiēdo
pōt negligētia correxerūt. q̄ parrōe effica
ciā suā poterat pte an diē 8^m. i. casu necitatē.

Sed 3. Hugo. eo. c. diē q̄ illi q̄ an 8^m diē
decesserāt saluabant in fide parētum. q̄ an
8^m diē nō debebāt circūcidi. Ad cōcor
diā istoz videt m̄hi dō. q̄ si an 8^m diē cir
cūcidebāt ignuēte necitate mori q̄ circū
cisio suū hēbat effectū: tū si ipm̄ nō circū
cidebāt timētes ne circūcidēdo mortē ac
celeraret pueri saluabant in fide. parētum.
An nō ē pntiēdum magis in hoc q̄ diē.
hū⁹ di. ca. vltio q̄ tales peribāt sic parvuli
q̄ modo moriunt an bap^m. noluit. n. de pue
ram obligari ad circūcisionē an 8^m diē
ppter nūmā tēneritudinē corporis ei⁹. nō ē
tū simile de pueniēdo z de supplēdo quod
neglectum ē. Quicūq̄ enīz trāsgressus est
pceptum reuerti d̄z ad illud iplēdū q̄ pti⁹
pōt. Si at̄ q̄rit q̄re nō circūcidebāt mu
lieres. R̄sdet Hugo. e. c. dicēs. q̄ sacra scri
ptura p masculinum sexū atam. p muliebzē
q̄o carnē significare solet. et oñderet. q̄ illa
exterior circūcisio atab⁹ scificationē p̄tulit.

cinclonibus II.

sed carni nō abstulit corruptionē. **Alia** &
rō est: q̄ mulieris mēbz generatiue defere
uēs nō est aptū circūcidi sic virile mem
brum. p̄terea corruptio nāc p̄ quā pti⁹
originale p̄t pncipali⁹ fuit a viro q̄ a mu
liere. vt. n. hitum ē l. 2^a. si Adā nō peccasset
etiā postq̄ Eva peccauerat ples eius pti⁹
originale nō p̄tisset. p̄lura alia q̄ aliq̄ ex
ponit sup̄ istam inuenies in q̄onib⁹ exposita.

De sacris no. le. d̄z. Di. II.

Iam ad sacramēta noue le
gis accedam⁹ q̄ sunt bap
tism⁹: confirmatio: panis
b̄dictio. idest eucharis
tia: penitētia: vinctio ex
trema: ordo: cōiugiu. Quoz alia reme
diū cōtra pti⁹ p̄bēt z grām adutri
cem cōferūt: vt baptism⁹: alia in reme
diū tū sūt: vt iugiu. alia grā z virtu
te nos fulciunt: vt eucharistia z ordo.
Quare mox post hominis casuz nō
fuerint instituta.

I vero querit quare nō fuerūt
hec sacra instituta mox post ho
minis lapsuz: cū in his sit iusti
tia z salus. Dicim⁹ ante aduentū xpi q̄
grāz attulit grē sacramēta fuisse dan
da: que ex ipsi⁹ morte z passioe virtutē
sortita sunt. Christus aut̄ venire nolū
it anteq̄ bō de lege. naturali z scripta
cōvinceret: qd̄ neutra inuare posset.

Qz sacm̄ cōiugy fuit ante pti⁹.

Vit tū coniugiu ante peccatu
nō institutū nō p̄t p̄ remediū:
sed ad sacm̄ z ad officiū. post
peccatū vero fuit ad remediū contra
carnalis cōcupiscētie corruptelā: de q̄
suo loco tractabim⁹. **De baptismo.**

Unc vero d̄ baptismi sacro vi
deam⁹ qd̄ iter noue grē sacra
primū est. Baptism⁹ christi

Joānes suo baptismō p̄nunciavit: q̄
prim⁹ baptizasse legit: sed in aqua: nō
in spū: sicut ipse ait. Ego baptizo vos

Distinctionis

Scdē

iaq. i. i. pniaz. sola. n. corpa abluebat: a
pctis vō si mūdabat: Bap^o Jo. erat i
pniaz: n̄ i rēssionē. bap^o vō xpi i rēssio
nē. Qz Jo. baptizās hoies ad pniaz vo
cabat: z q̄s baptizabat pēiter docebat
sz illō. vēiebāt ad ioānē p̄sitētes pctā
sua. sz i bap^o Jo. n̄ dabat pctōz remis
sio: que data est in christi baptismo.

¶ Quid vtilitatis hēbat bap^o Joānis.

¶ Qd ḡ vtilerat bap^o Jo. Qz

a hoies vsu baptizandi p̄pabat
ad bap^o xpi. Sz q̄rit q̄re dicit^o

ē bap^o Jo. sic vitas dic. bap^o ioānis vñ
ē: Qz ibi ioānis opatio tñ visibil^{is} erat
exteri^{us} lauāt: n̄ inuisibil^{is} ḡra dei vtutis
opāt: iteri^{us}. sz tñ z illa ioānis opatio a
dō erat: z bap^o ille a dō erat: n̄ ab hoie:
sed hois dicit^o ē: qz nihil gerebat qd nō
ageret hō. Si vō q̄rit an sacz fuerit. sa
tis p̄cedi ex eo sētur: q̄ legalia. signa
dñi sacra. significabat. n. bap^o ioā. eē
rē sacri. f. bapm xpi q nō tñ ē pnie: sz z
rēssiois pctōz.

¶ De forma bap
tismi ioānis: z de baptizatis ab eo.

¶ Ic cōsiderādū ē si baptizati a

b ioāne itez baptizati sūt bapō

alio: xpi: z q̄ forma vboz vsus sit io
ānes. illi q baptizati sūt a ioāne nesciē
tes spiritū. f. eē ac spē ponētes in illi^o
bapō. postea baptizati sunt baptismo
xpi. Bap^o at ioānis i noie vēturi trade
bat. Un̄ Diero. ff. iohelē. Qui dic se in
xps credere. z n̄ credit i spiritū. f. nōdū
h3 claros oculos. Un̄ baptizati a ioāne
i noie vēturi. f. dñi lesu: qz dixerūt. sz
n3 si spūs sanct^o ē audiuim^{us}: itez bapri
zabāt: imo vez baptisma accipiebāt.
Illi vō q spē nō posuerūt i bapō ioā. z
patrē z filiū z spūs. f. credebāt: nō bap
tizati fuerūt: sz ipōne manū ab aplis
sup eos fctā spiritū. f. recepūt. Alij vō
q nō ita credebāt baptizati sūt bap^o xpi
vt p̄dictū ē. Un̄ Diero. Qui spiritū. f.

nesciebāt cū bapz a ioāne ceperūt: ite
rū baptizati sūt bap^o xpi. vt p̄dictū ē: ne
qs ex iudeis vt gētib^{us} putaret aquā si
ne spū. f. ad salutē posse sufficere. De B
ēt ambrosi^{us} i li. d. spū. f. ait. Quidā ne
gaueſt se scir spiritū. f. cū baptizatos
se dicerēt bap^o ioā. q adueniēt iesu: nō
i suo baptizauit noie. Isti ḡ qz nec i xpi
noie: nec cū fide spūs. f. baptizati fue
rāt: nō potuerūt accipe baptismi sacz.
Baptizati sūt ḡ in noie xpi: nec iteratū
est in his baptisma: sed nouatum.

¶ Sup^{er} mag^{is} dēmiat d sacris i gnāl^{is}: z
d cōsecratiōe i spāl^{is}. q̄ fuit fine^m p̄ p̄cti or
ginal^{is} i ve. l. h. dēmiat i spāl^{is} d sacris. l. no. z
didit i duas ptes. p^o dēmiat qdā pambu
lā ad ipā sacra. p^o d ipis sacris. dē. seqnti.
ibi. p^o h. vidēdū ē. C^o p^o i duas. p^o dēmi
nat d q̄busdā pābul^{is} ad sacra. l. no. cōit. p^o 2°
de qdā pābulo ad sacz baptismi spāl^{is}. i. de
bap^o Jo. ibi. Hūc vō. C^o p^o i duas. p^o pōit
mūz sacz z efficacā i gnāl^{is}. p^o 2° mouet
qōnē z soluit d tpe institutiōis eoz. ibi. Si vō
q̄rit. C^o Et ista i duas p^o mouet qōnē d tpe
institutiōis sacz no. l. p^o 2° oñdit q̄ fuit s̄tis
istitu^{ti} p̄iugū z alioz. ibi. fuit tñ. C^o Illa p̄
ibi icipit. Hūc vō. didit i ptes tres. p^o dē
minat de baptismi Joā. ad bap^o xpi dñā.
p^o Scdō de ei^{us} efficacā. ibi. Ad qd ḡ. p^o 3°
de ei^{us} sufficiētā. ibi. Hūc cōsiderādū est.

Articulus

¶ Circa hāc distinctionē q
rendum est p̄cipa
liter de duob^{us}. p^o de sa
crāmēto no. l. in gnāl^{is}. p^o 2°
de bap^o Jo. in spāl^{is}. C^o Cir
ca p^o q̄rit q̄tuo^r. p^o p̄
mo vtz oīa sacra no. l. fuerint instituta in re
mediū p̄ aliq̄ defectū. p^o Scdō vtz de
buerunt institui ante xpi passiōem. p^o Tertio
vtz oīa instituta fuerit a deo imēdiate. p^o 4°
de eoz numero z ordine.

¶ Primo oīdo q̄ n̄ oīa sacra no. l. fuerit i
stituta i reme^{nt} p̄ aliq̄ defectū.
qz m̄fimo^{us} fuit institutū i statu inocē^{ti} i q̄ nlla
erat defect^{us} nec dīpe nec pene. C^o Itē oīs de
fect^{us} aut ē pena aut culpa: sz n̄ fuit instituta
p̄ defectū pene. qz ḡa q̄ dāt i eis pene n̄ op
pōit: nec p̄ defectū culpe. qz exites i culpa sal
tē mōtali n̄ dēt fēpe sacra. q̄ n̄ fuerit p̄ dē
ctū instituta. C^o p^o 3° sz hūc. l. r. d. sac. p. 8. c. 12.
Sacra no. l. sūt medicāmēta p̄fēd. sz oē medi

B rāntū ē aliquē dfectū instituti. q̄ oīa sacra
s̄ aliquē dfectū instituta s̄. **C** Rñ. illd qd
ad aliē pfectōz adhibet q̄ ille n̄ idignissz s̄
ordinē institutōis sue nāe. adhibet ei s̄ aliquē
dfectū. s̄ sacra no. l. adhibet ad hoīs pfectōz:
qd tñ n̄ idignissz si fuisset ordinē institutōis
sue nāe. s̄ adhibet s̄ aliquē hoīs dfectū c̄pe
v̄l pene v̄l s̄ vtrūqz. Si. n. hō fmalissz i statu
nāe itegre ad ei pfectōz n̄ req̄reret nisi de
ifluēs: r̄ gfa r̄ d̄tutes ab ipō ifluxe.

C Ad p̄m op̄m d̄. q̄ m̄fimo i statu inocē
ppe loq̄ndo n̄ fuit sacfz nisi large vocādo sa
cfz liḡ rei sacre: nec fuit instituti i reme^m: s̄
tñ i offiū. i no. at. l. instituti ē i reme^m s̄ dese
ctū p̄cupie. inq̄m exculat a pctō mōtali si fiat ex
plēo volūtāt p̄sensu. **C** Ad 2^m d̄. q̄ sacra n̄
tñ s̄ i reme^m s̄ pctū ip̄z expellēdo. s̄ illa q̄
nlls d̄z c̄pe q̄ credit se n̄ h̄e gfa s̄ i fine^m
a pctō p̄fūdō: ē p̄nā a pctō cātā: sic ē ad
malū p̄ntas: r̄ ad bō^m diffictas bñ s̄ aliq̄ sa
cra directe: q̄ gfa q̄ dat i eis m̄uit p̄nā p̄di
ctā mōtū illa p̄nā ē d̄sponens ad pctm̄. r̄
ex pctō cātā. **Qd. n.**

S c̄do q̄rit vtz sacra no. l. d̄buerūt institui
an xpi passiōez. Et v̄ q̄ sic. q̄ p̄udēs r̄ fidel
medic^o statū adhibz iñ^o vtiliorē medicinā. cū
ḡ d̄o sit p̄udētissim^o r̄ fidelissim^o medic^o sta
ti p̄^o hoīs lapsū d̄buit s̄br adhibet vtilissimā
mā medicinā. extē ḡ d̄buerūt institui sacra no.
l. cū sit vtilissima medicina. **C** Itē sacra no. l. cū
p̄ferat gfa statū d̄buerūt dari cū fuit tps̄ plēi
tudis gfa: s̄ illd tps̄ icipit a natitate xpi fm̄
apo. ad gal. 4. ḡ extē d̄buerūt sacra n. l. institui
C s̄ effcūs n̄ d̄z p̄cedet cāz. s̄ v̄l sacfz ē a
passiōe xpi. ḡ n̄ d̄buerūt institui nisi p̄^o xpi pas
siōe. **C** Itē sacra no. l. n̄ d̄buerūt institui q̄dm
sacra ve. l. fuest i suo vigoz: s̄ vsqz ad passiōez
xpi tenebāt iudei ad sacfz legalū obfua
tōez d̄ nēcitate. ḡ sacra no. l. institui n̄ d̄buerūt
an xpi passiōe. **C** Rñ. q̄ sacra no. l. nō
d̄buerūt institui an xpi passiōe. sic. n. d̄. **Itu. r.**
li. d̄ sacf. p. 8. c. penl. ex q̄ hō a statu p̄ue i cor
ruptōia lapsus i corpe p̄ mōtalitātē, i aia p̄p
iniq̄tatē eḡtas cepit p̄uuo de^o repādo sacfis
suis medicinā p̄pant. q̄ q̄dē put rō postula
bat r̄ cā diuerf t̄pib^o r̄ locis ad curatōz ill^o
exhibuit aliq̄ an. l. aliq̄ s̄b. l. aliq̄ s̄b gfa. cū. n.
sacra. l. gfe sint p̄fca institui n̄ d̄buerūt i. l. nāe
n̄z i. l. scripta. r̄ p̄p statū mōbi i p̄fmi. a p̄n^o
n. mōbi debet dari fine^m min^o p̄fca. r̄ i p̄fca
p̄fectiora. r̄ i statu p̄fectissima. Et q̄z mōb^o peti
tē illd tps̄ q̄ xps̄ p̄dicat icipit vep̄nter iua
luerat. iō tē p̄mo d̄buerūt institui sacra. l. gfe q̄

st p̄fectissima. h^o et exigerat stat^o infirmi. p̄^o n. cō
uēies fuit vt p̄ sacra. l. nāe q̄ erat ip̄ctissima
sp̄cū seq̄ntiū māduceret hoies ad mōz p̄
uuloz ad recoḡcēdū d̄fctū sue igrātie. r̄ po
stea i tpe. l. scripte tāq̄ p̄uctores iñstrueret p̄
sacra i significādo exp̄fioz ad cognitōz iñ
mutat^o sue. vt sic d̄sideraret medicinā illuian
tē s̄ d̄fctū igrā. r̄ s̄titudinē s̄ vep̄ntid cō
cupic. p̄ xpi at p̄dicatōz fuest iñsto plē^o iñstru
cti d̄ vtroqz. r̄ iō tē fuit tps̄ instituti sacra no.
l. q̄ p̄fct gfa illuian tē s̄ igrātia r̄ rep̄mētē
p̄cupiaz. **C** Ad p̄m op̄m d̄. q̄ statū a p̄n^o
mōbi d̄s adhibuit vtilissimā medicinā p̄ p̄pa
tōz ad statū mōbi. r̄ infirmi oib^o p̄fca. **C** Ad
2^m d̄. q̄ plēitudo gfe icipit i icarnatōe: s̄ i
cepit iñdi i xpi bap^o r̄ p̄dicatōe. r̄ iō an n̄ d̄
buerūt institui sacra. d̄cūt. n. vt an sacfz institui
tōez eēt p̄p̄z iñstru^o p̄ xpi p̄dicatōz. institui tñ
d̄buerūt an xpi passiōe. d̄cēs. n. fuit vt illa i
statueret dū s̄l erat viatōz r̄ comp̄rehēdōz.

C Ad p̄m ad ptē aliā d̄. q̄ p̄^o ḡ icipit p̄di
cat^o iā erat passio aliq̄ q̄i p̄ns p̄p ei^o p̄p̄ctā
tē r̄ passuri p̄ntialitatē: r̄ assūptā p̄calitatē.
C Ad 2^m d̄. q̄ maior ē flā. ab institutōe. n. sa
cfoz no. l. vsqz ad xpi pass. s̄l p̄currēt sacra
legalia r̄ euāgelica. oēs. n. res in suis p̄fnijs
aliq̄ s̄titudinē h̄nt. r̄ iō q̄z illo tpe euāgelī
ca erat i sui initio r̄ legalia p̄p sui finē: p̄ue
niēs fuit vt i modico tpe s̄l curreret. **Qd. m.**

Tertio q̄rit vtz oīa sacra no. l. instituta fu
erūt a dō immediate. Et v̄ q̄ n̄. nō
n. inēit q̄ instituerit extremā vñctōez: s̄ iaco
b^o eā instituisse v̄: vt p̄z p̄ illd qd d̄z **Ja. s.** **In**
firmat aliq̄ ex vob: iducat p̄sbyros eccl̄ie: r̄
orēt s̄ cū vñgetes olo i noie dñi. **C** Itē n̄ le
git vbi instituerit p̄firmatōz. s̄ inēit q̄ apli iñ
tuerūt. qd p̄z **Act. 8.** cū d̄z tē p̄cēbat man^o s̄ il
los: r̄ accipiebāt sp̄m. s̄. **C** s̄ q̄ ab hoie isti
tuit p̄ hoiez p̄nt d̄stitui: s̄ sacra p̄ hoiez nō
p̄nt d̄stitui. ḡ nec a puro hoie fuerūt instituta.

C Itē ad. l. latozē p̄tiet p̄cēf fūdañta. l. s̄
sacra s̄ fūdañta. l. nō. ḡ cū xps̄ fuerit. l. latoz
oīa sacra. l. nō. instituit immediate. **C** Ad istā
qōnē or̄est aliq̄ qdā sacra fuisse a xpo ime
diate instituta qdā mediātib^o aplis: sic p̄firma
tio e extrēa vñctio. **Qd** de extrēa vñctōe v̄
exp̄fse s̄nt iñagf i l̄fa. d̄i. 23. c. 2. r̄ **Itu. li. 2.** de
sacr. p. 15. c. 2. **Alq̄** d̄nt oīa a xpo immediate i
stituta fuisse: q̄ cū ex sua institutōe p̄eant v̄tu
tē: p̄uēies fuit ea institui ab eo solo immediate
a q̄ h̄nt sc̄ificādi t̄tutē q̄eis dari n̄ potuit ab
aliquo hoie puro. **¶** Qui vult tenere hanc
opionē p̄t dicere ad p̄m in opp^m. q̄ legitur
xpm instituisse sacra extreme vñctiois. vt h̄f

Distinções

B Mat. vj. i h^o q^d discipuli vngebat^{ur} oīd^{es} multos egros: & sanabāt. & nō ē p^{ro}babile q^d h^o fecissent nisi accepissent a xpo. An vbi magis: & vbi l^ou. q^d p^{ro}p^{ri} sentire hui^{us} vt allegatū ē i co^{or}p^oe q^{ui}oⁱs: expōi d^{ic}et d^{ic} institutōis p^{ro}mulgatōe v^{er}o d^{ic} institutōis memoratōis. ¶ Ad 2^{am} ob^oq^{ue} legi^{ti} xpiⁱ instituisse sac^{ra}z p^{ro}firmatōis i h^oq^{ue} scriptū ē mat. io. q^d p^{ro}p^{ri} sibi oblat^{us} vt t^{em}p^{or}e^{re}et eos ip^{so} nebat man^u. & b^{en}edicebat eos. An euz Apli man^u ip^{so} o^{mn}ebat vtebat^{ur} sac^{ra}o iⁿ instituto. Abi at^{que} iⁿmediate instituerit sac^{ra}z penitētie d^{ic}et iⁿseri^{re} d^{ic} i. 23.

Quarto q̄rit de nūcro sac̄roz no. legis.
7 eorum ordine.

C Rñ. sacra sc. z. z. mō obitoo:rdiata. sacra
n. gfas pferit z si i reme^m defectū. z i adiu
tozū ad bonū. z iō eoz nūer^m sumi sūt z ex p
te defectū q̄s sūt. z ex pte bōi q̄d pmonet^r z
ex pte gfe quā pferat. P^o sic. duplex ē defe
ct^r. scilicet culpa z penal. P^m triplex. scilicet pe
gnal^r quā pncipalr ē bap^r. z culpa actual
mortal^r quā ē pñia. z culpa vcial^r quā ē ex
trea vñctio. P^o defect^r penal^r ē q̄drupl^r. scilicet iug
rātia i rōe. q̄ quā ē ordo. ieliatio ad maligni
tatē i volūtatē. q̄ quā ē eucharistia. i srmittas

B i irascibili ꝑ quā ē ꝑfirma^o. ꝑcupiscētia i ꝑcu
piscibili: ꝑ quā ē infimomū. ꝑ^o sic. ad actū
fidei adiunat bap^o: ad actū spēi vnctio exte
ma. ad actū caritatē eucharistia. ad actū pu
dētie ordo: ad actū fortitudinis ꝑfirmatio: ad
actū iustitię pnia. ad actū tēperatiē infimo
nū. ꝑ sic septenari^o sacroz rñdēt septenario
dñtū. ꝑ^o sic. Triplex ē act^o g^o f^o s. purgaf:
ꝑficere: illuminare. Alii Bto. ꝑ. c. āgelice hie
rar. dic^o ꝑ purga^o: illuminā^o ꝑ ꝑfectio ē diuine
sciē assūꝑ. ꝑ sicia ē ꝑ g^o f^o s. neci^o at ē triplex
purgatōis act^o. vn^o respectū origialis ꝑcti ad
quē actū iustitū ē bap^o. ali^o respectū culpe ac
tuaz. ad quē actū ē pnia iustitua. 3° respectū ma
li me^o mō se hñt: qđ ē ꝑcupiscētia. ad quē iust
titū ē infimomū. ꝑ Act^o illuatōis ē duplex.
vn^o i via ꝑ g^o f^o s: ad quē iustitū ē ordo. ali^o in
pñia ꝑ glia: ad c^o immediatū dispōnē iustitua ē
vnctio extrēa. ꝑ Act^o ꝑfectōis ē duplex. vn^o
ad relitēdū tribuli malo ad quē iustitua est
ꝑfirma^o. ali^o ad ꝑficiēdū i bonū ad quē iustitu
ta ē eucharistia. ꝑ Ordo ꝑdictoz sacroz sic
ꝑt accipi. ꝑuis. n. bonū cōe i itētiōe ꝑpōi de
beat bonū singlaris ꝑfōe. ꝑz finiaz ꝑhi. i. eth.
c. i. vn^o i via gñatiōis þus ē bonū singlaris ꝑ
fōe. sic ꝑ ē ꝑ ꝑ ꝑ dom^o: ꝑ dom^o ꝑor ciuitate:
ꝑ ꝑ gñali ꝑor toto. ꝑ iō qđ ad nos sacra qđ
tinēt ad bo^o ꝑfōe ꝑordinatū ordinū ꝑ infimo
nū qđ ꝑtinēt ad bonū cōe. ꝑ iter illa qđ ꝑtinēt
ad bonū ꝑfōe ꝑor ē bap^o. qz ē sacz iustitū. vl

Secunde

itūm ē extrēa vinctio. qz ē sacfz exēstū. Lō-
firmā eucharistia. r pnia qī sacfa pgrēdia
tūi: iter qī pōz ē r pnia qī ē ad gfe in bap-
collate pferatōez. r eucharistia qī ē ad gfe
pferatue augmētationē. 3. ē pnia: qz ē ad gfe
adūisse recuperatōez. Inf sacfa qī ē ad bonū
cōe pē ordo qī infimōmū: p ordinē. inf
monū sacfm dispēfari dē. Articulus. 11.

Ensequêter qrit der

¶ Et circa hoc quidam quatuor.
¶ Primo vtz bapt^o. 3o. erat se
cf3. ¶ 2o q fuit istent^o. ¶ 3o
vtz aserebat gfa3. ¶ 4o vtz
illo bapt^o baptizati erant.

runt obligati ad recipiendū xpi bap^m. Q. 6. 1.

Primo ondo q^d bap^o jo. n̄ erat sac^m.
Aug. li. 5. d^o bap^o dōatistas lō

ge an me^moic q Jo. baptizabat bap^o n diu
mauro: sz qtu fat eet ad padu via dno. Sz
ppatoriu ad via dni n erat sacrm: sz dispo ad
susceptores sacroz ei^o. g bap^o Jo. n erat sacrz

T Itē gl. sup illd Jo. 3. Erat Jo. baptizās.
Quātū cathecumīs nodū baptizāt. pdest do
ctria fidei. tñ pfect hap? Jo. an hap^m rñ. s. n

deā doctria n̄ ē factz. g̃ bap⁹ Jo. n̄ erat factz
Cōtra. factz ē sacre rei signū. s̃z bap⁹ Jo.
erat sacre rei signū. erat n̄ bap⁹ Jo.

erat facre fci lignu. erat. n. lig^m baptisimi xpi.
qz erat via ⁊ ppatio ad ipm. vt hē in gl. sup il
lud Jo. 3°. Et baptizabat. q̄ erat facim.

¶ Rñ qñ n̄ extēdam⁹ nomī sacri ad oē sig^m
rei sacratī suscipiētē. sic bap^m Jo. erat sacz: qz
erōsse repūtabat. rñ bap^m ē ā reo sacriō sū

scipiētē. si at restrigam⁹ nom⁹ sacri ad id qd ē
sacre rei sig^m et cā. sic il⁹ erat sacfz. qz nō pfere

bat grāz ex vi sacri. vt in .3. q. oñdet. Etñ re-
spcū baptismi xpī dz dici fuisse sacrale. qz fū-
it qdā dispō z opatio ad illi⁹ baptismi fufce-

ptionē: et p̄ tāto p̄t dici p̄tuisse ad no. l. p̄ re-
ductionē. ¶ **Ar^m** ad p̄tē sc̄dam p̄cedit d̄ fa-
nemāto s̄mā. ¶ **Ar^m** ad p̄tē sc̄dam p̄cedit d̄ fa-

rameto fm q̄ extendit ad oē lignū rei sacrā-
tis. ¶ Alia duo ad ptē p̄mā pcedūt d̄ sacro
fm q̄ ē sacre rei lignū ⁊ cā. Dō. II.

Secundo qrit a q̄ do. bap^o fuit institut^o.
Et vñ q̄ a do. qz ille facit rē c^o
auctre fit. Et ille Angel^o ē. Et cōsi loq̄ba ē:

aukte m. En ille Angel' q' philosoph' loqbat i
psōa dei dixit. Ego sū de' p'ris tui. Exo. 3. Sz
Jo. baptizauit aukte xpi. vii vt h' Jo. p' Jo.

dic. Qui misit me baptizare i aqua rē. g̃ xps
Jo. bap^m instituit. Et ut h̃i m̃dat. u. xpo q̃
rēti d̃ bap^o Jo. vtz eet ex celo: aut ex hoib⁹.

indeli q̄ libet̄er ipediſſent: n̄ fuerūt auſi diceſ
q̄ ex hoib⁹. ḡ nō fuit ab homine inſtitutus.

¶ Contra. li no fuisse institut⁹ a Jo. s3 tñmō
baptizasset aucte xpi n̄ debuiss3 dici bap⁹ Jo.

Bap^o q^o aucte xpi baptizabat ei^o discipule
n dicebat bap^o alicui^o discipuli. cu^o g^o ille bap^o
spaliu^o diceret bap^o Jo. ab ipso institut^o fuit.

C Rn^o q^o dicitur istitu^o alicui^o rei duplex e^o
qda^o exple^o a do. qda^o occulte mediate mistro
cui soli p^omittit ptas istituendi. ali^o tñ p^ou^o
re ptas exequendi: vel cui soli p^omittit ptas isti
tuendi^o exequendi. p^o fuit istitut^o bap^o xpi ab
ipso xpo. x^o fuit istitut^o sacra legalia. ds. n.
illa istitut^o p^o r^o h^o o^o s^o istitut^o exequ^o n^o fu
it soli moysi p^omissa. p^o s^o n. ali^o illa sacra mi
nistrauer^o tñ fuit istitut^o bap^o Jo. a do. aucte
n. dei Jo. illi bap^o istitut^o tñ sibi soli fuit exe
cutio re^o p^oata. An istitu^o illi^o baptisimi n^o fuit
nisi ad tps vite Jo. baptiste. **C** Ad p^o p^o
p^o n^o plus p^ocludit: nisi q^o bap^o Jo. fuit istitu
t^o a do. t^o h^o p^o e^o fuit tñ istitut^o mediate Jo.
tñ p^o singlari mistro: t^o istitut^o t^o exequ^o t^o s^o.
C Ad ar^o ad p^o ali^o d^o q^o p^ois baptisim^o
Jo. istitut^o fuerit a deo m^o p^odicto. tñ recte di
ci^o e^o bap^o Jo. eo q^o ipse solus fuit mist^o p^oia
rie istitut^o t^o exequ^o t^o s^o illi^o baptisimi: t^o q^o
ab ipso erat totu^o qd^o in illo bap^o fiebat r^one
opis opati. q^o sic per illi^o baptisim^o nihil un
ter^o in aia fiebat: s^o bap^o xpi q^o baptizauer^o
ei^o discipuli n^o fuit ipse mediatib^o a deo isti
tut^o. s^o immediate a do: nec ab ipso erat iterior
opa q^o p^o bap^o xpi i^o suscipiente fiebat. **D**o. iii.

Tertio querit^o vtz baptisimus Jo. conse
rebat gratia. **C** T^o videt^o q^o sic. qua
to sacra fuer^ont legi euangelice p^op^oioza tato
fuer^ont magis accedentia ad p^ofectioes. vñ di
gnoda fuer^ont sacra. l. scripte q^o l. nae. S^o bap^o
Jo. fuit p^op^oioz. l. euangelice q^o circuci^o. cu^o g^o
circucisio g^oaz p^oferret: multo fort^o bap^o Jo.
C T^o e^o d^oat. p^o d^o q^o Jo. fuit baptizans i^o def
to i^o remissione p^octo^o: s^o remissio p^octo^o n^o e^o
nisi p^o gram. g^o bap^o Jo. gram p^oferbat.

C Contra gl. s^o ill^o Luc. 3. p^odic^oas bap^o p^onie.
dic^o q^o Jo. d^oat n^o potuit bap^o q^o p^ota soluer^ot
S^o bap^o q^o p^ofer^o gra: soluit p^ota. g^o bap^o Jo.
g^oaz p^oferre n^o poterat. **C** T^o illo bap^o in q^o
xps iter^o n^o baptizat n^o p^ofer^o gra. S^o tal^o erat
bap^o Jo. An d^o p^osecr. di. 4. Ali^o d^o e^o sup^oti ab
Aug. s^o Jo. trac. 5. vñ s^o si. Si q^o baptizauit
iudas n^o s^o iter^o baptizati. t^o q^o baptizauit Jo.
iter^o s^o baptizati. g^o i^o bap^o Jo. n^o p^oferbat gra.
C Rn^o q^o tñ h^ouit bap^o Jo. d^o v^ote t^o n^o p^o s^o
q^o tñ sibi dare voluit p^oncipal^o istitues ca. isti
tut^o at fuit a do sic a p^oncipali ca: vt p^o ex q^ooe
p^ocedet. tñ g^o h^ouit d^o v^ote t^o n^o p^o s^o q^o tñ sibi da
re voluit. ds at noluit sibi dare v^ote. g^oaz
p^ofered^o nec caracterē ip^orimedi. n^o d^oada. n. e^o
p^opatiōi v^o q^o postea e^o i^o medicina futura. bap^o
at Jo. fuit qda^o p^opatio ad bap^o xpi. t^o p^o ip^oz su

it qda^o assuefactio ho^oius ad bap^o xpi recipie
du. t^o i^o nec caracterē ip^orimiebat: nec g^oaz p^ose
rebat. s^o bap^o xpi significabat. t^o q^o ad h^o erat
aliq^o m^o sac^o: t^o ad ei^o susce^optōez p^op^oabat: t^o q^o
ad h^o erat sac^oale. t^o erat m^o meredi q^o ad il
los q^o ip^oz in fide t^o deuotioe suscipieb^oat. An
z^obat. 3°. dic. Ego q^odez vos baptizo in aq^o in
p^onam. qui aut^o post me v^oeturus est. t^o sequi
tur. vos baptizabit in sp^o sancto.

C Ad p^o i^o opp^o d^o. q^o maior v^oitate h^oz d^o ac
cessu ad p^ofectōez q^o tñ ad ex^oplōez significā
di. t^o sic bap^o Jo. fuit p^ofectior q^o circuci^o. ex
p^ol^o n. q^o circuci^o bap^o xpi significauit. vñ si
bap^o Jo. n^o fuisset istitut^o nisi ad significādu
bap^o xpi n^o fuisset sup^oflua ei^o istitutio. eo q^o p^o
ip^oz significabat ex^opl^o bap^o xpi. q^o fuit signifi
cat^o i. l. ve. tñ vt v^olū e^o i^o corpe q^oois: n^o fuit isti
tut^o ca^o significādi tñ. **C** Ad 2° d^o. q^o ibi n^o
d^o q^o Jo. e^ot baptizans i^o remissione p^octo^o. s^o q^o
erat baptizans t^o p^odic^oas bap^o p^onie i^o remissio
ne p^octo^o. i. bap^o xpi i^o q^o erat remittēda p^octā.
vñ gl. s^o ill^o Luc. 3. p^odic^oas bap^o p^onie. dic. n^o
ait d^oas bap^o p^onie: s^o p^odic^oas. **D**o. iiii.

Quarto querit^o vtz bap^o Jo. baptizati re
miser^ont obligati ad recipiēdu
bap^o xpi. t^o v^o q^o n^o. mag^o i^o l^osa h^o d^o. c. vltio.
Qui ip^o n^o posuer^ont i^o bap^o Jo. t^o p^oies t^o fi. t^o A
sp^oni sc^oni credebat. n^o p^o baptizati fuer^ont. s^o ipo
sitiōe manū ab apl^os sup^o eos sc^o sp^oni. i. ac
ceper^ont. **C** T^o i^o receptōe sac^ooz q^o d^oat n^o e^o
iterādū. s^o si aliq^o omittit^o postea e^o sup^oplen
di. ex^o. de clerico p^o saltū p^onoto. cu^o g^o i^o bap^o
Jo. d^oaret ablutio exterior: n^o fuit iterāda. s^o i^o
terior sup^oplēda. **C** Contra. d^o p^osecr. di. 4°.
Ali^o d^o. t^o sup^oti e^o ab Aug. s^o Jo. trac. 5. vñ s^o si.
Si q^o baptizauit Judas n^o iter^o s^o baptizati.
Et q^o baptizauit Jo. iter^o s^o baptizati. **C** T^o e^o
Aug. 5. li. d^o bap^o Jo. donatistas lōge an^o me^o
D^ono p^ohs xps tali bap^o mudat eccliaz: q^o ac
cepto n^o s^o alter reg^orat. Jo. at tali bap^o p^otin
gebat: q^o accepto e^ot et bap^o d^oniū ne^oium.
C Rn^o. cu^o bap^o Jo. e^ot qda^o p^opa^o ad bap^o
xpi. sic ad medicinā sanatiuaz. i^o sic accepta
p^opatiōe: nihilomin^o e^o i^ofirmo ne^oia medicia.
sic ill^o q^o bap^o Jo. suscep^oat ne^oia erat baptis
mi xpi susceptio. sic bñ o^ondū auctes allega
te ad hanc partem.

C Ad p^o i^o opp^o d^o. q^o illa fuit opio mag^oi
q^o m^o cōiter n^o tenet. nec fac^o p^o illa opione ill^o
q^o h^o Act. 8. q^o p^oetr^o t^o Joānes n^o baptiza
uer^ont illos q^o i^o samaria recep^oat v^obū dei. s^o tñ
m^o iponēbat man^o s^o illos: t^o accipieb^oat sp^oni
sc^oni. q^o illi baptizati erāt a p^ohilippo i^onoie
p^ohu xpi. vt p^o p^otex. ibidē. ex^opl^o e^o i^ouēit Act.
19. q^o baptizatos bap^o Jo. p^oaulus baptiza

ut bap^o xpi. Ad 2^{am} d^o q^o maior n^o est v^o de
eis q^o iⁿ sacro ita p^onera s^unt: q^o neut^o line alio
p^ocoitate possit effect^u h^ure sac^o. sic at se h^unt
iⁿ bap^o ablutio z for^o v^oboz. v^o si hodie aliq^os
ablueret puer: z die crastia diceret forma v^o
boz n^o est puer baptizat^o: nisi iteraret ablu^o.

Circa l^oaz. Alia ad reme^o t^um s^unt: vt p^ou
g^ui. q^o n^o est sic itelliged^u. q^o ibi n^o
p^oferat g^oa. s^z q^o g^oa q^o ibi p^ofer^o p^oncipali^o o^o
dia^o ad p^ouad^u a p^octo futuro q^o ad purgan
d^u a p^octo iⁿ p^ouissio. Ex ip^os^o morte z passioe
est tute sortita s^ut. h^o exposita est iⁿ q^oib^o. Ine no
ue g^ore sac^oa p^om^o est h^o reddita est r^o iⁿ q^oib^o. Al
li q^osp^o n^o iposue^o r^o. Et h^o fuit opio mag^oi
q^o m^o coiter n^o tenet. Adot^o at mag^oi ad h^o
poned^u fuit: q^o Jo. baptizabat iⁿ noie veturi
vt die mag^oi h^o di. c. vltio. Et ita Jo. iplicate
baptizabat iⁿ noie xpi christi.

Quid sit baptismus. Di. III.

Post hec vided^u est q^od sit
bap^o: z q^o sit forma: z qua
do institut^o: z ca^o institutiois
Baptism^o d^o distinctio. I.
ablu^o corpis exterior sca
sub forma v^oboz p^oscrip

ta. Si. n. ablutio fiat sine v^obo: n^o est ibi
sac^om: s^z acced^ure v^obo ad el^um: sit sac^oz
n^o vtiq^o ip^om^o el^um sit sac^om: s^z ablutio
sca iⁿ elto. Un^o Aug. Verbo baptism^oa
p^osecrat^o: o^otrabe v^ob^u: z q^od est aq^o nisi aq^o:
accedit v^ob^u ad el^um: z sit sac^om. Unde
est h^o tata vt^o aq^o: vt corp^o tagat z cor ab
luat: nisi facie^ore v^obo: n^o q^o d^o: s^z q^o cre
dit. Naq^o z iⁿ ipo v^obo ali^od est son^o trāsiēa
ali^od est vt^o itus manēs. In duob^o ergo
cōstitit sac^om baptismi. I. iⁿ v^obo z elto.
ergo z si alia d^osūt q^oad d^ocorē sac^oi isti
tuta sūt: n^o iⁿo min^o est v^oer sac^om z san
ctū si v^ob^u sit ibi z el^um. Na z iⁿ hoc sac^oo
z iⁿ alijs q^odā solēt fieri ad d^ocorē z bōe
statē sac^oi: q^odā ad subām z cām sac^oi p^o
tinētia. De substantia h^o sac^oi sūt v^ob^u z
el^um: cetera ad solēnitatē ei^o p^otinēt.

De forma baptismi.

Ed q^od est ill^od v^ob^u q^o accedente
ad el^um sit sac^om: v^oitas q^o do
cet h^o sac^oi formā tradens ait

discipul^o. Ite docete oēs gētes bapti
zātes eos: iⁿ noie p^oris z filij z spūs. I. In
uocatio igit^o trinitatis v^ob^u d^o q^o baptis
ma p^osecrat^o: z h^o est forma v^oboz sub qua
tradit^o bap^o. Un^o Bōifacio ep^oo zacha
rias papa ait. Firmissime p^oceptū est iⁿ
sinodo angloz: vt q^ocūq^o line iⁿuocatioe
trinitatis mersus fuisset: q^o sac^om rege
neratiois n^o h^oret: q^od oīno v^oer est: q^o si
mersus iⁿ sōte baptismi q^os fuerit sine i
uocatioe trinitatis p^ofect^o xpian^o n^o est
nisi iⁿ noie p^oris z filij z spūs sc^oi fuerit
baptizat^o. Legit^o tamē iⁿ actib^o ap^oloz
ap^olos baptizasse iⁿ noie xpi: sed iⁿ hoc
noie vt expōit Ambro. tota trinitas i
telligit^o. Intelligit^o. n. cū x^op^os dicit^o: z p^or
a q^o vnc^o est: z iⁿpe q^o vnc^o est: z spūs sc^os p^o
quē vnc^o est. Un^o Nicola^o papa ad cōsul
ta bulgaroz. a q^odā iudeo mltos bap
zatos asseritis: z q^od ide agēdū sit cōsul
tis. Di. p^ofecto si iⁿ noie sancte trinitatis:
v^ol iⁿ noie xpi sic iⁿ actib^o ap^oloz legim^o
baptizēt: baptizati sūt: v^onū. n. idēq^o est:
vt exponit Ambrosius.

**Si iⁿ noie p^oristm^o v^ol spūs sc^oi possit
tradi baptismus.**

Itē q^orit^o an bap^o est ver^o si dice
ret iⁿ noie p^oristm^o: v^ol spūs sc^oi
tū: vt cū d^o iⁿ noie xpi? Ambro.
v^ol d^ore q^o si fide mysteriū trinitatis te
neat^o: z vna p^osona tū noiet^o: plenū est sa
c^om. Et cōuerso si tres noient^o z n^o re
cte d^o aliq^o illoz sētiat^o: vacuū fieret my
steriū trinitatis. ait. n. sic. Ubi n^o est ple
nū baptismi sac^om. nec p^oncipiū nec
spūs aliq^o baptismi estiat^o. Plenū at est si
p^orem z filij z spūs sc^oi fatearis. Si
v^onū neges: totū subruas: z si v^onū iⁿ ser
mone cōphēdas. v^ol p^orem v^ol filiū v^ol spi
ritū sc^oi: fide at nec p^orem nec filiū nec
spūs. I. abneges: plenū est fidei sac^om.
Ita ēst h^oz p^orem z filiū z spūs. I. dicas: z
p^oris z filij z spūs. I. mīuas p^ortatē: vacuū

ē oē mysteriū. Lū. n. dī i noīe xpī: p vtu
tem noīs ipletū est mysteriū: nec a xpī
baptismate spūs sepat: qz xps baptiza
uit in spū. ¶ Qd Ambrosij.

Uncōsiderem⁹ vtz sic xpī no
mie legim⁹ baptismi plenū eē
sacr̃z. ita ē spū. s. nūcupato ni
hil desit ad mysterij plenitudinē. Rō
nē seqmur q vnū dixerit: trinitatez li
gnificauit. Si xp̃z dicas: z p̃rez a q vn
ct⁹ ē fili⁹: z ipm q vnct⁹ ē. s. filiū: z spm
.s. q vnct⁹ ē designasti. Scriptū ē. n. hūc
eē yhm a nazaret quē vnxit de⁹ spū. s.
z si p̃rem dicas: filiū ei⁹ z spm oīs ei⁹
parit̃ idicas: si tñ id ēē corde cōphēdas:
z si spm. s. dicas: deū p̃rem a q pcedit
z filiū ei⁹ c⁹ ē spūs nūcupasti. Un vt rō
ni cōplet̃ auct̃as dñs dic̃. Vos at̃ bap
tizabimini in spū scō: ex q̃ idicat nos re
cte posse baptizari in spū sancto.

¶ Perstringit pmissoz itelligētiā euz
determinatiōe cuiusdā dicti.

Xbis apte itelleristi i noīe xpī
c vtz baptisma tradi: vñ nihilo
min⁹ insinuari vñ vtz baptisma
dari posse in noīe p̃ris tñ vñ spūsc̃i. si
tñ ille q baptizat fidē trinitatē teneat:
q̃ trinitas i q̃libz hozz nominū itelligit̃.
Si at̃ aliqs puerse credēs z errore idu
cere itēdēs vnū d̃ trib⁹ tñ nūcupet: nō
i plenit mysteriū. Qd vō ait noīatis tri
b⁹ vacuū eē mysteriū si baptizās miu
at p̃tātē p̃ris z filij vñ spūsc̃i. i. male sē
tiat d̃ potētiā alicui⁹ hozz: n̄ credēs vnā
potētiā triū: itelligēdū ē hoc sup̃ eū q
nō itēdit nec credit baptizare: q nō tñ
caret fide. s. ē itētiōē baptizādī non
bz. Qui ergo baptizat in noīe xpī: bap
tizat i noīe trinitatis qñ itelligit̃. tuti⁹ ē
tñ tres psonas ibi noīare: vt ibi dicat̃ i
noīe p̃ris z filij z. s. s. n̄ i noīb⁹: s. i noīe
i. iuocatiōe: vñ i cōfessiōe p̃ris z filij z
spūs. s. iuocāt. n. ibi tota trinitas: vt

inuisibilr ibi opet̃ p se sic extra visibilr
p mysteriū. Si at̃ dicat̃ in noīb⁹: nō est
ibi sacr̃m: qz n̄ seruat̃ forma baptismi.
¶ De institutiōe baptismi.

¶ Institutiōe baptismi qñ ce
perit varie sūt estimationes.
Aly dicūt tūc eē institutū euz
Nicodemo xps ait. Nisi qs renat⁹ fue
rit ex aq̃ z spūscō zc. Aly dicūt institu
tiōē baptismi factā cum apl̃is dixit.
Ite docete oēs gētes baptizātes eos i
noīe p̃ris z filij z. s. s. Sed hoc dixit eis
post resurrectionē: p̃cipiēs eis d̃ vōca
tiōē gētīū: q̃s ante passioem binos mi
serat ad p̃dicādū in iudea: z ad bap
tizādū dicēs. In viā gētīū ne abieritis.
Iā ergo institut⁹ erat baptism⁹: qz bap
tizabāt simul z p̃dicabant.

¶ De forma in qua baptizauerūt apl̃i
ante passionem ch̃risti.

I vero qñ in qua forma tūc
s baptizauerūt. Sane dici p̃ti
noīe trinitatis. s. i ea forma i q̃
baptizauerūt postea gētes: q̃ an̄ passio
nē pōt itelligi fuisse tradita: lz n̄ sit scri
ptū. Nō ergo tūc illā formā xp̃us p̃us
tradidit cū ad euāgelicādū gētīb⁹ mi
sit: sed quā ante tradiderat mittēs eos
in iudeā: post iterauit cū ad gentes mi
sit. Cōmodius ergo dicit̃ institutio scā
quādo xps a Joāne baptizat⁹ est in ior
dano. qd dispēsauit: nō qz mūdari vo
luit cū sine pctō fuerit: sed qz cōtactus
mūde carnis sue vim regeneratiuā cō
tulit ags: vt q̃ postea imgereret̃ iuoca
to noīe trinitatis a peccatis purgaret̃.
Tūc ergo institutus est baptism⁹ xpī
in quo trinitas cuius mysterium ibi in
notuit interius hominē baptizat.

¶ Quare in aqua tñ fiat.

¶ Lebraat̃ at̃ hoc sacr̃z i aq̃ nō i
c alio liq̃re: vt ait xps. Nisi qs re
nat⁹ fuerit zc. Jō vniformit̃ id

Distinctiōis

fieri aq̄ p̄cipiē vt itelligat q̄ sic aq̄ for
des corp̄is ac vestes abluit: ita baptis-
m^o maculas aīe: fordesq̄ vicioꝝ emūda
do abstergit: vñ iō vt nllz iopia excusa
ret qd̄ possz fieri si i vñ vñ olo fieret: z
vt cōis materia baptizādi inuēret apd̄
oēs: qd̄ aqua signauit q̄ de latere xp̄i
manauit: sic sanguis alteri^o sacri signū
fuit. Nō ergo i aliquo liquore pōt cōse-
crari baptism^o nisi in aqua.

¶ De imersiōe quotiēs fieri debeat.

E imersiōe vñ si q̄rit quō fieri
debeat: p̄cise rñdem^o: vt sel^o vñ
tertio p̄ vario more ecclie. vñ

Bre. De tria imersiōe baptismi nil ve-
ri^o rñderi p̄t q̄ qd̄ vñsipi sensistis: qz
i vna fide nihil officit ecclie sc̄c̄ cōsuetu-
do diuersa. Quia. n. i trib^o subsistētys
vna substantia ē: rep̄hēibile eē nllaten^o
p̄t i tante i baptismo ter vñ sel^o merger:
qz. z i trib^o merisōib^o p̄sōay trinitas: z
i vna p̄t dñitat^o singularitas designari.
Nos vñ q̄ trīo imergim^o ē triduanē se-
pulture sac̄z signam^o. Scd̄z hoc licet
nō mō ter: s̄z ēt sel^o mergere tñ. Ibi tñ
dñtaxat mergere sel^o licet: vbi cōsuetu-
do ecclie tal^o existit. Si q̄s vñ id facere
icipiat vbi cōsuetudo tal^o nō ē: vñ sel^o tñ
mergēdū asserat rep̄hēibile se eē cōsti-
tuit. Uñ Baymo. In suo sensu abunda-
bat Lyprian^o cū sel^o mergebat i baptis-
mo puulos: q̄ qd̄ itelligebat studiose i-
plebat bōis opib^o abūdādo: s̄z i hoc ne-
sci^o dñq̄ret: s̄z qz bōis opib^o abūdabat
postea correct^o a dō abūdant altiori
sensu: ter illos mergēdo. Ecce hēmus
qz dñq̄t: q̄ sel^o merhit: s̄z hoc iō: qz alr se
hēbat cōsuetudo illi^o ecclie: vñ qz vnaz
tñ faciēda merisōe asserēbat. De tri-
na merisōe Aug. ait. Postq̄ nos crede-
re pmisim^o. trīo capita i sacro fōte de-
merisimus. qui ordo baptizādi duplici
mysteri significatiōe celebrat. Recte

Tertie

n. trīo imersiōis: qz accepist^o baptis-
mū i noīe trīnitat^o. Recte trīo imersi:
qz accepistis baptismū i noīe xp̄i q̄ die
trīa resurrexit a mortuis. Illa. n. tertio
repetita imersiō typū dominice exp̄i
mit septūre. Cōstat ergo baptizādos
tertio d̄bere imergi: z tñ si sel^o tñ imer-
gat: vez baptismā accipiūt: z q̄ sel^o int-
mergit tñ: nō peccat: nisi cōsuetudo ec-
clie obstat: vñ hoc mō tñ d̄bere fieri
asserat. **¶** Qñ circūcisio amittit vi suā.

Olet ēt q̄rit si circūcisio amittit
statū ab institutiōe baptismi: ad
qd̄ dicim^o i xp̄i morte termina-
ta eē legalia oia. Extunc ergo circūci-
sio pdidit vi suā. ita q̄ postea nō p̄fese-
rit: s̄z poti^o obfuit obseruatorib^o suā.
S̄z vsq̄ ad oblationē vere hostie po-
tuit p̄desse. Si. n. ante passiōē legalia
finē habuissent: nō ea iminēte vet^o pas-
cha cū discipulis māducaisset.

¶ De causa institutionis.

Ausa vñ institutiōis baptismi ē
inouatio mētis: vt hō q̄ p̄pec-
catū vet^o fuerat p̄grāz baptis-
mi renouet: qd̄ fit d̄positiōe vicioꝝ z
collatiōe v̄tutū. sic. n. fit q̄sq̄ nou^o hōr
cū abolitis pctis ornat v̄tutib^o. Aboli-
tio pctōrum pellit feditatē. Appositio
v̄tutū affert decorē. z hec est res huius
sacri. s̄sterior mūdicia.

¶ Querit an baptism^o aperuit celum
qd̄ nō aperuit circūcisio.

I q̄rit vñ baptism^o aperuit
celū qd̄ nō apuit circūcisio: Di-
cim^o qz nec baptism^o nec cir-
cūcisio regni nobis aditū apuit: sed ho-
stia saluatoris: q̄ li tpe circūcisiois ob-
lata fuisset: illi^o t̄pis hoies i regnū itraf-
sent. Res ergo h^o sacri iustificatio est.

¶ Sup^o d̄terminant mag^o d̄ sac̄is in gñā-
li: z de circūcisōe in spālī. z de q̄busdā pam-
bulis ad sac̄a uo. l. h̄ d̄terminat de sac̄is nō.

Articulus

I.

4

legis in spali. Et diuidit in partes. 7. **P**ri-
mo determinat de baptismo. **S**ecundo de co-
firmatione. di. 7. ibi. Hunc de sacro confirma-
tionis. **T**ertio de sacro eucharistie di. 8. ibi.
Post factum. **Q**uarto de sacro penitentie.
di. 14. ibi. **P**ost hec de penitentie. **Q**uinto
de sacro vinctiois extreme. di. 23. ibi. **P**re-
terminata. **S**exto de sacro ordinis di. 24. ibi.
Hunc ad considerationem. **S**eptimo de
sacro infirmorum. di. 26. ibi. **C**um alia sacramen-
ta. **P**rima diuidit in quatuor. **P**rimo de-
terminat de baptismo quod ad ipsum sacramen-
tum finem. **P**rimo quod ad suscipientem. di. sequen-
ti. ibi. **S**ecundo de hoc. **P**rimo quod ad ministrum. di. 5. ibi.
Post hoc sciendum. **P**rimo quod ad versus bap-
tizandi. di. 6. ibi. Hunc quod liceat etc. **P**ri-
ma in. 7. **P**rimo determinat de baptismo quod
ditate ostendit in quod consistit. **P**rimo de baptisimi
forma. ibi. Sed quod est. **P**rimo de institutione. ibi.
De institutione. **P**rimo de materia. ibi. Celebrat autem.
Primo de baptizandi usu. ibi. De immersione. **P**rimo de
euacuatiōe circumcisiōis ibi. Solet. **P**rimo de
ca institutionis baptismi. ibi. **C**um hoc. **C**um ista
diuidit in partes tres. **P**rimo determinat
de forma baptismi quantum ad omne tempus. **P**rimo de
forma baptismi per tempus primitiue ecclesie tunc. ibi.
Legit tunc. **P**rimo scilicet mouet et soluit quodam
dubia circa formam verborum. ibi. **H**ic queritur.
Cum illa pars quod incipit. De institutione diuidit in
duas. **P**rimo determinat de institutione bap-
tismi secundum opinionem alienam. **P**rimo secundum opinionem pro-
priam. ibi. Si hoc queretur.

Circa hanc distinctionem quod
rendum est principaliter
de quibus. **P**rimo de bap-
tismi quod ditate. **P**rimo de ei⁹ for-
ma. **P**rimo de materia. **P**rimo de vni-
tate. **P**rimo de institutione. **C**ir-
ca hoc quod tria. **P**rimo
vtrius baptismus sit ablutio in aqua. **P**rimo vtrius sit
ablutio actiua vel passiua. **P**rimo vtrius sint conue-
nientes baptismi diffinitiones.

Primo ostendo quod baptismus non est ablu-
tio in aqua: quia ablutio in aqua non
est aqua: sed sicut dicitur **1**u. 2. li. de sacra. pre
6. c. 2. Baptismus est aqua diluendi criminibus
sanctificata per verbum dei. **B**aptismus non est ablu-
tio in aqua. **I**tem totum non est sua pars: sed baptis-
mus est totum ad abluentionem et verbum: quod de essen-
tia baptismi non est tunc ablutio: sed etiam verbum. **B**
baptismus non est ablutio in aqua. **I**tem spiritus pa-
nis et vini sunt ipsi sacrum eucharistie: non versus
eius. **B**aptismus est aqua: non versus eius.
Contrarius dicit magister in littera huius di. c. p.

Item effectus baptismi est iterior aie ablutio.
Sed ablutio corporis exterioris expressi⁹ represen-
tat iteriorē aie abluentionē quod aqua. **B**aptismus
magis est ablutio in aqua quam aqua.

Respondeo de integritate baptismi tria sunt. scilicet
materia et forma et obiectum: et aliquis vult istos ad quod
pertinet iterio baptismi. **R**espondeo duplex est. scilicet primo
ta quod est aqua: et propterea. scilicet ablutio in aqua. quia aqua non
significat nec causat iteriorē abluentionē: nisi
finitur quod est abluens: et quod de re artificiali pueniē-
tius predicat materiam propterea quod remota: et baptis-
mus est quasi quod artificialiū. id est pueniēti⁹ dicitur quod
baptismus est ablutio in aqua quod quod baptismus sit
aqua abluens.

Ad hoc in oppositum dicitur quod quod dicitur possit quod
baptismus sit aqua sanctificans: tunc puenienti⁹ dicitur
ablutio in aqua ratione ista dicta. **A**d 2. dicitur dicitur quod
finitur **P**rimo. 2. phyl. **H**ic artificialiū est ex parte
materie. et id est pueniēti⁹ dicitur. **L**ectus est lignū. status
est es: et a sili aliquo modo cum baptismus sit quod
artificialiū potest ei⁹ materia predicari de eo. **C**um
tertiu dicitur quod non est sile. quia spiritus panis et vini i-
mediate representant re manente quod pertinent
scilicet spiritus panis corporis christi. et spiritus vini sanguine.
corpus autem christi vel sanguis non est actio vel pas-
sio. Sed baptismus representat aie iteriorē ab-
luentionē quod est aie passio: quod expressi⁹ representat
per corporis abluentionem quod per aquas ab-
luentem.

Secundo querit vtrius baptismus sit ablu-
tio actiua vel passiua. Et vi-
detur quod actiua. effectus. n. et est aiam mudare: et hoc est
agere. Sed iterio agere magis representat per
exteriorē abluentionē actiua quam passiuam. er-
go baptismus magis est ablutio actiua quam pas-
siua. **I**tem passio inquantum passio nihil effi-
cit. sed per exteriorē abluentionē que est bap-
tismus efficit sanctitas in anima. **B**aptismus non
est ipsa ablutio passiua sed actiua. **I**tem quod
est causa est causa causati: sed ablutio actiua
est causa abluentionis passiuę: quia sicut dicit auctor
6. principiorum. Passio est effectus illatioque actio-
nis. **B**aptismus est iterioris abluentionis mediate vel
immediate. Sed siue sic siue sic factum est.

Contra. ablutio non habet rationem sacri nisi in quod
tum per eam causat et significat abluentionē interio-
riorem: quod ei non puenit nisi in quod est in abluto: sed in
quod est in abluto est passio. **B**aptismus non est
uenit ratio baptismi nisi inquantum est passio.

Respondeo quod ablutio exterioris in quod est in ablu-
tio est passio. in quod est ab abluente est actio. **P**rimo. 3. phyl. Actio et passio radicatur in
vno motu. et superadunt rationes diuersas. scilicet
passio relatione ad illud in quo est: et actio

Distinctionis

Tertie

Relationem ad illud a quo illud est. Simili modo dico de iteriori ablutione. Est enim passio inquitum est in aia que abluunt. et actio inquitum est ab abluente. et representat exterior ablutio inquitum est actio iterioris inquitum est actio. et ablutio exterior inquitum est passio: iterioris inquitum est passio. iterioris est actio: ita active quod passive ablutio exterior est signus et est causa. ablutio. n. iterior non tamen inquitum est passio: sed etiam inquitum est actio per sacramenta causa est. et ideo sacramenta baptismi non tamen dicunt ipsam ablutionem exterioris inquitum est passio: nec tamen inquitum est actio. sed comprehendit rationem utraque. quod minus immediatius respiciat baptizatum ratione ablutionis passive quam active.

Ad primum in oppositum dicitur quod effectus ablutionis exterioris est non tamen iterior ablutio activa. sed etiam passiva: et magis: quia aiam abluere ordinatur ad ipsam esse abluta. **A**d 2^m dicitur quod quous passio inquitum passio nihil efficiat: tamen inquitum per passionem actio applicat ad passum. sine qua applicatio non sequeretur effectus: convenit passioni esse causam effectus. et sic dicimus quod motus inquitum est in mobili calefacit ipsum: et tamen inquitum est in mobili passio est. et aliquando motus sibi ablutio exterior passiva causa est ablutionis iterioris: non tamen passiva: et etiam active. **A**d 3^m dicitur quod non plus aliquid concludit nisi quod in ratione baptismi includit activa ablutio. et hoc verum est. **A**d 4^m ad partem aliam dicitur quod per hoc non concluditur quod ablutio non habeat rationem sacri inquitum passio est. sed quod sine illa non esset sacramentum. et hoc est verum. Do.

Tertio queritur utrum sint convenientes baptismi distinctiones. Et videtur quod non. in distinctione. n. quod ponit magister. scilicet quod baptismus est ablutio corporis exterior: sed sub forma verborum prescripta. id quod est male in baptismo ponitur in recto. et illud quod est ibi formale ponitur in obliquo. quod videtur inconvenientis: cum forma sit principalior quam materia. **E**t sic factum est in genere relationis. signum. signum. n. relative dicitur ad signatum. sed distinctio non est convenientis in qua non ponitur genus rei. Cum ergo in predicta diffinitione non ponatur relatio: inconvenientis distinctio videtur. **E**t sic in illa que ponitur. 4. li. d. ar. fidei que est baptismus est ablutio aque per invocationem trinitatis sanctificatione peccati ablutione significans. non exprimit ratio candore: que tamen est essentialior baptismo quam ratio significandi. **E**t sic in quibus aqua potest celebrari baptismus. quod male dicitur ablutio aque sanctificatione: quod non omnis aqua est sanctificata. **E**t sic materia remota non predicat de artificiali. quous. n. bene dicat. statua est es. non tamen dici potest. sta-

tua est materia prima: cuius tamen essentia manet in ere. sed distinctio. n. quod ponit. 2°. li. de sacris. parte 6^a. c. 2^a. que superius posita est prima quod non habet. ut inconvenientis est: quod in ea dicitur baptismus est aqua que est materia eius remota.

Respondeo quod predictae distinctiones sunt convenientes eo modo quo baptismus convenienter diffinitur. et differunt. 3. predictae distinctiones. in hoc quod distinctio magis dat per materiam primam que est ablutio corporis exterior. et per formam que tangit in hoc quod dicitur. Sub forma boni prescripta. et per efficientes que datur intelligi in hoc quod dicitur. Facta. distinctio autem sumpta de 4°. li. de articulis fidei dat per materiam primam cum dicitur. Ablutio. et remota. cum dicitur. Aque. et per formam cum dicitur. Per invocationem trinitatis sanctificatione. et per finem non principalem cum dicitur. Peccati ablutione significans. principaliter. n. ordinatur baptismus ad purgandum quod ad significandum. distinctio autem dat per materiam remotam. cum dicitur. Baptismus est aqua. et per finem cum dicitur. Salvandis criminibus. et per formam cum dicitur. Sanctificata per verbum. et per efficientes cum dicitur. Dei. **A**d autem dicitur istas distinctiones esse convenientes intelligi debet secundum exigentiam materiam: quia non inveniuntur in qualibet istarum precise conditiones ille que requiruntur ad potissimum diffinitionem secundum artem philosophi. 2° posteriorum.

Ad primum dicitur quod quous in naturalibus forma sit principalior quam materia. in artificialibus tamen est econversum. secundum quod videtur sentire philosophus. 2°. phy. 7. Sed quod in artificialibus sub ratione qua sunt artificialia principalior videtur forma quam materia. potest dici aliter ad argumentum quod in predicta diffinitione forma ponitur in obliquo ad significandum ea per modum differentie que imponitur a forma. Si enim dicerem. hoc est aial habens animam intellectum nam significarem quod hoc est animal rationale. **A**d 2^m diceretur quod quous signum sub ratione qua signum sit in genere relationis: non tamen id quod est signum. illud. n. quod est circulus non est in genere relationis. hic autem distinctio diffinit baptismum secundum id quod est. **A**d 3^m diceretur quod si in illa diffinitione exprimeretur ratio causandi esset perfectior: quod tamen non expressit: quod contra opinio est quod sacra nove legis efficiunt quod figurant.

Ad 4^m diceretur quod ibi non loquitur nisi de sanctificatione que provenit aque per invocationem trinitatis in actu baptizandi. **A**d 5^m diceretur quod illa predictio. Baptismus est aqua: non est predictio per essentiam. sed per causam. maior autem arguitur. intelligenda est de predicatione per essentiam. de artificiali autem predicari potest predicatione causali materia remota: quous non remota.

tissima que est mā pma. dici. n. pōt de statua aurea q̄ est argentum vniū coagulati ex vi sulfuris mudi optimi rubore clari habentis vim igneatis simplici nō vrentis. hec. n. est mā auri vt habet 4° methauroz. 2° ex cōsequēti est mā statue auree q̄uo remotora.

Articulus. II.

Consequēter q̄rit de se-
cūdo p̄nci-
pali. Et circa hoc querū-
tur tria. 1° p̄rio vtz mediā-
tibus verbis sit v̄tus sancti-
cādi in aqua. 2° vtz ordi-

tio ad sanctificāduz sit forma baptisimi. 3° vtz in his verbis. Ego baptizo te in noīe pa-
tris 7 filij 7 spūs sancti. ita p̄sistat forma bap-
tismi p̄esse q̄ nō liceat aliqd subtrahere. vel
addere seu per quēcūq̄ modum alium im-
mutare.

Questio. I.

1° P̄mo ostēdo q̄ a deo mediātibus ver-
bis nō sit virt^o sanctificādi i aq̄;
nihil enī recipit virtutē mediāte aliquo a q̄
nō patitur: q̄ recipe est quoddā pati. S3 aq̄
nullo mō patit a verbis. ergo mediātib⁹ ver-
bis nō est in aqua virt^o sanctificādi. Et em
si v̄tus sanctificādi sit in aqua mediātibus
verbis. hoc esset aut tāq̄ mediū remotū: aut
tāq̄ p̄ximū. Non p̄mo mō. q̄ si verba eēnt
mediū remotū oportet dare iter verba 7
aqua mediū p̄ximum mediāte quo deriua-
retur predicta virtus ad aquā. quod nō vi-
demus. Nec secūdo mō. q̄ mediū p̄ximum
tāgit extremū. verba aut tāgunt aquā. ergo
nullo mō est virt^o sanctificādi in aqua me-
diātib⁹ verbis. Et itē quāto agens est p̄nci-
palius: tāto operat^{ur} immediat^o. quod p̄z. quia
deus qui est agēs p̄ncipalissimū immediatissi-
me operat^{ur} in omni effectū. s3 p̄ncipali⁹ agēs
in sanctificādo sunt verba q̄ ablutio. q̄ ime-
diatissime operant^{ur} cūca baptizatiū. nō q̄ me-
diāte ablutiōe. q̄d vtz nō esset si in ablutiōe
eēt virt^o sanctificādi a deo mediātib⁹ v̄bis.
Cōtra. Aug. omel. 80. sup. Joā. vltra me-
diū. 7 recitat z̄sagī hui⁹ di. c. p̄mo. Et Gra-
tianus. p̄ma. q. 3^a. 2^a. 4^a. Betrahe. Et ista tāta vir-
tus aque vt corp⁹ tāgat 7 cor abluat: nisi fa-
ciēte verbo. ergo per verbū est virt^o sanctifi-
cādi in aqua. Et itē 1° p̄mo li^o. de sacra-
mente. q. c. 2°. Accedit verbū sanctificans ad
elemētū 7 sit factū. Et par ante. codē. c. diē
q̄ factū habet virtutē sanctificādi ex appo-
sita verbū vel signū benedictiōe. ergo per ver-
bū sanctificat aq̄. 7 vniū h3 sanctificandi.
Cōtra. Ideo q̄ quādo aliq̄s motor ad aliq̄nē

effectū adhibet instm cōstitutū ex duabz
naturalis diuersis: quarūz vna p̄p̄inquo^r est
motori: 7 maiorē habens aptitudinē nālem
ad effectum illū producendum mediāte ibi
la virtus motoris deriuatur ad partē aliaz.
7 est p̄ncipalior in causando effectū q̄ alia.
sic autē est in proposito. sacramentum enim
baptisimi constituitur ex ablutiōe in aqua. 7
verbis que sunt diuerse nature. 7 sunt verba
in representando p̄p̄inquo^r deo qui est
p̄ncipalis motor q̄ ipsa ablutio. quia exp̄s-
sū representat deum sanctificantem 7 ani-
me sanctificationē q̄ ipsa exterior ablutio.
si enim miq̄ fuisset sacramentum baptisimi
institutū. tamen iuocatio trinitatis esset ali-
qualis dispositio. quāuis non per modū sa-
cramenti ad sanctificationē illius pro quo
iuocaretur. quod non sic potest dici de ablu-
tione. Et ideo virtus dei qui motor est p̄nci-
palis in sanctificādo: immediatius 7 p̄ncipa-
lius attingit verba. 7 mediātibus verbis
ipsam exteriorem corporis ablutionē. 7 sunt
verba p̄ncipaliora in sanctificādo q̄ ipsa
exterior ablutio. quāuis sine ea nullum pos-
sent habere per modum sacramēti sanctifi-
cādi effectum.

Ad p̄imum in oppositum dicendum q̄
fin illos qui ponūt in sacramento virtutes
per quas efficiunt in anima aliquam disposi-
tionem ad gratiam posset dici q̄ extenden-
do nomen passionis ad omnes receptionē:
aqua patitur a deo mediātibus verbis. se-
cundū autem aliam opinionem non opor-
tet dicere q̄ aqua aliquid recipiat. sicut nec
nūmus aliquid recipit cūz statuitur p̄ciū.

Ad secundum dicendum q̄ verba secū-
dum aliquos non sunt medium p̄roximum
mediante quo virtus sanctificandi deriua-
tur ad ablutionem. sed intentio baptizatis
que verba itentionaliter vniū ablutioni: nec
oportet q̄ ipsum medium siue sint verba si-
ue intentio realiter vniū ablutioni ad hoc
q̄ ipsa virtus sanctificandi deriuetur ad ab-
lutionem. sufficit enim vniū intentionalis.

Ad tertium dicendum q̄ maior non est
vniūsaliter vera: quāuis veritatem ha-
beat de agente q̄ deus qui sicut est agēs p̄ci-
pium. ita est vniūsalis rei immediatissimum.
Vel potest dici q̄ non sequitur q̄ si ver-
ba non operantur immediāte dispositionem
ad sanctificandum q̄ non operentur mediā-
te ablutione. Deus enim immediate operat^{ur}
in omni actiōe. Et tū in multis operatiōib⁹
operatur creatura mediāte. 2° m.

Secundo querit utrum ordinatio ad sanctificandū sit forma baptismi. Et videt qd nō. qz vni sacri nō est nisi vna forma: s; vba sunt forma baptismi. nō g ē ordinatio ad sanctificandū. ¶ Itē forma plus hz de eē q mā. Sed ordinatio ad sanctificandū cū sit relatio min⁹ hz de eē q ablutio ⁊ verba. g nō est baptismi forma. ¶ Itē vni sacri non est nisi vna forma: qz vnitas rei est p forma. Sed ordinatio in vbis ad sanctificandū alia ē ab illa que ē in ablutioe. g ordinatio ad sanctificandū nō est sacri forma: qz cū non sit rō qre vna predictaz ordinatioz magis sit forma sacramenti q alia oporteret q ille due eēnt for. ⁊ sic baptismi eē duplex for. ¶ Cōtra. ois forma siue nālis siue artificialis ē in sua mā. Sed vba nō sunt in ablutione: nec cōuerso. g neutz est alterius forma. Sed nō ē dare aliud qd possit hēe rōne forme nisi ordinatio ad sanctificandū. g talis ordinatio est baptismi forma. ¶ Itē sic videt se hēe in sacro baptismi ordinatio ad sanctificandū: sicut in dictione ordinatio ad significandū. S; ordinatio ad significandū ē dictio nis forma. ⁊ vox ei⁹ mā. g sūt in sacro baptismi ordinatio ad sanctificandū est ei⁹ forma ⁊ ablutio ⁊ vba sunt materia. ¶ Rñdeo q baptism⁹ sit accipi p ipsa ablutioe ⁊ vbis s; se ⁊ absolute. v. p. ipsi. ⁊ sub illa rōe q sūt baptismi sacfz. ¶ Prio mō ordinatio ad sanctificandū nō ē eēntial for⁹ baptismi: s; accēntialis. accidit. n. ablutioi ⁊ vbis q ordinētur ad sanctificandū. ¶ 2. mō dō. q si accipiat forma p pte pncipaliori toti⁹ integralis. fm quē modū dī tectū eē forma domus. sic ista vba. Ego baptizo te ⁊c. sūt forma sacri baptismi: qz cūz integrat ex ablutione ⁊ vbis: vba sunt ps pncipalior q ablutio vt videri pōt in qōne pcedēti. Si āt accipiat tur forma p eo qd pmo resultat ex vniōe p tium integratū: fm quē modū dicim⁹ eē formā dom⁹ id qd pmo resultat ex ordinata cōiunctioe fundamēti parietis ⁊ tecti: sic vba nō sūt forma sacri baptismi. s; ablutio ⁊ verba mā sunt respectu forme pdictae: sicut fūda mentū paries ⁊ tectū sunt mā forme dom⁹. sed hoc mō forma baptismi ppletina ⁊ vltia ad quā referit seu ordinat ad significandū est ordinatio ad significandū. ex vniōe enim ablutiois ⁊ verbor ⁊ virtute institutiois baptismi resultat quedā ordinatio ad speciale significandi modū que est in cōposito ex ablutioe ⁊ vbis sicut in subiecto. q quīs accidat ablutioi ⁊ vbis inq̄tū sunt res tales: tū ē de

eorum rōne inquantū sunt baptismi sacfz. h. cut quānis isti voci que est. panis. accidat significatio. tū est de ei⁹ rōne inq̄tū sacfz est nomē. de rōne. n. nois est significatio. nō accipit autē hic ordinatio p ordinatis actio: nec p ordinati passioe: sed pro virtute q baptism⁹ dispositiue sanctificat: seu p ei⁹ ordinatioe ad sanctificandū. ¶ Ad p m in oppo m p solo ex dictis in. qō. ne. ¶ Ad 2. m dō. q maior nō ē vba de forma artificiali. plus. n. hz de eē auz q ei⁹ figura per quā est statua. ¶ Ad 3. m dō. q sicut ad integritatē māe baptismi requirunt verba ⁊ ablutio: ita ad integritatē forme requirunt ille due ordinatioes p itentioem vnite. ¶ El potest dici q vna ordinat ad alias. ⁊ iō ex illis pōt cōstitui vna forma. sic videm⁹ q iō p ⁊ mī sunt vniū generatiois p m: qz illud qd ē ex parte mīs ordiat ad illud qd ē ex parte pīs. ¶ Ad arg⁹ ad pte aliā p qd dōm ex dictis in corpore qōnis. dō. m. ¶ **Tertio** querit vtr in his vbis. Ego baptizo te. in noie patris ⁊ filij. ⁊c. sit ita cōsistat forma baptismi pisse q nō liceat aliqd subtrahere vel addere seu p quēcūqz aliū modū imutare. Et vī q nō. qz baptizādo pncipalior est de⁹ q minister. Sed non exprimit ipse de⁹ sicut baptizās. g nec neces sariū est expmere ministri psonā. ¶ Itē in vbo pme psonē itelligit hoc pnomē ego. sed baptizo est vbiū pme persone. g licitū ē subtrahere hoc pnomē ego. ¶ Itē xps tradēs discipulis formā baptismi. Math. vlti mo nō expressit psonā ministri. g qdāq spe ctat ad significandū ministri psonā licet a forma pdicta subtrahere. ¶ Itē supflūū est dī rigere vba ad nō itelligentē. Sed puer qui baptizat nō itelligit. g a pdicta forma licitū ē remouere hoc pnomē te. ¶ Itē ambrosi⁹ pmo li. de spū scō. c. 3. ⁊ recitat magi in lītera hui⁹ dī. c. 3. Si hīde ministriū trinitatis teneat. ⁊ vna psona tū noiet plenū est sacramētū. g licitū est de forma pdicta subtrahere verba significatia filij ⁊ spū scī. ¶ Itē vbum sanctū nō minuit virtutē alteri vbi sancti. g pdictis verbis licitū ē addere aliq vba sancta. vtpote. Et in honore beate Marie virginis ⁊ oīum sanctorum. ¶ Itē iterpositio nō mutat verbor subam: nec g virtutē. ergo circa vba pdicta licet facere iterpositiois mutatioes. ¶ Itē idem significat per genitorē ⁊ genitū. sicut per patrem ⁊ filij. g loco pīs ⁊ filij licitū est dicere genitoris ⁊ geniti. licitū ē g circa predi

etiam forma aliquid mutare ponendo vñd vñd
bunū pro alio. ¶ Itē greci verū conferunt bap-
tismi. et tamen loco istoz verborū baptizo te.
dicunt baptizet seruus xpi. ergo licitū ē aliqd
mutare ponendo verba pro verbis. ¶ Itē de
psecra. di. 4. Roman⁹ a quodā. dicit Nicola-
us papa de baptizatis a quodā iudeo: qd si in
noie trinitatis. vel tñm noie xpisti baptiza-
ti sunt: nō debēt rebaptizari. qd p istis verbis
pūs et filij et spūs sancti. licitū ē ponere nomē
trinitatis vel xpi. ¶ Itē de cōsecr. di. 4. Re-
tulerūt. dicit zacharias papa de sacerdotib⁹ q
ppter impentia latine lingue dixit. Ego bap-
tizo te in noie patria et filia et spūs sancta. qd si
nō itendebat errore introducere: vep cōtulit
baptismi. ergo licet in forma baptismi aliqd
mutare per verborū corruptionē. ¶ Itē fm
p̄m pmo p̄p̄ier. noia et verba trāspōita
idē significat. Sed eadē significatiōe manen-
te manet eadē verborū vñs. qd licitū est face-
re mutationē in vñs p̄dictis ea trāspōnēdo.
¶ Cōtra. extra de baptismio et eius effectū. c.
p̄mo. Si qd p̄ncipiū ter in aq̄ immerferit in nomi-
ne patris et filij et spūs sancti. et nō dixerit. Ego
baptizo te in noie pa. et fi. et f. f. nō est puer bap-
tizat⁹. ergo hec forma baptismi ē de necessita-
te seruāda. Ego baptizo te in noie pa. et fi. et f. f.
¶ Rūdeo qd circa verba p̄dicta lex modis
pōt fieri mutatio. s. subtrahēdo: addēdo: iter-
ponēdo. verbū pro verbo ponēdo. vba cōrū-
pendo. et verba trāspōnēdo. nullo p̄dictoz
modoz licitū est baptizati facere scietē et vo-
luntarie mutationē circa verba p̄dicta. quocū-
qz enī p̄dictoz modoz faciat baptizās mu-
tatiōez circa p̄dicta verba peccat. et nulli licet
aliqd facere cū peccato: Sed quolibz p̄dicto
rum modoz pōt fieri taliter mutatio qd non
tollit sacramētū virtutē et talit⁹ qd virtutē facit non
remanet. ¶ Quod p̄mo declarādū est in sub-
trahēdo. ¶ Secūdo in additiōe. ¶ Tertio in iter-
positiōe. ¶ 4. in verbi pro vbo positiōe. ¶ 5.
in vboz corruptiōe. ¶ 6. in vboz trāspōnē.
¶ Quantiū ad p̄mū sciendū est qd si subtrahi-
tur aliqd de esse forme nō remanet vñs baptis-
mi. Et quia tota ista pars. In noie p̄is. et fi. et
spūs sancti. per quā exprimitur principalis bap-
tizās: et sanctificat elim: est de eē forme. id si d
hoc subtrahat aliqd nō remanet virtutē baptis-
mi. In illa at parte forme qd est. Ego baptizo
te. sunt aliqua pertinētia ad essentia forme. s.
exp̄ssio act⁹ baptizādi. et persone baptizate. eo
qd ad illā terminat baptizādi actus. Et si ali-
quod p̄dictoz subtrahat nō remanet vñs bap-
tismi. exp̄ssio autē mīstri non videt eē de essen-

tia forme quā xps tradidit in baptismi institū-
tiōe. qd a ministro baptism⁹ nō hz virtutē. Et
greci personā ministri nō exprimūt. et tñ vere
baptizāt. ¶ Sed auctoritate ecclesie exp̄mi-
mus in baptizādo mīstri personā ad maiore
exp̄ssionē. Et si baptizās eā non exprimeret
nō ppter hoc tollerēt vñs baptismi: sed gra-
uiter peccaret: qd institutio ecclesie obligat bap-
tizantē. ¶ Quantiū ad 2. sciendū qd circa h
cōsiderāda sunt duo. vñū ex parte addentis.
aliud ex pte additi. si enī addēs illud qd ad-
dit itendat esse de eēntia forme volēs bap-
tizare in alia forma qd baptizat ecclesia tollitur
vñs baptismi: qd ad hoc qd remaneat baptis-
mi virtutē requirit qd baptizās itendat facere qd
facit ecclesia vt iferi⁹ in. e. di. patebit. Si et illd
qd addit est corruptiū forme nō remāet vir-
tus baptismi: vt si postq̄ dictū est. Et spūs san-
ctus addatur hec determinatiōe creati vel mūdo-
rio qd p̄. et fi. Si autē addēs nō itendat muta-
re ritū vel formā ecclesie: et illud qd addit nō
est corruptiū forme nō tollit: per hoc virtutē
baptismi. Et si baptizās terminata forma q
vñs ecclesia sup addat istud. Et beata Virgo
adiuuat te: vel aliqd cōsimile. vel si in princi-
pio forme addat nomē p̄p̄iū post hoc p̄mo
mē Ego. dicēdo. Ego Joānes baptizo te. nō
tollit vñs baptismi. ¶ Quantiū ad 3. sciendū
qd cū act⁹ baptizādi sit act⁹ vñus. si fiat iterpo-
sitiō talis qd cōrūpat vñitātē. actus. et matie
si cōrūpat cōtinuitatē itentatiōis baptizantis.
nō remanet vñs baptismi. Et si baptizās
postq̄ dicit. Ego baptizo te in noie p̄is. iter-
ponat vñā longā narratiōez. vel vadat ad fa-
ciendū aliquod negociū. et postea reuertens
dicat et filij et spūs sancti. nō est puer baptiza-
tus. Si autē iterpositiō sit modica. ita. l. qd non
discōtinuet itentatiōē baptizantis neqz actum.
fm vñm eōm et iterpositiō nō sit forme: cor-
ruptiū nō. ppter hoc ipedit vñs baptismi.
Et si baptizās postq̄ idepit actum tunciat
vel dicat. taceatis: vel aliqd simile: et postea
pficiat: nō. ppter hoc impedit vñs baptismi.
¶ Quantiū ad 4. sciendū qd si accipiat ver-
bū pro sua mā que est vox: ponere verbū pro
vbo nō ipedit virtutē baptismi: qd in qualibz
lingua licitū est baptizare: q̄nis male face-
ret latin⁹ si baptizaret in lingua greca vñ he-
breā: nisi aliquo casu iperitiā lingue latine i-
currisset. et in alijs linguis esset perit⁹. Si autē
accipiat verbū pro sua mā et forma simul. vel
vel pro sua forma tñ: cū forma vbi sit signifi-
catio: ponere verbū pro vbo exite de essentia
forme ipedit virtutē baptismi: qd talis muta-

no corrumpit formā. **¶** Quātiū ad quintū sciēdū qd si corruptio verborū sit talis qd non remaneat eadē significatio: nec fm̄ institutio: ne p̄ne ip̄ositionis: nec fm̄ accommodatiōem vsus ip̄edit v̄tus baptismi. Si autē sit talis qd quāvis nō remaneat significatio fm̄ institutio: ne ip̄ositionis p̄ne: r̄ remaneat fm̄ accommodatiōe vsus: tūc si nō fiat talis corruptio ex malitia: vel ex derisioe: sed p̄pter ip̄eritiā illi⁹ lingue in qua baptizāt: vel p̄pter aliq̄d ip̄edimētum lingue: nō p̄pter hoc ip̄edit virtus baptismi. **¶** Quātiū ad 6^m sciēdū qd si fiat talis trāsp̄ositio que mutet sensum orōnis: quē h̄z ex vi ordinis verborū: ip̄editur v̄tus baptismi. vt si dicat. Ego p̄ris r̄ fi. baptizo te in noīe sp̄i rit⁹ sancti. qz ex vi illi⁹ ordinis verborū sensus est. Ego qd sum patris r̄ filij r̄c. r̄ hoc qd dico. In noīe. nō accipit nisi respectu sp̄i sancti. Et si dicat. Ego baptizo. in te noīe p̄ris r̄c. qz ex vi verborū nō est sensus qd ego baptizē te: sed aliqd in te per noīe patris r̄c. Si autē trāsp̄ositio nō mutat significatiōe orōnis: quas h̄z ex vi ordinis verborū. tūc dico qd si nō fiat ex malicia: sed ex ignorātia nō impedit v̄tus baptismi. Si autē fiat ex malitia impedit baptismi v̄tus p̄pter defectū itentiois in baptizāte qui formā ecclesie itendit mutare.

¶ Ad p̄mū in oppositū dōm qd ipse de⁹ qui est p̄ncipaliter baptizās exprimitur cu⁹ d̄r. In noīe patris r̄ fi. r̄ sp̄i sancti. **¶** Ad secundū dōm qd quis hoc p̄noīe Ego itelligat in h̄o verbo baptizo. tamē ecclesia ordinauit qd exprimeret ad euidentius ostendū determinatiōe itentiois baptizātis. vnde in ei⁹ expressiōe nō est negatio. qz nō est inutilis: r̄ qz expressiō nō ampli⁹ itelligit in verbo: sicut nec natus in limo cū dicat natus sumus. **¶** Ad 3^m dōm qd nō plus p̄cludit nisi qd expressio ministri nō est de essentia forme quas determinat x̄ps in baptismi institutiōe. tū x̄ps expressit p̄sonas ministros in hoc qd eis loquebat in sc̄da p̄sona: tūc tū baptismi nō instituit: sed p̄cepit eis qd baptizāret sc̄dm formā p̄us institutam.

¶ Ad q̄rtū dicendū cū dicit qd sup̄fluit est dirigere verba ad nō itelligentē: dico qd nō est v̄er de verbis que nō tū sunt significatiua: s̄ etiā causatiua: cuiusmodi sunt v̄ba in q̄b⁹ consistit forma baptismi. **¶** Ad 5^m dōm qd illud verbū Ambro. d̄z itelligit in casu necessitatis. vt si post noīationes p̄ris moreret puer ante submersionē filij r̄ sp̄i sancti: p̄re credēdū est qd de⁹ suppleret. vñ talis d̄z in cimiterio sepe fit. si autē anteq̄ oīa v̄ba cōplerent ip̄ediret baptismi ita vt p̄lere nō possit puer p̄ter esset

baptizādus sup̄posita hac additiōe. si tu nō es baptizāt⁹. **¶** Ad 6^m r̄ 7^m p̄z qd dicit d̄beat p̄dicta in corpore q̄onīs. **¶** Ad octauū dōm qd p̄ noīe p̄ris: r̄ noīe filij significatur ipse p̄sone p̄ncipalit⁹ per genitorē autē r̄ genitum significant p̄ncipalit⁹ notōales act⁹. Et ideo si p̄termisus p̄re r̄ filio diceret. In noīe genitoris r̄ geniti: nō eēt baptism⁹. **¶** Ad 9^m dōm qd expressiō p̄sone ministri nō est de cēntia forme quā tradidit x̄ps in baptismi institutiōe: vt superius habitū est: quīs autē expressiō act⁹ baptismi: di r̄ p̄sone que baptizāt sint de cēntia forme: nō tū modus expr̄mēdi. vñ greci p̄sonam que baptizāt expr̄mūt in tertia p̄sona r̄ in nominatiōe casu. Nos autē in sc̄da p̄sona r̄ i casu accusatiu⁹: r̄ actū baptismi expr̄mūt per modū cōiunctiui vel optatiui. r̄ in tertia p̄sona. Nos autē p̄ modū indicatiui r̄ in p̄ma p̄sona: r̄ quīs rōnē habeat congruā quare sic expr̄mūt: nos tū nostri modi. expr̄mēdi habem⁹ rōnē p̄uenientiōre. p̄sona. n. ministri non expr̄mūt ad excludēdū errorem illoz qd attribuebāt efficaciam baptismi ministro: de q̄ h̄z p̄ma Cor. 3. Actū autē baptismi expr̄mūt mō sup̄ dicto ad significādū qd efficaciam baptismi considerat r̄ expectat a deo. ex quo p̄z r̄ qre p̄sona que baptizāt ab eis expr̄mūt mō sup̄ dicto. nos autē p̄sonā ministri expr̄mūt ad h̄o vt sit significatio forme euidentior: r̄ cōpletior: r̄ actū baptismi mō indicatiu⁹ ad significādū qd p̄ v̄ba efficiat qd significat: r̄ est etiā n̄f. modus expr̄mēdi tutior. qz tradit⁹ est nobis a sc̄a romana ecclesia. p̄ qua orauit x̄ps vt nō deficiat fides ei⁹. cū dicit. p̄detur. Ego p̄ te rogaui vt nō deficiat fides tua. vt h̄z Luc. 22. **¶** Ad 10^m dōm qd illa auctoritas sic d̄z itelligit qd expr̄mat trinitas: nō hoc noīe qd est trinitas: s̄z noīb⁹ expr̄mētib⁹ p̄sonas qd sūt in trinitate. r̄ illud qd d̄z. In noīe x̄pi. referri d̄z ad statū p̄mitiue ecclesie: in q̄ de sp̄ali cōsilio. sc̄ti baptizabant discipuli in noīe x̄pi. vt ei⁹ noīe an maiori habere reuerētia. vel pōt dicit. qm̄ noīe x̄pi itelligit vnct⁹: r̄ eugenio: r̄ a quo vnct⁹. r̄ ita tota trinitas. r̄ tō p̄p̄ d̄bū v̄r eēt baptizāt⁹ vñ nōi qd in noīe x̄pi baptizāret: dicit papa qd nō eēt rebaptizādus. qd ē itelligēdū abfolute: qd si mō sic aliq̄s baptizāret deberet rebaptizari sub additiōe. **¶** Ad 11^m p̄z qd dōm ē ex dictis in corpore q̄onīs. **¶** Ad vltimū dicēdū qd illud v̄bū p̄hi itelligēdū ē de nomine substantiu⁹ r̄ adiectiuo suo. vñ ponit ibidem exēplū. dicens qd idē significat hō alb⁹: r̄ alb⁹ hō. ita etiā dicit pōt de v̄bo r̄ suo adiectiuo qd vnū est antecedere r̄ sc̄q̄ v̄bū. idē. n. signifi-

Articulus.

III. INICI

68

Eat currit bñ et bñ currit. accipiendo. n. verbus
vniuersalit̃ pro quacūq; trāspolitioe dictionū
in oratioe nō est vtz: qz aliqñ trāspolitio si-
gnificat sensum pñi. exēplū. Surrexit nō est
hic. Si. n. trāspōnēdo dicās. Hic ē nō surre-
xit. est significatio pñi significatiōi pñe.

Articulus.

III.

Consequēter querit de
cipali. Et circa hoc qñt
tria. 1. pñio vtz aliqd aliud
ab aqua sit mā baptismi. 2. vtz
vtz aq artificialis sit conue-
niēs mā baptismi. 3. vtz aq aliq esto mixta sit
pueniēs materia baptismi.

Articulus.

III.

Primo ostendo qz aliqd aliud ab aq sit
mā baptismi. dñ. n. adbat. 3. d. xpo
Ipsē autē baptizabit vos in spū sancto et igne.
Ignis est pueniēs mā baptismi. Et bap-
tismū cōmunissimū. et pñcipiū spūalis vitē.
sed aer est elemētū cōmunissimū: cuius qñta-
tes sunt caliditas et humiditas qz maxie cōse-
runt ad vitā. fm pñm. li. de morte et vita. er-
go aer ē mā baptismi. Et bap-
tismū ē qdā similitudo sepulture xpi. vñ Apłs. Ro. 6. Cō-
sepulti. n. sum. cū illo p baptismū in morte: s;
sepultura cōter sit in terra: ergo terra est cō-
ueniēs mā baptismi. Et vinū magis ē ab-
sterisui putredinis qz aq: et magis gnātium
spūs et clarificatiū. cū qz bap-
tismū sit ad absterge-
dū pñi putredinē: et ad regnandū aiam qz est
spūs et clarificatiū: pueniēs mā baptismi ē vinū.
Cōtra. Jo. 3. Nisi qz renat̃ fuerit ex aq et
spūitu scō: nō pōt itroire in regnū dei. g. ma-
teria baptismi nō ē nisi aq. Et tñ est ma-
teria baptismi illud in quo xps baptizat̃ fuit
sed xps fuit baptizat̃ in aq: vt hī adbat. 3. er-
go nihil aliud ab aq est mā baptismi.

ad abluēdū. rōne cui? repñtat a sordib? pñi
purgatiōe. est et nāliter diaphana. rōe cui?
repñtat grē illuminatiōe. qz etiā qñtū ad
vñ ē multū vtilis. et repñtat sacm bap-
tismi cē in effectu valde vtile: et qz ē ad habēdū valde
facilis repñtat sacm baptismi cē qñtū ad ob-
seruatiā facile. Et qz etiā qñtū ad vñ ē nul-
tū cōis repñtat sacm baptismi qñtū ad neces-
sitatē cē cōe. Et pp pñdictā xps nō nisi in aqua
sacm baptismi instituit: qbus pōt supaddi ad
hoc aliq pgruitas quā tāgit Bñ. li. 4. c. 5.
dicēs. Et pfuctudo erat hoib? aqua lauari: et
oleo vngi: cōiungant et aquā et gram spūsc̃ti.
et fecit illud laugrū regērationis.

Ad pñm in oppo^m odm. qz ibi accipit ignis
metaphorice. s. p angustia passiōis quā xpūs
pp pñctā nra sustinuit. Ad 2^m dñ. qz quāuis
aer sit elm cōmunissimū et hēat qñtates ma-
xime vitales. tñ nō hz pñrietatē ablutivā sic
aq. effect? autē ad quē pñmo et pñcipaliē ordiat̃
baptismū ē ablutio aie a culpa. Ad 3^m dñ.
qz sic pz p lram sequētē ibidē: et p gl. similitu-
do illa attēdit qñtū ad effectū tñi: qz sicut xpūs
in sepultura vetustatē mortalitatis depōnit.
et resurgēdo nōuitates imortalitatis assūpsit.
sic in bap- ab aia remouet vetustas culpe. et
ei pñfert nōuitas grē. Preterea terra nō hz p-
pñrietatē ablutivā. vt aq. Ad 4^m dñ. qz qñ-
tis aliq sordes meli? pōssent abstergi p vinū
qz per aquā: tñ ablutio ei? nō ita repñtat effe-
ctū baptismi sicut ablutio aque: qz nō est ita
cōis: nec ita facilis ad habēdū: et alique odo-
rem relinqt in cute corpori nō pueniētem qz
nō facit ablutio aque.

Secūdo

querit. vñi aqua artificialis sit
cōueniēs mā baptismi. Et vñ qz
sic. In oī aq eadē spē cū nālī aq pōt fieri bap-
tismū. Sed aliq aqua artificialis: vtpote rosa-
cea: est eadē spē cū nālī aq. vñiusq; enim sunt
eadē pñietates: qz sunt frigiditas. humiditas.
pñpuitas: et per pñietates inotescit nobis
rei spēs: qz sicut dicit pñs pñmo de aia. Accū-
tia maximā partē cōferunt ad cognoscendū
qz quid est. ego aliq aqua artificialis est cō-
ueniēs mā baptismi. Et aqua rosacea nō
est qd cōpositū ex elis: qz omne talē ē magis
grossū qz quēcūq; nālīs aqua. aq autē rosa-
cea nō est grossior quēcūq; naturalī aqua. re-
stat ergo qz sit elm. et cōstat qz nō est aliud ab
elemētō aque. ergo idē qz pus. Et tñ fm
pñm pñmo de generatiōe. Miscibilia post qz
ex eis cōstitutū est mixtū rursus pōssunt sepa-
rari. Sed quod est in potentia nature potest
per artificiū reduci ad actum mediante ope.

c 2

Distinctiōis

III.

C re nature. fm quē modū malefici p̄parab-
nis fecerūt dracones ⁊ ranas. vt habitū est in
li. 2. di. 7. ergo per artificii pōt fieri aqua ea
dē specie cū naturali: s; oīs talis. est pueniēs
baptismi materia.

C Cōtra. p̄hs. 4. methau. circa finē. Ars
debilior est q̄ nā. nec sc̄q̄tur ea l; multū elā-
borēt. ergo per artificii nō pōt fieri aqua ea
dē specie cū naturali. ergo nulla artificialis
aqua est baptismi mā. **C** Itē p̄hs vbi pus.
Sciāt artifices alchimie spēs rez trāsmutari
nō posse. ergo p̄ artē de re q̄ est alteri sp̄ciei
cū aqua nō pōt fieri vera spēs aque. S; nihil
est mā baptismi nisi vā aq̄. ergo nulla aq̄ ar-
tificial est baptismi materia.

C Rūdeo q̄ nulla artificialis aqua ē baptis-
mi mā. qz xps nō instituit baptismū in aliqua
artificiali aq̄: sed in nālī tñ. qz baptismus isti-
tut⁹ fuit vt sacm̄ necessitatis q̄tū ad oēs. Et
ideo xps ipm̄ instituit voluit in aq̄ que facili⁹
posset haberi ⁊ cōiter ab oib⁹ taz paupib⁹ q̄
dimitib⁹. qd nō est vez de aliq̄ aq̄ nisi nālī.

C Ad p̄mū in oppositū dōm q̄ minor ē. fal-
sa. fm enī Bān. li. 3. c. 15. Natura rei cogno-
scitur per suā actionē naturālē. nālīs autem
actio aque rosacee ē alia ab actiōe nālīs aq̄.
nālīs. it. aqua effectiue est hūida. aqua vō ro-
facea corp⁹ exccat. vnde ⁊ cōstringit. in sapo-
re etū ⁊ odore a nālī aqua distinguit. sua fri-
giditas ⁊ sp̄cūitas: q̄uis hoc nō semp p̄ci-
piat per sensum: alteri modī sūt q̄ frigiditas
⁊ sp̄cūitas nālīs aque. **C** Ad scdū dōm q̄
aq̄ rosacea ē cōposita ex 4. elemētis: ⁊ ē gros-
sior in substātia quacūq; naturali aqua: si eēt
separata ab oib⁹ partib⁹ cuiuslibet alterius
elemēti: q̄uis ppter eius admixtiōes cū ali-
quibus partib⁹ terreis aliqua sit grossior aq̄
q̄ rosacea. **C** Ad tertū dōm q̄ si aliqd nā-
līter resoluūt in elemēta: aut in aliud mixtum
trāsmutat: opz prius ordine nature redire ad
mām: fm p̄hi sniam. 8. metaphy. talis aut
resolutio nō fit in mixto: de quo fit artificia-
lis aqua per qd apparet q̄ illa nō est in spe-
cie nālīs aque.

Questio. iiii.

A Tertio querit⁹ vtz aqua aliq̄ elemēto vel
elemētato mixta sit pueniēs ma-
teria baptismi. Et vñ q̄ sic: qz oē illud in quo
est vñ nālīs aque est mā baptismi. s; in q̄li-
bet mixto ē vñ nālīs aque. di. n. p̄hi. p̄i-
mo de generatōe. q̄ vñ miscibilī saluat in
mixto. ergo aq̄ cuiusq; sit mixta est pueniēs
materia baptismi. **C** Itē vt superi⁹ habitū ē:
aqua que emanauit de latere xpi significauit
baptismū. Sed illa fuit mixta sanguini. Dicit

tur. n. Jo. 19. q̄ exiuit sanguis ⁊ aq̄. ergo aq̄
aliq̄ rei mixta ē pueniēs mā baptismi. **C** Itē
aq̄ pmixta est semp partib⁹ terreis: q̄ppter
dicit p̄hs. 2. methauroz. q̄ oīs vapor est duo
vapores. q̄ nūq̄ sit baptism⁹ nisi i aq̄ mixta.

C Cōtra. fm p̄hi p̄mo de generatiōe. Essen-
tie miscibilī nō remanēt actu in mixto. sed
in potētia. Sed nō est pueniēs mā baptismi
nisi aq̄ que est in actu. ergo aq̄ aliq̄ rei mixta
nō est baptismi mā. **C** Itē aq̄ paludosa siue
lutosa nō est pueniēs baptismi mā: cū nō mū-
det sed inq̄net. Sed hoc nō videt esse nisi p̄
mixtiōe aque cū terra. ergo aq̄ aliq̄ elemēto
mixta nō est pueniēs baptismi materia.

C Rūdeo q̄ aqua aliq̄ rei admisceri duplici-
ter pōt itelligi. vno mō vere ⁊ pprie. fm quē
modū ex miscibilib⁹ cōstituit aliqd vñū per
essentiā. ⁊ aqua sic mixta nō est mā baptismi.
qz talis aqua nō est aq̄ in actu: s; in potentia.
⁊ Alio mō iproprie ⁊ per quandā apparen-
tiā: s; quē modū miscetur illa quoz minime
partes fm sensum sunt iuxta seinuicē posite ⁊
actualiter alterate: saluis eoz essentijs. q̄ mix-
tio pprie dicit⁹ p̄fusio. ⁊ in aqua sic mixta pōt
fieri baptism⁹: qz salua manet spēs aque. ⁊ iō
q̄uis aqua maris alterata sit ppter admix-
tiōem grossoz vaporū terrestriū adustoz: que
pmixto fm sniam p̄hi. p̄mo methauroz. est
causa falsedinis in mari ⁊ aq̄ lixiuū p̄ sui co-
lationē per cineres: ⁊ alique alie aq̄ ppter eo-
rum trāsitiū per venas sulphureas. tñ qz in eis
salua manet species aque in eis pōt celebrari
baptism⁹. **C** In vñna aut cū sit sanguinis co-
latura: ⁊ in cernisia debito mō cocta cū habe-
ant vñ nutritiōis: quā nō h; simplex elemētū
fm p̄hi. ca. de generatiōe. nō manet salua
spēs aq̄. ⁊ ideo nō sunt debita baptismi mate-
ria: nec ē salua. extra de baptismo ⁊ ei⁹ effe-
ctu. Non vt apponeres.

C Ad p̄mū in oppositū dōm q̄ pro tāto vir-
tus miscibilī dicit saluari in mixto. qz in eo
sunt qualitates participātes aliquā virtutem
qualitatū elemētariū: ⁊ aliquo mō eis cōfor-
mes: nō tñ sūt eiusdē speciei euz illis. **C** Ad
2. dō. q̄ aqua que exiuit de latere xpi: q̄uis
simul cū ea sanguis exierit. verā tñ habuit aq̄
nām ad p̄bādū xpm̄ habuisse corp⁹ vez non
fantastici vt ponūt manichei. **C** Ad tertius
dō. q̄ mixto aq̄ cū aliq̄bus partibus terreis
nō est vā mixto: sed p̄fusio. salua. n. māt spe-
cies elemēti vtriusq;.

C P̄mū ar. ad partē aliā. pcedit de mix-
tione vere ⁊ pprie dicta. **C** Ad 2. dō. dicēdum
q̄ in luto non manet salua spēs aque. ⁊ iō in

luto nō potest celebrari baptis^m. aqua autē paludosa mā baptis^m ēē pōt: qz q̄uis inquit nec corp⁹ accidētalit^r ppter e⁹ cōfusiōē cum imūditijs grossis. tū in ea saluat spēs aq̄. cui ex sui nā p se puenit hūditas ad abluendū. et etiā aliquo mō manet in ea actu ppietas ablutiva. qd ideo dico. qz si in aqua nullo mō remaneat actu ppietas ablutiva: vt in glacier gradine et nūc q̄dū sic disposita est. nō pōt in ea celebrari baptis^m. Articulus. III.

Consequenter querit de q̄to pncipali.

Et circa hoc querunt tria. Primo vtrum de necessitate vnus act⁹ baptizandi sit ministri vnitas. Secundo vtr⁹ ablutio nis et platiōis verbor⁹ simul

tas. Tercio vtr⁹ aspersiōis vel imersiōis tri nitas. Quæstio. 1.

Primo ostēdo qz nō de necessitate vnus act⁹ baptizandi sit ministri vnitas.

Qz si duoz vn⁹ sit mācus et alter mut⁹: si mutus puer imergat et mācus vba pferat videt^r eē baptis^m: qz neuter eoz vtrūqz facere posset. vñ p̄babile videt^r qz ambo pnt succurrere saluti paruuli. Et tēc fm phz. 5. phy. Magis depēdet mot⁹ a termino ad quē q̄ a termino a quo. Sz vno actu baptizandi plures possunt baptizari. vt. n. hē Act. 2. Alpi vna baptizauerūt die eūcter tria milia: qd facere nō potuissent. si p se quēlibz imersissent. q̄ similiter vno actu baptizandi pnt plures baptizari.

Cōtra. oē plurale geminat suoz singularē q̄ tū dūo dicūt. nōs baptizam⁹ te. sensus est. Ego baptizo te. et ego baptizo te. qd ē 3. for mā: quia per iterationē exprimit pluralitas actuum baptizandi.

Rūdeo qz de necessitate vni⁹ actus baptizandi est ministri vnitas ad vitādum pctū ex pte baptizati: nūi forte in casu necessarij ecūt plures ad puer abluendū. nō est autē de necessitate ad efficaciam sacri. modus. n. exprimēdi baptizandi actū: p̄sone ministri exp̄sio sunt de necessitate efficacie sacri. sunt enī ex traditiōe ecclesie. vñ nō videtur efficacie sacri repugnare puer a plurib⁹ simul abluī.

Ad p̄mū dō. qz in casu posito puer de. l. cōmuni baptizat^r nō esset: qz q̄uis de. l. cōi detminat^r modus exprimēdi baptizandi actū nō sit de necessitate efficacie sacri: tñ exprimere actū ēē ab illo a quo nō est derogat efficacie sacri. sic autē ēēt in casu pposito: qz baptis^m est ablutio. si ergo ille q̄ verba pferat nō abluī: exprimit actū baptizandi ēē ab illo a quo nō

est siue exprimat in singulari siue in plurali.

Ad scōm dōm. qz nō plus cōcludit nisi qz vnitas ministri requirit de necessitate ad efficaciam sacri. nō. n. dōbēt plures baptizari simul nisi in casu necessitatis. min⁹ tñ idēcēs est p̄sōe sū baptizari ab vno: qz vñi a plurib⁹. Ad ar^m ad partē aliā dō. qz maior nō est vā de plali p̄sone. sz de plurali sede et tertie. Tñ cū dico. nos baptizam⁹ nō est sensus. ego baptizo: et ego baptizo: sz ego et ille baptizam⁹. Ad. II.

Secundo actus baptizandi sit ablutiois et platiōis verbor⁹ similtas. Et vñ qz nō. quia enī act⁹ baptizandi sit necessari⁹ ad salutē. modus pferēdi dō ēē certissim⁹ et tutissim⁹. Sed hoc nō ēēt si ad vñi actū baptizandi de necessitate requireret ablutiois et platiōis vborum similtas: qz difficile esset semp simul scōpare et simul terminare. qz nō requirit talis similtas.

Itē ex mā pus exātū et for⁹ postea introducta pōt vñi cōstitui. qz sū ex ablutioe pōri et platiōe verborū posteriori potest vnus actus baptizandi constitui.

Cōtra. ad vnitatē rei magis requirit suaz p̄tū similtas in re qz in itētiōe. Sz ad vñi baptizandi actū de neccitate requirit similtas ablutiois et platiōis verbor⁹ in baptizatiōis itentioe. ergo multo fort⁹ requirit coram realis similtas in tempore.

Rūdeo qz vba et ablutioes simul ēē triplē ceter pōt itelligi. sicut p realē eēntiā vnus in alio: aut per eoz cōexistentiā in itentioe: aut in tpe. similtas fm modū p̄mū nō requirit: qz nec possibilis est: qz sic vba nō sunt nata ēē in ablutioe: nec eōuerso. Sed similtas mō secūdo requirit de neccitate explicite vel iplicite: inq̄tū neccium est qz abluēs et vba pferēs intēdat circa puer facere qd facit ecclesia. Si similtas autē mō tertio aliquo mō requirit de neccitate: et aliquo mō nō. Necessariū. n. est qz baptizās sic abluat et vba pferat qz fm cōem vsū illa dūo videātur ptinere ad actū vñi: qd nō esset vtr⁹ si in mane ablueret. et in sero vba pfereret: vel eōuerso. nō tñ est neccium qz simul p̄ctatū vtrūqzicipiat et terminet: sz sū ficit qz platio verborūicipiat ante qz ablutio terminetur. vel eōuerso. dō tñ baptizās ista facere simul q̄to magis pōt. bono modo.

Ex dictis pz solo ad p̄mū. Ad 2^m dōm. qz nō est simile de p̄stitutiōe ex partib⁹ pmanētibus et successiuis: qz in pmanētibus vna ps pus facta pōt aliā expectare. nō sic autē in successiuis. ablutio autē et verborū platiō res successiue sunt. Ad ar^m ad partē aliā satis pz

Distinctionis

quid dñm per ea que dicta sunt in corpore qd
nō: r̄ iſer̄ magis explanabit cū quereſ vtruz
ad integritates baptisimi de neceſſitate requirat
intentio baptizatis. **Questio. III.**

Tertio qñt vtz ad vnitatē act⁹ baptizadi
ſufficiat imerſio vna. Et vñ qñ ſi. d.

A pſe. di. 4. Poſt q̄ vos. Recte itio imerſi eſtis
q̄ accepſtis bap^m in noie ſcē trinitas. **C** Itē
magi in iſa h^o di. c. añpenul. Coſtat baptizan
dos tertio debere imergi.

C Coſtra. de pſe. di. 4. de tria. r̄ recitat magi
in iſa h^o di. c. añpenul. Reſpōſibile eē nullu
ten^o pōt ſtante in baptisimate vel ter vel ſel i
mergere. q̄ ſufficit imerſio vna. **C** Itē eadē di.
pp vītādū. Propter vītādū ſcūſmaſ ſcādaluſ
vñ hereticū dogmaſ vſuſ ſimplā teneam^o bap
tiſimi merſione. q̄ puer nō dz mergi niſi ſel.

B **R**ñdeo. ad meli^o vidēdū q̄ circūſtāt hāc
qōnē. vñ p^o declarādū ē vtz ſit neceſſum puerū
ablui imergēdo. vñ q̄ p^o ē abluēda ſi totum
corp^o ablui nō ſt. vñ q̄ nō ſi iudicat efficacie
ſacri pueri imergere ſemel tñ. vñ Quarto q̄s
modus dz obſeruari in imergendo.

C Quātū ad h^o ſciēdū q̄ circa h^o obſuāda ē
pſuetudo ecclie. vbi. n. pſuetū ē abluere imer
gēdo: baptizās ſi abluat nō imergēdo peccat
grauiter: niſi qñ iminet neceſſitas q̄ pōt imi
nere: vel pp manuū baptizatis d̄bilitatē. ſi nō
ſit al^o q̄ ſupplere poſſit r̄ velit actū baptizan
di ſm pſuetudinē ill^o ecclie: vel pp pueri iſr
mitatē. vel qz nō ē tot^o nat^o: vel pp ſufficiētis
q̄ritatē aq̄ penuriā. Vbi at pſuetudo ē ecclie
abluerē nō imergēdo: ibi ſic obſuādū ē etiāz
ablūq̄ aliq̄ alia neceſſitate. **C** Quātū ad 2^m ſciē
dū q̄ ſi totū corp^o nō poſſz ablui abluēda eſt
ps pñcipalior vñ caput. r̄ maxie facies. qz i ea
vigēt ſenſus. Vñ reputat hois ſepultura vbi
ſepultū eſt caput. ſi. de religioſis r̄ ſūptib^o ſu
nep. l. cū i diuerſis: r̄ p^o caput pect^o: qz ſedes
cordis ē qñ in pectore: ſi tñ ambe iſte ptes n̄
pñt ablui: magis abluēda eēt facies q̄ pect^o.
qz ibi magis manifeſte ſūt opatiōes aie. Vñ

C **E**redo q̄ ſi caput pueri baptizaret añq̄ alia
ps corp^ois crearet: qd aliqñ faciēdū ē pp picu
lū mori pueri: baptizat^o ē. ſi aut man^o vel pes
abluat añq̄ aliq̄ alia ps appareat volūt aliq̄
dicere q̄ puer baptizat^o eēt: qz aia ē in q̄libet
pte corp^ois tota. Cōius tñ tenet q̄ de. l. cōi nō
eēt baptizat^o: q̄uis forte diuina pictas in tali
caſu bapm vñce ſuppleat. Et iō ſp qñ piculū
mortis iminet abluēdū ē illd de puero qd ſt
ablui: ſiue ſit pap ſiue ſit multū. **C** Quātū
ad 3^m ſciēdū q̄ imergēdo ſel vel ter: ſuāda ē
ecclie pſuetudo. Vñ vbi pſuetū ē imergeſ ter

Tertio

grauit^o peccat q̄ imergit ſel tñ. Sz ſi pp h^o i
pediſ ſacri efficacia. qz ſi i trib^o merſioib^o pſo
nap trinitas: ita i vna ſt diuitas: vnitatis d̄ſigna
ri. vñ h^o de pſe. di. 4. d. trina. Cōueniētior tñ ē
pſuetudo de imergēdo ter pp expōſiōrē trini
tatis repñtationē. r̄ tridui ſepulture xpi. cui^o
typā expmūt trina imerſio. vñ h^o ea. di. Poſt
q̄ vos. **C** Quātū ad 4^m ſciēdū q̄ ſacerdos
dz pueri tenere p. latera. r̄ vñ facie ad aquas
dz imergere p. ita q̄ beat caput vſus oriētē:
2° vſus aq̄lonē. 3° vſus meridiē ad ſignifican
dū reſormationē tot^o imagis q̄ initiat p̄ fidē
in rōnali: qd ſignificat puerſio caput pueri ad
oriētē: a q̄ pte ē origo illuminatiōis mediū. r̄ ini
tiū mor^o celi: ſic a dextera ei^o. Et pmonet per
ſpez in irascibili: qd ſignificat puerſio capitis
pueri ad aq̄lonē: vbi d̄f eē p quādā ſilitudinē
qñ ſpez celi. r̄ i h^o repñtat ſoliditatē irasci
bilis p ſpez. Vbi ē ſz p̄ h̄z. 2. methauroz. ē ma
re altius. r̄ ſignificat irascibilis p ſpez eleua
tiōez. Cōſumat at p̄dca reſorma^o p caritatē i
peupifcibili: qd repñtat puerſio caput pueri ad
meridiē vbi ē mag^o caliditas: r̄ ſup^o celi ſm
p̄ h̄z. 2. ce. r̄ mū. nulla at trū imerſionū fieri d̄
buit vſo capite pueri ad occidētē: qz ibi ē lu
mis occaſus. r̄ ſiniftra celi. ſz p̄ h̄z. 2. d. ce. r̄ m.

C Ad ar^o ad pte p^o d̄d. q̄ n̄ pcedūt p ppa
tionē ad efficaciā ſacri. ſz ad baptizātē vbi ē
pſuetudo ter imergēdi. planū ē. n. q̄ ſi ibi tñ
ſel imergeret grauit^o peccaret ſic expōſū ē i iſa
C **P**u^o ar^o ad pte alia n̄ pſo pcludit: niſi q̄
ſalua bap^o efficacia r̄ ſine p̄tō pe imergēdo
ter vñ ſel ē pſuetudo ecclie obſuāda. vñ magi
i iſa h^o d. c. pe. Vbi d̄ſtaxat ſel imergeſ h̄z. vbi
pſuetudo ecclie tal^o exiſtit. **C** Ad 2^m d̄d. q̄ p
ſimplā nō itelligit vñā: ſz vñſormē. ſz gl. ibi
dē volēs dicere q̄ baptizātes in imergēdo d̄
bēt ſe pformare pſuetudini ecclie. Arti. V.

Conſequēter qñtur d̄ 5°
pñcipali.

C Et circa h^o qñt tria. vñ p^o
vtr̄ xps iſtituerit bap^m añ ſuā
paſſionē. vñ vtr̄ hoies fuerūt
obligati aq̄ ſuſceptōz bap^o añ
añ paſſionē. vñ vtr̄ homies
fuerūt obligati ad ſuſceptōez bap^o niſi ſtati p^o
xpi reſurrectionē. vñ De rōnē at ceſſatiōis cir
cūciſiōis r̄ alioz ſactoz legalū. r̄ d̄ tpe q̄ cel
ſauerūt d̄cū ē ſm̄p^o di. l. q. vlt. **Qd. l.**

Primo oñdo q̄ xps n̄ iſtituerit bap^m añ
ſuā paſſionē: qz poſt reſurrectōez
dixit. Eūtes docete oēs gētes baptizātes eos.
In noie p̄is r̄ fi. r̄. ſ. ſ. In q̄b^o vñ bap^m i
ſtituiſſe. q̄ n̄ iſtituit ip̄s p^o ſuā reſurrectiōem.

C Itē qdū durat lex vna nō dī alia institui q
sibi succederet dī: s; dī sacroz legalū durauit
vsq; ad xpi passiōez: vt sup^r hitū ē dī. k. r. dicit
mag^r i lra. g. an xpi passiōez nō dūit bap^m isti-
tū. **C** Itē ex. d. bap^m z ei^r effici. Ad maiōez. g.
dici ē. Per sacm bapmi xpi sanguie rubi-
cati culpa remittit. g. vi nō hūit vsq; post xpi
passiōem. S; statū cū fuit institut^r hūit viz suā.
ergo nō fuit institutus vsq; post xpi passiōem.
C Cōtra. plus ē instituerē fco q; vbo. Sed
xps an suā passiōem baptizat^r fuit a Jo. vt hē
Mat. 3. g. tūc fuit institut^r bap^m. **C** Itē illo tpe
fuit institut^r bap^m q; xps ipm scificauit. S; xps
qn fuit baptizat^r scificauit bapma fm Bap^m.
li. 4. c. i. An ē dī glo. sup illd Zuce. 3. Jesu
baptizato. Qd baptizat dīs nō mūdāri indi-
gēs: s; tactu mūde carnis aq; mūdās vt vim
hēant abluēdi. g. an passiōe xps bap^m instituit
C Rū^m q; xps bapmi sacm p^r institutū obseruari pcepit.
p^r pūmū fecit fco qū a Jo. baptizatus fuit. z
vbo. cū Jo. 3. dixit Nicodemio. Nisi q; rena-
tus fuerit ex aq; z c. 1. fecit fco qū baptiza-
uit p discipulos suos: q; de mādato ei^r bapti-
zare ceperūt. An Jo. 3. Cūit xps z discipuli
ei^r in iudeā terrā. z illic demorabat cū eis: z
baptizabat. Et vbo qū misit discipulos suos
binos z binos ad baptizādū z p dīcādū: de q;
mūdoe hē Luc. 10. p. 3. fcm fuit sig^r. f. cū d la-
tere xpi fluxit aq; de q; hē Jo. 19. Et vbo qū p^r
resurrectiōez dixit discipulis suis. Ite docete
oēs gētes baptizātes eos. In noie p^ris z fi. z
f. s. Mat. 28. An āt xpi passiōem bap^m fuisse
institutū dīc^r Jo. 2. li. de sac. pte. 6. c. 4.
C Ad p^m in opp^m p^r solo ex iā dīc^r. **C** Ad
2^m dī. q; maior fca ē. sic. n. dīc^r Jo. in palle-
to: c. oportuit vt z illa q; fieda erat neq; sub-
ito vel pcpitater: s; paulatī z qū cū qdā reue-
rētia dimitterētur: vt oīderēt bōa fuisse i tpe
suo. Et fistr q; icipiēda erat nō subito i auctem
assumerēt: s; cū moza z granitate ichoārenti
ne velut aliena: z pter re aliūde. iductā subi-
to putaret. z iō durate adhuc fute circuncī-
sīōis pueniēs fuit bap^m institui. nō tū ipm pci-
pi obfuarī ad nēditatē salutis. **C** Ad 3^m dī.
q; quīs maiorē vūm hūit bap^m post xpi passiō-
nē q; an: tū an passiōem hēbat efficacīa: ex vi
tū passiōis credite plicite vel explicite: z qū
iā ichoate pp ei^r ppinqatē z passuri pūiali-
tatē: z allūptā penaltatē. **C** Ad ar^m ad pte
aliā dī. q; qū xps baptizat^r fuit a Jo. nō isti-
tuit bap^m: sed institutū dī inuauit in aq; in p^rti
in aq; baptizat^r fuit. z in noie trinitatē in p^rti i
suo bap^m appuit psona p^ris in voce z p^rsa fi-

lī in carne: z p^rsa. f. sci in colūbe spē. nec tūc
aliā dīc^r regnandi pūlit aq;: nūi q; extunc
ordīata fuit aq; ad h^m vt in ea institueret regnā-
tīōis sacm. si tū hiet illa aq; q; corp^r xpi tēti-
gūt deberet feruari in maxia reuerētia vt reli-
quie scitissime pp mūdāssimā z scitissimam car-
nem quā tetigit. **Questio. 11.**

Scdo qū vtz hoies fuerint obligati ad
susceptiōem bapmi an xpi passiōez
Et vtz q; sic. q; an suā passiōem dixit illd vbi
scriptū Jo. 3. Nisi q; renat^r fuerit ex aq; z f. f.
nō pōt introire regnū dei. **C** Itē Jo. 2. de sa-
cra. pte. 6. c. 4. dicit q; an passiōem ipsa circū-
cisīō in statu suo ad remediū suscipiebat. z tū
ēt tūc bap^m sine piculo salutis nō ptenebatur
ab his q;bus predicabatur.

C Cōtra. Dam. li. 4. c. i. dicit: q; xps irriga-
uit nos ex scā z inqūata ei^r costa fontē remū-
sīōis. aquā qdē in regenerationē z ablutiōez
pcti z corruptiōis. g. nō habuit efficacīa bap-
tism^r quousq; fluxit illa aq; de latere xpi. S; **B**
anteq; haberet efficacīa nō fuerit hoies obli-
gati ad baptismi susceptionē. g. nō fuerūt ho-
mines obligati ante xpi passiōem.

C Rū^m dēo q; an xpi passiōem nō erat hoies
obligati de necessitate salutis ad baptismi su-
sceptiōem. lex. n. nō obligat quousq; pūmuga-
ta sit. lex autē de suscipiēdo bap^m xpi ppe loqū-
do pūmulgata nō fuit an xpi passiōem: q; z si
discipuli xpi an passiōem de ei^r mādato bapti-
zauerūt: tū ad hoc nō publicabāt illud vt ne-
cessariū ad salutē. nec. n. cōgruū fuisset vt si re-
spectu eiusdē morbi hoies de nēditate ad sa-
lutē eēt obligati ad susceptionē duoz reme-
diorū: quoz qdlibet p se sufficiebat ad cura-
tiōē morbi. vsq; autē ad passiōem tenebātur
indei de necessitate salutis ad circūcisīōez.
q; vsq; tunc circūcisīō in suo statu fuit. z viz
purgādi habuit.

C Ad p^m in opp^m dī. q; p illud vbi xps nō
ipofuit necessitatē suscipiēdi bap^m: s; iponen-
dā p dicit. nō. n. dixit q; nō est regeneratus ex
aq; z c. **C** Ad 2^m dī: q; aliud ē baptismi pte-
nere. aliud nō suscipere. sine. n. periculo salu-
tis nō cōtemnebat: q; iam habebat virtutem
iustificādī: tamen sine periculo virtutis salu-
tis poterat nō suscipi ab illis etiā q;bus p dī-
cabat. ppter rōnē dictā in corpore questionis

C Ad arg^m ad partē aliā dī. q; realis flux^r
illī aque de latere xpi nō fuit cā virtutis bap-
tismi: sed signū q; virtutē hēbat a fide passiō-
nis illī de cui^r latere fluebat. maiorē tū effi-
caciā hūit baptism^r postq; passio illa fuit rea-
liter exhibita q; ante. **Ad 3^m dī.**

Tertio querit vtrū hoies fuerint obligati ad susceptōes baptismi statim post xpi resurrectionē. et videt qd sic. qz pmulgata lege obligant hoies ad eius obseruationē: s; xps cito post suā resurrectionē baptismū suscipiendū pcepit. cū dixit. Ite docete oēs gentes etc. **Mat. ultimo.** qd fuit ei⁹ susceptiōe p. mulgare. ergo extunc fuerūt homines. obligati ad baptismi susceptiōem. **¶** Ite circūcisio nō habuit efficaciam nisi vsq; ad passiōem fm **2. li. de sacra. parte. 6^a. c. 4.** sed semp fuit necessariū ad salutē aliqd remediū s; origina le pectū. ergo statim post passiōem xpi fuerunt oēs saltē iudei obligati ad suscipiendū baptis mū xpi. cū extūc aliud remediū efficax cōtra originale pectū non haberent.

¶ Cōtra. **Jo. 15.** dicit xps. si nō venissem: et lo tus eis nō fuisset: pectū nō haberēt: s; nō statim post xpi resurrectionē fuit oibus annūcia tum pceptū de suscipiēdo baptismū. ergo nō oēs fuerūt obligati statim post xpi resurrectio nem ad suscipiēdum baptismum.

¶ Rōdeo qd nō oēs hoies fuerunt obligati ad susceptiōem baptismi statim post resurre ctionē. nullus. n. tenet de necessitate obserua re legē anteq; pmulgata sit. nec etiā post p. mulgatiōes quousq; sibi inotescit: nisi defect⁹ eius sit in cā quare nō statim inotuit sibi pro mulgatio legis. lex autē de necessitate suscipiē di baptismū nō statim fuit pmulgata post xpi resurrectionē. qz nō statim dixit illud verbū. **Mat. ultimo.** Ite docete omnes gētes baptizātes eos etc. Illa etiā pmulgatio nō statim oib⁹ fuit nota. Et tū fuerūt multi quorū defe ctus nō fuit in cā tardatiōis illi⁹ notitiē: Sed postq; eius pmulgatio per vniuersum orbē fuit diffusa fm illud ps. In oēm terras exiuit son⁹ eoz. oēs fuerūt obligati ad baptismi sus ceptionem.

¶ Ad pmiū in oppositū pz solutio ex^a m di ctis. **¶** Ad scdm dōm qd post xpi passiōem an te notitiā pmulgatiōis de obseruatiōe bap tismi erat remediū s; originale peccatū fides parētū qm ad paruulos: vel fides ppta qm tū ad adultos. Alii qm fm **Aug. e. c. tūc cir cūcisio sine periculo salutis nō contēneret ab his qd⁹ finis eius nōdum manifestabatur: ta men per eius susceptiōem non iustificaban tur: sed per fidem.**

Circa istam. Sub forma verborū pscripta s. a dīlo que scripta est **Mat. vltimo.** Nō qz dicit tū. supp. S; qz credit ab aliquo s. qz sufficit tū fides ecclesie. De substantia hu ius sacri sunt vbi et cū. et supple itentio bap

tizātis. **¶** Plens ē fidei factz. verz est in credē do. sed nō dicit qd hoc sufficiat ad baptismū. vel exponas vt expositū est in qōnib⁹. Nec a xpi bapmate spūs sepabat. i. a baptismate qd sit in noie xpi. In noie xpi verū baptisma tra di. h⁹ intelligēdū est p tpe pmitiue ecclesie: cu ius rō reddita est in qōnib⁹. Commodius dicit institutio facta qm xps a Jo. baptizat⁹ est. h⁹ dz accipi institutio qm ad determinationē mate rie: in qua instituēdus erat baptismus: et qm adfigurationes forme. Inuocato noie trini tatis. hic arguit aliq qd Jo. in baptizādo xps trinitatē iuocauit. Nū in aqua supple nāli.

¶ Qd alij suscipiūt sacramētū et rē. Alij sacramētū et non rē. Alij rem et nō sacra mentum.

Dist. III.

Je dicēdū est aliquos susci pere sacm et rē sacramēti: aliquos sacm et non rē: ali quos rē et nō sacramētum.

Sacm et rē simul suscipiunt oēs paruuli: qui in baptismo ab ori ginali mūdant peccato. Quāuis qdam diffiteātur illis qui perituri sunt paru lis in baptismo dimitti peccata: initen tes illi vbo **Aug. Sacramēta in solis ele ctis efficiūt qd figurāt:** nō intelligentes il lud ita esse accipiendū: qz cū in alijs effi ciāt sacramēta remissionē: nō hoc eis fa ciunt ad salutē: sed solis electis. Nam qd oibus paruulis in baptismo remittatur peccatū: per baptismū **aug. euidenter dicit.** A paruulo iquit recēter nato vsq; ad decrepitū senē sicut nullus phibet a baptismo: ita nullus est qui nō peccato moriat in baptismo. Sed paruuli tū originali. maiores vero etia; oibus que male viuendo addiderunt ad illud: nisi enormitas vite ipediat. i. fictio. Adul ti vero qui cū fide baptizātur: sacramē tum et rem suscipiunt.

De sicte accedentibus.

¶ **¶** Uero sine fide vel sicte acce dūt: sacramētū: nō rē suscipi unt. Unde **Diero.** Sunt laua

era gentiliū et hereticorū: sed nō lauant ad salutē. In ecclesia etiā qui nō plena fide accipiūt baptisma: nō spiritus: sed aquā suscipiūt. Aug. etiā ait. Judeis oib⁹ cōmunia erāt sacramēta: sed nō cōmunis oibus erat grā: que est virtus sacramētorū. Ita et nūc cōis est baptis⁹ oibus baptizatis: sed nō virtus baptis⁹. i. ipsa gratia. Itē oīs qui iam sue voluntatis arbiter cōstitutus est: cū accedit ad sacramētū fideliū nisi peniteat euz veteris vite: nouā non pōt ichoare. Ab hac penitētia cū baptizatur soli paruuli imunes sunt. His alijsq; testimoniis apte ostēditur adultis sine fide et penitētia vera in baptismo nō offerri gratiā remissiōis: qz nec paruulis sine fide aliena: qui per ppriā habere nequeūt: datur in baptismo remissio. Si q; ergo fide accedit nō habēs verā cordis cōtritionē sacramētū sine re accipit. Uide tur tamē Aug. dicere qd etiā fide accedenti: qui etiā hz odiū fraternū in ipso momēto quo baptizatur omnia cōdōnentur: et post baptisḡ mox redeant. Sed nō hoc asserendo dicit. imo hanc opionē et pmissam sententiā cōferendo. ait. n. sic. His qui ficto corde baptizantur: aut peccata nullaten⁹ dimittuntur: qz spūs sanctus discipline effugiet fictū: aut in ipso corporis pūcto per vim sacramēti dimissa: iterū p fictionem replicatur: vt etiā illō verū sit. Quotquot in christo baptizati estis etc. Etiam illud. Spūs sanctus discipline effugiet fictum: vt iduat eū xp̄m sanctitas baptis⁹: exuat eum xp̄m pernitēs fictionis. Nā redire dimissa peccata: vbi fraterna charitas nō est: aperte domin⁹ docet etiā in illo seruo a quo domin⁹ dimissus debitu petiit: qz ille a seruo dimittere noluit. Sic nō impedit baptis⁹ gratia

quo minus oīa peccata dimittant etia si fraternū odium in eius cui dimittuntur animo perseverat. Soluitur enim hesternus dies et quicqd sup̄est: et soluitur etiā ipsa hora: momētūq; ante baptismum: et in baptismo. Deinceps autē cotinno reus incipit esse nō solū cōsequentiū: sed etiā p̄teritorū dierū: horarū. momētorū: redeūtib⁹ oib⁹ que dimissa sunt. Hoc autē vt p̄dixim⁹: nō sub assertiōe dixit: quod ostēditur ex eo quod ait in eodem lib: o sic. si ad baptismum fictus accedit dimissa sunt ei peccata: aut nō sunt dimissa. Eligāt qd voluerint. Ecce aperte cernis: si tñ intendis id dixisse Aug. non asserēdo: s; que rēdo et aliorū opionē referēdo. Idem enim ait. Tūc valere incipit ad salutem baptismus cū illa fictio veraci cōfessione recesserit: que corde in malitia perseverante peccatorū ablutionē nō sinebat fieri. Non ergo fide accedenti peccata dimittuntur.

¶ Quo mō intelligatur illud: quotquot in xp̄o baptizati estis xp̄m iduistis.

Verū ergo quomodo illud accipiat. Quotquot in xp̄o baptizati estis xp̄m iduistis? Potest dici qd qui in xp̄o. i. in christi cōformitate baptizant. s. vt moriantur vetustati peccati: sicut xp̄s vetustati pene: iduūt christū quē p grāz inhabitantē hñt. Potest et aliter solui. Duob⁹. n. modis xp̄m iduere dicimur: vel assumptiōe sacramenti: vel rei perceptiōe. Unde aug. Induunt hoies xp̄m aliquando vsq; ad sacramēti pceptiōez: aliquādo vsq; ad vite sanctificationē: atq; illud primum bonis et malis pōt esse cōmune. hoc autē est ppriū bonorū et piorum. Dēs ergo qui in xp̄i noie baptizantur: xp̄m iduūt: vel secundū sacramēti perceptiōē: vl

Distinctio

Secundū vite sanctificationem.

¶ De illis q̄ suscipiūt rē ⁊ nō sac̄m.

Unt ⁊ alij vt supra posuimus:
 q̄ qui suscipiūt rē ⁊ nō sac̄z. Qui
 enī effundūt sanguinē p̄ nomi-
 ne iesu: ⁊ si nō sac̄m: rem tamē accipi-
 unt. Unde Aug. Quicūq; nō pcepto re-
 generatiōis lauacro p̄fessioē xp̄i mo-
 riūtur: tñ eis valet ad dimittēda pecca-
 ta q̄tum si abluerent sacro fonte baptis-
 m. Audistis q̄ passio pro xp̄i noīe susce-
 pta supplet vicē baptismi. Nec tñ pas-
 sio vicē bap̄mi implet: s; etiā fides ⁊ cō-
 tritio vbi necessitas excludit sac̄z: sicut
 apte docet Aug. dicēs baptismi vicē ali-
 quādo implere passiōem. De latrone illo
 cui nō baptizato dictū est: hodie mecū
 eris in paradiso. Beat⁹ Lyprian⁹ in li.
 iij. de baptismo nō leue documentū as-
 sumit. Qd̄ etiā atq; etiā ego cōsiderās in-
 uenio nō tñ passionē p̄ noīe xp̄i id qd̄
 baptismo deerat posse supplere: s; etiā
 fidē: cōuersionēq; cordis: si forte ad ce-
 lebrādū mysterium baptismi in angu-
 stis tēporū succurri nō pōt. Neq; n. il-
 le latro pro noīe xp̄i crucifixus est: s; p̄
 meritis facinorū suorū: nec q; credidit
 passus ē: sed dū patitur credit. Quātū
 ergo valeat sine visibil' baptismi sacra-
 mēto: qd̄ apl̄s ait. Lorde credi ad ius-
 titiā: ore aut cōfessio fit ad salutē: in illo
 latrone declaratū est: sed tūc iplet inuisi-
 biliter: cū mysteriū baptismi: nō cōtem-
 ptus religionis: s; articulus necessitatis
 excludit. Et baptism⁹ qd̄ pōt esse vbi
 cōuersio cordis defuerit. cōuersio at̄ cor-
 di pōt quidē inesse nō percepto baptis-
 mo: sed cōtēpto baptismo non pōt: nec
 vllō mō dicēda est cōuersio cordis ad
 deū cū dei sac̄m cōtemnitur. Ecce hic
 habes nō solū passiōem. sed etiā fidē: ⁊
 cōtritiōem cōferre remissionē vbi non

cōtemnitur sac̄z. vt in latrone illo offe-
 ditur: qui nō per passiōē: sed p̄ fidē sal-
 uat⁹ est sine bap̄mo. Sed dicūt qdam
 hoc argumentū retractasse Aug. Re-
 tractauit qd̄ exemplū: sed sentētiā nō.
 Ait. n. in quarto li. de baptismo. Cū di-
 cerē vicē baptismi posse h̄re passiōem:
 nō satis ydoneū posui illi⁹ latronis exē-
 plū: q; vtrū nō fuerit baptizat⁹ incertū
 est. Cōstat ergo sine baptismo aliq; ius-
 tificari ⁊ saluari. Unde Ambz. de va-
 lentiliano. Uerrē meū doleo: vt ppheti-
 co vtar eloquio: q; quē regeneratur⁹ erā
 amisi: verumtamen gratiā ille quā po-
 poscit non amisit.

¶ Que vident obuiare p̄dictis.

Is aut videtur obuiare qd̄ do-
 min⁹ dicit. Nisi q; renat⁹ fuerit
 ex aq; ⁊ spūscō nō pōt intrare in
 regnū celoz: qd̄ si generaliter verū est.
 nō videtur esse vā superi⁹ posita. Sed il-
 lud itelligēdū de illis qui p̄nt ⁊ cōtem-
 nunt baptizari. vel ita itelligendū ē nisi
 q; renat⁹ fuerit ex aq; ⁊ spūscō. i. ex ea re
 generatiōe que fit per aquā ⁊ spūm sc̄i
 nō saluabit. Illa aut regeneratio fit
 nō tñ per baptismū: sed et p̄ penitētiā
 ⁊ sanguinē: Unde auctoritas dicit: ideo
 apostolū pluraliter dixisse fundamētū
 baptismatū: q; est baptism⁹ in aqua: in
 sanguine: in penitētiā. Hoc aut nō ideo
 dicit q; sac̄m bap̄mi fiat nisi in aqua: s;
 q; ipsi⁹ virt⁹ ⁊ sc̄ificatio dat nō tñ mō
 per aquā sed p̄ sanguinē ⁊ penitētiā: ra-
 tio. n. id suadet. Si enī nō valētib⁹ cre-
 dere paruulis sufficit baptism⁹: multo
 magis sufficit fides adultis volētibus
 ⁊ nō valētibus baptizari. Unde Aug.
 Queris qd̄ sit maius: fides an aq;: nō du-
 bito qn̄ respōdeā fides. Si ergo qd̄ mi-
 nus est sanctificare pōt: nōne qd̄ maius
 est. i. fides de qua xp̄s ait. Qui credide-

fit in me etiā si mortuus fuerit viuet? Sed dicūt aliq nullū adultū in xp̄o credere vel charitatē h̄re sine bap̄mo nisi sanguinē fundat p̄ dño: subita introducētēs testimonia. Augu. ait. Ex illo tpe quo saluator dixit: nisi qs renatus fuerit &c. absq̄ sac̄o bap̄mi p̄ter eos q̄ in ecclia sanguinē fundūt aliqs vitā eternā accipere nō pōt. Itē nullū cathecuminū: q̄nis in bonis operibus defūctū vitā eternā h̄re credim? excepto martyrio: vbi tota sac̄a bap̄mi cōplentur. Itē baptizatis iter tñ salutis eē credimus. Sed qd̄ in his minus dixit in alijs capitulis supra positis suppleuit. Et iō hec sic itelligēda sunt: vt illi soli habentes tps baptizādi excipiātur: si. n. aliqs habēs fidē & charitatē voluerit baptizari: & nō valet necessitate p̄uenire: supplet oipotētis dignitas: qd̄ sac̄o defuerat. Dñ. n. soluere pōt: nisi soluat tenet: sed cū iā nō pōt: & tñ vult: nō imputat ei deus q̄ suā potētia sac̄is nō alligauit. Qd̄ vō inuisibilis sanctificatio sine visibili sac̄o q̄busdā inhit: apte Augu. tradit supleuiticū dicēs. Inuisibilē sanctificationē q̄busdā affuisse & p̄fuisse sine visibilib⁹ sac̄is. Visibiles vero sanctificationē que sit sac̄o visibili sine inuisibili posse adesse: nō posse p̄desse. Nec tñ visibile sac̄m iō stēnēdū est: qz contemptor ei⁹ inuisibiliter sanctificari nō pōt. Vnc corneli⁹: & q̄ cū eo erāt iā spū sanctificati baptizati sūt. Nec supflua iudicāda ē sanctificatio visibilis: qz inuisibilis p̄cessit. Sine visibili ergo inuisibilis sanctificatio eē pōt & p̄desse. visibilis autē q̄ sit sac̄o ten⁹ sine inuisibili p̄desse nō p̄t: cū illa sit ois illi⁹ veritas. Symoni mago visibil' bap⁹ nō p̄fuit: qz inuisibil' nō affuit. S3 qb⁹ inuisibilis affuit: p̄fuit. Nec tñ valet fides aliena puulo: q̄tuz p̄pa

adulto. Paruulis. n. nō sufficit fides ecclēsie sine sac̄o: q̄ si absq̄ bap̄mo fuerint defuncti: et cū deferūt ad bap̄m dā nabūtur. sic multis sc̄orū auctoritatib⁹ cōprobat. Ad hoc vnus sufficiat. Aug. ait. Firmissime tene puulos: q̄ vel i v̄teris matz viuere incipiūt: & ibi moriunt: v̄t de m̄ribus nati sine sac̄o bap̄mi de hoc seculo trāseūt: eterno supplicio puniēdos: qz & si p̄p̄e actiōis pctā non habuerūt: originale tñ pctū traxerūt carnali cōceptōe. Et sicut puuli q̄ line baptismo moriūt: infidelīū ascribūtur numero: ita q̄ baptizantī fideles dñr. Qui a fidelīū cōsortio nō sepant: cū orat ecclēsia p̄ fidelib⁹ defunctis. Fideles ergo sunt nō p̄pter virtutē: sed fidei sac̄m. Vñ Aug. puulū & si nōdū fides illa: q̄ etiā in credentiū volūtate cōsistit: iā tñ fidei ip̄i sac̄m. i. bap⁹: fidelē sac̄: sic credere r̄idet: ita et fidelis vocat: nō rē ipsam mēte annuēdo: s3 ip̄i rei p̄cipiēdo sac̄m.

¶ Quid p̄lit bap⁹ bis q̄ cū fide accedūt

Olet et queri de illis: q̄ iā sanctificati ip̄i cū fide & charitate ad baptismū accedunt: qd̄ eis cōferat baptism⁹. Nihil. n. v̄t p̄stare: cū p̄ fidē & cōtritiōnē iā remissis peccatis iustificati sūt. Ad qd̄ sane dici p̄t eos q̄ dē p̄ fidē & cōtritiōnem iustificatos. i. a macula pcti purgatos: & a debito eterne pene absolutos: tñ adhuc teneri satisfactiōe tpali q̄ penitētes ligāt in ecclēsia. Cū autē baptismū p̄cipiūt: & a pctis si q̄ iterim post ouersionē cōtraxerunt mudāt: & ab exteriori satisfactiōe absoluiuntur: & adiutrix ḡfa: omnisq̄ vtus in eo anget: vt vere non hō tunc dici possit. Somes quoq̄ pcti in eo ampli⁹ debilitat. Ideo Hiero. dicit q̄ fides que fideles facit in aquis baptismi datur vel nutritur: quia non habenti aliquan-

Distinctiōis

do ibi datur: et iā habēti vt plenius habeat datur. Sic et de aliis itelligendū est. Qui ergo mūdus accedit ibi fit mūdior: et omni habēti ibi amplius datur. Quod vero oīs exterior satisfactio ibi relaxet. Ambrosius ostēdit sup illū locum. Si ne penitētia sunt dona dei et vocatio. dicēs. Gratia dei in baptismo non regit gemitū et planctū: vel aliqđ opus: et oīa gratis cōdonat. Quod quidē de exteriori gemitu vel plāctu accipiendū est: Nam si ne interiori nemo adultus renouat: sed exteriores satisfactiōes et afflictiones. scilicet fordes penitentiū ibi dimittūtur. Multū ergo cōfert baptismus etiā iam p fide iustificato: quia accedēs ad baptismū quasi ramus a colūba portatur in archā. Ante itus erat iudicio dei: sed nūc etiā iudicio ecclesie itus est. Cū vero in baptismo peccatū deletur et satisfactio exterior nō imputetur: queris cur penalitas: cui p peccato addicti sumus nō tollat. Hoc idē tradunt fieri sancti: quia si a pena hoīes p baptismū liberent ipsas pēntarēt baptismi pccatū: nō eternū regnum. Ideo soluto reatu peccati: tēporalis pena tñ manet: vt illa vita studiosius querat q̄ erit a penis oībus aliena. Ideo etiā manet vt sit fidei et certādi materia: et vincendi occasio: qui nō vinceret si nō pugnaret: nec pugnaret si in baptismo fieret immortalis.

¶ Cuius rei baptismus: qui dat iam iusto sit sacramentum.

¶ Queris cui rei baptismus ille sit sacm q̄ dat iā iusto. Dicimus sacm eē: et rei que p̄cessit. i. remissiōis ante p fidei date: et remissionis tēporalis pene siue peccati si habetur qđ iterim cōmittit: et nouitatis: ac oīs gratie ibi p̄stite. Oīs etenim rei si gnū est: cui cā est. Nec mireris rez ali-

Quarte.

quādo p̄cedere sacm: cū aliquādo etiā lōge post sequat: vt in illis q̄ sicce accedūt: qđ cū post penituerint icipiat baptismus p̄desse: in qđ fuit baptismus sacm sanctificatiōis quā penitendo habet. sed si nūquā penituerit: nec a figmēto recederet: cui rei sacm esset baptismus ab illis susceptus? Pōt dici rei que ibi fieret: si eoz enormitas nō ipēdieret. ¶ Si paruulis datur in baptismo grā: qua possunt in maiori etate p̄ficere.

¶ Olet ēt q̄ri si paruulis in baptismō dat grā: qua cū tēp habuerint vtēdi libero arbitrio: possint velle et currere. De adultis. n. q̄ dignē recipiūt sacm nō ambigūt q̄n gratiā operatē et cooperatē p̄ceperint: q̄ in vacuū eis cedit si per libez arbitrium post mortālē deliquerūt: q̄ merito peccati grām appositā pdūt. Unde dicunt cōtumeliā spūi sancto facere: et ipm a se fugare. De paruulis vō q̄ nōdū ratione vtūt qđ est: an in baptismo receperūt grām: qua ad maiore veniētes etatem possint velle et opari bonū. Vide q̄ nō receperint: quia grā illa charitas est: et fides q̄ volūtate p̄parat et adiungit. Sed q̄s dixerit eos accepisse fidē et charitatē? Si vō grām nō receperint q̄ bñ opari possint cū fuerit adulti: nō ergo sufficēis in hoc statu grā in bap̄o data: nec p illā p̄st nō boni esse nisi alia addat: q̄ si nō addit nō ē ex eoz culpa: quia iustificati sūt a pctō. Quidā putāt grāz opantē: et coopantē cūctis puulis in bap̄mo dari in nūcro nō in vsu: vt cū ad maiorem venerint etatē ex munere sortiāt vsuz: nili p libez arbitriū vsūm muneris extinguat peccādo. et ita ex culpa eoz ē nō ex defectu grē q̄ mali sūt: q̄ ex dei munere valētes h̄re vsūm bonū: p libez arbitriū renuerūt: et vsū p̄auūz elegerūt.

Superius determinauit magis de baptis-
mo quantum ad ipsum sacramentum secundum se. hic determi-
nat de ipso quantum ad suscipientes. et diuidit
in duas partes. Primo ponit diuerfos mo-
dos suscipiendi baptismum. 2° determinat de
quibus ibi. Sacramentum et res. Et ista in duas. 1°
determinat de diuersis modis suscipiendi bap-
tismi. 2° de effectu eius in suscipientibus ibi.
Solet queri. Et 1^a in tres. 1° 1° determinat
de illis qui suscipiunt sacramentum et res. 2° de
illis qui suscipiunt sacramentum et non res. ibi. Qui hoc si-
ne fide. Tercio de illis qui suscipiunt res et non sa-
cramentum. ibi. Sunt et alij. Et ista in 2. 1° 1°
determinat veritatem. 2° remouet fictitatem. ibi.
His at. Et illa pars que ibi incipit. Solet que-
ri. diuidit in duas. 1° 1° determinat de effectu
baptismi in adultis. 2° in paruulis. ibi. So-
let etiam. Et 1^a in 2. 1° 1° determinat de
effectu. 2° de significatione ibi. Si queris.

Articulus.

Ircu hanc di. querendum est
principali 3 q
tuor. 1° 1° de diuersitate su-
scipiendi bap^m. 2° de diuer-
sitate baptizandi. 3° Tercio de
diuersitate effectui.

Quar-
to pponens aliquid casus de susceptioe baptismi.
Et circa primum queritur. 3. 1° 1° vtrum
paruuli qui baptizantur recipiant effectum baptis-
mi. 2° vtr ficti recipiant effectum baptismi. 3° Ter-
tio vtrum ista iustificati teneantur ad baptismum su-
sceptionem.

Questio. 1.

Primo ostendo quod paruuli non recipiant ef-
fectum baptismi. secundum primum 2° de aia
Actus actiuorum sunt in patiente dispositio: sed in pa-
uulis nulla precessit dispositio ad susceptionem
effectus baptismi. ergo baptismus non potest causa
res sui effectui in paruulis. Et tunc quicquid habet
habitu fidei si assistit usus litterarum. facilliter exit in
actu credendi: sed paruulus baptizatur veniens
ad etatem adultam non facilliter exit in actu creden-
di. nisi primo fuerit in fide instructus: et ad cre-
dendum assuefactus. ergo habitu fidei qui includit
in baptismi effectui paruulus cum baptizatur non recipit.

Contra. magis in ista huiusmodi. c. primo. dicitur quod
sacramentum et res simul suscipiunt omnes paruuli qui in
baptismo ab originali mundantur peccato.

Rpondeo quod paruuli in baptismum recipiunt
effectum baptismi. quia effectus baptis-
mi sunt purgatio: gratie collatio: pene remissio: cara-
cteris impressio et somitus repressio. de quibus infero
dictum. hec autem paruuli recipiunt in baptismum:
quia anima nata est predictos effectus suscipere: et in
paruulis nihil est quod eorum susceptionem possit im-

pedire. et fides ecclesie non efficiendo aliquam qua-
litatem in paruulis: sed ex diuina ordinatione
eos ad predictorum susceptionem disponit. et ille qui
principaliter baptizat. id est deus liberaliter insinuat.

Ad primum in oppositum obijciunt. quod illa propositio
obijciunt de actu limitate virtutis. et de ef-
fectu completiuo. quia prima dispositio nature rei super
addita potest agere facere limitate virtutis. deus
autem a quo sunt principaliter effectus baptismi est
agens illimitate virtutis. minor est argumentum
vnde intellecta falsa est: quia fides ecclesie aliquid modo
ad susceptionem effectuum baptismi disponit vt
visum est. Et ad 2um obijciunt. quod ad facilliter exiendum
in actu credendi non tamen requiritur habitus fidei: sed
etiam articulorum cognitio: et est assuefactio de le-
ge communis: quia actus credendi non tamen est actus
fidei: sed etiam intellectus: qui ex assuefactione in
actu: qui principaliter est per fidem: facilliter exit: tamen
ceteris paribus baptizati venientes ad etatem
adultam facilliter exiunt in actu credendi quam si non
fuerint baptizati.

Questio. 11.

Secundo queritur vtrum ficti recipiant effectum
baptismi. et vtrum sic illi recipiunt
effectum baptismi qui veraciter ipsum recipiunt. Sed
1. quia. sicut ficti. cuiusmodi finis accipi potest ab
Augustino primo libro de baptismo contra donatistas non
multum longe post medium dicitur: quod ficti veraci-
ter non ficti recipiunt. ergo recipiunt baptismi
effectum. Et tunc qui non recipiunt baptismi effe-
ctum sunt rebaptizandi: quod probatur per se: quia illi qui
non recipiunt absolutiois effectum sunt iterum absol-
uendi. sed illi qui ficti recipiunt baptismum non
sunt rebaptizandi. ergo recipiunt effectum baptis-
mi. Et tunc si aliquid posset impedire effectum bap-
tismi. hoc maxime esset peccatum: sed peccatum non im-
pedit. imo per baptismum expellitur. ergo ficti
non impedit effectum baptismi.

Contra. Sapientia. primo. Spiritus sanctus. discipline effugiet
fictum: sed effectus baptismi est donatio. scilicet. quia in
baptismo datur ei donum. ergo ficti non recipiunt
effectum baptismi. Et tunc magis in ista huiusmodi.
c. primo. Qui sine fide vel ficti accedunt sacramentum
non res suscipiunt: sed res baptismi est effectus bap-
tismi. ergo ficti non recipiunt effectum baptismi.

Rpondeo quod ficti dicitur ille qui aliquid aliud pre-
tendit. exterius quod habeat in corde. quod dupl-
ter potest intelligi. scilicet aut respectu receptionis sacri. vt
cum aliquis simulat se velle recipere ablutionem vt
sacramentum: et tamen non intendit eam recipere nisi iocoser
non in quantum sacramentum est. Aut respectu dispositionis ad
receptionem sacramenti: vt cum aliquis vel verbo
vel signo simulat se esse dispositum iterum ad sa-
cramenti susceptionem. et tamen indispotus est: aut
quia non credit: aut quia sacramentum contemnit: aut quia in

Distinctiōis

Quarte

proposito mortali peccati seu in pctō mortali remanēdi p̄sistit. **P**h^o mō loquēdo d̄ fictis q̄uis Aug. li. 7. Donatistas p̄p̄e fines non determinet vtz essent tales baptizati: vel nō: s̄z diuini iudicii p̄ alicui⁹ reuelatiōis oraculū sup hoc ip̄lorādū: qd etiā habet de p̄se. di. 4^a. solet etiā dōm tñ vī tales nō recipe baptisimū sacm. in quo pcludit q nllm efficiū baptisimū recipiūt. qd certū est. s̄z si ille qui baptizat nō intendit illā ablutionē facere vt sacm: sed tñ cā ludi sic dīc gl. sup allegatū decretū. S̄z vt dicit gl. ibidē. si baptizās itē dicit baptizare quāle cūqz intentionē baptizat hēat recipere sacm: qd nō est p̄p̄t in inferi⁹ ostendit. **2°** mō loquēdo de fictis dō. q recipiūt baptisimū sacm. vñ nō sunt ampli⁹ baptizādi. recipiūt. n. efficiū sacri i. delectibile. i. characterē: q ē sacramentū t̄ res. s̄z effectū qui ē res t̄ nō sacramentum. i. gratiā remissiōis peccatorū durante fictione nō recipiunt. recedente tamen fictione: qz character ē immediata dispō ad gratiā baptismalē: sic organizatio corporis ad aīe susceptionē: recipiūt ḡam baptismalē. p̄ quaz remittit pctā: sic videm⁹ q aer q̄uis aliquādo ad p̄sentiā luminis nō illuminet p̄p̄ dispositionē alicui⁹ obstaculi. tñ ip̄so remoto: qz rōne diaphaneitatis ē receptiū illuminationis statim illuminat. remissionē tñ pene debite petis post receptionē sacri cōmissis nō recipiūt ex vi sacri. Sacm. n. baptismi p se respicit culpā pcedētē nō sequētē. Tñ pctā mortalia post receptionē sacri cōmissa in eis nō delent virtute sacri baptismi nisi per accis: qz ḡa baptismalis nō pōt stare cūz aliq mortali pctō. t̄ iō deleri nō pōt mortalia an susceptionē sacri cōmissa: qn etiā delent illa q susceptionē sacri sūt secuta. S̄z qz venialia sūt stare pōt cū ḡa. iō recedētē fictione illa q secuta sūt sacri susceptionē nō delent ex vi sacri baptismi: q̄uis deleri possunt ex vi penitentie.

Ad 1^m in opp^m dō. q̄ intelligēdū ē de v̄a receptionē sacri: qd p̄z: qz immediate subiungit. sic neqz eoz baptismā reprobāt. ḡam tñ remissionis pctōz q ē effect⁹ baptismi durāte fictione nō recipiūt. **A**d 2^m dō. q maior ē falsā si itelligat de effectū q est pcti remissio: nec valet p̄batio. qz absolutio aliquā i. delectibile dispōnez ad ḡam nō imprimi: sic im̄pmit sacm bap. **A**d 3^m dicit aliq q q̄uis peccm mortale repugnet ḡe susceptē. qz cū illa sūt stare nō potest: tamē gratie suscipiēde magis repugnat fictio q̄ peccatum: sicut opacitas sup̄ueniēs aeri magis repugnat suscipiēdo luminē q̄ te nebra. sed hec solutio non est conueniens. si

etio enim peccatū est. **V**idendū ergo sic ad ar^m q pctm mortale actuale impedit de lege cōi efficiū baptismi q ad remissionē culpe. t̄ infusionē ḡe si nō alit vel p̄cesserit aliq displicentia pcti in sp̄ali vel in gnālī. Pctm at mortale originale nō ita repugnat infusioni ḡe sicut actualis fictio nec sicut h̄tūalis p̄ actū p̄p̄e voluntatis cāta. **A**d ad partē aliā nō p̄cedit de re q ē rea t̄ sacm. s̄z de re q nō ē factz cuiusmodi est ḡa baptismalis. **Q**o. m.

Tertio q̄rit vtz iā iustificati teneat ad susceptionē baptismi. t̄ vtz q nō. **A**d ar. 9°. **N**ō ē op⁹ valētib⁹ medic⁹. sed male. h̄tūbus. q cū iā iustificati sunt valētes. t̄ baptismi sit medicina: nō tenent ad susceptionē baptismi. **I**tē nō legim⁹ in scriptura q beata virgo. apli t̄ Jo. baptista fuerit baptizati. t̄ tñ p̄babile ē q si fuissent baptizati hoc i scriptura ueniret. **I**tē baptizati bap⁹ xpi an passio nō tenebat circūcidī: q̄uis adhuc circūcisio suā h̄tēt efficaciaz in iustificādo t̄ in obligādo. s̄z iū iustificati p̄ circūcisionē nō fuerit postea obligati ad suscipiēduz bap⁹ xpi: nec an nec post passiōem. **I**tē nullus obligat ad recipiēdu bap⁹ in q bap⁹ nullū pōt h̄tēt effectū: s̄z tales sunt iā iustificati. fin. n. qd pōt accipi ex snia gl. sup illud ad Ro. 3. Signaculū circūcisiois. circūcisio iā iustificato nullā ḡam p̄ferbat. s̄z v̄t a fili q nec bap⁹. s̄z v̄t q iustificati nō tenent ad ei⁹ susceptionē.

Cōtra. Jo. 3°. **N**isi qd renat⁹ fuerit ex aq̄ t̄ s̄. nō pōt introire in regnū dei. **T**ē Jo. baptista q̄uis in vtero n̄ris iustificat⁹ fuerit: tñ p̄xit xpo. Ego a tē debeo baptizari. vt h̄t mat. 3°. Cornelius etiā iustificatū p̄ctr⁹ baptizauit vt h̄t Act. 10. **H**ec aut nō fuissent nisi iustificati teneant ad baptismi susceptionē.

Rādo q iustificati q bap⁹ non susceperunt tenent ad susceptionē baptismi. cui⁹ rō est: qz q̄uis aliq res instituat p̄p̄ ea q accidunt: vt in plurib⁹. si tñ gnālī lata ē: nō tñ tenent ad ei⁹ obseruationē h̄ntes illud p̄p̄ qd lata ē: sed etiā nō h̄ntes: q̄uis at lex de suscipiēdo bap⁹ fuerit instituta p̄ h̄ntes origiale pctm. tñ gnālī liter lata est. t̄ iō ad ei⁹ obseruationē tenetur nō tñ illi q nō sunt ab originali pctō purgādi. sed et illi q vel p̄ sanctificationē in vtero: vel p̄ bap⁹ flammis sunt a pctō originali purgati t̄ iustificati. **P**̄terea q̄uis bap⁹ suū p̄ncipalī institut⁹ ad pcti originalis purgationē: ex p̄nt tñ sūt institut⁹ ad fidelitū ab i fidelib⁹ distinctionē q sit p̄ susceptionē baptismi q̄rit ad iudiciū ecclesie militātis. t̄ p̄ characterē baptismalē q̄rit ad iudiciū ecclesie

B triumphatis. et ideo iustificati per viam aliam tenentur ad susceptionem baptismi: ut per susceptionem exterioris sacri iter fideles esse indicentur ab ecclesia militante: et per characterem baptismalem quem in rebus prout iustificati in veteri vel per baptismum flammis ab ecclesia triumphante. Unde Aug. li. 4. de bapt. 3. do natistas non multum ante finem. Nemo deus in quibus per uentum interioris hominis si forte ante baptismum usque ad spiritalem intellectum pio corde profecerit: potest tenere sacramentum: quod mistro operis corporalis adhibetur. et ideo per se finem loquens de pueris cordis et baptismum aqua dicitur quod cum ex voluntate alterius homo defuerit receptum hominem inuoluit.

E Ad 2^m in opp^m dicitur quod baptismus non est medicamentum: sed signum distinctionis fidelium ab infidelibus. Preterea ideo iustificati adhuc habent infirmitatem ratione scilicet peccati et fornicis quam infirmitatem minuit suscepcio sacri. Ad 2^m dicitur quod sic dicitur gl. super illud 30. 13. quod lotus est his verbis intelligitur baptizatos apostolos: et si non legamus ubi vel quando filii potest dici de beata Virgine et de beato 30. baptista. Ad 3^m dicitur quod maior est illa nisi intelligatur illud quod non erat de populo Israel: quod non obligabat preceptum de suscepcione circumcisiōis nisi forte Christus illos qui sunt baptismi suscipiebant ab obligatione circumcisiōis absolueret. Rationabili tamen credendum est quod cum nullo dispensauerit super hoc: cum ipsemet in nullo obligabat: voluerit circumcidi. Ad 4^m dicitur quod minor est illa. id est non iustificati si postea baptizati: quous non recipiatur effectus baptismi qui est peccati purgatio: tamen recipiunt alios baptismi effectus: qui sunt characteris impressio. fidelium ab infidelibus distinctio. gratie augmentatio: pene remissio: et fornicis maior repulsio. Idem iustificati per sanctificationem in veteri vel per peccatiōes ante baptismum non habent carcerem. et si finem dei iudicium sint distincti ab infidelibus: non tamen finem iudicium ecclesie militantis. Justificatio est per peccatiōes et si debeat culpam: non tamen spiritum neque ut in plerumque remittit totam penam actualibus peccatis debitam: nec valet perbatio minoris. ut dicitur effectus de bapt. 2. et effectus. Maiores. 9. cante. plus hodie baptismus offert christianis quam quodam iudeis circumcisiō cōtuleret.

Articulus. II.

Consequenter 2° principia li. Et circa hoc quod dicitur. 3. per baptismum et peccatiōem sunt baptismi seu penae suppleat in adultis vice baptismi aqua. 3° ut baptismum sanguis vel martyrii suppleat vicem baptismi aqua in parulis.

Primo ostendo quod martyrii et peccatiōem non sunt baptismata. alia enim sacra non. nisi placent. non enim sunt per se sacramenta sacerdotum. et sic de

alijs. 3° a fili necesse est per se sacramenta baptismata. Contra baptismum est sacrum non. 1. 3. martyrii et peccatiōem non sunt sacramenta non. 1. quod non significat ex institutione. nec scriptum est ex aliquo verbo benedictio: quod tamen puenit sacramentis non. 1. ut superius visum est. 3° non sunt baptismata. Contra. Dam. li. 4. c. 1. nūerat octo baptismata: iter quod nominat penam et martyrium.

Rūdeo quod large loquendo de baptismo. dicitur quod quadruplex potest accipi. vno pro signo nostri baptismi. alio pro dispositione ad nostrum baptismum. 3° pro pueniente cum nostro baptismum in cādo principale effectum. 4° pro pueniente cum nostro baptismum ad effectum secundarium. Per hoc fuerunt tria baptismata: quod ponit Dam. vbi. 3. s. baptismum diluunt: quod significauit nostrum baptismum quantum ad saluatiōem spiritus vite in saluatiōe hominis gratia scilicet per archam. et de hoc per 3. 2^m transit maris rubri quod significauit nostrum baptismum quantum ad liberatiōem a finitute diaboli: de hoc per 19. 3^m ablutiōes quod habebat in lege quod figurauerunt nostrum baptismum quantum ad ablutiōem peccati quod sit per Christum. 4° fuerunt 2. baptismata quod ponit et Dam. vbi. pus. s. bapt. 30. quod baptismus homines disposuit ad suscepcioneis nostri baptismi. et baptismus qui Christus baptizat: sunt per quem ordinata sunt aqua ut esset mater nostri baptismi. 3° si duo baptismata. scilicet penam et martyrium. per que remittitur peccati. 4° de baptismum qui baptizati fuerunt Apostoli petecostes. de hoc per act. 2. per act accipiendo baptismum non est nisi vnum. Unde Apostoli ad Eph. 4. Unum dñs. vna fides. vnum baptismum. vñ sic loquendo martyrii et penam non sunt baptismata.

Ad 2^m in opp^m dicitur quod alia sacra non sunt tate necessitas sic baptismus. et ideo non oportuit quod pient aliqui suppletia quon suscepcioneis sacri articulus necessitas excludit. Ad 2^m dicitur quod pcedit de baptismum non. 1. per deo. Ad 3^m ad per aliam pcedit de baptismate cōiter deo.

Secundo quod ut baptismus peccatiōis seu penae suppleat in adultis vice baptismi aqua. Et videtur quod non. Necum est ad salutem ut fideles ab infidelibus distinguant. 3° distinctio est per carcerem quem peccatiōem non impunit. 3° si supplet vice baptismi. Et tunc oēs res eiusdem speciei per eundem modum generaliter. Unde 3. 2^m cōm. 8. phy. generaliter per putrefactiōem non sunt eiusdem speciei cum generaliter per propagationem. 3° a simili oēs res eiusdem speciei regulabiles per eundem modum generaliter. cum generaliter non sit deus. nullum regulari per baptismum. sed quod nullo generaliter sine baptismum.

Cōtra. Aug. li. 4. de bapt. 3. donatus non multum longe ante finem. et decretorum. de pse. di. 4. baptismus et magis in ista per di. c. 3. dicitur peccatiōem cordis supplere vice baptismi quon baptismum mysteriorum cōteptus religiois: 3. articulus necessitas excludit. Rūdeo quod contritiōem supplere vice baptismi duplex potest intelligi. scilicet aut quantum ad

Distinctio

Peccati remissionem tam originalis. s. q. actua-
lis. aut q. ad aliq. effect. baptismi. **P**ri-
mo mō p. tritio seu penitētia supplet vicē bap-
tismi si desiderat. et haberi nō possit. **E**nī glo.
super illud Jo. 3. Nisi q. renat' fuerit. Si ne-
cessitas ipedit volūtas sufficit. al. n. hōi viato-
ri habēti vsum li. ar. posset s. suā voluntatem
p.cludi via salutis: qd. falsum est. **S**cdo mō
cōtritio nō supplet vicē baptismi. q. nec cara-
cterē p.imit: nec semp. nec vt in plurib' to-
tā penā tēporalē debitā p.io actuali peccato
remittit. si etiā cū cōtritōe adest baptismi su-
sceptio g. fa amplior datur. et inclinatio fomi-
tis magis minuitur.

Ad p. mū in oppositū dōm q. distinctio si-
deliū ab infidelib' f. m. diuinā iudiciū semp. ē
de necessitate salutis. sed nō f. m. iudiciū mili-
tātis ecclesie: q. signū distinctiū nō pōt habē-
ri. **A**d scdm. dicēdū q. nō est similitudo de g. na-
tiōe et regeneratiōe: q. generatiō ē op' natu-
re: cui' determinati et limitati sunt modi ope-
ratiōis: sed regeneratiō p.ncipalit' est opus dei q.
regenerare pōt hominē quocunq. modo sibi
placuerit. **P**reterea q. p. tritiōes regnāt
aliquo mō p. bap. regnāt in q. tū regnāt in
v. tute desiderij baptismi. **P**reterea v. d. q.
maior ar. f. Aug. s. a. d. i. c. n. 3. li. 3. tr. c. 7. q.
m. lta sunt a. lta q. coeūdo alia pariunt: cū il-
la nullis coeūtib' parētib' orta sint. **S**c. m.

Tertio quērit v. t. baptismi sanguinis vel
martyrii suppleat vicem baptismi
aque in parvulis. **E**t videt q. nō. de p. l. c. d. i. f.
4. Si baptizata. et sumptū est ab Aug. li. 2.
de baptismo parvulorū quasi eque distāt in
ter medij et finē. Qui nat' nō fuerit nō pōt re-
nasci. ex quo cōtincit neminē in suo parente
potuisse renasci. cūz nō dū sit nat': sed hoc nō
esset v. t. si martyriū suppleret vicē baptismi
q. cōtingere pōt q. ad p. l. c. d. i. f. d. i. c. t. r. a. n.
occidat puer in vtero m. f. s. ergo martyriū in
parvulis nō supplet vicē baptismi. **E**t itez si
martyriū in parvulis suppleret vicem baptis-
mi: aut cēt per modū meritū aut p. modū sa-
crificij. nō p. mō mō: q. nullus meret in patie-
do nisi in q. tū volūtate seu patiēter sustinet
pass. oem. in parvulis aut nō est v. s. lib. arb.
nec scēdo mō. p. p. r. i. e. enī loquēdo martyriū
nō est sac. f. m. ergo nullo mō supplet in parvulis
vicē baptismi. **E**t itez cōtincit de qua vi-
dit Sapiēs. eccle. 16. q. nō est digna pondera-
tio eius. non supplet vicem baptismi. ergo a
simili nec martyrium.

Cōtra. Aug. 13. de tr. c. 7. et recitat mag. in
lra p. n. d. i. c. 3. Quicūq. nō p. cepto regenera-

Quarte

tions lauacro pro xpi cōfessioe moriunt' tñ
eis valet ad dimittēda peccata: q. tū si ablue-
rent sacro fonte baptismatis. **E**t itez bap-
tismus excellētiō: q. baptismus aque excel-
lēter potest supplere eius vicē. Sed sicut dīe
glo. sup. illud Judi. 6. Humiliatusq. ē israhel.
Baptisma sāguis solū ē quod nos puriores
reddit q. aqua baptismi. ergo excellēter vicē
baptismi supplere potest. **E**t itez si bap-
tismus p. baptismi sanguis in parvulis vi-
cem supplet baptismi q. tū ad p. ncipalē bap-
tismi effectū: q. est peccati remissio per g. f. m.
dei. q. tū autē ad illuz effectū q. est sacramen-
tum et res: si. caracterē: nō supplet vicē bap-
tismi ipm caracterē impmēdo. q. in sic baptiza-
to loco caracteris in vita eterna est aureola
martyrii. **R**ō autē quare supplet vicē ei' quā-
tum ad p. ncipalē effectū: et nō q. tū ad aliū
est: q. vterq. baptismi efficaciam habz a meri-
to passiōis xpi: cui per martyriū magis p. for-
mat homo realiter q. p. baptismū aque: quā-
vis in signo sit cōuerso. loquēdo de signo si
gnificat ex institutiōe: q. p. o. p. t. o. r. o. b. u. s. p. e. n. s. a.
tis melior est baptismi sanguis q. aque. **E**nī
gl. vbi p. us dicit: q. baptismus aque acceptum
valde pauci imaculati vsq. ad exitū vite cu-
stodiūt. hoc vero q. baptizat' est vltra pecca-
re nō pōt: et p. az post. per illud baptismus pec-
cata p. t. e. r. i. t. a. purgantur. per illud etiā futura
perimuntur.

Ad p. mū in oppositū dicunt q. d. a. q. nullo
mō per effusiōē sanguinis nec p. viā aliā de
lege cōmuni pōt puer in vtero m. f. s. a. pecca-
to purgari: q. adhuc nō h. z. plene esse distin-
ctum a cā sui morbi. Alijs autē videt h. solū
nō valere duplici de cā. **A**na est: q. ēt cū nat'
est: est aia p. i. u. n. c. t. a. cāe p. x. i. m. e. sui morbi. s. car-
ni i. f. e. c. t. e. **A**lia est: q. i. f. e. c. t. i. o. c. a. r. n. i. s. est ex se-
mine p. f. i. s. nō m. f. i. s. q. d. p. b. a. t. per hoc q. si. adā
nō peccasset postq. iam eua peccauerat. p. l. e. s.
ei' peccatū origiale nō p. r. i. s. s. e. t. **I**deo eis p. i. e.
et rōnabiliter videt dōm ad ar. m. q. q. u. i. s. p. u. e. r.
er in vtero m. f. s. baptismus aque baptizari nō
possit: q. ibi ipm sensibile sac. f. m. suscipe non
pōt: et q. ibi ecclesie militāci ignot' est: tamē
q. ad ipm effusio sanguinis pertingere pōt. et
deo notus est q. p. ncipalit' baptizat p. effusio-
nem sanguis illatā p. fide: ab originali pecca-
to purgari pōt. vñ auctoritas Aug. itelligen-
da est de renasci per susceptiōē baptismi aq.
Ad 2. m. dōm q. martyriū in parvulis sup-
plet vicē baptismi nō ex vi meriti p. p. r. i. e. sed ex
vi meriti xpi. cuius efficacia adest susceptiōi
martyrii. et ita martyrium parvulū iustificat

tam sacramenti quantū ad sacramenti reali-
tate. quāvis nō sit ex institutiōe significatiuū.
sicut sacm. pprie dictū. ¶ Ad 3^m dicendū q
illa cōtinētia de qua ibi loquitur sapiēs est cō-
tinētia ab omni illicito includens iustificatio-
nem. unde illa est effectus baptismi.

Articulus. III.

Dissequēter querit d^r 3°
pncipali.

¶ Et circa hoc querunt tria.

¶ Primo utrū effectus bap-

tismi sit delectio omnis culpe.

¶ Scdo utrū remissio toti⁹ pe-

ne pctō debite. Tercio utrū effectus baptismi

ēq̄lis sit in quolibz suscipiēte. ¶ Qd. 1.

¶ Primo ostēdo q effect⁹ baptismi nō est

delectio ois culpe qz adultus acce-

dēs ad baptismū: aut penitet de suo peccato:

aut nō penitet. Si pmo mō nō delect ei⁹ pec-

cātū per baptismū: sed per penitētiā. Si scdo

mō nō delectur ei⁹ pctū: qz hīc⁹ accedit. ergo

in suscipiēte baptismū nō delect peccatū ex vi

baptismi. ¶ Itē de p̄se. di. 4. ¶ Qis q̄ iā. Et sū-

ptū est ab Aug. li. de penitētia nō multū lō-

ge post pncipiū. et recitat mag^r in lsa hui⁹ di.

c. i. ¶ Qis q̄ iā volūtatis sine arbitrio cōstitutus

est cū accedit ad sacm fidelis nisi peniteat

eū veteris vite nouū ichoare nō pōt. Sed ois

vere penitēs iustus est. ergo in suscipiēte bap-

tismū mō debito nulluz pctū pōt deleri per

baptismū: qz in tali suscipiēte nullū pctū est.

¶ Itē q̄ diu aīa cāe pcti qd in ea est: est pū-

cta: ab illo per baptismū purgari non pōt. qz

manēte cā remanet effect⁹. sūm q̄ dicit Aug.

6°. metaphy. sue. c. 2. s. caro corrupta cā ē ori-

gialis pcti. ḡ hō ab illo p bap^m purgari n̄ pōt.

¶ Cōtra. Aug. in enebī. c. 26. et ex. de p̄se.

di. 4. ¶ A paruulo. et recitat mag^r in lsa hui⁹

di. c. i. vult expresse q bap^m delect oēm penā.

¶ Rūdeo q in mō debito suscipiēte bap-

tismū effect⁹ baptismi est remissio ois culpe. sic

enī agēs nāle formā sibi pūā corrupit in mā:

et dispōnēs ad eā relinqt nāle aptitudines in

mā ad formā similē forme iā corrupte. et sdu-

cit de eadē mā formā sibi similē et dispositio-

nes ad eā reddētes mām mūn⁹ aptā vel min⁹

facilē ad hoc vt trāsmutet^r ad formā similem

corrupte. sic aliquo mō p quādā similitudinē

agit de^r in aīa suscipiēte baptismū. ipso bap-

tismo: sicut istali agēte mediante. corrupit

enī formā sibi pūā. s. pctū mortale tū origina-

le q̄ actuale si sunt in suscipiente baptismū: et

pctū veniale iquantū est dispō ad mortale: in

hū suscipiēs baptismū sit in actuali pposito ve-

nialit peccādū: vel in veniali pctō iā cōmissō
p̄sistēdi. relinqt tamē in subiecto aliqua iclī-
nationē ad peccādū. et in illo subiecto impu-
nit formā sibi similē. s. grām et dispōnē ad
eā. s. caractere per que iclinatio ad peccādū
diminuit: nō tū destruit totalr de lege cōi.

¶ Ad p^m in oppo^m dō. q pnia pōt cōsiderari
triplr. vno⁹ p iteriori p̄ritiōe formata gratia.
alio⁹ p sacro penitētie. tertio mō p displicen-

tia pcti cōmissi sine pposito cōmittēdi: quōis

adhuc isomū. pmo et scdo mō loquēdo de pe-

nitētia nō p̄exigūt vt necessaria ad suscepi-

nē effect⁹ bapmī: s. sufficit q accedēs ad bap-

tismū sit penitēs pnia tertio mō dicta. et ē ne-

cessariū ad plenariā suscepiētem effect⁹ bap-

tismi: si ille q est baptizat^r est adultus: planuz

est enī q in paruulo nō requirit pnia: nec for-

mata nec isomū. Bdm ergo q accedēs ad

baptismū penitēs penitētia isomū nō acce-

dit fictus. et q sua penitētia: formata ē p susce-

piōem baptismi. ¶ Ad 2^m dōm q p̄cedit de

pnia se extēdēte ad isomē pniām. ¶ Ad 3^m

dicendū q in pctō originali duo sūt. s. concu-

piscētia que est mālis in originali pctō. Et ca-

rentia originalis iustitie debite h̄fi. que ē for-

malr originale pctū: vt videri pōt ex his que

dicta sunt li. 2°. Cōcupiscētia et carētia origi-

nalis iustitie in anima sunt ex corruptiōe car-

nis: qz per eā anima iclinat ad cōcupiscēdum

aduersus spū⁹ et ipedit in anīa suscepiō ius-

titie originalis: debiti aut habēdi iustitiā

originale nō est ex carne: et hoc remittit per

virtutē baptismi. ad quod sequit^r q carentia

originalis iustitie que erat peccatū aī baptismi

nū nō est post baptismū: quāvis aut nō tol-

lat cōcupiscētiā ipediēte carnis corruptione

remanēte: in eā ita dimiuit vt nō dominetur

anime.

Questio. II.

Secundo querit utrū effect⁹ baptismi sit

remissio toti⁹ pene pctō debi-

te. Et videt^r q nō. Anselm⁹ pmo li. Cur de^r ho-

mo. c. 12. Si pctū nō punit iordinatū dimitti-

tur. sed de^r nihil relinqt iordinatū. ḡ de^r nllm

pctū dimittit ipunitū: qd nō eēt vtz si p bap-

tismū remitteret omnis pena peccato debita.

¶ Itē de cōsecr. di. 4. ¶ Per baptismū. et sum-

ptū est ab Aug. li. pmo de baptismo paru-

loz ppe finē. ¶ Ad illud p̄staf adult⁹ in bap-

tismo: nisi forte miraculo dei vt lex peccati re-

pugnās legi mētis penitus extinguat^r. et non

sit. Sed illa repugnātia legi mētis pena est

peccati. qz in statu inocētie nō erat. ergo per

baptismū nō tollit ois pena peccato debita.

¶ Itē Aug. 13. de trin. c. 10. ¶ Omnia seculi p⁹

Distinctionis

B niala: dolores: tabores: hominum veniunt de peccato: et maxime de peccato originalis meriti. Sed iste pene non tollunt per baptismum: ut docet experientia. ergo per baptismum non remittitur ois pena peccati debita. **C** Itē baptizati ante xpi passionem adhuc erat ianua paradisi clausa: sed illa clausio erat pena peccati. q. p. baptismum non remittitur illa pena: sed p. passionem. **C** Itē iudeis venientibus ad baptismum indicēda est pena ac abstinentia. 4. diez. ut hī de psecr. vis. 4. Ne quod ablit.

C Contra de consecr. di. 4. Per baptismum. In baptismum de quod ab homine deum sciri et cogitatum est totum abolet: et quasi sciri non habet: sed non habet quasi non sciri si puniret. ergo p. baptismum ois pena peccati debita remittitur. **C** Itē fm glo. sup illud psal. Quorū tecta sunt peccata. In baptismum ita sunt tecta peccata: q. de non vult ea punire: quod non eēt vix nisi p. baptismum remitteret ois pena peccatis debita. **C** Itē sicut scia hī de psecr. di. 4. Si ne pena. et idē hī in glo. Ambro. sup illud ad Ro. 2. Sine penitentia.

C Rūdeo q. quibus xps p. meritū passionis sue oibus ianua paradisi aperuerit plenarie quātū ad sufficiētiā: quod nullus alius hō facere potuisset. tamē p. baptismum in quātū est istū dūm misericordie: quo prius hō efficit p. ticeps meriti passionis xpi et mēbz ecclesie: cui caput est xps: et quo tāq. spālī signo p. format baptizatus xpi passio in iherosolē. et ei⁹ resurrectioni in eleuatiōe de aq. aperit baptizato plenarie ianua paradisi quātū ad efficiētiā. Hī s. aucto ritatē. Hec quā sup. adduxit x. d. ag. di. p. c. s. Inter alias dūas iter circūcisiōem et baptismum vna ē. q. tpe circūcisiōis circūcisi ianua regni celestis nodū itrare poterāt. et mō homines hoc pnt p. baptismum. sic autē baptizato ianua paradisi aperire ē remouere oē illud qd aiam baptizati separatā a corpore pōt ab ingressu paradisi phibere simplr vel ad tēpus. Que autē aiam separatā simpliciter phibēt ab ingressu paradisi duo sūt. s. mortale peccatū tam originale q. actuale. et obligatio ad penā eternā. Que autē phibēt ad tēpus duo sūt. s. peccatū veniale. et obligatio ad penā tēpālē. Illa enim supna Ierusalē libera est ab oī seruitute culpe et pēdiciētē apostolo ad Gal. 4. Illa q. sursum est Ierusalē libera ē. ergo p. baptismum non tū delect in baptizato ois culpa: s. etiā sibi remittit ois obligatio ad penā eternā: siue sit debita originali peccato: siue actuali. et ois pena tēpālīs debita actuali peccato: q. si illa non exple-ret baptismus in vita ista teneret eā explere p. equalentia in alia. et ita p. illa pōt ei⁹ aia se

Quarte

parata phiberi ad tēpus ab ingressu vite eterne. non tū p. baptismum remittit ois pena tēpālīs pro originali peccato debita: q. cū illa terminē. cū hac vita. non pōt p. illā aia baptizati a corpore separatā phiberi ab ingressu paradisi nec simpliciter nec ad tēpus. et p. terea pena p. dicta ē baptismato dū vuit occasio: ut postea felici⁹ ingrediat vitā eternā: q. sic dicit Aug. 13. de tri. c. 16. Profunt ista mala q. fideles p. pferunt: vel ad emendanda peccata exercenda p. bādāq. iustitia: vel ad demōstranda hui⁹ vite miseriam: ut illa ubi erit b. titudo vā atq. p. p. tual: et desideretur ardēt: et instantius inquiratur.

C Ad p. in opp. d. q. xps p. passionē suā sufficiēt exoluit penā peccatis q. remittunt in baptismum. Unde in p. sione xpi pōt exponi illud verbū psal. Que non rapui tūc exolubā. Hī s. 53. Vulnerat⁹ est pp. iniūitates n. s. a. et f. Hīs posuit in eo iniūitates oīum n. s. i. p. nas debitas in iniūtatib⁹ n. s. i. et q. p. baptismum hō p. mo efficit xpi mēbz: non p. baptismum ē p. ticeps totū efficiēcie passionis xpi. **C** Ad scdm d. q. illa pena minuit per baptismum. rō at q. non totalit tollit in corpore quōnis dca ē. **C** Ad 3. p. solutio ex dictis in quōne. **C** Ad q. rtuz d. q. baptismum mō apit celi ianua baptizato quātū ad efficiētiā: quibus hoc non pōt facere aī passionē: q. p. ticularis remotio clausiōis p. dicte quātū ad efficiētiā depēdet ex vli remotōe illi⁹ clausiōis quātū ad sufficiētiā q. p. xpi passionē facta est. **C** Ad 5. d. q. illa pena non indicit in deis pp. sacri efficiēcia: s. pp. ei⁹ reuerentiā et iudeoz recipiētū baptismum p. bationē. vñ eis non indicēbat post susceptiōem baptismi: s. ante. et quāntis sic obseruaret quōdā. tū mō non oī hō obseruari fm q. vñ dicere glo. ibidē. qd itell. go vbi non est p. s. uetudo p. n. a. **Q. d. iii.**

Tertio querit vtruz effect⁹ baptismi equalis sit in quolibz suscipiente. Et videt q. sic magis depēdet effect⁹ baptismi a cōferēte q. a suscipiente: sed effect⁹ baptismi nullo mō sunt icquales p. p. tere icq. litate p. s. erētū et iserit⁹ oīdē. q. nec pp. icq. litate suscipiētū sūt eq. lēs in oib⁹. **C** Itē effect⁹ baptismi ē baptizati restituere p. s. ecte in inocētiā: sed p. s. ecta inocētiā ē eq. līs i oib⁹ in q. bus ē. q. effect⁹ baptismi ē eq. līs in quolibz suscipiente. **C** Itē xps eq. l. iter p. oib⁹ passus est: q. ut hī act. 10. Nō est p. s. onaz acceptor de⁹. sed ut hīti ē sup. efficiēcia baptismi ē a v. tute passionis xpi. q. efficiēcia baptismi in oib⁹ suscipiētib⁹ eī eq. līs est.

C Contra. B. an. li. 4. c. 1. p. t. d. remissio oībus sūt p. baptismi d. a. s. g. f. a. s. t. p. s. i. s. fm p. p. o. t. ionē fidei et p. p. aratiōis: sed nā oēs suscipiē

Articulus.

Quartus

26

tes baptismi sit eqlii pparati. qd nō oēs reci-
piūt equali grām p bap^m. C Itē debilitatio
fomitis est effect⁹ bap^m: sed fomies nō eqlii
debilitat⁹ est in oib⁹ baptizatis: vt experientia
docet. q effect⁹ bap^m nō ē eqlii in oib⁹.

C Rūdeo q p bap^m remouet malū culpe. z
malū pene. z pferit bonū grē. z sic q^uti ad p^m
effect⁹ bap^m eqlii ē in oib⁹ puulis. qz nō est
mal⁹ p^mti originale in vno q^u in alio. vt 1°. li.
oīsum est: nec magis ad penā obligat vn⁹ q^u
ali⁹. z ē q^uti ad 2^m. de lege. n. cōi oēs in bap-
tismo eqlii grāz recipiūt: qz in ipsis nulla pre-
cedēs dispō requirit: sed p dispōne est in eis fi-
des ecclē. Cū q oēs puulos q baptizāt eqlii
recipiat fides ecclēie z meritū passiōis xpī: a
quo efficaciaz hz bap^m: sed q oēs paruuli in
bap^m equalē grām recipiūt de l. cōi. z eqliem
fomitis rēp^msiōne. qz illa ē p caracterē z grāz.

Si aut loquimur de adultis iter se vel p p^mtiō-
nē ad puulos: sic dico q nō in oib⁹ ē eqlii ef-
fect⁹ bap^m. nec q^uti ad remotionē malū: nec
q^uti ad collatiōem boni. in puulis. n. delet so-
lū originale z penā eis debitā. in adultis aut
delet origiale z actuale. z remittit obligatio-
nē pene debite tū origiali q^u actuali. In vno
et adulto plura delet p^mti q^u in alio. qz plura
inuenit: qz etiā adulti nō equalit ad susceptio-
nē grē se disponit: z ab eadē p^mti est effect⁹
maior in mā magis disposita. iō nō oēs adul-
ti in bap^m eqlii grām recipiunt: z ex p^mti nec
eqlii fomitis rēp^msiōnez: z qz vnicuiqz magis
pdest fides z dispō. p^mtiā q^u aliena. iō ceteris
paribus maiorem gratiam recipiūt adulti in
baptismo qz paruuli.

C Ad p^m in opp^m vō. q maior nō est vera dⁱ
pferente ministerialiē. tota. n. v^ous bap^m est
a deo q pncipalit baptizat: q q^uti z ex parte
sua eqlii opat effectū bap^m in oib⁹ baptizatis
q^uti est de l. cōi. ad maioutatē aut vel mino-
ritatē effect⁹ pferit dispō suscipiētis maior v^o
minor. C Ad 2^m vō. qz in dēctia dicit carētiāz
mali culpe. z ista eqlii ē in oib⁹ baptizāt q^u
ad terminū ad quē: nō tū q^uti ad terminū
a quo: qz a plurib⁹ malis liberat p bap^m vn⁹
q^u alius: q plura mala inuenit in vno q^u in alio
C Ad tertiū p^m solutio ex iā dictis in qōne.

C Argu^m p^mti. ad partē aliā bñ concludit.
C Ad 1^m vō. qz p^mti p bap^m rēp^msiō fomitis n^o
sit eqlii in adultis. tū in paruulis eqlii ē q^uti
est ex pte grē: qz equalē grāz recipiūt. nec est
itelligēdiū qn postea veniētes iēqlii cōcupisce-
re possint: sed hoc ē rōne pplexiōis. q^uti eni
legmatico z sanguineo det eqlii grā cōcupi-

scientiam rep^msiōis: tamen magis vigebit cō-
cupiscentia in sanguineo q^u in legmatico ce-
teris paribus.

Consequēter querēdū ē
de 4° p^m-
cipali. C Et circa hoc querē-
de trib⁹ casibus.

Primus est. Inuenit in
fantulus expo-
sit⁹: z a q^u v^o a q^u sit exposi-
t⁹: ignorat: nec eni eo signū inuenit seu testi-
moniū q baptizat⁹ sit. Querit vtz talis bap-
tizādus sit absolute vel sub cōditiōe. C Rū-
deo q talis baptizādus est. de cōsecre. di. 4°.
Paruulos. z j. Si nulla. qd recitat etiā mā-
gister in lra. di. 6. c. 3. z qz nō est certū eni non
esse baptizātū. idco ppter reuerētiā sacri. z
ad vitādū pndiciū irregularitatis: quā ieur-
reret paruulus si bis absolute baptizaret. iō
baptizādus ē sub cōditiōe. extra. de bap^m. z
ei⁹ effect. c. 2°. vbi dicit. De q^u dubiū est: an si
baptizati fuerint baptizent his vbiis pmissis.
Si baptizat⁹ es nō te baptizo: sed si nodū bap-
tizat⁹ es. ego baptizo te in noie patris z filij z
spiritus sancti. amen.

Secundus casus ē. Aliqs existēs super
pōtē nō potēs hic aquā ad
baptizādū puerū quē timet cito mouitū. nō
qro si itēdēs puidere salutē pueri. pūciat eni i
aquā itentiōe baptizādi. z pferēs vba: in q^u
pūstut forma. z postea puer aliq casu euadat
vtz debeat rebaptizari v^o sit baptizat⁹. z pos-
set videri aliq^u q sic. qz fuit debita forma z
dbita mā: z debita itentio. Et ego credo q ta-
lis baptizat⁹ nō ē: qz p^mti mā bap^m ē ablu-
tio in aq. q aut aq ablu^m pmo aq coop^m in to-
to vel in pte. z postea discoop^merit. vñ p^mti bap-
tismi p^mti rēp^msentat xpī sepulturā. z p^mti 2^m re-
surrectiōem. quāuis sit puer in casu p^mti p^mti
actū illi⁹ q ipm. pūciat in aquā imergat. non
tū ē act⁹ ordinat⁹ ex sui nā ad hoc vt puer ab-
luat: sed ad hoc vt submergat. z iō si aliq ca-
su p alios vel p illū cūde pūciētē se in aquā
post puer ad liberādū enz puer exhat de aq
nō p^mti hoc ēēt baptizat⁹: qz illa imersio q^uti
fuit ex sui nā non ordinabat ad eleuationem
pueri de aq: sed ad submergionem.

Tertius casus ē. Aliqs existēs sup pute-
um: ad cui⁹ aquā nō pōt attinge-
re manu: nec vas hz eni quo possit haurire: s3
habet calatū z chordā. modo quero si p chor-
dam dimittat puerū in calato in aquā. z ex-
pat baptizare itēdēs. z vba in q^u pūstut for-
ma bap^m exprimēs: vtz puer sit baptizatus.

Distinctio

B Rideo. q. sic. dūmodo calatus sit talis q. aqua subintrauerit ad abluēdū corpus pueri q. baptizās tūgat illū quē baptizat in media te vel aliq. alius nō est de essentia baptismi. z in p̄dicto casu est iterio z eleuatio de aq. z est immersio talis q. ex sui nā nō ordinatur ad pueri submersiōem: s. ad ei⁹ de aq. eleuatio. nē: qd p. per hoc: q. ille qui euz dimisit semp tenet eū cū chorda ad elcūdū. si tū occurre ret p̄dicta necessitas deberēt pāni dimitti in aq. z postea extractis deberet aq. exprimi sup corpus pueri sub forma verborū debita: z cū itentiōe baptizandi.

Circa istam. Hō sp̄s sanctū. per grām gra-
tuz faciēt. Nūi peniteat cū veteris
vite zc. hic accipit p̄nia large. s. pnt se exten-
dit ad cōtritiōē isomē: que ab aliq. vocal
attritio. Hō habēs verā cordis cōtritiōem.
Hic accipit ba p̄tritiō extēso noīe vt pus. Et
iduat eū xps sc̄itas bap̄m. i. vt sc̄itas bap̄m
ips baptizatū iduat xps. Redire dimissa p̄ctā
Hō ē itelligēdū q. nūq. p̄ctū dimissū idē ibi
numero redeat. qūo aut redire dicat expone-
tur in tractatu de p̄nia. Sed nō sniam. s. qua
dixerat sine baptismate i. necessitate posse ali-
quē saluari. Non satis idoneū posui illius la-
tronis exēplū. Nota q. ille latro zā nō fuerit
martyr q̄tū ad cām. fuit tū q̄tū ad volūtātē.

B Quē regeneratur? crā amisi: nec tū in h⁹ pec-
cauit Amb. q. nō distulit eū baptizare p. ne-
gligentiā: sed q. cōsuetudo ecclesie tūc hoc
req̄rebat vt dū cathecumini seruaretur. z so-
lebat expectari solēnitates ad baptizādū. vñ
de p̄scr. di. 4. De cathecumis zc. Venerabi-
lis. d. q. in solēnitates paschali z p̄thecoste
cathecumini baptizent: nisi aliter faciēdū sit
ppter vrgentiē necessitatē. melior tū est p̄sue-
tudo statim baptizare ppter tres rōnes. s. pro-
pter periculū mortis: z ppter isestatiōes demo-
nū. q. pnt min⁹ in baptizatis q. nō baptizatis
ceteris parib⁹. Et q. q̄diu hō paruulus ē: cer-
tum est in ipso nō posse ēē aliqd quod impe-
diat baptismi effectū. Et est baptismus in aq.:

C in sanguine z in penitētia. Querit q. sit me-
lior omnibus pensatis. Respōdeo q. isti bap-
tismi iter se se habent sicut excedētes z excel-
si. In impmēdo enim caracterē baptismus
aque alios duos excedit: quia caracterē non
imp̄mūt. z in hoc q. per ipsum pluribus po-
test subueniri. Subuenit. n. adultis z paruul⁹:
z tpe p̄secutiōis z pacis. Baptism⁹ autē san-
guinis alios duos excedit in hoc q. non pōt
in q̄nari sordib⁹ secūdis. Cū Dam. li. 4. c. p̄-
mo. dicit: q. valde venerādus est in q̄tū sc̄dis

ultra nō in q̄nat sordib⁹. z statim in vitā stro-
ducit eternā. Baptismus aut penitētie alijs
duobus iterior est in hoc q. nō semp totā pe-
nā remittit. imo raro hoc accidit. p. quēlibz
aut alioz remittit tota pena. tū in hoc alios
duos excellit q. in hūte vsuz li. ar. nullus alio-
rum sine illo ad salutē p̄dest. Qib⁹ aut pen-
satis si distinguat iterior deuotio i. ipsam cō-
poris passiōē vel ablutiōē in adultis: pla-
nū est q. ipsa p̄nia: in qua cōprehēdo deuotio
nem. q. sine ista nō p̄sunt alia ad salutē. z ipsa
sine aliquo alioz in casu necessitatis. p̄dest:
melior ē. Si aut ipsa cōparet ad alia duo p.
ut sunt in paruulis in q̄b⁹ nulla req̄rit p̄nia:
tūc dico q. p̄nia pōt esse ita exilis in. adulto:
q̄uis sufficiēs: q. nō recipit totā grām: sicut
paruus in baptismo aque vel sanguinis. Si
aut cōsideret penitētia in suo sumo. tūc credo
simplr q. adultus p. baptismū p̄nie q̄i nō po-
test hīc nec baptismū aq. nec sanguinis: maio-
rē recipit grām q. paruuli p. baptismū aque
vel sanguis. Et q. ille baptismus simplr ē me-
lior in quo plus dat de grā. ideo p̄cedo q. ite-
rior deuotio cōsiderata in suo sumo. melior ē
q. baptism⁹ aque vel sanguis fm q. distiguat
p̄ctā. z post ipsum baptism⁹ sanguis ē melior.
Si autē baptism⁹ sanguinis z aque cōsiderē-
tur vt icludētes iteriorē deuotiōē. tūc q̄libz
eor est melior q. iterior deuotio tū z baptis-
mus sanguis baptism⁹ aque. Queris qd sit
mar⁹: fides an aqua: nō dubito q̄n respōdeat
fides. si ergo quod minus est sanctificare pōt
nōne qd mar⁹ est. i. fides. hoc confirmat quod
dctū est de p̄eminētia baptismi cōtritiōis
sup baptismū aque. Ex illo tpe. i. postq. fuit i-
stitutū z pmulgatū: quod ibi fuit p̄dictū cum
dicit Saluator: nisi q̄s renat⁹ zc. Baptismi
tota sacramēta implent: nō tamē q̄tū ad in-
p̄ressiōē caracteris. Sūā potētia sacramētis
nō alligauit. s. sic itelligēdo q. per aliā viam
pōt sanctificare q̄s per sacramēta. Hō posse p-
desse. s. manēte fictione. Eterno supplicio pu-
niēdos. hic appellat eternū suppliciu nō pe-
nam sensus: sed carentiā vñōis dei. Fidelius
cōsortio nō separātur cū orat ecclesia p. fide-
lib⁹ defunctis. qd nō est sic itelligēdū vt idē
geat q. pro eis oret: sed q. oīones que p. ex-
stētib⁹ in purgatorio sunt suffragia: p. illis sūt
gratiarum actiōes. Non propter virtutem. i.
actum virtutis. Sed fidei sacramenti. i. pro-
pter susceptionem baptismi et imp̄ressionem
caracteris. Quidam putant gratiam ope-
rantem z cooperantem zc. Nec opinio sim-
pliciter vera est.

Quod baptismus aque sanctus est a bono et a malo datur bono vel malo. Di. V.

Post hec sciendum est sacramentum baptismi a bonis et a malis ministris dari: sicut a bonis et a malis sumitur: nec melior est baptisus qui per meliorem datur: nec minus bonus qui per minus bonum datur: nec malus qui per malum datur: nec maior minus datur in baptismo dato a bono: nec minus in baptismo dato a malo: sed eque: quia non est minus bonis: sed dei: quod totum subditum declarat testimonium. Aug. ait. Baptismus talis est qualis est ille in cuius potestate datur: non qualis est ille per cuius ministerium datur. Item. Proius fieri potest: ut aliqui verum habeant baptismum: et non habeant veram fidem. Item. Si inter bonos ministros cum sit aliquis alio melior: non est melior baptisus qui per meliorem datur: nullo modo malus est qui per malum datur: quia idem baptisus datur: et ideo per ministros dispares dei minus est eque: quia non illos: sed est. Item. Cum baptizat malus: illud quod datum est: vnum est: non impar: per pares ministros: sed par et eque per bonum. Hic est qui baptizat. Item. Ego dico et nos dicimus omnes quia iustos oportet esse per quos baptizantur: iustos oportet esse tantum iudicis ministros. Sint ministri iusti si volunt. Si autem noluerit esse iusti qui sedet in cathedra moysi: securum me fac magister meum. Item. Christus de quo spiritus sanctus dicit. Hic est qui baptizat. Item. Quos baptizavit iudas Christus baptizavit. Si quis ergo baptizavit ebriosus: homicida: adulter: si Christus erat baptisus. Christus baptizavit. Non tamen adulter: nec ebriosus: nec homicida: quia columba attendo: per quam mihi oritur. Hic est qui baptizat. Item. Homicida dedit baptismum Christi: quod sacramentum tam sanctum est: ut nec homicida ministrare polluat. Item. Si in heresi quicumque vel scismate quicumque in nomine patris et filii et spiritus sancti baptismi sacramentum accepit: itegrum sacramentum accepit: sed saltim quod verum est sacramentum non habet si extra ecclesiam catholicam ipsum sacramentum habuerit. De-

bet ergo ad ecclesiam redire: non ut sacramentum baptismi iterum accipiat: quod nemo debet in aliquo petere: sed ut in societate catholica vitam accipiat. Baptismus enim extra ecclesiam negat potest esse. Ibi enim cuiusque potest esse potest baptismus: ubi potest potest esse et ymo. Item. Iudicium Romanus pontifex non hominem iudicat qui baptizat: sed spiritum dei subministrare gratiam baptismi: sed paganus sit qui baptizat. In his perspicue cernis baptismum verum bonis et malis dari: et a bonis et a malis: et ipsum tamen eque sanctum esse: et minus eius equale in bonis: sine a bonis sine a malis baptizantur.

De potestate baptismi et misterio.

Uia misterium tamen habet non potestatem baptismi. Potestas enim sibi refertur. Quod novit iohannes: cum vidit columbam descendere super Christum. Unde Aug. Quid novit iohannes. baptisum. Quid non novit: potestatem officii baptismi in nullum hominem a domino transiit: sed misterium plane transiit. Potestas a domino in neminem: sed misterium in bonos et malos. Non exhorreat columba ministerium malorum: respiciat potestatem officii. Quid faciat tibi minister malus ubi bonus est dominus? Neque qui platur: neque qui rigat est aliquid: sed qui crementum dat deo. Si superbus fuerit minister: cum diabolo computat: sed non contemnat donum Christi. Quod per illum fluit purum est. Per lapideum canalē transit aqua ad areolas. in canali lapideo nil generatur: sed ortus fructus plimos affert. Hinc ergo non modo boni: sed et mali misterium baptismi: sed neutri potestatem baptismi. misterium enim dedit Christus servis: sed potestatem sibi retinuit: quam si vellet poterat servis dare: ut servus daret baptismum suum tamen vice sua: et potestatem suam constituere poterat in aliquo vel in aliquo servis suis: ut tanta vis esset in baptismo servi quanta est in baptismo domini: sed noluit: ne servus in sermo spiritum poneret. Baptizavit servus ut minister: baptizavit dominus tamen

Distinctionis

potestatem hñs: quā si daret seruis: vt. s. ipsoz eēt qđ dñi erat: tot eēt bapmi qđ serui: vt sic dicitur ē bap^o iōānis: sic dicitur bap^o Petri et Pauli. Qđ ne fieret: retinuit sibi dñs potatē bapmi: seruis at misteriu dedit. Si ergo seru^o dic se baptizare: recte dicit: s; tāq; minister baptizat: et iō nō differt siue bon^o siue malus baptizet. Inde et nemo dicit baptism^o me^o: cū tñ dicat euāgelii meū: prudentia mea: s; hec sint a dño: in qb^o dñia est. Ali^o n. alio meli^o opat^o in euāgelizādo: et ali^o alio prudēti^o ē. Ali^o aut alio magis minusue baptizat^o siue ab inferiori siue a maiori baptizetur dici nō potest.

¶ Que fuit ptās baptismi: quas potuit xps dare seruis.

Ic querit q sit illa ptās bapmi
b quā xpus sibi retinuit et potuit dare seruis. Hec ē vt plurimi volūt ptās dimittēdi pctā in bapmo: s; ptās dimittēdi pctā q in deo ē de^o ē. Iō alij dicūt hāc potestatem nō potuisse dare alicui seruo: qz nulli potuit dare vt eēt qđ ipse ē: vel vt hñret eēntiā quā ipse hñ: cui hoc est eē qđ posse. Dicūt enim si hāc potētia alicui dare potuit potuit ei dare creaturas creare. qz nō est hoc maioris potētie q illud. Ad qđ dici pōt: qz potuit eis dare potētiā dimittēdi pctā: et nō ipsam eādē: quā ipse potēs est: sed potētiā creatā: quā seru^o posset dimittere pctā: nō tñ vt auctor remissionis: sed vt mister: nec tñ sine deo auctore. vt sic in misterio hñz exteri^o scitificare. ita i misterio hñet iteri^o mūdare: et sic illō facit deo auctore: q cū eo et in eo opat^o illō exteri^o: ita iteri^o mūdaret deo auctore q eius vbo velut quodā misterio vtetur. Ita etiā posset de^o p aliquē creare aliq: nō p eū tāquā auctore sed mistru: cū q et in q oparet^o: sic in bonis opib^o nñs

Quinte

ipse opat^o et nos: nec ipse tñ: nec nos tñ: sed ipse nobiscū et i nobis: et tñ in illagēdis mistri ei^o sum^o nō auctores: ita ergo potuit dare seruo potatē dimittēdi pctā in bapmo. i. vt in mūdatiōe iteriori seruus cū dño oparet^o: nō seru^o line dño: nec dñs line seruo: sed dñs cū seruo et in seruo: sic in exteriori misterio dñs opat^o cū seruo et i seruo. Un^o et dñs dñ scitificare et seruus: sed dominus inuisibili grā: seru^o visibili sacro: Un^o Aug. sup leuiticum. Dñs ait. Ego dñs q scitifico. Et de moyse ē dictū est: et sanctificabis euz. Sed moyses scitificat visibilib^o sacris p ministeriū: dominus aut inuisibili grā p spiriū: vbi est totus fructus visibiliū sacramētoz. Sine hac sanctificatione visibilia sacra nil pñt. Si q hoc meli^o apire poterit: non inuideo.

¶ Sup^o de cōmuniū mag^o de bap^o qñ ad ipsū factū fm se. et in qñtū ad suscipiētes. hic determinat de ipso qñtū ad mistros. et diuidit in partes tres. P^o p^o ostendit q bap^o eā sanct^o ē dat^o a malo sic a bono. P^o 2° reddit rōnez. ibi. Quia ministeriū tñ. P^o 3° qñtū q sit illa ptās quā xps dare potuit mistris in baptizādo. et in mīstrando. et noluit. ibi. Hic querit. Articulus. 1.

Arca hanc
di. qñdū ē pñcipalr de qñtū
oz. P^o 1° de potatē baptizandi.
P^o 2° de qđā effcū illi^o ptātis
q ē caracteris ipressio. P^o 3° de
collatiōe bapmi a malo mī
nistro. P^o 4° de collatiōe bap
tismi a bono. ¶ Circa pñ qñtū. 4. P^o 1° qñtū
vtz xps in qñtū hō possit pctā remittere i bap^o
P^o 2° vtz xps mistris sacroz ptulerit potatē co
operādi ad emundationē. P^o 3° q est illa ptās
baptizādi quā xps dare potuit mistris: s; no
luit. P^o 4° vtrū xps pferre potuit potatē crean
di alicui creature. Questio. 1.

Primo ostēdo q xps in qñtū hō pōt pctā
remittere in bap^o. Math. 9. dicit
Saluator. vt aut sciatis qz fili^o hñs potatē hñz
dimittēdi pctā et. ¶ Itē Jo. p. Sup^o quē vi
deris spñ descendēte et manētē sup cū: hic est
q baptizat in spū. s. fed. s. f. descendit sup xps in
qñtū hō ē. et baptizare in spū. s. ē remittere pec
cata. q xps in bap^o pōt pctā dimittere in qñtū

hō. ¶ Itē mat' ē expellere diaboli q' et' effe-
ctū. fortior ē. n. cā q' effect' sed pctm ē effect'
diaboli. vñ Sap. 2. dī. Inuidia diaboli mors
itranit i orbē terrarū. Cū q' xps inq'm hō ptātē
hūerit dīmōes expellēdū: qd p3. q2 discipul' suus
illā dicit mltō fōtū i q'm hō pt expeller pctm.

¶ Cōtra. Aug. omel. 83. sup. Jo. vñus fi. loq'ns
de creatōe iustoz z iustificatiōe ipioz dīc q' si
vtracq' ē eqlis potētie: hec maioris ē mīfīcorū
die. S3 xps inq'tū hō nō h3 potētiā creādi. q'
nec iustificādi. ¶ Itē Aug. li. 83. q. q. 53. Soli
dō pūctū illumiare aīas: s3 i remissīōe pctōz in
bap' illumiāt aīa. q' solus dō pt pctā remittere.

¶ Rūdeo. q' largūssimē accipēdo nomē re-
missiōis: remissio pcti i bap' q'drupl'r pt itelli-
gi cē ab aliq. s. effectiue: meritoriē: mīstīal'r.

z hō vñ sacm iustitūdo: vel iustitūti admīstrā
do. ¶ 1° a xpo inq'tū ē hō nō pt cē remissio pec-
catorū: s3 sic ē ab ipso inq'tū ē de'. ¶ 2° est ab
eo inq'tū ē hō: q2 inq'tū ē hō pp suā passiōē
meruit vt i bap' remittit' pctā. ¶ 3° ē ab eo
inq'tū ē hō. q2 inq'tū est hō mīstīal'r sacm
iustitūti i q' remittit' pctā. q' pse. n. inq'tū de' fu-
it iustitūtiōis pncipal' cā. ¶ 4° ē remissio pctō
rū a mīstīis ecclīe: z d' tali remissioe dixit xps
discipul'. q' rē mīserit' pctā remittunt eis. Jo.
20. Sed sic ipsoe dī aliq's remittet pctm.

¶ Ad 1° i opp^o dō. q' illa auctas itelligit de
filio hoīs rōne diuīe potētie. vt p3 p gl. ibidē.

¶ Ad 2° dō. q' ibi dī xps baptizāt inq'tū dī:
q'uis. s. i. sup. ipm descēderit ad ondēdū i eo
plenitudinē grē inq'tū ē hō. ¶ Ad 3° dō. q'
dēmōes expellebat inq'tū de'. z p'terea hūa-
na nā xpi magis erat capax ptātis expellēdi
dēmōē a corp'e: q' pctm ab aīa: q2 p'm nō req'
rit iustitūte potētie: sed 2°: eo q' 2° fieri nō pt:
nisi p grē iustitūte q' nō pducit i cē nisi p crea-
tiōem: nec pctm in hoīe est effect' diaboli. sed
volūtas. ppue. nō. n. ē a dēmōe nisi suadēdo
z inclīnādo. ¶ Ar' ad ptē aliā. pcedūt de re-
mittēdo pctm effectiue. 2°. 11.

Secundo q'nt vtr xps mīstīis sacfoz cō-
tulit ptātē coopādi ad emū-
datiōēz iteriōrē. Et vñ q' sic. fm p'bz li. 1. d' gūa-
tiōē. q' cōicāt in mā agūt z patiūt abiuicē. sed
q'ōs aīe cōicāt in p'n' poli qd ē eis loco māe.
q' pūt agē z pati adiuicē. q' aīa mīstī pōt co-
opari ad emūdatiōēz iteriōrē aīe illi' cui sacfz
mīstrat. ¶ Itē corp' pōt coopari ad iteriōrē
cōpīs emūdatōz. q' a sili aīa ad aīe emūdatōz.
¶ Cōtra. oē qd dōs coopat ad iteriōrē anime
emūdatōz o3 q' tāgat cā. o3. n. q' vñ agēt' sili
sit cū patiētē: s3 nā suba creata sili pōt cē cū
aīa: q2 vt d' ecclīasticis dogmatib'. c. 50. ¶

labi mēti illi soli pole ē q' eā creauit. q' nulla
creatura coopari pt ad aīe emūdatiōem.

¶ Rū. q' aliq' possē coopari ad emūda-
tiōē iteriōrē dupl'r pt itelligi: aut ipsas emū-
datiōē iteriōrē attigēdo: aut ad eā aliq' mō
disponēdo. ¶ 1° xps nō ptulit ptātē mīstīis
sacfoz coopādi ad emūdatiōē iteriōrē: q2 il-
la fieri nō pt nisi p grām q' nō pducit i cē nisi p
creatiōēz. Alia at creatura capax ē potētie p
quā possēt attigē actū credēdi: siue p se crea-
do: siue creatē adiūuādo: sic vñ iuuat aliū ad
nanē trahēdū: siue istfz creatis cēndo. vñ. n.
quā istfz rēpīt a pncipali motōe pportōat rei
scē z mō faciēdi. sed creatura nō ē capax vñus
q' pportōat dīstātīe nō enī ad ens: cū sit iustitū-
z nā creatura capax sit nisi vñus finite. finitū
at nō pportōat iustitūti. ¶ 2° xps ptulit mīstī-
stīs sacfoz ptātē coopādi ad emūdatōēz ite-
riōrē: q2 ptātē hūit pferēdi sacfz q' ex iustitūtiōe
dīna disponit suscipiēs ad sui iteriōrē emūda-
tiōē: sic agēs nāle inq'tū ē dei istm disponē-
do z organizādo corp' dispositiue coopat ad
aīe iustitūtiōē: q'uis in multis sit dissimile.

¶ Ad 1° i opp^o dō. q' maior itelligēda ē de
mā i q' se forme gūabiles z cōruptibiles p nāz
q'lis nō ē actualitas ipsi' aīe. ¶ Ad 2° dō. q' nō
ē sile: q2 forme corpōz q' mūdāt sūt gūabiles
z cōruptibiles p nām excepta aīa itellectiua
q' cōruptibilis est nāle: z tñ ē corpīs hūanū
subalis forma. 2°. 11.

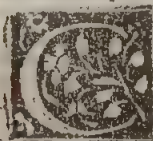
Tertio q'nt que ē illa ptās baptizādi quā
xps dāt potuit mīstīis: sed noluit.

¶ Rū. q' ptās i baptizādo mīstīp'r distīgui
psuevit. vna in possē creat' gfas p quā aīa mūd-
at. 2^a i coopādo ad eā grē creatōēz. 3^a excel-
lētie. 4^a iuocatiōis. 5^a iustitūtiōis. 6^a mīstīerij ex-
teriōis. 7^a ptātē nāle dāt potuit. 8^a dedit.
9^a dāt potuit: potuit. n. dāt talē ptātē alicui
vt p's d' gfa de' illi pferret quē baptizaret q'
aliū baptizato ab alio: s3 hāc ptātē excellētie
dāt noluit: ne spēs salus i hoīe pōerēf. 4ª mīstī-
dāt potuit. potuit. n. facere vt i noīe petr' vel
pauli ver' celebraret bap': sed noluit ne bap'
videret. z ne credi possz q' p vñutē puri hoīs
iuocati suscipiēs sacm iteri' mūdaret. 5ª mīstī-
dāt potuit. potuit. n. facere vt aliq's hō suū p-
pūū bap' iustitueret ad eā susceptōēz: z suscipi-
ens dīna vñutē mūdaret: s3 noluit: ne auctas
sui bap'm mīueret. 6ª mīstī magfz dāt potuit:
s3 hō ē vñ vt p3 ex qōe pcedēt. Alii b' cōit
opio magfz nō tenet. si. n. vñ diceret magf dīf-
ficile ēēt iprobāt' errorē Aug. z q'ndā alioz dī-
cētū q' itelligē' creata aliā creauit i vñtē cde
p' tāp istfz ei: q' tñ opio est erronea. 2°. 4.

Distinctiōis

Quinte

Quarto querit̃ vtz xps pferre potuit potestātē credi alicui creature: s3 qz veritas hui' qōnis sufficiēter h̃ per illam. vtz aliqd possit creari ab aliq pncipio creato: q̄ determinata est li. 2. di. 1. etia p ea que dicta sunt in. 2. q. di. p̃ntis. 7 iō de ista nūc sup sedeo vt repetitio inutilis euitet. Artic. in.

Consequenter queritur de

Et circa hoc q̄rit̃ q̄tuor. 1. vtz character sit aliquid absolutū in aia. 2. vtz sit in aie essentia. 3. vtz possit de

leri. 4. vtz character p qōli

bet sacm imprimat. **Questio. 1.**

Primo oīdo q character nō sit aliqd ab-

2. In aia nō sunt nisi tria: potētē: passiōes. 7 h̃: qd est itelligēdū de reb' absolut' 7 acti- bus exceptis: s3 character nō est potētia aie: qz nō est a nā: nec est passio. qd pz iducētī p oēs passiōes. nec ē h̃: qz in oī potētī peccare potest corūpi h̃tus p h̃nos act'. character at vt iferi' oīdet̃ idelēbil' est. planū est ēt q' nō est act'. g nō aliqd absolutū in aia. **Itē** character nō est necessari' in aia ad distinguēdū fidele ab infidelī. qz sufficiēter distinguit q̄tū ad iudiciū ecclie militātis p susceptionē sacri ex- teri'. 7 q̄tū ad iudiciū ecclie triūphātis p sus- ceptiōez gfe iteri'. nec ad dispōndū ad gra- tiā: qz sicut dicit Aug. 14. de tri. c. 8. eo ipso aia ymago dei ē quo ei' capax 7 p̄iceps eē pōt. qd nō eēt vtz nisi ex nā sua disposita eēt ad suscipiēdū ḡam: sine q̄ dei p̄iceps eē non pōt. Nec ad bñ opādū: qz ad h' sufficiūt gfe 7 vtutes q̄ cōserunt in bap'. supflnū ḡ eēt po- nere characterē in aia si diceret qd absolutū.

Itē si character diceret qd absolutū cū non posset eē nec suba nec q̄tū: seq̄ret q' eēt in ḡne q̄litas: s3 hoc nō ē vtz: qd pz discurrētī p singulas spēs. nō. n. ē in p̄ma spē. qz non est dispō cū illa sit de facili mobil': 7 caraci sit in- delēbilis: nec h̃: vt pbatū ē in p̄mo ar. nec i- scda spē: qz nō est nālis potētia vel ipotentia: nec in tertia: qz nō ifert passiōez sensū: nec ori- tur ex aliq passiōe. g nō ē passibilis q̄litas: nec in q̄ta spē: qz illa q̄litas est in q̄tūte. char- acter aut nō est in aliq q̄tūte. restat g q' non sit aliqd absolutū. **Itē** h̃ v̄ se h̃e p̄secra- tio ecclie ad ea. ita p̄secratio hoīs ad ipm. sed p̄secratio ecclie nō cātur in ea nisi qdam relatio ad cultū diuinū. ḡ s̄līr p̄secrationem hoīs in suscepiōe sacri nō cātur in eo nisi q- dā relatio ad dei cultum.

Itē si character diceret qd absolutū cū non posset eē nec suba nec q̄tū: seq̄ret q' eēt in ḡne q̄litas: s3 hoc nō ē vtz: qd pz discurrētī p singulas spēs. nō. n. ē in p̄ma spē. qz non est dispō cū illa sit de facili mobil': 7 caraci sit in- delēbilis: nec h̃: vt pbatū ē in p̄mo ar. nec i- scda spē: qz nō est nālis potētia vel ipotentia: nec in tertia: qz nō ifert passiōez sensū: nec ori- tur ex aliq passiōe. g nō ē passibilis q̄litas: nec in q̄ta spē: qz illa q̄litas est in q̄tūte. char- acter aut nō est in aliq q̄tūte. restat g q' non sit aliqd absolutū. **Itē** h̃ v̄ se h̃e p̄secra- tio ecclie ad ea. ita p̄secratio hoīs ad ipm. sed p̄secratio ecclie nō cātur in ea nisi qdam relatio ad cultū diuinū. ḡ s̄līr p̄secrationem hoīs in suscepiōe sacri nō cātur in eo nisi q- dā relatio ad dei cultum.

Itē si character diceret qd absolutū cū non posset eē nec suba nec q̄tū: seq̄ret q' eēt in ḡne q̄litas: s3 hoc nō ē vtz: qd pz discurrētī p singulas spēs. nō. n. ē in p̄ma spē. qz non est dispō cū illa sit de facili mobil': 7 caraci sit in- delēbilis: nec h̃: vt pbatū ē in p̄mo ar. nec i- scda spē: qz nō est nālis potētia vel ipotentia: nec in tertia: qz nō ifert passiōez sensū: nec ori- tur ex aliq passiōe. g nō ē passibilis q̄litas: nec in q̄ta spē: qz illa q̄litas est in q̄tūte. char- acter aut nō est in aliq q̄tūte. restat g q' non sit aliqd absolutū. **Itē** h̃ v̄ se h̃e p̄secra- tio ecclie ad ea. ita p̄secratio hoīs ad ipm. sed p̄secratio ecclie nō cātur in ea nisi qdam relatio ad cultū diuinū. ḡ s̄līr p̄secrationem hoīs in suscepiōe sacri nō cātur in eo nisi q- dā relatio ad dei cultum.

Contra. Dam. li. 4. c. 1. dicit q' p bap' sit nobis regnatio 7 sigillū. p sigillū itelligēs ca- racterē: sed sigillū est aliqd absolutū. g carac- ter in aia ē aliqd absolutū. **Itē** Dio. c. 1. eccl. hierar. vltra mediū dicit q' adueniētī ad bap' donat a summo sacerdote sacri signacu- lū: sed p hoc nō v̄ posse itelligere nisi caracte- rem. Sed sacri signaculū nō pōt esse nisi qd absolutū: qz sacrare relatiōis act' eē nō pōt. dī aut sacm a sacrando. g caraci est aliqd in aia absolutū. **Itē** fm p̄m. 5. p̄p̄. in ad ali- qd nō est mot' neq' mutatio. g p bap' nō po- test in aia cāri relatio ad fidei cultū: nisi me- diate aliq absoluto sup qd fundat̃: s3 illud nō possum' ponere ḡam: qz q̄nis illa corūpat̃ p p̄m: tñ bap' remanet ordinat' ad fidei cul- tū. Restat ergo q' illud absolutum super qd fundat̃ ordinatio illa sit character.

Ad istā qōnē dicit̃ qdā q character nō est aliqd absolutū in aia: s3 sola rēo ordinis ad aliquā sacā passiōem vel actionē. **Sz** con- tra hoc arguit sic fm cōez doctor' theologie opionē. 7 fm qd ex finia Dio. pōt trahi: carac- ter significat: dispōit: distinguit: assimulat. Si- gnificat enī ḡam gratū faciētē. 7 etiā animā disponit ad ei' suscepiōem. **Un** a doctorib' dī sacm ablutionis iterioris q' ē p ḡam: per resp̄m ablutiōis exterioris. Distinguit etiā illū q' sacm bapmi recipit ab illo q' non reci- pit. Assimulat etiā aiam deo q' ipm imprimi- tur. **Un** qz p ipsē ē in aia qdā p̄cipatio diuine po- testatis alia ab illa q' ē p nām: 7 ab illa q' est p ḡam gratū faciētē. **Un** qz character ē qdā si- militudo gfe: q' ḡa aiam deo assimulat in q' tū est sue ymagis forma. nō v̄ autē cōueniēs ponere q' soli relatiōi ista pueniāt sicut alicui rei absolute cū relatiōe. qz relatio que iporta- tur per signū. 7 relatio q' est in dispōne ad illū ad qd disponit: 7 relatio q' est iter distinctos: 7 rēo similitudinis fundate eē vidēt sup aliqd absolutū. **Itē** p̄terea cū p suscepiōem cu- iuslibet sacri causet in aia suscepiētis. aliq re- latio ad aliquā sacā passiōem vel actiōez. in suscepiōe cuiuslibet sacri imp̄met character qd falsum ē: qz in suscepiōe sacroꝝ alioꝝ a sacro bapmi 7 p̄firmatiōis 7 ordīs nō imp̄m̄t cara- cter. v̄ g q' nō sit ponēdū q character in aia solā iponet rēonē. Et q̄uis p̄dicte rōnes for- te nō multū cogerēt illū q' vellet defendē su- pradictā opionē. p̄ quā sunt. 7 cōi opionē cō- traire: tñ q' p̄dicte rōes p̄babiles s̄. Et dam. 7 Dio. ear' p̄clusio cōcordare v̄: vt p3 in eoz auctarib' allegatis in opponēdo ad p̄tem se- cūdq. 7 ēt cōi opioni doctor' in theologia. iō

Quod concedo quod character non importat solam rationem sed aliquid absolutum super quod fundantur rationes que important per signum dispositionum distinctiui. et affirmatiui: sed quod sit illud in spali non itendo hic ostendere: nisi loquendo de characteris baptismali. unde de quo dico quod est quidam qualitas spiritualis in anima distinctiua illius qui suscepit fidei sacramentum ab illo qui sacramentum fidei non suscepit. Non dico huiusmodi huiusmodi fidei a non habere. quia in huiusmodi huiusmodi fidei potest esse uere huiusmodi baptismalis characteris et non huiusmodi. baptismus enim baptismus flammis huiusmodi huiusmodi fidei non tamen characteris baptismalis est si non potuit habere baptismum aqua. Est etiam significatiua gratie tamquam similitudo eius. An quod sit res facti exterioris. et tamen factum gratie. Est etiam ad gratiam gratiam facientem dispositiua. Quia enim anima ex natura sua sit apta nata recipere gratiam: tamen ex hoc non sequitur quod sit ad huiusmodi disposita dispositio sitis quod sit idonea ut sibi gratia infundatur. maxime propter sui unitatem ad effectum carnis. Multi enim sunt ad aliquid suscipiendum apti nati. et etiam potentes: qui tamen ad hoc non sunt idonei. Per characterem autem est anima idonee disposita ad gratie susceptionem. nisi aliquid repugnans gratie obstitat. Unde et prius ordine nature infunditur in baptismum quod gratia: supposito quod educatur in esse per creationem. et si ducit de potentia anime per aliquam vim factis collata sic infunditur a deo tamquam a principali agente: adhuc per ordinem nature causatur per baptismum quod gratia infundatur. Per predicta est qualitas est fomitibus repressio. et hoc potest ad suscipiendum alia facta. ita quod sine illa nullum aliud sacramentum possit suscipi. Unde ex hoc baptismum et eius effectus. Genes. Si quis in phryterus ordiatur dephederit se non esse baptizatum baptizetur. et iterum ordietur. Et quod ad hoc potest dici quod est quidam supernalis potentia ad omnium aliorum sacramentorum susceptionem.

Ad primum in oppositum dicitur. quod illa auctoritas philosophi intelligit de his que sunt in anima: vel esse potest per virtutem nature. character autem est supernalis potentia: ut visus est. Ad secundum dicitur. quod gratia cum sit delectibilis in via: potest esse in illo qui baptismum aqua non suscipit: non est sed sufficiens signum distinctiui dedicati ad cultum dei per baptismum susceptionem a non dedicato per illum modum. omnium est etiam quod non est idem posse suscipere gratiam et esse idonee dispositum ad eandem. Quia etiam per gratiam et virtutes possit hoc exire in opera meritoria et repmere inclinationem fomitibus ne domines. tamen ipsam repersionem cuius ad introductio characteris ceteris paribus efficaciter facere potest. Ad tertium dicitur. quod cum character sit quidam supernalis potentia reducitur ad secundam speciem qualitatis: quod est naturalis potentia vel ipotestia anime: sicut huiusmodi virtutum infusarum reducitur ad primam speciem qualitatis: in qua sunt virtutes acquisite. Et sic potest

ei quod sicut corruptibilia et incorruptibilia non sunt in eodem genere secundum philosophum. in meta. et multo fortius nec in eadem specie: quod sunt qualitates naturales vel acquisite non sunt in eodem genere cuiuslibet. unde potest dici quod character quous non sit in alioque specie qualitatis naturalis. de quibus loquitur philosophus: tamen in quantum est supernalis potentia huiusmodi similitudine cum secunda specie. et in quantum est dispositio ad gratiam huiusmodi aliquid similitudine cum prima specie: et in quantum est quidam spiritualis anime configuratio: ratione cuius est signum distinctiui: huiusmodi aliquid similitudine cum quarta specie: nec hoc reputes absurdum: quia perfectiones in inferioribus multiplicatae sunt in rebus superioribus per modum excellentiorum. et magis unitate. unde in natura summa omnes perfectiones aliarum rerum sunt excellentiores modo in infinitum: et omnes in ea reali summe unitate. Ad quartum dicitur. quod si iterum consecratione ecclesie et consecrationem hominis per baptismum sit aliquid similitudo quantum ad ea que geruntur. exteri. similitudo tamen est multiplex et magna quantum ad ea que sunt in anima suscipientis sacramentum iterum.

Questio.

II.

Secundo queritur utrum character sit in anime entia. Et videtur quod sic. potentia est immediate in entia anime: ut visum est ex precedenti questione. character baptismi est supernalis potentia. quod est immediate in anime entia. Item in eodem est dispositio huiusmodi: sed gratia que est huiusmodi ad quod disponit characteris est immediate in essentia anime. quod et character. Contra. character est quidam aliquid figuratio: sed figuratio anime non est secundum essentiam. sed secundum potentiam. quod est immediate in alioque potentia anime: sic in libro. Rideo quod character est in anime entia: sed non immediate. imo mediate potentia. hoc est dicitur quod est in anima sub ratione que potest esse. quod ideo dico. quia potentia anime ultra entiam anime nihil ponit nisi relationem: ut plane omnium est licet. I. quod autem character primo sit in potentia: per hoc: quia est supernalis potentia: ad quod sequitur quod sit perfectio naturalis potentie: sicut videtur quod gratia que est quidam accidentaliter et supnaturalis entia est perfectio immediate ipsius entie anime in esse secundo: secundum opinionem que ponit gratiam disferre realem a caritate secundum aliquid absolutum. Quia autem dicitur ponitur in intellectu. quod in voluntate. quia est qualitas distinctiua baptizati a non baptizato: et significatiua gratie: ut est fidei forma. et etiam est ad eam dispositiua et potestas suscipiendi alia sacramenta sic visum est ex questione precedenti. Est etiam qualitas illuminatiua unde secundum Beatum Hieronymum. c. ecclesie. hic rar. Quia omnia facta illuminationem habent tamen spali baptismus illuminatio dicitur. Qualitas autem distinctiua consecrati ad cultum fidei a non consecrati: et significatiua gratie: ut est fidei forma: et ad eandem dispositiua rationabiliter ponitur in illa potentia in qua est fides: nec autem est intellectus. ut in libro

Distinctio

Qualite

ostensum est. Qualitas etiā spiritualiter illu-
minatiua: cū illuminatio ptineat ad cognitio-
nē: poni dicitur in potētia cognitiua q̄ ē intellectus.
Qualitas etiā q̄ fundamētū oīum hierarchi-
carū opatiōis et passiōis in ecclēastica hierar-
chionabiliū poni dicitur in illa potētia in q̄ totus
spūalis edificij fundamētū. hoc autē ē intellectus.
In illo enī est fides q̄ totus est spūalis edificij
fundamētū. p̄babiliter ḡ baptismalis carac̄i po-
ni debet in potētia intellectiua.

Ad p̄m in oppo^{ss}. q̄ maior va est de nāli
potētia supnālis tñ ē in nāli. Ad 2^m dō. q̄
carac̄i est dispō ad ḡam inq̄tū p̄ ipsam for-
mal fides. et iō magis ē in potētia in q̄ fides ē
q̄ in voluntate in q̄ ē ḡa fm dicētes ḡas rea-
litē re absoluta idē ē cū charitate vel i cēntia
in qua imēdiatē ē ḡa h̄s aliquos dicētes rea-
liter fm aliqd absolutū differre gratias a cha-
ritate.

Questio. iii.

Tertio q̄rit vtz carac̄i possit deleri. Et vñ
q̄ sic. ad eodē agēte. i. deo. et in eo-
dē sub o. i. in intellectu ē carac̄i et fides: sed fi-
des ē delebilis. ḡ a sili et carac̄i. Itē gl. su-
per illud psal. Erubescat et reuerēat. dicit q̄ ma-
litiē carac̄i et fidei p̄dicatores p̄fūdūt igne ce-
lesti. ḡ a simili veritas fidei carac̄i et fidei do-
ctores et p̄dicatores destruere p̄nt doctria fal-
laci. Itē dispō ad ḡam corrip̄i pōt p̄ ea q̄
disponūt ad dñi ḡe: sed vt sup̄ h̄itū ē carac̄i
est dispō ad ḡam. ḡ corrip̄i pōt p̄ mala
opera que disponūt ad contrarium. gratie. i.
ad peccatum mortale.

Contra. sacra q̄ nō impmūt carac̄i iterā-
tur: q̄ effici idēlebilē nō impmūt: vt p̄nia: eu-
charistia: m̄fimonii: et extrema vnctio. illa vō
q̄ impmūt carac̄i nō iterā. i. bap^o: p̄firma-
tio: ordo. ḡ vñ q̄ impmūt aliqd effici idēlebi-
lē: s̄ effici eorū q̄ est ḡa est delebilis. ḡ vñ q̄
ali effect^o eorū. i. carac̄i idēlebilis sit. Itē
fm Aug. li. 2. d̄ eplam parmeniani vltra me^m.
Sacro semel suscepto nūq̄ eo q̄s carebit. sed
hoc nō pōt itelligi de sacro exteriori: q̄ illud
transit. ḡ q̄ itelligat de sacro interiori q̄ ē ca-
rac̄i. ḡ est idēlebilis.

Ad istā q̄nē dicit aliqd q̄ imp̄ssio caracte-
ris est per quādam aicrōnalis scificationē p̄-
ni scificatio d̄ deputatio ad aliqd sanctū. ad
hāc autē scificationē nō magis actiue opatur
aia scificāda q̄ olei vel chūsma ad sui scifi-
cationē. nisi q̄ hō se subicit tali scificationi p̄
p̄sensum: nō aut res p̄dicte. q̄ li^o. ar^o. carac̄i. et
iō qualitēciq̄ aia variet p̄ p̄pas opationes
nūquam carac̄i amittit sicut chūsma vel
olei nūq̄ scificationē p̄dūt. q̄lterēq̄ trans-

mutent: dñmō nō corripant. Sed h̄ rō suffi-
cere non videt. q̄ ex cōsecratiōe olei chūsma-
tis nō catur in eis aliqd absolutū: sed q̄dā re-
latiō ad determinatū vsum fūdāta sup̄ factū
ē cōsecratiōis ex institutionē diuina vel ecclē-
stica. carac̄i autē dicit aliqd absolutū in aia: vt
vsum est. Itē alijs vt alia rō idēlebitatis ca-
rac̄i assignāda. Dicit. n. q̄ carac̄i non-
dat ad actū alicui^o virtutis vel sciētiē: nō h̄s dñi
aliqd virtutis vel ignoratiā. et iō p̄ aliqd actū i-
tellect^o seu voluntatis corrip̄i nō pōt. S̄ hec
optio adhuc plene nō satisficit. cū. n. supradī-
ctū sit q̄ disponit ad ḡam vt est fidei forma:
et ex p̄nti disponit ad virtutis actū. Itē pōt alio-
mō et plani^o assignari ratio idēlebitatis sue.
nlla. n. q̄litas simplr corrip̄i nisi p̄ corruptiō-
nē sub tū vel dispōis quā p̄supponit in subto
vel p̄ actionē sui dñi: vel q̄ agēs nō cōtinuat
eā in eē. carac̄i at q̄litas simplex ē: cui^o ime-
diatū subm ē intellect^o q̄ corruptibilis ē: et nul-
lā in ipso intellectu p̄supponit dispōis corrup-
tibilē. S̄ ē q̄ ipm̄ ip̄essit ipm̄ nō vult d̄strue-
re: s̄ ad ei^o p̄manētiā adest p̄sto iūuetia dei: si-
ne q̄ nulla creatura pōt in eē manere. Nulla
etiā actio cuiuscūq̄ potētiē aie dñi ē: q̄
ex nā sua nō determinat potētiā aliquā ad ali-
qd determinatū actū vel passiōem: sed ex or-
dinatiōe diuina: q̄uis. n. significare ḡas vt est
fidei forma: et distinguere dedicatū ad cultū
dei a nō dedicatō p̄ueniat ei ex nā sua aptitu-
dinalitātē q̄ actu sit determinat^o ad talē actū
significat^o et distinguēdū: hoc nō ē ex sua nā-
sed ex ordiatiōe diuina: sicut q̄uis sensibilis
ablutio ex nā sua h̄eat aptitudinē ad rep̄en-
tādū iteriōrē ablutionē: et ad distinguēdū inte-
rius ablutū a nō ablutō: tñ q̄ actu sit deimis-
ta ad sic significādū et distinguēdū. hoc sibi cō-
uenit ex institutionē diuina. sic p̄ p̄ dñi. p̄ li. de sa-
cra. p. 9. c. 2. Disponere ē ad ḡam: vt ē fidei
forma: et rep̄mere fomētū: et reddere homines
potētē ad suscipiēdū alia sacra nō sibi p̄ueni-
unt ex nā sua: s̄ ex ordiatiōe diuina. ordina-
uit enī de^o vt hoi cui^o intellect^o hoc signaculo
signat^o ē: ḡam p̄ferat diuina misericordia: nī
si in sic signato sit aliqd incōpossibile ḡe: q̄
p̄cupiscētiā in eo rep̄mat: et q̄d suscipe possit
alia sacra: sicut si rex ordiasset q̄ dēiq̄ iueni-
ret signat^o aliquo determinato signo ab ipso
dato: ei aliqd mun^o p̄ferret. et aduersarios ei^o
rep̄meret: et ipm̄ potētē iudicaret ad suscipiē-
dū nobilia officia regni. illi signū diceret dis-
positio ad illud mun^o. et p̄as rep̄mēdi iuniv-
cos suos et suscipiēdi p̄dicta officia.

Ex dictis p̄z solo. ad p̄m in oppo^{ss}. fides cui

¶ Ex nā sua determinat intellectū ad actum: cuius actus sū pōt eē in potētia intellectiva. **¶** Ad 1^m dō. q. p. characterē malitiē q. apoc. 13. dī character bestie: intelligit pecū mortale cui sūat gfa. characteri at baptisali nihil pōt eē sūum in aia: q. a diabolo nihil potest in aia imprimi: nec p. actiōes ipsi^a aie pōt in se cāri aliqd sūū characteri: vt in qōne oīsum ē. dē^a etiā nō vult aīam suo signo signatā signo opposito consi- gnare. **¶** Ad 3^m cū dī q. dispō ad gfa. cor- rūpi pōt p. ea q. disponūt ad gfe sūū rē. dico q. nō est vēr de eo qd nō disposuit ad gfa. nisi ex diuina ordiatōe. cuiusmodi dispō est ca- racter. vt in qōne oīsum ē. pōt ēt dici q. ali- quid ex nā sua disponit ad aliquā formā dē- minatā: nec tñ corruptibile ē p. formā sūā illi formae: nec p. dispōnes ad eā. diaphaneitas. n. est dispō in aere ad lūmis susceptiōes. nec cor- rūpi p. tenebrā: nec p. dispōnes ad tenebras: q. tūcūq. enīz sic aer nubilosus: manet in eo nālis aptitudo ad lūmis susceptiōes: q. remo- tis ipedimētis r. lūmari pūte statī ornaf lū- mine. vñ nō mix si talē dispōnē supnālē respe- ctu gfe pōt deus intellectui imprimere: hec autē dispositio est character. **¶** Rō. m.

¶ Quarto q. r. vt character p. qdlibet sacm i- primat. Et vī q. sic. fm sentētiam **¶** Dīo. 2. c. eccl. hierar. Character dīst baptizato a diuina beatitudine: sed oīa sacra ordinat ad diuinā beatitudinē. q. vī q. diuina beatitudo q. rōne imprimi characterē baptizato eadē rōne i- primat in cuiuslibet sacri susceptiōe. **¶** Itē in q. libet sacro ē aliqd qd est sacm: r. non res. r. aliqd qd ē res r. nō sacm: r. aliqd qd ē res r. sacm: sed illud qd est res r. sacm est caract. sicut p. in bap^o: q. character ē res ablutiōis ex- terioris: r. est sacm gfe p. quā ē ablutio inte- rior. q. qdlibet sacm characterē imprimi: vt vī. **¶** Itē p. qdlibet sacm deo figuramur. r. ab infidelib^{us} distinguimur: sed distinctio r. cōfigu- ratio sūt p. characterē: q. vt vī est. character ē signū distinctiū r. cōfiguratiū. q. qdlibet sa- cramentum imprimi characterē.

¶ Cōtra. xps sūt baptizatus: vt hī p. bat. 3. r. est sacerdos. iuxta illud psal. Tu es sacerdos in eternū: sed ipse nō dī characterē hīe. q. bap^o nec ordo imprimi characterē. **¶** Itē sacra q. im- primūt characterē nō iterant: q. caract. idelebi- lis est. Sed aliqua sacramēta sunt iterabilia. ergo nō oīa imprimunt characterem.

¶ Rūdo q. nō p. quodlibet sacm imprimi character. nec etiā p. act^o virtutū. character enīz est signū spūale idelebe distinctiū r. spūa- lis potestas idelebilis deputata ad aliqd sa-

cramentū: r. hec cōmūia sūt enīlibet cara- cteri. Quia signū iō ordinant deus q. nō cō- ferretur nisi in aliquo sensibili signo. r. iō non cōferretur in actibus virtutū. Quia spūale ideo noluit deus q. cōferret in sacramētis carna- libus. i. sacris veteris testamēti. Quia idele- bile: ideo noluit deus q. cōferret in sacramē- tis iterabilibus vt dicit qdā. Sed hec rō nō est pueniēs. nō. n. q. sacm ē iterabile: iō non imprimi characterē: sed quia nō imprimi cara- cterē ē iterabile: ratio ergo quare quedam sa- cramentā characterē imprimūt: r. quedā nō: vī- detur mihi accipiēda penes diueritates po- testatis spūalis deputate ad aliqd sacramē- tū: r. penes diueritatē distinctiōis. potestas enī spūalis ad aliquod sacramētū deputata aut est passiva: qua. i. pōt homo esse particeps sacramētorū spūaliū in suscipiēdo. Aut est actiua. r. hoc duplici. quedā ad ducendū sa- cramenta spūalia in notitiā aliorū: r. maxime infidelīū per fidei xpi cōstantem confessionem. Alia ad ministrandū sacramenta spūalia credētib^{us}. **¶** Prima p. rōs daf in baptismo: per quā deputat homo ad hoc vt possit susci- pere alia sacramenta. Secūda datur in cōfirma- tione. Tertia in ordine. r. ideo sola ista tria sa- cramenta imprimunt characterē. per alia enīz sa- cramentā est homo deputatus idelebiliter ad aliud sacramētū spūale suscipiendū vel con- fitendū vel ministrandū. **¶** Per primā potesta- tem distinguit totus exercitus militātis ecclē- sie ab exercitu contrario. **¶** Per secundā di- stinguitur deputati ad certanē spūiale cō- tra fidei persecutores a cōmuni populo: sicut in exercitu ordinato ad corporale bellū disti- guunt milites a peditibus. **¶** Per terciā disti- guuntur duces ab alijs. ordinati enī ad mini- strandū sacramenta deputati sunt: vt sint alio- rum duces. Et q. hec triplex distinctio suffi- cit in exercitu bñ ordiato. ideo ex parte qua character cōsideratur vt signum distinctiū nō fuit cōueniēs ipsum imprimi nisi in sacra- mēto baptismi r. cōfirmatiōis r. ordinis. **¶** Ad primū in oppositum dicendum q. ca- racter nō imprimitur in susceptione sacramē- ti a diuina beatitudine: quia illud sacramē- tum ordinat hominē ad diuinā beatitudinē tñ. sed etiā vt per susceptionem illius sacra- mēti suscipiens habeat potestatem alia sacra- menta veraciter suscipiendi vel cōstante cor- ram aduersarijs fidem confitendi vel pruden- ter ministrandi. **¶** Ad 2^m dicēdū q. non oīz q. illud qd est res r. sacm sit character in quo- libet sacro: sed in imprimētib^{us} characterem

Distinctio

Quinte

B tñ. qd aut sit res & factm in alijs factis onde tur in tractado de qlibet cor. **C** Ad 3^m vdm qd no distinguimur p qdlibz factm taq exi stetes in aliq statu fidei spali: q stat^r sūt treos: vt ostēsum ē in corpe qōnis. **C** Preterea. p alia sacra no distinguimur distinctioe & cōfi guratioe id elebūt fm quem modū distinguimur & pfiguramur p baptismuz confirmatio nem & ordinem.

C Ad 6^m ad ptē alia dō. q xps no fuit bapti zat^r nisi bapmo Jo. q no iprimbat caracterē Si ēt fuisset baptizat^r bap^o quem instituit nō suscepisset aia et^r caracterē bapmi: qz vt vñū ē caracterē ē qdā ptās ad suscipiēdū alia sacra q xpm recipē nō decebat. qz fuisset supfluum. ipse. n. inq^tū hō accepit a deo in istati conce ptiois sue oēm plenitudinē ptatis: cui^r fuit ca par ad fidē defendēdū: & postmodū sacra isti tuēdū: & eis efficacīa meritorie dādū: pferen dū. & iō nō idiget caractere pfirmatiois nec or dinis: qz sine caractere bz altiori mō sacerdo tij ptatē. **C** 2^m bñ pcludit. **Articulus. III.**

Consequēter

C Et circa h^o q^runt quatuor p^o vtz baptism^o possit tra di ab hoīe malo. **P^o** vtrū ab angelo malo in spē hoīs ap^r parēce. **P^o** vtz malus homo baptizādo mortāl^r peccet. **P^o** vtz illi q^r reci piūt sciēter baptismuz ab homine malo mor taliter peccent. **Questio. I.**

Primo ostēdo q^d bap^o non pōt tradi ab hoīe malo. de psecr. di. 4. **Bap^o**. i. Ego dico: & sumptū ē ab Aug. sup Joānē. trac. 5. qñ eq^d distāt iter mediū & finē. & reci tat mag^r in lfa h^o di. c. i. Justos opz esse p qd baptizat^r g^r non pōt tradi bap^o ab hoīe malo. **C** Itē mēbz mortuū non pōt ifluere in alia mēbra: s. malus hō ē mēbz mortuū. g^r nō pōt ifluere in alia mēbra: qd nō cēt vez si ab eo ve rus pōt tradi bap^o. **C** Itē si possz bap^o tradi ab hoīe malo: tñ cōt^r recipet in bap^o baptiza tus a malo: sic a bono: qz vterq^r recipet totā vtutē sacri: s. inuenit qñqz bap^o tradit^r ab ho mine bono hīs efficacīa quā nō bz traditus ab hoīe malo. sic patuit in scō Syluestro q^d in baptizādo Cōstātinū nō tñ cū mūdauit inte rius: s. ēt exteri^r a corporali lepra. g^r vñ q^d nō pōt tradi ver^o baptism^o ab hoīe malo.

C Cōtra. de psecr. di. 4. Si iter & recitat magi ster in lfa h^o di. c. i. Nullo mō malus ē baptis mus q^d p malū dāt. **C** Itē. e. di. **Bap^o**. j. Quz baptizat^r & sumptū ē ab aug. sup Jo. trac. 6°.

lōge aut mediū. vñ q^d nō dāt ipar bap^o pp ipa res ministros. quod veruz non esset si nō pos set tradi ab homine malo.

C Rñ q^d ab hoīe malo ver^o pōt tradi bap^o. ita q^d inq^tū ad ea q^d sūt cēntialia sacro. n. pfa pñcit dāt^r baptizato a bono mīstro q^d a ma lo: qz bap^o n. bz suā efficacīa a mīstro: s. a dō. & iō nō o3 q^d sit format^r fili for^r illi q^d pferē bap tizato in bap^o. **C** Quis mīster nō sit bon^o: tñ baptizat^r bonitatē recipit p bap^o traditū ab eo. **C** Lñ de pse. di. pñcta. **Bap^o**. j. Nō timeo. & sumptū est ab Aug. sup Jo. trac. 5°. & sus si. & recitat mag^r in lfa h^o di. c. i. Nō timeo adl terz ebriosi: nō homicidā: qz colūbā attēdo: p quā mīpī dī. hic est qui baptizat.

C Ad 6^m in opp^o dō. q^d illa auctas itelligen da ē de debito pgruitat^r n. necitat. **C** Ad 2^m dō. q^d qñtū ad h^o sile est de mēbz corpis nālī mortuo. & de hoīe malo. qz sic illd mēbz non pōt in alia mēbra ifluere i vtute sua. Sic nec malus hō. S. mīstrādo bap^o mīpī ifluit nisi mīsteriāl^r: qd nō est ifluere in vtute sua. dō. n. est q^d totā vtutē sacri ifluit. **C** Ad 3^m dō. q^d qñ tū ad ipm factm tñ valet bap^o tradit^r a malo sic a bono. S. qñtū ad sacralia sic s. o3ones & hī p^o plus valet bap^o tradit^r a bono hoīe q^d a malo qñtū ad aliqz accētales effect^r: qd n. re cipit cēntial^r b^o bapmi. sic ē curatio a lepra. & hī: qd tñ effect^r pñq^r raro. **Dō. II.**

Secūdo qñtū vtz bap^o possit tradi ab an gelo malo in spē hoīs apparēte.

C Rñdeo q^d nō: qz nlls baptizare pōt nisi si bi sit a deo ptās baptizādi pcella. hec āt ptās nō ē pcella angelo malo: qz nō fuit pgruū pp qñqz rōnes. **Ille. n. a q^d ē sacfor vtus. i. xps: dō ē & hō: & iō pgruū fuit vt ptātē baptizādi non pcederet de lege cōi nisi hoīb^o: q^d sibi. sūt siles in natura humana. In sacris etiā est sensibīle signū & spūalis virtus. & ideo nō fuit pgruum esse mīsteriū sacfor nisi hoīem: qz est cōposi tus ex natura sensibīli & spūali. **C** Preterea cū baptismus sit sacramentū necessitat^r: nec cōfertur nisi illis qui possunt pertinere ad ec clesiā militantē: non fuit congruū eius admi nistrationem cōcedi illis quorū cōmunis con uersatio nō est cum hominibus sensibīliter cō gnita. & qui nō pertinēt ad ecclesiā militan tem. Et iste tres cōgruitates se extendunt ad declarandū nō tñ quare non fuit congruū hanc potestātē angelo malo concedi: sed etiā nec angelo bono de lege communē. **C** Pre terea ad baptizandū requiritur intentio fa ciendi quod facit ecclesia. Non est autē p^o babile q^d diabolus hoc vellet facere: cum sit**

aduersari⁹ ecclesie et inimicus nostre salutis.
¶ Preterea. cōgruū nō est ministrum sacra-
menti esse illū qui nullā pūctionē hz cū xpō:
a quo virtutē habet sacra. Sed angelus ma-
lus nullā pūctionē hz cum xpō. Unde gl. su-
per 2°. ad Cor. 6. Quē est cōuentio epūsti ad
belial. Belial iterpretat apostata: cū quo xp̄s
nō puenit: qz ille oīa male. xp̄s autē oīa bene
agit: et ideo nō sūt cōgruū sibi pcedi potesta-
tem baptizādi de lege cōmuni: nec etiam de
speciali mandato.

Questio. III.

Tertio querit utrū malus hō baptizando
mortaliter peccet. Et videt q nō: qz
hō quāscūq; malus teneret puerū baptiza-
re in articulo necessitatis. Sed homo facien-
do illud ad quod tenet nō peccat mortaliter. er-
go malus hō baptizādo nō peccat mortaliter.
¶ Itē sacerdos ex officio suo tenet pueros
baptizare. ergo si malus sacerdos baptizādo
peccaret mortaliter: cū sibi puer p̄sentat ad bap-
tizandū: nō posset vitare peccatū mortale: qz
aut renneret facere quod ex officio suo face-
re tenet: aut faceret quod tenet nō facere.

¶ Cōtra. magis obligātur ad mūditiā mini-
stri sacramētorū nō. l. q obligarētur ministri
sacramētorū vel. l. Sed illi qui in vel. l. imundi
sacra tractabāt mortaliter peccabāt. An Le-
uit. 22°. Dis hō q accesserit d stirpe vestra ad
ea que cōsecrata sunt: et q obtulerūt filiū israel
domino: in quo est imūditia: peribit corā do-
mino. ergo multo fort⁹ mali hoīes baptizan-
do mortaliter peccāt. ¶ Itē cōtaminare sacra-
menti est peccatū mortale. sed minister ma-
lus baptizādo q̄tū in se est cōtaminat sacra. i.
ōndit vile et cōtaminatū. An glo. supra illud.
Leuit. 22°. Nō cōtaminet nomē sanctificatio-
nū mibi. dicit. Nō ostēdat vile et cōtaminatū
vilitate tractādo. ergo malus hō baptizando
mortaliter peccat.

¶ Rūdeo. malus hō aut baptizat cū solen-
nitate: vt minister ecclesie cui hoc cōpetit ex
officio. et sic dico q mortaliter peccat baptizan-
do si peccatū suū mōtale recolit et nō penitet.
Et enim dicit in glo. super illud Leuit. 22°.
Qui accesserit mūdus ad mūdā dōz accede-
re. et de p̄sca. di. 4. Baptism⁹. ifra. Ego. Ju-
stos oīz cē tātū iudicis ministros si ministrare
iuste voluerint. Aut baptizat sine solennitate
in articulo necessitatis: sicut aliquādo faciūt
vetule: et sic nō peccat mortaliter.

¶ Et sic pcedit p̄mū ar^m ad partē primam.
¶ Ad 2^m dō. qz p̄mū sacerdos veniēdo pue-
rum baptizare mortaliter peccaret. qz p̄ ordina-
tione ecclesie ad baptizandū tenet eē paratū

et pbari pōt per illud quod habet. de p̄sca.
di. 4°. Omnis p̄sbyter. tamē ex hoc nō sequi-
tur q nō possit vitare peccatū mortale: quia
ipse pōt de suo peccato penitere: et sic potest
sine peccato baptizare. ¶ Argumenta ad par-
tem alia pcedunt de illo qui baptizat cum so-
lennitate vt minister ecclesie.

Quarto querit utrū recipiēs baptismū
sciēter ab hoīe malo peccet mor-
taliter. Et videt q sic. de p̄sca. di. 4. Si qui-
isra. Quāuis. et sumptū est ab Aug. ad orosū
q. 59. Quāuis vniū sit baptismū hereticorū q i
noīe patris et filij et sp̄s sancti baptizāt: et eccle-
sie catholicę tamē qui foris ecclesiā baptizā-
tur nō sumūt baptismū ad salutē: sed ad per-
niciē. ergo mortaliter peccāt. ¶ Itē q coope-
rant peccanti mortaliter peccāt mortaliter. Sz
qui sciēter suscipiūt baptismū ab hoīe malo
cooperatur peccatū mortali: qz ille in bap-
tizādo mortaliter peccat: quod nō faceret si nlls
ab eo baptismū susciperet. ergo sciēter susci-
piēs baptismū ab hoīe malo peccat mortali-
ter. ¶ Itē sciēter recipiēs baptismū ab illo q
nō vult baptizare nisi ppter peccatū mortali-
ter peccat: qz talis cōmitteret symoniā. ergo sal-
tē in aliquo casu recipiēs baptismū ab homi-
ne malo mortaliter peccat.

¶ Cōtra. a bono domino licitū est recipere bo-
num donū per malū ministrū. Sed vt dicit
de p̄sca. di. 4°. Roman⁹. romanus pōtifer
nō hominē iudicat qui baptizat: sed sp̄m dei
subministrare grām baptismi. lz pagan⁹ sit q
baptizat. ergo grām baptismi licitū est reci-
pere per ministeriū hoīs mali. ¶ Itē eadem
di. Baptism⁹. ifra. Nō exhorreat colūba mi-
nisteriū malorum. respiciat dñi p̄tātē. qd tibi
facit minister malus vbi bon⁹ ē dñs. et sūptū
ē ab Aug. sup Jo. tractatu. 5°. par aū medū.

¶ Rūdeo q cū baptism⁹ sit sacm necessita-
tis ad salutē. in necessitatis articulo licitū est
ipsa quocūq; hoīe recipere quāscūq; malos:
cūscūq; sit cōditio aut sexus. excepto autē
necessitatis articulo recipiēs baptismū scien-
ter ab hoīe malo p̄ciso ab ecclesia simplici: vel
ad tēpus peccat mortaliter: qz quantū in se est
cōtemptibile reddit suū ecclesie: quod sciē-
ter sine mortali p̄cto nō potest fieri. si autē acci-
piat sciēter ab hoīe malo non p̄ciso ab eccle-
sia simplici: vel ad tēpus nō peccat. maxime
si suscipiāt a tali q sibi ex officio cōferre tene-
tur. Nullus enim peccat in recipiēdo quod si-
bi ab alio debitum est.

¶ Argumentū p̄mū ad partē p̄mā pcedit d
malo hoīe ab ecclesia p̄ciso. ¶ Ad 2^m dōz.

Distinctione

Quinte

E q minor est falsa: qz iste petit qd sibi debitu e. Ille aut pot hoc reddere non peccado: quia pot penitere. An petes bap^m ipm no iducit ad peccadu: sed magis ad penitendu. ¶ Ad 3^m dd. q baptizadus aut e puer aut adult^r. p^o mo ille q offert puerz ad bap^m nullo mo dz dare pciu sacerdoti vt pferat bap^m puulo: sed in illo casu ipsemct dz puerz baptizare si p^{re}sto no sit ali^r sacerdos q puerz mo debito baptizare velit. qz tñ aq no e sacm: licitu eet emere aqua si sacerdos aqua sua nollet dare gratia: no tñ aqua scificata: nec oporteret: qz talis aq no e de neccitate bapmi. Si at non pot hñ aq scificata: nec hñ pot gratis, dicut qda pbabili^r q in illo casu pot p illa pecunia dari ab illo q offert pueru sine vitio symonie. qz talis redimit veratione iuris pueri cui^r i h^o casu iure nae r diuino e illa aq qtu ad baptizadi vsu. r hoc pordat pietati r roni. Si at baptizadus e adult^r. r no inueniat q ipm velit baptizare sine pcto sufficiat sibi bap^r flamis. ¶ Argumeta ad parte alia. pcedit de suscepiete bap^m in articulo neccitatis vel a sacerdote suo malo ab ecclia no pcto simplr: nec ad tempus.

Articulus. iii.

Consequenter qrit de 4° pncipali.

¶ Et circa hoc qrun^t qtuor. ¶ 1° vtz no hñs ordine possit baptizare. ¶ 2° vtz no bap^tizati possint baptizar. ¶ 3° vtz idē hō possit seipsum baptizare. ¶ 4° vtrum bonus angelus possit baptizare.

Questio. i.

Primo ondo q no hñs ordine no possit baptizare. de psec. di. 4. Constat baptisma solis sacerdotib^r ee tradituz: eiusqz misteriu. ¶ Itē qñs sacm pnie sit sacfz neccitatis: no tñ pot absolnere nisi sacerdos. g a sili nec baptizare. ¶ Itē ad solos platos p^{re}tinet in eccliam militate introducere: vñ ab ea excludere: s p bap^m introducat baptizar^r in ecclia militate. ergo ad solos p^{re}latos pertinet baptizare.

¶ Cōtra. vt hñ Joā. 3. Discipuli xpi baptizabant. r tñ no dñi acceperat clauces ecclie. ordi nati eni fuerūt sacerdotes in cena: vt iserius ondet. ¶ Itē de psec. di. 4. Mulier. Mulier qñs docta r scā viros in cōuentu docere r alios baptizare no psumat nisi neccitate cogēte. g in casu neccitatis no ordinar^r pot baptizar. ¶ Rñdeo q qz bap^r e sacm neccitatis ad salutē: ptas pferēdi vtz bap^m pccsa e cunlibet hōi in casu neccitatis. sic in tali casu licitu est

baptismi celebrare in aq non scificata. Casu tñ neccitaz excepto no dz baptizare nisi sacerdos. nec nisi in aq scificata. si tñ tñc no ordia tus baptizar^ret siue in aq scificata siue no sanctificata vtz bap^m pferret: sed mortalit^r peccaret. ordo eni mistri r sanctificatio aq. alta ab illa qua in actu baptizadi sanctificat p inuocationem trinitatis no requiruntur de neccitate ad essentia baptismi: nec ad h^o vt ille q baptizat recipiat efficaciam sacramenti.

¶ Ad 1° ar^m dd. q illa auctas itelligit excepto casu neccitatis: vt p^{re} p l^{re}am ibidē. ¶ Ad 2° dd. q no est sile. qz sacm pnie no e tate neccitatis sic bap^r. pot. n. adult^r saluari p otu te pnie sine sacm pnie: si n possit tale inenire q sacm pnie sibi mistra^r possit r velit. ¶ Ad tertiu dd. q maior itelligēda e de introductione in eccliam ex officio. ad alios tñ pot ptinere ex pmissioe in casu neccitatis. ¶ Argumeta ad pte alia nihil plus cōcludūt: nisi q no ordia tus pot baptizare sine pcto in articulo neccitatis. r hoc est verū etiam in aq sanctificata si alia hñ no possit. alias non.

Ad. ii.

Secundo qrit vtz ū baptizati possint baptizare. Et vi q no. qz no ordinar^r ti no pnt alios ordiare. g a sili no baptizati n pnt alios baptizare. ¶ Itē min^r est sacm suscipe q pferre. qz min^r e pati q agere: sed no baptizati no pnt suscipe alia sacra: vt sup^{re} vñ sum est. ergo nullū sacm pnt pferre. ¶ Itē sine nali potētia nullus pot in actione nali. g a sili sine supnali potētia. nullus pot in actio ne supnali: sed vt sup^{re} vñū ē: caracter baptismi e supnalis actio. g nullus sine caractere baptismali pot alium iustificare per baptismi administrationem.

¶ Cōtra. d psec. di. 4. Roman^o. j. A quodā Reputat baptizati a iudeo si baptizati fuerūt in noie sancte trinitatis. ¶ Itē ecclia reputat baptizatos illos qui baptizati sūt a paganis. vt hñ eo. c. an auctem pallegetā.

¶ Rñdeo. q siue baptizati hō siue no baptizati aliquē baptizet in for^r ecclie: itē dēs facere qd facit ecclia vñ baptizat. tñ pueniēt^r e q baptizadus bap^m recipiat a baptizato q a no baptizato: nec ali^r pot fieri sciēter sine peccato baptizadi si adult^r e nisi articulus p^{re}babilis neccitaz p estatiōez illi^r ali^r fieri reqrat. ¶ Ad 1° p^{re} in opp^o dd. q no e sile: qz sacfz ordi natus maioris e dignitat^r q bap^r. nec etante neccitatis. r iō ptas ordine pferēdi no sic e cō ecclia vel pmissa qbuscūqz hōib^r sic ptas cōferēdi bap^m. ¶ Ad 2° dd. q sic no baptizati no

Possunt suscipe alia sacra. ita nō possunt alia sacra a bap^o pferre. ¶ Ad 2^m dō. q. caracter baptismalis ē supnālis potētia ad alia sacra suscipiēda. Et quo ad h^o est supnālis potētia passiva. Et ego bñ pcedo q sine illo nullū aliud sacm suscipi pōt. tñ nō est supnālis potētia ad sacramentū baptismi cōferēdū. et idē sine illa aliquis sacramentū baptismi cōferre potest.

Questio. III.

Tertio querit vtrū idē hō possit seipsum baptizare. ¶ Rūdeo q nō. Un sicut dī. ex. de bap^o. et ei^o effec. Debitū iter baptizati ē et baptizati debet eē discretio: sic ex vbiis dñi colligit dicētis apłis. Itē baptizate oēs gētes in noīe pñs et f. et s. f. Un ibidē dicit q iude^o q seipm baptizauerat ē ab alio baptizatus: vt oñdat q ali^o est q baptizat. et ali^o est q baptizat. ad qd designādū ipse xps n̄ a seipso: s; a Joāne voluit baptizari. et f. Si ē in carnali gñatiōe q ples ex viro et semina nascit. ali^o ē q carnalit gignit et q carnalit gignit. sic in sacramentali gñatiōe q soboles ex aq et spūscō renascit. ali^o debet eē q gñat. et ali^o q spūali ter generatur.

Questio. IIII.

Quarto qritur vtz bonus angelus possit baptizare. ¶ Rūdeo q de l. cōi nō puenit angelo baptizadi ptas: sic oñsum ē 2ª qōne articuli pcedētis. qz tñ bon^o angelus nūq baptizaret nisi ex spūali mādato dñi. iō si certū eēt q bon^o angelus aliquē baptizasset ille nō eēt baptizadus. Un basilica quā dedi cauit scētis Michael in mōte gargano nō fuit postea ab homine dedicata.

Circa

liam. Si quos baptizauit ebriosus. Nō est hoc itelligēdum de ebrioso actu exāte i ebrietate ligāte simplr rōis vsū. qz talis nō posset h̄re itētiōne baptizadi: sed de assueto ad ebrietatē: nō tñ qñ baptizat exi s̄te ebrius: vel nō h̄nte ebrietatē q totalr ipe diat rōis vsū. Si in heresi quacūqz rē. hoc expositū ē in qōnib^o. Non hoīem iudicat q baptizat: subministrare. s. grām xpi iter^o. Un seq̄. Sz spm dei rē. adun^o. n. egle in bonis: sine a bōis sine a mal^o baptizaret. h^o in qōib^o ē expositū. qd p illū fuit puz ē. s. qd fuit p mīsterium illi^o. Ne seru^o in seruo spem poneret. s. tāq in remuneratore. pōt. n. hō spem ponere in hoīe tāq in adiutore. Tot essent baptis- mi quot serui. s. denominatiōe et eēt salina in ecclesia. Ita in misterio h̄ret itus inuadere h^o effectiue itelligendo falsum ē. ¶ Posset deus p aliquē cāre. hoc simplr falsū ē: vt oñsū ē in qñōib^o. et opimo rē. agistri in isto passu cōmunit non tenetur.

¶ Quib^o liceat baptizare. Di. VI.

¶ Unc qb^o liceat baptizare addam^o. De hoc Zsidor^o ait. Cōstat baptismū solis sacerdotib^o eē traditum: eiusq; misterius: nec iplis dyaconis implere ē licitum

absq; cpo vel p̄bytero: nisi his pcul ab sentib^o vltima lāguoris cogat necessi- tas. qd ēt laycis fidelib^o pmitit ex cōci- lio chartaginēsi qnto. Itē mulier q̄uis scā baptizare n̄ p̄sūat: nisi necitate cogē- te. De ill^o vō q ab hereticis baptizāt: vtz baptizadi sint qri solet. Ad qd breuic^o di- cin^o: qz qcūqz sit q baptizet si fna^o for- ma a xpo tradita vep bapz dat. et iō q il- lū sūt n̄ o; rebaptizari. vñ Beda. Si- ue heretic^o siue scismatic^o siue facinoro- sus qsq; i cōfessiōe scē tritatis baptizet: n̄ valz ille q baptizat^o ē a bonis catholi- cis rebaptizari: ne cōfessio et tritatis inoca- tio videat anulari. Itē Aug. Quis vnū sit bapma et hereticorū. s. eorū q i noīe pa- tris et fi. et s. f. baptizāt. et ecclie catholi- ce: tñ q foris ecclia baptizāt: n̄ sumūt ad salutē bapz: s; ad pñiciē h̄ntes formā sa- cri: vtutē at ei^o abnegātes. et iō ecclia n̄ eos baptizat q i noīe tritatis baptizati sūt et ipa ē forma sacri. Itē rebaptizat here- ticū q hec sc̄tificatiōis signa pcepit: oīnō pctm ē: catholicū vō imāissimū scelus ē. Et his apte colligit q q ēt ab h̄rticis baptizati sūt seruato character xpi rebap- tizadi n̄ sūt: s; tñ ipōne man^o recōciliadi vt spm. s. accipiat: et i signū detestatiōis hereticorū. Sūt tñ nōnllī doctoz: vt cy- prian^o et alij qdā q dōe vñr ab hereticis n̄ posse tradi bapm: et eos eē rebaptizā- dos cū veniūt ad ecclia q ab ill^o oñr bap- tizati. Sz hoc d ill^o vep ē q extra formāz ecclie baptizat p̄sumūt. cyprian^o tñ ibi a vitate diuasse v̄r q ait d heretico. quō sc̄tificare aquā pōt cū ipse imūdus ē: et apd quē spūscūs n̄ ē: cū oñs v̄icat i lege

Quecūq; tetigerit immūdus imunda erunt. quis pōt dare qđ ipse nō hz? Hoc ex ignorātia eum dixisse augu. inuit dicens. Martyrē Cyprianū glorioſuz: q apud hereticos vel ſciſmaticos datum baptiſmū nolebat cognoscere: duz eos nimis detestaretur: tāta eius merita vſ q ad triūphū martyry ſecuta ſunt: vt ⁊ charitatis qua excellebat luce obūbra tio illa ſugaret: ſed ſi qđ purgādū erat paſſiōis ſalce tollerēt. Nec nos qui baptiſmi veritatē ⁊ hereticorū iniquitatez agnoſcim⁹: ideo cypriano meliores ſuimus: ſicut nec Petro: quia gētes iudaizare non cogimus.

C Hieronym⁹ ſup eplam ad romanos. Oc etiā ſciendū eſt qđ ter im b mergat pp myſteriū trinitat: tamē vnū bapma reputat. Illud etiā ignorādū nō eſt q in materno ytero nullus baptizari pōt etiā ſi mater baptizetur. Unde Iſidorus. Qui in maternis yteris ſunt: baptizari nō poſ ſunt: qz qui nat⁹ adhuc ſecundū adā nō eſt: ſecundū xpm nō pōt renāſci: neq; re generatio in eū dici pōt in quē genera tio nō pceſſit. Itē Aug. Nō pōt qſq; re naſci anteq; nat⁹ ſit. Si vō opponit de Hieremia ⁊ de Joanne baptiſta qui ab ytero ſanctificati legūtur: qđ etiā de Jacob qdā putāt. Dicimus ſi ſanctifica tio ibi accipit iterioz emūdatio in mira culis diuine potētie eē habendū. vt au gu. ait ambigue ſup hoc loquēs. Si vſ qadeo inq; in illo puero accelerat⁹ eſt vſus rōnis ⁊ volūtatis: vt itra materna viſcera iaz poſſet agnoſcere ⁊ credere qđ i alqs parvulis expectat etas vt poſ ſint: in miraculis habēdū eſſe diuine po tentie: nō ad humane trabēdū exēpluz nature. Nā quādo voluit de⁹ etiā iunē tum locutū eſt. Ideo de Hieremia legi

tur. Priuſq; exires de vētre ſanctifica uite. Illa tamē ſanctificatio qua effici mur templū dei nō niſi renatoz eſt. Ni ſi eni q; renat⁹ fuerit ex aqua ⁊ ſpū ſancto non pōt itrare in regnū dei. Nemo aut renāſcit: niſi p;us naſcat. Unde illa ſanctificatio pōt ſecundū pdeſtinatio nem accipi. Ecce videt dubitāter loq; Etiā in eodē diē. Nō dictū eſt qz credi dit iſans in ytero: ſed exultauit. nec Eli ſabet dicit. exultauit in fide: ſed exulta uit in ytero meo. Et potuit eē ſanctifi catio tāte rei a maiori cognoscēde indi cium nō a puulo cognite abſq; aſſertio ne. De hac ſanctificatiōe loq;ur nō diſſi niēs quātr itelligenda ſit illa ſanctifica tio: an ſit ſignū future rei: an veritas iu ſtificatiōis p ſpūm ſacte. Sed mel⁹ eſt vt dicam⁹ illos pter cōem legez in yte ris iuſtificatos: ⁊ gratia puentos: dimiſ ſis omnibus peccatis: qđ etiā multis ſanctoz testimonijs edocetur.

C Si bap⁹ ſit verbis corrupte platis. Ueri etiā ſolet ſi corrupte pſe q rant verba illa an baptiſm⁹ ſit? De hoc zacharias bōiſacio ſcri bit. Retulerūt mihi nuncy tui q fuerit ſacerdos in eadē puincia qui latinā lin guā penit⁹ ignorabat: ⁊ duz baptizaret. neſcius latini eloq; iſringēs linguā di ceret. baptizo te in noie patria ⁊ filia ⁊ ſpū ſancta. ⁊ ppter hoc conſideraſti re baptizare. Sed ſi ille q baptizauit non errore iducēs vel heresi: ſed pro ſola ignorātia romane locutiōis iſringendo linguā baptizās dixiſſet: nō poſſum⁹ cō ſentire vt denuo baptizetur.

C Leo papa. Reterea ſcienduz eſt q illi de p gbus nulla extāt indicia: inter ppinquos vel domesticos vel ycinos a gbus baptizati fuiſſe doceā

tur agendum est vt renascent ne peant
 in quibus qđ non ostēditur gestum: ra-
 tio non sinit vt videat iteratū. Cōferen-
 dum eis videt quod collatū esse nescit:
 qđ nō temeritas iteruenit p̄sumptionis
 vbi est diligentia pietatis.

De illo qui p ludo imergitur.

Olet etiā queri de illo q iocās
 sicut mim⁹: cōmemoratiōe tñ
 trinitatis imergitur. vtrū bap-
 tizatus sit? Hoc autē Augu. nō diffinit
 ita iquies. Si totū ludere & mimice: &
 idulariter ageret: vtrum approbāus
 esset baptisimus qui sic daret: diuinū in-
 diciū per alicuius reuelationis miracu-
 lum oratiōe implorandum esse cēserē.
 Videtur tamē sapiētibus nō fuisse bap-
 tisma: vt cū aliqui in balneum vel in flu-
 mē mergūtur in noīe trinitatis: nō ē ta-
 men baptisimus: qđ non itentiōe bap-
 tizandi illud gerit. Nā in hoc & in alijs sa-
 cramētis sicut forma est seruanda: ita &
 itentio illud celebrandi est habēda. Il-
 lud etiā nō te moueat q quidā nō ea fi-
 de paruulos ad baptismū serūt: vt per
 spūm ad vitā regenerentur eternā: sed
 eos putāt hoc remedio tēporalē accipe-
 re sanitatē. nō. n. ppter ea illi nō regene-
 rant: qđ nec ab illis hac itentiōe offerūt

Leo papa.

Enoscendū est etiā in baptizan-
 dis electis duo tēpora esse ser-
 uāda: i. pascha & pētecosten. vt
 in sabbato pasce vel pētecostes baptis-
 mi sacramētū celebretur. Qui vero ne-
 cessitate mortis vel periculi vrgēt oī
 tēpore debēt baptizari.

De responsiōe patrinozum.

Oīro cūcti ad baptismū veniē-
 pntes fidē suā profiteri debent &
 exponere quid petendū vene-
 rint ad ecclesiā. Unde etiā q baptizādo

queritur: quid venisti ad ecclesiā pete-
 re? Qui si adultus est p se respōdet fidē
 .i. sacramētū fidei & doctrinā. Ita etiā
 per singula iterrogatus respōdet se cre-
 dere in patrē & filiū & spūm sanctū. Si
 aut paruulus ē nō valēa credere vllō
 qui: alius pro eo respondet. Unde Isi-
 dorus. Paruuli alio pfitente baptizan-
 tur qui adhuc loqui vll credere nesciūt:
 sicut etiā pro egris: mutis vll surdis ali⁹
 pfitetur dū baptizātur. sic & de peniten-
 tiis agendū est. Si vero p eo q rīde-
 re potest ali⁹ respōdeat: nō itidē valet
 sicut oīm est. Etatē habet: p se loquat.
 Si vero querit ex quo sensu p paru-
 lo dicat credo: & fidē peto. Dicimus de
 sacramēto fidei id esse itelligēdū: quod
 respōdetur petere cū defertur ad eccle-
 siam: & hīe cū baptizatur: vt sit sensus
 cū dicitur fidē peto. i. sacř fidei p̄sto
 sum recipere: credo. i. sacřm fidei susci-
 pio: qđ est: hic paruulus p̄sto ē sacra-
 mentū fidei accipere. Vñ Aug. Nihil ē
 aliud credere qđ fidē habere: & iō cū rī-
 detur credere paruulus qui fidei nōdū
 effectū habet: respōdet fidē hīe ppter
 fidei sacřm: & querere se ad deū ppter
 cōuerliōis sacřm. Sed adhuc qritur ex
 quo sensu p puulo respondeat credo in
 deū p̄fem: & in iesum xp̄m: & in spūm
 sanctū. Nūqd de sacřo fidei an de fide
 mētis ibi agit. Si de sacřo cur noiatum
 distinguūtur p̄fone? Si vō de fidei affe-
 ctu quo verū est: cū ea puulus careat:
 rīdetur? An illud factū paruulus spō-
 det cū creuerit: sicut & oib⁹ pōpis diabo-
 li spōdetur abrenūciare: qđ si nō serua-
 nerit fact⁹ adultus tenebit ipse vll spon-
 sor. Sane etiā dici pōt ibi sponderi pro
 paruulo: qđ ad maiore etatē si venerit: &
 pōpis diaboli renūciabit: & sanā fidē te-
 nebit: cui tūc sacřm recipit. Hac autē

Distinctionis

spōlione paruulus: pro quo sit: tenebit: non sponsor: si tamē: vt cautio impleat: quantū in se est operā dederit: qz exigitur a patrino vt sit diligēs circa eū pro quo spopōdit sollicitudo. De hoc Aug. Certissimaz emisisis cautionē qua renūciare pōpis dyaboli spopondistis.

De cathecismo z exorcismo.

Illa autē iterrogatio z respon-
sio fidei fit in cathecumino cui
additur exorcismus. Ante bap-
tismū enī sit cathecismus: post catheci-
smū enī sit exorcismus: vt ab eo q taz
fide instructus est aduersaria virtus pel-
latur. Exorcismus de greco dicit in lati-
num adiuratio Cathecismus instructio.
Cathetizare. n. est instruere: vt de symbo-
lo ac rudimētis fidei. Exorcizare ē ad-
surare: vt exi ab eo spūs imunde. Sym-
bolū est signū vel collatio. Signū: quia
eo fideles ab infidelibus discernūt. Col-
latio: quia ibi totius fidei sufficiētia z i-
tegritas ē collata. Cathecismus z exor-
cismus neophitop sūt: magisqz sacramē-
talia q sacramēta dici debēt. Neophi-
tus nouici⁹ interpretatur vel rudis: z di-
citur neophitus nup ad fidē conuersus:
vel in disciplina religiose cōuersatiōis
rudis. Dec ergo pcedūt baptismū: non
q sine istis nō possit esse baptismus ve-
rus: sed vt baptizādus d fide instruat: z
sciat cui debitor fiat deinceps: z vt dya-
boli potestas in eo minuat. Unde Ra-
banus. Ante baptismū cathetizādi de-
beret in homine puenire officium: vt si
dei cathecumin⁹ accipiat rudimentuz:
z sciat cui debitor fuit deiceps. Itē Au-
gu. Paruuli exufflātur z exorcizant vt
ab eis pellatur potestas dyaboli: ne iaz
cōtendat eos subuertere: ne baptismuz
cōsequatur. Non ergo ab infantib⁹ crea-
tura dei exufflatur vel exorcizatur. sed

Sexte

dyabolus vt recedat ab homine.

Supr⁹ determinat mag⁹ de baptismo q-
tum ad ipm sacm fm se: z qm ad suscipien-
tes: z qm ad ministrōs. z hic determinat de
ipso qm ad baptizādi vsum fm ritū solēnem
ecclesie. Et diuidit in partes. 4. 1. Prio d-
terminat de eis que requirūt ex parte mistri.
2. de eis que requirūt ex parte suscipiētis.
ibi. Hoc etiā sciendū est. 3. de illis q requi-
rūt ex parte sacramēti. ibi. Queri ē. 4. de
eis que requirūt ex parte sacraliū. ibi. Porro
cūctis. Et ista vltima in duas. 1. Prio de-
terminat de iterrogatione z rñsione patrino-
rum. 2. de cathecismo z exorcismo baptizā-
dorum. ibi. Illa autē iterrogatio. Arti. 1.

Circa hanc dis. querendū
est pncipalit
de. 6. 1. Prio de his que req-
runtur ex parte baptizantis.
2. de his q requirūt ex par-
te baptizādi. 3. de coactio-
ne nō baptizatoz ad bap-
tismū. 4. de ritu baptismi. 5. Quinto de ri-
tu cathecismi. 6. de ritu exorcismi. Circa
pmū querunt tria. 1. Prio vtrū in baptizā-
te requiratur fides ad hoc vt possit verū bap-
tismū cōferre. 2. Secūdo vtrū itentio. 3. Tercio
vtrū itentio pure in habitu sufficiat. 26. 1.

Primo ostēdo q in baptizāte requiritur
fides ad hoc vt verū possit cōfer-
re baptismū. Aug. sup. Jo. omel. 8. z habet. 1.
q. 1. Berabe. Accedit dñi ad efm z fit sacf.
z paucis iterpositis sequitur: nō qz dicit: sed qz
credit. ergo requir fides in baptizāte. Itē
magis depēdet eē rei z ei⁹ vtus a eā efficiēte
q a subo: sed ad hoc vt recipiat bap-
tismū requir fides in baptizādo. ergo multo fortius
in baptizāte. Itē in baptizādo pncipalior
est baptizās q paruulū offerēs. sed in offerē-
te requir fides: quia pro paruulo nūdet. Cre-
do. ergo multo fortius in baptizāte.

Cōtra de cōsecr. di. 4. Roman⁹. j. A quo-
dā. dicit Nicola⁹ papa de baptizatis a quodā
iudeo: q si in noīe sancte trinitatis baptizati
sunt: rebaptizari nō debēt.

Rñdo q fides nō requir in baptizāte ad
hoc vt verus cōferat baptismū: nec ad hoc vt
ille qui baptizat recipiat baptismi effectū: etiā
illuz q est res z nō sacm. h⁹ est iustificatiōe:
q sicut dicit di. sdicta. Baptismus. z supiū ē
ab Aug⁹ tractatu. 5. sup. Jo. fere eque distan-
ter inter pncipiū z mediū. Baptism⁹ talis
est qualis est ille in cuius potestate datur: nō
qualis est ille p cui⁹ ministeriū datur. Et quā

baptismus a quocumque ministratur in potestate christi datur. ideo baptismus ab infideli administratus verus baptismus est. seruatis alijs que ad baptismum requiruntur. et nisi sit impedimentum in illo quod baptizatus plene habet in eo sui effectum.

Ad primum in oppositum dicitur quod hoc verbum creditur. ubi non refertur ad baptizantem: sed ad ecclesiam militantem. alii dixerunt: non quod dixit: sed quod credidit.

Ad secundum dicitur quod maior non est via de efficiente ministeriali: sed de efficiente principalis. ille autem qui sacramentum administrat non est principalis causa effectus baptismi: sed tantum ministerialis. Si tamen infidelis recipiens baptismum intendit recipere quod ecclesia intendit ministrare: credens tamen in particulari quod nihil sit: recipit characterem baptismalem: sed non gratiam gratum facientem. Ad tertium dicitur quod non requiritur fides personalis in offerentibus parvulis ad baptismum: sed sufficit fides ecclesie. Alii offerentes parvulis ad baptismum non ridet per personam suam qui dicit. credo. sed in persona pueri ut sit sensus. credo. i. sacris baptismi potestatem sumo recipere.

Secundo queritur utrum in baptizante requiratur intentio. Et videtur quod non. quia ebriosus potest baptizare. Alii de consecratione dicitur. Baptismus. et fides. Non timeo ebriosos: sed ebriosus non potest habere intentionem faciendi quod facit ecclesia. quia tunc non habet usum liberi arbitrii. non ergo requiritur intentio in baptizante. Item non minus necessaria est fides quam intentio. quia quod nihil credit facere nihil intendit facere: sed per hitum est in quodone procedit in baptizante non requiritur fides de necessitate. Item nec intentio. Item in agente israelitis ad sui directionem non requiritur alia intentio quam intentio principalis agens. Sed ille qui administrat baptismum est infirmus agens: et christus principalis. ergo non requiritur alia intentio quam intentio christi.

Contra magister in prima dicitur. c. 4. in hoc et in alijs sacramentis: sic forma est seruanda. ita intentio celebrandi illud est habenda. Item secundum philosophum. 2. physicorum. Effectus qui eueniunt per intentionem sunt a casu: sed effectus baptismi non sunt a casu: quia eueniunt ut in philosopho. c. a. n. qui eueniunt a casu: eueniunt raro: sed philosophus. vbi patet quod ad effectum baptismi requiritur intentio baptizantis.

Respondetur quod ad hoc videtur per se perferat baptismus: necessaria est baptizantis intentio. quia n. aliquid plura concurrunt ad unum effectum. 3. quod aliquo modo vniatur. Ad consecrationem autem illi qui baptizatus requiritur ablutio exterior: et verba que realiter vniata non sunt. requiritur etiam baptizans. et ideo necessaria est intentio baptizantis per quam ablutio et verba intentionalis coniungatur inter se: cum illo qui baptizatur per oia ista cum fine qui est purgatio illi qui baptizatur.

Ad primum in oppositum dicitur quod non est idem dicere ebriosus et actu ebrius. Ebriosus. n. est aliter ad ebrietatem. et si actu non sit ebrius. et ideo quoniam ebrius

ebrietate totaliter usum rationis tollente non possit habere intentionem faciendi quod facit ecclesia: tamen ebriosus per illo tempore quod non est actu ebrius. vel si est ebrius et non est ebrietas tollens rationis usum: totaliter potest habere intentionem hanc. Ad 2. cum dicitur quod nihil credit facere nihil intendit facere et c. videtur quod aliquid potest credi et intendi in eis: quibus non intendat nec credat in particulari: sicut secundum philosophum. 2. priorum. Aliquis potest credere quod ovis mula sit sterilis: et tamen potest existimare quod hec mula habeat in utero. a. sicut dico aliquid modo quod quoniam infidelis in baptizando nihil credat baptismum esse: nec intendat ut valeat in particulari. imo prout tamen in hoc quod credit facere: et intendit quod facit ecclesia credit et intendit aliquid facere in vltimo. et hec intentio sufficit. Alii tamen dicunt dicentes quod quantum ad intentionem baptismi sufficit quod intendat facere circa illum qui baptizatur illud quod facit ecclesia. Ad 3. dicitur quod maior non est via nisi de istis quod non potest habere propriam intentionem. de istis autem quod habet potestatem eaz: quoadmodum seruatur est quod secundum iniam philosophum in libro politicorum est organum vltimum istius aiatu: non est verum. ita le autem istum administrat baptismum.

Tertio queritur utrum sufficiat in baptizante intentio pure in habitu. Et videtur quod sic.

magis sufficit intentio bona in habitu: quam intentio mala in actu. Sed aliquid mala intentio in actu sufficit. quia ut dicitur de consecratione dicitur. c. 4. Non illud. et sumptum est ab augustinus in epistola ad Bonifacium episcopum circa medium. et recitat magister in ista habet de istis. ca. penult. Hec te illud moueat quod quidam non ea fide ad baptismum percipiendi parvulos ferat: ut gratia spirituali ad vitas regenerentur eterna. Sed quia eos putat hoc remedio temporaliter retinere vel recipere sanitatem. non. propterea illi non regenerantur: quia non ab istis hac intentione offeruntur. ergo multo fortius bona intentio baptizantis pure in habitu sufficit ad baptismum.

Item veritas motiua non exequitur motum in hoc nisi ad ipsius voluntatis: sed hoc itineras non semper est in actu volendi itinerare: quia velle sequi intelligere. et planum est quod non semper actu cogitat de via sua quam intentio in habitu sufficit ad productionem effectus.

Contra. auctor. 6. principiorum dicit. Passio est effectus illatioque actionis. ergo ad effectum ad quem candum requiritur intentio: necessaria est intentio que est actio. Sed intentio pure in habitu non est actio. quam non sufficit ad hoc ut cause effectus purgationis in illo qui baptizatur. Item sic se habet ad hituatum: sicut quantitas ad quantificationem. Sed quantificatio per suam quantitatem nunquam producit effectum nisi mediante actione sue quantitas. sicut nec habitus intentionis baptismi in habitu potest producere aliquem effectum nisi mediante actu habitualis intentionis.

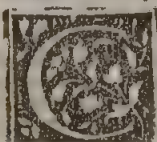
B Rñdeo. q. loquēdo de itentōe pure in ha-
bitu et in pticulari. et in vlt. et in pncipio et i me-
dio et in fine nō sufficit itentio pure in habitu:
q. ex tali itentioe nō pcederet aliq. actus: et
ex psequēti nec effectus: sed loquēdo de itentio
ne pure in hitu respēti effectus in pticulari. exi-
stēte tñ in actu respēti effectus i vlt. dico q. suf-
ficit ad pferendū vtz baptisimū et efficacā ei?
illi q. baptizaf. Et si nō fuerit in actu nisi in p-
ncipio: q. in vltute actualis itentiois que fuit in
pncipio cū alijs q. ad hoc requirūt. valz illd qd
postea seqtur. alr icertissimū eēt q. vere essent
baptizati: et magnū imineret periculū bapti-
zātibz in baptizādo. tñ si baptizās nō est vili-
gēs in applicādo itentionem suā fm q. decet

E ad ipsum actū a peccato nō excusatur.

C Ad pmiū in oppositū vō. q. baptizās iten-
dendo facere qd facit ecclesia nō hz itentioes
malā: sed in hoc q. nō itendit purgationem a
pctō. s. tñ sanitatē corporālē vel aliqd aliud
tēporale hz itentionē malā: sed itentio sua q.
ad hoc: nec ad bap^m. pfcit: nec officit. Si autē
tñmō nocet. adultō aut nō itendēti p baptis-
mū cōseq. nisi tēporālē rē: et si conserat sacm
q. tū ad impressionē characteris: supposito q.
itendat ecclesie recipere sacm: nō tñ ei pferē re-
missio pctōnz duratē tali itentioe. **C** Ad 2^m
vō. q. volūtas p actū suū facit aliquā ipressio-
nē in vltute motiua q. durat ad tps et actu vo-
lūtatis nō manet: quia expirāte virtus moti-
ua nō exequeret motū ampli⁹: nisi renouaret
ipervū voluntatiā. Frequēter tñ manet homo
in actuali volūtate itinerādi: qd ipse nō aduer-
tit. Tñ qñ ex forti itentioe ita se conuertit ad
aliud q. nō actu cogitat de suo itinere: nec in
vlt. nec in particulari: cessante ipressione q. scā
fuerat in virtute motiua p pcedētē volūtatis
actū: statim cessat motus.

S Argumēta ad partē aliā nō plus pcludūt
culi q. requir itentio in actu in vlt. vel in parti-
culari: saltē in pncipio actus: et hoc est vtz.

Articulus. n.

Consequenter qñt de 2°
pncipali.

C Et circa h^o qñt tria. 1° vtz parvuli in vtero matris
possunt baptizari. 2° vtrū in
adultis requiratur vsus rōnis.
3° vtz in adultis habentibz vsus rōnis qñ
baptizatur requiratur itentio ad hoc vt reci-
piant sacm baptismi.

Primo oñdo q. parvuli in matris vtero
pnt baptizari fm aplm ad Ro.
5°. potēt⁹ est donū dei q. Ade delictū. Sed p

delictū Ade puer in vtero pctō iscit. g. multo
forti⁹ in vtero per donū dei quod dat in bap^o.
a pctō mūdāf. **C** Itē q. dñi pner est in vtero
est aliqd ptinēs ad matrē: sicut fructus ad ar-
borē: quādiu est in arbore. ergo videt q. cum
baptizaf mater pregnās simul puer baptizaf.
C Item instituta de igeniis: cū ancilla pgnās
manumittit: puer etiā cūz matre manumittit
ergo a simili cū mulier pregnās p baptismū a
seruitute peccati liberat: fetus illius liberatio
nis particeps efficitur.

C Cōtra. Aplūs. i. Loz. 15. Nō pus qd spūale
est q. qd aiale. Sed quousq. puer nascat de
vtero nō hz distincte esse suū aiale. g. nec ante
pōt per baptismū recipere esse spūale. **C** Itē
3°. li. 1°. pmo de sumo bono. c. 24. Pueri cum
matre baptizari nō possunt: quia q. adhuc na-
tus fm Ade nō est. renasci fm xpm nō pōt.

C Rñdeo q. pūs parvuli in materno vte-
ro diuina vltute pnt scificari fm quē moduz
fuit sanctificata beata vgo Jeremias. et 3°.
baptista: pnt et baptizari baptismō sanguis:
cū pro fide iterficunt in matris vteris: etiā
si nō feratur itentio iterficiētis nisi ad interfe-
ctionē matris: tñ baptismō aque non possunt
in matris vteris baptizari: quia nōdū noti
sunt militanti ecclesie: cū mēbra bona vlt ma-
la sacramentū administrāt. nec possunt circa
eos ministeriū exercere. oportet. n. q. caro il-
lus q. baptizaf fm totū vel partē imediate ab-
luatur. Tñ si puer totalit⁹ inolutus in vno co-
rio in aq. inmerget. fm formā verborū debitā
nō. ppter hoc baptizaret. dicere autē q. iō bap-
tizari nō possunt: q. adhuc nō habēt eē distin-
ctum a causa sue infectionis: vt aliq. dicāt: supe-
rius reprobātū est. di. 4°. in illa qōne. vtrum
baptism⁹ sanguis suppleat vicē baptismi aq.
in parvulis. in solutione argumēti pmi. Et ad
huc reprobari pōt per duas alias rōnes. Una
est: quia ex illo dicto seqtur q. per nullā viam
posset aliq. i vtero regenerari. Aliā ē: q. par-
vulus existēs in vtero matris iā hz distinctū
esse a mfe fm animā in q. est pctū originale.
C Ad p^m in opp^m vō. q. potēt⁹ est donū xpi
q. tū ad sufficiētā q. delictū Ade. nō tñ quan-
tum ad efficacā. non enī gratia transit in oēs
sicut culpa: sed hoc est. ppter idispositionē su-
scipientiū. parvuli autē in mfnis vteris vt iam
oñsum est nō sunt dispositi ad suscipiēdū do-
nū gratie per baptismū aque ministeriū. **C** Ad
2^m dicendū q. quādiu puer fm corpus existēs
in materno vtero sit matri cōiunctus. tñ oīno
distinctus est ab ea fm animā rationalē q. sub-
iectum est peccati et sanctificatiōis. et iō muta

Fitiones facte circa matrem q̄tum ad corp^{re}re-
dundare possunt ad corp^{re} pueri. vnde ⁊ sibi
in materno vtero per nutritionē matris mini-
stratur necessaria corporali vite. Quia ēt ma-
numissio respicit corpus: ideo manumittit eū
mater: quāvis si libera cōceperit: deinde an-
cilla facta pariat puer nascit liber: qz nō debz
calamitas matris et nocere: qui in vtero ē. S3
qz sanctificatio respicit aīam: ideo nō opz qz
sanctificetur cū matre. **E**t sic pz solo ad 3^m
Argumēta ad partē aliā nō pcedūt d spi-
ritualitate ⁊ regeneratiōe que fit duobus mo-
dis p̄mis. Sed ap̄s loq̄ de sp̄ialitate q̄ erit
per gloriosam resurrectiōem. Et Jh̄. de rege-
neratione per baptismū aque. **Nō. ii.**

Secundo querit vtrū in adultis req̄rat
vsum rōnis ad suscipiendū bap-
tismū. Et videt qz sic. qz m̄monū fit sine con-
sensu qui esse nō potest sine rōnis vsu. Sed p
susceptionē bap̄m aīa desop̄at deo. ergo ad
hoc req̄rit rōnis vsus. **E**t magis potest i-
pediri virt^{us} bap̄m ex parte suscipiētis q̄ mi-
nistri: qz malitia ministri nō ipedit effcū bap-
tismi vt oīus est. Sed req̄ritur rōnis vsus in
baptizate. ergo multo fortius in suscipiēte.

Cōtra. extra de bap^o ⁊ ei^{us} effectu. maiores
adulti dormiētes: amētes p̄nt baptizari.

Rūdeo qz sicut ad susceptionē forme ele-
mētariis in mā non est necessaria coopatio ex
parte m̄e. sed q̄tū est ex parte sua sufficit qz
nō sit in ea aliqd phibēs illius forme suscep-
tionē: sicut ad suscipiendū sacm bap̄m ⁊ rez
eius nō est necessaria p se aliqua actio ex par-
te suscipiētis: sed sufficit qz in eo non sit aliqd
phibēs predictoz susceptionē: phibēs autē
nō est nisi peccatum mortale actuale: de quo
hō nō est cōtritus nec attritus. ⁊ ideo si aliqui
adulti sūt carētes vtrū rōnis aliq̄ mortaliter
peccauerint si baptizatur recipiūt sacm ⁊ rez
sacramēti. Si autē ante q̄ sūt furiosi: v̄ obdor-
miāt mortālī peccauerūt cōmittēdo v̄ omittē-
do: ⁊ nō fuerunt de illo pctō nec cōtriti nec

Cattriti si baptizant nō suscipiūt rē sacre: q̄nis
sacm suscipiēt i illo tpe quo furiam itraue-
runt: vel obdormierūt: itentionē suscipiēdi sa-
cramētū actu vel habitu habebāt. tū q̄tūcū
qz cōstaret qz talē itentionē habuisset: non dz
aliq̄s baptizare dormiētē: vel furiosum hūte
lucida itervalla dū actu est in furia: sed expe-
ctādū est furiosi lucidū itervallū ⁊ dormiētis
vigilia: ⁊ q̄ s̄m facit peccat: nisi fm suū in-
dicū. phibēt imminet periculi: si tales disse-
rat baptizare. q̄tū autē ad furiosum nō hūtem
lucida itervalla nulla est dilatio faciēda.

Ad p̄mū dicendum qz nō est simile d ma-
trimonio qd p̄bit iter aīam ⁊ deū p susceptio-
nē baptismi. ⁊ de m̄monio qd p̄bit iter virū
⁊ mulierē: qz in 2° necessari^{us} est cōsensus p se:
in p̄mo autē nō est nisi in adultis hūtib^{us} vsum
rōnis. in illis. n. req̄ritur cōsensus actu vel ha-
bitu. **A**d 2^m dōm qz maior est v̄a habendo
aspectū ad pctū baptismi ⁊ suscipiētis bap-
tismi: sed hūdo aspectū ad itentionē. nō ē ve-
rum: qz itentio baptismi per se req̄rit ad cōn-
tiā sacri. eo mō quo sup̄ oīsum est. nō sic autē
itentio suscipiētis nisi in adultis hūtib^{us} vsum
rōnis. in illis. n. req̄rit actu vel habitu in sp̄-
li vel in generali.

Ad ar^m ad partē aliā dō. qz sicut ibidē dī.
dormiētes amētes si pus q̄ amētiā icurrēt
aut dormiēt in p̄dictōe p̄stiterāt: qz in eis in-
telligit p̄dictōis. ppositus p̄durare si fuerint
sic immerisi: caracterem non suscipiunt sacra-
menti. **Questio. iiii.**

Tertio querit vtrū in adultis habētibus
vsum rōnis qū baptizatur req̄rat
itentio ad hoc vt recipiant sacz baptismi. Et
v̄ qz nō. de cōsecr. di. 4. Solet etiā. in glo. dī.
qz si baptizās itēdit baptizare qualēcūqz iten-
tionē baptizatus hēat recipit sacm. **E**t Item
ad suscipiendū sacm bap̄m nō req̄rit in su-
scipiēte aliq̄ dispō positua: sed sufficit qz non
sit in eo dispō repugnās susceptioni sacri. ali-
as enī parvuli nō recipient bap̄m sacm. Sed
in adulto qz nō itendit recipe bap̄m sacramē-
tum: nec tū itendit nō recipe: non est dispō re-
pugnās susceptioni sacri. q̄ si talis abluat ab in-
tendēte cōferre bap̄m sacm recipit sacm.

Cōtra. magis depēdet baptismi sacz a su-
scipiēte q̄ a ministrāte: qz effect^{us} bap̄m ipedit
ppter maliciā suscipiētis: ⁊ nō ppter malitiā
ministrātis. vt dēclaratū est dī. pcedēti. in illa qō
ne. vtz baptism^{us} possit tradi ab homie malo.
Sed vt visum est in 2° qōne pcedentis articu-
li requiritur intentio in baptizante. ergo req̄-
ritur in suscipiēte baptismum.

Rūdeo qz q̄nis in adultis hūtib^{us} vsuz rō-
nis: dū exteri^{us} abluūt sub forma verbor^{um} de
bita ab itēdente ministrare bap̄m sacm: possz
deno: cū sit omnipotens: ip̄mre caracterem
baptismalē ex sp̄ali disp̄satiōe: nulla existen-
te in eis itentionē neqz actu neqz habitu ad su-
scipiendū sacm: tū de lege cōi ad hoc vt cara-
cterē baptismalē recipiāt: req̄rit in eis itentio
actu v̄ habitu ad suscipiendū sacz. per suscep-
tionē. n. caracteris baptismalis itrat hō ecclē-
siā militante: seu ascribit exercitui ecclēie mili-
tatis. ad hoc autē vt hō itret ecclēsiā militatēz

Distinctionis

B et ascribat exercitui ei⁹ requirit ei⁹ consensus actu
vol⁹ p⁹bitu si ē in statu in q⁹ cōsentire possit. p⁹babi
le enī est p⁹ ad hoc plus requirat ab illo q⁹ cōsen
tire pōt q⁹ ab illo q⁹ cōsentire nō pōt: sicut vi
dem⁹ q⁹ in cathecismo p⁹ paruulo rīdēt patri
ni. et tū sic dicit mag⁹ hui⁹ di. c. ultimo. si adul
tus est d⁹ rīdere p⁹ seipso. et de p⁹se. di. 4. Cum
p⁹ paruulis: et sumptū est ab Aug. 4. li. de bap
tismo. et p⁹ donatistas vsus sinez. si p⁹ eo q⁹ rī
dere pōt ali⁹ rīdeat: nō itidē valet. Ex q⁹ regu
la illud euāgelij dñi est: q⁹ oēs cū legūt natu
ralr monet. etatē h⁹ p⁹ se loquat. Et statim post.
Etenim ex aq⁹ et spūs sancto renascit nisi volens.
q⁹ nō de paruulis: sed sciolis et adultis et sic
volūtatis arbitris itelligendū est. Ad hoc aut
nō est necessaria semp determinata itentio in
actu: q⁹ q⁹q⁹ sufficit itentio in habitu. Si enī
aliq⁹ verū cathecumīnū nō actu cogitātem
de susceptiōe sacri baptismi. sed de re alia nu
dum ablueret sub forma verborū debita iten
dēs sic ministrare baptismi sacm. ille cathe
cuminus recipet caracterē baptismalē: q⁹uis
enī itentio in habitu tū nō sufficiat ad cāndū
effectū: pōt tū esse sufficiēs dispō ad suscipiē
dum. maior. n. actualitas requirit in agēte q⁹
in patiēte: cū res agat p⁹ suā actualitatez: et pa
tiat⁹ per suā passibilitatē: q⁹q⁹ tamē itentio in
actu determinate requirit per acciōis. s. v⁹ ad re
monendū. phibēs: vel q⁹ nō cōsentire in actu
et nō cōsentire in habitu se cōtātur. si enī in
accedēte ad baptismū est actu vel habitu iten
tio nō recipiēdi sacm baptismi: cuiusmodi in
tentio phibet sacri susceptionē: necessariū ē il
lā itentionē expelli p⁹ suā intentionē in actu
ad hoc vt ille recipiat sacm baptismi. Si etiā
accedēs ad bap^m admoneat diligēter vt actu
psentiat: requirit q⁹ psentiat in actu ad h⁹ vt tūc
recipiat v⁹ sacm: q⁹ si tūc nō psentiret in actu:
tūc etiā nō psentiret in bitu. hic. n. accipimus
cōsentire in habitu in aliquā rē q⁹ hō sic dis
positus est: q⁹ si actualr et dīberate recogitat
de illa re q⁹ actu cōsentit in illam.

C Ad p^m in opp^m dōm q⁹ illa glo. teneri non
d⁹. **C** Ad 2^m dōm q⁹ maior falsa est de adult⁹
hūit⁹ vsuz rōnis dñi baptizātur. sicut p⁹ ex di
ctis in corpe qōnis. **Articulus. iij.**

Consequenter querit de
3° p⁹ncipa
li. **C** Et circa hoc queruntur
tria. **P⁹** vtrū infideles adulti
nō baptizati sint cogēdi ad
suscipiēdū baptismū. **S⁹** Se
cūdo vtrū illi q⁹ coacti susci
piunt baptismū recipiāt caracterē baptismi.

VI.

P⁹ vtrū paruuli iudeorū et paganorū sint in
uitis parētib⁹ baptizādi. **Q⁹** 2°.

P⁹rimo ostēdo q⁹ infideles adulti nō bap
tizati sunt cogēdi ad suscipiendū
bap^m. **Luce. 14. of.** **E**ri in vias et sepes: et p⁹pel
le intrare: vt impleat domus mea. **C** Itē au
gu. in eplā ad Thimētū lōge aū me^m. **A**thea
pmitus sentētia nō erat nisi neminē eē cogen
dū. et paz post. Sed hec opio mea nec p⁹dicen
tū verbis. sed dēmōstrantiū supabat exēplis.
et aliquātulū ista. **T**error legū in tñ p⁹suit vt
plures dicāt grās deo: qui vincula nostra di
rupit. et nos ad pacis vinculū trāstulit.

C Cōtra. decretorū di. 45. **Q**ui sincera. **Q**ui
sincera itentione extraneos a xpiana religiōe
ad fidē capiūt rectā ad ducere blādimētis de
bēt: nō asperitatib⁹ studere.

C Rīdeō. hoies nō sunt cogēdi ad aliquid
agendū exteriū. vel dōm vel patiēdū: q⁹ non
p⁹dest coactis nec ecclie in v⁹te alicui boni
act⁹ ad quē cogi nō pōt nisi p⁹ p⁹dictā coactio
nē redderētur p⁹iores siue p⁹ptiores ad il
lū bonū actū. al. n. supradicta coatio penit⁹ in
utilis esset: sed hoies cōfiteri ore exteri⁹ se vel
le bap^m sacri suscipere. et ipsam ablutioez ex
teriorē suscipe nō pōt eis nec ecclie nisi in
v⁹te iterioris act⁹ volūtatis: ad quē cogi nō
pōt. q⁹ alr nō pōt suscipiētib⁹ planū est. q⁹ et
alr nō pōt ecclie. p⁹: q⁹ plus pōt nocere ecclie
sic infideles occultū q⁹ manifestū: q⁹ sub simula
tiōe xpianitatis veros xpianos faciliū sedu
cūt et pueriūt. p⁹ coactionē et ad p⁹dictos act⁹
exteriores nō reddūt p⁹iores ad bonū actū
volūtāt iteriorē et exteriorib⁹ actib⁹ p⁹cordan
tē: q⁹ sic hō. nālī refugit coactionē: ita nālī re
fugit vel min⁹ diligit rē ad quā videt se. cogi.
An decre. di. 45. c. supra allega. **P**ostq⁹ dñi
ē. q⁹ nō debēt adduci ad fidē asp⁹tatib⁹. subui
git: ne mētē eoz. p⁹cul pellat aduersitas. q⁹ infi
deles adulti nō baptizati nō sūt cogēdi ad sus
cipiēdū bap^m. Et h⁹ exp⁹se h⁹ decretorū supra
dicta di. **D**e iudeis. vbi d⁹. **D**e iudeis scipit
scā synodus nemini deiceps ad credēdū vim
īferre: sūt tñ p⁹pellēdi a fidelib⁹: si facultas as
sit vt fidē nō ipediāt blasphemīis v⁹ mal⁹ sua
siōib⁹ vel aptis p⁹secutiōib⁹. Et p⁹ h⁹ infideles
xpi p⁹ infideles frequentē iusta bella mouēt. non
qdē vt eos ad credendum cogant.

C Ad p^m in opp^m dō. q⁹ illa auctas itelligit
nō de p⁹ulsioe de q⁹ hic loq⁹mur: s⁹ de efficacī
admonitiōe: et rōnabili iudiciōe. **V**l pōt di
ci q⁹ illa cōpulsio accipit p⁹ illa p⁹ulsioe q⁹ d⁹
p⁹ aduersitates aliquos p⁹etores cōuertit. **A**n
glo. **Q**ui mūdī h⁹ aduersitatib⁹ fracti ad dei

amores redeunt: et a pñtis vite desiderijs corri-
gunt: qđ nisi cōpuli iurāt. ¶ Ad 2^m dñm. qđ in
illa aucte Aug. loqđ de hereticis qđ bap^m susce-
perūt: et de talib⁹ infidelib⁹ afr dñm ē: qđ isti cō-
pellēdi sūt fuare fide: quā in bap^m suscepērūt:
vt dclaret iser⁹ cū qñt d hereticis. 26. 11.

Secundo qñt vtz illi qđ coacti suscipiūt
bap^m recipiāt caracterē bap-
tismi. Et vt qđ sic. decretor⁹ di. 45. de iudeis dī
qđ qđ iā pridē ad xpianitatē coacti sūt: sic scñ ē
ipib⁹ religiosissimū pncipis Sisebuti: qđ iam
cōstat eos sacris dñis associatos: et gñam bap-
tismi suscepisse: et ephrimate vnetos. ēē et corpo-
ris dñi extitisse participes. o3 etiā vt fide quā
vi vlt⁹ necessitate suscepērūt tenere cogant: ne nō
mē dñi blasphemēt. et fides quā suscepērūt vi-
lis ac cōtēptibil⁹ habeat. ¶ Itē idē hī ab In-
nocētiō 3°. c. 7. de bap^m et ei⁹ effectu. maiores.
¶ Itē qñt. vbi pñctū decretū allegatur.

¶ Cōtra. ex. e. c. 7. §. vbi pñs dī qđ ille qđ nūq̃
psentit: s; penit⁹ pñctū nec rē nec caracterem
suscipit sacramenti.

¶ Rñ. qđ duplex ē coactio: quedā absoluta.
quedā cōditiōalis. Qui pmo nō coacti exte-
riorē ablutionē suscipiūt: qñtūq; abluens
eos baptizare itē dat: et seruet debitā formam
vbor⁹ nec rē: nec caracterē bapmi suscipiūt: et
sic intelligit auctas decretalis allegata ad ptē
scđam. Qui autē 2° mō coacti baptizāt: si itē
dāt qđ circa eos fiat tā exteri⁹ qđ interi⁹ illd qđ
circa illos qđ simplr et volūtariē bap^m suscipi-
unt facē misteriali ecclia: verē recipiūt bapmi
caracterē. Alii ex. in decretali. 2. §. palleas.
dī: qđ itā qđ terrorib⁹ atq; supplicijs violenti tra-
hiūt: et ne detrimētū icurrat bapmi suscipit sa-
cramē: talis sicut et is qđ fide accedit ad bap^m ca-
racterē suscipit xpianitatis ipressum. et ipē tā-
qđ cōditiōalr volēs lz absolute nō velit: cogē-
dus ē ad obfuitatē fidei xpiane. qđ vt dī in ap-
paratu ibidem: volūtas sic coacta ē volūtas.
et sic intelligit auctes allegata ad pñā ptē. Si
tñ ille qđ sic cogit nō psentiat iteri⁹ qđ aliqd fi-
at in eo nisi sola lotio exterior: nō itē dēs nec
in gnālī nec in spālī nec in actu nec in bitu: s;
actu renuēs vt interi⁹ fiat in eo illud qđ qđ sit
qđ in illis sit qđ simplr et volūtariē et in fide ec-
clesie bap^m recipiūt: nō credo qđ recipiat cara-
cterē baptismalē. Quia tñ ecclia talē pñme-
ret cōsensisse iterius. ppter cōsensum exte-
riorem talis cogi debet ad fidei xpiane obserua-
tionem.

Questio. III.

Tertio qñt vtz paruuli iudeorū et paga-
norū sint iuitis parētib⁹ baptizādi.
Et vt qđ sic. Magis subueniēdū ē hoi⁹ pñcū

lumi mortis spūalis qđ pñcū mortis cor-
poralis. Sed si aliqđ nō subueniret hoi⁹ si pos-
set pñcū mortis corporalis peccaret. cū qđ
paruuli iudeorū et paganorū sint in piculo mor-
tis spūalis nisi iuitis parētib⁹ baptizent: vt qđ
sint iuitis parētib⁹ baptizādi vt sic eis subue-
niat pñcū mortis spūalis. ¶ Itē paruuli
ē magis sub dñio dei qđ parētū carnaliū. qđ iū-
stū ē vt subtrahat a parentib⁹ carnalib⁹ vt su-
periori dñio per baptismū cōsecratur.

¶ Cōtra. nemini faciēda ē iniuria: sed iude-
is et paganis fieret iniuria si paruuli eorū bap-
tizarent iphis iuitis: qđ qđiu carēt vsq; libe. ar-
sūt qñ parētū possessio. et d iure sub eorū cura.
qđ nō sunt iuitis parētib⁹ baptizandi.

¶ Rñdeo. qđ nō ē pñctudo in ecclia nec esse
dī vt paruuli iudeorū et paganorū iuitis parētib⁹
baptizēt: qđ aut baptizati restituerētur paren-
tib⁹ ad nutriciōnē: aut nō. si sic: penes eos idu-
cerēt et assuefacerent ad suos errores: et ad fi-
dei xpiane pñctū: ita vt postqđ eēt adulti cō-
tēnerēt fidei xpiane sacmē: qđ ignorātes et iui-
tis parētib⁹ suscepissent: qđ eēt ad sacri fidei
dehonoratiōnē. Si at nō restituerēt parētib⁹
eēt piculū qđ parētes clam eos iterficerēt: ne
fierēt xpiani. Et ppterea fieret eis iniuria: qđ
ius hñt i corpib⁹ eorū: qđiu vsu li. ar. carent.
postqđ at vsū hñt li. ar. icipiūt eē sui: et tūc pñt
si cōsentiant iuitis parētib⁹ baptizari.

¶ Ad pñm i opp^m dñ. qđ nō ē alicui subueniēdū
pñcū mortis corporalis pñcū ius. vt at vñm ē: si
paruuli iudeorū et paganorū baptizārēt iuitis pen-
tib⁹: et eis nō restituerēt: h⁹ eēt d ius. et si bap-
tizati eis restituerēt h⁹ eēt ad fidei dehonoratiō-
nē: vt dñi ē. ¶ Ad 2^m poss⁹ dici fm aliqđ qđ et
si eēt pñctudo in ecclia vt dō pñcrati nutrire-
tur d factatib⁹ ecclie: nec restituerēt pñtib⁹:
tē bonū eēt eos iuitis pñtib⁹ baptizārē: et p bap^m
eos supiori dñio pñcrat: s; pñctudo ecclie nō
ē talis. ¶ Alr pñt dici ad arg^m: qđ qñs paruuli
magis sint sub dñio dei qđ penitū carnaliū. vlt
tñ de⁹ qđ penitib⁹ maneat ius saluū: qđ hñt in
corpib⁹ paruulorū suorū: qđ iure eis manēte saluo
baptizare eos iphis iuitis magis eēt vt in pñb⁹
ad dehonoratiōnē sacri fidei qđ honorē: vt p3
ex dictis in corpe qñm.

Articulus. III.

Consequenter qñt de 4°
pñcipali.

¶ Et circa h⁹ qñt tria. 1° pñ-
vtz bap^m sit iterabil⁹. 2° vtz il-
le qđ bis baptizāt sit irregula-
ris. 3° vtz pñctudo d expe-
ctādo pñferre bap^m vsq; ad sab-
batū pasce vsq; pñtēcoestes fuerit rōabil⁹. 26. 1.

Distinctio

VI.

A **Primo** ostendo qd baptismus est iterabilis. scilicet n. eucharistie: qd est nobilissimum: est iterabile. Item principalior effectus baptismi est gra qd character. ergo multo magis baptismus dicitur iterari. propter gra amissibilitatem qd non iterari propter characteris idebilitatem.

C Contra. Augustinus. 2. lib. de sacra. pte. 6. c. 13. Talis de rationabili diffinitione a sanctis patribus institutus est: ut qui semel baptizatus fuerit non recipiat iterum baptismum. Item. Ene. scilicet baptismum iteret. l. pma. Eorum eodem namque errore qui apostolorum precepta calcantes christiani nomine facta sortitos alio rursus baptismate non purificati: sed icebant lauacri nomine polluentes.

B **Secundo** ostendo qd baptismus non est iterabilis. ordinant enim deus: ut in eodem homine nullum effectum habeat nisi semel: qd rationabile fuit et congruum. pp. 4. **Primo** quod morbus qui est principaliter. scilicet originale peccatum non potest esse in eodem homine nisi semel. **Primo** quod ipse efficitur idebilitate. scilicet characterem: quo anima semper est disposita ad gra receptionem: nisi causa uenerit in seipsa aliquid impossibile gra: qd est peccatum mortale. **Primo** quod remittit omnem culpam et omnem penam. et ideo si pluries posset habere suum effectum in homine: esset peccatoribus iocundum delinquere. **Quarto** quia significat christi mortem qui non est mortuus nisi semel.

C **Ad primum** in oppositum dicitur. qd sacramentum eucharistie circa eandem materiam in numero non est iterabile. Eadem enim hostia non est consecrabilis nisi semel. Et ideo quis sacramentum eucharistie ab eodem homine pluries possit suscipere: non tamen ex hoc sequitur qd circa eandem materiam iterabilis sit essentia sacri: quia consistit in hostie consecratione: non susceptione. essentia autem baptismi consistit in ablutione sub debita verborum forma et intentione. **Ad secundum** dicitur. qd quis gra sit principalior: qd character finis se et absolute: tamen non est ita propius effectus baptismi. per aliam. n. sacramenta gratia habet: sed per solum sacramentum baptismi habetur baptismalis character. No. 11.

A **Secundo** quod si quis baptizatus se baptizatum ignorat postea faciens se si ne conditio baptismi sit irregularis. Et videtur quod non. per eodem facto illicito magis debet puniri agens quam patiens. Sed non inuenitur in iure canonico qd baptizatus alius quem nescit baptizatum: et tamen baptizatus est sit irregularis. quia multo minus baptizatus se nesciens baptizatum: si iterum baptismum recipit est irregularis. Item nullus debet esse irregularis per alienum factum: ad quod ipse non cooperatur nec consilio nec auxilio nec fauore. Sed hoc non est verum si baptizatus se baptizatum nesciens fieret irregularis et suscipiendo baptismum: quia petens baptismum potest ab aliquo dormiens baptizari. unde

si die crassius fieret irregularis suscipiendo baptismum fieret irregularis occasione baptismi facti ad quod non esset cooperatus. Videtur ergo quod talis non esset irregularis.

C Contra. magis cauetur episcopo quantum ad statuta per quorum transgressionem incurrit sententia excommunicationis aut suspensionis ipso secundo quam inferioribus. ex. de sen. excoi. Quia periculosum est si inferioribus dicitur cauere irregularitati eorum quam inferiorum. Sed. l. Ne scilicet baptismum iteret. l. 1. d. 2. Antistite qui sanctitatem baptismatis illicita usurpatione geminauerit sacerdotio indignum esse censemus. ergo multo fortius subditus in quo iteratur baptismus est irregularis.

B **Ad istam** questionem dicitur quod si quis suscipiens baptismum quis ignoret se prius fuisse baptizatum irregularis est. **Secundo** dicitur. Qui bis ignoranter baptizatus sit non indiget per eo penitere: nisi si per finem canones ordinari non possint: nisi magna aliqua necessitas cogat. qd ideo additum est. quia imminente necessitate cum tali dispensandum est. s. per episcopum. Cum illo tamen qui scienter se faceret rebaptizari: non posset episcopus dispensare. Fuit autem hoc statutum propter baptismi reuerentiam: in detestationem iniuriantium sacro. **Alii** dicunt quod talis non esset irregularis: quia quis hoc olim fuerit obuiatum in odium rebaptizantium: non tamen possunt promoueri: quia ignorantia facti omnino excusat eos. **Alii** dicunt per dictum decretum debere intelligi de ignorantia iuris que non excusat. Et hec suprema sunt ex gl. super locum predictum. **Sed** per hanc opinionem. secundam videtur esse quod dicitur in predicto decreto quod non indiget per eo penitere: quod non esset verum si cum ignorantia iuris haberent scientiam facti. ut potest probari per ea que dicitur in c. immediate sequenti.

Qui vult tenere primam opinionem que magis videtur consonare textui potest dicere ad primum in oppositum quod maior intelligenda est de pena que infligitur pro peccato. irregularitas autem in casu supradicto non infligitur sic secundo baptizato per sua culpa: ut patet per textum pallegati decreti: sed per sacri reuerentiam: et ut homines sint diligentiores in sollicite cauendo ab his que sunt iniuria sacri. In talibus autem penam quicquid magis cauetur superioribus quam inferioribus: eo quod irregularitas periculosior est in eis. **Ad secundum** dicendum quod aliqui puniunt quod propter factum alienum: ad quod nihil est cooperatus: ut habetur. l. q. 5. c. 1. Et pterea per hoc quod petitur baptizari cooperatus est ad secundum baptismum susceptionem: quia per hoc dormiens fuerit baptizatus. **Qui** vult tenere partem aliam potest dicere ad primum in oppositum quod lex illa loquitur de rebaptizate scienter: ut patet per istam sequentem. Et pterea non ligat. non. n. pertinet ad imperatorem

F penam irregularitatis isligere. sciēter tamen rebaptizantē esse irregularē si publicū est: p bari pōt per illud quod hī ex de apostatis. Ex līari. **C** Ad dēctū aut qd adducit p opī mione alia pōt dicere sicut dēctū est in corpore qōnis. vel itelligat de illis qui cū postea sciue rint ratū habēt. **Questio. ut.**

Tertio qrit vtrū p̄suetudo de expectādo p̄ferre baptisimū vsqz ad sabbatū pasce vel p̄thecostes fuerit rōnabilis. Et v̄ q nō: vt habitū est. baptisimū r̄p̄sentat passio nē xpi. q̄ magis debuit determinari dies pas siois q̄ sabbatū. **C** Itē. de p̄secr. di. 4. **Alīq̄** Alīq̄ aque bap̄mi purgare peccata creden tium possent nisi tactu dominici corporis san ctificate fuissent. Sed xps baptizat⁹ fuit i die epiphaniē f̄z q̄ tenet ecclesia. ergo videt q̄ il la dies maxime determinari debuit ad conse rendum baptisimū.

C Contra. ecclesiastica statuta non sunt sine rōnabili cā: sed ecclia illos duos dies deter minauit ad cōserendū bap̄m. vt dicit maḡ in līa hui⁹ di. c. 4. ⁊ habet de p̄secr. di. 4. **Ad rō ne.** Intra. Duo t̄pa. ⁊ c. b. cathēcūmis. ⁊ c. ve nerabilis. q̄ illa cōsuetudo fuit rōnabilis.

C Rūdeo: q̄ q̄uis mō sit melior cōsuetudo statim baptizare q̄ expectare p̄dicta tēpora p pter tres rōnes q̄ superi⁹ posite sunt. di. 4. sup expōne līe. tñ p illo tpe quo hoc fuit institutū ⁊ obfīnatū fuit rōnabilis cōsuetudo. s̄ p̄ reue rentiā sacri. semp tñ in necessitatis articulo li citū fuit in alijs tēporibus baptizare. **Uñ d cō** secr. di. 4. de cathēcūmis. j. līi. qui necessi tate mortis. egritudinis: obsidionis: persecu tiōis: naufragij vrgētur: omni tpe debēt bap tizari. simile etiā habet. c. sequēti. **z** Magis autē determinati fuerūt dies p̄dicti q̄ alij: qz p im mersionē homo significat cōsepeliri xpo. per eleuationē de aq̄ resurgere cū xpo. in die etiā penthecostes receperūt discipuli sp̄m̄ sc̄m̄ abū dāter: q̄ est efficiēs cā effect⁹ bap̄mi.

C Ad p̄mū in opp̄m dōm q̄ baptisimū r̄p̄sen tat passionē xpi in hoc q̄ r̄p̄sentat xpi sepul turā. Et iō ad solēnē baptisimū celebrationem magis debuit determinari dies sepulture q̄ passiois. maxie qz in vespere illi⁹ diei incipit solēntas resurrectionis. **C** Ad scdm dō. q̄ in die baptisimū xpi p tāto dicunt aque virtutem accepisse sanctificadi: qz extunc determinate fuerūt ad hoc vt in tali m̄a institueret baptisim⁹ **Elīr** autē bap̄mi est effectiue a spū. s. ⁊ merito rie a passioe xpi. in effectū autē p̄ncipali⁹ ē effi ciēs q̄ m̄a. ⁊ iō magis debuerūt determinari ad solēnissimā celebratōez bap̄mi p̄dicti dies

q̄ dies epiphaniē: ⁊ etiā ad excludēdū errozē dicētiūz nō debere baptizare nisi in illa die q̄ xps baptizat⁹ est: q̄ r̄p̄hēditur. de cōse. di. 4. **Proprie. j. Si q̄s.**

Consequēter querit d s p̄ncipali.

C Et circa hoc querunt tria. **P̄mo** vtz puulī debeāt cathētizari. **2o** vtz cathēcū mis aū baptisimū debeat fieri. **3o** vtz cathētizare sit of ficiū sacerdotis.

P̄mo ostēdo q̄ paruuli baptizādi non debeāt cathētizari. frustra. n. ad hibet instructio illi q̄ non est receptibilis disci pline. Sed pueri nō sūt receptibiles discipli ne. ergo nō debēt cathētizari. cathētizare. n. ē instruere. **C** Itē fm̄ Dio. de ecclesiastica hie rar. c. 2. aū mediū. p̄fessio xp̄iane religionis re qrit in cathēcūmo. s̄ illā puer p̄fiteri nō pōt nec ali⁹ p eo: qz nlls p votū alteri⁹ obligat.

C Contra. ecclia baptizādos puulos cathētizat. **C** Rūdeo q̄ paruuli baptizādi debēt cathe tizari. quia. n. cathēcūm⁹ pp̄ adultos fuerit in stitut⁹: tñ ppter expressius exprimēdū vnitatem baptisimī. sūt etiā cathētizādi paruuli. q̄ uis tūc nullā possint apprehendere instructio nē: ⁊ ēt pp̄ maiore baptisimī solēnitatem: ⁊ vt p̄fimi qui r̄spōdēt p paruulo meli⁹ sciāt sup q̄b⁹ postea debeāt iformare paruulū. ⁊ etiā vt paruulus fidē ⁊ religionē xp̄ianā diligen tius ⁊ reuerētius custodiat per hoc q̄ sciat se eam fuisse p̄fessum per aliū in baptisimo.

C Ad p̄mū in oppositū p3 solutio ex iam di ctis. **C** Ad 2m dōm q̄ q̄uis puer tūc nō pos sit p̄fiteri: tñ alijs p̄fitec p eo. ⁊ q̄tū ad illud qd p̄sens est. **Uñ** cū patrīn⁹ r̄ndet. Credo in p sona paruuli: sensus est. i. sacra fidei p̄sto sum suscipere. Et q̄tū ad illud qd futurū est: vt sit sensus: q̄n veniā ad adultā etatē actu credēdo fidei consentiā. Ea autē que de necessitate sunt pōt patrīnus pro paruulo p̄mittere: ⁊ p suaz p̄missiōem ipm obligare coopāte ad hoc bo no qd paruulus recipit p patrīnū. **Qd. n.**

Secundo querit vtrū cathēcūm⁹ aū bap tisimū fieri debeat. Et v̄ q nō qz pus oportet puerū generari q̄ possit instrui ergo a sili pus debet regenerari q̄ cathētiza ri. **C** Itē sancta doctrina nō d̄z pponi imūdis. **Uñ** **z** Bath. 7o. Nolite sc̄m dare canibus Sed illi qui cathētizatur proponit sancta do ctrina. ergo prius debet mundari per baptis imū q̄ cathētizetur.

C Contra. vt habet **z** Bath. vltimo. cū dñs p̄e

Bis tinctionis

cepit discipulis suis q̄ doceret oēs gentes ⁊ baptizarent. p̄mo nominauit actum docendi q̄ baptizandi.

B **R**ūdeo. q̄ cathecismus ante baptismū dz fieri. An̄ de cōsecr. dist. 4. An̄ bap^m. ⁊ recitat magr̄ in lra hui⁹ di. An̄ baptismū cathetizan di debet hominē puenire officii: vt fidei p̄mū cathecismus accipiat rudimentū. **C** Itē in codē. c. xps p̄us ceci nati oculos luto ex spu to facto sup̄lunuit: ⁊ sic ad aq̄s syloe misit: qz p̄us debet baptizadus de fide icarnatiōis xpi istruī. ⁊ sic ad baptismū credulus admittit: vt sciat cuius gr̄e in eo est particeps. **C** Ad hoc etiā est rō. qz vt ex p̄dicta auctoritate patet: per cathecismum disponitur homo vt sit magis idone⁹ ad bap tismi susceptionē. Sed dispositio p̄cedere de bet illud ad quod disponit.

C Ad p̄mū in oppositū dicendū q̄ nō ē simi le de generatiōe ⁊ regeneratiōe: quia instructio nō potest reddere generadū magis idoneum ad hoc vt generet. istruī enī p̄supponit esse: sz cathetizatio reddit hominē magis idoneum ad hoc vt generet per baptismum.

B **A**d 2^m ob: q̄ illa auctoritas itelligēda est de imundis qui pertinaciter fidei resistūt: ⁊ q̄ sanctā doctrinā quantū possunt offuscare in p̄spectu audiētū parati sunt: nec eā curāt au dire nisi vt superficialr̄ inueniāt caluinandi oc cationē. nō est ergo itelligēda auctoritas de imundis qui ad susceptionē fidei se disponunt vel disponi permittunt. **Ob. iii.**

Tertio querit̄ utrū cathetizare sit officiū sacerdotis.

B **R**ūdeo. q̄ cū cathetizatio idē sit q̄ instru ctiō large accipiēdo cathetizationē distingui pōt de cathetizatiōe sicut de instructiōe. **T**ri plex est aut̄ instructio. **P**rima ad cōuersionē i fidelīū. **A**lia ad dignius suscipiēdū bap tis mi sacramētū que ex vsu appropriate dicitur cathetizatio. **T**ertia ad instruendū baptiza tum. **O**mnes iste instructiōes quāuis fieri pos sint per sacerdotes: tamē p̄ma maxime eis cō uenit: qz ad eorum officii pertinet fidē predi care. iuxta illud aggei. 2°. Interroga sacerdo tes legē. **P** 2^a etiam quāuis antiquitus fieret per diacones: quādo adulti ad baptismū ve niebāt: ⁊ magna instructione idigebant: ne ipe dirent sacerdotes a maioribus: circa q̄ erant occupati: tamē quia quicquid potest diacon⁹ potest sacerdos: etiā talis cathetizatio ad sa cerdotē pertinet: ⁊ maxime mō: quia consue tum est. **A**nde de p̄secr. di. 4. Cathecismi bap tizandoz a sacerdotibus vniuersisq̄ eccle

Sexte

sie possunt fieri: sicut in hac sancta romana ec clesia: cui dō auctore ministeriū exhibem⁹: nō stri famulatus solēniter fieri cōprobant. **P** 3^a pertinet ad paternos in particulari: quāuis p̄ tineat ad p̄latiū cōmuni. **A**nde magister in littera huius dis. c. penul. Exigit a patris no diligēs circa eū p̄o quo rīdet sollicitudo.

Articulus. VI.

Consequenter queritur de 6° p̄ncipali.

C Et circa hoc querūtur 3°. **P**rimo utrum per exorcis mū potestas diaboli a bap tizando expellatur. **S**ecūdo quid illa significent que fiunt quādo baptiz adus exorcizat. **T**ertio quid illa significent que fiūt in solēnitate que post baptismū cele briatur.

Questio I.

Primo ostēdo q̄ p̄ exorcismi p̄tās diabo li a baptizādo non expellit. **P**er exorcismū nō expellit p̄tās diaboli a corpo re baptizadū: quia nō sunt demoniaci: nec ab eozū anima: quia super animā diabolus nul lam habet potestātē. ergo nullo modo a bap tizando per exorcismum expellitur potestas diaboli. **I**tes nō expellitur effectus nisi ex pulsa causa. Sed peccatū est tota causa qua re diabolus habet in homine potestātē. ergo cū per exorcismū nō purget baptizadus a pec cato: per ipsum nō expellitur potestas diabo li a baptizādo. **I**tem si per exorcismi pote stas diaboli a baptizādo expellit. aut hoc est per naturalē exorcismi virtutē: aut p̄ diuinam institutionē. nō p̄mo modo: qz naturalis virt⁹ sensibiliū rerum nullā videt habere super spi ritū separatū virtutē. **N**ec secūdo mō: qz cum sacramētū noue legis sit sacre rei signū. ⁊ cā ex diuinā institutione: iam exorcismus nō esset sacramētale: sed sacramētū. qd̄ est falsū ⁊ cō tra Aug. 10. de ciuitate. c. 22. Vera pietate ho mines dei acra potestātē inimicā cōtrariā qz pietati exorcizādo eliciunt nō placādo.

C Item de cōsecra. dist. 4. Siue paruuli siue iuuenes ad regenerationis veniūt sacramen tū. nō fontē vite prius adeant q̄ exorcismus ⁊ exussationibus clericozū spūs imundus ab eis abigatur.

C Ad istā questionem dixerunt aliq̄ q̄ exor cismi naturali virtute repellūt ab illo q̄ exor cizatur diabolica potestātē: qd̄ n̄tuntur dēla rare auctoritate ⁊ rōne. vt. n. habet p̄mo **R**e. c. 16. **B**aud catharizādo reprimēbat potesta tem mali spūs a vexatione Saulis. **A**lituo sior aut̄ est vox prolata ab homine q̄ son⁹ ex

Bthare. Rōne etiam arguunt. omnis effectus participat aliquid de virtute sue cause. causa aut vocis humane est compositus ex corpore et aia. ergo in voce hois est aliqd et b virtute anime et de vntute corporis. Tñ vna et eadem vox. plata ab vno est virtuosior q̄ prolata ab alio. cui attestatur verbū dñi. dicētis in epiſtola ad Paulinū. c. 2. q̄ h3 nescio quid latētis energie vine vocis actus. dicit ergo q̄ q̄uis exorcismus nō possit arctare demonis potestate rōne corporalis virtutis tñ. potest tamen ratione virtutis anime: et faciēdo in baptizando aliquā dispositionē: per quā magis ē dispositus ad patiendū a demone. et etiam di recte agēdo in ipsum demonē: nō obstante q̄ fortior sit naturalis eius virtus q̄ natural vir tus anime. sicut enī ignis quāuis sit potēti or terra: tamē agēs in eam debilitatur ab ei⁹ vir tute in quātū rōne sue materie inferior ē forma terre. sic demon ratione sui possibilis pōt pa ti a virtute vocis que est in ea ab actiuo ipsi⁹ anime. ideo z si per naturalē virtutē vocis nō possit totaliter vincī potestas demonis: po test tamē debilitari per eam.

C Sed cōtra hoc arguit sic. anima exorcizā tis per naturalē virtutē nō potest facere ali quā ipressionē in anima intellectua parvuli: nec in sensitua: q̄ in articulo excomunicato a domino Stephano Parisiēsi epo cōtinet. q̄ intelligētē superiores imprimūt in inferiores: sicut vna anima intellectua impmit in altam: et in animā sensitua. nec in corpore. vt enī oī sum est li. 2. di. 7. q. penul. Diabolus p sua vir tutē naturalē nō potest imediātē trāsmutare istas res materiales: nisi ad sitū et ad formam artificialē. nō potest ergo exorcismus per nā turalē virtutē anime exorcizantis aliquā dis positionē causare in parvulo: p quā magis sit idispositus ad suscipiendū demonis actionē. Et si hēc virtus nō potest agere in parvulū: multo min⁹ potest agere in demonē. **C** Pre terea exorcismus plus pōr rōne significatio nis q̄ rōne vocū. significatio enī est dictionis forma et vox materia. dictio. h. est vox signifi catua: sed significatio vocis nō pōt naturaliter agere in aliū. nisi mediātē apprehensioē illi⁹. Cū ergo parvulus significatiōes vocum non apprehendat: voces exorcizantes nihil agere possunt naturaliter in parvulū. nō potest etiam significatio vocū naturaliter mouere motū de coactua volūtātē apprehendētis: q̄ ipsam nō mouet nisi mediātē vi cognitiua: q̄ non potest cogere voluntatē. Et ex cōsequētī nec virtutē executiua. ergo significatio vocū que

dicuntur in exorcizādo nō possunt naturaliter arctare demonis operatiua potestatem.

C Videt ergo mihi dñm ad qōnē q̄ p exor cismū: nō virtutē nāli nec supnaturali in ipso: sicut in subiecto existētes: sed vntute diuina sibi ex decreto diuine misericordie assistēte pote stas diaboli a baptizādo expellit: sic itelligē do q̄ arctat ptās diaboli per cōparationē ad illū: ne ceteris parib⁹ tñ possit de cetero ptra illū: quantū posset si exorcizatus nō ēēt. Maxi me in ipediēdo baptizandū a susceptioē bap tismi et eius effect⁹. et iō exorcism⁹ pcedit bap tismū. Quādo tñ ex aliquo casu baptizat ali quis nō exorcizatus sbet post baptismū exor cizari si superuiuat propter baptismi solēnita tem: et ad seruādū modum baptizadi consue ti vniſormitatē. et etiā quia exorcism⁹ non tñ ante baptismū: sed etiā post baptismū h3 effi cacia in reprimēdo diabolica potestate: quas diabolus accepit sup hominē per pctm. An de de pſecr. di. 4. Sicut nostis: et sumptū ē ab Aug. pmo lib. de symbolo: nō multū post pncipū. nō creatura in infantibus exorcizaf: aut exufflat. sed ille sub quo sunt q̄ sub pctō nas cunt. Quāuis at in puulo p⁹ bapm nō sit pec catū: tñ in eo remanet hitualiter fomes pcti.

C Ad pñm in oppositū dñm q̄ quīs diabō lus sup animā nullā habeat potestātē imediā te violētadi eā. tñ ppter pctm magnaz potē stātē accipit ponēdi multa ipedimēta p hois salutē: nisi a deo repmeretur imediātē: vel me diātē misterio angeloz scōz. ad repſionē at illi⁹ ptātis ordinat exorcism⁹. **C** Ad 2m dñm q̄ quīs ptās quā diabolus h3 sup hominem sit ppter pctm: tñ executio illi⁹ ptātis ē a de mone. et ita vntus diuina arctādo ipm demones phibet multas ipugnatiōes q̄a diabolus fa ceret p hoim nisi repmeret ei⁹ ptās. et ppter hoc ordinat exorcism⁹ ad reprimēdū ptā tem ipugnādi ab interiori: et aq̄ bñdictā ad re primēdū ptātē ipugnādi ab exteriori. **C** Ad 3m p3 solō ex dictis in corpore qōnia. nō enīz p exorcismū pſert gfa: sed remouēt ipedimē ta cōsecutiōis gfe. et iō nō ē fact⁹. sed sacrāle.

C Ad illud qd dē p. Reg. addnēbat. p alia opione in corpore qōnis dicit glo. ibidē. Ba uud in cythara sua malignū spū cōpescuit: nō q̄ tāta vis ēēt chōrdaz in cythara: s3 in signo crucis xpi: q̄ pe ligno et chōrdaz extēsiōe gere bat: q̄ iā tñ demones effugabat. **P** p̄ or tñ et alr dicit q̄ ille malus spūs nō erat pmissus ve xare Saul vcrandē de q̄ ibi loq̄tur scriptura: nisi excitādo itemperatū et excessiū melāco lie motū. qm vntus aie cōſortata per illam ar

monia: quā faciebat in cithara: ad hoc specia-
liter habentē aspectū tēperabat ⁊ repmēbat.
⁊ Ratio etiam parū valet. qz spiritus cū sint
icorruptibiles per suas virtutes non sic pos-
sunt suas naturas in iuicem transmutare: nec
earū naturales vtutes: sicut generabilia ⁊ cor-
ruptibilia possunt suas naturas ⁊ earū virtu-
tes mutuo trāsmutare. 26. ii.

Secundo querit quid illa significāt que
sunt quādo baptizādus exorci-
zatur: ⁊ huc sit forma exorcismi.

C Rūdeo fm Aug. 2. lib. de sacra. parte. 6.
c. 10. forma exorcismi in hunc modū perficit.
Signat pmo baptizādus crucis signaculo in
fronte: in pectore: in oculis: in narib⁹: in auri-
bus: in ore vt toti⁹ corporis sensus hoc signa-
culo muniatur: cui⁹ virtute oīa sacramēta cō-
plent: ⁊ omnia diaboli signēta frustrātur. po-
stea datur sal benedictū in os eius: vt sapien-
tia cōdit⁹ fetore carcat iniquitatis: ⁊ vltra non
putrescat a verminib⁹ vitiōzū. Deinde exufflatur

B malignus spiritus vt spūs spiritu pellat⁹.
stea tāguntur ei aures ⁊ nares cum salina: vt
tactu superne sapiētie aures aperiātur ad au-
diendū verba dei: ⁊ nares similt⁹ ad discernē-
dum odore vite ⁊ mortis. hoc est sacramētus
apertionis quod domin⁹ significauit quādo
aures ⁊ os tetigit surdi ⁊ muti dicēis: effeta
quod est adaperire: vt habet 2^a math. 7. his cō-
pletis venit sacerdos ad fontes. ⁊ cōsecratur
sone in nomine p̄is ⁊ filij ⁊ spūs sancti. vt san-
ctitas sacramēti nō ex eo qui ministrat: sed ex
eo qui sanctificat cōstare sciatur: tradit etiam

C nonne vite auditoribus symbol⁹ fidei in quo
apostolice doctrine forma cōsistit. postremo
oblatus ad baptismū paruulus: ⁊ iterrogat⁹
a sacerdote si abrenūciat sathane: ⁊ oībus ope-
ribus eius atq; oīb⁹ pompis eius per ora ge-
stantium respondet hoc verbū abrenūcio. vt
qui aliena iniquitate obligatus est aliena fi-
de ⁊ cōfessione soluatur. Si autē est adultus:
respondet per seipm. post abrenūciationem
factā iungit oleo sacro in pectore: vt tūc mu-
niatur aduersus hostē. ne ei deiceps imunda
⁊ noxia persuadere possit. vngit⁹ ⁊ iter scapu-
las: vbi vigor portādī oneris est: vt fortitudi-
nem accipiat ad portādum onus domini. de-
inde iterrogatus si credat in deū patrē ⁊ filiū
⁊ spūscm vnā esse ecclesiā catholicā: remis-
sionē peccatorū ⁊ vitā eternā. Sub hac ergo
fidei responsiōe trina inersioe a sordibus ve-
tustatis abluitur nouū indutus homines. In
ecclesijs aut in quibus est cōsuetudo aliquid
omittere eorū que narrata sūt in forma exor-

cismi vel aliter ordinare seruāda est cōsuetu-
do: qz illa nō p̄tinēt ad cētrā bapm. 26. iii.

Tertio querit quid illa significāt que sūt
in solēnitāte q post bap^m celebrat.

C Rūdeo q fm Aug. eo. lib. 2. ea. parte. ca. 1.
postq baptizatus a fonte ascēdit sacro chris-
mate in fronte vngitur: vt spm xpi participan-
do merito deiceps xpianus appelletur cohe-
res regni ⁊ glorie sacra vinctiōe effectus. De-
inde traditur xpiano vestis candida: vt q p̄-
me natiuitatis decore vetustatis pannis offu-
scauerat: habitu regenerationis glorie p̄ferat
idumentum. Tegitur etiā cinis caput sacro ve-
lamine post vinctiōe cinis. vt itelligat se dia-
demate regni: ⁊ sacerdotali dignitate potiri.
Ad vltimū datur cereus accēsus in manu ei⁹:
quatenus iplere doceat euāgelicū illud quod
dicit 2^a math. 5. Sic luceat lux vestra cori ho-
minibus: vt videāt vestra opera bona: ⁊ glori-
ficet patrē vestrū: qui in celis est. Nec est cre-
dendū q cathecism⁹ ⁊ exorcism⁹ que sūt
ante baptismū: ⁊ ea que sūt post baptismum
sūt necessaria ad essentia baptismi: qz sine il-
lis vere conferri pōt baptismus. Sed p̄tinent
ad sacri solēnitates: ⁊ peccaret sacerdos hoc
omittēs casu necessitatis excepto.

Circa istam. Solis sacerdotib⁹ esset tradi-
tū. supple ex officio. Si seruatur for-

C ma a xpo tradita. supple cū materia ⁊ itentio-
ne debita. Signa pcepit. i. caracterem baptis-
malē qui est signū gratie: ⁊ exterius sacramē-
tū. Seruato caractere xpi. i. fnata forma ⁊ in-
tentioe per que caracter spūmatur. Nemo re-
nascitur nisi p̄us nascat. hoc itelligēdū est de
renascēdo p sacri susceptionē. Agēdū ē vt re-
nascatur ne pereat. quia in illo casu cōtemne-
rent si remediū nō quererent. Quidē tamē sa-
piētibus rē veri est qd dicit hic mag⁹. vbi sic
locātes itentionē baptizādī non habent. alio-
quin si habēt itentionē baptizādī. ⁊ illi qui
ablunū itentionem actu vel habitu in specia-
li vel in generali baptismū suscipiēdū: baptis-
mus esset: quod expressum est. i. q. 1. Spūs san-
ctus. §. Ecce quādo p̄p̄is. p̄p̄a dicitur a
pompen grece q est publice latine ostentari:
Neophytus dicit a neos quod est nouū. ⁊ phi-
tos quod est fides: qsi nouus in fide. vel a phi-
tos qd est querere: quasi nouus quesitor. An-
te baptismum fit cathecism⁹ ⁊ exorcism⁹.

C Contra. ergo p̄us debuisset magister de-
terminare de his q de baptismo. **C** Respon-
deo q non: quia cathecism⁹ ⁊ exorcism⁹
sunt ppter baptismū. ⁊ magister secutus est
ordinē itentionis: non executionis.

De confirmatione. Di. VII.

Dicitur de sacramēto confir-
matiois addendū est: & cu-
ius virtute queri solet. For-
ma enī aperta est. s. vba. q̄
dicit episcopus cū baptiza-
tos in frontibus sacro signat chrismate.
Hoc sacm ab alijs pfici nō potest: nisi
a sumis sacerdotib⁹: nec tpe aplbr⁹ ab
alijs q̄ ab ipsis aplis legi peractū: nec
ab alijs q̄ ab illis qui locū eorū tenent
pfici pōt aut debet. Nā si aliter presu-
ptū fuerit irritū habetur & vācu⁹: nec
iter ecclesiastica reputabit sacramenta:
licet aut p̄byteris baptizatos tangere
in pectore: sed non chrismate signare in
frōte. Virtus aut huius sacramēti ē do-
natio spiritus sancti: ad robur qui in bap-
tismo dat ad remissioem. Un⁹ Raban⁹
A sumo sacerdote per ipositionē man⁹
paracletus traditur baptizato: vt robo-
retur per spiritū sanctū ad p̄dicandū:
alijs illud quod ipse in baptismo cōsecu-
tum est. Itē oēs fideles per man⁹ iposi-
tionē episcopoz post baptismū accipe-
re debēt spūm sanctū: vt plenī xpiani. i.
veniantur. **Melchisedes.**

Lito vtrūq̄ esse magnū sacra-
mentū: sed vnū maiori vena-
tione tenendū: sicut a maiorib⁹ da-
tur. Ecce maius dicit sacm confirma-
tiois: sed forte nō ob maiore virtutem &
utilitatē quā cōferat: s; q̄ a digniorib⁹
datur: & in digniori parte corporis fit. s.
in fronte: vel forte q̄ maius augmētū
virtutū prestat: licet baptism⁹ plus ad
remissionē valeat. Quod videt inuere
Raban⁹ dicēs: in unctione bapmi spiri-
tus sanctū descendere ad habitationem
deo consecrandā. In hoc vero eiusdem
septiformē gratiā cū omni plenitudine
sanctitatis & virtutis venire in hominē

Hoc sacm tñ a ieiunis accipi & ieiunis
tradi debet sicut & baptism⁹: nisi alr co-
gat necessitas. Nec debet iterari sic nec
baptismus vel ordo. Nulli enī sacro fa-
ciēda est iniuria. quod fieri putat quan-
do nō iterādū iteratur. Sed vtrūq̄ aliq̄
vel nulla iterari possint qd est? Nam de
baptismo & ordine q̄ nō debeāt iterari
apte Ang. dicit. Utrūq̄ sacramētū est:
& quadā cōsecratioe dat: illud qd cum
baptizatur: illud vero cū ordinatur. Itē
q̄ in ecclesia catholica vtrūq̄ non licet
iterari: q̄ neutri faciēda est iniuria: qd
idubitanter etiā de cōfirmatione tenen-
dum est. De alijs vero vtrū iterari vale-
ant: vel debeāt postea differemus.

Superi⁹ determinavit mag⁹ de sacro bap-
tismi. hic determinat de sacro cōfirmatiois. &
diuidit in partes quinq̄. **Primo** determinat d
hui⁹ sacri forma. **2º** de ministro. ibi. **Ad** sa-
cramētū. **3º** de virtute. ibi. **Virt⁹** aut. **4º** d
cōparatioe hui⁹ sacri ad baptismū. ibi. **Scito**
te. **5º** de ritu cōferendi hoc sacm. ibi. **Hoc**
sacramentum.

Articulus.

Circa hanc di. d. & p̄ncipa-
liter ē grēdū.
Primo de hui⁹ sacri essen-
tia. **1º** de ministrato. **2º** d
scipiente. **4º** de effici. **5º** de
eius dignitate. **6º** de mō con-
ferēdi. **7º** de tenēte illū qui
p̄firmat. **De** huius sacri p̄figuratioe habi-
tum est supra. di. p̄ma. q. 2. ar. 3. in solone argu-
mēti. **De** eius etiā institutioe habitū est. s. di.
2. q. 3. ar. p̄mi. & id de istis nō oī hic facere qō-
nes. **Circa** p̄mū querunt duo. **Primo** vtrū
chrisma sanctificatū sit h⁹ sacramēti determi-
nata materia. **2º** vtrū hec verba. signo te si-
gno crucis. cōfirmo te chrismate salutis. i. no-
mine patris & filij & spūs sancti amen. sint hu-
ius sacri cōueniēs forma. **Questio. 1.**

Primo sit hui⁹ sacri determinata mā. dei
minatio. n. materie sacramēti nō est nisi ab i-
stitucte: sed xps qui hoc sacramētū instituit nō
legit hui⁹ sacramēti determinasse aliquā ma-
teriā. ergo hui⁹ sacramenti nulla est determi-
nata materia. **Itē** Apli in cōfirmando nō
vtebātur chrismate: sed manū ipositione. vt
habet Actū. 8. sed nullū sacramentū cuius

determinata est mā: cōferri pōt sine mā sua. ergo huius sacramēti nulla est determinata mā. ¶ Itē formā vel naturalī vel artificiali nō est determinata mā. forma. n. cuiuslibet elemētī pōt esse in cuiuslibet estī mā: quia qdlibet est in quolibet in potētia. forma etiā statue fieri pōt in auro argēto vel cupro: sed forma sacri est artificialis. ergo nullius sacramēti est determinata materia.

B Cōtra. ex. de sacra vinctioe. §. Quia vō. dī debaptizato q post baptisimū chrismate sancto vngat. ¶ Itē magis in ista huius dī. c. t. dicit q in cōferēdo hoc sacm epō illū quē confirmat sacro signat chrismate. ¶ Itē. ex. de consecra. Iterādis. c. t. dicit papa de illo q quādo fuit cōfirmatus fuit p errorē nō chrismate: sed oleo delinūt: q caute supplendū est q icaute fuerat ptermittitū. ergo chulima necessāriū est ad hoc sacramentū.

C Rūdo: q chulima sanctificatū est huius sacramēti determinata mā. cū. n. cōfirmatio sit sacm: vt supius habitū est: accedit verbū ad elin: et fit sacm. j. vt noī elemētī itelligat materia. oportet huius sacri aliquā eē materiā. Et qz mā debet representare sacri effectū. et huius sacramēti vt possit videbū sit determinatus effectus: necut huius sacri determinatā eē materiā. vt aut habet ex. de sacra vinctioe. Quia vō. in frōte vngit baptizat vt libere cōfiteat qz credit: qz corde credit ad iustitiaz: ore aut cōfessio fit ad salutē. Et. j. §. per frōtis. dī q p cōfirmationē spūs sancti datur augmētū et robur. hec aut iteludunt iteriorē cōsciētie nitōrē per purā fidē. oleum aut cū sit pingue et cōuenientissimū ignis pabulū et nitidū: cōuenienter representat gfe pinguedinē: caritatis feruorē: et fidei iteriorem nitōrē. Balsamū autē cū sit maxime odoriferū: et a corruptioe pseruatiū: cōuenienter representat bonū odorem fame fidei q diffundit per pssionē oris: qua audientes pseruātur a corruptioe erroris. Et ideo huius sacramēti determinata mā est ex oleo et balsamo pfecta. Et quia ppetates olei pfecti iueniunt in oleo oliue q in alio. vin et antiponomasice oleū dicit: chulima qd ē huiusmodi sacramēti determinata mā: debet eē cōsecutū nō ex quocūq oleo: sed ex oleo oliuarum et balsamo. Et quia hāc materiā xpūs tactu mūdissime carnis sue nō sanctificauit factō eaz determinās ad hoc sacramētū sicut factō determinauit aquā ad baptisimū: et panes et vinū ad eucharistie sacm: sed ispiratiōe vel pcepto: ideo epī nō valētes solo tactu suo hāc mā cōsecrare eā cōsecrant per bñdictionē.

Ad hoc etiā facit qz hoc sacm nō est tātē necessitatis vt baptisimū. Et qz huius admittatio est psonis dignioribz reservata.

¶ Ad primū in oppositū dicendū: q sicut dī Joan. penul. Multa fecit Iesus que nō sunt scripta in lib. hoc. Unde quāuis scriptū nō sit: credo q determinauit huius sacramēti materiā ispiratiōe vel pcepto: quāuis in cōfirmādo nō vteretur materia: qz in ipso ē et erat plenitudo potestatis. ¶ Ad scdm dicendū q quia per ipositionē manū apostolorū dabatur spūs. s. in signo visibili. ideo ipsi ex ispiratiōe speciali illo signo visibili loco materie vtebātur in cōfirmādo. Auctoritate tamen xpī tradiderit ecclesie modū cōfirmādi cū chrismate: quāuis nō iueniatur scriptus. Sic enī dicit Dam. lib. 4. c. 4. Apostoli nō scripta nulla tradiderūt nobis. ¶ Ad tertium dicendū q ea corpora q nō trāsmutant in inuicē habēt formas determinatas materias. Unde forma celi nō posset esse in materia elemētī nec forma elemētī in materia celi. et ideo cū sacramēta nō trāsmutentur in inuicē debent habere determinatas materias. ¶ Preterea. quāuis forma artificialis fm se possit eē in diuersis materiis: tñ forma artificialis ordinata ad aliquē determinatū effectū requirit dēfinitā materiā. Unde turris ordinata cōtra impugnationē: que est per ignem: requirit materiam nō cōcombustibilē. similī dico q cū illud sacramētū ordinatū sit ad aliquē determinatū effectū pfe debuit dēfinitā mā. Dō. ii.

Secundo querit vtz hec verba, signo te signo crucis: cōfirmo te chrismate salutis in nomine patris et filij et spūs sancti amen. sit huius sacramēti cōueniens forma. et videtur q nō verba sunt ad sanctificandū materiā: sed materia huius sacramēti est sanctificata. ergo cōfirmās nō debet pferre aliqua verba sanctificatiōem ipōtantia. ¶ Itē circa formā nō licet aliquid imutare: sed non oēs vtunt eūdē verbis. quidā enī dicūt. Cōfirmo te. alij dicunt. chrismate sanctificatiōis. ergo supradicta verba nō sunt forma huius sacramēti. ¶ Item baptisimus magis representat passionē xpī qz cōfirmatio: sed baptizādo nō nominatur signū crucis. ergo multo min⁹ nominari debet in sacramēto cōfirmationis.

¶ Contrarium tenet ecclesie cōsuetudo. ¶ Rūdo: q si loqmur de forma sacramēti. pprie dicta: sic forma cōfirmationis iquantum est sacramētū est aliquid resūltās ex intentionali vnioe chrismatis et supradictorū verborū: hōtōr ordinatiōe ad sanctificādi actū.

Et hec ordinatio est ad determinatam sanctificandi modum respectu huius forme aggregati ex christmate et supradictis verbis per intentionem confirmationis in generali vel in speciali implicite vel explicitate est materia. Sicut aggregatum ex fundamento tecto et pariete est materia respectu forme domus: que resultat ex unione forme istorum. Si autem loquamur de forma secundum aliquam similitudinem qua principalior pars totius integralis dicitur forma totius: ut tectum forma domus. sic supradicta verba sunt forma continentis huius sacramenti. exprimit enim finem ad quem est sacramentum. scilicet confessionem crucis christi in hoc quod dicitur. signo te signo crucis. et illud quod est sacramentum et non res: cum dicitur christmate. et illud quod est res et sacramentum. scilicet characterem confirmationis: cum dicitur. confirmo te. i. sacramentum confirmationis administratio. et illud quod est res et non sacramentum: cuius dicitur. salutis. et causam sanctificantem cui dicitur. in nomine patris et filii et spiritus sancti. Expressio tamen signi crucis quoniam sit de essentia formam tamen modus exprimeretur per hoc verbum signo. et ideo non corrumpit essentiam sacramenti dicentes. cōsigno. similiter quoniam significatio huius quod est res et non sacramentum sit de essentia forme: non tamen modus exprimeretur per verbum salutis. et ideo non corrumpit essentiam sacramenti dicentes christmate. sanctificationis. quia per sanctificationem significatur salus.

Ad primum in oppositum dicendum quod sicut in instrumentum dupliciter habet virtutem. unam ante usum: et in usu: quia recipit a motore: sed huius sacramenti materia dupliciter habet sanctificationem. Unam que in ea remanet etiam sine usu. Et aliam que non est in ea nisi in usu. Et hac sanctificatione sanctificatur per hec verba que dicit episcopus. in nomine patris et filii et spiritus sancti. amen. Alia autem sanctificatur per verba que dicit episcopus quando cōfiteatur christum. **A**d secundum patet solutio ex dictis in corpore quoniam.

Ad tertium dicendum. quod quoniam baptisimus magis representet passionem christi quam confirmatio: tamen quia confirmatio specialiter datur ad illius passionis exterioris confessionem. ideo in hoc sacramento magis nominatur signum crucis quam in baptismo.

Articulus. II.

Consequenter queritur secundum principalem. **E**t circa hoc queruntur duo. Primo utrum soli episcopi possint confirmare. Secundo utrum episcopi degradati possint confirmare.

Primo ostendo quod non soli episcopi possint confirmare. distictum. 95. Peruenit. et recitat magister in littera huius disticti. c. i. habetur quod Gregorius scripsit Januario episcopo quod ad vitandum scandalum presbyteri in frontibus baptizatos christmate tangerent. ergo alij quam episcopi possunt confirmare. **I**tem quilibet potest agere secundum formam quam habet. Sed aliquis non episcopus habet characterem confirmationis: ergo alij quam episcopi possunt confirmare. **I**tem maius est corpus christi cōsecrare quam confirmare. sed quilibet sacerdos potest cōsecrare. ergo quilibet sacerdos potest confirmare.

Contra. ex de sacra unctione. paragrapho. per fratres. Cum ceteras unctiones simplex sacerdos vel presbyter valeat exhibere hanc non nisi summus sacerdos. id est episcopus debet cōferre. **I**tem de cōsecra. di. 4. presbyteri baptizatos infantes signare in frontibus sacro christmate non presumat. **I**tem aliquis non sacerdos non potest ex commissione pape sacramentum eucharistie cōferre. multo fortius nec hominem confirmare.

Respondeo quod soli episcopi confirmare possunt ex ordinaria potestate: quia ut dicitur ex de sacra unctione. paragrapho. per fratres. de solis apostolis: quorum vicarii. id est successores sunt episcopi: legimus quod manus impositione dabatur spiritus sanctus. ut Actuum Apostolorum lectio manifestat. quedam etiam glossa super illud actuum. 8. Imponebat manus super illos. dicit de philippo: qui Samaritanos evangelizabat. quod si apostolus ceteras manus imponere posset: ut spiritus sanctus acciperetur. quod solis episcopis licet. Simplex tamen sacerdos confirmare possit ex domini pape commissione. ut bene probatur per decretum ad hoc in primo argumento huius quoniam alij legatum. Cum enim potestas cōferendi sacra pertineat ad veritatem doctrine: extra quam propter quodcumque scandalum nihil est cōcedendum: nunquam Gregorius cōcessisset quod presbyteri ad vitandum scandalum confirmarent: nisi in hoc secundum veritatem cōcedere potuisset. Unde non bene dicunt dicentes ipsum cōcessisse ut sacerdotes christum in frontibus: quasi vere confirmarent ad vitandum scandalum: sicut aliquando aliquis accipit panem benedictum: ut videatur eucharistiam sumere.

Et dictis per solutio ad primum. **A**d secundum domini quod maior vera non est nisi de actione ad quam ordinatur illa forma. Sed character per confirmationem non ordinatur ad hoc: ut etiam subm in alio quo possit imprimere similem characterem. Sed ad hoc ut cōstiteret cōfiteatur christi passionem. **A**d tertium domini quod non valet: sicut nec istud. maius est generare hominem quam asinum. sed homo potest generare hominem. g. asinum. aliquid. n. patris ordinatur.

Questio. I.

VII.

placiter illius potestatis vsus. ¶ Alij dicūt q
epi degradati cōfirmare nō pūt: nec de iure:
nec de scō: q vicario xpi ꝑcella ē a xpo ꝑatris
plenitudo ordinandi de corpore xpi mystico:
qd est ecclesiā: et ius mēbris sui qd exigit re
recta: sup aut suū vez corpus nullā sibi cōces
sit ꝑtate: nec etiā sup illos: q sacm̄ baptis
m̄ sūcēperūt qd est tanua qua intrat in eccle
siā militatē: ꝑcellit aliqua ꝑtates directe. Et
Aps. i. ad Cor. 5. Quid est mihi de his q
foris sunt iudicare. Et glo. 1. Quid mihi attē
net indicare de his q foris sunt. i. ex ecclesiā.
¶ parū post: ac si dicat. nō attinet ad me i
iudicare: sed de his q itus in ecclesiā sūt ꝑse
sione ⁊ noie. nōne vos iudicatis vtq: ¶ parū
post. Vos q foris sūt de tñ iudicabit. nō nob
cōmiserūt vos nūc iudicem⁹. ⁊ iō q ꝑtās ep
lis directe respicit corp⁹ xpi mysticū: et mē
bra. ꝑtās aut cōficiēdi sacm̄ eucharistie di
recte respicit corp⁹ xpi vñ: et ꝑtās baptizandi
nō tñ respicit illū qd est ecclesie mēbrū: sed et
illū qui nec est nec fuit ecclesie militatē mē
brum: vicari⁹ xpi pōt ab epō auferre ꝑtatem
episcopale: nec tñ ab hoīe ꝑtate baptizandi:
nec a sacerdote ꝑtatem cōficiēdi.

¶ Et sic pz scto ad p^m in opp^m. ¶ Ad scōm
ddm q^d dīa est tñ suspensio p^r puatōne: q^d
per puatōem tollit p^ras: sed per suspensioē
phibet p^ras vīus: t^o ideo si eps suspēsus cō-
firmat: dico q^d vere cōfirmatū est: sed sic cōfir-
mādo mortāl^r peccat: quia vīe p^ras cur^r sibi
phibit^r: est vīus. Quātū tenet opōne aliam
que videt rōnabilior: dīcat q^d eps degradat^r
est epīscopus: sed phibitus est sibi potestatis
vīus pro semper. Articulus. m.

Consequēter querit d^r p^rncipali.
¶ Et circa hoc querunt duo
¶ Primo vtz p^r susceptiōem
sacri possit impediri voluntatis
abusus. ¶ Secdo vtz infantilis
etas et femine^r sexus et puatio
v^rsus lingue impediānt susceptiōem hui^r sa
cramenti. ¶ Questio. I.

Primo ostēdo q̄ per susceptiōem huius
sacri nō pōt ī pediri volūtās abu-
sus. abuti. n. volūtate est retere aliqd. ad finē
idebitū. Sed quocūq; sine aliqd. velit suscipe-
re hoc sacm: vere hoc sacm suscipit. Sic ali-
quis recipiens baptisimū ppter aliquid tēpo-
rale remedii sicut ppter finē: nihilominus su-
scipit sacm baptisimī. ergo volūtatis abusus im-
pedire nō pōt hui⁹ sacri susceptiōē. ¶ Itē ad
2m ill⁹ ad qd nō pōt coarctari volūtatis re-

B etus vsus non potest cooperari eius abusus. Sed rectus vsus voluntatis nihil cooperat ad huius sacri susceptionem: quia puer carēs voluntatis vsu cōfirmari pōt. ergo ad ipediēdū huius sacri susceptionē nihil pōt voluntatis abusus.

Cōtra. q̄ itendit hoc sacm̄ nūq̄ suscipere abuti vsu. sed itentio nūq̄ suscipiendi hoc sacm̄ ipedit sacri susceptionē ipsa durante. ergo huius sacramenti susceptio impediri potest per voluntatis abusum.

Cōtra. sicut dicit Augu. pmo li. de doctrina xpiana par post pncipiū. Huius voluntas illicitus abusus est. cū ergo per illicitū voluntatis vsu: q̄ est in volēdo q̄d cūq̄ mortale pctm̄: phibeat hō suscipere huius sacri. s. grām gratiū facientē: et p̄ illicitū voluntatis vsu: q̄ est itendē nūq̄ suscipere hoc sacm̄: phibeat hō suscipere illud: qd̄ in isto sacro est sacm̄ et res: qd̄ est caracter: p voluntatis abusum pōt phibere huius sacri susceptio nō tñ effectus illi: qui est res et nō sacramentum.

C Ad p̄mū in oppositū dōm q̄ nō tñ modo abuti voluntate est velle aliqd̄ bonū pp̄ finem videbitur: sed etiā velle malū vel nō velle bonū qd̄ hō tenet velle. **Q**ui aut itendit nūq̄ hoc suscipere sacm̄ nō vult qd̄ dō velle. et vult quod nō debet velle. **C** Ad secūdū dōm q̄ in illo q̄ sua voluntate pōt vti rōne et abuti: cooperat ad huius sacramenti susceptionē rectus voluntatis vsus vel p se vel saltē inq̄tū remouet phibēs. s. itentionē nō suscipiēdi sacm̄. **D**ō. ii.

Secundo querit vtrū susceptionē huius sacramenti possit impedire infanti lis etas: vel femine sex et puatio vsus lingue

Respondeo cū caracter cōfirmationis sit signū distinctiū militū spūaliū deputatorū ad cōstantē passionis xp̄i cōfessionē. et hec militia puenire possit nō tñ viris: sed etiā mulierib: vt patuit in virginib: sacris: que p cōfessionē fidei xp̄i martyriū susceperūt. **P**ossent et cōuenire infantib: nō tñ in etate: infantib: pro illa etate: ad quā pducēdi sunt. **A**buti ē p signa cōfiteri pnt crucē xp̄i. ideo huius sacramenti susceptionē nō ipedit infantilis etas: nec femine sex: nec puatio vsus lingue. Et q̄ certū ē q̄ infantes n̄ pnt h̄c obicē fictiōis. iō certū ē q̄ suscipiāt sacm̄ et rē sacra q̄ ille q̄ affirmat adult. **Q**uapp̄ q̄ ad hoc meli: ē hoc sacm̄ cū

to cōferre baptizā q̄ expectare adultā etatē. **A**r. iii.

Consequenter queritur dō pncipali. **E**t circa hoc grūnt dno. **P**rimo vtrū in collatiōe hu-

ius sacramenti caracter suscipiētī imprimatur. **S**cdō vtrū eidē gratia gratum faciens cōferatur. **Q**uestio.

Primo ostēdo q̄ in collatiōe huius sacramenti nō imprimatur caracter suscipiētī: q̄ aut esset eiūsdē sp̄ei cū caractere baptismali aut alteri: nō pmo modo: q̄ duo accidentia eiūsdē sp̄ei nō pnt siml̄ eē in eodē subiecto: nec secūdo mō: q̄ cū duorū accidentium specie diuersorū vnū nō depēdeat ab alio: posset suscipi sacm̄ cōfirmatiōis nō suscepto baptismō: qd̄ falsum est. **C** Itē hoc sacramētū datur ad spūalē pugnā: sed illa est cōmunis oībus xp̄ianis: cū caracter sit signū distinctiui. igit nō imprimatur in hoc sacro.

Cōtrarium tenet cōmunis opinio ecclesie et doctorum.

Cōtra. sicut dicit Augu. pmo li. de doctrina xpiana par post pncipiū. Huius voluntas illicitus abusus est. cū ergo per illicitū voluntatis vsu: q̄ est in volēdo q̄d cūq̄ mortale pctm̄: phibeat hō suscipere huius sacri. s. grām gratiū facientē: et p̄ illicitū voluntatis vsu: q̄ est itendē nūq̄ suscipere hoc sacm̄: phibeat hō suscipere illud: qd̄ in isto sacro est sacm̄ et res: qd̄ est caracter: p voluntatis abusum pōt phibere huius sacri susceptio nō tñ effectus illi: qui est res et nō sacramentum.

C Ad p̄mū in opp̄m dōm q̄ iste caracter ē alterius sp̄ei q̄ caracter baptismalis: qd̄ pz: q̄ ordinat ad specialē effectū. Et cū arguitur q̄ duorū accidentiū specie diuersorū vnū non dependet ab alio. dico q̄ falsum est: maxime q̄ vnū est in potētia passiua ad alterius susceptionē. vt aut ostēdum est sup̄: caracter baptismalis est sup̄naturalis potētia qua pōt baptizatus alia suscipere sacramēta. **C** Ad 2m̄ dōm q̄ pugna spūalis cōtra aduersarios pp̄rie salutis oībus est cōmunis: s. pugna ptra aduersarios cōis fidei est sortitū spūalis. **D**ō. ii.

Secundo querit vtrū suscipiētī cōfirmationē gratia gratū facies cōferat. Et videt q̄ nō: q̄ aut illa gfa est eadē cū gfa baptismali. aut nō. si sic. ergo mutatio eēt ad illud quod iam habitū est. si nō. ergo due gfe gratū faciēs essent in hōie: quod falsum est. q̄ oēs gratie gratū faciēs eiūsdē sp̄ei in eodem subiecto eē nō pnt. **C** Itē gfa gratū facies ē 3 culpā. hoc sacm̄ est 3 penā. s. 3 pusillanimitatē. ergo in isto sacro nō oportet cōferri gfam gratum facientem.

Cōtra. c. de sacra vinctiōe. §. Per frōtis. **P**er cōfirmationē dāt spūsanctus ad augmentū et robur. Sed spūsanctus nō dāt simpliciter homini nisi p gfam gratū facientem ergo suscipiētī cōfirmationē gratia gratum faciens cōferatur.

Cōtra. sicut dicit Augu. pmo li. de doctrina xpiana par post pncipiū. Huius voluntas illicitus abusus est. cū ergo per illicitū voluntatis vsu: q̄ est in volēdo q̄d cūq̄ mortale pctm̄: phibeat hō suscipere huius sacri. s. grām gratiū facientē: et p̄ illicitū voluntatis vsu: q̄ est itendē nūq̄ suscipere hoc sacm̄: phibeat hō suscipere illud: qd̄ in isto sacro est sacm̄ et res: qd̄ est caracter: p voluntatis abusum pōt phibere huius sacri susceptio nō tñ effectus illi: qui est res et nō sacramentum.

Distinctionis

VII.

C q. 1. ar. 4. Per sacra aut imprimētia caractere est ultra hoc deputatio ad quedā officia specialia sanctitatis: ut p3 per ea que dicta sūt supra. di. 5. q. 4. ar. 2. emūdatio aut ab his q̄ sanctitati repugnāt fieri nō pōt nisi per gfa3 gratum facientē: nec sine illa est aliq̄s idoneus: ut deputet ad sanctitatis officia. Et iō cū p̄ susceptionē sacri p̄firmationis imprimat suscipientem carac̄ter: per quē hō deputat ad speciale officium sanctitatis duplici ratioe ifunditur gratia gratum faciens suscipienti confirmationē eo modo quo suscipi debet.

C Ad p̄m in opp̄m dōm. q. ex gfa que ifunditur suscipiēti cōfirmationē. 2 illa quā iam susceperat per baptismū cōstituit vna gfa p̄ cōntinuitatē: sicut ex completō et cōpleto cōstituitur vniū numero p̄ essentia. **C** Ad 2m dōm q. gfa gratū faciens nō est tñ p̄ culpā: sed etiā p̄ penā derelictā ex culpa: seu disponētē ad eā. talis aut pena ē pusillanimitas. **Arti. V.**

Consequēter

queritur d̄ li. **C** Et circa hoc querit̄ duo. **P̄mo** vtrū huius sacri suscepcio sit necessaria ad salutē. **2o** vtrū hoc sacm sit dignū sacro bap̄m.

Primo

Ondō q. suscepcio h̄ sacri sit necessaria ad salutē. de cōsecr. di. 5. **A** Omnes fideles per manū ipsius post bap̄m accipe debēt: ut pleni xpiani luētiātur. Sed homini necessariū ē ad salutē ut sit plenus xpianus. ergo suscepcio huius sacri est necessaria ad salutē. **C** Itē eadē di. Sp̄s sanctus. **A** dicturis necessaria sunt cōfirmationis auxilia. **C** Item in terra iterdicta nō debēt sacra ministrari nisi illa q̄ sunt necessitatē. Sed ex. de sen. excō. **R**espōso. 6. **P**reterea. dicit dominus papa. q. sicut in ciuitate iterdicta p̄nt baptizari pueri. sic 2 p̄firmari. **B**

C Contra. gfa gratū faciens sufficit ad salutē: sed in bap̄m dāt gfa gratū faciens. ergo baptismus sine cōfirmatione sufficit ad salutē.

C Itē de p̄secr. di. 4. Sp̄s sanctus. **R**egeneratio per se saluat mox in pace veri seculi recipiendos. q. ad h̄ nō ē necia p̄firmationis suscepcio.

C Rūdeo q. suscepcio sacri p̄firmationis par nullis baptizatis nō ē necessaria ad salutē: sic itelligēdo q. sine eius suscepcione saluari non possunt: q. ut habet de cōse. di. 4. Sp̄s sanctus. cōtinuo trāsitus sufficiūt regenerationis beneficiā. Sic etiā loquēdo de necessario nō ē p̄ se necessaria adultis huius sacri suscepcio: quia

eis ad maiore victorie p̄fectiones sit necessaria. **C** **U**bi p̄us. **A** dicturis necessaria sunt p̄firmationis auxilia. contēptus huius sacri adultis nisi peniteat est dānabilis. **T**ūc aut p̄ceptores reputari debēt q̄i habita bona 2 sufficiēt oportunitate suscipiēdi hoc sacm ipm suscipe renūtiāt: aut nōbilit negligunt. Et sic itelligi d̄ illud **D**u. 2. lib. de sacra. pte. 7. c. 3. **T**ūc dū est h̄s q̄ per negligentia amittit ep̄i p̄sentia: 2 nō suscipiūt manus ipositiones: ne forte p̄pterea dānentur. s. nisi penit̄ peniteat: q. festinare debuerūt dū potuerunt.

C Ad p̄m dōm q. illa auctoritas de plenitudine xpianitatis itelligēda nō est q̄tū ad necessitatē: q. sic sunt pleni xpiani per bap̄m: sed quātū ad superogationē. vel dic q. hoc referē dum est ad illos q̄ hoc sacm suscipe cōtēnuūt. **U**ñ. ex. d̄ snia excom. **R**espōso. 6. **P**reterea. in gl̄o cōtēnit. **C** Ad 2m p3 solutio ex dictis in q̄ōne. **C** Ad 3m dōm. q. maior ē falsa. **A** d̄ orietib̄ eni si digne peniteat pōt dari eucharistia. ex. de pe. 2 remissio: q. mēte. 2 tēpo re iterdicti. Et de sentētia excommunicationis. **P**ermittim. **P**ermittim. **E**cclesiariū ministris semel in ebdomada tpe iterdicti. nō pulsatis capitis voce submissa ianuis clausis excōicatis 2 iterdictis exclusis missarū solēnia celebrare cā cōficiēdi corpus dñi: qd̄ decedētibus in penitētia nō negat. **C** Qualiter aut p̄cedant argumēta ad partē aliā videri pōt ex dictis in q̄ōne.

Questio.

Secundo

querit vtrū sacm cōfirmationis sit dignū sacro baptismi. **E**t videt q. sic. maḡ in l̄sa huius di. c. 2. dicit de cōfirmatione respectu baptismi: q. maiori veniētiā tenēda est sicut a maiorib̄ dāt. **C** Itē de p̄se. di. 4. **N**ouissime. Et recitat maḡ in l̄tera huius di. c. 2. **I**n vinctiōe baptismatis dicit sp̄s descendere ad habitationē deo p̄secrādaz. **I**n hac etiā eiusdē septiformē grām cū oī plenitudine scitatis 2 v̄tus venire in hoīem. **C** Contra. illud sacm ē nobilius qd̄ h̄z meliorem effectū. Sed baptismus est huiusmodi. q. p̄ ipm remittit oīs penā 2 oīs culpā. nō sic aut p̄ cōfirmationis sacm. ergo dignū ē sacm baptismi q̄ confirmationis.

C Rūdeo. illud sacm dignū est qd̄ dignior rem h̄z effici. dignitas aut sacri maxie p̄ suā virtutē p̄sanda est: p̄ cognitionē q̄ dignitatē effectui deuenire possumus in cognitionē dignitatis sacroz. **D**ignissimū aut effectus cuiuslibet sacri est gfa. gfa aut tāto est dignior q̄to ē maior: q. q̄to est melior: tāto est dignior: 2

C quanto melioritate maior. Et e contra: quia fm Aug. de trinitate. c. 8. In his q non mole: s vir tute magna sunt: Ide est ma^r ee qd meli^r ee. illud ergo sacm dign^u est: in cui^r susceptione maior gfa cofert. maior aut confert simplr in susceptione baptismi q cofirmationis: tñ q per susceptione baptismi pmo efficit qd mebzum xpi: r de ei^r regno qd est militans ecclesia. vt eni videm^r reges fm rectu ronis iudiciu am plioze gfam faciunt illis: sup quos de nouo re gnare icipiunt q alijs: tñ q expressi baptism^u q cofirmatio representat morte xpi. p qua xps nobis gfam meruit. dign^u ergo sacfz simplr est baptism^u q cofirmatio: qvis fz qd sit coo uerso: q eius administratio refuata e digno ribus psonis: r in digniori ma celebrat. Quo rum ratio est: qz no est tate necessitat^r sic bap tism^u. Et qz prim^u finis ad que dat non est ita comunis sicut ille ad que dat baptism^u. Et qz chusma expellius representat huius sacram^u ti effectū q minus nobilis materia.

E Ex dictis pz solo ad p^m in opp^m. Ad se cundū dñm q gfa cofirmationis si accipiatur precise p illo gradu gfe qui superaddit p co firmationem gfe baptismi. Quia tñ ex illo r gfa pcedeti sit vna gfa p eētū maior q erat gfa baptismi p se. ppter hoc dicit. s. scñ in co firmatione venire cū omni plenitudine sancti tatis in hominem. Articulus. VI.

Consequenter

queritur de 6° pncipali Et circa hoc querunt duo

Primo vtrū hoc sacram^u sit iterabile. Secundo vtrū inunctio fieri debeat in fronte. **Questio. 1.** ostēdo q hoc sacm sit iterabile. medicina est iterabilis q est con tra iterabile morbu. Sed pusillanimitas con tra quā est cofirmatio: est iterabilis morbu. g iterabilis e cofirmatio. Et hoc sacm nō ē dignius q sacm vnctionis extreme. min^u. n. nobilis vtus est fortitudo q spes. vt aut supe rius habitū est distm. 2. q. 4. ar. pmi. extrema vnctio est ad iunādū actū spci r cofirmatio ad adiunādū actū fortitudinis: s extrema vn ctio pōt iterari. g multo forti^r cofirmatio.

C Contra. s. p. di. 4. dñi ē. Nob vili ē eadē pfirmationē: sic nec bap^u iterari minie dēbere. Et Rūdeo q sacm cofirmationis cū effectū iprimat idēlebulē. s. caracterē iterari nō dē: si cut dicit mag^r in lra h^o di. c. 2. Et hīs confir matus sciēter irregularis est. De bis ē cofir mato igran^r dicās vt sup^r dñi ē de bis igran

ter baptizato. pfirmatū ē r recofirmādo sciēter si publicū ē: r regularis ē: sic sup^r dñi ē d bap^u C Ad p^m i opp^m dñ. q qvis pusillanimitas in hoie sit iterabil^r nō tñ illa cui^r fuit cā origia le pctñ. s illā at ē directe h^o sacfz. Et p^r dñi q qvis sit morbu iterabil^r nō pp h^o ē iterāda medicia q iter^r iprimt vtutē sufficiētē s mor bu. tal at medicia ē oē sacfz iprimēs caracte rē. C Ad 2° dñ. q maior ē falsā: nec valz ei^r p batio: qz qvis extrēa vnctio sit p appropatio nē ad iunādū actū nobilioris vtutē q pfirma^u tñ qz n tñ coopat ad actū spci qz pfirma^u ad actū fortitudinis: n pōt peludi q sit pfirmatioē nobiliorimo ad sensus videm^r q fortiori dñi li^r adiutorū datur. C Pterea. extrēmā vn ctionē dñe ē ē adiutorū spci r pfirmationē in adiutorū fortitudinis dñi ē p appropatōez n p ppietate: quodlibz eni sacramētū adiunat quālibz vtutem.

Secundo qrit vtz inunctio chusma^r i cofir matōe fieri dbeat i frōte. Et v^r q n. b. p. di. 4. Spūs. s. Cofirmamur ad pugnā Sz aptitudo ad pugnādū magis pcedit ex bo na dispōe cōdis q capis: Cū g h^o lo^r corpis sit qñ i pectore magis dz vnctio fieri i pectore q i frōte. C Itē ex. s. sacra vnctōe. s. p. er frōf. dz q i pfirmatōe dat spūs. s. ad robur. R obur at ē i nervis r ossib^r. Cū g fz Auic. 2. li. d. aiali b^o. c. 1. Herui ouāt a corde r n a capite: magis dz fieri vnctio pfirmatōis i pectore q i frōte. C Contra. ex. s. sacra vnctōe. s. p. 2. v. In frō te iungit baptizā^r vt libere phteat qd credit. C Rū. q cū h^o sacfz ordiet ad pfātē r line erubescētia fidē pficēdū: maxie qñ ad articu lū morē xpi i cruce: r signa timoris r erubescē tie maxie appeāt i frōte pp sui ppiqatē ad orga^m magiatic. iō ille q pfirmat iungit chus mate i modū crucis i frōte: vt sibi oñdat q pf teri cruce xpi dz line erubescētia r tiorē. Et sic ex dict^r videri pōt q. s. pcurrūt ad h^o sacfī eēn tiā. s. pfificatū chusma. supradēā dñoz for^r ex pte mistri. dignitas pōtificali: v^r pmissio papal sacerdoti scā: r itētio dñita. Ex pte at fuscipiet^r reqrit ps corpis dtermiata. s. frōs. qd aut dicit mag^r h^o di. c. 2. h^o sacfz a ieiuniis tñ dēbere tra di. r n alr nisi cogat nēcitas. r illd s. p. di. 4. Et epi n nūl ieiuni p ipōnē māuū spūscñ tra dāt excepti pfirmis: r morte piclitātib^r: nō pti net ad sacfī eēntiā: tñ peccat epa faciēs dñi. Illud ē qd dz. p. dist. Et ieiuni ad cofirma tōez veniāt p fēd etat moneāt pfellōez facere p^r: nō refert ad sacfī nēcitatē s reuerētiā. Et ad h^o vt fuscipiet^r sacfz meli^r sint dñpōsti ad fuscipietdū sacfī rē. s. gfa: qd pz p lfa: scqntē.

B Notandū etiā q̄ frons cōfirmati bz ligari quousq; desiccat: ne frons inuncta aliq̄s fordes subtrahat. ⁊ etiā fm̄ Aug. 2. lib. de sacra. parte. 7. c. vi. Cōfirmati deet nō lanare caput vsq; ad 7. dies. ppter septem dona spūs sancti. Et qz ecclesia septem dieb⁹ celebrat aduentū spiritus sancti in discipulos.

E Ad p̄mū in opp^m dōm q̄ q̄uis aptitudo ad pugnā magis sit ex corde q̄ capite. cum si gna timoris magis appareat in frōte q̄ in pectore. Et p̄terea aptior est hō ad cōstāter standi in bello: ⁊ vincendū per bonā discretione que multū depēdet ex bona organoū caput dispōne: q̄ p calorē ⁊ spūs qui sunt in corde. An puerior. 24. Cū dispōne mitur bellum. vt dī Eccl. 8. Sapiētia hominis lucet in vultu illi. Ad secundū dicit pōt q̄ plus valet ad bellū sapiētia q̄ corporis robur: ⁊ robur etiā mētis plus videt depēdere fm̄ aliquos ex bona dispōne caput q̄ corporis: sed q̄qd sit de hoc: tū hoc certū est q̄ signa mentis rōbuste magis appareat in frōte q̄ in pectore.

Articulus. VII.

Quēsequenter queritur de .7. p̄ncipali. Et circa hoc queritur duo. Primo vtrū ille q̄ cōfirmatur debeat teneri. ⁊ 2. a quot ⁊ qualib⁹ debeat teneri.

Questio. i.

Primo ostēdo q̄ nō debeat teneri. Quia teneri signū est debilitatis in eo q̄ tenet. Sed in susceptōe hui⁹ sacri hō fortificatur. ergo nō est pueniēs vt tūc teneatur.

Contrariū tenet cōsuetudo ecclesie.

Rūdeo. cū hoc sacm̄ deē ad robur eo ipso q̄ homo ad susceptiōē ei⁹ accedit: ostēdit q̄ sufficiens robur standi p se h̄re nō p̄sumit. ⁊ iō ad hoc significandū institutū fuit: vt ab altero teneret: si tamē aliq̄s cōfirmatur absq; hoc q̄ ab alio teneat sacfz suscipit: q̄uis hoc fieri nō debeat: nisi necessitas aliq̄ hoc exigit.

B Ad ar^m in opp^m dōm: q̄ q̄uis p susceptiōnem huius sacramēti homo fiat fortis: tamen accedit tanquā debilis: ⁊ hec intentio illa representat.

Questio. ii.

Secundo querit a quot ⁊ qualib⁹ debeat teneri ille q̄ cōfirmatur.

Rūdeo q̄ institutū fuit q̄ nō teneretur nisi ab vno eo q̄ cognationes spūales infirmia impediunt. An de cōsecr. di. 4. Nō plures. Nō plures ad suscipiendū de baptismo infante accedat q̄ vn⁹ siue vir siue mulier. In cōfirmatione id ipm̄ fiat. tamē vbi ē cōsuetudo q̄ plu

res teneat non est prohibendū: qz hoc pōt eo operari ad amicitie nutrimentū. non autē d̄z teneri ab illo qui nō est cōfirmat⁹: sicut nec in baptismo d̄z homo teneri ab illo q̄ nō est baptizatus. de cōsecr. di. 4. in baptizātē: si tñ p̄trium fiat quāuis fieri nō debeat casu necessitatis excepto: nihilominus ille qui baptizatur vel cōfirmat vere suscipit sacramētū. Nō debet etiā teneri a monacho: nisi sit monach⁹. Unde de p̄secr. di. 4. Nō licet. Nō licet abbati vel monacho de baptismo suscipere filios: nec cōmatres h̄c. per sacm̄ aut cōfirmationis h̄c spūalis cognatio. 30. q. 4. Si q̄s vn⁹. tamē p̄dicta ad sacramētū necessitatē nō referuntur. pōt autē teneri vir a muliere. ⁊ ecōuerfo: q̄uis magis deceat virū a viro teneri. In casu etiā necessitatis pōt teneri ab illo q̄ ipm̄ tenuit in baptismo. An de cōsecr. di. 4. In catholicismo. In cathecismo: ⁊ in baptismo: ⁊ in cōfirmatione vnus patrī fieri pōt si necessitas cogit. nō est tñ p̄suetudo romana: sed per singulos singuli sint: ad hoc. i. vt cū pluribus citra contrahatur.

Circa istam. Virtus hui⁹ sacri est donatio spūs sancti ad robur. Cōtra. in susceptiōe eucharistie dat spūs sc̄tus ad robur. Juxta illud psal. Et panis cor hoīs cōfirmet. Rūdeo. in susceptiōe confirmationis roboratur aīa p spū sc̄ti ad tolerantiaz malū. in susceptiōe eucharistie ad cōstātiā boni. Vel p̄ p̄mū aīa roborat in fide. per sc̄dm in charitate qd per appropriatiōem itelligendū est.

De sacramēto altaris ⁊ eucharistie.

Distinctio. VIII.

Post sacramētū baptismi ⁊ cōfirmationis sequitur eucharistie sacramētū. Per baptismum mundamur. Per eucharistiā in bono cōfirmamur. Baptismus

estus vitioz extinguit. Eucharistia spiritalit̄ reficit. Unde excellēter eucharistia dicitur. i. bona gratia: qz in hoc sacramēto nō modo est augmentū virtutis ⁊ gratie: sed ille totus sumit: qui est sōns ⁊ origo totius gr̄e. Cui⁹ figura precessit: q̄ māna pluit deus patrib⁹ in deserto: qui quotidiano celi pascebāt alimēto. Unde panem angeloz manduca

uit homo. Sed tunc qui panem illū manducauerūt mortui sūt. Iste vero panis viu⁹ qui de celo descendit vitā mūdo tribuit. Māna illud de celo: hoc sup̄ celū. Illud scaturiebat in diē alterū reseruatū: hoc ab omni corruptiōe alienum. Quicūq; religiose gustauerit corruptio nem nō videbit. Illud datū fuit antiq; post transitū maris rubri: vbi submersis egyptys liberati sunt hebrei. Ita hoc celeste māna: nō nisi renatis prestari o; . Panis ille corporalis populū antiquū ad terrā pmissiōis per desertū eduxit. Dec esca celestis fideles hui⁹ seculi desertū trāseūtes in celū subuehit. Unde recte viaticū appellatur: q; in via nos reficiēs vsq; in patriā deducit. Sic ergo in mari rubro figura baptisimi p̄cessit: ita in māna significatio dominici corporis. Dec duo sacramēta demonstratiua sunt: vbi de latere xp̄i sanguis et aq; profluxerūt: q; per sanguinē redēptiōnis et aquā ablutionis nos redimere venit a dyabolo et a peccato: sicut israelitas per sanguinē agni pascalis ab exterminatore: et per aquā maris rubri ab egyptys liberauit. Huius etiā sacramēti ritum melchisedech ostēdit vbi panem et vinū abrae obtulit. Un̄ vt ait Ambro sius intelligi datur anteriora eē sacramēta xp̄ianorū q̄ iudeorū.

De institutione sacramēti.

¶ Ite etiā illa considerāda occurrūt q̄tuor. s. sac̄m: institutio: forma: et res. Sac̄m dñs instituit quādo post typicū agnū corpus et sanguinē suū discipulis in cena porrexit. Unde Eusebi⁹ emisenus. Quia corpus assumptū ablatū erat q̄ oculis: et il laturus syderib⁹: necesse erat vt die cene sac̄m nobis corporis et sanguinis cōsecraret. Ut coleret iugiter p̄ mysteriū

quod semel offerebatur in precium.

De forma.

¶ Forma vero est quā ipse ibidem edidit dicēs: hoc est corp⁹ meū: et post. Hic ē sanguis me⁹. Luz eni hec verba p̄ferūtur: cōuersio fit panis et vini in substātiā corporis et sanguinis xp̄i. Reliqua ad laudē dei dicūtur. vñ Amb⁹. Sermonē xp̄i hoc cōficiē sacramētū: q; sermo xp̄i creaturam mutat: et sic ex pane fit corpus xp̄i: et vinum cū aqua in calicē missum fit sanguis cōsecratiōis verbi celestis. Cōsecratio quibus fit v̄bis. Attēde q̄ sunt v̄ba. Accipite ergo et comedite ex eo oēs: hoc ē corpus meū. Et itez. Accipite et bibite ex hoc oēs: hic ē sanguis me⁹. Per reliqua oia que dicūtur laus deo refert^r: oratio premitit^r p̄ populo: p̄ regib⁹. Itē Aug⁹. Credēdū ē q; in illis v̄bis xp̄i sac̄ra cōficiātur: reliq; oia nihil aliud sūt q̄ laudes v̄l obsecratiōes fidelī et petitiōes. Ecce que sit institutio et forma h⁹ sac̄ri. Ubi cōsideratiōe dignū ē: q̄re illud sacramētū post cenā dedit discipul⁹. Dñs igit^r iesus ad inuisibilia paterne maiestatis migratur⁹ celebrato cū discipulis typico pasca: q̄dā memoriale eis cōmēdare volēs: sub sp̄e panis et vini: corpus et sanguinē suū: ita eis tradidit vt ostēderet legis veteris sac̄ra: iter que p̄cipuū erat agni pascalis sacrificium: in morte sua terminari. ac legis noue sac̄ra substitui: in q̄bus excellit mysteriū eucharistie. Ideo et post alia dedit: vt hoc vnū arti⁹ memoriē discipulorū ifigeret: et ab ecclia deiceps frequētarēt. Sed nō ex iude disciplinā sanxit in posterū: vt post alios cibos sumat. poti⁹ a ieiuniis sumi o;: sic Apl⁹ docet: vt singlari reuerētia diiudicet^r. i. discernat ab alijs cibis. Nō dñs apl⁹ disponēdū reliquit. vñ Aug⁹.

Apparet cū primo acceperūt discipuli eucharistiam nō eos acceperisse ieiunos. Nō ideo tamē calūniandū est vniuerse ecclesie q̄ a ieiunis sumit semp. Placuit enī spiritui sancto vt in honore tāti sacramēti p̄ in os xp̄iani dominicū corpus intraret q̄ alij cibi: ideo vbiq; mos iste seruat. Non enī q̄ post cibos dedit dñs: ideo p̄asī vel cenati illud accipere debēt: vt illi faciebāt: quos apl̄us redarguit. Nā saluator quo vebemētī cōmē daret mysteriū illius altitudinē vltimū hoc voluit ifigere cordibus z memorie discipulorū: a q̄bus ad passionē digressurus erat. Quo autem ordine deinceps sumeret: apl̄is: per quos ecclesias dispolitur erat: reseruauit docendum.

¶ De sacramēto z re.

Unū qd ibi sac̄m sit z quid res videam. Sac̄m est inuisibilis gr̄e visibilis forma. Forma ergo panis z vini q̄ ibi videt̄ est sac̄m. i. signū sacre rei: q̄ p̄ter sp̄m: quā ingerit sensib: aliquid aliud facit in cognitōe venire. Tenēt ergo sp̄s vocabula rez que ante fuerūt. s. panis z vini. Vni aut sac̄i gemina ē res: vna. s. cōtēta z significata: altera significata z non cōtēta. Res cōtēta z significata ē caro xp̄i: quā de virgine traxit: z sanguis quē pro nobis fudit. Res aut significata z nō cōtēta ē vnitas ecclie in predestinatis vocatis: iustificatis: z glorificatis. Hoc est duplex. caro xp̄i z sanguis. Vñ Hiero. Dupliciter inḡt intelligit̄ caro xp̄i z sanguis: vt illa q̄ crucifixa ē z sepulta: z sanguis qui militis lācea effusus est: vel illa spiritualis ac dīna: de q̄ ipse ait. Caro mea vere ē cib⁹: z sanguis me⁹ vere ē potus: z nisi māducaueritis carnē meā: z biberitis meū sanguinē nō habebitis vitam in vobis. Sūt ergo hic tria distinguen-

da. Unū qd tñ est sac̄m: alter qd est sacramētū z res: z tertiū qd ē res z nō sacramētū. Sac̄m z nō res: ē sp̄s visibilis panis z vini. Sac̄s z res: caro xp̄i p̄pria: z sanguis. Res z nō sac̄m: mystica ei⁹ caro. Porro illa sp̄s visibilis sacramētū ē gemie rei: q̄ vtrāq; rē significat: z vtriusq; rei similitudinē gerit exp̄ssā: Nā sicut panis p̄ ceteris cibis corpus reficit z sustinet: z vinū hoiez letificat atq; iebuat: Sic caro xp̄i iteriorē hoiez plus ceteris gratis sp̄uāl̄ reficit et saginat. Unde calix tuus iebuat q̄ p̄clarus est. Habet etiā similitudinē cū re mystica que est vnitas fidelīū: q̄ sicut ex multis granis efficiū vnus panis: z ex plurib⁹ acinis vinū in vnū cōfluit: sic ex multis fidelīū p̄sonis vnitas ecclesiastica cōstat. Vñ apostolus: Vnus panis z vnū corpus. multi sum⁹ zc. Vñ Augu. Vnus panis z vnus corpus ecclesia dicit̄: p̄ eo q̄ sicut vn⁹ panis ex multis granis: z vnū corpus ex multis mēbris cōponit̄: sic ecclesia ex multis fidelib⁹ caritate copulāte cōnectit̄. Hoc mysteriū pacis z vnitatis n̄ ē xps i sua mēsa cōsecrauit. Qui accipit hoc mysteriū vnitatis: z nō tenet viculū pacis: nō accipit hoc mysteriū p̄ se: sed cōtra se. Cui⁹ etiā sac̄m est corpus christi p̄p̄riū de virgine sumptū: q̄ vt corpus christi ex multis mēbris purissimis z immaculatis cōstat: ita societas ecclesiastica ex multis p̄sonis a criminali macula liberis cōsistit. In cui⁹ rei typo facta est arca domini de lignis sethim: que sunt imputribilia: z albe spine similia.

¶ Superius determinauit maḡ de sac̄o baptismi z sac̄o p̄firmatiōis. hic determinat d̄ sacramēto eucharistic. Et p̄mo quo ad ei⁹ esse. ¶ Secūdo quo ad ei⁹ fieri. di. n. ibi. Si aut̄ querit̄ q̄lis sit. ¶ Tercia in. 3. ¶ P̄mo determinat de hoc sac̄o s̄m se. ¶ Secūdo p̄parationes ad suscipiēte. di. 9. ibi. Et sic due. ¶ Tercio ostē-

dit vix corp^o xpi cōtinari sub panis sp^e. i. sub
accētib^{us} panis. di. 10. ibi. Sūt idē alij. ¶ **P**ri
ma tri. 3. ¶ **P**ri^o determinat de h^o sacri digni
tate. 7° de ei^{us} institutione. ibi. Hoc etiā. ¶ **T**er
tio de ei^{us} integritate. ibi. Aliqd ibi. ¶ **P**rima
in duas. ¶ **P**ri^o ostendit h^o sacri dignitatē per
ei^{us} efficaciam. 7° p^{er} ei^{us} figurā. ibi. Cuius figura.
¶ **A**lla ps in q^{uo} determinat de ei^{us} institutione di
uidit in duas. ¶ **P**ri^o ostendit qua hora et sub
qua forma xps hoc sacm instituit. 7° q^{uo}re ec
clesia in celebrādo horā illā nō custodit. ibi.
3° etiā. ¶ **A**lla ps in q^{uo} determinat de h^o sacri
integritate diuidit in duas. ¶ **P**ri^o assignat ea
in q^{uo} hoc sacfz p^{ro}fitit. 7° explanat eaz bre
uiter recolligit. ibi. Sūt igit. **Arti. 1.**

Circa hanc di. querēdum
est pncipalr d
trib^{us}. ¶ **P**ri^o de h^o sacri insti
tutione. 7° de pfectione. 7°
de forma. ¶ **C**irca p^{ri}mū que
runt qtuor. ¶ **P**ri^o vtz spēs
panis et vini cōsecrate sint sa
cramētū noue. l. 7° vtz sint vniū sacm. 7°
vtrū hoc sacm fuerit pueniēter pfiguratum.
¶ **Q**uarto vtz pueniēter institutū. **Q^{uo}do. 1.**

Primo ostēdo q^{uo} spēs panis et vini psecra
te nō sunt sacm nō. l. q^{uo} vt sup^{er}
habitu est. sacm ē ex silitudine representā. Sz
spēs panis et vini psecrate non hnt similitudi
nē cū corpore xpi et sanguine: cū spēs ille sint
accētia: et accēs sit a suba dūstite. ergo nō sunt
sacra nō. l. ¶ **I**te panis ē totū homogeneus.
corp^{us} xpi ē etherogeneus. q^{uo} nō est spēs panis
ex nālī silitudine representās corp^{us} xpi. Et ex
p^{ro}pt^{er} nec est ei^{us} sacm. ¶ **I**te sacm nō. l. illi^{us}
rei cui^{us} ē signū est cā. Sed p^{ro}dicte spēs nō sunt
cā veri corp^{or}is xpi: et sanguis: nec corp^{us} my
stici. q^{uo} nō sunt sacm noue. l.

¶ **C**ōtra. d. p^{ro}se. di. 2. In sacfz. dñr p^{ro}dicte spe
cies ē sacm. ¶ **I**te. e. di. nō oz. hī idem.

¶ **R**ūdeo q^{uo} spēs panis et vini post consecra
tionē factū a sacerdote sub forma vboz et itē
tiōe debita. sunt sacm nō. l. q^{uo} signū et cā rei
sacre est sacm nō. l. sz p^{ro}dicte spēs sunt signū
duplicis rei sacre. ē. n. spēs panis signū corpo
ris xpi veri: q^{uo} est res sacra sub ipsa sp^e et cō
tenta. Est etiā signū corp^{or}is xpi mystici: quod
est res sacra. l. scā ecclesie: que tñ nō est sub ipsa
sp^e reali cōtēta. Spēs etiā vini est signū veri
sanguis xpi: q^{uo} est res sacra et sub sp^e p^{ro}dicta ve
raciter p^{ro}fitat: q^{uo} quis ē hoc sacm nō sit cau
sa eēntie corp^{or}is xpi absolute: tñ ē cā eēntie ei^{us}
sub illa sp^e: et cā eēntie sanguis sub sp^e vini: q^{uo}
mō ē sit cā hoīum ipsoz q^{uo} sunt ecclesie mēbra:

tñ est istalis cā fidei et caritatis: p^{ro} q^{uo} vniūtur
ad vni^{us} corp^{us} mystici cōstitutionē. et iō cā est
corp^{us} mystici q^{uo} ad ei^{us} formā: q^{uo} nō q^{uo}
tū ad eius māz. Et dictis p^{ro} p^{ro}dicte spēs nō
tñ sūt sacm nō. l. sed et sacm iter alia altissi
mū inq^{ui}tū in se veraciter et reali cōtinēt san
ctitatis auctore. et p^{ro} p^{ro}dicte spēs sūt sacm
tñ: et corp^{us} xpi vtz sacm et res. Res. l. res p^{ro}se
ctū sp^ei panis: et sacm resp^{ect}ū corp^{or}is mystici.
q^{uo} sicut corp^{us} xpi cōstat ex purissimis et diuer
sis mēbris: sic corp^{us} xpi mystici ex diuersis p^{ro}
sonis p^{ro} fide et charitate purificatis. hoc autē
corp^{us} ē res et nō sacfz: nūi velles dicere q^{uo} cor
pus xpi mystici ecclesie militatis sit sacm cor
poris mystici ecclesie triūphātis. Et sicut dñi ē
de corp^{or}e xpi p^{ro} p^{ro}ationē ad spēm panis: sic in
telligas d sanguie ei^{us} p^{ro} p^{ro}ationē ad spēs vini.
¶ **A**d p^{ro} in opp^o dñm q^{uo} accēs et si sit a suba
dissimile in eēntia et nālī aptitudine eēndi: ex
hoc tñ nō seq^{ui}t q^{uo} in accidente possit eē nālī
aptitudo ad representādū sub am. aliter. n. p^{ro} ac
cidētia nō posset dñeniri in cognitionē sub ei^{us}
et nō tñ representāt accētia sub a: quā apta na
ta sunt iformare. sed etiā illa cui^{us} ista est repre
sentatiua. Et iō q^{uo} suba panis representāt corp^{us}
xpi in eēndo: iquantū p^{ro}ficat ex purissimis gra
tis: sicut corp^{us} xpi cōstat ex purissimis mem
bris: et in effectu inq^{ui}tū reficit corporālē sicut
corpus xpi reficit spiritaliter. ideo spēs pa
nis representat corpus xpi. ¶ **E**t ex hoc p^{ro} so
lutio ad scōm. ¶ **A**d tertium p^{ro} solutio ex di
ctis in corp^{or}e q^{uo}nis. **Q^{uo}do. 2.**

Secūdo querit vtrū spēs panis et vini cō
secrati sint vniū sacm. Et videt^{ur}
q^{uo} nō: q^{uo} sacfz est sacre rei signū. q^{uo} plura sacre
rei signa sunt plura sacra. Sed spēs panis et
spēs vini sunt plura sacre rei signa. ergo sunt
plura sacramēta. ¶ **I**te q^{uo}is fm p^{ro}hm p^{ro}mo
perhier. nomē sit vox significatiua: tamē plu
res voces vniū significātes sunt plura nomia:
vt ensis et gladius. ergo a simili quāuis spēs
panis et vini sint signa eiusdē rei iquantum
sub qualibet cōtinetur totus chūstus: tamen
sunt plura sacramēta.

¶ **C**ontra. sacramētū vnitatis maxime dz
est vniū. Sed hoc sacm est vnitatis sacm: q^{uo}
est per fidem et caritatē in corp^{or}e mystico. q^{uo}
hoc sacramētū est vniū.

¶ **R**ūdeo q^{uo} p^{ro}dicte spēs panis sunt vniū sa
cramētū vnitatis itegrata ex pluribus relatis
ad aliquid vniū. referūt enim ad vniū rez si
gnificatā non sub eis cōtēta que est corpus
xpi mystici. et ad vniū rē significatā. et sub eis
reali cōtēta. l. ad ipm xpm. q^{uo} quis spēs pa
nis

Cnis primo representet corpus: et spēs vini sanguinem: quia tamē sanguis et corpus xpi separata nō sunt iter se: nec a xpo: ideo ex psequenti quibus dicta: spēs representat et cōtinet totū xpm. Refertur etiā tāq̃ signū et cā ad vnā spūalē refectionē integrā: que ad similitudinē itegre refectionis corporalis: q̃ cōprehēdit cibū et potum: p̃sistit in potatiōe intellectus p̃ si dei illustrationē: et in cibatiōe affectus p̃ charitātē. Ad cuius refectionis integritatē significādā voluit xps in hoc sacro cōtineri sub spē cibi et potus: vt eēt hoc itegra significatio rei quā in suscipiente efficit. ex duab⁹ ergo spēbus p̃stituitur vnum integrum signum.

CAd p̃m in oppo^m dōm q̃ p̃ntis spēs panis et vini sunt plura signa: tñ ex his itegrat vnum completū signum: ad quod significādū dicit Greg. in q̃dā collecta. Perficiat in nobis domine tua sacra quod cōtinet: ad significandū plures p̃tes h⁹ sacri. Et in alia dicit. Et h⁹ tuus sacrm nō sit nobis reatus ad penā: ad significādū q̃ ex illis vnū itegrū cōstituitur signū.

CAd 2^m dōm q̃ plures voces idē significantes plura sunt noia: q̃ noia forma nō ē res significata: s; significatio que in pluribus vocibus plurificat: quia respectu vnius rei. nec sūt ordinate ad sū significādū illā rē: q̃ quilibet per se p̃plete significat eā. alr nō possent vere dici plura noia: s; spēs panis et vini ititute sūt ad sū significādū tāq̃ vnū itegrū signum: vnā rem non contenta: et vnā cōtentā: et vnā effectam.

Questio. III.

Tertio querit vtrū hoc sacrm fuerit pueniēter p̃figuratur. Et videt q̃ non sūm p̃m. s. p̃p̃. mutatiōis nō est mutatio. ergo a simili nec signū est signū. s; hoc sacrm est signū. ergo nō est p̃figuratū. **C**Itē quāto res est rarior: tato ceteris parib⁹ est p̃ciosior. An glo. sup̃ illud. p̃m Reg. 3. c. Sermo dñi erat p̃ciosus. dicit. q̃ rarus. Sed figura hui⁹ sacri d̃buit eē multū p̃ciosa. ergo multū rara. icō ueniēs ergo fuit ipm̃ multipl̃ p̃figurari.

CCōtra. hoc sacrm p̃figuratū fuit p̃ panem et vinū que obtulit Ab̃elephsedech Ab̃rae: vt h̃ Gen. 14. in glo. ibidē: et p̃ altare q̃d edificauit Ab̃raa ad imolādū Isaac. de quo h̃ Gen. 22. An glo. ibidē. Hec ē figura nostri altaria in q̃ cōsecrat corpus xpi et sanguis. Cū ergo iste p̃figuratiōes facte fuerit per cōsiliū spūsancti qui n̄h̄l inconueniens consulit: cōuenienter hoc sacramentū p̃figuratum fuit.

CRūdeo q̃ ad ostendēdū hui⁹ sacramēti dignitatē et vtilitatē pueniēs fuit ipm̃ p̃figurari nō tñ vna figura: sed multiplici: et etiā pro-

pter eius difficultatē ad credēdū conueniens fuit homines per multiplicem figurā ad ipm̃ credendum manuduci.

CAd p̃m in oppositū dōm q̃ quāuis immediate nō sit mutatiōis mutatio: nec sicut subiecti: nec sicut termini. vt ibi p̃p̃s ostēdit. tamē mutatio mediātē alio terminat ad mutatiōem. vt generatio mediātē genito ad geniti mutatiōē terminat. a simili dico q̃ signū pōt eē signū inq̃tū signū significat rē absoluta: q̃ signū ficit: sic istud sacrm fuit p̃figuratū. Et dōz et meli⁹ q̃ nō est s̄le de mutatiōib⁹ quas facit natura et ratio: act⁹. n. voluntatis immediate pōt respicere actū cognitiōis. et iō institui potuit nō tñmodo signū aliud significās: sed etiā significatio immediate significans aliā significatiōē. **C**Ad 2^m dicendū q̃ argumentū non plus cōcludit nisi q̃ nō fuit cōueniēs eādē figurā plurib⁹ vicib⁹ reiterari ad p̃figurandū hoc sacrm: q̃ exigeret dignitas et arduitas sacri. hec autē exigebatur vt p̃figurarent pluribus figuris q̃ ipm̃ p̃figuraret sub rōnib⁹ diuersis. An p̃ oblationē melchisedech fuit p̃figuratur q̃tū ad spēs sensibiles. panis et vini. q̃tū ad rē cōtentā per esum paschalis agni. q̃tū ad rē in suscipiente effectas p̃ māna. p̃ q̃d etiā p̃figuratū fuit res cōtēta inq̃tū dulcē re ficiēs suscipientem.

Questio. III.

Quarto querit vtrū hoc sacrm pueniēter fuerit institutū. Et videt q̃ nō: q̃ n̄h̄l cōueniēter instituit: in cui⁹ p̃stitutiōe aliqd cōtra rē iplicatur. Sed in cōstitutiōe hui⁹ sacramēti multa p̃ rōnē iplicata vident. s. accētia eē sine subo: et q̃ mai⁹ p̃tineat in maiorē: et q̃ vn⁹ p̃o ab ipse manducet. et multa alia. q̃ in cōueniēs eius institutio fuit. **C**Itē hoc sacrm viatici dī. ergo ab illo tēpore quo hoies fuerunt in via dēbuit hoc sacrm institui. iconue niēter ergo fuit institutū: cū eius institutio non fuerit tēpore pueniēti. **C**Itē hoc sacrm ē memoriale passiōis xpi. An sacro istituto postea subiūxit xps. hoc facite in meā cōmemoratiōē: Luc. 22. ergo nō fuit cōueniēs hoc sacramētū institui ante passionē.

CCōtra. sicut generatio necessariū est mīstrari alimentū ad sustentatiōē vite et augmētū: sic regeneratio per baptismū cōueniēs fuit sacramentū institui ad cōseruationē et augmētatiōē vite spūalis recepte per baptismū. tale autē est sacrm eucharistie: in quo cōtinet fons spūalis vite. ergo pueniēter fuit institutum.

CItem xps hoc sacrm instituit: cuius nulla actio potuit nisi cōueniens eē.

CRūdeo. q̃ sicut anime vegetatiue q̃ ē for-

C male pncipiū naturalis vite generabilium & corruptibilium deus ididit potentia gnatiam per qua res viuēs efficiat & augmentatur per qua genitū augmentat & roborat: & nutritiua per qua nutrit: & in esse cōseruat quamdiu viuit. unde fm suam phi. 1. topi. animalia semp nutritur. Ita aliquo mō a fili cōueniēs fuit deū iter sacra istituere tria: p quo x vnu aia efficiat viuēs vita spūali & supernali. & hoc ē sacramentū baptisimi. Et per aliud viuēs spū rituat: vita spūalis augeatur & roborat. & hoc est cōfirmatiōis sacm. Et per aliud viuēs spū rituat in vita spūali nutrit & perficiat. & hoc est sacm eucharistie. Quapp cō susceptiōe idiget viuēs vita spūali: q̄ est vita gr̄e: q̄ diu ē in statu in quo illā pōt amittere. hoc est toto tempore naturalis vite.

C Ad p̄m in opp^m dōm q̄ minor est falsa. accidetia. n. esse sine subiecto eo mō quo sūt in b^o sacro: & manus cōtineri in minori eo mō quo corpus xpi cōtinet sub sp̄e panis. & hominem māducari eo mō quo xps a sumēte sacramentum māducatur: alia que in hoc sacro s̄ rōne vidēt: nō sunt fm rei veritatē s̄ rōne rectas: q̄uis hui⁹ cognitio nostra naturalē facilitatē trāscēdat sicut iferius spāl⁹ declarabit. **C** Ad secūdu dōm q̄ q̄uis ante aduentū xpi fuerit hoies in via: tñ aū xpi aduētū nō fuit pueniēs hoc sacfz institui: & rōne rei p̄tēte: q̄ est ip̄e xps: q̄ nō debuit reali cōtineri sub sp̄e panis & vini aūq̄ est de v̄gine natus. & rōne rei signate nō cōtēte: q̄ est spūalis v̄itas corporis mystici: q̄ aū xpi aduentū hoies carnali⁹ sapiebāt q̄ post: tñ sp̄ habuerūt adiutorii cōueniēs s̄ exigētia t̄pis & stat⁹: vt sup⁹ ostensuz ē. **C** Ad 3^m dōm q̄ q̄uis hoc sacm sit memoriale passiois xpi: tñ pueniēt⁹ fuit ip̄m institui aū passio nē q̄ post: vt ab eis recedēs q̄tū ad eē corporeale visibile cū eis remāeret q̄tū ad eē sacra: le: vt hoc sacm instituēdo facto discipulis oñderet suā passioem de p̄xio iminere. Cōueniētus etiā fuit vt instituēret post cenā q̄ aū: qz in passioe sua: q̄ tūc iminebat: vetus sacrificiū erat terminādū: & qz memoriale datū ab amico amicis cū ab eis corporali⁹ & visibili recedit: solet fortius imprimi memorijs amicorū & diligēt⁹ & reuerēt⁹ custodiri. **Arti. ii.**

Insequēter

queritur b̄ scdo pncipali. **C** Et circa hoc queruntur q̄tuor. **P**rimo vtrū hoc sacm ante p̄adiū debeat cōfici. **S**ecdo vtrum deficiēte vno sacerdote in ministrādo

ministratum per sacerdotes aliū debeat suppleri. **T**ertio vtrū hoc sacramētū a teinuo solū debeat sumi. **Q**uarto vtrū licitū sit statim comedere post susceptionem huius sacramenti.

Questio. i.

Primo ostēdo q̄ hoc sacm nō debeat cōfici ante prandiu: sed post cenam. **I**n operādo enī debem⁹ nos conformare xpo tñq̄ exēplari. iuxta illud Exodi. 15. Inspice & fac fm exēplar: qd̄ tibi in mōte mōstratū est. Sed xps hoc sacm post cenā p̄fecit. q̄ & a nobis debet cōfici post cenā. **I**te hoc sacm ē memoriale passiois xpi: sed expressi⁹ representat eā cōfectū post cenā q̄ ante p̄adiū: qz passio xpi quasi statim post cenam incepit. ergo post cenam debet cōfici.

Cōtra. 7. q. 1. Nihil. Nullus post cibum potūqz quēlibet minimū sumptū missas facere presumat: sed hoc sacm nō d̄ cōfici nisi missa. q̄ nō d̄ cōfici post cenā: s̄ aū p̄adiū.

Rūdeo q̄ hoc sacm nō d̄ cōfici post cenā: sed ante p̄adiū. ppter maiore sobrietatem ministri: & maiore reuerentiā sacfz: & exp̄ssio⁹ rem representationē passiois xpi. quāuis. n. cito post cenam fuerit captus: tamen iter tertiam & sextam fuit crucifixus.

C Ad p̄m in opp^m dōm q̄ in op̄ado debemus nos cōformare xpo in operib⁹ in q̄bus a nobis voluit imitari: nō in alijs. nō. n. qz ambulauit sup aquas d̄bem⁹ conari vt super aquas ambulem⁹. noluit aut a nobis imitari in cōficiēdo sacfz eucharistie post cenā: qz fuit rō q̄ re hora illa fuit pueniens hoc sacm institui: q̄ nō cōuenit ad hoc vt a nobis p̄ cenā d̄beat p̄fici. **C** Ad 1^m dōm q̄ minor est falsa: vt patz ex dictis in corpore q̄ōnis.

Questio. ii.

Secundo querit vtrū deficiēte vno sacerdote in ministrādo ministrū p sacerdotē aliū deberet suppleri. Et v̄f q̄ sic. 7. q. 1. Nihil. Cēsum⁹ puenire: vt cū a sacerdotibus missarū tpe sacra mysteria cōsecrantur: si egritudinis accidit cuiuslibz cūctus: quo ceptū nequeat cōsecratiōis explere mysteriū: sit licitum epo vel p̄fz bytero alteri cōsecrationem erequi cepti officij.

Cōtra. mysteriū v̄nitatis nō videt debere perfici nisi ab vno. sed hoc sacm est mysteriū v̄nitatis. q̄ nō videt debere p̄fici nisi ab vno.

C Ad istā q̄ōnē dicit aliq̄ q̄ si scias vbi p̄m⁹ sacerdos deficit: ali⁹ sacerdos ibi d̄z ichoare: & totū p̄ficere. si vō nescis vbi defierit a capite d̄z ichoare. **S**z p̄. esto q̄ certū sit q̄ qñ d̄sit iā dixerat. hoc est. tūc fm illā op̄ione d̄z ali⁹ sacerdos dicere corp⁹ meuz: & vltra p̄cedere: qd̄

Distinctionis

VIII.

Absurdū est. **C**uidet ergo mihi dō. ad qōnē q si nesciat ubi pñus sacerdos desierit: dō ho stia cum reuerentiā referuari: qz nescit vtrū sit cōsecrata vel nō: et alia accepta hostia dō ali⁹ sacerdos mysteriū a capite inchoare. Si autē certū eēt pñū sacerdotē aqz desiceret conse crasse corpus et sanguinē: credo q alius sacer dos posset ubi ille desecit icipere: et missas pfi cere: nec oī a capite inchoare. et sic pōt itelligi decretū ad partē pñā allegatū. Si autē certū eēt pñū cōsecrasse corp⁹ et nō sanguinē: deberet alia hostia accipi: et totū a capite inchoare: qz psecratio corporis et sanguis ad vñū pertinet sacm: quod ab vno dō pfiat: et hostia p pñum sacerdotē psecrata: cū sub illa ve sit corp⁹ xpi: cū psecratio corporis psecratioem sanguis non expectet: vt inferi⁹ oñdet: dōberet solēniter refer uari: aut per secundū sacerdotē sumi.

Ad ar^m ad pte aliā dicēdū q mysteriū vni tatis maxie pñit in cōfectiōe corporis et san guinis. et hoc nō nisi ab vno dō fieri. S3 q vna missa a duob⁹ sacerdotib⁹ in casu necessitatis pfiat: si repugnat vnitati corporis mystici. Et enī dicit p allegato decreto. cū hī omnes in vñū in xpo. nihil dñū diuersitas psonarū for mat: ubi efficaciam prosperitatis vnitatis fidei representat.

Questio. III.

Tertio querit vtrū hoc sacm solū a ieiunijs debeat sumi. Et vī q nō. de pse. dist. pñia. Sacra. Sacra altaris non nisi a ieiunijs hoībus celebrent. excepto vno die anniuersa rio quo cena dñi celebrat. ergo illo die licet post cenā sumere hoc sacm. **C**ū nō ē p sue tum hoc sacm sumi a ieiunijs nisi p sobrieta tem sumētis et reuerentiā sacramēti. S3 pot⁹ aq vel aliqd sile nec est p sobrietatē suscipien tis: nec contra reuerentiam sacramenti. ergo ab aliquo non ieiuno potest sumi.

Cōtra. de pse. dist. 2. Licēdo. et sumptū est ab Aug. li. i. ad inqñitiōes ianuarij fere eq distan ter iter mediū et finē: et recitat mag⁹ in lra h⁹ di. c. 3. p lacuit spū scō vt in honore tanti sa cfi pñus in os xpiā dñicū corp⁹ intraret q exte ri cibi: iō p vniuersū orbē mos iste seruat.

Cū Rūdeo. q corp⁹ xpi nō dō sumi nisi a ieiū nijs ieiunio nāc: quod oīa puatione cuiuslibet alimētū: quo qd ieiun⁹ dō quousqz aliquē cibū vel potū supserit: etiā si postea in die pñes co mestur⁹ sit: et hoc institutū est et pñetū pp reue rentiā sacm. In casu tñ nēditatis iminēte mor tis periculo pōt hoc sacm post cibos alios su mi: qz et si sacerdos aī missam lauat os sumi ob sacm reuerentiā: et casu aliq gutta itrauerit stomachū: nō credo q pp hoc tenet dimittere

missam celebrare maxie in die solēni: qz h⁹ nō videt ipēdine dignā pparationē p byteri: neqz reuerentiā sacm. et de sili⁹ sile iudiciū habeat. **N**ec est acq̄scēdū dicētib⁹ q illi q post vñū matutinū in sero bibit nō est licitū sequēti die celebrare nisi pus itez dicto matutino. hoc. n. nō iuenit statutū. sufficit. n. q digestū sit qd sū pñit in sero aīqz celebret siue de nocte dormie rit siue nō. Si autē de die in mane ita modicus sciēter accipiat q digestus sit plenarie aī ho rā tertie: nō tñ dō celebrare: qz sic obseruat cō suetudo approbata: que est optima legūz in terpres. extra de cōsue. Cum dilectus.

Ad pñū in opp^m dñm q illud decretū abro gatū est p alia capitula et p pñā cōsuetudinez sūi appari ibidē. **A**d 2^m dō. q pot⁹ aq sciē ter sup^r et si nō eēt p sumētis sobrietatē: esset tñ p cūa dignā pparationē: et p sacm reueren tiam. iō. n. hoc sacm aī oēm cibū et potuz dō sumi: vt ostēdat q sumēs hoc sacm rei cōten te in hoc sacro sup oīa dō vñiri. **A**uctas ad partes aliam intelligi debet casu necessitatis excepto.

Questio. III.

Quarto querit vtrū licitū sit statim come dere post sumptionē h⁹ sacm. **E**t videt q nō. d pse. dist. 2. Tāta. Qui residua cor poris dñi: q in sacrario sunt relictā: psumunt: nō statim ad accipiēdos cōes cibos pueniāt. **C** Itē. eo. c. si mane dñica portio edit vsqz ad sextā ieiunet mīstri qui eā cōsumperūt. Et si tertia vel quarta hora acceperunt ieiunent vsqz ad vesper. **C** pñū tenet cōsuetudo. **C** Rūdeo q post sumptionē sacm eucharistie ppter reuerentiā ei⁹ q sibi est exhibēdā nō tñ sumēdo: sed itā sup^r dō suscipiēs aliquātuluz postea a cibis alijs abstinere: ne ille sacre spe cies: q qdū in forma remanēt. ppa: corp⁹ xpi cōtinēt: cōmīscēdatur cū illis: qz tñ cito ille spe cies trāsmutatur: nō oīa ab alijs cibis absti nere post huius sacramenti sumptionem.

Ad auctoritates in oppositiū dñm q itelli gēde sunt de debito honestatis nō necessitatē.

Articulus. III.

Consequenter queritur d pñcipa li. **E**t circa hoc queruntur quatuor. **P**rimo vtrū for ma cōsecratiois panis consi stat in his vbiis precise. hoc ē enī corp⁹ meū. **S**ecundo vtrū forma cōsecratio nis sanguis precise consistat in his vbiis. hic est enī calix sanguis mei noui et eterni testamēti mysteriū fidei qui pro vobis et pro multis ef fundet in remissionē peccator. **T**ertio vtrū

h⁹ e em xpi/ meū

virtus transubstantiatiua pus respiciat sacerdotem q̄ verba. Quarto vtrū vna forma sine alia suā hēat opationem. Questio. 1.

Primo ostēdo q̄ forma cōsecratiōis panis nō cōsistat p̄ se in s̄bis predictis. In sacris basini et cōfirmatiōis mister loq̄tur vbo p̄me persone dicēs. ergo baptizo et p̄firmo. ergo videt q̄ in forma h̄ sacri non d̄z hoc vbi est. poni cū sit verbū tertie persone.

Et p̄ formā cōsecratiōis panis transubstantiatur suba panis in corpus xpi. ergo in forma magis d̄z poni verbū opatiuū sicut hoc vbi sit vel transubstantiatur q̄ verbū substantiuū: cuiusmodi est hoc verbū. Et p̄ corp̄ in quod transubstantiatur suba panis nō ē corp̄ sacerdotis p̄ferētis vba: s̄z xpi. magis ē debita for̄. h̄c enī corp̄ xpi. q̄ h̄ ē. u. corp̄ meū. Et p̄ n̄lls euāgelistaz ponit hāc cōiunctionē. n. Sz ipsi sufficiēter narrauerūt v̄itatē de sacri for̄. ergo hec cōiunctio enī nō est de forma p̄secratio nis panis. Et hoc p̄nomē hoc. cū sit p̄no men dem̄stratiuū aut demōstrat accētia panis: aut substantiū: aut corpus xpi: sed siue demōstret panis accidentiā siue substantiā: falsa est p̄positio: quia corpus xpi vere dici nō potest nec de accidentib̄ panis: nec de substantia eius.

Si etiā demōstret corp̄ xpi falsa est p̄positio p̄pter applicationē falsam: q̄ tūc implicaret sub illis sp̄ib̄ esse corpus xpi statim ipso p̄no. Cū in nomine nominato: et hoc est falsum: q̄ nō est ibi corpus xpi. quousq̄ oratio perfecta est. ergo quicq̄ demōstret illud p̄nomen semper oratio falsa est: sed oratio falsa nō pōt esse huius sacramēti forma: cuius sit sacm̄ veritatis. ergo in predictis verbis nō cōsistit forma cōsecratiōis panis. Et p̄m p̄m. 8. meta. diffinitioni nihil potest addi vel ab ea subtrahi sine mutatiōe sp̄s sicut numero nulla vnitas pōt addi aut subtrahi q̄n mutet sp̄s nūeri: s̄z fm̄ suāz p̄m. 7. et 8. meta. Illud quod idēcat diffinitio est forma: ergo forme nihil potest addi aut ab ea subtrahi manēte eadem specie: sed verbis predictis Lucas addit. quod p̄ vobis tradet: nec tū formā cōsecratiōis panis mutat. ergo in sepiadictis verbis p̄cise non consistit forma cōsecratiōis panis. Et p̄t per virtutem verborū que xps instituit ad consecranduz panē est corpus xpi sub specie panis. Sz per virtutē istorum verborū. hoc est enim corpus meū. nō est corpus xpi sub specie: q̄ causa nō est per sui effectū: sed esse corp̄ xpi sub specie panis causa est veritatis predictorū verborum. fm̄ enim sententiā p̄m. li. predicamētorum. ex eo q̄ res est: veritas in p̄positiōe af-

firmatiua est. ergo predicta verba nō sunt illa que xps instituit ad panē cōsecrādum.

Contra. extra de cele. missē. Cū marthe. 5. Ex eo. credimus q̄ forma verborū: sicut in canone reperit. et a xpo apl̄s: et ab ipsis eorū acceperūt successores. ergo in verbis predictis positus in canone missē: de quo ibi loq̄tur: cōsistit forma quā xps instituit ad transubstantiādū panem in corpus suū. Et p̄t p̄secratio panis fit per aliq̄ vba: sed nō inuenim̄ alia vba ab istis p̄ q̄ possit transubstantiari panis i corp̄ xpi. s̄ in verbis supradictis forma p̄secratiōis p̄sistit.

Rūdeo q̄ p̄cise i his vbiis. hoc ē corp̄ meū. p̄sistit forma p̄secratiōis panis. hoc aut cōiunctio. n. nō ē d̄ eēntia for̄: s̄z ponit ibi ad nō tādū ordinē p̄secratiōis ad vsū m̄ae p̄secratiōis: q̄ vsus nō ē etiā de eēntia sacri. vba etiā q̄ in canone missē p̄cedūt: et sequūt nō sunt de eēntia forme. An si sacerdos omitteret. oia alia que sūt in canone et in missa. et diceret tū ista verba. hoc est corpus meū. super materiā debitam: et cum intentione debita: vere consecraret: tamē omittēdo alia grauit̄ peccaret: tū q̄ cōtemp̄tor ecclesie ordinatiōis et reuerētie sacramēti. ea enī que in canone missē antecēdunt predicta q̄tuor vba: et totuz officiū missē ab ecclesia ordinata sunt ad reuerentiā huius altissimi sacramenti: et ad debitam suscipiētis preparationē. hec etiā cōiunctio enī. quīs nō sit de essentia forme: tū sine peccato non pōt sciēter omitti: maxime vbi est antiqua cōsuetudo q̄ ponat. predicta autē forme cōuenientia in solutione argumentorū patebit vbi tota difficultas tangitur questionis.

Ad p̄m in opp̄m. vbi. q̄ hoc sacm̄ ē sui institutoris sp̄sle memoriale. in hoc ē sacro nihil facit mister nisi vba p̄ferre. huius ē sacri excoletia iter alia magis ē supra rōnē hūanaz. In sacro at basini et p̄firmatiōis mister cū prolatione vborū facit aliqd̄ p̄tines ad essentia sacri. vt baptizās exteriorē ablutionē. confirmans in frōte vnctionē. hec etiā sacra nō sūt ita sp̄salia memoriale sui institutoris: nec in tū sūt sp̄salia hūana rōnē: sic hoc sacm̄. et iō forma huius sacri. p̄fert in p̄sona xpi. p̄pter qd̄ ponit vbius tertie persone: s̄ forme basini et p̄firmatiōis aliquo mō p̄ferunt in p̄sona misteris: quapp̄ ponūtur in eis vba p̄me p̄sone. Ad 2m̄ d̄z q̄ corp̄ xpi ē in hoc sacro. sine sui mutatiōe. et iō magis ponit ibi vbi substantiuū: quo significatur transubstantiatiōis terminus: q̄ opatiuū: quo significaret fieri transubstantiatiōis. maxie q̄ cū corp̄ xpi ibi nō sit nisi per transubstantiatiōē substantie panis in ipsum: exprimēdo ipm̄ ibi ē

vbi 9/10/11

6

8

I significatur hoc per transubstantiationē ēē factū.
C Ad tertium dōz qd misit loq̄tur in persona
 xpi. ideo sicut xps qū sacm hoc instituit di
 xit hec verba. hoc est corp⁹ meū. qd decēt⁹ fu
 it qd si dixisset. hoc est corp⁹ xpi. ita decēt⁹ est
 vt forma sit. hoc est corp⁹ meū qd hoc ē corp⁹
 xpi: nec ppter hoc potest dici qd sacerdos di
 cat falsuz: sicut nec Angelus loquēs. **M**orfi
 in persona dei falsum dixit dicendo. ego sum
 deus Abrahā. **C** Ad 4^m patet solutio ex dictis
 in qōne. **C** Ad quintū dicūt aliq̄ qd illud pro
 nomē nullā facit demonstrationē: quia sacer
 dos pferat illa verba quasi materialr: quāuis
 enī pferat illa verba que sunt significatiua: nō
 tamē significatiue: qz recitat ea sicut a xpo di
 cta. quod p3 per lram precedentē in canone.
 Sed xps illa vba significatiue ptulit demon
 strās per illud pnomē suū corpus: quod iam
 erat sub spē panis quando illa verba dixit: qz
 anteq̄ illa verba diceret transubstātiauerat pa
 nem in corp⁹ suū: quod videt apparēter pos
 se pbari per ordinē verborū in euangelio 7 in
 canone missę. vt obliq̄ enī pponit verbis su
 pradictis hoc verbū benedixit. Unde dicunt
 illi qd verba supradicta iam pceiserat benedi
 ctio qua psecrauerat. Cui opioni cōcordat do
 minus Innocētius papa lib. de officio missę.
 pte. 3. c. 6. 7. 8. **C** Sed quāuis hec opinio in
 superficie multū videat cōcordare his que di
 cuntur in euāgelio 7 in canone missę: tamen in
 rei veritate nō cōcordat. Si enī xps anteq̄ p
 tulerit verba supradicta cōfecit: hoc fuit aut
 sine verbis aut cū verbis. **N**ō pmo modo: qz
 alr sine verbis cōficere deberemus. Nec scdo
 mō: qz cū illa verba nesciam⁹: cōficere nō pos
 sem⁹. **N**ō enī dici potest qd per verba supradi
 cta nos debere cōficere instituerit: 7 per illa cō
 fecerit: qz ad hoc non habetur auctoritas: ne
 qz ratio: imo magis contra rationem videt qd
 vni sacm per duas formas verborum fuisset
 cōfectū. per vnam ab auctore: 7 per aliā a mi
 nistris. **R**estat ergo qd xps per supradicta ver
 ba cōfecit: 7 tūc remanet eadem difficultas in
 vidēdo qd demonstrauerit pronomē quando
 xps cōfecit. **R**atio aut qua aliqui mittunt
 predictā opionē improbare dicētes: qd si ver
 ba dicerentur a mistro tāq̄ recitāte verba ab
 alio dicta: per illa nō posset cōficere: qz tūc non
 accederet ad materiā: nō est cōueniens: quia
 sicut videmus qd homo recitādo verba xpi vt
 ab eo dicta mouet corda audientū: sic potuisset
 xps instituere qd sacerdos recitādo vba pre
 dicta a xpo esse dicta: posset sacerdos cōficere
 cum ipsam narrationē itēderet ad nām re

ferre. **C** Alij dicūt ad argumētū qd phomen
 demonstrat significatū per panē: vt sit sensus.
 hoc. i. significatū per hāc hostiā est corp⁹ me
 um. **C** Sed cōtra. hoc mō nō significaret cor
 pus xpi futuri vel esse sub specie: nec i ipsi ali
 quid transubstātiari: 7 qz sacramēta debent si
 gnificare suū effectū: predicta opio est icōue
 niēs: 7 maxime qz videt fauere errori quorū
 dam hereticorū dicentū corpus xpi nō esse in
 sacramento altaris nisi sicut in signo. **C** Alij di
 cunt qd pnomē demonstrat corpus xpi vt cōten
 tum sub spē: vt sit sensus. illud quod est cōten
 tum sub hac spē est corp⁹ meū: 7 hoc est verū:
 qz vt ipsi dicūt significatiōes omnīū partū il
 lius oratiōis referūt ad illud istans quo p
 latio ei⁹ cōplet: in quo istanti sub illa spē ē cor
 pus xpi: qz predicta oratio in illo istanti effi
 cit quod significat. **E**st. n. enūciatio non tū si
 gnificatiua: sed sibi etiā virtus assistit rei signi
 ficatę opatiua. qd aut demonstratio ipsius pno
 minis ad illud istās referri debeat. pbatur sic.
 Ad illud tēps referūt significatiōes par
 tium enūciatiōis: ad quod referūt inq̄tum
 sunt partes ipsi⁹ enūciatiōis: in quā pma puer
 titur: sed ista cōuenit in hanc. corp⁹ meū est
 hoc quod est cōtēntū sub hac spē: sed constat
 qd in ista demonstratio pnois refert ad vltimū
 istans. plationis enūciationis. ergo sicut 7 in
 pma. **C** Sed cōtra. significatio ofonis plate
 cōsistit ex significatiōib⁹ partū ei⁹ successiv
 ue. plateaz. ergo significatiōes partū pcedūt
 cōpletā significatiōē ofonis totius. cū ergo
 significatio huius pnois hoc sit in demonstrā
 do statī cū est cōpleta: ei⁹ platio demfat ali
 qd p̄sens vel futur⁹ de p̄ximo: vel vtrūqz. non
 expectat ergo ad demonstrādū illud istans in
 quo complet platio ofonis totius. **P**re
 rea h3 p̄dictā opionē. corp⁹ xpi esse sub specie
 panis eēt cā veritatis in p̄dicta ofione: quod
 eē nō pōt: qz p veritatē ofonis p̄dicte ē corp⁹
 xpi sub illa spē: 7 itēz quīs in eodē istātī cō
 plect ofonis platio: vt sit corp⁹ xpi sub panis
 spē: tū p̄ cōplet ordine nāe ofonis. platio qd
 corp⁹ xpi sit sub illa spē. **P**reterea. rō ad
 ducta p illa opione nō valet. qm. n. aliq̄ ofo ex
 plicita in sui subo aliqūā ofonez iplicat: ipsa
 iplicatio d3 poni ex pte subti. p̄pōnis in quaz
 conuertitur. Unde istius propositionis. illud
 quod cōtinetur sub hac specie est corpus me
 um. nō est ista conuersa. corpus meū est illud
 quod continetur sub hac specie: vt argumen
 tum supponebat. sed hec. illud qd est corpus
 meū continetur sub hac specie. **C** Alij dicūt
 qd illud pnomē demonstrat non sub am panis

R determinate: nec corpus xpi determinate: sed illud qd est commune manes in principio transmutatiois: et in fine: ut sit sensus: contentus sub hac specie: non determinatio corp^{is} xpi nec substantia panis: est corpus meum. ¶ Sed contra. nulla indefinita est vera nisi pro aliquo determinato verificet. Si eni hec est vera. hō predictat. oportet q^d pro aliquo homine determinato verificet. ergo si ista ideterminata. p^{er}entū sub hac sp^{ecie} est corp^{us} meū. est vera. oportet q^d verificet pro aliquo determinato cōtēto. Tūc quēro qd est illud. Si dicas q^d panis: hoc esse nō pōt. Si dicas q^d corpus xpi: tūc ante cōpletaz p^{er}lationē enūciatiois trāsubstantiatio facta est: qd falsum est. ¶ Ad id q^d mihi dōm: q^d istud p^{er}nomē hoc facit demonstratiōē ad intellectū et ad sensum simul. Sic intelligēdo q^d demonstrat aliqd qd est obm intellectus: et aliqd qd est obiectū sensus. p^{ri}mū in recto. scdm in obliquo: ut sit sensus: hoc. aliqd sub hac sp^{ecie} sensibile: nō restringēdo existentia sub hac sensibili specie ad aliquā determinatā tēporis dīaz: significatio eni nois siue substantiū siue adiectiui nō restringit ad aliquā tēporis differentiam. Unde s^{ed} donatū tēpus nō est de accidentibus nois: et q^d suppositio nois fundat super eius significationē: ita q^d nihil supponit: nisi in quo saluat significatū suū: et quodlibz tale suppositū eius est: ideo per hūc terminum substantia pōt supponi substantia que est vel fuerit vel erit. Cū ergo fm donatū ideo dicatur p^{er}nomē: q^d ponitur. p^{er} nois: demonstratum per istud p^{er}nomē hoc. pōt intelligi aliqd p^{er}sens: vel de p^{er}p^{er}inquo futurū sub hac specie. s^{ed} eni donatū p^{er}nomini nō accidit tēp^{us}: Hec dici pōt q^d restringat per verbū p^{er}sentis tēporis ad supponendū tū pro aliquo qd p^{er}sens est sub illa sp^{ecie}: cū verbū futuri tēporis restringere nō possit terminū ad supponendū p^{er} futura tū: cuius rō est: q^d quāvis res significata per verbum sit immediate unita rei significate per suppositū: tamē significat per modū distantis. Idē aut significatum per modū distantis non restringit qd significatus per modū idistantis restringit. Cū eni d^{icitur} homo est albus. iste terminus hō nō restringit ad supponendū pro albis tū. sicut cū dicit hō albus. Cū ergo sacerdos in p^{er}sona xpi p^{er}ferat hāc p^{er}positionē: hoc est corp^{us} meū. sensus ē. aliqd sub hac sp^{ecie} p^{er}sens vel de p^{er}p^{er}inquo futurū est corpus meū. Et hoc simpl^{iter} verū est: q^d quāvis hec disiuictiva rōne hui^{us} partis. aliqd p^{er}sens sub hac sp^{ecie}. nō sit vera: nisi fm loquendi vsum: quo aliqd statim cōuertendū in rem aliā dicit esse res il

la: ut aqua statim cōuertēda in aerē dicit aer. et humor statim cōuertēdus in carnē dicit ea. et ro: tamē rōne alter^{ius} partis disiuictive ex vi locutionis tā est. Orationi eni assistit virt^{us} operis in fine p^{er}positiois rē significatā per eam. Disiuictiva aut simpl^{iter} est vera. si altera pars vera est: et idē finita vel particularis simpl^{iter} est vera: cuiusq^{ue} supposito per substantiū cōuertiat p^{er}dicatū. ¶ Ad sextū dōm q^d p^{er} hāc ibi loq^utur de additiōe rei essentialis nō accidentalis. Illud aut qd Lucas addit nō est de essentia forme: ut ex sup^{er} dictis videri pōt. ¶ Ad 7^m cū dicit q^d corpus xpi ēē sub sp^{ecie} panis: cā est unitatis p^{er}dictoz v^{er}bor^{um}. et. dico q^d nō est ver^{um}. sed corp^{us} xpi statim fore sub sp^{ecie} panis: cā est illius veritatis: q^d sensus illi^{us} orationis est. illud qd statim erit sub hac sp^{ecie} ē corp^{us} meū: et p^{er} veritatē hui^{us} ofonis corpus xpi sub illa specie est. postq^{uam} aut cōsecratio facta est: si tūc dicatur. hoc est corpus xpi: intentiōe enūciandi tū: hui^{us} ofonis veritas depēdet ex existentia corp^{is} xpi sub illa specie. Questio. II.

Secundo querit utrū forma cōsecrationis sanguis xpi precise consistat in his verbis. hic est. n. calix sanguis mei novi et eterni testamēti mysteriū fidei q^{uod} p^{ro} vobis et p^{ro} multis effundet in remissionē peccatorū. Et v^{er} q^{uod} nō. q^{uod} nullus euāgelistarū ponit talē formā. Lucas eni dicit. hic est calix novi testamēti in meo sanguine q^{uod} p^{ro} vobis fundet. Et Matthe^{us} dicit. hic ē sanguis me^{us} novi te. q^{uod} p^{ro} multis fundet in remissionē peccatorū. Ergo forma cōsecrationis sanguis nō consistit in his v^{er}bis supradictis. ¶ Itē greci dicuntur p^{er}ficere sub his v^{er}bis. hic ē sanguis me^{us} novi te. p^{ro} vobis et p^{ro} multis effusus in remissionem peccatorū. ergo si greci vere cōsecrant: forma cōsecrationis sanguinis nō consistit precise in verbis supradictis. ¶ Itē sanguis xpi p^{ro} oibus effusus est. ergo magis debet poni cēntia forme p^{ro} omnib^{us} q^{uam} p^{ro} multis. ¶ Item baptism^{us} magis ordinat ad remissionē peccatorū q^{uam} sacm eucharistie: sed in forma baptismi nō ponitur hec determinatio in remissionem peccatorū. ergo nec hic debet poni. ¶ Itē calix nō cooperatur ad trāsubstantiationē vini in sanguinē. ergo nō est de forma p^{er} quā fit talis trāsubstantiatio. ¶ Itē in forma cōsecratiois panis significat corpus in recto. ergo a simili hic d^{icitur} significari sanguis in recto. ¶ Itē in nullo euāgeliorū ponitur hoc vocabulū eterni. ergo nō est de forma cōsecratiois vini. ¶ Itē sicut baptismus p^{er} appropiationē est sac^{ra}mentū fidei: ita hoc est sacramētū

Distinctio

VIII.

Bharitatis. ergo in forma magis debet poni mysterium charitatis quam fidei. Et sic de forma consecrationis panis non est. quod pro vobis tradetur. ergo a simili de forma consecrationis vini non est. qui pro vobis effundetur.

Contra. supradicta verba in canone misse sunt posita pro forma consecrationis vini.

Ad ista quod dicitur aliquando de forma consecrationis vini non sunt omnia verba supradicta: quia in illis solum verbis consistit huiusmodi forma: per quam exprimitur transubstantiatio vini in sanguinem. hoc autem exprimitur sufficienter per hec verba. hic est calix sanguinis mei. Unde dicitur quod in his verbis precise consistit forma consecrationis vini. Alii autem videtur quod cum verba sequentia. usque ibi in remissione peccatorum. inclusivae. non constituent novam orationem: sed sunt determinatio predicati: quia sunt de essentia forme consecrationis vini: et ita est istos in his verbis. hic est calix. usque ibi. in remissione peccatorum. inclusivae consistit precise essentia forme consecrationis vini. ita quod non licet addere vel minuire: transponere vel interponere: variare vel corrumpere verba: nisi sicut superius dicitur in forma baptismi. Que autem praedicta pertinent vel ad sacramenti usum seu reverentiam. Ea etiam que sequuntur ad reverentiam sacri ordinata sunt. huius autem forme congruitas et expositio in argumentorum solutione patebit.

Ad primum in oppositum dicitur quod sicut dicit Innocentius. ex de celebr. miss. Cum marthe. multa de verbis quod de factis dominicis invenimus ab evangelistis omissa: que apostoli vel suppleverunt verbo vel facto expressisse leguntur. Et ita et ipsi evangeliste mutuo inter se supplevisse leguntur: quod ab eorum aliquo vel aliquibus sunt omissa. Unde cum tres evangeliste posuerint. hoc est corpus meum. solum Lucas adiecit. quod pro vobis tradetur: quod referendum est ad consecrationem panis. Et cum Matheus et Marcus dicat pro multis. Lucas dicit pro vobis. Matheus autem in remissione peccatorum adiunxit. hoc dicitur est ad consecrationem vini.

Etrius autem per verba similia que dicit evangeliste de consecratione vini si diceretur. dicitur aliquando quod non. quia non intendebat prescribere consecrationis formam: sed narrare facti historiam. Alii quod consentio primum dicunt: quia idem dicit in fine cum forma superius dicta. Unde si istos per quolibet formam tradita ab apostolis vel evangelistis posset consistere: quod omnes sunt eadem forma quantum ad sententiam: alio greci non consisterent: quod falsum est: tamen non debemus consicere nisi per verba supradicta. propter consuetudinem et traditionem ecclesie. Et quia per istam illam formam romane ecclesie tradidit: cuius traditionem tenere securissimum est. Ad secundum

dicitur quod greci consueverunt in forma qua eis tradidit paulus. que eadem est in sententia cum illa: qua nobis tradidit Petrus. Ad tertium dicitur quod quibus sanguis christi pro omnibus sit effusus quantum ad sufficientiam. non tamen omnes recipiunt illi sufficientie efficaciam propter eorum indispotionem: et ad hoc significandum non dicitur ibi pro omnibus: sed pro multis. Et ne suspicari posset quod illi multi non referrentur nisi ad gentem iudeorum: ideo postquam dixit pro vobis: loquens discipulis suis qui erat de gente iudeorum subiunxit. et pro multis. id est de genere gentium.

Ad 4^m dicitur quod hic non ponitur remissio peccatorum ut propter effectus huius sacris: sed ut effectus passionis que exprimitur per consecrationem sanguinis. Ad 5^m dicitur quod quibus calix non cooperetur ad transubstantiationem vini in sanguinem: tamen continet illud quod transubstantiat: et postea illud in quod fit transubstantiatio. Et magis dicitur calix sanguinis quam sanguis meus: quia ibi datur sub specie potabilis. sanguis autem de sui ratione non dicitur aliquid potabile. et ideo debuit ibi aliquid poni quo homines uterentur ad potum. Sciendum tamen quod ibi accipitur continens pro contento: sicut si diceretur: hic est scyphus vini. Ad sextum dicitur quod quia potus in vase continetur. non sic autem panis: ideo in consecratione sanguinis debuit vas poni. et hec sunt rationes significandi sanguinem in obliquo: ut patet ex solutione praecedentis argumenti.

Ad 7^m dicitur quod quibus hoc vocabulum eternum a nullo evangelista sit expressum: tamen habet ex sententia verborum eorum. Unde Innocentius de celebr. miss. Cum marthe. Unde novum. id est ultimum esse describitur idem eternum. id est perpetuum comprobatur. novissimum tamen hoc testamentum inmobile perseverat: quia testamenti obitu confirmatur.

Ad octavum dicitur quod charitas presupponit fidem. et effectus charitatis effectus fidei. Et ad hoc significandum magis dicitur effectus mysterium fidei quam mysterium charitatis. Ad 9^m dicitur quod in consecratione corporis non ita exprimitur passio sicut in consecratione sanguinis. et ideo in eius consecratione non ita ponitur aliquid exprimens passionem sicut in sanguinis consecratione. Et non in ipso quod sanguis consecratur pro se: ostendit fuisse effusus a corpore: quod factum fuit per passionem. Secundum predicta sic exponitur orationem. Hic est calix sanguinis mei. id est hic est sanguis meus in calice. Unde Matheus et Marcus dicunt. hic est sanguis meus novi testamenti. supple de dedicatore sui glo. super dicta verba Mathei. Actus enim testamenti deditur fuit sanguine hyrcorum et vitalium: novum autem testamentum sanguine christi. Mysterium fidei. id est huius secretum et absconditum intelligentia per fidem tenendum. Unde Innocentius ex de celebr. miss. Cum marthe. quod ex eo dicitur mysterium

A fidei: quoniam aliud ibi creditur quod cernatur: et aliud cernitur quod credatur. cernitur enim spiritus patris et virtus: creditur veritas carnis et sanguinis christi: ac virtus unitatis et charitatis. Qui pro vobis et pro multis. hoc expositum est in solone argumentorum. In remissione peccatorum: id est ad legem: vel propter remissionem peccatorum: quod ut dicitur glossa super illud ebraice impossibile est sanguinem hyrcorum peccata auferre. **Ad. m.**

Tertio queritur utrum virtus transubstantiatiua principaliter respiciat sacerdotem quod verba. Et videtur quod non. quia virtus transubstantiatiua principaliter respicit id quod est de essentia sacramenti quod illud quod non est. Sed verba sunt de essentia sacri: sacerdos autem non: quia de essentia compositi non sunt nisi materia et forma. sacerdos autem huius sacramenti non est forma nec materia. ergo virtus transubstantiatiua magis principaliter respicit verba quam sacerdotem. **¶** Item virtus sanctificandi illi qui baptizant principaliter respicit verba quam baptizantem. nulla enim virtus ad illud effectum ordinata est in baptizante: nisi per verba. **¶** Item simili virtus transubstantiatiua in hoc sacramento principaliter respicit verba quam sacerdotem.

¶ Contra. per verba non fit transubstantiatio nisi sint a sacerdote. plata. cum ergo anima sacerdotis magis sit capax virtutis quam verba: principaliter respicit predicta virtus sacerdotem quam verba. **¶** Item quando dominus operatur aliquem effectum mediante instrumento animato: cuiusmodi est feruus. secundum philosophum primo politicorum. et ianumato. virtus domini principaliter respicit instrumentum animatum quam ianumatum: sed in transubstantiatione sacerdos se habet sicut instrumentum animatum: et verba sicut inanimatum. ergo virtus domini principaliter operantis respicit principaliter sacerdotem quam verba.

¶ Rudeo. quando plura instrumenta per ordinem se habentia concurrunt ad eundem effectum: ut manus et penna ad scribendum. virtus principalis mortis principaliter respicit illud instrumentum quod est sibi propinquius: et mediante quo ad instrumentum mouetur. Alii virtus scribentis principaliter respicit manum quam pennam. Ad transubstantiationem autem concurrunt plura instrumenta per ordinem se habentia. scilicet sacerdos et verba: quorum sacerdos est propinquior principaliter agenti: quia sibi est similior: et eius representat personam. Est etiam platiōis verborum causa. Et ideo concedendum quod virtus transubstantiatiua simpliciter principaliter respicit sacerdotem quam verba. Preterea sacerdotem respicit permanentem ratione characteris: qui in sacerdote permanet. verba autem si sunt transiente respicit transiente non per

aliquem transitum ex parte virtutis: prout est in principali agente: sed per transitum ipsorum verborum: secundum quod tunc predicta virtus respicit principaliter verba quam sacerdotem. inquitur verba magis de propinquo se habent ad effectum quam sacerdos. Secundum quod modum etiam dici potest quod si scribetis et principaliter respicit penam quam manum.

¶ Ad primum in oppositum dicitur quod ex parte sacerdotis est aliquid quod est de essentia sacri. scilicet intentio qua aliquo modo vniuntur ea ex quibus integratur sacramentum. non enim de ratione totius integralis sunt partes integrales tunc: sed etiam vniō earum. **¶** Sed primo partium: aut est actio: aut passio aut relatio: aut vniō ex partibus vniōis constituta. Sed intentio sacerdotis non est vniō tertio modo vel quarto modo dicta. non enim est constituta ex partibus sacramenti. nec relatio illarum partium ad seiuicem. Restat ergo quod sit vniō actio: aut vniō que est passio: sed vniō actio et vniō passio non sunt de essentia totius integrati ex partibus vniōis: quous terminetur ad vniōem totius que realiter non differt ab ipso toto: sed ratione tantum. vniō enim passio et vniō actio videntur precedere ordinem vniōis totius ex partibus vniōis constituta.

¶ Restat ergo quod intentio sacerdotis non sit de essentia sacri. est tamen necessaria ad sacri confectionem: frequenter enim aliquid est necessarium ad causandum aliquem effectum: quod non est de essentia illius. **¶** Secundum ergo ad argumentum quod maior est falsa: siue intelligatur de virtute transubstantiatiua principaliter siue de transubstantiatiua instrumentali. principalis enim virtus operatiua principaliter respicit causam efficientem et instrumentalem: quod illud quod est de essentia rei perfecte per illam virtutem. principaliter etiam respicit sacerdotem quam verba prout sacerdotalis fudata super characterem sacerdotalem: que est causa ministerialis: per quam a sacerdote conficitur sacramentum. Quis proprie loquendo non sit de sacri essentia: sicut nec causa instrumentalis efficiens est de essentia rei facte. **¶** Ad 2^m potest solui per iteremptionem maioris. vel potest dici quod non est simile de baptizante et conficiēte: quia in conficiēte hoc sacrum est spiritualis potestas ordinata ad efficiendum. scilicet character: qui non requiritur in baptizante. **Ad. m.**

Quarto queritur utrum una forma sine alia suam habeat operationes. Et videtur quod non. pars totius etherogenei separata a partibus alijs non habet principalem operationem totius: nec eius partem. Sed hoc sacramentum est totum etherogenicum. cum sit ex diuersis partibus constitutum. ergo neutra pars huius sacramenti sine alia habet sui sacri principalem operationem: nec eius partem: quod non esset verum si transubstantiaret panis in corpus aui transubstantiationem.

Distinctio

B vint in sanguinē. **C** Item sicut se hz effect^{us} ad effectū ita operatio ad operationem: sed effectus forme cōsecrationis panis nō est sine effectū cōsecrationis vini: quia corp^{us} nō est sine sanguine. ergo nec operatio vnius forme est sine operatione alterius.

C Cōtra. nisi vna forma haberet opatōez suā sine alia: falsum diceret sacerdos dicēdo. hoc est corp^{us} meū: maxime si cōsecratio sanguinis nō sequeretur. **C** Itē ante adorat cōsecrata hostia q̄ dicat sacerdos vba per que trāsubstantiatur vinū in sanguinē: qd nō sustineret ecclesia nisi vere trāsubstantiaretur panis in corpus aū trāsubstantiationē vini in sanguines.

C Rūdeo q̄ vna forma sine alia suā hz operationē: qz quelibet predictarū formarū per se forma cōpleta est. forma aūt completa sup completā mām est itentione mistri debita cōpletam habet operationem.

C Ad h^m in opp^m vbm q̄ maior itelligēda est de toto etherogeneo: qd est vñū per nālez cōtinnationē. hoc aūt sacm nō est tale totū: sed assimilaf toti etherogeneo: qd est vñū per

B artificialē aggregationē: cuius quelibz pars aliqua hz ppriā operationē: ex qb^{us} oib^{us} aggregatur operatio totū. **C** Ad scdm vbm q̄ corpus xpi q̄uis nō sit sine suo sanguine ppter naturālē cōcomitantīā. hoc tamē est per vinū sacri pmo z per se: qz ex vi sacri nō est sub forma panis nisi corpus: q̄uis alia sit ibi p cōcomitantīā. similr ex vi sacri pmo z per se nō ē sub specie vini nisi sanguis: q̄uis ibi sint corpus z anima per cōcomitantīā. Et id nō oportet q̄ opatio vnius forme coexpectet alterius forme operationem.

C Circa istam. Hec duo sacramēta demōstrata sunt zc. **C** Nota q̄ sanguis q̄ fluxit de latere xpi significavit sacfz eucharistie in q̄tū ibi est sanguis xpi sub vini spē: z sacramentū penitētie in q̄tū est penalis purgatio: qz quāvis in effusio illi^{us} sanguis corp^{us} xpi penam nō senferit: qz iā mortuū erat. tñ de lege cōmuni effusio sanguis penalitatē significat. Forma ē quā ipse ibidez edidit dicēs. hoc est corp^{us} meum. z post. hic ē sanguis meus. **Hic** nota q̄ fm quosdā magi nō itendit hic precise dicere formā cōsecrationis vini: meli^{us} tamen est vt dicat: qz per hec vba. hic ē sanguis meus. idē itelligit. sicut per ista. hic est calix sanguinis mei. Unde si illa ponerent loco istoz eadem ē virtus: tamē fieri nō debet. ppter institutionē ecclesie z cōsuetudinē. Cum. n. hec verba proferantur. **Hic** nota q̄ per formas pdictas pnt dici cōsecrari panis z vinū in q̄tū p

formā que dicitur super panē: substantia panis trāsubstantiat in re sacrā que est corpus xpi. z per formā que dicit sup vinū: trāsubstantiatur substantia vini in re sacraz que est sanguis xpi. **Pōt** etiā dici spēs psecrari in q̄tū p pdictas formas efficiūt cōtinētes re sacrā. vna corpus: alia sanguinē. possunt etiā dici consecrari corpus z sanguis in q̄tū per trāsubstantiationes: que sūt per formas predictas: deputant ad nouū z speciale sanctificādi modū. q̄uis enī xps sine sacramēto sanctificet homines in eū credētē. tamē hoc facit alio mō q̄ vt ē sub sacro: qz pmo mō dat xps hominī sanctitates ppter suā operationē tā q̄ ppter dispōnē congruam. sed scdo mō vltra hoc dat sibi sanctitatem rōne rei susceptē: z qz magis pprie dicit cōsecrari qd trāsmutat in re sacrā q̄ illud qd deputat ad vsum sacri: z qdlibet vlt^{us} magis dicit cōsecrari q̄ illud qd efficit cōtinētes tñ re sacrā: iō substantia panis z vini magis ppe dī cōsecrari per formas pdictas: q̄ corp^{us} z sanguis: z ista q̄ spēs panis z vini. **Reliqua** vō ad laudē dei dicūt. **Hic** nota q̄ q̄uis non sint de eēntia sacfi: tñ nō debent omitti ppter ordinationē z reuerentiā sacfi. p hoc tñ qd dicit magister. hic est sanguis meus: itelligunt cōprehendi omnia verba que sequuntur vsq̄ in remissionē peccatorū clusivē fm opionē q̄ ponit illā esse dī eēntia forme. Sicut ex multis grātis. **Nota** q̄ vna est multoz granorū aduatio: racem^{us} vñū grātū: botrus cōgregatio vuarū. glareā humor racemū. vinaciūz folliculus in quo cōtinēt glareā: z arillus est granelus qd ē in racemō: qd alio noie dī achinus.

C De duob^{us} modis māducādi. Di. IX.

E sicut due sunt res illius sacramēti: ita et duo modi māducādi. Unus sacramentalis. s. quo boni z mali edūt. Alter spūalis quo soli boni manducāt. **Unde** Augu. Quid est xpm māducare? Nō est hoc solū in sacramēto corpus ei^{us} accipere: multi enim idigne accipiūt: sed in ipso manere z habere ipsum in se manentē. Spirituāl^{iter} enī manducat qui in vnitatē xpi z ecclesie: quā sacm significat: manet. Nam qui discordat a xpo: nec carnē xpi manducat: nec sanguinēz bibit: z si tātē rei sacramentū ad iudiciū

fui quotidie accipiat. Spirituale mādu-
cationē Aug. distinguens a sacramēta-
li ait. Ut quid paras ventrē z dētē? cre-
de z māducasti. Credere enī in eū hoc ē
comedere panē z vinū. Qui credit i eū
māducat eum. Itē. Quo mō manduca-
tus est xpo? Quo mō ipse dicit. Qui mā-
ducat carnē meā: z bibit sanguinē meū
in me manet: z ego in eo. Si in me ma-
net z ego in eo: tūc bibit: qui vero in me
non manet nec ego in illo: z si accipit sa-
cramentū: acquirit magnū tormentūz.
Itē. Nulli ambigēdū est tūc quēq; cor-
poris z sanguinis domini participē fie-
ri quādo christi mēbrūz efficiē: nec alie-
nari ab illius panis: calicisq; cōsortio: ēt
si anteq; illū panem edat: z calicē bibat
de hoc seculo in vnitāte corporis cōsti-
tutus abscedat: qz illius sacramenti be-
neficio nō priuatur: quādo ille in hoc qđ
illud sacm signat iuenitur. In illo enīz
sacramēto corpus z sanguinē suū no-
bis cōmēdauit qđ z fecit nos ipsos. Naz
z nos corpus ipsi? facti sumus. Itē qđ dis-
cordat a xpo nō manducat carnez eius
nec sanguinē: z si tāte rei sacm ad iudi-
cium sibi quotidie accipit.

**De errore quorūdā qui dicūt a bonis
tñ corpus christi sumi.**

h Ec vba z alia huiusmodi: vbi
de spiritali māducatiōe agi-
tur: qđaz obtuso corde legētes
erroris caligine inuoluti sunt: adeo vt p-
sumperint dicere corpus z sanguinem
christi: a bōis tñ sumi: z nō a malis. Sz
idubitanter tenendū est a bonis sumi:
nō modo sacramentaliter: sed z spirita-
liter. A malis vero tñ sacramentaliter. i.
sub sacramēto. s. sub spē visibili carnem
christi de virgine sumptā z sanguinē p
nobis fufum sumi: sed nō mysticaz q tñ
bonorū est. Quod subditis pbatur testi-

monya. Grego. Est quidē in peccatori-
bus z idigne sumētibus vera christi ca-
ro z verus sanguis: sed essentia: nō salu-
bri efficiētia. Itē Aug. Multī indigne
accipiūt corpus domini. de qbus apls
ait. Qui māducat z bibit calicē domini
idigne iudicium sibi manducat z bibit.
Per quod docemur qz sit cauendū ma-
le accipere bonū. Ecce enī factū est ma-
lum: dū male accipitur bonū: sicut ecō-
tra aplo factū est bonū: cū bene accipit
malū. s. dum stimulus sathane patiēter
portat: ergo z mala psumt bonis: sic an-
gelus sathane paulo: z sancta obsūt ma-
lis: bonis sunt ad salutē: malis ad iudi-
cium. Unde q māducat z bibit indigne
iudiciū sibi māducat z bibit: nō qz res il-
la mala est: sz qz malus male accipit qđ
bonū est. Idē. Indigne qs sumēs corp?
christi no efficit: vt qz malus est: malus
sit qđ accipit. vel qz nō ad salutē accipit
nil accipiat. Corpus enī z sanguis domi-
ni nihilomin? erat in illis qbus ait apls:
qui māducat idigne zc. His alijsq; plu-
ribus aperte ostēditur q etiaz a malis
verū corpus christi z sanguis sumit: sed
sacramētalr: nō spiritaliter.

De itelligētia quorūdā verbor.

f Cumduz hos duos modos su-
mendi itelligētia quorūdā ver-
bor ambigue dictor distinguē-
da est. Ait. n. Aug. Bonus accipit sacm
z rē sacramēti: malus vō sacm z nō rē.
Sacm hic dicit corp? christi ppriū de
virgine natū: Rē vero spūalem xpi car-
nē. Bon? ergo vtrāq; christi carnē acci-
pit. malus vero tñ sacramentū. i. corp?
christi sub sacramēto: z nō rē spirituale.
Itēz. Nō manducās māducat: z mādu-
cans nō māducat: quia nō māducās sa-
cramētalr aliquādo māducat spiritua-
liter: z ecōuerso. Et qui māducant spiri-

tualiter veritate carnis et sanguinis dicuntur sumere: quia ipsam efficientiam habent. i. remissionem peccatorum: pro qua videtur orari cum dicitur. Perficiant in nobis domine quesumus tua sacramenta quod continent. ut quod nunc specie gerimus rerum veritate capiamus. Rerum veritate dicit ipsam efficientiam: quasi per hoc sacra presentia: ut sicut sacraliter carnem Christi sumimus: ita spiritualiter sumamus. Vel petit sacerdos ut Christus qui nunc sub specie panis et vini sumitur manifesta visio sicut in essentia divinitatis est: quandoque capiatur. Constat ergo a bonis et a malis sumi corpus Christi: sed a bonis ad salutem: a malis ad perniciem.

Superius determinavit magister de sacroucharistie finem. hic determinat de ipso in preparatione ad suscipiendum. Et dividit in tres partes. Primo de modis manducandi corpus Christi determinat veritatem. Secundo refellit quorundam errorem ibi. Nec verba. Tercio explanat quarundam auctoritatum dubiarum intentionem. ibi. Secundum hos duos.

Articulus. 1.

Circa hanc sunt tria principiis. Primo de manducatione huius sacri ex parte rei manducate. Secundo de manducatione Tertio de ministrantibus.

Primo videtur in hoc sacro corpus Christi manducetur veraciter. Secundo videtur utrumque. Tercio videtur utrumque spiritualiter.

Questio. 1.

Primo ostendo quod in hoc sacro corpus Christi non manducatur veraciter. Math. 15. Omne quod in os intrat in ventrem vadit: et in seculum emittit. hoc autem nullo modo potest vere dici de corpore Christi. ergo veraciter non manducatur.

Item de consecratione. 2. data. in glo. quod cito spiritus deditur tunc cito in celum capit. supple corpus Christi. Sed nihil vere manducatur: nisi saltem descendat in stomachum. quod corpus Christi vacit non manducatur.

Contra. Jo. 6. dicit Saluator. Caro mea vere est cibus. Sed frustra est cibus nisi vere manducetur. ergo caro Christi vere manducatur. Item de consecratione. 2. Ego benedictus. dicitur verum corpus et sanguinem domini nostri Jesu Christi in veritate manibus

sacerdotum tractari et frangi: et fidelibus dentibus atteri. Sed cibus qui a dentibus atteritur vere manducatur. ergo corpus Christi vere manducatur.

Respondeo quod in sumptione huius sacri est quedam manducatio carnalis: qua comestum masticatur: et in stomachum trahitur: et postea digeritur: et ultimo in substantiam manducatis convertitur: sic vere manducatur illa species sub qua realiter continetur verum corpus Christi. Et est alia sacralis: qua corpus verum sub specie reali contentum sumitur: sed sic sumptum corporale non masticatur: tamen nisi species talis diu in ore masticetur quod per digestionem ibi facta corrupta in eis forma. proprias descendat in propria forma in stomachum: corpus Christi in stomachum descendit per descensum spiritus sub quo continetur quantum in ea specie forma propria saluat: sed per virtutem manducationis non vult manducari: sed per ipsum manducatum vult spiritualiter Christo capiti si digne manducatur. Est ibi etiam manducatio spiritualis: qua dicitur manducari corpus mysticum: que nihil aliud est quam spiritualiter incorporari corpori mystico per fidem et caritatem: vel magis incorporari per augmentum fidei et charitatis: que manducatio non convenit indignis suscipientibus sacramentum.

Ad primum ad partem primam domini quod preedit de manducatione carnali qua spiritus manducatur. Aliquid tamen negat spiritus in stomachum descendere. sed hi dicunt contra sensibilem experientiam. Alii dicunt quod emittunt per sudorem non per secessum: que opinio tangitur in glo. de consecratione. 2. data. sed vaticinia sunt. cum enim cibus non emittatur per secessum. nisi primo sit a forma. propria transmutatur: idemque non videtur quod aliquid ipsum si in illis speciebus sit per secessum emittatur. Ad secundum domini quod illa gl. intelligenda est quod tamen quantum spiritus masticatur quod per digestionem que fit in ore non remanet in sua forma. fm. n. Aug. lib. 10. de ciuitatibus. 8. de digonibus. Hebriana in lingua: et in palato est ciuitatis nature cum interiori stomachi tunica. et ideo communicat cum ea in opere.

Primum autem ad partem aliam aut intelligendum est de manducatione spirituali aut sacrali et spirituali simul. Ad secundum domini quod illa attritio et fractio debet referri ad spiritus: non ad verum corpus Christi. Sed quod ille benedictus fuerat infamatus quod non crederet corpus Christi realiter contineri sub specie. id ad sui purificationem per verba excessiva contrarium asserunt.

Questio. 2.

Secundo queritur utrum Christus in hoc sacro manducetur utiliter. Et videtur quod non. nihil irrationabile et inhumanum est utile: sed comedere hominem et diuinum suum irrationabile videtur et inhumanum. ergo manducare corpus Christi non est manducatum utile. Item Ioan. 6. Caro non per

dest. qd. g. nihil est vtile cōdere xpi carnē.

Cōtra. ecclesia statuit qd oēs fideles saltez
semel in āno suscipiāt corpus xpi. extra. de pe
nitētia 7 remis. Omnis vtriusq. sexus. qd non
istituit nīl talis māducatio vtil ēēt. **C** 3te
30. 6. dicit Saluator. Qui māducat meā car
nem 7 bibit meū sanguinē h3 vitā eternam.

C Rūdeo qd a digne suscipiēte hoc sacramē
tum xps māducat vtiliter. hec enī māduca
tio māducanti reducit ad memoriā passiōes
xpi: fidē confirmat: spem auget: charitatē in
flāmat: dat vitā gratie: xpo vnit. manducātes
spiritualit. eterna cōsolatione reficit. ipm robo
rat: ad operatiōē boni sustentat: cōtra casuz
puenientē ex ppa iūfirmitate munit: ptra de
montis ipsūm remittit ardorē carnalis con
cupiscētie: purgat veniale peccatū: 7 quādo
qd mortale: vt. j. eadē di. declarabit. Et hoc fa
cit māducatio sacramētalis quantū in sacro
est virtus operatiua spūalis māducationis in
māducante sufficiētē disposito. 7 possunt hi
n. effectus significari per. n. fructū ligni vite.
de quo habet Apoc. vlti. 7 ad celeriorē istoz
memoriā in trib. versibus collecti sunt.

Inflāmat: memorat: sustentat: roborat: auget.

Hostia spem purgat: reficit: vitā dat: 7 vnit.

Cōfirmatq. fidē: munit: fomitesq. remittit.

C Ad pñm in oppositūm vdm qd illud argu
mentū pcedit de māducatiōē carnali. **C** Ad
secundū dicendū qd illa auctoritas intelligen
da est sū intellectū eozum qui putabant carnē
xpi māducandā carnaliter eo modo quo ali
cibi manducantur. **Questio. III.**

Tertio queritur vtrum omnis manducās
corpus xpi sacramentalit. man
ducet ipsum spiritualiter.

C Rūdeo qd māducare corpus xpi sacra
mentalit. dupl. potest itelligi. **P**rimo modo
pro māducare ipm per manducatiōē spēi q
eius sacm est: 7 sub qua realit. cōtinēt sūm quē
modū māducet ab omni māducate spēm pre
dictā siue hoīe siue bruto: nec tamē ex hoc se
quit qd brutū. pprie loquēdo sumat corp^o xpi
sacraliter: qd quāuis sumat id qd est sacramē
tum 7 corpus xpi sub ipso ptentū: nō tamē su
mit ipm sacm sub rōne qua sacramentū ē: qz
nō sumit ipm sub rōne qua est signū veri cor
poris xpi realit. cōtinēt ipz. hoc aut. aduerbiū
sacramentalit. magis pprie determinat sūptio
nem per cōparatiōē ad sumentē qz ad rē sū
ptā. **P** Alio modo māducare corp^o xpi sacramē
talit. pōt accipi pro māducare ipm per mādu
catiōē spēi que eius sacm est: 7 sub qua rea
lity cōtinēt cū itentione generali vel speciali

iplicita vel explicita sumēdi ipm sub illa spe
cie: sūm quē modū sumi pōt sacramentalit. ab
omni hoīe potētī habere itentionē pdictā: si
ue bono: siue malo: siue fidelit. siue heretico: sū
quocūq. modoz predictoz pōt māducari sa
cramentalit. absq. hoc qd māducet spiritualit.
māducare enī ipm spūaliter. est ipm credere
7 per charitatē ei vniri 7 eius corpori mystico
icorporari. Multi aut. corp^o xpi accipiūt sub
sacramēto: 7 credēdo ipm ibi ēē: qui tñ ppter
eoz idispositionē ei spūalit. non vniuntur: nec
eius corpori mystico per charitatē icorpora
rantur. Aliqui etiā ipsum māducant spūalit.
ter: qui ipm non manducant sacramentalit. qz
multi credūt xpm sub spē cōsecrata. 7 ei^o cor
pori mystico per charitatē icorporant: qui tñ
spēm corpus xpi cōtinētē nō māducant: qz
quāuis sic ipm manducare vtile sit ad salutē:
nō tñ est necessariū nisi semel in āno: sicut sta
tuit ecclesia. vel in casu grauis iūfirmitatis in
qua cōmode pōt haberi sacm. Et de hac spi
rituali māducatiōē itelligitur illud. de cōsec.
di. 2. qd etiā recitat Agag: vt qd paras dētē
7 ventrē. crede: 7 manducaſti. **Arti. II.**

Consequēter qritur d. 2.
pncipali.

C Et circa hoc qritur tria.
Primo vtr. xps in pecca
to mortali peccet mortali sus
cipiēdo hoc sacm. **S**eco
vtrū cōtritus non confessus.

Tertio vtrū ppter aliqd qd nō est pecca
tum teneat homo abstinere a susceptiōē hui^o
sacramenti. **Questio. I.**

Primo ostēdo qd existēs in peccato mor
tali non peccat mortaliter susci
piēdo hoc sacramentū. de consecra. dist. 2. Si
nō sunt tanta peccata vt excommunicetur quis
nō se debet a medicina corporis 7 sanguina
domini separare. Sed pro quolibet peccato
mortali nō excommunicatur homo: neq. debet
excommunicari: sed tñ pro mortali: cui anexa
est cōtumacia. ti. q. 3. Memo enī. alias enī nō
precederet amonitiō excommunicationē. ergo
aliquis in peccato mortali potest suscipe hoc
sacramentū nō peccādo mortaliter. **C** Item
suscipiens hoc sacramentū in peccato venia
li non peccat venialiter: quia quodcūq. pec
catum est obligatiō ab aliqua lege: sed in nul
la lege phibetur homo hoc suscipe sacm p
pter peccatū veniale tñ. ergo a simili existēs
in peccato mortali suscipiēdo hoc sacramen
tum nō peccat faciēdo illud ad qd tenet. S3
quilibet fidelis vtriusq. sex. tenet semel in āno

Distinctionis

I. IX.

hoc sacramentum suscipere ut superius est ostensum. sacerdos. n. postquam consecrauit tenet ipsius suscipere. de consecra. di. 2. Relati. Ergo in illo statu existens in peccato mortali non peccat mortali suscipiendo hoc sacramentum.

C Contra. pma Cor. 11. Qui manducat et bibit indigne iudicium sibi manducat et bibit. Sed qui accedit cum mortali peccato accedit indigne. g. talis sibi iudicium manducat et bibit: quod non esset verum nisi per hoc scurreret mortale peccatum.

C Item maius est sumere quam tangere vel aspicere: sed ut habet 2. Reg. 6. Oza percussus est quia archam domini tetigit indigne. bethsamite et percussus fuit: quia archam domini aspexerunt indigne. ut habet pmo Reg. 6. ergo multo fortius mortali peccat qui corpus domini sumit indigne.

C Rudeo quod sicut dicit de conse. di. 2. Nihil in sacrificiis maius esse potest quam corpus et sanguis christi: nec ulla oblatio hac potestior est: sed hec omnes preceperunt: que pura conscientia domino offerenda est: et pura mente sumenda atque ab omnibus veneranda. Et ideo volens accedere ad hoc sacramentum debet examinare conscientiam suam sicut apostolus pma ad Cor. 11. Et si videat se esse in peccato mortali. s. qui videt se non penitere de peccato mortali id commissum: vel esse in proposito aliquid committere: et qui in tali statu hoc sacramentum suscipit mortali peccat. propter irreuerentiam quam facit sacro et rei contente sub sacro et rei significate.

E sacro et rei contente sub sacro et rei significate non contentor: et etiam quod est ecclesiastici precepti transgressor. Ille etiam qui secundum rei veritatem non est in peccato mortali: credit tamen esse si cum tali conscientia hoc sacramentum suscipit: mortali peccat: quod est reuerentie debite sacro contemptor. Si autem non videt se esse in mortali peccato neque credit et tamen est: aut hoc puenit ex omissione debite diligentie in examinando conscientiam: et tunc dico quod mortali peccat: non tamen ita grauiter sicut prius: aut non puenit ex omissione debite diligentie: quam tenet homo adhibere: sed quia homo debet lege communi certum esse non potest: utrum peniteat digne.

¶ s. illud Eccles. 9. Nemo scit utrum odio vel amore dignus sit: sic accedens in peccato mortali ad susceptionem huius sacri non peccat mortali: sed consequitur remissionem latentis peccati. Aliiter enim quandoque homo hoc sacramentum suscipere exponeret se periculo peccandi mortali: quod falsum est. **C** Ad primum in oppositum dicitur quod de excommunicatione quod est exclusio a sacrorum susceptione debet illud decretum intelligi: quo ad hoc debet homo se reputare excommunicatum qui scit vel credit se esse in peccato mortali. **C** Ad 2. dicendum quod suscipiens hoc sacramentum in peccato veniali tamen. ideo non peccat nisi sit aliud quod obstat: quod

peccatum veniale se compatitur cum effectu huius sacramenti: quod de lege communi non potest esse homo sine peccato veniali nisi fortiter ad modicum tempus. homo autem potest cauere a commisso peccato mortali per totam vitam. **C** Ad tertium dicendum quod ille qui in peccato mortali communicat in pasceat: et sacerdos post consecrationem non peccat: quia communicat: sed quia communicat indigni comunione. tenentur enim communicare digne: nec propter hoc perplexi sunt quod cum adiutorio dei se possunt disponere per penitentiam: ut sint digni communicare.

C Primum argumentum ad partem aliam bene concludit. **C** Ad secundum dicendum. quod existeret in peccato mortali videndo corpus christi non peccat. aspiciendo. n. ipsum nulla irreuerentia facit sacro. bethsamite autem ideo percussus fuit: quod ut dicitur quidam: tangens autem corpus christi in peccato mortali irreuerentia facit sacramento nisi in casu: quando. s. hoc cum timore et reuerentia propter aliquam necessariam causam: ut quando erigit hostiam iacentem in terra non existente presente alio digniori ad tangendum eam: in quo casu laicus et hoc facere posset. Oza autem percussus fuit: quia archam temerarie tetigit secundum sententiam glo. ibidem. dicit etiam ibi alia glo. quod super humeros est percussus: quibus secundum legem archam ferre debuit.

Questio.

Secundo queritur utrum contritus non confessus peccet mortali suscipiendo hoc sacramentum. Et videtur quod non. Ille qui reconciliatus est deo digne potest suscipere hoc sacramentum: sed per veram contritionem homo reconciliatur deo ante confessionem. ergo extunc potest digne suscipere hoc sacramentum. **C** Item homo non tenet de necessitate confiteri nisi semel in anno: sed sibi licitum est pluries in anno suscipere hoc sacramentum. ergo aliqui licite potest suscipere quibus non confiteatur.

C Contra. Ricardus de potestate ligandi et solvendi. c. 21. Si autem sacerdotis absolutionem criminis ad comunione corporis christi accedat per certo iudicium sibi manducat et bibit. etiam si eum iam ante multum peniteat.

C Rudeo quod contritus non confessus intelligi potest dupliciter: aut de peccato veniali: aut de peccato mortali. pmo modo suscipiendo sacramentum non peccat mortali: quia de peccato veniali non est necessaria confessio: nisi quando non habet peccatum mortale. tunc. n. cum teneat semel in anno confiteri. oportet quod de venialibus confiteatur. **¶** Secun-

do modo distinguendū est: qz aut hz copiam
cōfessoris idonei: z tēpus sufficiēs ad cōfite-
ndū: z loquēdā liberā aut nō. **P**rimo mō dī-
co qz suscipiēdo hoc sacm mortaliter peccat:
qz ad hoc qz hō sit dignus hoc sacm suscipe-
re requirit qz recōciliētur deo z ecclie: qz recō-
ciliatio ē p cōfessionē z absolutionē. **S**ecundo
mō subdistinguedū est: qz aut iminet scanda-
lus psonē sue: nisi cōicet: aut populū: aut quia
iam icipit sacm mystēriū si sacerdos est. Et in
quolibet istoz triū casuz licitū est sibi cōmu-
nicare cū pposito cōfiteendi. Si tñ nō adest ali-
quis pdictoz triū casuum tenetur expecta-
re quousqz habeat copiam confessionis.

Ad pmiū in opp^m dōm qz cū illa recōcilia-
tiōe qua hō recōciliatur deo per iteriorē con-
fessionē requiritur vt reconciliētur ecclie si pōt
ante hui⁹ sacm susceptionē. **A**d 2^m dōm qz
quis hō nō teneatur nisi sūmēl in āno ordi-
nē cōfiteri: tñ possunt accidere casus ppter
quos tenet plures cōfiteri: iter quos vn⁹ est
plurificata suscepiō huius sacm: si ille qz vult
suscepere recolat se cōmissile mortale pecca-
tum: de quo nō fuit cōfessus z absolut⁹ legiti-
me. **A**uctoritatis Ricardi ad partē aliaz
satis pz expō ex dīcā in corpore qōnis. **A**do. iii.

Tertio queritur vtrū ppter aliqd qd non
est pccū tenetur hō abstinere a su-
sceptiōe hui⁹ sacm. Et videt qz nō: qz si aliqd
aliud a peccato debet phibere susceptionem
hui⁹ sacm hoc ēēt imūditia mēstruoz aut semi-
nis fluxus: qz reputabāt imūditie in lege:
sed mēstrua nō phibēt mulieres ab huius sa-
cramēti suscepiōe. distū. 5. **A**d eius. z a simili
nec semis fluxus. ergo nulla alia imūditia a
peccato phibet hui⁹ sacm susceptionē. **E**t
recōciliatus deo z ecclie dignus est suscipe-
re hoc sacm: sed imūditie que nō sunt pecca-
ta nō pñāt reconciliatiōem pdictē. ergo nec
susceptiōem hui⁹ sacm debet phibere.

Cōtra. pccubitus cōingalis sine omni petō
fieri pōt: vt īferius ostēdet: sed an eucharistie
susceptionē aliquot diebus ab vxorib⁹ ppijs
est abstinēdū: de cōse. dī. 2. **O**mnis homo. er-
go est aliqd aliud a peccato prohibens hui⁹
sacramenti susceptionem.

Rūdeo qz ppter aliquid aliud qd non est
peccatū tenetur aliqui hō abstinere a suscepiōe
hui⁹ sacm. ppter ordinationē ecclie: qz p-
pter sacm reuerentiā ordinant hoiez aliqd
do debere abstinere a suscepiōe hui⁹ sacm. p-
pter aliqua que nō sunt peccata: eo qz īpēdiūt
vel minuit reuerentiā que dīz obseruari in su-
sceptiōe hui⁹ sacm: cuiusmodi est nocturna

pollutio: pueniēs ex crapula vel imūda cogi-
tatione que pcessit in vigiliā: que crapula vel
cogitatio si peccata mortalia fuerunt: vel pba-
bile dubiū est vtrū fuerūt: tñ pollutio ex eis
pueniēs phibet de necessitate huius sacm su-
sceptionē. si aut certū est vel pbabile: qz nō fue-
runt nisi peccata venialia: tñ illa pollutio nō
phibet nisi de cōgruitate. Si aut pueniat ex
nature superfluitate vel īfirmitate non credo
qz phibeat. Et hec pbari possunt per ea qz dī-
cūtur dī. 6. Testamentū. pbabile ēt periculū
vomēdi hui⁹ sacramenti. phibet susceptionē.
Et de similib⁹ simile iudiciū habeat. Et pōt dī-
ci quasi per quidā appropiationē qz pdicta
minuunt reuerentiā que dīz obseruari in susce-
ptiōe huius sacm: rōne speciei cōsecrate. Et
qz reuerentiā que debet corpori xpi erigit: vt
ips suscipiēs diligenter recogitet qd accipit:
qz īfantes z furiosi facere nō possunt. ideo nō
debet dari īfantibus neqz illis qui semper fue-
runt furiosi. Si aut furiosus anteqz ītraret fur-
iā: hō sacramētū petīt in debito statu: sibi po-
stea in furia pōt dari: nisi pbabiliter timeat qz
illud pīceret: vel aliquā aliā irreuerentiā fa-
ceret sacramēto. Et pōt dīci qz per appropia-
tionem hec īpēdiunt reuerentiā que dīz obser-
uari in suscepiōe huius sacramēti rōne rei cō-
tente. Et qz causa ppter quā aliqz debet īter-
dici vel suspēdi vel excommunicari: siue maio-
ri excommunicatiōe siue minori derogat reali-
ter vel fm iudiciū fori exterioris vnitati ecclie:
siē: que est corp⁹ xpi mysticū: qd est res p hoc
sacramētū significata: nō tamē sub sacramē-
to cōtenta: ideo īterdicti suspēdi excommunica-
ti etiā īiuste excludūtur a suscepiōe hui⁹ sa-
cramēti: pdictē tñ pene sunt nō peccata: quib⁹
pdictas penas cōtēnētes grauiter peccēt.

Ad pmiū in oppositiū dōm qz imūditia mē-
struoz non phibet mulierē cōmunicare: qz ē
imūditia pure naturalis. Si autē vt dīcā ibi-
dem ex veneratiōe magis suscipere nō presu-
mit laudāda est: sed si percipit nō est iudican-
da. Simili mō pōt dīci de illa īfirmitate: que
Leuit. 15. vocatur fluxus semis. **A**d secūdū
dōm qz quāvis recōciliatus deo z ecclie sit
dignus simpli^r: potest tamē contingere casus
in quo nō debet hoc recipere sacramētū pro-
pter eius reuerentiā. Vel potest dīci qz non
est īcōueniens qz aliquis sit dignus simplici-
ter: z tamen indignus fm quid.

Ad argumentū ad partē aliā dōm qz illd
decretū nō loq̄tur de debito necessitatis: s; cō-
gruitatis: mulier tñ debitū petēti reddere te-
netur fm glo. ibidē. **Articulus** III. **an.**

Consequenter querit b 3ª principali.

¶ Et circa hoc querunt tria. **¶** Primo vtrū sacerdos peccet: qui sciēter dat hoc sacm exiū in pctō mortali. **¶** 2° vtrū peccet h^o sacfz dādo hystrio-

nibus 7 magis. **¶** 3° vtrū sacerdos hoc sacramentum dare debeat illis qui de crimine sūt suspecti.

Questio. 1.

¶ **Primo** ostēdo q^d sacerdos peccat q^d sciēter dat sacm hoc existiū in peccato mortali. Quis lex dicat q^d petēti debituz sit reddēdū: tñ ille peccat qui gladiū apud se depositū reddidit petēti: si sciāt q^d petēs illū eodem iterficere se pponat. ergo a simili quāvis ius canonicum dicat q^d sacerdos suo subdito petenti ministret hoc sacramentū: peccat ministrādo: quādo sciāt illū hoc petere in maluz sūt: q^d facit omnis petēs in peccato mortali.

¶ Itē vilior res est peccator iquantū peccator q^d lutū: sed si sacerdos pūceret sciēter corpus xpi in lutū mortaliter peccaret. q^d multo fortius mortali peccat qñ ponit ipm in ore illius quē sciāt ipse esse in mortali pctō. **¶** Itē mortali peccaret medic⁹ qui sciēter daret medicinā infirmo: quā eēt iterficiēdus. ergo cum grauior sit mors spūalis q^d corporalis. multo fortius sacerdos mortaliter peccat dādo hoc sacfz illi quē sciāt eē in peccato mortali: q^d talis recipiēdo hoc sacm mortali peccat.

¶ Cōtra. de cōsec. di. 2. nō phibeat dispēsator. Nō phibeat dispēsator pīgues terre. i. peccatores sū glo. ad mēsz dñi māducare. **¶** Itē 1. q. 1. Xps. Xps qd fecit nobis q^d traditorē suū tāta patiētia pūlit: vt ei pma eucharistiā cōsecrā manib⁹ suis in ore suo cōmēdatā. sicut ceteris aplis traderet: quasi dicat in hoc exēplū nobis reliq^t. **¶** Itē. 6. q. 1. Aduersitas. in fine dicit: q^d quīs xps sciret iudā esse furē: tñ ad p^ddicandū eū misit: et eucharistiā dedit. docēs in ecclesia tolerari malos. ergo exēplo xpi licitū est sacerdoti dare eucharistiā illi quē sciāt eē in peccato mortali.

¶ **Rūdeo** q^d ille quē sacerdos sciāt eē in peccato mortali: aut nō petit eucharistiā sibi dari: tñ sacerdos dādo peccat: aut petit: tñ distinguit: q^d aut suū peccatum mortale est occultū: aut manifestū. Si manifestū: tñ sacerdos sibi dādo eucharistiā peccaret: q^d legitimā cōtra ipm habet excusationē vel exceptiōnē: quā sibi publice obijcere pōt: et accipio hic manifestū nō pro oī eo q^d pbari pōt: q^d magis p^prie dicit manifestabile q^d manifestum.

¶ An si sacerdos sciret parochianū suū eē in crimine q^d legitime sū ipm posset pbari: ita q^d illd crimē nescirent cū ipso nisi duo vel tres testes: per quos hoc pbare posset: nō aut petri noto ret eucharistiā negare illi in publico petenti. q^d iā isferret sibi penā ante criminis pbationē: q^d fieri nō debet. 11. q. 3. Forz qui. Sed accipio hic manifestū pro notorio. Et aut petri notorium: vel per sententiā vel p cōfessionē factā in iure aut euidētiā rei que tergiuersatiōe ali qua celari nō potest. ex. de cōsa. ele. 7 mulica. vlti. Si aut peccatū suū est occultū: aut petit in occulto. et tunc sacerdos sibi dādo peccaret: q^d h^o sū eū legitimā exceptiōnē quā sibi in occulto obijcere pōt: 7 ipm d^z monere ne petat in publico: vt habet de cōsec. di. 2. Ne phibeat. Aut petit in publico: tñ sacerdos sibi dare tenet. q^d sū nō h^o legitimā exceptiōnē: quā ei in publico obijcere possit. ex. de officio iudicis ordinarij. Si sacerdos.

¶ Ad p^mū dōm q^d nō est simile: q^d ius naturale q^d est virtuosius iure positū: caput nō reddere depositū in tali casu. nō est aut sic in pposito. imo ius nāle dictat q^d occultus peccator a prelato suo nō publice. An nec xpus publicauit pctm inde quousq^z ipse iudas semetipm manifestauit. An. ex. de offi. iudi. di. si sacerdos sciāt pro certo aliquē eē reū alicuius criminis: vel cōfessus fuerit 7 emēdare nō luerit: nisi iudiciario ordine q^d pbare possit: eū nō debet notatim arguere. **¶** Ad scōm dicēdū q^d nō est simile: q^d lutū corporale polluit illud q^d in ipm pūcit. An spēs consecratas pollueret. Sed peccator recipiēs corpus xpi nihil p^olluit nisi semetipsum. **¶** Ad 3^m dōm: q^d nō est simile: q^d talē medicinā negare infirmū nō ifamaret: nec populū scādalizaret: nec aliq^d p^ouiciū bono cōmuni faceret: q^d fieret si iudici liceret punire: vel aliū diffamare pro sua volūtate iudiciario ordine p^otermisso.

¶ Argumēta ad partē aliā pcedūt de peccatore occulto petēte in manifesto. Et caueat sacerdos ne sic petēti det hostiā nō cōsecratā simulās sibi dare corp⁹ xpi: quia si hoc faceret grauilime peccaret. daret. n. sibi 7 p^plo occasionē idolatrādī quantū in se eēt. **¶** Qd. 11.

Secundo queritur vtrū sacerdos peccet dando hoc sacramentum hystri-

strionibus 7 magis. **¶** **Rūdeo** q^d solo hui⁹ qōnis ex solutiōe pcedētis manifesta est. tales. n. ducit illicitā vltam. An de talibus df. de cōsec. di. 2. Pro dilectōe. Puto nec maiestati diuine nec euāgelice discipline p^ogruere: vt pudor 7 honor eccle-

Nec talibus nec cuiusq[ue] isami notorio et mani-
festo dada est eucharistia fin etia glo. ibidez.
Si tñ vt d[icitur] sequenti. c. tales reuertatur ad dñm
eis gra vel reconciliatio nō negetur. non est tñ
sic intelligendū q[ue] statz debeat eis dari eucha-
ristia: q[ui] ppter reuerentiā facti: et vt p[ro]bet co-
rum cōuersio nō ficta: non debet eis dari vsq[ue]
post peractā penitētiā: nisi aliquis articulus
necessitatis vel pietatis aliquādo aliter fieri
suaderet.

Questio. III.

Tertio querit[ur] utrū sacerdos hoc sac[ra]z da-
re debeat illis q[ui] de crimine sūt su-
specti. Et videt[ur] q[ue] sic. 2. q. 1. Multi. et sumptū ē
ab Aug. lib. de penitētia. lōge añ finē. Noluit
deus hoīem ab hoīe iudicari arbitrio suspitio-
nis: sed si sacerdos nō daret eucharistiā suspe-
ctis de crimine sicut alijs: iudicaret eos arbi-
trio suspitiōis. ergo videt[ur] q[ue] eis debeat eucha-
ristiā dare nō obstāte suspitiōe. C. 3r. 6. q. 1.
Quēs. Vis suspitio pot[est] est repellēda q[ue] ap-
probāda vel recipiēda. Sed si sacerdos p[ro] su-
spitiōe dimitteret eucharistiā dare suspecti: su-
spitiōe nō repelleret: sed approbaret vel re-
ciperet. ergo videt[ur] q[ue] nō debet dimittere dare
eucharistiā alicui p[ro] suspitiōe.

Cōtra. 3. q. 1. Dixit dñs. Ubicūq[ue] est forni-
catio vel fornicationis suspitio libere vxor di-
mittit[ur]. ergo a simili vbiq[ue] est suspitio hō. p[ro]-
pter illā: sicut ppter factū iuste repellit[ur]. ergo
sicut sacerdos nō d[ebet] dare eucharistiā publice
criminosi: ita nec publice d[ebet] crimine suspecti.
C. Rñdo. sicut dicit glo. sup caplin vltimo
allegatū. triplex est suspitio: temeraria: p[ro]ba-
bilis: violēta. r. Suspitiō temeraria d[icitur] ex ir-
ratōabili cā cōsurgit: cuiusmodi est illa q[ue] cōfi-
cta est rumorib[us] maledicor[um] hoīuz et obrecta-
torū. ii. q. 3. In cūctis: et p[ro] tali suspitiōe nō d[ebet]
sacerdos dimittere eucharistiā dare suspecto.
r. Probabilis est q[ue] cōsistit ex p[ro]babilibus si-
gnis. p[ro]p[ter] hāc suspitiōe nō debz etia sacerdos
dimittere dare eucharistiā. 2. q. 1. Deus. Ma-
la audita nullū audientū moneāt nec passim
dicta absq[ue] certa p[ro]batōe quisq[ue] vnq[ue] credat.
Sed añ audita diligēter inq[ui]rat: nec p[re]cipitan-
ter qd aliq[ui]s agat: et ita nullū añ veraz iustāq[ue]
p[ro]batōez iudicare aut dānare d[ebet]. r. Violē-
ta est que surgit ex suspitiōib[us] violentis: vt si
inueniat suspect[us] cū suspecta: nudus cū nuda:
solus cū sola in codē lecto loco et t[em]p[or]e suspect[us]:
et t[ales] suspectos iudicādū est: sicut iudica-
retur de facto. Et sicut publice criminoso sa-
cerdos nō d[ebet] dare eucharistiā. ita nec publice
suspecto de crimine nō suspecto p[re]dicto. fin.

enī inra quatuor modis cōuincit hō de crimi-
ne. i. iustis aut testibus: vel facti cūctētia: et d[icitur]
cōpa. c. 1. et multi. Qua. Et. 3. q. 1. Scelus qd lo-
tharius. aut iuris interpretatiōe: vt qñ q[ui]s sepe
citatur et moneat: neq[ue] se purgat: nec cōparet.
3. q. 9. Decernim[us]. vbi sic d[icitur]. Manifestū ē p[ro]su-
tari de crimine cū q[ui] adulto et toties delegato
iudicio purgādi se occasiōe nō vtit[ur]. aut violē-
ta suspitiōe. 3. q. 1. Dixit dñs. et hec no. 2. q. 1.
c. 1. in glo. C. Argumēta ad partē p[ri]mā p[ro]ce-
dūt de suspitiōe temeraria vel p[ro]babili. C. Ar-
gu[mentum] ad p[ar]tē aliā p[ro]cedit de suspitiōe violēta.

Circa istam. Et qd paras ventē et ventrē. E
supple tñ: q[ue] hoc nō sufficit credere
enī oportet. In illo. n. sacro et corp[us] et sangui-
nē suū cōmēdauit nobis. qd et fecit nos ipsos
i. cui[us] significatū fecit nos ipsos. i. corp[us] xpi my-
sticum. corpus. n. xpi verū in sacro signū ē cor-
pus mystici. Unde p[otes]t dici q[ue] ly qd. ibi facit
relationē simplicē. Et alius accipit sacramētū
et nō rē. hoc nō itelligitur de re cōtēta: q[ue] est
corpus xpi verū: sed de re significata et nō p[re]sen-
ta: q[ue] est corpus xpi mysticum quo ad formale
eius p[ri]ncipiū: qd est gratia.

**De heresi aliorū qui dicunt corp[us] xpi
nō esse in altari nisi in signo. Di. X.**

Sunt item alij p[re]cedentiū
isaniaz transcendentēs qui
dei virtutē iuxta modū na-
turaliū reruz metiētēs au-
daciū ac periculosi[us] veri-
tati cōtradiciūt. asserentes
in altari nō esse corpus xpi vl[terius] sanguinē:
nec substātiā panis vel vini in substātiā
carnis et sanguinis conuerti: sed ita chri-
stū dixisse. Hoc est corpus meū: sic apls
dicit: petra aut[em] erat christus. Dicūt enī
ibi esse corpus christi tñ in sacramento
i. in signo: et tñ in signo manducari a no-
bis: qui errandi occasionez sumūt a ver-
bis veritatis: vnde p[ri]ma heresis facta
est in discipulis christi. Cum enim dice-
ret. Nisi quis māducauerit carnē meā:
et biberit sanguinē meū nō hēbit vitam
eternā. Illi nō itelligētes dixerūt: cur[us]
ē hic sermo: q[ui]s p[otes]t eū audire: et abierūt
retro. Illis discedentib[us] instruxit duo-

decim qui remanserant. Spūs est inqt
qui viuificat caro nihil pdest. verba q
locut⁹ sum vobis spūs et vita sunt. Intel
lexisti spūaliter spūs et vita sunt. Intel
lexisti carnalr: etiā sic spūs et vita sunt:
sed tibi nō sunt. Spūaliter itellige q lo
cutus sum. Non hoc corpus qd videtis
māducaturi estis et bibituri illū sangui
nem: quē fufuri sunt qui me crucifigent.
Sacrm aliquod vobis cōmēdauī: spi
ritualiter intellectū viuificabit vos: caro
aut nō pdest quicq. Sunt etiā et alia il
lorum isanie fomitē ministrātia. Aut enī
Aug. Donec seculū finiatur sursum ē do
minus: sed tamē etiā hic nobiscū est ve
ritas domini. Corpus enī in quo resur
rexit in vno loco esse oz. veritas aut ei⁹
vbicq diffusa est. Itēz vna psona deus et
hō: vbicq p id qd est deus: in celo p id qd
homo est. Christ⁹ etiā dicit. Pauperes
semp habebitis vobiscū: me autem non
semp habebitis. His alijsq vtūtur pfa
ti heretici in assertiōe sui erroris.

¶ Determinatio premissoz.

¶ Ue ex eadē rōne oīa accipiēda
q sunt: nō enī his negatur vtz cor
pus xpi a fidelibus sumi vel in
altari esse: s; his veritas apostolos: et in
eis nos instruxit q ipsius corpus non in
partes direptum: vt putauerunt illi di
scipuli qui retroierūt: sed integz: nec vi
sibilr in forma humana: sed inuisibiliter
sub forma panis et vini corpus et sangui
nem nobis traderet. Quē sensuz Augu.
cōfirmat dicēs. Ipsū quidē et nō ipsum
corpus quod videbat māducat: ipz iui
sibiliter: nō ipsuz visibiliter. Item. Etsi
necesse est illud visibilr celebrari neces
se est tamē inuisibiliter itelligi. Ita etiāz
intelligenduz est corpus xpi esse in vno
loco. s. visibiliter in forma humana: ve
ritas tamē eius. i. diuinitas vbicq est. ve

ritas etiā eius. i. verū corpus in omni al
tari est vbicūq celebratur. Sic etiāz il
lud itelligendū est: pauperes sempha
betis vobiscū: me aut nō semp habebi
tis: secundū corporalē presentia. s. q cuz
eis conuersabatur. Similr per id quod
homo est in celo est visibilr: inuisibiliter
aut est in altari: qz nō in forma humana
apparet: sed forma panis et vini operit.
Unde et inuisibilis caro eius dicit⁹ que ve
re est in altari. Sed qz in spē sua nō ap
paret: inuisibilis dicitur. Aut enī Augu.
Hoc est quod dicimus: qd modis omni
bus approbare cōtendimus: sacrificiuz
ecclesie duobus cōfici: duobus cōstare:
visibili elementoz specie: et inuisibili do
mini nostri Jesu xpi carne et sanguine: sa
cramēto et re sacramenti. i. corpore xpi:
sicut xpi persona cōstat et cōfici⁹ ex deo
et homine. Cū xps sit verus deus et hō:
qz oīs res illarum rerū naturā et verita
tem in se cōtinet ex qbus conficitur. Cō
ficitur aut sacrificiū ecclie duob⁹: sacra
mēto: et re sacri. i. corpore xpi. Est ergo
sacrm et res sacri idēz corpus xpi. Ecce
inuisibilē dixit carnē xpi: qz forma panis
operta sumitur et tractatur. Idēz cor
pus xpi dixit esse sacrm et rē: ex quo cō
firmatur: qd supra diximus. Deide ad
dit quod magis mouet lectorem. Caro
inquit eius est: quā sub forma panis op
tam in sacramēto accipimus: et sanguis
eius quē sub vini specie ac sapore pota
mus: caro. v. carnīs et sanguis sacramē
tum est sanguis: carne et sanguine vtro
q inuisibili: itelligibili et spūali significat⁹
corpus xpi visibile: et palpabile: plenuz
gratia et diuina maiestate.

¶ Que sit itelligentia premissoz.

¶ Tendite his diligenter: qz tro
po quodā vtūtur hic Aug. Quo
solent res significātes rep forti

ri vocabula quas significat. Hic enim vi-
sibilis spēs panis vocat nomine carnis;
et visibilis spēs vini nomine sanguinis. In-
uisibilis vero et intelligibilis dicitur caro
christi: quia secundum illam spem non videtur caro:
sed intelligitur: ita et sanguis. Caro ergo
inuisibilis dicitur esse sacramentum carnis visi-
bilis: quia spēs panis secundum quam illa non
videtur caro: est sacramentum carnis visibi-
lis: quia carne inuisibilis: id est specie secun-
dum quam caro christi non videtur caro: signi-
ficatur corpus christi: quod est visibile et pal-
pabile: ubi in sua forma apparet. Ita et
de sanguine accipi debet. Quae sensum
confirmat Aug. aperiens qualiter predicta
intelligenda sint. quia obscure dixerat co-
sequenter dicens: ita panem vocari corpus
christi: cum vere sit sacramentum corporis christi
quod in cruce positum est: sicut ipsa imo-
lacio quae fit manibus sacerdotis vocatur
christi passio non rei veritate: sed significan-
di mysterio: et sicut sacramentum fidei dicitur
fides. Satis responsum est hereticis:
et obiectioibus eorum: qui negant verum cor-
pus christi in altari esse: et panem in corpore: vel
vinum in sanguinem mystica consecratione
converteri dicentes. Quis audeat manduca-
re dominum suum? Quis etiam audeat dice-
re quotidie formari corpus christi de ma-
teria vel substantia: quod non fuit virgine caro?
Auctoritatibus probat verum corpus christi esse
in altari: et in id panem converteri.

Et et his similia obiciunt illi in
b diuino mysterio legē nature se-
crantes: quorum perfidia subdita
convincunt testimonia. Ait. n. veritas. Ac-
cipite. hoc est corpus meum. Item Ambro-
sius. Si tamen valuit sermo Helie ut ignem
de celo deponeret: non valebit tamen sermo
christi ut substantias mutet? De totius mundi
operibus legitur: quia ipse dixit et facta
sunt etc. Sermo igitur. id est filius qui potuit

ex nihilo facere quod non erat: non potest
ea quae sunt in id mutare quod non erant?
Non enim minus est causare quam mutare no-
uas naturas rebus. Item si ordinem queri-
mus: viro mixta semina generare consue-
verat: liquet ergo quod praeter nature ordi-
nem virgo generavit: et hoc quod confici-
mus corpus ex virgine est. Quid ergo
hic queris nature ordinem in christi corpore:
cum praeter naturam sit ipse partus ex virgi-
ne? Item ante benedictionem alia spēs no-
minatur: post consecrationem corpus significatur.
Ante consecrationem aliud dicitur: post
consecrationem sanguis nuncupatur. Tu di-
cis amē. id est verum est. quod sermo sonat:
affectus sentiat. Item Aug. In specie pa-
nis et vini: quam videmus: res inuisibiles. id est
carnem et sanguinem honoramus: nec simili-
ter pedimus has duas spēs: sicut ante
consecrationem pendebam: cum fideliter fa-
teamur ante consecrationem panem esse et vi-
num: quod natura formavit. Post conse-
crationem vero carnem christi et sanguinem:
quod benedictio consecravit. Item Ambro-
sius. Panis est in altari visitatus? an verba sacra.
ubi accessit consecratio: de pane sit christi
caro. Quo modo autem potest quod panis est esse
corpus christi? Consecratione quae sit sermo
ne christi. Item si tanta vis est in sermone do-
mini ut incipiant esse quae non erant: quan-
to magis operatorius est: ut sint quae erant
et in aliud commutentur? Et sic quod erat pa-
nis ante consecrationem: iam corpus chris-
ti est post consecrationem: quia sermo chris-
ti creaturam mutat: et sic ex pane fit cor-
pus christi: et vinum cum aqua in calice mis-
sum fit sanguis consecratione verbi cele-
stis. Item Aug. Sicut per spiritum sanctum
vera christi caro sine coitu creatur: ita per
eundem ex substantia panis et vini idem cor-
pus christi et sanguis consecratur. Corpus
christi et veritas est et figura. Veritas dum

corpus christi et sanguis virtute spiritus
est panis: vniuersa substantia efficitur. Si-
gura vero est id quod exterius sentit. Item
Eusebius emisenus. Inuisibilis sacer-
dos visibiles creaturas in substantia cor-
poris et sanguinis sui verbo suo secreta
potestate commutat. Ex his alijsque pluri-
bus constat verum corpus christi et sangui-
nem in altari esse: imo integrum christum ibi
sub utraque specie: et substantiam panis in cor-
pus: vniuersa substantia in sanguinem conuer-
ti. Superius determinauit magister de hoc sacra-
mento finem: et per comparationem ad suscipiendum.
hic ostendit verum corpus christi esse sub specie panis.
Et diuidit pars ista in tres partes. Primo
magister ponit errorem illorum qui negant corpus
christi esse sub specie panis: et auctoritates quas illi
adducebant pro se. Secundo ponit eam solutionem ibi.
Que ex eadem. Tercio ad confirmationem vita-
tis de eadem verum corpus christi sub specie plures
adducit auctoritates ibi. Hic et his. De-
dia diuidit in duas. Primo soluit auctori-
tates quas heretici adducebant pro se. Secun-
do explanat quandam auctoritatem adductam in
aliorum auctoritatum solutione ibi. Attende.

Articulus. i.

Circa hanc

est principalis
7. Et primo de esse corporis
christi sub sacro. Secundo de mo-
dus essendi. Tercio de substan-
tie panis conuertibilitate. 4.
de corporis christi ut est sub sacro mobilitate et tra-
sibilitate. Quinto de cognoscibilitate. 6.
de modo essentie partium corporis christi sub parti-
bus illius specie. 7. de virtute per quam corpus
christi est sub specie. Circa primam queruntur duo.
Primo verum corpus christi sit sub specie quantum ad
veram eius substantiam. Secundo verum quantum ad ei-
us veram quantitatem.

Questio. i.

Primo ostendo quod corpus christi non est sub
specie quantum ad eius veram substantiam. 2. co-
secra. di. 2. Hoc. et magister in ista huius dist. c.
primo. Hoc corpus quod videtur manducatum
est et bibitum illa sanguinem quem effusuri
sunt qui me crucifigunt. Sed si vere ibi esset sub-
stantia corporis christi manducaret a manducan-
te ipsum. ergo non est ibi. Item eadem di. prima. et
magister in ista huius dist. c. 1. Donec seculum finiat
solum est dominus: sed si esset sub specie esset ihesus. ergo
non est ibi. Item ibi. 26. Pauperes semper

habebitis vobiscum: me autem non semper habebitis:
tis: sed si substantia eius vere esset sub specie: semper
possemus eam habere: ergo non est ibi. Item
quod est alicubi ubi prius non fuit mutatum est: sed per
verba que dicit sacerdos substantia corporis christi
non mutatur. ergo sub illa specie non est.

Contra. de consecratio. di. 2. Panis est in altari. ubi
accesserit consecratio: de pane fit christi caro.

Item eadem di. Hoc est. et recitat magister in litte-
ra huius di. c. 2. Dis. res illarum rerum naturam et ve-
ritatem in se continet: ex quibus conficitur. conficitur
autem sacrificium ecclesie duobus: sacramento et re
sacramenti. i. corpore christi. est igitur ibi sacramen-
tum et res sacra. i. corpus christi.

Ad istam questionem respondeo. quod in sacramento
altaris substantia corporis christi vere et realem con-
tinetur sub specie panis: diuina. n. virtus que de
nihilominus mundum creauit hoc instituit potuit et in-
stituere voluit: et quod voluit fecit: et hoc facere
congruum fuit: quod in hoc manifestatur sue poten-
tie immensitas. hoc enim est tam admirabile quod tri-
scidit omnem facultatem nature: et sue humilita-
tis profunditas in hoc quod voluit quod possemus suum
corpus sacratissimum nostris manibus contrahere:
et eius ineffabilis charitas quod in hoc a
nobis visibiliter recedens nobiscum voluit verum cor-
pus suum inuisibiliter remanere: et per hoc in volen-
do credere in humilitate exercitatur: et vir-
tute spei roboramur: et charitate amplius infla-
mamur. Summe ergo debent omnes catholici
detestari et persequi illi pessimi errores ipsonum
qui dixerunt corpus christi non contineri realiter in sa-
cramento altaris: sed in modo ibi esse sicut in
signo: quem errorem retractauit berengarius ro-
me coram centum. 13. episcopis: ut habet. de co-
secra. di. 2. Ego Berengarius.

Ad primam in oppositum dominum quod soluitur per istam
sequentem. sequitur. n. immediate. Ipse quidem et non
ipsum ipsum inuisibiliter: non ipsum visibiliter: supple-
mentum aduocabitis. Sed inuisibiliter sub specie panis: et
sanguinem inuisibiliter bibetis sub specie vini. Ad
secundam dominum quod soluitur et per istam sequentem. im-
mediate enim sequitur. Sed tamen hic etiam nobiscum est veri-
tas dominus. gl. ibidem. i. ipsum verum corpus in forma
panis in altari. Sursum est ergo visibiliter. hic autem
nobiscum est in sacro inuisibiliter: et cum hoc reali-
ter. Ad tertiam dominum quod ibi voluit dominus dicitur
re quod non semper ipsum haberet finem corporalem
sentientiam visibiliter sicut erat conuersatus cum eis.

Ad quartam dominum quod non oportet maiorem esse ve-
ram: quando aliquid est ubi prius non fuit per transub-
stantiationem alterius rei in ipsum. per hoc autem
est corpus christi reale in sacro altaris: et ideo
declarabitur. Vel potest dici quod non quod illud

quod est alicubi vbi pñs non fuit: mutatus sit nisi desinat esse vbi pñs erat: corpus autem xpi cũ icipit eē sub spē sub qua pñs nō erat nō ppter hoc definit esse vbi pñs erat. 26. 11.

Secundo querit vtruz corpus xpi sit sub spē qñtū ad eius verā qñtitatē.

Et videt q nō. vñā qñtitatē esse maiore alia. est ipm cōtinere z excedere. ergo cum qñtitas corporis xpi maior sit qñ quantitas hostie ponere eā sub qñtitate hostie videt 3 dictiones includere. 1. 3te omne quantū ptentū ab alio quāto est in eo sicut in loco: z circūscribit ab eodez. sed corpus xpi nō est sub spē localitatz vt dicitur de cōsec. dist. 1. 2. Prima. Corpus in quo resurrexit dñs vno loco opozitet esse: nec circūscribit a spē: qz qñtitas ab alia circūscribita cōmensurat eidez. ergo in sacro altaris nō est substantia corporis xpi cũ sua verā qñtitate.

3te facilius est substantiā separari ab acci-
tibus q ecōuerso: qz accidētia depēdēt a sub-
stantia. cũ ergo in hoc sacro sint accidētia pa-
nis sine substantiā: vt iferi declarabitur. multo
fortius ibi dñs esse substantia corporis xpi sine
accidente. qñtitas autē accidens est.

4. Contra. corpus xpi in sacro altaris est cor-
pus organicū viuēs: sed tale corpus non pōt
esse sine qñtitate. ergo corpus xpi est sub spē
panis cũ sua naturali qñtitate. 3te quā-
uis esse substantie nō depēdet ex accēte: tñ p
accēis esse suū bene eē: sed corpus xpi nusquā
debet eē sine bene esse. ergo corp⁹ xpi nō ē sub
spē panis sine qñtitate: cũ iter alia acciden-
tia sit immediatior substantie.

Rñdeo q corpus xpi cũ sua qñtitate rea-
liter cōtinetur sub spē panis in sacro altaris:
nec tamē qñtitas corporis xpi circūscribit ab
illa specie. pmo pbat per conclusionē que-
stionis pcedētis. cum enī realiter ibi sit sub-
stantia corporis christi: q a sua qñtitate na-
turali nō separatur: seqtur ipsam qñtitatē
ibi esse: z quia etiā corpus anime pñctū est:
ibi etiā est anima. Unde si aliqd consecrasset
in triduo mortis xpi sub sacramēto fuisset cor-
pus sine anima: z quia ista nō separant a diui-
nitate ibi etiā est diuinitas. Sed substantia cor-
poris est ibi pmo z per se z immediate: qz sub-
stantia panis nō transubstātiatur nisi in sub-
stantiā corporis: quantitas autē z anima z di-
uinitas ibi sunt per cōcomitantia: quia si di-
uinitas nō esset ibi per cōcomitantia: tñ esset
ibi tota. ppter simplicitatē z inenēsitatē suam:
per que vbiqz tota est sub specie. ergo sub spe-
cie panis totus est christus cũ sua qñtitate.
Similr sub spē vini: quia quāuis substantia vini

non transubstātiatur nisi in sanguinē: tamē
quia sanguis vnitus est corpori: z corpus suē
qñtitati z animē: z corpus z anima diuinita-
ti. ideo corp⁹: qñtitas eius: anima: diuinitas
sunt sub specie vini per concomitantia: z ita
sub specie vini totus est xps: q autem quanti-
tas corporis xpi non circūscribitur a quanti-
tate spēi. declaratur sic. quantū circūscriptiue
contentū ab aliquo quāto ei cōmensurat: ita
q pars respōdet parti: sed qñtitas corporis
xpi non cōmensurat quantitātē speciei. neqz pars
respōdet parti: imo vt iferius oñdetur: est sub
qualibet parte hostie tōta. quantūz enī qd cō-
mensuratur aliū quāto applicatur ei pmo z per
se z immediate per suā quantitātē. hic autē est
ecōuerso: quia quantitas corporis xpi est sub
specie per suāz subam que per se pmo z im-
mediate sub illa specie continetur.

Ad pñū in oppositū dñm q pcedit de cō-
tinentia circūscriptiua. sic enim ponere maio-
rem quantitātē contineri a minori contradi-
ctionē includit: vt autem ostensum est in corpo-
re questōis: corp⁹ xpi nō circūscribitur a spe-
cie. Ad scdm dñm q maior nō est vera de
quāto: quod cōtinet sub alio quāto rōne sub-
stantie pmo z per se z immediate. z nō rōne sue
qñtatis nisi per cōcomitantiam: sicut est in
pposito. Ad tertiu dñm q quāuis de⁹ pos-
set substantiā corporis xpi ab accidētibus se-
parari: tamē non decebat q fieret: sicut decebat
accidentia panis separari a substantia sua: non
enī posset corpus xpi separari ab omni acci-
dermanēte vita: quia anima non pōt anima-
re corpus nisi organicū. organizatio autē
substantie corporis xpi sine qñtitate esse nō
potest.

Articulus. II.

Consequēter queritur de
secūdo pñct
pali. Et circa hoc querunt
duo. 1. Primo vtrū dei filius
possit facere corpus suū in il-
la specie vt in loco: sub qua cō-
tinetur in sacramēto. 2. Scdo
vtrum ipse possit facere corpus suū in pluri-
bus locis simul. Questio. I.

Primo ostēdo q deus pōt facere corpus
suū eē in illa specie: vt in loco sub
qua cōtinetur in sacro. Omne qd cōtinet ab
alio: ita q neqz excedit nec exceditur est in eo
vt in loco: sed sic se habet corpus xpi ad spēm
sub qua continetur. ergo est in ea vt in loco.

3te omne corpus: vel est locus: vel est in
loco: sed corpus xpi vt cōtētū sub illa spē nō
est locus. ergo est ibi vt in loco.

C Contra. omne quod est in loco nō pōt desinere esse in loco nisi mutet: sed corpus christi pōt desinere eē sub spē absq; hoc q; mutetur: sicut p3 cui3 spēs corrūpitur. ergo nō est in ea vt in loco: sed videt q; si possibile fuisset h^o fieri q; deus fecisset: q; magis fuisset in hoc manifestata potētia sua. ergo videt q; facere nō possit. **I**tem si corp^o xpi esset ibi vt in loco: aut vt in cōmunitate aut in pprio. nō pmo mō: q; deus nō pōt facere q; parua q̄titas excedat maiorem. loc^o aut cōmunis excedit locatū. neq; 2° mō: q; deus nō pōt facere q; minor q̄titas sit equalis maiori. q̄titas aut locati 2 loci pprii equatū. ergo deus nō potest facere vt corp^o suū sit in illa specie: vt in loco.

Rūdeo. corp^o xpi nō esse sub illa spē vt in loco: verū est: q; corpus locatū est in loco rōne q̄tantis pmo 2 per se. corpus vō xpi cōtinetur sub p̄dicta spē rōne sube p̄rio 2 per se: vt in p̄cedenti qōne habitū est. An q̄titas ibi nō est nisi ex cōsequēt: 2 p cōcomitantia: 2 p aliud a se. s. per subam. Unde corp^o xpi continetur sub illa spē quasi modo cōtrario ei quo locatū est in loco. S; vt placet aliq; b^o de^o posset facere vt ibi esset vt in loco: innittentes se: eūde rōni facite ad partes p̄mā. Et quia videt eis q; hoc posset deus facere. absq; hoc q; circūscriberet ab illa spē: q; sicut pōt deus cōseruare cām istudō ad causē pmanētia. 2 nō ad eius actionē: ita pōt facere q; hec spēs sicut locus corpus suū cōtineret: 2 tñ respectu ipsius nō haberet actionē que est circūscriptio: ita q; in corpore illo nō causaret vbi. qd fm auctore sex p̄ncipioz est circūscriptio corporis a loci circūscriptione p̄cedēs. Sed hoc alijs nō videt rōnabile: quia aliqd corp^o eē in alio vt in loco nō est tñ cōtineri ab illo: s; ei cōmēsurari 2 ei cōfigurari vel locū sibi. corp^o at xpi cōmēsurari q̄titati modice spē: 2 ei cōfigurari videt icludere cōtradictiones q̄titate corporis xpi tota remanēt: tñ corpus xpi est in loco spē vt in loco: nō per se: sed per accidens: inquantū p̄tinetur sub spē que per se est in loco: sicut aia per accūs est in loco corporis: vt in loco: inquantū est in corpore qd p se ē in loco: s; sicut ex hoc nō seq̄ q; aia sit in corpore vt in loco: ita ex dictis nō sequitur q; corpus xpi sit sub spē: vt in loco.

Ad p^m in opp^m ddm q; nō o3 maiore esse verū nisi de eo qd p̄tinetur in alio circūscriptiue 2 dīmensionaliter. aia. n. est in corpore vt in loco: 2 tamē ipsum nō transcendit seu excedit substantialiter: cui3 nō sit nisi vbi est corpus vel pars corporis: nec corpus excedit eā: cū sit in

qualibet parte corporis tota: corpus aut xpi nō cōtinet sub illa spē circūscriptiue nec dīmensionaliter. **P**ōt etiam dici q; minor argumenti est falsa. Anā enī q̄titate excedere aliam est eā eē maiore illa: 2 certū ē q; q̄titas corporis maior est q; q̄titas spēi. 2 nihilominus cōtinetur sub illa per modū qui supradict^o ē. **A**d scdm ddm q; nō plus concludit: nisi q; corpus xpi est in loco: 2 hoc est verū: q; illud idē corpus in numero qd sub spē cōtinetur in celo est vt in loco. Sed hec solutio magis est ad hominē q; ad rē. posset enī deus trāsbūātiare sub am panis in aliquod corpus nō pus existēs: qd esset sub illa specie mō simili sicut ē corpus xpi sub illa. et si ita eēt illud corp^o non esset sub illa specie: nec alibi vt in loco. **B**i. cendū ergo q; quīs corpus xpi sit in celo: vt in loco: tñ inquantū est sub sacrali spē: nec est locus: nec in aliquo vt in loco per se: sed ē in aliquo vt in signo signatū vere 2 realiter cōtinēt. itelligēda est ergo maior argumētā ad hoc vt sit vera fm ordinē: quē deus in corporibus instituit fm legē cōmunē. deus enī creare posset vñ lapidē nō. ambitū vltimi celis nec ipsum celū contingēt: sicut posset facere aliud celū non contentū ab isto: nec istud cōtinens seu contingens: 2 si lapis sic crearetur: nec esset locus: neq; esset in loco. **Q**uestio. **S**ecundo queritur vtrū filius dei possit facere corpus suū esse in pluribus locis simul. Et videt q; nō: q; esse hic icludit nō esse alibi. 2 e cōuerso. ergo vñ corpus simul esse in plurib^o locis icludit cōtradictionem. deus aut cōtradictoria simul esse vera facere nō potest. **I**tem esse in vno loco tñ conuenit corpori eo ipso q; limitatū est: sed deus nō potest facere quīs corpus sit limitatū. ergo non potest facere quīs sit in vno loco tñ. **I**tem Ansel. monol. c. 21. Anū totum non potest simul esse in diuersis locis: sed corpus est vñ totum. ergo simul nō potest esse in diuersis: sed quod nō est possibile esse nō est possibile fieri: 2 quod nō est possibile fieri deus facere nō potest. **I**tem termini locati 2 loci pprii simul sunt: sed quicūq; sunt simul cū eodem in numero simul sunt inter se: sicut quicūq; vñ 2 eidē sunt equalia: inter se sunt eq;

lia. si ergo dens faceret unū corpus in diuer-
sis locis simul eēt termini distantiū locorū: qđ
contradictionem includit.

¶ Contra. Aug. li. 2. de sacra. pte. 8. c. ii. dicit.
qđ de^o pōt facere unū corp^o in diuersis locis.

¶ Itē facit qđ sil sit realr ptenū sub spēb^o di-
uersis. qđ a simili pōt facere qđ sil sit cōtentum
sub diuersis reb^o: vt in diuersis locis.

¶ Rñdeo. corp^o xpi ēē sacralr in diuersis al-
tarib^o simul. oib^o fidelib^o certū est: qđ de^o rea-
liter cōtinet sub diuersis spēb^o qđ sunt in diuer-
sis altari^o. Sed vtz de^o facere possit qđ sil sit
in diuersis reb^o in q̄libet. vt in loco pprio: siue
localr dubiū ē. Dicit. n. qđā qđ nō. moti ppri-
rōnes ad p̄mā partē iductas. mihi aut videt^r

¶ Dicit. n. imaginabilr vī ēē p̄ leges corpis
et loci: vt unū corp^o sil sit in locis diuersis etiā
per diuinā potentia. ita videt^r esse imaginabilr
p̄ legē corpis et loci vt p̄les soliditates sil sint
in eodē loco. An oēs p̄bi hoc habuerūt p̄ im-
possibilit^r: et tū videm^r qđ due soliditates manē-
tes distincte p̄ distinctionē sub az corporeaz:

quaz sunt soliditates: p̄nt esse in eodē loco p̄-
prio simul p̄ diuinā potentia. facit. n. corp^o esse
glorificatū in eodē loco pprio cū nō glorifica-
to. ergo videt^r a fili qđ simul possit facere vnū
corp^o in diuersis locis. ¶ Preterea d̄s posset
trāsmutare dimēsiōes panis in dimēsiōes cor-
poris sui. sicut subam in subam. nō. n. minus
distinguit substantia panis a substantia corpo-
ris xpi qđ dimēsiōes a dimēsiōib^o. sed si hoc fa-
ceret: corp^o xpi esset vbi fuit panis: nō tū sacra-
mentalr. ergo cū istā trāsmutatioē simul pos-
set facere in locis diuersis: sicut in diuersis lo-
cis simul facit trāsubstantiationē sub e panis in
subam corporis sui: posset facere corpus suū
simul eē in diuersis locis nō sacralr. ¶ Pre-
terea sic de^o trāsubstantiat sub az panis i corp^o
sui: et posset trāsmutare dimēsiōes in dimēsiō-
nes: ita posset diuersas ptes aeris: q̄rū q̄libet
cēt eq̄lis dimēsiōib^o corporis xpi sil trāsmuta-
re in corp^o xp̄ita qđ subam in subam. et dimē-
siōes in dimēsiōes: qđ si faceret corpus chri-
sti simul eēt in diuersis partibus aeris et in lo-
cis. ¶ Preterea effectū quē de^o facit mediā-
te eā efficiēte secūda: posset facere sine illa. q̄-
uis aut trāsubstantiatio substantie panis in sub-
stantia corporis xpi sit ratio: vt sub illa specie
fiat presens corpus xpi: non tū videt^r ratio: vt
ibi maneat: qđ trāsubstantiatio cum sit mutatio
trāsit in preteritū. corp^o aut xpi ibi remanet.
nō ē ergo ratio formalis eēntie corporis xpi
sub illis spēbus trāsubstantiatio substantie pa-
nis in ipm: sed magis videt^r reduci ad rōnem

cause efficientis p̄sentie corporis xpi sub illis
spēbus: eo mō quō mutatio ad eāz reducitur
effectiua. ergo sine omni trāsmutatioē de^o pos-
set facere corp^o suū siml sub illis spēb^o. qđ a fili
et in locis ipsaz specierū etiā si ibi nō eēt spe-
cies. ¶ Preterea ad hāc opionem est aucto-
ritas Aug. 2. lib. de sacris. pte. 8. c. ii. dicentis
Nō ē mirū si mirabilis mirabilia opat. Quo
modo inq̄s corp^o vnū eodem tpe in diuersis
locis simul noli mirari: qui locū fecit: et locū
in corpore: et corp^o in loco: et qui fecit vt corp^o
vnū in loco vno esset: fecit sicut voluit. et si vo-
luisset aliter facere potuisset: nā et quādo vult
aliter facit. Et. j. Cogita facientes et desinet eē
mirabile qđqd illud fuerit: et si forte eē mira-
bile non desierit: tamē incredibile nō erit: si fa-
ctor oipotēs cogitat nō erit ipose qđqd erit.
¶ Ad p̄mū in oppositū vdm qđ esse hic nō in-
cludit nō esse alibi qñ hoc fit per infinitā poten-
tiam. ¶ Ad scdm vdm qđ eē in vno loco tñ p̄
finitā potentia cōuenit corpori eo ipso qđ limi-
tatū est. Unde sic nō potest nō eē limitatū. ita
nō potest simul esse in plurib^o locis p̄ vtutem
finitā: sed ex hoc nō sequitur qñ hoc possit fieri
per virtutē infinitā. ¶ Ad auctoritatē Ansel.
vdm qđ vñ totū nō posse simul eē in diuersis
locis: intelligēdū est per virtutē creatā. ¶ Ad
4^m vdm qđ minor nō est vera nisi quādo illd
vñ et idē in numero est in vno loco tñ. non
enī oz qđ spēs sub qbus est vñ et idē corp^o xpi
simul sint iter se.

Articulus. iii.

¶ Insequēter querit de ter-
tio principa-

li. ¶ Et circa hoc querit duo.
¶ Primo vtrū de^o posset con-
uertere substantiaz panis in q̄-
titatez corporis sui. ¶ Secdo vtrū
posset trāsmutare subam pa-

nis eādē in numero in corpora plura. ¶ Dō. r.

¶ Primo ostēdo qđ deus nō posset trāsmu-
tare substantia panis in quāta-
tez corporis sui. De^o nō posset facere quāta-
tem maiore cōtineri totā per se et p̄mo et im-
mediate sub minori. Sed si deus posset cōuerte-
re substantia panis in quantitatē corporis sui
posset facere qđ q̄titas corporis sui: qđ maior ē
qđ quātitas hostie: cōtineretur tota p̄ se et prio-
et immediate sub quātitate hostie: sicut substan-
tia corporis cōtinet sub ea per p̄uersionē sub-
stantie panis in ipm. ergo deus substantiaz pa-
nis nō posset cōvertere in quātitatē corporis
sui. ¶ Itē Boetius in lib. de duab^o naturis
et vna persona xpi longe ante medū. substan-
tia corporea in incorporea conuertere nō potest

Distinctionis

B nec econuerso: sed nō magis distant substantia corporea et incorporea q̄ substantia et acc̄s. ergo substantia panis in quātitatem corporis christi: cū sit acc̄dēs: cōuerti nō potest.

C Cōtra. vt ostēsum est in lib. p̄mo. deus pōt facere quicūq; non icludunt cōtradictiones. sed substantia panis cōuerti in quātitatem corporis xpi per diuinā potētā nō v̄ icludere dictionē. q̄ de illaz p̄uersionē facere posset.

C Rūdeo q̄ deus posset conuētere substantiam panis in quātitatem corporis sui si vellet. q̄ enī substantia panis trāsmutetur per diuinā potētā in substantia corporis xpi: hoc nō est p̄pter conuenientia substantie panis ad substantiam corporis xpi: q̄ in illa nihil remanet cōmune: neq; sit trāsitus per aliqd cōmune. In illa aut cōuersione que est ratioe cōuenientie aliquid cōmune remanet: vel saltē sit trāsitus per aliqd cōmune. S̄ hoc est per quādā possibilitatē seu passiua potētiaz que a creatore est in creatura p̄ quā ipsa ita est obediēs creatori: vt de ipsa per creatoris potētā fieri possit q̄cūq; placuerit sue volūtatī: nec oportet apponere hanc conditionē. si cōtradictionē nēm nō icludit: quia volūtatī creatoris place re nō potest facere aliqd q̄ cōtradictionē icludat: eo q̄ nullo modo rationē possibilis habet. vt in lib. p̄mo ostēsum est. hec aut possibilitas nō tñ est substantia panis ad hoc vt possibilitas s̄m se totā conuertat in substantia corporis christi per diuinā potētā: sed etiaz vt cōuertatur in corporis eius quātitatē. Cōcedendū ergo q̄ sicut substantia trāsmutatur in substantia: ita posset christus si vellet trāsmutare substantia panis s̄m se totā in quātitatem corporis sui: et quātitatē in quātitatem.

C Ad p̄mū in oppositū dicēdū q̄ si de trāsmutaret substantia panis in quātitatē corporis sui: ex hoc nō sequeretur q̄ tota quātitas corporis christi cōtineretur per se et p̄mo et immediate sub illa specie panis: q̄ aut de faceret illa trāsmutatio nō obstat q̄ substantia corporis sui per se et p̄mo et immediate continetur sub illa sp̄e: et quātitas substantia mediate sicut est nō: aut ipm corpus illā specie excederet. nō. n. sic est possibile quātitatē maiore totā cōtineri sub minori per se p̄mo et immediate: sicut sub am maiore quātitatis totā cōtineri p̄ se et p̄mo et immediate sub quātitate minori. **C** Ad 2^m dōm q̄ aut illud v̄bū intelligendū est de nālī cōuersione: aut si extēdit ad sup̄naturalē itelligēdū est de cōuersione in qua manet aliquid cōmune: seu in qua est trāsitus per aliquid cōmune: non de illa in qua

totum conuertitur in totum nullo cōmuni manente.

Questio. II.

Secundo queritur vtrū deus posset trāsmutare substantia panis eandem in numero in corpora plura. Et videt q̄ nō: quāuis due substantie: siue corporee siue incorporee s̄m diuersum modū existēdi possint simul esse vt sp̄s separatus et anima in corpore: et corpus gloriificatū cum nō gloriificata: tamen due substantie s̄m eundē modū existēdi simul esse nō possunt. Ande duo corpora gloriificata s̄m eē nō possunt: nec duo corpora nō gloriificata. Sed si substantia panis eadē in numero posset cōuerti in plura corpora: plura corpora s̄m esse possent sub illa specie s̄m eundez existēdi modū. ergo talē deus cōuersionē facere nō potest. **C** Item s̄m p̄m. 4. p̄p. quā ratioe duo corpora possent eē simul: eadē ratione infinita. Sed deus nō posset facere q̄ infinita corpora simul essent sub vna specie panis per cōuersionē substantie panis in ipsaz. ergo nec posset facere q̄ substantia panis conuēteretur in duo corpora: que per illā cōuersionē simul eēnt sub panis cōuersi quātitatē. **C** Cōtra. res contenta in loco quē totum nō replet: nec aliquā eius partē: nō p̄hibet aliam simul esse cū ea in eodē loco. Ande quia angelus existēs in aliqua domo nō replet eaz totā nec aliquā eius partē: ideo non p̄hibet aliū angelū simul esse cū eo in eadem domo. Sed corpus christi cōtētū sub specie panis nō replet eam totā nec aliquā eius partē. ergo non prohibet aliud corpus esse cū ipso sub eadem: quā ratioe ergo potest cōuerti in vniū potest conuerti in plura.

C Ad istā quēstionē forte aliqui dicerent q̄ deus nō posset trāsmutare substantia panis eandē in numero in corpora plura: q̄ hoc nō posset facere vnica cōuersione: eo q̄ cōuersiones plurificatur penes terminoz plurificationem. Nec pluribus cōuersionibus succedunt quia substantia panis cōuersa in corpus christi postea cōuerti nō posset in corp^o aliud: q̄ per p̄mā cōuersionē desinit essē: et illud quod nō est in aliud cōuerti nō potest. Nec plurib^o cōuersionibus simul: quia impossibile est eandē rez in numero simul mutari: et s̄z idē diuersis mutationibus eiusdē specie ad diuersos terminos disperatos. **C** Alijs aut videtur q̄ de^o posset eandē substantia panis in numero s̄m cōuētere in plura corpora. quelibet enim pars corporis christi tota est sub qualibz parte hostie. vt iherius ostendetur: quod verū non esset nisi pars eadē substantie panis cōuēteretur in

Articulus.

E qualibet partem corporis christi. Sed qua ratione substantia panis in eandem sui partem simul potest conuerti in caput corporis christi et in pedes: et in alia membra: videtur quod posset conuerti per diuinas potentias: si deo placeret: in plura corpora simul.

¶ Qui vult tenere hanc secundam opinionem potest dicere ad primum in oppositum: quod per diuinas potentias duo corpora in eundem modum existendi simul esse possent. Unde deus posset facere miraculose ut unum corpus glorificatus simul esset cum alio glorificato: et unum non glorificatum cum alio non glorificato. **¶** Ad secundum dicendum quod quauis deus non possit facere quod infinita corpora in actu simul essent sub eadem specie panis per conuersionem panis in ipsa: tamen posset facere quod substantia panis conuerteretur in plura corpora: quia infinitum non potest esse in actu in creatura. Unde cum philosophus dicit quod quia ratione duo corpora possent esse simul: eadem ratione infinita: non accipit infinita pro infinito in actu: sed voluit dicere quod nunquam tot essent simul in actu: quin adhuc possent esse plura.

¶ Ad rationem que adducebatur pro alia opinione in corpore questionis potest dici quod de eadem substantia in numero potest conuertere simul in corpora plura: sicut potest facere unum corpus simul esse in diuersis locis: quauis enim eandem rem transmutari in hoc corpus: et non transmutari in hoc corpus sint per contradictoria: tamen eandem rem transmutari per diuinas potentias in hoc corpus: et simul in aliud corpus non contradicunt: sicut quamuis idem corpus esse hic et non esse hic contradicant: tamen idem corpus esse hic: et simul per diuinam potentiam esse alibi non contradicant.

¶ Qui vult tenere primam opinionem potest dicere ad argumentum ad partem secundam: quod quauis angelus non repleat locum: tamen in eodem loco primo duo angeli simul esse non possunt: et preterea si detur quod duo corpora simul possint esse sub quantitate unius hostie eo modo quo ibi est corpus christi: tamen substantia panis secundum eandem sui partem in plura corpora simul conuerti non posset.

¶ Ad rationem adductam pro secunda opinione in corpore questionis potest dici quod non est simile de conuersione substantie panis secundum eandem sui partem in plura membra unius corporis: et in plura corpora: quia in plura membra conuertitur ratione unius corporis cuius sunt partes: sed non potest dari aliquid unum ratione cuius simul conuerteretur in plura corpora.

Articulus. nu.

Quartus.

36

Consequenter queritur de principio. **¶** Et circa hoc queruntur duo. **¶** Primo utrum corpus christi ut contentum sub specie sacramentali possit moueri. **¶** Secundo utrum ibi posset in media-

te tangi.

¶ Primo ostendo quod corpus christi ut contentum sub specie sacramentali non possit moueri: quia aut posset moueri per se: aut per motum hostie. Non primo modo: quia omne quod per se mouetur est in aliquo: ut in loco. Nec secundo modo: quia tunc simul posset moueri et quiescere per motum hostie consecrater: alteri quiescere: quod impossibile videtur. **¶** Item sicut dicit philosophus 2. topicorum. Impossibile est contraria simul inesse eadem. Sed si corpus christi posset moueri per motum hostie: cum una mouetur superius: et alia inferius contrariis motibus moueretur: ergo non potest moueri per motum hostie. ergo multo minus per se: ut videtur. **¶** Item si moueretur per motum hostie versus hostiam verteretur: quod falsum est. per motum ergo eius non mouetur: et minus per se: ut dictum est.

¶ Contra philosophum 2. topicorum. Bonetibus nobis necessarium: et que in nobis sunt omnia simul moueri. ergo cum corpus christi vere et realiter contineatur sub specie: ipsa mota: oportet ipsum moueri. Sed nihil mouetur per motum alterius quod non possit moueri per se: quia omne tale per se est in potentia ad aliud. ergo corpus christi posset moueri per se et motu hostie. **¶** Item impossibile est idem corpus per se moueri et non moueri simul et in idem. Sed corpus christi per se potest moueri in celo. ergo potest per se moueri in sacramento: aliter posset contingere quod simul et in idem moueretur et non moueretur.

¶ Rideo quod corpus christi ut contentum sub specie sacramentali per se moueri dupliciter potest intelligi. Uno modo de motu qui non habet comparationem ad extra: sicut motus vitalis et delectationis: et in tali motu potest christus moueri etiam ut est sub specie sacrali. Alio modo de motu qui non conuenit mobili nisi per comparationem ad locum: cuiusmodi est motus localis. et tali motu per se moueri non potest ut est sub specie sacrali: quod quamuis corpus christi non obstat quod sit contentum sub specie panis sit in celo. ut in loco: tamen in quantum sub illa est: nec ibi: nec alibi est per se ut in loco: nec per se habet aliquam habitudinem ad locum: quia tamen est in loco per accidens: quod species in qua realiter continetur: in loco est per se. id est per motum hostie localiter potest moueri: et sic de corpore christi eleuat cum hostia

Distinctionis

X.

B eleuatur et defertur ad ipsum cum ad ipsum hostia per sacerdotem defertur.

C Ad primum dicendum quod non est inconueniens quod aliquid per accidens moueatur simul et defcat sicut anima per accidens mouetur moto brachio. et per accidens quiescit descendente pede. Sed hoc exemplum quidam non approbant: quod quauis anima sit tota in qualibet corporis parte: tamen quod non habet suum perfectum esse nisi in toto. ideo non mouetur nisi per motum totius: sed corpus christi sub quo libet specie sacri habet suum esse sacrale perfectum. et ideo ad oppositum sufficiat ad presens exemplum de sedente in cathedra in nauis: quod per motum nauis mouetur. **C** Ad secundum dicendum quod motus quo corpus christi mouetur sursum per motum spiritus continentis. et motus quo mouetur deorsum per motum alterius spiritus non conueniunt sibi nisi per accidens. non est autem inconueniens quod idem simul ad partes oppositas per accidens moueatur. ut si homo existens in equo in nauis moueatur motu equi versus terminum oppositum termino ad quem tendit nauis.

C Ad tertium dicendum quod quous mota hostia per accidens corpus christi moueatur: tamen ipsa uersa non uertitur: quod quauis partes ordine habeant in ipso corpore absolute: non tamen per preparationes ad spiritum. Unde dici non potest quod pedes habeat in una parte hostie et caput in alia: et sic de alijs membris: quod omnes partes simul sunt sub qualibet parte hostie: ut inferius ostendetur.

C Ad primum ad partem aliam per solutionem ex dictis in questione. **C** Ad secundum dicendum quod aliquid per se moueri: ut est in loco. et illud idem non per se moueri: ut est in aliquo non ut in loco non contradicunt: quod negatio et affirmatio: quous sint ex eodem: non tamen per comparisonem ad eundem existendi modum.

Questio. II.

Secundo queritur utrum corpus christi continentium sub specie sacramentali possit immediate tangi. Et uidetur quod sic. magis tangunt se illa que sunt simul se tota: quam illa quorum ultima sunt simul. Sed species panis et corpus christi simul sunt finem se tota: quod corpus christi realiter continetur sub specie. ergo species et corpus christi magis tangunt se quam due soliditates: quorum ultima sunt tamen simul. **C** Item si deus crearet lapidem unum infra ultimam superficiem celi ultimi nec ipsum tangente: ille lapis nullam haberet habitudinem ad locum: tamen hoc non obstat si posset celum perforari posset preterea aliquid lacina usque ad ipsum qua tangere. ergo a simili non obstat quod corpus christi ut continentium sub specie nullam habeat habitudinem ad locum tangi potest per penetrationem spiritus. **C** Item si corpus christi consecratum in cena reuerentiam fuisset sub sacramento

usque ad horam qua fuit clauis perforata. sensisset dolorem ex illa perforatione causatum: quod et sub illa specie fuisset mortuum quando mortuum fuit in cruce. Sed sub illa specie predictum dolorem non sensisset nisi ab illis clauis ibidem perforatum fuisset. ergo inquit est existens sub sacrali specie tangi potest. **C** Item deus non potuisset facere quod corpus christi mortuum fuisset in sepulchro: et uiuens sub sacramentali specie. ergo a simili non potuisset facere quod tactus fuisset in cruce quin etiam fuisset tactus sub specie: si usque tunc sub sacramentali specie fuisset reuerentiam.

C Contra. si corpus christi inquantum est sub sacramentali specie posset tangi: maxime posset tangi ab ipso et christo. Sed ibi christus cum manu non potuisset tangere caput suum: vel aliam partem corporis: quod ut ostensum est in questione precedenti. nullum potest ibi habere motum localem. ergo nullo modo potest ibi tangi. **C** Item si ibi posset tangi. contingat posset a dentibus masticantium species: quod falsum est: quod tunc in cena quando discipuli sui manducauerunt ipsum sub sacramento: quando adhuc corpus eius erat passibile: dolorem sensisset: quod tamen non est verum.

C Rideo quod corpus christi ut continentium sub specie sacramentali non potest immediate tangi sub illa specie. substantia enim corporea intellecta preter dimensionem: quous intelligat ut extensibilis: tamen intelligitur ut non extensa. Unde in non extensi aliquid similes substantie spirituali create. in extensibilitate autem differt: quia substantia spiritualis extensibilis non est. **C** Quis ergo corpus christi fit sub specie primo et per se ratione substantie: et dimensionem non sunt ibi. nisi per concomitantiam. est. nam ibi secundum modum simile illi modo quo substantia spiritualis creata per essentiam est in loco: nec tamen iter istos duos modos existendi est oimoda similitudo: sed in hoc quod sicut substantia spiritualis creata per essentiam presens est in loco: nec tamen a loco tangitur: nec aliquid homo quous tangitur penetrat locum potest essentiam eius tangere. sic corpus christi presens est sub specie: nec tamen ab ea tangitur: nec aliquid homo quous tangitur penetrat species corporis christi ut ibi est potest tangere.

C Ad primum in oppositum dicendum quod maior non est veritas: nisi de illis que sunt finem corporalis essentie modum quantum ad utrumque extremum. sic autem non est in opposito: ut visus est in corpore quous **C** Ad secundum dicendum quod ex illa ratione sequetur quod ille lapis non posset tangi ad quous partem circumferentie illa lacina dirigeretur: quous tangitur longitudo eius ultima circumferentia excederet. ille. nam lapis esset nullus: et ex consequenti non esset propinquior circumferentie quam centro: nec

Remotior ab una pte circūferētie q̄ ab alia: q̄ nulla penit^r hitudinē h̄et ad quēcūq; locū. z iō nlla cēt rō q̄re magis tāgeret a lācea transmissa p poli artūci q̄ transmissa p poli atartūci: nec itelligas q̄ velim dicere q̄ se nō hēat alio mō corp^o xpi ad spēm q̄ ille lapis se h̄iet ad locū. q̄ de illo lapide nō possit v̄e dici q̄ cēt realit^r p̄is sub aliq̄b^o alijs dimēsiōib^o suis. Sz v̄e d̄i v̄e corp^o xpi cēt realit^r p̄is z ptētus sub sacrali spē. **C** Ad 3^m d̄. q̄ si corp^o xpi sub sacro fuisse reseruatū vsq; ad horā q̄ fuit clavis pforatū: z postea in cruce mortuū. dico q̄ exis sub spē sacrali sensisset dolorē ex illa pforatiōe cātā: z postea fuisse mortuū: nec tñ vt ibi exis fuisse ab illis clavis pforatū. sensus enī doloris z mors corpi pueniūt abscilute: nō p pparationē ad locū: sz aliq̄d pforari. clavis rei nō puenit nisi inq̄tū ē h̄is hitudinē ad locū. N. n. talis actio sit p motū localē: sz illd i qd tal actio trāsīt cē alicubi vt i loco. vñ vsus. **P**roxide seruato poteris copulare dolore. Innatū. sed nō illat^r cōuenit illi.

C Ad 4^m patet solutio ex iam dictis. **C** Ad 5^m ad pte aliaz dicūt aliq̄ q̄ quis sub sacro xps nō possit tāgi ab alio: pōt tñ tāgi a se aliq̄ mō: z aliquo mō nō: q̄ cū corp^o suū sit dimēsiōnatū pōt ducere manū ab vna pte ad aliā. h̄. n. possit facere vñ^o h̄o si cēt nūq̄ supposito q̄ pseruaret in vita: nō possit tñ manū elōgare a corpore: z postea cōiungere: q̄ tal elōgatio z iterata p̄unctio icludūt distātiā: z ex p̄iti dimēsiōne it̄er extrema: ad qd seq̄t q̄ man^o z corp^o applicaretur dimēsiōnibus: vt ad locū: qd corpi xpi vt ē sub sacrali spē nō cōuenit. **C** Alij dicūt q̄ h̄o si nūq̄ cēt nō possz ducere manū ab vna pte corporis ad aliā: etiā tenēdo eā sp corpi p̄iūctā: q̄ p̄m^o loc^o vbi erat man^o relinq̄ret vacu^o z poneret vbi pus nihil erat. Sz ista rō nihil valet: q̄ illa pōne sc̄i: manus nō cēt in loco: z sic nō relinq̄ret aliq̄s locus vacu^o: z sicut man^o iūcta pectori cēt nō in loco: ita iūcta vētri cēt nō in loco. **Arti. V.**

Consequenter querit^r d̄ p̄ncipali. **C** Et circa hoc q̄runt duo. **P**rius vtz corp^o xpi sub illa spē possit videri v̄isioe intellectuāli. **P**z^o vtruz oculo corporeali. **Questio 1.**

Primo ostēdo q̄ corp^o xpi sub spē nō pōt videri v̄isioe intellectuāli. **C** H̄is iō intellectuāli nō ē sup̄ia rōnē: sed exiūta corporis xpi sub p̄dca spē ē sup̄ia rōnē. **I**bi nō pōt itellectuāl^r videri. **C** Itē itellectuāl^r v̄isio rei nō

psentis per essentiā est p spēm^o a corpe nūq̄ lā h̄ite hitudinē ad locū non pōt res in loco exis recipe spēm. **C**ū q̄ q̄cūq; creat^r itellect^o sit in loco: z corp^o xpi vt exis sub spē nō hēat hitudinē ad rē aliq̄ vt ad locū: nllz itellectus pōt ab illo recipe spēm. z ex cōsequenti nllus itellectus creatus pōt ipsum videre.

C Cōtra. ois itellectuāl^r cognitio ē itellectuāl^r v̄isio. Sz corp^o xpi cēt sub sacro ab itellectu cognoscit. **A**l^r. n. h̄. nō possēm significare: qd enī nō possum^o itelligere nō possum^o significare. **C** Corp^o xpi sub sacro itellectuāl^r videtur.

C Rūdeo q̄ corp^o xpi sub sacro a nullo itellectu nisi diuino videri pōt p nām. cuius rō ē. ad h̄ vt aliq̄d possit videri nāl^r ab itellectu creato req̄rit q̄ possit nāl^r fieri p̄is itellectui p cēntiā vel spēm itellectui sp̄m imēdiate representātē: q̄ itellectuāl^r v̄isio nō est q̄cūq; itellectuāl^r cognitio: sz imēdiate. req̄rit ēt q̄ sit ita pportioale nāl^r lumini itellect^o: vt nō trāscedat ei^o facultatē. corpus aut xpi vt exis sub spē sacri nō pōt nāl^r fieri p̄is p cēntiam nfo itellectui: nec p spēm sp̄m imēdiate itellectui representātē: q̄ a corpe nō exite in rē aliq̄: vt in loco: nec locū aliq̄e tāgete nō pōt nāl^r spēs deruari ad rē exite in loco. **I**ntellectus aut n̄ ab oculo cōpali nō pōt recipe spēs nāl^r: nisi mediāte aliq̄ organo corpeo: qd ē in loco. **M**odus etiā exiūtie corpi xpi sub sacro trāscedit facultatē nāl^ris lumis n̄i itellect^o: z iō a nfo itellectu corpi vnto nāl^r videri non pōt: nec etiā ab itellectu aie separe: nec ab itellectu angelico: q̄ q̄uis fm aliq̄s sp̄is separet^r possit q̄tū ē ex vi nāe sue se facere p̄ntes corpi exiūti sub sacro: eo q̄ p nām nō h̄z necessariā hitudinē ad locū: sz tñ p ordinē diuini: tñ q̄ ille modus exiūdi trāscedit facultatē nāl^ris lumis cuiuscūq; itellect^o creati. iō si p̄is et cēt relict^r suo lumini nāl^r illuz modū exiūdi videre nō possit: q̄uis at excedat facultatē lumis nāl^ris: nō tñ excedit facultatē lumis glie. **C**ū credo q̄ q̄cūq; itellect^o beat^r modū exiūtie corpi xpi sub sacro: z oia q̄ sūt fidei videt clare nō tñ in verbo: sz etiā illa v̄isioe que dicitur esse in p̄prio genere.

C Argumēta ad partē p̄mā pcedūt de v̄isioe itellectuāl^r z lumine naturali.

C Ad ar^m ad pte aliā d̄. q̄ maior ē falsa. cognitio. n. itellectuāl^ris enigmatica q̄ ē p fidē n̄ ē itellectuāl^r v̄isio: nec ēt cogni^o discursiua v̄isio dicit debet.

C P̄terea. corpus christi cēt sub sacramento non natural^r a nobis cognoscitur: sed per doctrinam z supernaturalem illustrationem.

Questio 2.

C Argumēta ad partē p̄mā pcedūt de v̄isioe itellectuāl^r z lumine naturali.

C Ad ar^m ad pte aliā d̄. q̄ maior ē falsa. cognitio. n. itellectuāl^ris enigmatica q̄ ē p fidē n̄ ē itellectuāl^r v̄isio: nec ēt cogni^o discursiua v̄isio dicit debet.

C P̄terea. corpus christi cēt sub sacramento non natural^r a nobis cognoscitur: sed per doctrinam z supernaturalem illustrationem.

Questio 3.

C Argumēta ad partē p̄mā pcedūt de v̄isioe itellectuāl^r z lumine naturali.

C Ad ar^m ad pte aliā d̄. q̄ maior ē falsa. cognitio. n. itellectuāl^ris enigmatica q̄ ē p fidē n̄ ē itellectuāl^r v̄isio: nec ēt cogni^o discursiua v̄isio dicit debet.

C P̄terea. corpus christi cēt sub sacramento non natural^r a nobis cognoscitur: sed per doctrinam z supernaturalem illustrationem.

Questio 4.

C Argumēta ad partē p̄mā pcedūt de v̄isioe itellectuāl^r z lumine naturali.

C Ad ar^m ad pte aliā d̄. q̄ maior ē falsa. cognitio. n. itellectuāl^ris enigmatica q̄ ē p fidē n̄ ē itellectuāl^r v̄isio: nec ēt cogni^o discursiua v̄isio dicit debet.

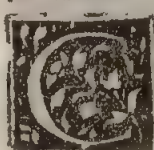
C P̄terea. corpus christi cēt sub sacramento non natural^r a nobis cognoscitur: sed per doctrinam z supernaturalem illustrationem.

Questio 5.

Secundo querit vtrius corpus xpi sub spe possit videri oculo corporali. Et videt q sic facili^r e videre corp^u xpi sub sacro q illud qd no est: s nos p nam possum^u videre illud qd no est. An Auic. 6. naliu. li. 4. c. 2. pofe e describi in sensu: coi vt audiat z videat colores z sonos q no hnt ee ee. g mto for^u ti^o possum^u videre corp^u xpi sub sacro. ¶ Itē potēti^o est vt oculi glouificati ad penetrandū q vt corp^u ianimati. Sz vt lunc q e cor pus iaiatiū penetrat totā terrā. alit. n. in eadē hora in q cat fluxū maris in qrtā tre sibi sup^u posita nō cāret in qrtā opposita. g multo for^u ti^o vt oculi glouificati pōt penetrare spēm: z attingere corp^u xpi. ¶ Itē oculus corporalis pōt videre corp^u: cui^u spē iformari pōt. Sz xps in qntū e de^u pōt oculo spēm iprimere corp^u sui: vt est sub sacramēto. g saltem miraculose pōt videri ab oculo corporali. ¶ Contra. aut corp^u z spēs viderent sub eqli angulo: aut corp^u sub maiori. nō sub eqli: qz tē corp^u xpi z spēs eārent in magnitudine. q eniz sub eqli angulo z eqli distātia vtr eqlia sunt. Si at corp^u xpi videret sub maiori āgulo maior angulus pmeret sub minor: qd e ipossibile. ¶ Itē potēti^o e itellect^u nō glouificat^u q cor poralis oculus et glouificat^u. Sz itellect^u per nāz nō pōt videre corp^u xpi sub sacro: vt habi tū est in qōne pcedēti. ergo multo minus hoc pōt etiā vifus glouificatus. ¶ Rūdeo q exntia corp^u xpi videri nō pōt in sacro oculo corporali nāi vtute: nec virtute glouie: nec et p miraculū. ¶ Prīmū declaraf sic. ad hoc vt oculus cōpalis possit p nāz vide re aliq^u corp^u reqrit q ab illo corpore possit vsq ad oculū p nām deriuari silitudo illi^u cor poris rēpntās ipm oculo. talis aut spēs dri uari nō pōt p nām nisi in corpe exnte in loco z p mediū corpale. Si. n. vt diē pps. 1. de aia. vacuū eēt iter celuz z terrā: nihil oīno videre mus. Sz corp^u vt exntis sub sacro nō e alicubi vt in loco. Et iō ab ipso ad oculū nām nō pōt spēs nālū deriuari. Quod et nec p glouā de claraf sic. Ad hoc. n. vt oculus glouificat^u vi deat o3 ipm ee iformatū spē vifibilis. Sz per vtutē glouie oculus corporalis nō pōt abstrahere a corpe xpi exntis sub sacro ei^u spēm: qz lu me corpale nō pōt attingere rē nō hntē ex ntia alicubi: vt in determinato loco quā nō habz corp^u xpi vt est sub sacro. Qd et nec p miracu lū declaraf sic. Sicut. n. oculus corporalis ele uari nō pōt p qdēqz miraculū ad vidēdū exi stentiā sub arū spūaliū: nec e pofe illā repita ri expsie p quācūqz spēm corpale. sic cū corp^u

xpi sit sub sacro ad similitudines spūalis exi tie in qntū e ibi pmo z p se rōne sub e: z qntas nō e ibi nisi p pconitātū: dici p q ipossibile est corpale oculū p qdēqz miraculū ad hoc sublimari: vt corp^u xpi quod e sub sacro vide at. ipossibile e et tale spēs corpale fieri: q sit il lius exntie expsie repititiua. An si aliqū ap paret ibi spēs puuli vel frustū carnis: nō cre do q illud sit corp^u xpi. maiores. n. sūt dimen siones cōpis xpi q ille q ibi apparēt: z si apper de ibi corp^u xpi nō apper vt sub sacro. An cre do q illa apparētia puuli q ibi aliqū vifa e: vt describit in imagiatiōe: vel in sensu coi viden tis: vel si e realit^{er} ee: nō credo q ille dimēsiō nes sūdēt in dimēsiōib^u spēi panis: quīs tūc nō apperāt: nec tūc dz sumi ab illo cui apper: qz nō apper sub spē pueniēti hūane refectiōi. ¶ Ad p^m in opp^o dd. q non possum^u videre oculo corporali illud qd nō e. An illa vifio de q loq^u Auic. nō e vā vifio: s similitudo vifio nis: q accidit dormiētib^u: z aliqū vigiliātib^u ex excessu fortificatiōis imagiatiōis: seu ex redu ctiōe spēi vifibilis ab imagiatiōe ad sensum cōez: vbi e radix oīuz sensuū ptiarū. ¶ Ad 2^m dōm q oculus nō videt p ptiōne hūitū vifibilis vsq ad rē vifam: s p multiplicatiōez spēi vifibilis vsq ad vifuz. Et pterea si p^m nō fieret vifio adhuc radij vifuales ptiēdi n pō sēt vsq ad cōp^u xpi vt exntis sb sacro. qz illa vt vifual ptiēdi n pōt nisi mediāte mediore^u sup hies n tāgit cōp^u xpi vt exntis sub sacro. ¶ Ad 3^m dd. q ad vidēdū nō sufficit q oculus infor met spē rei vifibilis: s cū hoc reqrit q sit vifib ile pīs i determinata distātia z hūidine ad vifum. ¶ Pterea. nō e creabilis aliq cōpa lis spēs q possit corp^u xpi vt e sub sacro repi tare expsie. sensus et nullo mō e sublimabilis ad hoc vidēdū: sicut nec ad vidēdū existētiāz spūalium rerum.

Articulus. VI.

Consequenter qritur d 6° pncipali.

¶ Et circa h^o qritur duo. p^o vtz vtute sacri sit cōp^u xpi sub quibet pte hostie. ¶ 2° vtz sub quolibet indiuifibili ipfi^u ho stie.

Questio. 1.

Primo ostendo q corpus xpi nō sit to tūz sub qualibet parte hostie. par tes cor poris xpi distinte sūt z ordinate. Sed si omnes eēt simul sub qualibet parte hostie essent iordinate z confuse. ergo corp^u xpi nō est totūz sub qualibet parte hostie. ¶ Item intētiō cōsecratiōis non refertur ad quālibet partem hostie: sed ad totam simul.

Sed intentio consecrantis requiritur ad hoc ut ibi sit corpus Christi. ergo virtute consecrationis quous sit totum sub hostia: non tamen sub qualibet eius parte. **C** Tres quous ymagines reluceat in qualibet parte speculi fracti: non tamen est tota in qualibet parte speculi integri. ergo a simili quous corpus Christi sit totum in qualibet parte hostie fracte. non tamen in qualibet parte hostie integre.

C Contra. Inno. de offi. mil. pte. 2. c. 9. Reor salua fidei maiestate q ubi panis e consecratus sub tota spe totu corp existit. sic. n. miraculose totu corp singulis partib ptingit. Et par post seqt. Qm in qctiqz ptes spes dividat sub singulis partib totu est xps. **C** Itē corp e ibi q h q panis transubstantiat in ipm. Sz qlibet ps panis e panis cu sit totu hogenū. q qlibz ps panis transubst in corp totu: sed sub qlibet parte spci erat ps sube panis. q post transubstantiationē sub qlibet pte spci e corp totu.

C Rideo q corp xpi totu e sub qlibet parte hostie. Si. n. ps 7 nō totu eēt sub pte. seqret q corp xpi cōmēsuraret hostie. cōtēntū. n. cuius vna pr est sub vna pte ptingēt: 7 alie partes sub alijs partib cōmēsurant cōtinenti. corpus aut xpi spci nō pmeūrat: vt sup habituz est: nec ex dictis seqt corp xpi in sacro ptingi ab infinitis: qz qmū pmanū sit diuisibile in ptes sine finetū cū sunt in pmanū nō hnt actuale distinctionē iter se: nec sunt actu plura: sed vnu. **C** nēc dicim? aiām eē in infinitis i actu. Quis sit in qlibet parte corporis tota.

C Ad 2m in oppm vdz q ptes corporis xpi hnt eē distinctū 7 ordinatū in suo toto: sz nō p cōparatiōem ad spm ptingēt. vñ ex hoc nō seqt q ptes corpis sint iordiate 7 puse. **C** Ad 3m vdm q cū itēro psecratis fert ad panē. 7 qlibet ps panis sit panis spicite saltez fert ad qualibet partē panis. **C** Ad 3m vdm q illud quod vñ in speculo nō est ymago: sz ipsa res.

C nē respiciēs in speculo seipm videt p lūneā reflexā: 7 qz ab vna superficie pmanū sit cōtinua reflexio. iō in speculo integro nō videt nisi vnu. Cū aut speculū fractuz est: qz superficies disēdōtinuata est: sūt distincte reflexiones: 7 iō vna res vñ plures res. nō est g itelligēdum q spes q reflectebat a superficie continua q fractionē speculi distinguat in duas: sed a qlibet parte speculi fracti sit reflexio nona. Si at corpus xpi nō esset sub qualibz parte hostie ante fractionē: post fractionē non posset eē sub qlibet virtute fractionis illi. **C** Argumēta ad partē aliā concedēda sunt: 7 valēt ad declarationē questionis.

Secundo queritur vtrū corp xpi sit sub qlibz idissibili ipsi hostie.

C Respondeo q nō. Sicut fm pñm. 4. pby. Instas nō est tps nec ps tps: neqz fm ipsum 6. pby. Pūct nō est linea nec pars lineę. sic dico q nec linea est superficies nec pars superficiei: nec superficies corp nec pars corporis. Cū ergo corpus xpi sub sacramēto nō sit nisi in ipsa spē 7 partib eius: nō debet concedi q sit in aliquo pūcto: nec in superficie. nec in aliq linea ipsius hostie: accipiēdo punctū proprie fm q est aliqd simpliciter idissibile: 7 lineā sz q est lōgitudō lineę quacūqz latitudine. 7 superficie fm q est latitudo lineę quacūqz spissitudi ne. Cōcedendū est tamē corp xpi eē sub superficie ipsius hostie iquantū cōtinet sub illa superficie: sed nō est idē eē in superficie: 7 sub superficie cōtineri nisi vocet eē in superficie: eē ifra ambitū superficiei cōtinentis: sicut dicimus q spera ignis est in spera lune: quia cōtinetur ab ea.

Articulus VII.

Consequenter querit de 7 principali.

C Et circa hoc querunt duo. **P**rimo vtrū virtute sacramenti sacerdos possit ptingēre materiam puertere. **S**ecundo vtrū virtute sacramenti posset vna partē eiusdē hostie sine alia cōsecrare hostia cōtinua remanente.

Primo ostēdo q virtute sacramenti sacerdos posset quantūcūqz materias cōnvertere. Sacerdos potest cōficere tñ de pane quantū requirit ad cōmunionē fidelīū: nō tantū eorū: qui tūc cōmunicare volūt: sed etiā eorū qui postea volēt. Sed tñ posset mūdus durare q ad cōmunicandū illos: qui cōmunicare volunt 7 volēt: requireret de pane tātm quantū mō est in mūdo. ergo sacerdos virtute sacramenti posset cōnvertere totū panē mūdi. **C** Itē si esset determinata quātitas: vltra quā nō posset cū illa nō sit nobis certa: icertū eē qñ sacerdos de psecraret: qd falsum est.

C Cōtra. si posset quātūcūqz mās cōnvertere. tñ posset substantiā totius panis mundi: 7 totius vini tollere. 7 sic facere q nō esset in mūdo: neqz substantia panis neqz substantia vini. qd absurdū videtur. **C** Item nō est cōcessa sacerdoti potestas cōsecrandi nisi cōformet intentionem suam intentioni iustitientis. Sed Christus institūens hoc sacramentum non instituit ipsum ad hoc ut esset cibns ventris: sed mentis. q sacerdos nō pōt puertere panē vtra h q requat ad spūale fidelīū refectionē.

C Ad ista qñe dicit aliq q cū de integritate sacri sit itētio iplicita vel explicita faciedū qd fac ecclia: seu illd qd sacfz istitues itēdebat: z ecclia n itēdat trāsubatōez pāis: nisi ad cōiōnē fidelitū: z ad xpi passionē memorādū: sacerdos tñ z n pā pē trāsubare de pāe qm reqrit ad cōiōnē fidelitū. En vbi eēt tot fideles cōi cādū pñū sacerdotē q tot panis de foro ad hō reqrere: ille sacerdos totū panē de foro sū possz trāsubar. Si ē sacerdos panē vellet trāsubare ad hō tñ vt ipz pñceret i latū: vl vt ali qd aliud dedec fieret sacfōrit q talis nō trāsubaret: qz nō ē vñsle xps dedisse ptatē sacerdoti i pñdiciā z irreuerētiā sacfi: nec talē q lē sapiēs dictaret nō ē donādā nec dictādā.

Sz hoc arguit aliū sic. Si sacerdos possz trāsubare de pane tñ z nō plus nisi qm reqrit ad cōiōnē fidelitū: aut hō itelligit de oib fīdelib: aut de fidelib tñ q p ipm cōicādū si illa die q pñceret: aut de illis z alijs sū q p ipz pñcerā sūt cōicādū: nō pmo mō: qz tñc exis in ecclia sua possz sū pñcere panē ciuitatū mltā rū: qd irrōnabile vñ. nec 2°: qz vt dī de pñ. di. 2^a. pñes byter. pñes byter eucharistia sp hēat paratq: vt qñ qd isfirmat fuerit: statū cū cōicet: ne sine cōiōe moriā: nec 3°: qz cū incertū sibi sit qd p ipz cōicādū sūt: incertū eēt qm d panē pñcere possz.

Preterea. cū vna hostia sūficeret ad cōicādū pñes: cū sub qlibet pte hostie sit corp^o xpi totū: si nō possz de pane pñtere nisi tantū qm sūficeret ad cōiōnē illoz: qd bz cōicare: nō possz p qlibz pñtere hostiaz vñ: qd falsum ē. **P**reterea. si ablucō pñerū sub forma vboz debita: z itēdes facere qd facit ecclia: qm in spālū itēdat sacfi dedec^o: z credat dñificat illū: quē baptizat: vñ pñert baptisimū sacm: vt p3 ex sup^o dictis de baptisimō. q sūf si sacerdos sup debitā māz dicat verboz formā ad trāsubstātiandū istitūtā itēdes explicitē vel iplicitē p hō ibi eē corp^o xpi:

q qm vlt^o itēdat sacfi irreuerētiā z dedec^o: nec itēdat illd sacm administrare fidelib: nisi lomin^o vñ pñcit: vt vñ. 3^{lle}. n. itētioes pñtes. s. itētio rememorādū passionē xpi: z cōicādū fidelēz nō ē necia ad eētū sacfi. **E**t g alijs vñ. q sacerdos tñ pōt de pane trāsubare qm trāsubstātiare itēdit: dū tñ totū illud pñs sit corā ipso. exñ: n. in capis nō possz trāsubare panē in ecclia: qd ad hoc nō se extēdit forma sacfi. qd p3 p. pñomē demāfatiū faciēs aliq mō demōstrationē ad sensum: q ē respū rei pñsentis ipsi demonstrant.

Qui vult tenere hāc opionē pōt dicere ad p^m in opp^m q maior nō ē pā: qz vñ sacerdos

nō pōt tot spēs pāis demāfare pñtiāz quot rē qrerēt ad cōicādū oēs fideles. **A**d 2° p3 solutio ex dictis: qz certū ē nobis q. pñcerat possū^o totū panē quē sensibilt demāfare pñtē possū^o. Si aut sacerdos panē trāsubstātiē idiceret: vel itēdes aliq d dedec^o sacfi: virtutē sacfi nō ipedit: s. aiām suā ledit ptatē sibi data abutēdo. **A**d arg^o ad partem aliā patet solutio ex dictis in opione.

Qui vult tenere pñm opionē p ea que in ea narrata sūt satis p3 via soluendi argumēta ad vtrāq partem. **Q**uestio. 11.

Secundo querit vtrū virtutē sacfi sacerdos possz vñā pte ciuile hōstie sine alia pñcere hostia cōtinua remanente: Et vñ q nō. Sacerdos nō pōt pñcere panē q nō est in actu: sed in potētiā tñ: sed ptes hostie pñtue nō sūt in actu. Si. n. ptes in cōtinuo eēt in actu: qdlibet pñtū actū eēt plurā tota. q nō pōt pñcere aliquā pte hostie: nisi cōsecrādo hostiā totā. **E**t tē tota suba panis vñ^o hostie ē sub qlibet pte qñtū illius hostie: qz suba panis p se ē extēsa. **S**ed qd p se est nō extēsus nō extēdit p aliud accēsū su perueniēs ei nā posteri^o cōis pñcere hostiā est subam panis sub qñtū pñtū in corpus xpi pñtere. q si sacerdos possz vñā ptes hostie sine alia pñcere eadē suba panis pñtere: retur sū in corp^o xpi: z non conuerteretur: qd cōtradictionem includit.

Sed 3° si sacerdos teneret duas hostias in manu: z itēderet pñcere vñā z nō aliā: cōsecraret vñā sine alia. q sūf si itēdat pñcere vñā pte hostie: z nō aliā: pñceret vñā z nō aliā. **R**ūdeo. q aut sacerdos itēderet pñcere vñā pte hostie determinate: vtpote determinate illā q eēt ad dexterā: vel determinate illā q esset ad sinistrā: aut itēderet pñcere vñā medietatē tñ nō deferēdo itētioē suā determinate ad vñā signatā. **P**rimo mō credo q possz vñte sacfi pñcere vñā medietatē sine alia. qz cū ad pñcationē māe debite nō tñ reqrat ordo in pñcrāte: z forma vboz debita: sed itētio faciēdi sup illā mām qd facit ecclia: nō opabūtur vba: nisi sup illā medietatē hostie: ad quā pñse fert mō supradcō itētio pñcrāf. **P**2° vñ co q nō pñceret vñā pte sine alia: qz vñ sacfi nō plus respiceret vñāz partē q alia. **E**t aut vtrāq medietas pñceret: aut nulla. **E**t qz nō vñ q vtrāq pñceret: qz tūc pñceret tota hostia: z ego pono q nō itēdat pñcere totā hostiā: sed medietatē tñ: vñ pñabile q in casu pñdicto nulla ps pñdite hostie pñceret. reales enī opatiōes nō sūt circa singularia vagā: sed

Circa singularia determinata. et ideo oportet quod ite-
tio ad quod sequitur realis operatio aliquid determina-
tum: et determinate respiciat.

Ad primum in oppositum dicitur quod quibus partes partium non sunt
actu tota: sed in potentia: si actu partes: et si in actu
per actualitatem totum. **A**d hoc non est intelligendum quod partes
partium sunt in potentia: existeres. nam in partibus actuali-
tates habent per quod si actu partes et in potentia tota. unde
per solam divisionem fuit actu tota. **A**d ad secundum dicitur quod
maior est falsa loquendo de tota suba panis et
dividuali: quoniam sub quibuslibet parte habet salutem to-
ta species panis eo quod quilibet pars panis est panis.

Eundem autem dicitur quod illud quod est extensum per se non est exten-
dit per aliquod accensum superueniens ei nam posterius eo.
dico quod verum est: sicut per causam efficientem. Sed tamen bene
extenditur per aliud accensum sicut per causam forma-
lem. Sicut enim dicitur quod homo sit albus per albedinem:
non sicut per causam efficientem: sed quia albedo est forma
per quam est albus. sic dicitur quod suba est extensa per quod
tatem non sic per causam efficientem: sed sicut per formam:
per quam est extensa. hoc enim accensum datur in suba per
hoc quod extendens partes sube sui existens explicat
et seivices ipsas actualiter non distinguens.

Ad primum ad partes alia gratia conclusionis procedendum
est: quoniam illud quod vellet tenere primum non cogret:
quia dicitur hostia: quilibet est actu unum totum: nec
actualitas per quam una est in actu dependet ab
actualitate per quam alia est in actu. partes autem
partium non sunt actu tota: et una est actualitas
totius per quam omnes partes sunt in actu.

Circa istam. Ad hoc corpus quod videtur. et corpus
non sub hoc modo essendi quod videtur.
In uno loco esse oportet hoc intelligendum est de modo
essendi quo corpus christi est alicubi localiter. et suppo-
sita divina ordinatio quod ordinant illud corpus non
est localiter nisi in uno loco tantum. Caro. videlicet carnis:
et sanguis factum est sanguis. id est species panis sub qua
partes christi caro factum est illi carnis: et species vi-
ni sub qua partes sanguinis factum est illi sanguinis.

E Carne et sanguine. id est species panis et species vini. Et utroque
invisibili et intelligibili spirituali. quod ideo dicitur quod sub species
panis et vini est corpus christi et sanguis aliquo ad
simplicitatem existentie rei spiritualis: in quantum est ibi ratio
sube primo et per se: quoniam quantitas non nisi per concomitan-
tiam: et est quod ibi oculo corporali videri non potest. Cor-
pus christi visibile et palpabile. **C**ontra. Gregorius.
in omni super illud Io. penult. Cum esset sero etc.
Corrumpi necesse est quod palpat: et palpari non potest
quod non corrumpit. **A**tes nihil est palpabile quod
aliquo non resistit tactui. Sed corpus christi cum sit
glorificatum non resisteret cuiusque corpori: quia similis
esse potest cum alio corpore. **R**espondeo. Verbum magistri
intelligitur: aut de palpabilitate corporis per illo ita

tu quo sunt corruptibile: quoniam modo non sit tale:
nec in celo: nec sub sacro: aut de palpabilitate
quod voluntarie ostendit se palpabile: ad ostendendum
vitates corpee nature: quod tamen palpabilitas sibi pueni-
re non potest et est sub sacro. Illud autem verbum Gregorius.
ibi allegatum intelligendum est de palpabilitate quod
est per quatuor qualitates primas que sunt caliditas: frigi-
ditas: humiditas: et siccitas. vel per qualitates ceteras
ex illis. **C**elsum enim. quoniam malum sit incorruptibile.
alio palpabilitatem palpari posset si homo in cor-
pore corruptibili esset ita. prope quod cum manu pos-
set ipsum tangere. Si enim. miteret cum manu ipsum
videret: vel manum itus ponere sentiret quod celus
resisteret ei: quia per nullam creaturam vitates posset di-
vidi. Sed propter hoc. prope loquendo non est intelligendum
de palpabilitate: quia non potest vere palpabile di-
ci. De pane sit christi caro. non est intelligendum
quod panis sit materia corporis christi. Sed quod sit ista co-
nversionis terminus a quo. **Q**ueda alie auctorita-
tes que sunt ista exponunt dicitur. sequenti in quonibus
quia ibi allegabuntur.

De modo conversionis.

Di. XI.

Sicut querit qual sit illa
conversionis an formalis an sub-
stantialis vel alterius generis?
Diffinire non sufficio.
Formale tamen non esse co-
gnosco: quia species reipsum que ante
fuerat remanet: et sapor et odoris. Qui-
busdam est verum substantialis: dicentibus sic sub-
stantia convertitur in substantiam: ut beatus e-
ntia-
liter fiat illa. Cui sensui premissae auctores
consentire videntur. **C**onpositio.

Ed huic finis sic opponitur ab
alijs. Si substantia panis inquit
vel vini convertitur substantialiter in
corpus vel in sanguinem christi quotidie fit ali-
qua substantia corpus vel sanguis christi: quod ante
non erat: et hodie est aliquid corpus christi: quod he-
ri non erat: et quotidie auget corpus christi atque
format de materia: de qua in conceptione non
fuit scilicet. Quibus hoc modo responderi potest: quia
non ea ratione deest corpus christi effici verbum celesti
quod ipsum corpus in conceptu virginis forma-
tum deinceps format: sed substantia panis vel
vini que ante non fuerat corpus christi vel san-
guis

Distinctio

quis vbo celesti fit corp⁹ z sanguis. Et
iō sacerdotes dicūtur cōficere corp⁹ xpi
z sanguinē: qz eoz misterio substātia pa
nis fit caro: z substantia vini fit sanguis
xpi: nec tñ aliqd addit corpi vl sanguini:
nec auget corp⁹ xpi vel sanguis.

Augustin⁹ in libro sentētiar⁹ p^{er}peri.

I vō qris modū quo id fieri pos
sit: breuiter rñdeo. Mysterior⁹
fidei credi salubrit⁹ pōt: iūestiga
ri salubriter non pōt. Qz ergo corp⁹ xpi
pāis mutatiōe i id nō augmētāt: nec sā
guis ex vini cōuersiōe ei⁹ volūtati z potē
tie ascribat⁹: q idē corp⁹ de v^{ir}gē eduxit.
fit ergo substātia illa ista sine ei⁹ augmē
to. Nec tñ cōcedūt qdā qz substātia pāis
aliqñ fit caro xpi: z si fiat caro xpi: sic fa
rina scā ē pāis: z aq scā ē vinū: nec tñ dī
farina ē panis: z aqua ē vinū. Alij vō cō
cedūt illō qd erat panis vel vinū: post
cōsecrationē eē corp⁹ z sanguinē: nō tñ se
quūt: panis ē caro xpi: vel vinū ē sāguis:
qz substātia panis vl vini postqz scā est
caro xpi vel sāguis: nō ē substātia panis
vl vini: s; caro z sanguis. Iō distinguēdū
vī: cū dī substātia pāis vl id qd erat pa
nis mō ē corp⁹ christi. manēs. n. pāis nō
ē corp⁹ xpi: s; mutata in id qd scā ē: ē cor
pus xpi. Nec dicim⁹ substātiā pāis vl vi
ni materiā eē corpis vl sanguis: qz nō de
ea: vt dī matia format corp⁹: s; ipsa for
mat i illō: z efficit illō. Un⁹ Aug. Corp⁹
xpi dicim⁹ illō qd ex fructib⁹ terre acce
ptū: z prece mystica cōsecratū sumim⁹ i
memoriā dñice passiōis. Qd cū p man⁹
hoīs ad illā vībile spēs pducāt: nō san
ctificatur: vt fit taz dignū sacfz nisi ope
rāte iuisibiliter spū dei.

Afferūt dictū panē trāsire i corp⁹ xpi
Uidā vō sic dicūt cōuersiōez illā
eē itelligēdā: vt sub ill⁹ accidēti
bus sub gb⁹ erat pri⁹ substātia

panis z vini: post cōsecrationē fit substā
tia corpis z sāguis: sic tñ vt nō eis afficia
tur: z sic afferūt dictūz panem trāsire in
corp⁹ christi: qz vbi erat pāis nūc ē cor
pus xpi. Qd si eēt: qd ergo sit de substā
tia panis z vini: Illi dicūt vl i pzeiacen
tē materiā resoluī vl i nibilū redigi. Alij
vō putauerūt ibi substātiā pāis z vini re
manere: z ibidē corp⁹ xpi eē z sāguinē:
z hac rōe dici illā substātiā fieri istaz: qz
vbi ē hec: ē z illa. Qd miz ē: z istā subāz
pāis vl vini dicūt eē sacfz. S; q nō sit
ibi substātia nisi corp⁹ xpi z sāguis: ex p
dictis z subditis apte onidit. Aut. n. amb.
Panē istū quē sumim⁹ i mysterio: illū i
telligo vtiq; q mān scī spūs format⁹ ē i
vtero v^{ir}gis. z igne passiōis cōcoct⁹ in ara
crucis. Pāis. n. āgeloz sacf⁹ ē cib⁹ hoīuz
Un⁹ vītas ait. Ego sū pāis vīn⁹ q d celo
dīscēdi: z itez. Pāis quē ego dabo caro
mea ē p mūdi vīta. Ex his nāq; duab⁹
sūis apte dat⁹ itelligi: qz pāis ille z iste
nō duo s; vn⁹ pāis: z vna caro: pculdu
bio vnūz efficit corp⁹. Illō vō: illō sane:
qd sūptū ē d v^{ir}gīe: qd resurrexit z i celū
ascēdit. Itē Greg. Quis fidelīū hīe du
biū possit i ipsa imolatiōis hora ad sacer
dotis vocē celos apiri illo xpi mysterio:
āgeloz choroz adeē: sūma z ima sociari:
vnū qd ex iuisibilib⁹ atq; vībilib⁹ fie
ri idē. Eodē mōito z i celū rapit miste
rio āgeloz cōsociādū corpi xpi: z añ ocu
los sacerdotis i altari vī. Sic dinitas v
bi totū iplet mūdū: ita mltis locis illud
corp⁹ cōsecrat. Nec s; tñ mltā corpa xpi:
s; vn⁹ corp⁹ z vn⁹ sāguis. Iōq; siue plus
siue min⁹ qd ide pcpiat: oēs eq⁹l⁹ corp⁹
christi itegerrie sumūt. Post cōsecratio
nē ergo nō ē ibi substātia pāis vl vini: s;
spēs r maeat. Est. n. ibi spēs pāis z vini:
sic z sapoz. Unde aliō vī: aliō itelligit.

Quare sub alia specie.

Item alia at spē trib⁹ de cāis car-
nē z sāguinē tradidit xps: z dū-
ceps sumēdū instituit: vt fides. s.
bret meritū q̄ ē d⁹ his q̄ nō vñr: qz fides
nō hz meritū vbi būana rō prebet expi-
mētū. Et iō ēt ne abhorreret anim⁹ qd
cerneret oculus: qz nō hēm⁹ i vñu carnez
crudā: z sāguinē cōedere. Qz ergo chri-
stū vorari dētib⁹ fas nō ē: i mysterio car-
nē z sāguinē nobis cōmēdauit. Et ēt iō
ne ab icredul⁹ religiōi christiāe insultaret
Uñ Aug. Nihil rōabili⁹ q̄ vt sāguis sifi-
tudine sumam⁹: vt ita z vītas nō dñt: z
ridiculū nllz fiat a pagāis: qz cruore oc-
cisi boīs bibamus. Ne g⁹ hoc fieret: z ne
veluti qdā horroz cēt cruor⁹: i silitudinē
accipim⁹ sacrz. Ex pmissis iā liq̄t qre n̄
sub alia spē: z q̄ sub ista hoc sacrm dñs
celebrauerit: z celebrari nobis instituerit

¶ Quare sub duplici specie.

Ed quare sub duplici spē sumi-
tur cū sub alterutra tot⁹ fit chri-
stus? Ut ostenderet totā būanā na-
turā assūpisse: vt totā redieret. Panis
enī ad carnē refer⁹: vinū ad aiā: qz vi-
nū opat sāguinē i q̄ sedes aīe a phisicis
eē dñ. Iō ergo i duab⁹ spēb⁹ celebrat: vt
aīe z carnis susceptio i christo: z vtriusqz
liberatio i nobis significet. Valz enī: vt
Ambz. ait: ad tuitiōez corpis z aīe qd pci-
pim⁹. qz caro christi p salute corpis: san-
guis vō paīa nra offert: sic pfigurauit
moyses: caro igt p corpe vñō offert: san-
guis paīa: s; tñ sub vtraqz spē sumit: qd
ad vtrāqz valet: qz sub vtraqz sumit ipe
tot⁹ xps. S; si i altera tñ sumeret: ad al-
teri⁹ tñ. i. aīe vñ corpis: non ad vtriusqz
parit tuitiōē valere significaret. Sub
vtraqz spē tñ tot⁹ sumit chris⁹. Nec pls
sub vtraqz: nec min⁹ sub altera tñ sumi-
tur. Eadē. n. rō ē: vt ait Dylari⁹: i corpe
christi: q̄ i māna precessit. De q̄ dñ. Qui

plus collegerat nō habuit ampli⁹: nec q
min⁹ parauerat hūit min⁹. Et licet sub
vtraqz spē sumat⁹ tot⁹ xps: tñ nō fit con-
uerio panis nisi in carnē: nec vini nisi in
sanguinē. Nec dz dici duo sacra: s; vñū:
qz sub vtraqz spē idē sūt. Neqz dz ite-
rari sacrz: qz bñdictio nō repit sup spēz
eādē. Neqz alie substātie i sacrificiū ve-
ritatis offerri debēt: qz de alijs nō pōt
cōsecrari corpus christi vel sanguis.

¶ Quare aqua admisceatur.

Qua vō admiscēda ē vīo: qz aq
pplm signat: qz christi passiōez
redēpt⁹ ē. Calix ergo dñic⁹ iux-
ta canonū preceptū aq z vino mixt⁹ dz
offerri: qz videm⁹ i aqua pplm itelligi: i
vīo ostēdi sāguinē christi. Lū ergo i cali-
ce vīo aqua misce⁹: christo pplis aduna-
tur. z credētiū plebs: z in quē credit co-
pulat⁹: q̄ copulatio aq z vini sic misce⁹ i
calice christi: vt mixtio illa nō possit se-
parari. Nā si vinū qz tñ offerat: sāguis
xpi icipit eē sine nobis. **¶** Juli⁹ papa.

Ivō qritur an irritū sit qd geri-
tur: si aqua ptermittatur. Audi
qd seqtur i eodē canōe. Nō pōt
igt calix dñi eē aqua sola aut vinū solū:
nisi vtrūqz misceat⁹. Itē Lypan⁹. Calix
dñi nō ē aq sola aut vinū solū nisi vtrū-
qz misceat⁹: sic nec cor⁹ dñi pōt eē saria
sola nec aq sola: nisi vtrūqz fuerit adūa-
tū. z paīs vñi⁹ ppage solidatū. Si qz tñ
nō itē dēs itroducer heresiz obliuioē vñ
ignorātia aqz ptermiserit: nō vñ eē irri-
tū sacrz: s; ille grauit⁹ ē corripied⁹. Nā z
grecoz ecclia nō appōere aqz dñ. Qd ēt
ex dñis cypani vñ posse colligi. Ait. n.
Si qz de aīcessorib⁹ nris: vñ ignorāter
vñ simplr hoc nō seruauerit qd nos dñs
facere z exēplo z magisterio docuit: p̄t
simplicitati ei⁹ idulgētis dñi venia cōce-
di. Nobis vō nō pōt ignosci: qui nunc a

domini instructi sumus: ut calicem domini cum vino mixtum sedz quod dominus obtulit offeramus. Ex hoc videtur quod si quis simpliciter vel ignoranter vinum offerat sine aqua: sacrum consumiciat. Ad hoc vero nullatenus sine vino potest offerri in sacrificium: nec panis nisi de frumeto: nec granum frumeti nisi redactum fuerit in panem: quia christus et panem se dicit: et grano frumeti se comparat. Quod ergo supradictum est non posse vinum solum offerri determinari oportet. recipit enim exceptionem. Non potest nisi simpliciter vel ignoranter fiat: vel non potest. id est non dicitur. Quibusdam tamen videtur hoc generaliter verum. Colligitur et ex predictis quod christus vinum aqua mixtum dedit discipulis. Corpus vero tale dedit: quod tunc habuit. id est mortale et passibile. Nunc vero sumit a nobis immortale et impassibile: nec tamen maiorem habet efficientiam. Eucharistia quod itincta non dicitur dari populo per supplemento communionis: quia non legitur christus alicui discipulo praebuisse panem itinctum nisi iude. Tunc vero non accepit iudas corpus christi: sed tamen panem: corpus vero et sanguinem christi ante cuius alijs discipulis preceperat.

Superius determinauit magister de sacro eucharistie quod ad eius essentiam determinat de eo quod ad eius fieri. Et diuidit in partes tres. Primum determinat magister de perfectione. Secundum de perfectione di. sequenti. ibi. Si autem quid de accidentibus. Tertium de parte perfectionis. di. 13. ibi. Solet et quidam. Primum in 2. Primum determinat de perfectione quod tamen ad actum transubstantiationis. Secundum ad materiam. ibi. Sub alia autem specie. Primum in duas. Primum vita determinat. Secundum falsas opiniones reprobant. ibi. Quidam vero. Primum in duas. Primum determinat quod ad sciendum. Secundum quod loquendum. ibi. Nec tamen concedit. Illa pars in qua reprobant opiniones falsas diuidit in duas. Primum eas recitat. Secundum reprobant. ibi. Sed quod non sit. Illa pars in qua determinat de perfectione quod tamen ad materiam diuidit in duas. Primum determinat de his quod requirunt ad sacrum eius. Secundum de eo quod pertinet ad bene eius. ibi. Ad hoc vero. Primum in duas. Primum ostendit quod christus voluit a nobis sumi sub illa specie. Secundum quod sub duplici. ibi. Sed quod sub duplici. Illa pars quod incipit ibi. Aqua vero. diuidit in 2. Primum ostendit quod aqua vino dicitur apponi. Secundum quod eucharistia populo dicitur dispensari. ibi. Eu-

charistia quoque.

Articulus.

Circa banc

di. quendum est principaliter de 4. Primum de perfectione seu transubstantiatione. Secundum de materia. Tertium de aqua appone cum vino. Quartum de sacri huius dispensatione. Circa primum quoniam. 6. Primum videtur suba panis et vini puerat in corpore et sanguine christi. Secundum videtur tota suba panis puerat in tota substantia corporis. Tertium videtur in ista puerione animalibus suba panis. Quartum videtur illa puerio fiat in ista. Quintum videtur illa puerio sit mutatio. Sextum videtur sit mirabilior omnibus alijs mutationibus. Ad 1. ostendo quod suba panis et vini non puerat in corpore et sanguine christi. Sed quod puerit in aliquid preexistens: puerit in illud ubi puerit. Tamen nutrimentum puerit in corpore in loco ubi est quod nutrimentum ei aduenit. Sed si suba panis puereret in corpore christi pueretur in aliquid preexistens in celo. Sed puereret in corpore christi. put est in celo: quod impossibile est: quia nulla res puerit nisi ubi prius est. panis autem in celo presens non est. Item omnis suba in qua alia conuertit auget. Sed corpus christi non auget. Sed suba panis in ipso non puerit. Item predicta puerio non est puerio sacro nec inquantum est signum: quia suba panis magis repugnat corpore christi quam accitua eius: nec inquantum est causa: quia cum deus possit facere unum corpus in diuersis locis: ut superius bitur est: et unum corpus cum alio: possit facere corpus christi esse sub specie panis absque transubstantiatione panis in ipso. Sed superflua est ipsa puerio. Item talis puerio pbari non potest per rationem: neque cognoscitur per experientiam: neque pbari potest per sacre scripture auctoritatem: nec foris sacri talis expmit puerioem. Sed temerarium est tale ponere conuersionem.

Contra. Inno. de offio missae. pte. 3. c. 16. r. 17. dicit quod panis transit in carnem. Item Hugo. de sacra. li. 1. pte. 8. c. 9. Tera panis et va vini suba in verum corpus et sanguinem christi conuertitur. Ad ista quoniam ut refert dominus Inno. in. c. 6. p. allegato. dicit quod quia ea ratione dicitur panis puerit in corpore christi: quia corpus sub eisde accidentibus loco panis incipit esse: sicut dicitur a grammaticis. quod a. mutat in e. cum a presenti format preteritum: ut ago egi. quia loco a. ponit e. Sed sic arguit aliqui. corpus christi efficitur sub sacro absque sui mutatione. Sed hoc esset impossibile nisi per puerioem alicuius in ipso: quia aliter per sui fieri sub sacro se habet aliter nunc quod prius: quod est mutari. Cum ergo nutrimentum sit subam panis in ipsum puerit quod in aliquod aliud. scilicet quod fiat sub sacro per puerioem panis in ipsum. Alij dicunt quod materiam suba panis. et per virtutem diuinam efficitur

B corp⁹ p⁹sent sub sp^e p⁹is sⁱl cū ipsa suba p⁹is.
C Sed p⁹ hac opione est rō adducta p⁹cedē
 tē. **S**z q⁹ illa rō nō multū cogeret tenentes
 opione p⁹is predictā: q⁹ tūc iterum erēt nūno
 rē: r⁹ dicerēt forte q⁹ quis corp⁹icipiat eē sub
 sp^e sub q⁹ p⁹us nō erat: nō p⁹ hoc mutat: q⁹uis
 nihil p⁹uertat in ipm: q⁹ p⁹ hoc nō desinit esse
 vbi p⁹erat: r⁹ si vocet mutari nūc p⁹ eē sub sp^e
 sub q⁹ p⁹ nō erat: tūc ēt mutaret si fieret ibi p⁹ cō
 nersionē panis in ipsū. **E**t iō alii arguēdū ē
 p⁹ opiones p⁹cdas. **P**ri⁹o sic. de pane r⁹ vino
 dī in canōc misse q⁹ fiat corp⁹ r⁹ sanguis. x^ps
 ēt in istitutiōe h⁹ sacri nō dixit. **H**ic ē corpus
 meū: sⁱ hoc ē corp⁹ meū. **C** **P**ri⁹o terea si suba
 p⁹is remāeret vt dicit alia opio. sumēs hoc sa
 cramētū ieiun⁹ nō ēēt: q⁹ suba panis sume
 ret: r⁹ sic per statutū ecclie q⁹ ē vt nllus sacer
 dos celebret nisi ieiun⁹: vni sacerdoti nō lice
 ret bis sumere hoc sacm vna die: quod falsū
 est: q⁹q⁹ n. licite in die celebrat duas missas.
C **S**cdm ergo ad q⁹onē q⁹ suba p⁹is p⁹uertit i
 subam corp⁹is x^pi: r⁹ substantia vini in suba sa
 guis. hoc. n. tenet cōis theologoz doctorz opi
 nio: r⁹ merito: q⁹ hoc sacratissime fidei xpiane
 p⁹cordat: r⁹ sacre scripture: sⁱue ecclie: vt p⁹ p⁹
 ea q⁹ aliā opione adducta sūt. dī ēt de p⁹sec.
 dī. **P**anis ē. r⁹ sūptū est ab Amb. li. de sacra.
 q⁹ vbi accesserit p⁹secratio de p⁹ae sit x^pi caro.
C **P**ri⁹o terea. de p⁹sec. dī. **A**d corp⁹. r⁹ sūptū
 est ab Eusebio emisseno. Inuisibilis sacerdos
 inuisibiles creaturas in substantiā corp⁹is r⁹ san
 guis sui vbo suo secreta p⁹ate cōmutat. mag⁹
 ēt dī. **I**o. hui⁹ q⁹ti in fine dicit substantiā panis
 in corp⁹: vniq⁹ suba in sanguinē p⁹uertit: r⁹ 3°
 cū. dī. dicit q⁹ p⁹secrationē nō est ibi substā
 tia panis vel vini. **E**x dictis exp⁹se p⁹z sacra scri
 pturā r⁹ eccliam. Ambro. r⁹ Eusebiū emissenū
 r⁹ mag⁹m sūap tenere suba panis i cōp⁹ x^pi:
 r⁹ substantiā vini in sanguinē trāsubstantiari.
C **A**d p⁹m i opp⁹m cū dī. q⁹ oē q⁹ p⁹uertit i ali
 q⁹ p⁹reexistēs p⁹uertit in illud vbi p⁹mo p⁹rexi
 sit rē. dico q⁹ v⁹z ē q⁹ illud q⁹ p⁹uertendū ē
 p⁹unctū ē rei in quā p⁹uertēdū ē vt nutrimentū
 corp⁹is. **S**ic aut nō est in p⁹posito. vñ substan
 tia panis nō p⁹uertit in corp⁹ x^pi nisi vbi prius
 erat substantiā panis. **I**mp⁹ose ē. n. eē p⁹uersio
 nē vbi nō ē illud q⁹ p⁹uertit. **C** **A**d 2° dōz. q⁹
 cū dī. q⁹ ois suba i quā alia p⁹uertit auget rē.
 dico q⁹ nō est v⁹z q⁹ sit p⁹uersio nō fm vniōez
 sed p⁹z trāsubstantiatiōe: q⁹lis est p⁹cdā p⁹uersio.
Im. n. **I**mo. de offi. m⁹l. p⁹te 3°. c. 16. **S**i. n. nā p⁹t
 p⁹uere nutrimentū in carnē absq⁹ hoc q⁹ ibi
 sit plus de eēntia forme carnis q⁹ aī: vt dicit
 aliq⁹ inutētes p⁹ho dicēti p⁹ de gnatiōe q⁹ p⁹teo

fm formā manēt: r⁹ p⁹tes fm mām fluunt r⁹ re
 fluunt. facile est credere q⁹ diuina potētia q⁹ i
 nita est: p⁹t subam panis in substantiā corp⁹is
 x^pi p⁹uere absq⁹ hoc q⁹ in corp⁹ x^pi sit p⁹sa
 de substantiā v⁹l de q⁹titate q⁹ aī. **C** **A**d 3° dō.
 q⁹ dato q⁹ de⁹ posset facere corp⁹ x^pi sⁱl in plur
 rib⁹ locis sine p⁹uersiōe alicui⁹ rei in ipsū: non
 tū ēt ita p⁹gruū hoc fieri: sicut p⁹uersiōez sub
 stātie panis in ipsū: q⁹ si substantiā panis rema
 neret: ex hoc heretici facili⁹ suadere conarent
 ibi nō eē corp⁹ x^pisti. **A**li cōis opio lōge est
 remotior ab illo errore q⁹ illa q⁹ dicit substan
 tiā panis remāere. **C** **A**d 4° dō. q⁹ talis p⁹uer
 ho. p⁹bati p⁹t p⁹ rōne sup⁹ fidē fundatā: vt vñ
 est: r⁹ ē p⁹ sacra auctoritatē: q⁹ forma a x^pisto
 tradita hoc ostēdit. **S**i. n. sub sacro ēt corp⁹
 suū absq⁹ p⁹uersiōe panis in ipsū non dixisset.
Hoc est corp⁹ meū. sed hic ē corp⁹ meū: q⁹ dī
 cēdo. **H**ic est corp⁹ meū dem⁹aret substantia
 panis sub sp^e p⁹nta. **Q**uestio. 11.

Secundo querit vtrū tota substantiā p⁹is
 p⁹uertat in totā suba corp⁹is.
Et v⁹ q⁹ nō. forma substantialis panis nō p⁹uer
 tit in mām corp⁹is x^pisti: q⁹ in illā p⁹uertit mā
 panis: nec in formā: cū illa sit aīa intellectiua. q⁹
 nō p⁹uertit in subam corp⁹is. **C** **I**te fm p⁹h⁹z. 1.
 metaphy. p⁹z antiquā trāslatiōe: mā de se nec
 est q⁹lis: nec ē q⁹ta. **S**z p⁹nomē dem⁹ficiū nō
 dem⁹fat aliqd nisi sit q⁹le vel q⁹tū: ergo nō de
 mōstrat mām: sed nihil p⁹uertit nisi q⁹ p⁹ hoc
 p⁹nomē hoc dem⁹fat. cū ergo mā sit de eēntia
 panis: non p⁹uertit tota suba panis in corpus
 x^pi. **C** **I**te p⁹ppinq⁹or est mā forme: r⁹ ecōuer⁹or
 q⁹ quātitas ipsi substantie. **S**z p⁹ trāsubstantiā
 tiōe panis in substantiā corp⁹is est q⁹titas sub
 sacro per cōcomutantiā. ergo multo fort⁹ sūf
 ficit p⁹uersio soli⁹ mām vel forme in mā mām
 vel formāz corp⁹is x^pisti ad hoc vt oīa alia
 sint sub sacro. **C** **I**te illud ē mā substantie cor
 poree q⁹ p⁹mo recipit formā substantialem cor
 poreā: sed q⁹titas ē huiusmodi. vt ostēdā. **E**r
 go q⁹titas p⁹is est mā eius: sed q⁹titas panis
 remanet post p⁹secratiōem. q⁹ cū mā panis sit b
 ei⁹ substantiā: tota suba panis nō p⁹uertit in cor
 pus x^pisti. p⁹batio minoris. **S**i forma substan
 tialis corporea p⁹mo recipit in nō q⁹to: nō de
 pēderet eē substantiale p⁹positi a quātitate: q⁹
 falsū est: q⁹ alii si de⁹ destrueret totā q⁹titatem
 mūdi posset tota substantiā mūdi nālūt remāe
 re in suo subali esse: q⁹ nō v⁹ verum.

C **C**ōtra. fm p⁹hm p⁹mo ce. r⁹ mū. cū dico. hoc
 celū. significo formā cū mā. q⁹ p⁹nomē h⁹ dī
 mōstrat p⁹positū ex mā r⁹ forma: sed illud con
 uertit q⁹ p⁹ hoc p⁹nomē hoc dem⁹fat. ergo to

Bta substantia panis in substantia corporis christi convertitur. Et tunc spiritus sit factum corporis christi immediate dicitur ipsi repugnare. Sed si aliquid remaneret de substantia panis illud immediate repugnaret quod christi corpus. Nihil de substantia panis dicitur remanere: sed tota convertitur. Rursum quod tota substantia panis convertitur in substantiam corporis christi: ita quod materia in materiam: et forma in formam: non in illam per quam corpus habet plenitudinem esse: quia illa est anima intellectualis: sed in formam corpoream: et completam: per quam corpus habet incompletum esse et in gradu corporeitatis: quoniam autem de istituere potuimus quod corpus suum fieret presens sub sacramento per conversionem solius forme vel solius materie panis in ipsum: ut ostendebat in opponendo: tamen magis voluit istituere quod hoc fieret per conversionem totius substantie panis: quia hoc magis fuit congruum quod tota substantia corporis ibi sit per conversionem materie et forme panis: quod forma esset ibi per se: et materia per concomitantiam vel corpus. Ad primum in oppositum per solo ex dictis in questione. Ad secundum ob id hoc pronomen hoc bene demonstrat illud de cuius essentia non est quantitas nec qualitas: dum tamen sit sub quantitate vel sub qualitate. Alii vero superius visum est hoc demonstrat substantiam positam prout: vel quasi statim futura sub hac sensibili quantitate. Ad tertium per solutionem ex dictis in questione. Ad quartum ob id quod aliquid aliqui existant si quantitate esse materiam. Sed illa opinio est per philosophiam autem. quod per metaphysicam. secundum novam translationem dicitur quod de se materia non est qualis nec quantitas. Quantitas autem est quantitas. Est etiam contra doctores opinionem. Est etiam per experientiam: quia hoc potest experiri quod cum aliquid perdesat minor efficitur quantitas et manente tota materia quod prius erat in corpore: secundum philosophum primo philosophi. Essentia materiae cuiuslibet rei est naturaliter incorruptibilis secundum se tota: et secundum qualemlibet esse partem. Preterea materia est de essentia substantie corporee. Substantia autem corporea perdesat potest manente tota substantia eius. Preterea. expit hoc quantitate esse quodammodo forma: actualiter. non visum movet: quoniam mediante colore. materia autem talis actio non potest pertere. et non per se pure passivum: quantum est ex se. Contra etiam per dictam opinionem arguitur per rationes. Ex materia et forma substantiali constituitur unum per essentiam: sed ex quantitate et forma substantiali non constituitur unum per essentiam. est. non quodammodo actualis natura cui per se pervenit esse in se eadem: quoniam sit diversarum substantiarum in se diversarum. ex tali autem natura et substantiali forma non potest constitui unum per essentiam. Ob id ergo ad primum quod quantitas non est materia: nec ut dicitur aliquid est precedens ordine nature omnem formam substantialem in materia. hoc enim reprobatur in li. 2. Sed et accipis quod immediate in omnia alia accidentia esset substantie corporee. nec tamen ex hoc sequitur quod absque eo corpus quod est substantia posset remanere in suo naturali esse: quia sic est ordinatio nature a suo perditore istituta: ut substantia corporea a suis

per se passivis separari non possit. Et preterea quoniam quilibet quantitas presupponit in materia aliquam formam substantialem incompletam: seu aliquam gradum forme substantialis incompletam: tamen si vel quoniam plenitudo forme substantie corporee presupponit ordinem nature in materia aliquam dimensionem: scilicet terminatam: cum plenitudo et terminatio presupponit ordinem nature in materia plenam formam. Completa autem forma de structa vel separata positum naturaliter resoluitur ad materiam: quia stabilitas existendi est in composito per plenitudinem. Et ad primum ad partem aliam: quoniam si conclusio posset procedi tunc forma sua non multum valet. quoniam. n. ex institutione spiritus panis immediate repitet corpus: ut sub ea partem: tamen ex naturali sua aptitudine immediate repitet substantiam panis: quoniam non sit partem sub ea. quia quoniam in hoc sacramento sit sine subiecto: tamen in ea remanet naturalis aptitudo ad essendum cum substantia panis: ut sit in subiecto. **Questio. m.**

Tertio queritur utrum in ista conversione annihilatur substantia panis. Et videtur quod sic. Illud ob id quod nihil remanet annihilatum est. Sed post conversionem substantie panis in substantiam corporis christi nihil de substantia panis remanet. sed per conversionem annihilatur. Et si una dictio est: et altera est falsa: et e converso. Sed per conversionem substantie panis in substantiam corporis christi hec est falsa. substantia panis est aliquid. et dictio ista: substantia panis est nihil. vera est. **Contrarium** dicitur in li. de sacramento. p. 8. c. 7. 2. 9. Rursum quod quoniam post conversionem substantie panis in substantiam corporis christi nihil de substantia panis remaneat: tamen quia substantia corporis christi in quantum per se est substantia panis in ipsum aliquid est: annihilata non est: quod. n. annihilatur non convertitur in aliquid: nec tamen de ipsa aliquid remanet: et potest per se annihilari ex pluribus: quoniam in pluribus diversis. possibilitas. n. ad formam percreatam materiam: vel secundum alios quod est ipsa materia convertitur in ipsam formam: quod secundum aliquos notat partem substantie quod generatur: et secundum alios tota essentia: nec post conversionem remanet: nec tamen annihilatur: quia per se est in forma quod aliquid est.

Ad primum in oppositum cum ob id quod illud de quod nihil remanet annihilatum est. dico quod non est verum si in aliquid aliud convertitur. Ad secundum ob id quod dictio ista. substantia panis est aliquid: est hec substantia panis non est aliquid: sed quoniam hec sit vera substantia panis postquam convertitur in corpus christi non est aliquid: tamen ex hoc non sequitur quod sit annihilata: quia in aliquid est convertitur. **Questio. m.**

Quarto queritur utrum illa conversio fiat in ista. Et videtur quod non: quia aut in eodem est ista tamen in quod ultimo est substantia panis sub dimensionibus suis: est sub eisdem corpore christi: aut in alio. non in corpore

deni: qz cū corpus xpi sit ibi p pueriōem sub-
stātie panis in ipm: in eodē istāti substātia pa-
nis eēt z nō eēt sub dimēsiōib⁹ suis: qd ē ipos-
sibile. Si in alio: cui iter qlibet duo istātia sit
tps mediū. vt dēnfat. 6. phy. cōuersio substā-
tie panis in corp⁹ erit in tpe. ois. n. puerio est
in tpe: iter cui⁹ initii z plemētū ē tps. ¶ Itēz
sic ē hz fieri pueriōis ad suū feni eē. ita mēsu-
ra vni⁹ ad mensurā alteri⁹. Sz scē eē puerio
nis est termin⁹ sui fieri. g mēsurā scē ē ter-
min⁹ mēsure ipsi⁹ fieri. Sed istā quod ē mē-
sura facti esse pueriōis nō est termin⁹ nisi tē-
poris. g fieri pueriōis est in tpe. ¶ Itē dū pa-
nis puerit⁹ i corp⁹ xpi nō est cōuersiō: qz sicut
dū pmo perhier. qd sit nō est. Sz si panis puer-
teret i corp⁹ xpi in istāti: sil puerteret z eēt cō-
uersiō. g nō puerit⁹ in istāti. ¶ Itē iposē est
trāsire distātia nisi in tpe: fm pfm. 6. phy. Sz
magis est distātia iter sub az panis z corp⁹ xpi.
g iposē est eā p pueriōem trāsire in corp⁹ xpi
nisi i tpe. ¶ Itē puerio q fit p actionē succes-
siuā nō fit in istāti. Sz hec puerio fit p platio-
nē forme q successiua ē. g nō fit in istāti.
¶ Cōtra. successio in ope est pp aliquā resistē-
tiā patiēti ad agēs: vt pbari pōt p dca phi. 4.
phy. Sz nulla est resistētia panis ad vntē di-
uinā p quā fit puerio. ergo illa puerio succes-
siua nō est. ad qd seqd q fit in istāti. ¶ Itē fm
pfm li. p dicanitōz. Subā nō suscipit magis
z minus: sed quod nō suscipit magis z minus
nō pōt successiue acqri vlt corūpi. g substātia
pāis n puerit⁹ successiue. seqd g q in istāti.
¶ Rūdeo q illa puerio fit in istāti. ois enīz
successio i mutatiōe cātur: vlt ex resistētia mo-
bilis ad motorē: vel mediū ad motorē: vlt rōne
vtriūsqz: vt accipi p̄t a Cōmētatore sup. 4. me-
taphy. z puto q sub resistētia ipsi⁹ mediū dbe-
at pphēdi disibilitas spaciū p ppatōez ad limi-
tatiōem vtrūqz i motore. Aliū qm corpale me-
diū angelo nō resistat: tū qz limitate vtrūqz est
nō possz se trāsferre ab oriēte in occidentē p̄trā
scūdo spaciū in istāti: vt declaratiū ē li. i. di. 27.
¶ Ait⁹ at pueriens substātia pāis in corp⁹ xpi
nō est limitata. illa. n. puerio fit p vntē diuinā
q infinita est: nec sibi resistit substātia panis: qz
tota nā substātie panis pfecte subdit diuise vtrū-
tati: nec ē aliqd mē⁹ p qd ista puerio fiat. hic
enī nō hz locū. ppe loqndo: nisi in mutatiōe lo-
cali. panes. n. nō eē corp⁹ xpi nihil positūm di-
ctū: tū si esset mediū nō opōteret q cāret suc-
cessiōe i diuina opatiōe. de. n. vni lapidē trās-
ferre possēt ab oriente in occidentē p totū mē⁹ in
istāti. nō. n. o. qz disibilitas mediū cāet succes-
siōe i mutatiōe nisi cū h⁹ mutas sit limitate

statis. Restat ergo q de⁹ pōt puertere panē
in corpus christi pueriōe non successiua: z qz
puerient⁹ est exq est pole eā fieri sine succel-
siōe q cū successiōe: pcedendū ē illā nō eē suc-
cessiua: z ex pnti eā fieri in istāti: sic enī muta-
successiua ē in tpe: ita nō successiua ē in istāti.
¶ Ad p^m in opp^m dicit qd q in eodē istāti
in q vltio est substātia panis sub dimēsiōibus
suis est pmo corp⁹ xpi sub eisde. nō. n. ē icōue-
niēs substātia panis eē in illo istāti inq̄tū ē fi-
nis tps preteriti: z nō eē in eodē inq̄tū ē ini-
tiū tps futuri. ¶ Sz 3. qz p dictionē reali⁹ nō
pnt eē in eodē istāti. ¶ Alij dicit q in eodēz
istāti in q vltio ē substātia panis sub dimēsiōi-
bus suis nō est pmo corp⁹ christi sub dimēsiōi-
nib⁹ eisde: sz in aliq qd est immediatū illi: qm
enī in tpe qd ē in motu pmi mobilis sic in sub-
iecto qd ppe ē tps: nō possit vni istās imedia-
te se hie ad aliud istās: tū nō sic est de istātib⁹
q sūt termini. ppar mēsuraz: q extēso noie tē-
poris aliq dnr tpa. Dicit ergo q vlti^m istās
mēsure. ppe extētie substātie panis sub dimen-
siōib⁹ suis: z p^m istās mēsure. ppe extētie cor-
poris xpi sub eisde dimēsiōib⁹ ita se hnt q in-
ter ea nihil est mediū. coexistit. n. ambo vni i-
stāti mēsure cōis. sic. n. nō ē icōueniēs pla pā-
eta q sūt termini lineaz pueniētū in cētro cō-
uenire in ipso cētro: cū tū sit idiūibile sic nō
est icōueniens plura istātia mēsuraz pparuz
coexistere vni istāti mēsure cōis. ¶ Alij dnt
q nō est dare vltimū istās in q vltio sit substā-
tia panis sub dimēsiōib⁹ suis: qm pmanen-
tia sint in suis terminis initialibus. nulla tū res
siue pmanens siue successiua ē in suo finali ter-
mino: cui pcoradat qd dicit pps. 8. phy. f. q in-
stās est sig^m posterioris passiōis. ¶ Sz 3. qz
in illo eodēz istāti i q p^m nō est subā pāis sub
dimēsiōib⁹ suis. est corp⁹ sub eisde. z h^m nllaz
iplicat p dictionē. ¶ Ad 2^m dō. q immediat⁹ fi-
nis ist⁹ pueriōis est nūc p^m panes i corp⁹ xpi
pueritū esse. z h^m nō oft a pueriōe pāis i corp⁹
xpi nisi sola rōe. z ego pcedo q istās qd ē vtri-
usqz mēsurā etiā aliq mō oft rōe. ¶ Ad 3^m dō
q i his q sūt i istāti sil fieri z scē esse: qm
p^m ordie nāe sit fieri q scē eē. pps. n. i vbo pal-
legato loq̄ d his q sūt successiue. ¶ Ad 4^m
solutū est ex dicti i qōe. ¶ Ad 5^m dō. q illa cō-
uersio nō fit p nālē vntē platōis vboy: sz p
tutez diuā q vbi assistit ad efficiendū puerio-
nez i illo istāti i q est plemētū platōis vboy.
¶ Quāis at ar^m ad pte aliā dbeat pcedi rōe
pconis: sz tū ex vi for^m n pcludit. possz. n. de^m
si vellet p^m formā subalē pāis puerter i corp⁹
xpi: z postea mām: vel ecōuerio. ¶ Qd. V.

Quinto querit vtrū illa puerio sit mutatio. Et vñ q nō: qz nō ē gñatio: qz gñatio nō terminat ad pexistēs. nec corruptio. sub a. n. panis nō resoluit in suā mām: nec ani hilat: vt visus est: nec ē angmētatio: nec diminutio: neq; alteratio: nec fin loci muta°. Luz g fin phm li. pdicamētoz nō sunt plures spēs mutatiōis vñ q ista puerio nō sit muta°. Et itē in oi pueriōe q ē mutatio illud in qd sit puerio dici pōt fieri vñ scā ē de eo qd in ipz puerit vel puerus ē. Sz n pōt de dici corp⁹ xpi fieri vel scā ē de suba panis. g suba pāis nō cōuertit in ipm p mutationē. Et itē muta° accidēs est. oē accūs vel ē vel nata ē ē in subo: sz hec puerio nō ē: nec nata ē ē in subo aliq: qz tota suba panis in totā subaz corpis puerit. ergo hec cōuersio nō est mutatio.

Cōtra. ceptio rē: defectio sūt mutatiōes: sz p istā pueriōe suba pāis desinit ēē panis g hec puerio ē cū mutatiōe. Sz nō cū alia mutatiōe q ipa sit. g ē mutatio. Et itē maior est mutatio rei que puerit in aliud fm se totā q rei que conuertitur in aliud fm sui ptem: sed in ista cōuersiōe suba panis puerit sz se totā ergo ista puerio est maxima mutatio.

Rōndecoz phz. s. phy. Tres sūt nāles mutatiōes. i. ex nō subo in subz. i. ex ente in potētia in ens actu simplr: z hec ē gñatio. Et ex ēte in actu simplr i ēs i potētia: quā diē phs ex s bo in nō subz: z hec ē corruptio. Et ex subo i subm. i. ex ēte i actu i ēs actu: sz q pphēdūt altera°. loci muta°: diminutio: z augmētatio: qd sit p pueriōe nutriti in corp⁹. Sic dico q extēdēdo nomē mutatiōis. z. si supnāles mutatiōes. Ana de nullo° realitē ēte i ēs: z hec ē creatio: cui cōuenit rō mutatiōis. eo qd dñi ē i li. 2. di. p°. z hec iter mutatiōes nāles magis assimilāt gñatiōi. Alia ex ēte in nullo mō ens: z hec dī puerio seu annubilatio: q iter nāles mutatiōes magis assimilāt cōruptiōi. Alia ē ex ēte in actu fm se totū in aliud ēs actu: sicut ē puerio sube panis in subam corpis xpi: q iter nāles mutatiōes magis assimilāt mutatiōi q nutriti mutatiōi in corp⁹: qd nutriti puerit i corp⁹ pexistēs in actu: z desinit ēē qd erat añ. In multis tñ dñt ipse due mutatiōes: qz p trāsitiōez nutriti in corp⁹ plus ē de suba in cōpe qz añ: sz p trāsitiōez sube pāis i corp⁹ xpi nō ē i eo pls de suba: nec plus d gñitate q añ nutriti ēt z si desinat ēē illud qd añ erat gñit ad formā: remāet tñ gñit ad mās. hoc. n. regularit ē i oibus mutatiōib⁹ nālib⁹: q aliqd māet cōe vtri qz imio mutatiōis fm opione q ponit mās ēē de eēntia sube q gñat: nec eā ēē aliqd puerit.

bile in ipsam suba at panis post pueriōne nō remāet: nec gñit ad formā: nec gñit ad mām. An in hac mutatiōe nō māet aliqd vñ in nūc ro cōe vtriq; termino mutatiōis: quāz at i hac mutatiōe termin⁹ ad quē q ē corp⁹ xpi nō mutet: tñ panis mutet. Sicut. n. dicit Bre. s. mor. iter medui z si. mutari ex alio ad aliud ire ē. In hac at pueriōe sba pāis ex vno ad aliud vadit: qz a sui nā fcedit p n° qd puerit i cōp⁹ xpi

Ad p° i oppm dō. qz tñ phi nō ē itelligen dū nisi de mutatiōib⁹ nālib⁹. hec at muta° nō ē nālis. Et ad 2° dō. qz maior itelligēda ē d mutatiōib⁹ nālib⁹: z tñ hz ad huc istātia. corp⁹. n. nō pōt de dici fieri vñ scā ē de illo nutriti qd i ipz puerit. Si at iuenias alicubi dñm. panis sit corp⁹ xpi: vñ corp⁹ xpi sit vñ scā ē d pāe. vel illud qd fuit pāis ē corp⁹ xpi. expōas: qz tales locutiōes vñtute finis sūt false: qz oēs iclu dūt aliqd cōe vtriq; extrēo māere. Iste at locutiōes. pāis puerit vel mutat: vñ trāsibit: vñ trāsit i corp⁹ xpi. sūt pcedēde tāq; simplr vñ: qz nō notāt remāere aliqd cōe vtriq; extrēo: sed tñ ordinē finis ad finem: z mutatiōez vñt in aliu. z iō vt placet aliqb⁹: qz hec ppo de. n. sz tenet māliti: sz aliqb⁹ ordialit. vt cū dī. de mane sit meridies: iō hec. de pāe sit corp⁹ xpi: distingueda ē qz si ly de. teneat ordialit vñ ē: sed h° nō valz: qz corp⁹ xpi nec sit de suba pāis: sicut de mā: nō ēt sit post subaz pāis q puerit i ipm sicut meridies sit p māe. d qd fieri. Et ad 3° dō. qz ista muta° vñtra termin⁹ a qz termin⁹ ad quē nō dicit aliqd reale absolutū. z iō n. oī q sit i alio qz i finio a q. z pterea si ēēt accūs dō possz facer illd ēē sine subo: ita vt bpēderet a sola bitudine inioz z a vñtute dñia. Et dō. VI.

Sexto querit vtrū hec muta° sit mirabilior oib⁹ alijs mutatiōib⁹. Et vñ q sic. il la muta° q nihil mutat ē oib⁹ alijs mirabilior. Sed hec ē huiusmodi. hac. n. nō mutat corp⁹ xpi nec suba pāis vt vñ: qz nec localit mouet: nec alterat: nec augmētāt. nec minuit: nec generat: nec corrūpit: qz nec resoluit in mās: nec annihilat: vt sup⁹ habitū est. g hec mutatio est oib⁹ alijs mirabilior. Et itē hec mutatio mirabilior ē filiū dei incarnatiōe. ē. n. ad credēdū dñficilior. An z plures illā credūt q istā. Sz in carnatio ē mirabilior creatiōe. vñ dī in scā ec clesia. q de hūane sube dignitatē mirabiliter pddidit: z mirabili reformauit. g hec mutatio mirabilior est incarnatiōe z creatione.

Cōtra. de pte. dñi. Reuera. z recitat magis in lra pcedēdī dñi. c. 4. p creationē z filiū dei natiuitatē de iēgie pbat politas cōuersiōis sube pāis i corp⁹ xpi. Sz si ille nō ēēt mirabilior z cō

illa pbatio nō valeret. ergo mirabilior ē creatio. et etiā filij dei incarnatio q̄ hec mutatio.

Rūdeo q̄ illaz mutationū q̄z ē eqlia mē suā illa simplr mirabilior ē in cō termino a q̄ mūt ē de positate ad terminū ad quē creatio nis aut ī carnatiōis. et isti mutationis sūt mē sure eqlie: q̄libz. n. scā fuit in istā: et in termi no a q̄ creatiōis: q̄ terminū ē nō aliqd: nō ē ali q̄ politas ad aliqd. Sic. n. dicit Aue. p. me- taphy. c. 5. si p̄prietas fuerit aliqd: illud de q̄ illa dī erit aliqd. ī termino aut ad quē ipsi in carnatiōis: q̄ terminū fuit nā hūana: fuit sola politas obediētie ad hoc vt vniret p̄sone filij dei in suba et panis ē politas obediētie ad hō vt puerat in corp⁹ xpi. seq̄t q̄ creatio sit mi- rabilior q̄ incarnatio filij dei: et q̄ puerio sub e panis ī corp⁹ xpi. qz etiā ī carnatiōe termin⁹ ad quē. s. p̄sone filij dei magis excedit nāz hu manā q̄ corp⁹ xpi subam panisūmior fuit pos sibilitas in nā hūana ad hoc vt vniret p̄sone filij dei vt nā supposito q̄ in suba panis ad hō vt pueret in corp⁹ xpi: et iō incarnatio sim- pliciter fuit mirabilior q̄ puerio panis in cor- pus xpi. hec tñ alijs duab⁹ mirabilior est fm quēd: inquantū. s. terminus ad quē est aliquid p̄existēs: quod p̄ p̄sione sub e panis ī ipz nō augetur: nec aliquo mō mutatur.

Ad p̄m in opp⁹ dō. q̄ mior est salia. in hac enī pueriōe suba panis mutat: et duplici mu- tatiōe s̄z aliq̄: et qz desinit ēē illud qd aī erat: et qz puerit ī illud ī qd aī pueria nō erat: q̄rū p̄ q̄uis nō sit corrup⁹: tñ magis assilat cor- ruptiōi. et q̄uis nō sit gnatio: tñ magis assi- milat gnatiōi. **P**l dōz mel⁹ q̄ p̄ assilat ex- polatiōi nutrimentū a sua for⁹: et 2⁹ pueriōi nu- trimentū in corp⁹ xpi. hec aut mutatio sub aliq̄ noiatz in ar⁹ nō p̄tinet. vñ ar⁹ pcedit ab īsus- ficiēti. **A**d 2⁹ dōz q̄ difficultas credēdi nō tñ p̄tingit ex maiori mirabilitate rei: credite q̄tū ē ex pte sua: s̄z ēē ex idispositiōe. credētia p̄p vñ: et p̄suetudinē suā. qd ēē of repatio ho- minis mirabilior q̄ ēē p̄dūtiō nō pcludit icar- natiōē ēē simplr mirabiliorē creatiōē qz re- stauratio hois ēē cū icarnatiōe icludit creatio- nē gfe. nō. n. hoies q̄m ad efficacīā reformāf. in q̄rū aiab⁹ grā nō creat. **Arti. II.**

Consequēter q̄rit de 1⁹ p̄cipali.

Et circa hō q̄runt sex. **P** hō vtz hō sacm possit p̄fici d̄ alia mā q̄ de pane et vino. **P** vtz de alio pane q̄ de pane scō d̄ saria triticea coagulata p̄ nā- lē aquā. **P** 3⁹ vtz de pane sermētato. **P** 4⁹ vtz

sanguis possit cōfici de alio vīo q̄ de vite. **P** 5⁹ vtz de q̄libet vīno vitis. **P** 6⁹ qd d̄z facere sa- cerdos si post q̄ cepit canonē misse ppendat ēē mām idebitā mīstratā. **Questio. I.**

Primo ostendo q̄ sacm eucharistie pōt p̄fici de alia mā q̄ de pane et vīo. **A** dā hō sacm d̄z significare corp⁹ et sanguines xpi: et in ea p̄uerit: s̄z hec magis pueniūt carni et sanguini q̄ panī et vīno: sūt. n. filiores corp⁹ et sanguini xpi: et sic dīc p̄ho. et de gnatiōe. **I**nt hūta simbolū faciliōr ē trāsīt⁹. **g** hō sacm p̄fi- ci pōt de carne et sanguine. **E**t sicut hō sacm p̄figuratū fuit in lege nāe p̄ panem et vīnū: ita in lege scripta: i q̄ magis claruit vītas: fuit p̄figuratū p̄ esum agni pascali: et libamēta sacri- ficiōz. **g** pueniēt⁹ hō sacm p̄fici pōt de carni- bus et mā libamētoz q̄z de pane et vīo. **E**t qz xps se p̄parat panis: iō hō sacm p̄fici pōt de pane. **g** a sili cū se p̄paret grano: vt h̄ Jo. 11⁹ cōfici pōt de grano: s̄z granū nō ē panis. cor- pus **g** xpi cōfici pōt de alia mā q̄ de pane. **g** a sili sanguis de alia mā q̄ de vīno.

Cōtrariū dīc mag⁹ in l̄a hō di. c. 5. **E**t ex de cōse. di. 2. c. p̄mo. habet idē. **E**t h̄ idem ea. di. 11. nō oportet. et c. sequenti.

Rūdeo q̄ hoc sacm non pōt p̄fici de alia mā q̄ de pane et vīno: qz xps hō sacm de tali mā p̄fecit: et p̄ficiēdi instituit: qd fuit p̄grunz: et p̄p sacri celebrationē: et significatiōē. hoc n. sacm d̄z celebrari valde mūde: et iō p̄grunū est ipm celebrari in pane et vīno: q̄ mūdū p̄nt tra- ctari q̄ caro et sanguis aialū vel alie mae cō- ueniētes ad vsū hūanū. in hō etiā sacm signifi- cant quinqz. s. res p̄tēta que est corp⁹ xpi vē rū. et res nō p̄tēta: s̄z signata p̄ corp⁹ xpi vēz. s. corp⁹ xpi mysticū. et xpi passio: et suscipiētis hō sacm spūal refectione: et salus corp⁹ et aīe: sicut dixit mag⁹ in l̄a hō di. c. 5. panis aut et vīnū rōne sue p̄stitutiōis pueniētissime rep̄ntat cor- pus xpi vēz et mysticū: qz sicut panis p̄stituit ex plib⁹ grano: et vīnū ex plib⁹ achinus vel ra- cemīs p̄fluit: sic corp⁹ xpi vēz p̄stitutū ē ex plu- rib⁹ mēbris: et corp⁹ ei⁹ mysticū ex plib⁹ p̄sonis. rōne ēē sue p̄patois pueniētissime rep̄ntat xpi passionē: qz panis ī clibano igne coq̄t: et vīnū torculari exp̄nit. sic aliq̄ mō a sili corp⁹ xpi fu- it igne passiōis q̄si decoctū: et ī cruce q̄si in tor- culari fluxit sanguis de illo corp⁹. et qz tūc fu- it sanguis a corpore diuīsus: iō in hō sacm cor- pus et sūguis p̄ficiūt d̄ materijs distinct⁹: et disti- cte. **R**ōne ēē vsus p̄is et vīnū pueniētissime rep̄ntat spūalē refectionē suscipiētis hō sacm. sic. n. dī in glo. sup illud. i. ad Cor. 11. hoc sa- cū. **P**anis p̄ cetera cibis corp⁹ refē et sustē.

Distinctionis

DC

S tate vini hōiem lēficat. **U**n panis et vinum efficacē pstituit cōpis refectiōes: q̄ i cibo et potu pstitit. Si r spūal refectio aīe integrat ex potu p fidē i intellectu: et spūali delectatiōe p charitatē i affectu: et q̄ hec refectio ordiat ad salutē corpis et aīe. iō ex pnti panis et vini rēpēntāt vtrūq̄ salutē. **U**n vt of in gl. vbi pus: et ēt recitat i lra b^o di. c. 5. Caro xpi p salute corpis. sanguis vō p aīa nra sumit: et effusus est: sic p figurant z hōysēs dicens. Caro p corpe nro offeri. sanguis vō p aīa. et hec est alia rō q̄re sacramentū hoc in duplici mō celebratur.

B **C** Ad p^m in opp^m dō. q̄ cū ista puerio fiat p dūitē dīnā: cui oīa possibilia cōlū sē facilia eq̄ facili pueritū panis et vini i corp^o xpi et sanguis nē: sic pueritū caro et sanguis aīalū. **P** p̄terea panis et vinū mūdū pnt tractari: et plenū significat q̄ i h^o sacro significāda sūt. **C** Ad 2° dō. q̄ qz lex nāe erat duratura: et lex scripta erat cessatura nō h^o sacm: qd ē sacz legis: cui n succedūt alia: magis debuit institui i mō q̄ fuit i figuratū i lege nāe q̄ in illa q̄ fuit pfiguratū i lege scripta. **C** Ad 3° dō. q̄ de grano magis sub for^o grani n pōt corp^o xpi p̄fici: sicut mag^o dīc i lra b^o di. c. 6. Neq̄ ēt de farina n coagulata. de p̄se. dist. 2. Sic in scificādo. nec de pasta nō cocta: qz i istis n saluat rō panis: nec enī iō p̄ficiū de pane: qz xps se panī p̄pauit: vt in ar^o supponebas: qz de pane hoc sacm cōficiēdū iustit.

Questio. II.

Secundo

A **Q**uārit vtz h^o sacm possit p̄fici d alio pane q̄ de pane scō de farina triticea coagulata p nālē aquā. Et vt q̄ sic nō debem^o distinguere: vbi xps iustitūdo h^o sacz nō distixit. Sz xps nō distixit de q̄ pane. g corp^o suū de qlibet pane pōt p̄fici. **C** Itē cū raro iueniat panis de puro tritico: si nō possz p̄fici de alio frequētissime icert^o et sacerdos vtz p̄ficeret vel nō: qd ē icōueniēs. **C** Itē xps nō distixit cū: q̄ liqore panis ille deberet coagulari. g p̄t p̄fici d p̄e q̄cūq̄ liqre coaglat^o fuit. **C** Cōtra. mag^o in lra b^o di. c. 6. dīc q̄ nō pōt cōfici nisi de pane de frumēto. **C** Itēz idē h^o de p̄secr. di. 2. In sacramento.

B **C** Rūdeo q̄ corp^o xpi n pōt p̄fici de alio pane q̄ de pane triticeo coagulato p nālē aquā: qz xps de tali pane: et nō de alio corp^o suū cōfecit: et p̄ficiēdū iustit: qd p̄z: qz panis de fermento antonomasice panis dī. **U**n cum of q̄ xps accepit panē: de pane triticeo dīz itelligit eū p̄cordat: qz xps grano triticeo se cōparauit. **U**n Aug. i gl. sup illud Jo. 12. Nisi granū frumētū: cū sūt multa grana seminū: nullū se cōparat nisi frumēto. **U**n mos cepit ecclesie de

h^o solo grano p̄fici corp^o dñi. magis at fuit cōgruū ipm iustituere p̄fici de tali p̄e q̄ de alio: qz iter grana pueniētia refectiōi hūane granū frumētū ē dignū: vti^o et cōp^o. **Q**z et aq̄ est de p̄pōne panis: et panis de q̄ xps corp^o suū p̄fecit coagulāt^o fuit aq̄ nālī: iō de p̄e coagulato aq̄ artificiali: seu quocūq̄ alio liqore q̄ sit aqua nālīs nō pōt cōfici corp^o xpi.

C Ad p^m i opp^m dō. q̄ scō distixit i h^o q̄ de tali p̄e p̄fecit: et vbi i h^o q̄ se grāo tritici p̄pauit. **C** Ad 2° dō. q̄ admixtio cōtinet grani p̄t itelligi tripl^r. **A**no^o i tāta abūdātia q̄ trahat illd qd ibi ē de tritico ad suā nāz. **A**lio^o i tali q̄titate p̄pōrtiōis q̄ ex ill^o p̄stituat p̄alteratiōes sp̄es media. **A**lio^o i ita parua q̄titate q̄ trahat ad nāz triticeā. **D**e p̄e scō ex grāis tritici et alijs grāis admixt^o p̄z 2° mō n p̄t p̄fici corp^o xpi: qz talis p̄as nō ē eiusdē sp̄ci cū illo p̄e de q̄ xps p̄fecit. talis at admixtio aliq̄ p̄ accētia p̄t cōgscit^o de pane scō ex grāis tritici et alijs grāis admixt^o mō 3° p̄t p̄fici: qz tal^o p̄as remāet in ea de sp̄e cū illo p̄e de q̄ xps p̄fecit. **S**i at q̄ras vtz d spelta possit cōp^o xpi p̄fici: dñt aliq̄ q̄ sic qz spelta nō est a tritico: nisi accētib^o. Sz alijs v^o q̄ n. ex tritico nūq̄ gñat spelta: nisi fōte q̄z qz p̄gnatōes pp mās tres: si spelta ēet eiusdē p̄ci cū tritico possz ex tritico nasci. **C** Ad 3° dō. q̄ scō distixit: nō opōrebat alio^o distigue re: qz cōis p̄as nō nisi d nālī aq̄ coaglat^o. **Q**d. in

Tertio **Q**uārit vtz h^o sacz possit p̄fici de p̄e p̄e azimo. vt. n. h^o dīat. 26. **U**nō p̄fecit p̄^o die azim^o. Sz tūc in domib^o indeoz n iuenibat fermentū. vt h^o Exo. 12. **C**ū g n possit cōp^o xpi p̄fici nisi de p̄e: de q̄ p̄fecit ipse xps. v^o q̄ n possit p̄fici nisi de azlo. **C** Itē de illo p̄e de cōp̄fectiōe ē aliqd p̄hibiti offerri dñō n p̄t p̄fici cōp^o xpi: sz vt h^o Lēuit. 2. **S**is obla^o q̄ offert dñō abiq̄ fermento fiat. g videt^o q̄ corp^o xpi nō possit p̄fici de pane fermentato.

C Cōtra. greci de pane fermentato p̄ficiūt. Sz ecclesia nō negat q̄n p̄ficiāt corp^o xpi. g de pane fermentato potest cōfici. **C** Ad istā q̄nē dñt greci q̄ de p̄e fermentato tū p̄t p̄fici cōp^o xpi: vt ipi dñt xps passus ē lūa. 14°: vt legis iplere figura: q̄. 14°. lūa p̄mt mēsis ag^o pascale iusserat r̄molari: qd xps p̄nosces i p̄cedēte vesp̄e āticipauit agnū pascale cōedere: et tūc licite poterat cōedi fermentatū. et iō dñt xps d̄p̄e fermentato p̄fecisse: et tūc suū multiplex colorare mētes. **A**no^o sic. Jo. 13. lēgit^o: xps illū cenā i q̄ h^o sacm iustit scisse cū discipulis suis an die festū pasce. Sz dies fest^o pasce fuit dies i q̄ fuit lūa. 14. i c^o vesp̄e r̄molat^o

Articulus.

五

15

33

E' Rūdeo q' nō. q' xps de tali vior: t' nō d' alio
 p'fecit: t' p'ficiendū istituit: qd' p'bat p' h' qd' hora
 cene dixit. vt h' **Mat.** 26. **Nō** bibā amodo de
 h' gēnūie vitis vsq' i diē illū: cū illd' vobiscū
 bibā i reg' p'fīs mei. **2 Lu.** 22. **Nō** bibā d' g'ra-
 tiōe vit' h' dōce v'eat regnū dei. **2 Jo.** 15. se cō
 parat vit' h'. Cōgruēt' ēt fuit h' sac'z istituti i vi-
 no de vite q' de alio: q' ē vinū laudabili: **2 p**
 hūana refectōe efficac' **2 pueniēti**: t' magis
 puenit sac'z significatō: q' aliū vinū: imo neq'
 sh' liquor: dicit pōt' vinū nisi f'z qd'. **2dō. V.**

Bistinctionis

A Quinto querit vtr sanguis xpi possit cōfici de quibet vino vitis. Et vtr q n. qz nō oīa vīna sūt eiusdē spēs: qd pbari possit vtr p accitūa t effect⁹ q sūt diuersar spēs. Sz xps pccit de vino vni spēs. q nō pōt p̄fici de quibz vino vitis. ¶ Itē nō pōt p̄fici de agresta vtr cōmunit tēnet. agresta autē ē vīnū de vite. nō enī vtr differre a vino: nisi sicut icōpleti a p̄pleto: q dīa nō diuersificat spēm. q nō pōt p̄fici d q libet vino vitis. ¶ Itē racini maturi intra se cōtinēt vtr vīnū: t tū sanguis xpi nō pōt p̄fici de vna. Ali de p̄le. di. 2. Bidicim⁹. phibet sacerdos cōiungere vnas in sacrificio oblatiōis. q nō pōt p̄fici de quibet vino vitis.

B Contra. Inno. d officio misse. pte. 3. c. 14. Siue vīnū nouū qd of multū: siue acidūz qd ap pellat acetū in sacrificiū offerat: sacm efficit t diuinū p̄secrat. Sz acetū ē vīnūz corruptū. q multo fort⁹ p̄fici pōt de quibz alio vino vitis. ¶ Itē eodē. c. imediate añ vba p̄dca. Vīnū vīnū nō maculat mūditiā sacri. q xpi sanguis p̄fici pōt de quibz vino vitis q̄taciūqz vīnoso. ¶ Rūdeo q sic de quibz pane scō de saria triticea t nālī aq pōt p̄fici corp⁹ xpi nisi panis d uenerit ad tāta corruptionē q nō remaneat i spēs panis. sic de quibz vino vitis: in q saluat for⁹ vīnū: pōt p̄fici sanguis xpi: qz nō ē vīnū nisi vbi saluat for⁹ vīnū. iō simplr cōcedendū ē. sanguinē xpi posse p̄fici de quibet vino vitis.

C Ad p̄m in opp⁹ dō. q oīa vitis vīna sūt eiusdē spēs. oīa. n. cor q̄tū ad subtilitatē t gros sitū: rubedinē t albedinē nō variat spēm. Si autē qdā vīna hēant quosdā effect⁹ in corpore spēs dīntes. vtpote qz qdā sūt diuretica seu laxatiua: alia nō: h⁹ multū puenit ex nā terre: t in fluētia celestī: qd pz: qz ille vīnec trāsplārate i alia regiōe p̄pessū t̄pis. pducūt vīa nō hūitā illos effect⁹. ¶ Ad 2⁹ dō. q agresta nō ē i spēs vīnū: qd pz: qz vīnū nāle est calidum. effectiue. agresta at frīgida. nec differt a vino: sic icōpleti a cōpleto in eadē spēs: sed sic sanguis differt a carne: quē p̄stat n̄ eē i eadē spēs cū carne. Sz sic p̄ p̄p̄citiū digōnis puerit i carnē: sic agresta p̄ p̄p̄citiū digōnis in vna puerit i vīnū.

D Ad 3⁹ dōm q aliq dūt q si vna matura cōsecraret. q vtr hūoz p̄tēt in illis follicul⁹ puereret in sanguinē: sz tū h⁹ nō d̄ fieri: qz q sic faceret grauter peccaret. qz q̄dīu p̄tinet vīnūz in folliculis nō est sub spēs potabili: sed elibili. sanguis autē xpi d̄ cōfici de vino exīte sub spēs potabili. Et p̄terea vīo sic se hūit aq miseri n̄ posset: t sic exponit allegatū decretū. ¶ Alij dūt. pbabili q vīnū nō exp̄sū de vna nō p̄t cōmerti in sanguinē p̄misteriū sacerdot⁹. Alij co-

de decreto dī. Quas seorsū b̄dictas pplius q petierit accipiat. vbi gl. B̄dictas b̄dictōe vulgari: nō illa spālī appropriata eucharistie. Et. c. seqnti qd de exp̄so botro. i. de vīnūz grānis ppl̄s cōicat valde ē oīno p̄fusi. Sz si necē fuerit bot⁹ in calice p̄p̄mat. Xps ē nō p̄sec surum sanguinē: nisi de vino exīti sub spēs potabili. quod patet per hoc qd dixit discipulus. Bibite ex eo omnes.

¶ Ad p̄m ar⁹ ad p̄tē aliā dūt aliq q pōt p̄fici d̄ acetos: cui⁹ op̄ionis fuit dñs Inno. ¶ Alij dūt q nō. ¶ Ad hī aut vtr distiguedū: qz acetū pōt accipi p̄ vino v̄gēte ad acidā q̄litate manēte adhuc for⁹ sub ali vīnū. de tali pōt p̄fici: t vbi dñs Inno. ita itelligit. ¶ Alio mō p̄pleto acetos: t detali nō pōt p̄fici: qz tale acetū nō ē sub spēs vīnū: sic nec hō mortu⁹ in spēs hoīs: qd pz ex duob⁹: qz oē de vīnū effectiue calidū ē: cōpleti aut acetū effectiue frigidū. ¶ P̄terea. sic dīc p̄hs. 8. meth. Si ex mortuo fiat iterū aīal: in mīz op̄oiteret p̄ redire: deinde sit aīal: t si ex acetos d̄ fieri vīnū: oīz p̄mo redire in aquā: t deinde sit vīnū. hoc aut vtr nō eēt si acetū eēt in spēs vīnū. t iterū p̄hs añ vba p̄dca dicit q acetū sit de vīno p̄ vīā corruptionis: t si aut nox sit de dīe: t sic mortu⁹ ex viuēte n̄ q̄ la tiz dat itelligere illā nō eē eiusdē spēs. ¶ Ad 2⁹ dō. q ibi Inno. nō loq̄t de vitiositate n̄ corruptionē spēs. Alij qz i multo saluat spēs vīnū. iō de ipso pōt cōfici: tū sic dīc Inno. eo. c. añ vba p̄dca. Diligētī studio vīnū optimū q̄rēdū est: vtr in sacrificiū offeratur.

Sexto qrit quid debeat facere sacerdos si postq̄ icipit canonē misse p̄p̄dat eē mām idebitam ministratam.

¶ Rūdeo q si p̄p̄dat hostiā eē idebitā: aut hoc p̄p̄dat añ p̄secrationē: t tūc d̄ accipe hostiā d̄bitā t canonē a capite ichosare: aut post p̄secrationē añ sūptionē: t añ vīnū p̄secrationē tūc d̄ accipe aliā hostiā: t icipē canonē a capite: t illā p̄secrare: t alia hostiā d̄ reuerenter suari: aut a clericis sumi: aut a sacerdote post corpis t sanguis sūptionē. nō añ: qz post eē sūscēptionē ieiun⁹ nō eēt. Si aut p̄p̄dit sūptionē illā hostiē: t ēt sūguis nō d̄ illa die aliā hostiā p̄secrare: qz ieiun⁹ nō est. t vtr of de p̄le. di. 2. ¶ Relatū. q̄tīs sacerdos celebrat: totiens p̄ticipatōis corpis t sanguis xpi p̄ticipē se p̄beat: sed d̄ de sua negligentia p̄mittere t p̄stari. Si aut p̄p̄dit añ sūptionē sanguis. vtr aliq̄d q sanguinē nō d̄ sumere: qz ieiun⁹ nō ē: sz sanguis reservari d̄ aut alicui ieiunio dari. ¶ Alij d̄ vtr sūguis p̄t ē casus necē. in casu autē necitaz nō ieiun⁹ pōt cōicare. Si autē

C perpédant in calice nō ministratā eē debitam mās: aut hoc ppédit aī psecrationē pāis: aut postulant ante plationē vbor: qd? psecrādū ē vīnū: aut post plationē eoz aī corporis sūptio nē: aut post oīa pdicta. ¶ 1° d3 mīstrare dbi tā mām: r īcipe canonē a capite. si aut nō pos set hīc debitā mām: nō d3 vltimus pcedere: qz vt dī. de psc. di. 2. Cōperim? Aut integra sacra pcpīat. si pficiētes: aut ab integris arceatur: qz dīlīo vni? eīusdēq mīsterij sine grādi sacrile gio nō pōt pūere. ¶ 2° mō d3 mās debitā acci pere hī pōt hā alia sublatā: s3 nō credo q dbe at canonē a capite reīcipe: qz iaz psecra? pa nus pccellit: sed d3 īcipe a vbo īmediate seqūte panis psecrationes. si āt hā nō pōt mā debita: nō pp hoc d3 omītere corpīs sūmptionē: cō trāt? tū. cū pposito phtēdt de sua. negligentia. ¶ 3° mō d3 accipe mām debitā alia ruerēter ī aliq vase reportata: r reīcipe ab illo lōco. Ad p^o mō postea qz rē. r pāgere mīsteriū vīqz ī hīc: r tūti ē q post sūptionē corpīs r sūgnis alīā mām sūmat autēq accīpat vīnū qd acci pīē post sūgnis sūmptiones. ¶ 4° mō d3 acci pere debitā mām: r reīcipe ab illo vbo. Sīlī mō. nīlī aī sūpserit illā īdebitā materiā ī cali ce ministratā. ¶ Articulus. ¶ 1° mō d3 pū

Consequēter qrit d3 pū capali. Et circa hoc qrit. 6. p^o vtz sit aq vīno apponēda. ¶ 2° vtrūz mīn? debeat apponi de aq q de vīno. ¶ 3° vtz illa aq sīlī cū vī no puerat ī sanguīnē. ¶ 4°

vtrū si vīnū sine aq psecraret puerteret ī san guīnē. ¶ 5° vtrū cōmīxtū ex aq r vīno puerteret ī sanguīnē. ¶ 6° vtrū si sacerdos sciret aq fuisse posītā ī dolio vel barillo seu. poto ex q accīpit vīnū cōsecrādū tēneretur apponere aliam aquam. ¶ Questio. ¶ 1^a

Primo ondo q aq nō sit vīno apponēda: qz nō legīm? dūm apposuisse aqū. ¶ Itē cū pane cū q psecrat corp? chrī sī nō est mīscēda alia mā. ergo a sīlī nec cum vīno de quo cōsecratur sanguis.

¶ Cōtra. ex. de celebrationē missaz. c. vlt. hī q aq est apponēda. ¶ Itē de psc. di. 2. c. 1. Et. 4. capīs seqūtib? r. c. Cū oīndē expresse hī. ¶ Rūdeo q sic dīcūt iura p allegata: aq vīo est apponēda pp īmitationē scī xpi: r obseruationē pfectudīs r pceptī ecclīastīcī: r sīgnīficationē mīsterij. Sicut. n. dīc? Dān. li. 4. c. 5. Xps calicē accīpēs ex vīno r aq tradidit eis. s. dīscīpulis dī. Mībīte ex hoc oēs. hīc est san guis mē? r dīcīt ēt magī ī līa hui? dī. c. 6.

Xps vīnū aq mīxtū dedit dīscīpulis: qd ex tri bus. pbabīlī. pbat. Unū ē: qz hoīb? tēpatīs ī illa terra erat pfectudo apponere aquā ī vī no pp fortitudīnē vīnī. Aliud qz de latere suo cū vō xpi sanguīe vā aq emānauit. Aliud: qz ppetr? xpi vīcārī? q pīs fuit: istū rītū suauit: r ecclīe tradidit. Scī ēt rōana ecclīa: q voce dñī r saluatoris nīī xpi pīnātū obtīnuit: vt hī decretoz dīst. 21. Quānīs. r q magīa est oīūz ecclīaz: vt hī. c. dī. Dēnīqz. hāc pfectudī nē obseruat: r obīuare pcpīt. hoc etiā puenīt sīgnīfīcatīōī mīsterij. Et qz sic dī de psc. dīst. 2. Cū oē. Cū ī calice vīo aq mīscet: Xpo pplūs adunat: r credētū plebs cī ī quē credīt. copu lat r īungīt. ī. copulāda r īungēda sīgnat p fī dē r dīgnā sacri sūceptīōem: qz fīnī qd dī co dē decreto aī vba allegata. Cū dē ī aq po pulū ītelligī. ī vīo oīndē sūgnīmē xpi. Idēz recitat magī ī līa hui? dī. c. penul.

¶ Ad p^o mō d3 q dñs apposuit aquā: nō tū tē q de sacri nēcītate: s3 pgrūitate. ¶ Ad 2° mō. q sīgnō mīsterij nō exīgit vt alīud grām ad mīscet cū frumēto. sicut exīgit vt aqua appo natur vīno. ¶ Questio. ¶ 1^a

Secundo qrit vtz ī pfectōe sanguīs mī n? dbeat appōī d aq q d vīo.

¶ Rūdeo q sic. tū. n. d3 apponī de aq r vīo. q aq possīt trahī ad nām vīnī. pps. n. trahē dus ē ad xpm. r īo multū ē illī repēsbīles q plus ponūt d aq q de vīno. ē. n. pncīosus ab usus. ex. de celebrationē missē. pncīosus. Alīj etiā repēdunt q pānū līnēū mīsto īmī ctū p totū annū sernāt: r ī tēpore sacīfīcīj alī quā partē eius lauāt: r sic offerūt. de cōsec. dī. 2^a. Cū omīe. ¶ Questio. ¶ 1^a

Tertio qrit vtz illa aq sīmul ī vīno puer tatur ī sanguīnē.

¶ Rūdeo q illa aq aut aī psecratiōes sūgnī ma ē puerfa ī vīnū. r sic dīco q totū puerfī ī sanguīnē: aut adhuc nō ē ī vīnū puerfa. r sic dīco q nō puerfī ī sanguīnē. nō. n. puerfī pōt ī sanguīnē mīlī pus puerfat ī vīnū. r īo debet aqua apponī ī talī pportīōe q pbabī le sīt īpsam eē cōuersam ī vīnū anteq vīnū psecratur. ¶ Questio. ¶ 1^a

Quarto qrit vtz si vīnū sine aq psecraret puerteret ī sanguīnē. Et vt q nō. de psc. di. 2. Sic ī scīfīcādo. r magī ī līa hui? dī. c. 6. Calix dñī nō est aq sola r vīnū so lūz: nīlī vtrūqz mīscet: qūo neqz corp? dñī pōt eē farina sola nīlī vtrūqz adunatū fuerit: r cō pulatū: r pānīa vīnī ppagē solīdatū. ¶ Item xps aut aquā posuit aut nō. si nō: nec appone re debem? si sīc. ergo sīne aq nō pōt vīnū cōu

Distinctionis

XI.

Buerit in sanguine: sicut nec ali^o panis a tritico in corp^o: q^o de tritico confect.

C S^o h^o a magis in l^o h^o d^o c. penul.

C R^odeo q^o si sacerdos p^osecr^oet vinu sine aq^o & e^o puerit in sanguine: n^o in grecoz ecclia d^o aqua n^o apponere sacro: vt dicit d^os Inno. d^o officio misse. pte. 3. c. 26. & t^o ecclia ipsos n^o negat p^oficere sanguine xpi. Ille t^o vehementer e^o corripiedus & grau^o: q^o sine aq^o p^oficat pp ro^o nes dictas in illa q^one. Et t^o aq^o apponeda sit vio. Nec est itelliged^o vinu puerit in sanguine in q^ontu dicit qd cofusum ex. 4. h^ouob^o. S^o

C in q^ontu dicit h^ouor^o q^o e^o vn^o de. 4. Ali^o at p^o c^oco mitat^o ibi sit. Et n^o ex. de cele. mis. In q^odas. d^o q^o Jo. euangelista exp^olit ex altis aqua: & ex bu^o morib^o sanguine. aq^o g^o que fluxit de latere xpi fuit aq^o simplr. Et n^o i. de. 4. elio: & sanguis fu^o it vn^o ex. 4. h^ouob^o. ex q^o arguim^o n^o nisi h^ouor^o re sanguine in vinu puerit: & n^o nisi aqua natural^o vio debere apponi. Si t^o alia appone^o rent: q^ontis grau^o peccaret apponede: n^o t^o pp hoc eet irritu sac^o: cu sine cuiuscuq^o aq^o appo^o sitioe vinu p^osecratu conuertat in sanguine: vt superius in ead^o questione d^oni est.

B **C** Ad p^om in opp^om d^o. q^o cu d^o. Calix d^oni n^o est aq^o sola: aut vinu solu. glosand^o est sic. i. n^o d^o: q^o vt dicit d^os Inno. c. pallegato. n^o dicit posse fieri qd d^o iure n^o fit. **C** Ad 2° d^o. q^o xps aqua apposuit n^o t^o de sacri neccitate: s^o con^o gruitate. de pane at triticeo sic p^ofecit q^o alio^o n^o posse p^ofic^o sacm i^ostituit. **Questio. V.**

Quinto q^ont vt p^omixtu equ^o ex aq^o & vio conuertatur in sanguinem.

B **C** R^odeo q^o eq^olis comixtio ex aqua & vino dupl^o pot^o fieri: aut fm mixtoz eq^ole q^ontitatem mol^o: aut fm equal^o p^oportione vtutis. **P^ori** mo mo aq^o n^o solueret sp^om vini. **2° Bagis. n. e** vinu actiuu q^o aq^o: nec gnare^o n^o tertia ex duo bus: nec cito poss^ot vinu aqua puertere in sua naturaz: quauis satis cito alteraret se in excel^o letijs suaz qualitat^o accidentaliz: & sic dico q^o p^o forma p^osecratiois vinu: sola suba vini tra^o sub^ostitiaret in sanguine. **2° gnare^o ex duob^o na 1° q^o n^o esset vinu nec aq^o: s^o n^o stat^o opatio^o nes. n. nae n^o s^ot in ist^o it^o: q^ouis eaz termini in istanti sint: & io ita cito poss^ot sacerdos p^oficere post tale vinu & aq^o positionem q^o illud qd fuit ibi vinu cu adhuc n^o eet t^oasmutatu ad p^opo^o ne nae tertia puerteret in sanguine. Si t^o an^o q^o sacerdos p^oferret vba cosecratiois eet ex il^o lis duob^o na 3° p^ostituta: ex illa n^o poss^ot cofi^o ci sanguis xpi: q^o sp^os p^opone^o ex q^o p^o e^ontia p^ostituit vinu in p^oposito n^o remidet s^o suas cen^o tias nisi forte valde d^ominute vel fm qd. qd d^o**

eo p^opter opinione illoz qui dicat eas mane^o re icompletas. **Questio. VI.**

Sexto querit vt si sacerdos sciret aquaz fuisse positam in dolio siue barillo vel poto de quo accipit vinu cosecradu tene^o retur aliam aqua apponere.

C R^odeo q^o sic. aq^o. n. p^omo apposita vino n^o apponit ad significadu illud qd signat appo^o sitio aq^o cu vio offeredo. An pus d^oz vinu in ca^o lice poni: & sic vino ia deputato ad offeredu p^o sui pone in calice: & itentioem sacerdos d^oz aq^o apponi. **Articulus. m.**

Consequenter q^ontur d^o 4° p^oncipali.

C Et circa h^o q^ont. 6. **P^ori** mo vt xps in cena corp^o suu sub sacro suscepit. **2° vtz** cor pus suu sub sacro inde d^oderit: **3° vtuz** ei d^oderit q^o d^odit ei pan^o itinctu. **4° vtz** corp^o suu passibile d^o derit. **5° vtz** hostia itincta sanguie d^obeat po pulo dari. **6° vtz** sacm eucharistie sub vtra q^o sp^o debeat p^op^olo inistrari. **Ad. 1.**

P^orimo o^odo q^o xps in cena corp^o suu sub sacro n^o superit: q^o n^o potuit ip^o sumere sac^oalit. cu. n. aia ei^o esset beata: clare corp^o suu sub sacro videbat: neq^o sp^oualit^o: q^o in ipso g^ora augeri n^o poterat. cu ergo n^o sit ali^o modus m^oducadi corpus xpi sub sacro. v^o q^o nullo m^o corp^o suu superit. **3° It^o id^o n^o po test m^oducare seipm: qd ver n^o eet si xps sub sacro corpus suu sumere potuisset.**

C Co^otra. glo. sup illud **Leuit. 8.** De sanguie arietis xps sanguine accepit in cena. deide d^ol scipulis d^odit. g^o a simili supsit corp^o. sub vtra q^o. n. sp^o vt sup^o d^oni est: totus est xps.

C R^odeo q^o xps in cena corp^o suu sub sacro sumpsit. Et gl. sup illd^o **Ruth. 3.** Cu comedisset boos. dicit de xpo. q^o pueri coicauerunt cor^o poru & sanguine: & ipse p^oicipauit eis d^o. h^o aut fecit n^o vt aliqu^o effect^o p^osecr^oet p^o sac^o: s^o vt aliis ex^o daret sumede^o qd cosectioe f^oci se v^olus.

Rex sedet in cena ciuet^o turba duodena. Se tenet in manib^o: se cibatur ipse cibatur. **C** Ad p^om in opp^om d^om q^o accipiedo sumere sac^oalit p^o sumere sacm & re sub eo p^oetaz. sic sac^oalit supsit corp^o suu. Si at accipiat sume^o re sacramentalit^o p^o sumere sacramentu & re co^o tentu cu qda m^oducatioe itellect^o ad cognoscedu p^o sacm re p^oetaz sub sacro: sic corp^o suu n^o supsit sac^oalit. **C** Ad 2° d^om q^o id^o n^o pot m^oducare seipm p^o seipm & p^omorita q^o m^odu catu & m^oducas h^oeat eis d^o mo^o e^ondi. Xps aut m^oducavit corp^o suu medi^ote m^oduca

habe species p̄tinetis: et ipm vt māducatū aliū modū habuit cēdi q̄ māducas. **Qd. 11.**

Secūdo q̄rit vtrū xps in cena corp⁹ suū sub sacro iude dederit. et videt q̄ nō: q̄ xps nō fecit hoc qd fieri mādauit: s̄ vt h̄i Math. 7. Ipse dixit. Nolite sc̄i dare canib⁹. **¶** Itē fm̄ Augu. lib. 83. q. 43. Deo auctore non s̄t hō deterior: s̄ si xps dedit corp⁹ suū iude fecisset cū deteriorē: q̄ cū cēt i pctō mortali sup̄sisset ipm in suū malum. **¶** Cōtra. qm̄ dedit corp⁹ suū discipulis suis dicit. Manducate ex hoc omnes.

¶ Rūdeo q̄ sic h̄i. 1. q. 1. xps. 7. 7. q. 1. Aduersitas. ppe finē. xps in cena corp⁹ suū sub sacro dedit iude: vt hoc exēplo doceret malos in ecclesia tolerādos. vt h̄i. 7. q. 1. Aduersitas. et vt doceret sacra pctōrib⁹ occultis. nō ēē negāda: marie si pctū i publico: et occulta pctā q̄ diu occulta sunt nō ēē diuulganda.

¶ Ad p̄m in opp̄m dō. q̄ quis eēt tūc malus in occulto: nō tū i māsisto: et iō xps noluit cū in cōi detegere pp̄ rōnes iā dictas: et ne ex facto dñi occasione desp̄tōis accipe videret. **¶** Ad 2. dōm q̄ xps dādo iude corp⁹ suū nō fecit cū deteriorē: sed iudas male sumēs sc̄ips deteriorauit. ch̄stus autē rem bonaz et bene iude dedit. **Questio. 111.**

Tertio q̄rit vtrū xps dederit iude corp⁹ suū qm̄ dedit ei panē itinctū. Et v̄ q̄ sic. de p̄se. di. 2. Sic iudas. Sicut iudas cui bucellā tradidit xps nō malū accipiendo: s̄ malē locū p̄buit diabolo: sic idigne q̄s sumēs corpus xpi nō efficit: vt q̄ malus ē malū sit. p̄ h̄ v̄ iui q̄ tūc xps dedit iude corpus suū quādo bucellam ei dedit.

¶ Cōtra. gl. sup̄ illud Jo. 13. Ille ē cui itinctū panē. Nō vt qdā putāt: tūc xpi cōp⁹ iudas accepit. Sciēdū. n. est q̄ iā dñs distribuerat oib⁹ sac̄s cōpis et liguis iter q̄s et iudas fuit. de ide p̄ bucellā itictā exp̄m̄ traditor: n̄ tū apte. **¶** Rū. q̄ sic dicit maḡ in lra. i. h̄. Qm̄ xps dedit iude panē itinctū nō accepit iudas corp⁹ xpi: s̄ tū panē. Idē lra. 1. de sac̄. p. 8. c. 4.

¶ Ad ar̄m in opp̄m dō. q̄ illud decretū nō dicit q̄ tūc iudas corp⁹ xpi sup̄sisset: sed vult dicere q̄ tūc illā bucellā male accepit: et locum diabolo p̄buit: q̄ qd xpus ad salutē iude fecerat p̄ bucellā porrigēdo: vt vidēs se dephēsus ab iniquo p̄posito desisteret: in malū p̄prium conuertit: quia ex hoc magis semetip̄s exasperauit. **Questio. 111.**

Quarto q̄rit vtrū corp⁹ suū passibile dedit. Et v̄ q̄ nō. gl. sup̄ illud Math. 17. Trāfigurat⁹ ē. dicit d̄ xpo q̄ illd corp⁹ qd ha-

buit p̄ nām dedit discipulis suis in cena non mortale nec corruptibile. **¶** Itē lra. 2. lib. de sac̄. p. 8. c. 1. Ego absq̄ p̄iudicio vitatis magis ad illud accedo: vt illud ipassibile et mortale q̄m. s̄ p̄tiet ad sc̄ificatōz sac̄i: tradidisse dicat. **¶** Cōtra. dñs Inno. de offi. missē. pte. 3. c. 10. P̄d̄t salua fide p̄cedi q̄ tale corp⁹ tunc dedit q̄le tūc habuit. v̄. passibile.

¶ Rūdeo q̄ sic dicit maḡ in lra h̄. d̄. c. 6. Corp⁹ tale tūc dedit q̄le tūc habuit. i. mortale et passibile. nūc dō sumis mortale et ipassibile: nec tū vt dicit dñs Inno. c. palle. maiorē h̄z nūc efficacīā: sic nec maiorē potētīā. qd ḡ passibilē edebat: et tū nō ledebat: nō erat hūane nāe: s̄ dīne potētīe: q̄ valebat qdqd oīo volebat: q̄ uis autē si fuisset resuātū sub sacro v̄s ad tps crucifixiōis sue fuisset passū sub sacro per afflictiōes sibi illatas in cruce: tū sibi vt sub sacro exiit nulla passio isligi potuisset ab exteriorē: cui⁹ rō p̄ ea q̄ sup̄ dōcā s̄ de xpo i illa q̄c. vtrū corpus ch̄stī vt p̄tētū sub specie posset immediate tangi.

¶ Ad p̄m in opp̄m dō. q̄ ad h̄ q̄ illa gl. h̄eat. f̄itatē. sic d̄z itelligi. s̄ q̄ corpi xpi vt exiit sub sacro nō potuisset aliq̄ passio ab exteriorē inferri. **¶** Ad 2. dō. sic dicit dñs Inno. de offi. missē. pte. 3. c. 10. Quidā opinati sūt q̄ singulas doctes xps sigillatī accepit aq̄q̄ resurgēs a mortuis nāz glorificati corpus idm̄isset: subilitatē cū nasceret de v̄gie: claritatē cū trāfiguraret in mōte: agilitates cū icederet sup̄ mas. ipassibilitatē cū mādncaret in cena: et h̄ op̄ionis v̄ lra. 1. h̄. f̄uisse: nō tū credo q̄ debeat h̄ teneri. n̄ enī p̄dcā dotes fuerūt: s̄ dotib⁹ l̄ilia. **Qd. V.**

Quinto q̄rit vtrū hostia itincta sanguine debeat p̄p̄s dari.

¶ Rūdeo q̄ nō. vt dicit Zuli⁹ papa. de p̄se. di. 1. Cū oē. Et maḡ in lra h̄. di. c. vlt. cui⁹ rōne rāgit lra. 2. li. de sac̄. pte. 8. c. 4. dicit: q̄ dñs traditori suo ad notādū eū bucellā itictā dedit. p̄suetudo h̄z vt corp⁹ xpi fideles itinctū nō accipiat. nō ē tū itelligēdū q̄ xps itixerit illā bucellā in s̄guie: s̄ in iure lactucay agrestis: cū q̄b⁹ cōcedebat agn̄m legē. **Qd. VI.**

Sexto q̄rit vtrū sac̄s eucharistie dbeat p̄pulo ministrari sub vtrāq̄ sp̄e. Et v̄ q̄ sic. Jo. 6. Nisi mādncaueritis carnē filij hominis: et bibentis ei⁹ sanguinē nō hēbitis vitā in vobis: s̄ oīa necia ad vitā habēda sūt p̄p̄o ministranda. **¶** Item ecclesia grecorum dicitur ministrare sub vtrāq̄ specie hoc sacramētum. ergo a simili hoc d̄z fieri in ecclesia latinorum. Petrus. n. in ministratiōe hui⁹ sac̄amenti nō discordauit a Paulo.

Distinctio

¶ **C**ōtra in ecclesia videm⁹ p̄suetudinē p̄uā.
¶ Rūdeo q̄ cōiter nō d̄z h⁹ sacm dari pp̄lo
 sub vtraqz sp̄e pp̄ piculū effusiois s̄guis: z et
 fm aliqz pp̄ piculū erroris: ne. s. cōis pp̄s ere
 deret xps n̄ eē totū sub vtraqz sp̄e maiorib⁹ tū
 in q̄b⁹ neutz p̄dcōz piculor⁹ p̄babilr timetur
 sub vtraqz sp̄e dari p̄t. n̄ tū miorē efficacā reci
 piūt illi q̄b⁹ daf sub alia sp̄e tū: q̄ illi q̄b⁹ daf
 sub vtraqz eo q̄ sub vtraqz tot⁹ ē xps. sūptio tū
 sub vtraqz fac ad exp̄ssiorē mysterij signatōez.

¶ Ad p̄m in opp^m d̄z. q̄ illa auctas itelligit
 de māducatōe z potatione sp̄iali. **¶** Ad 2^m
 d̄z. q̄ nihil valet. ea n̄ q̄ fuit in ecclesia latinor⁹.
 auctoritate romane ecclesie multo. ordiatius
 fuit q̄ ea q̄ fuit in ecclesia grecorum.

¶ **C**irca istaz. Inuestigari salubrit̄ nō p̄t. h⁹
 est itelligēdū de inuestigatōe curio
 sa terminos debitos trāscēdēte: vel de inuestiga
 tiōe nō fūdāta sup̄ fidez. Sit igit sub a illa ista:
 fmo est ipropi⁹: z resolu d̄z in istū. illa sub a
 puertit i istā. panis i corp⁹. Nec tū p̄cedūt. z
 bñ: qz sub a p̄ais nūqz ē corp⁹ xpi: q̄uis. puer
 taf in ipz ista tū. s b a p̄ais sit corp⁹ xpi. ipropā
 ē: s b. p̄a: sub a p̄ais trāsubat v⁹ puertit: seu
 trāsit in corp⁹ xpi. Immolatiōis hora ad vocē
 sacerdot⁹ celos apiri. i. p̄ illb qd ēbo. sacerdot⁹
 p̄secrat aditū ad celestia fieri: vel panes z vi
 nū i id qd sup̄ celos est trāfire. In illo xpu xpi
 mysterio āgeloz choroz adeē. s. hoib⁹ p̄secrati
 bus siue sint bōi siue mali: qz assistūt. āgeli nō
 pp̄ hoimz: s pp̄ reuerentiā sacri. Sūma z ima
 sociari. i. panē z vinū i corp⁹ z s̄guinē xpi cō
 uerti. Tū qd ex visibilib⁹ atqz invisibilib⁹ fie
 ri. i. ex sacro qd est nobis visibile: et re sacri. i.
 corp⁹ xpi qd ē nobis mō invisibile: nec itelligit
 de vnitāte p̄ cēntiā: s eo q̄ vni d̄fir p̄tines z
 p̄tētū. Nel p̄t sic itelligi q̄ sub a p̄ais exis sub
 accitib⁹ visibilib⁹ puertit i corp⁹ xpi qd nob mō
 ē invisibile. In celū rapit misterio āgeloz. n̄ q̄
 p̄ais d̄ altari portet i celū: z ibi puertat i corp⁹
 xpi: s rapti i celū d̄ p̄ puertit i corp⁹ xpi qd ē in
 celo. Nec itelligēdū q̄ hec puertio fiat p̄ āge
 los: qz totū v̄tute dīna sit. S z qz puertioni pp̄
 ei⁹ dignitatē āgeli assistūt. Cōlociādū corpori
 xpi. i. trāsubstātiādū i corp⁹ xpi: v⁹ itelligit de
 p̄lociatiōe sp̄ci p̄tinet: z corporis xpi p̄tenti.

¶ Ubi illa accitū fūdēt. **Di. XII.**

Sicut queritur de accide
 tib⁹ q̄ remanēt. i. de sp̄eb⁹
 z sapore z pōdere i q̄ sub
 iecto fūdētur poti⁹ mibi
 videtur fatēdū existere si

ne subiecto q̄ eē in subiecto: qz ibi nō ē
 substātia nisi corporis z sanguis dñici que
 nō afficit illis accidētib⁹. Nō. n. corpus
 xpi talē h̄z in se formaz: s z q̄lis in iudicio
 appebit. Remanēt ergo illa accidētia p̄
 se subsistētia ad mysterij ritū: ad gustus
 fideiqz suffragiū: qbus corp⁹ chuliti ha
 bēs formā z naturā suam tegitur.

¶ De fractiōe z partibus.

¶ Olet etiā queri de fractiōe z p
 ticulariōe q̄ ibi v⁹ fieri vtrū vā
 sit: z si vā fractiō ē: cui⁹ rei sit v⁹
 in qua re fiat. Lūqz nō sit ibi alia substā
 tia q̄ xpi: si in aliqua substātia ē illa fra
 ctiō: in corpe xpi v⁹ eē. Sed ecōtra: cuz
 ipm corp⁹ icorruptibile sit: qz imortale
 z ipassibile: in xpo nō posse eē v⁹. Nā z
 chulst⁹ redarguit carnalē sensū discipu
 loz q̄ putabāt carnē chulsti sic aliā in p
 tes diuidēdā z mox sib⁹ dilacerandā. Jō
 qbusdā placet q̄ nō sit ibi fractiō sic v⁹:
 sed d̄r frāgi: qz v⁹ frangi. Quib⁹ obycit
 qd ait Amb. Nihil falli putādū ē in sa
 crificio vitatis: vel sic sit in magoz p̄sti
 gys: vbi d̄lusiōe quadā fallunt oculi: vt
 videāt eē qd nō ē. Ad hoc illi dicūt: Nō
 fallit nos visus nec fallit: qd eēt si crede
 retur ita frāgi vt v⁹. Nec illusio ē: qz ad
 vtilitatē fidei nō ad deceptionē ita sit:
 sicut z xps se ostēdit duob⁹ discipulis in
 via in sp̄e pegrini: nec in eo tū tal̄ forma
 erat: s oculi eoz tenebātur ne eū agno
 scerent.

¶ Alioz opinio.

¶ In vō dicūt q̄ sic ibi sp̄es p̄ais ē
 z nō ē ibi res cui⁹ v⁹ in qua sit il
 la sp̄es: ita ibi ē fractiō q̄ nō sit i
 aliq̄ re: qz nihil ibi frangiē: qd mirabilr
 dei potētia fieri dñt: vt fiat fractiō vbi
 nihil frāgitur.

¶ Alioz opinio.

¶ In tradūt corp⁹ xpi cēntialr frā
 gi z diuidi: z tamē itegz z icor
 ruptibile existere. Qd se colli-

gere afferūt ex cōfessione berēgary : qui
cōfessus ē corāz Nicolao papa ⁊ plurib⁹
ēpis: panē ⁊ vinū q̄ in altari ponūt post
cōsecrationē nō solū sacrm: s; ēryez corā
pus ⁊ sanguinē xpi eē: ⁊ sensualr nō solū
sacro: s; in vītate manib⁹ sacerdotū tra-
ctari ⁊ frāgi: ⁊ fidelīū dētib⁹ attreri.

Sententia pbabilior.

Ed q; corp⁹ xpi corruptibile ē:
fane dici pōt fractio illa ⁊ p̄itio
nō ī substantia corpis: s; ī ipsa for-
ma p̄is sacralis fieri: vt vā fractio ⁊ p-
titio sit ibi: que sit nō ī substantia corpis:
s; ī sacro. i. ī sp̄e. Ne āt mireris v̄l īsul-
tes si accidētia videant frāgi: cū ibi sint
line subiecto: s; qdā afferāt ea sūdari ī
aere: ē ibi vā fractio ⁊ p̄itio q̄ sit ī pane
i. ī forma p̄is. Un̄ apls ait. Panis quē
frāgim⁹: q; forma panis ibi frāgit: ⁊ ī p-
tes diuidit. Xps vō iteger manet: ⁊ tot⁹ ē
ī singul. Un̄ aug. Qñ christ⁹ māducat.
vita manducat: s; qs audeat māducare
dñm suū: ⁊ tñ vītas iuitās nos ad mādu-
cādū ait. Qui māducat me viuet pp me
Nec occidit xps vt māducetur: s; mor-
tuos viuificat qñ māducat. reficit: nō d-
fic: viuūt māducat: q; surrexit occisus:
Nec qñ māducam⁹ ptes d illo facim⁹. ⁊
qdē ī sacro sic fit. Itē: noxī fideles quō
māducēt carnē christi. vnusq; accipit
ptē suā. Un̄ ⁊ ipsa grā ptes vocāt: p par-
tes māducat: ⁊ māet iteger tot⁹: p ptes
māducatur ī sacro: ⁊ māet iteger tot⁹ ī
celo: māet iteger tot⁹ ī corde tuo. Jō ista
dñr sacra: q; ī eis aliō v̄l ⁊ aliō itelligit.
v̄l p̄is ⁊ calix: qd ⁊ oculi renūciāt. qd āt
fides īstruēda postulat p̄is ē corp⁹ chri-
sti: calix ē sanguis. Ex his dat itelligi: q;
fractio ⁊ ptes q̄ ibi v̄l fieri: ī sacro sūt
i. ī sp̄e vībili. Jōq; illa Berēgary vba
ita distinguēda sūt: vt sensualr nō mō ī
sacro: s; ī vītate dicat corp⁹ xpi tractari

manib⁹ sacerdotū: frāgi vō ⁊ attreri dēti-
bus v̄e qdē: s; ī sacro tm̄. Vera ergo est
ibi attritio ⁊ p̄itio: s; ī singul p̄tib⁹ tot⁹ ē
xps. Un̄ Hiero. Singuli accipiūt xpm
dñm: ī singul portioib⁹ tot⁹ ē: nec p singu-
los miuit: sed itegz se p̄bet singul. Item
Dyla. Vbi ps est corpis: ibi est ⁊ totū.

Quid ille partes significēt.

Uid āt ptes ille significēt: Ser-
gius papa tradit iquies. Trisfor-
me ē corp⁹ xpi: ps ablata ī cali-
cē missa corp⁹ xpi qd iam surrexit mon-
strat: ps cōesta ābulās adhuc sup terraz.
ps ī altari vsq; ad finē misse remanēs
corp⁹ iacēs ī seplchro significat: q; vsq;
ī finē seculi corpa sc̄tōz ī seplchris erūt.
sic ptes ille mysticā tenēt significatiōez:
ita ē ⁊ fractio passiōis christi ⁊ mortis
est rep̄itatio. Un̄ ipse ait. Hoc facite ī
meā cōmemorationē. i. ī memoriā pas-
siōis ⁊ mortis mee. Nā vt ait Amb. Qz
ī morte xpi liberati sum⁹: h⁹ ī edēdo ⁊
bibēdo carnē ⁊ sāguinē memores eē d-
bem⁹. s; caueat qsq; ne idigne p̄cipiat.
q; iudiciū māducat. Nō ē. n. iste p̄is q
vadit ī corp⁹: s; p̄is vite eēne q aie n̄re
substantiā fulcit. Sic ergo viuē vt q̄tti
die mercaul accipe: nec accedas idign⁹.
Indign⁹ ē qaliter celebrat mysteriū q̄
christ⁹ tradidit: v̄l q hñs mortale pecca-
tū accedit. Ergo ⁊ si sint p̄ctā q̄ttidiana
v̄l nō sint mortifera: anteq; accedas di-
mitte d̄bitoꝝib⁹ tuis. Si dimittis: dimit-
tī tibi: ⁊ sic secur⁹ accede. Panis. n. salu-
tatis ē ⁊ nō venenū. Si ita accedis spi-
ritualr māducas. spūalr. n. māducat: q
īnocentiā ad altare portat.

**Si illud sit sacrificiū: ⁊ si sepi⁹ imole-
tur christus.**

Est hec q̄ritur si qd gerit sacer-
dos p̄pe dicat sacrificiū v̄l imo-
latio. ⁊ si xps q̄ttidie imolet: vel

Distinctionis

semel tñ imolat? sit? Ad hoc breuiter di-
ci pōt: illd qđ offert r consecrat a sacerdo-
te vocari sacrificiū r oblationē: qz me-
morā ē r representatio veri sacrificij: r sū-
cte imolatiōis scē i ara crucis. Et sel xps
mortu? in cruce ē: ibiqz imolat? ē i semet
ipso: qđtidie at imolat i sacro: qz in sacro
recordatio fit illi? qđ factū ē sel. Un? Au-
gu. Certū hēm? qz christus resurgēs ex
mortuis iā nō morit? r. tñ ne obliuiscā-
mur qđ sel factū ē: in memoria nra oī an-
no fit. s. qđtes pascha celebrat. Nūqd to-
ties christ? occidit? s. tñ āniversaria re-
cordatio representat qđ olim factū ē: r sic
nos fac moneri tāqz videam? dñm i cru-
ce. Itē sel imolat? ē christ? in semetipso.
r tamē qđtidie imolat in sacro. Qđ sic i-
telligēdū ē: qz in manifestatiōe corpis: r
distinctione mēbroz sel tñ in cruce pepē-
dit: offerēs se deo pfi hostiā redēptiōis
efficacē: eoz. s. qđ pdestianit. Itē Amb.
In christo. n. oblata ē hostia qđ salutem
potēs. qđ ergo nos? Nōne p singlos dies
offerim? Et si qđtidie offeramus ad re-
cordatiōem ei? mortis sit: r vna ē hostia
nō mltē. Quō vna r nō mltē? qz sel imo-
lat? ē christus. Hoc at sacrificiū exēplū
ē illi? idipz sp ad ipm offert. pinde hoc
ē sacrificiū. aliogn qñ in mltis locis of-
fert mlti sūt christi: nō. s. vn? vbiqz est
christus: r hic plen? existēs: r illic plen?
sic qđ vbiqz offert vñū ē corp? ita r vñū
sacrificiū. christus hostiā obtulit: ipsam
offerim? r nūc: s. qđ nos agim? recorda-
tio ē sacrificij. Nec cā sue ifirmitatis re-
petit? qz pficit hoīem: sed nre: qz qđtidie
peccamus. Ex his colligit eē sacrificiū
r dici qđ agit in altari: r christū sel obla-
tū: r qđtidie offerri: s. alr tūc: alr nūc. Et
ē qđ sit vñus h? sacri ostēditur: remissio
s. peccatoz venialiu r pfectio vtutis.

De causa institutionis.

XII.

Institutū ē. n. hoc sacfz duab?
d cāis. In augmentū vtutis. s. cha-
ritatis: r in medicinā qđtidiane
ifirmitatis. Un? Amb. Si qđtes effudit
sanguis christi: in reissione pctōz effudit?
dēo sp accipe: q sp pecco: debeo sp hre
medicinā. Itē Aug. Iteratur qđtidie h
oblatio l3 christus sel sit passus: qz qđti-
die peccamus pctis sine qbus mortali-
firmitas viuere nō pōt. Et qz qđtidie la-
bimur: qđtidie christus mystice imolat
p nobis. Dedit. n. nobis hoc sacrm salu-
tis: vt qz nos qđtidie peccamus: r ille iaz
mori nō pōt: p hoc sacrm reissione pseq-
mur. Quotidie cōcedit ipē r bibi i vīta-
te: s. iteger r viuus māet. Itē. Myste-
riū fidei dī: qz credere dōes qz ibi salus
nra cōsistit. Si at qrat vtz qđtidie cōicā-
dū sit? Audi qđ ide tradit Aug. Quotti-
die igt eucharistiā accipe nec laudo nec
vitupo: oibus tñ dñicis dieb? cōicādūz
hortor. Si tñ mēs in affectu peccādi ē:
grauari magis dico eucharistie pceptio-
ne qz purificari. Et l3 qz pctō mordea-
tur: si peccādi tñ d cetero nō hēat volū-
tatē r satisfaciāt lacrimis r ofonibus:
accedat securus: s. hoc d illo dico quem
mortalia pctā nō grauāt. Si nō frequē-
tius saltē ter i āno hoīes cōicēt: nili for-
te qz criminalib? ipediatur: i pascha. s. pē-
thecoste: r inatali. Qēs ergo cōicēt q no-
luerint carere eccliaisticis liminibus.
C Supr? determināuit magi de sacri euchar-
istie pfectōe. hic determinat d pntib? ad pfectio-
nē. Et p? q ad spēs significatē. P? q ad res
significatā r pntēdā. Post h. C p? i. 3. P? p?
dēmiat d substantiā spēs. P? d fractiōe ipaz.
ibi. Solet. P? 3 de significatiōe pnti i piaz fra-
ctaz. ibi. Quid at. C Medla i. 2. P? p? circa fra-
ctiōe recitat. 4. opsones falsas. P? opsonem
verā. ibi. S3 qz cōp? C Illa ps que teipit ibi.
Post h. didit i. 2. P? p? inquit an i h? sacro xps
imoleat. P? dēmiat de institutione h? sacri. ibi.
Institutiō. n. Et ista i. 2. P? p? dēmiat d utilit-
ate h? institutiōis. P? d utilitate frequēti i su

ceptione h^o sacri. ibi. Si aut qrit. Arti. i.

Circa hanc

di. qre dū ē pñ
cipaliter de. 6.
p^o de spz subſtētia. p^o d
eaz paſſiōe. p^o d eaz opatōe
corpali. p^o d eaz cū alio li
quore pñmixtōe r vi nutritiōi.
p^o d eaz opatōe ſpūali. p^o d
d frēqñtatōe h^o ſacri. Circa p^o d grāt. p^o d
vtr pole ſit fieri accētia ſine ſubō. p^o d vtr in
h^o ſacſo ſpēs pās r vni ſint ſine ſubō. 2d. r.

Primo oñdo q ipole ē fieri accētia ſine
ſubō. Impoſe ē bitudine ſeu mo
dū ſepari a re cui⁹ eſt: ſz accētia ſi qdā modi
ſeu bitudies ſub ē. g ipole ē accētia a ſub a ſe
pari. Circa res nō ſt ſepari ab eo qd eſt d rō
ne ei⁹: ſz aptū natū eē i alio eſt de rōe accētia.
ſicut p^o p pñm lē: pñmātor. g ipole ē accētia
ē qñ ſit i alio. Circa ipole ē accētia eē ſine eo
qd eſt ſibi rō exiēdi: ſz ſub a ē accētiō rō exi
di. Alii ſm pñz. 7. meta. Accētia ſi entia qz en
tia. g ipole eſt accētia fieri ſine ſub a. Circa
pole ē rē ſepari ab his qñ ſe ſua b diſſōne:
ſz ſm pñz. 7. meta. Sub a pñt i diſſōne accēti
tū. g ipole eſt accētia fieri ſine ſubiecto.

Cōtra: potētiō eſt dīna vtr i ſepando accē
tiō a ſub a qñ nō ſtellec^o. Sz nos poſſum⁹ in
telligē qritatē ſine ſub a. g dīna vtr pōt accētia
a ſub a ſepare. Circa ſic pñm nō pōt accētia
ſepari a ſubſtātia: ita nec ſub a ppo accētiō: ſz
de pōt facē ſubſtātia ſine pōt accētiō: ſic pa
tuit i paſſiōe xpī i q fuit ſol ſine illuminatōe q ē
ei⁹ ppa paſſiō. g de^o pte accētia a ſub a ſepare.

Ad iſt. i qñe dixerūt qdā errātes accētia
nō poſſe fieri ſine ſb a eo q h^o icludat pñdictio
nē: qz cū ſubſtātia min⁹ depēdeat ab accētib⁹
q ex^o tūc poſſe eēt fieri p potētiā dīna totaz
ſubſtātia mūdī ſine accētiō: qd abſurdū vtr
qz ad h^o ſeqrēt^o poſſe eſſet hoīez fieri ſine qrit
tate: r totā ſubſtātia mūdī pñhendē poſſe in
vno pñctor qd abſurdū vtr eis. Sz hīc error
ē ſ illd qd tenet ſcā ecclīa d ſacſo altaris: vtr i
ſeqñti qōe vidēbil. Alij dē qñis pcedāt ac
cētiō: poſſe ſepari a ſub a ita ipſa qritatē
ſub ē negāt poſſe a ſubſtātia ſepari p qñqz
ētutē: qz ipi opīnāt qritatē pñmā nō diſſerre
a ſub a cōpēa nīl ſz reſonē ſeu rōnē: qz qd oīe
ſub a abſolute dīe qritas ſub mō ſe hñdī q eſt
hīc pte eē ptes actuali nō diſtictas: ita q qrit
tas pñmā cōpēa nīl alid eſt ſz ipos q ſub a
cōpēa vtr hñ pte eē pte actuali nō diſtictas:
r pñmā qritas qritas ē ipa qritas: vtr hñ pte
ex pte actuali nō diſtictas: r dñt q qñis nā
nō poſſit cāre qritatē qritas nīl mediatē qrit

tate ſubſtātie: ita pñmā qritas qritatis reali
ter diuerſa eſt a cōtinua qritate ſubſtātie: ſic
qritas a ſubſtātia. r dīcūt qdā q in ſacſo alta
ris illa qritas que remanet eſt qritas qritas:
qz vtr iā dñm eſt qritas ſubſtātie nō pōt a ſub
ſtātia ſepari. Sz hec opio eſt pñm q in p
ñmāment diſtīguit qritatē a ſubſtātia: r qrit
tate. Eſt ē ſ cōez opionē doctoz. Etia ē p ex
perientia: qz cū ſubſtātia corpēa denſat abſqz
pñerſiōe alicui⁹ rei in ipſam efficit mīoriz q
titatis abſqz alicui⁹ ſue ptes amiſſiōe. Eſt etiā
p rōnē: qz in diuerſis ſubſtātijs dīſtētib⁹ ſpe
cie vtr poſſe eē eadē qritas in ſpecte. nō. n. eſt
alia lōgītudo ſeu latitudo vel pñdītās in pu
gillo aeris q in pugillo aq. 2d etiā dñt qrit
tatem qritatis realitē diſſerre a qritate ſub
ſtātie. r ipſam realitē eē idē cū qritate: eſt p au
tōritatē r p rōnem. dīcūt. n. pñs. 6. pñy. q qrit
tas nō eſt qritas nīl p accētia: qd nō eſſet veruz ſi
ſibi qritas pñmā deberet. Circa p rōnē etia
argūo ſic. ipōſſibile eſt nālitē corp⁹ qd eſt q
ritas ſil eſſe cū alio corp⁹ qd eſt qritas: ſed q
ritas ſil eſt cū ſubſtātia. g ex pñdicta opione ſe
quit hoc ipōſſibile q nālitē ſiml ſūt ſolidita
tes dñt etiā multo ples: qz qua rōe albedo
hñt ſua pñmā qritatē eadēz rōne ſapor hñt
ſua: r caliditas vel frigiditas ſua. humiditas
r ſiccitas. r ſic de alijs: r ſic nō tñ ſil eēnt qrit
tas ſubſtātie: r quātitas qritatis: ſed etiā ſiml
eēnt nālitē ſoliditates pluriū qritatū. pñz g
pñdicta opio mīta iplicat i cōuenientia. Circa
cēndū ergo q extēdendo nomē accētiō ad
ōē illud qd nec eſt ſub a nec p ſubſtātie: qdaz
ſunt accētiō que nō ſūt nīl reſpect^o: r qdaz
de qñ rōe eſt res abſoluta r reſpect^o. ſic ſiml
tas: r qdā de quoz cēntia nīl eſt nīl abſolu
tū. loqñdo de accētib⁹ p^o r 2° mō accētiō ſic
ri poſſe ſine ſubſtātia: ſi ipōtāt reſpect^o ſine
diatē fundatos ſup ſubſtātia: pñdictiōne in
cludit ad quod ſeqt q nō poſſit fieri ſine ſub
iecto per quācūqz potētiā: ſed accētiō tertio
mō dicta per dīuinā potētiā ſepari a ſubſtā
tia nullā icludat pñdictiōem. exiſtētiā: accē
tiōis dñe cāuſe ſunt. pñmā que dñs eſt: r 2°
que eſt ſubſtātia: ſed ſicut dīcūt in cōmēto
ſuper pñmā pñpōſitiōe de cauſis: quādo re
mouet cauſa ſecūda a cauſato ſuo: nō remoue
tur pñmā ab eo: qñ cauſa pñmā eſt vehēmentio
ris adhētiō cū re qz cauſa pñmā nō rema
nente ergo ſubſtātia poſſunt per dīuinā virtu
tem remanere cū accētiō abſoluta: q ſunt
quātitas r qualitas: r etiā reſpect^o ſūdati i
mediate ſuper quantitatē vel qualitatē in q
tate fundaram.

Distinctionis

XII.

¶ Ad 1^m in opp^m d^m. q^m minor ē falsa nisi accipiat modus fm q^m p^mphēdit sub se nō tñ modū se hūdi ad aliu: s^m etiā dispōne sub e fm se ipsam. **¶** Ad 2^m d^m. q^m aliud ē eē actu in suba et eē aptū natū eē i suba. p^m nō p^mtiē ad eēntiā accēntis: sed 2^m. q^muis aut de^m faciat accēntia sine suba: tñ q^mdiū manēt et remanet in eis nālis aptitudo ad eēndū i suba. **¶** Ad 3^m d^m. q^m ipole ē accēntis eē sine eo q^m ē sibi rō exūdi sic cā p^m tñ pole ē ip^m exister supnāl^r sine eo q^m ē sibi cā exūdi vt cā 2^a. talis at cā exūtie accēntis ē suba cāta. et iō sine illa pōt esse accēntis p^m cām p^mia. **¶** Ad 4^m d^m. q^m fm suam p^meti sup 5^m p^mponē de itelligētis. quē libz aliq^m vocāt de memoria rex difficilium: duplex ē diffō accēdentis. Quēdā idicās nō tñ et^m eēntiā: sed et nāle eē: et q^m nō est nāl^r sine suba. iō suba pōnūt in tali diffōne accēntis. Alia idicās eēntiaz et^m tñ: et in hac nō pōnūt suba: q^muis aut nō sit posse fieri p^m dinā potētā accēntis sine his q^m sunt de sua diffōne 2^m nō de cā. pole tñ ē p^m cā ipsūm separi ab aliq^m q^m ē d^m sua diffōne p^m nō de cā. s. a suba. **¶** Ad rōnē quā p^m se adducūt p^muum opinātes dōm q^m fm aliq^m nllm ē icōueniens deū posse facere totā subam mūdi sine q^mtitate mirabili. n. fēc q^m mūdi d^m nihilo creauit: vel pōt dici q^m aliq^mū partiū mūdi eēntia ita a quātitate depēdet q^m fōmā p^mletā viri mae nō mediāte q^mtitate p^mdictiōem icludit: et hī ne gāt hoīem sine q^mtitate posse fieri: q^m in p^mponē hoīs nō est. p^mia mā suba corp^mis tñ: s^m substātia q^mta et organizata. **¶** Quāuis at ar^m ad p^m tē aliā g^mta p^mncipal^r p^msonis cōcedi debeat: tñ 2^m ex vi for^m nō multū cogit. illumiatio. n. sol nō ē p^mria solis passio: s^m opatio nō tñ depēdet ex sole: s^m ex medio. a luce at q^m ē in sole q^m litas absoluta nō fuit sol in passiōe xpi p^muat^m: q^m autē tñ nō irradiant hoc fuit: q^m sicut dicit Dionys^m in epistola ad appolophanū. Lu nā p^m nām reuerfa fuit: et iterposuit se iter aspectū ituentiū et solē: et etiā q^m tūc nō affuit gnālis illuentia p^mme cāe ad hoc vt lux illa illuminaret.

Questio. n.

¶ Secundo q^mrit vtz in hoc sacro spēs panis et vini sint sine subo. Et vt q^m nō. mā p^muertit in p^mpositū: q^m ex ea p^mposituz gnāl. illd aut ex q^m aliqd gnātur in illud p^muertit: s^m hoc nō obstatē mā remanet id quod an erat. g^m a simili nō obstatē q^m substātia p^mis cōuerfa sit in corp^m xpi remāet id q^m erat. g^m accēntia panis et vini sit in suba panis et vini post p^msecratiōez sic an. **¶** Itē s^m p^mh^m. 7. meta. Ea q^m sit idē spēs et sit iter se diuersa: s^m diuersa per mām. Sed accēntia panis et vini in vno altari

cū alijs accēntibus in alio altari sit eadē spēs et sunt iter se diuersa. g^m sunt in mā. **¶** Itē nō est q^mtitas vel albedo vbi nihil est q^mti vel albū: s^m nihil est q^mti vel albū nisi suba. g^m accēntia in sacro altaris sit in suba. **¶** Itē desuz ē illud i quo sub pua dimēsiōe ē multū de mā: q^m dat p^mh^m itelligere i p^mdicamētis dicēs: q^m desuz est i q^m p^mtes s^m p^mpinq^m. in raro at ep^m. Cū g^m res non possit separi ab eo quod est de sua rōne: et raritas vel desitas sit in specie panis et vini: videt q^m ille species sint in materia.

¶ Cōtra. Inno. de offi. mis. p. 5. c. 9. An cōsecrationē accēntis ē i subo qm existit i alio: sed post p^msecrationē accēntis ē sine subo: qm existit p^m se. trāsūt. n. suba: s^m remanēt accēntia. **¶** Itē s^m de sac. li. 2. p. 8. c. 9. Per vba scificatiōis vba p^mis et vbi vini suba i vtz corp^m. et s^m guines xpi p^muertit sola spēs panis et vini remanente.

¶ Rō. q^m sic dicit mag^m i lra q^mli i p^mn^m h^m d^m. In h^m sacro spēs p^mis et vini s^m sine subo p^mmo q^m ē s^mba. q^md iō dico q^m alia accēntia a q^mtitate sit i q^mtitate sic i subo. ipsa at q^mtitas i nllō p^m nit^m s^mbo ē. nō. n. ē i suba p^mis et vini: q^m vt sup^m bitū ē. suba p^mis et vini p^m p^msecratiōez hī remanēt: nec ē i corp^m et s^mguie xpi sicut i subo. martiris. n. q^mtitat ē cōp^m xpi. cōp^m xpi ēti h^m sacro nō efficit nō nouo alicui^m accēntis subz: q^m h^m si ne mutatiōe si poss^m fieri: nec ē i aere sic i subo: q^m tūc duricies et sapor et colō mediāte ipā q^mtitate eēnt accēntia ipsi^m accis: q^m falsū ē. Et at p^m quā q^mtitas p^m māre sine subo. ē vt aliq^m d^m cūt: vt s^mbe ad p^m se exūdiū: quā de^m dat q^mtitati cū trāsūt ab suba p^mis i corp^m xpi. **¶** Sz h^m arguit sic. Si de^m daret q^mtitati illā vtutē per quā suba p^m se existit: q^muis donatio ill^m vtut^m eēt supnāl^r: tñ postq^m illa vt^m eēt ei data nāle eēt sibi existet p^m se i illā vtutē: sic q^muis daf vi suz ceco nato sit supnāl^r: tñ postea nāle ē sibi videre: q^mtitas at p^mis i sacro altaris existit supnāl^r nō nāl^r. **¶** Preterea vt^m sube p^m quā nāl^r existit nō vt^m fm aliqd absolutū ab ea disferre. **¶** Dico g^m q^m q^mtitas in sacro altaris existit p^m se supnāl^r: nō vtutē. s^mbe create: q^m i ea sit s^m tñ dina vtutē: vt p^m ex q^moe p^mcedēt. ipsa aut accēntia i h^m sacro eē sine suba p^mgrui ē: vt. s. i. mediāt^m ducat credentē in corp^m xpi vtz: et q^m h^m sacm eib^m spūalis est et potus.

¶ Ad 1^m in opp^m d^m. q^m mā trip^ml^r pōt accipi. Ano^m p^m iūmo actualitatis gradu: q^m nec gnātur nec cōmip^mit: s^m est fūdamētū gnātōis et corruptōis q^m existit i esse p^m creatiōez. **¶** Alio^m p^m p^mn^m poli pure sibi āneco q^m nō ē po^m p^m quā mā pōt recipere tñā sola rōe d^mnt ab ea: quod q^m uis sit pure passiuū: tñ ē aliqd trāsmutabile in

Illa parte actualitatis q̄ ē gnābilis ⁊ corrupti-
bil. ita q̄ illa possibilitas sit ipsa actualitas: ⁊
actualitas cū nālī corripit̄ resolut̄ i eā: nō ta-
mē i eodez nūcro: q̄ sū declaratū est li. 2. di.
15. p. q. articuli. 2. Alio pōt accipi p. ppositio
ex iſmo actualitatis gradu: ⁊ p̄dco poſi p̄n.
p. ex ſola mā nō ſit ppositiū: nec ēt ex ſola mā
2. dca: s̄ ex mā 3. dca in p̄m illud p̄n purū
poſe ſit ipſa for. ex q̄ i ſimo actualitat̄ gradu
p̄ſtituit vnū p̄cētiā: ⁊ ſic vnū p̄uertit̄ quod i
aliud nō remāet. Illa. n. poſitas poſt q̄ ſcā eſt
for. nō remāet id quod an erat: niſi p̄ tātō ali-
q̄ mō remāere ducat: q̄ illd i q̄d trāſmutata ē
pōt p̄ corruptiōez: reſolui i ſimilē poſibilitatē
Ad 2. d. q̄ intellect. p̄h̄i ſuit q̄ i eadez ſpē
nō poterāt multiplicari ididua nālī ſine mā.
⁊ h. vtz ē. abſq̄ tamē oi mā pōt h. fieri p̄ di-
uinā potētā. q̄libz. n. res ſōmalit̄ ē vna nūcro
p̄cētiā ſua ſub rōe q̄ ididiblis i p̄les cēntias
tales: ſeu in p̄m ē ididiblis ſalua ſua itegritā-
te: vt declaratū eſt li. 2. di. 3. ar. 3. Ad 3. d.
q̄ mior eſt falſa. q̄titas. n. ē q̄ta. ſc. n. di ſup̄ſi-
cies alba. Al. ēt velle Aug. ⁊ de tri. c. 1. q̄ albe-
do poſſit denotare ſeiſpaz. dicit. n. q̄ abſurdū ē
cādidū nō ēē cādorē. Ad 4. d. q̄ mā n̄ ē
de cēntia dēſitat̄ ⁊ raritat̄: q̄uis ſint q̄litates
q̄s nā cāre nō pōt niſi p̄tib. māe ſup̄radco mō
ſe h̄ntib. ⁊ iō ipſas q̄litates a mā ſeparī p̄ di-
uinā potētā nullā p̄dictiōem ſcludit.

Articulus.

Inſequenter q̄rit de p̄-
ncipali.

Et circa h. q̄runt duo. 1. p.
vtz ſpecies panis poſſit frāgi.
2. Secundo vtrum poſſit cor-
rumpi. **Queſtio. 1.**

Primo oīdo q̄ ſpēs panis nō poſſit frā-
gi: q̄ vbi ē fractio ibi eſt diſſo: ſed
dimēſiōes ſepate a mā nō p̄nt vidi. Ande ſm
p̄hm 4. p̄h. c. de vacuo. Si i vacuo ſm q̄ ac-
cipit̄ p̄ dimēſiōib. ſepaſ ponere: cub. oportet
ret plures dimēſiōes ſimul eē: eo q̄ vacuū nō
poſſit cēdere. q̄ cū in ſpē p̄is p̄ cōſecratiōem
ſunt dimēſiōes ſepate nō p̄nt frāgi. Ad 3. d. ſm
Boe. p. li. de tri. c. 3. For. q̄ ē ſine mā nō pōt
ē ſubū: ſ; fractio eſt q̄dā accidēs. q̄ nō pōt
ēſſe in ſpē panis cū ſit for. ſine materia.
Ad 4. d. Contrariū dicit magi in ſa h. d. c. 2. Ad 5. d.
hoc pbat experientia.
Ad 6. d. Rūdeo. q̄ ſpēs panis in ſac̄o altaris pōt
frāgi: cū rō ē: q̄ fragilitas ē i pane rōe ali-
cui. q̄litas ſūdate i q̄titate: vel rōe q̄litas: vel
alicui. q̄litas ſit. Cū q̄ p̄ cōſecratiōez remāeat
panis q̄titas: ⁊ oēs q̄litates ſūdate i ſub a p̄a

nīs q̄titate mediāte ſeq̄t q̄ remanet in ſpecie
p̄is fragilitas. Ande de fragit̄ ſpēs nō ſan-
taſtice: vt q̄dā dixerūt: nec ōz ponit̄ illa fractio
ēē in corp̄e xpi: tū reſentat̄ illā flagellatiōez
p̄foratiōez q̄ ſuit flagellatū ⁊ p̄foratū i paſſiōe.
Ad 1. d. p̄m i opp. d. q̄ p̄h̄s ibi loq̄t̄ de dimē-
ſiōib. ſepatiōis nō tū a mā: ſ; ēt a q̄litasib. nālī
bus ⁊ ſenſibilib. ſic at nō ſi ſepate dimēſiōes
ſpē panis i h. ſac̄o. remāet. n. i eis nāles q̄l-
tates ⁊ ſenſibiles. Ad 2. d. q̄ Boet. ibi
loq̄t̄ de for. q̄ p̄ ſua nām eſt ſine mā. q̄titas at
panis in hoc ſac̄o non eſt ſine mā p̄ nām: ſed
ſup̄ naturā. **Queſtio. 11.**

Secundo q̄rit vtz ſpēs p̄is poſſit corru-
pi. Et vtz q̄ nō. hec eſt. n. dīa i-
ter am̄bilatiōez ⁊ corruptiōez: q̄ am̄bilatio ē
reſolutio rei i nihīlū: corrup. vō i cns i po. ſ; ſ;
p̄hm p̄ p̄h. i q̄d reſoluit̄ illud q̄d corripit̄
eſt mā. Cū q̄ in ſpē p̄is p̄ cōſecratiōem panis
nō ſit mā nō pōt corripī. Ad 3. d. ſm p̄h̄s p̄io
de gnātiōe. Corruptio vni. eſt gnātiō alteri.
S; ex illa ſpē nihīl pōt gnāri: q̄ ſm p̄hm. vbi
p̄uoz. Boe. de duab. nāis ⁊ vna p̄ſōa xpi v-
tra mediū: q̄ nō cōicāt i mā nō p̄nt trāſmutari
in iuices. illud at in q̄ nō eſt mā cū nullo alio
cōicāt i mā. q̄ ſpēs p̄is corripī n̄ pōt. Ad 4. d.
oē quod pōt corripī eſt in po. ſ; ſm Auic. 2.
meta. 2. c. Illud p̄ q̄d res ē i po. ē materia c.
q̄ cū i ſpē panis p̄ cōſecratiōem nō ſit mā non
pōt corripī. Ad 5. d. li. 6. p̄ncipioz. For. ē ſim-
plici ⁊ inuariabili eſſentia p̄ſiſtēs. S; i ſpē p̄is
p̄ cōſecratiōez nō ē niſi for. q̄ corripī nō pōt.
Ad 6. d. Contra. q̄ diu manet ſpēs i corrupta ſub illa
p̄tinet corp̄e xpi. S; aliq̄n deſinit corp̄e xpi ēē
ſub illa. q̄ ſpēs aliq̄n corripit̄. Ad 7. d. ſi ſuarct̄
p̄ lōgū t̄ps putrefieret. putrefactō. n. ē corrup.
Ad 8. d. Rūdeo q̄ ſpēs panis pōt corripī: ⁊ ex ea
aliud gnāri: c. poſitates assignāt aliq̄ ſic. Bi-
cāt. n. q̄ ſic miraculoſe ſub a p̄is p̄uertit̄ cor-
pus xpi: ⁊ p̄ hoc corp̄e xpi efficit̄ ſub p̄is ſpē:
ſic miraculoſe ſub a p̄is reuertit̄ cū corp̄e xpi
deſinit ſub ſpē p̄is: ⁊ hec vī fuiſſe opio dñi. In
no. vt p̄z li. ſuo de offi. miſ. p. 3. c. de fractiōe.
Ad 9. d. S; h̄ac opi. ſic pōt argui. Si ſub a panis
redit̄: aut illa ē eadē mīcro cū illa q̄ ſuit p̄uer-
ſa i eōp. xpi: aut alia. nō eadē: q̄ ſi aliq̄d p̄uer-
ſus eſt i aliud nō pōt redire niſi illud aliud cō-
uertat̄ i ſp̄m: ſ; ſub a corp̄is xpi nūq̄ i ſub am
p̄is p̄uertit̄. q̄ eadē ſub a p̄is i mīcro q̄ p̄uer-
ſa ſuit i corp̄e xpi nō redit̄. Ad 10. d. S; q̄ forte dice-
res q̄ nō ōz mīatores eē verā: niſi de nālī trāſ-
mutatiōe p̄ quā mā ē q̄d p̄uertit̄: efficitur de
cēntia illi. in q̄d p̄uertit̄: ⁊ de nālī reditus: ⁊ q̄
ſub a p̄is nō p̄uertit̄ in corp̄e xpi trāſmutatiōe

Distinctiōis XII.

Dicitur nec de eētia ei⁹ effici⁹ et cū ēredit illa eadē sub a sub eisdē accitib⁹ redit⁹ nālis nō ē. **I**ō alit⁹ arguo. Si s⁹ba pāis rediret sine eadez mēro sine diuersa: aut rediret an⁹ corruptionē spēi pāis: aut p⁹ nō an⁹ q⁹ vt tenet cōior opio q⁹ dū māet spēs pāis icōrupta tādū sub illa ē corp⁹ xpi. S⁹ q⁹ dū sub illa ē cōp⁹ xpi ē ipa q⁹ fitas pāis sine sub a. vt oēs doctores catholici tenēt. **S**i aut⁹ dicas q⁹ redit p⁹ spēi pāis cor ruptōez. tūc redit⁹ ei⁹ nō fuit necē⁹ ad h⁹ vt illa spēs possit cōrūpi: et ex ea aliud gnāri. q⁹ nō o⁹ po nes p⁹ h⁹ redire sub a⁹ pāis. **A**li⁹ at⁹ polita tē illi⁹ spēi cōruptōis et gnātōis alteri⁹ rei d⁹ il la assignāt ex pte māe: quā d⁹ nō nouo creat s⁹ accitib⁹ illi⁹. **S**z q⁹ isti p se auctē nō adducit. nō o⁹ nūtiū iniri illi mō ponēdi. **A**li⁹ dūt q⁹ remāet po⁹ māe: et h⁹ sufficit ad h⁹ q⁹ illa spēs possit cōrūpi: et ex ea aliud gnāri. S⁹ q⁹ isti nō d⁹ clarāt q⁹ sit illa po⁹ māe: nec p quez modū ibi remāeat i sufficiēt et obfure dūt. **A**n v⁹ mī hī dō. q⁹ i mā f⁹ q⁹ accipit p fūdamēto trāsmu tatōis nāl duplex ē pō. **E**ua p quā p⁹ fcipe formā: nō tū p illā p⁹ for⁹ educi d⁹ ea: nec ē trāsmutabil⁹ i formā. et hac sola rōne dūt a mā. **A**n sic mā pāis nō remāet p⁹ p⁹secratiōez: ita nec ista māe po⁹. **A**lia q⁹ nō ē ipa mā realit⁹ ē tū aliqd⁹ puz⁹ posse trāsmutabile i formā: et ē māe p⁹creatū distinguibile f⁹z distinctōez spēz formaz p⁹uābilū et cōruptibilū. q⁹ ē f⁹z illos q⁹ sub for⁹ oēs actualitatē p⁹phēdūt d⁹ mā: et hec ē po⁹ nō remāet: q⁹ cū sit puz⁹ posse: nec sit nūi p actua litatē alienā nō remanēt i fūmo gradu actua litat⁹: q⁹ ē mā: cui illa po⁹ p⁹creata ē: remāere nō p⁹z: et si remāeret ex illo gnāri nō possit p⁹positū: f⁹z tū for⁹. **A**n v⁹ dō. q⁹ sic māe p⁹creata ē ta lis politas trāsmutabil⁹ i formā: ita i trāsmuta tiōe p⁹uertit p creatōez accitib⁹ remanētibus politas trāsmutabil⁹ nō tū i fōmā: f⁹z ē i fūmū actualitat⁹ gradu: q⁹ ē mā f⁹z vñū mō⁹ accipit⁹ d⁹ mā: et p talē politatē p⁹ ex illa spē p⁹positū ex mā et for⁹ gnāri: et q⁹uis crea⁹ illi⁹ polita f⁹z ē er⁹ anexo cū accitib⁹ pāis sint sup nāz. tū cō uersio illi⁹ polita⁹ i actualitatē q⁹ ē sub a est p nāz: cū corripit⁹ g⁹ illa accitūta resolutū i mām ex politate p⁹deā scāz: accipiendo māz p i fūmo actualitat⁹ gradu: q⁹ d⁹ iō dico: q⁹ f⁹z vñā accep tiōne māe p⁹deā politas d⁹ mā f⁹z quō moduz ples p⁹hī d⁹ mā locuti sūt. Et sic forte accipit⁹ māz illi⁹ q⁹ dūt p⁹ trāsmutatiōez māz creati sub accitib⁹: f⁹z talis mā p se subin accitūta esse nō pōt: nec p⁹hibet corp⁹ xpi esse sub illa specie. **E**x dictis p⁹z solo ad p⁹ in opp⁹. **A**d 2° dō. q⁹ nō ista accitūta et sub a q⁹ gnāt p cōrup tiōez cor⁹ nō cōicēt i māia. cōicāt tū aliq⁹ mō

Art. III

In politate in q⁹ tū ipa politas p⁹deā trāsmuta bil⁹ ē i māz: auctē tū p⁹deā itelligit⁹ d⁹ cōi trāsmutatiōe. **A**d 3° dō. q⁹ d⁹ bñ Aut⁹ itelligēdū ē d⁹ mā extēso ei⁹ noie ad oēs politatē. **A**d 4° dō. q⁹ iō d⁹ for⁹ inuariabil⁹: q⁹ nō ē p se variatiōis subin. hīc at⁹ p variatiōez p⁹positū ex accitū te et politate p⁹deā variat. **Articulus. III.**

Consequēter querit⁹ d⁹ p⁹ncipali⁹ **E**t circa h⁹ q⁹rit⁹ 2°. **P** p⁹ vtz species i sacro altaris possunt sensū imutare. **P** vtz possunt in aliquod corp⁹ naturaliter agere. **Questio. 9°.**

Primo oīdo q⁹ nō pūt sensū imutare. di cit. n. p⁹h⁹ p⁹ d⁹ ce. et mī. q⁹ oē sensū bile nō ē sensibile nisi p māia: f⁹z illis accitib⁹ nō subest māia. q⁹ nō sūt sēsbilia. **I**te q⁹uis sub a itelligat p spēz itelligibilē: tū spēs itelli gibilis sine sub a a nobis p statu pūti nō itelli git. q⁹ a sūt q⁹uis f⁹ba cōpea p spēz sēsbilē sen tiat: tū spēs sensibil⁹ sine sub a cōpea nō sentit. **A**d contrarium est experientia. **R**ñ. q⁹ spēs i sacro altaris pūt sensū imu tare: q⁹uis. n. res nō sūt sēsbil⁹ nisi p māiaz ori ginalit⁹ i q⁹m accitūta sēsbilia nō pūt educi p nāz nisi de po⁹ māie: tū res nō ē sensibilib⁹ p māz formalit⁹: nec ē p substantiale formā: f⁹z p accitū tia sēsbilia. **A**n f⁹z auctore libri de ortu sciay⁹ substantia solo intellectu cognoscibil⁹ est. **A**n accitū tia sit q⁹ p se inmutat⁹ sēsb⁹ sub a at nō ē sēsbil⁹ n⁹ si p accitū. et iō q⁹uis p nāz nō possent ista accitū tia eē sine sub a. tū ipa eē sine f⁹ba nō auferit eis opatiōez p se eis d⁹bita: q⁹ opa⁹ ē imutat⁹ sensuz. **E**x dictis p⁹z solo ad p⁹ in opp⁹. **A**d 2° dō. q⁹ nō ē sēsb⁹ de for⁹ itelligibil⁹ p p⁹patiōez ad n⁹z intellectu: et de sensibilib⁹ p p⁹patiōez ad n⁹z sēsbuz q⁹ sub a d⁹recte ē obin⁹ intellectu⁹ n⁹fi. spēs at⁹ itel libilis nō nisi p reflectiōez: f⁹z substantia nō ē obin⁹ sēbus n⁹fi nisi p accitū. ipz at⁹ accitū ē obin⁹ p se ipa tū spēs q⁹ ē sūtudo i formāz sensū nō sentit⁹ q⁹uis p ipm sensibile sentiat. **Q^o. II.**

Secūdo q⁹rit⁹ vtz possunt i aliqd⁹ cōp⁹ nā⁹ liter agē. Et v⁹ q⁹ nō. accitūta nō agūt nisi i vtute substantie: f⁹z illis accitūta nō subest substantia. q⁹ i nullū cōp⁹ pūt naturaliter agē. **I**te agē p⁹suppōit eē. q⁹ a sūt agē natu rali⁹ p⁹suppōit eē naturalit⁹: f⁹z accitūta nō pūt nāl⁹ eē sine sub a. q⁹ neq⁹ nāl⁹ agē. **I**te oīs actio nāl⁹ ē p nālē p⁹actū f⁹z p⁹h⁹ p⁹ d⁹ gnātōez f⁹z spēs pāis et vñū i sacro altari: cū sint sepa te a māia: nullū cōp⁹ naturalit⁹ tāgēpūt: f⁹z tū nō matematicē. q⁹ nll⁹ cōp⁹ nāl⁹ agē pūt. **C**ōtra. p⁹h⁹ p⁹ d⁹ ce. et mī. **I** rei ē p⁹ aut

B ut agatur ut agatur i ca. Sz spēs in sacro al-
tario cū sint for' magis pūctū ut agatur i aliō: q̄
ut agatur i eas. ḡ siue possit agi i eas: siue n̄ agē
pūnt in aliō. ¶ Itē expiētia docet q̄ pūnt immu-
tare corp' notabilit' i magna q̄ritate sup̄te.

C Rñ. q̄ q̄uis sit miraculū accētia i sacro
altario p se existē: tū q̄ sic p se existētia opent in
aliō: nouū miraculū n̄ ē: sic eēci natiū p' mira-
culosaz restitutōez visus vidē nouū miraculū
nō ē: sz naturale ē. nō. n. itelligēdū ē sic accētia
opari i vtute sube: q̄ necia sit eis ad suā opa-
tionē aliq̄ vt' sbe q̄ n̄ sit accēti: supposita corp'
existētia: sz p tato h' d' q̄ n̄ pūnt opari nisi sint.
z nālī n̄ pūnt eē nisi p subaz. z q̄ ipa accētia s̄
q̄da vtutes sbe: z iō q̄uis eoz ex' siue sbe sit
p supnālē po' m̄: tū sic ex' i aliō pūnt nālī agē
¶ Ad p' m̄ i opp' m̄ p'z solo ex iā dicit. Etiaz ad
1^m. ¶ Ad 3^m d' d' q̄ mior ē falsa: q̄uis. n. tact'
dimētionū sepataz a m̄: z a q̄litatib' nālībus
actis z passiuis n̄ sit nālī: tū tact' dimētionū sepa-
taz a m̄: z n̄ a nālī aptitudīe ex' i d' m̄: n̄ a
q̄litatib' nālībus actis z passiuis q̄les s̄ dimē-
tionez pāis z vini i sacro altario ē nālī. Ar. m̄.

Insequēter

¶ Et circa h' q̄rit 1^a. p' vtz
spēs p̄dict' possit aliq̄d pmi-
sceri. ¶ 2^a vtz hēant vinū tri-
di. 2°. 1.

Primo

B et n̄ possit aliq̄d pmisceri. sz p̄h' p' d' gnōne.
accēti nō sit pmisceri sbe eīz spēs vinū i h' sacro
nō ē nisi accēdes. q̄libz ali' liq̄r suba ē. ḡ nlls
ali' liq̄r sit sibi pmisceri. ¶ Itē eoz q̄ pmiscēt
sit sup̄ficies vna: sz ipole ē eādē sup̄ficiē eē sine
sub o z cū sub o. cū ḡ liq̄re supaddito m̄eat
subm̄. spēs autēz vini in hoc sacro sit sine sub-
tecto. ipole est illi spēi liquore aliū pmisceri.
¶ Itē sz p̄h' p' d' gnōne. q̄libz ps mixti ē mix-
ta: sz ipole ē i eādē pte mixti eē aliq̄d cū sub o
z sine sbo. Cū ḡ q̄ritas liq̄ris supadditi reti-
neat suū subm̄: z q̄ritas spēi sacramētalis re-
mācat sine sub o: q̄ n̄ trāsubat: ipole ē sibi aliū
liq̄rē pmisceri. ¶ Itē aq̄ q̄ miscet aq̄ bñdicte.
benedicta efficiť. ḡ sili si ali' liq̄r possit misce-
ri spēi vini pueri i s̄guine possz trāsubari i s̄-
guine xpi sine noua p̄boz. platōe: qd falsū est.
¶ Cōtra. p̄h' p' d' gnōne. Ea q̄ sūt bñ disti-
lia i pua s̄ bñ miscibilia: sz spēs vinū ē bñ disti-
bil' i pua. ḡ ē bene aliq̄ liq̄r miscibil'. ¶ Itē sz
3mo. d' offi. m̄. p. 3. c. 25. Si p' p̄secratōes aliō
vini mittat i calicē. illud nō trāsit i sanguinē:
nec s̄guinē p̄miscet: sz accētib' p̄ous vinū.
¶ Rñ. q̄ spēi vini pueri i s̄guine si ali' ap-
ponat liq̄r: aut ē vinū: aut ē liq̄r ali'. Si vinū

aut apponit i maiori q̄ritate aut eēleant m̄
nō: sz sine sic siue sic appōat. nūq̄ ē p̄miscet
q̄ ea q̄ s̄ eīsdē spēi nō pūnt i s̄cūcē agē z pa-
ti actiōe z passiōe q̄ requirūt ad h' vt ex p̄lib'
p̄stituat vñū vez mixtū. 11°. n. dōm ē q̄ q̄libz
ps dimēsiōis vini appositū attigat q̄libz ptez
dimēsiōis spēi vini i s̄guine xpi iā pueri:
si hec eēnt nō requirēt maiore locū q̄ aū: qd
p expiētia p̄bari p̄t falsū: z iō sz aliq̄s q̄ritat'
q̄ supaddat de vio sp̄ m̄et s̄guis xpi: nō sub
spēb' vini supaddat: sz sub spēb' vini trāsmu-
statiati: q̄ nō cōrūpūt: nec eaz sit suba vini su-
padditi subm̄: q̄ ipole ē duas soliditates esse
nālī i eādē pte sube. sz alios tū tū possz sup-
addi de vio qd nō remācet s̄guis xpi sub po-
ri spē: q̄ q̄uis nō cōrūpēt nec ex ea z vio sup-
addito aliq̄d ē mixtū p̄stitueret: tū videret i
ptes ita p̄uas: q̄ i neutra saluaret rō sacri. Si
āt addat ali' liq̄r: aut addit in tali q̄ritate q̄
vt' ei' plene dīet spēi vini: aut eō. ita q̄ eoz
vtutes. p̄pōtionē p̄pōrtiōe puenienti mutue
actōi z passiōi q̄ requirūt ad vāz mixtiōes. p' p'
mō. liq̄r ille addit' p̄ueteret spēs vini i suā na-
tura q̄ scō nō eēt ibi s̄guis xpi. ¶ 2°. spēs vi-
ni p̄ueteret liq̄rē additū i vini nāz. nō tūmō
i accētia: q̄ i spē vini manet vt' substātie ad
agēdū eō q̄ sup' ostēsi ē: nec tū esset s̄guis
xpi sub accētib' vini ḡnati ex illo liq̄rē: s̄ eēt
illa accētia i suo xpo subiecto. remanēt ta-
mē sub spē vini p̄ous. ¶ 3°. ex spē vini: z liq̄rē
addito p̄stitueret aliq̄ nā 3^a q̄ nec eēt eīsdē
spēi cū vio: n̄ cū liq̄rē addito: q̄ mixtū nō ē
eīsdē spēi cū aliq̄ miscibilū. An sub spē illi'
nature itie nō eēt s̄guis xpi: nec sub spē vini
p̄ous: q̄ nō māret. dimēsiō. n. mixti alia vī
nūero a dimēsiōib' q̄ fuerit i miscibilib': z q̄
litatez actiue z passiue alie i spē a q̄litatibus
actis z passiuis miscibilū. magnā tū s̄titudīe
nē hēnt cū ill'. z hec ē vna d' rōib'. q̄re p̄h' p'
d' gnōne. dīē vtutē miscibilū manē i mixto.
¶ Ad p' m̄ in opp' m̄ d' d' q̄ auctas p̄h' itelligen-
da ē de accētib' z substātia: q̄ illo acciden-
tū ē subm̄. ¶ Ad 2^m d' d' q̄ sic nō ē icōueniēs
eādē sup̄ficiē sz vna sui pte esse albā: z sz aliā
nigrā: sic nō ē icōueniēs eādē sup̄ficiē. sz vna
sui ptez nō esse i subiecto p' miraculū. z sz aliā
ē i subiecto. z sic ē cū spēi vini appōit vinū nō
p̄secratū. vel aq̄ i tali p̄pōrtiōe q̄ nō cōrūpīt
spēs vini: nec ex abob' p̄stituit aliq̄d ē mix-
tū. ¶ Ad 3^m d' d' q̄ si ex spē vini z alio liquore
constituat aliq̄d vere mixtū. nō est aliq̄d accē-
tēs nec ps ei' sine sub o: sicut videri pōt ex vi-
ctis in qōne. ¶ Ad 4^m d' d' q̄ sic refert 3mo.
de offi. m̄. p. 3. c. 25. Quidā voluerit q̄ p' p̄
etiā sacri vinū qd appōit efficiť p̄secratū: z trā

B sit in sanguine. sicut dicit ibidem assertio istorum
rō minime suffragat. nō. n. v. trāsubstantiādi da
ta est spēs vini psecrati: sicut data ē: vel allūit
verbis. aque aut benedictę data est v. reddē
di aquā sibi mixtā bñdictā: qz illa bñdictio ē
accēntialis: ex institutiōe ecclie sic est ordiatū.
et de tali bñdictiōe loqndo liquor addit spēs
vini si postea posset separari reputaret bñdict
pp cōtactū rei sacre: et multo magis bñdict
reputari p3 manēs p3usus cū specie vini con
secrati.

Questio. n.

A Secundo querit vtrū spēs p̄dicte hēant
vim nutriti. Et v. q. non. fin
p̄m. 2. de gñatiōe. Ex eis dē sum? et nutritur.
S3 nō sum? ex accētib? ergo nec nutritur.
C Itē dē qd nutrit pueritū in nutritiōe: s3 accē
tia pueri nō p̄nt in subam. g nutriti nō possū
mus ex illis spēs. C Itē dē qd nutrit soluit
ieiuniū: s3 sūptio spēs nō soluit ieiuniū. alia
enī nūq̄ eēt licitū sacerdoti duas nullas. i dīe
celebrare. ille spēs nō nutrit. C Itē id qd
nutrit expoliat forma suā p v̄tutē nutriti: et ef
ficat ei? mā sub nutriti forma. alias. n. cēt duo
corpa fil: et eēt nutritio gñatio. nihil g nō pōt
nutrire qd nō h3 mām. Cū ergo p̄dictis spēs
nō sublit materia nutriti nō possunt.

C Cōtra. qd pōt iebriare pōt nutriti: s3 gl.
sup illud ad Cor. p. c. i. Ali? qd ē ebri? ē. Ali
qui iebriant ex vsu illaz spēs. C Itē expiri p̄t
hō q tēpant famē et siti: s3 talia p̄nt nutriti.

C Rñdeo. q. spēs in sacro altaris v̄ h̄nt nu
tritiōe abisq̄ nouo miraculo quīs p̄m dixerit
aliq̄: nec tñ calefaciēdo v̄l fouēdo v̄tutes. cor
poris sine aliq̄ pueritiōe v̄t dixerūt aliq̄. s3 et p
hoc qd de pueritū in subaz corporis qd nutriti:

C et h? siue fiat nutritio p hoc qd digeste recipi
tur in poris corporis plenīs hūiditate subtili q
p̄dēst ad h? et ibi recipiat nutrimentū: et ibi
puertū in carnē: et efficit vñ p̄m cū carne
nutriti: aut p h? qd mā expoliat forma suā: et
efficit sub p̄m forma nutriti: quīs. n. p̄di
ctis spēs nō sublit mā: tñ ānexa. ē illis possi
bilitas pueritū nō tñ in subalē forma: s3 et
in mām: v̄t sup? in eadē di. oñsū ē: nec existūt
illa accētia p illā politatē: qz p se subm accē
tiū eē nō pōt: v̄t dē dī. ē. s. e. dī. 2. q. ar. 2. S3 ad
exitiā illi? politatis necia ē actualis exitiā il
lor accētiū: qd p v̄tutē dīnā cōnexa ē. nō enī
dici pōt q p p̄m actualitatē existat cū non
sit actual: nā: s3 pure potētiā: v̄t sup? dē dī. ē.

C Ad p̄m in opp? dōm. q. ex accētib? ille nō
uo miraculo nō possem? nutriti: nūl eis esset
ānexa politas trāsmutabilis in ināz et formā.
C Ad 2m dō. q. accētia nō pueritū in subam

nutriti: s3 illa subā in quā p̄dicta politas puer
tit. vñ et illa possibilitas mediate pueritū i sub
stantiā nutriti. C Ad 3m dōm q loqndo de ie
iunio p cui? absolutiōe abstingere d3 sacerdos
a celebrā: dō maior nō ē vā nisi de nutritiōe
cōsuetū vel de nutritiōe cui? exitiā nālis ē.
C Ad 4m videri pōt qd dōm p ea q dē sunt
in questione.

Articulus. V.

Consequēter qritur d 5o
pncipali.

C Et circa hoc qritur. 2. p p
v̄t p p? sacri susceptiōez pec
cata remittant. 7. 2. v̄t stu
tes augeat.

Primo ostēdo q p p? sa
crāmēti susceptiōne petā nō remittit. qz non
mortalia: cū suscipiēs in petō mortali iudiciū
sibi manducet et bibat fm aplm p? ad Cor. in
Nec venialia: qz q rōne remitteret vñ. oia re
mitterent eadē rōe. et sic hō post sacri suscep
tiōne v̄t poss3 dīe se nō h̄re petū qdētiq̄. qd ē
p bñm Jo. p? can. sua. c. i. Hō ignorat an amo
re vel odio dign? sit. g p h? sacri susceptiōnez
nō remittit petā. C Itē aut hō accedit p̄rit
aut nō. si sic. anq̄ sacm recipiat remissa sibi
petā v̄tute p̄ritiōis. si nō recipiēdo peccat. g
p susceptiōez h? sacri nullo mō remittit petā.
C Itē p hoc sacm nō remittit ea q ipediūt
sacri efficiē. s3 qdlibz petū ipedit h? sacri effe
ctū: qz petū mortale ipedit g e susceptiōnez.
petū veniale m̄uit charitatis seruoze. g p h?
sacri susceptiōne nulla remittit peccata.
C Cōtra. Inno. de offi. mī. pte. 3. c. vlt. Eucha
ristia si digne sumat a malo liberat et p̄uat in
bono. venialia delet: et cauēt mortalia. C Itē
Grego. in collecta. Sit ablutio scelerum. sit
fortitudo fragilium.

C Rñ q pncipalis effect? h? sacri ē iā vñtū
cōpi xpi mystico p charitatē plus vnire et i cor
porare: et qz augmētū vñiōis v̄talia ipediūt al
q mō: inq̄stū. s3 minuit charitatē seruoze. iō ex
p̄nt p susceptiōez h? sacri v̄talia remittit: nec
oz q oia s3 s3 suscipiēs dispōnē. aliq̄ ē et remit
tūt mōtalia. cū. s. exis i petō mōtali nō credit se
h̄re petū mōtale: n qz omisit diligētē p̄cie exa
miatōez. s3 qz n̄ p̄t hō d lege cōi cert? eē v̄t pe
niteat digne: v̄t sup? p̄m ē dī. 9. i illa qdē. v̄t
exis i petō mōtali peccet mōtalf susceptiōe
h? sacri. et sic p3 q quā pncipal effect? h? sa
crāmēti sit vñtū corpi mystico ampli vnire:
tū aliq̄ p charitatē vñt nō pus vñtū.

C Ad p̄m in opp? dōz q: quāuis nō remittat
mōtalia cōteritū remittit in casu p̄dō. Est et
hō aliq̄ magis disposit? ad h? v̄t sibi remittit

Estantur quedā venialia q̄ alia. **C** Ad 2^m dōm
q̄ hō aliqui accedit nō p̄rit cōritiōe forma
ta: s̄ attrit^o de aliq̄ mortali pctō: z q̄nq̄ illa at
tritio post susceptionē sacri format: sic q̄nq̄
p̄ susceptionē h^o sacri pctū mortale remittit.
Venialia autē q̄ s̄ stare p̄nt cū gratia remitti
p̄nt p̄ sacri susceptionē sine aliq̄ actuali mo
tu p̄nt sp̄ali: dū tñ hō actu illi pctō nō inhe
reat. nūq̄ n. pctū remittit: quādiu volūtas et
actualiter iheret. **C** Ad 3^m dō. q̄ q̄uis p̄ h^o sa
cramenti susceptionē nō remittant ea: q̄ totalit
phibet sacri effectū: remittant tñ aliq̄ q̄ esse
ctū sacri in aliquo minuit. huiusmodi autē sūt
pctā venialia. q̄ n. sine oī pctō veniali accede
ret: accederet meli^o disposit^o q̄ accedēs cū ve
niali: s̄ sic maiorē sacri effectū suscipiet. **D** 6. u.

Secundo querit vtz vtutes augeant p̄
susceptionē h^o sacri.

C Rūdeo q̄ sicut p̄ nutrimentū corpale re
staurat depditū: z deducit idiuiduū ad q̄ntita
tē p̄fectā: sic p̄ istud sacm qd ē nutrimentū aīe
sp̄iale restaurat illud qd p̄dit aīa p̄ pctū ve
niale in hoc q̄ p̄ h^o susceptionē pctā venialia
remittantur: z auget charitas in suscipiente: z
q̄ charitas ē aliā vtutū forma vt videri pōt
et li. 3. di. 23. in illa qōne. vtz charitas sit fidei
forma. iō p̄ augmentū charitatis aīe vtutes au
gent: vel q̄ntū ad cētū: vel q̄ntū ad p̄fectionē
modū existēdi in subo: vel q̄ntū ad p̄fectionē
act^o: seu q̄ntū ad oīa ista sūt qd p̄babil^o est. vñ
Inno. de offi. mī. pte. 3. c. vlt. **P**er h^o sacri vir
tutē vniuersē vtutes augent: z oīum gratiaz
fruct^o exuberāt.

Articulus. VI.

Consequēter querit d 6°
p̄ncipali.

C Et circa hoc q̄rantur duo.
p^o vtz frequēter sit cōican
dū. **S**ecundo quid signifi
cent ille tres ptes que sūt de
spē cōsecratā. **D** 6. u.

Primo oīdo q̄ nō est frequēter cōicādū:
q̄ ecclia nō statuit cōicādū nisi se
mel in āno. s̄ in paschate. et d. peni. z re. **D**is
vtriusq̄ sex^o: s̄ supponēdū ē q̄ ecclia statu
it illud qd meli^o est fieri. q̄ nō ē cōicādū nisi sel
in āno. **C** Itē de p̄se. di. 2. **S**eculares. **S**ecula
res q̄ i natali dñi: pascha: penthecoste nō cō
municauerint catholici nō credātur: nec iter
catholicos habeāt: s̄ cōicare ter in āno nō est
cōicare frequēter. q̄ nō ē frequēter cōicandū.

C p̄. ca. di. Si q̄ntescūq̄. Si q̄ntescūq̄ effudit
sanguis xp̄i: remissionē pctōz effudit. d̄beo s̄
accipe q̄ sp̄ pecco. q̄ frequē d̄z homo cōicare.
C Itē eadē di. **P**eracta p̄secratiōe oēs cōi

cent q̄ noluerit ecclesiasticis carere limibz. **B**
Sic. n. z apli statuerunt: z scā romana ecclia
tenet. cū ergo qualibz die corp^o xp̄i sit p̄secra
dum: q̄libet die est cōmunicandum.

C Rūdeo. q̄ sic in corp̄ sit q̄ntū p̄tinua depdi
tio nālis hūiditatis. p̄ actionē nālis caloris: q̄
de causa oī pluries cibū sumere ad restaura
tiōne depditi: ne p̄ditio p̄tinua mortē iducat.
sic cū ex corruptiōe p̄cipiscētē in nobis: z oc
cupatiōe circa exteriora fiat depditio d̄notio
nis z charitatis feruoris debem^o pluries susci
pere hoc sacm: p̄ cui^o susceptōz cātur in ani
ma sp̄iale nutrimentū: ne p̄ nimia depditiōne.
si nō ad cēt restauratio hō paulatim ad mor
tem sp̄iales deduceret. **I**n suscipiendo tñ sa
cramentū d̄z esse desiderii amplioris p̄uictio
nis cū xp̄o: z reuerētia ad sacm. **E**ū si hō ex
perimētali cognoscit q̄ ex frequēti susceptionē
hui^o sacri feruor charitatis auget in ipso: z re
uerētia ad sacm nō minuit: frequēter d̄z cōica
re: nō tñ in die plusq̄ semel. **A**r. de p̄se. di. p̄ia

Sufficit. Si autē sentiret p̄ multa frequētiōz
minui reuerentiā ad hoc sacm: z feruorē non
multū augeri: iterdū deberet abstinere: vt cuz
maiori reuerētia z deuotiōe postmodū acce
deret. **E**t iō d̄f de p̄se. di. 2. **Q**uotidie. **Q**uotti
die eucharistie cōicatiōne accipe neq̄ laudo:
neq̄ vitapo. **E**t. j. **F**aciat vnusq̄sq̄ vt fm fidez
suā pie credit et faciedū: hoc tñ sic intelligas
vt obseruet statutū ecclie de cōicādo sel in an
no ad min^o. **A**lio autē tpe nō tenet hō cōica
re de necessitate nisi rōe officij: qd dico pp sacer
dotes q̄ cōicare tenent quotiescūq̄ cōficiunt
corp^o xp̄i. de p̄se. di. 2. **R**elatiū. vel rōne piculi
mortis: sic sūt hoies in grauib^o infirmitatib^o: in
q̄b^o ē notabile piculū mort^o: p̄stituti. tales. n.
petere tenet sacz eucharistie. si vsū hūt li. ar.

C Ad p^m dō. q̄ illud statutū nō phibet quin
alias pluries hō possit cōicare: s̄ non obligat
ad plus illos q̄ nō cōicāt nisi rōe sui. excepto
piculo mortis. q̄ tñ sacerdotē tenentur cele
brare missas pplo: z quotiescūq̄ missas cele
brāt: toties cōicare debet: vt hitū est: iō sacer
dotes pluries in āno cōicare tenentur. **C** Ad
2^m dō. q̄ decretū illud nō phibet q̄n plies pos
sint hoies cōicare: s̄ nō obligat ad plies cōi
candū: nec mō obligat ad toties: q̄ abrogatū
est p̄ illā decretalē. **D**is vtriusq̄ sexus.

C Ad p^m ad pte alia dō. illā autētem debere
intelligi vt sp̄ accipe intelligat p̄ accipe quolibz
anno: vt itelligas q̄ ibi accipit effusio sanguis
xp̄i. p̄ significatiōe vel cōione effusiois sanguis
xp̄i: sicut dicit **A**pparat^o ibidē. **C** Ad 2^m dō
q̄ in p̄mitina ecclia q̄n vigeat maior deuo

Distinctionis

tio: qz parū ante precesserat xpi passio: et erat
f ab istis delib⁹ maior ignatio: ordiatū fuit a si-
delib⁹ vt fideles qlibet die cōicārēt vt seruen-
tiores eēt in deuotiōe: et fortiores in tribula-
tiōe: et p illo tpe intelligit^r decretū allegatū. post
modū min⁹ seruēte charitate ordiatū fuit: vt
saltē ter in āno cōicārēt: vt p3 i decreto illo su-
perius allegato. Seculares. Sed postmo dūz
ordinatum est: vt saltem semel in anno. scz in
pascha.

Quæstio. II.

Secundo qrit qd significant tres ptes q
sūt de spē psecrata.

A Rūdo qrit p3 de pse. vi. 2. Triforme: et re-
citāt mag^r i lra h⁹ di. c. 3. Pars in calicē mis-
sa. corp⁹ xpi qdā resurrexit mōstrat: qz vt dīc
gl. ibidē. Inctura corpis xpi cū sanguie deli-
gnat vnionē corpis cū aīa. ps cōesta mōstrat
corp⁹ christi ambulans adhuc sup terrā. i. fm
gl. ibidē designat corp⁹ christi in eo statu in
quo fuit an passionē: vel designat ecclesiaz ad
huc militatē. ps in altari vsqz ad finē misse re-
manēs demfat corp⁹ in sepulchro sine corp⁹
xpi vtz sine mixtū: qz vsqz in finē seculi corpa
sanctorū in sepulchris erūt. Sz qz vt dīc gl. ibi-
dē. hodie nō seruat iste modus. s. de seruādo
ptē vna vsqz ad finē misse. iō alt^r pōt. assignari
ptiū pdictaz significatio. fm Inno. de officio
mis. pte. 4. c. 24. 2. 25. fm ldu. li. de sac^r. p. 8.
c. 10. Est. n. cōp⁹ xpi vltis ecclesia. s. caput cū alijs
mēbris: et sūt p⁹ corpis tres ptes. Una ē ipsuz
caput. s. xps. caput. n. et caput ē et ps corpis. al-
tera ps sūt illi qri corpa reqescūt in tūmulis
et aīe regnāt cū xpo. 3^a ps sūt scī adhuc patie-
tes miseras tpalis vite. dūc pme ptes repre-
sentant p. 2. ptes hostie q sūt ex calicē. calix. n.
repñtat passionē. Ille aut due ptes sūt ex pas-
sionē: et qz aīe scē sūt cū capite suo iūcte. iō ille
due ptes sūt sūt: et maior repñtat caput: et mior
aliā ptē. pars aut missa in calicē q repñtat pas-
sionē significat illā ptē corpis ecclesie q adhuc
patit miseras tēporalis vite.

Circa istam. In veritate manib⁹ sacerdotū
tractari et frāgi. Nō qz frāgatur cor-
pus xpi: sed qz verū corp⁹ xpi manet sub ptib⁹
fractis. In sacro sic fit. i. in spē. Manet iteger
tot⁹ in corde tuo: qz fides semp credit xpm ite-
grū. Quotidie imolat. i. ei⁹ imolatio repñta-
tur. Peccam⁹ quotidie peccatis sine qd⁹ mor-
talis infirmitas viuere non pōt. hec infirmitas et
ipotentia nō ex institutione nature: sed per cor-
ruptionem causatam ex culpa.

Si beretici et excommunicati hoc sac^rz
cōficiant.

Dist.

XIII.

XIII.

Olet etiā queri vtz pram
sacerdotes hoc sac^rz ofice
re queant: Ad qd dīci pōt
qz alig l3 sint pram psecrat⁹
ve. s. qit⁹ sūt noīe et sac^ro et
si nō vita: qz nō i merito pse-
crātis: sz in vbo efficī creatoris. Unde
Aug. Intra catholicā eccliaz i mysterio
corpis et sāguis dñi nihil a bono mai⁹: ni-
hil a malo min⁹ pficiūt sacerdote: qz nō in
merito psecrātis: sz i vbo oficiū creato-
ris et vtrūte spūssci. Credēdū ē. n. qz i ver-
bis xpi sacra oficiāt. Sic ipse ē q bapti-
zat. ita ipse ē q p spūm scī suū efficit car-
nē et sāguinē. Itē Bre. Putāt qdā cōio-
nē corpis min⁹ eē scificatā si illoz fiat of-
ficio: quoz vita eorū oculis vī ignobil.
Deū in qz magnū laqz icidūt: vt dīna
et occulta mysteria plus ab alijs scifica-
ta posse fieri credāt: cuz vn⁹ idēqz spūss-
sanct⁹ in tota ecclia inuībilr ea mysteria
et opādo sanctificet: et scificādo benedi-
cat. Mysteriū iō dīr q secretā et recōdi-
tā hēat dispēlationē. Sacrificiū hō qñ
sacrū sacrū: qz pce mystica psecrat pno-
bis in memoriā dñice passiois. Sac^rz ē
in aliq celebratiōe: cū res ita sit vt aliqd
significate rei accipiam⁹. Sacra sē bap-
tisma: chrisma: corp⁹: q iō sacra dñr: qz
sub tegumēto visibiliū rez: dīna vī⁹ se-
creti⁹ salutez eoz sac^roz opat. Un a se-
cretis vtrūtib⁹ vlt sacris sacra dñr. Panis
et calicis sacrm grece eucharistia dī: lati-
ne bona grā itēpñtat: et qd meli⁹ corpe et
sāguie xpi? Siue ergo p bonos siue per
malos mīstros itra ecclia dispēset: sac^rz
tñ ē: qz spūsscūs viuificat. Nec bonozū
dispēfatorū meritis āpliat: nec malozū
attenuat. Hoc d corpe dñi: hoc et d bap-
tismate et chrismate scīedū et tenēdū: qz
vī⁹ dīna secreti⁹ opat in eis: et dīna solū-
mō est hec vī⁹ siue prās: nō būane effica

tie. Illi vō qui excoīcati sūt: vī de heresi manifeste notati: nō vīr hoc sacm posse officere: licet sacerdotes sint: qz nemo dicit i ipsa cōsecratōe offero: s; offerim: q; si ex psona ecclie: z iō cū alia sacra extra ecclia possint celebrari d hoc nō vī. Qd ē Aug. tradere vī dicēs. Recolite nomē z aduertite vitatē. missa. n. dicitur: eo q celestis missus ad cōsecrādū z viui ficādū corp aduēiat iuxta dcm sacerdotis dicētis. Qipotēs de iube hec pferri pman? scī āgeli tui i sublimē altare tuum zc. Accirco nisi āgelus venerit: missa neq; iure vocari p̄t. Nūqd. n. si hoc mysteriū hereticus ausus fuerit vsurpare: āgelū d cel mittit de oblatiōez ei cōsecrare: maxie cū eisdē p pphetā cōminat? sit dicēs: maledicā benedictiōibus vī is. Qz si bñdictiōibz eoz se afferit maledictus vitas: qd erit d hostia? ergo dicem? illā posse bñdicti ab illo quē scim? a deo fore maledictū cū sua bñdictiōe? Si. n. dō maledixerit bñdictiōibz hereticoz: z simōiac bñdixerit: qd eoz pualebit? Nūqd bñdictio maledicti ad nihilū poterit redigere vba vīssima cōminātis dei? Ex his colligit q bñtic? a catholica fide p̄cisus neqat hoc sacz cōficer: qz scī āgeli q b? mysteriū celebratōi assistūt: tē nō assistūt: qñ bñtic? z simōiac? hoc mysteriū temerarie p̄sūt. Nō. n. dubitari licet vbi corpis dñici z sāguis mysteria gerūt supnoz cūiū adeē ouēt? In b? mysteriū expletōe sic formā seruari: ita ordinē bñ. f. vt sit sacerdos z itētiōe adhiberiōz vt illd facer itēdat. Si nō credit d illo mysterio sic vitas bz nūqd pōt itēdere illd cōficere? z si nō itēdit nūqd cōfic? Aliq dicūt ēt si recte d illo mysterio sentitēte posse itēdere: nō qdē illd cōficere: qd iā eēt recte credere: s; id agere qd genit ab alio dū cōficiat. z sic adhibet itētiō: z

si itētiō dicat d cōficiēti illd mysteriū: tñ exq itēdit ea dīre z agē q ab alijs gerūt iplet mysteriū. Illd ēt sane dici p̄t q a brutis animalibz corp xpi nō sūt: z si videat. Quid g sūt mus: vī qd māducatur? De? nonit. De hoc celesti mysterio aliq p̄strixim? a catholicis fideliter tenēda. Qui. n. his d dicit: hereticus iudicatur.

¶ Quid fac hereticū: z qd sit hereticus? Eāt ignorez qd faciat hereticū n vel qd sit bñtic? audi breuē qd ide scī doctores tradāt. Hyla. ait. Extiterit ples q celestū vborū simplicitatē nō vitatis ipsi? absolōne suscepit: alr itēptates qz dictoz vī? postularēt. De itelligētia. n. heresis nō d scriptura ē: z sensus nō sermo sit crimē. Idē in. 8. Itelligētie sensus i crimie ē. Hiero. dic: q ex vbi iordiate platis icurrit heresis. Aug. diffiniēs qd sit hereticus ait. Hereticus ē q p alicui? tpalis cōmodi: z maxie glie p̄ncipatusqz sui gratia falsa aut notias opiones gignit vel sequit.

¶ Supr? determinauit magr de sacro eucharistie q ad ei? eē: z de eius p̄fectiōe: z de p̄cātibz ad p̄fectionē. hic dēmiat de cōficiētis potestate. ¶ Et diuidit in duas ptes. ¶ P̄mo de terminat qd hoc sacm possit cōficere. ¶ 1? reca pitulat de tractatu eucharistie: z sīl? oñdit qd faciat hostem hereticū ibi. De b? celesti. ¶ 2? in. 3. ¶ 3? dēmiat de vita mīstri. ¶ 4? de fide. ibi. Illi vō. ¶ 5? de ordie z itētiōe. ibi. In b? aut mysteriū.

Articulus. 1.

Circa hanc di. qrendū est p̄ncipalr d. 5. ¶ 1? a. qd? possit hoc sacz cōficere. ¶ 2? de pueniētia cōficiēti hoc sacm. ¶ 3? de his q requirunt ad celebratiōez mīse. vltra illa q sūt de cēntia sacri. ¶ 4? d pena celebratiū omittētū illa q requirunt ad celebratiōe mīse: q tñ nō requirunt ad cēntiā sacri. ¶ 5? d heresi. ¶ Circa p̄m? q̄rūt. 4. ¶ 1? vtz qlibz sacerdos possit b? sacz cōficere. ¶ 2? vtz nō sacerdos possit hoc sacz cōficere. ¶ 3? vtz nō sacerdos possit hoc sacm dispensare. ¶ 4? vtz licitū sit homini suscipe hoc sacz a publico peccatore.

Questio. 1.

A **Primo** ostēdo qd nō qlibet sacerdos pō
test hoc sacm p̄ficere: qz in qli-
bet re pu. p̄ncipi debet act⁹ nobilissim⁹. Sed
p̄ficere cor̄p⁹ xpi act⁹ est nobilissim⁹. q̄ puenit
re nō pōt nisi p̄ncipi sacerdotū. ¶ Itē p̄. q. i.
z multī seculariū expōit illud vbi n̄ balac. 2.
z maledicti b̄ndictōib⁹ v̄s rē. sic. hoc ē his q̄
nūc in eis possidet b̄ndictōib⁹: seu q̄qd a vo-
bis b̄ndicti. q̄ q̄qd b̄ndicti sacerdotes mali
maledicit de⁹: s̄ hoc sacfz p̄fici nō pōt nisi be-
nedictōe dei. q̄ a malo sacerdote nō pōt cōfi-
ri. ¶ Itē. i. q. i. qdā. §. p̄pōit. Suspendo
vel deposito sacerdote nulla ei relinqt pote-
stas sacrificiū: s̄ sacerdos suspēsus vel depo-
sit⁹ remanet sacerdos: qz caracter sacerdota-
lis est idelēbilis. q̄ nō ois sacerdos pōt hoc sa-
cramētū p̄ficere. ¶ Itē. 24. q. i. Audiuimus.
§. Si at. Quicūqz ab unitate ecclie q̄ p̄ de-
trū itelligit fuerit alien⁹ execrare pōt: cōsecre-
re nō valz: s̄ sacerdos alien⁹ ab unitate. ecclie
sic remanet sacerdos. q̄ non ois sacerdos pōt
hoc sacfz p̄ficere. ¶ Itē si qlibz sacerdos pos-
set hoc sacm p̄ficere: cū v̄t mūltē cōsistat in sa-
cramēto: eq̄ bonū eēt seu vtile audire missam
a malo sacerdote sic a bono: s̄ hoc est falsuz.
ceteris. n. parib⁹ mēl⁹ est audire missā a bono
sacerdote. q̄ sacerdos mali nō pōt cōficere
hoc sacramentum.

C **Cōtra** p̄. q. i. qdā. nulla oñdit cā cur
ille q̄ ipz bapm amittere nō pōt ius dādi amit-
tere possit. q̄ a sili nulla oñdit cā cū ille q̄ sa-
cerdotalē ordinē amittere nō pōt ius p̄secrā-
di amittere possit: sed nullus sacerdos potest
amittere ordinē sacerdotalē: qz caracter ide-
lēbilis est. q̄ qlibet sacerdos hoc sacm p̄fi-
ce p̄t. ¶ Itē. e. c. §. De his. Redenti n̄ reddi-
tur: qd z foris hēbat. Et. j. Cōstat eā. i. sacfz
scitātē in pueris hoib⁹ z sceleratis: siue i his
q̄ itus sunt: siue in his q̄ foris sunt ipollutam
atqz iniolabile pmanere. q̄ qlibet sacerdos q̄-
libetqz sit pōt hoc sacm cōficere.

A **Ad istā** qōnē dixerūt aliq̄ q̄ excoīcati v̄l d̄
heresi manifeste notati nō vident hoc sacm
posse p̄ficere: s̄ sacerdotes sint: qz sacerdotes of-
fert sacrificiū ex p̄sona ecclie: z h⁹ opionis v̄l
fuisse magf: vt p̄z in l̄sa h⁹ dī. c. i. Sili dicit d̄
degradatio. sed istos nō dicit remāere sacer-
dotes: qz sicut eps illi potuit p̄ferre ordinē sa-
cerdotalē: ita pōt auferre. ¶ P̄terea. si re-
maneret sacerdos nō relinqret seculari iudi-
cio puniēdus. ¶ Sz p̄ hoc opio falsa ē. ptās. n.
p̄secrādi cor̄p⁹ xpi sūdat sup̄ caracterē sacer-
dotalē: vel est ipse caracter. q̄ q̄dez ab hoīe p̄-
poīem auferri nō pōt. idelēbil. n. ē. ¶ Nec eo-

gunt ratiōes adducte pro opione. Sacerdos ē
enī heretic⁹ ē q̄ntū ad hūc articulū si itendit
facere qd facit ecclesia q̄ ad hoc offert ex p̄so-
na ecclie etiā si nihil itēdat facere in p̄ticu-
lari. Sicut. n. fm p̄hm. 2. p̄. aliqd pōt sciri
in v̄l: z ignorari in particulari: sic dico q̄ sa-
cerdos pōt itēdere p̄ficere in v̄l. s̄ quantū itē-
dit facere qd facit ecclesia: z nō itendere in p̄-
ticulari quantū estimat ecclesia in hoc arti-
culo eē deceptā. ¶ Ad etiā dicit d̄ degradat⁹
nō valet: qz eps nō est efficiēs cā ipressiōis ca-
racteris: sed ministerialis. de⁹. n. ipsuz ip̄mit p̄-
ministeriū epi quē de⁹ nō itituit mistri auferen-
di sicut p̄secrādi: qz p̄p̄ efficacīā p̄secratiōis d̄z
eē p̄p̄tū ordō. ¶ Ad ēt dicit degradat⁹ relin-
q̄ iudicio seculari nō cogit: qz subesse iudi-
cio seculari nō est essentialē ordinē: s̄ clerici s̄
p̄uit ex p̄uilegio q̄ d̄gradat⁹ sua culpa p̄nat.
¶ Adm̄ ergo ad qōnē q̄ quēlibet sacerdo-
tē possit hoc sacm p̄ficere dupl̄ pōt itelligi. s̄
aut de iure aut de scō. ¶ Primo mō. nō ois sa-
cerdos pōt hoc sacm p̄ficere: qz neqz irregu-
laris: nec iterdict⁹ nec suspēsus ab executiōe
cor̄p⁹ q̄ sūt ordīs: nec excoīcat⁹: nec s̄ismaticus:
nec heretic⁹: nec degradat⁹ hoc sacm de iu-
re pōt p̄ficere: qz euilibet p̄dictoz p̄hibet⁹ est
ptās z sacerdotalis v̄sus. Cū p̄ficiendo gra-
uissimē peccat. ¶ 2⁹ mō qlibz sacerdos hoc sa-
cramētū pōt p̄ficere: qz n̄ls sacerdos q̄ntū
qz fuerit nēfari⁹ amittit caracterē sacerdotā-
lē sup̄ quē fundat cōficiēdi ptās: vel ē ipsa po-
testas p̄ficiēdi. Cū si qlibet p̄dictoz sup̄ manū
debitā dicat formā v̄boz debitā cū itētiōe sa-
ciēdi qd facit ecclesia de p̄uertit substantia p̄-
nis in cor̄p⁹ xpi: z substantia v̄m in sanguinē.
¶ Ad p̄m in opp⁹ d̄. q̄ maior est itelligēda
de actu nobilissimo q̄ a p̄ncipe alien⁹ cōfert
aliq̄ eminētia stat⁹ sup̄ alios: s̄ sacerdos cōfi-
ciēdo hoc sacm z fidelib⁹ ministrādo nō cōsti-
tuit aliq̄ in aliq̄ eminētia stat⁹ sup̄ alios: sic
eps p̄secrādo aliq̄ ordinē vel aliq̄ p̄firmā-
do p̄stituit ordiatū z p̄firmatū in aliquo statu
eminēti in ecclia: qz ordinati sunt sic duces. z
p̄firmati sūt milites: z iō tales act⁹ reseruant
epis: z qz etiā p̄secratio altariū: z b̄ndictio vir-
ginū nō veniūt in v̄suz toti⁹ ppli: s̄ aliq̄rū ex-
cellētū p̄sonaz. iō tales act⁹ nō pueniunt nisi
epis: z ratiōe ordīs episcopalis. Cū nec talia
sacerdotib⁹ simplicib⁹ puenire p̄nt. ex. de cō-
secra. ecclie. Aliq̄ p̄ cpm. an. tex. z in gl. ¶ Ad
2⁹ d̄. q̄ illud vbi itelligendū est de his q̄ ma-
le b̄ndicti inq̄tū mali sūt: qz inq̄tū tales lau-
dat mala q̄ de v̄tuperat. Sacerdotes at ma-
li cōficiūt cor̄p⁹ xpi nō inq̄tū mali sūt: sed iu-

I quantum sunt sacerdotes: nec sicut cause pnel-
pales: sed sic misteriales. Unde a quocumq; sa-
cerdote pficiat: pficit pncipalit nō bndictione
hoīs: sed dei. **C** Ad 3^m dōz q fm gl. ibidē ibi
accipit potestas p executiōe pñtis: et itelligē
dū est q talis executio nō remāet eis de iure.
C Ad 4^m dōz q istud vbi psecrare nō valet. i-
telligendū est de iure. fm tñ gl. ibidē. talis cō-
fict si formā obseruet: qz hoc ordīs est quē re-
tinet recedēs ab vnitāte ecclesie. **C** Ad 5^m di-
cendū q qūis vñus misse pncipalit pñstāt in
sacro: et qñtū ad hoc eqūiter est bōa missa ecclē-
biata a malo sacerdote sicut a bono: tñ qñtum
ad aliq scdaria pōt esse missa boni sacerdotis
melior: qz qñtū ad illā nō solū hz efficaciaz ex
ope opato: sed etiā ex scitāte et deuotiōe ope-
rātis: et iō ceteris parib⁹ meli⁹ est audire mis-
sam a bono sacerdote q a malo.

Secundo qñtū vñz nō sacerdos possit h^o
sacm pficē. Et vñ q sic. Duo-
rū actū: quoz vn⁹ ordiat ad aliq: ille ē nobi-
lior: ad quē aliq ordiat: sed pficē corp⁹ xpi or-
dinat ad sumē. q nobili⁹ est sumē q pficere: s; nō
sacerdos pōt sumē. q multo forti⁹ pōt cōfi-
cere. **C** Itē corp⁹ xpi pficit in vtute dei. Sed
bon⁹ laicus plus pñcipat de vtute dei q ma-
lus sacerdos. ergo multo fortius potest confi-
cere q malus sacerdos.

C Contra. solis aplis et alijs discipulis dixit
xps in cena. hoc facite in meā pñmemoratiōez:
s; aplor⁹ epi sūt succēssores. alior⁹ discipulor⁹
psbyteri. di. 21. nō nō. q pñtāt pficiēdi nō ha-
bēt nisi epi et sacerdotes iferiores.

C Rñdeo q nō sacerdos nō pōt hoc sacm
pficere. sicut. n. accipit pōt ex sua Dion. p^o. c.
ecclē. hierar. et Ber. 3. li. de pñd. c. 13. Ecclē-
stica hierar. imitari dōz angelicā hierar. sed hz
Dion. 4. c. angelice hierar. Angeli iferiores
reuelatiōes dīnas: seu illuminatiōes recipiūt
mediātib⁹ supiorib⁹. An et cōueniēs fuit vt in
ecclesia. hierar. iferiores reducerēt in ocū me-
diātib⁹ supiorib⁹: et qz sacm eucha. offerēt deo
ad recōciliādū nos sibi vel ei forti⁹ vñiēdū. iō
pñtāt cōficiēdi corp⁹ xpi noluit de⁹ dare nisi il-
lis q eēt ex officio mediatores iter ipm et po-
pulū cuiusmodi sūt sacerdotes.

C Ad p^m in opp^m dōz q supio sacm maior ē
in vtilitate q pñctio: s; in pñtātē e⁹. et iō nō
oz q q pōt sumē possit cōficē. **C** Ad 2^m dōz q
bon⁹ laic⁹ plus pñcipat de dei vtute qñtū ad
ea q pñtinet ad formālē bonitātē subiecti pro-
prij q malus sacerdos: s; qñtū ad ea q pñtinet
ad pñtātē plus pñcipat de dīna virtute malus
sacerdos q bon⁹ laic⁹: qz tñ simpli⁹ meli⁹ ē cē-

sanctū q hē potestātē exercēdi officia scd: iō
simplicit⁹ plus participat de dei bonitate bo-
nus laic⁹ q malus sacerdos. **Dō. iii.**

Tertio sacm dispēfare. Et vñ q sic. Legi-
tur de brō Laurētio q nō erat nisi diacon⁹ q
sibi fuit cōmissa dñici corpis dispēsa⁹. **C** Itē
93. di. diaconi ita. q. pñte. pñte psbytero dia-
con⁹ eucharistiā corpis xpi ppo si nēcitas co-
git iussus eroget. q saltē i casu nēcitas nō psby-
teri pñt hoc sacm dispēfare. **C** Itē eadē dis-
Biacones. dīde diaconib⁹ q sacri corpis ero-
gatiōem sub cōspectu epi seu psbyteri nisi his
absentib⁹ ius nō hēant exercēdi. q saltē absen-
te epi et ps bytero nō psbyteri pñt hoc sacm
dispēfare. **C** Itē laici in casu pñt corp⁹ xpi tā-
geret debēt: vt si viderēt ipm in luto cecidit
se: et nō eēt ali⁹ q eleuaret. q a fili pñt cōp⁹ xpi
ad ifirmos dferret eis dare si nō ē ali⁹ q det.
C Cōtra. de pñe. di. 1. in scdā. In scdā aplica lex.
de statutū est vt sacra vasa nō ab alijs q a sa-
cratis: domūq; dicatis hoīb⁹ pñtentur. ergo
multo min⁹ licitū est hoīb⁹ nō sacratis h^o sa-
cramentū dispēfare: s; laici nō sūt sacrati. q
hoc nullo mō licet eis. **C** Itē dis. 93. Non oz
diacones panē dare. l. corp⁹ dñi. fm glo. q dia-
coni nō pñt hoc sacm dispēfare.

C Rñdeo q dispēsatio h^o sacri ex officio nō
cōuenit nisi psbyteris: cui⁹ rō est: qz ipse sacer-
dos repñtat xpm q fuit mediator dei et hoīz.
dispēsatio aut h^o sacri est ad recōciliādū nos
deo: vel ei forti⁹ vñiēdū: et iō soli sacerdoti q
est mediator iter dei et populū: pñmit ex offi-
cio hoc sacm dispēfare. Unde de pñe. di. 2.
pñuenit. Modis oīb⁹ psbyt p semetipsum
ifirmū cōicet: qd si aliū fecerit gradus sui perī-
culo subiacebit. diaconis at pñuenit pōt in ca-
su. f. cū nēcitate cogēte iubet eis ab epi vel
ps bytero hoc sacm dispēfare: vel ps bytero
lōge posito: si tamen nēcitas vrget: et hec
patēt p decreta ad pñm partē allegata. Lai-
cis aut dispēsatio hui⁹ sacri: siue absente psby-
tero siue pñte: siue iubēte siue nō iubēte non
pñuit. **C** Itē de pñe. di. 2. pñuenit. Quidā psby-
teri intñ parupendūt dīna mysteria: vt laico
aut femie sacm corp⁹ domini tradāt ad dese-
rendū ifirmis: et qb⁹ pñbet nē sacrariū ingre-
diant: neq; ad altare appropinquēt: illis scdā
sanctor⁹ cōmittitur: qd qñtū sit horribile: quā-
tūq; detestabile omniū religiosor⁹ aiaduertit
prudētia. Igñ iter dicit per oīa synodus: ne ta-
lis temeraria pñsumptio vlteri⁹ fiat. cui⁹ rō affi-
gnari pōt: et ex pte reuerentie sacri qd tāgi nō
debet nisi a manib⁹ sacratis: et ex pte ordinis

E membrorum ecclesie: qui exigit ut sicut ab anima mediate corde derivatur eius virtutes ad alia membra. et sic divine illuminationes mediis sensibus derivantur ad inferiores: ita sacra spiritualia vite debent populo per ministros ecclesie dispensari. **¶** Ad hoc dominum quod quis fuerit sanguis dispensator: non tamen legi fuisse dispensator corporis. **¶** Alii adhuc in aliquibus ecclesiis ministris altaris sanguis per diaconum dispensatur: non tamen corpus: cuius ratio est: quia dispensans corpore tangit ipsum. quod non debet facere non habens manus consecratas nisi in casibus suspensis: sed dispensans sanguinem non tangit nisi vasa. **¶** Ad alia duo sequuntur per quod dici debet: at ex dictis in questione. **¶** Ad 4^m dicitur quod non est simile de dispensatione huius sacri et elevatione eius de luto si cecidit: quia receptio huius sacri non est necessitatis: sed sibi reverentia facere necessitas est quam facit qui elevat ipsum de luto. **¶** Dicitur. **¶** Quarto

queritur utrum licitum sit homini hoc sacrum suscipere a publico peccatore.

Respondeo. quod a publico peccatore: hereticos: simoniacos vel schismaticos: vel excommunicatos non licet hoc sacrum suscipere: quia predictis interdicta est dispensatio huius sacri ex statuto ecclesie: quia sunt extra unitatem ecclesie: in qua sacra perficiuntur: nec etiam a publico fornicatore: quia propter huius sacri reverentiam etiam illis interdicta est huius sacri dispensatio: maior tamen requirit manifestatio criminis fornicationis ad hoc ut euitetur fornicator quam simonie aut schismatis: aut excommunicationis ad hoc ut caventur homines huius sacri recipe ab eis. non enim debet vitare recipe sacrum a fornicario nisi sit puerus.

Bz adveniat per iniam vel per confessionem factam in iure vel per rei evidentiā: quia tanta est quod nulla potest tergiversatione celari. ex. de coha. cleri. et inu. c. vlt. c. Alia. et sic intelligitur illud decretum. di. 32. Alia. Nullus nullam audiat per byteri quem fecit eodem binā idubitatē huius: scilicet quod vel sentire gl. ibidem. Si autem gratias vestri licitum sit homini hoc sacrum suscipere a sacerdote degradato. dico quod non: nec etiam ab irregulari si sua irregularitas est notoria: nec etiam a simpliciter suspensio a sacerdotali officio: si illa suspensio notoria est: quia qui scienter a predictis suscipit hoc sacrum contemneret maiorem ecclesie: quod facere non licet. **¶** Articulus. 11.

Consequenter queritur de principali.

¶ Et circa hoc quoniam. 4. per primum licitum sit plures sacerdotes super eadem hostiam ubi consecrationis perficere cum intentione consecrati. per 2° primum licet sacerdoti abstinere a celebrando per totum tempus vite sue. per 3° quo tempore debeat celebrari missa. per 4° qua

re celebrant tres missae in domini nativitate: et quare non celebrat missa in pasce. **¶** Dicitur. **¶** 11

Primo ostendo quod non est licitum plures sacerdotibus super eandem hostiam verba consecrationis perficere cum intentione consecrati. Superfluum est facere per plures quod complete fieri potest per unum: sed per unum sacerdotem complete potest hostia consecrari. ergo superfluum est: et ex ipso illicitum plures sacerdotibus super eandem hostiam verba consecrationis perficere. **¶** Item plurificare formam consecrationis super eandem hostiam per unum sacerdotem est iniuriari sacro: eo quod semel perficere consecrationis formam sufficit. ergo a simili plurificare consecrationis formam per plures sacerdotes est iniuriari sacro: vel dicas quare non. **¶** Item difficile est quod suscipiat: et sit terminet nisi a casu. sed in plenietate prime prolationis sit transubstantiatio in eodem instanti. ergo forma ab alijs plata profertur super hostiam iam consecratam: quod est sacro iniuriari.

¶ Contra. dicitur Innocentius de offi. mil. pte. 3. c. 10. Consueverunt per byteri cardiales romanum circumsistere pontificem. et cum eo pariter celebrare. Cuius presumptum est sacrificium de manu eius: cōtione accipere significantes apostolos: qui cum domino pariter discubantes sacrum de manu eius eucharistie acceperunt.

¶ Respondeo quod de lege cōi non debet super eandem hostiam forma consecrationis nisi ab uno sacerdote perferri: et secundum: ex causa tamen ipsa licitum est quibus eadem a pluribus sacerdotibus perficere: non tamen a quolibet nisi si secundum. scilicet. n. more quondam ecclesiarum sacerdotibus cum ordinatur episcopo celebranti cōcelebrant: cuius ratione assignatur aliqui. quia sic faciēdo repugnant quod quid dñs hoc sacrum instituit: et potest consecrandi discipulis dedit: cōtulerunt cum eo: et ipse cum eis. Sed hec ratio non videtur multum pueniens. magis enim quod decessit est reputat de manu episcopi cōcador: quod ipsi episcopo cōcelebrando. In hoc. n. quod episcopus cōmunicat: et ipsi de manu eius cōcāt reputat quod in cena quia christus hoc sacrum instituit: huius sacrum sumpsit et ipsi de manu eius susceperunt: quia potest consecrati eis dedit. per 3° vel alijs dicitur. quod ratio quare hoc aliqui fit est ad securitatem: ut. scilicet. si episcopus non habet intentionem consecrati: aut formam debitam non observaret: quod nihilominus esset hostia consecrata per alium: et hi dicunt quod cōcelebrantes episcopo non debent habere intentionem consecrati nisi sub hac potestate. scilicet. si episcopus intentionem consecrati rectam non habet: aut formam rectam non observaret: sed si sacerdos celebrans probabiliter timeat se ubi consecrationis non dixisse aliquos hostiam levare: nullam faceret sacro iniuriā: si ubi consecrationis diceret: non intentionem absolute consecrare: sed sub hac potestate. scilicet. si illa hostia antequam non consecravit. Alij dicunt quod cōcelebrantes episcopo illa verba non debent dicere intentionem consecrati: sed tamen modo illa

E bba mālīter recitare ad repñtādū q qñ disci-
puli a xpo ptātē psecrādī acceperunt: hāc for-
mā psecrādī dedit eis. Si. n. vt dicūt isti alij sa-
cerdotes ab epō illa bba pferrēt itentioē cōse-
crādī: siue absolute: siue sub pñtitiōe sp possēt
accidere icōueniēs. Si. n. itentioē psecrādī ab-
solute ea pferrēt: aut sīl terminarēt illā platio-
nem cū epō: aut citi? aut tardi?. Si citi? ante
eēt hostia psecrata q epō bba psecratiōis fi-
nirēt: z sic bba epī. n. hīl facerēt. Si tardi?: an
eēt hostia p epm psecrata q alij bba consecra-
tiōis finirēt. z sic ad psecratiōē alij ab epō ni-
hil facerēt. Si sīl: cū qlibet illor faciat qd p se
suffic ad psecrādū: nō eēt rō qre magis psecra-
ret p vnū qz p alius. **E**t si dicas q qz itentio
requir ad pfectionē sacroz: nō cū oēs hēant in-
tentioē faciendi vñā psecratiōem nō est nisi
vñā tñ psecratiō: adhuc nō euadiō vt istis vñ.
qz p hoc nō apparet rō qñ cū cūssilbet ad
hoc coopef: cū dici nō possit q qlibz sit h? cō-
secratiōis tota misterialis cā nec ps cāe. Si
mīle icōueniēs possēt accidere si alij itederēt
psecrare nō absolute: sed sub hac pñtitiōe. s. si
epō itentioē psecrādī pfet: qz si epō itentio-
nem psecrādī nō pfet tūc possēt argui vt pus
q bba psecratiū sub pñtitiōe: z itentiones: aut
sīl pcurrerēt: aut nō: z tūc possēt argui qñ mō
sīl vt pus si ples sint epō pcelebrantes.

Qui vult tenere hāc vltimā opionē. pōt di-
cere q ar^m ad pte pñmā non plus pcludit nisi
q alij sacerdotes ab epō nō dēt dīcē illa ver-
ba itentioē psecrādī. z h? vñ est fm istos. An
dicāt nō pcelebrare epō nisi p tāto q dicūt
bba q debēt obseruari in psecrando. z qre ea
dicāt ostensum est. sic etiā potest itelligi vbuz
Inno. allegatū ad partē secūdā.

Qui aut vult tenere pñmā opionē potest
dicere ad argumenta ad partē pñmā.

Ad pñmū sic. qñis p vnū sacerdotē possit
hostia pueniēt psecrari: tñ illa signi? q est cū
psecrat p plures modo sup dicto: nō est ita ex-
pressa qñ psecrat p vnū. **A**d 2^m dō. q nō ē
sīl de plurificatiōe forme sup eādē hostiaz p
vnū z ples: qz nulla eēt rō q plurificaret per
eūdē. Sz aliq rō est vt vñl: vt in aliquo casu
plificet p plures. **A**d 3^m dō. q sicut dīcōns
Inno. de offi. mīf. c. palleato q siue pus siue
posteri? pferat sacerdotes referri dz eoz iten-
tio ad istās plationis epī cui principalr cele-
brāt pcelebrāt: tūc oēs simul consecrant z
consecunt.

Questio. ii.

Secundo qñ vñl liceat sacerdoti absti-
nere a celebratiōe p totuz tps
vite sue. Et vt q sic. Sic sacerdos hz ptātē cō-

secrādī: ita hz ptātē absoluedī. **A**trāqz enī po-
testas fundat sup caractere sacerdotale: sz to-
to tpe vite sue licet sibi abstine ab audiēdo cō-
fessioēs: z absoluedo. g a fili? z a celebrādo.

Cōtra. Luce. 23. hf. q cū xpus discipul suis
dedit ptātē cōsecrādī dixit eis. Hoc facite in
meā cōmemorationem.

Rūdeo. oīs accipiēs ptātē ordiat ad bo-
nū vsum: tenet ea vti loco z tpe debito z cōue-
niētī bita opportunitate. maxie cū illi? ptātis
vsum in vtēte actū meliorē nō ipedit. ptās aut
sacerdotalis ptās est ordiata ad optimū vsum
s. ad trāsubstātiādū panē in corp^o xpi z vinū
in sanguinē: z ad rememorādū passionē xpi: z
ad itercedēdū familiari? z efficacī apd euz p
se z p pps: neqz actū meliorē ipedit. imo ad
oēs alios bonos act^o coadiuuat. auget. n. illu-
minationē in intellectu: feruorē charitatis i as-
fectu. z iō sacerdos q hac ptātē loco z tpe de-
bito z pueniētī bita opportunitate z dispōne
nō vult vti: sz notabilr negligit peccat. z mul-
tū dz timere ne sicut feru^o neqz q abscondit pe-
cuniā dñi sui: z eaz ociosam dimisit: a dño mīf
se corrigat iudicetur.

Ad ar^m in opp^m pōt dici q non est sīl: qz
ptās absoluedī directe respicit corp^o xpi mīf
sticiū: respiciū cuius sacerdos vti nō potest sua
ptātē: nisi sup ipm hēat iurisdictionē saltē in
foro pñie: sed multi sūt sacerdotes nullā iuris-
dictionē hñtes sup aliquā pte corpis mystici:
z iō tales toto tpe vite sue licite pnt abstine-
re ab audiēdo pfectionē: z absoluedo nisi in ca-
su: cū. s. aliqz laboraret in extremis nō potēs
hfe suū sacerdotē parochialē nec supiorē: z
peteret ab isto sacrm pñie. tunc enīz peccaret
nisi ipz audiret z absolueret. In illo. n. casu q
libet sacerdos pōt absolue penitentē. act^o aut
psecrādī nō respicit directe nisi corp^o xpi vñ:
respiciū enī? qlibet sacerdos nisi sibi sit iterdī-
cta officij executio: pōt licite exercere sue po-
testat^{is} vsum: z tenet eo mō q sup^o dñi ē in qō-
ne. Et sic bñ pcludit ar^m ad pte 2^m. **D**ō. iii.

Tertio qñ q tpe debeāt celebrari missa.
Rūdeo: qz hoc sacrm perti-
net ad tps grē: qd p die significat: iuxta illud
Aplī ad Rō. 13. Nox pcessit. dies autēz ap-
propinquit. iō cōter loqndo missa dz celebra-
ri in die artificiali: z nō in nocte: pñcēdo dies
artificialē: nō tñ ab ascēsu solis sup orizōtem
nrm: sz ab illa pte tps qua pōt ppēdi esse sup
orizōtē nrm: aliq aeris illustratio p aliquos ra-
dios solis: q illustratio ē manifestatio solis. or-
turi. In nocte tñ natiuitatis dñi media nocte
et circa horā illā in nocte resurrectionis. circa

Distinctionis

Pncipiū noctis celebratur missa ppter privile-
giū & solēnitatē illar noctū. Unde de pse. vi.
pma. Nocte. Nocte sancta natiuitas dñi mis-
sas celebrat ppheteri. Et. j. Eadē di. Solēt. §.
In ieiunijs. in sabbato scō circa noctis initū
missar solēnia sunt celebrāda. Illa. n. ps diei
artificialē que est post nonā sabbati cōputatur
cū nocte pcedēte diē seqntē. Quā in ofone dī.
De q hac sacratissimā noctē rē. & quīs nō sit
necium tñ expectare ad missar dicēdā: tñ tñc
hora pcedā licite & pueniē dī. Cōter tñ solē-
nis. missa celebratio tribus horis instituta ē. fieri
f. hora 3^a & 6^a & nona. Celebrat. n. missa est me-
morialis passiōis xpī: q fm Aug. 3. lib. de pcor-
dia euāgelistar circa me^m. Crucifix^{us} fuit ho-
ra 3ª linguis iudeor. hora 6ª manib^{us} militū: &
hora nona expirauit. Cōsuetudo tñ est vt non
dicat hora nona: nisi in dieb^{us} ieiunior: & maxi-
me qñ ordies celebrant. missa autē puate dici
possunt ab aurora vsq; ad sextā. & cōis pfectu
do eccleie obfuit q in dieb^{us} nō ieiunior solē-
nis missa celebrat iter tertiā & sextā. **Q. uo. iiii.**

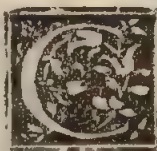
Quarto qñ qre celebrant tres missa i do-
mini natiuitate: & qre nō celebra-
tur missa in pasce.

Rūdeo. vt of de pse. di. i. Nocte. In glosa.
Tres missa die natalis dñi celebrant. Ana aū
die q significat tps ante legē: qñ eram^{us} i tene-
bris. Secūda cū dīscit: & significat tps sub lege
quādo nōdū plena dei agnitio hēbat. Tertia
in die. s. plenar: & significat tps grē qñ iā plena
cognitio hēbat. Siles rōes ponit mag^{is} Qui
do archidiacon^{us} Wormen. in tractatu quē se-
cit de officijs eccleie. c. ii. Supaddens q ideo
tres missa pdictis tps^{us} celebrant: qz multi ho-
mines triū tēpor p xpī natiuitatē saluantur.

Rō dī qre nō celebrat in die pasce: ē:
qz dupl^{iter} representat ab ecclesia passio xpī. Eno
mō inqñtū fuit in xpō. fm se & absolute. 2° mō
inqñtū illi^{us} passiōis effect^{us} seu influētie ad nos
puenit: seu in nos descēdūt. Prio mō rep^{re}-
sentat feria 6ª hebdomade sancte. 2° mō alijs die-
bus in celebratiōe missa. & iō volens. ecclesia
mētes fidelū occupari circa passiōem dñi nfi
ypū xpī. put fuit in ipō fz se & absolute vt mo-
ueat corda eor ad cōpassiōem: qz ipsa dies i

Qua passio fuit ipsam passiōem satis efficacit^{er}
representat: statuit vt illa die nō psecrēt corpus
xpī: s; qd in pcedēti die psecratū est: & refua-
ti sumat. s; quīs tamē nō reseruat pp effusiōis
piculū: qz aut effect^{us} illi^{us} passiōis seu influētie
ad nos ptime puenit: seu in nos descēdūt.
iō statuit ecclia vt excepta die pdicta quoti-
die in ecclesijs missa celebrat. Articulus. iiii.

XIII

Consequenter quēnt de 3°
principali.

Et circa hoc qñt. 4. 7° p^o
vz liceat missam celebrare i
loco nō sacro. 7° vtz sup al-
tare nō lapideū. 7° an i ca-
lice lapideo vl ligneo vl ereo

7° vtz liceat celebrare sine igne & vestibus
ab epō benedictis. **Questio. i.**

Primo oīdo q licitū est celebrare in lo-
co nō sacro. licitū. n. est deū orare
in oī loco: & sibi seruire: s; celebrare missam ē
seruire deo. q licitū est & celebrare in oī loco.

Ite sic hoc sacfz nō est necessitat: ita nec sa-
cramētū cōfirmatiōis: sed licitū est sacramē-
tum cōfirmatiōis celebrare in loco nō sacro
ergo a simili & sacfz altaris.

Cōtra. de pse. di. i. Sicut. nō in alijs q dño
cōsecras locis. i. in tabernaculis vnijs pēibus
a pōtificibus delubris missas cātare: & sacri-
ficia offerre licet.

Rūdeo q cōter nō licet missas celebrare
i loco nō sacro: qz sic instituit ecclesia. vt p3 i de-
creto allegato ad ptē 2^m. & c. seqnti. **Adic. g. &**
c. seqnti. vbi dī. Nullus ppheter missas cele-
brare psumat nisi in sacratis ab epō locis qui
sui pteps dētero voluerit esse sacerdotij. cu
ius institutiōis rō fuit: qz in sacro altaris qd in
missa psecrat ptime ille q est sume sanct^{us}: & to-
tius nfe scitatis cā effectine inqñtū de^{us}. & me-
ritorie inqñtū hō. in casu tñ magne necessitat^{is}
pmittit iura celebrari i loco nō sacro: si tñ ta-
bula sit psecrata ceteraq; sancta mysteria ad
illud officiū ptinentia ibi affuerint: sicut cū ec-
clesie pme. fuerūt icense: vel cū hoies sūt i ity-
nere cū ecclesia defuerit. de pse. di. i. Concedi
m^{us}. qd casib^{us} except^{is} nō licet celebrare in loco
nō sacro nisi de pſensu epī: de pse. di. i. **Missarū**
rum. qui tamē hoc concedere non debet: nisi
assit legitima & rōnabilis causa.

Ad p^o in opp^{ositiōe} dī. q. quīs licitū sit deo i
oī loco seruire: nō tñ hoc seruitio spālū: qd est
in celebratiōe missa pp cām sup^{er} dictā. Alii d
pse. di. i. Unicuiq; fidelium. Unicuiq; fidelū
i domo sua oratorij licz hēz & ibi orat. missas
at celebrare nō licz nisi in casib^{us} sup^{er} dictis. **Ora-**
toriū tamē sacfz alicui facē nō licet nisi aucte
epī. de pse. di. i. Nemo pmo. **A**d 2^m dī. q. q
nō est sile: qz sacfz pfirmatiōis nō ptime ipz
xpī. **S**ecrētū ad partē aliā itelligit suppoli-
to q nō alit licentia episcopi. aut casus maxi-
me necessitat^{is}. Unde post verba allegata im-
mediate subiungitur nisi summa coegerit neces-
sitas. **Questio. ii.**

Secundo queritur utrum liceat missam celebrare super altare non lapideum.

Respondeo quod quidam antiqui temporis Siluestri celebrare super altare lignum: quod cito poterat transferri: quia per persecutionem non erat fidelibus certum locum ad manendum. tunc postea instituit ecclesia ut non celebraret nisi super altare lapideum. Unde de psalmo. vii. r. Altaria. Altaria si non sunt lapidea chismatis veneratione non presecrantur. et ideo fuit: quia altare dicitur esse domus fortis: quia presecrari dicitur. ideo non dicitur esse de terra. Et quia ecclesia dicitur esse copula altarium ut habet mysterium frequentet. Item altare non dicitur esse de auro vel de argento: quia facilius non potest haberi. In veteri autem lege: quia non sic multiplicabatur altaria: nihil obderat si de auro fieret. prout dicitur: autem est ipsa fieri de lapide quod de ligno per significationem. Unde de psalmo. vii. r. Altaria. In generali. super illud etiam. non presecrantur. habet quia christus petra dicitur. Item quia erexit Iacob lapidem in titulum. **Questio. iii.**

Tertio queritur utrum liceat missam celebrare in calice lapideo vel vitreo vel ereo.

Respondeo quod non licet in calice lapideo propter eius ineptitudinem: nec ligneo propter huiusmodi ibibitio nem: nec vitreo propter eius fragilitatem. nec cum calice de ere vel auriscalco: quia ob vinum datur erugine colligeretur vomitum. prout dicitur: sed dicitur esse calix de auro vel de argento. et si quis talis pauper est quod non possit habere calicem aureum vel argenteum habeat stanneum. Unde de psalmo. vii. r. Et calix domini cum patena. si non ex auro: oino ex argento fiat. Si quis autem talis pauper est saltem vel stanneum calicem habeat. de ere aut de auriscalco non fiat: quia ob vinum datur erugine pariterque vomitum. prout dicitur. nullus autem in ligneo: aut in vitreo calice presumat missam cantare. **Questio. iiii.**

Quarto queritur utrum liceat celebrare sine igne et vestibus ab episcopo benedictis.

Respondeo quod sacerdos non debet celebrare sine igne propter ecclesie institutionem: quia reprehendit celebrantes sine igne. ex de cele. mis. c. vlt. et propter ipsius ignis significationem. significat enim dilectio nis fervore: per quam christus hoc sacramentum instituit voluit: et per quam de filium suum pro nobis passioni tradidit. Item illud Jo. 3. Sic de dilectio mundum: ut filium suum vniuersum daret. et etiam lumen et calor significat quod sacramentum operatur in celebrante digne et suscipiente augmentum illuminationis in intellectu et seruius charitatis in affectu. non debet et ignis omitti propter eius figuracionem. hoc enim figuratur fuit per ignem. de quo dicitur Leviticus. 6. Ignis in altari meo super ardebit: et per ignem quod vixit sub aqua. 70. annis: ut habet in generali. super secretale pallegata. **C**onsequenter dicitur debet celebrare sacerdos sine vestibus ab episcopo benedictis propter ecclesie institutionem: et propter vestium significacionem: ad exponendum. 4. q. scilicet ecclesie institutionem. et ad figuracionem: quia processit in vestibus legalibus sacerdotum. Sed autem sine vestibus ab episcopo benedictis celebrari non debeat: habet expressum de psalmo. di. prius. Vestimenta. ubi sic videtur. Vestimenta ecclesie quibus domino ministrat sacra debet esse et honesta: quibus in alijs vestibus non debet frui quod ecclesiasticis et deo dignis officiis. **Q**ue autem et quot sint ille vestes refert Innocentius in libro de officiis. mis. pte. i. c. 10. sic dicens. Sex sunt. n. idumeta coia episcopi et presbyteris. v. amictus: alba: cingulum: stola: manipulus: et planeta. In multis tamen locis inuenerunt consuetudo: ut cingulum non benedicitur. rationabili tamen esset ipsum benedici. spale. n. habet significacionem quod patebit. 4. q. articuli sequentis: sed hoc non includit necessitatem. Calcitatio. n. sacerdotis specialis habet significacionem: neque tamen solutares benedicuntur. **Articulus. iiii.**

Consequenter queritur de 4. principali. **E**t circa hoc queritur. 4. p. vtrum celebras in loco iterdicto sit irregularis. 2. vtrum celebras super altare non presecratum aut fractum sit irregularis. 3. vtrum celebras sine vestibus benedictis: et ad celebrandum deputatus sit irregularis. 4. quid significant illa que requirunt ad celebracionem missae ultra illa que requirunt ad essentiam sacri. **Q**uo. 1. **P**rimo ergo quod vtrum celebras in loco iterdicto sit irregularis. **R**espondeo quod sic. si sciens faciat. et locum sit iterdictum a iudice: quod potest probari per illud quod habetur ex de cleri. excosi. depo. vel iterdict. m. Postulasti. ubi dicitur quod tales sunt ecclesiasticis beneficiis spoliandi. Et per illud quod habet ex de excess. pla. data. in generali. ubi dicitur quod talis personam ad sacrum ecclesie excommunicatus reputatur. et quod est ab officio suspensus et privatus. Celebras tamen in loco non iterdicto personis iterdictis non propter hoc irregularis est: quia non iuratur in iure positum: et pene amplius non sunt. Nec etiam celebras in loco iterdicto a iure tamen. Unde celebras in ecclesia sanguinis aut seminis effusione polluta: etiam si sit publici per euidentiam: vel per famam irregularis non est. grauius tamen peccat si prepter ecclesie transgressio. ex de presecratione ecclesiastica. c. vlti. Si autem illa pollutio occulta est: tunc credo quod si aliquis secreto hoc sciens ibidem celebrat non peccat: saltem si alia ecclesia non habet in preceptum: quia per talem pollutionem ecclesia reconciliacione non indiget de necessitate. ar. ex de adulteris. Significasti. quia tunc esset eam facere secreto reconciliari. **Questio. ii.**

Consequenter queritur de 4. principali. **E**t circa hoc queritur. 4. p. vtrum celebras in loco iterdicto sit irregularis. 2. vtrum celebras super altare non presecratum aut fractum sit irregularis. 3. vtrum celebras sine vestibus benedictis: et ad celebrandum deputatus sit irregularis. 4. quid significant illa que requirunt ad celebracionem missae ultra illa que requirunt ad essentiam sacri. **Q**uo. 1. **P**rimo ergo quod vtrum celebras in loco iterdicto sit irregularis. **R**espondeo quod sic. si sciens faciat. et locum sit iterdictum a iudice: quod potest probari per illud quod habetur ex de cleri. excosi. depo. vel iterdict. m. Postulasti. ubi dicitur quod tales sunt ecclesiasticis beneficiis spoliandi. Et per illud quod habet ex de excess. pla. data. in generali. ubi dicitur quod talis personam ad sacrum ecclesie excommunicatus reputatur. et quod est ab officio suspensus et privatus. Celebras tamen in loco non iterdicto personis iterdictis non propter hoc irregularis est: quia non iuratur in iure positum: et pene amplius non sunt. Nec etiam celebras in loco iterdicto a iure tamen. Unde celebras in ecclesia sanguinis aut seminis effusione polluta: etiam si sit publici per euidentiam: vel per famam irregularis non est. grauius tamen peccat si prepter ecclesie transgressio. ex de presecratione ecclesiastica. c. vlti. Si autem illa pollutio occulta est: tunc credo quod si aliquis secreto hoc sciens ibidem celebrat non peccat: saltem si alia ecclesia non habet in preceptum: quia per talem pollutionem ecclesia reconciliacione non indiget de necessitate. ar. ex de adulteris. Significasti. quia tunc esset eam facere secreto reconciliari. **Questio. ii.**

Secundo

querit vtz ceteras super altare non consecratum aut fratum sit irregularis.

Rnde qd nō: qz irregularitas est de iure positio: hoc nō est in iure positū. Scienter tñ celebras sup altare nō psecratū grauit peccat: etiā si hoc faciat ex ignorātia crassa: quis min⁹ grauit qd si hoc faceret sciēter: qz ecclesia ordinauit sup altare psecratū debere celebrari. de pse. di. i. Ecclie. 7. c. Locedim⁹. 2. duobus c. seqntib⁹. sup altare aut fractū nō enormiter licitū est celebrare: nō tñ si fractū enormit eēt. ex. de pse. eccl. vlt altaris. Qd i dubijs. Qd. iii.

Tertio

querit vtz celebras sine vestib⁹ benedictis: 2 ad celebrādum deputatio sit irregularis.

Rnde qd nō. siue hoc faciat scienter siue ignorāter: qz hoc non inuenit in iure positū: sciēter vlt ex ignorātia crassa celebras: aut sine manipulo bñdictio: aut sine stola. 7 sic de alijs grauit peccat. vbi tñ consuetū est cingulū nō bñdicti nō credo qd peccat celebras cū cingulo nō benedictio. **Questio. iii.**

Quarto

querit qd significet illa q requirunt ad celebrationes missę. vltra illa que requirunt ad essentia sacramēti.

Rnde qd illa q requirunt ad celebrationes missę representant nre redēptōis mysteriū. qd in incarnatiōe fuit ichoatū. in natiuitate 7 pñdicationē. pñdicationē in passiōe cōpletū: in resurrectione declaratū. 7 iō qdā repñtat pñdiciōem ad incarnationē: qdā ad natiuitatē: qdā ad xpi pñdicationē: qdā pñdiciōem ad passiōem qdā ad resurrectionē. Sacerdotis aut calciatio incarnatio nis est repñtatio. In persona. n. filij dei of in psalmo. In idumeā extēdā calciamentū. i. hūā nā nām quā assumā. An sacerdos cū xpm representet missam nō dz dicē discalciet⁹. Amict⁹ in capite repñtat diuinitatem amict⁹ humanitate. caput. n. xpi de⁹ est. Alba nouitatē vite significat: quā xps hñit 7 docuit 7 tribuit i baptismo. Zona xpi iustitiā. iux illd Isa. ii. Erut iustitia cingulū lūboz ei⁹. Manipulus posit⁹ in leua significat qd xps in via brauij obtinebat. per manipulū. n. brauius designat. iuxta illud psal. Genuēt cū exultatiōe portātes manipulos suos. per leuā vita pñs itelligit. Stola q collo sacerdotis icumbit obediētiā significat: quā xpus pp salutē humani generis subijt factus obediēs vsq ad mortē. Casula q alijs vestimētis supponit xpi charitatē significat: que oēs alias vrutes excellit. Introit⁹ sacerdotis ad altare aduentū xpi significat: 7 itroit⁹ missę desiderū aduentus ei⁹ significat. 7 iō in missa

solent non dz strare sacerdos quousq leceptus sit itroitus missę: qz ante fuit xps desiderat⁹ q veniret: 7 qz in aduentū xpi fuit tñs misericordie: iō post itroitu subiūgit phirieleyson: qd interpretat dñe miserere: qd nōties of cōputando ter qd of xpielson: vt p misericordias xpi nouē associemur ordib⁹ angeloz. Post b⁹ sub iungit. Gloria in excelsis deo: ad representādū hymnū quē angeli pastorib⁹ nato dño cecinerunt: quē sacerdos ichoat⁹: qz angelū magnū cō filij representat: 7 chor⁹ pñdiciō pñdiciō: qz subito scd fuit cum angelo multitudo militie celestis laudatiū 7 dicentiū 7ē. Qfones at q subiequitur representat oīones qd xps post suā natiuitatē fecit p pps. Ep̄la q pñmittit euāgelio legem significat: q grām pcurrit: seu pcurris xpi pñdicationē. Graduale lamentū pñie significat: qz Joānes pñiaz pñdicationē. Et quā post luctū seqtur pñdicationē. iuxta illud Math. 5. Bti q lugēt: qm ipsi pñdicationē. iō post graduale canit alleluya: quod significat iessabile gaudiū angeloz 7 hoīum in cetera felicitate dei laudantiū. Diacon⁹ suscipiēs codicē euāgelij bñdictionē a sacerdote postulat ad significationē q nullus dz pñdicare nisi mittat. Euāgelij eni lectio pñdicationē significat: 7 dz legi in loco magis eminet⁹ ep̄la. iuxta illud. Sup montē excelsum ascēde tu q euāgelizas syon: 7 ad designādū excellētiā legis grē sup leges scriptas: 7 habet legēs euāgelij facies veram ad aq̄lonē ad significationē pñdicationē xpi esse p illū q dicit. Pñdiciō sedē meā ad aq̄lones: 7 ero siliis altissimi. Et qz corde credit ad iustitiā. ore aut pñfessio fit ad salutē: vt oīdat ecclesia q euāgelij bñdiciōe corde recipit: mox p euāgelij fidei symbolū ore decātat: quod tñ sacerdos icipit vt significet q xps ore pprio xpianā fidē docuit. Offertoriū qd cantat significat sacerdotē oblaturū sacrificiū laudis: q ante q dicat orem⁹: pñmittit dñs vobiscū: ad significationē: qz nisi dñs sit nobiscū ad salutē nram orare nō possum⁹. Silentij aut qd seqtur representat illud tps q xps nō ambulabat palas iter iudeos cū ei iterficere cogitaret⁹: qz tñ ap ppropinquatē die passiōis iesus itex tñ publici abulauit: ad hoc significandū exclamat sacerdos. per oīa secula seculoz. Prefatio aut est qdā grāz actio 7 diuie laudis pñfessio repñtas illā grāz actionē quā fcti reddūt xpo in celoz: 7 laudē q laudat⁹ fuit in cōtinuio: in q maria vnxit ei vnguentū. Sact⁹ representat laudē quā sibi cecinerunt pueri hebreoz dñica in ramis palmarū: ad significandū aut q p tradidit xps mortē ex dono. i. ex mera grā. Judas p mure

re pecunie: q ipse xps fuit sacrificiū illibata: sacerdos facit tres cruces sup oblata. vna euz dicit hec dona. alia cū dicit. hec munera: alia cū dicit: hec scā sacrificia illibata: r qz illa veditio fuit maledicta: pscripta: irrōnabilis: r detesta bilis: ad hoc significāduz dicit sacerdos in ca none. hāc oblationē facē digneris bndictam: ascriptā. ratā: rōnabilē: r acceptabilē. De con fecratōe corporis r sanguis superi^r satis deñi est: elenatio corpis xpi representat elevationem xpi in cruce. demissio depositionē ei^r de cruce. positio sup palla inuolutioez ei^r in syndone mū da. palla. n. syndonē repñtat. r iō dī dī pfe. di. r. Cōsulto cōstitutū vt sacrificiū altaris: nō in serico pāno aut iticto qsq^r celebrare psumat. Sz in puro linteo ab epō psecrato terreno. s. lino pcreato atqz cōtexto: sicut corp^r dñi nfi xpi in syndone linea mūda sepultū fuit. cū aut sacerdos dicit. Nobis quoz pctorū^r. rep sentat pñtionē r pñsionē latronis altez in crepātis r dicētis. nos qdē digna factis reci pimus rē. r misericordiā petētis: etiā q cētū rio r q cū eo erāt reuertebāt pcutiētes pecto ra sua. Exclamatio aut sacerdotis voce elen uata. pñ nfi q es in celis. ē reductio ad memoriā illi clamoris quē emisit xps in hora mori di cēs. pñ in man^r tuas pñedo spm meū. Altare cruce significat: calix sepulchz. patena lapidē quo sepulchz fuit clausum: cū aut dicit sacer dos. pax dñi sit semp vobiscum: insinuat q vna sabbatoz stetit Iesus in medio discipuloz: r dixit eis. Pax vobis: r q tūc dedit eis pñtē remittēdi pñtā. r iō chorus exclamat. Agnus dei q tollis pec. mū. rē. qd ter repetit ad signi ficādū q petim^r nobis remitti pñtā cogitatio nis: locutiōis: r opatiōis: per quoz remissio nem veniem^r ad etiā pacē. Repñtatio ergo q est p cantū Agn^r dei. pñtet ad resurrectionē gaudiū. Postcōio ē aploz gaudiū d xpi resurrectionē significat. Ite missa est. representat illud qd deñi est discipulis statim post ascensio nem xpi in celū. s. hic Iesus q assumpt^r ē a vo bis in celū rē. Chorus aut rñdens. deo gfas. repñtat aplos regressos in Ierusalē cum gau dio magno vnanimiter pñueratēs in ofone: r q p bñficio redēptiōis nostrē: cui^r mysteriū vt deñi est repñtat in missa: debem^r ēē in conti nua gratiaz actione. Articulus. V.

Consequēter querit de 5° principali. C Et circa hoc arūnt. 4. 1° p^o vtrū ois infidelis sit hereticus. 2° vtrū symoniaci sint here tici. 3° vtrū heresis sit maxi

um omnium peccatorum. 4° vtrū heretici sint tolerandi.

Primo arūdo q ois infidelis sit hereticus. heresis idē est qd diuisio. Sz ois infidelis diuisus est a fide in q pmo vniunt fide les. ergo ois infidelis est heretic^r. C Itē ois in fidelis falsas opiones gignit: vel seqt^r: sed ois talis est heretic^r. Sz ois infidelis est hereticus. C Cōtra. indei infideles sunt r pagani: nec ta men heretici dicuntur.

C Rñdeo. q nō ois infidelis ē hereticus. imo heresis ē spēs infidelitatis. est. n. heretic^r ille q pñtet xpm r ei^r dogmata corripit: r qz nul lus denoiatur simplr a dispōne seu ichoariē sed ab hitu seu pñtō. iō nō quicūqz pñtes xpm r dogmata ei^r in corde puerēs ppe vo catur heretic^r: nisi sit annexa pñtacia.

C Ad p^m in opp^m dō. q nō ois diuisio a fide heresis ppue dī: vt pz ex dict in qōne. C Ad 2^m dō. q minor falsa est: nisi itelligat de gignē te vt sequēte falsas opiones circa ea q sunt fi dei r cū pñtacia. Questio. ii.

Secūdo querit vtrū symoniaci sint hēfici. C Rñdeo q symoniaci nō sūt heretici ppe: sed tñ heretici qñs dicunt per quādā silitudinē: qz ita operant^r: ac si p fidem sentirēt. dñ pñcio spñalia conātur emere vt vē dere: ac si estimarēt dona spñis sancti posse pe cunia possideri: r sic itelligi dōz qd dī. i. q. vlti. c. vlti. Patet symoniacos veluti pñmos r preci puos hereticos ab omnibus fidelib^r respuen dos. Questio. iii.

Tertio querit vtrū heresis sit maxima omnium peccatoz. Et vt q nō. 6. q. i. Que ro vtrū catholicū cū pessimis morib^r alicui he retico: in cui^r vita pñter illud q heretic^r est nō inueniūt hoies qd rēphendāt: pponere debem^r: nō audeo pñpitare sententiā. ergo saltē nō est dō. q heresis sit maximū peccatorum. C Itē pñs. 8. et pñ. c. 10. Pessimū est dñū opti mo: sed charitas cui opponit odiū melior est fide cui opponit heresis: vt in 3. lib. oñfuz est. ergo odiū est per^r heresi. C Itē illud nō ē ma ximū pñtñ quod minuit magnitudinē pecca ti. Sed infidelitas est huiusmodi. Unde Apo stolus pñma Thimo. pñmo. Misericordiā cōle cutus sum: quia ignorās feci in incredulitate. ergo cum heresis sit incredulitas: heresis non est maximum peccatum.

C Cōtra. tanto peccatū mains est: qusto plu ra bona corripit: sed heresis plura bona cor rumpit q quodcūqz aliud pñtñ: qz fundamē tum totius edificij subuertit. ergo heresis est maximum peccatum.

C **R**ñdeo. q. nō est idē iudiciū de infidelitate et heresi. heresis. n. sup. infidelitate addit p̄tina-
cia: et recessum a fide p̄us recepta. Cū. heresis
est infidelitatis spēs: et q. recedere cū p̄tina-
cia a fide p̄us recepta videt̄ p̄cedere ex odio veri-
tatis redarguetis ea q. dirigunt a fide p̄tinaci-
ter recedētes: et odiū dīne veritatis maximus
est oīum peccatorū. id heresis non rōne h^o qd
h^o in intellectu: sed rōne sue radici q. est in af-
fectu maximū est oīuz p̄ctorū. Infidelitas autē
q. quādoq. p̄cedit ex ignorātia non semper ē
maxima oīniū peccatorum.

B **A**d p^m in opp^m dō. q. quis illud ibi dimittatur sub odio. tñ. 12. q. 1. Scimus. hoc detmi-
uari v^t. vt dicit aliq. ibi. n. d^r. graui^r puniunt
qui votū fecerūt aut fidē p̄ceperūt: et votū nō
p̄fecerūt: aut in malis finerūt vitā q. illi q. si-
ne voto aut fide mortui sūt: et tñ bona egerūt
opa: vel pōt dici q. ibi accipit heresis. p. infide-
litate: et q. nō oīs infidelitas ē maximū p̄ctorū:
ideo hoc sub dubio ibi dimittit. **A**d 2^m dō. q.
heresis non maximū dī peccatorū nisi rōne
radicis sue: q. est odiū veritatis fidei: qd odiū
opponit directe charitati. **P**ot pōt dici q. p̄-
positio p̄bi itelligēda est in his q. nō sunt adi-
uite ordiata: in qb^o destructo vno: alterū non
destruit: q. in ordinatis adinuicē destructio
boni est p̄ior: siue ipsū sit meli^r siue nō: eo q.
ipso destructo p̄ntia destruitur. **A**d 3^m dō. q.
infidelitas Pauli fuit ex ignorātia: non ex
malitia.

Questio. III.

Quarto querit̄ vtrū heretici sint tolerādi.

B **T**ur eradicari zizania ante messē. S3 p̄ zizania
itelligūt̄ heretici fm̄ glo. et etiā iudiciū per
messē. q. heretici sint tolerādi. **I**te. 24. q.
3. Notandū. ferēdi si mali nō abiciēdi. **I**te
tolerādi sunt illi q. ad misericordiā sūt recipiē-
di. Sed heretici sūt ad misericordiā recipiēdi
quotiescūq. reuerti voluerint. **A**li **A**th. 18.
dixit xps **P**etro dimittēdū esse peccatori se-
ptuagies septies. i. quotiescūq. penituerit.
ergo heretici sunt tolerandi.

B **C**ōtrā. 24. q. 3. Secāde. Secāde si putride
carnes et scabiosa omis ab alijs repellenda: ne
tota dom^o massa corp^o et pecora ardeat: cornū
panis putrescat: et itereat. **A**rrī^o in alexandria
vna sintilla fuit: sed qm̄ nō statim opp̄ssus est: to-
tū ei^o orbē flāma pplata ē. **I**te ea. q. **I**llud.
Abicienda p̄sus pestifera hec a sacerdotali
vigore patiētia ē: q. sibi met petis aliorū p̄cedo
nō p̄cepit. ergo ecclesia non d3 tolerare here-
ticos ne eis p̄cedo nō parcat sibi.

C **R**ñdeo q. d. hereticis dephēsis manifeste

in heresi p̄ma vice faciēdū est fm̄ q. d^r ex. de
h̄cticis: ad abolendā. vbi d^r de q. libz tali q. si
fuerit cleric^o vel religiosus ipso p̄us spoliato
oī officio et bñficio ecclīastico secularis relin-
quat arbitrio p̄tatis aia duerisōe debita puniē-
dus: nisi p̄tinuo p^r rēphēsiōē erroris ad fidē
catholice vnitatē spōte recurrere: et errorē su-
um ad arbitriū epi regisōis: et publice cōsensu
rit abiurare: et satisfactiōez p̄gruā exhibere.
Laic^o at nisi put d^r ē abiurata hēsi et satisfac-
tiōe exhibita p̄fessi ad fidē p̄fugerit orthodo-
xā secularis iudicis arbitrio relinq̄tur debita
receptur^o. p̄ q̄litate facioris vltionē. **D**e rela-
psis aut post q. fuerint dephēsi p̄nter subiūgi-
tur q. seculari iudicio sine vlla penit^o audiciā
sūt relinq̄ndi. **C**ur^o rō duplex ē. vna: q. si q̄tēf
cūq. reuertent^o p̄seruēt i t̄pali vita. et alijs
t̄palib^o bonis. alijs securi^o i p̄fisi relaberēt. **A**lia
est: q. sic ab hereticis facti^o possz ifici multitu-
do: q̄tēfscūq. tñ reuerti voluerit ab ecclīa reci-
piūt ad p̄nias: nō tñ ad p̄seruatiōē corp̄s vi-
te: et aliorū t̄paliū bonorū. **A**li^o at dō. ē de infidelib^o. q. xp̄iana fidē nūq. suscepit. **I**lli. n. et
ad fidē sint iducēdū: nō tñ sūt cogēdi: vt h^o d^r.
cretorū. vi. 45. **Q**ui sincera. et c. de iudeis. **C**ur^o
rō duplex ē. **A**na pp̄ bonū qd ex h^o puenit: sic
ex h^o q. iudei rit^o suos obseruāt: qb^o oli p̄figu-
rabat vitas fidei quā tenem^o. h^o bonū puenit
q. testimoniu fidei nfe hēm^o ab hostib^o: et q̄li i
figura nobis rep̄itāt qd credim^o. **A**lia est pp̄
uitatiōē maioris mali: sic scādali vel dissidiū
qd puenire possz nisi toleraret^o: vel ipedimētū
salutis corū: q. tolerati postea p̄uertūt ad fidē.
Ad p^m in opp^m dō. q. hoc itelligēdū ē p̄ il-
lo tpe q. zizania non p̄nt eradicari sine piculo
notabili eradiciōis tritici. **A**li ibidez d^r. ne
forte colligētes zizania eradicetis cū eis sit^o et
tritici. **A**d 2^m dō. q. illa auctas itelligēda
est de illis q. alios nō ificiūt. h̄fisi aut ē mori^o
maxie ifectiu^o. vñ et lepre p̄p̄at: vt de illis d^r q.
rū correctiōe ē spes. de rclapsis at p^r abiura-
tā heresiz p̄sumit q. nō sint in fide stabiles. vñ
ecclīa de illis nō p̄fidit. nūc illō ad Titū. 3. **H**e-
retici hōiem post p̄mā et scdām correctiōez
denitā: sciēs q. subuersus est q. huiusmodi est.
Ad 3^m dō. q. illa auctas itelligēda ē d. pec-
cato cōmissio in frem: qd sp̄ dimittēdū ē a p̄s-
so iniuriā q̄tū ad rācorē: siue iniuriās petat
bi remitti siue nō: s3 nō o3 q. sp̄ sibi remittatur
pena: quā meruit fm̄ iustitiam.

Circa istam. **P**rece mystica p̄secraf. q. q.
uis fiat p̄ ofonē idicatiū: eā tñ pre-
cem mysticā vocat: q. p̄ eā nobis multa bona
ipetrant. **Q**uid meli^r corpe et sanguine xp̄i p̄ic

Sanguine intelligit totū xpm sub spē vini. ⁊
p corpus totum xpm sub spē panis. qz q̄uls
sub a p̄is nō p̄uertat nisi in sub am corporis
nec sub a vini nisi in sanguine. tū sub vtraq; spē
tot⁹ ē xps p cōcomitantia ut sup⁹ declaratū
ē. Excoīcati vel de heresi māfeste notati non
vñr hoc sacrm posse p̄ficere. hoc falsū ē nisi re
strigat ad posse d̄ iure: vt i q̄oib⁹ vñlū ē. Missa
d̄ rē. missā dñs p̄etr⁹ ap̄ls p̄im⁹ oīum an
thiochie d̄ celebrasse fm q̄ dīc̄ 13u. 2. li. de
sacra. pte. 8. c. vl. ⁊ de cōsecratione distinctio
ne p̄. Jacob⁹ d̄ q̄ Jacobus cui p̄mū credi
ta est hierosolymitana ecclia ⁊ Basile⁹ ce
sariēps addiderūt nobis missē celebratio
nē. i. ordinē celebrande missē fm glo. ibidē. ⁊
p̄ alij alto addiderūt ad decorē ⁊ solēnitatē
vt h̄f. di. ii. ecclīasticaz. d̄ at missa f̄z maḡz
eo q̄ celestis missus. i. āgelus adueniat ad cō
secrandū: nō vt p̄secret. sed ut sacerdoti conse
cranti assistat. vii. li. cōsecrādū. d̄z legi ip̄erfo
nāl̄. nec itelligēdū q̄ tñ mittat vnus āgelus
sed magna multitudo angeloz. d̄ ē missa f̄z
13u. vbi p̄r⁹ eo q̄ p̄p̄s f̄delis p̄ ministeriū sa
cerdotis q̄ mediatoris vice fungit̄ iter deū ⁊
homines: p̄ces ⁊ vota ⁊ oblatiōes deo mittit
vel missa d̄f. qz p̄ trāsubstātiatiōē sab e p̄is
⁊ vini corpus xpi ⁊ sanguine incipit sub vtra
q; spē totus esse xps q̄si de nouo cēt missus.
Sube h̄ p̄ferri p̄ man⁹ ⁊ c. h̄cc. i. h̄oz significa
ta. f. ecclīe mēbra. tube p̄ferri i suble altat tū
i. i. ecclīa triūphātē. Nūquid h̄ hoc mysteriū
h̄fic⁹ ausus fuerit v̄lūpare āgel⁹ d̄ celis mit
tit de⁹ nō p̄p̄ p̄secrātē mittit tñ p̄p̄ sacri digni
tatē. Et senius. i. p̄uersus assensus fit crīmen.

De penitentia.

Di.

XIII.

Post hec de p̄nia agēdū est
P̄nia longe positis a deo
nēcia est vt appropiquēt
Est. n. vt ait Hiero. secun
da tabula post naufragiū:
qz si qs velle in cōcētie in baptismo p̄ce
ptā peccādo corrupit: p̄nie remedio re
parare p̄t. P̄nia tabula ē baptisim⁹ vbi
deponit̄ vetus hō ⁊ iduit nouus. Scda
p̄nia q̄ post lapsū resurgim⁹: dum vetu
stas reuersa repellit̄: ⁊ nouitas p̄dita re
sumit̄. Post baptismū plapli p̄ p̄niā
renouari valēt: s̄ n̄ p̄ baptismū l̄z hōi se
pi⁹ p̄citerē: s̄ nō baptizari. Baptisim⁹
tū est sacrm: s̄ p̄nia d̄ ⁊ sacrm ⁊ p̄rit⁹

mētis. Est. n. p̄nia interior: ⁊ est p̄nia ex
terior. Exterior sacrm est: interior vir
tus mentis est: ⁊ vtraq; eā salutis est: ⁊
iustificatiōis. Utz vō oīs exterior p̄nia
sit sacrm: vel si nō oīs: q̄ hoc noīe cēsen
da sit ⁊ sequēter inuestigabim⁹. A p̄nia
cepit Joānis p̄dicatio dicentis. P̄niā
agite: appropinquabit enī regnū celoz.
Qd̄ aut̄ p̄co docuit: illud post veritas
p̄dicauit: exordiū sumēs sermōis a p̄nia
P̄nia d̄ a puniendo: q̄ qs punit illicita
q̄ cōmisit. P̄nie viri timore cōcipit̄. Vñ
Isa. A timore tuo dñe cōcepim⁹ ⁊ pe
pim⁹ sp̄m salutis. Est aut̄ p̄cētētia: vt
ait Ambro: mala p̄terita plāget̄: ⁊ plan
genda itez nō cōmittere. Item Grego.
Penitere ē ante acta p̄ctā deflere: ⁊ f̄e
da nō cōmittere. Nā q̄ sic alia deplorat
vt alia tñ cōmittat: adhuc p̄niā agere
aut ignorat aut dissimulat. Quid. n. p̄
dest si peccata luxurie qs defleat ⁊ ad
huc auaritie estib⁹ anhelat? His verbis
quidā vehementius inherētes ⁊ tendūt
vere p̄cētētē vltra n̄ posse peccare dā
nabiliter. ⁊ si graui⁹ peccauerit: verā n̄
p̄cepisse p̄niā. Qd̄ ē alys muniunt te
stimōys. Ait enī Isa. Irrisor ē ⁊ nō p̄ci
tens: q̄ adhuc agit qd̄ peniter: Nec v̄r
deū p̄scere subditus sed subannare su
pbis. Canis reuersus ad vomitū ⁊ peni
tens ad peccatū. Multi lachrymas in
definēter fundunt: ⁊ peccare non desi
nunt. quosdā accipe lachrymas ad p̄niā
cerno: ⁊ affectū p̄nie nō habere: qz incō
stantia mētis nūc recordatione peccati
lachrymas fundūt: nūc reuiviscēte vsu
ea q̄ fleuerunt iterando cōmittūt. Esa.
de peccatoribus dīc̄ Lauamini: mundi
estote. Lauat̄ ⁊ mūdus ē qui p̄terita
plangit ⁊ flenda itez nō cōmittit. Laua
tur ⁊ non ē mūdus qui plangit q̄ gessit
nec deserit ⁊ post lachrymas ea q̄ defle

Distinctio

uerat repetit. Item Augu. Inanis ē penitentia: quā sequens culpa coquinat. Nihil p̄sūt lamēta si replicantur peccā. Nihil valet veniam a malis poscere et mala denuo iterare. Item Grego. Qui cōmissa plangit nec tñ deserit: pene grauiori se subycit. Itē Ambz. Reperiuntur qui sepius agendam p̄niam putant qui luxuriant in christo. Nā si vere pēitentiam in christo agerent: iterandā poſtea nō putarent. qz sicut vnum baptisma: ita est vna p̄nia. Vis alysq; plurib⁹ vtunt in assertione sue opinionis. Sed Ambrosius dicit. Nec vera p̄nia est cessare a peccato. Et idem. Magni profectus ē renūciasse errori. imbutos enim vicijs aīos exuere atq; emēdare virtutis est perfecte et celestis gratie: et ideo sane ita diffiniri potest. Penitētia ē virtus qua cōmissa mala cum emēdatiōis proposito plangimus et odimus: et plangenda vltius cōmittere nolumus: qz penitentia vera est i aīo dolere et odire vicia. Unde illa verba premissa. penitere est aī acta deslere et flenda nō committere: recte sic accipi possunt: vt non ad diuersa tēpora: s; ad idē referantur: vt. s. tpe quo deflet cōmissa mala: nō cōmittat voluntate vel ope flenda. quod innuitur ex verbis cōsequentib⁹. Nam q sic alia deplorat rē. Vnde Augu. ait. Lauendum est ne quis existimet nephāda illa crimina: qualia qui agunt regnū dei nō possidebunt: quotidie ppetrāda et elemosynis quotidie redimenda. In melius est enim vita mutāda: et per elemosynas de peccatis preteritis propiciandus est deus: non ad hoc emendus quodāmodo: vt ea semper liceat impune cōmittere. Nemini enim ōdit laxamētū peccādi: et si miserando debeat cōmissa peccata: si nō satisfactio cōgrua negligatur. Item pi⁹ papa. Nihil pdest hōi

ieiunare et orare et alia religionis opera agere nisi mens ab iniquitate reuocetur. Qui ergo a malis sic mentem reuocat vt cōmissa plangat: et plangenda cōmittere nō velit: nec satisfacere negligit: vere penitet. Nec ideo non est vera p̄nia: qz forte non de proposito: s; casu: vel infirmitate peccabit. Ille autē irrisor est et non penitēs qui sic cōmissa plangit vt plāgenda voluntate vel opere cōmittere nō desinat. Ille ē q post lachrymas repetit que fleuit. lauatur ad tēp⁹ sed mundus nō est. id est illa mūdicia nō est ei sufficiens ad salutē: qz est momentanea nō p̄uerans. Itē illud. Inanis est p̄nia quā sequens culpa coingnat: sic intelligendum est. Inanis est. s. carens fructu illius penitentie quā sequens culpa non inquinat. Illius enim fructus ē vitatio gehēne: adeptio glorie. mortificatur enī illa penitentia et alia ante acta bona sequens peccatū: vt nō sortiantur mercedem quam meruerūt cū fierent: et quā haberent si peccatū non succederet. sed et si de peccato succedenti penitētia agat: et p̄nia que precessit: et alia ante acta bona reuiviscunt: sed illa tñ que ex charitate prodierūt. Illa enim sola viua sunt: que ex charitate sunt. Ideo qz si per sequentia peccata mortificant per subsequentē p̄niam reuiviscere possunt. Que vō sine charitate sunt mortua et inania generāt: et ideo q penitētia reuiviscere nō valēt. Similiter intelligēdū est illud. Nihil p̄sūt lamēta rē. Et illud. nihil valet rē. Si enim replicantur peccata nihil valet ad salutē vel ad veniam in fine precedens lamentū: qz nihil relinquit de vite mūdicia: qz aut peccata dimissa redeūt: vt qbus dā placet: cuz replicatur: vel si nō redeunt: eis tamē deletis pp ingratitudinē ita reus et immūds cōstituit: cū ad huc

in expiandis implicatur: vt si iā deleta redirent. De hoc tamē. s. an peccata redeāt post pleni⁹ agem⁹. Similit^r nihil valet ad salutem obtinendam: vel ad munditiā vite habēdā: venia⁹ de male factis poscere: et malefacta denuo iterare. Ita ē intelligendum est illud qđ idē Aug. alibi ait. Pnia est quedā dolentis vindicta semper puniēs in se qđ dolet cōmississe. Et infra. Quotidie dilectionis virtus. penitere enim est penā tenere: vt semper puniat in se vlciscēdo qđ cōmisit peccādo. Ille penā tenet q̄ semp vindicat qđ cōmississe dolet. penitentia ergo est vindicta sp̄ puniens in se qđ dolet cōmississe. Quid restat nobis nisi dolere i vita? vbi enī dolor finitur: deficit et pnia. si vō pnia finitur quid relinquit de venia? Tādū gaudeat et speret de gratia qđ diu sustentatur a penitentia. Dicit enim domin⁹. Uade et amplius noli peccare. nō dixit. Ne pecces sed ne voluntas peccādi inte oriatur. Quod quomodo suabitur nisi dolor in pnia cōtinue custodiā: sp̄ doleat: et de dolore gaudeat. et nō sit satis qđ doleat: sed ex fide doleat et non sp̄ doluisse doleat.

Determinatio intelligētie dictorum.

E pnia perfectorum vel ad salutē sufficienti intelligendū ē qđ supra dixit. s. Pnia ē vindicta semp puniens qđ cōmisit. et alia huiusmodi. illud vō: si pnia finitur nihil de venia relinquit: dupliciter accipi potest. si enī iuxta quorundā intelligentiā peccata dimissa redeunt: facile ē intelligere nihil de venia relinqui: qz peccata dimissa itez replicantur. Sicut enim ille qui ex seruitute in libertatē manumittitur. interīz uere liber est: et tamē pp ofsentiam in seruitutē postea reuocat: sic

et penitēti pctā vō dimittūtur: tñ pp offēsam: q̄ replicat itez redeūt. Si vō redi redicant: sane pōt dici ē sic nihil de venia reliq: nō qđ dimissa peccata itez imputent: sed qz pp ingratitudinē ita re et immūdis cōstituit: ac si illa redirēt.

De solēni et vnica penitētia.

i Illud at qđ Ambro. ait. Reperiūtur tce. sic vnum baptisma ita et vna pnia nō scōz gñalē s; scōz spālē morē ecclie: de solēni pnia ocīn intelligit: q̄ apud qsdā semel celebrata nō iterat. Itē illō aliud Ambro. Pnia semel vsurpata nec vō celebrata: et fructū prioris aufert: et vsuz seqntis amittit: d solēni intelligit. Solēnis ē pnia vt Ambro. i eodē ait: ē q̄ sit extra ecclīā in māifesto i cinere et cilicio q̄ p grauiorib⁹ horēdis qz ac māifestis delictis tñ ipōit: et illa si ē iterāda preuerētia facit: et ne vilescat et cōtēptibilis fiat hoib⁹. Vñ aug. Quamuis caute et salubrit^r. puius sit vt loc⁹ illi⁹ hūillime pnie semel in ecclīā cedat ne medicina vilis min⁹ vtilis eēt egrotis. q̄ tāto magis salubris ē q̄to min⁹ cōtēptibilis fuerit. Quis tñ audeat deo dicere. Quare hñc hoī q post pniā pniā rur sus se laqis iniquitat^r obstrigit adhuc iterū parcis? Origenes qz d hac solēni penitētiā q̄ p grauiorib⁹ crius iniungit ait. Si nos aliqua culpa mortali inuenit q̄ nō i crimie mortali vñ in blasphemia fidei s; i sermōis vñ in mox nicio cōsistat. Nec culpa sp̄ reparari p̄t. Nec iter dicit aliqñ. d hñc pniā agere. S; nō ita d grauiorib⁹ criminib⁹. In grauioribus. n. crimib⁹ semel tñ pnie cedit locus. Cōmunia que frequēter incurrimus sp̄ pniā recipiunt et semper redimuntur. Lōia dicit uenialia peccata et forte mortalia qđ aly s min⁹ graua. que sic sepe dimittūt: ita frequēter ppniā redimūt: s;

de grauioribus criminib⁹ semel tñ agi
tur pñia. s. solēnis. Nā zō illis si iterent^r
iterat penitētia: sed nō solēnis. quod tñ
in quibusdam ecclesijs non seruatur.

¶ Auctoritatibus pbat q nō semel tñ
sed frequenter pctā dimittant^r p pñiaz.

¶ Quid vero penitentia nō semel
q tñ agatur. sed frequēter iteret^r
z per eā frequenter itez venia
prestat: plurib⁹ sanctoz testimōis pba
tur. Ait enī Aug. scribēs ostra quosdaz
bereticos: q peccātib⁹ post baptismuz
semel tñ dicebant vtiles esse pñiaz: ita
Adbuc instāt pfidi qui sapiūt plusq³ o³
nō sobry: sed excedētes mensurā: dicūt
z si semel peccātibus post baptismū va
leat penitentia: non tñ sepe peccātibus
pderit iterata: alioquī remissio ad pec
candum esset incitatio. Dicunt enī. q³
non semper peccaret si semp redire pos
set? Dicūt enī dominū incitatorē mali
si semper peccātibus subuenit: z ei pec
cata placere qbus semp preſto ē gratia
Errant aut. Cōstat enī ei peccata displicere:
qui semp pſto ē ea destruere: si ea
amaret: non semper ea destrueret. Idē
ad macedoniū. Intātū hoīuz iniquitas
aliquando progreditur: vt ē post pera
ctā pñiam: post altaris reconciliationē:
vel ſilia vel grauiora cōmittāt: z tñ de⁹
facit etiā super tales oziri solē suuz: nec
minus tribuit q̄ ante tribuerat largissi
ma mīerayite z salutis. z q̄uis eis in ec
clesia locus ille pñie non ccedat: de⁹ tñ
super eos sue patiētie nō obliuiscit^r. Ex
quoz numero si quis nobis dicat: dicite
mibi vtz aliquid proſit ad vitā futuraz
si i ista vita illecebroſissime voluptatis
blādimenta otempſero: si me pēitendo
vehementius q̄ prius ex cruciauerō: si
vberī⁹ fleuerō: si meli⁹ vixero: si paupe
realargi⁹ sustētauerō: si cbaritate ardē

tius flagrauerō: q³ vez ita desipit: vt
huic hoī dicat: nihil tibi ista in postez p
derūt? Uade saltē huius vite suauitate
fruere. Auertat deus tā imanē sacrile
gamq³ dementiā. Itē Joānes chrisost.
de reparatiōe lapsi. Talis mihi crede
talis est erga hoīes pietas dei. Nunq³
spernit pñiam si ei sincere z simpliciter
operat^r ēt si ad summū q³ pueniat malo
rum. z inde tñ velit reuertī ad virtutis
vitā suscipit libēter z amplectit^r: z facit
oīa quatinus ad priore reuocet statum.
Quodq³ est adhuc pſtātius z eminēti⁹
ēt si nō potuerit q³ explere oēm satisfā
ciendi ordinē: quantulācunq³ tñ z quā
libet breui tpe gestā non respuit pñiaz.
suscipit etiam ipsaz: nec patitur quāuis
exigüe querſionis pdere mercedē. Exē
plis ēt hoc idē astrui pōt. Dauid enī per
pñiam adulterij fil⁹ z homicidij veniaz
ipetrauit: grauius tñ postea deliq³ i po
puli enumeratione: qd ppli multitudo
pſtrata ostēdit. Illud at mirabile est q
angelo serienti plebē se obtulit dicens.
Grex iste qd fecit: fiat manus tua in me
z in domū patris mei. Quo facto statiz
sacrificio dignus indicat^r: q absolutione
estimabatur indignus. Nec mirū si ta
li sua oblatione p populo: peccati sui
adeptus est veniam: cū moyses offeren
do se p plebis errore pctā diluerit. Dis
alysq³ testimonijs pluribus euidenter
ostendit per pñiam non semel tñ: s³ se
pi⁹ nos a peccatis surgere: z verā pñiaz
sepius agi. Volūtarie enī peccātib⁹ no
bis: vt ait apostolus p peccatis nō reli
gtur hostia scōa. s. q³ semel tñ xp³ opor
tuit pati. nec reliquit scōs baptism⁹: reli
quit vō scōa pñia z tertia z deinceps: vt
Joā. chrisost. sup hūc locū ait. Sciēdū
ingt q hic qdā exurgunt hoz verborū
occasione pñiam auferētes: quali ppe

nitentiā nō valeat peccator post lapsus
resurgere secundo ⁊ tertio. ⁊ deinceps.
Verū etiā in hoc penitentiā nō excludit
nec ꝑꝑiciationē que sepe fit ꝑ penitentiā
sed secundū baptisimū ⁊ hostiam.

Supius determinauit magr de baptismo
in quo graꝑhoat. ⁊ de cōfirmatiōe ꝑ quā ro-
borat: ⁊ de eucharistia ꝑ quā nutrit ⁊ ꝑsumat.
Nūc determinat de pnia ꝑ quā amissa recupat.
Et didit in ꝑes. 3. ꝑ pnia agit de pnia hz
et suū. ꝑ de ꝑtate mīstroz. pniā inuigen-
tū. di. 18. ibi. Nūc qri solet. ꝑ de effectu re-
missiōis a ꝑte suscipiētū. di. 20. ibi. Sciēdū ē
etiā. ꝑ pnia in. 2. ꝑ de determinat de peniten-
tia in gnali. ꝑ de ꝑtibꝑ eiꝑ in spāl. di. 16. ibi.
In ꝑfectiōe aut. ꝑ Et ꝑ in. 2. ꝑ de excludit er-
rore dicentiū q pnia nō est iterabilis. ꝑ de er-
rore dicentiū q pnia est disibilis. di. se. ibi. Et
sicut ꝑdictis. ꝑ pnia in. 4. ꝑ de ponit penite-
tie notificatiōe. ꝑ de occasiōe hꝑ oñdit erro-
rum errorē. ibi. Nūc vbi. ꝑ de subdit auctori-
tati ꝑ errore adductaz determinatiōem. ibi.
Nūc alijs. ꝑ de subiūgit vbita ꝑfirmatiōes.
ibi. Ad vero pnia.

Articulus. 1.

Quia

de pnie gñe. ꝑ de eius
spē. ꝑ de eiꝑ subiecto. ꝑ de eiꝑ origi-
ne. ꝑ de pnie for-
matiōe. ꝑ de formati actꝑ
pnie ad hitū ꝑꝑatiōe. ꝑ de
eiꝑ efficacia qñt ad remotionē mali. ꝑ de
ad collatiōe boni. ꝑ de pnie cōtinuita-
te ⁊ iterabilitate. ꝑ de eiꝑ ꝑꝑatiōe ad vtu-
tes alias. ꝑ de solēni pnia in spāl. ꝑ Cir-
ca ꝑm qñt duo. ꝑ de vtz pnia sit vtu. ꝑ de
vtz sit generalis virtus.

Primo ostendo q pnia nō sit vtu. nullū
factū est vtu. pnia est vñ de. ꝑ
factis. g nō est vtu. ꝑ Itē. nulla vtu ꝑꝑo-
nit esse vel fuisse malū in virtuoso. vñ etiā ꝑꝑ
4. ethi. c. vlt. negat verecūdiā esse virtutē: sed
pnia ꝑꝑponit fuisse ꝑctū in penitēte. g non
est vtu. ꝑ Itē fm ꝑm. 2. ꝑꝑsi. Aitꝑ est ois
positio ꝑfecti ad optimū. hꝑ penitētia nō ē dis-
positio ꝑfecti: sed iꝑfecti. g nō est vtu. ꝑ Itē
fm ꝑm. 2. ethi. c. 3. Aitꝑ est circa bonū ⁊ dis-
licile. Sed penitētia est circa ꝑccatū q ē ma-
lum. ergo nō est virtus.

Contra. magr lib. 2. di. 17. Aitꝑ est bona qñ-
tas mētis q recte viuūt: ⁊ q nullus male ⁊ illi-
cite vtz: sed ꝑ cōuenit pnie. g est vtu. ꝑ Itē

fm ꝑm. 2. ethi. c. 5. Aitꝑ est hitus bonꝑ q ha-
bentē ꝑfectū: ⁊ opus eiꝑ bonū reddit: sed tal
est habitus pnie. ergo est vtu.

Contra. q penitētia. 4. modis ꝑt accipi.
1. Ano mō ꝑ remedio ꝑ mortale ꝑctū actua-
le ꝑꝑ sacerdotē ministrato. ⁊ sic est factū: nō
vtus: ⁊ sic ꝑcedebat ꝑm arꝑ ad ꝑmā ꝑartem.
2. Alio mō ꝑ hitu hūiliāte hoīem ad peniten-
dū sub debitiā circūstātijs: ⁊ sic est vtu: vt ꝑclu-
dūt due rōnes ad ꝑartē scdaz. 3. Tertio mō ꝑ
penitēdi actu. ⁊ sic nō est vtu: sed actus virtu-
tis. 4. Quarto mō ꝑ dolore sensibili ꝑ ꝑcca-
to cōmūdo: q si ꝑcedat actu penitēdi ipm ꝑ-
mouet seu itēdit. Si autē sequat tāq cāꝑ ex il-
lo: intentiōe eius: vel ꝑfectiōem ostendit. ⁊ sic
nō est virtus: sed passio.

Ad ꝑm ꝑꝑꝑio ex dictis. Ad 1. mō dōz. q
maior est falsa. Ad ꝑꝑatiōe eiꝑ dōz. q ꝑꝑ
nō negat verecūdiā ēē vtu. fm q accipitur
ꝑ hitu cāto ex multotiēs verecūdari sub debi-
tis circūstātijs: sed in qñt accipit ꝑ passiōe. est
tñ passio bona in qñt ꝑhibet ꝑccare. Sed q
ꝑꝑ vñ negare verecūdiā ēē vtu ēt fm q ac-
cipit ꝑ hitu. iō ꝑt dici q ꝑꝑ ibi loqꝑ de vtu-
te cuiꝑ actꝑ nihil vtuꝑabile ꝑꝑponit esse vt
fuisse in vtuoso. vel nō repugnat cuiꝑ ꝑꝑ-
ctiōi vtuosi. Ad 3. mō dōz. q pnia est disꝑo ꝑꝑ-
cti ꝑfectiōe sufficiēte. est. n. respectu ꝑcti ꝑꝑ-
teriti nō ꝑsentis nisi in ꝑsideratiōe. Ad 4. mō
dōz. q vtu cū dō esse circa bonū ⁊ difficile hoc
itelligendū est de actu. i. q ois virtutꝑ actꝑ dis-
ficilis est ⁊ bonꝑ: quātiō aut obiectū penitētie
sit ꝑccatū: tamen ꝑcti detestatio bona est: q ē
penitētie actus.

Questio. 11.

Secundo querit vtz pnia sit gnalis vtu.
Et vñ q sic. vtꝑ opposita oī vi-
tio est generalis: sed pnia est vtꝑ opposita oī
vitio. ergo est vtꝑ generalis. Itē actꝑ pnie
q est detestari ꝑctū ꝑuenit cuiꝑbet virtuti: qz
eiusdē vtutis est itēdere bonū ⁊ detestari ma-
lū illi bono hūi: sed spāl actus vtutis nō cō-
uenit cuiꝑbet vtuti. ergo penitētia nō est vtꝑ
specialis: sed gnalis. Itē vtu cuiꝑ actꝑ est
circa obm cuiꝑlibet vtutis ē generalis: hꝑ pe-
nitētia est huiusmodi. g est virtꝑ generalis.

Contra. virtꝑ cuiꝑ actꝑ nō est gnalis nō ē vir-
tus generalis: hꝑ actus penitētie qui est deſta-
ri ꝑccatū inquantū est expiabile ꝑ actū pe-
nitentis: vtu nō est generalis. non enī cōue-
nit cuiꝑbet virtuti. ergo pnia nō ē vtꝑ gnalis.
Contra. q virtutē esse generalē ꝑt itelli-
gi tri ꝑꝑ. i. essentialiter: caliter ⁊ dispositiue.
Primo mō est vtu generalis q ꝑdicat de
qualibz vtute: nec ē distincta ꝑ essentiā a vir-

Cute aliqua. et hoc modo virtus generalis nihil aliud dicitur quam qualibet virtute modo indeterminato: sicut generis importat qualibet speciem modo indeterminato: et sic penitentia non est virtus generalis. est enim virtus per centiam distincta ab omni alia virtute. **P**rimo charitas virtus est generalis ad omnes alias virtutes in quantum habent completum esse virtutis: quia completio cuiuslibet virtutis in eo virtutis est per charitatem: sicut per eam formale. **P**rimo. penitentia virtus est generalis. ut. n. inferius ostendetur per penitentiam disponit homo ad susceptionem aliarum virtutum. distinctionem autem essentie et cognoscere debemus per eam obiectum: quod quidam dicunt esse penitentiam sub ratione qua dei offensum. **C** Sed contra hoc arguitur sic. sicut charitatis est diligere deum: ita est et odire offensam dei. eiusdem. n. rationis est diligere aliquid: et odire eiusdem. penitentiam ergo sub ratione qua dei offensum non videtur esse penitentia obiectum. **C** Aliud ergo minus obiectum quod penitentie obiectum est proprium actuale penitentiam sub ratione qua est transgressio diuine legis vindicabilis et expiabilis per actum ipsius penitentis: et quia sub hac ratione penitentiam nullius alterius virtutis est obiectum. sequitur quod actus penitentis est per essentiam distinctus ab actibus aliarum virtutum: et penitentia a virtutibus alijs. distinctio enim virtutum innotescit nobis per actus: et actus per obiecta. **C** Ad primum in oppositum dicitur. quod maior est falsa. vna enim virtus ab alijs per essentiam distincta potest esse opposita cuiuslibet vitio sub vna ratione que in quolibet vitio reperitur. charitas enim opponitur cuiuslibet peccato mortali: in quantum quolibet peccatum est contrarium summe bonitati: et penitentia cuiuslibet peccato in quantum est contra iustitiam diuine legis: et expiabile per actum penitentis. **C** Ad secundum dicitur. quod detestari penitentiam non prouenit cuiuslibet virtuti sub ratione qua prouenit penitentia. cuiuslibet enim alij virtuti prouenit detestari penitentiam in quantum est contra illi spem boni: ad quod inclinat virtus. penitentia autem detestatur penitentiam sub ratione alia: ut superius visum est. **C** Ad tertium dicitur. quod maior non est vera: nisi intelligatur quod sit circa obiectum cuiuslibet virtutis: et sub illa speciali ratione sub qua respicitur a quolibet virtute: sed penitentia non est circa obiectum cuiuslibet virtutis. sub alia. n. ratione detestatur penitentia immoderatam delectationem quam temerariam: et est immoderatum timorem quam fortitudo: et sic de alijs. **C** Ar. ad primum tem aliam gratia principalis personis potest praece.

Articulus. II.

Consequenter queritur de principio. **C** Et circa hoc queruntur duo. **P**rimo utrum penitentia sit virtutis vna species specialissima. **P**Secundo utrum continetur sub iustitia.

Questio. I.

Primo ostendo quod penitentia non est virtus vna species specialissima: quia alterius speciei est penitentia in seipsum quam penitentia in proximum. et illa quam penitentia in deum. Similiter penitentia cordis: oris: operis: diuersarum sunt specierum: cum ergo omnia ista obiecta sint penitentiae. videtur quod penitentia distinguatur in plures species: et sic non est virtutis species specialissima sed subalterna. **C** Item necium et non necessarium non sunt eiusdem speciei. Sed penitentia de mortalibus est necessaria. non autem de venialibus: quia se compatiuntur: cum gratia faciente. ergo plures sunt species penitentiae. **C** Item per rationem generale non potest constitui species specialissima: sed virtutis constituitur in specie per formales rationes obiectorum. cum ergo peccatum sub ratione generali cuiuslibet peccati obiectum sit penitentia: penitentia non est virtutis species specialissima. **C** Contra. quibus fides sit respectu plurium creditibilium: tamen est virtutis species specialissima: eo quod propter vnam virtutem credit omnes alias. erga a seipso penitentia sit respectu omnium peccatorum. tamen est virtutis species specialissima: cum omnia peccata detestentur sub ratione vna. **C** Rursus. quod penitentia est virtutis vna species specialissima. est. n. respectu omnium peccatorum sub vna ratione cum coitate quam sit predicabilis de quolibet peccato videtur esse coitas generis: sed communitate quam reperitur in quolibet peccato tamquam aliquid distinctum non secundum rationem: sed secundum rationem a quolibet specie peccati. Unde quibus quolibet speciale peccatum sit peccatum in iustitia legis diuine expiabile per actum penitentis: tamen hoc cum reduplicatio non predicatur de aliquo specie peccati: quia sine reduplicatio acceptum consideratur ut genus cuiuslibet peccati: sed cum reduplicatio accipitur ut per secundum rationem distincta a quolibet peccati specie. exsuperius predictorum. aial predicatur de quolibet specie aialis: non tamen aial in quantum aial. hec. n. falsa est. hoc est aial in quantum animal: quia primo consideratur ut genus. et sic realiter id est cum quolibet specie ratione differens: sed non predicatur de specie in quantum ratione differens: sed in quantum realiter id est cum aut accipitur cum reduplicatio consideratur in quantum ratione differens a specie. et ideo cum predicatur de specie cum sui reduplicatio ipse predicatur de ea. aial ergo in quantum aial non est genus: sed in quantum significat realiter id est cum quolibet specie aialis: modo tamen indeterminato. sicut ergo vides quod scia de aiali in quantum aial est vna species scie distincta a scia quam est de homine in quantum homo: et sic de alijs. sic penitentia quam est de proprio peccato actuali sub ratione quam est in iustitia diuine legis expiabile per actum penitentis est vna species virtutis specialissima. **C** Ad primum in oppositum dicitur. quod non valet. quia omnia illa detestatur penitentia sub vna ratione cum. **C** Ad secundum dicitur.

Est maior est falsa. loquendo de neccio et non necessario non absolute: sed ad prequendum remissio nem pecti. sicut. n. charitas pfecta et ipsecta eius dem sunt specie: cum tamen pfecta non sit ad iustifica tionem neccia: et ipsecta sit ad hoc neccia. si non ha pfecta. ita pnia ipsecta q est respectu mortaliu tui: et pfecta q est respectu mortaliu et venialiu sit eiusdem spei sunt: quia scda non sit neccia ad iustificationem. pnia aut respectu venialiu et non mortaliu vtus non est. **C** Ad 3^m ob. q p rone gnale generalitate pducibilitatis non pstituit spes spalissima: nec sic est gnalis formalis ro obi pnie: sed di gnalis: q i qlibz pcto repit. exē plu. Quis ro aialis pducit de rone hois et asu nit: qz bz phz. 4. metaphy. ro qua significat no me est diffō. hec aut est va. aial ronale morta le est substantia aiata sensibilis. et hec. aial irra tionale rudibile est sba aiata sensibilis. tamē diffinitio aialis non pducit de pductis diffi nitiōibus. Diffinitio. n. aialis inq̄tū aial est substantia aiata sensibilis trī. Ali aial inq̄tum aial piderat vt ps speciei. **C** Ad 4^m ob. partez aial gfa psonis pcedat. **Questio. n.**

Secūdo querit vtz pnia cōtineat sub iustitia. Et vtz q nō. nulla vtz theo logica p̄tinet sub iustitia: sed pnia ē theologi ca vtz. p illā. n. pncipaliter recōciliamur deo q pnia non p̄tinet sub iustitia. **C** Itē ois vtus q p̄tinet sub iustitia est moralis: sed pnia non ē moralis vtus: qz fm phm. 2. ethi. c. 5. r. 6. virt moralis p̄sistit in medio. pnia aut nō. refugit enī de pctis: non qdā sic. r qdā non. q pnia non p̄tinet sub iustitia. **C** Itē iustitia vtus re spicit equalitatē inter extrema. fm sniam phi 7° ethi. c. 5. Sed pnia cū sit circa opatiōes ho mīnis ad deū non respicit eq̄litate: qz deo nō possumus pendere eq̄le p bñficio recepto. fm phz. 3. ethi. c. vlt. neqz eq̄le emēdā p pctō pmissō. q pnia non p̄tinet sub iustitia.

C Lōtra. gl. sup illud ps. Sacrificate sacrificiū iustitie. Quid iusti q vt qsqz suis pctis poti⁹ q alienis irascat: seqz p̄tinet p pniaz sa tisfactioez deo offerat: qsi dicat. hoc iustū est. in quo exp̄sse bz q act⁹ pnie est actus iustitie **C** Itē gl. sup illd. 1. Cor. 13. Si nosmetipsos diiudicarem⁹. dicit. Nos met ipsos diiudica rem⁹ penitēdo. penitere ergo est seipm diiudicare: sed diiudicare est act⁹ iustitie. q penitētia continet sub iustitia.

C Rñdeo. q pniām p̄tineri sub iustitia tri pliciter pōt itelligi. Ano mō sicut ps itegrat p̄tinet sub toto itegrā. Alio mō sicut ps sub iectua p̄tinet sub toto vli. Tertio mō sicut ps potentialis p̄tinet sub toto corrūde p̄tē

tiali. **P**rio mō dicit aliq pniām contineri sub iustitia. ad itegritatē. n. iustitie concurrūt due ptes. f. declinatio mali: et opatio boni. p pniām aut est declinatio mali. nō tñ. n. p pe nitentiā habilitat hō ad declinādū mali cul pe: sed etiā ad faciēdū opa bona inq̄tū sz in stitiā dīne legis ordiata sūt ad expiationem culpe. pnia q nō p̄tinet sub iustitia mō p⁹ nec etiā mō scdo. pprie loquēdo de iustitia: qz par ti subiective plene puenit diffō totius: sz pnie non plene puenit plena rō iustitie. ppe dicit: qz iustitia circa opatiōes q sūt ad altez obseruat rōne debiti et eq̄litate: sicut in 3. li. oñsuz est: quia aut p pniām reddat hō deo debituz ex legis dīne necessitate. nō tñ pōt reddere eq̄ le. magnitudo. n. malitie clpe excedit magni tudinē cuiuscūqz emēde: quā penitēs pōt fa cere: quia si hō faciat qd in se ē misericordia dei q̄tet residuū. nō. n. exigit ab hōe vltra id qd pōt: et quia pnie nō pueniat plena rō iustitie. nō tñ ppter hoc est iserioz virt⁹ qz iustitia pprie dca: q est ad p̄ximū duplici de cā. tñ qz nobili⁹ ē immediate ordiari ad deū q immediate ad p̄ximū: tñ qz nō facē do eq̄le emēdā nō cō uenit pnie: nisi ex ipotētia penitēs: nō ex mali tia volūtatē: qz de penitēs vellet facē equales emēdā si posset. **7°** mō pnia p̄tinet sub iusti tia. ps. n. potētiālis dī q p̄cipat aliquā vtutē toti⁹: sz nō totā. pnia at in h^o p̄cipat vtutes et modū iustitie: qz circa opatiōes q sūt ad alte rī. f. ad deū obseruat rōne debiti ex legis neci tate: nō tñ p pniām reddit eq̄le: qz nō est pole penitētiē: q aut sic sub iustitia p̄tineat ps p il lud qd dī de pe. dī. 3. c. 1. Pnia ē qdā dolētis vidicta. puniēs in se qd dolet cōmississe. Alid cas at male scm puniēdo p̄tiet ad rōez iustitie **C** Ad 1^m ob. i opp⁹ ob. q pnia nō ē vt⁹ theolo gica. nō. n. bz deū. p obo: sz culpā sub rōne q ē sup⁹ dca. deū at p fine immediato. An cū dici mus q pnia recōciliat deo nō tāgīt ordo pnie ad deū. sic ad obm: sz sic ad finem immediatuz. **C** Ad 2^m ob. q pnia ē vt⁹ moral: sz q̄rūdā vir tutū moralū mā nō ē vli vtuti p̄ria. sic sūt pas sīōes delectabiles: circa q̄s est tēpantia: et ter ribiles: circa q̄s est fortitudo: sz fm excessū vlt dimiutionē. et sic dñt aliq q respectū talis māe vtus moralis obseruat mediū. et circa māz re secādo supabūdantiā: et circa resecādi moduz debitas circūstātiās obseruādo: mā aut pnie fm quālibet sui pte vtutē corrūpit: aut ad e^o corruptionē disponit. ideo penitētia nō obseruat mediū circa mām suā: sed totaliter ipz excludit. et circa excludēdi moduz obseruat me diū per comparationē ad rōne rectā. Sed cū

D virginitas q̄ est nobilis v̄t̄ excludat oēm delectatōem venereā: videt̄ p̄dicta solo ip̄licare v̄nū falsum. ip̄licādo q̄ q̄libet v̄tus q̄ est circa delectatōes venereas: nō t̄m̄ obseruat mediū per comparatōē ad circūstāntias: sed etiā per cōparatōē ad m̄āz. dic̄ ḡ q̄ v̄bi p̄h̄i nō sic est itelligendū q̄ sp̄ v̄ez sit v̄tutē obseruare mediū per cōparatōē ad m̄ām: sed sufficit q̄nq̄ obseruare q̄tū ad circūstāntias p̄ppatio nē ad rōnē rectā. ¶ Ad 3^m dō. q̄ ad p̄tē potē tialē iustitiē nō req̄rit eq̄litas: vt ex dic̄ in q̄o nē pōt videri.

Articulus. n.

Consequēter querit̄ d̄ 3° p̄ncipali.

¶ Et circa hoc q̄runt̄ 2°. p̄p̄ v̄tz p̄nia sit in volūtate: sic in subiecto. ¶ Secūdo v̄tz sit in beatis. 2°. n.

Primo ostēdo q̄ penitētia nō sit in volūtate sic in subiecto. p̄nia. n. cū sit pars potētiālis iustitiē: v̄t̄ ē in eodē subiecto in q̄ est iustitia: s̄ iustitia est in rōnē: cūz actus ei⁹ sit iudicare: q̄ p̄tinet ad rōnē. ergo p̄nia ē in rōnē. ¶ Itē gaudiū de bono ē in cōcupiscibili. ḡ a simili dolor de malo. cū ḡ act⁹ p̄nie sit dolere de malo culpe: p̄nia est in cōcupiscibili. p̄cupiscibilis autē est potētia p̄tis sensitīue. ¶ Itē vindicare est act⁹ v̄tutis irascibilis. Gra. n. est appetit⁹ vindictē. s̄ p̄nia est virtus vindicātia peccatī. ergo videt̄ q̄ sit i irascibili: non in volūtate.

Cōtra. Ansel. l. de veritate. c. 12. Iustitia est rectitudo volūtatis: sed p̄nia est q̄dā iustitia. ḡ ē in volūtate. ¶ S̄z q̄ sit in q̄libet potētia v̄t̄ q̄ v̄tus non opat̄ nisi vbi est: sed p̄nia opat̄ circa quālibet potentiam: quia quālibet purgat a culpa. ergo est in quālibet potentia.

Rūdeo q̄ in illa potentia ē h̄it⁹ in q̄ est p̄ncipalis eius act⁹: sed actus p̄nie est in volūtate. act⁹. n. ei⁹ est punire p̄p̄riū p̄ctū: inq̄tū est iustitia legis dīne: et expiabile p̄ actū penitētiē. in punitiōe autē p̄cti p̄ncipali^r est efficax p̄cti displicētia. displicere autē est act⁹ exis in volūtate: sicut in subiecto. penitētia ḡ est in volūtate sicut in subiecto.

Ad p̄m̄ in opp^m dō. q̄ iustitia nō est in rōe: s̄ in volūtate. iudicare. n. p̄ modū dictātis seu cōsulentis nō est act⁹ iustitiē: s̄ iudicare p̄ modū diffiniētis seu monētis ad dictamē sententiē iustē: sic iudicare est act⁹ volūtatis: s̄ iudicare p̄mo mō act⁹ est rōnis. ¶ Ad 2^m dōm q̄ gaudiū fm̄ q̄ est passio appetit⁹ sensibilis ē in cōcupiscibili: q̄ est in p̄te sensitīua: et s̄r̄ dolere de malo: s̄ gaudere de bono inq̄tū ē fm̄

iustitiā dīne legis act⁹ est volūtatis: et s̄r̄ dolere de p̄ctō inq̄tū est iustitiā legis dīne. hic enī dolor est formal^r displicētia p̄cti sub rōne p̄dicta: q̄uis q̄nq̄ cōcomitātes h̄eat sensibilē passioem. ¶ Ad 3^m dō. q̄ vindicta seu ei⁹ appetit⁹ inq̄tū dicit motū appetit⁹ sensitīui est in irascibili sensitīua: t̄m̄ appetit⁹ faciēdi de p̄ctō vindictā: s̄z q̄ est p̄nie act⁹: d̄ volūtatis motus: nō irascibilis sensitīue.

Primū ad p̄tē aliā b̄i p̄cludit. ¶ Ad illū q̄d p̄babit q̄ est in q̄libet virtute. dōm q̄ vna v̄tus existens in volūtate: sic in sub̄o pōt purgare aliā potentia a p̄ctō. Alii charitas q̄ est in volūtate: sic in subiecto rectificādo volūtates oēs vires purgat a p̄ctō. Ande p̄ p̄e. 4. Charitas opit multitudinē p̄ctōz. s̄r̄ dico q̄ v̄t̄ p̄nie remouēdo obstaculū p̄cludēs aditū ḡfe dei q̄ remittunt peccata disponit oēs potentias aie ad purgatiōem p̄cti. 2°. n.

Secūdo querit̄ v̄trū p̄nia sit in beatis. Et v̄t̄ q̄ non. Nullus h̄it⁹ moralis q̄ est in beatis: est in dānatōis: s̄z p̄nia est in dānatōis fm̄ illud q̄d d̄ de eis Sap. 5. q̄ s̄nt p̄niam agētes. ḡ p̄nia nō ē in beatis. ¶ Itē de pe. dis. 3. c. p̄mo. P̄niam verā agē est cōmissa plāgē. et itēz plāgenda declinare: sed in beatis nō ē luct⁹ nec plāc̄. Apoc. 21. ḡ in beatis nō ē penitētia. ¶ Itē p̄nia nō est vbi nō pōt habere actū suū: nec v̄nq̄ potuit: q̄ ibi sup̄flua ēct̄: s̄ in angelis beatis nō h̄z p̄nia aliq̄ue actum. q̄ act⁹ ei⁹ pena est: nec h̄ie pōt: q̄ peccare nō p̄nt: neq̄ habere potuit: q̄ q̄uis peccare potuerūt: tamen si peccassent penitē non potuissent. ḡ saltē nō est in angelis beatis. ¶ Item q̄ spes et fides ānēxā h̄nt i p̄fectiōem essentialē. iō nō s̄nt in beatis: s̄z p̄nia ānēxā h̄z i p̄fectionē essentialē: q̄ supponit in penitente p̄ctū fuisse. ergo nō est in beatis.

Cōtra Sap. p̄. Iustitia p̄petua est: sed penitētia est iustitia q̄dā. ergo p̄petua ē. ¶ Itē q̄uis beati nihil possint pati: t̄m̄ in eis est patientia. secūdu illud psal. Patientia pauper nō peribit i fine. ergo a simili q̄uis nō possint dolere: tamen in eis est penitētia.

Ad istā q̄onē dicūt aliq̄ q̄ beatorū q̄dā s̄nt q̄ nūq̄ peccauerūt: peccare t̄m̄ potuerunt: et si peccassent in eis p̄ctū remitti potuisset. Alij s̄nt q̄ nūq̄ peccauerūt: sed peccare potuerūt t̄m̄ si peccassent non potuisset in eis p̄ctū remitti: cuiusmodi s̄nt angeli sc̄ti. Alij s̄nt q̄ peccare potuerūt et peccauerūt: vt in b̄to p̄etro et in multis sc̄tis p̄z q̄ p̄ctū fuit in eis remissum. ¶ In p̄mis est h̄itus p̄nie: q̄ q̄uis in eis nūq̄ habuerit actū: t̄m̄ h̄ie potuit. h̄itus enī

Articulus

Quartus si.

Infulus nō presupponit actū: nec includit: sed
presupponit in subo suo possibilitatē ad actum
possibile elici per illuz eundē hituz in nume-
ro: vel per aliū eiusdē spēi. Quis autē ille idem
habit⁹ pnie in numero: q̄ in eis ē: nunq̄ in eis
actū hīe potuerit respectu mortalis pcti: quia
peccare nō potuissent mortali pctō: qn illi ha-
bituz corrupissent: tñ in eis potuisset hīe actū
suū respectu venialis pcti: et ali⁹ habit⁹ penitē-
tie eiusdē spēi cū isto potuisset in eis hīe actū
suū et respectu mortalis pcti. In tertijs et est
habitus pnie: qz in eis et potuit hīe actū suū et
habuit: et adhuc hz nō actū: q̄ ē de pctō dole-
re. hz q̄ est gaudere de pcti remissione: et se velle
nunq̄ peccasse si eēt posse. In medijs vero nō
est virt⁹ pnie: qz nunq̄ potuisset hīe actū i eis:
qz q̄uis peccare potuerit: nisi peccassent nū-
quā virtuosē penitere potuissent: sicut pz i an-
gelis q̄ peccauerūt. In xpo et qz nunq̄ pecca-
uit nec peccare potuit: nō est pnie virt⁹. vt. n.
dñi est: habit⁹ presupponit eē vel fuisse i illo in
quo est: possibilitatē ad eius actum.

Ad 1^m in oppo^m dōz qz virt⁹ pnie nō ē in
dānatis: qz q̄uis peniteat de pctō suo pp pe-
nā horribile: quā p eo sustinet: tñ nō penitent
de pctō inq̄tū ē p iustitiā legis diuine: nec ad
hoc vt expiet in eis. vñ nō penitēt i spe venie.
Ad 2^m dōz. qz pnia in bñs nō hz actū quez
habuit in via: q̄ est de pctō dolere: hz actū que
uenientē finit: q̄ est gaudere de remissione pcti.
eiusdē. n. virtutis est de pctō dolere: et de ei⁹ re-
missione gaudē. **C** 3^m bene peludit. **A**d 4^m
dōz. qz in pnia nō ē aliqua cēntialis iperfectio
repugnās gl̄ie: sicut ē in fide et spe: hz act⁹ eius
quē hz in via talē hz pfectionē: et q̄tū ad illuz
actuz nō dico eā in pnia remanere. **E**x dñis
satis pz virtutē pnie eē in illis q̄ sunt in purga-
torio: et q̄tū ad habitū et q̄tū ad actuz: q̄ ē de
pctō dolere: et aliquo mō q̄tū ad illū q̄ ē gau-
dere de remissione pcti. et iō de hoc non oī hic
facere q̄stionem.

Articulus.

Consequenter queritur de quar-
to principali. **E**t circa h⁹ q̄
runt duo. **P**rimo utrū pe-
nitētia sit in nobis ex acq̄si-
tione. **P** 2° utrū recipiat ex tio-
re. **Q**uestio. 1.

Primo ostēdo qz pnia nō est in nobis ex
acquisitōe. Nullū pctm necessa-
riū est ad illud quo acq̄rit virt⁹: hz pctm ē ne-
cessariū ad actū pnie. q̄ virt⁹ pnie nō acq̄rit
per suos act⁹. hz oīa virtus que est in nobis ex
acq̄sitōe acq̄rit p actus. qz pnia nō est in no-

bis ex acq̄sitōe. **C** Itē Aug. 6°. metaph. c. 4°.
Cā dignior ē cāto: hz act⁹ pcedēs vtutē nō est
dignior virtutē. q̄ virt⁹ pnie nō pōt acquiri p
actus. **C** Itē Aug. de fide ad p̄d. e. par aū me-
diū. Hoc dñs disposuit vt si q̄s vōtatē volūtātē
pderet nunq̄ eū sine diuino munere reparet:
sed p sniam volūtatis bonitas repara. qz pnia
est min⁹: qd nobis a deo ifundit.

C Cōtra. pnia p̄tinet sub iustitia: hz iustitia in
nobis ē ex acq̄sitōe: vt in 3°. li^o. ostēdit. ē. q̄ filr
et pnia. **C** Itē hz p̄h. 2°. ethico. c. 1. Tēpera-
ta operātes efficiuntur tēpati. opando fortia
fortes. ergo similiter ex multotiens penitere
potest acquiri in nobis penitentie virtus.

C Rūdeo qz duplex est pnia: vna habitans
hoiēm ad p̄niēdū pctm p̄p̄iū in ordine ad
finē nō trāscēdētes nostrā facultatē nālē. Alia
in ordine ad finē supra nostrā nālē facultatē.
pnie pmo mō dicte innata sunt nobis p̄ncipia
s. nālīs cognitio boni et dilectio. et nālīs co-
gnitio mali: et eius detestatio: in quoz virtute
pactus pōt habit⁹ pnie acq̄ri. **P** 2° pnia autē
scdō mō dēā a nobis ēt acq̄ri p̄t p act⁹: vt aliq̄
dicūt. nō tñ i vtutē nālīū p̄ncipioz: hz supnālīū
s. supnālē cognitioz: et dilectionē finis trāscē-
dētis nostrā nālē facultatē. sicut. n. in vtutē p̄-
ncipioz nobis inditor possunt acq̄rere p̄nias
in ordine ad ciuitatē inferiorē: sic in virtutē
p̄ncipioz supnālīū acq̄rere possunt p̄niam in
ordine ad ciuitatē supiorē q̄ est vita eterna.

Alijs autē vī qz hec pnia est in nobis p solam
infusionē: qz et si aia sit in potētia ad recipien-
dum talē habitū: nō ē tñ educibilis de poten-
tia aīe. et iō p quēcūqz aliū supnālē habitū aīa
talē habitū pnie cāre nō p̄t: qz ex quo de eius
po^a nō ē educibil⁹ ip̄s cāret dñi p̄lo: qd ip̄ole ē.

Ad 1^m dōz qz nullū pctm ē neciūm ad ac-
quisitōē virtutis tanq̄ act⁹ quo vtus acq̄rit
tur. nō tñ est incōueniēs qz ad acq̄sitōē pnie
pmo mō dicte req̄rat pctm tanq̄ mā: seu obz
illoz actū p quos acq̄rit pnia. Aliq̄ tñ dicūt
qz ex multotiens detestari pctm rep̄itātū co-
gnitioni acq̄ri pōt habit⁹ quo hō ip̄s prom-
pte detestat si fuisset cōmissus. **A**d 2^m dōm
qz tñ cā p̄ncipalis sit dignior causato. non tñ
oī hoc eē vī de cā instat. act⁹ autē pceden-
tes virtutē sunt quasi cā instat in acq̄siti-
one virtutis. opant. n. in vtutē p̄ncipioz a no-
bis iditor: q̄st nālīs cognitio: et dilectio boni
et nālīs cognitio et detestatio mali: q̄ nobiliora
sunt qz acquisita virt⁹: et qz actus pcedēs ex
ea q̄tū ad illud p̄cise qd supradictis p̄nci-
pijs supad dñt: sicut in speculatiuis p̄ncipia et
habitus p̄ncipioz nobiliora sunt p̄clusionib⁹

Distinctionis

XIII.

Et scientia. **¶** Ad 3^m dñm q^d pcedit de penitētia habilitate hoim ad puniendū pñm in ordine ad finē transcendētē nostrā nālez facultatem: quia est vita eterna. **¶** Ad 4^m ad ptez aliā pcedūt de pñia habilitate hoiez ad puniendū pñm in ordine ad finē nō transcendētē nālez facultatē: q^d pñia aliqñs est dispositio ad illaz penitentiā: per quaz a deo nobis remittuntur peccata.

Questio. II.

¶ **Secundo** querit vtr pñia concipiat i nobis ex timore. Et vñ q^d nō. Fortior est motus amoris q^d timoris. timor. n. oriatur ex amore. q^d pceptio magis attribui debet amori q^d timori. **¶** Itē pñia ordinat ad purificandū cor. q^d eius pceptio maxie dñi attribui pmo pñcipio purificationis: sed illud nō est timor sⁱ fides. iuxta illd^m Act. 15. Fide purificas corda eoz. ergo pñia nō pcepit ex timore: sⁱ ex fide. **¶** Itē idē nō pcepit ex seipso: q^d sicut dicit Aug. pmo de tri. c. pmo. Nulla oino res ē q^d seipso gignat vt sit: sed idē est timor et pñia. vtriusq^e n. est idē obñi et sub eadē rōne. a. peccatū inqñtū est dei offensiuū. et idē actus. s. peccatum sub predicta rōne refugere. ergo penitentia nō concipit ex timore.

¶ Cōtra. Ecclesiastici p^o. Timor dñi expellit pñm. sed nō nisi mediāte pñia. q^d pñia cōcipit ex timore. **¶** Itē mag^r in lra hui⁹ dñi. c. 1. Penitentia vñs timore cōcipitur.

¶ Rñdeo. q^d pñiam pñcipi dupli pōt itelligi: aut q^d pñcipiat fm seipsam. et sic nō est vñ de illa q^d in nobis est per infusionē: aut fm suā dispositionē in nobis: et sic pñcipit et ex fide et ex spe et aliquo amore: et ex timore. quia enī illa dispositio ex parte nostra est voluntaria: et vñ⁹ motus voluntatis possunt esse diuersa motiua. ideo nō semp est vñ⁹ motus pñcipiēdi illaz dispositionē: q^d tñ de moralib⁹ iudicādū ē fm hoc q^d accidit vt in plurib⁹ fm suā pñi pmo et pñi. c. 2. et vt frequēt^r mouent peccatores ad pñiam per timorē q^d per spem vel amores boni. ideo magis dicit^r penitentia cōcipi ex timore q^d spe vel amore.

¶ Ad p^m in oppo^o dñm q^d quis simplr amor boni sit fortior mot⁹ q^d timor oppositi mali: tñ existēs in pctō: q^d nō percipit sapore dulcedis boni. ideo nō sic mouet ad detestationē peccati ex amore boni sicut ex timore mali: et vt frequēt^r hoc videm⁹ q^d peccatores magis horret penā gehēne: q^d desiderēt vitā glie. **¶** Ad 2^m dñm q^d fides purificat cor p modū ostēdētis tūmēda et amāda. Timor etiā inqñtū ab ipso ichoat mot⁹ voluntatis recedentis a pctō: et tēdentis ad deū. pñia vñ inqñtū ipetrat charita

tem: per quā formalit^r purificat cor. et idē quis pñia cōcipiat ex fide: nō ppter hoc seq^r qñ et pñcipiat ex timore. et magis q^d ex fide: q^d est dispositio magis pñipiq⁹: q^d ex fide nō pñipit penitētia: nisi inqñtū fides ostēdit timēda vñ amāda. **¶** Ad 3^m dñm q^d nō est idē timor et pñia. nec vtriusq^e idē est formale obñi. timoris enī seruilis obñi est pñm: inqñtū meret arduū malū penere timoris filialis inqñtū est malū arduū dñum diuine reuerētie. pñie aut inqñtū ē dñū iustitie legis dñe: et expiabile per actum penitētie: neq⁹ tñ respicit pñia pñm inqñtū ē pñm: sed etiā ex pñsequēti inqñtū est futuruz: q^d non facit aliqñ gratā et debitā emendā illi quē offendit si cauere a faciēdo sibi nouā iniuriam nō pponit.

Articulus. V.

¶ **Consequēter** qñtur d⁹ pñcipali.

¶ Et circa hoc qñtur. 2. p^o vtrum pñs ordine nature formatur habit⁹ penitētie q^d ei⁹ subiectū. **¶** Scdo vtrū pñs ordine nature format^r actus penitentie q^d habitus.

Questio. I.

¶ **Primo** ostendo q^d pñs ordine nature formatur habit⁹ penitētie q^d ei⁹ subiectū. q^d qñcūq⁹ vñ⁹ accidēs est in aliq⁹ subto mediāte aliq⁹ alio accidētē: pñs ordine nature informat illud accidēs q^d eius subiectū. Unde quia color est in corpore mediāte superficie pñs ordie nature informat superficiē q^d corp⁹. sed habitus charitatis est in volūtate median te habitu penitentie. ergo pñs ordine nature informat habitum penitētie q^d voluntatē: que est penitentie subiectū. **¶** Item sicut se habz lux corporalis ad colores. ita gratia que est lux spiritalis ad virtutes: sed lux corporalis pñs ordine nature format colores q^d subiectū colorū. ergo similis lux spūalis que est grā pñs ordine nāe format vtutes q^d virtutū subm.

¶ Cōtra. immediatū subiectum habitus potest agere per illū habitū actum ad quē eliciendū ille habitus ordiatur: sed habit⁹ penitētie nō pōt diligere deū ppter se et super oīa: qui est actus ad quē eliciendū ordinatur charitatis habitus. ergo habit⁹ penitētie nō est immediatū charitatis subiectū. sed si pñs ordine nature formaretur charitate q^d ipsa volūtās ēēt immediatū charitatis subiectum. ergo nō informatur pñs ordine nature q^d eius subiectū: quod est voluntas.

¶ Rñdeo. q^d habitus pñie per infusionē charitatis dupli format^r: q^d per hoc habitus pñie a deo de p^o digno acceptat^r et fortior effici

Etur. **S**dicta aut acceptatio dicitur per quoddam similitudinem penitentia formatio: quia sicut res per suam formam potest facere opera per que suum finem consequitur: ita habitus penitentia per acceptationem predictam consequitur finem ad quem ordinatur: qui est perducere penitentem ad vitam eternam. **Q**uod autem per charitatem habitus penitentia fortior efficiatur: patet quia duorum concordantium in actione: quilibet redditur fortior per sui participationem cum alio: sed actus penitentia et charitatis concordant: ergo habitus penitentia ex sui participatione cum habitu charitatis fortior redditur. **E**t quibus aliquo modo habitus charitatis inuenitur: non tamen propter hoc potest dici quod charitas sic format per penitentiam: sicut e converso: quia formatio habitus est per formalem rationem obiecti. **F**ormalis autem ratio obiecti charitatis est ratio bonitatis: et ideo charitas formaliter est bona: et habitus penitentia est bonus bonitate acceptabili deo digno per participationem bonitatis ipsius charitatis. **D**ico igitur quod accipiendo formationem quilibet predictorum modorum aliquo modo per ordinem nature format habitus penitentia quod est subiectum: et aliquo modo e converso per principalem: quod sic patet. **P**rimo dicitur esse per ordinem nature quod habet aliquam rationem causali tatis respectu illius. **D**eus autem acceptat penitentem propter habitum penitentia et habitum propter penitentem: quia tamen ipse homo per se phideratur creatura est dignior: et plus participans de perfectione per se bonitatis quod habitus penitentia phideratur per se: ideo magis acceptatur habitus penitentia propter penitentem quam e converso: sicut medicus magis acceptat medicinam propter hominem quam e converso. **P**roterea quibus fortitudo quod est in voluntate per charitatem aliquo modo dependeat ex voluntate quod est in habitu penitentia per charitatem: tamen hoc magis dependet ab alia. **E**x dictis patet quod omnibus pensatis formatio subiecti penitentia per habitum charitatis plus habet de potentia secundum ordinem nature respectu formationis habitus penitentia quam e converso. **A**d primum dicitur quod unus actus esse in subiecto mediante alio accente dupliciter potest intelligi. **P**rimo modo ita quod primo immediate suscipiatur in alio accente sicut in subiecto: sic est color in corpore mediante superficie: sed non sic est charitas in voluntate mediante habitu penitentia. **A**lio modo quod aliud accente reddat subiectum magis proprium seu dispositum ad susceptionem ipsius: et sic est charitas in voluntate mediante habitu penitentia. **N**on autem dicitur quod accedens quod sic est in aliquo subiecto mediante alio accente per ordinem nature informet illud accedens quod subiectum. **A**d 2^m dicitur quod maior est falsa. **N**on enim per se habet modum format charitatis alias virtutes sicut lux corporalis colores: quod satis patet ex dictis. **Q**uod autem lumen se habeat ad colores libet 2. 13. di. 4. articuli. 2. ostensum est.

Arg^m ad partem secundam non plus clauditur nisi quod habitus penitentia non est charitatis immediatus subiectus. **E**t hoc est verum. **N**on enim aliquid disponit ad aliquam formam primo informatur illa forma: nec est immediatior ei. **D**ispositio enim accidentaliter in materia ad complementum subiecti forme non per ordinem nature informatur subiecti forme quod materia: nec est immediatior ei immo complementum forme subiecti forme est intimius ipsi materia quam illa dispositio accidentaliter. **R**espondeo. **S**ecundo queritur verum per ordinem nature format actus penitentia quod habitus. **E**t videtur quod sic. **I**llud per ordinem nature format charitatem quod per ordinem nature a deo acceptatur: sicut patet ut ordinem nature acceptatur a deo actus penitentia quod habitus: quia penitentia habitus ordinatur ad actum: sicut ad principium finem: et deus per ordinem nature acceptatur bonum quod est finis: quod bonum quod est ad finem. **Q**uod bonum quod est ad finem acceptatur per finem. **I**gitur per ordinem nature format charitatem actus penitentia quod habitus. **I**tem duorum formabilium illud per ordinem nature format: per quod format alio: sicut habitus penitentia format charitatem per actum: quia actus meretur de proprio formationem habitus. **I**gitur per ordinem nature format charitatem actus penitentia quod habitus. **C**ontra. tria que format per unum per ordinem nature format illud quod est proprium primo formatio: quod illud quod est ab eo remotius: sicut voluntas et habitus penitentia et ei actus sunt tria que format per unam charitatem. cum igitur primo formatum per eam sit voluntas: cui est proprium habitus penitentia quod eius actus: cum habitus sit medius inter potentiam et actum: per ordinem nature format charitatem habitus penitentia quod actus eius. **R**espondeo habitus virtutis esse charitatem formatum est potentia illo habitu habitum posse moveri per voluntatem charitatem formatam ad elicendum illius habitus actum deo acceptabilem: seu acceptum. cum igitur habitus penitentia sit in voluntate ut in subiecto: habitum penitentia esse formatum charitatem est ipsam voluntatem posse moveri a seipsa per charitatem ad elicendum habitus penitentia actum deo acceptabilem: seu acceptum. ex hoc enim est in habitu penitentia moralis bonitas deo accepta: que de aliquo modo penitentia forma. non tamen ut credo aliquid absolutum addens super penitentia habitum: sed debita habitualem relationem in ultimum finem actus autem habitus penitentia charitatem formati est ipsius actus per voluntatem referri modo acceptabili deo in ultimum finem. ex hoc enim est moralis bonitas deo accepta in actu ipso: non super ipsius aliquid absolutum addens: sicut tamen actuali relationem in ultimum finem: et quia per ordinem nature est potentia habitum penitentia posse moveri ad elicendum actum penitentia deo acceptum quod

E ipsam actus elicit: et p[ri]us ordine nature est ip[s]e actus elicit q[uam] ip[s]um in ultimū finē referri modo deo accepto: sequitur q[uod] p[ri]us ordine nature formatur per charitatem actus penitentie q[uam] actus elicitus ab illo habitu.

Ad p[ri]mū in oppo[sit]o d[icitu]r q[uod] q[ui]s deus p[ri]us s[ecundu]m r[ati]onē intelligēdi intēdat acceptationē actus q[uam] habit[us]: t[ame]n q[uia] actus elicit[ur] ab habitu nō est natus acceptari in executiōe: sicut nec formari nisi mediāte acceptatiōe et formatiōe sui habit[us]. iō in executiōe p[ri]us ordine n[atur]e acceptat habit[us] q[uam] actus: nec mirū. finis. n. q[ui]s p[ri]or sit in intentione: t[ame]n ecōtrario est in executione. **A**d 2^m d[icitu]r q[uod] q[ui]s actus mercatur de p[ri]mo formationē habit[us]. ex hoc t[ame]n nō sequit[ur] q[uod] p[ri]us ordine n[atur]e formet[ur] q[uam] habit[us]: q[uia] si cut actus p[er]fect[us] nō est nisi sit a virtutis habit[us] p[er]fecto. sic actus elicit[ur] ab habitu format[us] nō est nisi sit ab habitu format[us]. **U**n in executione formatio habit[us] h[ab]et aliquā r[ati]onē causali tatis respectu formatiōis act[us]: q[ui]s ecōtrario sit in itētiōe formatiōis. Articulus. VI.

Consequēter sexto p[ri]ncipali. **E**t circa hoc q[ue]runtur duo. **P**rimo utrum aliqui format[ur] actus penitēdi nō elicit[ur] ab aliq[uo] p[ri]ncipali habitu. **P**2° utrum actus penitēdi format[us] sit nobilior q[uam] eius habit[us]. **R**es. 1.

Primo ostendo q[uod] nunq[uam] format[ur] act[us] penitēdi nisi elicit[ur] ab aliquo p[ri]ncipali habitu: q[uia] o[mn]is act[us] volūtatis format[ur] ab aliq[uo] habitu virtuoso elicit[ur]. **S**is. n. talis act[us] meritorius est: et o[mn]is actus meritorius est act[us] alicuius virtutis. s[ed] actus penitēdi format[ur] ē act[us] volūtatis. q[uod] o[mn]is actus penitēdi format[ur] act[us] est alicui[us] habitus virtuosi: et cōstat q[uod] nō aliter q[uam] habit[us] p[ri]ncipalis. **I**te quāto actus a charitate format[ur] immediatius tāto est nobilior. s[ed] si actus penitēdi nō elicit[ur] a p[ri]ncipali habitu format[ur] a charitate immediat[us] format[ur] q[uam] ille q[ui] elicit[ur] a p[ri]ncipali habitu: q[uia] talis format[ur] suo habitu mediāte ut videt[ur] ē in p[re]cedēti q[ue]st[i]ōe. **I**te act[us] penitēdi format[ur] nō elicit[ur] a p[ri]ncipali habitu ecōtrario q[uam] elicit[ur] ab habitu p[ri]ncipali: q[uod] ē falsū.

Cōtra. aliqui p[er]f[ec]t[us] p[ri]ncipalis in breui t[em]p[or]e iustificat: ut p[er] de digne penitētib[us] imminēte articulo mortis. s[ed] in breui t[em]p[or]e nō acquirat habit[us] p[ri]ncipalis. nec aliqua virt[us]: q[uod] p[ro]b[ari] p[otes]t ex dict[is] p[ri]ncipali. i. lib. et b[ea]t[us]. c. 9. et lib. 2. c. 1. q[uod] aliqui format[ur] actus penitēdi nō elicit[ur] ab aliquo p[ri]ncipali habitu. **A**d istā q[ue]st[i]ōnē dicunt aliqui q[uod] nunq[uam] format[ur] actus penitēdi nisi elicit[ur] ab aliq[uo] habi

tu p[ri]ncipali act[us] s[ecundu]m vel infuso. **U**n dicit[ur] q[uod] p[ri]mus penitēdi actus illius qui penitet imminēte mortis articulo nunq[uam] format[ur]: sed talis infundit[ur] penitētiē habitus a quo elicit[ur] novus penitēdi act[us]: et ille format[ur]. et ali[us] definit eē. **S**ed q[uia] hec opinio nec aucte nec r[ati]ōne p[ro]bat[ur]. nec apparet r[ati]ō q[uare] p[ri]mū act[us] oporteat definire eē et ali[us] substitui. **P**2° videt[ur] mihi d[icitu]r q[uod] aliquādo format[ur] actus penitēdi nō elicit[ur] ab aliquo p[ri]ncipali habitu. sicut. n. habit[us] p[ri]ncipalis charitatis format[ur] p[er] hoc q[uod] volūtas que in eius immediat[us] subm[od]o charitate format[ur] actus penitēdi a volūtatē elicit[ur] immediatē aliquo p[ri]ncipali habitu format[ur] p[er] hoc q[uod] volūtas q[ue] est eius immediat[us] subm[od]o charitate format[ur]. et q[ui]s p[re]cedā aliquē actū penitēdi charitate formatibilē posse elici a volūtatē nō mediāte aliquo p[ri]ncipali habitu: t[ame]n nō p[re]cedo nec d[icitu]r p[re]cedi talē actū posse elici a volūtatē sine aliquo sup[er]n[atu]ali adiutorio: ut d[icitu]r ratū est li. 2. di. 7. in illa q[ue]st[i]ōne. **E**t diabolus possit digne penitere.

Ad p[ri]mū in oppo[sit]o d[icitu]r q[uod] maior nō est veritas nec o[mn]is q[uod] o[mn]is act[us] meritorius sit act[us] virtutis: sic intelligēdo q[uod] ille idē in numero sit elicit[us] a virtute. t[ame]n o[mn]is vel q[uod] sit elicit[us] a virtute vel cōsonus virtuti: et q[uod] simil[iter] ei a virtute possit elici. cū aut volūtas est in actu penitēdi nō elicit[ur] ab aliquo habitu p[ri]ncipali. et durāte isto actu sibi i[st]ud dicitur hitus p[ri]ncipalis cū caritate: q[ui]s iste act[us] nō possit dici elicit[us] ab illo habitu: cū eēt elicit[us] ante ei[us] infusiōnē: t[ame]n illi habitu ē p[ri]ncipalis: et ali[us] act[us] isti sitis ab illo habitu potest elici. **A**d 2^m d[icitu]r q[uod] si o[mn]is vlt[er] maior ē ē veritas: n[on] intelligat cetis parib[us]. **I**n p[ro]posito at nō sit cetera paria: q[uia] eq[ui]libet charitate p[er]fect[us] format[ur] act[us] penitēdi elicit[ur] ab habitu q[uod] nō elicit[ur] ab habitu si sit eq[ui]libet cōat[us] volūtat[is] i[n] vtroq[ue] actu. **R**es. 11.

Secundo querit[ur] utrum act[us] p[ri]ncipalis format[us] sit nobilior q[uam] ei[us] habit[us]. **E**t v[er]ū q[uod] nō. q[uia] causa nobilior est effectu. **U**n aug[ustinus]. li. 33. q[ue]st[i]ōne. 2. **D**e q[uod] sit ei a quo sit par esse nō p[otes]t. **S**ed hitus p[ri]ncipalis est ei sui actus. q[uod] ē eo nobilior. **I**te s[ecundu]m p[ri]ncipalis. 3. topi. Bonū diuturnū magis est eligēdū eo q[uod] min[us] est hui[us]. **S**ed habit[us] p[ri]ncipalis est bonū diuturnū q[uam] ei[us] act[us]. q[uia] hitus manet et actus trāsit. q[uod] habit[us] nobilior est q[uam] actus. **I**te illud bonū nobili[us] ē q[uod] plus et p[ri]ncipaliter remunerat q[uam] illud q[uod] minus. **S**ed g[ra]tia que est habit[us] p[ri]ncipalis et plus remunerat q[uam] ei[us] act[us]. **U**n zach. 4. dicit[ur]. Exequib[us] g[ra]m g[ra]t[i]e. i. g[ra]m patrie g[ra]t[i]e vie. ergo a simili et habitus p[ri]ncipalis q[uam] eius actus.

Cōtra s[ecundu]m p[ri]ncipalis. 3. topi. **I**llud q[uod] ē sibi[us] melior

In fin. optima qd e in eo e meli: sed act^o vir-
tutis e similior deo qui e optimus q^o habit^o.
et atteditur ista similitudo q^o ad illud qd e
i deo nobilissimu: qd est ee puru actum. ergo
act^o virtutis nobilior e q^o habit^o. Sed pnia e
virt^o. ergo act^o e nobilior e q^o habitus.

Rnde q^o act^o pnie format^o e nobilior q^o
eius habitus. quod pot declarari auctoritate
et ex plari manductioe et roe. **A**uctoritate sic
fm ph^m. i. ethi. c. 6. Felicitas civilis no pssit
in virtute. h fm eide eo. li. c. 9. consistit i opti-
ma opatioe fm optima virtute: cu g fm eide
li. a. c. 6. predicat felicitas sit finis civil vite.
opatio stus nobilior e ipa virtute. cu g habi-
tus pnie formate sit virtus. act^o penitendi for-
mat^o nobilior e suo hitu. **H**oc id e oido ex

Ex plari manductioe: sic se het dispositio ad hitu
ita aliquo mo se hz hitus ad actum. qz sicut dis-
positio e qda ppatio coadiunas ad susceptio
ne hit^o: ita hit^o e qda qltas dispones potetia
et adiunas ad eliciendu actu pfectu. et mo pfe-
cto. cu g videam hitu nobilior e dispo e et di-
spone ordinari ad ipm pcedi dz actui penite-
di formatu ee nobilior e suo hitu. et sui hitu or-
diari ad ipm tagz ad aliqd nobili^o eo. **E**li co
ueniet dz q^o act^o pntedi e finis pntm habit^o
pnie. **E**t pnt oido. ppositum: p rntem. duoz
p que recedit a malo culpe et accedit ad sum-
mu bonu illd e nobili^o p qd magis recedit a
malo culpe et pfecti accedit ad sumu bonu.
sed p formatu actus virtutis magis recedit a ma-
lo culpe q^o pntm habit^o. logi^o. n. e a malo ce-
teris pibus q loge e ab eo in actu q^o no e ab
eo loge nisi i habitu. p actu et pfecti accedit
ad sumu bonu qz p habit^o. **E**li bntudo vera
magis consistit in actu charitatis pfecte et i actu
ille habitualis lums p qd itellcus eleuat ad
videndu clare dei qz i habitu charitaz et i illo
habituali lue: g nobilior e format^o act^o virtutis
q^o hitus. cu g hit^o pnie format^o sit virtus. act^o
penitendi formatus e nobilior illo habitu.

Ad p^m i opp^m dd. q^o hitus pnie no e tota
ca nec pncipalior ps cae ipi act^o penitendi. ca-
tur. n. actus penitendi a voluntate et ab obiecto
et ad ipm eliciendu disponit voluntas per hituz
pnie. et ad ipandū vt talis actus eliciat dispo-
nit per charitate. ita q^o in eliciendo pncipalior
ca sub deo est voluntas. in specificando obie-
ctu in disponendo imperative charitas. i. dispo-
nendo ad eliciendu pnie habit^o. **Q**uis aut ca pnci-
pal sit effectus nobilior. no tñ dz q^o dispo cae
ad pcepte et facilius agendu sit nobilior actu

Ad 2^m dd. q^o maior itelligenda est ceteris
pibus. diuturnior. n. est lapis q^o equus: nec tñ

pp hoc melior e. **A**d 3^m dd. q^o Quid equa-
les in hitu luis glie et charitatis pame equali-
den videat: et eo fruat supposita equalitate na-
tural virtutis. tñ isti habitus dñt maiores aie
pp bona opa q fecit ex charitate q^o si ex habi-
tu charitatis vie illa bona opa non fecisset vñ
gratia vie et bona opera p eam elicta cōpre-
hēdūt noie gfe i illo verbo. **E**xēbit gfas gfe

Consequēter

quērit de
7. pncipa
li. **E**t circa hoc quērit duo:
1° p^o vtz per pniaz possit re-
mitti qdēqz pctm. 2° vtz
per eaz possit remitti tota pe-
na debita peccato.

Primo oido q^o per pniām nō pōt remit-
ti qdēqz peccatū. illud p qd re-
mittit pctm tante bonitatis dz esse quāta est
malitia i pctō. h malitia pcti est infinita: cum
sit 3 bonū infinitū. h bonitas pnie nfc est fin-
ta. g per pniām nō pōt remitti pctm. **I**tem
ois pnia aut e isformis aut formata. h p pniaz
informē ai nō lit digna nō pōt remitti pctm
nec per formatā. qz presupponit remissionem
pcti. sicut introductio vñ forme psuppōit ex-
pulsionē forme 3ie. g p nullam penitentiam
remittitur peccatum.

Cōtra Ec. 18. Si ipi egerit pniām ab oi-
bus pctis suis. sequit. oium iniquitatū eius qz
opatus est nō recordabor. **I**tez magi i lfa
huius di. c. penl. Tal est erga hoies pietas dz
et parū post sequit. q^o si ad sumū perueniat ali-
quis malorū. et inde velit reuerti ad virtutis
viām suscipit et libenter amplectit.

Rnde q^o pnia pōt accipi p pnia informē
aut formata per gfas. et vtroqz mō pōt accipi
p hitu vel actu interiori vel exteriori. dico g
q^o pniaz informē siue accipiat p hitu. siue pro
actu interiori. siue exteriori. siue p oib^o simul
non pōt remitti pctm nisi dispositiue inq^ouz
p ipam disponitur hō ad suscipiendu gfas dei
per quā format^o remittit peccatū. specialius
tñ disponit et directius ad pcti remissionē q^o
quēqz alia virt^o informis. qz oia peccata in
hoc cōueniūt: q^o vniqzqz est quedā iustitia 3
iustitia legis diuine: et pnia spāl^oze directe dis-
ponit hoiem ad hoc vt possit et velit pro illa
iniuria debitam emendam facere cū aduto-
rio dei. **N**ūo aut se hēat ad remissionē culpe
pnia formata inferius declarabit. **A**d p^m
in opp^m dd. q^o Quid bonitas pnie nfc sit fini-
ta. tñ virtus meriti xpi sine q^o p pniām nō pos-
senus mereri remissionē pcti aliquo modo e

1. iij

Distinctionis

E infinita triquātū fuit meritū illius qui bonita-
tem hēt infinitā. ¶ Ad 2^m dō q^d rē pnia ifor-
mis nō sit digna per se iuxta ipſa de cōgruo me-
retur ſua formationē. et ex cōſequenti pctōz re-
miſſionē q^d duo xps meruit de condigno vni-
cuſq^{ue} penitētī fideliter facienti quod in ſe eſt.
vt in 3° lⁱ. vñum eſt. 26. 11.

Secundo queritur vtrū p pniaz poſſit re-
mittere tota pena pctō debita.
Et vñ q^d non. q^d ſap. 11°. per q^d peccat q^d p hoc
et torquet. q^d cū non tñ peccet corde. ſed et ore
et corpore. nūq^{ue} tñ pōt hō pētere in corde quin
ſit debitor pene in corpore. ¶ Itē q^d tñcuſq^{ue} pſe-
cte homo peniteat. tñ pſtiteri tenet. et peniten-
tiā iniunctā facere. ¶ Itē p pniā nō pōt re-
mittere tota pena p pctū cōtracta. ergo multo
minus pena ſatisfactoria cū ſit vtilior.

Contra. latro p pniaz meruit totā remiſſio-
nem pene pctis ſuis debite. alr non dixiſſet ei
xps. Hodie mecū eris i paradifo. ¶ Itē act^{us}
exterior acceptat pp actū interiorē. An glo. ſu-
p illud Gen. 4°. Reſpexit de^{us} ad Abel. Ad
tē offerētis nō obſoz attēdit. que placet ex mī-
ditia offerētis. cū ergo per actū exteriorē
poſſit remitti tota pēa pctō debita. multo for-
ti^{us} hoc pōt fieri p actū pnie interiorē.

Rūdeo q^d nō ē dubiū q^d p pniaz rōne ſui
actus interioris et exterioris ſit poſſit remitti
tota pena pctō debita. vel vt melius dicā: ex-
olui. tāta ēt pōt eſſe intēſio actus interioris q^d
p eius pfectionē et dolorē ſenſibilē cātus ex p
ſectiōe act^{us} meret penitēs remiſſionē totius
pene pctō debite. vel p equiualētiā ſoluit totā
penā pctō debita. ita q^d ſi poſt cōpletū illi^{us} cō-
tritiōis motū decederet nullā penā in purga-
torio ſuſtineret. hoc autē nō cōuenit cuilibz cō-
tritioni. q^d nō ſemp cū remittit offēſa remit-
tit ſatisfactoria emenda.

Ad p^m in opp^m dō. q^d cū p mēbra non pec-
cet niſi inſtrā: ita q^d ſm Anſel. d^o pcep. virgi-
na. c^o 4°. Quicq^{ue} d^o facit totū imputādū ē vo-
luntati. illud verbū ſap. intelligit ſm cōgrui-
tatem nō nēcitatem. ¶ Ad 2^m dō. q^d poſt q^d-
tācuſq^{ue} cōtritiōez nēcia ſit cōfeſſio: et alicuius
opis exterioris expletio ſi ſactas affuerit. hoc
ē pp oblatiōez pcepti. q^d recōciliari d^o pctōz nī
tñ ſm iudiciū dei. ſz ēt ſm iudiciū militātis
ecclie. An actus pēitēdi nec peccatū nec pe-
nā remittit niſi ſit cū ppoſito cōſitēdi. et iudi-
ciū ecclie ſubēdi ſi ſactas affuerit. quia alr
actus ille nō eſſet ſufficiens. neq^{ue} ēt ptritio:
q^d cōtritiō eſt actus penitēdi ſormatus grā.
¶ Ad 3^m dō. q^d pnia ē remediū directe ad
purgationē pſone nō nature niſi in q^dtu pur-
gatiō pſone meret purgationē corruptiōis na-

XIII.

turē poſt hac vitā recipiēda. iſte autē pene q^d
dicūt ptracte directe reſpiciūt natrā. pena āt
ſatisfactoria directe reſpiciūt perſonam.

Articulus.

vñ.

Conſequēter querit de 8°.
principal.

¶ Et circa hoc querunt dno.
¶ 1° vtrū oēs virtutes amiſ-
ſe per pniaz reſtituūt. 2°. vtrū
bona opa mortificata p cōſe-
quentem penitentiam viuificentur.

Primo oñdo q^d nō oēs virtutes p pniā
reſtituūt ſm p^m. 2°. ethic. c^o. 3°.

Signū habitus ē ſupēies voluptas in ope.
ſed multi ſunt penitētes: q^d non delectant in
actib^{us} oīum vtutū. ſz act^{us} eis cōſormes cū ma-
gno labore et difficultate opant. ergo p pniaz
nō oēs hīt vtutū reſtituūt. ¶ Itē i poſſibile ē
ſi voluntatē iclinari ad aliq^{ue} bonū. et ad malū
illi oppoſitū. ſz p virtutē voluntas iclinat ad
bonū. ergo hīs vtutē nō iclinat ad malū illi
bono oppoſitū: ſz multi ſūt penitētes quoz vo-
lūtas iclinat ad malū oppoſitū bono ad q^d in-
clinat aliqua vt^{us}. ergo nō oēs vtutes p pniaz
reſtituūt. ¶ Itē illud p q^d vtutes reſtituunt
eaz iſuſione pcedit. ſz pnia nō pcedit vtutes
alias. q^d oēs vtutes ſit inſundūt. ergo p pniaz
nō oēs vtutes reſtituuntur.

Contra p pniā penitēs iuſtificat. ſed gnāl
iuſtitia p quā aliq^{ue} i cōſpectu dei iuſt^{us} d^o: p
hēdit oēs vtutē. q^d in oēs vita oēm redit vir-
tutē. et ſicut dicit glo. ſup illud pſal. Feci iudi-
ciū cū i iuſtitia. hic ē aſſertio inocētis vite: ergo
p pniaz oēs vtutes amiſſe reſtituūt. ¶ Itē gl.
ſup illud 1^a 52. nō adijciēt vltra. aīa ſi p pniaz
pſtinū robur recepit vocabit habitaculū ſci et
ſiet tēplū dei. Sz pſtinū robur nō recipet aīa
per pniaz niſi p eaz oēs vtutes amiſſe reſtitue-
rent. q^d robur aīe i vtute cōſiſtit. ergo p pniaz
oēs virtutes amiſſe reſtituuntur.

Rūdeo dō. q^d p pniaz oēs vtutes amiſſe re-
ſtituūt loq^{ue}do de illis vtutib^{us} q^d in hoīe ſūt p
iſuſione: ſicut. n. oñſuz ē lⁱ. 3°. di. 27°. Chari-
tas nō pōt eē in aīa cū carentia alicui^{us} vtutis
neceſſarie ad rectitudinē ſpūal^{is} vite: ſz ſiē ha-
bitū ē ſupius i hac dī. p pniā remittunt oīa
pctā q^d remiſſio eē nō pōt ſine charitate. p pe-
nitētiā ergo reſtituūt vt^{us} charitatis: ad q^d ſeq^{ue}-
tur q^d p pniaz reſtituūt oēs vtutes amiſſe ne-
ceſſarie ad rectitudinē vite. vñ glo. ſup illud
1^a 52. Solue vīcula colli tui captiua et di-
cit. vt graui onere liberata et recipiēs ornamē-
ta pſtina ceſſet eſſe captiua. ſz ornamēta pſti-
na ſūt vtutes q^d amiſſe erat q^d ſūt aīe ornamēta.
¶ Ad p^m in opp^m dō. q^d illud vñ p^m iſtē

B ligitur de habitu acquisito: hñs. n. habitū infu-
sus pp carentiā acquisiti habitū multoties opaf
bonū cū labore ⁊ difficultate: eo q potētia ad
hoc nō ē p actū assuefacta. posset tñ infundī in
tanta pfectione q absqz acquisito habitu opare
tur bonū sine difficultate. Et pot dīcī q hñs
habitū infusū ⁊ nō acquisitū opaf cū delectatiōe
sub rōe q est habituatus. Quis illa delectatiō
sit p mixta labori ⁊ difficultati pp carētiā ha-
bitus acquisiti ⁊ assuefactionē ad opa cōtraria
virtuti. **C** Ad 2^m dō. q volūtas simul pōt in-
clinari ad aliqū bonū ⁊ ad malū oppositū: nō
tñ p idē nec eodē mō. cū aut p habitū infusū in-
clinat ad bonū: ⁊ p reliquias male pñetudi-
nis q pcessit inclinā ad malū oppositū: non i-
clinat ad opposita p idē nec eodē mō. p dīcte
tñ inclinationes in quātū sunt in eadē poten-
tia sese remittunt. **C** Ad 3^m dō. q quis actus
infuse pñie virtutes alias nō pcedat: tñ actus
pñie acquisiti vel actus penitendi ipaz pcedēs
pcedit ordie duratiōis vel nature restitutio-
nem amissaz virtutū. **Dō. n.**

B **Secundo** querit vtz bona opera morti-
ficata per sequēte pñiam viuifi-
cent. Et vñ q non. **Eze. 18.** Si auerit se iust⁹
a iustitia sua. seqt. oēs iustitie eius qz fecerat
nō recordabunt. Sz si per sequēte pñiaz viuifi-
carent recordaret. ergo p sequēte pñiaz non
viuificatur. **C** Itē qd nō ē viuificari nō pōt.
sz bona opa mortificata nō sūt. qz pterierūt. er-
go per sequēte pñiaz viuificari nō pōt. **C** Itē
in quo corripit vita corripit pñm vite. sz illd
in quo corripit pñm vite viuificari nō pōt. er-
go bona opera mortificata p sequēte pñiaz vi-
uificari non possunt.

B **Contra.** glo. sup illud Joel. 2°. Reddā vo-
bis ānos quos cōedit locusta. dicit. nō patiar
pire vbertatē quā pturbationibus pdidistis.
Sz per illaz vbertatē itelligit bonoz operuz
multitudo q erat p dīta pturbationib⁹ pctōz.
ergo opa talia per sequēte pñiaz reuiuiscūt.
C Rñdeo Bona opa vñia dīcūt q sūt ex ra-
dice spūalis vite q ē charitas: pp q opans re-
munerādu ē in vita eterna: hec tñ per sequēs
pctū mortale mortificatur: nō per se nec ab-
solutes: sz p accūs ⁊ in relatiōe ad pctōres. quia
durāte peccati mortalis obstaculo hō ptinge-
re nō pōt ad efficacīā illoz operū. qz cū pctō
mortali remunerari nō pōt in vita eterna bo-
na opa dīcūt mortua: q nō sūt ex radice spūa-
lis vite: q ē charitas: ⁊ illa sūt bona opa i mor-
tali pctō scā. Sico ergo q opa bōa mortifica-
ta per sequēte pñiaz viuificāt in qstū p eā tol-
latur pcti obstaculū quo erat hō idign⁹ cōscq

efficaciā illoz opuz in eterna vita. sz opa mor-
tua nunqz viuificant. qz p se ⁊ absolute mor-
tua sūt. qz nō pcesserūt ex radice spūalis vite
C Ad p^m in opp^m dō. q illa auctoritas itel-
ligenda ē de illis q p pñiaz ad deū nō reuer-
tur. **C** Ad 2^m dō. q quis bona opa mortifi-
cata pterierūt: manēt tñ pñia in diuina acce-
ptatiōe q reputat fratrib⁹ digna: nisi sit ipedi-
metū ex pte illi⁹ a q illa opa pcesserūt. **C** Ad
3^m dō q in bonis opibus q mortificata dñt nō
ē corruptū principū vite per se ⁊ absolute. sed
p accūs in relatiōe ad pctōrem pp pcti obsta-
culū: illud aut accūs p pñiaz remouetur.

Articulus.

IX.

Dissequēter qñt de 9°
principali
Et cur⁹ h qñt duo. **P^o** vtz
de pctō p pñiaz remissio tenea-
tur hō apli⁹ penitere. **P^o** vtz
pctōz per penitentiam possit

plusqz semel resurgere. **Dō. i.**
Primo oñdo q de pctō p pñiaz remissio
tenet hō apli⁹ penitere. **Aug^o.** in
li^o. de pñia: nō multū longe p^o pñm dīcīt q q
dā ē pñia cur⁹ actio p totā istā vitā quā i carne
mortali degim⁹ ppetua supplicatiōis subiecta
ē hūilitate. q de pctō qstūcūqz remissio hō te-
net p totā vitā suā penitere. **C** Itē de pe. di.
3. q. p. ⁊ hñ in lra paz vltra mē pñtis distin-
ctiōis dñ de pctōre q semper doleat ⁊ dolere
gaudeat. **C** Itē hō nō pōt esse certus de lege
cōi de remissioe culpe sue iuxta illud Eccl^o.
Nō scit vtz odio an amore dignus sit: ergo
si nō semp pēitet piculo discris se expōit: qd q
libz vitare tenetur.

C Cōtra. **P^o** recuperatiōe sātatis nō dñ vti hō
medicia curatiua: sz sātatis pñuatiua: sz pñia
medicia ē curatiua. qñ tenet hō pēitere de
pctō p remissioe illi⁹. **C** Itē ba pñia fddīt
hoies inocētēs: sed innocens pēitere nō tenet.
hō p^o pctōz remissioe d illis pēitē nō tenet.
C Rñdeo q pñia pōt accipi p pñia q ē vñ^o
vel p pñia q ē sacm. dico q de pctō remis-
so p pñiaz q ē virt⁹ tenet hō sacm pñie susci-
pere si pōt. sz accipiendo pēitere p exteriori
actu dñtis nō tenet hō pēitere de pctō p pe-
nitētiā remissio ⁊ qñt ad culpā ⁊ qñt ad pe-
nā. Siñ nec loqñdo de penitere in qstū dīcīt
interiōre actū virtutis nisi in cāu. f. qñ nō ad est
pñabulis cōiectura de remissioe pcti. aut qñ
de pctō suo ex deliberatiōe recogitat. tñe. n.
illud detestari tenet. nō. n. fideliter fuit repa-
ratū sedus dñne amicitie cū actu nō displicet
qñ de hoc deliberat illud qd inter ipm ⁊
l iij

C deus est inimicitie. prout tñ tenet hitualiter penitere. qz nō pōt dimittere hitū pñie nī si ruendo in pctū mortale. de hitū aut pñie aut de interiori actu in casibus supradictis intelligi dicitur illud verbum i. h. de sacra. pte i. c. 2. cū dicit. Necesse hēs semp pētere: satis facere potes. nimis facere nō potes. melius ē vt plus facias q̄ min⁹. ¶ Sili mō intelligēde sunt due auctoritates ad primā ptē allegatē.

C Ad 3^m dō. q̄ quia hō nō pōt cert⁹ esse de remissione pcti certitudine sciētie: iō sufficit certitudo p̄babilis conjecture ad hoc q̄ se exponat discrimini si ita nō vacat actui penitendi sicut aūq̄ h̄et. p̄babilē cōiecturā de remissione pcti sui. tñc aut est probabilis p̄iectura qñ hō fecit qd in se est dolēdo. cōfitemdo. satisfaciēdo. ⁊ p̄positū cauendi habēdo.

C Ad 4^m ad ptē aliā dō. q̄ frequēter ea que sepant i iherozū vniuntur in supior. ⁊ iō qz superior ē medicina spūalis q̄ corporalis. magis pōt reperiri in ea aptitudo ad curandū ⁊ ad sanitatē recuperatā cōseruandū q̄ in vna medicina corporali. ⁊ tñ qñqz inuenit in corporali aliqd cōferens sanitati recuperatē ⁊ cōseruatōi recuperatē. ¶ Ad 2^m dō. q̄ innocēs duplicif pōt dici. Aut qui non est nocēs nec fuit. ⁊ talis innocēs pētere nō tenet. sed sic penitētia nō facit pctōres innocētē: aut q nō est innocēs. sed tñ fuit. ⁊ talis innocēs penitere tenet interiori in casibus supradictis: ⁊ hoc mō pñia pctōrem reddit innocētē.

Secundo querit vtr pctōr p penitētiā possit plusq̄ semel resurgere. Et vtr q n. Qui n pōt a vā pñia cadē n p̄t pl⁹ q̄ sel per pñiam resurgere. s̄ vere penitēs nō pōt a pñia cadē. qz vt h̄ de pe. di. 3. §. p. Inanis est pñia quā sequēs culpa coiquinat. ergo pctōr per pñiaz nō pōt resurgere plus q̄ semel. ¶ Itē Ap⁹ ad iherozos 6. Impossibile est eos q̄ semel sunt illuminati. sequi: ⁊ plā plī sūt rursus vocari ad pñiaz. ¶ Itē 23. q. 4. Est iniusta. in fine. Facilitas venie icentiū tribuit delinquēdi. Cū ergo deus nulli debeat tribuere icentiū delinquēdi. tribueret at si penitenti parceret plus q̄ sel. non remittit pctā p pñiaz pl⁹ q̄ sel.

C Contra: misericordiā nō negat de⁹ hōi quā p̄cipit hōi ab hoīe impendi: s̄ vt h̄ Math. 13. Deus vult q̄ hō pcat hōi quotiescūqz in ipm peccauerit. ergo deus pcat hōi quotiescūqz penituerit. ¶ Itē de pe. di. 3. §. Itē q̄ frequēter. dicit q̄ xps tot sanauit claudos cecos ⁊ aridos ne despet sepe pctōr.

C Rñdo q̄ pctōr per pñiaz pōt plus q̄ sel

resurgere: sicut probat in ista pluribus auctoritatib⁹ ⁊ exemplis. qd ⁊ rōne declarat. Ad 1^{am} vera pñia pōt excidere ⁊ verā pñiaz recuperare. sed vā pñia nūq̄ caret pctōr remissione. q̄ aut hō a vera pñia possit excidere: pōt pbari per istem modū q̄ sup̄. li. 3. di. 31. pbatū ē q̄ charitas possit amitti in nō p̄firmatis. ¶ Preterea ē in subiecto vertibili. s̄ in volūtate. nec p̄tinuatio i futurū d̄ ei⁹ cēntia ē. Ad aut verā pñiaz possit recuperare pbo. qz hō q̄ dū ē in vita pōt facere qd in se ē vt sibi datur a deo pñia vera. s̄ oī facienti qd in se ē de⁹ dat pñiam verā. alī. n. nō pulsaret hoīem vt faceret qd in se ē. d̄ aut Apoc. 3. i. ei⁹ psona. Ego sto ad p̄stui ⁊ pulso. Ad aut vera pñia nūq̄ careat pctōr remissioe p̄batur sic. d̄ de pñia di. 3. §. Itē q̄ frequēter. ⁊ recitat magis in ista hō. di. c. penl. Cōstat ei multū pctā displicere q̄ semp p̄sto est ea destruere. s̄ si vera penitentia aliqñ careret pcti remissioe: de⁹ nō eēt semper p̄sto pctā destruere: qz hō p̄vera pñiaz q̄ tñ ē i se: remouet a se oē qd resistit destructioni pcti. ¶ Preterea ad p̄ncipale Aug. li. i. retrac. c. 18. de quocūqz pessimo in hac vita p̄stituto nō ē despiciēdū: s̄ si p pñiaz nō posset hō resurgere plusq̄ sel. de peccatē mortali p pñiam eēt despiciēdū. ergo p pñiaz pōt pctōr resurgere pl⁹ q̄ sel. imo quotiescūqz v̄e penituerit.

C Ad 4^m i opp^m dō. q̄ minor ē ista. ¶ Ad p̄bationē dō. q̄ pñia quā sequēs culpa coiquat ianis d̄ n q̄ n fuerit vā. s̄ qz insufficientes ad vitā cēnā obtinēdā vt carēs fructu illi⁹ pñie quā n sequē culpa ⁊ fruct⁹ ē vitatio gehēne ⁊ adeptio glie ⁊ sic expōit glo. ibidē. ⁊ magis i ista nō mltum an mediū di. pñtis. ¶ Ad 2^m dō. q̄ ibi nō negat Ap̄s pctōres posse p pñiaz resurgere pl⁹ q̄ sel. s̄ penitētē p̄ relapsū fuocari posse. 2. per bap^m. vñ glo. ibidē. Impossibile ē eos motos ad pñiaz q̄ hoc accepit sel rursus fnouari. i. rebaptizari p pñiaz. ¶ Ad 3^m dō q̄ facilitas v̄ie q̄ ad rēssionē pene satisfactorie icentiū tribuit delinquēdi. ⁊ sic pctōr n̄ p̄seq̄ facit v̄iā qz de lege cōi d̄ s̄p̄ exigit. p pctō penā satisfactoriā. s̄ q̄tū ad rēssionē offēse n̄ tribuit i cētiū delinquēdi. s̄ magis cauēdi pctū ex amore. ⁊ difficultas v̄ie q̄tū ad offēsz occasionē tribueret desperationis.

Consequēter queritur d̄ io. p̄ncipali ¶ Et cit^a hoc qñl 2. ¶ Ad 1^{am} vtr pñia sit alijs d̄tutib⁹ p̄or ori sine. 2. vtr sit alijs v̄tutibus p̄or dignitate.

Primo ostēdo qd sit alijs virtutib' pōr origi-
gine. fūdamētū ē alijs pōtib' edi-
ficij pñi origine. Sz apō. ad hebre. 6. dīc pe-
nitētiā cē fūdamētū. qd ē alijs virtutib' pñi origi-
gine. C Itē glo. fr illd math. 3. Pñiaz agite.
dīc q pñie vñ ē p pñiaz pñiere veterē hoīez
C Itē pus ordīe nāc ē recessus a fūmō a q qd
accessus ad terminū ad quē. sz p pñiaz ē recessus
a pctō qd ē termin' a quo. p als vñtes ē accessus
ad deū qd ē termin' ad quē. ergo peni-
tentia est alijs virtutibus pōr origine.

Cōtra eoz qd sūt pñi nō est origine pri-
us alio. Sz oēs vñtes sūt infundunt. ergo vñ
non est origine pñi alia.

Rūdo qd pñia ē alijs virtutib' possumus
loq qñ ad eaz essentias q sūt habit' vel qñ
ad eaz actus. quolz istoz mōz pōt ppari vir-
tus pñie tam i fusa qd acqñita ad vñtes alias.
Dico ergo q pñis inter habitum pñie infuse
et alias vñtes infusas nō sūt pparie loquēdo or-
do originis. quia a deo imēdiatē tāti est eaz
origo: et sūt oēs infundūt. tñ inqñtus habit' pñie
nō est natus cē in aīa nisi habitua fide et spe
nec habitus charitatis nisi mediātē hitu pñie
faltē in subo: i quo pōt hñe pñcipalē sūt actū:
qd nō est nisi respectu mortalis peccati. tñ aliq
modo pōt dīci habit' infuse pñie pōr origie ha-
bitu charitatis et posterior fide et spe. qñ aut
ad actus vñtū magis pparie attēdit ordo fm
originē. actus. n. pñiet in plurib' oñt est actu
timoris. quandoqz tamen ex actu amoris. tñ
mor autem et amor est ex actu fidei dictantis
timēda et amāda. et ideo act' fidei et timoris
pōres sūt origie actu penitēdi. et qz et virtus
pñie pctñi detestaf in spe venie. act' penitēdi
psupponit actū sperādi. qbusdā qñtutib' ē ori-
gine posterior et qbusdā pōr. Ex dictis fat pñ
qd dō ē de cōpātiōe pñie acqñite ad alias vir-
tutes acqñitas qñtū ad ordinē originis.

Ad pñm in opp' dō q fūdamētū nō tñ est
alijs pñibus pñis origine. sz eaz ē firmatiuz
seu sustētatiuz. et iō vñtus aliqñ dī fūdamētū
vel quia origie pōr. vñ qd aliaz firmatiua seu
sustētatiua sub rōne vñtūsqz. dī ē vñt' pōr vñ
in doctrina xpiane religiōis vñ in exñtia edifi-
cū spūalis. pñm mō pñia ē alijs vñtutibus pōr.
vñ tā xps qd c' pñcursor Joānes doctrinā xpia-
ne religiōis a pñia icēperit. Et hoc mō dīcit
Apo. ad hebre. pñiaz esse fūdamētū. sz ratiōe
pñitatis in exñtia edificū spūalis et sustētatiō-
nis fides pñit fūdamētum. ad hēb. ii. et
pñia cor. 3. Rōne aut firmatiōis in aduersio
fortitudo dī ē fūdamētū. vñ sup illud Luce.
ii. Me terreamini ab eis q occidunt corp'. dīc

glo. q fortitudo ē fūdamētū fidei rōne etiā
firmatiōis vñtū in pñis humilitas dīc fūda-
mētū. An Ber. 2. de pñidera. ad Eugētiū. c.
8. Bonus fūdus humilitas. qz ē charitas pñ-
or ē origine alijs virtutib' inqñtū formate sūt
et maxie alie firmant p eam. iō ē dī fūdamē-
tū. vñ apō. ad Ephe. 3. In charitate radicati
et fundati. C Ad 2. dō q illud vñtū dī itel-
ligi dī formata pñia. iformis. n. nō pñit veterē
hoīez nisi dispositie: et qz pñia magis dī pñio dī
sponit ad formā virtutū: qd ē charitas: qz aliq
alia vñtus. iō pus origine dī formari qd alie in
via reformatiōis. C Ad 3. dō q qñs in ex-
cutione motus exterioris pōr sit ordīe nāc re-
cessus a termino a quo qd accessus ad terminū
ad quē. tñ in intentiōe ē eoz. et iō qd iteriores
motus inqñtū sūt volūtarij pñiet ad itētiōez
in eis pus ē ordīe nāc accessus ad terminū ad
quē qd recessus a termino a q. volūtas. n. a malo
recedit ppter bonū. C Ad ar. in opp' pñ qd
dō ex dictis in qñc.

Secundo querit vñ pñia sit alijs vñtutib' pōr dignitate. Et vñ q sic.
cā pōr ē dignitate cāto. sed pñia restituit vñ-
tes amissas vt supius oñsus ē. ergo vñtutibus
alijs dignior. C Itē illa virtus est alijs digni-
or q habet digniorē actum. sz recedētiare deo
qd ē act' nobilissim' ē act' pñie. ergo ē inf oēs
vñtes dignissima. C Itē pñitū digni' ē q
pñ. sz pñia formata dī pñitū ex hitu pñie
et charitate. q pñia formata ē charitate dignior
et ex pñti omib' vñtutibus alijs.

Cōtra aug. 15. de tri. c. 18. dīc de charitate
q nullū ē isto dei dono excellēt'. ergo peni-
tentia nō est dignior charitate.

Rñ illa vñt' ē digniō q digni' pñ obz. et sub
rōe digniōi. et qd vñtes theo. deū hñt. p obz.
morales at n. digniores sūt theolo. vñtes q
morales. cū ergo pñia sit vñt' moralis. qd ē po-
tētiālis iustitie: vt sup' oñsus ē: qd q vñ-
tes theolog. digniores sūt pñia. Inter aut mo-
rales vñtes ille sūt digniores q magis dī pñ-
pinqno deū sūt sūt respiciūt. he aut sūt latría
et pñia. quaz act' sūt circa q directe et imēdia-
te ordinant ad diuinū honorē. et iō inf vñtes
morales sūt nobiliores. et qz latría pñcipalino
respicit tēdētiā i bonū. et ex pñti recessus a ma-
lo. pñia aut eoz. iō dignior ē latría q pñia. vñ
vt oñsus ē li. 3. di. 9. In oēs vñtes morales
latría est virtus nobilior.

Ad pñm dō q pñia non ē cā restitutiōis vir-
tutū amissaz nisi sūt dispō qdā. n. oz aut dispō-
nē cē nobiliorē hitu ad quēz disponit. C Ad
2. dō q recedētiā dō pñiaz ad pñiaz dispositie

B ad fidē atē et spē et charitatez pncipalr. **C** Ad 3^m dō. q. pnia formata nō ē ppo^m ex hitu pnie et charitatis. sic neqz mā formata est ppolitū ex mā et forma: nec sicut dō pcedi q. mā formata sit dignior forma: sic nō debz cōcedi q. pnia formata sit dignior sua forma q. est charitas.

Articulus.

XI.

Consequenter

queritur de n^o pncipali.

Et circa hoc q̄runt. 2. **P**rio vtrū pnia solēnis sit iterabilis: et q̄b^o psonis debeat iponi. **S**ecūdo q̄ sunt illa q̄

B ad ritū illius penitentie requirunt. **D**ō. 1.

Ad primaz

q̄onez dō q. est pnia secreta. publica et solēnis: et est ois solēnis publica: s; nō puerit. solēnis autē nō iteratur ne ex sui iteratiōe vilescat: et qz rememoratio est expulsiōis pmoz parētū de paradiso terrestri q̄ semel tñ scā est: et sicut dicit magf in lra vltra me^m pntis di. hec p grauiorib^o ho: reditqz ac māifestis delictis tñ iponit. de hac dī decretor. di. 50. Si q̄s post remissiones. §.

Pot. Est q̄dā pnia q. solēnis appellat q̄ semel tñ in ecclesia pcedit. h. clericis iponēda nō est vñ ea. di. in capite. §. hāc aut. dī q. hāc pniaz nulli vñqz clericor agē cōcedit. atqz iō huinsecmodi penitētes ad clez admitti p̄hibētur: q̄b^o et pba^o p illud quod hī ea. di. cōfirmatū. et duob^o capitulis se. nisi sint clerici depositi: tūc enī eis pōt solēnis pnia iponū: et qz hoc statu tñ ē pp clericat^o dignitatē: vñ posse cōcludi q. nec laicis psonis isignib^o nec religiosis debēt iponi pp statū dignitatē. Iuuenib^o et nō faculiter iponēda ē pp etatis fragilitatē. vt hī. e. di. Penitētes. psonis autē alijs a p̄dictis tā viris q̄ mulieribus pōt iponi. **D**ō. 11.

Ad secūda

q̄one dō q. sicut hī di. supradicta. c. In capite. In capite q. dragelime oēs penitentes q. publica suscipiunt aut susceperūt pniaz an fores ecclesie se re pntent cpo ciuitat. sacco iduti. nudis pedib^o. vultib^o i terra dimissis: reos se eē hitu et vultu p testātes. ibi adeē dōb^o decani. archidia. cōi. archiep̄sbyteri pochtaz. et p̄sbyteri pniū: q. eoz cōuersionē diligētē ispicē debent: post hoc in ecclesia eos itroducat. et cū oī clero. 7. pnie psalmos i terra pōtīfex p̄strat^o cū lachrymis p eoz absolutōe decātet. tūc surgēs ab ofone iux q̄b^o canones iubēt man^o eis iponat. aquā bñdictā sup eoz spargat. cinerē p̄us mittat. de inde cilicio capita eoz coopiat. et cū genu et crebris suspirijs denūciat eis. q. sicut Adā p̄ictus ē de paradiso: ita et ipi p̄ p̄ctis ab ecclesia

abijciuntur. postea iubet mīstris vt eos eē ianuā ecclesie expellāt. clerici vñ psequant^o eos cū risorio. In sudore vultus tui vesceris pane tuo et. vt vidētes scāz ecclesia p facinorib^o suis tremefactā atqz p̄motā nō p̄uipēdāt pniaz. in sacra autē dñi cena rursus ab eoz decania et eoz p̄sbyteris ecclesie liminib^o rep̄itētur: et sic dicit glo. ibidē ita sit quolibet anno: vt tali die mittant^o i ecclesia. et lz stēt i ecclesia: nō tñ cōcabūt cū alijs in eucharistia vel i osculo: et sic erūt vsqz ad octauā pasce: et tunc itez exhibunt de ecclesia: et erūt eē ecclesia vsqz ad talē diēz sequentis anni. et hoc fiet vsqz ad finē pnie: et si bñ penitēt secundo anno vel tertio potest eis reddi ingressus ecclesie.

Circa

lras. Pnia ē secūda tabula post naufragiū. hoc p similitudinez dēfī est. Prima enī tabula i mari est nauis q. cū aliqñ frāgū. p̄tigit q̄qz q. aliq. adherēt alicui tabule nauis: p cui^o adiutorij applicāt ad portū salutis. Sic dico q. ex tñb^o i mari h^o mīdi: bap^o ē sic h^o tabula. i. sicut nauis a cui^o gfa cū hoies cadūt restat eis pnia tāqz tabula 2^a: cū e^o adu torio deduci p̄nt ad portū salutis. p̄strue g sic. q. pnia ē tabula p^o naufragiū 2^a ab illa q. ē an naufragiū. postz tñ dicit bap^o p^o tabula p^o naufragiū vocādo p^o naufragiū originale p̄ctū: eo q. ougiale p̄ctū et e^o seqle sunt q̄dā fractio integritatē hāc quā i p̄mis parētib^o a sua p̄ditio ne hūerat. Inanis est. s. carēs fructu illi^o p̄nie. supple quā hī illa pnia quā seqns cēpa nō mī nat. De pnia p̄ctōz. i. i q. aliqz p̄suerat. Etia si ad sumū q̄s p̄uēat malor. hī p̄patōe alior. **C**o p̄libus irretit^o peccatis nō potest penitere de vno vere: nisi de omnibus peniteat. **D**ist. XV.

Et sicut p̄dictis autētib^o illoz error dūncit: q. pniaz sepe agēda: et p eā a lapsu peccantes freqñt surgere diffitētur: ita eisdē illoz opio elidit: q. p̄lib^o irretitū p̄ctis asserūt de vno vñ penitere: eiul deqz veniā a dño cōseg posse sine alteri^o pnia. Nō et autētib^o alitruere cōfāt. Alii. n. ppheta. Nō indicabit de^o bis i idipz: vel vt alij trāstulerūt. Nō cōsurgēt duplex tribulatio. Si ergo ingūt illi aliqz sacerdoti fuerit cōfessus vni dō duob^o vñ

plūb⁹ pētis: et d⁹ illo iniunctā sibi pñiam a
sacerdote satisfactōez expluerit: ceteri
tacitis nō p illo pētō apli⁹ iudicāndus est:
d⁹ q̄ satisfecit ad arbitriū sacerdotis: qui
vicē xpi in ecclia gerit. Jōq̄ si de eo ite
rū iudicet bis in idipz iudicat d⁹: et osur
get duplex tribulatio. S; d⁹ bis ergo oz
illō tñ itelligi q̄ pcedētib⁹ supplicys cō
mutat i bonū: et sic pseuerat: sup q̄s si cō
surget duplex tribulatio: q̄ vō int flagel
la duriores et dteriores fiūt vt pharao:
pñtib⁹ eīna onectūt: vt tpale suppliciu
sit eis etne pene initiū. Un Aug. Ignis
succēsus ē rē. i. vidicta hic incipiet et arde
bit vsq̄ ad extremā dñatōez. Hoc ē il
los notādū ē q̄ dñt illō. s. nō iudicabit d⁹
bis in idipz: ad oīa ptinere flagella: qz q̄
dā bis flagell⁹ emēdāt: alij hic et i eternū
puniūt. Quicq̄. n. modis flagella otigūt:
vt vt iustis p patiētiā merita augeāt vt
Job: vt ad custodiā vītutū ne supbia tē
tet: vt Paulo: vel ad corrigēda pētā: vt
marie lepra: vt ad glāz dei. vt d⁹ ceco na
to: vt ad initiū pene: vt herodi: q̄ tñ hic
videat qd in iferno seq̄t scōz illō. Dupli
ci otritiōe ottere eos dñe. Ista ḡ auctas
nō cogit nos sentire oīa q̄ tpāl⁹ puniunt
ñ vltēri⁹ a dō puniēda. Nā tñ supra enū
dē locū Diero. dicat egyptios et israeli
tas a dō tpāl⁹ punitos ne i eternū puni
rent. nō ē tñ d⁹ oib⁹ gñāl⁹ itelligēdū. Aut
eniz sic. Qz gen⁹ hūanū diluuiū sodōitas
igne: egyptios mari: et israelitas i herēo
pdidit: scitote iō tpāl⁹ p pētis punisse ne
i eternū puniret: qz nō iudicabit d⁹ bis in
idipz. Qui ergo pñti sē postea nō puniēt:
alioqn intē scriptura: qd nephas ē dñe.
Que sit itelligētia premissorum.

Etende lector his vbis: et caue
ne d⁹ omnib⁹ general⁹ itelligas:
s; de bis tñ q̄ inter ipsa flagella
pñiam egerūt: credētes i deū hebreoz:

quā et si breuē et momentaneā: tñ nō respu
it d⁹. Qz at q̄ p tpale flagellū nō corrigū
tur p⁹ eternal⁹ puniāt: ibidē oñdit agēs
de fideli dephēlo i adulterio q̄ dcollat:
vbi oñdit lenia pētā breui et tpali suppli
cio purgari. magna vō diuturnis eter
nisq̄ supplicys reseruari ita igēs. Que
rat hic aliquē si fidel⁹ dephēus i adulte
rio dcollat: qd d⁹ eo postea fiat? Aut eniz
puniēt et s; ē qd dñ: nō iudicabit d⁹ bis
i idipz: aut nō puniēt: et optādū ē adlte
ris: vt hic breui pena puniāt vt frustrē
ibi cruciat⁹ eternos. Ad qd rñdem⁹ deū
vt oīuz rex ita supplicioz q̄z scire mēsu
ras: et nō pueniri sniaz iudicis: nec illi in
pētōez exercēde dñe pene auferri ptā
tez: et magnū pētū magnis diuturnisq̄
lui cruciatib⁹. Si qz vō punit⁹ sit tpāl⁹
vt ille q̄ israelite maledixerat: et qui in
sabbato ligna collegerat: tales postea nō
puniri. qz clpa lenis pñti supplicio opē
sat. leuis. n. clpa leui supplicio opēsatur
His satis inuit Diero. grauiā pētā et hic
puniri graui supplicio: et i futuro puniē
da eternal⁹: d⁹ qb⁹ pñia nō agif iter flagel
la. Lenia vō q̄ hic puniūt: leui pena opē
satōez recipe: qd i bōis fieri nō ābigim⁹:
et i malis forte ēt sit ita. Satl iā appz qd
illi d⁹ pphetia idurerūt nō facere. p eis q̄
dicūt ei q̄ crimē sibi reseruāt: d⁹ alio ve
niā pñtari p pñiam. Alias qz auctes idu
cūt. Aut. n. Bre. Pluit dñs sup vnā ciui
tatē. et sup alterā nō pluit: et eadē ciuita
tez ex pte cōpluit: et ex pte aridā religt.
Lū ille qui primū odit ab alijs vitys se
corrigit: vna eadēq̄ ciuitas ex pte com
pluitur: et ex pte arida remāet: qz sūt q̄
dā cū quedā vicia recēsent: in alijs gra
uiter perdurant. Item Ambro. Pri
ma consolatio est: quia non obliuiscitur
misereri deus. Secunda per punitio
nē: vbi et si fides dñt pena satisfacit et re

nelat. Rōne quoq; vtunt dicētes. Si quis vnū pctm p̄fiteret altero tacito: et satisfactiōe a sacerdote iniunctā expleuerit: nūqd si et pctm tacitū p̄uersus fuerit p̄fessus p̄ vtroq; ei p̄nia iponeat. Lōge hoc videt a ratiōe et ecclie p̄suetudine que p̄ eodem pctō ne reiteret nulli bis penitētiāz iponit. Quir ergo illa peccati cōdigna satisfactio: vñ et peccatum deletum videtur.

¶ Quo accipiēda sūt premissa.

Is respōderi pōt sic. illō Greg.

b Pluit dñs rē. nō ad criminis veniā s; ad opis pcti deſtione reſerēdū est: vt iō pars ciuitatis dicat cōplui: q; ab actu et delectatiōe pcti cui añſuebat mō cessat: nō q; ei⁹ veniā hēat. Vocaturq; pluuiā illa talis cōtinētia q̄ ab ope pcti renouat: q; ex fonte gratie dei id cordi iſtillat: vt vl sic paulatim ad p̄nīaz veniat: vel eo min⁹ a deo puniat q; diuturniori delectatiōe et actu peccati mai⁹ sibi accumulet tormētuz. Si vero ad idulgētiā reat⁹ pluuiā referatur: euāgelice inſie p̄traire videbitur. Si. n. ppter misericordiā q̄ quis p̄ximo suo nō misereat: ēt q̄ dimissa sunt replicant ad penā: multo magis q̄ nōdū sūt dimissa ppter odiū fratru ad penā reſernari p̄bantur. Et ille q; arbiter ſue volūtatis p̄ſtitutus ē: nō pōt ichoare nouā vitam: vt ait Aug. niſi p̄ſteat eū veteris vite: quomodo ad nouitatē idulgentie pueniet q; ody vetuſtatē nō depoluit. Illud ēt qd Ambro. ait. et ſi fides deſit pena ſatisfacit rē. nō d̄ fide itelligit qua credit i deū. s; d̄ p̄ſcia delicti. Deest. n. fides cū p̄ſcia pcti nō ſubest. Nā cū oīa delicta nemo itelligat: ē aliqui i homie pctm cui⁹ nō h; p̄ſciaz. Vñ apls. Nihil mihi p̄ſci ſū: s; ſi i hoc iuſtificat⁹ ſū. Cū ergo q; flagellat⁹ p̄ pctō cui⁹ nō ē p̄ſci⁹

ſi patiēter fert penā et hūilitatē amplectit cogitās ſe forte pcti h̄re qd nō itelligit: et p̄ eo puniri a deo pena illa: ſatisfacit et releuat grauatiū. Ad hoc aut qd obgci⁹ de ſatisfactiōe illa ſi ſatisfactio nō fuit: iterum iponēda ē. Si vero itez iponēda nō ē: ſatisfactio fuit: et ſi ſatisfactio fuit: veniaz ipetravit. Rñderi pōt ſatisfactiōez iō nō fuiſſe: q; ille dignos fruct⁹ p̄nie nō fecit. Est. n. ſatisfactio penitētie vt ait Aug. Pctōz cās excideret nec ſuggeſtiōib⁹ eaz aditū idulgere. Itē. Sane q; ſcelerata viuūt nec curāt talē vitā moresq; corrigere: et iter ipa facinora ſua elemoſynas frequētare non ceſſāt: fruſtra iō ſibi blādiūtur: q; dñs ait. Date elemoſynaz: et ecce oīa mūda ſūt vobis. Doc. n. q; late pateat nō itelligit. Multa. n. ſūt gñā elemoſynaruz q̄ cū facim⁹ adiunamur: nō ſolū q; dat eſuriēti cibuz: ſitiēti potū et h̄mōi: s; ēt qui dat veniaz petēti: elemoſynam dat: et q; emēdat verberē i quē ptās dat: vel comercet aliq; diſciplia: vel orat vt ei pctm dimittat: elemoſynā dat: q; mīaz p̄ſtat. Multa. n. bōa p̄ſtātur iniūis qñ eoz cōſulit vtilitati et nō volūtati: s; ea maior ē q; ex corde dimittim⁹ qd i nobis q; ſq; peccant. Min⁹. n. magnū ē erga eū eē beniuoluz q; tibi nihil mali fecit. Illud multo grādi⁹ vt tuū ēt inimicū diligas: et ei q; tibi malū vlt: et ſi p̄ facit: ſp bonū velis: faciaſq; qd poſſis. Qd g dñs ait. Date ele. et oīa mūda ſūt vobis: ita nec itellecturi ſum⁹ vt n̄ credētib⁹ i xp̄s mūda ſint oīa ſi elemoſynas iſtas dederit. Qui vult ordinate elemoſynā dare a ſe o; primū icipere et eaz primū ſibi dare. Est enī elemoſyna opus miſericordie veriſſimeq; dictū est. Miſerere aīe tue placens deo. Non ergo ſe fallāt: qui per elemoſynas largiſſimas fructuuz ſuoz

vel pecunie: ipmitatē se emere estimāt in pctis pmanētes: q̄ ita diligūt vt i eis oportuerit versari: Qui vero diligit iniquitatē odit animā suā: et qui odit aiām suā nō est misericors ei s; crudelis. Diligendo qppe eā scōz seculū: odit eā scōm deū. Si ergo vult ei dare elemosynam suā per quā fit mūda: odiat eā scōz seculū et diligat eam scōz deū. Hac elemosyna quā sibi homo pmitit dōz: mūdatur iteriora: Ad qd hortās xps ait. Mūdāte q̄ int^o sunt: imūdis. n. nihil ē mūdū s; polluta sunt eorū mens et scia vt ait apłus. Imūdi vero sunt oēs quos nō mūdāt fides: q̄ credit in xps: de qua scriptū ē. Mūdās fide corda eorū. Sed ne istas elemosynas q̄ fiūt de fructib^o terre respuere xps videt. Nec iquit oportuit facere. s. iudiciū et charitatē dei: et illa nō omittē. i. elemosynas fructuum terrenorū. Ex his dat̄ intelligi q̄ in peccato mortali pmanētes: et si elemosynas largas faciāt: non tñ p eas satisfaciūt: qz iordinate agūt dū a se nō icipiūt: nec p prie dñ elemosyna tale op^o: dū sibi pps crudeles existūt nō placētes deo. Non ergo dicēda ē illa pcti satisfactio: quam quis agit p vno pctō: dū pdurat i altero: qz nihil pdest ieiunare et orare: et alia bona agere nisi mēs reuocet a pctō. et si aliquñ ouersus tacitū peccatū sacerdoti fuerit cōfessus: de vtroq; iponēda ē ei satisfactio: qz de pmo odigne n̄ satisfecit. ¶ Scōm quosdāz fuit satisfactio.

Uibuscā tñ vñ fuisse satisfactio q̄ ifructuosa dū i pctō alio pstitit: p̄cipiet tñ fruct^o ei^o: icipiet q̄ pficer cū pcti alit^o p̄tuerit. Tūc. n. vtrūq; dimittit pctū et satisfactio pcedēs: uiuificat q̄ fuerat mortua: sic baptis m^o illi q̄ fide accedit: tūc pmit^o valz cūz fictio a mēte recedit p pniāz. Et i huius

opionis munimētū auctes iducūt. Ait. n. aug. Pniū ē credere et nra fides expostulat vt cū grā xpi in hoīe destruxerit mala priora: et remuneret bōa: et cū destruxerit qd suū nō iuenit: diligit bonū qd in peccāte plātavit. Itē Hiero. Si qñ videris iter multa pctā quēq; facere aliq̄ iusta opa: nō ē tñ iustus de^o: vt pp multa mala obliuiscat paucorū bonorū: s; faciet ea metere et i horrea aggregare que bona in terra seminauit. S; hec dicta itelligim^o de illo q̄ i charitate quodā tpe bona facit et bon^o ē. alio vero tpe mal^o ē et multa pctā facit. Nō ergo itelligēdū ē eū iter multa pctā iusta opa fecisse: qñ fil^o eodēq; tpe pctā fecerit et iusta opa: s; diuersis tpi^o vtraq; fecisse: Nū. n. bon^o foret qñ bōa fecit nō seminasse diceret in terra bona. Destructis ergo malis post opa bōa cōmissis. pōra bōa i charitate. s. facta q̄ seqntia mala mortificauerāt pnia de illis malis habita viuificatur et remunerant. Un apłus. Faciētes fūdamētū pnie ab opib^o mortuis. opera mortua nominās pōra bona signat q̄ p sequēs pctū erāt mortua. qz hi peccando pōra bona irrita fecerūt. Nec sic peccādo irrita fiūt: ita p pniāz reuiuiscūt: et ad meritū eternitatis pdesse incipiūt. Silr et illud bonū amat dñs qd plātavit in peccāte: in illo. s. q post illud bonum peccauit: nō sit peccās et bonū opās extitit: qz talis hoī op^o nō diligeret dñs ad remunerationē. Pōt et accipi d opib^o bonis q̄ ab aliquo fiūt dū mal^o ē et in peccato mortali pstitit: vel ad tps vel vsq; in finē. Que dicūt a deo remunerari et nō dari obliuioni: nō qz pficiāt ad vitā eternā obtinēda: s; ad tolerabili^o extremū dicy suppliciiū sctēdū. sicut d fide et ceteris q̄ sine charitate habētur: Aug. ait. Si qñ nō hñs charitatē q̄ p̄tinet ad vni-

Distinctionis

tatē spūs r̄ vicinū pacis quo ecclia on-
 cit in aliquo scismate cōstitut⁹ ne xpm
 neget patitur tribulatiōes: fame: p̄secu-
 tiōe: vel flāmas: v̄l bestias: v̄l ipaz cru-
 cē timore gehēne: nullo mō ista culpan-
 da s̄t: imo ⁊ h̄ laudāda ē patiētia. Nō. n.
 dicere poterim⁹ meli⁹ ei fuisse: vt x̄p̄z ne-
 gādo nihil horū pateret q̄ passus ē cōfite-
 do: s̄ estimādū ē fortasse tolerabili⁹ ei es-
 se futurz iudiciū q̄ si x̄p̄z negādo nihil ho-
 rū pateret: vt illō qd̄ ait apls. Si tradi-
 dero corp⁹ meū ita vt ardeā: charitatez
 at̄ n̄ būero nihil mihi pdest: nihil pdesse
 itelligat ad regnū obtinēdū: n̄ ad extre-
 mi iudicij tolerabili⁹ subeūdū suppliciū
 ⁊ ifra: Nec pp̄ charitatē dcā sūt: sine q̄ in
 nobis nō pōt eē v̄a p̄nia: qm̄ in bōis cha-
 ritas dei ē que tolerat omnia.

C Perstrigit dōcōz sūmā vt alia addat.

C his oñdū bōa q̄ sine charita-
 te sūt pdesse qd̄ ad tolerabilio-
 rē penā sctiēdā: s̄ nō ad vitā ob-
 tinēdā. Illa ē q̄ i charitate qs̄ fac̄: si po-
 stea plapsus fuerit nec exurrerit: nō
 eē i mēoria dei. Ezech. diē. Si auerte-
 rit se iust⁹ a iusticia ⁊ fecerit iniquitatē nū
 qd̄ videret dōs iusticie ei⁹ q̄s fecerat nō re-
 cordabūr. i p̄ctō suo moriet⁹: ⁊ nō erūt i
 mēoria iusticie quas fec̄. In cui⁹ loci ex-
 politiōe Greg. ait. Dic nobis maxie cōsi-
 derādū ē qz cū malū cōmittim⁹ sine cā ad
 memoriā trāfacta bōa renuocam⁹: qm̄ i
 p̄petratiōe maloz nulla debz eē fiducia
 bonozum p̄teritoz. itelligēdūz est h̄ ad
 vitā p̄cipiēdā bōa p̄terita n̄ dāt fiduciā:
 ⁊ si ad mitiorē penā: aliqñ p̄misisse aucta-
 ti aug. obuiaret. ⁊ bōa ergo sine charita-
 te scā ⁊ bōa i charitate scā q̄ cōmitatur
 mortali c̄p̄a: quā n̄ dlet seq̄ns p̄nia: ad se-
 cū mitioris pene p̄ficiūt: n̄ ad vite fructū

C Auctes alias iducit d̄ eos q̄ dicūt de
 vno p̄ctō p̄niaz agi altero facito.

XV.

Atis arbitroz ill' eē r̄ssū q̄ asse-
 rūt d̄ vno crie p̄niaz agi ⁊ veniā
 p̄stari: alio i d̄lectatiōe retēto: v̄l
 p̄fessione n̄ exposito: q̄ nō mō p̄missis
 auctatib⁹ cōstant: sed et subditis. Ait. n.
 aug. Sūt p̄les quos penitet peccasse: s̄
 tñ oīo reseruātes sibi qd̄ā i qd̄ d̄lectet:
 nō aiaduertētes dñz s̄l' minū ⁊ surdū a
 d̄mōio liberasse. p̄ h̄ docet nūq̄ nisi d̄ oī
 b⁹ sanari. Si. n. veller p̄ctā ex p̄te reser-
 uari: būte septem d̄mōia p̄ficere potuit
 sex expulsis. expulsi at̄ septē: vt oīa cria
 sit cūciēda doceret. Legionē vō d̄monū
 ab alio eycies nullū reliq̄t d̄ oib⁹ q̄ libe-
 ratū possideret: oñdens qz si et p̄ctā sint
 mille: oī d̄ oib⁹ penitere. Nūq̄ aliquē sa-
 nauit dñs: quē nō oīo liberauit. Totū. n.
 boiez sanauit i sabbato: qz i corp⁹ ab oī
 infirmitate: ⁊ aīaz ab oī c̄tigiōe: idicās
 p̄itētē oportet s̄l' d̄oler d̄ oī crie. Scio
 .n. dñz inimicū eē oī crioso. Quō ḡ q̄ cri-
 mē reseruāt: d̄ alio recipet veniam: sine
 amore d̄i cōsequēt veniā: sine q̄ nemo vn-
 q̄ inuēit grām. Hostis. n. dei ē dū offen-
 dit p̄seuerāter. Quedā. n. impietas ifideli-
 tatis ē: ab illo q̄ iust⁹ ⁊ iusticia ē dimidiā
 sp̄are veniā. Jā. n. sine vera p̄nia inuēret
 grāz. P̄nia. n. v̄a ad baptisimi puritatez
 conat̄ ducere. Recte. n. penitēs qcquid
 sordis post purificatiōez baptisimi cōrit:
 oī vt abluat saltē lachrymis mētis. Sed
 satis dur⁹ ē cui⁹ mētis dolorē oculi n̄ d̄cla-
 rāt: s̄ sciat se culpabilē durz q̄ d̄slet d̄āna
 t̄pis v̄l mortē amici: ⁊ dolorē p̄cti n̄ ostē-
 dit i lachrymis. Quē ergo p̄itet: oīo pe-
 niteat. Idē. P̄itētes: si v̄e estis p̄itētes
 ⁊ n̄ estis irridētes: mutare vitā. r̄cōcilia-
 mini d̄o. P̄niaz agis genua figis ⁊ rides:
 sublanas d̄i patiaz. Si p̄niaz agis p̄itet
 si n̄ p̄itet: si es p̄itēs. Si ḡ p̄itiz: cur fa-
 cis q̄ male fecisti: Si fecisse p̄itet: noli
 facer. si adhuc facis: certe nō es p̄itēns.

Itē inocētī cōs. Ammonem⁹ sres no-
stros ne fallis penitētya laycoꝝ aīas d̄
cipi ⁊ in infernū p̄trabi patiant. Salsam
āt p̄niam esse cōstat: cū sp̄ctis plurib⁹
de vno solo p̄nīa agitur: vel cū sic agi-
tur de vno: vt non discedatur ab alio.
¶ Repetit de vera p̄nīa vt addat.

¶ Pmissa perspicua sit noticia
e p̄nīe vel satisfactiōis. Illa. n. vā
ē p̄nīa q̄ p̄ctm̄ abolet: qd̄ illa so-
la fac̄ q̄ scel⁹ corrigit. Illa vō scel⁹ corri-
git q̄ odiū cōmissi cris ⁊ cōmittēdi cū desi-
derio satisfaciēdi assert. Judas. n. peni-
tuisse legiū sine assecutiōe venie: q̄ tali
p̄nīa n̄ correxit crimē. Un̄ Hier. Nihil
iude p̄fuit egisse p̄niam: p̄ quā scel⁹ cor-
rige nō potuit: sic qm̄ frat peccat i fr̄ez
vt em̄dar n̄ valeat qd̄ peccauit. p̄t ei di-
mitti. sināt p̄manēt opa. frustra voce as-
sūt p̄nīa. h̄ ē qd̄ d̄ eo d̄r: ⁊ oīo ei⁹ fiat i
p̄ctm̄ vt n̄ solū em̄dar nequerit p̄ditōis
nephas: s̄ p̄p̄y hōicidij scel⁹ addiderit.
Laue q̄l̄r itelligas illd̄: vt em̄dare nō
valeat: qd̄ peccauit ⁊c. Nō. n. em̄datiō
h̄ intelligenēda ē rei dēpte recōpēsatiō
s̄ d̄icti exprobratō ⁊ abhoiatiō cū satis-
factiōis d̄siderio. Demit. n. iniuste q̄s ali-
cui qd̄ restitueri n̄ valz: vt oclm̄ vl⁹ virā
⁊ hi⁹: ⁊ tū si p̄cūterit p̄cti cū amore cōdi-
gne satisfactiōis v̄ciā h̄z. Nec iō q̄s p̄u-
tet q̄ rē alienā iniuste abstulerit q̄s redde-
re p̄t: d̄ illo p̄ctō p̄cūter ac v̄ciā cōseq: nisi
restituatur ablatū. q̄d̄ iū. n. res: p̄p̄ q̄ p̄ctm̄
ē n̄ reddit si reddi p̄t: n̄ agiū p̄nīa: s̄ figiū
¶ Sup̄⁹ exclusit magister errorē dicentium
q̄ p̄nīa nō est iterabilis. Hic excludit errores
dicentium q̄ penitētia ē diuisibilis. ¶ Et diui-
tur in 3. ¶ P^o remouet errorē dicentium q̄
p̄nīa de vno p̄ctō sine altero valz tūc qm̄ agi-
tur. ¶ 1° errorē dicentium q̄ si tūc nō valeat:
tūc valet qm̄ de p̄ctō altero p̄terit. ibi Quibus-
dam tū. ¶ 2° ponit auctoritates q̄bus veritas
confirmat ibi. Satis arbitroz. ¶ Prima in
duas. ¶ P^o determinat auctoritatē p̄phe-
tie quā illi iucebāt p̄ se. ¶ 1° auctitates scōꝝ

ibi. Alias quoq̄. ¶ P^o in tres. ¶ P^o ponit
dubitationē. ¶ 1° solonem ibi. S̄ de his. ¶ 2°
dubitationis oīte ex solone explanatiōē. ibi.
Attēde. ¶ Illa ps q̄ ibi icipit. Alias quoq̄.
diuidit in duas partes. ¶ P^o recitat auctori-
tates q̄s illi errantes p̄ se iucebant: ⁊ eoz rō-
nem. ¶ 2° subiungit p̄d̄cōꝝ solonem ibi. His
rūderi. ¶ Illa ps que ibi incipit. Quibusdā
tū. in q̄ remouet errorē dicentium q̄ p̄nīa de vno
p̄ctō sine alio valz: qm̄ d̄ alio cōterit diuidit i
tres. ¶ P^o oīdit q̄ n̄ valz ad meritū vite ef-
ne. ¶ 2° q̄ valz ad remissionē pene ibi. P̄t ē
¶ 3° subiungit confirmationē vtriusq̄ ibi.
Ex his. ¶ Illa pars que ibi incipit. Satis ar-
bitroz. diuiditur in duas. ¶ P^o ostendit
q̄ nō potest diuidi p̄nīa. ¶ Secundo oīdit q̄
sit vā p̄nīa ibi. Ex p̄missis. Articulus. 1.

Circa hanc di. querēdum est
p̄cipali de 5. ¶ P^o
mo de satisfactiōe i ḡnali. ¶ 1°
de clyna. ¶ 2° de ieiunio. 4°
de oīone. ¶ 5° de restitutione.
¶ Circa primum queruntur
8. ¶ P^o vtrūz satisfactiō
sit actus v̄tutis. ¶ Secundo vtrū hō possit sa-
tisfacere deo pro culpa. ¶ Tercio vtrū satis-
factiō debeat fieri per opa p̄cālia. ¶ Quarto
vtrū flagella que deus imittit vel venire p̄
mittit super penitētes sint p̄ eis satisfactoria
¶ Quinto vtrū possit fieri satisfactiō p̄ opa q̄
sunt i mortali p̄ctō. ¶ Sexto vtrū hō possit
satisfacere de vno peccato mortali sine alio.
¶ Septimo vtrū deus possit remittere p̄ctm̄
sine aliqua satisfactiōe. ¶ Octano vtrū enu-
merent sufficienter p̄tes satisfactiōis. scōꝝ
ieiunium. ⁊ elemosyna.

Primo ostendo q̄ satisfactiō nō sit act⁹
virtutis. Actus virtutis est v̄tilis
Sed satisfactiō cū sit debita ē inutilis. d̄. n.
Luce. 17. Sicite serui inutiles sumus: quod d̄
bāmus facere fecimus. ergo satisfactiō nō est
actus virtutis. Itēz P̄hi. 2. ethi. c. 6. Virtus
est habitus electiuus. S̄ satisfactiō qm̄q̄ nō
est electiua. sic cum aliquis d̄ suā volūtatez sa-
tisfacere cōpellit. q̄ satisfactiō nō ē act⁹ v̄tutis.
¶ Cōtra Grego. in qdā omelia sup̄ illud ma-
the. 6. Si q̄s vult post me venire. dicat q̄ d̄ns
noster h̄ia opposuit medicamenta p̄cis: ut
lubricis cōtinētiam. tenacib⁹ largitatē ⁊c. q̄
destruētiō peccati ē p̄ virtutē vel p̄ actū virtu-
tis: p̄ satisfactiōez autē destruitur peccatū: ergo
cū nō sit virtus: est actus virtutis.
¶ Rūdeo q̄ quia satis sit manifestū satisfactiō
nē esse actū virtutis. cum sit actus penitētie
que virtus est. vt superius oīd̄. c. hoc tū ⁊ alī

declarat. Satisfactio. n. ē p illata iniuria vo-
luntaria recōpensatio fm iustitie eq̄litate cū p-
posito nō p̄mittēdi nouā iniuriā. hoc ē qd̄ ip̄li-
cite dī de p̄nia di. 3. §. 1. r̄ recitat i lfa hui⁹ di.
c. 5. r̄ sumptū ē d̄ eccl̄asticis dogmatib⁹ p̄pō
ne. 13. Satisfactio p̄nie ē p̄ctōrū cās excidē.
nec eorū suggestiōib⁹ aditū idulgere. p̄ recōpē-
sationē. n. p̄dictā cāe p̄dictorū excidunt. r̄ p. p.
positū cauēdi a futura iniuria p̄ctōrū suggestiō-
nib⁹ aditus nō idulget. Sz facē recōpēsatiōez
fm eq̄litate iustitie act⁹ est vtutis iustitie. vti
den pōt ex dictis p̄hi. §. ethi. c. 7. r̄ plib⁹ alijs
locis. ḡ satisfactio ē actus vtutis.

Ad p̄m in opp̄m dō. q̄ minor ē falsa debitū
n. meritorū est inq̄rū iduit rōnē voluntarij.
sic. n. hō facit de necessitate vtutes. Unde illa
auctoritas itelligēda ē de inutilitate opposita
p̄fectiōi. sicut p̄ ex glo. ibidē. Ad 2. dō q̄
cū aliq̄s p̄ voluntatē suaz satisfaccere cōpellit si
est p̄pulsio sufficiens illa satisfactio nō h̄z rōnē
vtutis nisi p̄ p̄parationē ad iudicē q̄ ad satis-
factionē p̄pellit. Unde r̄ sic p̄pulsus nō satis-
facit deo.

Questio.

Secundo querit̄ vtr̄ homo possit deo sa-
tisfacere p̄ culpa. Et videt̄ q̄
non. Anselmus primo libro. Cur deus homo.
ca. 13. Debet omnis qui peccat honores deo:
quem rapuit soluere. r̄ hec est satisfactio. Sed
hō nō potest deo soluere debitū honorē: q̄ in
infinitū est honorādus. ergo homo nō pōt deo
satisfaccere. Itē satisfactio fieri nō potest de
eo qd̄ ex alia causa est debitū. sed rōne benefi-
cij a deo accepti nō ē aliqua creatura q̄ nō d̄
beat deo id qd̄ est fm Ang. lib. 83. questionuz.
q. 68. in fine. r̄ ē fm Ber. de diligēdo deū. c.
16. ḡ hō nō h̄z de quo possit deo satisfaccere p̄
p̄ctō p̄missō. Itē grauius ē p̄ctū mortale
actuale q̄ origiale p̄ctū. Sz null⁹ purus hō
satisfaccere potuit p̄ p̄ctō originali fm Ansel.
2. lib. Cur deus hō. nō multū lōge post p̄nci-
pium. ḡ multo min⁹ pōt satisfaccere p̄ actuali
peccato mortali.

Cōtra d̄ pe. di. 1. Si cui. §. Hoc idē. Sacri-
ficiū ex lege offert p̄ctēs dū satisfactionē ec-
clesie iudicio sibi ip̄positā factis exequit. sed ta-
lē satisfactionē exeq̄ pōt hō. ḡ pōt deo facere
satisfactionē q̄ est sacrificiū h̄z legē. talis autē ē
satisfactio debita. Itē h̄to ille q̄ quē pecca-
tur ē misericordior tāto facili⁹ satisfieri sibi po-
test. sed deus ē misericordissimus. ergo hō fa-
cillime pōt satisfaccere deo.

Rūdeo hōiem posse satisfaccere deo. dupl̄
pōt itelligi. aut cū alteri adiutorio. aut sine.
Primo mō dico q̄ hō pōt satisfaccē deo in

vtute. s. meriti xpi. cuius p̄iceps ē hō p̄ veraz
fidē. 2. aut mō hō satisfaccē nō pōt deo. Eli h̄z
Ang. i ench. versus finē. Nec antiquorū q̄cūq̄
iustoz p̄ter xp̄idē salutē potuit luere. Bō
n. p̄ se deo nō pōt eq̄lē repēdere. nec hoc ab
eo exigitur. sz si fecerit famulādō illud qd̄ pōt
plus ab eo nō requiratur.

Ad p̄m in opp̄m dō. q̄ r̄ si hō p̄ se nō possit
deo reddere debitū honorē h̄z eq̄litate iusti-
tie tñ xpi meritū r̄ dispositio penitētis facien-
tis qd̄ in se ē sū iuncta deo reddūt honorē debi-
tū: r̄ sunt debita satisfactio. p̄ p̄ctō fm eq̄litate
iustitie nō p̄pēsantis meritū penitētis. h̄z q̄
iustitia ē p̄decētia vniue bonitatis. satisfactio
aut meritū xpi p̄iugit nō reali: sz p̄ veraz fidē
ip̄s⁹ penitētis: p̄ quā ē particeps illius meriti.

Ad 2. dōm q̄ deus ex liberalitate sua n̄ se
infirmitatē p̄descēdēs hōi p̄stituit mēsurā eorū:
ad q̄ de necessitate tenet: q̄ ē obferuātia p̄ce-
ptoz: vt d̄ reliquo. i. de opib⁹ sup̄erogationis
possint satisfaccere p̄ p̄missō. q̄ opa r̄si debea-
mus deo debito p̄gruitatis. nō vult tamē tāq̄
nobis p̄pens vt sibi debeant debito nēcessitatis:
nisi rōne voti v̄ satisfactionis p̄ p̄ctō.

Ad 3. dō. q̄ p̄uis peccatū origiale nō sit ita gra-
ue p̄sone sicut p̄ctū mortale. tñ graui-
us ē nāe. q̄ ificit nō tñ p̄sonam: sed nāz ita q̄
p̄sonā mediāte nā. r̄ iō p̄ illo satisfaccē nō po-
tuit nisi p̄pōderās toti nāe humane. Quapp̄
p̄cludit Ansel. 2. li. Cur de⁹ hō. c. 7. q̄ illū q̄ sa-
tisfacturns erat. p̄ p̄mōz parētum p̄ctō: opoz
tuit cē p̄fectum deū r̄ hōiem. purus. n. hō toti
hūane nāe p̄pōderare nō potuit. p̄tō tñ ali-
ter dici ad ar. q̄ p̄ p̄ctō originali xpus solus
satisfecit. Eli a nobis nulla requir̄ satisfactio
pro originali p̄ctō. sz tñ baptismi susceptio p̄

quā hō p̄mo efficiū particeps meriti xpi. p̄ ac-
tualī aut mortali cū satisfactiōe meriti xpi re-
quirit̄ d̄ lege cōi aliq̄ satisfactio penitētis: nō
p̄ p̄ inspectionē meriti xpi: sz q̄ de⁹ vult r̄ p̄
sui honorē r̄ bonū nostrū: vt p̄ his q̄ volūta-
te p̄pria p̄mittim⁹ v̄l omittim⁹ volūtate pro-
pria satisfactionē aliq̄ faciam⁹. C. 2. ar. ad
ptē sc̄bz nō p̄cedit: q̄ maior nō ē v̄a nisi sup̄
positis p̄tib⁹ offensis. offensa autē d̄ deū ē gra-
uissima. r̄ iō hō p̄ se satisfaccere nō pōt deo. sz
cut possz homini: quīs deus sit hōie incōpa-
biliter misericordior.

Questio.

Tertio querit̄ vtr̄ satisfactio debeat fieri p̄
opa penalia. Et v̄ q̄ non. q̄ p̄to
opus sit cū maiori charitate. tāto ē magis me-
ritoriū. r̄ tñ minus penale. sz si satisfactio obe-
ret fieri per opa penalia. illud qd̄ diminueret
penalitatē: diminueret satisfactionē. ḡ non d̄

fieri p^o opa penalia. ¶ Item phi 2° ethi. ca. 3°.
Medicine p^o p^oia inate sunt fieri. sed q^oda sunt
p^ota penalia. sic tristitia. ira g^o satisfactio pro
talibus p^octis d^o esse per opa desiderabilia.

¶ Cōtra de pe. di. 3° h. l. p^onia est quedā do
ctis vidicta punitio in se q^o dolet. cōmissio.

sed dolor vindicta punitio res penales sunt.

¶ penitens satisfacere d^o p^o opera penalia.

¶ R^ondeo q^o opus penale dupl^o pōt intelligi.
aut rōne generis opis. aut rōne operantis: lo
quendo de ope p^onali p^omo mō dicto. satisfi
ciendum est pro p^octō p^o opa p^oalia: p^o p^o emē
dationē culpe p^oterite: p^o p^oservationē a futu
ra. culpe. n. debet p^oea: p^oene ēt fm phi. 2° ethi.

ez. medicine sunt. l. nō tū curatiue. sed etiam
p^oservatiue: loquēdo de opere penali. 2° mō. n.

oz. q^o frequēter opa q^onti est ex suo genere pen
nalia rōne ferventis charitatis in opante sūt.

et delectabilia. et sic pcedebat p^o ar^o ad pan
tem p^oima. ¶ Ad 2° mō. q^o q^onis aliq^obus p^oce
catis sint annexe p^one sēlibiles tū i^opti sunt
actus volūtarij aliq^oda delectationē hūt. q^o sic
d^o puer. 13°. ¶ Considerū si compleatur dele
ctat animam.

Questio. iii.

¶ Quarto querit vtrū flagella q^o imittit de^o
vel venire p^omittit sup penitentes

sint p^o eis satisfactoria. Et v^o q^o nō illud. q^o ē
satisfactorium p^o p^octis nō est delectādū nec
respuēdū. s^o tpalia flagella sunt delectāda et
respuēda. Un^o aug^o. 10. l. 1° cōfessio. 16°. The
adversitatibus seculi. g^o p^oda flagella nō sunt

p^o sustinentib^o satisfactoria. ¶ Itē satisfice
re nō puenit nisi illis q^o peccauerūt. sed tpalia
flagella q^onti imittuntur hoib^o non p^o p^octā.
sic patuit in iob. ergo non sunt satisfactoria.

¶ Cōtra. ea q^o castigant p^octā sūt satisfactoria.
sed sic dicit aug^o. p^o de ciui. de c. 30. Cū deus
me aduersis reb^o exagitat aut merita exami
nat. aut p^octā castigat. g^o talia flagella sūt satisfi
factoria. ¶ Item illud ē satisfactoriū q^o ad pā
tientias erudit bonos: et facit eos d^oci frequē
tare interpellationib^o crebris. s^o sic dicit au^o
g^o. p^o de ciui. c. 8. flagellū dēad patientiaz
erudit bonos. Et Ber. de diligēdo dō. c. 15.

Ex occasiōe frequētium necessitatum crebris
necesse est interpellationib^o deum ab homi
ne frequentari. ergo temporalia flagella satis
factoria sunt p^o sustinentib^o ergo.

¶ R^ondeo q^o sustinēs flagella sibi imissa per
opatiōem iustā: cuiusmodi sunt oia illa q^o de^o
iungit siue p^o actionē iustā: cuiusmodi sunt
aliqua q^o deus frequē a p^octōibus iungit iu
ste p^omittit: nō satisfaci ea sustinendo sub rō
ne qua paties tūq^o sic voluntas sustinentis

nullo mō compas ad ea vt actiū pncipiū.
oz aut q^o meriti sit actiū pncipiū voluntas
illius q^o meret. Inquātū tū volūtas sustinetis
ea patiens sustinet intentione remissiois pene
sibi debite pro suis p^octis sunt sustinēti satisfi
ctionis mō. s^o format ipsa satisfactio in actu
voluntatis consistit. flagella tū q^o ipsemet de^o
imittit maiorem efficaciam habent inclinādi
voluntates ad bonū q^o illa que non imittit: s^o
imitti permittit. ¶ Ad p^oimū dicendū q^o il
lud verbū aug. intelligendū est p^o cōparationē
ad istimos p^o ipatientie periculū. q^o sicut di
cit p^omo de ci. ca. 60. In eadem afflictioe ma
le delectatur et blasphemant. bōi aut p^oecatur
et laudant. ¶ Ad secundū dicendū q^o sicut
idem opus quod in innocente non fuisse sa
tisfactoriū est in penitente ē satisfactoriū. ita
idē flagellum pōt esse innocentimateria ma
ioris meriti et in penitente materia remissiois
pene p^octi. ¶ Argumēta ad p^octē aliā pcedūt p^o
ppationē ad illos qui flagella illa sustinent
patienter.

2°.

V.

¶ Quinto querit vtrū possit fieri satisfactio
per illa q^o sūt in mortali p^octō. Et

v^o q^o sic. q^o aliq^o sunt opa q^o nō sunt satisfacto
ria nisi in v^ote meriti xpi. s^o illa nō sunt opa
scā i charitate: q^o si fili^o dei nūq^o fuisse icarna
tus nec in carnadū. tū opa scā in charitate ef
fient satisfactoria p^o p^octō p^oione. ergo opa scā
extra charitatem sunt illa q^o sunt satisfactoria

nō nisi i meriti xpi virtute. ¶ Itē totū vnum
op^o est meritorū i v^ote bone itēctiois p^o quas
fuit ichoati. ergo sūt si hō ichoet satisfactio
nē i charitate et peccet mortali aū cōplemētū

in virtute pncipiū totū relidū erit satisfacto
riū. ¶ Itē de^o p^ouor ē ad miserādū q^o ad cō
dēnādū. S^o nullū malū de^o relidē ipunitū.
ergo nec aliq^o bonū irremuneratū. S^o opa
scā i p^octō mortali nō sunt meritoria vite eter
ne. ergo ne sint irremunerata oz q^o sunt satisfi
ctoria p^o pena debita culpe.

¶ Cōtra apl^os p^o cor. 13°. Si distribuero in
cibos pauper^o oēs facultates meas. et si tradi
dero corp^o meū ita vt ardeam charitate aūt
nō habuerō nihil mihi p^odest. ¶ Itē d^o sa
tisfactiois ē opire p^octōz multitudinē. S^o hoc
ē p^op^oū charitati. Un^o. i. pe. 4° Charitas opit
multitudinē p^octōz. g^o nullū op^o scā ex chari
tatem est satisfactoriū.

¶ R^ospōdeo q^o nō potest fieri satisfactio p^o
opa q^o sūt i mortali p^octō. de^o. n. cū bonoz nō
rū nō egat opa hoīs nō acceptat tāq^o remie
ratiōes digna nec tāq^o satisfactoria nisi acce
pret opante. Un^o ge. 4°. ¶ Prius d^o. Resperit

Bonū ad Abel: et p^o subuigū: et ad munera ei^o.
Sed de^o nō acceptat hoies exiitē i p^oto mortali:
qz i illo statu ē inimic^o dei. g^o opa exiit^o i mōtali
p^oto nō sūt dō accepta tāq^o satisfactoria: s; sine
illa acceptatiōe satisfactoria eē nō possunt.
C Ad p^o i opp^o dō. q^o opa scā i charitate nō sūt
satisfactoria nisi i vtute meriti xpi: inq^o ex eter
na ordiatiōe dina hīc nō possum^o charitatē p
quā accēptat p^ota sine vtute meriti illi^o: et si fili^o
dei nūq^o icarnat^o nec icarnādus fuiss^o: alia vīa
ordiass^o dō: p^o quā pēitētes a deo recipēt chari
tatē: p^o quā rēitūt p^ota: vt. n. diē Aug. 13. d. trī.
E c. 10. Alio^o de^o nos liberare potuiss^o q^o p^o mōtē
xpi si voluiss^o. **C** Ad 1° dō. q^o op^o i choatū ex
bōa itētiōe meritoria ē i vtute illi^o nisi iterrū
paf^o p^o actū hūi: ita vt illd qd seq^o nō p^otiue cū
itētiōe p^o: nec s; actū: nec s; hitū. scā āt tali i
terruptiōe illd qd seq^oret actū hūi nō eēt meri
toria i vtute p^o itētiōis. satisfactio āt i choata i
charitate p^o p^otiū mortale iterrūp^o ita q^o illa
opa q^o sequūt i p^otiū ēi p^o radice s; actū: n; s;
fm hitū: nec mediate: nec imediate. **C** Ad 3°
dō. q^o dō nllz hoies relm^o q^o irremiseratū qn ali
q^o mō remueret. Ali^o q^ous opa scā i p^oto mōta
li nō remuerēt q^oti ad meritū vite eīne: nec q^o
tū ad rēitūōe seu dūiutōes pene dōite p^oto
s; iustitiā legis dūertū remuerat^o vt q^o ad tpa
lia bōa: vel inq^o disponūt ad ielinādū aures
dīne mīscōdie ad opātē. hec tū remuerat^o nō ē
ex dōitōe ex libalitate dīne mīscōdie. **C** Ad
āt aliq^o dūt q^o pp illa opas si moriat sine pnia
mōre penā fustiebit i ierno: nec sic d; itelligi
q^o pp illa mīuat pēa q^o p^otiū pōib^o debebat^o: s;
qz iterū qd faciūt illa bona cauēt sibi a malis:
q^o si facerēt ampli^o punirentur. **C** Ad VI.

Sexto q^orit vtrūz hō possit satisfacc de vno
p^oto mortali sine alio. Et v^o q^o sic.
Hō p^o satisfacc de vno p^oto vēali sine alio. g^o
a sili d vno p^oto mōtali sine alio. **C** Itē hō p^o
satisfacc de vna pte pene sine alia: qz nō explet
totā suā penāz sili. g^o a sili pōt satisfacc de pena
dōita vni p^oto sine satisfactiōe de pēa aliq^o p^oto
debita. **C** Itē hō debitor aliū hoi plib^o de cāis
pōt solucē debitū p vna cā nō solucē dō dōitū p
alia. g^o a sili hō debēs penā p plib^o culpis p^o
solucē penā p vna cā nō solucē dō penā p alia.

C Contra de pe. dī. 3. s. dōis. auctatib^o. illorū
sua distrūit q^o enī q^o plib^o irretit^o fuit asserit vni^o
delicti pnia eius dē ventā dōis p^oseq^o sine alteri^o
crimis pnia. **C** Itē de pe. dī. 5. c. vlti. et recitat
mag^o i lra h^o dī. c. pe. falsaz pniaz eē pstat cū
spretis plib^o de vno solo pnia agit^o: aut cūz sic
agit de vno vt nō discedat ab alio.

C Rñ. q^o p^otiū ē iniuria dōi q^o inq^oti est p

eq^olitatē amicitie iter hoiez z deū ē del^o offensi
uar^o inq^o p^o eq^olitatē iustitie q^o respicit debitū
necitat^o ē punitiōe digna: et loqr^o hīc de eq^olita
te: nō q^o sit eq^olitas simp^ol^o: qz tal^o nō pōt eē iter
hoiez z deū: s; de eq^olitate p^o p^otiōe ad hois
facilitatē: qz āt lex dina p^ocipit amicitia hois ad
deū. iō nō p^o eē eq^olitas iustitie hois ad deū si
ne eq^olitate amicitie: et q^o eq^olitas amicitie hois
ad deū est p^o charitatē q^o sine aliq^o vtute necia
ad salutē eē nō p^oti. iō eq^olitas amicitie nō p^oti eē
sine eq^olitate iustitie. **C** Ad ē g^o dō. vt dūt qdā q^o
hō satisfacc possit p culpa inq^oti ē p^o eq^olitate
amicitie hois ad deū: sine satisfactiōe p ea inq^o
tū est p^o eq^olitate iustitie hois ad deū. **C** Dico g^o
q^o satisfacc p culpa inq^oti ē p^o vtrāq^o eq^olitate
dupl^o pōt itelligi aut^o. s; de illa pte satisfactiōis
q^o p^ostuit i actu aīe iterior^o: aut de illa q^o p^ostuit i
actu aīe exterior^o. p^o nō p^oti hō satisfacc d vna
culpa mōtali sine alia: q^o q^onis culpe nō sint cō
next^o: tū radix satisfactiōis ē vna. s. charitas: q^o
cū nullo p^oto mōtali stare pōt: et qz obligatio
ad penā eīnā nō p^otiat se i hoie cū dina amici
tia: iō p^o charitatē illa obliga^o p^omutat i obliga
tiōe ad tpale penā. p^o actū g^o penitēdi iterio
rē p^o quē rēitūt culpa: et obliga^o ad penā eīnā
dispositiōe charitatē p^o quā rēitūt forimāl^o et
p^opletit^o: nō pōt satisfieri d vno p^oto mortali si
ne alio: nec q^oti ad offēsi^o: nec q^oti ad obliga
tiōē ad penā eīnā: sic itelligi dōt ea q^o mag^o
ad hāc p^ote allegat i lra. **C** Loq^ondo āt d alia
pte satisfactiōis q^o directē respic^o solonē tpalis
pene inq^o p^o actū penitēdi iteriorē: et charita
tē p^omutat ē obliga^o ad penā eīnā: pōt satisfie
ri de pena dōita vni p^oto sine alia: sic satisfieri
pōt de vna pte pene sine alia: vt oīdebat i ar
guēdo: cū p^oto ē qz obligatio ad talē penā sili
stat cū charitate. et iō remanēt debito pene p
vno p^oto acceptari p^o solo pene p alio: si tū al
sit p^opositā satisfactiōe postea de alio: qd p^opo
siti si mūtē ita vt p alio nō velit postea satis
facc: remāet tū pcedēs solutiō acceptata.
C Ad p^o i opp^o dō. q^o nō ē sili: qz nllz mor
tale p^otiū p^oti p^otiat tū charitate: et nullum
p^otiū remitti pōt nisi p charitatē. et iō si vnum
possi remitti sine alio sili possi hō eē dei amic^o
et inimic^o. veniat āt sili p^otiat se cū caritate. et
iō p^oti acceptari pnia de vno sine pnia de alio.
C Ad 2° solutiō ē iō qōe. **C** Ad 3° dō. q^o iusti
tia hois ad hoies attendū circa extēiores opa
tiōes: s; iustitia hois ad deū pncipali^o attēdit
circa act^o extēiores: et iō pōt suare hō hoi eq^oli
tatē s; iustitia legis hūane s; vna p^ote: q^ouis nō
fuit fm aliis: q^o nō ē vna radix cōis: rōne cui^o
solutiōe oīuz debitor hoi. sint p^onext^o: sic ē vna

radix. scilicet caritas in qua pnectunt satisfactioes omnes
quod deo debent. ¶ Ad ad pte alia pcedit de
satisfactioe qtu ad remissionem culpe et pene
eternae.

Questio. VII.

Septimo querit utrum deus possit remittere
peccatum sine aliqua satisfactioe. Et
vbi qd non. Ansel. l. i. c. 12. Cur deus non remittit
peccatum nisi iordinati dimittit: sed deus nihil
iordinati potest remittere. ¶ Deus non potest sine satis-
factioe peccatum remittere. ¶ Itz eo. l. i. c. 10. In
deo quodlibet parum iconemienis sequitur ipolitias:
scilicet postea. 12. dicitur qd non decet deum peccatum impu-
nitum dimittere. ¶ Deum hoc facere est impossibile.

¶ Itz eodem l. c. 12. Liberior est iniustitia si so-
la misericordia dimittit qd iniustitia quod valde i-
conueniens videtur: si deus dimittit peccatum sine omni sa-
tisfactioe dimitteret ipsum sola misericordia:

ergo hoc facere iconemienis est. ¶ Contra. Aplos ad 2. 13. Non ex opere iustitie
quod secum: nos: sed fuit sua misericordia: quod saluos
nos fecit. ¶ Itz Act. 9. b. qd cum Paulus esset
in actu plequendi christianos deus ipsum iustificauit.
¶ Itz maior est misericordia dei qd illa qua
homo precipit: sed deus precipit homini dimittere offen-
sam sibi factam: etiam si iniurias non satisfaciatur. er-
go vbi qd hoc deus facere possit et debeat.

¶ Rideo. qd de remissione peccati ptingit loqui
dupliciter: aut de lege coram: aut ex privilegio spali.

¶ Primo modo scilicet omnes magis dimittit actuale pec-
catum mortale sine aliqua satisfactioe: quia tempus ad
hoc requiritur actus penitentie in quo pncipalior po-
satisfactiois consistit. ¶ 2. modo dicitur etiam multis
qd nullo modo actuale peccatum mortale potest a deo
sine satisfactioe remitti: quia deus peccatum tale dimit-
tere non potest sine iustitiae gratia: et quia homo mortaliter
peccando oculum anime claudit: id est lumen gratie ad animam
itrare non potest nisi apertus per actum penitentie. sic ne-
que lumen solis potest itrare domum nisi apertus fenestra:
et pro hac opione videtur esse sententia Augustini super
Jo. omel. 72. super illud Jo. 14. Abitorum horum fa-
ciat. Cum exipio sit iustus: salutem operatur christus
in illo: sed non sine illo.

Sed hoc aliquid arguitur sic. Deum effectum
quod facere potest deus: mediate causa efficiens: scilicet fa-
cere potest sine opatore illi: sed preparatio ad gra-
tiam qua in se facit peccator penitendo est pnci-
palis a deo mediate opatioe penitentie quod est causa
secunda: quare dicit Augustinus. 13. de tri. c. 10. qd merita
nostra dona dei sunt. ¶ Illa preparatio potest deus
facere in peccatore non mediate aliquid actioe ipsius pec-
catoris: vbi sine iudicio mihi videtur qd pnia homi-
norum est in actu peccati mortalis peccatum non possit
remitti: nisi homini obdormietur peccatum mortali deo
posset si vellet pnti charitas infundere: et sic peccatum

dimittit. quicquid enim est in peccatore dormiente bonum
est excepta deformitate peccati: quod nihil aliud est qd caren-
tia boni debiti in voluntate: videtur t. 2. li. 1. offitium est. nullus autem
bonum phibet animam suscipere charitatem: quod pulchrum ma-
lus voluntas actus quod peccator pnat se bono debito: p-
hibeat quod diu durat animam suscipere huius charitatis:
tamen caritia boni debiti phibet non potest animam suscipere
pntia boni debiti oppositum: si sit agens quod restituatur
sine neque caritia lumen in aere potest phibere aerem a
susceptioe luminis cui sol irradiat. alia enim: pueri si
recipit debita iustitia quod an baptizatus caritatem: et si sic
deus dormienti peccatum dimittit: nulla iniustitia
faceret: ut in solutioe argumentorum patebit. vbi autem
videtur per tale modum deus aliquid peccatum mortale actua-
le dimiserit nobis iertum est: quod non est de hoc quod
deus fecit: sed de hoc quod facere posset.

¶ Ad ad pte prima pcedit de remissione sine le-
ge coram: et supposito qd in peccatore nec in alio. p-
eo est puniunt peccatum. aliquid ut facit ex privilegio
spali et raro iusto ordini non derogat quicquid: quod
tamen contra scriptum derogaret. vbi si quicquid rex videtur
dat suam plenitudinem potest: et benignitate misere-
re magis timeat et diligat: peccat aliquid homini scelera-
to non derogat iusto regimini regni sui: imo pferat
quicquid: quod tamen sepe iteratum derogaret: quicquid est iuste et

in casu potest parceri filio scelerato: cuius potest voluntarie
morte sustinuit per utilitate regni. sicut dico qd si deus
ad ostendendum omnipotentiam suam: et similia bonitatem sine
misericordia aliquid dimitteret aliquid sine satisfac-
tioe peccatum: nulla iniustitia faceret: quia sic dicit An-
sel. p. 10. lo. c. lo. qd ad deum etiam pnis malos
iustus est: quia illos meritis punit: cum vero peccatis malis
iustus est: quia illos meritis punit: quia bonitati tue pcedes
est. 2. facis quod decet te summe bonum: scilicet ita: si
ne repugnancia iuste pnis: et iuste peccatis: nec sic
faciendo relinquitur peccatum totaliter impunitum: quia ipse
non tamen per non peccatum originali: sed per peccatis hominum
actualibus et pteritis et sequentibus morte sustinuit.

¶ Ad ad pte alia videtur qd pcedit de causa salutis
nostre quod fuit incarnatio filii dei. et eius mors quod sub
merito nostro cadere non poterunt per hominem ad aug. 13.
de tri. c. 19. d. Summa gratia. ¶ Ad 2. videtur qd deus
paulo immitit gratiam gratia data: per quam a mala volun-
tate cessavit: et ita pfecte pstituit: quod quasi statim est
secunda remissio peccatorum. ¶ Et potest dici qd illa remissio non
fuit sed legem coram: sed ex privilegio spali. ¶ Ad 3.
videtur qd sic dicit ansel. l. i. c. 12. Cur deus non remittit
deus non precipit peccatum: tamen ipse peccatum sine aliqua sa-
tisfactioe non dimittit de lege coram: nulla est repugnancia
tamen: quia deus non precipit: ut non presumamus quod solus
deus est ad nullum. n. p. videtur facit iustitiam ad illud
quod dicitur est omnia: cum tamen peccates homines recte faciunt
ipse facit: quod ad hominem ipsius iustitiam. ¶ Q. VIII.

Cōtra. illud cadit sub pcepto sine quo cha-
ritas esse nō pōt. s. sic dicit 3o. i. i. cano. sua. c. 3.
q. hūc erit sub az hui' mudi. r. viderit s. f. suum
necitate p. f. e. clausit r. viscera sua ab eo: q. nō
e. charitas dei macti eo. q. d. n. m. d. e. g. d. a. f. e. l. i. a.
cadit s. b. pcepto. **C**ōtra. f. m. p. h. i. s. e. t. h. i. c. c. 2. l. e. x.
d. a. t. p. c. e. p. t. a. d. a. c. t. i. b. o. i. n. z. v. t. u. t. i. s. v. t. i. p. e. c. c. e. d. e. t. i.
q. o. e. h. i. t. u. d. e. d. a. f. e. l. i. a. e. a. c. t. o. v. t. u. t. i. s. g. e. s. u. b. p. c. e. p. t. o.
Cōtra. i. d. e. o. q. d. a. f. e. l. i. a. e. s. u. b. p. c. e. p. t. o. l. e. g. i. s. n. a. e.
r. l. e. g. i. s. d. i. u. i. c. e. r. l. e. g. i. s. p. o. s. i. t. i. u. e. l. e. x. n. n. a. l. i. s. p. e. c.
c. i. t. p. r. i. m. u. s. v. e. d. i. l. i. g. e. r. nō t. r. i. m. o. a. f. f. e. c. t. u. s. s. e. t. e. f.
f. e. c. t. u. q. z. n. e. v. e. r. a. f. f. e. c. t. u. n. i. s. l. e. q. e. f. f. e. c. t. u. s. i. p. o. l. e.
e. d. e. r. g. o. i. d. i. g. e. n. t. i. e. f. r. i. s. n. i. s. u. b. u. e. n. t. nō v. e. r. a. c. i. t. e.
i. p. s. m. d. i. l. i. g. i. t. q. d. v. o. l. e. s. i. n. u. e. b. t. i. s. 3o. d. i. c. i. n. r. c. a.
n. o. s. u. a. c. 3. f. i. l. i. o. i. n. d. i. l. i. g. a. m. v. b. o. n. e. q. z. l. i. g. u. a.
t. m. i. s. s. o. p. e. r. v. i. t. a. t. e. **C**ōtra. e. t. d. i. u. i. a. h. p. c. i. p. i. t.
q. z. v. t. h. i. m. a. t. h. e. 25. x. p. s. p. r. o. p. a. b. i. t. r. e. p. r. o. b. i. s. m. a.
x. i. m. e. d. e. f. e. c. t. u. m. i. s. e. r. i. c. o. r. d. i. e. o. p. u. s. **C**ōtra. i. n. u. r. e. c. a.
n. o. n. i. c. o. p. r. e. i. p. i. t. v. i. d. e. c. r. e. d. i. 86. f. f. e. m. n. i. s. m. d. f.
d. e. q. d. a. e. p. o. l. a. r. g. a. m. a. n. u. h. e. a. t. n. e. c. i. t. a. t. e. m. p. a. t. i.
e. n. t. i. b. o. c. c. u. r. r. a. t. a. l. i. e. n. a. i. n. o. p. i. a. s. u. a. c. r. e. d. a. t. q. z. s. i.
h. o. c. nō h. y. e. s. t. v. a. c. u. i. n. o. r. m. t. z. i. e. d. i. c. i. t. u. r. **C**ōtra. s. i. t. i. o.
h. p. a. s. c. e. s. i. c. d. i. c. i. t. q. s. i. p. a. s. c. e. d. o. h. o. i. e. s. f. u. a. r. e. p. o. t. e.
r. i. s. s. i. n. p. a. u. e. r. i. s. o. c. c. i. d. i. s. t. i. t. z. 7. q. 1. **C**ōtra. d. i. c. i. t. u. r. q. d.
n. e. g. a. t. i. s. e. r. i. c. o. r. d. i. a. f. a. c. i. e. d. a. f. u. g. i. e. n. t. i. b. o. r. n. e. c. i. t. a.
t. e. p. a. t. i. e. n. t. i. b. o. i. p. s. m. x. p. m. n. e. g. a. t. i. t. z. e. i. s. e. r. i. c. o. r. d. i. a.
h. c. u. i. s. i. t. p. c. e. p. t. u. i. a. f. f. i. r. m. a. t. i. u. i. u. s. q. u. i. s. o. b. l. i. g. e. t. s. e. m.
p. e. r. n. i. t. i. p. s. e. m. p. s. p. l. o. c. o. r. t. p. e. p. h. e. r. a. d. a. n. e.
e. f. a. c. u. l. t. a. s. h. u. i. t. i. s. r. m. i. s. e. r. i. a. i. d. i. g. e. n. t. i. s. s. i. n. h. e. a. t.
a. l. i. q. d. q. d. n. i. t. n. e. c. i. t. u. s. s. u. s. t. e. n. t. a. t. i. o. i. s. u. e. n. a. e. n. e. c. i. l.
l. o. z. q. d. t. e. n. e. t. p. u. n. d. e. s. i. c. u. t. s. i. t. v. i. x. o. r. f. i. l. i. j. f. u. i. t. z. a. n.
c. i. l. l. e. r. s. i. t. r. a. n. o. b. i. l. i. s. n. e. c. i. t. a. s. s. e. u. i. d. i. g. e. n. t. e. x. p. t. e.
i. l. l. i. c. u. i. d. a. d. i. t. q. d. i. m. m. u. c. a. t. p. b. a. b. i. l. i. g. i. t. e. x. t. r. e. m. e.
n. e. c. i. t. a. t. i. s. t. i. n. c. h. u. s. t. e. n. e. t. e. x. p. c. e. p. t. o. s. u. b. u. e. n. i. r. e. i. n.
d. i. g. e. n. t. i. s. s. i. e. t. h. o. h. e. a. t. a. l. i. q. d. s. u. p. f. l. u. i. u. i. n. t. r. i. n. s. u. s. t. e.
t. a. t. i. o. n. i. n. a. e. s. i. e. t. d. e. c. e. n. t. i. e. s. u. i. s. t. a. t. t. e. n. e. t. d. e. i. l. l. o.
e. l. i. a. f. a. c. i. e. i. d. i. g. e. n. t. i. b. o. e. t. s. i. n. i. u. e. n. i. r. e. t. a. l. e. s. q. e. e. n. t.
p. s. t. i. t. u. t. i. i. n. e. c. i. t. a. t. e. p. d. c. a. z. s. i. p. l. o. c. a. o. c. c. u. r. r. a. t. i. d. i.
g. e. t. e. s. q. d. o. i. b. o. i. b. s. u. b. u. e. n. i. r. e. n. i. p. o. s. s. i. t. t. e. n. e. t. c. e. t. e. r. i. s.
p. i. b. o. i. s. m. a. g. i. s. i. d. i. g. e. n. t. i. s. u. b. u. e. n. i. r. e.

etia ē ps iustitie. z q. uis b' pcepti transgresso-
res n' sēp punitat lege hūana: punitit tñ lege di-
uina. fm. n. sniaz aug. 1. li. d. li. ar. longe an me-
dū. multa ipūta iuste reliquūt lege hūana. q.
tñ iuste vindicat lege diuina. **C**ōtra. d. d. q.
h' pceptū reducat ad pceptū de honoratōe pa-
rētū: sub q' pphēdūt pcepta affirmatiua d' opī
b' pietatis. **C**ōtra. d. d. q. n' dās elemosynā i
casib' supradictis mortaliter peccat. als autē
dare elemosynā ē p' siliū: n' pcep^m. **C**ōtra. n. r.

Tertio q. n' vtz dare elemosynā sit magis
satisfactoriū inter ptes satisfactio-
nis. Et vtz q. n' auct. 10. metaph. c. 3. loquēs de
obsequiis q' impendūt pp deū: dicit: q' ex his oī-
bus obsequiis illud est acceptabili⁹ p qd agēs
parat: qñ sit loqns i deo z tēdēs i n' ipm: z ad
ips' fact' qñ pñs ei. z h' ē ofo. **C**ōtra. cū p satisfac-
tiōēs sint eāe p' tōrū excidēde. illud magis ē
satisfactoriū qd ē: p' p'iorē radicē p'cti. sed illa
ē supbia viter: q' quā ē directe oīo. ergo oīo est
magis satisfactoria inter satisfactiōis partes.
Cōtra. satisfactio faciēda ē p opa penalia. sed
ieiū^m magis est penale qz donatio elemosyne
ergo magis est satisfactoriū q' elemosyna.

Cōtra. illud magis ē satisfactoriū: cui maxi-
me appropat scriptura dñari p'ctis. s. elemosy-
na ē huiusmodi: vñ ecle. 3. Agnē ardētē exti-
guit aq. z elemosyna relinquit p'ctis. ergo elemo-
syna est maxie satisfactoria. **C**ōtra. p'ct q' tpo
bi. 12. dñū ē. bona ē ofo' cū ieiū^m. z elemosyna:
de elemosyna spāliter subiūgīt. qñ elemosy-
na a morte liberat. z ipa ē q' purgat p'ctā z fa-
cit iuenire vitā eternā. ergo vñ q' sit magis sa-
tisfactoria elemosyna q' ieiū^m vel ofo.

Cōtra. istā qōnē dicit qd q' i satisfactōe tria
s. s. vitatio culpe: ad quā maxie valz oīo. solo
pene: ad quā maxie valz ieiū^m. augmētū gfe
ad qd maxie valz elemosyna. Et qz augmētuz
gfe nobili⁹ ē q' vitatio culpe. qz nō vitat ma-
lū nisi pp bonū. z quodlibet istoz meli⁹ ē q' so-
lutio pene. tō inter ptes satisfactiōis vtilior ē
elemosyna. z ofo vtilior qz ieiū^m. Quā p'clu-
sionē pcedo. **C**ōtra. Aliter tñ possuz eā declarare.
elemosyna. n. debita itētiōe scā aliquo modo
virtutē p'inet ofonis z ieiū^m. qz elemosyna
eū cui dāt obligat ad orādū z ieiū^m adit: z alia
bona faciēdū si adest facultas p dātē. elemo-
syna ē inquatū dāt pp deū ē qñ qdā oblatio
deo scā. oblatio aūt facta deo aliquā vi hz oīo
nio. in qñ ē exteriora bona sunt ad sustēctio-
nē corporis. subtractio eoz p elemosynaz ali-
quo mō v'itutē p'inet ieiū^m. ofo. similiter vir-
tute aliquo mō p'inet ieiū^m. qz in ofone aīa
regūm corporis min⁹ itēdit. z ex pñti corpus de
m. iij.

E bilitat. hinc ergo vñofior ē aīa itellectīa q̄
sensitīua qz p̄tinet īpī vītutē z plus. z sensitīua
q̄ vegetatīa: qz p̄tinet ei vītutē z aplī. sic ma
gis ē satisfactoria elīna q̄ ofo. z ofo q̄ ieiū.
q̄uis elīna n̄ tñ excedat ofonē z ieiū^m i esse
moris q̄tū aīa itellectīua excedit sensitīuā. z
vegetatiuam in esse nature.

E Ad p^m in opp^m dō. q̄ ofo sū cēntiā digni
or ē q̄ dōatio elīne. s̄z tñ q̄tū ad vñū vītūliū ē
dare elīnā q̄ orare. z sic dōz itelligi vñū autē.
qz tñ ofo z ieiū^m retrahūt a pctō nō tñ p mo
dū meriti. s̄z ē p modū p̄uētudinis. Itē. iō d
illo demonio qd̄ erat deputādū ad iclnandū
hoīes ad malā p̄uētudīnē. of math. 17. q̄ eūci
nō pōt nisi p ofonē z ieiū^m. **E** Ad 2^m dō. q̄ d
supbia vītē ē ēt elīna. qz vt sup^r habitū ē cō
tinet aliqūā oīonis vītutē. **E** Ad 3^m dō. q̄ in
satisfactiōe plus attēdēda ē bonitas q̄ pe
nalitas. elīna autē melior ē ieiū^m q̄uis ieiū^m sit
penalīus simplr. qd̄ iō dico qz aliqbus pena
lius ē elīnā dare q̄ ieiunare. **Dō. iiii.**

¶ Quarto q̄rit vñz elīne corpales p̄ferēde
sūt spūalib⁹ elīnis. Et vñ q̄ sic.
math. 23. vbi x̄ps p̄dicat omīssīōes op̄a mīsi
cordie q̄ ip̄opabūt sp̄obis i iudicio: n̄ sit mē
tio nisi de omīssīōib⁹ elīnaz corpaliū. qd̄ n̄ hē
ret nisi corpales cēnt spūalib⁹ p̄ferēde. **E** Itē
corpāl elīna p̄ferēda ē oīonē. s̄z de ofoue pōt
fieri elīna. q̄. n. orat p alio sibi misericordiaz i
pendit. cum ergo ofo sit res spūalis: elemosy
na corporalis p̄ferēda est spūali.

E Contra. spūs p̄fertur corpi. q̄ a sili z elemosy
na spūalis p̄ferēda ē corpali. **E** Itē decret.
di. 45^a. Due. elemosyna cordis mīto maior ē
q̄ elemosyna corporis.

E Rñ q̄ sit elemosyne pure corpales. vt cū
dāt vel sit aliqd corpale ad subuētiōē corpo
ralis idigētīe. p̄ximi: q̄ sunt septem. vītare in
firmū. potare sitiētē. cibare esuriētē. redimē
icarceratū. vestire nudū. recipere hospitē. sepeli
re mortuū. q̄ h vñū p̄tinent. **E** Visito poto cibo
f̄dimo tego colligo cōdo. **¶ Quedā** sūt pure
spūales. s̄. cū dāt vel cū sit aliqd spūale ad sub
uētiōē spūali idigētīe. p̄xi. z sic s̄z aug⁹. euchi.
40. c. q̄ dimittit corde illi a quo offensus ē vel
orat vt ei dimittat elemosynā facit: **¶ Alie** sūt
corpales rōne dati vel sc̄ti. z spūales rōne idi
gētīe. ad quā subleuādā datū vel sc̄m ordiat:
vt cū aliq̄s v̄bo īstruit ignorātē. vel v̄bere ca
stīgat peccātē: vel p aliq̄s donū vel aliqd aliū
sensibile p̄solat tristē. **¶ An** sū aug. vbi p̄ins.

E Elemosyna ē facere tristi p̄solatiōē. oñdere
errātī viā. dare d̄liberātī p̄siliū. z v̄bere emen
dare vel coercere peccantē. **¶ Alie** sūt spūales
rōe dati vel sc̄ti. z corpales rōne idigētīe. ad

cui⁹ subuētiōē ordinatū datū vel sc̄m. vt cū ali
q̄s dei orat: vt corpali idigētīe. p̄xi subueniat
z oēs iste elemosyne q̄ n̄ sūt pure corpales re
ducit ad. 6. f. ad docē ignorātē: qd̄ p̄t cē respe
ctu agibīlū. vñ respcū speculabīlū. z tal elīna
ē doctria. z castigare d̄liquētē. z p̄solari tristē
z f̄mittē delīq̄ntib⁹ i hoīez. z supportat alioz
īfirmitates. z p aliq̄s orare. q̄ p̄tinet i hoc vñū.
¶ Cōsule castiga solat f̄mittē ser ora. **E** līne
spūales p^o z 2° mō dē p̄ferēde sūt cetis pib⁹
corpaliū elīnis. qz cū satisfaccē sit cās pctōz
excidē z eoz suggestiōib⁹ n̄ aditū idulget. z h
maxie p̄t fieri p grām dei quā efficacī mēre
tur spūales elīne q̄ corpales. qz idigētīe anie
q̄ maior ē q̄ idigētīa corpis subuētiōe: magis
sūt cetis pib⁹ satisfactorie. qd̄ iō dico. qz hō ita
erit possēt orare vel docē ad subuētiōē idi
gētīe spūali p̄xi. z ita efficacī laborat ad sub
uētiōē idigētīe corpali. vel idigētīa spūalis
cē pōt tā pua. corpāl autē tā mag^a q̄ elīna cor
porāl p̄feret spūali. elīne at spūales 3° mō di
cte n̄ vidēt mibi corpaliū p̄ferēde. qz q̄uis
ofō sit qd̄ nobilius q̄ cibū vel pot⁹. tñ nō ita
ordiat ad subuētiōē idigētīe corpali. **E** Ad p
ferēdū at elīnā vñā ali nō tñ respiciēdū est
ad idigētīā cui dōz s̄bueni. z ad sc̄m qd̄ ad hoc
dōz ordiari. s̄z ēt ad p̄uētiā vñā ad aliū. **E** Itz
aut elīne spūales p^o mō dē p̄ferēde sūt elīnis
spūalib⁹ 2° mō dictis: videri pōt p illud qd̄ su
perī⁹ habitū est. li. 3°. de comparatiōe vītē
contemplatiue ad actiuiam.

E Ad p^m in opp^m dō. q̄ ibi x̄ps fecit mētīo
nē spālī d̄ elīnis corpaliū n̄ vt oñdēt eas spī
ritualib⁹ p̄ferēdas. s̄z ne aliq̄s extiare possēt
eas nō cē necārias ad salutē. **E** Ad 2^m dō q̄
qñ elīna iter p̄tes satisfactiōis p̄ferē oīonē nō
distinguit estā ab illa q̄ fieri pōt d̄ ofone. z ego
pcedo q̄ ofo īq̄tū hō p eā subuēit idigētīe aie
sue z p̄ximāgis ē satisfactoria q̄ īq̄tū p eā va
cat p̄tēplatiōis dulcedī. qz z h 3° mō sit digni
or i cēntia. p^o tñ mō rōne vsus magis ē meri
toria. neq̄ videat tibi distinctio fruola qz s̄fēz
distinctiōes fac aug. xi. d̄ ci. 16. vbi rōe vsus pa
nē p̄fert murr: z nūmos pulcibus. q̄uis rōne
dignitatē elīntie sit cōrio. **Dō. v.**

¶ Quinto q̄rit vñū de quolibet bono sit
elemosyna faciēda.

E Rñdeo bonoz tria sūt gnā. vt sup̄ius dēcū
ē. s̄. aie. corpis. z bona exteriora. de bōis aie p̄t
fieri elīna: vt cū aliq̄s orat. p alio vel peccātī i
se p̄cit ex corde. qd̄ ē maxia elīna. **E** An aug. eu
chi. 4. c. Ea elīna n̄bīl ē mar^a q̄ ex corde di
mittit: qd̄ in nos q̄s p̄ccauit. de bōis cor
poris vt ēt cū aliq̄s fuit īfirmis. de exteriorib⁹
at bōis d̄liguēdū ē. qz aut sūt male acq̄sita.

B aut bñ. Si male aut licitū ē ei q̄ acq̄sūt ea re
tinere. aut nō. Si sic de illis pōt fieri elina. vñ
meretrix de pecūia quā p meretriciū acq̄sūt
pōt elinā facē. illud. n. qd sic acquirū licite re-
tinet p̄t. q̄m̄is. n. i eo q̄ meretricat turpū agat
z p̄ legē dei. quapp illud qd accipit p̄ eo qd
erū vocatū n̄ accipiedo pecūiā p eo qd dā
nificata ē p̄ legē dei n̄ facit. vñ. 14. q. 5. Qui ha-
betis. §. 3. h. de pctō aliq̄ nōnūq̄ acq̄rūt q̄
paupib⁹ iuste erogāt. de acq̄sito tñ p meretri-
ciū n̄ sit sacrificiū vñ oblo ad altā pp scādaliū
z reuerētiā sac̄oz. vñ deutronomiū. 24. Non
offerēs mercedē posttribuli i domo dñi dei tui
E Si at n̄ ē licitū r̄retinere. aut illis a qd⁹ acce-
pta sūt p̄uēt ius repetēdi. q̄lia sūt bōa acq̄sita
p vsurā. vel furtū vel rapinā. z de talib⁹ n̄ dz fi-
eri elina. s̄ restitutio. de iureiurādo. Ea te. dñ
q̄ on⁹ n̄ f̄mittit. s̄ augeť. cū cuiqz ipzouide sol-
uit qd aliq̄ ex debito ē p̄stādū. sic ēt itellige qd
dñ p̄. q. 1. Nō ē. n̄ ē putāda elina si paupibus
erogāt vel disp̄cet. qd ex illicitis reb⁹ acq̄rūt
z. 14. q. 5. Nolite. qd sup̄tū ē ab aug. i. li. de ver-
bis dñi. fm̄oe. 35. an me. Nolite velle elinas
facē de fenore z vsuris. z. i. c. forte p̄hibet ex-
p̄se fieri de rapina. vñ ibidē dñ. Si totū tribu-
at qd abstulerat addit poti⁹ pctm̄ q̄ minuat.
B Aut n̄ p̄petit ius repetēdi. q̄le ē bonū acq̄-
siti p̄ symōiā. qd bōm̄ ille q̄ acq̄sūt retinet n̄
p̄t. c̄. de symo. De h⁹ aut. qz p̄ legē accepit.
nec ille q̄ dedit pōt repetē. qz p̄ iustitiā dedit
Et tal⁹ pecūia erogāda ē i elinis. z sic dñ soli
plato. ita q̄ si cōitas n̄ ē i culpa dz dñ ecclie i
cui⁹ ignominia data fuit. vñ. h. c. p̄dco i. tex. z
i gl. Si at cōitas ē i culpa pecūiā dz restituēt
alicui mōasteriū qd ille q̄ dedit itrauit i alle-
uatiōnē mōasteriū z sic itellige p̄t illud qd dñ
er de symo. Eleniēs. Si aut nullū mōasteriū i
trare voluerit alijs paupib⁹ erogāda ē. **B** De
bñ at acq̄siti distiguedū ē. qz aut sūt necia illi
q̄ acq̄sūt ad sustentatiōnē nāe aut nō. Si sic.
de illis n̄ dz elinā facē. qz magis tenet sibi fm̄
charitatis legē q̄ aliq̄ nisi forte i casu i q̄ s̄tra-
hēdo sibi ip̄i daret alicui solēni p̄dco. de cuius
E morte imieret nōbile detrimētū rei. pu. z p̄se-
ctui aiaz. s̄ h⁹ facē n̄ ēēt necitas s̄ p̄fectiōis.
B Si n̄. aut si necia sibi ad dēctiā sui stat⁹. aut
n̄ Si n̄ tenet de illis elinā facē paupib⁹ n̄ p̄stitu-
tis i p̄iculo necitas extreme. Si sic n̄ tenet de
illis facē elinā p quā redderet se ipotentē ad
viuēdū fm̄ dēctiā sui stat⁹ nisi paupib⁹ tāta
idigētia p̄stut⁹. q̄ appareat signa p̄abilia
extreme necitatis q̄li p̄ntis vñ de p̄ximo imi-
nētis. Alijs ēt paupib⁹ tenet loco z tpe facē
elinas nō derogātes nōbilitē mō viuēdi fm̄ de-
cētiā sui stat⁹. Talis. n. dēctiā i idimibili nō

p̄stut. sed magnā h̄z latitudine. **Nō.** vt.
Sexto quē vtrū licitū sit cuiuslibz facē elinā.
Et vñ q̄ sic. qz facē elinā oib⁹ p̄ce-
ptū ē. de decretor. di. 86. Nō satis. §. singul quo-
qz. z sup̄tū ē ab abro. sup lucā li. 2. lōge an fi-
nē. **C** Itē aug⁹ i qdā sermōe dīc qd de dilige-
dis inimicis nēo vñq̄ se poterit excusaf. quia
de corde hāc elinā iplere iubemur.
C Cōtra. ex de decis. Tua nob. nulli licitū ē.
aliena cuiqz p̄cedere p̄ter dñi voluntatē. s̄ vt
dñ ex de sta. mo. Cū ad mōasteriū. Prohibe-
m⁹ districte v̄tute obe. sub obtestatiōe dñi in
dictū. ne qd mōachoz ppū aliquo mō posside-
at. g mōachi nō p̄nt facē elinā. **C** Itē. ille q̄ ē
aliq̄ s̄ dñt sū illi p̄missiōe nihil dñ dz. s̄ vxoz
ē sub ptate viri. vt h̄f gen. 3. z fil⁹ in obedi-
tia parētū. vt h̄f ad phi. 6. z fui s̄ dñi dñs.
vt habetur. i. petri. 2. ergo vxoribus z filijs
z seruis elemosynas facere nō licet.
C Rūdeo qd ordo naturalis exigit vt infe-
riora a superioribus regulēť. z iō illi q̄ sūt s̄
aliēa ptate p̄stituti de eis i qd⁹ alijs subiectis
ordiare n̄ debēt alit q̄ eis fuerit a supiorib⁹ cō-
missū. z qz null⁹ iō aliq̄ ē s̄ dñt p̄tū ad iterio-
res itellect⁹ z uolūtatis act⁹ nisi soli deo. iō
de illis bōis orādo z corde dimittēdo oib⁹
elinā facē licz. s̄ qz mōach⁹ ppū n̄ h̄z. iō de bo-
nis exiorib⁹ nō pōt elinā facē sine licētia ab
bas exp̄sa vel p̄babilit p̄sup̄ta. nisi disp̄satio
aliquoz bonoz mōasteriū sibi sit ab abbate cō-
missa. tē. n. de illis pōt facē elinas moderatas
z rōabiles s̄ p̄portione bonoz q̄st sibi ad vi-
sp̄sadiū p̄missa. **B** Et vir ē admistratoz bono-
rū tāq̄ caput mulieris. iō n̄ dz dñ mulier ele-
mosynas sine p̄sēu viri exp̄so vel supposito
except⁹ cōib⁹ elinis z puis p̄p̄atiōez ad pos-
sessiōes eoz. nisi p̄ter dotē q̄ ordiat ad sustētā-
da m̄imōy onera hēat res alias vñ ex p̄po lu-
cro vel p̄ aliu licitū modū. tē. n. de illis irredēsi-
to assēsu mariti p̄t facē elinas moderatas. **B** Fi-
lij ēt filias p̄pas possessiōes n̄ h̄nt. nec ēt fui
imo serui sūt possessio dñoz. z iō facē elinas
nō debēt nisi forte aliq̄a modicas de qd⁹ pos-
sunt p̄sumere q̄ p̄fi vel dño placeat. nisi aliq̄
rū bonoz ēēt eis a p̄rib⁹ vel dñis dispensatio
p̄missa. **B** Es tñ p̄dci licite p̄nt z debēt i casu
necitatis extreme idigētib⁹ s̄b uēire ēt assēsu su-
pior⁹ n̄ hito exp̄sse nec p̄sup̄te. **C** Ar⁹ ad par-
tē p̄m̄. p̄cedūt de bōis aie de qd⁹ q̄sp̄ h̄z vsū
li. ar. n̄ tñ licite pōt. s̄ tenet elinā facē. **C** Ad
ar⁹ ad ptē aliā pz solo ex decis i qōne. **Nō.** vii.
Septimo quē vtrū aliq̄s possit elemo-
synā facē sibi ip̄i. Et vñ q̄ non
qz iustitia ē circa opatiōes q̄ sūt ad alterū. sed
dare elemosynā ē act⁹ misericordie q̄ ē p̄o iu.

atque ut superius habitum est: dare elemosinam non potest esse actus hominis ad seipsum. Item dare elemosinam effectus est charitatis secundum gratiam in quodam omnelia super illud luc. 10. Designavit dominus et alios septuaginta duos. Nemo ad semetipsum proprie charitatem habere dicitur. sed nec aliquis potest elemosinam facere sibi ipsi.

Contra eccle. 30. Miserere anime tue placens deo. sed dare elemosinam oportet est misericordie.

Respondeo quod hominis ad seipsum non potest esse iustitia proprie et simpliciter dea: quod homo per iustitiam simpliciter deam. illud quod non est sibi simpliciter debitum tribuit illi cui simpliciter est debitum. Impossibile autem est quod eisdem homini sit aliquid simpliciter debitum. et non sit ei simpliciter debitum simul. Unde dicit philosophus. 5. ethi. c. 3. quod non est iniustitia ad quod ipse simpliciter. quia circa hoc non est iustitia simpliciter dea. Iustitia tamen metaphorice dea quod est aliquid potentialis vel imitatio iustitie simpliciter deo potest esse hominis ad seipsum. quia aliquid est non debitum homini ratione unius partis quod debitum est sibi ratione alterius partis. sicut iperare debitum est anime et subijci debitum est corpori. et ideo cum homo per animam castigat corpus: facit actum iustitie metaphorice dicte. misericordia autem non est iustitia simpliciter dea. sed ut superius visum est continetur sub liberalitate quod est per potentialis iustitie. Unde non est inconueniens quod actus eius quod est dare elemosinam sit hominis ad seipsum: quia aliquid potest esse suum secundum unam rationem: quo indiget per aliam. Unde cum homo peritendo dispositione subuenit indigentie anime sue illud quod principaliter presupposito adiutorio dei suum erat potest esse effectiue in formaliter sibi dispositiue tribuit formaliter: non enim est inconueniens quod idem homo sit agens et recipiens idem secundum diuersam vel secundum aliam rationem.

Ad primum in oppositum per solutio ex ista deis. **A**d 2^m ob. quod obuius gratie intelligendum est de homine qui seipsum tamen diligit et non alium. Respondeo est. n. quod talis ad seipsum charitatem non habet: sed indiatum amorem.

Octauo queritur utrum elemosina data sit malis. Et videtur quod non. eccle. 12. Ne suscipias peccatorem. Item secundum philosophum. 1. topi. Spemendum est inimicis benefacere. et si hoc verum est de inimicis hominis: multo fortius de inimicis dei. Sed malus homo inimicus dei est.

Contra math. 5. Benefacite his qui oderunt vos sed oditores fratrum sunt mali: ergo danda est elemosina hominibus malis.

Respondeo quod in homine malo duo consideranda sunt. scilicet natura et vitium. et sicut eius natura ita dicitur ex charitate diligi quod eius vitium odia ut superius habitum est. 3. li. sic ita dicitur per elemosinam subueniri indigentie sue nature ut per hoc in malitia non foueat. Unde. 5. q. 5. Non

ois. et sumptum est ab aug. in epistola ad vicentem. non multum longe post primum dicitur: quod vtilius esuriendi panis tollit: si de cibo securus iustitia negligat: quam esuriendi panis frangat: ut iustitie seductus acque scat. nec est frigus huic quod dicitur. 86. di. Non satias. 6. pascet. quia ibi loquitur de esuriere ad mortem.

Ad primum in oppositum ob. quod illa auctoritas intelligenda est de peccatore: qui elina sibi facta abutitur. **A**d 2^m ob. quod illa auctoritas intelligenda est de inimicis sub ratione qua inimici sunt. non sub ratione qua homines sunt: non tamen teneor eis facere subuentionem qua sunt potentiores ad excedendum malitiam contra me.

Articulus

Consequenter queritur de 3. principali.

Et circa hoc queritur. 8. primum utrum abstinentia sit virtus. 2° utrum ieiunium sit actus abstinentie. 3° utrum ieiunium sit sub precepto. 4° utrum omnes obligentur ad obseruationem huius precepti. 5° utrum elius carnis frangat ieiunium. 6° utrum gula frangat ieiunium. 7° utrum ebrietas. 8° octauo quod temporibus ieiunandum est.

Questio.

Primo ostendo quod abstinentia non sit virtus. quia videtur secundum philosophum. 3. le. laudabilis. sicut dicit gratia in pastorali. c. 42. abstinentia non nisi ex alijs virtutibus commendatur. non est virtus. Item glo. super illud ro. 14. Non est regnum dei esca et potus. dicit. i. horum visu non acquiritur regnum dei: sicut nec amittitur: et parum post dicit. nec in abstinentia nec in maducado de iustitiis: quibus videtur est iustitia quod ordinata ad acquiendum regnum dei. ergo abstinentia a cibo et potu non est virtus.

Contra. illud quod oppositum vitio est virtus. sed abstinentia gule oppositum. quod est magnus vitium. quia sicut dicit gratia in pastorali. c. 42. Gule deditos luxuria sequitur: ergo abstinentia est virtus.

Respondeo quod abstinentia potest accipi 3. quod importat subtractionem cibi et potus absolute. et hoc modo non dicitur virtus nec actus virtutis. quia hoc potest fieri bene et male. Alio modo potest accipi secundum quod importat subtractionem cibi et potus regulatam ratione. et hoc modo est virtus. quia per ea carnis vitia reprimuntur: ut tamen natura corporis non destruat. et est virtus spiritualis ab alijs distincta. scilicet. n. formale obiectum quod est mensura in delectationibus secundum gustum per proportionem ad cibum distinctum est a formalibus obiectis aliarum virtutum: et per se iunctiua temperantie. sic declaratum est li. 3.

Ad primum in oppositum ob. quod Gregorius non intendit negare abstinentiam esse virtutem. imo ibidem est virtutem esse dicit. Sed quia una virtus adiungetur ex alia id est abstinentia non nisi ex alijs virtutibus com

C mēdant. Magis ē dicit hoc de ea q̄ de alia: quia vt ibidē dicit respēctū alia p̄ua v̄tus est. **C** Ad 2^m dō. q̄ illa gl. loq̄t̄r abstinētia p̄ sub tractiōe cibi et pot^{us} absolute: nō de abstinētia rōne moderata: q̄ p̄z: q̄z in eadē gl. subiūgit iustitiā eē i cōmunitate tolerādi iopiā: et i tēpe rātia nō se corripēdi p̄ supabūditā atq̄ op^{us} portune sumēdi: v̄l nō sumēdi. **Q̄. ii.**

Secundo q̄rit vtz ieiunū sit act^{us} abstinē tie. Et v̄l q̄ nō: q̄z ois act^{us} v̄tus ē. **C** Est in op̄ado: sed ieiunū dicit cēlationem ab actu comedēdi. q̄ nō est act^{us} v̄tus: et ex p̄nti nec abstinētie. **C** Itē ois v̄t^{us} ē q̄litas vel act^{us} mētis: sed corporale ieiunū est actus corpis. ergo nō est actus v̄tus abstinētie. **Q̄. iii.**

C Cōtra. 3^a. lib. de sūmo bono. c. vlt. Faci li^{us} p̄ ieiunū ofo penetrat celū. ergo ieiunare ē bon^{us} act^{us} et meritor^{us}: s̄z ois talis act^{us} ē actus v̄tus: s̄z nō est dare q̄ sit alteri^{us} v̄tus q̄ sit ab stinētie: q̄z v̄tus q̄z ē idē obn̄.

C R̄spondeo q̄ ieiunū tripl̄r pōt accipi. s̄. p̄ ieiunio nā: et p̄ ieiunio q̄d est act^{us} v̄tus t̄m̄. et p̄ ieiunio ecclesie. **P̄. 1°** mō ē q̄libet ieiun^{us} quoli bet v̄tē anq̄ comedat: et tale ieiunū nō ē act^{us} v̄tus abstinētie: nec alteri^{us}. **P̄. 2°** mō ieiun^{us} est act^{us} v̄tus abstinētie. sic. n. ieiunare ē refrenare delectatiōes gust^{us} p̄ op̄ationē ad cibū fm̄ re gulā rōnis: siue hō plures in die cōcedat: siue nō. **P̄. 3°** mō ieiunū iustificatū est ad satisfaciēdū p̄ p̄ctis ad q̄d requir̄t q̄ nō solū hō abstineat ab illis q̄ v̄t^{us} phibet: sed et ab illis q̄b^{us} alias pos sem^{us} v̄tē salua v̄tute: q̄z q̄ illicita p̄misit: satisfi cēdo d̄z ab aliq̄b^{us} licit^{is} abstinē: ita t̄m̄ q̄ n̄ cor rumpat mediū: q̄d obseruat a v̄tute. **C** Itē ieiunū ecclie et act^{us} v̄tus ip̄ortat^{ur} q̄ d̄z sup̄addit abstinētiā ab illis q̄ nō corripūt mediū v̄tus. et q̄ ieiunū ē respēctū ob̄ti abstinētie vt visum est: cōcedendū est q̄ est v̄tus abstinētie.

C Ad p^{ri}m^{um} in opp^{os}itō. q̄ ieiunū ecclesie noiat actū fm̄ quē hō in cibis sumēdis se regulat s̄z ecclesie statutū q̄d ē p̄sonū dictamin v̄tus.

C Ad 2^m dō. q̄ v̄tus abstinētie duplex ē act^{us} s̄. interior: q̄ ē velle refrenare gustum a delecta tiōib^{us} q̄ sūt in cibo: et act^{us} exterior: q̄ ē ipsa fre natio corporalis. p̄m^{us} est a v̄tute elic^{it}us. scōs ab ea ip̄eratus. **Questio. iii.**

Tertio q̄rit vtz ieiunū sit sub p̄cepto. Et v̄l q̄ nō. Ap̄ls Ro. 14. Qui nō māducat māducatēz nō iudicat: s̄z trāsgressor p̄cepti b̄n̄ ē iudicādus. q̄ ieiunare p̄ceptū nō ē **C** Itē illud q̄d ad modicū vtile ē sub p̄cepto poni nō d̄z: s̄z sicut dicit Ap̄lus p^{ri}m^{us} ad Epi. 4. Exercitatio corporalis ad modicum vtilis est. Cū ergo ieiunū sit quedā exercitatio corpo

ralis: sub p̄cepto poni non debet.

C Cōtra. Aug. p^{ri}m^{us} li. de li. ar. q̄lī eā distat in mediū et finēz. Tēp̄tia est cohibēs appetitū ab hīs reb^{us} q̄ turpī appetunt. q̄ cū ieiun^{us} actus sit abstinētie q̄ spēs est t̄p̄antie t̄p̄at appetitū ab hīs reb^{us} que turpiter appetūt: s̄z sic appeti tū tēperare p̄ceptū est. q̄ ieiun^{us} est sub p̄cepto.

C R̄spondeo q̄ ieiunū s̄b p̄cepto ē: tā ieiun^{us} q̄d t̄m̄ est act^{us} v̄tus: q̄z etiā ieiunū ecclesie: q̄d q̄d ē ieiunū ecclesie iustificat. de p̄se. di. 5. Quadragesi ma. et c. sequit^{ur} hoc pp̄ q̄druplicē vtilitatem. vna ē: q̄z vitia cōp̄imit. **C** Itē decretor^{um} dist. 35. Sexto die. d̄f de noc. q̄ v̄t malum ebrietatis agnouit iunētū suū. i. carnē fm̄ gl. ad reme^{nt} t̄p̄auit supplē p̄ abstinētiā. et de p̄se. di. 5. Sint tibi ieiunia. d̄f de ieiunio q̄ curat vulnera de linq̄ntiū. Sile h̄i di. 86. 3^a. q̄z. **C** Itē et elenat ad sp̄ualū cognitiōez. **C** Itē d̄m̄e. q̄. h̄f q̄ post q̄ d̄iel orauerat d̄m̄ in ieiunio sibi āgelo re uelāte m̄ltroz sacra cogitē meruit. Et 3^a. 3. li. de sūmo bono. c. vlt. p̄ ieiunū occulta m̄ste rior celestū reuelat. p̄ ieiunū etiā ieiunantes ad v̄tutē disponat. **C** Itē decretor^{um} di. 35. Sexto die. d̄f q̄ cognitio īfirmitatis i cibo. īfirmitatis v̄t^{us} ē in ieiunio. Et ap̄ls 1° Cor. 12. Cū īfirmoz t̄m̄ potēs sū. i. s̄z gl. cū īfirmoz exteri^{us} tunc potēs sū. i. victor efficior. Et de p̄se. di. 5. Sit tibi ieiunia. d̄f. q̄ curatos sc̄tificat ieiunū. et d̄ hīs trib^{us} d̄ic̄ Bre. in p̄fatiōe ad deū. Corporali ieiū v̄tia p̄p̄mis: mētē eleuas: v̄tutē largias. **C** Itē ponit et ad vincēdū diaboli. **C** Itē Mat̄h. 17. Doc gen^{us} nō eijc̄ nisi p̄ ofonē et ieiun^{us}. et 3^a. 2°. li. de sūmo bono. c. vlt. Ieiunia fortia tela sūt aduersus tētamēta demonior^{um}. cito. n. p̄ absti nētiā demincunt. p̄dca at ieiū p̄ueniūt maxie inq̄tū per ip̄m corp^{us} aīe subiugatur.

C Ad p^{ri}m^{um} in opp^{os}itō. q̄ cū māducare q̄n aliū nō māducat possit eē ex bona cā vel mala: nō d̄z hō hoc iterptari in p̄tē p̄iorē: q̄z s̄c̄ d̄ic̄ gl. ibidē. de m̄ifestis nō de oculis indicādū est. manifesta v̄o sūt q̄ nō p̄nt bono aio fieri. et s̄ regulis iuris. Estote misericordes. d̄f q̄ v̄. lo co nihil aliud nob̄ p̄cipi existimo: nisi vt ea fa cta q̄ dubiū ē q̄ aio h̄at in meliorē p̄tē iterpre tent. **C** Ad 2^m dō. q̄ exercitatio corporalis ibi ab ap̄lo d̄f eē ad modicū vtilis nō simpl̄r: sed in p̄p̄tiōe ad pietatē. **C** Itē imediate subiūgit q̄ pietas ad oia vtilis ē. **C** Ar^g ad p̄tē aliam gratia cōclusiōis p̄cedēdū est. p̄cedit tamē de ieiunio inq̄tū est act^{us} v̄tus t̄m̄. **Q̄. iii.**

Quarto q̄rit vtz oēs obligēt^{ur} ad obser nationē ieiunij. Et v̄l q̄ sic. ieiun^{us} ponit sub p̄cepto: sed oēs obligant^{ur} ad obseruā dū p̄cepta. q̄ oēs obligat^{ur} ad obseruā dū ieiū

Distinctio

XV.

nū. **C** Itē oēs obligāt ad actus cardinalium. **E**ntiū: s; ieiunū est act⁹ abstinentie q̄ est spēs opantie q̄ est cardinalis vt⁹. ḡ oēs obligantur ad obseruationem ieiunij.

C p̄. ex de regulis iuris. Qd̄ nō est. si q̄s ieiunū frigerit egror⁹ reus voti nō h̄t. **C** Itē ieiunū institutū est ad satisfaciendū p̄ p̄ctis: s; cessante cā cessat effectus. ergo illi q̄ satisfecerūt p̄ peccatis suis ad ieiunū non tenentur.

C Rūdeo. q̄ ieiunū acceptū nō fm̄ q̄ ē act⁹ s; tūc tūc: s; p̄cise rōne h̄t qd̄ sup̄addit statutus ecclesie: nō est de iure nāe nec diuio: s; de iure pure positiuo: tali at iure p̄hibent talia: vt p̄ci piunt q̄ alias bñ vel male possent fieri. z iō le gillatoris in p̄cedo ius positiuū nō est itentio vel eē nō oēs obligare hoies ad obseruationem illi iuris h̄ntes legitimā cām z rōnabile non seruadi illud. vñ ex de obser. ieiun. Cōsiliū. d̄f q̄ legi nō subiacet necitas. Sūt at p̄les p̄sone h̄ntes cām legitimā: q̄re meli⁹ ē eas nō obligari ad ieiunū q̄ obligari. s; pueri. mulieres p̄gnātes. egrorātes. nūmū senes: cū graui labore victū necium lucrātes: z ad loca scā pegri nātes: z victū necium hostiati mendicantes.

Pueri pp. 4. rōnes. Una q̄ ē in eis calor magnitudo: q̄ multū p̄sumit. Alia sue hūidita tis: q̄nis multa sit: spissitudinis d̄fect⁹: pp qd̄ facili⁹ p̄suptibilis ē. Alia q̄ nutritiū i eis ē mā opatiōis duplicis ētū. s; nutritiue z augmen tatiue. 4. q̄ nō ita in eis sicut i puec⁹ necia ē p̄p̄sio vitioz ad quā maxie p̄stitutū ē ieiunū.

Mulieres p̄gnātes pp duas rōes. Una ē: q̄ debet accipere cibū nō tūc p̄ se. s; p̄ nutrimento fer⁹. Alia est: q̄ p̄gnātes p̄sueuerūt h̄re varia z iordata desideria ciboz diuersoz: z q̄is ita itensa: q̄ nisi aliq̄ mō possent appetitui satisfac̄: possz eē piculū p̄clitatis fer⁹. **E**grorātes q̄ in eis nā debilis est. z iō si daret eis vna vice sū totū id qd̄ est necium pueniēti sustēta tiōi sue nāe grauariet: z si dat p̄sib⁹ vicib⁹ p̄for tat nā z vigorat. z iō in illis ifirmitatib⁹ i qd̄ p̄fert abstinentia. etiā ad ieiunū nō tenent: q̄ z si p̄ferat abstinentia a multo cibo: nō tū p̄fert eis totū qd̄ accipere debet sumē sū: s; magis p̄libus vicib⁹. Et p̄p̄ea pp iordationē nāe q̄is valde par p̄nt accipere vna hora: z residuū sufficiētie p̄nt accipere alia hora. **H**ūmū senes q̄ i eis calor z vt debilis ē: z q̄nis sint siccitate opposita humiditati nālī: sup̄abūdat tū in eis humiditas accēntalis ex idigētiōe cātā. Cū si tot⁹ q̄b⁹ quē nā eoz regit pro die nālī ab eis sumeret vna vice nūmū obtūderet i eis: z gra uaret nālīs calor: z nō possent cibū pueniēter digerē. **L**ū graui labore victū neciūz lucrā

tes: q̄ in talis magna sit hūidi p̄suptio: nec eis ieiunū possent p̄mode efficaciter opari. **D**ebet tū si alit facultas a suo sacerdote petē dispēsa tiōnē nō ieiunādi: z ille oēs eis p̄cedē. **Q**ui tū oparios p̄duce nolūt in dieb⁹ ieiunabilib⁹ nisi sub hac p̄ditōe q̄ nō ieiunēt a petō non excu sant. Si aut victū necium p̄nt acq̄rere cū labo re quē pueniēter exercē p̄nt cum ieiunū tūc a fractiōe ieiunij nō excusant. **A**d loca scā pegri nātes si sit talis pegriatio q̄ cōmode differ ri nō possit vsq̄ p̄t̄ps. ieiunij: vel anticipare il lud: z tāti laboris q̄ cū illo cōmode ieiunare nō possint. **A**ctū necium hostiati medicā tes q̄i sū tūc h̄re non p̄nt de clyna hora come stiōis q̄ ad victū totius diei cōmode sufficiat vel etiā q̄i ex p̄cedēti iedia debilitati ieiunū sufferre cōmode nō possunt.

Ad p̄m in opp^m p̄s solo ex dictis in qōne. **A**d 2^m d̄d. q̄ ieiunū eccleie sup̄addit aliq̄ superogatiōem vltra id qd̄ sufficeret ad actū vtrūq̄ abstinentie. z iō nō seq̄t q̄ q̄ciq̄s tenet ad illud ieiunū qd̄ sufficit ad actū vtrūq̄ teneatur ad ieiunū ecclesie. **A**d 3^m ar^m ad p̄tē aliā d̄d. q̄ ieiunium nō tū institutū est ad satisfactiō nē p̄ peccatis p̄teritis: sed etiā ad p̄cauēdū a futuris. z iō illi q̄ p̄ p̄ctis suis satisfecerunt ad huc ad ieiunū tenent.

Qd̄. V.

Quinto q̄rit vtz esus carnū frāgat ieiunū. **E**t v̄ q̄ nō: q̄ ieiunū institutū ē ad rep̄mēdū carnalē p̄cupiam: s; vinū magis excitat p̄cupiaz q̄ esus carnū. iux illud puer. 20. **L**uxuriosa res est vinū. cū ḡ ieiunātib⁹ li citum sit vinū bibē: multo forti⁹ licit⁹ est esus carnū. **I**tē aliq̄ si cibi magis d̄lectātes gu stum q̄ aliq̄ carnes grossē: tū illis ieiunāti bus nō iterdicunt. ḡ nec esus carnū grossaz.

Cōtra. in dieb⁹ sabbatoz a carnib⁹ abstine debem⁹. de p̄le. di. 5. **D**ies. ḡ multo forti⁹ in dieb⁹ ieiunabilib⁹. **I**tē decretor di. 4. **B**er niaz. **P**ar ē vt q̄ his dieb⁹ a carne abstinem⁹ aialium ab oib⁹ q̄ semētinaz attrahūt originē carnis ieiunem⁹: a lacte. v̄z. caseo z omis.

Rūdeo q̄ ieiunio ecclesie anexa ē abstine tia ab esu carniū: sicut p̄p̄ decretū. z allega tum ad p̄tē sc̄daz q̄ esus carnū multūz p̄mo uet carnis p̄cupiam: ad quā domandā z refre nādā simplr institutū ē ecclesie ieiunium.

Ad p̄m in opp^m dicunt qdā q̄ esus carnū magis p̄mouet p̄cupiam q̄ vini pot⁹: q̄ cū ad icitatiōes p̄cupie p̄currat tria. s; abundātia ca loriz: et spūz z senis: ex esu carnū multiplicat semē: q̄ in ea multū ē de nutrimento: z iō ex esus esu maxie multiplicat sup̄fluitas tertie di gestiōis q̄ semis est mā vt oisum ē l. 1. **E**x esu

E vctoz multiplicat abundantia grossoz spiritus. ex potu vini caloris abundantia: et si illos abundancia semis magis excitatiua cupie et abundantia caloris: maxie cdi ex potu vini: qz illa cito euanescent: et calor in semie manet.

C Sz h argui pot sic. In excitatiōe cupie ea efficiēs ē calor: et mā ē semie. magis at ē ea rei efficiēs q mā. q pot' vini magis ē ea excitatiōis cupie q esus carniū. Et si dicta q cito euanescent n obstat: qz nō ita cito euāescit sic pot' iterat. **C** Itē ad h arguit p expientiaz:

B Quis. n. in mulierib' magis abudet supfluitas itie digōnis q in viris: nō tñ feruet p se in eis ita carnalis cupia pp. debilitates caloris respectu caloris viroz: Quis pp. miorē vsu rōnis nō frenatiōis cupiaz iterdū magis i eis ferueat q i viris. **C** flemmatici et Quis pls hēant de supfluitate tertie digōnis q colerici: tñ qz in colericis fortior ē calor magis feruet i eis appetit' carnalis cupiscētie q i flemmaticis: Quis flemmatici pp. abidiatiā semis plus possēt illū actū exercē q colici. **C** Sedz igr istos dōm ē ad ar. q ecclesia magis iterdicit ieiunatiōis esus carniū qz vini potū duplici ratiōe.

E Una est: qz difficult' est abstine a potu vini q ab esu carniū: et iō h ecclesia iterdixisset vini potum plures fuissent expositi piculo trāsgressio nis: qz p iterdictū esus carniū. Alia ē q ieiunatiōis esus carniū excitat. et vini lenificat. iux illb' presal. Et vinū lenificet cor hoīs: et iō pgruetissi me ieiunatiōis vsus vini pmissus est. **C** Ad 2^m dō. q leges date sūt pp ea q vt in plurib' accedunt. vt in plib' at esus carniū magis delectat carnis nām: q esus pisciū vel pulmetoz.

S **C** Pu^m ad ptē aliā. s. de abstinentia carniū in die sabbati itelligēduz: vbi talis est p̄suetudo. alit nō nisi de p̄gruo. Et si ibidē dic q p̄siliū est nisi vbi p̄suetudo ē q abstineat: tūc. n. ē p̄ceptum. **C** Ad 2^m dō. q illud qd ibi dō de caseo lacte et ouis nō ē necinm obfuarī nisi qdrage simali ieiunio nisi vbi p̄suetudo ē ab his abstinerē in qlibet ieiunio ecclesie. **Dō. VI.**

Sexto qrit vtz gula frāgat ieiunū. Et vtz q nō: qz qd frāgit ieiunū ē peccatū mortale: sed fm suaz Aug. de bono pu gati. si lōge vltra mediū. Nō ois gula ē peccatū mortale. q gula nō frāgit ieiunū. **C** Itē de cretoz di. 4. Deniq. di de igurgitantib' se. qz venia suo relinqndi sūt igenio: ne fōte peiores existāt si a tali p̄suetudie p̄hibeant. q tales Quis sint gulosi mortaliē nō peccāt: ex p̄sili ieiunū nō frāgunt. **C** Itē dissolute loq et ludē cum iuuentis magis excitat carnalē cupiaz q gula: s. tales nō frāgūt ieiunū. q nec gulosi.

C Sz. L. de legib'. Nō dubiū. in. l. Nō dubiū ē in lege p̄mittē eum q vba legis āplex' p̄ legia nitit voluntatē: s. ille q in dieb' ieiunabilib' scti tñ comedat: tñ cum vitio gule Quis feruet statuti lram: qz nō comedit nisi sct. nō feruat tñ statuti mentē q est vitius cupie carnis repmē. q talis frāgit statuti. **C** Itē de cretoz di. 41. Delitit. viles cibi appetent accepti ipe diunt. p̄scti abstinentie: s. qd abstinentie p̄scti ipedit frāgit ieiunū. q gula q est in auidita te sumptiōis cibi frangit ieiunū.

C Rūdeo. q triplex est ieiunū. Anum. s. ab iniquitatib' abstinerē: et ab illicit' voluptatibus seculi: qd est p̄scti ieiunū. de p̄le. di. 5. Ieiunū: et h ieiunū frangit p qd cūqz mortale p̄cti. Aliud qd ē actus vtrūqz abstinentie. de q dō. e. di. Sit tibi q̄ttidiana. Sit tibi q̄ttidiana ieiunū resectio satietates fugiēs. Et h ieiunū frāgit p gulaz q est mortale p̄cti. Tertū est ieiunū institutum ab ecclesia. et h ieiunū frangit p quālibet gulā q est p̄cti mortale i q̄trum hoc ieiunū includit illud qd ē necinm ad actū vtrūqz abstinentie. Sz q̄tuz ad illud qd addit ex statuto ecclesie spālē frāgit p gulā q est in comedēdo plus q̄ semel vel in comedēdo cibos q iterdicit ieiunatibus: et in p̄ueniēdo nimis nobilit' horā comedēdi ab ecclesia deiminatā. de p̄le. di. 1. Solent.

C Ad h^m i op^m dō. q. s. modis p̄mittit gula: vt h de p̄le. di. 5. Quis. aliqui. n. hō idigentie tpa puenit: aliqui tpa nō puenit: sed cibos lautiores qrit. i. p̄ciosos: aliqui q sumenda sūt expe tit accuratius. i. euz nimia sollicitudie sp̄parat: aliqui et q̄litas ciboz et tps p̄gruit: s. q̄tita te itē pata sumendi mēsurā resectiōis excedit. nōnūqz abiecti' est qd desiderat: et tñ ipso esu imēsi desiderij dēteri' peccat. q modi p̄tinent hoc vsu. Prope. laute. nimis ardēt studiosē. Quolibet at p̄dcōz modoz pōt eē gula p̄cti veniale: et sic p ea nō frāgit ieiunū: et i qlibet pōt eē tāt' excessus qd ē p̄cti mortale: et sic p illā frāgit ieiunū qd ē a vitijs abstine: et i ali quo casu ieiunū ecclesie. Acc ē itelligēdu q p̄dcti decretū in respēdēdo illos q lautiores cibos q̄rititēdat diuites artare ad cibos p̄tū pez: qz vt dō de cretoz. di. 41. Nō cogit. Non cogit diuites cibis paup̄z vescitvāt p̄suetudine ihermitaz sue: s. doleat se alit abstine nō posse. **C** Ad 2^m dō. q fm gl. ibidē nō ē dōz q ignoscat eis s. nō punit p boiez dissimulādā. n. si a tpali iudice aliq crimina rōne scādali vt scismasitvādā. tñ illud q̄nis antiq' dissimulā ref ex cā p̄dcā. hodie tñ nō dissimulat saltē in elioz. ex. de vi. et ho. cli. A crapla. et merito nē

f dissimuladū: qz talis ingurgitatio potus: et
bi recte pna est eae pp quā institutus ē ieiū^m: qz
carnale pcupiam excitat decre. di. 44. c. 1. Et
tris iglunies ad luxuriā facile puocat. et par
post. Uter et genitalia sibi metipsis vicia sūt:
vt ex vicinitate mēbroz pcedera^r itelligat vt
tioz. Uter etiā piguis crassum sensum gnāt.
decre. di. 44. Nō liceat. §. Si g. vtutē et cor
rūpit: vt sup^r bitū ē. **C** Ad 3^m ob. qz qūis dis
solute loq^r et iudē cū iuueculis mstrū icitet car
nale pcupiam: p^r tñ nō est p illū modū p quē
icitat gula. qz gula icitat multiplicādo mām
luxurie: s; iudē cū iuueculis et dissolute loq^r iei
tat p pūtiā delectabilis: et excitatōes iuagina
tiois. Tñ qūis de ppinq^r dispōat ad frāgēdū
vel frāgat ieiū^m gnāle: qd ē a vitijs maxie mō
talib^r abstīnē. n. tñ frāgit ieiū^m spāle. **D** 6. VII.

Septimo qritvz ebrietas frāgat ieiū
um. Et v^r qz sic decretoz di. 4.
B eniqz. Tñ ita bibē pmittit vt ebrietatē oi
no fugiam^r. alioqn restat vt oia q. corpib^r li
bent sūt faciam^r. Eūz g. ibi loq^r de obseruatio
ne ieiūij: vt expse pz: ebrietas frāgit ieiūij.
C Itē magis est p eām institutōis ieiūij ebrie
tas qz tpate in mae bibē vinuz. S; bibētes vi
num in mane reputāt a multis frāgē ieiūij. g.
multo forti^r iebriates se hora none.

C illud qd excusat pctm: nō est cā pcti: et ex
pcti nō frāgit ieiūij: cū fractio ieiūij sit pec
catū: s; ebrietas excusat pctm. Tñ aug. 22. li. 3.
faustū lōge aū me^m diē d. Lotz. qz espāda ē:
n. tñ qstū ille icest^r: s; qstū illa meret ebrietas
g. ebrietas n. frāgit ieiū^m. **C** Itē illoz qz excef
sus phibit^r ē ieiūiātib^r: phibita ē etiā itata, s; i
ptio: qūis tpata: s; itata sūptio vini nō est. phi
bita ieiūiātib^r pūt. n. bibē et i prādio et in col
latōe. g. v^r qz excessus vini ieiūiātib^r n. phibet.

C Rū. qz ebrietas dupl^r pōt accipi. Ano^o. p
ipeditamento vlus rōnis ex imoderato vini. vel
alteri^r pot^r iebriātis sūptiōe cāta. Alio^o. p imo
derata sūptiōe pot^r iebriātis. p^o mō ebrietas
pctm nō ē s; passio pena pcti. Tñ nō frāgit et
ieiū^m qd ē abstīnētia a pctis. 2° pctm ē et ma
xie caueādū. Tñ frāgit ieiūij qd est abstīnē
tia a pctis. Ieiūij at inq̄tum dicit aliqd p se
directe et imediate neciūm ad actū vtut^r abstī
nētie nō frāgit: qūis frāgat illud qd ē neciūm
ad actū vtut^r sobrietat^r. sobrietas. n. alia vt^r ē
ab abstīnētia: qz spālis difficultas est in mode
rādo delectatōis gust^r p ppatioē ad vinum.
alia ab illa qd ē in moderādo delectatōis gu
stus p ppatioē ad cibū. Tñ frequēter iueniū
tur moderati in vino: qd si imoderati i alio. Ie
iūij etia statuti ab ecclesia nō frāgit: qz ea

in qbus nō pōt accipi certa mēsurā regulari
ter nō cadunt sub determinatiōe legislatoris
Tñ sub determinatiōe pcepti ecclesiastici de ie
iunio nō cadit nisi semel comedē in die nālīe
hora determinata et abstīnētia ab esu carniū: et
ab ouis et caseo in qdragesimali ieiunio. In
alijs at nō. phibent oua et lacticinia: p iordīa
tionē tñ circa potuz pōt homo tñ excedē qz
plus peccat qz si frāgeret ieiūij tñ.

C Ad p^m in opp^m ob. qz ebrietatē et excessum
in qritate cibi et cibi pcositate. in comedēdo
auiditatem. et in pparādo curiositatē debēt fu
gere ieiūiātes: qz qūis p illa non frāgeret sta
tutum ecclesie de ieiunio: tñ per illa frāgit iei
iunij gnāle: quod est abstīnētia a pctis: qd ie
iunij tñ semp et ab hoib^r debeat obseruari: tñ
cū maior pfectione et sollicitudine illi ieiunio
istitūdu est illis tpi^r: in qb^r spāle ieiunij sta
tutum ab ecclesia celebrat. **C** Ad 2^m dicēduz
qz qūis aliq^r dicāt qz bibē vinū in mae vel cer
uisiā: et comedē electuaria in sero delectatōis
cā frāgant ieiūij. credo tñ pāui qz qūis ali
quo modo nutriat: in hoc tñ nō est pncipalis
vlus eoz. als frāgeret ieiūij bibēs vinum
vel ceruisiā in collatiōe: qz aliqd hnt de nutri
mento. Si tñ hō in mane ceruisiā biberet: nō
ad extinguendā sitis: s; famē: et etiā in sero ma
gnā accipit electuaria qritatē ad subueniē
dū fami. credo qz talis faceret fraudē statuto:
et ex pūti frāgeret: qz legem frāgit qd in fraudē
legis aliqd fac. Cōcedo tñ qz de bono et equo
cauendū est a potu vini et ceruisie et similibus
in mane magis qz in sero: quia pot^r sumptus
post prādium et siti subuenit et digestiones in
uat inq̄tum p potū facili^r et puenienti^r defect
eib^r ad singula mēbra. sumptus aut ieiunio sto
macho vt plurimū nocet.

C Ad p^m ad ptem aliā dicēduz qz ebrietas i
quantū est passio excusat pctm in iudicio dei:
qz omne pctm actuale est ex li. ar. cū^r vsuz nō
hnt pfecte ebiij: et huic expse pccordat aug. in
aucte pallegata: qz tñ ex ebrietate multū dam
nificat res pu. ideo etiā fm aliqs leges politi
uas pmiunt faciētes turpia scā ex ebrietate.
et aliq magi^r qz si nō essent ebiij: vt magis sol
licite caueāt ebrietatē. Tñ phus. 3. ethic. c. 8.
Ebiij duplices hēbit icrepationes. et credo qz
ebri^r occidēs hoies irregularis eēt: et qūis p
fecte ebiij nouā culpā n. pmittat: qz nouū mo
tū li. ar. nō hz. tñ homicidiū qd pmittit culpaz
quā pmitit iebriādo se aggrauat: qz illa volun
taria iebria^r iputat ad culpā vt qsi circūstatiō
tā oib^r iordiat oib^r q ex illa ebrietate pcedūt
eo q aliq mō volūtarie s; p volūtariā ebrietas

cām. **C** Ad 1° d^o q^o bñ pcedēdus est q^o qñis imoderata sumptio vini. phibita sit ingrtū est 3° dñtē nō tñ est phibita p pceptū ecclie dñe iunando nisi ingrtū icludit illud ieiunū qd ē actus virtutis. **Questio.** **Viii.**

Octauo querit^r qbus tñb^o ieiunādū ē. **C** Rñdeo q^o oēs dies qdrage sine exceptis dieb^o dñcis ieiunādū sunt: ita q^o de quadagesima nō remanent nisi. 36. dies ieiunabiles. 7 iō vt facer. numerus. 4° dñe adimpleat quē saluator noster sacro suo ieiunio cōsecrauit. 4. dies horis hebdomade adimplerētū. 40. dies tollunt. 1. 4°. feria q^a a capite ieiunij subnotat. 7 5° feria sequē. 7 6° fe. et sabbatū: d^o pse. di. 5. **Quadragesima.** nec licet ieiunū soluere se. 5° ultie septimāe d^o pse. di. 6. **Nō** liceat. 7. c. sequē. **Institutū** at ē illud ieiunū pñcientē i memoriam. i. qdragesime quā xps ieiunauit. 7 vt digne pparemur ad susceptionē corpis xpi. 7 ad significādū q^o p tribulationes pñctis vite puenit ad gliaz resurrectionis. 7 q^o sic qñ solūm^o decimā totū āni. i. qñz ē qñta an. ni. s. vere. estate. autūno. 7 hyeme tres dies sūt ieiunabiles. i. fe. 4. 7 6. 7 sabbatū. decretor^o di. 76. c. i. ita q^o illi tres dies veris splebāt accipi pñia hebdomada 2° dñtū 7 tres dies estatis. i. 1° hebdomada Junij. 3. autūni i 3° hebdomada septēbris. 3. hyemis i 4° hebdomada decēbris di. 76. **Constitutū** ē qñs sic sūt ātū. tñ hoc ieiunādū est pp illū dñs h^o c. distine. **Statūm^o.** vbi d^o sic. **Statūm^o.** 7 ieiunia. 4. tempoz hoc ordine celebrent. 1° ieiunij ieiunū i ieiunū qdragesime. 2° in hebdomada pētecostes. 3° pō 7. 4° in setembri 7 decēbri more solito fiat. Et hec ieiun^o instituta sūt ad expiādū pctā q^a mittim^o i qñz pñctat. qñta. **C** Itē tres dies rogationū an ascēsiōe dñi ieiunabiles sūt. de pse. di. 3. **Rogationes** sūt vt dicit glo. ibidē. hoc nō pñpū sūt sūt ad pñctūdo approbata illud ieiunium ē p equalitiam sub pcepto. **C** Itē oēs vigilie aploz ieiunabiles sūt phylippi 7 Jacobi. 7 Joānis euāgē. 7 barnabe. excepti: ex eo q^o phylippi 7 Jacobi solēntas ifra solēntatē pascālē: 7 Joānis ifra natalē dñi celebrant: ex de obser. ieiun.

C Itē vigilie natiuitatis dñi. pēteco. 7 assumptiois bē marie vginia. 7 Joānis bap. 7 seti lauretj. 7 oñz scōz ieiunabiles sūt. 7 si solēntas cui^o vigilia ē ieiunabil^o eueniat. fe. 2. i. sabbato pcedēti ieiunādū ē. extra d^o obser. ieiun.

Cōsiliū. 8. scōz. Et si solēntas natiuitas dñi eueniat fe. 6. illi q^a nec voto nec obseruātia regulari sunt astricti ad abstinentiā carnium. tali die cām^o vti pñt sūt pñctūdinē ecclie gnālis.

nec tñ hi respēdēdi sūt q^a ob deuotionē abstinent^o voluerit. ex. d^o obser. ieiun. Explicari. **C** Itē q^o pñctūdo approbata obligat. vt pñctoret^o di. i. Cōmētudo. 7 di. ii. Eccliastricaz. 7 c. i. pñs. in atiq^o religiōe vel diocesi est aliqd^o ieiunium pñctū: qd tñ si ē pceptū p ius scriptū: nihilo min^o obseruādū ē ab extñb^o ibidē. **C** Itē diebus ieiunioz hora comedēdi pñctūdinē ab ecclia ē hora nōna. q^o sic obseruam^o diu. cōsuetudo. An cū d^o d^o pse. di. i. Solēt^o q^o nullaten^o ieiunaf credēdi sūt: q^a māducat an^o vesp^o tñ celebrēt offiū. 7. 8. In ieiunijs. 4. tpoz circa vesp^o tñas horas 72. sub horavesp^o tñna cōprehēdendū ē tps ab hora. 9. ieiunij. 7 vltra. nec oz pñse accipē horā none. Si. n. p modicū tps an^o horā none comedat nō pp hōc frangit ieiunū. 7 qñis hi q^a comedūt statiz post horā sextā vl^o hora sexta derogēt in aliquo pñctio: n^o ieiunij nō tñ sūt trāsgressores h^o qd ē necitatis in ieiun^o maxie q^o tā iualuit pñctūdo i multis locis comedere statiz post horā sextā vl^o ipa hora. 6. nō. n. tñte necitatis ē in obseruatiōe ieiunij hora pñctā sicut comedere semel tantum.

Articulus.

iii.

Consequenter querit de

4° pñci palī. 7 circa h^o qñs. 8° pñi mo vtz ofo sit act^o volūtatis. 7° vtz sit actus virtutis latric. 7° vtz solus de^o sit orandus. 7° vtz aliqd^o deiminate pñctū sit in ofone. 7° vtz orādū sit vocaliter. 7° vtz vocalis ofo sit satisfactoria sine mentali. 7° vtz ofo debito mō scā temp exaudiat. 7° vtz inf alias ofones ofo dñica sit efficiacior.

Questio.

i.

Primo orando q^o orō sit act^o volūtatis. ex^o ē orare cui^o ē dñiderat^o q^a i orōne petit. s. desiderare act^o ē volūtatis. 7° orare. **C** Itē ei^o ē oraf cui^o ē exaudiri. q^o orō ordiat ad exauditiōē: s. volūtatis ē q^a exaudiri. in^o ps. Desiderium pauperū exaudiuit dñs. 8° orare est actus volūtatis.

Cōtra. dñm. li. 3. c. 43. **O**ro ē ascēsus itelle^o et ad dñz. 8° ē act^o itelle^o. **C** Item dñm. e. c. **O**ratio ē petitio decētiū a deo. sed petere ē lo^o qui loqui est actus intellectus. ergo orare act^o est intellectus.

C Rñspondeo q^o orare dupl^o pōt accipi. vno mō p desiderio obtinēdi aliqd^o a deo quo desiderans ordinetur in ipm. 7 sic ofo est qdam ascēsus anime intellectiue ad deū: q^a volūtatis vt eliciētis: 7 intellectus vt dirigētis. An de glo. sup illud psal. accedite ad deum. dicit

C Itē vigilie natiuitatis dñi. pēteco. 7 assumptiois bē marie vginia. 7 Joānis bap. 7 seti lauretj. 7 oñz scōz ieiunabiles sūt. 7 si solēntas cui^o vigilia ē ieiunabil^o eueniat. fe. 2. i. sabbato pcedēti ieiunādū ē. extra d^o obser. ieiun.

Distinctions

Fide iheredo. ⁊ duob⁹ pedib⁹ gemie charitatē
currendo. p^m ptinet ad directionē intellectus.
2^m ad sēū effect⁹. Et sic accipit oīo h̄z qd pua
ad tbi. 2^m distiguit. 3^m obsecrationē. insultationē
⁊ actionē gr̄az ⁊ ē t̄ glo. super illud psal.
Dñe aū te oē desiderū meū. vbi dī. nūq̄ desi
nit orare qd nō desinit amare. Alio mō. orare
idē ē qd p̄dēt desiderū loquēdo deo p̄p̄er
re nō p̄ modū indicatū: sed supplicatū. ⁊
sic oraſ act⁹ est intellect⁹ vt elicītis: ⁊ volūta
tis vt mouentis. ⁊ sic loq̄t Iſydorus de oīone
io. li. Et p̄molo. q̄si eū distant inter me ⁊ t̄
nē. vbi dicit qd orare ē dicere. ⁊ Ani. 1°. meta.
e. 3. cū dīc qd p̄ ofonē hō ē loq̄ns dō. Et p̄ hō. i.
ethi. c. p̄ul. vbi dīc. ad optima dēp̄at oīo.
¶ Ad 2^m ad ptē p^m p̄cedūt de oīone p^o. dicta.
¶ Ad p^m ad ptē aliā dō. qd ibi accipit. Sani.
intellectū. p̄aīa intellectiua qd p̄phendūt intelle
ctū ⁊ voluntatē. ¶ Ad 2^m dō qd petere. sicut ⁊
orare accipit modo duplici sup̄dicto. s̄dīde
riuz. n. obtinēdi aliquid ab aliquo: s̄i inotescat
petitio quēdā ē. vnde cū deus videat deside
riū nostrū cū ab ipso aliquid obtinere deside
ramus desiderādo petim⁹.

2 **Secundo** querit vtz oſo ſit actus virtutis latræ. Et vſ. q. nō. orare ē act⁹ pñie: cū ſit pſ ſatiffactōis. ſz pñia alia vñus eſt a latræ: qz pñia reddit deo debet⁹ p mīſſio. ⁊ latræ p bñificio recepto. ergo orare nō ē act⁹ latræ. ¶ Itē nullus actus inutilis. ē act⁹ latræ: nec cui⁹qz alteri⁹ virtutis: ſz orare deū eſt inutile. qz ad hoc orat⁹ qñqz orat⁹: vt ille q orat deſideriū ſuū illi expmat ⁊ vt ipſ ſelectat: ſz de⁹ ſcit qd nobis opus ē. vt hſ mat. 6. Nec ſelect⁹ pōt. qvz vt pmo re. 15. Venitūdinē nō ſelectif. ergo orare null⁹ vñus ē. ¶ Itē latræ pñiz ad vitā actiua: qz rednct ad iuſtitia qē vna. 4. cardinaliū: ſz aug. 11. ⁊ 2. trāe. 4. Cardinales vtutes pertinet ad vitā actiua: ſz ora re pñinet ad vitā pteplatiua. ergo nō eſt actus latræ. ¶ Itē act⁹ latræ ſunt ſub ſcepto. ſz actus oradi nō inuenit penitus ſub ſcepto. ergo non eſt actus latræ.

Cōtra. glo. sup illud luce. 18. Qz semp ora
re. dicit. qd hō nō desinit orār nisi cū desinit in
stus esse. ergo orare actus ē iustitie. s. nō vide
tur ita cōt. alicui⁹ ptis iustitie sicut latría. ergo
est act⁹ eius. ¶ Itē psal. Dirigat ofo mea sic
icēsu i respectu tuo. s. offerre dō icēsu mālē ad
cū reuerentiā ē act⁹ latric. g. mltō fort⁹ offerre
deo icēsu i spūale: qd est ofo: est actus latric.
¶ Rñdeo. ad pntē latric ptinet deo exhibe
re honorē. testificatē in ipso sūmū dominū
anglū ipse solus ē creatōis pscruatoris nū

xv.

di pñ^m. hō aut. cū orādo aliqd petit a dō: qñ
in ipm orādet sicut in suor bonor pñcipalez
auctorē: sibi exhibet honorē pñestāz in eo sū
mū dñū. Hñscq^m q^o oīo ē act^o vñtus latric.
¶ Ad p^m in opp^m dō: q^o oīo ē act^o pñie t^o la-
tric: sub rōne tñ alia t^o alia: q^o inqñtū hō orat
deus vt p h^o dō satisfactiō b pñō: act^o ē pñie.
inqñtū aut orat veni vt sibi exhibeat honorē
t^o rēcogitiōne sūmū dñū actus est latric. nec
miz. Inus. n. t^o idē actus plurim^o ē vñtor: in-
qñtū referat ad finē aliū t^o alius. Ali fm pñis^o
ēthi. c. 4. Ille q^o mechaf lucrādi gfa auar^o ē.
q^o aut pp pñipifectāz luxuriosus ē. ¶ Ad 2^m
dō: q^o orare deū nō ē inutile: s^o maxime vñle.
nō ad hoc vt diuina dispēctiō mñet: s^o q^o
vñt dicit aug. i. li. de pñdestinatiōe sanctor. vñus fi
nem. cū deua vult fieri qd nō nñ volētib^o ho-
mib^o oz fieri: scilicet eor corda vt hoc velit
t^o ē sicut dicit 2° li. lōge post pñ^m valz ad hoc
vt orōne nra amoneamur: a q^o accipim^o hec
bñficiā. t^o sicut ēt of c. li. lōge an finē. fortasse
hic pñdestinati sunt aliq^o vt nñs oīom^o pñcedā-
tur. sub diuina. n. pñdictiā nō tñ cadit q^o esse
ctus fiat. s^o ēt ex qd^o causis. t^o a quo ordie pue-
niāt. ¶ Ad 3^m dō: q^o qñs vñplimū vñtutes car-
dinales pñtineat ad actiū vñtā. aliq^o tñ act^o vir-
tutū q^o reducunt ad cardinales vt pñes potē-
tiales pñtinet ad vñtā pñeplatiū. ¶ Ad 4^m dō
h^o mñio ē falla. vñ. n. math. 7. pñtē t^o dabit
vñbis. Et Luc. 18. qñz semp orare. oz āt sonat
necitatē: nec itelligēdū q^o hō teneat ad orādū
p semp. pñceptū ē. n. affirmatiū: qd zñ semp
obliget: nō tamē p semper.
¶ pñmū ad pñē altā. qñs gfa pñcipal. cō-
clūsiōis possit pñcedi. tñ nō pñcedit. glo. n. loq-
tur de iusto a iustitia gnālī deā: q^o cōmpñdit
oēz vñtutē nēciāz ad salutē. t^o extendit nomen
oīonis ad oēz bonā opatiōne. vñde imēdiatē
ante verba pñdicta dicit: q^o semper orat qui
semper agit bona. 26. III.
Tertio qñs vñz solus de^o sit orādus. Et vñ
q^o sic. Solus de^o ē latric colēdus.
vt in 3° li. oñius ē hō orare ē act^o latric. q^o solus
de^o ē orādus. ¶ Itē frustra oram^o illos q^o nō
cōgnoscūt oīones nras. Sz sicut dīc aug. i. p^o
li. de cura p mortuos agēda inf mediū t^o finē.
ibi sūt spīs defunctor vbi nō vidēt qñqz agū-
tur aut eueniunt in ista vita hominib^o. ergo
anime sanctoruz nō sunt orande. 27. 24
¶ Cōm. Job. 5. Ad aliqñs scōz cōuētere.
¶ Rñdeo. dupl^r pñrigit alieut ofoz aut tāq^o
per ipm ipica dā: aut vt p ipm cū adimple-
tū ipetret. pmo nō solus de^o orādus ē: q^o illa
bona qñ pñcipalē pñcedā sūt in ofone. i. gfa

B 7 gloria a solo deo dari pñt: talia et bona eo
mo q in ofone petēda sunt. s. in pñt nobis de
seruiri ad acqñitionē virtutis: a solo deo dari
pñt. 2. mo sancti orādī sunt: q a deo ipetrant
exanditionē ofonis nre: hoc significatū est
Apoc. 8. vbi dñs q ascēdit fum⁹ i cenoz de ozo
nib⁹ sanctorz de manu āgeli corā deo.

C Ad p^m in opp^m dñs q orādo illi soli. cultus
latine exhibem⁹ a quo itēdimus ipetrare qd
petim⁹. a scia. aut nō itēdimus ipetrare qd
petim⁹: sed a deo p adiutorū eoz. **C** Ad 2^m
vbi dñs q quis aie sanctorz nali cognōe nō co
gnoscat oia que in hac vita aguntur: 7 maxie
iteriorē mot⁹ cordis. in vbi tñ videt ea que
debet eos de nris actib⁹ cognoscere: de quoz
numero sunt illi actus quib⁹ eos honoramus
orādo.

Quarto querit vtr aliqd determinate petē
dū sit in ofone. Et v^r q nō. matt.
6. Scit p^r vester qd op^r sit vobis anq^r petat.
ergo supflui ē aliqd ab ipso determinate pe
tere. cuz hō nō debeat petē nisi quod sibi op^r
est. **C** Itē. nullus dñs aliqd determinate petere
nescies qd oporteat ipm petē: s. sicut dñs apo
stolus ad Ro. 8. Quid oremus sicut oī nesci
mus. q in ofone nūq^r determinate debem⁹ petē.
C Cōtra. dñs dñs h^r q xps docuit discipulos
suos petere aliq^r determinate que cōtinentur
in ofone dominica.

C Rñdeo q qdā sunt qd^r possum⁹ male vti
sicut vtutes. grā 7 gloria determinate: talia
determinate petēda sunt in ofone. Quedā sūt
qd^r possum⁹ vti bene 7 male: illa nō sunt dē
terminare petēda i ofone absolute: s. sub pō
tione. s. si de⁹ puidet illa ad salutem nram fore
vtilia. Illa at qd^r bñ vti nō possum⁹ acceptan
do nullo mo in ofone petēda sunt.

C Ad p^m i opp^m dñs q sic dñs aug. i epla ad p^r
bā. qñ in me⁹. Ille q nouit qd nob nēius sit
pñt petam⁹. nō volūtate nram vult sibi per
nraz petitiōez inotescē: qz eā nō pōt ignorare:
s. vult exerceri i ofonib⁹ dñderiū nre: q possi
m⁹ capē qd ppat dñs. **C** Ad 2^m dñs q quis ex
vute nra qd orem⁹ sic oī nesciam⁹: itū. s. si h^r
adiuuat i firmitatē nraz faciēdo nos petē qd
oī. Qñ p^r dñs pallata stati subiūgit. Sps po
stulat p nob. i. postlat nos docz 7 fac. **D** 6. V.

Quinto querit vtr orādū sit vocaliter. Et vi
detur q nō. Saluator math. 6.
Orātes nolite multū loq^r. s. multū ē: orādus.
Qñ aug. in epla ad pba. par vltra mediu. Nō
dñt multa pcatio. q nō ē vocali orādū. **C** Itē
eadē epla post auctē allegatā. Qui oia pbbā
pdidit humana vba nō querit.

C Cōtra. eadē epla stati post auctē vltio alle
gatā. Nobis vba nēcia sunt qd^r pmoncamur
7 ispiciam⁹ qd petam⁹: nō qd^r deu seu docēdū
seu flectēdū esse credamus.

C Rñ q duplex ē ofo. qdā cōis. s. q p mini
stros ecclie i pba toti⁹ fidel⁹ ppli dñs offerit: 7 ta
lis dñs inotescere ppli: p q offerit: vt excitet ad
duotōez: 7 ne possz suspicari i mistris ecclie il
li dñbte oionis omisiōez: 7 iō tal oio dñs ē vo
cali. Alia ē oio singlar. s. q offerit ab hoīe i q^m
ē singlar: pba: sine oīez. p se sine p alio: 7 talē
oionē quis nō sit nēciū ē cū sensibili voce nūq^r
ad h^r hō sit obligat⁹ ex voto: qñq^r tñ expedit
ad meritū vt itatū adiūgat vocali vt pocalē
feruō cōdis apli⁹ excitet: ex qdā. n. nali vniōe
aie ad cōp^r mor⁹ cōpis diuersimode affectōes
aie excitat. Et affectōez eoz aie maxie si sint sō
tes diuersas mutatiōes in corpore excitat. vñ
Aug. in epla ad pba circa me⁹. Id ē certū i
ternalla horaz 7 tēporz et vbiis rogam⁹ deu.
vt illis rez signis nos ipos amoneam⁹. qñq^r
cūq^r in hoc desiderio pferimus nobis ipis
inotescam⁹. 7 ad hoc augēdū nos ipos acri⁹
excitemus. Expedit et ad hoc vt de ligna nra
deo fulamus. si tñ in casu vocali oio remitteret
interiorē feruore: tñc nō esset vocali orādum
ofone singlar. qñq^r et pñt hō in vocales
ofones. ex excessu feruoris mētis. qz sicut dñs
Aug. ad pba. circa me⁹. Dignior seq^r effect⁹
quē seruētiō pcedit affectus.

C Ad p^m in opp^m dñs q sicut dicit Aug. ad
pba par ante me⁹. nō ē orādū in multiloq^r
tāq^r eo fiat vt exaudiamur q loq^riores sum⁹.
7 eadē epla vltra mediu. Multū loq^r ē in orā
do rē necessariā supfluis agere vbiis: 7 sic pla
nū est q nō est vocali orādū. Sic. n. pōt expōi
illud saluatoris vbi. Et cū dicit Aug. multus
ē orādum: intelligit de pcatōe mēali. vnde
dicit. Nō desit multa pcatio si seruēs pseruat
intentio. **C** Ad 2^m dñs q illud itelligēdū est
de vbiis hūanis in ofone singlar: qñ nō excitat
s. minuat feruore cōdis. **D** 6. VI.

Sexto querit vtrū vocali ofo sit satisfactoria
sine mēali. Et v^r q nō. Secretor di. 38.
Sedulo. 7 sūptū ē ab aug. i li. d cathetizāte
rudib⁹ qñ eā distant int pñm⁹ 7 me⁹ dñs sic. No
uerit nō ē voces ad aures dei nisi affectū ai: sed
nūq^r voces si satisfactorie nisi audiat a deo. q nō
ē satisfactoria vocali ofo sine attētiōe iteriori.
C Itē dñs pba. Qñ dñs q tpe ofonis anim⁹
nō cogitēt qd^r q illd solū qd pcat. Et. j. di. 5.
Aug. dñs q sine iūmūōe vigilet sēsus: s. ofo nō
ē satisfactoria q ē 7 pcepta iuris canōici. q vo
cali ofo nō ē satisfactoriū sin attētiōe iteriori. **C** Itē

B hug. i. li. d. v. tute oradi par post p^m. Sic ofo
ni scā meditatio ē nēcia. vt oio pfecta ofo eē
neqat: si eā meditatio aut n pmitteat: pcedat
C Cōtra: illud qd ipedit vocalē ofonē nō est
nēciū: ad efficacā illi. s. iterioz attētio eā im
pedit: qd. pbo p sile. qz si hō in ambulādo vel
let cogitare d quolz passū i spāli. r cytharizās
de qualibz pculsibz cum sibi pcedat: ille ipedi
ret i ambulādo: r iste i cytharizādo. q a sili si
orās vellet cogitar i qbz voce ipediret i horas
dicēdo. q ad efficacā vocalē orōis nō ē nēcia
attētio. C Itē 2° topicorū. Nō possum^o itelli
gere plā simul. s. orās vocalē d. cogitare de
deo. q nō tenet cogitare de sua vocali ofone
C Rūdeo q ofonis triplex est efficacā. i. in
merēdo: r sic est satisfactoria. r ipetrādo. r in
orātē spūaliter r expimētalr reficiēdo: r nul
lā istaz efficaciarū hz vocal ofo si eā nō pcece
dat aut cōcomitē: pcora meditatio. alr. n. nō
esset moral. act. n. moral exterior n ē nisi per
cōpatiōem ad actū rōis iterioz. Si aut asit
itētio debita r actual in p^m vocalis ofonis
quis postea nō cōcomitē: tñ oio vocal est
meritoria. r ipetratiua p vūtē p itētiois. nisi
postea iterrūpā p itētione pū: sicut aliqz ex
bona itētioe incipit pegrinari vel eiaz dare
totus actus sequens meritorū est vūtē inten
tiois pū: qm cesset sua itentio actual s. effi
caciā spūalr reficiēdi orātē nō hz vocal oio ni
si qdum eā cōcomitaf itētio. r sic itelligit illd
vbi aph. p. cor. 14. Si orē lingua spūs meus
.i. imaginatio mea orat: mēs aut mea sine fru
ctu est. Sciēdum tñ q tripl pōt applicari in
tentio vocali ofoni. s. aut applicādo eam ad
vba q dntur. aut ad illud qd petit. aut ad illū
cui ofo porrigit. r quocunqz istoz modoz as
sit itentio nō est inefficax ad satisfaciēdū vo
cal ofo. s. fa itentio melior est q pma. r 3^a q
fa. An p^m. i. li. d. v. tute oradi iter p^m. r me^m
Pura ofo ē q ex abudātia. duotionis mēs
ita accēdū: vt cū se ad dēni postulatura con
uertit pte amoris ei⁹ magnitudine ē petitio
E nio sue obliuiscatur.
C Ad p^m in opp^m dō. q illud decretū itelli
gēdū ē qn debita itētio nec pcedit nec pcomi
tat. C Ad 2^m dō. q illa vba magis sūt philij
vba q pcepti. P Auctoritas hug. bñ pcludit.
C Ad p^m ad ptem aliā dō. q nūmā itētio ad
vba ipā q dntur eēt ipeditiua ofonis. An qn
qz expitit hō q qn vult nūmā in piculari co
gitare d verbis sibi nūm^o occurrūt vba dñda.
r impeditet ēt tal itentio itentionē q dē esse
ad rē postulātā. r ad illū a quo postulat. vñ
sufficit q pūa itentio sit tal q sufficiat ad ante

grā formationē vbor. C Ad 2^m dō. q bñ pof
sum^o itelligere plura simul qn vñ ordiatur
ad aliud. sic aut est in. pposito: qz vborū for
matio ordiatur ad rem q petit. r ista duo ad
illū cui petitio porrigitur. 2°. vii.
Septimo queritur vtrū ofo dbito mō
scā semp exaudiat. Et vñ q
nō. tēno 3° dē ad deum. Pposuisti tibi nu
bē ne trāseat ofo. C Itē ois ofo que exaudif
ē meritoria. sed ofo exntis i pctō mortali nō
est meritoria. qz vt supius oñsum est: bona in
pctō mortali scā meritoria nō sunt. ergo ofo
exntis in pctō mortali nō exaudif.
C Cōtra: math. 7. Quis q petit accip. C Itē
psal. Volūtate tūmētū se faciet: r dpeationez
eoz exaudiet. s. ofo nō sit dbito mō nisi fiat. cū
tioze dñi. ergo ois ofo dbito mō scā exaudif.
C Rūdeo. q ois ofo scā debito modo exau
ditur: non semp stat. s. pūlo tpe qud dñina
misericordia exauditiōem pspicit vtilioz eē.
oib⁹ pēfatis. An aug^o omelia. 401. sup 3o. q
dā nō negant. sed vt pgruo dēnt tpe differūt.
ad hoc aut q ofo fiat mō debito. 4. requiritur.
.i. vt ille q petit petat hūilr r frāqnter: r bona
intentione: qd est pte petere. r ēt pseuerāter r
vtilia ad salutē: qz orās sit pstatē. fūdat⁹ in fū
de. An Jaco. 1. Postulet i fide nihil hēlitās:
tal aut ofo semp exaudif in qntū hō orat p se:
quis nō semp in qntū orat p alijs. An aug^o
omelia. 402. sup 3o. Exaudif oēs sci. p scipioz:
nō at p alijs oib⁹ exaudif: exaudif tñ vt dñs.
q. s. Ipi. qto digniozes fuerūt orātes. p ppo tñ:
to facili⁹ nēcitātib⁹ p qb⁹ clamāt exaudif.
C Ad p^m in opp^m dō. q illud vbi itelligitur:
de ofone q petebāt indei libari a tpali psecu
tiōe: q ofo non fuit exaudita. nō. n. petebant
nēciū ad salutē. s. magis erat iutile aiarum
suarū salutē. C Ad 2^m dō. q nō ē idē ofonem
exaudiri r eā meritoria eē. qz debito debetur.
merces fm iustitiā s. petitio orātis exaudif p
gām. r iō quis ofoes facit i mortali pctō n
sint meritorie ppte loquēdo de merito: exau
diuntur tñ qntū ad illud qd p se petit orātes
si asint pditiones. 4. q sūt dē. An aug. omelia
44. sup 3o. repbēdēs illd vbi cēci illūinati.
Scim⁹ qz pctōres dē nō exaudif. dicit: adhuc
iēnet⁹ loqtur. Si n. dē. pctōres nō exaudiret
frustra ille publicanus oculos in terra dēmit
tēs r pect⁹ suū pcutiēs diceret. Dñe ppiū
esto mihi pctōr. C An⁹ ad ptes aliā. pcedit
de ofone i qua hō petit p se cū. 4. pditionib⁹
supradictis. 2°. vii.
Octavo queritur vtrū inter aljs ofones. 2
ofō dñica sit efficacior. i. i. b. b. q.

Respondeo qd sic: hoc ostendit auctoritas dignitas. Xpus. n. ore suo immediate illa fecit: et discipulos docuit: vt h^o math. 6. et ofonis suosa breuitas: qd multu comedit ofone uocalis. An aug⁹ i epla ad pbā. par vltra me^m. S⁹nt fies i egypto crebras h^oes ofones: et cas tñ breuissimas. hoc et ostendit petitor vtilitas: qz oia qd de hiderare debem⁹ et petē i hac ofone petūt. An sicut dicit aug. i epla ad pbā. vltra me^m. que libet alia vba dicam⁹ orādo nihil aliud dicim⁹ qd i ista ofone dñica positiū ē: si rec⁹ et pgru ent orant⁹ et eo ordie posita si qd sūt desiderāda et petēda. In pncipio. n. exhibet reuerētia illi cui porrigēda ē oio cū d^r. P^r h^o n⁹ qd es fclis. i qd capat oras beniuolētiā dei. Et qz p⁹ desiderādus ē finis et petēdus qz ea qd sūt ad finē. iō p⁹ ponunt petitiōes qd respiciūt finē. et re spiciētes ea qd sūt ad finē. ibi. Fiat volūtas tē. Respiciētes at finē sūt dñe. In p⁹. n. qd ē Scifi. cet nom⁹ tui. petis vt nomē dei ab oib⁹ hēat vt scis. hz qd dicit aug. 2. li. de smōe. dei i mōte lōge post pñ^m. et i epla ad pbā. post me^m. dñe. Cū dicimus. Scificet nom⁹ tui. nos admonem⁹ desiderare qd nomē ei⁹ qd semp scis ē. et apud hoies scis hēat. hoc ē nō p^retā: qd nō deo: s⁹ hōib⁹ pdest. aut. pdesse d^r. In fa. qd. Adueniat regnū tui: vt dicit aug. vbi pñs. de sideriū n^rs ad regnū illū excitam⁹ vt nob vci atqz i eo regnare mereamur: vñ p pñā petitiōem petim⁹ vt de⁹ ab hōib⁹ glificet. p scōz vt ad dei gliaz veniam⁹. P^r petitiōem respiciēti um ea qd sūt ad finē qdā sūt respectu bōi. qdā sūt respectu mali. Respectu bōi due sūt. In p⁹ petis meritiū qd bñtudinē mercamur: qd pñst i obe diēdo diuis māda⁹. An aug. 2. li. de smōe dñi i mōte lōge post pñ^m. cū d^r. Fiat volūtas tua. recte intelligit obediat pcep⁹ tuis. Sic i celo et i tra. i. sic ab āgel⁹ ita ab hōib⁹. et i epla ad pbā. p⁹ me^m. Cū dicim⁹. Fiat volūtas tua tē. nobis ab illo pcamur ipaz obedietū vt sic a nob fiat volūtas ei⁹ quēcadmodū sūt celestib⁹ ab āgel⁹ ei⁹. In fa. petis illū qd tāq⁹ istū. pos sum⁹ nos inuare ad merēdū. et hoc ē vict⁹ quod iudian⁹ ad sustentationē necessari⁹ vel vict⁹ aue. s. eucharistie sacfz. vñ aug. 2. li. de smōe dñi i mōte lōge p⁹ pñ^m. pñāis qd iudian⁹. aut. p his oib⁹ deis ē qd hui⁹ vite necessitate sustentat. aut p sacfō corpis xpi qd quotidie accipim⁹. et in epla ad pbā. p⁹ me^m. eadē pōt sniaz. P^r petitiōem qd respectu mali. vna ē respectu mali cul pe. h. s. Dimittē nob debita nra sicut et vos dimittim⁹ debitorib⁹ nris. vñ aug. 2. li. de smōe. ne dñi i mōte bñ lōge vltra pñ^m. Debita petā dñi māifestā. et i epla ad pbā. vltra me^m p

illud. Sicut et nos dimittim⁹ debitorib⁹ nris admonem⁹ qd faciamus vt accipere mereamur. s. remissionē pctōz nroz. Alia ē respēctū mali inclinatō ad culpā qd ē h. Et ne nos idu cas i tētatiōez. qd nō sic itelligēdū ē vt nō pmit tat nos tētari. qz qñqz tētatiōe hō pbat ad bonū suū. de qb⁹ tētatiōib⁹ d^r Jac. p⁹. De gaudiū existimate fies carissimi cū i tētatiōib⁹ varijs cideritis. et tñ hūiliat⁹ et ad deū recurrē qñ cō pellit. Quapp non remouet xps tētationē ab aplo q⁹ cito apls remoueri eā petiuit. vt h^o 2. ad Cor. 12. S⁹ pñcā petitiō sic itelligēda ē vt nō deserti diuio adiutorio alicui tētatiōi vñ cō sentiam⁹ decepti. vñ cedam⁹ afflicti. hz qd dicit aug. i epla ad pbā. p⁹ me^m. i qd p⁹ nō ē idē tētari et i tētatiōez iduci. P^r 3. ē respēctū mali pene. h. s. S⁹ liba nos a malo. i qd hz aug. ad pbā. vbi pñs. Admonem⁹ uos cogitare nondū eē i eo bono vbi nullū patiemur malū. De efficacia pñcā ofonis loquēs Ihd. 1. li. de sumo bono ca. 22. dñe. Symbolū fidelitū et dñica ofo. p tota lege pñlis ecclie ad celoz regna sufficit cape scēda. Et aug. enepi. c. 40. De qd iudianis et bze uib⁹ leuib⁹ pñtis sine qb⁹ h^o vita nō ducit qti diana ofo fidelitū satisfat. cor. n. ē ofe. pñ n^r.

Articulus.

Consequēter querit⁹ d. 5. pncipali. Et circa hoc qñtur. 8. P^r vtrū restitutio sit p satisfactio nis. P^r 2. vtrū dānificas aliū in bonis aie vel i bōis corpis te neatur ad restitutioez. P^r 3. vtrū dānificas aliū iuste in fama. P^r 4. vtrū dānificas aliū iuste in alijs possēsiōib⁹ exteriorib⁹. P^r 5. vtrū qd libet in aliquo pctu accipies aliqd vltra sortē teneat ad restitutionē illi⁹. P^r 6. vtrū hō teneatur ad restituēdū ea qd legitima mercatiōe lu cratus est de bonis qd ipse vel ei⁹ p^r acq⁹ierat. p vsurā. P^r 7. vtrū hō teneat restituere ea qd inuenit a fortuna. P^r 8. vtrū hō teneat restituere ea que lucrat⁹ ē p ludos phibitos.

Primo ostēdo: qd restitutio sit p satisfactio nis. qz ois act⁹ dñi p^r esse p. A satisfactiōis. sed restitutio est act⁹ virtutis iusti tie: qz restituēdo reddit hō debitiū. pñmo. ergo restitutio est p satisfactiōis. Et satisfactio sit p actū cōtrariū pctō: p quo satisfaciē dum est: sed restituere ē act⁹ cōtrariū pctō: quo res aliena accipit vel octinet iuste: ergo restitutio est satisfactio p illū pctō: Et restitutio est qdā recōpēlatio p iniuria vel dan no illato: s⁹ nihil aliud requirit⁹ ad satisfactio nem. ergo restitutio est aliq⁹ satisfactio. Et

Distinctionis

xv.

B p impossibilitate faciendi illud qd si fuisset factū nulla fuisset satisfactio iungēda nō est alicui pēnitētia maior: s; illi raptoris q potuit restituere in vita 7 noluit: si postea i articulo mortis vult 7 nō pēnit: nō debet clerici iteresse sepulture: q̄uis eis viaticū nō neget: extra. de rpto. Sup. co. g restitutio aliq satisfactio ē. ¶ Itē nō obstat q pēnitio necessaria sit ad salutē illi q pēnit mortale cōmisit: tū ē aliq satisfactōis ps: g sibi nō obstat q restitutio sit necessaria ad salutē ē aliq satisfactionis pars.

C Contra. satisfactio sit ad arbitriū sacerdotis nō at restitutio. ¶ Itē nō tenet satisfacē nisi ille q peccauit: s; ad restitutōes tenet q̄q; ille q nō peccauit. Et. n. dī ex de usura. Una nos. s; qd ad fstituēdas vsuras ea sit districtōe cogēti q parētes si vluerēt cogere. Idipz s; heredes ex neos credam? ē exercendū: 7 tū multi s; hīdes vsurarioz q si fuerūt. picipes pēti eo rē. ergo restitutio non est pars satisfactōis.

Rñdeo. illud op? penale ē ps satisfactōis p qd s; diuinā iustitiā soluit v; remittit ps pēne debite. p pēto. s; at Ansel. p. sol. io. c. iustitia i deo sub duplici rōne p̄siderat. Vno mō dī iustitia dei p̄decētia bōitatē ē. Alio mō rectitudo voluntas i volēdo vnicuiq; retribuē s; merita. Dico g q restitutio ē aliq ps satisfactōis p cōpatōes ad iustitiā p̄io mō dictā. Condecet enī diuā bōitatē vt hōi faciēti actū quē de p̄ci p̄it: nō tñ sibi ip̄tetur actū illū ad meritū gr̄e: s; et p illo remittat sibi aliquā p̄tē pene p pēto debite. Sicut videm? q rex liberali militi suo sibi recōaliato. obligato tñ ad aliquā emēdaz pp aliq forte factū qd fecit aliq̄ remittit p̄tē emēde pp hoc q fidelis exhibet regi obsequiū qd als ip̄dē tenebat. ¶ Per cōpationē at ad iustitiā scdo mō dictā restitutio nō est ps satisfactōis. Ad. n. scd̄z rigorē iustitiē pōt satisfactō ē hō p illud op? ad qd satisfactō dū erat obligatus: et si nō peccasset v; si totā penā p pētis debita exoluisset. Tñ Ansel. p. li. Cur de hō

E ca. 1. Cū reddis aliqd dñō et si nō peccasti nō debes hoc cōputare. p debito q debes p pēto. ad plus. n. tenet ille q penā pēto debitam nō exoluit q ille q eā exoluit. ¶ Bñm g q si p restitutōe de? remittat fstituēti aliquā p̄tē pene pētis suis debite iuste facit: qz suā cōdecet bonitatē. si at p restitutōe nō remittat aliquā p̄tē pene als debite iuste facit iustitiā cōp̄sante valorē meritoz: 7 ab hac positōe paz aut nihil discordare v; illa opio q pōit q restitutio ps est satisfactōis magis ex misericordia q ex iustitia. qñ at se hēat misericordia ad iustitiā quoliz p̄dictoz modoz dictā declarabit isent:

¶ Quis aut restitutio p cōpatōes ad iustitiā. sciēdo mō dictā nō sit satisfactōis. est tñ qddaz pambuli ad satisfactōes: nō. n. sufficēter pōt hō satisfacere p pēto q diu nō vult rē alienaz restituere: vñ et q nō hz vii restituat: tenet tñ habere voluntates restituendi si possit.

¶ Ad p̄mū in oppositū dō. q quis act? et utis rōne alicui pfectōis: q nō est necessaria ad hūitē possit esse satisfactorius: tñ rōne hui? qd simplr necessariū est ad salutē non est satisfactori? q̄uis sit meriti? ¶ Ad scd̄z dō. q maior nō est vera nisi de actu hūite aliquā pfectio nē superogatiōis: quā nō hz restitutio. ¶ Ad tertiu dō q nō quēcūq; recōpensationē est satisfactio: s; solū illa ad quā nō teneret hō si nō peccasset: sed si ad inocentē deuoluta eēt res a patre suo acq̄sita p vsurā teneret d necessitate ad illi? rei restitutionē ¶ Ad q̄rtū dō q illud sit ad terrorē alioz vt aliq timore huius pene satisfaciāt cū p̄it: sicut dicit glo. ibidē. hoc tñ intelligi d̄z de raptoze publico: 7 q efficacit motus se corrigere noluit: nō at de occulto nec de illo q admonit? nō fuit. infra eodē cap. In lit. teris. 7 extra de sepulture pochia. ¶ Ad q̄ntū dō. q loquēdo de iustitia dei scd̄do mō dicta nō est iustitiā cōtritiōne p̄tes satisfactio nis: accipit cōtritiōne q̄ntū ad illū gradum p̄tē q necessarius ē ad remissionē p̄tis: 7 accipiēdo satisfactiōne respectu. pene termināde q adhuc debet p pēto remissio: si tamē habeatur cōtritiō ad superogatiōes: iustitiā est et scd̄z iustitiā scd̄do mō dictā eā rōne illi? superogatiōis eīte satisfactiōis partem.

¶ Argumenta ad p̄tē scd̄am nō plus vidēt cōcludere nisi q nō est iustitiā restitutōes eē p̄tē satisfactōis loquēdo de iustitia: scd̄do mō dicta: ex hoc tñ nō sequit qn possit eē iustitiā p cōparationem ad iusticiam: scdm q accipitur pro cōdecencia bonitatis diuine. Ad. n.

Secundo q̄ntū vtrū dānificas aliū in bonis aīe vel in bonis corpis tenet ad restitutōes. Et v; q nō. ff. de reg. iur. Cōsiliū nī fraudulētī nulla obligatio ē: g q malū cōsiliū dādo aliū dānificat i bōis aīe vel corpis nō obligat ad aliquā restitutionē: si bonum cōsiliū dare credebatur. ¶ Itē: nullus obligatur ad impossibiles: s; restituere bona aīe v; bona corpis vt vitā vel mēbz nō est i nra p̄tate: ergo dānificas aliū in bonis aīe vel corpis nō tenet ad restitutōes. ¶ Itē. extra de iniurijs 7 dāno dato. ca. 1. Si q̄s primū suū perculserit lapide vel pugno. 7 ille mortu? nō fuerit: sed iacuerit in lecto: q percussit opas ei? 7 im p̄sas in medico restituit: s; nulla sit mentio

B restituitio boni corporis: sed tantum possessio
nis: ergo damnificans alium in bonis corpo-
ris non tenetur ad restitutionem.

C Contra. q. seducti virginē et dormit cum ea
dānificat eā in bonis aie et corporis. Sz de sic
seducte eā dī Exo. 22. q. dotabit eā et habebit
eā vxorē: aut reddet pecuniā iuxta modū do-
tis quā vginē accepit confuenerūt: q. p. dānifi-
catione alteri bonis corporis et aie tenet hō ad
aliquā restitutionē. **C** Itē 6. q. 1. Et merito
deteriores q. vitā morēq. bonorū corrūpūt: q.
hī q. substantias aliorū pōdiāq. diripiūt: sz isti te-
nētur ad restitutionē: ergo multo fortius illi.

C Rūdeo q. nullus hō pōt aliu dānificare in
bonis aie nisi dispositiue. s. i. iclinando ipm vbo
vel exēplo ad aliqd malū culpe: et talis p. re-
stitutionē tenet. put p. illū disponē ad hoc vt re-
stituatur sibi bonū aie egle. s. bono vbo et bo-
no exēplo ipm ad bonū iclinādo: et p. ipso orā-
do vel orōnes. pcurādo: dānificare at aliū i bo-
nis corporis pōt hō simpliciter: vt occidēdo vel
mutilādo vltio mō corp. debilitādo: et quis
nō possit restituere vitam mēbroz: obligat tñ
ad restituēdū alia bona. p. illo dāno: cōpēlata
q. liti et q. uitate dāni et p. solubilitate dā-
nitatis. Et hāc restitutionē dī facere ad arbi-
trū bonorū viroz. Et q. talis teneat ad restitu-
tionē p. q. quāto hō aliu plus dānificat. tāto
magis ad restitutionē tenet: bona at corporis ex-
cedūt bona exteriora: et bona aie vtrāq. vt dī
secta. q. p. Sūt p. hūi. Multū dāna morum a
damnis rerum temporalium distant.

C Ad p. hūi in oppositū dō q. sub cōsilio frau-
dulēto cōprehēdit cōsiliū malū et dātū ex
ignorātia si hō debita diligētiam nō adhibuit
ad sciēdū: q. negligētia crassa. p. p. uolus est.
Ar. ad hoc decre. di. i. Sepe. **C** Ad scd. p.
solutio ex dictis i q. nē. Quis enī illa bona re-
stituere nō possit: pōt tñ aliqd restituere loco
cor. q. quis non equalcat illis. **C** Ad 3. dō q.
hoc qd dicit opas referri pōt ad illud qd dā-
nū est p. corporis lesiōe: et hoc quod dicit ipētas
referēdū est ad illud quod ē restituēdū p. dā-
no rez exterior: quod icurrit ex corporis lesiōe.
Vt alii p. dicit i meli. q. illa auctoritas loq. t.
d. lesiōe corporis q. fstituit p. medicū: vñ ille q. dā-
nū itulit soluēdo expēsas i medicos restituit
damnum. **C** Argumenta ad partem aliam:
gratia conclusionis concedi possunt: secunda
tamen auctoritas intelligēda est fm aliquos
de illis qui alios damnificant in bono fame.

C Questio. q. vtrū dānificā aliu iuste in sa-
ma teneat ad restitutionē. Et vt q.

nō: q. dānificā aliu in fama vep crimē iponē-
do nō seruato ordine quē xps tradidit in euā-
gelio de fīna correctione: iniuste dānificat. et
tñ talis dānificatio famā restituere non tenet-
tur. quia hoc sine mendacio facere non possit.

C Itē plus tenet hō diligere famam suam q.
alienam. sed posset contingere casus q. non
posset restituere illi famam cui falsum crimē
imposuit: nisi infamādo seipsum. q. in illo casu
famam restituere non tenet. **C** Item qui ne-
gat vep crimen sibi ipositū iniuste infamat ac-
cusantē vel denūciantem: q. accusator vel de-
nunciator falsi criminis est infamis. qd p. bari
pōt per ea q. dicit ex de calūniatoribus. c. 1. et
2. et tñ non vī q. talis teneat restituere famā
accusatori vel denunciatori. imo accusator vel
denunciator tenetur ei restituere. vt vt ex quo
p. bare non possunt. q. nō ois infamans alium
iniuste tenetur ad restitutionem.

C Cōtra. 14. q. 6. c. p. et sumptus est ab Aug.
2. epla ad Thacedonium q. i. eque dīstanter in-
ter medium et finem. Non remittit p. nū
restituāt ablatum: si restitui pōt.

C Rūdeo. q. restitutio actus ē iustitie p. mu-
tatione. ad obseruandum autem iustitiam oēs
tenetur. q. libet q. tenetur ad restitutionem rei
ablate iuste si restitui pōt. et si non potest resti-
tui: dī fieri restitutio in equalenti si possibile
est. ex. ne lite pendente aliquid inouetur. Ec-
clesia scē Barie. 2. si at nō p. reddi equalēs
tenetur ille q. dāni itulit restituere qd potest
ad arbitriū bonorum viroz: et q. p. fama est
res nobilior q. possessiones tanto magis te-
netur ad restitutionem ille qui damnificat
alium iniuste in fama q. ille q. dānificauit aliu
in bonis exteriorib. ceteris pib. **V** Dānificat
at aliqd aliu i sua fama tripl. **V** Uno mō vep
crimē iponendo non seruatis ordine et mō de
bitis: et talis non tenetur infamato restituere
famam dicendo se falsam dixisse. tenetur tñ
allegiare infamiam: dicendo se non bono mo-
do p. cēnisse. q. hoc est verum. et tenetur ei ad
aliq. recōpensationem ad arbitriū bonorum
viroz. **V** Alio modo damnificat aliqd aliu
in fama iniuste falsum crimen imponendo. et
talis tenetur fideliter facere posse suū de re-
stituendo famam lesō. et tenetur dicere se fal-
sum dixisse. etiam si ex hoc reddatur infamis.
quia q. quis magis teneatur qd seruare famam
suā q. alienam: ceteris paribus. tñ magis tene-
tur restituere alteri famā iuste q. seruare famā
propriam iniuste. quia tenetur bonum aie sue
p. p. ere bono sue fame. **V** 3. mō dānificat qd
aliū iniuste in fama idirecte falsum crimē sibi

E spondeo: si negat vix crimē sibi iposuit ab alio: et talis quia peccet. qz mentē: tñ postea nō tenet tēctōe necessaria ad salutē alij restituere samā recognoscēdo crimē sibi iposuit vix esset: vñ dicit quidā: et p̄babilit: qz cū alius nō seruauerit iustitiā in accusando vel denunciando: p̄posuit corā iudice: qd proponēdū non erat: et quod probare nō poterat: vñ esse de p̄maria cā et p̄ncipalis isamatiōis sue. **P** Alij dicunt qz tenet. quod satis durū videt: qz quādo cūqz crimē sibi iposuit ē tale qz suspēderet et filij sui exheredarent: si illud recognoscere publicē: certū est tamē qz tenetur penitere de peccato quod incurrit mentiēdo. Et sic patēt solutōes ad argumēta. **26. iiii.**

Quarto qrit vtrū dānificas alij iniuste in possessionib⁹ exterioribus teneat qd restitutionē. Et vñ qz nō: qz hō nō tenet restituere plusq̄ illud i quo alij dānificauit: sed quāqz dānificatus tñ distat qz illud qd sibi debetur nō posset sibi mitti sine maiorib⁹ expēsis qz sit debitū. ergo i isto casu ille qd dānū intulit restituere nō tenet. **E** Itē hō restituere nō tenetur nisi sciat qd restituere debeat. s; hoc frequēter cōtingit. ergo nō in oī casu restituē tenetur. **E** Itē hō nō tenetur aliquā restitutionē nisi facere in iudiciū boni cōis. qz h; p̄bi. p̄o. et p̄i. c. primo. Bonū cōe sponēdū ē bono singularis p̄sonae: ergo in casu i quo dānificatus impugnaret bonū cōe nō est ei dānū restituēdū. **E** Itē in guerris frequēter iferūt dāna ino cētibus. et tñ cōsuetū ē qz eis nō restituuntur. Cū ergo cōsuetudo sit optima legū interpretēs. extra. de cōsuetudine. Cū dilect⁹. vñ qz in isto casu dānificas restituere nō tenet. **E** Itē hō mo plus tenet sibi qz alijs. s; quāqz ille qd dānū intulit ē ita paup⁹ qz nō h; nisi necessaria ad vitam: ergo tal⁹ restituere nō tenet. **E** Itē nō solum ille qd aufert alienū: s; et quocūqz mō adiunās dānificat. extra de iurij⁹ et dāno dato. Si culpa. §. Sane. Ibi enī dī qz qd occasione

E dāni dat dānū dedisse vñ tñ nō oēs coadiunātes tenentur restituere: qz tūc restitutio excederet dānū. **E** Itē ipedies alij a cōsecutiōe bñi ei⁹ ecclesiastici. quo dign⁹ erat p̄curādo illud p̄ seipso: qd nō est ita dign⁹: dānificat illū iniuste: qz reputat h̄i qd est. p̄pe habitū eē: vñ h; p̄bi. 2. p̄bi. Ille qd ē p̄pe magnū bonū: et nō obtinet i fortunat⁹ dñi: et tñ sic dānificas nō tenet ad restituēdū bñiciū illius quem sic dānificauit. **E** Itē qd retrahit p̄sonā vtilē religiōi ab igresu eiusdē religiōis dānificat iniuste: nec tñ cōsuetū est qz tales ap̄ restitutionē cōpellātur. **E** Itē mulier de adulterio suscipiēs filij ex

hereditate fuisse vix hereditē: et tñ fm multos restituerē nō tenet. si hoc nō fecit aio exheredat⁹: s; luxuriādi tñ.

C Contra. augu. in secunda epistola ad Thācedonū q̄i eā distāter inter me⁹ et fines. et est 14. q. 6. c. p̄io. Si res aliena p̄p quā p̄cm ē cū reddi possit nō reddit⁹: p̄nia nō agit⁹: s; filaf. **E** Itē Exo. 22. Si nō hūerit fur qd p̄o furto reddat veniā dabit.

Rūdeo qz non tñ ille qd executor est dānificatiōis iniuste: s; et oīs qd p̄iceps est i illo crimine cōtingit. q. modis qd hīs vñb⁹ cōtinent. Iustio. consiliū. consensu. palpo. recursus. Participas. mut⁹. nō obstat. nō manifestas. Ille. n. qui iubet fieri p̄ncipalior causa vñ qd exequēs. est enī cā p̄: et sic dī p̄ p̄positione de causis. Cā p̄ plus isluit i cātū qz 1. Cōsulens et p̄iceps criminis ē si dānificans nō fuisse alij hoc factur⁹. Ar⁹ a filij. extra de snia. excōi. Au per i glo. Cōsenties et exp̄so. p̄sensu sine qd dānificatio nō fuisse secuta. 2. q. p̄. Notū sit. ibi enī dī qz faciētē et cōsentientē par pena cōstrigit. Palpo. i. adulator qñ imū laudat et strenuū reputat rapientes vel alio iniuste dānificat⁹: et sibi familiares se exhibet: qz multū p̄ba bilit⁹ s̄sumit qz ex hoc mot⁹ fuit dānificas ad dānificadū: qz tal⁹ adulatio est qdā p̄sensu. di. 93. Si inimic⁹ ē ip̄e. Ille et ad quē ē dānificat⁹ recursus sicut ad p̄cōmū p̄stātē. 11. q. 3. Qui p̄stet. Ille etiam qui iferēdo dānū alij sit coadiunās dānificat⁹: et p̄cipat i p̄da. qz tal⁹ maximū p̄stāt fauorē. 23. q. vltia. Sz q̄tuor et eē de homicidio: sicut dignū. §. Illi at. Ille et qd vidēs alij dānificari iniuste: et scit qz hō suo sine piculo suo facē p̄t vt subueniat iuriā patiētī. et tacet: vñ puer. 14. Erue eos qd ducūt ad mortē. et qd trahunt ad iteritū libare ne cesses. Ille et qd nō obstat dānificat⁹ iniuste cum possit: et sibi ex officio ieiūbat et māsifesta sibi sit iniuria. di. 86. Faciēs. ibi enī dī qz negligē cū possit p̄curbare puerfos. nihil aliud est qz facere: nec caret scrupulo cōsensu occulte qd māsifesto facinor⁹ delinit obuiare. Idē extra de homicidio. Sicut dignū. §. Ille at. Ille at qd interrogat⁹ a iudice vel ab alio ad quē p̄tinz si scit illū qd res iniuste acceptas detinet: et celat scientiā tñ sciat se posse sine illo suo piculo rñdē v̄tates. extra de furs. Qui cū fure. 2. 11. q. 3. Quisqz. et p̄dictor⁹ qd libet tenet solidū: vno tñ totū restituente alij dānificato restituē nō tenetur: s; si p̄tē aliqua hūerit reddē tenetur illi qd totū restituit. et sciēdū qz ille qd restituere tenet obligat ad restituēdū qz cū p̄o

bono nō: nisi differat de voluntate illi? exp̄sa
v̄l p̄babir̄ p̄sumpta: cui restitutio faciendā ē
q̄d p̄bat auctoritate. d̄f. n. ff. de reg. iur. In oi-
bus obligatiōib⁹ in q̄bus dīcs nō ponit p̄nti
die debet. Id̄ de idē p̄bat rōne. q̄ sicut p̄tra iu-
stitiaz est rez aliena inuito dño acciperita ⁊ re-
tinere. q̄ sicut p̄ semp tenet non acciperita pro
semper tenetur non retinere.

¶ Ad 6^m in opp^m d̄b. q̄ in illo casu illud q̄d
restitui debet erogandū ē pauperib⁹: nisi ille
cui restitueñdū est: vel heres eius sit ad locum
venturus. vel aliq̄s ex pte illius pecuniā rece-
pturus. **¶** Ad 7^m d̄b. q̄ in illo casu illud q̄d re-
stituendū ē erogari d̄b pauperib⁹ auctoritate
ordinarij: q̄ est pauper p̄f. vbi p̄suetū ē p̄ ordi-
nariū talia fieri. q̄d iō dico: q̄ p̄ ius scriptū
nō iterd̄ illi q̄ restituere tenet in p̄dicto casu
erogare pauperib⁹ p̄ se ip̄m si hoc faciat fide-
liter ⁊ de p̄silio bonorū. **¶** Ad 3^m d̄b. q̄ in illo
casu nō d̄b dānificatio restitui. s̄ diligēs d̄b esse
ille q̄ dānū intulit vt apud se vel aliū seruetur
fideliter ⁊ secure q̄d restituendū ē: vt dānifica-
tio vel hereditas suis restituat q̄ hoc fieri pote-
rit sine p̄iudicio boni cōis. **¶** Ad 4^m d̄b q̄ il-
li qui in guerris scient in occētib⁹ inseruit dānū
tenetur illis ad restitutionē: nō obstatē p̄suetu
dine p̄traria. q̄ vt d̄f decretorū di. 8. **¶** Mala cō-
suetudo. **¶** Mala p̄suetudo nō minus q̄ p̄ncipio
sa corruptela ē abscieda. Illi autē i guerris i-
nocētes nō sunt q̄ h̄nti bellū iniustū fauēt di-
recte vel indirecte in p̄sonis vel rebus. **¶** Ad
5^m d̄b. q̄ ille q̄ dānū intulit si h̄z aliquid vltra
necessitatē sustentatiōis nāe q̄uis sit sibi neciū
ad victū fin decetia sue p̄sone restituere tenet
Ad. n. est licitū de alieno viuere cum seculari
honore. Si at nō h̄z nisi necessaria ad sustenta-
tiōē nāe: tūc distinguendū est. q̄ aut ille q̄ dā-
nū passus est: nō indiget ad sustentatiōē nāe
eo q̄d ab eo sibi ablātū ē. ⁊ tūc ille q̄ abstulit
restituere nō tenet. q̄ ex iure nāe licitus ē vni-
cuiq̄ vltus possessiōis necessarie ad subuentiōes
nāe. extrema. n. necitas oīa facit cōia. ff. d. l. ro-
di. l. 1. s̄. **¶** Quz eadē. i. textu. ⁊ i glo. Aut indiget
ad sustentatiōē nāe eo q̄d ab eo ablātū ē. ⁊ tūc
subdistinguo. q̄ aut p̄r indiget illa re ad sustē-
tatiōē nāe sue: q̄ fuit necessaria ad sustentatiō-
nē nāe illius q̄ abstulit aut eodem tpe vter-
q̄ facit est indigēs illa re ad sustentatiōē sue na-
ture. aut ille q̄ abstulit p̄r fact⁹ ē indigēs illa
rea d sustentatiōē sue nāe q̄ ille a quo ablata
est. **¶** Id̄o mō ⁊ 2° possz dici sine p̄iudicio q̄ il-
le q̄ abstulit rē illā tenet restituere illi a quo
abstulit. q̄ nūq̄ facta fuit rea illius q̄ eā abstu-
lit: sed semp remanēt isti de iure. post q̄. n. sum

in statu in quo res mea ē mihi necia ad sustē-
tatiōē nāe: nō pōt fieri alterius me p̄dicte.
Si 1° mō tūc ille q̄ abstulit restituere nō tene-
tur: q̄ ab illo tēpore quo facta est sibi necaria
ad sustentatiōē nāe: cū tūc illa a quo ablata ē
nō essz necia: acq̄siti fuit ius in illa. re illi qui
abstulit: ⁊ iō q̄uis dānū passus veniat postea
ad statū in quo res sibi fuit ablata essz sibi ne-
cessaria ad sustentatiōē nāe: nō pp hoc habet
maius ius in illa re q̄ ille q̄ eam abstulit. nisi
ille q̄ eā abstulit deuenissz ad statū in quo am-
plius res illa nō eēt sibi necessaria ad sustēta-
tiōē nāe. **¶** Ad 6^m p̄z q̄d d̄b ex dictis in q̄o-
ne. **¶** Ad 7^m d̄b q̄ in illo casu distinguendū est
q̄ aut hoc fecit itētiōe dānificadi aliū: aut cō-
sulēdi vtilitati p̄p̄e. **¶** Id̄o mō q̄uis nō teneat
tur ad restituendū valorē bñficij: eo q̄ nō ē eq̄-
lis valoris h̄re bo^m in actu ⁊ cē. p̄p̄e h̄re ma-
xime q̄n pōt impediri. tū tenet dānificatio ad in-
teresse ad arbitriū bonorū. 2° aut mō nō tenet
ad aliq̄ restitutionē: si illud bñficiū p̄curauit
sibi p̄ viā licitā ⁊ honestā. ex^m si p̄cido venas i
sūdo meo: p̄ quas derivabaz aq̄ ad putiū alte-
rius intētiōe nocēdi: teneor sibi ad restitutōes
dāni. Si aut hoc facio sine fraude itendēs cō-
sulere vtilitati mee. vtpote q̄ mihi est multuz
vtilē facere murr: ⁊ nō pōt cōiter fieri fūdamē-
tū sine p̄dictaz venaz p̄cissione: nō teneor ad
aliq̄ restitutionē: q̄ tūc nō dānifico aliū inui-
ste: q̄ ius habeo faciēdi vtilitatē meā in fūdo
meo. ff. de no. ope. nū. l. 2^a. ⁊ sicut d̄f. ff. de reg.
iur. Nemo dānuz facit nisi q̄ facit illud q̄d fa-
cere ius nō h̄z. **¶** Ad 8^m d̄b. q̄ retrahēs vtilē
p̄sonā religiōi ab ingressu eiusdē intētiōe dā-
nificadi religionem tenetur illi religioni ad
iteresse ad arbitriū bonorū. si aut faciat nō pp
hoc: s̄ vt p̄ulat vtilitati sue siue tpali siue spi-
rituali nō suggerēs aliq̄d falsuz nec i. fraude
nō tenetur religioni ad aliq̄ restitutionē. sed
p̄sone cui⁹ p̄fectū spūale ipedim̄ tenet i spūa-
lib⁹ restitutionē facere quā pōt. ⁊ ad hūc casū
pōt adduci illa. l. q̄ ad p̄firmatiōē solonis i
mediate p̄cedētis adducta ē. **¶** Ad 9^m d̄b q̄
illa mulier nō excusat q̄n teneat ad restitutio-
nē post mortē viri nisi fili⁹ p̄sualus a m̄re vo-
luerit hereditatē reddere. nō tū tenet credere
m̄si nisi possit sibi facere certā fidē q̄ nō susce-
pit eū de suo marito. q̄d tū nimis difficile esset
fieri: nisi certa fides fieri possz ante geniturā il-
lius maritū caruisse genitalib⁹ mēbris. **¶** Ad te-
nebit tū ad restituendū totū valorē hereditatē:
q̄ q̄n suscepit filius de adulterio multa pote-
rant ipedire ne hereditas deuolueret ad aliū
quē mulier dānificauit. s̄ tenebit ad interesse

Distinctio

Ad arbitrium bonorum. nec potest excusari per illam legem supra allatam in solone ar. 7. quia peccidens venas curius aq. non fecit nisi quod sibi facere licuit: hec autem adultera sancti illicitum facit. et sicut dicitur. ff. de reg. iur. Nec ex suo delicto additionem potest facere meliorem. **A**d 2^m ar^m ad preteritum aliam domum quam dānificas alium iniuste in sua libertate. si iniuste procurando ipsum redigi in servitutem: tenet se facere servum. per eo. si non potest aliter eum restituere libertati. nisi forte talis esset additio persone que dānū intulit: quod hoc notabiliter reddideret in iudicium boni consilii. in quo casu non tenet facere se servum. sed tenetur ad omne aliud iterum ad arbitrium bonorum: quod tunc quod dānificaret eum in possessionibus aliis nunquam per restitutionem tenet se videre in servum: quod ut dicitur. ff. de reg. iur. Libertas inestimabilis res est. infinita est estimatio libertatis. Domini ergo quod illa lex Exo. quoniam obligaret iudeos. per tempore illo. quod per additiones illi per populi data fuit eis lex illa tunc per istos: tunc nos non obligat. quod preceptum moralem non fuit. sed potest dici de illis legibus in quibus preceperat restitutio excedere dānū. **Q**uinto. quia ut huius est superius hoc tenetur restituere acquisitum per usuram: quod ut quilibet in aliquo actu accipiens aliquod ultra sortem tenetur ad restitutionem illi. Et videtur sic. 14^a. q. 3^a. **A**liura est ubi apostolus requirit quod quod datur. Et infra. h. Ecclesie. Quicquid ultra sortem exigit usura est. **I**tem eadem causa. q. 3^a. **P**lerique. **I**tem ex de usuris. c. primo. et sequenti: et c. Consultuit. **C**ontra. non omnis acceptio ultra sortem est dānificatio illi: a qua accipitur: quod quoniam accipiens lucrat ad usuram. ergo talis acceptio non obligat ad restitutionem. **I**tem in nullo casu licet aliquid pretii pare in pacto. Sed accipiens ad usuram in casu necessitatis non peccat. Ad hoc arguitur. 23^a. q. prima. Quicquid culpatur. non peccat et ille qui usurarium rogat ut mutuet pauperi: si hoc facit bona intentione ad instantiam illius pauperis. Cum ergo isti sint principes illius usure. quod cooperantur ad hoc quod fiat: videtur quod in illo casu dare aliquod ad usuram non sit peccatum. **R**espondeo. quod in actu accipere aliquod ultra sortem quantum ad preteritum sufficit: quod dupliciter potest intelligi. scilicet aut de actu mutui. aut locutionis: aut venditionis. aut emptionis. **P**rimo pertinet aliquod accipere ultra sortem aut ratione peccati penitus questionalis promissae a iure: aut liberalis donationis. aut ratione iterum: aut tanquam aliquod exactum per mutuo directe vel indirecte: explicitum vel implicitum. **P**rimo modo accipiens aliquod ultra sortem non tenet ad restitutionem si preteritum non fuit appositum in fraudem usuram: sed intentione artandi accipere ad observationem fidelitatis promissae. quod ut dicitur. ff. de reg. iur. quod a quodam nolle penitus exactum est illud eidem restituere neco cogit. **P**rimo modo

et accipiens ultra illud quod mutuanit restituere non tenet. si. n. mutuo aliquod alteri in fraudem alius usure: et ille tamen gratia datur mihi plus ex sua liberalitate: non teneor restituere: quod illud meum est in re libere donationis. **P**rimo modo ratione iterum licitum est aliquod accipere ultra sortem preteritum modo. vno modo cum fideiussores per defectum debitoris compulsi sunt et creditor soluit capitale et usuram. tunc. n. fideiussores debent accipere a debitore utrumque. quod suari debet idem. ex de fideiussores. **C**onstitutum. Alio modo quando mutuas incurrit damnum: ex hoc quod ille qui accepit mutuum non reddit in termino assignato. ex de fideiussores. **P**eruenit. Alio modo cum aliquod ipignorat per dote marito. tunc maritus ultra capitale potest retinere fructus preceptos ad onus infimonii super portandū. ex de usuris. Salubris. Alio modo cum vasallus ecclesie ipignorat sibi feudum quod tamen ab ea. nec iterum reddit ecclesie fuit tamen qui sibi tenet per feudo. tunc. n. ecclesia potest retinere capitale cum fructibus preceptis. et ita possit dominus temporalis. quod cum usura sit propter ius nunc finis. **P**er hunc. **P**olitice. inter medium finem. et ius diuinum. **A**n. **L**uce. 6°. **R**espondeo. date nihil inde spontes. et ex de usuris. **C**onsuluit. Si esset illud usura non licet: nec ecclesie: nec clericis. quod autem in predicto casu liceat cum receptione capitalis retinere fructus perceptos habet extra de usuris. Conquestum. Alio modo cum aliquis mutuat illi qui violenter vel fraudulenter rem suam detinet. tunc. n. mutuas restituere non tenetur illud quod accepit ultra mutui: quod sic non accipit alienum. sed ad se retrahit quod suum est. extra de usuris. c. primo. in textu et in glo. **P**rimo modo aliquid quod accipere ultra sortem potest fieri aut sine pacto et insinuatione intentionis preteritum huius. aut cum pacto. **P**rimo modo non tenet restituere accipiens aliquod ultra sortem quod si peccet si corrupta sunt intentione plus habendi. corrupta autem fuit intentio si mutuanit principalem in spe lucris. non autem si sedario. ex de usuris. **C**onsuluit. in glo. **P**rimo modo non licet. quia tunc est quasi quodam pactum interpositum. quod ex hoc presumit mutui accipiens quod mutuas mutuat intentione plus habendi. et quod si non daret aliquod ultra sortem ille alias non mutnaret sibi. unde si aliquod datur mutuat liberalis donatio non est: sed quasi sub additione coacta. **P**rimo modo pertinet aliquod accipere ultra sortem quod dupliciter. **U**no modo quando capitale et lucrum ponitur sub certitudine. Alio modo quando capitale ponitur sub certitudine et lucrum in fortuna. vel cum aliis mutuat alicui centum sub tali pacto quod habeat aliquam portionem lucris si fuerit lucrum capitali suo semper sibi salvo quod accidit. **P**rimo modo quando lucrum ponitur sub certitudine et capitale in fortuna. vel cum aliis eunti ad nundinas: vel in anglia mutuat centum per certa sunt

ma pccuntes recipies i se picula capitalis. nisi
peat p culpa q vñ negligetiam mutui accipien-
tis. 4.º nō qñ vñrūq; ponit sub dubio ita q nō
videt notabiliter magis in fauorem dantis q
accipietis. ¶ In his tribus modis aliq; acci-
pies vltra forte tenet ad restitutionē: qz pccus
sūt vsurarij siue fiat directe vñ indirecte: expli-
cite vñ implicite. z qz de 3.º mō n̄ ē ita clā: sic
de p.º z 2.º. id pbo qd dñi est p auctoritate. dñ
enī eē de vsur. ¶ Nauigati. ¶ Nauiganti vñ eunti
ad nūdas certā mutuas pecunie pccitatem
p co nō suscipit in se piculū: receptur⁹ aliqd
vltra forte vsurari⁹ ē censendus: qz nisi fuerit
culpa vñ negligētia illi⁹ q accipit raro accidit
p pecunia quā mutuo accepit pereat. vñ ille
q in casu isto dat mutuo pecuniā h̄z in fauorē
suū illud qd accidit sepe. nec h̄z se nisi illud
qd accidit raro. nec obstat illud qd dñ caplo
de nautico fenore. l. p.º. s. talē pccū ad observa-
tionē cōmū vsuraz libez eē. qz rñ nō sit cōis
vsura: tñ vsura ē. vñ glo. sup illud cōmū vsu-
raz dicit: s̄ nō cētēsimaz. ¶ 4.º accipies aliqd
vltra forte restituere nō tenet. qz rōne verisi-
militas dubij pccū h̄z excusat eē de vsuris. Na-
uigati. q. 3. Ille quozq; rōne dubij h̄z et excusa-
t qz merces suas vedit: vt in certo termino
ampli⁹ recipiat p eisdē q̄ valeat tpe pccus. si
tñ eas tpe pccū nō fuerat reditur⁹: eodē. t. q.
vlti. Si autē alias rē illā tpe pccū fuerat ven-
ditus pro minorē: z ex certa scia plus recipiat
alio termino vsurari⁹ ē cēscendus: z sic pōt in-
telligi illud qd dñ supra. co. capi. In ciuitate.
¶ In pccu aut locatiōis licitū ē vltra rē loca-
tam aliqd accipe z retinere p vsu rei locate.
ēdē cū locat res q nō peioratur. vñ pecunia. vel
scypbi argenti ad honorariū illi⁹ q accipit. sic
in dare pecuniā nō ē cā mutuares: s̄ locare. ff.
pro. l. cē. z. l. nō pōt. 3bi. n. dñ q nō pōt cō-
modari illud qd vsu cōmuni. nisi forte qd ad
pompoz vñ ostentationē accipiat. ¶ In pccu
ēdē veditiōis licitū ē aliqd accipe vltra fortez.
nō tñ vltra illud qd res valet qñ vedit. eadē
enī ē vno tpe z in vna terra cmit vñ. p cēti
q alio tpe z in alia terra valet. no. ¶ Rōne etiā
emptiōis h̄ditarij reddid⁹ vñ ad vitā licitū
ē recipi pccus qñs excedat forte si i cōptio-
ne seruati equitas iuris nālis siue q nulla cōptio
licita pōt eē. is. q. 3. Si sacerdotes. declarare
aut p quē modū in pdictis pccū seruet equi-
tas. z possit enēs lucrari pp plicitatē omitto
z qz eēt digressiō a pncipali pposito. ¶ Rō at
qre p re mutuata nihil pōt exigi vltra fortez.
pōt p re locata ē: qz mutui est de illis rebus
quaz pncipalis vsus nō pōt pcedi siue re ipso

eo q̄ ille vñs ē eaz p̄sumptio: sicut p3 in cōsbe
lib⁹: q̄ potabilib⁹: vel distructio. vt p3 in pecu
nia: q̄ ad hoc p̄ncipalī inuenta ē: vt expēdā i
emptioē aliaz rēz: p p hoc cū tales res alijs
pcedūt: trāfferit in illos eaz dñium. vñ mutua
re de meo tuū facere. cū q̄ pcedere p̄ncipālē
vñi tāliū rē sit pcedere res ipas: ille q̄ vltra
recōp̄satiōem rel exigit recōp̄sationem pro
vñi: exigit. p eadē recōp̄satiōē bis. aut recō
p̄sationē. p eo qd nō ē qd ē q̄ equitate iuri
nālis. Locatio at ē de reb⁹ q̄z vñs pcedi pōt
sing re. q̄ eaz vñs nō ē eaz p̄sumptio. vñ pōt
dñium dom⁹ vēdi retēto vñi: r pcedi vñs re
retēto dñio. r iō ille cui restituit dom⁹ locata si
vltra hoc exigit p̄ciū. p vñi nō exigit p eadēz
re recōp̄sationēz bis: nec recōp̄satiō
nē pro eo quod non est.

E Jura allegata ad partes primas intelligen-
da sunt de receptione ultra forte pro mutuo.

¶ Ad 1^m ad p^{te} aliā dō q^d q^{ui}s accipies ad
vsurāz q^{ui}q^{ue} lucret ex hoc per industriā suā
z laborē v^{el} fortunā tū accipe ab eo vltra for
tē ē ipm dāficare p se. ¶ Ad 2^m dō q^{ui} acci
pies ad vsurā in cāu necessitatis nō ē p^{ro}p^{ter}
illi^{us} p^{ro}pti. sic nec recipies in casu nēcessitatis in
ramētū ab idolatra. vt fuit declarātū z p^{ro}b^{at}
tū in l^{it} 3°. vi. 39^a. vñ nō op^{er}z q^{ui} semp recipies
peccet qñ dās peccat. nec obediēs qñ supior
nēq^{ue} iperati qñ. p^{ro}babile vñū ē vtz licitū vel
illicitū sit q^{ui} iperat. 23^a. q. 9^a. Quid culpaturū
vbi d^{icit} q^{ui} qñq^{ue} fortale rēū facit regē iniquitas
ip^{er}crādi. Innocētē aut militē offitit ordo ser
uicēdi. Sili nō dico q^{ui} ille nō peccat q^{ui} bōa in
tentōe ad istātiā paupis rogat vsurariū mū
tūū dare paup^{er}z q^{ui}s sciat q^{ui} vsurariū reci
peret vsurā^z h^{oc} tū nō itēdit iste. q^{ui} pot^{est} velle
q^{ui} mutaret sine vsura. z q^{ui}s h^{oc} vellent oēs
cōiter ad vsurā accipietes. nō tū licitū ē extra
casū nēcessitatis accipe ad vsurā. q^{ui} h^{oc} p^{ro}b^{at}
pp dām rei. p. z ad restrictiōez maloz: nec in
telligo hic p^{ro} nēcessitate illā q^{ui} extrēā ē: s^{ed} qñ hō
notabil^{iter} dānificaret v^{el} notabil^{iter} penuriā pate
retur si nō accipet ad vsurā. ¶ 2° VI

Sexto querit vtrū hō teneat ad restituendum ea q̄ legitima mercedione lucratus est de bonis que ipse vel eius pater acquisierat per vīaram. Et videtur q̄ sic. **Math. 7°.** Mala arbor malos fructus facit. ergo si militer de malo lucro nō potest pronuntiare bonū lucrū. **C. Itē ff. de regulis iuris.** In re naturali. Equum est nēmīni cum alterius detrimento vel iniuria fieri locupletiorē: sed retinens illud quod restitueretur tenetur illi cum tenetur facit detrimentum vel iniuriā. ergo

Bcontra ius nāe est q̄ de illo fiat locupletior.

CItem tenēs rem aliquā impignoratā tene-
tur eā restituē cū fructib⁹ perceptis. si sibi sol-
uitur capitale: p̄ quo res fuit impignorata. si
autē de fructibus sortē receperit tenetur pign⁹
restituē sine alia solutione: excepto hoc qd̄ si
ibi debet p̄ laborib⁹ et expēsis. extra de vsuris.
ca. p. et sequenti. ergo a sibi si de eo qd̄ mihi re-
stituere debuisti lucratus es deductis expen-
sis tuis: et retento quod tibi pro labore debe-
tur: residuum lucri eius hoc quod ante debe-
bas restituere teneris.

Contra. p̄ re sterilis nullus debet exigere fru-
ctus. s; pecunia de se ē res sterilis. nullū. n. po-
test parere fructū nisi p̄ laborē et sollicitudinē
vtētis. q̄ lucri de pecunia tua exigē nō debes
si i illo lucro nō laborasti nec sollicit⁹ fuisti.

CAd istā qōnē dicūt aliq̄ q̄ talis nō tenetur
restituere lucr⁹ p̄dictū: lucr⁹ tñ de re furtina v̄l
rapta restituē teneat. q̄ vsurari⁹ dñs rei ē quā
lucrat⁹ ē p̄ vsuraz. fur autē nō ē dñs rei furatē.
nec raptor rapine. **C**Sz s; q̄cūq; ē dñs alicu-
ius rei ē dñs eius aliquo iure: nō iniuria: s; rei
acq̄site per vsurā vsurarius nō ē dñs aliquo
iure. q̄ nec iure c̄ptiōis: nec iure liberalis do-
natiōis. nec iure locatiōis. **C**ertū ē. n. q̄ in lo-
catiōe nō trāffert dñus rei locate. nec iure p̄-
mutatiōis. et sic de alijs. nec iure mutui. q̄ ac-
cipere plus p̄ mutuo nō ē ius s; iniuria. vsura-
rius q̄ nō ē iure diuino nec iure canonico dñs
rei quaz acq̄sinit p̄ vsurā. **C**Ad dñt aliq̄. q̄ vsu-
rari⁹ nō solū tenet ad restituēdū vsurā: s; et qd̄
qd̄ lucratus ē iusta mercatiōe de re acq̄sita p̄
vsurā: p̄t tñ deductis laborib⁹ et expēsis. fur
autē v̄l raptor de lucro iusta mercatiōe acq̄si-
to nō d̄z idē deducē nec labores nec expēsas
q̄ mīta ē agēdū cū vsurario q̄ cū fure vel la-
trōe. **C**Sz s; hoc ē rō scī ad p̄tē sedaz. **C**Ali-
del q̄ mihi d̄z: ad qōnē q̄ rez qd̄ sūt q̄ habet
v̄l fructū cuiusmodi sūt res quaz vsus nō est
eaz p̄sūptio seu distractio. et si q̄s talē re extor-
serit p̄ vsurā nō solū tenet ad restituēdū ipsaz
reīs et fruct⁹ p̄ceptos deductis p̄t⁹ suis labo-
rib⁹ et expēsis: q̄ tales fruct⁹ sunt fruct⁹ rez q̄
rū al⁹ dñs ē. **C**Quedā autē sūt res q̄ nō h̄nt vsuz
fructū p̄ncipalr: cuiusmodi ē pecunia. lucr⁹. n.
de pecunia pueniēs nō ē fruct⁹ ei⁹: s; humane
industrie et laboris. et q̄ hō dñs ē sui laboris et
industrie: lucr⁹ qd̄ iusta mercatione acq̄sinit de
pecunia extorta p̄ vsurā nō tenet restituē. q̄ tñ
pecuniā alteri p̄ter ei⁹ absolutā volūtate deti-
nuit: si ille cui faciēda erat restitutio ex hō ali-
qd̄ dñū incurrit: al⁹ sibi tenet cum restitutioe
vsure ad restitutionē damni.

CAd p̄m opp̄m p̄ solutio ex iā dict. **C**Ad
2^m d̄z. q̄ iste de fructu rei alteri⁹ nō ē fact⁹ locu-
pletis: s; d̄ fructu sue industrie et laboris. **C**Ad
3^m p̄ solo ex dictis i corp⁹ q̄onis. **Ad. VII.**

Septimo q̄rit vtz hō teneat ad restituē-
dū ea q̄ inuenit a fortuna. Et v̄l
q̄ nō. **I**nsti. de diuisione rez. s; fere bestie igit⁹.
Ad null⁹ ē. nāli rōe occupat⁹ ē p̄cedit. s; q̄ sic
inueniūt null⁹ sūt. q̄ sūt illi q̄ inuenit. **C**Itē. i. 4.
q. 5. **N**ō sane. d̄z q̄ si a dño q̄ non vult opari
reddē mercedē suam accipiat opari⁹ qd̄ sibi
debet debitorē fuito vel ignorante: nō accipit
qd̄ erat illi⁹. s; ille q̄ inuenit rē a fortuna nō ac-
cepit rē aliam. q̄ illā iniuriose nō accepit. et ex
cōsequenti nec eam restituere tenetur.

CContra. ff. de incēdio. ruina. naufragio. l.
Si q̄s ex naufragio. et l. Ne q̄s ex naufragiis.
dicitur q̄ q̄ inuenit res perditas p̄ naufragiū
restituere tenetur.

CRespondeo q̄ q̄tū ad p̄sensū sufficit. **R**e-
ruz qd̄ sūt cōes omnū iure nāli. vt volucres
nō domesticē: et pisces maris. et silia. **I**nsti. de
diuisione rez. s; Et qd̄dam. et s; fere bestie igit⁹
tur. **Q**uedam sūt vniuersitatis. vt illud quod
ē ciuitatis i cōmuni vt theatra. stadia. et silia.
Insti. de diuisione rez. s; vniuersitatis. Et qd̄as
sunt pp̄rie singulor⁹. Si q̄s inueniat aliq̄ de
reb⁹ p̄mo mō dictis restituē nō tenet. et de ta-
lī re loq̄tur prima auctoritas ad primā partē.

Si quis autem res que sunt cōmunitatis ali-
quo casu inuenit restituere cōmunitati te-
netur. **S**ilr rē q̄ est alicu⁹ singularis p̄sonē: et
sic intelligit qd̄ d̄r: 4. q. 5. Si qd̄ inuenisti. **A**bi
d̄z q̄ si quid inuenisti et nō reddidisti rapisti
et. e. q. c. multi. dicitur. **B**uscant hoc p̄ctū sile
esse rapine. si quis inuenta nō reddat si sciat
cui⁹ sūt: et si cui⁹ sūt ignoret: tñ retinē non pōt
sed d̄z facere qd̄ in se ē vt sciat cui⁹ ē. q̄ vt d̄
ff. de furtis. l. fassus. s; **Q**ui alienū. q̄ alienū
quid iaccit in terra luci faciēdi cā sustulit fur
ti obstringit sine scit cui⁹ sit. siue ignorauerit. et
hoc rōnabile est. q̄ ex quo rē scit suā non esse
supponere d̄z eā de iure ad aliam p̄tinere. Si
autē nō pōt inuenire cui⁹ sit: illi cui⁹ icūbit cur-
ra de re p̄u. restituat.

CAd p̄m in opp̄m solutiō ē. **C**Ad 2^m d̄z q̄
opari⁹ debitū accipies clā v̄l s; dñi volūtates.
et si restituere nō teneat: tñ peccat pp̄ idēbitū
accipiēdi mōdū. **A**n glo. sup̄ illō v̄bū allegat
ti decre. **N**ō iniuriose aufert. d̄z. p̄ iudicē. **I**lle
at q̄ rē inuētā ad retinēdū p̄ se accipit nō tñ
peccat: s; et restituere tenet. q̄ qd̄ sibi nō d̄bet
ad op⁹ suū accipit: nisi fuerit de numero rez q̄
oib⁹ sūt cōes q̄tū ad vsū. **Ad. VII.**

mō quo ludus taxilloz est. phibitus hō tenet.
 ipso iure ad restituendū illud qd lucrāt ē p ta
 lē ludū. qz nō tñ phibet ille ludus. s; ē acqñ
 tio lucri p talē ludū: qz tñ vt aliqb^o. pbabil v;
 talis restitutio nō est pcepta p ius canonicū:
 s; tñ p ius ciuile. nō v; qd ad hanc restitutioē
 sint obligati de necessitate: nisi illi q de iure le
 gibus subfūt ipertalib^o. nisi alibi sit talis resti
 tutio p p̄suetudinē approbata. ¶ Et aut alijs
 z pbabiliter q talis restitutio p̄cipit implici
 tē in iure can^o. qz leges iperales nō p̄trinas
 iuri diuino: nec abrogatas p ius canonicū: nec
 p aliquā dñā p̄suetudinē rōnalē iura canoni
 ca obfūdas dēcrnūt. dēre. di. ii. De caplis. c.
 ca^o. **I**us aut. z duobus. c. immediate seqntib^o.
 Rō aut quare leges magis phibēt ludū alea
 riū qz torneamētū: ē qz in ludo torneamētū sūt
 labores q carnē macerant z retrahūt a turpi
 tudine carnalis luxurie. z in illo ludo torneā
 tes adifcūt artē militie i luctuō: z dirigūt se
 humano ingenio qd exercitāt ibides. z etiam
 inuāt se corpis fortitudinem. nec lucrū suūz to
 tū fortune p̄mittūt. vñ si illi ludū exercēt tē
 perate z bona itētiōe: nec eēt phibitus p ec
 clesiā: nō eēt p̄ctū tō negare eo q ludus eēt
 vtilis p defensione rei pu. vñ iure ciuili phibi
 tus nō ē. qd pz. qz. ff. de aleatoribus. l. Solent.
 concedunt ludi in qb^o exercet corporalis virtus
 sicut certare hasta vel currere vel saltare: z sic
 de alijs: sed iura canonica illū ludūz phibent
 pp abusum ludetiū. obligat tñ phibitio oēa
 quacūq; intētiōe tōmetē. qz statutū ē gnālē.
 Affiectio aut ludi taxilloz nutrit oētū: qd ē
 fomentū carnalis lasciuie. neq; ibi adifcūt ali
 quid qd sit vtile rei pu. neq; ibi exercet hūanū
 ingenū: s; totū p̄mittit fortune. z iō tā iure ca
 nonico q ciuili ludus ille phibit^o: s; lucrant
 tes p talē ludū nō obligat de nēcitate ad res
 tituendū nisi p ius ciuile. ludus aut leacoz si
 ne taxillis phibit^o ē iur^o. eo q ibi exercet hūā
 nū igē: nūi nisi forte i cām: cū hoies agūt pnia.
 ¶ Ad ar^o ad ptē p̄mā dō. q q̄uis meretricia
 z torneamētū sint phibita: tñ nullo iure cano
 nico pceptū ē debere restitui ea q lucrant per
 illa: sed iure ciuili pceptū est restitui illud qd
 lucrāt hō per ludū alearum z taxilloz.
 ¶ Ad p^{mā} ad ptē alā dō. q procedit de illis q
 subsunt legib^o ipertalib^o. ¶ Ad 2^{mā} dō. q phs
 ibi nō loq̄tur de illiberali illiberalitate q cor
 rūpit stātū liberalitatis. s; dō illa q d̄rogat p̄se
 ctōi eiusdē. ¶ Et dō. q nōis illiberali retiet ea
 q de necessitate sūt dāda. q illiberalis ē ēt ille
 qui superabundat in accipiēdo. vel qui turpi
 ter accipit s; dōm. c. nō ois aut q turpiter

lucraf tenet restituere qđ sic lucraf.

Circa lras. Nō pueniri sniam iudicis. huic nō obstat qđ dī. Jo. 20. Quoz remiseritis pctā rē. qz snia facēdorū debito mō sen tētiatū ē snia dei. Tales postea nō puniri. hō itelligēdū ē si pena se coirexerit. r pena suffi ciēs fuerit. Leuis culpa leui supplicio pēsat.

Cōtra. ille de quo ibi loquitur blasphema nerat. blasphemia autem non est leuis culpa sed grauissima. **R**espondeo illud verbum non refertur ad illum qui blasphemauerat: sed ad illum qui in sabbato ligna collegerat. nisi extendatur nomen blasphemie ad omne factus contra legē. Et in malis forte etiam fit ita. r bñ ponit forte: qz nō ē vez qz in nō hñte charitatē dimittat pctū aliqđ. Et si fides dñi nit. i. pscia pcti. qz aliqñ hō ē i pctō mortali r nescit. **Q**z ex fōte grē dei istillat. qz cessare ab actu pcti qñis adhuc nō sit pñtio vera: ē tñ qđā grā gratis data. Talis hoīs op° nō dilige ret de° ad remunerationē. supple vite eterne.

Estimādū ē fortasse tolerabili et futurū iudici um. Nō qz pena pctis suis debita diminuat. s; qz alias demeruisse r mō nō demeret: ibi. n. lo quis lra de reprobo faciente aliqđ bona opa in mortali pctō. Bona in charitate scā q cōita tur mortalis culpa. nō qz sil fiat in charitate. r sil cōitet mortalis culpa: qz charitas r morta lis culpa sil nō ppatiūt se. s; qz pus in charita te facta postea comitat mortalis culpa. vnde comitari vñ ibi p se q accipi. pñtia vñ ad ba ptismi puritatē cōat reducē. r bñ dīc cōat. qz qñis p pñias possit hō purgari ab oi actuali pctō. nō tñ pōt fieri qñ pctō: innocentia amise rit. ceteris aut pibus nobili° ē semp inocētem fuisse qñ aliqñ nō r postea sic. Sciat se culpabi liter dūz q deslet dāna tps vel mortē amici: r dolore pcti nō ondit i lachrymis. **Cōtra** mlti sūt vñ pēitētes: q tñ plorare nō pñt. **R**ñdeo ibi poc aduerbiū culpabilr nō dī ab actu cul pe: s; a dispōne ad culpā.

C De tribus que in penitentia conside randa sunt. **Distin. XVI.**

Perfectione autez pñie tria obseruanda sunt. opū ctio cordis: cōfessio oris: satisfactio operis. Unde Joan. os aureū. Perfecta penitentia cogit peccatorē oia libenter ferre: in corde eius cōtritio: in ore cōfes sio: in opere tota humilitas. Nec est fru

ctifera pñia: vt sicut tribus modis deus offendim°. s. corde: ore: opere: ita tribus modis satisficiam°. Sūt. n. tres pcti dis ferētie: vt ait Aug. r in corde: r in factor: r i cōsuetudie vñ vbo: tanq̃ tres mortes. Una qñ i domo. s. cū i corde cōsentit libi dini: altera qñ plata iā extra portā: cū i factū pcedit libidini assentio. tertia cuz male cōsuetudis tāq̃ mole pñit animus vñ noxie defensionis clipeo armat: qñ i se pulchro iā fetēs. hec sūt tria genera mor tuoz q de° legiū suscitasse. Duic g tripli ci mortī triplici remedio occurrūt. cōtri tiōe: cōfessioe: satisfactioe. cōpūctio nobis cōmedat ibi. Scidite corda vñ r si ve stimēta vñ. cōfessio ibi. Just° in pñcipio sermōis accusator ē sui. vñ. n. cōfitei q se accusat: q execrādo malū sibi iputat. r ibi. Effūdite corā illo corda vñ. Et ite rū. cōfitemini alterutqz pctā vñ. Satisfac tio a iōāne precipi vbi ait. Facite di gnos fruct° pñie. s. vt scōz qñitatē r qñti tatē culpe: sit qñitas r qñtitas pene. Nō .n. par dz esse fruct° boni opis ei° q nihil vñ min° peccauit: r ei° q graui° cecidit. Jō discretio penitēti valde necaria est: vt illa gerat q tradit Aug. dicēs. Cōside ret qñitatē criminis: i loco: in tpe: i pñeuerā tia: i varietate pñone: r quali hoc fece rit tētatioe: r i ipsi° vicij multiplici exe cutioe. Oz. n. penitere fornicatē scōz ex cellētiā sui stat° vñ officij: vñ scōm modū meretricis r i modū opis sui: r qñr turpi tudinē egerit: si i loco sacro: si i tpe ora tiōi cōstituto: vt sūt festiuitates r tpa ieiunij. Cōsideret qñtū pñeuerauerit: r desle at q pñeuerant peccauerit: r qñta victus fuerit ipugnatōe. Sūt. n. q nō solū non vicunt: s; vltro se pctō offerūt. nec expe ctāt tētatioez. s; pueniūt voluptatē. r p tractet. secū qñ mltiplici actioe vity ole ctabilr peccauit. Nis ista varietas cōfi

tēda ē ⁊ deflēda. vt cū cognouerit quod
pctm ē: cito iuēiat deū ppitiū. In cogno
scēdo augmētū pcti iueniat ēt cui⁹ eta
tis fuerit. cui⁹ sapiētie ⁊ ordinis. Immo
ref i singulis istis: ⁊ sēiat modū criminis
purgās lachrymis oēm qualitātē vici:
dēbeat vītē qua iteriz caruit. Dolēdū ē
.n. nō solū q peccauit: s; qz se vītē pua
uit. Defleat ēt qm offendēs i vno fact⁹ ē
oīuz re⁹. Ingrat⁹. n. extitit q plen⁹ vūti
bus deū oīo nō timuit. In B. n. qsqz pec
cator sit culpabilior: q est deo acceptior
Ideo enī adā plus peccauit: qz oī bono
abūdauit. Alio ēt mō offendēs i vno fa
ctus ē oīuz reus: qz oīs virt⁹ patit⁹ detri
mētū ab vno vitio. Donat oīo i iudicio
⁊ ptāte sacerdotis nihil sui reseruās sibi
vt oīa eo iubente parat⁹ sit facere p
re
cipiēda vīta aīe: q faceret pcutiēda cor
poris morte: ⁊ hoc cū desiderio: qz vītā
recuperat īfinitā. Luz gaudio. n. facere
debet īmortalis futurus: q faceret p dis
ferenda morte morturus. semp de pccē
deū. offerat dō mētē ⁊ cordis cōtritiōez.
deide ⁊ qd pōt det dō possessiōe. ⁊ tūc qd
offert securus offerat. Resperit dñs ad
abel ⁊ ad munera ei⁹. Pri⁹ dīc ad abel:
q ad mūera ei⁹. In iudicio g cordis ofe
rēda ē elyna tribuētis. Nec cōsiderādū ē
quātū s; qua mēte: qua affectiōe dat qd
pt. Qui g sua pctā redimere vult tpaliū
oblatiōe pri⁹ offerat mētē. Laueat ne du
ct⁹ verecūdia diuidat apd se cōfessiōem:
vt diuersa diuersis velit sacerdotib⁹ ma
nifestare. Quidā. n. vni celāt qd alii māi
festāda cōfāt: qd ē se laudare: ⁊ ad hypo
crisis tēdes. ⁊ semp venia carere: ad quā
p frustra putat puenire. Laueat ēt ne pri⁹
ad dñicū corp⁹ accedat: qz cōfortet se bo
na cōscia: ⁊ doleat q nōdū audeat sumef
quē multū dōsiderat cibū salutarē. Lobi
beat ēt se a ludis a spectacul⁹ scilicet: q pfe

ctā vult dēleg remissiōis grāz. Isti sūt di
gni fruct⁹ pnie aīaz captiua elaqueātes
⁊ i libtate fuātes. Et isra. Querat aīa di
gnos fruct⁹: ⁊ si nō dignos pnie. Sunt. n.
digni fruct⁹ vītutū q nō sufficiūt pēitētib⁹
Pnia. n. grauioris postulat vt dolore ⁊
gemitib⁹ mortu⁹ ipetret vītā. Et hī offi
diē q sint digni fruct⁹ pnie: qd vā satiffa
ctio explet: ⁊ q nō oēs digni fruct⁹ sūt
digni fruct⁹ pnie. Qd d illa pnia itelligit
q maior ē criminū. Nō. n. sufficiūt gra
ui⁹ delinquētib⁹: q sufficiūt min⁹ vl pāz
peccātib⁹. ¶ Que sit scla satiffactio.

¶ Sic sūt digni fruct⁹ pnie ac vā
e satiffactio: ita ⁊ indigni fruct⁹ ⁊
scla satiffactio. i. scla pnia. Unde
gre. Sclas pnias dicim⁹: q nō s; auctēs scō
rū p qūitate criminū iponūt. Jōqz miles
vl negociator vl alicui offō ddit: qd sū
pctō exerceri nō possit: si cū pīs grauiori
b⁹ irretit⁹ ad pnias venerit. vl q bōa alte
ri⁹ iuste dīnet: vl q odiū i corde gerit.
fcog: cat se verā pnias nō posse pagē: nī
si negociū rliquat. vl offiū dserat ⁊ odiū
ex corde dimittat. ⁊ bōa q iuste abstulit
rstituat. Ne tñ dīspet iteri qcqd bōi face
re pt hortamur vt faciat: vt dōs cor illi⁹ il
lustret ad pnias. Cū sit pnia iterior ⁊ ex
terior: d vtrāqz p pmissa satī appet q sit
vā ⁊ q sit scla. ¶ De trib⁹ actōib⁹ pnie.

¶ Redict⁹ vō ad iudicū ē q trib⁹
p mōis agit pnia. añ bap^m. l. d. pō
rib⁹ pctis: p bapz d grauiorib⁹
q pōmittūt. Est ēt pnia vēialiū qtidia
na q ēt hūilū ē ⁊ pfectoz. vñ aug. Tres
sūt actōes pnie q s meū eruditio vīa re
cognoscit. Una ē q nouū hoīez parturit
dōec p baptisimū oīum pteritorz ablutio
fiat pctōz: qz null⁹ sūe volūtatis arbitri
si pēiteat cū veteris vīte nouā ichoare
pōt: a qua pūli sūt īmunes cum bap
tizantur: qz nōdū possunt vti libero arbi

trio: quib⁹ tñ ad remissionem originalis peccati pdest eoz fides a qb⁹ offeruntur Altera e actio pnie post baptismu q fit pro illis peccatis q legis decalogus continet. agut ergo hoies pniaz ante baptismu de peccatis priorib⁹: ita tñ vt etiaz baptizetur: sicut Petrus ait. Agite penitentia et baptizetur vnusq⁹ vestru in nomine dñi et c. agut et penitentia si post baptismu ita peccauerunt vt excocari et reconciliari mereant. Et et pnia bonorum et humiliu fidelium pene quotidiana in qua pectora tundim⁹ dicentes. Dimitte nobis de. no. et c. Neq⁹ ea nobis dimitti volum⁹. q dimissa nobis i baptismo no dubitam⁹: sed illa humane fragilitati: qñis pua tamē crebra surrepunt: que si collecta contra nos fuerit: ita nos grauabunt et opprimēt sicut vnus aliqd grande pctm. Quid. n. interest ad naufragiu: an vno grādi fluctu nauis operiat⁹ et obruat: an paulatim surrepens aqua insensinā negligentiu culpa impleat nauē et submergat⁹. Jō ieiunium et elemosyne et orationes inuigilet. In qbus cum dimimus dimitte nobis obita nostra et c. manifestamus nos hñe qd nobis dimittat: et in his verbis humiliantes animas nostras qtidianaz agere pniaz no cessam⁹.

De satisfactoe venialium.

Ue aut pro venialib⁹ sit satisfactio sufficiens Augu. insinuat ita inquit in enchi. De quotidianis et breuib⁹ leuib⁹q⁹ pctis: sine quibus hec vita no ducit: quotidiana oio si deliu satisfact. Eoz. n. est dicere pater noster ges in celis et c. Delet oio hec oio minima et quotidiana peccata: delet et illa: a quib⁹ vita fidelium et scelerate gestat: sed penitēdo in melius comutata discedit: sicut veraciter dicit: dimitte nobis debita nostra: ita veraciter dicatur:

sicut et nos dimittim⁹ debito: ib⁹ nostris .i. sic fiat qd dicit: q et ipsa elemosyna e venia penitentib⁹ oio ignoscere. Et his alijsq⁹ premisis ia facile est intelligere q p venialibus sit exhibēda satisfactio. Sufficit enim dnica oratio cum ieiunio aliquo et elemosynis: sic tamē precedat contritio aliquantula: et addatur confessio: si assit facultas: de qua confessione post tractabitur. Pro grauioribus vero peccatis hec etiā in satisfactione adhibenda sunt: sed multo vehemētius atq⁹ districtius: quia vt ait augu. ad agendum penitentiaz no sufficit mores i melius comutare: et a malis factis recedere nili de his que facta sunt satisfaciat domino per penitentie dolores: per humilitatis gemitu: p contriti cordis sacrificiis: cooperantibus elemosynis.

Superius determinauit mag⁹ de pnia in gnali. h aut determinat de pti⁹ eius in spali. Et diuidit in. 2. Primo determinat de illis pti⁹ et absolutis. P²o determinat diuisis et copariu di. sequenti. Hic orit qd. Primo in duas. P¹o determinat de pti⁹ pnie qli integralib⁹. P²o de pti⁹ qli subiectiuis. ibi. pti⁹ est dñs. p¹o. i. p²o. ostendit quōda pnia pñst ex suis pti⁹ integralib⁹. P²o quō fla. ibi. Et sic sunt. Illa ps q ibi incipit. Predictis vero. diuiditur in duas. P¹o distinguit triplicē differētia pnie. P²o determinat de vna illaz. scilicet de pnia venialiū ibi. Que ibi. Articulus 1.

Circa hanc di. qñ dñi est pñci palr dñs. P¹o dñs pti⁹ pnie. P²o dñs circūstantiis pctoz. P³o dñs impedimētis pnie de. P⁴o dñs pnia mortalium. P⁵o de pnia venialium. Circa p¹o qñ dñs. P¹o vtz pñciatio cordis et pñssio oris et satisfactio opis sunt ptes pnie. P²o vtz absolutio sacerdotis sit pñcipalior: ps sacri pnie qñ pñssio cordis.

Primo ostēdo q tria pñciā nō sūt ptes pnie qñ nō sūt ptes pnie: q ē vt: cū vtus sit forma simplex: nec pnie q est sacm. q quodcūq⁹ sacm cōfertur a ministris ecclesie. s; pñtatio et cōfessio nō pferunt a sacerdote. ergo nō sūt partes pnie. Itēz nō sūt subie

Artine ptes pnie. qz totū pdicat de qualibz pte
subiectiua p seis pnia nō pdicat de pfectione
p se nec ptes integrales: qz totū integrale nō
constituitur ex suis ptibz nisi sil existat. hec autē
tria nō sunt sil. pfectio. n. sequit ppuictionē. z sa
tisfactio vtriusq. g nō sunt ptes pnie. **C** Itē lu
ce. 3. Facite fructus dignos pnie. sz fm magis
in ista hui⁹ di. c. 2. Digni fructus pnie sunt q
busliba satisfactio explet. cū g fruct⁹ non sit ps
rei cui⁹ ē fruct⁹: satisfactio nō ē ps pnie.

Cōtra. Ea qz requirunt ad pfectionē rei sunt
ptes ei⁹: sz sicut dicit mag⁹ i presenti di. i pñ.
In pfectiōe pnie 3. obseruanda sunt. sz ppuictio
cordis. pfectio oris. satisfactio opis. g sūt ptes
pnie. **C** Itē ptibz morbi rñdē debet ptes me
dicine. cū g ptes pcti sint pcti in corde. i ore
z in ope: vñ q pnia: cum sit medicina ptes: ha
beat istis corradētes. he aut sunt ppuictio. cō
fessio. z satisfactio.

C Rñdeo q pnia quadrupliciter pōt accipi. f.
p pnia q est virt⁹: vñ p actu talis vtutis: vñ p
passione quāqz pcomitate actū vel pcedēte vel
sequēte tāqz effect⁹ cām. vel p pnia q ē sacm
pñio mō tria pdicta nō sunt ptes ei⁹. qz sic ē
forma simplex: vt tangebatur in ar. 2. mō sunt p
tes pnie qsi subiectiue: qz de qibz illaz pōt di
ci q ē act⁹ pnie: nō tñ ad plenū ptes sūt subie
ctiue. qz eē actū pnie nō puenit eāqz cuius illa
rñ. qz pncipalit puenit ppuictioni cordis cōfē
ssioni aut z satisfactiōni exteriori puenit inq̄tuz
pcedit ex ppuictiōe interiori. 3. mō nō sūt ptes
pnie. sz 4. mō sunt ptes pnie integrales. Sacm
n. pnie sine tribus pdictis nō integrat. cū. nā
sacm pnie sit emēda voluntaria ppiā iudiciū vo
luntarie suscepti req̄rit ibi quedāz citatio ad
voluntarie subeūdi illud iudiciū. z hec ē cōditio
ppuictio: z corā iudice vtutis cōfessio. z sz ar
bitriū iudicis satisfactio vel in re vel saltez in
pposito. si in ope exteriori expleri nō pōt.

C Ad h⁹ in opp⁹ dō q nō oz qbz sacm fm
tō⁹ qd est de rōne sacri ministrari ab alio. sed
sz aliqd ei⁹. A sacerdote aut administrat ab
solutio. in sacris aut in qb⁹ actus hois nō ē sa
cramētū mā sicut in bap⁹ z pfirmatiōe oēs par
tes sacri ministrant a ministris ecclie. **C** Ad
2. mō dō. q pnia fm q accipit p actu pdicat de
qz istaz ptiū p se. An pnie sic sunt ptes quasi
subiectiue: vt dictū ē: sz de nulla istaz p se pdi
catur pnia q est sacm: qz sūt ptes ei⁹ integrales:
Quis nō sint sil. qz nō opz esse sil oēs ptes to
tius integralis nō hñtis eē pmanē: sz successi
uum. tale aut totum integrale est sacm pnie.
C Ad 3. mō dō. q ppuictio pfectio z satisfactio et
si sint fruct⁹ pnie q est vt⁹: qz p fruct⁹ itelligū

tur opa fm glo. ar. 7. Arbor bona fruct⁹
bonos facit. tñ sunt ptes: nō pnie q est virt⁹: sz
q est sacramentum.

Secundo querit vtrū absolō sacerdotis
sit pncipalior ps sacri pnie q
ppuictio cordis. Et vt q sic. In vnoquoqz cō
posito pncipalior est ps forma qz mā: sz ppu
ctio numerat iter partes māles hui⁹ sacri. ab
solutio autē ē ps formalis: qz forme sacroꝝ cō
sistunt in vbis ministri. g absolutio est pncipa
lior ps h⁹ sacri qz ppuictio. **C** Itē si absolō nō
est pncipalior ps h⁹ sacri qz ppuictio: cū peni
tens ppuictionē a ministro nō suscipiat. sz tāti
absolutiōez: verius diceret penitēs nō suscipe
re sacm pnie a sacerdote: qz suscipe: qd falsū
est. **C** Item illa ps pncipalior ē in sacro que
magis coopat ad effectūz sacri. Sz absolutio
magis coopat ad sacri effectū: q ē pctōꝝ rñis
sio. Tñ habet Jo. 20. xps dixit discipulis suis
Quoz remiseritis pctā remittunt eis. g abso
lutio est pncipalior ps hui⁹ sacri qz ppuictio.
C Cōtra in artificialibz ps pncipalior est mā
q forma. q mā est subar: z for⁹ est accūs. Sz sa
csm pnie est qdā totū artificiale: cuius ptes
māles sunt. ppuictio. pfectio. z satisfactio. pars
formalis absolutio. g pncipalior est in hoc sa
cro ppuictio q absolutio. **C** Itē in pñi di. c.
1. inter ptes sacri nō numerant nisi ea q sūt ex
pte penitentis. cū g icōueniens est omittē p
tes magis pncipales: absolō sacerdotis nō est
pars pncipalior huius sacri.

C Rñdeo in sacro illa ps ē pncipalior q pnci
pali⁹ coopat ad pncipalē sacri effectū. pnci
palior aut effect⁹ sacroꝝ noue legis ē scificare
q scificationē significare. illa g ps sacri pnie
ē pncipalior: q magis ex vi sacri coopat ad re
missionē culpe z pene etne: q remittit p gñaz
scificatē. ppuictio aut nō tñ coopat ad remis
sionē culpe ex vi sacri. sz et inq̄tū ē act⁹ vtutis
vel efficac⁹ dispō ad vtutē. dico g q si cōpetit
ppuictio cū vtrazvi sua ptiētiz ad absolōnez
pncipali⁹ coopat ad remissionē culpe q ab
solutio. Si aut pñderat illd ad qd opat ppuictio
ex vi sacri tñ: sic dico q nō ita cōopat pncipa
lit ad remissionē culpe sic absolutio sacerdo
tis: qz cū sacerdos sit vicari⁹ xpi pncipali⁹ z p
pzi⁹ assistit vbis suis: i qd absolutio pñst⁹ vt
scificas q ptibz sacri: q sūt ex pte penitēt. q tñ
et ad actū significadi pncipalior est absolō q
ppuictio: qz scificabili⁹ z mag⁹ p se significat pcti
remissiōez qz ipa ppuictio: q illā scificabil⁹ n signi
ficat p se nisi ipi ppuictio. Aliis aut h⁹ n signifi
cat nisi inq̄m manifestat i pfectiōe oris z satisfi
catiōe opis. pdicāz at ppuictiōez n itelligas i tñ

CCVI.

Questio.

Secundo quod vtz circūstātia possit mutare veniale pēctm in mortale. Et videt qd non pēctm veniale ⁊ mortale differunt in infinitū. Mortali nō debet pena eterna: veniali autē pena finita. Sed cor qd differunt in infinitū vnū nō pōt mutari in aliud: qz talia genere differūt vel plusq̃ fm genus: ⁊ differētū fm genus vnū non pōt mutari in aliud. ergo pēctm veniale p nullā circūstātia pōt fieri mortale. ¶ Itē qritas accidētis nō pōt excedere pēctatē subiecti. q̃ circūstātia cū sit accēs act⁹ pēctatē nō pōt excedere p qritatē eius: s; excedet si p ipsam veniale possit fieri mortale. q̃ veniale p circūstātia fieri mortale est impossibile. ¶ Cōtra. Bernard. de pcepto ⁊ dispensatiōe. c. 24. aliq̃ stultio qā ⁊ ociose dicta facta ⁊ cogitata sunt pēctā venialia: ⁊ tū cū p pceptū vntū in vsu ⁊ p sūetudinē criminalia reputant. Sz p sūetudo est circūstātia act⁹. q̃ p circūstātiā pēctm veniale pōt fieri mortale. ¶ Itē magis distat pēctm mortale ab actu qd nō est pēctm q̃ a

Veniale pctō. Sz aliq̃ actus q̃ cū aliq̃b⁹ circūstātijs nō est pctm̃: cū aliq̃b⁹ alijs circūstātijs est mortale peccatū. cognoscere enim suam potest esse sine mortali peccato: tamen cognoscere nō suam est mortale peccatū. ergo multo fortius veniale per circūstāntiam potest fieri mortale.

Circa q̃ qd̃ pōt intelligi d̃ eodē pctō i numero: vel in spē. Prio mō dupliciter. s. aut de eodē actu in eē nāe. vel in esse moris. Prio mō dico eundē actū in numero pōt posse existere pctm̃ veniale: et postea p̃ aliquā circūstātiā supueniētē fieri mortale. vt ludus cū muliere cā alicuius pplacētie vane: tū nō turpis: si postea p̃tinuē cā turpitudinis exercendē: pōt fieri pctm̃ veniale: postea est mortale. tū nō fm̃ eadē sui ptes. 2. mō nō est possibile eundē actū i numero pmo esse pctm̃ veniale et postea fieri mortale. qz actus nō ē in eē moris nisi inq̃m ē a volūtate et rōne. An nō manēt eadē habitudine volūtatis ad actū nō hz idē eē mortale numero. manēt dō eadē habitudine voluntatis et rōnis non pōt fieri mortale: si pmo sit veniale. Si autē intelligat qd̃ eodē pctō in spē: aut pōt intelligi de eodē actu i spē nāe: aut de eodē actu i spē moris. Prio mō placet nū est eundē actus esse pctm̃ veniale: et p̃ aliq̃ circūstātiā posse fieri mortale. cognoscere. n. suā. p carnali solatio est pctm̃ veniale. cognoscere aut nō suā pctm̃ est mortale. et tū sūt idē act⁹ i spē q̃tū ad eē nāe. 2. mō dicūt aliq̃ cū eodē actu in spē nō posse esse veniale pctm̃ et p̃ aliq̃ circūstātiā fieri mortale. qz debet⁹ ordo voluntatis ad finē ali⁹ est in spē a debito ordine voluntatis ad ea q̃ sunt ad finē. Sed quolibz mortali pctō corripit debet⁹ ordo voluntatis ad finē. pctō. n. veniale non corripit nisi ordo voluntatis ad ea q̃ sunt ad finē. Et iō peccatū veniale et mortale nūq̃ sunt in eadē spē moris. Si q̃ p circūstātiā mutet veniale in mortale. hoc eē nō pōt: nisi p̃ eam mutet spēs pcti. Sz hoc sic p̃t argui. Sicut. n. i amore debito p̃ximū includit amor dei: vt oīsum ē li. 3. ita in debito ordine ad p̃ximū includit debitus ordo ad deū et cōuerso. An q̃ corripit ordinē ad p̃ximū corripit ex p̃nti ordinē ad deū. nō distinguit q̃ veniale a mortali pctō p hoc q̃ mortale corripit debitū ordinē ad deū: et veniale corripit debitū ordinē ad p̃ximū: sz pp hoc q̃ mortale corripit ordinē debiti debito nēcessitatē ad salutē. veniale at̃ peccatū corripit ordinē debiti debito pgruitatē et disponit ad corruptionē alteri⁹. hec at̃ lesio pōt eē et circa imediatū ordinē voluntatis ad

finē. vt p̃zi surreptorio motu abiguitatis in fi de. et circa imediatū ordinē volūtatis ad ea q̃ sunt ad finem absq̃ ordinis de nēcessitate debiti destructione. accipe. n. vnā spēcā bladi alteri⁹ vt in aliq̃ pua q̃titate nō notabilr ledētē dñz rei pctm̃ mortale nō est. quīs illud acceptum sit sine dñi volūtate. Accipe autē i magna q̃titate notabilr dñz rei ledētē pctm̃ mortale ē nec tū variat spēs pcti. Silt inanis glia pōt eē ita magna q̃ pctm̃ mortale ē. et ita pua q̃ nō ē nisi pctm̃ veniale. sz magnū et pui nō variat spēs pcti si est idē act⁹ in spē nāe. p̃z q̃z istos q̃ duoz actuz existit in eadē spē tam nāe q̃ moris. vn⁹ pōt esse pctm̃ veniale. et ali⁹ p̃ aliq̃ circūstātiā mortale. Nō tū ē intelligendus q̃ multa venialia equaleat vni mortali. qz deordinatio vni pcti mortalis pl⁹ pōderat q̃ deordinatōes centuz milia venialiu sūt. An illud q̃bz magis in lfa hui⁹ di. c. penul. vbi dicitur de venialibus. q̃ si collecta circa nos fuerint ita nos grauabunt et opprimēt sicut vnus ali⁹ qd̃ grāde pctm̃. intelligēdus est dispositiue. At qz p̃ multiplicationē intātus pōt itēdi voluntas q̃ q̃seit in illa deordinatiōe sicut i fine: sed tunc nō est peccatum veniale sed mortale.

Ad primū dñm q̃ ea que differunt in finitum in genere moris bñ possunt esse eiusdem speciei in esse nature: et etia fm̃ aliquos in esse moris: ita q̃ vnum directe et aliud per reductionem. Unde quāvis peccatum: quod ex sua specie est veniale: nō pōt esse in eadē specie cum mortali: tamen peccatum qd̃ non est veniale nisi ppter imperfectionem actus in genere moris. i. aut quia est ex surreptione aut quia obiectum nō est plene indebitū: potest esse per reductionem in eadem specie peccati. i. qua est aliquod mortale directe. sicut i choatio corruptionis est in eadem specie in q̃ est corruptum esse. Ad 2. mō. q̃ nō plus cōcludit nisi q̃ p circūstātiā nō pōt idē actus in specie ali⁹ actm̃. Est peccatum veniale fieri mortale nisi per illā mutetur spēs peccati. Arg⁹ ad partem aliam etiam nō plus cōcludunt nisi q̃ per circūstāntiam trabentem actum in aliam spēm peccati potest idē act⁹ in specie nature qui sine illa esset peccatū veniale esse per illam peccatum mortale.

Articulus III.

Consequēter queritur de 3. principali Et circa hoc queruntur duoz P̃mo vtrum ludi impedi ant veram p̃nam. 2. vtrum ne sociatio spalis. Qd̃.

Primo ostendo q. ludi nō impedūt veraz pniaz. 2. re. c. 6. dicit dauid. Quidā z vilior hā plusq. fact. sum. z tū in hoc pmen-
das. Et itē fm. p. 3. 4. et. c. penul. i ludis p-
sistere dicitur: q. s. vocat entrapelia. Sz ea i q-
bus vtus pñit verā pñiam nō impedūt.

Et cōtra. de pnia di. 3. par. post pñcipiū. Cōti-
nue dōlētū ē de pctō. sz ludi impedūt dolores
g. verā impedūt pniaz. Et itē mag. in lsa hui.
di. c. 2. Caueat se a ludis z a spectaculis scilicet q-
pfectā vult pseq. g. am remissionis.

Et Rūdeo. ludoz qdaz sunt honesti z deuoti
vt cātus ecclesiaz q. sūt ad honorē dei z scōz:
z hi sunt laudādi. z tali ludo ludebat Dauid
corā archa domini. Quidā turpes: z tales lu-
di sunt fugiēdi. Et de talibz itelligit decretum
allegatū ad pte secūdā. Quidā sunt ordinati
ad recreationē: q. bñ z male pñt fieri de qbz i-
telligēda ē pñi auctoritas ad pte pñiam. Et
ab his penitētes vt frequēt. abstinere debent
his tū interdū cā recreationis possunt vti. Sz
mili mō pōt distingui de spectaculis. Qz qdaz
sunt turpiara qbz oīo ē abstinēdum. Quedaz
hōestā: qbz vti licz. Quedā leuia seu vana: a q-
bus cauēdū ē: nō de nēcitate salutis: sz ad ma-
iorē pñie pfectionē. Et ex dict. patēt solutōes
ad ar. ad vtrāq. partem. 2. 6. n.

Secundo qñt vtr. hāz pniaz ipediat ne-
gociatio tpalis. Et vñ q. nō. qz
vt hñ 2. u. 3. Joānes milites recipiebat ad pe-
nitētiā: nec iuenim. q. eis iter diceret militiaz.
Et itē illud qd est vile reipublice nō ipedit
pniaz. sz negociatio tēporalis est huiusmodi.
ergo nō impedit penitētiā.

Et cōtra apo. 2. ad Thi. 2. Nemo militās deo
placet se secularibz negocijs. penitēs autē mili-
tat deo. g. d. abstinere a tpalibz negocijs.

Et Rēpōdeo q. qdā ē negociatio que nullo
mō exerceri pōt sine mortali pctō. z ab hac ne-
cessariū est abstinere vere penitētes. Quedaz
vix pōt exerceri sine pctō: nō tñ ē ipossibiles: z

ab hac expedit abstinere penitētes pp securi-
tatē: z maiorē pñie pfectionē. Qñ dñs pnia di.
5. Qualitas. Penitēti vtili ē dispēdia pati
q. pñiculis negociatiōis astrigi. qz difficile ē i-
ter emētiā vendētiq. pmerciūz nō iteruenire.
pñiū. hec autē negociatio maxime interdicit
clericis. di. 88. Consequens ē. z c. se. z c. forni-
cari. Alia est negociatio pia: vt illa q. ordinat
ad subueniēdū pauperibz z pupillis z viduis
z hec non impedit pniaz clericis etiā licita
est. dist. 88. Decernit.

Et Ar. ad ptes pñia pcedūt de negociatione
q. sine pctō exerceri nō pōt. z p militātes deo

significat clericos z oēs spālī mēcipatos d-
uino cultui: qbus iterdicta ē nō tñ illa nego-
ciatio q. sine pctō exerceri non pōt. vt vsura
alij cōtract. illiciti. sed illa q. vix sine pctō ex-
erceri pōt. Articulus.

Consequenter qñt. de. 4.
pñcipali.
Et circa hoc queruntur duo.
1. pñio vtr. ad salutē neces-
saria sit pnia de pctis morta-
libz baptisimū pcedētibz. 2.
vtr. de oibz mortalibz ba-
ptisimum sequentibus. 2. 6.

Primo ostēdo q. ad salutē nō sit necessa-
ria pnia d. pctis mortalibz bap-
pcedētibz. glo. sup. Jo. 2. Sine pnia sunt dona
dei. dicit q. g. fa dei nō reqñt i baptisimū gemitū
vel plāctū. Et itē originale pctiū mortale
est z baptisimum pcedit: nec tamen de illo
pnia ē necia. Et itē supius di. 14. c. 1. dicit ma-
gist. q. pnia est z tabula post naufragiū. Sz
2. tabula nō d. pcedere pñiam q. est baptis-
mus. g. nulla pnia necessaria est de mortalibz
pcedentibus baptisimum.

Et cōtra. 2. Bath. 3. dñs de veniētibz ad bap-
Joānis: q. baptizabant ab eo in iordane pñte-
tes pctā sua. Cōfessio autē ē pñie: vt supius
vñz ē. Et itē actū 2. pñiaz agite et bap-
zēt vniūsq. vñm. g. vñ q. reqñat pnia i adult.
de pctis mortalibz bap- pcedētibz.

Et Rūdeo q. pnia p accipi vñ inqñtū ē vtus
vel inqñtū ē fact. 3. 2. modo nō ē necia pnia de
mortalibz pcedētibz bap- pñmō pōt pñiderari
inqñtū formata: z sic et nō est necessaria de pce-
dētibz bap- qz cū talis pnia nō possit sit esse
cū pctō: nūq. p actualē suscepciones baptisimi
remitteret pctiū actuale mortale. qz aut p pe-
nitētiā cēt añ remissus. aut suscipiēs bap- cñz
indisposit. ad remissionis pctōz mortaliū su-
sceptionē. vel inqñtū ē informis. i. qdā pcti de-
testatio cū pposito emēdādi: qñis nō oīo sus-
ficiēs ad expulsiōnē pcti. z hec ad min. ē ne-
cessaria de oibz pctis actualibz mortalibz pce-
dētibz bap- tāq. cā remouēs pñibens susce-
ptionē diuine gfe: qñ in bap- dat illis i qbus re-
mota sē ipedimta pñibētia susceptōez gfe di.

Et Ad pñm in opp. dñs q. illud vñū itelligit de
gemitu vel plāctu exteriori. Qñ post vba alle-
gata subiūgit i eadē glo. nisi solā fidē z cōdis-
pñitionē: extēdēdo ibi pñitionē nō tñ ad pe-
nitētiā formatā: sz et i formem. Et Ad 2. dñs q.
pnia pñe loquēdo nō ē nisi de pctō cāto ex p-
pñia voluntate penitētiis. pctiū autē originale nō
ē causatū i nobis ex vñā voluntate. sz ex vñā

B te pmoium parentum causatur in nobis me-
diante infectioe nature: quas pmi parētes in
seipso: in qbus tota erat: sicut in radice isce-
runt per actū sue voluntatis mali: q tamē pec-
cati origiale est quoddā mali separā a deo
nisi remittat: qz cuiuslibet displicere. **Ad ter-
tium** vdm q pnia nō dē scda tabula mōstū est
hūus vel actū isformis. sed formata: q maxie in
q̄tum est sacramentum. **Questio. ii.**

Secundo querit vtrū ad salutē necia sit

Bus baptismū sequētibz. **Et vñ q nō.** Augu-
to. de ciui. dei. c. i. Quod qlibet pñis ignorat
amare nullo mō potest: q pari rōne nec odire.
ergo cū peccata oblita sint ignota hō illa odi-
re nō potest. q ex pñti nec de illis pnia ē necia
Itē nō est necia pnia nisi de pctis que vo-
luntate ppria cōmittunt: sed sicut dicit pñs. 3.
eth. c. i. Illud qd sit per ignorantia nō est vo-
luntariū. ergo de pctis p ignorantia cōmissis
nō est necessaria pnia. **Itē** Aug. pmo d tri-
c. 3. Si hō alii sapit qz debeat de sibi reuelā-
bit: aut supple idulgebit. q si de oblita pecca-
ta non reuelat: illa sine penitētia idulgebit.

Cōtra apñs pnia Cor. 4. Nihil mihi pñci-
sum: sed nō in hoc iustificat: suz. ergo peccata
mortalia q hō nescit se hē ipedit eius iustifi-
catōem. **Et** pñt q multo magis illa q scit se
hē. ergo de oibz peccatis mortalibz notis q
ignotis est pnia necia. **Itē** gl. sup illud ps.
Lauabo p singulas noctes. l. in. dicit. i. mūda
bo cōscientiā meā cundo per singulas noctes
i. p singula pctā. ergo de singulis peccat pe-
nitētia necia est. **Itē** pñs. 3. eth. c. 8. dicit q
ignorātia puniēda est: s; de omni qd puniēdū
est: pnia necia ē. ergo de peccat ignoratis. pe-
nitētia necia est. **Multo** forti ergo de qbus-
cūq; alijs peccatis mortalibz.

Cōtra. **R**ūdeo. q pctā mortalia aut sunt pñti no-
ta aut ignota. de notis necia est pnia ad hō vt
remittant de lege cōi: nō tñ in cōfz etiam in
spālī: si ad cogitandum de quolibz in spālī as-
sit oportunitas pportionata ifirmitati huma-
ne: qd iō dico: qz posset cōtingere q peccator
est in tali piculo q q̄uis possz recogitare de
quolibet in spālī: nō tñ ad hoc h̄et oportu-
nitatē huane fragilitati pportionatā. Ignota
aut aut sunt ignota q̄tū ad ius: nō q̄tū ad fa-
ctū: vt cū peccator scit se fecisse aliquid qd nō
credit cē mortale pctū: tñ est: aut sunt igno-
ta q̄tū ad vtrūq; **Et** quociq; istoz modozum
accipiat ignorātia subdistinguedū est: qz aut
est inuincibilis: q de pctis sic ignoratis nō ē pe-
nitētia necia in spālī sed sufficit q de illis pe-

niteat in cōi: mōstū penitet de oibz mortalibz.
Si aut ignota sint sibi ignorātia affectata q ē
qñ hō vult ignorare. vel crassa: q ē qñ hō igno-
rans vellet scire: non tñ vult ita efficaciter q
put hūana patit seu pmittit fragilitas velit fa-
cere qd in se est ad hoc vt sciat. **De mortalibz**
istis duobz modis ignoratis necia est pnia in
spālī: nec tñ sic ignorās ppler. est: qz pōt facē
qd in se est ad hoc vt sciat: qd si fecerit aut de
sibi ea manifestabit aut id ulgebit.

Ad pñm in opp^m p3 solo ex iā dictis. **Ad**
2^m vdm. q illud qd sit per ignorantia voluntariū
est: qñ est ignorātia affectata vel crassa: s; non
qñ est inuincibilis. **Ad 3^m** p3 solo ex dictis l.
qñe. **Ad ar^a** ad partē aliā p3 qd vdm sit.

Articulus. V.

Consequenter querit d
5° pñci-
pali. **E**c circa hoc querunt
duo. **P^o** vtr pnia de pctis
venialibz sit necia. **P²** vtr ve-
niale pctū possit remitti sine

mortali. **Atz** aut vñ veniale sine alio pos-
sit remitti in pcedēti di. habitū est. in illa qdē.
vtr hō possit satisfacere de vno pctō mortali
sine alio. in solōne pñi argumēti. **Q^o** i.

Primo ostēdo q pnia de venialibz sit ne-
cessaria. **De** oī eo ē necessaria pe-
nitētia: qd simul stare non pōt cū gloria: qd
remitti nō pōt sine pnia: sed nullū pctū venia-
le simul stare pōt cū gloria: nec remitti pōt si-
ne pnia: qz voluntas per vñ motū obliquata
rectificari nō potest nisi per vñ motū. q peni-
tentia de venialibz est necessaria. **Itē** cui-
bet offense debet aliq emenda: sed quodlibet
pctū veniale est aliq offensa. ergo pro quoli-
bet debet aliqua emēda: s; p omni peccato p
quo debet aliqua emēda necessaria est pnia.

Cōtra. potētiōr est gfa ad remittendū pec-
catū q penitētia. ergo cū habēs pctū tñ veni-
nale nō sit idispositus ad susceptionē grati-
per ifusione gfe potest sibi remitti veniale pec-
catū: etiā si voluntas illi actuali ipereat. **Itē**
per aquā benedictā q benedictionē episcopa-
lem reinattūtur venialia: q per oīonē domini-
cam fm aug. in enchir. 140. c. ergo remitti pos-
sunt sine omni penitētia.

Rūdeo. q de peccatis venialibz penitētia
esse necessariā dupl^r potest itelligi. s. aut q sit
necessaria ad eoz remissionē: aut q sit necessa-
ria ad salutē. **Primo** mō dico q de lege com-
muni penitētia necessaria est de peccat venia-
libz iplicite vel explicitē. in speciali vel in cō-
muni: qd iā. n. voluntas inordinationi actuali

Iheret. oportet ea iordinata esse. Unde ad re-
missionem venialis peccati necessarium est qd vo-
luntas debeat iordinationi iherere: nec tñ hoc
sufficit de lege cõmunitate etiã requirit qd inor-
dinatione pteritaz actualit detestet explicite
vel implicite: vt illa detestatio sit totius emẽde
solutio: vel radix seu fundamẽti totius solu-
tionis. aliq̃ eni emẽda p quacũq; voluntaria
iordinatõe deo debet. **S**cdo mō non est ne-
cessaria de venialib⁹ peccatis penitẽtia p se in
hac vita: qd simul stare possunt cū gfa: in cui⁹
virtute cū ea volũtas detestat post mortem in
purgatorio remittit. Et hoc testat auctas ma-
gistri allegata in p̃rio argumẽto ad partẽ scõaz.
per accõsa tamẽ ē necessaria penitẽtia de illis
in hac vita. s. aut rōne dubij. pbabilis: quando
vehemẽter homo dubitat vtrũ pccũ sit venia-
le vñ mortale: tñ. n. si de illo nō penitet expo-
nit se discrimini tãq̃ p̃ceptor sue salutis. Aut
rōne periculi: quãdo. s. p̃pẽdit homo aliquã
affectionẽ deordinatã veniale: tamẽ ita in ipso
itendit qd pbabiliter cõiecturat qd nisi ipsaz p
penitentiã absciat trahet ipm in pccũ mortale.
Aut rōne statuti: quãdo. s. hō nō h̃z nisi pec-
cati veniale: tamẽ tenet semel in anno p̃terit
per statuti ecclesie. **S**z hoc vltimũ nō solu-
dit qd sit necessaria penitẽtia iterior. si enĩ hō
habes nō nisi peccata venialia esto qd de illis
iteri⁹ nō peniteat: tñ si ea cõfiteat suo sacerdoti
nō est statuti ecclesiastici trãsgressor. de quoli-
bet tamẽ veniali explicite et implicite ē, necessa-
ria penitẽtia in hac vita vel in alia ad hoc qd
homo cõsequat vitã eternaz: quia nullũ pccũ
quãtũcũq; leue simul p̃t cẽ cum gloria.

Ex dictis p̃z qd dicendũ sit ad ar̃m bñum.
Ad 2^m dñm qd nō plus pbat nisi qd ad pec-
cati venialis remissionem necessaria est peni-
tentia: et hoc est verum.
Ad 3^m ad partẽ aliã dñm qd quãvis sit po-
tentior gfa qd penitẽtia sine gratia: tamẽ potẽ-
tius est simul vtrũq;. **A**d 2^m dñm qd illa nō
remittit pccũ veniale: nisi iquãtũ excitat mo-
tus volũtatis seu feruorem charitatis p que
remittuntur. **A**d. ii.

Secundo querit vtrũ vñale pccũ possit
remitti sine mortali. Et vñ qd
sic. pccũ mortale p̃t remitti sine vñali. ergo
a simili et vñale sine mortali. **E**t p̃ter peccato
veniali non debetur pena eterna: sed tempo-
ralis: sed penã tẽporalẽ potest homo exple-
re in peccato mortali. ergo veniale potest sibi re-
mitti sine mortali.

Cõtra. in iurico quãdiu est inimicus: nũq̃
remittit offensa nec magna nec parua: sed hō

quãdiu est in pctō mortali est inimic⁹ deo. ergo
quãdiu sic est sibi nō remittitur venialis culpa.

Rõdo. gratia fm se opponit mortali pec-
cato. veniali aut non opponitur nisi median-
te aliquo actu suo opposito veniali pctō: et qd
habitus potest. et sine actu: et vnus actus sine
alio. ideo mortale remitti p̃t sine veniali: et
vñ veniale sine alio. actus aut gratie veniali
peccato oppositus: per quẽ veniale peccatum
remittitur nō potest esse sine habitu gfe qd pec-
cato mortali fm se opponitur vt dictũ est. et iō
sine mortali nō potest veniale remitti: nec po-
test dici qd veniale possit remitti per penitẽtiã
sine gratia: quia talis penitẽtia est iformis nō
accepta deo illa acceptatione que requiritur
ad remissionem peccati.

Ex dictis p̃z solutio ad p̃mũ in oppositum.
Ad 2^m dicendũ qd penã tẽporalẽ expiati-
uam cuiuslibet peccati nō potest exple-
re sine gratia: quãvis penã tẽporalẽ qua esset obli-
gatus ad satisfaciendum homini possit exple-
re sine gratia. quãvis enim homo frequenter
acceptet opus: cū tamẽ non acceptet operan-
tem. de⁹ tamẽ nō acceptat opera nisi acceptet
operantem: et nulla operatio potest esse culpe
expiatiua nisi acceptetur a deo.

Circa istam. Et sicut dictũ est. trib⁹ modis
offendim⁹. hoc itelligit dictũ p quã-
dam adaptationẽ seu appropriationẽ: nō per
precisionẽ: quia quãvis mortale pccũ cõpleri
possit in actu cordis: tamẽ satisfactio nō com-
pletur in actu cordis sine cõfessione si possit ha-
beri. Unde nũq̃ sufficit sola detestatio pecca-
ti sine pposito cõfessĩdĩ explicite vel implici-
te. **P**utẽs. i. scetẽs. Unde versus. Nemo place-
re putet cuius presentia putet. **N**ō. eni par de-
bet esse fructus. hoc itelligi vñ de tentiõe ne-
cessitatis. qui eni minus peccauit nō tenet de
necessitate ad tantã satisfactiõe sicut ille qui
plus peccauit. **I**s ista varietas p̃tẽda est et
desẽda. hoc exponẽdũ est fm cõsiliũ: non fm
p̃ceptũ: vt in sequẽti di. patebit: vbi agitur de
cõfessione. **O**mnis virtus patit detrimentum
ab vno vitio. hoc planũ est cõsideratũ diligẽ-
ter quo mō vna virt⁹ adiunat aliã. **F**alsas pe-
nitẽtias dicimus que nō fm auctoritates san-
ctorũ pro qualitate criminũ imponunt. hoc itel-
ligas nō quo ad penitẽtiẽ quãtitatẽ a canoni-
bus taxatã: s̃z qualitatẽ. **P**rodest eorũ fides a
quibus offeruntur. nō dicit necessaria est: qd sus-
ficiat paruulo fides ecclesiẽ: dũ tamẽ ille qd par-
uulum baptizat itendat facere qd itendit ec-
clesia: et fuit ecclesiẽ formã. **Q**ue si collecta
nos fuerint. et hoc in quõbus expositiũ est.

Tria pponuntur querēda. primuz an
line cōfessionē dimittat pccū. Di. XVII.

Hoc oritur q̄stio multiplex.
Primo enī queritur vtrū
absq̄ satisfactiōe oris cō
fessione per solā cordis cō
tritionē peccatum alicui
dimittatur? Secundo an

aliquādo sufficiat cōfiteri deo sine sacer
dote? Tertio an layco fidei facta vale
at cōfessio. In his enī etiā docti diuersa
sentire inueniuntur: q̄ super his varia ac
pene diuersa tradidisse videntur docto
res. Dicunt enī quidā line cōfessionē oris
et satisfactionē operis neminē a peccato
mūdari: si tēpus illa faciēdi habuerit.
Alij vero dicūt ante oris cōfessionē et sa
tisfactionē in cordis cōtritiōe peccatū
dimitti a deo: si tamē votū cōfiteudi ha
beat. vnde ppheta. Dixi confitebor ad
uersum me. in. m. do. et tu re. im. et c. Qd
exponēs Cassiod. ait. Dixi. i. deliberaui.
apud me q̄ cōfitebor: et tu remisisti. Ma
gna pietas dei: q̄ ad solā pmissionē pec
catū dimiserit: votū. n. pro opatiōe indi
catur. Itē Aug. Nōdū p̄nūciat: promit
tit se pronūciaturū: et deus dimittit: q̄
hoc ipm dicere: quoddā pronūciare est
corde. Nondū est vox in ore vt homo
audiat cōfessionē: et deus audit. Item sa
crificiū deo spūs str. cor cō. et c. Alibi ē
legit. Quacūq̄ hora pccōr querius fue
rit et genuerit: vita vinet et nō moriet.
Nō dr. ore cōfessus fuerit: s̄ querius ige
nuerit. Un̄ dat itelligi q̄ ē ore tacen
te veniā iterdū cōsequimur. Dic ēt leprosi
illi q̄b̄ dñs pcepit vt viderēt se sacerdo
tib̄: in itinere aīq̄ ad sacerdotes veni
rēt: mūdati sūt. Ex q̄ illinuat q̄ aīq̄ ora
nā sacerdotib̄ apiam̄. i. pctā cōfitea
mur a lepra pcti mūdāmur. Lazarus ē
nō prius de monimēto est deductus: et

post a domino suscitatus: sed itus susci
tatus p̄dyt foras viuus: vt ostēderetur
suscitatio anime p̄cedere confessionem.
Nemo enī potest cōfiteri nisi suscitatus:
q̄ a mortuo velut qui nō est: perit con
fessio. Nullus ergo cōfiteatur nisi q̄a pec
catus. nemo ante suscitatur nisi q̄a pec
cato soluitur: q̄ peccatū mors anime ē:
que vt est vita corporis: ita ei⁹ vita de⁹
est. His alijsq̄ pluribus auctoritatibus
p̄batur ante cōfessionē vel satisfactiōē
sola cōpunctione peccatū dimitti. Qd
qui negāt eas determinare laborāt: nec
nō in hui⁹ sentētie de p̄fessionē: et ad sue
opionis assertionē sanctorū testimonia
inducūt. Ait. n. dñs per Esaiam. Dic tu
iniquitates tuas vt iustificeris. Itē amb.
Non potest quisq̄ iustificari a peccato
nisi peccatū ipsum antea fuerit confes
sus. Idē dicit. Cōfessio a morte animaz
liberat. Cōfessio aperit paradysum: con
fessio sp̄s salutis tribuit: q̄ nō meret iu
stificari qui in vita sua nō vult peccatū
cōfiteri. Illa cōfessio nos liberat que fit
cū penitētia. Penitentia vero est dolor
cordis: et amaritudo anime pro malis q̄
quisq̄ cōmisit. Item ioan. Nō pōt q̄s
gratiā dei accipere nisi purgatus fuerit
ab omni pctō p̄ pnie cōfessionē et p̄ bap
tismū. Itē aug. Agite p̄nias q̄lis agit in
ecclia. Nō dicat sibi: occite ago: ap̄ de
um ago: nouit d̄s q̄ mibi ignoscit: q̄ i cor
de ago. Ergo sine cā dñi est. q̄ solueris
sup̄ frā soluta erūt cel: Ergo sine cā cla
ues date sūt? Frustram⁹ vbi xpi. iob dic.
Si erubui i cōspectu ppli pctā mea cōfi
teri. Itē amb. Venial' ē cīpa quā segtur
cōfessio dīctoꝝ. Itē aug. sup̄ illū locū ps.
Nō absorbeat me p̄fūdū. nec vigeat in
p̄ me pute⁹ os suū. Pute⁹ ē p̄fūditas ini
qtat: i quā si cecideri n̄ claudet sup̄ te os
suū: si tu n̄ claudis os tuū. Cōfiteri ergo

Distinctio

et dic. De profundis clamaui ad te domine et c. et euades. Laudat sup illū q in pñū dum cōtēnita quo mortuo velut q non scit perit cōfessio. Itē. Nullus dōbite grauioris pene accipit veniā: nisi qualēcūq; et si lōge miorē q̄ debeat soluerit penā. Ita enī ipartit a deo largitas miseri cordie: vt nō relinquat iusticie disciplina. Itē Hiero. Qui pctōr est plāgat delicta ppria vel ppli: et igrediat ecclesiā: de q̄ propter pctā fuerat egressus: et dormiat in sacco: et pteritas delitias: p quas deus offenderat: vite austeritate compenset. His alijsq; auctoritatib; nitūtur asserere sine cōfessione vocis et aliqua absolutiōe pene: neminem a peccato mūdari.

Cui sentētie poti⁹ cōsentiendū sit.

Uid ergo sup his sentiendū: qd tenēdum? Sane dici pōt q sine cōfessioe oris: et solone pene exterioris pctā delent per cōfessionē et humilitatē cordis. Ex quo. n. pponit mēte puncta se cōfessuz: deus dimittit: qz ibi est cōfessio cordis et si nō oris: p quā aīa iteri⁹ mūdāt a macula et cōtagio peccati cōmissi: et debitū eterne mortis relaxatur. Illa ergo que supius decā sunt de cōfessioe et pñia: vel ad cōfessionē cordis: vel ad iteriorē penā referēda sunt. Sic illud Aug. Qz nullus dicit veniā cōseq nisi pri⁹ quātulacūq; pcti soluerit penā: vlt de exteriori pena accipiēda sunt: et ad cōtemnētes vel negligētes referēda: sicut illud. Nemo dicat occulte et c. Nōnulli enī in vita pctā cōfiteri negligūt: vel erubescūt. et iō nō merēt iustificari. Sic. n. pcepta est nobis iterior pñia. ita oris cōfessio et exterior satisfactio si assit factas. Uñ nec vere penitēs est: q cōfessiois votum nō hz: et sicut pcti remissio mun⁹ dei est: ita pñia et cōfessio: p quā pctm delet: nō pōt esse nisi a deo: vt Augu. ait. Jam

inqt donū spūssancti hz qui cōfiter et penitet: qz nō pōt eē cōfessio pcti et cōpunctio in hoīe ex seipso. Lū. n. irascitur sibi qsq; et displicet: sine dono spūssancti nō est. Oz ergo penitētē cōfiteri si tēp⁹ habeat: et tñ anteq; sit cōfessio in ore: si votū sit in corde: prestatur ei remissio.

Si sufficit soli deo cōfiteri.

Item Am scdm qōnis articulū ispicimus. s. vtrū sufficiat pctā cōfiteri soli deo: an oporteat cōfiteri sacerdoti? qbusdā visus est sufficere si soli deo fiat cōfessio sine iudicio sacerdotali et cōfessione ecclesie: qz dauid dixit. Dixi confitebor dño: et tu re. et c. Nō ait sacerdoti: et tamē remissus sibi pctm dicit. Itē ambro. Jō fleuit Petr⁹: qz culpa obrepfit ei: non iuenio qd dixerit: iuenio qd fleuerit: lachrymas eius lego: satisfactionē nō lego. Sed qd defendi nō pōt: ablui pōt: lauat lachryme delictū qd voce pudor est cōfiteri: et venie flet⁹ cōsulit et verecūdie. Hoc etiā Maxim⁹ dicē episcop⁹. Itē Jo. Chry. Nō tibi dico vt te pda in publicū neg; apud alios accusēs: sed obedire te volo pphetē dicēti. Reuela viā tuā ante dñm. Ergo tua cōfiteri peccata apud verū iudicē: cū orōne delicta tua pñicia: nō lingua: sed cōscientie tue memoria: et tūc dñm spera te misericordiā posse cōsequi. Si habueris peccata tua in mēte cōtine: nūq; malū aduersus prīmū in corde tuo tene bis. Idē. Pctā tua dicito. vt deleas illa. Sz si cōfunderis alicui dicere: dicito ea quotidie i aīa tua: non dico vt confitearis ea conseruo tuo: vt tibi exprobet. dicito deo qui curat ea: nec enī si nō dixeris ignorat ea: cū faciebas ea presto erat: cūz admitteres ea: cognouerat. Nūqd ea vult te cognoscere? Peccare nō erubui: et cōfiteri erubescis? Dicito in hac vita: vt in glia

requiem habeas. dicito ingemiscēs et lachrymās. In codice scripta sunt peccata tua. Spongia peccatorū tuorum lachryme tue sint. Itē prosper. Illi quoz peccata humanā notitiā latent non ab ipsis confessa: nec ab alijs publicata: si ea confiteri vel emēdare noluerint: deū quem habēt testē ipsum et habitum sunt vltorē. Quod si ipsi sui iudices fiāt: et veluti sue iniquitatis vltiores: hic in se volūtariaz penā seuerissime animaduersionis exerceant tēporalib⁹ penis mutabunt eterna supplicia: et lachrymis ex vā cordis cōtritione fluētibus restinguūt eterni ignis incendia. Et. j. Facili⁹ sibi deū placabūt illi qui aut proprijs cōfessionibus crimen pdunt: aut nescientijs alijs ipsi in se volūtarie excoicationis ferūt. Iniam: et ab altari cui ministrabāt nō animo: sed officio sepati: vitā suā quasi mortuā plāgāt. Certe q̄ recōciliati sibi efficacis penitētie fructibus: a deo nō solū amissa recipiāt: sed sancta etiā supne ciuitatis gaudia recipiāt. His auctoritatib⁹ initūtur qui sufficere cōtendūt deo confiteri peccata sine sacerdote. Dicūt enī q̄ si quis timēs detegit culpā suā apud homines ne ide opprobrio habeat vel alij suo exēplo ad peccandū accingātur: et iō tacet hōi et reuelat deo: cōfess⁹ veniā. **¶** Quod non sufficit soli deo confiteri si tamen homini possit.

¶ Et q̄ sacerdotib⁹ cōfiteri oportet: nō solū illa auctoritate Jacobī. Cōfitemini alterutrū peccata vestra etc. sed etiā alioz plurib⁹ testimonijs cōprobatur. Dicit. n. aug. Iudicet seipsum hō voluntarie dū potest: et mores cōuertat in melius. ne cum iam nō poterit p̄ter volūtate a dño iudicetur: et cū in se ptulerit seuerissime medicine: sed tñ vtilissime saniam: veniat ad anti-

stites: p̄ quos illi clauēs ministrātur ecclesie. Tāquā bonus iā incipiēs eē fili⁹ maternoz mēbroz ordine custodito: a prepositis sacroz accipiat satisfactiōis sue modū in offerēdo sacrificio contriti cordis deuot⁹ et supplex. Id tñ agat qd nō solū sibi p̄sit ad salutē: sed etiā ad exēplum ceteris: vt si peccat⁹ eius nō modo in graui eius malo: sed etiā in tāto scandalo alioz est: atq; hoc expedire vtilitati ecclesie videat antistiti: in notitiā multoz: vel totius plebis agere p̄niam non recuset: ne letali plage per pudorē addat tumorē. Cū tāta est plaga peccati et impetus morbi: vt medicamēta corporis et sanguinis dñi differēda sint auctoritate antistitis: d̄ se remouere ab altari ad agendā p̄niam: et eadē recōciliari. Item Leo papa. Multiplex misericordia dei ita lapsibus subuenit hūanis: vt nō modo per baptismū: sed etiā p̄ penitentiā spes vite reparet: sic diuine volūtatis presidys ordinatis: vt indulgentiaz dei nisi supplicatiōibus sacerdotum. ne queāt obtinere. Christ⁹. n. hāc p̄positis ecclesie tradidit potestātē: vt cōfiteb⁹ penitētie satisfactiōē darent: et eosde salubri satisfactiōe purgatos: ad cōmunionē sacroz per ianuā recōciliationis admitterēt. Itē aug. Quē penitet oīno peniteat: et dolorē lachrymis oīndat. representet vitā suā deo per sacerdotē. p̄ueniat iudiciū vel per cōfessionē. Precepit enī dñs mundādis vt ostēderent oza sacerdotib⁹: docens corporali p̄sentia cōfitebda peccata: nō per scripta manifestāda. Dicit. n. oza monstrare: et oēs: nō vnus p̄ oībus: nō aliū statutus nunciuz: q̄ pro vobis offerat munus a moyse statutuz: sed qui per vos peccastis: p̄ vos erubescatis. Erubescētia enī ipsa partem h̄z remissiōis. Ex misericordia

enim hoc præcepit dominus: vt nemo peniteret in occulto. In hoc eni q per seipsum dicit sacerdoti: et erubescetiam vincit timore offensi: fit venia criminis. Sit eni veniale per confessionem: qd criminale est in opatione: et si non statim purgatur: fit tamē veniale quod comiserat mortale. Multū enim satisfactiōis obtulit q erubescētie dominās nihil eorū que comisit nūcio dei negant. De^o eniz qui misericors et iustus ē sicut seruat misericordiam in iustitia: ita et iustitiā in misericordia. Opus. n. misericordie ē peccanti pctā dimittere: sed oz vt iustus misericetur iuste. Cōsiderat eni si dign^o est nō dico iustitia: sed et misericordia. Iustitia. n. sola dānat: sed dignus est misericordia qui spūali labore querit grām. Laborat eni mēs patiēdo erubescētiā. Et qm verecūdia magna est pena. qui erubescit pro xpo. fit dignus misericordia. Unde pater: q quāto plurib^o confitebitur in tēpore venie turpitudinē criminis: tāto facili^o cōsequit grām remissionis. Ipsi. n. sacerdotes plus pnt profiteri: plus cōfidentibus parcere. Itēz leo papa. Quāuis plenitudo fidei videatur eē laudabilis: que ppter dei timorē apud homines erubescere nō veretur: tamē qz nō omnium sunt huiusmodi peccata: vt ea qui pniā poscūt non timeāt publicari: remoueat iprobabilis cōsuetudo ne multi a penitētie remedijs arceātur: dū aut erubescunt aut timēt inimicis sua facta referare: quibus pnt legū percelli cōstitutione. Sufficit eni cōfessio que primū deo offert: et tunc etiā sacerdoti: qui pro delictis penitentium precator accedit. Tūc eni plures ad penitētiā poterūt pūocari: si populi aurib^o nō publicetur cōfictia cōfidentis. Ex his alijsq pluribus idubitatē ostē-

datur: oportere deo primū: et deinde sacerdoti offerri cōfessioem: nec alijs posse peruenire ad ingressum paradisi: si assit facultas.

¶ De tertio articulo. s. an sufficiat confiteri layco.

Unc priusqz premisis auētib^o: n que his contradicere videntur: respōdeamus: tertiā questionē itueamur. Qd eni secūda questio continebat. s. an sine cōfessioe et iudicio sacerdotis soli deo cōfiteri sufficeret: expeditum est: et certificatum premisis testimonijs: q nō sufficit cōfiteri deo sine sacerdote: nec est vē humilis et penitēs si non desiderat et regit sacerdotis iudicium. Sed nūqd equiualeat alicui cōfiteri socio vel pximo suo: saltē cuz deest sacerdos. Sane ad hoc pōt dici q sacerdotis examē requirendū est studiose. qz sacerdotibus cōcessit deus potestātē ligandi atqz soluēdi. Et ideo qbus ipsi dimittunt et deus dimittit: si tamē defuerit sacerdos primo vel socio est faciēda confessio. Sed curet qsqz sacerdotē querere q sciat ligare et soluere. Talē. n. eē oz qui aliorū crimina diiudicat. Vñ augu. Qui vult confiteri peccata vt inueniat grām: querat sacerdotē qui sciat ligare et soluere: ne cū negligēs circa se extiterit negligatur ab eo qui eū misericorditer monet et petit: ne ambo in foueas cadant. quā stultus emitare noluit. Tanta itaqz vis cōfessionis est. vt si deest sacerdos confiteatur pximo. Sepe eni cōtingit q penitēs nō pōt verecūdari corā sacerdote: quē desiderāti nec tēpus nec locus offert: et si ille cui cōfitebit potestātē nō habeat soluēdi: fit tñ dign^o venia sacerdotis desiderio q crimen confitei socio. Mūdati enim sunt leprosi dū ibāt ora vel se ostēdere sacerdotibus. anteqz

ad eos pertinerēt. Unde patet deū ad
corispicere: dū ex necessitate prohibetur
ad sacerdotes puenire. Sepe qdē que-
rant eos sani et leti. sed dū querūt ante-
q̃ perueniūt moriūturi. Sed misericor-
dia dei vbiq̃ est: qui et iustis parcere no-
uit: et si nō tam cito sicut soluerētur a sa-
cerdote. Qui ergo oīno cōfiteā: sacerdo-
ti meliori q̃ pōt cōfiteatur. et si pctm oc-
cultū est: sufficiat referre in notitiam sa-
cerdotis. Nā in resurrectōe puelle pau-
ci iterfuerūt qui viderēt. Nōdum enīz
erat sepulta: nōdum extra portā delata
nōdū extra domū in notitiam portata.
Intus resuscitauit quā itus iuenit: reli-
ctis solis Petro et Jacobo et Joāne: et pa-
tre et matre puelle: in qbus figurālī cō-
tinētur sacerdotes ecclesie. Quos autē
extra iuenit: aduertēdū quomō suscita-
uit. Flebat enī turba post filius vidue:
flevit martha et maria supplicātes pro
fratre. flebat et turba mariā secuta. In
quo docemur publice peccātib⁹ nō pro-
priū: sed ecclesie sufficere meritū. La-
borer ergo penitēs in ecclesia esse: et ad
ecclesie vnitatē tēdere. Nisi enim vni-
tas ecclesie succurrat: nisi qd̃ deest pec-
catori sua oratōe compleat: et de mani-
bus inimici non eripietur anima mor-
tui. Credendum est enīz q̃ omnes ora-
tiones et elemosyne ecclesie: et opera iu-
sticie et misericordie succurrāt recogno-
scenti mortem suam ad conuersionem.
Ideoq̃ nemo digne penitere pōt: quez
non sustineat vnitās ecclesie. Ideoq̃
non petant sacerdotes per aliquam cul-
pam ab vnitāte ecclesie diuisos. Ex his
satis aperit et absoluitur premisse que-
stionis articulus. Querendus est enim
sacerdos sapiēs et discretus: qui cū pote-
state simul hēat iudiciū: qui si forte de-
fuerit: cōfiteri d̃z socio. Beda vero iter

cōfessiōem venialium et mortaliū distin-
guit sup illū locū: Cōfitemini alterutrū
peccata vestra. Ait. n. Loq̃lib⁹ quoti-
diana et leuia: graviora vero sacerdo-
ti pādāmus: et quāto inferit tēpore pur-
gare curemus: qz sine p̃fessiōe emēda-
tiōis peccata nequeunt dimitti. Sed et
graviora coequalib⁹ pādēda sunt: cum
deest sacerdos: et yrget periculum. Ue-
nialia vero etiā sacerdotū ablata copia
licet cōfiteri coequali. et sufficit vt qbus
daz placet: si tamē ex cōtempnū nō p̃e-
termittat sacerdos. Tutius est tñ et p̃-
fectius vtriusq̃ generis pctā sacerdoti-
bus pādere: et p̃siliū medicine ab eis
querere: quibus cōcessa est potestas li-
gandi et soluendi.

¶ Dic aperit qualr supradicte auctori-
tates itelligende sunt.

Um ergo ex his alijsq̃ plurib⁹
testimonijs p̃spiciū fiat: et enū-
tabilr constet pctā primū deo:
deinde sacerdoti eē p̃fitenda: et si ipse de-
fuerit: etiā socio. Illud Joānis Chrysos-
tomi supius positū nō est ita itelligē-
dum: vt liceat alicui si tēpus habeat sa-
cerdoti nō p̃fiteri: sed qz sufficit vbi cri-
mē occultū est soli deo p̃ sacerdotes di-
cere et semel. Nec opz publicari coram
multis qd̃ occultum est. Qd̃ notant di-
cēs. nō tibi dico vt te p̃das in publicis.
Sicut. n. publica noxa publico eget re-
medio: ita occulta secreta cōfessione et
occulta satisfactione purgatur. Nec ne-
cesse est vt qd̃ sacerdoti semel confessi-
sumus: iterum confiteamur: sed lingua
cordis non carnis apud verum iudicēz
id iugiter confiteri debemus. Un̄ idēz
Joānes ait. Nūc autē si recorderis pec-
catorū tuorū: et frequēter ea in cōspectu
dei p̃nūcies: et p̃ eis depreceris: cit⁹ illa
delebis. Si vō obliuiscaris: tūc eorū re-

cordaberis nolens: quando publicabuntur
et in conspectu omnium amicorum et inimico-
rum: sanctorumque angelorum proferetur. Ita
etiam illud Ambrosii. Lachryme lauant deli-
ctum quod voce pudor est confiteri: ad pu-
blicam penam referendum est. Ibi enim vir-
tute lachrymarum et confessionis ostendens
significare voluit quod lachryme occulte et
confessio secreta: sicut que fit soli sacerdo-
ti: lauant delictum: quod pudet aliquem publi-
ce confiteri. Quod vero dicit se lachrymas
petri legisse: non satisfactioem et confes-
sionem: per hoc non excluditur illa. Multa
enim facta sunt que scripta non sunt: et forte
nondum facta erat institutio confessionis: que
modo est. Si ergo et illud prosperi. Si sui iudi-
ces fiant mutabunt eterna supplicia. Et il-
lud. Facilius deum placabunt tibi: qui aut pro
priis confessionibus crimine perdunt: aut nescien-
tibus alijs in se suam excommunicationis
ferunt: ad publicam confessionem et satisfactio-
nem referri oportet. Non enim solis sacerdotibus
ius ligandi atque soluendi datus est: si cuiusque
suo arbitrio se pena vel excommunicationis
sententia ligare: et absque sacerdotali iudi-
cio seipsum deo et altari reconciliare licet.
Quod ecclesiastice institutioni et consuetudini
penitus repugnat. Potest ergo si publice
peccasti: publice confitere te reum et
emenda. Si vero occulte deliquisti: etiam sic
non taceas: nec tamen dico ut publices: ta-
curnitas enim peccati ex superbia nascitur cor-
dis. ideo enim peccatum suum quod celat: ne repure-
tur foris quale se iam diuino conspectui exhibi-
bit: quod ex fonte superbie nascitur. Species
enim superbie est se velle iustum videri quod pec-
cator est: atque hypocrita convincitur: qui
ad instar primorum parentum vel tergiuer-
satione verborum peccata sua leuigare contendit:
vel sicut Laym peccata sua reticendo suppri-
mere querit. Ubi ergo superbia regnat et
hypocrisis humilitas locum non habet. Sine

humilitate vero alicui veniam sperare non
licet. ubi est ergo taciturnitas confessio-
nis non est speranda venia criminis. Jam
certissime liquet quod sit detestabile peccati
silentium: et conuerso quod sit necessaria confessio.
Est enim confessio testimonium conscientie dei
timetis. Qui enim timet iudicium dei peccatum
non erubescit confiteri. Perfectus timor sol-
uit omnem pudorem: confessio peccati pudorem
habet: et ipsa erubescencia est gravis pena. Iam
quod iubemur confiteri peccata ut erubescen-
tia patiamur pro pena. Nam hoc ipsum per se est
diuini iudicij. Si ergo queris ad quod con-
fessio sit necessaria: cum in contritione iam dele-
tum sit peccatum. Dicimus quod quedam punitio
peccati est sicut satisfactio operis. Per confes-
sionem etiam intelligit sacerdos qualem de-
beat iudicare de crimine. Per eam quoque
peccator fit humilior et cautior.

Superius determinauit magister de partibus
penitentiae in speciali coniunctis et absolute. Hic
determinat de illis diuinitus et comparatiue. Et
diuidit in partes tres. Primo inquit vtrum
ad remissionem peccati sufficiat contritio vel pro-
terea confessio. Secundo vtrum sufficiat confiteri so-
li deo. ibi. Iam scde quoniam. Et an valeat confes-
sio facta layco. ibi. Nunc persequitur. Tertia in di-
uisas. Primo ponit duplicem opinionem. Primo vo-
let eligere veriorē. ibi. Quid ergo super his.
Talia pars que ibi incipit. Jam scde questio-
nis. diuidit in duas. Primo ponit quorundam
opinionem falsam. Et secundo opinionem veram. ibi. Sed quod sa-
cerdotibus. Tertia pars que ibi incipit. Nunc per-
sequitur. diuidit in duas partes. Primo ponit tri-
plicem questionis determinationem que est vtrum
sufficiat confiteri layco. Et secundo auctoritatis que vi-
detur dicere quod non oportet confiteri sacerdotibus
determinationem. ibi. Cum igitur. Et ista in di-
uisas. Primo dicit quod confessio sacerdotibus est fa-
cienda. Et secundo ad quid est necessaria ibi. Si autem quis.

Articulus.

Circa hanc distinctionem
querendum est
de quatuor principalibus. Primo de contritione. Et secundo de ne-
cessitate confitendi. Tercio de
circumstantibus confessionem.

Quarto de iustificatioe ipsius. Circa primam

Articulus

querunt nonē. ¶ 1° qd est p^oitio. ¶ 2° vtrū
attritio possit fieri p^oitio. ¶ 3° vtrū attritio
nē faciat qd in se est necessarium sit fieri con
tritiō. ¶ 4° vtrū ordinē nē sit p^oior p^oitio
q̄ p^oti remissio. ¶ 5° vtrū p. quātociq̄s ma
gno p^oti sufficiat q̄tuncq̄s pua contritio.
¶ 6° vtrū in q̄tuncq̄s pua contritiō sit maior
dolor q̄ maximus dolor p. amissione cuiuslibet
q̄ rei sp^oalis. ¶ 7° vtrum contritiō sit eā effici
ens remissiois p^oti. ¶ 8° vtrum possit esse ni
mis magnus dolor i p^oitōne. ¶ 9° vtrū idē
motus p^oitiois possit itendi z remitti.

Primo oñdo q̄ p̄tritio nō est dolor volū
tarie assumptus pro p̄ctis cū pro
posito p̄tendi z satisfaciendi. q̄ cōtritio est
actus virtutis. passio nō est actus virtutis. s̄
materia. cūz ergo dolor sit passio i cōtritio nō
est dolor. ¶ Itē p̄tritio a deo dat. q̄ nō volū
tarie assumitur. ¶ Itē volūtas nō ē impossibil
um: nullus. n. impossibilia eligit. s̄ p̄ctū sc̄m nō
fuisse sc̄m ē impossibile: ergo nullus vult p̄ctū
sc̄m nō fuisse sc̄m: sed dolor nō est de factio
re quā hō nō vult sc̄m nō esse. s̄ p̄tritio nō ē do
lor de p̄ctis. ¶ Itē aliqui in articulo mortis
aliq̄s p̄terit sine memoria p̄tendi. ¶ Itē ante
institutionē cōfessionis erat p̄tritio. ergo propo
siti p̄tendi nō ē de rōne p̄tritionis. ¶ Itē
3li. 2.º li. de sumo bono. c. 12. dicit q̄ cōpunctio
cordis est humilitas mētis cū lachrymis: exo
riens de recordatiōe p̄cti z tiorū iudicij. Sed
humilitas nō ē dolor: ergo male dicitur ibi q̄
cōtritio sit dolor. **R**ideo q̄ sicut i malis bonz of. q̄ nō ē
de tactu. z fm p̄b. 4.º methua. frangi dō
q̄ diuidit in ptes magnas: z cōmuni vel cō
teri q̄ redigit i ptes puas: ita p quādā silitu
dinē i spūalibz dō cor homis durū quādū oluie
inspiratōis se tāgēt nō cedis: q̄ obuiat p̄stēdo i
affectū p̄cti. frangi dō vī q̄ a p̄ctō recedere iei
pit q̄uis nōdū plene addēs pueris sit. Cōteri
dō q̄ i eo totalit̄ destruit affectū p̄cti: q̄ ē ple
ne resilire a p̄ctō: s̄ at resiliit. q̄dā dolor ē nō
passio a p̄ctis: sensitivū: s̄ s̄z q̄ dolor accipit
p̄displacētia volūtatis. Et sic pz solo ad p̄m. z q̄
h̄ displicētia q̄ ē genº cōtritiōis ē meritoria: z
nulli bonū ē meritorium. nisi sit volūtariū: iō ad
dī hoc q̄d ē volūtarie assumptū tāq̄ dīta deter
minās displicētia ad genus moris: q̄ volū
tarie displicētia esset mala sit eēt de bono. iō
dī p̄ p̄ctis. Et p hoc illa displicētia determina
tur ad bonum moris. z q̄ predicta diffinitio
dat de p̄tritiōe n̄ vt est actus v̄tutis tñi: sed p̄
ut est ps facti. iō subiungit cū proposito p̄tendi
z satisfaciendi.

Primo: 1857

109

C Ad 3^m soluta ē. **C** Ad 1^m ob. q^d si p^ritio
quātu^m ad suā formā q^d ē charitas sit a deo tū
tamē essentia actus nō tū est a deo. sed ē tū
hoc a lib^o actus. **C** Ad 3^m ob. q^d sicut dicit
p^r h^o 3^e eth^o 1° c. 5. q^uis electio non sit impossibi
biliz voluntas tū p^ot esse respectu impossibi
lium. q^uis. n. electio sit actus voluntatis. vo
luntas tū etiam aliū h^o actum. **C** Ad 4^m ob.
q^d q^uisū articulo motus homo v^ore p^oterit im
pliciter hab^o p^opositum p^ostendi. quia si sibi ad
memoria^m reducere^t cōfiteri velle^t si posset.

¶ Ad 5^m dō. q^d g^ois añ institutionem confes-
sionis esset p^otritu inquit est actus virtutis. E
nō tñ inquit est pars sacri. ¶ Ad vltimum
dō. q^d in hoc differt diffinitio Iñdizi a p^oca.
q^d p^oca diffinit p^otritionē quātū ad esse: hec
autē est cōtritiō diffinitio quātū ad bene cē:
in qua describit p^o comparationē ad terminū
a quo cū dicit cōpunctio. f. p^o delectatiōez que
fuit in p^oeritiōe. et p^o cōpationē ad terminū
ad que. cū d^o humilitas mētis p^o inobedientiā
que fuit in auerfione. et quo ad effectum. cū d^o
cum lachrymis. et quo ad duplex motū quo-
rū vnū est offēse cōsideratio q^d intelligitur in
peccati recordatione. Alterum. timor pene
q^d intelligit in timore iudicii. ¶ Ad. n.

Secundo querit vtr attritio possit fieri cō
tritio. Et vtr q non. fm pphz. 8.
pph. A diuersis motoribz nō est vn⁹ mor⁹. Sz
attritio ouis ex timore pene. pñtio ex confide
ratioe diuine offēse. ergo motus attritionis
nō pōt fieri motus pñtionis. ¶ Item imposs
bile est eīdem actū in numero ēlici a gfa z fi
ne gratia. Sed attritio elicitor a voluntate si
ne gratia. contritio dō a gfa: ergo attritio nō
pōt fieri pñtio. ¶ Itē intensior est pñtio q
attritio. qz est a fortiori motore. sz idem actus
voluntatis in numero non potest intendi. qz
fm aug^m. 83^m. q. qōne. 31. Eandem rē non pōt
alius velle plus intelligere. ergo a simili nec
plus velle nec nolle. ergo attritio non pōt fie
ri pñtio. ¶ Item ille actus qui statiz transit
non potest primo esse informis. z post hoc for
matus. sed act⁹ voluntatis statim transit. qz
est i instanti. Unde fm pphz. 10. ethi. c. 4. Bele
ctatio in instanti est: cum ergo attritio sit act⁹
informis. z contritio actus formatus. attritio
non potest fieri contritio.

¶ Contra. vnus et idem motus exterior: & primo est informis postea potest formari. ergo a simili idem motus interior. ergo attritio potest formari. & sic fieri contritio. ¶ Item attritio non opponitur gratie. sed disponit ad eam. ergo per aduentu gratie non tollitur. &

Conspicitur. attritio de cuius pfectu p gratia fit pntio.
Contritus qd pntio dupli pot accipi. Uno
modo pro actu pnie elicito a virtute pnie cha-
ritate formata. Alio mo p formato actu peni-
tendi elicito no mediate aliquo habitu pnie.
vel a pnia informi que postea charitate forma-
tur illo actu adhuc durate. **¶** 1° mo loquendo
de pntio attritio non pot fieri pntio. qz ide
actus i numero elici no pot a pnia informi: p
hoc elici a pnia formata. qz voluntas mouet
vt informis: et post hoc mouens vt formata vi-
ce tenet duos motus a qbus non pot esse ide
motus in numero. vt concludebat p^m arg^m
ad primam pte. **¶** Preterea actus elicitus a
pnia formata e eode ordine nae posterior. act²
autem elicitus a pnia informi est ordine tps
vel nae prius pnia illa sit formata. **¶** 2° mo
loquendo de contritio attritio fieri pot pntio:
qz quis motus voluntatis sit simplr: et in infra-
ti et quatu ad suu esse potest tu tam diu mane-
re idem in numero quousq penitentia a qua
elicitus est a charitate formatur. per cuius for-
mationem actus ille efficitur contritio. Quia
elicitus fuerit a pnia exite informi.
C Ad p^m et 2^m i opp^m p3 solo ex iam dictis.
C Ad 3^m ob. q pntio p^m mo dicta e itenior
q attritio. qz vt arguebat elicit a fortiori mo-
toze. sed no opz qz ita sit de pntio: et mo de-
cta. qz pntio et attritio eliciunt a motore eq-
lis virtutis. non. n. eliciuntur duabus vicibus
sed vna. ille tamen actus p sui formationem
intendit. An illud q dicebatur in arguendo
eundem actum voluntatis i numero non pos-
se intendi falsum est. vt onsum est libro 2°. di.
35. in illa questione. vtrum in eodem malo vo-
luntatis actu fm numeru possit esse intentio et
remissio. et ibi expoit illa auctoritas. Augusti-
ni nre allegata. **C** Ad 4^m ob. q actus volun-
tatis quis sit i instanti fm sui esse tñ non statiz
transit. sed aliqd diu pot manere vt dictum fuit
in qone. Non. n. est de genere successiuorum
p se quatu ad suu esse sed pmanetiu: alioquin
sui esse no esset in instati. quomodo aut volutat
de non volente aliqd pot fieri volens aliud in
tepoze. et tu ipse actus volendi erit in instati de
claratu est libro 2. di. 35. in illa qone. vtru ma-
lus act² volutat sit successiua motio. **Ob.** in
Tertio querit vtrum attritionem facietis
qd in se e necessarium sit fieri con-
tritione. Et vi q sic. sicut declaratu fuit li. 3.
Epo meruit nobis de cõdigno primam gra-
tia. sed si non meruisset illa non pntis: non me-
ruisset nobis primam gratiam. qz pntio eam
includit. ergo meruit de pdigno. primam gra-

am attritis facientibus quod in se est: ex necessi-
te ergo iustitie datur eis a deo gratia. sed attri-
tio formata per gratiam contritio est. **C** Item
2°. Thimo. 3°. Deus seipm negare no pot. sed
si ex toto corde reuertentem ad se non recipe-
ret ad gratiam negaret semiseriordem esse:
in quo includeretur negatio sui: ergo oem at-
tritionem facientis quod in se est deus de ne-
cessitate facit pntionem eam formado p gram
C Contra. sedm Ansel. i. li. Cur de² homo. 19.
e. Deus nulli quicq debet. sed si facienti qd i
se est deus de necessitate faceret attritionem
contritionem: tali deus deberet gratiam. ergo
attritionem facietis qd in se est non est neces-
sarium fieri contritionem. **C** Item lato qtu
cans bene disposito non est necessarium imp-
mi forma a figulo. Sz sicut dicitur Iste. 64.
Et nunc dñe pater noster es tu. nos vo lutum
et fictor noster. ergo qstuncunq bene disposi-
tum non est necessarium a deo formari p gra-
tia. **C** Rñdeo q attritionem fieri. contritionem
fm q accipit p actu pnie elicito a virtute pe-
nitentie charitate formata non est necessariu.
sz impossibile sicut videri pot ex qone pcedē-
ti. Si aut accipiat pntio pro actu pnie eli-
cito a pnia informi que postea charitate for-
matur: illo actu adhuc durate sic qnis attri-
tionem sit possibile fieri pntionem: non tñ est
necessarium. possibile. n. est q attritio facietis
quod in se est p^m ordine nature desinat ee q
deus tali gram infundat. qz qñs eam infun-
dit ipi voluntati puerse ad aliq aliū bonuz
actum: q non est attritio nisi forte implette. sz
facienti quod in se est necessarium. est aliquo
modo dari a deo gram gratum facientez: no
necessitate coactionis nec necessitate imutabi-
litatis absolute. sed necessitate imutabilitatis
ex psuppositione ordinationis sue: q immuta-
biliter et liberaliter ordinauit se daturum gra-
tiaz oī penitenti qd in se est facienti.
C Ad p^m et 2^m ob. q non plus cõcludunt nisi
q penitenti facienti quod i se e deus dat gra-
tiam de necessitate imutabilitatis non abso-
lute: sed ex psuppositione ordinationis sue.
C Ad p^m ad partem aliam ob. q aliques aliū
esse debitorem hoc potest esse triplici de causa
Aut quia aliqd sibi commissum est: quare te-
netur debitor. Aut qz deliquit contra alium
Aut quia aliud aliū promissit. primo modo de
us nulli debitor est: nec etiam secundo modo
sed tertio mo: quia pmissit ex mera liberalita-
te sua se daturum gratiam penitentibus facie-
tibus quod in se est. Unde manasset i sua ora-
tione. et. pax. vlti. Tu dñe fm bonitatem tuam

Z promissisti pñiam remissionis peccatorum: et glo. sup illud verbum. q. rectū est verbum dñi. dicitur q. ex promissu non ex commissu deus est nobis debitor. ¶ Ad 2^m ob. q. procedit de necessitate coactionis vel de necessitate immutabilitatis absolute.

26.

III.

Quarto queritur utruq. ordine nāe prior sit pñitio q. pñi remissio. Et vñ q. sic. Aia suscipit gñaz mediante actu pñiten di. iux illud sap. 9° dissimulās pñā hoīum pp pñiam. g. prius ordine nature attigit gñā actū q. aia. cum g. actus pñie gñā formatus sit contritio. et non remittatur pñi quousq. aia formatur gñā: prius ordine nature est contritio q. pñi remissio. ¶ Item prius ordine nature est pñitio q. remissio venialis pñi. g. aia pñior ē ordie nature q. remissio mortalis pñi. ¶ Itē actum penitendi fieri cōtritionē non est aliud q. habitū pñie charitate formari. Sed formatio vtutis ordine nāe pñcedit remissionē pñi q. p. charitatem remittuntur pñā. iux illud. i. pñe. 4. Charitas operit multitudinē pñōrum: ergo prior est ordine nature contritio q. peccati remissio.

B Contra. pñitio est actus pñie elicited a virtute pñie charitate formata. g. posterior est ordine nāe q. formatio vtutis pñie. Sed formatio vtutis aut est pñōz remissio: aut eam includit. g. cōtritio ordine nāe est posterior pñōz remissione. ¶ Itē prius ordine nāe formatur aia p. gñā q. actus penitendi. q. actus nō est natus gñe esse subiectū. Sed in formatiōe aie p. gñā est remissio pñōz. g. formatio act⁹ penitendi est posterior q. pñōz remissio. ¶ Itē si ordine nāe cōtritio pñcederet pñōrum remissionē: pñtēs n. tñ mererēt remissionē pñōrum de congruo: sed ē de pdigno. q. voluntarius actus charitate formatus est d. condigno meritorius. sed pñōz non pōt mereri de condigno remissionē pñi. q. de condigno mereri non pōt primam gñā per quam remittitur peccatum. ergo contritio non est prior ordine nature remissione pñi.

C Rñdeo q. cōtritio fm q. est actus penitendi elicited a vtute pñie charitate formata: posterior ē ordie nāe q. remissio mortalis pñi. sic bñ ostēdit pñi ar^m ad partē scām. Si autē accipias cōtritio p. actu penitendi elicited a pñia in formi postea charitate formata: illo actu adhuc durat: tñc qdam dicit q. quīs esse illius actus q. est mālū in contritiōe ordine nature vel tēporis. aliquid pñō sit remissione pñi. tñ in qñtum formatus est pñitio est ordine nāe posterior q. remissio pñi. q. quīs. n. infusio gñe

finē effectus pñi remissio et actus penitendi formatio: tñ immediatior effectus ei⁹ ē remissio pñi q. formatio actus penitendi: ita q. formatio actus penitendi depēdet ex gñe infusioe et pñi remissione. ¶ Alij dicūt q. ipse actus penitendi elicited a pñia in formi q. postea formatur non est posterior ordine nature. q. pñi remissio etiam in qñtum formatus est. i. in qñtum effectus pñitio. q. dicunt q. formatio actus penitendi non est reāl^r differens ab infusione gñe. sed tñ fm rōnem: q. actū penitendi esse formatū nūq. aliud est q. ipm esse actum formati subiecti. deus. n. accēptat actum pp subm. ipsa ergo infusio gñe ipm subiecto et est formatio subiecti et actus penitendi nō causans in actu penitendi formationē alia necessariam ad rōnē cōtritionis. q. quīs p. infusionem gñe qualifi cēt actus penitendi pñstēs aliqua silitudinē gñe. que similitudo pōt aliquo modo dici illius actus forma. non tñ hz principaliter p. eam rōnem pñitōis. sed p. hoc q. aia que est eius causa et subm. formata est. ipsa tñ infusio gñe in qñtum est formatio subiecti differt a se ipsa fm rōnem: in qñtum est formatio actus. ita q. prius fm rōnem intelligendū est formatio subiecti q. actus. Et si remissio pñi est reāl^r differens ab infusione gñe: formatio actus penitendi immediatior est infusio gñe q. remissio pñi: ad qd sequit q. sit ordine nāe prior q. remissio pñi. Si autem reāl^r idem est gñe infusio et pñi in qñtum ad offēlas remissio: predicti actus formatio non est prior ordine nature: sed posterior: non dico ordine nature: q. talis ordo prioritatis et posterioritatis non est nisi inter reāl^r diuersa. sed fm rationem intelligendū. q. fm rōnem intelligendū prior est infusio gñe sub rōne qua est remotio inimicitie q. sub rōne qua est restitutio amicitie. sed sub prima rōne est remotio cuiuslibz culpe. sub secunda vel sub vtraq. est predicti actus penitendi formatio.

Quivult tenere primā opinionē pōt dicē ad p^m ar^m q. aia non suscipit gñā median te actu penitendi tanq. dispositionē gñe susce ptiua. fm quem modum corpus suscipit colorem mediante superficie. alioquin cessāte illo actu nō remaneret gratia in anima: sed tanq. dispositione de congruo gñe meritoria. sicut dicimus q. homo coronatur mediante suo labore: quando per strenuitates labores assumitur ad regiam maiestatem. ¶ Ad 2^m ob. q. nō ē simile: q. veniale pñi sit stat cū gñā. nō aut mortale. et iō mot⁹ pñitōis cuius cōtrita actus elicited a vtute formata pōt esse cā remissio

Phionis peccati venialis: nō sic aut pōt. esse cau-
sa remissionis peccati mortalis iūguis: remis-
sionis eius possit ēē causa dispositiua. p̄tritiō
2° modo dicta rōne essentie actus: q̄ rōne ei⁹
p̄cedit ordine nāe p̄cti mortalis remissiones.
¶ Ad 3^m dō. q̄ maior falsa est. formatio: nēq̄
actus eliciti ab habitu alia est a formatione
habitus: 2^a eam ordine nature p̄supponens vt
dicunt tenentes opūionem primam. ¶ Qui
vult tenere opūionem secundam pōt dicere
q̄ p^m ar^m scāi 3^a cā nō p̄cedit nisi de actu per-
nitendi elicito a virtute p̄nse charitate forma-
ta. ¶ Ad 2^m dō. q̄ maior est falsa. ordo. n. nāe
non est nisi inter ea que realit differūt. forma-
tio aut aīe p̄ gram. 2^a formatio actus realit idē
sunt fm rōnem differentes. Inde iter illa nō
est prioritas nec posterioritas nisi scdm rōnē.
¶ Ad 3^m dō. q̄ quis homo mereri nō possit
p̄mā gram de cōdigno. tū p̄ actum informa-
tū gfa 2^a p̄cedētē ordie nāe fmissiōne p̄cti me-
reri pōt remissione p̄cti: quā obicit i eodē istā
ti: quo actus penitēdi gfa formatur: quis for-
matio illius actus ordie nāe sit prior: h realit
differūt gīe iūfuso 2^a p̄cti remissio. **26 v.**
¶ Quinto q̄ritur vtrū pro q̄tociq̄ magno
p̄tritiō. Et vt q̄ si Aug. 21. de ciu. c. 16. dicit
q̄ in amissione rerum necesse ē vt tū vrat do-
lor q̄tū hēserat amor. Sz summuz bonū qd p̄
mortale p̄ctū amittit maxime ē diligendū.
ergo videt q̄ p̄ quolibz mortali p̄ctō maxia
requirit contritiō. ¶ Itē anel. i li^o. Cur deus
hō. versus finē dicit nō fieri remissionem p̄cti
nisi debito reddito: quod debet p̄ p̄ctō sz ma-
gnitudinem p̄cti. sed hoc nō esset verum. si p̄
q̄tociq̄ p̄ctō magno sufficeret q̄taciūq̄
parua cōtritiō: q̄ tunc non esset necessaria ma-
ior emenda p̄ vno q̄ pro alio. ¶ Itē homo
sensibiliter dolet p̄ amissione boni tempora-
lis. ergo multo fortius tenetur sensibiliter do-
lere pro amissione boni spūialis: qd per p̄ctū
mortale amittit. sed q̄taciūq̄ pua p̄tritiō nō
h3 dolorē sensibīlē. ergo non sufficit pro ali-
quo mortali peccato.
¶ Cōtra. psal. Cor cōtritu 2^a hūiliatū de^o non
despiciet. ¶ Itē extra. de regulis iuris. c. p^o.
Quia res per q̄scūq̄ causas nascit per eas
dē dissoluit. sz p̄ q̄taciūq̄ paruum velle deli-
beratiū 2^a absolutum pōt hō incurrere pec-
catum mortale: ergo per q̄taciūq̄ paruum
motū voluntatis deliberatiū in detestando
p̄ctū pōt hōi fmitti quodcūq̄ p̄ctū mortale.
¶ Rūdeo q̄ cum contritiō dicat actum pe-
nitendi charitate formatum: 2^a q̄taciūq̄ mo-

dia charitas sufficiat ad remissionem q̄toci-
q̄ 2^a quocūq̄ p̄ctō mortaliū: q̄taciūq̄ parua cōtritiō sufficit p̄ q̄tociūq̄
q̄ magno p̄ctō. Ad sic aut dicendū est de at-
tritione. cum. n. recogitant p̄ctā in speciali ne-
cessaria est maior attritiō de maiori p̄ctō q̄ d
minori: 2^a quis in penitendo de omnibus sūl
non sit necessaria maior displicentia simul in
actu: de vno q̄ de alio. necessaria tamen est in
habitu. vnde pro q̄tociūq̄ magno p̄ctō q̄
tūcūq̄ pua attritiō nō format gfa d lege cōi
p̄ quā gām fieret attritiō p̄tritiō si formaret.
¶ Ad p^m in opp^m dō. q̄ illa auctoritas intel-
ligenda est de displicentia que est in volunta-
te cuius q̄ritas p̄ displicentia amissionis rei
amate d3 p̄portionari q̄ritati amoris. talis at
displicentia saluat in q̄taciūq̄ parua cōtritiō
ne. ¶ Ad 2^m dō q̄ q̄taciūq̄ parua p̄tritiō
concludit magnitudinē displicētie p̄portio
natā magnitudini p̄cti. non sic aut q̄taciūq̄
q̄ parua attritiō. q̄ attritiō cui⁹ magnitudo
non p̄portionat eo modo quo possibile ē ma-
gnitudini adhesionis que fuit in peccando
non sit contritiō de lege cōi. ¶ Ad 3^m dō. q̄
magnitudo doloris in contritione dupl^r po-
test intelligi. h vel in voluntate vel in sensuali-
tate. Primo mō dolor est displicentia p̄cti q̄
si sit informis est attritiō: si formata sic est con-
tritiō: sed non format de lege cōmuni nisi sit
maxima in compatione aliorum dolor. q̄ q̄n-
to aliqd magis d3 placeret tanto eius opposi-
tum d3 ei magis displicere. Summum autē
bonum: a quo separatur homo p̄ peccatū mor-
tale: magis d3 placere q̄ oīa alia bona. 2^a ideo
maior debet esse displicentia de quocūq̄ mor-
tali p̄ctō q̄ de quocūq̄ alio malo. maior ta-
mē debet esse d vno p̄ctō q̄ de alio 2° modo
dolor est quedā passio sensualitatis causata ex
displicentia p̄cti: 2ª hunc dolorem non oportet
esse maximū: nec maiorem multis doloribus cā-
tis ex amissione aliquarū rerum tpalium non
multum magnarum. q̄ vires inferiores ma-
gis mouētur de lege communi ex apphensio-
ne suoz obiectoz q̄ ex redundantia viriū su-
perior. vñ talis dolor non semper est in pote-
state hominis: 2ª ideo non requiritur ad con-
tritionis necessitatem: sed ad eius p̄fectionē.
¶ Ad p^m ad partem aliam dō. q̄ nunq̄ est
cor contritum de lege communi nisi magni-
tudo motus deliberatiue voluntatis respon-
deat magnitudini adhesionis q̄ fuit in p̄ctō.
¶ Ad 2^m dō. q̄ illa regula vt ibi dicitur i gl.
instantiam habet in aliquibus casibus. vnde
nō credo q̄ sit vlt vera nisi q̄n naturas rei 2

dissolutio equaliter sublimatur prout illarum causa
rum. non sic autem est in proposito. quia liberum
arbitrium per se sufficit ad efficiendum sed non
ad proficiendum. imo necessarium est adiuto-
rium habere dei. Ex dictis patet solutio ad
sextam questionem.

26.

vii.

Septimo queritur utrum contritio sit causa
efficientis remissionis peccati.
Et videtur quod sic. in habentibus se per ordinem
qui potest efficere maius potest efficere minus.
sed remissio peccati est actus penitentie forma
tus se habens per ordinem. et est actus formatus
non bilior quam peccati remissio. quia destructio mali est
propter positionem boni. ergo quod potest facere ac-
tum penitentie formatum potest facere remissio-
nem peccati. sed voluntas charitate formata
potest elicere actum penitentie qui est contritio. ergo
mediate actu illo efficit remissionem peccati.

Item in peccatore non existente in actu pec-
cati. peccatum non est aliud quam carentia satisfac-
tionis seu reconciliatio debite pro actu pec-
cati. sed voluntas per actum contritionis est causa
efficientis remissionis illius carentie. quia per
contritionem est causa efficiens satisfactionis de-
bite. et factio satisfactionis est destructio caren-
tie eius. ergo voluntas per actum contritionis est causa ef-
ficiens remissionis peccati.

Contra. gl. super illud ierem. 9. Dimittun-
tur tibi peccata: dicitur quod solus deus peccata di-
mittere novit. sed contritio non est deus. sed crea-
tura. ergo peccati effectum non remittit. Item
remittere peccatum quantum ad offensam non tan-
tum est removere a peccatore deformitatem pro-
pter quam deo displicebat. sed etiam ipsam dei dis-
plicentiam removere. quia anima que ante peccati
remissionem deo displicebat. post eius remissio-
nem deo non displicet. sed nulla creatura potest
esse causa efficiens remotionis diuine displice-
tie. sicut nulla creatura potest esse causa efficiens di-
vine placentie seu acceptationis. quia placetia di-
uina est actus voluntatis dei qui est realis id est. quod
ipse. ergo cum contritio sit creatura non potest esse causa
efficientis remissionis peccati.

Rpondeo quod contritio potest accipi vel putari est per
sacramentum. vel putari est actus penitentie qui est vir-
tus. quomodo autem contritio ipsa est pars sacra-
menti se habet ad remissionem peccati ipsi. declarabitur
cum queretur de potestate et usu clauis. Si autem
accipiatur in quantum est actus penitentie qui est virtus. sic dico
quod anima per contritionem non est causa efficiens remissionis
mortalis peccati. mortalium. nam peccata remitti non possunt
nisi per gratie gratiam facientem infusionem. et ideo
nulla res potest esse causa efficiens remissionis quam non
potest esse causa efficiens infusionis gratie gratum facien-

tis. anima autem per contritionem non potest esse causa efficiens in-
fusionis gratie gratum facientis. quia infusio gratie est
per creatorem. et anima creare non potest motum.
etiam contritionis presupponit ordinem nature infusionis.
ne gratia anima ergo per contritionem non potest esse causa effi-
ciens remissionis peccati mortalium. sed sicut solus deus
est causa efficiens infusionis gratie. ita ipse solus deus est
causa efficiens remissionis mortalium peccati. anima tamen per con-
tritionem meretur de condigno mortalem peccati
remissionem si aliquis motus contritionis eam or-
dine nature precedat. ut multi probabiliter dicunt.
si autem nullus prius motus formatus ordine na-
ture precedat remissionem mortalem peccati. tamen anima
per motum attritionis de proprio meretur remis-
sionem mortalium peccati. Aliter autem ut voluit
aliqui debemus est de remissione peccati venialis per
contritionem quam deum est de remissione mortalium. anima
enim per contritionem est sub deo causa efficiens remissio-
nis venialis peccati. quod dupliciter declarat. si
cut enim mortale peccatum remittitur quantum ad of-
fensam per gratie infusionem. ita peccatum veniale remit-
titur per contritionis motum. si enim esset possibile quod anima ef-
ficeret causa efficiens infusionis gratie ipsa mediate
infusione gratie posset esse causa efficiens remissionis
mortalium peccati. cum ergo anima charitate formata sit
causa efficiens motus contritionis. quia ipsum elicitur ut
anima charitate formata mediate motu contritionis
sit causa efficiens remissionis venialis peccati.
Preterea in peccatore non existente in actu venia-
lis peccati. peccatum veniale nihil aliud est quam caren-
tia satisfactionis debite per actum venialis peccati in
quantum peccatum veniale est aliqua dispositio ad di-
uinam offensam seu obliquationem a diuina amicitia.
destructio autem carentie debite satisfactionis est
satisfactionis positio. vel est per satisfactionis posi-
tionem. illa autem satisfactio est motus contritionis
vel per ipsum motum causa. cum ergo anima charitate for-
mata sit motus contritionis efficiens causa. ut superius
dictum est: ut quod mediate motu contritionis effecti-
ue destruat veniale peccatum. sed quia hoc non potest fa-
cere nisi in virtute habitus charitatis cuius so-
lus deus est efficiens causa. non anima charitate forma-
ta peccatum veniale effectiue non remittit nisi ipsa di-
lata virtute dei. ita quod deus est illius remissionis prin-
cipalior et nihilominus immediatior efficiens
causa. Aliis autem videtur debemus. quod prius anima cha-
ritate formata mereatur per contritionem re-
missionem venialis peccati. tamen illius remissionis non
debet dici efficiens causa saltem loquendo de causa per se.
quia motus contritionis non est causa efficiens re-
missionis venialis peccati per hoc solum quod contri-
tio immediate elicitur a voluntate charitate for-
mata. sed etiam et principalius per hoc quod illa
contritio est ipsius dei immediatus effectus.

C Ad h^m d^o. q^o Quis aia charitate formata possit esse efficiens causa illius actus qui for-
matus ē: non tñ potest esse cā efficiens chari-
tatis: per quam formatur. actus aut ille ratio-
ne essentie actus non est nobilior remissione
peccati. sed ē qdā congrua dispositio ad eaz:
sed ratione charitatis qua formatur d^r ea no-
bilior. **C** Ad 2^m d^o q^o aia p^r contritionem
non ē causa efficiēs satisfactiōis seu reconci-
liationis debite. pro mortali peccato: inquan-
tum mortale peccatū est offensa dⁱ deum. sed
sic solus deus est illius satisfactiōis seu reco-
ciliationis efficiēs cā p^r gratie infusionem.

C Ad 2^m ar^m ad scdaz p^rte p^r dicit q^o remouet
diuinam displicētiā non est remouere aliquē
actum diuine volūtatis. sed remouere defectū
aie: p^r quem deo displicebat: quo defectu re-
moto aia que aū displicebat deo sibi nō displi-
cet: non per aliquam mutationem factam in
diuina voluntate: s^z per mutationem factam
ex parte anime.

D^o.

VIII.

Octauo queritur vtrum possit esse nimis
magnus dolor in cōtritione. Et
v^o q^o non. q^z dolor p^rtritiōis ex charitativo dei
amore p^rcedit. sed aia non pōt deū nimis cha-
ritatiue diligere. g^o nec p^r de ei^o offensa nimis
dolere. **C** Itē de p^ria di. 3. par. post p^rinci-
pius. dicitur de penitente q^o semper doleat. z
nō sit satis q^o doleat.

C Contra. ap^ls ad ro. 12. dicit q^o exhibeatis
cor^o v^ra hostiā viuētē. s^z tātus possit esse p^rtri-
tionis dolor q^o interficeret penitētē. g^o tal^r do-
lor nim^o esset z irrōnabilis videretur.

C Rūdo q^o i actu penitēdi duplex ē dolor.
v^o essential^r p^rie. z h^o est in voluntate rōnali.

Est. n. qdā voluntatis displicētiā q^o sibi displi-

B cet petiū iqtū est trāsgressio legis diuine. z q^z
hec displicentia directe causat ex charitativa
dei dilectione: que nimis intendi non potest:
ideo hec displicentia non potest esse nimis
magna. **P** Est ali^o dolor nō essentialis p^rie
z hic duplex. Un^o in corpe quo homo cor^o
suū affligit p^r petis suis. z h^o dolor bene pos-
set esse nimis magnus. q^z cum tali tēpamēto
d^r homo affligere corpus suū vt non interi-
mat subiecti nām. **C** hū apl^s ad ro. 12. Rōna-
bile obsequiū v^rm. **P** Est ali^o dolor iternior q^o ē
passio appetit^r sensitiui. z hic duplex. Qu^oq^z
n. catur talis dolor ex cōsideratiōe amissiōis
eiusdⁱ honestatis seu glⁱe acēitatis p^r petiū.
sicut est dolor q^oq^z in mulieribus ex hoc q^o
amiserunt sui corporis integritates. z talis do-
lor possit ē esse nimis magn^o. **P** Qu^oq^z catur di-
recte p^r quandam redūdantiam ex displicētiā

voluntatis qua sibi displicet petiū in q^oq^z est
diuine legis trāsgressio: z sic adhuc dicunt
qdā q^o dolor possit esse nimis magnus. q^z
p^ria v^rus moralis est: z actus virtutis mora-
lis corrumpi pōt p^r supabundantiam z defe-
ctum. **P** Alijs v^o q^o hic dolor nō possit ēē ni-
mis magnus. q^z si non posset esse excessus in
cā. non pōt esse excessus in effectu. huius aut
doloris cā est supradēa displicentia peti de q^o
p^rcessū est q^o non pōt esse nimis magna. vñ si pe-
nitēs ex vehementissimo dei amore. tā vehe-
menter doleret de suo pctō: q^o ex hoc cāretur
in appetitu sensitiui tam vehemens dolor q^o
corrumpet armoniam corporis necessarias
ad vitā: nō esset excessus in genere moris. nec
p^rfectiōi p^rie derogans: sed p^rcordans: nisi for-
te hois voluntas directe z ex intentione ferret
ad p^rcurandum talem passionem ad hoc vt
ipse moreret. z sic credo q^o intelligunt illi q^o di-
cant q^o in dolore: q^o ē in appetitu sensitiui po-
test esse excessus.

C Ar^m ad partem p^rimam procedunt de do-
lore in voluntate rōnali q^o est displicentia vo-
lūtatis. qua sibi displicet petiū in q^oq^z ē trās-
gressio legis diuine.

C Ar^m ad partē scdaz p^rcedit de dolore q^o ē
afflictio corporis. vel de illo qui est passio ap-
petitus sensitiui.

D^o.

IX.

Mono querendum esset vtrū idem motus
cōtritionis in numero possit inten-
di z remitti. Sed q^z huius qōnis solō ex p^rse
haberi pōt ex q^obusdam deis li^o 2. di. 35. in illa
qōne: vt^rq^z in eodem actu voluntatis fm nume-
rum possit esse intensio z remissio. tō hic de
pertractatione huius q^ostōis super sedeo.

Articulus.

IX.

Consequēter querit^r d^r.
principali.

Et circa hoc queruntur nouē.
P 1° v^rz hoies de necessita-
te teneat^r p^riteri pctā sua sacer-
doti. **P** 2° vtrum ad hoc teneat^r
tur ex iure diuino. **P** 3° vtrum
teneantur ad hoc ex iure nature. **P** 4° vtrum
ad hoc omnes teneantur. **P** 5° vtrum sacerdo-
te absente teneatur penitens ei p^riteri per scri-
ptum. **P** 6° vtrū confitēs alicui sacerdoti oia
peccata sua de quibus ē memor: si diu post ac-
ceptas absolutiones recordetur alicuius mor-
talis peccati quod ante suaz confessionem cō-
miserat: teneatur r^r tentione necessitatis illud
peccatum confiteri illi eidem sacerdoti.

P 7° vtrum possit dispensari cum aliquo vt
non teneatur confiteri. **P** 8° vtrum confessiōe

legitime facta pro pro sacerdote respectu eo-
rundem peccatorum in numero necessarium
sit iterari. ¶ 9° vtrum proprius sacerdos pos-
sit de iure pñire illi qñ pñitet se i dno. ¶ 10. 1.

Primo oñdo qñ nullus de necessitate te-
netur confiteri peccata sua sacer-
doti. Nullus. n. tenetur manifestare inhonesti-
corporis sui. ergo multo minus manifestare
tenetur inhonesti aie sue. ¶ 3te de pñia. vi.
p^o prope principium. Et recitat magister i lit-
tera. c. 3. Lachryme lauant delictus quod vo-
ce pudor est confiteri: ergo cōfessio non est ne-
cessaria ad remissionem peccati. z si hic iratio-
nabile esset qñ homines tenerentur confiteri.
¶ Item si esset necessarium homines confite-
ri sacerdoti hoc nō videret esse nisi ad taxan-
dum emendaz pcti. sed homo sufficienter pōt
taxare emendam pro pctō suo vel aliquis di-
cretus non sacerdos. ergo videtur qñ non est
necessariū hoies cōfiteri sacerdoti.

¶ Cōtra. boetius li. p^o. de pñol. non multum
longe aī mediū. Si opa medicātis expectas
oportet vt vulnus detegas. ¶ 3te. cōtra iusti-
tiam est qñ reus sit iudex in causa sua. ergo o3
qñ peccator cū sit reus habeat aliū hominem
iudicē. sed iudex non debet iudicare de igno-
tis ergo neciūm est qñ peccator manifestet
iudici suam causam.

¶ Rñdeo qñ oēs de necessitate tenentur pñi-
teri pctā sua sacerdoti. qñ xps pñcepit implici-
te in figura cum dixit leproso mundato. Ga-
de oñde te sacerdotibus. ¶ Math. 8. z etiam
sine figura. i hoc qñ nō tñ ptātē iudicādi in fo-
ro exteriori dedit discipulis accipiēdā ab alijs
mediāte petro cui eam pñisit aī passionē. cū
sibi dixit illud quod scriptū ē. ¶ Math. 16. Si
bi dabo clauēs zc. z dedit post resurrectionē
cū dixit ei. ¶ Mathe 28. 30. 21. sed etiā dedit po-
testatē iudicādi in foro pñiciētie non tñ aplis
quoz sunt epi successores: sed ē alijs discipu-
lis: quoz sunt successores inferiores sacerdo-
tes: z illā ptātem oibus imēdiate dedit per se
ipsum cum post resurrectionem dixit eis. Ac-
cipite spiritum sanctum. quozum remisistis
peccata remittuntur eis. z quozum retinueri-
tis retenta sunt. ¶ Jo. 20. Quib^{us} aūt datur ptās
iudicādi de aliqua causa implicite datur eis
potestas cognoscendi de illa. nullus enī pōt
esse bon^o iudex de his qñ ignorat. sacerdos at
cognoscere non potest sufficienter forefacta
cōfessio peccatoris nisi peccator ei cōficiē-
tiaz suaz per confessionē aperiat. ¶ Sed forte
dices qñ ex dictis non sequitur qñ peccator te-

neatur de necessitate confiteri sacerdoti. sed
qñ si pñitetur sacerdos potest ipm indicare de
cōfessio. Sz hec euasio friuola est. nullus. n. ē
iudex meus pro quo nō teneor facere nisi qñ
tum volo. cum ergo xpus sacerdotes cōstitue-
rit iudices aliorum in foro conscientie tenent
peccatores de necessitate salutis confiteri pec-
cata sua sacerdoti. z iō bene dicit sap. ¶ Pro-
uer. 28. c. qñ qui abscondit scelera sua non di-
rigetur. ¶ Auctoritas etiā aplica hoc pñe-
ptum promulgauit. Cū 3a. in canonica sua
postqñ dixit. Infirmitat quis ex vobis inducat
presbyteros ecclesie zc. z cito post subiungit
Cōfitemini alterutrum peccata vestra z ora-
te pro invicem vt saluemini. in quo patet qñ i-
tellexit confessionem esse faciendam sacerdo-
tibus: z eam esse necessariam ad salutem. z p
hoc quod dixit. vt saluemini: qñ non tñ re-
ferendum est ad hoc quod dixit. orate pro in-
uicē: sed ē ad hoc qñ dixit pñitemini. ¶ Quo-
modo autem orare sit necessarium ad salutē
pōt videri ex his qñ dicta sunt superius de ora-
tione. di. 15. ¶ Preceptū etiam de cōfiteōdo sa-
cerdoti. ecclesia circumstantiauit quantum ad
illum cui pñitendū est. z quantum ad modum. extra de
peni. z remis. ¶ His vtriusqñ sexus vbi sic dicit.
Omnis vtriusqñ sexus fidelis postqñ ad au-
nos discretionis peruenit omnia sua peccata
saltem semel in anno fideliter confiteatur pro
prio suo sacerdoti. z iniunctam sibi penitentia
pro viribus studeat adimplere. ¶ Ex predictis
patet per contritionem mortale peccatus nō
remitti sine confessione in re vel in proposito
explicite vel implicite. z sic debet intelligi il-
lud quod dicit. d peniten. distin. 1. c. Si cui. §.
ex his. nullus ante confessionem oris z satisfac-
tionem operis peccati abolet culpam.

¶ Ad p^m in oppo^m dō qñ inhonesti corpori-
s expediat quandoqz manifestare medico ad
curationem: z hac intentione manifestanda
sunt etiam inhonesti anime sacerdoti tanq̃
medico anime. ¶ Ad 2^m dōm qñ fm qñ di-
cit magister in littera hui^{us} di. c. vlti. illud ver-
bum ad publicam penitentiam referendum
est: ibi enim virtutes lachrymarum z cōfes-
sionis ostendens significare voluit qñ lachry-
me occulte z secreta confessio. sicut que fit so-
li sacerdoti lauant delictum quod pudor est
publice confiteri. Et quod post hoc dicit se la-
chrymas petri legisse non confessionem vel sa-
tisfactionem: per hoc non excludit illa multa
eni facta sunt qñ scripta non sunt. ¶ Vel forte

Gonandum facta erat institutio confessionis que modo ē. **C** Ad 3^m dō q ille qui nimis est familiaris vni parti iudex esse non dī in illa causa. extra de officio 2 potestate iudi. delega. In sinuante. qz sicut dicit gl. ibidem. familiaritatis affectio veritatē impedire solet. homo autem nimis est familiaris carni sue. 2 iō nō ē rō nabile q sit iudex in illa causa in qua agendū est de punitione carnis sue: quia illa puniatio sit ad anime curationē. **P**reterea confessio non solum ordinatur ad taxationem emēde imo ad aliquā relaxationē pene virtute clauum 2 ad susceptionem gratie. 2 quia nullus habet clauē in foro pnie nisi sacerdos: ideo non est necessarium cōfiteri non sacerdoti: et cum haberi non pōt sacerdos. vnde illud verbum magistri in lra. c. 5. Si defuerit sacerdos proximo vel socio faciendā est confessio: expromendum est de cōgruitate nō de necessitate. **E**x dictis in corpore questionis patet solutio expresse ad qōne secundā. **D**ō. m.

Tertio querit vtrum homines teneant cōfiteri peccata sua sacerdoti ex iure nature. Et videt q sic. glo. super illud gen. 3. Adam vbi es. dicit q verba sunt increpantis 2 ad confessionē mouētis vel cogētis fm alias lram nō ignorantis. ergo in lege nature tenebantur hoies ad cōfessionē. quod nō esset verum: si non esset de iure naturali. **I**tem vt hī decretorū dī. x. circa principiu. Jus nāle ē: qd i lege 2 euangelio cōtinet: sed ex lege diuina tenetur homines peccata sua cōfiteri sacerdoti vt declaratū ē i qōne precedēt. dī et leuit. 16. q sacerdos debeat cōfiteri oēs iniquitates filiorū israel. qd non poterat facē nisi eas sciret. nec scire poterat nisi p eorū cōfessionē. ergo ad pfitēdū peccata sacerdoti tenēt hoies de iure nature. **I**tem pfectio non tñ est pars sacramēti. s; acc^o virtutis. acc^o aut virtutū moralū sunt de iure nature. ergo cōfiteri peccata sacerdoti est de iure nature.

Contra. hu^o p^o li^o de sacra. parte nona. cap. fo. vicit q sacramētū ē ex institutione significans. sed quod ē ex institutione. nō ē de iure nāe. ergo sacramētū nō ē de iure nāe. S; cōfessio est ps sacramētū pnie. q nō ē d inf nāe.

C Rūdo duplex ē pfectio. s. mētalis q sit solido. 2 hī ē de iure nāe. qdā vocalis q sit sacerdoti. 2 hī nō ē de iure nature. qz nūq ē de iure nāe nisi illa pnia pncipia agibilū. quorū veritas vltro offert se naturali cognitōi practici intellect^o. vel ea q ex eis p modū cōclutionū immediate vel mediate sequuntur. 2 quia ex illis pncipijs sequitur per modū cōclutionis.

q homo deo laudis cōfessionē exhibeat tam corde q ore. 2 confessioes peccatorū mentales per eorū recognitiōes 2 detestationē in corde. iō tales cōfessiones sūt de iure nature. s; pñteri pñtā sacerdoti nō ē de pñtis pncipijs agibiliū. quorū veritas vltro se offert nāli cognitioni. nec seqtur ex pñtis pncipijs iuris nāl per modum cōclutionis. nec immediate nec mediate. 2 ideo concedendum est talem cōfessionem non esse de iure nature.

C Ad p^o i opp^o dō. q illa glo. loquitur de cōfessione faciendā deo. **C** Ad 2^m dō. q lex diuina nō tñ pñet legē nāe. sed superaddit. vt supius habitū ē li^o. 3. di. 37. q. 1. 2 iō non seqtur q si aliquid sit de lege diuina q sit de lege nature. **D**ō et dicebat in ar^o. de pfectione q fiebat in lege veteri. sciendū q illa erat gnālis 2 indistincta. ad quā tenebant aliquo modo. s. per determinationem sacrificiorū. **E**nī illa cōfessio pñtorū filiorū israel quam faciebat sacerdos erat in gnāli tñ. **C** Ad 3^m dō. q si talis cōfessio nō sit de iure nature absolute: tñ ē de iure nature ex suppositione diuini precepti 2 ecclastici. nāle. n. iudiciū rōnis dicitur debere fieri illud quod deus pñcipit.

Quarto querit vtp oēs teneant cōfiteri peccata sua sacerdoti. Et vī q nī illi non tenentur cōfiteri qui non tenentur penitere. s; hītes sola peccata venialia nō tenentur penitere in hac vita. qz vt supius habitū est remitti pñt post hanc vitam. ergo illi q non hñt nisi peccata venialia non tenent cōfiteri. **I**tem hñtes pñtā mortalia non tenentur cōfiteri de venialib^o. Sed carentes peccato mortali non tenentur ad cōfessionē alicuius quod non teneretur cōfiteri si hñent pñtū mortale. al^o pñtū mortale pñditionē pñtorū faceret meliorem. ergo illi q nō hñt nisi pñtā venialia nō tenēt pñteri. **I**tem. ex. de electiōe. Innotuit. non habz imperiū par i parē. ergo ad preceptum de cōfitendo cum fuerit scñ p papam: non tenent eius successores. **I**tem nemo tenetur ad impossibile. sed multi sunt q non pñt loq. ergo multi sunt q non tenentur ad cōfessionē. **I**tem nemo tenet cōfiteri duobus. ergo cū sacerdos non itelligit linguā pñtorū non tenetur pñtōi sibi pñteri per iterpretē. qz tñc pñteret duobus. **I**tem illa dēre talis. **D**ō vtrūqz sexus. non obligat ad cōfessionem nisi fideles vnos discretiōis hñtes se multi sunt qui añ annos illos peccant. ergo infideles 2 plures alij peccatores non tenentur ad confessionem. **I**tem nullus debet mentiri in confessione. sed possibile ē q

Articulus

Secundus ¶ ii 3

B alijs veniens ad sacerdotē: cui nō ē p̄fessus an-
no illo nullū penit. h̄eat penit. ḡ ano illo sibi
confiteri non tenetur. alias oporteret cū men-
tiri in confessione.

Cōtra. vt hitū ē sup̄ius: cōfiteri sacerdoti
ē p̄ceptū dei. s̄ ad p̄ceptū dī oēs tenet. **C**ōtra
p̄fiteri sacerdoti p̄ceptū ē aplice sedis: s̄ sicut
v̄ decretorū dī. 19. Sic oēs aplice sedis sancti-
ones accipiēde sūt tāq̄ ip̄i diuina voce p̄de-
tri firmate. ergo idem vt prius.

Rūdeo q̄ regularit̄ oēs tā fideles q̄ infide-
les tenet ad faciendū p̄fessionē sacerdoti xpi.
E ano inq̄tū istud p̄ceptū ē p̄ceptū dei q̄ pleni-
tudine p̄tatis h̄z v̄t sup̄ oēs. 2. p̄ceptū v̄t de-
dit. si aut̄ nō eēt p̄ceptū nisi ab ecclia: ad eius
obseruationes nō tenent illi q̄ sacm̄ baptismi
nūq̄ suscepērūt: q̄ vt sup̄ius dīsum ē disti. 7.
p̄. q. ar. 2. Hicario xpi nō sūt concessa directe
p̄tās sup̄ illos q̄ sacm̄ baptismi non suscep-
runt: q̄ ē ianna q̄ intrat i ecclia militatē. 2. q̄
vini p̄ceptū cū sit rōnabilissimū n̄ obligat ad
aliqd̄ irrōnabile. iō ad obseruationē h̄ p̄ce-
ptū nō tenet hoies q̄ h̄nt de nō p̄fēdo rōna-
bile cām. 2. legitimā excusationē. sicut sunt illi
q̄ nō h̄nt copiā sacerdotis. nō enī dōm. vt qui
dā dicit: q̄ tales de necessitate teneant laicos
p̄fiteri: cū nō sit p̄ceptū p̄fiteri nisi sacerdoti.

Ad p̄mū i opp̄m dō. q̄ quis hō non teneat
penitere de venialib̄: eo q̄ si stare p̄nt cū ḡfa:
2. post hāc vitā remittit q̄p non separet nec a
regno ecclie militatis: nec triūphantia. 2. iō
p se nō indiget de necessitate officio clauum
q̄ aperiat regnū: tū p̄ actiō hō tenet de illis
penitere 2. p̄fiteri sicut declaratū ē superi. dī.
p̄cedēt in illa q̄ōe. Atz necia sit p̄nia de ve-
nialib̄: vbi dñi est q̄ p̄p obseruationem sta-
tuti eccliaſtici hō tenet venialia p̄fiteri si nul-
lū h̄z mortale ad p̄fēdū. **A**liq̄ dñt q̄ tal̄ n̄
tenet ad dicēdū sacerdoti aliq̄ p̄ctm̄ i sp̄ali.

S tñ ad dicēdū q̄ nō credit se h̄fe nisi venia-
lia tñ. **A**d 2m dō q̄ quis h̄ns mortale pec-
catū nō teneat de necessitate venialia cōfiteri:
ex h̄ nō seq̄t q̄ p̄ p̄ctm̄ mortale sua p̄ditio ef-
ficial̄ melior: q̄ multo p̄t̄ ē h̄fe mortale 2. n̄
teneri venialia p̄fiteri q̄ teneri cōfiteri venia-
lia 2. nō h̄fe mortale. **A**d 3m dō q̄ quis
vn̄ papa nō h̄eat ip̄erū in successorē: tñ deus
h̄z ip̄erū sup̄ eos: q̄ ip̄licite p̄cepit cōfessio-
nem eē faciendā sacerdoti vt v̄sum ē. Et rōne
h̄ papa tenet ad obseruationē. h̄ p̄cepti de
necessitate: ad obseruandū at̄ ip̄m s̄z cūcūstan-
tiationē ordinatā a p̄cilio ḡnali tenet de con-
gruitate. 2. q̄. p̄. Cōsidim. 2. infra. e. q̄. Iusti-
cie. vbi dñt sic. Iustitie actōis ordo suadet: vt q̄

a successorib̄ dīderat mādāta sua suari p̄de-
cessoris sui. p̄culdubio voluntatē 2. statuta cu-
stodiat. **A**d 4m dō q̄ ille q̄ nō p̄t loqui
d̄z p̄fiteri signo v̄t nutu eo mō quo p̄t. 26. q̄. 6.
Qui recedūt. Illi aut̄ q̄ loq̄ p̄t 2. h̄z sacerdo-
tē p̄ntē nō sufficit p̄fessio p̄ scripturā facta: q̄
quis sit ad m̄ifestādū p̄ctm̄: tñ q̄ ē ps sacra-
mēti requirit̄ determinat̄ m̄ifestādū mōus. s̄.
p̄ actū q̄ p̄cipue manifestari p̄suevit hois con-
scia. 2. hic ē act̄ loquēdi. vñ maḡ in lsa cap.
4. dicit: q̄ dñs docuit corporali p̄ntia peccata
p̄fēda. nō p̄ scriptū m̄ifestāda: nec ēt p̄ nū-
cium fin maḡm ibidē. vt q̄ p se peccauit per
se erubescat. **A**d 5m dō. q̄ in illo cāu iterps
2. sacerdos p̄ vna p̄sona p̄putant. tñ v̄t aliqui
bus q̄ peccator i illo cāu p̄fiteri nō teneat nisi
inq̄tū posset sacerdoti oīdere p̄ signa. p̄fiteri
enī p̄ interptē nullo iure nec positio nec di-
uino ē p̄stitutū. 2. cū p̄fiteri sit multū difficile:
nō v̄t tutū p̄s artare p̄fessionē q̄z artē p̄ ius
diuinū vel positiuū. vt enī dñt. puer. penul.
vehemēter emūgit elicit sanguinē. **A**d 6m
dō q̄ decretalis scdm̄ glo. ibidē per annos
discretiōis tps intelligit quo hō ē doli capax.
q̄z tūc p̄t peccare. q̄z maḡis accelerat i vno
q̄z in alio. q̄z at̄ in argumēto tāgebatur de in-
fidelib̄ solutiū est. **A**d vltimū dō q̄ talē
sufficeret dicere se nullū cōmississe peccatū q̄z
sciat: postq̄ legitie p̄fessus ē. **A**l p̄t dici q̄
talīs nō teneret p̄fiteri. q̄z carere longo tem-
pore omni peccato tā veniali quā mortali nō
p̄t hōi puenire nisi ex p̄uilegio sp̄ali. 2. statu-
ta non se extendūt nisi ad ea que cōueniunt de
lege cōi. 19. q̄. 2. **B**ue. q̄. lex. vbi dñt q̄ q̄ lege
puata ducitur nulla rō exigūt vt a lege publi-
ca p̄stringatur. Et simile habetur extra de re-
gularibus. Licet. **Questio V.**

Quinto queritur vtrū sacerdote absente
teneatur penitens ei cōfiteri per
scriptum. Et v̄t q̄ sic. **Q**ui obligatur ad faci-
endū aliqd̄ si nō p̄t totū p̄plere: tñ tenet facere
q̄z potest: sed hoies obligāt ad p̄fendū pec-
cata sua sacerdoti. ḡ si aliq̄ hoc perfecte cō-
plere nō p̄nt tenētur facere de hoc quod p̄nt
ḡ si non h̄nt p̄ntiā sacerdotis: cū peccata sua
possint manifestare per verbū: si possunt scri-
bere tenētur ea sibi manifestare per scriptū.
Contra. sicut necessariū est cōfiteri verbo
vel nutu si alit̄ facultas. ita necessariū est cō-
fiteri sacerdoti si haberi potest: sed si sacerdos
haberi non possit necessariū non ē p̄fiteri non
sacerdoti. dicit enim maḡ h̄nt dist. ea. 3. nō
dico vt cōfitearis peccata tua. confersio tuo
ergo a simili nō tenetur ea hō manifestare sa-
p

B cerdoti scripto quis non possit verbo.

C Rñdeo. q. sacerdote absente nō tenet penitētia tētiōe necessitatis ei pñteri p scriptū. qz ad hoc nō obligat hō de iure nāe: qz vt sup^o hituz ē: pñteri peccata sua sacerdoti non est pceptus legis nature: quis at obliget hō ad hoc si hz sacerdotē pñtē ex iure diuino t. possit tūo: nō tñ intentio pceptū a iure diuino vñ positiuo vt p scriptū ea teneat manifestare sacerdoti: cū ipm nō pōt hēre pñtē. t. hoc ē rōnabile. factz. n. pñie nō ē i iudicio publico: s. secreto: in quo iudicio sacerdos tenet penitētiē diligēter examinare pñtē t. peccatoris circumstantias inqñrendo vt pñdēter itelligat quale ei dbeat pñere pñliū: cuiusmōi remediū adhibere diuersis experimētis vtendo ad sanandum egrotū. extra de pe. t. re. *Dis vtriusq. lex.* Si aut penitēs teneretur tētiōe necessitatis confiteri: p scriptū sua peccata sacerdoti absenti imineret piculum: ne aut eēt defectus in predicta examinatio: aut de peccatorū penitentis reuelatio. Ite enī facili pñt perdi. aut p nūciū maliciose apiri: aut p nūciū ignorantiam tradi illi cui nō mittit: q cas apiret. aut sacerdos si ē maliciosus posset pandere pñtionis verbū t. pñtra penitētiē p manū suā. pbare talia pbatōne pbabili absqz hoc q in hois iudicio posset dephēdi: t. hec vltima rō ē t. cōcludit q sacerdoti pñti penitēs q nec verbo nec nutu posset pñteri nō teneret tētiōe necessitatis pñteri p scriptū. An si hoc faceret nō ē necessitate sed superogationis.

C Ad ar^m in opp^m dñm q frequēt ptingere pōt q obligat^o ad faciēdiū aliqd p vnū modū: nō tenet illud facere si modū illū obseruare non pōt. An iudex quis teneat exeq iuste qd iustū est. iuxta illud deuterio. 16. Iuste qd iustū ē exeqris: nō tñ tenet exequi illud iustū si exeq iusto mō nō pōt. Sūtr dico q quis hō teneat pñteri verbo vñ nutu: nō tñ tenet de necessitate confiteri quādo pñteri nō pōt aliquo predictorū modozum. *Dis.* **Vr.**

Sexto queritur. vtrū cōfiteus alicui sacerdoti oia peccata sua de quibus ē memor si diu post acceptā absolutionē recordetur alicui^o mortalit^o peccati: qd ante suam pñtionē pñmiserat: teneat tētiōe necessitatis illud peccatum confiteri illi eidem sacerdoti. **C** Ad istā qōnem forte dicerēt qdā q sic. qz forte eis videret q sicut peccatū ē diuindē confessionē sciēt: ita aliq mō pñti ē pñfessionē diuinas ignorāter nolle reunire post ignorantie ratiōnem. **C** Preterea ea que pñtēt ad eū

dem sōl viderē debere pñtraet p eundē iudicē: sub quo ē iudiciū inchoatū: nisi sit legitima cā excipiedi pñtra iudicē illum. t. cōmode possit hēris: pñteri pñti obligat pñtinet ad eundem sōl in quo confessi sunt alia peccata: qd p3 p hoc q. si aliq impetrauerit pñlegium q semel possit facere vñi sacerdoti quē elegerit suā cōfessionē gñalez: si post suā pñfessionē factam recolat de aliquo quod tunc tradiderat obliuioni: pōt de illo eidem sacerdoti cōfiteri t. ab eodez absolui. Unde posset eis videri q pñti tpe pñfessionis obligat t. postea cognitū ē ad eundē sacerdotē referēdi. **C** Adhī autē distinguendū vñ q aut tpe pñfessionis penitētia adhibuit debitā diligentia. put de lege communi humana pñmittit fragilitas vt memoriā hēat oīz pñtōz suozū mortalitū: aut fuit ignorans ignorātia affectata vel crassa. si scō mō credo q recta rō erigit vt illud idem pñti cōfiteatur eidē sacerdoti: si illuz cōmode pōt inuenire: t. nō sit ab illo sacerdote interdicta postea absoluendi pñtās: aut predictū peccatum: oia alia pñtā mortalia pñti sacerdoti confessi. put pōt recolere pñteatur alteri sacerdoti. si pñti mō nō credo q pñti sacerdoti teneat tētiōe necessitatis illud pñti cōfiteri. tenetur tñ illud pñti pñteri aliū sacerdoti. Quis enim de isto fuerit absolut^o quātum ad iudiciū ecclesie triumphātis t. militātis. qz sacerdos. absolueret potest de pñfessis t. de predictō mō obligat: tamen quia absolutio de obligat debet itelligi sub hac cōditione: vt scilicet quādo reduta fuerint ad memoriā dicantur illi sacerdoti in confessione: qui ab illis potest absolueret: tenetur illud cōfiteri post eius remotā obliuionem. *Questio.* **Vu.**

Septimo queritur vtrū possit dispensari cum aliquo vt non teneat confiteri. Et videtur q sic: dispensatio ē quedā iuris interpretatio in leniorem partem. Sed papa interpretari pōt verba euangelij. 2. q. 4. Presul. ergo non obstat q pñteri sacerdoti sit preceptum euangelicū: papa pōt in illo dispensare. **C** Itē tantam potestatem habet quicūqz papa quantā habuit beatus Petr^o. sed beato petro dictum est: quod dñqz solueris super terram. 22. Math. 16. ergo qui absolut^o est a precepto confessiois per papam a deo absolutus est. **C** Item lex nō obligat ante suā promulgatiōem. sed lex de confitēdo sacerdoti promulgata fuit per aplos vt superius dictum ē: cū ergo papa possit dispensare cōtra canones apostolorū. 82. di. Presbyter. videtur q papa

B possit dispensare in precepto de confitendo sacerdoti. **C** Itē sicut precepta noui testamenti sunt a deo. ita precepta veteris. sed preceptum ē in veteri testamēto decimas soluere in quo tñ precepto papa dispensare pōt. extra de decimis. Ex parte tua. i. 2. cap. sequenti. ergo simili non obstante q̄ preceptū de confitendo sacerdoti sit pceptū noui testamēti papa in illo dispensare pōt. **C** Item 13. vi. in principio: ius nature pōt dispensari causa maioris mali vitandi: sed oē ius nature ius diuinum ē: quāuis non oē qd est de iure diuino sit de iure nature. ergo in omni pcepto diuino papa potest dispensare cā maioris mali vitandi.

C Contra. papa ptra euangelium dispensare non pōt. 15. q. prima. Sunt quidā. Sed confiteri sacerdoti est preceptū euangelicū vt superius ostensum ē. ergo papa in illo precepto dispensare non pōt. **C** Item aut homo pōt obseruare illud preceptū aut non. si non. dispensari non indiget: si lic rationabile est q̄ feruet: s̄ ptra rationem non est fidelis dispensatio sed crudelis dissipatio scdm Berni. lib. 3. de consideratione: cap. 14. ergo papa in precepto de pfitendo sacerdoti dispensare nō pōt: quia vt ibi dī: papa positus ē dispensator in edificationem non in destructionem.

B **C** Respondeo. confiteri sacerdoti ē d iure diuino vt superius oisum est. Sed obseruationis eius circūstantiatio est de iure pure positio. Cum ergo papa sit subditus iuri diuino et sit supra oē ius pure positum dispensare non pōt cum aliquo quin teneat cōfiteri sacerdoti. Sed q̄ nō teneatur cōfiteri eo modo quo de terminatū est a concilio generali: in hoc papa dispensare potest: quia illa circūstantiatio est de iure pure positio.

E **C** Ad p̄mū in oppositū dō q̄ dispensatio nō ē iuris interpretatio: sed aliqua eius relaxatio: seu rigoris eius temperatio ex aliqua rōnabiliā. **C** Ad 2. dōm q̄ per illud verbū nō fuit permissa p̄etro p̄tās cōtra ius diuinū vlt nature. Sed sup oē ius pure positum. Et ego pcedo q̄ papa pōt nouum ius pstitui: et ius pure positum mutare renouare et reuocare si cut sibi placet. Quis hō nō debeat ip̄s facē sine rōnabili cā: q̄ sicut dicit Berni. lib. 3. de cōs. cap. xi. Indecēs ē pape voluntate. p lege vti. **C** Ad 3. dōm q̄ quis lex non obliget aū sui promulgationē. tñ robur suū pncipalē h̄z ab iustitute: quis at ptra statuta aploz possit papa dispensare nō tñ ptra statutū diuinū. **C** Ad 4. dōm q̄ dare decimas aliquo mō ē de iure

nāe. in q̄tū. s. p decimā intelligit aliqua portio necessaria ad sustentationem ministrorum dei. in q̄tū et accipitur determinate p pte decima fuit de iure diuino q̄tum ad pplū israel. S̄ q̄tum ad alios habētes possessiones temporales est de iure positio: exceptis his cū qb dispensatū est tacite vel exp̄sse. p̄mo mō accipiendo decimas papa dispensare nō pōt: q̄ homines teneatur dare decimā. q̄ nō pōt dispensare s̄ ius nāe. scdo at nō dispensare pōt quia et decime sunt bona ecclesie: quoz papa ē pncipalis dispensator: pōt illis d qbus rō exigit. vt. s. religiosis et paupib⁹ dare decimā quā alias tenerent soluere. **C** Ad 5. dō q̄ in hoc nō ē assentiendū Gratiano. An et in hoc glo. ip̄s reprehendit ibidē. **C** Ad 2. ad p̄tē scdaz q̄uis pcedi possit gsa cōclusionis: tñ nō cogit quis q̄uis aliquis possit obseruare preceptū: tanta tamen posset ēē difficultas et piculū in obseruando ratione aliquoz accidentium: que p̄nt superuenire: q̄ ibi esset conueniens ratio dispensandi.

Dō VIII.

Octauo queritur vtrum confessiones factam proprio sacerdoti respectu eorumdem peccatorum in numero necessariū sit iterare. Et videtur q̄ sic. de penitentia distinctione sexta. caplo p̄io. et magister distinctione presentis: caplo q̄nto. Qui vult confiteri peccata vt inueniat gratiam querat sacerdotem scientem ligare et soluere. Sed quandoq̄ proprius sacerdos nescit ligare et soluere. ergo peccata talia sacerdoti confessa oportet iterum aliū sacerdoti cōfiteri. **C** Itē quādoq̄ accidit q̄ confessione facta proprius sacerdos videt aliquod peccatum de quo non potest penitentem soluere. sed ipsum ad superiorem remittit. ergo in hoc casu idē peccatū in numero iterum cōfiteri tenetur. **C** Item medicus non tantum debet scire infirmitatem. sed ea que infirmitatem aggrauāt. Sed peccata preterita quāuis remissa aggrauant sequentia. ergo ille qui reciduat in peccatum mortale tenetur iterum cōfiteri peccata preterita. **C** Item contingere potest q̄ penitens tradat obliuioni penitentiam sibi iniunctam ante eius expletionem. cum ergo teneatur satisfacere d peccato ad arbitrium sacerdotis. et sacerdos sibi taxare penitentiam iuste non potest. nisi sciat culpam. videtur q̄ in hoc casu teneatur homo eadem peccata in numero iterum p̄fiteri. **C** Itē p opa facta in mortali peccato non fit satisfactio. sed confessio est ps satisfactio de pe. di. p̄ia. Si enī. h. hoc idē. et magis

Distinctionis

XVII.

C pñti di. c. 4. ergo pñssio scā in mortali pctō ē d eisdē pctis in nūero itēz faciēda. ¶ Itē con fessio diminuta nō ipetrat gñam: qñ. i. pecca tor celat vñ quod dicit aliq. de penitētia di. 3. cap. pñto. ergo videtur q pctā sic confessā iterum pñt de necessitate confitēda.

¶ Cōtra. magi i pñti di. c. 6. r. hē de pñia di. pñia. mensurā. s. nō ita. Nō ē necē vt q semel sacerdoti confessi fuerim⁹ denno pñteamur.

¶ Itē nō ē necessariū iterare medicinā si non iterat morbus. Sz idē pctm in numero itera ri nō pōt. g. de eisdē pctis in nūero nō ē neces sariū iterare confessionem.

B ¶ Rñdeo. q. vere penitēs r cōfessus r rite a pñio sacerdote absolut⁹ vel ab eo q pōt: qui cunctis sit illi: pñiam sibi inuictā i memorias retinēs nō tenet de necessitate eadē pctā i nu mero iterū pñteri. tñ sicut dicit magi in lītē ra in hac di. c. 4. r. ē de pñia di. r. pñsuram. s. quē penitēt: qñto plurib⁹ qñ pñtetur in spe venie turpitudine criminis: tāto facili⁹ cōsequēt gñam remissiois. nō. n. rōnabile ē: vt p eadem cū nequus sit hoīem bis iudicari i eodē foro. ¶ Ad p^m in opp^m dōz q sacerdos qui nescit ligare nec soluere eo q forte ē idiota: vel tota lite ignozis nō rite absolut. r ille qui scit tā lē ē illū sacerdotē: r aliū qñre negligit vere penitēs nō ē. Tñ post vba allegata subiūgit magi in līa r ēt decretū sic. Ne cū negligēs circa se extiterit negligat ab illo q cū miseri corditer monet r petit ne ambo in foveas ca dant: quā stultus evitare noluit. Tñ pcedo q tali sacerdoti sciētē pñssus discreto sacerdo ti eadē pctā in nūero pñteri tenet. ¶ Ad 2^m dōz q in isto casu penitēs idēz pctm i numero pñteri tenet supioria q pōt absolui. Alia aut a qbus pōt absolui a pñio sacerdotē: superiori iterare nō tenet de necessitate. si oia itēgre di cit pñio sacerdoti in isto cāu absolutio propriū sacerdotis r supioris vñ pñlent sufficientem absolutionē. pcedere dñ tñ absolutio supioris.

E ¶ Ad 3^m dñm q sicut nō oz medicū corpale scire oia q aggrauāt infirmitatē nisi illa q ita notabilr aggrauāt: q possent obistē curatio ni. r sic nō ē necessariū ad salutē oia intinare sacerdoti in pñssione q pctm aggrauāt. sz so lū illa q aggrauāt notabilr: q possent curatioi obistēre. Sic aut aggrauāt pctā pñterita pñs pñssa r remissa. in cāu tamen i q notabilis et piculosa grauitas pcti expmī nō posset nisi di cēdo aliqd pñs pñssū r remissū illud pctm te neres penitēs itēz dicere sacerdoti. ¶ 4^m ar gumētū bñ pcludit. ¶ Ad 5^m dñ q pñs cō fessio scā i pctō mortali sciētē n̄ valeat ad re

mediū nisi dispositio. tñ ad hoc valet q tal nō ē pcepti transgressor. cēntiam. n. actum pre ceptor nō semp tenemur explere ex charita te ad vitādū demeritum: qñtis sine charitate act⁹ nō mereat pñmū. Tñ talis nō tenet de ne cessitate eadē pctā in numero itēz cōfiteri sa cerdoti. Aliq at dicunt pñm dicētes ē q talis mortali peccat. q pñti in se ē facit irreueren tiā sacro: qd nō vñ ē ē line sacri cōrēptm. ¶ Sz p ex. de pe. r. re. Ex qdā. dñ d illis q veniūt ad pñssionē r nō penitēt. q eoz pñssio ē admit tēda: r crebris r salubrib⁹ mōitis ē penitētia indicēda. absoluedi tñ nō sūnt. Tñ si absolu tiōnē nō recipiāt nō pñmī sacm. nec a pñssio re nec a confesso. Si at pñtes in mortali pctō attrit⁹ ē de pctō suo: ita vt probabiliter possit pñsumere se ēē dispositū nō peccat absolutioez recipiēdo. imo frequēt in virtute clauū p su sceptionē absolutiois formatur sua attritio. ¶ Ad 6^m dñm q ille q sciētē diuidit confes sionē nō est vere penitēs. nec vere cōfiteatur: r ideo talis illa eadē peccata mortalia in nume ro tenet vñi sacerdoti itēz pñteri. ¶ Ad 1^m r. ¶ Nono qñtur vtz sacerdos pñius possit de iure punire illum qui non confi tetur semel in anno.

¶ Ad istā qōnē n̄hil aliū rñdeo nisi illud qd dñ extra de peni. r. re. Dis vtriusq; sexus. vbi dñ. Dis vtriusq; sexus fidelis postq ad ānos discretiois puenierit oia sua solus peccata sal tez semel i anno fideliter pñteat pñio sacer doti. r inuictā sibi pñiaz p virib⁹ studeat ad im plere: suscipiēs reuerētē ad min⁹ i pascha eucharistie sacm. nisi forte de pñiū sacerdo tis pñlio ob aliquā rōnabilem cām ad tēpus ab ei⁹ perceptioē duxerit abstīnēdiū. alioquin viyēs ab ingressu ecclie arceat⁹ r moriēs ecclia stica careat sepultura. Artict⁹.

Consequenter qñtur de pñali. Et circa hoc querunt nouē. ¶ Pñio vtz penitēs teneat ur confiteri pñio sacerdoti. ¶ 1° vtz illi q pñtentur alicui bñti pñtē epi teneant illo co dē āno pñteri suo pñterero parochiali. ¶ 2° qñt. vtrū pñssū nō sacerdoti quē parochialis sacerdos posuit loco eius credēs ei sacerdo tē ēē: teneat illa eadē pctā itēz pñteri: postq pñterit illū cui pñssū fuerit sacerdotē nō ēē. ¶ 3° vtrū hō teneat pñteri oia pctā mortalia tam secreta q publica. ¶ 4° vtrum teneat cō fiteri oēs peccati circūstācias. ¶ 5° vtrū pec cator statim teneatur pñteri pñta oportūitate.

sacerdotis. 7° querit vtr mulier teneat cōfiteri suo p̄sbytero parochiali p̄t̄m qđ cum eo cōmiserit. 7⁸ vtr p̄fessio facialis possit fieri plurib⁹ sacerdotib⁹ simul. 7⁹ vtr ille. 16. cōditiones qđ a magis assignat requirant ad cōfessionē que his verbis cōtēte sunt. Sit simpliciter huius cōfessio pura fidelis. Atq; frequens nuda. discretā. libens. verecūda. Integra secreta. lachrimabilis accelerata. Fortis et accusans et sit parere parata. 20.

Primo queritur vtr penitēs teneatur cōfiteri p̄prio sacerdoti. Et vtr qđ nō magis di. p̄nti. cap. q̄nto. Qui oīo p̄stet sacerdoti meliori qđ pōt cōfiteat. ergo qñ penitens pōt inuenire meliorem sacerdotē qđ sit suus p̄prius nō tenetur suo p̄prio sacerdoti cōfiteri. 3° Itē. De re. de p̄cepto et dispōne. c. 4. Iniquum p̄culdubio foret si statuta p̄ sola charitate p̄ charitatē teneret. sed si penitēs nō posset p̄stiteri cuiusq; sacerdoti cui p̄stendo vtilis p̄videret aīe sue: p̄ceptū de p̄stendo p̄prio sacerdoti: qđ pro charitate institutū est: teneret

B charitatē: qđ irrationabile eēt. 3° Itē sacerdos p̄prius ē aliqui indiscretus nimis. aliqui sollicitas ad malū cōstētē. qđ saltem in isto casu nō tenetur penitēs p̄stiteri p̄prio sacerdoti. 4° Item rōne delicti dī hō iudicari ab illo in cuius iurisdictione deliquit: extra de foro cōpe. Postulasti. 7. 3. q. 6. c. vlt. Ubi vtr. Ubi cā agat: ubi crimen committit. ergo de p̄cto qđ qđ committit in aliena parochia nō tenet p̄stiteri p̄prio sacerdoti. 5° Itē epī abbates exēpti nō hñt p̄prios sacerdotes. ergo tales nō tenent p̄stiteri p̄prio sacerdoti. 6° Itē quibet sacerdos p̄tatem clauum immediate h̄z a xpo: cū xpus dixit discipulis illud vbum Jo. 20. Accipite sp̄m sc̄m 2c. nō tñ dixit aplis: s̄ ēt alijs discipulis. ergo quibet sacerdos quolibet ligare et soluere in foro p̄nie pōt. 7° Itē in casu extreme necessitatis quibet sacerdos pōt hoīem absoluerē. 26. q. 6.

C Si p̄sbyter. 7. c. seq. 2. c. de furtis. Fures. ergo hō nō semp tenet cōfiteri p̄prio sacerdoti. 8° Contra. c. 7. de pe. 7. re. Dīo vtriusq; sc̄us. p̄cipit p̄fessio p̄prio sacerdoti faciendā. 9° Itē cōfessio facta corā nō suo iudice nō valet in foro p̄tētiōis. extra de iudicijs. At si clerici. ergo a sūt p̄fessio facta illi qđ sup p̄stentē nullā habet iurisdictionem non valet in foro p̄nie. 10° Item de p̄nia di. 5. Sacerdos. 5. q. aut. nō alterius parochianū iudicare p̄sumat.

B 11° Rñdeo qđ sacerdos p̄prius quadrupl⁹ pōt accipi. 1° nō mō p̄prius ē sacerdos alicui⁹ hñs sup ipm iurisdictionē ordinariā in foro penitētiē: mō tñ inferiori. 7. sic ē p̄prius sacerdos ille qđ

cōiter vocat p̄sbyter parochialis. 2° Alio mō hñs iurisdictionē ordinariā mō p̄ncipali. 7. sic ep̄s ē p̄prius sacerdos oīum exiitū in suo ep̄iscopatu. vlt⁹ mō p̄ncipalissimo: 7. sic papa est sacerdos oīum xp̄ianorū. 3° mō hñs iurisdictionē delegatā ab aliquo iustorū. vel a legato dñi pape. 4° mō hñs iurisdictionē ex cōmuni cōcessione vel p̄missione iuris. 7. sic sunt p̄prij sacerdotes illi quos ep̄i et abbates exēpti eligūt in p̄fessores. talib⁹ enī p̄mittit ex iure cōi eligere sibi discretū et p̄uidū cōfessorē. extra de pe. 7. re. caplō ne p̄ dilatiōe. sic enī ē est p̄prius sacerdos p̄sbyter quicūq; illius quē audit constituit in articulo necessitatis. si p̄prius sacerdotem aliquo triū predictorū modorū non potest h̄re. vtr p̄z auctoritates ad hęc allegatas in arguēdo. hoc ēt 4° mō ē p̄prius sacerdos vagabundorū quicūq; p̄sbyter parochialis in cui⁹ parochia voluerint p̄stiteri. qđ tales nūq; hñt domiciliū p̄prij. ff. ad municipales. l. Zabeco. Sūt dico de illis qđ domicilio relicto navigāt vel iter faciūt querētes quo se cōferant. ff. ad municipales. l. Eius. 5. Si quis domicilio. sic ēt ē p̄prius sacerdos pegrinorū ad sancta loca quicūq; parochialis p̄sbyter cui voluerint cōfiteri de cōmuni postq; recesserunt a iurisdictione illi⁹ in cuius p̄tate hñt domiciliū. accipiēdo at p̄prij sacerdotē p̄ sacerdote hñte iurisdictionē aliquo predictorū mōrū non est faciendā cōfessio p̄prio sacerdoti ad hoc vtr hō nō trāsgrediat p̄ceptū. 7. p̄sequat p̄fessionis effectū. qđ sicut in nālīb⁹ ad aliquē effectū requiritur potentia artius in agente. 7. mā debita in suscipiente: sic ad effectū ligādi et soluēdi in foro p̄cie requiritur p̄tās clauū que datur sacerdoti in sua ordinatiōe: 7. mā debita. i. subdū qui h̄etur ex iurisdictione aliquo p̄dcorū modorū. Sed accipiēdo p̄prij sacerdotē primo modo vel secdo quīs sit eis cōfessio regl⁹ faciendā in multis tñ casib⁹ nō oīz vt cōsum est.

B Ad p̄mū i opp^m odz ē. qđ illa auctoritās intelligi dī in casu in quo licitū ē alicui cōfessorē eligere. Ad 2^m dñm qđ iura magis respiciunt vtilitatē cōtātis qđ vni⁹ persone. Et ideo quīs in casu eēt meli⁹ alicui cōfessorē posse eligere pro sua voluntate: qđ teneri suo ordinario p̄stiteri. tñ nō eēt vtile pro cōmunitate qđ cuiuslibet licitū esset cōfessorem eligere. In casu autē in quo expedit alicui ordinaris debet dispensare si requiratur. quod si noluerit magis facit subditus vtilitatem aīe sue. p̄pter bonum obedientie cōstendo p̄prio sacerdoti minus bono: dñz tamē sit sufficiens qđ cōstendo ali⁹ meliori. Ad tertium dñm qđ in illo.

casu dicitur petere iniuriam penitus a proprio sacerdote
te vel ab episcopo vel papa vel a legato papae: ut pos-
sit alteri confiteri. et in tali casu talis iniuria sibi de-
negari non dicitur: quia sacerdoti proprio non tenetur in
hoc casu confiteri. de pe. dist. 6. placuit. Ad
4^m dicitur quod ille auctoritates non sunt intelligende in
foro peccati: sed contentioso. Ad 5^m patet quid
ordinem ex dictis in questione. Ad 6^m dicitur quod quis
potestatem clauis omnes discipuli receperunt immediate
a christo: potestatem iurisdictionis receperunt inferiores
mediantibus apostolis: et alii apostoli mediante Petro:
ut ait visus est in questione: non tamen requisitus in confessione
potestas clauis: sed et quod habeat in foro penitus iurisdic-
tionem ordinariam vel delegatam ex commissione specialis
vel ex generali permissione iuris super illud quod sibi con-
fiteatur. Ad 7^m solutum est ex dictis in questione.
Ad 8^m ad preterea dicitur quod procedunt de sacer-
dote respectu illius super quem non habet iurisdictionem
aliquo predictorum modorum. Questio 1.

Secundo

illo eodem anno confiteri suo presbytero parochia-
li. Et ut quod sit. x. q. 1. peruenit. si sua unicuique
episcopo iurisdicatio et potestas non seruat ecclesiasticis or-
do profundus. si scilicet si non seruat parochiali presby-
tero: quantumcumque aliud sit confessus vel episcopo vel
alicui de iniuria eius tenetur confiteri semel in anno suo
parochiali presbytero. Item fin. Ber. 3° lib. de
cons. ca. 13. Ecclesiastica Hierar. est ad exemplar
angelice hierar. sed in angelica hierar. illud
quod conuenit angelis alicuius ordinis ex officio
nunquam committit angelo alterius ordinis. si sum-
liter non est hoc licitum fieri in ecclesiastica hierar.
Item sacerdos non dicitur illi dare eucharistiam
cuius conscientia ignorat. cum ergo cuiusque sub-
dito debeat eucharistiam ministrare semel in
anno quilibet tenetur sibi semel in anno confiteri
quantumcumque sit confessus episcopo vel eius penitentiario.
Item contra rationem est subtrahere alicui co-
gnitionem rei de qua tenetur reddere rationem: sed
sacerdos de suis subditis deo tenetur reddere
rationem. ergo non licet episcopo facere aliquid quod minus pa-
rochialis possit cognoscere conscientiam subditi
sui. Item quilibet tenetur confiteri semel in anno
proprio sacerdoti. extra de pen. et re. dist. 3. episcopus
non est proprius sacerdos imo confessor. ergo penitentes
confitendo episcopo vel alicui de iniuria eius non sicut
statutum nisi confiteatur cum hoc semel in anno
presbytero parochiali.

Contra maiorem potestatem habet episcopus super sub-
ditos parochialis sacerdotum quia ipsi presby-
teri. quia recipiunt ab episcopo. et ut habet prima propo-
sitione de consensu prima plus potest super effectum
quod scilicet ea. cum ergo illi qui confitentur alicui de

licentia sui presbyteri parochialis non teneantur
anno illo sibi confiteri: multo minus illi qui
confitentur alicui de licentia episcopi.

Respondetur. episcopus habet ordinariam iurisdic-
tionem super subditos sacerdotum paro-
chialium: illud autem quod conuenit alicui ex or-
dinaria iurisdictione ipse potest committere alij ha-
benti ordinem convenientem ad illud officium exe-
quendum. extra de conse. ecclesie. Aqua. illi ergo
qui confitentur legitime habenti potestatem episco-
pi. et absoluantur ab eodem: vere sunt absolu-
ti: nec eadem peccata in numero tenentur suis
presbyteris parochialibus confiteri. sed ut eo-
dem anno teneantur suis presbyteris confiteri
peccata que post absolutiōem incurrunt. opi-
niones sunt. Et aliqui dicunt quod non. quia per pre-
sbyterum parochialem non tamen intelligitur curatur
inferior: sed etiam episcopus. Unde episcopat^{us} quicquid
dicitur parochia. et episcopus presbyter parochialis:
quod probari posse videtur per illud quod dicitur ex-
tra de parochijs et alienis parochiis. Aul-
lus. et 9°. q. 2. nullus. et c. nullus prius. et cap.
vlti. Alij dicunt per presbyterum parochialem non
intelligi nisi inferiorem curatum: quia debet ac-
cipi finem qui sonant in usu communi. Preterea pa-
pa in privilegio peccati minoribus et predicatoribus
super confessionibus audiendis: et heremitis ex
privilegio specialis nouiter emanato declarando
videtur dicere quod in illo statuto. Dis utriusque
seruus. intelligit parochialis presbyter ille qui in
communi sic vocatur in hoc quod dicit confessi fratri-
bus teneantur semel in anno suis presbyteris pa-
rochialibus confiteri. prout statuit concilium genera-
le. cum enim dicitur: presbyteris excludat non pre-
sbyteros: et per hoc quod dicitur suis excludat non
habentes iurisdictionem super eos: ut quod per hoc
quod dicit parochialibus excludat episcopos: alias
illud verbum parochialibus ibi poneret per nul-
lo. vbi cumque enim papa dicit aliquid per modum
declarationis iuris si bulatus est ad omnes se ex-
tendit: et si non sit insertum inter alias decreta
les. Cum ergo episcopus non sit super statutum: confes-
si sibi vel alicui auctoritate eius tenentur eodem
anno suo curato inferiori semel confiteri: non
sic autem dicitur de confitentibus papae. vel prius
eius auctem absoluit: quia papa est super co-
muni generale. prima tamen opinio rationabilior videtur.
Ad primum in oppositum ordinem quod cum episcopus con-
fiteatur alicui potestatem audiendi confessiones non au-
fertur inferiori curato iurisdictione sua. sed sua-
tur: quia datur et coadiutor ad executionem
officii quod sibi incumbit ex sua iurisdictione: que
principali^{us} est episcopi illius. sicut in angelica hierar.
dona ordinum inferiorum excellentiora sunt inferi-

II. Articulus

duabus. **C** Ad secundū dicēdū qd nō est simile
nūa quilibet angelus sufficit plene ad exequē
dum actus penitētes officio suo. non sic autē
de pōt dici de quilibet inferiori curato. **C** P: e
terea ista officia in ecclesia militante fuerunt
distincta: ecclesia pugnante religionibus vtili
bus ad hī officia exequenda. Unde postq
p dicitur in luce: cōueniēs fuit vt istorū offi
ciorū aliquo mō. s. ex cōmissiōe eēnt picipes:
sicut posthum⁹ partē accipit bonorū: que an
te suam natiuitatē alijs filijs erant diuisa. ff. d
libe. 2. posthumis. l. qd dicit. 2. cap. de posthu
mis. l. prima. 2. l. qd causatum. 2. insti. de exhe
reda. libe. 5. posthu. **C** Ad 3^m dō. qd cognitio
quā pōt habere sacerdos in foro pnie de con
scientia subditi sui dependet a subditi volun
tate. 7 ideo debet eum reputare idoneum ad
suscipiēdum eucharistiā si affirmat se penitē
tē eē: 7 legitime confessus ei qui ipsius potuit
absolvere. si tñ sacerdos habere aliquā signa
pbabilia qd ille non diceret verum: nō tenere
tur sibi eucharistiā ministrare: nisi ille sibi sa
ceret sufficiētes fidem: non dico de hoc qd est
vere penitēs: nec de hoc qd ē vere confessus.
qz ista nō cadunt sub pbatione: sed de hoc qd
ē confessus illi qui ipm poterat absolvere nisi
impedimētum fuerit ex parte sui ipsius confi
tentis. **C** Ad 4^m dicēdū qd sacerdos nō te
netur reddere rōnem de his que subdit⁹ suus
nō reuelauit sibi nisi hoc ex culpa sua pcesse
rit. **C** Ad vltimū pz. quid dicendum sit ex di
ctis in hac qōne 7 precedenti. **Dō** m.

A **Tertio** queritur vtrū confessi non sacerdo
ti quē parochialis sacerdos posu
it loco eius credes eū cē sacerdotē: teneant il
la eade pcta iterū pñteri. postq cōstituit eis
illum cui confessi fuerunt non esse sacerdotē.
C Respondeo qd tales tenentur illa eadem
peccata si illoz sunt memores iterū confiteri
sacerdoti. qz fm rei veritatē de illis non sunt
rite cōfessi. nec sacm pnie suscepit. neqz tñ
iudicandi sunt peccasse tanq transgressores
statuti de confitēdo. qz eos ignorantia inui
cibilis seu pbabilis excusauit. 7 dico qd illa cō
fessio eis fuit meritoria. non tamen eis tam
vtilis ceteris paribus: ac si cōfessi sacerdoti fu
issent. quia non sacerdos non potest conferre
penitenti illud beneficiū qd sacerdos ex vi cla
uim amministrat. **Questio** m.

A **Quarto** queritur vtrū homo teneatur cō
fiteri oia peccata mortalia tam
secreta q publica. Et vtrū q non. 2. **Sag** supra
vi. 16. c. pzo. Contritio ē ptra pctm cordis. g
de peccatis cordis non tenetur hoies confi

Tertius

i id

ter: 7 tantū conteri. **C** Itē confessio ē p quā
moribus latēs in spe venie apitur. ergo nō te
nemur pñteri de patētibus pctis. **C** Item ex
tra de accusationibus. Euidētia. euidētia per
petrati sceleris nō idiguit clamore accusatoris.
ergo de sceleribus que euidēter ppetrata sūt **B**
non tenemur confiteri.

C Contra. de quolibet pcto mortali tenemur
integre penitere. 7 integra pnia nō tñ comp
hēdit pñtitionē. 7 ēt confessiones 7 exteriorē
satisfactionē si sit possibile. g de quolibet mor
tali peccato tenemur confiteri.

C Respondeo qd homo tenet pñteri oia pec
cata mortalia tā secreta q publica. qz si se
creta mori debeāt interioris pñtitione: deferri
tñ debet ad sepeliēdum exterioris pñtitione. **C**
ne. Et qz nō sufficit aliquid eē notuz iudici: ni
si sit ei notum i forma iudici. qz vt dī. 3^a. q. 2^a.
Iudicem. Iudex v3 iudicare fm allegata. cr
go peccata publica qzuis sint manifesta sacer
doti sicut hōi. qz tñ nō sūt ei manifesta sic vica
rio dei. v3 ea pñteri. Et pñtētia sicut dicit ma
gister di. pñti. c. vlti. pñssio ē qdā pñticio pñti
7 per eā pñtōr fit humilior 7 cautior. Vñ nō ē
tñ ad notificandū pñssioi peccatum. **B**

C Ad 1^m i opp^m dō qd illud vbi magis ē in
telligēdū fm quādā approbationē. **C** Ad 2^m
dōm qd qñtuncqz morbo pñti sit patens hoib⁹
i effectū: tñ latēs ē exteri⁹ in sua cā. **C** Ad 3^m di
cēdū qd illa auctoritas intelligēda ē i foro pñ
tioso vbi iudicatur malū de interiori ope: non
in foro penitentie vbi principalius indicatur
de intentione. **Questio** V.

Quinto queritur vtrū homo teneat pecca
ti circūstātiās confiteri. Et vtrū **A**
des qd sic. Aug. in li. de pe. 7 ē de pe. vi. qñta. i
pncipio. 7 recitat magr supius. dist. 16. cap. 2°.
postq narrate sunt pñtōz circūstātiē: scq̃tur
qd ois ista varietas pñtēda ē. 7 desēda. g pñti
circūstātiē sūt pñtēde. **C** Itē pñti qñtitas sciri
nō pñt nisi scis ill⁹ q illoz aggrauāt qñtitatē. Sz
circūstātiē aggrauāt pñtm vt supius vñū ē. g
qñtitas pñti sciri nō pñt: eoz circūstātiās igno
ras. cū g sacerdos qd ē iudex debeat scire totā
qñtitatē peccati omnes peccatorum circūstā
tiē sibi sunt confitende. **B**

C Contra. circūstātiē pñtōz pñt esse infini
te. Sz nullus obligat ad cōfitēdū ea q i infini
tū pñt. pcedē qd de talib⁹ nō ē ars neqz scia. g
null⁹ tenet oēs circūstātiās pñti cōfiteri.

C Respondeo qd circūstātiē mutat aliqñ
spēm pñti vt supius vñū est. 7 tunc circūstā
tiē sūt pñtēde. qz spēs pñti pñtēda ē. aliqñ ita
aggrauant in eadē spē q actū reddunt morta

Citemq; sine illis mortalibus non esset sicut patet.
Primo enim actus illicitus potest fieri ex tanta intentione et deliberatione quod est peccatum mortale: qui tamen ex surreptione factus mortale non est. et talis circumstantia peccata est. Aliquod etiam non aggravat criminaliter: sed venialiter: quod sine illis illa deordinatione mortale peccatum esset: nec per eas fieret peccatum mortale si alias non esset. et sicut venialia peccata non sunt peccata de necessitate nisi aliquando per accensum: ut superius dictum est: sic tales circumstantie non requirunt de necessitate ad sufficientem confessionem: quoniam requiruntur ad confessionis perfectionem. Et ad melius sciendum possit quod peccata de necessitate sunt et quod non. Sciendum quod circumstantia dicitur illud quod est extra essentiam actus: in aliquo tamen modo ipsum attingens: aut quantum ad essentiam actus: aut quantum ad effectum: aut quantum ad causam.
Primo modo dupliciter. aut per modum mensure: et tales circumstantie sunt tempus et locus: vel tanquam qualitates actus: et talis circumstantia est agendi modus.
2° modo est circumstantia quod scilicet similitudo gravis vel levis in respectu. **3°** triplici: quantum ad causam finalem: et sic accipitur hec circumstantia per quod: aut quantum ad causam malem que est obiecti actus. et sic accipitur hec circumstantia circa quid. aut quantum ad causam efficientem: et hoc dupliciter secundum quod duplex est causa efficiens. scilicet principalis: ex parte cuius accipitur hec circumstantia quo instructo vel quod auxiliis fecerit. nec est intelligendum quod per quod et circa quod et quod sunt eisdem ratione in quantum ex eis dependet essentia actus: sed in quantum sunt quedam conditiones adiuncte. Unde quando queritur quis fecerit tanquam circumstantia. querit utrum clericus vel laicus vel religiosus. et quando querit circa quid: querit utrum ille homo quare pensit esset platus vel subditus. et sic de alijs. has autem octo circumstantias ponit philosophus. **3°** et philosophus. cap. 3. et quolibet earum aggravare potest in ordinatione quicquid criminaliter et quicquid venialiter.
CAd primum in oppositum dicitur quod illa auctoritas intelligenda est quantum ad confessionis perfectionem: non quantum ad sufficientiam. **C**Ad secundum dicitur quod non oportet confessorem scire totam peccati circumstantiam: sed sufficit quod sciat eius circumstantiam notabilem seu criminaliter. In non obligando autem nos ad circumstantias peccata de necessitate infirmitati. **Q**uestio VI.
Sexto queritur utrum peccator statim teneatur confiteri habita oportunitate sacerdotis. Et videtur quod sic quod pensus a se pensat non statim querit remedium preceptor est sue corporalis salutis. sed ille qui incidit in peccatum mortale si non quam citius potest quereret remedium

confessionis preceptor est sue salutis spiritualis. Sed eo temere sua salutem spiritalem est peccatum mortale. ergo peccator statim tenetur confiteri habita oportunitate sacerdotis. **C**Item sicut in iustitia est se separare a deo: ita separationem continuare. Sed homo per quolibet tempore tenetur non separare se a deo. ergo per quolibet tempore tenetur separationem removere. cum ergo removeri non possit sine confessione: tenetur confiteri per quolibet tempore.
CContra. ille qui non facit quod de necessitate tenetur facere per illo tempore quo tenetur et potest mortaliter peccare. si perceptor statim tenetur de necessitate confiteri habita confessionis oportunitate quod diu differt non cessat novum peccatum committere. quod falsum est.
CRursus quod ille qui committit peccatum mortale non statim tenetur de necessitate confiteri habita confessionis oportunitate. sed sufficit quod semel in anno sicut statuit concilium generale nisi in quatuor casibus. **1°** **U**bi est ratio facienda. si quis vult coiccare vel celebrare nisi forte de propinquo expectet aliquem cui deuotus et securus confiteatur: sic enim expectans nullo iure quod ego sciam coiccare. prohibetur si de penitentibus est. **2°** **A**lii ratione piculi ut quod si notabili imminenti periculo mortis. **3°** **T**ertio est ratio per se. si quis per se sibi dicat quod statim teneatur confiteri de necessitate. **4°** **Q**uarto ratione dubij: quod si probabili videtur se amplius in anno illo copiam confessionis habere non possit: quod ipsum possit absolueret. **5°** **Q**uinto casus addi potest quantum ad religiosos quod ratione statutorum suorum: et sui statim tenentur confiteri frequenter. **6°** **S**exto statuitur periculum generale. nec nisi per hoc scilicet quod statim teneatur confiteri habita confessionis oportunitate: nisi aliter dices quo secundum statuta religionis sue confiteri tenentur. **Q**uod autem peccator non teneatur regulariter statim confiteri per quod ad hoc non obligatur ex iure naturali. quod confiteri sacerdoti non est de iure nec absolute. nec ad hoc obligatur divina lege: quod sic christus sacerdoti confiteri precepit explicitum non tamen precepit hoc statim fieri: nec ad hoc obligatur iuxta positio: sed tamen ad seculum anno ut dictum est.
CAd primum in oppositum dicitur quod peccata de necessitate spiritualiter hoc potest intelligi dupliciter. scilicet positive et directe per aliquem deliberative voluntatis motum. et hoc est peccatum mortale: aut negative. hoc est non querere salutem spiritalem sollicitum. et hoc non est peccatum mortale. sed circumstantia peccati nisi in aliquo determinato casu: si quis non quereret sollicitum peccaret mortaliter omittendo. Et preterea actus penitentie cum proposito confitendi. quod hoc tenetur satisfaciendi est remedium peccati mortale.
CAd secundum dicitur quod non separare se a deo est in hominis potestate. sed reconciliare se deo non sic. facilius enim potuit suare charitatem quam habere quam se disponere ad recuperandum quod amisit. **Q**uestio VII.

Septimo queritur vtrū mulier teneatur cōfiteri suo p̄bitero p̄chiali p̄ctū qd cū eo p̄misit. Et vñ q̄ sic. de pe. di. 6. c. vlti. p̄lacuit vt deiceps nulli sacerdoti liceat quēlibet p̄missum alteri sacerdoti ad penitentiam suscipere sine ei⁹ p̄sensu: cui se prius cōmisit. q̄ p̄dicta mulier p̄ctū p̄dictū suo parochiali p̄fiteri tenetur nisi p̄chialis p̄sentiat q̄ alteri p̄fiteat. Cōtra tenet suo p̄chiali p̄fiteri oia p̄ctā sua: de q̄bus ab eo potest absolui. S3 ipse p̄chialis p̄t absoluerē mulierē de peccato qd ipsa cū eo cōmisit. quia hoc in iure p̄bitum inuenitur.

Cōtra magis p̄t recusari p̄p̄i⁹ sacerdos p̄ malitia q̄ p̄ ignorantia. qz malitia piculofior est ⁊ peior. sed p̄ ignorantia p̄t recusari. de appel. di. 6. p̄lacuit. Cū ergo ista mulier tam experta sit sacerdotis malitiā: vñ q̄ ipsuz recusare potest. vt nō p̄fiteatur eidem.

Rūdeo q̄ aut mulier p̄babiliter p̄fiteatur q̄ si ad illū sacerdotē accederet. q̄ ipse iteruz eā sollicitaret. aut sentit se ita fragilem q̄ p̄babiliter timet ne loquēdo illi sacerdoti instigare stimulo p̄cupiscētie pp̄ recordationē delectationis neppharie: quā cū illo sunt delectata. ⁊ in isto casu. non tenetur isti cōfiteri. nec hoc p̄ctū nec aliud. qz si p̄t recusari sacerdos pp̄ ignorantia: multo fortius pp̄ malitiā. piculofior est. n. penitēti mulieri si sacerdos conatur eaz ad p̄ctū inducere: q̄ si nesciat cōsulare sibi. d3 tñ petere licentiā aut facere peti ab illo sacerdote vel a superiori: vt alteri possit cōfiteri. q̄ si malitiose dare licentiā recusaret: hoc nō p̄bideret: qn̄ illa mulier possit alteri sacerdoti cōfiteri. Si aut mulier p̄babiliter credat q̄ nec ex parte sacerdotis nec ex pte sui imineat piculū si p̄fiteatur eidem: tunc tenet illi cōfiteri etiam si lud p̄ctū qd cum eo cōmisit. ⁊ ipse de illo p̄t eam absoluerē sicut de alijs.

Ad p̄m dō. q̄ post vba decreti allegata statim subiungitur: nisi p̄ ignorantia illius cui penitētia p̄fessus est. ⁊ vt iā dictuz est. si p̄t recusari p̄ ignorantia: p̄t recusari p̄ malitia. Cōtra 2^m dō q̄ nō semp̄ tenet penitēs p̄fiteri p̄chiali suo de oib⁹ p̄ctis a q̄b⁹ ab eo posset absolui. si. n. aliq̄s parochianus eēt aliqd machinat⁹ latēter s3 sui sacerdotis p̄sonaz: de q̄ machina nōe posset ab illo sacerdote absolui: nō teneret hoc p̄fiteri sibi: ne ille p̄uocaret ad odium.

Ex dictis p̄s quid dici debeat ad argumentū ad pte sedam. **Rō** **Viii.**

Octauo querit. vtrū cōfessio sacralis possit fieri plurib⁹ sacerdotib⁹ sif. Et videt q̄ nō. qz cōfessio sacralis nō p̄t fieri a plurib⁹ penitētib⁹ sif vni sacerdoti. penitens enī solus d3 cōfiteri peccata sua. extra de peni. ⁊ re. Dis vtriusq̄ sexus. ergo a sif cōfessio sacralis nō p̄t fieri plurib⁹ sacerdotib⁹ sif. Cōtra nō d3 fieri p̄ plura qd eque bñ p̄t fieri p̄ vñ. sed vñ sacerdos ita bene p̄t absoluerē penitēte sicut plures sif. ergo cōfessio sacralis nō d3 fieri plurib⁹ sacerdotib⁹ sif. Cōtra. de pe. di. prima. Absolutura. §. non sunt. q̄to plurib⁹ p̄fitebit in spe venie turpitudinem criminis: tanto facilius consequetur gratiam remissionis.

Rēspōdeo. q̄ si penitēs cōfiteat pluribus sacerdotib⁹ sif. ⁊ absoluitur ab eis: credo q̄ recipit p̄nie sacm. nō credo. n. q̄ modus expiamendi p̄sonam absoluentem vel absolutionis actū in singulari vñ in plurali de necessitate requirat ad essentia sacri: credo tñ q̄ nisi penitens velit p̄fiteri duob⁹ sif vt certius p̄silus habeat ab abobus q̄ ab altero soli: duo sacerdotes audiētes simul vñ penitēte in foro p̄nie: ⁊ sif absoluetes peccat⁹: qz faciūt p̄tra cōsuetudinē ecclie ⁊ statuti. statuti. n. vt i illo foro solus soli p̄fiteat. Alij dicūt q̄ sacfz p̄nie suscipi nō p̄t nec administrari nisi in foro secreto: qz ibi de occultis p̄cie agit. sacerdos ē in illo foro xp̄ni rep̄ntat. vñ aut est xp̄s. Alij dicunt q̄ p̄fiteri plurib⁹ sacerdotib⁹ sif nō vñ cōfessio q̄ sit p̄s sacfz. Qui vult tenere primā opinionē p̄t dicere ad p̄m q̄ plures sif cōfiteri vñ magis est cōtra secretū qd d3 in foro p̄nie observari q̄ vñ cōfiteri pluribus sacerdotibus simul. qz illi sacerdotes ita obligātur ad celādum p̄ctā cōfessa sicut vnus solus. S3 plurimū p̄fiteat sif nō ita stricte obligatur vñ ad celādum peccata aliorū. plures tamē posse cōfiteri vñ in articulo necessitatis. s. quādo mors ita iminet de p̄p̄quo q̄ vñ post alii cōfiteri nō possit: licitū ē nec euacuat sacfz virtutē. Ad 2^m dō. q̄ illud arg^m nō plus p̄bat nisi q̄ plures sacerdotes sif hoc faciēdo peccant. P̄t tñ dici q̄ in casu in quo viderent penitētem hoc facere ex magno sermone ⁊ vt magis tranquillaret cōfessia sua pp̄ collationem duorū in cōsuldō: licituz esset eis sif ipsum penitēte audire ⁊ absoluerē.

Qui vult tenere sedam opinionē p̄t dicere ad arg^m ad partē secundā q̄ illa auctoritas intelligitur de p̄fessione facta plurib⁹ non simul: s3 successiue. **Rō** **Ix.**

Nono queritur vtrū ille. i. b. cōditiōes continete in verbis superius positis requirantur ad cōfessionem.

Rūdeo q̄ illaz qdā requirunt ad p̄fessiones

Distinctio

XVII.

de necessitate. et qđ de pgruitate. ad qđ vidē
 dñi sufficit ad pñens illas pditiones exponere
 Cōfessio. n. dñi ēē simplex ita qđ nihil admiscea-
 tur cū eis qđ requiruntur ad pctor qđtate. Dñi
 ēē ēē humilis. valde. n. humiliter dñi se hñe pñtes
 in vbo et signo. Dñi ēē pura. i. cū recta itētoe fa-
 eta. Et fidelis. i. vera. vt nihil admi ceat dñi sal-
 sitate. Et frequēs. frequēter. n. cōfiteri ē vtile.
 Et nuda. i. nō inoluta verbor obscuritate. Et
 discreta. i. qđ maius ē pñteat cū maiori pōde-
 re. Et libēs. i. facta nō de necitate s; libera volū-
 tate. Et verēcūda. qđ nō ē sic itelligēdū qđ de-
 beat penitēs verēcūdari de pñfissiois actu. sed
 de pñtis qđ cōfiteat. qđ est p quosdā qđ in recitan-
 do peccata sua qñi se iactare vident de aliq se-
 culi vanitate. Et itēgra. i. facta sine celatioe ali-
 cuius peccati. qđ pñtes tñc habeat in memo-
 ria. de quo alias nō fuerit legitime cōfessus. et
 hoc ēē dñi p diuidētes pñfissioē plurib; sacer-
 dotib; dicēdo pñtē vni et pñtē aliq. Et secreta. qđ
 ibi agit de secretis pñcie. Et lachrymabilis la-
 chrymis pcedētib; ex pñti dolore. Et accelera-
 ta. multū. n. est expēdiēs pñtōi vt cito pñtea-
 tur. qđ abysus abysus inuocat. i. vnus pñti ad
 aliud inclināt. Dñi ēē fortis. i. penitēs dñi ēē
 ita pñtis animi in pñtēdo vt pp verēcūdiam
 nihil pñtēs ad pñcie sue purgationē omittat.
 Et accusans. i. penitēs ita dñi accusare se ipz vt
 in sui excusatioe pñti suū in aliū nō torqueat
 sicut Adā dixit. mulier quā dedisti mihi sociā
 dedit mihi dñi ligno. et comedi. vt hñ gen. 3. Dñi
 etiā ēē pata parere. penitēs. n. dñi ēē parat; pa-
 rere. hoc ē obedire sacerdoti in susceptione et
 expletōe pñie quā rōnabiliter iniūgit. Cōdis
 visis per ea que alibi de confessione dicta sunt
 et adhuc dicēda sunt pōt facili; hō videre que
 istaz pditionū requirant ad pñfissioē de neces-
 sitate. et qđ de pgruitate. Articulus. iiii.

Consequenter dñi pñtis de
 4. pñci-
 pali. Et circa hoc querūt. qđ
 1. pñtio vtz pñfissio volūtas
 ad deū reqrat ad ipz iustifica-
 tionē. 2. vtz ad hoc reqrat
 gñe infusio. 3. vtz pñtis sit or-
 dine nāe ad deū pñfissio qđ a peccato auersio.
 4. vtz pñtis sit ordine nāe gñe infusio qđ pñti
 remissio. 5. vtz pñtis pctor remissio sit realit; idēz
 qđ bonoz quoz sunt pñtōes restitutio. 6.
 vtz iustificatio ipz sit in istā. 7. vtz ipz iu-
 stificatio cēntial; respiciat gñe infusioē qđ pec-
 cator remissioē. 8. vtz ordine nāe sit vtra-
 q; posterior. 9. vtz ipz iustificatio sit mira-
 culosa. **Questio.**

Primo oñdo qđ ad iustificatiōē impij nō
 reqrat pñfissio volūtatē eius ad
 deū. de ecclasticis dogmatib; c. 20. dñi. Sic in
 tiū salutis nñe deo miserāte et ispirāte hñe nos
 credim; ita arbitriū nñe nāe sequax ēē diuine
 ispiratiōis libere pñtemur; s; in nñe. iustificatio
 ne ē intū nñe salutis. gñe iustificatio impij pce-
 dit pñfissioē volūtatē ad deū qđ nō est vñz
 si reqrēt ad iustificationē. Cōtem vt hñ. 3.
 Reg. c. 3. Bē salomoni dormiētī infudit sapi-
 entia. ergo a sili peccatori dormiētī pōt infun-
 dere gratiam. sed gratia est iustitie forma. er-
 go sine aliqua pñfissioe volūtatē ad deū
 potest impius iustificari.
 Cōtra. ber. li. de li. ar. vsus finē dicit de gñe
 dei et li. ar. qđ totū bonū actus singula opere
 indiduo pagūt. S; iustificatio impij ē bon;
 actus. ergo ē a gñe dei et li. ar. qđ nō ēē veruz
 si ad hō nō reqrēt pñfissio volūtatē ad deū
 Cōtra nō respēdet silitudo solis i speculo nñi
 si facies ei; pñtēat ad solē. ergo sili gñe qđ ē qđ
 dñi silitudo solis iustitie nō respēdet in aia nñi
 si facies ei; ad deū pñfissa fuerit p volūtatē. Cū
 ergo sine gñe nō possit iustificari impius; con-
 uersio volūtatē ad deū reqrat ad iustificatiōē.
 Ad hñc qñē pñt adduci argumēta ex his
 qđ dñi sunt di. is. in illa qñē. vtz de pñtis re-
 mittere pñti sine aliq satisfactioe.
 Rñdeo qđ sicut de remissioe pñti pñt lo-
 qui duplici; s. aut de lege cōi. aut de pñleio
 spāli. sic ēē dñi iustificatiōē. Et sicut loquēdo mō
 2. de remissioe pñtis; de pñtis remittere pñti
 absq; oi satisfactioe; sic loquēdo de iustificatiōe
 mō 2. de pñtis ipz iustificare sine pñfissioe
 volūtatē ei; ad deū pñtēte. S; loquēdo de
 iustificatiōe de lege cōi sic dico qđ ad hoc qđ
 corp; formet p aiaz in ēē nāeior corp; p nāz di
 sponi pñtis ordie nāe qđ infundat aia a creatore.
 sic ad hoc qđ aia adulti formet p iustificatiōē
 in ēē gñe dñi pñtēte pñfissioē volūtatē ad
 deū tpe vt nāe qđ pñfissioē disponat aia ad susce-
 ptionē gñe qđ format iustificat. Et sic pñt
 argumenta ad partem secundam.
 Ad pñm i oppm dñi. qđ ibi accipit intū salu-
 tis nō p iustificatiōē. s; p aliq diuina ispiratiōē
 qđ aia excitat et adiuuat ad pñtēdū se ad deū
 p volūtatē. Ad 2m dñi. qđ nō ēē sile de gñe qđ
 pñcipal; respicit affectū libez qđ cogi nō pñt. et
 de sapia qđ respicit itell; qđ cogi pñt. Et iō magis
 reqrat volūtaria dispō ad susceptionē gñe qđ
 sapie. Vñl pñt dñi qđ tñc Salomō recepit sa-
 pientia nō ēē legē cōis; s; ēē legē spāli et pñle-
 giatā. Vñl pñt dñi qđ ad ei; susceptionē
 se disposuerat in regulando. **Questio. ii.**

2 **Secundo** querit utrū ad iustificacionem impij requiratur gr̃e infusio. Et vñ q̃ nō. qz q̃cqd de⁹ pōt facē mediāte causa 2ª potest facere sine ea. ergo si de⁹ potest impiū iustificare mediāte gr̃a. potest etiam sine gr̃a.

3^a **Itē** Jo. 6°. Nemo venit ad me nisi p̃r me⁹ traxerit eū. traxit aut̃ mor⁹ violētus ēs de⁹ pōt mouere voluntatē ad se violēter sine gr̃a q̃ ad iustificacionē ip̃ij nō ē necēa gr̃a.

4^a **Contra.** nō expellit tenebra corpales nisi per lūmē corpale. ergo nec tenebra p̃cti expellit nisi p̃ gr̃a. lūmē est sp̃iale. **5^a** **Item** ois aīa aut ē deo inimica. aut amica: sed amica nō est nisi p̃ gr̃am. ergo cū desinit ēē inimica p̃ iustificacionē oportet q̃ detur sibi gr̃atia.

6^a **Rūdeo** q̃ sicut qñ ex vno elemēto sit alt̃ p̃currūt q̃tuor. s. vnius forme corruptio. 7 alte rius gñatio. 7 dispō ad corruptionē vñ⁹. 7 dīspōitio ad gñationē alteri. si cum de impio q̃e iustus requirunt q̃tuor. s. impietatis destructio q̃ ē culpe remissio 7 gr̃e infusio. 7 dispositio ad destructiōē impietatis q̃ est culpe detestatio. 7 dispositio ad susceptiōē gr̃e. q̃ ē li. arbitriū ad deum cōuersio. 7 sic p̃ q̃ gr̃e infusio requirit̃ ad iustificacionem impij.

7^a **Ad** p̃m in opp^m dō q̃ illa p̃positio itelligē da est de 2^a cā efficiēte. gr̃a aut̃ ē iustificatiōis cā 2^a formalis nō efficiēs. 7 iō sicut de⁹ nō pōt facere aliqd ēē albū sine albedine: sic nec iustū sine gr̃a. **8^a** **Ad** 2^m dō. q̃ illa auctoritas loq̃t̃ nō de tractu violēto. sed accipit̃ ibi tractus p̃ voluntatis ielinationē s. s. niaz Aug. om̃ia. 26. sup̃ Jo. in expositiōe vbi p̃dicti: qd̃ p̃ exēpla q̃ ponit dicēs. ramū viridē oñdā ouis: 7 trahis illā. nūces puero demōstrant̃ 7 trahit̃: ita deus oñdit iter⁹ hoi ea p̃ q̃ hō ad deum ielīnatur: 7 hoc est ipsum trahi.

9^a **Tertio** querit utrū pōt sit ordine nāe ad deū p̃uersio q̃ a p̃ctō auersio. Et vñ q̃ nō. psal. Beclia a malo 7 fac bonū. ergo prius est ordine nāe deeliatio mali q̃ est auersio a peccato q̃ opatio boni q̃ est ad deum cō uersio. **10^a** **Item** in motu locali prius est ordie nature recessus a termino a quo q̃ accessus ad terminū ad quem. ergo a sili. ita est i motu aīe Sed auersio a p̃ctō est recessus a termino a q̃. p̃uersio ad deū ē accessus ad terminū ad quē. ergo prius est ordine nature a p̃ctō auersio q̃ ad deū cōuersio. **11^a** **Itē** ecclesiastici p̃. Bile etio dei honorabilis sapiētia. s. ibidē imedia te subiungitur q̃ mitti sapiētie est timor dñi. ergo timor prius ē dilectiōe. S. auersio a p̃ctō ē ex timore. p̃uersio ad deū ex dilectiōe. ergo prius est a peccato auersio q̃ ad deū p̃uersio.

12^a **Contra.** ordine nāe pōt est ad creaturam cō. **13^a** **Ad** p̃m q̃ a deo auersio. sed sicut dicit p̃phus. 3° ethi. c. 6. p̃m in gñatione est vltimū in resolu tiōe. cū ergo p̃uersio ad deum a p̃ctō sit destructio auersiois a deo. 7 auersio a p̃ctō sit destructio p̃uersiois ad p̃ctm. prius est ordie nāe p̃uersio ad deū q̃ auersio a p̃ctō. **14^a** **Item** pōt est ordie ne nāe infusio gr̃e q̃ remissio culpe. qz culpa re mittit̃ p̃ gr̃a. ergo a sili p̃uersio ad deū que ē dispō ad susceptiōē gr̃e pōt est ordie nāe q̃ auersio a p̃ctō: q̃ ē dispō ad remissiōē culpe.

15^a **Rūdeo** auersio a p̃ctō 7 p̃uersio ad deum p̃nt p̃siderari in q̃tū sūt radicate in vno motu li. ar. sicut recessus a termino a quo 7 accessus ad terminum ad quem in vno motu. aut in q̃tū sūt duo li. ar. motus. s. detestatio peccati 7 tendentia voluntatis in deum p̃ desiderium vel amorem. p̃mo modo in ordine nature pri or est cōuersio li. ar. ad deum q̃ auersio eius a peccato. q̃uis in motu exteriori prius sit re cessus q̃ accessus in executiōe. in intentione enim motoris prius est accessus q̃ recessus. vt enim accedat ad terminum ad quem recedit a termino a quo: 7 hec duo in motu li. ar. ordi nata sunt fin ordinem intentionis non exte rioris motoris. sicut enim dicit Augustinus.

16^a **Om̃ia.** 26. sup̃ Jo. ad deum nō motu cor poris: sed voluntate cordis accedimus. sed vo luntate ad deum accedere est intendere ipsū deum. Secundo modo loquendo de conuer sione 7 auersione distinguendum est de auer sione a peccato. quia detestatio peccati aliqua do oritur ex seruilī timore. 7 hec ē prius q̃ cō uersio li. ar. ad deum. aliquando ex amore dei vel desiderio. 7 hec est posterior ordie nature p̃uersio li. ar. ad deū. sic effect⁹ posterior ē cā.

17^a **Ad** primum in oppositum dñm q̃ ille or do est si sit in executione. tamē in intentione est econtrario. prius enim intenditur consecutio boni q̃ fuga mali. Unde vt li. 3° ostensū est: amor prius est odio 7 eius causa est. **18^a** **Ad** 2^m dicēdum q̃ solutum est ex dictis in questione. **19^a** **Ad** 3^m dñm q̃ 7 si timor seruilis prius sit q̃ dīlectio dei: tamen timor filialis ordine na ture est posterior. Et ego concedo q̃ auersio a peccato que oritur ex timore seruilis prius est conuersione ad deum. non tamen illa que ori tur ex timore filiali.

20^a **Quarto** querit utrū prius sit ordie nature gratie infusio q̃ culpe remissio. Et videtur q̃ nō. prius est ordie nature alicui remittere inimicitiam q̃ ipsum recipere in amicitiam: quia sicut dicit Philosophus in predicamentis prius est a quo nō couertitur

psequētia: s; ad recipe i amicitia sequit remitte-
tere inimicitiaz. nō ecōuerso. s; remittere cul-
pā ē remittere inimicitia. dare g;az ē recipe-
re in amicitia. g; p^o ordie nāe ē remissio culpe.
¶ In fusio g;re. ¶ Itē. impossibile ē eundē s; ē
deo amicu; z inimicu;. sed si pus ordine nāe es-
set infusio g;re q; remissio culpe. pus ordie na-
ture esset peccator dei amicus q; dēlineret eē
inimicus. z sic s; ē amicus z inimicus. non ē
ergo puoz ifusio g;re q; remissio culpe. ¶ Itē
in trāsmutatioe elemētoz pus ē ordine natu-
re corruptio vni q; gnatio alterius. g; a fili p-
us ē ordine nāe corruptio culpe p remissionē
q; introductio g;re p infusione. ¶ Itē pōr est
ordine nāe dispositio q; habitus: sed remissio
culpe dispositio est ad infusione gratie. er-
go ordine nature puoz est.

¶ Cōtra. prius ē p;itio q; culpe remissio. qz
ē eius cā. S; gratia puoz est ordine nāe cōtri-
tione. qz forma puoz ē cōposito. g; infusio g;re
puoz ē q; cipe remissio. ¶ Itē remissio p;ti fa-
cit de p;ctōre nō peccatore: nō p aliquā muta-
tionem ex pte dei. g; ē p aliquā mutationē ex
pte peccatoris: nō p mutationē p;ctōis infor-
mez. qz nullus motus informis meret de cōdi-
gno remissione p;ti. g; remissio p;ti est p aliq;
mutationē formatā p g;re infusione. sed causa
puoz est effectus. ergo est puoz ordine nature
gratie. infusio q; culpe remissio.

¶ Ad istā qōnē dicūt qdā q; ifusio g;re pōr ē
q; remissio culpe ordine nāe. qz sic ē pus est
ē pus cālitate. ifusio at g;re cā formalis est re-
missionis culpe. remissio etiā culpe pōr est q;
g;re ifusio. in q;tu habz rōnē cālitatis matē-
rialis respectu ipsius. nō ē. n. icōueniēs q; duo-
rū vni sit alterius cā. z ecōuerso in diuerso ge-
nere cāe. An p;ba. z. p;py. Sunt qdā ab inuicē
cāe vt dolere ē cā boni habit^o. z hoc dolēti. s;
nō eodē mō. s; hoc qdē sicut finis. illud aut si-
cut pncipiū vni mot^o. ¶ S; hec solo falsū sup-
ponit. z nō sufficit. sup;ōit. n. q; ē prius ordi-
ne nāe sit ē pus cālitate quociūq; g;re cāe. qd
nō ē vep: vt accipit p ē pus orgie. vñ cū finis
d; pōr ordie nāe q; efficiēs: vt sanitas q; exer-
citū: hoc nō ē vep nisi s; ē qd h; in itentiōe:
z sic id h; aliquo mō aliq; rōnē efficiētis cāe
in q;tu per eius itentiōnez mouet se efficiēs
ad opationē q; possit psequi finē illū. Et prete-
rea nos hic querim^o de prioritate qua reducūt
ad genus cause efficiētis. ifusio. n. g;re z remis-
sio culpe actiones qdā sunt. destruere. n. p;ctū
est agere. ¶ Alij dicūt q; sicut deus sine muta-
tione volitatis sue vult esse aliqd vel fieri ho-
die z aliud cras qd nō vult eē vel fieri peri-

sic sine mutatione volitatis sue vult illū q; de-
p;ctō suo sufficiētē penitet nō ē obligatū ad
penā etnā. z nō esse sibi iputādū ad offensam
qd si fecit: qd est p;ctū remittere q; ad offensā:
quē tū anteq; peniteret reputabat inimicu; z
volebat cū esse obligatū ad penā etnā. z hi di-
cūt nō esse remissionē p;ti p ifusione alicuius
habit^o in aia. s; p gratiā dei volūtātē. z hoc
vocāt g;az p quā remittit p;ctū. postea dō ifu-
dit sibi habitū charitatis: qua sit dignus spāl-
amari a dō: ita vt sibi velit vitā etnā: z q; possit
digne deum amare. Et hi dicūt q; pus ordine
nature est peccati remissio q; gratie seu chari-
tatis infusio. ¶ Sed quia lib. p^o z. z. sufficien-
ter ostensum est gratiam seu charitatem: per
quā remittit p;ctū eē aliquid positū manēs
habitudinalit in aia. ideo p;dictā opinionē nō
approbo: sed reprobo: maxime cū sit p;tra vi-
cta sanctorū z p;tra p;munē opinionē doctorū
in theologia. ¶ Alij dicūt q; ifusio gratie pri-
or est rōnē sue habitudinis ad illū a quo ifun-
dit. s; posterior remissioe p;ti p p;parationē ad
aiā: in qua suscipit. ¶ S; p;tra. p gratiā esse a
dō nō expellit p;ctū nisi mediātē sui susceptio-
ne in aia. g; pus ordine nāe in aia suscipitur q;
p;ctū remittat si ē illius remissiois cā. ¶ Alij
dicūt q; ifusio g;re ordine nāe pōr est q; remis-
sio culpe. Et remissio culpe puoz est q; esse iu-
stum per grām: qd sic declarant. Quis in mu-
tationibus istātaneis s; sit mutari z mutatur
eē. tū ordine nature prius ē mutari q; muta-
tum eē. Unde infusio g;re pōr ē ordine nature
q; grām in aia cē. p grām aut esse in aia non
expellitur p;ctū. s; sup;ponit ei^o expulsiōe.
sed p ipsam ifusione g;re quē ē introitus eius.
in aiam expellit peccatum. exempluz. Si illa
virtus p quam ignis corrūpit formā aeris sic
ret mae aeris formā: pus ordine nature ess; sic
ri illius forme q; corruptio forme aeris: z po-
sterior in facto eē. ¶ Sed h; hoc sic pōt argui.
sicut ifusio g;re prius ē ordine nāe q; ipsam eē
in aia. sic remissio p;ti pōr ē ordine nāe q; ipz
eē remissū. g; si ordie nāe pōr ē g;re ifusio q; cul-
pe remissio. s; pua erit ordie nāe p g;az eē in
stū q; p;ctū eē remissū. Et sic vt dictum ē in
opponēdo: prius ordie nāe erit peccator dei
amicus q; sit nō inimicus. ¶ Alij dicūt q; nō
ē ibi aliqua prioritas ordine nāe. s; in modo
fm rōnez: quia ipsa infusio g;re ē realit ipsa re-
missio culpe quantum ad offensam. nō. n. pōt
dici q; sint due mutatiōes distincte sicut gna-
tio vni^o z corruptio alterius. vt. n. super^o de-
claratum ē in li. z. p;ctū formalit nulla essen-
tia ē: sed carētia siue absentia boni debiti. An

Quis sit absentia alicuius absentie et aliquid habere
essentia. tunc nulla essentia est. cum ergo destructio seu
corruptio sit ab ente in non ens: deformitatem
pecti destrui non est aliud realiter quam bonum cuius est
huione gressu. imo ut verum loquar est ipsa gressu quam fun
dit et illi boni restitutio est ipsi gressu infusio. quia tunc
infusio gressu gratia faciens est remissio pecti: per quam
aia deo displicebat: et est quidam perfectio aie per quam
deo placet: et prius per rationem intelligendi est aiaz si deo
displicere quam sibi placere: idem ipsi gressu infusio pri
or: est finem rationem intelligendi sub ratione qua est pecti re
missio quam sub ratione quam per eam aia placet deo illa
placencia quam ea reputat digna vita eterna. Tercia
tercia destructio non entitatis boni debiti est
facere non entitatem non entitatis boni debiti est
non entitas non entitatis idem est quod entitas. nega
tio. n. negatio realis affirmatio est. ergo corruptio
corruptio boni facit per pecti nihil aliud est rea
liter quam restitutio boni oppositi. quod est gressu. tunc
rationem intelligendi ipsa infusio gressu per est sub ratione
quam est remissio inimicitie quam erat per culpam quam sub ro
ne qua est restitutio amicitie.

Ad primum in oppositum dicitur. quod maior est deus per para
tiones ad illi quam remittit inimicitiam et recipit in
amicitiam per mutationem voluntatis sue. Voluntas
autem divina hoc facit non per voluntatis sue muta
tionem. sed per habitum gressu infusione. Ad secundum dicitur. quod
hoc non est amicitie dei nisi in quantum est gressu informatus. et
ego bene cedo quod ipsi esse gressu formati supponit
aut pecti remissio esse per introitum gressu in aiaz: quod est
per fieri gressu ipsi. Et sic patet dicitur quod in eodem instanti in quo
per est esse gressu est per non esse culpe. per hoc nulla solu
dit incommpossibilitatem. Ad tertium dicitur. quod quis in
transmutatione elementorum prius sit ordinem nature vni
forme corruptio quam alteri generationi. tunc prius est tu
tis infusio ab agente in passum quam ipsi forme cor
ruptio. per formam. n. quam ignis generat in materia ac
ris non corruptio forma aeris. Quis sit finis cor
ruptionis. scilicet virtute ignis aerem attingere. In in
stificatione autem ipsi per infusione gressu: quam postea in
format subiectum est expulsio culpe: et in transmu
tatione elementorum destruet forma corrupteda
per formam quam in eis materia generat: per eum ordinem nature
generationi vni quam corruptio alteri. Ad quartum dicitur. quod
quod minor est falsa. Quis remissio culpe sit dispo
sicio ad esse gressu in aia. differt. n. ut superius dictum
est infusio gressu et ipsas esse in aia fieri factum
re. Qui autem vult tenere ultimam opinionem quam
ponit realiter idem esse infusione gressu et remissione
culpe quantum ad offensam: que probabilis est et rationa
bilis: mihi videtur quod facilius possit euadere argumē
ta ut patet intuitu.

Et dicitur per quod dicitur ad quod non quantum ad quod. Quid. VI.

Sexto queritur utrum iustificatio impii sit in ista
stanti. et videtur quod non. Anselmus moritur est in ista
stanti. sed ad iustificationem impii requiritur motus li. ar. g.
iustificatio non est in instanti. Tunc intellectus non
potest intelligere plura simul. ut dicit philosophus. et top. non
potest simul ferri ad considerandum pecti et deum.
sed ad iustificationem impii requiritur detectio
pecti et tendentia in deum: quod includit cognitionem
peccati et dei: ergo iustificatio ipsi non est
in instanti. Tunc nulla forma quam recipit magis
et minus introducit in instanti. Sed gressu reci
pit magis et minus. ergo non introducit in instanti.
Contra in eodem instanti est in aere tenebre ex
pulsio et illuminatio ei. gressu a sibi in instanti est tenebre
culpe remissio: et per gressu illuminatio. Tunc quidam
sunt mutationes in instanti per virtutem finitatem. ut sunt ille
mutationes quod sunt fines motuum. gressu multo fortius in
stificatio ipsi est in instanti: cum sit per virtutem infinitatem.
Contra video iustificatio ipsi considerari potest quantum
ad motus disponentes ad ea: quod sunt detectio
culpe et puerilio voluntatis ad deum informes.
Vel quantum ad gressu infusione et predictorum mo
tuum formationem et culpe remissionem: in quibus
persistit iustificationis essentia. prima duo non sunt
semper in instanti vno: nec iter se nec cum iustificatio
nis essentia. quadoque. n. tempore precedit iusti
ficationem ipsam. sed ea in quibus persistit iustifica
tionis essentia semper sunt in eodem instanti. ad hoc. n.
quod forma non possit in aliquo subiecto fieri in i
stanti requiruntur tria simul. scilicet quod sit talis quod reci
piat magis et minus. et quod sit limitatio virtutis
in agente. et in dispositione seu praria dispositio
in suscipiente. Quoties autem istorum deficiente for
ma potest introduci in instanti. An non obstat limit
tatione virtutis in sole: et quod lumen in medio na
tum est magis et minus suscipere: quia tamen
medius diaphanus est in ultimata dispositione
ad luminis susceptionem. ideo illuminatur in i
stanti. Si autem forma non recipit magis et mi
nus planum est quod introduci in instanti. quia nihil
de ea habetur nisi totum habeatur. Si etiam
agens est infinite virtutis quis subiectum sit in
dispositum: et forma sit nata recipere magis et
minus: potest tamen eam illi subiecto imprimere
in instanti. quia in instanti potest removere dispo
sitionem illi forme contrariam: et causare dispo
sitionem illi forme: que requiritur ad illius forme susce
ptionem. Cum ergo infundens gratias sit infi
nite virtutis: non obstat quod gratia in aia possit
recipere magis et minus: potest eam infunde
re in instanti: et quia magis congruum est ea in
instanti infundi quam successivum. idem semper ea infundit in
instanti: et quia formatio contrariis ad deum et de
stationis peccati precedentium gressu infusione est for

matio aie cui sunt act⁹: q⁹ illos act⁹ eē forma
tos ē reāl⁹ aiaz cui sunt act⁹ eē formatā: q⁹uis
sit ibi aliqua dīa fm rōnē. id illos motunz for
matio est in eodē instātū in quo est gfe ifusio.
puatio aut remanere nō p⁹ forme oppositē
ifusione. sicut p⁹ q⁹ tenebra nō remanet post i
fusione pēti luminis. g in eodē instātū ē remis
sio culpe: in quo ē gfe ifusio. p hoc aut qd dixi
q⁹ formatio actus z formatio aie reāl⁹ idē sūt
nō credas q⁹ velim negare cāri in actu silitu
dine hitus q⁹ aliq⁹ mō sit ei⁹ forma. ego. n. pce
do q⁹ volūtas formatā charitate actū suū q⁹li
ficat aliq⁹li silitu dine ipsius charitatis. s⁹ volo
dicere q⁹ p formā volūtatē q⁹ est charitas per
quā aia ē deo accepta: ipse act⁹ ē deo accept⁹
magis z p p⁹as f⁹ rōnē itelligēdi q⁹ p silitu
dine illi⁹ forme. q⁹ silitudo ē i actu i eodē instātū
in quo aia charitate format⁹. Si. n. illa silitudo
esset in actu absq⁹ hoc q⁹ charitas eēt in aia: il
le actus non sic esset deo acceptus q⁹ esset me
ritorius de condigno.

Ad p^m in opp^m dō q⁹ fallit in duob⁹. vñ
est q⁹ motus li. ar. nō ē de essentia iustificatio
nis: s⁹ ei⁹ formatio q⁹ ē in instanti vt visū ē. aliud
ē q⁹ mot⁹ li. ar. q⁹ ad id qd ē de eēntia ei⁹ in
instātū est. velle. n. libez post p⁹liationē actus
ē essentia actus li. ar. z hoc in instanti ē etiaz si
pcedat p⁹liatio in tpe. Ad 2^m dō q⁹ superi⁹
dictū ē li. 2°. z. 3. q⁹ itellect⁹ pōt simul itellige
re plura: z volūtas velle: qñ vñū ordinatur ad
aliud. sic aut est in pposito. Cōsideratio. n. cul
pe z detestatio eius ordinatur ad p⁹liatio
nem dei. z puerionē volūtatē ad deū. Ad
3^m p⁹ solutio ex iā dictis. P Aliq⁹ tñ aliter sol
uit dicētes q⁹ formaz qdā recipiūt magis et
minus z per sui maiorem vel minozē p⁹mixtio
nem cū suo p⁹trario. z p maiore vel minozē ac
cessū ad terminū: vt albedo. Quedā alio mo
do tñ. l. per maiorem vel minozem accessum
ad terminū: vt lumē corporale z lumen spi
rituale: qd est gfa: quoz neutz secū p⁹patit ali
quid de p⁹rio. Quedā sunt q⁹ nō recipiunt ma
gis z minus vllō mō. p⁹ime itroduciūtur suc
cellue. scde z tertie in instātū. P S⁹ hec solutio
supponit q⁹ deus nō posset infundere gfas suc
cellue: eo q⁹ nā forme hoc nō patit. qd multis
dubū: z alio falsuz vñ. eo q⁹ gratia nō tñ reci
pit magis z minus qñ ad sui esse in subiecto
sed etiaz plus z minus in essentia sua. p hoc. n.
hō est magis gratus deo q⁹ plus h⁹ de essen
tia gfe eius. per quē aut moduz possit augeri
f⁹ essentia p⁹ ea q⁹ p⁹. li. dicta sunt de augmē
to charitatis. 26. VII.

Septimo

queritur vtz impij iustifica ti.

essentialius respiciat gratie infusionem q⁹ pec
catorum remissionem. Et videt q⁹ nō mutatio
essentialius respicit terminū finālē q⁹ initialē
q⁹ termin⁹ initialis est termin⁹ a quo: z termin⁹
us finalis est terminus ad quem. sicut di
cit p⁹h⁹. 5. p⁹hy. mutatio eēntial⁹ respicit ter
minū ad quē. q⁹ terminū a quo. S⁹ i iustifica
tiōe ipij termin⁹ initial⁹ ē gfe ifusio: z imin⁹ fi
nal⁹ culpe remissio: q⁹ vt pus vñū ē: p⁹ioz ordi
ne nāc est gfe ifusio q⁹ culpe remissio. g iusti
ficatio impij essentialius respicit culpe remis
sionē q⁹ gfe ifusionē. C⁹ g⁹ si posset eē culpe
remissio sine gfe ifusione: hō sine gfe ifusione
iustificaret. S⁹ si posset eē gfe ifusio sine pēti
remissione nō pp hoc hō iustificaret. g eēntia
lius depēdet impij iustificatio a culpe remis
sione q⁹ gratie infusione.

Cōtra. maius ē esse dei amicu q⁹ nō esse ei⁹
inimicu. q⁹ carentia inimicitie ordinat⁹ ad pre
sentia amicitie. S⁹ ifusio gfe ponit amicitia.
remissio culpe tollit inimicitia. g p⁹ncipalior ē
in iustificatione impij gfe ifusio q⁹ culpe re
missio. s⁹ totū essential⁹ respicit illam partem
que in se est principalior.

Respo⁹ deo. q⁹ de essentia iustificationis im
pij ē gfe ifusio z culpe remissio. eēntialius tñ
respicit gfe ifusionē q⁹ culpe remissionē. qñ
n. de rōne alicui⁹ totus sunt due ptes: quarū
vna est alterius cā: illa q⁹ est cā: p⁹ncipalior ē i
illo toto z essentialior illi q⁹ illa q⁹ est effectus.

Sed. vt visū ē superius: ifusio gfe ē causa re
missionis culpe s⁹ opionē dicētū q⁹ reāl⁹ diffe
rūt: q⁹ ē cōis opio. Et iō p⁹ncipalior ē i iustifica
tione impij z ipsi eēntialior culpe remissio.
Ad p^m in opp^m dō. q⁹ in iustificatione impij
gfe ifusio nō est terminus a quo. q⁹ illud qd
mutatur p mutationē recedit a termino a q⁹.
hō aut ei⁹ iustificatur nō recedit a gfe ifusio
ne. s⁹ remissio culpe non est terminus a quo.
q⁹ hō cū iustificat nō recedit a culpe remissio
ne. Sed terminus a quo in iustificatione impij
est eē iniustus: z terminus ad quē ē eē iustū. in
stificari. n. ex ei⁹ iniusto iustū fieri: z certū ē q⁹
ista iustificatio essentialius respicit iustū qui ē
terminus ad quē. q⁹ eē iniustū q⁹ ē terminus a
quo. peccat g⁹ ar⁹ in supponēdo q⁹ in iustifica
tione impij termin⁹ a quo eēt gfe ifusio: z ter
min⁹ ad quē culpe remissio. Ad 2^m dō. q⁹ si
eēt culpe remissio sine gfe ifusione hō dīneret
esse iniustus: s⁹ nō esset iniustus: q⁹ nō haberet
formam iustitiae. Et si posset esse gratie ifusio
sine culpe remissione simul posset esse homo
iustus: z ppter presentia culpe esset iniustus.
Unde positio nō tantū ē impossibilis s⁹ et in

compossibilis.

Questio.

Viii.

Octauo queritur utrum iustificatio impij sit posterior ordine nature quam gratie infusio et culpe remissio.

Respondeo. in via gratie partes ordine nature sunt pores toto. An et fm pphz. 5. metha. ac. cides ordine nature pus est toto coposito ex sup. stitia et accite: vt musici musico hoie. In rone aut iustificatiois ipij pphedif gre ifusio et culpe remissio. vt ia desit est. ita vt respectu iustificatiois ipij se habeat sicut partes et iustificatio ipij sicut totu. posterior: q ordine nature in via generationis est impij iustificatio q pme gratie ifusio et culpe remissio.

Do. IX.

Nono qrit utrum iustificatio ipij sit miraculosa. Et videt q sic glo. super illud Jo. 14. Maioza horu faciet. Maioza est impios iustificare qz infios creare. sed fm Aug. 1. de ci. vi. c. 5. Illud e mirabilis qd e potetius. q ma gnu miraculu e ipios iustificare. Et no est minus resuscitare mortuu spualr q resuscita re mortuu corporali: sz resuscitatio corporali mortui est miraculosa. q ipij iustificatio cu sit resuscitatio spualis est miraculosa.

Contra Aug. 10. de ci. c. 12. Quicqd mirabile sit in hoc mudo pfecto minus e q tot hic mudus. Sz quis creatio mudi fuit supnaliz: non cu d fuisse miraculosa. q quis iustificatio ipij sit supnalis: no tñ est miraculosa.

Respondeo q quis iustificatio ipij sit supnaturalis: no tamen est miraculosa. vt icludit ar. ad parte secundam. de rone. n. miraculu pprie sumpti tria sunt. Elu est q fiat per actiu potetia supnaturalis agētis. qd opere nature sit. et si quandoqz sit mirabile eo q ignoret causa fm Aug. 11. de ci. c. 4. tamen miraculu no est. Aliud est q in materia no sit aliqua dispositio nisi solu pura potetia obedientie ad hoc q in ipsa vel de ipsa fiat illud opus qd est miraculu. Tertiu est vt sit pter modu pueti. Unde dicit Aug. 1. libro retracta. c. 13. q si solita essent miracula no essent. Quia autem non omne mir vel mirabile sit miraculu. tamen omne miraculu e mirabile. e est mir. et ppter ista tria dicit q miraculu est opus arduu ppter cursum nature et solitu. cu ergo iustificatio ipij non sit solita et de lege comuni requirat aliqua dispositio in adulto qui iustificat: iustificatio impij q sit de lege comuni non est miraculosa. Quis effectiue fiat per potentia supnaturalis agentis. Iustificatio autem ipij ppter leges comune que sit si diis iustificat adultu aliquem qui prius se no disposuit miraculosa e. qz in tali iustificatione sit oia illa tria q ad miraculu requirunt.

Ad primu in oppositu dd. q quis creatio anime sit supnaturalis. qz sit per potentiam supnaturalis agētis. tamen miraculosa no est pprie loquendo de miraculo. Unde cu. 10. de ci. c. 12. dicit Aug. q in miraculo qd sit per homine manus miraculu est homo. ibi accipitur miraculu pro mirabili. cu aut dicit q illud est mirabilis qd est potetius: intelligendu est ceteris paribus. et preterea impij iustificare dicitur no maius esse qz iustos creare: qz sit maiore potetie. Unde glo. sup illud Jo. 14. Maioza horum faciet. dicit q et si vtriqz sit equalis potetie. hoc. i. impios iustificare e maioris misericordie. **A**d 2m dd. q quis vnum no sit minoris potetie q aliud. qz neutrum eoz fieri pot nisi per diuinaz potetiam. tamen duo alia que requiruntur ad miraculu inueniunt in resurrectione mortui corporaliter q no inueniuntur in resurrectione mortui spualr loquendo de illa que sit de lege comuni.

Circa oris et satisfactione operis. i. ante confessionem et satisfactionem. Notu eniz p operatione indicatur. i. in operibus virtutis: quatu ad meritum substantiale. no ptum ad quodlibet meritum accidentale. nec tenet hoc in operibus sacramentoz quoz efficacia no est ex nostra voluntate. sed ex diuina institutione. plus. n. ceteris paribus recipit de gratia volens suscipere sacramentuz et ipsum suscipiens q ille q vult et no potest. Nemo potest confiteri nisi suscitatus. hoc intelligendum est de meritoria confessione et de spirituali suscitatione. Peccatuz mors anime est: que vt est vita corporis: ita eius deus vita est. sed no eodem modo. quia anima est ipsius corporis forma vite: sed vite anime deus non est formalis causa nisi in generalis. Alii fuerit peccatum ante confessionem. i. in voluntate vel in proposito. Ergo sine causa dictum est. quodcuqz solueris et. supple si sufficit occulta cordis confessio quo ad deum. Cu enim irascitur sibi qd qz et duplicet. supple pro peccato suo. Hoc sine dono sancti spiritus non est. Ipsi in se voluntarie excoicatos ppter voluntate et peccati. Sit veniale p confessionem. i. diuini ventis. Proximo vel socio facienda e confessio: no de necessitate sz de pgruitate: qn no potest haberi sacerdos qui illos crimina diuine dicet. i. ptum ad genera peccatoz mortaliu et distatiz generis mortalis et venialis i grosso. et in generali. Quia no opz sacerdotis seire artificiosaz pctoz distinctionem. nec qanco sub

Distinctio

elles circa illā mās. Meliori q̄ pōt p̄stetur.
hoc expōsitū ē in q̄onib⁹. Socio d̄z p̄stet. nō
de nēcitate v̄t dictū ē: s̄ d̄ p̄gruitate. Si obliui
scaris. s̄ p̄ctōz tuoz p̄ p̄ceptū. Tūc eoz recoz
dabis zc. p̄ctā sua leuigare. i. leuia mōstrat.

De remissioe sacerdotis. Di. XVII.

Hic queri solet si p̄ctū oīo
dimissū ē a deo p̄ cordis
cōtritiōē ex quo penitēs
votū habuit p̄stet: quid
postea dimittat ei a sacer
dote? Video. n. quō vincu
lo eū ligat. s̄. rēporalis pene s̄ nō a quo
eūz absoluat. Et ideo quero. Ante ple
nitudinez quippe cordis anima rei ma
culam habet: z fetozē peccati: atq; eter
ne vltionis vinculo ligata existit. Si ve
ro ad confessionē per cordis contritio
nem deus p̄ se ipsum sine ministerio sa
cerdotis z debitum oīo relaxat: z aīam
interius purgat a p̄tagione z fetore pec
cati: quid ergo mundat? qd dimittit sa
cerdos? vbi sūt clauēs ille quas dñs tra
didit Petro z successorib⁹ eius dicens:
tibi dabo clauēs regni celoꝝ: z quecūq;
ligaueris sup̄ terrā erūt ligata z in celo:
z quecūq; solueris sup̄ terram erūt solu
ta zc. Ut aut̄ p̄missa qd plenius expli
cari valeat: quasi altius dicto r̄bete de
bis clauibus:

De clauibus.

Claues iste sunt non corporales
s̄ spūales. s̄. discernēdi sciētia:
z potētia iudicandi. i. ligandi z
soluendi: quā dignos recipere: idignos
d̄z excludere a regno ecclesiasticus iu
dex. Qui sicut h̄z ius ligādi: ita z soluēdi
vnde Ambz. Dominus p̄r ius z soluen
di eē voluit z ligādi: q̄ vtrūq; pari cōdi
tione permisit. Ergo qui soluēdi ius nō
habet: nec ligādi h̄z. Et infra. Certū ē qd
ecclesie vtrūq; licet: heresis vtrūq; non
nō h̄z. Ius. n. hoc solis p̄missū ē sacer

dotib⁹. Recte ergo ecclesia hoc sibi ven
dicat que veros sacerdotes h̄z. heresia
vēdicare nō p̄r: q̄ veros sacerdotes n̄ h̄z.

De vsu clauium.

Sus vero harū clauium multi
plex ē: discernere. s̄. ligādos et
soluēdos: ac deinde ligare v̄l sol
uere. Qui. n. idignos ligat vel soluit p̄
pria potestate se priuat: idest dignum
priuatione se facit.

Si sacerdos potest dimittere vel re
tinere peccata.

Ed queritur vtrum a peccato
soluere valeat sacerdos idest a
culpa: vt culpe maculam ab
stergat vel debitū eterne mortis solu
re valeat? Quidā arbitrati sunt: cū pec
cator dupliciter ligatus teneat: vt p̄di
ctum ē: sc̄z mentis p̄tagione ac cecitate:
z debito future pene: atq; curari p̄ deū
atq; solui p̄ sacerdotē. Patet enī p̄ pec
catorū quidā tenebras interiores z ma
culas a quib⁹ nisi liberet p̄cietur in te
nebras exteriores. Luz autē liberat ab
his suscitāt a morte p̄cti. Un̄ apl's. Sur
ge q̄ dōmis z illuminabit te xp̄s. Sol⁹. n.
xp̄s n̄ sacerdos aīaz resuscitat: ac pulsus
tenebris iteriorib⁹ z maculis eā illumi
nat z mūdāt: q̄ anime faciē lauat. Debi
tū v̄o eterne pene soluere cōcessit sacer
dotib⁹. Q̄ i resurrectione lazari signatū
asserūt: quē xp̄s p̄r p̄ se iterius viuifi
cavit: deinde foras exire iussit: eūq; ad
huc ligatū soluere apl's p̄cepit: quia vt
aiūt: ip̄e iteri⁹ aīam a caligine maculaq;
p̄cti emūdāt: sacerdotib⁹ v̄o dedit vin
culum eterne mortis soluere. Alij v̄o di
cūt solū deū: nō sacerdotē debitū eter
ne mortis dimittere: sicut z aīam iteri⁹
p̄ se viuificat: nec tñ diffidēt sacerdo
tib⁹ traditā p̄tātē p̄ctā dimittēdi z re
tinēdi: q̄bus deū est: quoz remiseritis

pectā zc. Sicut. n. xps retinuit sibi p̄tātē baptismi: ita z p̄nie. Et iō sicut interius gratia sua aīaz illuminat: ita z simul d̄bitū eterne mortis relaxat. Ipse. n. per seipsū pectā p̄tētū tegit: z tūc tegit qñ ad penaz si reseruat. Tūc ergo tegit qñ d̄bitū pene soluit. Q̄ autē ipse tegat apte dicit Aug. exponēs illū locū psal- mi. Quoz tecta sūt peccata. i. coopta z abolita. Si. n. texit de⁹ peccata: noluit aduertere. Si noluit aduertere noluit aiaduertere. i. pūre sed ignoscere. Ita ergo dicit a deo tecta vt de⁹ nō videat. i. eternaliter puniat. Uidere. n. dei pec- cata est ad penam imputare. Auerte- re autem faciem a peccatis: hoc est ea ad penā nō reseruare. Itē Hiero. Qui- bus deus dimittit peccata tegit ne i iu- dicio reuelentur: Itē Lassiذورus: Qui grauiā hñt peccata: alijs deus imputat alijs p̄ misericordiā nō iputat. Ex his apte oñdit q̄ de⁹ ip̄e penitētē soluit a d̄bito pene: z tūc soluit qñ it⁹ illuminat i spirando verā cordis cōtritionē. Cui sē tētē ratio suffragat z auctoritates atte- stantur. Nemo enī vere cōpungitur de peccato: hñs cor cōtritū z humiliatuz: nili i charitate. Qui at charitatē hz vita dign⁹ est. Nemo autē simul vita z mor- te dignus est. Nō est ergo tunc ligatus debito eterne mortis. Filius enī ire esse desit ex quo diligere z penitere cepit: Ex tunc ergo soluit⁹ ē ab ira que nō ma- net super illum qui credit in christum: sed super illum qui non credit. Non er- go postmodū p̄ sacerdotē cui confitetur ab ira eterna liberat: a qua iam libera- tus ē p̄ dominum: ex quo dixit: cōfite- bor. Solus ergo deus hominē interius mūdat a peccati macula: z a d̄bito eter- ne pene soluit. q̄ p̄phetaz ait. Ego sol⁹ deleo iniquitates z peccata ppli. Item

amb. Verbum dei dimittit pectā: sacer- dos z iudex. Sacerdos qdē officiū suūz exhibet: sed nulli⁹ p̄tātis iura exercet. Idē. Ille solus peccata dimittit: qui so- lus p̄ peccatis nostris mortu⁹ est. Item aug. Nemo tollit peccata nisi solus de⁹ q̄ ē agn⁹ tollēs peccata mūdi. Tollit au- tē z dimittendo que facta sunt z adiunā- do ne fiant: z pducēdo ad vitā: vbi om- nino fieri non pñt. His alijsqz p̄libus testimoniis docef oñm solum p̄ se pec- cata dimittere: z sicut peccata dimittit qbusdā: ita z alioz qñdā pectā retiet. Q̄ sacerdotes ēt dimittūt pectā z re- nēt peccata suo modo..

Ec iō tamen negamus sacerdo-
 tibz concessam p̄tātē dimittēdi
 z retinēdi peccata: cū hoc veri-
 tas in euāgelio apte doceat. Vñc Aug.
 ait. Eccleie charitas que p̄ sp̄m sc̄m diffū-
 ditur in cordib⁹ eoz qui participes sui
 sunt peccata dimittit: eoz qui nō sūt te-
 net. Idem. Sacerdotes possunt cōfite-
 ribz parcere: qbus. n. remittunt remit-
 tit deus. Lazaz. n. de monumēto suscita-
 tū obtulit discipulis soluēdum: per hoc
 oñdens potestātē soluēdi cōcessam sa-
 cerdotibus. Dixit enim Quodcūqz sol.
 sup̄ ter. erit sol. z in celo zc. hoc est. Ego
 deus z oēs celestis curie ordines: z oēs
 sancti in glia mea laudant vobiscū z cō-
 firmant quos ligatis z solutis. Non vi-
 xit: quos putatis ligare z soluere: sed in
 quos exercetis op⁹ iustitie z misericor-
 die. Alr autē vel alia opa vestra in pecca-
 tores non cognosco. Idem. Cum vera-
 citer ad deum cōuerso peccata dimittū-
 tur: ab eis dimittuntur: quibus ip̄e ve-
 raci oueršiōe coniungitur. Spūscūs ea
 dimittit qui datus est omnibus sanctis
 sibi charitate coherentibus siue se none-
 rint corporaz siue nō. Sifr cū alicuius

Distinctio

tenentur peccata: ab eis tenentur a qui
b^o ille p cordis prauitate disinguit siue
notis corporalr: siue ignotis. Oēs mali
spūalr a bonis seiuncti sūt. Ecce hic di-
cit pctā dimitti z teneri a scis viris: z tñ
spū scī ea dimittere dicit: z qđ maiori
cōsideratiōe dignū ē: idē ēt dicit: qđ de^o
per se vel p scōs suos tñ dimittit pctā.
Ait. n. sic. Sacm grē dat deus ēt p ma-
los: ipaz vō grām nō nisi p seipz: vel per
scōs suos. Et iō remissionē pctōz: uel
p seipm facit vel p ipsi^o colūbe mēbra:
qđ ait. Si cui dimiseritis: dimittentur
Ecce qđ varia a doctoribus tradūt sup
his: z in hac tāta varietate qđ tenēdū.
Doc sane dicere ac sentire possum^o: qđ
solus de^o dimittit pctā z retinet: z tñ ec-
clesie tulit ptatē ligandi z soluēdi: sed
alr ipse soluit z ligat. alr ecclia. Ipse enī
p se tñ ita dimittit pctā: qz z aīaz mun-
dat ab interiori macula z a debito eter-
ne mortis soluit.

¶ Quō sacerdotes ligāt z soluūt a pctis
Onaūt hoc sacerdotib^o cessit:
n qbus tñ tribuit ptatē soluēdi
z ligādi. i. oñdēdi hōies ligatos
vel solutos. Un dñs leprosū sanitati pri-
us p se restituit: deide ad sacerdotes mi-
sit: quoz iudicio oñderet mundat^o. Ita
ēt lazāz iā viūficatus: obtulit discipulis
soluēdū. qz tñ aliqs apđ deū sit solutus
nō tñ in facie ecclie solut^o habet: nisi p iu-
diciū sacerdotis. In soluēdis g culpīs
vel retinēdis ita opat sacerdos euāgeli-
cus z iudicat: sicut oli legalis i illis q pta-
minati erāt lepra q pctā signat. Unde
Diero. sup matheū: vbi dñs ait petro.
Tibi dabo clauēs regni celoz z qđcūqz
ligaueris sup terrā erit ligatū z in cel:
z qđcūqz solueris sup terrā erit solutū z in
celis. Hūc sgt locū qdam nō itelligētes
alīqd sumūt dō supcilio phariseoz: ut dā

nare innoxios: vel solues se putēt noxios
cū apud deū nō snia sacerdotū: s; reoz
vita grāf. In leuitico se oñdere sacerdo-
tib^o iubēt leprosi: quos illi nō faciūt le-
prosoz vl mūdoso: s; discernūt qui mūdi
vel imūdi sūt. Ita z hic apte ostēdit qđ
nō seqt oēs ecclie iudiciū q p surreptionē
z ignoratiā iterdū iudicat. De^o at sep iu-
dicat scdm vitatē. Et i remittēdis vel i
retinēdis culpis id iuris z officij hēnt ec-
clesiastici sacerdotes: qđ oliz hēbāt sub
lege legales i curādis leprosis. Di ergo
pctā dimittūt vel retinēt: dū dimissa a
deo vel retēta iudicat z ostēdūt. Ponūt
enī sacerdotes nomē domini sup filios
israel: sed ipse bñdicit vt dicit in nueris.
Dūne modum ligandi z soluēdi Dier-
ro. supra notauit.

¶ Alius modus ligandi z soluēdi.

Igant quoqz sacerdotes dū sa-
tisfactionem penitentie confi-
tentibus imponunt. Soluunt
cum de ea aliquid dimittunt: vel per
eam purgatos ad sacramentorum com-
munionem admittunt. Quem modum
superius leo papa notauit. Secunduz
hunc modum dicuntur etiam sacerdo-
tes dimittere pctā vel retinere. Un-
de sup^o ang. dixit. Quib^o remittūt fmit-
tit de^o zc. Op^o n. iustitie exercēt i pctō-
res cū eos iusta pēa ligāt: op^o misericor-
die dū de ea aliqd relaxant vel sacroz
cōiōm cōciliāt: aliq opa i pctōres exerce-
re neqūt. z notādū ē: qz quos satisfactio-
ne pnie ligāt: eo ipso a pctis solutos ostē-
dūt: qz nō ipōit alicui satisfactio pñialis:
nisi quē sacerdos vere pēitētē arbitrat.
Alij nō iponit: z eo ipso pctā retineri a
deo iudicat. Qđ at hoc ad clauēs ptineat
aug. ostēdit dicēs. Frustrat clauēs ecclie
si sine arbitrio sacerdotis pñiaz agit:
si sine oris pñessioe criminis i dūlgeria ipe

traf. Est et alius mod⁹ ligadi et soluedi q^{uod} p^{er} excoicationez gerit du aliqs scdz caoni ca disciplina tertio vocat⁹ ad emedatio ne manifesti delicti et satisfacere vilipendens snia eccleie a loco ofonis et sacroz coione et fidelium sortio pcedit: vt erubescat: et pudore sceleris ouersus pteat: vt sic sp^{iritus} ei⁹ salu⁹ sit. Q^{ui} si pniaz pfitens fli puerit: negate coioi admittit: et ecclesie recociliaf. Hec e aut eccleie anarhematizatio. Hac pena ill^{ud} q^{uod} digne pcellitur infligit: q^{uia} gra dei et pteccio illis amplius subtrahitur ac sibypsis reliquit: vt sit eis liberu ruere i iterituz pcei. In quos et maior dyabolo leuiedi dat prās. Orationes quoq^{ue} ecclesie et benedictionum ac meritorum suffragia eis nequa q^{uod} suffragari putantur.

¶ Quomodo scdz hos modos intelligendum sit illud. Quodcuq^{ue} sol. et.

¶ Ecudū hos ligadi et soluedi modos quō v^{er}o ē q^{uod} d^{icitur}. Quodcuq^{ue} solueris sup^{er} terrā erit solutu et i cel^{is}: et quodcuq^{ue} ligaueris sup^{er} terrā erit ligatu et in celis et. Aliq^{uando} n. ostendunt solutos v^{el} ligatos q^{ui} nō sunt ap^{ud} deuz: et pena satisfactiois et excoicationis iterduz idignos ligant: vel soluiunt. et idignos sacramentis admittunt: et dignos admitti arcēt. Sz itelligēduz ē hoc in illis quoz merita solui v^{el} ligari postulāt. Tunc n. snia sacerdotis iudicio di et toti celestis curie approbat et cfirmat: cuz ita ex discretioe p^{ro}dit vt reoz merita nō stradicāt. Quoscunq^{ue} ergo soluiunt vel ligant adhibētes claue discretiois reoz meritis: soluiunt vel ligāt in celis: i. apud deum: q^{uia} diuio iudicio sacerdotis snia sic pgressa approbatur et cfirmat. Quos ergo scdz merita snia eccleie pcellit: ledit et illi foris sunt ap^{ud} deuz. Qui autē nō meruit: snia ecclesie nō ledit nisi cōtemnat.

Unde Origenes. Exiit quis a veritate a fide: a charitate: p^{er} hoc erit de castris ecclesie: et si epi voce n^{on} abiciatur: sicut ecōtra aliquis nō recto iudicio foras mittit. Sed si non egit vt mereatur exire: nihil ledit. Interdum eni q^{ui} foras mittit intus est: et qui foris est: intus videtur retineri. Ecce qualis et quantus est v^{er}us apostolicarum clauium. Jam ostensuz est ex parte qualiter sacerdotes dimittunt peccata vel tenent: et tamen retinuit sibi deus quantam singularem potestatem dimittendi vel retinendi: q^{uia} ipse solus per se debitum eterne mortis soluit et animam interius purgat.

¶ Que sint interiores tenebre et interior macula.

¶ Sequeritur que sit illa macula h^{uius} et q^{uod} sint ille tenebre interiores. a quibus deus interius animā purgat: cum verā penitētiāz immittit. De tenebris et interiori caligine latius facile est et intelligere et respondere. Cum enim quis mortaliter deliquit et gratia virtutis priuatur si qua precessit: naturalium bonoz elisione patitur. vnde et intellectus obtunditur: et totus homo interior obtenebrat: et ita quasi caligine quadam mens obuoluitur: que caligo peccati pena est. Hanc vero deus pellit cum penitentiam immittit: per quam perditā bona restituit: et viciata reparat. Unde propheta. Nebulam sicut cinerez spargit. Sed que est macula peccati a qua animam lauat? Ecce enim quis voluit facere homicidiuz et patrauit. quo patrato desinit tam velle q^{uam} facere: nondum tamen vere et humiliter penitet: nec cōfiteri proponit. Que ergo remansit in anima illi⁹ macula? Macula voluntas quidem fuit macula illius anime: sed illa transit. Macula.

etiam est si penitere cōtē t s3 hoc est
pctm aliō a pcedēti. Que ergo macula
remāit a q̄ ipse i pnia purgat: Polluta
qdē est aia quousq; peniteat: sicut erat
dum in ea praua erat voluntas. Sicut
eniz q̄ t̄git morticinū vel aliud immū
dum ita pollutus est post tactū quousq;
lauatur: sicut fuit dūz tangeret: ita post
actū peccati ita polluta remanet aia si
cui fuit in ipso actu peccati: quia ita est
longe a deo per dissimilitudinē qui ē vi
ta z mundicia mentis: sicut fuit dū pec
catum ageret. Ipsa ergo dissimilitudo
q̄ inest aie ex peccato: z est a deo elonga
tio: anime macula intelligit: a qua pur
gatur in penitentia. Hoc aut solus de⁹
facit: q̄ solus suscitāt aiam z illuminat:
q̄ sacerdotes nequnt: qui tñ medici sūt
aiarum. Unde propheta. Nunquid me
dici suscitabunt z cōfitebuntur tibi? Qd
exponēs augustin⁹ ait. Boni doctores
recte medici dicuntur. q̄ viuētes cura
re misterio possūt s3 nō mortuos suscita
re. Sola. n. dei gratia reuiuiscūt.

¶ Superius determinauit magister de pe
nitentia fm esse suum. Hic determinat de ptā
te ministrorū pntaz inuigentū. Et diuiditur
in duas partes. ¶ 1° determinat. de p̄dicta
ptāte. ¶ 2° de illius ptātis collatione di. se. ibi
Postq̄ oñsuz est. ¶ 3° in. 4. ¶ 4° p̄ inquit
q̄ sit ptās ecclie i ligādo z soluendo. ¶ 5° quō
p̄ eam pctōres ligat z soluit ibi. S3 queritur.
¶ 6° distinguit diuersos modos ligandi z sol
uendi ibi. Non aut hoc. ¶ 7° oñdit quid est
illud a quo solus deus absoluit ibi. Hic q̄rit.
¶ Prima in tres. ¶ 1° proponit q̄nēm de
ptāte z vsu clauium in gñali. ¶ 2° oñdit q̄ sit
ptās clauū ibi. Clauis iste. ¶ 3° q̄s sit vsus ea
rum ibi. Alius vero. ¶ Secunda pars princi
palis diuiditur in tres. ¶ 1° tangit quomūdā
sniam falsam. ¶ 2° alioz sniam veraz ibi. Alij
vero. ¶ 3° excludit errorem qui incidere pos
set ibi. Accideo tamē. ¶ Tertia principalis
diuidit i tres. ¶ 1° oñdit qualr sacerdos sol
uit z ligat quo ad culpā. ¶ 2° qualiter quo ad
penam penitentialē z iudiciariāz ibi. Ligant
quosq; ¶ 3° qualiter deus confirmat ligantis
vel absoluentis sniam ibi. Sed3 hos ligandi.

Articulus 1.
Arca hanc di. querendū est
pncipalit de. 13. ¶ 1°
de ptāte clauuz. ¶ 2° de vsu ea
ruz in foro pnie. ¶ 3° de causa
pro qua ferēda est excoicatio
nis snia. ¶ 4° d ill q̄ pnt excoi
care. ¶ 5° de illis q̄ pnt excoicari. ¶ 6° de p̄tici
patione cum excoicatis. ¶ 7° de pena excoica
torum. ¶ 8° de pena iuste excoicātū. ¶ 9° de
illis q̄ pnt absolui ab excoicatioe. ¶ 10° de
illis q̄ pnt absolui ab excoicatioe. ¶ 11° de sub
ditis excoicatorz z de casib⁹ in q̄bus incurrit
hō excoicationē ipso iure. ¶ 12° de q̄busdam
dubitationibus oñtuz hñtib⁹ ex aliq̄b⁹ cas
bus i q̄bus incurrit hō excoicationem ipso iure
¶ 13° de q̄busdam casib⁹ p̄inentibus ad ptā
tem absoluedi religiosoz ab excoicatione.
¶ Circa primum querunt. 5. ¶ 1° vtz ecclie
date sint clauēs regni celoz. ¶ 2° vtrū sint da
te ad aperiedū tñ. ¶ 3° quot z q̄ sunt ille
clauēs. ¶ 4° vtz liceat sacerdotibus vti clau
ibus p sua voluntate. ¶ 5° vtrū penitētes teneā
tur tentiōe nēcessitatis recipere z exple re pe
nitentiā sibi iniunctaz a sacerdote.

Primo oñdo q̄ ecclie nō sūt date clauēs: B
q̄ clauēs aut sūt ad claudēdum:
aut ad aperiedū: s3 vt hētur Apo. 3°. Xps ape
rit z nemo claudit: claudit z nemo aperit. er
go ecclie nō sūt date clauēs. ¶ Item cuiusq;
apit celum claudit isern⁹. z ecōuerso: s3 ecclie
nō sūt date clauēs iserni: s3 eas h3 solus xpus:
iuxta illud Apo. 1. Habeo clauēs mortis z in
ferni. ḡ ecclie nō sunt date clauēs regni celoz.
¶ Cōtra. xps dixit Petro: vt hētur math. 16.
Tibi dabo clauēs regni celorum: ergo ecclie
sua clauēs accepit mediante Petro.

¶ Rñdeo q̄ clauēs regni celoz date sūt ec
clesie. z accipiunt hīc clauēs ad silitudinē cla
uium materialū p quas hostiū claudit z apit:
clauēs enī ecclie sūt qdā ptās data ecclie
i platis suis ad apiedū z claudēdū hoibus re
gni celoz qd claudit hōi p pctm vel obliga
tionē ad penā p pctō: z apit p remōtionē vtri
usq;. Et hec ptās triplex ē: qdā auctoritatis. q̄
est in solo deo: q̄ solus apit effectiue p ifusionē
grē. z claudit pmissiue pmittēdo iusto iudicio
hoiem ruere in pctm z grāz nō cōfēredo: qdā
excellētie. s. in xpo rōne bñane nature: q̄ celuz
apit p meritū passiōis sue: alia misterialis. s. in
platis ecclie q̄ celū apit p ministeriū sacroz
q̄ operantur in virtute passiōis christi.

¶ Ad primū in opp^m d. q̄ clausura regni ce
loz tripliciter pōt accipi. vel p illa q̄ erat clau

E sam generi humano pp pñm primor parentu. vel pro illa qua claudetur oib⁹ reprobis p sententiam diffinitiuā in die iudicii. vel pro illa q clauditur interim hoi per culpā z penas remittēdas. p^o clausura fuit vñs sz non perpetua. qz fuit aperta p meritū passionis xpi. per cuius solius meritū poterat aperiri. z de hac intelligitur. apit z nemo claudit. Alia clausura erit perpetua de qua dñ^r Math. 25°. Et clausa est ianua. z de hac intelligit qd dictū ē. claudit z nemo apit. Alia est pticularis nō perpetua. z hāc clausurā pñt plati ecclesie ministeriali

B aperire. ¶ Ad 2^m dñ^r. qz ecclesia aliquo modo habet clauē inferni inqñtū claudit infernū ill^{is} quibus aperit celū. nō tñ ita prope pōt dici qz p clauē eccle apiat infernū sicut celū. qz ecclesia nō apit infernū remouendo gñm q hō mini clauditur infernus. nec disponendo ad illā remotionē. sicut disponit ad remotionem culpe: quā celum clauditur. z ita proprie non pōt dici haberi clauē inferni sicut paradisi. In illo tamē verbo Apoc. I accipiuntur clauē p ptate excellētie. **2°. ii.**

B **Secūdo** queritur vtrum clauē sint date ad aperiendum tñ. Et videtur q sic. qz virtus clauū ē a merito passiōis xpi. Sed meritū passiōis xpi ordinatū fuit ad aperiendū tñ. ergo clauē date sunt ad aperiendū ita q nō ad claudendū. ¶ Itē qñs hō p liberū arbitriū possit benefacere z male: tñ de us nō dedit ipm hoi ad malefaciendū. g a fili qñs sacerdos p clauē possit celū apire z claudere. non tamen est dñm q deus eas dederit ad claudendum.

C **Contra.** Math. 16. Tibi dabo clauē regni celoz: z qdcūq ligaueris sup terram erit ligatum z in celis. z qdcūq solueris super tē. sed sacerdos hōiem ligādo sibi claudit regnū celoz. g clauē nō tñ date sunt ad aperiendū sz etiam ad claudendū. ¶ Itē clauē materiales sunt ad claudendū z aperiendū. ergo a simili clauē spūales: cū clauē dicātur scdm similitudinē materialium.

C ¶ Rñdeo q clauē qñs date sunt pñcipalr ad aperiendū. tñ ex pñti date sunt ad claudendum. per ptatem aut clauū index ecclesiasticus aperire pōt z claudere tripliciter. Uno modo iudicādo. s. dñi examinata hois cōscientia iudicat ei celū ē apertū vel clausum. Alio modo aperit relaxādo aliquā partē pene peccato debite. z claudit penitētē aliqua pena sē suū ligando quā expleat o3 in hoc seculo vel purgatorio anteq illi pateat igressus celī. 3° modo aperit z claudit excoicādo z ab excoi-

catōe absolucndo. sed hic modus claudēdi z aperiendi magis respicit for ptētiolum q pñciē: z istos tres modos tāgit magi i lra. p^m c. 6. dñ. h^o. 2^m z 3^m. c. 7.

¶ Ad p^m in oppositum dñ. q passio xpi z si pñcipalr fuerit ad aperiendū: tñ per eam obli gamur ad aliquā pñciā: per quā aliquo modo illi passioni pformemur: quā nos adulti opz soluere añq celum ingredi valeamus.

¶ Ad 2^m dñ. q malū culpe a deo non est: qñ uis pmittat ab ipso. sed malū pene a deo est: illa aut celi clausio que est p clauē ecclesie nō est culpa. sed pena ordinata ad hoc vt efficacius z expedit^r apiat hoi in celū. Unde illa pēa medicinalis est. ¶ Ad 2^m ad ptē aliam dñm q qñs clauē eccle sicut z materiales sint ad aperiendū z ad claudēdū: tñ differunt. qz materiales pñcipaliter sunt ad claudēdū. z sedario ad aperiendū. sed clauē ecclesie pñcipalr sūt ad aperiendū. z sedario ad claudēdū. qz illa clausura ordinatur ad apertionē. **2°. iii.**

Tertio querit quot z que sint ille clauē. ¶ Rñdeo q clauē due sunt qñ / tum ad effectus z relatiōes ad illos effectus. vna tñ in radice. clauē. n. ecclesie sūt ptās in dicādū in foro aiaz q ptās ex duobus integra tur. s. ex ptate discernendi in causē examinātō ne. z ptate diffiniēdi in cāe determinatōe. P^o ptās dñ clauis scie. Tñ clauis scie nō est habitus scie nec actus sciendi. qñs clauē ecclesie recipere nō debeat nisi hñs scie habitū conueniētē seu sufficientē ad executiōes ptātis illius. P^{2^o} dñ clauis potētē cui⁹ actus ē deter minare cām ligando vel absoluēdo. z ista clauis est pñcipalior. qz pñā ordinatur ad istam. ptās autem ligandi z soluendi in foro contentioso proprie loquendo clauis non est. qz hāc potestatem hñt qñq non sacerdotes vt inferius declarabitur. z qñs predictē due clauē distinguantur pēces actus. vt ostensum ē. tñ i radice vna sunt. non tñ inter se. sed etiam cū ptate consociendi. qz iste tres potestates fundantur in sacerdotali caractere. Unde q aliq sacerdotes non possint absolucere vel ligare hō non est pp defectū ptātis ex pte sua. sed pp defectū materie quā non hñt nisi mediāte iurisdictione. ptās aut iurisdictionis accidit clauis proprie dicte. ¶ Ex pñdictis patet q clauē ecclesie sūt aliqua ptās sup nālē facultatē q pñcipiū est aliquozum actū supnaturaliū sicut ptāes naturales pñcipia sūt actūū facultates naturalem nō trāscēdētū. **2°. iii.**

Quarto queritur vtrū liceat sacerdotib⁹ pñ clauibus pro sua voluntate. **2°. iiij.**

C Rñdeo q̄ cū sacerdos operet p̄ istas cla-
ues instrumentales: sicut minister: et instrumē-
tū efficacī nō hēat i agēdo nisi sū q̄ mouet
a p̄ncipali agēte: si sacerdos utat istis clauib⁹
sū p̄p̄riū arbiᵐ dimittēs rectitudinē motōis
diuini: peccat: nec ille circa quē opat clauib⁹
recipit effectum: q̄ tū pene satisfactorie inflī-
B gende sunt vt medicine et pene satisfactorie d̄
terminate in canone nō oib⁹ p̄petūt. iō va-
riande sunt sū sacerdotis arbitrium regula-
tū diuina motiōe: sicut videmus q̄ medicinā
determinatā in arte d̄ aliquā infirmitatez va-
riat medicus sū p̄ditionē loci t̄p̄is et infirmi.
et oib⁹ pensatis q̄ pensanda sūt. nō i hoc p̄-
p̄riā voluntatē sequēs: sed sciam medicine. et si
cut non dat aliquādo medicinā efficacem q̄
posset morib⁹ curare: ne p̄p̄ debilitatē nature
patientis ex alia parte magis periculū oriāt.
C Sic sacerdos diuina motiōe directus non
semp totam penam peccato debitam iniūgit:
ne infirmus p̄p̄ magnitudinē pene desperet: et
eā facere negligat: et a veritate p̄nie recedat.
nec hoc est in aliquo d̄ p̄iudiciū iustitiē. q̄
i purgatorio erit expletō s̄s̄dūi pene. **Q̄. V.**

Quinto queritur vtr̄ penitēs teneat tētio-
ne necessitatis recipe et explere
pn̄as sibi iniunctā a sacerdote. Et v̄ q̄ nō. q̄n
A q̄ n. sacerdos posset sibi iniungere pn̄am ni-
mis grauez. vt familiaritatem cū amicis inter-
dicere: vel iniungere pn̄am periculofaz. vt me-
lancolico p̄no ad despationem abstinentiam
a vino iniungere. et a risu et solatio cū socijs ab-
stinere. s̄ tales pn̄as non tenēt penitēs reci-
pere. q̄ eēt sibi nociue. ergo nō semp tenet
penitēs recipere pn̄am iniunctā a sacerdote.
C Cōtra. maḡ di. 16. c. 2. dicit de penitēte. po-
nat se oīo in iudicio et p̄tate sacerdotis nihil
sui reseruas sibi: vt oīa eo iubente patas sit fa-
cere p̄ recipiēda vita aīe q̄ faceret p̄ euitan-
da corporis morte.

B **C** Rñdeo q̄ sacerdos aut iniūgit pn̄am ra-
tionabilem et discretā aut irrationabile et idi-
scretā. si 2º modo penitēs nō tenet eā recipe-
re: nec explere. q̄ sacerdos talē pn̄am iniūgē-
do abutitur clauē scie et potētiē. **P̄. Si** p̄mo
modo dico q̄ penitēs tenet tentione necessita-
tis eaz recipe et p̄ viribus explere. q̄ talē pe-
nitētū iniūgēdo clauibus vtitur recte. quili-
bet aut tenet sui iudicis iustā s̄niām obseruare
Et si penitēs talē pn̄am sciēt et ex delibe-
ratioe et absq̄ legitima cā omiserit explere: mor-
taliter peccat. Si tū penitēs sentiat pn̄am si-
bi nimis graue. et ad obseruandū p̄iculosā suā i-
firmitate pensata. d̄ ad illū eundē p̄fessorē

vel ad aliū. si illū non pōt hīe humiliter recur-
rere: et allevationē vel cōmutationē p̄ctore. et
p̄fessor d̄z p̄edere etiā si videat q̄ pn̄a alle-
uiata non sufficeret plenarie p̄o emenda p̄cti
S̄ si post eā expletā adhuc remaneret aliqd
in purgatorio explendū. tutius. n. est reserua-
re penitētē in purgatorio puniendū q̄ ipm. ex-
ponere periculo cadendi in p̄ctū mortale p̄-
pter p̄nie transgressionē. et expedit q̄ p̄fessor
hoc totū penitenti exponat: nisi i ipso videret
p̄ditionē p̄pter quā iudicet oib⁹ p̄satis magis
esse tacendū q̄ exponendū. **C** Ad argumētū
in opp̄m p̄z solo q̄tū ad illud q̄d in ea tangit
de pn̄a nimis graui. De interdictiōe aut ha-
bēdi cū amicis familiaritatem sciēdū q̄ aut il-
li amici sunt veri amici: hoc ē amici aīe: cuius
modi sunt diligentes personā scō amorē: et se-
cū dū deum. aut illi amici sunt veri inimici cu-
iusmodi sunt diligentes personā p̄p̄ delecta-
tionē illicitā. vel p̄p̄ aliam cām in anime eius
p̄iudiciū: et p̄tra dei honorem. Si sacerdos
interdiceret familiaritatem cū amicis p̄mo
modo dictis abuteret clauē scie: nec credo q̄
penitēs illam penitentiam recipere teneret
si aut interdiceret penitenti familiaritates cū
inimicis 2º mō dictis: penitēs eā recipe et ob-
seruare teneretur regulari. q̄d iō dico: q̄ om-
nes p̄ticulares casus a p̄fessore p̄tuleri nō p̄nt
Sciendū ē q̄ hoi p̄no ad despationē ad quā
disponit tristitia nō d̄z sacerdos iniūgere eā q̄
augmentant melancoliam et tristitiā. Et tali-
bus moderatū vini vsus. et cū sanctis p̄onis
et honestis honestus solatiū prohibere nō d̄z.

Articulus. II

Consequenter queritur de 2º p̄nci-
pali. **C** Et circa hoc querunt.

5. P̄. 1º vtrū sacerdos p̄ p̄tate
clauū possit remittere pecca-
tū q̄tū ad maculā. **P̄. 2º** vtrum
q̄tū ad penā. **P̄. 3º** vtrum sacer-
dos parochialis teneatur audire p̄fessiones
parochianorum suoz quotienscūq̄ voluerit
in eodem anno p̄tēri. **P̄. 4º** vtrum clauēs re-
spectu eiusdēz peccati in numero habeāt effi-
caciā plusq̄ semel. **P̄. 5º** vtrum sacerdos ab-
soluēdo aliquē de facto ab illis p̄ctis: a q̄b⁹ n̄
pōt cū absoluerē de iure peccet mortali. **Q̄. 1.**

Primo oīdo q̄ sacerdos p̄ p̄tate clauū
pōt remittere p̄ctū q̄tū ad ma-
culam. **Jo. 20.** Quorum remisistis peccata
remittantur eis: **C** Item vt superius habitus
est sacra noue legis p̄ferunt gratiam. sed per
gratiam remittitur macula peccati. ergo sa-

cerdotes per potestatem clauum remittere possunt peccati maculam.

C Contra. de pe. di. 4. Si cui. §. Alij econtra circa medium. et recitat magi in littera huius di. c. 4. Sacerdos officium suū exhibet et nullius potestas remittendi peccati maculam. **C** Item de conse. di. 4. et recitat magister in littera huius di. c. 4. Nemo tollit peccata mundi nisi solus xps qui est agnus tollēs peccata mundi. ergo sacerdos non hz potestē dimitte di maculā peti.

C Rūdo q. qñis sacerdos absoluēdo fmit tere non possit peccati maculam effectiue fm qd dicit magi in littera. qz sic solus deus peccatum dimittit. tamen ministerialiter et instrumētaliter illi qui per attritionēz remouit ob

C staculum gratie spiritus sancti dispositiue remittit maculam peccati: inquantum suo muni sterio assisit virtus diuina: que peccatum remittit. et quia peccati macula est dispositio q pot aia pati ab igne infernali: q quidem nō ē tñ similitudo tpaliū ad q aia peccādo conuertitur: sed etiam principalis est pñatio si

similitudinis dei a quo auertitur. Ideo sacerdos virtute clauum ad eterne pene remissio nem disponit: quā virtus diuina principaliter et effectiue remittit sicut maculam peccati.

C Ad primum. et secūdu dō. q. procedunt de remissione peccati ministerialiter et dispositiue. et n. supius dñi est: sacra none legis non pferit grām effectiue s i strumētalr et dispositiue.

C Argumēta ad ptē scdm pcedūt de remissioe macule peti effectiue. **Dō. II.**

Secundo queritur vtrum sacerdos per potestatem clauum possit remittere peccatum quātū ad penā. Et vī q nō. p absolutionē adhuc remanet penitens obligatus alicui pene. aliter vt videtur non esset sibi penitentia iniungenda. ergo per virtutem absolutionis pena debita non remittitur. **C** Item cum non sit minus dispositus ad recipiendūz effectum clauum ille qui commisit paruum peccatum qz ille qui minus cōmisit. tñ remitteretur de pena peccato debita minorū: qm de pena debita maiorū. sed posset ex vna parte peccatum esse ista paruum: et ex alia ita magnū: qz tota pena debita minorū peccato nō esset maior q illa pars q remittitur de pena debita maiorū peccato: ergo illud minus peccatum remaneret impunitum. qd ē icōueniēs

C Contra. de pe. di. 5. Si cui. §. Alij econtra circa medium. dominus par ius soluendi esse voluit et ligandi per vtrūqz pari pditione pmissi. sed sacerdos p potestatem clauum potest

ligare penitentem aliqua pena: ergo per eandem potestatem pot ipsuz absoluerē ab obligatōe alicuius partis pene. **C** Item magi huius di. c. 7. dicit q sacerdotes soluunt cum de pēa satisfactoria aliquid dimitunt.

C Rūdo q sacerdos potestatem clauum pot penitenti remittere aliquā ptē pene tpalis peccato debite: non tñ illius quā sibi iniunxit. s etia illi q in purgatorio est explenda: et pl v minus pot de ista pena remittere. fm q plus vel minus penitēs est bene dispositus.

C Ad p^m in opp^m dō. q. zñ post absolutionē remaneat penitēs obligatus alicui pene. tñ non remanet obligatus tante sicut ante absolutionē. et pte rea si reuelati eēt sacerdoti q tota pena pctō debita esset penitēti remissa: adhuc deberet sacerdos penitenti iniungere aliquā penitentiam pro cantela futura. qz vt dictum est. d. di. 15. c. 5. Satisfactio pnie non tñ est peccatorum causas excidere. sed etiam earū suggestiōibus aditum non idulgere.

C Ad 2^m dicendū fm aliquos q remissio pene debite maiorū et minorū peccato est fm pportionem. ita q si remittitur decima pars pene debite maiorū. remittitur decima pene debite minorū. Sz hoc non videt satisfacere argumēto. quia prima decima maior simpliciter est q secunda. Et iō vī dōm q nūq ps pene q remittitur virtute clauum vna vice ē tāta sicut tota pena cuiusqz mortali pctō debita. Si at dicis q vna absolutōe possit remitti tota pēa debita vni pctō viali. nō habeo hoc p icōueniēti. xps. n. ita plene satisfecit p pctis nostris: q si hūiliāti se sub sacro: qd opaf i virtute meriti xpi remittit aliqñ tota pēa. nō pp hoc dici pot petiū sine pēa dimitti. **Dō. III.**

Tertio querit vtz sacerdos proptialis tenet audire pñiones parrochianorum suorum quotienscūqz voluerit in eodem anno confiteri. Et videtur q sic. quotienscūqz vult peccatoz a peccato recedere deus paratus est eum ad misericordiam recipere: ergo a simili quotienscūqz vult confiteri: sacerdos cum sit loco dei ipsuz audire tenetur: et sibi sacm pnie administrare. **C** Item sacerdos tenetur salutem anime subditi sui cuiuslibz bono temporali preponere. sed si ipm nollet audire quotiescūqz vellet pñteri nō pponeret salutē aie eius oi bono tpali: qz salutē aie subditi preponeret quietēz corpis proprij: ergo sacerdos tenetur suos parrochianos audire quotiescūqz voluerint pñteri.

C Contra. sacerdos nō tenet pluries audire confessionē parrochianoz suoz q obligetur q iij

Distinctionis

XVIII.

C per statutu ecclesie. s. p statutu ecclesie non obligatur nisi ad audiendu eos sel in anno. extra d pe. r re. **D** is vtriusq sexus. ergo videt q non tenet eos audire nisi semel in anno.

Rideo q qd pot itelligi aut de tentione necessitatis: aut de tentione pgruitatis. si p^o mo. no credo q ordinarie sacerdos teneatur audire p fessiones parrochianoz suoz: nisi cu illi tenent de necessitate cofiteri. qd e saltē semel in anno. r qñ sunt i infirmitate graui constituti: vel iminet eis aliq mo piculu mortis. si tñ plures voluerint p fiteri r sacerdos curat^r eos audire noluerit: tñc libere pñt subditi aliū sacerdotem adire r ei p fiteri r ille pot eos absolue re nisi p prius sacerdos eoz q eos audire noluit ad aliqz determinatu sacerdotē eos misserit. qz si audire non vult eos: nec ad aliqz sacerdotē determinatu mittere: eos iplicite licentiat: vt illa vice p fiteant^r cuiusq sacerdoti voluerint. Loquendo aut de tentione pgruitatis. dico q sacerdos tenetur eos audire quotiescuq voluerint p fiteri. qz tali tentione tenet laborare p pfectu aiaz parrochianoz suoz q tñcuq r quocius potuerit.

Ad h^m v^d. q arg^m bñ procedit si quotiensq parrochiani vellent p fiteri. r p fessio esset eis necessaria ad remissionē mortalis peti. s. hoc nō est ver. Ad remissionē. n. mortalis culpe sufficit contritio cū proposito p fendi illo tpe quo hō p fiteri tenetur. **A**d 2^m v^d. q mi nor est falsa. q p p tritionē vt iam den est euz posito cofitendi tēpore debito remittit culpa. r p p terea vult frequēter hō p fiteri q p illo tpe nō idiget ad sui iustificationē suscepio ne sacri pñie. **A**d argumēta ad ptē aliam v^d. q si p b yter prochialis ad audiendu p fessio nes parrochianorum suoz nō obliget explicite per statutu ecclesie nisi semel in anno. tñ per illud statutu obligat implicite r et iare natu re r diuino ad audiendum eos quotienscuq tenetur de necessitate cofiteri: et si multo tiens occurrant in eodem anno casus in quibus cofiteri de necessitate tenet. **D**o. iiii.

Quarto queritur vtrum clauēs respectu eiusdē peti in numero habeant efficaciam plusq semel. Et v^d q sic. de pe. dist. i. mensuram. s. non sunt. qto plurib⁹ p fitebi tur quis in spe venie turpitudine criminis. tāto facilius cōsequetur grām remissionis. ipi enim sacerdotes plus iam pñt p ficeri. plus cofitentibus parcere. quibus. n. remittunt re mittit deus: qd itelligi non v^d nisi de remissio ne que fit v^t tute clauū. **A**d istud fm p fuetu dinem ecclesie q plurics de eiusdē peti in nu

mero cofitent^r: plurics de illis absoluuntur. qd non fieret si absolutio 2° recepta nullā effi caciā h^{et} respectu eiusdē peccati in nume ro: qz tñc fieret iniuria sacro. **I**tem certū est q cofessio iterata de eisdem peccatis in nume ro prodest non tñ rōne hūiliatiōis r verecū die. qz tñc tñ valeret iterata laico coram quo magis erubesceret qñ iterata sacerdoti: qd falsum est. ergo prodest per aliquā efficaciam clauum. **I**tem qñis sacra veteris legis ha berent efficaciam ex vi meriti. qz tñ nō habebāt ex vi sacri vocatur ab aplo ad Gal. 4. infirma r egena elementa. ergo si clauēs respectu eius dē peti in numero non haberent efficaciaz ni si semel: sacm pñie 2° receptū respectu eiusdē peccati in numero esset infirmum r egenum elemētū quod non videtur dñm. **I**tem effi cacia non tñ est respectu remissionis culpe r pene. sed etiam respectu dispositionis ad gra tiam. s. qd diu sumus in via: grā in nobis pot augeri. q respectu eiusdē peti in numero cla ues pñt h^{et} efficaciam plusq sel. imo quoties cuq homo sacm pñie dispositus recepit.

Cōtra. si aliq esset q nunq peccasset r ab solueret: nullā reciperet efficaciaz virtute cla uum. s. culpa totali remissa r qñ ad macu lā r qñ ad totam penam non plus grauat hoīem q si nunq fuisse scā. q respectu talis culpe clauēs nullā penitus hñt efficaciam. sed cōtigere pot q ppter magnam dispositionē penitentis remittit culpa qñ ad maculam r totaz penā per suscepio nez sacri pñie semel. q saltem non semp hñt clauēs efficaciam re spectu eiusdē peti in numero plus q semel.

Item illud qd habet efficaciam respectu duorum: ita q respectu vnus alio mediante non pot h^{et} efficaciam suam respectu secun di si non habet respectu primi. Sed clauēs ef ficaciam habēt respectu remissionis culpe r pene r collationis gratie ita q pncipalius re spectu remissionis culpe r pene. r secundario respectu collationis gratie. ergo respectu pec cati remissi qñ ad maculā r totā penam ab solutio 2° accepta nullā habet ex vi clauum efficaciam. **I**tem cum per absolutionē ex vi clauum remittatur pene pa peccato debi te. totiens posset homo cofiteri eadem die r absolui q eodē die remitteret sibi tota pena oib⁹ petis suis debita. nulla. n. rō ē qre magis valeret absolutio scō iterata expectando no uū deuotiōis motū q iterata manente poris deuotiōis motu: si est ita fortis sicut eēt mot⁹ sequēs. r ita sequeretur q grauissimum pec catum cum modica pena posset dimitti.

¶ Ad ista qñes dicitur aliqui q̄ clauē. respē
ctu eiusdē pcti in numero non hñt efficaciam
plurēq̄ semel. baptisim⁹ enī qui est medicina cu
ratiua directe originalis pcti sicut sacm pe
nitētie actualis pcti nō reitērat: qz pcti origi
nale reitērare non pōt. si. n. posset iterari: itera
ret ⁊ baptisim⁹. ⁊ scdo suscep⁹ efficacīa habe
ret: sed idē pcti actualē in nūero reitērari nō
pōt. An videt q̄ respectu eiusdē in numero sa
cramētū pñe ex vi sacri nō habet efficaciam
nisi semel. **¶** Preterea cū q̄tuor sint facta ite
rabilia. s. eucharistia: pñia: extrema vñctio: ⁊
matrimoniu. videmus q̄ in sacro eucharistie
hec tba. Hoc est enī corpus meū. respectu eius
dem hostie: non hz efficacīa plus q̄ semel. ver
ba etiā q̄ sunt forma in sacro extreme vñctio
nis respectu eiusdē infirmi eadem infirmitate: ⁊
eodē statu infirmitatis manētē iterioris ⁊ exte
rioris nō hñt efficacīaz ex vi sacri nisi semel.
tba etiā que sunt forma in sacro infirmoñi in
eodē viro resp. cū eiusdē mulieris: ⁊ in eadem
muliere respectu eiusdē vtri nō hñt efficacīaz
ex vi sacri nisi semel. nisi ptingeret q̄ vn⁹ mo
reret ⁊ postea resuscitaret: qz per mortē vin
culū infirmoñale soluit. ergo a sili sacm pñe
ex vi clauū nō habet efficacīa respectu eiusdē
pcti in numero nisi semel. **¶** Preterea. ex. de
sen. excom. De cetero. De absoluto in casu ne
cessitatis cui sub iuramēto iniungit vt oppor
tunitate habita summi pontificē statz adcat
mandatū eius suscepturus dicit gl. nō diē ab
soluēdus: qz iam absolut⁹ est: qz obligatio sel
extincta iterum nō reuiscit. de pñe. di. 4. que
ris. ⁊. 24. q. 4. si illic. ⁊ de pñe. di. 4. tñs finē. er
go videt q̄ si aliqd de est absolut⁹ de aliquo
pctō. q̄ absolutio respectu eiusdē pcti scdo
suscepta ex vi clauū nullā efficacīa hz. als vi
deret q̄ sumus pñtifer illum iterū absolueret
ab illo pctō: a quo fuit absolut⁹ in casu necessi
tatis ab illo qui illū als absolueret nō potuissz.
¶ Ad hoc etiā valēt rōnes ad scdā partē indu
cte. Alij dicūt de qōne dñi iñtētes rōib⁹ fa
ctis ad pñā partē. **¶** Preterea. sicut sacm
pñe est medicina p̄ pcti actualē. ita baptis
mus p̄ pcti originale: sed in illo in quo est re
missum originale per baptismū flammis effica
ciam hz baptism⁹ fluminis ex vi sacri. ergo si
mult⁹ vñ q̄ in illo in quo est remissum peccatū
actualē per pñe sacm possint clauē hñt effi
caciā respectu peccati eiusdē in nūero p̄ sacz
pñe scdo receptū. **¶** Preterea. qñ pñt ali
cui sacm: qz nescit vtrū illi als fuerit collatus
vel nō. cōfertur sub cōditiōe. dicēdo. si tu nou
es baptizatus: ego ⁊c. Si ḡ nō ēēt scdo confe

renda hōi absolutio de eodē peccato in nume
ro: nisi qz icertū est vtrū qñ pñio recepit absolu
tione esset in tali statu q̄ clauē in eo efficiet
am habuerint: tūc sacerdos absoluēdo scdo
deberet apponere cōditiōē. dicēdo. si pñia
absolutio non habuit efficacīa in te ex vi cla
uū: ego absoluo te ⁊c. cū ergo cōsuetudo ec
clesie nō sit talis: videt q̄ si pñia absolutio sua
habuit efficiē: scda tñ respectu eiusdē peccati
in numero efficacīa hz ex vi clauū vel remit
tēdo plus de pena q̄ erat remissus: vñ ad aug
mentū gratie disponendo.

¶ Qui vult tenere pñā opionē potest dice
re ad pñū. q̄ illud decretū in quo dñ q̄ sacer
dotes plus possunt pñcē plus pñtētib⁹ parce
re. itelligendū est de bñficio ofonis: qz vt dicit
glo. tāto plures obligat ad orādū. p se quāto
pluribus cōstet. **¶** Preterea. quāto plus la
borat hōr magis p suis peccatis erubescit ⁊
forti⁹ penitet: tāto pñssor fm rectū iudiciū ra
tionis minorē pñiam iniungere debet. ppone
re aut plurib⁹ de eodē peccato cōstiter: ar⁹ est
magnitudinis pñe. vel potest exponi illud de
cretū de illo q̄ qñ pñio pñssus est: non fuit ve
re penitēs q̄ plurib⁹ sacerdotibus pñtēdo de
cōgruo se disponit vt deus iclinet cor eius. ad
verā pñiam: vt sic grām obtineat remissionis.
⁊ huic psonat qd dñ in decreto: tāto facili⁹ cō
sequitur grām remissionis. **¶** Ad 2^m dñm q̄ de
eodē peccato in numero plures absoluit hōi
qz icertū est vtrū pñia absolutio in eo habuit
effectū: nec ppter hoc dñ in scda absolute
cōditiōē ponē explicatā vel actu explicite in
tellectā: qz in his que ita frequēter sunt in vsu:
nō oī pñtione explicare: nec de ea actuali co
gitare: sed sufficit illā habituali tenere: sic cū
homo adorat altissimū altaris sacm nō tene
tur actuali cogitare de ista cōditiōe si sacer
dos fecit: vel dixit qd facē vel dicē debuit: sed
sufficit pñtione habitualiter in mēte tenere.
¶ Ad 3^m dñm q̄ ofo sacerdos ceteris parib⁹
efficacior est ad ipetrandū grām cōstētū pro
pter dignitatē sacerdotij: ⁊ qz pōt orare vt p
sona cōis q̄ ofo non sacerdotis. **¶** Ad quar
tum dñm q̄ nō valet: qz facta veteris legis nō
habebāt efficacīa ex vi sacri: nec bis nec semel:
⁊ iō dca sunt isirma vel egena elemēta. **¶** Ad
5^m dñm q̄ qñis in nobis semp possit augeri
grā dñ sum⁹ in via: nō tñ ex hoc sequitur q̄ quo
tūctūqz hō absolut⁹ de eodē pctō qñis tā iustifica
to per cōtritiōē grām conferat pñia vice: si
cut qñis baptismus aque tā iustificato p bap
tismū fluminis grām pferat vna vice. scdo tñ

Distinctio

CVIII.

Recceptus gram. nō confert. absolutio tñ. ex vi clauui pfer gram penitēti non tñ semel: qz sacramētū pnie est iterabile quotiescūqz homo peccat. ita q iteratio peti videt eē rō iterandi pnie sacm. ¶ Ad pma rōne posita in corpore qōnis p scda opione dōm q nō plus pcludit nisi q iā iustificatio p p̄tritionē cōferri. pōt gfa ex vi clauui. 7 hoc est verū: nec est sile de tā iustificatio per p̄tritionē que nō recipit penitētie sacm: 7 de illo qui recipit. Ad alias rationem solutum est ex dictis.

Qui vult tenere scdam opione pōt dicere ad pma eā q maior est dubia: 7 nō pbat. ¶ Al pōt dici q nō est sile de illo qui nūq peccasset 7 de illo q peccat: qz p̄tritiō eius totaliter remissum sit q̄tū ad maculā 7 penā: qz de effica ciam cōcessit clauū nō pro illis qui mūdi vuerēt p gram p̄uilegiataz: sicut pro aliis. non possz aut hō vire qn peccaret venialit sine specialī p̄uilegio gfe. ¶ Ad 2m dōm q sacm penitētie ex vi clauui efficaciā q̄tū ad collationem gfe h̄ret in illo cui remissum eēt p̄tritiō q̄tum ad maculā 7 totam penā si postea de illo cōfiteret 7 absolutiōe reciperet. Unde si def q p̄ncipali respiciat remissionē culpe 7 pene qz collationē gfe. ex hoc tñ non seqtur q non possit h̄re effectū collationis gfe vbi non pōt h̄re effectū remissionis culpe 7 pene. ppter remissionē iam factā: sed bñ seqtur q nūqz confert gram qn retineat culpā vel aliquā penā: si nō est aū tota facta remissio. ¶ Ad 3m dōm q sacm pnie respectu eiusdē peti in numero pluries receptū nō h̄z efficaciā ex vi clauui nisi obseruata reuerētia debita sacro ad qd requirit q respectu eiusdē peti nō iteret nisi adueniente nouo motu deuotiōis vel noua erubescētia in penitēte: 7 p hunc modū pcedo q totiens possit recipi: q per talē receptionem remitteret tota pena petō debita: nec ppter hoc possit vici p̄tritiō remitti sine pena: qz xps abundanter sustinuit penā p peccatis nr̄is: 7 pretereā erubescētia 7 labor 7 sollicitudo hominis in penitēdo 7 confitendo est magna pena.

Ad pma rōne adductā pro pma opione in soluēdo dōm q tota rō qre baptismus nō iteratur: nō est qz originale nō iterat: sed etia qz sp̄mit effectū ideale. s. caracterē mediante quo susceptione exterioris sacri disponit animā ad susceptionē remissionis peti. ¶ Ad secūda rōne dōm q nō est sile de pnia 7 aliis tribus: qz vba que sūt forma in sacro eucharistie. vna vi eē explet respectu eiusdē hostie totā efficaciaz suā que est p̄uersio sub e panis in corpus xpi. Et vba etia q sūt forma in sacro infusiois

respectu eiusdē psonaz in nūero explet totā efficaciaz suā. si. n. secūdo reiteraret eadez verba nō plus essent p̄nges q aū. nō sic aut est sacro pnie. q̄nis. n. pma absolutio in hoīe bene disposito habeat totā efficaciaz suā q̄tū ad effectū essentielles q sūt culpe remissio. pene eterne in tpale cōmutatio: aīe ad deū reconciliatio: nō tñ ita est q̄tū ad effectū secundarios: qz per ipm sacm receptū semel nō tñ remittitur de pena: nec tñ dat deus de gfa sic p ipm pluries receptū. ¶ Ad 3m dōm q illa auctoritas intelligēda est de absolutiōe ab excomunicatiōe que nō est p vim clauui nisi extēdendo nomē clauui ad clauē iurisdictionis: quam pōt h̄re etia non sacerdos. Unde talis absolutio p̄prie loquendo nō est sacramentū nec p sacramentū.

Quinto querit utrū sacerdos absoluens aliquē de facto ab illis peccatis a quibus non potest eum absolue de iure peccet mortaliter.

Respondeo. q sic absolues aut h̄ facit ex ignorantia iuris: aut sciēs ius quo hoc facē non sibi licet. si secūdo mō 7 hoc facit ex deliberatione mortalit peccat. sciēter enī 7 ex deliberatione concessa sibi p̄tate abuti in p̄iudiciū aīe alterius est mortalit peccare. Sz sic absolues potestate sibi cōcessa abuti in p̄iudiciū aīe illius que sic absoluit: 7 dat illi intelligē q absolutus est: cū tñ nō sit q̄tū in se est ipm ponit in errore. Ali sup sic absoluet cadit illa maledictio scripta Deutero. 27. Maledictus q errare facit in itinē cecū. si aut hoc facit ex ignorantia iuris: 7 est illa ignorantia affectata. adhuc mortalit peccat: q̄nis nō ita graniter sicut ille qui hoc facit sciēter. si aut est ignorantia crassa. adhuc credo q mortaliter peccat: quāvis nō ita graniter: sicut hoc faciens ex ignorantia affectata. sacerdotib⁹ enī officiū suū ignorare non licet. ad ipsos enī p̄tinet subditos suos in lege instruere. iuxta illud Aggei. 2. Interroga sacerdotes legē. Ali sic absoluetes exponit se simili maledictiōi illi q venit sup filios Bethel. de q bus dr̄. 1. Re. 2. q erāt filij Bethel nesciētes dñm: neqz officiū sacerdotū ad populum. De sic etia absoluentes 7 absoluto tali absolutiōi inmitenti nisi per ignorantiam inuincibilē seu probabilem excusentur: dici potest illud euangeliū Matth. 23. Si cecus cecum ducatū p̄bet at ambo in foueam cadunt: nec ille per ignorantia excusatur: qui magis sollicitus est querere consilium pro emptione vniū equi vel vniū bone robe q pro anime sue salute.

Articulus.

Consequenter queritur de 3° principali. Et circa hoc queritur. 5. Primo vtrum aliquis debeat excoicari. 7° vtrum p solo peccato mortali. 7° vtrum vxor p pcto mariti. 7° Quarto vtrum dñs pro peccato subditoz debeat excoicatus reputari. **Questio. 1.**

sed volenti se disponit utilis est.

Secundo

querit vtrum aliquis debeat excoicari pro solo pcto mortali. Et videt qd nō. qz qñqz excoicatur in oēs cū pbatur crimē cōtumacie p ipm in foro iudicij: nec tamē iudex hoc faciens reprehēdit. Quis in sua psciētia sciat illi in oētē. ergo ali quādo debet hō excoicari nō p pcto mortali. Et medicina nō tñ est ad curandum morbi: sed ad pseruādū a morbo. ergo cū excoicatio sit medicinalis: nō tñ modo debz ferri ad curandū pctm mortale: sed etiā propter periculū mortalis peccati.

Cōtra. ex. de verboz signi. Ex parte. in gl. Nemo excoicatur nisi pro mortali: qz alit non potest corrigi. Et xi. q. 3. Nemo enī. dī q anathema nō nisi p mortali dī ponit crimine: illis qui alit nō potuerit corrigi.

Rūdeo. q excoicatio maior ē grauisima pena quā ecclia possit iſerre. Ali dicit de cre. c. imediate pſallegato: q anathema ē eterne mortis dānatio: 7. 24. q. 3. Corripiatū. dicitur q excoicatio nulla maior est pena in ecclia. Et iō dicit gl. ibidē. q nō est iſligēda p leuibus criminibus. Ali dñm q iudex nullū dī excoicāre nisi pro mortali peccato: nec p quocunqz mortali: sed pro pcto ptumacie: vel cū ptumacia est anexa. xi. q. 3. Absit. quadru: pliciter aut homo pctm cōtumacie iſcurrit. s. aut quādo sufficiēter vocatus ad iudiciū non venit nec remanēdi hī legitimā cām. 24. q. 3. De illicita. Aut venies respōdere cōtemnit: 7 rationē pteēdere quare respōdere non debz. Aut anteqz debeat discedit. xi. q. 3. certum est. Aut sentētie non obedit. 2. q. 6. Quisquis p batus. Ille aut qui impedit aut pcurat fraudulēter ne ad ipsum citatio perueniat pro citato debet haberi. Ille etiā qui venies se non representat iudici: sed se occultat reputandus est quasi non venisset.

Ad pñm in opp^m dñm q si ille qui excoicatur in pdicto casu nō sit in mortali peccato cū iudex fert suam sicut p mortali: quia iudex in foro contentioso non dī indicare fm suam pprie cōscientie: sed fm allegata. 3. q. 7. Iudicet. vbi dī q bonus iudex nūqz ex arbitrio suo facit 7 domesticē pposito volūtatis: sed iuxta leges 7 iura. pñciat: 7 parti post: sicut audit ita iudicat. **A**d 2^m dñm q si illa q reqrit ad curationē iā habiti morbi. **Q. 3.**

Tertio

querit vtrum vxor debeat excoicari p pcto mariti. Et videtur q sic: qz p

Primo ostēdo q nullus debet excoicari q per excoicationē tradit homo sathane in iteritū carnis. vt bñ. 1. Cor. 5. Si nullus dī tradi sathane. de quo nō est desperādū. Cū g de nemie desperādū sit in via. fm aug. pmo lib. retract. c. 18. nullus dī excoicari. Et in epla Jude dī cū Michael archāgelus cū diabolo disputas altercaret de dī dī corpore: nō est ausus iudiciū iſerre blasphemie: sed dixit: ipset tibi dñs: sed ecclia militans dī se cōformare triūphāt. ergo nulli debet maledictionē excoicationis iſerre. Et itē dñs hō aut ē iustus: aut iniustus. si iustus excoicari nō debet: nec iniustus: qz medicina sacroz idiget. ergo nullus dī excoicari. **C**ōtra. vt habet. 1. ad Cor. 5. apłs mādauit quēdā turpē fornicatorē extra cōmunionē fidelū poni. Et pñeps debet vti gladio tēporali ad correctionē maloz. ergo a sibi prelatu debet vti gladio spūali ad correctionē maloz: sed gladi⁹ spūalis est potestas excoicandi. ergo quādoqz debet excoicāre malos vt corrigantur.

Rūdeo. excoicatio est a cōmunionē ecclie separatio. xi. q. 3. Nihil. sed qñqz debz hō a cōmunionē ecclie separari: qz aliquādo sibi expedit: vt. s. erubescēs 7 fatigatus ericetur 7 inclinet ad se corrigēdū per pñiam: 7 qz etiā pmanēte malitia cōmūio sacramētoz non esset sibi utilis sed nociua. est etiā qñqz vtile cōmunitati fidelū: vt. s. ex timore pene illius aliq peccare timeāt: 7 ne puerius alios iſficere possit. 24. q. 3. Secāde. vbi dicit sic: secāde sunt putride carnes: 7 scabiosa a caulis ouis repellēda: ne tota dom⁹ masā corpus 7 pecora ardeat: corrumpat: putrescat 7 iterat. aliqñ g debet homo excoicari.

Ad pñm in opposituz dñm q ibi dī acēpti iteritus pro flagellatiōe tēporali ordinata ad correctionē. **A**d 2^m dñm q nō valet: qz diabolu est icorrigibilis: homo nō: quādū est in via. **A**d 3^m dñm q sicut medicina iſdispositum nō iuuat: sed sibi nocet Quis sit vtilis dispositio sic cōmūio sacroz nō iuuat iſdispositū

¶ eius peccato dicitur iterdicti. ergo a fili et excōicari
¶ Item si vir impignoraui terrā: et insup de-
 bitis obligat absentem se de terra: et assignata
 fuerit vxori aliq portio terre p suo victu: pote-
 rit cōueniri a creditorib⁹ mariti: et nisi p posse
 satisfaciatur poterit excōicari. ergo in hoc casu
 poterit vxor excōmunicari p peccato mariti:
 qui bona sua dissipauit.

¶ Contra. 24. q. 3. §. 2. Nō pro alicui⁹ pctō to-
 ta familia excōicāda ē. g. a fili nec vxor.

¶ Rūdeo. q. excōicatio non nisi pro mortali
 dz ipōit crimine: et illis q alii nō potuerūt cor-
 rigi. xi. q. 3. Hemo epōz. et cū pctū mariti n sit
 pctū vxoris. non est excōicanda vxor p pctō
 mariti: nisi eēt particeps criminis: sed tunc non
 eēt excōicanda p mariti pctō: sed p suo. Sū
 dico q fili⁹ nō est excōicādu⁹ p peccato p̄ris:
 nec seru⁹ p pctō dñi. 24. q. 3. Si heres. 2. §. e. c.
 §. Et ergo. ubi dī q illicite excōicatur q̄s p
 pctō alter⁹: neqz aliq rōne nititur q p pecca-
 to vnius in totam familiāz sententiam ferunt
 excōmunicationis.

¶ Ad p̄m in opp̄m dōm q nō est simile de in-
 terdicto et excōmunicatione. lōge enim maior
 pena est excōicatio q̄ iterdictio. excōicatione
 enim nulla pena maior est in ecclesia. 24. q. 3.
 Corripiantur. **¶** Ad 2^m dōm q in illo casu si
 vxor monita nollet satisfacc si talis est p̄suetu-
 do vt satisfacc debeat excōmunicaretur p pec-
 cato proprio.

Questio. iii.

¶ Quarto querit vtrā dñs possit iuste excō-
 municari p pctō subditoz suozū
¶ Et videt q sic. **¶** R. 2. Predicta fuit per Sa-
 muelē futura punitio Hely de pctō filiorum
 suoz. ergo a simili p̄ pot excōicari p peccato
 filioz: et dñs p pctō subditoz suoz. **¶** Itē tre-
 noz vitimo. Xps dñs capt⁹ ē in pctis nostris.
 qd quedā glo. exponit de Iohā. Rex g. a deo
 iuste punit pro peccato populi. g. a simili et p
 peccato populi iuste excōmunicatur.

¶ Cōtra. vt superius habitū est: nemo p pec-
 catis alterius est excōmunicandus.

¶ Rūdeo. q. pro pctō ppli dñs excōmunica-
 ri nō dz nisi cōmittēdo vel omittēdo sit parti-
 ceps pcti populi. si enī p̄nceps notabilr negli-
 gēs et remissus fuerit in regimine populi sui:
 ita vt ppter eius negligentia seu remissionem
 pplus labat in publica crimina: et maxime cō-
 tra ecclesiā. si sufficiēter amonit⁹ negligentia
 suā nō curauerit emēdare iuste potest excō-
 municari: sed tūc non excōicaretur p subdito-
 rum peccato: sed pro suo.

¶ Ad p̄m in opp̄m dōm q Hely fuit punitus
 p pctō p̄prio: qz filios suos modo debito nō

correxit. **¶** An in ei⁹ redargutionē dixit sibi vir
 dei ex parte dñi. Magis honorasti filios tuos
 q me. vt hf. 1. **¶** R. 2. **¶** Ad 2^m dōm q fm ali-
 quos Iohas p pctō suo pmissus fuit interfici:
 qz nō acquieuit sermōib⁹ **¶** Hecba ex ore dei:
 vt hf. 2. **¶** Paralipomenon. 35. **¶** Al pot dici q
 illud vbi Iere. ad lfam itelligit de redēptore
 nfo: qd verisimili⁹ est. **¶** An glo. que illud vbi
 exponit de Iohā loq̄tur fm iudeoz opionem
¶ Pot etiā dici ad p̄dicta duo ar. si q non
 est simile de morte corporis: et de pena excōi-
 cationis: qz excōicatio directi⁹ ē pena aie. ē. n.
 spūalis pena. 24. q. 3. Si habes. **¶** Qd. V.

¶ Quinto querit vtr excōicatus iniuste de-
 beat excōicari reputari. **¶** Et videt
 q nō. 24. q. 3. Crimē. §. illicita. Illicite excōi-
 catio non ledit eū qui notat: sed illū a quo no-
 tatur: sed ois excōicatio iniusta est illicita. er-
 go nō ledit eū in quē fertur. **¶** Item. xi. q. 3.
 Cui illicite. Si snia iniusta est: tātō curare eaz
 nō dz q̄to apud dominū et ecclēsiā neminē
 potest grauare iniqua sententia. ita ergo ea se
 non absolut desideret: qua se nullatenus pro-
 spicit obligatum.

¶ Cōtra. xi. q. 3. c. 1. Snia pastoris siue iusta si-
 ue iniusta fuerit: timēda est. **¶** Item eadē. q.
 qui iust⁹ est. dicis. In iuste snie hō parere debz
 ne ex supbia ligetur: qui prius ex puritate cō-
 sciētie absolut⁹ tenebatur.

¶ Rūdeo. sicut dī. xi. q. 3. Epus. §. Si ergo.
 snia aliq iniusta est ex animo p̄ferētis. iusta
 vō ex ordine et causa. aliq est iusta ex animo
 et causa: sed nō ex ordine: aliq est iusta ex aio
 et ex ordine: nō ex cā. Iniusta ē ex cā q̄ ois
 nullū delictū subest in eo in quē fert excōica-
 tio: qd sit excōicatioē dignū. Ex animo iniusta
 est snia q̄ nō fertur amore iustitie: sed liuore
 odij: vel p̄cio: aut fauore aduersarioz. Ex ordi-
 ne iniusta est q̄ fert iudiciali ordine non ser-
 uato. eadē. q. c. seruēt. §. Itē snia. In his oib⁹
 casib⁹ snia excōicationis iniusta timēda est et te-
 nēda quousqz p eū qui eā tulit: vel p supiorem
 fuerit reuocata: exceptis trib⁹ casibus. **¶** Unus ē
 q̄ excōicans non hz p̄tatem excōicādi. Ali⁹
 est q̄ fert excōicationis snia post appellatio-
 nem legitimā. ex de appel. ad usam p̄sentia. et
 de sen. excō. **¶** Per tuas. Terti⁹ est q̄ itolera-
 bilis error patēter cōtinetur in causa. vt hf in
 decretali vltimo allegatur.

¶ Ad p̄m in opp̄m dōm q illud verbū itelli-
 gendū est de lesione qua ad desit: et de illo qui
 excōicationē non p̄mittit: q̄ excōicatio est
 iniusta ex cā. **¶** Ad 2^m dōm q illud decretū i-
 telligēdū ē. vel de grauamine apud deū. vñ q̄

intolerabilis error continetur in causa: et si est
ca inusta. non tñ est intolerabilis error. Illud
verbu. se non absolui desideret. intelligedu e q/
tuni ad reatu: non quantu ad sui reconciliacione
cu militate ecclesia.

Articulus. iii.
querit de 4.
principali.

C Et circa hoc qñunt. s. p. p.
vtri sacerdos parochial' pos
sit excommunicare subditos su
os. p. 2. vtri excoicatus vl' in
spesius possit aliquē excoicare
Tertio vtri aliqñ nō sacerdos possit aliquē
excoicare. p. 4. vtz irregularis possit aliquez
excommunicare. Quinto vtz iudex delegat'
post reuocationē remissiois sibi facte possit an
teq' reuocatio commissiois ad eum puenire po
tuerit: aliquē excoicare.

Primo oñdo q' sacerdotes parochiales
possint excoicare subditos suos.
2. q. 1. Nemo. Nemo epi. Nemo p'f byter ex
communicet aliquē añq' rē. ergo p'f byteri paro
chiales excoicare possint. C. Itē plebani pos
sunt excommunicare. ex de offō ordinarij. Cum
ab ecclesia: s. plebani sunt parochiales sacer
dotes. q' parochiales excoicare pñt. C. Item
illi pñt excommunicare qui habēt potestātē iu
dicadi in foro exteriori: sed hoc pñt parochia
les sacerdotes. ex de iudicijs. decernun'. 2. 15.
q. 3. nullus epoz. 2. c. nullus epi. ergo sacerdo
tes parochiales excommunicare pñt. C. Item
maius est iudicare in foro cōsciētie: q' in foro
exteriori: s. pñi possint sacerdotes parochia
les. ergo sic secundum.

Cōtra. 16. q. 2. Elisis. in fine. excommunicatio
dicit mureo epi. ergo videt q' sacerdotes infe
riores excommunicare nō possint. C. Itē. 11. q. 1.
p'ruenit. dicit q' si q's p'tra quēlibet clericuz
cām habuerit. epi ipsius a deat. ergo videt q'
inferior q' epi nō sit iudex in foro exteriori ec
clesiastico: et ex pñti q' nec excoicare possit.

Cōtra. aliq' dixerunt q' oēs prelati eccle
siarū de iure cōmuni excoicare pñt. I. epi iam
p'tra multos p'scripserint. p'f byteri aut paro
chiales prelati sunt subditorū suoz. Unde a iu
re cōmuni excommunicare pñt subditos suos:
nisi iquantū p'tra eos epi p'scripserint. Alij aut
dixerūt solū epi: nō prelatū inferiōrē esse iudi
cem ordinariū in foro exteriori. et fm hoc vdz
est simplices sacerdotes nō posse excommunica
re nisi in aliq'bus casibus rōne cōsuetudis ap
probate: qd credo esse verū: q' ille q' excommuni
cat debet iurisdictionē habere in foro exte
rio: q' sicut dī. 2. q. 1. Nemo. Nullus dz excommu

nicare anteq' cā p'betur. p'pter quam ecclesia
stici canones hoc fieri iuberent. p. Rō autem
quare pñt excommunicare rōne p'suetudinis ē.
quia cōsuetudo dat iurisdictionē. 9. q. 3. con
questus. in textu et in gl. 2. ex. de arbitris. dile
cti. Cōsuetū est aut q' excoicant parochianos
suos p'mittētes furtū vel rapinaz in generali.
dicēdo sic. Excommunico illū qui talē rē furat'
est vel rapuit. p. Abbates aut p'tate ordinaria
excommunicare possunt subditos suos: q' corū
est ordinariū iudex in vtroq' foro. p. p'rio
res etiā excoicare pñt. ex. de maiori. et obedi
cū in ecclesijs. Archidiaconi etiā de mandato
epi. ex. de offō archidiaconi. Archidiaconis.
in tex. et in gl. vl' de antiqua et approbata p'ue
tudie. ex. de offi. archidiacono. c. 1.

C Ad tria p'ma ad partē p'mā dñm q' illa iu
ra intelligēda sunt in casibus aliq'bus et mō cō
cessis simplicib' sacerdotibus: vel a iure vel a
cōsuetudine: vel ab hoie. C. Ad 4. m. dñ. q' q'
uis sit maus iudicare in foro cōsciētie q' in fo
ro exteriori: non tñ tāta solēntas exteriori req'
rit. requiritur aut illa solēntas vt diligēt' a p'te
iudicio cuiuscūq' partis caueat. C. Ar' ad p'
tem aliā p'cedūt de excoicatione que fert pote
state ordinaria de iure cōi.

Secundo querit vtri sacerdos suspēsus
vel excommunicat' possit exco
municare. Et v' q' sic. q' retinet potestātē et iu
risdictionē. C. Itē conficere pōt corpus chri
sti: quod maus est.

Cōtra. 24. q. 1. Audiuimus. excommunicat'
te excoicare nō potuit. C. Itē eadē qōne. mī
ramur. excoicati iudices esse nō pñt: sed nullus
excoicare pōt nisi iudex ordinari': vel delega
tus. q' excoicat' excommunicare nō potest.

Cōtra. ad excommunicadū et absoluendū
req'rit potestas iurisdictionis libera. excommuni
catus aut et si potestātē iurisdictionis habeat:
non tñ hz eā liberā sed ligatā: q' nō hz execu
tionē: et ideo excoicare nō pōt: nec absolvere.
de suspēso aut distinguendus est: vt distinguit
glo. 24. q. 1. Audiuimus: q' aut est suspēsus ab
officio: sed non ab executiōe iurisdictionis: aut
ecōuerso: aut ab vtroq'. p'mo mō nō possit ce
lebrare diuina: et tñ possit excoicare. 2. modo
nō possit excommunicare: sed possit celebrare
sed 3. modo suspēsus neutriū pōt de iure.

C Ad p'm solutū est ex dictis in qōne. C. Ad
2. m. dñm q' nō est sile: q' p'ficere est actus pote
statis fūdate sup' caracterē sacerdotalē: q' per
hoiem auferri nō pōt: s. potestas ligadi et sol
uēdi vltra hoc req'rit iurisdictionē que p' ho
minē auferri pōt vel suspēdi.

Tertio querit vtrū nō sacerdos possit aliv
quē excommunicare. Et videt q nō.
qz nō hz potestātē clauū: sed ligare z soluere
est actus ptātis clauū. cuz ergo excoīcatio sit
ligatio quedā: non sacerdos non pōt excoīca
re. ¶ Item non sacerdos non pōt ligare nec
soluē in foro penitētie: cū q ad ligādū z soluē
dūm in foro exteriori reqrat maior solēntas
q in foro pnie. z excoīcare sit ligare in foro ex
teriori: nō sacerdotes non pnt excoīcare.

¶ Contra. elect⁹ in epm z pfirmatus anteq
sit sacerdos pōt excoīcare: suspēdere: iterdice
re. ex. de electione. trāsmittam. ¶ Itē electus
in abbātē z pfirmatus etiā si non sit sacerdos
pōt excoīcare monachos suos: si epō 3° cū hu
militate ac deuotione: sicut puenit reqsit⁹ nō
vult cū ordinare nec bndicē. Ar^m ad hoc. ex.
de supplē. negligētia pator. Statuimus.

¶ Rūdeo. q excoīcare act⁹ est ptātis iurisdic
tiōis in exteriori foro. Cū oi hnti talē iurisdic
tiōē ordinariā vel delegatā ict ptās excoī
candi. ptātem autē pdicte iurisdictionis potest
hēre non sacerdos. z ideo aliq non sacerdos
excoīcare potest: sicut bene pbant iura ad par
tem secundam allegata.

¶ Ad p^m in opp^m dōm q ligare z soluere in
foro exteriori non ē actus ptātis clauū. pprie
loquēdo de clauū ptāte: que a dño dat in or
dine sacerdotali: sed sibi accidit. Unde ptātē
clauū pnt hēre sacerdotes sine potestate iuris
dictionis pdicte: z iurisdicō hū sine predicta
ptāte. z iō aliq sunt sacerdotes q non pnt ex
communicare: z aliq non sacerdotes q possunt
excoīcare. ¶ Ad 2^m dōm q ad actū ligandē z
soluēdū in foro pnie reqntur ptās clauū q sū
datur in caratē sacerdotali: quā ipossibile est
hēre z non esse sacerdotem. Qd. m.

Quarto querit vtrū irregularis possit ali
quē excoīcare. Et videt q non.
Illud qd deicit hoīem a statu. plationis. phi
bet cū possē exeq ea que sunt iurisdictionis: qz
ois habēs sup aliqū iurisdictionē aliquo mō
quo ad hoc ei⁹ prelatus est: sed excoīcare p sup
ponit in excoīcante iurisdictionē sup illū. quē
excoīcat. cū ergo irregularitas deiciat hoīem
a statu prelatus: vt pbari pōt p illud qd ha
betur. ex. de etate z quali. ordi. c. i. z de electio
ne. cū in cūctis videt q irregularis excoīcare
non pōt. ¶ Itēz suspēsus excoīcare non pōt:
qd pbo per hoc: qz non pōt eligē. ex. de pue.
cū dilect. z de elec. cū inter. R. seniore: sed ois
irregularis est suspēsus. ergo irregularis ex
communicare non pōt. ¶ Itē ifames nullū ex
communicare pnt: qz ifambus personis act⁹ le

gitiū sunt penitus iterdicti. ar^m ad hoc. ex. d
testibus. Teshi. in gl. z de excessib⁹ prelatoz.
iter dilect⁹. z de purga. canonica. iter sollicitu
dines. in gl. sed pclar⁹ q per suā culpā efficit
irregularis ifamis est. b. q. i. Omnis vero. ex.
go nullū pōt excommunicare.

¶ Contra. abbas excoīcare potest: sed irregu
laris pōt assumi in abbātē tpe necessitatis. ex.
de etate z qli. ordi. Tui. ergo irregularis exco
municare pōt. ¶ Itē pueniētius est q cleric⁹
irregularis possit excoīcare q laic⁹: sed laic⁹
excommunicare potest ex supioris pcessiōe. 79.
disti. Si quis pecunia. ergo clericus irregula
ris potest excommunicare.

¶ Rūdeo: q prelatus fact⁹ irregularis: aut fa
ctus ē irregularis sine culpa sua: aut p culpaz
suā. Si pmo mō talis irregularitas nō dz ipm
deicere a sue plationis statu. ex. de etate. z qli.
ordi. c. i. in glo. z ar^m ad hoc. j. de cle. eg. c. il
lud. Afflicto. in afflicto addēda nō est. z pre
latus sic fact⁹ irregularis exeq pōt ea que sūt
iurisdictionis. Cū excoīcare potest: sed non dz
exeq ea q sunt ordinis. Cū nec celebrare: nec
absolvere in foro pnie dz: nec alia sacra. mun
strare: baptismo excepto: qd licitū est. cui libet
in casu necessitatis ministrare: baptizare. tū non
dz solēnter: q sic baptizare nō ptnet nisi ad
sacerdotes potētes libere exeq sacroz amini
strationē. Si aut fact⁹ est irregularis p culpā
suā p tali irregularitate deici dz a prelatus
statu: qz tū ab illo statu nō est deict⁹. ipso iure
anecq deiciat p suam potest excoīcare. cū n.
suspēso sit pena magna: extendēda nō est nisi
ad casus expressos in iure: vel ad similes. non
aut inenit in iure positū tales ēē suspēsos ab
his que sunt iurisdictionis. irregularitas. cui
non vt suspēdē irregularē nisi ab executione
eoz que sunt ordinis nisi sit pcta p talē casu:
quo pnat irregularis pūlegio clericali: vel q
factus est ifamis. cleric⁹ cui non ordinat⁹ si sit
officialis excoīcare potest. pbat⁹ tū irregula
ris postq a suo statu delectus ē: excommunica
re non potest. nec absolvere.

¶ Ad p^m dōm q ille pcretales allegatē itel
ligēde sunt de illo q fact⁹ est irregularis p cul
pam suā. ¶ Ad 2^m dōm q suspēsus ab execu
tione eoz que sunt ordinis tū excoīcare potest:
qz potest exeq ea q sunt iurisdictionis: sed su
spēsus a iurisdictionē excoīcare non potest: nec
etiā pcedas dare. ex. d. pces. pben. qz diuer
sitate. non ois aut irregularis suspēsus est ab
executione eoz que sūt iurisdictionis: quia
ois irregularis suspēsus sit ab executionē eoz
q sunt ordinis. ¶ Tel potest dici fm alijs q ma

6 **S**ed argumentum intelligenda est de suspensio ab ho-
mine non a iure tñ: sic intelliguntur decreta-
les allegata ad probationem eius irregularis at
suspensio est a iure ratio aut qre plus punitur
suspensio ab hoie q̄ a iure tñ: qz qui ptem-
nit iudicis pceptū qd est factū legis auctorita-
te: sū ptemuit legē aiata r ianinata. mifer. n.
legis quodā modo lex aiata est. lex at scripta
est iaiata: r ideo mitius agit cū lege q̄ cū mi-
nistro legis. r preterea vox viua efficaci⁹ mo-
uet q̄ scriptura tñ. **C** Ad 3^m oīm q̄ ifames
excoicare pñt loquēdo de illis qui egerūt pe-
nitētiā de culpa p qua iurrerāt ifamiā. mior
argumenti non est vlr bā. fact⁹. n. irregularis
qz celebravit excoicatus per quādā ignoran-
tiā crassam: vcl qz iuris peritiā non hēbat. nō
est ifamis postq̄ ab excoicatione absolut⁹ est:
etiā irregularitātē remanēt: si egit pñiam de
hoc qd celebravit excoicatus. dñ. n. 6. q. 1. **D**is
fo. in gl. q̄ ifamia pcta ex snia excoicationis
tolli per absolutionē. simile etiā pñ. 4. q. 1. c. 1.
in textu. r in gl. Infamia etiā canonica quam
iurrit p hoc q̄ celebravit excoicari tollit per
pñiam. 6. q. 1. Illi q̄. in text⁹ expressi in glo.
C Ad 4^m ad pte scdaz pōt dici q̄ illud quod
ibi dñ dispēsatine intelligit fm q̄ dicit qdā glo.
ibidē. **C** Ad 2^m oīm q̄ illud qd in illo decre-
to dñ de laico intelligēdū est in spālī casu. f. cō-
tra inasore aplice sedis: sed qz 16. dist. c. 1. bñ q̄
de reb⁹ ecclīasticis nō legitur aliqui laicis dis-
ponendi attributa facultas. ideo alit dici pōt
fm glo. ibidē q̄ illa ēba decreti liceat cardia-
lib⁹ r alijs clericis timētibus deū r laicis iua-
sore anathematizare r hūano auxilio ab apo-
stolica sede pellere: referēda sunt singula sin-
gulis. sic. liceat clericis anathematizare r a
laicis humano auxilio ab apostolica sede pel-
lere. **Questio. V.**

Quinto querit vtruz iudex delegat post
renocationē cōmissionis sibi fa-
cte possit anteq̄ renuocatio cōmissionis ad euz
puenire potuerit aliquē excoicare.
C Rñdeo q̄ sic. qz anteq̄ ad eum renuocatio
cōmissionis pueniat manet penes eū ptas q̄
sibi fuerat pmissa. ex. de. pcur. Auditis. in gl.
eni dñ q̄ in iudice tenet qd facit: donec intelli-
git iurisdictionē renuocatā. r ai^m ad hoc. ex. 3.
appel. Et debitus honor. Ibi. n. dñ q̄ si qz co-
ram idoneo iudice puenit aduersariū. r ille
dicat q̄ ad superiorem iudicē nunciū destinaue-
rit aut lras ipetrauerit ab eodē: nūbilominus
iudex ille in cā pōt pcedē anteq̄ ille lre dele-
gato fuerint assignate. Et ut dicit quedā glo.
ibidē per hāc decretalē correctā sunt illa iura

Et maminimus. r c. ad hoc sicut r. de offi. b
cio dele. cū cā: aliqbus tñ vigeat q̄ illa iura cū
isto pcorari pñt si curialr exponatur. **P** Alij
aut. pbabilr respondēt ad qōnē per distinctionē
nem dicētes q̄ aut ille q̄ reuocat cōmissionē
itendit r expmit q̄ sit irritū. r inane qd ex-
tūc per delegatū fuerit attentatū: aut nō. si pri-
mo modo: non tenebit snia lata postea a dele-
gato. si non: tenebit snia: vt supra in questione
dictum est. **Articulus. V.**

Consequenter querit de

h. **C** Et circa hoc queritur. 2.
Primo vtr superior possit
excoicari ab inferiori. **P** 2° vtr
excoicatus possit excoicari. **P** 3°
vtr cōmunitas possit excoica-
ri. **P** 4° vtr mortu⁹ possit excoicari. **P** **Quin-**
to vtr habēs puilegiū q̄ non potest excoica-
ri possit excoicari. **Questio. V.**

Primo ostēdo q̄ superior potest excoicari
ab inferiori. apus ad Gal. 1. Licet
nos aut angelus de celo euāgelizet vobis pre-
ter q̄ qd euāgelizauim⁹ vobis anathema sit:
sed apls erat inferior quolibet angelo: quia de
Jo. baptista dñ. Mat. xi. Qui minor est in re-
gno celoz maior ē illo. g. superior pōt excoica-
ri ab inferiori. **C** Itē capellan⁹ q̄ est inferior epō
potest ipm absolue in foro pñie. r etiā ligare:
ergo sū in foro exteriori vt videtur.

C Contra. vtr habitū est in pcedēti qōnē: exco-
municare est act⁹ ptatis iurisdictionis: sed in-
ferior in supioze talē ptatem non habet.

C Rñdeo. qdūqz hz ptatē iurisdictionis sup
aliū: in hoc supior est illo: s. nullus ē supior sibi
eqli nec suo supiori. g. nlls hz ptatē iurisdic-
tionis cui act⁹ ē excoicare sup sibi eqle: nec
sup suū supioze. r ideo q̄uis hō possit facē q̄
re debeat excoicari: tñ nullus potest excoica-
re sibi equalē: nec suū superiorem.

C Ad p^m in opp^m dñ. q̄ apls p illud tñ non
itēdebat excoicare angelū absolute: nec ē sub
hac pditionē si euāgelizaret pñi hūc qd apls
euāgelizabat: qz si āgelus: q̄ nō peccauit pec-
carer nō subēct foro ecclīe militatōis: sic nec il-
li q̄ peccauerūt: s. itēdebat dicē apls q̄ si an-
gelus euāgelizaret s. illud qd euāgelizauerat
nō crederet ei: s. malediceret. **C** In ibi accipit
anathema. p pditionē seu maledictōē. anathe-
matizare. n. vno mō idē ē qd maledicē. r apls
licuit maledicē angelo sub illa pditionē quoz
apposuit. qz si ponat p impossibile q̄ angelus
bonus peccaret dign⁹ esset maledictōe. **C** Ad
scdm oīm q̄ capellanus quāuis possit episcō

B pum absolvere per potestate ex commissione accepta vel ab epō vel superiori suo: qua potestate accepta in foro pnie superior est epō: qz in tali foro ptni hoies inferiorē cōstituit. In foro tamē exteriori capellanus etiā ex pmissione epī nō posset ipm epm ligare vel solvere: quāvis hoc possit ex commissione pape vel eius legati. peccatū enī non sic constituit hoīem inferiorē in foro exteriori sicut interiori. **Questio. ii.**

Secundo querit vtrū excoīcatus possit excoīmunicari. Et videt q nō.

A p̄ls. i. Cor. 5. Quid ad nos de his q foris sūt iudicare. Sed excoīcatus iā vlt extra eccliam ergo ecclia non pōt illū iudicare: r ex conse quēti nec excoīcare. **C** Itē per excoīcationes hō extra cōiōnē ecclesiasticā ejciūt: sed ejcti nō pōt ejci. g nec excoīcatus excoīcari.

C Contra. excoīcat^r p vna cā pōt adhuc excoīmunicari pro alia. extra de sentē. exco. l. 3. p causa. quod verū non esset: nisi excoīmunicat^r adhuc posset excoīmunicari.

B **C** Rūdeo q excoīcatus pōt excoīcari. sicut enī xpianus per p̄mū ptni mortale a deo separaf. r per scdm plus elongaf. r sic deiceps. Sic hō per p̄mā excoīmunicationē a communione ecclesie separaf: r per sequētes excoīmunicationes amplius elongatur.

C Ad p̄m in opp^m vdm q ap̄ls ibi loq̄tur de his q ita foris sunt q nūq̄ intraverūt: vt pagani r iudei: q nūq̄ sacm baptismi per qd itraf in ecclia: sumperunt. **C** Ad 2^m vdm q quāvis ejctus non possit ejci. potest tamen amplius elongari. **Questio. iiii.**

Tertio querit vtrū cōitas possit excoīmunicari. Et videt q sic. qz si caput potest excoīcari. multo fortius r corpus: cuz caput p̄mineat corpori. Sed pnceps qui est caput cōmunitatis pōt excoīmunicari. dñ enīz decre. 96. di. Suo. q beat^r ambz. Theodosiuz magnū ip̄atorē excoīcans ab ecclia excoīmunicari. **C** Itē tota cōitas pōt eē in culpa: pro qua excoīcatio ferēda est: sed quos attingere pōt cā: attingere pōt effectus. g cōmunitas potest excoīmunicari. **C** Itē potest iterdici. ergo a simili excoīmunicari.

B **C** Contra. gl. sup. illud 2^a Bath. 13. Inimic⁹ hō hoc fecit. Multitudo nō ē excoīmunicāda nec pnceps populi. **C** Itē decre. di. 44. Comestitōes. leuissimis r instantissimis amonitiōibus multitudo tāgatur: sed excoīcatio non ē amonitio leuissima: sed pena gravissima. g multitudo non est excoīmunicanda.

C Rūdeo. q cōmunitatē non debere excoī-

cari certū est. ex de sent. excom. Romana ecclia. 6. vlt. vbi dicit sic. In vniuersitatem vlt collegiū pferri excoīcatis sniam p̄ntus p̄hibemus volētes animas vitare periculi: qd exinde sequi posset: cū nōmūq̄ cōtingeret innoxios ēt huiusmodi sentētia irretiri. **S** Sed vtrū si seraf snia teneat. dixerunt qdā q sic. qz multa cōtra p̄hibitiōes fiūt: que facta tenent. Quis 3. p̄hibitiōes faciēs graui^r peccet. **A** lū respiciētes non tñ ad vbas: sed etiaz p̄ncipalit^r ad itentionē p̄stituetis que p̄ncipalius est cōsiderāda. **C** de legibus. l. 2. dicit r dñ q sentētia si seraf in cōmunitatē non tenet. si enī teneat per hāc cōstitutioem nō cauere^r animarū periculo q institutio vitare itendit.

C Ad p̄m in opp^m vdm q quīs pnceps sit caput cōitatis: tñ magis pōt cauere periculi: ligatiōis innoxior: cū solus pnceps excoīmunicatur: q si excoīmunicaret cōitas. **C** Ad scōz vdm q quāvis possibile sit oēs de vna cōmunitate cōmisisse crimē pro quo ferēda est excoīmunicatio: hoc tamen raro cōtingit. ad ea vō que frequēter accidūt iura aptant.

C Ad p̄m in opp^m ad partē aliā vdm q illa gl. q̄tū ad hoc q dicit p̄ncipē nō eē excoīcandū itelligēda est sic: q nō v3 excoīcari nisi pro graui^r causis. **Questio. iiii.**

Quarto querit vtrū mortuus possit excoīmunicari. Et videt q non. ex. de snia exco. Cū medicinalis. dicit q excoīcatio v3 ē medicinalis: sed nō pōt eē medicinalis mortuo. ergo mortu⁹ nō pōt excoīcari. **C** Itē 24. q. 2. Bānationis. dicit q viuētes: non mortuos soluere possumus vel ligare.

C Contra. 24. q. 2. Sane p̄ferr. h̄f q heretici r scismatici illi quoz scripta heresim cōtinent post mortē sunt excoīcādi. **C** Itē si aliq̄s mādēt alicui subdito suo vt occidat clericū Titum: r mortaf anteq̄ mādātari⁹ exequat mandatu: post mortē mādātis mādātari⁹ mandatum exequit. mādans carere v3 ecclesiastica sepultura. si efficaciter nō reuocauit mandatu⁹ reitēgraliter: ita q ad mādātariuz reuocatio pueniret: sed nō deberet puari sepultura p occasionē illi⁹ clerici occisi post mortē nisi pro hoc icurreret excoīcationē iā mortuus: qz viuēs pro hoc excoīmunicationē non icurrit: cū mortu⁹ fuerit ante factū. ergo aliq̄s post mortē pōt icurrere excoīcationis sniam.

C Rūdeo. q excoīcari p̄nt hoies post mortē. i. heretici r scismatici: r qui hereticū p̄stituit herede. 24. q. 2. Sane p̄ferr. r illi q seip̄os volūtarie occidūt. 23. q. 5. Placuit. r hi excoīmunicantur: non qz illa excoīmunicatio sit illis.

Pena vel medicina: sed in detestatione criminis ad terrorem aliorum. Unde huiusmodi quo ad hoc est alius medicina.

Et sic p[er] solutio ad p[ri]m[u]m i[n] oppositum. **A**d p[ri]m[u]m p[er] solutio p[er] illud q[uo]d in eodem decreto i[n]mediate subiungitur. post verbum eni[m] allegatum v[er]u[m] hoc n[on] est de omni crimine intelligendum. sunt enim quedam de quibus et p[ro]ut p[ri]m[u]m morales accusari quilibet v[ol]u[n]t d[omi]nari: veluti heresis.

Ad arg[um]entum sc[ilicet] ad p[ar]te[m] secundu[m] dicunt alii q[uo]d veru[m] p[er]cludit. **A**lii dicu[n]t q[uo]d talis exco[m]municatus n[on] est: t[ame]n t[ame]n p[er] p[ri]m[u]m sui fuit notoriu[m] et in fine signa p[ri]m[u]m n[on] apparuerunt n[on] debet sepeliri in terra sacra. q[uia] si signa p[ri]m[u]m n[on] ostendit p[re]sumitur decessisse in sue voluntatis p[er]nabilem p[er]uersione.

Questio

Quinto queritur v[er]u[m] h[ab]ere p[ri]uilegiu[m] q[uo]d n[on] possit exco[m]municari ab ordinario possit ab eo excommunicari.

Respondeo: aut habes tale p[ri]uilegiu[m] allegat ip[su]m in sui defensionem aut q[uo]d co[n]tra ip[su]m feratur sententia. aut n[on]. si p[ri]mo mo[d]o n[on] valet sententia p[ro]p[ter] ip[su]m lata ab ordinario. si secundo mo[d]o aut illud p[ri]uilegiu[m] e[st] publicatu[m]. aut n[on]. si est publicatu[m] n[on] tenet sententia contra ip[su]m ab ordinario lata: si n[on] est publicatu[m]: aut est notu[m] iudici: aut non. si notu[m] est iudici credo q[uo]d non valet sententia ab ip[s]o co[n]tra p[ri]uilegiu[m] lata. arg[um]entum ad hoc e[st] de appel. Si duobus. i. text.

Expressu[m] i[n] glo. si aut[em] non est iudici notu[m]: nec p[ri]uilegiatus fuit in longo tenore libertatis illius: tunc t[er]cia sententia p[ro]p[ter] eum lata. arg[um]entum ad hoc i[n] decretali i[n]mediate allegatas q[uo]d credo e[st] intelligendu[m] si iudex in ferendo sententia[m] obseruauerit formam iuris: et ferat sententiam n[on] sub co[n]ditione: sed absolute: et si n[on] continetur i[n] p[ri]uilegio q[uo]d d[omi]n[u]s papa o[mn]es sententias si q[ui]s in posteru[m] co[n]tra ip[su]m p[ri]uilegiu[m] p[ro]mulgare p[ro]tulerit: ext[ra] de decretis irritas et inanes: eas penitus non teneret: et etiam p[ri]uilegiatus allegat p[ri]uilegiu[m] non publicatu[m] nec iudici notu[m]: nec fuit in longo tenore libertatis illius: et iudici petenti p[ri]uilegiu[m] sibi ostendi non vult p[ri]uilegiu[m] ostendere: nec clausulam continentes suam libertatem: tenebit sententia si feratur co[n]tra eum. extra de p[ri]uilegiis. Quia persone. §. De creuigius. Nec propter ostensionem p[ri]uilegii sequentem indicabitur sententia fuisse nulla. nec etiam reuocanda. arg[um]entum ad hoc. e[st] de sententia et re iudi. Suborta. in fine. vbi dicitur q[uo]d si p[ri]uilegiu[m] ante sententiam non fuerit exhibitu[m] p[re]textu p[ri]uilegii de nouo rep[er]ti non debet sententia reuocari: q[uo]d est intelligendu[m] nisi dominus papa aliter faciat.

ret ex gratia.

Articulus

Vi.

Quoniam queritur b[ea]t[us] p[ri]ncipali. Et circa hoc queruntur quinq[ue]. **P**ri[mo] v[er]u[m] participans cu[m] exco[m]municato sit exco[m]municatus. **2**o v[er]u[m] participare cu[m] exco[m]municato semp[er] sit peccatum mortale. **3**o v[er]u[m] participans sciens cum exco[m]municato a papa sit exco[m]municatus maiori exco[m]municato. **4**o v[er]u[m] sacerdos recipiens oblationes suor[um] parochiano[rum] exco[m]municato[rum] sit exco[m]municatus. **5**o v[er]u[m] aliquis solus sciens alium quem exco[m]municatum teneat ip[su]m vitare.

2o ostendit q[uo]d participans cu[m] exco[m]municato n[on] sit exco[m]municatus. 2. q. 3. Quicunq[ue] co[m]municauerit. Quicunq[ue] co[m]municauerit vel orauerit cu[m] exco[m]municato si laicus est: exco[m]municetur. ergo v[er]u[m] q[uo]d ip[s]o facto n[on] sit exco[m]municatus. **3**o p[ar]ticipans cu[m] peccatore n[on] t[ame]n i[n] p[ar]te n[on] incurrit p[er]tine[n]tia. ergo a sibi p[ar]ticipans cum exco[m]municato n[on] t[ame]n i[n] suo crimine n[on] incurrit exco[m]municationem.

Co[n]tra ea. q. Cu[m] exco[m]municato. si q[ui]s eum aut palam aut absco[n]se locut[us] fuerit co[m]m[un]em cum eo statim exco[m]municationis trahat penas.

Respondeo q[uo]d duplex e[st] exco[m]municatio. scilicet maior q[ue] e[st] a quolibet licita co[m]m[un]ione v[el] legitimo actu separatio. 2. q. 3. **A**d mensaz. §. Euidenter. 2. 3. q. 4. Engeltrudam. et exco[m]municatio minor que e[st] a sacris ecclesie t[ame]n exclusio. extra de exceptionib[us]. a. no. bis. et de sententia exco[m]municationis. Si quem. in textu et in glo. Si aut[em] aliquis participet cum exco[m]municato exco[m]municatione minor[um]: n[on] p[ro]p[ter] hoc incurrit exco[m]municationis sententiam. Si at[em] cu[m] exco[m]municato exco[m]municatione maior[um] cum participantib[us] cu[m] eo obseruata in ista aggrauatione forma iuris incurrit exco[m]municationem maior[em]: si aut[em] n[on] e[st] exco[m]municatus cum participantib[us] sibi t[ame]n p[ar]ticipas aut participat eum eo i[n] crimine. aut non: si sic eade[m] incurrit sententia[m]. extra de sen. exco[m]muni.

Super. si non. tunc non incurrit nisi exco[m]municationem minor[um]. excipiuntur t[ame]n sex genera personaru[m]. scilicet vxor: filius. filia non emancipati. seruus. ignorans illuz exco[m]municatus. et necessitatem patiens. 2. q. 3. **A**si multos. et ille qui sibi loquitur p[ro] anime sue utilitate. e. q. Antecessor. Unde v[er]sus. Utile lex humile res ignorata necesse. Nec anathema q[uo]d faciant ne possit obesse.

Ad p[ri]m[u]m in oppositum dicendum q[uo]d illud verbu[m] excommunicatur. intelligitur d[e] exco[m]municatione maior[um]. et quatu[m] ad hoc e[st] canon ferende sententie non late. **A**d secundu[m] dicendum q[uo]d non est simile. quia peccat

B

C

tum non priuat a communione fideliz sicut excommunicatio maior. **Questio** II.

A. Secundo queritur vtr picipare cū excoī-
cato semper sit pctm̄ mortale. Et
vť q̄ sic. ex de his q̄ vi met⁹ vť cā sūt: sacris ca-
nonib⁹. dñ. q̄ pp metum nō dñ aliq̄s cū excom-
municato cōiccare. cū p nullo metu debeat q̄s
mortale pctm̄ incurere. ¶ Itē excoīcationis
sua non ē ferēda nisi pro mortali pctō vt su-
perius hitū ē. Sz pro picipatiōe cū excoīcat⁹
sunt hoīes maiori excoīcatōe excoīcādi. 2. q.
3. Sicut aplī. 7. cap. se. 7. c. q̄cūq̄. ergo parti-
cipare cū excoīcato semper ē pctm̄ mortale.
¶ Itē pro solo peccato mortali excludēdus
ē q̄s a sacris ecclie. Sz p excoīcationē mino-
rem quā p̄hit picipans cū excoīcato excludi-
tur q̄s a sacris ecclie. vt visum ē: ḡ talis parti-
cipatio semp ē pctm̄ mortale.

B. Contra. cū aliq̄s excoīcat⁹ q̄nt sibi picipia-
tur ne cōicatioi se ingerat: alijs picipi non vť
q̄ sibi non picipēt. Sz tātmōdo picipātib⁹
pena iponi. ḡ vť q̄ q̄uis picipās incurrat pe-
nā. f. excoīcationē minore: nō tū mortale cul-
pam. ¶ Itē cū fm̄ iura sit multitudini par-
cēdum. 7. pauci sint q̄ ab oī picipatione cum
excoīcat⁹ abstineāt. vť illa snia in benigniore
partem interpretand⁹: cum expresse non inue-
niatur q̄ tales moraliter peccent.

C. Rñdeo q̄ si sciēt 7. ex deliberatione par-
ticipās in crimine cū excoīcato aut cū oib⁹ par-
ticipātib⁹ sibi mortali peccat. Si autē cū illo
q̄ non ē excoīcat⁹ cū participātibus sibi pti-
cipet aliq̄s non in crimine. sed tū picipat sciē-
ter cum ipso in diuinis. 7. ē sacramentis. tunc
peccat mortaliter. vñ publice excoīcato intrā
te eccliam oēs debent exire. 24. q. 1. Dis qui
sacerdos tñ si postq̄ canonem inchoauit su-
perueniat excoīcat⁹ non debet nullam. unp-
sectam derelinquere. ar. ad hoc. 7. q. 1. Añhil.
q̄ at cum excoīcato neutro predictoz modoz
participat: sed tñ in loquela cōfessione 7. fi-
milibus mortaliter non peccat. nisi hoc faci-
at ex contemptu ecclie vel iudicis.

Ad p̄m in oppm̄ dñm q̄ illa decretalis in-
telligitur de participātibus in crimine: vť in
diuinis de participātibus cum illo: qui cum
suis participātibus ē excoīcat⁹ pmissa mo-
tione fm̄ formam iuris. ¶ **Ad 2m** dñ q̄ ho-
mines non sunt excoīcandi maiori excommu-
nicatione pro participatione cū excoīcato: ni-
si postq̄ canonice moniti nolūt desistē. 7. ego
cedo q̄ extunc si nō desistunt ratione pcti-
nacie mortaliter peccant tāquā ecclie ptem-
ptores. ¶ **Ad 3m** dñm q̄ maior est falsa. inf-

dicti enim arcētur a sacramentis. 7. tñ quan-
doq̄ interdicūtur aliqui nō pro mortali pec-
cato quod commiserunt. **Questio** III.

Tertio queritur vtrum participans sciē-
ter cū excoīcat⁹ a papa sit excom-
municatus maiori excommunicatione.

Rñdeo q̄ aliquis potest dici excoīcat⁹
a papavēl quia excoīcat⁹ est a iure: q̄d papa
condidit: 7. cuius absolutionem sibi speciatī
reseruauit: vel per aliquam sniam a papa ge-
neraliter latam: vel quia est a papa excoīcat⁹
nominati. Participans cum excoīcat⁹ a pa-
pa duobus modis p̄mis maiorem excoīcati-
onem non incurrit. similiter nec participans
in loquela 7. cōfessione cum excoīcato a pa-
pa notatim. Sed vtrum sciēter cum eo parti-
cipās in diuinis maiorem excoīcationē incur-
rat dubium est. q̄dam enī dicūt q̄ sic. Dicitur
enim extra de sen. excoīcationis. Significauit
Clericos qui sciēter 7. sponte participauerūt
excoīcat⁹ a nobis: 7. ipsos in officijs recepe-
runt eadem excoīcationis snia cum ipsis non
dubitamus inuolui. ¶ Alij dicunt p̄trarium 7.
bene in glo. dicētes hoc debere itelligi q̄tum
ad puationem sacramentoz. vel forte quia illi
erant excoīcati cum oib⁹ participātib⁹ eis.
vel forte q̄ participauerūt illis excoīcat⁹ in
eodē crimine. 7. ideo eadem snia cum illis in-
erunt ligati 7. remitti debuerūt ad suum exco-
municatozem absoluedi. Sed prima opinio
p̄babilior est. q̄ magis p̄cordat textui decre-
talis. 7. illam 7. dñs Hosti appatū. **Qd** un-

Quarto queritur vtrum sacerdos recipi-
ens oblationes suoz parochia-
noz excoīcat⁹ sit excoīcat⁹.

Rñdeo q̄ sacerdotē recipere oblationes pa-
rochianoz suoz excoīcat⁹ dupliciter potest
intelligi. Alio mō ita q̄ cum alijs fidelib⁹ eas
offerat sacerdoti ad altare. 7. hoc oīo illicit⁹
ē. Unde si sic recipiet cum excoīcat⁹ parti-
ciparet 7. incurreret excoīcationē: q̄ p̄trabitur
ex tali participatione. ¶ Alio mō ita q̄ obla-
tiones sibi debitas ab eis repetat vel recipiat
7. sic recipiēs vel repetens excoīcationē nō in-
currit. ab excoīcat⁹ enī exigi pōt 7. recipi q̄d
ab eis debet. ex de sen. exco. si vere: 7. cōueni-
pūt q̄uis alios p̄uēire nō possunt. vt dñs glo.
super decretalem allegatam. **Qd** un-

Quinto queritur vtrum aliquis sciēs aliq̄e
excoīcatum teneat ip̄s vitare. Et
vť q̄ sic. 6. q. 2. Si tñ. si tñ cōs alieni sceleris
se p̄ciū nouerit q̄dū p̄bare nō pōt nil p̄fer-
rat. 7. ifra. e. c. dñ q̄ ille q̄dū nihil p̄bare pōt
ep̄iscop⁹ in cōmunionē oīum p̄ter q̄ eius

Articulus

qui cum reum iudicat permanebit.

Contra eadē qōne. cap. sequenti dī. Placuit. Placuit ut si qñ cōs dicit aliquē sibi fuisse p̄fessum atq; ille neget nō patet ad in iuriā suā cōs p̄tineret: qd̄ illi soli nō creditur. et si scrupulo p̄pe p̄ficientie se dicit neganti nol- le cōicere q̄d̄ diu excoīcato. nō cōicauerit suus cōs ei dē cōs. ab alijs non cōicet ep̄is. ut ma- gis caueat cōs ne dicat i aliquem qd̄ ab alijs documentis p̄uincere nō pōt.

Rūdeo q̄ aliq̄s solus sciēs aliquē excoī- catum cum nō tenet vitare in publico: nec dī: qz crimē occultū ab illo q̄ solus scit nō est pu- blicādū. vñ nec x̄ps malā volūtate Iude: quā sub certitudine sciebat noluit publicare: et cū hoc dixit Joānē: sibi i silentio dixit. tenetur tñ ip̄m puatim vitare nisi hoc p̄fessionē tantuz sciunt: et hec distinctio satis p̄f. extra de sen- exco. Cū nō ab hoīe. vbi sic dī: a cōione illius q̄ p̄ sacrilega manuū iniectione in clericum i edictū excoīcatōis icidit: l̄z denūciatus nō sit: debet abstinere nisi forte illud tibi soli pa- teret: in quo casu ip̄m puatiz tñ nō euitabis q̄d̄ diu ab ecclia tolerat. Decretū allegatū ad p̄tē p̄mā intelligi dī de euitatiōe in puato: et aliud allegatum ad scdā partem de euita- tione in publico. **Articulus 7. Vñ.**

Consequenter

querit d̄ p̄nci- pali. Et circa hoc queruntur. 5. 7. p̄mo vtrum excoīcati oibz actibz legitimis sunt p̄uati. 7. 2. vtr̄ eis p̄sint ofones ecclie. 7. 3. vtr̄ oēs q̄ moriū- tur excoīcati puandi sint eccliaistica sepultura. 7. 4. vtr̄ excoīcatōis miori excoīcatōe tantuz possint de iure p̄ferri eccliaistica beneficia et vtr̄ bñficia i tali statu eis collata possint lici- te retinere. 7. 5. vtr̄ excoīcatō solēnt baptizā vel i foro p̄nē absolūes sit irreglari. **Nō.**

Primo. oñdo q̄ excoīcati nō sūt puati oī- bus actibz legitimis. Excoīcati nō repellūt a defensione sua in iudicio. cū de ex- cep. Bilecti filij. S̄z defēdē se i iudicio legitti- mus act⁹ ē. **C** Itē. 3. q. 7. Infamus. si seru⁹ dñi putaret liber ex delegatiōe suā dixit. quā- vis postea i fuititē depulsus sit: suā ab eo di- ctā rei iudicate firmitatē h̄z. ergo a fili de ex- coīcato q̄ latēnt excoīcat⁹ est qñ suam dicit siue sit p̄denuatoria siue absolutoria. **C** Itē extra de sen. et re iudi. Ad p̄bādum. in textu et in glo. Quicquid facit excoīcat⁹ dñi excom- municatus nō creditur valz.

Contra. excoīcatō ab ecclia fideliz

Septimus 130

sepat. xi. q. 3. Audi. S̄z separat⁹ ab ecclia nul- lum pōt actuz legitimū exercere: qz oīs talis requirit cōmunicationem cū aliquo membro ecclie. ergo excoīcati sunt ab oibz actibus legitimis suspēsi. **C** Itē ut superius hitum ē in ecclia nulla pena maior est q̄ excoīcatō: sed hoc non esset verum: si eis aliqui actus le- gitimi conuenirent. ergo ab oibz actibus le- gitimis sunt suspēsi.

Respondeo q̄ duplex est excoīcatō. s. mi- nor et maior: excoīcati minori excoīcatōe tñ non sunt ab oibz actibus legitimis suspēsi. quia talis excoīcatō non separat a cōi- one fideliz: sed a perceptione sacramentozū tñ. tamen non debent celebrare missam. si tñ celebrant notā irregularitatis non incurrūt. q̄uis grauit̄ peccent. peccant etiā cōseren- do eccliaistica sacramenta: sed ab eis. collata bñtis non carent effectuz: cū non videantur a collatiōe: sed a participatione sacroz que i so- la p̄sistit p̄ceptione remoti. q̄uis ē non p̄bi- beantur eligere vel ea que rōne iurisdictionis sibi p̄petunt exercere: si tamē talis elect⁹ fue- rit eius est electio irritanda: p̄ eo q̄ ad susce- ptionē eoz eligitur a quoz p̄ceptiōe a sancti- patribz ē puat⁹: et hec oīa p̄cedā exp̄sē habē- tur. cū d̄ clerico exco. Si celebrat. q̄uis ē de- nūciare act⁹ sit legitimus. tñ excoīcati miori excoīcatōe ex p̄ticipatione cū excoīcato non admittūt ad ip̄m denūciādū eē excoīcatū: cū ip̄m debuerit euitare. cū de sen. exco. In p̄ntia Excoīcati aut̄ maiori excoīcatōe ab oibz acti- bus legitimis sunt suspēsi q̄d̄ diu excoīmuni- cati credunt: vel si sūt publice excoīcati: q̄uis tpe illo quo actū legitimū defacto exercēt nō obijciatur eisdem. cum enim posse exercē quē cumq; actuz legitimū includat aliquaz cōm- municationem euz membris ecclie: a q̄ cōica- tione homo per excoīmunicationem maiores separatur ipsa excoīmunicatio p̄dicta suspē- sionem includit. Unde ut superius hitum ē iudices esse non possunt nec accusatores seu denūciatores. 3. q. 4. Cōspiratores. et duobus capitulis sequentibus: admittuntur tamē ad accusandum crimen heresis: cuius tanta est labes: q̄ ad eius accusationem et serui aduer- sus dominum. et quilibet criminoli et infames aduersuz quēlibet admittuntur. 2. q. 7. P̄re- sumit. nec possunt eligere nec eligi. eis etiam eccliaistica beneficia conferri non debent: et collata eis nō possunt retinere nisi ex dispen- satione: extra de cle. exco. Postulasti. nō p̄nt ēt aliq̄ez in iudiciū conuenire. extra d̄ ex- cep. Cum inter. in fi. et c. Bilecti filij.

Distinctionis

S Ad p^m in opp^m d^m q^d defendere se nō tā v^t posse dici act⁹ q^d passio. **P^r** Alⁱ p^t dici q^d hoc excoicatio fauor nō attēdit: sed e q^dtas iudicant: cū nō dbeat claudicare iudiciū: ac satio v^t absurdū: si actore ipugnate reo defensionis copia denegat: q^d sic multotiens p^denaretur ab soluedus. ex de excep. Cum inter. **C** Ad 2^m dicit quidā q^d nō ē sile de seruo 7 excoicatio: q^d seru⁹ aliq^b casib⁹ h³ p^osonā stadi i iudicio. s³ excoicatus in nullo. Et preterea in p^redco casu snia serui nō teneret nisi cēt a p^rncipe cōfirmata. 7 sic soluit glo. ibidez. **S** h³ hec snia dura v^t. si eni oēs act⁹ legitimi: q^ds aliq^d excent dū eoz latet excoicatio essent irriti 7 inanes iudicadi: post q^d eius excoicatio eēt detecta: multi de statu suo eēt icerti. q^d aliqui sūt plati: habentes multa beneficia ecclesiastica. q^d a latente excoicatio fuerūt absoluti. **P^r** Et idō ē alioz snia mitti: 7 rōnabiliōz q^d dicit q^d i tali casu eoz absolutiōes 7 bⁿificiōz collatiōes tenēt. q^duis postea eoz excoicatio fuerit detecta. extra de excep. Exceptionē in glosa. 7 ar^m ad hoc de iure patro. Consultatiōib⁹. nec obstat illud q^d d^r extra de sen. 7 re iud. ad probandum. quia ibi loquitur decre. de publice excoicatio tempore quo sententiā tulit. **C** Ex dictis p^r solo ad 3^m. **C** Sciendū tñ q^d si latēter excoicatus alicui electioni interesset si postea tñ ante electi p^rfirmationem detegeretur ei⁹ excoicatio: q^duis p^r hoc nō irritaret electio: si elect⁹ alias habeat sufficientem numerū vocū. tñ vox sua reputaretur fuisse nulla. An si necessaria fuit electio ad sufficientem numerū nō reputabit legitie elect⁹. **D**o. iii.

S **Secundo** queritur vtrum excoicatio p^r sint ofones ecclesie. Et videtur q^d sic. ii. q. 3. Et si. qui patiet^r fert iustā sniaz celestē meret coronam. Sed talib⁹ profūt orationes ecclesie. **C** Itē excoicatio non est culpa sed pena. S³ pena que nō est culpa nō excludit suffragiū ofonū: sed magis misericordiaz v^t inclinare. **C** Item eis pōt dari elemosyna corporalis. ii. q. 3. Qm multos. ergo a simili 7 elemosyna spūalis: q^d nō eēt v^t nisi eis prodesse ofones ecclesie.

C Cōtra. ii. q. 3. Nō eoz. anathema est eterne mortis dⁿatio. Sed talibus nō. p^rsunt orationes ecclesie. **C** Itē illis qui non possunt a p^rctis absolui non p^rsunt ofones ecclesie. sed excoicati non p^rnt absolui a p^rctis q^d dū sunt excoicati. 24. q. 1. Quicūq⁹. ergo talibus non p^rsunt orationes ecclesie.

C R^odeo q^d excoicatio mīnori excoicatiōe tñ p^rsunt ofones ecclesie. si non sit aliud quod

XVIII.

obstat. q^d talis nō separat a cōione fideliz: 7 pōt eē in non hūte peccatū mortale. **S** e excoicatio vero maiori excoicatione distinguēdū ē. q^d aut fuerūt excoicati pro iniusta causa: aut pro iusta. si pro iniusta non excluduntur p^r hoc a suffragiis ofonū ecclesie. q^d talis non est excoicatus quo ad eccliam triumphante: nisi sit aliud q^d obstat. nec multās ecclesia tales intēdit a suffragiis ofonum excludet. Si autē est excoicatus p^r iusta cā: aut penitet 7 diligētissime absolutionē suā procurat parat⁹ facere quicq^d in se est: 7 pro illo statu valent sibi ofones ecclesie. q^d extunc peccatū sibi remissum ē: cū remissio absoluti p^rtuz ad iudiciū ecclie triumphātis. aut nō penitet. sed i sua obstinatiōe p^rsistit. 7 sic q^d dū i illo statu ē q^duis aliq^d mō sibi possint p^rdesse ofones ecclesie cum per ofones bonoz dīna misericordia voluntatē penitēdi multis inspiraverit scelera: tñ lōge minus p^rsunt eis q^d alijs. q^d q^d tū ē ex p^rte sua idigni sūt vt eis p^rsint. ecclia etiā ad tales suffragia ofonum ex intentione non sic dirigit sicut ad alios. 2. q. 3. Quicūq⁹ intra oratio aut ceteris parib⁹ magis prodest illis ad quos spūalius 7 directius dirigit q^d alijs. Et idō d^r q^d excoicatio ē pena dāni 7 ceteris pib⁹ plus pōt diabolus sup^r eo q^d sup^r nō excoicatus. Et hec est rō q^d excoicationem d^r excoimunicat⁹ tradi Sathane. An Apo. 1. Cor. 5. Judicanti huiusmōi hoīez tradē Sathāe 7c. 2. 2. questione. 2. Audi.

C Ad 2^m p^r solo ex dictis. **C** Ad 2^m d^m q^d q^duis excoicatio nō sit culpa s³ p^rca. tñ nō nisi p^r culpa mortali d^r infligi. **C** Ad 3^m d^m q^d p^rsona singularis potest orare pro excoicato vt deus eū ad bonū statū reducat. Et ideo nō ē mirū si sibi pōt dari elemosyna corporalis: eis tamē nō d^r dari ecclesiasticū stipendium. vt dicit glo. super allegatum decretū.

C Ad ar^m ad p^rtem aliam p^r quid d^m ex dictis in corpore questionis. **D**o. iii.

Tertio q^d vtrū oēs q^d mortuū excoicati p^ruadi sint ecclesiastica sepultura. **C** R^odeo q^d sic maxime excoicati maiori excoicatioe: q^d vt d^r. 11. q. 3. Quicūq⁹ intra. Qui buscūq⁹ vinit nō cōicant⁹ nec mortuis cōicare d^m. idē. 24. q. 2. d^r cōione. 7 ex de pul. Ad hoc. i glo. d^r q^d cōicādo eis in morte includerūt in excoicationē. 7 si tales in cimiterio fuerūt sepulti inde debēt eijci. vt h³. e. c. q^d ē intelligēdū si ossa eoz potuerit discerni ab ossib⁹ fidelitū. alias non. q^d minus malū est vt in cimiterio remaneant ossa excoicatoz: q^d inde eijciant ossa alioz. nec p^r mortē absolui ab ex-

Dedicatio debet si i sua oblatioe persisterint
vsqz ad mortē incline. 7 sic intelligit illud. 24.
B q. 2. legat. vbi dicit qd xps in ligatione defunctū
nūqz dicit ee soluendū si tñ ante mortē abso
lutionē deuote petijt: 7 eam hēre nō potuit: si
hoc cōstitit: post mortē pōt absolut. eadem
qōne. nec quicq. manifeste ēt excoicatis maiori
excoicatioe pcta p participationē cū notoriē
excoicatis maiori excoicatioe negāda est ec
clesiastica sepultura fm Goffred. 7 Hostie. 7
Ravindū: qd pfirmant per illud qd habetur
24. q. 2. in illo. c. Sane qd sup. **D**o. m.

Quarto queritur vtr excoicatis minori
excoicatione tñ possint cōferri
de iure ecclesiastica beneficia. Et vtrū beneficia
in tali statu eis collata possint licite retinere.
2 7 oīdo qd nō. extra de clerico exco. mī. Si ce
lebrēt. dī qd talis nō pōt eligi. p eo qd ad susce
ptionē eoz eligūt: a quoz pceptioe a scis pū
bus ē priuāt. sed ad hoc dat clerico ecclesi
cū beneficiū: vt sacm ordinis suscipiat. 7 mi
nister sit in amīnistratioe aliorū sacroz. ergo
vť qd minori excoicatioe excoicato ecclesiasticū
beneficiū pferri de iure nō possit.

Cōtra. e. n. postulasti. dī de illis excoicatis
qbus ecclesiastica bñficia pferri nō possūt qd
cū eis cōicari nō dī. sed excoicatis mīori exco
municatioe licet cōicare. ergo vť qd hoc salū i
telligi debeat de excoicatis excoicatioe maiori.

Cōtra. qd due sunt spēs mīoris excoica
tionis. vna que excludit a sacramentis tātūz
q vt frequētius pñitur a iure. s. p participā
tionē cū excoicato excoicatioe maiori. extra
de sen. exco. super. quāz infligitur ab homīe
per sniam. 5. q. 1. c. 2. Alia ē spēs mīoris excoi
catis que nō pñitur a iure. sed infligitur ab
hoīe tñ 7 sepat a coione fidelium aliquorum
7 nō sacroz. 5. q. 2. pñit. 7. q. 4. i loco. 7. 18. di.
placuit vt quotiescūq. 7. 23. di. quorundam.
7. 58. dist. Si qd d alterius. Sed in istis intri
bus multū extenditur nomē excoicatiois. q.

Cumqz aut istaz mīor excoicationū cleric^o sit
excoicatus. si in eo nō ē aliud qd obliat sibi
pōt fm aliquoz opinione ecclesiasticū benefi
ciū cōferri. qd nō per electionē hētur: 7 illud
pōt licite retinere: qd hoc nō inuenit in iure. p
hibitiū. 7 preterea illa iura q. phibēt excom
municatis ecclesiastica beneficia pferri: expres
se loquunt de excoicatis excoicatioe maiori.
nulla penitus mentionē faciētia quo ad hoc
de excoicatis excoicatione mīori. vt p3 in d.
ere. alle. ad partē scđam. in tex. 7 in glo. 7 per
illud qd dī extra de etate 7 quali. oz. cū bone.
Alijs aut videt dicēdū qd sicut electio excoica

ti mīori excoicatione: que excludit a sacris
nō est irrita ipso iure: sed irritāda. extra de cle
ri. excoicato celebrante. si celebrēt. sic qñis
collatio beneficij ecclesiastici facta tali non sit
irrita ipso iure: tamē est irritanda: si probari
pōt in iure qd tpe collatiois sibi facte erat ex
coicatus excoicatione mīoritalis cñi colla
tio ē aliquo modo electio. cum enim eps dat
alicui clerico aliquod beneficiū ecclesiasticūz
iter multos eligit ipz ad illud beneficiū. Un^o
eniz breuiter pōt eligere aliquē de multis: cū
illi vni illa ptas est cōcessa seu collata. 7 vide
tur qd ille qui sciēter tali cōtulit sit priuāt ipso
iure. hac vice illius beneficij collatioe. qd sciē
ter eligentes talē priuati sūt iure eligēdi hac
vice. extra de cleri. exco. mī. Si celebrēt. i. gl. 7
argumētū ad hoc supra de electione. cū i cū
ctis. 7. c. scriptus est. in fine. **C**ui vult tenē
opinionē priuā pōt dicere ad arg^m ad partē
priuā dicēdo qd nō est simile de adeptione be
neficij ecclesiastici p electionē 7 d adeptioe sim
plicitis bñficij ecclesiastici p collatioe. i. pma. n.
adeptione eo qd modus adipiscendi est solen
nior: 7 beneficium sic adeptū quo ad hoc est
dignius 7 honorabilius: iō in adipiscēte req
rit dignitas maior 7 idoneitas. **C**ui vult
tenere opinionē scđam que mihi magis pla
cet pōt dicere ad ar^m ad partē scđā. qd illa
decre. loq̄tur tātū de illis excoicatis qbus col
latio beneficij ecclesiastici facta nulla est ipso
iure: 7 soli tales sunt illi qui sunt excoimunica
ti maiori excommunicatione. **D**o. V.

Quinto queritur vtrū excoicatus maio
ri excoicatione solēnter bapti
zans sit irregularis. Et videtur qd nō. 2. q. 3. Si
quis eps in concilio. Si quis epus in cōcilio
excoicatus fuerit: sine presbyter aut diacon^o a
suo epō. 7 post excoicationem psumpserit fa
cere oblationē vel vespertinū vel matutinūz
sacrificiūz qñ in officio suo agere sicut prius:
non liceat ei nec i alio p̄cilio sp̄ez recōciliatio
nis hēre. cum ergo hic nō fiat mentio nisi de
officio ecclie: vť qd amīnistrās sacm baptismi
excoicatus irregularitatem non incurrat.

Cōtra. eadem qōne: si qd eps damnatur.
Si qd eps dānatur a synodo. vel si presbyter
vel diaconus a suo epō: 7 ausi fuerit aliquid d
ministerio sacro ptingere: nullo mō liceat eis
nec in illa nec in alia synodo sp̄ez reſtitutiois
aut locū satisfactiois habere. sed solēnter
baptizare est ministeriū sacrum. ergo excoica
ti illud exercētes irregularitātē incurrūt.

Cōspōdeo qd qñis aliqui dixerit tales ir
regulares nō ee. 7 illam penam non extendi

Distinctionis

nisi ad excommunicatos celebrantes et ecclesia officiantes: ut prius i faciendo officium diurnum; et vespertinum: tamen i hoc non acquiesco eis: sed pcedo excommunicationem maiori excommunicatione solenniter baptizantem. si de sua excommunicatione non habet probabilem ignorantiam. qd vt of extra de cle. ex. mi. apostolice. excusati icurrere irregularitatem. qz cum ois excommunicatus excommunicatione maiori sit suspensus ab omni actu legitimo: vt visum est. pstat cu ee suspensum ab executione sacerdotalis officij. ad sacerdotale at officij pertinet solenniter baptizare. cu ergo tras gredi seu violare saltē solenniter suspensionē a sacerdotali offō et ab executione cuiuslibet ordinis saltem loquendo de ordine sacro: irregularitatem inducat: vt habetur extra de sen. et re. iudi. cum eterni. pcedendū vt q excoīcatio solenniter baptizans et i foro pnie absolues sit irregularis. p̄io hac et p̄clusionē videtur facere illud qd dicitur. dist. 28. presbyterum. et extra de cler. ex. mi. Si quis presbyter. et ifra de sen. excom. Cum medicinalis. i glo. sup illd Irregularitatem non effugiet. vbi of q hoc ē verum i quocunqz officio diuino et horis diuinis cantandis officiādo ecclesiā: et sacramētis pferendis. p̄ ille et irregularis est q exētur officij alicuius ordinis quē non habet ac si illū ordinē haberet et ei rōne ordis liceret. extra de cler. non ordi. mi. per totum. si tamen excoīcatus baptizaret nō solenniter vt faciūt vetule i casu necessitatis. aut diceret epistolaz aut euangelium non solenniter: non ppter hō irregularis eet. et voco solenniter legere eplaz legere eam i ecclesia i vestimentis subdiaconi ac si subdiaconus eet. p̄ uidet et aliquibz et probabiliter q si excoīcatus. et extra ecclesiam dicat horas suas officiendo populum in exercitiū vel in nani irregularitatem ptrahit. si tamen dicat horas suas cuz vno solo vel pluribz: non tamē officiendo ecclesiam vel populum irregularitatem non cōtrahit. videt tamen qbusdam q debet supprime re verba ista. dñs vobiscum. et loco huius dicere. Dñe exaudi oronem meam. si tamē me sam benedicat non propter hoc irregularis ē quia vt dicitur extra de sen. ex. Cū medicinalis. i glo. nō vt q p̄ca ista ad hō extēdi debeat. Ad argm in oppositum dicendū q et si ibi non exprimitur aliquid de administratione aliorum sacramentorū a sacramento altaris. tamen hoc exprimitur in pluribus alijs iuribus alleg. C Sed nunqd excoīcatus sciēter in foro penitentie absoluens contrahit irregularitatem. videtur aliquibus q sic. qz

XVIII.

sic absolvere pertinet ad sacerdotale officij. p̄terea excoīcatus maiori excoīcacione sciēter administrans sacramētū extreme vnctionis irregularitatem cōtrahit: et sic videtur dicendū de alijs sacramētis. Alij autē dicunt contrariū. quia non inuenitur in iure expressum q excoīcatus maiori excoīcacione. i foro penitentie absolues ptrahat per hoc irregularitatem. et sic dicit de pe. vi. r. 1. §. p̄ene. p̄ne legum interpretacione molliēde sunt potius q nimis exasperande. p̄terea talis absolutio non fit cu solennitate. et videtur eis q transgredi non solenniter suspensionem ab ordinis executione irregularitatem non inducit: et ppter hoc dicunt q non est simile de administrante sacramentum extreme vnctionis. et de absolue i foro pnie. qz sacm extreme vnctionis cōiter administratur cu aliqua solennitate. et ideo excoīcatus sciēter ipsuz admistras est irregularis. Articulus viii.

Qnsequenter queritur de octa no pncipali. Et circa hō q runtur. §. p̄mo vtrum iniuste excoīcans teneat excoīcato ad interesse. p̄2 vtrum icurrat aliquaz suspensiones. p̄3 vtrū epi excoīcans vl suspendentes nō inscripto sniam suspensionis incurrant. p̄4 vtrū iniuste excoīcans sint digni pena eterna. p̄5 vtrū maiori pena digni sit iniuste excommunicans pauperem q iniuste excoīcans diuitem. Questio.

Primo ergo querit vtrū iniuste excoīcatus excoīcato teneatur ad interesse. R̄ideo q sic. qz ois iniuste aliu dānificas dānū restituere tenetur. aut tenetur ad interesse. Qui autē aliu iniuste excoīcat ipm iniuste dānificat. An of extra de sen. exco. cum medicinalis. §. Si qd aut. de illo q excoīcat indebit: q superior ad quē recurritur sniam ipam sine difficultate relaxans latoz excoīcato ad expensas: et ad oē interestē pdēnet: et alias puniat aiaduersione pdigna: vt pena docente discant iudices q graue sit excoīcationuz snias sin cmatritate debita fulminare. Et hec eadem in suspensionis. et interdicti sententijs volumus obseruari. Questio.

Secundo qrit vtrū excoīcatus sciēter aliquē iniuste icurrat aliquā suspēsiōez. R̄ideo q iudiciū qdam sunt superiores. vt epi. et superiores eoz. qdam inferiores. si iudices inferiores sine ordinarij sine delegati fame p̄digi. p̄prij persecutores honoris: con

tra psciāz & ptra iusticiam in grauamen ptiā
alterius in iudicio qdqd fecerint per gratiaz
aut p fordes ab executione officij p ānuz no-
uerint se suspēfos. scituri q si suspensione du-
rante dānabilitē igerint se diuinis officijs
irregularitatis laqueo se inuoluent iuxta ca-
nonicas sanctiones: a quo nō nisi per summū
pontificem poterunt liberari. extra de sē. 2 re
iudi. Cum eternū. cū ergo iudex alium iniuste
excoīcās ptra alium sniam pferat grauissimā
iniuste. talis si hoc contra psciētiā suā se
cit: ipso iure suspensionem incurrit pdictā. qd
nō est intelligendum de snia que non est ini-
usta nisi rōne itentōis iudicis tantum. si iusta
sit ex modo & ex cā. Episcopi autem 2 eorum
superiores non sic: quia vt dicitur. extra de sē.
exco. 2. periculosum ē. episcopis 2 eorū su-
perioribus ppter executionē episcopalis of-
ficij: qd incumbit frequenter: vt in aliquo ca-
su interdicti vel suspensionis incurrant sentē-
tiam ipso iure prouida nos deliberatiōe duxi-
mus statuendum. vt episcopi 2 superiores ipo-
rum quibus huiusmōi inheret officium nulli-
us constitutionis occasione sententiē seu mā-
dati suspensionis. seu interdicti nullatenus se-
ntentiā ipso iure incurrant. nisi in ipsa de pre-
lati eisdē mētio habeatur. 25

Tertio queritur vtruz episcopi excoīcan-
tes vel suspendentes non in scri-
pto sententiā suspensionis incurrant.
C Respondeo q non incurrunt ipso iure. ex-
tra de senten. excom. 2. periculosum. inferi-
or: tamen iudex ipso iure incurrit suspensionē
ab ingressu ecclesie per mensem: si contige-
rit euz sic suspensum diuina officia exequi sic
prius: irregularitatē non effugiet. iuxta cano-
nicas sanctiones super qua cum eo non nisi p
romanum pontificem poterit dispensari. ex-
tra de senten. excom. Cum medicinalis. hoc
autem constitutum est ad cauendum precipi-
tationem in ferendis excoīcationis sentē-
tiam. quia cum excoīcatio sit medici-
nalis: dum tamen is in quem lata fuerit: non
contemnat: caute prouidere debet ecclesiasti-
cus iudex. vt in ea ferenda ostendat se proseq
qd corrigentis est 2 medentis. vt habetur in
decreta pdicta. si tamen sentētia excoīcatōis
suspensionis vel interdicti non sit lata in scri-
ptis: nihilominus tenet. vt dicit glo. supra de
creta. pdicta. Sciendum aut q absolūes
ab excoīcatione non in scripto supradic-
taz penā nō iecurrit. pdicta. n. 2. c. nō igit
supradictā penā nisi ferentibus sniaz condē-
natoriā. quia periculosior est precipitatio in

condemnando q in absoluendo. iudex tamē
debet absolvere in scripto: si tamen non i scri-
pto absoluat tenet absolutio. Argumentū ad
hoc. 24. q. 3. compertimus: in textu. 2 ibidē ex-
presse habetur in glo. 2 hoc etiam pbat aliū.
vt. n. pchitum est solo verbo excoīcatū qd.
Sed omnis res per quascunqz cās nascitur p
easde dissoluit. ex de re. iur. c. pūo. 26. int.
queritur vtrum iniuste excoīcan-
tes sint digni pena eterna.

Quarto Respondeo excoīcatio pōt ēē iniusta. aut
ex animo excoīcantis. vt euz mala intentio-
ne vel ex odio excoīcat. aut ex ordine. imo vt
pprius loquar ex ordinis corruptione. euz. vt
fertur nō seruato iuris ordine. aut ex defectu
causē. quando. s. non subest excoīcationis
legitima causa. 2 hec distinctio probari pōt p
illud qd habetur. xi. q. 3. Si episcopus. in gl.
2. c. episcopus. 5. si ergo. vbi expresse habetur si-
milis distinctio in textu. 2 quocunqz istorum
modorum iniuste excoīcans scienter 2 ex de-
 liberatione mortaliter peccat. qz proximum
iniuste 2 grauitur ledit. qz ledit ipsum i fama
2 contra prohibitionem ecclesie facit. vt p3 per
illud qd habet. 5. q. 3. 2. extra de sen. 2 re iu-
di. Cū eternū. 2 de sen. excom. Cum medici-
nalis. Si autem hoc faciat ex ignorantia cras-
sa 2 supina: adhuc mortaliter peccat. qz nō
ita grauitur sicut si hoc faceret scienter. Si at
hoc faciat ex probabili ignorantia nō peccat
mortaliter. cum autem peccatū mortale obli-
get ad penam eternā p3 q cum iniuste excoī-
cans sciēter vel ex ignorantia crassa mortali-
ter peccet: vt dictus ē: obligatur ad penā eter-
nam: a qua tamen obligatione liberari potest
per veram penitentiam. 26

Quinto queritur vt rum maiori pena di-
gnus sit iniuste excoīcans paupe-
rem q iniuste excoīcans diuitem.
C Respondeo q sic ceteris paribus: qz qto
magis ē cōpatiendum psonē tanto ceteris pa-
ribus grauior est iniusta lesio: que sibi ifei-
t. Ceteris aut paribus magis est cōpatiendum
pauperi q diuiti: qz nō in eoz sit cōpatiendū
in preiudiciū iusticie. C Preterea iura ma-
gis detestantur addere afflictionē afflictio q
non afflictio. Paupertas autē quedam affli-
ctio corpis est seu multarum afflictionū cor-
poraliū causa: posset tamē diues ēē persona
tante reuerentie 2 dignitatis q ex eius iusta
excoīcatione tot mala 2 scandala pronēret
q multo grauius esset illuz excoīcare iniuste
q pauperem. Articulus 19.

Consequenter queritur
pe. 9° pn

cipali. Et circa hoc queritur
S. 7. ¶ Primum utrum parochia-
lis sacerdos possit sui subdi-
ti absoluerē ab excoīcatīōe
quaz icurrit pīcipādo in cri-

mine cū excoīcato maiori excoīcatione. ¶ 1° vtrū oīs fauens excoīcato p̄cipet in crimi-
ne p̄ quo est excoīcatus. ¶ 2° vtrū q̄libet fa-
cerdos possit absolvere a minori excoīcatōe.
¶ 3° vtrū excoīcatus maiori excoīcatione pos-
sit absolui a pctis excoīcatōe manente. ¶ 4°
vtrū ille qui incurrit excoīcationē in vno ep̄atu
postea possit absolui ab alio ep̄scopo: in cui⁹
diocesi moratur. ¶ Questio I

Questio

Ad prima questionē nūq̃ cūpticiā
excoīcato in crimine incurrat
eamdem excoīcationem cūz illo. extra de sen.
exco. Si ꝑ cubine. nō poterit absolui nisi ab il
lo a q̃ pōt ꝑncipalis absolui. ex de sen. exco.
Super. §. in secūda. Excoīcatus āt excoīcatio
ne maiori aut ē excoīcatus a iudice: aut a iur.
si a iudice ab illo absoluendus est: aut ab ei⁹
superiorē: quia ille qui ligat debet absoluerē.
24. q. 1. Si ꝑctus. Si āt accedat excoīcat⁹
ad superiorē pro absolutionē habēda: quīs
si ab eo absoluitur absolutus sit: tamē supior
de ibi remittere ad excoīcatū nō absolui.

Bepm. hantur ad tuncatone abfolu-
tionem: nifi fit aliqua ex legitimis qre non fit re-
mittendus. extra de offi. deleg. p.udentiam
.g. vltimo. Si at excoicatus e a iure: potest ab
folui per epm: exceptis cafibus quozu abfolu-
tionem dñs papa fibi retinuit. extra de fen. ex
co. p.uper a nobis. cafus autē illi plures fūt.

Prim^o quādo aliq^s iniicit manus. violē
tas in clericū vel religiosum. 17. q. 4. Siquis.
suadente. ¶ Secūdus quando aliquis icēdit
eccliam? est denunciāt^o: extra de sen. exco^m.
2. u. 3. ¶ q^ualiquis frangit eccliam? ē denū
ciatus eodē ti. Conone^m. ¶ 4° quādo aliq^s

Causas etiam insequuntur. ¶ 4. quando aliquis
scienter cōicat in diuinis excoīcato notiatu a
papa. co. ti. Significauit. ¶ 5. ē qñ aliq̃s falsi-
ficat lras apostolice sedis. ē. de cri. falsi. ¶ 6.
ra. ¶ 6. cum aliq̃s cōicat in crimine cū excoī-
cato excoīcatione maiorī in cāu cur̃ absoluti-
onē dñs papa sibi reseruauit. ¶ 7. A pmo casu
exciipiunt plures casus. Primus est qñ aliq̃s
est in articulo mortis. in tali enim casu potest
penitens absolui a quocūq̃ pctō 2. quatuorq̃
excoīcatione: siue sit a iudice: siue a iure p quē
libet sacerdotem non hereticū nec schismaticū
nec excoīcatū. 17. q. 4. Siquis suadente: 2. 26.
q. 6. Agnouim⁹. 2. c. sc. 2. extra de offi. ordi. pa.

foralip. ⁊ de sen. exco. Non dubium. ⁊ c. q. de
his. ⁊ c. quia. ⁊ si absoluto non debent cini
terium ⁊ alia ecclesie suffragia denegari. extra
de sepul. c. vlti. Consecuto tamen est in dio
cessibus multis vt tales in cimiterio nō sepe
hant nisi pri^o hita lnia diocesani. vel sui offic
alis. cuius consuetudinis rō est. quia per hāc
viam facilius possunt compelli heredes ad sa
tisfaciendum. ¶ 2° casus est si aliq^s hostiari^o
alicuius potestatis percussit clericum non ex
odio vel proposito: sed pretextu officij sui. ex
tra de sen. exco. Si vero alicui. ¶ 3° si percu
tiens sit mulier. co. ti. Mulieres. ¶ 4° si sit ser
uus ⁊ dñs suus qui non fuit in culpa de eius
absentia ledere. co. ti. Relatum. ¶ 5° si ure
gularis irregularis percussit nisi sit enormis ex
cessus co. titu. Monachi. ⁊ c. cum illo. ¶ 6°
si percussit sit pauper qui paup^{es} est tanta q.
non pōt ad sedē ap. accedere nisi medicādo
⁊ viciūdi vel ei hostiari ire. e. ti. q. de his. ¶ 7°
si senex vel valitudinaris vel in mēbris desti
tutus: ita vt pmode adire sedem ap. nō pos
sit. co. ti. Ea noscitur. ¶ 8° si impuberes. co. ti.
cap. pmo. sine ante pubertatem. sine post po
stulent se absoluti. eo. ti. c. vlti. ¶ 9° si hēat ini
micias capitales vel alias iustas excusatiōes:
quare nō potest se sedi apostolice pñtare. co.
titu. De cetero. ¶ 10° in his qui cōdē viuunt
idest sub vno fecto dormiūt: ⁊ in eādē domo
vēcūtūr: et si seculares sint nisi fuerit grauis ⁊
enormis excessus. extra de vita ⁊ ho. clericor.
¶ 11° vt ait scriptura. ¶ 12° qñ est modica ⁊ le
uis iniectio. extra de sen. exco. peruenit.

TEx supradictis pz in quibus casibus p cfs
absolui potest picipans cum excoicato i cri
mine. 2 in quib? non. pter propus at sacerdo
tem non credo aliquem sic participantem ab
excoicatione absolui posse nisi in casu necessi
tatis prefrita iuratoria cautione: q? quando po
terit parere superiori mandato qui ipsi ex
tra casus necessitatis absolvere potuissent: sic
potest itelligi. qd dicitur i illa decret. Nuper.
in fi. Uel nisi sit principalis excommunicatus ra
li excommunicatione maior: que conductus est
per sacerdotem parochialem posse infligi: et
relaxari: quod ideo dico. quia consuetudo dat
iurisdictionem. vt habetur scda questione pz
ma. Memo. in glo. **Questio** **ii.**

Secundo queritur, vtrū fauens excoīca-
to participet in crimine, p quo
est excommunicatus.

Respondeo q. fauens excōicato aut fauet
personē ita q. non criminari: aut fauet criminari
et psonē. pūmo mō fauens excōicato nō ptiat.

pat et i crimle illa picipatōe q̄ icurrūt eadēz
excoicationē enz illo. fauere aut crimini du-
pliciter pōt itelligi. aut p accōis aut p se. pmo
mō nō oīs fauēs i crimie excoicato icurrūt eā.
dē excoicationē cū illo. vbi gfa. aliq̄s ē excoi-
catus: q̄ iniuste inuadit alicuius possessiones
guerrādo: si alius cōtra illū eadē guerrat iten-
tione recuperādi aliqd suū qd ille detinet in-
iuste: nō icurrūt eadē excoicationēz cū alio guer-
ratore. q̄uis p accōis sibi faueat in guerra: in-
q̄tū pōt plus ledere illū quē inuadit q̄ si iste
p eūdes nō guerraret. si aut fauet crimini per
se. aut iste fautor aliqd coopatus ē ad ppetra-
tionē criminis. aut non. si nō. nō est piceps in
crimie illa picipatōe p quā icurrūt eadē excoi-
cationē cū excoicato. qd pbat̄ p illud qd
dē. ex de sen. exco. nup. in glo. vbi d̄ sup illud
q̄b̄m decre. ei p̄liū impēdēdo. q̄ alias non
tenet qd de p̄liū nisi ille alias nō fuisset factu-
rus. si g dādo p̄liū qd nō coopat̄ ad criminis
ppetrationē nō icurrūt eadē excoicationē cūz
criminoso: vñ q̄ s̄līr possit dici de fautore. si au-
tem fautor coopatur ad ppetrationē criminis
tūc simpliciter dō. q̄ oīs fauēs criminoso in cri-
mine piceps ē criminis tali picipatione per
quā eadē excoicationē ligat̄ cū criminoso. nēq̄
est idē fauere ppetrationi criminis z fauere i-
punitati tā ppetrati: qz fauētes mō. 2. ipso iure
nō icurrūt eadē excoicationē cū criminoso: si
nō fauet illi ipunitati: nisi amore persone cui?
p̄solationē curare volūt. excoicādi tñ sūt: si post
canonicā monitionē nō desistūt. q̄nqz tñ rōne
horribilitatis criminis fauētes. cū ipunitati i-
currūt maiore excoicationē ipso iure. Et p̄
stātes i effectu fauorē ipunitati criminis here-
sis ipso iure maiore icurrūt excoicationes. ex
hereticis. Excoicam? s. credētes. 2. m.
querit̄ vtrū q̄libet sacerdos possit
absoluere a minori excoicationē. Et
vñ q̄ sic. excoicat̄ in vna ecclesiā ē excoicat̄ q̄
ad oēs. xi. q. 3. c. 2. ergo a s̄līr vñ q̄ ab vno p̄t
absoluti possit absoluti a q̄libet. C. 3. tē duoz sa-
cerdotū excoicatoz minori excoicationē: vnus
pōt aliū absolue ab illa. ex de sen. exco. duo-
bus collata. Sed q̄libet sacerdos nō excoica-
tus magis vñ posse absolue ab excoicatione
q̄ excoicatus. ergo quilibet sacerdos a mino-
ri excoicatione potest absolue.

m. ifligit ab hoie. xi. q. 4. c. 2. p̄ior. q̄nqz et ip̄as
incurrūt hō ipso iure. xi. q. 3. c. 2. excoicato. Ad
illa q̄ ifligit ab hoie nō pōt absolue nisi ex-
coicans vel cū sup̄ior nisi in casu necessitatis
Ab illa que ē a iure dicit̄ qdā quēlibet sacer-
dotes nisi fuerit hereticus vel schismaticus vel
maiori excoicationē excoicatus posse absolue-
re. 2. et a peccatis venialibz: qz talis absolutio
nō requirit iurisdictionem. C. Sed 3. nullus pōt
aliū indicare licite nisi habēs sup eaz iurisdic-
tionem ordinariā vel delegatā ex expressa cō-
cessione vel p̄missione vel p̄suetudine. Absol-
uere aut aliquo modo indicare est. ideo dicit̄
aliū q̄ quilibet sacerdos nō hereticus nec schi-
maticus nec maior excoicationē excoicatus
iurisdictionem hz sup quēlibet xpianum q̄tū
ad p̄dicta. qz quilibet sacerdoti licitū esset ab-
soluere quēlibet. nisi p ecclesiā essent p̄latoz
ecclesiasticoz iurisdictiones limitate. nō ius-
nitur aut in iure iurisdic- tio q̄tū ad p̄tēz ab
soluēdi a venialibz? 2. a minori excoicatione a
iure alicui sacerdoti ab actibz legitimis nō su-
spensio subtracta. Unde 3. peni. 2. re. 2. is vtri-
usqz sexus. super illud. oīs sua solus p̄tā. dicit
glo. nō tñ venialia. ergo q̄tū ad p̄sensionem
venialium nō plus determinat penitēs p statu-
tum ecclesiasticū ad p̄sentiū p̄prio sacerdoti
q̄ aliū. A simili pōt dici de minori excoicationē
cū p̄hi possit vt superius habitum ē absqz pee-
cāto mortali. 2. Alij dicūt d̄num: qz vt ip̄i di-
cūt q̄uis xps p̄tāte absoluedi p̄tulit aplis z
alijs discipulis p seipm immediate: tñ p̄tāte iurisdic-
tionis p̄tulit eis accipiēda mediāte p̄e-
tro: quē vicariū suū i militātē ecclesia p̄stituit:
z nullus sacerdos hz aliquā iurisdictionē sup
aliquē in foro interiori seu exteriori nisi sit sibi
p̄missa a successore p̄etri immediate vñ mediā-
te. multi aut sunt sacerdotes: q̄bus nulla peni-
tus iurdictio est p̄missa. ergo tales nec a mi-
nori excoicationē absolue possunt. Et p hac
opinione vñ facē qd d̄ ex de sen. exco. nup. 3.
in secūdo. vbi d̄ de illo q̄ p̄trahit minore ex-
coicationē a iure. a suo epo vel p̄prio sacerdo-
te poterit absolutiois b̄ficiū obtinere. vñ. n.
q̄ dices a p̄prio sacerdote. negare itendat q̄
nō ab alio. C. Qui vult tenere hāc op̄inonē.
q̄ magis placet: pōt dicere q̄ p̄m ar̄m nō valet.
qz si ego excoimūco subditū meum sicut por-
tat secū excoicationē suā quociqz vadat. sic
si ipsū absoluo existēs in p̄uincia mea si suz
legatus: vel in diocesi mea si sūm episcopus
absolutus est quociqz vadat. legatus tamen
postq̄ exiuit terminos legationis suē absol-
uere nō posset illum quē infra terminos lega-

tionis sue excommunicauerat nec eps extra
f sua dioce. exiles suspēdere pōt nec absoluer
ab excoicatione in foro pētioso. qz extra suaz
dioce. nō d3 exercere ea que sunt epalis iuris
dictione i foro pētioso. posset tñ pmittere ali
cui in sua dioce. vt absoluat. z habētur pdicta
extra de offi. lega. Hōuit. ptim in textu. z par
tim in glo. Potest tñ subditum suū absolue
re in foro pnie. nō tñ a pctis. sed etiam ab ex
coicatione quā tulit in eū. ēt pdictis pcora
re videtur dñs hōsti. i. summa: tractatu de pe
nitentia. Quis enī absoluedo in foro pētioso
p iudicaret epō aliū tñ in foro pnie absoluedo
nullū sibi p iudicium facit. Unde nō vñ rō qre
ibi onem suam liberare non posset. ¶ Ad 2^m
d3 q nō valet. qz minor excoicatio non aufert
ea q iurisdictionis sunt. Unde sacerdos exco
municatus excoicatione minori suū subditum
absoluerē pōt a simili vinculo. vt p3 per illam
deretale allegatā. ¶ Tenētes at opinione aliā
dicūt ad ar^m ad partē scdā q illa decre. nō
se extēdit nisi ad illa de qbus necessarium est
subire iudiciū ecclie militātis. hoc autē nō est
necūm quantum ad pctā venialia z excoica
tionez minorē: que est a iure. ¶ S3 hi male di
cunt. qz cum homo obligetur ad suscipiēdus
altissimum euchar. sacm saltem semel in an
no z ipm recipere nō debeat excoicatus etiaz
excoicatione minori: necessariū est tali vt ab il
la excoicatione absoluat. ¶ 2°. un.

Quarto querit vtrū sacerdos subditū su
um excoicatum maiori excoica
tione possit absoluerē a pctis: excommunica
tione manente.

¶ Rūdeo q siue iste excoicatus sit iuste siue
iniuste: dñ tñ teneat excoicatio: siue stet p eum
q nō ē ab excoicatione absolutus siue nō: nō
pōt a sacerdote absolui a pctis suis excoicatio
ne manēte. qd manifestū ē de illo q iuste ē ex
coicatus: z stat p eū q ab excoicatione nō absolui
tur: qz talis actū ē in pctō mortali: de quo nō
penitet: qz suam ecclie ptenit. de illo autē q in
iuste ē excoicatus aut iniuste: p eum nō stat q
nō absoluit: nō ē ita claz. qz decre. 14. q. 1. q. cū.

¶ loquit de illis q se ab unitate fidei vñ socie
tate Petri semetipsos segregauerūt. q aut in
iuste excoicatus ē. z ille q facit posse suū vt ab
soluat semetipsos nō segregāt. tñ credo q ta
les a pctis nō possint absolui ab homie. quis
absoluant si ē penitēt i iudicio dei. Secretū
n. ex pñuetudie q ē optia legū iterpā sic obser
nat vt tales nō absoluant: qz pñuetudū ē vt in
plurib⁹ z q iuste excoicati fuerūt: z q nō nisi p
eos staret ab excoicatione absoluerēt. nisi iter

dū teneant in excoicatione p longū tps ad gra
uius puniēdū aliqd grāde scelus: p q extitit
excoicatus. cū q sacerdos absoluit in foro pnie
aliquē: pmo d3 pponere absolutionē ab excoi
catione q a pctis. Excoicatus etiā minori excoica
tione nō posset absolui a pctis illa excoicatione
manēte. qz vt hī ex d cleri. exco. mī. si celebret.
talis a pceptioe sacroz pnat⁹ ē. ¶ 2°. V.

Quinto querit vtrū ille q incurrit excoica
tionez in vno epatu postea possit
absolui ab alio epō in cui⁹ diocesi morat.
¶ Rūdeo q hec qstio itelligi pōt. aut de ex
coicatione q est ab hoie. aut de illa q est a iure.
si de illa q est ab hoie. d3 q absolui nō pōt. nisi
ab excoicatore. vel ei⁹ successore. vel a supiori.
siue fuerit spāl⁹ p determinatā psonā. siue gñal⁹
lata. Si aut itelligat de excoicatione a iure d3
q de minori excoicatione pcta in vno epatu pōt
excoicatus absolui in alio epatu. de maiori vō
excoicatione dubiū est. credo tñ q sit vez. cū. n.
epus alicui⁹ possit ipm absoluerē a pctis q ē
suū epatū cōmisit: pbabile vñ q etiā ip3 possit
absoluerē ab excoicatione quā extra suū epatū
ptraxit. nō tñ. n. dēfēt excoicationi q est a iure
sicut illi q est ab hoie. ¶ Articulus. X.

Consequenter queritur de. 10. pñ
cipali. Et circa hoc qrun^t 5.
¶ Primo vtrū excoicatus pos
sit absolui iustus. ¶ 2° vtrū ab
sens possit absolui p lras. ¶ 3°
vtrū excoicatus pñb⁹ de causis

absoluat simpliciter si nō omnes causas ex
coicationis sue exprimat. ¶ 4° vtrum ab
solutus ab officiali episcopi excoicati sit vere
absolutus. ¶ 5° vtrum excoimunicatus cui ex
coimunicator dicit. reuoco excoimunicationē
seu relaxo quā i te tuli. z nō dicit absoluo seu
absolui⁹ vñ sit absolutus. ¶ 2°. r.

Primo ostendo q excoicatus nō potest
absolui iustus. nullas potest ab
solui iniustus in foro pñetie. ergo a simili nec
in foro exteriori. ¶ Item manente causa ma
net effectus: sed causa quare excoimunicatio i
fligitur ē pñiacia. q illa manēte nō pōt absolui
¶ Contra. multa bona prestātur iniustis. er
go videtur q beneficiuz absolutionis prestari
possit iniusto. ¶ Item. pñora sunt iura ad ab
soluendum q ad pñenandum. sed iniustus po
test excoicari. ergo z absolui.

¶ Rūdeo q duplex est excoicatio. qdas a iu
dice. quedas a iure. Prima si iniusta est tene
tur iudex relaxare etiam excoimunicato iniu
sto. si iusta est: nō debet iniustum ab illa absol

B uere. tamē si absolutus ille vere absolutus est. ut quidam dicunt. sicut. n. cōtra voluntatē suā potuit ipsum excoicare: ita cōtra voluntatē suā pōt excoicationē retractare. Quis peccet hoc faciēdo. nisi forte in casu in quo videtur q̄ illa absolutio ēēt magis medicinalis animę p̄sumaciō q̄ ipsa excoīunicatio. excoīcatus autē excoīcatione a iure inuitus absoluti nō pōt. et hoc est rōnabile: q̄ cū volūtariē fecerit illud cū excoīcatio dīnata est ipso iure aliquo mō ex voluntate sua excoīcatus est. et iō sine sua volūtate et requisitione nō potest absolui. **E** 24. q. 2. nec quisq̄. 2. c. sequē. Et ar. ad hoc ex de offi. iudi. dēf. Cum cōtingat. in fi. 2. ff. de re. iur. dī q̄ inuito beneficiū nō datur. si tñ negat se fecisse factum pro quo dī excoīcatus. vel se ēē excoīcatū. p̄ tali facto: dum tñ petat ad cautelam absolutiōē: si absolutus nō dī dīci absoluti inuitus et tenet absolutio.

B Ad primū dō q̄ nō ē simile q̄ foris p̄nīe. Et ad absolutiōem requirit p̄niam eo q̄ absolutio est ex peccatis que nō nisi voluntate p̄mittēte vel omittēte fuit. excoīcatio autē a iudice est p̄ra excoīcati voluntatē. **E** Ad 2^m dōm q̄ causa meritoria inflictiōis est p̄sumaciō. sed causa efficiens est iudex: quādo autē ad aliquem effectum p̄currunt due cause. per mutationem factam circa alterā causam maxie circa efficiētē pōt effectus destrui.

E Ad p̄mū ad partē aliam dōz q̄ inuitis quādoq̄ possunt p̄stari et debēt beneficia q̄ eis p̄sunt. absolutio autē ab excoīunicatiōe nō p̄dest inuitis. P̄terea nō sūt inuitis p̄stāda beneficia in p̄iudiciū aliorū. Sed si excoīcatus maxie excoīcatōe iuris absolutus inuitus fieret p̄iudiciū bono coi: q̄ excoīunicatio nō tñ est. p̄pter vtilitatē illi⁹ in quem fertur. sed etiam p̄pter vtilitatē aliorū: q̄ pena vnus metus est multorū. **E** Ad secundū potest dici q̄ p̄cedit de absolutiōne ab excoīcatione que est a iudice. Vel potest dici q̄ inflictiō iuste excoīcationis vtilis ē. absolvere autē inuitū nulli est vtile nec sibi nec alijs.

Questio 11.

A Secundo querit vtrū excoīcatus absens possit per litteras absolui. Et videt q̄ nō. q̄ absens nō pōt absolui iforo p̄nitētiē. ergo a fili nec in foro exteriori. **E** Itē ex de sen. exco. A nobis est. in fi. absolutiōis forma seruetur ut fiat cum penitētiā p̄salmō et tam oratiōe dominica q̄ alia p̄sūta. sed hec nō possunt obseruari circa absentem. ergo absens absoluti non potest.

E Cōtra. 2. q. 5. de manifesta. dicitur q̄ aposto-

lus excoīmunicauit absens. sed sicut dicitur ex de reg. iur. c. 5. Omnis res per quascūq̄ causas nascitur per easdem dissoluitur. ergo potest absolui absens. Item eadem. cā. q. 5. q̄to. habetur de quodā q̄ fuit per eplaz absolutus. **E** Respondeo q̄ excoīcatus absens pōt per litteras absolui sicut expresse dicit glo. 2. q. 5. de manifesta. et super decretum etiam vltimo allegatum. et hoc est ratiōabile ex quo absens potest excoīmunicari. et si littera ad excoīmunicatum nō perueniat vsq̄ post mortem absoluti: tamē absolutus est: sicut extunc q̄ sigillatur littera excoīmunicatiōis alicuius excoīmunicatus est. quāuis nō teneatur se gerere pro excoīmunicato anteq̄ possit ad eius notitiā peruenire. talis enim error facti non nocet. extra de clerico exco. mī. Illud.

E Ad primū in oppositū dōm q̄ nō est simile. absolutio enim in foro penitentiē est forma sacramenti. alia autē absolutio nō. **E** Ad 2^m dōm q̄ sic fieri debet sicut dicit illa decre. et illud q̄ habetur. s. c. ti. Cum desideres. et aliter faciens si nō subit necessitas vel euidēs vtilitas aliter faciendi peccat. tamen hoc omittens vere nihilominus absoluit. unde glo. super illam decretalem. Cum desideres. dicit q̄ iuramentum nō est de substantia absolutiōis sed recipitur potius ad cautelam. ne de cetero talia p̄sumat. q̄ probat per hoc q̄ aliqui absoluuntur siue iuramēto. s. c. super eo. quod nō fieret si esset de substantia. Simile habetur in illa decre. A nobis. in glo. dīs autem hōsti. dicit iuramentum esse de substantia absolutiōis. Si autē ille qui absoluitur erat excoīmunicatus a canone iniungendum est ei sub debito p̄stiti iuramenti. ut cōtra illuz canonem scienter de cetero nō veniat. nisi forte in casibus exceptis a iure. Unde p̄ssori clerici iniungendū ē ne de cetero in clericū vel religiosam personā manus iniiciat violētās: nisi se defendendo: aut de mandato p̄latorum illius. vel nisi super eum p̄elatiōis ministerium aut magisterium habeat. aut cum ipso in eadem ecclesia socius esse noscatur. ex de sen. exco. ex tenore. **E** Excipiendi etiā sunt omnes casus in quibus iniiciens manus violentas in clericum nō incurrit excoīmunicatiōem. ratio autē quare tale iuramentum nō indicitur illis qui in eadem ecclesia socij esse noscuntur. id est illis qui communiter viuunt et sub vno tecto domunt. et in eadem domo vescuntur: etiam si sint seculares est propter piculū purgij: q̄ p̄sumit q̄ facili⁹ veniūt ad verba: et inde ad factū. videtur etiam multis q̄ p

leni iniectione nō est saltem passim tale iuramentum exigendum ppter periculum pūrij: qz homines z maxime iuvenes facili ter recidunt in leuem iniectionem. Alij autē dicūt qz etiā ante absolūtiōē a leui iniectionē predictum iuramentum est regulariter exigendum: qz decre. allegat nō excipiūt leuē iniectionē glo. Et sup illa decre. sup eo. dicit q illa forma quā habes s. co. xi. ex tenore. obseruāda est in absolūtiōe cuiusqz qz incidit i canonē. **Q. III.**

Tertio

querit vtz excoīcatus plurib⁹ de causis absoluat simplr si non oēs causas excommunicationis sue exprimat.

Rūdeo q ille aut ē excoīcat⁹ a iudice: aut a iure. Si a iudice. aut ab vno: aut a pluribus. Si a pluribus: nisi absoluat a quolibet nō est simpliciter absolutus: nisi absoluat a superiorum. Si ab vno. aut vna. excoīcatōe. aut pluribus. si pluribus nō est simplr absolutus nisi exprimat eā cuiuslibet excoīcatōis. Si vna. aut ille q absoluit sue excoīcationis tacet causas aliqz fraudulēter: z alias exprimit. z talis absolūtiō sic accepta p surreptionē vī fraudem inanis est. extra de sen. exco. l. 3. pro cā. aut eas tacet ignoranter. qz tunc nō recolat. z tūc credo q si absoluens bz intētiōē simplr relaxādi excoīcatōē quā tulit in euz simplr absolut⁹ est. Si aut nō itēdit eū absoluerē ab excoīcatōe nisi p cōpationē ad causas quas ipse exprimit: credo q absolut⁹ n̄ ē nisi forte sint cāe tales: q vna sine alia n̄ meret excoīcatōē. **Ex dictis patet qd dō est de absolūtiōe excoīcati a iure ex pluribus causis. Qd. III.**

Quarto

Rūdeo q aut eps instituit illū officialem suū postqz erat iam excoīcatus. aut nō. Si primo modo absolutus ab illo officiali vere nō est absolutus. qz eps excoīcatus maior excoīcatione de qua loquor ab oī actu legitimo est suspēsus. z ideo excoīcatus nō potuit instituire officiales. Si aut instituit eum anteqz esset excoīcatus. tūc distingo. qz aut ceperat vti officio anteqz eps excoīcāretur. aut non. Si sic. tunc planum est q absolutus ab illo vere est absolutus. nisi sit aliud q obstat. Si nō. vti dicunt aliqui absolutus ab illo vere est absolutus: qz ex quo nō cepit vti offō ante eps excoīcationē supueniēte eps excoīcatōe expirat iurisdictione quē illi ab epo fuerat pmissa. qd delarant p hoc: qz si eps corporaliter moreret. aut dponeret anteqz officialis iciperet vti offō suus iurisdictione ab epo sibi pmissa expiraret. ex de offi. del. l. i. c. in gl. A sili volūt aliq dicere de

excoīcatōe supueniēte: s3 opinto illoz. nō mihi placet. z qd in sua rōne adducūt pro simili nō est simile: qz mors auferit potestatem. z d3 positio auferit in perpetuū ptiās executionē. excoīcatio autē nō. sed suspēdit eā ad tempus. **Uñ** mihi videt dō q posset pcedere nō obstat illius q pmissit excoīcatōe supueniēte post pmissionem: qz n̄ supueniat an inceptionem executionis sui officij. qd si vtz est absolut⁹ ab eo vere d3 absolutus reputari: z hec que dicta sūt pūt aliquo mō pbari p ea que dicunt ex dō offō vicarij. Romana. in textu. z in glo. etiā supra de offō del. l. i. c. in glo. **Qd. V.**

Quinto

querit vtz excoīcatus cui excoīcator dicit renoco excoīcationē: seu relaxo quā in te tuli. z nō dicit. absoluo te seu absolui mus. vere sit absolutus. **Rūdeo** q nō est simile de absolūtiōe que fit ex vi clauium in foro penitentie. z de illa q fit ex vi iurisdictionis in foro exteriori: qz prima est pars sacramenti penitentie. alia non. ideo in prima magis obseruanda sunt verba precisa q in secunda. Unde in prima absolūtiōe debet dicere sacerdos. absoluo. qz n̄ autem hoc sit congruū obseruare in secunda. nō credo tamen q hoc sit necessarium. imo sufficerent verba alia: significantia tamen excommunicationis remotionem. vnde si diceret excommunicator. renoco vel relaxo excommunicationem: quaz in te tuli: ille vere esset absolutus: nisi aliquid aliud esset obstitens.

Articulus. XI.

Consequenter

Consequenter queritur de pncipiis. Et circa hoc queruntur. s. Primo vtrum milites teneātur obedire suis pncipibus publice maior excoīcatione excoīmunicatis. p. grau z enor mi casu postqz solēnter denunciati sunt excoīmunicati. z vtrum clerici teneantur obedire suo episcopo manifeste maior excoīmunicatione excoīmunicato. **Tertio** vtri monachi teneātur obedire suo abbati excoīmunicato postqz solēnter denunciatus est excoīmunicatus. **Quarto** vtrum vxor teneatur obedire marito excoīmunicato. **Quinto** qui sunt illi casus in qb⁹ hō iure teneatur maiorem excoīmunicationem.

Primo

queritur vtrum milites teneātur obedire suis pncipibus publice maior excoīmunicatione excoīmunicatis pro gravi z enor mi casu postqz solēnter denunciati sunt excoīmunicati.

Articulus

Undecimus 135

Rideo q^o n°. 15. q. 6. Nos sanctor^{um}. 7. c. in
mediate se. 7. extra de penis. Graue. in tex. 7. i
glo. excoicatio. n. publica q^o diu illa e inodat⁹
milites suos absoluit a iuramento fidelitatis
quo tenebantur ei. i. effect^{us} illius obligatiois
suspendit. 7. hoc p^{ro}stitut^{us} e i detestatione illi^{us} cri
minis. 7. vt magis principes timeant p^{ro}tenere
ecclesiastica p^{re}cepta. Si t^u dubiu e vt p^{ri}nceps
sit excoicatus: vel n^o: obedire tenent. q² in du
buis superiori est obediendu. 23. q. 1. quid culpa
tur. in textu. sed expressius in gl. C. 3. p^{ro}tra su
pradictam resp^{on}sione aliq^{ui} argunt p^{ri}mo sic. di
cit d^{omi}n^{us} Inno. q. si quis cu iuramento vel sine
iuramento p^{ro}misit aliquid alicui excoicato da
re p^{ro}sumus ei q^o det. C. It^{em} vt hf. n. q. 3. Julia
nus. 7. c. Imperatores. 5. Julianus. xpiani
milites obedieb^{ant} Juliano iperatori qui erat
apostata. C. Item extra de sen. exco. Si ves.
p^{ri}nceps pot^{est} sub p^{re}familias c^{on}prehendi. Sed
filius 7. seru^{us} p^{ro}familias c^{on}prehendi. Sed
n^{on}itur. n. q. 3. quonia multos. Item ecclia per
suam absoluit milites a iuramento fidelitatis:
quo tenebant p^{ri}ncipibus excoicatis. q^o n^o fa
ceret: vt v^{er}o si ab hoc essent ipso iure absoluti.
C. Ad p^{ri}ma aut istoz dici pot^{est} q^o n^o est t^u so
metum excoicatiois 7. excoicato soluere pe
cuniam debita excoicatis q^{ui} n^{on} erat q^{ui} multi
vasali eos subsequebatur parati obedire eis.
Alij aut dicunt q^o excoicatis q^{ui} diu excoicati
sunt: debita pecunia solui n^{on} debet. q² in obli
gatioe soluendi sine iuramento tacite subintelli
gebatur hoc p^{ro}ditio: s. si talis p^{ro}anserit cui lice
at communicare. Ar^gu^{men}tu ad hoc. 22. q. 2. Ne q^{ui}s
arbitret^{ur}. dicunt q^{ui} isti q^{ui} pecunia reponi d^{omi}n^{us} i e de
sacra. vt ibi recipiat ea creditores postq^{uam} fue
rint absoluti. C. Ad 2° d^{omi}n^{us} q^o illa duo decreta
pot^{est} narrat factu q^{ui} ius: q^o factu ecclesia t^uc
dissimulabat: ne Julianus suscitaret sc^{an}daluz
aduersus xpianos. vel vt dicunt alij xpiani non
obediebant ei: nisi q^{ui} agebat pro fide vel
defensioe p^{ro}ie. 7. in illis casibus vt dicunt mili
tes obedire debet excoicato p^{ri}ncipi: n^{on} i fauo
rem excoicati: sed fidei vel p^{ro}ie. C. Ad 3° d^{omi}n^{us}.
q^o illud v^{er}bum itelligendu est in illo casu de q^{ui}
ibi loquitur decretalis. 7. in similib^{us}: q² alias
excoicati de malitia sua reportassent lucruz: 7.
inocetes d^{omi}n^{us}. vt p^{ri} diligenter itueti tota serie
decretalis. C. Ad vltimu cu d^{omi}n^{us} q^o ecclia tales
p^{ro}suam absoluit 7. c. Dicendu q^o hoc est ad ma
iorem c^{on}sulatione p^{ri}ncipis excoicati. 7. q² an sen
tentia aliqui de facto debitu fidelitatis fuat.
V^{er}o pot^{est} dici fm alios. q^o aliter absolunt p^{ro}
suam q^{ui} ipso iure. q² cu p^{ro} suam absoluntur
simp^{li}ter absolute ab ipso iuramento fidelitatis

remanet absoluti ab illo iuramento. 7. ab illa
obligatioe. etia postq^{uam} p^{ri}nceps fuerit absolut^{us}
ab excoicatione. sed q^{ui} ipso iure susp^{en}dat
effectus obligatiois supradicte durate p^{ri}nci
pis excoicatioe. t^u illa obligatio n^{on} tollit ab
solute. nisi forte quo ad subditos illoz q^{ui} exco
municati sunt p^{ro} hoc q^o lapsi sunt in heresim
manifeste.

Questio. II.

Secundo queritur vtz clerici teneantur
obedire suo ep^o manifeste ma
iori excoicatione excoimunicato.

Resp^{on}deo q^o n°. 19. di. nulli. 7. 16. q. vlti. sa
ne. cu^{us} r^{ati}o est. q² obedire est quodd^{am} coicare
sed clerici tenent evitare suu ep^om excoicatum
decre. 93. di. miratus su. C. P^{re}terea null^{us} te
netur obedire alicui q^{ui} diu ille non pot^{est} ee iu
dex suus vel officiu iudicis exercere. Sed ep^os
q^{ui} diu manifeste excoicatus est ab executione
officiu iudicis e susp^{en}sus.

Q^{ue}stio. III.

Tertio querit vtz monachi teneant obe
dire suo abbati excoicato. postq^{uam}
sol^{em}niter denunciatus est excoicatus. Et videt^{ur}
q^o sic. q² magis tenetur h^{oc} p^{ro} sp^{ir}uali q^{uam} carna
li: sed filius carnalis n^{on} emancipatus tenetur
obedire p^{ro} excoicato. ergo multo fortius mo
nachi suo abbati excoicato. C. It^{em} seru^{us} tene
tur obedire d^{omi}n^os suis excoicatis. q² possit eis
coicare licite. vt superius v^{is}um est. sed mona
chi sunt seru^{us}i abbatis. q^{ui} abbati suo excoicato
obedire tenent. C. It^{em} monachi n^{on} sunt abso
luti ab obediencia abbatis p^{ro} factum cuius ius
n^{on} tenent scire: s. multi sunt casus p^{ro} quos ab
bas pot^{est} icurrere excoicatione ipso iure. quos
t^u n^{on} o^{mn}es tenent monachi scire. ergo v^{er}o p^{ro} pot^{est}
esse abbas eoz excoicatus in aliquo illoz ca
su: 7. t^u monachi sibi tenebunt obedire.

Contra. q^o n^{on} tenet coicare cum aliquo n^{on} te
netur sibi obedire: sed superioribus excoica
tis n^{on} tenet inferiores coicare. 16. q. vlt. sane. 7.
ar^gu^{men}tu ad hoc. 31. di. nullus. ergo monachi suo
abbati excoicato n^{on} tenent obedire.

Resp^{on}deo. monachi non tenent obedire
suo abbati manifeste seu publice excoicato ex
coicatioe maiori. 2. q. 7. Sacerdotes. 7. filij. 1. gl.
q² talis abbas n^{on} pot^{est} precipere. p^{ro}cipere eni in
feriorib^{us} actus est legitimus. excoimunicatus
aut maiori excoimunicatione est ab omnib^{us} ac
tibus legitimis susp^{en}sus. tum etiam. quia mo
nachi n^{on} tenentur ei c^{on}municare. 7. obedire est
communicare illi cuius p^{re}ceptis obdunt.
C. P^{re}terea abbas excoimunicat^{us} n^{on} pot^{est}
alteri c^{on}mittere vices suas: q^{ui} si alicui co
miserit ante excoicatione ipso postea excoica
tione icurrere p^{ro}as qua au p^{ro}miserat n^{on} expiret.

Ar^m a sibi. extra de officio vicarij. Romana Sed sic monachi tenerent sibi obedire an q^d de illis posset vicarij sui pstituire. vñ vñ q^d sibi obedire nō teneantur.

Ad p^mū in opp^m d^d. q^d fin aliquos maior ē falsa. vñ l^{it}as. n. q^d hō obligat se patri spūali nō pūdicat pcepto diuino quo fili^o obligatur p^ri carnali. q^d pceptū est. honora p^rez zc. Et pōt dici q^d filius carnalis est q^dā portio p^ris z possessio. sicut dicit p^rus. 5. ethi. 9. z ideo sicut excoīcatus potest se innare de possessiōibus suis. ita sicut pueniens vt a iure exciperet filius nō cōcipatus ab illo pcepto quo pceptum ē nō cōicare excoīcatis. Nō sic autē est monachus ipsius abbatis portio vel possessio

Ad 2^m d^dm. q^d seruus est possessio dñi. vt dicit p^rus vbi p^rus. q^uis nō sic possit dici de illis q^u sub sunt dñis pollitice. nō despotice. sicut sub sunt milites pncipibus z alij multi. Est etiā seruus quasi organū aiatum ipsius p^ri h^z p^rim p^roliticor. z ideo sicut excoīcatus potest se innare de possessiōe sua z vt organū suis. ita sicut ratiōabile q^u iura pmutteret seruos cōicare dñis excoīcatis. nō sic at p^rt dici d^d monachis respectu abbatis. Et pōt dici q^d cū excoīcatio sit vinculum spūale magis opponit auctoritati p^ricipendi spūalibus filiis. q^u filiis carnalibus vel seruis in temporalibus.

Ad 3^m d^d. q^d fin aliquos monachi tenent obedire abbati excoīcato: q^uis sciant factum p^r q^d est excoīcatus q^u diu ignorat quid iuris q^u nō tenent scire p^r casus in q^uibus hō incurrit maiore excoīcationē ipso iure ppter eorū multitudinem z aliquorū subtilitatem. multi enim sunt.

Questio.

III.

Quarto queritur vtrum vxor teneat obedire marito excoīcato.

Rūdeo q^d sic. vt. n. habitū ē superius vxor cōicando marito excoīcato nullam excoīcationē ex hoc p^rabit. Unde nō subest rō. quare ab obedientia quā vxor d^d marito ppter mariti excoīcationē absoluat.

Q^uo. V.

Quinto queritur quot sunt illi casus in q^uibus ipso iure incurrit homo excoīcationē maiorem.

Rūdeo q^d illi icidūt in excoīcationē maiore a iure q^u icidūt in heresim iā dñatā. ex de hereticis. Ad abolendam. z cap. excoīcamus.

Item q^u defendūt vel receptāt hereticos. e. tit. sicut aut. z. c. excoīcam^o. 5. credētes. **I**tem q^u innitunt alienatiōib^{us} a scismaticis factis. ex de scismaticis. c. 1. z. 19. di. Nulli fas. **I**tem q^u iniiciunt manus violētas in clericū. vel q^u cū q^u psonam religiosāz religiōis approbate. ex

de sen. exco. Nō dubiū Excipiunt tamē multi casus. **A**nus est si pcutiens ignorabat illuz esse clericū. nō tñ ignorātia crassa vel affectata. sed pbabili. extra de sen. ex. Si vero aliquis **A**lius si pcutiens clericū nō pcutit ex odio vel invidia vel indignatiōe. s; leuitate ipso. c. ti. c. j. **A**lius si mag^{is} scolare clericū itum discipline vel correctiōis pcutierit. e. c. **A**li^o si vñ vt temperate repellat in cōtinēt. eo. ti. si vero alienius. **A**lius cū dominus domus clericū vituperantem ipsum in domo sua nec volētē exire: q^uis pueniēter monitū expulerit de domo: si non ē p^ris platus illius clerici q^u ip^s exire p^rulerit: z dñs dom^o modū nō excedat i expellēdo. Sic. n. expellēdo nō iniicit i clericū man^u iniuriōsas: q^u vt iure suo: sicut d^d. ff. de re. in. nemo dñum facit nisi q^u id facit q^u facere ius nō h^z. **A**li^o cū a clerico volente aliq^u pcutere cū baculo aliq^u violēter baculū amouet: q^u nō iniuriat illi moderate impediēdo ipm ne aliq^u faciat talē iniuriā. **A**li^o cum q^u pcutit clericū iniiciēdo ipm cum m^re sua vel vxore vel filia vel forore turpiter agentem. ex de sen. ex. Si vero alienius. 5. nec ille. **A**li^o cū aliq^u rōne officiū q^u in ecclesia obtinent aut aliq^u cleric^o seniores zelo deuotionis pucros vel adolēcentes in mioribus ordinib^{us} pstitutos turbātes diuini officiū cūciūt de ecclesia vel moderate pcutiūt vt corrigant z ab impedimēto diuini officiū desistāt. e. ti. cū. volūtatē. **A**li^o q^u aliq^u obtētū platōis vñ mag^{is} sterij subditos z scolares. correctiōis cū leuiter pcutiūt. e. c. vbi p^rus. **A**lius cū dñs aliquos clericos de familia sua vñ p^riquos inferior grauiū moderate vt a suis vitijs corrigant pcutiūt. e. c. vbi p^rus. **A**lius cū clericus q^u pcutitur ē dispos^{it} z traditus curie seculari ex de iudicijs. L. ii nō ab hoīe. **A**lius q^u cleric^o q^u pcutit p^rus trāsiūt ad actū p^rius clericatui. vñ potest q^u fact^o ē mulcom nec. tonsurā defert: q^u nec ad hoc est cogēda ex de ele. p^rius. vt cōsultationi. **A**lius q^u aliq^u etiā laicus clericū vel religiosū violēter caput de mandato platōz suoz. dñi tñ violētia nō se extēdat notabiliter vitra q^u requirit illorū q^u capiunt de sensio vel rebellatio. extra de sen. ex. fame. 5. laici. Nec obstat illud q^u d^d. s. e. ti. vñuersitatib^{us}: quia loquitur in casu in quo monach^o nō subterfugit regularem disciplinam. nec abbas sui obedientiā. z sufficēter pōt p abbatem z aliq^u monachos corrigi. **A**lius quando aliquis nō ex deliberatione. sed tantum ex irreptione locum suum clericum leuiter impellat. q^uis sit turbatus mortale enim peccatum

nō mittitur nisi ex deliberatione. vel post te-
pus sufficiens huiusmodi fragilitati ad delibe-
randum. cū factus est tale qd homo nō ob-
stante humana infirmitate tenetur de necessi-
tate deliberare. vt per deliberationem ab illo
opere illicito perpétrando retrahatur. Mul-
tus autem excoīcat a iure nisi ppter peccatū
mortale. cū enim iura precipiant vt a iudice
nō insignatur nisi ppter peccatum mortale: vi-
detur qd p̄dator iuris non voluit vt excoīcatio
a iure incurreret nisi ppter peccatum morta-
le. ¶ Alius quādo clericus q̄ p̄ntitur imiscet
se tyrānidis et crudelitatis. et de sen. ex. Cum nō
habitu clericali p̄cepto. et de sen. ex. Cum nō
ab homine. ¶ Alius quādo clericus militaria
arma gerit: et tertio admonitus per dioecesanū
se corrigere noluit. eodem titū. In audientia.
¶ Alius quādo clericus nec in modo tōsare
nec in vestimentorum forma: nec in qualitate ne-
gociorum de clerico aliquid ostendit. si tertio
admonitus p̄ dioecesanū se nō corrigit. e. c.
p̄tingit. 2. ¶ Alius quādo clericus recipit ad-
ministraciones secularium p̄sonarū post inhi-
bitionem publicē in synodo factā sub pena p̄-
uilegiū clericalis exprimēdo qd quicūq; cōtra
suam inhibitionem venerit per ipsum nō de-
fendatur. talis enim inhibitiō in proposito lo-
co trine monitionis faccedit. si enim talis oc-
casione ipsius administrationis. ppter pecu-
nariam causam deprehendatur in fraude: in-
dignum est eis ab ecclesia subueniri p̄ quos
p̄lat in ecclesia scandalum generari. extra. ne
cleri. vel mona. ca. 2. ¶ Alius est fm dñz Mo-
si. quādo clericus exercet secularia negocia
diuini officij pretermisiss. si tertio monitus
per dioecesanū se nō corrigat. extra de vita et
ho. cle. c. vlti. tamen textus predictus nō expri-
mit nisi qd talis de suis facultatibus statutis et
consuetudinibus patrie subiaceat. quod fm
glo. ibidem nō est intelligendum de rebus ec-
clesie: quia delictus persone nō debet in eccle-
siam redundare. ¶ Item qui tales in p̄s-
sione includit vel detinet. e. ti. nup̄r. ¶ Item
quōd clericos inijciunt manus tēmerarias et
iniurias quamuis non violentas: vnde cum
clericus qui iniuriatus est alicui summittit se
voluntarie. aliquibus percussionibus sustin-
git fm gl. l. c. in illa terra facere consueuerunt. p̄
pace habēda percussores excoīcati sunt.
extra de sen. exco. p̄tingit. p̄. in tex. in glo.
¶ Item qui potest eos defendere a violentia
et non defendit: si sibi incumbat ex officio. e. ti.

tulo quante. ¶ Item potestates seculares po-
nentes clericis exactiones indebitas post
q̄ competentē moniti non desistunt. extra de
immunitate ecclesie. non minus. ¶ Item qui
iurisdictionem prelatorum et potestatem quā
habent in suis hominibus euacuant postq̄ cō-
petenter moniti non desistunt. eodem titulo:
vbi prius. ¶ Item successores eorum nisi in-
fra mensem errorem seu excessum predeces-
sorū emendauerint. eodem titulo aduersus
¶ Item qui de cetero fecerint obseruari statu-
ta. et consuetudines inductas contra eccle-
siasticam libertatem. extra de sen. ex. Mouerit
fraternitas tua. ¶ Item qui talia statuta in-
fra duos mēses de libris suis non deleuerint.
eodem titulo vbi prius. ¶ Item qui de cetero
hūiusmodi statuta fecerint. ¶ Item qui de
cetero ea scripserint. ¶ Item potestates con-
silia rectores consiliarij locorum. vbi hūius-
modi statuta de cetero edita fuerint. ¶ Item
qui fm talia statuta vel consuetudines tales
de cetero indicare p̄sumpserint. ¶ Item qui
scribere p̄sumpserint sic iudicata. Et isti qui-
q; casus vltimo positi colliguntur ex decreta-
li vltimo allegata ab illo loco. Item excom-
municamus. vsq; in finem. ¶ Item incendia-
rij et violatores ecclesiarum. eodem titulo. cō-
quēst. ¶ Item qui a paucioribus q̄ duobus
partibus cardinaliū in papam electus electio-
ni de se facte consentit: et pro papa se gerit. si
humiliter noluerit abstinere. extra de ele. l. i.
et. ¶ Item litterarum domini pape falsato-
res per se vel per alios. et eorum fautores et de-
fensores. extra de crimine falsi. Ad falsarios
¶ Item scienter vtentes illis falsatis. eodem
titulo. vbi prius. ¶ Item deferentes arma fer-
rum ligna galeas naues sarracenis. vel regi-
men narium vel galearum suarum exercen-
tes. vel aliquod aliud subsidium eis impendē-
tes in dispendium terre sancte vel christiano-
rum. extra de iudeis. Ita quorundam. ¶ Item
religiosi professi leges vel physicam audien-
tes. nisi infra duorum mensium spatium desti-
terint. ad claustrum suum redeūtes. extra ne
cle. vel mo. non magno opere. ¶ Item p̄s-
byteri et quicūq; clerici personatus habentes
leges vel physicam audientes. nisi infra duos
menses destiterint. eodem titulo super specu-
la. ¶ Item excoīcati participantes in
crimine pro quo est excoīcatus maior
excoīcatione. extra de sen. exco. nup̄
r. c. Si concubinc. ¶ Item qui christianos sa-
ciunt per assassinos interfici vel mādant fieri

Distinctio

XVIII.

Quis ex hoc mors non fuerit subsecuta. et receptator et fautores et occultatores dictorum assassini. extra de homici. Pro humani. Item quod christianos per honesta causa nauigio vectos capiunt aut spoliati rebus suis: aut naufragii passos rebus suis spoliati: nullo moniti satisfaciunt. extra de raptoribus. capitulo. Excoicationi. Item religiosi non portantes habitum extra domum que in domo portare debet. extra ne cler. vel mo. Grauis. Item doctores predictos vel in scholis retinentes. eo. c. ubi prius. Item noua thelonea per regnum et mercatoribus imponentes. 24. q. 3. Si quis romipetas. Item sortilegiis et diuinationibus intendentes cum effectu. 26. q. 5. Si quis priolos. et c. sequen. et c. non oportet: et duobus capitulis sequentibus. tamen secundum aliquos isti canonones non sunt late finie. sed ferende. quod videtur probari posse per hoc quod dicitur. e. q. Sorres. et c. Si quis clericus. et marie. c. Bugurij: in quo dicitur. talem scilicet prius a puentu ecclesie separandum. Item ratum habes quod aliquis nomine suo in clericum vel religiosam personam religionis approbate manus iniecerit violentas. quis factum fuerit ipso nesciente nec volente tunc: quia in malefactis ratihabitio retrotrahitur. et mandato comparatur. extra de resti. spol. cum ad sedes et de symonia. sicut tuis. in tex. et in glo. Item quod habens in curia romana materiam questionis si dat aliquid magni sive parui vel permissionem aut spem de dando faciat: dum pedet in curia suum negotium terminandum. extra de vita et ho. cler. vbi ecclesiastici. Item abbreviatores et alij de familia notariorum totius cancellarie pro litteris legendis nomine suo vel alieno aliquid exigentes vel pactum de recipiendo facientes. vel super hoc tractatum cum aliquo admittentes: vel petitione: vel notam ad aliquid extorquendum malitiose detinentes. e. ti. Cum inter alia. Item illi qui de curia pape et familia cum aliquo de curia eiusdem vel quocumque extraneo cuiuscumque conditionis existat per sui vel alieni expeditionem negocii aliquas fecerit actionem de dando vel faciundo. aliquid sibi vel alij consideratione sui seu cuiuscumque persone e. c. vbi prius. Item ille qui de iam dicta curia aliquid a quocumque exegerit. aut qui dedit aliquid exactori iuxta predictum modum: excommunicationis laqueo sit ascriptus. Item prelati et regulares quod alij clerici regni francie: alij alios in contemptum publici beneficii quod toti clericorum collegio ita inuolubiliter est indultum: ut ei pensus aliquorum pactis vel consensibus nequeat derogari: suo relicto iudice ad publica iudicia trahere pfuentes

e. titu. quod sit graue. Item extorquentes per vim vel per metum reuocationes absoluciones excois suspensionis interdicti. que tamen reuocationes vel absoluciones irritae sunt ipso iure. extra de his que vi metus ve causa sunt. absolutioidis. Item grauides per se vel per alios electores vel amicos eorum eo quod noluerint eligere illos per quibus erat rogati vel iuducti. extra de cle. sei. ant. Item persone preedentes reffalias contra personam ecclesiasticas vel bona eorum. nullo infra mensem precessionis reuocauerit. vniuersitates vero sententia interdicti: quacumque contraria pfuetudine non obstante. extra de iniurijs. Et si pignorationes. Item quicunque pro eo quod in reges principes barones nobiles balliuos vel quoscumque eorum ministris aut quoscumque alios excommunicationis suspensionis seu interdicti sententia fuerit pmulgata licentia alicui dederit occidendi capiendi. seu alias in personis aut bonis suis: vel suorum grauidi eos que tales sententias prulerint siue quorum sunt occasione plate. vel easdem sententias obseruantes vel clericis excommunicationis communicare volentes. nisi ipsam re integra reuocauerint licentia. vel si ad bonorum captionem occasione ipsius sententie precessum sit: nisi bona ipsa fuerint infra octo dies spacijs restituta. aut satisfactio pro ipsius ipenla. extra de sen. exco. quicunque per eo. Item omnes qui ausi fuerint predicta licentia data vti vel aliquo pmissoz ad que committenda licentiaz dari. phibemus: vel committere per se ipsos. e. c. s. eadem quos. Item singuli qui regalē custodiā seu guardiā aduocationis vel titulu in ecclesijs monasterijs vel quibuscumque alijs pijs locis de nouo vsurpare conates bona ecclesiarum monasteriorum aut locorum ipsorum vacantiū occupare presumunt quicunque dignitatis honore prefulgeat. extra de cle. generali. Item clerici ecclesiarum monachi monasteriorum et persone ecclesie locorum eorundem qui hoc fieri peurant. e. c. vbi prius. Item religiosi religionum medicamentum abolitari deinceps aliquem ad suum ordinem recipientes: vel locum seu domum de nouo acquirantes: vel loca acquisita absque licentia pape alienantes. extra de religiosis domibus. Religionum diuersitatem. Item collegium vniuersitatis. vel singularis persona cuiuscumque sit dignitatis aut status alienigenas et alios non originarios de terris eorum publice pecuniam senebrie exercentes. aut exercere volentes. Adhuc domos in terris suis conducere vel conductas habere vel alias inhabitare permittentes. nisi huiusmodi omnes vsurarios manifestos infra tres menses de terris suis expellat nisi contra lesa decetero admissuri. Item illis ad fenus

A exercendum domos locantes: vñ sub quodenn:
q̄ alio titulo concedentes: ita q̄ si delinquentes
fuerint in vtroq; casu predicto persone ec-
clesiastice maiores: vt ep̄s: r superiores eorum
suspensionis: minores vñ si sint p̄sone singula-
res excoicationis. Si aut̄ collegii seu alia vni-
uersitas iterdicti suam ipso facto se nonerint
iurifuros. Si laici fuerint p̄ suos ordinarios
ab huiusmodi excessu p̄uilegio omni cessan-
te per censurā ecclesiasticā compescentur. r hi
duo casus hñtur. ex. de usuris. usurarij voragi-
nem. ¶ Itē qui hactenus per vim vel p̄ metu
p̄sonas ecclesiasticas coegerūt ad supponen-
dum vel submittēdū ecclesias seu bona eccle-
siastica mobilia vel imobilia laicis nisi post
monitionē submissiōe remissa: quam p̄ vim vñ
metū exegerāt: p̄sonas ecclesiasticas r bona ec-
clesiastica eis submissa in sua libertate totali-
ter dimittit. ¶ Itē illi qui decetero personas
ecclesiasticas ad talia faciēda compulerint.
¶ Itē illi q̄ ex cōtractib; huiusmodi iamdu-
dū initis: vel posteri; in eundis illicite ultra il-
lud qđ de natura p̄tract; eis p̄mittit usurpau-
erint: si moniti ab huiusmodi usurpatōe nō de-
stiterint: restituēdo etiā ea que taliter usurpa-
uerūt: r hi tres casus vltimo positi hñtur. ex.
de rebus ecclē. nō alie. hec p̄sultissimū. ¶ Itē
recipientes in romana curia lras ab alio q̄ a
papa vel vicecancellario. ex. de crimine falsi.
Dura in gl. Adhuc sunt alij casus in quos ici-
dētes incurrunt maiorē excoicationē a iure q̄s
ad vitādū p̄licitatē omittō. Articulus. XII.

Consequenter queritur de 12° p̄n-
cipali. ¶ Et circa hoc querū-
tur. 5. ¶ Primo vtr̄ sacrilegi
sint excoicati ipso iure. ¶ Se-
cūdo vtrū violās imunitatem
ecclesie sit excoicatus ipso iu-
re. ¶ 3° vtrū ipetrās lras dñi pape tacita veri-
tate vel suggesta falsitate sit excoicat; ipso iu-
re. ¶ 4° vtr̄ iuuenēs lram dñi pape cui; effica-
cia tā expirauit: vtpote qz sunt data ad tps: qđ
tam trāsit; r lydo: non intentione vtēdi aliqūā
lram in ea male formatā reformet: vel p̄ictus
faciat: vel p̄ quēcūq; aliū modū aliqd in ea i-
mutet sit excoicatus ipso iure. ¶ 5° vtrū aliq̄s
de nouo veniēs ad studiū portās arma ante-
q̄ sciat suam p̄ portātes arma p̄ efm loci la-
tā incurrat excoicationē. 26. r.

Primo ostēdo q̄ sacrilegi sint excoicati
ipso iure. xi. q. 3. canonica. Ecclesiarij dei viola-
tores auctoritate dei: r iudicio sancti spirit; a
gremio sancte mis ecclesie. r a cōsortio toti;

xp̄ianitatis eliminant. Sed sacrilegi sunt ec-
clesiar; dei violatores. ¶ Itē. 17. q. 4. 26. es ec-
clesie raptōres atq; suar; facultatum alienato-
res a luminib; eiusdē mis ecclesie anathema-
tizant. ¶ Itē ex. d. sen. exco. cōquesti. memo-
ratos sacrilegos nunciatis: r faciat; sicut ex-
cōmunicatos arcti; euitari.

¶ Cōtra. 12. q. 2. idigne. In idigne ad altare do-
mini p̄parare permittit qui res ecclesiasticas
audet iuadē: aut iniuste possidē: aut iniusta vñ
iniqua defensiōe in eis p̄durare. de qđ; tñ tan-
ta debet eē p̄uisio: vt vinctā admonitio p̄re-
cedat: qđ nō eēt vñ si essent excoicati ipso iu-
re. ¶ Itē. 17. q. 4. Si qđ domū dei. Si quis do-
mū dei violauerit r aliq̄ sine licētia illi; cui cō-
missa dignoscit: ide abstulerit: r paucis iterpo-
sitis. seq̄tur q̄ si post scđam r tertiā p̄uentionē
corā ep̄o satisfacc detrectauerit nemini fideli-
um misceat. ergo tales non sunt ipso iure ex-
cōmunicati: sed excoimunicandi.

¶ Rñdeo. vt of. 17. q. 4. q̄squis. Sacrilegiuz
cōmittit auferēdo sacru de sacro: vel nō sacru
de sacro: siue sacru de nō sacro. r quocūq; isto
rum modoz qđ p̄mittat sacrilegiū: non incurrit
maiorē excoicationē ipso iure: nisi hoc faciat
cū violatiōe ecclesie seu incendio. ex. de sen. ex-
com. p̄questi. in gl. 26. bene ostēdūt iura alle-
gata ad partē scđam. excoicandi tñ sunt tales
si moniti satisfaccere cōtēpserint. vñ tñ p̄babili-
ter aliq̄bus: q̄ ipso iure minorē excoicationē
incurrūt. 17. q. 4. Si qđ domū. ibi non of q̄ vo-
nec in conuentu admouit; legitime satisfacciat
sciat se cōione p̄uati esse. Ex p̄dictis p̄s q̄ de-
florās monialē bñdictā q̄uis auferat rē sacrā
s. virginitatē de muliere sacra excoicationem
nō incurrit ipso iure cōi: nisi eā per violentiā op-
primat. Si tñ ep̄s in consecrādo suam excom-
municationis serat in oēs: quicū tali se carna-
liter copulabūt post hoc eā carnaliter cogno-
scens excoimunicationem incurrit.

¶ Ad p̄m in opp^m dñm q̄ illud decretū loq̄t
de violatorib; ecclesiar; que violatio sit cū ef-
fractiōe. Sacrilegium aut̄ sine predicta viola-
tione potest cōmitti. ¶ Ad 2^m dñz q̄ illud de-
cretū itelligendū est de raptorib; r ex ecclesia-
sticar; violentiā ecclesie iserendo. ¶ Ad 3^m di-
cendū q̄ illa decre. loquitur de sacrilegis qui
cū sacrilegio ecclias regni ep̄at; violēt p̄se-
gerint. vñ rōne effractiōis fuerūt ipso iure ex-
cōmunicati. 26. n.

Secundo querit vtrū violans imunitatē
ecclesie sit excoimunicatus iure. Et videt q̄ sic
ex. de sen. exco. cū pro eā. videt dñs papa ap-
probare q̄ archiep̄s Lugdunēsis quēdā p̄p̄

violacione inunitatis ecclesie fecit excomuni-
catum publice nunciari.

Contra. ex. de inunitate ecclesiarum. Cui eccle-
sia. dñ. in glo. q. iudices cas de sanguis effusio-
ne et corporali pena in ecclesijs agitates non
sunt excommunicati ipso iure. sed post amoni-
tionem si se non corrigunt sunt excommunicandi:
et tamen ut in eadē decre. habetur in tex. tales
faciunt contra inunitatem ecclesie.

Respondeo. q. non est idē violare ecclesiam et i-
nunitatem ecclesie: q. ecclesia violare est ipsam
frangere vel icendere: violare inunitatem eccle-
sie ē facere contra ecclesie libertatem. violas ecclesias
ut dñ. est excoicatione iurrit ipso iure comu-
ni. violas aut inunitatem ecclesie ipso iure coi-
excoicatus nō est: sed post monitionē sufficiē-
tem si emendare cōtēperit est excoicandus. Cū
extrahēs hoīem violēter de ecclesia: q. ad ipaz
pro refugio pfugerat excoicatus non est a iu-
re comuni: si hoc faciat sine effractione ecclesie
et rerū sacrarū que sunt in ecclesia. excoicandus
tamē est si post sufficientē monitionē emēda-
re noluerit: nisi ille q. ad ecclesiam confugerat
sit publicus latro vel nocturnus populator agri-
orum: qui dñi itinera frequentata vel publicas
stratas obsidet aggressionis insidijs ab ecclesia
extrahi pōt. ex. de inunit. ecclesie. Inter alia.

Si ē seruus fuerit qui ad ecclesiam confugerit
post q. de ipunitate sua dñs eius clericis iura-
mentū pstriterit ad seruitiū dñi sui redire con-
pellit etia iuratus: alio q. a dño. poterit occupa-
ri. ut habet in pdicta decre. Si vō. nisi ex ali-
quibus circūst. istis verisimiliter psumat q. dñs
nō seruaret iuramentū. in quo casu cū iuramē-
to erit etia alia cautio exigēda. Illū etia q. ho-
minē in ecclesia occidit ecclesia nō defendit: q.
ut dñ. ex. de usuris. Quia frustra. frustra legis
auxiliū inuocat qui cōmittit in legē. Nec defen-
dit tñ ecclesia xpianū confugientē ad eā: sed ē
iudeū: dñmodo absit simulatio. ex. de inuni-
tate ecclesie. Item alia. in glo. et. C. de his qui
ad ecclesiam confugiūt. l. i. S. vtrū defende-
ret excoicati excoicatione maior apud aliq.
dubii est. magis tamē videt vbi q. sic de iure.
consuetudo tamē regionis approbata quo ad
hoc vbi obseruari: nec tñ defendit confugien-
tem ad se ecclesia psecrata: sed etia non conse-
crata: in qua diuina mysteria celebrantur: q. ut
dñ. ex. de inunitate ecclesie. Ecclesia. Ecclesia in
qua diuina mysteria celebrantur: lz adhuc nō ex-
titerit psecrata nullo iure pūlegiū emunita-
tis admittit. et hoc quia obsequijs diuinis data
nulli est temerarijs ausibus pphanāda: nec
hoc pūilegiū amittit ecclesia etia iterdicta.

fm dñm host. in summa. et etia fm eadē. si con-
fugiēs ad ecclesiam obuiet sacerdoti portanti
corpus xpi: et sibi adhereat defendi debz ab ec-
clesia: q. in iure non sit exptium. Cui pgru-
it illud q. dicit in euāgelio de muliere fluxus
sanguis patiente: que dicit de xpo. Si tñ ter i-
gero finibz vestimti ei salua ero. quāuis aut
extrahēs violēter hominē d ecclesia: ad quā
pro refugio confugerat: non sint excommunica-
ti a iure comuni ut visum est. credo tamē q. in
regno fracie excommunicati sunt per. pūlium
bituricēse. In eodē etia concilio dicit de inu-
nitate ecclesie. Cū nōnulli. Statim ihibētes
ne qui in foro ecclesiastico litigātes seu litigare
volētes in causis mere ecclesiasticis seu ad fo-
rum ecclesiasticū de antiqua et approbata con-
suetudine et hactenus pacifice obseruata perti-
nere nesciūt ad desistendū cōpellāt p ipsoz
vel parentū aut pfanguineoz siue rerū eozum
vel personarū huiusmodi captionē: v. modis
alijs quibuscūq. Qui vō contra psumpserit
excoicatiois sentētie pūta auctoritate concilij
se nouerint subiaccere. Dicit etia in alia consti-
tutione de penis. q. si quis cuiuscūq. pditionis
aut status extiterit nūcios seu executores iudi-
cum: aut alias lras eozumdem. acta iudicialia
deferentes hac occasione vberare: capere: de-
tinere: occultare: carceri mācipare: mutilare:
aut q. grauē est censendū iterficē. litteras vel
acta pdicta personis memoratis auferre: seu
eas: rumpere: cācellare: aut alias destrūe quo-
quo modo: vel sic ablata celare psumpserit:
aut ut ista fiat. pcurauerint: aut faciētibz opes
duxerint adhibenduz: excommunicationis siue
quā ex nūc in ipsos serim⁹ subiaceāt ipso scō:
a qua nisi pns tā iudici: cui auctoritatē cōtem-
pserūt q. passo iniuriā et ceteris quozū itererit
put excessus postulatit atrocitas: satisfecerit
cōpetenter: nullatenus absoluantur.

Ad s. m. ar. m. dñm q. ille non tñ inunitatem
ecclesie violauerat: sed etia in successorē in cō-
muni dormitorio man⁹ iniecerat temere vio-
lentas: et eū traxerat verberādo per claustruz.
Unde quāuis ppter hoc a iure comuni iur-
rerit excommunicationē maiorē: tamē ut dicit
glo. ibidē. ppter aliā cām. s. violacionē eccle-
sie nō icidit ipso iure nisi in excommunicationē
minorē. Sed q. nō satisfecit post trinā amoni-
tionē fuit excommunicat⁹ a suo prelato. et ideo
dicitur in decre. ob duplicem causam excomu-
nicatus fuisse.

Questio. iii.

Tertio querit vtrū ipetrā lras dñi pape
tacita veritate vel suggesta falsita-
te sit excommunicatus ipso iure. Et v. q. sic. fal-

Iarj litterari dñi pape sūt excommunicati ipso iure. ex. de crimine falsi. Ad falsarios. Sed q̄ lras impetrat falsa suggestione seu falsis precibus falsarius est. 25. q. 2. dicitur. ergo excoicatus est ipso iure. **C** Itē ex. de crimine falsi. Ad falsarios. dicit q̄ laici qui falsis lris vtuntur per alios ipetratis tā diu maneat excoimunicatiōi subiecti donec satisfaciāt cōpetenter: qd̄ 2 de his qui falsas lras ipetrant: statumū observandū: sed impetrare lras suggestione falsa est falsam lram impetrare: quia aliud significat q̄ sit in rei veritate. ergo sic ipetrans est excommunicatus ipso iure.

C Contra. ex. d. rescriptis super lris. habet q̄ qui per malitiā vel fraudē lras impetrat tacita vitate vlt suggestionē falsitate lre distincte nō valent ppter fraudēt: tamē non dicit ibi q̄ sic ipetrantes excoicationem incurant.

C Rñdo. q̄ ipetrās lras a domino papa tacita veritate vel suggestionē falsitate siue hoc faciat ipetrans sciēter siue ignoranter. etiā si talis veritas taceat: vel talis falsitas suggerat. qua veritate manifestata: vel qua falsitate nō suggesta dñs papa lras non concederet: non est excoicatus a iure cōmuni: nec etiā ille qui lris aplicis vtit sub alio noie ipetratis: 2 q̄uis taz isti q̄ illi digni sint magna pena 2 p̄fusione: tñ non oportuit ius pcedere quo tales ipso facto excoicationē incurrent: q̄ talis fraus a parte aduersa vel a iudice ptra vtētes illis lris facit 2 certitudinaliter pbari potest. verbi gfa. si talis lra est impetrata sub nomine clerici vel orphan: vel cruce signati. 2 sic de alijs: et nō ē ita: facilius 2 certitudinaliter potest excipi p̄ vtēte talibus lris. ostendēdo q̄ non est clericus vel orphanus vel cruce signatus. 2 sic de alijs.

C Ad p̄m in opp̄m dñm q̄ quis sic impetrās falsari? sit extēdendo falsarij nomē: non est tñ falsarius lras dñi pape: q̄ veras lras impetrat: quis falsa suggestione. **C** Ad 2m dñm q̄ tales nec ipetrat falsas lras vt dñm est: nec falsificatis vtitur. excoimunicatio autē que fertur in falsarios. ex. de crimine falsi. Ad falsarios. fertur super falsarios: qui lras dñi pape falsificant aliquo modo expresso. s. e. t. licet ad regimen: vel aliquo mō simili vel equalenti alio modo ibide expresso. 20. iur.

Quarto querit vtrū iuēns lras dñi pape cuius efficacia iam expirauit: vtpote q̄ fuit data ad tempus qd̄ tā transit: 2 ludocō nō iustitiē vtendi lram aliquā in ea mōle formata reformet vel punctū faciat: vel per quēcuq̄ alium modum aliqd̄ in ea imutet

sit excoimunicatus ipso iure.

C Ad istā qōnē dicit aliqd̄ q̄ talis nō est excoimunicat? ipso iure: q̄ illa excoicatio non intelligit nisi de lris que alijs pnt vtilēs ēē. p̄dicta aut lra quo ad oēm boiem esset inutilis. **C** Sz contra hoc sic potest argui. quāuis illa littera nō imutata facta sit inutilis: tñ per rasuram sic imutari posset vt vtilis appareret. verbi gfa. si ibi erat scriptū post triēniū minime valiturus 2 p̄ triēnio poneret q̄nquēniū: iam appareret vtilis que an erat inutilis. Cui ergo quēcuq̄ imutatio siue pua siue magna circa lras dñi pape: que p̄ imutationē pōt appere vtilis plusq̄ erat: vel vtilis cū an nō esset: sit p̄hibita sub pena excoicationis id late: videt q̄ imutās aliqd̄ circa lram de q̄ est qd̄ sit excoicat? ipso iure: qd̄ mibi pcedendū videt. vt. n. h. ex. de crimine falsi. l3. in gl. sup̄ illud. p̄ rasurā tenuē. q̄cuq̄ radit vel imutat rescriptū dñi pape excoicatus est 2 falsari? 2 in hō nullā distinctionē adhibeo. Nec moueat aliquem ad opinādū prius illud qd̄ d. ex. de fide iustoz. Ex lris. vbi dicit dñs papa de q̄busdā lris q̄s p̄ aduersa falsitatis arguebat: quia in narratiōe facti abrase erat: q̄ p̄ abrasione illā iudicari falsē nō pnt. vt. n. h. ex. de crimine falsi. licet. in gl. rasura illa facta fuit per eū q̄ lras scripsit: 2 nō per illū q̄ illis vtebat. d. lris tñ que p̄ nullā rasurā possent appere vtilēs: vtpote lra citatoria data a ducētis anis vel trecētis alr eēt iudicādū: q̄ si tota raderet: 2 de nouo scriberet non posset apparere vtilis ppter bullā: q̄ in creatiōe cuiuslibet noui pape aliqd̄ circa bullā imutāt: 2 nomē eius in bulla ponitur. 20. v.

Quinto q̄rit vtrū aliqd̄ de nouo veniēs ad studiū portās arma anteq̄ sciat sniam p̄ portātes arma p̄ cpm loci latā incurrat excoicationē. Et vtrū sic. ex. de crimine falsi. Bñ sepe. in gl. Si falsificatis lris aliqd̄ simpliciter vtit ignorāter nō excusat: q̄ p̄ alios debet hoc iquirere. gfa. si nesciēs sniam p̄ portātes arma latā nō excusat: q̄ p̄ alios debuit hō inq̄rere. **C** Itē si statutū est in aliq̄ ciuitate q̄ pcutiēs maiorem aliqua determinata pena puniat: si aliqd̄ alienigena de nouo ciuitate intrās: 2 statutū ignorās maiore pcutiat illa determinata pena puniet: sua ignorātia non obstante. ergo a simili 22.

C Contra. ex. de clerico excoimunicato ministrante. Apostolice. q̄ tēpore suspēsiōis ignari celebratis diuina: vos reddit ignorātia p̄babilis excusatos. ergo a simili cū iste ignar? sententie late portet arma cum reddit ignorātia probabilis excusatum.

Distinctionis

C Rudeo. q. si ille de quo est qd nūq. penit. auduit de snia lata p portates arma: nec p snia: nec alr: nō credo q. excoicationē icurrat: q. talis h. p. b. i. l. e. i. g. n. o. r. a. n. t. i. a. : z. talis i. g. n. o. r. a. n. t. i. a. e. x. c. u. s. a. t. : v. t. h. a. b. e. t. i. n. d. e. c. r. e. v. l. t. a. l. l. e. t. i. n. t. e. x. t. z. i. n. g. l. **P**reterea. excoicationez q. est a iure nullus i. c. u. r. r. i. t. r. e. a. l. i. t. e. r. n. i. s. i. p. p. c. t. i. n. m. o. t. a. l. e. : n. e. e. i. n. d. e. x. s. u. i. a. m. e. x. c. o. i. c. a. t. i. o. n. i. s. f. e. r. r. e. o. z. a. l. i. q. u. e. m. n. i. s. i. p. p. p. c. t. i. n. m. o. t. a. l. e. v. e. l. p. s. u. m. p. t. u. m. n. u. l. l. u. s. a. u. t. d. i. c. e. r. e. t. q. d. e. n. o. n. o. v. e. n. i. e. n. s. a. d. c. i. u. i. t. a. t. e. z. s. n. i. a. m. i. g. n. o. r. a. n. s. i. g. n. o. r. a. n. t. i. a. p. b. a. b. i. l. i. p. o. r. t. a. d. o. a. r. m. a. m. o. r. t. a. l. i. t. e. r. p. e. c. c. a. r. e. t. : n. i. s. i. a. l. i. a. s. i. l. l. a. a. r. m. a. p. o. r. t. a. r. e. e. s. s. e. t. i. l. l. i. m. o. r. t. a. l. e. p. c. t. i. n. p. r. e. s. u. m. e. n. d. u. m. e. s. t. e. r. g. o. q. d. e. p. s. f. e. r. e. n. s. s. n. i. a. m. a. p. o. r. t. a. t. e. s. a. r. m. a. : p. e. r. i. l. l. a. n. o. i. t. e. n. d. a. t. i. u. o. l. u. i. n. i. s. i. i. l. l. o. s. q. s. e. i. u. i. t. s. u. i. a. m. : a. u. t. c. a. m. i. g. n. o. r. a. n. t. e. s. i. g. n. o. r. a. n. t. i. a. a. f. f. e. c. t. a. t. a. v. e. l. c. r. a. s. s. a. z. s. u. p. i. n. a. : s. i. t. u. i. c. l. e. r. i. c. o. p. o. s. t. q. d. i. u. m. a. s. i. s. s. e. t. i. n. l. o. c. o. s. e. n. t. e. n. t. i. a. i. g. n. o. r. a. n. t. e. z. s. e. u. p. s. u. m. e. r. e. t. q. s. u. a. i. g. n. o. r. a. n. t. i. a. a. u. t. e. s. s. e. t. a. f. f. e. c. t. a. t. a. v. e. l. c. r. a. s. s. a.

C Ad p. m. in opp. m. d. m. q. illud qd est allegatum de glo. d. m. est arguendo. vii. par. post in ead. gl. sequitur q. si falsitas est ita latēs. q. nō potuit videri etiā a perito: si habuerit diligentia quā potuit per se z. per alios: non credo ipz. teneri. **C** Ad r. m. d. m. q. nisi pena determinata per illud statutū ita sit tēperata q. ipsa vel equalis iuste deberet i. f. e. r. r. i. p. e. r. c. u. t. i. e. r. i. m. a. i. o. r. e. : e. t. i. a. s. i. c. i. u. i. t. a. s. d. e. h. o. c. s. t. a. t. u. t. u. m. n. o. f. e. c. i. s. s. e. t. : i. n. i. u. s. t. e. i. f. e. r. r. e. t. i. l. l. i. d. e. q. u. o. c. o. s. t. a. r. e. t. q. t. p. e. q. u. o. p. e. r. c. u. s. s. i. t. m. a. i. o. r. e. h. a. b. e. a. t. i. u. i. n. c. i. b. i. l. e. s. e. u. p. b. a. b. i. l. e. i. g. n. o. r. a. n. t. i. a. m. d. e. s. t. a. t. u. t. o. r. e. c. t. a. n. o. d. i. c. a. t. q. c. e. t. e. r. i. s. p. a. r. i. b. u. s. m. a. i. o. r. p. e. n. a. i. f. e. r. r. i. d. e. b. e. t. f. a. c. i. e. n. t. i. p. t. r. a. s. t. a. t. u. t. u. m. s. c. i. e. n. t. i. q. f. a. c. i. e. n. t. i. s. t. a. t. u. t. u. m. i. g. n. o. r. a. n. t. e. r.

Articulus. xiii.

Consequenter de r. p. n. cipali. **E**t circa hoc queritur de s. casibus.

Primus casus talis est.

A ris iniecit manus violētas in clericū: z. nō absolūt. ab excoicatione quā ppter hoc i. c. u. r. r. i. t. i. t. r. a. u. i. t. r. e. l. i. g. i. o. n. e. m. o. q. u. e. r. i. t. v. t. r. u. m. a. b. e. x. c. o. i. c. a. t. i. o. n. e. p. r. e. d. i. c. t. a. p. o. s. s. e. t. a. b. s. o. l. u. i. a. p. r. e. l. a. t. o. i. l. l. u. s. m. o. n. a. s. t. e. r. i. j. q. u. o. d. i. n. t. r. a. u. i. t.

C Rudeo q. aut illa inieccio fuit difficilis et enormis: aut non. Si sic. ab illo prelato nō potest absolui. ex. de sen. excom. Cū illoz. r. v. o. c. o. i. n. i. e. c. t. i. o. n. e. d. i. f. f. i. c. i. l. i. s. z. e. n. o. r. m. i. s. s. i. p. e. c. c. e. s. s. u. m. e. s. t. a. d. m. u. t. i. l. a. t. i. o. n. e. m. e. m. b. r. i. : v. e. l. g. r. a. u. e. s. a. n. g. u. i. s. e. f. f. u. s. i. o. n. e. : a. u. t. s. i. i. l. l. a. i. n. i. e. c. t. i. o. f. u. i. t. i. n. e. p. m. : a. u. t. i. n. a. b. b. a. t. e. : a. u. t. s. i. f. a. c. t. a. e. s. t. cū n. o. t. a. b. i. l. i. s. c. a. n. d. a. l. o. e. x. e. c. a. p. v. b. i. p. u. s. D. n. s. t. a. m. e. H. o. s. t. i. i. a. p. p. a. r. a. t. u. m. a. g. i. s. s. p. e. c. i. f. i. c. a. t. p. r. e. d. i. c. t. a. d. i. c. e. s. : q. d. e. x. c. e. s. s. u. s. d. i. f.

XVIII.

ficilis z. enormis. si oculus effodiat: siue q. b. a. t. z. m. e. m. b. r. u. m. m. a. g. n. u. m. v. e. l. p. a. r. u. m. a. u. f. e. r. a. t. : v. e. l. i. n. u. t. i. l. e. r. e. d. d. a. t. : z. s. i. q. s. v. u. l. n. e. r. e. t. s. i. u. e. f. u. s. t. i. b. u. s. c. e. d. a. t. : s. i. u. e. i. n. t. h. e. a. t. r. o. v. e. l. f. o. r. o. v. e. l. i. n. c. o. n. s. p. e. c. t. u. i. u. d. i. c. i. s. q. u. i. s. p. e. r. c. u. t. i. a. t. : s. i. u. e. i. n. e. c. c. l. e. s. i. a. : s. i. u. e. i. n. c. i. u. i. l. t. e. r. i. o. v. e. l. d. o. r. m. i. t. o. r. i. o. v. e. r. b. e. r. e. t. : s. i. a. d. g. r. a. u. e. s. a. n. g. u. i. n. i. s. e. f. f. u. s. i. o. n. e. : z. e. x. g. r. a. u. i. i. c. t. u. p. r. e. c. e. d. e. t. p. e. r. u. e. n. i. a. t. : s. i. e. t. i. a. i. n. e. p. m. v. e. l. a. b. b. a. t. e. s. i. u. e. i. n. p. o. r. e. m. l. o. c. u. a. b. b. a. t. i. s. t. e. n. e. n. t. e. m. a. n. u. s. v. i. o. l. e. n. t. e. i. n. i. c. i. a. n. t. I. d. e. i. t. e. l. l. i. g. a. s. q. u. i. c. u. i. q. i. s. e. r. i. o. r. z. s. u. b. d. i. t. u. s. i. n. s. u. i. s. u. p. e. r. i. o. r. e. m. a. n. i. n. i. c. i. t. v. i. o. l. e. n. t. a. s. S. i. a. u. t. n. o. f. u. i. t. i. n. i. e. c. t. i. o. d. i. f. f. i. c. i. l. i. s. z. e. n. o. r. m. i. s. : t. u. c. d. i. s. t. i. n. g. u. o. r. : q. z. a. u. t. i. l. l. e. q. u. i. r. e. l. i. g. i. o. n. e. i. t. r. a. u. i. t. a. d. h. u. c. e. s. t. i. n. p. b. a. t. i. o. n. e. : a. u. t. i. a. e. s. t. p. e. c. c. e. s. s. u. s. S. i. i. n. p. b. a. t. i. o. n. e. s. i. c. d. i. c. i. t. q. d. a. q. a. p. r. e. l. a. t. o. i. l. l. u. s. m. o. n. a. s. t. e. r. i. j. n. o. n. p. o. t. a. b. s. o. l. u. i. t. : z. h. o. c. v. i. d. e. f. e. n. t. i. r. e. d. n. s. i. n. n. o. z. p. h. a. c. o. p. i. o. n. e. e. s. t. a. p. p. a. r. e. s. r. a. t. i. o. : q. z. t. a. l. i. s. p. o. t. r. e. l. i. g. i. o. n. e. m. e. x. t. r. e. l. i. c. i. t. e. z. s. i. c. i. n. s. e. c. u. l. o. r. e. m. a. n. e. r. e. t. a. b. s. o. l. u. t. u. s. : q. o. b. l. i. g. a. t. i. o. s. e. l. e. x. t. i. n. c. t. a. i. t. e. r. u. m. n. o. n. r. e. u. i. u. i. s. c. i. t. A. r. m. e. d. e. s. e. n. e. r. e. o. D. e. c. e. t. e. r. o. i. n. t. e. x. z. i. n. g. l. o. i. b. i. d. e. e. x. p. r. e. s. s. e. h. t. S. e. d. d. n. s. H. o. s. t. i. i. n. a. p. p. a. r. a. t. u. t. e. n. e. r. q. t. a. l. i. s. a. s. u. o. p. l. a. t. o. a. b. s. o. l. u. i. p. o. t. e. s. t. : q. z. i. f. a. h. o. c. s. o. n. a. r. e. v. i. d. e. t. : q. u. e. q. u. o. a. d. h. o. c. n. o. d. i. s. t. i. n. g. u. i. t. i. t. e. r. n. o. u. i. t. u. m. z. p. e. c. c. e. s. s. u. m. S. i. a. u. t. e. p. e. c. c. e. s. s. u. s. e. s. t. : o. c. s. p. e. c. o. r. d. a. t. q. a. s. u. o. p. l. a. t. o. p. o. t. a. b. s. o. l. u. i. : n. e. c. s. o. l. u. i. e. s. t. h. o. c. c. o. n. c. e. s. s. u. m. a. b. b. a. t. i. b. : s. e. d. e. t. i. a. s. i. m. d. n. m. H. o. s. t. i. i. n. a. p. p. a. r. a. t. u. i. b. i. d. e. h. o. c. c. o. c. e. s. s. u. m. e. s. t. p. o. r. i. b. : z. a. l. i. i. s. q. b. u. s. c. u. i. q. r. e. l. i. g. i. o. s. o. r. p. l. a. t. i. s. e. x. c. e. p. t. i. s. t. e. p. l. a. r. i. j. s. z. h. o. s. p. i. t. a. l. a. r. i. j. s. : q. u. i. a. m. a. g. r. o. s. l. a. i. c. o. s. h. a. n. t. s. i. m. d. n. m. i. n. n. o. A. n. d. e. p. o. s. t. e. a. f. a. c. t. a. e. s. t. d. e. c. r. e. t. a. l. i. s. q. p. e. r. p. o. r. e. s. u. i. i. q. f. a. c. e. r. d. o. s. e. c. d. i. c. i. t. h. o. s. p. i. t. a. l. a. r. i. j. a. b. s. o. l. u. a. t. u. r. : v. t. h. a. b. e. t. i. f. r. a. e. c. a. n. o. n. i. c. a. z. v. t. d. i. c. i. t. g. l. i. b. i. d. e. I. d. e. m. c. r. e. d. e. n. d. u. m. e. s. t. d. e. t. e. p. l. a. r. i. j. s. d. u. t. a. m. e. p. s. i. m. i. l. e. h. e. a. n. t. p. r. i. o. r. e. v. t. h. a. b. e. t. h. o. s. p. i. t. a. l. a. r. i. j. a. d. o. c. s. e. n. i. z. c. l. a. u. s. t. r. a. l. e. s. h. o. c. b. e. n. e. f. i. c. i. u. m. e. x. t. e. d. i. f. i. c. i. u. e. a. d. e. s. u. b. s. t. i. t. e. d. i. n. o. i. b. : z. s. i. c. u. t. d. i. c. i. t. D. n. s. H. o. s. t. i. i. s. a. t. i. s. p. z. q. d. o. m. i. n. i. n. n. o. s. e. n. s. e. r. i. t. : n. e. q. s. a. t. a. l. i. v. i. n. c. u. l. o. a. b. s. o. l. u. i. v. a. l. e. a. t. : n. i. s. i. a. b. i. l. l. o. q. u. i. o. r. d. i. n. e. p. r. e. s. b. y. t. e. r. a. t. h. a. b. e. t. S. i. a. u. t. p. l. a. t. u. s. n. o. e. s. t. s. a. c. e. r. d. o. s. : v. e. l. e. x. c. o. m. m. u. n. i. c. a. t. : v. e. l. m. o. r. t. u. u. s. v. e. l. a. l. i. i. q. u. a. l. i. t. e. r. c. u. q. d. e. f. i. c. i. t. v. t. a. b. s. o. l. u. e. n. o. p. o. s. s. i. t. s. e. m. p. e. s. t. a. d. d. i. o. c. e. s. a. n. u. m. p. p. r. i. u. m. r. e. c. u. r. r. e. n. d. u. m. v. t. p. z. p. e. r. i. l. l. u. d. s. i. e. t. i. z. s. o. n. a. c. h. i. E. t. p. i. l. l. u. d. q. u. o. d. h. a. b. e. t. i. f. r. a. e. c. a. n. o. n. i. c. a. z. c. a. n. o. n. i. c. a. : s. i. c. r. e. l. i. g. i. o. s. o. r. p. r. i. u. l. e. g. i. u. s. n. e. i. p. s. o. s. e. u. a. g. a. r. i. o. p. o. r. t. e. a. t. r. e. m. a. n. e. t. s. e. m. p. s. a. l. u. u. m.

Secundus

casus talis est. Quidāz religiosus manus violētas iniecit in alium religiosū eiusdē religionis z. monasterij. modo querit vtrum a suo prelato possit ab illa excoicatione absolui. **C** Rudeo q. aut illa inieccio fuit difficilis z. enormis: aut nō. Si sic. a plato illi monasterij absolui non pot. ex. de sen. excom. Cū illoz.

B Si non tunc subdistingueduz est: qz aut illa inieccio fuit facta in clauistro pprio: vel infra septa domus: aut ex. Si in clauistro vel infra septa domus: tunc a plato pprio pot absolui. ex. de sen. excom. Monachi. z. c. Cu illoz. Si ex. tunc mihi videt subdistinguedum: qz aut illa inieccio fuit facta cu scandalo: aut no. si sic. no credo q a prelato illi monasterij possit absolui: qz ratione scandali iam est difficilis z enor mis inieccio. Ar^m ad hoc. ex. de sen. excō. Luz illoz. Si aut non fuit facta cu scandalo: vt po te q vn^o aliu percussit nullo alio hoc vidente tunc videt multis z pbabiliter q a prelato suo possit absolui. Ar^m ad hoc. extra de sen. excō. Canonica. ibi. n. d. quādoqz se percusserint: z nō additur in clauistro: qz talis inieccio gra uior nō v^l qz si infra septa domus facta fuisset. Sed cōtra h^o est dñs Hostiē. in expōne illius decre. Cu illoz. allegas pro se qd in eadez de cre. dñ. si se in clauistro percussit. in quo vi det dare itelligi: qz si extra septa domus se per cussit per prelātū ppriū absolui non possunt: sed fm eundē dñm Hostiē. est ad ppriū dioce sa num recurrendum. Argumentum ad hoc. ex tra de priuilegiis. Cum capella.

Tertius casus talis est. Quidam religio sus iniecit man^u violentas in re ligiosum alteri clauistri. modo querit vtruz a prelato pprio possit absolui.

C Rūdeo. q aut fuit inieccio difficilis z enor mis: tunc dico q a pprio prelato absolui nō potest. Si autē non fuit difficilis z enor mis: aut fuit facta in clauistro pprio: vel infra septa domus: aut non. si sic. per prelātū ppriū z pre latū eius q passus est iniuriā: pot z dz absolui. ex. de sen. excō. Cu illoz. qd fm dñm Hostiē. ibide. sic debet itelligi q prelāt^o illius qui p cussit iuramentū recipiet z absoluet: z saltē se mel percussit vt seruet forma p̄suetā. Prela tus sō percussit ipsum percussorē verberabit: qz prelato p̄cussū satisfieri dz s iniuria suo sub dito irrogata z monasteriū percussoris p per cussorē satisfacere non tenet: qz delictū perso ne non dz in detrimentū monasterij redunda re. ex. de excepti. Cu venerabilis. s. Intellexi mus. si tamē vnus illoz prelatoz suā vicē aliū cōmittere vellet hoc facē posset: z pgrum vi deret. Si aut non fuit infra septa domus: tunc dicas sicut dñm est in casu prior.

Quartus casus talis est. Quidā religio sus manus violētas iniecit i cle ricum secularē. modo querit vtrū a suo plato ab excoicatione quā ppter predictā inieccio nem incurrit: possit absolui.

C Rūdeo. q siue illa inieccio manus violen ta fuerit difficilis z enor mis: siue nō: non nisi per sedē apostolicā: vt scādalum euitetur ab solutionis grām poterit p̄mereri. ex. de sentē tia excom. l. n. illoz. nec contra hoc est qd in fra. c. ti. de monialibus dñ q si in senuecē: vel conuersos: vel cōuersas suas manus iniecerit temere violentas: p ep̄m: in cuius dioce si mo nasteriū fuerit absoluant: qz vt dñ in glo. ep̄us illas absoluit auctoritate pape sibi per hāc d cre. indulta tanq̄ delegatus ad hoc. z sic ab soluit oēs tam exemptas q non exemptas: z sicut dicit dominus Hostiē. in expōitiōe eius dem decreta. ex hoc q specialiter conceditur monialibus: videt hoc monachis denegatur. Aliq tamē dicit q si religiosus in clericū se cularē eiusdē monasterij manus iniecerit vio lentas: z inieccio fuerit leuis q ab ep̄o loci po test absolui. Ar^m ad hoc. ex. de sen. excōmu. Ex tenore. in fine. Audiui et aliquos dicētes: q siue clericus p̄cussus sit clericus monasterij siue non: si inieccio fuit leuis: z exinde non est ortū scandalū: ab ep̄o loci potest absolui: qd p batur per hoc qd dicitur in illa decre. Cu illo rum. Ratio quare religiosus percussus secu larem nō nisi per sedē apostolicā debet absol ui assignat. s. vt scandalū euitetur. Sed illi q tenet partē contrariā. dicit q z si ex hoc non sit ortū aliquod scandalū: tū factū ex se aptus natum est vt in pluribus scandalū generare. z iō non sic potest absolui sicut si percussisset ante religionis ingressum. factū. n. maioris scā dali est vt religiosus percussit clericū secula rem: qz si secularis secularē percussit.

Quintus casus talis est. Quidā religio sus manus violētas iniecit i cle ricū: z anteq̄ absolueret ab excoicatione quā ppter predictā inieccionem incurrit: or dines suscepit: z sic irregularis factus est. mo do querit vtrum per suū prelātū possit eū eo super illa irregularitate dispensari.

C Rūdeo q aut ille q si se ordinari permisit nō habebat facti memoriā: vel nesciebat q p illo facto esset excoīunicatus: qz ius posititiū ignorabat: aut habebat memoriā facti: z no titiaz iuris. Si aut erat memoz facti. z sciebat se pro illo facto esse excoīunicatus. prelatus suus super predicta irregularitate cū eo dispē sare non potest. extra. de sen. excom. Cum illo rum. in tex. z in glo. z hoc siue inieccio p qua fuit excoīunicatus fuerit difficilis z enor mis siue non: siue predictam excoīunicationē z irregularitatē incurrit anteq̄ intraret religio nem: siue post religionis ingressum. Si autem

Distinctio

E quando fecit se ordinari facti memorias vel m-
ris peritiā non habebat: tūc distinguendū est:
qz aut iniectio per quā supradictā excoṁmuni-
cationē incurrit fuit difficilis ⁊ enōmis: aut nō.
si sic. ad hoc dico qz prelat⁹ suus sup̄ pdictaz
irregularitatē dispēfare non potest. vt habet
eo. ii. qz maiora itelliguntur illis phibita: qui-
bus vetita sunt minora. prelat⁹ aut suus a tali
excoṁmunicatione ip̄m absoluerē nō potuisset:
⁊ quedā glo. super decre. pdicta dicit qz mino-
ra vocat absolutionē: ⁊ maiora dispensationē:
cui⁹ credo esse rationē. qz quāvis excoṁmunica-
tio quamdiu durat sit pena gravior q̄ irregu-
laritas: tamen irregularitas est pena diutur-
nior. Si autem non fuit difficilis ⁊ enōmis:
tunc adhuc videtur aliquibus subdistinguen-
dum: quia aut predictā irregularitatē incur-
rit ante ingressum monasterij: aut post: si ante:
tunc suus prelat⁹ cum eo pōt dispēfare post
inunctā regulārē penitentia ⁊ peractā: mona-
sterij utilitate pēlata: vt habetur. c. sepe dicto.
Si aut ipsam cōtraxerit post religionis ingres-
sum: tūc dicunt quidaz qz prelat⁹ suus cū eo
dispēfare non pōt: quā opionem domin⁹ Inn.
approbare videt. nō enim seq̄tur qz si domin⁹
papa cōcedit alicui potestātē absolūendi ali-
quē ab excoṁmunicatione: qz ppter hoc ille pos-
sit cū illo dispēfare super irregularitatē quaz
incurrit per hoc qz excoṁmunicatus celebravit.
Sed dñs Host. in apparatu super predictum
capitū tenet qz in casu predicto prelat⁹ pōt
dispēfare: qz tex. predicti capituli concedere
videt ei ⁊ potestātē absolūendi ⁊ dispēlandi: nō
si iste religiosus adūltus fuerit ⁊ discretus: vt
violēter cōtra obliuionē vel ignorantia presu-
matur: qd referēdū est ad forū iudicij. qz in fo-
ro penitentia sibi credi debet si affirmet se ha-
buisse ignorantia facti vel iuris qñ ordinatus
fuit. Et hoc approbare videt dñs Host. in ap-
paratu super. c. supradicto.

Circa istam. Heretici vtrūqz non bz. i. sacer-
dotes heretici nō habēt ius exequē-
di vsum potestatis clauis: quāvis cum sunt
heretici ipsam potestātē fm id qd est nō amit-
tant. Nullius potestatis iura exerceat: hoc itel-
ligitur de potestate per modū actōis: nō per
modū ministerij vel istrumēti. Nō nisi per se
vel per sanctos. hoc itelligendū est de colla-
tione idonea: ad quā concurrat merit⁹ mistri
Volēs dicere qz pueniēt⁹ est sacraṁta gratie
ad ministrari p bonos q̄ p malos. Post actū
peccati ita polluta remanet aia sic fuit in ipso
actu peccati. hoc qd dicit ita nō est nota equa-
litatis. p̄cis. n. est cum habitu peccati habere

actum q̄ habitum tñs: sed est nota similitudo di-
nis: qz vt dicitur in littera: etiā post actū pecca-
ti anima longe est a deo per dissimilitudinē
que inest anime ex peccato: que dissimilitudo
macula anime potest dici.

Qñ he clauēs dant: ⁊ qb⁹. Di. XIX.

Ostēqz ostensū est: que sint
clauēs apostolice: ⁊ qs ea-
rum vñs: sup̄est inuestiga-
re quando iste clauēs den-
tur: ⁊ qb⁹. Dant he clauēs

p ministerium ep̄i alicui in p̄motionem
sacerdotij. Cum. n. recipit ordinē sacer-
dotalem: simul ⁊ has clauēs recipit. Sz
non videt qz omnes vel soli sacerdotes
has clauēs habeant: qz pleriqz ante sa-
cram ordinationē scientiam discernen-
di habēt. Plures post cōsecrationem ea
carent. Sane dici potest: qz alteram cla-
uium istaz: idest scientia discernēdi nō
habent omnes sacerdotes: vnde dolen-
dum est atqz lugendum. Multi. n. licet
indiscreti atqz scientie: q̄ eminere q̄bēt:
exortes: sacerdotij gradum recipe pre-
sumunt: vita ⁊ scientia eo indigni: quia
nec ante sacerdotiū nec post scientiam
habent discernēdi qui ligandi sint vel
soluendi. Ideoqz illā clauem in cōse-
cratione non recipiunt: qz semp scientia ca-
rent. Qui vō ante sacerdotium scientia
discernēdi p̄diti sunt: licet habeant cō-
secrationem: non tamen in eis est clauis:
qz non valent ea claudere vel aperire.
Ideoqz cū p̄mouet in sacerdotem: cla-
uem discretionis recte dñ accipe: quia ⁊
ante habita discretio auget: ⁊ fit in eo
clauis: vt ea iam valeat vti ad clauden-
dum vel aperiendum.

Si alteram clauem omnes habeant
i. p̄tentiam ligandi ⁊ soluendi.

Uñ qz iaz cōtet non omnes sa-
cerdotes illas duas clauēs hñe:
qz scientia discernēdi pleriqz

carent. de altera idest potentia ligandi
 ⁊ soluendi querit: vtz omnes sacerdo-
 tes eam habeant: Quidam. n. hac pote-
 statem putant illis solis esse cessam: q
 doctrinā simul ac vitam aploz seruant.
 Illas. n. clauē pmissit domin⁹ petro ⁊
 imitatorib⁹ eius tñ: vt aiunt. Qui etia
 auctoritatib⁹ vtunt in munimentū sue
 opinionis. Hoc. n. dicunt Augu. sensil-
 se vbi supius ait. Remissionem pecca-
 toz: vel p seipz facit deus: vel p colum-
 be membra. Dicit etiā idem peccata di-
 mitti vl teneri a sanctis. Idem sup exo-
 dum vbi de lamina aurea legit. Erat
 autem lamina aurea semp in fronte sa-
 cerdotis. Nec inqt significat fiducia bo-
 ne vite: quā q vere pfecteq non signifi-
 catione: sed veritate sacerdos hz: solus
 potest auferre peccata. Item Grego.
 Illi soli habent in hac carne positi pote-
 statez ligandi ⁊ soluendi: sic sancti apli:
 qui illoz exempla simul cum doctria te-
 nent. Item ex dictis Orige. Nec pote-
 stas soli Petro ccessa est ⁊ imitatorib⁹
 petri. Nam qcumq vestigia petri imi-
 tant: habent recte ligadi ⁊ soluendi po-
 testatē. His alijsq testimonijs innitunt:
 qui asserunt prātem ligandi ⁊ soluendi
 illis solis ccessam sacerdotib⁹: q vita ⁊
 doctrina pollent sicut apli.

C Alioz sententia verior.

⁊ is autēz videt: qd ⁊ mibi pla-
 cere fateor: cunctis sacerdotib⁹
 hanc clauē dari. s. ligandi ⁊ sol-
 uendi: sed non eā recte ac digne habēt:
 nisi q vitam ⁊ doctrinā aplicam seruāt.
 Nec pmissis auctoritates malos sacer-
 dotes hanc potestatem negant. hñc: sed
 illos solos digne ac recte hac potestate
 vti significant: q pditi sunt vita ⁊ doctri-
 na aplica: qz soli ipsoz aploz imitato-
 res digne recteq possunt ligare ⁊ soluere

re. Et p dominuz tñ: vel p sanctos in q-
 bus habitat spiritus sanct⁹ digne ⁊ recte
 fit remissio vl retentio peccatoz. Sit ta-
 men ⁊ p illos q sancti non sunt: sed nō di-
 gne vel recte. Dat. n. de⁹ benedictionez
 digne poscenti etiā p indignuz ministrz.
 Q. vñ hac potestate habeant omnes sa-
 cerdotes Hiero. testat super illuz locū
 euangelij: vbi domin⁹ dicit petro. Tibi
 dabo clauē regni celoz ⁊ c. Habent in-
 quit eandem iudiciariā potestatez ali
 apli. Hz ⁊ ois ecclia in epis ⁊ psbyteris
 Sz ideo petr⁹ eam specialr accepit: vt
 omnes intelligant q qcumq ab vnitate
 fidei ⁊ societate ecclie se sepauerit: nec a
 peccatis solui: nec celum potest ingredi
 Item q sacerdos etiā si malus sit grāz
 tamen trāsfundit p sue dignitatis offi-
 cio Aug. ostendit dicens. Dñi est a do-
 mino in numeris ad Moysen ⁊ Aaron
 sacerdotes. Vos ponite nomen meum
 sup filios israel. Ego domin⁹ benedicaz
 eos vt grām traditio per ministerium
 ordinati trāsfundat hominib⁹: nec vo-
 luntas sacerdotuz obesse vl pdesse pos-
 sit: sed meritum benedictionem poscen-
 tis. Quanta autēz sit dignitas sacerdo-
 talis officij ⁊ ordinis hinc aduertamus.
 Dñi est de neglissimo Laypha inter cē-
 tera. Hoc autem a semetipso non dixit:
 sz cū esset pōtifex ani illi⁹ pphetauit: p
 qd ostendit spiritum gratiaz non perso-
 nam sequi digni vel indigni: sed ordinē
 traditionis: vt quamuis aliquis boni me-
 riti sit: non tamen possit benedicere nisi
 fuerit ordinatus: vt officij mysterium
 exhibeat: dei autēz est effectum tribue-
 re benedictionis. Vñc euidenter osten-
 ditur ordo nō priuari potestate tribu-
 endi gratiam ob ministri indignitatez.
 Vñc tamen August. sententie videtur
 obuiare quod ait Elcians. Sacerdotes

inquit non propria virtute benedicunt: sed quia figuram Christi gerunt: et propter eum qui in ipsis est plenitudinem benedictionis tribuunt: nec solum is qui sacerdotum sortitus est: sed quicumque Christum in seipso habet: et eius figuram gerit: per conversionem bonam: sicut Moyses: idoneus est ut benedictionem praestet. Ecce hic habes quod non solum sacerdos sed omnis in quo Christus habitat benedictionem praestat. Sed alia est benedictio que solis sacerdotibus congruit. Alia que ab omnibus bonis communiter exhibetur. Denique illi sacerdotes in quibus Christus habitat benedictionis plenitudinem tribuere dicuntur: non quia soli illi transfundant gratiam: sed quia illi soli licite et digne id agunt: nec subditos mala vita sacerdotis ledit: si bona faciunt que ille dicit. Unde Gregorius. Multi dum plus vitam sacerdotum quam suam discutunt in erroris foueam dilabuntur: animis considerantes: quod non eos vita sacerdotum lederet: si humiliter bonis sacerdotum ammonitionibus aurem accommodarent.

De hoc quod scriptum est in Malachia: maledicam benedictionibus vestris.

P Remisse vero sententiae qua dicitur etiam per mali sacerdotis ministerium transfundi gratiam benedictionis: videtur obuiare quod dominus per malachiam prophetam malis sacerdotibus comminatur. Cuius maledicam benedictionibus vestris. Et alibi. De his qui viuificant animas que non viuunt: et mortificant animas que non moriuntur. Si enim maledixit dominus benedictionibus eorum: et si anime quas viuificant non viuunt: quomodo per eos gratia benedictionis transfunditur? Sed illud capitulum: maledicam et cetera. Quidam referunt ad hereticos: qui ab ecclesia precisi sunt: et ad excommunicatos: quorum benedictiones sunt maledictiones:

his qui eorum sequuntur errores. Illud vero alterum. scilicet viuificant et cetera. super omnes illos sacerdotes exponunt: qui absque clauis scientie et forma bone vite presumunt ligare vel soluere. Sed nullus officio sacerdotis vti debet: nisi immunis sit ab illis: quod in alijs indicat: aliqui seipsum condemnant.

Qualis debet esse iudex ecclesiasticus.

Uale autem oporteat esse quod aliorum quod iudex constituit Augustinus. describit ita dicens. Sacerdos cui omnis offertur peccator: ante quem statuitur omnis languor: in nullo eorum sit iudicandus: que in alio iudicare est promptus. Iudicans. n. alium qui est iudicandus condemnat seipsum. Cognoscat ergo se: et purget in se quod alios videt sibi offerre. Caveat ut a se peccerit quicquid in alio damnosum reperit. Anima duertat: quod sine peccato est: prius in illa lapidem mittat. Ideo. n. liberant peccatricem: quia non erat qui iuste purgeret lapidem. Quomodo lapidaret qui se lapidandum cognosceret? Nullus. n. erat sine peccato: in quo intelligitur omnes fuisse reos. Nam venialia remittebantur per criminas. Si quod ergo in eis peccatum erat: criminale erat. In hoc ergo potentissimus est crimen sacerdotum et detestabile: quod non prius se iudicat: et alios alligat. Caveat spiritualis iudex sicut non commisit crimine nequitie. ita non careat munere scientie. Oporteat ut sciat cognoscere quicquid debet iudicare. Iudiciaria. n. potestas hoc postulat ut quod debet iudicare discernat. Diligens ergo investigator sapienter interroget a peccatore quod forsitan ignorat: vel verecundia velit occultare. Cognito vero crimine: varietates eius non dubitet investigare: et locum et tempus et cetera que supradiximus: quibus cognitis affit beniuolus: paratus erigere: et secum onus portare: et habeat dulcedinem in

Articulus

affectione : discretionem in varietate. Doceat perseverantiam. Caveat ne corruat: ne iuste perdat iudiciariam potestatem. Et si enim penitentia possit ei acquirere gratiam: non tamen mor restituet in potestatem primam. Et si Petrus post lapsus restitutus fuerit et sepe lapsis sacerdotibus reddita sit dignitas p'tas: n'tn est necesse vt oib' concedat quasi ex auctoritate. Inuenitur auctoritas que concedit et quasi imperat. Inuenitur auctoritas alia que non concedit sed vetat: que scripture non repugnant sed concordant. Cum enim tot sunt qui labuntur: vt pristinam dignitatem ex auctoritate defendant: quasi vsum peccandi sibi faciant: recidenda est spes ista. Si vero locus est vbi ista non concurrant restitui possunt qui peccant. Ex his satis perpenditur qualis debeat esse sacerdos qui alios ligat et soluit: discretus. s. iustus: alioquin mortificat sepe animas que non moriuntur. et viuificat que non viuunt: et ita incidit in maledictionis iudicium. Illud autem Malachie. s. maledicam benedictionibus vestris: siue super hereticos tantum et excommunicatos: siue super omnes sacerdotes: qui vita et scientia carentes benedicere presumunt: dictum accipiat: sic intelligi potest: maledicam benedictionibus v'ris. idest his que i eis benedictionibus possidetis: quia faciam ea cedere vobis in maledictionem: non in benedictionem: quia et si benedicunt sanctis: non hoc faciunt ex vero corde: et ideo eorum benedictio eis vertitur in maledictionem. Vel maledicaz benedictionibus vestris: idest quod a vobis benedicitur a me erit maledictum: quia benedicit inique agentibus: adulanturq; peccantibus: dummodo diuites sint.

Primus i4i

T Supius determinauit magr de ministror
penitentia in iungentiu p[re]dicat[i]o[n]e. Hic determinat
de illi[us] p[re]dicat[i]o[n]e. collone. 7 diuidit i[n] p[ar]tes. 3. ¶ In
p[ri]ma p[ar]te p[re]dicat[i]o[n]e de collone clauis scientie.
¶ In 2^a p[ar]te p[re]dicat[i]o[n]e de collatione clauis po
tentie ibi. Quia i[n] 3^a. ¶ In 3^a. de illo quibus v[er]a
q[ue] clauis p[er]f[ect]e q[ui]tate ibi. Quale aut[em] est.
T Media diuidit i[n] 3. ¶ 1° tangit quoru[m]
dam opinion[em] falsam. ¶ 2° alio[rum] opinion[em] ve
ram ibi. Aliis aut[em]. ¶ 3° opponit in contrariu[m]
2 soluit ibi. P[re]missis v[er]o.

Ireca hanc di. qñ pñcipalr
d. 4. ¶ 1° de clauu
collone. 2° de fraterne corre
ctionis necessitate z tentione
¶ 3° de modo pcedendi i fra
terna correctiōe. ¶ 4° de fñs
accusati defensiōe ¶ Circa
pñm qñm. 3°. ¶ 1° vñz clauēs fuerit collate sū
cerdo tibus vcteris. l. ¶ 2° vñm sñt collate
oibz sacerdotibus no. l. ¶ 3° vñm quilibet
sacerdos possit vsū clauu i psonā qñs exercē.
¶ Primo oñdo q clauēs fuerit collate sacer
dotibus ve. l. qz ptatem habebant
sup pp sm: nō tpale: qz tñc nō fuisset differēs a
ptate principu. g spūale. z talis ē ptās clauu
¶ Itē i no. l. aliq nō sacerdotēs hñt clauēs. qz
aliq non sacerdotes possunt excoicare: s ma
gis decuit vt eas hērent sacerdotes in ve. l. qñ
nō sacerdotēs i noua. ergo hñerit. ¶ Itē ab
batisse hñt iurisdictionē z cohibitionem sua
rū monialiu. extra de maioritate z obed. dile
cta in xpo: g hñt clauēs. sed magis decuit vt
eas hēret sacerdotes i ve. l. qñ mlieres i noua.
¶ Cōtra. clauēs sunt ad aperiendū z claudē
dū regnū celoz. s ai xpi aduentū non pote
rat apiri: s clausum manebat pp pctñ pñmo
rum parētū: q sacerdotēs ve. l. clauēs nō ha
bebant. ¶ Itē per clauēs hñt sacerdotes ptā
te remittendi pctā ministerialiter. s sacerdo
tes ve. l. nullā hēbant ptatem remittēdi pctā.
qz p sacra qñ ministerialiter ministrabāt nō cō
ferebat gfa ex vi sacroz: ergo clauēs nō hēbāt.
¶ Rñdeo q: ptās sacerdotū ve. l. erat preci
pue respēct clauisionis z aptionis legalis tē
pli hoibz: iudicando eos esse mundos vel i
mundos imūditijs legalibz. z respectu obla
tionis sacrificioz z sacroz legalium. z mun
dationis irregularitatis legaliu. ptās aut clau
ium est respectu aptionis z clauisionis ho
minibus regni celozum. z administratiōis sa
cramentozum spūalium. z remissionis pecca
ozum. cum ergo templum legale esset figura
ecclesie non tñm militantis: sed etiam trium

B phant. et sacrificia legalia figure sacrorum ecclesie
 hystoricorum. et mutatio irregularitatum legalium
 figura remissionis peccatorum. sacerdotes vero. i. non
 habuerunt clauces proprie loquendo. sed signum clauium.
 Ad primum in oppositum. dicitur quod sacerdotes habebant
 potestatem spiritalem ordinatam tamen ad legale templum:
 sed potestas clauium directe respicit homines per para-
 tionem: ad regnum celorum. Ad secundum. dicitur quod proprie
 loquendo de clauibus. non sacerdotes non habent cla-
 ues: quia proprie loquendo respiciunt foris iter ho-
 minum et domum. esse autem arbitrum seu mediatorem iter
 hominem et deum solis sacerdotibus competit ex of-
 ficio. non sacerdotes tamen aliquid habent clauem iuris-
 dictionis: que foris respicit inter hominem et hominem:
 inter quos esse mediatorem vel arbitrum potest pueni-
 re non sacerdoti: et per clauis per se principa-
 liter non respicit ecclesiam triumphantem. sed unita-
 tem ecclesie militantis: ex potestate triumphantis in-
 ter per unitatem militantis puenit ad triumphantem:
 ideo non dicitur clauis simpliciter. talis autem clauis ex-
 coicare: et ab excoicatione absolueret actus sunt.
 Ad tertium. dicitur quod abbas non possit suas mo-
 niales benedicere: nec eas per professiones audire:
 nec euangelium legere: nec publice predicare:
 nec illis clauces ecclesie sunt commissi. extra de
 pe. et re. Non. nec eas ab excoicatione absolue-
 re: nec excoicare. extra de sen. ex. De moniali
 b. potest tamen eas et clericos sue iurisdictioni sub-
 iectos suspendere ab officio et beneficio. ne
 crimina remaneant impunita. extra de maio-
 rita. et obed. Dillecta in christo. in tex. et expressius
 in glo. talis autem potestas magis decet eas in non. i. quod
 potestas clauium decussit sacerdotes in vel. i.
 Sciendum tamen quod omnis hosti. dicit in appatu quod
 abbas ad minus ab officio suspendere non
 potest. quia hoc nomine cessare ecclesiastice potestatis quam ab-
 bas exercere non potest. et videtur quod si papa hoc
 voluisset ubi in decre. ponit monita. posuisset
 suspensionem.

Questio. ii.

Secundo queritur utrum clauces sint collate
 omnibus sacerdotibus non. i. Et vi-
 detur quod non. quia Jo. 20. dictum fuit discipulis:
 et dicit illis qui ordinantur. Accipite spiritum sanctum:
 et nulli recipiunt clauces cum sint potestas remittendi
 peccata: nisi qui gratiam spiritus sancti recipiant. Item fmi
 Aug. li. 5. de bap. contra dona. quasi medio lo-
 co iter medium et finem recitat magister huius di. c. 2.
 Remissionem peccatorum vel per se ipsum facit deus
 vel per columba membra. sed existens in peccato mor-
 tali non sunt membra columbe: ergo non habent cla-
 ues cum sint potestas remittendi peccata. Item
 ligatus vinculo excoicationis ecclesie non po-
 test absolueret. ergo multo fortius nec existens
 in peccato mortali cum sit ligatus vinculo ex-

communicationis diuine que maior est.

Contra. magister huius di. c. 3. concedit cum-
 ctis sacerdotibus dari clauem potestatis ligandi et
 soluendi. Item aliter non posset hoc scire utrum
 esset legitime absolutus: quia non potest esse certus de
 scitatem ministri. omnes ergo sacerdotes tam boni
 quam mali habent clauces.

Respondeo quod quousque magister senserit non omnes
 sacerdotes habere clauem scie. ut per 2. c. di. istius.
 Existimauit. n. clauem scie esse scie habitum. in quo
 non est ei consentiendum. ut per 3. ex superioribus dictis.
 concedendum est clauces esse collatas omnibus sacer-
 dotibus non. i. tam clauem scie quam potestatis. quousque
 enim iad illud quod dicitur absolutum. ille et potestas phi-
 ciendi sunt unus. scilicet sacerdotalis character. ut superius
 est dictum. super addit tamen diuersos respectus ad di-
 uersos actus et effectus. Alii cum omnibus sacerdo-
 tibus. non. i. collatur sit sacerdotalis character omnibus
 eis clauces collate sunt.

Ad primum in oppositum. dicitur quod in illis verbis deter-
 minantur ea que requirunt non tamen ad usum clauium: sed
 et ad idoneum usum: quia intentio est ordinem preteritum
 ut ille cui preteritur clauces eorum usum idonee exe-
 quat. Ad secundum. dicitur quod ibi loquitur Augustinus. de
 remissione peccatorum per idoneum ex parte ministri. quod
 per 2. quia immediate autem verba predicta dicit. quod sacrum
 gratie dat deus et per malos. Ad tertium. dicitur quod non
 est scie. quia ecclesia excoicando subtrahit. non di-
 co potestatem sed executionem potestatis quam contulit.
 deus vero non ipse enim non excoicat homi-
 nem: sed homo seipsum. Questio. iii.

Tertio queritur utrum quilibet sacerdos possit usum
 clauium in persona quolibet exercere.
 Et videtur quod sic: quia quilibet sacerdos legaliter poterat exer-
 cere officium mutationis respectu cum suis lepro-
 sis. Item clauis christi erat idifferens respectu om-
 nium: sed omnis alia clauis descendit ab illa.

Contra. ex d. prochijs. Nullus episcopus. Nullus
 episcopus alterius prochijs iudicare presumat.

Respondeo quod actio non tamen requirit potentiam a qua
 sit. sed subiectum debitum in quo recipiatur. Alii ad li-
 gare et soluere non tamen requiritur potestas clauium
 a qua sunt isti actus. sed et materia debita quousque ad istos
 actus respectu clauces habent nisi potestas. super quod
 habent clauces habent aliquam iurisdictionem. non omnes
 autem sacerdotes habent iurisdictionem super quolibet. quia
 iurisdictiones in ecclesia distinte sunt aliquo modo
 ad instar distinctiois que est in ecclesia trium-
 phante. ut sicut ibi sub christo principe sunt angeli.
 quousque quousque sunt superiores. quousque quousque
 inferiores. neque equalis est omnium potestas: sic in eccle-
 sia militante sub vicario christi sunt patriarche. ar-
 chepiscopi. episcopi. et sub illis inferiores sacerdo-

tes. et eorum potestas distincta secundum ordinationem vicarii christi. et ideo e concedendum quod non omnes sacerdotes possunt vsum clauium in persona quilibet exercere. Ad primum in oppositum dicitur. quod non est simile. quia potestas illa erat solui ad vnum populum. et ad vnum templum. et ideo non erat tanta necessitas distinctio illius potestatis. sicut potestas ecclesiastica que respicit populum per totum orbem diffusum: et propterea ecclesia expressius reprobatur ecclesiam triumphare quam reprobatet synagoga. Ad secundum dicitur. quod ea que non distinguuntur in superioribus non distinguuntur in inferioribus. clauis autem sacerdotum sunt sub christi clauis. quia illa est clauis excellentie: ut superius visum est.

Articulus.

Consequenter quod dicitur principaliter. Et circa hoc queruntur tria. Primum utrum correctio finalis sit sub precepto. Secundum utrum existeret in precepto mortali teneatur corrigere re alios peccatores. Tertium utrum inferiores teneantur corrigere superiores.

Primo ostendo quod correctio finalis non sit sub precepto. secundum enim Augustinum primum de ciuitate dei. Aliqui a corripendis fratribus desistunt homines vel pro labore. vel verecundia vel cuitationem nocimenti temporalis: quibus displiceat eis malum eorum: nec tamen incidunt in illam damnationem. que per hanc vitam talibus preparatur: si correctio finalis esset preceptum desisteret ab ea ad vitandum incommodum temporale incurrerent damnationis demeriti: ergo talis correctio non est sub precepto. Item nemo ex precepto obligatur ad corrigendum alium nisi habeat curam eius. sed soli superiores habent inferiorum curam: ergo saltem quantum ad alios non est sub precepto. Item cum assidue occurrat corrigendi oportet pretermisissis alijs negocijs aliorum correctioni vacare: quod falsum est. Item ecclesiastici. Considera opera dei quod nemo possit corrigere quem ille despererit: sed non precipit alicui ipsi subile. ergo saltem sunt aliquid ad quorum correctionem alij non tenentur.

Secunda. Math. 18. Si peccauerit tibi frater tuus corripe eum etc. Item glo. super locum predictum Ita peccat qui fratrem suum videt peccare et tacet: sicut qui peccatum non indulget. sed preceptum est indulgere peccatum: ergo preceptum est corrigere fratrem. Rursus ideo quod sicut corporis natus patiens vno membro patitur alia: et sibi inuicem subueniunt ad bonam persistens corporis in coparatione ad formam naturalis vite. sic ex necessitate divini precepti membra corporis mystici: quod ecclesiam tenet sibi inuicem subuenire ad perseruandum bonam unitatem. et dispositionem ecclesie in coparatione ad formam

spiritualis vite. que est gratia spiritus sancti. Tunc non tamen sibi inuicem subuenire tenentur. quantum ad indigentias corporales: sed multo magis quantum ad spirituales orando. delinquentibus peccando. ad bonum mouendo. et delinquentes corrigendo. Quia tamen corrigere preceptum affirmatiuum est. reductum enim ad primum preceptum secundum tabulam: ad quod reducuntur omnia precepta de benefaciendo proximis. ideo tamen obliget semper. tamen tamen per semper. per loco et tempore. quoniam. vnde speratur correctio: nec est alius que correctione illa faciat vel facere debeat ex officio.

Ad primum in oppositum dicitur. quod desistere a correctione fraterna potest contingere tripliciter. Primo modo meritorie quoniam homo ideo desistit corrigere. quia tunc tempus non est: nec locus. Alio modo perniciose quando. scilicet homo probabiliter credit et sperat quod suo verbo possit fratrem a peccato retrahere: et hoc omittit facere propter aliquod commodum temporale. tunc enim ordinem charitatis pervertit plus diligens bonum temporale quam animam proximi et honorem dei. tertio modo potest hoc omitti: ita quod hec omissio non sit peccatum nisi veniale. quoniam. scilicet propter aliquod temporale commodum hominum: vel incommodum vitandum efficitur homo tardior vel pigrior: vel minus diligens circa proximi correctionem: non tamen in tamen quoniam si posset si bi quod posset ipsum a peccato mortali retrahere: hoc non omitteret propter incommodum temporale. et hoc tertio modo intelligitur auctoritas Augustini. ad primam partem allegata. Ad secundum dicitur. quod duplex est cura. quedam que pertinet ad officium. et hec non pertinet nisi ad prelatum. et quedam pertinet ad zelum. et sic quilibet proximus debet habere curam alterius. Et secundum istam duplicem curam est duplex correctio. quedam que est actus iustitie vindicative: que est correctio a malo per afflictionem iuste penite. et hec non pertinet nisi ad superiores respectu inferiorum. quorum habent curam ex officio. Alia est actus dilectionis. que est per amabilem instructionem. boni exhortationes. et mali reprehensiones. et hec respicit curam zeli. et ad hanc tenet quilibet respectu cuiuslibet: sicut quilibet respectu cuiuslibet debet habere dilectionem. Ad tertium dicendum quod cum sit preceptum affirmatiuum non obligat nisi pro loco et tempore. et magis tenet quod vacat sui ipsius correctioni quam proximi. quauis pro loco et tempore vacare debeat utriusque. Ad quartum dicitur. quod quia nescimus qui sunt reprobati. vel predestinati. nec quos deus corrigendos preuidit et quos non: ideo omnibus debemus correctionem impendere sub spe auxilij diuini: quia si deus non auxiliaretur nullum corrigere possemus. sicut bene dicit auctoritas allegata.

Questio.

ii.

Secundo queritur utrum exis in peccato mortali teneatur alios peccatores corrigere. et videtur per hoc. Peccatum nullum absoluit a precepto diuino. sed correctio fraterna cadit sub diuino precepto. ut ostensum est ergo ad illam impendendam tenetur peccator.

¶ Item quod hoc est in maiori periculo: tanto magis tenetur facere bona: per quod ad liberationem a periculo disponat. sed existens in mortali peccato est in maximo periculo: ergo maxime tenetur elynā impendere proximo. quod ut dicitur in Iob. n. elynā a morte liberat. cum ergo correctio fraterna sit elynā maxima: exis in peccato mortali tenetur ad illam proximo impendendam.

¶ Contra. glo. super illud psalmi. Peccatori autem dixit deus etc. Et laudem querit deus. sed ne turpis putet sibi hanc operari. prohibet ne lingua presumat laudare cui obuiat conscientia. Sed corrigere fratrem est laus dei. ergo peccatores non debent corrigere fratres. **¶** Item de pe. di. 6. c. 1. §. Sacerdos. Et recitat magister in littera huius di. c. ult. In hoc est potētissimum crimen sacerdotum et detestabile qui non prius se iudicant quam alios ligant. ergo a simili illi crimen incurrunt qui non prius se iudicant quam alios corrigant.

¶ Rūdeo quod peccator aut est occultus aut est manifestus. Correctio est autem est in occulto: aut in manifesto. Peccatorum criminosa manifestatio non licet fratrem corrigere in publico: manifeste. scilicet per scandalum. et quod cum talis correctio sit cum assumptione verbi dei non debet per dignitatem manifeste assumi per os manifeste pollutum. ne verbum dei in ore suo vilesceret in conspectu hominum. Unde glo. super illud psalmi. Quare tu enarras iustitias meas. id est quare cōfessione ad populum. perseras aliquid de mea maiestate. et parum per super illud. Per os tuum. non scandalum ob pollutum presumat docere. Si autem peccator occultus scilicet frater corrigat in occulto: aut in manifesto si factum exigit: aut si manifestus corrigat in occulto. si hoc faciat humiliter suam prauitatem. propriam recogitans. et se ipsum minus reputans. quod non vult laborare ut sibi deus iustitia et remoueat sua iniustitia. quam iniustitia in alio reprehendit: non peccat. quod credo quod beneficiat. et loco et tempore tenet facere.

¶ Ad primum dicitur quod peccatum non absoluit hominem a precepto. nec per hoc homo perplexus est. quod si vult facere quod in se est. deus patri est sibi remittere peccatum.

¶ Item bene concludit de peccatore occulto.

¶ Ad primum ad preteritum aliam dicitur quod illa gloria psalmi. itelligenda est de criminoso manifesto et de correctione manifesta. **¶** Ad secundum dicitur quod illa auctoritas itelligitur de ligatione que est per sacramentum penitentiae: quod

administrando peccat criminofus sacerdos. Nullus. n. debet administrare ecclesiastica sacra exis in mortali peccato. excepto sacramento baptismi in casu necessitatis. non credo. n. quod criminofus peccaret si puerum baptizaret in periculo mortis si non esset alius qui ipsius baptizare posset.

Questio. III.

Tertio queritur utrum inferiores teneantur corrigere superiores. Et videtur per hoc quod non. quia beatus in epistola ad Bemophilum reprehendit eum: quod corrigebat sacerdotem superiorem se. Alii dicunt: hoc non Bemophilo iustum est corrigere. **¶** Item per quod. per quod multi secularium. multi secularium domini plus vitam sacerdotum quam sua discutunt in maiorem preceptis diuinorum factorum crimen incurrunt: ergo videtur per hoc quod illicitum est subditis sacerdotum ipsos corrigere sacerdotes. **¶** Item 1. q. 7. Paulus dicit. Seniores ne increpaueris: sed hec regula tunc in eo obseruanda est. cum culpa senioris suo ex non trahit ad interitum corda iuniorum: ergo saltem in casu illo non est licitum inferioribus corrigere superiores. **¶** Item e. q. Paulus Petrum Paulus petrum reprehendit: quod non auderet. nisi se non ipse reprehenderet. hoc includit quod inferior superioris reprehendere non debet.

¶ Contra. j. e. q. Sicut inquit. Sic inquit laudabile discretius est reuerentia et honore prout exhibere. ita rectitudinis et dei timoris est: si qui in eis indigent correctione nulla dissimulatione postponere: ne totum quod absit: corporis morbus invadat: si languor non fuerit curatus in capite. **¶** Item Gregorius in pasto. 27. c. 7. est. n. q. 3. Precepit. Scire prelati debent quod si peccata non quam peccant tot moribus digni sunt quot et ad subditos suos perditionis ex transmittunt. Unde necesse est ut tanto se cauti a culpa custodiant: quanto per praua que faciunt non soli mortui. maxime ergo correctione indigent: si non assunt superiores corrigi debet et debet per inferiores.

¶ Rūdeo quod correctio que est actus vindictive iustitie inferiores corrigere non debet superiores: nisi manifeste erraret in fide. tunc. n. si non ad esset superiores. vindicantes: vel nollent per inferiores possent puniri: quod heresis reddit hereticus oī catholicos inferiores. non tamen in foro interiori. sed est exteriori: sed loquendo de correctione que est accipere elicit ex dilectione: inferiores tenent et debent superiores corrigere loco et tempore per peccata morum patet. non arroganter. nec imperiose: sed reuerenter cum humilitate. Unde Gregorius in pasto. c. 27. Admonendi sunt subditi. ne propositum suorum vitam temere iudicent. Si quod eos fortas se agere reprehensibiliter vident. ne unde mala redarguant. inde per elationis impulsu in profun-

B dicioz mergant amonēdi ēt sunt ne dū culpās
pōsitōz pōderāt ē eos audaciozes fīat. sed si
qua valde sūt eoz pīaia apud semetipsoz di-
iudicē: vt tū diuino timore pōstricci ferre sub
eis iugū reuerentie non recusent.

C Ad p^m in opp^m dōm q^d Bony. rephēde-
bat Demophilū de h^o q^d sacerdotē corripie-
bat iuste: q^d ipsuz corripiebat puniendo.

C Ad 2^m dō. q^d in illa auctoritate rephēditur
scz vitā ppriam negligere q^d tū ad mores z vi-
tā supioz nimis curiosē discutere. z ex hoc sa-
cramēta p eos ministrata pōnere. z hec iuste
reprehensibilia sūt. sed non incidēdo i aliqd
ist o^r pōt inferior supiozē corrigere loco z tpe
z mō debito.

C Ad 3^m dō. q^d auctoritatem ex
pōnit littera q^d immediate seq^r. q^d est hēc. Ubi at
senior iuuenib⁹ exēplū ad iteritū pōbz ibi disti-
cta increpatōe feriēdus est. nam scriptum est
Ista. 42. Laqueus iuuenū vos oēs.

C Ad 4^m dō. q^d relistere corā oībus in facie suo supioz i
feriozē non decet. z iō hoc Paulus non fecit
fēt nisi aliquo modo par fuisset Petro quātū
ad fidei defensionē. sed in occulto amonuit
eū reuerentē. nec est intelligendū q^d Paul⁹ fue-
rit par Petro i officio ecclesiastice dignitatē.

C Solus. n. Petrus inter aplos gerebat pīma-
tū vt dicit tex. ibidem. Vel pōt dici ad ar^m q^d
p^ro ppter iminēs periculū scandali contra fidē
inferioz publice arguere pōt superiozē. z hec
fuit rō quare Paulus publice Petrum re-
darguit. sicut patet Gal. 2.

C Articulus. **U**ltim⁹. **U**ltim⁹. **U**ltim⁹.
queritur de 3°. p^rincipali. **C** Et circa hoc querū-
tur. 3°. **P** vtruz secreta am-
monitio debeat precedere pu-
blicam denunciationem. 7°

C vtrum testium inductio debeat precedere pu-
blicam denunciationem. 7° vtz iudex p so-
la fama nullo exīte accusatore debeat ex offō
suo procedere ad inquisitionē. 8°. **U**ltim⁹.
1°. **C** oīdo q^d secreta mōitio si debeat p-
cedere publicam denunciationē

C Primo. **U**ltim⁹. **U**ltim⁹. **U**ltim⁹. **U**ltim⁹.
Gravior. n. ē accusatio q^d denūciatio: sed ad
publicā accusationē pōt aliuz pcedere nō p-
cedente secreta amonitione. q^d sicut dī. extra
de accusationibus. Quali. r. q^d 2. §. Debet. ac-
cusationē pcedere debet legitima inscriptio.
non dicit amonitio: ergo monitio non dī pce-
dere denunciationē. **C** Item religiosi tenent
suis prelatis obedire. sed q^dq^d p^recipiunt sub
ditis suis dicē veritatem de delicto alicui⁹ fra-
tris quē non monuerūt. ergo i illo casu tenēt

denunciare delictū fratris nō pcedere moni-
tōe. **C** Itē vt hēt Gene. 37. Joseph accusauit
fres suos apud p^rem de crimine pessimo: nec
inuenit q^d secreta monitio pcesserit.

C Contra. Math. 18. Si peccauerit in te fra-
ter tuus corripe eum inter te z ipm solū. g^o mo-
nitio secreta dī pcedere denūciationē. **C** Itē
ex de accusationib⁹. Quali. r. q^d 2. §. Debet
denūciationē dī pcedere charitativa mōitio

C Rūdeo q^d p^retm⁹ p^rimi aut ē publicū: aut
secretū. Si publicū: non est necessarium secre-
tam monitionem pcedere denūciationē:
quia sicut dicitur extra de pe. r. c. p^o. Abani
festa p^retā non sunt occulta correctione purgā-
da: s; manifestē vt eius pena alijs terreā. **C** Uⁿ
aplo p^o Thimo. 5. Peccātes corā oīb⁹ argue
vt ceteri timorē hēant. q^d pena talium dī esse
ex^m aliozū. Si autē est secretū distinguēdū est:
q^d aut tardatio denūciationis er⁹ pbabil⁹ ver-
teret in notabile nocumentū p^rimoz corpō-
rale seu spūale. vt si aliqd tractaret occulte q^dio
ciuitas hostibus traderet. vel occulte hoies
auerteret a moribus. vel a fide: aut non imine-
ret tale periculū. Si sic festinandū esset proce-
dere ad denūciationē: nec ē necessariū expe-
ctare quousq^d pcedat secreta monitio: q^d ma-
gis cauendū ē detrimēto boni corpōz z spūa-
lis reipu. q^d sa me ipsius peccatoz. Si autēz
p^retm⁹ est occultum: neq^d pro tardatiōe denū-
ciationis iminet tale piculum adhuc distigūē-
dū est: q^d aut pbabil⁹ credit⁹ p cōditionē z si-
gna p^retōz. z alia que probabilitatē pnt agge-
nerare q^d hō circa eū per secretā monitionem
non pficeret. s; ille magis exasparet⁹ z corrigē-
tē z pmonitus subterfugere q^reret vt corrigi
nō posset. z tunc non dī secreta monitio pce-
dere denūciationē. z sic intelligit illud sapīē.
Prover. 9. Noli arguere derisorē. ne oderit
te. aut spatur q^d secreta monitio pficeret circa
ipm. quod semp credendū est nisi p signa pro-
babilia dūz videat. z tunc dico q^d ex pcepto
diuino debet secreta monitio publicam pce-
dere denūciationē. nō tū necessarium ē q^d p-
cedat denūciationem secretam. que fit soli p-
lato. maxie q^d denūcians ad hoc p^rellitur p
sui plati obediētā. z si ad secretā mōitionē ff
se corrigit: debeo delistere a publica denuncia-
tione. Et sic intelligi dī illud. 2. q. 1. Si pecca-
uerit. vbi dī. Nos non p^rdim⁹. sed in secreto
corripim⁹. Ubi contingit malum. ibi malum
moriatur. z illud q^d dī eadem cā. q. 7. Accu-
satio. vbi dī. q^d si aliqui sacerdotes ante secre-
tam monitionem lacerare. accusare. vel isell a-
re p^ruipserint excoicent. Si. n. possum sine de-

B

C

B

E

S

Brimēto spūalia boni illius quē corrigo ⁊ cōi-
tatis custodire famā fr̄is. teneor ex p̄cepto dei
famā ipsius nō ledere. qz p̄ciosius qd ē inter tē-
poralia. ⁊ multum vtile ad spūalia: qz multi a
peccato timore ifamie retrahūt. ⁊ hoies qñ se
infamatos p̄siderāt magis sine freno peccāt.
Uñ glo. sup illud Math. 18. Corrīpe cū iter te
⁊ ip̄s solū: ne publice correptus ⁊ cūctā per-
dat: qua p̄dita in pctō remāeat: nō tñ pp̄ fr̄is
correctionē scām p̄ secretā monitiōem teneor
desistere a secreta denūciatiōe plato fienda:
qz valz ad p̄canendū fr̄i a reciduo nec est in
fame fr̄is p̄iudiciū. si tal est platus qualis esse
d̄z. Si tñ p̄ signa valde p̄babilia: ⁊ p̄sumptio-
nes valde violentas crederet q ex illa denū-
ciatiōe fr̄em correctū ifamare vellet: tñc cri-
mē occultū fr̄is iā veraciter correcti sibi denū-
ciari non deberet.

BAd p̄m in opp̄m d̄z. qz n̄ valz: qz effect⁹ ac-
cusatiōis: cū de crimie criminaliter agit ē ac-
cusati depositio: si accusatio fuerit legitime p̄-
bata. extra de accusatiōibus. Super his. Hic
aut effectus nō h̄ctur. p̄ secretā amonitiōem:
sed effectus denūciationis ē illius cui denun-
ciatur correctio. e. c. vbi prius. Hic aut effe-
ctus h̄ctur frequēter p̄ amonitiōem secretā.

BAd 2m d̄z. qz circa regulares p̄sonas nō ē
tāta necessitas h̄ic ordinē obseruadi. sicut cir-
ca seculares. qz regulares cū cā req̄rit: facili⁹
⁊ liberius a suis p̄nt administratiōib⁹ amo-
ueri. extra de accusatiōib⁹. Qualr ⁊ qñ. 2. in
fine. Ad 3m d̄z. qz aut Ioseph fr̄es suos p̄-
monuerat qñis n̄ legat. aut crimē fuit publi-
cum sup qd denūciauit eos p̄r. qd in hoc p̄z.
qz pluraliter dicitur. Accusauit fr̄es. d̄z. u.

B**Secundo** queritur vtrū testū inductio d̄-
beat p̄cedere publicā denū-
ciationē. Et v̄ qz non qz aut pctm ē publicum
aut secretū. Si secretū: non sūt inducēdi testes
qz in secreto nihil pōt p̄bati. Si publicū ad
huc nō d̄z. qz circa crimī na publica non op̄z
ordinē iudiciariū obseruari. 2. q. 1. Prohiben-
tur. i. fine. T̄re dicit Augu. in regula sua: qz
delictū fratris prius d̄z ondi p̄posito q̄ testib⁹
sed d̄se plato ē d̄se ecclie cū sit caput. ergo te-
stū inductio nō d̄z p̄cedē publicā denūciationē
Cōtra. Math. 18. Si te nō audierit adhi-
be tecum vnum vel duos.

BRespondet qz testium inductio d̄z p̄cede-
re publicā denūciationē. nisi in casibus in q̄b⁹
non d̄z secretā amonitiōem p̄cedere. q̄ sunt ex
p̄ssī in q̄oe p̄cedenti. Cōueniēs. n. modus enūdi
ab extremo i extremū ē transire p̄ me. ⁊ iō a
correctione secreta ad denūciationem publi-

ca. q̄ sunt q̄si duo extrema pueniēt trāsīt p̄ in-
ductionē paucorū testū: q̄ possint ⁊ velit pro-
desse. ⁊ nō obesse. sicut. n. subite mutatiōes in
hūano corpore corporales gñant morbos scdm
h̄ippocratē i apho. sic subite mutatiōes cir-
ca illū: q̄ corrigendus ē: facili⁹ p̄nt gñare mor-
bos mentales. vt morbiū ipatiente vel despa-
tionis: vel nimie desolationis. Et p̄terea semp
p̄cedūz ē fame fr̄is: si possibie ē sine p̄iudicio
spūal bōi sui ⁊ cōiatis. minus aut ledit fama
fr̄is si corrigat p̄ duos vel p̄ tres. q̄ si p̄ denū-
ciationem factam ecclie.

BAd p̄m i opp̄m d̄z. qz testium inductio de q̄
est hic sermo: fit triplici de cā. Vna est ad effi-
caciū ostendū fr̄i suū pctm. ⁊ reuocandū
ipm ab eo. Alia ad efficacē ipm p̄uincendūz
si alias iteraret pctm. 3. ē vt frater corrigens
possit p̄bare qz fecit qd in se est: qz ille q non
p̄monuit fratrem repellitur a denūciatio-
ne. extra de accusatiōibus. Cum dilec. ⁊ ideo
debet probare qz ip̄s p̄monuit. extra de m̄b.
Hout ille. Ad 2m d̄z. qz ostēdere fr̄is de
lictum plato fm qz ē qdā singularis p̄sona q̄
pōt ⁊ d̄z velle magis. p̄desse q̄ alij: d̄z p̄cedere
on̄sione illius delicti alij testib⁹: s̄z ostēdere p̄-
lato tanq̄ ecclie. i. sicut in loco iudicis resu-
denti d̄z seq̄ testū inductiōem. d̄z. m.

Tertio queritur vtrū iudex p̄ sola fama
nullo cr̄nte accusatore debeat ex
officio suo p̄cedere ad inquisitionem. Et v̄
qz nō. c. de accusatiōib⁹. e. p. Si legitimus
nō fuerit accusator non fatiget accusatus: er-
go multo fortius si nullus ē accusator hō fati-
gari nō d̄z. T̄rem nō ē facili⁹ p̄cedendū ad
illud pro quo homo repellit ab honoribus ob-
tinendis: sed eo ipso qz inquiritur ⁊ aliquē de
crimine: ille ⁊ quē iqr̄it aū plenam facti discul-
sionem ad honorem promoueri non d̄z. extra
de accusatiōibus. Dipotens deus: cum ergo
fama quandoqz leuiter insurgat. nō semp d̄z
iudex ad inquisitionem p̄cedere. si non fue-
rit accusator. T̄tem extra de accusatiōib⁹.
Qualr ⁊ qñ. 2. inquisitionem clamosa insinua-
tio d̄z puenire: sed non est clamosa insinuatio
sine oi accusatore. ergo iudex non d̄z ad inq̄-
sitionē p̄cedere p̄ fama: si nullus fuerit accu-
sator. T̄tem. 4. q. 4. Nullus introducat. d̄z
qz accusatores ⁊ iudices non idem sint. sed si
iudex pro sola fama p̄cederet ad inquisitio-
nem ipse esset accusator ⁊ iudex. ergo pro sola
fama ad inquisitionem p̄cedere non d̄z.

Cōtra. Gen. 18. dicit d̄s. Clamor sodomorū
⁊ gomorreorum multiplicatus est. ⁊ pctm
eorū aggrauatus est nimis descendam ⁊ r̄v

Articulus

Quartus i 44

C debet vtrum clamore q̄ venit ad me ope p̄ple
nerint: ergo s̄t fama exite dz platus inquire
do descendere vtrum ita sit.

C R̄spondeo q̄ mala fama q̄q̄s est a certo mo
toze. q̄q̄s ab incerto. de p̄se. di. 4. Sc̄dm̄ est. q̄
h̄z ortū ab incerto motore: si ad aures plati de
uenerit per clamorē s̄t infamatio: et ex ea scan
dalū in p̄p̄lo generet: p̄cedere dz ad inq̄sitiō
nē: q̄nis nullus sit q̄ se offerat ad accensandū
sc̄m̄ vel famā. Sciendū t̄n̄ q̄ mala famā nō fa
ciūt dicta paucorū talē: vt pp̄ illā p̄zelatus pro
cedere debeat ad inq̄sitiōnē. extra de accusa
tionib⁹. Inq̄sitiōnis. i. gl. vbi d̄r. Dicta paucorū
non infamāt. Q̄n̄ platus propter hoc non
mouebit ad inquirendū. fama. n. dz esse p̄ villā
siue p̄ochiam ad hoc vt fiat inq̄sitiō: vt h̄f
i eadē dicta gl. 2. 2. q. 1. Et oipotēs. 2. cū p̄ce
dit ad inquirendū inq̄siri non debet super
his de q̄bus infamia nō p̄cesserit. ¶ Si aut̄
ortū h̄z a certo motore vel a certis motorib⁹.
aut sunt inimici 2. maliuoli: aut non: s̄t s̄t ho
nesti 2. p̄uolū. Si non inimici debet proce
dere p̄elat⁹ ad inq̄sitiōnē: si inimici vel ma
liuoli: aut non constat ita esse sub certitudine:
sed solū p̄ p̄sumptiones non violentas. 2. tē
et platus ad inq̄sitiōnem procedere debet.

E Si aut̄ cōstat ita esse: vel per legitimam pro
bationē: vel eoz p̄p̄riam cōfessionē. vel per
violētās p̄sumptiones. 2. infamatus a se sue
rit boni nominis 2. persona notabilis non cre
do q̄ p̄zelatus procedere debeat ad inq̄sitiō
nem. extra de canonica purgatione. Cum in
uentute. Et de accusationibus. Qualiter. 2. quan
do. 3. ¶ Quidā t̄n̄ d̄nt q̄ vñcūq̄ fuerit exorta
mala fama procedendum est ad inq̄sitiōnē:
2. infamato cāonica purgatio idicēda saltē pp̄
scandalū: extra de purgatione canonici. Acce
dens. 2. de accusationibus. Qualiter. 2. q̄n̄. 2. in
glo. ¶ S̄z hoc credo esse intelligendū q̄n̄ illi
a quibus fama ortū habuerit: non p̄bant suffi
cienter esse maliuoli vel inimici.

S **C** Ad p̄m̄ in opp̄m̄ d̄d. q̄ ad correctionē fr̄is
p̄cedi p̄t p̄ accusationē: vel denūciationē. ex
de accusationibus. Super his. 2. inq̄sitiōnē.
Nos tres modos simul h̄eō. extra de accusa
tionibus. Qualiter. 2. q̄n̄. 2. §. Bz. p̄cedere aut̄
ad correctionem fratris in modū accusatiōis
p̄zelatus non dz: si legitimus non fuerit accu
sator. 2. sic intelligi dz auctoritas. ¶ **C** Ad 2^m
d̄d. q̄ p̄pter famam leuem insurgēt a maliuo
lis. vel inimicis procedi non debet ad inq̄si
tionem: vt d̄ctū est: nisi a se persona non sit bo
ni nominis. fama aut̄ ortū p̄ns a p̄uolūis 2.

honestis virtus. non est res lentis: sed multū gra
uis. ¶ **C** Ad 3^m d̄d. q̄ minor ē falsa. p̄nt. n. esse
multi clamore infinuantes. q̄ t̄n̄ se nō offerūt
ad probandum sc̄m̄ vel famā. ¶ **C** Ad 4^m d̄d.
q̄ vt dicitur extra de accusa. Qualiter. 2. q̄n̄. 2.
non idem est actor 2. iudex: cum denūcian
te fama vel referente clamore officium suū
iudex exequitur. tunc enim fama est quasi lo
co accusatoris. Articulus

Consequenter queritur
de 4° p̄n
cipali. ¶ **C** Et circa hoc querū
tur. 3. ¶ **P** vtrū accusatus
possit in aliquo casu repellere
accusatorem. ¶ 2° vtrum recu
sare iudicem. ¶ 3° vtrum exci
pere contra testes.

Primo ostendo q̄ in nullo casu accusat⁹
potest accusatorem repellere. q̄
quanto accusatur de crimine grauiori: tanto
debet habere liberiores defensionem. In cri
minali. n. causa requiruntur canonice 2. distri
ctissime probationes. §. q. vlt. Epiphanius. S̄z
cū h̄o accusatur de crimine heretici: non p̄t re
pellere accusatorem. quia in accusatione tal
criminis quilibet criminosis 2. infames admit
tuntur. 2. q. 7. P̄sumunt: ergo multo fort⁹
in nullo alio casu accusatus potest accusato
rem repellere. ¶ Itē accusatio non nocet nisi
accusanti: si non probatur: ergo qualiscūq̄
sit accusans nullus p̄iudicium sit accusato.

C Contra. mulieres impuberes 2. pauperes
2. plures alij ab accusatione repelluntur. 2. q.
1. Prohibentur.

C Respondeo q̄ accusatus potest repellere
accusatorem. vel ratione modi accusandi. vt
pote si accusat de crimine absens per litteras:
q̄ de crimine nō potest quis accusari per sci
pta. nec absēs. 2. q. 7. Per scripta. 2. 3. q. 9. Ab
sente. Aut quia non vult inscribere. quia sicut
dicitur. extra de accusationibus. Qualiter 2.
quando. 2. Accusationem p̄cedere debet
legitima inscriptio. Vel propter conditiones
accusantis. quia multi sunt qui ad accusandū
fm̄ iura non admittuntur: sc̄licet heretici. p̄a
gani. apostate. 2. alij infideles. 2. q. 1. P̄agani
Item criminosis. 6. q. 1. Qui crimen. Item con
spiratores. 3. q. 4. Conspiratores. Item ince
stuos. 3. q. 4. Consanguineorum. Itē illi qui
sunt male opinionis. 3. q. 5. Suspectos. Item
litigiosi 2. calumniatores. 3. q. 5. Nullus. Item
infames. 3. q. 4. Nulli. 2. 4. q. 1. Diffinimus.
Itē excoicati. vt sup̄ ostēdū ē. Itē inimici ex d̄

D accusa. Cum oporteat. 2. q. 4. Detractores
Item mulieres ipuberes. 2. q. 1. Pau-
peres. 2. q. 1. Prohibentur. Item sortilegi. 2. q. 1. Divinato-
res. 3. q. 5. Constituntur. Item qui sacerdo-
tes fieri nequeunt: sacerdotes accusare non
possunt. 2. q. 7. Ipsi apli. Item epm laici pas-
sim accusare non possunt. 2. q. 7. c. pmo. Item
nec laici passim pnt accusare clericos. 2. q. 7. Mul-
tus laicus. Item accusatus reaccusare non
pnt. nisi p purgatio precesserit. 2. nisi accuset
de maiori crimine. 3. q. 11. Regada. p. 2. 1. Co-
tra tale. n. esset psumptio q accusaret ex odio
Itē accusator debet ēē liber genere nō seruus
2. q. 7. Querendū. Item q non ex zelo s3 odio
accusant vel denunciant nō s3 audiēdi ēē de ac-
cu. Cum oporteat. Itē cohabitātes inimicis.
ēē de accu. Repellant. Item q iuravit nō ac-
cusare illū quē accusat. extra de accu. Henes.
Item q tulit testimoniū p aliquē in eā crimi-
nali nō pōt vt dnt aliq ipz accusare de eadem
eā. q. iā ēēt accusator suspect. 2. ēē de accu. Cū
p. māconella. tū pbyter bonus nō tñ fuit re-
pulsus ab accusatiōe. p. q. fuisse adductus p
teste p ipm. sed q erat frater. 3. laici q ipm. p.
p. accusauerat. 2. q. frater. p. ipm. B. ātea
de causa p. simili accusauerat: pp quod pbyter
bonus p. sumebatur inimicus dicti. p. 2. ideo
fuit repulsus ab accusatiōe eius: q. uis accu-
saret ipm de symonia que est crimen exceptū.
2. de quo p. dictus pbyter erat infamat. quod
p. p. hoc q. sibi purgato fuit dicta. 2. q. uis p.
dicta vera sint: vt in p. libus. tñ multi de pno-
minatis admittuntur ad accusandum in aliq
bus casibus. vt pōt si suā vel suoz iniuriā p-
sequitur. 2. q. p. phibetur. 5. p. tñ. vel pp ma-
gnā criminis labē 2. piculū. 7. q. 3. p. sumūt
in fi. Et in aliqbus alijs casibus valz.
C Ad p. in opp. d. q. non valet. q. q. eniz
crimen ē ita periculosuz q ad eius dep. hēnsio-
nem p. les vie inueniende sūt q. p. crimina alia
maxime q. ē crimen notabiliter ifectiuum. si
cut est heresis. q. uis tñ ad accusandū de illo
crimine 2. alijs criminibus exceptis. sicut sūt
crimen symonie 2. lese maiestatis admittant
criminosi 2. ifames. n. tñ nisi p. ifamatū. extra
de symonia. Tanta ē labes. in glo. Inimici ve-
ro in nullo casu admittuntur. ēē de accu. Luz
p. māconella. i. glo. C Ad 2. d. q. maior est
falsa. eo. n. ipso q. aliquis de crimine accusat
cozam iudice 2. admittitur accusator. iā aliq
modo notatur accusatus: 2. grauatur ei op-
inio. ita vt interim ad honores non debeat p-
moneri extra de accu. Dipotes deus. in tex. 2.
in glo. 2. 81. di. Tantis Daniel. Nō. ii.

Secundo queritur vtrum accusatus pos-
sit in aliquo casu recusare iudi-
cem. Et videtur q. nō. p. p. 8. ethi. c. vlt. Nō
est possibile filio abnegare patrem: sed iudex
alicui p. ē eius. g. nulli licet iudicē recusare.
C Item extra de vi. 2. hone. cli. Tra. A clerici
2. p. byteris q. fornicarijs q. diu ab ec-
clesia tolerant. nec hnt euidētiā op. li. licet
eterna mysteria audiantur. 2. alia recipiant
sacra ecclesiastica. s3 oēm quē ecclesia iudicē
p. stituit tolerat. g. ecclesiam facit q. uis iudi-
cem suum recusat.
C Contra. 3. q. 7. Quod suspecti. liceat ei q. su-
spectū sibi iudicem putat anteq. lis inchoet:
eū recusare vt ad aliū recurrat. Nam quodā-
mō nāle est suspectoz iudicē infidias declina-
re. 2. inimicorum iudicem refugere velle.
C Item parū vltra. Si manifesta sunt crimi-
na alicuius. tñ accusatiōe inimici p. dēnand.
non est ergo a simili nec finis iudicis. inimici.
ergo ē manifeste criminiosus iudicē sibi inimi-
cum recusare potest.
C Rūdeo q. in aliqbus casibus licitum ē iu-
dicē recusare. Rōnabile. n. est rem non conue-
nientem ad aliquē actū ab illo actu repellere
p. viā licitā. q. q. aut accidit q. ille q. ponitur
loco iudicis ad actū iudicādi simpliciter in-
conueniens est: vel per p. parationem ad ali-
quā cām. Si autē simplr ē inconueniens ab of-
ficio simplr remouendus ē. Si autē q. tū ad ali-
quā cām: 2. ad aliquā p. sonā. p. illa causa ab il-
la p. sona recusari pōt. Est inconueniens q. q. p.
defectū rōnis. vt p. p. tuo furiosus. vel pp fecit:
vt semine. vel p. ditionem. vt seru. vel etatē vt
impueres. vel pp auditus defectus. vt furd.
vel loquere. vt mutus: vel pp defectū boni no-
minis. vt infamis. De oibus istis hf. 3. q. 7. In-
famis. Unde si aliquis talium assignaret ali-
cui p. iudice reus illum recusare posset. Si ē
accusator eius iudex esset: q. idem non debet
esse accusator 2. iudex. 2. q. p. Multi. Item
si merito suspectus ē ei. extra de ap. Cū spāl.
Suspectus aut pōt ēē multis de causis. s. si est
eius inimicus. Unde inimicus iudex rei esse
non debet. 3. q. 5. c. vltimo. Item si est de terra
aduersarij nimis ei familiaris. extra. Ut lite.
non p. accedens. 2. 2. de officio iud. vel. Inh-
nuante. Item si habet cām p. similem cū aduer-
sario. extra de ind. Laufamq. 2. Item si con-
sanguineus aduersarij. extra de appel. p. o-
stremo. Item si iudex grauatur eum. 2. q. 6. Dis-
oppressus. Unde 2. Paulus cum grauaret a
iudice. Cesarē appellauit. vt habet act. 25. Si
tñ iudices dati sunt de assensu vtriusq. partis

E nō pōt recusari. ex. de causa p̄prie. et poss. Cū olim. Si autē aliquis recusat iudicē ex cā iniusta: vel mō iniusto ē puniendus. 2. q. 6. Quidō. Ad p̄mū in opp^m dōz q. q̄dū iudex h̄z cōditiōes iudici p̄uenientes. et facit q̄s facē debet. tūc assimilatur p̄f: nec recusari d̄z: sed qū nō est talis vt iudex eē debeat. vel iusticiā de ferit. iam p̄fem se nō ostendit: et pōt recusari. Ad 2^m dōm q. non ē sile. qz homo in recipiendo facta a fornicario q̄dū toleratur ab ecclesia. nec facti euidentiam h̄z: i nullo sibi p̄e indicat: sed frequēter homo sibi p̄iudicaret si nō p̄ iudicē p̄ viā licitā recusaret. Qd̄ n̄.

Tertio queritur vtrū accusatus possit i ali quo cāu excipere p̄tra testes.

Respondeo q. sic. Testes enī adducti ad p̄firationem veritatis icerte iudici iquātū iudex est. et ideo p̄tra hos adductos i testimoniu: de q̄bus est. p̄babile fin iura q. de facili declinant a veritate pōt excipere reus ad suā defensio nem. et ideo excipere pōt p̄tra quosdā pp̄ notabile intellect^o defectū: quo facilliter p̄iudicarent veritati sicut sūt furiosū et mentecapti. 3. q. 7. infames. §. Tria. Et m̄iores. 14. annis p̄nt repellī a testimonio et i cā ciuili. 4. q. 3. ca. 6°. In criminali. minor. 20. annis. 4. q. 3. Itē i testimoniu. Et Itē p̄t excipere q̄ quosdā pp̄ notabilem maliciā voluntatis q̄ facilliter hoies deserunt veritatē. et iō repellātur a testimonio d̄ crimine p̄uicti. extra d̄ testi^o. Testimoniu. i. gl. Et infames. qz si bona vita defuerit fide carebūt. extra de ver. signi. For^o. in fi. Et Itē secularis pōt excipere q̄ illū. q̄ confitetur eundē criminis sociū eē. extra de p̄fess. c. p̄rio. Testes tamē p̄nt eē socij criminis cū agūt in modū inquisitionis: qz l̄z nō faciāt plenā p̄bationē. faciunt tamē p̄sūptiōem. ex de testi. Qm̄. i. tex. et in glo. Recipiuntur et socij criminis ad detegēdū p̄sūptiōem. ex de testi. cogēdis. Venerabilis. in tex. Sed expressius in glo. et etiam ad detegēdū crimē lese maiestatis. extra de p̄fess. c. p̄rio. p̄pter et malitiā heretic^o p̄tra catholicūz testificari nō d̄z. 2. q. 7. Si heretic^o. et qz hoies ex odio nimio et amore et timore. et muneris susceptiōe facilliter a veritate declinant ideo inimici a testimonio p̄ exceptionē possūt repellī. 3. q. 5. Accusatores et testes. Itē dome stici et famularcs. ex de testi. In l̄ris. Et Item p̄ducti de domo actōis vel accusatoris. 3. q. 5. Accusatores. Et Itē pōt excipi q̄ patres ne sit testis. p̄ filio et conuerso. 4. q. 3. Item in criminali. vt tū dicit glo. ibidē pōt testari p̄ etate et v̄ cognitōe filij. pōt et testari p̄ eo in cā rebellionis. 20. q. 3. P̄no. Et Item qz serui metu

d̄sor sup̄mūt veritatē. iō p̄ exceptionē p̄nt repellī. extra de ver. sig. Forus. tū vt d̄. 4. q. 3. §. Itē in criminali. Serui n̄sō tūc credēdū ē cū alia p̄batio ad erudiendum veritatē non ē. d̄ et i f̄ra codē. Serui. q. sui neqz p̄ d̄no. neqz aduersus d̄m. sed p̄ facto suo interrogari possunt: vt qū per eos d̄ aliquid p̄modatum. vel depositū. vt dicit glo. ibidē. Et Itē quia p̄babile ē qz nimia paup̄tate laborantes facilliter pp̄ releuatiōem sue corporalis inopie a veritate declinaret cōtra eos excipi pōt. 4. q. 3. Itē testis. qd̄ nō ē intelligendū de illis paup̄ibus qui voluntarie p̄pter deū statum paup̄tatis assūperunt. qz isti de illicita acceptione munerū minime sunt suspecti: cū p̄pter deū oīa p̄reliq̄runt q̄ hēbāt et hēre poterāt. Et et nimia mutabilitas p̄hibet firmā adherentiā cū veritate. ideo q̄ feminas pōt excipi: vt nō sint in criminali cā. qz variū et mutabile sepe inducit semina. extra de ver. sig. Forus. tū vt d̄. 1. 5. q. 3. §. Ex eo. in glo. Mulier h̄z leges si nō sit p̄denata de adulterio pōt testari i oī cā: nisi in vltimis voluntatibus. sed fm̄ canones in nullo crimine potest testari nisi in exceptis sed in civilibus cāis potest testari. Similr̄ admittitur in testimoniu cū ciuilit̄ agitur de crimine et p̄tra clericos de adulterio infamatos cū in modum inquisitionis seu exceptionis agūt. extra de testi. Qm̄. in tex. et exp̄ssius in glo. 2. c. Tam l̄ris. Ad herito et p̄tra illos pōt excipi qui siles cām h̄nt cū aduersario: extra de exceptionibus. Cū ecclesia. tales enī suspecti eēnt. quia testificando p̄ cā illius suā cām magis redderent apparentē. Viles et persone q̄ clericos i criminali cā ad testificandum recipi non d̄bēt. 3. q. p̄ria. §. Qd̄ autem dicitur. nisi excepti criminibus si de illis clerici fuerint infamati.

Et nota q. aliquando aliquis admittitur ad accusandum: qui non admitteretur ad testificandum. qz quādoqz in aliquo casu pōt accusare illē cui⁹ actor repellit: extra de his qui matrimoniu accusare p̄nt. c. vlt. in tex. et i glo. Sed talis ad testificandū nō admitteretur. extra de testi. Licet ex quadā. Quis rō est. qz vt d̄ et de his q̄ matrimoniu accusare p̄nt. ca. vlt. in glo. Per deū accusatoris nulla sit cōdenatio nisi assint legitimi testes. sed ad deū testiu quis p̄denatur. Et Itē nota q. aliquādo pōt aliquis denūciare. et non pōt accusare. ex de desponsatiōe impube. Ad dissolvendū. et de iure iurando. quē ad modū. §. vlti. Testē at p̄ductum et ad testificandū admissum d̄z iudex interrogare de. ro. f. de causis personis. lo. co. tpe. de auditu. v̄su. scia. et certitudine. cre

Distinctio

dulitate et fama. extra de testi. Cum causam. in tex. et in glo. et debet concordare testes in his que in hoc versiculo continentur. Res persona locus gradus sint persona tempus. que aut debeant concordare in re et persona. probatur per hoc: quod si non concordarent essent testes singulares: et tales finis iura non probant. extra de electi. Cum dilectus. et de probationibus. Licet. Ad etiam in loco. probatur per illud quod dicitur Daniel. .13. de illis senibus quorum unus dixit vidisse iuuenem cum Susanna sub cyno. et alius sub pino. Ad et in gradu cui testificatur de parietela probatur per illud quod dicitur .35. q. 6. De parietela secunda. Ad et in tempore probatur per illud quod dicitur .3. q. 9. Nilominus.

Circa litteram. Alteram istarum clauis. id est scientiam discernendi non habent omnes sacerdotes. Hic non est tenenda magistri opinio. ut dictum est in questionibus. Moyses et Aaron sacerdotes. Moyses sacerdos dicitur non officio ordinis: sed potestate sibi commissa a deo: quia Aaron consecrauit. Cum esset pontifex annis illius prophetauit. quauis enim intentio Cayphe mala fuerit: tamen locutio vera fuit et a spiritu sancto mouente linguam non intentionem peruersam. Iudicis alius qui est iudicandus condemat seipsum. Si hoc referatur ad iudiciu quod sacerdos indicat penitentem in foro penitentium est. Sacerdos enim criminis sacerdos penitentem ministrando graui peccat. Si autem referatur verbum ad iudiciu externu non sic est obis: quia iudex huius criminis occultu iudicio ista sententia aliquem non condemat seipsum. Non tamen mox restituit in peccatu persistens. sed postea ad officij executionem. et est quod per penitentem non statim remouent de lege cui sequele peccati.

De his qui sine penitentia. Disti. XX.

Sciendum est et quod tempus penitentie est usque in extremum articulum vite. Unde Leo papa. Nemo est desperandus dum in hoc corpore constitutus est. quia nonnunquam quod diffidentia etatis differtur consilio maturiore perficitur. Augustinus tamen de penitentia differentibus ita scribit. Si quis posuit in ultia necessitate voluerit accipere penitentiam et accipit: et mox reconciliatur et hinc vadit: fateor vobis non illi negamus quod petit: sed non presumimus: quia bene

hinc exit. Si securus hinc exierit ego nescio. Penitentiam dare possumus. securitate vero non. Nunquid dico danabitur? sed nec dico liberabit. Vis ergo a dubio liberari? age penitentiam dum sanus es. Si sic agas dico tibi quod securus es: quia penitentiam egisti tempore quo peccare potuisti. Si vis agere penitentiam quam iam peccare non potes: peccata dimiserunt te: non tu illa. Item. Due res sunt: aut ignoscit tibi: aut non ignoscitur: quid horum tibi sit futurum nescio. Ergo tene certum: et dimitte incertum. Sed quare hoc dixit augustinus. cum penitentia qui sine agitur in psalmo appellet sacrificium respertinum: quod erat acceptabilius in lege: et in quacunque die innocens deus assit: et quicunque hora ingemuerit et conuersus fuerit peccator vita viuere et non morietur. Sed illa dixit augustinus propter illos qui penitentiam usque ad finem vite pertrahunt: et tunc ex dei amore videntur penitere: sed timore mortis: quare ex necessitate. Unde idem quasi aperiens quare superiora dixerit ait. Nullus expectet quam peccare non potest. Arbitri enim libertate querit deus: ut deleri possint commissa: non necessitate sed charitate: non tamen timore: quia non in solo timore viuunt homines. Quare ergo sero penitet: oportet non solum timere iudicem: sed diligere: quia sine charitate nemo saluus esse potest. Non ergo tamen timeat penam quam penitet: sed anxietate per gloriam. Que conuersio si contigerit alicui et in fine desperationis non est de eius remissione. Sed quam vix vel raro est tam iusta conuersio: timendum est de penitente sero: maxime cum filij quos illicite dilexit: sint penitentes: vxor et mundus ad se vocet. multos solet serotina penitentia decipere. Sed quam deus semper potens est: semper est in morte viuare valet quibus placet. Cum ergo opus sit non hominis sed dei fructifera penitentia: inspirare eam potest quoadocumque vult sua misericordia: et remunerare ex

miseriordia: quos dānare pōt ex iusti-
tia. Sed qm̄ multa sunt q̄ ipediūt ⁊ lan-
guentē retrahunt: piculosum ē ⁊ interi-
tū vicinū ad mortē pertrahere pnie re-
mediū: sed magnū ē cui de⁹ tunc ispirat
si quis ē: verā pñiam. Sed si ē sic ouer-
sus vita viuat ⁊ non moriat: nō pmitti-
mus q̄ euadat oēm penā: Nā pñ⁹ pur-
gandus ē igne purgationis: qui in aliud
seculum distulit fructum conuersionis.
Dic at̄ ignis ⁊ si etern⁹ non sit: miro mō
grauis ē. excellit enī oēs penā: quā vnq̄
passus sit aliquis in hac vita. Nunq̄ in
carne tanta inuenta ē pena licz mirabi-
lia martires passi sunt tormenta: ⁊ mul-
ti negter quanta sepe sustinuerunt sup-
plicia. Ex his satis ostendit q̄ periculo-
sum sit differre pñiam vsqz in finē vite
Si tamē ēt tūc vera habeat pñia: hoīez
liberat: ⁊ vitā mortuo impetrat: nō sic
tñ: vt nullā sentiat penā: nisi forte tanta
sit vehemētia gemitus ⁊ contritionis: q̄
sufficiat ad delicti punitionē. Licet ēr-
go sit difficile. vt cū sit vera pñia: q̄ tam
sera venit: qm̄ cruciat⁹ mēbra ligat: ⁊ do-
lor sensū opprimit: vt vix hō aliquid co-
gitare valeat: melior ē tñ sera q̄ nulla.
Pñia enim si in extremo vite hyatu ad-
uenit: sanat ⁊ liberat. Multum sera fuit
latronis pñia: sed non fuit sera indulgen-
tia. Sed licet latro veniā meruisset i si-
ne de omni crimine: non tñ dedit bap-
tizatis peccandi ⁊ pseuerādi auctoritatē.

¶ De his qui pñiam nō complent.

I vero queritur de illis q̄ i hac
vita pñiam non cōplēt: vtz trā-
sire sint per ignē: vt ibi quasi
cōpleant qd̄ hic minus fecerunt. Idem
dicimus ⁊ de istis esse sentiendum ⁊ de
his qui in extremis penitent. Si enī tā-
ta fuerit cōdis ⁊ delicti exprobratio: vt
sufficiat ad puniendū peccatum: liberi

ab alijs penis transeunt ad vitam: ⁊ si i-
expleta fuerit pñia: quia perfecte peni-
tuerunt ⁊ ingemuerunt corde. Qui ve-
ro non adeo conteruntur corde ⁊ inge-
mifcunt pro peccato: si ante expleti oēz
penitentiae decesserint: ignem purgato-
rium sentient: ⁊ grauius punientur q̄ si
hic impleissent pñiam. Horrendum est
enim incidere in manus dei viuentis.
Deus enim cum sit misericors ⁊ iustus
ex misericordia penitenti ignoscit: non
reseruans peccatum ad penam eternā.
ex iustitia vō impunitū nō dimittit deli-
ctuz. aut enīz punit homo aut deus: ho-
mo autem punit penitendo. deus autē
penam exigendo. Et est penitētia inte-
rior ⁊ exterior. si ergo interior penitudo
fuerit tanta vt sit sufficiens vltio pec-
cati: deus qui hoc nouit: ab illo qui tali-
ter penitet vltius penam non exigit.
Si vero interior penitudo non sufficit
in vindictam peccati: nec exterior peni-
tentia impletur: deus qui modos ⁊ mē-
suras peccatoruz ⁊ penarū nouit addit
penā sufficientez. Studeat ergo quisqz
sic delicta corrigere: vt post mortez nō
oporteat penam tolerare. Quedā enīz
peccata mortalia in penitentia sunt ve-
nialia: nōn tamē. mox sanātur. Sepe i-
firmus moreretur si non medicaretur:
non tamen statim medicatus sanatur.
Languet victurus qui prius erat mori-
tur⁹. Qui autem impenitens mori⁹ oīo
moritur ⁊ eternaliter cruciatur. Si enī
semper viueret semper peccaret.

**¶ De illo cui sacerdos indiscretus iniū-
git paruam penitentiam.**

I vō de illo qm̄ q̄ satisfactioez
iniūctam impleuerit: que ignorā-
tia vel negligentia sacerdotis
peccato odigna nō fuit vtrū d̄ vita mi-
grans ab oī pena liber sit. Idem rñdeo

qđ supra de illo qui pñiam nō comple-
uit: dixi. Qđ si tamē ē lamētū interioris
doloris vt sufficiat in vindictā peccati
oīno liberatus est. Si vero non sufficit
dolor interior simul cuz pena iniuncta:
addet deus penā. Qđ aut interdū suffi-
ciat dolor interior ad vindictā peccati:
certum documentū habem⁹ in illo la-
trone: qui sola mētis cōtritione ⁊ cōfessi-
one statim vt cōuersus fuit: paradisum
ingredi meruit: Sed qđ dispēatores ec-
clesie contritionis quātitatē non perpē-
dunt quibus nō ē datum intelligere oc-
cultā cordium: oībus leges pñie consti-
tuunt tam magis qđ minus de peccato
dolentibus. Quorūz studium ad hec p-
cipue tendere debet: vt cordis dolore
quantū fas ē cognoscāt. ⁊ fm ipsius mo-
dum satisfactiōē iniungāt. Unde aug.
In actiōe pñie vbi tale quid cōmissum
ē: vt is qui cōmisit a xpi ēēt corpe separe-
tur: nō tā cōsideranda ē mensura tpsis qđ
doloris. Cor enim cōtritum ⁊ humili-
tum deus non despicit. Verū quia ple-
rūq; dolor alteri⁹ cordis occultus ē alte-
ri: nec in aliorū notitiā nisi p vba: vel
alia quecūq; signa pcedit: cū sit coram
illo cui dicīt. Hemitis me⁹ a te nō ē ab-
sconditus. recte cōstituunt ab his gec-
clehis p̄sunt tempora pñie: vt satisfi-
ciat ēēt ecclie in qua peccata ipsa remit-
tunt. extra eā quippe non remittuntur
Ipsa enī spm sc̄m pignus accepit: sine
quo nō remittūtur vlla peccata. Item
Hierō. Mensurā tpsis in agenda pñia
ideo nō satis p̄figunt canones p vno-
quoq; crimine: vt de singulis dicāt qua-
liter vnūquodq; emendādum sit: s; ma-
gis in arbitrio sacerdotis intelligentis
relinquēdū statuerunt: qđ apud deū nō
tñ valet mensura tpsis quantum dolo-
ris: nec abstinentia tantū ciborū quā-

tum mortificatio viciōz. Ideoq; tem-
pora pñie p fide ⁊ conuersatione fide-
liū penitētū abbreviāda p̄cipiūt: ⁊ pro
negligētia p̄telanda p quibusdā tamē
culpis modi penitentie sunt impositi.

¶ Qđ morientibus non sit imponēda sa-
tisfactio sed innotescenda:

Olet ēt qđ vtz satisfactiōis lex
s morituris sit iponenda. De quo

Theodor⁹ cantuariensis episcopus in pñiali suo sic ait. Ab infirmis i
periculo mortis positis: pura ingrenda
est cōfessio p̄cōrū: nō tñ ē illis impo-
nenda quātitas pñie sed innotescenda:
⁊ cum amicorū oīombus ⁊ elemosyna-
rum largitionibus pōdus pñie subleuā-
dum: si forte migrauerint Si vero con-
ualuerint pñie modū a sacerdote ipo-
situm diligēter obseruet. Aliis vero p
qualitate peccati: pñia decernenda est
p̄sidentū arbitrio. Unde leo papa. Tē-
pora penitudinis habita moderatione
cōstituēda sunt tuo iudicio: prout dier-
sorū aios p̄spereris esse deuotos. Pari-
ter ēt h̄re debes etatis senilis intuitum
⁊ respicere periculorū quorūcūq; vel
egritudinū necessitates.

¶ In necessitate non est neganda peni-
tentia vel reconciliatio.

Liēdus ēt qđ tpe necessitatis nō
s est negāda pñia vel reconcilia-
tio penitentibus. Unde leo pa-
pa. His qui tpe necessitatis ⁊ piculi vr-
gentis instantia p̄sidium penitentie ⁊
mox reconciliatiōis implorent: nec sa-
tisfactio interdicens ē nec recōciliatio
denegāda: qđ misericordie dei nec mē-
suras possumus ponere: nec tēpora dif-
finire. Qđ si ita aliqua egritudine aggra-
uati sūt: vt qđ paulo ante posebāt sub
presenti significare nō valeant: testimo-
nia eis fidelium circumstātium p̄eesse

Articulus

debent: simulq; pnie et reconciliationis consequatur beneficium. Item Julius papa. Si presbyter pniaz abnegauerit mortientibus: reus erit animarū: q; dñs ait. Luz conuersus fuerit tunc salu' erit. Vera enim cōfessio vltimo tpe pōt eē: quia nō modo tps sed etiā cordis deus inspector est: sicut latro probat.

¶ Quid presbyter nō recōciliat incōsulto episcopo nisi in necessitate.

¶ Quid tñ presbyter penitētem reconciliare incōsulto epō: nisi vltima necessitas cogat. Unde in cartaginēsi concilio. Presbyter incōsulto epō nō recōciliat penitētem nisi absente epō si vltima necessitas cogat. Quiscūq; penitētis publicū crimē est qd vniuersam cōmouerit yrbem. ante absidam. s. introitum ecclie manus ei i ponatur. Item Aurelius ep̄s dicit. Si q; in piculo cōstitutus fuerit et se conciliari: diuinis altarib' petierit: si ep̄s absens fuerit: d; presbyter cōsulare ep̄m: et sic picitātem ei' pcepto recōciliare. Incōsulto vero epō nō pōt excoicatos vel publice penitētes p̄sbyter reconciliare. Unde in cartaginēsi cōcilio sc̄do: statutū est vt chrisma vel reconciliatio penitentium et puellarū cōsecratio a p̄sbyteris nō fiat. Itēz. Recōciliare quēquā in publica missa presbytero nō liceat. puellarum tamē cōsecratio cōsulto episcopo per presbyterum fieri valeat. Unde de cartaginēsi cōcilio sc̄do. Presbyter incōsulto epō v̄gines nō cōsecrat chrisma vō nunq; cōficiat. Sicut pcepto ep̄i potest presbyter cōsecrare v̄gines: sic et reconciliare penitentes.

¶ An oblatio eius sit recipiēda qui currens ad penitentiam preuenit morte.

Tantum queritur de illo q ad pniā festinās sacerdotēz inue-

Primus 147

nire nō potuit et ita decessit: vtrū oblatio eius sit recipiēda. Dicim' quia est. Unde iapanēsi cōcilio. Si aliquis fuerit mortuus qui nō cōfessus sit: et testimonium habet bonū: et non poterat venire ad sacerdotē: sed preoccupauit eum mors i domo vel i via: faciant p eo parentes ei' oblationem ad altare: et dent redemptionem pro captiuis.

¶ Superius determinauit mag' de penitentia s; eē suū. et de p̄tate mīstroz pniā mīstrogentium. Hic determinat de effectu remissionis ex pte susipientiū. Et diuidit i. 3. **¶** Prio agit de modo remissionis mortaliū. **¶** 1° vent aliu di. sequenti. **¶** 2° de reditu diuīssorū dist. 22^a. **¶** P̄tia in. 2. **¶** Prio agit de remissione p̄ctōz. et de effectu remissionis mortaliū quo ad deū. **¶** 2° quo ad ecclīaz ibi. Solet etiā queri. **¶** P̄tia in. 3. **¶** Primo agit de remissione p̄ctōz quo ad illos qui in fine incipiunt penitere. **¶** 2° quo ad illos qui ante finē incipiunt: sed nō perficiunt ibi. Si vero queritur. **¶** 3° quo ad illos qui in iactā: sed nō p̄dignā pniā p̄ficiunt ibi. Si vero queritur d illo. **¶** Illa p̄ q ibi incipit. Solet ēt qri. diuidit in. 4. **¶** P̄ti mo agit de effectu remissionis peccatorū quo ad satisfactionis impōnem. **¶** 2° quo ad absolutionem ibi. Sciendum est. **¶** Tercio quo ad absoluentis p̄tatem ibi. Non tñ debet. **¶** 4° q ad absolutionis susceptionem ibi. Si autem queritur.

Articulus

Inter hanc di. querēdū ē p̄ncipali de. 5. **¶** Prio de pniā illorū qui in articulo mortis incipiunt penitere. **¶** 2° de p̄a purgatorū. **¶** 3° de valoris indulgentiarum q̄titate. **¶** 4° de his qd' valet. **¶** 5° de his qui possunt eas dare. **¶** Circa p̄mū queruntur 3^a. **¶** Primo vtrū aliq; in articulo mortis prio penitens possit digne penitere. **¶** 2° vtrū tali debeat sacerdos aliqua satisfactiōe imponere. **¶** 3° vtrū alius possit pro alio satisfacere.

Questio

¶ Primo ostēdo q aliquis in articulo mortis primo penitens nō pōt digne penitere. Aug. in lib. de lapsu mūdi. sermone 24. versus finē: et est de pe. di. 7°. s. q̄q. Et recitat mag' in lsa h' di. c. 1. Si vis agere pniāz qñ iam peccare nō potes: p̄tā te dimiserunt: nō tu illa. sed nemo potest digne penitere nisi

B dimittat peccā. **C** Item de penitētia di. 7. 5. Hoc aut. 7. recitat magr in lra h^o di. c. 1. Mul-
lus expectet qñ peccare nō pōt. arbitrij. n. q.
rit deus libertatē vt delere possit cōmissa. non
necessitatē. Cuz g̃ ibi loquat de illis q̃ in arti-
culo mortis penitēt. At q̃ eoz pnia nō sit li-
bera: sed necessaria: 7 q̃ hō per eā nō cōsequa-
tur peccatorum remissionem.

C Cōtra. Sacrificiū vespertinū in lege erat
acceptabilius. vt pz Leuit. 6. 7 recitat magr
in lra hui^o di. c. 1. sed pnia serotia significata ē
per sacrificiū vespertinū sm gl. sup illud psal.
Elevatio manū meaz sacrificiū vespertinū.

E ergo pnia in fine vite dignior ē q̃ alia pnia.
C Ad istam qōnē fuerūt vel sunt q̃daz here-
tici dicētes hoīes nō posse digne pētere post-
q̃ est in lecto mortis: si añ pniām non icipit:
sed hec opio est pniōsa heresis 7 sacra scri-
pturas. latro. n. cui dixit xps. Hodie mecum
eris in paradiso. vt hf Luce. 23. erat in cruce
sicut in lecto mortis: qñ penituit. 7 est et here-
sis illa 7 rōnē. qz q̃diu hō est i hac vita vsum
retinēs li. ar. sicut pōt se a deo auertere ex de-
fectibilitate ppria. ita pōt se ad deū puertere
digne cū auxilio diuie grē.

B **D** 3. g̃ ad que-
stionē q̃ hō in articulo mortis q̃diu vsum re-
tinet lib. ar. pōt penitere digne. tūc. n. est pnia
digna cū penitēs efficaciter dolet de pteritis:
7 pponit cauere a mortalib^o futuris 7 cōfite-
ri vere: 7 satisfaccere pro posse: 7 q̃ ad hec oīa
pncipaliter moueat p amorē bonitatis diuie.
Hos aut oēs motus mētis pōt hfe ille qui in
hora mortis icipit penitere: qñ sit difficile:
7 qñ hoc accidit est spāle bñficiū diuie mise-
ricordie. **C** Et sic pcedūt arg^a ad ptē pñā: cō-
cludūt. n. bñ q̃ est periculum in expectādo: 7
difficultas habēdi veraz pniām illi q̃ vsqz tūc
noluit penitere. **C** Ad arg^m ad partē scdam
ddm q̃ qñs ptingere possit qñqz: q̃ pnia tar-
de icipit melior sit aliqua alia pnia festia: tñ
simplr melius est penitere cito q̃ tarde: tñ qz
est securius: tum qz talis penitētia ceteris pa-
ribus plus habet de rōne voluntarij. Un per
sacrificiū vespertinum nō significabat pnia
tarde incepta: sed cito incepta. vsqz tamē in fi-
ne perseveras. **Questio.** **ii.**

A **Secūdo** querit vtruz penitēti in articulo
mortis debeat sacerdos aliquaz
satisfactionem imponere.

C Rūdo q̃ nō. qz nō est in statu in quo pos-
sit facere pniām exteriorē: sed interiorē tñ: dz
tñ sibi penā pctō debita manifestare dicēdo.
Si eslo sanus tātaz pniām deberes facere: 7
dz ista itimatio fieri p modū cuiusdā pfolatio-

nio reducēdo sibi ad memoriā magnitudinez
diuie misericordie remittētis pctā per solam
pniām interiorē: qñs hō nō possit exteriorē
facere. talis. n. pene manifestatio excludit de-
sperationē: 7 pmouet pniām interiorē. Hūic
concordat qd̃ dī. 26. q. 7. c. 1. 7 recitat magr in
lra hui^o di. c. 4. Ab infirmis in periculo mor-
tis positis pura est inqrenda cōfessio pctōrū:
nō tamē ipōnēda est illis quātitas pnie. 7 in-
notescēda. **Questio.** **iii.**

Tertio qñt vtz aliqz possit satisfaccere p
alio. Et vt q̃ nō. 2. Corin. 5. **D** 3.
vos manifestari oīz añ tribunal xpi vt recipiat
vnusqz pnia corporis put gessit siue bonū
siue malū. **C** Itē psal. ad deū. Tu reddes vni-
cuiqz iuxta opa sua. **C** Itē pncipalior ps sa-
tisfactōis est in pntiōe: sed nlls pōt pro alio
cōteri: qz tūc peccator adultus saluari posset
siue ppria cōtritiōe. g̃ nlls pōt p alio satisfa-
ccere. **C** Itē nullus pōt alteri mereri pniū vi-
te eterne. g̃ a fili nec remissionē debite pene.

C Itē si vn^o obligat se ad satisfaciēdū p alio.
nō ppter hoc statiz euolat ali^o: 7 tñ vī q̃ euo-
laret si satisfactio alteri^o p ipso sufficeret.

C Cōtra. Gal. 6. Alter alterius onera porta-
te: 7 sic adimplebitis legē xpi. **C** Itē. 26. q. 7. c.
pmo. dī q̃ si infirmus migrauerit ofonib^o ami-
corū 7 elemosynarū largitiōib^o pōdus pnie
sublenādū est. **C** Itē xps satisfecit p pctis no-
stros: cū g̃ nos sim^o corpis mystici xpi mēbra.
vt q̃ possumus 7 debemus nō tñ satisfaccere
pro nobis: sed etiam pro alijs.

C Rūdo satisfactio ē pp duo. 1. ad faciēdū
emendā p pctō: 7 vt sit medicamētū 7 seque-
las pcti: quē duo icludūt in descriptiōe sa-
tisfactōis superi^o posita que est pctōz causas
exciderē: 7 eis aditū nō idulgere. Quātūz ad
effectū 2^m vn^o nō pōt satisfaccere p alio: qz ca-
ro vn^o si domat p ieiunū alteri^o: nec p elyā
7 ofonē vn^o alter ad bonā silia assuescit: nisi
per accūs: inq̃tū aliqz p bōa opa q̃ facit pro
alio pōt sibi mereri de pgruo angmētū grē q̃
facilius assuescit ad bonū faciēdū: 7 malū vi-
tandū: sed hec subuentio nō est p modū satis-
factōis: sed meriti. Quātū aut ad pniūz effe-
ctum vn^o pōt p alio satisfaccere vtroqz exite
in charitate: 7 debitore p se satisfaccere nō po-
tente in hac vita: 7 obseruata debita pportio-
ne pene. **D** pus. n. scifi a nō exite in charitate
nō est satisfactoriū. p aliquotē q̃diu nō est in
charitate opus factū ab illo nō est satisfacto-
riū: qz solis amicis dei bona facta ex charita-
te cōicari pnt qñt est ex debito. q̃ etiā satisfa-
ccere pōt p seipz in hac vita 7 nō vult p ere pe-

Articulus

nitens nō est: r iō op^o qd aliq^s facit p isto nō satisfaci^t p pena ist^a: q^uis ip^s possit iuuare p modū meriti de cōgruo: r q^u ceteris paribus magis satisfactoriū ē p penitēte opus factū ab ipso met q^u ab alio: sicut efficacius ceteris parib⁹ meret hō sibi q^u ali⁹. iō pportionalit^r d^z esse maior pena in satisfaciēte p alio q^u illa q^u sufficeret ali⁹: si satisfaceret p seipso: charitas tñ satisfaciētis pro alio in tñ possit excedere charitates ill⁹ p quo satisfaci^t: q^u nō oportet ipm ad satisfaciēdū p alio soluere penam maiore q^u ali⁹ soluisset si satisfecisset p seipso: q^u tāto magis opus ē satisfactoriū ceteris parib⁹ q^uto ex maiori charitate pcedit.

¶ Ad p^m r sed⁹ in opp^o d^z q^u p^a opa hominis dñr dupl^r aut vere. s. illa q^u ipemet facit aut interpretatiue. s. illa q^u facit ali⁹ p alio. Vel pōt dici q^u hoc intelligēdū est de opib⁹ ordinatis ad pmiū subale: qd vn⁹ nō pōt ali⁹ mereri etiā de opib⁹ qbus hō meret dñationē eternā: quā vn⁹ ali⁹ mereri nō pōt. **¶** Ad 3^m d^z q^u hic loqmur de satisfaciōe fm q^u distiguit^r cōt^ritionē q^u p^ritio est necia ad remissionem offense. **¶** Ad 4^m d^z q^u nō ē sile: q^u pmiū vite eterne mensurat fm q^uritatem charitatis: r actiū volūtatis interior⁹ elicit^r ex charitate: q^u nullus purus hō ali⁹ potuit vnq^u de cōdī gno mereri pp excellentiā amicitie dñie: sed solutio pene nō est res tāt p^rij: r iō cōcessiōe vt vnus p alio soluere nō potēti possit soluere. **¶** Si hō est alitui⁹ inimic⁹: r d^z eidem iōo. grossos: talis pōt illud debitū p eo soluere q^u ipm nō possit amicu⁹ eius facere vel amicitia augere. **¶** Tñ pōt dici ad ar^m r clari⁹: q^u si hō nō pōt mereri p se pmiū vite eterne: meritū xpi sibi subuenit mediāte sacri baptismi susceptiōe: vt pz i paruulis. Si pōt mereri: qd pōt ois hīs vsūm lib. ar. cū ad interiori dei. tūc non est rōnabile q^u ali⁹ possit sibi mereri ipso nolēte: sicut nec ali⁹ satisfacere pōt pro alio potēte satisfacere r nolēte. **¶** Ad 5^m d^z q^u si vnus obligat se ad satisfaciēdū p alio non statim est pp hoc debita pena soluta: r iō ali⁹ nō euolabit quousq^u pēa soluta fuit. **¶** Si āt queras vt^r iste satisfaciendo p alio ē satisfaciāt p seipso: vt aliqbus q^u nō. q^u tūc tanta pena q^u necia esset p vno sufficeret p duobus. r pari rōne p trib⁹ vel qtuor. r sic deinceps: qd esset iustitia: tñ iste satisfaciēdo p alio meretur sibi augmētū subalis pmiū: qd multo p^a valz q^u remissio pene. **¶** Et si dicas: cū hō nō possit mereri p alio: qñ pncipaliter meret p se. qñ pōt satisfacere pro alio: qñ ē satisfaciāt p se. **¶** Rūdeo q^u pmiū subale est bonū cōe q^u

Secundus 148

per cōicationē non minuit: sed remissio pene bonū p^rij est: bonū aut p^rij plurib⁹ cōicatus min⁹ cult^r efficit. **¶** Tñ aut vt q^u q^uis ille qui satisfaci^t per alio: illud opus nō sit ex debito satisfactoriū p seipso. est tñ fm aliq^u pro seipso satisfactoriū p dñā misericordiaz: vel fm alios q^uis non sit satisfactoriū pro seipso per modū solutiōis per quē modū est satisfactoriū pro alio: ē tñ satisfactoriū pro seipso per modū meriti de congruo.

Articulus.

¶ Insequenter qñt de pnci⁹ pali. **¶** Et circa hoc qñt 3^a **¶** Primo vt^r pena purgatorij sit grauior qualibz tpali pena. **¶** Secundo vtrum satisfactoria. **¶** Tercio vtrum per ministerium demonum infligatur.

¶ Primo ostēdo q^u pena purgatorij nō sit grauior q^ulibet tēporali pena: fm **¶** Ph⁹ 2^a de aia. Actus actiuozū sunt in patiente r dispositio: sed cōiunct^r ex aia r corpore est magis dispositū ad patiēdū q^u ania separata. ergo magis affligitur homo a nocuo in hoc mūdo q^u aia in purgatorio. **¶** Itē ignis cōflagrationis qui pcedet iudiciū purgabit quos inueniet purgandos: sed ei⁹ duratio lōge erit minor q^u duratio ignis purgatorij. ergo virtus sua in affligendo erit maior: aut ali qui sine sufficienti punitione trāsirent. **¶** Itē anime in purgatorio cum cognoscant se r habitū qui sunt in se: se vident habitu charitatis. r se vident in statu in quo illi perdere non possunt. ergo se vident a diuina amicitia separari non posse. r ex cōsequēti certē sunt q^u habebunt vitam eternā: sed cuz tali certitudine non vident posse esse tanta pena: sicut potest esse cum talis certitudinis carentia. ergo in hac vita in qua hoies nō sūt certi de hñ da vita eterna: pōt ēē maior pēa q^u purgatoria. **¶** Cōtra. mag^r in l^a h⁹ di. c. 1. r est de pe. di. 7^a. s. Hoc āt. dicit de igne purgatorio: q^u rli eternus nō sit: miro tñ mō grauius est: exellit enī oēs penā quā vnq^u passus est aliq^u in hac vita: nunq^u in carne tanta inuēta est pena licz mirabilia martyres passi sūt tormēta. **¶** Itē Agazel. 5. li. phi. c. 4° dicit de purgato: i pēa: q^u est cruciat^r ineffabilis. sed omnis pena huius vite est effabilis: ergo grauior ē pena purgatorij qualibet alia tēporali pena. **¶** Respondēdo q^u pena causat dupl^r. s. ex absentia boni amati. r p^resentia mali oditi: r vtro q^u modo pena purgatorij maior est qualz pe-

In temporalis aie. n. in purgatorio q. motus ea-
rum nō retardat mole corporis: vehemētissime
desiderāt cū deo pfecta fructū cōiungi. r. iō
ex hui⁹ fructūis r. cōiunctōis absentia vhe-
mētissime affligunt. maxie cū tps videat ad-
uenisse quo cū deo pfecte eēnt cōiuncte: si dū
erāt in corpore pēnā suis pētis debitā per-
soluissent. q. ēt pēna nō tñ est lesio: s. lesiōis
apprehēsiō. vel ex tali apprehēsiōe cāta. iō tā-
to ceteris pibus pēna ē maior: q̄to apprehē-
siō lesiōis est fortior. aie aut in purgatorio for-
tioris sunt apphēsiōis q̄ dū erāt in corpore-
bus. **¶** Sicut dicit Agazel. s. li. pbi. c. 4°. In
hoc mūdo aia nō sentit cruciatū suū: qm̄ pp
occupationē sui circa corpus est sicut q̄ occu-
patus in bello vel in periculo nō pcepit labo-
rem suū. r. iō si inferēs lesionē esset eq̄le inferē-
tibus lesionē i hoc mūdo: adhuc pēna sensus
in purgatorio lōge eēt maior: q̄z pēna in hoc
mūdo. cū ergo ignis affligēs aīas in purga-
torio magis sit actiuus igne nfo. q̄ tñ iter alia
elemēta maxime est afflictiuus: nulli dubium
pōt esse qn̄ pēna purgatorij sit longe grauior
q̄ aliq̄ pēna in hoc mūdo. **¶** Sic aut supponi-
mus aīam posse pati corporali igne: qd̄ r. per
quē modū iser⁹ declarabit deo dāte. cū de pe-
na damnatorum agetur.

¶ Ad p̄mū in opp^o dōz q̄ sola lesio nō suffi-
cit ad pēnā sensus. s. requirit lesiōis apphē-
siō q̄ maior est in aīa separata q̄ corruptibili
corpore cōiuncta. Et p̄terea q̄uis cōiunctum
sit magis dispositū ad patiendū passiōe abij-
ciente a suba: nō tñ ex hoc sequit̄ q̄ sit magis
dispositū ad patiendū simplr. r. p̄tereant dēnū
est inferēs passiōe aīabus in purgatorio ma-
gis actiuū est q̄ quodcūq̄ inferēs passiōes
in hoc mūdo. **¶** Arg^m scōz vñ bñ cōcludere.
brenitas. n. punitōis illoz q̄ per illū ignē pur-
gabunt recōpensabit p̄ intēsiōe acerbūtatē.
¶ Ad 3^m dōm q̄ q̄uis aīe in purgatorio cer-
te sint de habēda vita eterna: q̄ certitudine cō-
solant̄: tñ ex forti apphēsiōe dāni ex dilatiōe
vehementissime affliguntur. **¶** Dō. 11.

¶ **Secundo** querit̄ vtrū pēna purgatorij sit
satisfactoria. Et vñ q̄ nō. **¶** Aul-
la pēna est satisfactoria nisi volūtarie assūm-
pta. vel tolerata. s. pēna quā sustinet aīe in
purgatorio nō est ab eis volūtarie assumpta
neq̄ tolerata. q. ab illa desiderāt liberari. q̄
nō est p̄ eis satisfactoria. **¶** Itē satisfaccere est
mereri remissionē pēne. s. aīe i purgatorio sūt
ex statū merēdi. q̄ sunt ex statū satisfaciēdi.
¶ Cōtra. pēna debita nō remittit sine aliqua
satisfactiōe: sed si nlls satisfacceret p̄ illū q̄ sūt

in purgatorio in hac vita: tñ per illā pēnā ad
vltimū liberarent ab obligatiōe pēne p̄tō de-
bite. q̄ illa pēna est satisfactoria. **¶** Itē aīe pe-
na patient ab exite in charitate tolerata est
satisfactoria: sed aīe in purgatorio sunt i cha-
ritate: r. patient illam sustinent pēnam. ergo
est pro eis satisfactoria.

¶ Rādeo q̄ debitor a suo debito pōt duplr
liberari. Uno^o cū soluit debitū. Alio^o cū cre-
ditor accipit illud qd̄ sibi debitū est debitore
irrequito. Ad similitudinē modi p̄mi liberat hō
a pēna p̄tō debita illā exoluendo p̄ pēnā vo-
luntarie assumptā. r. hoc ē satisfaccere plene r.
pprie. Ad similitudinē modi secūdi liberant aīe
decedētes cū grā ab obligatione pēne p̄tis
debite p̄ pēnā quā in purgatorio sustinet pa-
tient. talis tñ pēna nō ita pprie dici pōt satis-
factoria: sicut illa q̄ volūtarie est assumpta. r.
iō parū de pēna quā hō volūtarie assumit in
hoc mūdo liberat eū a magna portiōe illius
pēne que est in purgatorio.

¶ Ad p̄mū dōz q̄ est volūtarie tolerata. q. r.
sciunt eā esse iustā. r. q̄ plus volūt illā pēnam
sustinere q̄ p̄petio dei vñōe carere: ad quas
sciūt se nō posse ptingere manēte in eis obli-
gatiōe ad pēnā. **¶** Ad 2^m dōz q̄ aīe in purga-
torio q̄uis sint extra statū merēdi augmētuz
gfeno tñ sunt ex statū merēdi liberationem
ab obligatiōe pēne: accipiēdo mereri p̄ pa-
tient sustinere pēnā: p̄ quā liberant ab obliga-
tione p̄tēdi. **¶** Ad arg^m ad p̄tēz scōz dōm q̄
bñ cōcludūt q̄ illa pēna inq̄tū est ab eis patie-
ter tolerata aliquo mō rōnez satisfactiōis h̄z:
inq̄tū per eā liberātur ab obligatiōe pēne de-
bite pro peccatis. r. hoc est vñ. **¶** Dō. 11.

¶ **Tertio** querit̄ vtrū pēna purgatorij p̄ mi-
nistriū demonū infligat. Et videt̄
q̄ sic. pueniētus est bonos hoīes affligi p̄ ma-
los angelos q̄ bonos p̄ bonos: sed bon⁹ an-
gelus fecit emarefcere neruū femoris Jacob
vt h̄f Gen. 32°. q̄ videt̄ q̄ mali angeli affligāt
animas in purgatorio. **¶** Item mali angeli
affligunt bonos homines in hac vita. vt patz
Job. 2°. ergo a simili affligunt animas in pur-
gatorio. **¶** Item magister di. 47. ca. vlti. di-
cit q̄ habebunt tortores in pēna: quos habue-
runt in cōtortōe in culpa.

¶ Contra. non decet illum qui de aliquo in-
ste triumphauit postea puniri per ipsum: sed
anīe que sunt in purgatorio: iustitie adhe-
rendo: dyabolus vicerunt. ergo non esset con-
ueniens q̄ punirentur ministerio eorum.

¶ Item illam pēnam demones sciunt indu-
bitanter esse ad vtilitatem eorum qui puniunt

Articulus

Tertius

149

E tur sed demones non querunt utilitate animarum: sed danu. ergo videt quod aie in purgatorio non puniuntur ministerio demonum.

E Respondeo quod spiritus boni angelorum et mali affligunt mortuos. boni ad adiuvandum. mali ad nocendum si possunt. et ad videndum si aliquid habent in eis. Unde et legimus in vita beati Martini demonem dum movebat assistisse. et spiritus per bonos deducant ad locum penalem forte per committendum malis libenter aspiciunt penas eorum: spiritus nihil vident in eis se posse eorum hostem in loco penali non puniunt ministerio demonum. ut bene ostendunt rationes ad partem secundam adducte. nec ministerio bonorum angelorum. sed sola divina iustitia ignem purgatorium sicut instrumentum applicante ad punitionem eorum.

E Ad primum in oppositum dicitur quod magis est pueniens bonos homines in hac vita affligi a bonis angelis: quoniam ad cautelam si aliquid futurum malum. sicut angelus fecit emarcescere nervum femoris Jacob ad precavendum moribus percupiscentie: quod talia vita bonos affligi a malis quod vicerunt. Ad secundum dicitur quod non est simile: quia in hac vita durat pugna inter malum angelum et bonum hominem. et exercitatur boni homines per angelos malos. Ad tertium dicitur quod illud verbum magistri intelligendum est de danatis. per tempore ante iudicium.

Articulus

Dissequenter queritur de preceptis. et circa hoc queruntur. 3. Primo utrum indulgentias quas dat ecclesia aliquid valeant. 2. utrum tamen valeant quantum sonant. 3. utrum valeant aliquid bene post hanc vitam.

Ad.

I.

Primo ostendo quod indulgentie predictae nihil valeant: quia inutilis est symoniacae donatio. sed in istis indulgentiis datur spiritualia per temporalibus. ut per ecclesiam et hospitalibus constructis dare aut spiritualia per temporalibus symoniacum est. ergo tales indulgentie utiles sunt. Et tunc inferior non potest absolovere a pena imposita a superiori. sed de causa per petitionem penitentis remittit ei culpam et obligationem pene eterne: obligat ipsum ad aliquam temporalem penam. si illa per indulgentiam data a prelatibus ecclesie non potest remitti.

E Contra ecclesia errare non potest. Unde Luc. 23. dicit dominus per Petrum. Ego rogaui pro te ut non deficiat fides tua. Tu ergo tota ecclesia affirmet tales indulgentias valere: precedendum est quod valeant.

E Ad ista quoniam dixerunt quod istas indulgentias valere in foro ecclesie remittendo penas taxatas a iure vel a iudice. non tamen aliquid remittendo de pena a deo taxata. Sed secundum illam opinionem

nem indulgentie simpliciter magis noceret quam valeret: quia absolvendo a penas satisfactorias: ad penas purgatorias: quod sunt graviores transmittent. Sed simpliciter dicitur: est quod indulgentie si datur ab illo qui potest eas dare. et ex rationabili causa. per utilitatem ecclesie: valent dispositis facientibus illud quod pertinetur in forma indulgentie. per eas. non remittit aliqua portio pene a deo taxate. hoc autem facere potest ecclesia. quia hoc facit ex divina auctoritate. thesaurus enim meritorum. Christi et martyrum et perfectorum et virginum recomendavit ecclesie dispensationem: ecclesie in platis tradidit claves regni celorum. meriti. non passionis Christi sufficientes sunt. per solutionem omnium penarum nostris peccatis debitari. voluit tamen ad bonum nostrum nos adultos per aliqua obsequia penalia fieri principes illius meriti.

E Ad primum in oppositum dicitur. quod non datur spiritualia per temporalibus nisi per accensum. cum. non datur indulgentie per ecclesiis vel hospitalibus constructis non datur ut in illis temporalibus sistat: sed per utilitatem spiritualium consequentem. Unde non datur per temporalibus nisi in quantum ordinantur ad spiritualia. Ad secundum dicitur quod inferior bene potest absolovere a pena imposita a superiori auctoritate ipsius. Et sic patet dictum quod prelatibus datur indulgentias a penis a deo taxatis non absoluit: sed de thesauro ecclesie illas solvit Sacerdos autem in foro penae per virtutem sacri potestatis clavium a deo sibi data parte penae a deo taxate remittit.

Questio.

II.

Secundo queritur utrum indulgentie tamen valeant quantum sonant. Et videtur quod non. quia tunc tantum valerent danti unum denarium quantum danti. 100. libras: et venienti visitare locum sanctum de prope sicut de longe. cum in indulgentiis commutetur. quicquid dederit elemynam suam per tali factum: vel visitaverit tale locum sanctum habebit tamen de indulgentia. Et tunc cum danti elemynam per tali facto preceditur 3. pars remissionis pene sue. tunc dando unum denarium: et alia vice alium: et 3. vice alium liberaretur a tota pena peccatis suis: debita: quod videtur absurdum.

E Contra Job. 3. Aliquid de idiget in forma mendacio. quod. non. ergo per quacunque utilitate non debet haberi metiri. ergo tamen valent indulgentie quantum ecclesia dicit eas valere. Ad ista quoniam dicitur quod tamen valent quantum sonant. Ita quod quicquid duorum equaliter divinum: quorum unus dat unum denarium: alius decem: ille qui minus dat obtinet remissionem pene unius anni. sicut ille qui plus dat. nec propter hoc sequitur quod tamen remittat unum denarium pena a deo taxata quantum alii: quia pena unius anni in hac vita non tantum valet illi qui eam facit ex minori charitatis fervore: et remittat: sicut illi qui eam facit ex maiori et asperius. Tu

C aut dicitur in forma indulgentie quolibet dante estyn-
 sua p tali facto remissione h're pene vni' ani:
 sic intelligendus e: q' habeat remissionem tate pe-
 ne a deo taxate. q'ia remitteret ei p penitentia
 vni' ani: quod faceret in hac vita. Cui ergo illi q'
 plus dat r ex maiori feruore respondeat annus
 efficacioris pnie q' illi q' minus plus sibi re-
 mittitur de pena a deo taxata q' alij. r tñ cuili-
 bet valet vnu' annus pnie in hac vita. **P** Alijs vñ
 dñs. ad questionē q' cuilibz danti clyna sua da-
 tur remissio intēsiōis pene ani vnus: nō tamē
 equalis: sed ille q' plus dat ceteris parib' plus
 obtinet de itēsiōis remissione. ita q' si ponant
 duo in oibus pares obligati ad morādū p an-
 num vnu' in purgatorio: si pro indulgentia vni'
 anni vnus dat denariū vni: r alius decē: q'libz
 p totū annū illū in purgatorio min' puniet s'z
 ille q' dedit decēz minus q' ille q' nō dedit nisi
 vnu'. ita q' crit alienatio pene fm datoꝝ pro-
 portione. **P** S'z cōtra hoc ē. q' tūc per indul-
 gentias nō remitteret pene quātitas extēsiua.
 sed intēsiua. **P** Et iō mihi videt dñs ad qōnē
 q' quātum ad remissionē extēsiōis pene pa-
 res sunt: ille q' min' dat: r ille q' plus. si hoc cō-
 tinetur in forma indulgentie. Sed quātū ad re-
 missionē intēsiōis pene: r q'tū ad sū dispositi-
 tionē ad recipiēdū augmētū gratie ipares
 sunt: q' de istis duob' plus psequit ille q' plus
 dat. nisi in casu i quo min' datū cēt mai' p ppa-
 rationē ad dantē q' malus datū p cōparatio-
 nem ad dantē. sicut p' in paupercula de q' di-
 cit dñs **Mat. 12.** q' plus miserat in gazophi-
 latū q' oēs alij. r s'z vias tactas patet solutio-
 nes ad argumēta. **2o.** **ut.**
Terrio querit vtr indulgentie valeāt aliq-
 b' post hāc vitā. Et vñ q' sic: q' oēs
 aie sancte aut sunt de ecclesia triumphāte. aut
 militāte. Sed aie exītes in purgatorio sancte
 sunt. nec sunt de ecclesia triumphāte: q' in illa
 nulla ē pena. q' sunt de ecclesia militāte: sed oī-
 bus hñtib' g'ram in ecclesia militāte. p'sunt in-
 dulgētie. ergo p'sunt illis q' sunt in purgato-
 rio. **C** Itē meritū ecclesie qd p indulgentias di-
 spōnat maius ē q' m eritū vnus singularis p-
 sone. sed meritū singularis persone suffraga-
 tur existentibus in purgatorio. ergo multo
 forti' illis valēt indulgentie. **C** Item indulgentie
 p'sūt illis q' faciūt illd qd i forma indulgentie cō-
 tineat: s'z exītes i purgatorio orāt p vtilitate ec-
 clesie. p qua datur indulgentie. q' p'sunt illis.
C Cōtra. de pe. di. 6o. Si cui. 5. Alij e contra.
 Dñs par ius soluēdi voluit esse r ligandū: sed
 prelati ecclesie nō pūt ligare illos q' sunt i pur-
 gatorio. ergo nec pūt eos soluere: qd verūz nō

est si illis pdesent indulgentie. **C**
Rñdeo q' indulgentie nō p'sunt illis q' non
 sunt de iurisdictione illius q' eas pcessit. extra b
 pe. r re. **Q**uod aut. nec illis q' nō faciūt illud p
 quo dant indulgentie: q'uis habeat volūtate fa-
 ciendi. q'uis. n. q'tū ad premiū essentialē non
 potēti operari volūtas reputet p facto: nō oꝝ
 hoc ē vñ q'tū ad qdlibet pmiūz accidēta-
 le. **U**nde nec p facto reputatur q'tū ad re-
 missionē pene p indulgentias obtinēde. Illi aut
 q' sūt in purgatorio nō sūt sub iurisdictione pla-
 toꝝ ecclesie. qd satis datur itelligi cū dixit dñs
Petro. **2o.** cūq' solueris sup t'ra. addēdo. n.
 Sup terrā vñ referre collationē huius ptātis
 tñ sup vīetēs hac vitā mortali. nō possunt ēt
 facere saltē de lege cō illud qd p'tinetur i for-
 ma indulgentie: q' rī orātibus p aliquo pnci-
 pe vel aliquo spālī negotio ecclesie pcedatur
 indulgentie. tñ illi qui sunt i purgatorio hoc ne-
 sciunt nisi ex spālī reuelatione. r si scirent. q'
 uis orārēt: nō tñ esset eis penalis oꝝ: sicut. est
 exītibz in mortali vitā. Cū exītib' in purga-
 torio nō p'sunt indulgentie directe. idirecte tñ
 eis p'sunt inq'tū exītes in hac vitā faciūt pro
 eis illud qd p'tinetur in hac forma indulgentie
 maxime si det indulgentia sub hac forma. **Q**ui-
 cūq' fecerit h' vñ illd sibi p se vel p pfe suo b-
 functo. vel alia p'sona in purgatorio exīte da-
 mus tot dies indulgentie. sed sic scdm quosdam
 adhuc non p'sunt eis nisi per modum suffra-
 gij. q' nō p modū auctoritatis: quā prelat' ha-
 beat sup eos. r ad hoc etiā vt sic valeāt eis co-
 operat' forma indulgentie p'dicta: q' alias vt vñ
 q'busdam hō nō posset fructū sue indulgentie in
 alium trāsferre: q' eius nō est applicare ad ali-
 quē intētiōē ecclesie: per quā cōicant merita
 ecclesie: ex quib' valent indulgentie.
C Ad p'mū dñs q' illi qui sunt in purgatorio
 cum ecclesia militāte aliquo mō cōicāt in pe-
 na. cū triumphāte in impossibilitate peccādi: cū
 vtraq' in charitate. r iō q' p'icti sunt cum mi-
 litante ecclesia p charitatē: r maxime auxilio
 indigēt: q' nō sūt in statu in quo possint penas
 assumere volūtariā. per quā citius admittē-
 tur ad visionē beatam. ideo ecclesia pōt eos
 iuuare cōicādo eis merita viuoz: nō tñ p mo-
 dum auctoritatis p quā directe innātur illi q'
 bus directe p'sunt indulgentie. **C** Ad 2^m dñs q'
 nō plus pcludit nisi q' indulgentie pnt pdesse
 p modū suffragij pcurrēte ad hoc volūtate i-
 dulgētiās dātis cū volūtate recipiētis. **C** Ad
 3^m solutiū ē ex dictis in qōne. Et p'terea p'ter fa-
 cere illud qd in indulgentia p'tinet. requir' q' faci-
 ens sit de iurisdictione dātis indulgentiam.

Articulus III.

¶ Ad ar^m ad pte alia dō q n p^l pcludit. nisi q indulgētie nō possunt eis directes ex hoc n sequi quin eis possint pdesse p modum suffragij: vt ostensū est. Aliqui tamē dicūt q si cut sunt medij iter ecclesiā triūphātē r militā tē: q ita flatū ecclesie medio mō se habent ad eos: qz illos de militante ecclesiā pnt ligare r soluere: illos de triūphātē nec ligare nec soluere: illos de purgatorio nō possūt ligare: pos sunt tamē eos soluere cōcedēdo eis suffragia r indulgētiās cōcedēdo: si tamē viui pro eis faciāt qd in forma indulgētie continetur.

Articulus.

¶ Insequenter querit 3° pncipali. Et circa hoc querunt 3. 1° p^l p^lio vtz valeat existēt i bus in p^lto mortali. 2° vtz religiosi. 3° vtz prelatis q

cas concedunt.

Questio.

¶ Primo ostendo q valeat existētibus in peccato mortali: qz maius est ali cui gratiā impetrare q remissionem penē cōcedere: s; vir sanct^l aliqui meret peccatori gratiā. g multo fort^l p^lat^l pōt sibi pte penē remittere cōcedēdo indulgentiam.

¶ Contra. itentio principis sapientis nō est vt thesaurus suus p suū ministrū dispēset suis inimicis. cū ergo dispēlatio facta p ministros ecclesie discōrdiās ab itētiōe dei sit inutilis: r magis debeat dici dissipatio q dispēlatio: nō p sunt indulgētie existētibus i mortali peccato: cum tales dei sint inimici.

¶ Rūdeo q nō pōt fieri remissio penē marte culpa. r ideo cū p indulgētiās nō remittat culpa existētibus i mortali peccato: non remittit eis p indulgētiās aliqd de pena. S; tū aliqd existēs i mortali peccato facit illud qd cōtinet in forma indulgētie: pndēter facit: qz bona facta in p^lto mortali aliquo mō peccatorē disponunt de pgru ad pnam: r illā mediante ad sūscēptionē remissionis peccatorū per diuinā misericordiam.

¶ Ad argumētū in opp^m dōm q nō valet: qz illa ipetratio gratie est p meritū pgrui. s; satisfactio de pena fit p meritū p^ldigni. Unde exiēt i charitate facit qd ptinet i forma indulgētie debet remissio penē. que in forma indulgentie est cōcessa.

Questio.

¶ Secundo queritur vtrum indulgētie valeant religiosi.

¶ Rūdeo q sic. si faciūt illud p quo dantur indulgētie: r hoc facere possūt: qz qūis nō habet p^lui nec p voluntate sua possint claustrū

2 quintus 149

exire ad visitandū alia loca scā. sup^lio^r tamen potest eis dare licentiam aliquid dandi r loca sancta visitādi.

Questio.

¶ Tertio querit vtrū indulgētie valeat flatū q cas pcedunt. Et v^l q nō. qz nullus hz p^latē absoluedi seipm^l s; dātū^r indulgētiās pdesent ille indulgētie ad remissionē penē dātes eas seipso possent a pena absoluedi.

¶ Contra. si nō pdesent eis peioris essent pditionis q aliq. qd est inconueniens.

¶ Rūdeo q prelatus sibi ipsi nō pōt indulgētiās dare p^lio r pncipali r directe. s; indulgētia alijs data ipse et sub eadē forma vti pōt. r sic sibi sicut alijs pdest ad alicuius ptis penē remissionē.

¶ Ad ar^m in opp^m dō q qūis prelatus nō possit seipz absoluerē directe: pōt tū idirecte inquatū aliq pōt pcedere p^latē per quā ab illo potest absolui.

Articulus.

V.

¶ Insequenter querit 3° pncipali. Et circa hoc querunt 3. 1° p^l p^lio vtrū malus epō possit dare indulgētiās. 2° Se cūdo vtrum aliquis nō epō. 3° Tertio vtz qlibet prelatus.

¶ Primo ostendo q malus epō non pōt dare indulgētiās: qz nullus sapiēs dñs cōmittit inimico suo p^latē dispensandi suū thesaurū: s; malus epō est inimicus dei. cum ergo deus sit sapiētissim^l dñs malo epō talē p^latē nō pmissit.

¶ Item maius est indulgentiā dare q recipere: sed malus epō manēs malus nō pōt indulgentiā recipere. ergo nec dare.

¶ Contra. maius est absoluerē in foro penitētie seu conscientie: cū per talē absolutionē nō tantum remittatur aliquid de pena. sed etiam quādoqz remittit culpa. s; cū absoluedus est a tritus nō p^lritus: q indulgētiās dare: p quas nō remittit nisi pena. sed malus episcopus potest absoluerē i foro penitētie. ergo multo fortius indulgentias dare.

¶ Respondeo q malus episcopus potest indulgentias dare. quia non facit indulgentias de proprio merito quo p^luatur per mortale peccatum. sed de thesauro ecclesie cuius peccatum sibi nō abstulit dispēlationē.

¶ Ad p^m i opp^m dō q maior ē ba qū inimic^l pōt thesaurū dispēlare pter dñi itētiōē. malus aut epō pter itētiōē dei spūale thesaurū ecclesie dispēlare nō pōt. Un si nō p^lcordat diuine itētiōi sua dispensatio nulla est. Unde nec bon^l nec malus indulgētiās pcedere pōt: nisi ex ratioabili cā. **¶** Ad 2^m dō q qūis indulgētiā da

Distinctionis. XX.

Art. v.

re maius sit q̄ recipere maioutate auctoritatē. ecōuerso tñ est loquēdo de maioutate utilita-
tis: p̄cū dō mortale facili⁹ ipedit utilitatē q̄
auctoritatem. **20.**

A **Secundo** querit̄ utz aliq̄s nō ep̄s possit
indulgētias dare. Et v̄ q̄ nō.
qz p̄ indulgētias tñ remittit̄ d̄ pena. v̄ plus q̄
tū ad absolutionē i foro p̄nie. s̄ null⁹ nō sacer-
dos pōt absolueri foro penitentie. ergo nec
indulgētias dare.

Cōtra. electi i ep̄os ⁊ p̄firmati p̄nt dare in-
dulgētias: p̄nt adhuc nō sint sacerdotes.

Rūdeo sicut sup̄ dictū ē. nō sacerdoti-
bus p̄petere pōt p̄tās iurisdictionis. cū ḡ dare
indulgētias p̄petat alicui p̄tātē iurisdictionis
aliquis nō sacerdos pōt p̄cedere indulgētias.

B **Ad ar^m in oppo^m dō.** q̄ oib⁹ p̄catis simplr
dignior ē absolutio in foro p̄nie q̄ illa q̄ sit p̄
concessionē indulgentie: qz per illā nō tñ re-
mittit̄ pars p̄nie. s̄ etiā culpa. si ante nō est re-
missa. ⁊ ille d̄posit⁹ ē q̄ recipit absolutionem
tñ hec p̄tās respicit ordinē ⁊ iurisdictionem
in foro p̄nie. remissio autē culpe maior ē q̄ re-
missio p̄nie. nec tñ p̄cedēdū ē q̄ semp plus re-
mittat de pena p̄ indulgētias q̄ p̄ absolutionē
i foro p̄nie: qz frequē ē ecōtrario. **26.**

A **Tertio** querit̄ utz q̄libz p̄lat⁹ possit indulgētias
dare. Et v̄ q̄ sic. qz q̄libz p̄lat⁹ pōt
p̄cedere p̄ticipationē bonorū p̄gregatōis sue.

Cōtra. solis ep̄is p̄mittit̄ a iure indulgētias
dare vel electis in ep̄os.

Rū q̄ illi soli p̄nt indulgētias dare: q̄b⁹ di-
sp̄satio thesauri eccl̄ie p̄missa ē. ⁊ fm mēsurā
p̄missionis sue: ⁊ q̄ vicario xp̄i p̄missa ē plenitu-
do p̄tātis a xp̄o. ex de pe. ⁊ re. Cū ex eo. iō da-
re potest indulgētias per eccl̄ias totam mi-
lītātē tātas q̄tas sibi placuerit. dū tñ asit rō-
nabilis cā. Alij autē tñ hnt de hac p̄tātē. q̄tuz
eis a vicario ch̄asti concessum est. ipse autē per
ius cōe hoc nō p̄cessit nisi ep̄is. vel electis in
ep̄os ⁊ suis legatis. ⁊ iō nulli aliq̄ indulgētias
p̄nt dare nisi ex sp̄ali p̄missione. nec p̄nt legati
dare indulgētias nisi in p̄uincia sua. nec ep̄i ni-
si in suo ep̄atu. archiep̄i tñ p̄nt eas dare i ep̄a-
tibus suffraganeorū suorū. ex de pe. ⁊ re. **A**ro.

B isti tñ in dedicatione basilice siue dedicef ab
ep̄o: siue a plurib⁹: nō debēt extēdere indulgen-
tiā vltra annū. neqz in anniuersario dedicationis
vltra. 40. dies. ex de pe. ⁊ re. Cuz ex eo. limita-
ta. n. ē eis p̄tās a papa: ne p̄ imoderatas p̄ces-
siones clausas eccl̄ie p̄tēnerēt. ⁊ penitētiā
satisfactio enervaret eo. c. Abi prius.

C Ad ar^m in oppo^m dō q̄ nō ē sile: qz cōcessio

p̄ticipatiōis bonorū sit p̄ mutua charitatē: sed
donatio indulgētie p̄ auctoritatē. Tñ q̄libet
sit alij p̄ticipatiōez suorū bonorū p̄cedē: s̄ nō i-
dulgētia dare debitor suorū. Atz autē q̄libz sa-
cerdos penitētiē i articulo mori possit absol-
uere ab oi p̄ctō: oi excoicatiōe superi⁹ v̄sū ē.
⁊ **U**trū autē ille iustus q̄ aū mori ē fecit totas
p̄niam sibi a sacerdote iniunctā minorē debito
postea in purgatorio puniat sup̄ l̄re exposi-
tiones poteris inuenire.

Circa l̄raz. **H**ō p̄sumim⁹ qz bñ hic ext. h⁹
d̄ ad notādū difficultatē h̄ndi p̄di-
guā p̄nias illi q̄ vsqz ad articulū mortis distu-
lit penitere. Peccare nō potes. hoc intelligit̄
de p̄ctis in opib⁹ exteriorib⁹: q̄ hō nō pōt face-
re in articulo mori istatē. Quacūqz die inuo-
cet de⁹ asit. hoc nō intelligit̄ de inuocatiōe q̄ ē ex-
timor pene p̄ncipalis: s̄ ex amor iustitie. Arbi-
trij querit libertatem. hoc iō dicit: qz q̄nis in
illo q̄ expectauit penitere quousqz moris istat
remaneat arbitrij libertas. Tñ inest sibi ad pe-
nitendū vere maxima difficultas. Quedā pec-
cata mortalia in p̄nia sūt venialia. hoc iō d̄
ctum est: qz hō de illis p̄ p̄nias obtrinet veniā.
Si nō sufficiat dolor interior simul cuz pena i-
iuncta addet deus penam.

Cōtra si sacerdos iniungit penitenti pe-
nam maiorem debito. penitens si potest tene-
tur soluere illam. ergo a simili si iungit mio-
rem debito penitens debz esse simpliciter q̄e-
tatus: si voluit eam.

Respōdeo q̄ si sacerdos iungit penā n̄ re-
cōpensantē penā a deo taxatā fm iudiciū sue in-
stitie tēpatū dulcedie misericordie: penitēs reh-
dū exoluet post hāc vitā. Si autē iungit pe-
nā recōpensantē q̄nis absolute sit mior q̄ il-
la ad quas obligat i purgatorio: simplr q̄tat
p̄itēs si exoluit eā. nec ē tñcōueniēs: vt sup̄
d̄z ē q̄ mior pena i hac vita recōp̄set i diuina
acceptatiōe maiore penā i n̄stalia vita. **C** Ad
ar^m dō. q̄ quis ille cui iniuncta ē pena maiō d̄bi-
to teneat ad eā explēdā i foro eccl̄ie: n̄ tenetur. **T**esti-
mōia eis fidelitū circūstātiū. p̄deē d̄bēt: ⁊ q̄nis
loquat in plurali. tñ vni soli credit i hac m̄a qz
hoc nō cedit i p̄iudiciū alicui⁹. 26. q. 6. **H**is q̄
i firmitate. i glo. ⁊ ar^m ad hoc d̄ p̄se. di. 4. Cuz
itaqz. **H**ō debet p̄sbyr. loq̄tur de publice pe-
nitēte: qz p̄nias ab ep̄o iniunctas nō pōt sine eo
p̄sbyter relaxare nisi in articulo necessitatis.
P̄ucllariū tñ p̄secratio p̄sulto ep̄o p̄ p̄sbyterū
fiert valet. hoc intelligēdū ē scdm antiquā p̄sue-
tudinē aliquarū eccl̄iarū q̄ modo nō tenet.

Distinctio

De peccatis que post hanc vitam dimittuntur. Distinctio. CCCI.

Olet et queritur post hanc vitam aliqua peccata remittantur. Et aliqua post hanc vitam remittantur. Christus ostendit in euangelio. ubi ait. Qui peccauerit in spi-

ritum scilicet non remittet ei neque in hoc seculo: neque in futuro. Ex quo datur intelligi: sicut sancti doctores tradunt: quod quedam peccata in futuro dimittentur. Quodammodo. n. culpe in hoc seculo relaxantur: quedam vero pene etiam in futuro: que quidem post mortem grauatur: sed dimittuntur si digni sunt: si bonis actibus in hac vita meruerunt ut dimittantur eis. De illis etiam quod edificat lignum: fenum: stipulam: dicit Augustinus. quod ignem tribulationis transitorie inuenient cremabilia edificia quod secum portauerunt cremare. Ait enim sic. Post istius sane corporis mortem donec de igne purgatorio veniat ad diem damnationis et remunerationis: si hoc tempore interuallo spiritus defunctorum quod edificauerunt lignum: fenum: stipulam: huiusmodi ignem dicatur perpeti: quem aliquis non sentiunt: qui huiusmodi edificia portare runt ut inueniant ignem transitorie tribulationis venialia cremare: non redarguo: quia forsitan verum est. Sed quia dicitur saluus erit: quasi per ignem: contemnitur ille ignis. Brauior tamen erit ignis ille: quod quicquid potest homo pati in hac vita. Dic aperte insinuat ut quod illi quod edificat: lignum: fenum: stipulam: quedam cremabilia edificia. id est venialia peccata secum portant: que in igne emendatorio cremantur. Unde constat quedam venialia peccata post hanc vitam deleri.

Quod alij citius alij tardius purgantur in igne.

distictio CCCII.

i 51

In illo autem igne purgatorio alij tardius alij citius purgantur secundum quod ista pereuntia magis vel minus amauerunt. Unde Augustinus. Post hanc vitam incredibile non est nonnullos fideles per ignem quedam purgatorium: quanto magis minusue bona pereuntia dilexerunt: tanto tardius citiusque saluari. Unde non frustra illa tria distinctio apostolorum: lignum: fenum: stipulam: quod illi edificat: quod et si aliena non rapiunt: rebus tamen infirmitati successis aliquam dilectione inheret. Qui sanctos suos amandi modos vel diutius vel lignum: vel minus vel fenum: vel minimus: vel stipulam: ignem sustinebunt. Qui vero superedificat aurum: argentum: lapidem preciosum: de utroque igne securi sunt: non solum de illo eterno: quod cruciaturus est impios in eternum: sed et de illo emendatorio quod purgabunt quodam saluandi. **Oppositio.**

Iacobus potest: si lignum: fenum: stipulam venialia intelliguntur peccata: et nullus adeo perfectus est quod venialiter non peccet. Ergo quod edificat: aurum: argentum: lapidem preciosum: edificat etiam lignum: fenum: stipulam: quod per ignem transibunt. Ad quod dicimus: quod non omnes quod venialiter peccat: lignum: fenum: stipulam edificat: sicut econuerso non omnes quod contemplantur deum: et diligunt proximum et opera bona facit: edificat aurum: argentum: lapidem preciosum: et tamen in auro intelligitur contemplatio dei: in argento dilectio proximi: in lapide precioso bona opera. Sed illi quod edificat lignum: fenum: stipulam deum contemplantur: et proximum diligunt: et opera bona faciunt: nec tamen edificat aurum: argentum: lapidem preciosum. Nec enim edificat quod sic illa tria facit. ut cogitet quod sunt dei: et quod placeat deo: non mundo. Lignum vero et fenum: et stipula: accipiuntur secularium rebus quibus licite successus tales cupiditates: ut amitti sine animi dolore non possit. Nec ergo edificat is quod cogitat quod mundi sunt: et quod placeat mihi

Distinctionis

do q̄ circa diuitias suas quodammodo carnali affectu tenet: et tamē ex eis multa beneficia facit: nec p̄ eis aliqd fraudis v̄l rapie molit̄. Ex eis ergo p̄ q̄ nō idē hō sit hec et illa edificat. illa. n. edificatio p̄fectoꝝ tñ ē: q̄ nō cogitat placere mūdo: s̄ tñ deo: q̄ tñ venialit̄ aliquando peccat: feruore tñ charitatis ita absumit i eis pctm̄ sic gutta aque i camio ignis: et iō nūq̄ secū portat cremabilia hec aut̄ inferior edificatio minoꝝ ē: q̄ nō tñ deo: s̄ ē tñ mūdo placere cogitat: deū tñ p̄ponit. Si v̄o mūdus p̄poneret: nō sup̄edificaret: s̄ destrueret fundamētū. Affectiōes ergo carnales q̄b̄ dediti sūt domib̄ coniugib̄: possessiōib̄: ita vt nihil p̄ponat x̄po: illis trib̄ significatur q̄ in mentes perfectoz̄ non cadunt: et si alia venialia admittat. In cordibus vero minorum interdum durant vsque in finem: qui cum talibus edificijs transeunt: sed dissoluentur in igne. Ipsi vero merito fundamenti salui erunt: grauissimam tamen penam sentient. Ex quo apparet quātam hic misericordiaz exhibet deus: et quātas ibi exerceat seueritatem: cum pro eodē peccato multo grauius ibi puniat q̄ hic.

Opinio quorūdā cū obiectiōe.

Ed forte dices illud eē accipiē dū de pena pcti: nō de ip̄o pctō q̄ Greg. dic̄ qdā leuia in futuro dimittēda. Si. n. verā p̄niam habuerit q̄s. pctā oīa dimissa sūt ei: s̄ pena forte remāsit. Iōq̄ si vere penitēs obyt sine pctō trāsit. Si aut̄ v̄e penitēs nō ē i obitu: maculas portat q̄ nūq̄ delebit̄. Qui v̄o edificat lignū: senū: stipulā v̄e penitet: q̄ bon̄ ē: et charitatē h̄z: et in charitate de hac vita trāsit. ergo sine pctō trāsit: nō sequit̄. Ue q̄ gdez ē q̄ bon̄ ē: et charitatē h̄z et v̄e pēitet: et tamē cuz ve-

XXXI.

niali pctō trāsit qd̄ nō deleuit p̄nā. Penitētia. n. nō delet nisi pctm̄ illud qd̄ de serit hō. Tale aut̄ pctm̄ sepe in hac vita nō relinquit̄ ab hoīe: et tamē v̄e penitens est: et si nō de oībus venialib̄ peniteat. Pōt. n. q̄s de oī mortali et de omni veniali penitere excepto vno v̄l pluribus venialib̄ qdē. Sicut h̄z quis charitatē et vnū vel plura venialia. Quod de criminalib̄ nullatenus eē pōt. Est enī aliq̄s bon̄ charitatē habēs: sed adhuc quodā cupiditat̄ affectu amās hec secularia. Talis existēs subita morte opprimitur. In illo terreno affectu mortuus est. et tamē saluabit̄: a quo nō se hic ab soluit: ergo post hāc vitā ab illo purgabitur. Lōstat ergo quedā pctā sed leuia post hāc vitam dimitti. Si v̄o de pena peccati illud intelligi voluissent auctores: cur magis commemorassent leuia q̄ grania: cum etiā grauiū pena hic inexplēta post hāc vitam restet.

De generali confessione quid prosit. **O**st hec cōsiderādū est quid p̄ p̄b̄ sit confessio illa vbi singula pctā q̄ q̄s fecit nō exprimunt̄. Sane dici pōt: q̄ oīa criminalia semel saltez oportet in confessione exprimi: nisi aliqua a mēte exciderit. Sed quia nemo delicta intelligit: oīa generalit̄ saltē ea cōfiteri quoz̄ memoriāz nō habes: et sic nihil celsi de scelerib̄ tuis. Venialia vero q̄ innumerabilia sūt sufficit generaliter cōfiteri: nisi aliqua sint frequenter iterata: p̄fecti ē tamē et illa expm̄re si vales. Ideoq̄ quotidie generaliter sit confessio i ecclesia: p̄ venialibus. s̄ pctis que quotidie admittim̄: et p̄ illis mortiferis quoz̄ noticiā nō habem̄. vñ aug. Veritate dic̄ deo penitēs quādo nihil illi cōmissis scelerib̄ celat: nō q̄ tñ voluntate celauerit: deus ignoret: sed

Articulus

Primus 192

veritatē sibi dici vult ab eo vt veniam
cōsequatur. Si vero mente aliqua exci-
derint: cōfiteat veritatē deo cū generalr
dixerit. q nōst occulta cōdis ⁊ opa mea
⁊ delicta a te nō sūt abscondita. qbus ve-
niā largiaris precor: ⁊ hec ē veritas cōfi-
tentis quā diligit deus. vnde. Ecce enī
veritatē dilexisti. Sic innuat q gene-
ralis cōfessio etiā mortalia delet quozuz
intelligentia non habetur.

C Nemo cōfiteatur pctā que nō fecit.

Fuit autē penitēs celare nō de-
bet peccatū suū qz supbia ē: ita
nec humilitatis causa fateri se
reū illius qd se nō cōmisisse nōscit: quia
incauta est talis humilitas: ⁊ peccatōrē
cōstituit. vnde aug. Cū humilitatis cau-
sa mentiris: si non eras peccatōr ante:
qz mentireris mentiēdo efficeris quod
vitaras. Veritas in te nōn est nisi ita te
dixeris peccatōrem vt etiā esse cogno-
scas. Veritas autē ipsa est vt quod es
dicas. Nam quomodo est veritas vbi
regnat falsitas.

C De penis sacerdotis qui peccatum
publicat cōfiteoris.

Aueat autē sacerdos ne pecca-
ta cōfiteoris alyis pdat: alio-
quin deponatur. vnde Grego.

Sacerdos ante omnia caueat ne de his
q ei cōfiteatur peccata alicui recitet: nō
ppinquis: nō extraneis: nec quod absit
p aliquo scādalo. Nam si hoc fecerit de-
ponatur ⁊ oībus diebus vite sue igno-
miniosus peregrinando pergat. Quod
vero dictum est vt penitens eligat sa-
cerdotem scientem ligare ⁊ soluere: vi-
detur contrarium ei quod in canonib⁹
reperit: vt nemo scilicet alterius paro-
chianum indicare presumat. Sed ali-
ud est fauore vel odio propriū sacer-
dotez contemnere: quod canones pro-

hibent: aliud cecuz vitare: quod vrbā-
nus facere monet: ne si cecus cecum du-
cat ambo in foueam cadant. Alit enim
vrbānus secundus. Placuit: vt nulli sa-
cerdotum deinceps liceat quemlibet
commissum alteri sacerdoti ad penitē-
tiam suscipere sine eius cōsensu: cui se
prius commisit: nisi pio ignorantia illi-
lius cui prius confessus est. Qui vero
contra hoc facere tentauerit gradus sui
pēriculo subiacebit.

C Superius determinauit magis de mō remis-
sionis mortalium. Sic determinat de modo re-
missionis venialium. ⁊ diuidit in. 2. **P**rio de-
terminat de remissioe venialium post hāc vitas
⁊ 2. de eoz remissioe i hac vita ibi. Post hoc
C Prima i. 4. **P**rio ostendit q quedaz pctā
post hāc vitā remittunt. **P** 2. q qdā citi. qdā
tardi⁹ purgātur ibi. In illo aut. **P** 3. ostendit que
sūt illa pctā q in purgatorio purgant ibi. Sic
obijcit. **P** 4. ostendit q hec purgatio nō tñ qntū
ad penā: sed ē qntū ad culpā intelligit ibi. Sed
forte. **C** 1. ps pncipalis diuidit in. 2. **P**rio
determinat de gnali cōfessioe. **P** 2. de sigilli cōf-
essionis obseruatione ibi. Caueat aut. **C** Prima
in. 2. **P**rio ostendit q pntēda sūt. **P** 2. q pntē-
da nō sūt ibi. Sicut aut. **Articulus.**

In hac di. ē querēdum
de. 5. pncipalr:
Prio de purgatorio. **P** 2.
de his q ibi purgant. **P** 3. de
gnali cōfessione. **P** 4. de sigilli
cōfessionis obseruatione. **P** 5. de
obseruatione secreti ex pte pe-
nitentis. **C** Circa p^m qrunf. 4. **P**rio vtz sit
psonū diuine iustitie aliqz aīas cū charitate a
corpib⁹ recedētes i purgatorio pūiri. **P** 2. vtz
de purgatorio ali⁹ alio citi⁹ liberef. **P** 3. vtz ad
purgationē aīaz sit aliqz loc⁹ spālir deputat⁹.
P 4. vtz ille loc⁹ sit totū spātū vsqz ad orbem
lunc.

Questio.

Primo ostendit q nō ē psonū diuine iustitie
aliquā aīaz a corpē i charitate de-
cedētē in purgatorio puniri. Apoc. 14. of de
illis q moriunt in dño. q amodo iā dicit spūs
vt redescāt a laborib⁹ suis. qd vtz nō cēt si pso-
nū cēt diuine iustitie aīas talū i purgatorio pu-
niri. **C** Itē aīe maloz statī scēdūt ad ifernū
p diuinā iustitiā. q sūt psonū ē diuine iustitie vt
aīe bonoz sine aliq pena statī ascēdāt i celū.

B Item nō est aliqd pēnā tam graue ⁊ grauior qđ p penas h̄ infl̄ctas n̄ possit totalr i hac vita expiari. si tñ patiēter sustineat. s̄ mors ē maxima pena. qđ si penitēs eam sustinet patiēter per eam totaliter purgatur.

Cōtra. magis pcedēti dī. c. 3. ⁊ ē d̄ pnia dī. 7. ca. Hoc autē p̄us purgādus ē igne purgationis qđ in aliud seculū distulit fructū puerisiois.

Rē magis in ista huius dī. c. 3. expressē pōnit qđdā aīas post hāc vitā i purgatorio pūiri.

Rēdeo qđ aīaz decedētium a corporibus in charitate qđam in hac vita totā penā debitam expleuerūt. ⁊ tales puniri i purgatorio nō eēt psonū diuine iustitie. Cū tales statim cū sunt a corporalib⁹ separate admittunt ad eternē vite visionē ⁊ fruitionē. Aliē sunt qđ totā penā sibi debitā in hac vita nō expleuerūt. ⁊ tales puniri post hāc vitā psonū est diuine iustitie. nō tñ eterna pena: sed purgatoria. ex quo enīz cū charitate recedūt eas eternaliter puniri nō eēt diuine iustitie psonū. qđ digne sunt vita eterna: ⁊ qđ adhuc ad aliquā penā obligate sunt diuine iustitie: psonū ē vt p̄us illam sustineat qđ gaudium eterne vite recipiāt. cūz illo enim gaudio non potest stare obligatio ad aliquā penam.

Ad p̄mū in opp^m dōm qđ illa auctoritas itelligēda ē aut de illis qđ totā pniāz suā i hac vita expleuerūt. aut de illis qđ totā pniāz suā i purgatorio liberatē sunt. **A**d 2^m dō qđ nō ē sile qđ pēnā mortale nō ppatit secū aliqd meritū quo retardet aīa a suo descēsu in infernū. s̄ charitas secū ppatit aliqd retardatiūū ascensiois aīe in paradisu: qđ secū ppatit veniale culpāz ⁊ obligationē ad aliquā penā. **A**d 3^m dōm qđ pena mortis nālis. cū sit debita p pēto originali. nō satisfacit p pena debita pēto actuali. q̄nis pena mortis violēter illate quam hō patiēter ⁊ ex charitate sustinet p deo totalit̄ satisfaccere possit.

Questio. II.

Secūdo querit vtrū de purgatorio aliū alio citius liberet. Et vtrū qđ non. qđ fm illā pportionē qđ culpa excedit culpāz vna pena purgatorij excedit aliā in acerbitate. ergo ad h^o qđ pene sint iustit̄: qđ sunt equales in duratiōe. **I**te q̄nis pnia in paradiso sunt ineq̄lia in itēsiōe. tñ equat̄ in duratiōe. S̄ p̄ne inferni ineq̄les sunt in itēsiōe. equales tñ in duratiōe. ergo a sili pene purgatorij q̄nis sint equales in itēsiōe debet eē equales in duratiōe.

Cōtra. Algazel. li. 5. phys. c. 4. loquēs d̄ pēnis aīaz post hāc vitā dicit. qđ citius vel tardius pena remouet fm qđ dispōnes pp qđ puniunt

sunt fortes vel debiles. ⁊ cū in eodē loco ante bba p̄dicta ponat penas aliqz aīaz nō finien das: videtur qđ verba p̄dicta de pēnis purgatorij intelligantur.

Rēdeo qđ dūo p̄siderātur in pēto. s̄ magnitudo ⁊ radicatio. dicunt ergo aliqđ qđ magnitudini offēse respōdet itēsiō acerbittatis pene ⁊ radicatio pēti pene duratio. ideo in purgatorio nō tñ sunt pene ineq̄les in itēsiōe: sed ēt in duratiōe. **S**z p̄tra hūc modū solūēdi sic pōt argui. Possibile ē vt minor peccato hō fortius ⁊ diut⁹ adhereat qđ maior. ⁊ sic ptingere posset qđ penitēs diut⁹ careret visionē diuinā p pēto minor qđ p maiori. Cum ergo carētia visionis dei ad tps sit maior pena qđ pena ignis ad tps. sicut simplr maior ē vbi est sine fine. vt i dānatis qđ pena ignis eterni. posset ptingere vt simplr magis puniretur penitens in purgatorio pēto minor qđ p maiori. qđ irrationabile ē. **E**lides ḡmibi dō qđ oib⁹ pēfatis qđ peccatum aggrauāt. cuiusmodi sunt foritē ⁊ diu adherere pēto. ⁊ plura alia p maiori peccato debetur vere penitenti maior pena in itēsiōe: ⁊ duratiōe. Unde magis in p̄nti dī. c. 2. Post hāc vitā incredibile nō ē nōnullos fideles p ignem quēdam purgatorium q̄to magis minus ē bona penitētia vile xerāt: tāto tardius citiusqz saluari. Qđ ēt inu it apls p̄ma 1° 3. p̄pando purgāda lignofeno. stipule qđ nō eque diu remanēt in igne.

Ad p̄mū in opp^m dō qđ fm illā pportionē qđ culpa excedit culpā in grauitate pēfatis oib⁹ que culpā aggrauāt. grauitas pene cōstitutā ex pene itēsiōe ⁊ duratiōe simul excedit in purgatorio pene alterius grauitatem. **A**d 2^m dō qđ nō ē simile. qđ charitas bonoz. ⁊ cūl pa dāmnatorūz nūqđ debebunt. ⁊ ideo p̄nia bonoz. ⁊ pena dāmnatorūz nō finientur. sed p̄spolitio: pp quā aīe puniunt in purgatorio nō ē in eis imobilit̄ radicata. nec equalr. ⁊ ideo citius qđbusdā qđ ab alijs remouet.

Ad p̄mū ad p̄tē aliā qđ p̄ctōnis pōt pcedi. q̄uis Algazel errauerit i hoc. qđ i aīab⁹ post hāc vitā penā nō posuit nisi cātā ex vehemētī delictorio delectatiōis. qđ accipit i t̄paliū mediāte corpore sicut istrumento: ad quā attigere nō p̄nt pp carētiā istrumenti.

Tertio querit vtrū ad purgatiōē aīaz sit ali quis locus deputatus spāl̄.

Rēdeo sicut p̄ p ea qđ dicta sunt. li. 3. dī. 22. articu. 2. in inferno sūt q̄tuor loca se h̄ntia scb⁹ sup̄ ⁊ inferi. In illo loco maxie infimo sunt dānati p pēto actuali. In illo qđ ē immediate sup̄ia illū sunt dānati p pēto originali. In loco qđ

Articulus 100

B eſequēter eſt ſup̄ illū ſunt aſerā purgant
q̄ ibi de lege cōi purgāt. q̄ ſunt aliq̄ alibi pur
gent ex aliqua eā ſp̄ali. v̄t viſetib⁹ aliq̄d in
ciēt. v̄t v̄t ſuffragia p̄ ſe ip̄etret. v̄t patrē dō
vbi peccauerunt dei iuſtitia aliq̄b⁹ ſenſibilis
maſeſtēt. In. 4. loco mō nō ſunt aliq̄e aie
ſed aī xpi aduētū ibi erat aie ſcōp̄ patrū. que
pniam ſuā i purgatorio expleuerāt. v̄t ille q̄ re
cedētes a corpe nihil purgabile portauerant
Hugo tū. 2. li. d. ſacra. pte. 15. c. 7. negare v̄t ali
quē vni locū determinatū eē purgatiōi aiaz
dicēs. pbabili⁹ eē v̄t i his poſſimū locis ſin
gule penā ſuſtinere credāſi q̄b⁹ culpam com
miſerūt: ſicut multis ſepe documentis ē. p̄ba
tū. alia v̄t ſi quā ſunt hāz penarū loca nō
facile eſt aſignari. ¶ Ex dictis patet ſolutio
ad queſtionem quartam.

Articulus.

11.

Conſequenter p̄ncipali

Et circa hoc querunt. 4. p̄. v̄t aliqua pctā venialia poſt
hāc vitā remittantur q̄tū ad
culpā. ¶ 2. v̄t ad remiſſionē
ſufficiat pena purgatoriū ſine motu p̄tritionis
¶ 3. v̄t aliq̄b⁹ pctm veniale puniatur eterna
pena. ¶ 4. v̄trum per lignum. ſenum. v̄t ſtipu
lam intelligantur peccata venialia. ¶ 5. 1.

Primo oīdo q̄ aliq̄ pctā v̄cialia poſt hāc

vitā n̄ remittūt q̄tū ad culpam.
Hu⁹ 2. li. de ſacr. pte. 15. c. 13. Nemo ſperet q̄
hic neglexit cū obierit apud dñm p̄mereri.
¶ 3. Itē facili⁹ ē peccare q̄ a peccato reſurge
re. ſz aie recedētes a corpi⁹ cū charitate an
pli⁹ nō p̄nt peccare. ḡ nec a pctō veniali reſur
gere. ¶ 3. Itē dñm. li. 2. c. 4. Qd eſt hoib⁹ moris.
hoc eſt angel⁹ caſus. q̄ poſt caſum nō ē āgelis
pnia: ḡ a ſili nec aīabus ſepatis.

¶ Cōtra. pctm veniale ſil pōt ſtare cum cha
ritate. ḡ pōt eē q̄ aīa recedat a corpe cū v̄trō
q̄. aut ergo illa aīa i p̄petuū carbit vita glie.
qd eē iuſti. aut remittēt illud pctm veniale.

¶ R̄ſpondeo q̄ ſicut dicit mag⁹ hu⁹ di. c. 3. aliq̄
pctā venialia remittūt poſt hāc vitā. nō tñ q̄
tū ad penā. q̄ ſic ēt remittūt mortalia multa:
in q̄tū poſt q̄ i hac vita remiſſa ſunt q̄tū ad
culpā: pena eis debita ſoluit i purgatorio. ſed
ē q̄tū ad culpā. n̄ ſic intelligendū q̄ ſine pe
nitētia p̄ ignē purgatoriū p̄ſumāt. ſicut p̄ ignē
p̄ſumit argētū rubigo: ſed q̄ p̄ penā iuſtā aie
ad penitētiā de venialibus. de q̄b⁹ i hac vita
nō penituerūt: v̄t p̄ charitatem: q̄ a corpo
rib⁹ recederūt eaz pnia format v̄t accēptat. v̄t
ſic v̄ciales culpe eis remittūt. ¶ Cū opinio

Secundus

dicētū aīas nō poſſe recedere a corpi⁹ cum
charitate: v̄t aliquo pctō veniali ſil. q̄ v̄t ipſi
dicūt: q̄ oē pctm de quo hō non penitet ante
egreſſum aīa a corpe i ipſo egreſſu ſit mortale.
non idem in numero. ſed q̄ nō penitēs i ſtatu
tali de oī peccato tā mortali q̄ veniali ſaltem
i generali mortale p̄tēptū incurrit: falſa eſt. p̄tē
.n. p̄tigere q̄ hō i charitate exiō obdormiat i
aliquo pctō veniali. de quo nūq̄ penituit. nec
i ſp̄ali nec i generali: v̄t q̄ ſic dormiēs moriat.
cū ergo i dormiendo hō nullum mortale p̄tē
ptū poſſit incurrit. planū ē aīam iſtā a corpo
re recedere cum charitate: veniali pctō ſil.

¶ P̄terea cū veniale pctm ſimul ſtare poſ
ſit cum charitate. ſi moriens v̄ſum libe. ar. ha
bens ex carnis fragilitate. ſi non penitens de
aliquo veniali pctō. vere tñ penitēs de oī mor
tali pctō. non video rōnem quare talis debe
at incurrit p̄tēptū mortale. cū nō adhercat
alicui rei ſcludēti auerſionē a deo. nec corrū
pētū formale p̄ncipiū ſp̄ual⁹ vite. q̄ ē charitas.

¶ Ad p̄m in opp̄m dñm. q̄ ibi Hu⁹ loq̄tur de
moriēte i mortali pctō. tal. n. h̄ nō meruit v̄t
digne poſſit poſtea penitere. ſed aīa recedens
cū charitate v̄t aliquo pctō veniali ſil hoc me
ruit: v̄t poſt hāc vitā de illo pctō digne peni
tere poſſit. ¶ Ad 2m cum dī q̄ facili⁹ ē pec
care q̄ a pctō reſurgere. r̄. dico q̄ de morta
li pctō v̄t eſt tam i hac vita q̄ i alia. q̄ i hac
vita a tali pctō reſurgere ē difficile. i alia ē im
poſſibile. Sed nō ſic dī de veniali pctō. q̄ n̄
enim i hac vita facili⁹ ſit venialiter peccare q̄
de veniali pctō vere penitere. nō tñ ſic dñm ē
poſt hāc vitā p̄ cōpationē ad aīam: q̄ a corpo
re recedit cum charitate. ſicut. nulla que ſine
charitate recedit pōt male velle. v̄t dī mala vo
luntate digne penitere nō pōt: ſic p̄ ſum iſta
nō pōt male velle. v̄t de inordinato actu volū
tatis veniali tñ: que habuit i hac vita digne pe
nitere pōt. ¶ Ad 3m dī q̄ illud ſimile nō va
let niſi q̄tū ad aīas que recedūt a corpi⁹ cū
mortali pctō. ille. n. que cum ſolo veniali rece
dunt mortue non ſunt. neq̄ venialiter pecca
re proprie dicitur cadere. q̄ p̄ ſolum veniale
non cadit aīa a ſp̄uali vita.

¶ Ex dictis p̄z ſolutio ad q̄nē ſc̄bz. ¶ 2. m.
querit v̄trū aliq̄b⁹ pctm veniale pu
niatur eterna pena. Et v̄t q̄ non
Sicut ſe h̄z culpa ad culpā. ita p̄a ad penā
ſed culpa mortalis in infinitum excedit venia
lem. ergo pena ſibi debita excedit penā pctō
veniali debitam i infinitum. n̄ itē ſine. q̄ oīs pe
na eſt finita itē ſine. ergo in duratione. ſed fm
p̄philo. 8. p̄philo. 2. ē minus infinito eſt finitus.

Tertio

querit v̄trū aliq̄b⁹ pctm veniale pu
niatur eterna pena. Et v̄t q̄ non
Sicut ſe h̄z culpa ad culpā. ita p̄a ad penā
ſed culpa mortalis in infinitum excedit venia
lem. ergo pena ſibi debita excedit penā pctō
veniali debitam i infinitum. n̄ itē ſine. q̄ oīs pe
na eſt finita itē ſine. ergo in duratione. ſed fm
p̄philo. 8. p̄philo. 2. ē minus infinito eſt finitus.

ergo nullū veniale pēnū pūit eterna pena.
C Itē post hāc vitā p cōli pēdō nō pūit vnus
 magis q̄ ali⁹. qz sicut dī act. iō. n̄ ē psonarum
 acceptōr deus. sed aīe recedētes cū charitate.
 et cum venialibus pēnis sū nō pūit p̄o illis
 venialibus pena eterna. q̄ sū nec aīe receden
 tes sine charitate. Nulla ē aīa p̄o peccato ve
 niali pūitur pena eterna.
C Cōtra. vt sup̄ius ostēsum est dī. iō. peccatū
 veniale adiūctū cū mortali remittit̄ n̄ pōt sine
 mortali: sed pēnū mortale i alia vitā n̄ pōt re
 mitti: nec veniale adiūctū mortali. sed durā
 te culpa durabit pena. q̄ p̄o veniali adiūcto
 mortali pūit aīe dānate pena eterna.
C Rūdeo q̄ nulli peccato veniali per se de
 betur pena eterna. qz simul potest stare cū for
 mali p̄ncipio spūalis vitē. qd̄ est charitas. Cū
 ab eterno bono nō separar: q̄uis ad talē sepa
 rationē disponat. p accūs tū multa pēdā vēia
 lia pūit̄ eterna pena eo q̄ sūti subiecto. carē
 te charitate. et i actū. et i potētia. sine qua nullū
 potest remitti pēnū. et iō qz diuina iustitia exi
 git vt manētē culpa maneat pena: eorum pēa
 est eterna. Unde talia venia prop̄ie loquen
 do ligno. feno. stipule non comparāt. Aliq̄
 tū dicūt q̄ deus potest a damnato extorquere
 totā penā suis peccatis venialibus debitā si
 ne remissōe cuiuslibet culpe. vñ dicūt q̄ vēia
 le. nec per se. nec per accidēs pūit̄ pena eter
 na a iudice iusticia. qz pēa que est i remorū cō
 sciētie opz durare durāte culpa. neqz pōt dici
 q̄ dānati soluat̄ penā suis pēis venialibus de
 bitā: seu q̄ satisfaciāt: sicut nec in hac vitā ob
 ligatus ad aliq̄ penā: quā malis gratib⁹ eius
 iudex iuste extorquet ab eo: potest dici soluere
 illā penā vel satisfacere. S̄z hec opio ē q̄ cō
 mune doctor opionē. et ē rōnē. qz cū de⁹ pe
 nā non acceptet: nisi acceptet sustinētē penā
 sicut nec opa bona. nisi opantē acceptet. q̄ diu
 patiens penā deo accept⁹ nō ē. pēa sua nō ē deo
 accepta. tāq̄ sibi satisfactoria. qz nō ē sibi acce
 pta p pparatiōnē ad sustinētē. q̄uis sibi sit ac
 cepta p pparatiōem ad seipm iuste eā pēdōr iū
 gētē: hoc ē dictū: q̄ accepta ē dō sub rōnē q̄ iū
 sta ē. et q̄ diu pena illi⁹ q̄ peccauit n̄ est digna
 acceptari a iudice vt satisfactoria i toto nec in
 pte: sem̄ pēdōr remanet debitor pene.
C Ad p̄m i opp̄m cū dī q̄ sicut se hz culpa ad
 culpā. ita pena ad penā. et dico q̄ vix ē per
 se. nō tū oz hoc semper ē vix p accūs. et ego
 bene pcedo penā eternā nō deberi pēdō venia
 li p se. Ad 2^m dō. q̄ sicut in hac vitā sine ac
 ceptiōe persone. p equali pēdō diutius pūit
 vnus q̄ alius. ppter diuersam pditionē subie
 cti. sic i alia vitā fieri pōt. qz anīa cū charitate

recedens a veniali purgari pōt. recedens dō si
 ne charitate non potest.

Quarto querit̄ vtz p lignū. fenū. et stipu
 lā itelligant̄ pēdā venialia.

C Rūdeo q̄ fm inīam magi hui⁹ dī. e. j. per
 lignū. fenū. et stipulā itelligūt vēialia pēdā per
 quādā similitudinē. qz venialia i eodē subiecto
 cū charitate exītia pūt p ignē purgatoriū et
 spūalē ignē charitatis dilectiōis psumūt. sicut
 lignū. fenū. et stipula psumūt p ignē. et qz tar
 dius psumūt lignū q̄ fenū. et fenū q̄ stipula. iō
 p lignū significāt venialia grauiora. p fenū
 media. p stipulā minora. hūc pordat glo. p
 Cor. 3. super illud ēbū. lignū. fenū. stipulā. di
 cēs. Lignū. fenū. stipulā edificāt q̄ tū aliā
 nō rapiūt. reb⁹ tū ihermitati pcessis aliq̄ dilecti
 onē. supple obliq̄ inherēt: q̄ scdm suos aman
 di h̄ modos. diutius vt lignū. vel minus. vt fe
 nū. vel minū. vt stipula. ignē sustinebūt. et q̄
 hec deo non pponūt saluē erūt p fundamētū.
 q̄ vero hec deo pponunt nō supedificāt. sed
 destruit fundamētum.

Articulus

Consequenter q̄rit de 3°
 pncipali.

Et circa hoc q̄runt. 4. 1° vtz
 p p̄fessionē gnālē deleant̄ pēdā
 venialia. 2° vtz illa cōfessio
 sit factm. 3° vtz mortalia ob
 lita deleant̄ p illam cōfessionem. 4° vtz
 peccat p̄fites p̄fite dō pēdā q̄ nō fecit.

Primo ostēdo q̄ p p̄fessionē gnālē nō de
 lent̄ pēdā venialia. sine gnālī p̄f
 sione pūt venialia remitti p p̄tritionem. et sine
 contritione nō pūt remitti p gnālē p̄fessionē.
 ergo non remittūt p gnālē cōfessionē. sed
 per contritionē. Itē q̄nq̄ aliq̄ peccata ve
 nialia p gnālē p̄tritionē nō remittunt. vt sunt
 illa in quibus remanet volūtas habitualiter:
 sed ad remissionē venialū plus valet gnālīs
 p̄tritio q̄ gnālīs p̄fessio. ergo sunt aliqua pec
 cata venialia q̄ p gnālē p̄fessionem non remit
 tunt. Item Jo. in p^o cano. c. j. Si dixerim⁹
 q̄ peccatum non habemus nos ipsos seduci
 mus. et veritas in nobis non ē. cū q̄ multi fa
 ciant p̄fessionē gnālē mortalibus carētes. si p
 illam cōfessionē remitterent venialia. tales oī
 pēdō carerēt. q̄ per eam venialia nō remittūt.
C Cōtra. si p eā non remittunt venialia mul
 to min⁹ mortalia. q̄ frustra fieret cum per eam
 nullū pēnū remitteret. Item potentior vtz
 ad remissionē pēdō venialium gnālīs cōfēs
 sio q̄ asp̄io aque benedictē. vel ep̄alis bñdi
 ctio. sed peccata venialia dicitur remitti per
 asp̄ersionē aq̄ benedictē. de p̄secr. di. 3. Aquā.

et per episcopalem benedictionem. Unde decre. di. 18. Pre-
 sbyter benedictio sacerdotis sanctificationis tradi-
 tio est. ergo multo fortius per generale confessionem
 Rñdeo quod duplex est generalis confessio. quidam
 sacralis que fit sacerdoti in occulto. quidam non
 sacralis que fit in prima et proleptorio in publico.
 Prima est cum homo de peccatis venialibus sacer-
 doti pateat i oculo de generibus singulorum
 et non de singulis generum. et per hanc remittun-
 tur venialia. et per modum meriti in quantum
 excitat motum voluntatis: et feruorem chari-
 tatis: per que fit venialium remissio. et ex vi facti. scilicet
 per absolutionem sacerdotis. per aliam autem non
 fit venialium remissio ex vi facti: sed tñmō per
 modum meriti: quod principaliter consistit i
 contritione ad quam hñdam iuuat homo. per
 confessionem generalem et orationem sacerdotalem
 Rñ autem quare ad remissionem venialium nō ē
 necessaria contritio spālis. nec confessio est. quia non
 auertunt a deo. et simul stant cum charitate.
 quod de mortalibus dici non potest.
 Ad p^m in opp^m dō. quod nō plus cōcludit nisi
 si quod principali⁹ remittunt per contritionem quod per
 generale confessionem. et quod sine generali vel spāli cō-
 tritione remitti non possunt per generalem confessionem
 nez. et hoc est verum. generalis tñ confessio iuuat ad il-
 lam contritionem hñdam. et ad augendū iam ha-
 bitam. Ad 2^m dō. quod illa peccata venialia in quibus
 voluntas remanet habitualiter non cōphē-
 duntur sub generali contritione. et iō per illā. neque
 per generalem confessionem remittuntur. sed tñ illa que
 voluntati displicerēt: si ad memoriam hoīs in
 spāli reducerentur. Ad 3^m dō. quod non fuit
 intentio beati Jo. negare hoc cum posset esse si-
 ne omni peccato per aliquod momentum tem-
 poris. sed quod ista vita sine peccato transigi nō
 potest. nec homo sine aliquo peccato diu ma-
 nere de lege communi. P^m ar^m ad partē
 aliam quibus gratia pclusionis possit concedi
 tamen ex vi forme non excludit. quia si faciens
 confessionem generalem de nullo peccato verita-
 li contereretur: nec in generali. nec in spāli ad
 huc confessio generalis non fieret frustra. Quis per
 eam nullum peccatum remitteretur: quia aliqua
 dispositionem faceret in hoīe ad contritionem.
 Ex dictis per solutio ad questionem secundam.
 Tertio queritur verum per confessionem
 generales delcantur mortalia ob-
 lita. Et videtur quod non. quia homo de sua ne-
 gligētia nō dicit pmo dñi reportare. sed si hō pur-
 garet a peccatis per suā negligētiā oblitis per gene-
 ralem confessionem: de sua negligētia cōmōdū
 reportaret. quia si esset eorum memor teneretur
 illa confiteri in spāli. ergo nō remittuntur per

confessionem generales. Item per ea non remit-
 tuntur peccata per ignorantiam commissa. ut
 patet in fidelibus. ergo a simili nec oblita.
 Contra ad quorum peccatorum remissionem nō
 est necessaria contritio spālis sufficit confessio ge-
 neralis. sed ad remissionem mortalium obli-
 torum nō est necessaria contritio spālis. ergo ad
 hoc sufficit cum contritione confessio generalis.
 Respondeo quod per confessionem generalem cum
 generali contritione remittuntur mortalia ob-
 lita. dēns. n. ab homine non requirit ultra il-
 lud quod potest de oblitis autem quidam oblita
 sunt homo in speciali nō potest conteri. neque
 phiteri tenetur tñ hō facere quod in se est finis
 humana patit fragilitas: ut oia sua peccata mor-
 talia ad memoriā in spāli reuocet. et si de obli-
 tis postea memor fuerit tenet postea in spāli
 conteri. et phiteri. nec intelligēduz ē quod ad remis-
 sionem mortalium obliotorum sufficiat generalis cō-
 fessio: nō sacralis: si hō habeat copiam sacerdo-
 tis et facultatē phitendi. quia his habitis tenet
 mortalibus oblitis generaliter cōfiteri: et a sacer-
 dote recipere absolutionem.
 Ad primum in opp^m dō. quod si hō per suam ne-
 gliam aliqua peccata mortalia tradit oblivioni
 non reportat ex hoc cōmōdū. quia illa negligē-
 tiā ipse putat in peccatis. et si de illis in spāli confite-
 retur facilius obtineret remissionem. et maioris
 patris pene relaxationē. Ad 2^m dō. quod non
 ē sile. quia magis ē iniucibilis ignorātia facti quam igno-
 rantia iuris: quia aliqd iuris potest hō ab alio requi-
 re. quod de suo secreto nō potest. vtriusque tñ igno-
 rantia si simplr iniucibilis esset hoīez a peccato to-
 taliter excusaret. **Quarto** queritur vtrius peccet cōfite-
 sitendo peccata que non fecit. Et
 videtur quod nō. decre. di. 5. Ad eius. Bonarum
 mentium est ibi culpas suas cognoscere. vbi
 culpa non est. Item sine peccato potest ho-
 mo satisfacere pro peccato quod non fecit
 ut superius habitum est. ergo a simili per phiteri de
 peccato quod nō fecit.
 Contrarium tenet magister huius distin-
 c. penul. t. Item Aug⁹. p^o. li. de ci. c. 21. Fal-
 si testimonij. non minus reus est quod de seipso
 falsū fatet quam si aduersus proximum hoc faceret
 Rñdeo quod phites se fecisse peccatum quod nō fecit
 dupliciter peccat. tñ quia psciām suā in hoc sa-
 cedoti non manifestat. sed magis occultat. tñ
 quia mentitur. quod sine peccato esse non po-
 test. Unde magister huius distin. c. penul. et ē
 22. q. 2. Cum humilitatis. Cum humilitatis cau-
 sa mentiris: si non eras peccator antequam mēti-
 reris mētēdo efficeris quod euitaueras.

Articulus.

Et Rūdo q̄ sigillū p̄fessiois ē de tūre nāe. q̄
ad p̄s declarari p̄t duplici rōe. Eadē p̄sona
fm nām vere affirmare p̄t aliq̄d in p̄sona
tērius loq̄s q̄d vere negat loq̄s i p̄sona
p̄ia. Hū angelus loq̄s Al̄bysi in p̄sona
vere dixit. Ego sū dñs d̄ tuus q̄ eduxi te de
terra Egypti. Exo. 20. q̄d vere negasset in p̄so
na p̄pria loq̄s. ḡ a simili homo rep̄tans
dei p̄sonam in s̄o p̄fessiois vere aliq̄d p̄t af
firmare: q̄d extra s̄o p̄fessiois: q̄n loquit v̄t p̄
sonam p̄pūā gerēs vere negat. v̄z ḡ dicit hū

Secundo querit vtrum in aliquo casu liceat sacerdoti p̄fessione reuelare. Et videt q̄ sic. Ber. de p̄ce. 2. dist. 4. Iniquū p̄culdubio foret si statuta p̄ sola charitate p̄ charitate teneret. cū q̄ celatio p̄fessiois instituta sit p̄ sola charitate. si aliqui eēt vtile aie cōfiteatis vbi ei p̄fessio reuelaret iniquum esset si celaret. ¶ Item sacerdos ad celandum p̄fessionē tenetur ex p̄cepto ecclie. q̄ si papa p̄cipere sibi p̄sumat a p̄cepto absolueret. ¶ Item nullus obligat ad mētendum. ergo in casu vbi sacerdos compelleretur dicere vtrum de aliquā p̄sona sibi p̄fessa audiuisset aliquod crimen. vel non: teneretur dicere se audiuisse: q̄ negando mentiretur. ¶ Item qua rōe p̄fessor pōt sibi p̄fessio post for p̄fessionis verecūdia facere p̄ his q̄ audiuit ab ipso in confessione. parti ratione pōt ei p̄fessionem reuelare. s̄ p̄fessor tunc q̄ i p̄fessione p̄cepit excōicatu solū vitare teneatur. extra de sen. excō. Cū nō ab hōie. statutū ēt q̄ p̄fessionez sciens suū subditū aliquo officio

Articulus

C uti male. pōt ipm ab illo officio remouere. qz alr pffio pōdiuicaret bono aie pñtentis. q a sili pffioz i casu pōt pffionē reuelat. **C** Itē si duo cūtes qī suo sacer dote ordiafient ipm occidere i nemoz: p qō essent trāsitū facturi. r par aī nemoz itroitu vnus pñia ductus sacerdoti hoc i pffioē reuelaret: licitū esset sacerdoti se subtrahere ab introitu nemoz. qz aliter corpali morti se exponeret: r aliū oppoz tunitatem daret crimē pmittēdi. s. subtrahendo se sibi pffio suo socio reuelaret. q i casu licet reuelare pffionē. **C** Itē nō ē pñtor criminis: qui ipm reuelat illi q vult pdesse r nō obesse. q p reuelatione pffionis facta tali reuelas nō pōt argui de criminis pditione.

C Cōtra. extra de pe. r re. Dis vtriusq sexus Qui pctm i pñiali iudicio sibi detectū psumpserit reuelare. nō solū a sacerdotali offō dpo nēdū decernim: vey ēt ad agēdū pñiam i arctū monasteriū detrudēdū. **C** Itē magister hui⁹ di. c. vlti. Caueat sacerdos ne pctm penitētū alijs pdat. alioqñ deponat. **C** Item de pe. di. 6. Sacerdos. r recitat magi i lra hui⁹ di. c. vlt. dē de reuelante pctā sibi i pffioē de tectat: q deponat: r oibus dieb⁹ vite sue ignominiosus peregrinando pergat.

C Rñdeo q in nullo casu licet sacerdoti reuelare pffionē. siue pñtes peniteat siue nō: si ne pñteat pctm tā ope ppetratū siue ppetrandū: siue sit pctm i moribus siue in fide. An reprobāda est snia in hoc versu. cōtēta. Est he resis crimē: qō nec pffio celat. tñ pffioz cum maxia diligētia d3 pcauere p possē. ne pctm ppetradū sibi i pffioē detectū ope ppetretur: maxime si est pctm ordinatū ad corruptionē alioz i fide. obfuaata tñ discretōe. vt nullo mō pdat illū q sibi pffio ē. nec aliquā malā suspitionē de illo aggnāret in cordibus alioz. Si. n. licitū esset reuelare pffionē vñ redderet i reputatiōe ppsi. r ppsi a re sibi necessaria ad salutē retraheret. via ēt frandibus apert. qz cū multū credat hoi i sua pffioē. multo mali se i cōfessioē iustos onderēt. vt a sacerdotē laudaret: vt sic possent postea pmoueri r honorari. forus ēt pñie cū foro exteriori cōfunderet. reuelas ēt mētiē. vt in pcedēti qō ne oñsum esset. celatio ēt pffionis de iure nature nō esset. qd i pcedēti qōne iprobatus est. tūc ēt illud qō gereretur exteri⁹ nō ēst signū ei⁹ qō gerit iterius: quod tñ in sacris ēē d3. de us. n. pctm pñtētis celat nō celatiōe opposita simplici notitie. s. notitie ordinate ad vñandū pñtētē. p illo pctā. hec tñ vltia vō p se ius facies ēē: qz nō pbat oportere celari nisi pctā

Secundus 155

pñtētis: q be penitet. nisi dicat q rñ de pctā pñtētis nō penitētis mō supradicto nō celest. qz tñ illa pffio dispōit ad pñtētē ex pñti dispōit ad pctōz i pñtētē dei celatiōem.

C Ad p^m in opp^m dōm q rñ aliqū ēē vtile pñtētū vt sua pffio reuelaret. tñ nūq pōt esse vtile coi vtilitati: cui⁹ bonū pñcipali⁹ respicit charitas q singularitas pñoe. **C** Ad 2^m dōm q sacerdos nō tñ tñet ad celādū pffionē d pcepto ecclie. s. ēt d iure nature r diuio. Pa pa aut rñ sit sup oē ius pure positium: non tñ ē sup oē ius nāe. nec sup ius diuinū. An si accideret iste casus q sacerdos pñet aliqō mor tale pctm de q nō posset pñteri qñ fuclaret il li cui pñteret pffionē sibi scām: nō deberet illud pctm pñteri. durante. n. tali casu sufficeret sibi de illo pctō pñteri cū volūitate pñtēdi illd. qñ hoc facere poterit sine reuelatiōe illius pffione q sibi pffio ē. r sine quociq pñdicio s. gilli pffiois. fortiori. n. vinculo ligat pffioz ad celādū q penitēs ad pñtēdum. **C** Ad 3^m dōm q in illo casu sacerdos tenet dicere se nūq audiuisse: r vey diceret: vt p3 ex pcedēti qō ne. nec ē d3 vt dicūt qdā q sacerdos interro gat⁹ nūq aliquā pte debeat dicere s. tacef. qz posset casus pñgeri quo p suā taciturnitatē vel fugā rñdēdi: malā suspitionē gnāret i cordib⁹ reqrētū de illo q sibi in pffioē sua crimia detexisset. **C** Ad 4^m dō. q mior est falsa. neq hoc dicit decre. allegata. qd p3. Ecce lfa. a cōione illi⁹ q p sacrilega manuū iniectiōe i cñciū i edictū excoīcations icidit: s. denūciat⁹ nō sit debes abstinere nisi forte illud tibi soli pateret: in quo casu ipz puatiz tñmō euitabis hō aut bñ pōt seire solus crimen alteri⁹ absq hoc q sibi dñi sit i pffioē. pñelat⁹ ēt remouēdo ab officio suū subditū quē p snā pffio nē scit male vti suo officio. rñ faciat vtilitatez illi⁹: tñ facit p vtilitatē cōitatis. qz aliq p relationē remoti ab officio sciētes q p sua cōfessionē a suo officio remotus est: pñiora redēt ad hoc vt nō pñteant fm vñtatē: r ille idē min⁹ pffionē reuerēbit: r pñior erit ad peccatoz suoz celationē: si tñ posset supior illum ab officio remouere absq hoc q ille vel qñ aliq suspicari posset ipm p his q dixit in cōfessione ab illo officio ēē remotū: ēē licitū supior vt dicant aliq ipm ab offō remouere. **C** Ad 5^m dicendum q in illo casu sacerdos posset renuere litare nemus cū illis pffionē nō reuelādo. s. pñtēdō aliquā necessariā cōz. si tñ posset ponē aliq casus in quo oporteat aut sacerdotē mortē subire aut pffioz reuelare tenet subire mortē: ne reuelat pffionē.

Distinctionis

C Ad 6^m o^m q^{uod} alia sp^{iritus} cris ē reuelatō cō
fessionis q^{uod} p^{ro}ditio cris. quod p^{er} q^{uod} pōt ē ali
q^{uod} cris p^{ro}ditio nō existēs p^{ro}fessiois reuelator.
vt ille q^{uod} solus vidēs p^{ri}mū suū crimē p^{ro}mitte
re z postea illū publicat ad ei^{us} p^{ro}fusioē. **2^m**

Tertio q^{uod} vtrum ali^{us} a p^{ro}fessore audiēs a
p^{ro}posito v^{el} casu p^{ro}ctā p^{ro}ntētis igno
rantis q^{uod} peccata sua aliū a p^{ro}fessore audiat te
neat illa celare. Et v^{el} q^{uod} nō q^{uod} extra de pe. z re.
Quis vtriusq^{ue} sexus. **A**bi dat p^{re}ceptū d^{icitur} celādo
p^{ro}ctā p^{ro}ntētis nō sit mētio nisi de illo cui scā ē
p^{ro}fessio. **C** T^{er}te iste nescit h^{oc} p^{ro} sacralē p^{ro}sonē. q^{uod}
si scā p^{ro}fessione p^{ro}fessor m^ozaret aⁿ p^{ro}ntētis ab
solutionē ali^{us} q^{uod} ē audiuit a casu ip^{so}m absolue
re nō posset. q^{uod} nō v^{el} rō q^{uod}re ad celādū. teneat.
C Cōtra. fuus ascultat a casu vel a p^{ro}posito
secretū q^{uod} secrete tractat i curia d^{omi}nī sui. z po
stea illud reuelās forisecis p^{ro}mittit crimē d^{omi}nī
minū z curiam ei^{us}. **A**nde talis f^um ius ciuile
grauiter puniretur. s^{ed} sac^{ra}m p^{ro}nie ē quoddā se
cretū. quod secrete tractat in curia sumi. **R**e
gis: q^{uod} tractat corā illo qui resp^{icit}at p^{ro}sonā ei^{us}.
quilibet autem homo fuus dei ē: q^{uod}cūq^{ue} ergo
homo ascultat a casu seu a p^{ro}posito illud q^{uod}
in foro p^{ro}nie tractat postea alijs reuelat: crimē
p^{ro}tra d^{omi}nū: z totam curiā triūphatē. z mili
tante p^{ro}mittit: obligat ergo ad celādum.

C R^{es}pondeo q^{uod} aliū a p^{ro}fessore audiēs a p^{ro}posi
to vel a casu p^{ro}ctā p^{ro}ntētis ignorātis q^{uod} p^{ro}ctā sua
alijs a p^{ro}fessore audiat: tenet illa celare ex p^{re}ce
pto iuris natur^{is} z iuris posit^{iti}ui: z iuris diuini
C P^{ri}mū declaro sic. Naturale iudiciū rā
tionis dictat q^{uod} homo d^{ebet} facere alijs q^{uod} debe
ret velle ab illo sibi fieri in casu consimili. vt
habet decre. di. i. c. i. sed q^{uod}libet homo d^{ebet} velle
vt si vel a casu vel a p^{ro}posito aliū a confesso
re audiuit peccata eius d^{ebet} confiteretur q^{uod} ce
let ea: q^{uod} q^{uod}libet debet zelare pro obseruatio
ne p^{ro}prie fame q^{uod}ntū licet. ergo q^{uod}libet pecca
ta p^{ri}mū audiēs d^{ebet} p^{ro}ntetur tenetur illa cēla
re: siue illa audierit a p^{ro}posito vel a casu. **2^m**
declaro sic. **L**uc. 6. **P**rout vultis vt faciāt vo
bis hoīes: z vos facite illis. **S**ist^{ite} d^{icitur} ēt mat^{theus}.
18. **S**i peccauerit in te frater tuus: vade z cor
ripe eū iter te z ip^{so}m solū: si te audierit lucr^{atur}
eris frēm tuū: sed q^{uod}libz d^{ebet} velle vt aliū celet
sua p^{ro}ctā. h^{oc} ēt d^{ebet} p^{ro}ntet corrigi se aut ad cor
rectionē se disponit. ergo h^{oc} q^{uod}cūq^{ue} sit ille: pec
cata illius vltra reuelans directe facit d^{icitur} illud
ius diuini: q^{uod} allegatū ē **L**uc. 6. z d^{icitur} illud q^{uod}
allegatū ē **Mat. 18. 17. 3^m** declaro sic. ēt de ac
cusa. **Q**uadr^{um} z q^{uod}nt^{um}. denūciationē d^{ebet} p^{re}cedere
charitatiua mōitio. frustra aut p^{re}cederet si cor
rectus per charitatiuā mōitionē z secretam

XXXI

postea publicari licite posset. euz ergo h^{oc} p^{er}
cōfessionē secreto corrigatur: aut ad correctio
nē disponat: nulli qualitercūq^{ue} peccata eius
audiat licitū est illa reuelare: nisi ex p^{ro}ssio ei^{us}
consensu. **C** P^{re}terea illud p^{re}ceptū datum ē
celando p^{ro}ctā p^{ro}ntētis. extra de pe. z re. **Q**uis
vtriusq^{ue} sexus. datū est in sano^{re} cōfessionis z
p^{ro}ntētis. s^{ed} si igeret se sup^{er} p^{ro}ntētē a p^{ro}posito vel
a casu: z sic ei^{us} p^{ro}ctā audiēt liceret reuelare il
la: hoc esset in iudiciū z d^{icitur} fauorē p^{ro}ntētis z
p^{ro}ntētis. q^{uod} tunc licite posset p^{ro}ntēs p^{ro} sua p^{ro}fes
sione ifamari. v^{el} ergo q^{uod}is illud p^{re}ceptū p^{ro}
directe z exp^{re}sicite ligat p^{ro}fessorem: itū ex p^{ro}ntē
z ip^{so}licite ligat quēcūq^{ue} tūc p^{ro}ctā p^{ro}ntētis audi
entem. z ea p^{ro} viā aliā nescietem.

C Ex dic^{itur} p^{ro} solo ad p^{ro}m^{um} i opp^{ro}m. **C** Ad 3^m d^{icitur}
cunt aliqui q^{uod} si sunt i vna p^{ro}ch^{ia} duo sacerdo
tes: ita q^{uod} q^{uod}libz solidū: si v^{el} a casu seu a p^{ro}posito
audiat p^{ro}fessionē ali^{us} p^{ro}ch^{ia}iani sui p^{ro}ntētis fo
cio suo posset illū absoluerē: q^{uod}is ille nō intē
deret p^{ro}nteri ei. cū^{us} rō est: q^{uod} illi duo nō nisi vnā
p^{ro}sonā rep^{re}sant: z offi^{ci}u eoz ē vnū. **A**n z i foro
p^{ro}ntioso si sunt duo iudices ordinarij ita q^{uod} q^{uod}
libz insolidū: vnus p^{ro} acta alteri^{us} p^{re}cedere pōt
ad rei p^{ro}denationē seu absolutionem: put illa
acta requirūt. **S**z hec opinio nō mihi placet
nec rō cogere videt. **A**d sac^{ra}m. n. p^{ro}nie est ne
cessaria itētio: ex p^{re}te absolutionis: z ex p^{re}te p^{ro}
ntētis. cū ergo p^{ro}ntēs vni nullo mō itēdat alijs
p^{ro}nteri: aliū nullo modo potest eum absolue
re vel ligare pro p^{ro}fessione scā alteri. **C** P^{re}ter
erea. iudex de iure nō pōt dare suam diffinitū
uā i iudicio p^{ro} reum vel pro reo p^{ro} p^{ro}fessione rei
que nō fuit scā corā eo vt corā iudice. sed p^{ro}fes
sio quā facit penitēs i foro p^{ro}nie sacerdoti cui
cōfiteatur nō sit corā sacerdote latēte. ascultā
te vt corā iudice in foro illo: dato etiā q^{uod} q^{uod}libz
illoz sit curat^{ur} illius insolidum. ergo ille sol^{us}
cui penitēs cōfessus est pōt ip^{so}m p^{ro} illa cōfessio
ne in illo foro ligare z soluere. **A**d illud at
q^{uod} adducebat^{ur} pro alia opinione d^{icitur}. q^{uod} nō est
simile de foro p^{ro}ntioso z foro p^{ro}nie. q^{uod} in foro
p^{ro}ntioso v^{el} iudicū p^{ro}fessiones corā eo scāz
z acta sui pōt college suo manifestare z ille
aliū p^{ro} acta talia pōt p^{re}cedere. ac si fuisset co
ram eo z ab eo scā. sed in foro p^{ro}nie ille cui pe
nitens p^{ro}ntet nō pōt illā p^{ro}fessionē college suo
manifestare: nec aliū latenter ascultando co
gnouit hoc vt iudex. z iō q^{uod} ille non d^{ebet} iudica
re de ea: q^{uod} non est de ea instructus ut iudex: iō
aliū ab illo cui facta ē p^{ro}fessio p^{ro}ntentem non
pōt in illo foro nec absoluerē nec ligare. **A**n
p^{ro} p^{ro} non sic reputat^{ur} p^{ro} vna p^{ro}sona in foro pe
nitēte sicut i foro p^{ro}ntioso. **Q**uod. **2°**

Quarto querit vtr sub sigillo p[re]ssionis
cadat persona cum qua penitens
p[re]stetur se peccasse. Et v[er]o q[uod] non: q[uia] illa p[er]sona
non est p[re]stis. nec circumstantia p[er]ti. sed nihil
aliud v[er]o cadere sub c[on]fessionis sigillo. ¶ Itē
nihil cadit sub p[re]stis sigillo nisi p[er] quod c[on]f[essio]
tens possit p[re]stis: sed q[ui]s possit homo loqui
alijs de p[er]tis p[er]sona cum qua penitens c[on]f[essio]
sus ē se peccasse absq[ue] p[re]stis p[re]stis. ¶ Itē
hora t[em]p[or]is et locus nihil faciēs ad exp[re]ssionē
p[er]ti nō cadūt sub sigillo p[re]stis. ergo a si
mili nec p[er]sona cum q[ua] penitens p[re]stetur se pec
casse nihil faciēs ad exp[re]ssionē p[er]ti. ¶ Itē rō q[uod]
re p[re]stis tenet celare p[re]stis p[er]ti: est q[uod] p[er]sona
nisi q[uod] deus ip[s]m celat remittēdo. sed p[er]sona p[er]
sone accusate in p[re]stis non sic p[re]sumit eē
remissum. ergo nec c[on]fessor obligatur ad ip[s]i
tationem. ¶ Itē nihil cadit sub sigillo c[on]f[essio]
fessionis nisi q[uod] spectat ad iudiciū illius fo
ri. sed p[er]sona cū qua penitens p[re]stetur se peccat
se nō spectat ad iudiciū ipsius p[re]stis. ergo
non cadit sub sigillo p[re]stis. ¶ Itē gen[er]al[iter]
est magis intimum rei q[uam] circumstantia. sed ge
nus p[er]ti non cadit sub sigillo p[re]stis. q[uia] li
citur est p[re]stis diceret alius p[er]sona c[on]fessa est
mihi de oib[us] p[er]tis suis. ergo multominus p[er]
sona cum qua penitens p[re]stetur se peccasse: cuz
non sit nisi p[er]ti circumstantia: cadit sub sigillo
p[re]stis. ¶ Itē magis rōnabile ē p[er]tā c[on]f[essio]
fessa cadere sub sigillo c[on]fessionis q[uam] p[er]sonam
cum qua penitens p[re]stetur se peccasse: sed c[on]f[essio]
for de illis peccatis coram alijs potest loq[ui] nō
referendo ea ad penitentē. ergo multo fort[ius]
de p[er]tis persone cum qua penitens p[re]stetur
se peccasse. ¶ Itē sigillum c[on]fessionis non
debet esse in impedimentum obseruantie di
scipline: sed si p[er]sona cum qua penitens p[re]stetur
se peccasse caderet sub sigillo c[on]fessionis: hoc
esset in impedimentum obseruantie discipline:
q[uia] tunc non posset corrigi mala p[er]sona accusa
ta in c[on]fessione. q[uod] si cadit sub sigillo p[re]stis.
¶ Contra. ex p[ar]te p[re]stis tā p[ri]ncipalis q[uam] ac
cessorius tenentur p[re]stis: celare: vt p[er] cuz
sacerdos audit confessionem per inter[pr]tem. q[uod]
a simili ita d[icitur] esse ex p[ar]te p[re]stis q[uod] tam p[ri]ncipalis
q[uam] accessoria d[icitur] celari. ¶ Itē p[ri]ncipum
largissime sunt interpretanda. extra de donationibus. Cum dilecti. et de ver
bo. signi. d[icitur] l[icitur]. et ff. de p[re]stis. p[ri]ncipaliter. vltima. ergo
illa p[re]stis domini pape. ¶ Omnis vtriusq[ue]
sexus. cum facta fuerit in fauorem penitentiu[m]
pro eis est largissime interpretanda. sed non in
terpretaretur largissime q[uod] negaret cadere sub si
gillo confessionis personam cum qua p[er]tēs

p[re]stetur se peccasse. cum frequenter accidat q[uod]
penitens nullo modo vellet illius persone p[re]
pationem: ergo videtur sub sigillo c[on]fessionis
nisi cadere. ¶ Itē qui dicit se scire vel audi
uisse aliquod crimen de p[er]sona aliqua siue di
cat illud accusando seu denunciando. punien
das est si probare non potest quod asserit. ex
tra de calumniantibus. Cum dilectus. sed as
serens se crimen audiuisse de persona cum q[ua]
penitens c[on]fessus est se peccasse: si alio mō nō
audiuit q[uod] p[re]stis non p[ot]t illud proba
re: quia si vocaret sibi confessum in testimoni
um iam p[er]deret ip[s]m. q[uod] talis puniendus est. q[uod]
tenetur celare crimen p[er]sona cum qua penitens
p[re]stetur se peccasse si modo alio nescit illud.
¶ Rūdo q[uod] accipiendo cadere sub sigillo c[on]
fessionis pro eo q[uod] est non licere reuelare per
sonā cū qua penitens p[re]stetur se peccasse cadit
sub sigillo p[re]stis. et p[ri]mo declarandum ē
q[uod] aliq[ui] ita est. 2° q[uod] semp[er]. 3° quōd. ¶ 2° p[er]sona de
claro sic. cū p[ri]ncipaliter sit facti sacerdos tenetur
celare omne illud q[uod] necessariū est ad integra
tē facti: sed penitens aliq[ui] non posset sufficien
ter suū p[er]ti exprimere nisi notificando perso
nam cū q[ua] peccauit. s. cū cognouit filiā suā et nū
q[uod] hūit nisi vnā. ¶ P[re]terea sacerdos tenetur
celare oē illud sibi d[ic]tū i[n] p[re]stis: q[uod] p[er]tēs pos
set p[re]stis: v[er]o mala suspitio d[icitur] illo agnari i[n] cor
dib[us] alijs: q[uod] q[ui]s detegēdo p[er]sonā cū qua pe
nitens p[re]stetur se peccasse p[er]deret c[on]f[essio]nē. q[uod] si de
tegeret filia cōcubuisse cū suo p[re]stis p[er]deret p[er] q[uod]
c[on]fessus ē se peccasse cū ea. S[ed] si detegeret p[er]
sonā q[ua] m[un]d[us] peccauit illo p[er]tō nisi cū illa p[er]
sona q[ua] ip[s]am accusauit in c[on]fessione statim cognos
ceret se eē accusatā ab illa. et forte vice versa
de illa p[er]sona q[ua] se accusauit agnaret malam
opionē i[n] cordib[us] m[un]d[us]. ¶ In p[re]dictis q[uod] casib[us] p[er]
sona cū q[ua] p[er]tēs p[re]stetur se peccasse cadit sub sigil
lo c[on]fessionis. ¶ 2° arti. declaro sic. nō ē licit[us]
facere aliqd q[uod] sit occasio retrahēdi hoīes a re
sibi ad salutē necessaria: si p[ot]t p[re]stis cuiusmōdī ē
c[on]fessio. s. reuelatio p[er]tō cū q[ua] penitens p[re]stetur se
peccasse: eēt occasio retrahēdi hoīes a c[on]f[essio]
fessionis: q[uia] n[on] t[ame]n retraheret hō a re aliq[ua] p[ro] timorē
lesionis fame p[ro]p[ri]e. s. et p[er]tō p[re]stis sibi viculō
amicitijs cui[us] crimen reuelari timeret si vide
ret reuelari licere crimen p[er]sona cum q[ua] p[er]tēs
confiteri se peccasse. ¶ P[re]terea si talis reue
latio licita eēt min[us] sac[er]d[is] p[ri]ncipaliter i[n] reuerētia h[ab]et
q[uod] ex hoc magnā p[re]stis h[ab]et q[uod] totū q[uod] ibi
d[icitur] sacerdoti d[icitur] sibi nō tāq[uam] hōi tali. s. tāq[uam] vi
cē gerētī dei d[icitur] quā vice ē for p[re]stis n[on] ge
rit. ¶ P[re]terea. ed[ic]tas iuris n[atu]ralis exigit vt illud
q[uod] alicui vico tāq[uam] diuicē gerētī p[er]tē b[on]i n[on] loq[ui]

Iur sine mea voluntate inq̄tū gerit psonam p
pnam tñ. **P**reterea. si talis reuelatio licita
ēēt. via fraudib⁹ esset apta ad tpalem exalta
tionem impior. r de pssione iustoz. cuius de
claratio pz ex dictis in qōne pcedēt. **P**re
terea. dices extra for pssionis se audiuisse cri
mē de psona sibi in cōfessione accusata. cuius
crimē mō alio nō audiuit mentiret. qd p bari
pt per modum similem quo in pcedēt qōne
pbati ē reuelatē crimē sibi confessi: qd alio
mō nesciebat mentiri. **Q**uātū ad 3^m. arti.
sciēdū q pcta ipsius pētētis in relatione ad
ipm cadūt sub sigillo cōfessionis de necessitate
r absolute. p^o r directe r explicitē. r ex oibus
causis. psona aut cum q penitēs pñtet se pec
casse cadit sub sigillo cōfessionis de necessita
te r absolute. nō pñt: sed ex pñti: r indirecte.
r implicitē. nec ex oib⁹ causis. sed ex aliquib⁹.
peccata aut ipsius penitentis nō referendo. ea
ad determinatā psonaz. sicut cum aliqz dicit
ego audiui tale qd. quod tñ non audiuit nisi
in cōfessione cadunt sub sigillo pssionis de
necessitate. non tñ absolute. sed sub pditione
si ex platione verbor talium posset p se vel p
accūs directe: vel indirecte aliq verēdū vel
pssio: vel suspitio mala: vel aliquod aliud nō
cumētum illi q pssus est. puenire. ea aut que
penitēs interfert in sua pssione q nō sūt pec
cata: neqz circumstātie pti: nec potētes dedu
cere in manifestationē pñtētis. vtpote si inter
ferat in sua pssione q in tali terra sunt bona
blada. vel aliqz sile. non cadūt sub sigillo con
fessionis. nisi de pgruitate si in dicēdo illa nō
dat itelligere pssioz q talia velit celari. **A**n
pssor dicens se tale quid audiuisse mendax
non est: qz pparationem ad ea non repñta
nit psonā dei sed hominis.
Ad p^m in opp^m dō. q minor ē falsa. qñcun
qz per illud qd nec ē pti: nec circumstātia pec
cati posset pñtē. vel aliq mala opinio vñ
suspicio d ipso pñtē. vel qd cūqz nō cumētū. pue
nire sibi: vñ ipse vel alius a pssioe retrahit: vel
factm pñtē in minoz reuerētia pñtē. **A**d 2^m
dō. q maior est falsa. sicut pz ex dictis in qstio
ne. r in solutione pcedētis ar. **M**inor ē t pñ
bus falsa ē. raro. n. pōt ptingere q reuelando
pcta psonē: que penitēs pssus est se cū illa cō
nūlisse: quin ex hoc posset p multas reductio
nes r cōiecturationes aliq mala suspicio d cō
fidente pñtē. **A**d 3^m dō. q maior. est falsa qñ
reuelatio tpia r loci pōt coopari ad aggnān
dā aliquam malā suspensionē: vel opinionē de
illo q pssus est qd frequēter posset accidere.
Si. n. canonicus sciēs famulum suū r nullum

alium intrasse cameram suam hora none. r il
la hora furaret dñi scipbū. post multos autez
dies dñs perpendat suū scipbū esse pñtū: si
pssor latronis illius vñqz ad vñū anū vel du
ob diceret scipbū tal dñi acceptum fuisse tali
die hora none: statim posset dñs suspicari sci
pbū fuisse acceptum a famulo suo tali die.
Preterea esto q locus r tempus nec pñtē
cum qua penitens confitetur se peccasse pos
sent aliquid coopari ad detectionē pñtētis:
tamen psona aliquo modo caderet sub sigillo
magis q tempus r locus. qz non tñ modo re
putat homo sibi noceri cum nocetur in psona
ppria. sed et cum nocetur psonē ab ipso dile
cte. **A**d 4^m dō. q illa rō quā tu allegas nō
est tota rō relationis. qz et si pñtaret pssioz q
ille q pñtet nō pñteret. r ex pñti q de^o sibi nō
indulgeret. tñ pssioz talia pñtē sibi pssio cēla
re tenet. non o. n. q qd cadit sub sigillo cō
fessionis cadat sub eo ex oibus causis ex qbus
cadit sub cōfessionis sigillo pcta vere penitē
tis. **A**d 5. dō. q cū dñs q nihil cadit sub sigil
lo cōfessionis nisi qd spectat ad iudiciū illius
fori. r. dico q vñ est p^o r pñtē: pōt tñ cadere
sub sigillo ex pñti r indirecte. sicut pz ex dictis
in corpore qois. **P**ñtē et dici ad miorē q p
sona cum qua penitens pñtetur se peccasse pō
test corrigi per iudiciū fori pssionis. ex pñ
quenti r p accidēs: in quātū pssioz iudicās pe
nitentem iniungit sibi q a tali psona caueat: r
monet vt eam si pōt ad pssionem inducat.
Ad 6^m dōm q pssio pñtē nō est nisi de
pctis. r iō cōfessioz dicens aliquē sibi ēē pssus
de suis pctis nihil ponit in palā quod ēēt oc
cultum. maxime cum dicat beatus Jo. in pma
cano. sua. c. j. Si dixerimus qñi pcti. non ha
bemus nos ipsos seducimus. r veritas in no
bis nō ē. Sed si pssor diceret aliquē sibi ēē
pssum de granibus pctis: vel de magna pec
catorum multitudine: r sic de similibus r cue
lator pssionis esset. **A**d 7^m dō. q minor ē
falsa. qñ p locutionem de pctis pssus pōt de
ueniri directe vel indirecte per se vel per acci
dens. vel per quēcūqz alium modū in aliquā
cognitionem vel suspensionē. vel opinionē. vel
dubitationē de pssio: vel in quātū p hoc pōt si
bi puenire detrimētū in aia vel corpore. vel i
possessionib⁹. vel in fama. vel i amicis. vel i qñtū
p hoc pōt aliq scādālū in pplo gnāri. vel cō
fessio magis odiosa. vel min⁹ dilecta. vel ma
gis onerosa: vel min⁹ pñtē reputari. raro au
tem vel nūqz pōt ptingere quin ex relatiōe pec
cator in pssioe auditoz p viā aliā nō scitoz
posset ptingere aliq de icōnētiētib⁹ pñtētis. qz

nis forte qñq; de illis nullū contingat. ¶ Ad
8^m d^o. q. minor est falsitas si psona cū q̄ pe-
nitēis cōfiteatur se peccasse nō caderet sub con-
fessione sigillo multū esset in preiudiciū obier-
uatiōe discipline: q; ex hoc multa icōuenientia
frequēter acciderēt: quē obseruationē discipuli
ne multū impedirēt: sicut videri pōt ex rōnib⁹
dictis in qōne: nec valet ei⁹ p̄batio: q; ad hoc
nō est cōfessio ordinata: vt ppter dicta in p̄fē-
siōe aliqua psona in foro exteriori corripiat: s;
in foro penitentie. Articulus. V.

Consequenter queritur
des^o p^{ri}ncipali. ¶ Et circa hoc queritur.
4. ¶ Primo vtrū ille cui
p^{re}ssor reuelat p^{re}ssione ali
cui^{us} teneat celare illi. ¶ 2° vtrū
penitens teneat celare p^{er}sonā
3^{am} vtrū penitens teneat celare
4^{am} p^{re}ssore. ¶ 4° q^u sit d^{ist}icta iter
et sigillum secreti. ¶ 26. 1.

Ad primā qōnē in deo. q. ille cui cōfessor
reuelauit p̄fessionē alicui⁹ tene
tur illā celare si sciat q. ille q. hoc sibi dixit ne
sciebat illud nisi p̄fessionē. q. q. d. n. hō scit p̄
factalē p̄fessionē: siue imēdiatē siue mediātē
celare tenet. q̄vis ad celandū forti⁹ obliget
i. de q. hoc scit p̄fessionē imēdiatē q. ille q. hoc
scit p̄fessionē mediātē: sed ille cui cōfessor re
uelauit p̄fessionē scit pctā penitētis p̄fessionē
mediātē. ille ḡ celare tenet. ¶ Præterea. qui
inuat ad pmouēdū crimē qd alī⁹ ichoauit par
ticipat cum eo in crimine: s. iste q. p̄fessionem
reuelat diffamatiōem penitētis ichoat: ille cui
p̄fessio reuelata est: si vlti⁹ eā manifestat dif
famatiōem. pmouet penitētis. talis ḡ p̄ticeps
ēēt in crimine cū illo q. sibi reuelauit penitētis
p̄fessionē. tenet ḡ eā celare: q. tenet nō partici
pare in crimine. ¶ Præterea. reuelās alicui
p̄fessionē dat de facto illi. p̄tates vt loq. possit
alijs de pctis penitētis: cui⁹ p̄fessiones reuela
uit. q̄vis at illā p̄tate trulerit de facto: eā ta
men de iure p̄ferre non potuit: sed nulli licitū
est vti p̄tate sibi p̄cessa ab aliq. de facto: q. eā si
ibi dare nō potuit de iure. ḡ illi cui illa cōfessio
reuelata est: illicitū ē vlti⁹ loq. de illa cōfes
siōe. Unde plato p̄cipiēti sibi vt dicat ei si scit
aliqd malū de illa p̄sona: cui⁹ p̄fessio sibi reue
lata est: nō dz sibi dicere illud quod sibi dictū
est a p̄fessione reuelatore. **Questio. ii.**

Ad secundā qōne rīdeo q̄ exp̄sio perso-
ne: aut ē necessaria ad exp̄-
sione peccatorū: aut nō. Si sic. tenet eā exp̄me-
re p̄sc̄ori. Un mulieri cū q̄ peccauit frater ei⁹

Ad tertiam qñes rñdeo q aut penitēs manifestādo pñiam sibi inuincetaz a pñssore faceret pñdiciū fame. pñbe absq aliq vtilitate aut faceret pñdiciū pñssori: qz for te talē inuñxit pñiam. p qñ si sciret eā inuñxisse icurreret alicui vel aliquoz malinolētia. vtpo te qz inuñxit molieri vt abstineat a familiarita te alicui viri: cui familiaritas erat sue castita ti piculosa: vel inuñxit aliqd aliud. p qñ aliqui offenderent pñssore: si hoc scirent: aut penitēs manifestādo suaz pñiam nec fame pprie: nec pñssori nec alicui pñdiciuz gnāret. ¶ In casu pmo penitēs tenet suā pñiam celare. qñ libet. n. tenet suā famā si cieter nō ledere sine ali qua vtilitate. iux illud Sap. Ecce. 41. Curam habe de bono noie. ¶ In scdo ē casu tenet eā celare. si. n. illud qd pñssori sibi inuñxit: sen cōsulit bona fide p salute aie sue: et secreto ali re uelaret in pñssoris pñdiciū crime pñditionis icurreret: et sigilli secreti fractionē. ¶ In 3o autē casu eam nō tenet celare: nec tenet dicere: sed de hoc irrepchēibilr pōt facere qd istorum duoz sibi meli placuerit. **Questio. iiii.**

Ad quartam qñem dñm q sigilli pñssoris: et sigilli secreti: acci

Ad quartam *quoniam domini & sigilli p[re]s[ent]is
s[an]c[t]i: & sigilli secreti: accu[ra]te*

Apiendo sigilluz secreti in generalise hnt sicut
superius ⁊ inferius. Sigillū. n. p̄fessiois est si-
gillū secreti: s̄ nō oē sigillū secreti est sigilluz
p̄fessiois. cū. n. vnus ab alio petit p̄siliū: ⁊ de il-
la bona fide sibi p̄silit recōmēdās sibi vt hoc
celet: vel p̄sonā: q̄ hoc cōsuluit nō noiet: ille q̄
p̄siliū pctuit obligat ad celādū p̄ sigillū secre-
ti: qd̄ tamē nō est sigillū p̄fessiois: ⁊ q̄uis fran-
gens qd̄libz sigilloruz istoz mortali peccet: ⁊
crime p̄ditōis icurrat: tū multo graui⁹ peccat
frāgēs sigillū p̄fessiois q̄ sigillū secreti frāgēs:
qd̄ est distinctū ⁊ sigillū p̄fessiois. Nec existi-
mādū q̄ hō reuelans illud qd̄ dicit sibi soli
vnq̄ frāgat sigillū secreti: nisi ille q̄ hoc sibi di-
xit adiunxerit. Ego trado tibi hoc sub secreto:
⁊ alit̄ sic recipit: q̄ si hō ab alio p̄siliū petit: ⁊ il-
la bona fide sibi p̄silit in secreto: q̄uis p̄sulēs
nō aduertat dicere illi q̄ sibi nō cōsularet nī-
si p̄siliū recipiat in secreto: tū ille cui p̄siliū da-
tum est si videat mām talē q̄ ex reuelatiōe p̄-
sone p̄sulētis p̄sona p̄sulens notabile detrime-
tū icurreret ⁊ reuelet. crime p̄ditionis icurrit:
⁊ secreti sigillū frāgit: q̄ mā ⁊ nā negocij req̄-
runt q̄ ille cui fidele p̄siliū datū est p̄sonā con-
sulentē in casu p̄dcō sub secreto tenere dz. mi-
nus tū peccaret ceteris parib⁹: q̄ si p̄sulēs ex-
presse sibi sub secreto tradidisset: ⁊ ille ad tenē-
dum hoc sub secreto se exp̄sse obligasset. ille ē
a quo petitū est p̄siliū hoc qd̄ sibi p̄posuit cō-
siliū pctēs sub secreto tenere debet.

Circa istam. Ad diē dñatiōis. supple q̄tū
ad malos. Et remuneratiōis. supple q̄tū
ad bonos. Nō redarguo: q̄ forsitan verū
est. nō ponit ibi forsitan: vt sit nō dubitationis
de exītia purgatorij: s̄ vt de illo igne intelli-
gat illud vbum ap̄li p̄ma Cor. 5. qd̄ dicit de il-
lis q̄ edificāt lignū: fenū ⁊ stipulā. Nisi aliqua
sint frequēter iterata. hoc nō dī: quia venialia
frequēter iterata p̄steri in sp̄ali sit neciūm. S̄
q̄ est magis secur⁹. S̄ ibi die⁹ vite sue ignomi-
niosis pegrinādo p̄gat. Q̄uis hec p̄nia reuela-
torib⁹ p̄fessionū antiq̄ cū depositiōe iniunge-
ret. nō tū loco pegrinatiōis illi⁹ in arcū mo-
nasterij ad agendaz p̄niam detrudunt. ex. de
pe. ⁊ re. Omnis vtriusq̄ sexus.

Si pctā dimissa redeat. Di. XXII.

Umq̄ multis auctozita-
tibus supra sit assertuz in
vera cordis cōtritiōe pec-
cata dimitti ante confes-
sionē vel satisfactiōē. ei
etiā qui aliqui in crimē re-

lapsurus est: querit si post cordis contri-
tionē p̄steri cōtēpserit: vel in pctm̄ idē
vel ille recidiuerit: an pctā dimissa rede-
ant? Cui⁹ q̄ōnis solutio obscura ē ⁊ p̄ple-
xa. alijs asserētib⁹: alijs ecōtra negatib⁹
pctā semel dimissa vltēri⁹ replicari ad
penā. Qui vō dicūt pctā dimissa redire:
subditis se muniūt testimonijs. Ambz.
ait. Donate inice si alter in alteruz pec-
cat: aliogn de⁹ repetit dimissa. Si enim
in his cōtēptus fuerit sine dubio reuoca-
bit sniaz p̄ quā misericordiā dederat: si-
cut in euangelio de seruo neq̄ legi⁹ q̄ in
p̄seruū suū ip̄ius de p̄bēlius est. Itē Ra-
ba. Neq̄ seruū tradidit de⁹ tortoribus
quoaduq̄ redderet vniuersuz debitū:
q̄ nō solū peccata q̄ post baptismuz hō
egit reputabunt ei ad penā: s̄ etiā origi-
nalia q̄ in baptismo sunt ei dimissa. Itē
Breg. Ex dictis euāgelicis cōstat: quia si
ex corde nō dimittim⁹: qd̄ in nos delinq-
tur: ⁊ hoc rurūz exiget qd̄ iā nobis per
p̄niam dimissuz fuisse gaudebam⁹. Itē
augu. Dicit de⁹ dimitte ⁊ dimittet tibi:
sed ego pri⁹ dimisi: dimitte vel postea.
Nā si nō dimiseris reuocabo te: ⁊ q̄qd̄
dimiserā replicabo te. Itēz. Qui diuini
bñficij oblit⁹ suas vult vindicare iniu-
rias: nō solū de futuris peccatis veniaz
nō merebit: sed etiā p̄terita que iaz sibi
dimissa credebant: ad vindictā ei repli-
cabūtur. Item Beda. Reuertar in do-
mum meā ⁊c. Timēdus est ille v̄siculus
nō exponēdus: ne culpa quā in nobis ex-
tinctā credebam⁹: per icautelā nos va-
cantes opprimat. Itē quecūq̄ enī post
baptisma: siue prauitas heretica: seu cu-
piditas mūdāna arripuerit: mox oīum
p̄sternit in ima vitioz. Itē augu. Redi-
re dimissa pctā vbi s̄rna charitas nō est:
aptissime dñs in euāgelio docet in illo
seruo: a quo dimissum domin⁹ debitum

penit: eo q̄ ille cōseruo suo debitū nollet
dimittere. Vis auctoritatib⁹ inintuntur
qui dicūt pctā dimissa si replicātur redi
re simplr. Quib⁹ opponit. Si q̄s p pec
cato de quo penituit ⁊ indulgentiā acce
pit iterū puni: nō v̄r iustū. Si puni p
eo q̄d peccauit ⁊ nō emēdauit: iustitia ē
apta. Si v̄o regit q̄d fuerat cōdonatū:
vel iusticia nō est: vel iustitia ē occulta.
Videf etiā de⁹ bis in idipsum iudicare:
⁊ duplex tribulatio cōsurgere: q̄d scrip
tura negat. S̄z ad hoc pōt dici: q̄ neq̄
duplex tribulatio cōsurgit: neq̄ iudicat
deus bis in idipm. Hoc enī fieret si post
rōdignā satisfactiōe: ⁊ sufficiētē penaz
itep puniret: sed nō satisfecit digne ⁊ suf
ficiēter: q̄ nō perseuerauit. Debitū enī
iugē pcti h̄re memoriā: nō ad faciēduz:
sed ad cauendū. debuit nō obliuisci oēs
retributiōes dei: que tot sunt quot sunt
pctōz remissiōes. Tot ergo debuit co
gitare dona dei quot mala sua: ac p illis
v̄sq̄ in finē gr̄as agere. Sed q̄ igratus
ad vomituz sicut canis redyt: anteacta
bona mortificauit: ⁊ pctm̄ dimissum re
uocauit: vt cui hūiliato añ de⁹ pctm̄ di
miserat: eidē postea elato ⁊ ingrato im
putet. ¶ Alioz sententia.

Ed q̄ absonū v̄r vt pctā dimis
sa itep iputent: placet q̄busdaz
neminez p pctis semel dimissis
itep a deo puniri. S̄z iō dicunt dimissa
redire ⁊ iputari: q̄ pp igratitudinez ita
reus ⁊ peccator cōstituit: vt añ fuerat.
Si. n. q̄d dimissus fuerat d̄f exigi: q̄ re
missiōis pcepte igrat⁹: ita re⁹ fit vt ante
fuerat. Utriq̄ pti q̄onis p̄bati fauēt do
ctores. Ideoq̄ alicui pti non p̄iudicans
studioso lectori iudiciū relinquo: addēs
mibi tutū fore: ac salutē p̄pinquum: sub
mensa dominoz micās edere.

¶ Quid sit hic sac̄m ⁊ res:

¶ Ost p̄dicta restat inuestigare qd
in actione p̄nie sit sac̄m ⁊ res.
Sac̄m. n. signum est sacre rei.
Quid ergo hic signū ē: ⁊ que ē res sacra
hui⁹ signi? Quidā dicūt sac̄m hīc eē qd
exteri⁹ tñ gerit. Exterior p̄nia que est
signū iterioris p̄nie. s. cōtritiōis cordis ⁊
hūiliatiōis. Qd si ē nō oē sac̄m euāgeli
cū id efficit qd figurat. Exterior. n. p̄nia
non efficit iteriorē: poti⁹ iterior cā est ex
terioris. S̄z ad hoc inquit illi hoc eē in
telligendū de illis sac̄is que in nouo te
stamēto instituta sunt: vt est sac̄m bap
tismi: cōfirmationis ⁊ corporis christi.
Sac̄m v̄o p̄nie sicut ⁊ cōiugy ante tem
pus gr̄e etiā a p̄mordio hūani generis
fuit. Utrūq̄. n. institutū fuit in p̄mis pa
rētibus. Itē si exterior p̄nia sac̄m est: ⁊
iterior res sac̄i: sepi⁹ p̄cedit res sac̄z q̄
sac̄m rē. S̄z nec hoc iconueniēs ē. Nā
⁊ in alijs sac̄is que efficiūt qd figurant:
hoc sepe cōtingit. Quidā autē dicūt exte
riorē p̄niā ⁊ iteriorē eē sac̄z: nec duo
sac̄a: sed vñū: vt spēs panis ⁊ vini: non
duo sunt sac̄a sed vñum. Et sicut in sa
cramēto corporis: ita etiā in hoc sac̄o
dicūt aliq̄ esse tñ sac̄m. s. exteriorē pe
nitentiā. aliud sac̄m ⁊ rē. s. iteriorē pe
nitentiā: aliud rem ⁊ nō sacramētum
s. remissionē peccatoz. iterior enī pe
nitentia: ⁊ res est sacramenti. i. exte
rioris penitētie: ⁊ sac̄m remissionis pecca
ti: quaz ⁊ signat ⁊ facit. Exterior quoq̄
penitentia ⁊ interioris signum est: ⁊ re
missionis peccatorum.

¶ Supi⁹ determinauit maḡ de p̄nia fm esse
sui: ⁊ potestate ministroz p̄niā inuēgiū:
⁊ de modo remissiōis mortaliū: ⁊ de mō remis
siōis venialiū. Itē determinat de reditu dimis
sionis. ¶ Et diuidit in partes. 2. ¶ Primo in
quit vtrū redeat peccata p̄s per penitētiā
dimissa. ¶ Secūdo qd sit sac̄z: ⁊ qd res in pe
nitētiā. ibi. ¶ Post p̄dicta. ¶ Prima in. 3. ¶ p̄
p̄ponit q̄onē. ¶ 2. p̄ponit nīm⁹ verā opinionē.

ibi. Cuius qōnis. 7³ opionē veriozem. ibi. Sed qz absōnū. C. Scda pncipalis diuiditur in. 2. P¹mo ponit opionē dicentū q pnia exterior ē interioris sacfz. 7² opionē dicentū q pnia iterior z exterior sunt vnuz sacfm. ibi. Quidā aut dicit.

Articulus. 1.

Ircā hāc di. qrendū est pncipaliter de. 2. P¹mo de reditu pctōz dimissōz 7² de pnia vt est sacramētū.

C. Circa p^m qrunf. 5. P¹mo vtuz pctā dimissa possint redire eadē in nūero qstū ad culpā. 7¹ vtrū oia pctā dimissa p sequēs mortale pctū redeāt eadē spē vel gñe qstū ad culpam. 7² Tertio vtr qstū ad penā. 7⁴ vtr in gratitudo sit spāle pctū. 7⁵ vtr maior sit in gratitudo in casu ab innocentia q in casu a vā penitētia.

Questio. 1.

Primo oīdo q pctā dimissa possunt redire eadē in nūero qstū ad culpam. Aug. i. lib. de bap. 3. donatistās vltra mediuz. Redire dimissa pctā vbi ffrā charitas nō est aptissime dñs docet de illo seruo quē cū inuenisset debitorē decē milibz talentoz desceanti oia dimisit. Ille aut pseruū suū qui ei debebat centū denarios cū miser nō fuisset iussit eum dñs reddere q ei dimiserat. C. Itē magf i lra hui⁹ di. c. 7. ē de pe. di. 4. c. 1. 5. Cōsiderandū. Si nō ex corde dimittim⁹ qd in nos delinqt. illud rursus exigit qd iā nobis p pniām dimissum ēē gādebam⁹. C. Itē p grām sequentes bona merita q p pctū mortale fuerāt mortificata eadē in nūero viua redeūt. g a fili pctā q per pniāz fuerāt dimissa p sequēs mortale peccatū eadē in nūero redeūt. C. Itē per subtractionē lumis a medio redit eadē tenebra i nūmero q erat in medio an lumis infusionez: qz tenebra est carētia lumis in hūte nālē aptitudinē ad lumis susceptionē: s post subtractiōnem luminis remanet eadē lumis carētia: z i medio eadē nālīs aptitudo ad lumē. cūz ergo pctū sit tenebra. z gfa spūale lumē. v q cū p sequēs mōtale pctū gfa corripit tenebre peccatōz que pns fuerāt dimisse eedē in nūero reuertant. C. Itē pctū remitti nihil aliud v f ēē q ipm a deo nō imputari: sed idē factū in nūmero pluries pōt iputari z nō imputari: vt ps hō. n. quōs iniuriā sibi factāz homini remittit pp emēdā. pmissam: z itez iputat. ppter solutionis pmissi carentiā. ergo idē peccatū in nūmero redire pōt qstū ad culpam.

C. Cōtra. Auic. 3. meta. sue. c. 4. Qd āmbilātū est nō reducū: sed cū pctū remittit āmbilatur

ergo ipossibile est q idē pctū in nūero reuertatur. C. Itē nullū successiū corruptū pōt redire idē in nūero. alias pdictoria possent esse simul bā: s pctū est de gñe successiūoz. consistit enī in actu volūtatis q successiū⁹ est. g corruptū idē in nūmero redire nō pōt.

C. Rūdeo. q peccatū dimissum siue originale siue actuale: mortale siue veniale: idē in nūmero redire nō pōt qstū ad culpā: qz sicut declarabit in tractatu de resurrectione. nulla res pōt redire eadē in nūmero nisi p diuinā potētā sed pctū reuerti nō pōt idē in nūmero q ad culpā per opationē diuine potētis: qz vt super⁹ ostēsum est li. 2. Peccatū nō est a deo: nec esse pōt. Quapp vt dicit Aug. li. 83. q. 3. Deo auctore nō fit hō deterior. restat g q cū peccatū p ei⁹ remissionē corrumpatur: redire qstū ad culpā non pōt idē in nūmero.

C. Ad duo pnia in opp^m dōz q p tāto in his auctoritatib⁹ pctā dicitur redire: qz per ea sequēs culpa aggrauat. si. n. nūbi peccatū ē te i dūlissit: z postea itez ē te peccō: ex hoc istud peccatū graui⁹ redditur. C. Ad 3^m dō. q non est simile: qz vt supius habitū est bona merita in charitate facta p sequēs mortale peccatum nō mortificatur p se z absolute: sed p acciōis z in relatiōe ad peccatōis: qz durāte pctū mortālis obstaculo hō ptingere non pōt ad efficaciam illoz. z iō illo p pniām amoto hō remuenerat pp illa eadē merita in nūmero que fecit in charitate: sed pctā cū remittunt p se z absolute corrūpunt eo mō quo corrūpi puenire pōt puatiōi. C. Ad 4^m dōm q tenebra puatio ē. puatiōes aut distinguūtur per habit⁹ oppositos: z iō in aere est alia z alia carētia luminis in numero fm q est respectu alteri⁹ z alteri⁹ luminis in numero. C. Ad 5^m dicendū q p hoc peccatū a deo nō imputat: qz bonum cui⁹ erat puatio restituit: qd bonū nō ē idē nūero prius corruptū z postea restitūtū. hō aut p sue volūtatis mutationē ad diuersa remittit pōt iniuriā sibi factā. z itez imputare nihil opandovēl corripēdo in illo q sibi iultit iniuriā. Qd. u.

Secundo querit vtrum oia pctā dimissa p sequēs mortale pctū redeāt eadē specie vel genere quantū ad culpā. Et videtur q sic. Eze. 18. of q si auerterit se iustus a iustitia sua: z fecerit iniquitatē: oēs iustitie eius quas fecerat nō recordabunt: quod verū non esset nisi omnia mala illis iustitiis opposita sibi iterum ad culpā imputarent. C. Itē Jaco. 2. Qui totā legē seruauerit. offendat aut i vno fact⁹ ē oīz rē. C. Itē gfa ē immediata cā remissionis pctōz: s remota cā remouet effectus. g

E cum per peccatum mortale sequens gfa cor-
rumpat. remouetur remissio peccatorum horum.
ergo redeunt vel eade in numero. vel spe. **C** Itē
origiale simile in specie reuertit: qz obligatio
ad penā originali debita: que pena est carētia
vissōis dei: reuertit per sequēs mortale pctm.
q a sibi pctā actualia eade in specie reuertunt.
C Cōtra. diuersē sunt macule: sicut diuersa ge-
nera peccatorum. ergo per vniū pctm nō possunt
redire macule omniū peccatorum dimissorum.

C Itē vniū opp^m nō reducit alteriū: sed expel-
lit: sed multa peccata iter se sunt opposita: vt
sunt oia illa iter que est etus media. q p com-
missionē vniū nō reuertit oia pus dimissa.

C Rūdeo. q in pctō duo p̄siderant. f. conuer-
sio ad creaturā: et auersio a deo. In auersione
generalī oia peccata mortalia cōueniūt: quā-
uis in cā auersionis et in gradu differant. et iō
qz per sequēs mortale pctm peccata a deo auer-
tit. iō per ipm illud in quo oia peccata morta-
lia cōueniūt reuertit: sed ex hoc non seq̄ q re-
uertantur spēs omniū peccatorum dimissorum: qz
per auersionē a deo peccata in specie non re-
ponuntur: sicut nec mot^{us} per sui recessum a ter-
mino a q: cū mot^{us} spēs dīntes possit h̄re termi-
nū eādē i spēs: vt p3 cū duor alborū vniū dēgra-
tur: aliud rubificat: s; quia dicē res corruptas
revertit: qz cor gen^{us} in aliquo idiūduo reuer-
titur: nō est eas reuertī nisi fm qd. ideo simpli-
citer dōm q per sequēs pctm mortale non re-
uertitur omnia peccata pus dimissa eade in
spēs. sicut nec per quencunqz recessum humorū
a debita p̄portione reuertuntur omnes infir-
mitates prius curate.

C Ad p^m et 2^m in opp^m dōm q per illas au-
ctoritates nō plus h̄r nisi q per mortale pctm
sequens priam verā hō scurrat auersionem a
deo. in quo oia peccata mortalia rōne sue dis-
formitatis t̄q̄ in genere generalissimo con-
ueniūt. **C** Ad 3^m cum dī. q remota causa re-
mouet effect^{us} et dīco q veni est de cā que nō
tū requit ad effect^{us} p̄ductionē: sed etiā ad ei^{us}
cōseruationē: sed quāuis gfa requiratur ad pec-
catorū destructionē: nō tamē est necessaria ad
illius destructionis cōseruationē: nisi sub rō-
ne qua formata est. et ego bene cōcedo q p se-
quens pctm mortale p̄cedēs carētia pctōz
informis remanet. **C** Ad 4^m dōm q maior ē
falsa: et ad ei^{us} p̄bationē dōm q nō reuertit ob-
ligatio ad carētia vissōis dei sub rōne q ori-
ginali tū est debita: qz talis carētia est sine re-
moru et sensibili pena: sed reuertit sub ratiōe
qua est debita actuali mortali: q est cū remor-
su et alia pena sensibili adiuncta. **Rō. ii.**

Tertio querit vtrū oia peccata remissa p
sequēs mortale pctm redeāt q̄tū
ad penā. Et videt q sic dicit Raban^{us} fm q re-
citāt mag^{is} in lra hū^{ius} di. c. pmo. et est de peni-
tētia di. 4. versus p̄m. q ille q non vult fratri-
bus remittere. nō solū peccata q post baptis-
mū egit reputabunt ei ad penā: sed etiā pecca-
ta originalia que in baptismo ei dimissa sunt.

C Itē qui cōtrit^{us} postea cōfiteri cōtēnit post
peccatorū remissionē: que fuit ex vi contritiōis
per cōtemptū p̄fessionis iterū mortale pctm i-
currit. in quo si moriat^{ur} aut pctā prius dimissa
remābūt insufficienter p̄uita: qd esset p̄ iustitiā.
aut p illis in inferno puniret^{ur} qd non esset verū
nisi per sequēs mortalia pctā pus dimissa qz-
tum ad penā reuertent^{ur}. **C** Itē. r. q. 2. Epus
qui mancipiū seru^{us} manumissus. ppter ingrati-
tudinē iterū pene seruitutis iuste subijcitur. er-
go a simili hō a seruitute pcti per dei miseri-
cordiā liberatus per ingratitudinē pene p̄-
cedētis seruitutis iterū subijcitur.

C Cōtra. de pe. di. 4. p̄his finē. dīna clemētia
dimissa pctā in ultionē et iterū reducere nō patit^{ur}.

C Itē pēa nō debet nisi culpe: s; pctā si reuer-
tuntur quantū ad culpā. q nec q̄tū ad penam.

C Rūdeo. pena que ante debebat p peccatū
per priam dimissis: aut est tota expleta aū se-
quēs mortale pctm: aut nō. si sic dico q per se-
quens mortale pctm pctā pus dimissa non re-
deat quantū ad penā: nisi in q̄tū aggrauat se
quēs pctm pp quā aggrauatōez sibi pena ma-
ior debet. si nō. tūc dico q remanet obligatus
ad solonē residui pene. et si in illo pctō morta-
li moriat^{ur} pro peccatis illis q ad culpā: non tū
quo ad penā pus dimissis in inferno pena eter-
na punit^{ur}. f. per accūs: qz in pctō mortali nul-
la pena est satisfactoria in p̄spectu dei. et iō qz
tūcūqz punit^{ur} semp remanebit ad penā obli-
gatus: tamē illa pena minus erit itensa qz si il-
la peccata nō fuissent ei dimissa.

C Ad p^m in opp^m dōm q illa auctas itelligit^{ur}
quo ad aggrauationē culpe: et quo ad silitu-
dinē pene in gūc: nō in spēs. **C** Ad 2^m p3 solo
ex dictis in qōne. **C** Ad 3^m dōm q nō plus cō-
cludit: nisi q p sequēs pctm mortale iter i ser-
uitutē reducit. et hoc est verū: nō tū reducat in
illā eādē in qua erat per illā pctā q sibi fuerit
dimissa: nec in tantā: sicut si illa pctā sibi nō
fuissent dimissa. **Questio. iiii.**

Quarto querit vtrū ingratitudo sit spāle pec-
catū. Et vtrū q nō. Spāle pctm nō i-
uenitur in quolibet peccato: sed p quo deunqz
pctm hō deo ingratus ē. f. ingratitudo spāle pec-
catū nō est. **C** Itē. Senec. lib. de beneficijs.

Ingratus est qui beneficiū se recepisse negat: ingratus qui dissimulat: ingratus est qui nō red- dit: ingratus est oīum qui obligus est. ergo ingra- titudo nō est vna spēs peccati.

B **C** Contra. quāuis homo p quodcūq; morta- le pctū incurrat vitiū inobediētie: qz nūq; hō mortali peccat: nisi faciēdo qd aliquod diuinū pceptū: tñ inobediētia est spāle peccatū. ergo a simili quīs homo peccādo quocūq; pctō sit ingrāt? deo: ingratitudo tñ est spāle peccatū.

C Rūdeo. q ingratitudo est spāle pctū: qd pz: z ex parte obiecti: z hitus oppositi. hz enīz spāle obm: qd est bñficiū sub rōne q non reco- gnitū est. habet etiā ingratitudini oppositū: que est grā: est quedam spālis virtus pars potētia lis iustitie existēs. vt in 3. li. ostensum est.

C Ad p^m in opp^m dōm q vñū speciale pecca- tum mālū bñ pōt pcomitari quodcūq; pctū. z sic ingratitudo z inobediētia pcomitant qd- cūq; pctū mortale. **C** Ad 2^m dōm q illa non enumerant sicut ingratitudinis species: sed si- cut ingratitudinis gradus.

Quinto querit vtrū maior sit ingratitudo in casu ab inocētia q in casu a vā pnia. Et v^o q sic: qz quāto gradus altior tanto casus grauior ceteris paribus: sed stat inocē- tie ceteris parib⁹ altior est q status pnie. q ab inocētia est grauior casus: s; in grauiori casu est ingratitudo maior. q maior ē ingratitudo in casu ab inocētia q a vā pnia. **C** Itē Adā pec- cando magis fuit deo ingratus q qūq; ali⁹ hō peccās eodē genere peccati: s; adā peccando cecidit ab inocētia. ergo maior est ingratitudo in casu ab inocētia q a vā penitentia.

C Cōtra. vt supius hitū est. pctū sequens ve- ram pniā aggrauat p pctā pnia p penitētiāz dimissa: sed peccatū quo cadit hō ab inocētia per nullū aliud peccatū precedēs aggrauat. ergo grauior ē ingratitudo in casu a pnia q ab inocētia. **C** Itē magis ingrāt⁹ est peccās q il- lum q plus ei dimiserat: vt pbari pōt per illū quod dicit Saluator Lucē. z approbādo sen- tentiam Symonis dicentis q plus diligit cui plus donatū est: sed penitenti plus dimissum est q inocenti. ergo maiorem ingratitudines incurrit peccando q innocens.

C Rūdeo. grāz actio respicere d; z quātitā- tem doni: z modū gratuite donatiōis. respiciē- do ad qritatē doni magis ingratus est inocēs peccādo q penitēs: qz ceteris parib⁹ mal⁹ dō nā est seruare hominē vt nō peccet q illi qui peccant indulgere. ceteris. n. parib⁹ nobilior ē stat inocētie q penitētie. Sed cōsiderādo mo- dū gratuite donatiōis: magis est ingrāt⁹ peni- tens cū peccat: q inocēs: qz quanto aliq; ma-

gis est elōgat⁹ a debito recipiēdi beneficiū. tā- to cū beneficiū sibi cōferat est modus donatio- nis magis gratuit⁹. magis aut elōgat⁹ a rece- ptioe grē qritus est ex parte sua ille q peccauit q ille q nō a grē pseruatiōe. oibus tñ pēfatis s; pēfēt aggrauatio q est in seqnti pctō ppi pcedētia iam dimissa maior est ingratitudo ca- dere a vā pnia q ab inocētia: quāuis peccatū quo cadit homo ab inocētia sit graui⁹ cete- ris parib⁹ q illud quo cadit a pnia aggraua- tiōe p pctā pcedentia circūscripta.

C Ad p^m in opp^m ad pma partēz dōm q bñ cōcludit: qz ceteris parib⁹ maior est ingratitu- do in casu ab inocētia q in casu a vā pnia ag- grauatiōe peccator pcedētiū circūscripta: qz supposita eqli grā in inocente z penitēte ad- huc qritus ad aliqd accitale dignior est stat in- nocentie q penitētie. non tñ loquēdo de ino- cētia tpe nāc iustitue: sed etiā de iustitue. **C** Ad 2^m pz sōlo ex dictis: quīs multo magis pecca- uerit Adā q cadēs a statu inocētie tpe nāc b; stitute p idē genus peccati ppter maiore nō- bilitatem stat illius: z qz in illo nulla erat p- nitās ad peccatū: z qz peccatū suū fuit totū humane nature corruptiūm.

C Ad p^m ar^m ad ptē scdm dōm q pcedit d casu a statu pnie cū aggrauatiōe pp pceden- tia pctā que fuerat dimissa. **C** Ad 2^m cū dī q magis ingrāt⁹ est peccās q illū q plus ei dimise- rat zē. dico q nō oz hoc esse vep q plus datū est de bono ei cui nun⁹ dimissum est. s; inocēti habenti eqle cōtātate cū penitēte plus boni datū est q penitēti: qz a deo accepit ptiuita- tē bonitatis sue: quā penitēs habuit iterruptā. Ali per illā parabolā qua voluit dñs declara- re ad galilēā plus diligere: nō itēdebat cū pparare ad seipsas vel aliā eqlis bonitāz sem- per seruate sine iterruptiōe: s; ad aliū peniten- tem: cui nō erat facta ita pfecta remissio.

Articulus.

Consequenter queritur de 2° pni- cipali.

C Et circa hoc querū- tur. 5. **P**rimo vtz pnia exte- rior sit sacramētum. 7° vtz remissio pccōz sit res hui⁹ sa- cramēti. 7³ vtz sit vñū sacramētuz. 7⁴ vtz sit ab institutiōe. 7⁵ qñ fuit institutum. **S**ō. 1.

Primo ostendo q exterior pnia nō sit sa- cramētuz. qz oē sacfz eūgēlicuz efficit illud qd figurat. s; exterior pnia nō effi- cit iteriorē. sed potius iterior exterioris est cā. cū q pnia sit eūgēlicū sacfū: pnia exterior nō ē sacfū. **C** Itē sacfū sepius pcedit rē q eodē uerso s; iterior penitētia sepius pcedit exte-

Articulus

Secundus.

160

riore & eoduerso. g. pnia exterior no est sacm interioris. Nec duo ar. facit magi in littera.

C Itē Hug. pmo lib. de sac. pte. 9. c. 2. Sacfz est māl' elm ex scitificatiōe cōtinēs aliquid inuibile gfrans: sed pnia exterior nō ē māl' elm: neqz aliqd. sanctificatiō: qz sanctificatiō ē p verbum: vt supi⁹ habitū est. g. nō est sacm.

C Contrariū tenet magi in lfa. **C** Itē sicut se hz baptisū flumini ad baptisū fluminis. sic pnia exterior ad interiorē: sed baptisū fluminis sacramentū est baptisū fluminis. ergo penitētia exterior sacm est interioris.

C Rūdeo. q. pnia exterior sacm est interioris: et interior res est hui⁹ sacfi. exterior. n. pnia signū est interioris: et aliquo mō cā: in qtu act⁹ penitētis exteriores pniām interiorē excitāt: que si informis est: et nō sit obstaculū ex pte penitentis p sacerdotis ministeriale absolutiōnem a deo effectiue format. penitētia aut interior: intelligi debz eē res hui⁹ sacramēti: put in pposito coniungitur penitētie exteriori. nō hz q absolute est tñ actus vtutis.

C Ad p^m in opp^m odm q fm magm in lfa maior est intelligēda de sacfis illis q an legē mōgelicā nō fuerūt. sacm aut pnie fuit ante. **P**ōt tñ alr dici q pnia exterior aliquo mō est cā interioris: sicut in qōne ostēsum est. qūis etiā aliquo mō sit ab ea cā qtu ad illud qd est ex pte penitētis: quod qm materiale est in exteriori pnia respectu absolutiōis sacerdotis.

C Ad 2^m odm q sicut dicit magi in lfa nō est incōueniēs q in sacro pnie res sepi⁹ pcedat sacramētū q eoduerso: qz in alijs sacfis sepe cōtingit q res pcedit sacfz. **E**l pōt dici q penitētia interior qtu ad illud augmentū v^l firmitatē que recipit p exteriorē pfectiōem et humilitatiōem: et qtu ad et⁹ formā quā aliqui recipit p sacerdotis absolutiōne rōne quozū. ppe d⁹ res hui⁹ sacfi: posterior est q sacm. **C** Ad 3^m dd. q ibi Hug. vocat māl' elm qdēqz sensibile signū: et sic exterior confessiō penitētis et humilitatiō pnt dici māl' elm: et pōt dici scitificari qtu ad vsū p sacerdotē absolutōe. **D**o. n.

Secundo qrit vtz remissio pctōz sit res h⁹ sacfi. Et v^l q n. sacfz ē sig^m

sue rei: s. pfectio extior et satisfactio nō ē sig^m remissiois pcti. imo magis ē signū extitū ei⁹: cū phtēs dicat se talia fecisse. g. remissio pcti nō ē res h⁹ sacfi. **C** Itē res sacra seqt sacm: vt effectus cām: s. remissio pcti pcedit exteriores penitētia. i. iustis. n. v^l exterior pnia extitū in pctō mortali. g. remissio ei⁹ nō ē res pnie extioris. **C** Contra. curatio morbi ē res illi⁹ sacfi qd ad eā significadā et efficiēdā ordiā: s. pnia extior

ordiā ad significadā et efficiēdā actual⁹ pcti remissioe. g. illa remissio est res sacfi pnie.

C Rū⁹. sic recitat magi i lfa. i. h⁹ sacro ē aliqd qd ē sacfz tñ. s. extior pnia. aliqd qd ē res et sacfz. s. pnia interior q ē res pnie extioris: et sacm remissiois actualiū pctōz: qz vt ē pūcta pnie extior i re v^l in pposito ita remissiones aliq mō significat: et dispositiue effici. qūis pūcta extior i pposito tñ pūctā remissioe nō significet nisi ipsi met penitēt: nisi p aliq signa alijs appeat talē pniā eē i ipso. Est et ibi aliqd qd ē res et nō sacfz. s. pctōz actualiū remissio. Et q sit res vtriusqz pnie: p: qz ad illā significadū: et aliq mō efficiēdū vtraz pnia ordiā. **E**n vt sui cāz sp suppoit pniāz interiorē pūctā extior i re v^l in pposito: explicite v^l implicite.

C Ad p^m in opp^m dd. q pfectio extior cū hūilitate scā: et ad qrēdū medicinā p pcti ordiā: qūis significet in penitēte pctā fuisse. significat tñ ea i ipso desinē eē. **D**e absolutōe at plā nū ē quō expse significat pctōz remissionem.

C Ad 2^m dd. q d lege cōi remissio pctōz actualiū sp suppoit extiorē pniāz in re v^l in pposito. explicite v^l implicite. Et q p extiorē pniāz vt realr habitū qūqz cāet actual⁹ peccati remissio p: p b⁹ q supi⁹ dcm ē q interior pnia informis si nō sit obstaculū ex pte penitēt p pniām exteriorē realr habitū format. **D**o. m.

Tertio qrit vtz pnia sit vnū sacfz. Et v^l q nō. qz vbi s. due res: et duo signa nō ē vnū sacfz: qz vnitas sacfi nō pte eē nisi v^l ex pte signi: v^l ex pte rei: s. in h⁹ sacro si pfa signa. s. penitēt pfectio et satisfactio: et sacerdotē absolutio. ibi et s. due res. s. pnia interior et pctōrum actualiū remissio. g. pnia nō ē vnū sacfz. **C** Itē ex eis q nō s. s. nō pstituit aliqd vnū: s. ptes pnie nō s. simul. g. ex ill nō pstituit aliqd vnū. **C** Contra. si pnia nō esset vnū sacm: sed plura tūc plura eēnt sacfa q. 7.

C Rūdeo. q pnia ē vnū sacm: s. nō dz dici q sit aliqd vnū vnitate idisibilitatis nec cōtinitatis: neqz eēntialis: s. vnitate itegrata ex plurib⁹ relat ad aliqd vnū significadū: et aliq mō efficiēdū qd est remissio actualiū peccator.

C Ad p^m in opp^m dd. q illa pfa signa pcurrit ad itegritatē vni⁹ sacfi. pnia ē interior et exterior: s. vnū sacfz remissiois actualiū pctōrū sic refert magi i lfa. nec obstat vnitati sacfi q sint ibi due res: qn ē vna ali⁹ sacfz: qd p: qz cā sacf baptisimal ē res absolutiōis extioris: et sacfz origial pcti: et tñ bap⁹ ē vnū sacfz. Silr cor pue xpi vtz ē res sub spē pāis de pte. et p cā signat: et sacfz corpis mystici: et tñ sacfz euāgēlistie. ē vnū sacfz. **C** Ad 2^m cū d⁹ q ex eis q

Distinctio

C non sunt simul: non constituitur aliqd vnus rē. dico qd verū est in permanētib⁹. r loquēdo de vnitatē p̄nuntiat: vel essentiali i successiuis: tñ loquēdo de vnitatē itegrata ex plurib⁹ relatis ad vnu significandū r efficiendū nō est verum. Sac̄s aut p̄nīe p̄sūt in quadā successio ne: r est vnu vnitatē predicta. **Qd. iiii.**

Quarto Et videt qd nō. qz qd est a nā nō ē ab institutione: nisi dicat esse ab institutione natu re: sed sac̄m p̄nīe est a nā. naturalis. n. ratio di ctat peccatorē debere penitere de suis peccat. ergo nō est ab institutione. **C** Itē sac̄a q̄ sunt ab institutione nō fuerūt in lege nā: sed sicut di cit maḡ in lsa hui⁹ di. c. vlti. Sac̄m penitētie fuit ante tēpus gratie etiā a primordio gene ris humani. ergo nō est ab institutione.

C ōtra. Aug. p̄mo lib. de sac̄. pte. g. c. 2. po nit in diffōne sac̄is: qd est ex institutione signifi cans: sed quilibet pars diffōnis dī de quolibz contento sub diffinito. ergo de quolibet sac̄o vere dicitur qd est ex institutione significās.

C Rūdeo. qd p̄nīa duplīr pōt accipi. s. pro vir tute vel actu v̄tutis. vel p sac̄o. p̄mo mō p̄nīa est de lege nāe. naturale. n. iudiciū rationis di ctat peccatorē debere penitē de suis peccatis: r itali p̄nīa habituarū sic nō ē ex institutione. scđo mō non est de lege nāe: sed ab institutione diuina. declaratū est. n. sup̄ius di. r. q. 2. ar. 2. qd cōfiteri peccata sacerdoti nō est de iure natu re: r ex p̄nīa: qd neqz contritio vt iuncta cū pro positio sic cōfendū est de lege nature.

C Ad argumēta ad partē p̄mā v̄dm qd proce dunt de p̄nīa in q̄tū est v̄tus vel actus v̄tutis tñ. **C** Ar. ad partē aliam. p̄cedit de p̄nīa i quantum est sacramentū. **Questio. V.**

Quinto q̄ritur vtrū hoc sacramentū ime diate a xpo fuerit institutū. r qñ.

C Rūdeo. qd immediate fuit a xpo institutū. an te enim passionē instituit hoc sac̄m q̄tū ad i teriorē cōtritionē penitentis r operis satisfā ctionē. cū dixit. Non veni vocare iustos: s; pec catores ad p̄nīam. Luce. 5. r per alia v̄ba qd ad p̄nīam inuitabat: maxime cū dixit. Nisi pe nitentiā habueritis oēs simul peribitis. Luce 13. Cōfessionē aut implicite in exēplo: cū dixit leproso mūdato. Eade ostēde te sacerdotib⁹: vt scriptū est. Mat̄h. 8. absolutionē aut in mi nisterio euz Lazaro resuscitato dixit. Soluite eū. Jo. xi. sed expresse p̄tātē absoluendi nō de dit v̄s post resurrectionē. cū dixit eis: vt ha bētur Jo. 20. Accipite sp̄m̄ sanctū: quoz remi sionē peccata remittūtur eis: r quoz retinue ritio retēta sunt. potestātē aut iurisdictionis su

per totam ecclesiā p̄misit se daturum. Petro: cū dixit ei. vt habet. Mat̄h. 16. Tibi dabo cla ues regni celoz. r quodcūqz ligaueris rē. nō tamē tūc dedit. Cū decretū Anacleti. di. 21. in nouo testamēto exponendū est de p̄missione fm glo. ibidē: nec tñ tūc tñ p̄misit se daturum p̄tātē iurisdictionis: sed etiā p̄tātē absoluendi r ligandi in foro p̄nīe: quā post resurrectionem cū alijs discipulis accepit: sed p̄tās iurisdictionis sup totā ecclesiā sibi soli fuit data. p se r successorib⁹ eius: cū xps post suā resurrectionē dixit ei. P̄asce oues meas. Jo. 21. qd potest p̄ bari per illud quod habet. Jo. di. Consideran dum. r. c. fidelioz. r ex. de elec. Significasti.

Circa istam. Peccata originalia. nō signifi catur hoc p̄ctm originale in plurali qz in eodē homine sint plura: s; qz multiplex in effectū in quātū corrūpit diuersas vires ani me. **C** ōtra. omniū p̄sterneret i via vitioz. i. cito nisi peniteat: qz p̄ctm qd per p̄nīam nō diluit. mox suo pōdere ad aliud trahit. Ita rē r pec cator constituit vt ante fuerat. i. s̄f̄r: sed nō tñ vel refert hoc ad reatū pene damni: n̄ sensus. Quidā dicūt p̄nīam exteriorē r interiorē ēē sa cramentū. nec duo sacramēta: sed vnum. r istū bene dicūt. est. n. cōis opio r vera.

De sacramento vncionis extreme.
Distin. XXIII.

Peter p̄missa est etia; aliud sac̄m. s. vinctio infir morū que fit in extremis oleo per ep̄m consecrato. Et sūt tria genera vinctio

nis. Est enim vinctio que fit crismate: que dī principalis vinctio: qz in ea prin cipaliter paraclet⁹ daf. Unde r p̄pter abundantiaz gratie duos liquores mix tos hz: oleum. s. r balsamuz: oleum con scientie: balsamū fame. Ch̄isma vō gre cē: vinctio latine dī. Rectamē oē oleuz ad vinctionē sanctificatum ch̄isma vō ratur: sed illud solum qd miscei euz bal samo: quo capita regum r pontificum vngunt: quo etia; baptizatos sacerdotes vngit in vertice: r pōtifer per imposi tionē manus cōfirmandos vngit in frō te. Est r alia vinctio qua cathecumini r neophiti vngunt in pectore r inter sca

pulas in perceptione baptismi. Tertia vero vinctio est que dicitur oleum infirmorum: de qua nunc agitur.

Quid institutum sit hoc sacramentum.

Que sacramenti vinctio infirmorum ab apostolis institutum legitur. Ait enim

Jacobus. Infirmatur aliquis in vobis idcirco presbyteros ecclesie: et orent super eum unguentes eum oleo in nomine domini: et alleviabit eum dominus: et si in peccatis fuerit dimittentur ei. In quo ostenditur duplici ex causa sacramentum hoc institutum. scilicet ad peccatorum remissionem: et ad corporalis infirmitatis alleviationem. Unde constat eum qui hac vinctio nem fideliter deuoteque percipit: et in corpore et in anima alleviari: si tamen expedit ut in utroque allevietur. Quod si forte corporis valitudinem illi habere non expedit: illam que est anime sanitatem in hoc sacramento acquirit. Et sicut in alijs sacris ita et in isto: aliud est sacramentum: aliud res sacre. Sacramentum est ipsa vinctio exterior: res sacre vinctio interior que peccatorum remissione et virtutum ampliacione perficitur. Et si ex contemptu vel negligentia sacramentum hoc pretermittitur: periculosum est et danabile.

De iteratione huius sacramenti.

Querunt aliqui si hoc sacramentum iterari possit: cum baptismus et alia quedam sacramenta semel suscepta non iterentur. Augustinus dicit. Sacramenti non iterandum et sacro non faciendam esse iniuriam: sed hoc dicit ubi ait de sacramento baptismi et ordinationis. Unde non videtur illud generaliter accipiendum: sed de sacramento baptismi et confirmationis et ordinationis: que nullatenus sunt repetenda: quia semel tantum et non sepius datur baptismus et confirmatio et ordinatio. Sacramentum vero altaris et panis et coniugij sepe iterari videtur: quia sepe sacramentum corporis percipitur. frequenter pe-

nitentia agitur: coniugium sepe contrahitur. Quare ergo vinctio similis non potest iterari? Si morbus non reuertitur: medicina non iteretur. Si vero morbus non potest cohiberi: quare medicina debet prohiberi? sicut oratio iterari potest ita et vinctio iterari posse videtur: utraque enim illic commemorat Jacobus: et utrumque illic cooperatur ad ferendam alleviationem corporis et anime. Cur ergo negatur vinctionem super infirmum posse iterari ad impetrandam sepius sanitatem mentis et corporis: cum propter idem sepe iteranda sit oratio? Quidam autem de omni sacro intelligi volunt quod non sit iterandum. scilicet secundum totum illud quod pertinet ad sacramentum: dicentes quedam sacra sepius posse suscipi: quedam vero non. Nec tamen que sepius sumuntur: totaliter iterantur: ut sacramentum altaris et vinctio: que sepius sumuntur sepius: tamen quia non iterantur benedictio eadem hostia vel idem oleum: non iterantur sacra cum iniuria. Sed dicitur quod sic et baptismus non iteratur et alius frequenter baptizatur dum eadem aqua non iterum benedicatur. Sed aliud est inquit illi de benedictione aqua qua fit baptismus: aliud de benedictione panis et olei. Potest enim baptismus celebrari in aqua et non benedicta: quia illa benedictio pro reverentia tantum fit et decore: non virtute sacre. Sed corpus christi non potest confici nisi de pane consecrato: nec vinctio illa fieri potest nisi de oleo ab episcopo consecrato. Idcirco illa sacrificatio ad virtutem sacre pericere videtur. In coniugio quoque semel tantum benedicitur quod non sepius. Beneditur enim. ut ait Ambrosius cum prima et non secunda vxore. Si ergo cum dicitur sacramentum non esse iterandum: nec iniuria ei esse faciendum: ratione dicti referas ad satisfactionem rei qua sacramentum expletur: de omni sacro generaliter id verum est. Si vero ad susceptionem sacri: de quibusdam verum est quod non iterantur crebra susceptio

ne: de alijs vero quibuscumque non: quod frequenter sumunt: ut hoc unctionis sacramentum quod in omni pene ecclesia sepe repetitur.

¶ Superius determinauit magister de baptismo et de confirmatione: et eucharistia: et poena. Hic determinat de extrema unctione: et diuidit in. 2. **¶** Prius de eius institutione. **¶** 2. de iteratione ibi. Querit. **¶** 3. Prius in. 3. **¶** Prius determinat de eius materia. **¶** 4. de eius institutore. ibi. Hoc sacramentum. **¶** 5. de institutionis causa. ibi. In quo ostenditur.

Articulus.

Arca hanc dist. quod dicitur in capitulo 5. 2. **¶** Prius de ipso sacro unctionis extreme. **¶** 2. de eius administratione. **¶** 3. Circa primum quod dicitur. 6. **¶** Prius ut extrema unctio sit sacramentum. **¶** 4. a quo fuit instituta. **¶** 5.

utrum materia huius sacri sit oleum de oliuis per episcopum consecratum. **¶** 4. utrum huius sacri sit aliquid determinatum verborum forma. **¶** 5. utrum effectus huius sacri sit infirmitatis corporalis alleviatio. **¶** 6. utrum venialium peccatorum remissio.

Questio.

A **P**rimo ostendo quod extrema unctio non sit sacramentum: quod si infirmi iungunt oleo per episcopum consecrato: sic et cathecumini: sed unctio cathecuminoz non est sacramentum. **¶** 2. si infirmi iungunt oleo per episcopum consecratum est sacramentum: quod sicut dicit Augustinus. i. lib. de sacra. pte. 9. c. 2. Sacramentum est mystere elementum: sed ipse oleum non est ipsa unctio: cum vnum sit subiectum: et aliud actus. ergo ipsa unctio non est sacramentum. **¶** 3. Item in vna collatione sacri verba non repetuntur in vna collatione extreme unctionis pluribus verba repetuntur nisi ab vno ministro: sed extrema unctio confertur a pluribus sacerdotibus. **¶** 4. An dicitur 3a. 5. Inducatur phylax. **¶** 5. talis unctio non est sacramentum.

¶ Contra magister dicit in littera huius dicitur c. 1. quod est sacramentum. **¶** 2. li. de sacra. pte. 1. c. 2. dicit idem. **¶** 3. Rursus dicit quod extrema unctio est sacramentum. Illud enim quod est sacre rei signum et causa per se ordinata ad efficiendum rem sacramentum: non tamen est sacramentum: sed est sacramentum. **¶** 4. ut superius habitum est: sed extrema unctio signum est per se et causa spiritualis unctionis interioris quod est res sacra. quod sacramento: et id extrema unctio sacramentum est nouum.

¶ Ad primum in oppositum dicitur quod non est sile de unctione cathecuminoz et infirmo. quod illa non ordinatur per se ad remissionem peccatorum: sed per aliud. scilicet per baptismum. hoc dicitur per se ordinatur ad interioris unctionis significandum et causandum eo modo

quo sacra sunt suorum effectuum causa. **¶** Ad 2. dicitur. quod ipsum oleum per episcopum consecratum non est sacramentum nisi per dicationem quod est per causam: quod est huius sacri materia causa: sed ipsa unctio per eam est sacramentum. **¶** 3. Verbum autem Augustinus. aut intelligit de quolibet sensibili signo: aut fuit per dicationem causam. **¶** Ad 3. dicitur. dicitur quod sicut per unctionem constituitur vna inter gratia unctionis: ita verba quod dicitur in unctione cuiuslibet membris constituit vna integra verborum platonem quod est integra sacri forma eo modo quo verba dicitur forma sacri: nec repetuntur verba penitus eadem: quod in unctione oculorum dicitur: quod per oculos: in unctione aurium dicitur: per aures. **¶** 4. sic de alijs: quibus alia verba repetantur eadem. **¶** Ad 4. dicitur. 3a. ibi posuit per se per singularem. vnum. n. perficit sacramentum si deficeret: alius deberet supplere non factum iterare. **¶** Questio.

Secundo queritur dicitur esset a quo hoc sacramentum fuerit institutum: nisi quod superius dicitur. scilicet in illa. quod utraque oia sacra non. l. fuerit instituta a deo immediate: sufficienter per quid dicitur ad hanc questionem. Et ideo de eius solutione hic super sedeo. **¶** Questio.

Tertio queritur utrum materia huius sacri sit oleum de oliuis per episcopum consecratum. Et videtur quod non. hoc sacramentum est necessitatis. dicitur. n. magister huius dicitur c. 2. quod si ex parte prout vel negligentia sacrum permutat periculosum est et damna bilis: sed sacramentum necessitatis debet celebrari in materia valde communi: quod baptisum celebrari potest in quodlibet naturali aqua: cum oleum de oliuis per episcopum consecratum sit materia non multum communis: sed spiritualis non est huius sacri materia. **¶** 3. Item sacerdos simplex potest sanctificare materiam baptismi: quod est materia sacramenti extrema unctionis. **¶** 4. multo fortius materiam extreme unctionis. **¶** 5. non oportet quod sit per episcopum consecrata.

¶ Contra. magister huius dicitur c. 1. dicit quod hoc unctio sit oleo per episcopum consecrato: sed cum dicitur oleum simpliciter nomine intelligit oleum de oliuis: quod anthomo malice dicitur oleum: ut superius habitum est. dicitur c. 2. idem.

¶ Rursus dicitur quod materia debet correspondere principali effectui sacri: effectus autem principalis huius sacri est peccatorum venialium curatio immediate introducens nisi sit aliud: quod obstat ad supereminentem sanitatem vite eterne: ad cuius ingressum sufficit conscientia pura: et quod oleum multum valet ad curationem plage. ut inuit 3a. p. vbi dicitur. **¶** Plaga tu mens: quod non est circumligata: nec curata medicamine. nec fota oleo: et maxime oleum de oliuis: in quo perfecti inveniunt proprietates olei: quod in alio oleo: ideo materia huius sacri est oleum de oliuis: et quod balsamum reparat bona famam: ideo non est mixtum cum balsamo ad significandum quod ad ingrediendum sanitatem vite eterne sufficeret

B sine fama puritas cōsuetudine: nitor qui p oleū designat: extra de sacra vñctōe. c. 1. **B** lenz. n. lucet in aq: et ad significāndū illū⁹ sanitatis su pereminētis dō esse consecratū per sacerdotē superminētis dignitatis. i. per ep̄m.

E **C** Ad p̄mū in opp^m dōm q hoc sacm nō est nēcitatē absolute sicut baptisū: q̄uis mortali peccaret q̄ ipm ex p̄tēptu p̄mitteret: cō tēnere. n. qd̄cūq; sacm ecclie p̄tisi est mortale. **C** Ad 2^m dōm q nō est sile. qz xpus qui est max^m in dignitate tactu mūdissime carnis sue q̄i a Jo. baptizatus fuit vīm regeneratiūā p̄tulit aquis. itelligēdo hoc: vt superius expo situm est in tractatu de baptisimo: et ideo non idiget per ep̄m sanctificari. **E** Et p̄terea sacra mentū baptisū est sacm necessitatis absolu te. nō sic aut hoc sacramētū. **Dō. m.**

Quarto querit vtrū hui⁹ sacramēti sit ali qua determinata verborū forma. Et videt q nō. qz nulla inuenit eius forma dē terminata ab institutore. **C** Itē determinata forma verborū sacri est eadē apud oēs: sed for ma verborū huius sacri nō ē eadē apud oēs. quedā. n. ecclie vtunt forma indicatiua. que dam forma deprecatiua. ergo istius sacri non est determinata forma verborū.

C Contra. Romana ecclia vtit in hoc sacro determinata vborū forma: q̄ est hec. **P**er istā scām vñctionē et suā p̄ssimāz misericordiam p̄cat tibi dñs q̄cqd̄ oculorū vitio deliquisti. s. cū iungunt aures dicūt: vitio aurū: cum na res dicūt: vitio nariū: q̄i os dicūt: vitio lingue vel oris: q̄i man⁹ dicūt: vitio tactus: q̄i p̄des dicūt: vitio incesus: q̄i lumbi dicūt: vitio lum borum seu carnis vitio: et dō fieri quelibet in unctio cum signo crucis.

C Rūdeo q ex determinata mā et determina ta forma sit determinatū cōpositū. asr nō. Cū q hoc sacm sit determinatū sacm ab alijs sa cramentis distinctū i opz q̄ hēat determinatā mām et determinatā formā: et accipiēdo for mām fm q̄ p quādā silitudinē p̄ncipalior ps inter integrales forma dicit totū itegralis: fm quā silitudinē vba sunt forme in sacramen tis. **Dō** autē pprie forma sit ibi videri pōt per illud qd̄ super⁹ dictū est di. 3. in illa qōne. vtz ordinatio ad scificāndū sit forma baptisū. et est cōueniētiō forma deprecatiua q̄ indicatiua: qd̄ inuit hūis Ja. i cano. sua. c. 5. dicēs. Infir mat q̄s ex vobis iducat p̄sbyteros ecclie. et orient sup eū vngētes oleo in nose dñi.

C Ad p̄mū in oppositū dōm q x̄i nō sit scri pta forma determinata exp̄lle: tamē posuit eam beatus Jaco. ip̄licite in verbis. predictis

quā beatus Petrus explicitē credit romane ecclie tradidisse: sicut et plura alia que expli cite in scriptura sacra scripta nō sunt. **C** Ad 2^m dōm q si sint aliquē ecclie vtētes forma i dicatiua pie credēdū est q modus exp̄mēdi per modū imperatiūū determinate vel indi catiūū nō sit de necessitate sacri sicut supe rius dēsi fuit de modo exp̄mēdi actum ba ptizandi quem greci exp̄munt hoc verbo. Baptizetur. et Romana ecclia hoc verbo. Baptizo. **Questio.**

Quinto querit vtrū effectus huius sa cramenti sit venialium p̄ccōrū remissio. Et videt q nō: qz vbi sufficit vnus re medium nō debent poni plura: sed ad remis sionez venialū sufficit sola p̄nia interior: quā facilius possunt habere infirmi q̄ sani. infir mitas. n. inclinat ad detestandum vanitatem mundi. ergo aliud remediū nō est necessariū infirmis ad venialium remissionē. **C** Itē sa cramentum ad illud finaliter ordinat. p̄pter quod p̄ncipaliter administratur. sed non ad ministratur p̄ncipaliter. p̄pter venialium re missionē: sed p̄pter corporis sanationē: qz sani magis implicantur venialibus q̄ infir mī: tamen nō administratur sanis: sed infir mis ergo venialium remissio nō est huius sa cramenti effectus saltem p̄ncipalis.

C Cōtra. Jaco. 5. Postqz dēsi est vngentes euz oleo et. paucis interpositis sequit. Et si in peccatis sit dimittentur ei.

C Ad istam questionē dixerunt quidam q hoc sacramētum nō confertur cōtra p̄ctā ve nialia: sed cōtra sequelas relictas tam ex ori ginali q̄ ex actualibus peccatis. **C** Sed cō tra hanc opinionem est auctoritas beati Ja cobi p̄llegata. **C** Dicendū ergo ad questio nem q in hoc sacramēto tria sunt. s. vñum qd̄ est sacm tisi: qd̄ est vñctio exterior. aliud qd̄ est res et sacramētum. s. sp̄ialis alacritas mē tis: que est res signata et causata p̄ exteriores vñctionem: de qua alacritate. vt habet extra de sacra vñctione. c. 1. intelligit illud qd̄ dicit Joan. ap̄lus. Vñctio quā accepistis maneat in vobis. et est sacramentum p̄ncipaliter re missionis venialium p̄ccatorū. quia si di gne sumatur per eam remissio venialium nō tātū significatur: sed etiam causatur. Unde in decretali predicta dicitur vñctio inuisibi lis. interior non solum est signum: sed etiam sacramentum: quia si digne sumatur vel agit vel auget absqz dubio quod designat. et sic p̄z q remissio venialium est in hoc sacro p̄ncipa lis res et nō est sacramentum.

B Ad p^m in oppositū dicūt aliqui q^d g^ous pⁿia iterior ad remissionē venialiu^m sufficiat: tū p^p statū infirmi q^d nō pōt ita p^pfecte illo remedio vti sicut san^{us} requirit aliud. **S**z p^o hoc est q^d frequēter inungunt infirmi in tali statu q^d facilius pōt iterius penitere q^d san^{us}. **T**z v^o videt dōz q^d sic p^o sacm^o pⁿie ex vi sacri formatur attritio p^us isom^{is}: sic ex vi hui^{us} sacri cōfortat mens ad habēdū sufficiētā pⁿie venialia delētis: que q^uq^{ue} aū sacri susceptionē tam debilis est vt nō sufficiat ad plenā venialiū remissionē: per hui^{us} ē sacri susceptionē p^us p^une, p^u venialib^{us} debite remittit si digne suscipiatur. **A**d 2^m dōm q^d nō dat infirmis tū: q^d sit pⁿcipal^{is} ordinatū ad corporalis infirmitatis alleviatioē. **S**z p^o hoc q^d appropinquat egressui in quo venialia p^pfecte pōt curari absq^{ue} hoc q^d eis hō iterū implicet. **Questio. VI.**

Sexto querit vtrū effectus hui^{us} sacri sit infirmitatis corporalis alleviatio. Et v^o dēf q^d nō: q^d sacra nō. **E**fficūit q^d figurat si suscipiant digne: sed hui^{us} sacri susceptio pⁿtiū q^d suscipiat digne nō liberat cōster ab infirmitate icurabili pⁿam. **E** effect^{us} eius nō est alleviatio corporalis infirmitatis. **E**t itē viri quāto sunt p^pfectiores tāto magis d^eiderāt dissolui: et esse cū x^po: sicut p^o p^o Pau. ad 1° phil. 1°. **S**z hui^{us} sacri effect^{us} nō est d^eideriū p^pfectoz. **E** effectus ei^{us} nō est infirmitatis corporalis alleviatio. **E**t itē medicīne spūalis nō est effect^{us} corporalis: sed hoc sacm^o sicut et alia est medicīa spūalis: ergo effectus eius non est alleviatio infirmitatis corporalis.

Cōtra. **M**ar. 6. d^e d^e discipulis x^pi q^d vngēbant oleo multos egros et sanabant: sed hoc intelligit de vinctiōe q^d est sacm^o. **A**n gl. ibides. **P**z ab aplis hūc morē traditū esse vt energumini et alij egroti vngatur oleo a pōtifice cōsecrato. **E** effectus hui^{us} sacri est alleviatio infirmitatis corporalis. **E**t itē Jaco. 5. **P**ostq^{ue} dictū ē: vngētes eum oleo in noīe dⁿi: immedie subiungitur: et oratio fidei saluabit infirmum: et alleviabit eum dominus.

Rūdo q^d alleviatio corporalis infirmitatis ē hui^{us} sacri effectus non pⁿcipalis: quāp^{ia} neq^{ue} exp^omit in forma sacri: s^z secundari^{us}: et iō nūq^{ue} cōtū p^o hoc sacm^o: nisi fm q^d expedit pⁿcipali effectui: q^d est remissio venialiu^m p^pctōz: sed si digne suscipiat semp^{er} causat istū secundariū effectum: q^u expedit effectui pⁿcipali.

Ad p^m in opp^o dōm q^d secundari^{us} effectus h^o sacri nō est cuiuslib^{et} infirmitat^{is} totalis amotio: et si hoc expedit effectui pⁿcipali: s^z alleviatio: quādupl^{ix} cāt. **A**n^o mediate opere

nature: in pⁿti mentis alacritas iterior nāliter p^o quādam redūd^{is} itā operat^{ur} ad corp^{is} meliorem dispōnēz vel male dispōnēis eius mitigationē. alio mō pure sup^{er}nāliter: et hūc effectus semp^{er} cōsequit^{ur} respectu cuiuscūq^{ue} infirmitatis: q^u expedit effectui pⁿcipali: et digne suscipit. **A**d 2^m dōm q^d euadere ab infirmitate nō est d^eideriū viroz p^pfectoz q^u credunt hoc expedit ad salutē aiarū suaz. **A**n dicit beatus **M**arti. **D**ne si adhuc p^plo tuo suz necessari^{us} nō recuso labores: fiat volūtas tua. **A**d 3^m dōm q^d si medicīna spūalis nō sit totalis effectus pⁿcipalis: pōt tū eius esse effect^{us} secundari^{us}: et magis q^d medicīne corporalis spūalis effectus: q^d plus pōt aia sup^{er} corp^{is}: q^d corp^{is} sup^{er} aiam: et q^uis assignare vni sacro duos pⁿcupales effectus. vnuz pⁿcipalē spūalem: et aliū corporale cēt incoeuēti^{us}: tū hoc sacm^o quāuis sit vnu^m h^ue duos effect^{us}. vnu^m spūalē: et aliū corporale ita q^d spūalē p^mo et pⁿcipal^{is}: et corporale secundario cōueniēs est: vt p^o ex supiori^{us} dictis.

Articulus.

Consequenter querit d^e pⁿcipali. **E**t circa hoc q^uerit. 6. **P**z vtrū hoc sacm^o possit cōferri a nō ep^o. **P**z vtrū a nō p^obytero. **P**z vtrū debeat cōferri aliq^{ui}bus sanis. **P**z vtrū oib^{us} infirmis. **P**z vtrū sola iusta sententia debeant iungi. **P**z vtrū hoc sacm^o iterabile sit.

Questio. I.

Primo ostēdo q^d hoc sacm^o nō possit cōferri a nō ep^o. **P**z h^uic q^d fm artē mān^u facim^{us} p^opter opus. nobilius ē est vti mā disposita q^d ipam disponere: cū ergo p^osecratio olei sit māc hui^{us} sacri dispositio: et vinctio infirmoz sit ei^{us} vsus: nobilius est infirmos vngere oleo p^osecrato q^d ipm cōsecrare: sed oleū nō pōt p^osecrari a nō ep^o. **E** nec ali quis illo oleo vngi a nō ep^o. **E**t itē sicut non ep^o nō pōt cōsecrare sacri cōfirmatiōis mān^u: ita nec cōfirmare. **E** a simili sicut nō pōt mān^u h^u sacri p^osecrare: ita nec ea infirmos vngere.

Cōtra. **J**a. 5. **I**nfirmat^{ur} quis i vobis iducat p^obyteros ecclesie: et orēt sup^{er} eum vngētes eum oleo in noīe dⁿi. **E**t itē decre. di. 65^a. p^obyteros. **S**z istud. dicitur q^d oleo sanctificato p^omittit^{ur} p^obyteris vngere infirmos.

Rūdo q^d hoc sacm^o a nō ep^o pōt p^oferri. et hoc p^o statū infirmoz q^d nō pōt ep^os adire. **A**n d^e p^ocedā. **I**llud. dicitur q^d idcirco p^obyteris cōcessum est vngere infirmos sanctificato oleo. q^d ep^oscopi occupatiōib^{us} alijs ip^os

Articulus

C diti ad omnes lāquidos ire nō possunt.
C Ad p̄mū in opp^m dōm q̄ tñ vngere infir/
 moa sit simplr nobili^r q̄ olei scificatio: cū ei^r
 scificatio sit pp vsum: tñ pp necessitatē magis
 cōcessus ē p̄byteris nō ep̄is oleo scificato vn/
 gere q̄ oleū scificare. facillr. n. pōt oleū scifica/
 tum ab ep̄o p oēs parochias ep̄at^r h̄fī: nō sic
 aut ep̄s pōt p̄ns esse cuilibz infirmo. **C** Ad 2^m
 dōm q̄ nō est sile: q̄ in p̄firmatione spūs scūs
 dat ad robur t plenitudinez ḡfē: t iō merito
 eius administratio referuat ep̄is: in q̄b^r ē p̄tās
 plenior q̄ in sacerdotib^r infirmo. **Q̄o. n.**

B **Secundo** querit vtz possit cōferri a non
 p̄bytero. Et v̄f q̄ sic. q̄ melior
 est ofo boni laici q̄ mali sacerdotis: sed hoc
 sacm̄ efficacīā h̄z ex ofone. **Uñ** forma ei^r est
 dēp̄catina. ḡ magis pōt conferri a bono laico
 q̄ a sacerdote min^r bono. **C** Itē mains ē ba/
 ptizare q̄ hoc sacm̄ p̄ferre: sed nō p̄byteri
 p̄nt baptizare. ḡ t hoc sacm̄ cōferre.

C **Cōtra.** vt super^r v̄sum est: effect^r h^r sacm̄
 est venialū p̄ctōz remissio: sed nō p̄byteri nō
 possunt ministerialit̄ peccata remittere: quā/
 uis sancti hoīes orādo p̄nt adiuuare p̄ctōres
 ad impetrationē misericordie. ḡ nō p̄byteri
 nō p̄nt hoc sacm̄ conferre.

C **R̄ndeo** q̄ hoc sacm̄ cōferri nō pōt a non
 p̄byteris. Soli. n. p̄byteri pp sacfōz ecclesia/
 sticōz dignitates p̄stituti sunt administratores
 eorū. **Uñ** illud q̄ legit de sancta Venouesa
 q̄ oleo vngēbat infirmos: t sanabātur: mira/
 culosum fuit: nō sacramētale.

C **Ad p̄mū** in opp^m dōm q̄ q̄uis puata ofo
 sacerdotis min^r boni nō sit ita efficac: sic ofo
 laici melioris: tñ ofo eius in q̄tū ei^r p̄sona est
 publica est efficacior: q̄ efficacīā h̄z ex vi me/
 riti totius ecclesie: ofo aut in q̄tūz est forma h^r
 sacm̄ puenit p̄bytero in q̄tū p̄sona publica ē.

C **Ad 2^m** dōm q̄ q̄uis baptisim^r sit nobilius
 sacm̄ q̄ extrema vnctio: tñ q̄ ē sacm̄ simplr
 nēciūz: iō q̄libet hō ipm̄ administrare pōt: q̄uis
 a solis sacerdotib^r administrari debeat: casu
 necessitatis excepto. hoc aut sacm̄ nō sic ne/
 cessariū est. **Et** p̄terea ad sacm̄ baptisimi nō
 est necessaria mā p ep̄m p̄secrata: sicut ad hoc
 sacm̄: quā tractare nō decet nō sacerdotē: si/
 cut decet sacerdotē. **Questio. iiii.**

B **Tertio** querit vtz cōferri debeat aliq̄bus
 sanis. Et v̄f q̄ sic. **Hoc** sacm̄ con/
 ferri d̄z cōstitutis in periculo mortis: sed mul/
 ti sani frequenter sunt in periculo mortis. s. in
 bello: t in mari: t q̄dā sub certitudine mortē
 expectātes: vt ad mortē d̄nati. ḡ talib^r sanis
 debet hoc sacramētum conferri.

Secundus

163

C **Cōtra.** B̄t̄s Jac. in cano. sua. c. 5. nō fecit
 mētionē de p̄ferēdo hoc sacm̄ nisi infirmis.

C **R̄ndeo** q̄ cū effect^r p̄ncipalis huius sacm̄
 sit venialia remissio non quēq̄: sed plena t
 p̄fecta de p̄ximo itroductēs ad icorruptibiles
 sanitatē vite eterne: q̄ remissio de lege cōsa/
 nis puenire nō pōt: ideo nulli sano d̄z hoc sa/
 cramētū p̄ferri: nec infirmo nisi sic aggrauato:
 q̄ p̄babile sit ipm̄ eē in periculo mortis de p̄/
 ximo imminētis: q̄ tñ defectus nāe ex senio q̄si
 q̄dā infirmitas est: iō ēt senib^r ex defectu nāe
 solo constitutis in periculo mortis de p̄ximo
 imminētis hoc sacm̄ cōferri debet.

C **Ad p̄mū** in opp^m dōm q̄ hoc sacm̄ cōfer/
 ri nō d̄z nisi p̄stitutis in mortis piculo pueniē/
 te ex recessu a debita p̄portioē hūoz: q̄ est infir/
 mitas: vel infirmitatis p̄xima cā: vel ex cōsum/
 ptioē radicalis hūidi t caloris nālis defectu:
 q̄d periculū sanis hoīb^r nō inuenit. **Q̄o. iiii.**

B **Quarto** querit vtrū debeat cōferri oibus
 infirmis. Et v̄f q̄ sic. **fm** phi. 2. to/
 picorū. **Q̄d** nullo addito dicis: simplr dicis.
Sz B̄t̄s Jaco. i. can. sua. c. 5. dicit hoc sacm̄
 debere p̄ferri infirmis nullā restrictionē appo/
 nēdo. ḡ v̄f fuisse intētio sua q̄ dari debeat oī/
 bus infirmis. **C** Itē planū ē q̄ debeat dari oī/
 bus infirmis ex infirmitate sua in mortis pericu/
 lo p̄stitutis: t infirmis de q̄b^r nō desperat: quia
 medicina corporalis magis dāda est infirmis de
 q̄bus non desperat q̄ illis de q̄bus desperat.
B ergo hoc sacm̄ dādū est oibus infirmis.

C **Contra.** dec. 95. di. Illud. of q̄ hec vnctio
 nō penitētibus p̄ferri nō pōt: sed nō peniten/
 tium quidam sunt infirmi. ergo hoc sacm̄ nō
 omnibus infirmis cōferri debet.

C **R̄ndeo** q̄ hoc sacm̄ cōferri nō d̄z nisi nō
 hūitibus obstaculū ipediēs sacm̄ effectū: t ha/
 bentibus deuotionē t reuerentiā ad sacm̄. t
 hūitibus vel h̄fē potentib^r de cōi lege veniale
 p̄ctū. t q̄ in nō penitētib^r est obstaculū p̄tra
 effectū sacm̄: t in p̄seuerāter furiosis nō est de
 notio: nec reuerentia ad sacm̄: t in parulis
 nō est veniale peccatum: ideo hoc sacm̄ con/
 ferri nō debet impenitentibus: nec p̄seueran/
 ter furiosis: nec parulis.

C **Ad p̄mū** in oppositū dōm q̄ q̄uis dēmi/
 natio verbi Jaco. nō sit scripta: tñ ex vsu ecclē/
 sie quē b̄t̄s Petrus itroduxit est sufficiēter
 habita. **C** **Ad 2^m** dōm q̄ sicut nō esset danda
 medicina corporalis infirmo: de cuius infirmita/
 tis corporalis sanatione t alleniatioē despe/
 raretur: sic nō esset dādum hoc sacm̄ alicui si
 de sue infirmitatis sp̄ialis sanatione despera/
 retur. **Q̄o** aut quare nō d̄z dari leuē infirmo

tatem corporales habentibus patet ex dictis in corpore questionis. **Questio. V.**

Quinto querit vtrū sola infra sensum debet inungi. Et vñ q. nō. q. vñ superius habitū est libro p°. Aia est in quibz pte corporis tota: sed nullū pñū est in corpore nisi per aiam. q. cū hec vñctio fiat ad remissionē pñōz venialū fieri dñ in quibz pte corporis. **C** 3^a vñ habetur ad: 15. De corde exiit cogitationes male: sed sedes cordis est in pectore. q. dñ fieri inunctio in pectore. **C** 3^a e cū nati nunq̄ peccauerūt p vñsum. ergo in eis oculi nō debent inungi.

C Contra. vsus ecclesie habet q. omnia organa deferuentia sensitue generatiue et pgressiue inunguntur: et nulla alia.

C Rñdeo q. sola infra deferuentia sensitue gnatiue et pgressiue et non alie corporis ptes debet inungi: et qñ sunt qñq. infra deferuentia sensib⁹ pticularib⁹. s. ocli: aures: nares: os: man⁹: et lūbi gnatiue deferuentia: et pedes pgressiue sñ fm morem romane ecclesie iste. et ptes corporis: et non alie inunguntur.

C Ad pñū in opp^m dñm q. qñs aia fm eñtiam sit in quibz pte corporis tota: nō tñ fm cū inlibet potētie sue vsus: et iō nō debet inungi oēs ptes corporis: sed ille defmiate q. dicte sūt.

C Ad 2^m dñm q. a corde dicuntur exire cogitationes male: pp hoc q. influētia anie deruat ad alia mēbra mediāte corde: qñs. n. sit in quibz pte corporis tota per eñtiam: tñ cor recipit imēdiatē et influētiā: quapp mot⁹ est Auiē. ad dñm lib. 3. de animalibus. q. aia occultatur in corde: et q. pñā venialia: vt frequētius dñm ex occasionib⁹ acceptis p ptes illas determinatas q. supradicte sunt: iō magis inunguntur q. pñā. **C** Ad 3^m dñm q. et cū cēci nati nunq̄ peccauerūt p actū videndū: tñ peccare potuerunt p vidēdi cōcupiscētiā: et mutilati p pñā piscētiā operādi p illa mēbra q. bus dñ erant paruli fuerūt mutilati: et ideo loca pñā mēbrorum debent inungi. **Questio. VI.**

Sexto querit vtrū hoc sacm iterabile sit. Et vñ q. nō. Bignior est vñctio hominis q. altaris: sed vñctio altaris iterari nō dñ: extra de cōsecra. ecclesie: vel altaris. c. 1. ergo nec vñctio hominis. **C** 3^a e alia sacra que cōsistūt in vñctioe non iterantur: vt cōfirmatio et ordo. ergo a simili nec istud.

C Cōtra. Bñ. 2^a li. de sacra. pte. 15. c. 3. Si vñctio iterari nō pōt nec ofo iterari pōt: sed ofo iterari pōt. ergo et vñctio. **C** 3^a e magis huius dñ. c. vlt. cōsentit q. hoc sacm iterabile est.

C Rñdeo q. hoc sacm aliquo mō iterabile

est: aliquo mō nō. circa. n. eūdem infirmū eadē infirmitate in nūero respectu eiusdē infirmitatis status iterari nō dñ: q. q. libet sacm circa mām ppñā vna vice sortit totū sūū effectum: si nō sit idispositio in susceptioe: et iō eadē hostia bis nō cōsecrat. q. in pñā psecratioe effici cor⁹ xpi vñ sub vna spē: nec idē cōiuges bis despōsant. De baptismo: cōfirmatione et ordine clarū est: in solo sacro pñie dubiū est q. q. dñ dicūt respectu eorūde pñōz in nūero iteratū quibz vice hñe aliqñ effectū: q. tñ idē hō in nūero pōt pluries infirmari: et i eadē infirmitate in nūero pñie esse status diuersi in quoz quoz infirmus est in notabili: et pbabili periculo mortis: iō cū infirmo nullū iprimat indelebilē effectū pōt et dñ eidem vñ pluries cōferri: vel p diuersis infirmitatib⁹: vel p eiusdem infirmitatis diuersis statibus supradictis. **C** Nec te moueat: q. dictū est: sacramentū eucharistiē vna vice circa eandem materiam totum suum sortiri effectum: quia ab eodem homine est pluries suscipiendus. In eius enī susceptioe non consistit illius sacramenti essentia: et ideo quāuis pluries suscipiatur: et in eodem suscipiente pluries habeat effectum: tamen essentia sacramenti circa eandem materiam nō iteratur: et iteratū nō hñet effectū.

C Ad pñm dicendū q. ratio quare vñctio altaris vel ecclesie cōsecratio non iteratur est: quia ipsa cōsecratio et vñctio vna vice collate habent totum suum effectum: qui est esse dedicatum ad diuinum cultum: et simili rōne etiam cōsecratio materie cōfirmationis et materie huius sacramenti non iteratur. Chrsma enim vna cōsecratione perfecte ordinatur ad vsus illius sacramenti. similiter dico de cōsecratione olei respectu vsus huius sacramenti: et quia circa eundem infirmū eadē infirmitate respectu eiusdem infirmitatis status hoc sacramētū totum suum sortit effectū: si nō sit aliquis defectus ex parte suscipiēti: ideo hoc modo nō iterat: q. tamē morib⁹: cōtra que est: pluries pōt reuerti: ideo circa eūdem hoīē pōt pluries iterari: q. sic circa eūdem hoīē pluries effectū pōt habere. **C** Ad scdm dñm q. nō est simile. q. cōfirmatio et ordo iprimūt characterē: qui est indelebilis effectus: nec morib⁹ q. que pñcipaliter sunt in eodem homine iterat. hoc aut sacm effectus indelebilē in suscipiente nō iprimūt: et iō morib⁹ contra quem est iteratur.

Circa literam. Quo capita regum et pontificum inunguntur.

C Cōtra. extra de sacra vñctione. c. 1. §. Hoc

Singuento. Princeps nō vngit in capite: sed in brachio siue humero: siue armo: in q̄b° p̄ncipatus cōgrue designatur.

Rideo d̄bus magistri itelligēdum est de vinctiōe Regū in veteri lege: non in noua. sic enīz d̄f in decretali p̄dicta. P̄ncipis vinctio a capite ad brachiuē est trāslata. Corpus xpi nō pōt confici nisi de pane p̄secrato: q̄d nō est itelligēdū de p̄secratiōe p̄cedente ip̄am confectionem: sed de cōsecratiōe que in ipsa p̄fectione cōsistit: que est per hec v̄ba. Hoc est. n. corpus meū. nisi forte magister cōsecrationez vocet ibi ordinationē panis de frumento: ad hoc vt sit hui⁹ sacri m̄a: quā ordinationē xps instituit suo facto: ad cui⁹ modi similitudinē dicitur aquas consecrasse quādo fuit baptizatus: eo q̄ illo facto aqua ordinauit ad hoc vt esset materia sacramenti baptismi.

De ordib⁹ ecclesiasticis. Di. XXIII.

Tunc ad considerationem sacre ordinationis accedamus. Septē sunt spūaliū officiorū gradus siue ordines sicut ex scōrū patrū dictis apte tradit: et capi-

tis nostri. s. iesu xpi exēplo mōstratur: q̄ oīz officia i semetip̄o exhibuit: et corpi suo quod est ecclesia eisdē ordines obseruandos reliquit. Septēz aut sunt pp̄ septiformē gratiā sancti spirit⁹: cui⁹ qui non sunt p̄ticipes ad grad⁹ ecclesiasticos idigne accedūt. Illi vero in quorūz mentibus diffusa est septiformis gratia spiritus sci: cuē ad ecclesiasticos ordines accedūt: ip̄a spiritalis grad⁹ p̄motiōe ampliorē gratiā p̄cipere credunt.

Quales assumendi sunt ad clerum.

Ales aut ad misterii spūale eli gēdi sūt clerici: q̄ digne possint dñica sacra tractare. Meli⁹ est n. dñō sacerdoti paucos h̄re mistros q̄ possint digne opus dei exercere: q̄ multos intiles q̄ ordinatori grane onus inducāt. Tales. n. decet eē ministros xpi q̄ septiformis grā spū sancti sint decozi: ex quorū doctrina et cōuersationis forma

eadē grā in alijs trāsfundat: ne celestes margaritas spūaliū verborū officiorūq̄ diuinorū ordines vite pedib⁹ cōculcent. In sacro ergo septiformis ip̄us septem sunt gradus ecclesiastici. Costiary: lectores: exorciste: acoliti. subdyaconi: dyaconi: sacerdotes. Qēs tñ clerici vocātur .i. sortiti. Corona. n. signaculum est quo signant in partē sortis ministerij diuini. Corona regale decus significat: et seruire deo regnare est. Unī ministri ecclesie reges esse d̄bēt: vt se et alios regāt: quibus petrus ait. Vos estis genus electū: regale sacerdotū etc. Sūmitas capitis desup nudat: vt eorū mens ad dñz libera monstret: qua reuelata facie gloriā dei cōtemplent. Sūmitas enīz capitis est eminētia mentis: denudatio capitis est reuelatio mentis. Clericus enī secrete torū dei nō ignarus esse debet. Tōdēt etiā capilli vsq̄ ad reuelationē sensui⁹: s. oculorū et aurium: vt vitia in corde et opere pullulātia doceant p̄cidenda: ne ad audiendū et itelligēdū verbū dei p̄pediatur mēs: pro quo seruato reddet in excelsis corona. Tōsure aut ecclesiastice vsus a nazareis exortus videt: qui prius crine seruato: deinde ob vite cōtinentiā caput radebāt: et capillos in igne sacrificij ponebāt. Dñc vsus ioleuit vt q̄ diuinis cultib⁹ mancipant: quali nazaretā. sci crine posito ineniātur sicut ad ezechielem dicit. Fili hominis sume gladiū acutū et duc super caput tuū et barbam. In actibus etiā apostolorū p̄scillas et aglaz hoc fecisse legim⁹. Paulus quoq̄ et alij qdā discipuli xpi hoc fecerunt. Recte ergo in q̄buslibet gradib⁹ cōstituti clerici vocātur: quorū noīa et rōnes noīum Isidorus exponēs ait: Cleros et clericos hīc appellatos eē credimus: q̄ Mattheus electus est sorte: quē pri-

Distinctio

mum per aplos legimus ordinatū. Cle-
ros. n. grece latine sois vel hereditas di-
citur. Iō ergo dicti sūt clerici: qz de so-
te sunt dñi: vel qz deū partē hñt. Sene-
rañ vō clerici nuncupati sunt oēs qui in
ecclesia dei seruiūt: quoz gradus 7 no-
mina sunt hec: hostiarius: lector: &c.

De hostiario.

Hostiary idē 7 inanitores sunt q
in veteri testō electi sunt ad cu-
stodias tēpli vt nō igredereēt in
illud imundus. Dicti aut hostiary eo q
psint hostys tēpli. Ipsi enī tenētes cla-
uem oīa intus 7 extra custodiūt: atq; in-
ter bonos 7 malos hñtes iudiciū: di-
gnos recipiūt: idgnos respuunt. Un 7
eis cū ordinant clauē ecclie dantur ab
epō. Et dñ eis. Sic agite tanq; rōnem
deo reddituri p reb; q clauibus istis re-
cludunt. Hoc officiū dñs in sua persona
suscepit qñ flagello d funiculis facto vē-
dentes 7 ementes eiecit de tēplo. Ipse
n. se hostiariū significās dicit. Ego suz
hostiū: per me si quis itroierit saluabit
7 egrediet 7 egrediet 7 pascua inueniet.

De lectoribus.

Secundus est gradus lector. le-
ctores a legēdo sicut psalmiste
a psalmis canendis vocati sunt.
Illi. n. pdicāt pplis qd seqntur: isti cātāt
vt excitent ad cōpūctionez animos au-
dientū: licz qdā lectores ita miserabilr
pnūciant vt quosdā ad luctū lamenta-
tionēq; cōpellāt. Idem ē pnūciatores
vocātur q porro añ nūciāt: qz tā erit cla-
ra eoz vox: vt ē longe positorūz aures
adimpleant. Ad lectores aut ptinet le-
ctiones pnūciare: 7 ea q pphete nūcia-
uerūt populis pdicare: vt iaz ex officio
in ecclesia legant pphetias 7 lectiones:
vnde 7 ei vidēte pplo tradit ab epō co-
dex diuinaz lectionū: 7 dñ ei. accipe 7

esto verbi dei relator: habiturus si fide-
liter impleris officiū: partē cū his q hñ
verbū dei ministrauerūt. Qui ad hunc
gradū puehit: līarū scia v; eē istruct:
vt sensūz verborū itelligat: vim accētū
sciat: distictē legat: ne cōfusiōe platiōis
itellēctū auditorib; auferat. Attendat
qd idicatione: qd itrogatione sit legen-
dum: vbi sit in orōne faciēda distictio.
Hec. n. male seruata itellēctuz turbāt 7
alios ad risūz puocat. aurib; 7 cordi cō-
sulere v; vox lectoris. Hoc officiū imple-
uit xps cū in medio seniorū librū Esaię
aperiēs: distictē ad itelligēdum legit:
spūs dñi sup me &c. Ex quo lectorib; da-
tur itelligi qz grā spālī clarere debent
galys verbū dei ānūciāt. Dic ordo for-
mam 7 initū a pphetis accepisse vide-
tur: quib; dñ. Clama ne cesses quasi tu-
ba exalta vocē tuā.

De exorcistis.

Extius est ordo exorcistarum.
Exorciste at ex greco in latinū
adiurātes vel icrepātes vocan-
tur. Inuocat enim sup cathecuminos 7
sup eos q hñt spūm imundū: nomē dñi
adiurantes p euz vt egrediat ab eis. Ad
exorcistam ptinet exorcismos memori-
ter retinere: manusq; sup energuminos
7 cathecuminos in exorcizando ipone-
re. Debet aut hñre spūm mūdū q spiriti-
bus imundis iperat: 7 malignū expelle-
re de corde suo: quē expellit d corpore
alieno: ne medicia quā alij facit: sibi non
psit: 7 dicatur ei: medice cura te ipsum.
Di cū ordinant accipiunt de manu epi
librū exorcismoz: 7 dicit eis. Accipite 7
habetore potestātē iponēdi manus sup
energuminos vel cathecuminos. Hoc
officio vsus est dñs qñ salua sua tetigit
aures 7 linguā surdi 7 muti dicēs. Esse
ta: qd est adaperire: per hoc docēs noa
spūaliter debere apire aures p cordiaz.

boium ad itelligedū: z ora ad cōfitedū: vt pulso demone: spūsanct⁹ vas suū re-
tipiat. Hoc ē officio vsus ē xps cū de-
moniacos multos sanauit. Hic ordo a
Salomōe vī descēdisse q quēdā modū
exorcizādi iuenit: quo demōes adiurati
ex obsessis corpib⁹ pellebant. Huic offi-
cio mācipati exorciste vocati sūt. De q-
bus xps i euāgelio. Siego i beelzebub
encyo demōia: filij vīi. s. exorciste i q ey-
ciunt.

¶ De acolitis.

¶ Quarto loco succedunt acoliti.
q Acoliti vō grece latie cerofera-
ri dicunt a deportandis cereris:
qñ legēdū ē euāgelij vel sacrificij offe-
redū. Tūc. n. accēdunt luminaria z de-
portant ab eis: nō ad effugādas acris te-
nebras cū sol eo tpe rutilet: s; ad signū le-
ticie demonstrādū: vt sub typo luminis
corpalis: illa lux oīdat de q legit. Erat
lux vā q illuminat oīm ho. ve. i hūc mū-
dū. Ad acolitū ptinet pparatio lumina-
riū in sacrario. Ipe cereū portat: ipe vī-
ceolū cū vino z aqua suggesta. p eucha-
ristia subdyaconis pparat. Hic ordi-
nant cū edocti fuerint ab epō qualr i of-
ficio suo agere debeāt: ab archidyaco-
no accipiūt cādelabzū cū cereo: z vīceo
luz vacuū. Hoc officiū dñs se hīe testat
dicēs. Ego sum lux mūdi: q seqt me nō
ambulat i tenebris. Huic officiū formaz
illi gerebāt i veteri testō q lucernas cā-
delabzū cōponebāt z accēdebāt igne ce-
lesti: ad illuminādas tenebras aglona-
res.

¶ De subdyaconis.

¶ Quint⁹ ē ordo subdyaconū. Bre-
ce hypodyacōes vocāt: qñ nos
subdyacones dicim⁹. Qui iō sic
appellant: qñ subiacēt pceptis z officiis
leuitaz. Oblatiōes. n. in tēplo a fidelib⁹
suscipiūt: z leuiter supponēdas altarib⁹
deferūt. Hi apud hebreos nathinei vo-

cabant. i. in hūilitate dñs seruīetes. Ad
subdyaconū ptinet calicē z patenā ad alta-
re xpi deferre z leuitis tradere eisq; mi-
nistrare. Urceolū qz z aq; manile z mā-
nutergijū tenere: epō z psoyteris z leui-
tis plauādis ass altare manib⁹ aquā p-
bere. Dis let trinētie iponit: qz altari p-
pinquantes vasa corpis z sanguinis xpi
portāt. Un illz iplere debēt. Mūdami-
ni q fertis vasa dñi. Ad hos ē ptinet tū
de oblatiōib⁹ ponere i altari: quātū suf-
ficere possit pplo: necnō corpales z pal-
las z substratoria lauare. Hi cū ordinā-
tur accipiūt de manu epī patenā z cali-
cē vacuū: ab archidyacono vō vīceolū
cū aq manile z māutergijū. Hoc officio
vsus est dñs qñ lintheo se pcingit: z mit-
tēs aquā i peluim pedes discipuloz la-
uit z lintheo terit.

¶ De dyaconis.

¶ Dyaconoz ordo sextū z locū pp-
senarij pfectionē. Hic ordo i ve-
teri testō a tribu leui nomē ac-
cepit vel traxit. Dicunt. n. z leuite. Pre-
cepit qppe dñs moyfi vt post ordiatōez
aaron z filioz ei⁹ p: sus trib⁹ leui ad diuī-
ni cult⁹ ministeria ordinarent z psecra-
rent dñs: z seruirēt p israhel corā aaron
z filijs ei⁹ i tabernaculo. Ipsiq; gestarēt
archā z tabernaculū z oīa vasa ei⁹: z in
circuitu tabernaculi excubarēt: z i trās-
portādo tabernaculo ipi deponerēt rur-
sumq; cōponerēt. A viginti vō annis z su-
pra iussi sūt seruire i tabernaculo: quā re-
gulā i nouo testō scī pñs pstituerūt: qz
hec etas ad ferēda onera ē robusta. Le-
uite ergo ex noīe auctoris vocati sunt.
De leui. n. leuite exorti sūt: a qb⁹ in tēplo
mystici sacri mysteria explebantur. Hi
grece dyacōes: latine ministri dñr: qz si-
cut i sacerdote psecratio: ita in dyacono
ministerium dispensatio hī. Ad dyaconū p-
tinet assistere sacerdotib⁹ z ministrare i

Distinctio

oib⁹ q⁹ agunt i sac^{is} xpi. s. in baptismo: i
chrismate: in patena z calice: oblatiões
q⁹ i ferre z disponere i altari. Lōponere
ēt mēl⁹z dñi z vestire: crucē ferre: z p^{di}
care euāgelii z epistolā ad pplz. Nā si-
cut lectorib⁹ ver⁹ testin: ita diaconibus
nonū p^{di}care pceptū ē. Ad ipz ēt p^{di}net
officiū p^{di}u z recitatio cathecumioz no-
minū. ipe p^{di}monet aures h^{re} ad dñz: ipe
donat pacē: z ipe ānūciat. Qd āt huic o^z
dini a Moysē statutū ē: hoc ēt i nouo te-
stamēto rep^{di}tatur: cū diacono sup leuū
hūez stola pōit: z casula in dieb⁹ ieiunij
cōplicat: q⁹ q⁹d laboris z sustinētie in
bac vita tolerat: q⁹ i leua portat: dōec i
dextra. i. i eternitate reges hēat. Dic o^z
do ab aplis celebrat⁹ ē: q⁹ i vt legi⁹ i acti-
bus aploz septē viros plenos spūs san-
cto ad hoc offm elegerūt. z o^zone p^{di}mis-
sa man⁹ eis iposuerūt. Un⁹ z cōsuetudo i-
oleuit vt i oī matrice ecclia septē diaco-
nes circa xpi arā p^{di}ali septē colūne assi-
stāt. Hi sūt septē angeli tuba canētes in
apocalip⁹. Qui q⁹les eē dōbeāt aplis do-
cet thimotheo scribēs. Hi cū ordinant⁹
solus eps eis manū ipōit: q⁹ ad misterii
applicat. pōit eis ozariū. i. stolā sup leuū
hūez: vt p hoc itelligāt se accepisse iugū
dñi suauē: q⁹ ad sinistra p^{di}netia diuio ti-
mori subiciāt. Accipiūt z textū euāge-
ly: vt itelligāt se esse p^{di}coēs euāgelij xpi.
Hi āt anq⁹ ordinēt. pbāt vt docz apls: z
sic mīstrēt nullū crimē hūtes. Hoc offō
v⁹sus ē xps: q⁹ post cenaz sac^{is}m carnis z
sanguinis discipulis dispēsauit: z q⁹ apo-
stolos dormiētes ad o^zonē excitauit di-
cēs. Vigilate z orate vt nō itretis i tēta-
tionem.

¶ De presbyteris.

Epim⁹ ē ordo p^{di}sbyteroz. pre-
sbyter grece: senior iter p^{di}at la-
tine. Nō mō p^{di}etate v⁹ decrepi-
ta senectute: sed pp honozē z dignitatez

quā acceperūt: p^{di}sbyteri noiant⁹: q⁹ morū
prudētia z maturitate ouersationis p^{di}cel-
lere debēt i pplo: vñ scriptū ē. Senect⁹
venerabil⁹ ē: nō diuturna: nec ānoz nūe-
ro cōputata. Cant. n. sūt sensus boium. z
etas senectutis vita imaculata. Jō āt ēt
p^{di}sbyteri sacerdotes vocāt: q⁹ sacra dāt:
q⁹ licz sint sacerdotes: tñ pōtificat⁹ apicē.
nō hnt sic epi: q⁹ ipi nec chrismate frōtez
signāt nec paraclitū dāt: q⁹d solis. deberi
epis lectio actiū aploz demōstrat. Un⁹
z apō veteres idē epi z p^{di}sbyteri fuerūt:
q⁹ illd ē nomē dignitatis nō etatis. Sa-
cerdos nomē hz cōpositū ex greco z lati-
no: q⁹d ē sac^{is}rū dās siue sacer dux. Sic. n.
rex a regēdo: ita sacerdos a scificādo di-
ct⁹ ē: cōsecrat. n. z scificat corp⁹ xpi. Anti-
stes vō sacerdos dic⁹ ē ab eo q⁹ an⁹ stat:
p^{di}m⁹. n. ē i ordine ecclie. Ad p^{di}sbyterz aut⁹
pertinet sac^{is}m corpis z sanguinis dñi i
altari dei cōficere: o^zones dicere: z dona
dei bñdicere. Qui cū ordināt iungūt eis
man⁹: vt itelligāt se accepisse grāz cōse-
crādi: z charitatis opa debere extēdere
ad oēs. Accipiūt z stolā: q⁹ vtrūq⁹ z lat⁹:
q⁹ debēt esse muniti armis iustitie d⁹ ad-
uersa z p^{di}spa. Accipiūt ēt calicē cū vino:
z patenā cū hostijs: vt p hoc sciāt se acce-
pisse p^{di}tātē placabiles deo hostias offe-
rēdi. Dic ordo a filijs Aaron sumpsit ini-
tiū. Sūmos. n. pōtificates z miores sacer-
dotes instituit de⁹ p moysen: q⁹ ex pcepto
di⁹ aarōi sūmū pōtificē: filios vō ei⁹ vñ-
xit i miores sacerdotes. Christ⁹ q⁹z duo-
decī elegit discipulos p^{di}us: q⁹s z aplos vo-
cauit: q⁹z vicē gerūt i ecclia maiores pō-
tificates: deinde alios. lxxij. discipulos desi-
gnauit: quoz vicē i ecclia tenēt p^{di}sbyte-
ri. Un⁹ aut⁹ iter aplos pnceps extitit pe-
trus: cui⁹ vicarius z successor ē pontifex
sūmus. Un⁹ d⁹ aplicus q⁹ z papavocat. s.
p^{di} patrū. Qualis aut⁹ eligi debeat p^{di}sby-

ter. apostolus scribens thimoteo ostendit: vbi noie epi psbyter significat. Hoc aut officio vsus est xps cu seips i ara crucis obtulit: idem sacerdos et hostia: et qui post cenam panem et vinum in corpus suum et sanguinem commutauit. Ecce de septem ecclesie gradibus breuiter elocuti: quod ad quoscumque pertineat insinuauimus. Cumque omnes sint spirituales et sacri: excellenter tamen canones duos tamen sacros ordines appellari censeant: dyaconatus. scilicet et psbyteratus: quia hos solos permittit ecclesia legem habuisse: et de his solis preceptum apostoli habemus. Apostoli enim in singulis ciuitatibus episcopos et presbyteros ordinauerunt. Leuitas etiam ab apostolis ordinatos legimus: quorum maximus fuit beatus stephanus. Subdiaconos vero et acolitos precedere tempore ecclesia sibi constituit.

Quid sit quod hic dicitur ordo.

Jautez queritur quid sit quod hic vocatur ordo? Sane dici potest signaculum esse. id est sacramentum quoddam: quo spiritualis potestas traditur ordinato et officio. Lara cter ergo spiritualis vbi sit promotio potestatis: ordo vel gradus vocatur. Et dicuntur hi ordines sacramenta: quia in eorum perceptione res sacra. id est gratia conferuntur: quam figurant ea que ibi geruntur.

De nominibus dignitatis vel officij.

Unde et alia quedam non ordinum sed dignitatum vel officiorum nomina. Dignitatis sicut vel officij nomen est episcopus. Episcopus autem vocabulum idem dictum est: quod ille qui episcopus efficitur superintendat: curam. scilicet subditorum gerens. Scopi. nomen grece: latine intendere dicitur. Episcopi autem grece latine speculatores interpretantur. Nam speculator est prepositus ecclesie dicitur: eo quod speculat atque perspicit populorum infra se positorum mores et vitam. pontifex est princeps sacerdotum quasi via sequentium. ipse et

suum sacerdos nuncupatur: ipse. nomen. leuitas et sacerdotes efficit. ipse omnes ecclesiasticos ordines disponit.

De quadripartito ordine episcoporum.

Ratio autem episcoporum quadripartitus est. scilicet in patriarchis: archiepiscopis: metropolitani: et episcopis. Patriarcha grece summus patrum interpretatur: quia primum. id est apostolicum tenet locum: ut romanus: antiochenus: alexandrinus: sed omnium summus est romanus. Archiepiscopus princeps episcoporum. Arcos enim grece: latine princeps dicitur. Metropolitani autem mensura ciuitatum dicuntur. Singulis enim prouincijs preeminet: quorum auctoritati et doctrine ceteri sacerdotes subiecti sunt. Sollicitudo enim totius prouincie ipsis episcopis commissa est. Omnes autem superius designati ordines episcopi nuncupantur. Nota archiepiscoporum nomine primates superius significasse videtur: et metropolitanorum quos nunc archiepiscopos dicimus. Horum autem discretio a gentilibus introducta videtur: quia suos flamines alios simpliciter flamines: alios archiflamines: alios prothoflamines appellabant. Sacerdotes enim gentilium flamines dicebantur: qui habebant in capite pileum in quo erat breuis virga: desuper habens aliquid lance: quod cum per eum ferre non possent: filum tantum in capite ligare ceperunt. Nudis enim capitibus eis incedere ne phas erat. Unde et a filo quo utebantur flamines dicti sunt: quasi filamines. Sed festiuis diebus filo deposito pileum imponebant pro sacerdotum eminentia. Vates a vi mentis appellati sunt. cuius significatio multiplex est. Modo enim sacerdotem: modo prophetam: modo poetam significat. Cantor vero vocatur qui voce modulatur in cantu.

Huius sunt duo genera: preceptorum et succentorum. Preceptorum quod vocem premit in catu: succentorum quod subsequenter canendo ridet. Locetorum autem dicitur quod resonat. Qui autem non resonat nec accinit: centorum non erit. His breuiter tractatis amonendi sunt christi ministri quatenus sic excellent ordines dignitate: ita precellant vite scitate: ut plebs eis commissa: eorumque disciplinis edocata: gratanter eis obediat et eorum imitatione de die in diem perficiat: a quo diuina sacra percipiunt et missarum solennia audiunt. Missa autem dicitur vel quod missa est hostia: cuius commemoratio fit in illo officio: unde dicitur. Item missa est. id est. legimini hostia quam missa est ad celestia tendentes post eam: vel quod missus celestis venit ad consecrandum diuini corporis: per quem ad altare celeste deferretur hostia. Unde et dicitur missa est.

Supius determinauit magister de sacro baptismi: confirmationis: eucharistie: penitentiae: et extreme unctionis. Nunc determinat de sacro ordinis: et diuidit in 2. Primum determinat de ordinis distinctione. 2. de collatione di. sequenti ibi. Solet quatuor. Primum in 3. Primum de dispositione ad ordinem. scilicet de tonsura. 2. de ipsis ordinibus ibi. Hostiarius. 3. de officiis et dignitatibus quod ordines consequuntur ibi. Sunt et alia. Media diuidit in 2. Primum determinat de hostiariis. 2. de lectoribus ibi. Secundo. 3. de exorcistis ibi. Tertio. 4. de acolitis ibi. Quarto loco. 5. de subdiaconis ibi. Quinto. 6. de diaconis ibi. Diaconorum. 7. de presbyteris ibi. Septimum. Illa pars que incipit ibi. Sunt et alia. diuidit in tres. Primum determinat de dignitate episcopali. 2. de gradibus dignitatis illius ibi. Secundo autem. 3. de quibusdam officiis minoribus ibi. Acces et vi mentis.

Item articulus 1. hanc di. querendum est per capitulum de 5. 2. de tonsura. 2. de dispositione portandi tonsuram. 3. de ordine. 4. de ordinis effectu. 5. de episcopatu. Circa primum quatuor. 3. 2. de vtriusque tonsura sit ad ordinis susceptionem dispositio congrua. 2. vtriusque sit ordo. 3. vtriusque sibi abrenuntiatio temporalium sic annexa. Questio. 1.

Primo ostendo quod tonsura non sit ad ordinis susceptionem dispositio congrua. magis est congrua dispositio ad ordinis susceptionem dispositio alicuius corporis. scilicet indispotus in aia sic peto: potest suscipere ordines. ergo in corpore nulla requiritur dispositio ad eorum susceptionem. Item essentialiter ordinat ordo prius ad sequentem quam tonsura ad aliquem ordinem. scilicet permissio ordinis potest potest suscipi sequens ordo: extra de clero per saltum primo. c. unico. 2. tonsura non requiritur ad ordinis susceptionem. Item sicut dicit magister huius dicitur. Tonsura ecclesiastica versus a Nazareis exortus: versus sit in huius numero. 6. Nazareorum radebat totum caput: quod ibi dicitur quod radebat caput eorum nulla restrictio appositae. 2. tonsura facta eo modo quod sit in clericis non est dispositio ad susceptionem ordinis: sed deberet totum caput eorum radere. Contra. secundum magister huius dicitur. 2. de ordinis nati dicti sunt electi. non potest ergo aliquis esse ordinatus nisi sit clericus. cum ergo nullus sit clericus nisi tonsuratus. tonsura est dispositio ad ordinis susceptionem. Item consuetudo approbata per legem habenda est. secundum approbatam consuetudinem ecclesie homines tonsurant antequam ordinentur. ergo tonsura dispositio est ad ordinis susceptionem.

Item ostendo quod duplex est dispositio ad aliquid suscipiendum. quodammodo necessitatis. quodammodo congruitatis. Primum modo tonsura non est dispositio ad ordinis susceptionem: quod si non tonsuratus ordinaretur vere recipet ordinis sacramentum. Quis ipse scienter sic ordinem recipiens: et ordinator talis scienter ordinans grauiter peccaret: quod ordinari non debet nisi clericus: et sine tonsura clericus non est. articulo 2. de hoc decre. 23. dicitur. Primum saluista. 5. Clerici. 2. 1. modo loquendo dico quod tonsura facta in summitate capitis ad modum sperae cum resecatione capillorum inferiorum ita ut non possit tegere aliquod organum sensuum est dispositio ad ordinis susceptionem: in eis enim ut dicit magister huius dicitur. c. 3. de venudari capitis summitas ut eorum mens libera ad dei monstretur: summitas enim capitis representat eminentiam mentis: et venudatio capitis mentis reuelationem: clericus enim secretorum dei ignarus esse non debet. ideo etiam in modum sperae debet fieri. quod ut dicit magister. e. c. p. tonsuras significant esse in parte sortis ministerij dei cui seruire regnare est: ministerij enim ecclesie reges esse debent sic intelligendo ut se et alios regant: quod probat magister per illud quod dicit beatus Petrus in prima epistola sua. ca. 2. Vos estis genus electum regele sacerdotum. debet et resecari capilli inferiorum ita ut non operiatur aliquod organum sensuum ad significandum ut vicia per organa sensuum pululatia percipiant: et quod ad audiendum et intelligendum verbum dei a supfluitate rerum temporalium impediri non debent. quod autem in modum sperae radi debent habere decre. di. 23. Prohibere: quod autem resecari debeant inferioris capilli modo supra dicto habetur eadem dicitur. Non liceat. 2. et congruum est a statu laicorum

E ad statū ordinatoꝝ ad ministeriū dei transire
volētes recipe dispositionē predictā quā a sta
tu laicoꝝ separarentur: et ad diuini ministeriū
preparent. In omni transitu ab vno statu in
aliū pueniēs ē transire p mediā dispōnē: qđ etiā
nos docet natura nō transmutās mām ab vna
forma in aliā nisi aliqua mediāte dispositiōe.
C Ad p^m in opp^m dō qđ pctor sciēter recipiēs
ordinē grauitē peccat: et talē sciēter ordinās
et sile peccat de nō tonsurato. sicut si pctor or
dinat ordiat^r ē ita si nō tonsurat^r ordinat ordia
tus est. **C** Ad 2^m dō qđ pctor ordo ita ē dispō ad
sequētē qđ quā priōr nō suscepto sequēs pos
sit suscipi: nō tūc pctor tā ex pte suscipiētis
qđ pferētis nisi forte p pbabilē ignorātiā excu
set. sicut mō dico de non tonsurato qđ ordinatur.
C Ad 3^m dō qđ silitudo tonsure. Nazareoꝝ et
clericōꝝ attendit quātū ad gen^o. nō quātū ad
tonsiōis spēm vel modū. **D** osio. n. Nazareoꝝ
significabat totalē copieparationē a cōib^o offi
ciis seculi. s. nō eoz electionē ad spāle ministe
riū dei. **C** Ad duo ar^a ad ptē secūda dicendā
qđ pcedūt de dispōnē pgruitatis. **D** o. n.
Secundo querit vtrū tonsura sit ordo. Et
videt qđ sic. qđ ē sig^m rei sacre vt
viliū ē: s. esse sig^m rei sacre est rō sacri. ergo est
sacm. s. nō aliud qđ ordo. **C** Itē absqđ sacro
ordinis nō pstituit qđ in gradu dignitatis ec
clesiastice sup alios fideles. s. p tonsurā pstitui
tur tonsuratus in gradu aliquo dignitatis ec
clesiastice sup laicos. ergo tonsura est ordo.
C Cōtra ordo nō pferit line celebrationē missę
sū pñetudine in ecclesie Romanē. sed tonsu
ra absqđ celebrationē missę irreprehensibiliter
confertur. ergo non est ordo.
C Rūdeo qđ tonsura pprie loquēdo nō ē or
do. s. dispō ad ordinis susceptionē. vt dictū ē:
ordo enī sacm est vt oñdit: et tonsura sacm nō
est. sicut enī cathecismus non est tā rei sacre a
sacrādo dicte nisi mediāte bap^o. sic nec tonsu
ra nisi mediāte ordine. Unde et si sit qđ sacra
le: non tamen est sacramentum.
C Ad p^m in opp^m dō qđ tonsura et si sit signū
alicui^o rei sacre. nō tūc ē signū rei sacre: quā
efficiat: nō enī cū aliqđ tonsurat ex vi tonsuratio
nis sacer efficit. Unde tonsura pprie loquēdo
nō est sacm. **C** Ad 2^m dō qđ si extēdat nomen
dignitatis maior ē falsa: qđ sic nō tūc dī digni
tas illa in qua pferit spūalis ptās in ordinē ad
sacm eucharistie pñiciēdū et dispēsandū: qđ di
gnitas ē in sacro ordinis. s. dī et dignitas ali
quē psequēs ordinē: vt epatus. et dispō ad or
dinē: vt tonsura. et officiū annexū ordinis: vt psal
mistatus: qđ ordo nō ē: s. pprie loquēdo est of

ficiū annexū ordinis lectoris: qđ lector legēdo
instruit itellectū: s. cantādo excitat affectū: et
qđ priuū requit distinctā plationē qđ nō pueni
ret multitudine simul loquētū: ideo ordiat hō
ad hoc vt solus hoc officiū faciat. excitatio au
tē affect^o bene fit p multitudinis cantū: et me
lius qđ p cantū vnus. **U**ñ psalmistat^r ordo nō
ē: nec nisi ipsope dignitas dici pōt. **D** o. in.

Tercio querit vtrū tonsure tpaliū abrenū
ciatio sit annexa. Et videt qđ sic. il
li annexa est abrenunciatio tpaliū p qđ dī hōi
ab ecc^a pvideri. s. cuiuslibz clerico dī ab ecc^a p
videri de victu. extra de pōbē. **N**ō liceat. vbi dī
de epō vt vnū alteri eligat vt nō faciat cleri
cos: vel si fecerit det illis vñ viuere possint. er
go cū p tonsurā fiat hō clericus tonsure tpaliū
abrenunciatio est annexa. **C** Itē. iz. q. i. **H**olo
qđ habuerit ppriū vel hīe voluerit. et de ppriū
viuere. sequitur parū post. **P**ariū est vt dicā non
manebit meū. sed nec clericus crit. **C** Itē ad
maiorē pfectionē tenent clerici noui. te. qđ ve
teris. s. clerici veteris te. nō habuerūt fortē p
priū. eis enim dicit dñs. vt habet numeroꝝ. 18.
In terra eoz nūpōl possidebitis: nec habebitis
partē iter eos. ego pars et hereditas tua in me
dio filioꝝ Israel. ergo nec licitū ē clericis no
ui te. propriū habere.

C Cōtra. p^a. q. 2. Clericos illos pue
nit ecclesie stipēdijs sustentari. qbus parētū et p
pinquoꝝ bona nulla suffragant. q autē bonis
parentū et ppinquoꝝ et opibus sustentari pñt. si
qđ pauperū est accipiūt sacrilegiū pfecto cō
mittūt. ergo clericis licitū est habere ppriū. si
bona ecclesie nō habēt. **C** Itē. iz. q. p^a. **C**erte
ego. et sumptū est ab Aug. in quodā sermone.
Qui volūt hīe aliqđ ppriū quibus nō sufficit
deus et ecclesia eius maneat vbi volūt. nō eis
clericatū aufero. s. clericis licitū ē hīe ppriū.
C Respondeo qđ habētū tonsurā clericales.
qđā pñent regularē vitā. et istis nō licz hīe. p
priū. ex dī statu mona. Cū ad mōasteriū. vbi dī
p prohibem^o dīstricte i vtute obediētie sub ob
testatiōe diuini iudicii: ne qđ mōachōꝝ ppriū
aliqđ mō possideat. Et. f. s. **P**rioz aut. **N**ec exi
stimet abbas qđ sup habenda pprietate possit
cū aliquo monacho dispēlare. qđ abdicatio pro
prietatis sicut custodia castitatis adeo est an
nexa regule monachali: vt ptra eā nec sumus
pontifex possit licentiā idnlgere. illis aut qui
nō pñent regularē vitā licitū est habere pro
priū. p^a. q. 2. **P**astor. et. c. c. et. 12. q. i. **E**pi. vbi dī
cū qđ de reb^o pprijs vel acquisitis vel qđcūqz
de proprio habēt hereditibus suis si voluerint
derelinquant in quo expresse p^a non tūc illi

Eclerici qui nō habent nisi tonsuram sed etiā epī licite pnt habere ppriū magis tñ deest q de pprio minus sint solliciti q laici: q de illo liberalius pauperibus elemosinas distribuant: sic pater q temporalium abrenunciatio tonsure non est annexa.

Ad p^m in opp^m dō q habētū tonsurā clericali qdā sūt pstituti in sacramētis: istis ordinatores vel eoz successores puidere tenent eo mō quo superius dictū ē. cuius rō ē. qz ecclesie obligati sūt. nec valēt reuerti ad seculares act?

Sed talib⁹ intelligit illa decretal. Nō liceat. Qui dā sūt nō pstituti in sacris: istis non tenet ecclesia puidere nisi quādiū ecclesie deseruunt. Ex quadā tñ honestate si paup ē plus tenet si bi ecclesia q alteri pauperi. Quis etiā ordinatus in sacris nō habētū ppriū sufficiens ad necessitatē nature vel ad viuēdiū f3 dignitatē status vel psonē puidere teneat ordinatoz pel ei⁹ successor. extra de preb. Cū fm aplm. tñ habētibus ppriū sufficiens ad necessitatē nature: dignitatē status: psonē puidere nō tenent. p^o. q. 2. Pastor ecclesie: vbi dī. his qd⁹ sua sufficiūt nō debz pastor ecclesie aliquid erogare.

Ad 2^m dō q quia p^o ita senserit. Aug. postmodū tñ mutauit. 12. q. 1. Certe ego sum. Certe ego sum q statuerā nullū ordinare clericū nisi q mecu vellet manere: vt si vellet a pposito recedere recte illi tollere clericatū. ecce in p^o p^o etu dei 2 vīo muto p^o illū. **A**d 3^m dō q clerici veteris te. 2 si nō debeāt hīc forte distinctaz ab alijs tribubus eo q ppter diuinū cultū debebāt inter eos morari. tñ habebant proprias possessiones cum illis.

Articulus 2us q^{us} 2us r^o.

Consequenter qrit d^o p^o p^o li. Et circa hoc qrit 3. 7. p^o p^o mo vtrū clericū nō beneficiati nec i sac^o pstituti teneat portare tōsurā. 12. v^o p^o clici vxorati: non tamen bigami: teneantur portare eā.

Tertio vtrū bigami non teneantur portare eam.

Questio 1^a.

Primo oñdo q clerici nō beneficiati nec in sacris pstituti nō tenent portare tōsurā. qz q pōt renūciare pūilegio clericali nō tenet portare tōsurā ppter quā pūilegiat⁹ est: sed pdicti clerici pnt renūciare pūilegio clericali: quibz n. renūciare valet ei qd p se nō scit itroduci. extra d^o regularib⁹. Statuimus. ergo pdicti clerici nō tenent portare clericale tōsurā. **I**tem extra ne clerici vel monachi secularib⁹ negocijs se imiscēat. Sacerdotib⁹.

Indignū est eis ab ecclesia subueniri p quos cōstit in ecclesia scandalū generari: s illi qd⁹ nō debet ecclesia subuenire non vidēt teneri ad portandū clericale tōsurā: qz si eā portarent esset in ecclesie opprobriū: nō honorē: ergo clerici p quos scandalū in ecclesia generatur nō tenent portare clericalem tōsuram.

Cōtra. de re. dī. 23. Clerici. Clerici q comā nutriūt ab archidiacono etiā si nolūt iungi de tondcantur. **I**tem extra de vi. 2 bone. de. Si quis. Si quis ex clericis comam relaxauerit anathema sit. 12. q. 1. p^o 2° 3° 4° 5° 6° 7° 8° 9° 10° 11° 12° 13° 14° 15° 16° 17° 18° 19° 20° 21° 22° 23° 24° 25° 26° 27° 28° 29° 30° 31° 32° 33° 34° 35° 36° 37° 38° 39° 40° 41° 42° 43° 44° 45° 46° 47° 48° 49° 50° 51° 52° 53° 54° 55° 56° 57° 58° 59° 60° 61° 62° 63° 64° 65° 66° 67° 68° 69° 70° 71° 72° 73° 74° 75° 76° 77° 78° 79° 80° 81° 82° 83° 84° 85° 86° 87° 88° 89° 90° 91° 92° 93° 94° 95° 96° 97° 98° 99° 100°

Respondeo q clerici de qbus ē questio aut pūblico exercēt actus repugnantes statui clericali. aut nō. si sic. Quis exercēdo actus tales peccant: nō portandū tñ tōsurā clericale nō peccant: imo magis eā portādo peccarēt: 2 tales si tertio moniti ab illo ad quē spectat se ipsos emendare cōtēperint pūilegio clericali efficiant exortes: extra de sen. excō. Cōtingit. 2°. qz vt ibidē dicit pūilegiū meret amittere qui permīssa sibi abint⁹ potestate ac frustra legis aur⁹ inuocat q cōmittit in legē. Si autē non exercēt actus repugnantes statui clericali: sed tāquā clerici pūilegio clericali vtiunt⁹ peccāt non faciendū sibi radi tōsurā loco 2 tpe sicut decet: 2 ad eā portandū cōpelli possunt 2 debent: sic intelligenda sunt iura allegata ad partem secundam.

Ad p^m in opp^m dicēdū q minor est falsitas si eniz clerici pdicti vellēt ad bigamiam se trāsferre quo facto tōsurā portare nō tenent. sed nō portare vt patebit⁹ vel alias faciant ali quā p quo pūuent pūilegio clericali: illi pūilegio renūciare nō possunt: nō sit hoc benēficiū personale: s potius toti collegio ecclesiastico publicē sit indultū. extra de foro com^o pe. Si diligēt⁹ est etiā hec libertas clericis indulta p clericorū tutela: 2 laicorū violētia coercenda. extra de sen. excō. Cōtingit. ins. aut ad cōtrariū allegatū intelligendū est de pūilegio indulto in fauores persone tantus. **A**d 2^m dō q clerici scandalū generātes in ecclesia ad correctionē cōpellēdi sunt: 2 ex cōsequenti ad portandū tōsuram clericale cogendi nisi forte tale facinus cōmiserint pro quo merito debeant priuari clericali pūilegio.

Questio. **S**ecundo querit vtrū clericū vxorati non tamen bigami teneant portare tōsurā. Et videt⁹ q nō. extra de clericis cōiū. Joannes. dicit dñs papa de clerico vxorato. q ante in accolitū fuerat ordinatus q sup ipsum tōnsuratiōe sua eps nō molestat: dūmodo nul

Iam percipiat beneficium ecclesiasticum: ratione cuius tenent deferre clericali tonsurā. **C** Item ex parte dicit dñs papa regine anglorū de clericis vxoratis. Equanimiter diximus tolerandū. si a talibus iustitias debitas velut ab alijs vxoratis exigas et seruitia consueta. Tales ergo nō gaudēt privilegio clericali: s; nō gaudentes privilegio clericali tonsurā clericalem non tenent portare. **C** Item. et. c. Et p̄sultatio n̄. nules tñe dioce. q̄ cū in minori constitutus erat etate tonsurā tantū et clericale coronā assumpsit nō est cogēdus deferre habitū clericale. ergo a simili nec tonsuram.

C Contra. tales gaudēt privilegio clericali: sicut de facto et p̄suetudine videmus. ergo tonsurā clericale portare tenent. **C** Item extra de vita et hone. Clericorū. Clerici si tonsura. Clericus si tonsura dūmīsa acceperit vxores. paucis interpositis sequitur. Tondeatur nēq̄ in vita sua tonsurā suā dimittere audeat.

C Rūdeo q̄ clerici de quibus ē questio aut videntur privilegio clericali: aut nō. Si sic tenentur portare clericale tonsurā. Si nō aut hoc ē ut emēt ecclesiasticū iudiciū: q̄ ppter suū delictū formidat existimātes. evadere facilius in curia laici: aut hoc non est propter aliqd̄ delictū: p̄ quo formidēt iudiciū ecclesiasticū: s; q̄ volunt se penitus ad actus laicales trāsferre: utpote q̄ volūt fieri milites. vel alia secularia negotia exercere. Primo nō compelli p̄t et debent vt tonsurā ferat et iudiciū ecclesiasticū subeant. 2º modo credo q̄ compelli non debent tonsuram portare clericalem: sic intelligi debent iura allegata ad partem primam. De illis autem qui volunt uti privilegio clericali procedunt ad partem secundam.

C Questio. querit vtrū bigami teneant tonsuram non portare.

Tertio querit vtrū bigami teneant tonsuram non portare. **C** Rūdeo q̄ clerici bigami aut: sūt religiosi: aut sūt seculares. Si seculares: dico q̄ tenent tonsurā clericale n̄ portare decre. di. 84. Si q̄s clericus vi quā aut scdm̄ ducēs vxorem oīs ecclesiastice dignitatis privilegio mor̄ denudet. Et extra de bigamis altercationis. Bigamos oīs privilegio clericali declaram⁹ esse denudatos. et coercionem fori secularis adiectos: p̄suetudine contraria non obstante. ipsos quoq̄ sub anathemate prohibemus deferre tonsurā vel habitū clericale. Si aut̄ sunt religiosi: sic etiā dicūt q̄ dā q̄ tenent eas nō portare: q̄ p̄stitutio generaliter lata ē: quāvis p̄ religioso nō fuerit lata. Unde sic videm⁹ q̄ p̄stitutio torneamēta. p̄hibet oēs ligat quāvis intentione toneant: et

quāvisq̄ sobrie: ppter hoc q̄ generaliter lata est. quāvis ppter abutētes fuerit facta. sic a si videt istis q̄ in p̄posito sit dicēdū. Ego autē credo q̄ licitū est bigamis religiosi tonsurā quā an bigamiā receperit: et maxime ante editionē cōstitutionis predictę in religioe portare. q̄ series textus p̄stitutionis illius ostēdit: quāvis ip̄sice ipsos in hac p̄hibitionē nō icludi. q̄ hoc relatiū ipsos. refert tñ illos de q̄bus immediate locutus est ante illos. s; q̄ directi sunt coercionem fori secularis: q̄ ad religiosos bigamos planū est nō extendi. nec valet simile q̄ alij iducebāt: q̄ ex serie textus decretalis illius quā torneamēta. p̄hibent p̄ p̄stitutionē gñalit̄ esse lata: et nullā p̄sonā ab eo exclusam.

Articulus. querit m.

Consequenter querit b.

pali. Et circa hoc querunt. 3º. **P**rimo vtrū ordo sit in ecclesia. 2º vtrū ordo sit sacramētū. 3º vtrū sint septem ordines tantum.

Primo ordo q̄ ordo non est in ecclesia: vbi ordo ibi dominus et servitus. sed inter fideles nulla debet esse servitus. Unde apostolus ad Gal. 5. Vos in libertatē vocati estis fratres. ergo in ecclesia nō est ordo. **C** Item vbi ordo ibi distinctio: sed v̄dicit̄ ad Ephe. 4º. Nos debemus esse solliciti servare unitatem spiritus. ergo inter nos non debet esse ordo.

C Contra. Exo. 25º. Inspice et fac secundum exemplar: quod tibi in monte monstratus est: sed illud exemplar est ecclesia triumphans: que est in monte sancto dei: cum ergo in illa sit ordo: debet etiam esse in ecclesia militante. **C** Item apostolus ad Ro. 13º. Que a deo sunt ordinata sunt: sed ecclesia est a deo. ergo in ipsa est ordo.

C Respondēdo q̄ deus non tantum est ens: sed est omnium aliorum entium causa effectiva et gubernativa: ideo ut expressius representaretur in creaturis sub ratione quae est causa effectiva et gubernativa: non tantum communicavit eis participationem sui esse eas efficiendo: sed etiam aliquam participationem. rationis causae quibusdam conferendo super alias potestates: quae si sit respectu naturalium actuum invenitur in creaturis insensibilibus: sic enim superiora corpora potestatem habent super corpora inferiora. Si autem sit respectu actuum agendorum et imperio voluntatis et iudicio rationis: sic est

Distinctions

En creaturis hñtib⁹ intellect⁹: et volūtatē et pmo
et pncipali⁹ et ecclesia triūphat⁹: et scđario et mili-
tatz ad exēplar illius. An Ber. 3.º. de pñde. c.
13. de hoc ordine dicit: nec vilē reputes formā
hāc q̄ i terra ē. exēplar h̄z i celo et i terra. nō est
pūpēdē dñi q̄ t dñi h̄z actorē: et de celo ducit
originē. Sñ at hec ptās et ecclesia militatē suē res-
pectu tpaliū magis d̄z dñi pncipat⁹ vñ dñiūz
q̄ ordo. Illa at q̄ ē respectu spūaliū: maxie d̄z
dñi ordo: q̄ ordo tpaliū seq̄ d̄z ordies spūaliū:
et h̄z ip̄z dirigi. et ad ip̄z reduci. ¶ Est et alia rō
q̄re diuina dispō ordinē eē et ecclesia voluit: q̄ pla-
ne pōit deare. vi. 89. Ad hoc. Ad hoc dispōis
pūisio grad⁹: diuersos t ordies pñstitit et disti-
ctos: vt dñi reuerētia nūmores exhiberēt potio-
rib⁹: et potiores minorib⁹ dilectiōem ipēderēt: et
vā p̄cordia fieret: et ex diuersitate p̄terio. et rō-
ne officior⁹ gereret administratio singulari⁹: neq̄
vniuersitas alia poterat rōng subsistē. nisi hu-
iūsmōi magnus eā dñe orda seruaret. q̄ ordo
attēdit finē dona gr̄e. gratis bāt. q̄ est ptās ad
aliq̄d officiū deputat⁹: et talis nob̄ h̄z certiti-
dine nota est. Quis nō sit gr̄a gratum faciens.
¶ Ad p̄m et opp̄m d̄z q̄ subiectio nō repugnat
libertati nisi cū aliq̄s dñat ad sui vtilitatē: vñ
subiectis nō ad vtilitatē eor⁹. ptās at q̄ ē i eccle-
sia ad hoc ē vt plat⁹ vtat⁹ subiectis ad eor⁹ vtili-
tatē et dñi honozē. ¶ Est pōt dñi q̄ ibi ap̄s loq̄-
tur d̄z libtatē spūs q̄ seruatur nō oppōit corpora-
li. ¶ Ad 2.º d̄z q̄ vnitas spūs i vñculo pacis q̄
ē vnitas p̄cordie nō oppōit diffictiōi officior⁹.
sz p̄cordat. q̄z p̄ talē diffictiōē p̄dca vnitas ef-
ficacius i ecclesia custodit. 126. n.

Secundo

Secundo quæritur vtrum ordo sit sacrum. Et vide-
tur quod non: quia ordo est in tñi i hoĩ-
bus: s; i angelis: s; i angelis non est sacrum. ergo a-
lii nec i hoĩb⁹. ¶ Itē cuiuslibet sacri est aliq̃ des-
tinata mā: qd p̃ iductōēz pōt pbari: s; ordinu⁹
ñ ē desinata aliq̃ mā. g̃ ordo nō ē sacrum. ¶ Itē
si ē sacrum aut vnū aut plā. Nō vnū qd si ordo
ēēt sacrum. plēs ordies ēēt plā sacra. Nec plu-
ra: qia tūc ēēt plura sacra q̃z. 7. qd falsū ēst. ¶
Cōtra. illud maxie vñ sacrum p̃ qd sacra alia
dispēant: s; tale qd est ordo. g̃ ē sacrum. ¶ Itēz
magis h̃. vi. c. 8. Ordo ē qd dā signaculū. i. qd
dā sacrum q̃ spūalis ptās tradit ordiatō: s; spūa-
lis ptās ē res sacra: 2 signaculū: q̃ tradit ē sig^m
illius. Cum ergo sacrum sit rei sacre sig^m: sequi-
tur qd ordo sit sacramentum.

Consequenter q̄ ordo duplī pōt accipi vel p̄ ri-
tu seu signo q̄ tradit p̄as ordinatores vel p̄ ipsa
p̄tate tradita. Primo in ōrdo ē sac̄r̄ tñ. 1.º.
modo est sacramentum ⁊ res. res. i. respectu
signi predicti ⁊ sacramentum rei. i. gratie gra-

CCCIII.

tū faciētis. seu augmētis eius ē q̄ digne ordinē
suscepiēt p̄fert vt inferius patebit. m. 2. 1. 1. 1.
C Ad p̄m^o iopp^o dō q̄ nō ē ille: q̄ ptās ange-
lō nō datī aliquo. sensibili fig^o: sicut illoz po-
restas q̄ ccc^o ad diuinū ministrū ordinant.
C Ad 2° dō q̄ ordinis determinata ē m^a. nō
tū vna cōis cuīz ordinis: s̄ diuersis ordinib⁹
diuersare sicut oēs ordinis vnū sunt sacm. sic
materie singuloz ordinū vna cōpletā mās hu-
ius sacri p̄stituit. q̄ aut sit mā i quolibz ordine
in sequēt articulo dicet. **C** Ad 3° dō q̄ vna
sacm vnitatē regit ex plurib⁹ p̄tib⁹ ordina-
tis ad vna: q̄ aliū 6. ordines ordinant ad ordi-
nē p̄dyteratus q̄ est ptās p̄ficiēti corpus cū
sit vcz. 7. sic p̄z q̄ p̄ius ordo sit sacz n̄ pp hoc
sed q̄ plures ordies plura sunt sacra. 26. 11.

Tertio

Tertio querit vtru sint .7. ordines tm. Et vi
q. nō de cre. di. 21. l. cros. 7. sūpti
est ab .jij. l. 7. ethi. c. 11. Monit. sūt ordines seu
gradus i ecclesia. hostiarius. psalmista. lector.
exorcista. arcollitus. subdiacon⁹. diacon⁹. p̄sby
ter. eps. ¶ Itē vt supius habuit ē ecclesiastica
hierar. ē ad exēplar angelice. s; i angelis sūt .9.
ordinēs. ergo a fili. 9. sūt in ecclesia militante.
¶ Itē in primitiua ecclesia nō fuerūt ordines
nisi p̄sbyterat⁹. ⁊ diaconat⁹. cū ergo facta sint
a deo instituta. nō ab hoib⁹. v; q. nō sint plures
ordinēs q̄ illi duo. non enim legimus deus
postea alios instituisse.
¶ Cōtra. magi h̄. di. c. p. 7. Septē sūt spūaluz
officior. gradus siue ordines. sicut ex scōp. p̄uz
dicto aptē tradit. 7. capituli n. i. .j. xpi. et
mōstrat. q. oīuz officia in semetipso exhibuit. ⁊
corpori suo quod est ecclesia eodem ordines
obseruanda relinquit. q. uo. m. i. c. 11. q. 1. c. 11.

T Responde qd p^{ri}as ordinis ministror^u ec-
clesie cū sint mediatores iter nos ⁊ deū ordi-
nant ad vniuersū nos cū deo. q^{uo} vniū maxie sit
p^{ri}ncipalis sac^{ri}mentū in quo xps a nobis sumit^r
Unde ⁊ maximū dō sac^{ri}mentū vniūis ad quā vniū
nenti rēq^{ui}rit approximatio xpi ad nos: ⁊ nō ali-
ipsum. p^{ri}m^o sit p^{ri}ncipalis p^{ri}fectione i^um p^{ri} dignā cū
sumptione. In p^{ri}mo actu dēseruiūt tres ordi-
nes. s. diaconatus subdiaconatus: ⁊ presbyter-
atus. Subdiaconatus aut^{em} materia sac^{ri} acci-
pit a populo: ⁊ offert diacono: ⁊ diaconus ac-
cipit a subdiacono: ⁊ offert p^{ri}bytero: ⁊ p^{ri}esby-
ter a diacono ⁊ offert deo ipsam p^{ri}secrādo. In
2° actu dēseruiūt quatuor ordines minores. di-
ponimur enī ad dignā sac^{ri} susceptionē: ⁊ p^{ri} re-
motionē. phibētis ⁊ collationē dispōnis p^{ri}secrē-
tis. phibēs aut^{em} quātū in se ē: est hō malus: ad
cuius exclusionē ordinat hostiarius: ⁊ etiā ma-
lus angelus: ad cui^{us} expulsionē ordinat exor-

B cista. dīspō aut pferens aut disponit ad illumi-
nandum intellectum: ad qđ ordinatur lector:
aut iflamandū affectū: ad qđ ordinatur accoli-
tus cereos ad excitationē deuotōis deportās.
hī tñ ordines q̄uis ſint ſacm̄ vnum vnitate
p̄dicta: non tamen h̄it inter ſe ita neceſſariam
p̄nexionem qđ de ſcō poſſit ſuſcipi poſterior
p̄ori non ſuſcepto. extra de clerico p̄ ſaltū pro-
moto: vbi papa quedā qđ diaconatus ordie p̄-
termiſſo ordinem p̄ſ byteratus ſuſceperat: nā
dat in diaconum ordinari: ſed nō ordinē p̄ſby-
teratus reiterari. ſed ipm̄ de miſericordia per-
mittit miniſtrare in ordine ſacerdotis. ⁊ dicit
de miſericordia. qđ ad hoc req̄rebat diſpenſa-
tio. qđ n. per ſaltū promouet nō tñ peccat ſic
ordinē ſuſcipiens. ſed etiam executionem il-
lius ordinis de iure non habet.

C Ad p̄m̄ in opp̄m̄ dō. qđ ibi 35. loquitur de
ordine dicto cōter non pp̄rie. pp̄rie. n. loq̄n-
do p̄ſalmiſtatus ordo non eſt: vt ſuperius viſū
eſt: nec etiā ep̄atus: ſed eſt nomen dignitatis
ordinem p̄ſupponentis vt oſtenditur.

C Ad 2m̄ dicendum qđ non eſt ſimile: qđ ordi-
nes diſtinguuntur ſm̄ exigētiam hierarchiarū
que ſunt tres: quarū quelz req̄rit. 3. ordines ad
diſtincta officia ordinatos. ſ. ordines eccleſia-
ſtici accipiūt in cōparatione ad vñs. ſ. ad cor-
pus xp̄i p̄ficiendū: ad qđ. 7. ordines ſufficiūt.
⁊ iō non op̄z tot eſſe ordines i eccleſiaſtica hie-
rarchia quot i angelica. **C** Ad 2m̄ dō. qđ in p̄-
mutua eccleſia: qđ pauciores erant fideles non
fuit neceſſaria tanta multiplicatio miniſtroz
ſicut nō. ⁊ iō illo inſpirante qđ oīum ordinum
officia in ſemetipſo exhibuit: eccleſia voluit mi-
niſtros multiplicare non de nouo ordines in-
ſtituendo. qđ omnes a xp̄o fuerunt inſtituti. ſ.
alios. 5. ordines conferendo.

Articulus III.

Conſequenter querit d
4o p̄nci-
pali. **C** Et circa hoc querūt.
3o. 1o. p̄p̄. vtz ḡra grātū faciēs
i ordinatiōe p̄ſera. 2o. vtrū
caracter in quolibz ordine ip̄-
maſ. 3o. i quo actu ordinatiōis ip̄matur.

Primo ordo qđ ḡra grātū faciēs in ordi-
natione nō conſert: qđ ordo tam i
eccleſia triumphante qđ militante eſt ad il-
luminandum purgandū: ⁊ p̄ficiendū: ſ. iſtos
actus exercent i eccleſia triumphare ſuperio-
res in inferiores ſine noua collatione gratie
gratum facientis: ergo ſimiliter in eccleſia mi-
litante illuminatur purgatur ⁊ p̄ficiatur ho-
mo per ſacm̄ ordinis abſqz ſuſceptione gra-

tie gratum facientis. **C** Item cū ſacm̄ ordi-
nis ſit directe p̄tra defectum ignorantie: vt ſu-
perius viſum eſt di. 2. magis videt per ipm̄ cō-
ferri ſcia qđ ḡra: ſed frequenter homo ordinat
cui cum ordine non p̄fertur ſcia: qđ p̄z. qđ poſt
ordinis ſuſceptionē non videt ſapiētior qđ an-
te. ḡ ſilr frequētē hō ordinatur: cui cum ordi-
ne gratia non p̄fert. **C** Item nullū ſacm̄ ſuū
p̄ſupponit effectum: ſed ordinari non d̄z nī
ſi habens ḡram grātū facientem. qđ vt h̄f de-
cre. di. 23. Tales. Tales ad miniſteriū eligant
qui digne poſſint ſacra diſtica pertractare: qđ
ſine ḡra gratum faciente eſſe non pōt. ḡ ḡra
gratum faciens non eſt ſacri ordinis effect⁹.
C Cōtra. vt ſupius habitum eſt. ſacra nō. l. ef-
ficiunt quod figurant: ſed ordo eſt ſacm̄ nō. l.
ergo efficit quod figurat. ſed figurat ḡra gra-
tum facientem: qđ omne ſacm̄ nō. l. eſt inuiſi-
bilis gratie viſibil forma. ḡ idigne ſuſcipiente
cauſat inſtrumentaliter ⁊ diſpoſitiue gratiam
gratum facientem.

C Ad iſtam queſtionem dixerunt quidam
gratiam gratum facientē dari in ordinatiōe tā
qđ neceſſariū ad actus ipſius ordinis. dicebāt
enī ſacerdotē malū p̄ficere non poſſe. S3 hec
opio eſt erronea ⁊ ſuperius imp̄robata di. 13.
C Alij dicūt non eſſe neceſſariam aliā ordia-
tionē: niſi ḡre grātū faciēs collationē. qđ qđ
maiorē eam h̄z in altiori gradu eſt: ⁊ ma iō-
rem p̄tatem h̄z: qđ deo p̄pinquior eſt. Alij dī-
cunt ita poſſe p̄ficere bonum laicum ſicut ſa-
cerdotes. S3 hec opinio heretica eſt. ⁊ ſuperi-
us imp̄robata di. 13. q̄uis. n. melior laicus ſit in
altiori gradu bonitatis ⁊ ſcitatis qđ minus bo-
nus ſacerdos. non tamen eſt in altiori gradu
p̄tatis q̄tū ad actū eccleſiaſtice hierar. Unde
⁊ ſacerdos minus ſciūs formalr ſanctior ē p̄tā-
tiue qđ laicus eo melior. **C** Dicendū ergo ad
qđnē qđ in collatiōe cuiuſlibet ordinis conſer-
tur ordinato gratia grātū faciens ſi ſuſcipiat
ordinem digne. ſicut. n. natura non tñ pat ſuo
effectui illud quod neceſſarium eſt ad execu-
tionem ſui nālīs actus. ſed etiā illud quod re-
quiritur ad idoneam actus executionem. Alij
non tñ dat pedes ⁊ tibias ad ambulandum
ſed etia3 decentem illorum mēbroz diſpōnē.
niſi a caſu p̄ter intentionem nature quandoqz
p̄rium accadat p̄p̄ inobedientiā materie. vel p̄-
pter aliquod aliud accidens ip̄edicens. ſic di-
co aliquo modo a ſiſi qđ deus qđ principalis ē
cauſa cuiuſlibet effectus ſacri non tñ ip̄rinit
p̄tatem ordinato neceſſariam ad exequendū
actum ordinis: ſed ēt diſpōnē p̄ueniētē ⁊ ido-
neam ad dignam illius actus executionē. nō

Distinctionis

Fest autem dignus exequi ordinis actus qui non habet gratiam gratum facientem. sicut. n. non est dignus ministrare regi terreno ille qui est eius inimicus sic non est idoneus ministrare regi eterno qui est eius inimicus. An talis se ingerens diuino ministerio pro necessitate articulus non placeat deus: sed offendit: non potest tamen occurrere necessitatis articulus: quia sacerdos se sciens in peccato mortali perficiens corpus diuini incurrat nouum peccatum mortale.

Et ad primum in oppositum omnium quod angelis non est necessaria noue gratie collatio ad idoneam suorum actuum executionem: quia tamen habet de gratia: quod deo preiuncti sunt per claram visionem et perfectam fructificationem. An ad illorum illuminationem et perfectionem et purgationem: de quibus loquitur Dionysius. sufficit diuinorum secretorum reuelatio. An dicitur Dionysius. et angelice hierarchie purgatio. illuminationis. et perfectio est diuine scie assumptionis. quod in 2. li. expositum est. Et ad 2. modum quod semper diuine suscipienti ordine perfert aliqua illuminationis contra ignorantiam quod est in homine ratione originis peti tamen: quis non semper appareat in effectu tale hominem illuminationem recepisse. illa tamen illuminationis tota ignorantia illa non tollit. sed minuit. Et ad 3. modum quod ordinis susceptio presupponit de puritate gratiam gratum facientem in suscipiente. non tamen de necessitate: quia sine illa potest suscipi quod non digne. nisi forte cum hoc prescientiam suam examinans non credit se esse in mortali peccato. et tamen est: quia sua propria formata non est: et potest quicquid contingere quod per susceptionem sacri sua attributio sit peritio. Hinc ergo quod sacris non causat gratiam in quantum pergitur ad eius dignam susceptionem sed in quantum requiritur ad actus ordinis idoneam executionem. An cum ab habente gratiam ordo suscipitur augmentum gratie datur. **Ad 2. modum.**

Secundo querit utrum character in quolibet ordine imprimatur. Et videtur quod non quia character est signaculum perpetuum in anima. quod non debet character imprimi anime nisi ad perpetuum actum: sed actus ordinis non sunt perpetui. quod in ordinatione nullus character ipsi anime imprimatur. Et sic si imprimetur character in quolibet ordine: aut imprimetur in quolibet ordine idem: aut in diuersis ordinibus diuersi. Ad idem in quolibet ordine: quia impossibile est eadem rem numero plures imprimi: nisi iterueniente corruptione. Nec diuersi in diuersis. quia aut differrent solo numero aut specie. Si solo numero. tunc plures qualitates eiusdem speciei essent sub eodem subiecto: quod falsum est. Si differret specie impossibile esset ex illis unum sacramentum constitui. Et sic per nullum sacramentum quod est iterabilem morbum imprimatur character: sed sacramentum ordinis est iterabilem morbum: ignorantia. non per quam est iterabilis

XXIII

abilis morbus. ergo per sacramentum ordinis nullus imprimatur character. Et sic character est signum indelebile: sed susceptus minoribus ordinibus tamen licet redire ad actus seculi: sicut ad infumum. ergo in illis non imprimatur character.

Contra. ut superius visum est. dicitur. per baptismum distinguuntur totus exercitus militantis ecclesie ab exercitu suo. per confirmationem distinguuntur deputati ad spirituale certamen a fidelibus persecutores a ceteris populo. per sacris ordinis distinguuntur duces ab alijs. cum ergo character imprimatur in baptismum. et in confirmationem multo fortius imprimatur in ordine quolibet ut videtur. Et sic character est signum figuris nos christos: sed sicut dicit magister huiusmodi. dicitur. Christus in semetipso officia omnium ordinum exhibuit. ergo in quolibet ordine imprimatur character quo configuramur ei.

Respondeo quod in quolibet ordine character imprimatur. ordinem sacramentum non iterabile aliquem effectum indelebilem imprimatur: sed nullus ordo est iterabilis: quod quilibet ordo aliquem effectum indelebilem imprimatur. non gratiam gratum facientem: quia illa amittere potest quod ordinem suscepit. restat ergo quod ille effectus indelebilis quem imprimatur sit character cum per ipsum sacramentum alium effectum indelebilem non inueniamus ante imprimatur. Nec te moueat quod preteritis ordinum aliorum non videtur esse nisi respectu corporalium actuum ut preteritis hostiarum et accolitum. finem. rei veritate illi corporales actus ad actus spirituales ordinati sunt: ut de portatiorum cereorum ad inflammandum affectum. et exclusio malorum hominum ab ecclesia ad remouendum illud quod prohibet anime perfectum.

Ad primum in oppositum omnium. quod characteris ordinis duplex est actus. Unus est actus ministerij ad illum ordinem pertinentis. et hic non est perpetuus: sed bene pseueratibus usque in finem preteritum eius est perpetuum. Alius est actus distinguendi. et hic erit perpetuus. per ipsum enim characterem videtur ad quod ministerium habens characterem fuerit ordinatus. Et ad 2. modum quod in diuersis ordinibus imprimuntur characteres diuersi. non tantum numero sed specie. et quis ex differentibus specie non possit constitui unum per eentiam: potest tamen ex illis integrari unum unitate quod hoc sacramentum dicitur esse superius esse unum. Atque autem verum sit plures qualitates solo numero differentes simul esse non possunt: non oportet determinare ad resolutionem. Aliqui tamen dicunt illud habere instantiam: quia dicitur in eadem parte mendicari posse esse plura lumina specie non dicta manentia tamen distincta per suas origines: quod confirmatur per Dionysium in li. de di. no. c. 2.

Ad 3. modum. quod sicut dicunt alij si ignorantia sit iterabilis. non tamen illa cuius solus peccatum originale causa fuit. propter hanc autem est ordinis

B his sacz. vel pōt dici fm alios q ordo datur nō in remedium vni⁹ psonēz tot⁹ ecclie. An q dī dari ptra ignorantiā nō est ita intelligen dū q per susceptiōē ordinis expellat ignorā tia a suscipiēz qz suscipiēs ordinē pficitur ad expellendū ignorātiā a plebe. hoc tū est p opiniōē dicentū oē sacm esse medicinā p aliqūē morbū i suscipiēte. ¶ Ad 4^m vñ q p⁹ nō pstitutus in minorib⁹ ordinibus tñ. possit phere matrimoniū: character tamen non delef. An si mortua vxore velit vltēr⁹ pmoueri or do quē prius suscepit sibi itēz nō pferit. ¶ 2. ut.

Tertio querit in quo actu cuiuslibet ordi nationis imprimat character. ¶ Et p mo vñ q in ordinatiōe hostiarij nō imprimat ca racter in clauum ecclesie traditione. Nec in ordinatiōe lectoris in traditione codicis diu narū lectionum. Nec i ordinatiōe exorciste: in traditione libri exorcismorum: quia effectus cōis ē p cām cōem: sed character est cōis pdcis ordinibus. q nō imprimi i aliqua pdictaz tradi tiōnū: cū nulla sit cā cōis trib⁹ pdcis ordinib⁹. ¶ Itē vñ q in ordinatiōe accoliti nō imprimat in tradi tiōe cādelabz cū cereo. qz pactum ar chidiaconi character nō imprimi: sed sicut dicit magister hui⁹ di. c. 5. Et est decre. di. 23. Accoli tus. Di cū edocti fuerit: ab epō quātr in suo of ficio agere debeant ab archidiacono accipiūt cādelabz cūz cereo: r vzeollū vacuū. ¶ Itē vñ q in ordinatiōe subdiaconi nō imprimat character in tradi tiōe patene r calicis vacui: qz in ordina tiōe sacerdotis tradit illi q ordinatur. calix cūz vino: r patena cū hostia: si ergo in tradi tiōe calicis vacui character imprimetur: mul to fortius in traditione calicis cū vino: r pate ne cū hostia imprimet⁹: qd falsū ē. qz in ordine sacerdotij in ipositione manū imprimi. ¶ Itē q in ordinatiōe diaconi nō imprimatur character in traditione textus euāgelij vñ: qz sicut dicit mag⁹ hui⁹ di. c. 7. Hic ordo ab aplis est cele briatus: qñ vt legit in actibus aploz. septem vi ros plenos spū scō ad hoc officium elegerūt: r orōne pmissa manus eis iposuerūt. ergo vñ q cū ordinat⁹ p ipositionē manū ab epō eis i pumatur character. ¶ Itē vñ q in ordinatio ne sacerdotis non imprimat character cū sibi ep⁹ tradit calicē cū vino: r patenā cū hostijs: qz si ent dicit mag⁹ hui⁹ di. c. 8. hic cū ordinat⁹ inū guntur ei manus vt intelligat se accepisse gra tiam psecrādi. ergo in unctio manuum: maxie repñat pncipalē actū. ad quē sacerdotilz or dinatur: sed in tali signo cōferet character illius ordiis: q character sacerdotalis imprimi per ma

num inunctionem.

¶ Rūdeo hoc p gnālī regula hūidū est: q in susceptiōe illi⁹ exterioris signi imprimi⁹ cara cter i quolibz ordine in quo signo pncipalis ptās quā respicit ille ordo significat exp⁹sius: ad quā exp⁹sione pcurrit alicui⁹ instri tradi tiō: r verbi exp⁹sio: quo vbo exp⁹sus deter miatur instri significatio: r quia pncipalis po testas quā respicit ordo hostiarij exp⁹sus si gnificat in clauum ecclesie datione q i aliquo alio quod circa ipm fiat: r ptās lectoris p hoc q ab epō traditur sibi codex diuiaz lectionū. r ptās exorciste p hoc q de manu epī accipit libz exorcismoz. r ptās accoliti p hoc q acci pit cādelabz cū cereo: r ptās subdiaconi per hoc q accipit de manu epī patenā r calicē va cuū. iō i pdictis cū formis determinatis: ver boz caracēs pdictoz ordinū imprimi. Cū at p pdicta pncipales ptāes ordinū pdictoz exp⁹sus significet: q p alia: p diligēter pside rati dicta mag⁹ in ista q actus ad quos depu tant pdei ordines explicat diligēter. ¶ In or dine aut diaconat⁹ vident aliq characterē impri mi p manuum epī ipositionē moti nō tñ per illud qd in arguendo dictū est: sed qz manus ē organū organoz in quo pncipaliter residet ptās opandi. r in isto ordie pferit excellēs po testas sub sacerdotio. ¶ Sz hoc nō vñ rōnabi le: qz ep⁹us nō tñmō iponit manus illi quē or dinat i diaconū: sz etiā illi quē ordiat in sacer dotē: p illud at qd ē cōe duobus ordinib⁹ non vñ in vno illoz ordinum character imprimi. ¶ Videt ergo mihi dicendū q ptās diaconi media est inter ptātem subdiaconi r sacerdo tis: subdiaconus autem hēt ptātem tāgēdi va sa ministerij: sacerdos consecrandi corpus r sanguinē xpī: diaconus r si nō hz ptātē tāgen di corpus xpī: habet tamen potestatem portā di corpus in patena r dispensandi sanguines in calice: r i hoc est pncipalis eius potestas. r ideo in sua ordinatiōe exprimi non pos set per traditionem vasorum tantum: nec per dationem materie: nec decens esset: vt sibi tra derentur vasa cum sanguine r corpore: cum sacerdoti qui superior est non tradantur san guis r corpus: sed vinum r hostia: r ideo po testas diaconi exprimi non potest quantum ad suum pncipalem actum: nisi per eius ex pressionem quantum ad actum secundarium qui est legere euāgeliz: r ideo sibi character imprimitur: cum sibi ab epō tradit text⁹ euā ge lioz. ¶ In ordie at sacerdotij dñt aliq cara cterē imprimi cū sibi ep⁹ man⁹ ipōit dicēs. Acci pte spū scō. r. quia dicunt tūc xpm dedisse

Distinctionis

Discipulis potestatem sacerdotalem. quam post suam resurrectionem dixit eis. Accipite spiritum sanctum. quorum remissionis potestas etc. Adhuc autem videtur dominum quod illi qui ordinatur in sacerdote character imprimi cum ab episcopo accipit calicem. cum vino. et patenam cum hostiis. principalis. n. actus potestatis sacerdotalis respicit corpus christi verum. et secundarius corpus christi mysticum. principalis. n. actus est transsubstantiare panem in corpus christi. et vinum eius sanguinem. et actus secundarius est ligare et solvere fideles ut sic disponantur ad dignam corporis christi susceptionem. Quibus ergo magis exprimitur hoc potestas quam ad secundarium actum per manus episcopi impositionem super caput illius qui ordinetur cum prolatione verborum. Accipite. etc. tamen quantum ad actum principale magis exprimitur per hoc quod sibi datur calix cum vino et patena cum hostiis. Unde dicit magister in littera quod idem hec sibi dantur ut per hoc sciat se potestatem accepisse deo placabiles hostias offerendi. Ad rationem autem quam alii per se allegant dicitur quod quibus christus post resurrectionem dedit discipulis suis ordinationem seu relationem sacerdotalem potestatis ad secundarium actum. tamen in cena quam do post transsubstantiationem panis in corpus suum dixit discipulis suis. Hoc facite in mea commemoracione. dedit eis potestatem sacerdotalem quantum ad actum eius principalem.

R Ad 6^m in oppositum dicitur quod character non est communis illis ordinibus communitate speciei. sed generis. et ideo non est incommuniens quod in diversis ordinibus imprimatur per actus specie differentes. Ad 2^m dicitur dicitur quod in traditione instrumenti ab ordinatore sit characteris impressio. sed in traditione qui sit ab archidiacono non sit potestatis collate expressio. Vel potest dici quod in minoribus ordinibus hoc est singulare: ut postquam episcopus docuit ordinandos qualiter in officio suo agere debeant ab archidiacono de mandato et voluntate episcopi accipit instrumentum in cuius acceptio characteris imprimi: quia illa instrumenti traditio principaliter est ab episcopo quam ab archidiacono. Ad 3^m per se solo ex dictis. Ad 4^m dicitur dicitur quod sicut in promissa ecclesia apostoli inspiratione spiritus sanctus confirmabant per manus impositionem: et tamen non tradit sacramentum confirmationis per chusinatis in fronte inunctionem: sic eadem inspiratione ordiabant tunc diacones per manus impositionem cum oratione: nec ex hoc sequitur quod modo per impositionem manus episcopi fiat talis potestatis collatio. Ad 5^m dicitur dicitur quod episcopus in ordinum collatione non tamen tradit ordinis potestatem sed et eos preparat ad eius susceptionem eos instruendo de officio suo. et circa eos aliquid operando. quod preparatio in tribus consistit. scilicet in benedictione. et manus impositione. et inunctione: per benedictionem ordinandus divinis obsequiis mancipatur per manus impositionem

XXXIII.

gratia danda significatur: qui sunt apti ad dignam sui officii executionem: roabilius. n. est de gratia dari in illo actu in quo character imprimi: qui est dispositio ad gratiam quam in actu alio. Tamen non approbo sententiam dicentium in manus impositione gratiam dari: nec characterem imprimi in vinctio ad aliquod sacramentum tractandum ordinari significant. Tamen illo ratione tamen qui ordinant in sacerdotes manus inungunt.

Ex dictis patet quod hec vinctio non ita reputatur in speciali principali actus potestatis sacerdotalis sicut traditio calicis cum vino et patene cum hostiis. quia tamen certum non est in quo actu characteres imprimuntur. ideo si in ordinatione alicuius posuerit aliquid esse omisum illud postea est supplendum sine reiteratione aliorum.

Articulus.

Consequenter

Quod de principali. Et circa hoc queritur 1^a. Per utrum supradictale ordinem sit aliquis potestas in ecclesia. Per utrum episcopus sit ordo. Per utrum omnium episcoporum sit aliquis superior in ecclesia.

Primo ostenditur quod si sacerdotale ordinem non sit aliqua potestas in ecclesia: quia in cena omnes discipuli immediate a christo acceperunt sacerdotale potestatem quantum ad eius principalem actum. et post resurrectionem quantum ad secundarium: ergo sacerdotalis potestas quantum ad utrumque actum suum nullam potestatem habet nisi divinam. Item sacerdos gerit plenam christi. qui se per nobis per hostiam obtulit: sed nullus est maior in ecclesia illo qui caput ecclesie reputatur ergo in ecclesia nullus est maior sacerdos.

Contra magister dicit c. 8. dicit de ordine per byteratus quod a filiis Aaron suscepit exordium: sed filii Aaron fuerunt maiores sacerdotes. Aaron summus pontifex. ergo si potestatem per byteri est potestas pontificis. Item secundum magister eo. c. Aliter apostoli in ecclesia gerunt pontifices. 70. autem discipulorum vices gerunt per byteri: sed apostoli maiores fuerunt quam alii discipuli. ergo maioris potestatis sunt episcopi quam presbyteri.

Rpondeo quod potestatem sacerdotalem ordinis respectu sui actus principalis: qui est transsubstantiare panem in corpus christi verum: et vinum eius sanguinem: non est aliquid potestas superior nisi divina. sed respectu actus sui secundarii: qui est ligare et solvendo dispendere fideles ad dignam corporis christi susceptionem est potestas episcopi superior. indirecte tamen: quia secundum disponere vicarij christi mediante quo a christo derivatur in alios iurisdictionis potestas sic ordinatum est ut pauciores et in paucioribus casibus sint sub iurisdictione sacerdotum. tam in foro exteriori. quam in foro penitentie quam sub iurisdictione episcoporum. Unde sunt

B multi sacerdotes nulla penit⁹ sup aliquē iurisdictionē habētes excepto casu necessitatis. et iō qz actus ptātis requirit debitā materiā i quā trāseat: et debita materia respectu actus ligandi et solvendi nō sit nisi hoies sup quos aliquā iurisdictionē hz saltē i foro pnie hñs ligandi et solvendi ptātem: iō nec tot: nec in tot casibus possunt ligare et solvere pter byteri sicut epi.

C Ad p^m in opp^m dō. qz potestate ligandi et solvendi in foro pnie acceperūt taz apostoli qz alij discipuli a xpo immediate. An ptātem ab solvendi i foro pnie quātū est ex pte hñtis eam nō pōt epi minuire. qz sic equalis est in oi sacerdotē: vt concludebat argumentū: ex pte tñ materie sup quā maiorem habet ptātem epi qz simplex sacerdos potuit rōnabiliter actus illi⁹ ptātis quātū ad simplices sacerdotes restringi: et quātū ad epos ampliari. **C** Ad 2^m dī cēdū qz qlibet minister ecclie qtrā ad aliquid gerit figuram xpi: qz vt supius habuitū ē xps ordinū oīum officia i semetipso exhibuit: sicut magister exemplificat in lra: tñ ille est supior qui fm maiore perfectionē representat xpm. sacerdos aut xpm repitāt in hoc qz per seipm aliqd ministerium iplenerit. epi aut ē i hoc qz alios ministros instituit et eccliam fundavit. An ad epi ptinet alios ordinare ad divini cultū. Quapropter sponsus ecclie dī ad hī militudinem xpi.

Questio. 11.

B **Secundo** querit vtr episcopatus sit ordo. Et vt qz sic ab Irido. li. 7. Ethic. c. 12. et magro hui⁹ dī. c. viti. Epatus dī ordo. **C** Itē dīo. c. 5. eccliaſtice hierarchie assignat tres ordines. scilicet epatum. sacerdotum. et diaconatū. diaconū vocās mīstrū. **C** Itē oīs spiritualis ptās est ptās ordis vel iurisdictionis. scilicet epalis ptās nō ē ptās iurisdictionis: qz nō pōt pmitteri nī sacerdoti. ergo ē ptās ordinis. **C** Cōtra non sunt nisi septē ordines in ecclia: qd nō esset verū si epius rēt ordo. **C** Itē facri ordines nō pferūt nisi diebus sabbatorū: sed vt hī. dī. 75. qz die ordinatiōes eporū celebrant die dñico: p sacerdotes. n. ibi intelligūt epi fm glo. qz epi⁹ nō ē sacer ordo: et pstat qz nō ē ordo nō sacer. qz nō est ordo.

C Rūdeo qz ordo duplī p accipi. Uno mō p gradu ptātis ordiate mediate vel immediate ad psecratiōem corporis vel sanguinis chulsi. Alio modo p quolz gradu ptātis respectu qz rūlhet actionum sacrarū. Primo mō ordo est sacm: et sic epatus non est ordo. An nec characterem impmit. pprie loqndo de caractere. vt quidam dicūt: et preterea vn⁹ ordo non dependet a precedenti qtrum ad necessitatem

sacramenti Quis sequens de iure recipi non debeat prioz pretermisso. sed si non pter byteri ordinaretur in episcopum nihil eēt factum. 2° mō epatus est ordo nō sacm. scilicet sacrale. et hoc mō epi⁹ ab Ili. et Dion. et a magro dī ordo.

C Et sic p3 nūlio ad duo p3a ar. **C** Ad 3^m dō. qz ptās epalis nō tñ ē ptās iurisdictionis. scilicet ptās ordinis: qz tñ non est sacm. **C** Argumēta ad partē fam pcedūt de ordine primo mō dco. vñ tñ aliquib⁹ qz epatus magis sit ordo qz aliquis ordo pter byteratū. qz p qd nullus aliū pōt nec de scō nec de iure. et hī ē dñt qz characterem impmit. unde conferatio episcopalis iterari non pōt.

Que.

Tertio queritur vtrū oīum eporū sit aliquis in ecclia superior. Et vt qz non. qz si aliqd eēt ille eēt papa. sed papa nō est omnīū superior. qz vt dī ad Hebr. 7°. Abs qz nulla pditione mior a maiore būdicatur. sed dñs papa cōsecrat ab hostiē. epi. qz hosti est eo maior. **C** Item imperator h3 ius et ptātem eligendi pōtificē et ordinandi aplicam sedem. vt hī pcre. dī. 6°. **C** Adrianus papa. **R**o. qz papa non est imperatore superior. ergo nec alijs epi. vt vñ. **C** Itē vt hī eadē dī. i synodo **P**papa Leo Ottoni p^o regi Teutoniarum eiusqz successoribus pcessit facultatē eligendi successorē: et sedis aplice ordinandi pontificem. qz idē qd prius. **C** Item epi sunt successores aplos. scilicet iter aplos null⁹ fuit sup alios: qz omnes suā ptātem immediate a xpo acceperunt. qz nullus epius oibus alijs superior est. **C** Item Moyses qz fuit princeps supior fuit qz Harō qz erat summus pōtifer indeor. ergo dignior est principatus qz epatus. sed nullus princeps est oibus epi superior. ergo multo fortius nullus epius.

C Cōtra. extra de maiorita. et obe. Solite. cōparat maius luminare ptāti spūali. et maxie ptāti pape: et minus luminare ptāti tpali. ergo sicut maius luminare. qd est sol ē oibus alijs stellis potētior: ita ptās papalis est oib⁹ alijs ptātibus in ecclia superior. **C** Itē. q. 9. 3. Conquestus. 5. Sola. Sola romana ecclia sua auctoritate valet iudicare de oibus. De ea nullū iudicare permittitur.

C Rūdeo qz oīz eporū ē aliqd i ecclia supior qui sub xpo totius ecclie caput est. cuius rō ē In omni re vna ex diuersis rebus itegrata o3 esse aliqd pccminēs quo diuersē ptes teneatur in vnū: sicut est aia in hūano corpore. et corpus super contrarietatem clematum. qd est celum in machina mūdī. per virtutem cūm celestem cōciliantur elementa que 3ia sunt.

unde cum ecclesia sit vnum corpus christi mysticum. ex diuersis statibus et membris constitutum ad obseruationem huius unitatis oportet esse vnum caput omnium statuum ecclesie et membrorum vni regimine regitur. sub quo diuersi status ecclesie et membra diuersa pueniant secundum debitam proportionem in vnum. ut sic corpus ecclesie in unitate suo exemplari in celo. Unde Hieronimus. 3. li. de ps. c. 13. Sicut seraphin et cherubin ac ceteri ordinantur sub vno capite deo. ita hic sub vno summo pontifice prelati vel patriarche. archiepiscopi. episcopi. presbyteri. vel abbates. et reliqui in hunc modum. Ille autem episcopus qui preest toti ecclesie est episcopus Romanus. An. 9. q. 3. Licta. Luncta p mundum nouit ecclesia quod sacrosancta romana ecclesia fas de omnibus habet iudicium. neque cuius de eius licet iudicare iudicio. et sicut de decre. di. 21. Quis nullis synodis constitutis supple tamen ceteris ecclesiis placet. sed euangelica voce domini et saluatoris nostri Iesu christi prima tum obtinuit.

Ad primum in oppositum. quod sicut videmus in naturalibus vnum esse virtuosius alio simpliciter. et tamen sed quod est contrarium. ignis. n. simpliciter est virtuosior terra. et tamen ignis est in potentia ratione sue materie inferior terra in quantum est actu per suam formam. alias. n. agens in terra non pateret ab ea. Alii dicunt quod quis papa sit simpliciter superior omnibus aliis episcopis. tamen in quantum est in potentia ad recipiendum consecrationem antequam eam habeat inferior episcopo potestatis. quod iam actu consecratus est. non sic autem posset dici de sacerdote respectu episcopi. quod potestas sacerdotis excedit a potestate episcopi quasi a potestate alterius generis. sed potestas episcopi a potestate papae quasi a potestate eiusdem generis. quia omne actum hierarchicum quem potest facere papa in ministrando sacramentorum potest facere episcopus. quia quantum ad ea que sunt episcopalis ordinis omnes sunt equales.

Ad 2^m dicendum quod potestati date imperatori in ordinando apostolicam sedem resignauit Lodouicus imperator. ut habetur. 63. di. Ego Lodouicus. Otto etiam resignauit illi potestati sibi confirmate per Leonem papam. eadem di. Tibi. et de vtriusque resignatio simul habetur c. sequenti. §. Ex his. ubi sic dicitur. Ex his constitutionibus et pacto Lodouici imperatoris comprehenditur imperatores illis renunciassse privilegia que de electione summi pontificis Adrianus papa Carolo imperatori. et ad imitationem eius Leo papa Ottoni primo regi thetonicorum fecerat. et merito resignare debuerunt. tum quia talis potestas eis non conueniebat. sicut nec decet corpus habere potestatem in ordinatione anime. sed econuerso. tum

quod ecclesia necessitate compulsa. et a perfectioribus oppressa talem potestatem eis concesserat. ut ecclesie subueniret. quod alias facere tenebantur. Et sic patet solutio ad tertium. Ad 4^m dicendum quod minor est falsa. Petrus enim summus fuit inter alios apostolos. quia quauis potestatem clauium omnes immediate receperint a christo. tamen potestatem iurisdictionis acceperunt mediante Petro. ut patet ex superioribus dictis. et quia iurisdictionis ministrat materiam que est subditus habentis iurisdictionem. que requiritur ad hoc quod potestas clauium exeat in actum. ideo usus illius potestatis. que omnes immediate acceperunt a christo. indirecte dispendebat a Petro. sic dico de potestate episcoporum per comparationem ad papam. Ad 5^m dicendum quod Moyses non tamen fuit princeps. sed sacerdos iuxta illud psalmi. Moyses et Aaron in sacerdotibus eius. et decre. di. 22. Sacro. scilicet glo. An Moyses expressus quod Aaron. figurauit christum qui fuit summus rex. et summus pontifex. et ex potestate vicarium eius in terris in quo simul sub christo est utraque potestas.

Circa istam. Athanasius electus est sorte. hoc factum fuit consilio spiritus sancti. An non est trahendum adsequentiam. usus. n. sortis in electionibus. perpetua prohibitione ordinatus est. extra de sortilegiis. Ecclesia nostra. Scia de esse instructus. non est intelligendum quod sciat theologiam. sufficit. n. quod sciat distincte legere et sensum gramaticalem intelligere. Canones duos tamen ordines sacros appellari censent. Hoc intelligendum est secundum canones antiquos. quod minor subdiaconatus est sacer ordo. et sibi voti continentie annexus est. Ordo eorum. qualiter episcopatus ordo dici debeat in questionibus dictum est. Romanus. Anthiochenus. Alexandrinus. Contra decre. dist. 22. Sacro sancta. dicitur quod prima sedes est romana ecclesia. 2^a Alexandria. Tertia Anthiochena. Respondeo quod aliquando Alexandria fuit secunda sedes. sed postea Constantinopolitana facta est 2^a. eo quod sit noua Roma. ea. di. Constantinopolitane. Unde hic est ordo sedium. Primo Romana. Secundo Constantinopolitana. Tertia Alexandria. Quarto Anthiochena. Quinto Hierosolymitana. eadem di. Renouantes. potest dici quod magister in littera nominat Anthiochenam post Romanam quia in Anthiochena primo nomen christianorum est exortum. eadem dist. Sacrosancti. Quis omnes ante fideles dicerentur discipuli et fratres. ut dicitur gl. ibidem.

De ordiat ab hereticis. DLXXV.

Solet etiā queri si heretici ab ecclesia p̄cisi et damnati possint tradere sacros ordines: et si ab eis ordinati redeuntes: ad ecclesie unitatem debeant reordinari. Hanc quoniam pplexam ac pene insolubilem faciunt doctorum verba quod plurimū dissentire videntur. Vident. n. quidam tradere hereticos sacros ordines dare non posse nec illos quod ab eis ordinatur videntur gram recipe. Dicit. n. Innocentius. Arrianorum clerici cos non videri suscipiendos cum sacerdoti vel ministerii alicuius dignitate: quibus solus baptisma ratum esse permittit: quod in nomine patris et filii et spiritus sancti percipit. Dicit etiam eos non posse dare spiritum sanctum quem amiserunt: et ordinatos ab hereticis caput habere vulneratum: et cum quod honorem amisit honorem dare non posse: nec illum aliquid accepisse: quoniam in dante nihil erat quod ille posset accipere. Tradit etiam venientibus ab hereticis per manus impositionem laicam tamen tribuendam communionem: nec ex his aliquem clericum honorem vel exiguum surrogare. Gregorius. et dicit sacrilega esse arrianorum consecrationem cum ex eorum manu communio percipitur. Ciprianus. et dicit. Quia quicumque faciunt heretici carnalia et iania et sacrilega esse: et eorum altaria falsa: et illicita sacerdotia et sacrificia sacrilega: quod more symiarum quod cum homines non sint: formam imitantur humanam: vultum ecclesie catholice et auctoritatem sibi vendicant: cum ipsi in ecclesia non sint. et cum sint sacrilegi: sacerdotium amministrant et altare ponunt. cum nec sacrificii oblatio illic possit: ubi spiritus sanctus non sit: nec cuiusque deus per eius preces et orationes percipit: quod dominus ipse violavit. Diero. quocumque asserit omnia quod offerunt ab hereticis iustitia esse in respectu domini: quod licet iustitia videantur specie sinit: quod tracta sunt ab illo quod pol-

lunt est: polluantur omnia. Idem. Odit de sacrificia hereticorum et a se p̄ciscit: et quotiens in nomine eius congregati fuerint: detestatur fetorem eorum et claudit nares suas. Idem. Illi offerunt panem sacrilegum et. Leo etiam testatur extra ecclesiam nec rata esse sacerdotia nec va esse sacrificia. Idem et dicit. Per crudelissimam vesaniam in alexandria sede omne sacrorum lumē extinctum. intercepta est sacrificii oblatio. defecit christum significatio: et periculis manibus impiorum: omnia se subtrahere mysteria. Dis aliis testimonis astrui vult sacra ecclesiastica precipue corporis et sanguinis ordinationis et confirmationis per hereticos non posse ministrari. Quicquid potest quod videtur permissis obuiari.

Contra autem alii sentiri videntur quod ab hereticis et percisis sacri ordines sic et baptismus traditur valeat: nec ab hereticis redeuntes: qui illic ordinati sunt et baptizati: iterum ordinandi sunt: sic nec baptizandi. vult Augustinus. De hereticis et damnatis quod quidam dicunt baptismum quod accepit non amittit quod recedit ab ecclesia: ius dandi quod accepit: amittit: multis modis apparet ianiter dici. Primum quod nulla ostendit causa cur ille qui illud baptismum amittere non potest: ius dandi possit amittere. Utrumque. n. sacrum est: et quidam consecratio utrumque homini datur: illud cum baptizatur: et illud cum ordinatur. id non licet in catholica ecclesia utrumque iterari. Nam quoniam ex ipsa parte venientes et propositi per bono pacis cor repto scismate error suscepti sunt: et si visum est opus esse ut eadem officia gererent quod agebant non sunt rursum ordinandi. Sed sic baptismus in eis: ita in eis mansit ordinatio integra: quod in percissione fuerat vicium: quod in unitate pacis est correctum: non in sacris: quod ubique sunt: ipsa sunt. Et cum ipsi expedire vult ecclesie ut propositi eorum venientes ad catholicam societatem honores suos ibi non amitterent: non eis tamen ipsa ordinationis sacra detrahuntur: sed super eos manent. Iohannes non eis manent

imponit: ne nō hōi: s; ipsi sacro fiat iniuria. Sicut at i baptismo ē ius q; p eos dari possit: sic in ordinatione ius dādi ē utrūq; qdē ad pncipiū suū. Sed aliud est nō hēre: aliud pncipiose hēre: aliud salubriter hēre. Idē. De his q ab ecclesie unitate sepati sūt: nulla iā qō ē: qn hēant z dare possint: s; pncipiose habent pncipioseq; dant: q; extra vinculū pacis sunt neutri sacro faciendā est iniuria. Sicut non recte h; q ab unitate recedit. s; tñ h;: z iō recedēti non reddit. Sicut ēt nō recte dat qui ab unitate recedit: z tñ dat. z iō qui ab eo accipit: venienti ad unitatez non i terat. Idē. Aliud ē nō hēre aliquid aliud est non iure hēre: vel illicite vsurpare. Non ergo iō nō sunt sacra xpi z ecclesie: q; eis illicite vtant: nō mō heretici sed et oēs impy. sed illi corrigendi sūt z puniendi: illa aut sunt agnoscenda z veneranda. Itē Grego. Qd dicitis vt q ordinatus ē itez ordinet: valde ridiculosum ē. Ut. n. baptizatus semel iteruz baptizari non dz: ita qui consecratus ē se i eodem ordie nō valet itez consecrari. His aliisq; auctoritatibus vt asseri i oibus impiis: etiā i hereticis pncipis z dānat; xpi sacra pmāere cū iure dādi: pnt enim dare: sed pncipiose: z quibus dederint: non sūt itez ordinandi. Que pmissis ex opposito obuiare videntur.

Determinatio pmissi dīctōis auctuz. **E**c autem quidā ita determinant. Dnt enim hereticos accepta sacerdotali vel episcopali vunctione ab ecclesia recedentes: baptis mi quidē dandi ius retinere: sed nō habere facultatē tribuendi sacros ordies vel cōsecrandi dominicuz corpus: post q; pncipiū z damnati sunt ab ecclia. Sicut degradatus eps non habet potestatem largiendi sacros ordines: facultatē

tamē baptizādi nō amisit. Qd vō Aug. ait. intelligunt dictum de hereticis qui nō snia ecclesie: s; prauitate sensus sui a fidei veritate ac doctrine unitate diuissi sūt. Qui s; tales sint ius tñ ordinādi z cōsecrādi hāt. z q ab eis ordiant aū manifestā pncipionem: etiam si cu; eis aperte exierint: z sententia ecclesie damnati fuerint: tamen si redierint: itez ordinandi non sunt. Et vbicūq; legitur de ordinatis ab hereticis q; seruatis eis ordinibus ministrare valeat: vel iterum ordinandi non sunt: de hmoi accipiendum dicunt. Nam postq; pncipiū fuerint z dānati iudicio ecclie: ius ordinādi z consecrandi eis detractum asserūt: vt degradatis vel excoicatis. Alij vero dicunt: sacra ab hereticis z pncipis scdm formā ecclesie celebrata vera eē: z rata. q; recedentes ab ecclesia ius dandi z consecrandi non perdidērunt: z qui sic ab hereticis ordinantur: cum redeunt iteruz ordinādi nō sunt. Que vō ab hereticis aliter q; in ecclesia fiunt: falsa sunt z inania: z qui a talibus ordinari videntur si munus sed vulnus accipiūt. Et secūdu hanc differentiam varie de his loquuntur doctores. Quidam vō dicunt eadez sacra ab hereticis pncipis posse celebrari q; a catholicis: si ab illis forma ecclesie seruetur: z ab eis celebrata vera esse z rata. quātum ad se. quātum vero ad effectum: falsa esse z inania. Et in his qui male tractant z in his qui male suscipiunt. ideo z falsa: q; qd promittunt z conferre credunt: nō tribuunt. Dānanda ēt dicuntur q; illicite dantib; vel accipiētib; sunt in iudicium. Polluta ēt dicuntur non quātum ad se: s; pp indignā hereticorū tractationē. Itē Grego. cōiōnē arri; vocat execrationē: z Innocenti; bonosq; ordinationem: damnationem:

non quia in se sint: sed quia male dantes vel accipientes tales faciunt. Sicut etiam Hiero. sacrificia eorum panem luctus vocat: non quantum ad se: sed quantum ad effectum. Nonnulli vero tradunt illos hereticos qui in ecclesia ordinati sunt: ius ordinandi et consecrandi etiam cum separati fuerint habere. Qui vero in scismate vel heresi positi ab eis ordinati et inuncti fuerint: illi iure caret. Ideoque cum ordinare volunt vultus potius ifigunt quam gratiam conferunt.

De symonia unde dicitur: et quid sit.

Symoniacis vero non est ambigendum quoniam sint heretici: qui tamen ante sententiam degradationis et ordinant et consecrant. Et licet symoniaci proprie dicantur qui instar symonis magi impreciablem gratiam precio conducere volunt: et qui per misterio sacro precium recipiunt in modum gratiae. Syezite vocandi sunt: omnes tamen dantes et accipientes symoniaci dicuntur: et utriusque eadem sententia percelluntur.

De his qui scienter a symoniacis ordinantur.

Iffert tamen iter eos qui ordinantur a symoniacis scienter: et eos qui ignoranter. Qui enim scienter a symoniacis se permiserit consecrari: primo execrari: eorum consecratio omnino irrita est. Qui vero ordinantur a symoniacis quos cum ordinantur nesciunt esse symoniacos: qui tunc per catholicos habent: eorum ordinatio misericorditer sustinetur.

De his qui dicunt se emere corporalia non spiritualia.

Ivo aliqui obiecerint se non consecrationes emere: sed res ipsas quae ex consecratione pueniunt: penitus desipere perantur. Nam quisque horum alterum vendit sine quo alterum non habetur: neutrum vendere derelinquit.

Distinctio symoniacorum.

Symoniace autem heresis tripartita est distinctio. Alii enim symoniace a symoniacis ordinantur. Alii symoniace a non symoniacis. Alii non symoniace a symoniacis. Unde Nicolaus papa. Statuimus decretum de symoniaca tripartita heresi. id est de symoniacis symoniace ordinatibus vel ordinatis: et de symoniacis symoniace a non symoniacis: et de symoniacis non symoniace a symoniacis. Symoniaci symoniace ordinati vel ordiatores secundum canones a proprio gradu decidant. Symoniaci etiam symoniace a non symoniacis ordinati sicut ab officio remouean. Symoniacos vero non symoniace a symoniacis ordinatos misericorditer per manus impositionem per temporis necessitate in officio permittimus permanere. Quod intelligendum est de his qui ordinantur a symoniacis ignorantes eos esse symoniacos: hos facit symoniacos non reatus criminis: sed ordinatio symoniaci.

Alexander papa de his qui violenter a symoniacis: vel ab hereticis ordinantur.

Imitr cum decernit alexander papa symoniacos omnino damnandos ac deponendos: subintelligendum est nisi violenter quis attractus fuerit. De his enim et a quibuslibet hereticis violenter ordinatis dicit Inno. quod possit hereticus aliquem colore excusationis si statim discedat ab eis: et pessimo eorum consilio renunciant. **De etate ordinandorum ita decreuit Nicolaus papa.**

Acriter inquit canones sanxerunt ut subdiaconus non ordinetur ante. id est. annos nec diaconus ante. 25. nec presbyter ante. 30. Deinde si dignus fuerit ad episcopatum eligi potest quod nos est pari modo seruare iubemus. Item Fabianus. Si quis. 30. etatis non impleuerit annos nullo modo presbyter

ordinet et si valde sit dignus. quia et ipse dominus
30. annorum baptizatus est. et sic cepit docere.

Superius determinauit magis de ordinis di-
stinctione. Hic determinat de collatione. Et
diuidit in tres. Primum determinat de potesta-
te conferendis. Secundum de vitio collationis. ibi. De sy-
moniacis. Tertio de impedimentis susceptio-
nis. ibi. Sacri. Primum in tres. Primum mouet
quod si heretici possint tradere sacros ordines:
et arguit ad partem negatiuam. Secundum ad affirmati-
uam. ibi. Ecce contra. Tertio soluit ostendendum cir-
ca hoc opinionem diuersitatem. ibi. Nec autem. Et
la pars que ibi incipit. De symoniaco. diuidit
in tres partes. Primum ostendit symoniaci grauitatem.
Secundum eius inexcusabilitatem. ibi. Si hoc. Tertium symo-
niacorum punitionem. ibi. Symoniaci antequam.

Articulus.

In hac di. querendum est
principaliter de 6. Primum de
potestate conferendis ordinibus. Secundum de
vitio collationis. ibi. Symonia. Tertio de casibus in quibus co-
mittitur symonia. Primum de pure

nali defectibus impediendis ordinis susce-
ptionem. Primum de impedimentis que puenire possunt ex
natura et ex voluntate. Secundum de impedimentis puenien-
tibus ex infamia. Circa primum quatuor tria. Primum utrum
solus episcopus possit ordines conferre. Secundum Se-
cundo utrum episcopus hereticus. Tertio
utrum episcopus degradatus.

Questio.

Primo ostendendum quod presbyter non episcopus possit
ordinare: quia cum sacerdos ordina-
tur non solus episcopus et in manu ipsius: sed etiam omnes
presbyteri qui sunt presentes. decre. di. 23. Presby-
ter. qui non solum episcopus ipsum ordinat. Item qui ad
solam episcopum pertinet non episcopo committi non potest: sed
minores ordines quique presbyter ex ommissione a
non episcopo. extra de ordinatis ab episcopo qui renuncia-
uit. c. primo. ergo presbyter saltem minores ordines
ad solam episcopum non pertinet. Item magis excellit
presbyter diaconum quam episcopus episcopum: sed unus episcopus
potest alium consecrare. ergo presbyter potest
diaconum ordinare.

Contra. Iste lib. 17. et primo. c. 12. dicit de pon-
tificis quod ipse efficit sacerdotes atque levitas. ipse
omnes ordines ecclesiasticos disponit. ergo ordi-
nes conferre ad nullum alium pertinet. Item solus
episcopus potest virgines consecrare. 26. q. 6. Si in-
bet. et altare consecrare. eadem. q. ministrare. Si ma-
ius est presbyteri ordines quam altare consecrare: vel vir-
gines. ergo solus episcopus potest ordines presbyteri.

Respondetur. potestas presbyteri ordines alicui potest
puenire dupliciter. vel ex ordinaria potestate: vel ex

generalis seu specialis permissione. Primum minoribus
ordines conferre possunt quibus non episcopus conuenire: ut
ostendebatur in arguendo. Primum modo potestas con-
ferendi quicunque ordine conuenit solis episcopis: cum
causa est institutio diuina: cuius institutionis fuit ra-
tio propria: quia sicut ad solum principem pertinet non
tamen ordinare viros bellatores in exercitu: sed
etiam exercitus duces. sic ad episcopos qui sunt in eccle-
sia principes non tamen pertinet homines ordinare ad
certandum: sed dei prescriptores audacter constitudo
christi fidei: quod sit per sacramentum confirmationis: sed etiam
ad ipsos solos pertinet duces ecclesiastici exer-
citus constituit: quod facit sacramentum ordinis con-
ferendo. ut. n. superius dictum est di. 5. Ordinati ad
ministrandum sacramenta ad hoc sunt depu-
tati ut sint duces aliorum.

Ad primum in oppositum dicitur. quod in manu ipsius
ne non conferatur ordo finem quorundam opinionem. Al-
ter potest dici per alios quod ipso in manu episcopi est ad or-
dinem presbyterum: sed ipso in manu sacerdotum al-
sistendum est ad concordiam et rationem ecclesiasticam
significandam. Ad 2. per solo ex dictis in que-
stione. Ad 3. dicitur. quod episcopus presbyter per magis
excellat diaconum in ordine quam episcopus episcopum presba-
terum: tamen in dignitate est contrarium. consecratus
enim in episcopum non dum huius dignitatem episcopalem. quia
uis autem hec habeat que iurisdictionis sit post
suam confirmationem.

Questio.

Secundo queritur utrum episcopus hereticus pos-
sit ordines presbyteri. Et videtur quod non.
in ordinando deo agit principaliter: et ordinatio instru-
mentaliter: sed instrumens non agit nisi coniunctum prin-
cipali motori: ergo nec episcopus ordinat nisi in or-
dinando sit deo coniunctus: sed episcopus hereticus in
ordinando deo non sunt coniuncti: quia ut habet prima. q.
prima. dicit. dicit dominus sacrificia hereticorum: et a
se recipit. ergo verum ordine presbyteri non possunt.
Item ea. q. Si qui a symoniaco. Qui scilicet se
a symoniaco presbyterum: imo execrari permiserint
eorum presbirationem omnino irritam esse decernimus. er-
go multo fortius irrita est ordinatio collata ab
heretico. Item magis est sacramentum ordinis pres-
byteri recipere: sed heretici non possunt recipere
ordinis sacramentum. nec conferre.

Contra. Augustinus. 2. li. 5. epistolam parmentiani ultra
mediam. dicit de hereticis quod sicut habent in baptis-
mo quod per eos dari possit. sic in ordinatione ius
utrumque dadi ad perniciem suam quod diu charitatem
non habet unitatis. Item sacerdos hereticus
potest corpus christi consecrare. ergo a simili episcopus
hereticus potest ordines conferre.

Respondetur. quod episcopus hereticus aut fuerit ordinatus
et presbirationi in forma ecclesie: aut non. si non. veri episcopi
non sunt: et ex ipsius nec ordines presbyteri possunt. si sic.

C verſi epi ſunt: ſed ſui officiꝝ executionē nō hñt: qz vt ſupius habitꝝ eſt. oēs heretici ipſo iure ſunt maiorꝝ excoꝛcatioe excoꝛcati: oēs ſic excoꝛcati ſunt ſuſpenſi ab oibꝝ actibꝝ legitimis: z iō epi heretici executioneꝝ ordinis ꝑſerre non pñt: qz eā nō hñt: qz qd nō hz aliqꝫ dare nō po teſt. pma. q. 7. Diamberti. z eſt. de ordinatis ab epo qꝫ renūciavit. c. 1. in gl. Cleri tñ ordinē ꝑſerūt: ſi cū debita itentioe formā eccleſie ſeruāt decre. di. 19. Secūm. Si aut formā eccleſie non ſeruāt cū debita itentioe vꝑ ordinē nō confe runt: ꝑtñt cūqꝫ tñ ſeruēt formā eccleſie. in ordi nado mortali ter peccāt: qz ab executione ſui of ficiꝝ ſunt ipſo iure ſuſpenſi.

B Ad p^m in opp^m ob. q. epi heretici: z ſi non ſint deo ꝑiuncti per fidē z charitatē: qꝫ ꝑiunctio reſpicit epm in qñtū eſt ſingularis ꝑſona: tamē deo ꝑiuncti ſunt fm qd. ſanctū mōuent a. do in obſeruādo formā eccleſie in ordinādo: quia quo ad hoc miſtri eccleſie ſunt. **C** Ad 2^m ob. q. talis ꝑſecratio ſc̄t irrita qñt ad executionē. **C** Ad 3^m ob. q. ſicut heretici verū ordinē con ferre pñt de facto: nō tñ de iure. ſic z recipere. Unde qñs hereticꝝ ſi ordinat in forma eccle ſie verum ordinem recipit: tamen recipiendo mortali ter peccat.

Tertio queritꝝ vtrum episcopus degrada-
tus poſſit ordines coſerre. Et vide-
tur q. nō. pma. q. pma. Quod quidā. §. Op-
ponitur autem. Degradatꝝ episcopus potesta-
tem largiēdi ſacros ordines nō habz. faculta-
tem tñ baptizādi nō amiſit. **C** Itē ꝑnceps iu-
ſte ꝑſtitus nō eſt ꝑnceps. ergo a ſibi nec eꝫ
iuste degradatꝝ eſt eꝫ: ſed nō eꝫ nō pōt or-
dines ꝑſerre. §. nec eꝫ degradatꝝ. **C** Itē nō
pōt verā conſuraz conſerre: quia conſuratus ab
eo debz iterum conſurari. ergo a ſimili non pōt
conſerre verum ordinem.

C Contra. vt ſupꝝ oſtēſum ē. diſt. 13. Sacerdos
degradatꝝ pōt xꝑi corpꝝ ꝑſecrare. §. a ſibi eꝫ
degradatꝝ pōt ordines ꝑſerre: **C** Itē heretici
ipſo iure ſunt oꝝ dignitate ꝑuati. cūqꝫ epi here-
tici poſſint ordines ꝑſerre de facto: qñs non
de iure: vt in ꝑcedētꝝ qōne habitū eſt. eꝫ de-
gradatꝝ pōt ordines ꝑſerre de facto: qñs nō
de iure. **C** Itē illa ꝑtās fundata ē ſup aliquid
qd ꝑ hoim auferri nō pōt. ſūdata. n. eſt ſup fa-
ctum eē ꝑſecratiois z decreto diuine ſuie: quod
beretū ē vt ille q ſic ꝑſecratꝝ ē talē hēat ꝑtātē.
C Ad itā qōnē dixerunt aliqꝫ q qñs epi ſu-
ſꝑeſi excoꝛcati heretici poſſint ordines de facto
ꝑſerre: hoc tñ nō pñt epi degradati: qz degra-
dati nō tñ ſunt ſuſꝑeſi ab officiꝝ executione: ſed
etiā ſunt ſpoliati eꝫ dignitate: ꝫ nō rema-

nent eꝫ: qñs. n. ꝑ hoim auferri non poſſit a
ſacerdote ꝑtās ꝑficiēdi corpꝝ xꝑi vꝑ: eo q nū-
li cōceſſit xꝑs talē ꝑtātē: qz nec decebat ꝑ ma-
gna dignitate corpꝝ ſui: qz tñ dignitas eꝫalis
reſpicit corpꝝ xꝑi myſticū: ſup qd ꝑceſſit vica-
rio ſuo ꝑtātē: pōt ab epo dignitas eꝫalis tota-
liter auferri auctoritate vicariꝝ cꝑiſti. **C** Sed
contra hoc ſic pōt argui. Altare. calix. z ſic de
alijs ſemel ꝑſecrata nūqꝫ ꝑſecrationē amitte-
re pñt niſi deſtrūatur. ergo multo fortius nec
eꝫus: cū ꝑſecratio eꝫi ſit a deo ꝑncipalꝝ: qñs
ab hoie miniſteriali. **C** ꝑterea. eꝫs qꝫ reſi-
gnauit loco z dignitati: qñs talis ereqꝫ non
debeat officiū eꝫi de iure: tñ ſi ordinat vꝑ or-
dinē ꝑſert: qñs nō ordis executionem. ex. de
ordi. ab epo qꝫ renūciavit eꝫatui. c. 1. q. vt ibi di-
cat glo. reſignatio nō abſtulit iſti ordinē: ſz or-
dinis executionē: ſed degradatꝝ nō eſt magis
ſpoliatꝝ dignitate eꝫali. qꝫ iſte: qñs turpiorꝝ
mō ſit ab executione illꝝ dignitatis ſuſꝑeſus qꝫ
iſte. §. vt q. eꝫs degradatꝝ poſſit vꝑ ordinem
ꝑſerre de ſcō: qñs nō debeat de iure. **C** Et iō
aliꝫ hāc ꝑſone ꝑcedūt dicētes epm ꝑ hominē
dignitate eꝫali totaſt ſpoliari nō poſſe. Un-
de degradatio nō eſt dignitatis ablatio: ſz ꝑ-
petua ſuſꝑeſio ab executione dignitatis illius.
ex. de ꝑſe. eccleſie. in gl. ibi. n. ob. qꝫ viſibilis vn-
ctio exterior ſignū eſt iterioris vñctiois in cor-
de: qꝫ ꝑpetua eſt: z amitti nō pōt: licz executio
quādoqꝫ ſuſpendatur.

C Qui tenet hāc ſecūda opionē qꝫ mihi vꝑ ra-
tionabiliꝝ pñt dicē ad p^m q degradatꝝ ideo
dꝫ ꝑtātē largiēdi ſacros ordines nō hñt: qz ef-
fectū ſue ꝑtātis ꝑenitꝝ ꝑuat: fm qꝫ ꝑꝫ ꝑꝫ textum
ſequentē. Un fm gl. ibidē ꝑſert ordinē: ſed nō
ordis executionē. **C** Ad 2^m ob. q. ſicut digni-
tate aplatꝝ oēs apli: quoz ſūt epi ſucceſſores:
immediate acceperūt a xꝑo: ita eꝫus qñt ad di-
gnitate eꝫalē ſupra ſe ꝑtātē: qꝫ illā ſibi poſſit
auferre non hz niſi diuinā. qñs eiꝝ executio a
ſupiori in iuriſdictioe deꝑēdeat ꝑtātē. ſ. a ꝑtā-
te pape qꝫ oibꝝ alijs ꝑtātibꝝ ſupior in iuriſdi-
ctioe vt ſupꝝ dñm ē. Sz ꝑncipatꝝ terrenꝝ deꝑē-
det a ꝑtāte capitis eccleſie: z ꝑncipatꝝ iſterior
a ſuperiori: iō ab inferiori pōt ꝑncipatꝝ aufer-
ri ꝑ ꝑncipē ſuperiorē: z a ꝑncipē ſupiori ꝑꝫ
vicariū xꝑi cū iuſta cā z rōnabilis hoc reqꝫi-
tur. **C** Ad 3^m obm qꝫ conſuratus ab eo nō de-
bet iterū conſurari: ſed tamē debet ꝑniri.

C Qui tenet opionē primā poſſunt dicere
ad pñū in oppoſitꝝ ſicut dñm eſt in corpore
queſtionis. **C** Ad ſecundū dicendū qꝫ hereti-
ci ipſo iure nō ſunt ꝑuati omni dignitate: niſi
qñt ad executionē. Un magis ꝑbēdici ab oꝝ

Dignitate suspensū q̄ puati. per suam tñ sunt pñiadi. **C** Ad 3^m dñm q̄ sicut a deo decretū est: vt ille circa quē sit talis cōsecratio habeat talē potestātē. ita decretū est: vt ille qui degra datur careat illa potestate.

C Ad pñm quod arguebatur in corpore q̄o nis 3^m hanc opionē solui pōt per iteremptionē maioris. papa. n. posset ab altari z calice aufer re p̄secrationē absq̄ illoz. destructiōe. **C** Ad 2^m etiā dñm q̄ per resignationē nō pōt se ep̄o puare oibus q̄b⁹ posset puari per degradatiō nem: q̄uis. n. iurisdicōio siue ordinaria siue de legata sola volūtate z vbo possit p̄ferri: tñ con secratio ep̄alis dignitatis sola volūtate z vbo nō p̄feri. imo facto opus est. extra. de p̄secr. cē. lesc. Aqua. in gl. **A** si dico q̄ quāuis sola vo lūtate z vbo possint ep̄i ab his que sūt iuridi ctōis puari: tñ sola volūtate z vbo nō possunt puari dignitate ep̄ali. **Articulus. 11.**

Consequenter de 2° pñ cipali. **C** Et circa hoc querū tur tria. **P**rio vtz symonia sit studiosa volūtas vēdendi vel emēdi aliqd spūale vl an nexum spūali. **2°** vtrū symo nia pueniēter nominet. **3°** vtz symōiaci sint irrēgulares. **Altri** autem sint heretici superi⁹ questiū est. di. 13.

Primo ostendo q̄ symonia nō est studio sa vel spūali annexū: qz voluntas studio sa resp̄ci. mali dī malitia: sed nō semp p̄mittit homo symoniā ex malitia: sed qñq̄ ex iūmē tate vel ignorātia. ergo male ponit in diffōne symonie studiosa voluntas. **C** Itē spūalia nō pñt pecunia possideri. **Uñ** vt h̄r act. 8. Symo ni mago volēti emere donum spūsancti dixit **Petr⁹**. Pecunia tua tecū sit in p̄ditiōe: quo niam donū dei existimasti pecunia possideri. cū ergo vt h̄r. 1. c. 1. electio nō sit ip̄sibiliū: z studiosa voluntas sit cū electiōe: male dicit q̄ symonia sit studiosa volūtas vēdēdi vel emēdi spūalia. **Altri** autem sint heretici superi⁹ questiū est. di. 13.

C Cōtra. p̄ma. q. p̄ma. Qui studet. p̄dicta dī finitio implicite continetur.

C Rūdeo. q̄ p̄p̄etēs est p̄dicta descriptio sy monie. cōtinet enī p̄ncipalē actū in hoc q̄b⁹ dī volūtas studiosa. 1. act⁹ voluntatis cūz effectū fm gl. ibidē. z actū exteriorē. s. vēditiōne z em ptiōne z obm: q̄b⁹ est spūale vl annexū spūali. **C** Ad 3^m in opp^m dñ. q̄ studiosa volūtas dī voluntas ad effcū deducta: qz q̄uis symonia mentalis sit p̄cū: tñ nō obligat ad renuncia

tiōne vel restitutionē rei acquisite. **Ex**. de symo nia. **Ad** adato nfo. **P** dñt ēt dñt p qz perfectio peccati est in electiōe: q̄uis qñq̄ ad hoc incli net hō ex ignorātia vel iūmē tate. 16 dī symo nia ē studiosa volūtas: vt itelligat ēē volun tas nō subreptoria: sed eligēs. **C** Ad 2^m dicen dum q̄ aliqd spūale dī dupl^r. **Alti** inō p̄ cēn tiam sicut grā z vtutes: z respectu talīū nō po test ēē p̄ctus venditiōis vel emptiōis. **Alti** inō causalitē vel dispositiue: sic facta sunt spū tualia in q̄tū sunt cā in iustaliū dīpōnēs ad gra tiam z vtutes: z ista in q̄tū sunt qdā res cor porales vēdi possunt de facto: q̄uis vēdi nō possint de iure: z sic accipiunt spūalia in dīfi nitione symonie. **Questio. 11.**

Secūdo querit vtz symonia cōuenienter nominet. **Et** vtz q̄ nō: qz vt habe tur act. 8. Symon magus noluit vēdere spū tualia: s. emere. **Sed** vt h̄r. 4. Reg. c. 5. **Grezi** spūalia vēdi dicit Naaman syro. ergo nō magis debet vici symonia q̄ **Grezi**. **Altri** autem sint heretici superi⁹ questiū est. di. 13.

C Cōtra. symonia cōtēter noiat in iure. **C** Rūdeo q̄ pueniēti⁹ noiat symonia q̄ gre zia: qz vtiū emptiōis z vēditiōis q̄tū ad volū tatē fuerit in symone mago. ad hoc enim vo luit emere pecunia donū spūsancti: vt postea alijs vēderet: si tamē dīstincte z p̄ appropria tiōne loq̄ volum⁹ possum⁹ vocare spūalia ven dētes grezitas: z emētes symōiacos. **Et** sic p̄ qd dñm est ad argumēta. **Questio. 11.**

Tertio querit vtz symoniaci sint irrēgula res. **Et** vtz q̄ nō. **D**are pecuniā pro factis sine pacto: post facti suscepiōne non facit hōiēm irrēgulare: sed hoc faciēs ē symo niacus. **Grezi**. n. pecuniā a Naamani accepit nō ex pacto: z post q̄ curat⁹ fuerat. q̄ nō: ois sy moniacus ē irrēgularis. **C** Itē vt habitu ē li 2°. Ignorātia iuicibilis totali excusat: s. po test accidere q̄ aliq̄s ordiet: vel bñficiū ecclē siasticū p̄sequat per symoniā ipso de hoc h̄ bēte ignorantiā iuicibilē: vt cum aliq̄s clau dat pecuniā ordinati vel prelato: vt ordinem vel bñficiū conferat aliq̄ ignorati. ergo talis non efficitur irrēgularis.

C Cōtra. de decr. di. 33. **Alariti**. **I**nter nō pro monēdos numerat ille q̄ p̄ emptiōne ad im b̄tationē Symonis magi pecuniā obtulerit.

C Rūdeo. q̄ symoniaci⁹ siue sit symōiacus pp ordis suscepiōne symoniacē suscepi: siue pp bñficiū ecclēsiasticū p̄secutiōne irrēgularis est: quia tales iura decernunt sine dispēlatiō ne promoueri ad ordines non posse. quod cre do esse intelligendum. si talia symonia com missa sunt ipso sciēte: quia si ipso ignorante

Convincibili ignorantia fuit data pecunia vt ordinaretur vel beneficiu ecclesiasticu consequeretur: quibus statim postquam huius rei notitia habuerit teneat renunciare beneficio sic affectu: et desiste ab amministrazione ordinis sic suscepti quousque cum eo fuerit dispensatus: irregularitatem tamen non incurrit per beneficiu tali affectu: quibus si quando ea incurritur pro tali ordinis susceptione: in quantum in illo non debet ministrare sine dispensatione: non tamen est irregularis simpliciter: quia absque omni dispensatione in ordinibus ante legitime susceptionis ministrare poterit: et eo ipso quod dispensatus est cum eo in ordine quem sic suscepit poterit absque alia dispensatione ad ulteriores ordines promoveri. Sciendum tamen quod grauior est symonia in ordine quam in consecratione beneficii ecclesiastici. Unde cum illis qui ordine scienter symoniacae susceperunt: maxime si promissa fuit symonia: et ex parte ordinati et ordinatores: vel presentatores: non est consecratus dispensari etiam in religione. et de symonia. Ex tunc. et cum symoniaco quousque qui scienter spirituale vel spirituali annexu symoniace susceperunt: solus papa potest dispensare: vel ipse cui hoc commissum fuit: quod poterit per illud quod dicitur per. q. prima. Erga ubi ipse papa eos oino datur: ac deponendos auctoritate apostolica sancti: nisi violenta attractus fuerit: et de symonia. Nobis fuit in textu et in glossa.

Et ad primum in oppositu dicitur quod greci accipiunt pecuniam a Haamam triplex incurrit peccatum: quia meritis est: et fama domini sui lesio: quia tum in se fuit: et directe et ex intentione pecunia pro beneficio spirituali quousque ita exhibito: exegit. aliud. non est per beneficio iam recepto. li beraliter dare pecuniam: non sicut precium: sed loco actionis gratiarum: quod licitum est: et aliud pecuniam exigere sicut precium: quod fecit Gypsi. Ad 2^m dicitur quod ignorantia vincibilis quando durat a toto excusat ignorantem: sed postquam cessat homo tenet quantum in se est malum: corrigere quod ignorauerat: et ideo ille per quo ignorate data fuit pecunia vt eligeret ad aliquam dignitatem: vel ordinaretur: vel beneficiu ecclesiasticu sibi perferretur: postquam venit ad notitiam facti tenet beneficium: quod sic affectu est resignare: et ab executione ordinis sic suscepti desistere: nisi pecunia data fuisse in fraudem: et in malum illi. et de symonia. Nobis fuit in hoc. non. casu pecunia ab alio data ipse penitus ignorante non nocet: nisi ex post facto consentiat: alioquin corrigere posset quod aliter fecit in iudicio paratis ei dano sumi existeret: cui penitus displiceret: aliquis de fraude sua comodum reportaret. et de symonia. Sicut tuis. Articulus. in.

Donsequenter queritur de 3° principali. Et circa hoc queruntur tria. Primum utrum symonia committatur in emptioe vel venditione sacrorum. 2° utrum in emptioe vel venditione quousque spiritualium. Tertio utrum in emptioe vel venditione spiritualium annexorum. 2°. Primo ostendo quod in emptioe vel venditione sacrorum non committitur symonia: quia quousque temporale non possit esse precium spiritualium: tamen vniuersale potest esse precium alterius. 3° ut quod non est illicitum emere vniuersum sacrum per aliud. Item missa principaliter consistit in altissimo. eucharistie sacro: sed licitum est dare aliquid temporale per celebrationem missae. vt. n. habet et de prebenda. Significatum est. quod canonici sacerdoti cuiusdam vniuersa prebenda in ecclesia dederunt: vt missas quotidie de beata virgine celebraret: et papa illa pactionem confirmavit. Item electio ad episcopatum res est spiritualis: et ipse episcopus quod sacrale: sed ut habet. et de elec. ut pterite: dicit papa. Statutus vt expense necessarie que caplin Constantinopolitani vel eius nunciij vacante sede per electionis negocio fecerint: de bonis patriarchatus fiat totaliter: vel reddant. Item infirmitas est sacrum: sed per infirmitas licite datur pecunia ex pacto. Item absolutio sacrale quod datur est: sed officiales contra pecuniam accipiunt vt ab excommunicatione absoluant. Item episcopus sacrale quod est: sed electio in episcopum licet datur pecunia aduersario suo vt ab impedimento sue electionis desistat. Item sacra ordinant ad remissionem peccatorum: sed remissio peccatorum potest emi iuxta illud. Bani. 4°. Propterea tua elemosynis redime. igitur multo fortius sacrum ordinatum ad peccatorum remissionem emi potest. Item si monachus roget sacerdotes vt baptizet paruulum in morte articulo nullo alio existente quam ipsum baptizare possit: sacerdos nolit ipsum baptizare nisi per pecuniam: tunc aut monachus permittendus est si sibi possit succurrere: aut a sacerdote emet sacrum baptismi. in casu ergo sacrum baptismi licite potest emi. Contra. prima. q. 2^a. Baptizadus. et c. sequenti huius dicitur. Item et de symonia. Si quis. Si quis ordinauerit: seu ad ordinem presentauerit aliquam promissionem vel iuramentum ab ipso recipiens: quia super promissione sua non inquet eundem. ordinator a collatione presentator: et ab executione ordinis per triennium: et ordinatur ab ordine sic suscepto donec dispensationem super hoc per se dem apostolicam obtinere meruerint: mouerint se. h.

E spensos. ergo multo fortius illicitū est ordinē vel quocūq; aliud sacm emere vñ vñdere.

E Rūdeo q in emptiōe vel vñditiōe sacroz ecclesie cōmittit symonia: cuius rō triplex est.

Prima qz rōne gfe est ipsaz vñdi vñ emi.

Unde de rōne sua est q gratis det. sacra autē sunt infra disponētia ad gfam. rō q vendit ea vñ emit eis iniurias. **A**lia rō ē: qz cā dispo situa cui effect mēsurari non pōt aliq re tem porali excedit precū cuiuscūq; rei tēporalis. r ideo cū p sacris pecunia dat res iappreciabi lis sub tēporali scio ponit. sacra. n. sunt cause instales disponētes ad gfam que iapprecia bilis est. **P**3 ē qz boies nō sūt domini sacroz: sed ministri. res autē emi non dñ nisi a dño: nec eam vñdere dñ nisi dñs vel minister auctorita te dñi. deus autē hoib⁹ nō dedit ptatē sacra vñ dendi: quāto minister ecclesie ptatē vñde rit ea administrādi: r ideo qūq; emit sacm emit rē ab illo q eius dñs nō est: r q eā vende re nō potest. r iō merito illicita est r execrabi lis talis emptio vel venditio.

E Ad p^m in opp^m dñm q cū substātia spūalis r ei actus r habit⁹ nō sint accepta deo nisi p gfa: nullū aliud spūale donū a gfa potest eē sufficiens precium gfe. **A**lii apls ad Ro. xi. Si gfa dei iā nō ex operib⁹: aliqdñ gfa iā non est gfa: sed qñis hec solutio vñ cōtineat: tñ ar⁹ nō satisfaciunt: qz vñū sacm posset esse eiusdē sa cramēti in spē precii si eēnt res vñdibiles. **A**lii nisi aliud obstarēt posset duo adulti baptizā di hāc pactionē iter se facere. **P**romitto tibi q baptizabo te tali pacto q postea baptiza bis me: quod tamē facē licitū nō esset: qz in ta libus ois pactio vel pñctio cessare dñ. extra. de symonia. Tua nobis. **E** dñm ergo ad ar^m q dare aliqd spūale p sacro ex pacto qñis non sit illicitū ex tot causis ex quot illicitū est da re ex pacto pecuniā p talib⁹: tñ illicitū est dua bus de cāis: tum q emi res a nō dño: tñ qz est cōtra rōne gfe vt vendat p quocūq; scio: di cere tamē orabo p vobis: r rogo vos q p me oretis: r sista in nullo est repñsibile. hoc enī nō est vñdere nec emere spūale p spūali: quia hic nulla pactio est. **E** Ad 2^m dñm q non est licitū ex pacto aliqd dare tāq; scii misse: si tñ sacerdos nō hz sumpt⁹ p qb⁹ missam teneat ex officio celebrare: nec etiā aliqdē: pōt accipere pecuniā p suo labore ad sustētationē vite: nec est decretalis allegata p pñctā: qz ibi non fuit aliq pactio: sed illi pñde fuit ānerū illud offi cium cantandi missam talē. **E** Ad 3^m dñm q aliud est expēsas accipere necessarias p labore: quod est ad pcurādum negociū electionis: r

aliud pecuniā accipere p ipsa electiōe. **P**rimū enī licet: maxime cum accipiunt nō ex pacto: sed ex iuris auctoritate quo statutum est vt ac cipi possint. **E** Ad 4^m dñs q mīmonius non tñ est sacm: sed etiā nāe officium. **A**lii ex illa parte qua est sacm in dispēsatōe ministrorū ecclesie cōsistēs nō cadit sub vñditiōe. **U**nde qui p benedictiōe nubentiū pecuniā exactam accipit: symoniā cōmittit: sed p mīmonio in q tñ est nāe officii: licet precū dare r accipere r p ditiōem iterponere de re tēporali accipiēda vel dāda: sicut p alijs ciuilib⁹ r corporali bus officijs. **E** Ad 5^m dñm q p exhibitōe absolu tionis pecuniā accipere nō licet tāq; absolutio nis precii: sed illi qui absoluit iniungi pōt solutio pecunie in penā peccati. teneat tñ cauere absolues ne in hoc magis intendat deferuire cupiditati q correctiōi. **E** Ad 6^m dñm q si il li electo nō est acqñitū ius p illā electionē non licet dare pecuniam aduersario vt desistat. **S**i autē est ei ius acqñitū licet ei dare pecuniā ad uersario nō pro electiōe: qz iam debito modo elect⁹ est. sed p redēptiōe veratiōis sue iniu ste. extra. de symonia. **D**ilect⁹ filiū. **R.** **E** Ad 7^m dñm q ibi accipit redimere p quādā simi litudinē: qz pprie redemptio nō est: sed iō redēptio dñi: sicut p dationē precii hō retrahit ad se alienatā hereditatē. sic hō dādo elemo synas pauperib⁹ p amore dei dispositiue ad se retrahit diuinā amicitia: r ius participatiōis vite eterne: a qua p sua peccata fuerat aliena tus. **E** Ad 8^m dñm q in illo casu nō sufficeret dicere q monach⁹ emeret aquā a sacerdotē: puerū baptizaret cū monach⁹ ipm nō possit i mergere. **S**i g ponat casus in isto districtus: aut q puer moriat sine baptismo: aut q sacer doti det pecuniā p sacro: magis dñ eligē mo nachus pñm q 2^m: qz fm aplm ad Ro. 3. **N**ō faciēda sunt mala vt veniāt bona. **A**liq tamē dicūt q in isto casu posset dari pecunia: ita ta men q dās nō itenderet eā dare p sacro: sed p vitāda damnatiōe pueri: r ad remouendū is tiam sacerdotis. **S**ecus autem est de alijs sa cramentis que sine periculo damnationis ex causa possunt differri. **Q**uestio. ii.

Secundo querit vtrū cōmittat symonia in emptiōe vel vñditiōe quorū cūq; spūalium. **E**t vt q nō: p ecclesiaz conse cratiōe pōt eps pcuratiōe exigē. **E**t de symo nia. **C**ū sit Romana: sed ecclesiaz consecratio res spūalis est. **E**t itē totum officiū ecclesiasti cum qd spūale est: si frequēter accipit cer ti reddit⁹ p annuversario celebrādo. **E**t itē vi sitatio r correctio res spūales sunt: h p visita

B none prelati accipiunt curaciones. **C** Itē doctrina est qd spūale: s; magis artium pecuniā accipit p sua doctrina. **C** Itē iudiciū philii: testimonium sunt bona spūalia: sed p his pōt accipi pecunia. **C** Itē religiosus stat? qdādam bonū spūale est: s; in qbusdā monasterijs exigūtur qdā ab his q sunt ibi recipiēdi. **C** Itē predicatio bonū spūale est: s; p illa pnt accipi stipēdia tpalia. **C** An apls pma Cor. 9. Si nos vobis spūalia seminam? nō magnū est si carnalia vsa metam? **C** Itē oīo maxie spūalis est: sed sancti viri dāt elynas paupib? vt orēt pro eis. **C** Itē pphetia res spūalis est: tñ pphes afferēbāt dona. **C** An vt h; 3. Re. 14. Aror: Jeroboam attulit ad Helīā pphetā. io. panes et crustulam. et vas mellis quando venit querere ab eo responsum domini.

C Cōtra pma. q. pma. Quicqd iuribilibis gfe cōsolatiōe tribuit nūq̄ questib? vel qbuslibet premijs veniēdā penit? d; dicente dño. Quod gras accepistis gras date. **C** Itē. ex de magis ne aliqd exigat. pmo. c. p licentia docēdi nullus pciūm exigat vel sub prextu alicui? p̄suetudis ab eis quos docet aliqd querat. qui autē hoc venire p̄sumpserit ab ecclesiastico fiat beneficio alien? **C** In. c. etiā imediate sequēti dī. Prohibeas ne p licētia docēdi exigat aliqd: aut etiā pmitat. Cū ergo hec licētia nō sit aliqd spūale nisi p comparationē ad spū humanū: multo fort? illicitū est emere vel vēdere quētiq; alia spūalia.

C Rūdeo. q. aliqd spirituale dupl; pōt dici. s; vel per cōparationē ad spū scilicet vel ad spiritum humanū. Primo mō aliqua dicunt spirituaia p essentia: vt gfa et v̄tutes: et hec nec de iure nec de facto vendi pnt. Quedā p cām instrumentālē vt scia: et hec de facto vēdi pnt: nō tñ de iure: vt in pcedēti qōne habitū est. Quedā quasi p effectū: vt ea que alicui ex aliquo spūali dono vel officio conueniunt: et hec etiā vēdi de iure nō pnt. Quis aliqñ aliquid possit accipi p labore i sustentationē vite. **C** Spūaliū etiā per cōparationē ad spū humanū. quedā sunt spūalia per cām vt doctrina: quedā per essentia: vt sciētie philosophice que p inuestigationē et doctrinā humanā acquirūt. doctrina p̄dictarū sciētiarū pōt vendi de facto et de iure: cū doctor nō habet aliquod stipēdiū ab ecclesia quo docere teneat. Si autē h; salariū ab ecclesia incurrit vitium symonie: vel quasi vitii symonie: si p doctrinā suā pciūm exigat a clericis eiusdē ecclie: et a pauperib? vnde cūq; sint. ex de magis: ne aliqd exigant. Quia nō nullus. in tex. et in gl. dicant tamē aliq q nō pro-

hibet exigē a diuitib?: vt videt dicere gl. ibidē quod credo debere itelligi nō de diuitib? eiusdem ecclesie: sed alterius: neq; etiā ab illis deberet exigere nisi ex licita causa cēt fact? pauper: vel debitis obligatus: predicte etiā sciētie nec de iure nec d facto vēdi pnt. **C** An puer. 17. Quid pdest habere diuitias stulto cum sapientia emere non possit.

C Ad p^m in opp^m dōm q p psecratiōe, ecclesie nō debet ep̄s curatiōem exigere: sed tāq̄ debitā pro suo labore fm̄ determinationē ecclesie. **C** Ad 2^m dicēdū q p annuēfario celebrādo non licet facere pactū de pecunia dāda: si tamē ex deuotiōe datur ecclesie: ecclesia tenet pro illis celebrare p qbus datur fm̄. qd pro recepto beneficio se videt magis obligatam. **C** Ad tertū dōm q pro correctione seu visitatiōe non licet pecuniā accipere tāq̄ earum pciūm: sed tanquā debitā ad sustentationē ex ordinatiōe ecclesie. **C** Ad 4^m solūm est ex dictis in qōne. **C** Ad 5^m dōm q iudici non est licitū vēdere iudiciū: quia ad hoc tenet ex officio suo: nec testimoniiū: quia quilibet interrogatus loco et tēpore tenet veritati testimonium perhibere. Unde tales p̄dicta vēdentes grauiter peccant: et si talia respiciunt spūalem cām symoniaci sunt: sed aduocatus vēdere potest p̄fociniū: et iurisperit suū p̄siliū: qñ a iudice vel a curia nō recipiunt salariū: p quo ad ista exhibēda absq; nouo p̄cio teneat. Nec pōt dici q isti vēdant iustitiā vel veritates: sed laborem suū: et suā sollicitudinē. **C** Ad 6^m dōm q qñ possessiōes alicui? loci religiosi nō sufficiunt ad sustentādū plures q ibi sunt: volenti seruire deo cū illis licitū est itinere sine pacto: q nisi afferret vnde viveret ipse et alij penuriā paterent: p quā possent aliquo mō a diuino officio ipediri: si autē monasteriū abidat: hoc volenti intrare dicere non licet. **C** Ad 7^m dōm q nullo mō licitū est p̄dicare p pecuniā: ita vt sit predicatiōis precii: licitū est tñ predicare p pecuniā: ita vt sit res p̄dicata. dūz tñ in hoc finis p̄dicatiōis nō ponat: vt cūz homo predicat diuitibz vt dēt pecuniā pauperibus: vel ad aliqd opus pium. **C** Ad 8^m dōz q oīo simplr sup̄nālis est q̄tū ad essentia: et q̄tū ad cām. vñ nullo mō p ea aliqd ex pacto dari d; vñ illi q dāt pecuniā paupib? ofonē nō emitt: s; annuos pauper alliciunt ad orandū p se et eos sibi debitores cōstituūt. clerici autē dicētes psalteria p mortuis si pecuniā accipiūt p suo labore nō peccāt: si indigent ad hoc alio non teneantur. **C** Ad 9^m dōm q talia afferri poterant pphetis licite non tāq̄ pciūm prophetie.

I sed ad eorū sustentationē ut spūalibus vacaret
libert^o: nō tñ erat licitū pactū aliquod iterue-
nire. **¶** Ad 2^m ad scđam partē dōm q̄ quāuis
exigere aliqd̄ p̄ dōdo licentiā docēdi sit illicitū:
ut bene ostēdūt iura ad hoc allegata: ta-
mē pp̄te loquēdo symonia nō est. vñ gl̄. ibidē
nō dicit q̄ sit symoniacū: sed q̄li symoniacū: r̄
dñs hosti. dicit in sūma. q̄ nō est symoniacū:
sed crimē p̄cussionis. est autē crimē p̄cussionis
cū aliqd̄ pretextu officij sui ab iusto aliquid ex-
torquet qđ nō d̄z. 23. q. 1. **¶** Militare. cū ergo sy-
moniā d̄ extendit nōmē symonie ad symo-
niam. pp̄rie dicit̄.

Questio. III.

Tertio querit̄ utrū cōmittat̄ symonia i em-
ptiōe vel vēditione spūalib⁹ an-
nexa. **¶** Et videt̄ q̄ nō: q̄ vasa ecclesie sunt spūali-
bus annexa: r̄ tamē p̄ liberatiōe captiuorum r̄
subuēctione cōtra inopiā miserorū vendi p̄nt r̄
debēt. 12. q. 2. **¶** Auri. **¶** Itē ius patronat⁹ ē an-
nexū spūalib⁹: r̄ tamē pōt vēdi cū villa vel ca-
stro. trāsit enī cū tali venditiōe nisi excipiat̄
extra de iure p̄sonat⁹. **¶** Ex l̄is. 2. c. Cū secūdū.
¶ Itē decime sunt spūalib⁹ annexe: sed sicut d̄z
extra de locato r̄ cōducto. **¶** Utra. **¶** Estray deci-
mariū p̄uētus illis libere locare poteritis cūz
qđ ecclesie v̄se p̄ditionē poteritis facere me-
liorē: sed qđ pōt locari pōt vēdi. **¶** Item ius
sepulture spūalib⁹ est annexū. est. n. ius compe-
tens ecclesie. 13. q. 1. **¶** Ecclesias: sed ut h̄f Gen̄.
23. Abraā emit ab Emor speluncā duplicēz in
sepulturā: nec de hoc rep̄hēsus est. **¶** Itē ius
p̄mogeniture antiq̄tus erat spūalib⁹ annexū
q̄ ut habet̄ sup̄ illud Gen̄. 14. At vō x̄p̄elchi
sedech rex salē. in glo. aiunt hebrei oēs p̄mo-
gēitos a Moē vsq̄ ad aaron pōtifficos fuisse: r̄
tamē ut h̄f Gen̄. 25. c. Jacob emit ab Esau fra-
tre suo ius p̄mogeniture: neq̄ a deo de hoc re-
p̄hēsus est. **¶** Itē corporalis labor annex⁹
est spūalib⁹ officijs: sed ut sup̄i habitū est ali-
quādo licet homini suū laborē vendere.

¶ Cōtra. extra de iure p̄sonat⁹. de iure. 2. d̄ sy-
monia. **¶** Querelā. d̄f q̄ annexū spūali nec emi
nec vēdi pōt de iure: r̄ idē exp̄sse dicunt glose
sup̄ decretalē ytrāq̄. **¶** Itē emere decimas v̄l
vēdere symoniacū est. p̄ma. q. 1. **¶** Presbyter:
sed decime sunt spūalib⁹ annexe: q̄ debent cle-
ricis p̄ cultu diuio. ex de decimis. **¶** Tua nobis.
ergo a sibi v̄f q̄ alta spūalib⁹ annexa vēdere vel
emere symoniacum est.

¶ R̄spondeo: sic sup̄i⁹ visum est quedā sūt spi-
ritualia per cōparationē ad sp̄m sc̄m: quedāz
per cōparationē ad sp̄m humanū. spiritualiū
p̄mo mō dictorū: quedā sunt spūalia causalit̄ ut
sacramenta: quedā essentialit̄ ut vtutes r̄ gra-

tia: quedā quasi effectiue: v̄t ea que illic alicui
p̄ueniunt ex aliquo spūali dono vel officio: ut
pp̄hetare: r̄ diuinūz seruitiū celebrare. **¶** Anne-
xa spūalib⁹ q̄ de facto vēdi p̄nt multa sūt. **¶** En-
de oīa spūalib⁹ annexa q̄ de facto vēdi pos-
sunt: aut sunt annexa factis: ut vasa sacra: in qui-
bus spūalia misfrantur. r̄ hec licet vēdere nō
habito respectu ad p̄secrationē: ita tñ ut per-
sone seculari nō vēdantur nisi p̄us redacta in
massam. 12. q. 2. **¶** Auz. **¶** Alij vō ecclesie in eadē
forma vēdi possunt: aut sunt annexa spūalibus
que alicui ex aliquo spūali dono vel officio cō-
ueniūt: r̄ hoc triplici. sc̄l. v̄l antecēdētē: ut ius pa-
tronat⁹: qđ est p̄tās clericū p̄sentādi ad officia
ecclesiastica: r̄ istud vēdere non licet in spāli.
ex de iure p̄sonatus. **¶** De iure. sed trāsit cū vni-
uersitate vēdita in v̄l: nisi excipiat̄. e. t. c. **¶** Ex
l̄is. vel p̄sequētē: ut p̄ceptio decimarū que cle-
ricis debet̄ p̄pter diuinū cultū: r̄ hoc vendere
licet: ita tamē q̄ ip̄m ius percipiēdi decimas
nō vendat̄. aliud enī est fruct⁹ vēdere pp̄ need-
sitate ecclesie: aliud ius percipiēdi. hoc. n. nul-
lo mō vēdi d̄z. ex de loca. r̄ conduc. **¶** Utra. vel
cōcomitanter: ut labor annex⁹ spūalib⁹ officijs:
r̄ tale annexū locari potest: si alias nō tenet̄ ad
exequendū illa officia: sicut p̄z in clerico legē-
te p̄salteriū p̄ desinētē: r̄ sic de alijs. **¶** De an-
nexis vō spiritualib⁹ p̄ cōparationē ad sp̄m
humanū dici pōt q̄ annexa doctrine physice
ut sunt scholē: libz: r̄ cōsimilia vēdi p̄nt q̄z
est de iure cōmuni ecclesia doctori p̄pter istru-
ctionē clericorū talia ministraret. tñ. n. p̄ p̄-
dictis nō liceret ei p̄ciū aliqd̄ exigere.

¶ Ad tria p̄ma in opp^m patent solones ex di-
ctis in qōne. **¶** Ad 4^m dōm q̄ abraā emit ter-
ram nō p̄secratā: r̄ hoc facere licet. **¶** Ad 5^m
dōm q̄ ius p̄mogeniture debebat̄ Jacob ex
diuina ordinatiōe: r̄ ideo nō ita dici pōt ius il-
lud emisse: sicut suā vexationē iniustā redēdit
se. **¶** Vel pōt dici q̄ non sic dōm est de annexis
spūalibus in lege veteri: sicut in noua: q̄ sicut
sacerdotiū v̄l. i. magis debet dici fuisse figura
sacerdotij q̄ sacerdotiū: ita magis d̄z dici fuisse
se figura spūalī officij q̄ spūale officiū. **¶** Ad
vltimū dōm q̄ labor corporalis annexus spūalia-
libus vendi potest: eo modo quo sup̄i⁹ d̄ctū
est: nō tñ ille qui est in misfratiōe sacrorum.

¶ Ad ar^m ad partē aliā p̄ qđ dōm ex dictis
in qōne. **¶** Et notandū ad maiorem explana-
tionē p̄dictorū q̄ nō tñ p̄mittit̄ symonia cūz p̄
spiritualib⁹ vel annexis eisdē dat̄ ex pacto p̄-
cunia: sed etiā cū ex pacto dat̄ munus qđcūq̄
siue sit munus ab obsequio: qđ est seruitus inde
bite ip̄ensa: siue munus a lingua: quod est sa-

uor. pma. q. pma. Ordinationes. et expressius. ca. immediate sequenti si tamen sine pacto ex libere munus aliquod benefactori dat post benedictionem iam receptam accipi potest. e. q. Quicquid si est sine aliquo pacto aliquis seruit alij ille qui seruitur recipit si ipsum remunerationem aliquod beneficium ecclesiasticum conferendo: si tamen alias dignus sit non peccat nisi principale aspectum habeat ad seruiturum quod ab ipso recipit. clericus et seruicus episcopo in spe future remunerationis symonia non committit: si sine omni pactioe vel condicioe seruiat. diuimodo principaliter hac intentione non seruiat: nec episcopus directe per hoc seruitio prebendam ei assignet. extra de symonia. Cum essent. in glo. Si autem seruiat principaliter intentione obtinendi beneficium aliquod ecclesiasticum: nullo tamen pacto penitus iteruenienterque grauitur peccet et symoniam incurrat mentale: tamen non incurrit illam symoniam que obligat ad resignationem beneficij ecclesiastici quod symoniacae adeptus est: quod potest probari a simili per illud quod habetur: extra de symonia. Bando to vestro. Articulus.

Consequenter queritur de 4. principali. Et circa hoc quatuor tria. Primo utrum sexus muliebrius impediat ordinis susceptionem. 2. utrum infantilis etas. 3. Tertio utrum defectus natalium.

Primo ostendo quod sexus muliebrius non impedit ordinis susceptionem. Christus est qui principaliter ordinatur: sed sicut dicitur ad Gal. 3. In christo Iesu non est masculinus neque femina. ergo ita potest ordinari femina: sicut masculus. Item decre. di. 32. Presbyter. et c. Mulieres: fit mentio de presbyteris. et 27. q. 6. de diaconissam non debere ante annos 40. ordinari. ergo mulieres suscipere possunt ordines diaconatus et presbyterij. Item mulieres possunt habere actum prophetici. An Luc. 2. Erat Anna prophetissa. a simili possunt ordinari.

Contra. Secreto. di. 23. Sacratas. Sacratas deo feminas vel monachas sacra vasa: vel sacras pallas penes vos continere: et incensum circa altaria deferre perlatum est ad apostolicas sedem: quod omnia reprehensioe et vituperatioe plena esse nulli recte sapientium dubium est. Sed illud quod impedit contactum sacro: impedit ordinis susceptionem. ergo sexus muliebrius impedit ordinis susceptionem. Item clerici debent tonsurari: ut superius habetur: sed ut dicit apostolus 1. Cor. 11. Turpe est mulieri tonderi. et parum post. Si comam nutriat gloria est illi. cum ergo non debeat or-

dinari nisi clericus: mulier non debet ordinari.

Respondeo quod sexus muliebrius impedit susceptionem ordinis de iure: quia non debet ordinari: et etiam de facto: quia si circa mulierem fierent exteri omnia quod sunt circa illos qui ordinantur: ordinem non suscipere: cuius ratio est. Sacra vim habent ex sua institutione. christus autem hoc sacramentum instituit conferri masculis tantum: non mulieribus. Cuius institutionis duplex fuit ratio congrua. Prima quia ordinem copetunt officium doctrine in quantum omnis ordo ordinatur ad presbyteratum: cui hoc officium puenit. 16. q. pma. Adiciamus. quod et conueniat ordinem diaconatus de decre. di. 25. Perfectus. et 92. di. In sacra. quod sic debet intelligi: ut sacerdotis sit principaliter officium: et diaconi ex delegatioe: vel secundum glo. ibi. dem. predicationem vocat lectionem euangelicam: docere autem publice mulieri non puenit propter debilitatem intellectus et mutabilitatem affectus: quos defectus de eodem lege notabili patitur quod viri: decet. n. doctorem habere viuacem intellectum in veritatis cognitione et stabilem affectum in persistendo in ei. Respondo. Altera ratio est quia ordo ordinatum constituit in aliquo gradu eminentie: quod aliquo modo significari debet ex eminenti nam illius qui ordinatur: mulier ergo in respectu viri statum subiectionis habet: quod est nature consonum est: quia muliebrius sexus naturaliter imperfectus est in respectu sexus virilis. Has duas rationes extrahere possumus ex dictis apostoli prime Thimo. 2. dicitis. Mulier in silentio discat cum omni subiectione. docet autem mulieri non permittitur: neque dominari in virum.

Ad primum in oppositum. cum dicitur quod in christo non est masculus neque femina: dico quod per comparationem ad christum: quibus non sit definitio inter masculum et feminam quod ad meritum est tamen quo ad officium. **Ad 2. dicitur** quod ibi vocantur presbyteri vidue seniores: non mulieres ordinatissime de illis qui ibi vocantur presbyteri. dicitur idem canon. quod illas tanquam ordinatas in ecclesia constituit non habere decernimus: per diaconissam autem intelligit abbatisam secundum glo. ibidem. Multus est tamen ut dicam quod diaconisse dicebantur quibus fiebat aliqua benedictio ad legendum omne in matutino. ut dicit alia glo. ibidem. **Ad 3. dicitur** quod non est simile. quia per prophetiam non datur mulieri potestas aliqua super virum. ordinatus autem est in aliquo gradu eminentie super non ordinatos viros. unde quauis non reputaretur mulieri esse abbatisam super mulieres ad coercendum eas propter periculum cohabitationis viros: tamen absque esset ut esset abbatisa viros.

Secundo queritur utrum infantilis etas impedit ordinis susceptionem. Et videtur quod sic. decre. di. 77. Subdiaconus non

minor. 20. annor ordinat: 2 ca. sequenti. Pla-
cuit. of. vt ante. 25. annos diaconi nō ordina-
tur: nec gines pferant: 2 lectores pplm nō
salutent. C Itē fz p h m li. de sōno 2 vigilia.
Cuius est po^o eius est act^o: sed act^o ordiis nō
pōt puenire infanti. g nec ptas. C Itē p tinen-
tia annexa est ordini sacro: sed infantes nō pnt
ad p tinentiā obligari: qz ad hoc nlls nisi volū-
tate obligat. g non pnt recipere ordinē sacroz.
C Itē sicut forma nō recipit. nisi i materia di-
spōsa: sic nec ordo nisi in aia disposita: sed
dispo in aia ad recipiendū ordinē est p sensus.
ergo infantes ordinēz nō possunt recipere cū
consentire non possint.

B

C Cōtra. ordinatus in minorib^o ordinib^o infra
annos discretiōis. postea nō reordinat: ex de
clerico per sal. p mōto. qd verum nō esset nisi
ordinem verū suscepissent. C Item pueri pos-
sunt recipere alia sacramēta ipimentia cara-
cterem: vt baptisimū 2 cōfirmationē. ergo a si-
mili 2 istud cum caractere imprimat.

C

C Rūdeo q infantilis etas ipedit rōnis vsus:
2 iō ipedit oia illa sacra q de necessitate req-
runt actum rōnis in suscipiēte sacrz: cuiusmo-
di sunt pnia: 2 mīmonij. Sacm aut ordinis
nō reqrit ad hoc vt suscipiat actū rōnis in su-
scipiēte: qz in collatiōe ipsi^o sacri in suscipiē-
te recipit qdam infusa ptas q ordine nāe 2 tē-
poris pōt pcedere actij: 2 iō qz nō possit re-
cipere sacm pnie 2 mīmonij: pōt tñ recipere
ordinis sacm de facto. C In minorib^o tñ or-
dinib^o requirit discretiōis vsus: in suscipiēte
nō de necessitate pcepti: s de honestate pp re-
uerentiā sacri: s ad susceptionē maiorū ordi-
num requirit vsus rōnis: nō tñ de honestate:
sed etiā de necessitate pcepti: tum pp votū cō-
tinētie annexū: tñ qz eis pmittit ptas tanta q
nō debet dari nisi illi a quo eum reuerentia 2
ueneratione suscipitur.

B

C

C Ad pnu in opp^m dōm q non oē qd est de
necessitate pcepti est de necessitate sacramēti.
C Ad 2^m dōm q pnia eiusdē sit po^o cui^o est
act^o: itū po^o pcedere pōt actū nō tātus ordine
nāe: sed etiā tpe. C Ad 3^m dōm q p tinentia fz
aliquos nō est anexa ordini sacro nisi quo ad
illos q ipm volūtate suscipiūt: qz nō aliq di-
cant p rium. C Ad 4^m dōm q ad hoc vt for-
ma suscipiat in materia suffic ex pte mae: q in
ea nō sit aliquid repugnās forme itroducēde.
C In paruula aut aia nūq repugnās est susce-
ptioni characteris ordinis. vt tñ multis 2 p-
babiliter: q in adultis reqrit suscipiendi licen-
tia explicite vel implicite: in spūali vel in carnali.
2 qz nō ad susceptionē forme clemētariis suffi-

ciat ex parte mae qd in ea nō sit aliquid repu-
gnans illi forme: nō tñ hoc est verū de qd qz
alia forma: ad susceptionē. n. intellectiue req-
ritur in mā aliqua dispositio positua: vt in li-
bro scdo ostensum est. Questio. m.

Tertio querit vtrū defectus nataliū ipe-
diat ordinis susceptionē. Et vt q
sic. de utero. 23°. Nō ingrediet mācer. hoc est
de scorto natus in ecclesiā dñi vsqz ad decimā
gnationē: sed qd ipedit igressum in ecclesiā:
multo fortius ipedit ordinis susceptionem.

C Itē decre. di. 56. in pncipio. Presbyteroz
filij ad sacra officia nō sunt admittēdi. C Itē
extra de filiis pbyteroz nō ordinandis. c. p^o.
Prohibent filij pbyteroz 2 ceteri ex fornicati-
ōe nati ad sacros ordines p mueri.

A

B

C Cōtra. filius qm ad ea q respiciūt aiam
cum ea nō hēat a carnali pte non d3 portare
iniquitatē p rī. Ali Eszech. 18. Filius nō por-
tabit iniquitatē p rī. g fornicator ordinis susce-
ptionē. C Itē decre. di. 56. Satis perversus
2 cōtra ecclesiasticā pbat esse censurā: vt fru-
stra quorūdā voluptatib^o cōmodis suis quis
puet: sed si nati de fornicatiōe nō possent ordi-
nes suscipere pueri: suis cōmodis pp illicitā
parentū voluptatē. g vt q defectus natalium
nō ipediat ordiis susceptionē. C Itē vnicuiqz
magis d3 obesse culpa ppa q aliena: sed for-
nicator post peractam penitentia pōt licite
p mueri. ergo multo forti^o ille qui est de for-
nicatiōe natus 2 nō est fornicator.

C

C Rūdeo q defect^o nataliū nō ipedit alicuius
ordinis susceptionē de facto. alias. n. p di-
spensationē nō pmitterent ministrare: nisi ite-
rum ordinarent: ipedit tñ ordiis susceptionem
de iure. iura. n. tales pphibēt ordinari: tum pp
sacri reuerentiā: tñ qz ille q ordinat. constituit
in aliquo eminēti gradu: q eminētia nō cōue-
nit illegitime natus: eo q eorum claritas rōne
turpitudinis sue originis in ppectu huius of-
fuscat: tñ pp detestationē criminis parentū:
tñ qz tales plus q alij vt in plurib^o solēt esse
male mouerati: eo q a parentib^o nō ita solli-
cite sicut legitime nati i struunt: per dispensati-
onem tñ nisi p rīe incōtinētie imitatores fue-
rint pnt licite p mueri: 2 tāto est difficultior di-
spensatio qto turpior est eoz origo: 2 cū tali-
bus vt possint obtinere dignitates 2 psonat^o:
2 alia bñficia curā aiaz habētia dispensatio
ab aplice sede reqrit: extra de filiis pbyteroz
nō ordinandis. c. 1. 2 c. vlt. Et si religione itraue-
rint qz nō possūt in religione p rīli sunt pos-
sint sine spūali dispensatione ad ordines oēs p-

B

E moueri: et hoc hñ in glo. sup. decretale dicitur: et possunt tales in religiose audire pñsiones ex pñsione: nō tamē possit aliq̄s talis curat̄ po hi in parochia nō obstante q̄ abbas suus pōt ipm inde amouere. **C** Arḡ ad partē pñiam pcedit de ordinis suscepcionē de iure.

C Ad pñm ad pte aliā dñm q̄ irregularitas nō semp est pena inq̄tati debita: tuz qñq̄ ex actu vtutis hō fiat irregularis: vt p̄z cū inder zelo iustitie suspendit latronē: et iō q̄uis nati de illegitimo thoro sint irregulares: nō ppter hoc sequit̄ q̄ portet parentū inq̄tates. **C** Ad 3^m dñm q̄ fm glo. ibidē. istud ca^m intelligit̄ de iām pñoto: talis. n. pp̄ delictū alteri⁹ sequēs suā pñotionē nō pñat iure suo. **C** Ad 3^m dñz q̄ ea q̄ pñmittunt p actū volūtariū postea per actū pñm cū dei adiutorio pñt purgari: nō sic aut defectus qui ex nā sunt: q̄uis de⁹ si vellet ordinē nāe mutare possit: iō cū defect⁹ natalium sit pñuēs ex nāli origine nō purgatur per actū patientis illi defectū. **V**el pōt dici q̄ q̄uis vniciq̄s plus oblit culpa pñia q̄ aliena quo ad meritū et per pparationem ad deū: nō opz tamē hoc verē esse quo ad officiū: et quo ad hominū foz. **Articulus. V.**

Consequenter querit̄ de pñcipa li. **C** Et circa hoc q̄runt tria. **P**rimo vtz seruit⁹ ipediat ordinis suscepcionē. **P**2° vtrū notabilis defect⁹ alie⁹ mēbrū. **P**3° vtrū homicidii. **Q**6. i.

Primo ostendo q̄ seruitus nō ipedit ordinis suscepcionē. ad Gal. 3°. In xpo Iesu nō est seru⁹ neq̄ liber. ergo ita potest ordinari seruus sicut liber. **C** Itēz omnia alia sacra ita pñt recipere serui sicut liberi. q̄ a si mili r̄ istud. **C** Itēz peto est seru⁹ diaboli q̄ seruit⁹ hois: q̄ seruit⁹ hois est meritoria si pñtiēter tolcret: sed seru⁹ diaboli pōt ordinari: q̄ qlibet existēs in pctō mortali diaboli seru⁹ est. ergo multo fort⁹ seruus hominis.

C Contra. decre. di. 54^a. Nulli. Nulli de seruit⁹ in cōditione ad sacros ordines. pmoucant: nisi si pñs a pñys dñis legitimā libertatē consequant. **C** Itē ex de seruis nō ordinādis. De seruo. De seruo ordiatiōe statuti ē vt nullus epoz deinceps ad sacros ordines eos pmouere pñumat. **C** Itēz decre. di. 4^a. Si q̄s. Si quis obligat⁹ est tributo seruū: vel aliqua pñditione vel patrocinio cuiusq̄ dñi nō est ordinādis cler⁹ nisi pñbate vite fuerit et pñoni cōsentias accesserit: sed nullus pōt recipere quēcūq̄ ordinē qñ sit clericus. ergo seruus im

pedit cuiuscūq̄ ordinis suscepcionem.

C Rādeo q̄ seruitus nō ipedit alicui⁹ ordinis suscepcionē de facto. si. n. ordinē vere ordinē suscipit: tamen ipedit cuiuslibet ordinis suscepcionē de iure. Iura. n. tales pñhibēt ordinari: nisi pñs sint redditū libertati: vt nisi sit dñs pñsū dñoz: si. n. dñi pñsiant ipso facto efficiunt liberi: et pñsentire pñsumunt: nisi si sciant et possint reclamēt. decre. di. 54^a. Si seru⁹ sciante. in suscepcionē. n. ordinis mācipat hō dñi: nō officijs: et q̄a seruus sui pñtēz nō h̄z: cum sit domini sui: q̄a sicut dicit pñp̄s⁹ poli. c. 3. Seruus est res aiata possessa: non pōt se dare seruitio ecclesiastico: quia nullus pōt dare qd suū nō est: hec rō tangit implicite decre. di. 54. ca. 6^a. vbi of. Debet esse imūnis ab alijs q̄ diuine multie est aggregandus: vt a castris dominicis: q̄bus nomē eius ascribitur: nulli⁹ necessitatis vinculis abstrahatur: si autēz seruus de facto ordinetur domio suo nesciente q̄ ordinetur: et ordinatore et pñsentatore ignorantibus q̄ sit seruus: tunc si nō est constitutus nisi in minorib⁹ ordinibus reuocatur in seruitutem et domino reddit. decre. di. 54. Nulli. et c. Ex antiquis. diaconus autem dabit vicarium quem si sibi dare non potuerit domino reddetur. eadē di. Ex antiquis. Simili mō dñz ē de subdiacono pñnunc: quia modo sacerdos ē extra de seruis non ordinandis. **A**ddamur: si aut seruus sit factus sacerdos in eodē gradu peculij sola amissione mulctat⁹ remanet: decre. di. 54. Ex antiq̄s. si vō peculij nō habeat seruiat dño: nō tñ in seruitijs inhonestis q̄ suū ordinē dedecant: si in seruitijs honestis. e. di. Frequēs: si aut seruus ordinē dño ignorante seu pñdicte: et ordinatore seu pñtatore sciētib⁹ q̄ sit seru⁹: ille q̄ hoc sciuit dño mācipia dño dare tenet. e. di. Si seru⁹ absente: si aut nō habuerit: vñ hāc faciat satisfactionē dño reddet seru⁹ ordinat⁹: si ipsmet vel alius ipz nō redemerit: si tñ sacerdos est dño seruiet in seruitijs honestis: vt dñi ē: pōt aut dñs seruū ordinatū ipso ignoratē repetere ifra annū a tpe scie sue. e. di. Si seru⁹ sciēte. in tex. et in glo. **C** Ad pñm dñm q̄ illa auctoritas apli intelligenda est quo ad merituz: non quo ad officium. **C** Ad scdm dñm q̄ nō est lile: q̄ confere dō alia sacra seruis nulli sit pñdicij dñis suis: q̄ vīgnitatē illoz sacfoz et reuerētiā pñt in se seruare: et dominis suis seruire. **C** Ad tertium dicendum q̄ non est simile: q̄ seruus hois nō pōt a seruo deponi p sua volūtate: sed seruus diaboli pōt fieri liber qñ vult deo adiuuante. **P**otest et dici q̄ clericus q̄ dñi

est in peccato mortali ordinari nō dicitur et sciēter tale ordinare peccaret nisi in casu in quo peccatū suū esset occultū: et ep̄s eū ordinare tene- ret. ¶ Argumēta ad ptem alia pcedūt de or- dinis susceptione de iure. **Q̄do** 11.

A **Secundo** querit vtrū notabilis defectus alicuius membri impediat ordinis susceptionē. Et vtrū nō. Afflicto nō dicitur addi defectus q̄ p defectū membri q̄ est q̄daz afflictio nō dicitur impediri hō ab ordinis susceptione. ¶ Itē ad ordinis susceptionē magis requiritur integri- tas discretiois q̄ corporis: sed aliqui possunt notabiles p defectū discretiois. ergo nō im- pediuntur ab ordinis susceptione ppter defe- ctum notabilem membrum. **Q̄do** 12.

B **Contra** extra de corpore vitiatū. Expōsi- ti. dicitur de mutilato manu q̄ non potest ad sa- croz ordines p̄moveri.

¶ R̄ndeo q̄ defectū in membris q̄d sunt ita notabiles q̄ impediri officiū executionez. vtrū- gra. abscissio pollicis. et sic de filiis. et hec p̄hi- bent ordinis susceptionē de iure. q̄dā offuscāt notabilis p̄sone claritatē: vt abscissio nasi: et sic de filiis: et tales et defectus impediri ordinis su- sceptionē de iure. iura n. tales p̄hibent ordi- nari p̄ sacri reuerentiā et dignitatē. **Alii** Leuit.

21. dicitur. Homo q̄ habuerit maculā non offeret panes deo suo: nec accedet ad ministeriū ei⁹: in quo fuit figuratū: q̄ nō. tātūmō in hoib⁹ p̄mouēdis ad sacerdotiū nō. l. attendēdū est q̄ careāt macula aīe: sed et q̄ careāt notabili

C macula corporis: q̄ derogare posset illi reue- rentie q̄ debet ordini. vñ hīs oculū erutum: si ue sit p̄ culpā suā: siue nō. p̄hibet ordinarī. 55. dist. Si euāgelica. defectus autē membrorū nota- bilis deformitatē in facie vel in manib⁹ nō ge- nerantes: si nō est introducta ex culpa p̄p̄a: nul- lam idncūt irregularitatē. **Alii** e. di. Eunuc⁹. Eunucus si per insidias hoīum fact⁹ est: vel si in p̄secutione eius sunt amputata virilia: vel si ita nat⁹ est et dign⁹: fiat ep̄s. et c. sequēti. Si

D q̄s. Si q̄s p̄ egritudine nālīa a medicis secta habuerit. Sicut et q̄ a barbaris aut a dñis suis castrati fuerint: et morib⁹ digni inueniunt. hos canō p̄mittit ad clerū p̄moveri. si autē se sp̄te nō interueniēte iusta cā mutilat a susceptione ordinis repellēdus est. **Alii** q̄ ad rep̄mendū carnis tēationē sibi abscindūt virilia irregu- lare sunt. ca. di. Si q̄s. talis. n. nō h̄z iusta cāz castrationis sue: q̄ virtute carnali vitio repu- gnādum est. ca. di. H̄i q̄ se. Eadem et dist. di- citur. **Qui** p̄tē cuiuslibz digiti sui volēs absci- dit hūc ad clerū canones nō admittunt. sic ḡ p̄z q̄ plura sunt vitia membrorū q̄ si ex culpa vel

stati pueniāt irregularitatē inducūt: et si sine sua culpa pueniāt ip̄m irregularē nō reddūt: et plura q̄ ex quacūqz pueniētia cā vitiatū ir- regularē efficiunt. Nullū tñ p̄dictorū vitiorū ipedit ordinis susceptionē de facto: si. n. circa irregularē fiant ea q̄ fieri debēt circa illū q̄ or- dinat p̄re suscipit ordinem: quē sic suscipere nō debuit: ita nec suscepiū d̄z exequi.

¶ **Ad** p̄mū in opp̄m dōm: q̄ quāqz affligit ali- quis sine culpa sua: et tñ nō sine iusta cāloque- do de tpali afflictione. et si afflicto addi pōt tēporalis afflictio ex iusta cā. ¶ **Ad** 2. dōm q̄ p̄mū an dños discretiois possit aliqz susci- pere ordinē de facto: nō tñ de iure. **Q̄do** 13.

Tertio querit vtrū homicidiū impediat or- dinis susceptionē. Et vtrū nō. **Exo.**

32. dicitur. **Moses** Leuitis. Cōsecrasti manus vestras hodie dño vniūsqz i filio et in fr̄e suo: vt des vobis b̄dictio: sed sic dicit magis in p̄- cedenti di. c. 7. **Q̄do** diaconat⁹ a tribu Leui nomē traxit. ḡ vtrū q̄ diaconib⁹ licet occidere ho- mines ex iusta cā. sicut licuit leuitis. ¶ **Item**

50. di. decre. **Et** te. d̄f de illo q̄ captus a sara- cenis videbat hoīes interfecisse q̄z q̄ non sua sp̄te illd fecisse cognoscit: ideo canōice nullo mō iudicabit. ḡ nō oē homicidiū ipedit ordi- nis susceptionē. ¶ **Itē** p̄ actū et utis nulli debet

B pena: sed quāqz hō in occidēdo alium exercet actū et utis iustitie: vt eū iudex suspēdit latro- nē. ḡ p̄ tali homicidio nō incurrit irregulari- tatis pena. ¶ **Itē** p̄ eo q̄ hō tenet facere de necessitate salutis nullo repellēdus est a su- sceptione ordinis: s̄ hō in hac necessitate cōsti- tutus q̄ opz ip̄m occidere vel occidit: tenet de

necessitate occidere si pōt: q̄ p̄ceptū charita- tis est magis diligere se q̄ proximū. ḡ tale ho- micidiū nō ipedit ordinis susceptionē. ¶ **Itē** homo agēs d̄ latronē corā iudice seculari de crimine: nō tñ criminalis: s̄ civiliter: nō efficit irregularis: si iudex secularis p̄ tale quere- lam ad duriorē penā pcedat: vtpote ad penā

mortis. extra de homicidio. **Postulasti** i. ter. et in glo. sed p̄ istū q̄ querimoniā deposuit ille occidit. ḡ nō oē homicidiū ipedit ordinis su- sceptionē. ¶ **Itē** hō aliqñ occidit hoīez casu: sed casuale homicidiū nō reddit hoīem irre- gularē: q̄ vt d̄f extra de homicidio. c. v. **Qui**

C oēs casus fortuitos q̄ p̄uideri nō p̄nt: forsitan non p̄uidit: nō d̄z p̄ homicidiū sic casu com- missum quo ad officiū vel b̄ficiū impediri. ¶ **Itē** carentib⁹ vsu lib. ar. nihil imputatur: q̄ faciunt p̄m. **Ver. li.** de libe. ar. ante medium. ergo si fuerit homo in actu furie: vel doz-

miens: vel ebrius interficiunt hominem non

Propter hoc irregulares sunt.

Contra. 15. q. 6. Si quis infans. Que me te alienata sunt: et non imputantur ad peccatum tamen sacri muneris executionem impediunt: tales ergo sunt irregulares: et multo fortius quicunque alij homicidae.

Respondeo quod quoddam est homicidium simpliciter voluntarium: quoddam simpliciter non voluntarium: et quoddam simpliciter involuntarium: et quoddam partitum voluntarium: et partitum involuntarium. Homicidium simpliciter voluntarium impedit cumque ordinis suspensionem de iure. Iura. n. tales prohibet promoueri: et prius promotos in susceptis ordinibus ministrare. 50. di.

Secundo. 2. c. sequenti. cuius prohibitiōis potest assignari triplex ratio congruitatis: quia noluit deus ut David qui multum sanguinem effuderat edificaret sibi domum: sed Salomon filius eius: ut habet. 2. Regum. 7. ubi dicitur glo. Vir sanguinum templum dei edificare prohibet. Alia est quia sacerdos repitatur christum qui fuit summe mitis et est: cuius mansuetudine quod maxime apparuit in hoc quod mori voluit pro nostra redemptione: reducit ad memoriam officium missae: homicidium autem repitatio est crudelitatis. Alii sacerdotes inquit homicida magis representat interfectores christi quam christus. Alia ratio est propter detestationem effusionis sanguinis et eius horrorem propter quod prohibetur dominus. Hoc et filius eius ut carne cum sanguine non comederet. ut habet Genesim. 9. Homicidium non voluntarium est cum aliquis carens visu rationis occidit hominem: in tali enim non est voluntarium nec involuntarium. proprie loquendo: et talem homicidam si per culpam suam non incidit in defectum usus rationis: aliquis non reputatur irregulariter: quod probatur per illud quod dicitur. 15. q. 6. Aliquos. ubi dicitur de carente visu rationis quod hominem occidit quoniam reus constituitur qui nescit quid fecerit. et illud canon. Si quis infans. exponitur de illo qui per culpam suam visu rationis privatus est. Alii tamen dicunt tales esse irregulares quoniam non sint recti: quia non imputatur eis ad culpam: nec ad aliam penam quantum ad irregularitatem. Homicidium autem involuntarium est cum quis volens non occidere: occidere compellitur: ut si accipiat manus eius violententer cum gladio: et homo moveat brachium eius per violentiam: vel si contra volentem ipsum occidere vertit gladium: ne ille cum cultello possit ipsum percutere: et ille ex ira irruat in eius gladium et percutiat eum: et tale homicidium irregularitatem non inducit: quia prope loquendo talis homicida non est: cum in occidendo non sit causa agens sed patiens: qui enim brachium movit violenter occidit: et irruens in gladium se ipsum occidit. Sicut cum aliquis incidit arborem: et aliquis sub ipsa veniens opprimatur ab arbore cadente: succidens arborem irregularis non est: si

quantum in se fuit volentem transire sub arbore sufficiens promouit. 50. di. decre. Item qui arborem. Et duobus capitulis sequentibus. Homicidium partitum voluntarium et partitum involuntarium est: cum quis posuit in necessitate ut occidat vel occidat: occidit: quia absolute non vult occidere: vult tamen occidere ne occidatur: et talis irregularis est. 50. di. decre. De his clericis. per quibus. 2. c. De his clericis qui in obsidione. sed cum talibus facilius debet dispensari. Illi etiam qui non voluntate: sed casu hominem occidunt si debita diligentia non adhibuerunt committunt homicidium partitum voluntarium: inquit voluntarie omiserunt debitam diligentiam adhibere: et partim non voluntarium inquit absolute occidere non volebant: et talis irregularis est. 50. di. decre. De his clericis qui in. §. Si autem. 2. c. Los vero. 2. c. Clerico: nec tamen reputandus est irregularis qui occidit: sed et qui hominem multum latet in medio. di. 55. c. ult. talis enim conditioni dei est inimicus. eadem dicitur. Si quis absciderit: non tamen ita gravis est irregularitas ceteris paribus: sicut illa que per homicidium est contracta.

Ad primum in oppositum est ordinem quod non est sile de clericis veteris legis et noue. lex. n. vel penas sanguinis infligebat: quia erat lex timoris: non autem lex amoris: quia est lex amoris. Ad 2. dicitur quod secundum glo. ibidem illud verbum debet intelligi secundum rigorem canonicum: quia talis misericorditer toleratur: in quo notatur talis indigere dispensatione: quoniam cum eo facilius debeat dispensari. Vel potest dici quod ille hoc fecerat inuitabili necessitate: et cum moderamine inculpatæ tutelæ: sic autem hominem occidens nec peccatum nec irregularitatem incurrit. Ad 3. dicitur ordinem quod pro actu virtutis incurri potest hec pena: quod est irregularitas: quia per actum virtutis potest homo facere factum crudelitatem representans: per qua representatione est magis ineptus ad representandum mansuetudinem christi. Ad 4. dicitur ordinem quod in casu predicto homo non tenetur de necessitate occidere: quoniam possit: tenetur tamen se defendere cum moderamine inculpatæ tutelæ: et si ex hoc mors alterius sequatur non imputatur ei ad peccatum: nec ad irregularitatis penam: si tamen ipsum percutiat ut occidat: et mors sequatur: quoniam aliter se liberare non posset: irregularis est: sed cum eo debet faciliter dispensari. Unde dicitur extra de homicidio. Interfeci: quod si presbyter sine odio liberando se et suam suam vel latronem interfecerit non deponatur: tamen quantum ad vitam penitentiam agat: in quo datur intelligi ipsum esse irregularem: non tamen irregularitate graui. Quod autem dictum est quod homo tenetur se defendere: non est intelligendum cum volens oc-

Distinctionis

Eidere persequitur in ipso fide vel bonos mo-
res: tunc. n. melius facit mortem patiēter pro
xpo sustinēdo q̄ se defendendo: vt p̄ bat̄ exē-
plo sci **B**auctij sociorūq̄ ei⁹. **C** Ad quintū
dōm q̄ hoc intelligitur si iudex ipm̄ grauius
punit q̄ natura querimonie requirat. Si. n.
homo pponeret per hunc modū. Ego cōque-
ror de isto: qz occidit patrē meuz: nō tamē pe-
to vt moriat: s; vt mihi de pecunia satisfaciāt:
z iudex querimonia pbata ip̄s suspēderet: de-
ponens q̄rimoniā esset irregularis: qz z si ille
durius punitus sit q̄ nā petitiōis requirat: nō
tamen durius punitus est q̄ nā querimonie
requeret: si tamē aliquis rem suam repetēs a
latrone coraz iudice seculari: quā aliū rebabe-
re nō poterat nō iponens illi latrocinij: sed
tū affirmans z pbans rem suā illaz esse: si po-
tea iudex inquirat z inueniat q̄ ille q̄ rez de-
tinebat furtiue eā acceperat z eum suspēdat:
ille qui rez suā repetiuit irregularis nō est. qz
iudex ad plus processit ex officio suo q̄ natu-
ra querimonie requireret. **C** Ad 6^m dōm q̄
hoc intelligendū est quādo homo dat operaz
rei licite: z adhibet oēm diligentiaz quā debz
vt periculum homicidij euitet. An decretalis
illa loquit̄ de quodā p̄bytero qui quēdā ad-
uocauit in adiutorium ad edificationē eccle-
sie: cū p̄byter quoddā lignū dissolueret: il-
le hō cum ligno iuit in terram z mortu⁹ fuit:
qui p̄byter alta voce ita vt oēs intelligere po-
terant p̄monuit circūstantes vt omnes sibi ca-
uerent: vñ merito talis nō fuit irregularis: si-
milis inō nec sacerdos pulsans campanaz ad
missam: si cāpana cadat super aliquē euntem
sub cāpanili: extra de homicidio. Joānes sa-
cerdos. Similiter nec si aliq̄s ludens cū alio
habēte cultellum ad latus: z ipm̄ p̄ficiens ad
terram cadēs super euz impingat in cultellū
illius: ex hoc moriat: ille qui cultellum por-
tabat nō est irregularis: extra de homicidio.
Lator p̄sentis. **C** Ad vltimū dōm q̄ illud
verbiū intelligēdū est de iputatiōe quo ad cul-
pam z penas que nō debetur nisi culpe: qua-
lis pena non est irregularitas: vt superius di-
ctum est. **A**udini tamen quēdam magistrū
dicentem etiaz ebdum occidentē irregularē
non esse: q̄uis illud homicidiū fuerit volun-
tarium in sua causa: qz suus potus excessiuus
non ordinabatur ad homicidiū: z dum fe-
cit factum vsu lib. ar. carebat. **S**z cōtra hāc
opinionem est directe decretū ad partē scōaz
allegatū: z illud q̄ dicit **Ph**. 3. ethi. c. 8. q̄
ebz: q̄s debent duplicē icrepatiōis: dñs est. n.
eius q̄ est non inebriari. **Articulus. VI.**

xxv.

Consequenter q̄ritur d
6° p̄nci-
pali. **E**t circa hoc q̄runtur
tria. **P**riūo vtz infames ifa-
mia iuris ciuilis repellēdi sint
et post peractā p̄niam ab or-
dinum suscepiōe. **P** 2° vtrum
infames infamia iuris canonici. **P** 3° vtrū in-
fames infamia facti. **Questio. 1.**

Priūo ostendo q̄ infames ifamia iuris
ciuilis nō sint repellēdi ab ordi-
num suscepiōe, qz ad iudicē tpales nō ptinet
statuere penā ecclesiasticā: sed repelli ab ordi-
num suscepiōe est pena ecclesiasticā. q̄ pp in-
famiam iuris ciuilis nullus repellendus ē ab
ordinū suscepiōe. **C** Itē adēnatus de furto
est ifamius ifamia iuris ciuilis. An dñs. ff. de fur-
tis. l. nō pōt. Non pōt p̄fcs puincie efficere vt
forti dānatū nō sequat̄ ifamia: sed si talis emē
detur z fiat bon⁹ homo: nō vñ rō quare repel-
lendus sit ab ordinum suscepiōe.

C Contra. extra de testi. Testimoniū. in glo.
dñ de hīs q̄ condēnati sunt de furto z silibus:
qz lz animas per penitentia saluare possum⁹:
infamiaz tamē abolere nō possum⁹: z sic pe-
nitentia nō pdest eis q̄tum ad hoc: qz act⁹ le-
gitimi sint ifamibus interdicti. **C** Itēz. 2. q. 3.
Euphemii. §. Sic aut colligit̄. dñ q̄ illud **Ge**
lasij z Stephani: q̄q̄ animas p̄ p̄niam salua-
re possum⁹: infamia tñ abolere nō possum⁹:
z sub nota p̄petue infamie ad p̄niam suscipi-
mus: de illis intelligit̄ q̄bus per ciuilem iudi-
cem infamia irrogat̄. ex hoc arguo vt p̄us.

C Respondeo q̄ sicut fama est ille se dignita-
tis status vita z moribus cōprobat⁹: sic ifa-
mia est quātum ad vitam z mores lese digni-
tatis status: z si sic effectus iuris dicat̄ infamia
iuris siue cōtrahatur ipso facto siue irrogetur
per sniam. **Q**uo viso sciendū q̄ quidam sunt
infames fm̄ canones qui nō sunt infames fm̄
leges: z aliqui infames fm̄ leges qui nō sunt
infames fm̄ canōes. 6. q. p̄ma. **O**mnes vero.
in glo. sed vt in pluribus omnes infames fm̄
leges sunt infames fm̄ canones. **A**nde in p̄e-
dicto. c. dicat̄ in tex. sic. **O**mnes infames esse
dicimus quos leges seculi infames appellāt.
dico ergo q̄ ifames infamia iuris ciuilis hoc
vltimo modo siue erogetur per sententiaz: si-
ue contrahatur ipso facto: nisi restituti fuerint
in integrū ab illo qui potest: sunt ipso iure p̄i-
uati actibus legitimis. vnde repellēdi sunt
non tantus ab ordinum suscepiōe: sed ab ac-
cusatiōe z testificatiōe: etiaz post peractaz
penitentia de illo crimine: pro quo facti sunt

E infames: cuius ratio est: quia ea ppter que iura civilia & canonica concorditer iudicant ali quem esse infamem reddunt eum opprobrio sum & vilem in reputatione hominum quauis egerit penitentiam: & sic dicitur extra de excel. p. cl. Inter dilectos. Personis vilibus & indignis porte dignitatis patere non debet. quados tamen ppter criminis enormitatem: vt est crimen symoniae: & alia crimina excepta criminosi testes recipiuntur de equitate. cum de illo crimine civiliter agitur: non recipiuntur tamen simpliciter: sed cum alijs ammiculis: & cum persona cōtra quā inducuntur est male fame: extra de symonia. Per tuas.

S Ad p̄mum in oppositum dicendū q̄ pcedit de infamibus infamia iuris civilis tantū. Ad scdm dicendū q̄ minor est falsa. vt patet ex dictis in corpore questionis.

C Ad p̄mum ad partem aliā dicendū q̄ non est intelligendū per illam glo. q̄ papa nō possit infamatum clericum restituere fame: quia contrarium habet expressē. 2. q. 3. Euphemius. Hinc colligitur. ubi enī dicitur q̄ hinc colligitur clericorum infamia per Romanū pōtificem aboleri posse. & potest etiā vt volūt aliqui & p̄babiliter aboleri infamiam laicorum etiam per civilem iudicem irrogatam. Unde illud verbum. Animas per penitentias saluare possumus: infamias tamen aboleri nō possumus: sic exponendus est. Non possumus. s. per penitentia: possumus tamē per restitutionem in integrum: & hanc expositionem tangit glo. ibidem. q̄ autem princeps possit a laico p̄dictam infamiam tollere per restitutionem in integrum habes eadem. q. Si quem penituerit. 9. Notandum quoq̄. circa fines. & ibidem etiam habes restituēdi formā que est hec. Restituo te in integrū honoribus: & ordinū tuorū: & omnibus ceteris. **Questio. ii.**

B **Secundo** querit vtrū infames infamia iuris canonici repellendi sint etiam post peractam penitentia ab ordinum susceptione. Et videtur q̄ nō. extra de testib⁹. Non debet. in gl. dicit q̄ testimonium in criminali accusatio & ordinis susceptio pari passu incedūt: sed infames infamia canonica post peractam penitentia possunt testificari in criminali & accusare: qd̄ p̄bo: q̄ vt habet. 6. q. 1. Omnes vero. in glo. Infamia canonica aboletur per penitentia. ergo tales post peractā penitentia nō sunt repellendi ab ordinum susceptione. **C** Item ea. q. Illi qui. vbi dicit de talibus q̄ infamia sunt notati anteq̄ sacerdoti tali auctoritate sanentur. ergo videtur q̄ post

penitentiam cessant esse infames: & si sic: non sunt a susceptione ordinum repellendi.

C Contra. infamis ppter periturius infamio est infamia iuris canonici: & tamen emendatus de tali crimine nō admittitur ad testimonium nec in causa criminali nec in causa civili. extra de testibus. Testimonium. in tex. & in glo. ergo nec admittendus est ad ordinis susceptionem: q̄ vt dicitur super idem cap. in glo. In nullo debet vacillare opinio ordinandi. **C** Item infamis infamia iuris canonici: quauis emendatus nō recipitur ad testificandum in causa criminali: sed vt superius dictū est. Testimonium in criminali: & accusatio: & ordinis susceptio pari passu incedūt. ergo infamis infamia iuris canonici repellendus est et post peractā p̄niam ab ordinum susceptione.

C Respondeo q̄ infames infamia iuris canonici: qui tamen non sunt infames infamia iuris civilis: aut contraxerunt illam ipso iure: aut eis est per sententiā diffinitiuā irrogata a iudice. Si scdo modo. nō credo q̄ per penitentiam aboletur infamia: ita vt de iure possint ordinari: sed oportet eam aboleri per restitutionem in integrum ab illo qui hoc pōt. Si aut infames illam infamiam incurrerūt ipso iure: aut eam incurrerunt per aliqd̄ illoz p̄ctōz mortaliū: quoz nullū iducit depōnē: aut per aliqd̄ illoz q̄ iducit depōnē: nec tñ p̄ illa incurrat infamia s̄z iura civilia. Ad aut diffictio sit rōnabil v̄f. q̄ p̄ qd̄bz p̄ctm mortale incurrat aliq̄ infamia s̄z canōes. 6. q. 1. **D** Es v̄o. i. gl. 2. c. seq̄nti. i. tex. tñ nō oē p̄ctm mortale qd̄ hō committit post sui p̄mortōez iducit iā p̄moti depōsitōez: vt t̄z & p̄bat dñs Hostiē. i. sūma. c. de accu. vbi declarat qd̄ sit effectus accusatōis: nō oē ē mortale p̄ctm qd̄ s̄z canōes iducit depōnē tale q̄ p̄ ip̄s d̄bat civil infamia: qd̄ p̄z si diligēter p̄sideret criā: p̄ q̄ d̄bat civil infamia: q̄ ponit. ff. de his q̄ notant infamia: & crimia q̄ fm canōes depōnē iducit: q̄z mltā refert dñs Hostiē. in titlo sup̄dco. Sūt ḡ aliq̄ q̄ illi q̄ infamia s̄z canōes incurrūt ipso iure p̄ aliqd̄ p̄ctōz illoz mortaliū: q̄z nullū iducit depōnē nō sūt post pactā p̄niam verā & legitie fm iura p̄batā repellēdi ab ordinis susceptione: nec ē ab accusatōe & testificatōe: nec i civili neq̄ i criminali: q̄ q̄si iā nō ui hoies effici s̄t. **P** Aliq̄ tñ dñt tales eē repellēdos ab ordinis susceptione: accusatōe: & testificatōe i criminali: cā: quib⁹ n̄ i civili: v̄f criminali: cū civiliter agit: & de talib⁹ criminibus dñt debet intelligi qd̄ d̄f i illa decretali. Testio. qd̄ declarat p̄ hō q̄ post q̄ dixit. Si v̄o sit emēdat⁹ de criē: statim subiūgit. Et cū nō comitet infamia. & hi dñt isa-

famiam que totaliter per penam abolet esse illa que pñt tñ per crimē occultū: de quo nulla ē infamia facti: nec pñari pñt: sed hoc alijs nō vñ: qñ ab illis petis de qñ loquit illa decretalis. Testimonij. excipit periuriū qñ est tale crimē qñ iducit depōnēs. Et pñerea iura dñt r doctores iuris q penā p quā abolet infamia quā iura dñt p penam abolerit: pñada est p sacerdotes. Illa autē que est tñtū de occulto crimine pñari nō indiget. Et illud vñ. Et eū nō comitetur infamia. itelligēdū est fm eos de infamia civilē: vel de infamia facti. Illi autē q ipso iure sñ canones icurrūt infamā per aliqñ illoz criminum q depōnē inducūt: p qñ nō pñt infamia fm iura civilia qñis eoz infamia p penam remoueat: quo ad hoc q pñt admitti ad accusā dñz r testificadū in cā civilī: aut in criminali: cū civilr agit: nō tñ ad hoc vñt admitti in cā criminali: cū criminalr agit: ex de testi. Testimonij. nec ē ad ordinū susceptionē. nō. n. de cet vt q ab accusatiōe r testificatiōe tali repellit ad ordinū susceptionē admittat: cū dignior r honorabilior act⁹ sit ordies suscipe r in eis subministrare q accusare vñ testificari. An ordi nadi sine qñqz nota infamie debet esse.

C Ad pñm in oppm dñz q infamia canonica de qñ. 6. q. 1. dñs vñ. in gl. r. c. sequēti. i. tex. r in glo. qñ abolet p penāz incurrūt per aliqñ mortale petñ: de quo nō est petōz p finiaz cōdēnatus: nec iducit depōnē: aut si depōnē inducit: tñ occultū est: ita vt pñtōz pñari nō possit: nec de hoc est orta pñtōz aliqñ infamia facti: r q talis criminofus actibus legitimis restituat per penāz: habes expressus extra de temporib⁹ ordinandoz. cap. vlti. **C** Ex dñctis pz quid dici debeat ad scdm.

C Ad pñm ad pñt scdaz dñm q emēdat⁹ de crimine: si eū post penam comitet infamia non est recipiendus in testē: nec in causa criminali: nec in civilī: sed q periurat sciēter r ex de liberatione infamis est infamia iuris: extra de testi. Testimonij. in glo. r. c. de transactionibus. Si quis maior. r. 6. q. 1. Infames. talis autem infamie nota non abolet per penam: r hoc rōnabile est: cū. n. vt dicit apñs: ad l. de re. 6. omnis cōtrouerſie hoīum finis ad confirmationem sit iuramentū: periuro porte dignitatis claudī debēt: quousqz ab illo q pñt in itegroz fuerit restituit⁹. **P** Et pñerea de illo q pñet⁹ ē semel sciēter periurasse pñsumit q alia vice facili⁹ piuraret: tñ pp lubricitatē linguētū qñ pñsumit iēstās in vñtatis pñfidiōe. **Q** d. ii.

Tertio querit vñ infamis infamia facti sit repellendus ab ordinū susceptione.

Et videt q nō. qñ illud qñ nō prohibet officij executionē: nō videt prohibere ordinis susceptionem: sed infamia facti nō pñbet officij pñlationis executionē: qñ probō: quia vt dicitur extra de testibus. Non debet. in gl. Cum aliquis est accusatus de crimine statim grauata est opinio eius: r tamen vt postea in eadem glo. dñ. pñdente accusatiōe remanet in officio suo: r interim subditi ei obedire tenent. Et hoc idem habet extra de accusationibus. **Q**uim. ergo infamia facti nō videtur pñhibere ordinis susceptionem. **C** Item infamis non est ipso facto suspensus ab officij executione. extra de purgatione canonica. Inter sollicitudines. vbi dicit q ecclesiastica cōstitutio tales ab officio docet suspēdendos. ergo a simili tales nō sunt ipso facto illegitimi ad ordinum susceptionem. **C** Item pñpter infamiaz facti nullus debet perpetuo repellī ab ordinū susceptione: sed si pñpter infamiam facti aliquis esset repellendus ab ordinū susceptione esset perpetuo repellendus: quia vt dicitur extra de purgatione canonica. Ex tuarum. in glo. Infamiam facti omnino remouere solius dei est. ergo infamis infamia facti tantū nō est repellendus ab ordinū susceptione.

C Contra. accusatus de crimine: quia pendēte sua accusatiōe grauata est eius opinio: repellendus est a promotione sua accusatione durante: extra de accusationibus. **O**mni pñtens dens. in tex. r in glo. ergo per infamiam facti repellendus est homo ab ordinum susceptione. **C** Item extra de testi. Non debet. accusati nisi pñs se probauerint innocentes ab accusatione r susceptione ordinum repellantur. hoc autem non est nisi quia ante suā purgationem sunt infames infamia facti. ergo pñpter infamiaz facti repellendus est homo ab ordinum susceptione. **C** Item si aliquis cōdēnatus est de crimine r appeller: pendēte appellatione non recipiatur ad testificandū in casu criminali: extra de testi. Non debet. in glo. hoc autem nō videtur esse nisi pñpter infamiam facti: sed dñ eadem glo. Testimonij. in criminali accusatio r ordinum susceptioni pari passu incedunt. ergo infamatus infamia facti est ab ordinū susceptione repellendus.

C Respondeo q infames infamia facti sunt infames quozum apud multos bonos r graues super aliquo crimine vel pluribus grauata est opinio: infamiam autē non faciunt dicta paucorū nec multarū leuiū personaz: dum tñ apud bonos r graues lesa opinio nō existat. vico g q qñis infamibus infamia iuris siue sit

E trogata p suam diffinitiuā: siue ptracta p ali-
qđ illoz criminū: p p q iura ciuilia z canonica
pcoorder decernūt: z pnuāciāt hoīem eē ifa-
mē ipso facto actus legitimi sint ipso iure iter-
dicti: tñ ifamib⁹ ifamia facti actus legitimi nō
sunt iterdicti ipso iure: vt pz p iura allegata in
duob⁹ pmiis argumētis ad ptē pmiā: z etiā p il-
lud qđ hī extra de purgatiōe cano. Si qđ pre-
sbyter: nō est enī tā grauis ifamia facti sicut ifa-
mia iuris. z pterea qñqz ifamant alī qđ ifamia fa-
cti siue sua culpa: qz tñ illa ifamia aliqūā facit
presumptionē ifamatiū: ideo illis actus legiti-
mi sūt iterdicti quonqz sua ifamia aboleue-
runt p canonicā purgationē. Illa enī ifamia fa-
cti qđ magis p pte dī ifamatio: z p quā magis
p pte dī hō ifamatus qđ ifamatus abolet purga-
tiōe quātū iuris ē. i. q. 5. De crimine. z extra
de purgatiōe cano. Ex tuaz. An post talē pur-
gationē nō sūt repellēdi ab ordinū susceptio-
ne: qñqz frequēter nō obstat canonica purga-
tiōe remaneat fama eius lesa in hoīuz opinio-
ne seu reputatione.

C Duo pmiā arg^a ad ptē pmiā nō plus pclu-
dūt nisi qđ ifamib⁹ infamia facti tñ act⁹ legiti-
mi nō sūt iterdicti ipso iure: z hoc est pcessum.

Eñ si tales ordinarent nō eēt suspēsi ipso iure
ab executiōe suoz ordinū: grā tñ forme nō
multū coherēt: qz multa ipediūt pmonēdū: qđ
nō deiciunt iā p motū. **C** Ad 3^m cū dī qđ ifa-
mia facti remouere solius dei ē z intelligēdū
est p cōparationē ad hoīum opinionē seu re-
putationē: qz qđ tñ ad ius ptinet remouet p ca-
nonicā purgationē. ita vt pp pdictā infamia a
nullo actu legitimo sit repellēdus. **C** Ar^a ad
partē scđam pcludūt qđ hō pp ifamia facti re-
pellēdus est ab ordinū susceptiōe quonqz se
canonice purgauerit: qđ pcedo: qz talib⁹ actus
legitimi iterdicti sūt: accusati tñ de crimine pē-
dēte sua accusatiōe: z illi qđ de crimine p dēna-
ti sūt: z ab iniqua snia appellauerūt pēdēte sua
appellatiōe nō sūt repellēdi ab accusatiōe z te-
stificatiōe in cā ciuili vel criminali: cū ciuilitē
agit. si de crimine de quo sunt accusati emen-
dati sūt. extra de testi. No d3. in tex. h expōsius
in glo. Illi etiā quoz grauata ē opinio p eo qđ
qñqz p exceptionē fuerūt a testificādo repulsi
nō sūt repellēdi ab accusatiōe vel testificatiōe
in cā ciuili vel criminali cū ciuilitē agit si de
crimine sūt emēdati. s. e. ti. Testimo^m. i. tex. z i
glo. satis sufficiēter pnt pbare se emēdatos p
sacerdotē suū qđ d ipis d3 testimo^m phibere: vt
dī in glo. pdicta: z ar^a ad hoc ifra de symonia.
Nemo. qđ nō credo sic debere intelligi qđ facer-
dos etiā iduct⁹ i testē z requit⁹ ab illo qđ se vult

pbare de crimine fideliter emēdatū debet di-
cere qđ talis sibi de illo crimine fideliter cōfē-
sus est z pniā egit: sed pōt z d3 dicere qđ cre-
dit eū esse bonum hoīem: z qđ nescit nec credit
eum esse culpabilē de illo crimine.

Circa litterā. Ep̄s degradatus nō h3 pote-
statē largiēdi sacros ordines: qđ au-
tē de hoc tenēdū sit in questionib⁹ dictū ē. Eo-
rū psecratio oīno irrita est. hoc dī de illis qđ se
sciēter z volūtariē fecerūt ordinari a symonia-
cis: quoz ordinatio irrita est quātū ad execu-
tionē: qz de p̄suetudine cū talib⁹ non dispēsat.
maxie si cū hoc ē symonia ex pte illius qđ ordi-
nat. **Nota** versus in quib⁹ p̄tinent casus qđ
dā in quibus de p̄suetudine nō dispēsat.

Sine bis ordo dat. seu baptismus repetat.
Nec si prestet vt vtrūqz symon operet.
Sen qđ vertatur fidei stat⁹ ordo petat.

Et dispēset spes irrita p̄orsus habet. Quisqz
horum alterum vendit sine quo alterum non
habet neutri inuēditū derelinq̄t.

C Cōtra vt in questioib⁹ visus est ius patrona-
tus non debet vendē: tamen transit cum ven-
dit villa vel castrum nisi excipiat.

C Rūdeo. verbū magistri nō est intelligēdū
de veditiōe tēporaliū cū qbus trāsīt aliqđ spi-
ritualibus annexū: vt ius patronatus. Sed de
veditiōe tēporaliū que ordinant ad spūalia z
ea psequunt: qđ pz qz verbū magistri sumptus
ē ex decreto p̄ascales pape. j. q. 3. Si qđ obie-
cerit: vbi p̄dictus papa loquit⁹ p illos qđ emunt
redditus ecclesie: qđ de iure psequunt illuz: seu

debent illi qđ ordinat illi ecclesie in prelato:
nec ius percipiendi illos redditus aliqđ de iure
potest deuenire qđ prelato. Alias expositiōes
verbi p̄dicti inuenies in glo. sup allegatum
decretū. **Nota** hic qđ ius patronatus tran-
fert veditiōe: vt superius habitū est in questio-
nibus. z successiōe: extra de iure patronatus. c.
j. z c. In quibusdā: z pmutatiōe. i. q. vlti. Ne-
mini regū. z donatiōe: de p̄sensu ep̄i facta. ex-
tra de iure patrona. Nullus. Unde versus. Iu-
ra patronatus trāsire facit nouus heres. Res

p̄mutata. donatio. veditiōqz. Symoniacos dā-
natos ac deponēdos zc. Huic pene nō subdū-
tur qui pactionē renocāt efficaciter z fideliter
re itēgra: qz qñs tales pactū fecerint illicitū:
z i hoc peccauerint. tñ nō pcedit ad pacti effe-
ctū: nec etiā ille vt symoniacus irregularitates
incurrit fm iudiciū p̄sētic. qđ qñs pactū fe-
cerit patri p dādo beneficiū ecclesiastico filio
hoc pactū ignorāt: vel p adiūuādo ipm: vt si
bi cōferat: z postea pactū obliuioi tradēs dat
illi eidē illud beneficiū pure intuitu pietatis:

Distinctio

vel ipsum adiunget ut conferatur eidem: nisi ex post facto illud quod in pacto fuerat positum scilicet recipiat: quia talis secundum diuinum iudicium interpretatur recessit a pacto re integra: nec ille tam symoniacus irregularitate incurrit: quod patri alius cuius clerici permittit adiuvare filium suum si ipse pater desistat a committendo aliquod pactum: quod committere ite debet: nec clericus per adiutorium tale beneficium assecutus tenetur ad illius beneficij resignationem postquam sibi presbiterit se per supradictum modum beneficium assecutus: predicta enim pactio quam ille qui ipsum adiuvit fecit cum eius patre: non videtur illicita fuisse: cum etiam prelato licitum sit alii cui dicere. Proponito tibi quod ego tibi providebo de beneficio competenti: si mala opera declinabo: et bona opera faciendo te beneficio ecclesiastico reddideris dignum: talis enim conditio est ad honorem et reverentiam dei: nec per tale conditionem obligatur hoc suscipiens beneficium ad aliquod ad quod alias non esset obligatus: unde per supradictam permissionem plures non tam obligantur suscipiendum beneficium quam inducit ad faciendum illud quod tenetur facere per legem diuinam. A proprio gradu decidat. hoc dicitur de symoniacis symoniace ordinatis vel ordinatozibus qui secundum canones a proprio gradu decidunt. si ipsi ad executionem: quia secundum rem retineant caracterem et gradum. Subdiaconus non ordinatur ante 14. annos. Hoc dicitur secundum antiqua iura: quia modo non debet ordinari ante 20. decre. 77. di. Subdiaconus. Nec presbyter ante 30. hoc modo non tenetur: potest enim ordinari presbyter 25. annorum. extra de elec. Cum in promotione. 5. Inferiora. Episcopi tamen promotionem non debent nisi trigessimum annum compluerint: ut habetur in decre. predicta.

De sacramento coniugij cuius institutio et causa ostenditur. Distinctio. XXVI.

Um, alia sacramenta post peccatum et propter peccatum exordium sumpserint: matrimonij sacramentum etiam ante peccatum legitur institutum a domino: non tamen ad remedium sed ad officium. Refert enim scriptura Gen. in adam misso sopore: atque una de costis eius sumpta: et exinde muliere formata virum in spiritu intelligentem: ad quem usque mulier facta esset: post extasim prophetice dixisse. Hoc nunc os ex ossibus meis et

caro de carne mea: propter hoc relinquet homo patrem et matrem et adheret uxori sue: et erunt duo in carne una.

De duplici institutione coniugij.

Coniugij autem institutio duplex est: una ante peccatum ad officium facta est in paradiso ubi esset thorus

immaculatus et nuptie honorabiles: ex quibus sine ardore conciperent: sine dolore parerent: altera post peccatum ad remedium facta extra paradisum: propter illicitum motum deuitandus. Prima ut natura multiplicaretur. Secunda ut natura exciperetur et vitium cohiberetur. Nam et ante peccatum dixit deus.

Crescite et multiplicamini: et post peccatum omnibus pene hominibus per diluvium consumptis. De vero ante peccatum institutum fuerit coniugium ad officium: post peccatum vero ad remedium concessum Aug. testatur dicens. Quod sanis est ad officium: egrotis est ad remedium. Infirmitas enim incontinentie quod est in carne per peccatum mortua ne cadat in ruinam flagitiorum: excipitur honestate nuptiarum. Si vero non peccassent primi homines: sine carnis incitamento ac feruore libidinis ipsi ac succitatores eorum conuenirent. Et sicut remunerabile est aliquod bonum opus: sic coitus eorum bonus esset et remunerabilis. Quia vero propter peccatum letalis concupiscentie lex membris nostris inhaeret: sine qua carnalis non fit commixtio: reprehensibilis est et malus coitus: nisi excusetur per bona coniugij.

Quando secundum preceptum: et quando secundum indulgentiam contractus sit coniugium.

Prima institutio habuit preceptum: secunda indulgentiam: videlicet enim ab apostolo be-

mano generi propter vitandam fornicationem indultum esse coniugium. Indulgentia vero quia meliora non eligit remedium habet non premium: a quo si quis declinauerit meretur exitiale iudicium. Quod secundum indulgentiam conceditur: voluntarium est: non necessarium: alioquin transgressor esset qui illud non faceret. Et potest sane intelligi illud sub precepto dictum hominibus primis ante peccatum. Crescite et multiplicamini: quo etiam post peccatum tenebantur usquequo est facta multiplicatio: postquam secundum indulgentiam matrimonij contractus fuit. Ita etiam post diluuium quo vniuersum pene humanum genus deletum est: secundum preceptum dictum est filijs Noe: Crescite et multiplicamini. Multiplicato vero homine secundum indulgentiam contractum est: non secundum imperium.

Quibus modis accipiat indulgentia.

Indulgentia autem diuersis modis accipitur. scilicet pro cessione: pro remissione: pro permissione. Et est permissio in nouo testamento de minoribus bonis et de minoribus malis. De minoribus bonis est coniugium quod non meretur palmam: sed est in remedium. De minoribus malis. id est de venialibus est coitus qui fit causa incontinentie. Illud. scilicet coniugium indulgetur. id est conceditur. Illud vero. id est coitus talis permittitur. id est toleratur ita quod non prohibetur. **De nuptiis sint bone.**

Iterum autem nonnulli heretici nuptias detestantes: qui taciati appellati sunt: hi nuptias omnino damnant: ac pares fornicationibus aliisque corruptionibus faciunt: nec recipiunt in suorum numero coniugio utentem marem vel feminam. Quod autem res

bona sit coniugium non modo ex eo probatur quod dominus legitur coniugium instituisse inter primos parentes: sed etiam quod in cana galilee nuptijs interfuit christus: easque miraculo commendauit: aqua in vinum conuersa. Qui etiam postea virum dimittere uxorem prohibuit: nisi causa fornicationis. Apostolus etiam ait. Virgo non peccat si nubat. Constat ergo rem bonam esse matrimonium: alioquin non esset sacramentum. Sacramentum enim sacrum signum est.

Quis rei sacramentum sit coniugium.

Um ergo coniugium sacramentum sit: et sacrum signum est: et sacre rei. scilicet coniunctionis christi et ecclesie: sicut ait apostolus. Scriptum est inquit. Relinquet homo patrem et matrem et adhaerebit uxori sue: et erunt duo in carne una. Sacramentum hoc magnum est. Ego autem dico: in christo et in ecclesia. Ut enim inter coniuges coniunctio est secundum consensum animorum et secundum permixtionem corporum sic ecclesia christo copulatur voluntate et natura: quia idem vult cum eo: et ipse formam sumpsit de natura hominis. Copulata est ergo sponsa sponso spiritualiter et corporaliter. id est charitate ac conformitate nature. Huius utriusque copule: figura est in coniugio. Consensus enim coniugum copulam spirituales christi et ecclesie que fit per charitatem significat. Commixtio vero sexuum: illam significat que fit per nature conformitatem.

Qualiter intelligendum sit illud. mulier illa non pertinet ad matrimonium cum qua non est commixtio sexuum.

Inde est quod quidam doctorum dixerunt: illam mulierem non pertinere ad matrimonium: quod non exprimit carnalem copu-

lā. Ait. n. aug. Nō dubiū ē illā mulierez
nō ptinere ad mīmoniu: cū q̄ docet nō
fuisse cōmixtio sexus. Itē leo papa. Cū
societas nuptiaz ita a pncipio sit instituta
vt preter cōmixtionē sexū nō beat i se
xpi ⁊ ecclie sacfz: nō dubiū ē illā mulie-
rē nō ptinere ad mīmoniu: i q̄ docet nō
fuisse nuptiale mysterium. Itē augusti.
Nō ē pfectū coniūctiō sine cōmixtione se-
xū. Hoc si scōz iupficiē vboz q̄s accepe-
rit: iudiciū i errorē trā: vt dicat sine carna-
li copula nō posse hī mīmoniu: ⁊ iter
mariā ⁊ ioseph nō fuisse coniūctū vel non
fuisse pfectū: qd̄ nephas ē sentire. Tāto
enī sancti⁹ fuit atq̄ pfecti⁹: q̄to a carna-
li ope imuni⁹. S3 iupius posita ea rōne
dicta itelligēdū ē: nō qn ptineat mulier
illa ad mīmoniu: cū q̄ nō ē pmixtio se-
xū: s3 nō ptinet ad mīmoniu qd̄ exp̄sa
⁊ plenā teneat figurā coniūctiōis xpi ⁊ ec-
clie. Figurat. n. illā vniōnē xpi ⁊ ecclie
q̄ ē i charitate. S3 nō illā q̄ ē i nature cō-
for: mitate. Est ergo ⁊ i illo mīmonio ty-
pus coniūctiōis xpi ⁊ ecclie: s3 illi⁹ tñ q̄ ec-
clesia xpo charitate vni⁹: nō illi⁹ q̄ p su-
sceptiōem carnis capiti mēbra vniūnt.
Nec iō tñ min⁹ sc̄m ē coniūcti⁹: qz vt ait
Ang. In nuptijs plus valet sc̄ritas sacri:
q̄ secūditas vētris. Est ēt coniūcti⁹ signū
spūalis coniūctiōis ⁊ dilectiōis aior q̄ iter
se coniuges vni⁹ debēt. Vñ apls ait. Viri
diligite vxores vestras: vt corpa v̄ra.
C Superius determinauit maḡ de bap°. cō-
firmatiōe euch⁹ pnia. extrema vntiōe: ⁊ ordi-
ne. Hic determinat de matrimonio. C Et vi-
uidit in ptes. 4. P̄ 1⁹ de mīmonio. C Et de
nō q̄ ad cām formālē. P̄ 2⁹ q̄ ad efficiētē. di. se
quēti ibi. P̄ ost hoc. P̄ 3⁹ q̄ ad finalē q̄ p̄stet
in bonis mīmonij. 3i. di. ibi. P̄ ost hoc de bo-
nis. P̄ 4⁹ q̄ ad cām mālē. hoc ē de psonis hē-
tib⁹. di. 34. ibi. Hic sup̄est. C Prima in tres.
P̄ 1⁹ agit de mīmonij institutiōe. P̄ 2⁹ de ei⁹
honestate ibi. fuerit. P̄ 3⁹ de ei⁹ significatiōe
ibi. Lū. i. gū. **Articulus.**

Ircā hāc dī. querēdū est
principaliter de. 4.
P̄ 1⁹ de mīmonij institutiōe.
P̄ 2⁹ de ei⁹ honestate. P̄ 3⁹ de
ei⁹ oblatiōe P̄ 4⁹ de ei⁹ q̄ di-
tate. C Circa p̄m querunt. 3.
P̄ 1⁹ vtrū mīmoniu sit de

iure nāe. P̄ 2⁹ vtrū fuerit institutū aī p̄tū. P̄ 3⁹
vtrū institutū a deo imēdiate. **Qd̄.**

Primo ostēdo q̄ mīmoniu nō sit de iure
nāe. Qd̄ ē a volūtate nō ē a nā: qz
qd̄ ē a volūtate aliq̄ mō ē ab intellectu. Et p̄s
1⁹. p̄hī. intellectu distinguit 3 nām: s3 mīmo-
niu nō ē sine p̄sensu volūtati. q̄ nō ē d iure nāe.

C Itē tullius circa pncipiū rhetorice dicit
q̄ fuit qd̄dā tps in q̄ nemo nuptias legitimas
nec certos q̄sq̄ aspexerat liberos: s3 vt dā de-
cre. di. 5⁹. circa pncipiū. Jus nāle cepit ab exor-
dio rōnalis creature: nec variat tpe. q̄ mīmo-
niu cū sit legitia coniūctio maris ⁊ femine: nō ē d
iur nāe. C Itē di. 8. i. p̄n. Hāc iura oīa s̄ cōia
oib⁹: s3 p mīmoniu est appropriatio mulieris
ad vir⁹: ⁊ ecōuerso. ergo nō est de iure nature.

C Cōtra. P̄hī p̄ polit. c. j. dicit masculin⁹ ⁊
feminā nō sine imēce possibiles ēē gnātōis ḡfā:
⁊ hoc nō ē ex electiōe s3 sicut i alijs aīalibus ⁊
plātis nāle appētere q̄le tps tale derelinquere
alter⁹. C Itē. ff. de iustitia ⁊ iure. l. j. s. Jus nāle
Jus nāle ē qd̄ nā oīa aīalia docuit: ⁊ p̄z post.
Hic descendit maris atq̄ femine coniugatio
quā nos matrimoniu appellamus.

C Rūdo q̄ aliqd̄ dicit ē de iure nāe dupli-
citer. Ano mō illud qd̄ catur ex nālī necessita-
te nō coopante volūtate nisi illi⁹ q̄ nāz instituit
⁊ sic dicim⁹ q̄ de iure nāe ignis ē ascendere sur-
sum: ⁊ sic mīmoniu nō ē de iure nāe. Alio mō
dī ē de iure nāe illud ad qd̄ nā inclinat q̄uis p
li. ar. p̄ficiat: s̄m quē modū act⁹ virtutū dicunt
de iure nāe: ⁊ sic mīmoniu ē de iure nāe: qz ad
ipm inclinat nā ḡnis ⁊ sp̄ci p cōpatiōez ad p̄ci-
palē ei⁹ finē: q̄ ē bonū. plus: ⁊ p cōpatiōem ad
secūdariū q̄ est mutuū obsequiū i reb⁹ dome-
sticis. P̄ Qd̄ at nā ḡnis ad hoc aliq̄ mō inclinet
declaro sic. P̄rocreatio filior cōis ē oib⁹ aīa-
lib⁹: q̄uis ad hoc nō inclinet vno mō in oib⁹: qz
qd̄dā sunt aīalia: q̄ filij nati statim p̄nt sibi victū
sufficiēter q̄rere: vel ad q̄z sustentatiōez sufficit
mater p se: ⁊ q̄uis i istis nā inclinet ad coituz:
nō ē tñ i istis determinatiō masculi ad feminā.
In illis at i qd̄ filij idigēt sustentatiōe vtriusq̄
parētis vīq̄ ad paucū tps ē p nāz determinata
coniūctio masculi ad feminā vīq̄ ad paucū tps.
vt p3 i q̄busdā aīub⁹. Filij at hoīz idigēt cura
vtriusq̄ parēt vīq̄ ad magnū tps: iō i hoīb⁹

B natura inclinat ad determinatam pfectionem ma-
ris et femine vsqz ad magnus sps: qz tñ ex hoc
nō posset pcludi q nā generis inclinet ad se
parabile punctionē p totā vitā: ideo nā gene-
ris nō ita pfecte inclinat ad matrimoniu sicut
natura spēi q puenit hoi sub rōne qua ē. hō. q
aut ad hoc inclinet nā spēi et pfectus q natu-
ra generis declaro sic. qus nature dcm a natu-
ra huane spēi ē qd rō nālis hois pstituit: nālis
aut hois rō nō tñ dicit filioz pcreationē. sed
etiā educationē et instructionē. vnde hz ph^m. 8.
ethi. c. ij. filij habēt a parētib⁹ ēē: nutritiōē et
disciplinā: disciplina aut parētū vt in plurib⁹
indiget filij p totā parētū vitā. nō possent autē
cōmōde filij sic instrui nisi certos haberēt pa-
rētes: et nisi esset dissolubilis obligatio viri ad
mulierē. Si enī essent parētes certi: nō tñ obli-
gati. adinuicē p totā vitā nō esset eoz tā perfe-
cta et diligēs sollicitudo circa plis educatio-
nē et instructionē: vnde videmus q nati de for-
nicatiōe: quāuis certos habeāt parētes: tñ ab-
stia vt plurimū negligunt: et ideo nālis rō di-
ctat debere esse obligationes determinati viri
ad determinatā mulierē idissolubiliter p totā
vitā que obligatio ē p mīmoniu. **¶** Ad aut ad
mīmoniu inclinet natura p cōparationē ad
secūdariū eius finē q est mutui cōsequiū ma-
nifestari pōt sic. hoies in defectib⁹ et pfectio-
nib⁹ se habēt iter se sicut excedētes et excelsi: et
ideo dicitur naturale rōnis iudiciū debere ho-
mines simul cohabitare vt mutuo sibi inuicē
suppleāt defectus: quāpropter dicit ph⁹. p^o.
poli. c. 2. q eoz que nā ciuitas ē: et q hōnāciui
le aial est. Et infra. c. c. dicit q p nām est ipetus
i hoib⁹ ad talē cōitatē. que dicta pcordāt aplo
dicenti ad Gal. 6. Alter alterius onera porta-
te. Sili mō dicit pōt q cū in reb⁹ domesticis q-
dā magis pueniāt viro q mulieri: et qdaz mu-
lieri q viro: naturalis rō dicitat: nō tñ cohabi-
tationem viri et mulieris in vna domo: vt suos
defectus inutuo suppleāt: sed etiā cohabitatio-
nē p totā vitā idissolubiliter: vt libētius et fide-
lius sibi inuicē subueniāt. vnde ph⁹. 8. ethi. c.
ij. Viri et vxori amicitia vā fñi nām existeret
hō enī natura coniugale.

B aut scdm q est viri et mulieris punctione idini-
dua vite pñetudine retinēdo est de remotis cō-
clusiōib⁹ iuris nature. **¶** Ad 3^m dō q illud ver-
bū itelligēdū est de possessiōib⁹ ordinatis ad
vsum viri et mulieris: et de cōitate qñ ad vsu
nō qñ ad pñetate referēdo ad tps nature
lapsē: et q hoc de mulierib⁹ itelligi nō debeat
patet: qz ph⁹. 2°. poli. c. 5. qñis pcedat pos-
sessiōes debere esse cōes qñz ad vsum: hoc tñ
de mulierib⁹ negat: pñariū dicētib⁹ imponēs
q māifeste opa vñt: tpālie iterimūt. **¶** 2°. u.

Secundo querit vtrū matrimoniu fuerit
institutū ante peccatū. Et videt
q nō. Illud qd ē de iure nāe alia institutiōe nō
indiget: mīmoniu est de iure nāe: vt in pce-
dētā qōne habitū ē: nō nō fuit institutū. **¶** Item
nō dō institui medicina: p illo statu in quo nō ē
morib⁹: hz ante peccatū nullus erat moribus. et
go cū qdlibet sacm sit medicina: pñra moribus
nullū sacm fuit institutū ante peccatū.

¶ Cōtra. Aug⁹. 2. lib^o. de sacra. pte. 2. c. 5. dicit
q solum coniugij sacramentū etiā ante pecca-
tū legit institutū. nō tñ ad remediū: hz ad offi-
ciū.

¶ Itē idē dicit magister in lra hui⁹. di. c. 1.

¶ Rūdo q fm aliquos qd duplex pōt pñde-
rari institutio mīmonij. Quedā ordinata ad
pcreationē plis et mutui solatiū: et hoc dicit
esse i offi- et sic fuit institutū an peccatū. Que-
dā in remediū pñpiscētiē pñra pñpiscētiā q
est vulnus peccati: et sic pōt dici fuisse institutū
post peccatū tpe legis nature. Quedā qñm
ad determinationē psonarū: et sic pōt dici fuisse
institutū i lege Moysi. Quedā qñm ad repre-
sentatiōes mysteri pñctionis xpi et ecclesie: et
sic pōt dici fuisse institutū in noua lege. Sed qz
tres vltime institutiones in hoc conueniunt
q sunt in remediū: et etiā sua institutio siue an-
te peccatū siue post fuit signū cōiunctionis cōi-
sti et ecclesie: melius ē vt dicamus scdm sniam
magistri in lra: vt ante peccatū fuerit institutū
in officiū: post peccatū aut nō tñ in officiū: sed
etiā in remediū: et qz de rōne sacri ē q sit signū
et remediū: ideo nō ita pprie dicit q matrimo-
niū in quātū est sacm fuerit institutū ante pec-
catū sicut post peccatū.

¶ Ad 4^m in opp^m dō. q ea que sūt de iure na-
ture aliqñ idiget institutiōe determinatē: vel re-
motā pclusionē manifestius expñmentē: et sic
matrimoniu fuit institutū: institutio enī sua ma-
nifestat hoc debere fieri et qualiter debeat fieri
determinat. **¶** Ad 2^m dicēdū q tpe quo nō
erat moribus nō fuit institutū mīmoniu sub ra-
tione qua medicina: nec sub ratione qua sac-
mentū pñprie loquendo: vt patet ex dictis.

A Tertio querit vtrum matrimonium fuerit institutum a deo immediate. Et vñ q non Gen. 2. dicit Adā. Hoc nūc os ex ossibz meis: et caro de carne mea. Et parū post. Quādoqz relinquet hō pfem suā et mferet: et adheret vxo rī sue. et erūt duo in carne vna: sed tūc fuit mīmonū institutū dicēte dño Bath. 19. Nō legis: qz q fecit hoies ab initio masculū et feminā fecit eos et dixit. Propter hoc relinquet hō pfem et mferem et adheret vxo rī sue. ergo de mīmonū institutū hoie mediante. ¶ Itē circa ea q dēus immediate instituit nulla p hoīem fieri pōt mutatio: s; p hoiez mīplex sit mutatio circa mīmonū. q n fuit a deo immediate institutū. ¶ Cōtra. omne qd a deo mediāte hoie instituit p hoīem pōt destitui: qd patet: qz canones non hntes vim nisi ex iure positio ecclesia pōt destituere: qñs a deo mediāte ecclesia fuerint instituta: s; hō non pōt mīmonū separare dicēte xpo. Bath. 19. Qd de pūxit hō nō separet. ergo fuit a deo immediate institutū.

¶ Rūdeo q de mīmonū institutū p dicit. cū dixit vt b; Gen. 2. Nō ē bonū hoiez ēē solū. faciam ei adiutoriū sile sibi. Mīmonū factū instituit iplicite cū de costa ade dormientis formavit mulierem et adduxit eā ad Adā: vt b; e. c. Et ipsum mīmonū vbo bñdixit cū dixit Gen. 1. Crescite et multiplicamini et replete terrā: et subijcite eā. Unde Aug. 14. de ci. c. 22. Nos nullo mō dubitamus fm benedictio nē dei crescere et multiplicamini et replete terrā. donū esse nuptiarū: quas de aī peccatū hominis ab initio pstituit creādo masculū et feminā. Adā autē deo ispirante institutione mīmonū specificauit et explicuit cū dixit: vt habet Gen. 2. Hoc nūc os ex ossibus meis: et caro de carne mea: et parū post. Quādoqz relinquet hō pfem suā et mferem: et adheret vxo rī sue et erūt duo in carne vna: quibus vñs tria bona mīmonū explicuit. s. bonū inseparabilitatis. cū dicit. Propter hoc relinquet hō pfem et matrem suā et adheret vxo rī sue. et erūt duo in carne vna. supple. et bonū plis. Cū dicit. Erūt duo in carne vna. supple. vñus pueri. pcreāda. Fuit autē pueniēs matrimonū institutū p deū et hoiez diuinitus inspiratū: vt cā rīderet effectur. in matrimonio enī est virtus spūalis in significando et efficiēdo: et aliqd carnale et humanū. s. obligatio ad carnalē actū. Nec dicta sūt de institutione mīmonū inquātū fuit in officiū. ¶ Item inquātū etiā fuit in remediū fuit institutū a deo post peccatū impliciter: cū dixit mulieri. In dolore paries filios et sub vñā potestate eris: et

ipse domabitur tui. et ade dixit. Quia audisti vocē vxoris tue et c. Ex qb; vñs et sequētibz simul in vñū collectis videri pōt deū insinuasē eorū copulā iā nō esse in officiū tñ: sed etiā in remediū. expellens autē hoc institutū deus: cū post diluū dixit Noe et filiis suis. Crescite et multiplicamini et replete terrā: vt habetur Gen. 9. Multiplicatio enī hoīm pūctioe maris et femine pficit: cū aut xps dixit. Bath. 19. Qd deus pūxit hō nō separet: et ifra. Quicūqz dimiserit vxorē suā nisi ob fornicationē et aliam duxerit mechā. nō p illa verba matrimonium instituit: qñs qdā dicāt q tūc ipsum instituit inquātū est representatiū pūctiois xpi et ecclesie: sed p illa verba ostēdit matrimonū iā dudū institutū. esse: et separari non posse: et hoc dixit ad instrūdū illos qui de inseparabilitate mīmonū nō bñ sentiebāt: sic p; p lfaz ibidē. ¶ Ad p^m dō. q nō plus pcludit nisi q mīmonū aliquo mō fuit institutū a deo immediate: aliquo mō ab hoie diuinitus ispirato: et hoc ē verū. ¶ Ad 2^m dicēdū q mutatio p hoiez nō potest fieri circa matrimonū quo ad ea q diuina institutio determinauit: sed quo ad ea que indeterminate reliq; p ecclesiaz determinanda. ¶ Ad 3^m ad partē aliā dicēdū q illud qd instituit ab hoie tñ p hoīem destitui pōt: s; matrimonū et si fuerit institutū aliquo mō ab hoie. non tñ tñ: qz a deo fuit institutū immediate. hō ē hoc institutū ex precepto dei sibi facto scā ispiratiōe: et ideo si deus nō instituisset matrimonū nisi mediāte hoie adhuc deberet dici mīmonū principaliter esse institutum non per hominem: sed per deum.

Articulus.

Consequenter qrit d^r pncipali. Et circa hoc querunt. s.

¶ Primo vtrum actus mīmonū quātū ad copulā carnalē sit licitus. ¶ 2° vtrum meritoz. ¶ 3° vtrum in susceptione matrimonij gratia conferatur. ¶ Questio.

Primo oīdo q actus matrimonialis nō sit licitus: nō est licitū hōi se pūare vsu rōnis: nec simpliciter nec ad tēpus: s; in actu coniugali pūatur homo vsu rationis. Unde pbs. 7. lib. ethi. c. 8. dicit de venere q furat intellectū spūe sapiētis. ergo ille actus est illicitus. ¶ Itē oīs act⁹ ē illicitus quē de necessitate cōcomitat peccatū: sed actū pūgales de necessitate pcomitat saltē veniale peccatū. qz vt dicit Aug. 19. de ci. c. 4. Nōnullū vitū est cū caro cōcupiscit aduersus spū. In actu vñ

illo tempore caro percipit aduersus spiritum ipsam
etiam tempore cōcomitat tētatio. q̄ ē ex carne: de q̄
dicit magister l.^o 2.º di. 21. q. non fit sine pecca-
to. ergo actus coniugalī est illicitus. ¶ Itē nī-
hil idiget excusatiōe nisi peccatū: s; actus con-
iugalī idiget excusari p bona coniūgii fm magi-
stri hui^o di. c. 1. ergo actus coniugalī ē pēti.

¶ Contra. fm Aug^m. 14. de ci. c. 18. Cōcubitus
coniugalī q̄ scdm mīfimonialiū pscripta tabu-
lar fit causa pcreādoz liberoz: licitus ē et ho-
nestus. ¶ Itē obligatio ad actū q̄ nō ē licitus
est peccatū: s; in mīfimonio ē obligatio ad cō-
iugalē cōcubitū: cū ergo nubere nō sit peccatū
dicēte aplo. 1. Cor. 7. Si nupserit ego nō pec-
cauit: cōcubitus coniugalī fieri pōt licite.

¶ Rūdeo sicut iuperius habitus est: ad mī-
fimonii inclinatio: nō tñ nā generis: s; etiā natura
spēi nō tñ p cōparationē ad secūdariū et finē
q̄ est mutuū obsequiū seu mutuū subuētiō i re-
bus domesticis: s; etiā p cōparationē ad prin-
cipalē et finē q̄ est pcreatio liberoz: cū aut na-
turalis ratio a deo sit instituta: quīs in aliquo p
peccatū sit obfuscatū: possibile ē ipas inclinare
ad aliq̄ qd sit scdm seipsū: et vlt illicitū: ut
in eo mē licitū inueniri nō possit. ¶ Preterea
a deo mīfimonii ē institutū vt visum ē. de^o autē
nihil instituit i quo iplice obligatio ad aliqd il-
licitū. cū g i mīfimonio sit obligatio ad coniū-
gale cōcubitū altero coniūgii hoc pēte loco et tpe
debitus: actus coniugalī fieri pōt licite.

¶ Ad p^m in opp^m cū dī. q. nō ē licitū hōi se pri-
uare vti ratiōis et dico q. imo aliqñ: qñ. s. illa
pūatio est quasi momentanea et pordinata a ra-
tiōe ad mag^m spūale bonū: et ex auctoritate di-
uina: et talis est pūatio vsus rōnis in hōie per
coniūgale cōcubitū pure et directe ordinatum ad
reddēdū debitū vel ad pcreationē liberoz ad
diuinū cultū. ¶ Ad 2^m dicēdū q. minor ē sal-
uilla enī rebellio viriū iserioz p rationē vitii
qbdā est: inqatū est declinatio a pma institutio-
ne nature: sed p bona mīfimonii caret rōne cul-
pe. ¶ Et rñ aut tētatio q̄ ē ex carne possit esse si-
ne peccato determinatū inuenies. lib^o. 2. di. 21.

¶ Ad 3^m dōm q. p tāto of carnalis cōcubitus
excusari p bona mīfimonii: q. extra matrimo-
nii tempore peccatū: et in mīfimonio fieri pōt si-
ne peccato. ¶ An idē act^o i mīfimonio nō ē pua
peccatū: et postea sit non peccatū per bona
coniūgii.

Questio.

II.

Secundo querit vtrū actus matrimonialis sit meritorius. Et v^o q. non.
magister huius di. c. 1. dicit q. si nō peccassent
primi homines: coitus eorum bonus esset et re-
munerabilis. in quo implicare videtur q. mo-

do non sit remunerabilis: sed omnis actus me-
ritorius est remunerabilis. ergo cōcubitus cō-
iugalī nō est meritorius. ¶ Item scdm Philo-
sophum. 2° ethi. c. 3. semper circa difficilius
fit ars et virtus: sed concubitus coniugalī nō
est difficilis: sed delectabilis: ergo non est vir-
tuosus: sed nullus est actus meritorius nisi sit
virtuosus. ¶ Itē dimittere illud quod est me-
ritorium non est laudabile: sed laudabile ē di-
mittere matrimonium propter castitatem vir-
ginalem vel vidualem. ergo actus matrimo-
nialis non est meritorius. ¶ Itē. 32°. q. 2. Con-
nubia. Cōnubia legitima caret peccato: nō tñ
illo tempore quo coniugales actus geruntur
presentia spūsancti dabitur: sed nullus actus
est meritorius nisi per presentiam spūsancti.

¶ Contra. actus virtutis est meritorius: sed
vix reddendo viro debitum facit actum iusti-
tie que reddit unicuique quod suum est. ergo cō-
cubit^o coniugalī pōt ēē meritorius. ¶ Itē. ois
actus pcedēs ex voluntate deliberatiua aut est
fm rōne: at pter rōne. Si scōz rōne ē virtuosus.
Si preter rationes est virtuosus. Ande Dama-
li. 2. c. vlti. Manentes in eo quod secūdū natu-
ram est in virtute sumus. declinantes ex eo qd
est secūdum naturam ex virtute ad id quod pre-
ter naturam est deuenimus: et in malitia sumus:
et vocat ibi naturam naturale rationis indicium
inclinans ad virtutem. cum ergo concubitus
coniugalī possit procedere ex deliberatiua vo-
luntate absq. hoc q. sit virtuosus: q. vt hī in pce-
dētī questioe: licite potest fieri: pōt esse virtuo-
sus: et ex consequenti meritorius.

¶ Rūdeo q. cōcubit^o mīfimonial^{is} aut sit dire-
cte et tñ cā reddēdū debitū: aut pcreandi libe-
ros educādos ad cultū diuinū: sic ē act^o virtuo-
sus: et ex pūti meritorius: sic pbat ar^o ad pte faz.
aut pp delectatiōē carnis: seu pp remediū car-
nalis percipētiē: sicut dō tñ itra limites matrimo-
nii q̄ ad hoc q. hō nō vellet hoc facere cuz
nō sua: nec ponēdo ibi vltimū finē. Et vtrū cō-
cubit^o hac de cā fact^o nūq. possit fieri sine oī pctor:
aut semp sit pēti veniale iseri^o declarabit. Si dī
volūtas ex limitē mīfimonii ferat: vtpote q.
talē actū vellet exercere cū muliere et si nō eēt
sua: tūc est mortale peccatum.

¶ Ad p^m i op^m dō. q. si pmi hoies nō peccassēt
qlibet coitus eoz fuisset remunerabilis: et sic itel
ligit magister. nō aut nō sic: q. aliq. ē remune-
rabilis: et aliq. nō. ¶ Ad 2^m dōz q. act^o coniū-
galis licitus et bene ordinatus quīs habeat de-
lectationem annexam ex parte operantis: ha-
bet tñ difficultatē ex parte sūti: q. i delectatio-
nibus fm tactū valde difficile est tenere me-

adum. **C** Ad 3mo d. q. laudabile est dimittere minus meritorium: et magis meritorium: et quibus aliis actus conjugalis sit meritorium. tñ oblatione castitatis virginalis vel vidualis magis est meritorium. **C** Ad 4mo d. q. fm glo. ibide p tato dicit i illo actu pñtia spñsci n dari: qz tñc nō dat quo ad actū faciēdi miracula vel pphe tādū: qz in illo actu est qdā stupor: mētis: et hō totus carnes efficit. **Qd.** m.

Tertio querit vtrū i susceptione mfmomij gfa cōferat. Et vñ q. nō. p suscepio nem cuiuslibet sacramenti cum quo confertur gratia minuitur moribus contra quem est: sed carnalis concupiscentia: contra quas est ma trimoniū p ipm nō minuit: s3 auget: sicut. n. di cit pbs. 3. ethi. ca. vi. Concupiscentie opatio au get conatū. ergo videt q. gfa nō pferit in matri monio. **C** Itē p suscepioēz cuiuslibet sacri cū quo pferit gfa pfigurat hō aliquo mō xpo. p il lo statu quo passus ē p nobis: alit. n. non dice rent sacra hñe efficacā a passioē eius: s3 matri moniū in nullo representat xpi passionē: cū i ma trimonio sit delectatio. passio xpi maxie fuerit afflictiva. ergo videt q. nō cōferat. gfa in ma trimonio. **C** Itē omne sacfz in q. pferit gfa cō tra aliqū morbiū d3 suscipit ab oib. picipatv bus illū morbiū. s3 oēs in statu nature lapsē ha bēt de lege cōi morbiū carnalis concupiscentie. ergo si in sacfo mfmomij pferret gfa ptra car nalē concupiscentiā oēs viri et mulieres deberent matrimonij ptrahere: qd falsū est.

C Cōtra. vt supius ē habitū i diffinitioē sacri ponit q. est ex scificatioē ptinēs aliquā insibi lē et spālē gfa: s3 quelibet pars diffinitiois cō uenit cuiuslibz pti subiectiue ptēte sub diffinito. cū ergo matrimonij sit sacfm no. l. vt oñdet i eius suscepioē confert gfa vt vt. **C** Itē sacra mēta no. l. efficiūt qd figurāt: s3 qd3 sacfz figu rat gfam: qz vt supius habitū ē: sacfm est iusti bilis gfe iustibilis forma. ergo i suscepioē ma trimonij cū sit sacramētū no. l. pferit gratia.

C Rñdeo q. ptrahentibus mfmomij digne pferit gfa gratū faciēs nō tñ gratis data: vt q. dā dicere volūt: sicut enī natura nulli pferit po tētū qñ etiā pferat si pōt dispōnē necessariā ad idoneā executionē actus illius potētie: sic ipse deus pferendo alicui aliquā ptatē p sacfi suscepioē simul pferit dispositionē necessariā ad idoneā executionē actus ptatis illius. p sa cramentū aut mfmomij dat ex diuina institutioē mfmomij ptrahentib. ptās vt vñ vñat alio ad pcreationē. plus z ad concupiscentie remediū. eu ius ptatis actus exēq. nō pñt idonee et digne si ne gratia gratum faciente.

C Ad p^m in opp^{mo} d. q. p mfmomijz respicit concupiscentia in sua radice p gfa3 q. pferit in ma trimonio: excludit ēt turpitudō q. sine mfmomio ēt in carnali copla: et p illū actūz ab alijs corruptelīs retrahit: pp qd dicit apls. i. Cor. 7. mclī ē mubere q. vi. **P** dīcēdū ergo ad au ctoritatē pbi q. quīs opatio concupiscentie si nō est rōne ordinata auget conatū: tñ qñ est or dinata rōne respicit eius excessū: qz act^o dispo nūt ad siles hit. **C** Ad 2mo d. q. quīs p mfi moniū nō pformant ptrahetes passiōi xpi pñt ad penā: pformant tñ et qñtū ad illius passiōis cāz q. fuit ex pte patietis: q. cā fuit charitas. qz pp nimā charitatē suā q. dilexit nos: pati vo luit vt ecclesiā sibi assumeret i spōsaz: quā cha ritate repñtat honesta dilectio nubētū: illi tñ q. ad onera mfmomij aspiciūt forte dicerēt q. qñtū ad aliq. repñtat passiōis xpi penā: multe enī sunt tribulatioēs i matrimonio. **Un** Apl. i. Cor. 7. Tribulatioēm carnis habebūt hñmō. **C** Ad 3mo d. q. ar^o bene cōcluderet si p concupiscentiā nō posset alia medicina efficacior iueniri: vacare aut opib. spūalib. et carne p pñiam macerare multo sunt efficaciora remedia ptra morbiū concupiscentie q. mfmomij. **P** Qñō at li citū sit dare pecuniā p mfmomij. ptrahando cū sit sacfm pferēs gfam: superius expositū ē: vbi questū ē de symonia. **Articulus. m.**

Consequenter quē de pñci. **Et** circa hoc querunt. 3. **P**rimo vtrū copula ma trimonialis fuerit in pcepto ante peccatū. **P** 2° vtrum post peccatū. **P** 3° vtrū oēs obligē tur ad illud pceptū. **Qd.**

Primo oñdo q. copula mfmomialis nō fuit i pcepto añ peccatū. **Sama.** l. i. c. vi. dicit de pmo hoīe q. sciēs pccgnitor de q. i trāsgressioē fieret: et sub corruptioē ca deret fecit ex ipso femina auxiliatricē sibi ipsi fm ipm. **Et** sile dicit lib. 4. c. 16. ergo videt q. copula matrimonialis nūquā fuisset si non fuisset peccatū. nō fuit ergo sub pcepto p sta tu añ peccatū. **C** Itē fm ph^m. 2°. de aia. Mul tiplicatio idiuuoz in eadē spē ē pp cōserua tionē spēs: s3 ante peccatū spēs poterat cōseruari in vno indiuiduo. qz nō erat necessitatis corruptiois subiectū. ergo copula mfmomia lis nō fuit in pcepto p statu ante peccatū.

C Cōtra. magister huius di. c. a. dicit q. pñma institutio matrimonij habuit pceptum. **C** Respondēdo q. deus homini ante peccatū triplex dedit pceptū. **Un** discipline pertineō

B ad profectionem gfe. cum dixit vt hf Gen. 1. de ligno scie boni & mali ne comedas. Alterum ptinens ad pseruationem nre. cum dixit eodem. c. De oi ligno paradisi comede. Alteru ptinens ad multiplicationem idiuuoz spci humane pp iptionem numeri electoz. cu vt hf Gen. primo dixit. Crescite & multiplicamini & replete terram: qz tñ fuit pceptum affirmatiuum non obligabat nisi p loco & tpe. & iō non fuerūt transgressores pcepti istius: qz uis nūq in paradiso fuerunt carnaliter copulati. rō aut qre non coierunt pōt assignari triplex. vna qz satis cito post formationez mulieris scd ē illa transgressio pp quam de paradiso eieci sunt. Alia qz dterminationem tpiis q coire inciperent expectabant ab auctoritate diuina. 3. qz nondū erat in eis supfluitas cibi 3. digestione digesti. q est mā feminis. vt i li. 2. oilum est. Prime due rōnes tanguntur ab Aug. 9. sup Gen. longe post principium.

E Ad primum in opp^m dō q hic nō est tenēda opinio Damasceni. dicit. n. Aug. 14. de ci. c. 23. Quisqz dicit homines non fuisse coitu. ros nec generaturos: nisi peccassent. qd aliud dicit nisi pp numerositatem scōz necessarium hoīs fuisse pc tñ. q. d. hoc dicere incōueniēs est. **E** Ad 2. dō q ibi philosoph⁹ nō tangit totam cām multiplicationis idiuuoz in ea dem spē. sed ptem. alterā aut ptez q est impletio numeri electorum non tangit. qz ad ppositum suum non pertinebat vel forte qz eam ignorabat.

Questio.

ii.

B **Secundo** queritur vtz copula matrimonialis fuerit sub pcepto post pctñ. Et vñ q nō. nō. n. est licitum alicui vouere aliqd pceptū. sed glo. sup illud Luce. p. Qñ virū non cognosco dicit. Ecce tangit q ipsa voverat castitatem. ergo copula mrimonialis non erat sub pcepto. **E** Item magister huius. di. c. 2. dicit q 2. institutio mrimoniū habuit indulgentiam. sed qd indulget nō pcepit. **E** Contra. sicut primis parētibz ante pctñ. dictum est. Crescite & multiplicamini & replete terram. ita hoc idem dictus est Aōe & filiis eius p diluuiū. vt habetur Genesis. 9. **E** Itē magis fuit necessarium matrimoniu post peccatum q ante. qz ante pctñ non fuit nisi i officium. post pctñ vero & in officium & in remedium. ergo cum fuerit in pcepto ante peccatum: multo fortius post peccatum.

E **Respondeo** q matrimoniu post pctñ fuit in officium & in remedium. Quo ad primum fuit in pcepto etiam post peccatū quousq facta fuit sufficiens multiplicatio hoīum

ad cultum diuinum. & q tot fuerūt vacantes illi operi q melius erat aliquos manere in castitate virginali vel viduali q omnes copule matrimoniali intendere. Quo ad 2. autem nunq fuit in pcepto. qz morbum carnalis concupiscētie efficacius possunt hoies temperare per exercitiū. meditationez & affectionū spūalium. & degustationum celestium. & macerationum corporum q per matrimoniale concubitu. sicut. n. dicit Ber. in epistola ad p. prios parētes. Gustato spū necesse est desipere carnem. affectanti celestia terrena non sapiunt. eternis inhiāti fastidio sunt transitoria.

E Ad primū in opp^m dō. q tpe virginis Marie iam erat scdā sufficiens multiplicatio hoīuz ad diuinū cultū. & iō iam copula matrimonialis non erat sub pcepto. An nec Joannes baptista pxit mrimoniū. **E** Vel pōt dici q priuilegiatē persone. vt beata virgo. & Joānes baptista erat de illo pcepto p diuinam dispensationem secretam exēpte. **E** Ad 2. p3 solutio ex dictis in qōne. **E** Duo ar. ad partē aliam procedunt de matrimonio inq̄tum ē in officium & pzo illo tpe quo erat modicus numerus hoīum colentium deum. 26. iii.

Tertio

queritur vtrum modo obligentur hoies ad illud pceptum. Et vñ q sic. pceptum qd est de iure nature semper durat. sed vt supius visum est mrimoniū est de iure nature. ergo pceptum de mrimoniū p̄bendo adhuc durat. **E** Item pceptum durat quousqz reuocet. sed nūq in sacra scriptura iuenimus huius pcepti reuocationem. **E** Item pceptum qd dedit de⁹ hoī ad cōseruationem indiuidui que est p actuz nutritius adhuc durat. ergo a simili pceptum qd dedit deus hoī ad cōseruationem speciei q est per actum generatiue adhuc obligat.

E Contra. consiliū non p̄riatur pcepto. sed d̄ginitas p̄riat copule mrimonialis: quā tñ cōsulit apla prime Cor. 7. ergo copula matrimonialis mō non est sub pcepto. **E** Itē laudatur homines castitatem seruantes. de quo tñ laudari non deberent si adhuc eēt matrimonialis copula sub pcepto.

E Rūdeo q pceptū illud fuit affirmatiū. pcepta. n. affirmatiua nō obligāt p sep. p loco & tpe. convenientibus. & iō qd in fuit modicus numerus hoīum deū colētium illud pceptū obligauit: q cā modo cessat. qz magna ē multiplicatio hoīum deū colētium. & tot sūt vacantes copule mrimonialis: q expedit est vt multi maneant in p̄tinetia viduali & virginali. An aug. li. d. bono pingali antem. ita

Distinctionis

ia sefe h3 genus humanū vt alijs qd se non pti
nent non solū p nuptias occupatis sed mul
tis et p illicitos ꝑcubitus luxuriatibus bono
creatore qd malis faciēte: qd bonū est vt nō de
vii numerositas pils r abundantia successione.
vii scē amicitie qquirantur.

¶ Ad 3^m in opp^m dō. q. nāle iudiciū rōnis
qđā dictat vt semp faciāde: & sic copula mī
monialis nō est de dictāmie nālis rōnis: qđā
dictat vt faciāde. p loco & tpe: & sic mīmoniu
est de dictāmie rōnis nālis. ¶ Ad 3^m dō. q.
istud pceptū i hoc satis reuocatū est q ap̄s
ptinetiā virgineale p̄fert copule piugali. v
ps. i. Cor. 7. & per hoc q iaz cessat cā. p qua dō
fuit illud pceptū. ¶ Ad 3^m dō. q. p̄seruatio
induidiū non pōt suppleri p aliū q̄ p ipsum
met iduidiū: sed p̄seruatio sp̄i supplet p mī
tos. q̄uis aliū maneat i ptinetiā viduali vel
virginali: si tñ redigeret mīdus ad ista par
tium numerū hoium q̄ qbusdā castitate serua
tib⁹ aliū nō sufficeret ad sufficiētē multiplica
tionē hoium ad cultū diuinū: tūc mīmonialis
copula oibus illi actui vacare potentibus cē
pceptū. tñ iam tot credunt saluari: & ita sunt
hoies p mīdū multiplicati q̄ sicut dicit augu
stinus de bono piugali añ me^m. si omnes vel
lent ptinere ab omni p̄cibitu de corde puro
& p̄sciētia bona & fide nō facta. multo citius e
ritas dī p̄leret & acceleraret termin⁹ seculi.

Articulus.

Consequenter

¶ Et circa hoc quæst. 3. ¶ 1° utrum infirmorium sit in genere relationis. ¶ 2° ut sit sacramentum noue legis. ¶ 3°

ut p̄cubit⁹ sit de integritate matrimonij. 2. 1.

Primo ostēdo q̄ infimōniū nō sit i gene
re relatiōis fm pb^m. 5. pbsi. i ad
aliqd nō est mor^o. i. imēdiatē. sed p̄sensūs legi
timarū psonarū p verba de p̄nti ex p̄ssus termi
natur ad infimōniū imēdiatē. ergo infimōniū
nō est relatio. ¶ Itē iter vniū viri t vniū ro
rem nō est nisi vniū infimōniū sed relatiō vi
ri ad vxorē nō est relatio vxoris ad virū: ergo
infimōniū nō est relatio.

Cōtra. magr di. seqnti. c. 2. **S**imonii est
ma ritualis pūctio viri & mulieris inter legiti
mas psonas iduūda vite puetudine retines
sed hoc nō pōt itelligi de pūctione q̄ est actio
q̄ tūc inter dormietes nō ēet infimōniū: ergo
hoc itelligitur de pūctione q̄ ē relatio cau
sata p pūctionē q̄ est actio.

E Rūdeo q̄ m̄mōnium dupl̄ pōt accipi.

Ano mō p eo qđ in mīfimonio ē sacramētum
tñ. Alio mō p eo qđ in mīfimonio ē res ⁊ sa-
cra. ¶ 1° mō dupl^r. s. aut p signis sensibili-
bus mutuū volūtatis pscūsū xp̄mentib⁹. ⁊ sic
nō est relatio. vba. n. sub rōnē qđ sunt soni sunt
i genere q̄litas. Aut significatiōe illoz signorū:
⁊ sic dico qđ ē refo significata p modū acti-
onis. ⁊ 1° mō ē dupl^r pōt accipi. Ano mō p
mutuo pscūsū volūtatis viri ⁊ vxoris. ⁊ sic nō
est refo. s. actio. Alio mō p mutua obligatiōe
vtriusq; ad reddēdū debitū ⁊ nō ad impeditiōē
pcreationē plis: qđ obligatio causatur inter le-
gitimas psonas p mutuo pscūsū p vba de pre-
senti expressam. ⁊ sic mīfimonii ē relatio. ⁊ qz p
prie loqđno hec obligatio ver⁹ ē dī mīfīm⁹ q̄
aliqđ pdictorū: qz alia aut sunt mīfimonii. sig⁹
aut cāsiō cōcedēdū est mīfīm⁹ ēē i gñerelōnis
¶ Ad 1° in opp^m cū dī qđ i ad aliqd nō ē mo-
tus immediate ēē. dico qđ verū est de motu pro-
prie dicto qđ est act⁹ entis in po⁹ fm qđ huius-
modi: sic aut nō ē mot⁹ volūtatis pscūsus: vnde
dicit phs. 3. de aīa. B. e actu aīe. qđ ē altera ipe-
cies mot⁹. vii p pscūsū volūtatis immediate
pōt cāri obligatio hoīs ad deū. ¶ Ad 2° vō.
qđ mīfimonii nō accipit p altera istaz relatio-
nū tñ: sed p vtrazq; fil. ⁊ iō inter virū ⁊ vxorē
nō est nisi vñū mīfimonii. fm quē modum dī-
cas: qđ iter duos vicinos nō est nisi vna vicini-
tas: q̄mō refo Joānis ad Mariā sit alia ab il-
la qđ est Martini ad Joannem: qz vicinitas ē
nomen illarum duarum refozū simul: qđ sunt
inter duos vicinos. ¶ 126. ¶ 11.

Secundo

sacra no. l. est aliqd sensibile p m̃a: t̃ aliq ver
ba q̃si p forma: s; nō sic est in mimonio. si. n.
verba de p̃nti mutūā p̃sensū expmētia sunt q̃
si forma: nulla ē ibi mā: si sūt mā. nulla est ibi
forma: qz fm pb^m. z phili. mā z forma nunq̃
coicidit: ergo mimoniū nō est sacm no. l.
¶ Itē fuit institutū añ no. l. g̃ nō ē sacm no. l.
qz oīa sacra no. l. i no. l. istitata sunt. ¶ Itē fa-
cīm no. l. efficit quod figurat: sed fm ap^m ad
ephe. 5. z magis i lfa b^m dicitur. ¶ Primo si
gmificat p̃nctioēz xp̃i z ecclie quā tñ nō effi-
cit: g̃ nō ē sacm no. l. ¶ Itē null' hō pot' aliqd
sacm no. l. recipe a seipso. nullus n. pot' p̃fir-
mare seipm vel baptizare se de alij: sed vir
z mulier p seipsos possunt dhere mimoniu:
qz si p̃bunt dētē ē: Quis sic facere nō debet.
ergo nō ē sacm no. l.

¶ Contra. ap[osto]l[us] ad ephe. s. dicit de m[is]mo
n[ost]ro. Sacram[entum] hoc magnu[m] e[st] dico aut[em] in xp[ist]o i
ecclesia; s[ed] hoc non posset dici de aliquo sacra[m]ento

Distinctio

Que sunt consideranda in coniugio.
Distinctio.

XXVII.

Post hec aduertendum ē quid sit coniūgiū: et quod sit efficiens causa coniūgi. et causa propter quam contrahi debeat: et que sint bona coniūgi: et quo per ea excuset coitus carnalis: quod sint legitime persone ad matrimonium. Sunt et alia plura in matrimonio consideranda quod sub compendio perstringemus.

Quid sit coniugium.

Unt ergo nuptie vel matrimonium viri mulierisque coniunctio maritaliter legitimas personas indiuiduam vite consuetudinem retinens. Ad indiuiduam consuetudinem vite pertinet quod absque consensu alterius neuter continetur proferri potest vel offohi vacare: et quod inter eos dum viuunt vinculum coniugale permanet ut alij se copulare non liceat: et ut iuxta alter alteri exhibeat quod quicquid sibi. Hac autem descriptione legitimorum et fidelium tantum matrimonium includitur.

De consensu qui efficit coniugium.

Efficiens autem causa matrimonij est consensus. non quilibet: sed per verba expressus: nec de futuro: sed de presenti. Si. n. consentiunt in futurum dicentes. Accipiam te in uxorem: et ego te in uxorem: non est iste consensus efficax matrimonij. Item si consentiant mente et non exprimant verbis vel alijs certis signis: nec talis consensus efficit matrimonium. Si autem verbis explicat quod tamen corde non voluit: si non sit coactio ibi vel dolus: obligatio illa verborum quibus consentiunt dicentes: accipio te in virum: et ego te in uxorem: matrimonium facit.

Auctoritatibus probat quod solus consensus facit matrimonium.

Quod autem consensus matrimonium faciat subditis probat testimonij. Ait. n. Isidorus. Consensus facit matrimonium. Item Nicol. papa. Sufficiat solus secundum leges eorum consensus: de quo rursus coniunctionibus agit. Qui solus si forte in nuptiis defuerit: cetera est cum ipso coitu celebrata frustratur. Item Job. chriso. Matrimonium non quidem facit coitus sed voluntas: et ideo non solum illud separatio corporis. Item amb. Non defloratio virginittatis facit coniugium: sed pactio coniugal. Ex his apparet quod consensus. id est pactio coniugalis matrimonium facit: et ex tunc coniugium est: et si non precessit vel secuta est copula carnalis.

Quando incipiat esse coniugium.

Quod. n. ab ipsa desponsatione in qua pactio coniugal exprimitur coniuges sint: secundum testimonija probant. Ait. n. amb. Cum incipiat coniugium coniugum nomen asciscit: cum coniugum viro coniugium est: non cum viri admixtione cognoscit. Item Isidorus. Coniuges veri appellantur a prima desponsationis fide: quibus adhuc inter eos ignoret coniugalis concubitus. Item aug. Coniux vocatur ex prima desponsationis fide quam concubitu non cognouerat: nec fuerat agnitus: nec pierat: nec mēdax maserat coniugis appellatio: ubi non fuerat nec futura erat carnis vlla admixtio: propter quod fidele coniugium: ambo parentes christi vocari meruerunt: non solum illa mater: sed et ille pater eius: sicut coniux matris eius. vtriusque tamen mente non carne. Ex his evidenter insinuat quod ex tpe quo intercedit consensus voluntarius ac maritalis quod solus coniugium facit: veri coniuges sunt sponsus et sponsa. Secundum quosdam non est coniugium nisi carnale copulam: sed sponsi et sponse sunt.

Quidam tamen asserunt verum coniugium non contrahi nisi traductionem et carnale copulam nec veri coniuges

ges eē aliquos añq̃ itercedat cōmixtio
sexus: sed a prima fide desponsatōis vir
sponsus: et mulier sponsa est: non cōiūx.
Sponsos autē et sponsas diuices frequē-
ter appellari dicūt: nōn q̃ sint: s̃ q̃ fu-
turi sunt: cuius rei sponsionē iuicē fece-
runt: et scdm hoc verba pmissarum au-
ctoritatum itelligenda fore tradunt.

¶ Qua ratione vtuntur.

¶ Uod vero inter sponsam et con-
iugem plurimū intersit: ex eo
asstruunt: q̃ licet sponse añ car-
nalem copulam inconsulto vel nolente
sponso monasterium eligere: quo facto
sponso ē licet aliā ducere. Coniugatus
vero vel coniugata nec cōtinentiā nisi ex
cōi consensu seruare valet: nec monaste-
rium petere: nisi vterq̃ cōtinentiā pari-
ter p̃stentur. Q̃ vero liceat spōse mo-
nasteriū eligere auctoritatibus sancto-
rum probatur. Ait. n. Eusebius papa.
Desponsatam puellā non licet parētib⁹
ali vīro tradere: tamen licet sibi mona-
steriū eligere. Item Gregorius. Dece-
ta legalia desponsatā si cōueriti voluerit
nullo penitus censuerunt damno mul-
ctari. Refert etiam Hieronym⁹ q̃ ma-
tharius inter christi heremitas preci-
pius: celebrato nuptiali cōiunio cū ve-
spere thalamum eēt ingressurus ex vr-
be egrediens transmaria p̃tūt: et bere-
mi solitudinem sibi elegit. Beatus etiā
Alexius similiter ex nuptijs diuina gra-
tia vocatus sponsam deseruit: et nudus
christo famulari cepit. His auctoritati-
bus et exemplis liquet licere sponsis si-
ne consensu suarū sponsarum et cōuersio
continentiam profiteri.

¶ Quid coniugat⁹ vel coniugata neq̃ant cō-
tinentiā p̃stiteri sine alterius consensu.

¶ Quid autē coniugatus nullatenus
b. licet. Non enim potest vir me-

lioris vite propositum sumere sine vx-
oris consensu: et conuerso. Unde Greg.
scribens theutiste patricie. Sunt q̃ di-
cunt religionis gratia coniugia debere
solui. Unde sciendū est: q̃ si hoc lex hu-
mana cōcessit: tamē lex diuina prohibu-
it. Si vero vtriusq̃ conueniat cōtinentē
vitam ducere hoc quis audeat accusa-
re? Sic enī multos sanctorum nouimus
cū suis cōiugibus: et prius cōtinentē vitā
duxisse: et post ad sancte ecclesie regimi-
na migrasse. Si vero continentia quaz
vir appetit mulier non seq̃. aut quam
vxoꝝ appetit vir recusat: coniugiū diuidi
non potest: q̃ scriptū est. Mulier pote-
statem sue carnis nō h̃: sed vir. Simili-
ter et vir p̃tātē sue carnis nō h̃: sed mu-
lier. Idē. Agathosa latrix presentius q̃-
sta est virū suū contrayolūtātē suā i mo-
nasteriū esse cōuersū: quapropter expe-
rientie tue precipimus vt diligenti iqui-
sitione discutias: ne forte eius volūtate
d̃uersus sit: vel ipsa vitā mutare se p̃mi-
serit. si hoc reperiis: et illum i mona-
sterio p̃manere prouideas: et hanc sicut
p̃misit mutare vitā compellas. Si ve-
ro nihil horum ē: nec quondam fornicā-
tionis crimen p̃pter qd̃ licet vxozē di-
mittere: p̃dictam mulierē cōmisisse co-
gnoueris: ne illius cōuersio: vxozis reli-
cte in seculo fieri possit perditionis oc-
casio: volum⁹ vt maritum suum illi etiā
si iam confuratus est reddere debeas.
omni excusatione cessante: q̃ nisi forni-
cationis eā virū vxozē dimittere nulla
rō cedit. Postq̃. n. copulatione coniū-
gy viri et mulieris vnū corpus efficitur:
nō pōt ex pte d̃ueri: et ex pte remanere
in seculo. Itē ex. viij. synodo. Si q̃s con-
iugatus conueriti ad monasterium velit
non est recipiendus nisi prius a coniu-
ge castimoniam profitente fuerit abso-

Distinctio

lutus. Tales ergo tunc sine culpa requirunt xpm relicto seculo si hnt ex pari voluntatis castitatis consensum. Itē. Si vir et vxor diuertere pro sola religiosa inter se consenserint vita: nullatenus sine consensu epi fiat vt ab eo singulariter proniso constituantur loco. Nam vxore nolēte vel altero illorū ēt p tali re matrimonium non soluitur. Itē aug. Si abstines sine vxoris voluntate: tribuis ei fornicādi licentiā et peccatū illius tue imputabit abstinentie. Item Nicola^{us} papa. Scripsit nobis thaberga regina: regia se vel le dignitate vel copula exui: et sola vita priuata esse cōtēta desiderare. Cui scripsimus non hoc aliter fieri posse: nisi eādem vitam vir eius lotharius elegerit. Ex his pz qd cōiugati sine cōi consensu mōasteriū eligere: cōtētiā pfiteri: vel habitiū religionis sumere nō valet: et si fecerint reuocari debent. Sponsi vero possunt sine cōi consensu monasterium eligere. Un videt inter sponsum et spon sam coniugium nō esse. Ideoq; asserūt a prima fide desponsationis cōiuges appellari non re presentium sed spe futurorū: qd ex fide quā ex desponsatione si bi inuicē debent: postea efficiunt cōiuges. Premissas aut auctoritates quib; asseritur qd cōsensus matrimonium facit: ita itelligi volunt vt consensus vel pactio cōiugal non ate coitu faciat matrimonium sed i coitu. Sicut. n. dīfloratio virginittis non facit matrimonium nisi pcedat pactio cōiugal: ita nec pactio coniugal ante qd assit copula carnalis. Ex pactione ergo cōiugali sponsi et spōse fiunt ante coitum. In coitu vero efficiuntur coniuges. Facit. n. pactio coniugal vt que prius erat sponsa: in coitu fiat coniux.

¶ Rñlio ad predicta cum determina-

tione superiorum.

Is aut ita respondet^{ur} sit aliqui
b. desponsatio vbi ē cōpromissio
viri et mulieris de cōtrahendo
matrimonio: non ē at ibi cōsensus de p
feti. et est desponsatio hñs cōsensū de p
fenti. i. pactionem cōiugalē qd sola facit
coniugium. In illa ergo desponsatōe vbi ē
pollicitatio cōtrahendi mñmonium: spon
si tñ et sponse fiunt: nō cōiuges: et talib; spon
sis licet sine cōi consensu cōtētiā pfiteri
et monasterium eligere. In ea vero de
sponsatōe ubi ē consensus de pñti cōi
giū cōtrahit: et ab illi^{us} desponsationis pri
ma fide veri cōiuges appellantur. Se
cundum hāc distinctionē desponsatōis
de sponsis varie loquūtur doctores.

¶ Quomodo accipiat^{ur} spōsa in sup
dictis capitulis.

Liquādo. n. spōsas vocant que
a. talē hñerunt desponsationē vbi
fuit pactio cōiugal de presenti
et ille vere cōiuges sūt. Un gre. Si quis
vxorē desponsauerit vel subarrauerit:
quāq; postmodū pueniente die mortis
ei^{us} nequiverit eā ducere i vxorē: tñ nul
li de cōsanguinitate ei^{us} licet accipe eā i cō
iugio: et si inētū fuerit factū: sepetur oīo
Itē Julius papa. Si qs desponsauerit
vxorē et subarrauerit: et vel pueniēte die
mortis. vel irruētib; gñsdā cāis eā nō
cognouerit: nec frater eius nec vllus de
cōsanguinitate ei^{us}: eādē sibi tollat i vxo
rem vllō vnq; tpe. Itē Grego. Qui de
sponsatā primi sui puellā cepit i cōiugi
um: anathema sit ipse et oēs cōsentientes
eis: quia scdm legē dei mori decernitur.
Nam diuie legis mos est: sponsas appel
lare coniuges: vt in euangelio. Accipe
mariām cōiugē tuā. Et i deutronomio
Si quis alterius sponsā i agro vel quo
libz loco oppresserit vel adduxerit i do

mū suaz: moriat: qz vxor ē primi sui violauit. nō q̄ iā vxor erat sed a parentibus vxor fieri dēbat. Ex his colligit q̄ spōse q̄dam cōiuges sūt aī cōmixtionem sexui. Sed forte illud mouet q̄d in fine capituli dicit: nō q̄ iā vxor erat: sed que vxor fieri debebat. Qz non ita debet intelligi: q̄si vxor vere non fuerit ex quo pactio coniugalis intercessit: sed qz nōdum traducta fuerat: nec res vxoria intercesserat. l. concubitus coniugalis. ¶ Aliiter accipitur in his alijs capitulis sponsa.

Ec ēt spōsa ē q̄ sic viro despōsata est: vt nō intercesserit consensus de presenti: s̄ spōsio futuri. Scōm quem modū illud decretū intelligit. Si qs sponsā filij opprefferit: post filiū ei⁹ eam duxerit: pater postea nō habeat vxorem nec mulier virū: filius qui patris facinus ignorauit aliam ducat. Si cōiūx illa fuisset quod vtiqz foret: si in sponsalibus pactio cōiugalis intercessisset: nō permetteret sponso alia ducere. Nechis autē pena nō nubendi ex rigore isligitur vt alij terreāt. Idem ex eodē. Quidā despōsanit vxorez: et dotauit: et cum ea coire non potuit: quā clāculo frater eius corripuit et grauidā reddidit. Decretū ē vt q̄uis nupta non potuerit esse legitimo viro: despōsatam tñ fratri frater habere non possit: s̄ mechus et mecha fornicationis quidem vidictam sustineant: licita vero eis coniugia non negentur. De illa despōsatio ne hoc intelligi d̄z vbi non fuit cōsensus cōiugalis de presenti alioquin non liceret eis alia sortiri cōiugia. Scōm hoc ēt illud intelligi d̄z. Statutū est a sacro conuentu: vt si qs sponsam alteri⁹ rāpnerit publica penitētia mulctet: et sine spe cōiugij maneat: et si ipsa eidem crimini cō-

sentiens nō fuerit: licentia nubendi alteri nō negetur. Apparet hāc fuisse despōsatam sine pactione coniugali de presenti: et ideo non fuisse coniugem cui viuenti sponso alteri nubendi licentia nō negatur. Sunt. n. quedā nuptialia pacta d̄ futuro ex quib⁹ sponsi et spōse vocant: nec exide coniuges sunt. Et est pactio q̄dam cōiugal' de pñti que sponsus et spōsam ēt cōiuges facit: et vtraqz pactio de spōsatio vel sponsalia interdum dicunt proprie tamen sponsalia dicuntur que dam solēnia pacta nuptialia.

¶ Quare nō statim tradantur sponse.

Enuptialib⁹ pactis vbi est tñ spōsio futuri. Ait aug. Institutū ē vt iā pacte spōse non statim tradant ne vilem habeat marit⁹ datam quam suspirauit sponsus dilatare.

¶ Que sponsa sit vidua mortuo sponso et que non.

Tē sciēdū q̄ illa spōsa que tñ i futuro ē pacta: mortuo sponso non remanet vidua: qz nō fuerat vir ei⁹. vñ si qs eā duxerit ad sacros ordines conscendere non prohibet: qz nō duxit viduā. Vidue. n. maritus eque si cut bigamus: sacerdos fieri p̄hibetur. Ex tali autem copula nullus arcetur a sacris ordinibus.

¶ Qui alterius sponsam eo mortuo ducit: ad sacros ordines accedere pōt.

Ecundum hoc intelligendum est quod ait Pelagius papa: de illo qui mortuo sponso: eius spōsam ducit in vxorem. Nihil est inquit: quantum ad hunc articulum attinet. q̄d ei obuiet de canonicis institutis: quin ad sacros ordines promoueri valeat. Si vero talis sponsa fuisset: inter quam et sponsū eius cōsensus de pñtēti intercessisset eo mortuo vidua remāssit: cui copu-

B diuina est. ergo ad hoc non requiritur consen-
sus voluntatis humane.

C Contra. ad verā collationē sacri requirit vera
intentio pferendi. q̄ s̄it ad vere p̄pendū sacm
m̄fimonij requirit vā intentio p̄pendi. **C** Itē. ex
tra de sp̄salib⁹. Tua nos. in fi. line p̄sensu cete-
ra nequeunt. sedus p̄ficere p̄iugale: sed nō ē cō
sensus nisi sit ver⁹. **C** ad h⁹ requirit ver⁹ p̄sensus.

C Rūdeo. q̄ ad hoc vt de p̄bat in foro p̄sciē-
tie ⁊ dei q̄ cordū nouit occulta requirit ver⁹ cō
sensus iterior: q̄uis nō sufficeret sine institutio-
ne diuina: q̄ cū vir ⁊ mulier plenarie subsint do-
minio dei: nō liceret vni trāsferre corp⁹ suū in
ptatē alteri⁹ nisi p̄currēte ad hoc dñi volunta-
te ⁊ auctoritatē tñi q̄tū ad iudiciū ecclie mili-
tantis q̄ fm exteriora iudicat: si dicatur vba q̄
p̄sensum iteriorē exp̄mūt: q̄uis fm rei verita-
tem nō assit: iudicabit m̄fimonium: nisi signis
enidētib⁹ p̄bati poterit nūq̄ iteriorē p̄sensu
affuisse: q̄d p̄bare nimis eet difficile: nec ad p̄-
sensu occurrit mihi q̄uo hoc sit possibile.

C Ad p̄m in opp⁹ dñi q̄ q̄uis non possit cō-
stare certa scia de vō p̄sensu. de hoc tñ pōt cō-
stare p̄ p̄babilē p̄iecturā: ⁊ hoc sufficit. sic eni
dicit p̄h⁹ p̄ ethi. c. 2. disciplināt est in tñ cer-
titudine inq̄rere fm vnūq̄q̄ gen⁹ inq̄tū rei
nā sufficit. **C** Ad 2^m dñi q̄ vbiq̄ magis itelli-
gēdū est q̄tū ad iudiciū ecclie q̄ p̄ exteriorē
rem exp̄ssionē p̄sensu p̄sumit iteriorē p̄sensu
affuisse. **C** Ad 3^m dñi q̄ ad ea q̄ sunt ab istitu-
tōe diuina requirit p̄sensu voluntatē hūane in q̄
bus de⁹ instituit vt requirit. de⁹ at institūdo m̄fi-
monium ip̄licite instituit vt requirit ad hoc viri
⁊ mulieris p̄sensu: ⁊ hoc fuit rōnabile cuz in
m̄fimonio sit aliqd carnale ⁊ hūanū. **D**ñ. n.

Tertio q̄rit vtz ad p̄p̄dum m̄fimonium
sufficiat p̄sensu tacit⁹. Et vī q̄ sic.
et de sp̄salib⁹. Tue s̄mitati: m̄fimonij in ve-
ritate p̄bat p̄ legitimi viri ⁊ mulieris p̄sensu:
sed necia sunt q̄tū ad ecclia vba p̄sensu ex-
p̄mētia de p̄nti. q̄ vba nō requirunt ad hoc vt
in foro dei m̄fimonij p̄bat: sed tñ ad hoc vt
ad ecclia p̄ctū m̄fimonium: iudicet. **C** Itē
32. q. 2. **D**ñ. ois. s. cū dñ. in tex. ⁊ in gl. ⁊ i decr.
p̄dca. in gl. Si parētes p̄bat p̄ filiis p̄senti-
bus ⁊ sciētib⁹ sufficit eoz taciturnitas. **C** Itē
p̄sensu tacit⁹ facit adulteriū dicēte dño. **D**ñ. att.
5. Quicūq̄ viderit mulierē ad p̄cupiscēdū eā
sā mecat⁹ est eā in corde suo. ergo a fili consen-
sus tacit⁹ pōt facere m̄fimonium.

C Contra. p̄sensu tacit⁹ alicui⁹ nō dat ins aliq̄
in re sua: sed p̄ m̄fimonij hz vir ptatē in cor-
pore mulieris: ⁊ ecōuerso fm ap̄m p̄ Cor. 7.
ergo ad m̄fimonium p̄pendū nō sufficit p̄sen-

sus nō exp̄ssus. **C** Itē magis hui⁹ dñ. c. 2. di-
cut de viro ⁊ muliere q̄ si p̄sentat mēte: ⁊ non
exp̄māt verbis vel alijs certis signis talis cō-
sensus m̄fimonium non efficit.

C Rūdeo. q̄ ad p̄p̄dum m̄fimonium requiritur
p̄sensu mutu⁹ p̄ vba de p̄nti vel per alia si-
gna in nō potētib⁹ loq̄: ⁊ dico per alia signa:
q̄ muti p̄nt p̄bere m̄fimonij. extra. de sp̄sa.
Tue s̄mitati. Inter etiā absentes ⁊ qui se nūq̄
viderūt pōt p̄bi m̄fimonij p̄ p̄curatorē ⁊ li-
teras p̄sensu mutuos exp̄mētes: duz tñ fama
vel auditu vel aliquo mō se nouerint. 30. q. 5.
Nec illud. in glo. 7. 32. q. 2. **D**ñ. ois. **C** Li dñ. in
gl. Rō at q̄re requirit exp̄ssio mutui p̄sensu p̄
aliqd sensibile signū est: q̄ sic est institutū: cui⁹
institutionis fuit rō p̄grua: q̄ m̄fimonium ē sa-
c̄m: ⁊ de rōne sac̄i est vt sup̄ viluz ē. **D**ñ. in
eo sit aliqd sensibile signū: aliā ēt rationē assi-
gnant aliq̄: q̄ in p̄ctū m̄fimonij q̄libet donat
aliq̄ ptatē corpis sui q̄tū ad p̄iugalē actuz. do-
natio at nō p̄ficat nisi p̄currēte p̄sensu donato-
ris ⁊ donatarij. donatari⁹ at p̄sentire non pōt
in donationē: nisi donator voluntatez suā sibi
exp̄mat: q̄d sine signo sensibili facere non pōt.

C Ad p̄m in opp⁹ dñi q̄ q̄uis vba sint necia
q̄tū ad eccliam: nihilomin⁹ sunt et necia ad
hoc vt in iudicio dei m̄fimonij p̄bat: vñ vba
decretalis itelligenda sunt p̄ appropriationē:
eo q̄ in iudicio dei p̄ncipalior est p̄sensu inte-
rior q̄ exp̄ssio eius extior. In iudicio at ecclie
sic militatis est eōtio. **C** Ad 2^m dñi. q̄ dicunt
aliq̄ q̄ in casu p̄dicto sufficit p̄sensu sine ver-
bis illoz q̄ p̄hunt: q̄ vba parentū ⁊ taciturni-
tas filioz p̄sentū: ⁊ vba itelligentiū equalent
sensibili signo exp̄mēti iteriorē p̄sensu: maxi-
me q̄ ex aliquo gestu annunt: ⁊ ex v̄cundia
loq̄ omittunt. si at vba dicerent p̄ alios q̄ per
parētes non sufficeret taciturnitas p̄dca. plus
eni in hoc valēt vba parentū: eo q̄ filij sūt affi-
qd sub eoz. Alij glosas p̄dictas negant: nec
eni ex tex. ex q̄ accipiunt fm rei veritates p̄nt
h̄fi. **C** Ad 3^m dñi. q̄ non ē s̄se: q̄ p̄ctū p̄mitti
pōt in sola volūtate: s̄ ad sac̄m requirit sensibi-
le signum ex diuina institutione. **D**ñ. m.

Quarto q̄rit q̄d p̄sulentū est alteri cōm-
gū cui alter affirmat q̄ nūquam

in eum consensit nec consentit.
C Rūdeo. q̄ p̄sulentū ē ei q̄ hoc nō. credat:
q̄ nec alteri p̄iugij in hoc credere tenet. ex de
p̄bationib⁹. **C** Per tuas. numis idignū est iux-
ta legitimas sanctiōes: vt q̄d sua d̄sq̄ voce d̄
lucide p̄testat⁹ ē in eū casum p̄do valcat testi-
monio ifirmare. si aut temerarie credat q̄ al-
ter p̄iunx vtz dicat durāte ista credulitate nō

I licet ei cuius illo carnaliter comiserit: nec ad pe-
titione pprid: qz credit qd nō sit ei pūx: nec ad
petitione alteri: qz sibi in hoc pūdicat qdū
affirmat se pūgē nō eē: si aut postea affirmat
se mētū esse: et petat debitū. si alter pūx re-
maneat in pūna credulitate pplex^r est qdū
durat illa credulitas: qz illa credulitate manē
te nō credit alter suū pūgē eē. vñ si redderet
debitū p psciam faceret: qz nec debuitz credit
eē: imo idebitū. si aut nō reddit et peccat: quia
qūis alter pūx in dicēdo se nō eē pūgem
pūdicaret sibi quo ad pūte exigēdi debitum
qdū hoc nō reuocabat: tñ postq reuocat cre-
do q expirat illud pūdicatū: qz reuocatio con-
cordat vbiis quibus in contractu expressit suū
psensum de presenti. **Articulus. 11.**

Consequenter queritur de 2° pū-
cipali. **Et** circa hoc querū-
tur. 4. **Primo** vtz mīmo-
nūz nō psumatū possit dissol-
ui p mutuum dissensum. **2°**
vtrū per religionis igressum.

Tertio vtz p abscissione genitaliū. **Quar-
to** vtz per religionis igressūz possit dissolui ma-
trimoniū psumatum. **Questio. 11.**

Primo ostēdo q mīmonii nō psumatū
possit dissolui p mutū dissensū.
**ex. de regulis iuris. 2^{is} res. 2^{is} res p qscū-
qz nascit cas: per casdē dissoluit: sed mīmoni-
um nascit per mutūz volūtatē psensum. er-
go dissoluit p mutū volūtatē dissensū. **Itē**
destructa cā destruit effect^r: qz sicut dicit aūc.
6. metaphy. sue. c. 3. Causatū eget datore sui eē
semp^r et cessantē qdū habuit eē. Et. c. se. dīc q
vnaqueqz cā est sū cū cāto: s; mutu^r psensus q
est mīmonii cā destruit p dissensum. **q** p mu-
tū dissensum mīmonii dissoluit. **Itē** de-
structo fundamēto religionis destruit religio:
sed mīmonii pphēdit duas religiōes sū fun-
datis sup mutū psensum: vt ostēsum est. **q** p
destructionem psensus destruit mīmonium.**

Cōtra. 32. q. 7. Licite que sepat a viro nūq
carebit pūgū sacro et si nō recōciliat viro. hoc
aut vtz nō eē si dissensus mīmonii dissolue-
ret. **Itē ex. de regulis iuris. 2^{is} res. dicit**
gl. q mīmonium solo dissensu nō dissoluitur.
Cōtra. 1° deo. q mīmonii dissolui dupl^r pōt i-
telligi: aut qū ad thoz: aut qū ad vinculū.
1° dissolui pōt p mutū dissensum. si. n. am-
bo dissentiūt a carnali copula pnt pcordiū fa-
cere pūctiē votū q facto vñ aliū nō tenet obe-
dire qū ad carnalē copulā. **2°** mō mīmo-
nium dissolui nō pōt p mutūz dissensū: cui⁹

rō ē: qz mutu^r psensus nō ē tota mīmonii cā:
sed ad hoc pūcipal^r pcurrit iustitatio diuina: vt
sup^r ostēsum ē: et qz de^r ordiauit vt post mutuū
psensum vinculum illud nō maneat subm vo-
luntati eoz: nō qūm ad vinculū dissolui non
potest p mutuum dissensum.

**Ad 1um in opp^o 3° solo ex tā dīc^r: qz cōsen-
sus mutu^r nō est tota cā: qd si eēt p mutū dis-
sensum possit dissolui. **Ad 2um dō. q** illū v-
bum itelligēdū ē de cā q nō tñ ē effectiua: s;
etiā pseruatiua effect^r: talis at cā matrimoniū
nō ē pūctūz mutu^r psensus. **Ad 3um dōm. q**
mīmonii fundat sup scū ē in mutū cōsensu
et subiectōe pūgūz iustitatio diuine. p mutuum
enī psensus dū est in fieri sūit pūges: dūz fact^r
ē sūit pūges: nō est at pōt scū ē psensu de-
strui. ipole est et pūges nō eē subiectos iustituz
tū diuine: qd tñ p ipole et icō possibile ponere
mutū pūges de hīc eē sub diuina pūte p mutū
dissensum possent vinculi dissolui. **2° dō. m****

Secundo querit vtz mīmo^m nō psuma-
tū possit dissolui p religiōis in-
gressum. **Et** vñ q nō: qz mīmonio pto statim
alter pūgū tenet alteri petēti reddere debitū
qz sicut dī. ff. de regu. iur. In oib⁹. In oib⁹ obli-
gationib⁹ in qb⁹ dīco nō ponit pūti die debet:
sed hoc nō eēt vtz si mīmonii nō psumatūz
solui possit p religiōis igressum: quia coniūx
exactus obijcere possit petēti se velle religio-
nem itrare: ergo nō soluit tale mīmonii per
religiōis igressūz. **Itē** altero itraute religio-
nē: aut alter statim pōt pphēre: aut nō. Si nō. nō
est solutū mīmo^m. si sic. cū ille q intrauit reli-
giōnē possit an suā pfectionem redire ad secu-
lum ptingere possit q vna esset spōsa duoz sū
in seculo remanētū: qd falsum ē. **Itē** aut il-
le q remāsit in seculo pōt pphēre mīmo^m an al-
teri⁹ pfectionē: aut nō. si sic. tunc solueret mī-
monii nīla iterueniēte morte: nec corpali: nec
spūali: qz itras religionē nō mouit spūaliū secu-
lo vsqz ad suā pfectionē. si nō: tūc ille q religio-
nem itrauit possit paz an suā pfectionē aliam
religionē itrare: postea aliā: et sic remanens
in seculo sine culpa sua defraudaret multo tē-
pore suo iure: quod est iconueniens.

**Cōtra. mag^r b^o di. c. 6. et c. 27. q. 2. Despō-
satā. Despōsatā puellā nō licet parētib⁹ aliū vi-
ro traderetū licet monasteriū sibi eligere: qd
vñ nō esset nisi illa obligatio solui possit p re-
ligiōis igressū. **Itē. ex. de puer. pūg. Accz.**
Post psensus legitīmū de pūti licitū est alte-
ri alio et repugnāte eligē mōasteriū. Et paz
post. dūmō carnalis pūmixio nō iteruenit i-
ter eos: et alteri remanētū si cōmonit^r pūctūz**

B servare voluerit licitū est ad scda vota trāfire.
C Rūdeo: q in mīmonio non psumato ad-
 huc nō est nisi pūctio spūalis: r iō q mortez
 q hō spūalit seculo mortū pōt solui qua morte
 mortū p hoc q in religioe pñtē: r hēc rō tāgi-
 tur ex. de puer. piug. **Ex.** vbi dī q cū nō fuī
 sent vna caro sīl effectū: sāt pōt vñ ad deū trā-
 fire: r alter in seculo remanē. **I**ūle pcoordat sī
 gnificatio pñcti mīmonij q nō significat vnio-
 hūane nāe ad psonā filij dei q est idissolubilis
 sed significat dissolubile vnionē q est iter deū
 r aīam p pcharitatē vīencc illud sū saluato-
 ris scriptū **Matth. 19.** Non licet viro nisi ob
 cam fornicatōis vxorē suā dimitte. itelligēdū
 est nisi de his qm mīmonij carnali ē copula
 psumatum. **Ex.** de pueri. piug. **Ex publico.**

C Ad p^m in opp^m dōz. q in illa obligatiōe si
 alter piugū pponat se velle religioē. itrare ē
 idulta a iure pilatio duoz mēsiū ad reddē-
 dum debitū. **Ex.** de puer. piug. **Ex publico.** i ca
 su tū pmitte arbitrio iudicis: vtz plus vñ mī-
 nus tps indulgeat ad pñtēdū: vñ dicit gl. ibidē.

C Ad 2^m dōz. q remanēs in seculo nō pōt pñtē
 mīmonij ante pñtēsiōē alteri in religioe: qz
 tūc pmo ille q ē in religioe mortū spūalit mūn-
 do: r iō tūc pmo vinculus mīmonij soluitur.

C Ad 3^m dōz. q ille q remanet in seculo non
 pōt mīmonij pñtē ante pñtēsiōē illi q reli-
 gionē itrauit: r si de facto pñtēret: r alius ante
 suā pñtēsiōē exiret: ei eēt restitutē
 dus. ad subueniendū tū remanētī in seculo ne
 suo iure fraudulent pñtē: iudex illi q itrauit re-
 ligionē pñgere dōz terminūz pemptozium ista
 quē pñtēat: aut psumet mīmonij: alio qn ipz
 excōict: vt hī in pñctis de cr. in gl. r. s. ti. pxi.
 c. Statum⁹. in glo.

Questio. 111.

Tertio querit vtz mīmonij nō psumatū
 possit dissolui p abscisiōē genita-
 lium. Et vñ q non. **32. q. 7.** **Ad 1^m** q mīmo^m dōz q
 piugū illoz q p piugū mēbris truncat: aut a
 barbaris erecti fuerūt pp hāc eīz solui n pōt.

C Contra. **33. q. 1. c. 1.** in gl. **Quētiqz** sit in potē-
 tia. s. coeundi si mīmo^m pñtēsit illa ita q effectū
 sint vna caro pp nullā cām supueniētē pñt se-
 parari: in quo vidēt dare itelligi q si nō sint ef-
 fecti vna caro q ppter supueniētē ppetuam
 ipotentia coeundi possunt separari.

C Ad istā qōnē dicūt qdā q mīmonij non
 psumatūz pōt dissolui p abscisiōē genitaliū:
 qd declarāt aucterōne r exēplo. **7. Auctē** sic.
33. q. 1. c. 1. **Coniugij** pñmāz officio. s.
 carnis fm gl. sed vt dōz pāz post. e. e. aūqz pñr-
 ment impolitas officij soluit vinculus piugij.
7. Rōne sic. mīmonij non psumati solo p re-

ligionis igressum nō est p ius pure positum: **B**
 qz mīmonij ē de iure nāe r dīno. **I**us aut qd
 nō hz vim nisi ex positione nihil pōt p ius nāe
 vel dīuinū. dicit ēt dñs **Mat. 19.** **Ad** de piun-
 xit hō nō separet. restat q mīmonij nō pñ-
 mati solo p religiois igressum sit p hoc qd ius
 nāe r dīuinū dīcat pūctionē: q tū ē spūalis
 qlis est pūctio mīmonij nō psumati debere
 solui p alteri piugis vel amboz mortē spūalē
 quo ad carnales act⁹ mīmonij: q mōte mortē
 vir vel mulier qm in religioe pñtē: s. ille qui
 truncat genitalib⁹ mēbris mortē q ad carnales
 mīmonij act⁹. cū q vbi ē filis cā debeat ēē si-
 milis effect⁹. vñ q truncatio mēboz genitaliū
 pñtēdō testiculos r virgāz sit sufficiens cā
 soluedi mīmo^m nō psumatū. nō sic at est dōz
 fm aliqz de truncatiōe testiculoz vga remanē-
 tes: si tū erigi possūt: vñ. **32. q. 7.** **Ad 1^m** q mīmonij.
 in glo. dī de spadone q si hz virgā erectā siue
 resoluat spma siue nō: q ibi sit mīmonij. **Ad**
 talis satisfaciit mulieri: sicut mulier satisfaciit vi-
 ro siue resoluat spma siue nō: neqz requit qz
 in mīmonio sit spes filioz: qz sufficē q nō cui-
 tent. **plē. 7.** **P**ncipale at ppositū ondūt ex:
 qz si mulier p tps determinatū a iure ista quod
 vir: r mulier bona fide operā dederunt carna-
 li operi: ostēdat p aspectū corporis se cognitā:
 ēē a viro pōt fm formā iuris ab eo separari: p-
 pter ipotentia coeundi ex pte viri: vt iferi⁹ ostē-
 det: neqz oportebit ipsam pbare q illa ipoten-
 tia coeundi pñtēsit mīmonium ratū: q a fili
 ad hoc q truncatio genitaliū sit sufficiens can-
 sa dissoluedi piugij non o3 q pcedat mīmo-
 nium ratū: s. sufficē q pcedat mīmonij consu-
 mationē. **7.** Alij aut dicunt **32. q. 7.** mīmonij
 vt ipsi dicunt nō iuenitur in iure posse dissolui
 qz ad vinculus nisi p mortē corporalē si est
 mīmonium psumatū: aut p pñtēsiōē in reli-
 gione: si est mīmonij nō psumatū. **N**ec ponē-
 dum est. p eā q talis. reddūt ipotēs de iure ad
 matrimoniales actus: sed qz sic statutus est in
 fauorem religionis.

C Qui vult tenere pñā opionem pōt dicere
 ad pñm q illud decretū itelligēdum est de
 mīmonio psumato: quod sic. **pbo. 33. q. 1. c. 1.** r
 in glo. hī q ille auctoritates quas ibi **Gratia-**
 nus adducit ad pbādūm q ppter ipossibili-
 tatem reddendi debitū supuenientem mīmo-
 nio mulier a viro suo separari nō possit sopplē-
 stice a **Gratiano** idēcuntur: quia de psumato
 mīmonio itelliguntur: r hoc p3: qz postquāz
 eas idurūt **Gratiano** respōdet eis q itelligē-
 de sunt de mīmonio psumato officio quod i-
 telligendum est de officio carnis fm glo.

¶ Qui vult tenere alia opionez que mihi videtur securior potest dicere ad ar^m ad parte secundam: quod in illa gl. supplem^{us} est maxie sic maxime si effecti fuerint vna caro. **¶** Ad autem aut Saluatoris. Quos de^{us} coniunxit homo non separet: quod alia opione adducebat: potest dici quod intelligenda est de m^umonio psumato. An iterlinearis sup illud. Quos de^{us} coniunxit: dicit. faciedo vna carne: vel si intelligat etiam de non consummato: intelligenda est de hoie operante p^ote huana: cum autem sum^{us} potest statuit m^umoniu non psumatur solui per alteri^{us} coniugium: vel amoris p^osessione in religioe. hoc non statuit p^ote humana: sed vna sibi a xpo data in q^untus est vicarius ei^{us}. vñ iterlinearis sup illud. Homo non separet: dicit: sed deus. **¶** Questio. lxxi.

¶ Quarto querit vtr^{um} p^o religiois ingressum possit dissolui m^umoniu psumatum. Et v^{tr} q^u sic: q^u si statim post m^umoniu t^o tractum vir mulieri carnaliter copulet: ipsa q^untu potest remittere: et se velle religioe intrare allegat: nihilominus psumatur est m^umoniu. q^u si post m^umoniu psumatum mulier iuxta viro non possit religioe intrare p^ouaretur inuita: et sine culpa sua suo iure: quod icouenies v^{tr}. **¶** It^{em} lex diuina magis d^{icit} fauere religioi q^{uam} humana. Sed lex humana pcedit gra religiois iugia debet solui. in autentica de nuptijs. s. Distrahunt. q^{uod} multo fortius hoc pcedit lex diuina. **¶** It^{em} vinculum m^umonii solui per mai^{us}: vñ de religioe laxiori licitum est transire ad artiori: s^{ed} mai^{us} est vinculum religiois q^{uam} m^umonij: quia illud est sp^{iritu}ale: istud carnale. ergo per ingressum religionis soluitur vinculum m^umonij psumati.

¶ Contra. ap^{osto}le p^{ri}ma ad Cor. 7. dicit coniugatio. Nolite fraudari inuicem: nisi forte ex consensu ad tempus: vt vacetis ofoni. si q^{uod} non licet alteri subtrahere se ab altero nisi ex p^{er}sensu: non soluitur m^umoniu psumatur per religionis ingressum.

¶ It^{em} non solui per alteri^{us} coniugium corporalē mortē: quia si resuscitaret alter coniux teneret ipm recipere: iuxta illud ad 1^{am} Cor. xi. Acciperunt mulieres ex resurrectione mortuos suos. q^{uod} multo min^{us} solui per p^osessione in religioe.

¶ R^{es}pon^{do}. q^{uod} m^umoniu psumatur nullo m^o potest solui q^untum ad vinculu nisi per alteri^{us} coniugium corporalē mortē. id^est. n. sunt facti vna caro per carnalē p^{er}mixtionē: et i^{tem} p^{er} mortē q^{uod} h^{omo} sp^{iritu}aliter morit^{ur} mundo per p^osessione in religioe solui non potest: quia id^est non est cōiunctio sp^{iritu}alis tñ: sed etia carnalis: vñ p^{ri}ma magis pcedentis di. c. vlt. Hoc m^umoniu figurat vnione n^{ost}re hūane in p^{er}sona filij dei: q^{uod} idissolubilis est: ex mutuo tñ p^{er}sensu dissolui potest q^untu ad t^{em}p^{or} per re

ligiois ingressum: altero etia remanente in seculo si nō sit suspect^{us} de icōtinētia: ita tñ q^{uod} votū castitatis emittat anq^{uam} alter p^{ro}fit^{etur}. c. de cōuerf. p^{ri}us. Cū sit. Si autē mulier est ita iuuenis q^{uod} de ipsa possit oriri suspitio si remaneret in seculo: vir p^{ro}fit^{etur} nō d^{icit} nisi ipsa religioe intraret: q^{uod} tuncq^{ue} remanēs in seculo velit castitatem vouere: vt h^{ic} in decretali p^{ro}dicta. Et. s. c. ti. Ex p^{ar}te abbatis. in tex. et in gl. si tñ vir de licentia vxoris castitate nō vouētis. p^{ro}fectione in religioe fecerit: et postea ad ipsam fuerit reuocatus eo q^{uod} q^{uod} p^{ro}dicta dedit licentia credebat se posse in seculo remanē: quia ius ignorabat. as^{er}uēni p^{ro}pulsa fuisset religioem intrare: ea mortua tenet ad religioe reuerti: vñ d^{icit} in decre. p^{ro}dicta: q^{uod} ea sublatā de medio votū sine salu^s sue periculo nō potuit violare. Si autē p^{ro} voluntate vxoris p^{ro}fectione in religioe faciat. p^{ro}fitendo peccat: et ad mulierē reuocabit ad ei^{us} p^{er}itioem: nec ea mortua cogit ad religioe reuerti: vlt^{er} tñ nō poterit vxorē accipere. p^{ro}misit. n. se nō exigere debitum q^{uod} in ei^{us} p^ote erat: et i^{tem} q^{uod} ad hoc votū tenuit: nō reddē autē nō erat in ei^{us}: sed in mulieris p^ote. c. de p^{ro}uerf. p^{ri}us. Quidā itrauit. Silt^{er} dico de muliere itrate religioe p^{ro} voluntate viri: vñ de muliere q^{uod} credens vir mortuus huius religiois assumptū p^{ro} p^{ro}fectione fecit: et postea reuerso viro fuit ad eū reuocata. d^{icit} c. de p^{ro}uerf. p^{ri}us. Placet: q^{uod} q^{uod} mortuo viro p^{ro}sult^{us} sit ei: et p^{ro}gruēti ad salutē vt ad monasteriu redeat: tñ si ad hoc iduci nō poterit. d^{icit} papa ipsam iuxta credit nō cogen dā: et sic in ea. decre. d^{icit}. licet votū ei^{us} v^{tr}q^{ue}q^{ue} nō tenuerit: eaten^{us} tñ fuit obligatoriu: q^{uod} ten^{et} se potuit obligare: p^{ro}misit. n. itradō monasteriu se nō exacturā carnis debitū: quod erat in p^ote ipsi. Ex q^{uod} p^{ri}us q^{uod} reuocata teneret debitū petēti reddere: sibi tñ petere nō licebat: vñ vlt^{er} nō pot^{est} v^{tr} ducere: vt h^{ic} in decre. p^{ro}dicta. **¶** Ad p^{ri}ma in opp^o d^{icit}. q^{uod} mulier cognita a viro mō sup^{er}dicto nō pot^{est} postea viro p^{ro}dicte religionē intrare: q^{uod} p^{ro}dictū m^umoniu id^est trāslata erat p^{ar}te corp^{or}is vni^{us} in aliū: q^{uod}uis adhuc non plene: et i^{tem} copula mō sup^{er}dicto extorta non pot^{est} dici fuisse oīo violēta. vñ et ista p^{ro}uet iure suo sine culpa sua: non tñ sine rōnabili cā. **¶** Ad 2^{am} d^{icit}. q^{uod} nō est sise de lege humana et diuina: quia lex humana p^{ro}siderat m^umoniu inq^untus est aliqd carnale. lex autē diuina inq^untum est sp^{iritu}uale sac^{ra}mentū idissolubilem vnione humane nature ad p^{er}sonas filij dei significans: et ideo d^{icit} in littera. c. 7. et. 27. q. 2. Sunt qui dicunt. q^{uod} et si lex hūana gra religiois iugia supple psumata solui debere p^{ro}cessit: tñ lex diuina p^{ro}hibuit.

Ad 3^m bdm q maior itelligenda est de vni
culis eiusde generis in cōpossibilit^o. vinculus
aut religionis et infimonij eiusde generis non
sunt. **¶** Al^o pōt dici q vir et mulier infimonij
hōdo trāsserūt in seinuicē suoz corpōz pote
statē q̄tū ad actū iugale. Cōtra rōnem autē
est q hō rem alteri^o alteri possit obligare: sed
hō pōtēdo in religione tradit corp^o suū in po
tēstatē religionis: et ideo nent^o vinculoz pōi
cto^o p aliud pōt solui. **¶** Ad scōz ar^m ad par
tem secundā bdm q si alter pūnx mortu^o resu
scitaret alius nō teneret ipm recipe: qz p mor
tem vinculū fuit solutū. vñ aplūs pma Cor. 7.
¶ Mulier alligata ē legi q̄to tpe vir eius viuit:
q si dormierit vir ei^o liberata ē a lege vtri. qd
ergo dī q mulieres acceperūt de resurrectione
mortuos suos: aut p mortuos nō itelliguntur
ibi mariti eaz: sed filij vel alij amici: quos recu
perauerūt: aut si itelligit^o q acceperūt maritos
suos. hoc fuit per nouū cōsensum et nouū ma
trimonium.

Articulus

trahuntur per parentes efficacis non habent
si illi de qbus agit nō p̄sentant: unde illud ver
bum decreti. p̄sulit puella nō de spōsalib^o. de
bet itelligi cū hoc aduerbio tm: qz et fuit req̄
sita de perfectiōe: et sic exponit gl. ibidē: et cō
cordat sacre scripture. **¶** Scō. 32. vbi dī. **¶** Quoe
mus puellā et queram^o ipsi^o volūtate: tm vt dī
cit gl. in p̄dicto decre. si nō dīcit cōsentire v
l. quo ad soz ecclesie. **¶** Ad 2^m bōz q p̄ter so
litum vsum nāe erat accelerat^o vsus l. arb. in
puero illo. Jura aut aptantur ad ea que vt in
pluribus accidunt.

Questio.

II.

Secūdo querit quot modis spōsalia con
trahuntur.

¶ Rūdeo. q spōsalia fm q p̄prie accipiunt^o
s. p spōsione futuri infimonij p̄nt p̄bi vel ab
solute vel sub cōditiōe. **¶** P^o mō. 5. modis. s. nu
da. pmissiōe: vt cū vir dicit. Accipia te in meā
et mulier. Accipia te in meū. **¶** Alio^o dāq^o arris
spōsalijs: vt pecunia vel aliq^o h^o. **¶** Alio mō
ānulli subarratiōe. **¶** Alio mō iterueniēte iura
mento. **¶** Alio mō fidei dātiōe. **¶** Si aut spon
salia p̄bant sub p̄ditiōe: aut honesta est cōdi
tione: vt si vir dicat. Accipia te in meā si placet
parētib^o meis: et tūc stāte p̄ditiōe tenet spon
salia. al^o nō. ex. de p̄ditiōib^o in de spōsalijs ap
positis. **¶** De illis. Aut ē p̄ditiō iphonestā: nō ta
men p̄ bona infimonij: vt si dicat vir. Accipia
te in meā si factis meis p̄sentias: et hec p̄ditiō
habet p nō appositā: et tenet sponsalia: ac si fa
cta eēt absolute. e. ti. c. i. vt exponit gl. ibidē.
et etiā. c. vlti. Si aut est p̄ditiō p̄ bona infimo
nij: vt si dicat vir. accipias te in meā si venena
sterilitatis. pcuraueris: tūc sponsalia nō tenet.
conditio. n. contractum corrūpit qñ est p̄ nām
ipsius. e. ti. c. vlti.

Questio.

III.

Tertio querit vtz spōsalia publice cōtra
cta coram amicis: non tamē in fa
cie ecclesie possint solui per mutuū dissensum
tm̄ p̄ter iudiciū ecclesie.

¶ Rūdeo q nō tales enī p̄t^o ex quo sūt no
tozj seu manifesti: ita vt legitime p̄bati pos
sint corā ecclesiastico iudice ad iudiciū eccle
sie referēdi sunt: siue facti fuerint in p̄sentia
ministroz ecclesiasticoz: siue non. **¶** Qd. III.

Quarto querit quot modis sponsalia dis
solvuntur.

¶ Rūdeo. q spōsalia dissolvuntur in decē ca
sib^o. **¶** An^o est quādo alter religionē igredit^o
qz per hoc solueret infimonij non p̄sumatur:
vt vsum est. **¶** Secūdo quādo p̄trahit cum
alia per vba de p̄sentia. ex. de spōsalib^o. Si in
ter. cui^o rō est: qz per spōsalia nō trāssertur cor
pus vni^o in p̄tatem alterius: sed fit pmissio de

Consequenter

queritur

de 3° p̄n
cipali. **¶** Et circa hoc querū
tur. 4. **¶** Primo vtz spon
salia possint cōtrahi ante septē
nium. **¶** 2° quot modis spon
salia p̄bunt. **¶** Tertio vtz spō
salia publice p̄cta corā amicis: non tm̄ in facie
ecclesie possint solui per mutuū dissensum p̄
ter iudiciū ecclesie. **¶** Quarto. quot modis
dissolvuntur.

Questio.

I.

Primo ostēdo q spōsalia p̄nt p̄bi ante se
ptēnū: qz spōsalia p̄nt contrahi p
parētes. 32. q. 2. Non ois. s. cū dī. Honorantur
parētes Rebece munerib^o: cōsulit puella nō
de spōsalib^o. Illa. n. iudiciū expectat parentū.
Sed Jctus q per alios pōt fieri nō req̄rit dis
cretionē in illis de qb^o agit. ergo spōsalia p̄nt
ante septēnū p̄trahi. **¶** Itē Greg. dīat. li. 4.
refert de quodā puero quēquē blasphemā
te q in gremio p̄ris fuit a demonib^o extinctus
et ad infernū tract^o: sed nullus retrahit ad infer
num nisi p̄pter mortale peccatum. ergo ante
septēnū pōt puer mortaliter peccare. multo
fortius ergo sponsalia cōtrahere.

¶ Cōtra. mag^o. j. dist. 36. c. vlti. et scō. q. 2. in
p̄n. spōsalia ante septēnū p̄bi non possunt.
¶ Rūdeo. q spōsalia p̄bi nō p̄nt ante septē
nium: q ad hoc req̄rit p̄sensus q nō pōt inter
uenire nisi ab alterutra parte illud itelligatur
qd iter eos agit qd etatis pueroz anī septēnū
infirmitas nō dimittit. 30. q. 2. s. Spōsalia.
¶ Ad p̄mā in opp^o bdm q sponsalia que cō

Transferendo: per matrimonium aut transferre po-
testas corporis vni in alium: et si aliquid pmissum
alicui postea de alio tenet donatio: quia
uis donas sic peccet. Et in duobus predictis casibus
soluitur sponsalia ipso iure. Tercio est quod
do transferre se ad regionem aliam: et puenienti tem-
pore expectat et debito modo requisitus non reuer-
titur. ex. de sponsalibus. De illis. Quartum quod
do alter incurrit lepra vel paralem vel aliam
enormem lesionem. ex. de iureiur. Quemadmo-
dum. §. Ad si in ter. et in glo. Quintum quod al-
ter eorum fornicat. Sextus si supuenit affini-
tas vel cognatio spiritualis. ex. de sanguinitate
et affinitate. Supra eo. Septimum quod alter alte-
rum absoluit ne forte deterius inde contingat. si ta-
lem ducat quod odio habeat. ex. de sponsalibus.
Preterea. §. Si aut. Octauum quod minor
ad legitimam etatem veniens dissentit. Non si
probetur fama de impedimento iter eos vel scanda-
lum de eorum coniunctione. ex. de sponsalibus. Luz
in tua. Decimum ut aliquid dicit si sponsalibus
supueniat simplex continentie votum: quod ut videtur
eis sicut votum solemnizatum per perfectionem in re-
ligione soluit matrimonium non consummatum: ita vo-
tum continentie simplex sponsalia soluit: et in his
8. casibus non sunt soluenda sponsalia nisi iudicio
ecclesie: quod ut est si sunt publice contracta.
si autem vir et mulier iter se sponsalia secreto con-
traxerunt non video rationem quare sine iudicio ec-
clesie non possint dissolui in predictis casibus: cum
secreta non subsint iudicio militantis ecclesie: nisi
si quo ad foris penitus. Et notandum quod sponsalia con-
tracta promissione iuramento firmata non solvunt
sponsalia nuda promissione facta. Articulus. iiii.

Prosequenter queritur de 4. prin-
cipali. Et circa hoc queri-
tur. 4. Primo utrum bigami
sint irregulares. et utrum illa ir-
regularitas tollatur per baptismum.

Tercio utrum contrahentes non
de iure sed de facto cum corrupta ab alio viro
sit irregularis. et 4. utrum cum bigamis possit
per summum pontificem dispensari. Ad. 1.

Primo ostendo quod bigami non sunt irregu-
lares: quod hoc esset aut per signum
incontinentie: aut propter defectum integritatis in si-
gnificatione ex parte sacri: non propter promissum: quia ma-
ius signum incontinentie est fuisse fornicatum cum mul-
tis quam cognouisse affectu singulari multas: sed
qui cum multis fornicatus est: non propter hoc est ir-
regularis. Nec propter 2. quia sicut matrimonium
consummatum significat indissolubile unionem vni-
us humane cum una persona divina: ita matrimonium non

consummatum significat unionem vni-
us ecclesie cum vno
sponsa. xpo. Sed ille qui habuit plures uxores
et uires: et nullam cognouit non est irregularis. quia
sicut nec ille qui habuit plures: et varias cognouit.
Et sic sicut se habet una res ad aliam: ita
vni sacrum ad aliud: sed una res non impedit al-
terius susceptionem. ergo neque propter sacramen-
tum matrimonium pluries iteratum impeditur homo
a susceptione sacri ordinis. Item saltem ostendo
quod ducens viduam non propter hoc sit irregularis:
quia plus nocet unicuique corruptio propria quam alie-
na. sed si homo per fornicationem corruptus: po-
stea contrahit matrimonium cum virgine non efficitur
irregularis. ergo multo fortius nec ducens cor-
ruptus. Et sic ille qui nubet virgini ab alio viro
relicto non est irregularis. extra de bigamis non
ordinandis. Debitum. sed in hoc sacro est defe-
ctus significationis: quia una sancta anima quam rep-
sentat virgo ducta non potest esse sponsa nisi vni-
us. scilicet christi. ergo defectus significationis in sacro
matrimonio non consummati non causat irregulari-
tatem: ergo a simili nec defectus significationis in
sacro matrimonio consummati.

Contra. decre. di. 34. Precipimus. prohibet bi-
gami ordinari. Et extra de bigamis non or-
dinandis. c. 3. Bigami penitentes vel repudia-
tarum mariti ad sacerdotium non ascendant.

Rursus. triplex est matrimonii significatio.
una est significatio dissolubilis unionis que est i-
ter animam et deum per charitatem vie. Alia est signi-
ficatio indissolubilis unionis inter humanam animam et
filium dei personam. 3. est significatio unionis indissolubilis
inter ecclesiam et christum: sicut inter sponsum et
sponsam. unde apostolus 2. Cor. xi. Respondi vos
vni viro virgine casta exhibere christo. ecclesia. n.
numquam deficiet: sed semper christo unita manebit:
quod non sic posset dici de qualibet anima per cha-
ritatem vie christo unita. Prima unio significa-
tur per matrimonium non consummatum. Due alie per ma-
rimonium consummatum: non quod ipse carnalis concubi-
tus has duas significet uniones: sed consummatio
matrimonii que est per actum illum. hec predicta tra-
huntur ex dictis. ex. de bigamis non ordinandis. Debi-
tum. ex. ter. et glo. cum ergo vni soli diuine persone
sit unita: una sola humana anima: et vni christo una tantum
ecclesia: consummatio matrimonii cum pluribus: et du-
cere ab alio corruptus deficiunt a significatione
bus predictis: quia primo modo due fuerunt vni. 2. mo-
do una duorum. cum ergo ille qui ordinatur ad mini-
strandum alii sacra non debeat in sacro pati defe-
ctum. id ordinatus est ut ille qui matrimonium con-
summat cum pluribus: vel cum corrupta ab alio
viro ad ordinem non promoueat: et hoc accipitur
ex dictis. ex. de bigamis non ordinandis. Debitum. Et

nota q^d contrahitur irregularitas bigamie in plurib^{us} casibus. ¶ Unus est qñ qñs diuersis tēporibus hz plures legitimas vxores z cognoscit ambas: z hec est bigamia ppe dicta. ¶ Alius qñ diuersis tēpib^{us} hz plures: vna de iure altera de facto: z cognoscit ambas. ¶ Ali^{us} cum simul hz plures: vna de iure altera de facto: z cognoscit ambas. ¶ Ali^{us} qñ contrahit: z eaz cognoscit: z ab altero marito cognita: z eaz cognoscit. ¶ Ali^{us} qñ contrahit z infimonia z psumat cū corrupta ab alio siue hoc sciat ille q^d contrahit: siue non. ¶ Ali^{us} quādo ppuā vxorē cognoscit postq^d ab alio cognita est: siue tpe quo eaz cognoscit sciat eā esse ab alio cognita: siue nō: t^{em}ps h^{ic} modi trahi pñt ex dictis. extra. de bigamis nō ordi. super eo. in glo. Ille etiā irregularis est qui post solēne votū cōtinētie cōtrahit infimonia de facto siue cū vidua: siue cū virgine: z eā cognoscit: eaz de iure non possit: extra. de biga. non ordi. super. z. c. vlt. z. c. super eo. in glo. z. 27. q. pma. Quotquot. sed talis nō est irregularis ppter defectū significatiōis in sacro: cū ibi sacramentū non sit: s; qz sic statutū est: eo q^d contra talē presumitur de continentia iherentis: z etiā vt sacm ordinis in maiori reuerentia habeat: in his sex casibus est bigamia interpretatiue dicta. ¶ Ad pñm in opp^o dñm q^d infimonia nō cōsumatū significat vnionē anime cū xpo. p^{er} charitatem vie: z plures anime sic vniuntur xpo: s; non significat vnionē vnus ecclesie cū xpo factam per assumptionē humane nature a diuina persona. hoc. n. significatur per infimonia z cōsumatū. ¶ Ad 2um dñm: q^d sacm non repugnat susceptiōi ordi: sed defectus integritatis in sua significatiōe. ¶ Ad tertiu dñm q^d quāuis qñtum ad culpā z penā debitā culpe plus noceat vniciqz corruptio ppuā q^d aliena: tamen qñtum ad penā irregularitatis nō est sic in pposito: cuius ratio est fm quosdā: qz ecclesia nūquā fuit adultero iuncta: nec nisi vni sponso: sed spōsus ecclesie aliquādo habuit synagogam: quasi cōcubinā: z ideo psumatio infimonia cū muliere pus corrupta ab alio magis est eōtra significatiōē que debet eē in sacramento qñ vir pus corruptus cōsumat infimonia cum muliere nō pus corrupta. S; hec ratio nulla est: qz sicut fuit vna fides antiquorū z modernorū: vt in 3. lib. ostēsum est: ita z vna ecclesia. vnde sancti pñes qui xpi precesserūt aduentū: iaz pertinebant ad veritatē ecclesie. vnde illoz collatio nō debet dici fuisse concubina: sed sponsa. Alii z in pphetijs sponsa vocatur. ¶ Preterea si esset vtz qd illi dicūt co-

pula fornicaria esset sacm vnionis synagoge cū deo: quod est absurdū. ¶ Sed ergo al^{ter} q^d motus nō distinguunt fm spēm per pparatiōem ad terminū a quo: sed ad quē: vñ psumatio infimonia inqñtū est cū non pus corrupta: qñ sit ab illo q^d pus carnē suā diuisit per fornicatiōē cū alia: nō sic deficit ab integritate significatiōis vni^{us} cōiunctiōis iter xpm z ecclesiam. sic cōsumatio infimonia q^d est a viro non pus corrupto cum muliere corrupta ab alio. S; dico q^d si mulier esset ordi susceptiva irregularis fieret p psumatiōē infimonia cū viro pus corrupto cū alia: nō aut p psumatiōē infimonia cū viro non pus corrupto: quāuis ipsa pus fuisset ab alio per fornicatiōē corrupta. ¶ Ad vltimū dñm q^d grauior est defectus significatiōis in infimonia psumato q^d nō cōsumato. plus enī ponderādi sunt defectus in rebus iam psumatis q^d in his que nōdū pueniunt ad suā psumatiōē. ¶ Sed. m.

Secundo querit vtz irregularitas bigamie tollat per baptismum.

¶ Ad istā qñē dixerūt quidā iter quos fuit Hieronym^{us} q^d ille qui ante baptismū habuit plures vxores per baptismū sequētē ab irregularitate purgat: vt h^{ic} super illud pma 2^{im}. 2. An^{te} vxoris virum: z et decre. di. 26. Anus vxoris. quoz rō est: qz cū baptism^{us} tollat oēm culpā: z oēm penā: nō videt rō qñ nō tollat irregularitatem. Augu. aut z cōis opio doctorū tenēt dñm: qz qñs per baptismū tollatur ois culpa z ois pena p actuali pctō debita: ex hoc tñ nō sequitur q^d tollat irregularitatem bigamie: qz nō debet homini p pctō: sed p defectu sacri infimonia in significādo. decre. di. 26. Acutius. ibi. n. dī q^d acuti^{us} itelligūt q^d negz eū q^d cathecūmin^{us} habuit alterā ordinādū censuerūt: qz de sacro agit non de pctō. ex hoc vt dicūt qdā v^{er} pbabil^{iter} posse pcludi q^d baptism^{us} tollat omnē irregularitatem puenientē ex pctō non aliam. ¶ Sed contra hoc arguit: qz si hoc esset verū tolleretur illā que puenit ex interfectiōe hois iniusta: z nō illā q^d puenit ex interfectiōe hois iusta: qd rōnabile non idetur. ¶ Sed. m.

Tertio qñt vtz dñs nō de iure: s; d^e facto cū corrupta ab alio viro sit irregu-

laris. Et v^{er} q^d nō: qz sile ē qñtum ad irregularitatem dñere cū vidua. z cū duab^{us} vxorib^{us}. S; non inuenit in iure expñs q^d dñs cū duab^{us} de scō: z ambas cognoscēs sit irregularis. q^d nec ille laic^{us} q^d dñt cū vidua de scō nō de iure. ¶ Itē si dñt de scō iduceret irregularitatem: tūc ille q^d dñeret cū aliq^{ua} vxore vincte adhuc est marito irregularis eē: qd nō inuenit de iure expñs.

Item talis non est irregularis nisi sit bigamus. Sed bigamus non est qui in veritate nullam habuit uxorem: et opioni est veritas sperenda. et potest trahi hoc a^m ex quibusdam dictis. ex. de biga. non ordi. super.

Contra. ff. ad. l. Cornelia. de sicariis dñm. Qui hominem non occidit: sed vulneravit ut occidat. homicida est danandus. et a fili qui dñm in se est phit cum vidua: quis iste phitus non sortitur effectum: tñ ita bigamus reputandus est quo ad penam ac si phitus de iure effectum habuisset.

Rñdeo: q talis irregularis est si illi phitu phsecuta est carnalis copula: non quia in rei veritate sit bigamus: sed pro affectu intentionis cum opere subsecuto. ex. de biga. non ordi. super. et quia in eadem decre. dñ in gl. In maleficiis voluntas spectat non exitus: quod est intelligendum de voluntate manifesta in opere ordiato ad exitum: sicut perire hominem cum cultello ordinatur ad exitum: sicut cidiu: quis non ois qui sic percutit occidatur.

Ad pñm in opp^m dñm q invenitur in iure in simili. q contrahens cum duabus de facto: et ambas cognoscens est irregularis: certum est q inenitur expressum q phrahens cum una de iure: et alia de facto: et ambas cognoscens est irregularis: quod verum non est nisi phtractus de facto quo ad incurrendum irregularitatis penam ponderetur ut contractus de iure. **Ad 2^m dñm** q ille qui phrahit cum aliqua vivente eius marito: et eam cognoscit irregularis est: quia quis non sit bigamus in rei veritate: tamen quo ad penam irregularitatis iter bigamos propter similitudinem reputandus est. vt. n. dicit. ex. de biga. non ordi. super. in glo. aliquando propter similitudinem facti aliqñ numerat iter eos: de quorum numero non est. **Ad 3^m dñm** q in aliqb⁹ casib⁹ veritatis prefert opinio: ut habet in glo. sup. decre. tale predicta: quod non est sic intelligendum: quia vñq⁹ simplr opinio veritati phceda sit: sed fz qd. i. quo ad maleficiam penam. **26. iiii.**

Quarto querit^r utrum cum bigamis possit per summum pontificem dispensari. Et videtur q non. extra de biga. non ordi. super eo. In bigamis contra apñm dispensare non licet. **Item** quod bona rōne constitutum est: dissolui non est velle dei. Sed bigamos non est ordinandos: bona rōne constitutus est. ergo hoc dissolui non est velle dei. sed contra velle dei papa dispensare non potest.

Contra. decre. di. 34. Si subdiaconus. Necessitate exigente bigamus rñq ad subdiaconatum possit promoueri. **Item.** c. sequenti. Lector si vidua alteri uxoris accepit in lectoratu pmaneat: aut si necessitas fuerit subdiaconus fiat.

Rñdeo: q quis papa non possit dispensare contra ius nature: nec contra ius divinum: quia sua potestas utroq iure est inferior: et utroq supponit tñq fundamentum: tamen quia est successor phetri qui princeps fuit apostolorum equales potestatem habens potestati phetri: imo ut prius loquar eandem: et inferior non possit obligare superiorem: nec par pare: Papa de plenitudine potestatis dispensare potest contra statuta apostolorum quorūcūq: si tamen vñm non habeat ex iure nature vel divino. decre. dist. 32. phresbyter. cum ergo bigamus non ordinari apostolicum sit preceptum: cum bigamis dñs papa dispensare potest: tamen quia non decet hoc faciliter fieri propter reverentiam apostolorum. ideo cum bigamis dominus papa non dispensat nisi exigente necessitate. Aliq tamen dicit q in dyaconatu et phbyteratu cum bigamis dominus papa dispensare non potest: quod tamen non credo: ut habet decre. di. 34. Lector. in glo. Lucius dispensavit cum panormitano archiepiscopo qui fuit bigamus.

Ad pñm in opp^m dñm q ibi accipit licet. p non. decet. similiter exponendum est illud quod dicitur. j. et i. super. q cum bigamis non liceat dispensari. **Ad 2^m dñm** q urgente necessitate: et magna ecclesie utilitate non est contra velle dei bigamus ordinari. **Auctoritates** ad partem aliam intelligunt de plenitudine potestatis.

Circa istas. Si verbis explicat: quod tamen corde non volunt recte. hoc intelligendum est qñ ad iudicium ecclesie q per vba significata presentem et iteriorem consensum phsumit consensum interiori affuisse. Bacharius inter christi heremitas precipuus. Nota q illi heremite monachi erant. als si solus vixisset in heremo: non propter hoc solutus fuisset in simoniam. Talibus sponsis licet sine comuni phsensu continentiam phderi et monasterium eligere: quis hoc dicat de sponsis q nondum sunt coniuges: tñ hoc etiā verum est de spōsis qui coniuges sunt añ in simoniam phsumationem. Et due marit⁹. q supple cognita sunt ab alio. Eque sicut bigamus sacerdos fieri phibet. supple si cum illa in simoniam consumavit. Si vero talis spōsa iter quam et spōsum eius phsensu de phsenti itercessisset eo mortuo vidua remansisset cui copulatus ulterius ad sacros ordines non accederet. hoc intelligi debet si non tñm fuit cognita a viro scdo: sed etiā a pmo. als non est verum quod hic dicit magis. qd p3 p illud quod ph ex. de biga. non ordi. **Rebutit:** et decre. di. 34. phresbyter. j. Et dua. r. c. immediate sequenti. Si quis alius se copulaverit etiā si carnis cōmixtio illic sequat ad priorē copulam renovandus est. hoc expressum est. ex. de spō. duorum. Licet.

¶ Si consensus de futuro cū iuramēto faciat cōiugium. Dist. XXVIII.

Ite queri dicitur utrum consensus de futuro addito etiam iuramento coniugium efficiat: ut si quis promittat: vel etiam iuret alicui se usque ad tempus placitum illam duciturum: et illa promittat vel iuret se illi nupturam. Nunquid talis sponsio eos coniuges facit: Si mutato proposito alter vel uterque ad aliam nam copulam transierit nuncquid ob hoc sponsonem iuramento subnixam: scilicet federacionis pactum scindat? Considera quod longe aliud est promittere: et aliud facere. Qui promittit nōdum facit. Qui ergo promisit se iuxta uxorem duciturum aliquam: nōdum eam duxit uxorem et que sponso dedit se nupturam: nōdum nupsit. Quomodo ergo coniuges appellari possunt non dū contrahunt: sed i futuro se contrahendos iurando promittunt? Item si ex vi iuramenti ad futurum pertinētis mox efficiuntur coniuges: cur iurant in futuro se facturos quod in presenti efficiunt? Item Si ex quo iurant mox efficiuntur coniuges: tunc res habet efficiuntur quam iurant se facturos. Id dico quod coniugium tunc nō fuit: sed futurum promittit. Si vero ille post uxorem duxit: et illa marito nupsit: coniugium utriusque fuit: et nō potest dissolui. Precedens ergo mēdaciū vel perurium pnia est corrigendū: sed coniugium sequens nō est dissoluendū. Non autem sic est quoniam iuramentū coniugii presentis consensus attestatiōe firmat. quia post tales consensum si quis alius se copulauerit: etiam si proles percipuerit: irritus debet fieri: et ipse ad priorem copulam reuocari.

¶ Que videntur obuiare premisis nouellarum institutio.

Remisse autem sententie videtur obuiare illud quod leges tradunt. Si quis tactis diuinis scriptu-

ris iurauerit mulieri se eam legitimam uxorem habiturum: vel etiam si in oratorio tale sacramentum dederit: sit illi legitima uxor: quous nulla dos: nulla alia scriptura interposita sit. Sed hic ostenditur quid fieri vel esse debeat nō quod tunc fiat. Nō enim per illud iuramentum tunc fit uxor: sed fieri debet: quia iuramentum est. Potest et de illo iuramento hoc dictum intelligi ubi de presenti consentiunt ac se inuicem suscipiunt. Illi etiam sunt qua dictum est solum consensum facere coniugium: videtur obuiare quod Euaristus papa ait. Aliter legitimum nō fit coniugium nisi ab his qui super semina dominationem habere videntur: et a quibus custodit uxor petatur: et a parentibus sponsus et legibus docetur: et a sacerdote ut mos est benedicatur: et a panymphis custodiat et solenniter accipiatur. Item. Ista legitima scitote esse coniugia. Aliter vero presumpta nō coniugia sed adulteria vel fornicatiōes sunt nisi voluntas propria suffragata fuerit et vota succurrerint legitima. Hoc autem non ita intelligendum est tanquam sine enumeratione non possit esse legitimus coniugium: sed quia sine illis nō habet decorem et honestatem debitam. In huiusmodi sacri celebratiōe sicut in alijs quedam sunt pertinentia ad substantiam sacramenti. ut consensus de presenti: qui solus sufficit ad contrahendum matrimonium. quedam vero pertinentia ad decorem et solennitatem sacri: ut parentum traditio: sacerdotum benedictio et huiusmodi: sine quibus legitime fit coniugium: quantum ad virtutem: nō quantum ad honestatem sacramenti. Sine his ergo nō quasi legitimi coniuges: sed quasi adulteri vel fornicatores conueniunt: ut illi qui clandestino nubunt: et utique fornicatores essent nisi eis suffragaret voluntas verbis expressa de presenti: que legitimum in eos

facit matrimonium. Nam et consensus de cultus de pñti per verba expressus coniugium facit: licet nō sit ibi honestus contractus: sed in matrimonium sancit consensus qui in occulto fuit. Si. n. alter alterū di miserit nō cogit iudicio ecclesie redire: et cōmanere quasi cū cōiuge: qz non pōt pbari testib⁹ cōtractus q in occulto est factus. Qz si ipsi qui in occulto libi cōsen serunt: eūdez cōsensum volūtariē i ma nifesto pñteant: tunc utiqz ppria volū tas suffragat⁹: et legitima vota succurrunt: ad santiendū cōiugium qd pñs occulte fuerat cōtractū. Voluntas ergo verbis expressa in occulto ad hoc suffragat⁹ vt fiat cōiugium: manifeste vero expressa suffragat⁹ vt santiat et roborat: ac liberū sit ecclesie de hoc iudicare si expedierit.

¶ De qua re sit consensus ille: an de carna li copula: an de cohabitatione: an de alio.

b **I**c querit cū consensus de pñti matrimonium faciat: cuius rei consensus sit ille? an carnalis co pule: an cohabitationis: an vtriusqz. Si cohabitationis consensus matrimonium facit: tunc frater cū sorore: pater cū fi lia pōt cōtrahere matrimonium. Si car nalis copule: tunc inter Mariaz et Jo soph non fuit coniugium. Proposuerat enim maria in virginitate manere nisi deus aliter facere iuberet scōz qd vide tur angelo dixisse. Quō fieri istud qm vi rum nō cognosco. i. me nō cogniturā p posui. Neqz enī qz virū tūc nō cogno scebat: necesse erat inquiri quō posset habere filiū: sed qz se nunqz cognituraz pposuerat. Dicit. n. Beda. q in virgini tate manere disposuerat. Si ergo con tra suum ppositū post consensit in car nalem copulaz: videtur facta voti rea: mente et si non opere violata. Dicamus ergo q consensus cohabitationis vel car

nalis copule non facit coniugium: sed consensus cōiugalis societatis verbis se cundum pñens tempus expressis: vt cum vir dicit. Ego accipiam te in meā: non dominam non ancillam: sed coniu gem. Quia enī non ancilla vel domina datur: ideo nec de summo: nec de imo a principio formata est: sed de latere vi ri ob coniugales societatem. Si de sum mo fieret: vt de capite: videret⁹ ad do minationem creata. Si vero de imo vt de pedibus: videretur ad seruitutē su bycienda. Sed quia nec in dominā nec in ancillam assumitur: facta est de me dio. i. de latere: quia ad coniugalem so cietatem assumitur. Cum ergo sic con ueniunt vt dicat vir: accipio te in meaz cōiugē: et dicat mulier accipio te in meū virum: his verbis vel alijs idem signifi cantibus exprimitur consensus: non co pule carnalis vel cohabitationis corpo ralis: sed coniugalis societatis. Ex qua oportet eos cohabitare: nisi forte causa religionis pari voto corporaliter sepa rentur vel ad tempus: vsqz in finē.

¶ Superius determinauit magister pñcipa liter de effectu consensus expressi per verba de pñenti. Nūc de effectu consensus expressi per verba de futuro. **¶** Et diuidit in tres. **¶** Pñmo ostendit q consensus de futuro matrimo nium non efficit. **¶** Secūdo opponit in cōtra rium et soluit ibi. **¶** Premisse aut. **¶** Tertio inq rit cuius rei sit ille consensus qui matrimonium facit ibi. Nūc queritur. **¶** Articulus.

Inter hanc dist. querendū ē pñcipaliter de duobus. **¶** Pñmo de consensu de futuro. **¶** Scōdo de consensu de pñti. **¶** Circa pñmā que runtur quorū. **¶** Pñmo vtrū expressus consensus de futu ro per se matrimonium efficere possit. **¶** Se cundo vtrū cū carnali copula sequente ac cedente consensu de pñenti per verba tamē de pñenti nō expresso. **¶** Tertio vtrū sufficiat ad matrimonium solus consensus de futuro cum carnali copula sequente. **¶** Quarto vtrū

post carnalem copulam solum consensum de futuro sequentem matrimonium aliud contrahi possit.

Questio.

Primo ostendo qd p[re]sensus de futuro per se matrimonium efficere potest: qd cōsensus de p[re]senti efficit matrimonium p[re]s[entis]. g[er]a a fili p[re]sensus de futuro efficit infirmitatem futuram. Item omne vinculum inter virum et mulierem fortius sp[eci]alibus est matrimonium: sed p[er] simplicem p[ro]missionem sp[eci]alia s[un]t sp[eci]alia: cuius g[er]a p[ro]missio iuramento firmata efficit fortius vinculum q[uam] p[ro]missio simpliciter: talis p[ro]missio efficit matrimonium. Item vinculum indissolubile inter virum et mulierem quo ad mutuas translationem potestatis corporum suorum p[er]tractum matrimonium est. S[ed] p[ro]missio de tali translatione causat vinculum indissolubile iter eos: q[uia] impletio p[ro]missionis est de iure n[atur]e: q[uod] autem est de iure n[atur]e solui non potest. g[er]a cōsensus de futuro efficit infirmitatem.

Contra magister dist. p[re]cedenti. c. 2. Efficiens matrimonii causa est cōsensus: non quilibet: sed per verba expressus nec de futuro sed de p[re]senti. ergo cōsensus de futuro etiam iuramento affirmat[ur] matrimonium non facit. Item mag[ist]er hui[us] dist. c. 1. p[ro]bat q[uod] cōsensus de futuro et iuramento firmat[ur] matrimonium non facit.

R[ati]o d[icitu]r q[uod] p[er] p[re]sensum de futuro vir et mulier p[ro]mittunt se mutuo assumere in matrimonio: et cōtractus infirmitatis est adimpletio p[ro]missionis illius: vinculum autem cōtractus per p[ro]missionem non est. p[ro]missionis impletio: q[uia] illud vinculum est obligatio ad implendum p[ro]missum: obligatio autem ad aliquid implendum non est ipsa adimpletio. vinculum ergo cōtractus per cōsensus expressus per verba de futuro per se non potest efficere matrimonium.

Ad p[ri]mum in oppositum d[icitu]r q[uod] cōsensus de futuro dupliciter potest intelligi. Uno modo pro consensu de futuro respectu matrimonii futuri: et sic p[re]cedit argumentum: q[uia] sicut cōsensus hodiernus per verba de p[re]senti expressus hodie facit matrimonium: sic cōsensus crastinus qui tunc per verba de p[re]senti exprimitur cras faciet matrimonium. Alio modo pro cōsensu de p[re]senti respectu matrimonii futuri: et sic non valet p[re]missus argumentum: q[uia] cōsensus de p[re]senti attingit inmediate matrimonium q[uod] efficit: seu vult ei sicut causa effectui: non sic autem potest dici de consensu de p[re]senti respectu matrimonii futuri. Ad secundum dicendum q[uod] firmatio p[ro]missionis per iuramentum non mutat genus vinculi: sed idem genus vinculi fortificat. unde inter sponsalia quedam sunt alia alijs fortiora. Ad 3. d[icitu]r q[uod] impletio p[ro]missionis non est de iure n[atur]e qui

remittit ab illo cui scilicet est vel a iure.

Secundo querit[ur] utrum expressus cōsensus de futuro cum carnali copula sequente accedente cōsensu de p[re]senti Per verba tamen de p[re]senti non expresso efficiat matrimonium. Et videt[ur] q[uod] non s[un]t magis strum dist. p[re]cedenti. Efficiens causa matrimonii est solus cōsensus per verba de p[re]senti expressus: sed per hypothese[m] p[re]dictus cōsensus de p[re]senti non exprimitur per verba de p[re]senti: sed t[ame]n per carnalem copulam et verba de futuro que p[re]cesserunt. ergo omnia illa simul non efficiunt matrimonium. Item solus cōsensus de p[re]senti si per verba vel alia signa non exprimit[ur] esse p[re]sens: matrimonium non efficit: quis sequantur sponsalia sed carnalis copula adueniens de vero matrimonio non efficit matrimonium: sed factum matrimonium consummat. ergo carnalis copula sequens sponsalia matrimonium non efficit: quoniam accedat cōsensus de p[re]senti per verba de p[re]senti non expressus.

Contra. omnis carnalis copula extra matrimonium facta est mortale peccatum. Sed carnalis copula cum conditionibus p[re]dictis non est mortale peccatum. ergo carnalis copula cum alijs p[re]dictis conditionibus verum efficit matrimonium.

R[es]pondeo q[uod] sicut ex institutione sufficit ad contrahendum matrimonium cōsensus de p[re]senti per verba vel alia signa expressus. sic ex institutione sufficit ad contrahendum matrimonium inter legitimas personas cōsensus in matrimonium p[re]sens expressus per carnalem copulam in relatione ad verba que cōsensus de futuro p[re]s[entis] expresserant: quibus neutrum p[re]dictorum per se sufficeret ad p[re]dicti cōsensus expressionem eo modo quo requirit[ur] ad eandem infirmitatem.

Ad p[ri]mum opp[ositi] d[icitu]r q[uod] quous p[re]sensus ille non exprimat[ur] p[er] verba de p[re]senti exprimit[ur] t[ame]n p[er] aliqd equiualens ex vi institutionis infirmitatis. Ad 2. d[icitu]r q[uod] i[n] casu p[re]dicto carnalis copula cum p[re]sensu de p[re]senti i[n] infirmitatem et p[er] verba de futuro q[uod] p[re]cesserant: infirmitatem et efficit et consummat. Questio. iii.

Tertio querit[ur] utrum sufficiat ad infirmitatem solus p[re]sensus de futuro cum carnali copula sequente. Et videt[ur] q[uod] sic. q[uia] iudicium ecclesie iustum est: sed i[n] p[re]dicto casu ecclesia iudicat esse matrimonium nisi aliud impedimentum obsterit. Item maius est exprimere p[re]sensu verbo et scilicet q[uod] verbo t[ame]n. S[ed] i[n] p[re]dicto casu p[ro]p[ri]e suu[m] consensum exprimit[ur] verbo et scilicet. g[er]a verius est ibi matrimonium q[uam] iter p[ro]p[ri]as suu[m] p[re]sensu exprimit[ur] p[er] verba de p[re]senti carnali copula non sequente.

Contra. vbi volus adest et consensus abest non potest sedus pñci pingales: et de spō. Tunc nos. et stat hoc itelligi debere de consensu de pñti. q ad dñdñ mñmoniu non sufficit solū pñsensus de futuro cū carnali copula sequēte.

Rñdeo q in casu pñcō ēēt mñmoniu pñsumptū: et scōz iudiciū ecclie eo q ecclia p verba q pñcesserūt de futuro et copulā carnalez sequentē pñsumit consensum de pñenti affuisse: et ipsos se mutuo matrimoniali affectu cognouit: et tamē nō esset ibi mñmoniu verū: nec scōm iudiciū dei: qz mñmoniu scōz rei veritatē sine reali consensu de pñenti cōtrahi nō pōt.

Ad pñm in opp^m dñm q in pñcō casu iudiciū ecclie iustū est a iustitia iudicātis: qz iustū est vt iudicēs q nō nouit occulta cordiū iudicet fm ea q exteri^r patēt: ille aut iudex cui dñ. Tu solus nosti corda filiorū hoiūz pōt iudicare fm certitudinē de interiori consensu. **A**d 2^m dñz q pñtūqz expmā pñsensus si nō adest interi^r nō est mñmoniu fm iudiciū dei: qñs talis q sic carnalē copulā extorlit teneat implere quod vbo pñmisit. **Questio. m.**

Quarto querit vtrū post carnalē copulaz solū consensu de futuro sequentē aliud mñmoniu dñi possit. Et vñ q non. extra de spon. Itē qui fidē. Itē q fidē dedit. m. mulier super matrimonio dñendo carnali copula subsecuta: et si in facie ecclie deducatur aliaz et cognoscat ad pñm redire tenet: qz l3 pñsumptū pñm mñmoniu videat: pñsumptionē tñ fm nō ē pñbatio admittēda. **E**t ecclia pōt facere aliqz pñsonas illegitimas ad dñdñz iter se. cū q ecclia pñbeāt illū q post fidē datā de dñedo mulieri: et postea carnalē cognouit eā dem aliq nubere illa viuēt: vñ q talis sit illegitim^a ad dñdñ cū alia. **E**t itē si aliqz dñbit spōsalia cum aliq qñs nulla sint: pñbeāt tñ ducere aliquā cōsanguineaz illius in vxorem: extra de spon. Ad audientiam. q a simili mñmoniu qd fm rei veritatē nullū est: pōt reddere pñsonā illegitimā ad dñdñ cū alia.

Cōtra. pñsensus verus pñualē pñsumptio pñsensus sui. Sed cum aliqz post pñmissionē scām mulieri de ducēdo eā in vxorē postea carnalē cognoscat eā nō affectu maritali: s; fornicario: nō est pñsensus nisi pñsumpt^o. q si postea pñsentiat in aliā pñsensu de pñti p vba de pñti expñso et ecōuerso: verum mñmoniu contrahit.

Ad istā qñē dixerūt aliq q qñs pñm mñmoniu nō fuerit ver: sed pñsumptū: tñ ex cōstitutiōe ecclie in sic dñentib⁹ gñat. ipedimētū ne cū alijs dñere possint: et si vir dñit cum alia pñma viuēt vel mulier cū alio pñ viro viuente

talia mñmonia tanqz nulla sunt dirimēda. vñ et de spō. Itē q dñ de mñmonio pñcto post matrimoniu pñsumptū q nec vez: nec aliqz cōfess mñmoniu. **P**ñs qñs hec opio sit. pñbabitū nō est: nec cōiter tenet a doctorib⁹: qz pñm mñmoniu cū nō fuerit vez: sed pñsumptū non generat in sic contrahentib⁹ vez ipedimētū dñedi cū alijs pñsonis sed pñsumptū: et qz ecclia iudicat de iteriōib⁹ p exteriores pñsumptiōes: 2^m mñmoniu. qñs cēt vez fm iudiciū dei: tñ dirimeret p iudiciū ecclie: et ad pñorē copulaz pñpellunt reuerti ēt p ecclia cōfessuraz: tñ qz fm rei veritatē pñuges nō fuerūt: et vā sūt matrimonialia q dñerūt cū alijs: pus dñz pñmittere se qlibet excōicari et qñs penā aliaz subire q carnalē copulē pñ. sñr dico de muliere respectu viri: nec pñ hoc talis pñplexus est. qz in hoc casu nō obediēdo ecclie nō peccat s; sustinetia excōicatiōis hac de cā meritoria sibi vñ. p excōicatio tñ se gerere dñz: a sulceptiōe eucharistie maxime in loco vbi factū suū notus est: debet ppter scandalū abstinere.

Ad pñm in opp^m dñm q illud vñbū decreta lis. qd ad pñm redire tenet: et illud aliud qd fuit allegari. p pñ opione. s. q mñmoniu contractū post pñsumptū nō ē vez: itelligēda sunt fm iudiciū ecclie. **A**d 2^m dñm q ecclia aliqz aliqd pñbeāt fieri decernendo iplicite vel explicite irritū et inane scñ p hanc pñhibitionē: et sic nō pñbeāt dñi mñmoniu post matrimoniu pñsumptū: qd fm rei veritatē nullū est. **A**lio mō pñbeāt aliqd fieri nō decernendo explicite vel iplicite irritū vel inane si pñrium fiat: et qñs facies p talē pñhibitionē peccet: tñ factū tenet nisi sit aliud qd obstat: et hoc mō ecclia pñbeāt dñi mñmoniu durāte alio matrimonio pñsumptū: qd fm rei veritatē est nullum. **E**t pñt dñi q ecclia non pñbeāt dñi scōm mñmoniu nisi pñsupponēdo ex pñsumptiōe q pñm sit vez: et iō scōm mñmoniu qñs realiter sit vez scōz dei iudiciū: tñ fm iudiciū ecclie est nullū: et ita eo mō est nullū quo ab ecclia fuit pñbitū. **A**d 3^m dñm q qñs dñens spōsalia cū aliq q fm rei veritatē nlla sunt: eo q illā in vxorem nō pōt hñe: nō possit postea ēt post mortē illi⁹ aliquā sibi attinētē infra gradū pñbitū ducere in vxorē: tñ post mñmoniu pñsumptū: qd fm rei veritatē nullū est: aliud matrimoniu pñctū cū aliqua nō attingentē pñorē scōm iudiciū dei: qz qd in pñcā dñetali dñē ē ordiatū ē ab ecclia pñ publice honestatis iustitia: vt dñt Apparāt⁹ ibidē: et ē statutū nō tñ pñbēs ne fiat: s; ēt decernēs irritum et inane si pñrium fiat. **Articulus. u.**

C matrimonij substantia: vt si alter dicat alteri. Contraho tecum si generatione plis euites: qđ est contra bonū prolis: vel donec inueniā aliam honore vel facultate meliorem: qđ est cōtra significationē sacramētī: aut si adulterandam te tradas: qđ est cōtra bonūz fider: et sub talibus conditionib⁹ nullū matrimoniu est. vt habet extra de cōdi. in desponsatiōe appo. c. vlt. **¶** Quedā sunt nō contra subaz mīfimo nū: et istarū quedā sunt turpes aut impossibiles: et mīfimoniu factum sub talib⁹ conditionibus tenet: qz pro nō adiectis habent. vt dī i decre tali p̄dicta. quedā sunt honeste et possibiles: et istarū qđā sunt de p̄terito: vt si dicat. Contraho tecum si maritus tuus mortu⁹ est: qđā de p̄nti: vt si dicat. Contraho tecū si tu es virgo: et sub istis conditionib⁹ vel sīsibus matrimonium factum tenet ex t̄ntibus reb⁹ in conditionibus appositis aliter nō: et sic intelligit auctoritas ad partes scđam allegata: quīs illa videat de spōsalib⁹ loq. Quedā sunt cōditio nes de futuro. vt si dicat. Cōtraho tecū si patri tuo vel patri meo placuerit: et tūc iudicandum est sicut de spōsalibus sub p̄ditōe cōtractis: qz vt dicit extra de cōdi. in despo. appo. Super eo. Huiusmodi consensus non est de presenti habendus licz per verba de presenti euidentius exprimat: qz in alieno arbitrio non habito sed habendo consistit.

¶ Ad p̄mūz dōm qđ illa decretalis intelligit de cōditōe turpi non exstēte nāam matrimonij: vt dicit Apparatus ibidē. **¶** Ad scđm dōm qđ quīs p̄mo apposita sit cōditio de futuro si postea consentiat de presenti: aut carnalis copula subsequatur: cōditōe nō replicata recedit a cōditione p̄us apposita: et simpliciter intelligitur consentire: vt dicit Apparatus ibidē. **Questio. III.**

¶ Tertio querit vtrum consensus clandestinus efficiat matrimoniu. Et videt qđ nō. 30. q. 5. Aliter dicit de clādestinis matrimonijs qđ nō sunt coniugia sed adulteria vel cōcubinā: vel stupra aut fornicatiōes poti⁹ qđ legitima coniugia. **¶** Itē qđ ecclesia phibet consanguineos matrimonialit copulari: ideo mutuis eoz cōsensu matrimoniu nō efficit: sed ecclesia phibet matrimonia clādestina. eadem. q. nullus. et extra de clāde. despon. Cum inhibito. ergo cōsensu clādestinus mīfimonium nō efficit. **¶** Itē carnalis concubitus inter cōiuges est licitus: sed si aliqui clandestine matrimoniu cōtrahāt nō licz eos simul carnaliter copulari: qz scandalizaret pplm. ergo videt qđ tale matrimoniu est nullum.

¶ Cōtra. 30. q. 5. Iudicantē. dī de illis qđ clādestine consenserāt qđ reatum adulterij vterqz incurrit: vtrūqz eoz viuente aliq se copula uerit: sed hoc non esset verum nisi per mutū consensum clādestinu contraxisset mīfimoniu verum. ergo talis cōsensu vtrūqz efficit mīfimoniu. **¶** Itē si tales trāsserent se ad regionē longinquā vbi nō est consuetudo monitiōes et solēnitates in matrimonijs adhiberi: licitū esset eos ibi carnaliter copulari: s; nunq carnalis copula extra mīfimoniu ē licita. **¶** clādestinus consensus vtrūqz efficit mīfimoniu.

¶ Rūdeo qđ sicut matrimoniu clādestinum dī trip̄s: ita pōt dici de clādestino consensu. **¶** Vno dī matrimoniu clādestinu qđ p̄bit sine p̄ntia testium. **¶** Alio mō qđ p̄bitur nō adhibitis solēnitatib⁹ p̄suetis: quīs p̄ctū fuerit in p̄ntia testium. 30. q. 5. **¶** Alio mō qđ sit sine p̄missa denūciatiōe: extra de clāde. despo. Cū inhibito. et qđlibet istoz modoz si affuit mutū cōsensu p verba de p̄nti expressus vtrūqz est mīfimoniu s; dei et p̄scie iudiciū: illud tñ qđ ita est clādestinum qđ nō fuit in p̄ntia testiu nō iudicabit vtrūqz matrimoniu ab ecclesia qđ iudicat fm allegata. vñ si aliquis istoz cū alia p̄sona in facie ecclesie p̄heret p̄cipere ei p ecclesia cōhabitatio cū ea: et phibere ei accessus ad p̄mā: cui tñ p̄cepto obedire nō debet qđ tñ ad redditiōē carnalis debiti: qz magis obediendū est iudicio dei et p̄scietē qđ iudicis ecclesiasticū qđ fm p̄sumptiones iudicat: in qbus tñ possz obedire ecclesie absqz p̄ctō obedire tenet: sicut in subueniēdo illi mulieri in necessarijs si indiget: et ipse illi et aliq sufficere possit.

¶ Ad p̄m in oppm dōz qđ sicut dicit mag⁹ h⁹ dī. c. 2. illud nō est ita intelligēdū qđ nō sit legitimu coniugiu: sed qz nō hz decorē et debita honestatē. **¶** Vel pōt dici qđ illud decretū intelligēdum est de clandestino consensu nō exp̄so in p̄sentia testiu: qui consensus non efficit matrimoniu fm p̄sumptionē: et ideo carnalis cōcubitus talium ab ecclesia illicitus iudicatur.

¶ Ad 2m dōm qđ nō est sile de vtrāqz phibitione: qz ita phibet cōsanguineos copulari qđ p̄sonas intēdit reddere illegitimas ad p̄hendū: nō sic aut phibet clādestina matrimonia. **¶** Ad 3m dōm qđ quīs carnalis cōcubitus in matrimonio sit licitus regulariter tñ p accidens aliquo loco et aliquo tēpore pōt ēē illicitus: vt ppter scandalū populi: sicut deñ est: vel ppter ecclesie phibitionē: que alienū phibet cōiuges carnaliter copulari anteqz adhibeat matrimoniu solēnitates p̄suetas: quā tñ

phibitione quidā dicit eē nō respēu act⁹ de
bitū reddēdi: s; respēu act⁹ petēdi: vñ pecca
ret exigē: et nō peccaret reddēs. **Ad. iii.**

Quarto querit vtz p̄sensus in carnalem
copulā sit necessari⁹ ad m̄fimo
nium p̄hēdū. Et vñ q; sic. 17. q. 1. Sunt qdā vo
uētib⁹ supple v̄ginitatē nō solū nubere: s; et
velle dānabile est: sed hoc verū nō esset nisi cō
sensus in carnalē copulaz necessari⁹ esset ad
matrimoniu p̄hēdū. **C. Itē** ad p̄hēdū matri
moniu necē⁹ ē p̄sensus in ea pp qd ē m̄fimoniu
institutū. S; m̄fimoniu nō tñ nō institutū est
in officiū: sed ē in remediū. g ad ipm p̄hēduz
necessari⁹ est p̄sensus i illud p qd h̄ remediū
p carnalē cōcupiscentiā: illud autē remediū est
carnalis copula. **C. Itē** ad p̄hēdū m̄fimoniu
necessari⁹ est p̄sensus in illud qd si excludat i
p̄ctu m̄fimoniu nullū est. Sed si vir ⁊ mulier
p̄herēt appōita hac p̄ditōe q; vñ alij nūq;
debitū redderet nullū esset matrimoniu. et
go ad contrahēdū m̄fimoniu necessari⁹ est
p̄sensus in redditiōem debiti.

C. Contra. mag⁹ h⁹ di. c. vlt. Cōsensus coha
bitationis vel carnalis copule nō facit coniū
gium: sed p̄sensus cōiugalīs societatis verbis
fui p̄ns tps exp̄ssus. **C. Itē** beata v̄go verum
m̄fimoniu p̄xit cū Ioseph: nō tñ i carnalē co
pulā p̄sensit: q; semp v̄go p̄fecta nō tñ corpe:
s; et in mēte p̄māsit. g p̄sensus i carnalē copulaz
nō est necessari⁹ ad m̄fimoniu p̄hēdū.

C. Rūdeo q; ad m̄fimoniu p̄hēdū nō ē neces
sari⁹ cōsensus explicite in illud qd nō est de
m̄fimonij eēntia: copula autē carnalis est hu
iūsmodi: postq; n. aliq; m̄fimoniu p̄xerunt si
postea perpetuo p̄tinerent: m̄bilominus esset
inter eos v̄x m̄fimoniu: sicut patuit in matri
monio inter virginē m̄daria ⁊ Ioseph. ad p̄
hendū ergo m̄fimoniu nō est necessari⁹ cō
sensus in carnalē copulam explicite: q; tñ in
eēntia m̄fimonij p̄tinet carnalis copula sicut
v̄sus in p̄tate ordinata ad v̄sum nō de neces
sitate sed volūtariē: ideo aliquo mō implicite re
quirit p̄sensus in carnalem copulaz ad p̄hen
dū matrimoniu: in q̄tū ad hoc necessari⁹
est p̄sensus mutu⁹ in translationē corporis. p
p̄ij in p̄tates alterius cōiugis q̄tū ad cōcubi
tum cōiugalem: sed hoc nō est p̄sentire in car
nalem copulā neq; explicite neq; implicite ab
solute: sed implicite ⁊ sub cōditiōe. s. si alter con
tinet vti sibi concessa voluerit potestate.

C. Ad p̄m in opp^m dōz q; ille q; vovit v̄ginita
tes volēdo nubere: vult se obligare obligatiōi
scōpōssibili voto suo si alter p̄iunx voluerit: ⁊
iō mortali peccat: q; q̄tū in se ē vult se expo

nere necessitati veniēdi p̄ votū suū si alter vo
luerit: ⁊ q̄ntis qd dēn ē regulariter sit v̄x: ex
inspiratiōe tñ spūs sci v̄go que vovit v̄ginita
tem sine p̄tō nubere pōt: sicut patuit in v̄gie
glosia q; anteq; nubere certificata fuit p̄ reue
lacionē spūs sci q; Ioseph ab ea nūq; debitu
exigeret: ⁊ iō p̄hendo cū eo nō exposuit se ali
cui periculo veniēdi p̄ votū quo v̄ginitatem
voverat cū esset p̄fecte certificata q; Ioseph
nō vteret potestate sibi cōcessa. **C. Ad 2^m** dōz
q; nō plus cōcludit nisi q; necessari⁹ est p̄sen
sus in carnalē copulā implicite ⁊ sub cōditiōe
s. si alter cōiunx p̄tate sibi concessa vti volue
rit. **C. Ad 3^m** dōz q; si aliq; p̄hunt inuicem sub
hac cōditiōe: q; nūq; sibi inuicem reddent
debitū: ipsi nō tñ excludunt carnalē copu
lam: sed et mutua translationē corporū
in alterius p̄tates q̄tū ad concubitū cōiuga
lem: ⁊ ego bñ concedo q; p̄sensus in talē trā
slationē requirit ad m̄fimoniu contrahēduz.
C. Ad argumēta ad p̄tes aliā p; qd dicit de
beat ex iaz dictis: ⁊ quō inter gloriosaz v̄ginē
m̄daria ⁊ Ioseph fuit v̄x matrimoniu absq;
p̄iudicio v̄ginitatis eiusdem.

Circa litterā. Matrimoniu nō sanxit p̄sen
sus q; in occulto fuit. i. nō ostēdit fa
ctum q̄tū ad forense iudiciū ecclesie.

Coactio excludit consensum coniū
galem.

Distin. XXXIX.
Quod autē consensus cōiū
galem liberū esse a coactio
ne. Coactus. n. cōsensus qui
nec cōsensus appellari de
bet: cōiugiū non facit: sicut

testatur Urbanus papa scribēs sancto
regi aragonuz in hec verba. De neptis
tue cōiugio quā te cuidam militi daturū
necessitatis iustate articulo sub fi
dei pollicitatione cōfirmasti: hoc equi
tate dictante decreuimus: vt si illa virū
illum oīno vt dicis renuit: ⁊ in eadem
voluntate persistit: vt viro illi se pro
sus denegat nupturā: nequaq; cam inui
tam ac renitentē eiusdez viri cogas cō
iugio copulari. Idē. Si verū esse cōsti
terit qd nobis legati iordanis principis
retulerūt. s. q; ipse coactus ⁊ dolens si
liam suam fientem ⁊ pro viribus reni

tentem: Raynaldo deiponfauerit: qm legum z canonum auctoritas talia spofalia non approbat: ne ignorantibus leges z canones nimis durum videatur: ita sententiam temperamus: vt si princeps cum assensu filie id quod ceptū est perficere voluerit: concedamus. Sin autez legatus noster vtrasq; partes audiat: z si nihil fuerit expte raynaldi qd ampli⁹ impediat ab ipso iordane sacramentuz quo cōsent bec que dicta sunt accipiat. z nos canonuz z legum scripta sequentes: deinceps non phibemus qn alij viro si voluerit pdicta eius filia tm: in domino nubat. Ex his apparet cōiugium fieri inter consentiētes z spontaneos: nō inter renitentes z inuitos. Uerumtamen qui inuiti z coacti coniuncti sunt. si postea ab aliquo tēporis spacio sine contradictione z querimonia cohabitauerint facultate discendendi vel reclamandi habita consentire videtur: z consensus ille cōsequens supplet: quod precedens coactio tulerat.

In libro pandectarum.

Consentire aut pbatur qui eui denter non cōtradicit scdm illud. In sponsalib⁹ eorū consen-

sus exigendus est quoz in nuptys desideratur. Intelligit tamē semper patri filia consentire nisi euidenter dissentiat. Item. Sponsalia sicut nuptie consensu fiunt contrahentium: z ideo sicut in nuptys: ita z sponsalibus patrifamilias filia cōsentire opz: que si p^{ri}s volūtati nō repugnat: cōsentire intelligit.

CSuperius determinauit mag⁹ de consensu matrimonij quātum ad eius effectum. Hic determinat de ipso quātū ad eius defectum. **P**Et pmo quo ad defectum voluntatis. **S**ecundo quo ad defectuz intentionis. di. se. ibi. Nec solum. **P**rima in tres. **P**rimo ostēdit q coactio excludit matrimonij. **S**ecundo ostēdit q cōsensus sequens ratificat ibi. **A**

rumtū qui inuiti. **P**3° q sufficit quādoq; p^{ri}s sus tacitus ibi. **C**onsentire aut. **Articulus. 1.**

Circa

hanc di. querendus est pncipalr de duobus. **P**rimo de cōsensu cōtrahētū coactōe. **S**ecundo de talis ptractus ratificatio nez. **C**irca p^{ri}mū q^{ue}nt q tuoz. **P**rimo vtz p^{ri}sensus coactio p^{er} metuz ipediat matrimonij. **S**ecundo vtraz ipediat sponsalia iuramento firmata. **T**ertio vtrum persona cōsentiens in aliam sibi nō consentientē possit illa viuente contrahere matrimonij. **Q**uarto vtrū parentes liberos suos possint cogere ad matrimonij contrahendum. **Questio. 1.**

Primo ostēdo q cōsensus coactio pmetum nō ipediat matrimonij. **Q**uod nihil est matrimonij nō ipedit: sed nulla ē p^{ri}sensus coactio: qz p^{ri}sensus est act⁹ liberi arbitrij: qd nō pōt cogi. vt in 2° li. ostensum est. **C**oactio cōsensus matrimonij nō ipedit. **C**Itē ois vir aut est constās aut incōstās: sed coactio pmetū cadēs solū in viris incōstātib⁹ mⁱⁿimio nū nō ipedit: in virū aut constātez nulla coactio pmetū cadit: sicut. n. dicit p^{ri}s. 3° ethi. c. 9°. Fortis ipavidus est. **C**Itē coactio cōsensus pmetuz non est nisi vehemens inductio: qz iteriores actus liberi arbitrij sufficiēter cogi non pōt. Sed sicut vehemēter pōt hō inclinari pmetū ad p^{ri}sentiendū: ita p blāditiā: cui ergo vehemēs p^{ri}sensus inductio p blāditiā nō impediat matrimonij: v^l sūt q nec illa que ē p^{ri} metū. **C**Itē coactio p^{ri}sensus que est pmetuz non ipedit susceptionē sacri baptismi. **C**Itē nec susceptionē sacramēti matrimonij.

CCoactio mag⁹ in l^{ra} in p^{ri}m^o dist. p^{ri}ntis. **Q**ps p^{ri}sensus p^{ri}ngalē liberū ēē a coactōe: coactus n. p^{ri}sensus q nec p^{ri}sensus appellari d^z p^{ri}ngiū nō facit. **C**Itē ex b spō. Cū locū. Cū locū nō hēat p^{ri}sensus vbi metuz vel coactio itercedit: necē ē vt vbi p^{ri}sensus vtriusq; requir coactōis mā repellat. **C**Itē fauorabilior est stat⁹ religiois q matrimonij. **S**p^{ri}sessio scā in religioe p^{ri}sensus metu mortis coacti nō tenet. vñ talis renerti pōt ad seculuz. **C**Itē de his q vt metuzue cā fuit. c. i. **C**multo fortius p^{ri}sensus matrimonij p^{ri}sensus metu mortis coactum non tenet.

CAd istam questionē dicunt aliq q coactio pmetū ē cadentē in virū pstantē matrimonij nō ipedit s^z iudiciū dei z p^{ri}sciētiē: si assit p^{ri}sensus interior nō tñ ad verba pferenda: sed ēt ad ipm matrimonij p^{ri}cedum: quia ad hoc

B ut interius sentiat in matrimonii loci non habet
coactio per metum: quia in hoc quod sentit in platio-
ne verborum significantium interiori sensus eva-
dit periculum quod metuit: cum illi quos timet non
possint de suo interiori consensu iudicare. Finis tamen
iudicii ecclesie matrimonium non est: quia talem
presumit non sentisse: sed tamen in platione verborum
ad periculum quod metuit euadendum. **P**rimo in hoc quod dicitur
respectu interioris sensus in matrimonii loci
non habet coactio per metum cadere in presentia viri: quia
exprimere sensum interiori in matrimonium
si non assit metum est. omne autem in edacium pecca-
tum est: sed quod viri presentia per que intelligo virtuosus
vehementer inducit per graue metum ad dicendum
aliud quod sine peccato dicere non potest. nisi dictio
correspondeat sensus interiori: ex presentia enim vehe-
menter idurrit ad ita sententiandum iterius sicut exp-
mit exteriori. **S**ecundo peccat opinio in hoc
quod dicit ecclesia presumere tale iterius non sen-
sisse in infirmitate: quia ecclesia non debet presumere
aliquem peccare in aliquo facto nisi per probationes
legitimas vel presumptiones hoc ecclesie presen-
tit. cum ergo exprimere exteriori se sentire in ma-
trimonium sit peccatum si non assit sensus interiori:
ecclesia non debet presumere tale iterius non sentisse:
nisi forte hoc ei constaret per aliquam probationem qua
coactus secretum fecisset: in presentia tamen testium de quibus
prohibebat dicere. **P**rotestatio coram vobis quod habet
que modo dicitur: dicit tamen ad euadendum mortis peri-
culum: quia nullo modo sentio iterius nec sententia.
Ad id ergo aliter dicendum ad quoniam. scilicet quod du-
plex est metus: quidam non cadens in presentia viri: et
coactio consensuum per tale metum non impedit matri-
monium: nec quantum ad iudicium dei: nec quantum ad
iudicium ecclesie. ar. ad hoc extra de spousis. **A**men.
secundo. Est et quidam metus cadens in presentia viri. i. in
virum virtuosum sicut est metus mortis vel enormis
lesionis corporis vel servitutis vel stupri vel alio-
rum aliquorum gravium malorum expressorum in iure quia ta-
lia mala intendant ab illo de quo presumit probabile
vir presentis quod ille talia velit et possit sibi inferre ni-
si sibi sentiat: et coactio sensus per tale metum
infirmitatem impedit et quantum ad iudicium dei et quod
tamen ad iudicium ecclesie. extra de spousis. **A**men. et
c. Consultatio. §. Sane. et si assit sensus interiori
in infirmitate. Quis. n. sensus interiori in infirmitate
nisi sufficeret cogi non possit. tamen per predictum metum
tamen vehementer inducit quod multum in illo diminuit
de ratione voluntarii: et tunc nec debet nec ecclesia vo-
luerit hunc per tale sensum esse ligatum mulie-
ri. cuius ratio est duplex. una est: quia infirmitatem signi-
ficat coniunctionem christi et ecclesie quod sit per liberum amo-
rem. alia est ne talia infirmitas malos exitus pa-

beret: quia quod aliquis non diligit facile sentit. 20. q.
3. **P**resentis. **P**otest et dici 2. aliquis quod eccle-
sia aliquo modo implicite presentat: ut persona modo pre-
dicto coacta sit illegitima durante predicta co-
actio ad pertrahendum cum illa ad quam ducenda cogi-
tur: sicut. n. ecclesia potest reddere personas aliquas
illegitimas ad pertrahendum iter se per quocumque tempore:
ita potest reddere aliquam personam illegitimam ad co-
trahendum cum aliquo persona determinata per aliquo
tempore: sub aliquo presentio: quam per aliquo tempore et ces-
sante illa presentio reputat legitimam ad pertrahendum
cum illa eadem persona.

Ad 3. in oppositum. quod quibus sensus non pos-
sit cogi: tamen per aliquem metum potest tamen vehementer
induci quod derogat illi libertati quam de se esse vult
in consensu ad hoc ut sit causa efficiens matrimonii.

Ad 2. in oppositum. quod quibus vir presentis presentat: tamen. n. vir pro
quocumque timore recedit a proposito suo. 10. q. 1. **C**onstat
fere per quolibet timore leuiter recedit a propo-
sito suo. **C**onstat autem quibus quibus recedit a proposito suo
per timorem: et quibus non: quia temperat passionem timo-
ris secundum rectum iudicium rationis: et tamen quibus timor
oritur ex forti existimatione alicuius horribilis ma-
li quod non potest habere enadere nisi subiendo aliquod
malum minus penale: quod tamen absolute nolle sub-
ire. subit ipsum quia sic esse faciendum docet ratio re-
cta. per timorem autem oritur sine ex leui sine ex for-
ti existimatione minoris mali nunquam in quantum
virtuosus presentat subire maius malum. sic ergo
patet quod presentis in auctoritate allegata non intendit
dicere quod vir fortis nunquam timeat. quod patet: quia eo-
dem dicit postea de magno terribili. quod hoc est ter-
ribile omni homini habenti intellectum: et pax post dicit
quod fortis instupescibilis est ut homo. timebit autem
ut opus et ut ratio sustinebit boni gratia. **A**d ter-
tium dicendum quod non est simile de inductione consen-
sus per blanditias et per forte metum: inductionem
que est per timorem: aliquantulum minuit de ratione
voluntarii: parum enim intense volumus que ex ti-
more volumus: sed inductione que est per blandi-
tias intendit sensum: unde philosophus. 3. ethicorum. c. 2. di-
cit quod operationes que sunt ex timore mixte sunt.
quia aliquo modo sunt voluntarie: et aliquo modo inuo-
luntarie: ut declarat ibidem: et postea. e. li. c. 4. di-
cit. quod forsitan non bene dicit involuntaria esse quod
propter penitentiam: et eodem li. c. vlt. dicit. quod vo-
luntario magis assimilatur imperatiis quam timori:
et quod magis est voluntarium quod sit per imperatium quam per
timorem. **A**d 4. dicendum quod non est simile: quia
intentio suscipiens baptismum non est causa effi-
ciens sacramenti baptismi. sicut consensum est cau-
sa efficiens matrimonii: et preterea per susceptionem
baptismi in nullo efficit conditio suscipiens

Distinctio

peioris sed simpliciter melior. per contractum autem matrimonij efficitur conditio contrahentium minus bona quantum ad aliquas: quod efficitur magis onerosa. per hoc tamen non efficitur mala in glo culpa. ¶ Argumēta ad partē aliā procedūt de coactione pſensus per meritū cadētē in pſtātē viri.

Quattro. 11

Secundo querit vtrū cōsensu coactio p
metū ipediat sponſalia iuramē
to firmata. Et videt q̄ sic. Fortior est obligati
p cōsensum de p̄sentī q̄ p cōsensum de futuro. Sz
p̄dicta coactio ipedit obſonē p cōsensum de pre
ſenti. ergo t multo fortius ipedit illā q̄ est per
cōsensum de futuro. talis a ūt est obligatio in cō
tractu sponſaliū. ¶ Itē extra de his q̄ vi me
tus causa sunt. Abbas. in glo. de matrimonio
tractū p metū nō tenet nec obligatus est qui
hoc facit etiā si iurat. ergo a simili nec sponſa
lia p metū tractata etiā si firment iuramēto te
net. ¶ Itē q̄ coactus suā ecclesiā penitus ab
iurat: illi debet cū integritate rēnuſcia reſtitui.
eo. c. in textu. Sz si tale iuramētū obligaret nō
deberet sibi reſtitui. ergo nullum iuramentum
quod metu extortum est obligat.

B quodq; metu extortum est obligat.
Cōtra nō est necessaria absolutio a iuramē-
to qd ipō iure nō obligat. Sz a iuramento ex-
torto coactioe q est p metu necessaria est abso-
lutio extra de iure iur. **Alex.** vbi dicit q roma-
ni pōtētes tales a iuramētis nexibus absolue-
rūt. q tale iuramētū nō ē ipō iure nullū: s; est
obligatorū. **C** Itē renūciatio electionis scā p
metū si sit iuramēto firmata ē obligatoria. ex
de his que vi metulue causa sunt. **Ad aures.**
Sed minor pensus requirit ad sponsalia ptra-
hēda q ad obligationes alias. qd p q septē-
nes possunt ptrahere sponsalia: cū tamē pro-
pter defectū discretiois ad alias obligationes
sint incepti. ergo videt q ptractus sponsalū fa-
ctus p pēsum metu coactū teneat si iuramē-
to firmet. **C** Itē. **2^a.** q. 4. **Inter** cetera. dicit de
quodā q timore necis impulsus hūc cōbūne
iuramēto firmavit ipsam suscipere in cōiugē.
qd qz quā prius habuerat nō est peccatū in cō-
iugē inspicere. matrimonū sic in deo firmatū
est stabile. ergo sponsalia facta p metu z iura-
mēto firmata tenēt.

¶ Ad istā qōnē dñt qdā q spōsalia p metū ca
dētē in pstatē vix pcta r iuramētō firmata te
nēt r obligat pphētē i foro pscie: qd sic dēclarat.
Quocūq; metū homo scietē iuret falsus pui
rat: qōlibet autē piuriā scietē cōmissus pecca
tū mortale est: nullus ergo metus excusat scie
tē perjurantē a mortali peccato: sed q p iura
mētū pmissit se ducturū aliquā in vxores: illi qd

iuravit nō iplet percurat. ad qđ sequit̃ qđ mor-
 taliter peccatis quilibet obligat ad vitadum
 mortale peccatū. ergo qđ coactus p̃ metu cadē-
 tē in cōstantē virū iuravit se aliquā ducturū in
 vxorē iplere tenet quo ad forū p̃sciētie qđ iura-
 uit. in foro tamē exteriori nō reputaret obliga-
 tus eo qđ ecclesia presumet p̃sensum interio-
 rē nō assuisse. ¶ Sed qđ hic modus rīdēt vī
 posse improbari p̃ ea que in p̃cedētī questione
 in reprobatione prime opinionis dicta sunt.
 Ideo dicit aliqđ sponſalia predicto mō p̃tra-
 cta nō tenēt ipso iure: nec in foro exteriori: nec
 in foro p̃sciētie: qz nec deus nec ecclesia tale iu-
 ramētū voluerūt obligatorū esse: respectu ed-
 rū in quib⁹ maxima requirit libertas: de quorū
 numero est p̃tractus sponſaliū: z in religione
 p̃fessio. vnde p̃fessio in religione facta propter
 metū mortis p̃fidentē nō obligat. extra
 de his que vi metusue cā sūt. c. i. z. i. s. q. j. Non
 est. dicit qđ voluntariū sibi militē eligit christ⁹.
 ¶ Qui tenere vult primā opinionē pōt dicere
 ad duo prima qđ p̃cedūt de obligatiōe in foro
 exteriori. ¶ Ad tertū dicēdū qđ minor est fal-
 ſa: quedā enī sunt promissōes facte p̃ metu cā
 dētē in p̃stātē virū que nō sūt nulle ipso iure
 que tñ rescindende sūt p̃ actionē si sūt p̃fecte:
 vtpote qđ post stipulationes facta numeratio
 est. Si aut̃ sunt imperfecte. vtpote. stipulatio-
 nem numeratio non est sequuta: rescindi pos-
 sunt p̃ exceptionē. ff. de eo qđ metus causa ge-
 ſtū. l. i. ¶ Et tū aut̃ p̃sentē. §. Sed qđ p̃roz. v. ta-
 nē ibidē dicit in negocijs p̃fectis iterū cōpe-
 rit exceptio: z in imperfectis quāq; actio: quāvis
 requiritur z cōueniētus perfecta rescindant p̃
 actionē: z imperfecta p̃ exceptionem. ¶ Qui
 vult tenere opinionē secūdā pōt dicere ad p̃i-
 mū ad partē secūdā qđ quedā sunt promissōes
 que facte p̃ metu cadētē in p̃stātē virū ipso iu-
 re nō valēt: p̃missio de ducēdo aliquā vxorē
 vel in virū extra de dīpō. Cū locū. z p̃missio
 otis. ff. de eo qđ metus cā gēstū est. l. i. Si mu-
 lier. §. i. s. dos. vbi dicit qđ si dos p̃ metu p̃mit-
 at nō nascit obligatio. ¶ Itē in reb⁹ ecclesie
 sit spālē qđ nō tenet traditio vel p̃missio vel iu-
 amētū factū p̃ metu de reb⁹ ecclesie. extra de
 iur. i. Peruenit. ¶ Itē votū factū p̃ metu
 qđ tenet. extra de his qđ vi metusue cā sunt. c. j.
 z votū est res voti: z nō p̃ceptū. z liberū est ar-
 bitriū in vōnēdo: qđ voluntariū militē sibi eli-
 git xps. i. s. q. j. Nota est. ¶ Itē iurisdicctio ex
 orta p̃ metu nō tenet. ff. d. iudicij. l. i. z. ¶ Itē
 auctoritas tutoris p̃ metu extorta nulla est. ff.
 de auctoritate tutoris. l. i. s. vlti. z h⁹ habet ex-
 tra de his qđ vi metusue causa sunt. Abbas in

B gl. **C** Itē vt volūt qdā. pñficiatō sentētie ex metu nō tenet. ii. q. 3^a. In iustū. tñ vt dicit glo. ibidē talis snia tenet nisi elidat p exceptionē. Quedam autem sunt que per metuz facta vel pmissa non sunt nulla ipso iure sed tenēt quousq; subuenit metū passio auctoritate superioris qui officio eius implorato etiam probato metu debet a promissione per metum extorta illum qui promisit absolueret: et si aliqua p predictum metum tradidit vel resignauit debet facere sibi restitui. decretalis autem allegata in arguendo non loquitur de iuramento per metum extorto: quod nullum est ipso iure: sed de iuramento facto circa talem materiam qd ipso iure tenebatur: et ideo ille qd sic iurauit absolutione indigebat: et simili modo intelligi qd habetur. s. eodem ti. Si vero. **C** Ad secunduz dicunt aliqui qd septēnes ita ex forti consensu possunt contrahere sponsalia sicut adulti possunt in alios contractus cōsentire propter naturalem inclinationem ad illum contractum que consensum facit fortiores. **V** Aliter potest dici et melius qd non est simile de sponsalibus cōtractis inter septēnes et inter adultos: quia enim prima sponsalia facilius possunt solui. ideo sufficit ibi modicus consensus: sed contracta inter adultos non dissoluantur altero contradicēte. nisi in casibus determinatis a iure. ideo requiritur ibi plenior cōsensus. **C** Ad tertium dicendum qd ibi non interuenit iustus metus qui possit cadere in constantem virum. qd nō erat probabile qd illi qd necem minabatur eam inferre possent et vellent. **V** Vel dicas prout consuevit exponi qd illud verbum matrimonium sit firmum et stabile non ponitur pceptiue sed cōsultiuē: vel forte metus non fuit sufficienter probatus: et habentur he solutiones. extra de his que vi metusue causa sūt. Abbas in glo. Vel potest dici qd illud decretum loquitur in eo casu quando post coactionem commissus est ei carnaliter: vt habetur ibidem in glo. **Questio. iii.**

2 **Tertio** queritur primum persona consentiens in aliam sibi nō consentientem possit illa viuente contrahere matrimonium. Et videtur qd non secundū philosophuz s^m metha. Aliquando ita se duo habet qd vnus refertur realiter ad aliud: et non econuerso: vt patet in scientia et seibili. ergo a simili cum matrimonium sit relatio quedam vt superius ostensus est: potest vir realiter matrimonio copulari cum muliere consentiendo in ipsam. illa non consentiente in ipsum. ad quod sequitur qd illa viuente cum alia contrahere non po-

test. **C** Item secundum iudiciū ecclesie matrimonium ex altera parte potest esse solidum et ex altera nullum. ergo a simili ita potest esse verum in foro conscientie per consensum ex parte vna non existente cōsensu ex parte alia. probatio assumpte. Si mulier in iudicio confitetur se consensisse per verba de presenti in Martinum et Martinus in eam: Martino hoc negante: et muliere non potente probare quod proposuit: Martino non interdicitur licentia contrahendi cum alia: sed mulieri prohibebitur ne viuente Martino contrahat cum alio: quia consentienti in iudicio cōtra ipsuz creditur. **C** Item si aliquis donat alij rez aliquā illo alio nihil dante sibi tamen datus acceptate tenet donatio. ergo similiter si vir consentit do in mulierem donat ei potestatem corporis sui illa non consentiente qd vir habeat potestatem aliquam in corpus suum. acceptante tamen potestatem sibi datam a viro tenet donatio. ergo vir ille non poterit contrahere cum alia contra voluntatem illius.

C Contra. vir consentiens in mulierē vel econuerso non prohibetur contrahere cum alia: nisi si in quātum consensus ille facit matrimonium. Sed si cōsensus sit ex vna parte: non ex alia non potest matrimonium perficere. extra de sponsal. Tua nos. ergo consentiens in nō consentientem sibi potest cum alio vel alia cōtrahere matrimonium illo vel illa viuente. **C** Itē inter coniuges est quedam relatio equiparantie: quia fm apostolū. j. Cor. 2. Mulier sui corporis non habet potestatem sed vir. sicut vir sui corporis potestatem nō habet: sed mulier. Sed relatio equiparantie nūq; est inter aliqua duo nisi sit mutua. ergo matrimonialis obligatio nūq; est in viro respectu mulieris: nisi sit etia in muliere respectu viri.

C Respondeo qd persona non consentiens in corde aut exterius significat se consentire: aut nō. Si nō. nō est matrimonium: nec fm iudiciuz dei: nec fm iudiciū ecclesie. vnde nō obstante cōsensu ex altera parte licebit cuilibet cum alia persona ptrahere: deus enī qui mīmonium instituit nō vult vinculū matrimoniale posse ptrahi nisi cū mutua obligatiōe p cōsensum mutui causata. Si autē nō consentiens in corde significat per verba de presenti se consentire est matrimonium presumptuz. vnde persona que cōsensit dē putare vix matrimonium esse ptractū. etia si alia psona post tps i ternalluz notabile iuret se nūq; cōsensisse in corde: quia sicut dē extra de proba. pter tuas. Minus indignum est iuxta legitimas sanctiones: vt qd sua quicq;

D voce dilucide prestat^r e. in cū casuz pprio va-
leat testimonio infirmare. unde non credo q
in hoc casu sit licitum persone que p̄sensit cuz
alia contrahere illa vivente: quia si p̄traheret
se p̄abili piculo adulterij exponeret: si tñ nō
p̄sentiens qui verbis significat se consentire in
p̄tineti reuocet: p̄sumi potest q ex errore pu-
mū dictū protulerit: tñc persona que p̄sentit
stare poterit verbis scdo. platis. **Ar^m** ad hoc.
extra de testibus cogēdis. **P̄**terea. 7 in hoc
casu credo q persone que p̄sensit licitū est cuz
alia p̄trahere p̄iori vivēte. si aut p̄sona que in
corde nō consentit 7 consensum verbis signifi-
cavit postea in corde consentiat durāte cōsen-
su alteri^r efficit m̄rimonii vep: q tñc ex vtraqz
pte assūt oia q ad vep m̄rimonii req̄runtur.

E **Ad p^m** in opp^m ddm q nō valet illa conse-
quētia. sic est in aliq̄b^r relatiuis. ergo ita in q
bustibet alijs. vel esse pōt. **Ad 2^m** ddm q nūq̄
ecclia iudicat m̄rimonii esse soliduz ex vna
parte 7 nullū ex alia: sed aliquādo iudicat ve-
rū esse m̄rimonii scdm confessionē partis al-
terius: 7 ideo persone consenti se esse in legi-
timo m̄rimonio p̄hibet aliō p̄trahere. **Ad**
tertium dicēdū q nō est simile: q dñs supior ali-
quarū rep̄ p̄cedit valere donationē quāvis ac-
cipiens nō redonet: s̄ donationē potestatis in
corpus ppriū quātū ad carnalē p̄cubitūz non
permittit valere: nisi acceptans similē potesta-
tē in corpus ppriū donet illi. qz si secus fieret
eēt p̄tra tria bona m̄rimonij que p̄iugū car-
nalē exculant p̄cubitūz: 7 quādoqz meritorium
reddūt. **Ad ar^m** ad p̄tē aliā ddm q quāvis be-
ne cōcludāt non p̄trahi m̄rimonii verū sine
p̄sensu mat̄no. nō tantū in ore sed in corde: ex
hoc tamē nō sequitur q p̄sentiens in nō p̄sen-
tientē sibi in corde verbo tñ significantē se cō-
sentire possit cū alia persona illa vivente con-
trahere propter rationes que in corpore que-
stionis dicta est.

Questio. **an.**

Quarto

querit vtrū parētes possint libe-
ros suos cogere ad m̄rimonii
p̄trahendū. Et videt q sic. ff. de spon. l. 3. que
patris. dicit de filia. q tñc solū dissentiedū a pa-
tre licētia p̄cedit si indignū morib^r vel turpē
spōsūz ei pater eligat. **Itē** extra d̄ despon.
impubez. l. iia. **P̄**otest filiū nōdū adultū cu-
ius volūtas discerni nō pōt pater cui vult ma-
trimonio tradere: 7 postq̄ filius puenit ad
p̄fectā etatē oīno debet hoc adimplere. **Itē**
pater sp̄ialis. i. papa potest filios cogere ad
p̄trahendū m̄rimonii sp̄itūale: potest enī
cogere clericos ad recipiendū ep̄atus: ergo a
simili parentes carnales possunt cogere filios

ad p̄trahendū m̄rimonium carnale.
C Contra. 17. q. 2. Sufficiat. dicit q si solus cō-
sensus defuerit cetera etiā cum ipso cōitu. cele-
brata frustrātur. ergo parentes inuitos filios
nuptiū tradē nō possūt. **Itē** extra d̄ despo.
impū. c. i. dicitur q si filius adultus aliquo mo-
do non consentit. pater non potest ipsum face-
re m̄rimonium contrahere.

Respondeo q propter onus m̄rimonij
7 quia significat liberam coniunctionem cōtri-
sti 7 ecclesie parentes non possunt inuitos fi-
lios vel filias cogere ad m̄rimonium cōtra-
hendū: nisi forte accideret casus in quo sine
p̄cepto paterno m̄rimonium contrahere
tenerent. unde illud verbū apostoli ad Col. 3°.
Filij obedite parentibus per omnia. nō in-
telligitur simpliciter vniuersaliter. s̄ de omni-
bus pertinentibus ad potestatem paternā: si
tamen illi de quorum coniunctione agitur nō
sunt sui iuris sufficit consensus tacitus cuz ex-
pressio eoz p̄sensu in quoz sūt p̄tate. si aut sunt
sui iuris requiritur illorū expressus consensus.

Ad primum in oppositū dicēdū q q̄uis
sui iura ciuilia ita sit de filia. alī tñ est s̄z cano-
nes. c. d̄ despo. ipu. c. i. i glo. **Ad 2^m** ddm q il-
lud verbum intelligendum est vel in casu in
quo filius sine p̄cepto paterno illam eandēz
ducere teneretur: vel de filio qui ante ānos pu-
bertatis erat doli capax 7 confenserat. vel il-
lud verbum debet intelligi de debito hōnesta-
tis non necessitatis secundum glo. ibidem.

Ad tertium dicēdū q non est verisimi-
le: quia dominus papa maiorem potestātē ha-
bet super membra ecclesie q̄ parentes carna-
les super filios suos carnales: 7 p̄terea con-
trahens m̄rimonium sp̄itūale efficitur me-
lioris conditiōis q̄ p̄trahens m̄rimonium
carnale: nec est dicēdū q dominus papa nō
possit cogere personam idoneam ad recipiē-
dum ep̄iscopatus: sed q hoc possit indubitan-
ter est asserendū.

Articulus. **ii.**

Consequenter q̄rit de
2° p̄au-
cipali. Et circa hoc querun-
tur quatuor. **P̄**imo vtrū
m̄rimonium contractum
per consensum metu coactū
ratificetur per sequentem cō-
sensum tacitum. **S**ecundo vtrū per carna-
lem copulam sequentem. **T**ertio vtrū rati-
ficetur si firmetur per iuramentum. **Q**uar-
to vtrū ille qui iurauit aliquā ducere in vxō-
rem possit religionem intrare m̄rimonio nō
prius contracto.

Questio. **i.**

A **Primo** ostendo qd nō ratificat psequētē cō-
sensu tacitū. si aliq̄ duo requirunt
p cā vni effect⁹ nō cōstant effectū nisi sit pūan
cia: si enī duo hoīes requirunt ad vñū nauis tra-
ctū nūq̄ eā traherēt diuīsim. cū q̄ ad p̄trahen-
dum matrimoniū requiratur cōsensus de p̄e-
senti interior: & eius expressio exterior: non effi-
ciēt m̄fimonii diuīsim. q̄ sequēs tacit⁹ p̄sensus
cū exp̄sio exteriori q̄ p̄cessit nō efficiēt matri-
monii. ¶ Itē qd nūq̄ ē nō ratificat. s; m̄fimo-
niū p̄tractū p̄sensum coactū nullū est. q̄ p̄ se-
quētē p̄sensu tacitū non ratificatur.

B **Cōtra.** si existēs in etate debita h̄bit cū p̄so-
na nō sufficiētis etas ad m̄fimonii: q̄uis ma-
trimoniū nōdū litratificat tñ post p̄sensum il-
lius q̄ fuerat minoris etatis cū ad annos nubi-
les puenit. extra de despo. ipu. De illis. ergo
a sili q̄uis m̄fimonii p̄tractū p̄sensu coactū
nullum sit. tamen per sequētē cōsensu libe-
rum quāuis tacitū potest ratificari.

C **R̄spondeo** qd matrimoniū p̄tractū p̄sensum
coactū metu cadētē in p̄stātē viri: aut ē p̄tra-
ctū p̄coactionē p̄sensu viri vel mulieris tātū:
aut vtriusq̄ simul. si p̄o mō ille q̄ libere p̄sensit
ligatus ē. alr nō. si tñ postea tacite p̄sentiat & li-
bere p̄sona ligata in p̄sensu p̄stino p̄stātē ve-
rū efficiēt m̄fimonii: & tūc vterq̄ ligatus ē: qz
q̄uis tacitus p̄sensu p̄ se nō sufficeret. tñ sus-
scit cū exp̄sio exteriori q̄ p̄cessit: si autem p̄so-
na ligata resiliuit a p̄sensu ante sequētē cōsen-
sum alterius: tūc distinguor: qz aut h̄bit m̄fimo-
niū aliud: & tūc dico qd illud 2^m m̄fimonii te-
net q̄uis peccauerit p̄trahēdo si cōgruo tēpo-
re nō ex peccauit liberū p̄sensu alterius tacitū
vel exp̄sio. Aut nō p̄traxit aliud m̄fimonii.
¶ tūc fm iudiciū ecclesie p̄sumet in eodē p̄sen-
su p̄manere: qz q̄ in aliquē semel p̄senserit am-
plius nō poterit dissentire: si alius nō negaue-
rit suū p̄stare p̄sensū. extra de despo. ipu. De il-
lis. fm tñ iudiciū dei nō est m̄fimonii: verū qz
talio nō pōt esse sine p̄sensu mutui p̄sensu ite-
rioris: si aut vtrags p̄sona fuit coacta. tūc ad h̄o
q̄ sit vep m̄fimonii requir̄ nouus cōsensus ex
vtrags p̄te. s; nō noua exterior expressio.

D **Ad p̄m in opp̄m** dōm qd maior nō ē v̄r ve-
rasi itelligat de similitate p̄iūctiois scdm essen-
tias: plures enī gutte requirunt p cā vniū cau-
tidis: nec tñ oēs sūt sūt fm cēntias qñ causat ca-
uatio: s; vna causat b̄tute p̄cedētis: qñ queli-
bet aliq̄ fecit dispositionē. Aliquali dico a si-
milli q̄ sequēs p̄sensu tacitus cū virtute exp̄s-
ionis q̄ p̄cessit efficiēt m̄fimonii. ¶ **Ad 2^m dō.**
q̄ p̄prie loquēdo meli⁹ dī illud m̄fimonii p̄
sequētem tacitū cōsensum p̄fecti q̄ rati-

cari. & cōsensus coactus qui cōsensus fuit
q̄uis nō ratus per sequētem cōsensum tacitū
ratificari. **Questio.** **ii.**

Secundo queritur vtrum p carnalem co-
pulam sequētem ratificetur.

R̄spondeo qd mulier q̄ p̄traxit p̄sensum coa-
ctū metu cadētē in mulierē p̄stātē: si postea cū
illo cū quo cōtraxit carnaliter copulata: aut ad
hoc cogit p̄ vim absolutā: aut p̄ sufficiētē me-
tū: aut p̄ lenē: p̄mis duob⁹ modis nō ratificat
p̄dictū matrimoniū: nec q̄tū ad iudiciū fori
nec quātū ad iudiciū poli p copulā carnalē: s; 3°
mō ratificat p eā quātū ad iudiciū fori siue
interius p̄sentiat siue nō: qz ex quo ad h̄o iduci-
tur p leuē metū: aut habita p̄tate reclinādū p̄-
mittit se cognosci p̄sumit iterius p̄sentire: si tñ
iterius nō p̄sentiat in m̄fimonii nō efficiēt ma-
trimoniū verum scdm iudiciū poli. **Ad. iii.**

Tertio querit vtrū m̄fimonii p̄ctū p̄sen-
sum metu coactū ratificet si firmet
p iuramētū. ¶ **Ad hoc dñt qdā qd** sic saltē in
foro p̄sciētis: qñq̄ enī p̄tractus q̄ nō tenet si nō
p iuramētū firmet vel p interpositionē fidei: va-
lidus efficiēt si firmet p alterū illoz. extra d̄ his
q̄ vi metulue cā fuit. **Ad aures.** vbi dicit qd re-
nūciatio electiois facta ad terrore laicoz non
tenet nisi iuramēto vel fide interposita firmet.

C **Alij dñt & p̄babilē** qd m̄fimonii p̄ctū coa-
ctioe p̄ metu cadētē in p̄stātē viri firmatū per
iuramētū nō tenet nec in foro exteriori nec in
foro p̄sciētis: qz aut illo iuramēto iurat aliqd p̄te-
ritū: aut aliqd p̄iū: aut aliqd futurū: si p̄o mo-
do planū ē qd nō pōt ratificare m̄fimonii qd
alias eēt nullū: qz si coact⁹ iurat qd vere p̄sen-
sit tale iuramētū nō pōt facere p̄sensu iā p̄te-
ritū esse validū: si añ nō valuit. si scdo mō ē ra-
tificare nō pōt: qz si p̄trahēdo iuret qd in rei ve-
ritate p̄sentit iterius i cordē: & nō p̄sentiat p̄iū-
rus ē. p̄iūritū aut m̄fimonii ratificare nō pōt. si
aut vere p̄sentit q̄uis vep iuret. tñ illud iura-
mētū m̄fimonii nō ratificat: qz tale iuramētū
est assertoriū: vnde illo nō fit nisi testificatio de
p̄ntia iterioris p̄sensu: vñ si iterior p̄sensu de
se ē inualidus & inefficax ad m̄fimonii p̄bēdū:
testificatio p̄ntie talis cōsensus nihil facit ad
m̄fimonii. Si aut iuret aliqd d futuro sic. **Gu-**
ro tibi qd p̄sentia in te. planū ē qd tale iuramē-
tū nō pōt ratificare p̄ctū p̄ b̄ba de p̄nti q̄ p̄ces-
sit: qz tali iuramento nō firmat nisi p̄missio de
p̄trahēdo. ¶ **Alij aut talis p̄missio** iuramēto
firmata teneat. vñsum est qdne sc̄ba articuli p̄-
cedētis. ¶ **Et tenētes h̄ac faz op̄inione** ad de-
cretalē allegatā p̄ alia op̄inione dicit qd nō ē
simile: qz maior libertas requir̄ in contrahēdo

matrimonium q̄ in renunciando electioni vnde extra eo. ii. Abbas. in glo. dicit q̄ matrimonium p̄tractū p̄ metu nō tenet: nec obligatus est qui hoc facit etiā si iurat: q̄ infirmitas libera esse debent: q̄ inuite nuptie difficiles erūt cōsue nūt p̄ter: p̄az post d̄ q̄ vbi metus vel coactio iterecedit: p̄fusus liber dici nō pōt. Q̄o. iiii.

Quarto

quēnt vtrū ille q̄ iurauit aliquaz ducere in vxore possit religionez intrare matrimonio nō prius cōtracto. Et vides q̄ nō: q̄ nullus pōt facere q̄n periuuriū sit peccatū: cū sit p̄tra 2^m p̄ceptū prime tabule: sed si talis intraret religionē nō prius p̄tracto infirmitas p̄iurat. ergo si talis intraret religio nē infirmitas nō prius p̄tracto peccaret.

Cōtra. si p̄traheret aut intenderet explicite vel implicite se obligare ad carnalē copulā si alter coniunx exigeret: aut nō. Si sic intēderet se obligare si alter coniunx vellet: ad illud q̄d si vīa p̄cluderet ad maius bonū: ad talē autē obligationē nullus tenet. Si vero p̄tractus ille nullus esset: q̄ ad hoc q̄ vinculi matrimonij cōtrahat requir̄ q̄ vterq̄ coniugū explicite vel implicite consentiat in carnalē copulā sub hac p̄ditione: si alter coniunx eā exigeret. ergo videt q̄ ille licite pōt religionē intrare nō cōtracto matrimonio.

R̄spondeo vt habet extra de spō. Cōmissum. tutius est ei religionē iuramenti seruata prius p̄trahere: et postea si elegerit ad religionē migrare: q̄d nō sic est intelligēdū fm̄ quosdā q̄ hoc sit tutius sc̄dm̄ veritatē: s̄ quo ad op̄m̄: nē ne de facto dicat iste q̄ suū iuramentū venisse: q̄ nō videt infringere iuramentū q̄ illud commutat in melius. extra de iurē iurādo. Peruenit. sc̄do. vnde si vult pōt absq̄ peccato religionē intrare matrimonio nō p̄tracto. C̄ Alij dicūt p̄trariū: q̄ pōt vtrūq̄ facere: q̄ ante cōsulationē matrimonij cuilibet coniugū altero inuito licitum est religionē intrare: nō tenent tū p̄trahere nisi in loco tuto vbi ad carnalē copulam cogi nō possint. Et autē mihi magis ad herediū op̄m̄: prime maxie q̄ sic p̄trahens matrimonij nō p̄traheret illa intentioe qua se p̄tracturū iurauit nec sub illa qua mulier recepit iuramentū. vnde si p̄traheret cū ea an reditioē obiti religionē intrare itēdēs eā bludēt.

Qui vult tenere primam opinionem pōt dicere q̄ talis iurans religionem non contracto prius matrimonio non periurat: quia iuramentū nō infringit q̄ illud in melius commutat et patet per decre. allegatam p̄ prima opinionē. dicit etiā in glo. q̄ non dicit de iurare q̄ ex iusta cā deserit iuramentū. Ar^m ad hoc. m. q.

i. B̄nisi: et de voto et voti redēp. Scriptur. Qui vult tenere secundam opinionem potest dicere ad argumentum ad partem secundam q̄ vt dicit. extra de spon. Cōmissum. in textu. sed expressius in glo. q̄ licet talis gerat in corde virginitatē p̄sentire potest in matrimonio: et hoc rationabile est: q̄ talis p̄sentit implicitē in carnalē copulā: si alter cōiunx exegerit: si nō fecerit illud per quod a tali debito absoluat. quāuis hoc firmiter intendat facere.

Circa luterā. Tantū in domino nubat. i. cū fidelē. nō cū infidelē. Si patris voluntati nō repugnat consentire intelligit. si tū interius nō p̄sentit non est matrimonij secundum rei veritatem: est tamen matrimonij p̄sumptum: si illa non erat sui iuris.

De errore qui euacuat consensum.

Distinctio. XXX

Et soluz coactio impedit vel excludit consensum: s̄ etiam error. Non autem omnis error consensū impedit. Est enī error alius persone: alius fortune: alius conditionis: alius qualitatis. Error persone quando hic putatur esse homo ille. et est alius. Error fortune quando putatur esse diues qui est pauper vel e cōuerso. Error conditionis quando putatur esse liber qui seruus est. Error qualitatis quando putatur esse bonus qui ē malus. Error fortune et qualitatis coniugij consensum non excludit. Error vero conditionis coniugalem consensū euacuat. De qua conditioe postmodū tractabimus. Error quoq̄ persone consensum coniugalem non admittit: vt si quis feminam nobilem in coniugium petat et pro ea alia ignobilis tradatur ei. non est inter eos coniugium q̄ nō consensit vir in istam: sed in aliaz: vt si quis promitteret mihi se venditurum aurū et pro auro offert mihi auricalcum et ita me deciperet: nūquid diceret consensisse in auricalcum? nūquā volui emere auricalcum: nec ergo in illud consensī: quia

consensus non nisi voluntatis est. Sicut ergo error materie excludit consensum: ita et in coniugio error persone. Sed obicitur de Jacob qui pro Rachel septem annis seruierat et supposita est ei Lia: nunquid error persone excludit coniugium cum non in eam sed in Rachel consenserit? Sed quod ibi factum in mysterio gestum non inprobe traditur: ibi tamen et si non precessit: secutus est consensus: nec ex illo concubitu qui consensum precessit fornicari iudicantur: cum ille maritali affectu eam cognouerit et illa uxorio affectu debitus persoluerit putans lege primogenitarum et paternis imperijs se illi iure copulatam. Excusat etiam quod dei consilio in mysterio ita actum est. Hodie etiam excusaretur ille cui scio uxoris soror lectulus eius ingressa se subiceret: que cum sine spe coniugij perpetuo manere censeatur: ille tamen qui cognouit eam per ignorantiam excusatur: quod per se patet. Si enim diabolus transfigurans se in angelum lucis credatur bonus: non est error periculosus. Quod autem vir ille in illam mulierem non consenserit: ex simili ostenditur. Si quis hereticus nomine Augustini vel Ambrosij alicui catholico se offerret: eumque ad sui fidei imitationem vocaret: et si ille assentiret: in cuius sententiam fidei dicitur consensisse? Non in hereticorum sectam: sed in integritate fidei quam ille hereticus se mentiebatur habere. Error vero fortune consensus non excludit. Que enim nubit pauperi putans illum esse diuitem non potest renunciare priori conditioni: quamuis errauerit: nec error qualitatis: ut si quis ducat uxorem meretricem vel corruptam: quam putat esse castam vel virginem non potest eam dimittere.

De coniugio Marie et Joseph.

Remissis aliquid addendum est de modo illius consensus: qui inter Mariam et Joseph intercessit. Sane credi potest non solum Mariam sed etiam Joseph apud se disposuisse virginitatem seruare velle: nisi deus aliter iuberet: eosque sic consensisse in coniugalem societatem: ut uterque de altero reuelante spiritu sancto intellexeret quod virginitatem seruare vellet: nisi deus aliter insisteret: sed illam voluntatem verbis non expresserant: postea vero expresserunt: et in virginitate permanserunt. Consensit ergo Maria in maritalem societatem: sed non in carnalem copulam: nisi de eadem specialiter deus prediceret: cuius etiam consilio in maritalem consensit copulam: quia virginitatem seruare volebat: et ideo non aliter consensisset in coniugalem societatem: nisi familiare dei consilium habuisset. De qua Augustinus sic ait. Beata maria proposuit se seruaturam votum virginitatis in corde: sed ipsum votum non expressit in ore. Subiecit se diuine dispositioni: proposuit se perseueraturam virginem: nisi deus aliter ei reuelaret. Committens ergo virginitatem suam diuine dispositioni consensit in carnalem copulam: non illam petendo: sed diuine inspirationi in utroque obediendo: postea vero simul cum viro labijs expressit: et uterque in virginitate permansit.

Quod perfectum inter eos fuit coniugium.

Inter quos ut ait Augustinus. perfectum fuit coniugium: perfectum quidem non in significatione: sed in sanctitate. Sanctiora sunt enim coniugia pari voto continentium. Unde Augustinus. Quod deo pari voto et consensu voueratis: ambo perseueranter reddere obuiistis: a

quo pposito in lapsus ē ille: tu saltē pſene-
ra. Nō qz pariter temperabitis a cōmi-
xtiōe carnali: ideo maritus tuus esse de-
ſliterat. imo vero tanto ſanctius coniu-
ges manebatis: quāto ſanctiora conco-
diter placita ſeruabatis. Perfectum er-
go fuit Marie & Joſeph cōiugiu in ſan-
ctitate. Perfectum etiam fuit ſcōm tri-
plex bonū coniugy: fidē. ſ. pſolem & ſa-
cramentum. Omne enim nuptiarū bo-
num vt ait Aug. impletum eſt in illis pa-
rentibus chriſti: fides: proles: ſacramen-
tum. Prolem cognoscimus ipſius domi-
num. Fidē: quia nullum adulterium. Sa-
cramētū: quia nullū diuortium. So-
lus ibi nuptialis cōcubitus nō fuit: qz in
carne peccati fieri non potuerat ſine pu-
denda cōcupiſcentia carnis que accidit
ex peccato: ſine qua concipi voluit q ſi-
ne peccato futurus erat. Et licet nō in-
terceſſiſſet coniugalis concubitus: cōi-
ges tamē vere fuerūt: mente non carne
ſicut & parentes: q̄uis ambro. dicat pſe-
ctum fieri coniugiu p carnalē copulam.
In omni inqt matrimonio cōiūctio in-
telligitur ſpiritualis. quam confirmat &
pficit. cōiūctorū cōmixtio corporalis. Sz
intelligēdū eſt cōiugiu pfici cōmixtione
corporali: nō quātū ad veritatē vel ſan-
ctitatem coniugy: ſed quātū ad ſignifica-
tionem: quia perfectius vnionē xpi & ec-
cleſie tunc figurat.

De cauſa finali coniugy.

Xpoſito que ſit eff. ciēs cā ma-
trimony: ſequēs eſt oſtendere
ob quā cauſam ſoleat vel debe-
at contrahi matrimoniu. Eſt igiſ fina-
lis cā mrimony cōtrahēdi pncipalis p-
creatio plis. ppter hoc enī inſtituit de-
cōiugiu inter p̄imos parētes: qbus vi-
xit. Refcite & multiplicamini &c. Secū-
da eſt poſt peccatū Ade vitatio fornicā-

tiōis. Uſi ap̄ls. Propter fornicationem
vnuſqz habeat vxorē ſuā: & vnaqueqz
habeat virū ſuū. Sūt & alie cauſe hone-
ſte: vt inimicōz recōciliatio: & pacis re-
integratio. Sūt etiā & alie cauſe minus
honeſte. ppter quas aliqui cōtrahūt: vt vi-
ri mulieriqz pulchritudo q̄ aios amore
iſlāmatos ſepe ipellit inire cōiugiu: vt
valeāt ſuū explere deſideriu. Queſtus
quoqz & diuitiaz poſſeſſio frequēter eſt
cōiugy cā: & alia multa que cuiqz diligē-
tiā adhibēti facile ē diſcernere. Nec eſt
aſſentiēdū illis q dñt nō eſſe cōiugiu qd
pp has cās min⁹ honeſtas cōtrahūt. Lō-
ſtat enī ex p̄miſſis cōiugiu fieri ex cōi cō-
ſenſu vbis de p̄nti expreſſo: q̄uis amor
ad hoc attraxerit. Cui rei documētum
p̄ſtat Jacob q rachel decorā facie & ve-
nuſto aſpectu amauit: eamqz multū dili-
gēs ait. Seruias tibi p rachel ſeptē an-
nis. In deutro. Et legiſ. Si videris i me-
dio captiuoz mulierē pulchrā & adama-
ueris eā: volueriſqz vxorē h̄re: introdu-
ces eam in domum tuā &c.

Malus finis nō cōtaminat ſacr̄m.

Et ſine nō bono ſtat cōiugiu:

e qñ ſpēs cōtrahētis mouet ani-
mū: cōiugiu tñ bonū eſt: qz vita

mala vel itētio puerſa alicui⁹: ſacr̄m nō
cōtaminat. Dabuit aut cōiugiu Ma-
rie & Joſeph alias cās ſpāles. ſ. vt virgo
ſolatio viri ſuſtētareſ: & vt diabolo par-
tus celareſ: & vt Joſeph eēt teſt. caſtita-
tis: defendēs eā ab iſamia ſuſpitiōis: ne
vt adultera damnaretur.

Superius determinauit magiſter de p̄ſen-
ſu matrimoniali quātū ad eius defectū ex par-
te voluntatis. Hic determinat q̄tū ad eius de-
fectū ex pte itētiōis: & diuidit in tres. P̄mo
determinat magiſter de defectu itētiōis p
errore cauſato. P̄ Secdo de p̄iugio iter iſdā
& Joſeph. ibi. P̄miſſis. P̄ Tertio de cāis cō-
trahēdi inſimoniu. ibi. Expoſito. P̄ Adedia di-
uidit i duas. P̄ P̄mo determinat de virginitate

De **Marie & Joseph.** **C** Secundo de ipsorum cōm-
gno ibi. Inter quos. **C** Illa pars q̄ ibi incipit.
Exposito. diuiditur in duas. **P**rimo deter-
minat de causis p̄bendi m̄simoniū in cōmū.
Secundo de causis p̄c̄t̄ m̄simoniū inter **Marīā**
& Joseph i sp̄ali. ibi. **H**abuit d̄r.

I **Articulus.** **C** **hanc** **vi.** querendū ē
p̄ncipaliter de tri-
bus. **P**rimo de impedimēto ma-
trimoniū p̄p̄ intentionis defe-
ctum causatū per errorem. **P**rimo
de aliquibus tangētibz cōm-
gum **Marie & Joseph.** **P**rimo de causis p̄bendi
m̄simoniū. **C** Circa p̄m queritur duo. **P**rimo
vtrū aliq̄s error ipedit m̄simoniū vel conditiōis eius
cū qua p̄bitur impediāt m̄simoniū.

Primo ostēdo q̄ nullus error ipediat ma-
trimoniū: q̄ nihil impedit m̄si-
monium nisi sit p̄tra aliquod de bonis m̄simo-
niū: sed error cum nihil aliud sit q̄ aliud pro
alio putare s̄m **Aug.** **E**uchyridion. 13. c. nō ē
cōtra aliq̄d de bonis m̄simoniū. vt p̄z iducen-
ti. ergo non ipedit m̄simoniū. **C** Itē si aliq̄s
baptizat vnu quē putat esse alium: vel seruū
quē putat esse liberū: vere baptizat. q̄ a fili si
mulier p̄bit cū vno quem putat alium: vel cum
seruo quē putat liberū: verū p̄bit m̄simoniū.
C Itē non obstante errore p̄sone fuit iter **Ja-**
cob & Lya m̄simoniū: vt p̄ **Gen.** 29. sed si ali-
quis error ipediret m̄simoniū: hoc maxie sa-
ceret error respectu p̄sone. ergo nullus er-
ror ipedit. **C** Itē quīs **Isaac** benedicēdo **Ja-**
cob crederet benedicere **Esau**: valuit tū bene-
dictio **Jacob**. vt enim h̄ **Gen.** 27. dicit **Isaac**.
b̄ndixi ei & erit b̄ndict̄. ergo a simili quīs p̄-
hat mulier cū vno quē credit alium: verū est
m̄simoniū: sed si talis error non impedit: mul-
to fortius nullus alius.

C Cōtra. si aliq̄s p̄mittit se venditūm mibi
aurum & pro auro affert mibi auricalcū non
tenet d̄ctus: q̄ non consensit in ēptiōe aurical-
cis: sed auri. error. n. circa materiam excludit
p̄sensū: sicut dicit maḡ **hui.** di. c. i. & est 29. q.
tante medium. cū ergo p̄sōe p̄bentes sint ma-
teria m̄simoniū. error respectu p̄sone cū q̄ p̄-
bitur impedit m̄simoniū. **C** Item s̄m p̄h3. 3.
ethi. c. 3. Omne q̄ est p̄p̄ ignorantia non ē vo-
luntarium: sed quod sit per errorem sit p̄igno-
rantiam: ergo est nō voluntariū: sed consensus
actus est voluntariū. ergo error respectu p̄-
sone circa quā errat ipedit errantis p̄sensum.
& ex p̄nti m̄simoniū: q̄ quod ipedit causam i-

pedit effectum.

C **R**ū deo s̄m q̄ dicit maḡ **hui.** di. c. i. & est.
29. q. 1. s. i. alius est error p̄sone. alius fortune.
alius p̄ditionis: alius q̄litate: s̄m verbi ḡsa. mul-
er volēs p̄bere errat circa p̄sonā cū qua p̄bit
q̄n putat ip̄m esse illū q̄ nō ē. vt si putet ip̄sum
esse Titium & est Martinus: errat circa eius for-
tunā: si putat ēē diuitē cū & est paup̄. errat cir-
ca eius cōditionem si putat eū ēē liberū & ser-
uus ē: errat circa ei⁹ q̄litate si putat eū esse bo-
num: & ē malus. **P**rimus error ipedit m̄simo-
niū: q̄ ipedit p̄sensum ex p̄te errantis resp̄cū
p̄sone cū qua p̄bit: cū. n. **B**erta p̄trahit euz
Titio non putās illū esse Titium s̄m Martinū:
non consentit in Titium sed in Martinū: q̄ si
cut s̄m **Aug.** 10. de tri. c. i. non p̄lit amari nisi
cognita: sic nō p̄t esse cōsensu in p̄sonam nō
cognitā. quō aut error cōditionis impediāt ma-
trimonium declarādū ē inferius. di. 26. **C** Itē
aut error fortune & qualitatis m̄simoniū im-
pediāt vel non declarabitur in sequenti q̄ōe.
C **A**d p̄m in opp̄m dō. q̄ error p̄sone ē cōtra
centiam m̄simoniū in quātū ipedit ei⁹ efficien-
tem cū q̄ est mutuus p̄sensu. **C** **A**d 2m dō.
q̄ n̄ ē s̄lsc. q̄ in suscepiōe baptis̄mi efficitur
simplr melior cōditio suscipientis. non aut ef-
ficatur simplr melior cōditio m̄simoniū con-
trahentis: & iō req̄rit sp̄alior intentiō & p̄sen-
sus liberior in m̄simoniū p̄bente q̄ in bapti-
zante. **C** **A**d 3m dō. q̄ sicut dicit maḡ i lra hu-
ius di. c. i. quīs p̄cubitu **Jacob** cum **Lya** non
precesserit consensus. tū est subsecutus: sicut d̄i-
citur. 29. q. 1. quasi statim post mediū **Jacob** &
Lya non fecit cōiuges p̄cedens p̄sensu: sed
subsequens. **C** **A**d 4m dō. q̄ non est s̄lsc. q̄ il-
la b̄ndictio fuit opus dei: circa q̄d non potest
cadere error. s̄ p̄sensu ē act⁹ hoīs circa quē er-
ror cadere p̄t. **P**ropterea illa b̄ndictio de-
bebatur **Jacob** ex ordinatione diuina: q̄d p̄-
factū **Isaac** per reuelationem intelligens be-
nedictionem confirmauit dicens. benedixi ei
& erit benedictus. **Questio. u.**

Secundo queritur vtrū solus error re-
spectu p̄sōe vel conditiōis ei⁹
cū qua p̄trahitur impediāt m̄simoniū. **E**t vi-
detur q̄ nō: q̄ oīs error respectu alicuius de
bonis m̄simoniū ipedit m̄simoniū: sed error ste-
rilitatis est respectu alicuius q̄d est p̄ bonū p̄-
lis. ergo error sterilitatis ipedit m̄simoniū.
C Itē maḡ **hui.** di. c. i. Si q̄s feminā nobile
in p̄ugniū p̄cat & p̄ ea alia ignobilis tradatur
ei. non est inter eos p̄ugniū. sed error ignobili-
tatis comprehenditur sub errore fortune vel
qualitatis. ergo non solus error p̄sone vel

B p ditiōis impedit mīmonium. **E** Itē oīs error qui impedit volūtariū ipedit mīmonium: s; fm pfm. 3. ethi. c. 3. Ignorantia cuiuslibet circumstantie tollit volūtariū: ergo error respectu cuiuslibet circumstantie ipedit mīmonium.

E Itē si aliq; pbit cū p sanguinea quā putat extraneā ipeditur matrimonium: sed error respectu p sanguinitatis nō ē error respectu persone nec respectu p ditiōis. ergo alijs error ab illis impedit matrimonium.

C Contra magis hui⁹ dicitur. 2. h. 29. q. 1. aū me dium. Error fortune et qualitatis coniugij cō sensum nō excludit. error vero p ditiōis iugalem p sensum euacuat. error quoq; persone cō iugale p sensum nō admittit. Cum ergo oīs error ad vñū de illis quatuor reducat. solus error persone vel p ditiōis mīmonium ipedit.

C Rūdeo q; inter hñtes vsum libert. ar. nullus alius error q; persone vel cōditionis mīmonium ipedit: q; nullus error mīmonium impedit nisi sit respectu alicuius eorū que sūt matrimonio essentialia. Sed solus error persone vel p ditiōis est respectu eorū q; sunt mīmonio cēntialia: error enī persōe est respectu huius quod ē materiale in matrimonio. p. sone. n. pñentes sunt matrimonij materia. error vero p ditiōis est respectu hui⁹ qd est formale i matrimonio: quod ē obligatio p totā vitā ad red dēdū dñi. cū ab altero pinge exigat: cui obligationi opponitur cōditio seruilitutis: q; seruū cum sit possessio dñi sui pōt occupari per dñm frequenter circa opera que non patiuntur ipz reddere debitū pñenti: s; pñit pter licentiam dñi sui. Alię etiā rōnes inferius dicuntur. Error autē fortune vel q; litatis nō est nisi respectu eorum que sunt accidentalia mīmonio. diuinitie. n. et paupertas pulchritudo et turpitudine. bōi mores et mali mīmonio sunt accidentalia. et iō error circa talia mīmonium nō ipedit.

C Ad p^m in oppo^m dō. q; bonū. plis fm q; ē qd cēntiale mīmonio nō ē generatio. plis: s; obligatio ad eius susceptionē et religiosā educationem si genita fuerit: p hoc autē nō ē sterilitas. **C** Ad 2^m dōm q; aliqui errat pñens circa subiectū nobilitatis aliqui circa nobilitatē subiecti non circa subiectum. **P** p^o mō est error pñone vt cum stendit pñere cū filia regis et loco illius sibi pñatur filia vnius ciuis: et iō talis error impedit mīmonium: et sic intelligit auctoritas magis. **S** cōdo modo est error qualitatis nec impedit matrimonium. vt si quis cōsentiat in personam sibi notam: qui a credit eā nobilem et tamen non est. **C** Ad 3^m dō. q; q; error cuiuslibet circumstantie ipediat s; qd

voluntarium: error tamen cuiuslibet circumstantie non impedit simpliciter voluntarium.

C Ad 4^m dō. q; quedam sunt impedimenta mīmonij siue respectu eorum sit error: siue nō vt cōsanguinitas et plura alia de quibus dicet iherius. et talia non comprehenduntur sub impedimento erroris: quedam sunt que non impediunt nisi p errorem adiunctum: sicut diuersitas persone et p ditiō seruilitutis: et hec tñ cōprehenduntur sub impedimento erroris.

Articulus.

Consequenter queritur de 2° pñcipali. Et circa hoc queritur duo. **P**rimo vtrum beata virgo virginitatem vouerit. **2°** vtrum inter ipam et Ioseph mīmonium perfectum fuerit.

Primo oñdo q; beata virgo virginitatem non vouerit. deuter. 7. Non erit apud te sterilis vtriusq; sexus tam in hominibus q; in gregibus tuis: sed beata virgo nihil vult qd esset suū legi. cū ergo virginitas icludat sterilitatē: ginitatē nō vult. **E** Itē **M**ath. primo dñs q; Ioseph non cognoscebat eā donec pareret filium suū pñogenitum. **V** s; q; post partū Christi ioseph cognouit eā: quod non fuisset si virginitatem vouisset: quia nunq; peccauit. **E** Itē **Jo.** 2. dñs de Christo q; descendit Chapharnaū ipse et mater eius et fratres eius et discipuli eius. ergo xps fratres habuit carnales: q; aliter non poneret copulam inter fratres et discipulos. **H**oc autē non fuisset si beata virgo virginitatē seruasset: cū ergo qd qd vouerit seruauerit virginitatem non vouit. **E** Item **Luce.** 2. dicit mater eius ad illum. Ecce pater tuus et ego dolentes querebamus te. ergo Ioseph fuit pater Christi q; non esset verum: si beata virgo virginitatē seruasset.

C Contra. super illud **Luce.** 1. Alitū non cognosco. dicit glo. interlinearis: ecce tangit q; ipsa vouerit castitatē. **E** Item magister hui⁹ dñ. c. 2. et decretū. 27. q. 2. Beata **M**aria. dñt q; beata **M**aria. pposuit seruaturam votum virginitatis in corde: sed ipm votū non expressit. postea simul cum viro labijs expressit: et vterq; in virginitate permansit.

C Rūdeo sicut dicit **Ansel.** in libro de cōceptu virginali. c. 18. Decebat vt illius hominis conceptio de matre purissima fieret. nempe decens erat vt ea puritate qua maior sub deo nequit intelligi virgo illa niteret. et infra. de qua spiritus sanctus volebat et operaturus erat vt

concupisceret et nasceretur ille de quo ipse pro
cedebat: sed ceteris paribus purior et magis
nitens est virginitas deo per votum dicata q̄
illa que non: ut inferius ostendit. ergo beata vir
go non tñ virginitatem seruauit: sed se serua
turam etiam vout sub hac conditione. nisi de
us aliter ordinaret fm quod dicit magister in
littera hui⁹ di. c. 2. 2. hec p̄ditio fuit tā honesta
q̄ et si non fuisset apposta debuisset tamen eē
subintellecta.

Ad p̄m in opp̄m dō. q̄ in auctoritate illa ac
cipitur sterilis p̄ illa que vacabat concubitu
coniugali: nec tñ p̄cipiebat. Et p̄t dici q̄ bea
ta virgo fuit consinium veteris legis et noue
sicut aurora noctis p̄cedit et diei sequētis. et
iō fecit votum consonum legi noue: nec tamē
p̄tū legi veteri in quantum conditiones appo
sunt. Ad 2m et 3m dō. q̄ ex illis verbis ortuz
hñt vltima heresis Claudianorum dicentiu
beatam virginē post Christi partum a ioseph
cognita: sed illa heresis est oīo irrationalis
et directe et manifeste cōtra catholicam fidē.
q̄ sit irrōnabilis patet p̄ ea q̄ dicta sunt in cor
pore q̄onis. Et p̄terea irrōnabilissimū est
opinari q̄ ex quo fuit corpale templū filiū dei
et p̄fectū spūale hitaculū spūs sci vacaret opi
bus carnis quod in figura eleganter designat
in Ezechiel. c. 44. cum dī. Porta hec clausa
erit: et non aperietur. et vir non transiet per eā.
q̄n dñs deus israel ingressus est per eā. eritq̄
clausa p̄ncipi. porta ē maria. deus israel Chri
stus. clausura virginitas: p̄nceps ioseph.

Ad dicendum ergo ad auctoritates q̄ ibi scri
ptura vocat primogenitum nō post quē alius
s̄ ante quē nullus. Sicut dicit. ibi accipit: sicut
cum dicitur in psal. Sede a dextris meis: do
nce ponā inimicos tuos. sca. pe. tuo. per hoc
nō intelligit q̄ postea nō sedeat: s̄ q̄ vsq̄ tūc
et postea. Similiter cū dī. nō cognoscebat eā
donec peperit et intelligēdū est q̄ nō cogno
uit eā ante nec postea. In alia et aucto rita
te vocantur fratres non illi qui sunt de eodez
vtero nati: sed cōsanguinei germani. vñ Pau
lus ad Gal. 1. dicit. alium aut ap̄loz vidi nemi
nem nisi iacobū fratrem dñi. et cōstat q̄ ille iaco
bus fuit cōsanguineus germanus Iesu Chri
sti filius. s. matertere sue. Christum autem nō
habuisse s̄fres filios matris sue patet in hoc q̄
ut h̄t Jo. 19. Mōiens matrem suam recōmē
dauit iohanni euangeliste loco filiū. cū tñ nō eēt
ei filius: sed nepos: quod non fecisset si alios
filios p̄ter Christum hñisset. Ad 4m dō.
q̄ ibi nominatus est ioseph p̄ Christi putati
ue fm glo. interlineare ibidē. cui cōcordat il

lud q̄ dicitur Luce. 3. Ipse iesus erat icipies
q̄si annoz. 30. ut putabat filius ioseph. Et iō
querit vtz inter Mariam et ioseph fuerit p̄fectū m̄fimoniu. Et vñ q̄ non: non est p̄fectū m̄fimoniu qd ē
p̄ legem: sed illud m̄fimoniu fuit p̄ legem: q̄
ut dī numeroz vltimo. semine maritos de
eadem tribu accipient. Ioseph autē fuit de tri
bu iuda. et maria de genere sacerdotali. ergo i
ter eos non fuit m̄fimoniu p̄fectum. Item
non est m̄fimoniu p̄fectū qd p̄bitur ex irrōna
bili cā: sed illud m̄fimoniu fuit p̄ctum ex ira
tionabili cā: q̄ ut dicit maḡ circa finem hui⁹
di. p̄ctum fuit vt partus diabolo celaretur. q̄
cā non videt fuisse rōnabilis: q̄ quia diabo
lus non possit nosce ea que sūt in mente. non
latent tñ cum ea que sunt in corpore: ergo nō
fuit matrimoniu perfectum. Item ad p̄
fectum m̄fimoniu requiritur cōsensu i car
nale copulā: q̄ ad hoc requiritur obligatio
ad reddendum debitum cum ab altero cōi
ge exigitur: sed beata virgo i carnale copulā
non consensit: q̄ vt habitum est in q̄ōne p̄ce
dēti vouerat virginitatē. et p̄stat q̄ votum suū
non violauit. ergo inter ip̄as et Ioseph perfe
ctum m̄fimoniu nō fuit. Item post p̄fectū
matrimoniu non licet sponso sponsā dimit
tere: sed ioseph quia eēt iustus voluit occul
te dimittere Mariam. vt h̄t Math. 1. ergo in
ter eos non fuit perfectum coniugiu.

Ad cōtra magister huius di. c. 3. dicit et h̄t. 27.
q. 2. Institutū. s. iuxta hanc di. Inter Mariā
et Ioseph p̄fectū fuit coniugiu. Item p̄fe
ctum est coniugiu qñ cōiuges non tñ p̄sen
tiūt in maritalē societate s̄ etiā in copulā car
nali: sed sicut dicit magister in littera. hui⁹
di. c. 2. et h̄t. 27. q. 2. s. Cū ergo. Beata ergo cō
senserit in maritalē societate et in copulam
carnalem. ergo inter ipsam et Ioseph p̄fectū
fuit coniugiu.

Ad Rūdo q̄ perfectio rei duplex est. quedā
in eē primo. quedā in esse. 2. prima in hoc
consistit q̄ res habet omnia que p̄tinent ad
eius essentiam. 2. consistit in quibusdam per
fectionibus non pertinentibus ad essentiam.
P̄m nō fuit p̄fectū m̄fimoniu iter Mariā
et Ioseph. non. 2. quia non ita p̄fecte signifi
cauit idiuissibile vñionem Christi et ecclesie et
humane nature cum diuina persona: sicut ma
trimoniu consummatum. vnde dicit magister
huius di. c. 3. q̄ fuit perfectum: non in si
gnificatione: quia vt infra dicitur. c. matrimo
niu consummatum perfectius vñionem chri
sti et ecclesie figurat.

B Ad 1^m opp^m d^d. q. Maria & Joseph fuerunt de eadē tribu. q. Quis ipa fuerit de genere sacerdotali ex pte mris: fuit tñ de tribu Iuda ex pte pñs. Christus. n. fuit de tribu Iuda vii Apoc. 5. Hic leode tribu Iuda.

C Ad 2^m d^d. q. minor est falsa. cōtractū enī fuit ex rōnabili. cā. s. vt prius diabolo celaretur & vt Joseph mfi & filio obsequeretur: q. cause tā gunt a magro circa finē hui⁹ di. & ab origine in quadam omel. sup illud Matb. 1. Cum eēt desponsata zc. & vt Joseph eēt testis castitad eius cā defendens ab infamia suspitionis. quā etiam causam tangit magister vbi pri⁹. & Ambrosius in omelia quadam super illud Luce 1. Misus est angelus: & etiam ne virginibus sinistra opinione viuētibz relinqueretur excusationis velamen: si mater dñi vñsa fuisset in famata: sicut dicit Ambrosius vbi prius.

C Ad illud ergo quod d^r q. diabolo non latent ea que sunt in corpe. dico q. imo quicq. cū appropinquare non potest. diabolus aut virgini appropinquare non poterat pp virtutē scitatis illi⁹. & iō scire non potuit vtruz virgo cōcepisset cū eam maritū habere videret.

C Ad 3^m d^d. q. ad pñā mñimonij perfectio- nem nō reqrit pñsensus in carnalē copulā nisi implicite & sub cōditiōne. s. si alter coniunx eā exegerit: & si deus debitum reddendi nō relaxauerit: sic beata virgo in carnalem copulā consensit: nec i hoc piculo se exposuit: nec suo voto in aliquo derogauit: q. diuina inspiratio ne certificata fuit q. Joseph ab ea nunq. exigeret carnalem copulam. & q. si Joseph exigeret deus eā a debito absolueret reddēdi: & sic intelligitur auctoritas allegata 1° ad scdā partem. qd pz q. postq. dictuz ē. cōsensit i carnalem copulam. statim subiungit: non illā appetendo: sed diuine inspirationi i vtroq. obediendo. **C** Ad 4^m d^d. q. ioseph nūq. voluit eam dimittere quo ad sepationē vinculi: sed aliquā timuit simul cum ea manere forte aliq. suspitione motus: quē timorē & quaz suspitio nem admonitione angeli deposuit.

Articulus.

Consequenter qrit de 3. prin-

cipali. Et circa hoc querunt 2. 1° vtrum ex causa inhonestā possit pñi mñimonij 2° vtrum tale mñimonij

Questio. 1.

B sit bonum.

Primo ostēdo q. ex inhonestā causa non possit pñi mñimonij. nulla cōiunctio procedēs ex inhonestā cā est a deo. s.

omne mñimonij est a deo. vnde Matb. 19. Quod deus coniunxit homo non separet. ergo mñimonij pñi non pōt ex inhonestā causa. **C** Item in administratione cuiuslibet sacri requiritur ecclesie intentio: sed pñs mñimonij ex inhonestā causa nō seruat ecclesie intentionē: ergo nō pōt pñi ex inhonestā cā. **C** Cōtra. vt hf gen. 29. Jacob pñit cū Rachele quā diligebat eam ppter eius pulchritudinem: sed dilectio mulieris pp eius pulchritudinem est inhonestā. causa cōtrahendi mñimonij. ergo & ex inhonestā cā pōt pñi.

C Rñdeo cā finalis pñendi mñimonij duplex est: quedam p se. s. illa pp quā mñimonij fuit institutum que duplex est. pma plis procreatio. 2° fornicationis euitatio: sicut dicit magister hui⁹ di. c. 3. & he cause semp sunt honeste. quedam p accidens. s. ex itentione pñentis: que multiplex est. quedam. n. sunt honeste: qdā inhoneste. & iste non habent numerum determinatum. q. sicut dicit pñs. 2° pñ. cāe p accēs sunt indefinite. Dico ergo q. loqn do de causa per se: ex cā inhonestā non pōt cōtrahi mñimonij. pōt tñ ex cā p accēs. cau se. n. per accēs in effectu non faciunt essentiale transmutationē nisi mediāte aliqua cā p se.

C Ad pñm in opp^m d^d. q. de coniunctione mñimonij ex inhonestā causa possumus loq dupliciter: aut ratione actionis pñentis: aut ratione vinculi ex illa actione proueniētis: qd vinculum est mñimonij. In ipsa autē actione duo sunt. s. essentia actionis: & deformitas eius. essentia a deo est. deformitas aut non. & q. ex illa actione sub rōne qua essentia est: nō sub ratione qua deformis causatur mñimonij vinculum: q. sicut dicit Dionysius. 4. c. de di. no. longe vltra medium. Malum non opatur nisi in virtute boni: iō mñimoniale vinculū ex illa actione causatum a deo est. **C** Ad 2^m d^d. q. non est necessaria intētiō ecclesie in speciali: sed sufficit in generali. Quis autem contrahens mñimonij ex inhonestā causa nō obseruet ecclesie intentionem in speciali. obseruat eam tamen in generali in hoc q. intendit verum contrahere mñimonij. **Qu. 2.**

Secundo queritur vtrum mñimonij ex inhonestā causa contractū sit bonum. Et videtur q. non. pñs. 2° topi^m. Quoruz generationes male. & ipsa mala: sed mñimonij contracti ex inhonestā causa est generatio mala. ergo ipsum est maluz. **C** Itē Boetius. 2. li. topi^m. Cuius finis bon⁹ est ipz quoq. bonum est. ergo a simili cuius finis malus est ipsum malum est. Sed mñimonij cō-

tracit ex ipso ea ē finis mal⁹. q̄ ipm ē malū.
Cōtra magis hui⁹ dī. c. vltimo dicit q̄ licet
sine non bono p̄trahat coniugū qñ spēs p̄tra
hentis mouet aīam. cōiugū tñ bonū ē: qz vita
mala vel iūctio alie p̄uersa n̄ cōtaminat sacz.

¶ Rideo q̄ ipsum matrimonū ex ipso
causa cōtractū est bonū: qz mala actio p̄trahē
tis non cāt matrimoniale vīculum rōne sue
deformitatis rōne cuius est mala sed per suā
essentiā rōne cuius est bona: z tō sicut bona ē
proles p̄ fornicationem genita. qz non genera
tur p̄ deformitatem actionis: sed per ei⁹ essen
tiam: sic bonum est infirmū ex ipso causa
p̄tractū. p̄uersitas. n. in actione p̄uentis de
bonitatē p̄trahentē: nō matrimonium.

¶ Ad p̄m in oppo^m dō. q̄ illud verbū p̄i in
telligendum est de generatione que sub ratio
ne qua mala est geniti cā. ¶ Ad 2^m dō. q̄ illd
verbum Boetij intelligendum est de fine p̄
se. matrimonij at finis p̄ se semper ē bonus.

Circa litterā Si diabolus transfigurans se
in angelum lucis credatur bonus
non est periculosus. quod intelligendum est
si credens vltra non procedat: qz ille est error
non iuris: sed facti: sed si vltra procederet ado
rando ipsum. vtpote si ille diceret se esse Chri
stum caderet in idolatriam. nisi ipsum adora
ret sub hac cōditione si est Christus. Nō in he
reticorum sectam: sed in integritatē fidei quā
ille hereticus se mentiebatur habere. supple
diceret p̄sentire: quod verum est si illi hereti
co dicenti se esse Augustinum: ille fidelis assē
tiet in gnālī dicens se assentire de fide sicut il
le: si autē ille heret^{us} aliqua predicaret con
tra fidē: alius illi p̄dicationi assentiret nō ex
cularet ab errore. z maxime si p̄dicaret p̄ ali
quē illorum articuloz quos q̄libet fidelis
vsqz hñs li. ar. tenet credere explicitē. Ne vt
adultera dānaret. sicut. n. dī Leuit. 21. Sacer
dotis filia si deprehensa fuerit in stupro: z vio
lauerit nomen patris sui flammis exuretur.
beata at virgo vt sup^r vīsum est ex altera par
te erat de genere sacerdotali: z iō si indei vidis
sent eam pregnantem z non maritatā voluis
sent eam condemnare credentes q̄ ex forni
catione vel adulterio concepisset.

¶ De tribus bonis coniu
gy. Dist. XXXI
Qst hec de bonis coniugij
que sint: z qualiter coitus
exculet: dōm ē. Tria sūt
principaliter bona coniu

gy. vnde aug. Nuptiale bonum tripar
titum est. s. fides: proles: sacramentum.
In fide attenditur: ne post vīculū cōiu
gale cum alio vel alia coeatur. In prole
vt amanter suscipiatur: religiose educa
tur. In sacramento vt coniugium non
separetur: z dimissus vel dimissa nec cā
prolis alteri coniugatur.

¶ De duplici separatione.

Separatio at gemina est corpo
ralis. s. z sacramentalis. Corpo
raliter possunt separari causa
fornicationis: z ex cōi cōsensu cā religio
nis siue vsqz ad tēpus siue vsqz ad finē
Sacramentaliter vero separari nō pos
sunt dum viuunt: si legitime p̄sone sint.
Manet enim vīculum coniugale iter
eos etiam si alys a se discedentes adhe
serint. Unde aug. Vsqz adeo manent i
ter viuentes semel inita iura nuptiarū
vt potius sint inter se coniuges etiam se
parati q̄ cum alys quibus adheserunt.
Item. Manet inter viuentes quoddaz
cōiugale vīculū: quod nec separatio:
nec cum altero copulatio possit aufer
re. Sicut apostata glā de coniugio xpi
recedens: et fide p̄dita sacramētū fidei
nō amittit: q̄ lauacro regenerationis ac
cepit. Redderetur. n. redeunti si amiss
set abscedens. Dabet autē hoc qui reces
serit ad cumulum supplicij: non ad me
ritum premij. Item Quibus placuit ex
consensu ab vsu carnalis cōcupiscentie
in perpetuum continere: absit vt vīcu
lum inter illos coniugale rumpatur: im
mo firmitus heret quo magis ea pacta
secuz gerit: que carius concordiaqz ser
uanda sunt: non voluntarijs corporum
nexibus: sed voluntarijs animozum af
fectibus. Et attende q̄ tertium bo
num coniugij dicitur sacramentum
non q̄ sit ipsum coniugium: sed qz eius

Distinctio

dem rei sacre signum est. i. spiritualis et
inseparabilis coniunctionis christi et eccle-
¶ Dec tria non assunt omni coniugio.

Est sciendum ab aliquibus con-
trahi coniugium ubi hec tria
bona non comitantur. Deest
enim fides ubi vir cum alia: et mulier cum
alio coit. Hoc ergo bonum ita coniugio
adheret ut ex eo si assit: amplius commē-
detur coniugium. Si non assit: non in-
de annihilatur. Que. n. adultera est non
ideo coniunx non est. immo si coniunx
non esset: adultera non foret. Quod cum
sit: culpa committitur: sacramentum ve-
ro non cassatur. Bonum quoque proles
non omnibus adest coniugibus. Quidam
enim pari voto continentiam seruant:
alii pro etatis defectu vel alterius rei causa
generare non valent. Nec omnes illi et
qui prolem recipiunt bonum proles ha-
bent. Nam bonum proles dicitur non
ipsa proles: sed proles spes que ad reli-
gionem non refertur: immo ad heredi-
tariam successionem: ut cum quis here-
des terrene possessionis habere deside-
rat: sed spes ac desiderium quo proles
ad hoc queritur ut religione informetur.
Multi ergo prolem habent qui tamen
bono proles carent: nec ideo tamen con-
iugium esse desinit. sacramentum vero
ita inseparabiliter coniugio heret legi-
timarum personarum: ut sine illo coni-
gium non esse videatur: quia semper ma-
net inter viuentes vinculum coniuga-
le: ut etiam interveniente diuortio for-
nicationis causa coniugalisi vinculi fir-
mitas non solvatur. Ubi vero non inter
legittimas personas contrahitur coni-
gium non adest illud bonum quod dici-
tur sacramentum: quia potest solui talium
copula: de quibus post dicitur. Quod ve-

ro coniugium sit inter eos qui coniuga-
li affectu non tamen gratia prolis: sed ex-
plende libidinis conveniunt: nec forni-
cari sed coniuges appellentur ostendit
Aug. inquires. Solet queri cum masculus
et femina: nec ille maritus? nec illa uxor
alterius: sibi met non filiorum procrea-
dorum: sed per incontinentiam solius con-
cubitus causa copulantur ea fide me-
dia: ut nec illa cum altero: nec ille cum
altera faciat id: utrum nuptie sint voca-
de? Et potest fortasse non absurde hoc
appellari connubium: si usque ad mor-
tem alicuius eorum id inter eos placuerit: et
plis generationem quis non ea causa con-
iuncti sunt: non tamen vitauerint: ut vel nolit
sibi nasci filios: vel etiam opere malo ali-
quo agant ne nascantur. Leterum si vel
utrumque vel unum horum desit: non inue-
nio quo has nuptias appellare possim.
Etenim si aliquas sibi ad tempus adhi-
buerit donec aliquam dignam honori-
bus aut suis facultatibus inueniat: quas
in coniugio adducat: at ipso adulter est:
nec cum illam quam cupit inuenire: sed cum
ista cum qua sic cubat: ut cum ea non ha-
beat maritale consortium. Ecce coniuges dicitur
qui solius concubitus causa conveniunt:
si tamen proles generationem aliquo ma-
lo dolo non vitent.

¶ De his qui procurant venena sterilitatis.

¶ Ubi vero venena sterilitatis pro-
curant: non coniuges sed forni-
carij sunt. Unde Augu. Aliqua-
do consuevit peruenit hec libidinosa crude-
litas vel libido crudelis: ut etiam vene-
na sterilitatis percuret: et si nihil valuerit
conceptos fetus iter viscera aliquo modo
extinguat vel fundat: volendo prolem
suam prius interire quam vivere: aut si in utero
viuebat: occidi antequam nasci. Propter

si ambo tales sint cōiuges non sunt: et si ab initio tales fuerunt non sibi per conubium sed per stuprum potius conueniunt. Si vero ambo tales nō sunt aut deo dicere: aut illa quodammodo ē mariti meretrix: aut ille adulter vxoris. Quando sunt homicide qui procurāt abortum.

¶ Je queri solet de his qui abortum procurant qñ iudicent homicide vel non? Tunc puerperium ad homicidium ptinet: quādo formatum est et animam h̄z: vt aug. super exod. asserit. In forme autē puerperii vbi non est anima viua: lex ad homicidium ptinere noluit. Dicit etiam aug. qñ informe puerperium nō h̄z animam. iōq; multat pecūia: nō redditur aia: p aia: sed iam formato corpori aia dat: nō inceptu corporis nascitur cū semine deriuata. Nam si cum semine: et aia existit de anima tunc et multe anime quotidie pereunt: cum semine fluxu non pficit natiuitati. Primum oportet domū cōpagiari: et sic habitatorē iduci. Lū ergo lineamēta opacta n̄ fuerit: vbi erit aia? **¶** Itē Hiero. ad algasiam. Semina paulatim formantur in vtero: et tandū non reputat homicidiū: donec elementa cōsecta suas imagines membraq; suscipiant. His apparet tunc eos homicidas esse: qui abortum procurant: cū formatum est et animatum puerperium.

¶ De excusatiōe coitus qui fit per hec bona.

Um ergo hec tria bona in aliquo coniugio simul cōcurrunt: ad excusationem coitus carnalis valent. Qñ. n. seruata fide thori causa prolis coniuges conueniunt: sic excusatur coitus vt culpam non habeat.

Qñ vero deficiente bono prolis: fide tñ seruata conueniunt cā scōtinentie: non sic excusatur vt non habeat culpam: sed venialem. Unde aug. Coniugaliscubitus generandi gratia: non habz culpam. Lōcupie vero satiande: sed tñ cū cōiuge: pp thori fidem venialem habet culpam. Item. Hoc q; coniugati victi cōcupiscentia vtuntur iūicē vitra necessitatem liberos procreandi: ponam in his pro quibus quotidie dicim? Dimitte nobis debita nostra et. Ubi autē hec bona desunt fides. s. et proles. non videtur coitus defendi a crimine. Unde in sententiolis sexti pitagorici legitur. Omnis ardentior amator proprie vxoris adulter est. Item Hieronymus. Sapiens iudicio amat coniugem: non affectu: non regnat in eo impetus voluptatis: nec preceps fert ad coitum. Nihil ē sedius q̄ vxorem amare quasi adulteram. Qui dicunt se causa humani generis vxoribus iungi: imitentur saltē pecudes: et postq; venter vxoris intumuerit: non perdant filios: nec amatores se vxoribus exhibeant: sed maritos. Idez In matrimonio opera liberorum concessa sunt: voluptates autē que de meretricum amplexibus capiuntur: i vxore dammate.

¶ De indulgentia apostoli quomodo sit accipienda.

¶ Ed si concubitus qui fit causa prolis culpa caret: quid apostolus scdm indulgentiam permittit: ita enim ait. Hoc autem dico scdm indulgentiam. Cui enim prestatur venia nisi culpe? Per hoc etiam quidam probare volunt nuptias esse peccatum: sed vt predictuz est: indulgentia alia est accessiois. Egerat apls de nuptijs et de

carnali coitu ⁊ ad vtrūq; rettulit illd. hoc autem dico scdm indulgentiam. In
dulentur. n. nuptie scdm concessione ⁊
concubitus nuptial' q' sit tñ causa pro-
lis. Concubitus vero q' est pter necessi-
tatem generandi: oñ incontinentiam in-
dulgetur scd; pmissione: q' ibi ē aliqua
culpa: sed levis. Ideoq; non iubet nec
ceditur: sed pmittitur: q' nō est lauda-
bilis sed venial'. De hoc angustī, sic ait.
Forte aliquis dicet: si veniam concessit
apls. ergo peccatum, sunt nuptie: cui. n.
venia nisi peccato conceditur. Plane
qđ infirmitati permisit scdm veniam:
audeo dñe peccatum eē. veniam nāq;
cedens apls concubitus attendit con-
iugatorum: vbi est incōtinentie malum
Incōtinentie malum est q' vir cogno-
scit vxorem etiam vltra necessitatem p-
creandi liberos: sed ⁊ ibi est nuptiarum
bonum. Non. n. q' incontinentia malū
est: iō coniugium: vbi ē cōcubitus preter
intentionem generationis nō est bonū:
non pp illud malum culpabile ē hoc bo-
num: sed illud malum fit veniale pp bo-
num nuptiale. Quod non reprehendit
apls: sed malum incōtinentie. Itē. Lō-
cubitus qui non sit cā. plis: nuptie non
cogunt fieri: sed impetrant ignosci. si tñ
non ita sit nimius vt ipediat tempora
q' orationi debentur: nec imutentur in
eū vsū q' est cōtra naturam. Lōcubitus
enim necessarius causa generandi īcul-
pabilis: ⁊ solus ipse nuptialis est. Ille ve-
ro qui vltra necessitatem progreditur
non rationi sed libidini obsequit: ⁊ hūc
non exigere: sed reddere coniugi ne for-
nicetur ad cōiugē p̄tinet. Si vero am-
bo tali concupie subiguntur: ⁊ rem fa-
ciunt que non est nuptiarum: cuius de-
licti non sunt nuptie hortatrices sed de-
p̄catrices. Decus quidem coniugale ē

castitas procreandi ⁊ reddendi carna-
lis debiti fides. Hoc ē opus nuptiarū:
qđ ab oī peccato defendit apls dicens.
Non peccat virgo si nupserit. Cum er-
go culpabilis non sit generandi intentio
cōcubitus: q' proprie nuptus ē imputā-
dus est. Quid scdm vēiam cedit apls:
nisi q' coniuges debitum carnis exposcūt
nō pp aginis volūtate: sed libidinis vo-
luptate? Que tñ voluptas n̄ pp nuptias
cadit in culpam: sed pp nuptias accipit
veniam. Immoderata ergo pgressio:
scdm veniam concedit. Quocirca ⁊ hic
laudabiles sūt nuptie: quia etiā illud qđ
nō pertinet ad se: ignosci faciūt pp se. Nō
enī cōcubit' ē quo seruī occupie. agitur
vt ipteatur fetus quē postulant nuptie.
Qio ergo ī genere suo nuptie bone sūt:
q' fidē thori seruant: ⁊ plis suscipiende
cā vtrūq; serū cōmiscēt ⁊ ipietatē sepa-
rationis horrent. Scitātī ēt coniugy nec
cōiunx ifidelis obesse p̄t: sed potius fide-
lis prodest ifideli: vt apls docet. Ex his
ōnditur q' coniuges q' cā. plis tñ conue-
niunt vel qui exigentibus debitum red-
dunt: defendit a peccato sanctitas con-
iugy bonūq; nuptiale. Si. n. absq; pec-
cato non posset fieri cōcubit' cōiugalis
nō p̄cepisset dñs post diluviū eos co-
pulari dicens. Crescite ⁊ multiplicami-
ni: cum iam sine carnali concupiscentia
non possint commisceri. *mod*

Concupiscentia carnalis peccatum est.

Ed forte aliquis dicet oēm car-
nis concupiscentiā ⁊ delectatio-
nē que est in coitu malam eē ⁊
petm: q' ex pctō ē ⁊ inordinata. Et nos
dicimus illam concupiscentiam sp̄ ma-
lā eē: q' feda est p̄a pcti: s; nō sēp pctm
ē. Sepe. n. delectatur vir sanctus scdm
carnē ī aliqua re: vt f̄gescēdo p' labore.

edendo post eluriam: nec tamē talis delectatio est peccatū: nisi sit imoderata. Sic et delectatio que fit in coitu cōiugalī: cui assunt illa tria bona a peccato defenditur. Videtur tamē Bea. Greg. aliter sentire. s. q. sine peccato nō possit fieri carnalis cōmixtio dicēs. Vir cū propria coniuge dormiens: nisi lotus aqua ecclesiam intrare non debet. Quāvis diuersē hominū natiōes de hac re diuersa sentiāt: et alia custodire videātur. Romanorum tamē semp ab antiquioribus vsus fuit: post amixtionem p. p. coniugis: et lauacri purificationē querere: et ab ingressu ecclesie paululū temperare. Nec hoc dicētes culpā deputamus eē coniugū: sed q. ipsa licita admixtio cōiugis sine voluptate carnis fieri nō pōt a sacri loci ingressu eē abstinendū: q. voluptas illa sine culpa nullatenus eē pōt.

Determinat auctoritatem.

Oc autem ne predictis obuiet intelligendū est in illis. qui grā plis cōueniunt: quorū voluptas nō est sine peccato: et vix aliq. reperi possunt adhuc amplexus carnales experientes: qui nō iterdum cōueniāt preter intentionem p. creāde plis. Hoc autē quotiēs fit: ab ingressu ecclesie abstinendum est. Et q. ita itelligendū sit. Greg. cōsequēter ostēdit. Si quis vero in sua cōiuge: nō cupidine voluptatis raptus: sed tñ creandorū liberorū grā vti: iste p. fecto siue de ingressu ecclesie: siue d. sumēdo corpis dominici mysterio: suo est iudicio relinquēdus: quia p. biberi a nobis nō debet accipere qui in igne positus nescit ardere. Lū vero nō amor p. creande sobolis: sed voluptas dominat in opere cōmixtionis: habeāt coniuges etiam de cōmixtiōe sua quod desicant. Tunc autē vir qui post amixtiōem con-

iugis lotus aqua fuerit etiā sacra cōmixtionem valeat accipere: cū ei secundū prefinitam sententiam ecclesiam etiam licuerit intrare.

Superius determinauit mag. de mīmo: nio quo ad cām formālē et efficiētē. Hic determinat de ipso quo ad finālē que in bonis mīmonij consistit. Et diuidit in tres. 1. p. determinat de trib. bonis cōiugij cōmuniter. 2. de bono fidei in quocūq. coniugio specia liter de se. ibi. Sciēdum est etiā. 3. Tertio d. bono fidei in coniugio patrum antiquorū specia lissime di. 33. ibi. Queritur hic d. antiq. C. p. in duas. 1. p. determinat que et quot sint piugij bona. 2. qualiter excusant p. cubitum cōiugalē. ibi. Cum igitur. C. p. in tres. 1. p. ostēdit q. tria sunt cōiugij bona. 2. ostēdit q. in tentio vitāde plis in cōtrahēdo infimonium excludit. ibi. Qui vero venena. 3. Tertio ostēdit icidenter quādo iudicandi sunt homicide qui p. curāt abortum: quādo nō. ibi. Hic que ri solet. C. Illa para que ibi icipit. Cum igit. diuidit in tres partes. 1. p. ostēdit quādo hec bona excusant piugalē p. cubitū: et q. nō. 2. p. opponit in contrarium. ibi. Sed si cō cubit. 3. Tertio ostēdit quomō ambo coniuges se habēt ad actū illum. ibi. Sciēdus etiā. C. Deba in tres. 1. p. primo oppōit per auctoritatem. 2. p. per rōnem et Gregorij auctoritatem. ibi. Si forte. 3. Tertio ponit auctoritatis Grego. determinationem. ibi. Hoc autem.

Inter articulos. hanc di. querendū ē p. principaliter de tribus. 1. p. primo de bonis mīmonij excusantib. 2. de eorū habitudine ad mīmonij. 3. de modo excusandi p. iam coniugalē cōcubitū. C. Circa p. mūm que runtur tria. 1. p. primo utz debeāt esse aliq. bona matrimonij excusantia. 2. Secundo que et quot sunt. 3. Tertio quod est p. cipaliter in ter illa. **Questio.**

Primo ostēdo q. nō debeāt esse aliq. bona mīmonij excusantia. Res bona excusatione nō indiget: sed matrimonij est res bona: et inq. tum est in officiū: et inq. tuz est in remedium. ergo bonis excusantib. non indiget. C. Item sicut p. seruatio idiuui que est per actū nutritiue est de itentione naturē: sed actus nutritiue bono excusante nō indiget. ergo a simili nec concubitus mīmo.

W nialis qui est actus generatiue. **C** Item non minorem iacturam patitur homo quod ad rationis usum in dormiendo quam in actu carnalis copule: sed dormitio non indiget aliquo bono excusante. ergo nec actus carnalis copule.

C Contra. magis in principio huius dicitur tria sunt principaliter bona coniugii. Et. i. eadem dist. c. 4. dicitur: quod cum hec tria in aliquo coniugio simul concurrunt valet ad excusationem contra carnalis.

C Rideo. recta ratio docet non esse aliquid faciendum ab homine de quo patitur iactura: nisi per recompensationem equalis boni vel maioris: sed in primo modo homo obligatur se saltem implicite ad carnalem copulam sub conditione. scilicet si alter prius exegerit: et nisi prius exacte religionem istam spiritus debita iurauerit: in carnali aut copula sub conditione. scilicet si alter coniunx exegerit: ratio iactura patitur quod ad sui usum: quod in illo actu impeditur usum rationis. unde philosophus. 7. lib. eth. c. 8. dicit de venere quod furat intellectum spisse sapientis. homo ergo in contrahendo matrimonium obligatur se saltem implicite et sub conditionibus predictis ad patendum iacturam quod ad usum rationis. existentes etiam in matrimonio iacturam patiuntur propter sollicitudinem et carnis tribulationem. unde apostolus prima Cor. 7. dicit de illis quod tribulatione carnis debent huiusmodi. et ideo debuerunt esse bona predictas iacturas recompensantia: et hec sunt illa que concubitus matrimonialis excusant.

B **C** Ad primum in oppositum dicitur quod in matrimonium si ne predictis bonis non esset res bona. unde patet ipsius excusare dicuntur: quod per ipsa est res bona. **C** Ad 2. dicitur quod homo per actum nutritiue non patitur iacturas similes illis quas patitur per actum generatiue. non enim sic infecta est nutritiua ut generatiua. **C** Ad 3. potest dici quod maior est falsa. non enim idem est pati iacturam quod ad rationis usum et impediri in usu rationis: quia non dormiens impediatur in usu rationis: non tamen patitur damnum si moderate dormiat quod ad rationis usum: immo post somnum moderatum homo potentior est quod ad rationis usum. non sic autem potest dici de coniugali concubitu. non tamen enim homo per illum actum impeditur in rationis usu: sed etiam damnum patitur quantum ad rationis usum. unde illi actus frequenter efficiuntur debiliores ad clare videndum ea que sunt secundum iudicium rationis: et merito: quia impedimentum quod homo tunc patitur. puenit ex repugnancia et iobedientia sensualitatis contra rationem: et ex dominio eius super eam durante illo actu. unde illud impedimentum est vitiosum: sed quando causatur per coniugalem actum

propter aliquod bonum in matrimonium factus est non vitiosus secundum quod vitium accipitur pro culpa: sed secundum quod accipitur pro quodam recessu seu pro quadam obligatioe a prima rectitudine nature: impedimentum autem usus rationis in dormiendo puenit ex lassitudine naturalium virium et sensitiuorum. **P**otest etiam dici ad minorem quod dormitio habet bona excusantia impedimentum usus rationis in somno que bona sunt vigoratio usus rationis post somnum: et corporalis fortificatio et nature sustentatio: quod sine somno nam humana pro statu isto sustentari non posset. **26. u.**

Secundo queritur que et quot sunt in matrimonio bona.

C Rideo. quod sic bonitas creature duplex est. quedam essentialis et quedam accidentalis. sic matrimonium quoddam est bonum essentialis quod in tria diuiditur. scilicet in fide: plenis: et sacramentum: quoddam accidentale: et illud est multiplex et indefinitum: sicut pax et multa alia que ex matrimonio aliis quibus pueniunt: numerus autem bonorum essentialium in matrimonio potest accipi: aut ex parte cause in matrimonium: aut effectus: aut nature ipsius boni. **P**rimo modo sic. ut superius visum est ad in matrimonium inclinatur natura: et sic respicit bonum proles: et ratio recta: et sic respicit bonum fidei. est etiam a iure diuino quod ipsum ad aliquid significandum instituitur: sic hoc bonum sacramentum. **2. modo** sic. in matrimonio est tria considerare. videlicet vinculum et usum vinculi: et fructum ad quem ordinatur usus. ratione primi bonum in matrimonium est sacramentum. quo ad 2. bonum fidei. quo ad tertium plenis. **3. modo** sic. secundum philosophum. 8. eth. cap. 2. bonum diuiditur in delectabile: utile: et honestum: delectabile est bonum fidei. utile bonum plenis. honestum bonum sacri que propter approbationem dicta sunt: quod in quolibet trium predictorum potest inueniri aliquo modo ratio delectabilis: utilis et honesti. **Questio. III.**

Tertio queritur utrum bonum sacramenti sit principalis iter illa. Et videtur quod non: quia finis est principalissimum in unoquoque: hoc bonum plenis est finis propter quod institutum sunt in matrimonium. ergo bonum plenis principalius est in matrimonio quam bonum sacri. **C** Item illud est principalis in unoquoque re quod magis pertinet ad eius essentiam: sed bonum fidei est huiusmodi: quod matrimonium nihil aliud videtur esse nisi mutua obligatio ad reddendum debitum exigenti: que obligatio ad bonum fidei pertinet videtur. ergo bonum fidei principalius est in matrimonio quam bonum sacri. **C** Item rei naturali essentialis est illud quod in ea respicit esse nature quam illud quod respicit esse gratie: sed ut superius habitum

B est mīmonium est res naturalis: et bonus p-
lis et bonum fidei ipsū respiciunt: inq̄tū est.
quoddā officium nature. bonum autē sacri in-
q̄tum est sacri gratie. ergo bonus plis et bo-
num fidei essentialiter sunt mīmonio q̄ bo-
num sacramenti: et ex cōsequenti in matrimo-
nio principaliora sunt.

C Cōtra illud est pncipalius in re qd in eius
diffinitione ponit q̄ illud quod nō: sed isepa-
rabilitas est huiusmodi: ut p3 supra. di. 17. c. f.
cum ergo bonū sacri sit in mīmonio rōne ise-
parabilitatis: bonū sacri pncipalissimū est in
mīmonio. **C** Item illud bonum pncipalius
est in mīmonio sine quo mīmonium eē non
potest: q̄ illud sine quo mīmonium eē potest.
sed sicut dicit magr hū^o di. c. f. mīmonium pōt
esse sine bono fidei et plis: et non sine bono sa-
cramenti. ergo in mīmonio bonum sacramen-
ti est pncipalius q̄ bonū fidei et plis.

Rūdeo. q̄ simplr et oibus pensatis iter bo-
num mīmonij bonū sacri pncipalius est: tū
q̄ dignior: tum q̄ mīmonio essentialius. q̄
autem sit digni^o p3: q̄ bonum fidei et bonū p-
lis p̄tinet ad matrimonium inq̄tum est qdāz
officiū nature. bonū sacri inq̄tum est sacri
gratie. dignior autē est gfa q̄ natura. q̄ bo sit
mīmonio essentialius: p3: q̄ p̄tinet ad ma-
trimonium rōne iseparabilitatis fm Aug. 9.
lib. super Gen. lōge ante mediu: et recitat ma-
gister huius di. c. f. inseparabilitas autē essen-
tialior est mīmonio q̄ bonum plis et bonum
fidei. postq̄ enim mīmonium p̄ctū est p̄nt ab
ipso separari bonū plis et bonum fidei vincu-
lo mīmoniali remanēte. si enī coniuges vene-
na sterilitatis p̄curent etiā ex pacto iter se: nō
p̄pter hoc soluitur mīmonium p̄us p̄tractū:
quia si tale pactū iteruenisset in p̄bendo nul-
lum fuisset mīmonium. cum etiā ob cām for-
nicationis cōiuges separantur adhuc rema-
net mīmonij vinculum: nec tamē iter eos re-
manet mutua obligatio ad exhibēdū sibi mu-
tuo vsum sui corporis: tñ hoc alter eoz exige-
ret. iseparabilitas vō ita mīmonio adheret:
ut sine illa esse nō possit.

Ad p^m in opp^m vdm q̄ finis mīmonij in-
q̄tum est quoddā officium nature est bonum
plis et bonum fidei: sed inq̄tum est sacramen-
tum gfc pncipalior finis eius est bonū sacri.
Ad 2^m vdm q̄ minor falsa est. illa. n. mutua
obligatio tolli pōt ob cām fornicationis. vin-
culo tamē mīmonij remanēte. vnde cū sum-
atur matrimonium sub ratione qua res et ple-
num sacramentū in significādo videt̄ eēntialit̄
ter esse quoddā vinculum vñionis iter virum

et mulierē per mutuū p̄ntium expressum per
verba de presentē vel p alia signa in nō poten-
tū loqui: et copulā carnalē sequētē causatū:
p quod neuter eoz potest aliū mīmonialit̄
copulari altero vivente: idissolubilem vñionē
nature humane cū p̄sona filij dei ex institutiōe
significās. **A**d 3^m vdm q̄ mīmonium non
tū est res nature: sed etiā gfc et q̄uis essentia-
lius p̄tineat ad mīmonium bonū plis et bo-
num fidei inq̄tum est quoddā officium nā: q̄
bonum sacri: tñ est ecōverso inq̄tum est sacri
gratie: et q̄ omnib^o p̄satis pncipalior est gfa
q̄ natura. ideo oibus pensatis illud bonū est
essentialius mīmonio quod ipsū essentialit̄
respicit inq̄tum est sacri gfc q̄ illud quod
ipsum essentialius respicit inquantum est offi-
cium nature.

Articulus.

Consequenter querit̄ d

D pnci-
pali. **C** Et circa hoc querun-
tur tria. **P**rimo vtr̄ ad cō-
trahēdū mīmonium neces-
sariū sit p̄dicta bōa eē in cō-
trahentū intentione. **P**2° vtr̄
ad esse mīmonij sit necessariū illa esse in obli-
gatiōe. **P**tertio vtrum ad p̄servationē matri-
monij necessarium sit illa esse in mīmonij
executione.

Questio.

Primo ostēdo q̄ ad p̄bendū mīmonium
necessariū sit illa tria bona eē in
p̄bentū intentione: q̄ ad p̄bēdū mīmonium ne-
cessariū est p̄sensus in ea q̄ sūt de eēntia mīmo-
nij: s̄ p̄dicta bona sunt eēntialia mīmonio. **g**
ad p̄bēdū mīmonium neciūz ē p̄bētes p̄sentire in
illa. nō possent at in illa p̄sentire nisi eēnt i eo-
rū intentione. **C** It ē illa intentio ē necia ad mī-
monium p̄bēdū: cui^o oppositū ipedit mīmonium
p̄ctū: sed si p̄bētes itēdūt agere p̄ bonum plis
vel fidei vel sacri nō p̄būt mīmonium. vñ de p̄cu-
ratiōe venena sterilitatis dicit magr hū^o di. c. 2.
q̄ si ab initio talis fuerit nō sibi p̄ nubū: s̄ p
stupr pot^o p̄uenerūt. **g** ad p̄bēdū mīmonium vtr̄
necessarium est p̄dicta tria bona esse in con-
trahentium intentione.

C Cōtra. hō pōt mīmonium p̄bere cū illa quā
scit nō posse parere: sed sic p̄bēs non pōt h̄re
bonū plis in intentione. **g** illud bonū nō ē neces-
sariū eē in intentione p̄bētis mīmonium. **C** Itēz
vir pōt cū muliere vtr̄ mīmonium p̄bere q̄-
uis itendat aliā mulierē adulterando cogno-
scere: sed talis nō tñ nō h̄z in intentione bonū fi-
dei: sed ēt h̄z in itētiōe opp^m. **g** bonū fidei nō
est neciūz eē in itētiōe p̄bētis vtr̄ mīmonium.
C Rūdeo. q̄ p̄dicta bona esse in cōtrahen-

Contrahentium intentione dupliciter potest intelligi: aut in habitu et implicite: aut in actu et explicito: dico quod non potest contrahi in matrimonium nisi bonis sacramenti sit in intentione contrahentium altera predictorum modorum: quod oportet quod contrahentes consentiant in vinculo inseparabilitatis ratione. cuius est in matrimonio bonum sacramenti. illo etiam modo necessarium est bonum fidei esse in intentione contrahentium aliquo modo: et aliquo modo non in bono enim fidei consideratur duo. unum scilicet essentiale quod est non negare usum sui corporis seu accessorium scilicet non exhibere alteri quod suo coniugi usum corporis suum ratione proprii necessarium est bonum fidei esse in contrahentium intentione ad minus habitualiter et implicite: ratione autem alterius non necessarium est ad contrahendum matrimonium. Bonum etiam plus tripliciter potest accipi: scilicet aut pro plus susceptioe et educatione absolute: aut sub conditione si deus eam dederit: seu pro non procurando aliquod impedimentum proles.

Primo modo non est necessarium bonum proles esse in contrahentium intentionem: nec actualiter nec habitualiter: nec explicito: nec implicite. sed secundo modo et tertio necessarium est ipsum esse in contrahentium intentione et ad minus habitualiter et implicite: unde si contrahentes intendere non suscipere prolem nec educare si deus ea daret: vel venena sterilitatis procurare: ne proles veniret. in matrimonium sic contractum esset nullum. loquendo autem de esse in contrahentium intentione actualiter et explicito: sic ad contrahendum matrimonium non est necessarium aliquo predictorum modorum esse in contrahentium intentione. sufficit enim quod in contrahendo intendatur illud quod inter contrahentes requiritur ad matrimonium.

Ad primum in oppositum dicitur quod procedit de intentione in habitu et implicite: et de bono plus: scilicet quod accipitur pro eius susceptioe et religiosa educatione sub conditione: si deus eam dederit: vel pro non procurando aliquid in preiudicium generationis plus: et de eo quod est essentiale in bono fidei quod est non negare usum corporis sui alteri coniungi hoc exigenti. Et si illi modo dicitur est ad tertium.

Ad primum ad partem aliam dicitur quod procedit de bono proles scilicet quod accipitur pro proles susceptioe: et religiosa educatione absolute: et sic intelligitur illud verbum magistri dicentis huiusmodi dist. c. primo quod bonum plus non dicitur adesse coniugibus. Et ad tertium dicitur quod procedit de eo quod in bono fidei est accidentale seu accessorium: et sic intelligitur illud verbum magistri dicentis huiusmodi dist. c. primo. contrahi coniugium ab aliquibus. quod hec tria bona non communicantur: deest enim fides ubi vir cum

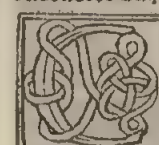
alia vel muliere cum alio coit. **Secundo** queritur utrum ad esse matrimonij necessarium sit illa bona esse in obligatione.

Respondeo quod sic. In omni enim matrimonio est obligatio ad inseparabilitatem quod coniuges ab illa se mutuo absolvere non possunt vita corporali durante: si tamen sit in matrimonium presumptum: quampus hoc possint ante matrimonium consummationem per religionis ingressum. est etiam in omni matrimonio de necessitate obligatio ad proles susceptionem et religiosam educationem si proles affuerit: et obligatio ad fidei observationem: non tamen quantum ad illud quod est bonum fidei essentiale: quod est non negare usum corporis sui alteri coniungi hoc exigenti: sed etiam quantum ad illud quod est accessorium vel accidentale quod est non procedere usum corporis sui alteri quod suo coniugi. quodammodo. non tractus obligat presentem ad aliquid a quo actualiter dissentit dum dicit absque hoc quod iuratus sit: factus: et ideo quous sine plus susceptione et fidei observatione possit remanere matrimonium: tamen obligatio ad plus susceptionem si venerit: et ad fidei observationem: ita sunt essentialia in matrimonio quod ab illis separari non possunt. ab obligatione reddendi debitus mutuo se absoluat per continentem votum: ex utriusque consensu: vel nisi interveniat separatio quantum ad thorum ob fornicationis causam.

Tertio queritur utrum ad conservationem matrimonij necessarium sit illa bona esse in matrimonij executione.

Respondeo quod non. inseparabilitas non respicit per se et primo in matrimoniales actus: sed in matrimonij essentia. bonum autem plus et fidei respicit in matrimoniales actus in quibus consistit executio in matrimonij. non autem est necessarium quod per actum matrimoniales perveniat bonum plus: quia in matrimonio cum muliere sterili pervenire non potest: et tamen cum illa potest manere in matrimonium: nec etiam necessarium est ad conservationem vinculi in matrimonij alteri coniuges procedere usum corporis sui alteri coniungi hoc exigenti: vel negare alteri quod suo coniugi. unde magister huiusmodi dist. c. primo. et dicitur vinculum coniugale iter coniuges et si alius a se discedens adheferint. **Articulus. III.**

Consequenter queritur de principali. Et circa hoc querunt tria. Primum utrum per bona in matrimonij ita possit excusari carnalis peccatus coniugis ut nullus penitus sit peccatus. Secundum utrum eorum peccatus non causa reddendi obitum nec plus per eadem sit peccatus.

Tertio utrum semper sit peccatū mortale. Sed qz solo qōnis pme sufficienter pz per illū qōnem superi⁹ factū. dist. 26. f. vtz act⁹ mfi monij qm ad copulā carnale sit licit⁹ r maxi me per qōnē imediatē sequentē q est. vtz act⁹ mfi monialis sit meritorius. ideo de hac qōne vñ mpti hic supersedendū. **Do. 11.**

Secundo querit vtz pcubitus pugiū nō cā reddēdi debitū nec plis pcedā de semp sit peccatū. Et videt q nō. q vñ re ad finē ppter quē est in hoc penit⁹ nullū cōmittit pctiū: sed vt hñ pcedēt dī. c. vltimo. cā finalis mfi monij post peccatū est euitatio fornicationis. ergo carnalis pcubit⁹ ppter fornicationē vitādā nullū penit⁹ est pctiū. **T³** qz qui vñ re sua ordiat in hoc nullū penitus cōmittit peccatum: sed qui cognoscit vxorē suā fm nālem vñm vñ re sua ordinate: qz vir habet potestā tem corpus mulieris: vt dicit apłs pma Cor. 7°. ergo pcubit⁹ cū vxore fm nām nūq. ē peccatū. **T⁴** qz bonū ex genere non efficit malū: nisi ex mala itentione: vel ppter idebitā circū stantiā: sed pcubitus pugiū bonū est ex genere. cum ergo pcubēs ppter fornicationē vitandā bonā habeat itentionē si pctiāt loco r tēpore r modo debitis cū sua iuge: ille cōcubitus nullū est peccatū. **T⁵** qz pncipali⁹ bonū mfi monij est bonū sacri. si ergo bonū plis vel fidei ita possunt excusare pcubitū pugiū: vt nullū penitus sit peccatum: multo fortius hoc per se potest bonum sacramenti.

Cōtra. Aug. in lib. de bono pugiāli. longe post pñ^m. r recitat magf hui⁹ dī. c. 4. pugiāli cōcubitus generādī gfa nō habet culpā. cōcū piscētē dō satiādē: sed tamē cū cōiuge ppter thori fidē veniale habet culpā. **T²** qz vñm actu nutritiue vltra illud qd est necessariū ad pseruationē idiuidui peccat. ergo a sili vñs actu generatiue ppter aliud q. ppter illud: qd requirit ad cōseruationē spēi peccat.

R¹ deo. q bona matrimonij fm q sunt in ipso excusant ea que sunt in mfi monio. bonū aut plis r fidei cōsiderari possunt: aut put sūt in itentione contrahentiū: aut in nā cōtractus per obligationē. ptract⁹ enī mfi monij icludit obligationē ad illa. aut put sunt in itentione pcubitu cōiugali vñtūz. **P¹**mo mō excusant pñtium ppositū. **P²**mo mō reddunt pñtium mfi monij honestū. **T³**mo mō bonū fidei r bonū plis excusant coniugale pcubitū: ita q si alter predictoz bonoz tñ moueat in tentionē in cōcubitu pugiāli vñtūm: ita pfecte excusat illū pcubitū vt nullū penitus sit pctiū: r etiā reddit ipm meritorium. bonū aut

sacramenti per se non sufficit ad excusandum ab omni peccato cōiugale cōcubitus: vt tenet cōis opio: qz bonum sacri nō respicit pmo nec directe mfi monij vñm: sed essentia. bonū aut plis r fidei fm id quod sunt pmo r directe respiciunt mfi monij vñm: nō essentiam: nisi pue icludunt in pñtū mfi monij in obligationē: r iō qz bonū sacri per se sufficit ad hoc vt matrimonia honesta remaneāt: nō tamen sufficit per se ad excusandū vñm mfi monij ab omni peccato sicut bonum plis r fidei. **P²** Aliq autē p hoc sic arguunt. velle moderate delectari in facto honesto nullū penitus est pctiū. delectatio. n. corporalis non est fm se mala. alr respectu cuius nō esset virt⁹ modificās cā virt⁹ autē tēperatiō est respectu delectatiōis que sunt secundū tactum r gustū: sed vt ipsi dicunt bonum sacri in pñtū est in itentione vñtūm cōcubitu cōiugali honestat actū. vnde vt habet decre. dī. 22. Nichea. pcubitus cum pñia cōiuge castitas est. est autē bonum sacri in itentione vñtūm pcubitu cōiugali in pñtū habent in itentione actuali vel habituali q nō cōcuberent nisi eēt honestas mfi monij iter eos que est ibi p sacri bonū. **P³** Preterea. si aliquid ppter plures cās est institutū nō abutit⁹ eo q eo vñt ppter aliquā illarū: sed mfi monium. nō tñ est institutū ppter plis generationē: sed et ad vitādū fornicatiōem. **P⁴** Preterea. si aliq paties ifirmitatē que nullo mō vel de difficili pōt curari. nisi iterueniētē carnali pcubitu ppter salutē corporis cognoscit pñia vxorem peccare nō videt⁹ tñ ille pcubit⁹ nō est cā plis: nec ppter redditiōnē debiti. **P⁵** Preterea. apostolus pma Cor. 7. dicit q ppter fornicatiōez habeat vnusqz suā vxorē: r tñ vt hñ Rom. 3. reprobat iniam illoz q dicunt. Faciamus mala vt veniāt bona. ergo videt sentire q cognoscere pñia vxorē cā fornicatiōis vitāde nllm penit⁹ est malū: nec obstat quod postea dicit. hoc autē dico nō scdm iperium: sed secundū indulgentiā: imo magis videt esse ad ppositū: qz in hoc videt dicere q licitum est: qz non sit pceptū. **P⁶** Preterea Aug. lib. de bono coniugali ante mediū dicit q illū pcubitū nuptie nō cogunt fieri: sed ipetrant ignosci tñ non ita sit nimius vt ipediat tēpora que debentur oratiōi: sed nō videt loq de ignosci per pñia: qz sic etiā fornicatio ignoscit. **P⁷** vñ q accipiat ignosci p eo quod est nō iputari ad culpam. **Q^{ui}** vult tenere pñā opionē que est cōior r magis cōfona verbis augustini r magis: vt pz in lfa potest dicere ad pñm in opp^m q vñtū re ppter finē ad quem instituta est secundū

Inperium aut secundum indulgentiam concessio-
nis que est de minori bonorum hoc non peccat.
vbi vero ea ad finem ad quem instituta est finis indul-
gentiam permissionis que est de minori malo pec-
cati est saltem veniale: talis vero est usus carna-
lis copule que fit causa continentie vitade finis
magis superius dist. 26. c. 2. **A**d 2^m vbi quod
vir qui vitatur vxore sua causa continentie vitade in
seipso: quibus vitatur ea ordinate quantum ad naturam
generis si cognoscit ea finem naturalem usum: non vitatur
tamen ea recte secundum iudicium rationis: que di-
ctat ipsum non debere ea vitare nisi propter bonum pro-
lis vel boni fidei: vbi autem vxore ad vitandum in-
continentiam in ea est ea vitare propter bonum fidei
etiam si mulier non petat expresse: sed tacite tamen
per quandam imitationem. **A**d 3^m vbi quod con-
cubitus qui fit causa continentie vitade in seipso
tamen efficitur malus propter omissiones finis debiti:
qui est bonum prolis vel bonum fidei: et secundum philosophum
3° ethi. c. 3. cum erga vel vna de principalibus cir-
cumsantijs. **A**d quartum patet solutio ex di-
ctis in corpore questionis.

Quod autem tenet opinionem contrariam vi-
cunt ad primum in oppositum quod satiare con-
cupiscentiam et velle moderate delectari non
sunt idem. potest etiam dici quod aug. in illo verbo et
similibus accipit culpam pro vitio quod est que-
dam declinatio a prima rectitudine nature: que
non semper est culpa proprie dicta vt in lib. 2.
ostensum est: et illam obligationem Aug. dicit
veniam in quantum deus propter honesta-
tem sacramenti non imputat eam ad aliquam
culpam proprie dictam. **A**d secundum di-
cunt quod maior est sala. non enim peccat homo
quotiescumque accipit cibum propter delectatio-
nem saporis. **Questio. III.**

Tertio queritur vtrum concubitus non causa red-
dendi debitum: nec proliis percreande
semper sit peccatum mortale. Et videtur quod sic. magi-
ster huius dist. c. 4. et est. 23. q. 4. **D**ugo. Adulter
est amator ardentior propter vxoris. cum ergo adul-
terium sit peccatum mortale: et cognoscens vxorem
non causa boni proliis vel fidei: sit etiam amator arden-
tior: talis mortali peccat. **I**tem magister. e. c.
et est etiam decre. q. predicta. **L**iberos volupta-
tes que de meretricibus capiunt amplexibus in
vxore sunt donante: sed tales sunt voluptates que
capiunt in vxore non causa boni proliis nec fidei. si
tales fuerunt donante. **I**tem concubitus coniu-
galis non differret a fornicario si per aliquod
bonum matrimonium non excusaretur: sed concu-
bitus qui fit non causa boni proliis nec boni fidei
per nullum bonum infirmitatis excusatur: quia quibus

bonum sacri infirmitatis honestet: tamen per
se non sufficit ad excusandum conjugale concu-
bitum. ergo concubitus cum propria vxore non causa
boni proliis nec fidei est peccatum mortale: si-
cut concubitus fornicarius.

Contra. vbi cibo suo propter delectationem
non semper est peccatum mortale. ergo simili-
ter vbi cum propria vxore propter delectatio-
nem non semper est peccatum mortale. **I**tem
magister huius distinctionis. capitulo. 5. dicit
de concubitu qui fit libidinis voluptate cum
vxore quod propter nuptias accipit veniam. sed
hoc non diceret de mortali peccato: quamuis
accipiat veniam propter penitentiam. ergo talis con-
cubitus non semper est peccatum mortale.

Respondeo. quod intentio concubentis cum propria vxore
non propter bonum proliis nec fidei aut exit finis
infirmitatis: ita quod vellet facere etiam si non esset
vxor suar: et talis concubitus semper est peccatum
mortale: et sic cum vxore concubens dicitur arde-
ntior amator vxoris. proprie: talis etiam concubitus
voluptates siles sunt illis que capiunt de me-
reticibus amplexibus. aut sicut actu et habitu in-
tra confines infirmitatis: ita quod non vellet concu-
bere cum ea si non esset vxor. proprie: et talis concu-
bitus non est peccatum mortale. excusatur. nam a pec-
cato mortali. propter infirmitatis honestatem que ma-
xime in eo est ratione inseparabilitatis: per quam
est in eo sacramenti bonum.

Ex dictis patent solutiones ad duo prima ar-
gumenta. **A**d 3^m vbi quod quibus bonum sacri
per se non sufficit ad excusandum carnale con-
cubitus ab omni peccato. sufficit tamen ad ex-
cusandum a mortali peccato: quia quibus non respi-
ciat carnale concubitus primo et directe: respicit
tamen scilicet et indirecte in quantum honestat con-
tinentiam infirmitatis: ratione cuius honestatis talis con-
cubitus potest excusari a peccato mortali.

Circa istam. Sacramentalis vero separari
nequeunt dum viuunt. supplere si est ma-
trimonium consummatum. alias possent per religio-
nis igrullus. Sacramenti fidei. et characteris qui est res
et sacramenti. Immo firmitus erit. si quantum ad amorem
spirituale in domino. vel potest dici quod non loquatur
hic magister de continentia a prima carnali copu-
la qua infirmitas consumatur: sed de con-
tinentia a sequentibus. Si coniunx non esset: adul-
tera non foret. tamen esset fornicaria. Coniuges
dicunt qui solius concubitus causa pueniunt.
dum tamen affectu infirmitatis copuletur. Si ta-
men proliis generatione aliquo dolo malo non
vitetur. sentiendo in tale dolum: dum prohibetur ma-
trimonium: quia si talis dolum post infirmitatis con-

E tractus superueniret: vinculum infantiale non solueret. Si ambo tales sunt coniuges non sunt. hoc est non faciunt actus debitos coniugio. Si ambo non sunt tales: aut illa est meretrix mari- ti &c. i. ad modum meretricis se habet. Sapiens iudicio amat coniugem non affectu. i. effrena- to. Nihil est sedius vxores amare quasi adul- teram. quod non est sic intelligendum quod non sit aliquod peccatum grauius illis: sed vult dicere quod est valde sedum. Incontinentie malus est quod vir cognoscit vxorem ultra necessitate precreandi liberos. loquitur de actu cognoscendi exigendo debitum non reddendo. Ipse solus nuptialis est. i. principaliter: quia ad procreationem libe- rorum principaliter ordinatus est coeubit nup- tialis. Voluptas ipsa sine culpa esse nullate- nus potest. hoc nomine culpe intelligit sedita- tem vitiosam que in nobis est ex culpa primo- rum parentum.

De solutione carnalis debiti.

Distin. XXXII.

Sciendum etiam est quia cum in omnibus alijs vir prestat mulieri ut caput cor- poris: est enim vir caput mu- lieris: in soluendo tamen car- nis debito pares sunt. Ideo Apostolus vtrique pariter precipit in hac causa sibi inuicem subiacere: inquit. Vir debitum reddat vxori: similiter et vxor viro: quia mulier non habet potestatem sui corpo- ris sed vir. similiter et vir non habet po- testatem sui corporis sed mulier. Quia nec mulier ad alium virum: nec vir ad aliam mulierem potestatem sui corporis habet: nec vir ad continendum. nec mulier potesta- tem habet sine mutuo consensu: sed alter alteri potestatem habet corporis: ut poscenti alteri non liceat alteri negare debitum. In hoc. n. pares sunt: quia nec viro nec mu- lieri corpus suum licet alij tradere. Sed si- bi inuicem debitores sunt in hac causa: ne peccandi detur occasio: per quod non do- minius tollitur viro sed vitium. Debet. n. sibi coniugati non solum ipsius sexus sui com- miscendi fidem liberorum precreandorum cau-

sa: que prima est in ista mortalitate so- cietas: verum etiam infirmitatis inuicem ex- cipiende ad illicitos concubitus deuitan- dos: mutuum quodammodo seruitutem: ut et si alteri eorum continentia placeat: nisi ex alterius consensu non possit. Ad hoc enim neuter habet potestatem sui cor- poris: quod adeo verum est: ut etiam quod non filiorum procreandorum sed infir- mitatis et incontinentie causa expetit: vel ille de matrimonio: vel illa non sibi al- terutrum negent: ne per hoc incidant in damnabiles corruptelas. Reddere enim debitum coniugale nullius est cri- minis: exigere autem ultra generandi necessitatem culpe est venialis. For- nicari vero vel mechari puniendi est criminis. *aliqui dicunt quod non debet*

Quod vero sine consensu vxoris vir continere non valeat: subdi- tis probatur testimonijs. Ait. n. Augu. Si dicat vir continere iam volo: nolo autem vxor potest. Quod enim tu vis: illa non vult. Numquid per continen- tiam tuam illa debet fieri fornicaria? Si alij nupserit te viuo: adultera erit. Non vult tali lucro deus tale damnum com- pensari: Redde debitum: et si non exi- gis: redde: pro sanctificatione perfecta deus tibi computabit: si non quod tibi debetur exis: sed reddis quod debes vxori. Idem. Secundum verba apo- stolica etiam si vir continere voluisset et tu noluisses: debitum tibi reddere co- geretur: et illi deus imputaret continen- tiam: si non sue sed tue concederetur in- firmitati: ne in adulterium caderes. Quisquis ergo compatiens infirmita- tis vxoris reddit: non exigit debitum: aut si propter propriam infirmitatem ou-

cit vxorem plāgens potius: qz sine vxore esse nō potuit: q̄s gaudēs quia duxit: securus expectat diē nouissimū. Idem. Una sola cā esse potest: qua te ad id qđ voluisti nō modo nō hortaremur: s; etiā phibere nō implere: si forte tua coniunx hoc tecū suscipere animi vel carnis ifirmitate recusaret. Nā vouēda talia non sunt a cōiugatis. nisi ex cōsensu et volūtatē cōmuni: et si p̄p̄opere factum fuerit: magis est corrigēda temeritas q̄ p̄soluēda p̄missio. Nō. n. de^o exigit si quis ex alieno aliquid vouerit: sed poti^o vsurpare vetat alienū. Idē. Apostolus nec ad tēpus vt vacet oratiōi nisi ex cōsensu nolu- it cōiugē carnali inuicem fraudari debito. Idē. Manifestū est ita voluisse legē feminā sub viro esse: vt nulla eius vota que abstinentie causa vouerit reddantur ab ea: nisi auctor fuerit vir p̄mittendo. Nam cū ad peccatū eiusdē viri pertine- re voluerit lex: si pri^o p̄miserit: et postea phibuerit: nō tamē dixit vt faciat mulier qđ vouerat: qz permissa iā pri^o a viro fuerat: viri dixit esse p̄ctū: qz abnuuit quod pri^o cesserat: nō tamē mulieri ex hoc iussum dedit: vt cū prius vir ei concesserit: postea si phibuerit cōtemnat. Ex his apparet q̄ vir vel mulier continentia deo offerre nō potest sine cōmuni cōsensu. nec alter alteri debitū negare d; . Si vō glibz eoz atq; a suo iure absoluerit: ad preteritā seruitutē nūqd reuocare poterit? Hoc. n. videt Augu. supra voluisse. Quibusdā videt q̄ mulier nō discedēs a domo viri: que viro p̄mittēte continētiā vouerit vel p̄miserit: eodem phibēte soluere nō valeat: et hoc p̄pter dignitatē viri q̄ caput mulieris. Sed melius hoc itelligitur in tali casu: vbi vir cōcedit mulieri vouere stinētiā: et ante votū phibet implere.

Si vero habitū mutauerit nō pōt reuocari scđm illud. Qui vxorē suam velare permiserit: aliaz non accipiat: sed similiter conuertatur.

Quib^o t̄pib^o cessandū sit a coitu.

Et licet debitū p̄sc̄ti sit semp
e. n. soluēdum: nō licet tamē qualibet die p̄sc̄ere. vñ Aug. Chri- stiano cū vxore sua aliquādo licet venire: aliquādo nō. Propter p̄cessiōis enī dies et ieiuniorū aliquādo nō licet venire: quia etiā a licitis abstinēdum est: vt facili^o ipetrari possit qđ postulat. Idē. Quoties. n. vñ dies natiuitatis vel reliq̄ festiuitates aduenerint: nō solum cōcubinārū cōsortio: sed etiā a p̄p̄is vxorib^o abstinete. Item Ambro. Si cā p̄creandoz filiorum ducitur vxor: nō multum tēpus c̄cessuz videtur ad ipm vsū: qz et dies festi: et dies p̄cessiōis: et ipsa ratio c̄cept^o et partus iuxta legē cessare vsuz carnis his debere t̄pib^o demōstrant.

Dico. videt dissentire a p̄missis.

Ali aut qđ dēu est reddere de-
bitum nō esse p̄ctū: videt ob-
uiare qđ ait Dico. Quicumq; vxori debitū reddit vacare nō pōt orationi: nec carnes agni edere. Item si p̄nes p̄positionis ab his q̄ vxores suas te tigerant comedi non poterant: quanto magis panis qui de celo descendit: non potest ab his qui cōiugalibus paulo ante beferēplexibus violari atq; cōtīngi? Nō q̄ nuptias cōdemnem^o: sed q̄ eo t̄pe quo carnes agni māducaturū sum^o: vacare a carnalib^o operib^o debeamus. Hoc capitulū maxime ad ministros ec- clesie pertinere videt. q̄bus nō licebat sacra officia celebrare: atq; mysteria tēpore cōiugalis amplexus: quo etiā p̄sentia spiritus sancti nō datur. Vñ idem ait. Lōnubia legitima carēt q̄dez p̄ctō:

Articulus

nec tñ tēpore illo quo coniugales actus gerunt: pñtia spūs sancti dabitur etiā si propheta esse videatur: qui officio generationis obsequitur.

¶ Quib⁹ tpib⁹ nō sūt celebrāde nuptie.

¶ Ec solū in opere carnali obseruanda sunt tēpora: sed etia in celebrandis nuptijs: secundū illud. Non op⁹ a septuagesima vsq; in octauā pasce ⁊ trib⁹ hebdomadib⁹ ante festū sancti Joānis: ⁊ ab aduentu domini vsq; post epiphaniā celebrare nuptias. Qd si factum fuerit separent. Itē Nicolaus papa: nec vxores ducere nec cōiugia facere qdragesimali tpe cōuenire posse villo modo arbitroz.

¶ Superius determinauit magf de trib⁹ bonis cōiugij. Hic determinat de bono fidei in quocūq; cōiugio spālī. Et diuidit in duas partes. P⁹ p⁹io determinat magf de necessitate reddēdi debitū. P⁹ de tpe exigēdi ibi. Et licet. C P⁹ia in duas. P⁹ p⁹io ostēdit q nō pōt vn⁹ cōiunx sine licētia alteri⁹ vouere. P⁹ qrit vtz datā licētia possit reuocare ibi. Si dō qlibet. C P⁹ia in duas. P⁹ p⁹io ostēdit q vn⁹ cōiunx tenet alteri⁹ debitū reddere. P⁹ auctoritatib⁹ pbat q vnus sine alterius cōsensu nō pōt p̄tinere ibi. Qd dō. C Illa ps que ibi incipit. Et l3. diuidit in tres. P⁹ p⁹io q aliqui est cessandū a debiti exactione. P⁹ in qrit an cessandū sit aliqui a redditione ibi. Illi aut. P⁹ ostēdit qñ cessandū sit a nuptiar celebratiōe ibi. Nec solū. Articulus. i.

Intra hanc dī. qrit pncipaliter de quoz. P⁹ p⁹io de carnalis debiti redditione: ⁊ exactione. P⁹ de licētia cōtinēdi. P⁹ de tēpore reddēdi carnale debitum vel exigēdi. P⁹ de tpe nuptias celebrādi. C Circa p⁹ arūt duo. P⁹ p⁹io mo vtrū sit necessitatis debiti reddere. P⁹ vtz aliqui sit necessitatis exigere. Qd. i.

¶ Primo ostēdo q reddere debitū nō sit necessitatis. qui scienter reddit se ipotentē ad reddēdū illud ad qd reddēdum de necessitate tenet mortālī peccat: sed maritus per ieiunia multa ⁊ vigilas ⁊ alios labores aliqui reddit se ipotentē ad reddēdū vxo-

Primus 209

ri carnale debitū: ⁊ tñ sic p deo ieiunans non peccat. ergo reddere debitū nō ē necessitatis. C Itē magf hui⁹ dīc. 4. ⁊ est. 33. q. 4. Sciatis. Sciatis q qdūq; vxori debitū reddit vacare nō pōt ofoni: nec carnes agni edere: s; nulus excludit a perceptiōe corporis xpi. q; facit illud quod facere est necessitatis. ergo reddere debitum non est necessitatis.

¶ Contra. i. Corint. 7. Non vir debitū reddit. silt aut ⁊ vxor viro: obfuitio aut apostolici pcepti necessitatis est.

¶ Rōdeo q reddere debitū est necessitatis q; sic dicit aplos. i. Corint. 7. Mulier sui corporis ptatē nō h3 sed vir. silt aut ⁊ vir corporis sui ptatē nō h3 sed mulier: sed necessitatis est nō negare hoi vsū licitū rei q de iure est in ptate sua. In casu tñ i quo vir nō possz vxori debitū reddere salua icolumitate corporis proprii debitū reddere nō teneret: q; noluit deus virū obligari mulieri in his q sunt ⁊ rectam inclinationē nāe: recta aut inclinatio nāe istius hois p pus est ad actū nutritiue: quo pseruat propriū indiuiduū: q ad actū generatiue q ordiatur ad cōseruationem spēs: nā pus sumit de nutrimento qd neciū ē indiuiduo: ⁊ supflūū reseruat ad actū gnatiōe: ⁊ iō hō nō tenet ad actum generatiue in notabile pūdiciūz inco-

lunitatis corporis proprii. C Ad pmiū in opp⁹ dōm q maior vera ē de illo qui se reddit ipotentē mō illicito: sed ille qui se reddit ipotentē ieiunādo ⁊ orādo intentione bona reddit se impotentēz mō licito: si tñ rōnabile fuerit obsequium suum: sic. n. ieiunando nō reddit se totalr impotentē ad reddēdum debitū quāuis minus potentē se reddat.

¶ Ad 3^m dōm q minor est falsa: aliqui. n. aliquid excludit a pceptiōe corporis xpi ad tēpus: non quia sit pēnā: sed ppter sacramenti reuerentiam. Questio. ii.

Secundo querit vtz aliqui sit necessitatis debitū exigere. Et videt q sic. debitū etiā si nō exigat d3 offerri. ergo quis mulier nō petat a viro carnale debitū: vir tñ tenet offerre sibi. C Item si infirm⁹ medicinā salubres nō petat: tñ sibi d3 a medico dari. ergo cū redditio carnalis debiti sit remediū cōtra periculum incontinentie debet a viro reddi mulieri etiam non petenti: sed offerre non petenti est exigere.

¶ Contra. si exigere aliquādo esset necessitatis vir exactioni renunciare non posset: s; vir se obligare potest ad non exigēdū. ergo exigere non est necessitatis.

¶ Respondeo qvis necessitatis sit debitum

B reddere non tantum petenti expresse: sed etiam petenti per aliqua signa per que coniecturat alter coniunx suum coniugem affectare sibi carnale debitum reddi: tamen exigere propter loquendo de actione nunquam est necessitatis: nullus enim tenetur iure suo quod pro se tamen introductus est: ex de regularibus. Ad applicanda. Nec aliquis a suo debito suum debitum repetere compellitur: nec debitor offerre si est tale debitum quod non debetur: si non petatur expresse vel tacite: cuiusmodi est carnale debitum.

C Et sic patet solutio ad primum in oppositum.

C Ad 2^m ob id quod medicus non debet dare medicinam infirmo nisi aliquibus signis appareat ipsum medicinam indigere: ego concedo quod cum vir per aliquod signa probabilia perperit uxorem suam desiderare debitum illud carnale sibi reddi tenetur sibi reddere: aliter non: quia illud remedium est tale quod ad fornicationem vitanda illa mulier non indiget nisi desideret. **Articulus. II.**

Consequenter queritur de secundo principali. **C** Et circa hoc querunt duo. **P**rimo utrum vnus coniunx sine licentia alterius possit continentiam vouere. **P**2° utrum datam licentiam possit ille qui

dedit reuocare.

Questio. I.

B **Primo** ostendo quod vnus coniunx sine alterius licentia potest continentiam vouere. **Q**uod nulli per legem diuinam precluditur via perficiendi in melius: sed si coniunx non posset vouere continentiam sine licentia alterius vnus coniunx posset viam aliam precludere perficiendi in melius: quia melius est esse continentem quam vti carnali concubitu. **¶** Vnus coniunx sine licentia alterius potest continentiam vouere. **C** Item vir sine licentia uxoris potest crucem accipere: ex de voto et voti redemptione. Ex multa huiusmodi autem. **S**ed licitum est votum crucis in votum religionis mutare. **¶** Vir sine licentia uxoris potest perfrui continentia in religione.

C Contra. apostolus. I. Corinth. 7. Nolite fraudari inuicem nisi forte ex consensu ad tempus: ut vacetis orationi.

C Respondeo vouere voluntatis est. vnde de his tamen potest esse quod non subiacet voluntati. vnde magister in lra huiusmodi dicit. c. 2. et est. 33. q. 5. **A**na. et sumptum est ab Aug. in epistola ad armentarium. versus finem. Non exigit deus si quis ex alieno vouerit aliquid: sed potest alienum usurpare vetat: et quod reddere debetur est necessitatis non voluntatis: ideo vnus coniunx sine alterius licentia vouere non potest debitum petenti non reddere. hoc enim est votum facere de alieno: sed quod exigere est in voluntate exi-

gentis: id est secundum aliquos vnus coniunx sine alterius licentia vouere potest ut nunquam exigat. **¶** Alii autem dicunt primum: quia ex hoc ut ipsi dicunt alteri coniungi redderet infimonium nimis onerosum: quia semper oporteret ipsum coniugem petendi debitum subire: rationabile autem est ut vnus coniunx sine alterius licentia possit emitte votum ipsi iudicium. **¶** Sed prima opinio est securior: et communior: non enim ex hoc quod alter coniunx vouet non exigere redditum infimonium alteri coniungi magis onerosum: sed magis leue: quia reddere debitum multoties est penale: et quo ad reddendum debitum ille qui vouit remanet in servitute: et alius liber efficitur.

C Ad primum in oppositum ob id quod viam perficiendi in melius quantum ad mutationem status precludit homo sibi per consumationem infimonii nisi alter coniunx voluerit: quia sic in melius proficere esset in iudicium alterius coniugis: sed nec propter hoc preclusa est sibi via perficiendi in melius in suo coniugio remanenti. **C** Ad 2^m ob id quod coniugato cruce signato non licet votum crucis in votum religionis commutare: quia non sic est preiudiciale uxori votum primum sicut secundum: quia virum cruce signatum potest sequi si vult: et si non vult non propter hoc obligatur ad perpetuam continentiam: quia maritus potest reuerti: et si moris potest alium virum ducere: non sic autem posset dici de ipsa si vir eius preteriret in religione. **Questio. II.**

Secundo queritur utrum coniunx datus aliquam licentiam vouendi continentiam possit illam postea reuocare. **E**t videtur quod sic. magister huiusmodi dicit. c. 2. et glo. in numerorum. 30. et est. 33. q. 5. **M**anifestum dicitur quod si vir prius promiserit mulieri votum abstinentie facere: et postea prohibuit: quis peccet prohibendo: quod concederat: non tamen faciat mulier quod vouerat. ergo a simili ita potest dici de voto continentie. **C** Item si laicus de licentia et permissione uxoris professionem fecerit in religione nisi vxor ad religionem transferat: aut perpetuam castitatem promiserit vir potest et debet de monasterio reuocari. extra de coheretione coniugatorum. c. 1.

C Contra. 33. q. 5. **Q**ui uxorem suam. **Q**ui uxorem suam velare permiserit aliam non accipiat: sed similiter conuertatur.

C Respondeo quod si coniunx dat alteri coniugem licentiam continentiam vouendi: aut dat eam in facie ecclesie et coram suo ordinario: sic datam reuocare non potest: aut in privato tunc antequam voueat licentiam reuocare potest: ius enim hoc ideo conceditur: quia tales licentie claustrum sunt periculose: et quia licentia autem votum non est nouo vinculo obligatus

C melius est q̄ reuertatur ad coniugem q̄ con-
iunx in fornicationis periculo remaneret. S3
vt multi dicunt post voti remissionē impletio-
nem voti. phibere nō potest: nec in hoc sibi te-
netur mulier obedire: q̄ iam alio vinculo li-
gata est: & de licētia mariti: qui hoc potuit cō-
cedere: & hunc sententie cōsentit magister hu-
ius dist. c. 2. & decre. 33. q. 5. Manifestum. §. ex
pmissis. vbi dicit de cōiugib⁹ q̄ cum quilibet
eorum alteri a suo iure absoluerit ad p̄teritā
seruitutem ip̄m reuocare non poterit. Alij
dicunt q̄ nisi licentia ab altero coniuge au-
toritate diocesani episcopi: & nisi licentians
monasteriū intrauerit vel votū castitatis emit-
tat i seclo remanēs: & talis sit etatis q̄ de ipsa
p̄babiliter oriari nō possit suspitio: iura decer-
nunt talē licentiā ad petitionem eiusdem cō-
iugis qui eam dedit q̄tuz in se fuit irritandā:
& q̄uis coniunx peccet hoc petendo: tamē ad
eius petitionem ille qui religionē intrauerat
potest & dz de monasterio reuocari: & pro hac
opinionē videt expresse esse decretalis allega-
ta in opponēdo: & glo. ibidem.
C Ad p̄mā in opposituz dōm q̄ non est simi-
le de voto cōtinentie & abstinentie: q̄ vt dicit
in §. p̄di. in textu. & in glo. in debito coniugij
equē mulier habet potestatem viri sicut & vir
mulieris: in ceteris vero vir est caput mulie-
ris & mulier corpus viri: & ideo mulier votuz
continentie: qd̄ emisit de licētia viri poterit
obseruare & debet: quāuis vir postea cōtra
dicat: sed votuz abstinentie quāuis viro p̄mit-
tente possit promittere: ip̄o tamen phibente
promissa nō valebit implere: quāuis vir pec-
cet phibēdo. argumētū ad hoc. 23. q. 1. Quid
culpa. vbi dicitur q̄ fortasse aliquādo reus fa-
cit regem iniquitas imperandi: innocentem
autem militē ostendit ordo seruiendi. **C** Ad
scdm̄ dōm q̄ ibi loquitur de illo qui de licen-
tia vxoris ignorante episcopo in religionem
p̄stetur: & talis reuocari potest scdm̄ foruz in
dicij: quia talis licētia modo debito data nō
fuit nec accepta: vel quia predicta licentia p̄-
bati sufficienter non potuit: quia vt voluit ali-
qui si probari potuisset: mulier debuisset com-
pelli religionē intrare si erat iuuenis. ad hoc
argumentum. 33. q. 5. Qui vxorem. vel tantuz
castitatē vouere si erat senex. **C** Qui vlt tene-
re opinionem secundam potest dicere ad de-
cretum allegatum in contrarium q̄ illud ver-
bum. simpliciter conuertatur. sic intelligen-
dum est: scilicet nisi malit suam coniugem re-
uocare: sic soluant quidam vt refert glo. ibi-
dem. Vel potest dici & melius q̄ ideo dicit.

simpliciter conuertatur: quia renocando pec-
cat q̄uis ad eius petitionē alius debeat per
iudicem reuocari: quia iura ex rationabili ed-
decernunt talem licentiam ad petitionem cō-
iugis alterius irritandam: quia nisi hoc fieret
multa pericula imminere possent coniugi in
seculo remanenti. Articulus. III.

Consequenter querit d̄
3° p̄nci-
pali. **C** Et circa hoc querun-
tur duo. **P**rimo vtrū tem-
pore sacro liceat debitū red-
dere vel exigere. **S**ecundo
vtrum hoc liceat non obsta-
te q̄ mulier sit pregnans. **Q**uestio. 1.

Primo ostendo q̄ tēpore sacro nō liceat
debituz reddere: nec exigere. ma-
gister huius di. 3. c. 2. 33. q. 4. Quotienscunq;
Quotiescunq; vel dies natiuitatis domini vel
relique festiuitates aducnerint non solum a
concubinarum consortio: sed etiam a p̄p̄is
vxoribus licet abstinere. **C** Itē magister eo.
cap. 7. est decretorum. q. p̄dicta. **C**ristiano
licet. cum vxore sua licet aliquando conueni-
re: aliquando nō: p̄pter p̄cellisōis. n. dies & ie-
iuniorum aliqui conuenire non licet.

C Contra. psal. Beati qui faciunt iudicium
& iustitiam in omni tempore: sed reddere de-
bitum petenti est opus iustitie. ergo hoc lici-
tum est omni tempore.

C Respondeo ecclesia nihil potest cōtra ius
nature: & ideo q̄ reddere debitum petenti est
de iure nature: ideo ecclesia hoc nō prohibet
neq; dissuadet quocunq; tempore: non inten-
dit etiam filiis suis laqueuz ponere: & ideo q̄
phibere exactionē debiti sacro tempore esset
quodammodo coniugatis laqueum ponere:
eo q̄ carnis corruptio non tantū mouet con-
cupiscentiaz tēpore non sacro: sed etiā sacro:
exactionem debiti tēpore sacro non phibet
sed dissuadet: eo q̄ vacare operibus carnis
multum impedit eleuationem mentis ad ce-
lestia cui maxime mens tempore sacro debet
intendere. **N**ō sic tamen dicendū est de loco
sacro: quia facilius mutari potest locus q̄ tē-
pus. Et preterea locus ita pollui potest q̄ in-
diget reconciliatione. vnde in loco sacro non
licet carnale debitum exigere nec reddere: si
tamen per longuz t̄ps essent violenter reclusi
in loco sacro: vt q̄ tūc licitū esset eis in illo lo-
co exigere & reddere: in tali. n. casu nō v̄ illa
phibitio debere intelligi q̄ nō est ponendus
laqueus animabus. p̄pter imunditiaz loci.
C Ad p̄mā in opp̄m dōm q̄ monitio ē de nō

B exigendo: nō p̄hibito. **C** Ad 1^m dōm q̄ lice-
re nō est ibi nota p̄hibitiōis s̄ dissuasiōis: qd̄
p̄ q̄ immediatē subiūgit: q̄ a licitis abstinēdū
est ad tempus vt facilius ipetrari possit quod
postulat. huic concordat glo. super illud. 1. ad
Corint. 7. vt vacetis orationi. in qua dicit q̄ a
licitis abstinēdū est: vt facilius ad effectum
deducatur oratio. **Questio.** **ii.**

Secundo querit vtrū liceat reddere vel
exigere debitū tēpore ipregnationis. Et v̄ q̄ nō. magis hui⁹ di. c. 3°. et est. 33.
q. 4. Si causa. Ipsa rō cōceptus et part⁹ iuxta
legē cessare vsam carnis his debere tēporib⁹
demonstrat. **C** Item decre. di. 5. Ad eius. Ad
eius cōcubitus vir suus accedere nō d̄z quo-
usq̄ qui gignitur ablatetur.

C Cōtra. q̄dū mulier pōt ipregnari sibi pōt
debitū reddere ab ea exigi nisi aliud obstat: s̄
mulier p̄gnans pōt adhuc aliū fetum cōcipe-
re sicut dicit Auic. li. 9. de animalib⁹. c. de forma-
tiōe embriōis in spālī. q̄ mulieri p̄gnanti pōt
debitū reddi et ab ea exigi.

Respōdeo q̄ sine pericō abortus vir pōt
carnali copulari sue vxori p̄gnati et sibi tenet
debitus reddere et ab ea pōt exigere sine pctō
mortalī: q̄ cōcubitus infimonalis nō tantū
est in offiis: sed etiā in remediū: et mulier p̄-
gnans frequēter plus appetit cōcubitū q̄ qñ
nō est p̄gnans: si aut nō pōt cū ea carnali co-
pulari sine pericō abortus: tunc non d̄z sibi
reddi debitū nec ab ea exigi: q̄ infimonalis p̄-
cipalius ordinatum est ad prolem procrean-
dam q̄ in remediū.

C Ad p̄mū in opp^m dōm q̄ illa auctoritas.
magis intelligit de debito honestatis non ne-
cessitatis et de exigēdo nō de reddēdo. **C** Ad
2^m dōm q̄ illud decretū nō loquit de p̄gnate
sed de muliere q̄ iā peperit et nondū est purifi-
cata: de q̄ d̄ dicēdū sit videbit i sequenti qōne.
C Arg^m ad ptē aliā parū valet. q̄ parū con-
cludit. Et preterea raro accidit vt mulier ipre-
gnet sup ipregnationē. et qñ hoc accidit: ab-
ortitur: vt in pluribus fm quod dicit Auicē.
ibidem. **Articulus.** **iii.**

Consequenter quarto
p̄ncipali. **C** Et circa h^o que-
runt duo. **P**rio vtrū tpe
mēstruor liceat debitū red-
dere vel exigere. **P** 2° vtrum
cōiunx sanus teneat coniugi
leprose debitum reddere. **2o.** **i.**

Primo ostendo q̄ tempore mēstruorum
nō licet debitū reddere vel exige

re. **Leuit. 20.** Qui coierit cum muliere in flu-
xu mēstruo: et reuclauerit turpitudinem eius
ipsaq̄ aperuerit fontē sanguinis sui interficiē-
tur ambo. **C** Itē gl. sup illud **Isa. 64.** Quasi
pānus mēstruatur. dicit q̄ tpe mēstruorum
viri debēt ab vxorib⁹ abstinere: h̄ic. n. cōcipi-
tur mēbris dānati: claudē leprosi: et huiusmo-
di: vt q̄ parentes nō erubuerūt sic miferi in
cōclauī eorū peccata pateant cūctis et apte re-
darguantur in paruulis.

C Contra. mulier tpe mēstruor magis appe-
tit carnalē concubitū q̄ alio tpe pp cōmotio-
nem q̄ est tunc circa ptes venereas. q̄ tūc ma-
gis idigēt remedio cōtra concupiscentiam q̄
alio tempore: sed vir debet eius periculo p̄-
cauere. ergo tunc debet sibi debitū reddere.
C Item lex scripta non p̄iudicat iuri natu-
re: sed debitū reddere est de iure nature. ergo
lex scripta nō intēdit p̄hibere reddere debitū
tpe mēstruorum: sed exigere.

C Ad istā qōne dicunt qdā q̄ tpe mēstruo-
rum nō est licitū debitū exigere: sed est licitū
reddere. p̄mū. n. q̄ est in volūtate cōiugis lex
p̄hibet. nō 2^m: q̄ est d̄ lege nāe. et sic dicit de-
bere itelligi auctoritates ad p̄mā partē alle-
gate. **P** Alij dicūt q̄ si illa passio accidit nālī
s̄ semel in mense determinato tpe: tunc nō li-
cet exigere nec reddere: qd̄ videt expm̄ in au-
ctoitate p̄mo allegata ad partē p̄mā q̄ vtrū
q̄ p̄cipiebāt interfici. Cuius rō est: q̄ pp mari-
mam corruptionē q̄ tunc est in corpore mulie-
ris: quā ostēdit eaz setor illo tpe: et infectio spe-
culi p̄ aspectū eaz: vt dicit p̄s de sōno et vigi-
lia. Semen viri qd̄ tūc in ea recipit aliquid in-
currīt infectionē et illud qd̄ ministrat mulier
est imundū: et iō ex tali concubitu genit: vt in
plurib⁹ efficiunt leprosi vel alijs grauib⁹ cor-
ruptionibus inficiunt: sicut dicit glo. allegata
ad partē p̄mā. talis ergo concubitus est in
p̄iudiciū prolis: nō licet aut homini vti con-
cubitu coniugali in remediū qñ est in prolis
notabile et p̄babile p̄iudiciū: q̄ p̄ncipalius
ordinatur ad p̄ez p̄creandā q̄ ad remediū.
si autē mulier naturaliter patiatur sicut sunt
aliq̄ que quasi continue patiuntur sanguinis
fluxum. tunc licet exigere et reddere: et tūc mu-
lier concipere non pōt vt dicunt quidā: quis
vt dicit Auic. 9. de animalib⁹. c. de formatio-
ne embriōis in speciali. Sanguis mēstruus
diuidit se in ipregnata fm tres partes. s̄ in ci-
bus pueri: et alia pars ascendit ad mamillas.
et tertia pars est supfluitas que quiescit intus
vsq̄ ad tempus partus: et eijcit. Mulieri d̄ q̄
peperit si est purificata ab illo corruptionib⁹

f r commotionibus que sunt in mulierib⁹ aliquo tēpore post partū: reddendū ē debitū si petat: quib⁹ nōdū adhenerit tps purificatiōis sue ab ecclesia determinati: sed ante illud tps ab exigendo abstinere d³ salte³ debito p³gruitatis. Ad aut³ of in decre. di. 5. ad ci. 1. si q³ vir nō accedat ad vxorē anteq³ puer ablactet: abrogatum est: vel magis ē monitio q³ pceptū. Ad p³mū arg³ hanc vltimā opionē p³ solutio ex dictis. Ad 2^m vdm q³ carnalis cōcubit⁹ nunq³ est debit⁹: nec de iure nāe q³ est in notabile p³iudiciū plis. **25.** **11.**

2 **Secundo** querit⁹ vtrū cōiunx san⁹ teneat cōiugi leproso debitū reddē. **C** Rūdeo q³ nō est idem querere vtrū teneatur debitū reddere 2 vtrū teneat ei cōhabitare: n. magis est cōsiliū q³ pceptum ppter periculū infectiōis: vñ q³ dicit⁹ extra de cōiugio leproso³ ruz. ci. 1. 2 vxores viros: 2 viri vxores sequantur qui lepre morbiū incurrunt: 2 eis cōiugali affectiōe ministrēt: exhortatio est nō pceptum: vt p³ per litteram immediate seq³ntē: sed reddere debitū pceptū ē. vnde dicit⁹ eo. ritu. Quoniā: q³ si virū sine vxorem leprosum fieri cōtingit: 2 infirmus a sano carnale debitū exigit generali pcepto apostoli q³ exigit⁹ est soluedū: cui pcepto nulla in hoc casu exceptio inuenit⁹: 2 ideo vt dicit glo. ibidem. Hos ex sensu nostro excipere nō debemus: in reddendo. n. debitū non sic est periculū de infectiōe sicut in cōmanēdo assidue: q³ actus ille cito transiit: 2 quāuis ex tali concubitu ples genita infectiōe lepre vt in pluribus nō euadat: maxime viro existente leproso: tēpore cōcubitus tamē magis pōderā dum est cōtinuum fornicatiōis periculum q³ plis infectiō: maxime cum melius sit pli esse leprosum q³ si nunq³ exiisset in esse. vnde magis esset cōtra plis bonum si leprosi nunquā generarent q³ si ples nunquā nasceret⁹ ex eis: nō sic autem potest dici de menstruata: q³ 2 si nō concepiat illo tēpore cōcipere pōt tēpore alio: 2 quib⁹ non sit cōtra bonum. plis si concipiatur leprosa quando sana non potest cōcipi: tamē est cōtra bonum. plis cognoscere mulierem illo tēpore quo nō pōt ples concipi sana: quādo cito post pōt cognosci tali tēpore q³ sana pōt ples concipi. Furioso ē habenti lucidū interuallum reddendū est debitū in illo interuallo: q³ tūc sine periculo ples pōt reddi. Cōiugi ē q³ ē ydiota se hīs q³ ad discretiōē ad mōz pueri reddendū ē: q³ tali ē sine piculo. ppe psonē pōt reddi. Furioso aut³ actu exiit i furia si teneat alter pūx debitū red

dere: q³ nec p illo tpe debitū ē. **Articulus V.**

Consequenter querit⁹ d³ p³nci⁹ pal. **C** Et circa hoc querunt duo. 1° Vtrū vtrū licitū sit celebrare nuptias omni tēpore. 2° Secundo vtrum matrimonium cōtractū tpe pphibito ab ecclesia sit separandū. **26.** **1.**

Primo ostendo q³ licitū est celebrare nuptias omni tpe. infimonū cū sit sacm celebrari pōt tpe sacro: 2 cōstat q³ celebrari pōt tpe non sacro. cū g³ omne tps sit sacrum vel nō sacri: licitū est infimonū oi tpe celebrare. **C** Itē quicūq³ licitus est effect⁹ licita est causa: sed redditio carnalis debiti que ē effectus celebratiōis nuptiarū licita est omni tēpore. ergo 2 celebratio nuptiarum.

C Cōtra. dicit magister hui⁹ disti. c. vlti. 2 est 33. q. 4. Non oz. 2°. nō oz a septuagesima vsq³ ad octauam pasce 2 trib⁹ hebdomadib⁹ ante festiuitatē sci Joā. baptiste non immediate pcedentibus festū pdictū: sed incipiēdo a 3° die añ ascēsiōe vsq³ ad octauas pētecosten fz sniaz apparatus ibidem: 2 ab aduentu domini vsq³ ad epiphaniā nuptias celebrare.

C Rūdeo q³ aliq³ tempora sunt in quib⁹ non est licitum nuptias celebrare que determinata sunt in argumēto ad partē scdm: q³ in illis tēporibus debent fideles plusq³ altero tēpore spiritualibus intēdere: maxime q³ in tribus festiuitatibus maximis que cōtingūt tēporib⁹ illis consueuerūt cōmunicare fideles. per solēnem aut³ nuptiarū celebrationē propter festa que ibi fiunt animi multū a spūalibus retrahunt. Illis tamē tēporib⁹ vt quidā dicunt licitū ē nisi cōtradicat patrie consuetudo matrimonium manifeste cōtrahere per simplicem animoz cōsensum sine solēni benedictione 2 traductiōe ad cōhabitandū. extra de scrijs. Capellanus. sed expressi⁹ in glo. cui non concordant Hoff. 2 Ray. q³ sic matrimonium cōtrahere nō ita pphibet animum spūalibus intēdere sicut celebratio nuptiarum que solēnem benedictionem cōprehen dit 2 traductionem ad cōhabitandū. Hostie sis aut³ sentire videt⁹ in sūma q³ tam consensus q³ solēntas supradictis diebus interdican⁹. dicit enim sic. Ego puto q³ hodie 2 consensus 2 solēntas interdican⁹. nam illis dieb⁹ nō interponit ecclesia auctoritatem suā: sicut de facto seriare videm⁹: nec sine auctoritate ecclesie est matrimonium p³trahendū. alias penā habet 2 clandestinum iudicatur: licet matri

Distinctio

E modum teneat si contrahatur.

Ad primū in oppositum dōm q̄ celebratio nuptiarum nō p̄hibet fieri tēporibus illis rōne sacramētis sed rōne festivitātū seculariū que ibi sunt. **A**d 2^m dōm q̄ illa gaudia secularia que in celebratione nuptiarū exercent nō sunt per se cā redditōis debiti: sed valde per accidens et frequēter licitus est effect^{us} et cā et per accidens illicita. Questio. ii.

2° Secundo querit vtrū m̄rimoniū p̄dictū p̄bibito tpe a b ecclesia sit separandum. Et vtrū sic. dicit mag^{is} hui^{us} dī. c. vlt. et est. 33. q. 4. non o3. 2. q. tale m̄rimoniū sepef. **C**ontra. extra de m̄rimoniō § interdictum ecclesie cōtracto. Et litteris. dicit de quodam qui cōtraxit cōtra interdictū ecclesie q̄ licet § interdictū ecclesie ad sēda vota trāsire nō debuerit: non est tamen conueniens vt ob id solū sacramētū cōiugij dissoluitur.

Rūdeo q̄ matrimoniū sic p̄dictū p̄pter hoc separari nō d3 quo ad viculū: nec quo ad thorum et cohabitationē simpliciter: sed ad tps in penam cor: eo q̄ p̄ceptū ecclesie cōtēplerūt. extra de matrimōio cōtra interdictū ecclesie. c. 1. et de tali separatione intelligitur auctoritas allegata ad primam partē. Auctoritas autem allegata ad partem scdā: de perpetua separatione intelligenda est: supradicta. n. ecclesie prohibitio non est cum statuto irritante illud q̄ in contrarium agitur.

Circa litterā. Magis est corrigenda temeritas q̄ persoluenda pmissio. temerarium ē cuius vouere illud qd vouenti nō licet implere. Hoc cā proprie ad ministros ecclesie pertinere videt. quia ministri ecclesie vbi licitum est eos habere vxores vt in oriēte: quāuis teneant petenti debitu reddere: tamē p̄pter sacramēti reuerentia debent postea per aliquātulū tēporis ab officio abstinere.

De diuersis coniugij legibus.

Distinctio. XXXIII.

Querit hic de antiquis p̄ribus q̄ plures simul legūtur habuisse vxores vel concubinas vtrū peccauerūt: Ad qd dicim^{us} p̄ varietate tēporū varia inueniuntur dispensatio conditoris. Ab exordio .n. tēporis inter duos tñ. ad ā. f. et etiam inchoatū est coniugij: deo per os ade dicente. Nō adhaerebit vxori sue et erūt duo in carne vna: et scdm inchoatiōis mo-

dum iter duos tñ p̄ oēm successionē tēporū cōtraheret coniugij: si primi hoies in obediētia p̄stitissent. Post eorū vero copulam: filij et filie eorūq̄ matrimonio coniuncti sunt: sed vn^{us} vni tñ. Jō autē fratres sororibus sunt copulati: qz non erant alie mulieres vel viri qbus ade filij vel filie iungerent. Primus oīūq̄ la mech duas legi^{ti} sim^{il} habuisse vxores: et hoc in eo arguit^{ur}: qz p̄ expletōe carnalis voluptatis id fecisse p̄hibet. Postea vero eūq̄ iam pene oēs hoies falsis dīs seruient: paucis in cultu dei permanētibus cōsultum est a deo plures in matrimonio sibi copulare: ne illis paucis deficientib^{us} cultus dei notitia deficeret. Vñ Abraam viuētē vxore ad ancillam intravit: et ex ea genuit. Jacob etiā liberis et ancillis se copulauit. Et filie loth patre ebrio vsē sunt. Cum enī ceteris in ydolatria relictis: abraaz et filios eius in peculiare populū sibi dñs elegisset: rite multarū fecunditate mulierum populi dei multiplicatio querebatur: qz in successionē sanguinis erat successio religionis. Vñ ē in lege maledicta erat sterilis que nō relinquebat semen sup̄ terrā. Vñc ēt sacerdotib^{us} coniugia decreta sunt: qz in successionē familie successio ē officij. Nō ergo abraā vel Jacob deliquit: qz p̄ter vxorem filios ex ācilla queriuit: nec illoz exēplo p̄ter cōiugale debitū fecunditatē in aliqua licet alicui querere: cum illoz cōiugia nostrorū equantur virginitati: et immoderatus vsus cōiugij nostri tēporis: turpitudinem fere imitē fornicatiōis illius tēporis. De hoc Aug. sic ait. Antiquis iustis nō fuit pctū q̄ plurib^{us} feminis vtebant^{ur}: nec cōtra naturam hoc faciebant: cū non lasciuendi cā sed gignēdi hoc facerent: nec cōtra morem: qz eo

tempore ea fiebāt: nec cōtra pceptū: qz nulla lege erat p̄hibitū. Idē. Obuium tur Jacob quatuor vxores: qd qm̄ mos erat: crimē non erat. Sic patriarche cōiugibus excipiebāt semē suū miscēbāt: non cōcupiscētia pficiēde voluptatis: sed puidētia p̄pagāde succēssōis: sicut apli auditozib⁹ suis admirantib⁹ doctrinā suā cōdelectabāt: non aniditate cōsequēde laudis: sed charitate seminande veritatis. Idē alibi. Antiqs tēporibus cū adhuc salutis nostre mysterium velaret: iusti officio p̄pagandi nuptias cōtrahēbāt: nō victi libidine s; ducti pietate: q multo facilius continere possent ⁊ vellēt. Utebāt tñ cōiugibus ⁊ plures vno viro habere licebat: quas castius habebat q̄ nūc vnā glibet istozū: in qbus videmus qd scdm̄ veniā cōcedit apls. Habebāt. n. eas in opere generandi nō in morbo desiderij. Item Ambro. Dixit sarra ad Abraā. Ecce cōclulit me dñs vt nō pariam. Intra ergo ad ācillā meā ⁊ filiū facias ex ea: ⁊ ita factum est. Considera p̄mū q abraā ante legē moysi ⁊ ante euāgelij fuit. Nō ergo in legē cōmisit abraā: sed legē p̄uenit. Nondū. n. iterdictū videbat. Secūdo considera q nō ardore aliquo vage succensus libidinis: nō petulantis forme captus decore ancille contubernio cōiugalem post habuit. tho uz: sed studio querēde posteritatis ⁊ magande sobolis. Adhuc post diluii pp raritas erat humani generis: erat ēr religionis. Deniq; ⁊ loth sancti hāc filie cā n querēde posteritati habuerūt ne genus deficeret humanū: ⁊ iō publici mūeris grā p̄uatā culpam p̄texit. Itē Aug. Iust⁹ q̄uis cupiat dissolui ⁊ esse cū xp̄o: tamē sumit alimentū: nō cupiditate viuendi sed offō cōsulendi: vt maneat qd neces-

sarium est ppter alios. Sic miseris seminis iure nuptiarum officiosum fuit sanctis viris non libidinosum. Qd enim est cibus ad salutem hominis: hoc est concubitus ad salutem humani generis: ⁊ vtrūq; nō est sine delectatiōe carnali: q̄ tamē modificata ⁊ refrenata tpantia: in vsum naturalē redacta libido esse non pōt. Qz aut in sustentādo vitā illicit⁹ est cibus: hoc est in querēda ple fornicari⁹ vel illicitus cōcubit⁹: ⁊ qd est i cibo licito imoderatio appetitus: hoc est i cōiugibus venialis ille cōcubitus.

¶ Non p̄fertur virginitas Joannis castitati Abrae.

¶ Quid vero castitas virginalis q nō p̄ferat i merito iugali castitati Abrae. Aug. offit ingens. Sicut nō est ipar meritū patiētie in petro q passus est: ⁊ in Joāne q passus non est: sic non est impar meritum cōtinentie in Joāne qui nullas expertus est nuptias: ⁊ in Abraā qui filios genuit. Nā illius celibatus: ⁊ istius connubij per temporuz distributionem xp̄o militauerunt: sed continentia Joānes in opere: Abraā in solo habebat habitu. Melior est autem castitas celibū q̄ nuptiarum. Quoruz vnam Abraam habebat in vlu: ambas in habitu. Castē. n. ⁊ coniugaliter vixit. Esse aut castus sine coniugio potuit: sed tunc non oportuit. Itē Dico. quis ignoret sub alta dispensatione dei omnes retro sanctos eiusdem fuisse meriti cuius nūc xp̄ani sunt? Quō Abraaz ante placuit in cōiugio: sic nūc virgines placēt i castitate. Seruiuit ille legi ⁊ tēpori suo: seruamus ⁊ nos legi ⁊ tēpori nostro: in quo fines seculozū detenerūt. Ex his appet q̄ sancti p̄es ante legē sine pctō plures habuerunt vxores vel concubinas. Eas. n. nūc vx-

res appellat scriptura: nūc cōcubinas.
Rachel tñ & Iya ambe vxores fuerunt:
non concubine. **C**Oppositio.

Iquis oppōat qd fidē thori nō
seruabāt illi patres. Dicim⁹ in
hoc seruasse fidem thori: qz nō
alys sed p̄p̄is vxorib⁹ vel ancillis mi
scebanť. Ecce que fuerit cōsuetudo ī hac
re añ legē. Legis vō tpe iterdixit moy
ses carnalē copulā fieri: cum matre cū
nonerca: cū sorore: cū nepte: cū amita:
cū matertera. cūz nuru: & alyz qbusdā.
Permīsit aut diuortiu fieri dato libel
lo repudy: in quo vir ponebat cās p q
bus vxorē repudiabat. permīsit at aliā
ducere dato pōri libello: qd pp duritiā
cordis eoz pmīssus xps dicit. Nō vt cō
cederet discidiū: sed vt tolleret homi
cidiū. Permīsit fieri mala ne fierēt pe
lora. & hoc pmittēdo nō dei iustitiā de
mōstrauit: sed in p̄ctōre minuit culpaz.
Cui licebat plures habere vel nō.

Ed nūquid sub lege licebat ha
bere ples vxores. Audi qd scri
ptus est in deutrono. Nō bēat
vxores plurimas que alliciāt aīaz eius:
sup quē locū ait Aug. Manifestū est
lomonē hoc p̄ceptū trāiisse. Dauid aut
ples habuit: nec p̄ceptus p̄teryt. Per
missum ē. n. regi ples h̄re: nō plūmas q
alliciāt aīaz mulcipleate. Luz tñ addit
vt nō eleuet cor ei⁹: alienigenas phibi
tum eē vī. Uerūtū multiplicatio vxor
gñalr phibita ē. Permīssum ē aut regi
ples h̄re: s; nō mltiplicare. Ueniēte at
plenitudinis tpe quo xpi grā vbiq; ē di
latata: reducta est lex nuptiaz ad pōrez
honestiorēq; institutionē vt vñ vñ i fi
gura xpi & ecclie cōiūgat. Nec qrit ele
ctio mueris i successiōe gñis: s; i p̄fectōe
vite & sinceritate scie: & v̄ginitas secūdi
tati p̄fert: & sacerdotib⁹ cōtinētia idicī

CDe v̄ginitate mēis & carnis.

Elior ē aut v̄ginitas mentis q̄
m carnis. Vñ Ambro. Tolerabi
l⁹ ē mentē v̄ginē q̄ carnē h̄re.
vtrūq; bonū ē si liceat. Si nō liceat: sal
tē nō casti hōi s; deo simus. Virgo p̄sti
tui pōt: adulterari nō pōt: nec lupana
ria ifamāt castitatem: s; castitas et loci
abolet ifamiā. Idē. Nō pōt caro añ cor
rūpi: nisi mēs añ fuerit corrupta. Item
Iñ. Nō pōt corp⁹ corrūpi nisi pus aīus
cōrump⁹ fuerit. Mūda. n. a tagiōe aīa
caro nō peccat. In fine h⁹ capti aperit
quō vey sit nisi aīa pus fuerit corrupta:
corp⁹ nō posse corrūpi. s. p̄ctō. Illud et
Aug. aduertēdū ē. Sic ingt facti⁹ ē mo
ri fame q̄ ydolotritis vesci. Ita facti⁹ ē
desungi sine liberis q̄ ex illicito coitu
stirpē q̄rere. Vñcūq; vō nascant hōies:
si parētū vitia non sectent: & deū recte
colāt: honesti & salui erūt. Semen. n. ex
q̄licūq; hōie dei creatura est: & eo male
v̄tēti male erit: nō ip̄z aliqñ malū ē.

CSuperius determinauit mag⁹ de bono fi
dei in quocūq; cōiugio spāliter. Sic determi
nat de bono fidei in cōiugio patrū antiquorū
spālissime. Et diuidit in duas partes. **P**ri
mo determinat d cōiugio patrū antiquorū ante
legem. **P**ri⁹ de tpe legis. ibi. S; nūq; **C** Pri
ma in tres. **P**ri⁹ ponit patrū antiquorū q
simul habuerūt plures vxores excusationem.
Pri⁹ ip̄s cōmēdationē ibi. **Q**d dō. **P**ri⁹ sol
uit p̄trarias obiectionē ibi. Si quis opponat.
C Illa pars que incipit. Sed nūqd. diuidit
in duas. **P**ri⁹ excusat illos qui plures
vxores simul habuerunt tēpore legis. **P**ri⁹ po
nit cōmēdationem v̄ginitatis tpe euāgelij
ibi. **M**elior est autem. **Articulus.**

Ireca hanc dist. querēdūz
est p̄ncipalr de qua
tior. **P**ri⁹ de pluralitate
vxor. **P**ri⁹ de cōcubitu. **P**ri⁹
d libello repudij. **P**ri⁹ de v̄r
ginitate. **C** Circa p̄mū que
runtur duo. **P**ri⁹ vtrūz
habere plures vxores simul sit cōtra legē na
ture. **S**cdo vtrū aliquādo fuerit licitum
ex dispensatione. **Questio.**

Primo ostendo qd h. c. plures vxores simul
nō sūt legē nature: dicit enī ma-
gister hui⁹ di. c. 4. q. 4. obijciūt. **Obijciūt**
Jacob quatuor vxores qd qm mos erat pecca-
tū nō erat: s; nulla p̄fectudo valet legē nālē:
qd vt dicit dec. di. 8. in fi. Consuetudo nālī iuri
postponit. ergo hīc plures vxores sūt non est legē
nālē. **Itē** Aug. li. de bono coniugali post
mediū: r recitat magister hui⁹ di. c. 4. dicit d iu-
stis antiq̄s qd plurib⁹ feminis utebant qd h⁹
nām nō faciebāt. **Itē** istitu. d iure nālī. **Ad**
nālīs rō iter hoies p̄stituit illud apud oēs po-
pulos p̄q̄ custodit: s; nō hīc plures vxores si-
mul nō custodit equaliter apud oēs populos.
ergo hoc nō ē p̄stitutū rōne nālī: r si sic habe-
re plures vxores simul nō ē legē naturalē.
Contra sup illud Gen. 4. Lamech accepit
vxores duas. dicit iter linearis glo. **Primo** cō-
tra nām r morē adulteriū cōmittēs. **Itē** il-
lud est nālē rei qd sibi puenit a sua p̄ma istitu-
tiōe: s; esse vnaz vnus puenit m̄fimonio a sua
prima institutiōe: vt patet Gen. 2. vbi dī. Adhe-
rebit vxori sue r erūt duo in carne vna. qd vnuz
virū hīc plures vxores est p̄tra naturā m̄fimo-
niū: s; m̄fimonii ē de lege nālē. ergo hīc plures
vxores simul contra legem nature est.
R̄spondeo qd in hoie r est nā generis qd ē aīal:
r nā sp̄s qd est hō. fm hoc in hoie lex nālē du-
pliciter dī. s; vel a nā generis: r sic vt qd institū-
tū iure nālī. **Itē** nālē ē qd nā oīa aīalia docuit.
vel a nā sp̄s: r sic lex nālīs ē qd nālīs rō p̄racti-
ca obseruandum in agibilibus constituit. **Ad** o-
mo enīz repōnunt in sp̄s hoīs p̄ aīam rōnāles
Loquendo de lege nālē p̄mo mō dicta hīc plu-
res vxores simul nō est legē nālē: s; loquēdo
de lege nālē 2. mō dicta hīc plures vxores sūt ē
legē nālē: nālīs enī rō dīcat equalē debere
esse obligatiōē quātū ad vsum corpōz suozū
iter virū r mulierē ad hoc vt sit societas iuga-
lis. dīcat etiā nullū se debere obligare ad ali-
qd qd possit esse icōpōssibile aliū rei cui obliga-
tur: icōpōssibile aut est vnū virū equaliter cō ob-
ligatuz plurib⁹ mulierib⁹ sicut vni soli: r sicut
vna sibi. **Ex** iure etiāz matrimoniali tenet vir
vxori p̄tēti debitū reddere qd obseruare non
posset: qm plures sūt hoc p̄tēti: dīcat ē ratio
nālīs virū debere ad h⁹ tēdere vt in domo sua
sit pax: quā multū ip̄ediret vxoz pluralitas: eo
qd vir non posset cuilibet ad votū satisficere: r
suspīcare vna aliā posse plus diligi qd se: r cer-
tarēt 3 virū r adiūicē cōcātes. n. in codē offi-
cio facilius simul rixant. Quāuis dī ex dictis
ostēdū sit hīc plures vxores sūt esse legē nālē.
nō tñ ē itelligēdū qd sit directe p̄ p̄mū p̄ncipiū

legis nature nec ē aliquā de p̄clusiōib⁹ ita p̄-
p̄ncipū illi p̄ncipio qd quasi vltro se offerūt itel-
lectui: hec enī cōclusio qd vnus non v3 esse nisi
vna. quīs sequat ex p̄mo p̄ncipio legis natu-
re. tñ est cōclusio multū remota: r nō statim in-
tellectui p̄uā. s; p̄ studiū seu p̄ diuinā illustra-
tionem cōgnoscutur eam ex p̄mo p̄ncipio le-
gis nature deriuari.

Ad p̄mū in oppositiū dōm qd nō erat cri-
mē qm mos erat: qd illa p̄fectudo erat robora-
ta dispēfatiōe diuina. alias p̄fectudo nō valuit
set. qd aut deus in h⁹ potuerit dispēfāre 3 leges
nālē in sequēti qōne dīcet. **Ad** 2. dōm qd il-
lud verbū itelligit de nā generis. v3 hoc dīcit:
qd hoc fiebat ex dispēfatiōe p̄ditoris nature.

Ad 3. dōm qd loq̄t auctoritas illa de p̄mo
p̄ncipio p̄stituto a nālī rōne: r de p̄clusiōibus
ita p̄p̄ncipū illi p̄ncipio qd fere vltro se offerūt
intellectui: lex n. nālīs quātū ad suas p̄clusiōes
remotas. quātū vt in pluribus vniformiter se
hēat. tñ fm diuersitatē tēporū locorū r nego-
ciorū ad casus diuersos diuersimō de applica-
tur: r hoc p̄pter nām materie agibiliū qd tanta
habet differētiā vt videant sola lege esse posi-
ta. natura vero non: vt dīcit philosophus p̄-
mo ethi. c. 2. **Questio.**

Secundo querit vtrū hīc plures vxores
aliqui sūt licitū ex dispēfatiōe. **R̄spondeo**
Et videt qd nō: qd legē nature nō pōt dispen-
sare nec hō nec de. cū lex nature sit quedā de-
riuatō a lege eterna: s; nō hīc plures vxores
simul est de lege nature: vt patet ex p̄cedētī
qōne. ergo nūquā fuit licitū hīc plures vxores
ex dispēfatiōe. **Itē** magis sufficit vna mu-
lier plurib⁹ viris qd ecōuerso. s; nūq̄ ex dispē-
fatiōe licitū vna mulierē hīc plures viros. ex-
go nec vnū virū hīc plures vxores. **Itē** sicut
matrimonii est in officiū. ita est in remediū. s;
nūq̄ fuit dispensatū cū aliquo vt licitū esset ei
hīc plures vxores p̄pter remediū. ergo a sili
nec p̄pter officiū. **Itē** nō est faciēda dispen-
satio p̄pter augmētū minoris boni in detrimē-
tū maioris: s; bonū faciē r fidei sūt maiora bo-
na matrimonii qd bonū plis. cū ergo hīc plu-
res vxores sūt sit 3 bonū fidei r bonū faciē: non
debit hoc p̄cedi ad augmētādū bonum plis.
Contra. magister huius di. c. 2. Sācti patres
an legē sine peccato plures habuerūt vxores:
s; hoc nō est verū. nisi cū eis fuisset dispēfatum.
Itē glo. sup illud deuter. 17. Nō hēbit plu-
rimas vxores: r recitat magister huius di. c. 3.
David plures vxores habuit: nec p̄ceptū p̄te-
riit. s; oīs faciēs contra p̄ceptū sine dispēfatiōe
p̄terit p̄ceptum. cū ergo David dispēfatus

C fuit ut sibi plures habere liceret.

C Rñdeo qd aliqui fuit licitum plures vxores habere ex dispensatione: de^o eni d illud pceptu legis nãe de nō hñdo plures vxores sibi pōt dispensare: pgrua fuit rō dispensandi quo ad scōs patres ante legē: sub lege possibilitas. n. dispensationis patet ex hoc qd quāuis conclusiōes deriuatē ex pmo pñcipio legis nãe: vt in pluribus vniformiter se hēant. tñ aliqui p accidēs in casu sunt variabiles fm sniam pñi. s. ethi^m. c. 12. qd etiā ibidē ostēdit pñs p sile i nālīb^o dicēs qd nā dextera melior ē. quāuis cōtingat ambidextros fieri. pceptū autē legis nãe de nō hñdo plures vxores nō ē p^m pceptū legis nãe nec ē d^o conclusiōib^o pñmis qd fere vltro se offerūt itellectui: s. ē conclusiō deriuata ex pmo pñcipio legis nãe p multas conclusiōes medias: vt in pcedētī qñe dictū ē: rō quāuis vt in plurib^o vniformiter sit obseruāda: fm tñ oportunitatē tēporis r psonaz potuit variari absqz pñdicio pñi pñcipij legis nãe. s. talē oportunitatē determinare nō pñnet ad quēlibet s. ad pñdiorē legis nature: rō in illo pcepto solus de^o potuit dispensare: pgrua tñ rō dispensandi fuit. plis multiplicatio ad cultū dei educande. qz tunc erat paucitas fidelium: r qz hoc pceptū nō erat nisi legis nature q scripta ē in corde. iō. sufficit dispensatio facta p inspirationē iternā q facta fuit patriarchis r pñpñs explicite. s. minorib^o impli citē: qz eorum exemplo ex eadē causa licebat eos plures habere.

C Ex dictis patet solutio ad pñmū argumētū in oppositum. **C** Ad 2^m dñm qd quāuis magis sufficiat vna mulier plurib^o viris qd ecōuerso ad r. mediū: nō tñ ad officiū pcreationis filiorū: qz magis secundare pōt vn^o plures qd vna secundari a plurib^o. **C** Ad 3^m dñm qd dispensatio dñi fieri in pcepto pp cōe bonū magis qd ppter puatū: s. remediū respicit bonū psonale: r officiū generādi. plē ad cultū dei respicit bonū cōe. vnde r matrimonij pñcipalius institutū est ppter officiū qd pp remediū. **C** Ad 4^m dñm qd qñ multū augmētāt minus bonū r augmētū est multū necessariū r pax detrahatur maiori bono nō est incōueniēs fieri dispensationē in augmētū minoris boni cū aliqua diminutiōe maioris: sic autē fuit in pposito: in illo eni matrimonio reddebatur debitū vxori: qñ nō ita stricte seruaret sicut in monogamia. nō totaliter ibi etiā tollebat bonū sacri: qz p pluralitatē vxorū significabat diuersitas gradū in ecclesia militante r triūphante r ecclesia esse adiūuādā ex psonis diuersaz nationum. **C** Aliq etiā dicūt qd bonū plis qd ē su-

ceptio plis educāde ad cultū diuini matris bonū est qd bonū fidei qd est vñi de bonis matrimonij: r qd bonū sacri illud n. bonū scilicet fidei ad deū que maior ē qd fides ad hoīes. bonū etiā sacramētū nō est maius bonū inter bona matrimonij: rōne significationis tñ s. qz instrumentāliter causat grām. vnde qz in veteri lege grām nō pferebat ex vi facienō videt qd ante nouā legē bonū sacri ēēt maius inter bona matrimonij: quāuis in noua lege maius sit iter illa: inquantū in falz pfert grām: r si de^o ex spālī cā dispensaret nō vt aliqz plures hñet vxores bonū matrimonij iustaliter causando grāz nō ppter hoc minueret. si autē bonū sacri velles extendere ad bonū significatū p facm: sic manifestū ē qd etiā in lege veteri bonū sacri erat maius bonū qd aliqz aliud bonū mñmonij. qz ē in veteri lege significabat vñionē xpī r ecclesie r etiā futurā vñionē hñane nãe cū psona filij dei: quā in noua lege psumatū matrimonij significat iam factū. **Articulus. ii.**

Consequēter qñ de 2° pñcipali.

C Et circa hoc queruntur. 3. **P^o** vtrū concubitus concubinaris sit 3 legem nãe. **P^o** vtrū line peccato mortali possit fieri ex dispensatione.

Primo ostēdo qd concubitus concubinaris nō sit 3 legē nature. Illud ad qd inclināt natura est 3 legē nature. s. ad concubitū concubinarū frequēter inclināt natura. ergo nō est cōtra legē nature. **C** Itē concubitus qd nō est 3 bonū. plis nec 3 bonū fidei nō est 3 legē nature. s. aliqz concubitus concubinaris pōt esse huiusmōdi: qñqz eni. plis suscepta de concubina valde amāter suscipit r diligentissime ad diuinū cultū educat. pñt etiā sibi seruare fidē vt vir alij nō cōmisceat qd sue concubine: nec concubina alij viro: r alter alteri petēti vsum corporis sui nō negare. ergo pōt esse concubitus concubinaris nō contra legem nature.

C Cōtra p tertiū pceptū scēde tabule pñbet ois concubitus extra sedus matrimonij: s. vt ostēsum est in 1° 3. **Sia** pcepta decalogi sūt de ditamine legis nature. ergo omnis concubitus inter non coniugēs est contra legē nature.

C Rñdeo qd concubitus concubinaris seu fornicarius ē 3 legē nālē nō a nā generis s. speciei: nālīs eni ratio dicit carnalē concubitū nō debere fieri in pñdiciū boni. plis nec hoīes se puare etiā ad modicū tps vsu rōnis nisi sit bonū aliud recōpēsans: s. concubitus concubinaris seu fornicarius est in notabile pñdiciū boni

xxxviii

Tertio querit vtrū aliq̃s possit aliqd vo-
uere ppter finē indifferentem.

Pali. ¶ Et circa hoc querun-
 ur tria. ¶ Primo vtrum for-
 ma votū includat q̄ fiat deo.
 2° vtrū in ipsa includat fir-
 matio deliberata. ¶ Tertio vtrum votū de nō
 vouēdo aliqd sine expōsitiōe eius qd vouet vbo
 vel scripto sit obligatiōū. ¶ **Questio.**

voti materialen nec ad efficientem nec ad fi-
nalem pertinet; qz ad finales pertinet qd fiat p-
pter deus. ergo pertinet ad causam voti forma-
lem. ¶ Item vouere est actus latræ ad eandẽ
enim virtutem pertinere videtur vouere z de-
uotum esse. sed actus latræ non pnt exhiberi
nisi soli deo. g. votũ non pnt fieri nisi soli deo.
¶ Respondet. homo quando vouet se aliqđ
bonum facturum obligat seipsum ad illud bo-
num faciendum. obligatio autem rei facta illi
cui non potest cõuenire de iure potestas in re
illam nulla est de iure: quia talis non potest re-
cipere talem obligationes: z ad hoc qd obliga-
tio alicui facta teneat de iure: opz qd ille cui fit
recipiat eam. nulli autem alijs a deo pnt de iure
conuenire potestas super totum hominem
nisi deo: quãuis enim homini possit conuenire
potestas super corpus hominis non tamen su-
per animã. vnde 2. Bath. 10. Nolite timere eos
qui occidunt corpus. animam autem occidere
non possunt: sed potius eum timete qui potest
corpus z animam perdere in gehẽnaz: z ideo
homo nulli alijs a deo potest de iure obligare
seipsum totum. z ex consequenti nec facere vo-
tũz proprie loquendo de voto. qz tamen salus
totius hominis multum promouetur per ora-
tiões sanctoꝝum: z illud aliquo modo quãuis
non plene possumus quod orando impetrare
valemus: z sancti orare possunt p hoie. z si ra-
tionabile eis videt ab orando desistere. iõ scis
aliquo mō puenit pñs sup hoieĩ totũz. g. uis
nō simpliciter: z ideo pnt eis fieri votũ. aliquo
mō. nō tñ plene habẽs rationẽ voti. peccatori
autẽ nullo modo potest de iure conuenire po-
testas super hominez nisi quãtum ad corpus.
ideo quãuis homo possit sibi aliquid promit-
tere non tamen vouere: nisi improprie vno
tum accipiendo.

¶ Ad primū in oppositū dicēdū q̄ vota que
sūt facta nō plene habēt rationē voti p̄ cōpa
rationem ad sanctū sed ad deū: qui enīz vouet
sancto Jacobo eius ecclesiam visitare locutio
sue mētalis siue vocalis qua dicit se visitaturū
ecclesiā sancti Jacobi fit scētō Jacobo. s̄z obli
gatio ad implēdū qd dī pprie t̄ simpli loquēdo
nō fit nisi deo: vñ qd ē male in illo voto fit scētō
z qd ē formale fit deo. ¶ Ad 2^m dōm q̄ non
ē sile qz iurare ē deū testē adducere in testimo
niū veritatis. hō autem pōt deū testē adducere
hōi: s̄ hō vouēdo obligat se totū illi cui vouet
qd nō pōt facere nisi deo. ¶ Ad 3^m dōm q̄ q̄
uis omne votū sit spōtaneū. p̄missio: nō tñ oīa
spōtanea p̄missio est votū: s̄z tñ illa qua ho
mo ad tenendū p̄missū obligat se totum

et talis promissio. de iure fieri non potest nisi deo.
¶ Argumenta ad partem secundam. procedunt de voto
proprie et simpliciter dicto: tale enim non potest fieri nisi
deus: quia testificatur in eo cui sit esse summa maiestas
et in hoc quod vouens obligatur illi se totum: et ideo ta-
le votum facere est actus latrice. **¶ Quidam. 11.**

Secundo queritur utrum in forma voti inclu-
dat firmatio deliberata: et vi quod
non: quia votum est promissio voluntaria: sed multa vo-
luntarie facit homo que non facit deliberate. ergo
votum fieri potest absque deliberatione. ¶ Item multa
affirmat homo iuramento sine deliberatione. ergo a simili
multa potest homo firmare voto absque deliberatione.
¶ Contra. in preceptis hominis est vouere vel non voue-
re: quia ut dicitur extra de voto et voti redemptione.
Licet. Anuersus liber est arbitrium in vouendo:
sed motus voluntatis non deliberatiue non sunt
in hominis preceptis. ergo de ratione voti est quod res promissa
firmetur cum deliberatione.

¶ Rpondeo quod votum dicitur a volendo: unde sicut
in nobis est duplex velle. scilicet plenum quod est velle de-
liberatiuum: et semiplenum quod est velle ex surreptione
necesse dico quod est duplex votum. scilicet votum quod habet
naturam rationis: et de ratione talis voti est quod sit factum
ex deliberatione: et est votum quod non habet plenam rationem
voti: et de ratione voti talis non est quod fiat cum delibe-
ratione: tale enim fieri potest ex surreptione: et quod ple-
nam rationem voti non habet: ideo non obligat de necessi-
tate: sed tantum ex quadam congruitate: et ideo
venire contra tale votum etiam propria aucto-
ritate non est peccatum mortale: ut inferius dicetur.

¶ Argumenta ad partem primam procedunt de voto
non habente plenam rationem voti et de velle quod non habet
plenam rationem actus volendi: et de iuramento non ha-
bente plenam rationem iuramenti: iuramentum enim ex sur-
reptione factum completam rationem iuramenti non habet.
¶ Argumentum ad partem aliam procedit de voto
habente plenam rationem voti. Nec intelligitur per predicta
quod velim dicere ipsum actus volendi voluntatis
deliberatiue esse de essentia voti: si accipiat vo-
tum per obligationem que manet postquam transit actus: sed quod
de ratione voti sic accepti est ipsum esse factum per tale
actum. ille tamen actus puenienter dicitur votum secundum aliam
significationem voti. **¶ Questio. 111.**

Tertio queritur utrum votum de non vouendo aliquid
sine expressione eius quod vouet ver-
bo vel scripto sit obligatorium.
¶ Rpondeo quod cum bonum sit et expedire habere de
voto facto certam cognitionem: et canere in vouen-
do precipitationes: et per voti expressionem verbo vel scri-
pto habere de voto factum certam cognitionem: pro-
caueat in vouendo precipitatio: videtur quod votum de
non vouendo aliquid sine eius expressione quod vouet
verbo vel scripto sit obligatorium: ita quod si postea

voueat: et votum suum aliquo predictorum modorum
si potest non exprimat peccat ut transgressor prioris
voti. videtur tamen nihilominus quod votum illud te-
neat si alias licitum est et honestum: quia cum vouere
sit bonum et a spiritu sancto promissum per psalmistam
dicente. Clouete et redidite domino deo vestro. votum
de non vouendo non obligat: unde cum aliquis vouet
se nunquam voto aliquid promissurus nisi verbo vel
scripto non obligatur per hoc ad non vouendum: sed obli-
gatur ad exprimendum votum suum verbo vel
scripto si ipsum vouere contingerit.

Articulus. **¶ Quidam. 111.**

Insequenter queritur an sit de 3°
principali.

¶ Et circa hoc querunt tria.
¶ 1° utrum votum de eo possit
fieri quod est inutile ad salutem.
¶ 2° utrum de eo bono utili ad
salutem. ¶ Tertio utrum ex nuda promissione
oriatur obligatio. **¶ Questio. 111.**

Primo ostenditur quod de re inutili ad salutem pos-
sit fieri votum. interficere enim filiam
innocentem non est utile ad salutem: sed ut habet In-
di. 11°. Septem interfecit filiam suam sicut voue-
rat: tamen ad Heb. 11°. numeratur inter illos
qui per fidem vicerunt regna. ergo videtur quod
votum fieri possit de re inutili ad salutem.

¶ Item conscientia potest obligare hominem
ad rem inutilem ad salutem: quia faciens con-
tra conscientiam siue sit erronea siue non pec-
cat: sed non magis obligat conscientia quam vo-
tum. ergo votum fieri potest de re inutili ad salutem.
¶ Contra. 22°. q. 4°. Et est sumptum ab Isr. in
synonymis li. 2°. c. 16. In mal. In mal. promissis
rescindit fides: et in turpi voto muta decretum:
quod incaute posuisti ne facias: sed quicunque vo-
uet aliquid inutile ad salutem incaute vouet.
ergo non potest de iure fieri votum de re inuti-
li ad salutem.

¶ Rpondeo quod posse facere votum de re in-
utili ad salutem dupliciter potest intelligi aut
de facto: aut de iure. ¶ Primo modo po-
test homo facere votum de re inutili ad salutem
et de malo culpe. Multi enim fatui quandoque
vouent non tantum inutilia: sed etiam nocua
ad salutem. ¶ Secundo modo distinguendum
est de inutili ad salutem: quia quoddam est in-
utile et nocuum. ut malum culpe. quoddam in-
utile: non tamen nocuum: ut illud quod est in-
differens. De primo inutili ad salutem non po-
test fieri votum de iure: quia deus respuit obli-
gationem sibi oblatam contra seipsum. De 2°
etiam inutili non potest fieri votum de iure sub
ratione qua indifferens est: quia de obligatio-

C ne obligationis que non est ad honorem dei nec utilis ad salute offerentis non curatur: et ideo talis obligatio non tenet ipso iure: et dicitur sub ratione qua indifferens est: quia si est tale indifferens quod per aliquam circumstantiam in comparatione ad vouentem conferens sit ad salutem sic de illo potest fieri votum. quod ius ratio ne generis sit indifferens.

C Ad primum in oppositum dicendum quod votum septem non fuit obligatorium nisi ad immolandum animal occurrens immolatorium: et quo ad hoc fuit licitum et placet: quod ostendit victoria subsequuta. unde in occidendo filia suam fuit satis et ipse nec obstat quia numeratus est in cathalogo sanctorum: quia de illa impietate penituit. **C** Ad secundum dicendum quod conscientia non potest hominem obligare ad faciendum aliquid inutile ad salutem. Conscientia enim erronea non obligat ad faciendum illud quod dicitur: sed homo obligatur ad depouendum errorem ut clarius in li. 2. expolitum est. **C** Vel potest dici quod quavis conscientia erronea obliget sic intelligendo quod faciens contra precat. tamen quia illa obligatio nociva est: cum diuina lege homo ad contrarium obligetur: deus obligationem: que est per conscientiam erroneam non acceptat.

B **Secundo** queritur utrum votum possit fieri de omni bono utili ad salutem. Et videtur quod non: quia bonum necessarium ad salutem utile est ad salutem: sed de tali bono non potest fieri votum: quia votum est spontanea promissio testificatio. sicut dicit Hugo. 2. li. de sacra. pte. 1. c. 3. Spontanea aut promissio non est de bono necessario. ergo non potest fieri votum de omni bono utili ad salutem. **C** Item duorum bonorum quod unus est melius alio utrumque est utile ad salutem: sed de minori bono non potest fieri votum quia secundum theologos votum est conceptio melioris propositi animi deliberatione firmata. ergo non de omni bono utili ad salutem potest fieri votum.

C Contra. de bono necessario ad salutem potest fieri votum. ut enim hi Gen. 28. Jacob venit quod dominus esset sibi in deum. de bono etiam utili non tamen necessario ad salutem potest fieri votum: sed omne bonum utile ad salutem vel est necessarium: vel non necessarium. ergo de omni bono utili ad salutem potest fieri votum.

C Respondeo sicut dicit magister huius distinctionis. capitulo secundo. Votorum aliud est commune. aliud singulare. commune est id quod omnes in baptismo faciunt cum spondent renunciare diabolo et pompis eius: de quo habetur

de consecra. di. 4. prima. et tale votum fit de his que sunt necessaria ad salutem. ibi tamen vni nutius inuenitur ratio voti: quia votum proprie est quid voluntarium: et respectu principij a quo procedit: et respectu eius quod vouetur. Singulare est cum aliquis sponte promittit se seruaturum aliquod bonum ad quod alias non tenet quantum teneat post votum tale: et votum non potest fieri de bono necessario ad salutem. De his duobus votis dicitur. 17. q. 1. c. 1. Sicut quedam que etiam volentes non debemus. quedam que nisi vouerimus non debemus. sed postquam ea deo promittimus necessario reddere constringimur. sic ergo patet quod accipiendo votum large. scilicet ut se extendit ad votum singulare et commune. potest fieri votum de omni bono utili ad salutem: sed votum singulare quod proprie habet rationem voti non potest fieri de bono utili necessario ad salutem.

C Ad primum in oppositum dicendum. quod illud argumentum preedit de voto proprie dicto. Votum tamen de bono necessario non dico de necessitate absoluta: quia talis non cadit sub voto: sed necessitate ad salutem: spontaneum est per comparationem ad principium a quo egreditur: hoc est per comparationem ad rationem et voluntatem: quantum respectu rei que promittitur sit necessarium non absolute sed in quantum est rei necessarie ad salutem. **C** Ad secundum dicendum quod quantum de minori bono non possit fieri votum cum exclusionem maioris boni tamen de minori bono potest fieri votum simpliciter. **C** Et iam dictis de voto colligi potest definitio voti proprie dicti talis. Votum est propositum supererogative boni promissio deo facta propter bonum finem ex deliberatione firmata. quod dicit supererogative boni dictum est ad differentiam voti quod est de bono necessario ad salutem: de quo dictum est quod ibi non inuenitur plene ratio voti: et accipitur ibi propositum non pro actu proponendi: quia ille presens est. promissio autem est respectu futuri: sed accipitur pro re promissa. deo facta dicitur ad differentiam promissionis homini facte de qua superius dictum est quod non habet rationem voti proprie dicti. quod etiam dicitur propter bonum finem. dictum est ad excludendum vota facta propter finem maius tantum. quantum sint facta de re bona que proprie loquendo non sunt vota ut superius ostensum est: et dicitur ex deliberatione firmata. ad differentiam votorum que fiunt ex inspiratione que plenam rationem voti non habet ut ostensum est. **C** Aliqui autem supradictum intentionem obligandi se ad implendum promissum. dicentes ex nuda promissione quantum deliberative facta promittentes non obligari

B sola enim deliberatio non firmat promissionē. predicta autem diffinitio est cōmune voto tā publico q̄ privato siue per vocem sensibilem expresso: siue per interiorē locutionem tantum: sola enim interior locutione potest homo se obligare deo. ¶ Illa autem diffinitio votis: votum est conceptio melioris propositi animi deliberatione firmata. est diffinitio voti taciti. quod fit deo per interiorē locutionē tñi. diffinitio vero voti quā ponit magister i littera conuenit voto per sensibilem locutionē expresso. siue solēni siue privato. quē diffinitio in expositione littere explicabit. **26. iii.**

Tertio querit̄ vtrum ex nuda promissione oriatur obligatio.

C Respondeo q̄ nuda promissio aliquando dicitur que non est firmata fidei interpositio: ne nec iuramento: et quandoq̄ ex promissione sic nuda ori potest obligatio. scilicet si promittens obligare se intendat. Si autem accipiat nuda promissio que non est firmata fidei interpōne nec iuramento. nec promittēs obligare se intendit ad illud quod promittit implendum ex promissione sic nuda non oritur in foro cōscientie. vt quidam dicunt obligatio cuius impletio necessaria sit ad salutē. pro qua opinione videtur facere quod dicitur extra de voto et voti redemptione. litterarum. vbi dicitur de quodam mortis pauore perterrito: qui dixit. Non diu hic morabor. proponens in animo q̄ religionis habitum esset aliquando suscepturus. q̄ si plus non est in voto processum: transgressor iudicari non poterit si non impleat quod dixit: et in glo. ibidem dicitur q̄ non dixit hoc animo obligandi. et nemo se obligat nisi qui animum habet obligandi se. ad hoc etiam facit quod dicitur. ff. de actionibus et obligationibus. l. obligatorum. quāuis enim ex iure nature obligetur promittens ad implendum qd̄ promittit. illa tamen obligatio nō est necessitatis. nisi sic se obligare intenderit: sed honestatis et congruitatis: et ideo p̄trauens non peccat mortaliter: sed venialiter: nec mireris quia sicut in lege scripta comprehenduntur aliqua tāquā ad salutem non necessaria sed expedientia. sic in lege nature cōprehenduntur quedā obligantia de necessitate et quedā obligantia de congruitate et honestate: hoc rationale videtur. quia multi ex deliberatione aliqua bona dicunt se facturos qui hoc non dicerent si per hoc crederent se obligatos ad faciendum tā q̄ necessarium ad salutem. ¶ Aliqui autem dicunt q̄ nuda promissio ex deliberatione fa-

cta p̄mittētē obligat obligationē necessariā ad faciendū q̄ p̄mittit si vult p̄sequi salutē. v. q. 2. Quicq̄ suffragio. et eadē. q. 5. Qui Joannes. et. 22. q. 5. Juramenti. et. 27. q. 1. Hoc vero. et. ff. de actionibus et obligationibus. l. obligatorum. in glo. quē distinguit inter obligationē civilem et naturalem: et hi dicunt in diffinitione voti illā particulam non esse ponendam. scilicet per intentionem obligandi se ad implendum promissam: quia hoc implicatur in promissione ex deliberatione firmata: quāuis promittens se obligare obligationē necessariā explicita non intendat.

Articulus.

iii.

Consequēter querit̄ de quarto p̄nali. ¶ Et circa hoc queruntur tria. ¶ Primo vtrum religiosus possit aliquid vouere sine licentia sui prelati.

¶ Secundo vtrum quilibet nō religiosus possit vouere. ¶ Tertio vtrum abbas possit retractare votum quod fecit subditus suus de licentia sua. **Questio. i.**

Primo ostendo q̄ religiosus potest aliquid vouere sine licentia sui prelati: quia omnis habens vsum liberi arbitrii potest facere votum de illis bonis respectu quorum est sui iuris. sed quilibet religiosus quantum ad multa sui iuris est: quia sicut dicitur Ber. li. de precepto et dispensatione. c. 8. Quisquis professus in quouis genere nec ultra obediētie legem cogendus nec citra est inhibendus q̄ sua ipsius videtur complecti professio. ergo de multis potest facere votum. ¶ Item quantum ad motus animi interiores homo non subijcitur nisi deo sicut sibi solē conuenit noscere corda filiorum hominum: vt dicitur secundo paralip. 6. sed de illis bonis ratione quorum homo non est subiectus nisi deo: potest quilibet habens vsum liberi arbitrii facere deo votum. ergo religiosus sine licentia sui prelati potest facere deo votum de suis cogitationibus et affectibus. ¶ Item obligatio facta inferiori non preiudicat superiori. ergo obligatio quā religiosus facit prelati suo nō sibi preiudicat qn̄ se possit obligare deo.

¶ Contra. 20. q. 4. Monachum monachum non licet vouere sine cōsensu abbatis sui. si autem vouerit frangendum erit. ¶ Item qui nihil in se retinuit sibi de nullo bono sui ipsi potest vouere: sed religiosus profitendo nihil retinet sibi in se: quia corpus et dispositio nem voluntatis sue transfert in potestatem prelati per votum obediētie. ergo de nullo bono

C quod sit in ipso potest votum facere.
¶ Ad istā questionē dnt aliq q quis religio-
sus nō teneat ad obediēdū in oib⁹ et licetis q
pzelatus sibi vellet ipare. tñ in his in qb⁹ pre-
lato subiectus ē tenet eidē obedire p quolibz
tpe quo sibi iperat: et iō nullū ē tps ei vacās q
aliqd possit facere vltra illd ad qd tenet ex sua
pessione: et iō nūq vltra h^o licz sibi vouere. qz
nullus dz vouere aliqd nisi possit eligere tps
in q illud possit iplere. **¶** Sed hec rō nō vī co-
gere. qz multa possit vouere religiosus quozū
adimpletio executionē operis cuiuscūqz qd pre-
latus pōt sibi precipere nō ipediret. Itz pmoue-
ret: vt nō dicere verbū ociosū. nō cogitare ali-
qd vane. q si aliud nō obstarēt q rō pdicta re-
ligiosus possit vouere sine licētia plati se nūq
dicturū ex deliberatiōe verbū ociosum: nec va-
nū aliqd cogitaturū: abstinentia enī hui⁹ utilis
ē ad salutē: nō tñ necessaria: qz nō semp ē mor-
tale peccatū facere pstrariū. **¶** Preterea. pdi-
cta rōne nō obstante possit religiosus vouere
se qualibet die dicturū aliquā spālē ofonez qñ
vacaret sibi tps quo nō eet occupat⁹ de prece-
pto plati. vel in opib⁹ q in sua pessione icludūt
¶ Iō vī alijs dicēdū q rō quare religiosus ni-
hil vouere pōt: est qz pēlata hūana infirmitate
et religionis onere nō possit se ad aliqd vltra
suā pessionē obligare qd possit iplere siue q-
licūqz pēiudicio vel pēiudiciū piculo obserua-
tiōis cuiuscūqz eoz ad q ex sua pessione tenet
et abiq piculo reddēdū se iterdū onerosus pla-
to suo: vel alicui siue aliq⁹ fratru suoz ppter
sollicitudines et modos singulares. q interduz
haberēt illi q eēt ad plura q alij obligati.
¶ Preterea tāte altitudinis ē religionis vo-
tū q oīa alta in ipm cōmutari pūt: vt inferius
ōndet. Et ideo ecclesia plderās hui⁹ voti alti-
tudinē et hūane nāe infirmitatē voluit auctori-
tate diuina voto religiois nullū posse votū sup-
addi. ppter piculū trāsgressiōis vitādū. qua ē
de cā iura pferire vident q vota q fecit hō an-
te sui pessionē in religioe: que platus ipm re-
cipiēs igrant. pōt postq notū sibi fuerit reuo-
care. qd pbat p hoc q religiosus plus ē sub p-
lato q vxor sub viro. sed sicut dicit. 33. q. 5. No-
luit. si adhuc innupte mulieri pcesserat p vo-
ta pfoluere: si anteq pfoluerit nupserit: et viro
eius hoc cognitū nō placuerit nō pfoluat. et
hoc oīno sine peccato. ex hoc arguit glo. abba-
tē posse reuocare votū monachi qd ante mo-
nachatū emisit. **¶** Aliq tñ dicūt monachū nō
posse vouere esse itelligēdū d voto abstinentie:
p qd aliū scandalizant: sicut dicit glo. sup illud
decre. 10. q. 4. Monachū. Ita pōt itelligi de oi-

bis in quibus prelato suo subiectus est.
¶ Ad h^o 2^m i opp^m dñm ē qz et si def religio
sum esse sui iuris respectu aliquoz q licite pōt
facere vel nō facere. ex hoc tñ nō seqt q sit sui
iuris ad illa vouēdū: licitū enī ē religiosū mal-
ta facere q nō est licitū sibi vouere. ppter rō-
nes dictas in corpe qōnis. **¶** Ad 3^m dñm: qd
obligatio facta plato ē de voluntate et fm legē
superioris. s. dei: et iō qz de⁹ nō pōt esse cōtrarius
sibi ipi: vult illā obligationē ipleri nec vult ali-
qd esse licitū in pēiudiciū illius. maior aut p-
positio argumēti intelligēda est de obligatio-
ne facta inferiori. non de voluntate. nec secun-
dum legem superioris. **¶** Questio. **¶** II.
Secundo querit vtrū qlibet nōn religio-
sus possit vouere. **¶** Rñdeo q vouere pōt qlibet habēs vsuz li-
beri arbitrij cui vouere nō phibet: carēs enim
vsu liberi arbitrij vouere nō pōt: qz nō pōt con-
sentire extra d religiois. et trāse: ad reli. Sicut
tenor. q etiā phibent vouere: vouere nō pnt ea-
que vouere. phibent: nō enī acceptat de⁹ obli-
gationē d sui preceptū vel ecclesie factā. multi
aut sunt q. phibent vouere. Eps enim phibet
facere votū sine licētia dñi pape quo vinculus
inter ipsuz et ecclesiā suā dissoluat. extra de re-
nūci. Alii cū puidē. Nō pōt et sine licētia dñi
pape generali vī spālē votū pegrinatiōis emit-
tere: p quā ipm ops dñi a sua ecclesia absentari
extra de vo. 1. vo. re. Magne. Cleric⁹ et secula-
ris sub epō aliquo hñs beneficiū debēs. residē-
tiā nō pōt sine licētia epī votū pegrinatiōis lō-
ge emittere. eo. ti. vbi prius. et de cōsecre. di. 5.
Nō ops. pōt tñ emittere votū d itradō religio-
nē sine licētia epī. 16. q. 2. Bue. et de accipiēdo
cruces. extra de voto et voti re. Ex multa. qz ad
hoc licētiati vident p papaz generaher illi q
pnt esse viles terre sancte. De religiois aut vi-
ctū est. Filius. etiā q subest patri in his q ad
regimē domus et familie ptinēt nō pōt de illis
voti facere sen de ptinētib⁹ ad illā sine patris
auctoritate. Seruus etiā nō pōt vouere. aliqd
eozū que ipsūm ipediant a seruitio dñi sui sine
dñi voluntate. de re. di. 54. Ex antiquis. 7. c. Si
seruus sciēte. Et etiam vir et vxor sibi sunt mu-
tuo debitores in reddendo debitū carnale qli-
bet eozū prohibetur de nō reddendo vou-
re sine licētia alterius: vt superius ostensum
est: sed qz in dispensatione domus et regimine
familie mulier est subiecta viro. non econuer-
so. ideo de pertinentibus ad illam mulier non
potest votum emittere sine licētia viri. 33. q. 5.
Manifestum est. 7. c. Voluit. vir tamen de ta-
libus potest facere votum sine consensu vxor

ris quia ad hoc est sui iuris. **Questio. m.**

Tertio queritur utrum abbas possit retractare votum quod fecit subditus suus de licentia sua.

Respondeo qd abbas dano licentiam subdito suo vouendi si ea reuocat anteq̃ ille subditus faciat illud votum: et post illam reuocationem voueat votum irritum: et si aut votum fecerit ante reuocationem licet ei votum tenet quousq̃ cum eo fuerit dispensatus. **S**ed nūq̃d ille idē abbas cū eo potest dispensare. **A**d q̃busdā q̃ nō qd cū subdito suo licentia dederit faciēdi illud votū p̃iudicauit sibi ut in illo dispensare non possit. **A**lii dicūt qd sicut ex rōnabili cā euz licetare potuit ut eueniret: ita ex rōnabili causa si occurrit poterit postea dispensare in illo voto: quod probat a sile: qz in voto scō de licentia summi p̃ntificis: ille idē summi p̃ntifex potest postea dispensare. **S**z nō ṽf sile bonum: qz summi p̃ntifex sub deo h̃z sup oēs plenitudinē p̃tatis: non sic aut abbas super monachos suos: tamen tutius esset consiliuz qd in dāctus de voto si facto faceret se absolui per summi p̃ntificem: si religiozus ille plures platos habeat in sua religione per ordinem se habentes. ita qd quicqd pōt inferior pōt superior et plus. si vouit de licentia inferioris ab illo voto pōt a superiori absolui: sed de voto facto de licentia superioris absolui nō pōt ab inferiori.

Articulus. **V.**

Consequenter querit de quinto p̃ncipali. Et circa hoc queritur tria. **P**̃m̃ ṽtrum omne votū licitū sit obligatoriu. **P**̃m̃ ṽtrum magis obliget votum q̃ iuramentum. **P**̃m̃ ṽtrum votū sub p̃ditiōe factum q̃ cōditiō n̄ ip̃iet q̃ culpā vouētis sit obligatoriu.

Primo ostendo qd non omne votum licitum sit obligatoriu: qz licitum est virgini vouere virginitatem sed si post votum corumpatur amplius non potest votum suum seruare: quia impossibile est qd iterū sit virgo: cum ergo nullus obligetur ad impossibile ṽf qd aliquod votum licitum possit definire obligatoriu esse. **I**tem votū de intrādo religionem ē licitum: sed pōt p̃tingere qd illa religio non vellet eum recipere qui vouit intrare: ergo videt qd talis ex suo voto non obligat. **I**tem si aliquis vouit religionem intrare: et anteq̃ itret in ep̃m eligat non tenet religionem intrare: quia si eēt in religione professus posset propter ep̃atum religionem dimittere. **I**tem qd i. c. **I**ulico. qd talis ex suo voto n̄ obligat.

Cōtra. deuter. 23. Cum votum vouens domino deo tuo non tardabis reddere: qz requirit illud dñs deus tuus. **I**tem extra de voto et voti redēpt. **L**icet. d̃f qd q̃q̃ ad eodē solutio necessaria est post votum vt sine p̃prie salutis dispendio alicui non liceat resilire.

Respondeo qd ois p̃missio licite facta cū intentione obligandi se. et ex deliberatione si accipitur ab eo cui sit obligat promittentem: nō tñ ex p̃cepto legis diuine: sed etiam ex p̃cepto legis nature: sed votum licitum est licita p̃missio facta deo ex deliberatione et cū intentione obligandi se. oēm aut p̃missionē talē deo recipit. Et iō d̃b. qd oē votū licitū obligat vouentem ad illud quod vouit adimplēdū nisi in quatuor casibus. **C**ausa ē p̃p̃ impotentiam implendi. **P**̃m̃ p̃p̃ auctoritates superioris dispensantis. **P**̃m̃ est propter defectum cōditionis appositae: vel defectum cause p̃ncipaliter mouentis. **R**egulare. n̄ est qd votum sub conditione factū nō obligat nisi cōditiōe extāte. **P**̃m̃ casus est quando illud qd tpe facti voti fuit licitū postea fit illicitum.

Ad p̃m̃ in opp̃m̃ d̃b. qd sicut vouens aliquid quod licitum est tpe voti facti nō tenet illud implere si postea fiat illicitum ex aliquo accidentis: sic vouens aliquid possibile tpe voti facti si tenetur illud adimplere si postea fiat impossibile. virgo at vouēs virginitatē vouet illud qd est possibile tpe voti facti: sed post qd corrupta ē impossibile ē ipsā seruare qd p̃misit: tenetur tñ ad illud qd pōt. s. p̃tinetiā seruare: et aliquā recōpensationem facere de hoc qd per suā culpam incidit in impotentiā obseruandi quod promiserat: sed si aliquis efficeret ip̃otens ad soluēdū quod promisit: non tñ ex culpa sua non obligaret ad aliquā recōpensationē. **A**d 2m̃ d̃b. qd ille qui nouet se intraturum religionē aut determinat intentionē suam ad unam religionem: tñ aut non. si sic non tenetur intrare aliquam religionē si illa religio quā determinate nouit intrare eum non uult recipere: quia illā intrare sibi factum est impossibile. et ad nullā aliā obligauit se. Si nō: tenetur se tot religionibus offerre qd unam inueniat si potest: que ip̃m uelit recipere nisi sit talis de qua probabili ter creditur qd si de illa cogitasset nullo mō. consensisset intrare illam. **A**d 3m̃ d̃b. qd maior est falsa: sicut exp̃esse patet extra de voto et voti redemptione. per tuas. nec ualet eius p̃batio quia transgressio voti est in mortali peccato: electio talis ē irritāda. qz ad sacroꝝ administrationem eligitur a quorum perceptio ne tempore electionis erat priuatus. **P**re-

Sterea professus in religione ebatur recipiens non defraudat religionem: sicut ille qui vouit intrare: et anteq̃ intret episcopatum recipit: quia professus ab ordine non recedit. oportet enim ipsum ferre habitum religionis sue: extra de vita et honestate clericorum. Clerici officia non debent etiam a prius proposito discedere. 16. q. 1. De monachis. quod intelligendum est in glo. ibidem quantum ad ea que sunt de substantia monachatus: cuiusmodi sunt habitum religionis portare. continentiam seruare. proprium non habere. unde non sunt diuitiarum domini: sed dispensatores: quamuis tamen factus episcopus habitum debeat retinere. potest desuper ferre habitum in quo magis conuenit eis inter quos est. 16. q. 1. No. in glo. sed hoc non est faciendum nisi ad tempus. et ex causa. extra de vita et honestate clericorum. c. deus. etiam non debet episcopatu recipere sine prelati sui licentia. 18. q. 1. Quod sit in tex. et in glo. **Quæstio. 11.**

Se cūdo queritur utrum magis obliget votum q̃ iuramentū. Et vñ q̃ nō q̃ prius est 3. 2. pceptus prime tabule. transgressio voti pceptum 5. secunde tabule: cum ergo digniora sint pcepta prime tabule q̃ secunde. grauior est transgressio iuramenti q̃ voti: quod non esset verū nisi magis obligaret iuramentū. **Item Ap^o** ad hebre. 6. **Dis** prouer sic hominum finis ad confirmationem est iuramentū: sed illud in quo consistit finis confirmationis oīs prouer sic maxime videt obligatorium. ergo iuramentū magis est obligatorium q̃ votum.

Cōtra. fortior ē obligatio q̃ nō fit nisi deo q̃ illa que interdū fit homini. sed. pprie loquendo votum non fit nisi deo: iuramentum autem interdum fit homini: ergo multo fortior ē obligatio voti q̃ iuramenti. **Ad** istam qōnē dicunt q̃dam q̃ fortior est obligatio voti q̃ iuramenti: quia obligatio voti cā ex libero consensu voluntatis hominis et fidelitate quā debet hō deo. obligatio aut iuramenti ex libero consensu hominis et reuerentia quā dō deo inquantū eueritas prima. infidelitas aut serui ad dñm grauius quid ē q̃cūq; alia irreuerentia: quā seru^o posset facere dño. **Alij** dicūt q̃ distinguendum est de iuramento: quia aut fit homini: aut deo. p^o mō non ita firmiter obligat sicut votū: ut pcludit rō ad scđam ptes: scđo mō magis obligat q̃ votus ce teris paribus: q̃ q̃cūq; ex liberatione iurat deo bonum aliquod se facturum deo aliqd. pmitte et intentionem obligandi se habet. et ad fortiozem cōfirmationem deū inquantū est prima veritas et testimonium hui^o

promissionis adducit: cū ergo votum non impletur nisi promissionem factam deo ex deliberatione cum intentione obligandi se: vñ q̃ in sacramento pphendatur tota ratio obligationis. que est in voto: et superaddatur adductio primæ veritatis in testimonium ad maiorem promissionis confirmationem.

Qui vult tenere primā opinionem potest dicere ad prius in opp^o. q̃ et si transgressio voti sit contra quintum pceptum secunde tabule inquantū corrumpit veritatem promissionis: est tamen cum hoc contra secundū pceptū secunde tabule: vel cōtra primū inquantū vouere est actus latie. **Ad 2°** p^o. q̃ illud argumentū nō plus pcludit nisi q̃ maior obligatio quā homo possit hōi facere est per iuramentum: sed hoc non sequitur quin maior sit illa obligatio que fit deo per votum.

Qui vult tenere scđaz opinionē facili potest soluere arg^o ad opp^o ex deo i opione. **2. m.**

Tertio queritur utrum votum sub conditione factum: que pditio non impletur per culpam vouentis sit obligatorium. Et videt q̃ nō. extra. de pditionibus appositis in dispositione vel alijs tractibus. **Verū** in glo. donatio sub conditione facta non tenet nisi adueniente conditione siue ea impleta: si non est minus fortis contractus donatio q̃ promissio: ergo nulla promissio facta sub conditione tenetur nisi conditione adueniente vel impleta. votum autem est promissio quedam: ut superius visum est. **Item** qui deo vouet ali quod speciale obsequium si ipsum preferuat ab aliquo peccato de quo tentatur: non tenet votum si deus ipsum ab illo peccato non pferuat: sed si vouens ab illo peccato non pferuat hoc est per culpam ppriam: q̃ si vellet deus esset paratus cum ab illo peccato pferuare. ergo votum sub conditione factumque conditio non impletur per culpam vouentis non est obligatorium.

Cōtra. promissio que non tenet reuocatione non indiget. sed promissio facta sub conditione non existente et reuocatione indiget: ergo tenet ipso iure. **Ad** ing^o probatur a simili p donationem scām sub conditione de qua dñ extra. eo. 1. c. 1. tex. q̃ reuocari non potest nisi forte tali conditione sic facta q̃ ea cessante debeat reuocari. **Item** fraus et dolus alicui patrociniari non debent. extra de iniuriis. ecclesie. **Aduersus**. 5. **Letex**. sed ille per cuius culpam stat ne conditio quā apposuit in suo voto impleatur: fraudulentē hoc impedit. ergo non propter hoc ab obligatione liberatur. alias.

fraus patrocinaretur eidem.

B **R**espondeo qd votum sub conditione factum que conditio non impletur per culpam vouens est obligatorum: qd p3 rōe & auctoritate. Ratione sic. quantum ad firmationes promissionis sub pditione facit equalent. s. qd ille cui facta ē pmissio pditiones adimpleat quā pmit tens appositus: & qd illa conditio remittatur a pmittente: qz siue adimpleatur pditio siue a p mittente remittatur: siue tollatur: tenet pmissio. S3 si promittens sciens: & ex deliberatio ne ipedit: & est in culpa ne ille cui fecit promissionē conditionem adimpleat quā pmit tens apponit: idem est per equalentiam ac si ipsam remitteret: cum eam velit non adimpleri: & conatur ut non impleatur. Cuz ergo pmissio sua teneret si conditio sua impleatur: nihilominus ē t3 qd p culpam eius stat qd nō impleatur. **A**uctoritate sic. extra de sponsalibus. Sicut ex lūteris. d3 de quodam qui quādam mulierem se ducturum: cōiugem infra terminum assignatum iuramento firmavit: nec per virum scitit: sed per mulierem quominus inter eos matrimonialis solennitas ante clausum terminum assignatum sit secuta: qd viro non est imputandum. immo p cōpleta est habēda pditio. Idem ergo est quantum ad equalentiam ad hoc vt teneat promissio conditio: nem appositā adimplere: & non stare per illū qui eaz adimplere debet quominus impleat. **S**ed quando promittens impedit eius impletionem: illo qui debebat implere existente parato ad implendum: p3r promittentem & nō per alium stat ne impleatur: p3o impleta: ergo habenda est. **A**d 2^m qd in opp^m d3. qd vt visum ē in corpore qōnis qd non stat per illum qui d3 adimplere conditionem quominus conditio impleatur. sed stat per illum cui d3 adimpleri: idem indicandum ē ac si conditio esset impleta. **A**d 3^m qd d3 qd maior vera est si ille qui vouit facit ita qd i se est vt preferat ab illo peccato sicut fecisset si votum non emisisset vel si cut intendebat facere quando votum emisisset sed si ille qui vouit hac intentione se peccat in peccatum vt non teneat votum quod fecit: nihilominus tenet votum: alias n. fraus patrocinaretur eidem. **A**rgumenta ad secundam partem gratia principalis conclusionis possunt pcedi. **P**otest tamen dici qd minor argumēti primi falsa est: Et ad eius probationē dicendum qd sicut dicitur in glo. super illo capitulo. differentia est inter donationes sub conditione & donationē factam sub modo. **C** **A**

laque sit sub modo sic fit: dono tibi hoc: vt singulis annis tale qd facias. donatio vero sub pditione sic fit. dono tibi si hoc feceris. vnde ver sus. Scito qd vt modus ē. si pditio: qz cā. Et sic d3 ibidem: donatio facta sub modo: etiam si modus non obseruetur reuocatione indiget: & de tali donatione intelligenda est decretalis predicta: vnde fm glo. ibi accipitur conditio pro modo.

Articulus. queritur.

Consequenter queritur de sexto principali. **E**t circa hoc queruntur tria. **P**rimo vtrum expedit homini vouē. **2**o vtrum sit magis meritorium idē bonum opus cū voto qd sine voto. **T**ertio vtrum expedit iuuenes inducere ad hoc vt obligent se ad ingressum religionis. **Q**uestio.

Primo ostēdo qd non expedit homini vouere: qz non expedit homini se p uare magno dei bono: sed libertas vōis ē magnum dei donum quā in parte priuat se hō p votum: ergo non expedit homini vouere.

Item non expedit homini se periculo exponere: sed vouens exponit se periculo alicuius transgressionis cui nō erat expostus ante votum: ergo nō expedit ei vouere. **I**tem non expedit homini facere aliqd quod suū aggrauet pccatū si peccat: sed si religiosus peccat grauius est suū pccatū qd esset in seculari: qz sicut dicit Ansel. in libro de similitudine. eltra mediū iu. c. de similitudine inter monachū peccantē & laicum. si penitere noluerit maior dānatio ni subiacebit monachus. ergo nō expedit vouere religionis ingressum: & multo fort^{ius} nec aliud qd cūqz bonū. **I**tem null^{us} d3 aliqd facere qd angeat in ipso pccatū: qz malis vouere bonū ē huiusmōdi. qz sicut dicit glo. sup illud Ro. septimo. Peccatū occasiōe accepta per mandatur. **Q**d concupiscitur dulcius fit dū vetatur. ergo nullus debet aliquod bonū vouere ne ex hoc reddat promptor ad malū pium.

Contra. psal. **C**onuite & reddite domino deo vestro. **I**tem homini expedit facere illud quo maiorem consequitur misericordiam si de peccato peniteat: sed fm Ansel. vbi p3mo. si religiosus peccat & de peccato peniteat maiorem consequitur misericordiam qd penitēs i seculo. ergo expedit homini vouere. **R**espondeo qd vouens aut vouet bona quorum obseruatio videtur probabiliter proportionata infirmitati sue spirituali. aut ipso

portionata. **P**rimo mó vouere expedit hoc: quia per hoc firmat amplius voluntatē suā in bono. et pro magna parte excludit a se libertatē malefaciēdi et facit actum virtutis latrīe. et iō vouendo meretur. **S**ecundo mó nō expedit hōi vouere nec licet. tale enim votū nō haberet discretione cōueniētē. cū per hoc vouens magis videretur se illaqueare q̄ augere securitatē de sua salute. quilibet tamen reputare dō observationē voti religiōis proportio natam esse sue infirmitati spirituali nisi p̄ certam experientiam sibi de contrario constaret. propter enim custodiā que magis adhibetur religiōis q̄ secularibus: et p̄pter bona exempla q̄ vidēt frequētī et bona vba q̄ frequētius audiūt. et p̄ maiores p̄solationes spūales q̄s ex diuina benignitate ob fauorē religiōis. et ex scā societate recipiūt: observatio aliquorū bonorū p̄portionata ē alicui exīti i religiōe: que eidē p̄portionata nō ēēt in scō remanētī.

Ad 1^m i opp^m dicēdū q̄ sicut dicit Ansel. i libro de libero arbitrio parū post principiū. p̄tās peccādi nō ē libertas nec pars libertatī. imo vt par postea dicit. Liberior ē volūtas q̄ a rectitudine declinare neq̄t q̄ que illā pōt d̄ferere. hō aut p̄ votū nō minuit se libertatem faciēdi bonū s̄z augēt: s̄z minuit p̄tātē faciēdi malū. **A**d 2^m dō. q̄ vouens discrete nō expōnit se periculo trāsgressiōis nisi p̄ accūs: s̄z p̄ se maiore securitatē obtinet p̄votiū adiplēdi diuina p̄cepta: vt videri pōt ex his que i q̄oe dicta sūt. **A**d 3^m dōm q̄ maior nō ē vā q̄n ex hoc quo aggrauat trāsgressiō peccātis augēt meritum benefaciētis: et quo deus misericordius suscipit penitētē. vt aut i sequēti q̄one oñdctur: bonum opus magis est meritorium cū voto q̄ sine voto: religiosus etiam de p̄tō penitēs maiorē p̄sequit misericordiā q̄ secularis: sicut dicit Ansel. in libro de similitudine. vlt medii. Religioso enim dicit deus: cū volucro de te vindictam accipiā vt de meo: vt dicit Ansel. vbi p̄r. **A**d 4^m dō. q̄ illa auctoritas intelligenda ē vbi charitas deest. Unde quasi statim post p̄dicta verba subdit ex p̄hibitione: vbi charitas deficiat desiderium mali crescit: quo aucto dulcius fit q̄d p̄hibet. **E**n.

Secūdo queritur vtrum sit magis meritorium illud opus bonum cum voto q̄ sine voto. Et videt q̄ non minus meritorium est bonum opus factum ex necessitate: q̄ sine necessitate vnde minus meritoria ē observatio p̄ceptorum q̄ consiliozum. sed opus q̄d fit ex voto fit ex necessitate: quod fit sine voto non fit ex necessitate: ergo min^{us} me-

ritorium est sc̄si cū voto q̄ sine voto. **E**t ē minus est meritorium opus bonum sc̄si cum tristitia q̄ cū hilaritate: q̄ sic dicit Ap̄ls. 2. cor. 9. Hylarem datorē diligit deus. sed sicut dicit p̄hs. 5. metaphi. Quod fit ex necessitate fit cum tristitia. ergo minus meritorium est opus factum ex necessitate q̄ sine necessitate: quod autem fit ex voto fit ex necessitate.

Et em q̄to bonum opus ē min^{us} difficile: tāto minus ē meritorium: q̄ sicut dicit p̄hs. 2. Ethī. c. 3. Circa difficile sēp fit ara. et virt^{us}. sed minus difficile est seruare p̄nēctiam in religione q̄ in seculo: q̄ multo difficilius est habenti oportunitatem incōtinētie p̄tinere q̄ nō hūti. secularis aut magis habent illam oportunitatē q̄ religiosi. q̄ min^{us} meritoria est observatio p̄nēctie religiosorum q̄ seculariū.

Cōtra. Aug^{us} i epla ad Armētariū versū si nē dicit armētario aut votum p̄tinētie fecerat. **M**odo: q̄d abstīnēto mīserior eris si fidē deo frigeris q̄to beator si p̄solueris. ergo si cur peior est opatio mali v̄votum q̄ non. et votum: sic melior est operatio boni cum voto q̄ sine voto. **E**t glo. super illud psal. Souete et reddite. dicit q̄ vouere p̄sultur voluntati: sed p̄siliū est de meliori bono: ergo melius est bonū factū cum voto q̄ sine voto.

Rūdo q̄ magis meritorium ē idē bonū opus factum cum voto q̄ sine voto: quod p̄bo rōe triplici et vna similitudine. **P**ria rō ē hec: opus inferioris virtutis magis ē meritorium i peratuz a superiori virtute q̄ non i patī. sed latrīa superioris virtutis est q̄ abstīnētia. et opus abstīnētie ad quod mouetur hō ex voto est imperatum ab ea. vouere enī actus latrīe est: ergo magis meritorium est opus abstīnētie ad quod mouetur hō ex voto q̄ sine voto. **2^a** rō est hec. quāto opus p̄cedit a voluntate magis firmata in bono: tanto est virtuosius. et ex p̄sequēti magis ē meritorium. ad operari. n. virtuose requirit firmiter et immobili ter operari s̄m p̄m. 2. Ethī. c. 4. Sed ceteris paribus voluntas firmior ē in bono cū voto q̄ sine voto. **3^a** ratio hec est. Deus cum acceptet opus propter operantem tanto magis acceptat opus q̄to est ab homine ad seruitiū suum specialius dedicato: sed ceteris paribus homo spiritualius dedicatur ad seruitiū dei per votum q̄ sine voto. **A**d idē est etiam similitudo quā ponit Ansel. in libro de similitudinibus vltra medium. in qua cōpat. secularem facientem bonum opus illi q̄ de fructu arboris sue donat dño quantum vult. et religiosum illi q̄ dño dat totam arbozem cū fru-

Sicut dicitur qd sicut obsequium illius qui dat bo-
mino tota arborē cum fructu magis est acce-
ptū dñō q obsequium alteri: sic seruitiū reli-
giōis magis est deo acceptū q hoīs secularis
C Ad 2^m in opp^m dñ. q maior vera est si itel-
ligat de necessitate coactiōis: s; si itelligat de
necessitate salutis que est necessitas pditiona-
ta fm quā dicim^r aliquid necessariū ad psequē-
dum finē: q necessitas libertatē nō excludit: n̄
est verum: vnde r observatio pceptōrū ma-
gis est meritoria q observatio consilioz ac-
cipiendo consilia ratione horū precise que
addunt super pcepta: quīs sit ecōuerso fm
q accipiunt pilia p ielatione pceptoz.
C Ad 2^m dñ. q ibi loquitur pñs de necessita-
te violentie: non de necessitate quā scurrit hō
ex voto: talis n. necessitas nō d; parere tristi-
tiā: nec pñia libertas gratulationem. Alii Au-
gustinus i ep̄la ad Armētiarū t Paulinam
versus finē. Felix est necessitas que in meliora
compellit t parū ante. Nō ē gratulāda liber-
tas q sit vt nō debeat quōd lucro redditur.

C Ad 3^m dñ. q difficultas alicuius boni op̄is
pueniens ex volūtate operantis nō auget me-
ritum: quīs illa augeat que ex voluntate ope-
rantis non puenit. t iō quīs remanēt i secu-
lo ex volūtate propua difficilīus sit seruare cō-
tinētiā q existenti i religione ceteris parib^r:
ex hoc tñ non seq̄t q illa observatio sit secula-
ri magis meritoria q religioſo. imo econuer-
so: quia facilitas bene operandi proneniens
ex bona dispositione voluntatis operatis me-
ritum auget. **Questio.**

Tertio queritur vtz expediat iuuenes in-
ducere ad hoc vt obligent se ad i-
gressum religionis.

C Rīdeo q sic: si assint debite conditiones
ex parte iuuenis t ex parte inductionis: t ex
parte obligationis. qui enim vult inducere ali-
quem iuuenem ad obligationem predictam
debet diligenter considerare q iuuenis scdm
iura debitam pro ingressu religionis habeat
etatem: que etas ad minus complectitur tem-
pus. 14. annozum. extra de regularib^r. **C** Si
gnificatum. t capit. primo. in glo. t q pro-
ut patitur etas illa in proposito suis licitis t
honestis habeat stabilitatem. t q ad confi-
derandum quid illa obligatio ponderet ha-
beat discretionē sufficientē. In iudictiōe etiā
d; esse diligens asperitatis religionis: ad cui⁹
obligationem inducitur: explicatio. t omnis
suggestionis falsitatis exclusio: nec debet esse
nimis importuna persuasio. asperitatis enim
religionis eclatio t falsitatis suggestio operā-

tur deceptiōem: deceptio autem ratioe igno-
rantie diminuit de ratioe voluntarij. Tūc autē
est nimis importuna persuasio qñ sit cum rep-
temporalium promissione: vel cū idebita com-
minatione: vel cum nimia sollicitudine. Debet
autē inducens a tali importuna persuasione ca-
uere: quia talis persuasio operat i iuuenē: seu
ipm inclinat ad obligādū se ex surreptione: t p
dicta obligatio fieri nō d; nisi ex plena volūta-
te t deliberatione: ex pte etiam obligationis.
tria sunt observanda. s. vt fiat premia delibera-
tione t stabilitatis propositi examlatiōe. t q
fiat cū discretionē: vt. s. se obligās obliget se ad
igrediendū religionē vt eā experiat: vt si de-
dedit sibi grām remanēdi t religioſi placue-
rit remaneat: si autē religioſi nō placuerit: aut
si ppositum infra annum mutatum fuerit li-
bere potest exte absq; hoc q teneat aliam re-
ligionē intrare: d; et observari q fiat cum de-
uotione: t debent observari predicta: quia
obligatiōes facite sine deliberatiōe t discretio-
ne t deuotiōe frequenter malos exi⁹ hñt.

Articulus. **Consequenter** queritur de
7. pncipali

C Et circa hoc querunt tria.
1° p^o vtz nūmōnū p̄ctum
post votum p̄tinentie simplex
sit dirimēdū. 2° vtrū p̄ctuz
post votum solenne. 3° vtrum aliter solēni-
zetur votum q per religionis ingressum vel
sacri ordinis susceptionem. **Ad**

Primo ostendo q nūmōnū p̄ctū p^o
votum p̄tinentie simplex sit diri-
mendū: fortius est. n. vinculum voti simpli-
cis q matrimonium. qz p^m obligat deo. 2^m ho-
mini: sed votum simplex p̄tinentie superueniens
matrimonio non tenet: ergo multo fortius nō
tenet matrimonium p̄ctum post simplex con-
tinentie votuz. **C** Item irritandus est cōtra-
ctus in quo implicatur obligatio ad mortale
peccatum: sed in p̄ctū matrimonij p̄cti p^o sim-
plex p̄tinentie votū icludif obligatio ad morta-
le peccatum: qz icluditur obligatio ad carna-
lem copulam q ē p̄tinentie votum. ergo talis
p̄ctus est irritandus. **C** Item fm magistrum
huius di. c. 2. ratio quare nō sunt separandi p̄-
hentes matrimonium post simplex p̄tinentie
votum est: quia probari non potest: sed multa
sunt vota simplicia que probari possunt: ergo
sunt multa simplicia vota propter que matri-
monia sequentia dirimenda sunt.

C Cōtra. de contrahentibus post simplex cō-
tinentie votum dicitur de re. di. 27. Quidam

Distinctionis

et sumptum est ab Augustino in lib. de bono coniugali: quod graviter peccat qui tales dividit. **C** Item extra. Qui clerici vel vouentes. De minibus. ubi quod si aliquis se ad religionem tradidit promissit si non habitum suscepit nec professionem sed votum solūm fecit: licet postea matrimonium petaxerit: non est cogendus ad religionem transire et matrimonij votū rescindere. **C** Item ubi quod potest contrahere absque peccato: quia dicens non peccat si non intendit aliquid impossibile voto suo aut obligat se ad illud: sed in dicens non obligat se ad aliquid impossibile voto suo: quia statim post matrimonij dēctum potest religionem intrare: quous etiam in dicens hoc intendat: nihilominus teneat dēctus ut supra visum est. ergo absque peccato potest dēdere matrimonium.

C Rūdeo quod sicut dicit extra. Qui clerici vel vouentes. Consultit. et. c. Rursus. votū simplex impedit matrimonium dēdendū: quia in dēctu matrimonij includitur sub additione obligatio ad aliquid repugnans simplici continentie voto: quia ibi includit obligatio ad reddendum carnale debitum si alter coniunx exigere voluerit. et ideo dēbens post simplex continentie votū impliciter obligat se ad frangendū votū suum si voluerit alter coniunx iūdo sine peccato mortali non potest fieri. Rō autē quare non dirimit tā dēctus. ē quia votū continentie simplex non ē nisi pmissio sui ipsius ad continentiam deo obseruandū: pmissio autem alicuius rei non transfert rem. pmissam in dēctus illius cui pmittit: et ideo post pmissionē ante traditionē rei pmissa pmittens remanet domini rei. et ideo si eā donet alij tunc donatio quous aliqz satisfactionē teneat facere seu recompensationē illi cui rem ipsam antea pmisserat: et ideo post simplex continentie votū si homo dat mulieri et e converso potest corpus sui p mīmo dēctum tunc donatio. sed deo tenet ad emendā p fractione pmissionis.

C Ad primū in oppositū dō. quod non valet: quia res vni donata alij pmitti non dō: et si pmittat non tenet pmissio: sed quous res vni pmissa alteri dari non debeat: si tamen deus valet donatio: ut visum est in quōne. **C** Ad 2^m dō. quod quous ille qui dēct post simplex votū continentie in cōsumando mīmonij mortaliter peccet: quia post dēctum mīmonij licitum ē sibi non cōsumare ipsum si vult religionem intrare: tamen post mīmonium cōsumatum non peccat reddendo debitū suo coniugi. quia tunc potestas corporis sui plene translata ē in suum coniugē quous ad carnale debitū: quia tamen hāc translationem fecit p culpā suam: dō enim dolore debitū reddere: tenetur nunquā

XXXVIII.

exigere. **C** Ad 3^m dō. quod illa rō quam assignat magister non ē sufficiens: quia quous pbari possit non propter hoc separandi sunt. sed Hugo. dicit quod in nullo casu ē mīmonium post votū perpetue continentie quo ad deū ut recitat extra. Qui clerici vel vouentes. Rursus. i. gl. s. Jo. dicit dēctum. ut ibi ibidem: sed Hugoni non ē assentiendus in hac parte. **C** Ad 3^m ad sedam partem dicendum quod contrahens post votum continentie simplex nisi certificatus sit per spiritū sanctū: quod deus sic ordinabit quod nunquam sequetur carnalis copula: peccat. quia alias iura prohibent tales contrahere etiam si ille qui vouit intendat religionem intrare ante matrimonij cōsumationem: et hoc prohibitum est ad vitādū piculū fractionis voti. periculū enī esset ne per contractum illum mutaretur propositum quod ante habebat ad vitādū cōsumationem alterius coniugis. quia quodammodo pfrunderetur si alter coniunx mīmonium cum eo renueret cōsumare.

Secūdo querit utrum matrimonij cōtractum post votū solenne continentie sit dirimendū. Et videtur quod non. extra qui clerici vel vouentes. Rursus. dicitur quod simplex votum apud deū non minus obligat quod solenne. sed matrimonium contractus post simplex continentie votum non est dirimendum: ut patet ex precedenti questione. ergo a simili nec contractum post solenne continentie votū **C** Item. solennitas voti non magis roborat votum quam iuramentū sed mīmonium. contractum post simplex votum iuramento cōfirmatum non est dirimendum: ergo nec contractū post solenne continentie votum. **C** Item. in contractu matrimonij nihil implicatur repugnans solenni continentie voto: quia non implicatur obligatio ad carnalem copulam cuius post contractum matrimonij possit alter coniunx altero inuito renuere matrimonij cōsumationem si religionem intrare voluerit: ergo nulla videtur ratio quare non sit verū matrimoniale vinculum: quod contrahitur post solenne continentie votum.

C Contra. decretorum. dist. 27. Presbyteris. Matrimonia contracta a presbyteris: diaconibus: subdiaconibus: monachis indicantur debere dissolvi. **C** Item extra. qui clerici vel vouentes. Insinuante. dicitur de nobili muliere que votum castitatis emiserat et in habitu religionis biennio remanserat: postmodum matrimonium contraxerat quod ad rescindendū religionis habitum et seruandū quod vouerat erat per censuram ecclesiasticam coercenda.

B Rñdeo q̄ matrimonium contractus post
solenne continentie votum dirimendum est:
quia per tale votum homo non tñ promittit
continentiam: sed etiam aliq̄ dat dominum su-
per se ipsum: ut ipsuz possit cogere ad promissam
continentiam observandā: ut patet qz ut ha-
betur extra. Qui clerici vel vouentes. Rur-
sus in glo. non solennizatur votum continen-
tie nisi per susceptionem ordinis sacri aut per
promissionem factam in religione modo de-
bito: aut per susceptionem religionis habitum q̄
proficientibus dari consuevit: nisi forte sit ali-
cubi consuetum similem habitum dari noui-
tis et professis: sed hic modus non videtur es-
se nisi quedam professio tacita vel presumpta.
morari etiam vltra annum in religione sine p-
testatione de non profitendo est quedam presu-
pta professio. extra. de regul. Ex parte. in tex-
tu et gl. Quolibet autem predictorum modo
tam vouens dat alteri potestatem super se
ipsum ad cogendum ipsum ad continentie p-
missione observationē: qui autem dedit alicui rē
ad vnum usum non potest eandem rem aliq̄
dare ad usum contrarium: et quia in contractu
matrimonij coniuges mutuo sibi concedūt po-
testatem suorum corporum ordinatā ad vsuz
continentie contrariuz: ideo non tenet matri-
monij contractus post solenne continentie votū
Ad p^m in oppositum dicendū q̄ illud ver-
bum sic intelligendum est q̄ vtriusqz fractio
est p^m mortale: mat^r tñ peccatum ē fractio
vnius q̄ fractio alterius fm glo. ibidem.
Ad 2^m dicendū q̄ q̄ntis roboratio voti per
iuramentum fortior sit quantum ad aliquid
q̄ roboratio que est per solennitatem: tamen
quantum ad impedimentum matrimonij est
econuerso: quia ad solennitatem voti continē-
tie spectat ut vouens transferatur in alterius
dominium ut visum est: qd non fit per roborā-
tionem voti simplicis iuramento factam.
Ad 3^m dñm. q̄ in matrimonio de lege cōi
includitur aliquid repugnans cuiuslibet conti-
nentie voto: qz q̄uis quilibet coniunx altero
inuito possit renuere consumationem matri-
monij si vult religionem intrare: tamē ad hoc
ut contrahatur vnum matrimonium: oportet
bonum fidei esse in contrahentium intentio-
ne explicite vel implicite: bonum autem fi-
dei consistit in reddendo carnale debitū si exi-
gatur. Sz hec solutio non videtur aliquibus
sufficiens: quia ut ostensum est supra verū ma-
trimonium: hī potest q̄uis alter contrahen-
tium vel vterqz intendat religionem intrare
ante matrimonij consumationem. dum tamē

in mente quilibet teneat explicite vel implici-
te q̄ nisi religionem vellet intrare alteri con-
iungi petenti usum sui corporis non negaret: sz
debitum redderet. Ideo aliter dñ. ad argu-
mentum q̄ matrimonium contractum post
solenne continentie votum est dirimendum i-
mo ut proprius loquar ipso iure est nullū: qz
iura non tñ prohibent tales personas contra-
here: sed etiam decernunt et constituunt eas il-
legitimas ad contrahendū. 26. iii.

Tertio queritur vtrum aliter solennizetur
votum q̄ per religionis ingressuz
vel sacri ordinis susceptionem. Et videt q̄ sic.
extra qui clerici vel vouentes. Insinuante. di-
citur de quadam muliere que votum casti-
tatis emisit in manibus cuiusdam de fratrib⁹
sancti Augustini eo tenore addito vt i domo
sua cū sua substantia remaneret: et sic in eiusdē
habitu ordinis permansit biēnio: et postea de
parētū p̄silio. p. Michaelis fuit matrimo-
nialiter copulata: q̄ ad resumēdū male dimis-
sum religionis habitū erat p̄ cēsura ecclesiasti-
cā coercenda: qd verū non esset nisi fuisset suū
votum solenne. et tñ nō fuit mōacha: qz ut ha-
betur extra. de statu monachorum. Lū ad mo-
nasteriū. abdicatio. pprietatis adeo est āneca
regule monachali: ut p̄ra eam nec summus
pontifex possit licentiam indulgere: ergo ali-
ter q̄ p̄ p̄fessionē i religioē p̄ votū solennizari.
Cōtra. 27. q. 1. p̄ mulieris. in glo. dicitur q̄
in ppria domo vti vestib⁹ mōachalib⁹ et votū
facere nō solennizat votū: et tñ videt illud vo-
tū cē solēne si mulieris votū aliter posset solē-
nizari q̄ p̄ religionis ingressum.

Rñdeo q̄ pprie loq̄ndo differētia ē inter
votū publicū et votū solēne: qz quilibet votum
corā multis i publico factū publicū dici pōt:
sz nō qdlibz tale pōt dici solēne: n. dñ votum
solēne nisi qd i se hz aliqd ānecū ut i publicuz
debeat venire: et p̄ qd uouēs pōt sub alterius
hois p̄tate: et tale ē votū i susceptione sacri or-
dinis p̄ quē suscipiēs p̄stituit minister ecclesie
deo publice suēdū: et pōt aliter q̄ āte sub epi-
ptate. vñ tale votū ēē solēne ē si p̄dictū ordi-
nē ab ep̄o suscipiet i secreto. p̄fessio ē i fligiōe
scā i māu ei⁹ q̄ eā pōt recipere i se aliqd hz an-
necū q̄ i publicū dñ venire: vñ talis p̄fessio so-
lennizat votū ē si i māu ei⁹ q̄ eā pōt recipere sic-
ret in occulto: quia talem oportet secularē
vitam dimittere et in claustro cum alijs sui or-
dinis conuersari. et ad hoc per prelatum cogi
potest: nec aliter q̄ aliquo predictorum mo-
doz votū solennizari pōt: susceptio. n. hitus p̄
fessio vbi distiguit ab hitu nouitūz votum

non dicitur solennizare nisi in quantum talis habitu suscepto est quedam presumpta professio: quare autem tale votum dirimat matrimonium id est in questione pcedenti dictum est. **Ad argumentum in oppositum** dicitur quod secundum glossam ibidem illa mulier fuit monacha nec proprietatem habuit sed versus fructum infra scriptarum rez quas monasterio contulerat. et de illis rebus victum et vestitum haberet et in domo que sua fuerat remanere permittebatur eidem.

Articulus.

viii.

Consequenter

querit de octauo principio.

Et circa hoc queritur tria. **Primo** utrum votum possit commutari. **Secundo** utrum quilibet votum possit commutari in votum religionis. **Tercio** utrum vouens intrare religionem et postea intrat cum intentione exequendi impleat votum suum.

Primo ostendo quod nullum votum possit commutari. **Leuitico ultimo.** Nihil quod immolari potest domino: si quis vouerit sanctum erit. et mutari non poterit. nec melius malo nec peius bono. **Item ecclesiastes 5.** Quodcumque voueris redde. **Item Ber.** in libro de precepto et dispo. c. 36. dicit quod de voto monasterii nec retineri quis regulariter potest nec recipi sine consensu abbatis sui. ergo votum factum in una religione non potest in votum religionis alterius commutari.

Contra. extra de iuramentando. Peruenit. **Propositum** autem primum non infringit quod in melius illud commutauit. **Item extra de voto et voti de redemptione.** Magne dicit quod votum commutari potest in opus aliud pietatis. **Rursus** quod sicut dicit Ber. de precepto et dispo. c. 4. Iniquum proculdubio foret si statuta pro sola charitate pro charitatem tenerent. votum autem fieri debet ex charitate et pro charitate. unde eius obligatio tenere non debet pro charitate. teneat autem pro charitate si non liceret illud commutare in melius votum: ergo potest in bonum melius commutari: non tamen hoc fieri oportet auctoritate vouentis: quia nullus debet esse iudex in sua causa: sed auctoritate iuris votum temporale potest in perpetuam religionis obseruantiam commutari ut ostendit in questione sequenti. et votum laxioris religionis in arctiorem. extra de regulis. Sane vota autem peregrinationis abstinentie et huiusmodi commutari possunt auctoritate episcopali. hoc posse ab episcopis non excludit: argumentum ad hoc extra de voto et voti redemptione. c. primo in textu. et in glossa. vota autem contin-

gentie aut religionis aut transmarinum auctoritate episcopi commutari non possunt: ut patet cum queritur de dispensatione in votis. In commutando autem diligentius considerari debet persone qualitas et commutationis causa. scilicet an ex infirmitate seu affluentia diuitiarum: aut alia probabili causa re compensatio melior fuerit et deo magis accepta. extra de voto et voti redemptione. capitulo primo.

Ad primum in oppositum dicitur quod illa auctoritas sic intelligitur dicitur quod illud mutari non poterat auctoritate vouentis. **Ad secundum** dicitur quod votum intelligitur reddi siue reddatur in se siue in equivalenti per comparationem ad rem publicam vel personam quod vouerat. **Ad tertium** dicitur quod illud verbum Ber. intelligendum est de pensu petito siue obtineatur siue non: quia sicut dicitur extra de regularibus. Licet talis postquam a prelato suo transeundi licentiam postulauerit: ex privata lege que publice preiudicat absolutus libere potest sanctionis vite prepositus adimplere: non obstante proterua iudicet contradiccionem prelati: unde iura que contrarium videtur dicere intelligenda sunt de illo qui causa lenitatis et non petita licentia transiit: et se transiit licentia non petita non tenet reuertitur ad bonum inferius quod reliquit: unde de tali dicit Ber. libro de precepto et dispo. c. 36. quod si melius inuenierit et elegerit in eo monasterio ad quod transit consilio meo non egredietur ad inferius bonum: quod reliquerat et transierat pro meliori: nec est contrarium his quod dicta sunt quia multa prohibetur fieri que secula tenent.

Secundo queritur utrum quodlibet votum commutari possit in votum religionis. **Respondeo** quod volens facere professionem in religione si actualiter seu habitualiter vult remanere obligatus ad vota que fecerat in seculo non commutantur in votum religionis tamen postquam deuenierit hoc ad notitiam prelati poterit ipsum ab illis votis absolueret maxime si ignorabat ipsum esse ligatum illis votis tempore professionis. Si autem actualiter seu habitualiter intendit illis votis amplius non teneri: sed soli voto religionis sue ab illis absoluitur per religionis votum propter voti religionis altitudinem et perfectionem. extra de voto et voti redemptione. Scriptura ibi enim dicitur quod reus fracti voti aliquatenus non habetur qui temporale obsequium in perpetuam noscitur religionis obseruantiam commutare unde sicut dicitur de penitentia. d. 1. **Benedicturam.** scilicet de auctoritatibus non est necessaria certa satisfactio peccati cuius totum vite tempus obedientie impenditur sui con-

C ditoris. his etiam satis concordat Bernar. in lib. de precepto et dispo. c. 4. dicens. de vita religiozor: qd premiuz vniuersis generibus vite humane pfectiores et amatores suos angelis similes: dissimiles hoib⁹ facit: imo diuina in homine reformat imaginē cōfigurans nos christo ad istar baptismi. Si tamē rex vn⁹ vel imperator vouit qd vsq; ad triēniū vel septēniū militabit in terra sancta: et tenebit secum duo vel tria milia militū: vel vnus ali⁹ dux vel comes existēs dux totius exercit⁹ cruce signatoz: et d cuius absentia desolaret vellet religionē intrare in hoc casu videret mihi sum⁹ potius excolendus. Tertuz tamen est qd psona mediocris a voto transmarino absolueret p religionis igressum et pfectionē in ea. **26. m.**

B **Tertio** querit vtr vouēs intrare religionē et postea intrat cū intentionē exeundi implet votum suū. Et vā qd sic. nouens non obligat ad plus in ppectu dei qd se obligare intendat: sed vouens intrare religionē nō intendit se obligare ad nō habēdum ppositū exeundi qñ intrabit: s; tñ modo ad intrādum. ergo intrās cū pposito exeundi implet suū votum. **C** Itē qd pmittit alicui centū libras: et postea soluit: intendēs tamē qd postea auferet eas sibi si poterit: nihilomin⁹ implet pmissum. ergo a simili qd promittit religionē intrare: et postea intrat itēdens per exitū irritare illum itroitum: nihilominus videt implere pmissum. **C** Itē si talis non implet votum suū cum nō intrādō nō implet pplex⁹ ē: qd falsum est. nulli enī via salutis pcluditur.

C Contra. cuiuslibet voti liciti honesti impletio est meritoria: sed vouere intrare religionē est votū licitū et honestū qd hoc vouere pōt: ergo eius impletio est meritoria: sed intrare religionē cum pposito exeundi sic intrando nō meretur. ergo votū suū nō adimplet. **C** Itē qd pmittit se facere aliquod bonū: et facit malū nō implet pmissum: sed qui vouet intrare religionē vouet facere bonū: et qui intrat eam cum pposito exeundi facit malū: qz seienter facit scī ad quod videt sequi religionis scandalum: et nullum anime sue pfectum. ergo sic intrando non implet votum.

C Rñdeo: qd ille qui vouet intrare religionē: aut actuali pponit in religionē remanere: ita tamē qd illud ppositum nō cadit sub voto: sed ipm pcomitat tñ: aut actuali pponit eā expectari: ut si sibi placuerit remdeat: et si sibi displicuerit exeat: aut de nullo istoz actualiter cogitat: sed tñ modo hoc vouet: qz sibi videtur anime sue bonū: aut dum vouet intrare actualiter ppositum exeundi postq; intraverit. Si

pmo modo vouit aut quādo intrat habet ppositum absolute exeundi et nūq; dādū opē ut mutet ppositū suū: aut h; ppositum exeundi: tamē cum voluntate dādū opē ut mutet suū ppositū. **P**rimo mō intrās nō implet votum suū fm diuinum iudiciū: qz talis habet ppositum exeundi ex malignitate. in his autē que deo offerunt seu reddunt deus plus ponderat intentionē qd factum. **S**i scdo modo videt mihi qd implet votū: qz ppositū exeundi nō habet absolute: nec ex malignitate: s; magis ex infirmitate. Simili mō potest dici: siue nonerit intrare modo secundo: siue tertio. **S**i autē uouerit intrare hñs ppositū actuale exeundi postq; intraverit: hoc potest intelligi tripliciter. **U**no mō ita qd vouet intrare ut exeat. **A**lio mō ita qd vouet itroitū et exitū. **T**ertio mō ita qd nō vouet nisi itroitum et votū cōcomitat exeundi ppositum: et quocūq; istoz trium modoz noueat peccat: et nō tenet votū: qz est temerariū. intrare enim ppter exitū ut ppter finē est intrare pp finē malū. ut autē superius visum est: nō tenet votum scī de re bona ppter finē malū. uouere. n. copulatiue et itroitum et exitum temerarium est: qz hoc coniunctum ppter alterā partē est malū: uouere etiā itroitum cōcomitate pposito exeundi est temerariū: quia quamuis intrare de se sit bonum: tamē cum tali comite nō est bonum. vñ de si aliq; qui nō vouit religionē intrare: intret religionē cōcomitate pposito exeundi peccat. planum est ergo qd nouēs intrare religionē eo modo quo tenet votum: votū nō implet s; diuinum iudiciū: nec absoluit ab obligatione facta deo. si intrat cum pposito exeundi absolute et cum voluntate non dandi operam vt suū mutetur ppositum.

C Ad pñm in opp^m dñm qd vouens intrare religionē ad hoc vt votum teneat. qz qd intendat itroitum vt aliqd bonum: vt autē ostēsum est: intrare cum pposito exeundi nō est bonum. sic ergo intrans non implet illud quod intendebat uouere. uouēs. n. religionē intrare ad hoc vt teneat votum: aut explicite aut implicite se obligare intendit ad intrādum non cū pposito exeundi absolute. **C** Ad 2^m dñm qd non est simile de obligatione facta deo et homini: quia obligatio facta homini respicit equalitatem iustitie que cōsistit in exterioribus operatōibus: ad altez. vñ de hec iustitia nō considerat intentionē debitor soluat pecuniā debitā creditori: sed qd soluat eam totaz loco et tempore debitor: ideo qui homini pmissit cētū libras: quacūq; intentione sibi soluat eas absolute.

est ab obligatione facta sibi. iustitia autē que respicit cōmunicatōne iter deum et hominem eo mō quo iter eos est iustitia pncipal^r attendit itentioem q̄ operationē exteriorē: et ideo q̄ itrans religionem cum absoluto proposito excundi introitū deformat per malā itentioē nō absoluitur ab obligatione sub rōne qua ē deo facta. ¶ Ad 3^m dñm q̄ quādiu durat i eo absolutum ppositum excundi presente termino vel iā lapso quo itrare per votū suum tene tur perplex⁹ est: nec ppter hoc via salutis sibi precludit: quia in potestate sua est cū dei adiutorio illud malum ppositum remouere.

Articulus. IX.

Consequenter

9° pncipali. ¶ Et circa hoc querunt tria. ¶ Primo vtz oē votum sit dispensabile. ¶ 2° vtruz solus papa possit dispensare in votis. ¶ 3° vtz votum de nūq̄ petendo a dño papa dispensationem in aliquo voto sit obligatorium.

Questio. I.

Primo ostēdo q̄ nō omne votū sit dispensabile: quia soluere pmissum est de iure nature: sed ea que sunt de iure nāe sunt indispensabilia. ergo nullum votū est dispensabile. ¶ Itē qui nō facit quod pmittit mentis: sed nullus pōt in mendacio dispensare: q̄ sicut dicit pbs. 4. etbi. c. 14. q̄ mendacium fm seipsz prauū est et fugiendum. cū ergo oē votū sit pmissio: nullū votum est dispensabile. ¶ Item Ecclci. 26. Omnis ponderatio nō est digna cōtinētis anime: sed in nullo voto quod nullam recipit recōpensationē dispensari potest. ergo nō omne votum est dispensabile. ¶ Itē. ex. de statu monachoz. Cum ad monasteriū abrenunciatio ppietatis ita est ānexa regule monachali: vt nec contra illā sūmus pontifex valeat dispensare. ergo nō omne votū ē dispensabile. ¶ Itē nullum votū est dispensabile qd in meli⁹ cōmutari non potest: sed votum religionis in meli⁹ cōmutari nō potest: cū omnia vota alia in ipsum possint cōmutari: vt ex pre cedēti qōne pz. ergo nō omne votū dispensabile est. ¶ Itē cum post matrimoniū ante cōsumationē alter cōiunx altero inuito possit in religionē p̄uerti: et alius postea cōtrahere: si dispensari possit cū religioso vt reuerteret ad seculum posset per hominē iter existēs in seculo vinculum m̄rimoniale rumpi: quod est contra illud Math. 19. Qd deus cōiunxit homo nō separet. q̄ nō oē votum dispensabile est.

¶ Contra. religioni adsumunt ad statuz p̄clat

tionis: quod non fieret nisi votum religionis dispensabile esset: sed religionis votū est perfectissimū. ergo omne votum aliud est dispensabile. ¶ Item fm p̄m lib. pmo lib. etbi. c. j. Anna bile est bonum vni soli: melius vō et diuinius genti et ciuitatib⁹: sed votū cōtinētē vni soli bonū est: bonum vō pacis cōmuni bonū ē genti et ciuitatibus. ergo p bono pacis cōmunis dispensari potest in voto cōtinētis: multo fortius ergo in quolibet alio voto.

¶ Ad istā qōnez dicunt aliq̄ q̄ dispensatio potest accipi dupli^r. Vno mō pro iuris relaxatōne. Alio modo p iuris declaratione. ¶ P̄mo mō nullū uotum dispensabile est: q̄ q̄ per vutuz sc̄i deo ab illo qui est libere potestatis in vouēdo vouens remaneat obligatus: hoc est de iure diuino. papa autē ius diuinū relaxare non pōt. ¶ 2° modo aliqua sunt dispensabilia: q̄ papa pōt interpretari et dēclarare ius diuinū: et aliqua nō sunt dispensabilia. Illa autē q̄ sunt dispensabilia sunt illa que possunt in meli⁹ cōmutari. Que autē nō sunt dispensabilia sūt illa que dignā recōpensationē habere non possunt: vt votum cōtinētis et religionis. ¶ Si cōtra hanc op̄inione sic potest argui. Magis potest papa sup̄ quēlibet xp̄ianum in his que sunt superogationis q̄ p̄clat⁹ religiosus sup̄ subditos suos in his que non sunt de necessitate sue p̄fessionis: q̄ in papa est sub deo plenitudo p̄tatis: sed vt supra ostēsum est. p̄tatis religiosus potest dispensare in votis subditorum suoz: si qua sup̄adunt sue p̄fessionī. ergo multo fortius papa dispensare potest in omnibus votis que sunt non respectu eozum que sūt necessaria ad salutem: respectu quoz est votū qd amittit in baptismo: sed respectu eoz que sūt superogationis. ¶ Videt⁹ ḡ mihi dñm ad qd nem q̄ omne votū qd est de his que sunt superogationis dispensabile est: q̄ dispensatōis in quolibet tali voto pōt inueniri rōnabilis causa. s. p̄fectus maioris boni vel vitatio mali: siue per comparatiōem ad rēpublicā. siue per cōparatiōē ad vouentē. reformatio enim pacis iter regna magis est bonum cōmunitati q̄ cōtinētia vnius persone. In tali enim casu si p̄sona que p̄tinentiā ouerat nubat per obedientiam dñi pape: sua obedientia magis meritoria est sibi q̄ continentia q̄tum ad premium substantiale. Vitatio et cōmuniis mali vt vitatio discordie iter regna que sunt in pace: et vitatio p̄babilis trāsgressionis voti: si p̄babilitas sit vehemēs possunt esse rōnabiles causa dispē sandi in quocūq̄ superogatiōis voto. alr eius non video qn obligatio p c̄paritate facta q̄v

Quod contra charitatem militaret. Et si dicis hoc. q. non esset per se sed per accidens. s. ppter i. armittatem persone. hoc non obstat. recta enim ratio dicere videt aliquid esse loco dei in ecclesia qui periculis communitatis et personarum pensatis infirmitatibus et utilitatibus et damnis possit rationabiliter obuiare: et sic rationabiliter: quod ubi non est dispensandi rationabilis causa si dispensaretur non esset dispensatio: sed dissipatio secundum Bernardum tertio de consideratione. ad Eugenium. 23. capitulo.

Ad primum in oppositum dicitur quod quis manente obligatione de iure nature sit solvere: tamen ipsa obligatio non fuit de iure nature absolute sed sub hac conditione. s. quousque per superiorem ex causa rationabili fuerit relaxata: naturale. n. iudicium rationis dicitur quod per aliquem superiorem talis obligatio relaxari possit ex rationabili causa: quia ad causandum talem obligationem committitur mutabilis causa que est voluntas humana: et ideo superior solvendo obligationem nihil facit contra ius nature. maxime cum omni voto discreto voluntas superioris intelligatur vel supponatur excepta. **A**d 2^m dicitur quod qui non soluit quod promissit mentis si sibi non remittatur obligatio et solvere possit: sed obligatione remissa non mentis si non soluit: tunc debitor amplius non est. **A**d 3^m dicitur quod secundum glossam illa potest derivatio de quibus scriptura locutus opus est mundi et sapientie secularis: et per continentem animam intelligit anima christi desponsata in spiritua liscientia: et secundum hanc expositionem auctoritas non est contra dictam solutionem. si enim intelligeretur quod in nullo actu esset maior ratio meriti quam in observatione continentie: falsus esset intellectus: quod in sustinendo martyrium est meritum. unde et aureo la martyrum nobilior est quam virginum. **A**d 4^m dicitur quod quis summus pontifex non possit facere quod sit monachus absque renunciatione prebendat: quod hoc esset facere predictoria simul: tamen potest de monacho facere non monachus si causa rationabilis affuerit. **A**d 5^m dicitur quod si votus religionis non possit commutari in melius bonum prout: potest tamen commutari in melius bonum commune. talis etiam conditionis possit esse ille qui novit quod illud votum possit commutari in aliud bonum magis expediens sibi: quod non possit commutari in magis conveniens simpliciter. **A**d 6^m dicitur quod sicut non est inconveniens quod si aliquis resuscitaretur a morte corporali alii qui essent non pingues: quis ante fuerint coniuges: ita si aliquis ab illa morte qua de mortui per ingressum religionis resuscitaretur. per hoc quod de monacho fieret non monachus auctorita-

te summi pontificis non esset inconveniens quod alii qui essent non coniuges. qui ante coniuges fuerunt non carnaliter copulari.

Primum argumentum ad secundam partem non bene concludit. quod enim religiosus possit fieri episcopus non est: quia dispensetur cum eo in voto religionis: quod ut superius ostensum est remanet ad substantialia sue religionis obligata: quis enim absolvetur ab obedientia illa qua ante suo prelo renebatur: tamen illa de summo pontifici. **R**espondeo. n.

Secundo sit in votis dispensare. Et videtur quod sic: quod de iure argui non potest: quod a papa non requirit dispensationem super illa obligatione in qua per episcopum potest dispensari. s. ut habetur. ex. de elect. Venerabile. inter alias rationes quas summus pontifex allegat ad cassationem electionis philippi: qui fuerat electus in imperatorem. vult est quod venit contra proprium iuramentum super quo nec philippum sedis apostolice requisivit: cum super iuramento romana ecclesia prius consuli debuisset. ergo solus papa potest dispensare in iuramento: sed non minus obligat votum quam iuramentum. ergo solus papa potest dispensare in voto. **I**tem dispensatio aut est iuris declaratio aut relaxatio: sed solus papa potest ius declarare aut relaxare. ergo solus papa potest dispensare in voto.

Contra. in multis votis dispensant episcopi: non est presumendum quod hoc facerent si nullus alius a papa posset in aliquo voto dispensare.

Respondeo. quod in votis maioribus: cuiusmodi sunt votum continentie religionis et crucis solus papa dispensare potest: quia in votis istis non est dispensandum nisi propter communem ecclesie utilitatem vel aliquam magnam necessitatem: et ideo ipsorum dispensatio merito reservari debuit illi ad quem pertinet totius universalis ecclesie cura. In omnibus autem alijs votis que respectu predictorum dicuntur vota minora: cuiusmodi sunt vota abstinentie et peregrinationis ad sanctum Iacobum: et similia possunt episcopi dispensare. extra de voto. redemp. cap. primo. ubi dicitur quod dispensatio in votis peregrinationis pendet ex eius qui presidet arbitrio: per quem secundum glossam et dominum Hostien. intelligitur non tamen papa: sed etiam episcopus. Inferiores autem episcopis in nullo voto dispensare possunt: nisi eis fuerit specialiter commissum exceptis prelati religiosorum qui dispensare possunt in votis subditorum suorum.

Ad primum in oppositum dicitur quod iuramentorum quedam sunt soli deo: quedam etiam sunt

Bomine de pñis iuramentis dñz est sicut de vo-
tis. non sic aut de alijs: qz nō sic est eps medi-
inter hominē z hoicm: sicut iter hominē z de-
um. papa tñ qui sup omnes hz plenitudinem
potestatis pōt in illis iuramentis dispēfare: qñ
hoc requirit cōmunis ecclesie utilitas. iuramen-
tum autē illud. de quo ibi decre. loq̄tur: factū
fuerat homini. s. filio henrici impatoris. hz gl.
ibidem. ¶ Ad 2^m ar^m dñm q̄ illud argumen-
tum. pcedit de dispēfatione in obligatiōe que
est a iure nō de illa que causat ex p̄p̄ia volun-
tate: cuiusmodi ē obligatiō per votū causata.
E ¶ Ad intellectū tamē minoris sciendū. q̄ quā-
vis solus papa possit cōstituere ius canonicū
quod vniuersali obligat: epi tamē cū capella-
nis z canonicis suis possunt cōstituere ius in
epatib⁹ suis: vt dicit Host. z habet extra. d. sen-
tentia excoicatiōis. A vobis. i. in glosa. z ta-
le ius pōt per aliū q̄ per papā declarari seu i-
terpretari: et etiā relaxari. ¶ Qd^o in.

Tertio queritur vtz votū de nūq̄ petēdo
a dño papa dispēfationē in aliquo
voto sit obligatoriu. Et videt q̄ sic: qz votū de
re licita est obligatoriu: sed nūq̄ petere a do-
mino papa dispēfationē in aliquo voto ē li-
citū: q̄uis dño pape dispensanti recalci-
trare esset illicitū. ergo votū supradictū est obliga-
toriu. ¶ Itē iuramentū de nō petēdo illud qd
alias repetere esset licitū est obligatoriū. vbi
gfa. repetere vsuras licitū est: z tamē iuramen-
tum de nō. repetēdo obligatoriu est. ex. de in-
returādo. Debitores. z. c. sequenti. z. c. Ad no-
stram. z. ergo a simili q̄uis petere a dño papa
dispēfationē in votis sit licitū: tamen votū de
nūq̄ petendo est obligatoriu. ¶ Quid dñz.

Cōtra. nullū votum scñ in p̄iudiciū dñi
pape est obligatoriu: sed supradictū votū esset
in p̄iudiciū dñi pape: quādoq̄. n. expedit q̄
dñs papa dispēfet in votis: z est quādoq̄ dis-
pēfatio honorifica ecclesie. obligare autē se ad
nō petendū z inclinādum anīmū domini pape
ad faciēdū qd est expeditū z honorificū eccle-
sie esset in p̄iudiciū reuerētie que debet eidē
ergo votū de nūq̄ petēdo ab eo dispēfationē
in aliquo voto nō est obligatoriu.

E ¶ Rñdeo: q̄ predictū votum nō est vtr obli-
gatoriu: qz mā voti obligatorij non tñ dñ esse
licita: sed etiā vtilis ad salutē. quedāz. n. licita
sunt que nō sunt vtilia ad salutē: sed sunt idis-
ferentia. vñ ap̄ls p̄ma ad Cor. 6. Dia mihi li-
cent. sed nō omnia expediunt: sed nūq̄ petere
dispēfatiōem a dño papa non est aliquid vtile
ad salutē: imo quādoq̄ multum expedit pe-
tere: ideo nūq̄ petere ab eo dispēfationē in

predictā nō est conueniēs mā voti. ¶ P̄te-
rea. votum de nō petēdo illud quod esset vti-
le anime vouētis nō est obligatoriu: sed quāq̄
vtile est anime illi qui vouit vt dispenset in il-
lo voto: qz quāq̄ votū est illi q̄ vouit nimis gra-
ue ad obseruādum: ita q̄ p̄babit timet trans-
gressionis periculū. ergo votū de nūq̄ peten-
do a dño papa dispensationes in aliquo voto
nō est vtr obligatoriu: in casu tamē in quo vtr-
ius esset anime vouētis talē dispensationem
nō petere q̄ petere obligatus esset ad non pe-
tendū: qz si aliq̄s vouet aliquid qd in vno ca-
su potest ēē vtile ad salutē: z in alio casu inuti-
le obligatur ad obseruationē voti in illo ca-
su in quo est vtile ad salutē: q̄uis nō in illo ca-
su in quo est ad salutē inutile: nisi fuerit inten-
tio vouentis: q̄ si non obligat in omni casu: q̄
obligetur in nullo.

¶ Ad p̄m in oppo^o dñm q̄ materia voti non
tñ dñ ēē licita: sed etiā vtilis ad salutē: vt i cor-
pore qōnis dñi ē. ¶ Ad 2^m dñm q̄ nō ē sile: qz
illud iuramentū sit hōi nec sit de indifferēti illi
cui sit iuramentū: hz de re quā acceptat. votū autē
p̄dictū sit deo: nec sit de re quāz de^o acceptet:
qz nō est vtilis ad salutē: hz idifferēter se hz vtr
iutilis ē. Et q̄uis p̄dicta sufficiat ad solutio-
nem argumenti: tñ ad intellectū decretaliū alle-
gatarū in ar^o dñ. q̄ ille q̄ iurauit nō repetē vsu-
ras actionē hz p̄ illū cui iurauit: vtrū liberet
a iuramento. ex. de iureiur. Debitores. in gl. z
s. e. ti. c. j. z. j. de vsur. Tuas. z. si iurauit q̄ nō i-
quietabit illū de relaxādo iuramentū: tñ pōt h^o
denūciare ecclesiet si iurasset se nō denūciaturū:
qz tale iuramentū illicitū esset. ex. de iureiur.
Ad nram. z. in gl. qz seruare tale iuramentū cēt
p̄ charitatē: cū vsurari^o teneat ipso iure dño z
pōstius restituē vsuras. etiā si nūq̄ p̄fiaz hy-
mant iudiciū p̄pelleret ad restituēdū. vñ nō tñ
ab eo pōt iuste repeti: hz ē si nūq̄ repetat resti-
tuere tenetur si pōt: z si nō pōt tenetur hie vo-
luntatē restituēdū: qz alī saluari nō pōt. Ar. X.

Dnssequēter q̄rit de vl-
tuno p̄ci-
pali. ¶ Et circa h^o q̄rit tria.
P̄^o vtz scādālū sit dñi vtr sa-
ctū min^o rectū p̄bēs alteri oc-
casionē ruie. P̄² vtz aliq̄ bo-
na sint p̄p scādālū vitādum
qmittēda. P̄³ Tercio vtz si aliq̄s hoīrēs com-
mittere aliq̄d scñ scādālū magnū: qd nūq̄ iten-
dit cōmittere: voueat si illud cōmittit se itare
ordinē cistertiēsiū quē nō vult: sed hoīret itra-
re: z postea supradictū cōmittit: teneat p̄dictaz
religiōem itare. ¶ Questio.

A **Primo** ostēdo qd scandalum non sit dñi vel factum min⁹ rectū p̄bēs alte-
ri occasione ruine. p̄ma p̄ba. vñ de xpo qd sa-
ctus est lapis offensiois et petra scādali his q
offendūt vbo nec credunt in quo et positi sūt:
et xps nihil fecit vel dixit min⁹ rectū. **C** Item
Matth. 16. dicit Saluator Petro. Scādalu
mibi es: sed Petr⁹ xpo nō p̄buit occasionem
ruine. **C** Itē hoies qñs scandalizant ex bo-
no. ergo scandalū nō est semp dñi vel factū
min⁹ rectū. **C** Itē nullū dñi vel factū mi-
nus rectū est neciū: sed vt habet Matth. 18.
necesse est vt veniat scandalū. ergo scādalu nō
est dñi vel factū minus rectum. **C** Contra. glo. sup illud Matth. 18. Si man-
tua p̄ pes tu⁹ scādalizat te. Scādalizat qd dñs
vel factū min⁹ recto occasioez dat ruine. **C** Itē
glo. sup illud Numer. 3. Elieise p̄us filios
israhel. Scādalu est vbi recte abulati deceptio
ad peccādū subijcit. Sz talis deceptio nō pōt
esse nisi p̄ factū vel verbū minus rectum. **C**
Rūdeo. scādalu dñs a scādalu grece qd
est offendiculi vel offensio vel ruina vel ipa-
ctio pedū. trāslatum est autē a corporalib⁹ ad
sp̄alia: et sicut in corporalib⁹ accipit actiue. s. p
appositioe offendiculi in via ad hoc vt ambu-
lans ipingat vel ruat: et passiue. s. p̄ impac-
tū vel ruina ipingēti vel ructis: sic in via moris
accipit scādalu actiue et passiue. **P**ro nō
est scādalizatio actio. s. dñi vel factū min⁹ re-
ctum alteri p̄bēs occasione ruine. 2. modo est
scādalizati passio: ipa. ruina occasioata ex di-
cto vel facto minus recto. **C** Ad 3. m. in opp^m dñm qd in vbo istoxps nō
dñs fuisse scādalu: sed petra quā scādalu ē se-
cutū: nō a petra datuz: sed a malis hoib⁹ de q
bus hic loq̄tur acceptū. vñ de fuerunt scādali-
zati et scādalizatez qz sibi ipsis occasione ru-
ine prebuerunt. **C** Ad 2. m. dñm qd p̄us xps nō
ruent: nec ruere possit: tñ Petrus. q̄tuz in se
fuit dedit sibi occasioez ruine in q̄tum sibi sua
debat nō subire passioe quā subire dina vo-
luntas iperabat. **C** Ad 3. m. dñm qd bonū opus
nūq̄ prebet aliq occasione ruine: quīs qñs
hoies mali vñ op̄e bono sibi ipsis prebeat
occasione ruine. **C** Ad 4. m. dñm qd quīs nul-
lum dñi vel factum min⁹ rectū sit neciū ne-
cessitate absoluta in particulari: est tamen ne-
cessarium necessitate pditionatez in vñ: et sic
scādalu neciū est necitate pditionata. vñ itelli-
geatis sup illud. Nece ē vt veniat scādala. dñe
vt qd p̄bati sunt meliores fiat. est etiā neciū in
vñ: sicut p̄m veniale est neciū in vñ: nō ta-
men in particulari: vt in 2. lib. ostēsum est. scā-

dalum. n. nō semp est peccatū mortale: sed qñ
q veniale: vñ de et ruina posita in diffinitione
scandali large accipitur. s. pro ruina vel dispo-
sitiōe ad ruinā. vñ et in greco scādalu: non m̄
significat ruinam: sed etiam impactionem pe-
dum: que ad ruinā est dispositio: quīs nō ne-
cessaria. non. n. ois qd ipingit pedib⁹ ruit: qz ta-
mē p̄ncipali⁹ inuenit rō scādali in scādalo qd
est p̄m mortale. iō glo. sup illud. Matth. 18.
Qui scādalizauerit vñ de his pusillis qui in
me credūt expedit ei vt suspēdat mola asina
in collo ei⁹: et demergat in pfundū maris
dicit. Multo meli⁹ est p culpa breuē suscipe-
re penā qd eternis seruari cruciatib⁹. qd de scā-
dalo quod est veniale peccatū itelligi nō po-
test. **C** Arg⁹ ad p̄t aliā pcedunt de scādalo
actiū quīs in eius descriptioe exprimat pas-
sionem scādalu in obliquo. **Ad. 2. m.**

Secundo querit vtrum aliqua bōa sint
ppter scādalu vitadij omittē-
da. Et vi qd non in moralib⁹ bonum p̄ncipali-
bus est qd ver⁹: sicut dicit gl. sup illud Mat-
th. 18. Qui scādalizauerit et. pro scādalo vitas
relinqui nō debet. et et. de reg. iū. Qui scādali-
zauerit vitius scādalu nasci pmittit qd veri-
tas relinquat. ergo multo min⁹ omittēduz ē
bonum ppter vitadij scādalu. **C** Itē fm apl⁹
Rom. 3. Nō sunt faciēda mala vt veniant bo-
na. ergo a simili nō sunt omittēda bona vt ve-
niant mala. **C** Itē si aliq bonum deberet di-
mitti ppter scādalu vitadum: hoc maxime
esset tēporale bonū: sed tpalia bona non sunt
omittēda ppter vitadum scādalu. vñ de glo-
riosus martyr beat⁹ Thomas nō omisit repe-
tere tēporalia bona ad vitadum scādalu re-
gis angloz. qd videtur qd nullū bonū sit omit-
tendum ppter vitandū scādalu.

C Contra. pp scādalu quīs est omittēdum
qd de iure esset faciendū. decre. di. si. Aliquan-
tos. sed quod de iure faciēdum est: bonū est. qd
aliquādo est omittēdū bonum ppter scādalu
vitadij. **C** Itē apl⁹ p̄ma Cor. 7. Si esca scan-
dalizat fratrē meum nō manducabo carnē in
eternum. ergo saltē bonum tēporale omitten-
dum est ad vitadum scādalu.

C Rūdeo qd qd rōnabiliter itelligi non pōt
de scādalo actiū: qz per. omissionē boni non
vitat hō in seipso verbū vel factū min⁹ rectū:
qz nec operatio boni est in operāte occasio di-
cti vel facti min⁹ recti. est ergo itelligenda de
scādalo passiuo sub hoc sensu. s. vtz aliq te-
neatur omittēre bonum op⁹ ne p̄xim⁹ scanda-
lizetur. **C** Ad cuius veritatis itelligentiā sciē-
dum qd bonoz op̄erū quēdā sunt necessaria

B ad salutem: opera preceptorum quedam supererogationis ut opera consiliorum: quedam sunt indifferentia ex genere ut comedere carnes: bibere vinum: temporalia modo licito acquirere: acq̃sita custodire: debita repetere: sic de alijs. Scandalum est: primi oriri pot in ipso ex sua malitia vel infirmitate vel ignorantia. **P**rae necia ad salutem non sunt omittenda ad vitandum primum scandalum ex quocumque radice pueniat: quia nullus debet omittere salutem propter vitandum primum damnationem. quia magis tenet debet diligere seipsum quam alterius ordinem charitatis. Nullum est opus bonum omittendum est ad vitandum scandalum primum pueniens ex malitia: ne per hoc volens malitiose impetire opera bona: et exercere mala dare occasio malignandi. **P**rae vero supererogationis quibus non sunt simpliter et ex toto omittenda propter quodcumque primum scandalum: tamen quicquid ad tempus sunt intermittenda ad vitandum scandalum pueniens ex infirmitate vel ignorantia: quousque: si adhibeatur sufficienter diligentia ad hoc ut ignorantia instruat: et infirmus aliquo modo confortetur: ut non de bono opere scandalum sibi sumat: nec hac de causa bonorum supererogationis intermittere: ad tempus merito suo iudicat: quia sic opus supererogationis intermittere meretur equale premii premio debito operi supererogationis quod omittit: vel maius: quia talis omissio nihil diminuit de perfectione charitatis: sed magis disponit ad augmentum. **P**rae vero indifferentia ex genere: quorum omissio nulli alij probat iudicat nisi operante: et in temporalibus non omittenda sunt ad vitandum scandalum primum pueniens ex infirmitate vel ignorantia: quoniam probabile apparet quod nisi opus tale omittat primum scandalizabit: et si probabile est quod scandalizet mortali: tunc omissio illius operis est in precepto. si autem probabile est quod non scandalizetur nisi venialiter tunc omissio illius operis est in consilio: postquam tamen proximo est offensum quod ex tali opere scandalizari non debet: debito modo suatum ut non scandalizetur non tenetur homo omittere illud opus propter primum scandalum vitandum: quia si post tales instructiones et suasionem scandalizetur tamen propter illud scandalum non tam pueniret ex infirmitate vel ignorantia quam ex malitia: sicut superius dictum est nullum opus ad vitandum scandalum primum ex malitia pueniens est omittendum.

Ad primum ergo in oppositum dicendum quod procedit de veritate: cuius locutio vel operatio necessaria est ad salutem. **A**d secundum dicendum quod non est simile: quia operatio mali culpe non potest esse bona: sed omissio boni supererogationis vel indifferentis

in aliquo casu potest esse bona: ut in questione visum est. **A**d tertium dicendum quod omissio repetitionis temporalium bonorum: que repetebat beatus Thomas non tamen fuisset in preiudicium suum: sed etiam ecclesie: cum erat pastor: et cuius bonorum erat administrator: scandalum etiam regis anglie pueniebat ex malitia: quia sufficienter gloriosus martir diligenter appositum fuit ad edocendum illum regem: et suadendum ei: ut non deberet scandalizari.

Ad primum ad partem aliam dicendum quod aliquando aliquid de iure esset faciendum si non sequeretur scandalum: quod de iure est omittendum: si ad hoc scandalum sequi probabiliter presumatur. **A**d secundum dicendum: quod ibi apostolus loquitur de omissione cibi suspecti. unde illud capitulum incipit de his que idolo immolantur: a commestione autem talis cibi homo tenetur abstinere quando probabiliter presumitur quod proximus suus suspicatur quod illos cibum comedit ad venerationem idoli: alio etiam teneret homo abstinere a cibo licito ad tempus propter scandalum primum sicut de bonis alijs in differentibus in questione dictum est.

Tertio queritur si aliquis horrens committat se irritare religionem: cisterciensis quia non vult: sed horret irritare: et postea supradicti se committit teneat predictam religionem irritare. Et videtur quod non: quia magis obligat vouens ad impletionem voti: si psequatur illi finem propter quem vouit quam si eueniat turpis conditio sub qua vouit: et quam euenire nolebat cum vouit: sed ille qui votum suum praedictum fecit propter hunc finem: scilicet ut non committeret illud scandalum quod horrebat: turpem conditionem quam in suo voto posuit euenire nolebat. cum ergo si illud scandalum non commisset illam religionem non teneret ingredi: multo minus tenetur ad hoc propter impletionem conditionis facte. **I**tem vouens sub aliqua turpi conditione quam desiderat impleri extante illa conditio obligatur ad faciendum quod vouit: ergo per locum a prius vouens aliquid sub aliqua turpi conditione quam nollet euenire extante illa conditio non obligatur ad faciendum quod vouit. **I**tem omne votum est respectu alicuius voluntarie ratione apposite conditionis: sed in praedicto voto illud quod vouit non fuit voluntarium ratione sui: nec ratione conditionis apposite: quia conditio voluta non fuit: cum vouens quando vouit nollet ea euenire: ergo praedictum votum nullum fuit.

Contra: omne votum sub conditione factum tenet extante conditio: sed iste vouit irritare pie

C dictam religionē si predictum factum pmitte-
ret. cum ergo quādo illud scandalum comisit
impleta fuerit pmissio sub qua pmissa religionē
intrare pmitte eam intrare tenetur.

Rideo. q. si impleat cōditio ille qui fecit
votum supradictū pmissa religionē intrare te-
netur: q. votum sub conditione factū de re bō-
na: et ppter bonum finem quē vouens inten-
dit cōsequi p executionē illius boni quod vo-
uit est obligatoriu extante appōsita cōditio-
ne: et hoc siue illa pmissio sit bona siue mala: si-
ue vouens illā malam cōditionem velit im-
pleri: et cum quis volens cōcubere cum mu-
liere vouet coram ea religionem intrare: si si-
bi consenserit in illo malo facto: siue nolit eas
impleri vti in pposita questione. quāvis enī
cōditio non sit volita a vouente dum vouet:
nec etiam velit absolute religionem intrare: i-
mo horret: tū pōt velle nūq sub alterius cōdi-
tione: non enim est inconueniens q. duorū quo-
rum nētrum est volitū absolute: vna sit vo-
litum in aliqua relatione ad aliud.

Ad primum in oppositum dicēdum q. du-
plex est finis voti. vnus quem intendit vouēs
assequi mediante executione sui voti: qui finis
in voto pposito est expiatio peccatorum: quā
vouens intendit consequi per executionem vo-
ti: quē est religionem bona intentione ingredi.

Alius finis est quē nouens intendit per suam
obligationem immediate consequi: qui finis in
pposito uobis est pseruatio a cōmissione fa-
cti scandali magni. de pmo fine non potest
telligi maior argumentū: quia cōsecutio illi-
us pserupponit impletionem voti: sed loquen-
do de fine secundo dico maiorem esse falsam
quādoq. tamen ille finis est cōditio appōsi-
ta siue bona siue mala. **A**d secundū dicen-
dum q. non valet consequentie forma: sed sic
debet argui. si aliquis vouet aliquid sub ali-
qua turpi cōditione quā impleri non deside-
rat illa extante obligatur. ergo vouens aliqd
sub turpi cōditione quā impleri non deside-
rat si illa cōditio non impletur. non obliga-
tur. **A**d tertium dicēdum q. quāuis vo-
uens non voluerit absolute illud quod vouit
nec etiam ipsam cōditionem: tamen voluit il-
lud quod vouit sub cōditione: et pro tanto pō-
test dici q. illud voluit rōne cōditionis: et hoc
factū in corpore questionis declarati est.

Circa p. priatum est in abscondi-
to factum. hic per factum in abscon-
dito intelligas quod sine solēnitare factum est:
et si factus sit cum multis testibus. Solēne in

conspectu ecclesie factum. hic per factū in con-
spectu ecclesie intelligas votum factū cum so-
lenitate. Per susceptionē sacri ordinis vel
professionem in religiōe seu per assumptionē
habitus professorum. vbi distinguitur ab habi-
tu nouitiorū. Solenne violare peccatū et scā-
dalum. non est intelligendū q. semper sint duo
peccata: quia scandalum non semper est spe-
ciale peccatum: sed frequenter est circumstan-
tia peccatum aggrauans. Probari nō potest
quod occulte actum est. ista non est sufficiēs
ratio quare contrahentes post simplex votū
continentie non sunt separandi: quia si probari
posset non ppter hoc dirimeretur matrimo-
nium iam contractum: sed prohiberetur con-
trahere. Quibus non solū nubere: sed etiam
velle damnable est. quāuis hoc dicatur hic
de illis qui solēnitare continentiam vouerunt:
tamen hoc etiam verū est de illis qui fecerūt
simplex continentie votum: quāuis tales volē-
do nubere minus peccent q. alij. Eas arce-
das redire ad ppositum. hoc intelligendus
est de illis qui fecerunt solēne continentie vo-
tum. Scdm in penis tenet locum. i. q. tum ad
lapidationis penam in veteri lege. let enī pri-
mo et principaliter precipiebat lapidari blas-
phemantem deū. de quo habetur Lcuit. 24.
deinde adulterum vel adulteram. de qua ha-
betur Deutero. 22. Hoc execrabilius sit in me-
retrice: et execrabilius sit in vxore. quia quo ad
vsum contra naturam non est vxor viro con-
cessa: et magis tenetur vir cauere malum vxor-
is q. alterius mulieris: et ideo cum ad vsum
contra naturam nulla mulier viro sit conces-
sa plus peccat vir in vtendo contra naturam
vxore propria q. meretrice. Incipit excusari
per obedientiam. hoc quod dicit ibi magister
non tenetur: quia ex quo scit suam legitimā
vxorem viuere: quāuis hoc apud ecclesiā pro-
bari nō possit potius debet ex cōmunicationis
sententias humiliter sustinere q. carnaliter co-
gnoscere illam quā habet de facto quantūci-
q. illa exigeret. extra de sentētia excommuni-
cationis. Inquisitioni.

De dispari cultu. Di. XXXIX.

Post hec de dispari cultu
videndū est: hec est enim
vna de causis qbus perso-
ne illegittime sūt ad con-
trahendū matrimonium.
Nō enim licet xpiano cū

gentili vel iudea inire cōiugiū: qz etia
in veteri testamēto phibitū est. fideles
viros ifideles ducere vxores: dñō dice
te. Non accipias vxorē de filiab⁹ alieni
genaz filijs tuis: ne traducant eos post
deos suos. Juxta hoc domini pceptū
iudeoz cōiugia cū alienis inita hēdras
separauit. Hoc idē etiā in nōuo testamē
to seruatur. Un Aug. Ne nubat seminū
nisi sue religiōis viro: vel ne vir talē du
cat vxorē. Id enī vt dicitur iubet domi
nus. docet Apl's. vtrūq; pcepit testa
mentū. Item Ambz. Laue xpiane gen
tili vel iudeo filiā tuā tradere: caue ne
gentilē vel iudeā: vel alienigenā. i. here
ticam z omne alienā a fide tua vxorem
accersias tibi. Item. Si quis iudee: siue
christiana iudeo: siue iudea xpiano car
nali cōsortio miscetur: quicūq; tñ ne
phas admiserit a xpiano cetū. pñus se
greget. Ex his alijsq; plurib⁹ testimo
nijs apparet nō posse contrahi cōiugiū
ab his q sunt diuerse religiōis z fidei.

**De coniugio fidelis z ifidelis z duo
rum infidelium.**

Uic aut videt obuiare qd apo
stolus ait de imparib⁹ cōiugis:

Ego dico non dñs. Sigs frater
habet vxorē ifidelē: z hec cōsentit habi
tare cū illo: nō dimittat illā: z si qua mu
lier zē. Sed aliud hoc esse: aliud illud
euidēter ostēdit Aug. Ibi enim agit de
illis cōiugis fidelium: que cōtrahūt
ab eis in dispari religiōe z fide manen
tibus. Apl's vero ait de illis qui vnus
eiusdēq; ifidelitatis fuerūt qñ coniun
cti sunt. Sed cū venisset euāgeliū alter
sine altera credidit. Intelligis ne quid
dicam? Attēde vt rem ipsam diligētius
explanem. Ecce cōiuges duo vni⁹ infi
delitatis fuerūt quādo cōiuncti sunt nul
la de his questio est que ptimeat ad illō

pceptū veteris z noui testamēti: quo p
hibetur fidelis cū ifideli copulare cōiū
gium. Jam sunt cōiuges z ambo adhuc
sunt ifideles. Tales sunt adhuc quales
cōiuncti sunt. Venitq; euāgeliū predica
tor: credidit eorū vnus vel vna: sed ita
vt ifidelis cū fideli habitare cōsentiat:
non iubet dominus vt fidelis ifidelē di
mittat taliter cōiunctū. Nec apl's iubet
vt nō dimittat: sed cōsultat: vt si quis al
agat non sit trāsgressor: sicut z de virgi
nibus cōsultat. Monet aut qd est lucra
di occasio cū possit licite relinquere: sed
non expedit. Tūc. n. non expedit id qd
licitū est quādo pmittit qdē: sed impi⁹
ysus alijs aufert ipedimentū salutis: si
cut discessio fidelis ab ifideli: quā nō p
hibet domin⁹: qz corā illo nō est iniusta:
sed Apl's ne fiat: cōsilio charitatis sua
det: vt nemo in ea re iussiois necessitate
teneatur: sed cōsily voluntate libere fa
ciat. Ex his mōstratur iter fideles con
iugium eē: z cōsiliū Apl'i nō obuiare p
cepto dñi: quo iubet fidelē nō iungi in
fideli: z si cōiuncti fuerint separari. Legi
tur enī qd hēdras ppheta: imo domin⁹
per eū iussit israelitis vxores dimittere
alienigenas: per quas ibāt ad deos alie
nos: nō ille per maritos acquirebatur
deo. Recte hoc pcepit: qz per Moy
sem iusserat dñs ne qs vxorē alienigenā
duceret. Merito ergo qs duxerāt dñō
phibēte: dñō iubēte dimiserunt: qz vt
ait Ambz. Nō est imputādū matrimo
nium qd extra decretū dei scñ est: sz co
gnoscutur emendandū: vt qñ fidelis ifi
deli copulatur. Sed vt ait Aug. Lū cē
pisset gentib⁹ euāgeliū predicari: iā cō
iunctos gentiles gētilib⁹ cōperit coniu
gibus: ex quib⁹ si nō ambo crederent: sz
vnus vel vna: z ifidelis cū fideli cōsen
tiret habitare: nec phiberi a dñō obuiat

fidelis infidelem dimittere nec iuberi: Ideo non phiberi: qz iustitia pmittit a fornicante discedere. z infidelis hominis fornicatio est maior in corde: nec va ei? pudicitia cū coniuge dici pōt: qz oē quod nō est ex fide pctm ē: q̄uis verā fidelis hēat pudicitia ēt cum infideli cōiuge q̄ non hz veraz. Jō aut nec iuberi: qui nec cōtra iussione dñi gētiles fuerūt ambo cōiuncti. Licitū ergo erat per iustitiam fideli infidelem dimittere: sed licitū non erat faciēdum ppter liberā beniuolentiam. Euidēter appet z iter infideles cōiugium eē z aplm de illis agere: q in infidelitate cōiuncti fuerūt: z post alter ad fidē cōuerſus est: cum quo etiāz fidelis habitare consensit: z hunc nō dimittere fideli consulit apostolus: qz forte per fidelem saluabitur infidelis.

¶ De fornicatione spūali ob quā potest dimitti coniug.

Otest nō licite dimittere: qz in infideli est fornicatio: si nō cor-
pporis tñ mētis. Causam enī for-
nicationis dñs excepit. Fornicationem vero generalē z vlem intelligere cogimur nō mō. s. corporalē sed spūales: de qua Augu. ait. Idolatria z quelibz no-
ra superstitio fornicatio est. Dñs autēz permittit cā fornicationis vxores dimit-
ti: sed nō iussit: z sic dedit aplo locū monendi: vt q voluerit nō dimittat: pōt tñ
licite dimittere. Si. n. fornicatio carnis detestāda est in cōiuge: q̄to magis for-
nicatio mētis. i. infidelitatis?

¶ Pro qbus vitus possit dimitti.

Jaut queris an ppter aliud vitium nisi pp infidelitatem vel ydolatriam possit dimitti? Attende qd Aug. ait. Si infidelitas fornicatio ē z ydolatria infidelitas: z auaritia ydolatria: nō est dubitandū z auaritiam forni-

cationem esse. Quis ergo quālibet illicitam concupiscentiā pōt a fornicationis genere separe: si auaricia fornicatio ē? Ex quo intelligit q ppter illicitas concupiscentias non tñ que in stupris cum alienis viris vel feminis cōmittunt: sed ob quaslibet que aīaz a lege dei aberrare faciunt z perniciose corrūpi possit sine crimine z vir vxorē suam dimittere: z vxor virum. Itē rectissime dicit si viro suo dicat: nō ero vxor tua nisi mihi de latrocinio diuitias congreges: vel nisi solita lenocinia exerceas: aut si quid aliud facinorosum vel flagitiosum a viro suo expetat. Tunc ille si veraciter penitēs ē: habetqz fidē per dilectionem operārē: mēbrum qd eum scandalizat amputabit. Ex his apparet q non solum infidelitas: sed etiā quelibet concupiscentia que perniciose turpiterqz corrumpit: fornicatio spiritualis ē: per quā vir vxorem vel vxor virum dimittere potest. Consulit tamen apls ne fidelis dimittat infideles volentē cohabitare: nec a deo reuocare.

¶ Si fideli libeat aliam ducere infidelis discedente vel dimissa.

Ic querit si fidelis dimittat infidelem: vel infidelis a fideli discedat: an liceat fideli aliā ducere? Videt auctoritas testari q illa viuente alteram ducere non valeat. Ambro. enim verba apostoli exponēs ait. Alioquin si disceditis ab inuicem z volētes cohabitare dimittitis z alijs vos copulatis: adulteri estis: z filij vestri qui de hac copula nascuntur: imundi. i. spurij sunt. Item. Siquis habuerit vxorem virginem ante baptismum: viuente illa post baptismum alteram habere nō potest. Crimina enim in baptismo soluuntur non coniugia.

¶ Que premissis contraria vident.

¶ Ed cōtra Ambro. testat. Si in fidelis dicit apls discedit: discedat. Non. n. est seruituti subiectus frater aut soror in hmoi: qz nō debetur reuerētia cōiugy ei qui horret auctorem coniugy. Nō est. n. ratū matrimoniu: qd sine deuotiōe dei est: z iō nō est pctn ei q dimittit pp deū: si alij se copulauerit. Lōtumelia. n. creatoris soluit ius matrimony circa eū qui relingitur ne accuset alij copulatus. Infidelis aut discedēs z in deū peccat z in mīmoniu: nec est seruāda ei fides cōiugy: qui iō recessit ne audiret xpm eē deum xpianorū coniugioz. Si vero ambo crederint per cognitionē dei cōfirmatur coniugium. **¶** Determinatio.

¶ Etende hec predictis cōtraria posse videri: ita vt sibi Ambro sius dīcere videat. Sed distinguendū est hic aliud esse dimittere volentē cohabitare: aliud dimitti propter deū ab illo qui horret nomē xpi. Ibi. n. lex beniuolentie nō seruat. Dic veritas custodi: z iō cū liceat dimittere volentem cohabitare: non tñ ea viuente aliā ducere licet. Discedentez vero seq non opz: z ea viuente aliā ducere licet. Sed hoc nō est intelligendū nisi de his q in infidelitate sibi copulati sunt. Sz si ad fidem yterqz cōuersus est: vel si yterqz fidelis matrimonio iunctus est: z post alter eoz a fide discesserit: z odio fidei cōiugē reliquerit: dimissus discedētem nō comitabit: nec tñ illa viuēte alteraz ducere poterit: qz iter eos fuerat ratuz coniugium: qd nō potest dissolui.

¶ Quidā dicunt cōiugiu nō esse iter infideles: z quare.

¶ Ut tamen nōnulli qui iter infideles asserunt non esse coniu-

giū: quia nec rata nec legitima: qz aplo ait. Omne qd nō ē ex fide: pctn ē. Eoz aut coniunctio nō ē ex fide: z ideo pctn est. Nō est ergo cōiugiu: qz nullū coniugium pctn est. Aug. ēr dicit: qz nō ē vera pudicitia infidelis cūz fidei. Sz vera negat esse pudicitia: nō q infideliū cōiugium nō sit verū: sed qz nō bz illud triplex bonū: qd excusat coitus z meretur pmiū. Itē illud apli. Qd qd nō est ex fide pctn est: nō sic intelligendum est: vt quicquid sit ab infidelibus pctn sit: sed omne qd sit cōtra fidē idest cōscientiā: male sit: z ad gebēnā edificat. Vel in oī eo qd infidelis facit peccat: nō qz illud facit: sed qz nō eo mō illud facit quo dz: nō referens ad debitū finem.

¶ Qz legitimū sit coniugium infidelium sed non ratum: z quare.

¶ Opula ergo maritalis que est inter infideles coniugiu est legitimum: sed non ratum. Legitimum qz est inter legitimas personas: sz non ratū: qz sine fide. Coniugiu vero fidelium est legitimū z ratuz: si tñ legitime sunt psone. Qz aut legitima sit infidelium cōiunctio Aug. testat dicens. Uxor legitima a societate cōiuncta si ne vlla culpa relinquit si cum viro xpia no permanere noluerit. Ex hoc etiam pbat q infideli ad fidē cōuerso apostolus cōsuluuit infidelem nō dimittere: qd non faceret: si non esset inter eos legitimum coniugium. Legitimum est quod legali institutione vel prouincie moribus: nō dī iussionez dñi strabit.

¶ Superius determinauit. magister de impedimento que faciunt personā illegitimā ad cōtrahendū cū quacūqz psone. Hic determinat de impedimētis que faciunt personā illegitimā ad cōtrahendū nō cū quacūqz psone sed cum aliqua. **¶** Et diuidit in partes quatuor. **¶** Primo determinat de impedimēto disparis cultus. **¶** 2º de impedimēto cōsanguinitatis. **¶** 3º

sequenti. ibi. Nunc superest. 7. 3. de impedimento
affinitatis. di. 41. Nunc de affinitate. 7. 4. de
impedimento cognationis spiritualis. di.
42. ibi. De parotalibus. C. Prima in quatuor. 7. 6.
determinat hanc questionem: utrum fidelis cum infide-
li possit contrahere. 7. 2. an duorum infidelium
conjugatorum alter conuersus ad fidem pos-
sit non conuersum dimittere. ibi. Potest tamen.
7. 3. an conuersus possit aliud matrimonium
contrahere. ibi. Hic querit. 7. 4. utrum inter in-
fideles sit coniugium legitimum. ibi. Sunt tamē.
C. Prima in duas. 7. Primo determinat ve-
ritatem. 7. Secundo soluit contrarias obiectiones.
ibi. Hic autem. C. Illa pars que ibi incipit. Po-
test autem diuidi in duas. 7. Primo ostendit quod
duorum infidelium conjugatorum conuersus ad
fidem potest dimittere non conuersum. 7. Secundo
inquit utrum propter aliud vitium possit coniunx
dimitti. ibi. Si autem. C. Illa pars que ibi incipit
Hic queritur diuiditur in duas. 7. Primo ostē-
dit quod fidelis dimittes non conuersum volentes
tamen cohabitare non potest aliud matrimo-
nium contrahere alio viuente. 7. Secundo ostē-
dit quod si non conuersus non vult cohabitare cum
conuerso conuersus potest aliud matrimonium
contrahere. ibi. Sed econuerso. C. Illa pars
que ibi incipit. Sunt tamē diuiditur in duas.
7. Primo remouet falsitatem. 7. Secundo confir-
mat veritatem. ibi. Copula igitur. Articulus 1.

Circa hanc distinctionem queren-
dum est principaliter
de duobus. 7. Primo de in-
fidelium coniugio. 7. Secundo de
ipsorum diuortio. C. Circa primum
querunt tria. 7. Primo utrum
fidelis cum infidele possit con-
trahere. 7. Secundo utrum inter infideles possit
esse matrimonium legitimum. 7. Tercio utrum ta-
le matrimonium excuset eorum carnalem con-
cubitum.

Questio.

Primo ostendo quod fidelis potest habere cum
infidele: quia Ioseph cum Egyptia
contraxit. ut habet gen. 41. 7. Moyses cum ethio-
pissa. de quo habet numer. 12. nec tamē potest
cum fideles pro illis matrimoniis reprehēsi sūt
in scriptura. C. Itē peior est apostatās a fide
ille qui nunquam fidem suscepit. ut habetur. 2.
Pet. sed si fidelis contrahit cum illo qui apo-
statat a fide non dirimitur matrimonium. ergo
multo fortius potest esse matrimonium inter fidelē
7. illum qui nunquam suscepit fidem.
C. Contra. Esdras primo cap. 9. 7. 14. habetur quod
precepit Esdras filiis israel dimittere uxores
alienigenas: quas in matrimonium duxerant.

C. Item. ut habetur deuter. 7. 2. precepit do-
minus filiis israel quod cum amoritis: cananeis:
pherezitis: eucis: 7. hiebusis non sociarentur con-
iugia. C. Item non est comunicandū cum infi-
delibus. 2. Joā. 3. nec aue eis dixeritis: sed co-
iuges simul cōcant. ergo fidelis non debet ma-
trimonium contrahere cum infidele.

C. Respondeo quod ante legem scripta licebat
fidele contrahere cum infidele: quia nulla lege pro-
hibebatur: ut bene ostendit primum argumentum
ad partem primam. Tempore vero legis scripte
prohibitum fuit filiis israel contrahere cum cana-
neis propter eorum peruersitatem 7. obstinatio-
nem: 7. ne coniunx infidelis peruerteret fide-
lem. non autem prohibuitur fuit contrahere cum aliis
infidelibus. unde Hester contraxit cum assue-
ro. ut habetur Hester secundo modo autem non licet
alicui fidele contrahere cum infidele: qui fidei
sacramentum non suscepit: ut ostendunt auctori-
tates quas adducit magister huius dist. c. 6.
unde si de facto contrahat matrimonium dirime-
ndum est. Cuius rationem assignant aliqui: quoniam in
tali matrimonio 7. si ceterum boni fidei ad hoc
non tamen ad deum ex parte coniugis infidelis.
nec esset ibi etiā bonum plius: quia infidelis cona-
retur educare prolem non ad cultum dei: sed ad
contrarium. Sed hec ratio est insufficientis: quia
hec omnia dici possent de matrimonio contra-
cto inter fidelem 7. hereticum qui suscepit fidei
sacramentum: 7. tamen quoniam fidelis contrahens
cum heretico peccat: matrimonium tamen con-
tractum non est dirimendum. 7. Dicendum ergo quod
ratio quare non tenet matrimonium contractum
inter fidelem 7. infidelem: quia sacramentum bap-
tismi non suscepit est: quia iura reddunt fide-
lem esse personam illegitimam ad contrahen-
dum cum infidele predicto. unde dicit. 28. q. 1.
Sic enim. ultra medium: quod non nisi eiusdem re-
ligionis 7. fidei maneant copulata coniugia.
simile habetur. e. q. Caue. huius autem constitutio-
nis fuit ratio congrua: quia non deceret christia-
num contrahere matrimonium: in quo non esset
ratio sacramenti: sed in predicto matrimonio ratio
sacramenti non esset: quia non posset habere sacramen-
ti rationem ex parte coniugis unius: 7. non habere ex
parte alterius. Ille autem qui sacrum baptismum non
suscepit nullum alium sacrum suscipere potest: ut su-
perius ostensum est: quoniam non teneret matri-
monium tractum iter baptismi: 7. non baptizatus
etiā si omnes articulos fidei crederet. dicit. 28.
q. 1. Caue. 7. sumptum ē ab Ambrosio in lib. de pa-
triarchis. si christiana sit uel cathetizata 7. 3.
glo. non est satis nisi antequam iniciati sint sacra-
mento baptismatis.

¶ Ad primum in oppositum per solutio ex ob-
iectis in questione. **¶** Ad 2^m obdm qd non reddi-
tur fidelis persona illegitima ad contrahen-
dum cum infideli propter infidelitatis peccatum:
qd tunc magis esset persona illegitima ad con-
trahendum cum heretico: et esset persona legiti-
ma ad contrahendum cum infideli non baptiza-
to: quod falsum est: sed est ratio quia non suscepit sacra-
mentum baptismi quod omnium aliorum sacramen-
torum ianua est. **¶** Arg^a ad partem aliam gra-
pncipalis conclusionis potest concedi: quia tunc ter-
tium concludit quod nullo modo sit contrahendum cum in-
fidelibus: ideo obdm quod ecclesia prohibet fideles

¶ et quibus etiam in pena infidelium. Pro prima causa
inhibet contrahendum fidelium cum quibuscumque infide-
libus siue paganis siue iudeis siue hereticis si-
ne apostatis: sed in hoc distinguendum est secundum di-
uersas conditiones personarum et negotiorum et tempo-
rum: quia si fideles sunt firmi et docti in fide: ita
quod ex contrahendo cum infidelibus magis probabi-
liter possit sperari infidelium correctio quam fide-
lium peruersio licitum est eis contrahere cum infide-
libus paganis vel iudeis: maxime si urgeat ne-
cessitas. si autem fideles sint simplices vel infirmi
in fide: ita ut probabiliter timeri possit de eorum
peruersione: ideo prohibendi sunt contrahere cum in-
fidelibus quibuscumque: maxime ne magnam familia-
ritatem habeant cum eis: vel ne contemnant cum eis: nisi
in necessitate. unde glo. super illud secunde epistolae Iohannis.
Molite cum recipere in domum. dicit. Ne dum hospi-
tales esse velitis per mala eorum colloquia vsi
boni mores corrumpantur. Fideles autem prohibentur
contrahere cum hereticis et apostatis maxime in
pena eorum. unde et tales infideles excommunicat ec-
clesia: quia cum receperint fidei sacramentum ecclesia non
tamen habet iudicare eos iudicio temporalis: sed etiam
spiritualis talibus non debet dici aue. unde glo. super illud
secunde Iohannis. neque aue. etc. dicit quod videtur signum con-
sensus erroris. hoc. n. dicitur amicis quorum
opera nobis placent. **¶** Questio. **¶** II.

¶ **Secundo** querit utrum inter infideles pos-
sit esse matrimonium legitimum. Et
videtur quod non quia infimum legitimum in dissolubi-
le est. dicitur. n. Mat. 19. Quos deus coniunxit homo
non separet: sed matrimonium infidelium dissolu-
bile est per conversionem alterius ad fidem alte-
ro remanente in infidelitate ut inferius ostendetur.
ergo iter infideles infimum legitimum esse non
possunt. **¶** Item infimum legitimum inter infideles ma-
gis est bonum plius et fidei quam legitimum inter fideles
et inter infideles. sed contractum inter fideles et in-
fideles non potest esse legitimum. ergo multo minus
inter infideles potest esse legitimum.

¶ Contra. magister huius. dist. c. vlti. dicit quod
copula maritalis que est inter infideles coniu-
gium est legitimum.

¶ Respondetur secundum quod habetur. 28. q. 1. Si quis
iudice. 9. Item illud quoddam est coniugium
legitimum et non ratum: quoddam ratum et non le-
gitimum. quoddam legitimum et ratum. Legitimum
et non ratum est quod legali institutione vel puni-
cie moribus habetur: quod tamen separabile est. Ratum
et non legitimum est matrimonium legitimum inter fide-
les qui sacramentum baptismi susceperunt contemptis
solennitatibus que debent adhiberi secundum consuetu-
dinem ecclesie et patrie morem: ut matrimonium
clandestinum. Ratum est quod inseparabile est. Il-
legitimum est propter contemptum solennitatis quod secundum
legem et preceptum moris adhiberi debet. Legitimum et
ratum est: et iterum inter fideles quod sacramentum baptismi
susceperunt: et non sunt persone illegitime ad con-
trahendum: et solennitates debitas secundum constitu-
tiones ecclesie et more patrie adhibuerunt. Si
ergo quod iter infideles non potest esse infimum
nimum ratum: quia ut ostensum est in arguendo tale
infimum separabile est per alterius conver-
sionem: sed inter eos potest esse matrimonium legiti-
mum: quia nec lege nature nec lege diuina prohi-
bent matrimonialiter copulari nec per ali-
quam constitutionem ecclesie: quia secundum apostolum primum
Corinthios. ecclesia non iudicat de his que foris
sunt: quis autem illud matrimonium non sit sacra-
mentum cum sit separabile: quia nullum sacramentum
ante baptismum suscipi potest: tamen est in officio
nature: et quoddam sedus societatis humane.

¶ Ad primum in oppositum obdm quod maior est ve-
ra nisi intelligatur de infimum legitimum et ra-
to. **¶** Vel potest dici quod cum illud matrimonium se-
paratur per conversionem alterius ad fidem non se-
paratur ab homine sed a deo: deus autem sepa-
rare potest quos coniunxit: quauis hoc non possit
homo. **¶** Ad 2^m obdm quod non valet: quia ecclesia
potest fidelem reddere illegitimum ad contrahen-
dum cum infideli: quod de quolibet fidei iudica-
re potest: sed illos qui nunquam sacramentum fidei suscepe-
runt non iudicat: et ideo infideles reddere il-
legitimos ad contrahendum inter se ad ipsam
non pertinet. **¶** Questio. **¶** III.

¶ **Tertio** querit utrum matrimonium legitimum
inter infideles excuset eorum carna-
lem concubitus. Et videtur quod non: quia ut habetur. 28. q. prima.
Sic. n. prope principium et recitat magister. in
Ista. c. vlt. non est vera pudicitia infidelis cum
infideli contrahente. ergo tale infimum non ex-
cusat carnalem concubitus. **¶** Item carnalis con-
cubitus non excusat nisi per bona infimum que

B non sunt in matrimonio infidelium. ibi enim
nō est bonum sacramētū: qz est separabile: nec
plis: qz nō educitur ad cultū dei: nec fidei: qz
nō seruatur in eo fides homini pp̄ deum. ḡ tale
m̄monū carnalē concubitū nō excusat.

C Contra. cōiunx infidelis suo cōiugi infideli
tenetur carnaliter cohabitare si exigit: sed sa-
ciens illud ad qd̄ tenetur a peccato excusat. ḡ
per matrimonium infidelius pōt excusari car-
nalis concubitus a peccato.

C Rūdeo q̄ bona matrimonij fm̄ q̄ sunt in
matrimonio excusant cōiugij carnalē p̄cubi-
tum: 7 qz in m̄monio fidelij sunt p̄plete: iō
fm̄ q̄ sunt in itētiōe p̄iugij carnalē p̄cubi-
tū: ita cōplete excusant illū actū: q̄ etiā ipm̄ red-
dunt meritorij. in m̄monio aut̄ infidelij sūt
incōplete: qz ibi nō est bonū facti nisi qz qd̄: 7
si sit ibi fides ad hōiem nō refert ordinate in
deū. q̄uis et̄ sit ibi. plis susceptio: nō tū est ei⁹
educatio ad cultū diuinū: 7 ideo p̄dicta bona
fm̄ q̄ sunt in matrimonio infidelij ipsoz car-
nalem concubitū nō pōt reddere meritorijz:
ipsz tamē excusant a peccato. Et ad huius veri-
tatis explanationem valent aliqua que dicta
sunt lib. 2. di. 4. i. illa qōne. Etz omnis actio
sine fide rectificante sit peccatum.

B Ad p̄m̄ in opp̄m̄ dōm̄ q̄ sicut habet. 18. q. 1.
Omnes. §. Ex his. ubi d̄r. non est vera p̄di-
citur hōis infidelis et̄ cū coniuge sua: negatur
p̄dicta esse vera q̄tū ad effectū 7 ad p̄m̄ū
videlz eterne salutis: s̄ ex hoc nō sequit̄ q̄ ille
p̄cubitus semp̄ sit peccatū. **C** Ad 2m̄ p̄z solutio
ex dictis in qōne. **Articulus.**

Consequēter querit̄ de
pali. **C** Et circa hoc querun-
tur tria. **P̄mo** utz puer-
sus ad fidē teneat ab infide-
li cōiuge discedere. **Sēdo**
utruū possit h̄ere cū alia p̄so-
na coniuge infideli viuente. **3o** utruz cōiunx
infidelis a fidei dimissus possit illo viuente cū
alia persona contrahere. **Questio.**

1. **P̄mo** ostendo q̄ puerfus ad fidē nō te-
netur ab infideli cōiuge discedere
Ap̄s. 1. ad Cor. 7. Si quis frater vxorē h̄z infi-
delem 7 hec p̄sentit habitare cū illo nō dimittit
illam: 7 si q̄ mulier h̄z virū infidelē. 7 hic
p̄sentit habitare cum illa nō dimittat eum.
C Itē petor est ille q̄ labit̄ in heresiz q̄ ille q̄
nunq̄ fidē suscepit. vt h̄z. 2. p̄e. 2. sed cōiunx
fidelis non tenet discedere a suo cōiuge labē-
te in heresim: qz nullū impedimentū supueniēs
matrimonio rato 7 cōsumato soluit ipz. ergo

nul̄to minus conuersus ad fidez tenet̄ dimitti-
tere suam coniugē que nunq̄ fidem suscepit.

C Item vir pp̄ suā conuersionē ad fidē nihil
tenet̄ facere in p̄iudiciū anie sue. plis: s̄ si vir
conuersus ad fidē tenet̄ dimittere vxorē in-
fidelem hoc esset in p̄iudiciū anie plis: qz p-
les remaneret p̄ncis m̄sem infidelē cūz p̄les
sequat̄ ventrē. ergo cōuersus ad fidē nō tenet̄
dimittere vxorem infidelem.

C Contra. infideli licitū ē habere plures vxor-
es. qz hoc nō v̄ esse p̄hibitū nec in iure nāe
nec diuino: 7 statuta ecclesie cū nō indicent de
his q̄ foris sunt: ad infideles nō se extendit. si ḡ
puerfus ad fidē nō tenet̄ ab infideli discede-
re: posset xp̄ian⁹ simul p̄les vxores h̄ere: qd̄ sal-
sum ē. **C** Itē. 18. q. 1. Iudei. nō pōt infidelis in
eius permanere coniunctione que tā in xp̄ianā
translata est fidē. ergo conuersus ad fidem te-
netur discedere a cōiuge in infidelitate rema-
nente. **C** Itē nō minus periculū est cū infideli
remanere q̄ cū eo h̄ere: s̄ p̄ periculū puer-
fiois. p̄hibet̄ fidelis h̄ere cum infideli. ḡ a fili
p̄hibitū est ipm̄ remanere cū infideli.

C Rūdeo q̄ de discessione fidelis p̄iugis ab
infideli aīr iudicādū ē p̄ tpe p̄mitit̄ ecclesie:
aīr p̄ tpe Cōstantini ip̄eratozis 7 tēporib⁹ il-
lis p̄p̄iūq̄s: aliter p̄ moderno tpe. p̄mo. n. tpe
passim p̄uertebant ad fidē iudei 7 gentiles: 7
iō tunc cōiunx fidelis poterat h̄ere ip̄e. p̄babī-
lem de p̄uerfioe cōiugis infidelis: et si p̄uerfio-
nem nō p̄mitteret: p̄ quo tpe dicit̄ Ap̄lus p̄a
Cor. 7. Scificat⁹ ē vir infidelis p̄ mulierē fide-
lem 7 scificata est mulier infidelis per virū fide-
lem: 7 p̄ illo tpe itelligēdū ē p̄siliū ap̄lī q̄ dicit̄.
q̄ p̄iunx puerfus ad fidē nō dimittat infidelez.
P̄ Alio at̄ tpe magis sci s̄ obstat iudei: 7 gē-
tiles adhuc satis facill̄ p̄uertebant ad fidez: 7
iō p̄ illo tpe erat consiliū q̄ puerfus ad fidem
cohabitaret cū p̄iuge infideli gentili: 7 p̄hibitū
q̄ non cohabitaret cū iudea vel iudeo: ne per
ipz vel ipaz p̄uertet̄ fidelis. **P̄** 2o modernis at̄
tēporib⁹ tam iudei q̄ gētiles p̄ maiori p̄te
q̄si obstinati vident̄: iō. p̄hibitū est ne puerfus
ad fidē cohabitaret cū cōiuge infideli tā gētili q̄
iudea vel iudeo: si diligēt̄ 7 sufficiēt̄ moni-
tus vt p̄uertat̄ p̄uerti noluerit. si aut̄ conuerti
voluerit: aut hoc vult 7 p̄mittit vel offert an-
teq̄ post p̄uersionē sui cōiugis exercuerit ali-
quem actū fidei p̄m̄: aut post. p̄mo mō p̄iunx
puerfus non tenet̄ ab eo discedere: sed suū cō-
iugem maritali affectione tractare. non enim
sibi potest obficere sp̄ialem fornicationē quā
ambo pariter exercuerunt. sēdo modo est in
potestate p̄iugis fidelis ab infideli discedere

S vel non quantum ad cohabitationē et thorsis non tamē quantū ad vinculi matrimonialis rptionem: vt patebit in qōne sequenti.

E Ad p^m p^m solutio ex dictis. **E** Ad 2^m o^m q^m lapsus in heresim aut reuertit ad fidē: aut in sua heresi obstinate p^muerat. 1^m mō cōiunx fidelis tenet ab illo discedere q̄tum ad cohabitationē et thorsis: ppter subuersiōis periculū: et ne patronus illi⁹ turpitudinis videat. p^mo mō: aut p^mux fidelis vult intrare religionē: aut nō. si vult intrare religionē pōt inuito cōiuge ad fidem reuerso si ab eo fuerat iudicio ecclēse separata. extra de cōuersi. infidelis. **E** Mulier. si aut non vult religionē intrare tenet reuerti ad coniugē reuersum ad fidē: vt h⁹ in glo. c. p^mdicto. secus autē est in carnali fornicatiōe: q^m si maritus cognosceret vxorē post carnalē fornicatiōē: postea ad ordines p^moueri non posset: cognoscere autē eam post spūalē fornicatiōē talem p^motionē nō impedit. **E** Preterea. in fornicatiōe carnali aia et corpus pollunt: in spūali vō tñ aia. **E** Preterea. in carnali fornicatiōe nō tñ sit in aia qd marito displiceat: sed ē in corpore: nō sic autē in fornicatiōe spūrituali. Et he rōnes habent in glo. sup. c. p^mdicto. **E** Laurēt⁹ tñ dicit cā nō cogēdaz redire: vt h⁹ in gl. extra de diuortio: super illud. c. q̄to. cum distinctiōe illi⁹ decre. s. eo. ti. de illa. vbi d⁹ q^m si cōsortiū viri sine iudicio. ecclēsie declinauit ei cū reuersus fuerit est reddēda. Si vō iudicio ecclēsie ab eo recessit ad recipiēdū eū nullaten⁹ dicim⁹ cōpelledd. hoc tñ certū est q^m inter eos vinculū m^moniale nō soluit: q^m inter eos fuit ratū. **E** Ad 3^m o^m q^m in hoc casu p^mdicto. p^mles assignari d⁹ patri in fauores fidei xpiane: extra de puer. infide. Ex l⁹ris.

E Ad p^mū ad ptem aliā dōz q^m iure nāe p^mbitum est simul h⁹ p^mles vxores vt sup⁹ habitum ē: et quis infideles nō subint iuri positio ecclēsie: subint tñ iuri nāe: et legi diuine: et ideo qñ infidelis h⁹ p^mles vxores nō tenebat post sui p^mersionē ad fidē discedere ab infideli: non tñ licebat sibi in cōspectu dei retinere. nisi illā quā p^m duxerat in vxorē: q^m nec aū sui p^mersionē h⁹ sibi licebat: p^mdicte iure nāe. **E** Ad alia duo p^m qd sit dōz ex d⁹is in qōne. **D**o. n.

Secundo querit vtz puerus ad fidē pos sit p^mere cum alia p^mona con iuge infideli viuentē.

E R⁹ideo q^m cōiunx infidelis aut vult cohabitare cū cōuerso ad fidē sine cōtumelia crea toris et scandalo ipsi⁹ cōuersi. aut nō. p^mimo mō nō licet cōuerso p^mere cū alia p^mona infide li p^miuge viuentē. 28. q. 2. Si infidelis. §. hic distin

guendū. Cuius rō est. q^m in hoc casu nō est fo lutum inter eos m^moniale vinculu: q^m quo ad hoc infidelis cōiunx nō iniuriat m^monios: nec matrimonij p^mditori nec marito. Si vō nō vult cohabitare soluit matrimoniale vinculū inter eos: q^m iniuriat m^monios: et tūc puerus pōt aliam ducere. et sic intelligi pōt illud ver bum apli. j. Cor. 7. Si infidelis discedit disce dat. non n. seruituti subiect⁹ ē frater aut soror in h⁹mō: d⁹ ē. 27. q. 2. Si infidelis. §. hic distin guendū. q^m descendente seq^m nō o^mz. et ea viuentē aliā ducere licet. vtz hoc nō nisi de his itelligē dum est q^m in infidelitate copulati sunt. Si autē vlt cohabitare: nō tñ sine blasphemia xpiane fidei adhuc in hoc casu soluit vinculū m^moniale iter eos q^m directe iniuriat cōditori ma trimonij: in quo casu itelligit illud qd d⁹ in. c. supradicto q^m contumelia creatoris soluit ius m^monij: et tūc fidelis pōt aliud m^moniu: p^mere. Si at vult cohabitare sine blasphemia fidei xpiane: nō tñ sine scandalo coniugis fide lis: q^m conat ipsi⁹ puertere: adhuc in hoc casu puerus pōt aliud m^moniu p^mere: q^m solutū est vinculū m^monij p^mi per hoc q^m infidelis iniuriat enormit⁹ fideli p^miugi: ppter tñ cās p^mdictas nō solueret m^moniale vinculū qd cēt ratū: sed inter infideles nō est m^monij ratiū: vt super⁹ habitū ē. et h⁹ 28. q. 2. circa p^mn^m. Ex p^mdictis p^m q^m eo ipso q^m alter infidelis coniugis puerit ad fidē altero in infidelitate remanēte non soluit inter eos vinculū m^moniale. Sz per hoc q^m nō est ratū est dissolubile: et per p^mdictam p^mersionē disponit ad dissolutionē. Sz infidelē nolle cohabitare fidelē: aut nō sine blasphemia fidei xpiane: aut nō sine scandalo fide lis coniugis p^mdictū vinculū dissoluit: nec op^mz illam dissolutionē fieri per iudiciū ecclēie: cuz ecclēia de infideli nō iudicat. 28. q. 2. si infidelis. in glo. **E** Alij autē tenentes p^mriū dicūt q^m si infidelis nō vult cōparere q^m ecclēsia sniare pōt et d⁹z. **E** Alij tñ dicūt q^m nō soluit vinculū matri monij inter eos quousq^m conuersus p^mbit aliud m^moniu: q^m si infidelis post illas blasphemias puerteret ad fidē anteq^m cōuersus aliud m^moniu p^mtraxisset nō posset p^mmo cōuersus aliud matrimoniu contrahere. Sz nūpi ē diffi cile videre si vinculum p^mu matrimonij non est p^mmo solutū quomō sequens matrimoniu sit legitimū. Unde nūpi videt dicendū q^m anteq^m contrahatur scdm matrimoniu soluitur p^mu. vt dicit in supradicto. c. in glo. et tamē si ante contractū matrimonij secūdi alius con iunx conuerteret nō liceret illi qui p^mmo puer sus est scdm matrimoniu contrahere viuentē

S alio non q: per cōuersionē alteri restitueret
vinculum mīmonij pmi quasi iure postumi-
ni: ut quidā dicunt: q: ad cāduz matrimonij
vinculum mutuū requirē cōsensu: sed cāretur
quoddā impedimētum quo alius alio viuēte
cum alia persona matrimonij cōtrahere. pbi
beret. 28. q. 2. Si infidelis. in gl. ibi. cū dicit q
restituatur vinculum matrimonij: sed exponē-
dum est: ut ias dixit.

Questio. Pm.

Tertio querit utrū coniunx fidelis a fide
li dimissus mō debito possit illo vi-
uente cū alia persona p̄here. Et videt q: sic. q: 2.

Inter eos nō est matrimoniale vinculu: alias
fidelis nō posset p̄here infideli viuente: infide-
lis autē non alligatus matrimonij pōt p̄here.
¶ Itē nullus coniugū pōt alterū inuitū obli-
gare ad perpetuā continentiam: sed si infidelis
non pōt p̄here altero iuge viuente iunx fi-
delis posset infidelē obligare ad continentiam
per totā vitam ipsi fidelis: q: ut habitū est in
qōne pcedenti postq infidelis nō vult rema-
nere cū fidelis: aut si vult non tū sine blasphe-
mia xpi aut scādalo fidelis ipse fidelis potest
aliud matrimonij cōtrahere ipsa viuēte. ergo
postq fidelis matrimonij contraxit. videt q
infidelis possit contrahere.

Cōtra. 28. q. 2. Si infidelis: cōtumelia crea-
toris soluit ius matrimonij circa cū qui relin-
quit: in quo videt daretelligi: q: cū infidelis
nō vult modo debito cohabitare. cū fidelis nō
soluit ius matrimonij nisi quo ad fidelē. ergo
quasi fidelis p̄here possit: nō tamen infidelis.
¶ Itē ut habitū est fidelis volens cohabitare
cū infideli modo debito cohabitare volēti nō
pōt aliud matrimonij p̄here infideli viuente.
ergo in isto mīn infidelis dimittēs fidelē coha-
bitare volentem potest aliud matrimonium
contrahere fidelis viuente.

Circa hanc questionē fuerunt opiniones
diuerse ut accipi potest ex dictis. 28. q. 2. Si i-
fidelis. in gl. Quidam enī opinati sunt infi-
deles posse aliud matrimonij contrahere: nō
tamen anteq fidelis aliud matrimonij con-
trahat vel solēne votu continentie faciat: sed
quia postq fidelis contraxit vel solēniter vo-
uit non remanet sibi aliquod ius ut coniuge
infideli. unde videt infidelis nullo iure rema-
nere obligatus ad nō contrahendum: q: ex
quo solutum est vinculum matrimoniale iter
ipsum et fidelem: nec remanet fidelis ius aliqd
super infidelē: ius nature non prohibet infi-
delē contrahere: nec ius diuinum qd sciaz:
nec statutum ecclesie: quia statuta ecclesie nō
ligant infideles: qui nunquā suscepērūt sacrā

mentum baptismi. ¶ Alij dicunt q infidelis
manens in infidelitate nunquā potest cōtra-
here in vita alterius nec post vitā: quia quā-
uis inter ipsum et fidelem sit solutum matri-
moniale vinculum quātum ad essentiam: re-
manet tamen quātum ad obligationis effe-
ctum in infideli: propter culpam suā. Nec ex
hoc sequitur q obligetur ad perpetuam con-
tinentiam: quia si conuertatur ad fidem con-
trahere potest postq alius matrimonij con-
traxit vel solēniter vouit.

¶ Ex dictis patet solutio ad argumenta ad
partem primam.

¶ Qui vult tenere aliam opinionem dicere
potest ad p̄mū argumentum contra eam: ut
dicit quedam glo. ibidem. q. 1. non est intelli-
gendum: quin etiam soluitur ius matrimonij
circa fidelem relinquentem: sed ideo de relin-
quente decretum non loquit. q: extra ecclesiam
est: et ecclesia nō iudicat de his que foris sunt.

¶ Ad secūdam dicendum q: non est simile: q:
quādiu infidelis vult modo debito cohabita-
re cum fidelis non est solutū matrimoniale vin-
culum quo ad essentiam: et ideo fidelis contra-
here non potest: sed postq infidelis dimisit fi-
delem vel debito modo non vult cohabitare
cum eo soluitur vinculum matrimoniale quo
ad essentiam: et quia matrimonium claudica-
re non potest: ideo postq fidelis cōtrahit: infi-
delis contrahere pōt: nō tamē anteq: q: anteq
fidelis contrahat vel solēniter voucat infide-
lis semper manet obligatus fidelis: quāuis
nō econuerso: et quo ad hoc bene dicitur: q:
si matrimonium claudicare non possit quā-
tum ad essentiam: claudicare tamē potest quā-
tum ad obligationis effectum. Et tunc autē
propter quodcumq: mortale peccatum vxor
possit a viro dimitti vel econuerso soluetur in
litteram exponendo.

Circa litterā. Caue ne gentile vel iudeū vel
alienigenā. i. hereticā et. hoc intelli-
gitur de heretica nō baptizata: ut dicit q: est p.
hibitio: nō tū cū statuto irritante si d̄rium fiat
quo ad ipas hereticā. Ego dico nō d̄ns. i. ego
dico cōsulēdo: nō d̄ns p̄cipiēdo. Non est ipu-
tandū infimonij qd extra decretū dei sc̄m ē
ibi accipit extra pro cōtra. Nec vera eius pu-
dicitia cum cōiuge dici pōt. hoc in questioni-
bus in solutione argumentorū expositu ē. Ob
quaslibet cōcupiscentias que aiam a lege dei
oberrare faciūt et perniciose corrupti pōt sine
crimine: et vir vxorē suā dimittere et vxor virū.
¶ Ad cuius intelligentiā notandū q: triplex
est fornicatio. s. pprie dicta ut fornicatio car-

G nalis: et fornicatio cōter dicta vt ydolatria et
quelibet noxia superstitio: qz talis anima fidē
frangit deo: cui eam obseruare debebat sicut
vero sponso. Est etiā fornicatio cōmuniſſime
dicta. ſ. quelibet criminosa cōcupiſcētia de q-
bus duabus. ſ. vltimis fornicationibus habet
ab Aug. lib. pmo de ſermōe dei in monte. pa-
rum poſt mediū. et 28. q. 1. Idolatria. Quomō
aut. ppter p̄mam fornicationē liceat viro vxo-
rem dimittere et ecōuerſo. ſuperius dictus eſt.
diſt. 35. Ppter fornicationē vō cōter dictā
que preceſſit matrimoniu in vtroqz coniuge.
quomodo poſſit ille qui conuertitur ad fidez
infidelem dimittere. hac diſt. iam expoſitū ē.
B Si aut. duorum coniugum fidelium alter laba-
tur in infidelitatem pōt dimitti a fidele. ſ. quo
ad cohabitationē tpale vſqz corrigat. Ppro-
pter fornicationē vero cōſiſſime dictā reducā
tem in alteri cōiugio ſcandalū pōt dimitti ad
t̄pā a cōiuge innocētē: et tūc eam non dimittit
vt ſcortū: ſed vt a ſe p̄cidat ſcandaluz: quo cel-
ſante dō fieri recōciliatio. Si ambo crediderit
qz p cognitionē dei p̄firmet cōiugiu. Hoc itel-
ligit qn vterqz p̄iugū infidelium ſil p̄uertit: vñ an-
teqz ille q pmo p̄uerſus ē p̄bat aliū infimo.
Hō hz illud triplex bonū qd excuſat coitus et
meret p̄mū. hui⁹ expoſitio in qōnib⁹ p3.
C De cognatione carnali et ſpūali et p̄us
de carnali. Diſt. XL.

Nunc ſuper eſt de cogna-
tione aliquid dicere. Eſt
autem cognatio alia car-
nalis: alia ſpiritual. Pri-
mum de carnali cogna-
tione et affinitate inſpiciā-
mus. Cognati ergo vel affines in ſepti-
mo gradu vel infra copulari nō debēt.
Unde Grego. Progeniem ſuam vnū-
quemqz vſqz ad ſeptimam obſeruare
decernimus generationem: et quādiu ſe
agnoscunt affinitate propinquos ad cō-
iugalem copulā accedere denegamus:
qd ſi fecerint: ſeparentur. Item Nico-
laus papa. De conſanguinitate ſua nul-
lus vxorem ducat vſqz poſt generatio-
nem ſeptimam: vel quouſqz parentela
cognoſci poteſt. Item nulli ex propin-
quitate ſui ſanguinis vſqz ad ſeptimum

gradum vxores ducant. His auctorita-
tibus aliſqz pluribus conſanguineoruz
coniunctiones prohibentur vſqz ad ſe-
ptimum gradum.

C De computatione graduum conſan-
guinitatis.

Quomodo aut. gradus conſan-
guinitatis cōputandi ſint Iſido-
rus oſtēdit ſic. Series conſanguinitatis
ſex gradibus dirimiť hoc modo. Filius
et filia qd eſt frater et ſoror ſit ipſe trun-
cus. Illis ſecūſqz ſeiunctis: ex radice il-
lius trunci egrediunt iſti ramūculi: ne-
pos et neptis primus: p̄nepos et p̄rone-
ptis ſecundus. abnepos et abneptis ter-
tius. atnepos et atneptis quartus. trine-
pos et trineptis quintus. trinepotis ne-
pos et trinepotis neptis ſextus. Attēde
qz ſex gradus trū ponit Iſido. Qz trun-
cum inter gradus non cōputat. Alij ve-
ro qui ſeptem gradus ponunt truncum
inter gradus computant: varie nāqz cō-
putant gradus cōſanguinitatis. Alij. n.
patrem in p̄mo gradu: filios in ſcōdo po-
nunt. Alij p̄mum gradū filios appellāt:
negantes gradū cognationis iter patrē
et filium eſſe: cum vna caro ſint pater et
filius. Auctoritates ergo que cōſangui-
nitatis cautelam vſqz in ſeptimū gra-
dum prohibent: patres ponunt in p̄mo
gradu. Ille vero que vſqz ad ſextū gra-
dum p̄hibent: p̄mū gradum filios ap-
pellant: atqz ita ſit vt eedem perſone
ſcōm hanc diuerſitatez inueniantur in
vi. et vii. gradu. Patrem vero in primo
gradu ponit qui fratres dicit eſſe ſecun-
dum. Hoc modo computat zacharias
papa inquiens. Parentele gradus tali-
ter computamus. Ego et frater meus
vna generatio ſumus: primūqz gradū
efficimus. Rurſus filius me⁹ et fratris
mei filius ſcōda generatio ſunt: et ſcōm

C gradum faciunt: ad hunc modum ceteris successiones. Inter illos vero qui sex computant gradus et illos qui septem computant gradus nulla in sensu existit diuersitas: quāvis in numero graduum varietas videatur. Ultima vero generatio si a fratribus sumat initium numerandi septima inuenitur.

¶ Quare sex gradibus computantur.

Uare vero sex computet Iudo

qrus: ipse aperit dicens. Consanguinitas dum se paulatim pro-

B paginū ordinibus dirimens vsq; ad vltimum gradum protraxerit et propinquitas esse desierit: tunc primum lex in matrimonio vinculum eam recipiet et quodammodo incipiet reuocare fugientes. Ideo autem vsq; ad sextum generis gradus consanguinitas constituta est: vt sicut sex etatibus mundi generatio et hominis status finitur: ita propinquitas generis tot gradibus terminet. In his sex gradibus omnia propinquitatum nomina continentur: vltra quos nec affinitas inueniri: nec successio potest amplius pagari. Secundum alios septem gradus ideo computantur: vt ita post septem gradus sponsus sponse iungatur. sicut post hanc vitam que septem diebus agit ecclesia xpo iungetur. His autem occurrit illud qd Grego. Augu. angloꝝ epo: a quo regitus fuerat quota generatio debeāt copulari: rescribit sic. Queda lex romana pmittit: vt sine fratribus vel sororis seu duorum fratrum germanoꝝ: seu duarum sororoꝝ: filius et filia misceant. Sed experimēto didicimus ex tali coniugio sobolem non posse succrescere. Unde necesse est vt quarta vel quinta generatio fidelium licet sibi iungat. Sed post multū tempus idē Grego. a felice messine sicilie pūle regit: vtrū Augu. scripserit vt angloꝝ quarta gene-

ratione contracta matrimonia non solueretur: inter cetera talem reddidit rationē. Qd scripsi Augu. angloꝝ epo: ipsi etiam angloꝝ gēti que nuper ad fidē venerat: ne a bono quo cepit metuēdo austeriora recederet specialiter et non generaliter me cognoscas scripsisse. Nec ideo hec eis scripsi: vt postq; in fide fuerint solida ti: si infra propriā consanguinitatem inuenti fuerint non separentur aut infra affinitatis lineam. i. vsq; ad septimam generationem iungantur.

¶ Superius determinauit magister de impedimento disparis cultus. **¶** Hic determinat de impedimento consanguinitatis. **¶** Et diuidit in partes. 4. **¶** Primo ostendit in quo gradu consanguinitatis potest contrahi matrimonium. **¶** Secundo ponit diuersos modos copulationis illorum graduum ibi. Quomodo autem. **¶** Tertio subdit rationem diuise assignationis illorum ibi. Quare autem. **¶** Quarto opponit contra predicta et soluit ibi. His autem. **¶** Articulus 1.

In hac et ad maiorem declarationem questionum que proponunt narranda sunt quedā. scilicet qd sit consanguinitas. qd sit linea. qd sit gradus. et ponēde sunt tres regule. **¶** Consanguinitas ē vinculum personarū ab eodē stirpe descendētū carnali. ppagatione tractū. stirpes autem vocat persona a qua descendūt. **¶** Linea ē ordinata collectio personarū consanguinitate iunctarū ab eodē stirpe descendētū diuersos gradus habēs. Est autem quedā linea ascendētū. quedā descendētū. quedā transversaliū. **¶** Secundū lineā ascendētū computant gradus ita. scilicet pater et mater. auus et auia. patruus et patua: atauus et atauia. **¶** Secundū lineā descendētū computant sic. filius et filia. nepos et neptis. p nepos et pneptis: atnepos et atneptis. **¶** Secundū lineā transversalē computant sic. duo fratres. filij duorum fratrum: et nepotes duorum fratrum: pnepotes duorum fratrum. **¶** Gradus est habitudo distantie personarū qua cognoscit quota generationis distantia due persone differūt iter scilicet hec distinctio gradus est secundum iura canonica: non civilia. vnde sicut secundum canones frater et soror faciunt vnum gradum sic secundum iura civilia faciunt duos. eo quod illa habitudo que est fratris ad sororē non est illa eadē que est sororis ad fratrem.

C unde fm **Aluic. 3.º** **2º** **ethi. c. 10.** fraternitas q̄
in vno fratre respectu alterius nō est fraterni-
tas que est in alio respectu istius. Jura autē ca-
nonica istas duas habitudines accipiunt sub
vno gradu: 1º ideo nō est realis cōtractio inter
iura canonica 2º ciuilia in descriptiōe gradus.
¶ Tene etiā p̄ regula q̄ p̄trahētes sine dispēsa-
tiōe in gradu p̄sanguinitatis prohibito nulla
longinquitate defendunt annorū: q̄ diuturni-
tas t̄p̄is nō minuit peccatū sed auget. tantoq̄
sunt graviora crimina quāto diutius infelices
animā detinēt alligatā. extra de plan. 2º affini.
nō d̄z. **¶** Alia est regula q̄ toto gradu perso-
ne descēdentes a stipite distant inter se quoto
a stipite distant. gradus tamē idem virtuosior
est in linea descēdēte q̄ transuersali. verbi gra-
tia. filius a patre distat in p̄mo gradu. duo fra-
tres inter se attinent sibi in p̄mo gradu. 2º ta-
men plus attinet filius patri q̄ frater fratri.
Similiter filius filij attinet aui in secūdo gra-
du. filij duorū fratrum attinēt sibi in secūdo gra-
du. 2º tamē filius filij attinet magis aui suo q̄
filij duorū fratrum inter se. video ergo q̄ idē gra-
du cōsanguinitatis in linea descēdente est
fortius vinculi q̄ in linea transuersali. **¶** Ter-
tia regula est q̄ quādo persone inaequaliter vi-
stant a stipite. verbi gratia. vna in quarto gra-
du. alia in secundo gradu cōsanguinitatis in-
ter illas personas debet cōputari secundū gra-
dum magis remotū a stipite. extra de consan.
¶ 2º affi. c. vlti. **¶** Dūus autē ratio est q̄ ratio con-
sanguinitatis in linea transuersali ortū habet
ab illa que est ad stipitē. vnde philosophus. 8.
ethi. c. 12. oīno cognata amicitia dependere vi-
det̄ ex paterna. 2º ideo vnus in linea transuer-
sali nō pōt esse aliq̄ p̄pinq̄or q̄ stipiti. **¶** Ho-
ta ē q̄ p̄ueniētius dicit̄ q̄ p̄rem 2º m̄sem as-
gnant trūci q̄ **I**sidorus q̄ frēm 2º sororē trūci
ponit. vt h̄. 9. li. ethimologiarū. c. 7. 2º recitat
magister in lra ante mediū huius di. vnde illi
qui secūdu assignatiōē **I**sid. sunt in gradu 3.
secundū alij sunt in 4.º. **¶** Articulus 2.º.

¶

¶ **I**rcā hanc

p̄sanguinitas sit aliq̄ vincu-
lū. **¶** 1º vtrū p̄stet infimōio
impedimētū. **¶** 2º vtrū impe-
diat matrimoniu vltra gra-
dū quartū. **¶** Quarto vtrū
aliq̄ possit tñ distare a stipite q̄ possit licite
p̄trahere cū eo. **¶** 5º vtrū infideles p̄trahētes in
gradu phibito separādi sint postq̄ p̄uertitur
ad fidē. **¶** 6º vtrū illi q̄ ante p̄ciliū generale in
quo restricta fuit linea p̄sanguinitatis vsq̄ ad

quartū gradū p̄traxerūt in gradu 5º vel 6º vd
2º potuerūt post p̄dictū conciliū in suo con-
iugio remanere. **¶** Questio.

¶ **P**rimo. Quidē q̄ p̄sanguinitas non sit ali-
q̄ vinculi. ratiōe aīe nō est aliq̄
vinculi p̄sanguinitatis iter hoīes. q̄ oēs ani-
me rōnales. p̄ducunt in esse p̄ creatiōē: nec ra-
tiōe corpis: q̄ in his que respiciūt corpus cō-
municat hoīes cū vntis iter que nō ē. vinculi
aliq̄ p̄sanguinitatis. ergo iter hoīes nō est ali-
q̄ p̄sanguinitatis vinculi. **¶** 2º Itē aliq̄ homi-
nes nō magis cōmunicat inter se i. essentia spe-
ciei q̄ aliq̄ hoīes. nec in essentia numerali: acci-
dētali: tñ q̄q̄ colligant inter se nō descen-
dētes ab eodē stipite q̄ aliq̄ q̄ ab eodē stipite
descēdūt. ergo inter descēdētes ab eodē stipi-
te nō est vinculi p̄sanguinitatis. **¶** 3º Itē si vin-
culū p̄sanguinitatis esset inter hoīes p̄ eoz de-
scēdētiū ab eodē stipite p̄ carnales p̄pagatio-
nē: tūc tantum se extēderet cōsanguinitatis
vinculi quātū ex se extēdit carnalis p̄paga-
tiō. sed hoīes oēs xpo excepto p̄ carnalē p̄pa-
gatiōē descēderunt ab **A**dā. ergo inter homi-
nes oēs eēt p̄sanguinitatis vinculi. q̄ falsū ē.
¶ Cōtra. amicitia est vinculi inter hoīes: sed
ph̄s. 8. ethi. c. 12. inter alias species amicitie pō-
nit amicitia cōsanguineorū. ergo aliq̄ vincu-
lū p̄sanguinitatis est inter hoīes. **¶** 2º Itē expe-
riētia docet illos q̄ ab eodē stipite descende-
rūt magis colligari inter se affectione naturā
li q̄ alios: ceteris paribus. ergo experiētia dō-
cet iter hoīes esse aliq̄ vinculi p̄sanguinitatis.
¶ **R**ūdeo q̄ sicut dicit ph̄s. 8. ethi. c. 12. **D**is
amicitia in aliqua cōicatiōe p̄sistit 2º oīs cōmū-
nicatio alicuius amicitie cā est ita q̄ fm diffē-
rētias cōicatiōis sunt amicitiaz diffērētie fm
ph̄i. vbi ph̄s. Cōsanguinitas autē est quedā na-
turalis cōicatiō in sanguine. q̄ ideo dicit̄: q̄
sanguis vltima digestiōe digestus est mā. p̄xi-
ma seminis: p̄sanguinitas ergo est inter plan-
guineos cuiusdā nālis amicitie cā. 2º q̄ natu-
ralis amicitia est formale vinculi 2º nāle illorū
quorū est. ideo dicit̄ cōicatiōe causali q̄ con-
sanguinitas est vinculi. i. vinculi cā. s̄ q̄ p̄san-
guinitas nō causat p̄dictā nālem amicitia nī
si mediāte cognitiōe cōicatiōis in sanguine: q̄
cognitiō insufficiēter inueniē nisi in hoīb. q̄
vīs in brutis multis sit ipsefecte aliq̄ cognitiō
p̄dictae cōicatiōis iter parētē 2º immediatā ei.
plē. vnde 2º videmus ipsos h̄fe aliquā similitu-
dinē naturalis amicitie adinnicez. ideo p̄pue
loquēdo nō est vinculi p̄sanguinitatis nisi in-
ter hoīes: q̄ nō inter aliq̄ bruta sit scdm quid.
¶ **E**x dictis patet solutio ad p̄m argm in oppo

Eritum. **C** Ad 1^m dñm q^d quāvis sanguine nō magis cōicēt iter se r in essentia speciei q^d aliq. nec etiā in essentia numerali. tñ magis conueniūt in virtute naturali: sed nō est necessariū q^d magis cōicēt in virtute nālī absolute. qz qñqz aliq nō sanguinei similiores sunt in nālī virtute absolute q^d aliq cōsanguinei. semper tamen sanguinei magis pueniūt in virtute nālī a virtute stipitis derivata. **C** Ad tertiu dicit aliq q^d tūc deficit sanguinitas qñ descendentes ab eodē stipite. definit esse filies in nālī virtute suo stipite: qd dicitur necessariū fieri: qz illa assimilatio paulatim vadit diminuēdo. qd patet qz naturalis virtus vt est derivata a stipite non est ita fortis sicut in stipite: sicut nec in ramis arboris est naturalis virtus quā recipiūt a radice r stipite ita fortis sicut in radice r stipite in quātū eā a stipite accipiūt: qz cōtingere pōt ex alia causa q^d aliqua naturalis virtus fortior sit in ramis vel fructu q^d in stipite vel radice. sic quāvis in filio pōt esse fortior naturalis virtus q^d in patre: hoc tñ nō ex naturali virtute pñs tñs ex aliq alia coopante eā. **C** Sed 3° si cōtingeret q^d vnus pater generaret filios plures q^d nō essent patri similiores in quacūqz nālī virtute q^d aliq alij hoies: adhuc esset cōsanguinitas iter eos p hoc q^d cōmunicarēt in nā ab eodē stipite per virtutes naturalē propagata. **E** **C** Proterea. cū quātū virtus generantis fortior est tanto per eā possit ad plures protendi naturalis assimilatio virtutis naturali stipitis contingere posset q^d aliqui ab vno stipite descendētes magis essent cōsanguinei inter se q^d alij inter se ab alio stipite descendētes tā istis q^d illis existētibus in eodē gradu ad suū stipitem. quod incōueniēs videt. Ideo dicit aliq q^d tantum se extendit cōsanguinitas quātū naturalis propagatio ab eodē stipite: r q^d omnes homines habent in se aliquā cōsanguinitatem inquantum ab eodē stipite per naturalē propagationē descendunt: r talis cōsanguinitas aliq quā rationē habet vinctū: in quātū iter homines: qui hunc descensum efficaciter cogitant: r in quibus non est naturalis affectio per excessiuā malitiā deprauata causat aliquod vinculum amicitie naturalis quāvis debiliter. vñ de Augustinus. 12. de ci. c. 12. dicit q^d ideo deus noluit omnes hoies ab vno descendere vt eodem vchemētius cōmēdaret hoī ipsius societatis vnitatis vinctūqz cōcordie: nō tantū inter se nature similitudine: verū etiā cognationis affectu hoies nectere. nō dicit ergo propter cōsanguinitas deficere. s; pro tanto deficere dicitur qz per nimiam elongationē a stipite

naturalis amicitia fere totaliter euāescit: quā matrimoniale vinculum aliquo modo reuocat fugientem. **Questio.** 11.

Secundo queritur vtrā cōsanguinitas prestat matrimonio impedimentum. Et videtur q^d non. quia ligati vinculo naturalis amicitie facilius q^d alij in amicitia perseverant. sed inter coniuges maxime utilis est perseverantia amicitie. ergo cōsanguinei aptiores sunt vt matrimonialiter copulentur inter se q^d extranei. **C** Ite non ipedit matrimonium quod nulli bono matrimonij contrariatur: sed cōsanguinitas non contrariatur alicui bono matrimonij: quia ita possunt seruare fidem sicut extranei: r ita etiā procreare prolem. ergo cōsanguinitas matrimonium non impedit. **C** Ite Eva immediate sumpta fuit de Adā. r tamen illa propinquitās non impedit matrimonium inter eos. ergo multo fortius nulla alia carnalis propinquitās matrimonium impedit. **C** Contra. **Leui.** 18. omnis homo ad propinquā sui sanguinis non accedat. **C** Ite **Brege.** ad Augustinum episcopum anglorum. r habetur. 35. q. 3. quedam lex. r recitat magister in littera post medium huius di. dicit: q^d siue duorum fratrum germanorum siue duarū sororum filius r filia misceantur experimento didicit ex tali coniugio sobolem non posse succedentem debet impedire matrimonium. quia est contra vnum bonum matrimonij. ergo aliqua cōsanguinitas matrimonium impedit. **C** Respondet q^d aliqua cōsanguinitas impedit matrimonium ex dictamine iuris nature. aliqua ex dictamine legis diuine. aliqua p statutus ecclesie. Propter dictamen legis nature impeditur matrimonium filie cum patre vel filij cū matre. vñ de r in lege nature dictus est. vt habetur **Gen.** secūdo. reliquit homo patrem r matrem r adheret uxori sue. Ius enī naturale dicta maiorem reuerentiam debere parentibus q^d coniugibus: r dictat non sic debere tractari turpiter parentes sicut se cōtractant coniuges: magis tamē est contra ius nature matrimonium filij cum matre q^d filie cum patre. quia vxor debet esse viro subiecta. contra autem ius nature est vt filius teneat matrē subiectam. vñ de r quedam animalia bruta abhorrent coire cum matre sua: quādiu cognoscunt eam esse suā matrē. quod patet per illud quod narrat philosophus. 8. de animalib⁹. de camello q^d cū saltasset sup matrē suā coopertā postquā recognouit ea esse matrē suā interfecit igeniatorem. narrat etiā de equo ibidē q^d

B cum saltasset super matrem suam et recognouit eam postquam disceperiebatur fugit et proiecit se de alto et mortuus est. **C** Ex dictamine legis diuine prohibent matrimonialiter copulari consanguinei in primo gradu et 2° ex una parte nisi. ut patet **Leui. 18.** cuius ratio est: ne si possumus matrimonialiter copulari dare incedimus luxurie: eo quod tales persone frequenter solent in eadem domo habitare. **C** Per statutu[m] ecclesie prohibent matrimonialiter copulari consanguinei et in 3° et 4° gradu. quia versus tunc presuevit iter homines satis durare amicitia propter consanguinitatis vinculu[m] nature: sed post illu[m] gradu[m] preedit eas posse copulari ad amicitia[m] quasi fugientem reuocanda[m]: ut sic charitas inter homines dilates: eo quod coniungit ad consanguineos sui coniugio multum afficiatur.

B **C** Ad primum in oppositu[m] dicendu[m] quod sicut una communicatio quocumque impedit aliam ita amicitia fundata super una communicatione. unde amicitia consanguinitatis magis est impeditiva quam promouita amicitie: que debet esse inter coniuges propter rationem communicationis super qua fundata est. **C** Ad 2^m dicendu[m] quod si non contrariet alii cui bono matrimonij ex toto coniunctio consanguineorum: contrariet tamen decet[i] obseruationi et aliter qualiter honestati bonoru[m] illoru[m]. **C** Ad tertiu[m] dicendu[m] quod una non fuit consanguinea Ade quia ab eo non descendit per nate[m] propagatione[m]. **Do. III.**

B **Tertio** querit[ur] utrum consanguinitas impediat matrimoniu[m] ultra 4^m gradum. Et videt[ur] quod sic. extra de consan. et affi. quod dilectio. Contractus existit in 6° gradu ponitur sub indulgentia. quod non esset veru[m] nisi consanguinitas ultra 4^m gradu[m] de iure comuni matrimonij non impediret. **C** Item magister circa principiu[m] huius dicit quod consanguinei in 7. gradu vel infra copulari non debent. **C** Item idem h[ic] 35. q. 3. p[er]genie. et c. se. et c. nulli. qui iura recitat magister in littera satis cito post principiu[m].

C Contra. ecclesia libere coniungit matrimonia ultra 4^m gradum consanguinitatis.

B **R**ndeo quod consanguinitas non impedit infimum ultra quartu[m] gradu[m]: iura enim contrariu[m] dicentia reuocata fuerunt in capitulo generali: ut patet per illud quod habet extra de consan. et affi. non debet. ubi dicit quod prohibito de coniugio antiquitus seruata difficultates frequenter inducebat. et aliqui pariebant periculu[m] animarum. et ideo hec prohibito versus ad quartu[m] gradu[m] restricta est: cui numero congruit: ut ibidem dicit[ur]: quia in corpore homines sunt quatuor humores: qui consistunt ex quatuor elementis: potest etiam huius reuocationis hec assignari ratio: quia id propter refrigeriu[m] caritatis vincu-

lum amicitie inter consanguineos ultra quartu[m] gradu[m] ita euanesce[n]t: et quasi fugit: quod ex tunc licet esse debet ipsam per matrimoniale vinculu[m] reuocari. **C** Ex dictis patet solutio ad omnia in oppositu[m] allegata. **Do. III.**

Quarto querit[ur] utrum aliquis tantum possit distare a stupite quod licet possit contrahere cum eo.

C Respondeo quod non. quia ratio naturalis dicit quod ordo naturalis generationis debet procedere: non retrocedere: quod aliquo modo fieret. si aliquis vel aliqua coniungeretur suo stupiti in carnalis generationis opere. naturaliter etiam maiore reuerentiam debet homo illi a quo eundi[m] fuit initiu[m] generationis nate: huius mediat[ur] debet prius coniungi. **Do. V.**

Quinto querit[ur] utrum infideles contrahentes in gradu prohibito sint separandi postquam conuertuntur ad fidem.

C Respondeo quod si contraxerunt in gradu prohibito a iure nature vel diuino matrimoniu[m] nullum fuit inter eos: omnes enim subsunt legi nature et legi diuine: ideo postquam conuertuntur ad fidem separandi sunt. Si autem contraxerunt in gradu prohibito ab ecclesia tantum. cum statuta ecclesie non se extendant ad infideles: qui nunquam sacramentu[m] baptismi susceperunt: tunc dico quod legitimum matrimoniu[m] fuit inter eos contractu[m]: et ideo post eorum conuersionem ad fidem non sunt separandi. et de consan. et affi. de infidelib[us]. **Do. VI.**

Sexto querit[ur] utrum illi qui ante concilium generale in quo restricta fuit linea consanguinitatis versus ad quartu[m] gradum contraxerunt in quinto gradu vel sexto. vel septimo potuerint post predictu[m] concilium in suo coniugio remanere.

C Respondeo quod tales quando contraxerant erant persone illegitime ad contrahendu[m] inter se: et ideo inter eos nullum fuit contractu[m] matrimoniu[m]: nec per reuocationem illorum statutorum fuerunt illa matrimonia confirmata: quia constitutiones matrimonij ad preterita matrimonia non trahuntur: decretorum dicitur. ante trienniu[m]. et 35. q. 3. de incestis. et extra de consanguini. et affi. Non debet. ubi dicitur decetio libere copulentur: per quod datur intelligi secundum glo. ibidem quod per istam constitutionem predicta matrimonia non fuerant confirmata. unde sic coniuncti separari potuerunt si voluerunt: nec debuerunt simul copabitate carnaliter nisi illi qui de nouo contraxerunt expresse vel tacite: et dico tacite: quia si post publicationem restrictionis linee consan-

Confuetatis vsq; ad quartū gradū simul steterunt scēter intelligunt ratificasse matrimoniu. nō tñ p hoc fuit ratificatū quo ad deū nisi de nouo interuenerit mutus interior cōsensu: nec fuit necessaria noua expressio p bba: qz cū interiori p̄sensu exp̄ssio p̄sensu: qñ cōtraxerūt de facto sufficit ob infimōij fauores. extra de p̄sangu. Nō debet. in glo.

Circa litterā. Si a fratrib' sumptit initū numerandi. ita. s. q. faciāt p̄mū gradū nō supitē. Sicut sex etates mūdi generatio z hoīs status finit. Iste sex etates mūdi s̄m Augustini li. 83^m. q̄onum. q. 58^a. sic distinguunt. 1ª Prima ab Adam vsq; ad Noe. 2^a a Noe vsq; ad Abrahā. 3^a ab Abrahā vsq; ad Dauid. 4^a a Dauid vsq; ad trāsmigratiōez i babilonia. 5^a a trāsmigratiōe in babilonia vsq; ad aduētū xpi dñi. 6^a ab aduētū dñi vsq; ad finē seculi laborantium: cū qua currit. 7ª alterius seculi. s. q̄escētū: z in iudicio icipiet. 8ª que erit resurgentū. Sex etates hoīs s̄m Augusti. vbi prius sunt infantia. pueritia. adolecētia. iuuentus. grauitas. senectus. quaz tpa sic distinguunt. infantia vsq; ad. 7. annos. pueritia vsq; ad. 14. annos. adolecētia vsq; ad. 25. annos. iuuetus vsq; ad. 50. annos. grauitas vsq; ad. 60. annos. senectus a. 60. vsq; ad finem.

De gradibus affinitatis. Di. XLI.

Nunc de affinitate videntū est: de qua Grego. ait. Porro de affinitate quaz dicitis parentelā esse que ad virum ex parte vxoris: seu que ex parte viri ad vxorē ptinet: manifesta ratio est: qz si scōm diuinā suā ego z vxor mea sumus vna caro. p̄fecto mihi z illi mea sua qz parētela p̄p̄gatas vna efficit. Quocirca ego z soror vxoris mee i vno z p̄io gradu erimus: filius vero eius in secundo gradu erit a me: neptis vō in tertio. Itaq; vtriq; in ceteris agēdū ē in successiōib'. Vxorē vō p̄p̄ng cuiuscūq; gradus sit: ita me opz attendere: quēadmodū ipsius quoq; gradus aliqua femina p̄p̄ie p̄p̄ngtatis sit. Quod nimirū vxori mee de p̄p̄ngtate viri sui in cūctis cognatiōis gradibus conuenit obseruare.

Qui vō alioz sentiūt antixpi s̄. Itē Iulius papa. Eqlr vir coniūgat cōsanguineis p̄p̄is z cōsanguineis vxoris. Item Irido. Sane cōsanguinitas q̄ i p̄po viro cōseruanda ē: et i vxoris parētela de lege nuptiarū custodiēda est: qz cōstat eos duos fuissē in carne vna. Ideoq; cōis ē illis vtraq; parētela. Itē Iulius papa. Nulluz in vtroq; sexu p̄mittimus ex p̄p̄ngtate sui sanguinis vel vxoris vsq; in septimū generationis gradū vxorē ducere: vel incesti macula copulari: qz sicut nō licet cuiq; de sua cōsanguinitate christiano: sic nec de cōsanguinitate vxoris cōiūgē ducere p̄pter carnis vnitatē. Itēz Grego. De affinitate cōsanguinitatis p gradus cognitiōis placuit vsq; ad septimā generationē obseruare. Nā z hereditas rez p̄legales instrumētōz diffinitōes sancta vsq; ad septimū gradū hereditē p̄tēdit successiōez. Nō enī eis succederēt: nisi de p̄pagine cognatiōis deberēt. Vis aucto ritatib' insinuat: z que sit affinitas z vsq; ad quem gradum sit obseruanda. scilicet vsq; ad septimū.

Uarie traditiones de affinitate.

Ed alij vident cedere in q̄nta generatiōe inter affines cōtrahi cōiūgiū: z in quartā etiā si contractū fuerit nō separi. Ait. n. Sabia. papa. De p̄p̄ngs q ad affinitatē p virū z vxorē veniunt: defuncta vxore vel viro in q̄nta generatiōe iungant. In quarta si inuēti fuerint nō separent. In tertia vero p̄p̄ngtate nō licet vxorez alterius accipere post obitū eius. Equaliter vir iungat in matrimonio eius q sibi cōsanguinei s̄: z vxoris sue cōsanguineis post mortē vxoris. Ecce hic cōcedit in quinta vel quarta p̄p̄ngtate affinitatē fieri cōiūgiū. Iulius etiā papa ait. Statutus est vt relictā patris vxoris sue: relictam

fratris uxoris sue: relictam filij uxoris sue nemo sibi in matrimonium sumat: relictam uxorem consanguineorum uxoris sue usque in tertiam progeniem nemo in uxorem sumat. In quarta vero et quinta si inuenti fuerint non separentur. Ecce quod varie de affinitatis obseruatione loquuntur auctores. Alij enim usque ad septimum gradum eam obseruari sanciunt. Alij vero in quinto vel quarto matrimonialia contracta non diuidunt. Sed illi veritatis rigorem: isti misericordie dispensatione videntur proponere. Potest enim ecclesia dispensare in copula affinium usque ad tertium gradum: sicut Gregorius dispensauit in quarto gradu consanguinitatis. Illud autem non est pretereundum quod Gregorius Uenerio episcopo scripsit. Sedem apostolicam consulere decreuisti: si mulier copula nuptiali extraneo viro coniuncta cognationi eius pertineat: si eo defuncto cognatio maneat vel sub alio viro cognationis vocabula dissoluantur: vel si suscepte soboles possunt legitime ad prioris viri cognationis transire copulam. Si una caro fuerit quomodo aliquis eorum potest propinquus uni pertinere: nisi pertineret alteri? Hoc minime posse fieri credendum est. Porro viro defuncto: in superstitie affinitas non deletur: nec alia copula coniugalitatis affinitatem copule prioris soluere valet: sed nec alterius coniunctionis soboles placet ad affinitatis prioris viri consortium transire. Si quis ergo sacrilego et temerario ansu in defuncto querit propinquitatem extinguere: vel sub altero affinitatis vocabulo dissimulare: vel susceptas soboles alterius copule propinquitati prioris credit legitime sociari: hic negat dei verbum vali-

dum esse quod dixit. Erunt duo in carne una. Ecce hic prohibet si mortuo primo viro uxor eius alijs nupserit: filios de secundo viro genitos ducere uxores de cognatione prioris viri: quia filij mediante matre ad cognationem prioris viri pertinent: cum quo mater eorum una caro extiterat. Hoc idem etiam Innocentius papa ait. Si qua mulier ad secundas nuptias transierit: et ex eis sobolem genuerit nullatenus potest ad consortium cognationis prioris viri pertinere. Hoc autem obseruandum est usque ad septimum generis gradum: sed maxime usque ad tertium et quartum sicut supra positum est.

C Si coniugium sit inter eos qui nota consanguinitate diuiduntur.

Est sciendum quod ecclesia infra predictos gradus consanguinitatis coniunctos separat. Si autem ignoranter coniuncti fuerint in conspectu ecclesie: et postmodum probata consanguinitate eiusdem iudicio separati. Queritur utrum copula illa coniugium fuerit? Quibusdam videtur non fuisse coniugium: quia non erant legitime persone: sed tamen de crimine excusantur per ignorantiam: et quasi coniugium reputatur: quia bona fide et per manum ecclesie conuenerunt. Unde et filij eorum legitimi habentur. Alij vero dicunt fuisse coniugium: licet non essent legitime persone: quia talium coniunctiones vocantur canones coniugia: ubi de personis agitur quarum testimonio consanguineorum sit dirimenda coniunctio. Unde Urbanus papa. Si duo viri vel tres consanguinitatem iureiurando firmauerint: vel ipsi forte confessi fuerint: coniugia dissoluantur. Si vero neutrum co-

tigerit episcopi eos per fidem christi ob-
testentur: quatinus palam fateantur si
se recognoscunt consanguineos. Si se iu-
dicio episcoporum segregauerint alia
matrimonia non prohibeantur contra-
here. Idem. Notificamus tibi ut cum
tres vel duo ex propinquoibus eius
qui accusatur hanc propinquitatem iu-
ramento firmauerint: vel si duo vel tres
ex antiquioribus ignuensisibus: quibus
hec propinquitas est nota: qui bone fa-
me et veracis testimonij sint: remoto a-
more: timore: precio: et omni malo stu-
dio predicta firmauerint: sine mora con-
iugia dissoluantur. Consanguineos ve-
ro extraneorum nullus accuset: vel consan-
guinitatem in synodo computet: sed p-
pinqui: ad quorum noticiam pertinet.
Si autem progenies tota defecerit: ab an-
tiquioribus et veracioribus: quibus p-
pinquitas tota nota sit: episcopus cano-
nice requirat: et si inuenta fuerit: separen-
tur. Ecce quibus accusantibus et testifi-
cantibus dirimenda sit consanguineorum
coniunctio que coniugium vocatur.

Distinctio utilis.

Ita dicendum est quod aliud est for-
nicatio: aliud stuprum: aliud
adulterium: aliud incestus: ali-
ud raptus. Fornicatio licet sit genus
omnis illiciti coitus qui sit extra vxo-
rem: tamen specialiter intelligitur in
usu viduarum vel meretricum vel con-
cubinarum. Stuprum proprie est vir-
ginum illicita defloratio. Adulterium
est quasi alieni thori violatio. unde adul-
terium dicitur quasi alterius thori ac-
cesso. Incestus est consanguineorum vel
affinim abusus. Unde incestuosi dicun-
tur qui consanguineis vel affinibus suis
abutuntur. Raptus admittitur cum puel-

la violenter a domo patris educitur: ut
corrupta in vxores habeatur: siue puel-
le: siue parietibus vis illata ostiterit: hic
morte mulctatur: sed si ad ecclesiam
cum rapta confugerit: privilegio eccle-
sie mortis impunitatem mereatur. Attē-
dendum est etiam illud Alexandri qui
ait. Quod frater sororie vxoris tue cognati
dicuntur equiuocationis iure scilicet: et ne-
cessitate vulgaris appellationis potius
quam vlla cognationis causa. Vxor enim fra-
tris fratris illa potius quam cognata vocatur.
Mariti frater leuius dicitur. Duorum fra-
trum vxores ianitrices vocantur quasi
eandem ianuam intrantes. Viri sororum
glos appellatur. Sororis autem vir non
habet spūale nomen: nec vxoris frater.

Superius determinauit magister de impe-
dimento consanguinitatis. Hic determinat
de impedimento affinitatis. Et diuiditur in
partes duas. Primo determinat de impe-
dimento affinitatis. Secundo de separatio-
ne matrimonij inter consanguineos vel affi-
nes contracti ibi. Et sciendum. Prima in 3.
Primo ostendit quid sit affinitas et usque ad
quem gradum impediatur matrimonium. Se-
cundo opponit in contrarium ibi. Sed ali-
tertio ostendit quantum durat affinitatis vin-
culum ibi. Illud etiam. Illa pars que ibi sci-
pit. Et sciendum. diuidit. i. 3. Primo agit de sepa-
rabilitate matrimonij in prohibito gradu con-
sanguinitatis vel affinitatis tracti. Secun-
do de quibusdam peccatis quibus affinitatis iu-
ra violantur ibi. Hic dicendum. Tertio de
quibusdam nominibus que ex gradibus affi-
nitatis sumuntur ibi. Attendendum est.

Articulus.

i.

In hac de qua querendum
est principali-
ter de duobus. Primo de
causa affinitatis. Secundo
de impedimento prouenien-
te ex ea. Circa primum que-
runtur. 4. Primo utrum per quamlibet car-
nalem copulam contrahatur affinitas. Secun-
do utrum per matrimonium non consu-
matum. Tertio utrum per sponsalia. Quarto
utrum affinitas causetur ex affinitate. 20. i.

A **Primo** oīdo q̄ per quālibet carnales copulam nō h̄at affinitas qz affinitas est vīculū indissolubile in tñ q̄ vno coniugū defuncto nō pp hoc delect affinitas suoz p̄sanguineoz cūz altero cōiuge. 33. q. vlti. f̄fnitatis. sed copula carnalis fornicaria indissolubiliter nō cōiungit. ergo v̄ q̄ per tales copulā affinitas nō d̄z h̄i. **C** Itē p̄ carnalē copulā extra m̄fimonū nō h̄it irregularitas vt sup̄ p̄is v̄sū ē. q̄ a fili nec affinitas. **C** Itē 33. q. 3. Extraordinaria. d̄ sic exōrdinaria pollutio n̄ nisi in n̄libus admīssa. n̄ v̄ m̄fimonium imp̄dire qd̄ verum nō esset si p̄ carnalem copulam illicitam contraheretur affinitas.

B **C** Contra. eadē cā. q. vlti. fraternitatis. d̄ de viro z muliere si vna caro sunt quō pōt aliq̄s eoz p̄pinquus vni pertinere nisi p̄tineat alteri hoc mūne posse fieri credendum est sed h̄ cut d̄t ap̄. i. cor. 6. q̄ adherēt meretrici vni corpus efficit. q̄ p̄ copulaz fornicariā affinitas h̄it. multo fort̄ q̄ p̄ piugalem. **C** Itē eadē cā. q. 3. si q̄s. Si h̄o fornicatus fuerit cū muliere z fr̄ eius nesciens eandē duxerit vxorem: seq̄t. mulier ad mortē peniteat. z sine spe coniugū maneat. qd̄ nō diceret nisi p̄ fornicatio nē mulieris cū fratre fuisset h̄ta affinitas iter ipsam z fornicatoris fratrem.

C **R**espondeo affinitas ē p̄p̄iquitas ex carnali cōmixtione mediante consanguinitate p̄ueniens oī carens parētela. z qz carnalis cōmixtio est nō tñ in concubitu m̄fimoniali. sed ēt fornicario. iō ḡnāl̄ d̄d. q̄ p̄ oīm carnalem copulaz p̄ quā vir z mulier d̄ntur effici vna caro affinitas cōtrahit. z qz p̄ carnalē pollutio nē factā nō in vase n̄tr̄ ad illū vsum ordiāto. sed c̄x vel p̄ fractionem claustr̄ sine seminis effusione nō efficiuntur vir z mulier vna caro: iō per tales actus affinitas nō h̄it. 35. q. 3. Extraordinaria. in tex. z in glo. ex p̄siliis. Nec obstat illud qd̄ d̄t c̄x de sp̄o. Iuuenis: qz illa decretalis loquit̄ de illo qui atentauit in n̄libus z maritali affectu. vt dicit glo. ibidē: z ēt qz v̄sq̄quaqz nō erat plane certū vtz c̄x vas n̄ale seminaſset vel intus: vt ēt l̄sa sonare v̄s. **C** Ad p̄mū in opp̄ d̄d. q̄ nō valet qz frequenter ex actu transitōio causatur diuturn⁹ effectus. **C** Ad 2. d̄d. q̄ carnalis copula nō causat irregularitatem nisi inḡtū inducit sac̄i effectū: hoc autem p̄supponit aliqd̄ esse sac̄i qd̄ ū. fornicaria copula nullū ē. z iō neqz sac̄i defect⁹. p̄ fornicariā aut copulā vir z mulier efficiuntur vna caro q̄ mediante affinitas h̄itur. **C** Ad 3. d̄d. q̄ ibi nō vocat̄ exōrdinaria pollutio carnalis p̄cubitus fornicarius. s̄

pollutio. facta circa n̄alia z nō itra. ita q̄ nō attinguntur claustra pudoris fin q̄ exponit glo. ibidē.

Secundo q̄ritur vtz p̄ m̄fimonium nō consumatū h̄at affinitas. Et v̄ q̄ nō. qz affinitas est p̄p̄iquitas ex carnali cōmixtione p̄ueniēs vt sup̄ius d̄cū est: sed in m̄fimonio nō p̄sumato nulla sc̄a est carnalis p̄mixtio. q̄ p̄ tale m̄fimonū nō h̄it affinitas. **C** Itē. 35. q. vlti. f̄fnitatis. d̄ de coniugibus q̄ si vna caro sunt: nō pōt esse q̄ aliq̄s sit p̄pinquus vni eoz qn̄ p̄tineat alteri. in quo v̄ dare intelligi affinitatē nōn h̄i per coniugū nisi mediante p̄mixtione carnali.

C Contra. eadē cā. q. 3. de p̄pinquis equalr̄ vir coniungatur in m̄fimonio eis q̄ sibi consanguinei sūt z vxoris sue p̄sanguineis post mortē sue vxoris. sed p̄ m̄fimonium nō cōsumatum iam sunt vir z vxor. q̄ per talem m̄fimonium affinitas contrahitur. **C** Item c̄x de cōsanguinitate z affinitate. c. i. Eque. vt canones dicunt abstinendū est a p̄sanguineis vxoris z p̄p̄is. ex hoc argue vt p̄ius.

C R̄spondeo q̄ affinitas pōt accipi p̄p̄ie z cōiter. p̄mo mō nō contrahit̄ nisi mediante carnali cōmixtione. 2. mō contrahit̄ non tñ p̄ matrimonium nō cōsumatū. sed etiam p̄ sp̄o salia vt postea oīdetur. p̄ m̄fimonium. n. cōsumatū contrahit̄ aliqua p̄p̄iquitas cum consanguineis coniugis impediens m̄fimonium. vnde in effectu impediendū m̄fimonū p̄uenit cū affinitate p̄p̄ie dicta. **C** Ar. ad p̄tē p̄mā p̄cedūt de affinitate p̄p̄e d̄cā. **C** Argumenta ad partem aliam de affinitate dicta cōmuniter.

Tertio querit̄ vtrū p̄trahat̄ p̄ sponsalia. Et videt̄ q̄ nō. extra de despon. impu. litteras. dicit̄ de quodā qui cū quādā puella in cubilibus sponsalia p̄traxit: postea n̄fex ei duxit in vxorē q̄ pōt remanere cum vxore. qd̄ nō esset vtz si ex p̄dictis sponsalib⁹ fuisset cōtracta affinitas. **C** Itē nō v̄ affinitas cōtrahit̄ nisi mediante matrimonio vel carnali copula sed sponsalia nō sunt nisi sponsio futuri matrimonij. ergo p̄ illa nō videt̄ causari affinitas. **C** Contra. extra de spon. Iuuenis. dicit̄ de quodam qui quandam puellā duxit nodū septēnem: cū qua attentauit quod forsan cōmplere non potuit: z postmodū duxit consobrinam illius: q̄ diuidendus est ab eadem. quod verum nō esset nisi per sponsalia etiaz ante septēniū contraheretur affinitas.

C Respondeo q̄ sponsaliū quedā sūt que tenent de iure: z talia sponsalia z si nō inducant

Affinitatē pprie dicā inducunt tamē aliquid
affinitati simile quo ad effectum impediendi
matrimonium: eo q̄ sponsalia sunt ad infimo
num ordinata: quedam sunt que de iure non
tenent ppter impedimentum consanguinitatis
vel affinitatis: quedam pp defectum vsus ra-
tionis. prima sponsalia r̄si non inducant affi-
nitatē. pprie dicā: inducunt tñ impedimentū
matrimonij sicut affinitas pp publice honesta-
tis iustitiā. extra. de spō. Ad audiendaz. in tex-
tu. r̄ in glo. est aut publice honestatis iustitia
ppinquitas ex sponsalibus proueniēs robur
trahens ab institutione ecclesie pp eius hone-
statē: r̄ quia similis cā est in sponsalibus que
de iure non tenent ex causa predicta: adeo pu-
blice honestatis iustitia requirit vt talia spon-
salia matrimonium impediant. Sponsalia autē
que de iure non tenent pp defectum vsus ra-
tionis nullam affinitatē inducunt nec aliqd
simile affinitati: quia talia sponsalia nō tñ nō
tenent: sed nec modicam apparentiam habēt
vt tenere debeant. r̄ iō nec dici pōt q̄ matri-
monium ipediat pp publice honestatis iusti-
tiam. r̄ de talib⁹ loquitur decre. allegata ad par-
tem primā. **E**t ad 2^m dō. q̄ procedit de affini-
tate pprie dicta. **E**t ad ar^m ad partem aliā
dōm q̄ illa puella aliquid habebat de vsu rō-
nis: r̄ illd q̄ iuueis attētauit: attētauit affectu
maritali: r̄ in vase naturali: r̄ iō non est simile
de istis spōsalibus r̄ de illis de quibus loq̄t de-
cre. ad p̄e p̄mā allegata. **Dō.** **iu.**

Quarto queritur vtrum affinitas causet
ex affinitate. Et videtur q̄ sic. 35.
q. 3. Contradicimus relictam consanguineam vxor-
is sue nullus ducat vxorem: ergo non tñ sūt
viro affines vxoris sue consanguinei: sed etiam
ille mulieres que sunt eis matrimonialiter co-
pulate. **E**t eadē. q. Porro. porro duorū cō-
sanguineorum cōiuges: quibus t̄pibus diuersis vi-
ro vni alteram post obitum alterius nubere
publice honestatis iustitia p̄dicat: qd̄ tñ non ef-
fet vix nisi ex vno gñe affinitatis aliud cāret.
Et cōtra. 2^m r̄ tertiu gen^o affinitatis reuocata
sunt ita q̄ solum remanet p^m affinitatis gen^o.
extra d̄ consanguinitate. nō d̄. s̄ si affinitas cau-
saretur ex affinitate: adhuc remanerent duo
affinitatis gñi. ḡ affinitas ex affinitate n̄ cāf.
Et Rūdeo q̄ antiquitus erant affinitatis tria
genera sicut habetur. 35. q. 3. Contradicimus.
p^m genus affinitatis qd̄ adhuc manet cau-
satur ex carnali commixtione seu matrimonio
mediante cōsanguinitate. **E**t Aliud oriebatur
ex carnali p̄mixtione cū infimonia mediante
affinitate. **E**t 3^m vero mediantibus duob⁹ p̄mis

generibus. verbi gratia. **A.** maritus. **B.** vxor
C. consanguineus vxoris. **E.** est affinis. **A.** pri-
mo genere affinitatis: r̄ si. **B.** matrimonialiter
copuletur ipsi. **E.** attingebit ipsi. **A.** in 2° gene-
re affinitatis: r̄ si. **C.** copulabatur ipsi. **B.** atti-
nebit ipsi. **A.** in 3° genere affinitatis. sed mo-
do solū remāet p̄mū affinitatis gen^o: nec vt
dicitur extra de consanguinitate. Non debet.
non debet reprehensibile iudicari si secundū
varietatem temporū statuta quandoq̄ varien-
tur humana: p̄sertim cū virgens necessitas
expōsit. reuocationem autem predictorū ge-
nerum virgens necessitas r̄ euident vtilitas ex-
poscebat: quia vt in eadem decre. dicitur pro-
hibitio de cōiugio in 2° r̄ tertio affinitatis ge-
nere minime contrahendo difficultatem fre-
quenter inducebat: r̄ aliquādo pariebat peri-
culum animarum. **E**t Ex dictis patet respon-
sio ad argumentum in oppositum: quia illa d̄
creta. p̄ predictam decre. abrogata sunt.

Articulus.

Consequēter queritur d̄
2° principa-
li. **E**t circa hoc queruntur.
4. **P^o** vtrum affinitas im-
pediat matrimonium. **E**t 2° vtrū
possit p̄scribi contra prohi-
bitionem de contrahendo cū affine. **E**t 3° vtrū
nati de tali matrimonio sint illegitimi. **E**t 4°
vtrum ad accusandum impedimentum con-
sanguinitatis vel affinitatis sint admittēdi
tam extranei q̄ cōsanguinei. **Dō.** **l.**

Primo ostendo q̄ affinitas non impedi-
at matrimonium: quia effectus n̄
impedit causam: sed affinitas causatur ex ma-
trimonio. ergo non impedit matrimonium.

Et Item vir qui carnaliter cognoscit mulierē
magis videtur attinere illi q̄ consanguineus
suis: quia ille qui cognouit eam attinet sibi i
mediate: consanguineus suus eo mediantes
sed vir potest contrahere cum muliere quam
carnaliter cognouit. ergo multo fortius con-
sanguineus suus.

Et Contra. 35. q. 3. de propinquis equaliter vir
coniungatur in matrimonio eis qui sibi con-
sanguinei sunt r̄ vxoris sue consanguineis p^o. **B**
mortem sue vxoris. ergo affinitas ita videtur
matrimonium impedire sicut cōsanguinitas.

Et Rūdeo q̄ affinitas impedit matrimonium
in aliquo gradu de iure diuino. ius enim diui-
num prohibet. vt habetur. **Leuit.** 18. filium nō
contrahere cum vxore patris: nepotem cum
vxore patris: patrem cum vxore filij in aliquo
gradu de iure positiuo: unde de iure positiuo

C non licet contrahere cum affine infra quartus gradus. extra de consangu. et affini. Non dicitur ubi dicitur prohibito copule coniugalibus quartum consanguinitatis et affinitatis gradum decetero non excusetur quoniam in ulterioribus gradibus iam non potest absque gravi dispendio huiusmodi prohibito generaliter observari.

C Ad primum in oppositum dicitur quod affinitas non impedit matrimonium ex quo datur: sed aliter. Ad 2^m dicitur quod cum nullus sit sibi consanguineus et affinitas habeat medietate consanguinitate per carnalem copulam seu matrimonium: mulier non efficitur affinis viro quod cognoscit eam: sed eius consanguineis. Et si dicas saltem magis vult attinere sibi alteri genere attinentie: et ex consequenti minus videtur posse matrimonialiter copulari viro quod consanguineo eius: dico quod non valet: quia cum matrimonium ad procreationem plus ordinatur: et plus peccatio non possit esse sine carnali copula ipsa matrimonio non repugnat. unde ipsius impedire non debet.

Secundo queritur utrum possit prescribi contra prohibitionem de contrahendo cum affine. Et videtur quod sic: quia contra ius pure positum potest currere prescriptio: sed prescriptio de contrahendo cum affine est de iure pure positum. ergo contra ipsam potest valere prescriptio. Tres perceptio decimarum et oblationum est aliquid spirituali annexum. usus mulieris videtur esse quid carnale tamen: sed contra ius percipiendi decimas et oblationes valet prescriptio quadragenaria: extra de prescriptioe. de quarta. ergo multo fortius potest prescribi contra illud ius quod prohibet habere cum affine.

C Contra. eo. ti. vigilat. dicit dominus papa de prescriptioe quod nobis tam in rebus cognitis quam in latens placuit non habere vigorem. ergo videtur quod per prescriptionem nullus possit iuste aliquid obtinere.

C Rideo quod quavis ius nunc vel divinum nulla possit valere prescriptio: quoniam tamen valet contra ius pure positum nisi sit tale de quo cauetur in iure: vel ipsum prescribi non possit. Ad hoc tamen ut prescriptio sit valida necessaria sunt tria. Unum est quod possessor iusto titulo incipiat possidere. 2° electio. scilicet potest ubi dicitur quod qui nullo titulo possidere incipit prescribere non potest. Aliud est quod sit bone fidei possessor. Hoc est quod credat se iuste possidere: quia sicut dicit extra de prescriptioe. vigilat. nulla antiqua diez possessio iuvant aliquem male fidei possessorem nisi si responderit postquam noverit se aliena possidere. 3° est quod possideat per totum tempus determinatum a iure absque interruptione. illud tamen

tempus determinat brevius vel longius secundum conditiones rerum que possidentur et illorum contra quos prescribitur. Si autem prescribens ius acquirit in re que primo de iure sua non erat. locum tamen in proposito non habet. quia prohibitio de non contrahendo cum affine pertinet ad aliquos gradus est de iure divino ut patet ex precedenti questione. Illud etiam ius positum quod in alijs gradibus contrahere prohibet. tale est quod de ipso cauetur in iure ut contra ipsum prescriptio valere non possit. extra de consangu. et affini. Non dicitur in fine. causa etiam quare iura voluerunt prescriptionem habere vigorem in proposito esse non potest: quia ut dicitur extra de prescriptioe. vigilat. Ephesinus legislator solus propter vitandas miserationum segnitatem et longi temporis errorem et confusionem prius tricenari vel quadragenari prescriptioe vigore legis imposuit. unde consuetudo quatuorlibet longa non potest personas illegitimas ad contrahendum facere legitimas: extra de consangu. et affini. quod super. in textu: et in glo. preterea cum matrimonium non tamen sit de iure positum: sed et de iure nature et divino: ut superius ostensum est per nullam prescriptionem fieri potest ut matrimonium sit verum quod a principio nullum fuit.

C Ad primum in oppositum patet solutio ex iam dictis. **C** Ad 2^m dicitur quod carnalis usus mulieris contra matrimonium est prius nunc. et ideo locum non habet ibi prescriptio. ipsum etiam matrimonium est de iure nature et divino: et ideo nec prescriptio facere potest ut valeat matrimonium quod a principio nullum fuit: vel efficaciter nullum: quod a principio fuit verum: extra de consangu. et affini. Non debet partim in textu: et partim in glo. **C** Ad itellatum autem de dec. allegat in arguendo sciendum quod de dec. non dicitur quod valeat prescriptio contra ius solvendi decimas: quia hoc ius nulla prescriptio valere potest: ut dicit palium byturicense quod tenuit dominus Symon cardinalis. tunc legatus in regno francie: et hoc est rationale: quia debitum solvendi decimas non est tamen de iure positum: sed etiam de iure divino: quod prescribi non potest: sed predicta de dec. bene dixit quod clericus potest prescribere contra ipsum suum ius percipiendi quartam decime et oblationes defunctorum. Aliqui autem dicunt quod quavis non valeat prescriptio contra ius solvendi decimas finem quod decima accipit pro alia portione necessaria ad sustentationem ministerium ecclesie: quia sic est de iure nature et divino quo ad omnes: tamen finem quod decima accipit pro tali parte decimate potest prescribi contra ius solvendi decimas: quia sic solvere decimam non est de iure nature: nec de iure divino nisi quo ad filios israel: et est contra pro ista opinione: quia in maiori

parte italie nō soluuntur decime: nec tñ eccle-
sia procedit contra eos cōpellendo eos ad so-
lutionē. ¶ Ad ar^m ad partē aliā dōs. q̄ illud
verbū s̄z glo. ibidē intell^r in male fidei posses-
sore q̄ p̄scribere nō potest: siue verus domin⁹
sciat rem illam ad se p̄tinere siue ignoret: nec
d̄ male fidei possessor: qui post cōpletā p̄scri-
ptionē primo recognoscit q̄ res q̄t eam ince-
perit possidere sua nō erat de iure: q̄z s̄m glo.
sup̄ decretalē p̄dictā cōpleta p̄scriptione tā
possessor tutus est. s̄m vtrūq̄ ius: q̄z p̄z etiam
p̄ illud q̄d h̄f in. c. immediate sequenti. vñ illud
verbum illius de cre. vigilantī. nulla antiqua
diez possessio iuuat aliquē male fidei posses-
sorem nisi respuerit postq̄ se nouerit aliena pos-
sidere. intelligendum est si aī cōpletam p̄-
scriptionem habuerit malaz fidē vt dicit glo-
sa ibidem.

Questio. iii.

Tertio queritur vtz nati de matrimonio cō-
tracto inter affines vel consanguī-
neos sint illegitimi.

¶ R̄spondeo q̄ sicut d̄f. extra qui filij sint legiti-
mi. Tanta. in glo. q̄dā sunt filij legitimi: z na-
turales: q̄dā legitimi z nō nāles: q̄dā natura-
les z nō legitimi: q̄dā nec nāles nec legitimi.
Legitimi z nāles sunt q̄ nascunt ex legitimo
matrimonio seu in eo cōcipiunt siue ante ba-
ptismū siue post. 28. q. 1. nūq̄d: z hoc siue ma-
trimoniū sit legitimū s̄m rem z veritatez: vel
s̄m ecclesie approbationez siue ab initio: siue
ex post facto z cōtrahentiū reputationem vel
vtrūq̄ vel alterius: extra q̄ filij sunt legitimi.
Tāta. in glo. si vero aliq̄s clandestina m̄fimo-
nia vel iterdicta iure p̄sumpserit in gradu p̄-
hibito ēt ignoranter: soboles de tali cōiunctio-
ne suscepta prorsus illegitima cēseat de parē-
tum ignorantia nullum habitura subsidii: cū
illi taliter cōtrahēdo nō exptes sciētie vel sal-
tem affectatores ignorantie videantur: extra
de clandestina despon. Cuz inhibitio. §. si q̄s.
pari modo etiā p̄oles illegitima cēseat. si
ambo parentes impedimentū scientes legiti-
mum p̄ter omne iterdictū ēt in cōspectu eccle-
sie cōtrahere p̄sumpserunt. c. c. vbi p̄s. §. pi.
mō. Legitimi z non nāles sunt adoptiui siue
abrogati: de q̄bus habet extra de cognat. legi.
c. vnico. Naturales z nō legitimi sunt nati ex
cōcubinis in domo. Non legitimi nec natura-
les sūt nati ex adulterio: extra qui filij sunt le-
gitimi. Tanta. Similiter dico de illis qui na-
scuntur ex incestu. Illegitimi enim qui nascū-
tur ex copula non legitima dicuntur etiāz nō
naturales: non a natura generis: sed a natura
speciei. pro tanto quia naturale iudicium raz-

tionis manifeste tali copule contrarium est:
nec propter istam rationem natus de concu-
bina in domo indubitato affectu retenta. i. ex
p̄cubina que in domo tenetur quasi loco vxor-
is dicitur nō naturalis: quia quāuis talis co-
pula sit contra naturale rationis iudiciū: nō
tamen ita manifeste sicut alia: z propter hoc
quāuis ab eis excludatur ratio legitimatise:
non tamen ab eis excluditur vocabulum na-
turalitatis. ¶ Et dicitis p̄z q̄ ex copulatis i sa-
cie ecclesie z sine cōtradictione in gradu con-
sanguinitatis vel affinitatis prohibito vtroq̄
eorum vel altero impedimentum ignorante
conceptus diffinitū sententiaz diuorij quā-
uis post eam ex vtero natus legitimus est z
succedere debet in paterna hereditate. extra
qui filij sint legitimi. cum inter. in textu: z in
glo. ¶ Similr si aliquis habens vxorēz legiti-
mam z illa viuente aliam ducit in facie eccle-
sie. z sine contradictione illius impedimen-
ti ignaraz filius ex tali copula natus siue cō-
ceptus legitimus est: quāuis post eius ex-
ceptionem parentes sui per diffinitūz eccle-
sie sententiaz sepeant. c. c. eo. ti. ex tenore. ¶ Le-
gitimatur autem illegitimi duobus modis se-
cundū iura canonica. ¶ Primus ē p̄ sequēs
matrimoniu: quando. s. solutus generans fi-
lium de soluta postmodū in facie ecclesie cū
ea contraxit: extra eo. ti. c. r. hic autem legiti-
mandi modus nō se extēdit ad natos ex adul-
terio: extra eo. ti. tanta. ¶ Secundus modus
est per dispensationes domini pape: z hic mo-
dus legitimandi potest se extendere ad quos-
cūq̄ illegitimos z ad omnes illegitimos actus
in tota ecclesia. ¶ Secundum autem iura ci-
uilia legitimantur. 6. modis. ¶ Primus est
quando pater filium naturalem ex concubi-
na susceptum non spurium tradidit curie citi-
tatis sue vel metropolitane: z fit officialis in
illa curia: quod cōtingit propter curie hono-
rem. ¶ Secundus quando pater filiam natu-
ralem iungit officiali curie ciuitatis sue vel
metropolis. ¶ Tertius quando ipsemet natu-
ralis filius offert se curie deficiente prole legiti-
ma. nam alias non liceret sibi se offerre.
¶ Quartus quando deficiente prole legiti-
ma ipsa concubina offert pro filio suo legiti-
miādo preces imperatoris: z imperator eas su-
scripit. ¶ Quintus quando pater in testamen-
to sollemniter perfecto vocat euz legitimuz fi-
lium suum. ¶ Sextus quando in testamento
publica manu confecto vel manu propria ha-
bente subscriptionem trium testiu: fide digno-
rum vocat eum legitimum.

Qd. iii.
§. 1

Distinctio

Quarto querit vtz ad accusandum impedimētū panguinitatis vel affinitatis sint admittēdi tam exnei q̄ panguinei. **R**ūdeo q̄ parētes eoz de quoz matrimonio agit siue fies z cognati vtriusq̄ sexus sūt supflites aut nō. si nō: tūc ātīq̄ores extranei z veraciōres q̄bus notū sit vtz sit ibi impedimētū panguinitatis vel affinitatis pnt ipedimētum accusare. 35. q. 6. Consanguineos. z recitāt magi h^o di. c. vlti. si aut sint panguinei supflites z tacēt. tūc exnei repellunt ab accusatione tanq̄ suspecti q̄ ex malitia accusent nisi p panguineos pbare voluerint qd accusant. qd probat p illud qd h^o c. supradcō. rōnabile enī ē vt ad accusandū ipedimenta pdicta magis recipiant panguinei q̄ exnei: qm vnusq̄sq̄ suū genealogiam tū testibus z cartis. tū etiaz ex recitatione maiorū scire laborāt z meli^o recipi debēt ad accusandū q̄ meli^o ipedimētū nouerit. ex. Qui infimo^m accusare pnt. Et tū si q̄s est ad quē puerit notitia denunciatio nis: qm bāni sū p̄suetudinē in ecclia sūt: z ta cut: q̄ postea p infimo^m accusare nō pōt: sed tāq̄ suspectus repellēdus est. nisi proprio firmauerit iuramēto qd postea didicerit q̄ obiecit: z qd ad hoc ex malitia nō pcedit. e. ti. cūz in tua: q̄ tūc ē si didicisset ab illis q̄ denunciatiois tpe siluerūt claudi nō debēt eidē aditus accusandi: qm z si ab huiusmōdi ipetitione culpa de silentio talī p̄cta illos excluderet: ille tū amoueri nequiret cū culpabilis nō existat eodem. c. vbi p̄us: nec oportet accusatores se ad talionē obligare. talis. n. obligatio locū habz quando accusatur persona de crimine vt puniatur. hic autem non accusatur persona: sed factum illegitimum.

Circa istaz. Alq̄ in 3^m generatiōis graduz hoc abrogatū ē. Relictā panguineorum vxore vxoris sue zc. hoc etiā abrogatum est. Sz neq̄ alterius cōiunctiōis soboles placeat affinitatis p̄oris iuris trāsire cōsortiū. hoc etiā abrogatū ē. Si duo viri vel tres cōsanguinitate iureiurādo firmauerint zc. De modo pcedēdi ad accusationē infimonij pp ipedimētū consanguinitatis vel affinitatis tenet si cut in q̄nibus dictū est. Accusare aut matrimonij pp p̄ctū fornicatiōis alterius cōiugis nō pōt nisi alter cōiunx. accusare aut q̄ matrimonij nō est p̄ctū nō pōt p̄ vel m̄ nisi p̄ illius q̄ est honore z diuitijs inferior: q̄ de tali p̄sumit q̄ nollit matrimonij separari si in rei veritate esset p̄ctū: sed p̄ illius q̄ est diuitijs z dignitate superior h^o suspectus: q̄ p̄sumeret q̄ q̄reret matrimonij separari: eo q̄ proles sua

nō esset confugi equali sibi in dignitate z diuitijs p̄iicta. Stupriū pprie est virginis illicita defloratio. Adulterium alieni thori violatio. **N**ota q̄ simpliciter z oibus p̄satis graui^o est adulteriū q̄ stupriū: q̄ adulter peccat peccato luxurie z iniustitie. magis etiā ledit rem publicā adulteriū q̄ stupriū. secūduz qd tū est ecōuerso: q̄ p stupriū auferit bonū aliqd irrecuperabile. s. virginis integritas.

De spūali cognatiōe. Di. XLII.

De parētalium graduum famosa questione aliquid lz minus sufficiēter diximus. Itē de spiritali cognatione addamus: que etiam psonas impedit vt non sint legitime ad inēdas nuptias. **T**ria quidez sunt: cōsanguinitas: affinitas: z spiritalis germanitas. Consanguinitas est inter eos qui iunguntur secundum lineaz generis. Affinitas iter eos q̄ genere quidem non sunt coniuncti: sed mediante genere sunt sociati: verbi gratia. Uxor filij fratris mei que nō est de gñe meo: per ipsum qui est de gñe meo mihi affinis facta est: z ego illi. Spiritalis proximitas est inter compatrem z commatrem: z inter eos: quorum vnus alterū de sacro fonte leuauit: vel in cathedra tione: aut confirmatione tenuit. Est et inter filios eiusdem hominis carnales z spirituales.

Qui sint filij spirituales.

Spirituales filij sunt quos d sacro fonte leuamus: vel in cathedra tione seu confirmatione tenemus. Filij etiam z filie spirituales eorum sunt: qui trine meritionis vocabulo eos sacro baptismate tingunt. Dicunt etiam spiritalis filia sacerdotis: que ei peccata sua cōfiteatur. Un Simacus papa. Omnes quos in penitencia suscipimus ita nostri spirituales sunt filij: vt z ipsi quos vel nobis suscipientibus: vel

sub trine merfionis vocabulo mergen-
tibus vnda baptismi regnauit. Silue-
ster etiā amonet vt ad suā filiā peniten-
tialē nullus sacerdos accedat: qz scri-
ptum est. Omnes quos in pnia accepi-
mus: ita nostri filij sunt vt in baptismo
suscepti: quoz omniū flagitiosa est com-
mixtio. Qz aut cōp̄r z cōmater sibi iun-
gi nequeant: nec p̄r spūalis nec m̄r filie
vel filio spūali: p̄ ex cōcilio magūtine
si. De eo qd interrogasti: si aliquis filio-
lam suā duxerit vxorē: z de eo qui cō-
cubuit cū matre spūali: z de eo qui filiū
suū baptizauit: z vxor eius de fonte
suscepit hac de causa vt discidiuz fieret
diuigu: si post in tali copula p̄nt perma-
nere sic r̄ndendū est. Si filiōlā aut cō-
matrē suā aliquis in cōiugiū duxerit: se-
parandos esse iudicamus: z graui peni-
tētia plectēdos. Si vero cōiuges legiti-
mi: vel vnus vel ambo ex industria hoc
fecerint vt filiū suū de fonte susciperēt
si inupti manere voluerint bonum est.
Sin aut: grauis pnia ifidiatori iniunga-
tur z simul maneat: z si p̄uicator con-
iugij superuixerit: acerrima penitentia
muletet: z sine spe cōiugij maneat. Ex
his apparet qd aliquis filiōlaz suam vel
cōmatrē nō pōt sibi copulare nuptiali-
ter: z si p̄sumptum fuerit separādi sunt.
Qui aut legitime cōiuncti sunt: nō ideo
separādi sunt: qz alter eoz ifidiose filiūz
de fonte leuauit. Qd etiā Nicolaus con-
firmat dicēs. Nolle desideras vtz mu-
lier que viri filiū ex alia femina geni-
tuz de sacro fonte leuauerit postmodū
possit cum eodē viro copulari. Quos iō
cōiungi posse decernimus: qz scdm ta-
nōes sacros: nisi amboz cōsensu: nullius
religionis obtētū d̄z coniunx dimittere
cōiugē: cū apls p̄cipiat. Nolite fraudā-
ri iūce: nisi forte ex consensu ad t̄ps: zc.

Itē dcm ē nobis quasdā semias desidio
se: quasdā vero fraudulentē: vt a viris
suis separētur: pprios filios coram epi-
scopis ad cōfirmandū tenuisse. Vñ nos
dignū duximus: vt si qua mulier filiū
suū desidia aut aliqua fraude coraz ep̄o
tenuerit ad cōfirmandū ppter fallaciā
vel fraudē: quādiu viuit pniaz agat: ta-
mē a viro suo nō separet. Itē Joannes
papa. Ad limina sācti Petri homo no-
mine Stephanus veniēs: nro p̄sulatū
inotuit qd filiū suū in extremo vite pō-
sitū nōdum baptismi vnda lotū: absen-
tia sacerdotum cogēte baptizauit: eūqz
pprijs manibus suscepit: atqz p huius-
modi negocio reuerētia tua p̄fatum ho-
minē a sua coniuge iudicauit esse sepa-
randum: qd fieri nullatenus d̄z dicente
scriptura. Quos deus diuinxit homo nō
separet. Et dōminus dimittere vxorez
nisi causa fornicatiōis iubet. Et nos tan-
ta auctoritate freti dicimus dimittedū
esse z inculpabile indicandum qd neces-
sitas intulit: Nā baptizandi opus laicis
fidelibus: si tamen necesse fuerit libere
conceditur. Unde si supradictus homo
filiū morientem aspiciens ne animaz
p̄petuo p̄re dimitteret: vnda baptismi
lauit: vt eum de potestate mortis eripe-
ret: bñ fecisse laudatur. Ideoqz si vxor
sibi iam olim legitime sociate impu-
ne dum vixerit iudicamus manere con-
iūctū: nec ob hoc separari debere. Dis-
alyqz pluribus auctoritatibus edocef
cōiuges non esse separādos si post legit-
timam copulam alter alterius filiūz de
fōte leuauerit: vel i cōfirmatōe tenuerit.

¶ Quid premisis obuiat.

Is autem obuiare videtur qd
Deus dedit papa ait. Peruenit
ad nos dyaconus sanctitatis ve-
stre epistolam deferens qd quidam viri

Distinctio

et mulieres preterito sabbato pascale p magno populi incurfu nescientes filios suos suscepissent ô lauacro. Lupis ergo scire an propter hoc debeat viri ac mulieres ad proprium usum redire vel non? Nos vero hac re mesti priorum inquisitionis dicta: et inuenimus in archiepiscopo. i. in armatus apostolice sedis: iam talia contigisse in pluribus ecclesiis: quarum episcopis ab hac apostolica sede volentibus scire utrum viri ac mulieres redirent ad proprium thorum: Beate memorie sancti pres Julius papa: Innocentius: et Celestinus cum episcoporum plurimorum consensu in apostolorum principis ecclesia presidentes talia rescripserunt et confirmauerunt: ut nullo modo se in coniugio reciperent viri ac mulieres quicumque hac ratione susceperunt natos: sed separaret se: ne suadente diabolo tale vitium inalefcatur. Item. Siquis filiastrum vel filiastram suam ante episcopum tenuerit ad confirmationem: separaretur ab uxore sua: et aliam nunquam accipiat. Nec aut vel ad terrorem dicta sunt: non quod ita esset faciendum: sed ne illud fieret summope cauendum: vel de illis est intelligendum qui prius filios suos vicissim de fonte susceperunt quam fierent coniuges. Premissis aut auctoritatibus omnino consentiendum est: ut siue proprium siue tantum viri filium mulier de fonte suscepit: non ideo a viro separetur. Quod de viro similiter oportet intelligi.

De copula spiritualium vel adoptiuorum et naturalium filiorum.

Quod aut spirituales vel adoptiuum filij naturalibus copulari nequeant. Nicolaus papa testatur ita inquit. Ita diligere debet homo eum qui se suscepit de sacro fonte sicut patrem. Inter fratres et filios spirituales gratia et sancta communio est: que dicenda non est

consanguinitas: sed habenda spiritualis proximitas. Vnde inter eos arbitror non posse fieri legale coniugium: quia nec inter eos qui natura: et eos qui adoptione filij sunt: venerande leges matrimonia contrahi permittunt. Item. Si inter eos non contrahitur matrimonium quos adoptio iungit: quanto potius a carnali oportet inter se contubernio cessare: quos per celeste sacramentum regeneratio sancti spiritus vincit?

Si filij qui ante paternitatem vel post nati sunt valeant coniungi.

De autem quidam volunt itelligere de illis tantum filiis: quibus copatres facti sint. De alijs vero qui ante compaternitatem: vel post geniti sunt concedunt quod legitime et licite possunt. Quibus videtur consentire Urbanus secundus dicens. Super quibus consilium nos tua dilectio: his videtur respondendum: ut et baptismus sit si instante necessitate femina puerum in nomine trinitatis baptizauerit: et quod spiritualium parentum filij vel filie ante vel post compaternitatem geniti possunt legitime coniungi: propter illam personarum quae compatres effecti sunt.

Pascalus papa. Alcalis vero secundus: post compaternitatem genitos copulari prohibet scribens Regimino episcopo. Post susceptum filium de fonte vel filiam spirituales qui ex compatre vel ex commatre fuerint nati matrimonio iungi non possunt. Illud etiam notandum est quod in tribuniensi concilio legitur. Siquis sue spiritualis comatris filiam fortuito et ita contingente rerum casu in coniugium duxerit: maturiori seruato concilio habeatur atque legitimo coniugio honeste operam det.

Siquis ducere possit duas com-
mates alteram post alteram.

Olet etiam queri si comatrem
f vxoris post eius obitū quis du-
cere valeat. de hoc Nicola⁹ pa-
pa sic scribit. Sciscitatur a nobis sancti-
tas vestra: si quis duas comatres habe-
re valeat: vnā post alteram. In quo me-
minisse debes scriptum esse: erunt duo
in carne vna. Cum ergo constet q^d vir &
mulier vna caro efficiunt: restat virum
cōpatrē cōstitui mulieri: cuius assumpta
vxor cōmater erat: & iō virū illi semie
nō posse coniungi q̄ cōmater eius erat:
cum qua idē fuerat vna caro effectus.
Quic aut illud cōtrariū videtur. Qui spi-
ritualē habz cōpatrē: cui⁹ fili⁹ de lau-
cro accepit: & vxor eius cōmater nō est:
licz ei defuncto cōpatre suo eius viduā
ducere in vxorē: quos nulla generatio
spiritualis secernit. Itē ex eplā pascalis
pape. Post vxoris obitum cū cōmatre
vxoris coniugio copulari nulla ratio vel
auctoritas videt^r prohibere. Non. n. per
carnis vnionē ad vnionē spiritus ptrā-
fitur. Sz sciēdū q^d auctoritas Nicolai dⁱ
illo ait: qui vxori sue debitum reddidit
postq^d cōmater illius extitit. Alie vero
auctoritates dⁱ illo agūt cui⁹ vxor post-
q^d a viro suo derelinquitur illius cōma-
ter efficitur: nec post cōpaternitatē a vi-
ro suo agnoscit: vel de viro poti⁹ agūt:
cui⁹ vxor an⁹ desigⁱ q^d ab eo agnoscat.
Si vir et vxor possint simul tenere
puerum.

Olet etiam queri: si vxor cum
f viro simul debeat in baptismo
suscipere puerum. De hoc Ur-
banus ait. Q^d vxor cum marito in baptis-
mo simul non debeat suscipere puerū:
nulla auctoritate videtur vl⁹ reperitur
prohibitiū: sed vt ipsa puritas spiritua-

lis paternitatis ab omni labe & infamia
conseruetur immunis: decreuimus vt
vtriq⁹ simul ad hoc spirare nō psumāt.
quia vero piaculare flagitium cōmiserit
qui duabus cōmatrib⁹ vel fororib⁹ nu-
psit: magna pnia dz ei iniungi.

De scōis & tertys nuptys & deinceps.

Liendum est etiam q^d non solū
f prime vel secūde nuptie sunt li-
cite: sed etiā tertie & quarte nō
sunt dānande. Vñ Augusti. Secundas
nuptias omnino licitas apostolus cōce-
dit. De tertys autem & quartis: & de vl-
tra pluribus nuptys solēt homines mo-
uere questionem. Sed quis audeat dis-
finire quod nec apostolum video diffi-
nisse? Ait enī. Si dormierit vir eius cui
vult nubat. Non dicit primus: vel secū-
dus: vel tertius: quotālibet nec nobis
diffiniendū est: q^d nō diffinit aplūs. Vñ
vt breuiter respōdeā: nec illas nuptias
debeo dānare: nec eis verecundiaz nu-
merositatis auferre: nec contra huma-
ne verecundie sensum audeo dicere: vt
quotiens voluerint nubant: nec ex meo
corde preter prescripture auctoritatez
quotālibet nuptias dānare. Idem te-
statur Hierony. Ego nunc libera voce
exclamo: nec damnari in ecclesia biga-
mam: immo nec trigamam: & ita licere
quinto & sexto: quēadmodum secundo
marito nubere. Apostolus tamen biga-
mos a sacerdotali honore excludit. Sz
hoc non facit pro vitio bigamie: immo
pro sacramēti virtute: vt sit vna vnus
sicut vnica vnici. Illud tamen cesarien-
sis concily videtur innuere bigamiam
esse peccatum. Presbyterum inquit in
nuptys bigami pzandere non cōuenit:
quia cum penitētia bigamus indigeat:
quis erit presbyter qui talibus nuptys
possit prebere consensū? Sz hoc de il-

lo intelligi potest qui prime vxori infidia
tus putat desiderio secunde: vel p signa
culo sacri illud or: qd in bigamo non ser
uatur. Ambro. etiam dicit: qd prime nu
ptie tris a dño sunt institute: secunde vero
sunt pmissæ: et prime nuptie sub benedi
ctiõe dei celebrant sublimiter. Secun
de vero et in pñenti carent gloria.

¶ Superius determinauit magister de impe
dimento affinitatis. Hic determinat de impe
dimento cognationis spūalis et legalis. ¶ Et
didit in partes duas. ¶ Primo determinat de
pñctis impedimētis. ¶ 1º de secundis nuptiis.
ibi. Scienduz est. ¶ Prima in duas. ¶ Pri
mo determinat de impedimentis cognatiõis
spūalis et legalis pñcipalr respectu matrimo
nij cōtracti. ¶ 2º pñcipaliter respectu cōtrahē
di. ibi. Qd aut. ¶ Prima in tres. ¶ Primo
ostēdit qd sit cognatio spiritualis et qualiter
cōtrahat. ¶ 1º qualiter se habet ad matrimo
niū. ibi. Spirituales. ¶ 3º opponit in contra
rū. ibi. His aut. ¶ Illa pars que incipit. Qd
aut. diuiditur in duas. ¶ Primo determinat
de impedimento spūalis fraternitatis. ¶ 1º de
impedimento cōmaternitatis. ibi. Solet etia.
¶ Prima in duas. ¶ Primo ostēdit qd filiū
spūales aut legales cum naturalibus filiis nō
possunt cōtrahere. ¶ 2º ostēdit de quibus na
turalibus filiis hoc sit intelligenduz. ibi. Hoc
aut. ¶ Illa pars que incipit. Solet etiā. didi
tur in duas. ¶ Primo iquirat an vir cū cōma
tre vxoris sue possit contrahere. ¶ 2º an vir et
vxor simul debeant pñe de sacro fonte recipere.
ibi. Solet etiam queri.

Circa hanc dis. querendū est
pñcipaliter d tribus.
¶ Primo d cognatiõe spūali
¶ 2º de legali. ¶ 3º d nuptiis
secūdis. ¶ Circa pñm que
rūtur tria. ¶ Primo utrū co

gnatio spūalis impediat matrimonium. ¶ 2º ex
qbus causis cōtrahit. ¶ 3º iter quas personas
contrahitur.

Primo ostēdo qd cognatio spūalis non ipe
dit matrimonium. illud nō impedit
mñmonium qd simul stare pōt cū matrimonio:
sed cognatio spūalis est huiusmodi. sicut eniz
or extra de cognatiõe spūali. si vir. Si vir vel
mulier sciēter vel ignorāter filium suum de
sacro fonte susceperunt nō sunt ab iurē separā
di: tāmē iter eos cognatio spiritualis pñe.

eta est. ergo cognatio spiritualis matrimonium
impedit. ¶ Item cognatio spiritualis nullū
bono matrimonij opponit. qd ipsum nō ipedit.
¶ Contra. ex de cognatiõe spūali. Henric. or
si constituit. B. mulierem. C. viri filius de sa
cro fonte leuasse anteq̃ eam desponsasset vx
orem inter eos diuortij appellatione postpo
sita celebretis. ergo cognatio spūalis non tñ
ipedit matrimonium cōtrahendū: s; et dirimit
cōtractū si ipsa matrimonium precessit.

¶ Rñdeo. sicut homo per carnalem genera
tionez accepit esse naturē ita per regeneratio
nem spūalem accepit esse gratiā. Et sicut p ge
nerationem carnalem contrahit generatº cū
penitibus quoddam vinculum: quod vinculū
est cognatio carnalis: ita per regenerationē
spiritualem contrahit quoddam vinculum cū
dante sacramentuz regenerationis qui est spi
ritualis pater personaz dei representans et cū
tenentibus ipsum dum suscipit sacramentuz.
qui representant matrem spiritualem. s. eccle
siaz: et illud vinculum est cognatio spiritualis.
vnde spiritualis cognatio est proximitas que
dam personarum proueniens ex datione sa
cramenti vel tentione ad illud: et hec proximi
tas si precedit contractum matrimonij impe
dit contrahendum et dirimit si postea contra
hatur de facto. sicut patet per decreta. allega
tam ad partem secundam.

¶ Ad primum in oppositum dñm. qd spūalis
cognatio superueniens non opponitur matri
monio iam contracto quantum ad essentiā:
q; vt superius visum est nullum impedimen
tum superueniens matrimonio rato soluit ipm
quantum ad vinculum excepta morte spiritua
li vel carnali: quandoq; tamen impedit quā
tum ad debiti exactionem: et quandoq; non.
si autem alter coniugum suscipit alterius con
iugis filium seu baptizat ipsum in articulo ne
cessitatis per talem cognationem spirituales
nihil preiudicatur sibi quantum ad exactionē
debiti seu redditionem. Ideo dico si ex igno
rantia hoc fecerit etiam preter casum necessi
tatis. extra de cognatione spirituali. Si vir.
si autem ex certa scientia hoc fecerit sibi vide
tur preiudicare quantum ad exactionem de
biti quod videtur posse probari per hoc quod
dicitur in decretali predicta. in fine. qd eis sua
fraus non debet patrocinari. ¶ Ad 2º dñm.
qd cognatio spiritualis opponitur cēntie ma
trimonij ex parte materic: quia personas red
dit illegitimas ad contrahendum inter se pro
pter statutum ecclesie.

Questio.

Secundo

queritur vtrum in solo baptismo contrahatur cognatio spūalis. Et videt q sic. per solā generationē carnalem contrahit cognatio carnalis. ergo a simili per solā regeneratiōem spūalē cōtrahit cognatio spūalis: sed solum sacm baptismi ē sacramētum regenerationis spūalis. vnde t ab apostolo ad Titū. 3. vocatur lauacrum regenerationis. ergo in solo baptismo contrahitur cognatio spūalis. ¶ Item in baptismo cōtrahit cognatio spūalis: aut qz ibi gratia cōfert: aut qz ibi character imputitur: aut qz necessariū est ad hoc vt aliquod aliud sacm suscipiatur. nō pmo modo: qz tunc in sacramēto quolibet cōtrahitur spūalis cōtraheret: quod falsum est: nec scdo modo: qz tunc in sacramēto ordinis p̄traheretur: quod etiā falsum est. ergo 3o modo: sed illud est p̄pūū ipsi baptismō. ergo cognatio spūalis p̄bitur in solo baptismo.

¶ Contra. 30. q. p̄ma. Omnes. et recitat magister in lra huius di. c. j. Omnes quos in penitētia suscepim⁹ ita nostri spūales sunt filij: vt ipsi quos vel nobis suscipiētib⁹: vel sub trine meritionis vocabulo mergētib⁹ vnda sacri baptismatis regenerauit. ¶ Itē magi huius di. c. j. Spūales filij sunt quos de sacro fonte leuam⁹: vel in cathetizatiōe vel in p̄firmatiōe tenem⁹.

¶ Rūdeo. in carnali generatiōe per quā cōtrahitur carnalis cognatio tria sunt. i. ad illā generatiōis dispositio que est in seminū. comixtiōe: et ipsa generatio que est in fetu antinatione: et hui⁹ generatiōis manifestatio que est per natiuitatē ex vtero. sic in regeneratiōe spūali tria cōsideranda sunt. s. dispositio ad regenerationē que est per cathecismū: et ipsa spūalis regeneratio que est per baptismum: et ipsas manifestatio que est per cōfirmationis sacm: per quod homo fidelis ad publicas fidei cōfessionem exponitur. in baptismo: et cōfirmatione cōtrahitur ita forte vinculum cōgnationis spūalis quod impedit matrimonij cōtrahēdum: et si postea de facto cōtrahat di rimit d̄ctum: sed qz in cathecismo non est nisi quedā dispositio ad regenerationē: et vī se habere ad eā sicut sponsalia ad n̄fimonij. ideo ibi cōtrahitur spūalis cognatio ita debilis qz vix impedit n̄fimonium cōtrahēdum: et si postea cōtrahatur nullo mō ppter hoc est v̄r̄m̄dum. extra. de cognatiōe spūali. Contra. et forte huius ratio p̄ncipalis est: qz vā cognatio spūalis non cōtrahitur in cathecismo: sed aliqua debilis similitudo eius. sicut enim ante baptismum nullū aliud sacm suscipi potest: ita nec vā cognatio spūalis.

¶ Ad p̄mū in oppositum vdm q sicut in generatione carnali cōsideratur: et natiuitas in vtero: et ex vtero. sic in generatiōe spūali baptismus et p̄firmatio per quā est regeneratiōis in lucē pductio. ¶ Ad 2m vdm q cognatio spūalis cōtrahit ppter sacramentalē grām regenerantem: que datur in solo baptismo: vel regeneratiōe manifestatē q dāt in p̄firmatiōe. ¶ Ad 3m ad partē aliā vdm q fm quādā gl. ibidē. illa similitudo attēditur q̄tum ad illos qui dāt et suscipiunt sacm. sicut enim iter baptizantē et baptizatū cōtrahit cognatio spūalis: ita iter manifestatē p̄nie sacm: et suscipiētem. vnde si sacerdos possit ducere vxorē: nō tamen illā ducere posset cui ministrat p̄nie sacramētum: sed q̄tum ad cāritatē cōpaterntatis et fraternitatis spūalis nō est hīc. ¶ Al post dicit q rī per sacm p̄nie p̄bitur familiaritas spūalis: nō tñ cognatio saltē q possit n̄fimonium impedire. vident. n. baptism⁹ et penitētia differre in spūalibus sicut generatio et resurrectio in corporalibus. per baptismū enim nia regenerat: et per sacm penitētie resuscitat. vnde sicut nō p̄heret cognatio carnalis inter resuscitatū et illum ad cui⁹ p̄ces deus eū resuscitat: ita nec iter sacm penitētie ministrantem et suscipiētem. ¶ Ad 4m patet quid sit dōs ex dictis in questione. ¶ Questio. ¶

Tertio

querit iter quas personas cognatio spūalis p̄bitur.

¶ Rūdeo q cognatiōis spūalis tres sunt species: paternitas: cōpaterntas: fraternitas. p̄ma cōtrahitur iter regenerantē et regeneratū: et sicut in generatiōe carnali duo sunt. i. pater et mater. sic in spūali ministras sacm est pater: qz personā representat dei. tenētes autem illum q regenerat sunt sicut mater: qz representant personā ecclesie: et ideo iter regeneratū et dantē sacm p̄bitur paternitas spūalis. similiter iter eum et ipm tenentē: si tñ sacm ministrans vel tenēs illū qui regenerat baptizati sunt. aliter nō: qz oīum sacm et cognationū spūalium que per sacm p̄bunt baptismus est fundamentum. ¶ Cōpaterntas p̄bit iter regenerantē et generatē: tñ. n. sacm ministras q tenentes illū qui regenerat efficiunt cōpatres vel p̄ma tres parentū carnaliū illi⁹ qui regeneratur. et quicqz trāsit hec species cognatiōis ad vnū cōiugum alio mediātē: aliqui nō. si enim alter cōiugum: iter quos p̄firmatū est matrimonij suscipit filium alicui⁹ de sacro fonte: vel tenet in cōfirmatione: alter p̄iux efficitur cōpater parentum carnaliū regenerati. c. j. de cognatiōe spūali. ad artm. 1. 30. q. 4. Si qd vn⁹. Quia

ratio est: quia ut ibi dicitur vir et mulier effecti sunt una caro per infimonium psumatum. Si autem aliquid efficiunt una caro per fornicariam copulam: non propter hoc transit copulatio ad unum in alium: quia per rem pure carnalem non psumitur spiritualis cognatio. Si tamen aliquis susceperit de sacro fonte filium alterius coniugis iter quos psumatum est infimonium: siue fuerit natus ante psumationem infimonium: siue post de alia persona. Quod de coniuge non efficit copater nisi illius coniugis cuius est filius. 30. q. 4. Qui spiritualis. in glo. cuius ratio est: quia est optimum ad psumendum psumitatem psumens: iter quos psumatum est infimonium: communicat sibi suas actiones: non tamen suas passiones: quia hoc idneret nimis ovis et piculosum infimonio. Vel dic ut dicit etiam gl. ibidem: quia ille psumit qui non est pueri pater carnalis: neque spiritualis per se nec per actum uxoris non potest per regenerationem illius fieri pater regeneratus. si autem vir vel uxor ante psumationem infimonium vel ante psumationem infimonium psumeretur filius aliquis de sacro fonte: vel tenuerit in psumatione non propter hoc ad alterum coniugem transit copaternitas: ut in hoc casu posset unus vir habere duas comatres in uxores una post alteram mortem. 30. q. 4. Post uxoris. et hoc siue iter psumatos coniuges sequat carnalis copula siue non: quia propter unionem carnis ad unionem spiritus precedentem non pertransitur ut habet. e. c. et sic per distinctionem. Gratiani quia ponit. e. c. s. Notandum nulla esse: ut est dicit gl. ibidem. Dicitur. n. sic. Et sic. q. ille. per habetur psumari uxoris sue infimonio copulari qui uxori sue debitum reddidit postquam ille comater exstitit: ille vero permittit infimonio copulari cuius uxorem alius comater efficit: et post hoc a viro suo non cognoscit. Fraternitas vero psumitur iter regenerati et carnales filios regenerati. 30. q. 3. Putandum. et c. se. et c. de cognatione spirituali. Ex lris. et hoc siue carnales filii nati sunt ante psumationem psumitatem iter suos parentes carnales: et pariter carnales regenerati siue post. e. c. i. Ina nos. filii autem per quorum neutrum ad copaternitatem psumitatem est iter se possunt libere matrimonialiter copulari nisi consuetudo metropolitanæ ecclesie vel aliarum circumpositarum contradicat. e. c. de cognatione spirituali. super eo. et hoc siue dicti filii nati fuerint ante psumitatem siue post. e. c. i. e. c. j. et 30. q. 3. Non oportet. s. filii. et c. si per quibus. Pater etiam spiritualis licite ducere potest in uxorem carnalem fororem filii sui spiritualis. 4. q. post susceptum. s. Si quis. et c. se. ex dictis. per esse abrogatum illud quod dicitur. 30. q. 3. Post susceptum. usque ibi. quia leges. d. n. ibi quod qui ex copatre vel comatre nati fuerint infimonio co-

tingi non possunt: quod ex dictis per esse falsum. Articulus. in.

Consequenter quod dicitur de secundo principio. Et circa hoc queritur tria. Primo utrum adoptio sit alius extraneæ persone in filium vel nepotem vel deinceps legitima assumptio. 2. utrum ipediat infimonium. 3. iter quos psumitur.

Primo ostendo quod adoptio non est alius persone extraneæ. 2. quod ut habet de ster. 2. Bardecheus hester: qui fuerat filia fratris sui adoptavit in filiam. Et tunc mulier potest aliquid assumere in domo sua: et ipsum loco filii nutrire: et tamen adoptare non potest. Et tunc arrogatio non est adoptio: sed arrogatio est alius in filium vel nepotem: aut deinceps legitima assumptio. ergo adoptio non est huiusmodi. Contra. adoptare sicut dicitur Baptas est aliquid in filium recipere: sed quia ratione potest aliquis recipere filium eadem ratione in nepotem: sic deinceps: et patet quod hoc non debet fieri nisi legitime. Et adoptio est persone extraneæ in filium vel nepotem vel deinceps legitima assumptio.

Indeo. quod adoptio est voluntaria motus quo de non filio fit filius non naturalis: sicut generatio naturalis est naturalis mutatio qua de non filio fit filius naturalis: et quoniam ista filiatio aliquid quo modo naturalis imitatur: non tamen attingit: quia sicut dicit philosophus. 4. methauroz. Ars debilius est quam natura: nec sequitur. attingit eadem licet multum elaboret: et intelligas quod per filium vel nepotem in diffinitione adoptionis intelligitur filius et filia: nepos et neptis: quia tamen masculus quam femina possunt adoptari. Ad primum in oppositum dicitur quod per personam extraneam intelligitur ois qui non est in potestate adoptionis siue sit de eius cognatione carnali siue non. Ad 2. dicitur quod non quilibet potest adoptare: sed tamen ille cui a lege psumitur: quia nec quilibet etiam potest generare. unde nota quod mulier adoptare non potest nisi in solacium amissorum liberorum hoc et a principe concedatur: nec etiam filiusfamilias: nec etiam ille qui non potest generare: ut spado vel castratus: nec minor sexagenæ annis: nisi ex aliqua necessaria causa: quia ante tempus illud debet vacare generationi naturali si vult habere filium. oportet etiam quod adoptas plenam pubertate precedat adoptatum. id est. annis ita quod possit ipsius naturaliter generasse. dic ergo ad formam argumenti quod non est idem aliquem in domo sua nutrire sicut filium nutritur: et aliquid in filium adoptare. Ad 3. dicitur quod tamen arrogatio quam adoptio specialiter dicta sunt species

B adoptionis generaliter dicitur: et differunt in .4.
Primo quod arrogatur quod est sui iuris: adoptat
 qui est alieni. **P**rimo quia arrogatus transit in po-
 testate arrogantis: adoptatus non transit in po-
 testate adoptantis. **P**rimo quod arrogatio non
 fit nisi auctoritate principis. adoptatio autem fit
 per quilibet magistratum: et per tres differentie
 accipi possunt ex his que dicuntur instituta de
 adopti. §. j. r. 3. r. 4. coniunctim: et per illud quod
 dicitur extra de cognat. legali. c. unico. in glo. **P**rimo
 differunt: quia arrogatus habet de necessitate
 legitimam in bonis arrogatoris: unde sine eum
 emancipet siue decedat debet ei relinquere legiti-
 mam suam. **P**rimo adoptatus vero non habet legiti-
 mam in bonis adoptantis. unde non tenetur ei
 aliquid relinquere: si tamen ab intestato moriatur
 succedit ei adoptatus. Et nota quod per predictas
 due species sunt adoptionis generalis: arro-
 gatio quandoque in iure de adoptione: ut institu-
 ta de adopti. in principio. ubi dicitur non solum na-
 turales liberi secundum ea que diximus in potesta-
 te nostra sunt. verum etiam hi quos adopta-
 mus. **Questio. II.**

Secundo queritur utrum cognatio lega-
 lis impediat infimonium. Et vi-
 detur quod non. maior videtur esse cognatio le-
 galis filij adoptivi ad filiam adoptivam quam ad
 naturalem: sed filius alicuius adoptivus potest
 contrahere cum eiusdem filia adoptiva: quia non
 invenitur prohibitum. extra de cognat. legali. ca.
 unico in glo. ergo multo fortius cum eiusdem fi-
 lia naturali. **C**um ite ut superius habitum est ado-
 ptatus non transit in potestate adoptantis. er-
 go non cohabitatur cum eius naturalibus filiis.
 nulla ergo videtur ratio quare iter ipsos non pos-
 sit infimonium habere. **C**um item filius illegitimus non
 est in potestate patris: ut habetur in cap. pre-
 dicto. in glo. ergo videtur quod potest contrahere cum
 patris sui filia adoptiva.

B **C**ontra. extra de cognat. legali. c. unico. Si
 qua propter adoptionem in ipsorum esse ceperit:
 quoad durat adoptio iter me et ipsam nuptie
 consistere non possunt. **C**um item. 30. q. 3. c. j. In-
 ros qui natura: et eos qui adoptione filij sunt ve-
 nerade leges ratione infimonium habere non permittit.
Cum Rudeo quod sic dicunt iura ad partem secundam
 allegata. et magister huius dicit. 3. **L**egalitatis co-
 gnatio impedit infimonium: quia sicut confan-
 guinitas et affinitas: ita et adoptivi solent cum natu-
 ralibus filiis familiariter conversari: et arrogati
 cum naturalibus in eadem familia manere: et ideo
 lex tales a coniugio excludit: ne si iter se contra-
 here possent. daretur opportunitas et licentia
 luxurie quidam tamen perpetuo prohibent copu-

lari: quidam vero ad tempus. **S**ed durante adoptio-
 ne: ut patet in questione sequenti. quod tamen infimonium
 cum sit sacrum ecclesie legibus secularibus non
 subiacet. predicta legis prohibitio non esset effi-
 cax nisi canonizata esset.

Cum ad primum in oppositum dicitur quod non est filius
 enim carnalis magis attinet patri quam adopti-
 uis. et quod attinentia est iter filios per compara-
 tionem ad patrem: filia adoptiva magis attinet
 naturali filio quam filio adoptivo. **C**um ad 2^m dicitur
 quod ut tangit in eadem glo. opio quoniam fuit quod fi-
 lius adoptivus copulari potest naturali filie adoptan-
 tis. **P**rimo alij dicunt et verius quod non adoptione di-
 stante. quod licet adoptatus non transeat in potestate ado-
 ptantis. acquirunt tamen ei quidam iura ex adoptione
 que per emancipationem dissoluntur: et per hac opio-
 ne facit decre. predicta quod idem in te loquitur de ado-
 ptione non distinguendo iter arrogatum et ado-
 ptatum. **C**um ad 3^m dicitur quod nullum veludit icon-
 veniens secundum dominum Innocentium. Hostium. et Ber. quod inter-
 tales nulla habet legalis cognatio: non posset tamen
 naturalis filius etiam illegitimus infimonium copula-
 ri spuali filie patris sui. fortior est enim spualis
 cognatio quam legalis. **Questio. III.**

Tertio queritur iter quos contrahitur legalis
 cognatio: et per hoc in 20. q. 3. c. j.

Cum Rudeo quod ex adoptione triplex pervenit
 species legalis cognationis: una iter adoptati et
 adoptatem. alia iter liberos adoptivos. et ma-
 les et liberos liberorum naturalium. 3^a que est quasi
 legalis affinitas iter adoptatum et uxorem ado-
 ptantis. iter adoptantis autem et carnales pariter
 adoptati nulla habet legalis cognatio: quod ta-
 les simul cohabitatur: et impedit quilibet species
 legalis cognationis infimonium habendum: et si
 postea contrahitur de facto dirimitur secundum
 tamen species et tertia perpetuo impediunt propter reve-
 rentiam quam semper debet adoptatus patri ado-
 ptivo: et eius uxori: sed secunda impedit ad tem-
 pus. **S**ed durante adoptione: quare voluerunt alij
 dicere quod si adoptivus habet cum filia legitima
 naturali sui patris adoptivi non dissolvit infimonium:
 eo quod illud impedimentum est temporale: ut recitat
 glo. super illam decre. de cognat. legali. **S**ed hoc
 non est verum: quod quavis illud impedimentum sit
 temporale sed semel tamen inducit effectum perpetuum.
 et ponit exemplum in glo. predicta. iste non potest
 modo habere cum illa que virum habet: et si haberet
 dirimeret infimonium: tamen viro suo. mox-
 tuo potest habere cum illa: in quo patet quod tempora-
 le impedimentum simpliciter dirimit infimonium
 quod fuit contractum ipso durante. ex di-
 ctis patet quia non est idem adoptio et legalis
 cognatio: sed differunt sicut causa et effectus.

Articulus.

III.

Consequenter ^{quiritur d}
^{3° pnci}
pali. **¶** Et circa hoc querunt
tria. **¶** ^{1°} Prio vtz sede nuptie
sint licite. **¶** ^{2°} vtz sint hone-
ste. **¶** ^{3°} Tertio vtz habeat rōne
sacramenti.

Primo ostēdo qd secunde nuptie nō sunt
licite. Chrys. sup. Matth. dicit: et
recitat dñi sui. 31. q. 1. hac rōne. qd secunde nu-
ptie fm veritatis rōnem sunt vere fornicatio.
¶ Item qd non potest fieri sine peccato non
est licitum: sed sicut dicit magr hui⁹ di. c. vlt.
Bigam⁹ idiget pñat: et pñia nō ē nisi de pec-
cato. ergo nō est licitū phere 2m mñimonium.
¶ Cōtra. 31. q. 1. pma. Aperiāt: et sumptum est a
Hieronymo in epla ad Palmachiu: et reci-
tat magr hui⁹ di. c. vlti. Ego nunc libera voce
pclamo nō damari in ecclesia bigamiā: imo
nec trigamiā: et ita licet. 5. r. 6. et etiam vltra.
quo modo et scdo marito nubere.

¶ Rādeo. qd secunde nuptie sunt licite: qz per
mortē alterius cōiugij tollit alteri ipedimen-
tuz pñi mñimonij. vnde apostolus pñ ad Cor.
7. dicit de muliere qd si dormierit vir ei⁹ libe-
rata est a legē: cui vult nubat tñ in dño: et qd
nis nubat ista tēpus luctus quod est vñi⁹ āni
spacium: vt habet ex. de secundis nuptijs. Cū
fm apostolum: tamē per licentiā et auctorita-
tem apli eius ifamia abolet. c. 1. super illa: quia
in his seculares leges non designatur sacros
canones imitari. ex. et. Cū fm aplm.
¶ Ad pñ in oppm ddm qd illud verbū Chrs.
sic debz exponi. vere fornicatio est. 1. signū in-
cōtinentie. vel itelligi d3 quādo nō constat suf-
ficiēter de morte pñis coniugis. **¶** Ad scdm
ddm qd bigamus dñ idigere pñia. 1. vñ idigere
ppter signum incontinentie. **Questio. II.**

Secundo querit vtz secunde nuptie sint
honeste. Et vñ qd non: qd caret
gloria in pñenti nō videt honestū: sed sicut vi-
citur in fine hui⁹ di. secunde nuptie carēt glo-
ria pñenti. **¶** Itē huius di. c. vlt. Presbyteri.
in nuptijs bigami pñdere nō cōuenit: sed illd
non est honestum in cuius solēnitatem nō con-
uenit esse personas honestas.
¶ Contra. nihil iponestum celebraretur in sa-
cie ecclesie: secunde autem nuptie in facie ec-
clesie celebrantur.

¶ Rādeo. qd secunde nuptie honeste sunt: nō
tamē ita honeste ceteris paribus: sicut pñe p-
pter signum alicuius pñitatis ad icōtinentiam
tāde aliqua benedictiōe carēt qua non carēt

pñe. extra. de secundis nuptijs. c. 1. Capella-
num. quā benedictionē cum scda cōstituit ce-
cebrasse ab officio: beneficijs suspensum: cu-
lraz tuaz testimonio ad sedē aplicaz nullaten⁹
dñinare postponas. Et. 1. c. 1. Air aut. dñ. Air
aut. et mulier ad bigamiā trāsita nō d3 a pñ by-
tero bñdictio: qm alia vice benedicti sint eo-
rum benedictio iterari nō d3. ista tñ bñdictio
cum aliqō sedam ducit vrginē iterat fm con-
suetudinē quorūdam locor: et hoc si papa sci-
at talē consuetudinem et nō contradicat. alias
nō licet. vt dicit glo. in eodē. c.

¶ Ad pñ in oppm ddm. qd nō dicunt carere glo-
ria. 1. honore absolute: sed in respectu pmaruz.
¶ Ad 2m ddm qd fm magfñi h⁹ di. c. vlt. illud
vbū itelligi pōt de bigamo qd pñe vxoris ifidia
tus putat delictum secunde. **Ad. III.**

Tertio queritur vtrū secunde nuptie habe-
ant rōnem sacramēti.

¶ Rādeo qd sic. qñ ad oīa que sunt de eēn-
tia et necessitate sacri. aliq tñ accidētia delit
s. pfectio significatiōis. vnde nō reddunt ho-
minē iēptū ad susceptiōem ordis: qz non sint
sacrm: sed pp aliq defectum in significatiōe:
que tñ nō pñmet ad essētiā et necessitatē sacri:
sed ad decorē et accidētiā pfectiōem.

Circa istam. Quos in pñia suscipimus ita
nostri spūales sunt filij rē. Silitudo
attēdit in genere nō in specie. Et sine spe cōiu-
gij maneat. tamē si phit tenet mñimonium: qz
tale iter dñi et si ipediat mñimonij phēduz:
nō tñ dirimit iam pñtum. Hoc autē qdā volūt
itelligere. Isti bñ dicūt. Mñimonio piugi nō
possunt. hoc itelligit cum illo vel cuz illa: per
quē vel per quā pñta est cōpaternitas. Si qd
spūalis cōmatris filiā. filiā. s. naturalē per quā
nō est pñta cōmaternitas fortuitu. Idē esset si
ex certa scia. Que pñt ei⁹ erat cū qua idē sue-
rat vna caro effect⁹. i. que erat pñater vxoris
effecta post mñimonij pñmatū. Post vxoris
obitū cuz cōmfe vxoris cōiugio cōpulari nul-
la rō vel auctas. phibere vñ. hoc itelligit de il-
la q effecta ē cōm vxoris añq vir et vxor esse
eti fuissent vna caro. Auctoritas Nicolai de il-
lo agit q vxori sue debitū reddidit postq cō-
mater ei⁹ extitit. hec solō nulla est: qz sine post
pñtā cōmaternitatē p actum vxoris reddat ei
debitū: siue nō. nihilominus trāsit ad ipm cō-
paternitas si vxor sua pñfnitate pñt post ma-
trimonij pñmatū et nō trāsit. si añ pñmatōes
mñimonij vxor pñfnitate pñt. vñ dñā pñicta
sunt dñā Gfani. 30. q. 4. Post vxoris. 5. Ho-
tādū. vbi ponit distinctiōem quā dixi: et ostēdi
in quōbus nullam esse. Decernim⁹ vt riterq

simul ad h^{oc} aspirare nō presumat. Nec prohi-
bitio est honestatis nō necessitatis: qz iter pa-
rentes spūales eiusdē pueri nulla p^{ro}hibet co-
gnatio spūalis fm rem: qz tamē vulgus inter-
dum ex errore hoc posset estimare. iō honestū
est vt vir z vxor simul aspirare nō psumant ad
simul suscipiēduz puez in baptismo. p^{ro}iacula
re. i. expiari dignuz. Alia dubia que possent cē
in littera exposita sunt in qōne.

De resurrectionis z iudicij conditio-
ne. Distin. XLIII.

ostremo de conditiōe re-
surrectionis z modo resur-
gentiū: necnon z de iudi-
cij z misericordie qualita-
te breuiter differendū est

Omnib^{us} qōnibus que de
hac re moueri solēt: satisfacere non va-
leo: resurrecturā tamē carnē oīum qui-
cunq; nati sunt atq; nascuntur: z mortui
sunt z moriētur: nullaten^{us} ambigere dz
xpianus. Ait enī Esaias. Resurgēt mor-
tui: z resurgēt qui erāt in sepulchris. Et
Aplūs. Nolumus vos igno. fra. de doz:
vt nō cō. sicut z ceteri q spem nō habēt
s. resurrectionis. Hoc enim vobis di. in
ver. do. qz nos qui vi. g. re. su. nō p. eos q
doz. Qm ipse do. in iussu z in vo. ar. z in
tu. dei descen. de ce. z mor. qui in chris-
to sunt re. primi. Deinde nos q vi. g. relin.
si. ra. cum illis in nu. obui. xpo in aera: z
sic semp cum domino erimus. His ver-
bis z veritas resurrectiōis z causa atq;
ordo resurgentū preclarissime insinuat.

De voce tube.

Aula cni resurrectiōis mortuo-
rum erit vox tube: que in aduē-
tu iudicis ab oībus audiatur: z
cuius virtute excitabūtur mortui: z de
monūitis resurgēt. Unde ppheta. Da-
bit voci sue vocē virtutis. i. effectū resu-
scitādi mortuos. Et Joānes euāgelista
ait. Venit hora in qua oēs qui in monu-
mētis sunt audiēt vocē filij dei: z proce-

dēt qui bona fecerunt in resurrectione
vite: qui vero mala egerunt in resurre-
ctionē iudicij. Si vō queritur cuius vel
qualis erit vox illa? Aplūs dicit qz erit at-
chāgeli. i. ipsius chrisi qui est pnceps ar-
chāgeloz. Vel vox erit alicuius vl plu-
rium angeloz. Eadēq; dicitur tuba: qz
erit manifesta: z nouissima. qz post eam
nō erit alia. Nec tuba vt ait Aug. ē cla-
mor de quo dicit in euangelio. Media
nocte clamor faci^{us} est: ecce spūs venit
eri. obui. ei. Tube nomine aliquod eui-
dēs z preclarū signū itelligit. Quod vox
archāgeli z tuba dei ab Apostolo dicit:
z i euāgelio vox filij dei z clamor appel-
lat: qd signuz mortui audiēt z resurgēt.

De media nocte.

Edia aut nocte dicit veturus:
m vt ait Augu. Nō pro hora tem-
poris: sed qz tunc veniet cū non
speratur. Media ergo nocte. s. cu^m val-
de obscurū erit: idest occultum veniet:
dies enim domini sicut fur in nocte ita
veniet. Potest tamē non incongrue itel-
ligi medie noctis tēpore venturus: quia
vt ait Cassiodorus. hoc tēpore primo-
genita egypti percussa sunt: quādo etiā
spūs veturus est. Pluribus etiā locis
cōtestātur auctores q aduētus xpi dies
dicitur domini: nō pro qualitate tempo-
ris: sed rez: qz tūc cogitatiōes z cōsilia
singulorum patebūt. Unde in Daniele.
Vetustus dierū sedit: z libri aperti sunt
corā eo. Libri sunt cōsciētie singulorum
que tunc aperiētur eis vel alijs: z tūc i-
plebitur. Nihil occultū quod nō reuele-
tur. Adueniēte aut sūmo iudice: non so-
lum aeris tenebre illuminabūtur: s; ab-
scondita cordiū manifestabūtur. Virtu-
te ergo diuina fiet vt cuiq; opa sua bo-
na vel mala cūcta in memoriā reuocen-
tur: z mentis intuitu mira celeritate cer-

nantur: vt accuset: vel excuset homines
cōscientia: eaq; teste damnet vel saluet.
¶ De memoria electorum si tunc prece
dentiā mala teneat.

Ic querit vtrum electis tūc al
sit memoria precedentium ma
lorum sicut bonorum? Quedā
auctoritates vidētur bonos tradere nō
habituos tunc memoriā precedentium
malorum. i. peccatorū vel tormentorū.
Ait enī Esaias. Ego creo celos nouos
et terrā nouā: et non erūt in memoria po
ra: et non ascēdēt super cor: sed gaudebi
tis in eternū. Item. Obluioni tradite
sunt angustie poros: et abscondite ab oculo
nostris. Que de futuro exponēs Die
ro. ait. Obluio tradētur priora mala:
q; forsitan in futuro pristina ouerlatio
nis memoria omnino delebitur succe
dētibus bonis eternis: ne sit pars malo
rum prioris angustie memorari. Sed
hec et similia possunt accipi sic vt nō ex
cludant memoriā precedentium malorum:
sed ex ea molestia et lesione amoueant.
Non enim eorū memoria sanctos cōtri
stabit vel eorū beatitudinē obscurabit:
sed gratiores deo reddet. Unde sup ps.
87. ait Grego. Quo mō in eternū mileri
cordias domini canit qui miserie nō me
minit? Quo mō autē plena beatitudo si
memoria reatus mētem tāgit? Sed se
pe leti tristitū meminimus: et sani dolorū
meminimus sine dolore: et tūc amplius
leti et grati sumus. Ex his apparet q; si
priorū malorum memoriā sancti habe
bunt in futuro: nō eis tamē erit ad penā
vel glorie derogationē: sed ad gratiarū
actiōem. Si vero querit vtrum pecca
ta que fecerunt electi pdeant tūc in no
titiā omnium: sicut mala damnandorum
omnibus erunt nota? Nō legi hoc exps
sum in scriptura. Unde non irrationabi

liter putari potest: peccata hic per peni
tentiā tecta et deleta: illic etiā tegi alijs.
Alia vero cunctis ppropalari.

¶ De his qui viui reperiuntur.

Veri solet vtrū illi quos viuos
q iueniet xps nūq; oīno morituri
sunt: an ipso tēporis pūcto quo
rapiuntur obuiam xpo: ad immortalitē
mita celeritate sint transiuri? Non enī
dicendum est fieri nō posse: vt per aere
in sublime portetur in illo spacio: et mo
riantur et reuiuiscāt. Ad hūc autem sen
sum quo estimemus illos in paruo spa
cio: et passuros mortē et accepturos im
mortalitē apostolus nos vrgerē vide
tur vbi dicit. Omnes in xpo viuificabi
mur: et alibi. Quod seminas nō viuifica
tur: nisi prius moriatur. Cur autē nobis
icredibile videatur illaz multitudinem
corporū in aere quodāmodo seminari atq;
ibi pūc immortaliter et incorruptibiliter
reuiuiscere: cum credamus in ictu oculi
futurā resurrectionē: et in memoria sine
fine victura: tāta velocitate rediturum
antiquissimorum cadaverum puluerem.
Sed vellē de his potius audire docto
res. Si ergo sanctos qui reperiuntur xpo
ueniēte viuētes: ei q; obuiam rapiuntur:
crediderimus in eodē raptu de morta
libus corporibus exituros: et ad eadem
mox immortalia redituros: nullas in ver
bis apostoli patiemur angustias: gene
raliter accipientes illud quod dñi est.
Omnes quidē resurgemus. s. tā boni q;
mali: sed nō omnes imutabimur. s. in so
lennitate resurrectionis. De hoc etiam
Ambro. ait. In ipso raptu eorū qui viui
reperiuntur mors erit et resurrectio: vbi
anima quasi per soporē egressa de cor
pore: eidē in momēto reddatur. Econ
tra: vero scribēs ad marcellam Hiero.
testari videtur: dicens quosdam in fine

seculi adueniente christo non esse mortui-
ros: sed viuos repertos in immortalitatez
repente mutandos. **¶** Dicit aut qd. verius
sic: nō est humani iudicij diffinire.

¶ Quomodo intelligitur xps iudex viuo-
rum et mortuorum.

¶ Is autem ad iudicandum est du-
pliciter itelligi quod dicit. **¶** Chri-
stus iudicaturus viuos et mor-
tuos. Aut enī viui accipiuntur qui in ad-
uentu eius viui reperientur: licet in pra-
piti moriantur: et mortui qui ante de-
cesserant: vel viui et mortui quidem ac-
cipiuntur iusti et iniusti.

¶ Quo modo omnes icorrupti.

¶ Unq. ex predictis sane credi
valeat oēs resurrecturos: credē-
dum est etiā q. omnes resurget
icorrupti: non utiq. ipassibiles: q. mor-
tem patiētur eternam: sed sine dimini-
tione mēbroz omnia humani corporis
habaturi mēbra: nec non gloria ac spe-
cie impassibilitatis iduentur.

¶ Superius determinauit magister de sancti-
ficatione que recipitur in sacramentorum su-
scceptione. **¶** Hic determinat de cōplemento san-
ctificationis quod recipient electi in resurre-
ctione. **¶** Et diuiditur in partes. 4. **¶** Primo
determinat de resurrectione mortuoz. **¶** Se-
cundo de statu eozum ante resurrectionē. **¶** dist.
45. **¶** ibi. **¶** Preterea sciendum est. **¶** Tercio de lu-
dicio resurgentium. **¶** dist. 47. **¶** ibi. **¶** Solet etiam
queri. **¶** Quarto de remuneratione iudicato-
rum. **¶** dist. 49. **¶** ibi. **¶** Post resurrectionem fo.

¶ Prima in duas. **¶** Primo determinat de
conditionibus resurrectionis. **¶** Secundo de
conditionibus resurgentium. **¶** dist. 1. **¶** ibi. **¶** So-
let autem. **¶** Prima in duas. **¶** Primo pro-
cedit veritatem narrando. **¶** Secundo iciden-
tes dubitationes soluendo. **¶** ibi. **¶** Hic queritur.
¶ Prima in tres. **¶** Primo ostendit resurre-
ctionem futuram. **¶** Secundo ei causam. **¶** ibi.
Causa enim. **¶** Tercio eius horaz. **¶** ibi. **¶** Media
autem nocte. **¶** Illa pars que incipit ibi. **¶** Hic
queritur. diuiditur in. 4. secundū. 4. dubitatio-
nes quas soluit. **¶** Prima est ut electis ade-
sit memoria precedentium malozum sicut bo-

norum. **¶** Secunda vtrum illi quos xpus in-
ueniet viuos mortui sint vel non. **¶** ibi. **¶** Quer-
i solet. **¶** Tertia quo modo itelligitur xps iudi-
catur viuos et mortuos. **¶** ibi. **¶** Hic aut. **¶** Quar-
ta vtrum omnes resurgent cum omniū mem-
broz corporis humani integritate. **¶** ibi. **¶** Cuiq.
ex predictis.

Articulus. 1.

Ireca hāc distinctionē que-
rendum est principa-
liter de. 7. **¶** Primo de resur-
rectionis futuritione. **¶** Secū-
do de his q. resurgent. **¶** Ter-
tio de causa effectiua resurre-
ctionis. **¶** Quarto de tempo-

re quo fiet resurrectio. **¶** Quinto de resurre-
ctionis termino a quo. **¶** Sexto de resurgen-
di modo. **¶** Septimo de cognitione conscien-
tiarum in resurrectione. **¶** Circa pnum que-
runtur tria. **¶** Primo vtrum anime vniuent
iterum corporibus. **¶** Secundo vtrum. **¶** cūdes
corporibus in numero. **¶** Tercio vtrum per il-
lam vniōē resurget idē hō in nūero. **¶** dō. 1.

¶ Primo ostendo q. anime non vniuent ite-
rum corporibus. 1. **¶** Reg. 14. **¶** dō. 1.
morimur et quasi aque dilabimur in terrā que
non reuertuntur. ergo post mortem anime ad
corpora non reuertentur. **¶** Item **¶** Eccl. 1. 7.
Unus est interitus hominis et iumentozum et
equa vtriusq. conditio: sed anime iumentozum
corporibus iterum non vniuentur. ergo nec ani-
me hominum. **¶** Item **¶** algazel. 5. metaphy. c.
4. dicit q. anima que est experta scientiarum et
sordida propter consecutionem voluptatum
cruciat: quia amissum est instrumentum. **¶** s.
corpus sine quo nō potest sequi illud ad qd
eam reuocat concupiscentia: et dicit ibidem q.
h. est maxima pena eterna: sed hoc non esset si
iterum corpori vniiretur. **¶** Item **¶** augustinus
io. de ciuitate. cap. 30. Anima data est, corpori
ut bona faceret: sed post mortem non est tem-
pus vacandi bonis operibus corporalib. nec
spiritualibus. ergo inutile esset ut anime re-
vniirentur corporibus.

¶ Contra. **¶** Anselmus secundo libro **¶** Cur de-
us homo. paruz post principium. dicit q. si pri-
mus homo nunquam peccasset nūquam mor-
reretur. vnde aperte futura resurrectio mor-
tuorum probatur. quippe si homo perfecte re-
staurandus est. talis debet restitui qualis fu-
turus erat si non peccasset: sed non. posset esse
resurrectio nisi anime iterum corporibus vni-
rentur. **¶** Item **¶** Auicenna. 9. metaphysice. capi-
tulo septimo. dicit q. anima habebit corpus
ante resurrectionem.

C Ad istam qñez dixerunt aliqui animā nō iterum vniri corporib⁹: qz cum corporib⁹ moriunt. sed contra hoc est quod dicit Saluator Matth. 10. Nolite timere eos qui occidūt corpus. animā autē non possunt occidere. **P**reterea animā rōnālē esse naturalit̃ mortale. pbatum est super⁹ lib. 2. di. 19. **A**lii dixerunt animas a corporib⁹ separari et eas manere incorruptibiles: sed nūq̃ corporibus reuiri cuius opionis fuisse videt aliquo tempore Porphiri⁹. de quo refert aug. 10. de ci. c. 29. q. crebro precipiebat oē corpus esse fugiendū vt anima possit cū deo beata remanere. **S**ed contra hanc opionē est: qz aīa nata est vt sit p substantiā pposita ex corporali et spūali nā. pars autē habet de lege cōmuni imperfectū eē extra totū. inconueniens autē est: vt tā nobilis substantia perpetuo careat nālī pfectōe sui eē. **A**lii dixerunt aīas reuiri corporib⁹ etiam bestiarum. **E**nde aug. 10. de ciuitate dei. c. 30. Platonē animas hominū post mortē resoluī vsqz ad corpora bestiarū scripsisse certissimum est. **S**ed contra hāc opionē est non tū sacra scriptura: sed etiā philosophia. **E**nde et phus pmo de aīa redarguit Pythagoricas fabulas dicētes quālibet animā quodlibet corpus posse ingredi: qz vt ibidē dicit. videt vniq̃qz corpus habere spēs et formā ppriā. et 2. de anima dicit q nō contingit animā accipere qdlibz corporis: qz vnusq̃qz apt⁹ nat⁹ est eē in ppria mā. **S**icendū ergo ad qñem q anime hominū itez humanis corporib⁹ vniētur: qz cū anima nata sit eē hūani corporis forma et forma habeat naturalē inclinationē ad mām: anima naturalē inclinationē habet ad perficiendū humanū corpus et regendū: sed nulla nālī inclinatio est frustra: qz vt di. 3. de anima. natura nihil facit frustra. pmo etiā de ce. et mū. di. q natura non facit aliquid factus vanum: et si hoc vix est de nā naturata: multo fortius: hoc ē verum de nā naturate. hoc est de institutore creature nature: qui tamē ipsaz non naturalit̃ nec de necessitate: sed libera volūate instituit. frustra autē et vane esset in aīa separata predicta inclinatio. si nūq̃ esset humano corpori itez vnienda: quāuis enī naturalis appetitus beatitudinis in dānatis remāsurus sit perpetuo icōpletus: nec tamē est frustra: qz est ad maiore iniquitatis in qua obstinati sunt puniendū: et p hoc ad diuine iustitie manifestationē. nō sic tamē posset dici de inclinatione animaz ad corpora si iteruz nūq̃ essent corporibus vniende. nō enim potest dici q perpetua puatio cōplemētū illius inclinationis esset ppter animari

obstinationē in peccato: qz hec causa extendi non possz ad animas beatas. et tamē vniendū est vt similis effect⁹ similis sit causa. **P**reterea hoc requirit vniuersi pfectio. de perfectione eius. n. est triplex substantia. s. pure corporalis: et pure spūalis: et ex corporali et ex spūali cōposita. vnde hac parte sue perfectionis caret vniuersus perpetuo: si anime a corporib⁹ separate nūq̃ corporib⁹ iteruz vniētur: sed nō pnt vniri alijs corporibus q hūanis: vt oñsz est: **N**ec potes hāc rōnē effugere dicēdo q cōpora celestia animata sunt: et ita si nūq̃ anime reuiriētur humanis corporib⁹ non careret vniuersum sua perfectōe: qz vt super⁹ ostēsum est lib. 2. dist. 14. Corpora celestia nō sunt aiata. **A**d p^m in opp^m oīm q in hoc est silitudo: qz sicut aque dilabūtur et non reuertuntur quousqz fuerint ad mare. sic anime separant a corporib⁹: nec ad ea de lege cōmuni vsqz ad gñalem resurrectionē reuertētur. **A**d 2^m oīz q in lib. illo Salomon loq̃tur more cōcionatoris. vnde hoc dicit cōcionādo non desinēdo: vel q̃tum ad illud quod apparet exteriori sensui. **A**d 3^m oīm q ibi sentētia algazel nō ē tenēda. **A**d 4^m oīz q et si anima data sit corpori vt bene operet per ipm: ista tamē nō ē tota causa: sed etiā vt habeat pfectū essendi modum secundum exigētiā sue nature: et etiā vt remuneret in ipso: et vt completū sit vniuersum. **P**reterea anime electorū aliqua bona opera faciēt per corpora: que tamē nō habebunt rationem meriti: sed accidētalis premij: vt inferius ostēdetur. et anime dānatorū amplius in corporibus assigentur. **Q**uo. 11. **S**ecundo querit vtrū anime vniētur eisdem corporibus in numero a quib⁹ separate fuerunt. **E**t videt q non: qz finis sententiaz Platonis in Timēo. qd bona rōne iunctū est dissolui nō ē velle dei. qz si qd bona rōne dissūctū est itez cōiungi nō est velle dei: s. aīe p mortē bona rōne a suis corporib⁹ dissūgunt: qz per diuinā sūiam: vt habet geñ. 3°. ergo eas iterū cōiungi eisdē corporib⁹ non ē velle dei. **E**t Job. 14. Quo mō si recedat aque de mari et fluuius vacuefact⁹ areseat. sic homo cū dormierit nō resurget. sed fluui⁹ vacuefact⁹ et aridus nūq̃ iterum implet eadem aqua in numero. ergo sicut aīa a corpore recedens per mortē nō resumit idē corpus in numero. **E**t corpora humana p putrefactionem resoluuntur vsqz ad materias pīmas: sed quilibet pars materie pīme idifferēter respicit quālibet animā. ergo nulla ē rō quare aīa magis itez vniat corpori facto de parte mātē quā

B informant quā corpora facta de alia. **C** Item in resurrectione anima cōueniēter vniēt illi corpori cuius a principio creatiōis sue potuisset ē ventis forma: sed aliq̄ aīe aliq̄ corpora p̄ficiunt que a principio sue creatiōis potuissent esse aliorū corporū humanorū cōuenientes forme si fuissent corporib⁹ q̄ p̄ficiunt oīa nō similia excepta sola dīa numerali. **E** illis corporibus pueniēter poterūt vīri in resurrectione. **C** Itē Aue. 3. meta. c. 4. qd̄ annihilatū est nō reduci tur: sed forme corporū humanorū ad vltimū annihilant. qz ad vltimū de illis corporib⁹ nihil remanet nisi mā p̄ma. **E** illi forme eēde in numero nunq̄ reuertent: ex p̄nti nec eadē i numero corpora. aīe ergo eisdē corporib⁹ in numero nō reuēnt. **C** Itē si singulus vas luteus redigit in massā: ex eodē luto nunq̄ facit idē vas in numero: q̄uis faciat simile illi: qz figura eadem in nūcro nō reuertit. ergo sīl cū corpus humanū resolutū in materiā p̄mā: quāuis ex illa possit effici corpus simile p̄mo: tñ idem in numero nō reuertitur.

C Cōtra. Boetius de fide xp̄stana versus finem dicit nō solū animas non perire: sed ipsa quoq̄ corpora: que mortis aduētus resoluunt: in statum p̄stinū futura beatitudine reparari. **C** Itē Job. 19. In nouissimo die de terra surrecturus sum: et rursum circumdabor pelle mea: et in carne mea videbo deū saluatorem meū. ergo anime resūmēt easdē carnes et easdē pelles: et a simili eadē ossa. **C** Itē Eze. 37. ego aperīa tumulos vestros et educā vos de sepulchris vestris. **E** illa eadē corpora in numero q̄ sepulta fuerūt suis animab⁹ reuēnt.

C Ad istā q̄nē dixerunt qd̄ dīa hūanas animas nō in sua corpora que dimiserūt: sed i alia noua corpora redire s̄m q̄ refert Aug. 10. de ci. ca. 30. **C** S3 cōtra. nō ē dubiū quin pueniēt? sit animas itē vīri humanis corporib⁹ que animauerūt q̄ alijs si possibile est. sed possibile est eas iterū vīri illis eisdē in numero q̄ animauerūt. **E** illis et nō alijs vniēntur. q̄ aut hoc sit possibile declaro sic. Equaliter subiacet potentie conditoris mā postq̄ in eā resolutū est corpus humanū sicut anteq̄ de ea fieret. ergo sic de ea potuit hoc corp⁹ fieri: ita de ea postq̄ in eam resolutū ē corp⁹ p̄t per p̄ditōis potētiam illud idē corp⁹ in numero fieri. Nec obstat qd̄ illud tps qd̄ fuit ante sui corruptionem nō p̄t idem in numero reduci: qz ipm tps nec qñ ex ipso derelictū sunt de cēntia rei. **C** Dicendū ergo ad q̄nē q̄ aīe vniēnt eisdē corporibus in numero a q̄bus sepate fuerūt: aīe. n. separe inclinant nāliter et determinate ad illa

corpora que animauerunt: q̄uis. n. a principio creatiōis aīe que est hui⁹ corporis forma potuisset fuisse cōueniēs forma alteri⁹ corporis si milis: tñ ex sui vniōne ad hoc corpus: ad ipm determinate nālē s̄bit amicitia. Exēpli. si ponant due puellē in oib⁹ siles excepto q̄ numero differūt: q̄uis a principio indifferēs eēt viro ducere quālibet istarū: tñ vna ducta nō est indifferēs ad utrāq̄: et si ambe resurgrent in corruptibili statu itē nupture magis inclinare ad illā cum qua familiaritatem cōtraxerat. et huic p̄cordat Aue. 6. nālū vel. 5. c. 3. dicens sic. In suba aīe que incipit esse cū aliquo corpore incit ex p̄mis p̄ncipijs affectio inclinationis nālīs ad occupandū se circa illud et ad regendū illud et p̄uidendū ei: et adherendū ei. Et p̄ hec oīa sit eius p̄p̄ia et alienat ab oībus alijs corporibus: sed certū est qd̄ per b̄itudinē completam terminabit oīs aīe appetitus tā nālīs q̄ alius: qz sicut dicit Aug. 13. de tri. c. 5. Beat⁹ nō est nisi q̄ h̄z oīa que vult et nihil male vult. ergo aīe b̄tē vniēnt eisdē corporib⁹ in numero a q̄bus separate fuerūt: qz ēt vt ostensum est in p̄cedenti q̄nē: deus in creatura nō posuit aliquem nālē appetitū frustra nec vane. frustra autē et vane esset in aīa separata nālīs appetit⁹ ad corp⁹ si ei reuēiri nō posset: cū q̄ hic nālīs appetitus sit etiā in aniabus dānatōr ad illa eadem corpora in numero q̄ animauerūt: vt ex dictis accipi p̄t: illis eisdē corporib⁹ in numero vniēnt. **C** P̄terea. rectitudo diuine iustitiē exigit vt q̄ participes sunt in demerito vel merito participes sint in pena vel p̄mio: s3 aīa et corpus cui est vniū simul participāt in demerito vel merito. **E** rectitudo diuine iustitiē exigit qd̄ s̄l sint p̄ticipēs i pena vel p̄mio: qd̄ vēr nō eēt nisi aīe reuēirent eisdē corporib⁹ i numero: in q̄bus demeruerūt vel meruerunt.

C Ad p̄m in opp̄m dōm qd̄ aīa p̄ morte bona rōne se iungit a corpore vsq̄ ad die iudicii: et interim nō est velle dei ipam cōiungi: sed tūc bona rōne iterū cōiungentur. **C** Ad 2m dōm qd̄ s̄l tūdo est q̄ntū ad aliq̄d: et q̄ntū ad aliq̄d nō: tu aut arguis ac si p̄ oīa eēt s̄le. S̄le est qd̄ ad hoc qd̄ sicut aliuus fluuij nō humectat nisi per aquā: sic corpus nō recuperabit vitale humidū quousq̄ iterū vegetet per aīam: s3 vt ibi dem dī. hoc nō erit quousq̄ alteret eclū. i. q̄. scāt qd̄ erit in die iudicii. Quod ad h̄ aut ē b̄l similitudo: qz q̄uis aqua reuertat ad eūdem aluicū i numero: tñ aqua nō reuertit eadē in numero: ita aut eadē in numero reuertit ad idem corp⁹ in numero. **C** Ad 3m et 4m p̄z solutio ex dictis in solutione q̄stionis. **C** Ad 5m dōm qd̄

Rud verbum intelligendus est per nām. si. n. aliqua suba annihilaret diuina potētia eādem in numero reducere posset. vñ Aug. 22. de ci. c. 20. dicit de carne humana: q̄ si oib⁹ perisset modis ne vlla eius materies in vllis nāc latebus remāssisset. vñ vellz eā repararet oipotēs: qđ rōnabile est: q̄ ex quo rem aliquaz creauit de nīlo: nulla est rō quare ipam redactaz in nīlū iterum eādem in numero reducere nō possz: cū hoc p̄dictionē nullā i. cludat. minor etid argumētū est falsa: q̄uis. n. possibilitas in quā forma que corripit resoluit: nō dicat aliā actualitatē: nō tñ est nīl: sed aliqd trās- mutabile in actualitatē que est forma: vt ostēsum est lib. 2. di. 15. **¶** Ad 6^m dñm q̄ nō est sile de illo q̄ operat per limitatā potētiā: 7 de illo qui est īfinite potētie. **¶** Vel pōt dici h̄z aliquos q̄ si singulis omnino reducat illius mas se easdem partes in nūero ad sūm quez p̄us habuerunt: eadem figura vālis reuertit: 7 vā idem numero vt de eisdē ascribis eodē modo compositis vt p̄us iterum sit eadē archa in numero. **¶** **Questio.** **¶** **Tertio** querit vtz per reūionē anime ad idem corp⁹ in nūero resurget idē homo i. nūero. Et videt q̄ nō. Ap̄s. j. Cor. 15. declarat hoīem resurrecturū post mortē per similitudinē grano: qđ p̄mo morit postea viuificatur dicens. **¶** Dd tu semina nō viuificat nisi p̄us moriat: sed nō ē idē granū in numero qđ p̄mo morit: 7 postea viuificat. ergo nec ē idē homo qui morit: 7 ille qui per resurrectionē viuificabit. **¶** Itē fm p̄m. 2. de generatione: quoz nō est incorruptibilis suba mota: s̄ corruptibilis: necesse ē sp̄e reiterari: nūero aut nō: sed suba hoīs p̄ statu p̄nti ē corruptibilis mota. ergo q̄uis possit reuerti eadē sp̄e: nō tamē nūero. **¶** Itē nō pōt resurgere idē hō in nūero nisi eēntia hūana eadēz in nūero reuertat: sed per iteratā vnionē eiusdēz aīe in nūero ad idē corp⁹ in nūero: eadē eēntia in nūero nō reuertit: q̄ aīa 7 corp⁹ nō p̄stituant humanaz eēntiā nisi cōiunctā: sed p̄iunctio eadē in nūero reuerti nō pōt: q̄ transit in p̄teritū. **¶** q̄ per iteratā vnionē eiusdēz aīe ad idē corp⁹ in nūero idē hō i. nūero nō resurget. **¶** Itē q̄to mutatioēs magz appropinquāt: ad vnitatē tāto 7 imi ni eārū magis ad vnitatē appropinquāt: s̄ due gnationes in eadēz sp̄e magis appropinquāt ad vnitatē q̄ generatio 7 resurrectio: cū resurrectio sit sup̄nālis vt ostendit: euz ergo duas generationes impossibile sit terminari ad eandē hoīem in numero: impossibile est resurrectionē terminari ad illū eundē hoīem in nu-

mero ad quē terminata fuit generatio. **¶** Contra. Ap̄s. j. Cor. 15. per resurrectionē xp̄i pbat alioz hoīum resurrectionē futurā: sed xp̄s resurrexit idē in nūero. **¶** q̄ 2 dlibet alē hō. **¶** Itē Job. 19. df. rursus circundabor pelle mea 7 in carne mea videbo deū saluatorem meū: quē visurus sum ego ipse 7 nō ali⁹. ergo in eadē carne idē homo resurget. **¶** Ad istā qōnē dixerūt quidā q̄ per iteratā vnionē eiusdēz aīe in nūero ad idē corp⁹ in nūero nō resurget idē hō in nūero: q̄uis restituitur idē cōpositū in nūero: q̄ ex vnionē aīe ad corp⁹ resultat quēdā forma totius que est humanitas q̄ per separationē aīe a corpore corripit: 7 per iteratā vnionē eadē in nūero nō reducit: sed resultat alia in eadē sp̄e: ipossibile est aut q̄ sit idē hō in numero nisi habeat eandē humanitatem in numero. **¶** Sed cōtra hanc opinionē arguit sic. Damasc. lib. 4. c. 19. Resurrectio est copulatio rursus anime 7 corporis. 7 2° eius qđ dissolutum est 7 cecidit animalis resurrectio. **¶** illud idē in nūero resurget qđ morit: sed nō tñ morit corp⁹ p̄ separationē aīe ab eo: sed ē hō. **¶** nō tñ resurget illud idē corpus in nūero qđ mortuū est: s̄ ē ille idē hō in nūero qui mortu⁹ est. **¶** Preterea. diuina puidētia oēs homines ordinat in suū finē: q̄ vt ostensū est. li. j. di. 39. cācta subiacent diuine puidētie. electos. n. ordinat in vltimū finē rōe finalis bonitatis eis debitu: illam bonitatē 7 illū finē eis p̄ferendo: reprobos vero ordinat in vltimū finē eis debitu: rationē finalis malitiē: nō illā malitiā eis p̄ferendo: q̄ malitiā nō est a deo: sed iuste p̄mittēdo eos dēdere in malitiā: 7 illū finē eis iuste infligendo: ille. n. finis ē vltima pena: sed hoīes nō cōsequūt vltimū finē suū in hac mortali vita: q̄ sicut dicit Aug. 19. de ci. c. j. Illud est finis boni: pp qđ appetēda sunt cetera. ipm aut pp seipm: 7 illud est finis mali pp qđ vitanda sunt cetera. ipm aut pp se ipm. 7 parū post. h̄nes isti sunt sūmū bonū 7 sūmū malū: que sūt. s̄. p̄fecta p̄secutio sūmū boni: 7 p̄petua obligatio ad p̄fectā eius carentiā: hoīes aut in hac mortali vita: nec p̄fecte cōsequunt adēptionē sūmū boni nec p̄fecte eius adēptionē p̄uant: hō etiā nō cōsequit finē suū in morte: q̄ fm p̄m. 2. p̄p. mors nō est hōi finis pp quē facit: est: imo fm ipm hoc dicere est derisoriu. hoīes ergo p̄sequunt suū vltimū finē post mortē. nō cōsequunt aut finē suū qđ dū nō sunt: hoīes aut qui mortui sunt nunq̄ erūt hoīes nisi resurgant: nec sunt entes vel existētes: q̄uis aīa 7 p̄ma mō que sūt p̄tē hoīs maneat. ergo de

E necessitate sequit̃ q̃ illi idem hoies in numero qui mortui sunt resurgēt aliter nunq̃ cōsequerent̃ vltimū suū finē. **E** dicendū ergo ad q̃onē q̃ q̃uis aīa ⁊ corpus hūanū nō p̃stunt hoīem nisi coniuncti: tñ nec ipsa p̃iunctio actiua nec ipsa cōiunctio que est passio sunt de hominis eētia: q̃uis sint via in eētia: sic generatio actio: ⁊ generatio passio in q̃tis sunt q̃si via in genitū nō sunt de geniti eētia. vñio enim p̃m q̃ est nomē relatiōis seu relationum eēte vel causataz ex coniunctiōe aīe ad corp⁹ nō est de eētia hoīs: ⁊ iō q̃uis p̃dicta transeant in p̃teritū ⁊ eadē in nūero nō redeāt: nīhil p̃iudicat materiali idēp̃tati ipsius hoīs: cum ēt aīa rōnalis sit ipsius hoīs p̃fectica forma ⁊ p̃fecticū hūanū corp⁹is cōplementū: vt ostensum est lib. 2. dist. 17. ex vñione ipsius ad suū corpus nō resultat aliqua forma respectu cuius p̃positū ex aīa ⁊ corpore habeat q̃si rōne materiē: q̃ tunc p̃t rōne ex vñione illi forme cū cōpositū resultat forma alia: ⁊ sic deinceps. S̃ illud q̃d ex vñiōe anime ad corpus causat est ipsa hoīs eētia cōplectēs corpus ⁊ aīaz. Cui cōcordat Auic. 5. meta. c. 5. dicens q̃ quiditas cōpositōz est illud quo est quicqd ē forma exīte p̃iuncta materiē. Et infra dicit: q̃ quiditas est ipsa p̃positio completa mām ⁊ formā: ibi noīe cōpositionis itel ligens cōpositas eētiā. Cū ergo de eētia hoīs non sit nisi corpus ⁊ aīa: ex iterata vñione eiusdem aīe in numero ad idem corpus in numero: non tñ causat idem cōpositū in nūero: sed etiā eadē eētia humana in numero: que in abstractione significata dī hūanitas: ⁊ significatur per modū forme cōsiderata antē in concretōe ⁊ vt in se existens nominat ipm̃ suppositum: quod est homo.

E ad p̃m in oppositū vñm q̃ ap̃s per illam similitudinē non intēdit ostendere resurrectionem eiusdem in numero: sed eam ante per resurrectionē xpi p̃batam supponēs intēdit declarare q̃ corpus nō resurget quale moritur: ⁊ q̃ hoc intēdat. p. 3. q. 1. immediate ante illud verbū. Insuper tu q̃d seminas ⁊ c. dicit̃ aliquis q̃uo resurgent mortui: aut quali corpore venient. vult ergo dicere: vt patz per litteram sequentē q̃ sicut illud granū q̃d seminat putrescit: ⁊ tñ granū q̃d inde surgit: deus disponit sicut vult: ita corp⁹ humanū q̃d per generationē seminat: ⁊ postea per mortē putrescit: de⁹ resuscitabit ⁊ sibi dabit qualitates alias q̃ habuit quādo fuit seminat. **E** ad secundū vñm q̃ ibi p̃s loquit̃ de resurrectione que fit per motū vel mutationem naturalem:

resurrectio autem erit supernaturalis. **E** ad tertium patet solutio ex dictis in questione.

E ad quartū vñm q̃ maior non h̃z veritates nisi intelligat ceteris paribus. hic aut̃ nō sunt cetera paria: q̃ maioris virtutis est supernaturalis p̃ductio hominis q̃ ei⁹ generatio naturalis: cum illa sit per virtutem infinitaz immediate tñ: alia aut̃ mediātē agēte finite virtutis. **E** vel pōt dici q̃ resurrectio hominis magis appropinquat ad vñitatē cum generatione eiusdem rōne terminī a quo ⁊ ad quem q̃ alia generatio: quāuis minus rōne efficientis ⁊ modi producendi: terminus autē a quo ⁊ ad quem magis de prope videntur respicere mutationis eētiā q̃ mutans ⁊ qualitas mutationis.

Articulus.

Consequēter querit̃ de 2. p̃ncipali. **E** t̃ circa hoc querūt̃ tria. **P**rimo vtrum resurgent omnes electi. **S**ecundo vtrum omnes adulti dānati. **T**ertio vtrum paruuli qui cū solo originali p̃cto decesserūt. **D**o. 1.

Primo ostendo q̃ nō resurgēt electi. **V**erior est anima ad cōtēplandū deū exuta a corpore q̃ corp⁹i cōiuncta: sed nīhil debet fieri quo anīme electorum sint minus libere ad cōtēplandū deū. ergo electorum anime corp⁹ibus nō vñent iterum. **I**tem non d̃z participare in p̃mo q̃d p̃stat impedimentū in merito: sed corp⁹ p̃stat impedimentū anīme in merito: q̃ sicut dī Gal. 5. caro cōcupiscit aduersus sp̃m. ergo non d̃z participare cū aīa in p̃mo. participaret aut̃ si iterum anime vñerent electe.

Contra. 2. **M**ach. 7. **R**ex mundi defunctos nos pro suis legibus in eterne vite resurrectione resuscitabit. sed omnes electi moriuntur in obseruatione diuine legis. ergo omnes electi resuscitabuntur.

Rūdeo q̃ oēs electi resurgēt: q̃ ad h⁹ ordinatur p̃ncipaliter resurrectio: vt homines cōsequantur vltimū finem suū: vltimus aut̃ finis electorum est perfecta eoz cōfunctio cū summo bono quo sine p̃pletur omnis appetitus eoz. hūc aut̃ finem cōpletius cōsequēt electi per resurrectionē eoz: q̃ sicut dicit Aug. 12. super gene. versus finem. inest anīme quidā naturalis appetitus corp⁹ administrandi: quo appetitū retardatur quodāmodo ne tota intentione pergat in illud sūmū celū q̃ diu non subest corpus cuius administratione appetitus ille conquiescat.

Distinctio

C Ad p^m in oppositū dōm q^d maior nō est
da de corpore glorificato quale habebūt ele-
cti in resurrectione: sed vera est de corpore tali
quale h^u mō. **C** Ad 2^m dōm q^d in corpore no-
stro sunt duo. s. nā: et hoc nō pstat impedimētū
merito: et vitiositas que pstat impedimētū meri-
to: et id in electis non resurget vitiositas cor-
poris: sed natura. **Questio.** **u.**

Secundo querit^r vtz resurgēt oēs adulti
dānati. Et v^t q^d n. psal. 113. re-
surgent ipij in iudicio. **C** Itē aia pūana nūq̄
fuit a corpore sepata nisi pū fuit sepata
a deo excepta anima xpi. ergo a simili nō de-
bēt anime separatē corporib⁹ reuniri nisi pū
vniant^r deo: sed anime dānatoz nūq̄ vniunt^r
deo. ergo nec corporibus suis.

C Contra. Apostolus. i. Cor. 15. Oēs quidem
resurgemus sed nō oēs imutabimur. g oēs re-
surgent tam electi q̄ reprobi.

C Rūdeo q^d oēs adulti dānati resurgēt. Cu-
ius rō est: vt corz damnatio cōpleat^r: vt sicut in
aia simul et in corpore demeruerūt: ita simul i
vtroq⁹ puniāt^r: hoc dīna iustitia exigēte. Et et
pp cōem resurrectionis cām que superi⁹ dicta
ēne aliqua opa dei ppetuo remaneāt iperfe-
ctate: ne nālis appetitus: quē animab⁹ ididit
ad sua corpora esset frustra.

C Ad p^m in opp^m dōm q^d illud v^u bz psal.
intelligitur vel de finali spūali resurrectione in
pūti iudicio misericordie. in hoc n. iudicio nō
resurgent reprobi: q̄ in auctoritate allegata p
ipios intelligunt^r: vel intelligit de glōsa resurre-
ctione. **C** Ad 2^m dōm q^d nō ē sife: q^d si anime
nō fuissent separate a deo puniri nō deberēt:
et ex cōsequenti nec a corporib⁹ suis separi: cū
ea nāliter appetāt: aīe aut reproboz suis cor-
porib⁹ reuniant^r: nō pp eaz pfolatōez: s^z ad sue
dānationis cumulum. **Questio.** **iii.**

Tertio querit^r vtz paruuli q̄ cū solo origi-
nali pctō decesserūt resurgent. Et
videt^r q^d nō. fm Aug. 13. de tri. ca. 16. Mors de-
betur hoi pp pctū originale: sed in paruulis
decedentib⁹ cū pctō originali semp manebit
ipm origiale. g et ipsa mors. nūq̄ g resurgēt.
C Itē resurrectio erit pp plenā retributionē
meritorum et demeritorum: sed paruuli tam pur-
gati a peccato originali q̄ illi qui in pctō ori-
ginali decedūt nō meruerūt nec demeruerūt.
ergo nec illi nec isti resurgent.

C Contra. Jo. 5. mortui audiet vocē filij dei et
qui audierint viuet: sed vt dicit^r pax post: oēs
qui in monumētis sunt audient vocē filij dei.
ergo oēs q̄ in monumētis sunt resurgēt.

C Rūdeo q^d paruuli q̄ cū solo originali pctō

XLIII.

decesserūt resurgēt pp cām resurrectionis oī-
bus hoibus cōem q̄ supius in plurib⁹ locis ta-
cta est: et et pp cām spūales. p pctō. n. originali
obligat hō ad penas dānt^r pctū aut originale
pstat ania per sui vnionē cum infecta carne: vt
declaratū est lib. 2. et ideo cōueniens est vt aīe
paruuloz carentiā visionis dei ppetuo patia-
tur suis corporib⁹ vnite: p quoz contagionem
incurrerūt obligationē ad talem pnam.

C Ad p^m in opp^m dōm q^d pūis originale sit
cā mortis meritoria: nō est tñ cā permāsiōis in
morte corporali. **C** Ad 2^m dōm q^d pūis i par-
uulis nō sit act⁹ merendi vel demerendi: in il-
lis tñ in q̄bus remissus est pctū originale est
radix merendi. s. gfa gratū faciēs: et in illis in
q̄bus non est remissum est radix demerendi. s.
habitualis concupiscentia: et ideo resurgent
tam isti q̄ illi. **Articulus.** **iii.**

Consequenter querit^r de
3° pncipa-
li. **C** Et circa hoc queruntur
tria. **P^o** pūmo vtz in resurre-
ctione nā erit causa efficiens
reformationis corporū hūa-
norum. **P²** vtrū erit cā effi-
ciens vnionis anime ad suū corpus ad eius
suscceptionē dispositū. **P³** vtrū vox tube erit
causa efficiens vtriusq⁹. **Ad.** **i.**

Primo ostendo q^d in resurrectione nā erit
cā efficiens reformationis corporū
humanorū: fm Dama. lib. 3°. ca. 14. qd cōe est
oibus in eadem spē nāle est. sed resurgere cōe
erit oibus hoibus. g erit illis nāle. **C** Itē fm
phz. i. phi. Ex equo fieri pōt canis. s. medianti
bus multis trāsmutationib⁹ nālib⁹. g a simili
expuluerib⁹ istius corporis pōt iterum refor-
mari hoc idem corp⁹ mediātib⁹ multis trāns-
mutationibus nālibus. **C** Itē sicut se bz reso-
lutio ad suū terminū ita cōpositio ad suū: sed
per nāle resolutionē corporis humani fit reso-
lutio ad illud idē i nūero: de quo illud corp⁹
fuerat scī. s. ad nām pūā. g per nālem pposi-
tionē pōt fieri reuersio ad illud idē corpus in
numero qd de illa mā fuerat scī. **C** Itē illa
forma corporis humani incōpleta que educit^r
de potētia māe qñ corripitur in eādē possibi-
litate de qua facta est reuertit^r fm phm. 3. phi.
De qd fit ex aliquo si est corruptibile resoluū
in illud de quo fit. ergo manet eadē possibili-
tas que hoc imo in formā pdictā fuerat trāsmu-
ta. ergo itē in eādē formā pōt nāliter trāsmu-
tari. corpora ergo in resurrectione per nām po-
terunt eadē in nūero reformari. **C** Itē sicut
se bz ars ad artificiatū: ita nā ad naturatum:

sed per arte potest reduci artificiatu in numero idem artificiatu pus corrupto: vt pz cii ex eisdem asteribus iterum fit eadez archa in numero. ergo silr per nam pot reduci ides in numero corpus huanu qd pus fuerat corruptu. ¶ Itē nā potest reducere candē partē terre in numero: quia potest terram inclusam in aliquo vase conuertē in aquā: et iterum illam aquā in terram. ergo a simili potest reduci idem corpus humanum in numero.

¶ Contra. indiuidua eiusdē speciei non pduuntur per nāles mutatiōes diuersas spē. vnde fm cōmentatorem super. 8. phy. mures geniti per putrefactionē et ppagationē nō sunt eiusdē spē: sed hominis resurrectio erit mutatio diuersa in specie a generatione sua naturalī. ergo nō erit mutatio naturalis. ¶ Itē si corpora in resurrectiōe eadē in numero reformarent per nām hoc posset per naturalē inuestigationem cognosci: sed hoc inuestigatione naturali non cognoscitur: sed fide fm Augu. 13. de tri. ca. 9. ergo illius reformationis naturalis non erit efficiens causa.

¶ Ad istam qōnē dixerūt quidā q cū oia naturalia per influentiā corporū celestiu disponātur qū oēs partes celi redibūt ad p^m sue creationis locū tunc oia generabilia et corruptibilia eadem in numero: que tūc fuerunt reuertent. Et hoc per nām vlem que sicut dicit Auic. 6. meta. suc. c. 5. est virtus infusa in suba celozū gubernās vniuersalitātē generationū. Illa at celi dispositio erit in cōplemēto. 36. milū āno rum ab illo instāti quo creatū est firmamētū. Silr dñt q incipiēdo a quocūqz tēporis momento in fine. 36. milū ānoz redibūt oia generabilia et corruptibilia. eadē in numero q erant in illo momento. octaua. n. spera ab occidēte i oriente mouet. ppzio motu in centūz ānis per vnū gradū. gradus aut sunt trecēti. 60. qz. 12. sunt signa et in quol3 sunt. 30. gradus. centies aut trecēti. 60. sunt triginta sex milia. hi ergo dicunt tūc futurā reformationē corporū per nāz. Et hec opinio includit q sicut hoies generant vnus post aliu: ita resurgēt vn⁹ post aliū.

¶ Sed hec opinio est heretica: et ē p phz. li. p. dicamētorū dicētē q a puatiōe in habitū nō ē regressus per nām: sed fm eadē pmo elencōz mors est puatio. ergo per nām nō pot huanū corp⁹ regredi de morte ad vitā: qd vcz nō cēt si posset p nām plenarie reformari: cū eius plenaria reformatio pus icludat aīationē. ¶ Biendū ē ad qōnē q pdicta reformatio nō erit per nām: qz fm p^m 1. phy. illa q gnānt p ppagationē nō pnt fieri per nāz nisi ex semine.

vñ dicit. necesse est semē fieri p^mu: s3 nō statz aīalia. Illa aut reformatio corporū erit ex mā eoz vel puluerib⁹ nō mediātē semē. pp. n. nobilitatē corporū huanōz nō pot cāri semen de q fiet p vntē corporū celestium tñ. s3 ē requit ad hoc virtus picularis gnāntis silis in spē. vñ turpiter errauerūt dicētes hūana corpora posse nāliter pducī de terra p solā influentiā corporū celestiu. ¶ Preterea. fm p^m 1. de gnātōe. formā corruptā nā nō pot eadē in numero reducere. Cui⁹ rō ē limitatio vtutis sue: et qz forma cū corruptū non resoluit in eadem possibilitatē mīro: q in ipaz fuerat trāsmutata: sed in aliā in numero. forma aut corporis incompleta de potētia mā ē⁹eductā ipaz disponens ad susceptionē itellectiue eadē in numero reuertet. alias. n. corpora eadē in numero nō reformarent. pdcā ē corporū reformatio nō erit p nām: sed immediate tñ p diuinā potētiā.

¶ Ad p^m in opp^m dōm q illud vñ itelligit de eo qd est cōe oib⁹ in eadē spē ex necessitate et semp. reformatio. n. corporū nō erit ex necitate: s3 p iperū voluntatis diue. ¶ Ad 2^m dōm q p^mis ex vno corpe possit gnārī aliud corp⁹ mediātib⁹ trāsmutationib⁹ multis: non tñ ex hoc sequit q mediātib⁹ trāsmutationib⁹ multis posset ex eius mā idem corp⁹ in numero generari. ¶ Preterea. ex equo non pot fieri canis nisi pmo puerat⁹ caro eq in semē canis: pdcā aut reformatio corporū erit ex eoz mā vel puluerib⁹ absqz hoc q pus cōuertat in semē: vt superi⁹ dñm est. ¶ Ad 3^m dōm q non est silē: qz mā in quā vltimo ē resolutio ē ingenerabilis et icorruptibilis s3 phz. j. phy. et ideo pprie loquēdo nō reuertit eadē in numero per resolutionē: qz nō reuertit: nisi qd pus fuit corruptū. S3 sicut forma q corruptū eadē in numero per nām nō reuertit: sic per eius resolutionē i possibilitatē nō reuertit eadem possibilitas in numero que in ipaz fuerat trāsmutata.

¶ Ad 4^m dōm q illud verbū phi. itelligitur de ipsa mā q ē p^mū fundamētū: de q alia fuit. vel si itelligit de possibilitate: tūc hoc p^mū illud ostēdit nō idē i numero sed silē. ¶ Ad 5^m dicit aliq q maior est falsa: qz difficil⁹ est reuerti idē naturatū q idē artificiatū. ¶ Alij dicunt q minor est falsa: quia nō reuertit forma artificialis eadem in numero. ¶ Ad sextum dicendum q pmissa est falsa: vt patet in his q dicta sunt in qōnē. ¶ Pot. etiaz dici ali⁹ ad arg^m q nō est silē de reductione eiusdē partis terre in numero et reductione eiusdē corporis humani in numero: qz corpus humanū pducī nāliter nō potest: nisi ex semine qd per solam

2 influentiam celi causari nō potest: quia n. naturaliter influentia corporū celestium ad cuiuslibet gnationē necessaria sit: dicte p^o. 2. phy. q^o homo gnāt hoies ex mā: r sol: p se tū ad generationē corū: q nāliter pducunt fm ppagationē corū: nō sufficit. Nāle ēt indiuiduoz que per ppagationē gnant: sic ordinate r pportio nate sunt a p^oditore nāe: q est ipossibile p nāz totaz mām: de q factus est vn^o hō: itez in vna alia muliere: r in vno alio viro pueri in semine: sine aliq comestioe alteri^o mae. si n. per totam vitā suā nō nutrent nisi carnib^o aliorū hoium: de quolibz hoies: quē comederēt: puer teref aliquid in subam comedētū: ita q semē in eis aut fieret de pte mae hui^o hois comestū tantū: aut de plurib^o partib^o mae plurū hoiminū comestoz. **A** si dico d oib^o aialib^o que per ppagationē generant. **E**ū vbi phy. 2. de generatiōe. l. q nā non reducit idē in numero in hīs que pducunt per ppagationē. instātū: nō hz. in alijs aut vt aliqui pbabiliter dicunt: nescio si vere pōt pte instantiam: si n. aliq portio terre cōclusa in vase aliquo cōuertet in aquā: r iterū illa aqua in terrā: nō videt^o quare nō esset eadē terra in nūero. **E** p^oterea. ex illa eadē parte mae de qua mō generatus est pugillus ignis per nāle agens fuisse^o dus genitus idēz pugillus ignis in nūero si prius fuisse^o sibi applicatus idem nāle agens. **E** a si muli postq^o iste pugillus erit p sui corruptio nem resolutus in eadē parte mae de qua genitus est: regenerabit postea de illa eadē parte materie idēz pugillus ignis in numero qū illi parti materie iterū applicabit idē natura le agens. **E** t si dicas q agens nāle nō generat nisi mediante sua influentia: r eadē eius influentia in numero nunq^o reuertet. hoc nō obstat: qz saltez reuertet similis. de illa aut eadē parte materie: de qua per hunc ignē genitus est iste pugillus ignis: fuisse^o genitus idē pugillus ignis in numero: si illi eadem parti materie fuisse^o applicatus alius ignis in omnib^o siliis excepta d^oia numerali illi igni: per quēz pdictus pugillus fuit genitus. **E** Argumēta ad partem scdām gratia cōclusionis cōcedenda sunt. verbū tū cōmentatoris fm Aug. nō ē v^oz. dicit. n. 3. lib. de tri. c. 8. q multa sunt aialia q cōeundo alia partunt cū illa nullis cōeūtibz parentibus orta sint. **Ad. ii.**

Secundo

2 querit vtrū nā erit cā efficiens iterate vniois anie ad sui corpus ad eius susceptionē dispositū. **E**t videt^o q sic. qz illa mutatio est nālīs que terminatur ad qetem naturalez: sed anime postq^o erunt suis

corporibus reunitē in illis corporibus nāliter requiescent. ergo illis reunit per nām. **E** Itē minus est pncipia alicui^o cōpositi iam exiūtia vnire q alterū pncipioz pducere r alteri vnire. **S** p nām pducit forma vite r vntur mae: vt p3 in gnatione aialiu: q multo fortius cor^o hūanā r aiam itellectiuam poterit vnire nā. **E** Itē sepatio aie a corpore ē p corruptionē nālīs dispois in corpore q nēcia ē ad hoc vt p aiam isormet. **E** cū p^oria sint cāe p^orioruz effectūū sufficiens dispositio in corpore q nēcia est ad hoc vt isormet per aiam: erit sufficiens cā ad hoc vt iterū per aiam isormet. **E** Lōtra. vt habitu est superi^o: resurrectio est iterata copulatio aie r corporis: sed fm Bo. 6°. c. de di. no. **R**esurrectio est sup nām. ergo vniois p^odicte nā nō erit efficiens cā. **E** Itē in p^oma hois formatioe nā nō ē vniois aie ad corpus efficiēs cā. **E** a si nec in ei^o reformatioe. **E** Itē sup naturā ē adeptio glie: talis adeptio nō ē maioris difficultatis q vnio aie ad cor^o fm mag^o fm li. 2. di. j. c. penul. q dicit q p p^odcām vnioē pōt hō scire deo nō esse iposē rōnālē creaturā sublimare ad sue glie participationē. **E** vnio aie ad cor^o est supra naturā. **E** Ad istā qōnē dixerāt aliq ad hoc vt cor^o isormet aia: sufficit q cor^o sit sufficēter dispositum ad suscipiēdū aiam: r nālīs inclinatio aie ad ism: r q sit p^ois cuilibz parti ipsi^o cor^oporis. **S**z certū ē q cor^o sui reformato ania poterit se p^ote exhibere. si deus pmittat: nō tātū mō vni pti ei^o. sed cuilibz. **E** vt q aia per sua nālīa cor^opori suo disposito ad suscipiēdūz eā poterit se vnire tanq^o forma. **E**t hūic cōcordat verbū cōe quo d^o q anie resumēt corpora sua. **E** Sed p hoc sic pōt argui fm sniam phi 2°. phy. quia efficiēs coicidat cū forma in idē spē: nō tū in idē nūero: cū ergo aia sit hois forma: r p vnioē ei^o cū corpore pstituat hō: ipsa nō erit h^o vniois efficiēs cā. **E** p^oterea. fm Aug. lib. 83. q. q. 2. r Aug. 6. meta. c. 3. cā efficiēs dignior est causato. cui^o g pars nō sit dignior: suo toto: r hō sit qdā totū per vnioēz aie ad cor^o pstituit: cui^o aia ē p: ipsa nō erit illi^o vniois cā efficiens. **E** Itē ergo videtur ddm ad qōnem q natura non erit iterate vniois aie ad cor^o efficiēs cā: qz cū natura non possit aie pare eēndi inuituz: non pōt sibi dare essendi cōplemētū: aia aut pplemētū sui nālīs esse hz ex vnioē ad cor^o: qz ois pars cōpletus hz esse in toto qz a toto sepata. nec ex hoc sequit^o q iterata anie vnio ad sui corpus dispositū futura sit p naturā: cū vtriusq^o ad aliud nālīs sit inclinatio: sed supra naturam. vnde

E Dio. 6. ca. de di. no. loquens de resurrectione dicit eam esse rem vultuati hanc nam visam sibi autem et veritati super naturam quod hanc nos est nam fortissima dicitur vite. ex parte hanc erit dispositio ad illam unio nem: sed immediate efficiet per potentiam dei virtutes.

¶ Qui tenet opinionem primam possent dicere ad hanc quod est eam quod Dio. dicit resurrectiones esse hanc naturam quo ad reformationem eiusdem corporis in micro: quod necesse est ad resurrectiones. **¶** Ad 2^m dicitur quod non est sile: quod in hanc hanc formatione simul perdit aia in esse et facta est actu corporis forma. et ideo oportuit quod ab eadem dicitur esse unio ei⁹ ad corpus et ei⁹ perductione ante autem iterata ei⁹ unio nem ipsa est in actu: quod non desit esse. **¶** Ad 3^m dicitur quod magis ibi loquitur de prima unione aie ad corpus cuius qua simul accipit esse et naturalem inclinationes ad corpus: quod non potuit sibi dare creaturam: sed hec modo preexistit unioni future.

¶ Ad illud quod hanc arguebat in corpore quoniam hanc opinionem et pro alia potest dici quod verbum philosophi intelligendum est de forma corruptibili. **¶** Ad 1^m dicitur quod illud verbum augustinus intelligendum est de causa efficiente que efficit rem finem se totam: ita ut sit causa efficiens non tamen coniunctionis partium: sed etiam ipsarum partium. Quis autem anima resurgendo corpus suum futura sit causa efficiens iterata unionis sui cuius corpore: que necessaria est ad hoc ut ex illis constituat hanc: non tamen erit causa efficiens hanc finem se totum: quod non erit causa sui ipsius nec corporis. Et ideo si concedendum sit quod anima nobilior est quam erit illa unio: non tamen est concedendum quod erit nobilior quam hanc pro statu illo. **¶** Ad tertium dicitur quod dicebat quod natura non potest illi rei dare essendi complementum: cui non potest dare essendi intuitum etc. Dico quod verum est de complemento essendi quod debet rei secundum se et absolute: sed non de illo quod convenit illi rei ex sui unione cum alio.

¶ Qui vult tenere aliam opinionem potest dicere ad primum in oppositum quod mutationum quedam sunt violente et terminantur ad quietem violentam: ut per cum perficitur lapis supra trabem. Quedam autem sunt naturales et terminantur ad quietem naturalem: ut per in naturali motu lapidis deorsum. Quedam sunt quarum principalis causa effectiva non est necessaria: quoniam ad hoc disponat et cooperetur et terminet ad quietem naturalem: ut per cuius homo fortiter impellendo lapidem deorsum facit ipsum velocius et fortius descendere: et fortius impressione facere quam posset facere per suam naturam: mutationem autem que fit a natura et terminatur ad quietem violentam non est ponere. **¶** Dico quod iterata unio aie ad suum corpus dispositio: quoniam futura sit per causam supernaturalem. **¶** Ad quod ad hoc disponet natura aie et corpo

ris terminabitur ad naturalem quietem. **¶** Ad 2^m dicitur quod maior non est vera nisi intelligatur ceteris paribus. in proposito autem non sunt cetera paria: quia anima intellectiva non est educibilis de potentia materie: et magis distat eius essentia ab essentia corporis quam quilibet alia forma ab essentia sue materie: et tamen sunt optime proportionata ad hoc ut ex eis constituantur per eandem unum.

¶ Ad 3^m dicitur quod aliqui multe cause concurrunt ad constructionem: quarum unus defectus sufficit ad destructionem: quod sicut dicit Dio. 4. ca. de di. no. Bonum est ex una et tota causa: malum ex multis et particularibus defectibus.

Tertio

querit utrum vox tube erit causa efficiens reformationis corporum et unionis animarum ad illa. Et videtur quod non: quia vox tube non erit capax virtutis infinite. Erunt enim creature. sed tamen reformatio corporum quam animarum unio ad illa erit per virtutem infinitam. **¶** Item mortui non audient vocem tube. ergo sonus ille non cooperabitur: ad eorum resurrectionem. **¶** Item christi resurrectio erit causa efficiens resurrectionis nostre. dicit enim glossa super illud Ro. 8. qui suscitavit Jesum. Hec est causa quare suscitabit alios quia christus suscitatus est. **¶** Vox tube non erit nostre resurrectionis efficiens causa.

¶ Contra magister huius. dist. ca. secundo. dicit quod causa resurrectionis mortuorum erit vox tube: quia in adventu iudicis ab omnibus audietur: et cuius virtute excitabuntur mortui et resurgent de monumentis. **¶** Item glossa super illud psal. Habitu voci sue vocem virtutis. dicit. i. efficaciam resuscitandi omnes mortuos.

¶ Rideo quod vox tube non erit principalis efficiens causa reformationis corporum nec unionis animarum ad illa: sed virtus divina: erit tamen predictorum instrumentalis causa. aliquo modo ad similitudinem cum dicimus quod sacramentum penitentie est causa spiritualis resurrectionis: quia sicut sacramento assistit divina virtus spiritualis resuscitans: sic voci tube assistet virtus divina corporaliter resuscitans: et sic intelligendum est illud verbum apostoli prime Cor. 15. Canet tuba et mortui resurgent incorrupti. Erunt autem vox tube vox Jesu christi: qua precipiet mortuos resurgere. quod per illud quod dicitur. Jos. 5. Mortui audient vocem filii dei: et qui audierint vivent. Et parum post. Quis qui in monumentis sunt audient vocem filii dei. Et si ne preiudicio videatur mihi non erit idem vox tube et vox archangelis: sed illa tria que dicit Aplos. 1. ad thes. 4. in visum et in voce archangelis: in tuba dei sic distinguunt. quod primo christus

R in suo descensu iubebit pulueres seu ptes q̄-
cūq; corporū recolligi mortuorū p misterii an-
gelorū: hoc notat cū dicit. Descendet in iustu.
2º p̄cipit ex illis puluerib⁹ recollectis corpo-
ra reformari: reformatis aīas vniri que duo
fient per virtutē dinaz: et istud p̄ceptū notat cuz
dī. 7 in tuba dei. 3º archāgeli qui fuerūt custo-
des puinciarū in puincijs quas custodierunt
clamabunt fortit⁹ 7 sensibilib⁹ sono articulat⁹
7 mediātē aliq̄ sensibili creatura formato q̄ oēs
coram iudice ppareāt corporaliter diffinitiuā
sniam 7 irreducibilē auditurū: illa vox nota
tur cū dī. 7 in voce archangeli.

E **¶** Ad 1^m in opp^m dōm q^d pcedit de cā efficiēti pncipali. **¶** Ad 2^m dōm q^d tñ corpora mortua nō sūt vocem illā audiat: tñ anime intellectuali virtute apphēdēt eas. **¶** I^o tñ autē dici q^d efficacia vocis illius q̄tū ad corpōz reformationē nō erit: per q̄d q̄s audiet: sed per hoc q̄s pferet: eo q^d ei⁹ placitū dīna dētus asistēt aliquo mō a fili sicut asistit verbis q̄ dicit baptizans parvulus quīs parvulus q̄s dī non apphēdat. **¶** Ad 3^m dōm q^d resurrectionē xpī quīs sit nfe resurrectionis exēplaris cā: nō tamē erit efficiēti nīlī forte p tanto dicat ad cām efficiētiē reduci: q^d de⁹ ordinaverat nūllū resurgere ante resurrectionē illius. vñ illa glo. sic dōz exponi q^d eadē: cā quare suscitavit Iesum xpm suscitabit ⁊ nos. s. meritis Iesu xpi. **¶** Argumētā ad partē aliā pcedūt de causa efficiēti instrumentali. **¶** Arti. iiii.

Enseguêter

li. ¶ Et circa hoc queruntur
tria. ¶ Primo vtz oēs mo-
rient. ¶ 1° vtrum oīa corpora
mortuorum incinerabūf. ¶ 3°
vtrū i illis puluerib⁹ sit aliq^o
d aie susceptionē. **Qd. 1.**

Primo oido q' non oēs morient. dñ in sim
bolo q' xps vcturus est iudicare
vivos ⁊ mortuos. q' aliq' iudicabunt qui nūq'
morient. ¶ Itē Hier. ad marcellā dicit: ⁊ re-
citat mag' dñi' dñ. c. s. quodam in fine seculi
adueniet xps nō esse mortuos sed vivos re-
pertos in immortalitatem repente mutandos.
¶ Itē Aug. 2. lib. de baptismo paruulorū: non
multū lōge ā finē: quibū dñ in fine largietur
mortē istā repentinā cōmūtatiōe nō sentiat.

Cōtra. ad Heb. 9.º. Statutū ē hoīb⁹ ſemel
morificd omnes obligant ad statutū: qui non
excipiunt: cū ergo ſcriptura nullū excipiat ab
illo ſtatuto. ergo omnes moriuntur.

¶ Ad istā qōnē dixerūt qdā vt recitat. Bēna

dijs. 7. c. de ecclesiasticis dogmatib⁹: q̄ illi q̄
vivi in aduentu dñi luendi sunt sine morte
media trāssent in immortalitate: ⁊ hoc eis re
putab⁹ pro resurrectione ex mortuis q̄ morta
litatez pñtis vite imutatioē deponēt. Et hī di
cunt nō oīum resurrectionē futurā eē a morte
p̄te dicta. istis. n. nō videbat aliqua rō q̄ ho
mies moriant qñ statiz resurreunt. ⁊ S. hec
opio v̄t eē s̄ sacra scripturam: qz vt hī Gen.
3.⁹. Dixit dñs ad. Adā pulvis es ⁊ in puluere
reuerteris. Cū. n. in ipso eēt tota hūana nā li
cut in stipite videt ista inia cecidisse sup oēs q̄
fm legem nāe ab eo erāt descensuri sicut oēs
in ipso sūt corrupti. Cui p̄cordat ap̄ls ad Ro.
8. dicens: sicut per vñū hoīem pctm intrauit: ⁊
per pctm mors: ita in oēs hoīes mors p̄tran
sit in quo oēs peccauerūt. ⁊ ⁊terea. Ro.
6.⁹. Stupēda pcti mors ē: sed oēs descēdētes
ab adam fm legē p̄pagatiōis nālis pctm ori
giale s̄hnt. q̄ oēs moriēt. ⁊ ⁊terea. cū nō
sit resurrectio nisi a morte eo ipso q̄ dicimus
oēs hoīes resurrecturos iplicamus oēs mor
tuos vel morturos. vñ nlla p̄nit⁹ est qō qua
querit vtrū resurrectio omnium erit a morte.
⁊ Sicēdū q̄ ad qōnē q̄ oēs qui nō sunt mor
tui moriētur: ⁊ hoc concordat sacre scripture
vt vīsum est nec est irrationabile vt moriatur
aliqui quasi statiz resurrecturi: s̄ rōnabile vt
soluant debitum originalis peccati.

¶ Ad 2^m in opp^m dōm q^d p^r viuos itelligunt
illi q^d nodū mortui fant: tū poſtea moientur
¶ Ad 3^m dōm q^d p^r tāto. Hīero. dicit illos nō
mortuos: q^d baptiz moient^r z q^d ſi ſtatiz refur
get. ¶ Et pōt dici. Hīero. illi op^ronius fuille:
nec tū ipm herēſim incurriſſe: q^d vt of. z. c. de
eccleſiaſticis dogmatibus: hoc credere non
eſt hereticū: niſi ex cōtēſione hereticūz fiat.
¶ Ad 3^m dōm q^d illud retractat. Aug. lib. ſe
cundo retractat. ca. 33. Queſtio. II

Secūdo querit vtz oia corpora mortuorū
icinerabunt. Et vñ q nō: q illō i
qd corpora resoluēt erit imū: q resurrexerūt
nis eorū: s̄ resurrexerūt oīz corporū nō erit a ci
nerib⁹: q resurrexerūt xpi q fuit exēplar n̄ se re
surrexerūt nō fuit a cinerib⁹. q nō oia corpora
mortuorū icinerabunt. ¶ Itē corpora mortuorū
nō icinerabunt subito: s̄ illi q in aduentu xpi
inuenti viui: q̄ si statū post suā mortē resurget.
q corpora illorū nō icinerabūt. ¶ Itē resurrexerūt
nis termin⁹: ad quē nō erit idē in oib⁹: q sicut
dicit apls. i. ad Cor. 15. **S**ēs quidē resurgen⁹:
s̄ nō oēs inmutabimur. s̄ a līi termin⁹ resurre
ctiois a q nō erit idē in oib⁹. s̄ quorūda resur
rectio erit a cinerib⁹: quorūda nō erit.

Contra Danielis. 12. multi s his q dormiunt in pulvere terre euigilabunt alij in vita eternaz et alij in opprobrij: sed p multos intelliguntur oēs fm interlinearē. ergo oium corpora reducunt in pulverē. **C** Itē. Job. 13. Memoria nostra comparabitur cineri.

C Rñdeo q oia corpora incinerabunt excepto corpe xpi et corpore matris sue que incinerata nō fuerūt: qd de corpe xpi certissimū ē: et de corpore matris sue credere piū est: sicut enī culpa originalis in aia inducūt debitū separationis aie a suo corpe. ppter separationē sui a deo p culpā. ita vitij fomitis in carne inducūt debitū incinerationis eiusdē. unde sicut oēs ex debito preter christū mortui sunt vlt morient: ita oib⁹ corporibus humanis preter corpus christi et matris sue incineratio debet: quāuis enī beata virgo peccatū originale pstraxerit. quapp i ea fuit debitū moriēdi: tñ fomes in ea nūq actus habuit: et p scōz sanctificationē totaliter fuit sublat⁹ ab ea. qd aut dictū ē de incineratiōe corporū cōi cursum nature pcorat: q est oia generalia et corruptibilia resoluerē in illd de quo facta sunt. hūana vero corpa de terra facta sūt vt phari pōt p illud qd habet genesis 2. et 3. et per hoc qd dī. Job. 10. Memēto queso q fecit lutū feceris me. ea vero in que corpa resoluntur hūana: dicunt cineres. ppter antiquaz pfectudinē qm mortuoz corpa comburebant. **C** Ad pūmū in oppositū dicēdū q resurrexiō christi fuit exēplar resurrectionis nre quātū ad eius essentia nō quātū ad eius oia accidentia. **C** Ad scōm dicēdū q corpa eozum q in aduētū christi inuenient viui incinerabunt per ignē q pcedet facies iudicis. **C** Ad 3m dicēdū q nō opz q oia q pueniūt i termino a quo cōueniant in termino ad quē. ab albedine enī potest esse vna mutatio in rubedinē: et alia in nigredinē. **Questio.** iii.

Tertio querit vtrū in puluerib⁹ corporū mortuoz sit aliq appetitus naturalis ad aie susceptionem. Et vtrū sic. fm sniam phi. 1. phi. materia appetit formā: sicut femina appetit masculū et turpe donū: s; illi pulueres in quos humana corpa resoluntur sunt materia aiari. ergo in eis est nālis appetitus ad susceptionē eaz. **C** Itē maiorē pfectionem recipit mā corpio hūani p aiām q ecōuerso. ergo cuz aia separata nāle habeat inclinationē ad corp⁹: multo fortius illi pulueres q sūt mā corporū humanoz nāle inclinationē habēt ad aiaz. **C** Itē si in illis puluerib⁹ ēēt nālis inclinatio ad aiā determinatā: tñc ex illis puluerib⁹ corpus reformatum ita esset factibile ab vna aia sicut

ab alia: et tunc non esset ratio reddēdi propria corpa aiab⁹ q ipsa pps aiauerūt: qd falsum est. **C** Contra. Aui. 1. li. phi. c. 2. excludit a materia respectu forme desiderij tā aiale q nāle. s; inclinatio nālis est qdā desiderij nāle. ergo i mā corporū hūanoz nō remanet ad aiām aliq inclinatio nālis. **C** Itē cuiuslibet inclinationi nāli rñdet aliq agēs nāle: qz nā nō deficit in necessarijs. vñ dicit phs. 2. ce. 2. mū. q oino extra rationē ē vt nā posuerit stellas mobiles et nō preparauerit eis instrumentū motus: qz nā nō posuit aliqd vanū et sine cā. s; p nullū agēs nāle possunt pulueres corporū humanoz eīdz aie iterato cōiūgi. ergo in eis nō est aliqua naturalis inclinatio ad ipsam animam.

C Rñdeo nālis inclinatio materie ad formas nō est nisi quedā nālis aptitudo ad recipiēdū formā: nō. n. pōt ibi. Pōt inclinatio nālis q cū hoc sit aialis nec nālis eo mō q in lapide ē ad descēdēdū deorsuz: sicut exp̄ie dicit Aui. 1. lo eo p̄allegato. qz in mā ex seipsa nō est aliq actiū pncipiū motus ad ipsam formā. vnde illud qd est trāsmutans mām ad formā nō pertinet ad eius naturā. predicta aut aptitudo materie ad formā aut ē remota aut p̄pinqua. Si remota. sic in puluerib⁹ corporū humanoz et in mā cuiuslibet generabilis et corruptibilis ē nālis aptitudo ad susceptionē aie rōnalis: qz materia ex sui natura est disponibilis p conueniēs agēs nāle ad rōnal aie susceptionē. Si p̄pinqua: sic dico q in puluerib⁹ humanoz corporū nō est aptitudo ad rōnalis aie susceptionē nec dēmiatē nec idēmiatē: qz pulueres illi nō sunt dispositi illa dispositionē que requirit in materia ad rōnal aie susceptionē: qz tā i materia naturalis aptitudo remota ad formā p̄prie nō dicit nālis inclinatio ad illā: eo q p̄prie loquēdo nihil dī ad aliqd inclinari naturalr nisi habeat aliquā ichoationē ipsius seu naturalē dispositionē determinatā ad ipsum. Naturalis enī inclinatio vaga nō est: cū nā operetur p̄prie finē determinatū fm doctrinam phi. 2. phi. Et ideo p̄prie loquēdo dicit nō dī q i pulueribus corporū hūanoz sit naturalis inclinatio ad susceptionē aie rōnalis nec determinatē nec indeterminatē. illi tñ pulueres ordinati sūt ex diuina p̄uidētia ad hoc vt ex illis eadē corpa i numero reforment aiāda illis eisdē aiabus i nūero qbus prius aiata fuerūt: Reformatis tñ illis corporibus erit in eis inclinatio ex sua natura ad aie p̄prie susceptionem.

C Ad p̄m in opp̄m dī q ibi phs loq̄tur de appetitu fm q accipit p naturali aptitudine remota vel p̄pinqua ad aliquā formā: s; remota

nō est inclinatio naturalis. In predictis autem pulueribus nō est aptitudo p̄p̄nqua ad rōnālis aīe susceptionē. s̄ remota. **C** Ad 2^m ođz q̄ non est s̄se q̄ aīa sepata a corpore remanet in eadē nā quā hēbat cū corp̄i cēt p̄iuncta: corp⁹ at nō sic. **C** Ad 3^m ođz q̄ nō valz duplici de cā. desideriū nature dico. q̄ nō est v̄z fm q̄ naturalis inclinatio accipit p̄ nāli dispositiōe ad formā: s̄ v̄z est scđm q̄ accipit p̄ actu q̄ est q̄daz tēdētia ad aliqd: sicut est in lapide ad motum deorsuz: q̄uis violēter sup trabē q̄escat. **C** Ad 1^m ođm q̄ maior nō est vera. q̄n inclinatio nālis ē ad aliqd q̄ nō ē ifra facultatē nature: aīa aut nō est ifra facultatē nature: q̄ sub deo ē nature finis: et etiā quāuis in corpib⁹ reformatio erit ad aīas p̄p̄uas inclinatio nālis: quāuis supernaturaliter restituta: nō tñ p̄ naturale agēs illa corpa illis aīab⁹ iterā vniēt. vt multi et p̄babiliter dicunt. **Articulus.** v.

Consequēter q̄rit de. 5. p̄ncipali. **E**t circa hoc querunt tria. **P** 1° v̄truz oēs hoies s̄t resurgēt. **P** 2° v̄truz resurrectio cuiuslibet erit in instanti. **P** 3° v̄trum resurgēt in eisdē locis

in q̄bus fuerūt sepulti. **Questio.** i.

Primo oīdo q̄ nō oēs s̄t resurgent. ap̄ls i. ad thesalo. 4. Mortui q̄ i x̄po s̄t resurgēt p̄us. deinde nos q̄ viuim⁹. **C** Itē apoc. 20. Ceteri mortuorū non v̄uent donec consumantur mille anni. ergo aliqui post mille annos resurgent post alios. **C** Item homines non simul formantur. ergo a simili nec simul reformabuntur. **C** Item corpora ordinantur ad animas. sed resurrectio animarum non est simul. ergo neq̄ corporum.

C Contra. apostolus ad heb. n^o. dicit de probatis testimonio fidei q̄ non acceperūt reprobationem. scilicet resurrectionis vt nō sine nobis consumarent. **C** Item prime ad corin. 15. Sicut in Adā omnes mortuū: ita et in christo omnes viuificabuntur: sed necessitates moriendi omnes in adam incurrimus. ergo omnes simul per christum resurgemus. **C** Item ea que sunt in momento simul fiunt: sed sicut dicit apostolus. c. c. Omnes resurgem⁹ in mo-

mento. ergo omnes simul resurgemus.

C Respondeo q̄ illi qui in aduentu iudicis inueniuntur mortui omnes simul resurgent. omnes etia illi qui inueniuntur viui simul morientur et simul resurgēt: sed non omnes illi q̄ inueniuntur mortui ante resurgent q̄ illi qui viui inueniuntur: et huic concordat glo. super illud prime ad thes. 4. Mortui qui in christo sunt resurgent primi: non enim videtur mihi hoc intelligendum de primitate dignitatis: quia multi de eis qui in aduentu iudicis inueniuntur viui erunt maioris meriti q̄ multi de illis qui tunc inueniuntur mortui: ecclesia enim est vt castrorum acies ordinata: in qua in principio et sine ponuntur fortiores: sed p̄pter parvam moriam inter resurrectionem illorū et istorum quādoq̄ dicuntur taz illi q̄ isti simul resurrecturi. q̄ autem inter resurrectionem illorum et istorum parua sit mora patet sic: quia secunduz glo. super illud. i. cor. 15. Omnes quidem resurgemus et secundum Augu. 20. de ci. c. 20. Illi qui viui inueniuntur in aduentu christi in paruo spacio passuri sunt mortem: et accipituri immortalitatem. illi autem qui inueniuntur mortui simul resurgent quando illi qui inueniuntur viui morientur. **P** Aliqui tamē dicūt q̄ primo resurgent electi qui ante cessationē motus celi erunt mortui: quos dicunt apostolum voluisse significare cū dicit. i. ad thes. 4. q̄ mortui in christo resurgent primi: reprobos enim mortuos non dicit mortuos in christo: sed tantuz electos. deinde resurgent alij electi: q̄ morientur propter cessationem motus celi: quasi statim et cito post resurgēt. deinde oēs reprobi simul. Ad significādū. n. q̄ electi libētissime veniēt ad iudiciū: et reprobi iusti: ordianit de q̄ cit⁹ aliquātulū resurgēt electi q̄ reprobi: q̄ tñ mora modica valde erit iter resurrectionez vtrorūq̄: vt illa mora p̄ sui breuitatē dicat ab ap̄lo. i. cor. 15. momētū scđm glo. ibidē. iō dicit oēs s̄t resurrecturi. **D**eli⁹ tñ est et securi⁹ dicē q̄ siue electi q̄ in aduentu iudicis inueniunt mortui: et illi q̄ tūc inueniunt viui s̄t sint resurrecturi: ita q̄ illi q̄ tūc inueniunt viui moriant⁹ añ resurrectionez aliorū et purget⁹ si q̄d in aliq̄b⁹ illorū erat purgādū: et statim p^o cū alijs s̄t resurgāt. siue int̄ resurrectionez istorū: et illorū sit futura valde modica mora. ita vt ab ap̄lo dicat momētū: q̄ tñ iter resurrectionez electorū et reproborū null⁹ erit t̄pis ordo. **C** Cōgruitas at̄ q̄re hoies nō resurgēt vñ post aliū sic vñ post aliū moriunt triplex ē. Ana vt i cōi gaudio oīuz maius sit gaudū singulorū: vt dicit glo. sup illū ad heb. xj. deo p̄ nobis aliqd meli⁹ p̄uide. **P** Alia ē vt

I sancti ppter naturale desideriu resumē di cor-
pora sua efficacius orēt p nobis: qz statim cuz
iplebif numerus electoz crit resurrectio mor-
tuoz. **P** 3^a qrex electi hoib⁹ 2 angel vna pstitue-
tur supna ciuitas. angeli aut cōplemētū sui ac-
cidētalis pmiū nō habebūt quousqz ministrare
desierint: qz ministrādo semp merent augmen-
tū accidētale pmiū. ministrabunt aut quādiū
erit generatio hoium 2 corruptio: 2 iō durāte
hoium generatiōe 2 corruptiōe nō est cor re-
surrectio de lege cōi ne ante angelos recipiāt
sui accidentalis pmiū complementum.

C Ad p^m in opp^m patet solutio ex dictis: se-
cundū enim Augu. 20. de ci. dei. c. 20. p hoc qd
dicit aplos. **V**ide nos q viuiū. itelligit psonas
illoz quos iudex in suo aduētū viuos inueniet:
q vt dixi paz post illos q tūc iuenient mortui
resurgēt. **C** Ad 2^m dōm q scdm Aug. 20. de ci.
dei. c. 7. **I**bi accipiunt mille anni p oib⁹ annis
huius seculi vsqz ad cuius tps finē reprobi nō
viuēt vita corpali nec vnqz viuent vita gfe. ele-
cti aut mortui p totū illud tps viuēt vita gra-
tie 2 glorie in aia: 2 post illud tēpus viuēt glo-
rioli in aia 2 in corpe. **C** Ad 3^m dōm q nō ē si-
mile: qz post pmos parētes alioz hoium for-
matio xpo excepto ē p naturā: que nō pōt vni
pducere nisi mediāte alio: eoz autē reforma-
tio erit p diuinā potētā: que pōt vni reforma-
re nō mediāte alio. **C** **P**reterea. nō sic est cō-
ueniēs oēs hoies esse simul in statu corruptio-
nis sicut oēs simul reparari in fine status cor-
ruptibilis. **C** Ad quartū dōm q nō ē sile: qz re-
surrectio aiaz respicit merita que sibi inuicem
succedūt resurrectio corpoz ordiat ad retribu-
tionem vltimatā: quā omnes simul recipient.

C Argumēta ad partē aliā gfa pncipalis cō-
clusiōis pnt pcedi: tñ p illud momētū de quo
loquit aplos itelligit angustissimū tps spaciū i
quo mora est breuis scdōz glo. ibidē. 2 iō bbum
illud nō cogit q in eodē istāti resurgāt illi q i
aduētū iudicis iuenient. **R**ō. ii.

A **S**ecūdo querit utrū resurrectio cuiuslibet
crit i istāti. Et videt q nō Eze. 37.
vbi dñs sibi oñdit i visiōe resurrectionē futurā
dñs q accesserūt ossa ad ossa vnūqzqz ad vñm
rā suā: 2 sup ea nern 2 carnes ascēderūt 2 extē-
ta ē in eis cutis desup 2 spū nō habebāt. ergo
corpoz reformatio pcedat tpe ipsoz iteratā
aiationē. **C** **I**te ois effectus ē successiuus cui⁹
cā ē successiua: s; vox tube q erit cā resurrectio
nis erit successiua. g 2 ipsa resurrectio. **C** **I**te
ois mutatio vel ē mor⁹ vel finis mor⁹: s; resur-
rectio nō erit finis alicui⁹ mor⁹. g erit motus:
sed secundum pph. 4. pph. omnis motus ē i tē

poze. ergo resurrectio erit in tempore.

C **C**ōtra. resurrectio erit p infinitā potētā: sed
infinita potētia pōt opari i nō tpe. g resurrectio
poterit esse i nō tpe. cū ergo pueniētius sit eaz
futurā esse i istāti g i tpe ipsa erit i istāti.

C **R**ōdeo q i resurrectione pñderāda sūt tria
s. pparatio ad corpoz reformationē 2 corpoz
reformatio: 2 corpoz reformatoz cū suis aiab⁹
pprijs iterata vniō pmiū fiet creata virtute: qz
puluez collectio fiet ministerio angelico. vox
tube pcedat a xpo inqnatū ē hō: gūis ab ipso
iquatū ē de⁹ sit spūale vtutē supnālē habitura:
2 ista fiet i tpe. alia duo erūt p vtutē diuinā: 2
fiet i eodē istāti: ordie tñ nāe vniō aiaz ad cor-
pora sequitur ipsoz reformationē: que est dis-
positio ad animarum susceptionem.

C Ad p^m i opp^m dōm q ppheta narrare non
potuit i istāti qd i istāti futurū ē. vñ ea q dicit ibi
nō notat ordinē tps: sed nāe. **C** Ad 2^m dōm q
nō opz cause successiue effectū ē successiū qñ
nō operat nisi i suo vltio istanti. sic dī coopabit
vox tube ad resurrectionē mortuoz: sicut vide-
m⁹ q effect⁹ bboz sacraliū ē i vltio istāti eoz.

C Ad 2^m dōz q maior ē vā de nālī mutatiōe.
Resurrectio aut erit supnālīs mutatio. in na-
turali etiā mutatiōe hz maior istātiā. vt patet i
illuminatiōe mediū: q p se nō ē alicuius motus
finis: qz in eodē istāti in quo sol fuit formatus
mediū illuminant. **C** Ex dictis i qōne p3 quō
pcedat arg^m ad partē scdm. **R**ō. iii.

Tertio querit utrū resurgēt in eisdē locis
in qbus fuerūt sepulti. Et vñ q non
quia resurrectio erit a morte: sed mors magis
de prope respicit locum mortis g sepulture:
ergo resurgent in locis in quibus decesserunt.

C **I**tes secundum pph. 3. ce. 2 mundi. anima-
lium corpora composita sunt ex 4. elementis.
ergo resoluuntur in 4. elementa: quia vt habe-
tur. tertio pph. **O**mne corruptibile resoluitur
in illud ex quo fit. sed possibile est quod illa ele-
menta ad alia loca transferantur. ergo resur-
gent alibi g in loco sepulture. **C** **I**tem possi-
bile ē q caput sepeliat i vno loco. cor i alio lo-
co. totū aliud cor⁹ in tertio: quo facto nō esset
possibile vt resurgat in loco sepulture qz resur-
gendo simul esset in diuersis locis.

C **C**ōtra. Eze. 37. **E**go aperiam tumulos ve-
stros 2 educā vos de sepulchris vestris popu-
le meus. **C** **I**tem. **A**bat. 27. monumenta aper-
ta sunt 2 multa corpora sanctorū que dormie-
rant resurrexerūt 2 exētes de monumento 2 ē.
Ibi dicit glo. q monumenta aperta sunt in ty-
pū resurrectiōis future. ergo resurrectio
mortuozum erit in monumento.

Respondeo q mortui resurgent in illis locis in quibus tpe resurrectionis erit pars principalior corporis: siue ibi a principio fuerint sepulta eorum corpora siue non. Si autem illo tpe pertingat aliquis corporis partes que principales esse in pluribus locis. ut pote. qz medietas capitis: et medietas corporis et medietas omnium aliorum membrorum in uno loco: et alie medietates in aliorum sint eque distantes a loco mortis et loco iudicii. tunc cum non sit ratio quare magis resurgat in uno loco istorum quam in alio: dicendum est qz rationabilius est qz resurgat in illo loco in quo deus eum resurgere voluerit. unde non est dicendum qz deus volet istum in hoc loco regurgere: qz rationabilius est. sed ideo rationabilius est qz dei voluntas imperabit hoc. **A**d primum in oppositum dicendum qz resurrectio non tamen erit a morte. sed etiam ab incineratione. incineratio autem magis deus prope respicit locum sepulture quam locum mortis: et preterea ut iam dixi resurgent ubi pars principalior sui corporis erit tpe resurrectionis. **A**d 2um ob id qz sicut corpus primo sepultum in uno loco postea per 10. annos. vel 20. sepeliatur in alio resurgeret in 2o: non in primo: sic dico qz corpora que penitus resoluta sunt in elementa: que translata sunt ad loca alia ita qz de ipsis nihil est in locis in quibus fuerint sepulta. resurgent ubi plus inueniatur de materia que fuit corporum predictorum: ille enim locus per illo tpe erit eis loco sepulture. **A**d tertium dicendum qz secundum quosdam facta diuisione predicta alie partes tempore resurrectionis congregabuntur in loco ubi tunc erit corpus: qz primo format corpus iterum alia membra secundum philosophum 13. de animalibus et sicut dicit Augustinus 3. libro de animalibus. c. 1. est primum membrorum in vita et etiam primum principium venarum et nervorum: et ab ipso tanquam a principio primo derivat per totum corpus influentia anime vitalium motuum causatiua. qz ab ipso est prima origo spirituum: qui sunt delatiui influentie ipsius anime circa corpus et alia membra congregantur sicut circa centrum: et est illud quod ultimo moritur in homine. **A**lii dicunt qz homo resurget ubi tunc erit caput: qz ut habet. ff. de relictis et super. fun. l. cum in diuersis. ibi est hominis sepultura ubi est caput eius sepultum. Ambrosius etiam in glo. super illud psalmi. Vide humilitatem meam et eripe me. dicit qz caput totius corporis dirigit et sensus implet. et ibi expresse videtur sibi attribui inter omnes partes totius corporis. **P**reterea corpus humanum non resurget nisi propter animam rationalem. ergo resurrectio hominis erit ubi pars corporis erit que magis de propinquo respicit operationes anime rationalis. hoc autem est caput: qz in capite sunt sensus tam interiores quam exteriores qui maxime deseruiunt operationibus

rationalis anime: et si enim tactus sit quasi per totum corpus diffusus. origo tamen eius proxima est a capite. **Articulus.**

Consequenter queritur de 6o. principio.

Et circa hoc querunt tria. **P**rimo utrum resurrectio erit in ultimo instanti temporis. **2o** utrum erit in nocte. **3o** utrum notum sit angelis sub certitudine quantum tempus est usque ad instantem resurrectionis. **2o.**

Primo ostendo qz resurrectio non erit in ultimo instanti temporis: qz nunquam erit tempus ultimum instantis: ut enim dicitur 2. 4. philosophi. mortuus non potest esse sine tempore: sed semper erit aliquis motus vel in paradiso vel in inferno. ergo non poterit esse resurrectio in ultimo instanti temporis. **3o** ut supius dictum est illi qui in aduentu iudicii inueniunt mortui resurgent per os illi qui tunc inueniunt viui. sed in ultimo instanti temporis non potest esse prius et posterius. quam vel illi vel isti resurgent ante ultimum instantem temporis vel post. **C**ontra. secundum finem philosophi 2. de generatione. motus corporum celestium est in his inferioribus causa naturalis generationis et corruptionis. ergo quod durabit erit in his inferioribus generatio et corruptio. sed durante generatione et corruptione non erit resurrectio. ergo non erit usque ad instantem quo cessabit ille motus. hoc autem erit ultimum instantem temporis. **R**espondeo qz resurrectio omnium illorum qui in aduentu christi inueniunt mortui erit in ultimo instanti temporis proprie dicti quod cessabit cessante motu celi unde. apoc. 10. habet qz angelus iurauit: qz tempus non erit amplius: tempus enim proprie dictum non est nisi in motu primi mobilis sicut in subiecto ut patet per philosophum 2. de generatione. inueniunt autem in eius ultimo instanti erit resurrectio mortuorum ut status corruptibilitatis et motus celi: qui sibi conuenit simul esse desinant: et status incorruptibilitatis et quies celi que sibi conuenit simul incipiant. illi autem qui in aduentu christi inueniuntur viui quasi statim post cessationem motus celi morientur: et parum post resurgent. ut in mora intermedia purgantur electi qui purgabile aliquid habebunt. nec mireris quia post ultimum instantem temporis. proprie dicti ponam moras habentem prius et posterius: quia post illud instans remanebit tempus contra dictum: quod predestinatus quilibet motus. sed quem modum loquitur Augustinus de tempore. 5. super Genesim. longe autem medius cum dicit. qz tempus cepit a creatura. quod est creature motus ex alio in aliud consequentibus rebus. quid autem sit tempus proprie dictum communiter ostendit libro secundo. dicitur 2. Ex dictis patet solutio ad argumenta. **Questio.**

A **Secundo** quoniam verum resurrectio erit in nocte. Et videtur quod sic Math. 25. Media nocte clamor est factus. ecce sponsus venit et obuia ei. Item Inec. 12. in parabola comparatur aduentus christi ad iudicium aduentus furis ad domum. si fures de nocte coister veniunt. ergo christus ad iudicium veniet de nocte. in suo autem aduentu erit resurrectio mortuorum.

C Contra. resurrectio christi fuit exemplar resurrectionis nostre sed christus non resurrexit de nocte sed in principio diei. ut habetur in li. 3. di. 12. ergo resurrectio mortuorum non erit de nocte.

B **R**pondeo quod motus celi cessabit circa solis ortum luna erit in occidentem: quod in tali dispositione sol et luna creduntur creati fuisse: et quod in illo ista in quo cessabit motus celi erit cois resurrectio mortuorum exceptis paucis qui in aduentu iudicis inuenient viui. id prececedum est quod cois resurrectio mortuorum non erit in nocte: quod tunc existit et ouietur citius dies et quod existit et occidetur: mortuorum quodam resurgit et ouietur et quodam occidetur: id quod resurgit de nocte per comparationem ad locum in quo resurgit per: comparationem tamen ad locum ubi tenebitur iudicium. sol erit in ortu antequam aliquis resurgat.

C **A**d primum in oppositum domum quod secundum glo. ibidem dicitur. le clamor media nocte quod nullo sponte vel scilicet. Item Ad 2. domum quod per tanto comparatur aduentui furis aduentus iudicis: quod sicut fur venit hora quam non putat venturus: sic erit aduentus christi ad iudicium: ibidem dicitur. quod hora non putatis filii hominis venire. quod autem dicitur resurrectiones futura de nocte. hoc ideo dicitur quod erit in fine noctis prececedens: et diei sequentis quod vespere non habebit: vel per rationes dictas in solutione argumentorum. **Q**uestio. iii.

Tertio queritur utrum hominibus vel angelis notum sit sub certitudine quantum tempus est usque ad instantem resurrectionis.

A **R**pondeo quod veritate naturali nec hominibus nec angelis potest haberi esse sub certitudine notum: quod quod celi ex ea naturali non erit sed voluntaria. imo celus quantum est de seculis sit figuratus: et neque graue neque leue: et eius motus sit circularis: nec ex motu suo aliquam perfectionem naturalem acquirat: si aptum est quantum est ex parte sua sine fine moueri: quod tamen mouet a motore voluntario. quod est intelligentia: ut hitum est li. 1. di. 14. quod quod intelligentia mouet secundum imperium creatoris: et cessabit mouere ad ipsum eiusdem: quod celi ex voluntate diuina depedit: quod ex puris naturalibus neque homines neque angeli sub certitudine possunt inuestigare. **H**ominibus et non est notum per reuelatores quod quod apostoli reuelare noluit non est. probabile quod alijs reuelauerit. apostoli autem hominibus querentibus reuelare noluit in modo eis respondit ut habetur actu primo. **H**ominibus est vestrum non

scire tempus vel momenta quod posuit in sua potestate: quod ut dicitur glo. ibidem. hominibus non expedit. sed ita viuatur quantum quotidie iudicandi. dicit et glo. super illud Luc. 12. quod hora non putatis. vltima hora semper ignorari voluit de: ut semper sit suspecta et ad eam semper speremur. Item Etiam autem hominibus angelis sub certitudine per reuelationem notum sit quodammodo videtur quod non. di. n. Math. 24. De die illa et hora nemo scit. neque angeli celorum nisi pater solus. ibi dicitur glo. quod nulli setorum angelorum precessit de: notitia huius diei. Item Alij autem dicit quod hominibus intelligendum est de notitia que res in ipso genere cognoscunt: quod in vbo videtur non tamen quod spectat ad eorum gloriam essentiali: sed et quod spectat ad accidentalē. vnde ut ait. Aug. enchiridion. 36. c. Mouerunt angeli facti de deo docti cuius vitatis eterna preceptatione beati sunt: quantum nunci supplemetum de genere humano integritas illius ciuitatis expectet. ex hac tamen auctoritate non habetur quod sciat sub certitudine quantum ille numerus implebitur. sed tamen quod numerus electorum sciat. **A**rti. vii.

Quoniam **consequenter** queritur de vltimo principio. Item Et circa hoc querunt tria. Item primum utrum per resurrectionem ne cognoscet quilibet de peccata que fecit. Item 2. utrum quilibet poterit legem alterius percipere. Item 3. utrum omnia merita et demerita propria et aliena poterunt ab aliquo simul videri. **Q**uestio. i.

Primo ostendo quod post resurrectionem non cognoscet quilibet hominis omnia peccata que fecit. In iudicio non proponunt reo sua crimina nisi ut sibi deest defensionis locus. sed in extremo iudicio non erit locus defensionis malis. cum ergo eis reducere ad memoriam omnia peccata sua esset ea ipsis proponere videtur quod eis ad memoriam non reducunt. Item Item quod homo perfectior habet charitatem: tanto magis dolet de his per quod cognoscit se deum offendisse: sed si in resurrectione perfectior habebit charitatem quam habet in hac vita. sed si cognosceret ea per quod aliqui deus offenderunt vehementer doleret: quod impossibile est: quod ut habetur apoc. 21. Dolores non erunt ultra. ergo electi non cognoscunt peccata que aliqui habuerunt. Item Item reprobi non cognoscunt bona que aliqui fecerunt: quod illis gauderet. ergo a sicut nec electi cognoscunt peccata que aliqui habuerunt ne de ipsis doleret.

C Contra. rationabile est ut accusantes. defedentes. et testificantes cognoscant ea que videntur in iudicio. sed secundum apostolum 1. cor. 13. in iudicio cogitationes erunt accusantes aut defedentes. et percipia unicuique reddet testimonium. cum ergo omnia tamen bona et mala hominum scia in illo iudicio videntur: omnia hominis scia tamen bona et mala filia ad memoriam reducunt. Item Item. Aug. 20. di. ci.

C 14. Quedam est intelligentia diuina qua fiet
ut unicuique opa sua vel bona vel mala cuncta in
memoria reuocentur et mentis intuitu mira cele-
ritate cernantur: ut accuset vel excuset sua conscientia.
C Rudeo q in iudicio cognoscet quibet ho-
mo oia peccata q fecit: dicitur enim recta ratio q in
iudicio tamen illi q que dat sententia q illi p quo dat
manifestari debeat ea fuisse: ut non tamen assistentibus
appareat rectitudo sine iudicio. s. etiam illis co-
tra quos pferit et illis p quibus pferit: ut etiam isti
maiores ratione habeant iustitiam diligenter alios non
deest occasio q sententias murmurant: et ideo in extremo
iudicio mali cognoscunt ea p quibus damnabuntur et
boni ea p quibus premiabuntur. Est etiam specialis ra-
tio quare mali cognoscunt sua mala: q. scilicet ex illa
cognitione amplius affligentur et boni sua mala
preterita: q. ex cognitione remissionis eorum am-
plius consolabuntur et diuinam misericordiam collau-
dabunt. Unde Greg. 4. li. moralium versus finem:
exponens illud psalmi. Misericordias domini in eter-
num cantabo etc. Quia misericordias domini in eter-
num cantat q se miser fuisse ignorat: et si miserie
tractate non meminit: unde largitati misericor-
die laudes reddit.
C Ad primum in oppositum dicendum q maior est
falsa non tamen tunc de reo defensionis locus p-
ponunt sibi in iudicio crimina sua: sed etiam alia
de causa: que in corpore questionis est dicta.
C Ad secundum dicendum q sicut dicit Grego. ubi
pauis. plerumque incolumitatis tpe ad memoriam
dolores preteritos sine dolore reducimus: et quo
nos egros fuisse recolimus: eo nos incolumes
plus amamus. erit q in illa beatitudine cul-
pe memoria non que metum polluat: sed que nos
letitie altius astrigat. Potest etiam aliter dici q
cum actus actiuorum sit in patiente dispositio: et ele-
cti eo q totaliter erant perfecti p gloriam: erunt tota-
liter indispositi ad susceptionem doloris: dispo-
sitionem quam habebant de suis peccatis nullam po-
terit in eis causare dolore sicut poterat in hac
uita: quia erant capaces doloris sicut poterat in hac
uita: quia erant capaces doloris. **C** Ad 3. dicen-
dum q mali cognoscunt bona que aliqui fecerunt:
nec ex illa cognitione consolabuntur: sed amplius af-
fligentur. magnus enim dolor est cum homo cognoscit se
multa perdidisse. unde dicit Boetius. 2. li. de consolatio-
ne. c. 7. q in omni aduersitate fortune infelicis
simi generis est infortunus fuisse felicem. Vel potest di-
ci q reprobis post resurrectionem ita perfecti
erunt a pena possessi: q omnino erunt indis-
positi ad gaudij susceptionem: et ideo dato q
tunc eis placeant bona que aliquando fecerunt:
quia scient se minus punitos q si ea non fecis-
sent: illa complacentia nullum poterit in eis
gaudium generare. **Questio.**

Secundo quod utrum quilibet poterit legere
in alterius conscientia. Et videtur q non. p-
ter n. Qui fidelis est celat amici commissa. s. de
fidelis est: et omnes boni amici eius sunt. q in resurre-
ctione celabit oia peccata eorum. **C** Item solatium est mi-
seris sociis huiusmodi in conscientia nostris: non
enim possunt videre cogitationes nostras. et
ergo nec in resurrectione unus homo poterit le-
gere in alterius conscientia. **C** Item magister
huiusmodi dicit. 4. non irrationabiliter putari po-
test peccata hic per penitentiam tecta et dele-
ta etiam illic tegi alijs.
C Contra. glo. super illud. 1. cor. 4. Manifestabit
conscientia cordium. Hec et cogitata bona vel mala tunc
erunt aperta. et quia tunc erunt oia nota omnibus poterit
de se iudicare et de alijs. **C** Item glo. super illud
apoc. 20. Libri aperti sunt dicit q libros pos-
sunt intelligi conscientie singulorum que aper-
te omnibus erunt.
C Rudeo q in iudicio quilibet p diuinam virtu-
tem poterit legere in cuiuslibet conscientia omnia
bona et mala que nunquam fecit ut omnes videant q
in cuiuslibet donatione et premiatione deus iu-
ste ponderabit bona et mala eorum que nunquam fe-
cerunt: ut sic omnibus appareat diuine iustitie
etiam in cuiuslibet donatione et premiatione et
magnitudo liberalitatis diuine et bonorum suorum
concomitatio omnibus. Quia in ipso fuit et magnitudo mi-
sericordie et huiusmodi electos suos a peccato purgavit.
C Ad primum in oppositum quod illa auctoritas intel-
ligenda est quia manifestatio commissi esset ad ami-
ci confessionem: sed manifestatio peccatorum quam aliqui
habuerunt electi non erit ad confessionem eorum: immo
omnes boni illa videntes pro eorum remissione diui-
nam misericordiam laudabunt: et ipsos electos:
quia per penitentiam viriliter surrexerunt et per-
seuerauerunt. **C** Ad secundum dicendum q in
reprobis ex aliquo quod ipsi videant nullum
tunc poterit solatium generari: quia totaliter
indispositi ad solatii susceptionem: immo ex vi-
sione peccatorum per penitentiam in electis
deletorum affligentur: recogitantes q illa pec-
cata sua si voluissent delere per penitentiam po-
tuissent cum adiutorio dei. **C** Ad 3. videtur q il-
lud arg. bene procedit de cognitione naturalis: sed illa
cognitio q quibus cognoscit in iudicio alterius conscientia
naturalis non erit: sed huiusmodi fiet supernaturaliter p virtute diui-
nam. **C** Ad 4. videtur q aut ibi non est assentiendum
magistro. aut intelligit q regent q ad vercen-
diam non quo ad notitiam. **Questio.**

Tertio queritur utrum omnia merita et demerita propria et aliena poterunt ab aliquo simul videri.

Respondeo quod a beatis quia videbunt in verbo poterit omnia peccata simul et uno intuitu videri non autem a reprobis: quia ut ostensum est hic secundo et tertio: intellectus naturali virtute non potest plura simul intelligere distincte et plene: quodvis plura cognoscere possit sub ratione una omnia tamen predicta cognoscent reprobi in valde paruo tempore: quod notatur per hoc quod dicit Augustinus. 20. d. c. 14. quod mentis intuitu mira celeritate cernitur. maxime ad hoc cooperante divina virtute ut reprobi amplius confundantur.

Secundo libro vite hic nihil tango: quia de illo libro. 3. di. 31. satis dictum est.

Circa litteras. Cuius virtute excitabuntur mortui. hoc in questionibus expositus est. Potest tamen non incongrue intelligi. Quia tamen opinio probabilior est que dicit quod resurrectio fiet diluendo. Peccata hic per penitentiam tecta et deleta illis etiam regi alijs. hoc expositum est in questionibus in solutione cuiusdam argumenti. Horum quod verius sit non est humani iudicii diffinire. Prima tamen opinio est probabilior.

De etate et statura resurgentium.

Distinctio. **XLIII.**

Solent autem nonnulli percontari et querere an in eadem etate et statura corporis omnes resurrecturi sint. Quidam autumauerunt

omnes resurrecturos secundum mensuram etatis et stature christi. Ideo quia apostolus ait. Donec occurramus omnes in virum perfectum in mensuram etatis plenitudinis christi. Sed his verbis non eadem resurgentibus assignat statura: sed etas. Omnes enim in eadem etate resurgent: in qua christus mortuus est et resurrexit: cuiuscumque etatis mortui fuerint. Virum autem possunt: non ut distingueret sexum: sed ut significaret perfectionem virum: quam tunc habebunt: sed non omnes eadem staturam corporis obtinebunt. Unde Augustinus. Non ait in mensuram corporis vel stature: sed etatis: quia unusquisque suam

recipiet mensuram corporis: quam vel habuit in iuventute etiam si senex obijt. vel fuerat habiturus si ante est defunctus.

Etas vero erit illa ad quam pervenit christus: scilicet iuuenilis ut circa. xxx. annos: triginta enim duum annorum et trium mensium erat etas christi in qua mortuus est et resurrexit. Non est autem fas dicere quod in resurrectione accedat corpori magnitudo quam nec habuit hic: nec erat habiturus diu vivendo: nec maiora corpora redigenda sunt ad modum dominici corporis. Periret enim multum de illis corporibus: cum nec periturus sit capillus: ut ait dominus. Capillus de capite vestro non peribit.

Quod resurget quicquid fuit de substantia et natura corporis et in eadem parte corporis.

Non enim perit deo terrena materies de qua mortalium creatur caro: sed in quolibet pulverem cinerem ne solvatur: in quolibet alitis aurasque diffugiat: et in quacumque aliorum corporum substantiam: vel in ipsa elementa vertatur: in quorumcumque animalium vel hominum cibum carnesque mutet: illi anima in puncto temporis redit: quam illam carnem premitus ut homo fieret: crederet viveret: animavit. Ipse ergo terrena materies que discedere anima fit cadaver: non ita resurrectos reparabit ut ea que dilabuntur: et in alias atque alias res species vertantur: quantum ad corpus redeant: unde dilapsa sunt: ad easdem quoque corporis partes ubi fuerunt redire necesse sit. Alioquin si capillis redit quod tam crebra torsura detraxit: si unguibus quod toties depulit exectio: immoderata et indecens cogitantibus resurrectionem carnis: et ideo non credentibus occurrit infirmitas. Sed quemadmodum si statura cuiuslibet solubilis metalli igne liquefceret: vel contereretur in pul-

uerē vel cōfunderet in massā: et eā vel-
let artifex rursus ex illius materia et q̄ti-
tate reparare: nihil interesset ad eius inte-
gritatē que particula materie cui mem-
bro statue redderet: dū tñ totum ex quo
cōstituta fuerat restituta resumeret: ita
deus mirabiliter atq; ineffabiliter arti-
fer de toto quo caro nostra extiterat: eā
mirabili celeritate restituet: nec aliqd
attinebit ad eius reintegrationē: vtrum
capilli ad capillos redeāt: et vngues ad
vngues: an qcqd eorū perierat mutet in
carne et in partes alias reuocet: curante
artificis puidētia ne qd idecēs fiat. In-
decorū qppe aliqd ibi nō erit: sed qcqd
futurus est hoc decebit: qz nec futurum
est: si non decebit.

C Sancti sine oī dōformitatē resurgēt.
De aut in corpib⁹ sanctoz itelli-
gēdū est: de qb⁹ cōsequēter ad-
iungit. Resurgēt ergo sanctorū
corpa sine yllo vicio: sine ylla deforma-
te: sicut sine ylla corruptiōe onere diffi-
cultate: in quib⁹ tanta facilitas quāta se-
licitas erit: ppter qd et spūalia dicta sūt.
cū pculdubio corpa sint futura nō spiri-
tus. Ex his apparet qd vna erit etas oī-
um resurgētū. s. iuuenilis: statura vero
diuersa. s. quaz qsq; habuerit in iuuenili
etate vel erat habiturus: si ante est de-
functus. Nec de substantia qua hoīs ca-
ro creat aliqd peribit: s. oīum particula
rū ante disperlarū collectiōe reintegra-
bitur naturalis substātia corpis. Sācto-
rūq; corpa sine omni vicio fulgida sicut
sol resurgēt p̄cissis cūctis dōformitatib⁹
quas hic habuerunt.

Si mali tunc habeāt quas hic habue-
runt deformitates.

E reprobis autez queri solet an
cū dōformitatib⁹ hic habitis re-
surgāt: Hoc aut Augusti. nō asse-

rit: s. dubiū relinquit ita inquiēs. Quid-
cūq; ab illa perdictiōis massa que p̄ adā
facta est nō liberant p̄ xpm: resurgēt q-
dem etiā ipsi vnūq; cū sua carne: s. vt
cū diabolo eiusq; angelis puniant. vtrū
vero ipsi cū vicijs et deformitatib⁹ suorū
corporū resurgant quecūq; in eis gesta-
rūt ingredo laborare qd opus est? Non
enī fatigare nos dō incertā eorū habitū-
do vel pulchritudo: quoz erit certa et
sempiterna dānatio. Ecce nō desinit an-
tunc habeant deformitates: quas hic ha-
buerunt reproborum corpora.

C Nō cōsumēt corpa q̄ tūc ardebūt.
Ivo querit de corpibus maloz
quō in igne ardeāt et nō cōsuman-
tur. Aug. varijs exēplis astruit
et sempiternis ignib⁹ ea ardere et nō cō-
sumi illa cōbustiōe: sicut aīus cuius presen-
tia corp⁹ vinit et dolorē pati pōt et mori
nō pōt. Hoc enī erit tūc in corpib⁹ dāna-
torū: qd nūc esse scimus in animis oīum.

Si demones corporali igne cremant.

Veri etiā solet an demones cor-
porali igne ardeāt. Ad qd Aug.
rūdes ait. Cur nō dicam⁹ quīs
miris: veris tñ modis etiā spūs icorpo-
reos posse pena corporalis ignis affligi: si
spūs hoīum etiā ipsi incorporei et nūc po-
tuerūt includi corporalib⁹ mēbris: et tunc
poterunt corporū suorū vinculis insolū-
biliter alligari. Schēna illa que stagnū
ignis et sulphuris dicta ē: corpūs ignis
erit: et cruciabit dānatorū corpa hoīum
vel demonū. sed solida hoīū: aerea de-
monū. Un⁹ enī vtrūq; ignis erit vt veri-
tas ait. De quo igne si querit: qualis vel
vbi sit: Aug. sic rūdet. Ignis eternus cu-
iusmodi sit et in qua mundi vel rerum
parte futurus sit: hominem scire arbi-
troz neminem nisi forte cui spiritus diuī-
nus ostendit.

Si anime sine corporibus sentiunt ignem corporalem.

Um autem constet animas igne materiali in corporibus cruciandas: queri solet: an interim ante resurrectionem corporum anime defunctorum reproborum materiali igne crementur. De hoc Iulianus toletanus ecclesie episcopus Gregorius dicta secutus ita scripsit. Si uiuentis hominis incorporeus spiritus tenetur in corpore: cur non post mortem etiam corporeo igne teneatur? Teneri autem pignem spiritum dicimus ut in tormentis ignis sit: uidendo atque sentiendo. Quod autem non solum uidendo sed etiam experiendo anima ignis tormentum pariat: ex euangelio colligitur ubi ueritatis uoce diues mortuus dicitur in inferno sepultus: cuius anima quod in igne teneatur innuat cum Abraham deprecatur dicens. Mitte hanc ut intingat ex. di. sui in a. ut re. lin. m. q. cruci. in hac flamma. Dicit ergo peccatorum diuinitatem donatum in ignibus ueritas prohibet: quod sapientes reproborum animas teneri ignibus neget? Precipue cum humana animam corporis similitudinem habere doceat Augustinus. ita inquit. Profiteri animam habere posse similitudinem corporis: et corporaliu omnino membrorum quisquis renuit: potest negare animam esse que in somnis uidet vel ambulare se vel sedere vel huc atque illuc gressum: uel est uolatu ferri. hoc sine quadam similitudine corporis non fit. Proinde si hanc similitudinem etiam apud inferos gerit: non corporale: sed corpori simile: ita est in locis uidet esse non corporalibus: sed corporalium similibus siue in requie siue in doloribus. In Laetantiam voluminibus legitur quod non sint ociose: neque nihil non sentiant: cum dicitur ille in inferno se flamma cruciari clamare. Unde probatur animas defunctorum non solum suis sensibus non priuari: sed nec istis

affectionibus. scilicet spe: tristitia: gaudio: ac metu carere: et ex his quod sibi in illo generali examine reseruant eas quod iam in corpore preguistare.

De abortiuis fetibus et monstris.

Quid etiam inuestigari oportet si abortiuus fetus et monstra resurgunt et qualia: De quo. Augustinus ita ait. Occurrit de abortiuis fetibus quod qui iam nati sunt in utero matrum: sed non ita ut iam possint renasci. Si enim resurrecturos eos dixerimus. De his quod iam formati sunt tolerari potest utrumque quod dicitur. Informes uero quis non proclius perire arbitretur: sicut semina quod concepta simul non fuerunt. Scrupulose quidem inter doctores queri ac disputari potest: quando incipit homo in utero uiuere: an sit quedam uita occulta que nondum motibus uiuentis appareat? Negare. non. uixisse puerperia quod ideo membris excantur ut eiciantur ex utero pregnantium: ne matres etiam si mortua ibi relinquantur occidant: impudencia nimia uidetur. Ex quo autem incipit homo uiuere: ex illo utrumque iam mori potest. mortuus uero ubi cumque illi potuit mors euenire quomodo ad resurrectionem non pertineat: repere nequeo. Neque enim et monstra que nascuntur et uiuunt quantumlibet cito moriantur aut resurrectura negabuntur: aut ita resurrectura credenda sunt: sed potius correcta eorum emendataque natura. Absit. non. ut illum bimembrem quem nuper natum in oriente fratres fidelissimi: qui eum uiderunt: rettulerunt: et sanctus Hieronymus scriptum reliquit: et unum hominem duplicem ac non potius duos: quod futurum erat: si gemini nascerentur: resurrecturos esse timeamus. Ita et cetera que nimia deformitate monstra dicuntur: ad humane nature figuram in resurrectione reuocabunt.

E Superius determinauit magister de cōditionibus resurgentibus. Sic determinat de cōditionibus resurgentium. Et dicitur in partes quattuor. **P**rimo determinat de cōditionibus resurgētū in gñali. **P**rimo in spāli de cōditionibus bonorū. ibi. Sic aut. **P**rimo in spāli de cōditionibus reprobōrū. ibi. De reprobis. **P**rimo in spāli de cōditionibus abortiuorū et monstrosorū. ibi. Illud ē. **P**rimo in duas. **P**rimo determinat de resurgētū statūra et etate. **P**rimo de integritate. ibi. Nō. n. **C** Illa pars que incipit. ibi. De reprobis. didit in duas. **P**rimo determinat de cōditionibus reprobōrū et pte corporis. **P**rimo ex parte anime. ibi. Quēri etiam. **C** Illa in duas. **P**rimo determinat de corporum reprobōrū deformitate. **P**rimo de incorruptibilitate. ibi. Si vero. **C** Illa pars que incipit. ibi. Quēri etiam. didit in duas. **P**rimo determinat de cruciatu demonū. **P**rimo de cruciatu aīa. ibi. Cū aut.

Articulus.

Circa hāc distinctionē querendū est de duobus principalib. **P**rimo de cōditionibus resurgētū in generalib. **P**rimo de quibz dā pñētibus ad cōditionē malorū in spāli.

De cōditionib. aut bonorū in spāli dicitur di. 49. **C**irca p^m querunt. 10. **P**rimo utrum oīa membra corporis resurgēt. **P**rimo utrum oīa membra. **P**rimo utrum capilli et ungues. **P**rimo utrum totus qd est de veritate humāe nāe resurgēt in eo in quo est. **P**rimo utrum ex materia cuiuslibz mēbri re integrabit idē mēbrū in numero. **P**rimo utrum corpora resurgētū resurgent cū deformitatibus suis. **P**rimo utrum illa corpora erunt calida vel frigida. **P**rimo utrum oīs resurgent in eadem etate. **P**rimo utrum oīs resurgēt in eadem statūra. **P**rimo utrum oīs resurgēt in sexu virili.

Primo ostēdo qd nō oīa mēbra corpis resurgent: qd illa membra corporis sunt frustra que nullū vsus pñt habere: sed in resurrectione mēbra gñaliue dseruiētia et expulsiōni supfluitatū: nullū tunc vsū habere poterunt: cū g in operatione dei nihil sit frustra mēbra talia nō resurgēt. **C** Item si itēstina resurgent aut resurgēt plena aut vacua non plena: qd ille supfluitates: quaz sunt cōtēstina nō resurgent: nec vacua: qd inconueniens est ponere vacuum. g non resurgent. **C** Contra magister pcedenti di. c. vlt. dicit qd hoīes resurgēt sine diminutione membrorum oīa humani corporis bituri membra. **C** Rñdeo. qd oīa mēbra corporis resurgent.

unde glo. super illud. 1. cor. 15. **B**onū resurgent incorrupti. dicit. i. line aliqua. diminutiōe mēbrorū: cū duplex est ratio. Una pfectio nature. Alia rectitudo dñe iustitiae: que exigit ut oīa mēbra corporis: eo qd ab aīa fuerūt pfecta cum ea puniantur aut premientur.

C Ad p^m in oppositū dñm. qd maior est falsa: qd nō possint vsū hēre quo ad vsū actiū fin quē est agere: tamē sunt necessaria ad pfectionem integritatē nature: et etiā patientur passionē doloris in inferno vel delectationes honestas in paradiso. **C** Ad 2^m dñm. qd itēstina nō resurgēt vacua: sed plena nō sordibus: sed plena aere vel puris hūioribus.

Secundo querit utrum oīs humores corporis resurgent. Et videt qd non: qd nō sunt de substantia corporis: sed sunt inimiciatū nutrimentū membrorū fin pñt. i. de somno et vigili. sed nihil resurgēt in corpore nisi qd est de substantia eius: qd alia nūq fuerunt ab aīa pfecta. ergo hūiores nō resurgēt. **C** Item tunc nō erit necessariū vsus nutrimenti: sed ut idē est: hūiores nō sunt nisi cōpositū nutrimentum. ergo si resurgerēt essent superflui.

C Contra. in sacramēto altaris substantia vini cōuertit in sanguinē corporis xpi. ergo in xpi corpore resurrexit sanguis. g a simili in corporibus aliorū: cū resurrectio christi fuerit nō sōle resurrectionis exemplar.

C Respondeo. qd proprie loquendo differentia est iter humores et humiditates: humor. n. dñr prout continetur in magnis venis. humiditas autem est extra magnas venas. Et hec est humiditas secundum Auicennam. 10. de animalibus. capitulo de humoribus et humiditatibus trium modorum. Una illarum est humiditas que dispergitur per membra sicut ros: et hec est in foraminibus paruorum venarū que miseraice possunt dici seu capillares. Secunda humiditas est illa que est propinqua coagulationi: et incipit dealbari: et nō peruenit ad completū. 3^a est illa que iam est dealbata habens vltimā perfectionē quā natura intendit in humore: qd iam est incorporata mēbris: et pertinet ad membrā completionē: propter qd ab aliquibus dicitur tenella pars seu mollis substantie mēbris: et prima humiditas vocatur ros. secunda autē cambius. tertia gluten. **D**ico ergo qd humores qd sunt sanguis: colora: fleuma: melancolia resurgent sicut habetur ex sententia Augu. 1. li. retrac. c. 16. et li. 2. ca. 3. Cuius ratio est: qd illi humores sunt i corpore non tantum propter necessitatem nutrimenti et restaurandi deperditum: sed etiam qd eo

rum debita proportio innat ad debitas mem-
brorum operationem: et ratione sue forme: et quia
in eis est aliqua influentia virium ipsius ani-
me: quantum ab ipsa anima per essentiam non
perficiantur: sunt etiam ad virtutis naturalis
ostensionem et ad corporis maiorem decorem: et ad
eius secundariam perfectionem: et ideo resurgent
in quantitate que convenit decori corporis. non
enim existimandum est quod oportet resurgere quicquid
de humoribus per minutionem emisimus. Hu-
miditas autem illa que dicitur ros: et illa que dicitur
cambium non resurgunt: quia sunt in via transien-
di de forma humiditatis in formam membrum: quia
tunc partes omnes in suis formis stabiliscuntur. Et
humiditas que dicitur glutine resurget cum mem-
bris: eo quod iam pertinet ad ipsorum perfectionem. hu-
miditates vero superflue individui sunt trium
modorum: Quaedam quam natura inten-
dit abscidere ab individuo tanquam nocivam sibi.
sicut urina et sudor et similia. Quaedam quam
natura intendit separare ab individuo per
actum generative ad servationem speciei in
alio individuo ut est semen. Quaedam quam
natura ordinat ad nutrimentum alterius in-
dividui: cuiusmodi est lac quo nutritur puer
post natiuitatem ex utero: et tales humi-
ditates non resurgent: eo quod non sunt ad corpo-
ris individui in quo sunt decorem: nec ad per-
fectionem eius: et quia non pertinent nisi ad
statum hominis corruptibilem.

Ad primum in oppositiu dicitur. quod quantum non sint
plene de substantia corporis: eo quod a forma cor-
poris completiva per essentiam non informen-
tur: tamen preterunt ad secundariam corporis per-
fectionem et decorem. Ad secundum dicitur. quod quantum
non resurgent propter necessitatem nutritivam: tamen
resurgent propter alias causas que in corpore
questionis dicte sunt.

Tertio

Respondendo in corpore quedam sunt de prin-
cipali intentione nature ut ea que sunt necessa-
ria ad nature operationem. Quaedam autem
sunt de secundaria nature intentione: ut ea que
sunt ad predictorum conservationem et deco-
rem ut videbimus folia in arboribus. unde et
dicit philosophus. secundo de anima. quod folia corticis
est cooperimentum. cortex autem fructus. sic
in humano corpore sunt capilli et ungues: pil-
i autem barbe secundum Augustinum. de ci. c. 24. Non sunt
ad nutrimento: sed pro virili ornamento: quia
in homine non tamen resurget illud quod est de prima-

ria eius perfectione et prima nature intentione:
sed etiam illud quod est de secundaria eius per-
fectione: et secundaria nature operationis inten-
tione. et ideo ungues pil-
i barbe et capilli resur-
gent. vii. Math. 10. Vestri capilli capitis omnes
numerati sunt: et Luc. 11. Capillus de capite ve-
stro non peribit: resurgent tamen ungues pil-
li barbe: et capilli in illa quantitate que magis
erit ad ornamentum corporis et decorem. unde
non est intelligendum quod resurgat quicquid
per tonsuram et rasuram de predictis amotum
est: quia sicut dicit Augustinus. eucharidion. quanto
1. ca. et recitat magister huius distinctionis. ca. 2. In
decorum aliquid non erit: nec tamen intellige-
dum est quod resurgant propter eorum que sunt
de prima intentione nature conservationem:
quia corpora resurgent incorruptibilia: sed pro-
pter ornatum et decorem et secundariam natu-
re perfectionem.

Quarto queritur utrum totum illud quod
fuit de veritate alicuius nature hu-
mane resurgat in ipso. Et videtur quod non. im-
possibile est quod inde resurgat in hominibus di-
uersis: sed illud quod est de veritate humane
nature in homine uno potest fieri de veritate
humane nature in alio per actum nutritivum: quia
possibile est unum hominem nutrire de carni-
bus humanis: sed caro que fit de nutrimento
efficitur de veritate humane nature: quia ab
anima humana informatur. ergo non resurget
in quolibet quicquid in eo fuit de veritate hu-
mane nature. Item ut ostensum est. lib. 2. et
di. 30. Semen est de superfluo alimentum tertia
digestione digestum. ergo si unus homo nutria-
tur carnibus humanis in illo generabitur se-
men de carnibus aliorum hominum: ex quo semi-
ne alius poterit generari. Cum ergo caro gene-
rata ex semine maxime sit de veritate huma-
ne nature ipsius geniti: illud idem in numero
quod primo est de veritate humane nature in
uno fieri: potest de veritate humane nature in
alio per actum generative: presupposito actu
nutritivo. ergo non resurget in quolibet ho-
mine quicquid in ipso de veritate humane nature
idem in numero resurget in diversis homini-
bus: quod est impossibile. Item materia est de
veritate humane nature: quia est de essentia
compositi secundum Avicennam. quinto me-
taphysici. capitulo quinto. Sed in generabili-
bus et corruptibilibus possibile est eandem ma-
teriam in numero primo esse partes unius corpo-
ris: et postea partes alterius. et tota materia unius huma-
ni corporis fieri non potest materia alterius: et tunc arguo: ut

prius. scilicet quod non resurget in quolibet quicquid in ipso
fuit de veritate humane nature: aut quod idem numero
resurget in diuersis: quod est impossibile. **C** Item
caro que fit de nutrimento deperditur conti-
nue et per nutrimentum continue restauratur:
sed utraq; fuit de veritate humane nature: quia
utraq; fuit ab anima informata. ergo si totum
quod fuit in aliquo de veritate humane natu-
re resurgeret in eodem: corpus resurgeret mi-
nus densum aut immoderate magnum: quo-
rum utriusque est inconueniens. **C** Item costa ade-
qua Eva formata fuit primo fuit in Adam de
veritate humane nature: postea in Eva. ergo
aut Eva non resurget: aut non resurget in Ada
quicquid fuit in eo de veritate humane natu-
re: quia idem in numero non resurget in diuersis.
C Contra. Augu. 22. de ci. c. 19. Nihil quod na-
turaliter inerat periturum: cuiusque corpori existi-
mandum est: sed quicquid est de veritate hu-
mane nature in aliquo sibi naturaliter conue-
nit. igitur nihil de hoc illi periturum est. **C** Item si
non resurget in corpore quicquid fuerit de ve-
ritate humane nature in eo non resurget inte-
grum: sed sicut dicit magister huius di. c. 3. Re-
integrabitur naturalis substantia corporis. ergo in
quolibet resurget quicquid fuerit de veritate
humane nature in eo. **C** Item rationabilius
est quod resurgat in quolibet quicquid fuerit de
veritate humane nature in eo quam omnes eius
capilli: sed ut prohibetur est: capillus de capi-
te non peribit. ergo resurget in quolibet quic-
quid de veritate humane nature in ipso fuit.
C Respondet. sicut ostensum est libro secun-
do. di. 30. Ad tria in hoc homine est de verita-
te humane nature eius caro generata ex semi-
ne: sed etiam caro que fit de nutrimento: quia
utraq; est de essentia humane nature in ipso: quia
modo differet: quia prima caro principaliter est de
veritate humane nature quam alia ut ibidem sa-
tis aperte declaratur. **C** Dico ergo quod quicquid
est de veritate humane nature modo primo in
quolibet in eodem resurget quantum ad formam.
non oportet tamen quod totus resurgat quantum
ad materiam: sed sufficit quod resurgat quantum
ad aliquam eius partem: si de alia parte fuit ho-
mo alius generatus. deus. n. vel per multiplica-
tionem illius partis materie vel aliunde vel
de nihilo sicut ei placuerit: tantum supplebit
de materia: quanta fuit illa pars: de qua fuit
homo generatus nec preiudicabit identitati
eiusdem corporis in numero: cum videamus
eundem hominem habere corpus idem in nu-
mero in iuventute et senectute non obstante quod
partes secundum materiam fluunt et alie substituuntur

tur secundum sententiam philosophi. libro. 1. de generatio-
ne. **C** Si autem loquantur de eo quod est de
veritate humane nature modo secundo: cu-
iusmodi est caro facta de nutrimento: sic etiam
dico quod non oportet quod totum illud quod fuit
de veritate humane nature resurgat quantum
ad materiam: quia talis materia continue de-
perditur et per nutrimentum restauratur: et sic
si totum resurgeret: resurgeret corpus nimis den-
sum aut immoderate magnum: ut ostendebat
quartum argumentum ad primam partem. **C** Si
utrumque tota illa caro resurgat quantum ad formam
dubium est. propter diuersos modos ponendi car-
nem fieri de nutrimento. si. n. p. tanto caro di-
catur fieri de nutrimento: quia materia nutrimen-
ti expoliatur omni forma sua: et fit sub forma nu-
trimenti percussente absque hoc quod aliqua forma edu-
cat de potentia materie nutrimenti. tunc planius
est quod per nutritionem nihil accreuit essentie for-
me carnis: quia tota essentia forme carnis: forme
dico educte de potentia materie que nunquam fuit
in homine a principio sue repositiois in specie
vsque in fine vite sue: educta fuit de semine: et sic
oportet dicere quod tota caro que nunquam fuit hominis in
eo resurget quantum ad formam. si autem ponatur aliqua
pars forme carnis incomplete educi de materia
nutrimenti: et carni peruenit uniri: et per animam intel-
lectuam perfici. tunc oportet dicere quod non tamen fuit ca-
ro nutrimentalis quantum ad eius materiam: sed et
quantum ad formam: et quod quasi continue per nutri-
mentum illud deperditur restauratur: et secundum hoc non
est dubium quod tota caro nutrimentalis resurgat in
quolibet quantum ad formam incompleta: sicut nec quantum
ad materiam. **C** Alij autem dicunt quod materia sit tota
substantia rei generabilis et corruptibilis: et illa
item resoluatur in materiam: ita quod materia non est de essen-
tia substantie in qua transmutatur essentia: et
ita nihil potest esse de essentia substantie alterius:
id est idui quod fuit de essentia substantie alterius:
et secundum istos substantia generabilis et corruptibi-
lis per tanto de composita ex materia et forma:
quia ipsa substantia est resolubilis in ea. **C** Et quia
hec opinio videatur esse contra philosophum. 1. philosophum. dicentem materiam
esse generabilem et incorruptibilem: et contra hoc
quod contra dicitur et tenetur quod substantie generabi-
les et corruptibiles compositae sunt ex materia et
formam: ita quod materia est de essentia eius. tam-
en est valde consona resurrectioni eiusdem hominis in
numero quantum ad totum illud quod fuit de eius
essentia. **C** Alij autem facilius et clarius se expedi-
tes de principali questione dicunt quod sicut resur-
rectio non erit per materiam: sed per diuinam providen-
tiam et potentiam: sic ipse deus supernaturaliter
prohibet ne aliquid de carne radicali. hoc est

de carne facta de semine puerit in semen. et ideo
quod caro radicalis vnius possit esse nutritum
tum alterius. non tamen de illa potest alius homo ge-
nerari. et ideo conceditur quod tota caro radicalis
vnius cuiusque spiritui ad totam formam et totam materiam
resurget in eo: nec preiudicat unitati materiae
illius quod de ea nutritus fuerat: quia caro nutri-
mentalis fuit et refluit absque preiudicio identita-
tis in numero illius qui nutritur.

Ad primum in oppositum videtur. quod si aliquis carni-
bus humanis nutriatur illa caro reddetur illi
huius in quo caro humana primum est cepit: et deus
illi quod illis carnibus nutritus fuerat restituet
quod de prima sua carne deperditum fuerat. Unde
augustinus. 22. de ci. ca. 20. Loquens de illo quod fame
coactus atque compulsus velsit cadaueribus
hominum dicit. Reddet caro illa homini in quo
est caro humana primum cepit. Et ista sua vox il-
li quod famem exinanierat ab eo quod sit etiam ex al-
lata reuocare reddet: quia et si oibus perisset
modis ne vlla eius materies in vllis nature
latebris remansisset: vnde vellet eam repararet
dispositus.

Ad secundum facile est soluere secundum
opinionem tertiam: quia secundum eam quauis caro radicalis
possit comedere: non tamen potest in semen conuer-
ti: vnde primum dicitur prohibere. Unde potest dici secundum
opinionem aliam quod si quis nutritur carnibus huma-
nis: statim cum reponit in specie: ita ut nullo
alio nutrimento vteretur: quauis semine in eo tota
liber fieret de carne radicali aliorum hominum: adhuc
hominis comestis et homines ex eorum carnibus gene-
rati idem in numero resurgerent: quia de quolibet
corpore hominum comestorum pars conuerteretur in
substantiam comedentis per actum nutritiue: et sic to-
tum non posset in semen conuertere: prout si materiam cor-
poris comestis: de qua fuit alius homo genitus:
in illo resurget: quia aliter idem in numero resur-
gere non posset. prout autem alia que in substantiam come-
dentis per actum nutritiue esset conuersa in primo
resurgeret: quia in ipso habuit essentialiorem ordinem
ad resurrectionem: tamen quia primum ab anima illius fuit in-
formata et perfectius: quia ut hitum est lib. secun-
do. Caro facta de nutrimento seu materia nu-
trimenti: non ita perfecta: nec ita principaliter perfi-
citur ab anima: sicut caro facta de semine. Illud autem
quod deest de parte materie illi de cuius carni-
bus alius homo fuit generatus: deus aliunde
supplebit: ut in corpore quoniam deest est.

Ad
tertium dicendum. quod impossibile est totam materiam ne-
cessariam ad repositionem hominis in specie que dicitur
naturalis fieri materia radicali carnis homi-
nis alterius: quia hoc non posset fieri nisi mediante
semine: natura autem per actum nutritiue plus con-
uertit partem de nutrimento in substantiam nutriti-

et post hoc alia pars reponat ut de illa fiat se-
men ordinatum ad preservationem spiritus per generationem
alterius individui. Ad 4. quod quid sit
videtur ex dictis in questione. Ad 5. videtur. quia illa
costa non fuit in adam de veritate humane na-
ture necessarie ad repositionem eius in hominis
specie: sed fuit ordinata ad multiplicationem spiritus
per eius supernalem transmutationem in mulierem.
vnde materia illius coste in eua resurget et non in
adam. Secundum autem argumenta ad partem secun-
dam: que ostendere videntur quod idem homo in nu-
mero resurget quantum ad totam formam et spiritum
ad totam radicalem eius materiam: que precessit re-
positionem eius in specie: secunda opinio: que posita
est in corpore quoniam videtur verior: quia prima: quia
secundum primam aliquis resurgeret non idem in numero
spiritui ad materiam: nisi sic prout et totum: quod nec totum: idem
fuit in numero: nec penitus numero diuersum: ut trahi
potest ex his que videtur dicere philosophus. primo lib.
philosophie. Ponendo tamen quod materia non sit de essen-
tia compositi: ut tactus esset: cessant multe diffi-
cultates que tacte sunt.

Quinto queritur utrum ex materia cuiuslibet
membris reintegrabitur idem membrum
in numero. Et videtur quod sic. Et 37. dicitur. Acces-
serunt ossa ad ossa vniuersumque ad iuncturas suas.
ergo in resurrectione ad reformationem cuiuslibet
membris redibit eadem materia in numero: de qua prius
fuerat factum membrum. Item membrum non habet
materiam eandem in numero: quam prius habuit: non est
idem membrum in numero: quia materia est de essentia
compositi. ergo si membrum non reformaretur ex ea-
dem materia in numero: de qua prius formatum
fuerat: non resurgeret membrum idem in numero:
et ex consequenti cum corpore sit compositum ex
membris: et compositum non possit idem in nume-
ro redire: nisi partes redeant eadem in nume-
ro: non resurgeret idem corpus in numero: quod scilicet est.

Contra augustinum. euchiridion. 50. c. Et recitat
magister huius di. c. 2. Terrena materies que
discedente anima sit cadauer: non ita resurre-
ctione reparabitur: ut ea que dilabatur: quia ad
corpus redeant vnde dilapsa sunt: ad eandem
quoque corporis partes ubi fuerunt redire ne-
cesse sit. Item accidens non variat essentialitatem
rei: sed situs materie in corpore accedens vide-
tur substantie corporis. ergo si in resurrectione
variatur: non propter hoc creat alia in numero
substantia ipsius corporis.

Respondetur ergo. quod in materia membrum est consider-
rare illud quod est de necessitate ad debitam mem-
brum consistentiam: et illud quod ibi est de superfluitate.
contingit. nam quoniam membrum plus habet de mate-
ria quam conueniens sit forme eius. primum redibit ad

Distinctiones

idem membris in numero: quia reformatio debet respondere formationi. si tamen aliter fieret: nihilominus ut quibusdam quod posset idem corpus in numero resurgere: ex quo rediret totius eadem materia in numero: et eadem forma in numero: que sunt essentielles partes compositi: quod sentire videtur. augustinus. 22. de ci. c. 19. ut patet per exemplum: quod ibidem ponit de vase facto de limo: et postea in eundem limum redactor: et de eodem limo iterum repato: ubi dicit quod ad hoc quod redeat idem in numero non oportet quod illa pars materie que prius erat in fundo iterum ponatur in fundo: nec illa que fuit in ansa iterum ponatur in ansa: sed sufficit quod totum repararet de toto. et eucharistia. 51. c. si se dicit de statu redacta in massam: et iterum de eadem massa repata. illud autem quod est de superfluitate ad idem membris in numero non redibit: sed ad aliud membris si in illo fuit defectus materie. si autem euilibet membro esset superfluitas: et totum corpus illud non resurgeret: quia talis superfluitas ex errore accidit et defectu nature.

Argumenta ad primum procedunt de materia pueniente forme membri et bone consistentie eius. Auctoritas augustinus ad primum secundum allegata procedit de materia superflua forme membri: quod patet: quia immediate sic subiungitur. alioquin si ea pillis redit quod tam crebra torsura detraxit: si vngulis quod toties deplevit erectio immoderata caret et indeces cogitantibus resurrectione carnis. et ideo non credentibus occurrit infirmitas.

Ad 2^m dicendum. quod quibus situm prout in loco essentie corporis sit accidentalis: tamen situm eorum in toto ipsi toti est essentialis. Et vel potest dici secundum alios quod primum non plus concludit: nisi quod ad reintegrationem eiusdem corporis in numero easdem partes materie ad easdem partes corporis redire: in quibus prius fuerat non est necessarium: quod procedit: sed ex hoc non sequitur quod non sit congruum. Et hi et dicunt ad 2^m quod ad partem primam quod probare videtur hoc esse necessarium: non procedit: quia partes essentielles que sunt materia et forma totius: principales et immediatim respiciunt compositi essentiam: et partes partitue et integrales: et ideo ad hoc ut idem corpus in numero resurgat sufficeret quod principia essentialia que sunt materia et forma totius reuertantur eadem in numero et si eadem partes materie ad easdem partes corporis integrales in quibus prius fuerat non reuertentur.

Sexto queritur utrum corpora resurgant cum resurgentibus suis. Et videtur quod sic. Licet resurget cum cicatricebus. ut potest accipi ex his que habent Job. 20. ergo multo fortius alia corpora resurgent cum suis

XLIII.

deformatibus. Item quorundam corporum sunt aliquae deformatates naturales: sed secundum augustinum. 22. de ci. c. 19. Nihil quod naturaliter iterum alicui corpori est illi periturum. ergo quorundam corpora resurgent cum aliquibus deformatibus suis.

Contra. apostolus. primum corinthios. 15. Mortui resurgent incorrupti. ergo resurgent sine deformatate pueniente ex diminutione: ergo a simili sine deformatibus alijs. Item augustinus. eucharistia. 51. c. et recitat magister huius di. c. 5. Resurgent corpora sanctorum sine ullo vitio: sed deformatas vitium est. ergo resurgent sine ulla deformatate. ergo a simili et corpora damnatorum: quod sicut cum corporibus sanctorum communicabunt in natura: ita communicare debebunt in dispositionibus corporalibus eis convenientibus secundum ordinem nature.

Respondetur. sicut accipi potest ex sententia augustinus. 22. de ci. c. 19. Omnis deformatas reducit vel ad illas que est ex parte coloris: vel ad illas que est ex parte figure: vel ad illas que est ex parte diminutionis partium vel ad illam que est ex parte superabundantie. Dico ergo quod quocumque predictorum modorum deformatate accepta corpora electorum sine omni deformatate resurgent: quia omnis deformatas ad aliquod vitium nature pertinet: sed secundum augustinum. eodem. c. ubi prius: et eucharistia. 51. c. Corpora sanctorum resurgent sine ullo vitio seruata integritate nature: corpora autem damnatorum resurgent sine deformatate que est ex parte diminutionis partium: quia indistincte dicit apostolus quod mortui resurgent incorrupti: sed ut resurgent sine deformatibus alijs dubium est: Et dicit quidam quod non: imo manebunt in eis deformatates ad maiorem confusionem eorum. Alii dicunt quod resurgent sine illis: quia in reparatione corporis resurgentis magis attenditur nature perfectio quam conditio que fuit prius: hoc tamen augustinus. eucharistia. 51. c. et recitat magister in ista huius di. c. 4. indeterminatus relinquitur dicens quod nos fatigare non debet eorum incerta habitudo vel pulchritudo: quorum erit certa et sempiterna damnatio.

Ad primum in oppositum obicitur quod secundum augustinum. 22. de ci. c. 20. Cicatrices in corporibus martyrum non erunt deformatas. Ad secundum dicendum. quod deformatates predictae insunt ex debilitate seu vitio nature: verbum autem augustini. intelligitur de hoc quod naturaliter inest secundum debilitatem et rectum ordinem nature. unde et in principio illius cap. dicit: ita nihil periturum esse de corpore ut deforme nihil sit in corpore.

Ad primum ad partem secundam potest dici secundum illos qui tenent corpora damnatorum resurrectura cum alijs deformatibus ab illis

la que ex partium diminutione: q non est simile de illa et de alijs: quia illa magis ptraria tur integritati nature q alie. ¶ Ad secundum satis pz quid sit dicendum in questione: quia resurrection non tantum est futura propter reintegrationem nature: sed etiam ppter perfectionem retributionem et meritum et demeritorum. ¶ Ideo quibus corpora electorum et reproborum sint resurrectura communicantia in natura: non tamen in qualitatibus superadditis: quia qualitates in quibus resurgit corpora damnatorum erunt ad eorum ampliozem confusionem: et ille in quibus resurgit corpora electorum erunt ad eorum aplorem bonorem. **Qd. vii.**

Septimo querit utrum illa corpora erunt calida vel frigida. Et videtur q nec calida nec frigida: quia fm pñm. secundo de generatioe. Caliditas. frigiditas. humiditas et siccitas sunt qualitates prime et cause aliarum qualitarum. inter quas pñs ibidem enumerat grauitatem et leuitatem: sed posita est ponit effectus: cum ergo fm augus. 22. de ci. c. n. A corporibus electorum auferet grauitas. ex quo potest argui a simili q a corporibus damnatorum etiam auferet leuitas: videtur q nec corpora electorum nec corpora damnatorum erunt calida vel frigida. ¶ Item corpora electorum et damnatorum resurgit incorruptibilia: et inferius ostendit: sed omne compositum ex qualitatibus contrarijs primis que sunt caliditas. frigiditas. humiditas. siccitas: est corruptibile: et causant in composito mutua actionem et passionem. ergo tales qualitates in corporibus non resurgent. ¶ Item fm augus. 22. de ci. c. n. Natura corporum electorum in resurrectione fiet conueniens celo: sed natura locati non potest fieri conueniens loco: nisi fiat conformis eidem: cum ergo fm doctrinam pñi. pmo celis mundi. Celi sit eleuatum sup oēs pñctatē: sequit q pñcte. 4. qualitates cum sint contrarie non erunt saltē in corporibus electorum.

¶ Contra. vbi est effectus et causa: sed color cum sit de numero secundarum qualitarum causat ex quatuor qualitatibus primis: vnde excessus frigiditatis causat albedinem: excessus coloris nigredinem: sed corpora resurgent colorata. sicut expressē dicit augus. de corpibus electorum. 22. de ci. c. 19. Ergo sequit q resurgent cum quatuor qualitatibus primis. ¶ Item fm pñm. 2. de gn. 4. supra dicte qualitates sunt prime qualitates tangibilem: sed corpus xpi post resurrectionem fuit tangibile. Et in Luc. 24. habet q dicit discipulis. Palpate et videte: quia ipis carnem et ossa non habet sicut me videtis habere. q cum non sit pon-

re posterius sine primo in corpore xpi post resurrectiones fuerit. 4. qualitates prime. q a fili in resurrectione eorum erunt in corporibus aliorum.

¶ Respondeo. q in corporibus resurgentium tam electorum q reproborum erunt caliditas. frigiditas. humiditas et siccitas fm q necessarie sunt ad humanam complexionem. dicit. n. auicē. 10. li. de animalibus. c. de complexionem in vii. q complexio est res accidens ex tria qualitatū operatione: certū est aut q corpora resurgent complexionata. ¶ Preterea. nā ossium est q magis sint sicca q nā carnis: et nā carnis humidior q nā ossium: et nā cordis calidior q nā cerebri: et natura cerebri humidior. q nā membrorum exigit q corpora resurgant in qualitatibus supra dictis: nō tamen dico q ille quattuor qualitates sint elementares: sed aliquo modo sunt illis siles: et fm q cōpetit humane complexioni illarū virtute participantes: difformiter tñ resurgit in corporibus electorum et reproborum: q in corporibus reproborum: et si nō poterunt actōes et passionē causare ordinatas ad vite corporalis corruptionem: poterūt tñ in eis causare actōes et passionē ordinatas ad afflictionem: vt inferius ostendetur: neutrum autem istorum poterunt in corporibus electorum.

¶ Ad pñm in oppositu dñm. q quāuis pñe quattuor qualitates tangibiles sint in corpore eā grauitatis: tñ talē effectū deus separare pōt a tali causa: vt multipliciter augus. in eodē cap. ostendit. per quē aut modū auferet grauitas corporibus electorum iseri ostenditur cū de dote agilitatis querit. ¶ Ad 2^m dñm. q ille qualitates in corporibus nō causabūt mutua actionem et passionē ordinatas ad corporum resolutionem: vt inferius ostendit: cū queretur de dote impassibilitatis. ¶ Ad 3^m dñm. q non opz locatum cōformari loco: neq in nā: neq in qualitatibus. locus. n. ignis est cōcāni orbis lumen: et tñ ignis et orbis lune nō pueniūt in nā: neq in qualitate. Ignis. n. est leuis et orbis lune ē neq grauior: neq leuis: opz tñ locatū cōmēsurari immediate eius loco. Qd g dicit augus. q corpora electorum sient puenientia celo. nō est intelligēdū q sint celestis nāe: q tunc in specie eadē non resurgerent: sed q resurgēt incorruptibilia et passibilia et sine grauitate. et tō erūt conuenientia ad habitandū in celo.

¶ Argumēta ad pñe alia gsa pñonis pñt pcedi. pñm tñ pax valet: q caliditas et humiditas siccitas et frigiditas a pho. 2. de gene. nō dicunt prime qualitates: nisi in genere qualitarum tangibilium: color aut non est de genere qualitarum tangibilium. **Questio. viii.**

Octavo querit vtrius omnes resurgent in eadem etate. Et videt q non: qz etas aut accipitur pro toto tpe quo homo vixit: aut pro virtute seu statu que in aliquo tpe habuit: sed primo modo non resurgent oēs in eadē etate: qz nō oēs qli tpe vixerunt: nec modo scdo: qz nō oēs resurgēt in equali dtute. q nō omnes resurgent in eadē etate. **¶** Item a resurgētibus nihil auferet qd in eis fuerat dignitatis: sed sicut dī prouer. 16. Corona dignitatis senect. q senes resurgent in senili etate. sed iuuenes non resurgent in senili etate. ergo nō oēs resurgēt in eadē etate.

¶ Contra glo. super illud ad epheseos. quarto. In mēsuraz etatis plenitudis xpi. et recitat magister in lfa h^o di. c. 1. Omnes in eadē etate resurgēt in qua xpus mortuus est et resurrexit cuiuscūqz etatis mortui fuerint.

¶ Respondeo. q etas dupliciter pōt accipi. Primo nō p toto tpe quo vixit homo: vñ quod fluxit ab instanti sue formationis vsqz ad istans sue reformationis: et sic nō omnes in eadē etate resurgēt. Alio mō pro statu corporis et virtutis q ex annis in humano corpe relinqtur fm quē modū accipiendi etatē dicimus q Adaz factus fuit in etate virili: et sic dico q oēs in eadem etate resurgent: qz oēs resurgent in statu corporis et nālis dtutis quē hituri erant si tantū vixissent vñ habuerant qui tñ vixerūt: q est in tēpore ad qd terminat mor^o perficiendū: quia circiter ad lege cōi est illud tps quo xps mortuus est. vñ de Augu. 22. de ci. c. 15. qd cōmemorauit aplūs de mēsurā etatis plenitudis xpi sic accipiamus vt dñi nec vltra nec infra iuuenilem etatis formā resurgāt corpora mortuorū: s; i ea etate et robore vsqz ad quā phz xpm puenisse cognouimus: ppter. n. perfectionē nature decet vt resurgant in optimo statu cōporis quē huerunt: vel si tñ vixissent erāt nāliter habituri. ille aut stat^o ē in termino mor^o pficiēdi.

¶ Ad pmū in oppositū dñm. q nō oēs resurgent in equali dtute nec naturali neqz supnaturali: sed oēs resurgēt in naturali dtute quā quilibet erat nāliter hiturus in termino mor^o sui. pfect^o: et qz d lege cōi illud tps fere idē est qntā ad oēs. ideo oēs dicunt resurrecturi i eadem etate. et dixi fere: qz tempus mēsurās mortui profectus in omnibus nō ē equale pūctaliter.

¶ Ad 2° dñm. q senectus dī corona dignitatis nō ppter cōditionem corporis: quia tunc est in defectu: sed ppter sapientiam que in eis presumit maior. ppter multā experientia ex temporis antiqitate: quapropter dī Job. 12. In antiquis est sapientia. **¶** Qd. IX.

Nono queritur vtrum omnes resurgēt in eadem statuta.

¶ Respondeo. q nō. qlibet. n. resurget in illa quātitate et statuta q vnicuiqz idiuiduo debetur in termino motus proficiēdi s; naturalē virtutē calozis extendentis humidū et humidū suscipiētis extensionē: natura nō errātes vñ per aliquod inaturale accedens impeditas: qz p resurrectione nō reducet hūmō idem in spēs sed ēt in numero: et rōnabile est: vt non tñ resurgāt in statuta que debet spēs: sed etiaz in illa que debet idiuiduo modo pdicto. Si autē per errorem nature vel nimā supabundantiā materie esset idebitus quātitatis excessus vel diminutio seu defectus dīna potentia supplebit vel resecabit. Et pdictis cōcordat. augu. 22. de ci. c. 15. dicens: q suam qsqz recipiet mensurā quā vel habuit in iuuentute: etiaz si senex est mortu^o vñ fuerat hiturus si aū ē defect^o: qd ēt recitat magister h^o distū. ca. 1. **¶** Qd. X.

Decimo querit vtr omnes resurgēt in sexu virili. Et videt q sic. **¶** Oēs resurgent sine defectu et deformitate nāe: sed sexus femineus est ex defectu nāe: et pter ei^o intētionē. sicut. n. dicit phs. 16. de aialibus. semina est quasi mas occasionat^o. q sexus femineus nō resurget. **¶** Itē. sexus femineus nō ē necessari^o nisi p vita aiale: sed hoies nō resurgēt in vita aiale: qz sicut aplūs ait. 1. cor. 15. Seminatur corpus aiale. surget corpus spūale: ergo sexus femineus non resurget.

¶ Cōtra. Augu. 22. de ci. c. 17. dicit. **¶** Adhī melius sapere videntur qui vtrūqz sexum resurrecturum esse non dubitant.

¶ Ad istā qōnē dixerūt aliq q oēs resurgēt in sexu virili. Añ augu. c. 11. alleg. **¶** Nōnulli pp qd dñi est: donec occurramus oēs in viz pfectū: aiunt oēs in virili sexu resurrecturos: qm dñs fecit solū viz ex lio. semina ex viro. S; hāc opionē ibidē augu. redarguit et merito: qz erronea est. **¶** Dñm est. q nō oēs resurgēt in sexu virili: sed viri i sexu virili: et femie i sexu femineo: qz hoc exigit nā idiuiduū: et pgruit perfectiōi spēs: et erit occasio laudādi sapiāz dei. nō. n. oīuz idiuiduū nā cūde exigit sexū: sed natura a quorūdā exigit masculinū: et quorūdā nā femineū: qpropter dicit augu. 22. de ci. c. 17. q nō ē vitū sex^o femine^o: s; nā. p sexū aut diuersitātē pplem diuersi gradus pueniētes pfectiōi spēs. **¶** Pterea. sic dicit aug. eo. c. mēbra feminea nō erūt accomodata veteri vsu: s; nouo dco: quo nō alliciat aspiciētis pūpiscētia: q nulla erit: s; dei laudē sapiā atqz clemētia: qz qd nō erat fecit: et liberauit a corruptiōe qd se-

est. Si autem in aliquibus est uterque sexus in eo
liter: resurgent in sexu qui principalior est in eis.
Si autem equaliter: quod difficile est: resurgēt in se-
xu virili: eo quod sexus est absolute dignior. in utro
que enim sexu nullus resurgēt: quia hec est desor-
mitas accedens ex errore nature.

Ad primum in oppositum dicitur quod quibus mulier gene-
retur propter itentioem nature particularis: est
tamen de itentioe nature vltis: que utriusque sexum re-
quirat ad perfectionem humane spiritus: nec erit post
resurrectionem in illo sexu confusio: quia sicut dicit
augustinus in c. preallegato: non erit ibi libido: que est
confusio carnis: nam prius quam peccassent nudi erant:
et non confundebatur vir et femina. unde nec post
resurrectionem opus erit vestibus pro tegmento:
sed erit amicti lumine sicut vestimento. Ad
secundum dicitur quod maior est falsitas: sicut patet ex
dictis in questione.

Articulus. ii.

Donsequenter queritur de
li. Et circa hoc queruntur
decem. Primo utrum sit infer-
nus. 2. utrum sit sub terra. 3.
utrum sit ignis corpore. 4.
utrum sit eiusdem spiritus cum igne
elementari. 5. Quinto utrum sit perpetuus. 6.
utrum corpora damnatorum ab illo igne calefiant.
7. utrum per illum ignem corrumpatur vel con-
sumantur. 8. utrum per agens intrinsecum natu-
raliter corrumpantur. 9. utrum spiritus separa-
ti ab illo igne cruciabuntur. Decimo utrum
damnati cruciabuntur perpetuo a tribus alijs ele-
mentis ab igne.

Questio. i.

Primo ostendo quod non sit infernus: quia infer-
nus nominat cruciatum eternum: vel
locum eius: sed non est aliquis cruciatus eternus:
quia ut dicitur in Mattheo 7. Quia mensura mensi fue-
ritis remetiet vobis: sed mensura peccati non est
infinita cum sit a virtute finita. ergo nec cruciatus
pro peccato est infinitus. ergo infernus non est.
Item Iaco. 2. Misericordia super exaltat in-
dicium: sed si per malo actu transitorio homo crucia-
tur in eternum: in indicium super exaltaret miseri-
cordia. ergo res significata per hoc nomen infer-
nus non est. Item omnis cruciatus si iustus esset
est ad correctionem cruciatorum: seu ad promotionem
boni corporis: aut ad exemplar aliorum: sed cruciatus
eternus non esset ad correctionem cruciatorum:
nec ad promotionem boni corporis: nec ad exemplum
aliorum: quia talis cruciatus non est manifestus. er-
go nullus est iustus cruciatus eternus. ergo nec
videtur quod infernus. Item philosophus primo de celo et mundo.
Nos videmus res accidentales corrumpi velo-
citer et finire: sed cruciatus accidentalis est ra-

tionalis creature. ergo nullus cruciatus est eter-
nus. et sic non est infernus.

Contra. secundum augustinum 21. de ci. c. 12. Dignus est cru-
ciatus eternus qui in se voluntarie corripit bo-
num maximum quod in eo posset esse eternum: si omnia
peccata mortaliter in se geram dei corrumpit
vel aliquam habilitatem ad gratiam post corruptionem
gratie. gratia autem est maius bonum quod sit in ho-
mine. ergo omnis exiens statim merendi in mortali
peccato dignus est cruciatus eternus: sed deus red-
det unicuique secundum opera sua. ergo procedendum est
esse infernum. Item malo culpe infinita debetur
cruciatus eternus: sed omnis peccatus mortalis est malus
culpe infinitus: quia non tamen mensurat actus secundum po-
tentiam a qua egreditur: sed etiam secundum magni-
tudinem obiecti. omnis enim peccatus mortalis directe est
bonitatem dei que infinita est. ergo omnes mo-
rientes in peccato mortali eternaliter cruciabun-
tur: sed infernus est cruciatus eternus vel lo-
cus eius: ut dictum est.

Rursus. quod infernus uno modo nominat crucia-
tum eternum. alio modo locum illi cruciatus: et utro-
que modo loquendo de inferno dico quod infernus est.

Ad cuius intelligentiam primo declarandum est ali-
quas alias cruciari post recessum a corpore. 2.
quod aliqui eternaliter cruciatur. tertio quod aliquis est
locus in quo est ille cruciatus. Primo. probo
sic. deus est summe iustus: sed summa iustitia exigit
ut ille qui magis peccat magis puniatur: sed in hac
vita videmus multos bonos in magnis calamita-
tibus vitam corporalem finire: et multos scelera-
tos in magnis prosperitatibus temporalibus. ergo er-
go secundum iustitiam ut illi in vita alia puniantur: et isti
puniantur: ut premium rideat merito: et pena de-
merito. unde avicenna 9. metaphysice. c. 7. Est promissio
que apprehendit intellectum et argumentatione
demonstrativa: et prophetia hoc probatur: et hec est feli-
citas et miseria animarum postquam sunt exute cor-
poribus suis. Secundo articulum probo sic. Illi qui
exierunt statim merendi in peccato mortali in sua mali-
tia voluntarie obstinatur: ita quod digne penite-
re non possunt: sed in malo actu voluntatis perse-
uerant: que patent per ea que dicta sunt li. 2. dist.
7. in illa questione. utrum diabolus possit digne pe-
nitere. et in illa. utrum semper sit in actu culpe. sed
quidam peccator non vult de peccato digne peni-
tere: sed permanet in actu voluntatis male: debet
secundum rectitudinem eius pena durare. ergo
malorum angelorum et omnium hominum in pecca-
to mortali decedentium est cruciatus eternus.
Tertium articulum declaro sic. demeritum opponit
merito: et premium quod redditur pro merito pene
que infligitur pro demerito. ergo cum sit locus deter-
minatus in quo electi pro bono merito eterna-

Siter premiabuntur: qui locus est celum impi-
reū. est similis aliq locus determinat: in quo
reprobi. p. demerito eternaliter cruciabuntur:
et ille loc' est infernus. **C** Ad predicta aut. pba-
da sunt auctoritates multe in sacra scriptura:
et auctes sanctorū: quaz ad pscys allegent due
dicif. n. in psona xpi apoc. pmo. Habeo clauē
mortis et inferni. dī etia apocal. 10. q. mors et
infernus dederūt mortuos suos q. in ipsis erāt:
et iudicatiū est de singulis scdm opera ipsorū.
Aug. etiā in pmo lib. retract. c. 5. dicit q. inferi
sunt in hoc mundo.

C Ad p^m in opp^m ddm q. minor est falsa: nec
valet eius pbatō: q. si pcti sit mēsure finite
per cōparationē ad potentiā a qua egreditur:
est tamē infinite mēsure per cōparatōem ad sū-
mā bonitatz q. quā est. **E**l pōt dici q. sicut
pcti dānatō est finitū infīnitū pena fini-
ta est itenīne: et sicut est infīnīte mēsure quo ad
duratiōem: q. nūq. finietur. sic et pena est infī-
nīte mēsure: q. nūq. finietur. **C** Ad 1^m dōz q.
in cruciatu ppetuo reproborū. et misericordia
superaltat iudiciū: q. sicut dicit aug. 21. de
ci. c. 14. Quis ille cruciat' nūq. finiet: tū ibi de-
nō pmet miseratōes suas: q. nō cruciatur tā-
ta penaz atrocitate quanta digni sunt. **C** Ad
3^m dōm q. cruciat' ille nobis manifestus p
fidē et sacra scripturā: Quis ipsum non videat
mus oculo corporali. vñ dico q. cruciatus ille
ad hoc ordiat' ut boni a peccato caueāt: et ma-
li ante mortē peniteāt: et ut dīna iustitia mani-
festet: et aliquod accētale bonorū gaudium: q.
sicut dicit ps. Et abiit iustus cū viderit vindi-
ctaz: inq̄tum illa vindicta est iusta. **C** Ad 4^m
dōm q. illud vbum ppi itelligendū est secūdu
nām. cruciatus autē eternus: et per dīnaz iusti-
tiam infligitur: et per dīnaz potentiā per-
petuabitur.

Questio. m.

Secundo querit vtz infernus sit sub terra
Et videt q. nō. Sap. xi. Per q.
peccat q. p. hec et torquet. ergo a sili vbi pec-
cat q. ibi et torquet. sed mali. peccant sup ter-
ram. q. sup terrā est locus cruciat' eoz. **C** Itē
corpora oīum hominū facta sunt: et fiunt de
mā pmo creata: q. cum scdm p̄m pmo p̄psi.
mā sit īgenerabilis et īcorruptibilis nō. plus ē
de mā q. fuerit a pncipio mūdī: sed in resurre-
ctione in corporib' oīum hominū resurget to-
ta mā que fuit de essentia eoz. ergo terra ut vi-
detur in tñ minorabit q. nulla p̄citas infra
eam possit p̄tinere multitudinē eoz. dam-
natorū: q. plures damnabunt q. saluabunt. se-
cūdu sūam saluatoris. Matth. 7. **C** Itē icō-
ueniens esset infernus esse in loco illo: vel ppe

vbi est nobilissima celi īfluētia: sed nobilissima
celi īfluētia est in centro: q. a qualibet parte
celi īfluētia verinat per radios perpēdicula-
res ad centrū. fortior autē est perpēdicularis
radiū q. ali': cur' signū est: q. ad supiciem se-
cūdi diap̄oni nō frāgitur: sed si infernus ēet
sub terra esset in centro: vel prope centrum. et
go nō est sub terra.

C Cōtra. glo. sup illud Isa. 14. Infern' sub-
tus pturbatus est. dicit q. infernus est sub terra.
C Itē aug. 2. lib. retrac. c. 24. retractās illud
q. de inferno dixerat sup Gen. 12. dicit de infe-
ris. magis mihi videt dicere debuisse q. sub
terris sint q. rōne reddere cur sub terra ēē cre-
dantur siue dicatur: quasi non ita sit.

C Rūdeo q. infernus est sub terra: q. sic dela-
ro sicut dicit aug. 19. di. c. 13. Ordo est parium
dispariūq. rez sua cuiq. loca tribuens disposi-
tio: sed sicut dicit. 5. de ci. c. 9. Deus nihil inor-
dinatū relinqt. ergo deus vnicuiq. rei locum
pueniēte tribuit. loca aut nō sunt reb' conue-
nientia: nisi pueniant eaz ponderib': vnicuiq.
ergo rei tribuit locū pueniēte suo pōderi: s.
sicut dicit aug. 13. cōf. longe post pncipiū.
Pōd' meū amor me'. et xi. d. ci. c. 28. Ita cor-
pus pōdere sicut animus amore fertur quocū-
q. fertur. quod ergo est pōdus in corporibus:
hoc est amor in creaturis rōnālibus. sicut er-
go de' ordinat corpora in suis locis scdm exi-
gentiā suorū naturalium ponderū sic ordinat
creaturas rōnāles in locis secūdu exigitāz
suorū amorū: et iō sicut electi sunt in celo: q. in
suo amore celestia terrenis p̄posuerūt: ita re-
probi per diuinā iustitiā sunt et erūt in loco īf-
mo: q. in suo amore īfima et terrena supiorib'
et celestib' p̄posuerunt. loc' autē infim' est in
medio terre: q. loc' oīum īfimus est in centro.
vnde glo. sup illud Jone. 2. Projecisti me in
p̄fūdū in corde maris. dicit q. sicut cor est in
medio gualis: sic infernus in medio terre ēē pbi
bet. mediū at terre cū sit in cētro sub terra est.
C Ad p̄mum in oppositum dicēdum q. con-
uenientius est hominē puniri per que peccat:
et non vbi peccat q. econverso: Quis utrūq. sili
sit pueniētiū quando vnū aliū non p̄iudic-
cat: sicut est in punitiōe secūdu iudiciū ec-
clesie militantis. vbi simul potest homo puni-
ri per que peccat: et vbi peccat absq. hoc q.
vnus aliū p̄iudicet: q. adhuc homines q. diu
sunt in via. sunt in motu ad sua loca. res autē
nō ē in loco: qui sibi debet finaliter: q.
diu est in motu: sed creatura ratiōalis repro-
ba post hanc vitā non ita pueniēter puniretur
per que peccauit super terrā: sicut sub terra: q.

peccaverunt per amorem terrenorum. In hoc autem puniuntur per terram: quia incarcerantur sub terra: et secundum hunc modum non puniretur per terram si infernum non esset sub terra. ¶ Ad secundum dominum quod propter hoc aliquid dicitur dicere voluerit quod totus aer iste nubilosus usque ad illam partem ad quam ascenderunt aque diluvii inflammabitur: et erit pars inferni. unde et demones iam in isto aere habitant. ¶ Alii dicunt quod alia tria elementa perveniuntur in ignem iuxta illud. 2. Pet. 3. Elementa calore solvantur. et hi dicunt quod totum erit infernus usque ad orbem lune. Sed utraque predictarum opinio falsa est. secundum enim magistrum infra. dist. 48. c. vlti. Impii in inferno non habebunt lumen solis nec lune: sed scilicet opinionem primam pars inferni utroque lumine illuminaretur: et secundum secundam totus infernus. ut etiam infernus ostendatur. 4. elementa in suis essentibus remanebunt. ¶ Ideo dicendum ad argumentum quod damnati in inferno ita compressi erunt quod contineri poterunt in paucitate terre. unde secundum quosdam erunt ita compressi in quadam rotunditate quod erunt quasi quedam rota. iuxta illud psalmi. Deus meus pone illos ut rotam. ad quam compressionem significandum potest aptari illud quod dicit psalmi. sicut oves in inferno positi sunt. oves enim fortiter comprimunt se in ovili propter frigus in hyeme et in estate in umbra ad fugiendum estum. ¶ Ad potest dici quod si concavitas que modo est sub terra non sufficiat deus terram augebit: vel de nihilo sicut de nihilo eam creavit: vel totam partem aeris quam occupaverunt aque diluvii converteret in terram: nec propter hoc erit vacuum: quia rarefiet terra et aqua: et aeris pars residua. Quod tamen dicitur in argumento quod christus dicit quod plures erunt damnati quam saluati. dicunt aliqui quod christus hoc non dixit. verba enim sua sunt hec. Intrate per angustam portam: quia lata porta et spaciose est via que ducit ad perditionem: et multi sunt qui intrant per eam: quoniam angusta est porta: et arcta via que ducit ad vitam: et pauci sunt qui inveniunt eam: quoniam ex his verbis habetur expresse quod tempore quod precessit redemptionis adventum plures erant mali quam boni: et quodvis ita sit: tamen expresse per hoc non habetur quod in argumento dicebat. posset enim deus tantam gratiam facere hominibus: qui nasciturus sunt: quod tot de illis saluarentur: et tamen pauci de illis damnarentur: quod ante finem mundi essent plures illi qui saluabuntur quam illi qui damnabuntur: et ut dicunt aliqui: forte ita fiet: ut sicut plures angeli saluati sunt quam damnati.

¶ sic plures homines erunt saluati quam damnati: et ad confirmationem sue opinionis sic arguitur secundum Beatum Dionysium libro de angelica hierarchia. c. 14. Multitudo sanctorum angelorum excedit multitudinem materialium reperi: sed quot sunt angeli sancti tot erunt homines beati. ergo numerus saluandorum excedit omnem numerum rerum materialium: sed non est probabile quod tanta sit multitudo hominum damnatorum: quia tanta hominum multitudo non posset infra concavitates terre comprehendere. ¶ Preterea secundum Anselmum libro 2. Cur deus homo. c. 16. Maior est numerus hominum electorum quam fuerit numerus omnium hominum qui fuerunt mortui ante christum: et quod tempore mortis sue vivebat. dicit enim sic. quod non tot presentes et mortui esse potuerunt quot ad superne civitatis constructionem necessarii sunt: etiam si omnes qui eiusdem mortis tempore ubicunque erant mortui ad illam redemptionem admitterentur: sed non est probabile: quod tanta sit multitudo hominum damnatorum: quia videtur quod tot corpora hominum non possint intra concavitates terre comprehendere. ¶ Preterea inconueniens videtur quod aliquis naturalis appetitus unius speciei frustraretur perpetuo in maiori parte individuum suorum. ¶ Sed predicta opinio videtur esse contra scripturam. dicitur enim 2. Pet. 2. quod multi sunt vocati: pauci vero electi. et etiam contra augustinum. dicit enim 20. de civi. capitulo. 21. quod plures homines erunt in penis quam in gloria. dicit etiam infra libro. 21. capitulo. xi. quod multi plures sunt in universa generis humani massa damnati quam in luce. ¶ Ad ea autem que adducta sunt pro opinione contraria possunt faciliter solui. ¶ Potest enim dici ad primum quod non sequitur. plures sunt angeli saluati quam damnati: quia angeli fuerunt procreati absque ulla pronitate ad malum: et cum aliqua inclinatione ad bonum. homines autem descendentes ab adam secundum naturalem legem propagationis nascuntur in peccato: et cum habituali pronitate ad malum. ¶ Ad illud autem quod dicebatur quod tot erunt homines saluati quot sunt angeli sancti. dicunt aliqui quod falsum est. non enim erunt nisi tot quot sunt angeli qui ceciderunt: quia de hominibus electis reparabitur angelica ruina. ¶ Ad potest dici quod melius quod in concavitate terre poterit comprehendere maior multitudo hominum damnatorum quam sit multi.

Distinctiōis

tudo angelorum sanctorum. Et preterea si **¶** titas terre que modo est non sufficeret: de^o eas angē possz. **¶** Per hoc pōt solui ad illud qd dicebatur q tanta multitudo hominūz quanta fuit multitudo omnium illorum qui mortē chūsti precesserunt: et qui tempore mortis et viuentes fuerunt non posset comprehendi infra concauitatem terre. **¶** Ad illud autem quod dicebat de frustratiōe naturalis appetitus dōm q quis sit impossibile maiore partē idiniduoꝝ alicui⁹ spēi frustrari perpetuo aliq suo naturali appetitu loquēdo de frustratiōe pueniente ex aliquo naturali acēite et errore nature. hoc tñ est possibile loquēdo de frustratiōe pueniente ex volūtate creata hoc dēmerente et ordine diuine iustitiē illā penā infligente. **¶** Ad 2^m dōm q minor est falsa. nobilior est influentia celi simplr que est in circūferentia q in cētro: et sup terrā q sub terra per pparatiōnem ad habitatiōē hominūz: q̄uis sub terra vel ppe cētruz sit nobilior influentia fm qd. s. q̄tū ad gñatiōem aliquoz metalloꝝ. **¶** Qd. iii.

Tertio querit vtz ibi sit ignis corpore⁹. Et videt q nō. aug. 12. sup Gen. vsus finem. Est prius inferoz substantia: sed eā spūalem arbitroz esse non corporeale. **¶** Itē Bañi. lib. 4. quasi in fine dicit de illo igne q nō ē materialis qualis est apud nos: sed q̄lis sit nouit de^o: sed si esset corporeus esset materialis.

¶ Contra. aug. 21. de ci. c. 10. Gehēna illa qd stagnat ignis et sulphuris dēn est corporeus ignis erit et cruciabit corpora damnatorum.

¶ Itē Greg. 4. lib. dialo. paz ante medium. Ignem gehēne corporeū esse nō ambigo.

¶ Rñdeo. quonidā est opio q ille ignis non est corpore⁹: sed est qdaz spūalis pena que pp suū acūmē metaphozice dī ignis: qz vt ipsi dicunt: cū diuina potētia reprobos possit cruciare sufficiēter spūali pena: supflūū fuisset in inferno ponē corporeū ignē ad cruciatiōē eoz. Et ad h^o

ad ducit illud quod habet Luc. 16. de diuite q dicebat linguā suā cruciari in flāma. cū enī p̄stet animā ill^o diuitis linguā corporealem nō habuisse: vñ q sicut scriptura ibi de lingua loq̄tur metaphozice aliqd spūale vocās linguāz: ita aliquā penā metaphozice vocet ignē. vnde aug. 21. de ci. c. 10. dicit talē fuisse illā flāmā q lea oculi quos eleuauit: et Lazaz vidit: qualis lingua: cū humore exiguū desiderauit. Misit dī: qualis digit⁹ Lazari: de quo illud fieri sibi postulauit: vbi tñ erat sine corpore⁹ aicā immediate pcludit q fuit incorporealis. **¶** Sz opīnio predicta falsa est: et scripturā que distinguit iter ignē et spūalē dānatoꝝ penāque vo-

XLIII.

catur nomine vñis. dī. n. Ecclē. 7. q vindicta carnis impij ignis et vñis: et Iudith vlt. dī de dānatis: q de^o in die iudicij visitabit illos. dābit. n. ignē et vñes in carnes eoz. **¶** Iydo. etiaz pmo lib. de sūmo bono. c. 29. Duplex dānatorum pena est in gehēna: quoz et mētez vrit tristitia: et corp⁹ flāma. **¶** Sdm ergo ad qōnem q ignis in inferno corporeus ordinatur ad reprobos cruciādum. q̄uis. n. de^o posset si vellet eos punire pena spūali tñ: tamē pgrue voluit eos punire pena spūali et corpore: vt sicut dicit Iydo. pmo lib. de sūmo bono. c. 29. Qui mente tractauerunt qd p̄fecerūt corpore simul et animo puniātur et corpore: qd nō est sic intelligēdum vt pena corporealis ignis se nō extendat ad animā etiā imediate: cū mō anime reprobe illo igne crucient. et demōes q sunt spūs: sic illo igne post iudicij cruciabunt: sz qz pena spūritualis pncipali⁹ animā respicit: et pena ignis pncipalius respicit corp⁹. pena tñ spūalis redundabit in corp⁹: et pena corporeis in animā. **¶** Nec obstat illud quod allegatū ē p opione alia: qz nō seq̄tur. ibi est flāma spūalis de qua loquebat diues eo q magis ea cruciabatur q corporealis: qz vt inferus ostēdet acerbior est pena vñis q ignis. q̄ ibi non est ignis corporealis: vnde et ipse aug. eo. c. post vba p̄dicta. in inferno ponit ignē corporeū: q vt hī pmo lib. de mirabilib⁹ sacre scripture. c. 2. **¶** Preparat⁹ ē in p̄fectiōe creaturaz oīum. hoc est in p̄ma cōditiōe rez. Sz vtz hoc fuit p̄ma die qua angeli fuerunt creati: aut 6ª die qua creat⁹ est homo apud aliqd dubiū est. pbabile⁹ tamen vñ et magis auctoritate psonum q hoc fuit 6ª die.

¶ Ad p^m in opp^m dōm q illud vbum intellgi pōt de imp̄sione penali facta in aia: q̄uis enī ignis corpore⁹ affligat animā: afflictio tñ illa spūalis est. **¶** Ad 2^m dōm q illum ignē dicit nō esse materiale non simplr: sed qualis est apud nos: qz nō idiget fomētis mālib⁹ eo mō quo ille ignis q apud nos est. **¶** Qd. iii.

Quarto queritur vtrū ignis infernalis sit eiusdem spēi cum igne elementari. Et videtur q nō. philosphus. 5. topic. Nō est tñ vna spēs ignis. diuersum enī est carbo flāma et lux specie. sed ignis lux est ignis elementaris: ignis autē gehēne magis videtur esse ignis carbo. si enim esset ignis lux nō diceretur infernus terra tenebrosa. ergo differt specie ab igne elementari. **¶** Item naturalis locus ignis elementaris est circūferētia: sed naturalis locus ignis infernalis est sub terra: qz si esset ibi violenter non esset ibi perpetuo. fm enim philosphum primo celi et mundi. Res

B accidētalīs velociter finitur. ergo non ē eiusdem spēi cum igne elementari. ¶ Itēz Sam. lib. 3. c. 15. Quorū natura ea dē hōr actio eadē: sed actio ignis elementaris est alterius naturę q̄ actio ignis infernalis: q̄ ignis elementaris p̄sumptus est extraneę materie. ignis autē infernalis non: quia ad vltimum totam consumet terram. ergo non est eiusdem speciei cū igne elementari.

¶ Contra. 1. augu. 17. q. ad 20. dicit ignes q̄ est quartū elm esse in terra. ¶ Itē sedz aug. eadē q̄ōne. Aque que sup celos sunt cū istis aquis eiusdē spēi sunt. ergo a sili ignis q̄ sup terram est eiusdē spēi est cū illo igne qui sub terra est.

¶ Itē p̄s p̄mo topicoz. Dis aq̄ omni aque eadē spē dē. ergo sili ois ignis omni igni.

¶ Rūdeo. q̄ ignis gehēne q̄tuz ad illud q̄ in co de essentia ignis est eiusdē spēi est cū elementari igne: mā tū quo ad dispōnem v̄z dīverfa: rōne cui sibi cōpetit aliqua dīverfa actio: que igni elementari nō puenit. Ignis. nā alie mā multum dīversificat in operibz suis fm exigentiā dispōnis materie: q̄ apte p̄ in fulgure vbi ignis aspectū h̄z ad dīverfas materias fm dīversitates materie z celestis influentie in mā incorporate: vnde aliq̄ nō ledit materiā mollēz dissoluit durā aliq̄d calefacit z nō cōburit. ¶ Aliq̄ tū opinantur q̄ in inferno sit ignis in mā p̄pria: quibz ibi nō luceat vel imp̄fecter: quod ideo dixit q̄ sicut dicit Iydo. p̄mo lib. de sūmo bono. c. 20. Ille ignis ad aliq̄d h̄z lumen: z ad aliq̄d non h̄z. Ignis. n. ex duplici cā nō lucet. s. q̄ aut nimis rarus: z hac de causa nō lucet in spha sua: aut q̄ circumfusus: aut circūdat⁹ terrestribz funiuz z vaporibz grossis z turbidis: z hac de cā nō lucet: aut modicum lucet in inferno. p̄ma tamen opio videt verior. ¶ Alij dicunt q̄ ignis inferni est ignis carbonū: sicut ignis carbo nō ē corpore⁹ ignis q̄ duo corpora simul nāliter eē nō possunt: ne q̄ forma substantialis ignis: q̄ vne forme specifice in eadē parte materie simul eē nō possunt: sed est aliqua forma accidētalīs multū participās de virtute substantiali ignis. sic dicunt q̄ ignis inferni est q̄dā forma accidētalīs multū participās de v̄nte forme ignis in affligēdo acute.

¶ Sed h̄is dictis occurrit difficultas: q̄ carbo p̄t generare ignē flāmā: que flāma verus est ignis. Sz hoc nō multū cogit: q̄ non ignis p̄t participare virtutē ignis in generādo ignē: nō generatione vniocacē: sed exnoca. videm⁹ enim ignē generari per motum.

¶ Ad p̄m in opp̄m dōm q̄ ignis carbo flāma z lux spē non v̄nt quo ad illud q̄ in eis ē de

essentia ignis: sed quo ad dispōnes m̄e. ignis enim lux. i. in sua puritate: sicut est in spha sua quāto sit constitutus ex essentia materie communis q̄tū ad essentia oibz generabilibz z corruptibilibz: z ex forma ignis: tamen illa materia dē p̄pria ignis q̄tū est sub dispōnibz cōuenientibus puritati ignis: z ab extraneis dispōsitiōibus q̄tū possibile est denudata. dē autē esse in extranea mā inq̄tum est in eēntia materie in qua sunt extraneę dispōnes: z que si sint in eadē mā igneitate cōpatientes: non tū sunt ei⁹ puritati pueniētes. Et sic inq̄tū est in materia cū dispōnibz multū terrestribz. dē ignis carbo. Inq̄tuz est in ea cū dispōnibz aereis loquēdo de aere cōmixto cū vaporibz terrestribz z aquis. sic est ignis flāma. vñ dicit p̄s z de generatiōe. q̄ ignis flāma est fumus ardens. vnde p̄ncipali⁹ z per p̄us dicit ignis de igne in spha sua: q̄ de igne flāma: z per p̄us dē igne flāma q̄ de igne in carbone: z p̄ tato forte dicit p̄s q̄ differunt specie. ¶ Ad 2m p̄te bit solutio in q̄ōne sequenti.

¶ Ad 3m dōm q̄ illa dīversitas actiōis est p̄pter dīversitatem z dispōnem materie influentie celestis illi m̄e in incorporate: vt dēñ est in corpore questionis. ¶ Argumenta ad partē aliaz gratia p̄ncipalis conclusiōis possunt p̄cedi: q̄d tamē de illis aquis que super celos sunt tenēdū sit: dēñ est est lib. 2. di. 14.

Quinto queritur vtrum ignis infernalis sit perpetuus. Et videt q̄ nō: q̄ corruptibile z icorruptibile nō sūt eiusdē spēi: quia fm p̄m. 10. metaph. Corruptibile z icorruptibile differūt fm genus: sed ignis elementaris est corruptibilis: cum ergo ignis infernalis sit eiusdē spēi cū eo: vt p̄z in q̄ōne p̄cedenti nō est icorruptibilis. ergo nec perpetuus. ¶ Itē ignis nō potest perpetuari in aliena mā mā si bi admistretur mā sine fine: q̄ vt dē Prouer. 30. Ignis nunq̄ dicit sufficit: sed terra aqua z aer finita sunt. ergo ignis infernalis cum sit in aliena materia non perpetuabitur.

¶ Contra. 1. p̄m. 15. Ille ignis dicitur etern⁹ q̄ nō est itelligēdū a pte aūsz a pte post. ¶ Ad istā q̄ōnem dixerunt q̄dā ignē illū perpetuari ibi per naturā: quia ille ignis est ibi in sua materia p̄pria: z influentia celestis: quia ad centrū terre imittitur a quolibet puncto celi perpendicularis radius est ibi in illa p̄portione in qua est p̄seruatiua ignis in materia p̄pria sicut in circūferentia. Quāto enim tali influentie per elongationē a celo detrahatur tū p̄ fortitudinem radiorum perpendicularium a quolibet p̄ncipio celi inuicem ad centrū rēcōp̄n-

Caf. Sed hec opinio fantastica est et friuola: eius enim celestis influentia quæ requirit ignis in sua materia propria repugnans sit, proportioni illi influentia quæ requirit pura terra: non esset natura le terre tēdere ad centrū: sed magis centrū resurgere: nec esset ita pura terra versus centrū sicut in superficie: quod falsum est. Alij autē tenentes illum ignē esse in aliena materia dicūt ipsum in illo loco perpetuari per nān: sed alio modo quā pmi. dicunt enī quod continue depascit suā mān: sed quia in illo loco est celestis influentia cōuertēs ptiue aquā in terrā et partem aeris: et ita iterduz partē illi ignis. ideo perpetuari pōt: quia sicut ex vna parte sua materia cōsumitur ita per influentiā pdictā pportionaliter regeneratur. Sed hec opinio nō sufficit: quia cum post iudiciū cessatura sit generatio et corruptio in elementis: sicut in hoibus quibus psta tu corruptibili deseruit nō assignat rōnem perpetuatiōis illius ignis post iudiciū. Ego autē dico illi ignē in aliena materia esse: et ipz ppe ruo duratur: ad quod credendū nrit aug. ma nuducere hoies referendo multa mirabilia: quoz cā occulta est: vt pz. 21. de ci. c. 4. s. 2. 6. hoc erit per potentiā supernaturalē. sicut. n. p. stutem supernaturalē affligit spīm. sic p. btu tes supernaturalē et duratio perpetuabit hoc exigente ordie diue iustitie. Si tamē dicat quod a pncipio sibi posuit mān talis dispōit: et in ipsā talem influentiāz celi vt ardere possit: vel igni prestare fomentū: et nō psumi a rōne recedere non vñ. et aug. p. cordare videt in capitulis supradictis. maxime quia post iudicium cessabit mutua generatio et corruptio elementoz et mixtoz: et ita ille ignis a nullo alio poterit corrupti: nec a seipso: quia nullū elem habet in se causam corruptionis sue manente pme can se influentia generali.

C Ad p^m in opp^m dōm quod maior itelligenda est de icorruptibili fm cursum nature: qui nō bis nō est ignis aut ifernalis non est icorruptibilis fm ordinē nature nobis manifestū: sed aut secundū ordinē nature nobis occultū: aut scdm ordinē diue iustitie: aut secundū vtrūq. nec enīz discrendū est elem in mā illi ignis naturalē stutem posuisse quā ignoram: cum tot effect⁹ videam manifestos: quoz cās quā si penit⁹ ignoramus: quoz multos refert aug. 21. de ci. in plurib⁹ locis. **C** Ad 2^m solui potest modo pdicto. **C** Et dictis aut in hac qōne pz solutio ad 2^m ar^m scilicet ad pmiā partēz qōnis pcedētis.

Questio. vi.

Sexto querit vtrum corpora dānatorū ab illo igne calefēt. Et videt quod nō se

cundū p^m 8. phy. Si nō esset ptiue mor⁹ pmi mobilis quod mouet pmi mouens: nihil posset generari vel corrupti: nec augmētari vel alterari: sed post resurrectionē cessabit motus pmi mobilis: vt iferi⁹ ostendit. ergo tūc corpora dānatorū ab illo igne nō poterunt calefieri: cā calefieri sit alterari. **C** Itē calefactio via est ad generationē vnius et corruptionē alterius. alteratio. n. sedz qualitates actiuas et passiuas dispō est ad generationē et corruptionē: sed post iudicium cessabit generatio et corruptio. ergo nulla erit alteratio secundū qualitates actiuas et passiuas.

C Contra. aug. 12. de ci. c. 4. dicit quod nihil est igne rēte molestius. ergo ignis molestat corpus calefactio: sed corpora dānatoz ab igne ifernali molestabunt. q⁹ ab illo igne calefēt.

C Ad istā qōnem dicunt quidā quod corpora dānatorū ab igne ifernali non calefēt: et tamē eo cruciabitur. passiuū enim pōt dupl⁹ recipere formā agētis: aut materialis: aut imaterialis: seu itentionalis: secundūz quē modū recipit sensus formā sensibilis. vnde p^m 2. de aia. q⁹ de omni sensu accipe vñ: qñ est susceptiu⁹ specierum sensibilū sine materia. corp⁹ humanū pmo modo recipiēs formā ignis ab eo calefēt: sed scdo modo recipiēs non calefit ab eo: quā nō tactus sentiat caliditatē: sicut visus nō coloratur: et sentit colorē. hoc autē secūdo modo corpora dānatoz in se recipiēt formā ignis ifernalis. nō pmo modo. **C** 2^m m. celi sit pmiū alteris per suū locale motū: et omnia alia agētia secūda in virtute ipsius agāt quāsi ab ipso mota: cessante motu celi nullū corpus poterit aliud per alterationē aliquā trāsmutare a sua naturali ppuetate: remanere tñ poterit passio aialia et itentionalis: et ideo quous ille ignis nō sit calefacturus corpora dānatoz: affligētur tamē ab eo: quia sicut obiecti pportionati sensui pportionata receptio delectat sensum: sic iproporcionada cōtristat: ignis aut ifernalis est obiectum excellēs super tactū corporoz dānatoz: et receptio sine similitudinis in tactu est ipropor tionaliter vincēs ipsum: et ideo in corporibus eoz erit vehemētissimus dolor in sensu tactus excessiuū sentiēdo calorē. Et huic opinioni pcedare videt illud dōm aug. 21. de ci. c. 3. quod etiā recitat mag⁹ b⁹ di. c. 5. s. q⁹ hoc erit tunc in corporib⁹ dānatoz. quod nunc esse scim⁹ in animis hominū. Certū autē est quod si homo modo ponat in igne anima dolet et non calefit.

C Sed hoc arguit aliq⁹ per illud quod dicit Job. 24. de quolibet dānato. s. quod ad nimium calorē tranſiet ab aquis vivis. **C** Preterea.

E scdm illam opionē pena ignis pncipali⁹ respi-
ceret aiam q³ corpus. I⁹do. autē pmo lib. de
simo bono. c. 19. afflictiones ignis pncipaliss
attribuit corpori: sicut aliā penā pncipali⁹ me-
ti. quelibet tamē pena in totū redundabit cō-
positum. ¶ **¶** Reterea. scdm Dam. lib. 2. c. 12.
Imposse est subam exptē esse nālī opatione. q³
postq³ celū dēscit adhuc hēbit naturalē ope-
rationē: nisi ea v⁹us dīna: vel idispositio susci-
piēt ia ipediat. corpora autē damnatorū non
erūt idisposita ad suscipiendū excessivā calēfa-
ctiōnē. nō. n. habebūt ipassibilitatē dōtē. ¶ **¶** I⁹do
dicunt aliq³ q³ corpora damnatorū ab illo igne
calēfient vehemētē: q³ cū illa corpora sint ex
quatuor elemētis pposita: nec sient ipassibilia:
nō tū caliditate sentiētia: sed etiā caliditatē su-
ceptivā: neq³ tamen per illū ignē psumēt: vt
declarabit in qōne sequēti.

¶ Qui vult tenere hāc scdm opionē potest
dicere ad p⁹mū: q³ itentio p⁹hi nō fuit: v⁹ ē de-
buit q³ si celū staret q³ ignis nullā actionē pos-
set hēre. vnde a dño Stephano parisiense epo
excoicatus est iste articulus. s. q³ si celū staret
q³ ignis in stupā nō ageret: sed dōz vbi eius
itelligi q³ si celū staret nō esset alteratio seu vi-
essendo diuersa alteratiōnū. pueniētū a na-
turali pncipio extrinseco. vnde illa calēfactio
quā faciet naturalis ignis in corporib⁹ dāna-
torū in pncipio perpetuabit nisi p⁹ v⁹tutē supna-
turalē fiat ibi alteratio caliditatis et frigidita-
tis: de quo queret i⁹ferius. ¶ **¶** Ad 2^m dōm q³ il-
lam calēfactionē non sequitur aliqua substan-
tie corporis corruptio: cuius ratio in sequen-
ti questione dicitur.

¶ Qui vult aliā tenere opionē facili⁹ pōt di-
cere ad ar^m in p⁹mū: q³ ignis non tū affligit
calēfaciēdo: sed etiā sensum tact⁹ vltra quam
exigat tact⁹ proportio imutādo. sicut. n. sentit
oculus colorē et nō coloratur. sic corpora dā-
natorū sentient sensu tactus intemperatū calo-
rem: quapp dū trāsserēda ad calorē nimīū
et tū non calēfient. non. n. est idē sentire calorē
et calēfieri. cū lignum calēfieri videam⁹ et non
sentire calorē. **¶** Questio. vii.

¶ **Septimo** querit vtr⁹ corpora dānatorū
per illū ignem psumēt v⁹ cor-
rumpent. Et videt q³ sic. augu. in lib. de natura
boni paz post pncipium. dicit q³ reprobi quia
volētes corrupti sunt in peccatis: inuiti cor-
rumpunt etiā in penis. ¶ **¶** Item augu. enepi. c. 5.
q³ nullo bono pnat nō nocet. nocet autē adimē-
do bonū: sed ignis i⁹fernalis nocet corpori-
bus damnatorū. ergo p⁹tinue adimē de substā-
tia eorum. ergo ad vltimū totāl⁹ psumētur.

¶ Itē scdm p⁹m. 6. topicorū. Dīo passio ma-
gis facta abicit a substātia: sed corpora dāna-
torū ab illo igne patiētur fortissimā passiōe. q³
cōtinne abicietur aliq³ ab eoz subā: et sic ad
vltimū psumēt. ¶ **¶** Itē ex vehemētia doloris
aliq³ corpora corrūpūt. vnde v⁹ h⁹ pmo lib.
zabacha. c. 6. Anthioc⁹ languorē de quo mor-
tuus est incidit pre tristitia: sed corpora dāna-
torum per illū ignem vehemētissime affligē-
tur. ergo per illā afflictionē corrūpēntur.

¶ Cōtra. de quolibet dānato dī Job. 20. Tu
et omnia que fecit. nec tū cōsumētur. ¶ **¶** Item
apoc. 9. de dānatis dī q³ desiderabunt mori: et
fugiet mors ab eis.

¶ Rūdeo q³ corpora dānatorū nō psumēt p
illum ignē: cui⁹ rō est scdm aliquos: q³ nō reci-
piēt formā ill⁹ ignis: nisi itentional⁹: seu im-
materialiter: sicut recitatū est in qōne pceden-
ti. vnde ab illo igne nō patiēt nisi passiōe ani-
malī scdm q³ sensus patit a sensibili nimis ex-
cellēti: vnde calorem ignis sentient et nō calē-
fient: non psumūt autē corp⁹ ab igne: nisi ei⁹ for-
mā mālīter recipiat: et ab ea material⁹ patiat.

¶ Sed hec rō nō est pueniens: tū q³ falso vel
improbabili fundamēto initit: vt p⁹ ex p⁹ce-
dētī qōne: tū q³ si illud esset v⁹ quod suppo-
nunt adhuc nō sufficeret ad ostēdēdū illa cor-
pora ab illo igne nō corrūpūt: quia sicut dicit
p⁹hus. 2. de aia. Excellētie sensibiliū corrūpūt
sensus. sed certū est q³ ignis i⁹fernalis est super
cellēs sensibile. q³ nisi aliud obstarēt q³ tetige-
rit illa opio corrūperet tactū in corporib⁹ dā-
natorū: et ex p⁹iti vitam: q³ sicut dicit p⁹hs. 3. de
aia. Impossibile est aial sine tactu esse: et parū
post: q³ sine tactu: nec vñ aliū ptingit h⁹c sen-
sum. ¶ **¶** I⁹do v⁹ mibi dōz q³ rō q³re illa corpora
nō psumēt ab illo igne partim est ex pte dīl-
positōis mae in qua incorporat⁹ ē ignis ille: et
partim ex parte dispōis illoz corporū quā ac-
cipiēt in resurrectione. pncipaliter autē ex or-
dine dīne iustitie. Aliqua. n. forma p⁹ dispōnē
extranee mae cui corporatur diuersificatur in
sua actiōe: q³ p⁹z: q³ ignis fulguris q³q³ incor-
porat in mā talis dispōis q³ calēfacit et nō cō-
būrit: q³q³ facit vtrūq³: et q³q³ nō ledit māz
mollē et dissoluit durā: q³q³ ecōnverso. lumē ē
solis i⁹corporatū lune recipienti ipm a sole p⁹
dispositionē lune cui i⁹corporatur aliū habet
effectum in istis inferiorib⁹ q³ habz lumē i⁹me-
diate i⁹missum a sole: quia i⁹missum a luna p⁹or-
pter virtutē p⁹piaz ip⁹si⁹ lune: que cū ipso i⁹mit-
titur: et in cuius virtute operatur: humectat. i-
missū autē a sole desiccatur. sic dico possibile esse
vt propter dispositionem materiei et aliquam

Secundum influentiam sibi incorporatam ignis
 infernalis habere potest actionem calefaciendi et as-
 fligendi et non consumendi. **E**x parte etiam dis-
 positionis quam accipiet illa corpora in resurre-
 ctione potest esse partim ratio quare non presumet ab
 igne quod augustinus nititur declarare per exempla. Vi-
 cit enim. 2i. de ci. ca. esse aialia pfecto corrupti-
 bilia: que tunc in medijs ignibus vivunt: nonnulli
 etiam genus vermium in aquarum calidarum scaturi-
 gine reperit: quarum servore nemo impune con-
 tractat: et illos sine ulla sui lesione sibi esse. Dicit
 etiam eo. li. c. 4. quod scripserunt qui naturas aialium
 curiosius indagant quod salamandram in ignibus vi-
 vit: quod siue vix sit sine non. quod ideo dico: quia
 secundum philosophum in lib. de proprietatibus elementorum. Mul-
 tum aial in igne vivere potest. supple dicitur: certus
 est tamen pilos eius ab illo igne non presumi: quod
 ego ipse exptus sum. **E**x quibus patet in corpore ex
 elementis proposito tale esse posse disponere ut ab
 igne non presumat. unde concludit augustinus in c. vlti-
 mo allegato non esse incredibile ut hominum cor-
 pora sempiterno supplicio punitorum: et in igne
 animam non amittat: et sine detrimento ardeant
 et sine interitu doleant. habebit enim tunc ista car-
 nis substantia qualitate ab illo iditam quam tam mi-
 ras et varias naturas tot rebus indidit quas vi-
 demus: ut eas quod multe sunt non nuremur. **E**x
 parte tamen ordinis divine iusticie sumi debet
 ratio principalis. ille enim ordo exigit illa corpo-
 ra in eternis supplicijs fore permansura: et ideo
 assistente dei influentia generali ad hoc ut ignis
 infernalis illa corpora fortiter calefaciat et affli-
 gat: non adest tamen ad hoc ut consumat: sicut ad
 creatura non potest manere in esse suo: nisi sup-
 posita influentia dei generali. secundum quod dicit augu-
 stinus super Genesim. et etiam commentator super primam
 propositionem de causis. sic dico quod actionem suam
 habere non potest: nisi illa influentia assistente:
 sicut pavit in passione Iesu christi quando fuerunt
 tenebre super universam terram: non super ter-
 ram indeorum tantum: ut aliquid senserunt et male. Eccli-
 psis autem solis quo ad universum orbem non
 potuisset esse per solam interpositionem lune. unde
 cum interpositione lune fuit alia causa. scilicet quod influentia
 generalis cause prime tunc non affuit soli ad ir-
 radiandum: et sicut hec influentia adeste potest ad
 hoc ut res sit et non operetur: ita aliquando adest
 ad hoc ut creatura habeat unam sui actionem
 et non aliam: et hec est principalis ratio quare ignis
 infernalis calefaciet damnatorum corpora: et as-
 fliget: nec tamen consumet.
Ad primum in oppositum dicitur quod illud dicitur augu-
 stinus. intelligendum est non de substantiali corruptione:
 sed de corruptione detersa: quod patet: quod hoc dicit

de spiritibus quos certum est non posse substantia-
 liter corripui. **A**d 2um dicitur quod ignis ille cor-
 porum damnatorum nocet non adimendo eorum
 substantiam: sed dispositionem que requiritur ad de-
 lectionis detersam. **A**d 3um dicitur quod illud dicitur
 intelligi debet de passione naturali secundum cursum na-
 ture nobis manifestum. **A**d 4um dicitur quod ex ve-
 hementia doloris non quod corpus corrumpitur: ni-
 si inquantum ex illo dolore in anima fit impressio in
 corpus qua corrumpit ipsius corporis disposi-
 tio naturalis secundum. n. augustinus. 2i. de ci. cap. 3.
 Dolor per se et immediate non opponit vite: quod
 ut ibidem dicitur. certus est vivere et quod dolet dor-
 lor: quod omni: nisi in re vivere esse non possit: ut ait
 ex supius dictis patet in corporibus damnatorum non
 poterit fieri impressio qua corrumpatur in eis
 naturalis dispositio necessaria ad preservationem
 corporalis vite. **Questio. viii.**
Octavo queritur utrum corpora damnatorum per
 agens intrinsecum naturalem corrumpantur.
Respondeo quod non: ut dicitur in questione precedenti
 quod non adest generalis influentia cause prime ad
 hoc ut naturalis calor presumat humidum radicale in
 quo radicatur: per cuius consumptionem calor
 naturalis extinguitur et causat mortem. Et ideo di-
 co quod in corporibus damnatorum calor naturalis
 humidum radicale non presumet: nec corrumpet
 in eis illa dispositio que necessaria est ad cor-
 poralem vitam. **E**t per hoc patet solus ad illam questionem
 solet queri utrum corpora damnatorum iteque naturalis mori-
 ricentur: quia planum est quod non. **Questio. ix.**
Nono queritur utrum spiritus separati igne cor-
 poreo cruciabitur. Et videtur quod non.
 augustinus. ix. super genesim. longe. ante finem dicit quod non
 sunt corporalia: sed similia corporibus quod ani-
 me corporibus exute afficiunt: seu bene: seu ma-
 le: cum et ipse corporibus suis similes sibi met
 pareant: sunt tamen vera letitia et vera molestia
 facta de substantia spirituali. **I**tem eodem lib. non
 multum ante medium. **O**mnimodoposterior est
 qui facit ea re de qua aliquid facit: nec ulla mo-
 do spiritus spiritualis est corpus: imo perspicuo
 modo spiritus corporeo. ergo spiritus separatus non po-
 test ab igne corporeo cruciari. **I**tem Boetius
 in lib. de duabus naturis. et una persona christi parum
 ultra medium. Illa sola que habent unius mate-
 rie comune substantiarum possunt in se facere et
 pati: sed spiritum et corporum non est unius materie
 commune substantiarum. ergo impossibile est spiritus separatos
 igne corporeo cruciari. **I**tem secundum philosophum pri-
 mo de generatione. **E**t corporeum agens agit per
 contactum: sed ignis corporei et spiritus separati
 non potest esse tractus aliquid: quia secundum philosophum. s.
 physici. Illa se tangunt quorum ultima sunt simul.

E In spiritu autem non est assignare finem me-
ritum et ultimum. ergo impossibile est spiritum sepa-
ratum igne corporeo cruciari. **E** Item omne
quod patitur recipit aliquid ab agente: sed quicquid
recipitur a corpore in separato spiritu: recipit itel-
ligibiliter et immaterialiter. deinde in commento super
octauam propositionem de causis: quod res corpo-
ree sensibiles sunt intelligentia intelligibiles.
Et super decimam propositionem de causis: etiam dicitur
quod recipiens recipit finem modum suum: non finem mo-
dum rei recepte. cum ergo forme rerum in spiritu intelli-
gibiliter et immaterialiter existentes sunt pertinentes
ad eius sedariam perfectionem: non ad cruciatum:
spiritus separatus igne corporeo cruciari non potest.
E Item finem primum de generatione. e. de face-
re et pati: unde faciens assimilatur sibi patiens: sed
ignis corporeus non potest sibi assimilare spiritum
separatum. ergo spiritus non potest pati ab ipso.
E Contra. ut in 2. libro. ostensum est. mali ange-
li sunt incorporei spiritus. non sunt: sed illi crucia-
buntur igne corporeo. deinde. 2. libro. 25. Item ma-
ledicti in ignem eternum qui preparatus est dy-
bolo et angelis eius. **E** Item Gregorius. 4. libro. dia-
logorum parum ante medium. Si diabolus cuiusque
angelus cum sint incorporei corporeo igne sunt
cruciandi: quid mirum si anime et antequam recipiant
corpa possint corpore sentire tormenta. **E** Item
eo. libro. parum ante auctoritatem pale. si viventis
hominis incorporeus spiritus tenetur in corpo-
re cur non possit mori et cum incorporeus sit spiritus
etiam corporeo igne teneatur: sed ab illo a quo po-
test detineri spiritus potest cruciari. ergo spiritus se-
paratus ab igne corporeo potest cruciari.
E Ad istam questionem dixerunt quidam spiritus sepa-
tos non affligi nisi per prauationem desiderati
boni ex qua prauatio tanquam quodam malo presentia
in eis vehementer tristitia generatur. Alii alga-
zel. 5. libro. phi. c. 4. dicit de anima que in corpore
fuit amatrix corporalium voluptatum quod illa dis-
positio propter usum imprimatur in ea et inheret ve-
hementer desiderium eius ad illam: postea vero
per mortem instrumentum rei desiderate amissio re-
manet desiderium eius et amor: et hic est crucia-
tus ineffabilis. **E** Sed per hoc ratio non sufficit propter
per auctoritates allegatas ad partem secundam: et
per illud quod dicit Augustinus. 21. de ci. c. 10. dicit enim
spiritus incorporeos posse pena corporalium ignis
affligi. et parum post dicit de demonibus quod ar-
debunt: sed eis nulla sunt corpora spiritus demo-
num: imo spiritus demones licet incorporei cor-
poralibus ignibus cruciandi. **E** Alii dicunt spiritus se-
paratos cruciari in igne corporeo in quantum
videtur ipsum preparatum ad hoc ut eo crucientur in cor-
poribus suis: sicut latro suspendendus in vno

patibulo ipsum videndo cruciatur antequam suspen-
datur in eo. **E** Sed hec responsio non sufficit: quia
nullo modo potest ad malos angelos applicari: quia
tamen illo igne in perpetuum cruciabuntur. **E** Alii
dicunt quod cruciantur igne corporeo in quantum intel-
lectui eorum imprimatur superexcellens illius ignis si-
militudo. **E** Sed hec ratio non satisfacit: quia
finem primum tertio de anima. Non sic excellencia intel-
ligibilis ledit intellectum sicut excellencia sensi-
bilis sensum: quia post excellens sensibile sensus
impeditur in sentiendo. sed intellectus post excel-
lens intelligibile non minus intelligit infima: sed
etiam magis: quia sensus apprehendit per orga-
ni corporei: intellectus autem non. **E** Preterea.
dicit non potest quod ignis quicquid sit inpropositio-
nabile obiectum intellectui cum possit intelligere
et illud quod est igne superius et inferius. **E** Alii
dicunt quod spiritus separati igne corporeo crucian-
tur: non in quantum ipsum apprehendunt apprehen-
sione simplici: sed cum firma extimatione: quia est
contrarius sue nature: quia extimatio falsa sit:
quod confirmant per Gregorium. dicentem. 4. libro. dia-
logorum. non multum ante medium. Teneri per ignem spiritus
dicimus: ut in tormento ignis sit videndo atque
sentiendo ignem: namque eo ipso patitur: quia vi-
detur: et quia cocremari se aspiciat crematur. **E** Ad
hoc etiam adducunt auctoritates primam augu-
stinam. adductam ad partem primam. **E** Preterea. huic
concordare videtur: quia dicit augustinus. 9. meta. c. vi. lo-
quens de dispositione animarum humanarum
cum sunt exute a corporibus suis. dicit. non sic. Ani-
me male vident penam quam imaginauerant in
hoc mundo: et affligunt ea forma. non imaginata
non est debilior sensibilis: sed maior impressione
et claritate: sicut videmus in sonis: fortasse enim
somniautum maius est pro modulo suo quam sen-
sibile: tunc quanto magis illud quod est in alio se-
culo fortius est quam quod est in somnis propter pau-
citatem impediens et expolationem anime et
claritatem recipientis. **E** Sed hec opinio in-
conueniens videtur et improbabilis: quia finem hoc spi-
ritus non paterentur ab igne corporeo: sed a sua
falsa extimatione. **E** Preterea. non est proba-
bile quod mali spiritus qui subtilitate ingenij viget
illum ignem extimarent sue nature contrarium
et lesivum: nisi ita esset in re. **E** Alii dicunt quod spi-
ritus patiuntur ab igne corporeo: non per vir-
tutem nature illius ignis absolute: sed in quan-
tum est instrumentum diuine iustitie: videmus
enim res multas habere actiones in virtute prin-
cipalis agentis que eis non competere abso-
lute. verbi gratia. calor naturalis in virtute ani-
me conuertit nutrimentum in carnem. lumen
solare a luna receptum: et cum virtute lune ab

Lea derivatum in virtute lune generat humiditatem: fantasma in virtute luminis intellectus agentis movet intellectum possibilem: corpora celestia cum inanimata sint: vt in scdo lib. ostensum est: tamen in virtute intelligentiarum motricum generant in his inferioribus vitas: vt patet in generatis per putrefactionem: securis in virtute motoris scindit arborē. ¶ Et sciendo ergo qd affligat spiritus inquantum est instrumentum diuine iustitie: adhuc vltius perquirendum est magis in speciali per quem modum. ¶ Sicut ergo aliqui qd supernaturaliter impressa est igni infernali: quedam spiritalis virtus per quam spiritus affligit naturali virtute ignis: ad hoc nō cooperante nec disponente: quia vt dicunt non est possibile vt aliqua virtus naturalis cooperetur in super naturali actione: cum ad eam per se nullo modo nec complete: nec incomplete possit attingere: pro tanto ergo ille ignis affligere spiritus dicitur: quia supernaturalis virtus existens in ipso sicut in subiecto illos affligit: sicut aliqua substantia supernaturaliter dealbata possit vltius disgregare. ¶ Sed hec opinio videtur in tribus deficere. ¶ Vnus est qd fini eam ignis non affligit illos spiritus vt instrumentum: quia oportet qd in instrumento sit aliqua naturalis aptitudo ad illam actionem ad quam applicatur a virtute motoris: vt patet in securi respectu actus scindendi: et in malleo respectu actus contendi. ¶ Aliud est qd nō videtur probabile virtutem spirituales esse immediate in re corporali: sicut in subiecto: ita vt sit ibi manens: et nō in fieri: sicut ponit opinio predicta. ¶ Aliud quia videtur naturale lumen rationis: per quod solum intellectus nullo modo potest attingere ad visiones dei: cooperari cum lumine glorie ad illam visionem. Verum est tamen qd in actione supernaturali que a deo non est mediate finita virtute: sed tantummodo immediate: vt creare nō potest cooperari virtus naturalis: quia nec ad hoc potest villo modo: attingere etiam virtus supernaturalis finita. ¶ Videtur ergo mihi dicendum qd ignis infernalis: non obstat qd sit corporeus spiritus separatus affligit inquantum est diuine iustitie instrumentum: quia eos affligit afflictione ad quam disponit virtus naturalis ignis illius: nec tamen qualicunque afflictiones potest causare in illis spiritibus nisi in virtute increate iustitie principaliter illos spiritus punientis mouentis et dirigentis illum ignem ad illorum spirituum cruciatum. In illo igne enim est naturalis aptitudo

do vt eius species recipiatur in intellectu spiritus separati: sed qd per talem modum in illo intellectu imprimatur: cuius vehementia tali qd ita ad se reuocet seu conuertat intentionē ipsius spiritus qd per hoc ita notabiliter impediatur in aliarum considerationem contra suam voluntatem: qd tale impedimentum sibi sit pro grauione: res hoc est per virtutem iustitie increate: in illo etiam igne est aptitudo naturalis: vt in ipso sit spiritus separatus: sicut in loco diffinitur: sed qd spiritum separatum detineat contra voluntatem suam hoc ei conuenit in virtute iustitie increate. illa enim inuoluntaria detentio est ipsi reprobo spiritui ineffabilis cruciatus: quibus etiam ille ignis sua virtute naturali tamen non posset in spiritu separato causare dispositionem repugnantem illi dispositioni que conuenit essentie spiritus fini debitum statum sue nature: tamen in eius causatione cooperatur virtuti increate iustitie inquantum est instrumentum eius: sicut videmus qd quibus fantasma per se nō possit aliquid educere de potentia intellectus possibilis: vel ipse mouere motu intellectus: alterum tamen eorum potest in virtute intellectus agentis. ipse enim intellectus per suum actum mouet seipsum vt est possibile mediante fantasmate tanquam instrumentali agente. ex apprehensione autem predictę dispositionis que contraria est bono statui nature: generatur in ipso reprobo spiritu cruciatus experimentalis. vnde Grego. 4. lib. dialogorum. parum ante medium dicit qd anima nō solum videndo: sed etiam experiendo incendium patitur. per peccatum autem est in spiritu dispositio vt igni infernali modo predicto patiendo subdatur. Vnde Greg. libro nono mora. versus finē dicit. Sicut vno sole omnes tangimur. nec tamen sub eo vno ordine omnes estuamus: quia iuxta qualitates corporis sentitur etiam pondus caloris: sic damnatis et vna est gehenna que afficit: et tamen nō vna qualitate omnes cōburit: quia qd hic agit dispar valitudo corporum: hoc illic exhibet dispar causa meritorum: dicit etiam Augu. 21. de ci. c. 16. ipsum eternum ignem pro diuersitate meritorum: quibus malorum alijs leuiorē: et alijs futurum esse grauiorē: siue ipsius vis atq; ardor pro pena digna cuiuscunque varietur: siue ipse equaliter ardeat: sed non equali molestia sentiatur.

¶ Ad primum in oppositum dicendum qd aut Augu. ibi loquitur inquitendo non determinando: aut loquitur de affligente primo qd

Est apprehensio ignis: vt nociui: quāuis ignis
corporeus extra spiritum existens sit remotū
affligens. **C** Ad scdm dicendū q quāuis na
tura spiritus sit nobilior quocūq corpore: ta
men spiritus peccator inferior est illo igne: nō
simpliciter: sed in quantum est instrumentum
diuine iustitie. **P** **E**l potest dici q quāuis p
cipium agens pncipaliter oporteat esse nobi
lius patiente: non tamen oportet hoc esse re
rum de instrumentali agente. non enim fantas
ma nobilius est intellectu possibili: nec corp⁹
celi nobilius aliqua substantia viuente: q fm
aug. ii. de ciuit. c. 16. In his que a deo facta sūt
preponuntur viuētia nō viuētibz ordine
nature. **C** Ad tertium dicendū q illa aucto
ritas intelligenda est de illa actione: per quā
patiēns transmutatur in naturam agentis: et
sic intelligendum est etiam quod dicit phi. pri
mo de generatione. vbi dicit similem senten
tiam illi que continetur in auctoritate allega.
P **E**l potest dici q loquit de naturali actio
ne et passione. **C** Ad quartum dicendū q in
ter spiritum reprobū et ignem infernales est
maior approximatō q illa que est inter cor
pora per contactum: in quantum spiritus si
mul est euz substantia illius ignis: et quālibet
eius partem tangit secūduz se totum: simplex
enim se tangens secundū se totū tangit fm
philosophum sexto pph. similitudo etiam il
lius ignis in ipso spiritu impressa est vt in sub
iecto mediāte qua ab illo igne affligit. **C** Ad
quintū cum dicit q forme rerū in spiritu
immaterialiter existentes sunt spectantes ad
eius secundariam perfectionem. non ad cru
ciatum eius. **D**ico q falsū est. quando su
pernaturali virtute tali impressione imprūū
tur q in essentia spiritus ipsius causant dispo
sitionem repugnantem dispositioni conueniē
ti bono statui sue nature et intellectus eius im
pedit in aliarum rerū consideratione: sic autē
tem est in proposito: vt dictū est in questio
ne. **C** Ad sextū dicendū secūduz aliquos
q illa auctoritas non est intelligenda de in
strumentali agente: sed de pncipali. diuina
autem iustitia que est causa pncipalis in spi
ritu puniendo ipsum. puniendo sibi assimilāt:
non assimilatione vāuoca. secundū quem
modum ignis assimilāt sibi materiam de qua
generat ignē: sed assimilatione analoga que
in quadam imitatione consistit. secūduz quem
modum homo alium puniens assimilāt ipsū
illi forme quā habet in mente sua tanquā ex
plar punctionis illius. **C**ertū est autem q

punctio reprobū cum sit iusta: iustitiam
imitatur sternam: et exemplar suū habet in
mente diuina. **P** **E**l potest dici breuius et aper
tius q maior intelligenda est de actione que
in passio causat passionem: que est salus: que
actio est constructiua: talis autem non est illa
actio qua diuina iustitia vt pncipale agens
mediante igne vt instrumento agit in spiritū
damnatum. **Questio.** **X.**

Decimo queritur vtrum damnati cru
ciabuntur perpetuo a tribus
alijs elementis ab igne. Et videtur q nō. quia
si puniuntur ab omnibus elementis: aut sunt
in inferno confusa: aut ordinata: non confu
sa: quia impedirent sese in actionibus suis: cū
inter se habeant qualitates contrarias: nec or
dinata: quia vt dicitur Job decimo. ibi nullus
est ordo. ergo non cruciantur ab alijs elemen
tis ab igne. **C** Item ab illis non affliguntur
simul: quia habent actiones contrarias: et cō
traria non possunt simul esse in eodem. salte
in complementis suis: nec alternatim: qz affli
cto per ignem consolatorium est transferri in
aqua. ergo a solo igne affligunt.

C Contra. Sapien. quinto. Pugnabit pro
illo omnis orbi terrarū contra insensatos:
sed sicut dicit **Barthianus**. hic mundus cor
ruptibilis constat ex quatuor elementis in mo
dū spere globatus. ergo reprobi qui signifi
cantur per insensatos a quatuor elementis
cruciabuntur. **C** Item psal. Ignis sulphur et
spiritus procellarū pars calicis eorū. ergo
affliguntur igne et terra fetida que significa
tur per sulphur. et aere procelloso qui dici
tur spiritus tempestatis: secundū Augusti
num duodecimo super Genesim: longe post
principium. Dicitur etiam Sapien. quinto.
q candelcet in illos aqua maris: et flumina
concurrent duriter per testimonium. ergo sa
cre scripture videtur q affligantur a quatuor
elementis.

C **R**espondeo q damnati non tantū affligē
tur ab igne: sed etia ab alijs elementis: vt be
ne ostendunt auctoritates indacte: cuius con
grua ratio est: vt enim habetur Sap. xi. **P**er
que peccat quis. per hēc et torquetur: homines
vero reprobi per. 4. elementa peccauerūt in
quantum peccauerunt in corporibus compo
sitis ex. 4. elementis et in quantum inordinate
dilexerunt elementa et elementata: neqz solū
fm aliquos puniuntur ab elementis: sed etia
corporū celestium influētia punit eos: iustū. n.
est: vt quia rebelles fuerunt creatori q omnis

D creatura contrarietur eis in visione. iuxta illud Sap. 5. Armabit creaturam ad ultionem inimicorum: quia tamen ignis et aqua ex sui natura magis sunt afflictiva quam aer et terra: ideo magis fit mentio in cruciatu eorum de igne et aqua: quam terra et aere. **R** ignis magis est actiuus quam aqua: ideo sub nomine ignis dominus comprehendit omnem penam quam a rebus corporeis patient: ut cum dicit Matt. 25. Ite maledicti in ignem eternum. Quia autem illi qui sunt in purgatorio puniuntur ut purgentur: ignis habet naturam purgatinam: ideo ut aliquibus per anime in purgatorio a nullo alio elemento nisi ab igne puniuntur.

C Ad primum in oppositum domini quod elementa ibi sunt in quadam confusione: nec tamen unum alterius remittit virtutem eo quod agunt in quantum instrumenta diuine iustitie: que ad agendum in reprobos et non in se ipsa mouentur et determinantur. **C** Si tamen dicat quod ibi sunt ordinata: potest dici ad illud Job. Non est ibi ordo: quod hoc intelligitur in corporibus damnatorum. Unde Greg. 9. lib. mora. versus sine exponens illud verbum dicit: quod ipsa supplicia que ordinata per iustitiam inueniuntur: ordinata in corporibus damnatorum non sunt.

E t infra. Vel certe abesse simplicis ordo dicitur: quia quibuslibet rebus in penam surgentibus propria qualitas non seruatur. quod inferius in eodem libro in pluribus inducendo declarat. **C** Ad 2^m dicunt quidam quod ab omnibus elementis simul affliguntur: quia sicut forme corporum immaterialiter recepte in spiritu non sunt contrarie: sic nec actiones earum: similiter dicitur in sensu: simul. non in usu est sinitudo albedinis et nigredinis et actiones carum. **A** sinitudo dicitur quod ita potest esse in actu: sed hoc alijs non placet: quia quantum sinitudines priorum in intellectu non sunt contrarie: non tamen ita perfecte mouetur intellectus a pluribus simul: ut ab una tantum sinitudines etiam contrariorum recepte in eadem parte pupille sese in actione sua impediunt: ut per cum per vitrum coloratum colore rubeo respicitur aliquid album: ut enim tunc quasi quoddam aliquo modo confusus ex utroque: et multo fortius forme calidi et frigidi simul in tactu recepte sese in suis actionibus impediunt: cum tactus sit sensus longe minus spiritualis quam visus. **C** Preterea. dicit Job. 24. de quolibet damnato. quod ad nihil calorem transiet ab aquis nivium: quod verbis sonare videtur damnatos puniri a frigido et calido alternatis: nec tamen erit aliqua mitigatio unius per aliud: quia per virtutem diuinam supernaturaliter fiet: ut in eodem instanti cesset tota afflictio quam fuit a calido et introducta completa afflictio a frigido: ita ut nec successiue una recedente alia successiue adueniet.

Circa istam. Anusquisque sua mensuram recipiet corporis etc. Hoc in quonibus expositum est. Illi autem in puncto temporis recedit quod illa promittitur: ut homo fieret cresceret viueret anianit. huiusmodi expositio per ea que in 4^a. q. 6^a. dist. deest sunt. Corpora hominum vel demonum. hoc dicit Aug. 3. opinionem platonicoz: qui posuerunt demones esse quedam aialia aeris corporis: sicut per 3. 8. de ci. c. 26. ubi aug. recitat verba Apulei platonici. Ignis eternus cuiusmodi sit in qua mundi vel rerum parte futurus sit hominum scire arbitror neminem etc. Hoc intelligendum est de loco eius proprio: quia locum eius ceteri sciunt: ex scriptura enim habemus quod est sub terra. Annam similitudinem corporis habere non est intelligendum: quod sit ad similitudinem corporis figurata: sed quod in suo intellectu habet speciem corporis representatiuam. Nec istis affectibus. scilicet spe tristitia gaudio ac metu careret quod non est intelligendum secundum quod sunt passionis sensitui appetitus: cum ille non sit in spiritu separato: ut inferius ostenditur: sed secundum quod sunt intellectuales affectiones seu passiones Si abortiuus fetus et monstra resurgunt. Respondeo quod que fuerunt animata anima rationali resurgunt et que non: non et hoc est scia magistris huius dist. c. vii. et aug. enchir. 48. c.

C De diuersis animarum receptaculis.

Distin. XLV.

Preterea sciendum est quod omnes anime: ut ait Aug. cum de hoc seculo exierint diuersas habent receptiones: bone habent gaudium:

male vero tormenta. Sed cum facta fuerit resurrectio et bonorum gaudium amplius erit: et malorum tormenta grauiora: quando cum corpore torquebuntur. Ex his ostenditur quod maius erit gaudium sanctorum in resurrectione et postquam fuerit ante: et quod diuersa receptacula habebunt anime sanctorum. De quibus idem Aug. ait. Tempus quod inter hominis mortem et ultimam resurrectionem interpositum est: animas abditis receptaculis continet: sicut vnaqueque digna est vel requie vel eruna: pro eo quod sortita est in carne dum viueret.

De suffragiis defunctorum.

Eq; negandum est vt ait Aug. defunctorum animas pietate suorum uiuentium releuari: cū pro illis sacrificium mediatori offertur: vel elemosyne fiunt in ecclesia. Sed hec eis tñ proliunt qui cum uiuerent hec sibi vt postea possent prodesse meruerūt. Est enim quidam viuendi modus nec tam bonus vt non requirat ista post mortez: nec taz malus vt ei non proliant ista post mortē. Est vero talis in bono vt ista nō regrat: et est rursus talis in malo: vt nec his valeat: cum hec vita transierit: adiuari. Quocirca hōmne meritum cōparat: quo possit post hāc vitā quispiā grauari vel releuari. Nemo autē speret qđ hic neglexit cum obierit apud deum promereri. Nō ergo ista que pro defunctis cōmendandis frequētat ecclesia illi apostolice sunt aduersa sententie qua dictum est. Omnes stabimus ante tribunal xpi: vt referat vnusq; scđm ea que per corpus gessit. s. bona vel mala: qz ēt hoc meritū sibi quisq; cū in corpore uiueret cōparauit: vt possent ei ista pdesse. Non. n. omnibus plint: et quare non: nisi ppter dñam vite: quā quisq; gessit in corpore? Cum ergo sacrificia siue altaris siue quarūcūq; aliarū elemosynarū pro baptizatis oibus offeruntur pro valde bonis gratiarum actiones sunt: pro nō valde malis sunt ppitiationes. Sed pro valde malis: et si nulla sunt adiumenta mortuorum: tamē qualescūq; viuorū cōsolationes sunt. Quibus vō plint: vel ad hoc proliant: vt sit plena remissio vel certe vt tolerabilior sit ipsa damnatio. Oratiōibus ergo sancte ecclesie et sacrificio salutari et elemosynis que pro eorū spiritibus offerunt: non est dubiū mortuos adiuari: vt cu; eis misericordius

agatur a domino: qđ eorū peccata meruerunt. Hoc. n. a patribus traditū tota obseruat ecclesia. Ut pro eis qui in oratione corporis et sanguinis defuncti sūt: cū ad ipm sacrificiū loco suo cōmementē oretur: ac p illis quoq; id offerri cōmementur. Non est ergo ambigendū ista pdesse defunctis: sed talibus qui ita vixerunt ante mortē vt possint eis hec vtilia esse post mortē. Nam qui sine fide operāte per dilectōez: cuiusq; sacramētis de corpore exierūt: frustra illis a suis huiusmodi pietatis officia ipendunt: cuius dūz hic essent pignore caruerūt: non misericordiam sibi thesaurizātes: sed irā. Nō ergo mortuis noua merita cōparant: cū pro eis aliquid boni operant sui: s; eorū pcedentibus cōsequentia ista reddūtur. Nam istā quisq; finiens vitā: nisi qđ in ea meruerit: nō poterit hēre post eā. Ecce qbus et qualr. plint illa que p defunctis frequētat ecclesia: mediocriter malis suffragant ad pene mitigationē: mediocriter bonis ad plenā absolutionē. Qui non habēt tante pfectionis merita vt nō idigeant iuari p pauperes: quorum est regnū celoz: quos sibi fecerunt amicos de māmōna iniquitatis. Quorum tanta est pfectio vt his adiutoris nō idigeant: qles sunt apli et martyres: Ut enī ait Aug. Iniuria est pro martyre orare in ecclesia: cuius nos debemus orationibus commendare: pro alijs autem defunctis oratur.

De officiis sepulture.

Et pompis vero exequiarū idē Aug. ita dicit. Pompa funeris: agmina exequiarū: sumptuosa diligentia sepulture: viuorū sunt qualiacūq; solatia: non adiutoria mortuorum. Qz si aliquid pdest impio sepultura preciosa: oberit pio vilis vel nulla.

Distinctio

Preclaras exequias in cōspectu hominum purpurato illi diuiti exhibuit turba famulorum: sed multo clariores in conspectu domini vlceroso illi pauperi ministerium exhibuit angeloz: qui euz extulerunt nō in marmoreū tumulum: sed in abrae gremiū. Sit tñ cura mortuos sepeliendi ⁊ sepulchra cōstruendi: qz hec i scripturis sanctis iter bona opera deputata sunt: nec solum in corporibus patriarcharū: aliorūq; sanctorū: sed ē in ipsius domini corpore q ista fecerunt laudati sunt. Impleant igit homines erga suos officia postremi muneris ⁊ sui humani leuamenta meritis. Verum illa que adiuant spūs defunctorum. oblationes ⁊ oratiōes multo obseruantius procurent.

De duobus bonis quorū alter plura post mortem habet auxilia.

¶ Olet moueri questio de duobus bonis vno diuite altero paupere pariter: sed mediocriter bonis: qui p̄dictis suffragijs indigent: ⁊ meruerūt pariter post mortem iuari: pro altero vero. i. pro diuite spāles ⁊ cōmunes sūt orationes multeq; elemosynarū largitiones: pro paupere vero nō sūt nisi cōmunes largitiones ⁊ orationes. Querit ergo an tñ iuuetur pauper pauciorib; subsidijs: quātum diues ampliorib;? Si non pariter iuuatur nō ei redditur scdm merita. Meruit enī pariter iuari: qz pariter boni extiterunt. Si vero tñ suffragij cōsequitur quātum diues: quid cōtulerunt diuiti illa spāliter pro eo facta? Sane dici potest non ei magis valuisse generalia ⁊ specialia q; pauperi sola generalia suffragia: ⁊ tamen p̄fuerunt diuiti spālia non quidem ad aliud vel magis aliquid: sed ad idē ad qd generalia: v. ex pluribus ⁊ diuersis causis vnum

perciperetur emolumentum. Potest tamen dici aliter illa plura subsidia contulisse diuiti celeriozem absolutionem non pleniozem.

¶ Quibus suffragijs iuuabunt mediocriter boni qui in fine inueniuntur.

Ed iterum queritur de aliquo mediocriter bono qui talib; indigens suffragijs in ipso cōsummationis articulo cum reliquis migrabit si saluus fuit? pro eo non offert vltius sacrificium vel oratio vel elemosyna: nec habebat tante perfectionis merita que his suffragijs non egerent. Nūquid ergo saluabitur? Estimo euz quasi per ignem transeuntem saluari meritis ⁊ intercessionibus celestis ecclesie: que pro fidelibus semp intercedit voto ⁊ merito donec impleatur christus.

¶ Quomodo sancti glorificati audiunt preces supplicantium ⁊ quō intercedūt pro nobis ad dominum.

Ed forte queris nunquid preces supplicantium sancti audiunt ⁊ vota postulantium in eorū notitiam perueniunt? Non est incredibile animas sanctorum qui in abscondito facie dei veri luminis illustratione letant: in ipsius cōtemplatiōe ea que foris aguntur intelligere: quātum vel illis ad gaudium vel nobis ad auxilium pertinent. Sicut. n. angelis ita ⁊ sanctis q deo assistunt petitiones nostre innotescunt in verbo dei qd contemplant: vnde ⁊ dicuntur angeli orationes ⁊ vota nostra offerre deo: non qz eum doceant: sed quia eius voluntatem super eis consulunt. Unde Aug. Angelis qui sunt apud deum innotescunt petitiones nostre: vt quodāmodo eas offerant deo: ⁊ de his consulant: ⁊ qd deo iubente implendum esse cognouerint: hoc nobis euidenter vel latenter

reportent. Unde et angelus hominibus ait. Cum oraretis: orationem vestram obtuli deo. Ad omnia quidem scienda sufficit deo sua perfectio: habet tamen nuncios. i. angelos: non qui ei que nescit annuncient. Non enim sunt vlla que nesciat: sed bonum eorum est de operibus suis eius consulere veritatem: et hoc est quod ei dicuntur nonnulla nunciare: non ut ipse ab eis discat: sed ut ab eo ipsi per verbum eius sine corporali sono: nunciant etiam quod voluerit ab eo missi ad quos voluerit: totum ab illo per illud verbum eius audientes. i. in eius veritate inuenientes: quid sibi faciendum: quid: quibus: et quando nunciandum sit. Nam et nos orantes eum: non eum docemus: quod nouit: ut ait verbum eius: pater vester quid vobis necessarium sit priusquam petitis ab eo. Nec ista ex parte cognouit: sed futura omnia temporalia atque in eis etiam quid et quando ab illo petitori fueram: et quos: et de quibus rebus vel exaudietur vel non exaudietur esset sine initio ante presciuit. Non ergo dicitur angelis orationes nostras offerre deo: quasi deus tunc nouerit quid velimus et quo indigeamus: que omnia antequam fiant sciunt et postquam facta sunt nouit: sed quia necesse habet rationalis creatura temporales causas ad eternam veritatem referre siue petendo quid erga se fiat: siue consulendo quid faciat.

Quod dictum est de angelis attribuit sanctis animabus.

Autem angeli a deo per verbum eius discunt petitiones nostras: et quid de his implendum sit: et quid non: Cur non credamus et animas sanctorum dei faciem contemplatum in eius veritate intelligere preces hominum: et que implende sunt: vel non?

Inde est quod deus dicitur exaudire preces quorundam non solum quando effectum meriti parat: sed et quando innotescit curie angelorum et sanctarum animarum quod idem futurum sit vel non: et quod cognoscunt in dei voluntate esse: volunt et ipsi. Adeo. n. superne voluntati addicti sunt: ut nihil propter eius voluntatem queat velle. Intercedunt ergo ad deum pro nobis sancti: et merito: dum illorum merita suffragant nobis: et affectu: dum vota nostra cupiunt impleri. Quod tamen non faciunt nisi in voluntate dei impleta didicerint. Oramus ergo ve intercedant pro nobis. i. merita eorum nobis suffragentur: et ut ipsi velint bonum nostrum: quod eis volentibus deus vult et ita fiet. Ex premissis constat quod cum quibusdam misericorditer agit deus quod eorum peccata meruerint. scilicet cum mediocriter malis: quod suffragis ecclesie iuuant.

Superius determinauit magister de resurrectione mortuorum. Hic determinat de statu eorum ante resurrectionem. Et diuidit in duas partes. Primo determinat de statu animarum existentium in purgatorio. Secundo de statu animarum existentium in inferno: di. 46. ibi. Sequitur. Prima in duas. Primo determinat de suffragiis ecclesie militantis. Secundo de suffragiis triumphantis. ibi. Sed iterum. Prima in quatuor. Primo ostendit diuersos esse status animarum post mortem. Secundo in quo statu possunt iuari suffragiis: et in quo non. ibi. Nec negandum. Tertio ostendit per que iuuantur: et per que non. ibi. De pompis. Quarto quantum iuuant per suffragia que pro eis fiunt. ibi. Solet. Illa pars que ibi incipit. Sequitur iterum. diuidit in duas. Primo ostendit suffragia ecclesie triumphantis. Possesse aliquibus defunctis. Secundo qualiter possunt iuari. ibi. Forte.

Secunda hanc dist. querendum est principaliter de seipsum. Primo de animarum receptaculis. Secundo de suffragiis ecclesie militantis. Tertio de illis qui possunt facere testamentum. Quarto de quibusdam circumstantiis obseruandis in condendo testamentum. Quinto de executionibus testamentorum. Sexto de sepulchris. Septimo de suffragiis ecclesie triumphantis. Circa primum queruntur quatuor. Primo.

mo vtrius animari post sui separationē a suis corporibus sint aliqua corporalia receptacula. **¶** Secundo que et quot sunt illa. **¶** Tertio vtrum exeant aliquādo de receptaculis suis. **¶** Quarto vtrum corporalia receptacula animarum in aliquo augeant earum delectationem vel afflictionem. **¶** Questio. 1.

A **Primo** ostendo qd anime nō habent aliq corporalia receptacula. Aug. 12. super gen. versus finē dicit. Animā cū de corpore exierit ad loca corporalia nō ferri. et par post dicit: qd videt eē in locis nō corporalib⁹: sed corporaliū similibus sine in requie: sine in doloribus. **¶** Item spūs nō magis cōueniūt cum vno loco corporali qd cum alio: quia a loco corporali non dependent. ergo nō esset ratio: quare magis essent in vno corporali receptaculo qd in alio.

¶ Contra magister hui⁹ dist. c. 1. et glo. super illud. 1. ad thes. 4. simul rapiemur cum illis in nubibus. dicit qd oēs anime cū de hoc seculo exierint diuersas habēt receptatiōes. **¶** Itēz Greg. 4. lib. dialo. parum ante mediū. refert quēdam vtrum sanctū retulisse qd vidit Theodoriciū post mortē inter Joānē papaz: et Symacum patritiūz discinctū atqz discalcium deductū in vulcani ollam iactari. eodē etiam lib. inter mediū et finem refert Germanū capuanū episcopū inuenisse Iulianū diaconem qui erat defunctus stantē et obsequentem in balneis. ergo anime post mortē corporalia receptacula habent.

¶ Respondeo qd anime post mortē sunt in aliquibus corporalibus receptaculis: vt enim declarātū est lib. 1. di. 37. angeli qui sunt spūs: sunt in aliquib⁹ corporalibus locis nō circūscripti: sed diffinitiuē. ergo similr ania separata nō obstante qd sit spūs.

C **Ad p^m** in opp^m ddm qd ibi aug. loquit de loco circūscribēte. qd p. 3. q. 2. post qd dixit animam ad loca corporalia nō ferri nisi cū aliquo corpore statim subiūgit vel nō locali ferri. **¶** Ad 2^m dōz qd spūs aia separata nō magis pueniat cum vno loco qd cū alio rōne sue essentie: cū ex loco nā ei⁹ nō dependeat: tamē ppter opatiōes quas in loco debet exercere vel circa eam dōz exerceri: magis sibi cōueniūt vnus locus qd alius: nō qd velim dicere suam passiōē vel opatiōem esse formālē rōnem vel effectiūā suē existētie in loco: sed similitas existētie sue cū corporali loco vel cū re existēte in loco est formalis ratio sue applicatiōis ad locū sicut de spū angelico declarātū est lib. j. dist. 37. in illa qōne vtrum angelus sit nūq. **¶** Questio. 11.

Secundo queritur que et quot sunt illa receptacula.

¶ Rūdeo qd qdā receptacula corporalia deputantur aīabus de lege eōe: qdā ex lege spālī. pma ante xpī aduentū erant: 4. et oīa sub terra: quedā in infimo deputata aīabus dānatis pro actuali pctō mortali et pro originali cum aliquo veniali: aīa. n. de cōs. cū originali pctō: qdā nō habeat actuale pctū nisi veniale: tū puniet eternaliter pena sensus: et i eodē loco cum illis qui puniunt pro pctō mortali puniet: tamen multo remissius: qd aut veniale puniet pena eterna declarātū est supra. di. 21. **¶** Supra pdictū receptaculū aliud est in quo sunt anime pro solo peccato originali dānate que nō puniunt pena sensus: sed sola pena damni: vt ostensū est lib. 3. **¶** Supra qd aliud est in quo purgant anime que decesserunt cū charitate. **¶** Supra qd ē qrtū in quo reqdescebāt aīe decedētes cū charitate que nihil purgabile secū portabāt: vlt q portauerāt: et purgate erāt: qd receptaculū ante xpī aduentū sinus Abrae dicebat. q. 11. Abraā p^m ab ifidelib⁹ sese separauit: et fidei signaculū distinctiū accepitiō loc⁹ reqdē qd debet aīe pp fidē charitate forma tam sin⁹ Abrae dictus ē. post ē xpī aduentū sunt. 4. receptacula aīaz eadē qd p^m qrtō excepto: in quo nō nulla aīa recipit: qd decedētes cū charitate nihil portātes purgabile cum nullū hēant retardatiū statim ascendūt in celū empireū: qd ē receptaculū bonorū: sic ignis purus nihil hīs retardatiū statim ascendit sursum. **¶** Decedētes autē sine charitate cū actuali peccato statim descendūt ad locū infimum sicut grania nō habētia aliqd qd phibeat eorum descēsum statim descendūt ad locū infimū. **¶** Decedētes autē sine charitate cum solo originali peccato statim descendunt ad locū qui cōsequētē est sup illū. **¶** Decedētes autē cum charitate aliqd purgabile secū portātes descendunt ad locū tertiu post expletā pniām statim ascensure in empireū celuz: qui mō sin⁹ Abrae dicitur. vñ p. 3. q. nō eundē locū itelligim⁹ mō per sinum abrae cū rogamus anias deferri in ipm: cū illo qd ante xpī aduentū sinus abrae dicebat: diuerse autē mansiōes in celo diuersa receptacula corporalia nō dicunt: s; diuersi gradus pniōz: imo totū celū empireūz vñ dicit receptaculū: receptacula autē que ex lege spālī aliquibus aīab⁹ assignant indeterminata sunt quo ad nos. **¶** Quedā. n. aīe ex aliqbus spālībus causis: in locis purgant: in qd us deliquerunt: vt dicit sup di. 21. vbi de purgatorio plura dicta sunt: et lib. 3. di. 21. **¶** Qd. 11.

Tertio querit vtrū aīe aliqñ exeat de receptaculis suis q̄ habet post mortem. Et videt q̄ nō. Job. 7. q̄ descēderit ad inferos nō ascēdet. ¶ Itē August. li. de cura p̄ mortuis agēda vltra mediū. Si i reb⁹ viuentiū iter eēt aīe mortuorū me pia mā nulla nocte desereret: que me mari terraq; secuta ē: vt mecū viveret. sed si exirēt aliqñ de receptaculis suis aliquando intereēt rebus viuentium.

¶ Cōtra. Math. 17. Moyses legi apparuisse cū Helia. p̄ qd̄ Aug. pbat li. predicto. inter me diū ⁊ finē. ad viuos aliquos mitti ex mortuis. ¶ Itē Hiero. 5 vigilatū dicit aīas sanctorum posse cū voluerit suis tumultis esse presentes.

Rūdeo aliquādo aīas exire de receptaculis suis dupliciter pōt itelligi. vel p̄ diuinā potētā: vel p̄ nām. p̄p̄iā. p̄mo mō de inferno ⁊ de celo exeūt alique aīe nō i perpetuū. s; ad tēpus. nec de lege cōi. s; ex aliq̄ spālī cā. sic etiā de purgatorio alique exeūt ad modicū tēpus ante cōpletionē pene sue post cui⁹ cōpletionē inde exeūt illuc amplius nō reuerfure. in iudicio aut oēs tā exītes in celo q̄ in inferno exībūt fm cōem legē diuine iustitie ad eadē iterū loca cū suis corpib⁹ reuerfure: ⁊ in eis i perpetuū remāfure. p̄ nām aut p̄p̄iā nulle aīe de suis receptaculis possunt exire: vt qd̄ dicit dictū sui p̄firmātes auctoritate ⁊ rōne. Dicit enim Aug. de cura p̄ mortuis agēda. iter mediū ⁊ finē. q̄ defuncti p̄ naturā p̄p̄iā vīuorū reb⁹ itēfesse nō pōt. rōne sic. fm p̄h. i. de aīa. potētē q̄ sūt p̄iuncte nō sūt sepabiles. oēs at̄ dicūt p̄iuncte esse que operant̄ mediāte organo corporeo. huiusmodi autē est in hoīe potētia motiua secundū locū. aīe ergo sepate nō hūt potētā qua de loco ad locū possint se mouere. ¶ Sed p̄tra. a dño Stephano p̄sien. epo exēdicatus est hic articulus q̄ aīa hūana nullo mō ē mobilis fm locū nec p̄ se nec p̄ accēdens: ⁊ si ponat̄ alicubi p̄ substantiā suāz nūquā mouebit̄ de vbi ad vbi.

Dicēdū ergo q̄ de suis receptaculis exire possent ille q̄ vellēt p̄ suā p̄p̄iā virtutē nisi p̄hiberent̄ a virtute supiori. s; de lege cōi exire. p̄hibent̄ ille q̄ sunt in purgatorio ante cōpletaz p̄niam: ⁊ ille que sunt in inferno ante iudiciū. Ille aut q̄ sunt in celo exire nolunt vsq; ad tps̄ resumptiōis corporū suorū. nisi alique videant aliqñ hoc placere deo ex aliqua spālī cā. vnde videt̄ aliq̄bus q̄ oēs descēderūt de celo in obiitū beate Marię virginis. p̄pter eius reuerentiā: cū ea itēz ascēderunt in celū. ab Augusti nō ergo dicunt̄ aīe nō posse interesse reb⁹ vīuorū p̄ p̄p̄iā naturā: q̄ eaz virtus non pōt p̄trari superiori virtuti qua prohibentur.

¶ Ex dieb⁹ p̄ solutio ad ar⁹ i oppm. 26. iii.

Quarto querit vtrū corpalia receptacula aīaz in aliquo augeāt eorū delectationē vel afflictionē. Et videt q̄ nō: q̄ in angelis ministrantibus minueret delectatio: ⁊ in aīabus que aliqñ exeūt de inferno minueret afflictio: qd̄ falsū est. ¶ Itē locus purgatorij deputat⁹ est aīab⁹ ad purgationē: s; ille aīe que ibi sunt desiderant purgari. ergo locus ille in nullo augeat earum afflictionem.

¶ Cōtra. si receptacula aīaz corpalia in nullo auget̄ eaz delectationē vel afflictionē inutiliter eēt eis deputata determinata loca ⁊ frustra: quod falsū est.

Rūdeo q̄ receptacula corpalia aīaz in aliquo augeāt eaz delectationē vel afflictionē: celū enī empireiū: quāuis in nullo augeat aīarū beatā delectationē essentialē in aliquo: tñ auget in eis delectationē accidentālē: inquantū ille aīe locū illum plusq; alia diligūt: p̄sentia autem rei dilecte aliquā causat delectationem.

¶ Ratio aut̄ quare locū illū plus ceteris diligit: triplex est. ¶ Una q̄ locū illū sciunt sibi esse deputatū a deo quē summe diligūt. ¶ Alia q̄ in illo p̄pter excessū nobilitatis sue nature sup̄ alia corpa expressius q̄ in alijs locis refulget tāquā i effectu diuinā bonitatē p̄spiciūt.

¶ Tertia q̄ illius loci sublimitas luminositas ⁊ immobilitas suā spirituales sublimitatē ⁊ luminositatē: ⁊ dētis p̄petuitatē expressius ⁊ qualitates locorū aliorū representat. vñs q̄ q̄ aut ceteris paribus plus diligit locū q̄ magis est representatiuus sue nobilitatis quā diligit. ¶ Receptaculū ē dānatoz i aliquo augeat eoz afflictionē: q̄ locū illū odiūt triplici de cā.

¶ Una est q̄ sciunt illū sibi esse deputatū a diuina iustitia: quā odiūt. ¶ Alia q̄ illius loci vilitas est sue obligatiōis ad penā p̄petuā reuerfatiua seu representatiua. ¶ 3^a q̄ est p̄tētiuus ignis illius q̄ affligūt. ¶ Receptaculū at̄ aīaz q̄ purgant̄ i aliquo eaz augeat afflictionē. nō q̄ ipm̄ odiāt volūtate deliberatiua: euz sint in charitate: ⁊ sciāt illū locū sibi esse assignatū ad tps̄ ad eaz purgatoēz ⁊ a diuina iustitia quā diligūt: s; q̄ ipm̄ nām motu volūtatis refugiūt sub rōne qua suā obligatiōē ad penā: quāuis ad tpanēā representat: ⁊ sub ratione qua ignez continet quo affliguntur.

¶ Ad primū in oppositiū dicēdū q̄ nō valet: q̄ ⁊ angeli ministrātes sciunt se cū eis placuerit ad celū empireiū reuerfuros: ⁊ ministrādo nobis delectant̄. aīe aut̄ que ad tps̄ exeunt de inferno sciūt se ad ipsum cito reuerfuras: ⁊ pro illo modico tempore quo a turpi loco exeunt

equivalens pena eis a diuina iustitia recõpen-
sat. ¶ Ad 1^m patet solutio ex dictis in gõne.

Articulus. ¶

Quoniam de 1° pncipali.

¶ Et circa hoc queruntur. 4.
¶ Primo vtruz suffragia vi-
uoruz profint defunctis. ¶ 2°
vtrum suffragia facta deter-
minate pro vno profint omnibus existentibus
in purgatorio. ¶ Tercio vtrū magis profint il-
li pro quo determinate sunt q̃ alijs. ¶ Quar-
to vtrum defunctis profint suffragia facta a vi-
uis exiitib⁹ in peccato mortali. ¶ 5°.

A ¶ Primo ostendo q̃ suffragia viuorum non
profint defunctis: dicitur enim de
mortuis in domino apoc. i. q̃ opera eorū se-
quantur illos. ergo non iuuantur alienis ope-
ribus. ¶ Itẽ eccl. 9. dicitur de mortuis. q̃ nō
habent partẽ in opere quod sub sole geritur.
ergo idẽ quod prius. ¶ Item opera viuorū
mala non possunt eis nocere. ergo a simili nec
opera bona iuuare. ¶ Item si suffragia viuorū
rum prodesse eis cum pena purgatorij sit fi-
nita. possent totaliter per suffragia viuoruz ab
omni pena liberari: z sic peccatuz posset rema-
nere impunitum quod diuinam iustitiam non
debet fm̃ Ansel. i. li. cur deus hō. ante mediū.

B ¶ Contra. 2°. li. 2. sac. ii. c. dicitur q̃ scā z sa-
lubris est cogitatio pro defunctis exorare vt a
peccatis soluantur. ¶ Item Augu. euchi. 65.
c. z recitat magister. huius di. c. 2. non est negā-
dum defunctorum animas pietate suorum vi-
uentium relenari cum pro illis sacrificiuz me-
diatoris offertur vel elemosyne si i ecclia fiat.

¶ Respondeo q̃ animarum quedā sunt bea-
te iam in celo. Quedā sunt condemnate pro
peccato originali z actuali solo que sunt in in-
ferno. Quedam sunt in charitate suam exple-
tes penitentiam in purgatorio. Beatis non
profint viuoruz suffragia: q̃ non indigent. vn-
de Aug. euchi. c. predicto. z magister vbi pri-
us dixit q̃ sacrificia siue altaris. siue quaritū-
q̃ clarum pro defunctis valde bonis gratiarū
actiones sunt. damnatis vero etiā pro solo ori-
ginali peccato non profint: q̃ nō cōmunicant
nobiscum in vinculo charitatis: mediante quo
bona. cōmunicantur adiuticem. vnde tales se
cum non portauerunt radicem meriti qua ta-
lia opera si pro eis fierent eis pdesse possent: z
sicut dicit aug. euchi. predicto. c. hic omne me-
ritū cōparat quo possit post hāc vitā quispiam
releuari. vnde eodẽ. c. dicit q̃ talia opa: z si pro
valde malis nulla sint adiuncta mortuorum.

¶ Respondeo q̃ animarum quedā sunt bea-
te iam in celo. Quedā sunt condemnate pro
peccato originali z actuali solo que sunt in in-
ferno. Quedam sunt in charitate suam exple-
tes penitentiam in purgatorio. Beatis non
profint viuoruz suffragia: q̃ non indigent. vn-
de Aug. euchi. c. predicto. z magister vbi pri-
us dixit q̃ sacrificia siue altaris. siue quaritū-
q̃ clarum pro defunctis valde bonis gratiarū
actiones sunt. damnatis vero etiā pro solo ori-
ginali peccato non profint: q̃ nō cōmunicant
nobiscum in vinculo charitatis: mediante quo
bona. cōmunicantur adiuticem. vnde tales se
cum non portauerunt radicem meriti qua ta-
lia opera si pro eis fierent eis pdesse possent: z
sicut dicit aug. euchi. predicto. c. hic omne me-
ritū cōparat quo possit post hāc vitā quispiam
releuari. vnde eodẽ. c. dicit q̃ talia opa: z si pro
valde malis nulla sint adiuncta mortuorum.

qualescūq̃ tamen sunt p̃solationes viuoruz. vn-
de qd̃ refert. Jo. dama. in quodā sermone. Tra-
ianū fuisse liberatū de inferno ad preces Gre-
go. sic debet intelligi q̃ reuocatus fuit ad cor-
porale vitā in qua per bona opera postea me-
ruit vitam eternam. animabus autē existētib⁹
in purgatorio p̃sunt viuoruz suffragia nō ad au-
gmentū gratie gratum facientis: sed ad pene-
corū mitigationē: z abbreviationem: q̃ vt di-
cit augu. c. predicto. cū viueret in hac vita me-
ruerunt vt hoc sibi postea posset prodesse. nec
hoc vt dicit augu. ibidẽ aduersat illi apostoli-
ce sententie qua dictum est. oēs stabimus ante
tribunal christi vt recipiat vel referat vnusq̃
q̃ fm̃ ea que per corpus gessit: siue bonuz siue
fuerit malū: q̃ hoc sibi meritū quisq̃ cū in cor-
pore viueret cōparauit vt ei possint ista pdesse.

¶ Ad p̃mū in opp^m vdm q̃ suffragia viuoruz
que fiunt pro existētib⁹ in purgatorio dicitur
opera eorū in quātū in hac vita meruerunt vt
eis prodesse si pro eis fierent. ¶ Ad 2^m vdm
q̃ pro tanto mortui dicunt nō habere partem
in opere quod sub sole gerit: q̃ tali operi non
cooperant: habēt tñ partē in fructu operis. p̃-
pter rationē supradictā. ¶ Ad 3^m vdm q̃ non
est simile: q̃ nō sic est vnū cōe vinculū cōmū-
nicationis maloz sicut bonoz: qd̃ vinculus est
charitas. deus etiā p̃rior est ad miserandū q̃
ad p̃dēndū. ¶ Ad quartū vdm q̃ nō est inco-
ueniens q̃ per aliqua suffragia viuorū possit
defunct⁹ totaliter liberari ab aliqua pena cui
erat obligatus: nec idēo peccatū remanet im-
punitū: q̃ punit pena viuoruz satisfaciētū pro
defuncto: cū enī ostēsum sit sup̃a. di. 20. vnum
vniū satisfacere. p̃ alio viuo: q̃ pro ipso com-
mode satisfacere nō p̃t: rationabile est vt etiā
satisfacere possint. p̃ existētib⁹ in purgatorio
qui pro se ipsi satisfacere nō possunt nisi penā
patiēdo: z eam in quātū in iusta est acceptan-
do: z patienter sustinendo: z nobiscum chari-
tate coniuncti sunt.

¶ Questio. ii.

Secundo querit vtrū suffragia determina-
te facta p̃ vno p̃sint oibus existē-
tib⁹ in purgatorio. Et videt q̃ nō. vniū magis
puenit cū viuis q̃ cū mortuis: s̃ suffragia vi-
uoruz facta determinate p̃ aliquo defuncto nō
p̃sunt oibus viuis. ergo multo fortius nō pro-
fint oibus mortuis existētib⁹ in purgatorio.
¶ Itẽ in tpalibus intendēs satisfacere deter-
minate p̃ debito vniū satisfaciēdo. p̃ illo non
minuit debitū alioz. ergo a simili vniū facies
suffragia vt satisfaciāt pro pena debita deter-
minata alicui defuncto satisfaciēdo pro illo
penas non dimittit alioz.

Contra in corpore naturali remedium adhiberi vni mebro viuo redundat in oia mebra viua. vnde aplos. i. cor. 12. si gloriatur vnu mebrum gaudet oia mebra. ergo a simili in corpore mysti co ecclesie suffragia facta pro vno existente in purgatorio cum sit mebru viuens p charitates prodest oibus alijs existentib⁹ in purgatorio.

Item in ecclesia militante et triumphante cuiuslibet bonu redudat quoda mo in oes alios: cu ergo congregatio existentiu in purgatorio sit quasi media inter ecclesia militante in terris: et triumphante in celis: et mediu participare debeat naturam extremoru: suffragia que sunt determinate p aliquo existente in purgatorio redunt in omnes alios.

Rideo ad causandum pena concurrunt virtus agentis: et dispositio patientis: qz fm phm 2. de aia. actus actiuor sunt in patiente disposito. potest ergo diminui alicui⁹ pena vl⁹ diminutionem virtutis ex parte agentis: vel per diminutionem dispositionis ad patiendum ex parte sustinentis. sic et per augmentationes cuiuslibet istorum pena potest augeri. vnde in equaliter dispositi ad patiendum ab equali virtute in equaliter patiuntur. vnde fm sentententiaz Auic. 6. naturaliu. li. 4. c. vlti. multu dispositus ad tristitiam ex modica causa fortiter tristatur. quod autem dictum est videmus in exemplo: pena enim magnus onus portantis diminui potest vel per diminutionem grauitatis oneris: vel p aliquam pfortationem virtutis illius q portat onus: quia immittit in ipso dispositio ad patiendu ab onere. sic dico q isto duplici modo ptingit intelligere diminui penam existentium in purgatorio. Quatum ad diminutionem pene modo primo suffragia facta determinate pro vno tñ alijs no profunt: qz sic virtus coru no attingit nisi illu ad que terminant et quasi applicatur per intentionem agentis: sed modo secundo facta pro vno profunt alijs: qz misericordia dei prouidete suffragia facta pro quocunq in purgatorio oibus alijs innotescit: et qz sese diligunt ex charitate nec sibi inuicem inuidet in aliquo: oēs gaudent de illius pene alleviatione: p quo facta sunt suffragia: qdlibet aut gau diu reddit gaudent minus dispositu ad pena cotristante: qz fm suam phi. 7. ethi. c. vlti. cuiusq tristitie repugnat fm forma generis quecunq delectatio: et ideo mitigat eam: et pot esse ita fortis q totaliter expellit: sed predictu gau diu in pposito no est tantum q penam eorum totaliter expellat nec forte abbreviat. sed intentionem eius mitigat.

Ad primu in oppositu oim q suffragia facta pro vno mortuo non profunt omnibus viuis et exstib⁹ i charitate qtu ad remissionem pene quocunq pdictor modor: qz no i oib⁹ viuis hoc innotescit. tñ illis qb⁹ innotescit. pdest mo secundo quo ad mitigationem pene: quia hñ in hac vita: qz exstites i charitate gaudent de utilitate mebroz suoz: quatu tñ ad meritū pfunt facientia. facere eni p defunctis suffragia opus ē virtutis: et iō faciēti meritoriu ē: et i augmentū sui premij i vita eterna: nō pfunt tñ ei p modū solutidōis debiti ad remissionē pene cui iam erat obligat⁹: qz opus ordinatus ad remissionē pene vnus nō sufficit ad remissionē pene duoru. pñt tñ ei ad remissionē aliquā pene p modū meriti de pgruo. hoc ē qd alij dñt q q ad h⁹ pñt ei ex gfa. nō ex debito. Et sicut opa facta p vno exstite i purgatorio mediante illo. pñt oib⁹ alijs q ad aliquā mitigationē pene scbz supra dictū modū: sic p hoc q faciēti. pñt ad meritū ex pñti. pñt oib⁹ elect⁹ ad salutē quatu ad alii cuius pñt accidētalīs augmētū: qz i vita eterna qlibet de alterius felicitate gaudebit. Et h⁹ terea cū de ppter bonos i multis pcat malior vt patet gen. 18. planum est q propter merita aliquorum bonorum multa bona conferat alijs bonis. **A**d secundum dicendū q procedit de diminutione pene modo primo. non secundo. quia debitorum temporalium non sunt vno cōmuni vinculo colligati: quo vnus absolutio a suo debito redundet in alium secundum modum: quo alleviatio vnus existentis in purgatorio aliquo modo redundat in alios.

Argumenta ad partem aliam non plus concludunt nisi q suffragia specialiter facta pro vno aliquo modo redundant in alios: et h⁹ est verum secundum aliquem modum qui superius dictus est. **Questio.** **III.**

Tertio querit vtrū suffragia pro pluribus facta tñ pfunt cuiuslibet quatu si fierent pro illo solo. Et videtur q sic: qz si nō. magis prodesset alicui pro quo specialiter sunt q alijs: sed hoc videtur falsum: qz cum plura fiat suffragia pro diuitibus q pro pauperibus melioris essent cōditionis diuites q pauperes: qd est contra illud math. 5. beati pauperes spiritum quoniā ipsorum est regnum celorū. **I**te Hieronymus dicit: et est de conse. di. 5. non me diocriter. q cum pro cunctis animabus psalmus vel missa dicitur nihil minus q si p vno quolibet ipsorum diceretur accipitur. **A**tez bona glorie pluribus cōicata nō minuant singulis. ergo a simili nec bona gfe. suffragia aut bona gratie sunt. **C**ontra. 17. propositiōe de causis. omnis virtus vnita est plus q vnus

B multiplicata. i. est vehemens virtutis: vt patet in iuncto. ergo suffragiū plurib' cōcatus minoris est virtutis respectu cuiuslibet: q̄ si ad vñū solū eēt vñū. ¶ Itē si suffragia facta pro plurib' tñ valerēt cuiuslibet illorū q̄ si p illo solo eēt facta. tñc ille q̄ tenet dicere vñā missā. p vno r p alio aliā sufficiēter solueret debitū si vñā missā diceret p duobus: qd falsū est.

C Ad istā quēstionē dixit prepositus r sui sequētes q̄ suffragia facta p plurib' tñ p sunt cuiuslibet quātū si fierēt. p illo solo nisi q̄ sibi maior reuerētia fieret. sicut accensa candela. p pluribus: r lectio lecta p pluribus tñ quēlibet inuat quātū vñū iuuaret: si p eo solo candela accenderet vel lectio legeret: sicut eni existēs spiritus in qualibet parte sui loci cuiuslibet tñ presens ē totus. sic spūale bonū plurib' cōcatus a quolibet totū h'z: alias eni recipiēt multos ad participationē suorū bonorū sua bona opa minus essent vtilia. qd falsū est. cū talis receptio opus sit charitatis. ¶ Alij dñt p trariū: qz si ita eēt vt dicit opinio p dicta ille q̄ p vno defacto tenet dicere missā vñā r vñā p alio. si diceret vñā p alijs duobus cuiuslibet solueret illud ad qd sibi tenet. ¶ Preterea. bonū finitū qd sufficit ad plenariā liberationē vñ' aie de purgatorio sufficeret ad liberationē oīum aīarum ad equalē penā obligatā. ¶ Preterea. pluetudo ecclesie eēt inutilis q̄ suffragia aliqñ facit p spūalibus psonis: q̄ oīa falsa sunt.

E Tenēdo hāc opinionē dñm est ad p^m in oppositum q̄ suffragia profunt defunctis r per viā satisfactōis r p solatiōis. eo q̄ p charitatez cōem quibet de bono alterius p solat. pmo mō suffragia facta spāl'r p vno tñ: magis p sūt si bi q̄ alijs. imo alijs nō p sūt de lege cōi. mō 2° adhuc magis p sūt illi q̄ alijs. si charitatē h'z eq̄lē: qz ceteris pib' magis gaudet quibet de bono suo q̄ alterius. tñ tāta pōt alijs charitatez h'z q̄ plus p solat de suffragio qd sit p alio q̄ ille p quo sit. qd ergo arguis q̄ melioris cōditionis eēt diuites q̄ paupes cū plura suffragia sūt p eis: dico q̄ nō est icōueniēs paupes simpl'r esse melioris pditionis q̄ diuites: quia diuites in hoc melioris pditionis sūt: iuxta illd puer. 13. redēptio aīe viri diuitie sue: Quis fm glosam ibi p diuitias bona opa itelligantur.

C Ad 2^m dñm q̄ verbū Hieronymi d'z itelligi de valore p viā p solatiōis vt dñt qdā: s'z tñ ad huc non videt v'ez: qz plus gaudet quilibet de bono ppo q̄ aliorū. dico ergo q̄ referēdo aliorū opinionē ibi loq̄t Hieronym' 2°. ¶ Ad 3^m dicēdū q̄ nō est iste: qz gl'a respicit vñū bonū oībus cōe r pīs s'z suffragiū gr'e respicit reatum

pene i singulis diuersū. ¶ Ad exēpla q̄ p opmone pma adducebant dñs. q̄ nō valēt qz lumē cādele r vox doctoris se cōicāt p nāe necessitatē: s'z suffragia cōicāt p suffragiis itētiōez. ¶ Ad illud etiā qd tactū sunt in qōne. s. q̄ recipiēt multos ad participationē bonorū suorū sua bona opa min' eēt sibi vtilia. dñm q̄ non seq̄t: qz plus pferet sibi illud opus charitatis in bona sua cōicādo q̄ sibi detrahať. etiā quo ad pene sue remissionē de fructu bonorū suorū cōicatorū: r bona etiā sic cōicata faciēti ea i nullo sunt minus vtilia. sed magis quo ad augmentum premij in vita eterna. **26.** **III.**

Quarto querit vtrū defunctis profunt suffragia facta a viuis existentibus i n peccato mortali. Et videt q̄ non. 30. g. d'z q̄ peccatores de' nō audit. ¶ Itē op' mortuorū nō pdest: s'z opus factū ab existente i n peccato mortali est opus mortuū: vt supius oñsum ē. ergo illis p qd' fit nō pdest. ¶ Itē opus vñū cuiusq̄ magis valet faciēti q̄ alijs. s'z op' q̄ facit homo i n peccato mortali non valet sibi. ergo multo minus valet alijs.

C Contra. nullus scit de alio nec etiā de seipso vtrum sit i n charitate: qz vt d'z eccl' 9. nemo scit vtrū dign' odio an amore sit. ergo si nō pdesent suffragia facta nisi ab illis q̄ sūt i charitate nescirēt hoies qū valerēt suffragia vel nō. r sic retraherent homines a suffragijs. pcurandis. ¶ Item vt superius ostensum est. malitia sacerdotis virtutem misse non minuit.

C Rūdeo q̄ mal' faciēs aliq̄ bōa opa p defunct' aut facit ea sic auctor aut sic minister. pmo mō nō p sūt defuncti: ēt si ea faciat mediāte bono ministro: nisi aliqñ p accūs: iquātū pauperes boni vel sancti p elemosynis recep' ab illo malo excitant ad orādū p illis defunct' p qd' ille malus elemosynas illis dedit. si at faciat ea vt minister distinguēdū ē. qz aut fac ea vt minister public' d'z r ecclesie: sicut sacerdos q̄ celebrat missas vel exeq̄as mortuorū: aut facit ea vt minister alicui' puate psonē. ¶ 2° mō dico q̄ p sūt defuncti: qz malitia ministri nō tollit efficaciam opis boni actoris: vt supius oñsum est: cū tractaret de factis. si autē faceret ea vt minister priuate psonē. aut illa persona qñ sibi pcepit tale op' fieri r quādo factū est: vel erat i n charitate: aut non. primo modo dico q̄ p sūt ipsi defuncti pro quibus sūt r hoc siue ille qui mandauit fieri migravit de hac vita: siue non: quia hoc opus principaliter ipsius est: qui ipsum fieri mandauit. si autem persona que fieri demandauit erat i n mortali peccato. aut hoc erat quādo mandauit fieri: aut quādo

B opus executioni demādatū est. Si primo modo dico q illa opa nō p̄sunt defunctis p̄ q̄b̄ fuit: quāvis sint in charitate p̄ illo tpe quo suū mādātū executiōi demādatū: nisi tūc illud iteri fieri mādēt: aut demādatiōis factā de nouo acceptet. qz opus ipsius non est nisi in quātū ad illud fieri mādāt vel acceptat. si autem erat in peccato mortali qū demādat opus bonū executioni: s̄ erat in charitate qū p̄cepit fieri. dico q tūc opa p̄sunt defunctis p̄ q̄b̄ fuit. qz maxime sunt a p̄cipiente rōne illius actus volūtatē quā habuit quando ea fieri p̄cepit.

E Ad p̄mū in oppositū dicēdū q verbum illud fuit verbum illuminati ceci a xpo. qd̄ verbum reprehēdit Aug. sup̄ Jo. omel. 4.4. vltra medius dicēs. Adhuc inuēt loq̄: si enī deus peccatores nō exaudiret frustra ille publicanus oculos in terra demittēs et pectus suū pcutiēs diceret. dñe p̄pitiu s̄cō mihi peccatori. tū illa exauditiō nō sit: qz peccator dignus sit: sed ex abundantia diuine misericordie. quo ad subueniēdū tū defunctis de lege cōi nō exaudīt: nisi sicut ē i qōne dictū. **C** Ad 2^m dōm q qū ē op^o bonū a bono dño qūis sit p malū ministrū nō est mortuū. **C** Ad 3^m dōm q nō plus cōcludit nisi q nō valet alijs qū facit opus illō vt actor. sibi tū si facit aliquo mō valet: vt patet per auctoritatē aug. in solutiōe argumētī p̄mū: qūis sibi nō valet ex p̄dignone: nec ad hoc vt illi opī debeat substantiale premium in vita eterna.

C Ad p̄mū ad p̄tē aliā dōm q quāvis nō sit certū qū suffragia p̄sonalia valeāt: vel nō: non p̄pter hoc debēt hoies retrahi a pcurādīs suis fragijs. certum est tū q semp valet missa et alia bona que facit homo vt minister ecclesie: et sic patet solutiō ad secundū. **Articulus. iii.**

Consequenter 3° p̄ncipali. **C** Et circa hoc queruntur. 4. 1° p̄truz eps possit facere testamētū. 2° p̄trum religiosus. 3° p̄truz seruus. 4° p̄trū fatuus. **Ad. i.**

Primo oīdo q eps pōt facere testamētū: qz pueniēs est bona pauperū erogari pauperib^o: s̄ bona ecclesie sunt bona pauperū quoz eps sunt dispēsatores. io. q. 2. eps. ergo eps de illis bonis pōt facere testamētum pauperib^o. **C** Itē de illis bonis de q̄b̄ eps in firmitate p̄stituti possūt facere elemosynas vident posse facere testamētū: s̄ eps de suis mobilib^o etiā p ecclesiā acq̄sitis possūt facere elemosynā: etiā in egritudine p̄stituti. extra de testamētis. ad hoc. ergo videt q de illis possint

facere testamētum.

C Cōtra. 2. q. 1. Epi q̄cqd de p̄uisione ecclesie sue fuerit siue de gregib^o siue de frugib^o siue de obsonib^o oīa in iure eccleie reservare cōsum^o.

C Rūdeo q eps aut h̄ bona q sibi pueniunt ex hereditate vel artificio aut doctrina anteq̄ cēt eps. aut non h̄ nisi redditus ecclesiasticos et mobilia q sibi ex illis redditib^o pueniūt. de p̄mīs bonis: qz illorū p̄prietas est sua: pōt licite facere testm. extra de testamētis. qz nos. et c. relatū. 2. s̄. ceterū. 2. 12. q. 1. epi. si tū eps ecclesiā leserit dāmū ecclesie d̄ de reb^o huiusmodi resarciri: et de residuo si qd fuerit testari pōt: vt dictū est. De redditib^o autē ecclesiasticis et de mobilib^o etiā que ex illis redditib^o pueniūt: de his que intuitu seu p̄sideratiōe eccleie receperūt nō possunt facere testamētū. extra de testamētis. ad h̄ et. 2. c. sequenti. et c. relatū. 2. 2. s̄. 13. nec etiā de his q post sui p̄secratiōem acq̄ierūt. qz talia debēt p̄seruari eidē ecclesie. extra eo. ti. c. i. cuius rō ē: qz illoz bonoz p̄prietas nō ē sua: s̄ illoz tū sunt dispēsatores: et administratores in vita sua: qūis tū de reb^o ecclesie non possint aliqd donare iure testamētī: possūt tamē donare de mobilib^o cā elemosyne siue sint sancti siue in egritudine p̄stituti etiā mortali.

C Ad p̄mū in oppositū dōm q nō ē idē dispēsare et testari. vñ epis p̄mittit de illis bonis elemosynā facere: et nō testamētū. extra de testamētis. ad hoc. testatorē. n. opz esse dñm rez de qbus facit testm. s̄ dispēsatorē nō opz esse dñz rei de qua re facit elemosynā. vñ extra eo. ti. qz nos. dicūt in glo. clerici de reb^o ecclesie nullum pōt facere testamētū: cū eoz p̄petas nō sit sua cū solū vsum habeāt. s̄ tū victu et vestitu cōtēti esse debēt. qd ē itelligēdus p̄sato statu: et dignitate p̄sone. et totū residuū ē loco et tpe pauperib^o erogādū. **C** Ad 2^m dōm q maior ē falsā. vñ extra. eo. ti. ad h̄. dicūt q clerici d mobilib^o que p ecclesiā sunt adepti de iure testari nō possunt. viuētes tū et sui cōpotes moderate valēt de bonis ipsis nō rōne testamētī: s̄ elemosyne intuitu erogare in egritudine p̄stituti.

C S̄ cū videam^o saltē in p̄uincijs multū q sacerdotes nō habētes aliqua mobilia nisi illa que pueniūt eis de suis redditib^o ecclesiasticis: legāt p salute aīarū suarū de mobilib^o suis locis religiosis et pauperib^o alijs: et tenēt talia legata: et ab illis quibus legata sunt iuste possunt ab executoribus repeti post mortem illi qui legauit. Quero quo iure teneat ordinatio talis. Rō cuius videt q teneat iure testamētī vt videtur posse probari per decre. supra allegatam. nisi forte ex cōtraria p̄uictudine arrogate

Sint. neq; valet iure donationis inter vivos: q; ille q; legauit pōt renouare q; diu viuit: qd nō possit. si eēt donatio iter vivos. nec iure donationis cā mortis: q; vt habet. ff. de donationibus causa mortis. l. marcellus. §. paulus. Sile videt esse de tali donatione et de testō. nec iure ordinationis vltime voluntatis: q; videt esse simile de illa et de testamento.

Rūdeo q; tenet ordinatio supradicta iure pie et vltime voluntatis: et nō iure testamenti: q; institutio heredis fundamētū est totius testamenti. clari aut cū nō sint supradicti bonorum dñi: s; administratores illorum bonorum: here de istituere nō pōt. S; q; illa bona debēt pauperibus distribuī per administratores illos: et etiā alio: q; cūq; administratores honesta exhibuerūt obsequia. Ideo rōnabile ē q; d illis bono predictis psonis delegare valeat: et q; talia legata teneat iure vltime voluntatis. dico ergo q; nō est idē ius testamenti et ius vltime voluntatis et ius donationis cā mortis: q; ius inter se habet magnā similitudinē: vt. n. d. ff. de donationibus. l. j. mortis causa donatio est cū q; habere vult se magis q; cū cui donat: magisq; eum cui donat q; heredē suū. **Questio. ii.**

Secūdo querit vtrū religiosus possit facere testamentū. Et videt q; sic. 19. q. 4. perlatum. §. contra. dicitur q; Paulus pater heremita in testamento colobium suum Athanasio alexandrino episcopo reliquit. tunicam vero beato Antonio.

Cōtrariū. illi q; nihil habet ppter nō pōt facere testmētū: s; religiosi nihil habet ppter. extra de statu monach. cū ad monasteriū. vbi dicit phibemus districte in virtute obediētie sub obsequio diuini iudicii ne q; monachos ppter aliquo mō possideat. ergo religiosi nō pōt facere testamentum.

Rūdeo q; religiosi cū ppter nō habeat testamentū facere nō pōt. vñ. 19. q. 3. Quia. Quia ingrediētib; monasteriū pueritēdi gra vltimus nulla sit testādi finis: s; vt res eor; eiusdē monasterii sint apta legu diffinitioe decretū ē. ad hō etiā facit qd habet. c. sequenti.

Ad ar^m i opp^m dōz q; Quis Paulus ppter heremita fuerit religiosissimus scitate: nō erat tñ in religionis statu. vnde nō est simile de heremita: et de illis q; sunt in statu religionis: vt expresse dicitur. e. c. **Questio. iii.**

Tertio querit vtrū seruus possit facere testamentū: et videt q; sic. vxor pōt facere testamentū. extra de testamētis. Iudicāte. s; vxor ē serua mariti: vt enī habet gen. 3. domi

nus dixit mulieri sub viri potestate eris: et ipse dominabitur tui. ergo seruus pōt facere testamentū. **C**ōtrariū. habet. 13. q. 2. Illud.

Rūdeo q; seruus nō pōt facere testamentū: q; illi q; nō sunt sui iuris: s; alieno iuri subiecti sunt: ius faciēdi testamentū nō habet: q; nō est permittum facere testamentū in principior sed seruus et oia que serui sūt. sūt dñi possessio. fm phm. i. lib. politicor. dicit et. 13. q. 2. illud. in glo. peculū qd seruus h; dñi est. vnde cū ppter nō habeat testamentū facere non potest.

Siluisfamilias etiā testari nō pōt. etiā si pater pmittat: nisi sit miles q; de peculio castrensi vel quasi castrensi testari pōt: instituta titulo aut dictor; dicit siluisfamilias ois q; nascit ex legitimo matrimonio: nō dñi est emancipatus. Dicit aut peculū castrense qd miles in castris. i. militado acquirit. et qd occasioe sue militie eis dat. ff. de castrensi peculio: quasi p totū: s; hodie pauci inueniunt tales milites: q; non seruāt pditiones quas illi seruabāt. Quasi castrense est qd siluisfamilias de scia sua acquirit sicut illud qd ppter aduocationē suā percipit de publico: et sicut illud qd magister liberaliū artū percipit de publico: vel medicus vel alius q; publico recipit salaria. L. de iofficio. testō. l. vti. de talib; n. pmittit filiofa. facere elemosinas et condere testamentum. quia in peculio tali pater nihil iuris habet.

Ad argumētū in oppositū dōm q; vxor ppter loquēdo nō ē serua mariti: Quis vir sit caput eius in regēdo ipsam. et sit administrator et dispensator bonorū: et sic pōt itelligi illud verbum de libro gen. allegati. vir enī dominat mulieri politice nō dispotice. vnde et partes h; in bonis cōmuniibus sibi et marito. de qua parte potest facere testamentum. **Dō. iiii.**

Quarto querit vtrū fatuus possit facere testamentum.

Rūdeo q; distinguēdū est de fatuo: qdā n. dicunt fatuū nō q; vñ liberi ar. careat: s; q; nesciūt ita decet inter hoies puerfari sicut suis statum deceret. Alij q; res suas prodigaliter dissipant. Alij quia vñ liberi ar. careant. Fatuus tertio modo dictus testamentū facere non potest: extra de successoribus ab intestato. cum dilectus: et Instituta quibus nō est permittum facere testamentum. §. furiosi. Illum enim qui facit testamentum oportet esse competentis mentis sue pro illo tempore quo facit testamentum. fatuus autem secundo modo dictus si pro sua prodigalitate est sibi suorum bonorum administratio interdicta testamentum

facere non debet: sed illud quod antea fecerat
interdictio ei bonorum fiat ratum. est. insti.
titulo supradicto. §. Item prodigus. fatuus au
tem primo modo dictus testamentum face
re potest: multi enim sunt qui quauis nesciant
decenter inter homines conuersari secundum
q. statum eorum decreet: qui tamen sua bona
temporalia bene sciunt seruare & moderate di
stribuere: & utilitatem anime sue procurare.

Articulus. iii.

Consequenter 4.º pncipa

li. Et circa h. queruntur. 4.
Primo utrum aliquod te
stamentum sit infringendum.

Secundo utrum persone re
ligiose possit aliquid in testamento dimitti.
Tertio utrum testamentum valeat quod no
est factum in presentia proprii sacerdotis qui
possit haberi vel superioris vt officialis vel epis
copi. Quarto utrum sit aliqua determina
ta forma sub qua oporteat fieri testamentu ad
hoc vt sit validum. Questio. i.

Primo ostendo q. nullum testamentum
est infringendum. Voluntas testa
toris debet per omnia adimpleri. extra. de te
stamentis. Judicante. Sed testamentum con
tinet ultimam voluntatem testatoris. ergo qd
libet testamentum debet per omnia adimple
ri. Et item. 16. q. i. consideratio. consideratio ec
clesiastice utilitatis hoc postulat ex iusta disp
satione testatoris seruandum arbitrium. cum
ergo secundum philosophu. 2.º. topicorum. qd
nullo addito dicitur simpliciter dici intelliga
tur. videtur q. vniuersaliter seruandum sit te
statoris arbitrium.

Contra. eadez. q. admonere te volumus ne
pie defunctorum voluntates. quod absit tua re
missione cassentur: vbi dicit glo. q. secus si sit
iniuste. §. testamenta iniusta sunt infringenda.

Respondetur aut testamentum est rationa
biliter factum ita q. non sit contra equitatem
naturalis iuris: nec diuini nec positium: tunc
dico q. nullo modo est infringendum: & sic pro
cedunt iura allegata ad partem primam: aut
est factum contra equitatem iuris naturalis seu
contra ius diuinum vel positium. & tunc non
est adimplendum: sed quod est ibi superfluum
est rescindendum. quibus autem modis fiat con
tra ius determinare non est presentis negotij.
Scio tamen q. testator exheredans suos here
des qui exheredari non meruerunt dans to
tum alia vel legitimam portionem: que debe

tur heredibus facit contra equitatem iuris na
turalis: etiam si det ecclesie. 17. q. vlti. quicunq.
Quicunq. vult exheredato filio heredem face
re ecclesiam: querat alterum qui suscipiat non
Augustinum. Et parum post. Quidam cum fi
lios non haberet nec speraret res suas omnes
retero sibi usufructu donauit ecclesie. nati fuit
filijs illi. reddidit episcopus omnia ea que ille
donauerat. in potestate habebat episcopus
non reddere: sed iure fori non iure poli. Ecce
videtur hic expresse dicere q. episcopus non
poterat illa retinere iure poli. id est quadam
naturali equitate: vt dicit glo. ibidem: & sic est
ius intelligendum ad partem secundam alle
gatam. Questio. ii.

Secundo queritur vtrum persone re
ligiose possit ali
quid in testamento dimitti.

Respondetur q. legatum factum si ngulari
persone existenti in religione tenet: sed cum ta
lis persona proprium habere non possit: nec
aliquid dare vel accipere sine superioris licen
tia: vt habetur. 12. q. i. c. non dicatis. sibi non ac
quiritur ius in illo legato: §. monasterio. si est
monasterium tale q. licite possit possidere ali
quid in communi. unde monasterium habet
ius in repetendo illud legati. Que enim van
tur monacho vel ad ipsum aliquo iusto titulo
deuoluuntur: monasterio acquiruntur. 19. q.
vlti. Si qua mulier. quali p. totu. 26. iii.

Tertio queritur vtrum valeat testam
tum quod non est fa
ctus in presentia proprii sacerdotis si possit ha
beri vel superioris: vt officialis vel episcopi.
Et videtur q. non. extra de testamentis. c. Cuz
esset. Testamenta que parrochiani coram pre
sbytero suo & tribus vel duabus alijs personis
idoneis in extrema fecerint voluntate. firma
decernimus permanere. ergo per contrarium
videtur q. si non sint facta coram suo presbyte
ro q. firma non debeant permanere.

Contra. eodem titulo. Relatus. dicitur te
stamentum debere iudicari firmum si factum
est coram duobus legitimis testibus: nec fit in
aliquo mentio de sacerdote. ergo non oportet
quod fiat in presentia sacerdotis nec alicu
ius superioris.

Respondetur. q. secundum ius commune
non est necessarium ad hoc vt teneat testa
mentum q. fiat in presentia sacerdotis vel ali
cuius superioris: sed sufficit secundum ius ca
nonicum q. fiat coram duobus vel tribus testi
bus legitimis. quo ad ea q. relinquunt ecclesie.

C vel alijs pjs locis: vt patet p decre. ad partem secundā allegatā. vnde quo ad legata intuitu pietatis ad hoc vt testamētū sit firmū nō requirit illa solēntas quā in testamētis leges hūane vte obseruadā decernūt. extra de testis. Cū est. i. textu. z i glo. vñ dicit ibidē glo. in his que pietatis cā relinquit min⁹ solēns volūtas sufficit: qz tñ vt hī eo. ti. Raynuti⁹. in dispōne vel executiōe testamētū qñqz p̄suetudo terrarū vel ciuitatū p̄ualet iuri. iō vbi est p̄suetudo approbata testamēta fieri i p̄ntia p̄chialis sacerdotis vel p̄pioris necessariū ē ad hoc vt teneat testamētū hoc obseruari: si ei⁹ p̄ntia cōmode possit hī. Si q̄ at cōitates statuta faciāt vt nō valeat testamētū factū intuitu pietatis z p̄js locis z paupib⁹ p̄sonis corā sacerdote z duobus vel trib⁹ testib⁹ idoneis. nisi et sint ibi. 4. vl. 5. scabini velle vel iudicib⁹ p̄ncipales: p quos tale statutū factū ē nisi sufficiēter moniti respiciāt excoicadi sūt. extra eodē ti. Cū essēs. vbi dā de testis factis corā duab⁹ vel trib⁹ p̄sonis idoneis cū sacerdote: q talia testamēta firma decernim⁹ pmanē sub itimatiōe anathematis. p̄hibētes nequis h̄mōi audeat rescindere testamēta. In p̄cilio ē Butyricen⁹. qd tenuit dñs Symō tūc legat⁹ in regno fracie de testis sic dicit: q ad p̄sūptiōis quorundā conatus dānabiles reprimēdos: q testamēta vel alias voluntates quocūqz noie cēseant: lz iuste sint facta iuxta canonicas sanctiōes tāq legitimas an dimittat: s; p eo reprobāt: z impugnat q scabini aut secularēs iudices p̄ntes nō fuerūt qñ testator suū p̄didit testamētū: aut aliā vltimā volūtātē: durimus statuēdū q ipsi cuiuscūqz conditiōis vl dignitatē extiterit: q infra 8. dies postq sup hoc cōpetēter moniti fuerit ab ipedimēto hui⁹ nō duxerint desistēdū: anathematis innoctēs vinculo ipsos astrigi volum⁹ ipso facto. **C** Ad arg⁹ in opp⁹ dñm q illud qd ibi dicit de faciēdo testamētū corā p̄bytero. non ponit tāq necessariū s; p̄gruū qd p̄z p decre. sequētē in qua de p̄bytero nulla sit mētiō: s; tñ de tribus vel duob⁹ legitimis testibus. Vel pōt dici q illa decre. potest intelligi vbi cōsuetudo terre talis est.

Questio.

III.

21 Quarto querit vtrū sit aliqua determinata forma sub qua oporteat fieri testamētum ad hoc vt sit validum.

C Rideo q nō sufficit enī scdm iura canonica saltē quātū ad ea que intuitu pietatis legant pauperib⁹ z ecclesijs z alijs p̄js locis q assint 3. vel 2. legitimi testes testificātes vltimāz voluntatē defuncti talē fuisse: z ipsuz tpe illo cōpōtē fuisse sue mētis: z hoc siue vba testatoris

fuerint scripta siue nō: quāuis ad maiorē certitudinem tutius sit. q testator vltimam suam voluntatem faciat scribi z sigillo autēntico roborari: z q nō sint necessaria verba p̄ccilla sub quibus verbis factum valeat z non aliter p̄tetur: dicitur enim extra de testamētis. **C** Quz tibi. q qui extremam voluntatem in alterius dispositione dimittit non videtur decedere in testatus. sed secundum glo. ibidē hoc est de benignitate canonica. Quia tamen fraudes conualescunt in mundo: z defuncti in hoc mūdo paucos vel nullos v̄ros habent amicos: z heredes proni sunt ad impediendum ne vltimę voluntates morientium executioni demandentur: ideo testamētum seu ordinatio vltimę voluntatis fieri debet certior z firmiter modo q possit fieri. **C** Et nota q incaute faciunt testatores qui sunt contenti sigillo z testimonij executorum suorum quando sunt pauci: quia heredes excipere possunt cōtra testimonium eius qui esset institutus ad agendum in repetendo bona testatoris: quia idē non debet esse actor z testis in eadem causa. **P** Alij tamen executores nisi alia rationabili causa impediāt non sunt a ferendo testimonio repellendi. **C** Argumentum ad hoc extra de testibus. Insuper. ibi enī dñm̄us papa prior vel fratribus sanctę trinitatis sic dicit. Statuimus vt liceat vobis in causa ecclesie vestre ferre testimonium: dummodo vnus vel duo ex vobis ad agendum z respondendum instituantur. quorum testimonium in causis: in quibus actores sunt instituti non debent admitti. simile habetur infra eo. ti. Cum nunctus. z i. 4. q. 2. Super prudentia. cuius ratio est vt dicit glo. ibidē: quia causa ecclesie non est proprie causa singulorum. Vel potest dici q hoc institutū est in fauorem piarum causarum. Ex his argue a simili ad propositum: executio enim p̄e vltimę voluntatis defuncti est p̄ia causa. nec est proprie causa executorum: sed defuncti. **Q**uod etiam testator possit heredibus imponere penam si contrauerint presumpserint ordinationi sue vltimę voluntatis. habetur extra de testamētis. Raynaldus. dum tamen non sit turpe vel inhonestum quod precipit testator. Nota q etiam legatum in testamento ab herede potest peti si nō sint alij executores vt habetur in. c. predicto z sicut dicit extra de testa. Si heres. Si heres infia testatoris non adimpleuerit ab episcopo loci illius omnis res que ei relicta est canonice interdicatur cū fructibus z ceteris emolumentis: vt vota defuncti impleantur. **Articulus.**

V.

Consequenter quod de qua-
to principio

li. Et circa hoc querunt. 4.
Primo utrum religiosi pos-
sint esse executores testamen-
torum. 2. utrum religiosi exempti
possint ab ordinariis pueniri

ratione executionis. 3. utrum executores testame-
ntorum teneant infra annum illam executionem implere.
4. utrum dilatio executionis in aliquo puidi-
cet anime testatoris.

Primo ostendo q religiosi nō pnt ēē ex-
ecutores testōz. Religiosus sine li-
centia plati sui se obligare nō pōt: sed qui reci-
piat executionē testamēti se obligat ad exequē-
dū. g. religiosi executores testōz fieri nō pnt.

¶ Item. 2. ad Thoma. 2. Nemo deo militans
se implicat secularib⁹ negocijs. Et decre. dist. 53.
Qui in religione seculariter viuūt nō fugiūt
seculū sed mutant. Sz opz executores testōz
se multis negocijs secularib⁹ implicare. g. reli-
giosi nō pnt ēē executores testōz. ¶ Item. ex
ne clerici vel monachi. Sacerdotib⁹ clericis
tuis ānuncies publice ne ministri laicorū fiant
nec in reb⁹ eoz pcuratores existāt: sz testamē-
ti executor est qsi rex mortui pcurator. g. vñ q
nec cleric⁹ nec religiosus pōt ēē testi executor.

Contra multi religiosi executores sūt ec-
clesia scit 2 nō repēdit. g. executores fieri pnt.

¶ Respondeo. q religiosus aut ē licētiatus
a suo supioz: vt possit fieri executor testamēti:
aut nō. si pō mō: dico q pōt fieri executor: 2 vt
in pluribus est vtile aīe testōz: qz in executio-
ne maxime attēdēda est fidelitas: que pfecti⁹
in religiosis q̄ in secularib⁹ dz vigeret: si autēz
nō est licētiatus. tunc dico q si iūret in execu-
tione alicui⁹ testamēti vt executor peccat: qz
facit qd facere nō potest de iure: vt bene cōclu-
debat pma ratio ad primam partem. Facit et
p̄iudiciū anime testatoris: qz talis a volē-
tibus impedire posset in iudicio per exceptio-
nem repelli tāq̄ ille in quem nō cadebat ex-
equendi p̄tās. ppter hoc cante facerēt religiosi
qui de licētia sui superioris sūt executores et
si acciperēt super hoc litterā sui superioris: vt
possint facere fidez q licētiati sunt si p̄iū obij-
ceret eis ab illis q̄ vellēt executionē impedire.

¶ Ex dictis p3 solutio ad p̄mū in oppositum.

¶ Ad 2. vñ. q esse executorem nō compu-
tatur inter secularia negocia: qz opus est pie-
tatis. ordinat. n. ad adiuvandum animas de-
functorū. secularia autē negocia que religiosi
interdicunt habes expresse extra ne clerici vñ
monachi. c. j.

¶ Ad 3. vñ. q magna differē-

tia est inter curatorem 2 executores. pcurator
enim est qui negocia aliena mādato sibi a do-
mino facto gerēda gratuito suscipit: 2 in iudi-
cio administrata negocia plura vñ vñ. vñ de p-
curatores sunt q res dominorū vinorū admini-
strant ad temporales eoz vtilitatem: executo-
res autem mortuorū distribuunt ad anima-
rum vtilitatem.

Secundo querit utrum religiosi exempti
possint ab ordinarijs conueni-
ri ratione executionis.

¶ Respondeo. aut illi religiosi exempti non
habent nisi exemptiones cōmunes: aut vltra
hoc habēt exemptionē specialem seu speciale
p̄uilegium q conueniri nō possint ab ordina-
rijs ratione delicti: nec ratioe contractus: nec
ratione rei de qua agitur. Si non habent nisi
exemptionem cōmunem: dico q possunt con-
ueniri ab ordinarijs ratioe executionis si de il-
la nō faciunt qd facere debēt: quia sic exempti
conueniri possunt ab ordinarijs loco ratioe
delicti sine ptractus aut rei de qua inter ipsos
agit. extra de exce. p̄iul. Volentes. Si autēz
vltra exemptionē cōmunem p̄uilegium ha-
bent q per decre. imēdiate allegatam nulluz
p̄iudiciū fiat libertati eorum. adhuc dicūt ali-
qui q ratione executionis possent cōueniri co-
ram ordinarijs loco: qz nō possunt de iure
recipere executionem nisi de licētia superiorū
suorū: 2 cum superiores licētiāt eos ipso fa-
cto vident eos quo ad illud negociū submit-
tere potestati ordinariorū: euz de iure cōmuni
pertineat ad ordinarios sollicitudo 2 cura: vt
pie vltimē voluntates defunctorū fideliter exe-
cutioni demādētur 2 implcant. extra de testa-
mentis. Nos qdez. vbi dicit q secundū p̄ssim-
mas leges dilatas defunctorū pias volūtates
episcopali decēs est studio adimplere. ¶ Sz
hec opinio non mihi placet. pari. n. ratione dici
posset q si superiores darent eis licētiā faciē-
di aliquē contractū in loco nō exēpto q ipso
facto quo ad hoc submitteret eos potestati or-
dinarij loci: qd tamē non est verū: qz iam pos-
itum est q vltra cōm exemptionē p̄uilegiū hnt
q pueniri corā ordinarijs nō possunt: nec rō-
ne delicti: nec rōne cōtractus: nec rōne rei de
qua contra ipsos agit.

¶ Item. 3. queritur utrum executores testō-
rum teneantur infra annum execu-
tionem complere.

¶ Respondeo. q aut testator tempus deter-
minat infra qd vult testm esse completum: aut
nō. si sic: nō tenentur executores tentiōe neces-
sitatis vsq̄ ad illud tempus testamentū com-
plere.

¶ Respondeo. q aut testator tempus deter-
minat infra qd vult testm esse completum: aut
nō. si sic: nō tenentur executores tentiōe neces-
sitatis vsq̄ ad illud tempus testamentū com-
plere.

¶ Respondeo. q aut testator tempus deter-
minat infra qd vult testm esse completum: aut
nō. si sic: nō tenentur executores tentiōe neces-
sitatis vsq̄ ad illud tempus testamentū com-
plere.

¶ Respondeo. q aut testator tempus deter-
minat infra qd vult testm esse completum: aut
nō. si sic: nō tenentur executores tentiōe neces-
sitatis vsq̄ ad illud tempus testamentū com-
plere.

¶ Respondeo. q aut testator tempus deter-
minat infra qd vult testm esse completum: aut
nō. si sic: nō tenentur executores tentiōe neces-
sitatis vsq̄ ad illud tempus testamentū com-
plere.

¶ Respondeo. q aut testator tempus deter-
minat infra qd vult testm esse completum: aut
nō. si sic: nō tenentur executores tentiōe neces-
sitatis vsq̄ ad illud tempus testamentū com-
plere.

¶ Respondeo. q aut testator tempus deter-
minat infra qd vult testm esse completum: aut
nō. si sic: nō tenentur executores tentiōe neces-
sitatis vsq̄ ad illud tempus testamentū com-
plere.

¶ Respondeo. q aut testator tempus deter-
minat infra qd vult testm esse completum: aut
nō. si sic: nō tenentur executores tentiōe neces-
sitatis vsq̄ ad illud tempus testamentū com-
plere.

¶ Respondeo. q aut testator tempus deter-
minat infra qd vult testm esse completum: aut
nō. si sic: nō tenentur executores tentiōe neces-
sitatis vsq̄ ad illud tempus testamentū com-
plere.

¶ Respondeo. q aut testator tempus deter-
minat infra qd vult testm esse completum: aut
nō. si sic: nō tenentur executores tentiōe neces-
sitatis vsq̄ ad illud tempus testamentū com-
plere.

¶ Respondeo. q aut testator tempus deter-
minat infra qd vult testm esse completum: aut
nō. si sic: nō tenentur executores tentiōe neces-
sitatis vsq̄ ad illud tempus testamentū com-
plere.

¶ Respondeo. q aut testator tempus deter-
minat infra qd vult testm esse completum: aut
nō. si sic: nō tenentur executores tentiōe neces-
sitatis vsq̄ ad illud tempus testamentū com-
plere.

¶ Respondeo. q aut testator tempus deter-
minat infra qd vult testm esse completum: aut
nō. si sic: nō tenentur executores tentiōe neces-
sitatis vsq̄ ad illud tempus testamentū com-
plere.

¶ Respondeo. q aut testator tempus deter-
minat infra qd vult testm esse completum: aut
nō. si sic: nō tenentur executores tentiōe neces-
sitatis vsq̄ ad illud tempus testamentū com-
plere.

¶ Respondeo. q aut testator tempus deter-
minat infra qd vult testm esse completum: aut
nō. si sic: nō tenentur executores tentiōe neces-
sitatis vsq̄ ad illud tempus testamentū com-
plere.

¶ Respondeo. q aut testator tempus deter-
minat infra qd vult testm esse completum: aut
nō. si sic: nō tenentur executores tentiōe neces-
sitatis vsq̄ ad illud tempus testamentū com-
plere.

¶ Respondeo. q aut testator tempus deter-
minat infra qd vult testm esse completum: aut
nō. si sic: nō tenentur executores tentiōe neces-
sitatis vsq̄ ad illud tempus testamentū com-
plere.

Distinctionis

XIV.

plere nisi viderent citius explendo se posse facere anime defuncti utilitatem maiorem. tunc enim et si in foro iudicii compelli non possent ad citius implendum: tamen ad hoc conscientia deberet eos compellere: quod supponendum est quod voluntas defuncti fuit ut illo modo et illo tempore testamentum impleretur quo esset expediens anime sue.

B Si autem non determinat tempus infra quod velit testamentum impleri. tunc distingo: quod aut executores habent libere bona de quibus possunt statim testamentum implere: aut non habent. si habent. dico quod implere tenentur quod citius possunt: quod debitorum sunt illis quibus legata facta sunt. et sicut dicitur. ff. de reg. iur. In omnibus obligationibus in quibus dies non ponitur presenti die debet. Preterea. quanto citius testium impletur tanto citius anima defuncti alleviatur: ut patet in sequenti questione. unde illi executores qui penes se habent in promptu et libere bona de quibus cito possunt testamentum implere: et per longum tempus tardant suam executionem complere: necatoribus egentium comparantur. 13. q. 2. Qui oblatiões. Qui oblatiões defunctorum aut negat ecclesie: aut difficile reddit talem egentium necatores excoriantur: et secundum glossam ibidem hoc non intelligitur de oblatiões voluntariis: sed de illis bonis que relicta sunt ecclesie. e. sequenti de. Qui oblatiões defunctorum retinet: et illi qui ecclesie tradere demorantur: ut si fideles sunt ab ecclesia abiciendi. executores et si illa bona retinent per seipsos sunt sicut fures et raptores. eo. c. An. et velut necatores pauperum ab ecclesiis debet excludi quousque reddat. eadē. q. Clerici. et sacrilegium committunt. 17. q. 4. Sacrilegium. unde si executores infra annum saltem ammonitione episcopi pias voluntates defunctorum non implent cum possent si vellet: per episcopum debent impelli. ex de testis. Nos quod dicitur. 2. c. Tua nobis. i. glo. 2. c. Joānes. in textu. Si executores non habeant bona in promptu de quibus possint infra annum testamentum implere: non credo quod propter hoc deoluatur post annum preces eorum ad episcopum: tenentur tamen facere quod in se est ut bona habeant: et cito debet distribuere quod citius possunt. 26. tit.

21 **Quarto** queritur utrum dilatio executionis in aliquo prejudicet anime testatoris. Et videtur quod non. 24. q. 2. nec alibi. de eo quod in domino est iudicio constitutum nobis fas non est aliud decernere propter illud in quo eius dies supremus invenit. quod testator sine sui executores exequantur ordinationem sue ultime voluntatis: sine non: non propter hoc habet nisi bonum vel malum quod sibi debebat per illo statu in quo est supremus dies. i. dies mortis invenit. Et tunc si bonum bonum mittat elam per sui servientem curiam pauperum si servientem ille eam non viderit: sed ea ex malignitate in aqua piecerit seu

sibi retinuerit: non propter hoc minuit meritum illius quod elemosinam dari precepit. et a simili propter malitiam executorum non minuit meritum testatoris quod bona sua precepit per eos pauperibus distribuere. et siue executores distribuunt. siue non. siue distribuere tardent: non propter hoc peius vel melius anima testatoris habebit.

C Contra. operatio exterior ultra bonitatem interioris valde ad aliquid accidentale promittit. ut superius visum est. et si siue executio ultime et pie voluntatis testatoris ultra bonam voluntatem quas habuit in precipiendo sibi aliquid predest ad anime sue alleviationem: qui ergo non exequuntur aut exequuntur tardant anime testatoris prejudicant.

C Respondeo. quod dilatio executionis in aliquo prejudicat anime testatoris: cuius duplex est ratio. Una. quod quanto citius ecclesie et pauperes quibus legatum est recipiunt illud quod testator eis legavit tanto ferventi et citius orant per animam defuncti et orare tenentur: quanto tardius recipiunt quod eis legatum est: tanto tepidiores sunt ad orandum: et magis tardant orare pro anima defuncti: acceleratio autem servitium orationum per animam defuncti multum valde ad eius alleviationem et celeriore expeditionem.

P Altera ratio est: quod sic defuncti in charitate aliquid purgabile secum portantes in hac vita meruerunt: ut elemosine si per eis dantur eis proliant non ad augmentum gratiarum ad alleviationem et abbreviationem sue pene. et ideo quanto testis sui citius executio demoratur: tanto citius alleviatur: quanto tardius executio sui testis completur tanto tardius ceteris paribus incipit alleviari et tardius liberatur. si tamen legata sua nunquam soluerent: nec forte facta sua quod precepit emendari per executores emendarent: nec debita sua quod solui precepit per executores solveretur: non tamen propter hoc perpetuo remaneret in pena quousque propter hoc multo tardius liberaretur a pena. Et ex dictis patet quod gravissime peccat et magnam proditorem et illegalitatem faciunt executores qui executiones testatorum sibi commissas non complent quod citius possunt opportunitate cito complere.

C Ad primum in oppositum dicitur. quod illud debet intelligi de quodam heretico: qui in sua heresi decesserat: et tali mortuo et cuiusque in peccato mortali decedenti nihil predest quod postea per eis fiat. unde usurarius qui in condendo testamentum precipiant: ut sui executores restituant post mortem suam illis a quibus acceperunt usuras: et nolunt quod fiat restitutio quod diu vivunt: sed intendunt illa bona retinere si de infirmitate evadant non predest ad salutem anime sue testamentum quod faciunt: quia tales in mortali peccato decedunt: quousque in peiori statu morerentur si nollent quod etiam post mortem suam restituerent. Et ad 2^m dicitur. quod

quod non minuat meriti mittentis quantum ad impetrationem gratie: tamen minuit quantum ad remissionem peccati: maxime quod si ille pauper elemosinam receperit seruicium oraret pro eo et magis teneretur orare.

Articulus.

VI.

Consequenter

queritur de.6. principali.

Circa hoc queritur quatuor. Primo utrum mortuis sufficiat sepultura corporum suorum. Secundo utrum sufficiat viuus sepultura mortuorum. Tercio utrum licitum sit cuiuslibet eligere sepulturam in quocumque loco sacro voluerit. Quarto utrum funeralia illius qui eligit alibi quam sua parochia sepeliri: debeant esse sue parochialis ecclesie vel illi in qua sepelitur. Quidam.

Primo ostendo quod mortuis non sufficiat sepultura suorum corporum. Aug. lib. de cura pro mortuis agenda. non multum post principium. Curatio funeris: conditio sepulture: populi credentium magis sunt viuorum solatia quam subsidia mortuorum. Item. eodem lib. quasi in medio loci inter principium et medium de corporibus martyrum quorundam expositis canibus: quod non ob aliud credendum est dimittis fuisse priuilegiis: nisi ut discerent christiani in confitendo christum dum continent hanc vitam multo magis continere se pulchrum: sed quod predestinati non debent.

Contra. non est probabile quod frustra fuerit deuotio sanctorum hominum: sed in sacra reperit scriptura de sanctis personis quod solliciti fuerunt de loco sepulture sue: ut patet in Genesi de Abrahā Jacob et Ioseph. Illa autem sollicitudo frustra fuisse non si sepultura predestinaretur ut videtur. Item ipsi nocet se peliri in loco sacro: id est. quod. Quibus. et c. sequentibus per contrarium prodest pijs.

Respondeo. quod mortuis in charitate decesseribus aliquid purgabile secundum deferentibus predestinatur sepultura corporum suorum non per se sed per accidens: quantum scilicet respicientes sepulturam memoriam retinet defunctorum ut patet eis dicitur. Item augustinus. lib. de cura pro mortuis agenda. inter primum et medium. Monumentum eo quod moneat mentem. id est. admonet nuncupat: sed ultra hoc predestinatur sepultura in loco sacro: quantum sepeliens mortuum alicuius sancti patrocinio committit cuius personis credendum est adiuuari: et quod ceteris paribus ex diuina ordinatio triumphas ecclesia specialiter orat pro illis qui in loco sacro sunt sepulti: et quod illi qui loco illi deseruiant tenent ceteris paribus pro illis frequenter et specialius orare: et his concordat augustinus. libro predicto parum auctoritate allegat: ubi dicit de sepultura: et his qui sunt in sepulchris: quod

ad hoc valent mortui: ut dum viuus recolunt ubi sunt posita eorum quos diligunt corpora: eisdem sanctis illos tamquam patronos susceptos apud deum adiuvando et orando commendat. Luminaria etiam panis et alii sumptus qui sunt in sepulchris mortuis predestinatur per talia homines excitant ad compatiendum: et per primum ad orandum pro eis: et in quantum pauperes etiam fructum capiunt: et ecclesia propter deum honoratur: et sic Thobias. u. Sepultura iter ceteras elemosinas computat.

Ex dictis patet facilitas soluendi argumentum ad utrumque partem. primum. non auctoritas Augustini ad partem primam allegata intelligenda est de perfectione per se. Ad secundum dicitur quod non est intelligendum quod sepulchrum contineri debeat absolute: sed quod propter timorem carenti sepultura non debent christiani in christi confessione trepidare.

Ad primum ad partem aliam dicitur. quod sancti patres fuerunt solliciti de sepultura corporum suorum scientes quod eis poterat per accidens predestinari: et etiam alijs ut ostendit in questione sequenti. Ad secundum dicitur. quod impio non nocet se peliri in loco sacro: nisi in quantum hanc sepulturam sibi indignam propter humanam gloriam percurauit. unde ex argumento non concluditur quod sepultura corporum pijs animabus prodest per se nec eis nocet quicquid homines inimici faciunt de corporibus eorum ut expresse dicit augustinus. primo de ciuitate. id est. probans hoc per illud saluatoris. Nolite timere eos qui occidunt corpus: et post hoc non habent amplius quod faciant. Quidam.

Secundo

queritur utrum sufficiat viuus sepultura mortuorum. Et videtur quod non.

Facere opus quod alij est inutile per accidens non est meritum facienti: quia opus malum: quicquid per accidens predestinatur: sed sepultura corporum non prodest animabus: nisi per accidens: ut in precedenti questione dictum est. sed viuus sepelientibus non predestinatur sepultura mortuorum. Item facere sumptus in opus minus utile: quod fieri possent in magis utile facienti non predestinatur: sed expresse qui sunt in sepulchris mortuorum possent fieri in opus utilius. scilicet si pauperibus darentur. ergo videtur quod talia facere facientibus non predestinatur.

Contra. Augustinus. lib. de cura pro mortuis agenda. longe post primum. Thobias sepelendo mortuos deum promeruisse teste angelo commendatur: ut habetur Thobias. duodecimo.

Respondeo. quod sepultura corporum predestinatur viuus sepelientibus et alijs: quia tale opus fidei resurrectionis assequitur: ut dicit Augustinus. libro preallegato parum post locum predictum. homines etiam ad faciendum clas excitat.

¶ An augu. pmo de ci. c. 14. dicit q in hoc salu-
biter dicit qta possit esse remuneratio p eis
quas vinctibz et afflictiobz exhibemus. si nec
hoc apud deum perit q ex animis hoiz me-
bris officij diligencie qd persoluit. subuenit et
in aliquo aiabz defunctor fm modu q in pce-
denti qone dicit est. certu est aut q facere op
quod fide resurrectionis astruit: et largitione
ecclesiaz comendat: et aiabus defunctor subue-
nit facientibus. pdest. Sepelientes et funera
suis corporibz et alioz viuoꝝ p sunt: in qua: u3
pseruant aerē ab infectione cadauerz: q viuoꝝ
corpora possent ifici: et hoc cum bona sit inten-
tione opus est misericordie: et ex consequenti ani-
mabus hoc facientium pdest.

¶ Ad p^m in oppositu ddm. q opus prodesse
aliq p accidens dupliciter pot intelligi: aut q est
pure passiva occasio vtilitatis illi: q ex se ma-
gis ordiat ad defectu: quauis ho ex bonitate
sua ide illius vtilitate eliciat: et tale op facietu
no prodest sed obest. Alio mo: q quauis non
sit p se ad vtilitatis tui ordinat ad inducendu
hoies ad faciendu alterius vtilitate: et tale op
prodesse potest facienti: tale aut opus est mor-
tuos sepelire. **¶** Ad 2^m ddm. q maior falsa e
nisi intelligat si faciat sumptus in opus min
vtile sub rone qua min vtile: no. n. peccat ho
mo faciendū bonu eo ipso q no fiat maius cu
possit facere: no. n. tenetur ho de necessitate fa-
cere omne bonu qd potest. facies aut sumpr
in sepultura quos possit alibi meli collocare
no facit eos inquam est opus minus vtile: sed
inquantu est vtile. debz tui fieri sz qd recta ra-
tio dictat omnibus debitis circumstantijs ob-
seruatis.

Questio. III.

¶ **Tertio** querit vtz licitu sit cuilibet eligere
sepulturam in quocunq sacro loco
voluerit. Et v^o q sic extra d sepul. c. 1. Nulli ne-
gamus ppria eligere sepulturā et et alienam.
dñs. n. et magis aliena eligit vt. ppria. **¶** Item
13. q. 2. l. 2. i. fine. vbi dñs qd tumuladus sit le-
gibz expulz no ē. et id i voluntate tumuladi psi-
lit. **¶** Itē vnicuiq hñti ppriu licitu est cōde-
re testamentum. vnde. 10. q. 3. **¶** Perlatum. s.
econtra. dñ q Paulus pñius heremita in te-
stamento collobiu suū Arthanasio alexadrino
epo reliquit: tunicam vero beato antonio: sed
qlibet hñ suū corp^o ppriu. q de illo facere pot
testu eligendo sepulturā. **¶** Itē cuilibet lici-
tum est facere: illud qd est ad salutē aīe sue: sz
eligere sepulturā in loco religioso v^o pñcere
ad salutem anime eligētis. q licitum est cuili-
bet hoc facere vt videtur.

¶ Contra. 13. q. 2. facultates. s. Sicut. cō-

ingati in vno sepulchro videntur esse ponen-
di. ergo vxor no est licitu eligere sepulturam
alibi q vbi iaceat suus maritus. **¶** Itē oia q
sunt serui sunt dñi: sed seruus no pot condere
testu. 13. q. 2. **¶** Illud. q cum corp^o serui sit in dñi
ptate: qd ipz vedere pot: no licet sibi sine pñe
su dñi sui corporis sui eligere sepulturaz. **¶** Itē
extra de sepul. c. 1. Statuimus vnūquēq i ma-
ioꝝ suoz sepulchris iacere vt patriarcharum
exi^o docet. q nulli licet aliq eligere sepulturā.
¶ Itē nulli licet alicubi eligere sepulturā ni-
si bonu sit: sed si aliq ad aliquod bonu faciē-
du inducat fraude vel dolo: non pp hoc irrita-
ri dñ illud bonu: ad quod iduct^o est ille. hec. n.
pia fraus vocat^o: sz vt habet ex de sepul. In no-
stra. si aliq fraude vel dolo iductus fuerit ad
eligēdu sepulturā alibi q in sua pñcipali ec-
clesia p hoc no pñdica pñcipali eccle. q eli-
gere sepulturā alibi q in sua pñcipali eccle
no est bonu: et ex pñti non licet.

¶ Rñdeo. q qñbz adult^o compos sue mētis
libere pot vbiqz voluerit in loco magis reli-
gioso eligere sepulturā. et locuz magis religio-
suz voco illū in quo frequēt^o et honest^o et de-
uotius p viuis et mortuis celebrat^o: et talia sūt
loca in qbus sunt pñtius religiosoz fratrum
extra de sepul. fraternitate: et dico adult^o: qd
isra ānos pñstitutis no licet eligere sepulturā.
extra de sepul. In nra. in textu et in glo. pater:
tū ei potest sepulturā eligere: dñmō et ipse ibi
eligit sepulturā. pñtudinē tñ loci relinquen-
du est. ex d sepul. De vxore. in glo. et dico cō-
pos sue mētis. qz qd no ē cōpos sue mētis si po-
test sepulturā eliget sibi. ex de succes. ab itesta-
to. cū dilect^o. dico in loco magis religioso: qz
si in loco min^o religioso eligat q sit ille i quo
in infirmitate constitutus sua recipit sacramē-
ta: videtur hoc facere ex odio vel superbia: v^o
aliqua alia temeritate: sed nulli licet temerita-
te. ppriū arbitriū in alia ecclesia sepulturaz eli-
gere q in illa cui vsus parentuz antiquoz ca-
nonica institutione subiacere prohibet. 13. q. 2.
Placuit. Huic opinioni etiaz cōcordat illud
quod hētur extra d sepul. fraternitate. **¶** **Sot-**
fredus tamen dicit q eligi potest sepultura et
in loco minus religioso: duz tamē ille qui eli-
git no fecerit hoc ex illectione alterius aut ex
odio vel cōtēptu ppriū sacerdotis et relinquat
pñcipali ecclesie legitimā portionem et opio-
nem suā cōfirmat per illud quod habet extra
de sepul. In nostra. Sed siue ista opinio sit ve-
rior q pñia siue non: certum est tamē q epus
in minor^o et min^o religiosa ecclesia eligere po-
test sepulturā. 12. q. 2. Bone. cuius rō est. qz p

pter reuerentiā et dignitatē officij sui psumit q
pppter sepulturā sui corporis sublimabit illa ec
clesiā et magis religiosa reddet. Videt et mi
hi q hodie vnicuique cui licitū ē eligē sepultu
ram libet sit ex p̄suetudine eligere eā in quo
cuiq loco voluerit cui puenit ius funerandi ex
iure cōmuni v̄l p̄uilegio: dū tñ suā parrochia
lem ecclesiā in aliquo respiciat s̄m patrie mo
rem. si tñ dimittat locū magis religiosum pro
min⁹ religioso nō bñ facit nisi forte magnitu
do deuotiōis quā h̄z ad illū ex aliqua sp̄ali cā
recompenset. idigena autē q sepulturam nō eli
git sepeliet euz p̄pinqs vel vbi decimas p̄sol
uebat. 13. q. 2. vbi cūq tempore semp tñ p̄suetu
dini standū est. peregrinās autē in aliā religio
nem ibi sepeliat vbi cūq elegit sepulturam:
dū tñ sit locus cui pueniat ius funerandi ex iu
re cōmuni. vel p̄uilegio. 13. q. 2. Placuit. si autē
sepulturā nō eligat sepeli r̄z in illa prochia
in qua in iſſſmitate mortis p̄stitit sua recepit
sacramenta. 13. q. 2. Vbi cūq in glo. et extra
de sepulturis. In nostra.

¶ Ad p̄m oppo^m d̄z. q illa auctas ē itelligē
da exceptis illis q i corpore qōnis excepti sunt.
¶ Ad 2^m s̄m mō d̄m est. q tñ d̄r ibi nōn esse
ex̄p̄ssū vbi q̄sq̄ tumulādus sit corrigi p̄ illud
qd̄ p̄r. sup̄ia ea. q. 1. c. 12. iſra ea. q. Vbi cūq. et
ea. Placuit. ¶ Ad 3^m dicendū. q religiosi p
p̄ij corp̄is p̄tatem nō habet. corp⁹ enī eoz est
in potestate sue religionis. P̄ulus. n. p̄mus
heremita: quāuis fuerit religiosissimus san
ctitate: nō tñ erat i religiois statu. ¶ Ad 4^m
dicendū. q q aliqd in alteri p̄iudiciū facit in
hoc nō facit vtilitatē aie sue. vñ si vir itret reli
gionē inuita vxore nō faceret vtilitatē anime
sue. si at religiosus alibi eligeret sepulturā q̄z
in sua religione p̄iudicaret sue religioni p̄i
testate cui⁹ est corp⁹ suū. et ideo nō faceret vti
litatē aie sue. s̄m dico de quocūq q sepulturā
eligeret p̄ cōsuetudinē et ius cōmune.

¶ Ad p̄m ad partē secundā dicendū. q il
lud v̄bū itelligendū est quādo vxor sepulturā
nō eligat. tunc. n. sepeliri debz vbi sepultus est
suis marit⁹: et si plures hūnt sepeliri d̄z vbi se
pultus est vltimus. Aliq tñ d̄nt illud verbum
esse p̄siliū nō p̄ceptū. vñ si marit⁹ sepult⁹ est ex
prochia illaz in qua vxor in iſſſmitate mortis
p̄stituta sua recepit sacra si non eligat sepultu
ram nō sepeliet cū viro suo: sed i prochia illa:
nisi loci vel p̄rie obſteterit cōsuetudo. q autē
mulieri licitū sit alibi sepulturā eligere q euz
viro suo ē sepulto in prochia in qua ip̄ia mo
ritus sua recepit sacra p̄z ex de sepul. De vxore
re. vbi d̄r. d̄ vxore p̄o vtz quēadmodū vir libe

rā h̄ſe debeat sepulturā nobis v̄f q nulla sup.
hoc iter vix et muliere sit facienda distinctio: s̄z
vtriq in casu isto equalē esse credimus facul
tate: cū electio ista ad eū post statū p̄tineat in
quo mulier soluit a lege v̄i. ¶ Ad 2^m dicendū.
q quāuis seruus nō possit cōdere testamētus
sine cōsensu dñi: tñ eligere pōt sepulturā. 13. q.
2. Illud. §. 2. illa. n. electio ad illū statū p̄
tinet in quo seru⁹ soluit a lege dñi sui t̄p̄alis. si
multi mō v̄f op̄ari quo ad hoc dñs Hostien. d̄
religioso allans illd qd̄ d̄r extra d̄ ex̄c̄. plato
rum. Amis iniqua. qz vt dicit ipse illa electio
ad illud t̄p̄s pertinet in quo religiosus a iugo
obediētie absoluit. ¶ S̄z in d̄rū v̄f esse p̄sue
tudo rōnabil: qz q̄ p̄p̄ie voluntati renūciavit
que i hoie maius est: nō v̄f q ordinādā de cor
pore suo retinuerit p̄tatem. ¶ P̄terea. p̄ba
bile est q illi de monasterio suo magis erunt
solliciti de aia eius q̄ alij. ¶ P̄terea. si ali
bi eligeret sepulturā scandalizaret monaste
riū suū. Illa at decretalis quā allat Hostien.
p̄ sua op̄ione loq̄tur p̄ illos q volebant q reli
giosi sepelirētur in parrochiali ecclesia. vnde
non multum facit ad propositū suū: qz sicut
d̄r decre. dis. 29. Sciendum. ex persona tempo
re et loco et causa regule canonice debent itel
ligi. ¶ Ad 3^m dicendū. q hoc itelligitur de il
lo qui non elegit sepulturam: quod p̄z. qz ime
diatē subiungitur. Nulli tamen negamus p̄
p̄iam eligere sepulturā: et etiā alienā. ¶ Ad
quartū dicendū. q aliquando aliquid est
homini licitū et bonum. si hoc faciat ex libe
ra voluntate: qd̄ non esset bonū nec licitū si
bi facere p̄ iductōes dolosas. sicut i multis ca
sibus exemplificari posset. ¶ 26. m.

Quarto queritur vtruz funeralia illius q
elegit alibi q̄ i sua parrochia se
peliri debeat esse sue parrochialis ecclesie vel
illius in qua sepelitur.

¶ Respondet. q parrochialis ecclesia de fu
neralibus illius defuncti debz habere portio
nem. canonicaz. 13. q. 1. Ecclesiās. per totū. etiā
si ille religionem itret existens in iſſſmitate d̄
qua moritur. extra de sepul. De h̄is. est autē
canonica portio accipiendā. secundūz cōsue
tudinēz terrarum vt vitetur scandaluz: quod
potest ex hoc argui: qz diuersa copula diuersi
modē tarat. canonicam portionē. dicitur enī
extra de sepul. c. 1. q illa portio debet esse ter
tia pars. et c. sequenti d̄r q debet esse media ps.
et c. In nostra. dicit q debet esse quarta pars:
vtrūq̄ etiam canonica portio se extēdat ad al
legata d̄nt aliq q̄ sic d̄r. n. extra de sepul. Cuz
sup. Statuimus vt si aliquis parrochianoꝝ

vestrorū alibi contingerit eligere sepulturam de testamēto ipsi. 4. vobis portio relinquatur. infra tñ i. c. In nostra. excipiuntur eq̃ et arma q̃ in subsidium terre sancte habēt hospitalaria libere si ab illis q̃ apud eos sepulturam eligunt eis in testamēto reliquant: s; illa decre. Cuz super. per p̃trariam p̃suetudinē in multis locis abrogata est. vnde vbi est p̃suetudo contraria standū cōsuetudini: debet tamē eligēs sepulturā alibi q̃ in sua parrochia sua parrochiales ecclesiā in aliquo respicere fm̃ patrie morē. dñt etiā aliq̃ p̃ illa decre. Cū super. nō itelligitur nisi de parrochiā cathedralis ecclesie. quod p̃bāt per hoc q̃ dñs papa loq̃tur p̃posito r capellano fauentino: nec se extēdit ad ea q̃ legant singulari p̃sone: quod p̃bāt p̃ illud qd̃ supra dñ de testis. Requiesci. s. vlt.

Articulus. vii.

Consequēter q̃ritur de 2. p̃ncipali. Et circa hoc queruntur quatuor. P̃mo vtrū oēs anime defunctorū in charitate cognoscant ofones n̄as.

Secundo vtrum oēs orent p̃ nobis. Tertio vtrū oīum ofones quas faciunt p̃ nobis exaudiantur. Quarto vtrum aie beate oret p̃ illis que sunt in purgatorio.

Primo ostendo q̃ non omnes aie defunctorū in charitate cognoscūt orationes nostras. Isa. 63. Abrahā nesciuit vos: et israel ignorauit vos. ergo a simili ignorauerunt orationes nostras. Item Job. 14. dicitur de defuncto q̃ siue nobiles fuerit filij eius siue ignobiles nō itellet. Item augus. lib. de cura p̃ mortuis agenda: inter medium et finē. Vbi sūt spūs defunctorū vbi nō vidēt quecūq̃ agunt aut eueniunt in ista vita hominibus.

Contra. Greg. 12. lib. mora. parus ante me diuz. q̃ intus omnipotentis dei claritatem vident nullo modo credēdum est q̃ sit foris ali quid quod ignorent. ergo aie beate vidēt orationes nostras. Item vtrū habitū est superius de suffragio p̃ quolibet facto exāte in purgatorio omnes aliq̃ gaudent: sed nō gauderēt nisi cognoscerent. q̃ orationes nostras cognoscūt.

Respondeo. q̃ aiarum illorū qui sunt in charitate defuncti: quedā sunt ias beate: quedā adhuc in pena purgatorii existentes. Beate omnes orationes nostras quas eis porrigimus cognoscunt in verbo dei qd̃ clare vidēt: quāuis enim non videant omnia quecūq̃ videt verbum: tamē p̃babile est q̃ in eo: videāt oīa que facimus et dicimus: et que in corde ge

stamus ad reuerentiam earū. Antē dō existentes in purgatorio quāuis per effectus cognoscant suffragia efficacīa p̃ qualibet illarū facta: tamē vt dñt qd̃as si eis porrigimus orationes: vt p̃ nobis dñm deprecant: eas nō cognoscunt: q̃ non cognoscunt eas in verbis: q̃ adhuc nō vidēt: neq̃ eas v̄tute nāi cognoscere possunt. et ideo fm̃ istos inanes sunt orationes si q̃s eis porrigimus. Alijs magis p̃sentientibus vt q̃ si q̃s eis orationes porrigimus eas cognoscunt: tamen non sua v̄tute nāi: nec in verbis: sed q̃ aliquas audiūt ab eis q̃ hinc ad eos morēdo pergunt: aliquas ab angelis bonis: aliquas reuelatione diuina: vt. n. dicit Au. lib. de cura p̃ mortuis agenda. inter medium et finē. Hoc triplici modo aliqua de factis viuorum veniunt ad cognitionem spirituum defunctorum.

Ad p̃mum in oppositū dñi. q̃ illud intelligitur de cognitione que est per nālem virtutem cognoscētis. Ad 2. dñi pōt illud verbum non itelligi de aiabus eorū q̃ in charitate decesserūt. vñ Greg. exponēs illud. 12. lib. moral. par. ante mediū dicit. Carnales quicūq̃ amores precipuum filijs impendunt: hoc eos beat. Job nescire postmodū asserit qd̃ hic v̄heniēter amauerunt vt siue nobiles siue ignobiles sint filij nesciāt: quorū eos semp cura fatigabat. Ad 3. dñi. sicut ad p̃m. dñ. 11.

Secundo querit vtrū omnes anime defunctorū in charitate oret p̃ nobis. Et vt q̃ non. orare est officium mediatoris inter deum et illos p̃ q̃bus orat: sed nos sumus mediatores iter eos q̃ sunt in purgatorio et deū p̃ eis orando. q̃ ipsi nō sunt mediatores iter nos et deū orando p̃ nobis. Item q̃ adiuuari idiget p̃us orare dñ p̃ se q̃ p̃ alio: si nō inuenimus q̃ aie exātes in purgatorio p̃ se ipsis orent: cū tñ auxilio idigeant. q̃ nō est p̃babile q̃ oret p̃ nobis. Item beati dei voluntatē vident. ergo vident vtrum deus velit vel nolit illud p̃ q̃ vellēt orare. si vidēt ipm̃ nolle frustra orarēt. si vidēt ip̃s velle orarēt sup̃flue. Contra. dicit beatus Petrus. 2. canonica sua. c. 1. Dabo operam frequenter habere vos post obitum meum vt horum memoriā faciatis. Item. 2. Macha. vlti. of de Hiermia. Hic est qui multū orat p̃o populo et vniuersa sancta ciuitate.

Respondeo. q̃ omnes anime defunctorū in charitate oret p̃ nobis. orare. n. est op̃ charitatis: ipsi autē cōfirmati sunt in charitate: et si exātes in charitate nō p̃firmati ante mortē p̃ nobis orabāt: p̃babilius est q̃ p̃o nobis oret

in charitate confirmati: sed aie beate oratio pro nobis nulla consequitur utilitatem nisi in hoc quod in augmentatione numeri civitum supernorum crescit aliquale gaudium accitale singulorum. ofones autem quas pro nobis faciunt exites in purgatorio interdum redundat ad alleviationes pene eorum: non quia in hoc mercantur cum sint extra statum merendi: loquendo de merito proprie dicto: sed quia in quantum nos per eorum ofones effecti meliores efficaciora facimus suffragia ad sublevationem pene eorum.

Ad primum in oppositum dicitur. quod orare sicut mediator ex officio nec puenit illis quod sunt in purgatorio respectu nostrum: nec nobis inferioribus respectu eorum. sic enim competit angelis ministrantibus nobis: quod ad ministrandum nobis ex officio deputati sunt: sic et convenit sacerdotibus esse mediatores inter deum et populum: sed mediare inter deum et animam per modum charitatis communis convenire potest et illis quod sunt in purgatorio respectu nostrum: et nobis respectu eorum. sic enim inferiores mediare possunt inter superiores et deum: non tamen dico quod existentes in purgatorio sint inferiores nobis: sed superiores in quantum sunt confirmati in charitate: nos autem non. Ad secundum dicitur. quod in interior est falsa. cum enim mentaliter clamet ad nos ut eis subueniamus: quod nobis spiritualiter datur intelligi. Job. 19. ubi in persona eorum dicit nobis. Misere mei misere mei: credendum est quod multo fortius clamat ad iudicem ut eis misereatur. Ad tertium dicitur. quod beati vident deum velle facere illud pro quo rogantur ad preces eorum. Respondeo. inquitur utrum ofones omnium animarum que recesserunt a corporibus in charitate: quas faciunt pro nobis: exaudiantur. Et videtur quod non. Hier. 15. Si steterit Moyses et samuel coram me non est anima mea ad populum istum. Item apoc. 6. Martyribus vindictam petentibus de his qui habitant in terra responsus est ut requiesceret adhuc tempus modicum donec impleatur numerus eorum. ergo non omnes ofones sanctorum exaudiantur. Item quod aliquod aliud oratio impetrat aliquo modo illi meretur. sed anime a corporibus separate non sunt in statu merendi: ergo nobis per earum ofones nihil impetratur. Item vnicuique indigenti plus prodest ofo sua quam alij. Sed illi qui sunt in purgatorio sunt indigentes: et tamen sua ofo non prodest eis: quia tunc statim a pena liberarentur. ergo multo minus ofones eorum exaudiantur pro nobis.

Contra dicitur Job. 5. Ad aliquem sanctorum convertere: sed illa persuasio esset frustra si ofones eorum pro nobis non exaudirentur. ergo orationes

sanctorum pro nobis exaudiantur. Item omnes orationes amicorum dei ab ipso exaudiantur nisi sit impedimentum ex parte illorum pro quibus oratur: sed omnes anime existentes in charitate sunt amice deo. ergo omnium animarum orationes quas faciunt pro nobis nisi sit impedimentum ex parte nostra exaudiantur.

Respondeo. quod ofones omnium animarum que recesserunt a corporibus in charitate: quas faciunt pro nobis: quedam sunt beatorum: quedam adhuc in pena exitium. beate dupliciter orant pro nobis. scilicet expresse et interpretative. primo modo orant pro nobis cum expresse petunt a divina clementia aliquod bonum nobis fieri: vel aliquod malum a nobis removeri. interpretative orant pro nobis in quantum eorum merita in conspectu dei existentia non solum eis cedunt ad gloriam: sed etiam quantum est ex parte sua sunt nobis quedam suffragia. Primo modo orationes eorum pro nobis semper exaudiantur: quia sic nihil petunt nisi quod videtur deum velle facere ad preces eorum. Secundum modo non semper exaudiantur propter impedimentum a parte nostra. Orationes autem animarum exitium in purgatorio forte non semper exaudiantur: sicut nec nostre: quia non sic vident voluntatem dei sicut beatorum: tamen earum orationes multis viuis presentibus omnibus nisi sit impedimentum ex parte nostra. si enim non presentibus hoc est: aut quod sunt in pena: sed hoc est falsum: quia tunc orationes nostre quod sumus in pena non prodesse aut hoc est: quia sunt extra meritum statum: sed hec ratio nulla est: quia tunc orationes beatorum animarum nobis non prodesse aut hoc est: quia cum hoc quod sunt adhuc extra statum merendi visionem dei carent: sed hec ratio nulla est: quia ut beatus dicitur. c. ultimo Hieremias qui extra statum merendi erat: et adhuc visione dei carebat oravit pro filiis Israel: et fuit eis oratio exaudita.

Ad primum in oppositum dicendum. quod illud verbum sic intelligendum est: quod si Moyses et Samuel illo tempore fuissent in mortali vita et orassent pro illo populo orationes eorum non fuissent exaudite propter malitie magnitudinem: quod tunc erat in populo illo. Ad secundum dicitur. quod illa martyrum oratio non erat absoluta petitio pro statim fieret vindicta: sed erat ad exprimendum desiderium scilicet stole. unde glossa desiderat maiorem et sanctorum sortium et iusticie dei presentium. Ad tertium dicitur. quod presentia est inter mereri et impetrare per orationem meritum. nam per loquendo initiale equitatis: et cuncta equalitatis pro portionalitatis meriti ad primum. impetrare autem aliud per modum suffragij orando initiale liberalitatis et benignitatis illius quod orat. Alii dicunt quod quantum sunt ex statu merendi pro se: non tamen pro nobis. Ad quartum dicitur. quod oratio exitium in

Distinctio

purgatorio eis prodest ad augm^o gfe nec glo-
rie: qz quo ad hoc sunt totaliter. extra statum
impetrandi aliqd. p. sed quātum ad mitiga-
tionē pene sue t. abbeuatiōez: nec ppter hoc
seqtur q. statiz liberent a penas: qz nec hoc pe-
tunt: sed dīne misericordie supplicānt: vt secū-
dum beneplacitum suum miserētur eoz: z
huc oratio exauditur.

26. m.

Quarto querit vtrq. aīe beate orent pro il-
lis que sunt in purgatorio. Et vi-
detur q. nō: qz oīones aīarum beatay semper
exaudiunt. ergo si orent p. illis que sunt in
purgatorio ille statim a pena libarent. ¶ Itēz.
nullus sapiens orat pro amotiōe eius de quo
letatur: sed sancti letant de punitiōe exitiuz in
purgatorio. dicit. n. psal. Letabitur iustus euz
vident vindictam. ergo non orant pro amo-
tione pene eorum.

¶ Contra. magister hui^o di. c. 5. dicit de illo q.
in articulo psumatōis seculi migrabit. suffra-
giis tñ idigens gradumabit meritis z iterces-
sionibus ecclesie celestis. ergo a simili z illi qui
modo sunt in purgatorio ecclesie celestis in-
tercessionibus adiuuantur.

¶ Respōdeo. sicut in corpore nāli membra
fortia idigentib^o subueniunt. sic in corpore my-
stico ecclesie nō tñ debēt sibi subuēire membra
iter que est idigentia mutua: sed ēt illa q. non
idigēt adiuuari pueniēs est idigētib^o subueni-
re. illi autē q. sunt in purgatorio euz sunt in eba-
ritate sunt membra corporis mystici ecclesie: z
idigēt adiuuatio. cōueniēs ēt est bonos q. sunt
ecclesie membra adiuuari nō idigentia illis q.
sunt in purgatorio suis ofonibus subuenire.

¶ Ad p̄mum in oppositiū dōm. q. quāuis san-
cti orent p. eis: nō ppter hoc sequit q. ipsi sta-
tim a pena liberent: qz nec hoc petunt sancti:
sed vt deus eis subueniat quātum vident ipm
velle eis subuenire ad p̄ces eoz. ¶ Ad 2^m di-
cendū. q. sic sancti letant de dei iustitia: ita de
misericordia: qz vident vīas in nullo alij pre-
iudicare: sed alij concordare.

Circa litteraz. Luz facta erit resurrectio bo-
norum gaudii ampli^o erit. Hoc ex-
ponet in qōne di. 49. Et maloz tormenta gra-
uora. hoc declarabit dist. 50. Animas abditis
receptaculis cōtinet. abdita dicunt: qz modo
nō sunt nobis manifesta. Sacrificiū mediato-
ri. i. sacrificiū eucharistie. Ad hoc p̄funt: vt sit
plena remissio vel certe vt tolerabilior sit ipsa
dānatio. hoc exponet di. sequēti: qz de hoc fiet
arg^o ad illā qōnem. Atz pena dānatoz p. suf-
fragia ecclesie minuat. Et sacrificio salutari. i. sa-
crāmēto eucharistie. hoc. n. sacm. z si per mo-

dū sacri nō p̄ficiat nisi ipm sacraliter mādncā-
tib^o: mortuis tñ. pdest p. modū sacrificij. sic. n.
pdest oibus idigentib^o ecclesie mēozis p. qbus
offerit. Iniuria ē pro martyre i. ecclesia orare.
¶ Cōtra. supradictū ē q. suffragia. p. valde bo-
nis gfax actōes sūt. ¶ Rūdeo. q. iniuria est
orare. p. illo quē certū est nob. ēē martyre. si at-
facim^o suffragia. p. aliqb^o q. id bēi sūt: s. nobis
nō pstat: nec p. reuelatōz: nec p. ecclesie testim^o:
si. p. talib^o facimus suffragia: qbus eis non p-
sint: tñ eis nō iniuriā facimus: s. ista suffragia
gfax actōes sūt. Dicit p̄t nō ei magis valuisse
gnālia z spālia q. paupi sola generalia suffra-
gia. ¶ Rūlio dī hec est s̄ta. Loq̄t. n. mag^o de
paupe z de diuite q. eq̄lit meruerūt adiuuari
p. mōtē. ¶ P̄t tñ dicit illa p̄sa subsidia diti. p̄u-
liss celeriorē absolōnem. Nec rūlio dā ē. Nō
plēiorē. q. sic v. intelligit. q. nō p. hoc hēbit
gñā maiorē. Bñr āgeli oīones: z vota n̄ra dō
offerre: q. illud idē q. a deo efficacit i. ofone
petim^o ipsi p. nobis orādo petūt efficacit: si ē
aliqd. quod vidēt deū velle fieri p. ofones eoz
sic petitoz quā fac simplex hō corā iudice re-
sumit aduocatus: z eā pponit efficacius. Bo-
num eoz est de operibus suis eius p̄sulcre ve-
ritatē. hoc cōsiliū est cōuersio eoz ad deū: vt
ab eo illuminatione recipiāt de agendis.

Si valde malis datur mitigatio pe-
ne.

Distinctio. XLVI.

Sed queritur hic de valde
malis vtrū z ipsi in aliqua
penarum mitigatione dei
misericordiam sentiant vt
minus q. meruerint puniā-
tur. Quidā autumāt eos nullā releuatio-
nem pene habituros: q. firmant Jaco-
bi auctoritate dicētis. Iudiciū sine mi-
sericordia fiet illi q. non fecit misericor-
diā. Augu. etiā ait. Misericordia hic: iu-
diciū in futuro. Idez distinguēs quō oēs
vie dñi sint misericordia z veritas ait.
Erga sanctos oēs vie dei misericordia:
erga iniquos oēs vītas: qz z in iudicādo
subuēit: z ita nō deest misericordia: z in
miserādo id exhibz q. p̄misit ne dñt ve-
ritas. Erga oēs autē quos liberat z dā-
nat oēs vie sunt misericordia z vītas: qz
vbi non miseret: vindicte veritas dat.

Dicens ubi non misereſ: dat itelligi ali-
quid a deo fieri ubi ipſe nō miſeretur.
Sed his occurrit quod ait Caſſiodorus
ſuper pſal. ſi. loquens de miſericordia ⁊
pietate dei. De due inq̃ res iudicio dei
ſemp adiūcte ſunt. Ergo ⁊ in punitione
malozum non eſt iuſtitia ſine miſericor-
dia. Idez de iudicio ⁊ miſericordia ait.
Hec duo mutua ſocietate ſibi iungūtur
In his breuiter oīa opera dei includit.
Aug. quoq̃ reſpōdēs illis qui reprobo-
rum ſupplicia ſine habitura cōtendunt:
ita illoz repellit opionē aſſerēs repro-
bos perpetuo puniēdos: vt eoz ſuppli-
cia mitigari aliquatenus nō neget. Gru-
ſtra inquit nōnulli eternā damnādoz
penā: ⁊ cruciatuſ ſine itermiſſiōe perpe-
tuos humano miſerētur affectu: atq̃ ita
futurū eſſe nō credūt. Nō quidem ſcri-
pturis aduerſando diuinis. ſz p ſuo mo-
tu dura queq̃ molliēdo: ⁊ i leuiorē fle-
ctēdo ſentētiam. que putātur in eis ter-
ribiliuſ eſſe dicta q̃ veriuſ. Non enī in-
quirit obliuiſcēt miſereri deus: vt con-
tineat i ira ſua miſericordias ſuas. Hoc
quidē in pſalterio legitur: ſed d̃ his itel-
ligitur qui ſunt vaſa miſericordie: qz ⁊
ipſi nō p meritis ſuis: ſed deo miſerāte
de miſeria liberantur. Aut ſi hoc ad oēs
eſtimāt pertinere: nō ideo neceſſe eſt vt
damnationē opinētur finiri poſſe eoz
de qbus dcm̃ eſt. Ibūt hi in ſupplicium
eternuſ. Ne hoc modo puteſ habitura
felicitas eoz de qbus ecōtrario dcm̃ eſt
Juſti atitē in vitā eternā. Sed penas
damnatoz certis temporib⁹ eſtiment ſi
hoc his placet: aliquaten⁹ mitigari. Et
ſic quippe itelligi poteſt manere ira dei
in illis. i. ipſa damnatio. Hec enī vocat
ira dei nō diuini animi perturbatio. vt
in ira ſua. i. manēte ira ſua nō contineat
miſeratiōes ſuas: nō eterno ſupplicio ſi-

nem dādo: ſed leuamen. phibēdo vel in-
terponēdo cruciatibus: qz nec pſalmus
ait ad finiēdam iram ſuā: vel poſt iram
ſuā: ſed in ira ſua. Que ſi ſola eſſet: alie-
nare a regno dei ⁊ carere magna multi-
tudine dulcedinis dei: tam grādis tamē
eſt pena: vt ei poſſint nulla tormēta que
nouimus cōparari: ſi illa ſit eterna: iſta
autem ſi quālibet multis ſeculis longa.
Manebit ergo ſine fine mors perpetua
damnatoz: ⁊ ipſa omnibus erit cōis: ſi-
cut manebit cōmuniter omniū vita eter-
na ſanctoꝝ. Ecce ita aſſerit hic penas re-
proboꝝ nō eſſe finiēdas: quod nō impro-
bat ſi dicatur eoz ſupplicio aliquod le-
uamē adhiberi. Unde nō incongrue dici
poteſt deū ⁊ ſi iuſte id poſſit: nō oīno tñ
punire malos in futuro quātum merue-
rūt: ſed eis aliquid quātūcūq̃ mali ſint
de pena relaxare.

C Determinat premiſſas auctoritates.

Uod ergo dcm̃ eſt iudiciū ſine

q miſericordia fieri illi qui nō ſe-
cit miſericordiā ita itelligi pōt.

Q iudiciū damnationis fiet illi qui non
fecit miſericordiā p eo q̃ fuit ſine miſe-
ricordia: vel fiet iudiciū ei ſine miſeri-
cordia liberāte ⁊ ſaluāte: qui tamē in ali-
qua pene alleuiatiōe miſericordiaz dei
ſentiet. Ita cuz d̃r miſericordiā hic: iudi-
cium in futuro: nō negatur quin in futu-
ro ſit miſericordie effectus: ⁊ in electis
qui per miſericordiā ab omni miſeria li-
berabūtur: ⁊ in reprobis q minus q̃ me-
ruerūt cruciabūtur. Sed hic nō ſine cā-
d̃r fieri dei miſericordia: ⁊ iudiciū in fu-
turo: qz ⁊ hic multis modis miſereſ de⁹
quibus nō miſerebitur tunc. Uocat enī
deus nūc peccatores: ⁊ iuſtificat: qd non
faciet: ⁊ tūc reddet ſingulis ſecūduz me-
rita ſua. manifeſte indicabit qui nūc oc-
culte indicat. Cuius occultū iudiciū vt

Distinctio

ait Augu. intelligitur pena: quia qsq; vel exercetur ad purgatiōem vel mouetur ad cōuersiōem: vel si cōtemnit execrat ad damnatōem. Occultū ergo iudiciū dei pena dī qua iudicat purgādo: cōuertēdo vel execrando: iudicia quoq; dei i- terdū appellātur dispēsationes eius de oibus rebus. Unde. q̄ incomprehensibi lia sunt iudicia eius: et iudicia eius abyssus multa. Iudiciū autē quo in futuro iudicabit intelligit sūia iudicis qua ventilla bitur area. i. diuidētur localr boni a malis misterio angelorum: et isti in vitā du centur: illi in supplicii mittentur: q nūc simul mixti sunt.

De iustitia et misericordia dei.

Ed quomō iustitiā dei et pietatem. i. misericordiā supra Cas-
sio. duas esse res dixit: que semper adiūcte sunt iudicio dei. Iustitia. n. dei et misericordia nō due res sūt: s; vna res. i. vna diuina essentia est sicut supra plurib; auctoritatib; ostēsum est. Quia nō est deo aliud esse misericordē q̄ misericordiā: nec iustū q̄ iustitiā: sed idē p̄sūs. Nec aliud est ei esse misericordē q̄ iustum: vel misericordiā q̄ iustitiā sed oīno idem: q; nō denominatiue: sed essentialr hec de deo dicūtur. Cur ergo dicit scriptura de operib; dei quedam esse misericordie: quedā iustitie? Si enī iustitia dei misericordia est: quecūq; sūt opera misericordie esse vidētur iustitie et ecōuerso. Hic respōderi potest sic. illis locutionibus qbus huiusmodi opes fiunt distinctiōes: vt alia misericordie: alia iustitie: alia bonitati attribuantur: non diuersitas subiacentis. i. rei his vocabulis significare exprimitur: sed varietas sensuum et effectū in creaturis monstrat. Lū. n. dī deus iustus vel iustitia: essentia diuina predicatur: et etiā q

ipse sit distributor et iudex meritoꝝ itelligi datur. Ita et cū dī misericors: essentia diuina predicatur: et insuper q; ipse sit miseroꝝ liberator itelligi datur. Similiter cum dī bonus essentia diuina predicatur. Et cum dicitur deus et insuper auctor omnium bonorum ostenditur. Ita et cū dī deus: essentia diuina predicatur: et ipse timēdus ostēdit. Inde ergo quedā opera misericordie quedā iustitie dicuntur: nō quin diuina essentia. hec et illa operet: et qn hec et illa sint opadine essentie que dī misericordia et iustitia: sed q; quedā sunt quibus iudex et equus distributor: quedā qbus ostenditur miserator. Misericors. n. dī in natura: miserator in exhibitōe: et in qbusdam operib; dī effectus esse misericordie: et in qbusdā effectus iustitie: non q; aliud efficiat iustitia: aliud misericordia dei si ad essentiā referas: sed q; ex qbusdam effectibus itelligitur iudex: ex quibusdā miserator: vt vt quibusdā placet iustus et misericors. Sed scōz hoc occurrit questio quomō ex alijs ostēdatur iustus: et ex alijs misericors cū sit idē ei eē iustum et esse misericordē? Si enim scōz eādē rōnem dī iustus et misericors: ex eo opere quo itelligitur iustus itelligit misericors et ecōuerso. Sed dixi supra: q; cū dī deus iustus et misericors: ita eadem diuina essentia significatur: et secūdū ea idem predicatur: vt etiā quedam diuersa itelligātur. Itelligimus enī per hoc eū esse miseratozem et iustū iudicē. Quod euidenter Origenes ostēdit dicēs Dia que dei sunt xp̄us est ipse sapientia eius: ip̄e fortitudo: iustitia: sanctitas: ip̄e prudentia. Sed cū vnū sit in subiacti p varietate sensuū diuersis nūcupat vocabulis. Aliud. n. significat sapientia: aliud iustitia. Qn. n. sapientia dī disciplinis te

diuinaz humanarūq; rex iſtruere itelli-
git. Qñ iuſtitia: diſtributor vñ index me-
ritoz iſinuatur. Ita ⁊ prudētia cū dñ: do-
ctor ⁊ demōſtrator bonaz vel malaruz
rerum: vel neutrarum itelligitur.

¶ Auctoritatib⁹ pbat quedam iuſtitie
alia miſericordie alia bonitati attribui.

¶ Quid aut quedā opa miſericor-
die: quedā iuſtitie: qdā bonita-
ti attribuantur: in ſcripturis faci-
le eſt reſpire. Et de miſericordia qdez ⁊
iuſtitia manifeſtus eſt. de bonitate vñ ⁊
miſericordia ampli⁹ latet. Sed Aug. do-
cet illa opa ppe ad miſericordiā ptinere
q̄b⁹ alig a miſeria liberātur. Ad bonita-
tē vñ nō ſolū illa: ſed facturā ⁊ guberna-
tionē naturaliū ita dicēs. Ad miſericor-
diā ptinet q̄ a peccatis mūdāt: ⁊ de mi-
ſeria liberat. Ad bonitatē vñ q̄ celum ⁊
terrā ⁊ oīa valde bona creauit vt eſſent
Idē. Leli non idigent miſericordia vbi
nulla ē miſeria. in terra hoīs abūdāt mi-
ſeria: ⁊ ſupabūdāt dei miſericordia. mi-
ſeria ergo hoīs ⁊ miſericordia dei plena
eſt terra nō celi: qui nō idigēt miſericor-
dia: idigēt tñ regēte dño. Oīa enī idigēt
dño ⁊ miſeria ⁊ felicia: qz ſine illo miſer
nō ſubleuaſ: felix non regitur. Itē alibi.
Miſericordia ē erga miſeros: bonitas
erga quoslibet. Interdum tñ miſericor-
dia large accipitur vt bonitas.

¶ Quo mō vniuerſe vie dñi dicant mi-
ſericordia ⁊ veritas.

¶ Oſt bec oſiderari oꝝ ex quo ſen-
ſu vniuerſe vie dñi dicātur mi-
ſericordia ⁊ veritas. Hoc mul-
tiplicē recipit expoſitiōez. Vniuerſe. n.
vie dñi miſericordia ⁊ veritas: qbus ad
nos venit: vt ait Aug. ſup psalmū itelli-
guntur duo aduēt⁹. Prim⁹ in quo mani-
feſtā ⁊ multiplicem miſericordiam no-
bis exhibuit: ⁊ ſecundus in quo requi-

rendo merita iuſtitiam exhibebit. Vni-
uerſe etiam vie domini. i. quib⁹ ad do-
minum aſcendimus ſunt iuſtitia qua a
malo declinamus: ⁊ miſericordia q̄ bo-
num facimus. In his enim duob⁹ omne
bonum meritum includitur. Sed cum
ſuperius Laſſiodo. dixerit in his duo-
bus oīa opera dei icludi. merito q̄ri pōt
an in omni ope dñi hec duo mutuo ſibi
iungant. Quibuſdā placuit nō in oī ope
dñi hec duo occurrere ſcōz effectū dico:
nā ſcōz eēntiā nō diuidit miſericordia a
iuſtitia: ſed vnū eſt. Vex ſcōm eſſen in
oī ope vñi dicūt eē miſericordiā ⁊ iuſti-
tiā: ſi i qbusdā fatent tñ miſericordiā: ⁊
i alijs iuſitiā: q̄q; i alijs miſericordiā ⁊
iuſitiā. Fatent tñ dñm oīa q̄ fec miſeri-
corditer agere ⁊ iuſte: reſerētes rōnē di-
cti ad dei volūtātē q̄ iuſtitia eſt ⁊ miſeri-
cordia: nō ad effect⁹ miſericordie ⁊ iuſti-
tie q̄ ſūt i reb⁹. Alijs at vñ q̄ ſic dñ deus
oīa opa ſua iuſte facere ⁊ miſericordit:
ita ccedēdū ſit in omni ope dei iuſtitiaz
eē ⁊ miſericordiā. i. clemētiā ſcōz eſſen
vel ſignū: qz nullū op⁹ dei ē in quo non
ſit effect⁹ vel ſignū egtatis ⁊ clementie
ſiue occulte ſiue apte. Aliqñ. n. manife-
ſta eſt clemētia ſiue benignitas: ⁊ occul-
ta egtas: aliqñ ecōuerſo.

¶ Superius determinauit mag⁹ de ſtatu ani-
marum exiitum in purgatorio. Hic determi-
nat de ſtatu exiituz in iſerno. ¶ Et diuiditur
in duas. ¶ Primo inq̄rit vñ deus in puni-
tione damnatoꝝ agat miſericorditer vñ iuſte tñ.
¶ 1⁹ quo modo ſunt in deo iuſtitia ⁊ miſericor-
dia. ibi. Sꝫ quo mō. ¶ Prima in duas. ¶ 1⁹
determinat q̄ntis veritatē. ¶ Secūdo exponit
quaſdā auctoritates que vident ſonare p̄iuz.
ibi. Quod ergo deñ eſt. ¶ Illa pars que ibi
incipit. Sed quomodo. diuidit in tres. ¶ 1⁹
oñdit q̄ diſtinctio iuſtitie ⁊ miſericordie i deo
attēditur quo ad opera. ¶ Secūdo q̄ quedā
opera attribunt iuſtitie quedā miſericordie.
ibi. Quod aut quedā. ¶ Tertio q̄ in ſingulis
operibus inuenitur miſericordia ⁊ iuſtitia. ibi.
¶ Poſt hoc tē. ¶ Articulus. ¶ 1.

In hac distinctiōe q̄re
dum est p̄ncipaliter d̄
duobus. **P**rimo de iustitia
dei. **2°** de eius misericordia.
Circa p̄mā querunt q̄tuor
Primo vtz in deo sit iusti-
tia. **2°** vtz possit p̄termitte

re opa iustitie. **3°** vtz possit iuste aliq̄e
tēporaliter punire non p̄pter eius p̄ctiā. **4°**
vtrum iustius agat cū vno q̄ cū altero.

Et vtz aut̄ ex dīna iustitia iseraf peccatorib⁹
in p̄cto mortali decedētib⁹ pena eterna. plane
p̄s q̄ sic ex dic̄ s̄ sup̄. di. 44. in illa q̄ōne. vtz
sit isernus: r̄ iō de hoc nō oportet facere que-
stionem.

Questio. 1.

Primo ostendo q̄ in deo non est iustitia.
ansel. li. p̄mo de veritate vltra me-
diū. Iustitia est rectitudo voluntatis p̄pter se
seruata. sed in deo nō est rectitudo voluntatis.
nō. n. est voluntas recta que vult aliqd̄ facere
nō p̄pter aliquā rōnez. deus at̄ plus voluit fa-
cere mundū istum q̄ aliū ab isto solo numero
differētē: r̄ magis reprobare Esau q̄ Jacob
r̄ nō p̄pter aliquā rōnem. ergo in deo nō ē ius-
titia. **I**tem scdm̄ p̄m. 5. ethi. c. xi. Dñi ad
seruum nō est iustitia: q̄ iustitia in quadā eq̄li-
tate ad alterz consistit: sed de⁹ est dñs oīum. er-
go in ipso nō est iustitia. **I**tem Boetius in
lib. de hebdo. Quia de⁹ bon⁹ est oīa que egre-
diuntur ab eo bona sunt. ergo a simili si deus
esset iustus oīa que egrediuntur ab eo essent ius-
ta: sed multa sunt a deo que iusta non sunt. ca-
rentia. n. rōne iusta nō sunt. **I**tem iustitia re-
spicit debitū. deus autē nulli debitor est.

Contra. ap̄ls. 2. Thimoth. 4. dicit. q̄ de⁹ est
iustus iudex: sed nō est iustus iudex in quo nō
est iustitia. q̄ in deo est iustitia. **I**te psal. ad
deū. Iustitia plena est dextera tua.

Rūdeo. q̄ iustitia accipi pōt fm̄ rectitudi-
nē volūtatis: qua vult aliqs reddere vnicuiq̄
in distribuēdo vel cōmutādo que ei decet: r̄ se-
cundū hoc duplex est iustitia. s. distributiva q̄
aliqs vult oībus q̄ sunt de cōitate distribuere
bona cōia fm̄ debitā p̄portiois equalitatem:
r̄ cōmutatiua qua aliqs in cōmutādo vult ser-
uare debitā eq̄litate scdm̄ q̄ritatē: r̄ hec ē q̄dā
potentialis pars q̄ aliqs vult seruare in p̄mu-
tādo debitā equalitatem nō scdm̄ q̄ritatē: sed se-
cundū p̄portioē. p̄mutatiua iustitia p̄pe loqn̄
do in deo nō est: q̄ nulli ē debitor ex legis ne-
cessitate: r̄ tñ secunduz q̄ritatē de bono retrī-
buit vltra meritū: r̄ de malo citra demeritū.
Iustitia vō distributiva in deo ē. oib⁹. n. distri-
buit bona sua scdm̄ debitā p̄portiois equalita-

tem. **A**nde dicit Dionys. 8. c. de diuisiōib⁹. q̄
iustitia dei oib⁹ q̄ sunt scdm̄ dignitatē tribuens
laudat scdm̄ p̄mēsuratiōem r̄ formā r̄ ordina-
tiōem: q̄ in distribuēdo illā dignitatē conside-
rat in comparatiōe ad p̄decētiā sue bonitatis.
Iustitia 3° mō dicta etiā in deo est: q̄ in cōmu-
tādo bonū p̄ bono: r̄ malū p̄ne p̄ malo cul-
pe seruat nō equalitatē q̄ritatis: sed p̄portio-
nis in p̄paratiōe ad p̄decētiā sue bonitatis: s̄
in hoc differt hec equalitas ab illa q̄ est in ius-
titia distributiva: q̄ illa considerat iter perso-
nas accipientes: r̄ ea q̄ eis distribuuntur: nā si-
cut se h̄z meritū vnius ad meritū alteri⁹: ita se
h̄z illud q̄ distribuunt vni ad illud quod distri-
buit alteri. Equalitas autē p̄portionis q̄ est in
iustitia tertio mō dicta p̄siderat iter meritum
vel demeritū q̄ ē in recipiēte: r̄ p̄mū vel sup-
plicū q̄ recipit a retribuēte: in q̄ retribuētiōe
r̄ si p̄sideret meritū vel demeritū exigentiā: hoc
tñ est p̄ p̄paratiōē ad p̄decētiā bonitatis sue:
r̄ iō r̄ iuste punit malos: r̄ iuste eis parcat. p̄m
tāgit ansel. p̄sologion. 10. c. cū loquēs ad deū
dicit. Cū punis malos iustū est: q̄ illoz meriti
p̄uenit. 2^m tāgit ibidē. cū imēdiate subiungit.
Cū parcas malis iustum est: nō q̄ illoz meri-
tis: sed q̄ tue bonitati p̄decens est.

Ad p̄m in opp^m bdm̄. q̄ q̄cqd̄ vult de⁹: vult
p̄p̄ aliquā rōnē q̄ nō est alia q̄ suū velle: q̄ di-
uinus itellec^t dictat volūtate dei p̄mū esse re-
gulā oīum volēdoz. **A**nde eo ipso quo deus
vult aliqd̄: rōnabile est ipm̄ hoc velle. **A**n an-
sel. p̄sologion. xii. c. ad deū loquēs ait. **A**d solū
iustum est quod vis: r̄ non est iustū quod non
vis: r̄ sic patet ex snia ansel. ibidē. itentio eius
est vt factum sit iustum: q̄ deus vult hoc fieri:
non ecōuerso. **A**d 2^m bdm̄ q̄ r̄ si domini ad
seruum nō sit iustitia cōmutatiua scdm̄ plenā
rōnem eiusdē: q̄ iter dominū r̄ seruū. nō est
equalitas eo q̄ omnia que sunt serui sunt dñi:
tñ domini ad seruos pōt esse iustitia distributi-
ua: que nō requirit qualitatem q̄ritatis scdm̄ p̄por-
tiōē q̄ritatis: sed p̄portionalitatis que ē eq̄li-
tas duarum p̄portioū que consistit in hoc q̄
seruis retribuit p̄portionalr̄ scdm̄ merita sua.
Quis etiā iustitia p̄mutatiua non possit ēē se-
cundū plenā rōnē iter dñm̄ r̄ seruū: tñ pōt ibi
esse secundū aliqd̄. s. secundū equalitatē p̄por-
tionis quantū seru⁹ dñō facit quod pōt: r̄ vō
minus seruo quod decet. q̄d aut̄ sit iustitia cō-
mutatiua r̄ distributiva expōsitū est li. 3. di. 33.
Ad 3^m dicēdū q̄ nō est iuste: q̄ bonitas p̄uer-
titur cum entitate: r̄ sola rōne differūt: non sic
autem iustitia. **A**d 4^m dicēdū q̄ r̄ si deus
nulli creature sit debitor: ex recepto: tñ debi-

tor est pmissio: nulli eni est debitor nisi qz vult. Si aut querat quare vult non rñdeo: nisi quia vult: qz voluntas sua est pma causa. **Qd. ii.**

2. Secundo querit vtrum deus possit pretermittere opera iustitie. Et videt q sic qz opus iustitie est retribuere vnicuiqz secundum merita sua: sed deus peccatoribz non retribuit fm demerita sua: punit eni eos citra condignum iuxta illud psal. Non continebit in ira misericordias suas. ergo deus in puniendo peccatores opa iustitie ptermittit. **¶** Item illos qui saluati sunt deo possit damnare: et illos qui damnati sunt possit saluare: qz omnipotens est: sz damnatos saluare: et saluatos damnare esset pretermittere opera iustitie. **¶** Opera iustitie pretermittere potest. **¶** Item potest pretermittere cursum naturalis iustitie: que naturalibus rebus ididit: vt pz in operibz miraculorum. ergo a simili potest pretermittere cursum moralis iustitie.

¶ Contra. **2. Th. 2.** Et ille fidelis est qui seips negare non potest: sed si pretermitteret opera iustitie negaret seipsum: qz negaret bonitatem: et ipse iustitia est. ergo iustitie opera ptermittere non potest. **¶** Item Ansel. pmo lib. Cur deus homo ante mediu. quodlibet iconueniens in deo sequitur impossibilitas: sz iconueniens esset deum ptermittere opa iustitie. ergo hoc deo e ipse.

¶ Rñdeo q opera iustitie sz q iustitia respicit exigentiam demeritorum absolute deus potest pretermittere: et pretermittit etiã in punitione perpetua damnatorum: qz punit eos citra condignum: nō q̄tum ad pene durationem: sed q̄tum ad itentioem respiciendo ad eorum demerita absolute. opera autē iustitie sz quod respicit exigentiam meritorum vel demeritorum in comparatioe ad condecetiam bonitatis sui ipsius retribuētis pretermittere nō pōt: sicut nec illud negare quod sua decet bonitatem.

¶ Ad p^m in opp^m dōm q quis deus non puniat peccatores secundum exigentiam demeritorum suorum absolute: punit tñ eos fm exigentia suorum demeritorum sz q sua cōdecet bonitatem.

¶ Ad 2^m dōm q illos qui saluati sunt deo nō possit damnare: quia hoc non pōt condecere suam bonitatem: illos tamen qui damnati sunt possit saluare: qz hoc possit suam cōdecere bonitatem: pmo tamē per omnipotentia sua dādo eis adiutorium quo possent et vellēt penitere: sic remittēdo eorum peccata et obligatioes: quapropter illa obligatur ad penas eternam. cum enim omnis iniuria committatur in deū: et ipse sit superior omni potestate habēs plenitudinem illam nulli iniuriādo ex gratia pōt re-

mittere damnatus: tamē nūq remittit: qz nūquaz penitebunt nec penitere possunt: vñ nullus dānatus saluabitur: sed illud quod rationabilis creatura de condigno meruit nullo modo potest sibi salua iustitia auferre: nisi forte indirecte: inquantū saluatum posset reducere ad vitam mortale: in qua posset mortaliter peccare: et ex pñti damnationē mereri: vt dicit quidā: quo modo tamē posset beato auferre salua iustitia clarā sui visionē difficile est videre: et si illa salua reduceret ipsi ad istā vitam nullo modo posset peccare. vnde quo modo saluati posset damnare salua iustitia ad presens nō bene videretur. **¶** Ad 3^m dōm q nō est simile: qz pretermittere cursum naturalis iustitie aliquādo sua pdecet bonitatem: sed ptermittere cursum moralis iustitie respicientis exigentia meritorum seu demeritorum in comparatione ad suam bonitatem: sua bonitatem condecere non pōt. hoc enim includeret contradictionem.

¶ Argumenta ad partē secundaz pcedūt de operibz iustitie respicientis exigentia meritorum vel demeritorum in comparatioe ad pdecetiam bonitatis diuine. **¶** Questio. **¶** An.

Tertio querit vtz deus possit aliquē iuste temporaliter punire: non ppter eius peccatū. Et videt q nō. deus nullā punitionem facere potest cōtra legem eternā: cū ipse sit eterna lex: sed lex eterna peccatores dicit et puniendos et bonos glorificandos. fm aug. li. de libe. arbi. ante mediu. ergo deus nullū potest iuste punire nisi ppter peccatū. **¶** Item secundū aug. vbi pūo. Ab eterna lege deriuatū est qd quid iustum est in lege temporalis: sed fm legem temporale nullus iuste potest puniri a iudice nisi ppter peccatū. ergo nec fm legē eternā.

¶ Cōtra. Job valde grauiter fuit punitus: nec tamē ppter peccatū talem nec tantā punitionem meruerat. vnde ipse dicit vt habetur Job 5. **¶** Atinā appēderent peccata mea qbus iras merui: et calamitas quā patior in statera quasi arena maris hec grauior apperet. cū ergo deus Job punierit iuste potest aliquem iuste punire propter peccatum.

¶ Rñdeo q quis deus nūquam aliquē punisset nisi precessisset peccatū: quia vt ostensum ē lib. 2. dist. 30. Si natura humana non peccasset nō fuisset alicui penalitati subiecta: tamen vt ibidē ostensum est. ante peccatū potuisset esse penalitati subiecta absq aliqua diuina iniustitia nō sicut creata fuit: sed sicut eam deus creare potuisset si voluisset: qz si voluisset potuisset eam creare in naturalibus puris: et sic existens fuisset subiecta penalitati psequēti naturā suis na-

turalibus relictā: que ibidē sunt omnia decla-
rata. vnde si modo accipiat punire non ppter
peccatū p punire si nūq̄ fuisse peccatū. sic di-
co q̄ deus nullū punit nisi ppter peccatū: qz nul-
lum puniret nisi peccatū aliquod precessisset.
Si autē accipiat punire nō ppter peccatū p hoc
q̄d est peccatum nō esse cām meritoriam puni-
tionis. sic dico q̄ quāvis deus nullum punit:
nec punire possit nisi ppter peccatū ppter ac-
cipiēdo verbū punctionis: quia significat affli-
ctionem nō absolute: sed vt punitiua est pecca-
ti: tamē accipiēdo punitiōem pro afflictione
deus nō solum pōt affligere: sed etiaz affligit
temporalit̄ aliquos homines nō ppter eorum
peccatū. Quosdā vt in eorum liberatione ab
afflictione glorificet. Vnde Joā. 9. dicit salua-
tor de reco nato q̄ nec hic peccauit: nec parē-
tes eius vt cecus nasceret: sed vt manifestetur
opera dei in illo. Quosdā ppter exemplū pa-
tientie. Thob. 2. Hanc tentationē ideo permi-
sit deus tueri illi vt posteris daret exemplū
patientie ei⁹. Quosdā vt per afflictionē tempo-
rales preferret eos a peccato. Quosdā vt per
eorum patientiā in tribulatiōe preiūū eorum
augeat in celoz: Quis sic in flagellādo non sit
iustitia que respicit exigentiā meritorum abso-
lute: tamē est ibi iustitia que respicit exigentiā
meritorum in cōparatione ad condecētiā
bonitatis diuine.

¶ Ad p̄mā in opp̄m dōm q̄ Quis lex eterna
dictet bonos glorificādos: eterna tamen vita
dictat bonos aliquos esse tēporaliter affligen-
dos. ppter rationes dictas: vnde et talis puni-
tio est scdm diuine pudentie legē. ¶ Ad scd̄z
dōm q̄ sine preiudicio legis humane pōt ali-
qd penale alicui inferri nō. ppter peccatū: vt tūe
nib⁹ exercitiū: et medicina iſtūis. 2o. iur.

Quarto

¶ sic. qz equalitas iustitie in diuisibili non consi-
sit. vnde p̄hs. 2. ethicorum. c. vlt. dicit de me-
dio in virtutibus q̄ qui pax aliquādo trāsgre-
ditur non vituperat: nec ad magis nec ad mi-
nus. ergo iustitia recipit magis et minus. sal-
ua ergo iustitia deus iustius agere potest cum
vno q̄ cū altero. ¶ Item misericordia tempe-
rat iustitiam: sed deus misericordius agit cū
vno q̄ cū alio. ergo et iustius. ¶ Itē punire ē
opus iustitie: sed deus magis punit vnū q̄ ali-
um. ergo iustius agit cū vno q̄ cum alio.

¶ Cōtra. q̄quid deus facit iustissime facit. er-
go in omni opere suo seruatur iustitia in diui-
sibili. in diuisibili vō non est magis et minus.

¶ Item si iustius agit cum vno q̄ cū alio: mi-

nus iuste agit cum vno q̄ cū alio: sed sicut ma-
gis iuste includit iuste: ita minus iuste include-
re videtur iniuste. ergo deus cum aliquo agit
iniuste: quod falsum est.

¶ R̄sōdo. q̄ deus iustius nō agit cū vno q̄
cum alio: cui⁹ ratio est: qz vna actio dei nō po-
test esse iustior alia: nisi aut per comparationē
ad voluntatē eius a qua egreditur aut per com-
paratiōem ad effectū ad quē terminatur. p̄-
mo modo deus nō agit iustius cū vno q̄ cum
alio: qz vna et eadem est eius voluntas a q̄ egre-
ditur omnis eius actio circa creaturā: nec se-
cūdo modo: qz Quis cum vno agat maiorem
effectū iustitie q̄ cum alio. ex hoc tamē nō seq̄-
tur q̄ actio eius circa vnum iustior sit q̄ sit cir-
ca alium. Iustitia enī in quadā equalitate con-
sistit: siue scdm quantitātē siue pportionem: se-
cundum q̄ patet ex p̄ma qōne huius di. Equa-
litas aut tam scdm pportionē q̄ secundū q̄ti-
tatem tanta est in paruis sicut in magnis. pro-
portio enim quātuor ad duo equalis est. ppor-
tioni. 2o. ad 1o. vtraq̄ enim est dupla: tanta est
etiā equalitas iter decem et decē: sicut iter mil-
le et mille: deus autē in agēdo cū quolibet ser-
uat equalitatē pportiois in diuisibili ad hoc
aut nō astringimur. ppter difficultatē in nobis
medium attingēdi. secundum q̄ dicit p̄hs. 2.
ethicor. c. vlt. Et ideo Quis iustius possumus
agē cū vno q̄ cū altero: magis appropinquā-
do ad p̄ctale mediū. nō sic tñ pōt dici de deo.

¶ Et per hoc p̄z ad p̄mū argm̄ in oppositū
responsio. ¶ Ad 2m dōm q̄ Quis deus miseri-
cordius agit cū vno q̄ cū alio impariēdo
maiore effectum misericordie vni q̄ alteri. ex
hoc tamē nō seq̄tur q̄ iustius agit cū vno q̄
cum alio. misericordia enī non est contra iusti-
tiam: Quis effectus misericordie sit pter iusti-
tiam: nisi secundum q̄ accipitur iustitia pro cō-
decētia bonitatis. sic enī scdm rōnem itelligē-
di iustitia est ratio misericordie. vnde ansel. p
sologion. xi. cap. loquens ad deum ait. Nascit
de iustitia tua misericordia tua. ¶ Ad 3m pa-
tet solo ex dictis in qōne. equalis enim est pro-
portio magni peccatoris ad magnū suū sup-
plicium. pportioni minoris peccatoris ad suū
minus supplicii. pportio enī demeriti maio-
ris peccatoris ad demeritū minoris peccato-
ris equalis est pportioi supplicij maioris pec-
catoris ad supplicii minoris peccatoris. ¶ Se-
cundū argumentū ad partē aliā: Quis valeat
rōne m̄a: tamen non valet rōne processus: qz
non seq̄tur. iste minus agit bene cū isto q̄ cū
illo. ergo cum isto agit male.

Articulus. Item vult m̄a.

Quæritur 3° scdo pnci-
pali. Et circa hoc querunt
quatuor. 1° pñio vtrū in deo
sit misericordia. 2° vtrū sit
pus in deo fm rōnez itelligē-
di qz iustitia. 3° Tertio vtrum
in oi opere dei sit misericordia z iustitia. 4°
vtrum pena damnatorum diminuatur per sus-
fragia vnozum.

Questio.

Primo ostēdo q in deo nō est misericor-
dia. dicit Basilius lib. 2. c. 3. q miseri-
cordia est tristitia in alienis malis: s; in deo
nulla ē tristitia. ergo nec misericordia. Itē
fides z spes qz imperfectionē habent annexam
nō sunt in deo: sed misericordia hz imperfectio-
nem annexā. s. tristitia: vt iam dēxi est. ergo non
est in deo. Item misericordia inclinat volun-
tatem ad repellendū aliquorū miserias: sed de-
multas miserias permittit in creaturis qz re-
pellere posset. g in ipso nō est misericordia.

Contra. sacra scriptura quasi vbiqz in deo
dicit esse misericordiam. Item idē est miseri-
cordia z bonitas: qz idem videt ē vtrūsqz ef-
fectus. s. cōmunicare perfectionē aliquā indi-
genti: sed certū est in deo esse bonitatē: vt do-
cet tota scriptura: z clamat omnis creatura. er-
go certū est in deo esse misericordiam.

Rēdo. misericordia duo importat. vnum
tāqz essentialē: aliud tāqz accidentale. 1° pñm
est pmpitudo volūtatis ad subueniendū mi-
seris in quo cōsistit tota virtutis misericordie
essentia. 2° Aliud est passio tristitie que orit in
appetitu ex cognitiōe miserie alterius: q̄tum
ad pñm misericordia sūme est in deo: s; nō q̄-
tum ad secūdum: nec ppter hoc min⁹ ē in deo
eēntia misericordie: qz illa tristitia est ab ea se-
parabile accēs: q̄uis ab illo accēte iponat nō
mē misericordie ad significādū. vñ s; et pñmo
logiā vocabuli pōt dici misericordia: q̄si mise-
ria cordis ex cognitiōe alteri⁹ miserie gñata.

Ad pñm in opp^m p3 solo ex dicti in questioe.
Ad 2° dō q nō valet: qz imperfectio q̄ est i fi-
de ē ei eēntialis: vt oñsum ē lib. 3. Si r dico de
imperfectionē spei q̄ ē ei eēntialis. tristitia vō nō
est eēntialis misericordie. Ad 3° dō. q vo-
lūtas p misericordiam nō vult repellere alienas
miserias: nisi pat expedit z decet: sic de^o rele-
uat miserā rōnalis creature: nō debet aut nec
expedit vt a q̄libz rōnali creatura repellat mi-
seria. Arg^o ad ptē scdam gsa psonas obēt
pcedū: dōm tñ q bonitas z misericordia i deo
scdm rōnē dñt. in releuatōe. n. miserie alicui⁹
est mutatio ab ipseccōe ad aliquā pfectōem. il-

laz aut releuatōne miserie respiciet directe mi-
sericordia rōne finim a qz: bōitas rōne finim
ad quē. Rō. n. bonitas ē rō pfectōis: qz tñ rea-
bz de bōitate q̄tū bz de eo qd d3 hie. rē at hfe
qd hie d3 rō est sue pfectōis. bonitas ē rō gñā-
lior ē qz rō misericordie. cu3. n. cōicatio q̄ est p
bonitatē nō excludat debiti rōnē pphēdit ius-
titia z misericordia. est. n. scdm rōnē itelligen-
di pñm cōicatiois q̄ ē p misericordiam: z q̄ ē p ius-
titia nō vt p illā cōicationē aliqd acqrat: s; qz
talis cōicatio illā pdeceat bonitatē. 2°. n.

Secundo qrit vtrū pus sit i deo scdm rō-
nem itelligēdi misericordiam qz
iustitia. Et vt q nō. dicit. n. ansel. pñologion. xi.
ca. q ex iustitia dei nascit misericordia eius.
Itē vñtas in deo pus ē scdm rōnē itelligen-
di qz misericordiam: qz ē misericordie directiua.
sed in deo eadē ē rō iustitie z vñtas. vñ p ius-
titia accipit cū dñ in ps. Misit de^o misericordiam
sua z veritatē. z misericordia z vñtas obuiue-
runt sibi. g iustitia pus est i deo scdm rōnem i-
telligēdi qz misericordiam.

Contra. illud qd est i deo pncipali⁹ ē in deo
pus scdm itelligēdi rōnē: s; misericordia i deo
pncipalior ē qz iustitia secūdū nfaz rōnē itelli-
gēdi. dñ. n. Jac. 2. qz misericordia superexaltat ius-
diciū. g pus ē in deo secūdū rōnē itelligēdi qz
iustitia. Itē i re pus ē secūdū rōnē itelligen-
di illud quod ē maxie sibi pñm qz illud qd
min⁹: s; misericordia maxie ē deo. ppa. vñ i oro-
ne dñe ecclia. De^o cui. pñm ē misereri: z in ps.
De^o multū misericors: cū tñ i psal. nō iueniat.
De^o iustus cū hac additōe multū. g misericor-
dia pus ē i deo scdm rōnē itelligēdi qz iustitia.
Rū. q q̄uis deo nihil sit pus vñ posteri⁹:
nec duratōe nec nā: qz talis pñtas z postero-
ritas diuersitatē icludit nāe inf pus z posteri⁹:
q diuersitas i deo eē nō pōt: tñ i deo vñū attri-
butū pōt dici pus alto scdm nfaz rōnē itelligē-
di in q̄tū vñū ē alteri⁹ rō: vt simplicitas ē rō i-
mutabilitatē: vt declaratū ē li. 1. di. 8. z sic loqñ-
do de pñi secūdū rōnē itelligēdi. dico q ius-
titia vno mō dicta pōt est misericordia. alio mō
deā nō. Iustitia. n. ē rectitudo volūtatis i volen-
do reddere vnicuiqz qz sibi dñtū ē. dñe at bo-
nitati ē debiti vt oia fiat que pdeceat eā: z nihil
fiat qd eā facē vel pmittere fieri nō deceat. vñ
ipse ē pñm pñm oīz volūtariarū emanatōm:
vñ merito ē vt dñmerito rōnalis creature de-
bitū est pñm vel supplicii: z secūdū hoc du-
plex debiti iustitia vñpfr dñ in deo. Vno mo-
do rectitudo dñe voluntatis in volendo face-
re omnia que dei condecet bonitatē: z in nō
volendo aliquid facere quod eaz. non. deccat.

Alio modo. rectitudo diuine voluntatis in volēdo retribuere merito rōnalis creature p-
Bmiū: et demerito supplicij: et sicut illud qd debetur bonitati diuine est ratio huius qd debetur merito vltimo demerito rōnalis creature. sic iustitia pmo modo dicta ratio est iustitie secūdo modo dicte. et ideo iustitia secūdo mō dicta nō retribuit creature secūdu exigentiā meriti vel demeriti nisi in comparatione ad condecentiā bonitatis diuine. Iustitia ergo pmo modo dicta pōr est scōm rationē itelligēdi q̄ misericordias: et misericordia q̄ iustitia secūdo modo dicta. Iustitia enim pmo modo dicta ē ratio misericordie. ideo enim deus parcat miseris: qz parcere suam cōdecet bonitatem: et sic itelligit illud verbū anselmi allegatū in opponendo ad partem primam. s. q̄ ex dei iustitia nascitur misericordia sua. q̄ autē misericordia pōr sit iustitia scōm modo dicta p3 sic: quia dñs deus nobis parcat nō puenit ex nostro merito sed pure ex sue bonitatis cōcedētia: sed q̄ nos puniat. hoc puenit ex nostro demerito: et sue bonitatis pdecentia: per p̄us ergo et principalius scōm rationem itelligēdi velle misereri respicit condecentiam diuine bonitatis q̄ velle punire. **P**reterea. diuine bonitatis condecentia effectus iustitie qui est punitio ordinat ad effectū misericordie q̄ est saluatio. vnde ppetua damnatio reproborum erit aliqua materia perpetue laudis cōdecētie diuine bonitatis in electis. deus ergo vult effici iustitie secūdo modo dicte. ppter effectū misericordie. velle ergo misereri est scōm rationē itelligēdi aliquo modo ratio huius quod est velle punire. misericordia ergo per p̄us secūdu rationem itelligēdi est in deo q̄ iustitia secūdo modo dicta. de qua iustitia itelligitur illud verbum Jac. allegatū in opponēdo ad partē secundam. misericordia superexaltat iudiciū.
Ad p̄mū patet solutio ex iaz dictis. **A**d scōm dñm q̄ veritas dicit dupliciter. vno modo fin q̄ consistit in quadā adequatiōe rei ad intellectum: cuiusmodi est veritas intellectus.
Alio modo p voluntate manifestandi se exterius in signis et operibus fin rectū iudiciū rationis: secūdu quem modum loquitur de veritate p̄s. 4. ethi. c. 14. Veritas ad similitudinem primi modi dicta in deo differt secūdu rationem itelligēdi a iustitia. quāuis idē sint rei: sed dicta ad similitudinē modi secūdi in deo pertinet ad rationem iustitie. est enim voluntas cōformandi opera sua ad iustitie rationem seu regulam: que regula est veritas pmo modo dicta: veritas pmo modo dicta pōr est

secūdu rationē itelligēdi q̄ misericordia. est enim eius regula: sed nō est sic de veritate secūdo modo dicta. Vel potest dici q̄ veritas secūdo mō dicta idē est qd iustitia scōm q̄ accipitur pro cōdecētia diuine bonitatis. et ego cōcedo q̄ iustitia hoc mō dicta vel accepta p̄us est scōm rōnē itelligēdi q̄ misericordia.

Ad ar^m ad partē secundā p3 quid sit dicendum ex dictis in qōnē. **Q**uestio. iii.

Tertio queritur vtrum in omni opere dei sit misericordia et iustitia. Et videt q̄ nō: qz in reprobatione eius qui nihil demeruit nulla ē iustitia: quia iustitia respicit demeritum. in electione eius qui nō est nulla est misericordia: qz misericordia p̄supponit misericordiam: sed secūdu apostolū ad Ro. 9. Esau fuit reprobatus anteq̄ aliqd mali egisset. Scōz etiam ipsum ad Ephe. 1. Elegit nos ante mundi constitutiōem. ergo est aliquod opus dei in quo nulla est iustitia: et aliqd in quo nulla est misericordia. **I**tem iustitia retribuit secūdu merita. misericordia p̄ter merita. iuxta illud psal. Neqz scōz iniquitates nostras retribuas nobis. et seq̄tur. Cito anticipet nos misericordie tue. sed idem opus non potest fieri secūdu merita et p̄ter merita. ergo nō est in omni opere dei misericordia et iustitia.

Cōtra. glo. sup illud psal. Antuerse vie dñi misericordia et v̄itas. dicit q̄ hęc duo in omni opere domini simul sunt: et si non nobis manifeste appareant.

Rūdeo q̄ iustitia et misericordia i deo pōsunt accipi large vel stricte. **P**rimo mō. iustitia in deo dicit cōdecētiā bonitatis diuine et misericordia voluntatē benefaciendi creature: sic planū est q̄ in omni opere dei sit: sunt qz omnia que facit deus: facit secūdu exigentiā sue bonitatis: et cū voluntate benefaciendi creature: etiā volendo punire reprobos cū eorum punitio bona sit electis. **P**2° modo misericordia dicit voluntatē subueniēdi miseris p̄ter merita: et iustitia voluntatem retribuendi scōm merita: et qz mereri vel demereri nō cōuenit nisi rōnali creature. ideo misericordia et iustitia nō sunt in omni opere dei: sunt tamē in omni ope retributiōis que fit rōnali creaturē de lege cōmuni. iquantum enī remunerat secūdu condignum est in illo opere iustitia. in quantum vero punit vltra condignū est in illo opere misericordia: similr iquantum punit malos est in illo opere iustitia. iquantū vō punit citra condignū est in illo ope misericordia. **A**d p̄m in opp^m dō: q̄ in electiōe et reprobatiōe ab eterno nō fuit ratio iustitie secūdo mō

B dicte: nec tamen sunt contra iustitiam: sed propter iustitiam. actio autem propter iustitiam que est respectu rei que nulli debita est: in nullo reprehensibilis est. deus autem reprobatis non tenebat dare vitam eternam. unde in eos reprobandum nihil facit contra iustitiam. **P**otest tamen dici quod in eligendo fuit aliqua ratio misericordie: quod non tantummodo actus misericordie est repellere misericordiam in misero existentes: sed et hominem a miseria precavere. eligendo. non. precavit illos quos elegit a miseria damnationis eterne. **A**d 2^m dicitur quod idem opus finem aliquid potest fieri propter merita: et finem aliquid finem merita: ut patet in punitione contra condignam rationem. non. partis pene que infligitur est opus finem merita. rationem partis pene que non infligitur est opus propter merita. sicut in punitione veluti condignam. infligitur. non. potest aliquo modo disponi. fuit se per liberum arbitrium ad tale premium: illa premiiatio aliquo modo est finem merita: multo minus tamen quam punitione finem demerita: quod sic non potest liberum arbitrium. quantum est ex parte sua in merendo sicut in demerendo: in quantum autem homo dignus est illo premio per dei dona. deus. non. in nobis coronat dona sua: illa punitione vel premiatio est propter merita.

Questio. III.

Quarto queritur utrum pena damnatorum diminuat per suffragia vivorum. **E**t videtur quod sic. **A**ug. 1. **E**uch. 65. et recitat magister de precedenti. c. 2. dicit de suffragiis quod quibus possunt: aut ad hoc possunt ut sit plena remissio: aut certe ut tolerabilior fiat ipsa damnatio: ultimum autem huiusmodi diffinitio non videtur posse referri nisi ad damnatos. **I**tem finem psal. **D**eus non continet in ira sua misericordias suas: sed si deus nollet diminui penam damnatorum per suffragia vivorum videretur continere in ira sua misericordias suas. ergo videtur quod velit eos iuvare per suffragia vivorum. **I**tem qui dicitur centum si solvantur pro eo quod debetur eis minuitur. ergo ad quodlibetque penam obligent damnati si per suffragia aliquid pro eis solvitur: debitum eorum et ex consequenti pena minuitur. **C**ontra. **A**ug. 21. de ci. c. 24. dicit quod si ecclesia sub certitudine sciret quod sunt reprobatum ad hoc viventes non oraret pro ipsis sicut nec pro ipso diabolo: sed quod de nullo certum est: id orat pro omnibus dum adhuc vivunt: sed si ofones confiteri possent damnatis: pro reprobis esset orandum. ergo ofones et ex consequenti suffragia alia in nullo penam diminui damnatorum. **I**tem aug. 11. lib. de cura pro mortuis agere. prope principium dicit de suffragiis: quod nihil omnino adiuvat: siue pro eis fiant: quoniam tamen mala sunt merita: ut nec talibus digni sunt adiuvari: siue pro eis: quorum

tam bona ut talibus non indigeant adiuvamentis. ergo non possunt nec illis qui sunt in inferno nec illis qui sunt in paradiso.

Ad hanc questionem dixerunt aliqui quod suffragia vivorum possunt damnatis si per eis fiant ad interpolationem pene eorum iterum ante iudicium non possunt. **S**ed hanc opinionem est: quod demeritum pene in eis nunquam interpolatur. **A**lii dicunt quod si per suffragia pena damnatorum non interpolatur: quantum tamen ad intensiorem mitigatur. **S**ed hanc opinionem est: quod cum pena eorum sit finita intensius per multiplicationem equalium suffragiorum posset totaliter tolli: quod per multiplicationem equalium suffragiorum removeretur gradus illius intensiorem pene non finem eandem proportionem: sed finem eadem graditatem. **A**lii dicunt quod si per suffragia non minuat eorum pena per se et directe: diminuit tamen per accessum et indirecte in quantum virtus damnatorum per suffragia fortificatur in sustinendo. **S**ed hanc opinionem est: quod damnatio nec nova virtus gratie datur: nec virtus naturae eorum melioratur: nec dispositio tria removetur. **I**deo simpliciter dicitur ad questionem quod quibus damnati non tanta quanta digni sunt penarum atrocitate cruciuntur: non ut eas penas vel nunquam subeant vel aliquando finiant: sed ut eas mitiores. **A**ug. merita sunt eorum levioresque patienter ut dicit **A**ug. 21. de ci. c. 24. exponens illud psal. **N**on continebit deus in ira misericordias suas: tamen pena sic taxata in nullo per suffragia minuitur: nec quantum ad durationem: nec quantum ad intensiorem: quod sicut in corpore naturali influentia aliorum membrorum non derivatur ad membrum totaliter a corpore percipiuntur: sic beneficia ecclesie: nec militatus: nec triumphantis derivantur ad damnatos cum sint totaliter ab ecclesia preclusi.

Ad 3^m in oppositum dicitur quod ibi aug. accipit damnationem non proprie: sed pro valde gravi purgatoria pena. **E**t dicitur dicitur quod ibi locutus est sub dubitatione: et alibi parte triam asserit: ut patet in auctoritatibus ad parte triam allegatis. **A**d 2^m soluta est per illud quod dictum est in principio solutionis questionis. **A**d 3^m dicitur quod illud locum habet ubi debetur et pars que soluit sunt eiusdem generis: si. non. aliquis esset damnatus ad mortem non minueret aliquid de pena illa qui centum libras solueret: pena autem damnatorum cum sit eterna cumlibet temporalis pene inproportionabilis est: unde non sic potest minui per suffragia temporalia ut temporalis pena. **E**t dicitur potest quod non sunt in statu in quo per eis possit aliquid solui pro ratione dicta in solutione questionis. **A**d primum ad primum aliam dicitur quod quibus concedendum sit ratione principalis conclusionis: potest tamen dici quod ecclesia non oraret pro aliquo in

Distinctio

E hac mortali vita quem sciret esse reprobuz: vt sibi daretur salus eterna: orare tamē posset p eo vt abstineret a peccatis pro quibus si ea fa- ccret augetur eius pena.

Circa litteram. Incomprehensibilia sunt iudicia eius. id est dispositiones eius. vñ non est contra hoc qd dicit psalmus. Pronū- ciaui omnia iudicia oris tui: quia ibi per iudicia intelliguntur dei mandata. Ad diuersitas rei his vocabulis significare exprimitur: s; va- rietas sensuū z effectiuū in creaturis mōstra- tur. in quantum scilicet ex conceptionibus di- uersis quas a creaturis accipim⁹ diuersas ra- tiones attribuimus deo: ita vt non sit in deo diuersitas scdm rem: sed scdm rationes tantū: que tamen conceptiones casse non sunt: quia illis respondet in deo realis vnitas sine rea- li pluralitate.

De sentētia iudicij. Di. XLVII.

Olet etiam queri qualiter dabit iudicij sententia. S; non est perspicuū id expli- care. Non enim scriptura apte diffinit an voce illa p- feratur. Venite bñdicti: z Ite maledicti: an virtute iudicis ita fiat cōscientys singulorū attestatibus: vt mō dñ futurum: vt iudicis potētie effectus: ipsius dictiōe significet. Illa ē. Esuriui z nō dedistis mibi manducare: z hmōi: magis cōsciētys expmenda plurimi pu- tant q; verbis: q; apls in momēto z ictu oculi mysteriū cōsumandū tradit. Sed illud ad resurrectiōis statuz tñ referūt: non ad iudiū: q; alij iudicis snām z ma- lozum increpationes z bonorum premia verbis expmenda asserunt.

De indicabunt sancti z quō.

Qu aut solus xps indicabit s; z sci cū eo indicabūt natiōes. Ipe eniz apls ait. Sedebitis z vos sup duodecim sedes iudicātes duodecim trib⁹ israel. Nec est putādū q; duodeci apls tñ hoc pmiserit xps. Ubi. n. sede- bit Paulus q; plus oib⁹ laborauit si nō ibi sedebunt nisi duodecim: ergo sedes

perfectio tribunalis. i. vniuersitas iudi- cantium itelligit. s. omnes perfecti q; re- lictis oib⁹ secuti sunt xps. Per duode- cim trib⁹ vniuersitas iudicādoz. Judi- cabunt vero eos sci nō mō cooperatōe: sed ē auctoritate z ptate. vñ. Gladij an- cipites in manib⁹ eoz. i. snā de bonis z de malis i ptate eoz. Si vero queritur que erit eoz potestas vel auctoritas in iudicādo. Puto non añ posse sciri q; vi- deat: nisi dīna reuelatiōe q; didicerit.

De ordinib⁹ eoz q; iudicādi erunt.

Runt aut quatuor ordines i iu- dicio. Due gippe sunt ptes: ele- ctioz. s. z reprobozū: vt Greg.

in moral. ait. Sed binī ordines eisdē sin- gulis partib⁹ cōtinent. Alij. n. iudicant z pereūt. Alij nō iudicant z pereūt. Alij iudicant z regnāt. Alij nō iudicant z re- gnāt. Iudicant z pereūt qbus dñica i- clamatōe dicet. Esuriui z non dedistis mibi man. zc. Nō iudicant z pereūt: q- bus dñs ait: q non credit iam iudicat⁹ ē. Eoz. n. dānatio toti ecclie nota ē z cer- ta: z ideo dñr tunc nō iudicari: q; ad cō- spectum districti iudicis cuz apta dāna- tione sue ifidelitatis accedet. Qui vero professione fidei sine operibus habet: iudicabuntur z peribunt. i. redarguent vt pereant: q; vero nec fidei sacramenta tenuerunt increpationē iudicis in se fieri non audient: q; ifidelitatis sue tenebris preiudicati eius quē despererunt inue- ctione redargui nō merent. Illi aut sal- tem verba iudicis audient: q; eius fides saltem verbo tenuerunt. Illi aut in dā- natione sua eterni iudicis nec vba per- cipient: q; eius reuerentiā nec verbote- nus seruare voluerūt: z ideo illi iudicā- di: sed isti non iudicandi dicunt. Ex ele- ctioz vero parte alij iudicant z regnāt. s. q; vite maculas lachrymis tergant: z

elemosynarū superinductiōe operiunt: qbus iudex veniens i dextera cōsistenti bus dicet. Esuriui ⁊ de. mi. mand. Alij aut non iudicant ⁊ regnant: qd ē pcepta legis perfectiori virtute transcendūt: qz non hoc solum qd lex pcepit implere contenti sunt: sed ⁊ qd ad perfectionē cōsultur implere student. De qb⁹ ppheta ait. Dñs ad iudiciū veniet cū senatoribus ppli sui. Et salomō de ecclie sponso loquēs ait. Nobilis i portis vir ei⁹ qñ sederit cū senatorib⁹ terre: ⁊ Job ait. Nō saluat ipios ⁊ pauperib⁹ iudiciū tribuit. Vi ergo recte sub gñali iudicio nō tenētur: s; iudices veniūt: qz ⁊ pcepta gñalia viuēdo vicerunt: ⁊ oib⁹ relictis xpm secuti sunt. recte pauperib⁹ iudiciū tribuit: qd qñto mūdo magna hūilitate despecti sunt: tāto tūc maiori culmīe potestatis excrescēt. De talib⁹ dñ. Qui vicerit dabo ei sedere mecū i throno meo: si cut ⁊ ego vici ⁊ sedi cū pfe meo i throno ei⁹. Uicēs dñs cū pfe i throno sedet: qz post passiōis certamē ⁊ resurrectionis palmam qd pfi esset eq̄lis: oib⁹ claruit. Nobis vō i throno filij sedere: ē ex eiusde filij ptāte iudicare. Qz. n. iudicandi pncipatū ex ei⁹ vtute pcpim⁹: qñ i throno ei⁹ residem⁹. Ex his appet qd ē pfectiores sci cum xpo iudicabunt ptāte: ⁊ qre qdā dñr iudicādi alij nō iudicādi.

De ordine iudicij ⁊ misterio angelorū.

Um aut i euāgelio legat qd dñs mittet angelos suos q colligēt de regno ei⁹ oia scādala ⁊ mittent iniquos i caminū ignis. Et itē. Erībūt angeli ⁊ sepabūt malos d medio iustorū ⁊ mittēt eos i caminū ignis. Et itē. Mittet angelos suos cū tuba ⁊ congregabūt electos a quorū ventis: ⁊ ppha dic. Congregate illi scōs ei⁹: misterio angelo rū illa impleri dubitādū nō est. Dñs. n. ve-

niente ad iudiciū pcedet. ante euz ignis quo cōburet facies mūdi b⁹ ⁊ peribit celum ⁊ terra nō scōz substātiā: s; scōz spēs que imutabit: celū qdē acreuz nō ethe reum. Tātū. n. ascēdet ignis i iudicio qñtū ascēderūt aque i diluuiō. Ille autē ignis malis q reperi fuerit viui: erit cōsumptio: bonis vō nō: vt ait Augu. Hoc erit icēdiū mūdi scīs: qd fuit camin⁹ tribus pueris. In qbus si aliqd purgādū fuerit: per illū ignē purgabūt. Alijs vero nullā igeret molestiā. Purgato vero per ignē mūdo: ⁊ ad iudiciū veniente dñs: emittet vox illa magna qua resurgent oēs mortui: ⁊ tunc misterio angelorum vētilabit area: qz boni cōgregabūtur ibi de quorū partib⁹ mūdi angelico ministerio: quo ⁊ rapiētur obuiam xpo in aera: rēprobis i terra quā dilexerunt remanētibus. Et tunc psonia illa bonorum: esuriui ⁊ dedistis mihi manducare. ⁊ crepationes ille malorū: esuriui ⁊ non dedistis mi. mandu. ⁊c. pferentur: vel sono vocali vel alio modo. Deniq; proferetur sententia sup vtrosq; Venite benedicti: ⁊ ite maledicti ⁊c. Et ministerio angelorum vtute dei cooperante: mittentur mali in caminū ignis: hoc est in infernum.

Si post iudiciū demones pcecrūt hominibus ad puniendum.

Solet queri vtz in iferno malis ad puniēduz pñt demones post iudiciū: quos carnifices tortorēsq; aīaz scriptura appellat. Aplis dic qd xps tūc euacuabit oēm pncipatū ⁊ ptāte ⁊ virtutē. Dñ. n. durat mūdus: angeli angelis: demones demonib⁹: homines hoibus pñt: sed oibus collectis: iam omnis pñtio cessabit. Dñc qdā putant post iudiciū demones nō habere potestates cruciādi hoīes sicut mō. S;

ut demones virtute dei cruciari sine misterio creature asserunt: sic reprobos hoies ibi non per operatione demonuz sed virtute diuina in eternis subici cruciabus. Premissa tamen auctoritas non id cogit sentire: que si asserat tunc nec demones demonib: nec hoies hoib: pesse: no diffinit tamen an demones p sint hoibus ad torquendu. vñ quibusdaz vr eos sic costare hoib: tortores in pena: licut exiterunt incetores in culpa.

C Superius determinauit magister de resurrectione mortuorum et de statu eorum ante resurrectione. Hic determinat de iudicio resurrectione gentium. Et diuidit in duas partes. Primo determinat de his que pertinent ad ordinem iudicium. Et de pertinentibus ad iudicium personam dist. sequenti. ibi. Solet etiam queri in qua forma. Et prima in tres. Primo determinat de pertinentibus ad ordinem iudicium ex parte indicantium. Et secundo ex parte iudicandorum. ibi. Erunt aut quatuor. Tercio ex parte ministrorum. ibi. Cum autem in euangelio. Et prima in duas. Primo determinat de modo platonis sententie. Et de assessoribus proferentibus sententiam. ibi. Non autem solus xps. Et illa pars que ibi incipit. Cum autem in euangelio. diuiditur in duas partes. Primo determinat de ministris iudicio. Et de ministris exequentibus sententiam post iudicium. ibi. Solet etiam etc.

Articulus.

Inter hanc dist. querendum est principaliter de duobus. Primo de iudicio. Et de igne qui precedet faciem iudicis. Et circa primum queritur septem. Primo vtrum sit futurum vniuersale iudicium.

Secundo vtrum in illo iudicio erit vocalis disceptatio. Tercio vtrum erit de solis operibus misericordie. Quarto vtrum omnes in iudicio personaliter comparebunt. Quinto vtrum diu durabit iudicium. Sexto vtrum omnes iudicabuntur. Septimo vtrum solus deus iudicabit. Et circa autem tempus futuri iudicii sit alicui creature notum: et vtrum erit de die vel de nocte: non oportet hic querere: quia solutiones harum questionum satis patere possunt per superius dicta. dist. 44. in illa questione. Vtrum resurrectio erit in nocte. Et in illa. vtrum hominibus vel angelis notum sit sub certitu-

dine quantum tempus est usque ad instantem resurrectionis.

Questio.

Primo ostendo quod non sit futurum vniuersale iudicium. Jo. 12. dicitur. Nunc iudicium est mundi. ergo non est futurum. Et Item Naui. i. non iudicabit bis deus in idipsum finem aliam translationem in nostra enim est: non est commotio surget duplex tribulatio: sed nunc deus iudicabit de singulis hominum operibus: cuius cuiuslibet post mortem. retribuet penam vel gloriam. ergo eos iterum non iudicabit. Et Item non adducuntur in iudicium nisi ad hoc ut iudex certificetur de causa: sed omnia certa sunt iudici. ergo nullum est futurum iudicium.

Contra. aug. 20. c. de ci. c. i. tenet omnis ecclesia per veri christum de celo esse venturum ad vos et mortuos iudicandos.

Respondeo quod ad hoc ut omnibus clare manifestetur diuine iustitie perfectio in operibus suis ordinauit diuina prudentia esse venturum vniuersale iudicium quod erit omnibus manifestum: in quo electi sui premij: et reprobis sui supplicij recipient complementum: tunc enim angelibus supplicij reproborum et gaudium electorum eo modo quo inferius ostendetur.

Ad primum in oppositum dicendum quod secundum quod exponit Aug. 2. mel. 52. super Jo. illud verbum intelligit de iudicio quod fecit christus quando per suam mortem iuste liberauit de seruitute diaboli genus humanum: quod probat per hoc quod immediate post verbum predictum subiungitur. Nunc princeps huius mundi elicitur foras. Et ad secundum dicendum quod non iudicabit bis deus in idipsum: quia iudicium quo modo iudicat est cuiuslibet singularis persone per se: nec est omnibus manifestum: nec retribuit de minimis totum premium: nec totum supplicium: quia punit animas non in corporibus: et similiter premiat de lege communis: illud autem iudicium erit omnium simul: et omnibus manifestum: et reddetur cuiuslibet sui premij et sui supplicij complementum: et compositum ex corpore et anima iudicabitur. sic ergo patet quod non iudicabit bis in idipsum: quia penam quam animabus ante iussit iterum non infliget: sed quod deerat superaddet. Et ad tertium dicendum quod maior est falsa: imo etiam in iudicio humano iudice existente certo de causa vocatur homines ad iudicium ut assistentibus causa manifestet pro quo est sententia proferenda.

Secundo queritur vtrum in iudicio erit vocalis disceptatio. Et videtur quod non. Sapient. 4. Dirumpet illos inflatos sine voce. Et Item Aug. 20. de ciui. ca. 26. dicit quod

E deus conscientias reproborum cōvincet sine ulla sermonis prolixitate.

Contra Grego. 26. moral. longe ultra me-
dium dicit de reprobis q̄ illi verba iudicio au-
dient qui eius fidem saltem verbo tenuerunt:
sed hoc de verbo dei interiori itelligi nō pōt.
ergo intelligitur de verbo vocali.

Cad istam q̄onem dixerunt aliqui q̄ nulla
erit ibi disceptatio vocalis: sed tñ mentalis:
q̄ vocalis esset supflua: eo q̄ illi q̄ erunt in iu-
dicio mutuo cognoscent cōscientias suas: opi-
nionem suam cōfirmantes per Aug. dicentes
20. de ci. c. 14. q̄ simul omnes 2 singuli iudica-
buntur: sed si cuz quolibet in singulari esset vo-
calis disceptatio: illud iudiciū per maximū tē-
pus p̄tēderet.

CAlij qui magis vidēt p̄corda-
re cuz textu sacre scripture dñt q̄ ibi erit disce-
ptatio 2 mentalis 2 vocalis: q̄ xp̄us q̄ iudica-
bit deus est 2 hō: ideo iudicabit modo diuino
2 hūano: 2 ex hoc erit maius gaudiū sensibile
bonorū: 2 maior dolor sensibilis reproborum.

Unde nō erit frustra. sicut in corporali eius ap-
paratione gaudebunt iusti 2 tristabunt repro-
bi. mentalis q̄ 2 vocalis erit citatio: q̄ etiā mē-
taliter ad iudiciū vocabunt: 2 per mysteriū
angelorū vocat: iuxta illud Math. 13. Mittet
angelos suos 2 cōgregabit electos suos a q̄-
tuor ventis 2c.

Qd facient angeli cuz tuba: vt
exponit magister. **M**entalis ē 2 vocalis erit
reproborum accusatio: accusabunt enim eos
conscientie eorū fm̄ Apostolū ad Roma. 2.
Et eorū iniquitas: que erit omnibus manife-
sta. unde Sap. 4. Traducet illos ex aduerso
iniquitas peccatorum. Christus etiā vocali-
ter accusabit eos. vt habet Math. 25. dicens
eis. Esuriui 2 nō dedistis mihi māducare 2c.
nec hoc erit contra formam recti iudiciū quod
index p̄ponet contra eos: quia ipse procedet
ex officio suo. Testificatio etiā erit mentalis
2 vocalis: quia omnes videbunt conscientiaz
cuiuslibet: ita q̄ in conscientijs p̄prijis testifi-
cabitur quilibet esse verum illud de quo con-
scientia cuiuslibet reprobi accusabit ipsū. An-
geli etiā ipsi qui fuerunt custodes eorū spe-
cialiter testificabuntur contra eos qd non tan-
tum modo tenent fideles: sed etiā phi. plu-
res: vt patet in libro de deo Socratis. Hoies
etiā electi vocetens contra eos testificabū-
tur. Sentētia etiā diffinitiva nō tantū mēta-
liter: sed etiā vocaliter referetur. vt videt so-
nare sacra scriptura Math. 25.

Cad p̄num in oppositum dicendū q̄ illud
verbum debet intelligi de voce excusatiōis: q̄
erunt inexcusabiles: 2 sic exponit glo. ibides.

Cad scdm̄ dñm q̄ Aug. nō dīc sine sermōe:
sed sine sermonis prolixitate. **Q**d. **iii.**

Tertio queritur vtz disceptatio erit de so-
lis operibus misericordie. Et vide-
tur q̄ non. Math. 12. De omni verbo ocioso
qd locuti fuerunt homines reddent rōnes de
eo in die iudicij. **I**tem oia debent versari in
iudicio pro q̄bus est sententia proferenda: sed
sententia nō p̄feret contra reprobos pro de-
fectu operū misericordie tñ: sed ē pro crimi-
nibus alijs. ergo nō tñ erit disceptatio in illo
iudicio de operib⁹ misericordie: s; ē de alijs.
Contra. vt habet Math. 25. Saluator nō
dicit in futuro iudicio aliquā disceptionem
futurā: nisi de operibus misericordie.

Respōdeo vt in p̄cedēti q̄ne dictus est in
iudicio erit disceptatio mētalīs 2 vocalis. p̄-
ma erit de oibus operibus nō tñ in sp̄ali: s; ē
in singulari: q̄ sicut dicit Aug. 20. de ci. 14. c.
Virtute diuina fiet vt quēcunq; opera sua bo-
na vel mala cuncta in memoriā reuocētur:
2 mentis itutu mira celeritate cernant: vt ac-
cuset vel excuset sciētiā conscientia atq; ita si-
mul 2 oēs singuli iudicent.

Atriū autem de
alijs operibus q̄ de operib⁹ misericordie ibi
vocalis aliqua disceptatio sit futura: certū nō
est nobis: sed tñ satis certum est: q̄ ant fiet de
solis operib⁹ misericordie: aut p̄cipue de illis:
vt oibus appareat manifeste: q̄ q̄ p̄ctā per mi-
sericordie opera nō redemerūt idigni sunt mi-
sericordia. iuxta illd̄ psal. Disperdet de terra
memoriā eorū: pro eo q̄ non est recordatus fa-
cere misericordiam. 2 Jac. 2. Iudiciū sine mis-
s. saluāte fiet illi q̄ nō fecerit misericordiā.

Argumenta ad partē p̄uaz procedunt de
disceptatione mentali. **A**rgumentū ad par-
tem secundam de vocali. **Q**d. **iii.**

Quarto queritur vtrū omnes in iudicio
personaliter cōparebūt. Et vide-
tur q̄ nō. Math. 19. dicit Apostolus Salua-
tor. Sedebitis super sedes iudicantes. 12. tri-
bus Israel. ergo soli filij Israel cōparebunt in
iudicio: quia apostoli eo modo quo eis cōue-
niet iudicare iudicabunt omnes hoies q̄ in iu-
dicio comparebunt. **I**tem nō oportet illos
in iudicio cōparere q̄ iudicandi non sunt. sed
fm̄ Grego. 16. lib. mora. vltra medium: 2 scōz
magistrum in littera hui⁹ dist. c. 3. Aliqui peri-
būt: 2 aliqui saluabunt: qui nō iudicabunt. er-
go illi in iudicio nō cōparebunt.

Contra. citatus pro causa criminali tenetur
personaliter cōparere. ibi. n. defensio procura-
toris non admittitur. 5. q. 3. In criminalibus
sed omnes reprobi ad iudiciū vocabunt pro

Distinctio

XLVII.

Causa criminali. ergo omnes oportebit cōpare-
re personaliter: omnes etiā electi cōgregabū-
tur. vt habet **Matth. 13.** Omnes ergo tūc ele-
cti q̄ reprobi personaliter in iudicio cōparebūt
Rūdeo q̄ omnes in iudicio personaliter cō-
parebūt vt cōscientie singulorū in p̄sentia iu-
dicis singulis pateant ad diuine iusticie man-
ifestationē: et vt viui hic existentes et pauidētes
per sacra scripturā q̄ sic oportebit eos perso-
naliter cōparere diligentius se p̄pararent ne i
tanta cōgregatiōe corā tanto iudice extremā
recipiant cōfessionē: et vt singuli iudicem quo
ad humanā nām videant ad cōsolationē ele-
ctorū et reproborū ampliorē afflictionē. reprobi
enī in eius aspectu vehemēter affligent. vnde
Apoc. 6. d̄r de reprobis dicent mōribus et pe-
tris. Cadite super nos et abscondite nos a facie
sedentis super thronū et ab ira agnī.

Ad p̄m in opp̄m dōm q̄ fm augu. 26. de tri-
c. 5. per. 12. tribus Israel itelligunt oēs gentes
p̄pter duas ptes nūeri septenarij quo pleriq̄
significat aduersitas: que due partes. i. tria et q̄
tuor altera per aliorū multiplicatē faciūt duo-
denarium. **V**el pōt dici q̄ cū saluator dicit
aplis q̄ iudicarent duodecim trib⁹ Israel nō
negauit quin alios iudicaret: sed filios Israel
magis exp̄ssit per quādā appropriationem.
q̄ Apli erant de populo Israel. **A**d 2^m d̄z
q̄ oēs iudicabunt q̄tū ad retributionē: erunt
tū aliq̄ q̄ nō iudicabunt q̄tū ad disceptatōes:
et sic itelligit verbū gregori. **26. V.**

Quinto

queritur vtrum diu durabit iu-
dicium.

Rūdeo sicut dicit aug. 20. de ci. c. 5. **P**er
quot dies hoc iudiciū tendat incertum est. vñ
cum diuini iudicij vltimū diem dicimus more
sanctarū scripturarū que dies solent ponere p̄
tempore: nouissimū tps significam⁹. p̄babile
tū est q̄ nō tendet per horā multū proximā:
q̄ videt Aug. sentent. 20. de ci. c. 26. vbi dicit:
q̄ iudex cōuincet conscientias reproborū sine
vlla sermonis p̄lixitate. vñ illa vocalis disce-
ptatio non erit cum quolibet in singulari no-
minatiu: nec de quolibet opere singulari: sed
sicut saluator narrat in euangelio sic forte cre-
dendum est. **Questio. VI.**

Sexto

queritur vtrum omnes iudicabun-
tur. Et vñ q̄ sic. **Act. 10.** d̄r de xpo q̄
constitutus est ab eo iudex viuorū et mortuorū:
sed oēs sunt viui vel mortui. ergo oēs iudica-
buntur. **I**tem ap̄s p̄me **1. Corint. 6.** Alecitis
quoniam angelos iudicabimus: sed si angeli iu-
dicabuntur. multo fortius omnes aliq̄. **I**tem
aliter illud iudiciū non esset vniuersale.

Contra. dicit beatus Grego. 26. lib. mora-
lium vltra mediu. et magister hui⁹ dist. c. 3. q̄
erunt aliqui qui nō iudicabunt. **I**tem iudi-
cium erit p̄pter discussionem meritorum vel
demeritorū: sed paruuli nulla habuerunt me-
rita vel demerita. quia meritum vel demeritū
p̄prie loquēdo in actu cōsistit. ergo paruuli
non iudicabuntur.

Rūdeo in illo iudicio erit de meritis et de
demeritis disceptatio: et pro meritis: et pro de-
meritis retributio. quantum ad retributionem
omnes iudicabuntur. quia augebitur suppli-
cium malorum tam hominū q̄ angelorum: et
gaudium bonorum tam hominū q̄ angelorū:
boni enim angeli: quāuis iam habeant suam
retributionem essentialem: tamē pro ministe-
rio quod nobis exhibent: recipient aliq̄ acci-
dentale gaudij: et mali angeli pro malis que
nobis procurant recipient graue supplicij:
per resurrectionē etiam corporū reproborum
hominum augebitur supplicij: et electorum
augebitur premium: vt inferius declarabitur.
Quoniam aut ad discussionē nō omnes iudica-
buntur: q̄ fm Greg. 16. lib. mora. vltra mediu
et magistrum. huius dist. c. 3. Alij iudicabūtur
et peribunt: vt illi qui aliqua bona habuerunt
permixta suis malis: sed mala finaliter p̄pō-
derauerunt et p̄ualuerunt. Alij nō iudicabū-
tur et peribunt: vt illi quorū mala fuerūt ip̄er-
mixta bonis: vt illi qui fundamēto fidei carne
runt. Alij iudicabunt et saluabunt: vt illi quorū
mala fuerunt permixta malis: sed bona p̄pon-
derauerunt et p̄ualuerunt. Alij nō iudicabunt
et saluabuntur: vt illi quorū merita ita fuerūt
p̄fecta q̄ nullis malis aut paucissimis fuerūt
pmixta: vt viri p̄fecti: et et paruuli purgati ab
originali pctō: qui decesserūt ante lib. ar. vsq̄
et ageli sancti. **A**rgumēta ad p̄tē p̄mā p̄ce-
dunt de iudicio q̄tū ad retributionem.

Ad p̄m ad p̄tē 2^m p̄ solo ex oīs in q̄nē.
Ad scdm dicendum q̄ procedit de iudicio
disceptationis. **Questio. VII.**

Septimo querit vtrū solus xps iudica-
bit. Et videt q̄ nō. **Matth. 19.**
d̄r de aplis q̄ erunt iudicantes. 12. trib⁹ Israel.
Item **Job. 36.** Iudiciū paupib⁹ tribuit.
Cōtra. **Jo. 5.** Pater oēs iudiciū dedit filio.
Item in iudicio nō d̄z esse idē accusator et iu-
dex: sed sci in iudicio p̄stater accusabūt repro-
bos. iuxta illud **Sapiē. 5.** Stabant iusti in ma-
gna cōstātia aduersus eos q̄ se agustauerūt:
q̄ sci non iudicabūt. solus ergo xps iudicabit.
Rūdeo q̄ extēdēdo nomē iudicandi dici
pōt q̄ q̄nq̄ modis pōt iudiciū alicui conue-

S cum aqua ita q in p̄dicta mundi parte nullū est elementū in puritate sue nature: et hec impuritas correspondet corruptibilitati corporis humani: qz talis elementorū confusio pro corruptibili vita conueniens est. Est etia hīc quedam ipuritas alia correspondēs culpabilitati hominis: et illa est quedā indignitas seu idoneitatis carentia ad susceptionem innouationis p̄dictę: ppter peccata in hac parte mūdi cōmissa longo tempore tam ab hoibus q̄ ab angelis malis: quorū modo cōmunis ē habitatio in isto aere caliginoso. Purgatio aut mundi a p̄ma impuritate erit per separationē cuiuscunqz nature extraneę et dispositionis a quolibet elemento. Purgatio aut a secunda impuritate erit quedam mundi reconciliatio ad similitudinē illius qua reconciliantur ecclesie pphanate. **¶** 2^m articulum declaro sic. Sicut dicit phi. lib. 2. de generatiōe. natura ignis est cōgregare homogenea et segregare etherogenea: sed p̄ma mūdi impuritas est ppter confusionem rerum nature diuerse: et eius purgatio erit per talem confusionis separationē. ergo ad illā purgationē cōueniens erit ignis natura cuius virtus est partes eiusde nature congregare: et partes et dispositiōes extraneas segregare ab eis: vt docet experientia in purgatione auri et argenti. **¶** Ad purgandū etiā mundum ab alia impuritate magis congruū est ignis q̄ aliud elementū: qz peccata cōmittuntur ex inordinato amore qui est ignis spiritalis imundus: et ideo ad reconciliandū mūdum contra illam indignationem que est in eo ppter habitationem peccatorū conueniēs erit ignis sicut instrumentum: quia inter elementa ignis magis representat qualitates corporum gloriosorum: ppter eius luminositatē et subtilitatem et actualitatez maiorem et virtutem et sui ipermixtionē cum vaporibus terreis et aquis: quāuis hīc ignis inferior cum materia aliena sit admixtus. Unde nec purus est sicut ignis in spera sua. **¶** 3^m artic. declaro sic. vltra medium interstitiū non est locus deputatus habitationi hominū pro corruptibili statu. ille. n. aer ppter nimiam sui subtilitatez nō est bene corruptibili vite hominis pportionat⁹. vnde et phi quādoqz ascēdentes in cacumine alicuius montis transcendētis locum illū portabant spongas plenas aqua ad aerem icrasandū: et vt refert gl. sup illud. Gen. 7. Oportet montes excelsi. Sunt q̄ putant altitudinem montū nō fuisse tantam ante diluuium. Q̄ta est hodie: et hoc habent necesse concedere tenentes ignem cōflagrationis nō transcen-

surus sup̄mā partē mediū interstitiū aeris: qz vt dī Be. 7. in diluuiō. is. cubitis altior fuit aq̄ super montes quos cooperuerat: sed certū est q̄ ille ignis tñ ascendet q̄tum ascenderit aq̄ diluuij. quibus cōcordat glo. super illud scbe Petri. 3. Mundus aqua inūdat⁹ perijt: que dicit q̄ aqua diluuij occupauit totā istaz capacitatem aeris vbi aues volitant: sed nō volitat vltra sup̄mā partē mediū interstitiū. Si tñ aq̄ diluuij vltra locū illum ascenderit concedo q̄ et ignis cōflagrationis vltra ascendet: mali et angeli diuina virtute locū illū inhabitare p̄hibentur: et ideo igne purgari non indiget tota pars mundi: medium interstitium aeris transcendens: ppter aliquā idignitatē causatā ex inhabitatione peccatorū. Quis. n. angeli peccauerint in celo empireo: et hō in terrestri paradiso: q̄ mediū aeris interstitiū transcendit. non tamē ppter hoc igne purgabunt: qz loca p̄dicta purgata fuerunt: cum pctō cōmissio statim pctōres de locis illis depulsi fuerunt: et hoc p purgatiōe sufficit. In corporib⁹ et celestibus nō est ipuritas per admixtionē nāe extraneę: neqz per aliquā trāsmutationē ab alio corpore: qz nō sunt receptiua peregrinaz impressiōnum: quibz ē aer et ignis in suis cōsistētijs quodāmodo sint cōfusi: et quibz in sup̄ma aeris parte generent quedā impressiōes calide et sicce. s. asub ascendēs: et ignis ppendicularis lācea cādela rotūda. vt p3 p̄ phi. 1. meteoroz. quaru ipressiōnū vapor siccus est mā. Ex hoc tñ in illis partib⁹ nō p̄bitur talis ipuritas que sit igne cōflagratiōis purganda. vñ ille ignis nō plus ascendet q̄ ascenderunt aque diluuij fm finiam Aug. 20. de ci. c. 18. et fm magistrum hū⁹ dist. c. 4. et fm gl. super illud. 2. ad Thes. 1. In flāmā ignis: et h3 gl. sup illud. 2. Petri. 3. In quo celi. Incipiet aut predictus ignis purgare aerem in superiori parte que purganda est: et veniet successiue descēdēdo īferi⁹. Et ad hoc potest assignari duplex ratio congruitatis. **¶** Una est: qz quasi in medio interstitio aeris est cōmunis habitatio demonum vsqz ad iudiciū. et prius peccāuit malus angelus q̄ malus homo: et homini suauit facere cōtra dei mandatum. **¶** Alia ratio est ad significandū q̄ ille ignis nō agit tñ in naturali virtute: sed vt instrumentum diuine virtutis. Ignis enim per naturā tendit sursum et non deorsū. **¶** 4^m articulū declaro sic. fm Augu. 20. de ci. c. 16. et auctorē de ecclīasticis dog. ppositiōe. 36. Elementa in suis cēntijs remanebūt: et hoc rōnabile est. mundus. n. qui seruit hōi remunerato poie fm modū suū d3 remunerari: qd non fie-

ret si destrueretur: neq; est intelligēdū vt essē-
tias eorum remanētibus saluis eorū naturales
qualitates destruant: cū sint ppter passīdes eo-
rū: sed eis remanētibus saluis elemēta per eas
nō agent nec patient ab inuicē: qz talis actio ⁊
passio est in elemētis ppter corruptibīlē hoīs
statū. causa autē quare tūc nō erit inter ea mu-
tua actio ⁊ passio in sequenti di. ponetur.

¶ Ad p̄mū i oppositū dicēdū q̄ illa glo. quā-
tū ad illud qd dicit de totali p̄sūptōe duorū
elemētōrū loquit̄ fm̄ opinionē quorūdā: q̄ nō
tenet. ¶ Ad 2^m patet solutio ex dictis in qōne.

¶ Ad 3^m dicēdū q̄ ignis in sphaera sua: quāvis
aliquo mō innouabit vt patebit in qōne sequē-
ti: tamen per ignē non purgabitur: quia non
habet puritates purgandas per ignē: sicut pa-
tet ex dictis in questione. ignis autē impurus
qui hic inferius est nostro vsui commodatus
non remanebit. post iudiciū enī non erit ignis
nisi in sphaera ignis vbi est purus: ⁊ in inferno vbi
est turbidus: ⁊ fumosus. ¶ Ad quartum dicē-
dum q̄ sicut ventus qui est vapor terreus col-
lateraliter motus secundum p̄bi. 3. methau.
monetur per aerem: nec tamen duo corpora si-
mul sunt: quia nulla pars aeris simul est cum
aliqua parte illius vaporis: sed est cōfusio pa-
ruarū. partium inter se: sic potest dici de illo
igne. ¶ Vel pōt dici q̄ sicut ille ignis agat vt
instrumentum virtutis diuine: ita non per suā
naturam: sed per virtutem diuinā: erit super-
naturaliter simul cū alio corpore. ¶ Ad quin-
tum dicendū q̄ sicut ille ignis nullius elemē-
ti destruet essentiam: sic nullam rarefactionem
faciet in aere. nisi illam que competit nature
aeris in sui puritate: ⁊ quia natura ignis est se-
gregare etherogenea: partes terre reducet ad
terram. partes aque ad aquam: ⁊ condensabi-
tur aqua secundū q̄ competit nature aque in
sui puritate. Et dico q̄ cōcavitās orbis lune ē
sufficiens capacitas pro quatuor elementis
quolibet existente in illa raritate vel densitate
que competit puritati sue nature.

Secūdo queritur vtrum ignis conflagra-
tionis erit eiusdem speciei cum
igne elemētari. Et videtur q̄ nō: natura ignis
elementaris est conuertere illud in quod agit
in sui naturam: sed ignis conflagrationis agit
in alia elemēta: nec tamen ea conuertet in
sui naturam: quia essentia remanebunt vt di-
ctam est. ergo non erit eiusdem speciei cū igne
elemētari. ¶ Item ea que sunt eiusdem spe-
ciei habent similem motum: sed motus ignis
elementaris si est extra locum suum est rectus
⁊ ad circūferentia: quāvis in sphaera sua nō mo-

neatur nisi motu circulari per reuolutionem
orbis. ignis autē conflagrationis non moue-
bitur ad circūferentiam: sed ad medium: nec
tantum motu recto: sed etiam collateraliter: ergo
non est eiusdem speciei cum igne elemētari.

¶ Contra. quod nō est ignis nisi equiuoce nō
habet ignis virtutem: sicut qui non est homo
nisi equiuoce non habet virtutes hominis: sed
si ille ignis non esset eiusdem speciei cum igne
elemētari non esset ignis nisi equiuoce: ergo
non esset habiturus virtutē ignis: qd falsum ē.

¶ Respondeo q̄ ignis conflagrationis erit
eiusdem speciei cum igne elemētari. Quod
dupliciter potest p̄babiliter p̄suaderi. ¶ Pur-
gatio mūdi que fuit p̄ aquā: fuit p̄ aquā eiusdē
speciei cum illa. ergo a simili ⁊ purgatio futu-
ra per ignē erit per ignē eiusdē speciei cū
igne elemētari. ¶ Preterea illud verbū Gen.
primo. ⁊ requieuit deus die septimo ab omni
opere quod patrarat. exponitur sic q̄ cessauit
ad creando nouas spēs rerū: sed si ignis con-
flagrationis non foret eiusdē speciei cū igne
elemētari: produceret deus speciem que non
fuit producta in operibus sex dierum: nec in se
nec i suis nālib⁹ causis. nec itēdo h⁹ argumēto
concludere q̄ deus non posset nouam speciem
substantie p̄ducere: quia scio q̄ posset: sed mul-
ta posset facere que facturus non est.

¶ Ad p̄mū in oppositū dicendū q̄ ma-
ior intelligenda est quādo pure agit naturali-
ter: ille autem ignis agit vt instrumentum vir-
tutis diuine: ⁊ preterea vt superius ostēdū est:
potest esse ignis in tali materia: cui incorpora-
ta est talis proportio celestis influētie: vt ignis
sic per eā reguletur in operatione sua: vt cale-
faciat ⁊ non consumat: sicut ostensum fuit in
igne fulguris. ¶ Ad secundum dicendū q̄
maior intelligēda est de motu naturali. Ignis
autem ille ⁊ partim habebit motum natura-
lem: ⁊ principaliter supernaturalem: sicut ad
suam operationem disponet sua naturalis vir-
tus: sed principaliter operabitur per virtutem
supernaturalem: quia operabitur vt instrumen-
tum diuine virtutis.

Tertio queritur vtrum ignis conflagratio-
nis supernaturaliter p̄ducetur in
esse. Et videtur q̄ non: res supernaturalis nul-
lam habet naturalem operationem: sed res in
esse p̄ducta supernaturaliter est supernatura-
lis. ergo si ille ignis supernaturaliter p̄ducetur
in esse nullam haberet naturalem opera-
tionem: quod falsum est.

¶ Contra. si ille ignis produceretur in esse: pos-
sibile est q̄ naturaliter fiat ignis diluuiū vni-

B uersale: sed hoc excommunicatum est a domi-
nio Stephano episcopo Paris. si ille ignis
non produetur naturaliter in esse.

C Ad istam questionem dixerunt aliqui qd il-
lius ignis generatio erit naturalis: quia virtu-
te ignis elementis: et corporum celestium gene-
rabitur in materia terrestri et aquea et aerea.

C Sed contra. si eius generatio esset natura-
lis virtute alicuius constellationis naturali in-
uestigatione posset sciri consummatio seculi: qd
falsum est. et est contra illud act. primo. Non est
vestrum nosse tempora vel momenta que pa-
ter posuit in sua potestate. In quo satis datur
intelligi qd consummatio seculi non est in activa
potestate nature.

C Preterea secundum illas
opinionem alia elementa per ignem illum no
purgarentur: sed corrumperebuntur: si intelligat
qd fieret de tota materia aliorum elementorum:
natura enim non potest educere formam ignis
de materia alterius elementis: quoniam illius elemēti cor-
rumpat formam. Preterea. si illa opinio est va-
p rationes posset dici qd illa purgatio que fuit
per aquam diluuij fuit naturalis per virtutem
alicuius constellationis celestis conuertentis
aerem in aquam: sed hoc est falsum. immo su-
pernaturalis fuit ad purgandum mundum de
hominibus malis: secundum qd manifeste innuit
textus sacre scripture.

C Videtur ergo mihi
dicendum qd illius ignis productio superna-
turalis erit: sicut tamen eius actio principaliter
erit supernaturalis: et cum hoc erit in eo ali-
qua naturalis aptitudo ad illam operationem
ad quam applicabitur a diuina virtute princi-
paliter mouetur: quia ille ignis erit virtutis di-
uine instrumentum: sic non nego quin productio-
nem huius ignis precedat vehemens siccitas
naturaliter generata illius ignis productioni
naturaliter concordans: non tamen sicut dis-
positio necessaria: sed congrua.

C Ad argumentum in oppositum dicendum
qd ista non contradicunt qd res sit supernatu-
raliter producta et naturalem virtutem habe-
at et operationem. Adam enim supernatura-
liter fuit productus: et tamen naturales habu-
it operationes: sic etiam mundus: res ergo non
dicitur supernaturalis: quia supernaturaliter
producta: sed quia naturam eleuans ultra suam
naturalem facultatem: sicut est gratia in ani-
ma. Nec per ista intendit negare illius ignis ope-
rationem principaliter fore supernaturalem.
immo hoc concedo. **Questio. iiii.**

Quarto queritur vtrum ille ignis prece-
det iudicium. Et videtur qd non.

Augu. 20. de et. c. 16. Iudicatis his qui scripti
non sunt in libro vite. sequitur: tunc figura hu-
ius mundi mundanorum ignis conflagratio:
non e peribit. **C** Item Augu. eo. li. c. viii. in fine.
circa illud iudicium has res didicimus esse ve-
turas. **Idem** Thebites. fidem iudeorum. An-
tichristum persecuturum. **C** hustum iudicatu-
rum. resurrectionem mortuorum. bonorum et
malorum direptionem. mundi conflagratio:
ne. eiusdemq; renouationem: et infra. existimo eo
quo a me commemorata sunt ordine esse vetura.

C Contra. psal. Ignis ante ipsum precedet et
inflammat in circuitu inimicos eius.

C Respondeo qd ignis ille quantum ad sui ini-
tium precedet iudicium: et pcomitabitur qua-
tum ad suum progressum: sequetur vero qua-
tum ad sue operationis complementum. Et
enim aliqui dicunt igne illo incipiente mun-
dum purgare in superiori parte que purgan-
da est. Christus incipiet venire ad locum iudi-
cij. et statim ad eius preceptum motus celi ces-
sabit et resurgent illi qui tunc inueniuntur mor-
tui: et illi qui tunc inueniuntur viuentes valde
cito morientur propter cessationem motus ce-
li: et etiam vt voluit quidam propter quandam
disemperantiam caloris que extunc erit in lo-
co habitationis hominum: quauis adhuc vs-
q; illuc substantia ignis predicti non peruenie-
rit: et quasi post statim predictus ignis descen-
det et incinerabit corpora eorum et purgabit il-
lud quod inueniet purgandum in electis. quo
facto statim resurgent: et tunc illi et alij electi q
paruz resurgent ante eos rapiuntur simul ob-
uias Christo in aera. et hec omnia fient ante q
Christus perueniat ad locum iudicij. Et sic pa-
tet qd chustas ad locum iudicij veniet suc-
cessiue: sicut successiue in celum ascendit. vnde
act. primo dicitur. Sic veniet quemadmodum
vidistis cum euntem in celum. Quid autem
agat predictus ignis in principio. quid in me-
dio. quid post iudicium in sequetibus questio-
nibus dicitur. **C** Ex dictis patet concordia au-
ctoritatum ad vtriusq; partem: secundum tamē
glo. illud verbum psal. intelligitur de igne ire
in quo inflammabuntur impij pro predicatio-
ne prophetarum: vel de igne charitatis quo im-
pij inflammabuntur conuersi ad penitentiam.
hic tñ non videt esse sensus literalis. **Qd. V.**

Quinto queritur vtrum ignis ille purga-
bit aliquos electos. Et videtur
qd non. **C** Augu. 20. de ciui. c. 18. dicit qd possu-
mus dicere electos futuros esse in superiori-
bus partibus quo ita non ascendet flamma il-

B ilius incendij: quem ad modum nec vnda dissuul. ergo ille ignis non tanget electos: et ex consequenti nec purgabit. **C** Item tempus purificationis debet precedere tempus retributionis: sed ille ignis erit in tempore retributionis. ergo per illum nullus homo purgabitur.

C Contra. magister supra di. 45. c. pe. dicit de illo. qui suffragijs indigens in articulo consummationis seculi cum reliquis migravit q. existimat eum quasi per ignem transcurrentem saluari. ergo aliqui per illum tunc purgabuntur.

Respondeo. q. electorum quidam inueniuntur in aduentu iudicij qui nunquam soluerunt mortis tributum: et istorum illi qui indigebunt purificatione per illum ignem purgabitur. **P** Alijs vero electis nullam ingeret molestiam. secundum q. expresse dicit magister huius di. c. 4. Et tamen dicunt aliqui interficiet eos sine ulla dolore: quia aget in eos et instrumentus diuine iustitie non secundum propriam virtutem.

Respondeo. sibi autem non videtur dicendum q. ille ignis interficiat electos qui in aduentu iudicij inueniuntur viui nihil habentes purgabile. sed morientur propter cessationem motus celi: quidam enim celum per sui cessationem a motu non sit omisurum omnem sui influentiam. tamen postquam cessabit motus eius non habebit influentiam proportionatam ad continuationem animalis vite. unde rabi Adorpes. c. 57. dicit q. si quiesceret cor a motu suo quasi in actu oculi moreretur homo et destruerentur motus eius et virtutes: sic si celi motus quiesceret per punctum hore periret mundus in vniuerso suo et destruerent omnia. scilicet corporalia que sunt in ipso. Sed nimis dicit: quia propter cessationem motus eius non destruetur ipsa corpora celestia nec elementa. **P** Alij autem dicunt q. antequam cesset motus celi omnes homines erunt mortui: quia ante cessationem motus eius erit quedam disemperantia in acre per caloris excessum per quem omnes homines qui tunc inueniuntur viui morientur et secundum hoc pro tanto dicit q. aliqui inueniuntur viui in aduentu iudicij: quia aliqui adhuc erunt viuentes ante iudicij aduentum valde parum et etiam ante ignem conflagrationis: quod tamen morientur parum ante q. christus veniat ad iudicium: et etiam ante q. veniat ignis predictus. corpora tamen illorum predictorum electorum qui viui inueniuntur in aduentu iudicij vel parum ante per illum ignem incinerabuntur et more aliorum a cineribus sit resurrectio eorum: et sic patet q. erit actio ignis pre-

dicti ante iudicium: quia predictorum electorum purgatio et incineratio precedet iudicium.

C Ad primum in oppositum dicendum q. aug. ibi loquitur de sanctis postquam resurrexerint: quod patet quia parum post verba predicta subdit q. nec ignem conflagrationis illius pertimescent immortales atq. incorruptibiles facti. **C** Ad secundum dicendum q. parum ante iudicium quando incipiet ignis ille mundum purgare adhuc erit tempus purificationis: quia incipiet mundum purgare ante iudicium: et tunc adhuc inueniuntur aliqui purgandi. **Questio.**

Sexto queritur utrum ille ignis reprobos cruciabit. Et videtur q. no: quia no decet eos igne duplici corporali cruciari: sed ipsi cruciantur igne infernali. ergo non cruciabantur igne conflagrationis: quia erit alius ab igne infernali. **C** Item augustinus. 20. de ciuit. c. 16. dicit q. impijs in eternum ignem missis tunc figura huius mundi mundanorum ignium conflagratione peribit. ergo impia existentibus in inferno ignis conflagrationis erit super terram. ergo non cruciabit eos.

C Contra. magister huius dist. c. 4. dicit q. ille ignis malis qui reperti fuerint viui erit consumptio. ergo cruciabit eos.

Respondeo. q. ille ignis cruciabit reprobos etiam ante iudicium: quia statim cruciabit eos cum resurrexerint: sed etiam iudicio illo igne cruciabuntur: et forte tunc igne infernali non cruciabuntur: quia ille ignis non erit de inferno. sed tunc ignis conflagrationis vicem eius supplebit reprobos cruciando. cruciabit etiam eos post iudicium: quia omnes reprobos cum omnibus mundi sordibus inuoluet et precipitabit in infernum. Quod etiam in illo igne erit impurum: virtute diuina segregabitur a puro: et descendet in infernum ad surgendum in perpetuum reproborum cruciatum. non autem illud quod in eo est lucidum et subtile: et de hac ignis interfectione exponit quidam illud verbum psalmiste. Vox domini intercedentis flammam ignis.

C Ad primum in oppositum dicendum q. no est inconueniens q. igne duplici cruciantur: rationabile enim est ut eorum cruciatus augetur. **C** Ad secundum dicendum q. illud verbum sic est intelligendum: aut q. illud quod remanet purum de illo igne. quod descendet in infernum consummabit electorum purificationem: aut opinatio loquitur sicut etiam cum alibi dicit psalmista gratiam sequi bonorum et malorum directionem.

Distinctio

nem. quod tamen non asserit.

Septimo querit vtr ille ignis desinet cē.

A **¶** Rūdo q ad hoc dicūt qd q illud purū quod de illo igne non descendet in infernū referuabitur in superioribus ad accidentalem gloriam electozū: sed illud nō intelligo: qz si remaneret: aut remaneret inferi us: aut igni coniunctus in spera sua: non primo modo: quia esse inferius derogaret nature ignis puri: nec secūdo modo: qz alia tria elemēta remanerent minorata: quia de parte materie cuiuslibet illorum ignis ille supernaturaliter pducetur. Unde probabilius mihi videtur dicendū q complete peracto purgationis officio in preiacente materiam resoluet: z trās mutabitur pars in terram purā: pars in aquā purā: pars in aerem purum. z sic ista tria elementa non remanebunt in suis essentijs minorata: z fiet ista resolutio: z transmutatio supernaturali virtute sicut per eam ignis ille de pre dicta materia produccetur.

C **¶** Circa litteraz. Redargui nō merētur. Nota q istud non redargui erit eis penale: quia scient hoc esse ad eozū contemptū: z se ita pessimos esse reputatos: vt non sit conueniens discuti eozū opera. damnatis ergo penale erit redargui: z penalius nō redargui propter causam predictam. Illi saltem verba iudicis audient qui eius fidem saltem verbo tenuerunt. quia quāuis fideles magis peccent in eodem genere peccati q infideles: tamē pauciora bona permixta sunt peccatis infidelium q fideliz: quia vbi non est fides nullum est meritum. Alijs nullam ingeret molestiam. hoc expositū est in questionibus. Pur gato vero mundo per ignem prelatio cessabit. scilicet quātum ad officium: sed prelatio naturalis dignitatis vel glorie manebit. Quibusdā videt eos. id est demones. Sic constare hominibus tortores in pena: sicut extiterunt incen tores in culpa: istud non tenetur communiter nisi pro statu ante iudicium: quāuis aliqui dicant q ita erūt etiam post iudicium.

De forma iudicis. Di. XLVIII.

Olet ēt qri in q forma xps iudicabit. In forma vtiqz serui iudicabit: q oib⁹ in iudicio apparebit vt videāt mali in quem pupugerūt.

Diuinitatem vero eius mali non videbūt. Vñ Esaias. Tollat ipius ne videat gloriā dei. Humanitatē videbunt vt ti-

meāt: diuinitatē vō nō: ne gaudeāt. Diuinitas enī sine gaudio videri nō pōt.

¶ Apparebit tunc in forma serui.

Ed cū i forma hūana cōstet euz apparitū. querit an in forma illa gloriofa appeat sicut vere ē: an i forma qlis in passiōe extitit? Quidā putāt a malis talē videri qlē crucifixerūt. i. ifirmā: qz dicit scriptura vt videāt in quē pupugerūt. Sz apte Augu. dicit formā serui gloriōfatā a bonis z a malis tūc videri sic. Lū i forma serui glificata iudicatē viderint bōi z mali: tollet ipius vt nō videat claritatē di q de⁹ ē: quā soli mundo corde videbunt: qd erit eis vita eterna. forma ergo hūana i xpo glificata videbit a cūctis: vñ z xps vñ iudicatur⁹ qz fili⁹ hoīs ē. Ita. n. legit i euāgelio Jo. z ptatē dedit ei iudiciū facere qz fili⁹ hominis ē. Nō q ipse ex vtute hoīs sit iudicaturus: vel q ipse sol⁹ sine pfe z. s. i. iudiciū sit factur⁹: sz qz ipse sol⁹ i forma serui iudicās bonis z malis videbit. Lū ergo p nō iudicet quēqz: sz oēs ptatē dedit filio: nō ita ē itelligedū qli fili⁹ solus iudicet z nō p: sz qz forma filij hūana cūctis in iudicio appebit: nō i forma ifirma: sz gloriofa. Iudicabit at ex vtute diuinitatis nō sine pfe z spūctō: z appebit terribilis impys z mitis iustis: erit enim terror malis z lumen iustis.

¶ Quare secundum formam serui dicitur christus suscitaturus corpora.

Et sicut dicit solus xps scdm formā serui iudicaturus ppter causas pmissas: ita ēt dī suscitatur⁹ corpora mortuoz scōz hūanitatē cū tñ virtute diuinitatis sit suscitaturus: nō hūanitatis. Sz hac rōne illud dī: qz i hūanitate suscepit qd ē cā nfe resurrectiōis. i. passiōe z resurrectionē. Ideo ei ascribitur secūdū hominē suscitatio mortuoz.

Uñ Augu. Per vñ filiū dī fit aīaz reīur-
rectio. Per vñ factū in carne filiū hoīs
fit corpoz resurrectio. Itē Judicat z sus-
citat corpa nō p̄r: s̄z fili⁹ scōz dispēlati-
ōe hūanitatīs i q̄ minor p̄rēē xps: i eo qd̄
ē fili⁹ dī: ē vita q̄ viuificat aīas: i eo qd̄ ē
fili⁹ hoīs: iudex. Ecce scōz formā hūani-
tatis dī suscitaturus corpa z iudicatur⁹.
Judicatur⁹ aut qz illa forma cūctis i iudi-
cio appebit: z suscitatur⁹ qz i eadē forma
meritū z cām resurrectiōis n̄re suscepit.
Et qz scōm eadē formā vocē dabit qua
mortui de monumētis resurgēt z proce-
dēt scōm qd̄ de⁹ est. Viuificat aīas nō p̄r
tñ qz nō tñ p̄r vita ē: s̄z z fili⁹ cū eo z spi-
ritu sanct⁹ eadē vita ē q̄ p̄tinet ad aīam
nō ad corp⁹. Corpus. n. nō sentit vitā sa-
piētīe: s̄z aīa q̄ illuminat a lumīe eterno.
Lz ergo xps potētia diuinitatē viuificet
aīas z suscitēt corpa z iudicet: non ociose
tñ z p̄ter rōnē ei scōz formā dī tribuit vi-
uificatio aīaz z scōz formā serui iudiciuz
z resurrectio corpozum.

De loco iudicij.

Utāt qdā dñm descēsurū i val-
lē Josaphat in iudicio: eo q̄ ipse
p̄ Jobelē p̄phetā sic loq̄r. Con-
gregabo oēs gētes z deducā eas in val-
lem Josaphat z disceptabo ibi cū eis. In
cui⁹ capituli expositiōe ita repi. Hoc qdā
pueriliter itelligit q̄ i valle q̄ ē late-
re mōtis oliueti descēsurus sit dñs ad iu-
diciū: qd̄ friuolū ē: qz nō i terra s̄z i spacio
hui⁹ aeris sedebit d̄ locū mōtis oliueti ex
quo ascēdit: z sic Joānes Criso. dicit. an-
geli deferēt añ cū lignū crucis: vñ i euā-
gelio veritas dic̄. z tūc apparebit signū
fily hoīs zc. Josaphat aut̄ itēpretat iu-
diciū dñi. i vallē ergo Josaphat. i. iudicij
dñi congregabunt oēs ipy: iusti vō nō de-
scēdet in vallē iudicij. i. dñatiōis: s̄z i nu-
bibus eleuabuntur obuiam chr̄sto.

De qualitate luminarium z tempore
post iudiciū.

Eniēte at̄ ad iudiciū dñō i for-
titudine z p̄tate magna sol z lu-
na dicunt̄ obscurari: nō sui lumi-

nis puatiōe: s̄z sup̄ueniēte maioris lumi-
nis claritate. Virtutes q̄z celoz. i. angeli
dñr moueri: nō metu dñatiōis vel aliq̄
p̄urbatiōe pauoris: s̄z qdā amiratiōe eo-
rū q̄ viderit. vñ. Job. Colūne celi pauēt
aduētū ei⁹. Ante diē vō iudicij sol z luna
eclipsiz patient̄: sicut Job. I testat̄ dicēs.
Sol auertēt i tenebras z luna in sangui-
nē: añq̄ veniat dies dñi magn⁹ z horri-
bilis. Magn⁹ vō dī pp̄ magna q̄ sibi fiēt.
Lū at̄ factū fuerit celū nouū z terra no-
ua: tūc erit lux lune sicut lux solis testāte
Esaia. Et lux solis septēpl̄r. i. sicut lux se-
ptē diez: qz quātū luxit sol i p̄ma dñitiōe
septē diez añ p̄ctm̄ p̄mi hoīs: tñ lucebit
p̄ iudiciū. Miorata. n. fuit lux solis z lu-
ne aliozūq̄ sydez p̄ p̄ctm̄ p̄mi hoīs: s̄z tūc
recipiet z sol mercedē sin laboris: qz se-
ptupl̄r lucebit: z tunc nō erit vicissitudo
diei z noctis: sed tñ dies. Uñ zacharias.
Et erit dies vna q̄ nota ē dñō: nō dies ne-
q̄z nox: z i tpe vespi erit lux: qz tūc nō erit
varietas diei z noctis que mō ē: s̄z continua
dies z lux. Esaia tñ vñ dicere q̄ tūc nō
luceat sol vel luna loquēs d̄gregatiōi san-
ctoz. Nō erit tibi iqt̄ ampli⁹ sol ad lucē-
dū p̄ diē: nec splēdor lune illūinabit te: s̄z
erit tibi dñs i lucē sempiternā. Sed his
v̄bis nō negat solē z lunā tūc lucere: s̄z si-
gnificat his q̄ tūc erūt i eterna beatitudi-
ne: nullū lucis vñz p̄stare: qz vt ait Die-
ro. sup̄ eūdē locū. Celi terreq̄ solis atq̄
lune nobis cessabit officiū: z erit ipse dñs
lumē suis i p̄petuū. pōt etiā itelligi illud
Esaie ea rōne dictum: qz sol z luna tunc
nō habebūt ortū z occasū sicut nūc. vñ-
de Jsid. illud Esa. q̄si exponens ait. post

iudiciū sol laboris sui mercedē suscipiet. vñ ppha. Lucebit septēplū r n̄ veniet ad occasuz nec sol nec luna: s; i quo creati sūt stabūt: ne ipy i tormētis sub terra positi fruā luce eoz. vñ abac. Sol r lūa steterūt i ordie suo. Ecce apte dicit solē r lunā tūc lucere: s; stabili pmanere. vbi ē signifi- cat ifernū esse sub terra. Si vero queri- tur quis sit vñs lucis solis r lune tūc? Sa- teor me ignorare: quia in scriptis nō me- mini me legisse.

¶ Superius determinauit magister de his que pertinent ad ordinem iudicarium. hic de- terminat de his que pertinent ad iudicia per- sonam. ¶ Et diuiditur in tres partes. ¶ Pri- mo determinat de quibusdam conditionibus iudicis. ¶ Secundo de quibusdam circūstanti- bus aduentum eius ad iudiciū ibi. Putant quidam. ¶ Tertio de inuolutione mundi ibi. Cum autem fuerit celū r. ¶ Prima in tres. ¶ Primo querit vtrum christus in forma hu- mana iudicabit: r questionem soluit. ¶ Secū- do vtrum in forma gloriosa in iudicio appare- bit: r questionem soluit ibi. Sed cum in for- ma r. ¶ Tertio qualiter secundum humanaz formam mortuos suscitabit ibi. Et sicut. ¶ Al- la pars que ibi incipit. Putant quidam. ¶ Iui- ditur in duas. ¶ Primo de loco iudiciū. ¶ Se- cundo de apparenti obfuscatione solis r lune ibi. Veniente autem. Articulus. r.

Circa hāc distinctiōez que- rendū est principaliter de duobus. ¶ Primo de iudicio apparitiōe. ¶ Secun- do de mundi inuolutione. ¶ Circa primum queruntur septem. ¶ Primo vtrum iudicare magis debeat appropriari christo q̄ alij persone in trinitate. ¶ Secundo vtrū chri- stus videbitur in iudicio ab omnib; in huma- nitate gloriosa. ¶ Tertio vtrum aliqua sint si- gna aduentum iudicis precessura. ¶ Quarto vtrum stelle cadent de celo. ¶ Quinto vtrum sol r luna obscurabuntur. ¶ Sexto vtrum vir- tutes celozum commouebuntur. ¶ Septimo vtrū xps iudicabit mūdū in valle Josaphat.

Primo ostendo q̄ iudicare nō magis de- beat appropriari christo q̄ alij p- sone in trinitate. Act' magis debz appropria- ri illi a quo magis est: sed actus magis est a patre q̄ a christo: quia potestatem iudicandi

habet a patre. ergo magis debet appropriari patri q̄ filio. ¶ Item iudiciū erit ad distin- ctionem bonozum r malozum: sed hec distin- ctio erit per charitatem que appropriatur spi- ritui sancto: quia secundum Augu. 15. de trini- c. 18. sola diuidit inter filios regni r perditio- nis. s; iudicare appropriari debet spiritui sc̄o. ¶ Cōtra. dicit saluator vt habetur Jo. 5. Pa- ter non iudicat quēq̄: sed omne iudiciū de- dit filio. ergo iudicare debet appropriari filio. ¶ Respondeo christus non tantūz iudicabit in natura diuina. secundum quam est creator. sed etiam in humana. secundum quam est re- demptor: quia ad hoc iudicabit vt electi ad- mittantur ad regnū eternū: ad quod non sufficerent dona creationis sine beneficio re- demptionis: vt reprobi ab illo regno in perpe- tuū excludantur: quia non receperunt effica- ciaz in hac vita beneficiū redemptionis: sed nō eodem modo iudicabit secundum vtrūq; natu- ram: quia secundum diuinā iudicabit princi- pali auctoritate vel potestate ordinaria: secun- dum humanā vero potestate delegata. ergo potest dici q̄ iudicare potest tripliciter accipi. s. duobus modis predictis: r prout dicit quid commune vtroq; modo communitate analo- gis: sicut ens in sua generalitate dictum dicit quid commune analogū enti increato r crea- to: r potestas in sua generalitate dicta dicit qd commune analogum potestati increate r crea- te. ¶ Dico ergo q̄ si accipiat iudicare in cō- muni appropriatur christo: quia vtroq; modo iudicabit. scilicet potestate ordinaria r delega- ta. pater autem r spiritus sanctus non iudica- bunt nisi potestate principali seu ordinaria. Iudicare autem secundum q̄ accipitur ex po- testate delegata non est christo appropriatu: sed propriū: quia nulla persona in trinitate ē homo: nisi persona christi. Iudicare vero po- testate principali seu ordinaria commune est tribus personis r equaliter eis conuenit: quia in eis est vnus r eadem in numero iudicandi potestas: r sunt vnus index. appropriari tamē potest pluribus personis secundum rationem aliam r aliam: non enim inconueniens est q̄ idem sub ratione diuersa pluribus appropie- tur personis. vnde sapientia sub ratiōe qua im- portat cognitionem appropriatur filio: r sub ratione qua est vñūm appropriatur spiritui sancto. Dico ergo q̄ ratiōe potestatis que re- quiritur ad iudicandū iudicare potest appropiari patri cui appropriatur potētia. Ratio- ne autē discretionis que requiritur in iudicio potest appropriari filio cui appropriat sapien-

tia. ratione autem rectitudinis que requiritur in voluntate iudicantis potest appropriari spiritui sancto cui appropriatur bonitas.

¶ Ex dictis patent solutiones ad argumenta.

Secundo queritur utrum in iudicio christus ab omnibus videbitur in humanitate gloriosa. Et videtur quod non. quia oculus non potest videre nisi in proportionata distantia: sed in iudicio aliqui ita erunt remoti a christo propter maximam hominum multitudinem. quod erit distantia improporcionata oculo ad videndum christum. ergo non videbitur ab omnibus nec in forma gloriosa: nec aliter. ¶ Item lumē corporis glorificati improporcionabile est oculo non glorificato: sed damnati non habebunt oculos glorificatos. ergo humanitatis christi gloriam non videbunt. ¶ Item visio glorie humanitatis christi delectabilis est videndi: sed damnati nullam habebunt delectationem: ut. 50. di. ostenditur. ergo non videbunt gloriosam christi humanitatem.

¶ Contra. Lu. xi. tunc videbunt filium hominis in nube venientem cum potestate magna et maiestate.

¶ Respondeo sicut dicit Augu. i. li. de tri. cap. Boni et mali visuri sunt iudicem vivorum et mortuorum: sed proculdubio eorum mali videre non poterunt nisi secundum formam qua filius hominis est: sed tamen in claritate in qua iudicabit non in humilitate in qua iudicatus est: cuius ratio est: quia iudicari et iudicare actus sunt oppositi. primus respicit infirmitatem. secundus potestatem: et ideo sicut in primo adventu quando venit ut pro nobis iudicaretur apparuit in natura humana mortali: ita in 2° adventu quia veniet ut iuste iudicet apparebit omnibus in humana natura gloriosa: et quibus mali visuri sunt gloriam corporis: tamen anime eius gloriā non videbunt nec oculo corporali nec intellectuali. nisi in quibusdam effectibus suis de quibus dolebunt. sed eam boni videbunt et quantum ad gloriam corporis oculo corporali: et videbunt gloriam anime eius oculo mentali. ergo et divinas eius naturas clare videbunt.

¶ Ad primum in oppositū dicendum quod nullus tantū distabit quā ipsum videat: quod erit in aere emittens et maxima claritate refulgens: et ideo valde a longinquo poterit videri. ¶ Et potest dici quod sicut supernaturaliter fiet ut sua vox a remotioribus partibus audiat quod per naturas possit audiri: sic supernaturaliter fiet ut a remotiori loco videat quod videri non posset per oculi corporalis naturam. ¶ Ad secundum dicendum quod in potestate hominis glorificati est ut

ostendat ut non ostendat gloriam corporis sui oculo non glorificato. ¶ multo fortius est hoc in potestate christi qui deus est et homo. quia tamen concessum est quod videbunt humanitatem gloriosam. ideo dici potest ad argumentum quod virtute divina fiet supernaturaliter ut videant eam ad eorum ampliorē confusionem: quia quilibet homo malus tristatur et confunditur videndo gloriam illius quem vehementer odit. damnati autem vehementer odiunt deum non sub ratione qua summe bonus est: quod sic odiri non potest: sed sub ratione qua punit eos. ¶ Ad tertium dicendum quod quibus videre corpus gloriosum christi sit per se delectabile. tamen per accidens erit reprobis tristabile: quia erunt eius inimici et inuidebunt. ¶ Inimicus autem tristatur in videndo gloriam illius cui invidet et quem odit. ¶ An.

Tertio queritur utrum aliqua signa sint adventum iudicis precessura.

¶ Respondeo. Hieronymus enumerat quindecim signa futura ante iudicium: qui tamen non affirmat: sed dicit se ea legisse in annalibus libris hebreorum: que sunt hec. ¶ Prima die maria omnia exaltabunt. 15. cubitis super montes. ¶ Secunda omnia equorum prosterment in primum ita quod vix possint videri. ¶ Tertia redigetur in statum antiquum. ¶ Quarta omnes belue et avia que movent in aquis congregabuntur et eleventur super pelagus more contentionis invicem mugientes. ¶ Quinta omnia volatilia celi congregabuntur invicem in campis plorantes non gustantes neque bibentes. ¶ Sexta flumina ignea surgent ab occasu solis contra faciem firmamenti usque ad ortum corruentia. ¶ Septima omnia sydera erratica: et fixa spargent ex se igneas comas sicut comete. ¶ Octava magnus terremotus erit ita ut omnia edificia alta prosternant. ¶ Nona omnes lapides tam magni quam parvi in quatuor partes dividuntur unaquaque petra aliam collidente. ¶ Decima omnes plante fluent sanguineorum rores. ¶ Undecima omnes montes et colles et edificia in pulverem rediguntur. ¶ Duodecima omnia animalia venient ad campos de silvis et montibus rugientia nihil gustantia. ¶ Tredecima omnia sepulchra ab ortu solis usque ad occasum patebunt cadaveribus ad resurgendum. ¶ Quartadecima homines de habitaculis suis recedent non intelligentes neque loquentes: sed discurrentes. ¶ Quintadecima omnes morientur et resurgent cum mortuis longe ante defunctis. ¶ Et quāvis incertum sit utrum signa predicta precessura sint iudicium ut narratum est: cum ibi sint quedam que parvi habent verisimilitudinem

A dinis. tamē certus est q̄ aduentum iudicis ali-
qua signa p̄cessura sint: p̄pter iudicis reuerē-
tiā: et v̄t hoies ad iudiciū se p̄parent: quorū si-
gnorū aliqua ponunt in euāgelio. et sicut dicit
Augu. in epla ad Estitū circa mediū: illoz si-
gnorū que referunt in euāgelio: quedā referunt
tur ad excidiū ciuitatis hierusalē. vnde orta est
ipsius interrogatiōis occasio q̄n̄ quesierūt vi-
scipuli qd̄ signū aduentus tui et p̄sumatiōis secu-
li: quedā referunt ad aduentū suū p̄ ecclesiāz in
qua vsq̄ ad finē venire nō cessat: quedā referū-
tur ad illū aduentū q̄n̄ adueniet iudicaturus vi-
uos et mortuos: et quorū signorū ibi dictorū et qd̄
horū triū referēdū sit diligenti consideratione
querendum est: sed hoc ad vitandum. prolixi-
tatem declarare dimitto. **26.** **III.**

Quarto querit vtrū stelle cadent de celo.
Et videt q̄ sic. **Mathe. 24.** stelle
cadēt de celo. **1^a** **Itē apoc. 6.** stelle de celo ceci-
derūt sup̄ terrā sicut ficus emittit grossos suos
cum a vento mouetur.

Cōtra. nullū corpus celeste nec pars ei⁹ ca-
det de celo: q̄z corpa celestia nō sūt grauiā nec
corruptibilia s̄m p̄m̄. i. celli et mūdi: s̄z quelibz
stella aut est pars orbis sui. aut aliq̄ p̄tigitum
corpus orbi intra ipsum p̄tēta in q̄ vel in quo ē
magna lucis aggregatio: q̄p̄pter dicit p̄s.
1° celi et mūdi q̄ stella est aggregatio lucis in
orbe. ergo nulla stella cadet de celo.

Respondeo q̄ p̄prie loquēdo stelle nō ca-
dent de celo. Vnde scdm̄ augu. 20. de ci. c. 24.
Credēdū est illā locutionē tropicā esse qua di-
cunt stelle cadere de celo: hoc enī dictū ē q̄z lu-
mine suo videbunt priuāri sup̄ueniēte clarita-
te maiori s̄m glo. **Mathe. 24.** sup̄ verbū predi-
ctū: s̄z q̄z vt videt alijs p̄ rōne possēt dici quoti-
die cadere de celo. cū quotidie p̄ solis ortū de-
sinant apparere. Ideo dūt q̄ ante sup̄naturalē
p̄ductionē ignis cōfla gratiōis generabit per
actionē corporū celestium tā vehemēs caliditas
et siccitas q̄ erūt p̄grua dispositio ad ignis p̄-
dicti p̄ductionē: q̄ desinet generari arcus nu-
biū q̄ generat in nubis rotatiōē: et alie ip̄ressio-
nes hūide et generabunt asub descēdētes itā
multitudine q̄ apparebit aspiciētibz q̄ sint
stelle de celo cadentes.

C Et sic patet solutio ad argumēta in opposi-
tū: quāuis glo. exponat illud verbū apoc. de fi-
delibus illis qui prius erant lucidi. q̄ erūt tūc
in terris immitentes. **26.** **V.**

Quinto querit vtrū sol et luna obscurabū-
tur. Et v̄t q̄ sic. **Mathe. 24.** post tri-
bulationē dixit illoz sol obscurabit et luna nō
dabit lumē suū. **1^a** **Itē Joelis. 2.** sol vertet in te-

nebras et luna in sanguinē ante q̄z veniat dñs
domini magnus: et terribilis.

Cōtra. lux est solis qualitas naturalis: sed
in aduentū iudicis corpa celestia sua nālī quali-
tate nō p̄uabunt: imo vt v̄t ampliori claritate
dotabunt in illud. **3^a** **30.** erit lux lune sic lux
solis et lux solis septēps̄. ergo videt q̄ sol et lu-
na scdm̄ rei veritatem non obscurabunt.

Rūdeo q̄ sol et luna obscurari pōt intelli-
gi vel in ipso aduentū iudicis: et sic scdm̄ magi-
strū huius di. c. vlti. dicunt obscurari nō sui lu-
minis p̄uatiōē: s̄z sup̄ueniente maiori lumi-
nis claritate vel p̄ aliquatūlū tēporis ante iu-
dicis aduentū: et sic scdm̄ magistrū in eodē. c.
patient eclipsim quā si paterent p̄ nāz tempori-
bus diuersis nō oporteret hoc poni iter signa:
cū multotiēs hoc acciderit: sed credēdū est q̄
cōtra nām simul patient eclipsim ad terrorem
hoiū. p̄ nām enī impossibile esset q̄ simul pa-
terent eclipsim: q̄ nālīs solis eclipsis causatur
p̄ interpositionē lune inter aspectū nostrū et so-
lē: et naturalis eclipsis lune per interpositionē
terre diametraliter inter solem et lunam.

Ad p̄m̄ in opp̄m̄ vdm̄ q̄ scdm̄ vnā glo. ideo
sol et luna dicunt obscurari: q̄z sup̄ueniēte cla-
ritate veri luminis videbunt obscurari: et nul-
lius erūt luminis: vel intelligitur hoc de vera
eclipsi que precedet aduentū iudicis. vnde alia
glo. ibidē dicit q̄ sol et luna et stelle ad tps̄ suo
lumine p̄uabunt vt vicinū dñi indicēt aduen-
tū: et hoc 2° mō intelligēdū est verbū Joelis se-
cundū q̄ patet p̄ magistrū in littera huius di.
c. vlti. aliter tñ obscurabit sol et luna: q̄z rema-
nente luce in sole q̄ est naturalis qualitas eius
tamen non irradiabit: sed quia luna recipit lu-
men a sole obscurabitur per hoc q̄ tunc lumē
a sole non recipiet. **Questio.** **VI.**

Sexto querit vtrū vtutes celoz mouebunt.
Rūdeo q̄ p̄ vtutes celoz pōt
intelligi ordo virtutū q̄ scdm̄ Dionysius li. de
angelica hierar. c. 8. est mediū in media hie-
rar. Et possunt intelligi oēs celestes spiritus.
Primo mō p̄ tātō vtutes celoz mouebū-
tur: q̄z angeli illius ordinis quorū officiū ē cir-
ca mūdi regimē generale faciēdo aliqua facta
isoluta ad reuocandū mētes hoīum in deū per
modicū tps̄ ante xpi aduentū faciēt facta maio-
ris admirationis q̄ vnq̄ ante fecerint: et in ip-
so xpi aduentū corpa celestia mouere cessabūt.
P Accipiēdo vō vtutes mō. 2°. p̄o angelis
oibus bonis dicuntur cōmouēdi scdm̄ magi-
strū huius di. c. vlti. **Itē** metu vānationis vel
aliqua perturbationē pauidis: sed quadaā ad-
miratione eorum que videbunt: et sic intelligit

fm magist' ubi pus illud Job. 3. 6. Coline ce-
li pauent aduentum eius. **Ad. VII.**

A **Septimo** querit vtz xpus indicabit mū-
dū in valle iosaphat. Et videt
q sic. Joel. 3. Adducā omnes gentes in valle
iosaphat ⁊ disceptabo euz eis. **Itē** actū. j.
quēdam modum vidistis eū euntē in celū: ita ve-
niet: sed ascendit de monte oliueti qui pzeemi-
net valli iosaphat. **g** vtz q ibi indicabit.

C Contra magister huius di. c. pe. reprehen-
dit eos qui putant dñm descensurum in vallē
iosaphat. **Itē** omnes homines in illa val-
le comprehendendi non possent.

C Respōdeo. q xpus nō descendet in valles
iosaphat: sed super montem oliueti de quo in
celum ascendit: residet in aere in loco alto:
vt ab omnibus possit videri fm magist' huius
di. c. pe. ⁊ forte parum citra locum illum

B in quo apostoli desierunt corporaliter ipm vi-
dere quando ascendebat in celus. homines autē
congregabūt in valle iosaphat: cui pzeemi-
net mons oliueti: ⁊ quot in illa valle poterūt
capi tot erunt ibi. alij circa vallem: quidā pro-
pinquius: quidā remotius: electis tamē exi-
stentibus ad dextraz iudicis non in terra: sed
i aere iuxta illud apostoli ad thim. 4. **R**apie-
mur cum illis in nubibus obuias xpo in aera.
si enim non rapentur in aera nisi post iudiciū
quando cum indice ibunt in celum: non dice-
rentur rapi obuiam christo: sed post xpm. viri
tamen perfecti eminentius: ⁊ magis prope iu-
dicem erunt: reprobi verō erunt a sinistris in
iudicis. sicut habet expresse in euangelio: ⁊ erūt
in terra. his concordat magister. supra di. pre-
cedenti. c. pe. dicens q boni rapientur obuias
christo in aera reprobi in terra quā dilexerūt
remanentibus. ⁊ tunc recitabūt pzeconia il-
lorum bonorū rē. In quo satis apparet q ra-
ptus bonorū in aera est ante illaz disceptatio-
nē scriptam. **Math. 25.** ⁊ est magis cōgruū q
sic in aere sup mōte oliueti q sup locū in quo
passus est: qz passus est in forma infirma: ⁊ iu-
dicabit in gloriosa. sicut in gloriosa ascēdit.

C **Ad 1^m** in oppo^m dñm. q non dicit q xpus
erit in valle iosaphat: sed q gētes in illo loco:
circa pgregabunt. **C** **Ar^m 2^m** nō plus conclu-
dit nisi q erit iudex sup montes oliueti: ⁊ hoc
est verum: sed hoc erit in aere.

C **Ad 1^m** ad partē aliam p solutio. **C** **Ad**
2^m dñm. q quibus omnes non poterunt cōpre-
bendi in valle iosaphat: tamen dicuntur pgre-
gandi ad locū illū. sicut aliqui multa multa ho-
minū dicunt pgregari ad vnū dominū: quā-
uis non omnes tangant domum.

Articulus. **II.**

Onsequēter queritur d
secūdo p
cipali. **C** Et circa hoc queri-
tur. 7. **1°** **P**rimo vtrum inno-
uatio mūdi erit aliud q eius
purgatio. **2°** vtz motus cor-

porum celestium cessabit. **3°** vtrum cessabūt
moueri in illo situ in quo creata fuerunt. **4°**
vtz cessatio motus corporū celestium erit suffi-
ciens causa nō agēdi nec patiēdi elemēta ab-
inuicē. **5°** vtz lux corporū celestium ⁊ elemēto-
rum augebit. **6°** vtz bnta ⁊ vegetabilia de-
struent. **7°** vtz mūdo inouato ⁊ facta distin-
ctiōe bonorū ⁊ malorū: deus posset aliqd adde-
re ad bonitatem vniuersi. **Ad. I.**

Primo oīdo q mūdi inouatio non erit
aliud q eius purgatio: qz vni^o 3.
rij generatio est alterius corruptio: ⁊ econuer-
so fm pñm. pmo de gnatiōe: sed mūdi vetu-
stas ⁊ nouitas sūt pparia. **g** sua purgatio erit
sua inouatio. **C** **Itē** recessus a terminio a quo ⁊
accessus ad terminū ad quē non sunt duo mo-
tus sed vnus. **g** sūt recessus a vetustate qui est
purgatio ⁊ accessus ad nouitatē qui est inoua-
tio sunt idem motus. **C** **Itē** transmutatio a
nigredine in albedinē est vnus motus: q dicit
dealbatio. **g** a sili transmutatio mūdi a vetu-
state in nouitatē erit vnus motus: q dī inoua-
tio. **C** **Itē** purgatio argenti per ignem. nihil
aliud est q restitutio eius sue puritati. **g** simi-
liter purgatio mūdi p ignē nihil aliud est q
eius restitutio sue puritati.

C **Cōtra.** corruptio nō est generatio: sed pur-
gatio mūdi erit corruptio sue ipuritatis. ⁊ sua
innotatio erit generatio puritatis. **g** sua pur-
gatio non erit sua inouatio.

C **Respōdeo.** q impossibile est mutationes nō
hēre aliquā rem positūā p terminio a quo vel p
terminio ad quē: ⁊ qz puatio nullā dicit rē po-
sitūā: quāuis sint in re positūa. **I**deo corrup-
tio puationis nō pōt esse aliud reali q gene-
ratio hitus: sed qñ illud qd corrumpit est res
positūa distincta a re positūa q generat. tūc
corruptio vnus reali nō est idem qd genera-
tio alteri: cū ergo p purgatiōē mūdi remouen-
da sit ab elemētis aliq res positūa derogans
sue puritati: qz p purgatiōē sepabunt a quo-
libz elemēto ptes aliorū ⁊ dispōnes ad alia ele-
mēta q cānt in elemētis p mutūā actionem ⁊
passiōē in cōfinijs suis: ⁊ receptura sint nobi-
litatez que eorū nature superaddēt: vt inferius
osidet. sequit q eius purgatio per quā ipurita-
tis sūt corruptio ⁊ sua inouatio que nō tñ di-

est sue puritatis restitutione: s; ultra hoc alio nobilitatis receptione realiter differet. aliud ergo erit realiter mundi purgatio: et eius innouatio: et erit purgatio prior saltem ordine nature q; innouatio.

¶ Ad pñm in oppo^m dñm. q; pro tanto dicit pñus. gnatione vnus esse corruptioes alteri: et e converso: q; ad vñ sequet aliud. ¶ Ad 2^m dñm. q; nō est hīe: q; spaciū a quo receditur et

B spaciū a quo accedit pñus sunt: duo aut contraria distincta sunt fm formā: sed si poneretur duo loca discedit motus a termino pñi loci vsq; ad finē ei: et motus a principio alteri loci vsq; ad finē ei: essent duo motus saltē: si illa duo respiceret mobile: vt vñ spaciū ppter eoz cōtigitatē. ¶ Ad 3^m dicendū. q; in trāsmutatione a nigredine in albedinem sunt duo motus: vnus est q; est a nigro in nō nigro: et est corruptio nigredinis. alius q; est a nō albo in albu: et est generatio albedinis. ¶ Ad 4^m dicendū. q; nō est simile de purgatione argenti et mundi: quia argentum per purgationē non recipit nobilitatem vltra suā naturā: sed mūdus in suā innouatiōe nobilitatē recipiet quā nunquam habuit.

2ª Secundo querit vtrum motus corporum celestium cessabit. Et vñ q; nō: nihil auferet eis qd sit sūe nāe pueniēs: sed motus corporum celestium nālis est saltem quātū ad naturālē aptitudinē mobilis ad illum motū. ergo motus non remouebit ab eis. ¶ Itē in mundi innouatiōe corpora celestia et elementaria meliorabunt: sed si cessaret motus celestium peiorarent: q; nobilior est motus q; quies: cū q; sit puatio motus: et hīus nobilior est puatio. ergo motus celestium nō cessabit. ¶ Itē sicut oñsum est. lib. 2. Tps vel est motus primi mobilis ab anima nūcratus: vel est in illo motu. sicut in subiecto: sed tps nunq; cessabit: q; semper erit aliq; motus saltē in inferno: et secundū pñm. 4. phy. impossibile est motus esse sine tpe. ergo motus corporum celestium nūq; cessabit. ¶ Itē sol per sui motū successiue illuminat diuersas ptes terre. ergo si motus eius cessaret aliq; ptes terre remanerent perpetuo obscure: quod est inconueniens.

¶ Contra. apoc. 10. hētur q; angelus iurabit q; tps nō erit amplius: sed impossibile est esse motū sine tpe. ergo mot^o celi cessabit. ¶ Itē isa. 60. Non occidet vltra sol tuus.

¶ Rēpondeo. q; in mundi innouatione cessabit motus corporum celestium: nō p nām: sed p voluntatē intelligentiā mouētū obedientium voluntati creatoris in desinendo moueri: sicut

ex amore ei^o modo sibi obediūt in mouendo: quapropter cōuenienter a pñ. 12. metaph. dicitur causa pñia mouere in rōne amati: et desiderati: si tamē pñus in suo verbo sanū habz itellectum. tūc aut placebit creatori: vt ampli^o intelligenti corpora celestia nō moueant: q; tunc hēbit finis motus corporum illorū. intelligentie. n. mouent illa corpora: vt per motus eoz fiat re nouatio isluentia et temperatā que requiritur ad generationē et corruptionē quousq; ipse numerus electorū. omne aut qd ppter aliquē finē mouet: illo finē hito rōnabile est: vt ab illo motu q̄scat: nec. n. dici potest illa corpora nō moueri. ppter aliquē finē: q; tūc motus eorum esset inanis: nec ppter finē qui acq̄ri non possit: q; cū natura fm pñm actionē nō incipiat impossibilem compleri: multo fort^o de non ordinasset intelligentias illa mouere corpora ppter finem qui non possit haberi.

¶ Ad pñm in oppo^m dñm. q; celū quātū est ex parte sua non magis habet naturales aptitudinem ad motus q; ad quietem: q; per neutrum eoz in se acquirit aliquam perfectionē vel perdit: tamen naturalis aptitudo sua magis est p tempore quo debz moueri vt mouetur motu circulari q; recto: q; cū fm pñ. 3. celi et mundi: non sit graue neq; leue: contra naturam suam esset moueri motu recto deorsus: q; motus competit grauibz: vel sursum: qui motus competit leuibz. ¶ Et pterea rōne figure que est circularis maiorē aptitudinē habet nālē ad hoc vt circulariter moueat q; recte.

¶ Ad 2^m dñm. q; fm pñm. 5. phy. quia q̄es ante motū dñet motū. extendēdo nomē contrarietatis ad oppositionē: que est iter puatio nez et habitū: non sic tū est de q̄te post motū. q̄es. n. sequēs motū est finis eius: et ab eadem dñte causat. ¶ Ad 3^m dñ. q; sicut declaratiū est. lib. 2. di. 2. tps pōt accipi ppter cōmunitē suē large. ¶ Primo mō est in motu primi mobilis. sic in subo. et sine tpe sic dco poterit eē motus aliq; post iudiciū: cū sine tpe sic dicto fuerit mot^o tpe Josue: qñ sole et lūa ad preces eius stantibus: vt hī Josue. 10. in quo dāc itelligi q; oēs spe celestes. tūc steterūt: cū ipse Josue psequēbāt inimicos suos. ¶ Sed tps secundū mō dñi est in qlibet motu sicut in subiecto: et nūerat fm numerū motū: et sine tpe sic dicto nūq; erit motus. ¶ Ad 4^m dñm. q; nulle ptes terre in superficie remanebūt obscure: q; augebit lūmē lune: et lūmē stellaz que sufficiēter illuminabūt illā ptē terre q; a sole non illustrabit: nec ē inconueniēs q; vna pars terre magis illustret q; alia. s. illa q; fuit ab hoibz habitata

que a sole principat illustrabitur. **Ad. m.**

Tertio querit utrum corpora celestia cessabunt moueri in illo situ in quo creata fuerint. Et vsq. sic. **¶** Ido. in glo. super illud **Isa. 60.** **Nō occidet ultra sol tuus:** qd. etiā recte magis h. dicitur. **¶** Post iudiciū sal laboris sui mercedē recipiet: et nō veniet ad occasum: nec sol nec luna: s; in ordine in quo creata sūt stabūt. **¶** A siti et alia corpora celestia. **¶** Item cōueniēs est corpora celestia stare in optimo ordine quē possibile est ea hēre: sed credibile est q. in tali ordine et situ creata fuerūt. q. cessabūt moueri in illo situ in quo creata fuerunt.

B **Cōtra.** corpora celestia p. suū motū non redibunt ad situm in quo creata sunt nisi ab illo tpe moueant p. 36. milia annorū: cū octaua spe ra p. p. motu nō moueat in. **¶** Anis nisi per vñ gradū: sed nō est credibile q. tādiū duret hic mūdus s; corruptibilē statū: cū dicat apo. **1. cor. 10.** q. nos sumus i quos fines seculorū deueniunt. ergo corpora celestia nō stabunt in illo situ quo creata sunt.

¶ Respōdeo. q. vnus situs nō est magis cōueniēs q. alius corporibus celestibus ppter se: q. p. quocūq. situ seu cōstellatōe nō meliorant nec peiorant: aliqua tamē cōstellatio seu habitudo illoz corporū inter se magis est cōueniēs ad vñ effectū q. ad alia. vbi gfa. cōiunctio solis et martis in corde leonis magis est cōueniēs ad generandū caliditatē et siccitatē in istis inferioribus q. iunctio Jouis et Saturni: et ista est pueniētiō ad aliq. aliū effectū q. pmar: sic de alijs. Quādo aut pmo creata fuerūt corpora celestia aliū effectus in istis inferioribus reqrebant ad cōueniēs mūdū regimē q. modo: et aliū modo q. tūc: et aliū in fine mūdi q. nūc. Dico ergo q. corpora celestia creata fuerunt in pueniētissimo situ. p. effectibus: qui tūc reqrebant: et modo sunt in cōueniētissimo situ pro effectibus qui nunc requiruntur: et in fine mundi erunt in situ cōueniētissimo illi dispositioni elementorū qui congruet incorruptibili statui. Cum ergo tūc congruat elementis dispositio que non fuisset congrua: quādo pmo celestia corpora creata sunt: sequitur q. nō cessabunt moueri in illo situ in quo creata fuerunt: et tamen cessabūt moueri in situ cōueniētissimo mundo pro illo statu: q. situs seu habitudo eorū inter se. tūc erit talis q. maxime disponet elemēta ad hoc vt non agant nec patiantur adinuicem.

¶ Ad p. m. in oppositū dōm. q. quāuis sol et luna quādo corpora celestia dēscendē habebant illā habitudinē iter se quāz habuerunt quādo

pmo creata sunt: non tū hēbunt eandē habitudinē ad illa corpora celestia: nec alia corpora celestia iter se quā hēbunt q. do pmo creata fuerunt. **¶** Ad 2. p. solo ex dictis in gōne. **¶** Argumentū ad oppositū gfa. cōclusionis pcedendū est: tū rōne sōne nō cogit: q. deus q. corpora celestia creauit in qua bitudine voluit illa posset disponere f. m. eandē bitudinē citissime si sibi placeret.

Quarto querit utrum cessatio motus corporū celestium erit sufficiens causa nō agendi nec patiendi elementa abinuicē. Et vsq. sic. p. ph. 8. p. ph. asserit et probare conatur motū celi ita potē esse motibus alijs q. ipso nō existente nō essent alijs mot: sed actio et passio elementorū iter se est per motū alterationis. ergo cessatio motū celi erit sufficiens cā vt elementa non agant: nec patiantur abinuicem. **¶** Item mēsurā est causa mēsurati. vñ tas. n. causa est numeri et eius mēsurā: sed f. m. ph. 4. p. ph. Tempore mediante motu celi mēsuramus alios motus. ergo motus ē causa omnium motuum aliorū: cum ergo reuotio cause sit sufficiens rō remotionis effectus: cessatio motū celi erit sufficiens causa nō agendi nec patiendi elementa abinuicem. **¶** Itē causa non agendi nec patiendi elementa abinuicem non erit eorū nature mutatio: quia eorū natura mutari non posset existētia salua: quia f. m. ph. secūdo p. ph. Natura rei est eius forma vel materia: nec amissio suarū naturalium qualitatum: quia ille remanebunt eis: vt dictum est. ergo videtur q. cessationis sue actionis et passionis inuicem non erit alia causa: nisi cessatio motus celi.

¶ Contra. videt sentire aug. lib. xj. cōfessio: nam vltra mediū: q. si corpora celestia staret adhuc posset moueri rota figuli. ergo a simili possent elementa abinuicem alterari. **¶** Itē a domino Stephano epō Parisiensi excommunicatus est hic articulus: q. si celi staret ignis i stupā nō ageret: q. nec dō eēt: s; q. rōne possz ignis i stupā agere: posset et agere i alijs elm. **¶** Ad hanc questionem dicunt quidā q. cessationis actionis et passionis elementorū erit sufficiens causa cessatio motus celi: quāuis adhuc poterunt esse motus qui sunt ab anima rationali: eo q. illa a virtute corporū celestium non dependet. **¶** Sed contra hoc arguitur sic. vt enīz habetur **Iosue. 10.** ad p. p. **Iosue sol et luna steterunt:** et si alia corpora celestia nō steterunt totus ordo corporū celestium fuisset imutatus. tūc ergo omnia corpora celestia dēuerūt: nec p. hoc omisit **Iosue pugna**

re: nec cessauerunt omnes actiones naturales per totum mundus. **P**reterea. illa opinio videtur esse contra articulum excommunicatum qui allegat^r est. **P**reterea. corpora celestia non tantum agunt hic inferius per sui motum: sed etiam per naturalem virtutem forme sue. sicut per diversos effectus naturales: quod per diversas constellationes causantur: ideo cessante motu celi adhuc per suam naturalem virtutem possent agere in eis: nisi aliud obstar^t quod eorum quod: quous ergo quod celi esset sufficiens causa: ut idem elementum non ageret in aliud disformiter: eo quod per motum est renouatio influentiarum: quarum una magis confortat virtutem unius elementi in sua actione quam alia: tamen non esset sufficiens causa adhuc: ut unum elementum nullo modo aliud alteraret. **A**lij dunt quod si quod celi non sit sufficiens causa huius per se: erit tamen sufficiens causa per accensum: iquidam quod cecidit in illo puncto quo corpora celestia tale habebunt iter se hitudine que confortabit virtutem passibilioris elementi secundum illam proportionem: qua exceditur a virtute elementum magis actiuum. ideo nullus elementum aliquid poterit super aliud. **S**ed hec opinio deficit in duobus. **P**rimo quod non est probabile quod corpora celestia habeant illam hitudinem iter se quando celus quod cecidit: imo magis est probabile: quod tunc erunt illa corpora in tali hitudine iter se in qua maxime concordabunt virtuti elementorum actiuorum: quod arguitur per hoc: quod ante productionem ignis flagrationis causabit naturaliter hic inferius **ve** hemens caliditas et siccitas. sicut dicitur est superius in articulo primo huius dist. **P**reterea. si quod cecidit in tali hitudine: sic dicit opinio: adhuc non sequeret quod unum aliud alterare non posset. **E**rgo enim videamus elementum minus actiuum agere in elementum magis actiuum: quod nullum elementum agit in aliud quando patiat ab eo: cum secundum philosophum. secundum philosophum. omne agens physice in agendo patiat: multo fortius posset in cum agere: si per virtutem celestem virtus eius equaretur illi virtuti magis. non potest equale in equale agere quod debilius in fortius. adhuc. non cuiuslibet elementi principium passiuum quod est materia: inferius esset cuiuslibet alterius elementi principium actiuum: quod est forma. tunc tamen ita equaliter sese alteraret ut quantum remitteretur qualitas unius remitteretur qualitas alterius: et sic tandem ad tale equalitatem reducerentur: ut inter se nullam haberet proprietatem: et tunc agere cessarent in inuicem: sed remaneret elementa imperfecta in suis qualitatibus actiuus et passiuus: et etiam in suis essentialibus supposito quod recipiant magis et minus: sicut dicitur **Commetator** in lib. de substantia orbis. **V**idetur quod

mihi debemus. quod causa quare post iudicium elementa sese non alterabunt: manentibus tamen suis essentialibus et qualitatibus actiuus et passiuus in esse completissimo: est hec: quod deus supernaturaliter a materia elementorum remouebit generationem que necessaria est ad transmutationem naturalem. unde et secundum philosophum. primo philosophum. ponit unum de principijs nature. illa. non generationem non dicit tamen carentiam forme in materia: sed dicit illam carentiam forme cum possibilitate ad eandem: et si possibilitas illa non tamen differat a materia secundum rationem: sed sit aliquid in forma transmutabile: ille qui eas concreat materiem ab eadem poterit eas excludere nihil posituum materiem preterendo. si autem in materia non sit possibilitas ad formam nisi illa que ratione sola differt a materia: impeditur deus in materia supernaturaliter virtutem prohibentem. ipsam posse transmutari naturaliter ad aliam formam: et sic non remanebit in materia generationem que necessaria est ad naturalem transmutationem. **P**reterea. influentia generalis cause prime sine qua nulla creatura potest in suam actionem non ad erit elementis ad hoc ut agant et patientur ab inuicem. aderit tamen ad hoc ut in suis essentialibus et qualitatibus in esse completo perpetuo duret: et hec cum sufficeret: si nulla alia poneretur. **A**d primum in oppositum debemus. quod illud verbum philosophi intelligi debet de bonitate in agendo et patiente: nec plus potest per suas rationes concludi. **A**d secundum debemus. quod mensura non semper est causa mensurandi. unde et secundum philosophum. quarto philosophum. demonstramus motum per tempus: et tempus per motum. **P**reterea. motus voluntarios qui non dependent a virtute celi mensuramus per motum celi: pannus etiam mensuramus per vinum. **A**d tertium per se solutio ex dictis in questione. **Q**uestio. V.

Quinto queritur utrum lux corporum celestium et elementorum augebitur. **E**t videtur quod non: quod corpora celestia non tantum agunt hic inferius per motum: sed etiam per lucem: sed post iudicium hec inferiora amplius non transmutabuntur. ergo superfluum esset augmentum lucis eorum. **I**tem et si rei carenti luce possit dari lux. nihil tamen est dictum quod eius lux augeatur: sed terra luce caret. ergo nihil est dictum quod eius lux augebitur. **I**tem lux non est necessaria in ista machina mundi: nisi propter hominis usum: sed post iudicium lux ista mundialis non veniet in hominem usum: quod de damnatio planus est: quia in inferno sunt: et erunt perpetuo tenebre. unde **Iob. 10.** dicitur terra miserie et tenebrarum. **E**t de beatis. **Apoc. 22.** dicitur quod non egebunt lumine lucerne: neque lumine solis: quoniam dominus deus illu-

minabit eos, ergo supflui esset lucis augmentum in corporibus celestibus. J

C Contra. Isa. 30. Erit lux lue sicut lux solis. et lux solis septemplexiter: sed corpora celestia post iudicium inmittet lucem suam in hec inferiora: ergo hec inferiora amplius q̄ modo illuminabuntur. **C** Item fm p̄m. 8. p̄phico. Homo est minor mundus: debet ergo confor-
mari sibi in inouatione aliquo mō maior mundus: sed homo tunc ampliori lumie fulgebit. A
Et totius mūdialis machine lux augebit.

C Respōdeo. q̄ lux nō tñ est in corporibus mundi: ppter vsus necessitatis corporalis: sed etiam ppter vsus utilitatis spiritualis ad habendam delectatiōem in specie creature: et ad contemplādū deum in lucis effectu. Post iudicium non erit lux vtilis ad supplendum indigentiam alicuius rei necessarie corporibus electorum: sed erit vtilis propter secundā causam. Electi enim cum hoc q̄ deus in se cōtem-
plabuntur simul contemplabuntur eum oculo mentis in effectibus suis tam spiritualibus q̄ corporalibus: et in corporalibus delectabif
oculus corporalis: et ideo conueniens erit q̄ cum innouabitur homo lux etiam in corporibus celestibus augeatur: et ex consequenti elementa habundantius illuminētur q̄ modo: quia a corporibus recipient ampliozem luminis influentiam. B
Etiam autem preter illam claritatem quā a corporibus celestibus recipient lux eis imprimatur alia incertum est: tamen nullum est inconueniens. si concedatur q̄ sic: et tunc sicut anime electorum per lumen glorie aliquo modo angelis conformant manente differentia in essentia et proprietatibus naturalibus. sic corpora inferiora per suā illustrationem aliquo modo corporibus celestibus conformabuntur salua differentia in essentia: et proprietatibus naturalibus: tamen terra non illuminabit nisi in sui superficie. si enim in sui profundo illuminaretur: impii lumen illud viderent: quia visioe sunt indigni.

C Ad p̄mum in oppositiū patet solutio ex dictis in questione: quod etiam dicitur corpora celestia hic inferius agere: per lucere intelligē-
dum est q̄ agant per lucem: in virtute tamen sue forme substantialis. aliter cum omnes stelli recipient lumen a sole calefacerēt et exicca-
rent: quod falsum est. In actione autē illumi-
nandi que ratione lucis per se eis cōuenit cō-
municat eo modo quo communicant in luce.

C Ad secundum dicendum. q̄ minor est falsa. sicut enī nulla substantia spiritualis est totaliter expers lucis. sic nullus corpus est tota-

liter expers lucis: eo enī ipso quo omnes creature sunt effectus summe lucis: aliquo modo plus et minus lucem participat: quātū in aliis quibus corporibus lateat lux eorum. unde sola priuatio est pure tenebra. vñ male dixerunt dicentes nigerrimum colorem esse per omnē carentiam lucis. **C** Ad tertium patet solutio ex dictis in questione. Dō. VI.

Septo queritur vtrū bruta et vegetabilia destruantur. Et videtur q̄ nō: quia animalia sunt ad ornatum elementorum. ergo quādo elementa meliorabuntur animalia nō destruentur: quia tunc non debet ab eis auferri ornatu eorum. **C** Item sicut elementa seruiunt hominibz ita vegetabilia et animalia bruta. ergo sicut in mundi inouatione nobilitabuntur elementa: ita et vegetabilia nobilitabuntur et animalia bruta. **C** Item vegetabilia et bruta nobilitiora sunt elementis: quia elementa ordinantur ad mixtum: mixtum ad vegetatiuum: vegetatiuum ad sensitiuum. ergo multo magis videntur esse de perfectiōe vniuersi q̄ elementa: et ex consequenti magis q̄ elementa remanere debebunt. **C** Item mundus corporalis post iudicium non erit necessarius: nisi ad hoc vt beati in ipso deum contemplando delectentur: et inde amplius assurgant in laudem diuinā: sed expressius refulget diuina bonitas in animalibus et plantis q̄ in elementis: q̄ secundum Augustinum. xi. de ci. c. 16. Ordine nature preponuntur non vinentibus viuētia: et sentiētia non sentiētibz. ergo multo magis debebunt remanere bruta et vegetabilia q̄ elementa.

C Contra. cessante fine cessare debz id quod est ad finem: sed finis vegetabilium et brutorū est corruptibilis hominis status: cum ergo in mundi inouatione cessabit corruptibilis hominis status: animalia et plante non remanebunt. **C** Item omne viuens corruptibili vita morietur: sed nihil est ordinatū ad resurgendum q̄ fm se totū morietur. huiusmodi aut sunt vegetabilia et bruta. ḡ ita morient q̄ nō resurgent.

C Respōdeo. creaturaz: quedā sunt incorruptibiles s̄z se totas vt āgeli boni et mali: et corpora celestia: quedā corruptibiles fm se totas vt mineralia vegetabilia et bruta: quedā sunt corruptibiles secundum partem minus principalem: et incorruptibiles secundum partem magis principalem: vt homines qui sunt corruptibiles secundum corpus: et incorruptibiles secundum animam: quedā sunt corruptibiles in partibus: et incorruptibiles in toto: nō quin eorum natura tota ex parte sua corruptibilis sit: sed quia propter ordines mundi non

D ad est corruptio: et tales creature sunt elemēta: statui incorruptibili nō conveniunt ea que sū se tota corruptibilia sunt ex sui nā: et sū ordinem mundi. et ideo talia non remanebunt: cuiusmodi sunt mineralia vegetabilia et bruta. Omnes autē alie creature remanebunt: et que in parte sunt corruptibiles secundum se totas incorruptibiles efficientur.

C Ad 1^m in oppo^m dōm. q. aīalia nō sunt ad ornātū elementorū: nisi sū corruptibilē mūdi statū. unde in parte aeris nobiliori non est aliquis ornatus aīalium: nec etiā in igne: q. non sunt tam propter ornātū q. propter corruptibiles hominis status necessitate. **C** Ad 2^m dōm. q. quīs bruta aīalia et plāte seruiant homini. sicut elementa: non tamen tantā habent aptitudinem ad statū incorruptibilitatis. sicut elementa: q. sunt corruptibilia sū se tota. **C** Ad 3^m dōm. q. quāuis vegetabilia et bruta sint nobiliora simpliciter q. elementa: nō tamē quo ad conditionē durabilitatis. vegetabilia enī et animalia inter se habent causam corruptio- nis sue: nec celō quiescente possent perpetuari in esse: nec eadem in numero: nec eadem in specie: nisi per miraculū: nō est autē cōgrua ratio: quare deus ea per miraculū perpetuaret in esse. **C** Ad 4^m dōm. q. qdā est perfectōis in vegetabilibus et brutis perfectius est in homine: q. et perfecti⁹ vniū q. vegetabilia et sentit q. bruta. unde qdā in vegetabilib⁹ et brutis est occasio cōtemplandi deū in effectibus suis: perfectius reperitur in homine. unde nō op⁹ hac causa vegetabilia et bruta in perpetuum remanere.

Questio. vii.

Septimo queritur vtrūz mundo innouato: et facta distinctione bonorū et malorū deus posset aliquid addere ad bonitatem vniuersi. Et videtur q. nō: q. illud nō est perfectum. cuius perfectiōi aliqd addi potest: sed vniuersum tunc erit perfectū. ergo sue perfectiōi nulla poterit bonitas addi. **C** Item sū Diony. 5. c. de di. no. creature procedunt a deo. sicut numerus ab unitate: sed est aliquis numerus. s. binarius inter quē et unitatem nullus potest ēē numerus medius: ergo similiter est aliqua creatura: inter quā et deū nulla poterit esse alia media: sed nihil in creatis nobilius est vniuerso: cū cōprehendat omnes creaturas. ergo. inter vniuersū inouatū et ipsum deū nulla poterit esse media creatura. **C** Item si de⁹ tūc posset addere ad bonitatem vniuersi. et nō adderet iūdis esset: qd falsum est. **C** Contra. deus posset omnes dānos annūhilare: et creare tot angelos sanctos: sed si hoc

faceret melius esset vniuersum: q. plus esset in vniuerso de bono: et nihil de malo. ergo post innouationem mūdi adhuc deus posset addere ad bonitatem vniuersi. **C** Item omni effectui non equante potentia agentis: agens posset facere nobiliorē: sed vniuersum etiā inouatum non equabit potentiam dei. ergo deus posset facere aliud vniuersum nobilius illo. q. plus posset de bonitate facere q. erit in hoc vniuerso innouato.

C Respondeo. q. deū aliqd posse addere ad bonitatem vniuersi post eius inouationē tripliciter pōt intelligi: aut de illo eodē vniuerso in mīcro: aut de alio: aut partim de alio: aut partim de eodem. Primo modo dico q. si nomine vniuersi accipiat: seu includatur vniuersitas omniū creaturarū et substantiarū q. accidentiū: absolutorū q. relationū. sic deū posse addere ad bonitatem vniuersi p. additionē includit: q. illa bonitas superaddita: aut ēēt substantia: aut accidens: tunc vniuersitas creaturarū considerata ante additionem bonitatis illius ad vniuersitatem creaturarū includentem illā superadditā bonitatem se haberet sicut ps ad totū: totum autem et pars quāuis nō sint penitus diuersa numero: non tamen sunt penitus idem: sed partim idē: partim diuersa sū q. tra hi pōt ex sua phi. in pmo phy. Si autē nomine vniuersi intelligat vniuersitas substantiarū trī. sic dico q. illud idem vniuersum in numero: qd tūc erit etiā meliorari nō posset: q. finis eius meliorari nō poterit. Ille. n. finis de⁹ est: nec vniuersitas omniū aliarū substantiarū coniunctim posset melius ordinari ad suū finē q. tūc erit ordinata. Ille etiā substantie omniū pensatis non possent esse melius ordinate iter se per comparisonem ad suū totum: qd est vniuersum: nō posset etiā meliorari per meliorationē aliquarū creaturarū sū se alijs nō melioratis nec peioratis: q. quāuis pars creaturarū esset meliorata sū se. ex hoc tūc vniuersum non esset melius: q. per hoc nō melioraretur p. portio partī inter se et ordo: que maxime attēduntur in bonitate vniuersi. sicut si in psalterio chorda sonans obscure fieret ita claresonans sicut illa que sonat clarius. et sicut si luna fieret ita bona sicut sol sole non meliorato. psalterius esset peius: et mundus peior: nec posset meliorari per meliorationē. siue substantialem siue accidentalem omniū substantiarū: quia substantia nature humane christi meliorari non potest: nec actualiter: nec substantialiter. Beata etiam virgo meliorari non potest: et si omnes alię substantie meliorarentur

Substantialiter vniuersum nō remaneret idem
penitus in numero: si meliorarentur accidē
saliter adhuc vniuersus omniū pensatis nō
melioraretur: quātūcūq; nō esset bonitas in crea
tūris quam requirit optimus. vniuersi ordo p
comparationem ad iusticie et sapientie et mise
ricordie diuine manifestationē: qui ordo ma
xime attendit in bonitate vniuersi. **P** Si autē
questio intelligatur de alio vniuerso in nume
ro. tunc dico q; deus possit facere aliud vniuer
sum melius isto. etiā post sui inouationē. quā
uis: n. deus aliquam creaturā possit facere: ita
bonam q; illa eadem in numero non possit fie
ri melior: nec etiā eadem in specie. sicut p3 in
humana natura christi: que summus tenet in
specie humane nature: et cui superaddi nō po
test aliqd de bonitate: siue substantiali: siue ac
cidentalit: tamē omne aliam creaturam posset
deus facere meliorem sine fine in alia specie si
ue in alio genere. deus enim posset facere oēm
bonitatē creatam que rōni creature non repu
gnat: sed quantacūq; bonitas finitacioni
creature non repugnat: quia quantacūq; esset
distaret adhuc qd in creatura bonitate in infini
tum. **P** Si autē questio intelligatur de vniuer
so partim eodem partim diuerso. sic dūt qdaz
q; posset addere ad bonitatem: non tantū ma
terialem: sed etiam formalem vniuersis etiam
post sui inouationem: q; posset de nouo crea
re multa milia sanctorum angelorum: quibus
creatis vniuersitas ex illis et alijs creaturis p
existentibus constituta melior esset: nō tantū
materialiter: sed etiam formaliter. i. quantum
ad partium ordinem ad finem et iter se: q; erit
vniuersitas post sui inouationem sine illis.
C Aliqui tamē de questione se breuiter expe
dientes dicūt q; tāta erit bonitas creata post
vniuersi inouationem q; nullo modo creatu
ra. siue eadem numero. siue diuersa plus pos
set de bonitate capere q; tunc erit. vnde tunc
erit tota bonitas quam possibile est creari. vnde
de quāuis inter ipsum vniuersum inouatum
et deus erunt infiniti gradus: non erunt tamē
possibiles participari.

R **C** Ad pmiū in oppositū dōm. q; pcedit de eo
dē vniuerso in numero. **C** Ad 2m dōm. q; ali
quo mō ē sibi et nullo magis dissimile. In hoc
enī est simile q; sicut vntas simplicior est nu
meris progrediētibz ab eaz q; omnes par
ticipant vntatem. dicimus enim q; binarius
est vnus numerus trinarus est vnus numerus:
et sic de alijs: nec duo numeri eq̄lites sunt vni
tati propinqu. sic deus simplicior est omnibz

creaturis: et quilibet creatura aliquid partici
pat de bonitate diuina: nec sunt due species p
naturā equaliter sibi propinquę: in multis in
est dissimilitudo: quia ab vntate non pcedit
nisi vnus numerus immediate. s. binarius: et se
quens numerus pcedit ab vntate median
te binario: et sic deinceps. binarius etiam est
ita propinquus vntati q; nō potest numerus
ei propinquior esse: sed omnes anime rationa
les sunt a deo immediate tantum: nec est ali
qua creatura ita deo propinqua: quā deus non
posset facere aliam sibi propinquiorē: saltes
loquendo de propinquitate: que cōsideratur
in creaturis per suam naturā. vnde et si huma
na natura christi non posset deus facere aliam
sibi propinquiorē quantum ad motū existē
di quem habet in diuino supposito: posset ta
mē facere in alia specie vel in alio genere crea
turam nobilioris essentie cui maiorē posset
dare gratiam singularis persone q; posset ea
pere anima christi. si non esset persone diuine
vnta et supposito. **C** Ad tertium dicendum.
q; in factione bonitatis create attenditur bo
nitas per comparisonem et voluntatem diui
nam. vnde non ideo deus voluit creare mun
dum: quia bonū erat mundū creari: sed ideo
bonum fuit mundum creari: quia deus voluit
ipm creari: et ideo eo ipso q; post mundi inno
uationē deus non volet addere ad bonitatē
creaturam bonum erit q; non addatur.

C Primum argumentum ad partem aliam
procedit de vniuerso quod esset partim idem
partim diuersū cum isto vniuerso inouato.
Et potest dici q; si hoc factio mundus esset
melior naturaliter: non tamē esset formaliter
melior: quia non esset: ita pueniens et pulcher
ordo in vniuerso sicut erit. **C** Secūdu pcedit
de vniuerso qd esset aliud in nūero ab isto.

Circa litterā. In humanitate suscepit illud
quod est causa nostre resurrectionis:
id est passionem et resurrectionem. quod sic est
intelligendum q; eius passio est causa merito
ris nostre resurrectionis spiritalis: et in futu
ro nostre resurrectionis gloriose. sua autem
resurrectio pædicte duplicis resurrectionis fuit
causa exemplaris: Per verbi factum in car
ne filij hominis fit corporum resurrectio. hu
ius exposito patet per expositionē verbi pre
dicti. Angeli deferent ante eum signū crucis.
dicunt aliqui q; non erit signū crucis in quo
crucifixus est xps: sed qdā signū illi crucis re
p̄ntatiuū. Ego at credo q; illa ead crux i nūe
4

Distinctio

Bro in qua crucifixus est portabitur ad iudicium ministerio sanctorum angelorum: qui. n. corpora huiusmodi redacta in pulueres eadem in numero restaurabit illam eandem crucem in numero poterit restaurare: et multo rationabilius est quod ipsamet ad iudicium portetur quam aliud signum pro ea. ex hoc enim electis erit maior bonorum: et erit expressior materia assurgendi in laudem Iesu christi: et erit reprobis maior consilio. nec video inconueniens: si propter rationes predictas ponatur quod per diuinam potentiam in perpetuum conseruetur. Ne impij in tormentis potest sub terra fruatur luce eorum. Potest dici ut voluit aliqui quod in alio hemispherio est aliqua terre hiatus: per quem derivaretur solare lumen ad impios: si modo solito circulariter moueretur: sed hoc nihil est: quia post iudicium terra erit vniuersa clausa: aliter enim si esset in aliqua parte eius hiatus usque ad infernum lumen stellarum existentium super hemispherium in quo esset ille hiatus illuminaret infernum. An potest dici quod illud verbum quod dicitur Iherosolymis secundum falsam imaginationem quorundam imaginantium esse infernum in superficie terre in hemispherio istius contraposto.

De differentia mansionum in celo et in inferno.

Distinctio. XLIII.

Distinctione resurrectione vere facta vniuerso impletoque iudicio suos fines habebunt ciuitates due: vna christi alia diaboli: vna bonorum et altera malorum: vtraque tamen angelorum et hominum. Istis voluntas: illis factus cultas non poterit esse peccandi: vel vlla conditio moriendi. istis in eterna vita feliciter viuentibus: illis infeliciter in eterna morte sine moriendi potestate durantibus: quoniam vtrique sine fine: sed in beatitudine isti: alio alio perstabilius. in miseria vero illi: alio alio tolerabili peribunt. Ex his apparet quod sicut boni differenter glorificabuntur: alij magis: alij minus: ita et mali differenter in inferno punientur. Sicut. n. in domo patris. i. in regno celorum mansiones multe sunt. i. primorum differentie: ita et in gehenna diuerse sunt mansiones. i. suppliciorum differentie. omnes tamen eternam penam patientur. sicut

omnes electi eundem habebunt denarium: quem pro familias dedit omnibus qui operati sunt in vinea. Noie denarium aliquid omnibus electis commode intelligitur. scilicet vita eterna deus ipse quo omnes fruuntur: sed impiter. nam sicut erit differens clarificatio corporum: ita differentes gloria erit animarum. Stella. n. a stella. i. electus ab electo different in claritate mentis et corporis. Alij. n. alijs vicini clariorque dei speciem contemplabuntur: et ipsa contemplandi differentia diuersitas mansionum vocatur. Domus ergo est vna. i. denarius est vnus: sed diuersitas est ibi mansionum. i. differentia claritatis: quia vnus est et summus bonorum beatitudo: et vita omnium. i. deus ipse. Hoc bono omnes electi perfruantur: sed alijs alijs plenius. perfruentur vero videndo per spiritum non per speculum in enigmate. Verere ergo vitam est videre vitam. i. cognoscere deum in spiritu. Vnde veritas ait in euangelio. Nec est vita eterna ut cognoscatur te: et quem misisti Iesus christus esse vnus et solus verus deus: hoc est habere vitam. i. cognitionem habere bonum quod tu es. i. vitam.

Si omnes homines volunt esse beati. Olet et queri de beatitudine vtrique earum omnes velit et sciatur que sit vera beatitudo? De hoc Aug. in. ij. li. dicitur. ita differit. Ad id est cum capessere retinendaque beatitudinis voluntas vna sit omnium: vnde tanta existat de ipsa beatitudine rursus diuersitas voluntatum: non quod ea aliquis non lit: sed quod non omnes eam norunt. Si. n. eam omnes noscerent: non ab alijs putarent esse in virtute animi: ab alijs in voluptate corporis: ab alijs atque alijs alibi atque alibi. Quomodo ergo omnes amant quod non omnes sciunt? Quis potest amare quod nescit? sic supra disputauimus: cur beatitudo amatur ab omnibus: nec tamen scitur ab omnibus? an forte sciunt omnes que ipsa sit: sed non omnes sciunt ubi sit: et inde differentia est? An forte fallit quod per vno po-

fuimus beate viuere oēs homines vel-
le. Si enim beate viuere est. verbi grā.
scdm animi virtutē viuere: quo mō bea-
te viuere vult qui hoc nō vult? Nōne ve-
rius diximus homo ille nō vult beate vi-
uere: qz non vult scdm virtutez viuere:
quod solū ē beate viuere. Nō ergo oēs
beate viuere volunt: imo pauci hoc vo-
lunt: si nō est beate viuere nisi scdm vir-
tutem animi viuere: qd multi nolūt. Ita
ne falsum erit? Unde nec Cicero dubita-
uit. ait. n. Beati certe oēs eē volumus.
absit vt hoc falsum esse dicamus. Quid
ergo? an dicendū est etiā si nihil aliud sit
beate viuere q̄ scdm virtutē animi vi-
uere. tamē z q hoc nō vult: beate viuere
vult. Nimis qdē hoc videt̄ absurdum.
Tale. n. est: ac si dicamus: qui nō vult vi-
uere beate: beate vult viuere. Istā repu-
gnantiā qs audiat: quis ferat? z tamē ad
hāc strudit necessitas: si z oēs beate vi-
uere velle verū est: z nō omnes volūt sic
viuere: quo mō solum viuūt beate. An il-
lud ab his angustis poterit nos eruere:
si dicamus nihil esse beate viuere nisi vi-
uere scdm delectationē suā: z ideo falsū
nō esse q omnes beate viuere velint: qz
omnes ita volūt vt quēqz delectat. Sed
id quidē falsum est. Velle enim quod d-
ceat: est eē miserrimū. Nec tam miserū
est nō adipisci qd velis: q̄ adipisci velle
qd nō oporteat. Quis ita cecus sit vt vi-
cat aliquē iō beatus: qz viuūt vt vult: cū
pfecto z si miser eēt: min⁹ tñ esset z si ni-
hil eoz q̄ pperā voluisset hīe potuisset.
Mala enim volūtate vel sola miser q-
qz efficitur: sed miserior cū desiderū ma-
le volūtatis impletur. Quapropter quā
verum est q omnes homines esse beati
velint: idqz ardētissimo amore appetāt:
z propter hoc cetera quēcūqz appetūt:
uet q̄qz potest amare: qd omnino qd vlt

quale sit nescit: nec potest nescire qd sit
quod se velle scit: sequitur vt omnes bea-
tam vitā sciant. omnes autē beati habēt
quod volūt: q̄uis nō omnes qui habent
quod volūt: continuo sint beati. cōtinuo
autem miseri sunt qui vel nō habent qd
volunt: vel id habēt quod non recte vo-
lūt. Beat⁹ ergo nō ē nisi qui z hz omnia
que vult: z nihil vult male. Ille quippe
beate viuūt q viuūt vt vult: nec male ali-
quid vult. Cū ergo ex his duobus cōstet
beata vita: licet in malis sit aliqs bonus:
nō tamen nisi finitis oibus malis est bea-
tus. Cum ergo ex hac vita qui in his mi-
seris fidelis z bonus est: venerit ad bea-
tam vitā: tunc erit vere quod nūc nullo
modo esse potest: vt sic homo viuāt quo
modo vult. Non enim ibi volet male vi-
uere: aut volet aliqd: qd deerit: aut de-
erit aliqd quod voluerit. quicqd amabi-
tur aderit: nec desiderabitur qd nō ade-
rit. Et omne quod ibi erit: bonum erit:
z sūmus deus summū bonum erit: z qd
est omnino beatissimū: ita semp fore cer-
tum erit. beatos autem esse se velle oīz
hominū est: beatos eē se velle omnes in
corde suo vident: nec tamē omniū est fi-
des qua ad beatitudinē peruenit.

¶ Si quid de deo cognoscit aliqs quod
ibi nō itelligunt omnes.

¶ Olet etiā queri vtrum aliqd de
deō cognoscat aliqs magis me-
rit⁹ vt petrus: quod non cogno-
scat aliqs minus merit⁹ vt linus. Pluri-
bus videt̄ q oīa de deo ad beatitudines
spectātia omnes cōmuniter electi cogno-
scant: sed differēter. Nihil enim in deo
noscibile maius: digniusqz videt̄ q̄ eum
itelligere trinū z vnum. hoc autem oēs
tūc per spēs cognoscēt. Unde sequitur vt
non sit aliquid beatitudini pertinēs ico-
gnitum alicui beatorz. Omnes ergo cun

ita illa videbitur: quorum cognitio seruit
beatitudini: sed in modo videndi different.
Alii. n. alio magis: alii. alio minus fulgebunt
De paritate gaudij.

Olet etiam queri an in gaudio dis-
tinctio pares sint: sicut in claritate co-
gnitionis differunt. De hoc Aug.
ait. Multe mansiones in una domo erunt
s. varie premiorum dignitates. s. ubi de-
erit omnia in omnibus. erit. n. in dispari
claritate par gaudium. ut quod habebunt
singuli commune sit omnibus: quia etiam glo-
ria capitis omnium erit per vinculum cha-
ritatis. Ex his datur intelligi quod par gau-
dium omnes habebunt. si. disparis co-
gnitionis claritate: quia per claritatem
que in singulis erit perfecta tamen quicquid gau-
debit de bono alterius: quantum gauderet
si in seipso haberet. Sed si par erit cum-
ctorum gaudium: videtur quod par sit omnium
beatitudo: quod constat omnino non esse.
Ad quod dici potest quod beatitudo par esset
si ita esset par gaudium: ut etiam par esset
cognitio: sed quia hoc non erit: non faciet pa-
ritas gaudij paritatem beatitudinis. Potest
etiam sic accipi par gaudium ut non refe-
ratur paritas ad intentionem affectionis
gaudentium: sed ad universitates rerum:
de quibus gaudebitur: quia de omni re unus
de gaudebit unus gaudebunt omnes.

Si maior sit beatitudo sanctorum post
iudicium.

Est hoc queri solet si beatitudo
sanctorum maior sit futura post iu-
dicium quam iterum. Sine omni scrupulo
credendum est eos habituros maiorem
gloriam post iudicium quam ante: quia
et maius erit gaudium eorum: ut supra
testatus est Augustinus. amplius erit eorum co-
gnitio. Unde Hieronymus. Peracto iudi-
cio amplius gloriam sue claritatis de-
monstrabit electis. Si quem mouet

qui dicit opus sit spiritibus distinctorum
corpora sua in resurrectione recipere: si
eis potest sine corporibus summa beatitudo
perhiberi: difficilis questio est: nec po-
test a nobis perfecte definiri: sed tamen
dubium non est: et raptam a carnis sensi-
bus hominis mentem: et post mortem ipsa
carne deposita non sic videre posse. ideo
mutabilem substantiam. id est deum: sicut san-
cti angeli vident: sine alia latentiori cau-
sa: sine ideo quia inest ei naturalis quidam
appetitus corpus administrandi quo re-
tardatur quodammodo ne tota intentio-
ne pergat in illud summum celum: donec
ille appetitus conquiescat. Porro si tale
sit corpus: cui sit difficilis et gravis ad-
ministratio: sicut hoc caro que corrumpi-
tur: multo magis aueritur mens ab il-
la visione summi celi. Proinde cum hoc cor-
pus iam non animale: sed spirituale receperit
equata angelis: habebit perfectum na-
ture sue modum obediens et imperans vniuersi-
tati et vniuersis tam ineffabili facultate: ut
sit ei glorie quod fuit sarcine.

Superius determinauit magister de resur-
rectione mortuorum: et de statu eorum ante resur-
rectionem: et de iudicio resurgentium. Hic de
terminat de remuneratione iudiciorum. Et
diuiditur in duas. Primo determinat de re-
muneratione bonorum. Secundo de retribu-
tione malorum. Distinctio sequenti. ibi. Hic oritur
questio. Primo in duas. Primo deter-
minat de retributione in communi sanctorum.
Secundo de partibus retributionis in spe-
ciali. ibi. Soler queri. Secundo in duas. Primo
determinat de differenti participatione beatitu-
dis. Primo de appetitu beatitudinis. ibi. Soler et queri.
Talia per quod ibi seipsum. Soler queri diuiditur in
duas. Primo de officia cognitionis bonorum. Primo de
officia gaudij ipsorum. ibi. Soler etiam queri an in gau-
dio. Primo de officia beatitudinis ante iudicium et post.

ibi. Post hoc. Arri. r.
Ircum hanc di. querendum
est principaliter de
Primo de aditate beatitu-
dinis et de eo in quo consistit.
Secundo de eius appetitu et par

dispositione. **Tertio** in speciali de dotibus anime. **4°** de dotibus corporis. **Quinto** de accidentali premio bonorum. **Circa** primus queruntur octo. **Primo** ut sit aliquis ultimus finis vite humane. **Secundo** utrum ille finis sit beatitudo. **Tertio** ut beatitudo sit quid creatum. **Quarto** utrum sit actus. **Quinto** utrum sit actus anime. **Sexto** utrum sit actus intellectus et voluntatis simul. **7°** utrum sit principalis actus voluntatis et intellectus. **Octavo** utrum principalis sit actus intellectus et speculativus et practicus. **9°**.

Primo ostendo quod non est alius ultimus finis vite humane. nihil. h. est ultimus finis vite humane quod ordinari potest ad alium finem: sed nullus est bonus quod homo non possit ordinare ad alium finem etiam scilicet: quod patet cum homo diligit deum propter aliquod temporale commodum: ergo nihil est quod sit finis ultimus vite humane. **Item** nullus actus humane vite est ultimus. Actus enim ei precedere possunt in infinitum: sed omnis actus humane vite est finis eius: quia secundum philosophum 2° celi et mundi. omnis res cui est operatio ipsa est propter operationem illam. ergo nullus finis vite humane est ultimus. **Item** si esset aliquis finis ultimus humane vite homo nunquam ageret nisi propter finem: quia ultimus finis est primum movens in agibilibus: sed multa videtur homo agere non propter finem ut sunt omnia illa que facit sine deliberatione. ergo non est alius ultimus finis vite humane.

Contra philosophus 2. metaphysicorum. probat quod in causis efficientibus essentialiter ordinatis est deuenire ad efficiens primum: ergo a similibus finibus vite humane essentialiter ordinatis oportet ponere ultimum. **Item** philosophus ubi philosophus. qui ponunt processum in causis finalibus in infinitum auferunt naturam boni. sed secundum philosophum 2. physicorum. finis habet naturam optimi. ergo ponentes processum in causis finalibus in infinitum auferunt finem.

Responsdo quod vite humane est aliquis ultimus finis per se. In omnibus enim que per se habent ordinem ad invicem non est aliquid convenientius nisi sit primum. **Unde** philosophus 5. physicorum. probat quod in causis moventibus per se non est processus in infinitum: quia ut dicit ibidem. cum infinitorum non sit primum et primo movente non existente alia non moveant non esset possibile alia moveri: quia secunda moventia non movent nisi per hoc quod moventur a primo movente. illud autem quod movet appetitum est finis: et primum movens est ultimus finis: si negamus ultimum finem nullus alius finis poterit appetitum

tum movere: sic voluntas nihil appetere posset: quod manifeste falsum est. **Preterea**. nullus naturalis appetit id quod a quocunque impossibile est haberi per quacunque viam. Quis. n. voluntas deliberativa possit esse impossibile secundum philosophum 3° ethicorum. c. 5. hoc tamen de naturali appetitu nullum modo vere dici potest. Quis. n. in aliquo frustratur naturalis appetitus propter aliquod accidens: ut in sanis qui naturaliter appetunt felicitatem: quod impossibile est eos prosequi propter suam obstinationem: tamen nullus appetit rationalis creature frustra et non potest ultra et per se: sed ut docet experientia. vita humana naturaliter appetit perfectam quietem: ergo quietem perfectam ad aliquod consequi per viam aliquam possibile est: sed impossibile est perfecte quiescere vitam humanam in re ordinata ad alium finem per se: quod docet etiam experientia illi qui motus appetit sui diligenter vult considerare. ergo oportet concedere esse vite humane alium quem ultimum finem per se.

Ad primum in oppositum dicendum cum dicitur quod nihil est ultimus finis vite humane quod ordinari potest ad alium finem etc. dico quod verum est si potest ordinari ad alium finem per se. sic autem deus ordinari non potest ad alium finem: quia omne illud quod est finis per se alterius alterius melius est illo. ultimus tamen finis per se potest ordinari per accidens ad aliquid quod aliud: ut ad finem. scilicet per malam intentionem abutentis. **Ad secundum** dicendum quod non omnis actus vite humane est finis eius per se. quamvis quilibet actus eius possit esse finis eius per accidens. In causis autem per accedens nihil prohibet in infinitum procedere. ita tamen quod totum acceptum semper sit finitum. cause enim per accedens secundum philosophum 2. physicorum. indeterminate sunt. **Preterea** argumentum peccat: quia in tertia figura non concluditur universalis conclusio. unde debet sic concludere: quod est finis aliquis vite humane qui non est finis ultimus: et hoc est verum: vel quod sunt fines aliqui vite humane in quibus potest procedi sine fine. Et hoc est verum in finibus per accedens. **Ad tertium** dicendum quod homo agens in quantum homo agit per rationem et voluntatem: quia per hoc distinguitur a brutis. unde actus hominis non precedentes ex ratione et voluntate: et si possint actus hominis dici: non tamen propter loquendo dici possunt actus vite humane: sed magis vite brutalis. Et propterea illi actus et si non habeant finem sibi presentem a ratione. habent tamen finem imaginatum: si sunt actus supponentes in homine aliquam cognitionem: aut sibi presentem a conditoris nature: si sunt actus non supponentes in

homine aliquam cognitionem vt sunt act^o po-
tentie vegetatiue: et hor^u finis finis vltim^o ē vl-
timus finis humane vite: q^z deus qui vite hu-
mane finis est vltim^o est finis omnium creatura-
rum. vt ostensum est lib. 3. di. p^{ma}. Q^{do}. 11.

Secundo queritur v^t p^o vltim^o finis vite humane sit hois beatitudo. Et
videt^{ur} q^o nō. vltim^o finis vite humane finis est
omnium creaturar^u: vt p³ lib. 3. di. p^{ma}. in illa q^o-
stione. v^tz bonitas xpi sit finis omnium creatu-
rarum: sed beatitudo nō est finis omnium crea-
turar^u: q^z multe creature sunt que nō sūt capa-
ces beatitudinis. ergo vltim^o finis vite humane
nō est beatitudo. ¶ Itē vt ostensum ē lib. 2. dist.
38. Omnium bonor^u actuum voluntatis ē vnus
finis vltim^o: sed non omnium voluntatū est vna
beatitudo. ergo vltim^o finis humane vite nō est
beatitudo. ¶ Itē finis vite humane est qd p
se sufficiens: sed felicitas qⁱ idē est qd bea-
tutudo idiget exteriorib^{us} bonis. s^z p³ p^o eth.
c. 12. ergo finis vite humane nō est bitudo.

¶ Cōtra. Augu. 8. de ci. c. 3. finis boni appel-
latur quo q^usq^{ue} cū peruenit beat^{us} est. ergo vl-
timus finis vite humane est hois beatitudo.
¶ Itē idem. 12. lib. qū in fine libri. finis noster
est puenire ad illud regnū cur^u nullus est finis:
sed puenire ad illud regnū est hois bitudo. s^z
vltim^o finis vite humane ē hois beatitudo.

¶ Rūdeo q^o vltim^o finis humane vite duplici^{ter}
pōt accipi. Vno mō p bono in quo vltimo qe-
scit homo. alio mō p quiete hois in illo bono.
Similr beatitudo pōt accipi duplr. Vno mō
pro bono in quo homo beatificat. alio modo
p pfecta punctione hois cū illo bono que con-
iunctio est hois beatificatio. accipiēdo finē z
beatitudinē mō pūo vltim^o finis vite humane
z hois beatitudo realr idē sunt. similr finis
modo secūdo modo accepta: sed differūt fm
rōnem: q^z finis vltim^o dī inq^uitū nō ordinat^{ur}
ad vltiorē finē. z pmo mouēs appetitū bea-
tutudo dī inq^uitū est sufficiens: sūmū hois bonū.

¶ Ad p^o in opp^o dōm q^o vltim^o finis vite hu-
mane inq^uitū accipitur pro bono in quo vltio
qescit homo: z ipsa beatitudo p bono in quo
homo beatificatur sunt vltim^o finis oīum crea-
turarum: q^z vltim^o finis vite humane z bitudo
pdicto modo accepta realr idē sunt: sed crea-
ture irrōnales aliter ad illū finem ordinantur
q^z creature rōnales: q^z rōnales illuz finē attin-
gunt immediatē: in illo beatificantur: sed irra-
tionales ad illū ordinantur homie mediante:
nec in illo beatificantur: q^uis aliquā ei^o parti-
cipatiōem immediate recipiant. ¶ Ad 1° dōm

q^o accipiēdo vltimum finem vite humane z
beatitudinē pmo mō: sicut omnium bonarū vo-
luntatū est vnus finis: ita vna beatitudo: quia
vnū bonū est in quo oēs bone volūntates bea-
tificat^{ur}. accipiēdo aut vltimū finē z beatitu-
dinē mō secūdo: nō est oīum bonarū voluntatum
vn^o finis in numero: nec etiā in equali gradu.
sūt nec vna beatitudo. vt infer^{re} patebit. ¶ Ad
3° dōm. q^o ibi p³ loq^uitur de felicitate politicā:
que habet in hac vita: que multis miserijs est
permixta. vnde vt ita loquar: est felicitas mi-
sera.

Questio.

Tertio querit^{ur} v^tz beatitudo sit qd creatū
Et videt^{ur} q^o nō. In nullo creato vi-
det^{ur} qescere vita humana. An de aug. p^o lib.
p³ef. s^zus p³m. loq^uēs ad deū ait. Inquietū est
cor n^{ost}ri donec req^uiescat in te: sed in beatitudi-
ne est q^uo toti^{us} vite humane. ergo beatitudo
nō est aliqd creatū. ¶ Item idē est gloria qd
beatitudo: sed p³al. ad deū loq^uēs ait. Tu autē
domine suscep^{er}is meus es gloria mea. s^z deus
est beatitudo vite humane.

¶ Contra. videre deum est aliqd creatū. ē. n.
actus creature vidēis: sed videre deū est hūa-
ne vite beatitudo. vnde vt habet Jo. 17. ait sal-
uator ad p³em. hec ē vita eterna vt cognoscāt
te. ergo beatitudo vite humane est aliqd crea-
tum. Item beatitudo hois est in hoie bono. s^z
p³m pmo eth. c. 6. vñ. pbat felicitatē nō eē in
hoib^{us} per hoc q^o bonor^u magis videt^{ur} in bonor^u
rantib^{us} q^z in bonor^uat^{is}: sed qdqd est in hoie ē
creatū. ergo beatitudo est qd creatum.

¶ Rūdeo. q^o bitudo vite humane duplr pōt
accipi. vno mō p illo bono in quo pfecte z ple-
narie req^uiescit hūana vita: alio mō p pfecta qe-
te humane vite in illo bono: que cōsistit in pfe-
cta hois punctione cū bono illo. pmo mō bea-
tutudo accipitur p beatitudinis obiecto: z sic
planum est q^o beatitudo dicit quid increatum
s^z ipsum deum. in nulla n. creatura posset hor-
mo inuenire perfectam sufficientiam ad quie-
tandum z p³ficiendum eum totum. eo enim
ipso quo secundum animā factus est ad ima-
gineū deitante capacitatis est: vt nullus bo-
num possit ei sufficere preter summū bonum.
vnde in lib. de spiritu z anima ante medū. tā-
te dignitatis est humana cōditio vt nullus bo-
num possit ei sufficere preter summū. beatitu-
do autem secūdo modo accepta est aliqd cri-
stiens in beato tāq^z eius vltima z plenaria pfe-
ctior: est aliqd creatum: sicut bene ostēdit
rationes ad partē secundam.

¶ Argumēta ad partē p³mā pcedunt de
beatitudine pmo modo dicta. Q^{do}. 11.

Quarto queritur utrum beatitudo sit actus.

Et videtur quod non. melior est habitus actus: quia est permanentior: et quia sicut dicit philosophus in physica. illud bonum est melius quod est permanentius: sed beatitudo est maximum bonum hominis. ergo est habitus et non actus. **C** Item beatitudo est proprium tantum gaudium. unde saluator in Jo. 16. de beatitudine sub nomine gaudij loquens ait. Gaudium vestrum nemo tollet a vobis: sed gaudium est anime passio. cum ergo passio distinguitur a actu finem ponente. et ethica. c. 5. passiones. potentias. habet esse tanquam principia actionum. ergo beatitudo non est actus. **C** Item perfecta unio hominis cum deo est relatio: sed perfecta hominum unio cum deo est beatitudo hominis. ergo beatitudo hominis est relatio.

C Contra. beatitudo hominis autem est habitus: aut actus: non habitus: quia tunc posset in virtute: quod nullo modo probare philosophus per ethicorum. c. 6. g. est actus. **C** Item philosophus primo ethicorum. c. 9. venat istam diffinitionem felicitatis. scilicet quod felicitas est operatio propria hominis secundum virtutem in vita perfecta. cum ergo felicitas idem sit quod beatitudo. beatitudo est actus.

C Rursus. quod etiam beatitudo extendendo nomen eius possit dici habitus glorie: tamen proprie loquendo est actus hominis nobilissimus: actus enim nobilior est habitus: quia habitus ordinatur ad actum ut ad finem et secundum philosophum. 3. topic. finis seminet his que sunt ad finem. unde per bonum actum magis assimilatur homo deo quam est purus actus: quod per habitum tamen. cum ergo beatitudo vite humane sit nobilissimum: quod esse possit in homine: cum sit vite humane finis ultimus: ut ostensum est. sequetur quod beatitudo proprie loquendo non est habitus sed actus sine plures sine unus.

C Ad primum in oppositum dicitur quod iste actus in quo beatitudo consistit ita est permanens: sicut habitus cuius est actus: quia dei visio et fructio sunt in bono intransmutabiles et invariabiliter permanentes: et preterea verbum philosophi intelligendum est ceteris partibus. alias non esset verum permanentiora. non sunt multa non virtutia multis virtutibus. unde et secundum philosophum primo ethicorum. c. 8. propter diuturnum esse non indicatur per se unum alio magis bonum. **C** Ad 2um dicitur quod sicut ceteris de gaudium non est de essentia beatitudinis: sed effectus eius ab ea per se inseparabilis: quod propter frequenter beatitudo nomen gaudij appellatur. Alii quibus magis assensio tenentes quod gaudium est de essentia beatitudinis: dicitur quod cum beatitudo dicitur actus extenditur non rine actus ad actus sine eliciat a bono: sine in bono causat a beatitudinis obiecto: quid autem de hoc sit tenendum in articulo. 3. ostendetur cum de visio et fructio queretur. **C** Ad 3um dicitur quod cum de beatitu

do vite humane est perfecta unio hominis cum deo non accipitur unio pro relatione: sed pro actu vel actibus que vel quibus homo perfecte deo unio.

Quinto queritur utrum beatitudo sit actus anime tantum.

Et videtur quod non: quia actus hominis non est actus tantum anime: cum homo constet ex anima et corpore: sed beatitudo est actus hominis: quia totus homo beatificatur. ergo non est actus anime tantum. **C** Item homo ordine nature prius intendit bonum corporale quam spirituale: quia et prius ordine nature ipsum cognoscit: sed primum in intentione est ultimum in executione. ergo illud bonum quod homo ultimo persequitur est corporale: sed in bono quod ultimo persequitur homo est beatitudo. ergo consistit in bono corporis: quod non est verum si est actus anime tantum. **C** Item beatitudo est actus perfecte virtutis perfecte: sed perfecta virtus respicit animam et corpus. unde quia continentia non domat corporis passiones non dicitur virtus perfecta ut temperantia. unde secundum philosophum. 7. ethicorum. c. 2. non est loquendum de continentia: ut de habitu virtutis: neque ut de habitu alterius generis quam sit virtus. ergo beatitudo est actus anime et corporis simul.

C Contra. secundum philosophum primo ethicorum. c. 9. felicitas est hominis propria operatio: sed hominis propria operatio est anime tantum: quia in operibus corporis cum animabus alijs communicat. ergo beatitudo est actus anime tantum. **C** Item secundum philosophum ibidem. felicitas est operatio anime secundum virtutem: sed virtus non est bonum corporis sed anime tantum secundum doctrinam augustinus. primo de ci. c. 19. ubi dicit de oppressis per violentiam: quod in eis non perit pudicitia: quia virtus animi est: nec in corporis bonis numeratur. ergo beatitudo est actus anime tantum.

C Rursus. quod beatitudo vite humane est nobilissimum quod in homine possit esse: nec creaturis infra hominem pervenire potest. cum ergo beatitudo sit unus actus vel plures. ut ostensum est. oportet quod beatitudo consistat in actu vel actibus proprio vel proprijs homini: non quibuscumque: sed in nobilissimis: actus autem proprius hominis non est nisi ille qui est hominis per illam virtutem que est homo. hec autem est anima intellectiva. nobilissimus ergo actus hominis est ille qui sibi concue nit per animam intellectivam: siue sit cognitio siue dilectio. ergo beatitudo est actus anime tantum. unde de qui beatitudinem extimaverunt esse in corporalibus divitijs seu delitijs vel honoribus sue nature nobilitate non recognoscebant.

C Ad primum in oppositum dicitur quod quidam est actus hominis ratione anime et corporis simul sicut videre audire et passiones sensitivi appetitus: que sunt cum corporali transmutatione: et hi non sunt anime tantum: et sunt quidam actus hominis

ratione anime trī: vt intelligere ⁊ velle. vn-
de sunt in anima separata. ⁊ hi dicuntur act⁹
anime trī. ¶ Ad secundum dicendum qd pri-
mum quod homo appetit est beatitudo in sui
generalissimo esse: quod est bonum. tamē de-
scendendo specialius qd prius ordine nature
homo appetit bonum corporale qd spiritua-
le est per accidens. non per se: quia appetitus
sequitur cognitionem. ⁊ nostra cognitio inci-
pit a sensu qui est respectu corporalū. nō opz
autē qd illud quod est pmi per accidens in in-
tentione hominis sit illud bonum qd vltimo
consequitur: sed illud qd est pmi in inten-
tione per se quod magis ē appetibile: ⁊ quod
pus appeti debet qm est ex parte sua. tale autē
est spūale bonum. ¶ Ad tertium dicendum qd
virtutes cardinales que sunt respectu passio-
num ⁊ operationū humanarū aliquo modo
corpus respiciūt. non qd earum essentia aut ei⁹
pars sit in corpore: sicut in subiecto: sed qd mo-
derant corporis passiones: ⁊ equāt corporales
operationes in comparatione ad alterū: sed
⁊ si in perfectis actibus talium virtutum per-
fectarum consistat felicitas politica. de q tra-
ctat philosophus pmo lib. ethicor. tamen feli-
citas vera in illis virtutibus non consistit: s; in
actu charitatis patrie: ⁊ in actu habitus qui in
patria succedit fidei. **Questio. vi.**

Sexto queritur vtrum beatitudo sit actus
intellectus ⁊ voluntatis simul. Et vi-
detur qd non. quāto bonus est maius: tāto sim-
plicius: sed vite humane beatitudo est maxi-
mum hominis bonū: vt superius visum est. er-
go est simplicissimū quod sit in homine. Sed
simplicior est act⁹ vnus qd duo simul. ergo nō
cōsistit nisi in vno actu: siue sit actus volunta-
tis siue intellectus. ¶ Item aug. lib. pmo de ci-
cap. penul. dicit de visione dei qd est summum
premiū: sed summū premium est beatitudo. er-
go cum visio sit actus intellectus: in solo actu
intellectus consistit beatitudo. ¶ Item Jo. 16.
Hec est vita eterna vt cognoscant te. ergo con-
sistit in actu solius intellectus. ¶ Item si actus
volūtatis esset de eēntia beatitudinis. ille act⁹
aut esset amor amicitie aut concupiscētie. non
amor amicitie: qd ille amor nihil aliud est qd
velle deo bonū: quod habet qd quislibet ex pu-
ris naturalibus potest velle. Ad aliqd autem
quod sit de essentia beatitudinis non possum⁹
attingere per sola naturalia. Nec amor cōcu-
piscētie: quia tali amore diligitur amati nō
ppter se: sed ppter amantē. ergo actus volun-

tatis nō est de essentia beatitudinis: cui⁹ de-
non est immediatum obiectum: sed actus volū-
tatis bonorum deus non est immediatum obie-
ctum: quia voluntas eorum non attingit deū
diligendo nisi mediante eius visione. pus enī
ordine nature videt ipsū qd attingat ipsū di-
ligendo. ergo actus voluntatis electorum nō
est de essentia beatitudinis. ¶ Item aug. 13.
de tri. c. 8. Beatus ē qui viuūt vt vult: nec ma-
le aliquid vult. ergo in solo actu volūtatis cō-
sistit beatitudo. ¶ Item aug. lib. pmo de do-
ctrina xpiana. lōge vltra mediū dicit de deo.
hec est summa merces vt ipso perfruamur: sed
suma merces est beatitudo: ⁊ fructio est actus
voluntatis: vt ostensum est lib. pmo. dist. pma.
ergo in actu voluntatis tota essentia beatitu-
dinis consistit. nō ergo in actu voluntatis ⁊ i-
tellectus simul. ¶ Item deus sub ratione qua
summū bonum: ⁊ sub nulla ratione alia ē bea-
titudinis obiectum: quia sub illa ratiōe: ⁊ sub
nulla alia est vltimus finis: sed sola voluntas
immediate attingit deū sub ratione qua sum-
mū bonum: quia quāvis intellectus ostendat si
bi summū bonū: nō tamē sub ratione est obie-
ctum eius: quia summū bonum: sed sub ratiōe
qua summū verū. ergo beatitudo in solo actu
voluntatis consistit. ¶ Item beatitudo vere
potentie nō ordinatur ad aliqd aliud qd ad
beatitudinis obiectū: sed visio summī veri or-
dinatur ad fruitionem summī boni. homo enī
spiritaliter considerans interiora sua experi-
ri potest: aliquo modo non posse esse vltimā
quietē ⁊ perfectam in cognitione. ergo sum-
mī veri visio non est beatitudo intellectus: ⁊ cō-
stat qd non est beatitudo voluntatis. ergo non
est beatitudo creature rationalis: nec pars
beatitudinis eius.

¶ Contra auctoritatem quedam dicunt qd cō-
sistit in actu intellectus: quedam qd in actu vo-
luntatis. ergo in actu vtriusq cōsistit. ¶ Item
per illam eandem virtutem per quā aliquid
mouetur ad terminū quiescit in termino: sed
per intellectum ⁊ voluntates homo mouetur
ad ipsum deū. ergo per intellectum ⁊ volun-
tates quiescit in deo: sed beatitudo vite huma-
ne est perfecta quies hoīs in deo. ergo in actu
vtriusq beatitudo consistit.

¶ Ad questionem dixerunt aliqui qd essentia
beatitudinis vite humane in solius intellectus
actu consistit: ita qd nullo modo in actu volun-
tatis. pimum enim obiectum volūtatis nō
est actus eius: sicut nec primum obiectum in-
tellectus est intellectus: sed intelligibile. beati-

5 tudo vero pertinet ad voluntatem tñq̃ p̃m̃uz
eius obiectum. sequitur ergo q̃ non pertineat
ad ipsam tñq̃ actus ipsius. ¶ Preterea. vo-
luntas fertur in finem etiam absentes cū ipm̃
desiderat: et presentem cū in seipso requiescit
et delectatur. desiderium autem finis nō est cō-
secutio finis: sed est motus ad finem. delectatio
autem aduenit volūtati ex hoc q̃ finis est pre-
sens. non autem ex hoc aliquid sit presens: q̃
volūtās delectatur in ipso. oportet igitur esse
aliquid aliud q̃ actum volūtatis per quod sit
ipse finis presens volenti. hoc autem est act⁹ in-
tellectus: quia tamen ad voluntatem pertinet
B delectatio consequens beatitudinem: que est
quasi beatitudinis cōsumatio accidentalit in
separabiliter beatitudinem consequens: ideo
aliquando dicitur beatitudo pertinere ad vo-
luntatem: eo q̃ quandoq̃ gaudium ipsum vi-
citur beatitudo. dicente augu. lib. 10. confes. c.
p̃mo circa medium. q̃ beata vita est gaudium
de veritate. ¶ Sed cōtra hanc opinionem ex-
presse est auctoritas augu. allegata. in oppo-
nendo dicētis: q̃ summa merces est in fruitio-
ne. et ratio secunda ad secundā partē. ¶ Pre-
terea augu. 19. de ci. c. 14. dicit q̃ in celesti ciui-
tate omnis vsus refertur ad fructū pacis eter-
ne. fructus ergo pacis eterne pertinet ad vlti-
mum finē vite humane: sed fructus pacis eter-
ne est fruitio dei q̃ est act⁹ voluntatis. ¶ Pre-
terea. sūma bonitas non est minoris nobilita-
tis secūdu rem: nec secūdu nostram ratio-
nem intelligendi q̃ summa veritas. ergo sicut
deus est beatitudinis obiectum ratione sūme
veritatis. ita ratione sūme bonitatis: sed sicut
deus est beatitudinis obiectum intellect⁹: in-
quantum est sūma veritas: ita est obiectus vo-
luntatis inquantum est sūma bonitas. ergo nec
in actu intellectus tñq̃: nec in actu volūtatis tñq̃
consistit vite humane beatitudo: sed in actu
vtriusq̃ simul. ¶ Videtur ergo mihi dicendū
3 ad questionē q̃ beatitudo consistit in actu in-
tellectus et voluntatis simul. Cuius ratio est:
quia esse beatitudinis vite humane cōsistit in
perfecta vnione anime rationalis cum deo. hec
autem vnio icludit anime vnionem cum deo
secundū omnem sui potentiam: secundū quas
vñibilis est cum eo immediate. potentia autem
anime rationalis non tñq̃ est intellectus: s̃ vo-
luntas: et per quālibet illarum vñibilis est cū
deo immediate. sicut enim deus sub ratione qua
summū verum est immediatum obiectum intel-
lectus beatorum: ita sub ratione qua summū
bonum est immediatum voluntatis obiectus eo

rum: quāvis enim ipso immediate non fruere-
nt nisi ipsum immediate viderēt: tamen immediat⁹
R obiectum voluntatis eorum non est ipsa visio
summi boni: sed ipsum summū bonum. non enim
volunt summū bonum p̃pter illam visionem:
sicut propter finem: sed volunt ipsam visionē
propter ipsum summū bonum sicut propter vi-
tutum finem. Ipsum ergo summū bonum pri-
mo et immediate est ab ipsis beatis volitum. est
ergo voluntatis eorum immediatū obiectus. er-
go perfecta vnio anime cum deo: in qua beati-
tudo consistit: est per intellectum et voluntates.
in actu ergo vtriusq̃ simul consistit. ¶ Nec il-
la ratio pro contraria opione in corpore que-
stionis adducta cogere videtur: quia primum
Z obiectus voluntatis est beatitudinis obiectū.
non adeptio eius que est beatitudo: sed est ob-
iectus secundū: qd̃ est beatitudo creata: in quo
continatur in generali: et implicite actus intel-
lectus et voluntatis. clare enim videre deū et
ipsum perfecte diligere est habere sufficientis-
simum bonum. quod habetur non tñq̃ cogno-
scendo: sed etiam amando: sed perfecte per co-
gnitionem et amorem patrie. imperfecte vero
per cognitionem et amorem vie. vnde Greg.
in omel. Penthecostes. Qui deum intelligē-
do corde desiderat iam habet profecto quem
amat. ¶ Desicit etiam secūda ratio in hoc qd̃
supponit nullum esse motus voluntatis respec-
tu summi boni clare visi: nisi delectationem.
hoc enim est falsum: imo dico q̃ causatur illa
delectatio ex summi boni clara visione et amo-
re perfecto. sicut enim in appetitu sensitivo
amor boni presentis est delectationis causa.
sic aliquantulum dico a simili amorem summi bo-
ni clare visi eē delectationis causam: que inse-
parabilis est ab eo: nec est in voluntate negan-
dum passionem esse spirituales. quamvis subli-
miores sint: et sublimiori modo q̃ in appetitu
sensitivo. vnde dicit Dionysius quarto capi-
tulo de divinis nominib⁹. de sancto Bōtheco.
q̃ erat divina passus. ¶ Preterea. ratio sup-
ponit q̃ gaudium non sit de beatitudinis cō-
M tia: quod non videtur mihi verum.
¶ Ad primum in oppositum dicendū q̃ non
plus cōcludit: nisi q̃ beatitudo est simpliciter
quod sit in homine. secundum q̃ simplicitas
opponitur compositioni ex actuali et potentia
li: non compositioni que est ex pluribus acti-
bus. ¶ Ad secundum et tertium dicendū q̃
consummata dei dilectio inseparabiliter con-
comitatur clarā eius visionem: quia vt dicit
augu. lib. 83. q̃onum. q. 35. Nullum bonus p̃se-

cte cognoscitur qd perfecte nō amat. r iō scri-
ptura r sancti cū in beatitudine dicūt visionē
p̄stere icludūt pcomitantē dilectionē. ¶ Ad
4^m dōm q̄ taz amor amicitie q̄ amor ille quo
deus dicit amari amore concupiscētie sunt de
eēntia beatitudinis: sed amor amicitie pncipali-
us. vt. n. ostēsum est lib. 3. di. 27. in illa questio-
ne. vtz pncipalior actus caritatis sit diligere
amore amicitie q̄ amore pcupiscētie respectu
eiusdē boni amati. Amor amicitie semp nobi-
lior ē q̄ amor pcupiscētie ceteris parib⁹: nec
pōt de⁹ amari amore amicitie ex puris nālīb⁹
ita pfecte sic req̄rit ille amor amicitie qui ē de
beatitudinis essentia: r ideo nō valet pbatio q̄ p-
babatur amorē amicitie nō posse esse de beati-
tudinis essentia: nec etiā valet illa pbatio qua
pbatatur q̄ amor cōcupiscētie nō sit de bea-
titudinis essentia: q̄ amor concupiscētie
ametur amatus ppter amantē: hoc est ex imp-
fectiōe illius amoris. Ille autē amor quo bea-
ti volūt deum sibi ip̄sis pfectius est. r ideo nō
volūt eum sibi ppter seip̄s: vt. ppter vltimū
finem: sed ppter seip̄m. ¶ Ad 5^m dōz q̄ minor
est falsa: vt ostensum est in corpore qōnis. quā-
vis. n. visio sit necessaria dispositio in beato ad
hoc vt fruatur deo pfecte. tamen ex hoc nō seq̄-
tur q̄ deus nō sit illius fructiōis immediatū ob-
iectū: sic q̄uis habitus lūmis glorie sit necessa-
ria dispositio ad hoc q̄ intellectus videat deus:
nihilomin⁹ tamē deus est illi visiois immediatū
obiectū. ¶ Et si dicas q̄ saltē de⁹ pus ordie na-
ture est immediatū obm visionis q̄ immediatū
obiectū fructiōis. dico q̄ verum est de posita
te in via generationis que est positas qua im-
perfectū pus est pfecto: nō de positate pfectio-
nis: r vt in plurib⁹ videmus q̄ actū coordi-
atorum iter se pōr ordine nature in via gñatio-
nis minus est pfectus q̄ posterior. nec hoc di-
cens itendo dicere q̄ illa visio sit imperfecta. est
eni res perfecta in genere visiois: sed volo di-
cere q̄ ipsa fructio est actus perfectior: sicut d-
clarabit in qōne sequēti. ¶ Ad 6^m r 7^m dōm
q̄ cū sancti dicunt beatitudinē consistere i dei
fructiōe: icludūt ipsam visionē que est necessa-
ria dispositio ad fructiōē. ¶ Ad 8^m dō. q̄ cū
dī q̄ deus sub rōne qua sūmum bonum: r sub
nulla alia rōne est beatitudinis obm rē. dico
q̄ falsum est accipiēdo beatitudinem ratione
totius essentie sue. deus tamē sub predicta ra-
tione r sub nulla alia est obiectū illius partis
beatitudinis que conuenit creature rōnali me-
diante voluntate. sinist dīco q̄ ipse de⁹ sub ra-
tione qua sūmū verum est obiectū illius par-
tis beatitudinis que conuenit creature ratio-

nali mediante intellectu: r sicut deus sub ratiōe
qua sūmū bonum r sub nulla alia est vltim⁹
finis volūtatis: ita sub rōne qua sūmū verū
r sub nulla alia est vltim⁹ finis intellectus: quē
immediate per suū actum pōt attingere: in q̄p̄us
tamē visio sūmū veri ordinat ad fructiōem
sūmū boni. deus sub rōne qua sūmū bonū
finis est intellectus mediate volūtate. r ita oib⁹
p̄nsatis deus sub rōne qua sūmū bonū p̄n-
cipalius est finis rōnalis creature q̄ sub rōne
qua sūmū verū. r sic p̄z q̄ q̄uis ex argumē-
to bene cōcludatur q̄ beatitudo pncipali⁹ cō-
sistit in actu voluntatis q̄ in actu intellectus. p
ip̄m tamē non concluditur q̄ in solo actu vo-
lūtatis cōsistat: q̄ in visioe icp̄oatur: r in frui-
tione cōsumatur. ¶ Ad 9^m dōm q̄ beatitudo
creature rōnalis consistit in immediata r perfe-
cta sui vnione cū deo: r sub rōne qua est sūmū
bonū. r ideo eius sunt due partes. s. visio r frui-
tio: q̄uis etiā tota essentia beatitudinis nō or-
dinetur ad aliquid aliud q̄ ad beatitudis ob-
iectum: tamē vna pars etiā bene ordinatur ad
aliā. s. minus pncipalis ad magis pncipalē:
vt visio ad fructiōē. r ideo quelibet illarū p
se magis debet dici pars beatitudinis q̄ bea-
tutudo: quia neutra per se esset sufficiens sūmū
bonum.

Questio. vii.

Septimo queritur vtz beatitudo sit p̄n-
cipalius in actu voluntatis q̄
intellectus. Et videt q̄ non. beatitudo pncipa-
lius est in actu nobilioris potētie: sed nobili-
or potentia est intellectus q̄ volūtatis: q̄ est re-
spectu vniuersalioris obiecti. ens. n. sub ratiōe
qua ens est eius obiectū: vt videt velle p̄s in
3° de anima. sed sub rōne qua bonū est obz vo-
lūtatis. nobilior est autē ratio entis q̄ boni. ḡ
beatitudo pncipalius consistit in actu intelle-
ctus. ¶ Itē scdm p̄m. 3. topicor. illud est no-
bilius quod alio nō idiget: q̄ illud quod indi-
get ipso: sed actus voluntatis indiget actu in-
tellectus. nō e conuerso. ergo nobilior est act⁹
intellectus. r ex cōsequēti beatitudo pncipali⁹
consistit in ipso. ¶ Itē intelligere bonū r non
appetere nobil⁹ est q̄ appetere circūscripto
intelligere: quia appetere cognitione circūscri-
pta cuiusq̄ conuenit nature. ergo semper no-
bilior est actus intelligendi bonum: q̄ actus
amandi. ergo beatitudo pncipalius in actu
intelligēdi consistit. ¶ Item ille actus est nobi-
lior qui sub sp̄ialitate maiori suū obiectum
respicit: s. huiusmodi est actus intelligendi: q̄
respicit rem secūdam esse qd habet in mente.
actus vero amandi respicit ipsam secūduz eē
suū reale. res autem simpliciori modo sunt

C in anima q̄ extra animam. ergo nobilior est actus intelligendi q̄ amādi. ex quo concludit q̄ in eo beatitudo p̄ncipaliter cōsistit. ¶ Itē p̄m p̄m. 8. p̄p̄m. in motu grauium. 7 leuium p̄ncipale mouens est generā: q̄ dat formam per quā exequunt motus ad quos determinata sunt a generante: sed intellectus dat voluntati formam per quā mouet se: q̄ voluntas mouet se per bonū intellectus. ergo intellectus est p̄ncipale mouens in actu voluntatis. est q̄ nobilior q̄ voluntas: in actu aut nobilioris potentie beatitudo p̄ncipaliter cōsistit.

C Contra. Ber. lib. de lib. ar. nō multū post p̄ncipiū dicit rōnem esse quoddā pedisequā voluntatis: voluntas ergo est nobilior rōne. q̄ in actu eius beatitudo p̄ncipaliter cōsistit.

Item ansel. de cōceptu virginali. c. 4. dñi totius regni anime attribuit volūtatē. ex hoc arguo vt p̄us. ¶ Itē Hugo in soliloquio de arra sponse. versus p̄ncipiū. loquens aie sue dicit. Ego scio q̄ vita tua dilectio est: sed beatitudo est vita anime. q̄ maxime cōsistit in dilectione. ¶ Itē Hugo sup illud. 7. ca. ange. hierar. feruidū calidū acutū 7 super frigidū. dicit: q̄ dilectio supereminet scie 7 maior est intelligentia. s̄ in p̄ncipaliori actu bitudo p̄ncipaliter cōsistit. ergo p̄ncipaliter cōsistit in dilectione que est actus voluntatis q̄ in sciēdo vel intelligendo qui sūt actus intellectus.

Rideo q̄ bitudo p̄ncipaliter est i actu volūtatē q̄ intellectus: vt. n. superi⁹ dñi est: p̄ eandem vtutē: per quā res mota ad terminū q̄scit in termino. q̄ per illā vtutem per quā p̄ncipaliter mouet ad terminū per illā p̄ncipaliter q̄scit in termino: q̄uis aut moueat hō in vltimum finē p̄ intellectū 7 voluntates p̄ncipaliter tū mouet in ipm per volūtatē q̄ per intellectū. Quapp̄ Augu. vl. de ci. c. 18. mouere attribuit amori dicens. sicut corp⁹ pondere: sic animus amore fert: quocūq̄ fert. Illi etiā q̄ sunt contrarie opionis exp̄sse concedūt q̄ dilectio p̄minet cognitioni in mouēdo. q̄ p̄ncipaliter q̄scit hō in vltio finē per actū voluntatis q̄ intellectus. quies aut in vltimo finē est beatitudo.

Preterea. sicut iter habet⁹ vie charitas est donū p̄ncipaliter p̄m Aug. 15. de tri. c. 18. ita iter habitus p̄rie charitas est donū p̄ncipaliter: sed in p̄ria nobilior habit⁹ h̄ nobiliorē actū. ergo p̄fecte deū diligere q̄ est act⁹ charitatis p̄rie ē nobilissim⁹ act⁹ anie: cū q̄ in nobilissimo actu p̄ncipalissime cōsistat beatitudo: 7 diligere sit actus volūtatē p̄ncipaliter cōsistit in actu voluntatis q̄ intellectus. ¶ Preterea. de⁹ est vltimus finis maxime sub rōne q̄ bonum: q̄ p̄

q̄ ex hoc q̄ creature ordiant in ip̄s vt in finē: maxime est in eis rō bonitatis: sicut p̄ hoc q̄ ipm respiciūt vt exēplar maxie est in eis rō veritatis. sed de⁹ sub rōne qua sūmū bonū ē voluntatis obm. sub rōne qua sūmū ens vel ver⁹ est intellect⁹ obm. ergo volūtas magis respicit deū sub rōne finis q̄ intellectus: sed de⁹ sub rōne qua vltimus finis est beatificā. q̄ sub rōne q̄ est bitudinis obm p̄ncipaliter tendit in ip̄s voluntas q̄ intellect⁹: 7 si sic p̄ncipaliter cōsistit bitudo i actu volūtatē q̄ itell⁹. ¶ Preterea. bitudo p̄ncipaliter cōsistit in nobilioris potētie actu q̄ in actu min⁹ nobilis: s̄ voluntas ē nobilior intellectus: q̄ in suo actu cogi nō pōt. Nec circa ea q̄ sunt ad finē necessitari. intellectus aut cogi pōt: et circa ea q̄ sunt ad finem necessitari. magis ē potest transformare aiam volūtas q̄ intellect⁹: 7 suū obm respicit sub rōe nobilior. bonū. n. obm est volūtatē: ens obm intellectus. Rō aut boni est p̄fectior. tñ: n. res h̄z de bonitate q̄tum h̄z de eo q̄d h̄z p̄fectio aut rei cōsistit in hoc q̄ p̄f q̄d h̄z p̄f. Rō aut p̄fectionis addita aut ipm nobilitat: si ambitum eius nō cōtrahit. ratio aut boni nō h̄bit ens. realr. n. cōuertunt ens 7 bonum. p̄ncipaliter q̄ cōsistit beatitudo in actu volūtatē q̄ in actu intellectus.

Ad p̄m in opp^m vdm q̄ mior est falsa 7 p̄positio falsa q̄ assumit ad p̄bandū eaz. rō enī bonitatis ita est v̄is sicut rō entis: q̄ rō entitatis est bona: 7 rō bonitatis est ens. 7 sicut rō entitatis circuit oē ens: ita 7 rō bonitatis. Et tñ rō bonitatis nobilior est: q̄ est bona per se. rō entis est bona per rōne bonitatis. Illa aut est melior q̄ est bona per se q̄ illa que est bōa per aliam rōnez. ratio aut melior est nobilior. q̄ sicut dicit Aug. 6. de tri. c. 8. In his que nō mole magna sunt idē est mai⁹ 7 meli⁹. ¶ Ad 2^m vdm q̄ q̄uis voluntas non possit exire aliquem actū sine actu intellectus. Rō p̄ hoc tñ seq̄tur q̄ intellect⁹ sit nobilior volūtatē. Cui⁹ rō duplex est. ¶ Una: q̄ intellectus in cōplementum sui act⁹ qui cōsistit in cōpleta sui formatione: non pōt nisi per volūtatē. vñ dicit aug. 9. de tri. c. vl. q̄ partum mētis aīcedit appetitus: quo id q̄d nosce volum⁹: querēdo ē 7 inueniēdo nascit⁹. p̄les ipsa noticia. vñ sicut act⁹ voluntatis idiget actu intellectus q̄tum ad sui cōplementum. ¶ Et p̄terea voluntas cognitione modica pōt in magnū actum: q̄d p̄z: q̄ hic de lege cōi non cognosce mus deū nisi mediate. Et tñ diligim⁹ ipm inmediate: sed intellectus non pōt in magnū actum

¶ cum debili adiutorio voluntatis: ita q̄ omnib⁹
pensatis plus vniatur intellectus in rectitudi
ne ⁊ perfectione sui actus per voluntatē q̄ ecō
uerso: maxime cū in his q̄ sunt ad finē. volun
tas possit cōuenire iudicio intellectus. vt i. 2. li.
ostensum est. ¶ Ad 3^m dōm q̄ maior vera est
de appetitu q̄ est in rebus inanimatis: de quo
dici pōt q̄ graue appetit esse deorsuz: ⁊ de ap
petitu sensitiuo: loquēdo tamē de appetitu q̄
est velle: q̄ est idem qd libera inclinatio in rem
volitam: falsa est: sic. n. appetere sumū bonum
circūscripto intelligere si esset possibile nobili⁹
esset q̄ ipm̄ intelligere ⁊ non appetere. ¶ Ad

¶ 4^m dōm q̄ intellectus nō tñ intelligit similitudinē
rei que est in aia: imo per ipam pñs intelligit rē
extra: a cuius cognitiōe reflectit ad similitudinē
cognoscendū. vñ eandē rem que est extra: quā
voluntas appetit intellectus intelligit. vñ nō in
telligit ipam sub esse spūaliori q̄ voluntas ap
petat eam. sic. n. res extra nō est obiectū itelle
ctus nisi sit ante representata: ita non est obie
ctum voluntatis nisi sit intellecta. ¶ Preterea.
si res intellecta haberet spūalius esse in mēte q̄
extra: propter hoc q̄ mens est spūalior ea. hoc
verificari nō posset de essentia increata que in
infinitū spūalior ē oī mente creata. Comparatio
autē potentiaz fm̄ nobilitatē attendi debz per
cōparationē ad nobilissimū obiectū: qd nō re
spicit intellectus sub esse spūaliori q̄ voluntas:
imo ecōuerso eo q̄ spūali⁹ esse hz in se q̄ ver
bum eius in mēte creata. ¶ Ad 5^m dōm q̄ for
ma: per quā volūtas mouet se: nō est bonū ap
prehensum: imo finis est motus ei⁹. Forma at
per quā mouet se est ipsamet: vñ illud qd in ea
est actiuū: quīs se nō moueat nisi p̄supposita
intellectus cognitiōe. **¶** 6. VIII.

¶ Octauo queritur vtrū beatitudo pñcipa
lius cōsistat in actu intellect⁹ spe
culatiui q̄ practici. Et videt q̄ principalis in
actu intellectus practici: qz cōsistit pñcipali⁹
in actu intellectus: qui similior est diuino itel
lectui: sed intellectus practicus similior est di
uino intellectui q̄ speculatiuis: diuinus. n. itel
lectus practicus est: cognitio. n. eius cum ipsa
voluntate causa est pductionis creaturarum.
ergo beatitudo pñcipalius cōsistit in actu itel
lectus practici q̄ speculatiui. ¶ Item ille itel
lectus est practicus nō tñ q̄ speculat operabi
lia: sed etiam q̄ speculatur pñm̄ pñcipius ope
rabilium qd est deus sub rōne qua est summū
bonum: sed ille intellectus cuius actus est de
beatitudinis eēntia speculatur summū bonū.
ergo videt q̄ intellectus cui⁹ actus est de eēn
tia beatitudinis est practicus.

¶ Contra. intellectus practici⁹ est respectu ope
rabilium per nos: qz respectu talīū est scia pra
ctica: fm̄ Auic. pmo meta. c. 2. sed actus intel
lectus qui est de beatitudinis eēntia est respe
ctu dei qui nō est res operabilis per nos. ergo
intellectus cuius est actus de beatitudinis eēn
tia nō est practicus. ¶ Itē Augu. pmo lib. de
tri. c. 10. dicit q̄ in contemplatione dei est finis
oīum bonarū actionū ⁊ requies sempiterna:
⁊ gaudiū qd non aufertur a nobis: sed cōtem
platio est actus intellectus speculatiui. ergo in
actu eius pñcipalius cōsistit beatitudo q̄ in
actu intellectus practici.

¶ Respondeo q̄ intellectus aliquādo cōside
rat mām pure practica que est aliquid opera
bile per nos. Et hoc nō ppter scire sicut. ppter
finem: sed ppter opari: tñc est simplr practi
cus. aliqñ considerat verum nō operabile per
nos: nec subiaccens nostre dispōni. Et pp scire
sicut pp finē: ⁊ tñc simplr est speculatiuis: ali
quādo cōsiderat māz practica: pp scire tñc ali
quādo speculatiua pp operari: vt cū medicus
aliquā cōstellationē considerat vt meli⁹ possit
pportioare medicinā quā vult infirmo dare:
⁊ vtroqz istoz modoz est partim speculatiu⁹:
partim practicus. Sed pmo modo magis est
speculatiuis q̄ practicus. Sedo mō econuer
so. qz finis magis est cōsiderandus ad iudicā
dū intellectū speculatiuū vel practici q̄ ma
teria. vñ p̄s. 2. meta. speculatiua sciam disti
guit a practica maxime penes fines dicens: q̄
theorice finis est veritas: ⁊ practice opus. Ali
quādo intellectus cōsiderat aliqd non opabi
le per nos: nec ppter operationē exteriorem.
nec ppter scire tñc: sed ppter scire ordinatum
ad interiores operationē que est dilectio ⁊ in
tellectus: ⁊ sub hac rōe partiz est speculatiu⁹:
⁊ partim practici⁹: extendēdo praxim ad inte
riorem operationem que est dilectio: ⁊ magis
practicus q̄ speculatiuis: qz vt iam dictus est
magis attendit ratio intellectus speculatiui pe
nes fines q̄ penes materiā: talis autē est intel
lectus cuius actus est de beatitudinis eēntia.
Intellect⁹ autē beatus quīs speculetur bonū
quod est operabile per nos. hoc est summū
bonum non tñ speculatur ipm̄ ppter scire tā
tum. sed ppter scire in ordine ad perfectaz ei⁹
dilectionem. vnde ⁊ pñcipalius speculatur ra
tionem bonitatis q̄ veritatis: non sic intelli
gendo q̄ clari⁹ videat vnaz q̄ aliam: sed qz
vnam in ordine ad aliam speculatur. ¶ Et iō
concedo q̄ beatitudo cōsistit pñcipalius in
actu intellectus practici extendendo praxim
ad dilectionem q̄ in actu intellectus specula

5 **titul.** Quia tamen praxis non consuevit extendi ad actionem voluntatis interioris: ideo satis conuenienter dicitur talis intellectus esse affectiuus. Et propter rationes similes aliqui qui nolunt concedere scientiam theologicam principaliter esse practicam quam speculatiuam: concedunt tamen eam principaliter esse affectiuam quam speculatiuam.

C Ad primum in oppositum obdm quod diuinus intellectus intelligit essentiam suam primo. et per essentiam suam creaturas. respectu creaturarum practicus est: non tamen eo modo quo videtur respectu nostrorum effectuum: quia nostras determinat voluntatem non ipsam necessitando: sed inclinando. Ideo. n. artifex disponit partes domus tali modo vel tali: quia dictamen sui intellectus inclinatur ipsum ad sic faciendum. Non sic autem est de intellectu diuino respectu voluntatis sue: non enim ideo deus voluit. creare mundum: quia intellectus suus dictabat bonum esse mundum creari: sed e conuerso: quod sic probatur.

Quero quare bonum fuit mundum creari. **S**i dicas quia deus voluit ipsum creari: habeo oppositum. **S**i dicas quia diuinus intellectus dictabat bonum esse mundum creari. Contra. non enim ideo bonum fuit mundum creari: quia diuinus intellectus dictabat bonum esse mundum creari: sed quia bonum erat mundum creari diuinus intellectus hoc dictabat. **S**i dicas quod mundum creari erat bonum absolute: non in comparatione ad diuinum intellectum seu voluntatem: tunc non poterat non esse bonum. ergo diuinus intellectus non poterat hoc non dictare. cum ergo diuina voluntas discernere non possit a dictamine sui intellectus. si ideo voluisset mundum creari: quia intellectus dictabat bonum esse mundum creari: non potuisset velle mundum non creari: quod falsum est: et contra articulum excommunicati a domino Stephano episcopo parisiensi. Binus autem intellectus respectu sue essentie: et si non sit practicus secundum quod praxis dicitur ab exteriori operatione: tamen extendendo praxim ad dilectiones in quantum se perfecte intelligit ut se perfecte diligat. Speculatiuus autem est respectu essentie sue: in quantum essentia sua per eius operabilis non est: nec etiam per alium. Unde per argumentum concludi non potest quod beatitudo consistat principaliter in intellectu practico. proprie loquendo de praxi sed quod de ab exteriori operatione: quauis principaliter consistat in intellectu practico quam speculatiuo: extendendo nomen praxis ad praxim que dicitur de dilectione

qui intellectus convenientius appellari potest affectiuus quam practicus. **C** Ad secundum patet quid dicendum ex iam dictis in questione.

Primum argumentum ad partem secundam procedit de intellectu practico dicto a praxi proprie dicta. id est ab exteriori operatione. **C** Ad secundum dicendum quod ibi Augustinus accipit contemplationem pro contemplatiua vita quam principaliter consistit in dilectione quam in cognitione: neque in precedenti questione dictum est. vita anime dilectio est.

Articulus.

Consequenter querit de secundo principali. **E**t circa hoc queruntur octo. **P**rimo utrum omnes homines appetant beatitudinem. **S**ecundo utrum de necessitate. **T**ertio utrum voluntas in appetendo beatitudinem moueat se. **Q**uarto utrum voluntas velit quicquid vult propter beatitudinem. **Q**uinto utrum voluntas in appetendo beatitudinem mereatur. **S**exto utrum beatitudo possit haberi in hac vita. **S**eptimo utrum beatitudo electorum erit maior post iudicium quam ante. **O**ctauo utrum beatitudo ab omnibus beatis equaliter participetur.

Questio.

Primo ostendo quod non omnes homines appetant beatitudinem. Augustinus. **I**o. de trinitate. capitulo primo. Firmissime nouimus amari nisi nota non posse. Sed non omnes homines cognoscunt beatitudinem: quod patet: quia secundum philosophum. primo ethicorum. cap. 6. Quidam posuerunt eam in voluptatibus. quidam in diuitiis. quidam in honoribus. ergo non omnes appetunt beatitudinem. **I**tem philosophus. 10. ethicorum. cap. octauo. dicit quod felicitas est operatio intellectus secundum propriam virtutes: sed non omnes appetunt operari secundum virtutem: cum multos magis videamus appetere vitia quam virtutes. ergo non omnes appetunt beatitudinem. **I**tem si beatitudo appeteretur ab omnibus non videretur huius esse alia ratio nisi quia appetitus beatitudinis est naturalis. Sed hec ratio non est sufficiens: quia sexus virilis naturalis est viris. Nec tamen consequitur omnia individua speciei humane. ergo non omnes homines appetunt beatitudinem.

Contra. Augustinus. decimo tertio de trinitate. cap. quinto. dicit quod omnes appetunt beatitudinem. **I**tem omnia bonum appetunt. dicit enim philosophus. primo ethicorum. Circa principium: quod bene

Echuncianerūt dicentes esse bonū qđ oīa appetunt. ergo scđm regulam eiusdem. 3. topi. **M**axime bonum oēs maxime appetunt: sed beatitudo est maximū bonū. ergo omnes homines maxime beatitudinē appetunt.

Rūdeo qđ beatitudo dupl'r pōt cōsiderari. s. in gnālī inq̄tū est bonū quoddā sufficientissimum: vel in spālī. s. inq̄tū cōsistit in clara dei visione et pfecta ei' dilectiōe et gaudio: qđ habetur de dei bonitate pñti per clarā ei' visionē et perfectā dilectionē. **P**rimo mō beatitudo est oībus nota. q̄libet. n. scit qđ est bonū: et qđ est eē sufficientissimū. **S**ecdo mō nō est oīb' nota.

Vñ non oēs eam appetūt: sed pmo mō oēs appetunt eam: qz appetitus ei' nālis est. vñ aug. 13. de tri. c. 8. dicit qđ ad appetendū beatitudines nā p̄pellit: cui sūme bonus et inmutabilis btas creator hoc ididit. dicit et gl. super illud psal. **B**eaata gens. qđ animus nāliter est capax beatitudinis. nulla aut creatura capax nāliter alius boni ē derelicta oī nāli inclinatiōe. **A**d illud et dicit phs lib. de bona fortuna: qđ naturales appetitus sunt in nobis pmi. sed pmius motus volūtatis est in finē. ḡ ille motus ē naturalis: sed beatitudo finis ē. ḡ appetit' beatitudinis nālis est: sed qđ nāliter conuenit hoi rōne sine forme oī hominū cōuenit: qz per formā hō reponit i vna spē: et ideo dicit **S**ama. 3. li. c. 4. qđ in oībus cōterispicitur: nā caratherizat in his que sub ipō sunt athomis. ergo omnes homines appetunt beatitudinem.

Ad h' in opp' ddm qđ quis non oēs nouerint beatitudinem in suo esse specialissimo: nec etiā spālī: tamē omnes nouerint eam i esse suo generalissimo. **A**d scđm ddm qđ zli nō omnes appetunt operari scđm virtutes in specialī: qz multi appetūt operationē s̄riā virtutis: tamen oēs operari fin virtutes appetunt in generali. **I**n hoc qđ appetūt bonum sufficientissimum: qđ bonū sine perfectissimo actu pfectissime virtutis esse non pōt.

Ad 3^m dōz qđ sexus virilis non est naturalis iuris rōne forme: sed rōne materie. vñde phs. 10. meta. **M**asculus et femina animalis sunt pprie passiōes: sed nō fm subam. i. formā. vñ in mā et corpore propter idem sperma masculus aut femina fit patiens passionem aliquā. **I**llud autem qđ est alicui naturale rōne materie: non oportet qđ omnibus conueniat in eadem specie: qz res non reponunt in specie per mām: sed per formam: et ideo illud quod naturalr alicui cōuenit rōne forme conuenit oībus in eadez spē: vt aut dictum est appetere beatitudinē in gnālī naturale est ponni rōne forme.

Qđ. ii.

Secundo querit' vtrum omnes hoies ex volūtate deliberatiua btitudi-

nem appetāt de necessitate. q. n. omnes hoies nāli appetitu et volūtate libera actione de necessitate ipām appetāt manifestū est: qz btitudo est finis humane vite. et lib. 2. dist. 38. in illa qōne. **E**trum volūtās inq̄tū libera de necessitate velit finē. ostensū est: qđ volūtās velle naturalē: et velle libero a coactione de necessitate vult finem: sed qz multi distinguūt iter volūtatem liberam: et volūtates deliberatiuas: ideo. hic p̄dictam p̄posui qōnem. **E**t pmo ostendo qđ non oēs hoies ex volūtate deliberatiua de necessitate velint beatitudinē. **D**eliberatiuus velle est post cōsiliatiōez intellectus. sed 3z phs 3°. ethi. c. 6. non cōsiliamur de fine. ḡ respectu finis non est actus volūtatis deliberatiue: sed beatitudo est finis vltim' vite humane: vt ostensum ē. ḡ a nullo pōt appeti ex deliberatiua volūtate: nec cōtingēt: nec ex necitate. **E**t itē qđ non pōt esse obm actus eligendi: eē nō potest obm lib. ar. qz p̄puius actus lib. ar. est eligere: sed beatitudo non pōt eē obiectū actus eligendi. dicit. n. phs. 3. ethi. c. 5. qđ electio non est finis: sed eoz q̄ sunt ad finem. ḡ beatitudo nō pōt esse obz lib. ar. sed oīs actus volūtatis deliberatiue est actus lib. ar. ḡ neqz cōtingenter: neqz ex necessitate btitudi pōt appeti ex deliberatiua voluntate. **E**t itē deliberatiua volūtās est potestas rationalis: sed fm phm. 2. lib. per hypermetas: potestates rōnales sūt ad op̄positum. ergo ex deliberatiua volūtate potest hō beatitudinē velle et nolle.

Contra. bonū q̄to magis recogitatur tanto magis desiderat: sed beatitudo magis recogitatur a deliberatē qđ nō deliberatē: cuz ergo omnes hoies naturali appetitu de necessitate velint beatitudinem. vt in. 2. lib. dist. 38. ostensū est. multo fortius omnes homines appetūt eam ex deliberatiua voluntate. **E**t itez omne liberum velle actus est lib. arb. qz vt ostensum est. lib. 2. liberuz arb. est voluntas: sed velle qđ est actus lib. ar. actus est voluntatis deliberatiue. cū ergo vt ostensū est. lib. 2. dist. 38. **O**ēs velle libero de necessitate velint beatitudinē: seqtur qđ de necessitate omnes hoies volūt eā ex deliberatiua voluntate.

Respondeo qđ velle deliberatiuum dupliciter pōt accipi. **P**rimo modo pro velle libero post liberam et certam rei cognitionē: seu cogitationē. **A**lio modo pro velle post intellectus reconciliationē: fm quem modū cōmunis videt accipi a phs. **P**rimo modo dico qđ omnes hoies de necessitate volūt beati-

Etudinem in generali voluntate deliberatiua: quāto. n. homo magis cogitat beatitudinem: tanto magis videt in ea contineri omnem rationem appetibilitatis: et nullā rōnem fugibilitatis: sed sicut voluntas nihil potest appetere nisi sub ratione alicuius boni: ita nihil potest refugere nisi sub ratione alicuius mali. Cuz ergo vt iam dictum est: quātūcūq; homo cogitet beatitudinem nihil in ea possit apprehendere sub ratione mali: impossibile est liberam voluntatem post quātūcūq; beatitudinis cogitationem ipsam refugere: sed de necessitate vult eā. ¶ Loquēdo hō de velle libero post intellectus consiliatorem: qd quidez velle. p. prie loquendo dicitur deliberatiuum. Sic dico q in ipso est aliquid perfectionis: et hoc est libere velle aliquid imperfectionis. s. depēdētia libertatis ex intellectus consiliatōne. Consiliari enim vtrum hoc sit volendū vel non est ex defectu cognitionis: eo q intellectus in his de quibus consiliatur nō statim videt sub certitudine veritatem. vnde S. Ama. lib. 2. c. 21. dicit q ignorantie est consiliari: et ideo q intellectus statim videt finem esse appetendum nullus consiliatur. vtrūq; finis sit appetendus vel nō. ¶ Dico ergo q accipiēdo velle deliberatiuum pō velle libero post intellectus consiliatōnem: sic homo ex deliberatiua volūtate nō appetit beatitudinem: nec contingēt: nec de necessitate: quia sic deliberatiua voluntas includit imperfectionem in intellectu que in ipso esse nō pōt respectu finis. S. si accipiat velle deliberatiuum ratiōe huius quod est perfectionis in eo: qd est libere velle illud quod intellectus vere et determinate dictat esse volendū: sic dico q oēs homines de necessitate beatitudinem appetunt ex deliberatiua voluntate: tam enī probatuz est q omnes hoies de necessitate volunt beatitudinem ex libera volūtate post quēcūq; beatitudinis cogitationē.

Ex dictis potest videri qd oēs ad argumētum ad vtrāq; partem: excepto tertio ad ptes p. miam. ¶ Ad qd dōm q potestates rōnales nō sunt ad opposita nisi respectu eorū ad que voluntas determinat se. Nec autem sunt ea q sunt ad finem. vnde qz ad finem nō determinat se sed ad ipsum appetendum determinata est a creatore: quia ipsa motum illum eliciat: sicut grane cuz adiutorio influentis loci sui motum ad inferius erēctur: ad quez determinatum est a generante: ideo respectu finis nō est ad oppositum. ¶ Dō. ¶ m.

Tertio queritur vtrū voluntas in appetēdo beatitudinem moueat se.

Respondeo q cum lib. 2. dist. 38. in illa qōne. Atrum voluntas moueat se ad volendū finē. oñsū sit q huius hō p volūtate si deimiet se ad volendū finē: tū ille act⁹ elicit a volūtate: et beatitudo sit finis vltim⁹ huius vite: vt ostensum est. satis p. quid sit dicendū de motu voluntatis in appetendo beatitudinem: sic dictuz est de motu eiusdē in appetēdo finē. Et ideo hic nō repeto: qz hoc esset bis disputare eadē qōnem huius sub verbis diuersis. ¶ Dō. ¶ m.

Quarto queritur vtrum voluntas qd vult velit ppter beatitudinem: sed qz lib. 2. dist. 38. patet huius qōnis solutio per solutiones qōnis illius. Atrum voluntas velit oē qd vult in vltute vltimi finis: ideo de solutione qōnis illius hic supersedeo ad vitā dī superfluum repetitionem. ¶ Dō. ¶ v.

Quinto querit vtrum volūtās in appetēdo beatitudinem mereat. Et videt q non: scdm p. m. 2. eth. c. 6. Ex his que insūt nobis a natura non laudamur nec vituperamur: nec sumus boni nec mali: sed volūtās naturaliter appetit beatitudines. ergo ex hoc appetitu non debet laudari: qd non esset verum si tali appetitu mereret: omne enim meritum laudabile est. ¶ Item Augu. lib. pmo retrac. ca. 9. peccati reum tamē quēq; qz non fecit qd facere nō potuit sime iniquitatis et infanie ē. ergo nullus peccat i hoc qd facit de necessitate. g. a simili nec meretur: sed ostensuz ē: q voluntas de necessitate appetit beatitudinē.

Contra. appetendo beatitudinem deū appetimus: sed in appetendo deum est meritum ergo appetēdo beatitudinē meremur. ¶ Itē voluntarij actus boni maxime sunt meritorij ppter finē: sed fin p. h. pmo posterior: ppter qd vniq; d. qz tale: et illud magis. ergo maxime meritorium est velle finem.

Respondeo q hominem appetere beatitudinem contingit dupliciter. Vno modo in generali in quantum appetit aliquod bonum sufficientissimum. Alio modo in speciali in quantum determinate appetit illud bonū in speciali: in quo vere est omnis sufficientie plenitudo: sicut in clara dei visione et perfecta efruitione. ¶ In appetendo beatitudines pmo modo non est merituz: quia sic naturaliter ab intellectu cognoscitur. et a voluntate appetitur: ita q circa hoc nec intellectus potest errare in cognoscendo: nec voluntas in appetendo. ¶ In appetendo beatitudinem modo secundo est merituz: quia sic nec naturaliter cognoscitur nec naturaliter appetitur: sed respectu eius contingit esse errorem in intellectu: et

CCCLIX.

13

VI.

21

五

F

4

Sibi possibile est. possibile est autem cum dei adiutorio humanus intellectus coniungi sibi per claram visionem et immediatam. hanc ergo visionem homo naturaliter appetit: sed ut prius dictum est non est beatus nisi habeat omnia que vult. ergo sine predicta visione beatitudo hominis esse non potest. ¶ Preterea. sicut dicit Aug. 14. de tri. ca. 8. Eo ipso anima dei imago est: quo eius capax est. eiusque esse particeps potest. cum ergo deus sit infinitus bonum: et quilibet creatura sit bonum finitum. nullum bonum creatum sufficere potest ad omnem humani appetitus perfectionem. ergo non potest habere perfectam quietem: nisi illam habeat in summo bono: quod deus est: et hoc est quod dicit Aug. primo lib. confessio. prope principium. fecisti nos deus ad te: et inquitur est cor nostrum: donec requiescat in te: in ipso autem non potest intellectus humanus perfecte requiescere: donec ipsi attigat sicut appetit: quod iam dictum est: non est beatus: nisi qui habet omnia que vult: sed homo appetit ipsi immediate et clare videre: ut iam ostensus est. ergo sine tali visione beatitudo hominis haberi non potest: sed ut ostensus est superius in articulo precedenti. questione 6. beatitudo non tantum consistit in actu intellectus: sed etiam in actu voluntatis: qui est amor: et constat quod non consistit nisi in perfecto amore: non est autem amor perfectus: nisi sit respectu summi boni: quod deus est. ¶ Restat ergo quod ad hominis beatitudinem requiritur clara dei visio et perfecta eius dilectio. ¶ Secundum articulum declaro sic. naturalis modus cognoscendi correspondet naturali modo essendi ipsius cognoscentis. unde si naturalis modus essendi ipsius cognoscentis excedit naturales modum essendi potentie cognoscentiue non potest ab illa naturali cognosci. verbi gratia. quia potentie sensitivae radicantur in forma perficiente materiam sensibilem: et sunt organa alligata: non possunt cognoscere nisi res sensibiles: et in quantum sunt sensibiles et singulares. intellectus autem noster: quia radicatur in forma perficiente materiam sensibilem: quamdiu corpori coniunctus est: non potest cognoscere nisi res existentes in materia sensibili: vel illud quod ex ipsis concludere potest: quia tamen mediante organo non cognoscit: ideo res existentes in materia sensibili potest considerare abstrahendo. scilicet simpliciter intellectu intelligendo eas: non in quantum sunt in materia sensibili: quod per se cum intelligit aliquid universale rerum sensibilibus. Intellectus autem angelicus quia est in essentia que non est purus esse: sed composita est ex actuali et potenti: non potest naturaliter et imedia-

te cognoscere illam rem que est puri esse. id est divinam essentiam. Cum ergo ut ostensum est beatitudo vera non possit haberi sine clara et immediata dei visione et perfecta eius dilectione: homo ex solis naturalibus: nec ante mortem: nec post potest veram consequi beatitudinem. ¶ Tertium articulum declaro sic. ex beatitudine anime redundat de lege communi in corpus plenitudo sanitatis et vigor incorruptionis. unde Aug. in epistola ad Dioscorum parvum animam: ut ex eius plenissima beatitudine que in fine temporis sanctis promittitur: redundet in inferiorem nam que est corpus non beatitudo que fruentis et intelligentis est propria: sed plenitudo sanitatis et incorruptionis vigor: sed plenitudo sanitatis et vigor: incorruptionis corporis non potest simul esse cum hac mortali vita. quod homo etiam supernaturaliter non potest persequi in hac vita de lege communi anime beatitudinis. ¶ Quartum articulum declaro sic. sicut probat Aug. 13. de tri. ca. 8. beata vita non potest deferere beatum volentem: quia non est beata vita que ita est in voluntate: ut non sit in potestate: cum nemo beatus sit aliquid volens: nec habendo: nec et volentes: quia non est vita beata quam perire cupit qui habet eam: cum: ut superius ostensum est: de necessitate appetatur nondum habita. non potest et deferere indifferenter ad eam: quia non est vita beata quam non amat beatus: sed id non amat quod vtrum vigeat an pereat indifferenter accipit: sed ex privilegio spiritus in hac vita aliquis potest deus videre clare: sicut sancti vident eum. unde et Paulus qui sic deum vidit in hac vita: ut probatum est per Aug. in arguendo: raptus dicit fuisse in paradysum: ut habet. et ad Cor. 12. cum ergo hec visio in hac vita Paulum defererit deum videndo in hac vita non fuit beatus: quia ipse tunc non vidit: nisi per modum passionis transiens. ¶ Quintum articulum declaro sic. ex speciali privilegio homini in hac vita posset dare deus habitum glorie quo anima deum videret visione beata: et prohibere ne ex hac anime beatitudine rediret in corpus incorruptibilitas: deus enim prohibere potest causam a productione effectus. ergo ex speciali privilegio per virtutem divinam posset homo beatificari quo ad animam corpore non beatificato: sed quia hoc posset deus: nunquam tamen hoc factum est: nisi in christo: ubi specialis fuit ratio hoc faciendi: ut ostensum est. lib. 3. ¶ Sextum articulum declaro sic. beatitudo opponit miseriam. ergo totum hominem beatificari et in aliqua sui parte aliquam miseriam remanere impossibile sunt: necessitas autem moriendi miseria: sed in hac mortali vita est necessitas moriendi: ergo impossibile est per quicumque potentiam totum hominem beati-

Pficari remanentem in vita mortali: quia deus de potentia absoluta de hac mortali vita trans-
ferre possit homines ad plenam beatitudinem morte non
interueniente: sed hoc ipsum facere non esset con-
gruum: cum hoc matri sue non fecerit.

Ad primum in oppositum dicitur quod maior non est vera
nisi intelligatur ceteris paribus. Ad hoc autem non sunt
cetera paria: quia finis hominis plus superat naturam
humanam quam finis aliorum animalium naturam eorum: et hoc est
ex magna nobilitate nature humane quod ad finem tam
nobilem ordinatur ut ipsius consequi non possit per suam
naturam. Ad 2^m dicitur quod maior est falsa: quia n.
finem naturaliter appetat: tamen ea que sunt ad fi-
nem eligat propter finem. unde et quia homo natu-
raliter semper refugit mortem: tamen quicquid eli-
git mori propter desiderium consecutionis finis.

Unde dicebat Augustinus de se ad philippum. primum quod erat
desiderium habens dissolui et esse cum christo.

Ad 3^m patet solutio ex dictis in questione.

Ad 4^m dicendum quod non est simile: quia volun-
tas altior est potentia quam intellectus: ut in prece-
denti articulo ostensum est: et incipit eius actio
ubi intellectus actio terminatur: quia eorum actio-
nes sunt per ordinem se habentes: et ideo illud
quod debilius cognoscimus: quicquid fortiter diligi-
mus: et ideo quod cognoscimus mediate diligere
possumus immediate. Ad quantum dicitur quod quia
corruptibilitas sit in corpore tamen ipsum cor-
pus animam impedit ab illa dispositione que in ea
requiritur ad habendum beatitudinem: quia quod diu est
in corpore non potest de lege communi deum cla-
re videre visionis huius habendo lumen ha-
bituale propter sarcinas corporis corruptibilis
ipsum ad inferiora inclinante.

Ad 6^m dicitur quod
ad intelligendum aliquid sufficit quod illud habeat
esse representativum intellectui. Illud autem quod non
habet esse in re extra nec est intellectus infor-
mans potest esse representativus eius: sicut quiditas
alicuius rei corrupte: cuius non veritas: sed simili-
tudo intellectum meum insonat: representa-
ta est intellectui meo. esse etiam cuiuslibet crea-
ture representativum fuit diuino intellectui ab eter-
no. Cuius ergo dicitur quod de non ente non est sci-
entia extenditur ens: non tamen ad esse in re extra:
nec ad esse in intellectu tantum: sed etiam ad re-
presentari intellectui: quod proprie potest di-
ci ens rationis.

Questio.

VII.

Septimo queritur utrum electorum bea-
tudo erit maior post iudicium
quam ante. Et videtur quod non: quanto virtus anime
magis est unita ad deum: tanto clarius ipsum
videt: sed anima beata modo magis est ad deum
unita quam erit post corporis resurrectionem: quia
tunc portio sue virtutis converteretur ad vniu-

candum et regendum corpus. ergo post resur-
rectionem minus clare deum videbit: et ex con-
sequenti minus erit beata. Item intellectus
intelligendo organo corporali non indiget. er-
go per corporis resurrectionem deum clarius
non cognoscat. et ex consequenti non erit bea-
tior. Item anima chasti per sui separationem
a corpore: nec fuit facta minus beata: nec per
resurrectionem beatorum. ergo a simili ita est de aliis
animabus beatis. Item quod diu voluntas per-
ficatur charitate non complente totam eius ca-
pacitatem naturalem possibilis est ad eius pua-
tionem: quod probatur per simile. quoad materiam
est sub forma non complete absolute totas
eius capacitatem naturalem: possibilis est ad
eius puationem: et cum est sub forma totas eius
capacitates complente illa pvari non potest:
ut patet in materia celi: sed voluntas nullius
anime beate possibilis est ad puationem cha-
ritatis: quia aliter esset possibilis ad priuatio-
nem beatitudinis: quod improbat Augustinus. 3. de
trinitate. cap. octavo. ergo tota capacitas natura-
lis cuiuslibet anime beate absolute impleta est
beatitudine: et si sic earum beatitudo non po-
terit post iudicium augeri saltem intensius.

Item si essent possibile ad beatitudinem
intensiores: per bonos actus quos faciunt pro-
ficerent vel se disponderent ad profectum: non
enim posset dici quod ad hoc impediretur: quia
sunt extra statum merendi: et ideo extra statum
merendi: quia proficere non possunt. ergo cuius
nec proficiant: nec ad profectum se disponant:
per suos bonos actus: beatitudo eorum non
potest intendi.

Contra. perfectior est virtus in toto quam in
omnibus suis partibus separatis: ut. n. d. r. 7.
propositio de causis: virtus unita fortior est quam
dispersa: ceteris paribus: quod etiam docet expe-
rientia: sed quelibet pars dum actu est in toto
participat perfectionem totius: non tantum illam
que est de eo ratione partium: sed etiam illud
augmentum virtutis quod est in eo per partium
unionem. cum ergo anima post carnis resumptionem
habitura sit tota virtute quam habet separata: et par-
tem illius augmenti virtutis quod erit in coniuncto
per unionem partium: sequitur quod per corporis re-
surrectionem anime erunt perfectiores virtutis quam
modo: ad quod sequitur quod deum perfectius videbunt: et
perfectius fruuntur eo quam modo. Item Augu-
stinus super Genesim. versus finem. dicit animam a cor-
pore separatam: non sic posse videre incommutabi-
lem substantiam: ut sancti angeli vident sine alia
latentiore causa: siue ideo quia inest ei quidam
naturalis appetitus corporis administrandi: quo

1 appetitu retardatur quodammodo ne tota intē
tione pergat in illud sūmū celū quādiu nō sub/
est corpus: cuius administratione appetitus
ille quiescat. ¶ Itē glo. sup illud apoc. 6.º vidi
subtus altare aīas iterfectoz. dicit q aīe scōzū
ideo dicunt subtus altare. qz mō sunt in mino/
ri dignitate q̄ sint future: qz nōdū nisi vna sto/
lā acceperūt. ¶ Itē nulla aīa p corpis resūm/
ptionē erit minoris virtutis intelligēdo t volē
do q̄ mō: aīa. n. resumptio corpis eēt in piciu/
diciū aīarū. qd falsum est. nulla etiā remanebit
equalis virtus illi virtuti quā hz mō: qz cū cor/
pora non ordinant ad resurrectionē nisi ppter
aiam intellectūā. frustra eēt corpōz resūptio:
6 qd falsus est. sequit ergo q aīlibet erit maioris
virtutis in intelligēdo t volēdo deū q̄ mō: que/
libz ergo deū clariuz videbit t fortius amabit
quēlibet. ergo erit beator etiam intensue.
¶ Rūdeo q beatitudo hoīm electozūz ma/
ior: erit post iudiciū q̄ ante extēsiue: qz nō hnt
mō nisi beatitudinē aīe. tūc aut erāt beati t in
aīa t icorpe. btitudo etiā cuiuslibz aīe erit ma/
ior extēsiue: qz nūc gaudet de bono ppo. tūc at
gaudebit t de suo t de corpis bono. ¶ Aliq tū
pbabilius dicit q nō erit maior intēsiue: qz i re/
sūptioe corpis nō dabit ei aliqd augmētū ha/
bitus glorie: nec p illā resūmptionē habebit p/
fectius esse nāle: qz esse creatū vltra essētiā nō
videt ipotare nisi solā relationē ad datorē es/
sēdi. aīa aut p corpōis resūmptionē non erit
pfectioris essētie: sicut p sui separationē a corpe
nihil fuit diminutū de ēētia sua. p resūptionēz
etiā corpōis nō habebit pfectiorē relationem
ad datorē essēdi q̄ ante: qz rem mutari secun/
dū relationē presupponit eam mutari secūdu
aliqd absolutū: scdm doctrinā p̄hī. 5.º p̄hī. 3. si
aīa nō est habitura pfectius esse p corpis resū/
ptionē: videt q nō sit habitura pfectiorē vir/
tutē: t ex psequēti nec actū vidēdi pfectiorem.
3 ¶ Sed ptra hanc opinionē videt esse auctori/
tas Augu. in opponēdo allegata ad partē se/
cūdā: t magister. dicēs hui⁹ di. c. vi. q amplior
erit cognitio. ¶ Unde mihi videt dōz q btitu/
do aīe erit maior etiā intēsiue: qz clariuz deum
videbit. vnde magister huius di. c. vltimo. per
acto iudicio ampliorē gloriā sue claritatis de⁹
monstrabit electis: nō q aīa sit receptura ma/
iorē glorie habitū: sed qz augebit pfectio sue
naturalis virtutis: quāto aut pfectior est na/
turalis aīe virtus: tanto cū equali adiutorio su
pnaturali clariuz deuz videt. ¶ Ad at pfectior
futura sit per corpis resūmptionem naturalis
anime virtus probo sic. quāto res habet perfe/
ctiorem essēdi modū tāto pfectius pōt habere

re sue virtutis operationez: sed aīa beata p sul
corpis resūmptionē habebit pfectiorem mo/
dū essēdi q̄ mō. qz oīs pars hz pfectiorē mo/
dū essēdi in toto q̄ separata ab eo ceteris pa/
rib⁹. aīa aut creata est vt hoīs pars: t cū aīa
sepata a suo corpore iterū cōstituet hoīs essen/
tia pfectiorē habebit naturalē virtutēz q̄ mō.
¶ Preterea. natura recta nō appetit natura/
liter habere aliqd: quo habito nō fieret perfe/
ctior secūdu modū essēdi: nec fm virtutēz: s;
natura cuiuslibet anime beate est recta: t quē/
bet naturaliter appetit resūmptionē corpōis
ppriū. ergo per illā resūmptionem quilibet fiet
perfectior secūdu essēdi modum vel secūdu
virtutēz. sed ad pfectiorem essēdi modū se/
quit maior virtutis pfectiorē pfectiorē essēdi mo/
dū: pfectiorē ergo habebunt essēdi moduz
t virtutē post resūmptionē corpōis q̄ ante q
eniz aīa in corpore corruptibili imperfectiorē
habeat suam operationem naturalem q̄ sepa/
rata hoc est per accidens. s. ratione corruptibi/
litis corpōis: quā est ei rebellis t eā aggra/
uat iuxta illud sap. 9.º corpus qd corruptū ag/
gran at aīaz. sed sic dicit Augustinus. 2. super
genesim. versus finem. Cū anima hoc corpus
iā nō animale: sed p futurā cōmutionē spir/
tualē receperit: pfectū habebit nature sue mo/
dū obediēs t iperās viuificata t viuificans tā
ineffabili facilitate vt sit ei glie qd fuit sarcine.
¶ Ad p̄mū in opp^m dōm q aīa post iudiciūz
nō erit minus vnita ad deū q̄ mō: s; magis: qz
ex hoc q corpus reget virtus eius nō disperse/
tur sed augebit: t illud regimen ad dei glām
referetur. ¶ Ad 2^m dōm q aīa p corpis resūm/
ptionē. nō videbit deū clariuz: nō qz p organū
opere: sed qz p corpōis resūptionē pfectiorē
essēdi modū habebit. ¶ Ad 3^m dōm q non
est simile de anima xpi t de alijs aīabus: quia
aīa xpi suā actualē existētiā hz i verbo: t qz nō
fuit minus verbo vnita separata a corpe q̄ cor/
pori cōiuncta: ideo habuit ita pfectū actua/
litis existētie modū a corpore separata sicut
corpori cōiuncta. ¶ Ad quartū dōm q quīs
omniū voluntatū beatorū naturales capacita/
tes sint absolute implete charitate t illa imple/
te sint per cōparationē ad earū dispositionēz.
nō tñ possibiles sunt ad charitatis priuationē:
qz anima habēs charitatē illa priuari non po/
test nisi ipsamet se auertat a deo p voluntatē: s;
nullus beatus se a deo auertere potest. qz i deo
vidēt pfectiones oīum bonozum: nec in ipso
aliqd apphēdit sub rōne malī: nec sub ratione
defectus pfectioris alicuius bonū: t sicut crea

Quarta rationalis vel intellectualis nihil potest velle nisi adprehendat aliqd in ipso sub rōne alicuius boni: nec illud pōt non amare in quo qcqd apprehēdit sub rōne alicuius boni apprehendit: nec valet simile de mā qd adducebas ad pbationē maioris argumēti: materia enim prima seipsam nō trāsmutat de vna forma ad alia: sed ab alio trāsmutat: s; nihil pōt trāsmutare voluntatē habētē charitatē ad charitatis priuationem nisi ipsa trāsmutet semetipsam.

Ad quintū cū dicit q; si essent possibiles ad beatitudinē intensiorē per bonos actus quos faciūt pficerēt vel se disponerēt ad profectū rē. dico q; verū esset si gloria beatorū esset educibilis de potētia aīe p bonos actus: sed nō est ita talis enī habitus est in beatis a deo p creatio: nē tota aūt perfectio p bonos act⁹ educibilis de potentia aīe quādiū est a corpe separata est in qualibet aīa beata in sumo suo: habitus enī glorie illā totā possibilitatē reducit ad actū: ideo p bonos actus quos faciūt nō itē dīf corū beatitudo: nec se ad talē itēsiōē disponūt. post corporū aūt resumptionē tota pfectio educibilis p actus hoīs de potētia totius cōiuncti reducit ad cōpletū actū i virtute glie: ideo habitu glorie nō augmētato aīe pfectius deū videbūt: ppter perfectiorē modū essendi quē habebunt vt declaratū est in corpe gōis.

Ad partē 1^m cōcedenda sunt. **E**nī ad itellectū auctoritatis Aug. sciēdū q; aīe septe non retardant in aliquo a pfectiōe visōis sue ppter amorē suorū corporū p se: q; nō min⁹ amant corpa sua post resurrectionē q; mō: s; q; amatis corporib⁹ carēt: p quā carētā habēt im perfectū nature sue modū quē habebūt pfectū post resumptionē corporū suorū. et hoc forte voluit notare Aug. p illud vbn: siue ex aliqua latētiore causa.

Ad rationē aūt adductā p alia opinione in corpore questionis pōt dici q; aīa p corporis resumptionē habebit pfectiorē relationē ad datorē essendi q; mō: quia erit exstēs per actualitatē pfectiorē q; mō: fm enī sententia pñ. 7°.

Metha. Illa duo ex qbus possibile est fieri p essentia vnu: opz esse aliquo modo in potentia: qd expōse dicit cōmētator suus ibidē. Per hoc aūt ex eis cōstituit vnu: q; possibilitates que crāt eis terminant ad vna pfectā actualitatē cōpositi p quā quelibet p pfectius existit q; p se. terminatio aūt possibilitatū pñū ad vna actualitatē totius est earū aliqua mutatio fm aliqd absolutū: inqūatū p hoc efficiunt existētes p actualitatē cōpositi que ē res absoluta: p quā nō existebāt aī. Et ali ter pōt dici et clarius. q; esse aīe rationalis non

tm addit vltra eius essentia relationē ad datorē: rez essendū: sed etiam ad cōpositum qd ex ipsa et corpore constituitur: sed quādiū est separata illa relatio est in ea i aptitudine: s; post corporis resumptionē erit in ea in actu. perfectius est autem partem referri ad totum in actu q; i aptitudine et antū. huius autē relatio actus litas causabitur in ea per sui contunctionē cū corpore. que non erit relatio: sed quedā actio vniēntis: et quedā passio vniūitatis.

Potest etiam aliter dici q; sicut non est idē natura et modus nature sic nō est idē esse et modus essendi: et q; sicut aīa p corporis resumptionē nō est habitura perfectiorē naturam q; habeat modū: et tamen est habitura perfectiorē nature sue modū. vt patet per auctoritatem Augustini allegatam in corpore questionis: sic dato q; per corporis resumptionē non sit habitura perfectius naturale esse vt dicunt multi. tamē quia per resumptionē corporis habebit sui naturalis esse perfectiorē modū: et ex consequenti perfectiorē virtutem seu virtutis modū: hec enim non tantum consequentur ad perfectius esse: sed etiam ad perfectiorē essendi modū: quāto enī perfectior est naturalis anime virtus: tanto cum equali habitu glorie deū clarius videt aīe. ergo p corporis resumptionē deū videbūt clarius q; mō diū sunt a suis corporibus separate.

Questio. VIII.

Dicatio queritur vtrum beatitudo ad omnibus beatis equaliter participate tur. Et videtur q; sic. **M**ath. 20. dicitur q; omnes acceperunt singulos denarios: sed per denarium significatur aliquid quod omnes beati cōmuniter hnt.

Item. **I**o. 3°. Videbim⁹ cū sicuti est: sed res non potest videri clarius q; si cūti est. ergo omnes beati equaliter clare deus vident: et ex consequenti omnes equaliter sunt beati.

Item. **A**ugu. li. 83^m. questionū. q. 32^a. dicit eandem rem non posse aliū alio plus intelligere. ergo vnus beatus non potest deum plus videre q; alius: et ex consequenti nec beatorū esse.

Item. beatitudo est vltimum. quod homo potest consequi: sed vltra vltimum nihil est. ergo beatitudo vnus nō potest esse. maior beatitudine alterius.

Cōtra. i. cor. 15. stella a stella differt i claritate: sic et resurrectio mortuorū.

Item. premiū debet respondere meritis: sed non omnes beati equaliter meruerunt. ergo non omnes equaliter beati sunt.

Item. beatitudo post iudiciū complete perficiet cuiuslibet beati appetitum tam deliberatum q; naturalem: sed in capacitate naturali est naturalis appetitus ad com

plementus totius perfectionis cuius capax est absolute ergo tota capacitas cuiuslibet implebitur: sed capacitates ille nō in omnibus beatis sunt equales. ergo nec oēs eqli beati sunt. **C** Rideo q in beatitudine ē desiderare beatitudinis obiectū. s. bonū increatū qd vnu ē idē existēs ab oib⁹ participat: et ipsam dispositiōne beatorū: p quā illud bonū clare vidēdo et pfecte diligēdo ipsum participat. ex parte obiecti participati nō est vnus alio beatorū: qz idē est obiectū qd oēs participat: s. ex parte dispositiōis beatorū est vn⁹ beatorū alio: in quātū vn⁹ videt alio clarius deum et diligit pfectius: qui enī equalē habentes virtutē nature habet inēqualē habitū glorie: vel equalē habētes habitū glorie habet inēqualē virtutē nature inēqualiter deū vident: et ex psequēti inēqualiter beati sunt ppter inēqualē ex pte beatorū dispositiōnem. vnde glo. super illud Jo. 14. In domo patris mei mansiōes multe sunt. dicit. id est diuersa premia meritorum.

Ad primum in oppositum dicendū q ideo omnes dicuntur accepisse singulos denarios: qz idē est bonū quod omnes beati participat: quis ipsum participet modo differenti ex parte participantium. **A**d secundum dicendū q quāuis quilibet beatus videat deū sicut ē. ex hoc tamen non sequitur q visio vnus non sit intensior q visio alterius. **C** Ad tertium dicendū q illa terminatio plus. potest importare modum ex parte rei intellecte. et sic vera est propositio. qui enī intelligit rez habere per alium modum q habet. non intelligit: sed errat: et sic intelligit Augu. vt patet per litteram antecedentem. si autem dicat modum ex parte intelligentis: sic ille qui habet clariorem et virtuosiorē intellectum potest eandē rez magis intelligere q alius. **C** Ad quartum dicendū q beatitudo dicitur vltimum omnium desiderabilium in quātū terminat totaliter appetitum. et ego dico q beatitudo cuiuslibet boni totaliter terminat suum appetitū ita q vltra hoc nihil desiderat. **E**t pōt dici q beatitudo dicitur vltimum desiderabilium sicut homo nobilissimum omnium animalium: et tamen inter hoīes vn⁹ est alio nobilior. **C** Quāuis aut argumēta ad partem aliam gratia principalis conclusionis concedenda sint: tamen quia vltimum apparetur videtur concludere q naturalis capacitas cuiuslibet beati absolute impleta est: quod falsum est: quāuis impleta sit per comparationem ad dispositionem quam beatus in vita habuit. Ideo soluendū est et dicendū q minor est falsa. si accipiatur naturalis

appetitus pro aliquo motu naturalis inclinationis: naturalis enī capacitas cuiuslibet beati impleta est per comparationem ad suā dispositionem: vt dictum est: et ideo cum sit plene subiecta voluntati beati ad plus habendū nō incliuatur. si tamen extenderetur nomen naturalis appetitus ad naturalem possibilitatē: secundum quem modum dicit philosophus q materia appetit formā: sic minor vera est: sed sic maior non esset vera: quia multi sunt beati quorum naturalis capacitas absolute confiderata posset recipere maiorem habitum luminis glorie q habeant et deus de potestate absoluta maiorem posset dare.

Articulus. **Consequēter** querit de tertio principali. Et circa hoc queruntur octo. **P**rimo vtrum in beata visione intellectus sit passius tantū. **S**ecundo

vtrū lumē intellectus agēs requiratur ad illā visionē. **P**rimo visio creaturarū i deo sit pncipis ad beatitudinis eēntiā. **P**rimo vtrū in beata fructiōe volūtas sit tm passiuā. **P**rimo vtrū in volūtatē beata sit idē realit fructio et gaudiū. **P**rimo vtrū gaudiū sit de beatitudinis eēntiā. **P**rimo vtrū tēto sit dos alia a visioē et fructiōe. **P**rimo vtrū in oib⁹ beatis sint dotes. **C** Vtrū autē de possit videri p sola nālia: et vtrū in hac vita: determinatū ē in arti. pcedēti. **C** Nec etiā qstio. vtrū de⁹ ab intellectu beato videat p spēs: et multe alie questiones de visione dei determinate sunt libro tertio. di. 14. et ideo hic easdēz rēpetere superflūū videretur.

Quēstio. **Primo** oñdo q in visioē beata intellectus sit passius tantū. nulla res est cā efficiens sui finis: qz causa efficiēs est nobilior suo effectu: et finis nobilior hīs que sunt ad finem: sed intellectus habituati lumē glorie finis est visio dei. ergo intellectus per lumē glorie nō est illius visiois cā efficiēs. ergo respectu eius est tantūmō patiēs. **C** Itē sicut se hz videre ad intellectū: ita videri ad diuinā eēntiā visaz: sed diuinā eēntiā in hoc q videt. nihil patitur. ergo intellectus in vidēdo ipsaz nihil agit. ergo in videndo est passius tantū. **C** Itē nobilissimus actus est a nobilissimo agēte: sed visio dei ē nobilissimus actus. ergo est a nobilissimo agēte: s. sūmū intelligibile est nobilissimū agēs. ergo illa visio causat a sūmo intelligibili et non ab intellectu vidente: et si sic respectu illius est passius tantū. **C** Itē respectu hui⁹ qd puenit aīe in quātū est possibilis tantū aīa est

C passiva tantum: sed quod dicitur intelligere eōne nit aīe rōne intellectus possibilis tñ: qz intellectus agens non intelligit. ergo aīa in videndo sum mū intelligibile est patiens tantum.

C Cōtra nobilitatem est agere q̄ pati: sed ipsa visio dei est nobilissimū qd qd sit in intellectu. ergo est eius actio nō passio. **C** Itē si intellectus beatus in vidēdo deū esset tñ passivus: nō req̄ reret in eo ad illā visionē nisi lumē quo supnaturaliter eleuat: et ipsius intelligibilis pñtia: qz dispositio patiētis et pñctio agētis cū patiēte sufficiat ad causandū actionē: s; vltra lumē predictum req̄ritur in intellectu spēs determinans intellectū ad intelligibile: s; qm q̄ videt vel le Aug. li. 9. de tri. c. 11. ergo intellectus respectu visionis illius nō est tantūmodo passivus. **C** Itē dicere et iudicare est agere: sed intellectus vidēdo diuinā essentia dicit ipsam esse sūmam veritatē: et iudicat hoc dictū esse verū. ergo i videndo diuinā essentiam non tantum est passivus: sed etiam est actiuus.

C Ad istā questionē dicit quidā q̄ intellectus quāq̄ de intelligibili in potētia facit intelligibile in actu: cū in seipso facit mediāte fantasia: te specie intelligibilem qd dicitur rei sensibilis: intellectus etiā ipsam quiditatē simplici app̄hēsiōe intelligit. simplices etiā app̄hēsiōes cōponit et diuidit s; p̄m. 3. de aīa. respectu primi et tertii intellectus est actiuus et passivus diuersis respectib; . Inquātū enī facit specie intelligibile mō predicto est actiuus: et enī facit per suū actū: inquātū autē sit in seipso est passivus: et enī recipit p̄ suū passivū: s; in quātū cōponit et diuidit est actiuus: inquātū autē illa cōpositio: et diuisio sit in ipso est passivus: sed respectu simplicis app̄hēsiōis est passivus tñ: sic enī ipsa intellectio sit a qd dicitur p̄ se vel mediāte sua specie in ipso intellectu sub rōne qua possibilis est. cū ergo intellectus beati visio sit app̄hēsiō simplex respectu illius intellectus est passivus tñ. et causatur illa visio ab obiecto: qd est sūmū intelligibile in ipso intellectu disposito ad eā susceptionē per lumē gl̄ie. **P** Alij dicūt q̄ intellectus in vidēdo deū aliquo modo ē actiuus: q̄m in videndo plus patiat q̄ agat: ipsa enī visio in intellectu: inquātū est possibilis causat nō tātū p̄ actū intellectus et lumē gl̄ie habēs rationem speciei in determinādo: sed p̄ncipalius causat ab obiecto: ita q̄ eā efficiēs ei cōplectit actū intellectus et lumē gl̄ie et speciem determinātē: sine differat taliter a lumine gl̄ie sine nō: et ipsam diuinā essentia nō tñ inquātū operat sicut operat in omni actioe: s; etiam inquātū operat eo mō quo obiectū agit in pas-

suam potentiam: et quāuis ista quatuor cōcurrāt ad causā effectiua visiois illius: ex hoc tñ nō seq̄tur q̄ sit cōpositio: sed virtuosior et longe plus opat sibi pñtia diuine essentia q̄ alia tria s; illa q̄ motioe q̄ est visio aliquo mō mouet se intellectus p̄ suū actiū: et eā patit p̄ suū passivū: quāuis totus intellectus sit mouēs et motus. **C** Qui vult tenere p̄mā opinionē q̄ p̄babilis ē et ad sustinēdū facili pōt dicere ad p̄mū qd ē ēd q̄ maior eius nō est vera vniuersalit: nobilitus enī ē pati passionē nobilē q̄ ē salus et p̄fectio patiētis q̄ agere aliquā actionē parue dignitatis: ipsa enī visio dei ē salus et vltima p̄fectio intellectus et patiētis: et ē tāte dignitatis q̄ respectu eius intellectus nō posset esse agēs: ē enī finis ei vltim; . **C** Ad 2. dñm q̄ s; illā opinionē nō req̄reret aliq̄ spēs: nisi voces spēs lumē gl̄ie qd intellectus deo assimilāt. Et dñm q̄ Aug. in auctoritate allegata silitudinē dei accepit p̄ ipsa visioe q̄ ex p̄suis intellectu assimilāt deo q̄ habitus gl̄ie: illā. n. silitudinē ibidem statim vocat vbi et notitia. vt autē oñsum ē li. 1. vbi nō tñ accipit p̄ silitudinē: p̄ quā intellectus intelligit: nec p̄ qd dicitur distincte intellecta: s; p̄ncipalius intelligit p̄ intellectioe formata. vñ i sermone de nativitate Joānis baptiste vbi q̄ verbum est ipsa cogitatio. **P** Et pōt dici q̄ auctoritas sancti Augustini allegata intelligēda est de cognitiōe dei in via. **C** Ad tertiu dñm q̄ dicere p̄prie loquēdo est p̄ducere verbum: et iō q̄ beatus intellectus intelligit diuinā essentiam esse sūmā veritatē prius ordine nature q̄ verbum p̄ducatur: iō hoc intelligit nō p̄ hoc qd dicit. non vi deo tñ q̄re postq̄ intellectus sic p̄dictā passionē est reductus in actū nō possit verbū aliq̄ p̄ducere quo dicat illud qd prius ordine nature perfecte videt q̄ p̄ducatur verbum.

C Qui vult tenere secū dā opinionē que multum est rationabilis potest dicere ad primum in oppositum: q̄ quāuis intellectus non posset esse causa sui finis: tamen ad hoc potest cooperari: quāuis principalis sit a summo intelligibili: vt ostensum est. **C** Ad secundum dicendū q̄ minor est falsa. quia vt ostensum est intellectus aliquo modo operatur ad illam visionem: ita q̄ respectu eius non est pure passivus. **C** Ad tertium dicendum q̄ illa visio cum sit creatura non est nobilissimus actus simpliciter: nec etiam inter actus creatos: quia actus fruitionis nobilior est: tamen est nobilissimus actus intellectus creati: et est aliquo mō ab ipso inquātū est nobilissime dispositus. p̄ncipalius tñ est ab obiecto qd ē intelligibile sūmū. **C** Ad 4. dñm q̄ p̄prie loquēdo nec possibile ipsius

intellectus intelligit: nec etiā actū eius intelligit: s; ipse intellectus intelligit a quo est intellectio p sui actū: et in quo est per sui passiuū: ita q ad ipsam intellectionē causandā in ipso intellectu concurrat eius actiū et passiuū. Exē pli. leue per suā formā mouet se. cū ad iutorio influentie loci per suā materiā mouetur: nec dico q forma moueat materiā p se. s; totū leue est quod mouetur: et quod mouet. quāuis per aliud et aliud.

Questio. ii.

Secundo queritur vtrum lumen intellectus agentis requiratur ad illam visionem. Et videtur q nō intellectus agēs non requirit actus intelligendū nisi ad hoc vt faciat de intelligibili in potētia intelligibile i actu. sed diuina essentia intelligibilis est actu ergo ad ipsam intelligēdā nō requirit lumen in intellectu agentis. **Item** lūmē solis et stellarū nō occurrunt simul ad eundem actū videndi corporali: pp impropotionem luminū illorum. cū ergo lumen glorie non min⁹ excedat nāle lumen intellectus agentis q lumen solis lumen stellarū. videt q non possit cōcurrere ad eundē actū videndi intellectuāl. **Item** ad actū supernālē agendū non pōt simul concurrere virtus nālis cum supernaturali. quod pz in creatione aie intellectus et in infusione gratie. sed videre deum est actio supernaturalis. et lumen glie est supernaturalis virt⁹. ergo lumen intellectus agentis qd est virtus naturalis non pōt simul cōcurrere cum lumine glie ad videndum deum.

Contra. inconueniēs est q ppetuo et respectu nobilissimi obiecti potentia nobilior remaneat ociosa. et minus nobilis sit officiosa. s; potētia nobilior est intellectus agēs q possibilis. cū ergo intellectus possibilis requiratur ad b⁹ q aia videat deū ad hoc ēt requir lūmē intellectus agentis. **Item** lūmē glie nō ē sine lumine nāle. ergo nec ei⁹ actio. sepat ab ei⁹ actōe. **Rūdeo** q siue in videndo deū intellectus fit pure passiuus: siue aliquo mō acti⁹: ad illā tamen visionē requirit lumen intellectus agētis cū lumine glie. glia. n. est secūdaria et vltia: tā nature perfectio. vñ lumen glie est perfectiū unū luminis naturalis intellectus agētis. qñ aut duarū formarū vna est alterius pfectiua: ad illā vnde actū ad quē ordinatur piciens ordinatur perfecta. Quis ille actus principal⁹ respiciat totū cōpositū rōne illius que pfiat q rōne illi q pfiat. cū q lumen glorie ordinat ad visionem beatam: ad illā eandē ordinat lūmē intellectus agētis: sed lumen glorie ad illam ordinatur picipali. et lumen intellectus agen-

tis qñ dispositiue. vñ si intellectus est pure passiuus respectu illius visiois: p vtrūq simul lumen est sufficienter dispositus ad faciendū ab obiecto illaz perfectiū passionē que est visio. si at aliquo mō est actiuus: vtroq lūmē inuatur ad suam actionē. vñ hñs fortius lumen in intellectu agentis cū equali bitu luminis glie intensius deū videt q hñs lumen intellect⁹ agētis debilius. natural enim virtus fortior p equalē adiutorio supnaturalē efficac⁹ pōt in actū supernaturalem. sic videmus q si supnaturalē darentur pēne hoi leuioz et ponderosior: efficac⁹ volaret leuioz ex sua naturali virtute q ponderosior. quāuis posse volare excedat vtriusq naturam.

Ad p^m in opp^m dō. q maior est falsa vt pz ex predictis. **Ad 2^m** dō. q nō est sile. qz non sic se habet lumen corporale ad oculū corporeale sicut lūmē intellectuāle ad intellectū. qz ocul⁹ corporalis ita pōt affici seu trāsmutari a fortit lumine q nō potest mutari a debili. nō sic aut pōt dici de intellectu. vñ p hñs. 3. de aia. Sensus nō pōt sentire ex valde sensibili: sed intellectus cū intelligit aliqd valde intelligibile nō minus intelligit infima: s; et magis. sensitiuū. n. nō sine corpore est. hic aut sepat⁹ est. i. corporeo organo non vtēs. **Ad 3^m** dō. q maior vera est de actu supnaturali qui non pōt esse nisi ab infinita potentia: cuiusmodi est creare. non ac est verum de actu supernaturali qui est a deo ita q ad ipm requiritur supernaturalis virtus finita. talis aut actus est dei visio. ad hoc enī requirit i intellectu creato lumen glie qd ē virtus supernaturalis: et tamē finita. **Ad 4^m**

Tertio queritur vtrū visio creaturarū i deo sit pertinens ad bñtudinē eēntiā. Et videt q sic: qz vt oñsum est li. 3. di. 4. eadē est visio qua intellectus beatus videt diuinaz essentiam et creaturas in ea. cū ergo visio diuine eēntie sit beatitudinis essentia: visio creaturarū in ea est de beatitudinis eēntia. **Item** de beatitudinis essentia ē scire se beatum esse. sed scire se beatum esse: est scire creaturas. qz ipse beatus est creatura. et sua visio est creatura: ergo visio aliquarū creaturarū est de beatitudinis essentia.

Contra. Augu. 5. li. cōfē. quasi inter principium et medium loquens ad deum dicit. In felix homo qui scit illa oia. te autē nescit. beatus autem qui te scit. etiam si illa nesciat. qui vero et te et illa nouit non pp illa beator: sed propter te solum beatus est. **Item** illud solum est de beatitudinis essentia quod requiritur ad perfectā cōiunctionē aie cū deo: sed p

Distinctio

XLIX

C visionē diuine essentie et eius fruitionē eēt aia perfecte cōiuncta deo. etiā si nullā in eo videret creaturam. ergo visio creaturā i deo. nō est de beatitudinis essentia.

C Rūdeo eēntia beatitudinis aie consistit in perfecta sui coniunctione cū deo. vñ qēqd est de rōne illius est de essentia beatitudinis. et qd ē extra rōnem illius cōiunctionis nō est de beatitudinis essentia: quāvis aut visio creaturarum in deo sit de ratione illius cōiunctionis: in quā tum illa eadez visione videtur diuina essentia. nō tñ est de rōne cōiunctionis: inquantū ē respectu creaturarum in deo. nō. n. ideo quia illa visio ē respectu creaturā ē pfecta. sed qz pfecta ē ideo est etiā respectu creaturā: ita qz prius ordine nature videt intellectus beatus diuinam eēntiam perfecte qz creaturas in ea. respectus ergo visionis illius ad creaturas representatas in deo est extra rōnem perfecte cōiunctionis aie cum deo et aliquid causatum ex illa. **P** Alij aut nō iprobanter dicunt qz videre in deo seipsum et suam visionē est de beatitudinis essentia: quāvis non sic possit dici de visione aliarum creaturā i deo: pfectius. n. vñtur in intellectus deo vel qetatur in ipso videndo ipz: et videndo se videre ipsum: qz si non videret se videre: prius. n. actū sine scōo impossibile ē eē ita pfectū sicut cū scōo nec prius actū sine scōo possit seq tā pfecta fruitio sicut cū scōo.

C Qui vult tenere priuam opinionē pōt dicere qz ad priuū in opp^m p3 solutio ex tam dictis. **C** Ad 2^m qz maior ē falsa. scire. n. se eē beatū supponit ordinē nature se esse beatū: quāvis. n. non cognoscatur res pfecte nisi cognoscēs cognoscat se cognoscere illā: sicut nihil diligitur pfecte nisi diligens diligat se diligere illud: tñ reflexio intellectus super actum suum nō est de ratiōe perfectionis priuī actus: s3 ex pfectione priuī actus. causatur: tñ intellectus beatus: quāvis visionē qua diuinaz essentia videt: videat in priuio genere alia visione tñ se et illā visionē videt in diuina essentia eadē visionē in numero qua videt diuinam essentiam.

C Qui vult tenere scōam opinionē pōt dicere ad p^m ad secundam partem qz illud verbum Aug. intelligendū est de alijs creaturis a videt et ab illa visione. **C** Ad 2^m dōm qz minor est falsa loquendo de creatura que est ipse vidēs: et de ista visione: quia aliter nō quietaretur pfecte in deo.

Quarto queritur vtrum in beata visione voluntas sit tñ passiva. Et vñ qz sic. Ansel. de casu diaboli statim post mediū. Quicquid se mouet ad volēdū prius vult se ita mo-

ueresed prius motus voluntatis est respectu finis: ergo impossibile est qz voluntas se moueat illo motu: qz non precessit motus voluntatis: quo vellet se sic mouere: sed motus fruitionis est respectu finis: ergo voluntas in fruendo nō mouet se: sed tñ est mota. **C** Item impossibile est idem scōm idem: et respectu eiusdē simul eē mouens et motus: qz fm p^m. 3°. p^hy. mouēs mouet in quātū est in actu: motu mouet in quātū est in potentia: s3 impossibile est idē fm idem et respectu eiusdē sit eē in actu et in potentia: cū ergo sit simplex: impossibile ē qz ipsa respectu eiusdē obiecti sit sit mouēs et mota: s3 certū est qz in fruendo mouet: ergo impossibile ē qz i fruendo moueat se. in fruendo ergo est passiva tantū. **C** Itē fruitio ē finis vltimus vite humane: vt enim superius ostensum est: visio ordinatur ad fruitionē: sed impossibile est aliquam rē esse cām sui finis vltimū: qz alio est effectus nobilior sua cā: ergo voluntas in fruendo non mouet se: sed tantummodo est passiva.

C Contra Augu. l. i. de doctrina xpiana non multū post principū. Frui est amore inherere alicui rei pp seipsum: sed voluntas in amando deum pp se i via mouet se: alio in amādo ipsum nō mereret: s3 videt qz i fruendo deo fruitione vie mouet se: qz et i nēdo eo fruitio patrie moueat se. **C** Itē p^hus. 3°. et p^hi. c. 2°. dicit: qz violētū simplr ē cuius principū ē extra: in quo nihil pferit opans vel patiens: ergo si voluntas i fruendo deo nihil cooparetur: s3 tñmō pateret: illa fruitio esset violētā: quod falsū est.

C R^o qz in beata fruitione voluntas non ē tātum passiva: nec tñ actiua: magis tñ passiva ē qz actiua: non enim tñ est passiva: cū natura voluntatis sit mouere se et alia que sunt in aia: dicente Ansel. 3°. l. de concordia psciētie. et l. ar. versus finem. qz voluntas est instm seipsum mouens. Et p^hus velle vi. i. de aia. qz velle est motus ab aia. expitur et hō qz amorē est quidaz conatus in aia ad rē amatā: pp qd dicit Ber. de precepto et dispē. versus finem. qz nō est pfectior vbi aiat qz vbi amat. s. quātū ad conatus. Nec est tñ actiua: qz inquantum est actus fruitionis in seipsa est passiva: sicut actiua est in quātū est ab eā: impossibile enī ē qz act^o realiter differēs a potētia sit in ea nisi respectu eius aliquomō sit passiva: recipere enī ē qdādam pati. magis passiva tñ ē qz actiua i beata fruitio: qz ipsa fruitio nō elicit a voluntate habitū charitatis pfecta tñ: s3 et imēdiatē ab obiecto qd ē sūma bonitas: ita qz voluntas charitate pfecta et ipsum obiectū simul illā fruitionē efficiūt i voluntate: ita tñ qz plus ē ab obiecto qz a voluntate

¶ quod obiectum est respectu eius principaliter agens: quod
uis etiam voluntas per charitatem se determinat ad
fructum deo fructum patrie. imo ad hoc deter-
minat a deo: quod tale dedit sibi namque: ut non possit
illud bonum non diligere: in quo videtur aia esse su-
pereminere perfectioris cuiuslibet boni: quod potest cogi-
tare: nec ab illo bono resilire quod apprehendi non
potest sub aliqua ratione mali.

¶ Ad primum in oppositum dicitur quod illud verbum Ansel-
ad hoc ut habeat veritatem intelligi debet de actu
voluntatis: ad quod voluntas determinat se: quod
autem beata fructio aliquo modo eliciatur a voluntate
scilicet eo modo quo dictum est ante: tamen ad illud non deter-
minat se: sicut nec leue se determinat ad motum
sursum: et tamen exequitur eum cum adiutorio influentie loci.

¶ Et preterea motus primus voluntatis: quod sit re-
spectu finis in generalibus: tamen fructio non est primum vo-
luntatis motus: quod ipsum precessit naturalis motus volun-
tatis respectu finis in generalibus. **¶** Ad secundum dicitur quod
argumentum deficit in duobus. primum quod voluntas se
cuius idem non est motus et motus: composita enim est ex
actuali et possibili: sicut essentia in qua radicatur
a qua non differunt nisi secundum rationem et relationem:
et tota movetur se ratione sui actuali: et tota movetur
ratione sui possibili: unde enim totum compositum pati-
tur: et tamen non nisi ratione materie: secundum Augustinum dicitur. **¶** Autem ubi pri-
us. **¶** Illud per quod res habet potentiam est materia eius: totum autem pati
non potest nisi in quantum est aliquo modo in
potentia: nec tamen dicimus quod sola materia pa-
tiatur: sed totum compositum ratione eius. simi-
liter totum compositum agit: et tamen non nisi
ratione forme: quia sicut dicitur. **¶** Autem ubi prius.
¶ Illud per quod habet res effectum est for-
ma eius: totum autem non agit nisi in quantum
est in actu: nec tamen dicimus quod sola forma agat.
sed totum compositum ratione eius. unde se-
cundum philosophum. **¶** de anima melius dicitur quod ho-
mo intelligat per animam quam quod anima intelli-
gat. scilicet deum est corpori coniuncta: actus composi-
tum ergo ex natura possibili et actuali in se ha-
bet talia duo: quod quod non actu distincta: per quo-
rum unum potest esse per se movens: et per ali-
ud per se motum. **¶** Preterea videtur secundum idem
respectu eiusdem potest esse simul in actu et in
potentia: sed non eodem modo. unde potest res
aliquid habere potestatem: et esse in potentia
ad habendum illud formaliter. unde si solus esset
aliquid calefactibile: et posset suos radios super
se reflectere: simul respectu eiusdem caliditatis
esset in actu et in potentia: quod caliditatem quam
haberet in seipso potestatem posset facere esse
in seipso formaliter. **¶** Ad tertium patet solu-

tio per hoc quod dictum est in questione. quod il-
la fructio principaliter est ab obiecto quam a vo-
luntate. **¶** Questio.

¶ Quinto queritur utrum in voluntate bea-
ta sit idem realiter fructio et gau-
dium. Et videtur quod sic. beata fructio est quies
voluntatis in summo bono clare viso et econuer-
so: sed gaudium beatorum est quies volunta-
tis in ipso summo bono. ergo idem est fructio et
gaudium. **¶** Item gaudium autem est amor aut
est passio: non passio: quia passiones non sunt
nisi in appetitu sensitivo. illud autem gaudium
est in voluntate. ergo est amor: sed ille amor quo
beati deum amant est fructio quia ipsum amant
per se. **¶** Idem est gaudium beatorum et eorum fructio.

¶ Contra sicut se habet passio amoris in ap-
petitu sensitivo ad passionem delectationis: ita
se habet in voluntate amor boni presentis ad
gaudium. sed in appetitu sensitivo non est idem
amor et delectatio: imo delectatio causatur ex
presentia boni amati. ergo a simili in volunta-
te non est idem gaudium et amor: sed beata fructio
est perfectus amor dei propter seipsum. er-
go non est idem beata fructio et gaudium beatorum.

¶ Respondeo quod beata fructio et gaudium bea-
torum non sunt realiter idem: illa enim fructio
est summo bono clare viso perfecto amore in-
herere propter seipsum. amor autem gaudium
non est: causatur enim gaudium ex amati bo-
ni presentia. unde gaudium beatorum est ali-
qua specialis passio in voluntate causata ex per-
fecto amore summi boni per claram visionem et per-
fectam dilectionem uniti anime seu sibi presen-
tis. unde proprie loquendo de fructione dico quod
beata fructio differt a gaudio beatorum sicut ab
effectu differt causa. vel secundum dicentes quod
fructio beatorum simul comprehendit ipsam
dilectionem et gaudium: oportet dicere quod fructio
et gaudium differt sicut pars et totum: et hoc
probabile mihi videtur: quantum ut iam dictum
est gaudium differat a dilectione ut effectus a
sua causa vel a parte sue cause: quia non est ac-
quiescendum dicentibus quod gaudium nihil ali-
ud est quam dilectio boni presentis: hoc enim im-
probatum est li. 3. unde cum Augustinus dicit. li. 4.
li. de ci. c. 7. Amorem boni habitum esse letitiam
non est predicatio per essentiam: sed per causam.
quod patet: quia ibidem statim dicit quod amor su-
giens quod ei aduersatur timor est. idemque si ac-
ciderit tristitia est: et tamen certum est quod amor
nec est timor nec tristitia: sed eorum causa.

¶ Ad primum in oppositum dicendum quod quies
voluntatis in summo bono dupliciter potest esse. uno
modo non tamen patiendo: sed aliquo modo agendo: et sic

B voluntas fruendo quiescit in summo bono. Alio
modo pure patiendo: sic gaudium est quies in summo
bono: quilibet gaudium est spiritualis passio voluntatis
ex propria summi boni causata. illud ergo gaudium
non est actus voluntatis: sed passio: quibus ad causan-
dum est actio voluntatis percurrat. **¶** Ad 1^m dicitur
quod gaudium beatorum est spiritualis passio voluntatis ut
dicitur: quibus. n. i solo appetitu sensitivo sit pas-
sio cum aliquo corporis transmutatione: de qua passioe
loquitur philosophus: et ideo ea non ponit nisi in appetitu
sensitivo. tamen in voluntate potest esse spiritualis passio
quod est sine materiali transmutatione. **¶** 2°. **¶** vi.

A **Sexto** queritur utrum gaudium sit de beatitudi-
nis essentia. Et videtur quod sic. Aug. 10. li. co-
sel. Circa medium loquens ad deum dicit. Ipsa est
beata vita gaudere ad te. de te. propter te. et vi-
detur quod gaudium sit tota beatitudinis essentia.
¶ Item illud quod maxime ab omnibus desideratur: aut
est beatitudo aut de beatitudinis essentia: sed su-
mum gaudium maxime desideratur ab omnibus: sicut dicit
philosophus. 10. ethi. et probatur. c. 5. quod delectatio maxime ab
omnibus appetitur. et autem est beatitudo aut de beatitu-
dis essentia. **¶** Item perfectio beatitudinis maxime est de
beatitudinis essentia: sed gaudium beatitudinis est perfectio
beatitudinis: quod sicut dicit philosophus. 10. ethi. c. 4. ope-
ratione perficit delectatio ut superueniens finis. ergo
gaudium est de beatitudinis essentia. **¶** Item philosophus. 10.
ethi. c. 8. Existimamus oportere delectationem ad-
mixtam esse felicitati: sed quod admisceat alteri est de
eius essentia: aut ex ipso et illo cui admisceat. pos-
tuitur aliquod tertium. cum ergo ex felicitate et
delectatione constituatur aliquod tertium. de-
lectatio est de felicitatis essentia.

¶ Contra. beatitudo consistit in clara dei visione et
perfecta eius fruitione: sed gaudium non est illa visio: nec
illa fruitio. imo ex ipsis causata. et gaudium non est
de beatitudinis essentia. **¶** Item philosophus. 4. ethi. c.
3. dicitur quod delectatio non est per se bonum: sed quod est
de beatitudinis essentia est per se bonum. et gaudium quod
est delectatio in voluntate non est de beatitudinis essentia.

¶ R. Ideo. secundum aliquos quod quibus gaudium bea-
torum sit de beatitudinis essentia quoddam accidentale
complementum ab ipsa beatitudine inseparabile. per qua-
cunque virtute creatura: non est tamen de beatitudinis essentia
beatitudinis. n. essentia consistit in perfecta coniunctione crea-
ture rationalis cum deo. gaudium autem beatorum non est de ro-
ne huius coniunctionis: cum non sit visio nec fruitio ut
ostenditur. nec summa securitas: ut ostenditur in sequenti quo-
nestione: sed est aliquid creatum ex istis. unde est per se effectus bea-
titudinis de necessitate sequens ad ipsam. **¶** Alii
autem vident quod gaudium sit de essentia beatitudinis: quod
est de ratione perfecte unionis voluntatis cum summo bo-
no. voluntas autem unitur cum summo bono non tamen in mo-
uendo se immediate in ipsum propter se: quod est motus est

amor fructus: sed est immediate patiendo ab eo quod pas-
sio est gaudium. **¶** Preterea amor non potest per
dine nature querere voluntatem quod voluntas gau-
deat de re amata. beatitudo autem comprehendit in
sua essentia omne illud quod est de ratione perfecte que-
rit voluntatis in summo bono. **¶** Preterea si gau-
dium esset accidentale beatitudinis: posset de de po-
tencia absoluta facere hominem esse beatum non gau-
dente de deo: ut saltem beatitudo hominis intelligi pos-
set simplici apprehensione sine gaudio: sed de nullo
modo posset facere aliquem beatum non gaudentem
de ipso: nec intellectus potest apprehendere veram bea-
titudinem sine gaudio. **¶** Sed gaudium non est accidentale
beatitudinis essentia: sed est de beatitudinis essentia.
¶ Qui vult tenere primam opinionem potest dicere
ad primum in oppositum quod ibi Aug. notat beatitudi-
nem per suum effectum per se. **¶** Ad secundum dicendum quod
delectatio per se non desideratur ab omnibus ordi-
nato desiderio tanquam principalissimum desidera-
bile: sed tanquam concomitans illud: si enim possibile
esset creatura rationali perfecte coniungi cum deo
absque gaudio: adhuc illa perfecta coniunctio summe
desiderabilis esset. Nec enim credendum ut aliquid esset
maximè utile esse desiderabile si nullum inferat de-
lectationem. unde philosophus. 10. ethi. c. 3. circa multa
studium faceremus: et si neque ullam delectationem
inferret: ut circa scire et virtutes huius. **¶** Ad 3^m
dicendum quod maior est vera de perfectione essentia/
li. verbum autem philosophi quod ponit in minoribus intelligit
de perfectione accidentali: non enim dicit delectatio
finis operationis: loquendo de fine propter quem
fit operatio: sed per quocunque superuenienti bono
ab operatione inseparabili. unde philosophus ibidem
dicit quod delectatio perficit operationes sicut pul-
chritudo iuventutem. **¶** Ad quartum dicendum quod
pro tanto dicit philosophus delectationem esse admixtam
felicitati: quod est per se accidentale eius.

¶ Qui vult tenere secundam opinionem que pro-
babilis mihi videtur: et dictis augustinus magis co-
sona: et etiam perfectioni beatitudinis cum eadem
nobilitas reddat ceteris paribus re perfectionem:
rem: si de essentia eius est quod si esset accidentale eius:
potest dicere ad primum ad partem secundam quod
beatitudo consistit tantum in visione et fruitione
nisi fruitionem voces amorem cum gaudio. **¶** Ad
secundum dicendum quod philosophus dicit illud verbum ubi
retractat de delectatione secundum opinionem
aliorum: quod secundum propriam opinionem inci-
pit tractare de illa. 4. c. **¶** Potest et dici illud
verbum. 10. ethi. capitulo quarto quod perficit ope-
rationem delectatio ut superueniens quidam fi-
nis. velut iuvenibus pulchritudo: esse intelli-
gendum de delectatione sensibili. **¶** Vel po-
test etiam dici quod ibi accipitur iuventus non

pro etate temporis: sed pro decetia sat congru-
itate disponis corporis: qz vt frequentius ma-
gis cōcomitatur illā etatē q̄ aliā. Constat autē
q̄ pulchritudo est de ratiōe decentis disponis
corporis: cū dicat Aug. 22. de ciuitate. ca. 19. q̄
pulchritudo corporis est partii cōgruetia cū
quadam coloris frauitate. **26. vii.**

Septimo queritur vtrū tentio sit dos ab
alijs distincta. Et videtur q̄ sic
aia deo cōiungitur per memoriā intelligentiā
et voluntatē. qz sicut dicit Aug. 14. de tri. ca. 8.
eo est ymago dei de quo capax eius et p̄iceps
eē pōt. s̄ sicut offēdebat. li. 1. ymago dei in aia
cōsistit in memoria intelligentia et voluntate: s̄
in intelligentia est dos visionis: et in voluntate
dos fructiōis. ergo in memoria est tertia dos.
illa autē nō videt posse esse nisi tentio: qz actus
memorie est tenere. ergo tētio est dos ab alijs
distincta. **¶** Tres dotes aie vident rīdere vir-
tutibus theologicis: sed fidei, rīdet visio. cha-
ritati fructio ergo spei debz tertia rīdere que
nō videt posse eē alia nisi tentio. **¶** Itē in aia
triplex est potentia: cogitativa: et appetitiua:
et fm locū motiua: aliter sepata nō posset se de
loco ad locū mouere. cū ergo i cogitativa sit
dos visionis. in appetitiua dos fructiōis. v̄ q̄
in motiua sit dos tertia. ad pfectā. n. p̄iunctio
nē aie cū deo requirit q̄ per oēs sui potētia cō-
iungatur ei. illa autē dos nō p̄t. posse esse nisi ten-
tio: respicere. n. v̄ executiua potētia.

¶ Cōtra. nō ponunt nisi tres aie dotes: sed si
tentio eēt dos ab alijs distincta essent. 4. qz ra-
tionabilis v̄ q̄ rectitudo voluntatis sit dos
q̄ tentio. ergo tentio nō est dos ab alijs distin-
cta. **¶** Tres securitas nō est idē qd tentio: s̄ se-
curitas sūma est vna de dotibus aie. includitur
enī in beatitudinis eētia. fm. n. sniam Aug.
13. de tri. ca. 8. impossibile est aliquē esse bñm nisi
sit securus de sue bñtutinis ppetuatiōe. cū er-
go non sint anime nisi tres dotes: tentio: nō est
dos ab alijs distincta.

¶ Respōdeo. q̄ p̄pe loquēdo tentio non est
dos ab alijs distincta. tenere. n. fm p̄piaz est
h̄pe vel possidere: intellectus autē clare vidēdo
deū h̄z eū sub rōne summi verū: volūtas perfe-
cte fruēdo eo h̄z ipm sub rōne summi boni. vñ
tenere summū v̄z realit̄ idem est: cum clara vi-
sione: tenere summū bonū realit̄ idē est: cū
perfecta summi boni fructiōe. Nec hoc dicēs
volo dicere q̄ visio et fructio p̄prie loquendo
sint dotes: sed act⁹ dotiū. dotes. n. qualitates
sunt. vñ dos visionis est q̄das habitus lumino-
sus in intellectu quo eleuatur ad clare deum vi-
dendū. dos fructiōis est pfectus charitatis ha-

bitus quo aia fruitur deo. vnde p̄prie loquen-
do in dotib⁹ aie non cōsistit beatitudo essen-
tia: sed in actibus eaz ad quos ordinantur. si-
cut habitus ad actum: dos autē tertia a duab⁹
alijs distincta est habitus perfectus quo volū-
tas est perfecte secura de tentiōis p̄dicte per-
petuatiōe. sine. n. p̄dicta assēcuratione non
potest intelligi perfecte anima deo cōiuncta.
vnde nō est. dicēdū illam assēcurationē esse ex-
clusionem timoris tantum: immo est quidam
actus in voluntate respectu dei: sub rōne qua
est ens summe arduus quo. excluditur omnis
timor. et sic p̄z ex p̄dictis q̄ fm rōnem intel-
ligendi p̄mo est dos visionis. secūdo dos frui-
tionis. tertio dos perfecte securitatis.

¶ Ad p̄mum in oppositiū dōm. q̄ in vita bea-
ta memorie et intelligentie non respondet ni-
si habitus vnus. in vita. n. beata memoria nō
respicit deum nisi mediante intelligentia: quia
actus eius est clarā visionē retinere. vñ obie-
ctus eius immediatū est ipsa visio clara. **¶** Ad
2^m dōm. q̄ dos correspōdens spei nō est tētio:
vt dñi est: sed securitas perpetuatiōis visio-
nis et fructiōis. **¶** Ad 3^m dōm. q̄ tunc anima
est deo perfecte coniuncta: quādo p̄iuncta est
ei fm omnē potētia fm quā est ei p̄iungibilis
immediate: nō est autē talis potentia motiua fm
locū: qz sic ad deū nō accedimus motu secū-
dū locū: cū vbiqz p̄sens sit: s̄ affectibus mē-
tis. sic nec aia ē p̄iungibilis immediate sibi se-
cundum illam potētia. vnde sibi non respō-
det dos nisi mediate. **¶** Agilitas q̄ est dos cor-
poris respiciēs spāliter mobilitatē fm locum.
¶ Ad p̄mum ad partem secundaz dōm. q̄ re-
ctitudo voluntatis cōp̄bēditur in dote frui-
tionis: qz sine rectitudine voluntatis non po-
test in aia esse fructio: sed fructiōis abusus: vt
patet cum fruitur creaturis. **26. vii.**

Octauo queritur vtrum in omnibus bea-
tis sint dotes. Et videtur q̄ non:
quia dos datur sponso a patre sponse: sed oia
dona beatitudinis dantur beatis a patre spō-
si qui sponsus est christus. ergo in nullo beato
est aliqua dos. **¶** Item si dotes eēt in beatis
ratione spūalis matrimonij inter ipsos et deū:
cum in vita p̄senti anima per gratiā despon-
setur christo in ecclesia militante essent dotes:
quod falsum est. **¶** Item eiusdēz nō est dare
dotes et recipere: sed beati q̄ dotes habent il-
las recipiunt a christo. ergo dotes non sunt in
xpo: et sic nō sunt in oibus beatis. **¶** Item iter
sponsū et sponsam debet esse nature confor-
mitas: sed angeli nō sunt cōformes in natura
xpo: nec rōne diuine nature: nec rōne humane.

D ergo multitudo angelorum non comparatur christo
ut sponsa ad sponsum: sed dotes non dantur nisi ra-
tione in finem. **I**n angelis non sunt dotes.

C Contra ornamenta sponsum que eis dantur qui
traduntur a sponso dotes sunt: sed omnes bea-
ti habent ornamenta spiritualia cum desponsantur a
christo. ergo in omnibus beatis dotes sunt. **I**tem glo-
super illud Luc. 12. Et vos filios hominibus expe-
ctant. et dicit quod ad nuptias dominus iuit cum post
resurrectionem novus homo angelorum multitu-
dine sibi copulavit. ergo multitudo angelorum
est sponsa christi. ergo sicut in alijs beatis sunt do-
tes: ita sunt in angelis sanctis.

Respondeo. quod de dotibus contingit loqui du-
pliciter: aut secundum id quod sunt aut sub ratione que
tres dotes. scilicet clara visio: perfecta fruitio: et per-
petuitas utriusque securitas perfectio. dotes autem
corporis que sunt agilitas: impassibilitas: subtili-
tas: et claritas: de quibus in sequenti articulo in
spatiali queretur: erunt post resurrectionem in omnibus
hominibus sanctis. Loquendo vero de dotibus sub
ratione qua dotes sunt sic maxime proprie sunt
in animabus beatis. aliquo etiam modo: quantum
non ita proprie sunt in christo: et in angelis sanctis:
cuius ratio est: quia iter sponsus et sponsam proprie
loquendo requiritur conformitas in natura: distinctio
in persona: et quod sponsa facta sit sponsa de non
sponsa: et quia iter christum et essentia hominum beatorum
est conformitas in natura: distinctio in persona:

D et de non sponsa facta est sponsa: ideo in infimo-
mo spirituali maxime habet rationem sponsae dicente
apostolo ad ephes. 5. quod christus dilexit ecclesiam: et
semetipsum tradidit pro ea: ut illam sanctificaret in
dano lavacro aque in verbo vite: ut exhiberet
ipse sibi gloriosam ecclesiam non habentem
maculam aut rugam: cum ergo dos assignetur
ratione matrimonij: visio fruitio securitas per-
fectio in animabus beatis habent rationem do-
tis magis proprie quam in alijs sanctis: in ange-
lis enim sanctis non est nature conformitas ad
christum: ut tangebatur in arguendo: et ideo
ecclesia ipsorum non ita proprie habet ratio-
nem sponsae sicut ecclesia hominum. humana etiam na-
tura christi non est conformis diuine nature in
natura: neque distincta ab ea in persona: quia in
christo non est persona nisi persona verbi: et pre-
terea nunquam fuit non sponsa: et ideo minime
proprie ea que dotes dicuntur in christo ha-
bent rationem dotis: quantum illa que dicun-
tur dotes excellentissime sunt in christo secun-
dum id quod sunt.

Ad primum in oppositum dicendum: quod quan-
vis dos assignetur sponso a patre sponse: tamen

proprietates remanet penes sponsam: quantum
vltus debeat sponso. unde soluto matrimonio
carnali dos remanet sponse. sic et dotes beato-
rum sunt ad sponsum gloriam et propriam perfe-
ctionem beatorum. **¶** Vel potest dici quod ibi acci-
pitur dos pro eo quod datur sponse ex parte spon-
si secundum quem modum loquitur sacra scriptu-
ra de dote. Gen. 24. ubi habetur: dixit Sichem
Jacob et filijs eius. Augere dotes et munera po-
stulare et Exo. 22. ubi dicitur quod si seduxerit quae
virginem dormieritque cum ea dabitur ei et ha-
bebit eam uxorem. **¶** Ad secundum dicendum.
quod dos antiquitus solebat assignari: quando
sponsa trahebat in domum sponsi: ut presen-
tem habeat sponsum: et quia quoad in sumus in
hac vita peregrinamur a domino secundum
apostolum secunde ad corin. quinto. ideo do-
tis que sanctis in hac vita conferuntur: non con-
uenit proprie ratio dotis. **¶** Ad tertium dicen-
dum. quod christus eo modo quo habet dotes re-
cipit eas: in quantum homo: in quantum autem
deus effectus conferit dotes sanctis: quantum
in quantum homo eas nobis meruerit. **¶** Ad
quartum patet solutio ex dictis in questione.
¶ Argumenta ad partem aliam procedunt
de dotibus secundum id quod sunt: et de ratio-
ne dotis large dicta.

Articulus. III.

¶ Insequenter **¶** articulus
quarto principalis. Et circa hoc querun-
tur octo. **¶** Primo utrum in
corporibus beatorum erunt
dotes: id quo explicabitur quot
et que erunt: et que origo earum. **¶** Secundo
utrum dos impassibilitatis erit equalis in cor-
poribus omnium beatorum. **¶** Tertio utrum
omnes sensus erunt in actibus suis. **¶** Quarto
utrum corpora beatorum erunt clara. **¶** Quinto
utrum corpora gloriosa erunt subtiliora ele-
mentis. **¶** Sexto utrum per suam subtilitatem
possit corpus gloriosum simul esse cum non
glorioso. **¶** Septimo utrum corpora beato-
rum erunt agilia. **¶** Octavo utrum ratione in-
tellectus agilitatis anima poterit ea mouere in in-
stanti.

Questio. I.

¶ Primo ostendo quod in corporibus beatorum
non erunt dotes: quia dotes ordinan-
tur ad hoc: ut sponsa sit digna presentia spon-
si: sed homo non erit dignus presentia sponsi: nisi
propter dispositionem anime. ergo beati non ha-
beant dotes nisi in anima. **¶** Item si essent
ibi dotes originarentur ab anime beatitudinis:
sed sensus proprii sunt anime quam corpus. ergo.

magis eēt dotes in sensib⁹ corp⁹is q̄ in cor-
pore: cū q̄ nō ponat q̄ in sensib⁹ corp⁹is sint
dotes future: multo minus erunt in corpore.
¶ Item dotes essent in corporibus superflue
nisi ordinarent ad aīe operationē: cū corp⁹ sit
ppter aīam: sed dispōnes corp⁹is tūc nō pote-
runt coadiuare ad aīe operationē maxime
ad illas: q̄bus deo coniungit: q̄ illas nō exer-
cebit per organum corporale. cū ergo in cor-
poribus beatorum nihil sit superfluum futu-
rum: in eis dotes non erunt.

¶ Contra. Sap. 3. fulgebūt iusti: & tāq̄ sint il-
le in ariditēto discurreēt. in fulgore signa cla-
ritas. in igne impassibilitas qui est elemētū ma-
xime actiuū: & fm Augu. super Gen. lib. 3. nō
multū post pncipiū. frigidescere non pōt. in sub-
tilitate scintille subtilitas. i. discursu eius agili-
tas. q̄ in corpibus beatorum erunt dotes q̄tuor
s. claritas: impassibilitas: subtilitas: agilitas.

¶ Itē Ansel. in li. de similitudinib⁹ iter p^m & me-
diū dicit q̄ ptes beatitudinis sunt pulchritudo
agilitas: fortitudo: libertas: sanitas: volūtas:
longeuitas. q̄ septē sunt corporis dotes.

¶ Respōdeo. q̄ in corporibus beatorum erunt
dotes. sicut. n. dispōnes aīe beate per quas do-
perfecte coniungit: & ei obediūt pfecte dotes vi-
cunt. ppter rōnes dictas in q̄ne pcedēt. sic
dispōnes corp⁹ beatorum: p quas pfectius
suis aīab⁹ ptingent: & eis perfecte obediēt vo-
tes dñi: & erunt q̄tuor. s. impassibilitas: claritas:
subtilitas: agilitas. corp⁹. n. ab aīa perficitur &

mouet: & ideo erūt dispositiōes i corpe per q̄s
pungent ei perfecti: sicut forme: & dispositio p
quā ei perfecte obediēt vt motori. aīa aut inq̄-
tum est corporis forma ipm pmo actu vite vi-
uificat: q̄ per ipsam corp⁹ hz esse viuū & actū
sentiendi ei cōicat. inq̄tū aut est corporis mo-
tor cōceptus suos interiores per corpus sensi-
biliter manifestat: & ip̄s localiter mouet. ppter
p̄mū dabit corpori impassibilitas per quā vnio
eius cū aīa indissolubilis permanebit. pp sc̄bz
dabit corpori subtilitas. quāto. n. corpora sunt
plexionis subtilioris & temperationis. tanto
actus sensuū sunt viuaciores. pp tertiz erit in
corpore claritas. vñ Bre. li. 18. moza. inter me-
diū & finē: exponēs illud Job. 18. Nō adequa-
bitur ei aurū vel vitrū. dicit q̄ beatorum cūm
corda sibiūvicem claritate fulgent & puritate
translucent. & parū post ibi. Uniuscuiusq̄ me-
tem ab alterius oculis membrorum corpulentia
non abscondet: sed patebit animus corporali-
bus oculis. ipsa ē corporis armonia sic vnus-
quisq̄ tunc erit conspicabilis alteri sicut nunc

esse nō potest cōspicabilis sibi. propter quā-
tum erit in corpore agilitas: vñde Aug. 22. de
ciui. ca. 11. dicit q̄ deus a corporibus beatis au-
feret graue pondus. & infra. 30. ca. dicit q̄ vbi
volet sp̄it⁹ ibi erit protin⁹ corp⁹. he quatuor
dotes ex verbis apostoli. 1. Cor. 15. possunt acci-
pi: vbi dicit de corpore. seminatur in corruptiōe:
surgit in incorruptione. seminatur in ignobili-
tate surgit in gloria. seminatur in infirmitate sur-
get in virtute. seminatur corpus aīale surgit cor-
pus sp̄itūale. ita vt surgere in incorruptione
referatur ad impassibilitatem. surgere in gloria
ad claritatem. surgere in virtute ad subtilitatem.
surgere sp̄iale ad agilitatem. vñde Glo. sup il-
lud. Surgit corpus sp̄iale dicit q̄ erit agile.
per dotes autē predictas erit corpus perfecte
obediens anime modo suo. vt anima per suas
dotes perfecte obediens deo. Vñde Aug. 16.
de ci. ca. 27. imperabit de⁹ animo. animus cor-
pori tanq̄ obediens. ibi erit suauitas & facili-
tas q̄ta regnādi viuēdiq̄ felicitas. ¶ Erit autē
predictarū dotū origo a deo per creatiōes: vt
q̄dam non improbabiler dicunt. vñde pro tan-
to dicitur q̄ predictę dotes erunt in corpore a
beatitudine anime per quādam redundantia.
q̄ deus illas creabit in corporibus beatorum p-
pter meritum animarū. q̄ in via & sibi & corpo-
ribus suis gloriā meruerunt. ¶ Vñde pōt vi-
ci probabiler q̄ origo illarū dotū erit a
deo: non tamen per creatiōes: sed mediante
beatitudine anime. q̄ sicut dicit Augu. in epi-
stola ad Dioscorum ante medium. Tam po-
tentem fecit deus aīam vt ex plenissima beati-
tudine que in fine temporum sanctis promitti-
tur redundet in inferiorē naturam que est cor-
pus: non beatitudo que fruentis & intelligen-
tis est propria. sed plenitudo sanitatis & incor-
ruptiōis vigor. Nec erit ista redundantia per
modum multiplicationis beatitudinis anime
que in corpus recepta distinguatur in predi-
ctas quattuor qualitates corporales. hoc enī
dicere est irratōabile: sed anima virtute beati-
tudinis sue & cooperante sua naturali virtute
de potētia corporis predictas qualitates edu-
cet in actum. non enim in potentia corporis
est illud tantum q̄ de ipso potest fieri natura-
liter: sed etiam q̄ de ipso potest fieri superna-
turaliter creata virtute: fm quem modū sunt
ibi in potentia dotes. & etiam illud q̄ de seipso
fieri potest per virtutem increatam immedia-
te. vñde Aug. lib. 9. super Gen. versas finem.
vt lignum de terra excisum aridum. per pol-
tū sine radice vlla: sine terra & aqua repēte flo-

reat et fructus signatur per iuuetam sterilis femina in senectute pariat. ut amina loquat: et si dedit eiusmodi est dedit de naturis quas creauit: ut ex eis hoc fieri posset: neque enim ex eis ille faceret quod ex eis fieri non posse ipse pficeret: sed talis potentia in corpore est pura possibilitas obedientie: quibus autem quilibet dos ex tota beatitudine aie originetur: per appropriationem potest attribui perfectioni securitatis origo impassibilitatis. perfectioni visionis origo claritatis. perfectioni deletionis origo subtilitatis. hic amor. n. maxie est penetratiuus: et subtilitatis est penetrare: ut potest trahi ex finia philosophia. 2. de genere. perfectioni potentie motiue: quia remanet in anima separata: quia aliter non posset se de loco ad locum mouere: attribui potest origo agilitatis. Ex dictis per solo ad illam questionem utrum dotes beatorum corporum erunt a deo immediate tamen per creationem.

Ad primum in oppositum videtur. quod quibus sponsa non sit digna presentia sponsi dignitate contenta lenius per beatitudinem aie directe et per se tamquam quadam dignitate accitit dignior efficiat presentia sponsi propter gloriam corporis: quatenus per hoc non ipeditur aia: sed promouetur in actu sue beatitudinis essentialis: ut per ex superius dictis in illa questione: utrum electorum beatitudo erit maior post iudicium quam ante. Ad 2. videtur. quod sicut dicit Augustinus. lib. de tri. c. a. quod quid habemus in aie coe cum corpore pertinet ad hominem exteriorior. et ideo quod actum sentiendi habemus aliquo modo eodem cum corpore: in dotatio corporis dotatio sensui comprehendit. Ad 3. videtur. quod dotes corporis quatenus per eas erit perfectior vniu corporis ad aiam: et corpus obedientius aie cooperabuntur ex consequenti ad hoc: ut perfectiores sint actus quibus animi deo coniungit: quatenus per predicta aia perfectius habebit esse: ad quod sequitur eam habitura perfectione operatione: ut declaratum est superius in hac di. in illa questione. utrum electorum beatitudo erit maior post iudicium quam ante: propter etiam dotes predictas redditur corpus tale: ut in nullo aggrauet aiam: quauis eam aggrauet: dicitur est corruptibile: quatenus et per dotes predictas magis vigeant in actibus suis potentie sensitue: coadiuuabunt ad illas operationem intellectus qua intelligit quiditates rerum sensibilium in fantasmatibus: quas quiditates triplici modo intelliget. scilicet in verbis: et in proprio genere sine fantasmatibus: et cum fantasmatibus: si placuerit voluntati: cum modus intelligendi cum fantasmatibus sit homini naturalis.

Ad secundum argumentum ad partem aliam videndum. quod pulchritudo reducitur ad claritatem. libertas ad agilitatem: fortitudo ad subtilitatem.

tem sanitas voluptas longeuitas. ad impassibilitatem.

Secundo queritur utrum dos impassibilitatis erit equalis in corporibus omnium beatorum. Et videtur quod sic. secundum philosophiam. 1. topi. albus est quod nigrum est permixtius. quod non est impassibilis nisi quod est impassibilitati permixtus: sed nullius corporis glorificati impassibilitas est passibilitati permixta. ergo impassibilitas in omnibus erit equalis. Item puatio est ablatio totius habitus: sed impassibilitas est puatio passibilitatis. ergo vniu corpus glorificatum: non erit alio impassibilis. Item apud cor. 15. electos in resurrectione comparat stellis: sed impassibilitas equaliter est in omnibus stellis. ergo equaliter erit in omnibus corporibus beatis.

Contra. impassibilitas que non excludit necessitate corruptibilitatis recipit magis et minus: sed talis erit impassibilitas corporum beatorum. corpus enim gloriosum palpabile est. vniu ut habetur Luc. ult. dominus post resurrectionem suam dixit discipulis suis. palpite et videte etc. sed sicut dicit Gregorius. in quadam omelia super illud Jo. 10. cum esset sero die illa. Corrupti necesse est: quod palpatum. ergo corpora beatorum non erunt equaliter impassibilia: nec in eis vera impassibilitas erit ut videtur. Item puatio que non tollit totum habitum recipere potest magis et minus: sed impassibilitas corporum beatorum: non tollit totam eorum possibilitatem: quia nihil tollit pertinens ad hominis quiditates: ad quam pertinet esse mortale: cum in eius diffinitione ponatur. ergo impassibilitas in corporibus beatorum erit secundum maiorem et minorem. Item claritatis non erit dos equaliter in corporibus omnium beatorum. An apostolus. 1. cor. 15. stella a stella differt in claritate. sic et resurrectio mortuorum. quod a simili nec dos impassibilitatis. Respondetur. in impassibilitate est considerare et illud quod ponitur: et illud quod excludit. quauis enim significet negatiuo modo: tamen res per eas significata non est puatio: sed habitus. est enim qualitas in corpore ex redundantia beatitudinis anime causata corpus prohibens ab omni passione sue perfectioni contraria. vniu propter loquendo res significata per eas aliquo modo copari videtur ad rem significatam per passibilitatem: sicut habitudo ad puationem large dictam. passibilitas enim importare videtur defectum virtutis: qua virtute posset prohiberi corpus ab omni passione sue perfectioni contraria. Dico ergo quod quatuor ad exclusionem passibilitatis impassibilitas erit equaliter in corporibus omnium beatorum: quia in quolibet excludet omnem passibilitatem perfectioni

Articulus

E contrariam: quātūz aut ad illud qđ ponit ipas-
sibilitas: dico qđ nō erit equalis in corporibus
oīum beatorū: sed differēt fm dīam merito-
rum: 7 fm differētiā beatitudinis aīarū: nī erit
equalis in oībus partibus eiusdē corporis: qđ
si esset inequalis in partibus eiusdē corporis.
ex hoc non redderetur perfectior: sed imper-
fectior impassibilitas totius.

E Ad p^m in oppositū dīz. qđ nō tñ itenditur
per minōrē sui permixtiōē cum cōtrario: sed
etiā per accessum ad terminū: sicut pz in cha-
ritate que īequalis est in beatis: 7 tñ in nullo
beato est permixta cupiditati. vñ cū phūs di-
cit formā recipē magis 7 minus per maiōrem
vel minōrē impermixtiōē cū suo p̄trario: ex-
tendit cōtrarietate ad illam habitudinēz que
est iter rez minus perfectior: 7 magis perfectior:
fm quē modū videt eam accipere. 5. p̄p̄si. cūz
dicit de alteratiōē qđ cū sit in minus contrariū
dicit mutare in magis aut tāqđ ex cōtrario in
idem. **E** Ad 2^m dōm. qđ ipassibilitas 7 si signi-
ficet per modū p̄uationis: tamen res significa-
ta est habitus: ecōtrario aut est res in passibili-
tate. significat. n. per modūz habitus: 7 res si-
gnificata aliquo modo videt p̄uationis rōnez
habere: qđ res est passibilis īquantū est in po-
tentia: 7 sicut dicit Auicē. 4. metaph. c. 2. potē-
tia est imperfectio: 7 effectus est p̄fectio: 7 bo-
num in omni re non est nisi ipsam esse in effe-
ctu ibi accipiens effectūz pro actu creator: 7 lo-
quens de bonitate creature. **E** Ad 3^m dicen-
dū. qđ quāvis passibilitatis exclusio sit in oīb⁹
stellis equaliter loquendo de passibilitate p̄se-
ctioni p̄traria: perfectio tñ contraria qđ signifi-
cat noīe ipassibilitatis nō est equaliter in eis.

E Ad p̄mā ad partē 2^m dōm. qđ illud verbū
Grego. corrumpi necesse est qđ palpat. intelli-
gendūz est de eo qđ palpatur relicto naturali
bus suis: 7 de palpabilitate que est fm p̄mas
qualitates actiuas 7 passiuas: aut per qualita-
tes causatas ab eis. **E** Ad 2^m dōm. qđ mortale
non significat aliquid p̄tinēs ad hominis qui-
ditatē. vñ p̄p̄s. 5. topi. Si qđ p̄cedat ex morta-
li aliqūē fieri īmortalē nullus dicit aliam vitā
eū sumere: sed casum aliqūē vel passiōē huic
eidē aggravari: ponit g mortale in diffinitōē
hominis non vt essentialis dīntia: sed ad circū-
loquēdū eēntiālē dīam. **E** Ad p̄t dīci qđ ibi
nō debet poni nisi fm op̄inione. Porphyriū
qui estimauit angelos esse animalia rōnalia p
naturā īmortalia: 7 mortalitatz p̄tinere ad
hominis naturā: ita vt nō possit fieri īmortalis
remanens homo: in quibus Porphyrius tur-
piter errauit.

Questio. III.

Quartus

315

Tertio querit vtrūz omnes sensus erūt in
actib⁹ suis. Et videt qđ non: qđ cor

pora beatorū erūt impassibilia: sed fm p̄mū
in lib. de plantis. sensus est passio sentientis. g
in beatis nullus sensus erit i suo actu. **E** Itēz
secūdo de aīa dicit de vegetatiua qđ maxie cō-
munis aīe potētia est: fm quā viuere est in oī-
bus viuētibus: s; in beatis nō erit in actu suo
aliqua potētia anime vegetatiue: qđ nō nutriē-
tur: nec augebuntur: nec generabunt. g nec in
eis erit actus alicui⁹ potentie anime sensitivē.

E Itē imutatio naturalis p̄cedit ordine na-
ture imutatiōēz aīalē: qđ esse nālē ordinem na-
ture p̄cedit esse itentionale: sed in corpib⁹ bea-
torū nō erit mutatio nālīs: qđ illa nō potest ēē
cū ipassibilitate. g nec imutatio aīalīs. **E** Itēz
fm Auicē. 6. lib. naturalū. c. 7. potentia⁹ ani-
me vna retrahit aliā a sua operatiōē. ergo si in
beatis sensus essent in actib⁹ suis: intellectus 7
voluntas in eis traherēt a sua operatiōē: qđ
falsum est. **E** Item sensus gust⁹ deseruit virtu-
ti nutritiue: sed virtus nutritiua nō erit in eis
in suo actu. g nec sensus gustus. **E** Itēz odor
apprehendit cū quadā fumali euaporatiōē qđ
a corpe odorifero resoluit: sed tūc in nulla cor-
porali creatura erit talis resolutio: qđ nō pōt sta-
re cū ipassibilitate. g in beatis odor⁹ nō erit
in actu. **E** Itē vox generat sine sonus qđ cūqđ
in aliqua natura passibilis: 7 cūz quodā tremo-
re mediū ad auditū p̄tingit fm sniam p̄p̄i. 2. de
aīa. sed celū emp̄reūz qđ est locus beatorū: nō ē
p̄se nec mobile. ergo i ipso nullus poterit ge-
nerari sonus. g nō erit auditus in actu. **E** Itē
illud qđ est in actu lucidū nō est receptiū spe-
ciei visibilis. vñ speculūz directe positū sub ra-
dio solis nō representat spēm corpis oppositū: s;
pupilla in oculis beatorū erit lucida. g non po-
terit recipere spēm visibilē. g visus in beatis nō
erit in suo actu. **E** Itē sensus tact⁹ p̄pter suaz
mālitatē nō imutatur: nisi cū quadā transmuta-
tiōe māli: sed in beatis nulla erit transmuta-
tiō talis: qđ nō posset stare cūz ipassibilitate. g
in btis sensus tactus nō erit in suo actu.

E Contra. Apoca. c. 5. videbit eū oīs oculus.
sed qua rōne sensus visus in beatis erit in suo
actu: eadē rōne omnes aliū: vt videt. **E** Itē na-
tura humana erit in beatis in maxima p̄se-
ctione: sed perfectiores sunt sensus actibus cō-
iuncti qđ non coniuncti. ergo in beatis omnes
sensus erunt in actibus suis. **E** Itē sensus pro-
pinquiores sunt anime qđ corpus: sed corpus
p̄pter beatitudinem aīe premiabit. ergo 7 sen-
sus premiabit aliqua delectatione: sed delecta-
tiō nō potest esse in sensu sine actu. ergo i bea-

21

Distinctionis

XLIX.

tis quilibet sensus erit in suo actu.

E **C** Respondeo q in beatis quilibet sensus erit in suo actu. Ad cuius intelligentiam sciendum q duplex est imutatio sensus. Quedam quas cocomitat malis orgāi trāsmutatio. Quedaz quas talis trāsmutatio nō cocomitat: sed pati tur sensus trāsi passiōe animali. In pma imuta tione sensus ita recipit formam sensibile: q ve re denominat ab ea: vt cum homo calidus ita sentit calozē q instrumentū sensus est calidū. In secūda mutatione ita recipit similitudinē forme sensibilis q nō denominat ab ea. sicut pz in visu: visus. n. videndo albi nō efficit albus. albedo. n. vniuoce nō pdicat de albedine que est in pariete: r de ei⁹ similitudine que est in oculo. pma imutatio nō potest esse sine materiali trāsmutatione que stare nō posset cū ipassibi litate beatorū: sed secunda imutatio nō reqrit de necessitate nisi quāda imutatio nē seu pas sione aialis. sine hac aut esse nō potest: qz sen sus est quedaz passio aialis. Lo qūdo de actu sentiendi mō secūdo itelligo q in beatis quili bet sensus erit in actu: quia passio talis sensus est eius secundaria pfectio. Sz vtz hoc futuruz sit p effluxū a superioribus viribus in sensus: aut p susceptionē a rebus extra aiam dubium est quo ad aliquos sensus: maxie quo ad odo ratū r gustum: credo tū q hoc erit non tūmo do per aliquē influxū ab iteriori vt forte a bea titudine aie: sed etiā per susceptionē a rebus que sunt extra animaz: vt patebit singulatiz in solutione argumentorum.

C Ad pmiū in oppositū dōm. q beati nō erūt ipassibiles passione animali: qz talis passio est quedā patiens perfectio fm phum. secundo de aia. **C** Ad 2^m dōm. q non est simile de acti bus potentiaz vegetatiue r potentiariū sensi tiue: qz pmi actus includunt mutationes natu ralem r trāsmutationes materialem in eo in quo sunt: sed talis trāsmutatio in beatis esse nō poterit: actus autem sensuuz talē trāsmu tationem non requirunt: quia sicut dicit phs. secūdo de anima. **P**oportet de omni sensu acci pere vniuersaliter: quonā est susceptiuus spe cieꝝ sensibilū sine materia. **C** Ad 3^m dōm. q quedā a sensibilibus nata sunt imutari imuta tione naturali r nō animali: vt corpora corru ptibilia inanimata: quedaz nata sunt imutari ab aliquo obiecto imutatioe animali r nō na turali: sicut visus imutatur ab albedine. viden do. n. non efficitur albus: quedā nata sunt im mutari vtroꝝ modo: sicut tactus in hac vita corruptibili vtroꝝ modo potest imutari a ca lido: beati aut imutari nō poterūt a sensib⁹ ni

si imutatioe aiali. **C**ū ergo dicit q imutatio na turalis ordine naturali pcedit imutationē ani malē. **D**ōm hoc nō esse verū nisi in re q vtroꝝ modo pōt imutari. **C** Ad 4^m dicēdū. q act⁹ vnius potētie nō retrahit aliā a sua operatioe: nisi quādo actus vni⁹ nō est mō debito ordia tus ad act⁹ alterius: vel qsi vnus non est regu la alteri⁹. act⁹ aut sensuū in btiis regulabunt p actionē intellectus: r fm imperiū voluntatis ordinabunt ad cognitionē intellectus qua cou tēplabit diuā essentia in effectib⁹ suis. **P**re terea. pfectio glorie phibebit ne opatio vnius potētie ipediat alteri⁹ opationē qd nō pōt fa cere nā in hoc corruptibili statu. **C** Ad 5^m di cēdū. q gustus nō erit ibi in aliquo actu de seruiēte nutritiue: sed tūmō iquātū est appze hēnsiuus sapor: r hoc pōt separari ab alio: quia erit imutatio aialis sine mutatione nālē r mā li. **S**ed a quo sic imutet⁹ gust⁹: cū certū sit q beati nō gustabunt aliqd corporaliter saporis: dubiū est: r dicit qdā q illa imutatio erit in gustu ex vi beatitudinis aie: sed qz vt alijs vi det⁹ hoc mō beat⁹ nō sapet: si videt⁹ sibi sapo rē apprehēdere: sicut hō cur⁹ visus imutat ab iteriori nō videt: sed appet sibi q videat. ideo dicit q erit quedā humiditas in lingua beato rū hīs illi saporē qui maxime cōpetit pfectio ni sensus illius q in lingua beati seruabit icor ruptibili ppetuū. **S**z qz isti nō dicūt p quē modū causet illa humiditas: nō adhuc satiffa ciūt. **A**ū nūbi v⁹ dōm. q hec hūiditas aut fiet a deo in lingua per creatōē: aut cābitur in ea ex vi beatitudinis aie: nec ex hoc sequerē qz gu stus non saperet: sed tū sibi videt⁹ sapē: qz ex vi beatitudinis aie nō cābit in lingua similitudo humiditatis tū: sed vera humiditas: in q erit nō similitudo saporis: s⁹ verus sapor. **C**ū aut in sōnis appet homini q videat: r tamē nō vi det: nō obijctur illi tūti verus color: sed simi litudo coloris. **C** Ad 6^m dōm. q fumalis euaporatio nō est p se necia ad hoc vt similitudo odoris ptingat vsq ad olfactus: qd pz. qz sic re fert phs. secūdo de aia. quedaz sunt aia lia que a longe currūt ad alimētū: per hoc q ab odo re mouent. vñ vultures ex odore percepto ad loca tā remota currūt ad cadauera: q nō ēēt possibile q euaporatio facta ab illis cadaueri bus pertingeret ad loca tā remota: sed q cū multiplicatioe odoris fiat euaporatio aliqua a corpore odorifero hoc prouenit ex hoc: qz cor pora odorifera sunt nimia humiditate asper sa: sed in corporibus gloriofis erit odor in sua vltima perfectione: nullo modo per aliquā su perfluā humiditatem dispersus. r ideo ab eis

Multiplicabitur odor ad olfactum sine aliqua evaporatione. **C** Ad 7^m dñm. q. in pñia erit sonus: qz ibi erit laus vocalis: vt dicit glo. sup illud psal. Exultationes dei in guttore eorū: et imutabit auditum nō facta aliqua mutatione nālī in mālī in auditu nec in medio: et genera- bñ in ipso medio absqz mālī passibilitate vñ in aere in loco formationis vocis reseruato q̄ ibi incorruptibiliter pmanebit. **V**el pōt dici qz ptes celi empirici diuidi possunt a seiuicem: et iterū vniri: sicut videmus in pñibus aeris: pōt etiā secundū ptes sui mōueri motu tremoris et pati illa passione que necia est ad formatio- nem vocis et inspirationē et respirationē. cu3. n. hic motus sit vitalis dicāt quidā qz erit in bea- tis. vñ ita se hēbit illud corp^o ad corpora glo- rificata: sicut aer ad cōpora corruptibilia: et ce- lum aqueū ad eos se habebit aliquo modo: si cut ad nos se habet terra quo ad hoc qz habe- bunt pedes suos super cōueritates illi: q̄uis quādo cūqz placebit eis: ita se sine quacūqz dif- ficultate eleuare poterunt: vt illud nō tangāt: et tamē illud corpus est incorruptibilis natu- re. sicut. n. in celo stellato est soliditas et firmi- tas: ita vt diuidi ptes eius nō possint abiuicē virtute creata: que tamē soliditas vel firmitas non sunt causate per. 4. pmas qualitates con- trarias: que sunt caliditas: frigiditas: humidi- tas: siccitas: sic qualitas per quā celum empi- reum est penetrabile et supradicto modo pas- sibile non est aliqua de qualitab⁹ predictis: nec per aliquā illarum creata: qz aut predicta passibilitas incorruptibilitati illius corporis nō repugnet videt posse persuaderi per Augus- dicentē. secūdo super Gen. paz vltra mediu: qz celo non moto si sola sydera verterentur fie- ri potuisse omnia q̄ in ipsis syderum versioib⁹ animaduersa atqz deprehensa sunt: in quo sen- tire videtur qz possibile esset stellam incedere de vna parte celi ad aliā: quod sine diuisione partium celi et reuisione fieri naturaliter non posset: et tamen illud celum etiā incorruptibi- le est. hoc tamen de celo stellato nō approbo: sed pro tanto hoc allegauit: quia sentire vide- tur qz talis passibilitas incorruptibilitati cor- poris non repugnat. **C** Ad octauū dicendū. qz maior est falsa. vnde qz in speculo in quo re- fulget lumen solis nō appareat species corpo- ris cōtrapositi: prouenit ex hoc qz visus vinci- tur a reflexione luminis: ita vt non percipiat se imitari per reflexiones imaginis corporis speculo oppositi: sicut visus non immutatur lumine stellarum in presentia luminis solis. **C** Ad nonū dicendū. qz trāsmutatio materia

lis accedit tactui ad hoc qz immutetur passio- ne aiali: et iō in beatis imutabit passioe aiali si ne trāsmutatioe materialis: qz est accidēs sepa- rabile ab aiali imutatioe. **Q**u. 10. **A**

Quarto subtiliora erunt elementis. Et vi- detur qz nō. In corporibus electorum tantūz erit de materia sicut modo: qz tota eorum ma- teria resurget in eis: s3 corpora in quibus sub equalibus dimensionibus equaliter de mate- ria est: eqliter sunt grossa vñ subtilia. ergo cor- pora beatorū nō erunt subtiliora qz modo: sed certum est qz modo nō sunt subtiliora elemen- tis. ergo nec tunc. **C** Item alie qualitates nō intēdent in corporib⁹ gloriois: sed magis re- ducent ad mediū. qz a simili nec subtilitas: cu3 qz mō nō sint subtiliora elementis: nec tūc erūt. **C** Cōtra. 1. ad corin. 15. Semina cōpus aiale surget spūale: sed res spūalis subtilior est ele- mētis. ergo corpora gloriois erunt subtiliora elementis. **C** Item corpora quanto sunt sub- tiliora tanto nobiliora: et econuerso. sed corpo- ra beatorum erunt nobiliora elementis. ergo erunt elementis subtiliora.

C Rēspōdeo. qz subtile dicit a virtute penetra- di secundū qz pōt accipi ex verbis phi. 2. de ge- neratioe. res aut triplici de cā est penetratiua. scilicet aut ppter quātūtatē paruitatē maxime se- cundum latū et pfundū. vnde et acus quānis longa penetratiua est: aut ppter raritatem seu materie paucitatem: et sic aer penetratiuus est: aut ppter actiue virtutis magnitudinem: et sic vinū penetratiuū est multo magis qz simplex aq: quātūcūqz tenuis: quāpropter aq cū mo- dico vino bibita magis refrigerat sanum qz si per se bibatur: quia vinū facit eā ad loca cor- poris penetrare ad que per se penetrare non posset. Secūdu pma causam penetrandi non attenditur subtilitas corporū beatorū: quia in debita quātūtate resurgent: nec etiā secundū causas penetrandi secundā: qz mā tota que ne- cessaria est ad essentia eorū resurget in eis. vñ qdā errauerunt dicētes qz erunt tenuiora vel rariora acre vel vēto. vñ Grego. 14. li. mora- vñ finē. **N**ō sicut entitius constantinopolitāe vrbis episcop⁹ scripsit: corpus nostrū in illa re- surrectiois gloria erit ipalpabile vñ aereqz subtili⁹. **S**3 fm tertiā cāz attēdit subtilitas co- rū. p virtutē. n. beatitudinis aie erit in btis corpo- rib⁹ tāta magnitudo virtutis actiue qz per eā multo efficacius poterunt penetrare qz ignis vel aer vel qz dimēssiones etiā si essent segate. vñ Ansel. magnitudinē sine virtutis actiue attē- dens dicit in li. de similitudinibus inter pn^m et me-

E dium de quolibet beato q in tñ erit fortis: vt etiam si velit terrā cōmouere possit. vñ Greg. vbi pus. in illa resurrectōis gloria erit et cor- pus nostrū subtile per effectū spūalis potētē: s; palpabile p vtutē nature. **D**ico ergo q lo- quendo de subtilitate tertio modo dicta cor- pora beatorū nō erūt subtiliora aere vel igne: sed econuerso. loqndo aut de subtilitate tertio modo dicta subtiliora erūt quocūq; elemēto et q; ad dimensiones: et si eēt separate: et hec subtilitas erit equali in oibus partib; eiusde; corpis. eque eni pfecte et facili poterit vna ps corporis glorificati simul esse cū corpe nō glori- ficato: sicut alia subtilitas: tñ secūdo modo di- cta nō erit equalis in oibus partib; corpis: q; debita corpis armonia requirit: vt vna ps corpo- ris sit rarior q; alia: et aliqua densior alijs: erit tamen in partibus corporis dēscitas et raritas secūdu illā proportionem: quaz requirit perfe- cta humani corporis armonia.

C Ad pñi in oppositū odz. q; pcedit de sub- tilitate secūdo modo dicta. **C** Ad 2^m odim. q; qualitates elementorū erunt in suo esse cōple- tissimo in elemētis: quāuis per illas nō agent vel patiētur abiniē: vt super⁹ visum est. qua- litates aut actiue et passiue in corpibus huma- nis erunt in illa dispōne que maxime cōuenit corpori in optio sui temperamēto: neq; tamē per eas erit in corpibus illis mutua actio vel passio: et ppter illā causam que superius dicta est de qualitatib; elementorū: et etiā. ppter vtu- tem beatitudinis anime: qua potenter cōtinebit corpus: et ppter virtutē in corpe causata; ex anime beatitudine phibentē corpus ab omni passione cōtraria perfectioni sue. hominibus autem beatis pueniet magnitudo vtutis acti- uę: et ex consequenti conueniet eis maior sub- tilitas q; illa que est in eis pro statu vie.

C Argumenta ad partē secūda pcedūt de subtilitate tertio modo dicta. vñ cum of q; sur- get corp⁹ spūale: nō est itelligendū q; conuer- tatur in spūm: sed hoc dēñ est ad notādū sub- tilitatē tertio modo dictā. **Q**uo. v.

Quinto queritur vtrum corpus gloriofus possit per suam subtilitatē simul esse cū non gloriofo. Et videtur q; non. **B**oe- tius. pñio lib. de tri. c. 1. dicit q; diuersis corpo- ribus vñum locum fingere nullo modo possu- mus. **C** Item Cōmen. super. 4. physie. dicit q; impossibilitas eēndi duo corpora simul est ex terminis corū mathematicis terminos mathe- maticos vocans dimensiones: sed per dotem subtilitatis non remouebuntur dimēsiōes a corporibus glorificatis. ergo in eis remāebit

impossibilitas simul essendi cum quocūq; cor- pore alio. **C** Itē fm pñm. 4. phy. c. de vacuo. si vacuum esset dimēsiōes separate cubus nō posset ibi poni: eo q; vacuum non posset cede- re: et plures dimēsiōes simul esse nō possunt: sed per dotem subtilitatis nō expoliabunt cor- pora sanctorū dimensionibus suis. ergo in eis remanebit impossibilitas simul essendi cū quo- cūq; corpore alio. **C** Item ratio impossibilita- tis eēndi duo corpora fil: est q; corpus replet locū: q; corpus glificatū replebit locū: q; corpus sub a replet locū p corpus: q; dē q; tās: corpus at quātitas remanebit in corporib; beatorū: q; re- manebūt dimēsiōnata fm locū latum et pfun- dum. ergo corpus glificatū nō poterit simul esse cū corpe alio. **C** Item impossibilitas essen- di duo corpora simul non est rōne materię: q; ptes materię sese penetrare possunt: vt pz cuz ex multo aere fit pauca aqua. tunc. n. tota ma- teria quebus erat sub magna quātitate effici- tur sub parua: nec etiam sub rōne substācialis forme: q; partes forme pnt se adinuicē penetra- re: vt pz cū corpus rarum absq; corruptione ali- cuius partis sue substantię densatur: nec etiaz rōne substācie composite ex materia et forma: q; cum corpus densatur est tota substantia que pns erat sub dimēsiōnibus magnis efficiē sub paruis: quod esse non posset nisi partes ipsius sube penetrarent se adinuicē: nec rōne grossi- ciei: aut duriciei: q; aqua et aer que nō sunt du- ra corpora: neq; grossa nō pnt simul esse: vt pz cuz vas ore verso imergit aque directē: ita vt aer exire nō possit: aq nō subitrat. restat ergo q; nulla est cā impossibilitatis essendi duo cor- pora simul nisi quātitas: sed hoc remanebit in corporibus glorificatis. q; idē q; pus. **C** Item corpus glificatū per dotem subtilitatis non poterit simul esse in diuersis locis. ergo a simi- li nec simul esse cū alio corpore in eode; loco. **C** Item ab eodem puncto ad eundē punctus nō pōt trahi nisi vna linea recta: sed si corpus glificatum simul posset esse cum non gloriifi- cato ab eodem puncto ad eundē punctū: pos- sent trahi due linee recte: q; linee determinan- tes superficies illorum corporum terminaren- tur ad eadem puncta. ergo corpus glifica- tum non potest simul esse cum non glifica- to. **C** Itē impossibile est imaginari duo pun- cta esse simul quin fiat vnus punctus. Simili- ter est de duabus lineis: et de duabus superfi- ciebus. ergo similiter si due soliditates essent si- mul: nō remanerēt due: sed fieret vna. **C** Itē q; sunt subtiliora magis se possunt simul com- pati: sed duo corpora gloriofa que iter se sunt

subtiliora & gloriosiora & nō gloriosius nō possunt simul esse in eodem loco. ergo multo fortius nec corp⁹ gloriosum cū non glorioso.

¶ Contra. Dani. lib. 4. c. 19. dicit. corp⁹ xpi p subtilitate itrasse ad discipulos ianuis clausis.

¶ Item corpora celestia sunt iduissibilia. vnde Job. 37. dī q celi velut ere solidissimi fundati sunt: sed corpora gloriosa transibunt super oēs speras celestes exiites iter ignem & celus empirei. ergo per suā subtilitatē simul cum illis celestibus speris erunt trāseundo per eas.

¶ Item duo puncta due linee & due superficies possunt esse simul: q puncta vltima sunt linea rum. linee superficie. superficies corporu: sicut dicit phs. 5. physicozum. Contigua sunt quoru vltima sūt sūt. s. a sili duo corpora sūt esse pnt.

¶ Ad istā qonem dicunt aliq q etiā deus nō posset facere q corpus glorificatū simul esset cū nō glorificato: q videt eis q vnū corpus si mul esse cū alio non hz rōnem possibilis qtuus est ex parte sua: imo vt dicūt ipsi icludit cōtradictionē. s. duo corpora esse vnū corp⁹: & remanere duo: q si simul essent nō distinguētur: & dicūt q quādo Iesus itrauit ad discipulos ianuis clausis ipse fecit suū corpus sub ita modica q̄tate q potuit itrare p foramē valde modicū: qd & facere potest hō purus glorificatus v̄tute dotis subtilitatis. cum. n. natura possit minozare alicui⁹ corporis q̄tates tota essentia illi⁹ corporis salua: vt p3 in condensatione aeris vel aque. per hoc partes substātie penetrāt se adinuicē & efficiuntur plures siml: & v̄ p̄babile q corp⁹ per dotē subtilitatis erit habile ad hoc vt aia beata ipsum iformas possit virtute beatitudinis absqz vlla difficultate minozare sui corporis q̄tate tota eius essentia salua remanente: faciēdo partes substātie illi⁹ corporis penetrare se adinuicē: & plures siml esse: vel corp⁹ suū ad tēpus in talē figuraz cōuētere: vt possit itrare per foramen modicissimū: per quod alias p nullā v̄tutem posset itrare: & vt dicūt aliq ita itrare possent per vnū por⁹ ipsius corporis: & q in celo nullus por⁹ est. ideo dicūt q q̄ beati post resurrectionem ascēdent in celū empirei trāseūdo alias spās celestes partes celi diuidētur: aut naturalr: si nāliter ē diuissibile: aut saltē per diuinā v̄tutē: & postea reuinent. ¶ Sed hec opio falsa ē: & ad sui d̄fensionē plura falsa ponit. ¶ Vnū ē q corpora si simul eēt nō manerent distincta. hoc. n. falsum est vt ostēdetur in eadē questio ne. ¶ Aliud falsum ē q aia cuiuslibet beati poterit q̄ sibi placuerit tñ minozare q̄tatem corporis sui ipm cōdenfando: vel ipm in tales

figuram trāsmutare q poterit per foramē modicissimū itrare. hoc. n. falsum est: q hoc stare nō posset cū corporis ipassibilitate. condensatione. n. corporis & rarefactio p̄supponūt in ipso corpore qd p̄densat vel rarefit passibilitatem. ¶ Preterea. anima requirit determinatā organizationē in corpore ad hoc vt sit ipsi⁹ forma: que si corrumperet desineret ipsum actualiter iformare. illa autē organizatio nō posset manere si corp⁹ redigeret ad tā paruā q̄tatem vel puerteret in talē figuram q posset trāsire p foramen q̄tūcūqz paruum nō existēdo simul cū alio corpore. ¶ Contra etiam beatitudinem corporis esset q etiā ad modicū tēpus puaretur seu posset p̄uari p̄fectiōe debite q̄tatis vel figure. Ex his p3 q p dotē subtilitatis non remouet a corpore glorioso necessitas existendi in loco sibi equali: q illud corp⁹ applicatur ad locū mediātē q̄tate sua: & circūscriberet loco. & fm phm. 4. phys. omne qd sic est in loco est in loco sibi equali. ¶ Alij dicunt q quāuis corpus glorificatū simul eē possit cū non glorificato. hoc tamē nō pōt v̄tute dotis subtilitatis: q per dotem subtilitatis nō auferūtur dimēsiōes per quas corpus de necessitate requirit diuersum sitū a corpore alio. ipossibile enī est per aliquā creatā virtutē esse distinctiones dimēsiōnū nisi per diuersitatē sitū. hoc tñ fieri potest per virtutē icreatā que pōt cōseruare effectus cāe secūde: & facere sine causa secūda. vnde in cōmēto super p̄ma p̄positione de causis. quādo remouetur cā secūda a causato non ppter hoc o3 q remoueat p̄ ab eo: & iō corp⁹ glorificatū pōt eē euz non glorificato p v̄tutē diuinā. & aliter nullo modo. ¶ Sed p̄tra hoc aliq arguunt: q fm illā opionem ita posset dici corpus glorificatū posse simul eē cū glorificato: & nō glorificatū cum non glorificato: qd tamen non videt psonū dictis sanctorū: nec cōuenit doctrine magistrorū. ¶ Preterea. dimēsiōes nāles que sunt termini corporum naturalium nō tñ distinguūtur per situm: sed p distinctionem corporū quorū sunt termini: q̄us dimēsiōes mathematice non possunt distinguī nisi per sitū. vnde per exitū corporis glorificati cū nō glorificato non remouetur cā p̄xima distinctionis dimēsiōnū: q corpora manent distincta per suas eēntias: & maxime per formas: & p earū distinctionē manent distincte dimēsiōes cor. ¶ Ideo videt alijs o3 q q̄uis vnū corpus glorificatū nō possit per dotē simul eē cū alio corpore glorificato: pōt tñ simul esse cū non glorificato: quia ipositas eēntia simul duo corpora nō est rōne materie nec

Ratione forme: nec ratione dimensionū tñ: sed
rōne dimensionū z debilitatis virtutis actiue
in vtroq. ppter pñum nō possunt duo corpo
ra non glorificata simul esse nālī vtute: nec ē
vnum corpus nō glorificatū posset ēē cū alijs
dimensionib⁹ separatis si essent. ppter scdm nō
possent duo corpora glorificata simul esse: qz
sicut corpus per virtutē nālēz nō potest aliud
sine diuisione penetrare. ppter debilitatē virtu
tis naturalis in agēdo: ita corp⁹ gloriosum nō
potest ab alio corpore penetrari. ppter sue vir
tutis actiue magnitudinē: sicut. n. penetrare ē
ex magnitudine vtutis actiue penetrando: ita
posse penetrari a quocūq. corpore creata vtu
te repugnat magnitudinē illi⁹ vtutis actiue q
est in corpore glorificato: sed qz in corpore nō
glorificato est passibilitas z virtutis debilitas
respectu corporis glorificati in corpore glori
ficato. magnitudo vtutis actiue in penetrādo
ideo corpus glorificatū p subtilitatē suam po
test penetrare non glorificatum sine diuisione.
z ita simul esse cū eo. alias minus esset anima
libera beata suo corp⁹ glorificato vnita qz mo
do. i. q. ante corporis resurrectionē: cū nō pos
sit quodcūq. corp⁹ sine ei⁹ diuisione penetrare.

Qui vult tenere hanc opionē potest dice
re ad p^m in opp^m: q. vbum illud Boetij itel
ligendū est aut de corporibus mathematicis:
aut fm nālem virtutē. **E**t preterea vñ se sup
hoc fundare: q. pluralitas fm numerus tñ sit
p accitā: qd nō est vñ: imo distinctio accidē
tium scdm numerus tñ est per distinctionē sub
iectorum nālīter loquendo. **A**d 2^m dñm q.
illud vbum cōmentatoris itelligendū est p cō
paratiōem ad nālem corporis vtutem qñ non
est sufficiēter actiua in penetrādo. **A**d ter
tium dñm q. cubus z si virtutē nālī nō posset
alias dimensiones penetrare: tamē penetrari
posset a corpore glorificato. ppter rōnem su
per^o dictam. **A**d 4^m dñm q. maior non est
vera nisi cōparatiue ad vtutē corporis natura
lem que debilis est in penetrādo. **A**d quin
tum dñm q. pcedit ab insufficienti. dimittit. n.
debilitatē virtutis penetratiue. **A**d 6^m dñm
fm aliquos q. non est sūc: qz circūscribi deter
minato loco debet corpori per nām pñietatis
sue que ab eo nō tollit per gloriā: sed p dotem
subtilitatis tollit hebetudo per quā vnum cor
pus nō pōt naturālī aliud penetrare sine diui
sione cōporis penetrari. **S**z hec solutio est in
sufficiens: qz nō satisfacit intellectu: z falsum i
cludit. s. vnum corp⁹ non posse esse localī in di
uersis locis etiā per diuinā potentiā. cuius cō
trarium pbatū est supra. c. li. dist. 10. in solutio

ne illius questionis. vtrum deus posset facere
corpus xpi posse esse in plurib⁹ locis. Tenēdo
ergo firmiter q. deus pōt facere vnum corp⁹ in
diuersis locis simul: z duo corpora in eodē lo
co: z per dotē subtilitatis vnum corp⁹ nō pos
se simul fieri in locis diuersis. dico tamen q. p
dotē subtilitatis beatus poterit facere corp⁹
suū simul esse cū nō glorificato: maioris enim
difficultatis est vñ corpus esse in diuersis lo
cis simul qz duo in eodē loco: z attestari vide
tur maiori ampliatiōi vtutis. **A**d 7^m dñm
q. duas lineas rectas trahi ab eodē pñcto ad
eundē pñctū: ita q. illa pñcta sint termini intrin
seci linearū est impossibile: z etiā hoc est impossi
bile de lineis mathematicis siue pñcta termi
nantiā itelligant termini intrinseci linearū siue
non: qz mathematice linee nō possunt distingui
nisi fm sitū: sed due linee que sunt termini su
perficie vtutis nālī pñt trahi recte ab eodē pun
cto ad eundē pñctū: ita q. puncta sunt termi
ni linearū extrinseci. **A**d 8^m dñm q. pcedit
de pñctis: lineis superficiebus: z de soliditati
bus mathematicis. **A**d 9^m dñm q. maior nō
est vera nisi itelligatur ceteris parib⁹. hic autē
nō sunt cetera paria: qz quis duo corpora glo
riosa sint iter se similia in participatiōe ali
cuius tertij: q. gloriosum z non gloriosum: ta
men iter gloriosum z non gloriosum est ma
ior pportio ad hoc vt vñ penetret: z aliud pe
netretur: q. gloriosum est valde penetratiuū:
z non gloriosum penetrabile.

Qui vult tenere scdm opionem que mihi
videt itelligibilior potest dicere ad duo pñma
in opp^m q. penetratio ianuaram a corpore xpi
z etiā penetratio speraz celestium non sunt p
dotem subtilitatis: nec per diuinā potentiā im
mediate tñ: sed qz ex decreto diuine sententie
aderit diuina potētia isallibiliter cuiusq. bea
to ad hoc vt fiat corpus eius simul cū alio cor
pore non glorioso: sicut beato placuit. ideo
magis dī corp⁹ glorificatū simul posse ēē cum
nō glorificato: q. non glorificatū cum nō glo
rificato: vel glorificatū cū glorificato: quia nō
sic deceret diuinā virtutē facere corpus glori
ficatū simul esse cui⁹ glorificato: sicut cum non
glorificato: qz decet vt eius seruet ordo loco
rum. z pterea nūq. aderit necessitas nec pgrui
tas vt vñ trāseat per aliud: qz vnus alteri nū
q. se opponet. **E**t sic p solo ad illā qñem.
vtz corpus glorificatū poterit esse simul cum
alio corpore glorificato. **A**d 2^m dñm q. so
phisticū est. due. n. linee non possunt esse simul
per virtutē creatā nisi applicate sibi fm termi
nos latitudinis z pfunditatis fm quos dimen

Ihne earent: qz nō habēt nec latitudinem nec profunditatē: superficies etiā non possunt eē si mul nisi applicate sūm terminos profunditatis: quia per cōparationē ad illos dimensionibus carent. in superficie enim nō est profunditas dimensio. corpora autē dimensionata sunt sūm oēs terminos: qz habent longitudinem latitudinē et profunditatē. et ideo ex nulla pte applicata simul esse possunt per creatam virtutem. Et hec opinio faciliōr videt ad itelligendū qz prima.

Questio. VI.

Sexto querit vtz corpora beatorum erūt clara. Et videtur q nō. Corpus clarum abscondit illud qd est post se. vnde homo nō videt illud quod est post flāmā: sed corpora gloriosa nō abscondent illud qd erit post se: qz etiā vt habitū est superius. mētē vnus cuius qz corpulentia ab alio nō abscondet. ergo corpora gloriosa nō erunt clara. ¶ Itē sūm phz in lib. de sensu et sensato. color ē in extremitate pspicui terminati per opacū. s. sūm Aug. 12. de ci. c. 19. in corporibz beatorū erit coloris suauitas. ergo ibi erit opacitas: sed opacitas repugnat claritati. ergo corpora gloriosa nō erunt clara. ¶ Itē corporis claritas obiecta oculis de necessitate videt: sed discipuli post resurrectionē xpm viderunt: nec tamē refert scriptura q in corpore eius aliquā claritatē viderit. ergo corpora gloriosa non sunt clara.

C Contra. Matth. 13. Tunc fulgebunt iusti sicut sol in regno patris eoz. ¶ Item Apl's ad philipp. 4. Saluatōrē expectamus dñm nrm Iesū xpm q reformabit corp' humilitatis nostre pfigurati corpori claritatis sue.

C Rñdeo. q corpora beatorū erūt clara: sicut testant auctoritates ad scđam partem inducē: sed qz claritas illa causabitur a beatitudine anime: quā tequaliter beati participāt. iō illa corpora nō erunt equalia in claritate: qd expresse significat Apl's pma Cor. 15. cōparādo beatos stellis differentibz in claritate. ¶ Et dicūt aliqui q predicta claritas causabitur a claritate beatitudinis anime per ei' multitudinē: cuius claritatis silitudo recepta in corpore fiet corporalis: qz quod recipit in aliquo recipitur secundum modū recipientis. vnde fantasma cū recipit in intellectu efficit species itelligibilis.

C Sed h' pos arguit sic. anima beata illā corporis claritatem non poterit facere de nihilo: qz creatura creare non pōt: sed sūm predictam opionē sequeretur q anima beata illā corporis claritatē de nihilo faceret. nō. n. faceret eaz de tota sua claritate nec de parte eius. vnde illi sūm opionē suam rōnem reddere nō possunt

de quo predicta claritas corporis fiet. ¶ Preterea. sicut spūs non pōt effici corpus. nec eō uerso. sic nec similitudo spūalis potest fieri forma corporalis: nec eō uerso. qz de potētia forme corporalis educi posset similitudo spūalis. vnde illa eadē similitudo que est fantasma nūq' sit spēs itelligibilis: nec efficitur in intellectu sicut in subiecto. accidens. n. nō mutat subiectum: sed de potentia fantasmatismis educitur per virtutē intellectus agentis spēs itelligibilis que in intellectu possibili recipit sicut in subiecto: vel vt melius dicā: educitur de potentia intellectus possibilis per virtutē intellectus agentis mediante fantasmate vt instrumentali agente: quia fantasma illam actionem agit in virtute luminis intellectus agentis. ¶ Videt qz multū dñm q supradicta corporis claritas causabit a claritate anime beatitudinis: non per multiplicationem vt dicebat opinio predicta. sed per hoc q educit de potentia corporis per virtutem beatitudinis anime. nō tñ. n. in potētia corporis sunt qualitates que de ipso possunt educi per virtutem naturalis agentis: sed etiam alie que de ipso educi nō possunt nisi per virtutē supernaturalis agētis. ideo nō obstante q claritas beatitudinis anime sit supernālis: p ipsas educi potest pdicti corporis claritas de potentia eiusdē corporis. ¶ Vt dicūt aliq erit a deo immediate tñ per creationē: et qz pulchritudo humani corporis requirit vt quedā eius partes sint clariores qz alie. ideo non erūt oēs partes corporis aequaliter clare. erunt tamē clare scđm illam pportionem quā magis requirit corporis pulchritudo.

C Ad primum in oppositum dicēdum q corpus clarū non abscondit illud quod est post se nisi ratione densitatis partium luminosaz. densitas autē repugnat perueritatis: nec semper consequitur maior densitas maiorem duritiē. vnde quāuis in cristallo maior sit durities q in flāmā: non tamen est densitas tanta: nec mirum. multa enim mollia videmus densiora qbusdam duris. alia enim qualitas est densitas a duritie: et raritas a mollitie. ¶ Ad secundum dicendum q gloria non tollet naturam: sed perficiet. vnde color qui debetur corpori ex natura starum partium remanebit in eo: s. superaddetur claritas ex redundantia glorie anime: sicut videmus corpora colorata ex sui natura lumine solis resplendere. ¶ Ad tertium dicendū q claritas corporis gloriosi est in eo ex merito voluntatis. et ideo eius occultatio et manifestatio iperio voluntatis subdet. xps autē cū se manifestauit discipulis suis noluit eis

Manifestare sui corporis claritatem: qz sicut dicit Aug. 22. de ci. c. 19. eā nō sustinisset hūan⁹ atqz iſſim⁹ aspectus quādo ille a suis ita debebat attendi vt posset agnosci.

E Argumenta ad partē aliā pcedenda sunt. **A**d itellectū tñ illi⁹ verbi fulgebūt iusti sicut sol in regno. sciendum qz lux elemētari⁹ z lux corporis glorificati eiusdēz spēi nō sunt: s; lux elemētari⁹ ē quasi quedā imitatio illius: sicut lux spūali⁹ naturalis anime nō est eiusdēz spēi cum spūali luce gloriē: sed est quedāz imitatio illius. lux etiā solaris nō est eiusdēz speciei cū luce corporis glorificati: sed vna ē qdā similitudo seu imitatio alterius: lux tñ corporis xpi eiusdēz spēi est cum luce que post resurrectionē erit in alijs corporib⁹ glorificatis. differunt tamē lucēs corporū glorificatorūz a luce corporis xpi z iter se fm magis z min⁹: qd notat Apl^s pma Cor. 15. dicēs qz alia est claritas solis: alia ē claritas lune: alia claritas stellarum: stella. n. a stella differt in claritate: sic z resurrectio mortuorūz. sicut. n. dicit magister in lra erit claritas corporūz differens fm dñam gloriē animaz. z hoc est rōnabile: qz ex claritate beatitudinis aie redūdabit in corp⁹: vt visum est. vnde fm pportioem qua beatitudo anime xpi excedit beatitudinē cuiuslibet alteri⁹ anie. sic lux corporis xpi excedit lucem futuram in quocūqz alio corpore glorificato. vñ in verbo Apli supra allegato per claritatē solis conuenienter pōt itelligi claritas corporis xpi z per claritatē stellarūz futura claritas corporūz aliorūz: nec est itelligendū qz lux cuiuscūqz corporis glorificati tanta sit extēsiue qta lux solis. ppter corporis solaris magnitudinē: qñuis concedamus qz in corpore xpi maior sit intensiue: ita vt fortius z itensius luceat qz luceret sol si esset equalis qñtatis: tñ aliq volūt hoc concedere de luce aliorūz corporūz glorificatorūz. vñ dicunt qz in illo vbo. Fulgebunt iusti sicut sol. ly sicut nō est nota equalitatis sed similitudinis: qz lux corporūz glorificatorūz aliorūz a corpore xpi erit quedāz similitudo seu imitatio lucis solaris: sed cum sol z omnia corporalia sint ppter electos. pbabilius vñ qz lux solis sit quedā imitatio lucis illi⁹ que erit in corporib⁹ glorificatis: z qz qdlibet corpus glorificatū fort⁹ lucebit z intensi⁹ qz luceret sol si esset equalis qñtatis: z qz lux videt p hoc qz agit in visum z in potestate aie erit glorificatē. pbibere lucē corporis sui ne agat in visum: sicut z quelibet alia actio corporis in ptate eius erit. ideo si ēēt hic pñs anima que iā corpus glorificatū resumpsit: vt anima xpi: vel vt anima Beate Virginis pos-

set occultare pro sua voluntate lucem corporis sui ne videretur.

E Sz vñ si nō pbiberet posset videri ab oculo nō glorificato sine miraculo dubiū est: z dicunt aliq qz sic: qz sicut illud quod nō est audibile non posset dici sonus nisi pure equoce: sic claritas que nō esset visibilis nō posset dici claritas nisi equoce. claritas autem nō ē equoce de ista claritate quam videmus: z de claritate corporis gloriosi: qz z si claritas corporis gloriosi sit alterius generis qz ista. qñtus ad cam. non tamen ad sui nūz seu spēm. vnde sicut claritas naturalis rōne sue speciei est pportionalis visui. ita z claritas corporis gloriosi. Nec est vñ vt videt istis qz ppter sui excellentiaz visum offenderet: qz sicut corp⁹ gloriosum pati non pōt nisi passione animali: ita z lux eius nō agat in visum nisi passionem animalē. claritas autem itensa nō offendit visum rōne talis actionis: sed magis delectat. excessus. n. claritatis non offendit visum: nisi inqñtum agit in ipsum naturalem actionē seu materiales: z colesaciendo z dissoluendo organū visus: z disgregando visibiles spēs. dato etiā qz predicta claritas nō sit eiusdēz spēi cum ista claritate quā videmus: nō ppter hoc debet dici ab oculo nō glorificato inuisibilis: quia vnitas obiecti potentie non est vnitas fm spēm sed scdm genus: nec. n. eiusdēz spēi sunt lux elemētari⁹ z solaris: vt in lib. 2. ostensum est. z tamē vtraqz est a nobis visibilis: nec oēs odores sunt eiusdēz spēi: nec oēs sapores: nec omnia que itelligit itellect⁹. **S**ed contra predictā opionem sic pōt argui. vt. n. habitū est super⁹. dicit Augu. 22. de ci. c. 19. qz claritas in xpi corpore cum resurrexerit ob oculis discipulorūz potius abscondita fuisse qz defuisse credenda est. nō. n. eā hūmanus ferret atqz iſſim⁹ aspectus quādo ille a suis ita debet attēdi vt posset cognosci. hinc patet expresse Augu. velle qz si xps non abscondisset claritatem corporis sui discipulis suis eā nō potuissent intueri: nec christum cognouisse. **P**reterea. cum discipulis suis ostendit claritatem similem future immortalitatis in transfiguratione. vt habetur Math. 17. z in glosa ibidem. z eisdem etiam ostendit sui corporis subtilitates ad eos ianuis clausis intrando: z eius agilitatem in ascendendo in celum: ita pbabile ē qz si potuissent videre sui corporis claritatem per naturam qz eam eis ostendisset in signum dilectionis: z in argumentum gloriolę resurrectionis. vnde claritas quam eis ostēdit in transfiguratione longe fuit inferior: ista: nec fuit dos: sed aliqualis similitudo dotis

D claritatis. Et preterea ex natura lucis corporalis excellenti et intense non videtur esse quod agere possit in visum passibile et corruptibile aiale actione sine naturali. Res autem adducta per aliam opinionem parva valet. Bene enim concedo quod si claritas corporis gloriosi non esset visibilis quod est ex parte sua non esset claritas nisi equivoce. unde concedo quod quod est ex parte sua visibilis est sed ex hoc non sequitur quod sit visibilis in virtute sua naturaliter ab oculo debili et infirmo: sicut videmus quod multa sunt possibilia quod est ex parte sua: quod tamen non sunt possibilia infirme potentie. **E** An mihi videtur quod lux corporis gloriosi in sua virtute et plenitudine videri non possit sine miraculo ab oculo non glorificato: nec ipse oculus ea absque sui obtusione et radios in sua fortitudine et plenitudine recipere possit: sicut tamen oculi non ituriter possunt lucem solis in suo fonte mediate aliquid nubes illam lucem non penitus abscondente: sed reddente radios et proportionales visui nostro. sic dico aliquid modo a simili quod beatus sic possit radios corporis sui contemperare et reddere proportionales visui nostro: quod possemus illam lucem videre in corpore suo: sed non videremus eam in sua plenitudine: nec ut resurgente in sua perfecta virtute. **Ad. vii.**

Sextimo quod videtur quod corpora beatorum erunt agilia. Et videtur quod non philosophus 2. c. 2. et mun. dicit. quod si essent in vno quod orbis hesitanti stelle multe: esset orbis ultimus in labore et pena cum ipse moueret orbis qui sunt post ipsius motu diverso. in quo per quod laboriosum est rem mouere secundum suam inclinationem. maxime quando fortis est inclinatio. sed corpora beatorum si mouerentur ab anima mouerentur secundum suam inclinationem forte: quod inclinabunt deorsum cum in corpore humano domines terra quod ad quietatem molis. quod in beatis non erit aliquid motus agilitas. **E** Itaque secundum philosophum ubi posuit. Res bona completa est ex his bona absque operatione: sed quilibet beatus erit res bona completa. quod non mouebunt se: sed corporum agilitas ordinatur ad motum. quod nulla erit agilitas in corporibus eorum. **E** Itaque quod de se esse agile non indiget aliquid deferente: sed beati rapient in nubibus obuiam christo in aera. **Thessa. 4.** quod corpora beatorum non erunt agilia. **E** Itaque locum cuiuslibet beati erit in determinata propinquitate ad christum finem merito cuiuslibet exigentia: sed nullus beatus volet elongari a christo. cum quod mouendo se aut elongaretur a christo: aut appropinquaret ei: non mouebunt se. quod in corporibus eorum non erit agilitas cum agilitas ordinetur ad motum.

Contra. Sap. 3. dicitur quod tamquam sintille in arundine discurrent. discursus autem sintillarum agilis est. **E** Itaque Isa. 40. Qui sperant in domino mutabunt fortitudinem. assumet penas sicut aquile. curret et non laborabit. ambulabunt et non deficient.

Respondeo. quod corpora beatorum erunt agilia: quod satis inuit Apollonius per 2. cor. 13. ubi dicit quod surget corpus spirituale: quod tarditas repugnat spiritualitati: et glo. ibidem dicit quod erit agile. ad agilitatem enim motus tria concurrunt. scilicet fortitudo virtutis motus: habilitas mobilis ad motum: et istorum duorum perfectio coniunctio quod requiritur inter mobile et motorem per modum erit in beatis per gloriam anime: 2. erit in corpore per quandam quietatem qua erit habile moueri secundum voluntatem anime in nullo penitus resistens quod quietas dos agilitatis dicitur. 3. erit per istam duos simul. per illam enim duo erit perfecta coniunctio inter corpus et animam: quod requiritur inter mobile et motorem: sicut per impassibilitatem perfecte vinct anime ut forme dati complementum possint esse. et ideo ita anima velociter poterit corpus suum mouere: sicut potest seipsam sine corpore: quod satis inuit Aug. 22. de ci. c. 30. dicens. Abi volet spiritus ibi erit. per corpus corpus. Nec ex hoc vult dicere quod in ista ipsi moueat: quia nec seipsam sine corpore posset mouere de loco ad locum in ista: quod satis per hoc quod per batuz est de angelo lib. 1. d. 37. in illa quod. videtur angelus possit pertransire in ista medium iter duo loca: et credo quod omnes partes eiusdem corpore equaliter erunt agiles: quia minor agilitas in una parte quam in alia redderet minus perfectam agilitatem totius.

Ad primum in oppositum. dicitur quod anima ad quatuor partes motum moueat corpus suum non mouebit ipsum secundum suam inclinationem: quod sicut dicit Aug. 22. de ci. c. 11. Si potens quod omnia creauit est: terreno corpori graue podus auferet. ut in eodem est habitet vniuersum corpus ubi voluerit vniuersum spiritus.

Ad 2. dicitur quod corpora gloriosa non acquirunt aliquam perfectionem per suum motum localem. mouebunt tamen: ut id quod habet in virtute actu exercetes diuinam sapientiam in omnibus commendabile ostendat: et ut reficiat visus eorum pulchritudine diuersarum creaturarum: in quibus dei sapientia et potentia et bonitas eminenter relucebunt: nec per illum motum in aliquo minuet eorum contemplatio: quod quocumque vadat deum semper presentem habebunt. **A**d 3. dicitur quod corpora beatorum non deferent in nubibus: quod eis indigeat: sed ad eorum reuerentiam ostendendum. **A**d 4. dicitur quod precedit ac si christus nunquam moueret se: quod falsum est. Et preterea virtute superna humanitate christi oculis corporalibus videbunt in quocumque loco celi circumperire fuerint. **E** Ex dictis patet solutio ad illam questionem. utrum beati videntur agilitate corporum suorum. **Ad. viii.**

Octauo quod videtur anima possit mouere corpus suum in ista ratione agilitatis sue: Sed solutio per hoc quod non est hoc inordinatum.

quia ex dictis in precedenti questione. et lib. primo. dist. 10. patet quod anima beata non poterit corpus suum de loco ad locum in ista movere. hoc etiam patet per aliqua dicta in lib. 2. dist. 22. in illa questione utrum christus ascendit in celum per mutationem successivam vel instantaneam.

Articulus V.
Insequenter queritur

de quinto principali. Et circa hoc queruntur. 8. Primo utrum beatorum sit aliquod premium accidentale. Secundo utrum beatitudo corporis erit accidentale premium. Tercio utrum omne premium accidentale sit aureola. Quarto utrum aureola sit in anima vel in corpore. Quinto utrum aureola sit in christo. Sexto utrum quilibet beatus tamen gaudeat de bono sui primi gradum de suo. Septimo utrum beati habebunt aliquod premium accidentale per bonis operibus quod fecerunt in mortali peccato. 8. utrum angeli habebunt aureolam per misterium ab eis nobis exhibito. 26. 1.

Primo ostendo quod in beatis nullum erit premium accidentale: quod premium accidentale non dicitur accidentale: quod sit accidens anime. sic enim visio dei esset accidentale premium. ergo nullum potest dici premium accidentale. nisi esset a beato separabile: sed nullum eorum gaudium auferetur ab eis: ut habet 3o. 16. 3. nullum erit in eis premium accidentale. Item nihil est accidentale quod includitur in diffinitione rei: sed in diffinitione beatitudinis includuntur omnia bona que beati sunt habituri: quod sicut dicit Augustinus. 13. de tri. c. 8. Beatus est qui habet omnia que vult: et nihil male vult. et constat quod ipsi volent omnia bona que habebunt. Boetius etiam dicit in lib. de consol. c. 3. quod beatitudo est statim omnium bonorum aggregatione perfectus. 3. in beatis nullum premium erit accidentale. Contra. accidens est quod advenit rei post esse completum: sed multa gaudia habent beati que si non haberent: nihilominus beatitudo ipsorum esset completa. ergo in eis est accidentale premium.

Rpondeo: quod in beatis est premium essentialis: quod est anime beatitudo persistens in clara dei visione et perfecta fruitione et perfecta securitate de predicta visione et fruitione perpetuatibus et gaudio: quod habet de deo eis modis supradictis presentibus et premium accidentale quod habet bonum creatum per objectum quod accidentale dicitur: non quod sit accidens anime: quod tunc beatitudo anime etiam diceretur premium accidentale: sed quod tale premium non est de ratione beatitudinis anime: eo quod anima sine illo esset vere beata: quod sicut dicit Augustinus. 5. li. c. 6. scilicet iter primum et medium. ad deum loquens de bonis

creatis. beatus qui te fecit etiam si illa nesciat. qui vero et te et illa novit non propter illa beatus: sed propter te solum beatus est.

Ex dictis patet solutio ad primum in oppositum. Ad 2. omni quod non omnia bona que habebant beati includuntur in diffinitione essentialis beatitudinis: quod eius diffinitio est perfecta anime cum deo coniunctio per claram visionem et perfectam fruitionem et de perpetuatione utriusque securitatis perfectionem et gaudium de deo modis supradictis eis presente. unde ille diffinitiones Augustinus. et Boetius sunt quedam descriptiones beatitudinis analogice dicte de beatitudine essentiali et accidentali. Vel potest dici quod ideo dicitur beatitudo bonorum omnium aggregatio: quod perfectiones omnium bonorum creatorum sunt super eminenti modo in summo bono quod est beatitudinis obiectum. 26. 11.

Secundo queritur utrum beatitudo corporis erit premium accidentale. Et videtur quod non: quod non tamen anima est de essentiali hominis: sed etiam corpus. ergo a simili non tamen beatitudo anime est beatitudo essentialis: sed etiam beatitudo corporis. Item illa beatitudo est essentialis per quam augetur essentialis anime beatitudo: sed beatitudo corporis est humilior: quod ut superius ostensum est anime per resurrectionem suorum corporum beatorum clarior deum videbunt. ergo beatitudo corporis est essentialis premium.

Contra. nihil superadditum premio essentiali est premium essentialis. superadditum enim essentiali rei non est pertinens ad eius essentialitatem. sed sicut dicit glossa super illud Exo. 25. super illam alteram coronam aureolam huic. aureole aureola supponitur. cum in scriptura dicitur quod ei sublimior gloria in receptione corporis servetur. ergo gloria corporis non pertinet ad premium essentialis. Item quod est unum essentialis: non est aliud accidentale: quod sicut dicit philosophus per philosophorum substantia nulli accidit: sed certum est quod beatitudo corporis accidit subali premium anime. ergo non est essentialis premium corporis.

Rpondeo: quod duplex est beatitudo anime. scilicet corporis. de autem esse de essentiali beatitudinis anime omne illud sine quo non esset vere beata: et nihil est de essentiali beatitudinis sue: sine quo posset esse vere beata: et quia sine corpore vere beata est: beatitudo corporis pertinet ad premium anime accidentale non essentialis: sed illud sine quo corpus non posset esse beatus vel essentialis eius beatitudo: vel ad ipsam pertinere: ita potest dici quod beatitudo corporis alio quo modo est essentialis simpliciter et principaliter

B quia est essentialis corpori quantum sine illa corpus non posset esse beatum: tamē non ē cēntialis simpliciter et principaliter eo qd sine illa pars hois principalior est perfecta propter sui cum deo coniunctionem.

C Ad p^m dōm qd pcedit de essentialitate que debetur premio corporis. **C** Ad 2^m dicendū qd anima per corporis beatitudinē non videt clarius deus nisi quantum ex sui vnione ad corpus habet perfectius eē: et consequenti perfectionem operationem.

E **C** Ad p^m ad partem alia pcedit de essentiali premio aīe qd est cēntiale simpliciter et principaliter. **C** Ad 2^m dōm qd qūis substantia nulli accidat tamen aliqd qd est cēntiale vni est accidentale aliq. color enim est cēntialis albedini: et accidentalis parietis. sic dico qd qūis beatitudo corporis sit premium accidentale essentialē pmo anime: tamen potest esse quid essentialē pmo corporis.

Questio. m.

Tertio queritur vtrū omne premium accēntiale sit aureola. Et vtrū sic. **P**remium essentialē dicitur aurea. ergo cuius aureola esset superaddita auree: vt habet Exo. 25. et qdlibet premium accidentale sit superadditū essentiali: quodlibet premium accidentale est aureola. **E** Item premium anime non distinguit nisi in cēntiale et accēntiale. cū ergo aureola non sit pertinēns ad premium essentialē scđtur qd oē premium accēntiale sit aureola: et conuerso.

C Contra. multi sunt beati qui nō hāt aureolam: qz illam non habēt nisi vīgines: martyres et predicatorēs: et vī nō est aliqū beatus q nō habeat aliquod premium accēntiale. ergo non oē premium accēntiale est aureola.

B **C** Respondeo. qd non omne premium accēntiale est aureola. vnde est quoddā premium qd dī aurea: quoddā quod dicitur aureola: quoddā qd nō ē nec aurea nec aureola. aurea est premium substantiale bonorū: qd per silitudinem aurea dī: tum qz datur victoribus: et victori debet corona: tum qz per ipm creatura rationalis est deo perfecte subiecta: cui eē subim regnare est: itū qz ad silitudinem corone que continetur linea circulari: que ita perfecta ē: vt ei nō possit fieri additio nisi accēntialis. illud premium est ita pfectū qd qdqd superadditur accēntiale est: itū qz sicut corona que ē circularis ad eundē punctū a quo icipit terminari: ita p ipm premium cēntiale creatura rōnalis pmo principio coniungit: a quo in eē per creationē exiit.

E Aureola vero est gaudiū de operib⁹ a se factis rōnem habētib⁹ victorie excellētis: p quod apparebit. exterius in corpore qdam decore qd dī

dictum inter⁹ gaudiū exteri⁹ declarabit: sed opa que facit homo bona creata sunt: et qd habent rōnem victorie excellētis privilegiata sunt. ergo aureola est gaudiū de bonis creatis. non qbuscūq; sed privilegiatis privilegio victorie excellētis: et qd oē gaudiū de bono creato ptinet ad accēntiale premium: dī qd aureola est accēntiale premium: et dī respectu auree vocabulo significante diminutiōem: ad significādū qd est multo min⁹ premium qd aurea: hec figurata fuerunt Exo. 25. vbi dī de tabula q ponebat sup archā. facies illi labium aureū per circuitū: et ipsi labio coronā iterasilem altaz quatuor digitis: et sup illā alterā coronā aureolam: in quo significatū fuit qd aureola est aliqd accēntiale superadditū auree: nō tū omne premium accēntiale aureola est: qz non oīa bona opa q fecerunt beati: et de qbus gaudent: habent rōnem victorie excellētis: et tamen gaudiū de illis cum sit de bono creato est premium accidentale.

C Ad p^m in oppositū dōs qd pcedit ex duab⁹ affirmatiuis in scda figura: cū dicit premium accēntiale est superadditū auree. aureola est superaddita auree. qdlibet premium accēntiale ē aureola: ideo nō valet pcellus. **C** Ad scdm dōs qd quāuis premium pmaria diuisione diuidatur in cēntiale et accēntiale: tamē accēntiale subdiuiditur in illud quod est aureola: et illud qd non est aureola.

Qd. m.

Quarto querit vtrū aureola sit in aīa vel in corpore. Et videt qd in corpore

Augu. 22. de ci. ca. 20. loquens de cicatricibus marty⁹ dicit qd non erit in eis deformitas: sed dignitas: sed illa dignitas. erit aliquid pertinens ad aureolam: vel ipsa aureola. ergo aureola est in corpore. **E** Item integra corpore et corrupta mente si per finale penitentiā saluetur habebit aureolam: et illam non habebit integra mente et corrupta carne: quod verum non esset si aureola esset nō in carne sed in anima. ergo non est in anima sed in carne. **E** Item aureola doctorū non videtur aliud esse qd reuerentia eis exhibita ab electis qui per eorum predicationem conuersi sunt: sed reuerentia alicui exhibita non est in eius anima: nec in eius corpore: quia secundum philosophū pmo ethicorum. capitulo. 6°. honor est magis in honorate qd in honorato. ergo est quedam aureola que nec est in anima nec in corpore illius cui debetur.

C Contra. premium respondet merito: sed oē meritum principaliter respicit animam. ergo cum aureola sit premium quoddam principaliter est in anima.

Rñdeo q̄ solutio huius q̄nōis ex dictis in q̄ōne pcedenti depēdet. dcm̄ est. n. in pcedenti q̄ōne q̄ aureola in beat̄ est gaudiū de bonis opib⁹ aīe factis rōnem hñtib⁹ victoriē excellētiō: p qd̄ apparebit exteri⁹ in corpore qdā de cor: q̄ gaudiū interi⁹ p dcm̄ exteri⁹ declarabit. gaudiū aut̄ est in aīa. decor aut̄ in corpore. illud declarās gaudiū effect⁹ ei⁹ est vel aliq̄d aliq̄ mō ordinatū tāq̄ signū ad ip̄m pñci paliter: q̄ t̄ q̄si essential̄ aureola erit in anima t̄ ei⁹ signū aliq̄d sensibile erit in corpore: siue sit effect⁹ ab interiori gaudiō: siue non. qd̄ maxie dico p̄p̄ cicatrices marty⁹ q̄ vident̄ esse signum aureole martyrum existentis in anima: cu⁹ tamen ab ea non sint effecte.

Ex q̄ p̄ solutio ad auctem Aug. ad oppm̄ allegatā: vt p̄ p̄ssam q̄ immediate subiūgit. vbi d̄ q̄ p̄ illas cicatrices qdā: q̄uis in corpore nō corpis: s̄ virtutis pulchritudo fulgebit. **A**d 2m̄ dcm̄ q̄ si aliq̄ fuerit mortua cū pposito castitatē seruādi nūq̄ interrupto per dñi volūtatē actū: nō obstat q̄ violēter oppressa fuerit: hēbit aureolā virginitatē: t̄ nobili⁹ glorificabit̄ si nō fuisset violēter oppressa. vñ sancta Lucia tyrāno dixit. Si me fuitā violari feceris mihi castitas duplicabit̄ ad coronā: non itelligēdo q̄ hoc duas v̄ginitatē h̄et aureolas: s̄ q̄ nō tñ pñmum reportasset de v̄ginitate custodita: sed ēt p̄ iniuria quā in hoc fuisset passa. Et his p̄cordat Aug. p̄ de c. c. 19. dicens de violēter oppressis. Quis sana mēte putauerit se p̄dē pudicitia: si forte in apphēsa t̄ oppressa carne sua exerceat t̄ expleat libido non sua. si. n. hoc mō pudicitia perit. pfecto pudicitia virt⁹ animi nō erit. Et. j. Quocirca pposito animi pmanēte p qd̄ corp⁹ etiā sanctificari meruit: nec ipsi cor poru auferit sanctitatē violentia libidinis alienae: quā seruat pseueratā p̄tinetie sue. Et ita dicit sanctitate etiā corpore oppresso: sicut amittit corporis sanctitas violata animi scititate ēt corpore itacto. sicut. n. integritatē mentis de⁹ restaurare pōt mediātē mētis corrupte pnia: q̄uis facere non possit qn̄ fuerit corrupta. ita integritatē carnis de⁹ restaurare pōt: q̄uis carnis integritas ad illud qd̄ est de essentia aureole non sit necia. **A**d 3m̄ dcm̄ q̄ maior est falsa. q̄uis. n. pueri p̄ alicuius p̄dicatōem illi exhibeat reuerentiā in patria illa: tñ exhibitio reuerentie aureola nō ē: sed est eius aliquod signum.

Quinto q̄rit utrū aureola sit in xpo. Et vñ q̄ sic: q̄ in xpo maxie fuerunt illa q̄bus debet aureola. fuit. n. virgo: martyr t̄ do

ctor. **T**re qd̄ inter p̄mia accidentalīa est p̄fectissimū xpo est attribuendū: sicut p̄fectissimū h̄z essentialīa p̄miū: sed p̄miū aureole est p̄fectissimū inter p̄mia accidentalīa. ergo in christo est aureola.

Cōtra. oē p̄miū qd̄ habuit⁹ erat xps̄ habuit ab instātī p̄ceptionis sue: sed extunc nō habuit aureolā: q̄ aureola debet victori. ab instātī aut̄ sue p̄ceptionis non triumphauerat: q̄ adhuc nō pugnaverat. q̄ in xpo nō ē aureola. **T**re aureola dicit p̄miū diminutiū: sed nullus p̄miū diminutiū ē in xpo: q̄ oīa q̄ sunt in eo sunt p̄fectissima. q̄ in xpo non est aureola.

Rñdeo. q̄ aureola pōt p̄siderari dupl̄. vñ fm̄ id qd̄ est: vel sub rōne qua militi dat a p̄ncipe. p̄mo modo est in xpo p̄fectissime triplex aureola: q̄ p̄fectissime fuit virgo: q̄uis enī contra eius sp̄m carnalis p̄cupiscentia nūq̄ bellauerit: q̄ in ipso radix eius non fuit: nec ēē potuit: tamen q̄ p̄fecte ei⁹ caro sue anime obediens fuit: t̄ pugna ordinat̄ ad victoriā. victoria ad dñm pacificū nō debet negari: sed cōcedi in eo esse aureolā v̄ginitatis. **P**reterea. xpus pugnavit p̄ exercitum carnalis concupiscentie nō in se exitis: sed in alijs: t̄ in illo exercitu victo carnalē p̄cupiscentia vicit: sicut alij q̄s vincit p̄ncipē vincendo. robur exercit⁹ sui.

Fuit etiā p̄fectissimū doctor: t̄ p̄fectissime vicit p̄ suā doctrinā diabolicas fraudulentias: per quas diabolus nitebat bellare p̄ xps̄: t̄ cōtra suos. vnde dixit vt p̄ Jo. 12. Nunc p̄nceps hui⁹ mundi eiciet foras. **F**uit etiā p̄fectissime martyr. vnde ipse dixit: vt p̄ Jo. 18. Ad h̄ veni in mundū vt testimonium p̄hibeam veritati: quod testimonium non tñ verbo: sed mortem sustinendo perhibuit: t̄ sic vicit tyrānicas violētias. vnde dicit discipulis suis: vt p̄ Jo. 17. Confidite q̄ ego vici mundū: q̄ q̄ excellentissimā victoriā habuit contra carnales concupiscentias vincēdo eas non in se: quia in se nūq̄ fuerit nec esse potuerit: sed in alijs in q̄bus fuerunt itelligendo: vt expositum est: t̄ contra diabolicas fraudulentias: t̄ contra tyrānicas violentias. ideo excellentissime sibi debet triplex aureola. aureola virginitatis: doctrine: t̄ martyrij: accipiēdo aureolam secundū id quod est. Accipiēdo autem sub ratione qua datur militi a p̄ncipe. sic xpus nō habet aureolam: quia xpus p̄nceps militū est. quāuis sumus p̄ncipatus sibi debebat rōne diuine nāe.

Argumenta ad partem p̄māz p̄cedunt de aureola secundū id quod est.

Ad p̄mum ad partem secundam dicēdū q̄ maior vera est de p̄miō substantiali. nō aut̄

f de omni accidentali. vnde ab instanti cōceptio-
nis sue non habuit gloriam corporis in re: s; in
certa expectatione. sic dico de aureola. C Ad
2^m dñm q aureola nō dicit pñmū dñmū
in genere premij accidentalis: sed perfectissi-
mum: qñs respectu pñmij substantialis habeat
rationem premij dñmūte. 26. VI.

2 **Septo** querit vtrum angelis debeatur au-
reola. Et videt q sic. q sunt oēs vir-
gines. q debet eis aureola virginitatis. C Itē
sunt nostri doctores. vt in 2. lib. ostensum est.
ergo debet eis aureola doctrine. C Itē diffici-
lius est vincere spūm q carnes: sed ipsi se ipsos
vicerunt: cum lucifero suadenti eis rebellione
nō acquieuerunt. ergo rōne excellentis victo-
rie eis debetur aureola.

C Contra. 2. Thimo. 2. nō coronabit nisi q le-
gitime certauerit: sed angeli nulluz habuerūt
certamen saltem difficile ad vincendum. ergo
angelis nulla debetur aureola.

C Respondeo q angelis non debetur au-
reola aliqua: q aureola est gaudium de operi-
bus a se factis habentibus rōnem victorie ex-
cellentis: angelis aut cōnaturalis est virgini-
tas: 2 ipsos impossibile ē pati martyriuz: q sunt
mortales. docere aut nos pñtinet ad cōe offi-
ministrantuz: 2 sine labore illud exercēt: 2 iō
virginitas nō h; in eis rōnem victorie: nec do-
ctrina rōnem victorie spālis: 2 ideo eis nō de-
betur aureola virginitatis nec aureola doctri-
ne: nec eis deberi potuit vnq aureola marty-
rij: sed non est aliqua aureola pter istas: quia
ois excellens victoria vel est cōtra carnē vel ē
contra diabolū vel contra mundum: eis ta-
men ratione ministerij q nobis exhibent de-
betur pñmū accidentale. vnde quo ad hoc ad-
huc sunt in actu merendi.

C Ex dictis patent solutiones ad duo pma in
opp^m. C Ad 2^m dñm q in illa victoria nulla
fuit difficultas: q nulla hēbant inclinationē ad
malū: 2 iō qñs per suā cōuersionē iformataz
grā pñmū substantiale meruerint: nō tñ acciden-
tale: qd ē aureola. C Ad auctoritatez apli ad
aliam partē dñm q loqitur de hoibus quozuz
vita est in certamine fm illud Job. 7. militia ē
vita hominis super terrā: in quo certamine opz
hoiem habētez vsū lib. ar. vincere: ad hoc vt
habeat vitam eternam. 26. VII.

2 **Septimo** querit vtrum beati hēbūt ali-
quod accidentale premij p bo-
nis operib⁹ que fecerūt in pctō mortali. Et vi-
detur q nō. rei mortue nullū pōt deberi pñmū
nisi sit vniūcāda. sed opera facta in pctō mor-
tali vniūficari non possunt. vt superius habuit

est. ergo eis nullum debet premij. C Itē nul-
luz reddit pñmū pro opere qd deo nō placuit:
sed opera facta in mortali peccato deo nō pla-
cuerunt: qz placencia operis pñsupponit placē-
tiaz opantis. q pro illis nullū habet pñmū.

C Contra. beatis placet fecisse illa bona ope-
ra que in mortali pctō fecerunt: sed placencia
impleta non est sine aliqua delectatione. ergo
aliquod gaudiuz habent beati pro bonis ope-
ribus que fecerunt in mortali pctō.

C Rñdeo sicut pena ē duplex. s. qdā inflicta
a iudice: quedā acta ab ipso peccāte: qz homo
peccādo sibi met ifert penā: ita dico q duplex
est gaudium accidentale in beatis. quoddā re-
ceptum spāliter a deo misericorditer retribuē-
te: quoddam actum ab ipso beato recogitan-
do bona opera sua 2 sibi cōplacendo in eis.

Prīmū gaudiū magis pprie h; rōnem pñmij
q 2^m. qñs secundū aliquo modo habeat: eo
q omnia que habet beati pñcipalit^r a deo sūt.
cuz ergo beatis placeat se fecisse opera bona:
que in pctō mortali fecerunt: maxime inqñtuz
vident q illa bona eos ad pñmā disposuerūt
seu inclinauerūt: pro illis habent aliquod ac-
cidentale pñmū extendendo nomen premij ad
qdlibet gaudium bonoz: nec tñ sic gaudēt de
illis operibus sicut de illis que fecerūt in cha-
ritate: de qbus gaudent rōne operis operati 2
radicis 2 forme: de alijs aut gaudēt rōne ope-
ris operati tantū: nec pro illis habet aliqd ac-
cidentale premij a deo specialiter datū.

C Argumenta ad partē pñmaz procedunt de
pñmō spāliter dato a deo retribuēte. C Argu-
mentū ad partē scđam procedit de accidentali.
pñmō largissime dicto. put se extendit ad qd-
cunqz gaudium bonoz. 26. VIII.

2 **Octauo** querit vtrum quilibet beatus tan-
tuz gaudet de bono sui proximij
qñtum de suo. C Sed quia huius qñtis solu-
tio aperte p; per ea que dicta sunt in lib. 3. di.
31. in solutione huius questionis. vtruz in pñā
remanebit charitas quantuz ad ordinem dili-
gendi: qui est in via: ideo solutiōi huius que-
stionis non est hic imorandū. Claruz est enim
q beati magis gaudent de bono illius quem
magis diligunt. Declaratuz est aut in predi-
cta qñe q in pñā quilibet magis post deum
diligat se ipsum quantuz ad intensionē act⁹ q
quemcunqz alium: ex quo p; q quilibet magis
gaudet de bono suo q de bono proximij sui.
vnde lin⁹ magis gaudet de bono suo q de bo-
no petri: qñs forte petrus ppter maiore gau-
dendi virtutē magis gaudeat de bono lin⁹ q
de bono suo proprio linus.

Distinctio

18 Circa litteram. fines suos habebunt ciuitates due etc. Sed nūquid si oēs illi qui modo sunt viuentes saluarent impleretur numerus ciuium ciuitatis dei de istis cum illis qui iam saluati sunt. Respondeo qd hoc nobis incertum est: fm̄ tamen dicta Augu. videt dicendum qd sic. videt enī sentire in lib. de bono coniugali longe ante medium: qd si omnes homines qui vivebant tempore suo saluarentur qd ipsi cum illis qui iam saluati erant sufficerent ad repletionem numeri electorū. vnde inquirētibus si omnes hoies vellent ab omni concubitu continere. vnde subsisteret gen⁹ humanum. respondet per hec verba. Utinam omnes hoc vellent duntaxat de corde puro et conscientia bona et fide non ficta: multo citius dei ciuitas compleretur et acceleraret termin⁹ seculi. Ex his verbis sequi videtur qd ante dictum est. De hoc tamen nullus scit certitudinem: nisi solus deus vel ille cui deus hoc reuelauit. Sz atq; alijs plenius: qd sicut nullus beatus ipsum videt quantum ex parte sua visibilis est: quantum quilibet ipsum clare videat: et vnus alio clarius: sic nlls ali⁹ ab eo fruitur eo q̄tuz ex parte sua fruibilis est: quantum eo oēs fruuntur perfecte: et vnus alio perfectius. Ita quisq; gaudebit de bono alterius qualiter gauderet si in se haberet. hoc non videtur veruz si ita sit nota equalitatis: q̄uis vera sit fm̄ qd ita est nota similitudinis. Si ita esset par gaudium: vt etiā par esset cognitio. hec solutio non valet: quia quantum cognoscent tantū gaudebunt. vnde sequens solutio melior est que refert paritates gaudij non esse ad intensiōē affectionis gaudentium: sed ad vniuersitatem rerum de quibus gaudebitur: quia de omni re de qua gaudebit vnus gaudebunt omnes. Si quē mouet quid opus sit spiritibus defunctorum corpora sua in resurrectione recipere etc. Hui⁹ ratio red dita est superius eadem distin. in illa questione. vtruz beatitudo electorum erit maior post iudicium q̄ ante.

¶ Si mali in inferno peccabūt. Di. L.

Incipitur questio ex premissis ducēs originē. Super praeniz Aug. loquens de malis in inferno dānatis: et bonis in celo gloriificatis: dixit qd nec bonis voluntas: nec malis facultas esse peccandi poterit. Et de bonis quidem constat: sed

de malis a quibus voluntatem malam non remouet queritur: quomodo sit verum eos non posse peccare: imo quomodo verum sit eos non peccare cum malam habeant voluntatem? Quidā autem autumāt illam voluntatem non esse peccatum: sed supplicium tñ. Alij vero peccatum esse fatentur: sed per illud eos nō mereri aliquā penam: qd non est ibi locus merendi. illud ergo peccatum dicunt non esse meritum supplicij sed supplicium mali meriti qd in hac vita p̄cessit. De hoc autem Aug. ita dicit. Tempus acquirēdi vitam eternam in hac tñ vita deus hominibus dedit: vbi voluit etiam penitentiam esse fructuosam: ideo hec p̄nia fructuosa est: qd pōt hic homo deposita nequicia bene viuere: et mutata voluntate merita simul operaq; mutare: et ea gere re que deo placeāt. Qd qui in hac vita nō fecerit: habebit quidem p̄niam in futuro seculo de malis suis: sed indulgentiaz in cōspectu dñi nō inueniet: qd et si erit stigmulus penitudinis: tñ nulla erit ibi correctio voluntatis: a talibus. n. ita culpabitur iniquitas sua: vt nullaten⁹ ab eis possit vel diligī vel desiderari iustitia. Voluntas. n. eorū talis erit vt habeat semp in se malignitatis sue supplicium: nunq̄ tamen recipere possit bonitatis affectū. Quia sicut illi qui cū xp̄o regnabunt nullas in se male voluntatis reliquias habebunt: ita illi qui erunt in supplicio eterni ignis cū diabolo et angelis eius deputati: sicut nullā habebunt vltius requiem: sic bonam nullatenus poterunt habere voluntatē. Et sicut coheredib⁹ xp̄i dabitur perfectio gratie ad eternā gloriā: ita cōsortibus diaboli cumulatibit ipsa malignitas penaz: qñ exterioribus deputati tenebris: nullo illustrabunt interiori lumine veritatis. Ex his appet re.

probos i inferno pñiam sic gesturos: vt p
cā prauā volūtate nō deferāt: ⁊ illa ma-
ligna volūtas erit eis ad cumuluꝝ pene:
p quaz tamen nō merebuntur: qz nullus
meretur nisi in hac vita.

¶ Quare dicuntur tenebre exteriores.

b Je queri pōt qre ille tenebre q-
bus inuoluent mali i gehēna dñr
tenebre exteriores: Qz tūc mali
penit' extra lucē corpalez ⁊ spūalē. s. dñi
erūt. Nūc. n. ⁊ si patiāt tenebras i cecita-
te mētis: nō tñ pēit' extra lucē dñi: nec
corpali luce pñant. De hoc Augu. sic ait.
Ira dei ⁊ i iudicio erit: ⁊ hic est i cecitate
mētis cū dant mali i reprobū sensū. Ibi
exteriores tenebre erūt: qz tūc pctōres
penit' erūt extra deū. qd ē. n. penit' esse
extra deū nisi in sūma cecitate. Sigdez
bitat de' lucē iaccessibile. De aut tene-
bre hic iā icipiūt i peccāte cū ab iteriori
dei luce secludit: s. nō penit' dū i hac vi-
ta ē. Ecce qre ibi pctōr dñr pati exterior-
res tenebras ⁊ nō hic: qz ibi secludet pe-
nit' a luce dei: qd nō hic. S. qūo itelligē-
da ē illa seclusio? An qz nō videbūt deuz
p spēz: s. nec aliqs videt h deū p spēz. an
p dissimilitudinē quā facit pctm iter deū ⁊
hoiez: s. ⁊ h mlti p graua pctā clōgant
a deo: an qz deū odiūt ita vt velit eū nō
esse? S. ⁊ hic multi deū oderūt: de qb'
scriptū ē. Supbia eoz q te oderūt ascē-
dit semp. Que ē ergo illa clōgatio? Sa-
ne exteriores tenebre itelligi pñt quedā
malignitas ody ⁊ volūtatis q tūc excre-
scet in mentib' reprobōz: ⁊ qdā obliuio
dei: qz tormētoꝝ iterioꝝ ⁊ exterioroꝝ do-
lorib' adeo afficiēt ⁊ turbabūt vt ab il-
lis ad cogitādū aliqd de deo vix vel ra-
ro vel nūquā mētē reuocēt. Ut q nimio
pñunt pōdere: adeo stupefūt ⁊ turban-
tur: vt iterim in alia cogitatioēz nō extē-
dāt: sed illuc tēdit ipetns cogitatiois vbi

sentat vis doloris. S. in hac vita nullus
adeo malus est: vt penit' secludat a co-
gitatioē dei: q nec pdit appetitū beatitu-
dinis: ⁊ quedam boni amorē quem na-
turalit' habet rationalis creatura. Illa
autē exteriores ⁊ profundissimas tene-
bras reprobos perpeffuros post iudiciū
dicit Aug. opponēs de illo diuite qui in
inferno posit' eleuās oculos vidit Abraā
⁊ in sinu eius lazarus: cuius compara-
tione coactus est confiteri mala sua vsqz
adeo vt fratres roget ab his premone-
ri. Quod ante iudiciū factum legitur:
sed post iudiciū in profundioribus te-
nebris erunt impy: ⁊ nullam dei lucem
videbunt cui confiteantur.

¶ De animabus damnatoꝝ: si quā ha-
bent notitiam eorum que hic sunt.

p Reterea queri solet si reprobo
rum anime que nunc in inferno
cruciantur notitiaz habent eo-
rum que circa suos in hac vita geruntur
⁊ si aliquo modo doleant super fortunys
suozum carozum. Hanc questioneꝝ Au-
gusti. cōmemorat ex parte eaz explicās:
ex parte vero insolutam relinquēs. Ait
enim. Queret aliquis an vllus dolor tā-
gat mortuos de his que in suis post mor-
tem contingūt: vel quomodo ea que cir-
ca nos aguntur nouerint spiritus defun-
ctoꝝ? Cui rñdeo magnā esse qōnē nec in
pñti differēdaz. Verū tñ breuē dici pōt
q ē cura mortuis de suis caris: vt de di-
uite legit: q dñ tormēta apud iseros pa-
teret: leuauit oculos ad Abraam: ⁊ iter
alia dixit. Habeo. n. qnqz frēs: mitte ali-
quem ex mortuis vt testetur illis ne ⁊ ip-
si veniant in hunc locum tormentozum.
Haben enī mortui curaz de viuis: quos
sciūt viuere: qz nec in locis penaz vidēt
cos: vbi diues sine fratribus erat: nec in
requie beatoꝝum vbi lazarus ⁊ Abraā

Distinctionia

Quis longe agnoscebat. Nō tamē ideo cōsequens est scire que circa caros suos aguntur hic vel leta vel tristia.

¶ Quomodo accipienda sunt que de lazaro ⁊ diuine leguntur.

¶ I quis autē querat quomodo intelligatur qđ de lazaro ⁊ diuine legitur? Audiat aug. respōdēz dicētis. Si quis putat animas corpore exutas locis corporalibus cōtineri cum sint sine corpore: nō deerunt qui faueāt ⁊ diuitem sitientē in loco corporali fuisse cōtendant: ipsamq; animā corporeaz preparasse linguam: ⁊ stillam de lazari digito cupisse. Sed melius est dubitare de occultis q̄ litigare de incertis: diuitem in supplicio: pauperez in refrigerio esse non dubito. Sed quomodo intelligatur diuinitis lingua: digitus lazari: flamma inferni: sinus abrae: ⁊ huiusmodi vix a mansuetis: a cōtēstis nunquam inuenitur.

¶ Si se vident boni ⁊ mali.

¶ Veritā solet vtrum vicissim se videant illi qui sunt in inferno ⁊ illi qui sūt in gloria? Sicut sancti tradunt ⁊ boni malos ⁊ mali bonos vidētes vsq; ad iudiciū. Post iudicium vero boni videbūt malos: sed non mali bonos. Vñ Grego. Infideles in imo positi ante diem iudicii fideles super se in requie attendunt: quorum gaudia post contemplari non possunt.

¶ De chaos inier bonos ⁊ malos.

¶ Sed cum sancti malos in tormētis videant: nōne aliqua cōpassione erga eos mouent. Nonne eos de tormētis liberari cupiūt? Reco- le illud euangelicū qđ Abraam diuini respōdit. Inter nos ⁊ vos chaos magnū firmatum est: vt hi qui volunt hinc trāsire ad vos nō possint: neq; ide huc trās-

L.

meare. Quid est illud chaos iter bonos ⁊ malos: nisi hinc iustitia: inde iniquitas que nullatenus sociari valent? Adeo enī sancti dei iustitie addicti sūt: vt nulla cōpassione ad reprobos trāsire valeāt: nulla pro eis inter sanctos fiat intercessio. Quomodo ergo inde volunt alig trāsire ad illos sed nō possunt? qz si dei iustitia admitteret: nō fieret eis molesta liberatio eorum. Vel ita dicūt velle ⁊ non posse: non qz velint ⁊ nō possint: sed qz nō vellent nō possent eos iuuare. De hoc ita Grego. ait. Sicut reprobi a pen- nis ad gloriam sanctorū trāsire volunt ⁊ non possunt: ita ⁊ iusti per misericordiaz mente ire volunt ad positos in tormētis: vt eos liberent: sed nō possunt: qz iustorum anime ⁊ si in nature sue bonitate misericordiam habeāt: iam tunc auctoris sui iustitie cōuncte tanta rectitudine constringunt: vt nulla ad reprobos compassione moueantur.

¶ Quia visa impiorum pena non minuit beatorum gloriam.

¶ Ostremo querit an pēa reproborū visa decolorēt gloriā beatorū? an eoz bñtudinē proficiat? De hoc ita Greg. ait. Apud aīuz iustorū nō obscurat bñtudinē aspecta pena reproborū: qz iaz vbi passio misericordie nō erit: minuere bñorū leticiā nō valebit. Et lz iustis sua gaudia sufficiant ad maiore tñ gliaz vident penas malorū: q̄s p grāz euaserūt: qz q dei claritatē vidēt nil ī creatura agit qđ videre nō possint. Nō ē āt mirādū qđ sci iā imortales reprobos videāt mētis intelligentia: cū pplhe mortales adhuc videf hec oīa meruerit. Egrediēt ergo electi nō loco: s; ire lligētia vel visiōe māifesta ad vidēdū ipiorū cruciat? quos vidētes nō dolore afficiēt: sed letitia satiabunt agētes grās de sua

liberatione visa impiorum ineffabili calamitate. Unde Esaias impiorum tormenta describens & ex eorum visione letitiam bonorum exprimens ait. Egredientur electi. & videbunt eadavera viro- rum qui periculiati sunt in me. Ver- mis eorum non morietur: & ignis non ex- tinguetur: & erunt vsq; ad satietate vi- sionis omni carni. i. electis. Terabit. n. iustus cum viderit vindictam.

¶ De pedibus sedentis super soliu excelsu: quos seraphin duabus alis ve- labant: scriptu: & si non auditori com- memorasse sufficiat: qui a facie exorsus sedentis: per media ad pedes vsq; via duce peruenit.

¶ Superius determinauit magister de remu- neratione bonorum. Hic determinat de retri- butione malorum. Et diuiditur in partes tres. ¶ Primo determinat de illa retributione ab- solute. ¶ Secundo in comparatione. ibi. Pre- terea queri solet. ¶ Tertio ponit breuem reca- pitulationem operis totius. ibi. Hec de pedi- bus. ¶ Prima in duas. ¶ Primo determinat de damnatis quo ad malum culpe. ¶ Secundo quo ad malum pene. ibi. Hic queri potest. ¶ Al- la pars que ibi incipit. Preterea queri solet. di- uiditur in tres. ¶ Primo determinat de retri- butione malorum in coparatione ad eos qui adhuc sunt in hoc mundo. ¶ Secundo in coparatione ad eos qui erat in limbo. ibi. Si quis autem. ¶ Tertio in comparatione ad eos qui sunt in celo. ibi. Querit etiam solet. ¶ Et ista in tres. ¶ Primo inquit si boni & mali vident se vsq; ad iudicium. ¶ Secundo si beati compa- tiuntur malis. ibi. Sed cum sancti. ¶ Tertio si ex visa pena malorum imminuitur in beatis ali- qua gloria eorum. ibi. Postremo queritur.

Articulus. I.

¶ Circa hanc distin. querendu est principalr de qua- tuor. ¶ Primo de cognitiōe anime separate in generali. ¶ Secdo de cognitiōe dāna- toris in speciali. ¶ Tertio de eorum voluntate. ¶ Quarto de eorum puni- tione. ¶ Circa primu queruntur tria. ¶ Pri- mo vtrum anima separata cognoscat aliquid sensibilibiter. ¶ Secdo vtruz cognoscat aliquid

intelligibilr per species in corpore acceptas. ¶ Tertio vtr cognoscat singularia. Qd. i.

¶ Primo ostendo q anima separata cogno- scat aliquid sensibilibiter. Cassiodo- rus li. de anima. c. 2. dicit de anima separata. q vult in se post hui' seculi amissionē: videt au- dit tūgit ac reliquis sensibus efficacius vtitur.

¶ Itē li. de spū & aia. ca. n. dicitur de anima: q dicitur anima dum vegetat. spūs dūz cōtēpla- tur. sensus dum sentit. ergo potētie sensitiue cū anima separantur: sed in ipsa non sunt ociose. ergo sensitiua cognitione vtitur. ¶ Item philo- sophus primo de anima vult q sensitiue po- tentie non senescunt. vnde dicit q si senti dare- tur oculis iuuenis videret vt iuuenis. hoc au- tem vtruz non esset si potentia sensitiua depē- deret ex corpore. potentia ergo sensitiua cum anima separatur. & si sic: potest sensibilibiter co- gnoscere. ¶ Item fm phm in eodem lib. de si- derum confidentia timor & gaudiūz pertinet ad potentiam sensitiuam. sed talia sunt in ani- ma separata. ergo in ea est potentia sensitiua: & si sic: potest aliquid sensibilibiter cognoscere.

¶ Contra in li. de ecclesiasticis dogmatibus. propositione. 18. dicit. Duabus substantijs cō- stat homo tantum. anima & carne. anima cum ratione. & carne cum sensibus suis. ergo poten- tie sensitiue cum anima non separantur eūz ex carne dependeant. & si sic nihil sensibilibiter co- gnoscere potest. ¶ Itēz fm phm. 2. de anima. solus intellectus est separabilis ab alijs poten- tijs sicut perpetuum a corruptibili. ergo in se- paratione anime corumpuntur potentie sen- sitiuę: & si sic anima separata nihil sensibilibiter potest cognoscere.

¶ Respōdeo q sicut se habent intellectus & voluntas ad essentiam anime intellectiue. sic modo suo se habent potentie sensitiue ad cō- stitutiōem anime sensitiue. vt autem ostensum est li. pmo. intellectus & voluntas non addunt rem absolutam vltra essentiam anime intellectiue: quamuis ab ea differant fm rationem & rela- tionē. ergo similiter potentie sensitiue ab essen- tia anime sensitiue nō differunt nisi fm ratio- nem: hoc excepto q potentie sensitiue nō pos- sunt esse in actibus suis: nisi mediantibus or- ganis. Intellectus autēz & voluntas organo alligate non sunt: quāuis dum anima intel- lectiua corpori corruptibili ē vnita ad directio- nem suorum actuum indigeat ministerio vi- rium sensitiuarum de cōmuni lege: ex quibus sequitur q siue anima intellectiua & sensitiua in homine sint eadem essentia: siue non: q ani- ma intellectiua a corpore separata nihil potest

¶ 3

Distinctio

Ensibiliter cognoscere: quia si nō sunt eadem essentia non remanent in anima separata potentie sensitiue: sed in eius separatiōe a corpore corrumpunt. Si autem sunt eadem essentia quous cum ea separentur potentie sensitiue: tamen in ea nō possunt esse in actibus suis: qz talis est natura rōnalis anime: qz quous fm aliqd absolutum nō differat a sua potentia intellectiua nec a sensitiua: tamē cognitionē que est sentire habere nō potest nisi orgāo mediāte. Restat ergo qz anima separata nihil pōt sensibiler cognoscere ex parte cognoscentis: quāuis hoc possit ex parte rei cognite: qz quāuis non possit cognoscere per potentiā sensitiuam: potest tamē per intellectus sensibilia et sensibiles eorum modos cognoscere.

Et sic debet intelligi auctoritas Cassiodori ad hoc vt habeat veritatem. **C** Ad 2^m dicendum qz quous potentie sensitiue cuz anima separentur fm opinionē dicentū qz in homine anima intellectiua et sensitiua sunt eadē essentia: tamē ex hoc nō sequitur qz anima separata per eas sensibiler cognoscat ppter rōnem dictam in questionis solutiōe. nec tamē ex hoc sequitur qz ociose sint: qz actus suos habebūt post corporis resurrectionē: et interim sunt ad pfectionem nature. **E**x dictis pz solutio ad terciū.

Pōt tamen dici fm opinionem dicentū potentiam sensitiuā corrumpi in separatiōe anime: qz phus per oculum nō intelligit organū trū: sed organuz et potentiam visuā que eius forma est: vnde dicit qz si oculus eēt animal: anima eius eēt visus. **C** Ad quartū dicendū qz timor et gaudium nō sunt vniuoce passiōes coniuncti et anime separate: sicut pz ex his que superius dicta sunt: vbi quesituz est: vtrum gaudium sit aliquid differens a visione et fructiōe.

C Ad pma auctoritates ad partem secundam dicendum fm opinionē illorum qui dicūt sensitiuam et intellectiua esse eandem essentiam: qz sub nomine potentie sensitiue accepit potētia et eius instrumentum sub vno: eo qz vtrūqz cōcurrit ad actum sentiendi: et sic accipiendū potentiam sensitiuam planum est qz nō separari. Et sic posset dici ad auctēz phi. 2. allegatam.

Et sic pōt dici aliter qz vegetatiua et sensitiua in plantis et brutis corruptibiles sunt: intellectiua autem et si ab eis separari nō possit i corruptibilibus: tamē fm eius opionē que erronea est: ab eis pōt separari in immortalibus: idubitanter. n. opinatus est corpora celestia esse animata: sed in hoc errauit. Et huic cōcordat qd dixit phi. 2. lib. de anima. vbi dixit intellectiua posse separari ab alijs. alia et ab hoc in

possibile est i mortalib: sed opinādo corpora celestia esse animata errauit. **Q**uod. 11.

Secundo querit vtrum anima separata cognoscat aliqd intellectuallr per spēs in corpore acceptas. Et videt qz nō. **A**ut. 6. naliū lib. 5. c. 6. impossibile est formas itelligibiles esse in anima in effectu perfectes et nō itelligi ab ea in effectu perfecte. **S** forma itelligibilis non est in aia nisi qd iū itelligit. **S** spēs itelligibiles in aia intellectuā nō cōseruatur. ergo a corpore separata per illas itelligere nō pōt. **C** Itē Aug. 11. de tri. c. 3. cum cogitantis acies auersa fuerit. atqz illud qd in memoria cernebat destitit itueri: nihil forme qz impressa erat in eadez acie remanebit. **S** spēs in intellectu non cōseruant. et si sic aia separata per eas nō itelligit. **C** Item fm phi. 3. de aia sicut se habēt colores ad visu: sic fantasma ad intellectum: sed visus quocūqz modo disposit⁹ nihil pōt videre nisi pntē colore. **S** cum fantasmata non separentur cuz anima intellectuā: nō potest per spēs in corpore acceptas itelligere. **C** Item anima nihil itelligit sine intellectu possibili: cum per receptionē spērū itelligibilū itelligat: sed sicut dicit phi. 3. de aia. passiuus intellectus corruptibilis est. ergo anima separata nihil itelligit per species in corpore acceptas nec per quācūqz viam aliam.

C Item per oēs species acceptas in corpore anima simul itelligere potest: qz tunc potest simul itelligere plura: quod negat phi. 2. topi. nec est causa aliqua determinans intellectum ad hoc qz magis itelligat per vnam qz per alias: cum equale esse habeant in intellectu. voluntas enim hanc determinationē facere non potest: quia actus eius presupponit intellectus cognitionem. ergo anima separata per species in corpore acceptas itelligere nō potest. **C** Item vna potentia nō habet naturalem modum agendi nisi vnum: potentia. n. calefactiua igitur nō calefacit naturaliter nisi secundum modum vniuz nec eius leuitas nō uet naturaliter nisi secundum modum vniuz: sed intellectus coniunctus et separatus nō est nisi vna potentia: ergo nō habet naturalem modum itelligendi nisi vniuz: sed intellectus cōiunctus non habet naturalem modum itelligendi nisi cū fantasmate. ergo ipse separatus aut cum fantasmate itelligit: aut nihil naturaliter itelligit: sed constat qz nō itelligit cuz fantasmate: quia fantasmata non separentur cum intellectu: cum non sint nisi in corporali subiecto. ergo intellectus separatus nihil nali ter itelligit. **C** Item beati post resurrectiones

E aliqua itelligent in fantasmate: qz ille modus itelligendi naturalis est intellectui coniuncto corpori: intellectus aut per gloriā nō amittet suum naturalem itelligendi modū: q̄uis per gloriā habeat modū itelligendi supernaturalem: modus autē itelligendi sine fantasmate nobilior est q̄ modus itelligendi cū fantasmate: cum ergo anima separata nō habeat naturalem actiones perfectiores q̄ habitura sit post sui vnionez cū suo corpore glorificato: sequitur q̄ anima separata aut naturalr nihil itelligit: aut in fantasmate itelligit: sed constat q̄ non itelligit in fantasmate: qz fantasma nō separatur: ergo nihil naturaliter itelligit: si sic: sequitur q̄ anima separata non cognoscit aliquid intellectualiter per species in corpore acceptas.

C Contra. p̄s. 3. de anima dicit q̄ bene dicētes sunt dicentes aīam esse locū sp̄rum: nisi q̄ non tota: sed intellectua. cum ergo liberior sit separata a corpore q̄ corpore corruptibili coniuncta: nō tñ potest itelligere per sp̄s in corpore acceptas: sed multo meli⁹ q̄ quādo erat corpore coniuncta. **I**tem sp̄s recepte in intellectu sunt ibi modo: corruptibili: qz fm cōmentatorem super decimā. propositionem de causis: illud qd recipitur in alto est in eo per modum recipiēdis: nō fm modum rei recepte. ergo sp̄s itelligibiles remanent in aīa separata: cūz ergo angelus itelligat per species que in eo sunt: anima separata itelligendo imitet intellectum angelicū: videt q̄ per species in corpore acceptas itelligat.

Rūdeo aīam separata itelligere posse certum est: qz itelligere est ppria opatio ipsius intellect⁹: non est aut rōnabile q̄ per sui separationem a corpore sua ppria operatione puef. vnde p̄s dicit p̄mo de aīa: q̄ si est aliq̄ operatio aīe vel passionū ppria: cōtingit ip̄am separari: si vero nulla est ppria ipsius nō erit separabilis. ergo per ip̄m habemus q̄ cū aīa separatur nō p̄uatur sua ppria operatione: nec tñ itelligit separata: sed multo melius itelligit q̄dū est corruptibili corpore cōiuncta. vñ **A**uic. 6. naturalium. lib. 5. ca. 5. postq̄ locutus est de aggrauatione aīe per corruptibile corpus dicit: cum auferat de nostra aīa ipsa aggrauatio et impedimentuz: tūc itelligentia anime est melior purior: et electabilior. **S**z de mō itelligendi sunt diuerse opiones. Dicūt enīz quidaz q̄ itelligit per species concreatas: per quas non potest itelligere corpore corruptibili vnita: eo q̄ propter eius aggrauationem se super illas reflectere non potest. **S**ed cō

tra. secundū philosophū 3. de anima. anteq̄ itelligat est sicut tabula in qua nihil est actu scriptū. **A**lij dicunt q̄ itelligit partiz p̄ species in corpore acceptas: partiz per sp̄s quas a deo recipit. statim. n. post separationem anima recipit ab ipso species totius vniuersi. **E**t est hec influentia quasi per modū nature: nō gratie. vnde non est reuelatio proprie: qz etiā talem influentiā recipiunt anime reprobe: qz illis non subtrahuntur beneficia nāe. **S**ed contra. natura operatur de necessitate: sed nihil creatum est a deo de necessitate. ergo nulla creatura naturaliter emanat a deo. vñ non video quo mō bene possit itelligi q̄ ille species a deo influantur naturaliter. **A**lij dicunt q̄ anima separata per species acceptas in corpore nihil itelligit: quia non separatur cum ea. nec enim sunt in intellectu: nisi dum actu itelligit: hec est opinio **A**uic. qui vult species itelligibiles non esse in intellectu nisi sicut in vi apprehendente. vnde nō ponit memoriam itelligibilem. vnde dicit q̄ quādo cūqz intellectus itelligit in corpore oportet q̄ conuertat se ad fantasma et intellectus agētem vt speciem itelligibilem recipiat: quā per auersionem postea perdit: sicut vīsus per comparisonem sui ad rem visibilem et ad lumen speciem recipit: quā postea per sui auersionem a lumine et visibili perdit: intellectus tamē frequentem receptionem habilitat ad recipiendum et itelligendum: et hec habilitatio est sciētie habitus. **S**ed cōtra. **A**ug. lib. 14. de tri. c. 3. dicit q̄ imago est i anima hominis rōnali siue intellectuali: sed sicut p̄ per ip̄m in pluribus locis. lib. de tri. illa imago cōsistit in memoria et itelligentia et voluntate. ergo in aīa intellectua est memoria: sed actus memorie ē tenere: secundū **A**ug. 14. de tri. ca. 8. ergo species itelligibiles in anima intellectua cōseruantur. **P**reterea. hoc videt velle p̄s: vt patet in auctoritate allegata in p̄ma rōne ad partem secundam. **I**tem scdm **A**ug. lib. 9. confes. longe post p̄ncipiū. **A**uortui habet nostri memoria. ergo potētia memoratiua est in aīa intellectua. **E**t hīc q̄mibi dōm ad questionem q̄ species itelligibiles cōseruantur in intellectu: et per eas itelligit anima separata. **E**t q̄uis quidaz dicant et satis cōiter q̄ per illas itelligebat corpore corruptibili vnita. alij tamen dicūt p̄trariū dicentes illas causas fuisse mediante actu itelligēdi: et intellectū imediate moueri a fantasmate: in hūte tamē intellectus agentis: que tacta sunt. lib. 2. disti. 25. et quia aīe separate de nouo p̄nt acquirere

Distinctionis

M alienius rei cognitiones videt dicendum qd acquirere possunt nouas spēs intelligibiles: sicut enim existēs in corpore pōt per sui actiūz sicut per principale agens mediante fantasmate sicut instrumentali agente educere spēm intelligibilem de se ipsa inquantū est possibilis: sic cum multo sit potentior separata in operādo qd corpori corruptibili vnita pōt p sui actiūz sicut per agens principale mediante similitudine vel re sicut instrumentali agente educere de se ipsa: vt est possibilis spēm intelligibilem qua aliquid pōt cognoscere qd vnita corpori nūq̄ cognouit. ¶ De paruulis aut opiant aliq̄ qd sicut in resurrectione dominus volūtarie superplebit corporibus paruulorum quātitatē quā habuissent in termino augmēt si vixissent vsq̄ tunc: et natura in eis non errasset vel defecisset qd ita volūtarie inflat aiabz eorū statiz euz a corporibus eorū separate sunt species illarum rerum q̄ruz per naturale lūmē cognitionem acquisissent vel acquirere potuissent si vixissent vsq̄ ad illud temp⁹ in quo de lege cōi maxime riget per naturā vsus rōnis vel vigebat in homib⁹ illius tēporis quo illi paruuli decesserunt siue decedūt. Nec ex dictis sequitur qd inutilis sit pro alia vita acquisitio naturalis scientie in hac vita: qd electi bene vtant ea: et ille bonus vsus in hac vita utilis est eis pro alia vita: qd per illum bonū vsum merent. Si aut dicat qd acquisitio naturalis scientie sit reprobis inutilis pro alia vita nō est icōueniēs. ¶ Alij autē dicunt qd Quis deus posset aiabz paruulorū dare cognitiones nālem equalem naturali cognitioni vnius magni clerici vel maiorē: tamen nō dat talem cognitionē animabus paruulorum recedentium a corporibus cum originali peccato: qd non cōuenit nō enī decēs est ceteris paribus qd anima que in acquirendo scientiam nunquam laborauit habeat cognitionem naturālē equalem cognitioni anime illius que in acq̄rendo eā laborauit: deus tñ aiabz paruulorum p̄dictorū ifundit volūtarie nō naturālē spēs illarum rerum quarū cognitio decet status eorū: et quis deus p̄dictas spēs ifundat nō de necessitate nature: sed libera voluntate: tñ naturalis est cognitio quā aie p̄dictorū paruulorū hāt per eas: qd non eleuat intellectum supra suā nālē facultatē. ¶ Ad 6^m in opp^m vdm qd illa fuit opio Aut. cui hoc nō est assentiendū. ¶ Ad 2^m vdm qd ibi Aug. loq̄tur de tri. que est i parte aie sensitue. et potest dici qd per aciem cogitātis intelligit potentiā cogitatiuā sensitīuā que altissima est iter potentias sensitīuas. ¶ Ad pōt dici qd

L.

aciem vocat cogitantis potentiā intellectuam inq̄tū actum intelligit z ipam isformatiōem vocat ipam itlectionē que est expressior silitudo rei itlecte qd illa que habitualr intellectu retinetur. ¶ Ad 3^m vdm qd illa silitudo tenet inq̄tū aia est vnita corpori corruptibili: nec adhuc totalr est sile: qd non sic remanet habitualiter silitudo coloris i visu sicut spēs itelligibiles i intellectu. ¶ Ad 4^m vdm qd phus ibi vocat intellectū passibilē improprie. s. ipam cogitatiuam sensitīuā: que organū hz in media celula cerebri: quā semp oz esse in actu suo: dum intellectus corpori corruptibili vnitus itelligit de lege cōi. vñ facit dīam iter intellectum passibilem et possibilem. ¶ Ad 5^m vdm qd aia post sui separatōz aliqū itelligit per vnā spēm: et nō per aliam a casu. aliqū ex causa determinata: aut qd. s. illa spēs fortius est i ea ipressa: non n. omnes spēs existēs in intellectu i eo equales sunt ipressē: quīs oēs ibi habeant esse icorruptibile: aut qd magis assueta est itelligere per illam: aut qd est rep̄itatiua generalioris itentionis: qd itentio entis est que pmo ordie nature occurrit intellectui: et habita ista generalis cognitione i actu: qd multe spēs itelligibiles sūt i ea: per quas de rebus diuersis pōt cogitare: voluntas mouet intellectum ad cōuertendū se ad illas prout sibi placet. ¶ Ad 6^m vdm qd cū dī qd vna potētia nō hz naturālē modū agendi nisi vnū zc. Dico qd nō est verū de potentia que radicat i tali cēntia forme: que successiue potest hēre duos modos nālis exītie: qd nālis modus operādi p̄portionalr essentie mediāte suo naturali mō existēdi. intellectus aut hūan⁹ est potentia radicata in essentia aie rōnalis: qd successiue hz duos nālis exītie modos. duz. n. ē i actu corporis forma naturālī existit: postq̄ etiā est a cōpore sepata naturālī existit: qd per suam nām existit: nō est aut idē modus naturaliter exīdi quo existit vt pars in cōposito: et vt actu corpus in formā: z ille quo per se existit: qd sic existit nō vt actu ps: nec vt actu corpus isformans: sed vt quoddā totū nō habens suum cōpletū nālis exītie modū: quapp̄ p̄m⁹ modus exīdi sibi est nālior qd secundus. vñ et nālīter ipm appetit. ¶ Ad 7^m vdm qd dicunt qdam qd modus itelligendi in fantasmate nō est nālis: sed accīdētiā aie cōiuncte corpori: qd corruptibilitas nō ptinet ad corporis essentiaz: sed sibi accidit: p̄dictus modus nō conuenit aie cōiuncte nisi rōne corruptibilitatis corporis per quā ania sic aggrauat: vt ppter sui debilitatez nō possit per sui nām: et de lege cōi apprehendere. intelligibile nisi in aliquo

3 sensibili et quasi in exemplari. Sed quāvis
hec opinio sit multuz p̄babilis: tamē cōtra eā
p̄babiliter sic arguunt aliq̄. aia. beata post sui
corporis r̄sumptionēz aliquid p̄ticipabit de
modo exīdi sensibili: quātū erit corporis sen
sibilis forma. corpus. n. p. suā glorificationē
nō definit esse sensibile. p̄ticipabit etiaz anima
aliquid de modo exīdēdi itelligibiliter: quā
tum est spūalis substantia: quia p̄ncipaliter par
ticipabit illū modū exīdēdi: qui cōueniet sibi
rōne sui: q̄ illuz q̄ sibi cōueniet rōne corporis.
ideo p̄ncipaliter p̄ticipabit exīdēdi modū
itelligibiliter: q̄ modū exīdēdi sensibiliter. cū
ergo naturalis modus itelligēdi p̄portionē
tur naturali modo exītie substantie itelligen
tis: videt q̄ illud qd̄ itelliget naturaliter itel
liget in aliquo sensibili. Inter aut̄ sensibilia il
lud qd̄ p̄p̄inquitur est sp̄s itelligibili est fan
tasma. q̄ v̄t q̄ illud qd̄ nō nāl̄ itelliget: itelli
get in fantasmate. ¶ Preterea. icōueniēs vi
detur q̄ aia nūquā habeat naturalē modū in
telligēdi quādū est actu corporis corrupti
bilis forma: sed si modus itelligēdi in fantas
mate nō esset sibi naturalis: nūquā saltē de le
ge cōmuni haberet naturalem modū itelligē
di: quādū est actu corporis corruptibilis for
ma: q̄a quādū sic est nūquā saltē de lege com
muni sine fantasmate itelligit: videtur ergo q̄
icōueniēs sit dicere q̄ talis modus itelligē
di non est sibi naturalis. ¶ Alij dicūt. q̄ sicut
alium modū exīdēdi habet aia corpori corru
ptibili coniuncta q̄ habeat separata. sic habe
bit aliū quādo erit cōiuncta corpori glorifica
to. et ideo sicut alio modo itelligit separata q̄
corpori corruptibili vnita: sic modo diuerso ab
istis duobus itelliget nāl̄iter quādo erit cor
pori glorificato vnita. ¶ S3 quia nō clare p̄
q̄ iste naturalis modus itelligēdi differat
ab alijs duobus: nisi q̄ erit perfectior. Ideo vi
detur alijs dōz q̄ anima quādo erit vnita cor
pori glorificato habebit nāl̄em modū itelli
gēdi in fantasmate: et supernaturalez non in
fantasmate: et simul eandē rem itelligere po
terit vtroq̄z modo: cū oculus corporalis eādē
rem: quaz videt in speculo simul possit videre
nō in speculo. Nec ex dictis sequit q̄ anima se
parata habeat naturalē modum itelligēdi
perfectiorē q̄ erit ille naturalis modus itel
ligēdi: quēz habebit: quādo erit corpori glo
rificato vnita. illam. n. p̄positionēz qua dicit.
nobilit̄ est naturalis modus itelligēdi sine
fantasmate q̄ cū fantasmate: non op̄z semper
esse verā nisi ceteris paribus. in p̄posito autēz
nō sunt cetera p̄ia: q̄a p̄pter perfectiorē exīstē

di moduz fortior erit aie nāl̄is virtus quando
erit corpori glorificato vnita: q̄ sit dum est se
parata. et ideo poterit aliquid etiā nāl̄iter p̄se
ctius videre in fantasmate q̄ ip̄a separata pos
sit naturaliter videre: non in fantasmate: sicut
oculus corporalis: quādo est fortis videt ali
quā rem clarius in speculo q̄ oculus debilis
videat eādē rem: nō in speculo. ¶ Dō. iii.

Tertio queritur vtroz anima separata co
gnoscat singularia. Et videt q̄ nō
q̄a de omni itelligibili potest esse scia: sed de
singularibus nō potest esse scientia. sed secun
dum p̄hum. p̄mo posteriorum. omnis enī scie
tia de vniuersalibus est. ergo anima separata: cū
non habeat nisi cognitionēz itelligibilē: nō
potest cognoscere singularia. ¶ Item secun
dum p̄hum. p̄mo physico. vniuersale secundū
rationem notuz est. singulare autem secundū
sensum: sed anima separata non. habet cogni
tionem sensitivam: quia illa requirit organuz.
ergo non potest cognoscere singulare. ¶ Itē
species in intellectu est respectu indiuiduoz.
vniuersalis: sicut dicit Auicē. 5. metaph. ca. 1.
Sed per speciem vniuersalem non potest sin
gulare cognosci. ergo anima separata non co
gnoscat singularia.

¶ Contra. Lu. 16. dicitur de diuīte damnato
q̄ eleuans oculos suos cum esset in tormētis
vidit Abraam a longe et Lazarū in sinu eius:
sed constat q̄ illa visio non fuit sensibilis: sed
intellectualis: cum ergo Abraam et Lazarus
sint duo singularia anime separate habent co
gnitionem singularium.

¶ Respondeo. q̄ anima separata cognoscit
singularia: quia non tantum in intellectu est si
militudo vniuersalis: sed etiaz rei singularis:
nec due sunt similitudines numero distincte:
sicut nec sunt duo numero distincta hec albe
do et albedo. vnde eadem est similitudo repre
sentatiua huius albedinis et albedis: et prius
ordine nature representat albedinē q̄ habeat
albedinem. vnde euz intellectus post sui sepa
rationem a corpore per suum actiuz tanquā
per agens principale sub deo mouet seipsum.
et mouetur inquantum possibilis est median
te illa similitudine tāquam agente instrumen
tali sub ratione qua est representatiua albedi
nis tantum cognoscit albedinem in vniuersa
li: inquantum autem mouet seipsum per eam
sub ratione qua est representatiua huius albe
dinis cognoscit albedinem in singulari: quā
tum etiam mouet seipsum per eam sub vtraz
ratione cognoscit albedinem in vniuersali in
comparatione ad albedinēz in singulari: nec

Distinctionis

L.

B est mirandum si intellectus per vnam speciem possit se mouere sub vna ratione et non sub alia vel ab vtraque simul: quia vnum re est plura secundum rationem et distinguit intellectus ubi non distinguit natura. Predicta autem superius. lib. 2. dist. 14. in illa questione. vtrum possimus cognoscere singularia. plenius et diffusius explicata sunt. et ideo hic pertransco breuius.

Ad primum in oppositum dicitur. quod de re contingit scire quid est: et pertingit scire eam esse in actu. primo modo de omni quod potest intelligi siue sit vniuersale siue singulare incorruptibile vel corruptibile potest esse scientia. secundo modo non potest esse scientia de singularibus corruptibilibus: quia si intellectus possint apprehendere non possunt a nobis de lege communis sciri nisi videant presentia. **A**d 2. cum dicitur. quod vniuersale secundum rationem notum est. et sic quod hoc cum precisione debet intelligi: quia sensu cognosci non potest: quod autem dicitur. singulare notum est secundum sensum. hoc non dicitur cum precisione intelligi: quia nec omne singulare est cognoscibile per sensum: ut patet in singulari substantia intellectuali. singulare etiam sensibile non est cognoscibile per sensum: sed etiam per intellectum. **A**d 3. dicitur. quod species extrinseca in intellectu quauis sit respectu individui vniuersalis inquantum per illam potest intellectus cognoscere individua sub vna ratione vniuersali: tamen respectu eorum est etiam singularis inquantum intellectus per eas potest cognoscere singulare: quauis ergo in intellectu sint multe species per quarum quilibet potest cognoscere vniuersale: tamen per speciem propriam cognoscit quolibet singulare. **Articulus 11.**

Consequenter

Do principaliter. Et circa hoc queruntur tria. **P**rimo vtrum anima separata possit per suam naturalem virtutem se mouere de loco ad locum. **1.** vtrum possit mouere aliquod corpus de loco ad locum. **2.** vtrum possit vniri alicui corpori ut proprius motor. **Sol.** 1. ostendo quod anima separata non potest per suam naturalem virtutem se mouere de loco ad locum. si enim se posset mouere per suam naturalem virtutem de loco ad locum non portaretur ad locum quietis: quod illud libentissime moueret se: sed ut dicitur 2. regum 16. factum est ut moreretur mendicis et portaretur ab angelis in sinu Abrahe. ergo anima separata non potest per suam naturalem virtutem se de loco ad locum mouere. **I**tem quedam sunt substantie corporales que quauis

habeant imaginationem et sensitiuum appetitum: et sint ab alio mobilia secundum locum: tamen illo modo se ipsas mouere non possunt. dicitur enim philosophus. secundum de anima. quod sensitiui quedam sunt que non habent motum secundum locum: et hoc est propter imperfectionem eorum. **2.** a simili sunt quedam substantie spirituales que quauis habeant intellectum et liberam voluntatem et sint mobiles ab alio secundum locum: tamen propter eorum imperfectionem se ipsas illo modo mouere non possunt: sed non est inuenire aliquas substantias tales nisi alias separatas que habent imperfectum existendi modum. ergo videtur quod se ipsas non possint mouere secundum locum. **I**tem secundum sententiam philosophi. omne quod potest se mouere de loco ad locum resolubile est in talia duo: quorum vnum est per se moueri: et aliud per se motum: sed anima non est resolubilis in talia duo. est enim simpliciter nature. ergo non potest se mouere de loco ad locum.

Contra. ut ostensum est. lib. 1. dist. 37. In illa questione. vtrum angelus sine assumpto corpore possit se mouere de loco ad locum angelus potest se mouere de loco ad locum. **2.** a simili cum anima separata sit alicuius definitiue: et aliquo modo assimilatur angelis in per se existendo: nisi in hoc quod habet imperfectionem existendi modum: potest se mouere de loco ad locum.

Respondeo. quod anima separata per suam naturalem virtutem potest se mouere de loco ad locum. Et ad intelligendum hanc veritatem magis distincte. **P**rimo intendendo declarare quod potest moueri de loco ad locum. **S**ecundo quod aliqui mouent de loco ad locum. **T**ertio quod potest se mouere de loco ad locum. **4.** quod aliqui mouent se de loco ad locum.

Primo declaro sic. per philosophum. 3. physica. motus est actus entis in potentia secundum quod habet. sed anima separata est in aliquo loco definitiue: et est in potentia ad extrinsecum loco alio. **2.** de vno loco ad alium moueri potest. **S**ecundum articulum declaro sic. animam recedentem a corporibus quedam recedunt in mortali peccato: ille transferuntur ad infernum: quedam recedunt cum charitate: et illarum quedam nihil portat secum purgandum: ille transferuntur ad celum empyreum: quedam portant secum aliquid purgabile: et ille de lege coram transferuntur ad purgatorium locum: et postquam purgati sunt transferuntur ad celum epireum: **3.** per dicitur translatioes sunt motus seu per motum. **2.** aie separate aliqui mouent de loco ad locum. **T**ertium articulum declaro sic. maius est rem transmutare ad formam etiam accidentalem quam est transmutare de loco ad locum. ut notum est. lib. 2. dist. 7. 1. questione articuli quinti: demon per suam virtutem non potest immediate transmutare materiam ad formam substantialem: nec etiam ad accidentalem naturalem: quauis eam transmutare

possit fm locū: et etiā ad formas artificiales: eo q talis forma causatur mediāte aliquo motu partū fm locū: sed aīe separe pnt semetipsas mouere ad formas accitales: qz pnt mouere semetipsas fm diuersas affectiōes. g multo fortius possunt per suā naturalem virtutē semetipsas mouere de loco ad locū. ¶ Preterea, cū aīa separe habeat intellectū quo se pōt dirigere in mouēdo de loco ad locū: et liberaz voluntatē qua pōt talē motū imperare: pbabile vť et cōueniens q a creatore accepit motuaz potētū qua tales motū pōt exēq. ¶ Quartū articulū declaro sic. aīe recedētes a corpōib⁹ in charitate nihil portantes secum purgabile sciūt q volūtas dei est q statim ad celū cūpī: reū trāsserant: cū q sciāt se mouere et velint: qz vehemēter locū illū desiderāt: poscunt: vt iā dictū est. pbabile est q ad illū locū seipsas moueāt: qz ab angelis ob reuerentiā associantur. recedētes et a corpōibus in charitate secum portantes aliqd purgabile sciūt q voluntas dei est q ad locū purgatiōis trāsserant: cū ergo hoc sciāt et facere possint et velint: eo q iusticie diuine sint obediētes: videt q ad illū locū moueāt: se: quāuis ob aliquā causā illuc deducant a bonis angelis: vt aliqui volūt: vel a malis: vt dicūt aliq. aīe etiā recedentes a corpōib⁹ in pctō mortali mouent seipsas ad locū inferni: sicut latro qui ducit ad patibulū seipsū mouet: qz prius vult ire ad patibulū. q. illuc trahi vel in via plus affligi.

¶ Ad 1^m in oppo^m dōm. q illa portatio de q loquit ibi saluator est portatio cuiusdā reuerētie: sicut videmus q magne psonē aliqñ eūtes de vno loco ad aliū interdū portant ad honorabilib⁹ psonis in signū reuerētie. ¶ Ad 2^m dōm. q nō oīa bruta imperfecta carēt potētia mouēdi se fm locū. aliq. n. sunt q nō pnt generare sibi sile: et in hoc imperfecta sūt: et tñ se mouēt fm locū: quāuis sint aliq. maioris imperfectiōnis: ppter quā secūdū locū se mouere nō pnt: tñ sūt imperfecti nō deceret aliq. spūales substantiā. illa. n. bruta q scdm locū se nō mouēt tali motu nō idigēt: qz vel suū nutrimentū habēt coniunctū vel nā. puidit vt eis portet. sicut pz q mare p suū fluxū portat nutrimentū cōchis exstētib⁹ in sabulo: nō tñ talia totalr carēt potētia mouēdi se: qz astringendo se et dilatādo secūdū ptes aliquas mouēt se secūdū locū. decens aut est et ordo iusticie hoc requir vt aīa rōnalis postq a corpe est separe vadat vel ad infernū: vel ad purgatiōnē vť ad celū ferat cūpiricus. ¶ Ad 3^m patet solutio per illud quod dictū est. lib. 1. c. 37. in illa qōne. vtrūz angelus

possit se mouere de loco ad locū: et p illud qd supra dictū est in hoc quarto in illa qōne. vtrū in beata fructiōne volūtas tñ sit passiva. in fructiōne secūdi argumenti.

Secundo querit vtrū aīa separe possit mouere aliqd corpus de loco ad locū per suā nālem virtutē. Et videtur q nō: anima corpōi cōiuncta nō mouet corpus intelligendo et volendo tñ: qd pz. qz aliquādo multū vigēt in homine vsus intellectus et voluntatis: et tamē seipsū nō pōt mouere de loco ad locū. ppter debilitatē: et quādo hz membrum qd mouere nō pōt ppter membrū infirmatē: vt pz in mēbro paralitico: s; in anima separeta non est aliqua potētia alia ab intellectu et voluntate: qz nō respicit ens nisi sub rōne duplici. s. sub rōne boni sub qua est obiectū intellectus: et sub rōne boni sub qua est obiectū voluntatis. ergo aīa separeta nullū corpus potest mouere p suā nālez virtutē. ¶ Itē sicut aīa corpōi coniuncta audit mediāte organo corporeo: sic mouet corpus de loco ad locū: organo corporeo mediāte: mouet. n. ipm mediātib⁹ musculis et nervis et spiritibus deferētib⁹ influentiis aīe: qd pz: qz pōt cōtingere talis lesio in musculis et nervis vť talis opilatio que phibet transire spūs predictos: ita q anima corpus suū de loco ad locū mouere nō pōt: sed qz organū quo audit anima non separet cū anima. ideo separeta audire nō potest: quāuis p intellectū apprehendat audibilia: qz a simili cū musculis nervis et spūs supradictis nō separent cū anima: ipa separeta nullū corpus per suā naturalem virtutē mouere potest. ¶ Item ad actum exercendum quem anima exercere pōt separeta nullo orgāo idiget: etiā dum est corpōi cōiuncta. vnde qz anima separeta pōt habere actum intelligendi: quia sibi conuenit secūdū se: nō exercet illum actum: etiam cōiuncta corpōi aliquo organo mediāte: quāpropter dicitur q intellectus nō est potentia organo alligata: nec volūtas similiter: sed anima corpōi coniuncta non potest mouere corpus nisi organo mediāte. ergo ipa separeta nullum corpus pōt mouere.

¶ Contra. quia angelus potest mouere seipsū de loco ad locū: potest etiam mouere aliquod corpus de loco ad locū. ergo a simili cū anima separeta possit mouere seipsam de loco ad locū: vt patet ex precedenti quaestione: potest mouere aliquod corpus de loco ad locū. ¶ Item si deus alligaret supernaturaliter vnam palcam anime separete: et postea relinqueret animāz suę nāli virtuti: quero

Distinctio

L.

Etrum illa anima possit se mouere de loco ad locū. si dicas q. sic habeo ppositū: q. tunc moueret paleam. si dicas q. nō. ad deū tuum seq. retur hoc inopinabile q. vna palea impediret eam ne se ipsam posset mouere.

Respōdeo. q. aia sepata pōt per suā naturā virtutē mouere aliq. corpus de loco ad locū nisi prohibeat a superiori virtute. in aia. n. se parata est vtus motiua fm locū: q. vt pz ex pcedētī qōne: se ipaz pōt mouere de loco ad locū. illā etiā potentia pōt facere pntez. alicui corpori: q. simul posset esse eaz vno lapide vel cū alio corpe. multa etiā sunt corpora: quorū nullū tantā habet potentia in resistendo q. tā bz aia in trahendo vel in pellēdo: q. bz pz. q. virtuosior est aia sepata q. corpi corruptibili vni ta: q. vt dī. g. Sap. corpus q. corripit aggruat animā: et tū corpi corruptibili vni ta plus pōt in trahendo vel pellēdo corp. suū q. ipm corp. resistendo: cum g. ad hoc q. vna res moueat aliā fm locū sufficit q. in illa re sit motiua vtus: et q. possit eā vni re ret. mobili: et q. sit prepotēs sup. eaz: seq. tur q. aia sepata pōt per suā nālem virtutē aliq. corp. de loco ad locū mouere. Et credit aliq. etiā q. aliq. moueat: refert. n. Grego. 4. li. dialo. iter mediū et finē. Germanū capuanū epm iuēisse pascaliū diaconū q. erat defunctus: stantē et obsequentem in balneis: cū g. illa aia nō esset illi corpore forma: et tū ipm mouebat pz q. aliq. aia sepata mouet aliq. corp. fm locū. Nec odīm est vt aliq. dicat q. esset angelus bon. vel malus in spē pascaliū: q. hoc faciendo ille pascaliū faciebat pniām suā: nec tū fuit idē corpus cuius fuerat aia pascaliū forma. aia. n. dū est sepata phibet diuina virtute mouere corpus illud cuius forma fuit: et q. dī. q. aliud corp. q. fuit aiatū rōnali aia: et ēt corpora brutoz ne esset hoibus occasio ruēdi in vilē et horēdū errorē opinatiū itellctū posse trāsire de corpore in corp. ita q. successiue sit ppius motor diuersoz corporoz: et quālibet aiam q. libet corpus ingredi posse vt pictagone fabule dicunt.

Ad p. m. in oppositū dōz. q. minor est falsa. in aia. n. sepata est potētia motiua fm locū. ipsa. n. nō tū respicit cns sub rōne veri vel boni vt supponebas in arguēdo: s. etiā sub rōne mobilis fm locū sub qua rōne est obm. potētie motiue fm locū. **A**d 2. m. dōm. q. argumētū nō plus pcludit nisi q. aia sepata nō potest p suā nālem virtutē mouere aliq. corpus de loco ad locū illo modo quo mouet coniuncta: tū sicut sepata alio modo. cōprehendit audibilia q. coniuncta. sic alio modo mouet cor

pus q. cōiuncta. **A**d 3. m. dōm. q. maior vera esset si illū actū quē exercet anima sepata exerceret pincta: et codē modo. vt aut iā dī. est. aia cōiuncta corpori nō mouet corp. suū illo modo quo sepata mouet corp. aliud: dūz. n. actus est corporis forma: nō pōt p suā nālem virtutē ipm mouere de loco ad locū totū simul. videmus. n. q. cū hō mouet se de loco ad locū: dūz vna ps mouet alia q. scilicet: ita vt ps q. scēs mouet per virtutē aie pte aliā: non sic aut mouet aliud corp. dū est sepata: imo mouet totū si mul. Et cū arguit q. itellctus etiā cōiunctus nō itelligit o. g. o. mediātē. dico q. in quātum actus itelligendi itellctus cōiuncti similis est actui itelligendi itellctus sepati o. g. o. nō indiget in quātūz tū itellctus coniunct. alio modo itelligit q. sepatus actus eius ab o. g. o. corporali dependet p accis: in quātūz p suā nālem virtutē: et de lege cōi. nihil itelligere pōt sine fantasinate: q. requirit organū corporale: nec ēt sine ministerio alicuius virtutis sensitivē que o. g. o. est alligata. **D**ō. m.

Tertio queritur vtrum anima sepata possit per suā nālem virtutē vni ali cui corpori vt ppius eius motor. Et videt q. sic. non obstante q. itelligētia mouēs orbem non est orbis forma: tamē est eius ppius motor. ergo a simili non obstante q. anima separata a suo corpore non possit esse alterius corporis forma: tamē potest fieri alterius corporis ppius motor. **I**tem spiritus est ppius motor corporis. ppter etiā naturalem inclinationem ad ipsum mouendū: sed in anima separata a suo corpore remanet naturalis inclinatio ad mouendū ipsū: ergo videtur q. illius corporis possit esse ppius motor: etiā dum non est actu eius forma.

Contra. si anima post sui separationē a corpore posset iterum per suam naturalem virtutē esse illius corporis proprius motor: posset ipsū iterum reintrare vt motor: sed secundū Chrysostom. omel. 18. super Matth. animā separata non potest ante resurrectionē reintrare corpus suū. ergo ante resurrectionē nō potest esse proprius motor corporis illius. ergo a simili nec alicuius alterius corporis. **I**tem a domino Stephano pascaliū episcopo et sacre theologie doctore excommunicati sunt dogmatizantes q. itellct. potest transire de corpore in corpus: ita q. successiue sit motor corporum diuersorum: quod de proprio motore est itelligendum. ille enim articulus fuit excoicatus propter opinātes quālibet aiaz q. libet corp. ingredi fm pictagoneas fabulas.

C Rideo q anima separata non potest vni-
ri corpori alicui vt ppius eius motor ante re-
surrectionem: sed tunc diuina virtute itez fiet
forma eiusde corporis in numero qd ante ani-
mauerat: ppius erit eius motor.

C Ad cuius veritatis intelligentiam pmo de-
clarandum est quid est spiritus esse motor ali-
cuius corporis. 2° ex hoc declarabitur ppo-
situm. 3° pmiu declaro sic. spiritum esse mo-
torem alicuius corporis no est idem qd ipsuz
posse mouere illud corpus: sicut nec homo po-
test dici ppius motor omnium rez quas mo-
uet: nec etiam dicitur ppius motor corporis

B quia possit mouere illud corpus non aliud: qz
anima que est sui corporis ppius motor vuz
actu est ei forma alia corpora mouere potest.
mediante motu corporis sui: iterdu mouet.
et etiam separata potest immediate mouere ali-
quod corpus. vt in precedenti questione decla-
ratum est: nec etiam dicitur ppius motor corporis mo-
tor: quia illud corpus ab alio moueri no pos-
sit de loco ad locum: quia corpus humanu mo-
ueri posset de loco ad locum per vnu angelum.

C 2° ergo qd ideo sps dicitur ppius cor-
poris motor: quia est specialiter deputatus ad
mouendum illud corpus aliquo speciali mo-
do: quo nullu aliud corpus mouet: et quo illud
corpus a nullo alio motore mouet. et ideo ani-
ma quadiu actu est sui corporis forma eius e
ppius motor: quia deputata est a creatore ad
ipsu mouendu quoda speciali mo-
do: quo nullu aliud corpus mouere potest: nec suu corpus
ab alio motore potest tali modo moueri. mo-
uetur n. ab anima vt a ppiu eius forma. In-
telligentia est etia orbis que mouet proprius
motor: non quia sit eius forma: sed qz a creato-
re deputata est ad mouendu illum orbem ali-
quo speciali motu quo nulluz aliud corp^o mo-
uet: et quia orbis ille a nulla alia intelligentia

S creata mouet per se: quod ideo dico: qz orbis
inferiores mouentur a motore orbis pmi. iquan-
tu mediante motu illius orbis resoluit orbis
inferiores ad parte oppositam illi parti p quas
mouetur a suis motorib^o ppijs. **C** Ex dictis
patet ppositum. anima. n. separata a corpore no
potest fieri alterius corporis forma: nec etiaz
eiusdem corporis quousqz per diuinam virtu-
tem fuerit iteru organizatiue que requirit ad
hoc vt anima possit eius esse forma: et qz corp^o
non sic organizabitur nec disponet vsqz ad re-
surrectionem. ideo vsqz tunc aia separata nul-
lus corporis potest esse ppius motor.

C Ad pmiu in oppositum dicendu q no est

simile de anima et intelligentia: quia intelligentia
non est apta nata esse alicuius corporis: quia
per se habet suum naturale completum essen-
tie modum. vnde fieri potuit ppius motor cor-
poris: cui no est forma: sed anima est apta na-
ta esse humani corporis forma. et ideo deus or-
dinauit vt nullius corporis sit ppius motor ni-
si sui corporis ppius: et quadiu actus est ei^o for-
ma. **C** Ad 2° vdm q in anima non est natu-
ralis inclinatio ad mouendum corpus suum ni-
si sit tale vt possit esse eius forma: sed corpus a
quo separatur no erit tale vsqz ad resurrectionem.

Articulus.

Consequenter queritur
li. Et circa hoc querunt tria.
1° pmo vtz damnati vtan-
tur scientia qua acqsiuerit in
hoc mundo. 2° vtruz cogno-
scant ea que sunt circa nos.

3° vtru videat sanctoz gloria in celo. 2° r.

Primo ostendo q damnati nuz vtantur
scientia acqsiita in hoc mundo: qz
in vsu scientie magna est delectatio. vnde pph-
ia. ethicoz. c. 8. videtur philosophia admi-
rabiles delectationes habere puritate et firmitate:
sed damnati nulla habent delectationem: si-
cut beati nulla habent tristitia. ergo non vtun-
tur aliqua scientia. **C** Ites pene israhales ma-
tores sunt quibuscuqz penis in hoc mundo: sed
aliquado homo in hoc mundo ex nimia pena-
rum oppressione perdit vsuz scientie. q multo
fortius damnati. **C** Item magis possent cogi-
tare de deo qz de quocunqz alio intelligibili: qz
ppinquior est intellectui eorum: sed sicut dicit
magister huius dis. c. 2. de damnatis. post iudi-
cium in pfundioribus tenebris erunt. vbi nul-
lam lucem dei videbunt. ergo min^o de quocun-
qz intelligibili cogitabunt.

C Contra. Luce. 16. habet q Abiaaz dixit di-
uiti damnato. fili recordare quia recepisti bo-
na in vita tua: qd sibi no traxisset nisi ille vti po-
tuisset scientia acqsiita in hoc mundo. **C** Item
damnati odium dei: sed nullus odium illud de
quo no cogitat. ergo damnati de deo cogitat.

et a simili de alijs possunt cogitare.

C Rideo. q damnati vtantur scientia acqui-
sita in hoc mundo maxime qtu ad aliqua.
considerant enim mala que fecerunt et penas
quas incurrunt et bona opera que omiserunt:
et bona que perdidit vt hic vsus scientie sit
ad maiorem afflictionem eorum.

C Ad pmiu in oppositum dicendu q q-
uis vsus scientie sit per se delectabilis: tamen

Distinctio

E per accidens potest esse non delectabilis: sed tristabilis. in damnatis enim post iudicium erit eorum natura ita plene comprehensa tristitia: ut oino sint idispositi ad aliquam delectationem: et quia sicut dicit philosophus. 2. de anima. actus acti uorum sunt in patiente dispositi. usus scientie nullam in eis delectationem poterit generare: sed generabit tristitia: quantum ex usu scientie semper eis representabitur aliquid de quo dolebunt. minor etiam falsa est si extendatur ad demones ante iudicium. demones enim ante iudicium possunt habere: et interdum habent aliquas modicas delectationes vanas: et multas resperfas amaritudine. **P** Aliqui etiam dicunt quod anime damnate aliquam iterdum quamvis debilem habent delectationem. Et dicunt quod sicut non sequitur. est bonum sine omni malo. ergo est aliquid quod purum malum. ita non sequitur. beati nullam habent tristitiam. ergo damnati nullam habent gaudium. **M**elius tamen est ut dicatur quod anime damnate nullam penitus unquam habent delectationem: nec etiam demones aliquam habebunt post iudicium delectationem. ut in libro 2. ostensum est. **A**d 1^m obiectum quod quia ille pene sint maiores. **I**stetamen non ita poterit auferre damnatis usum scientie sicut possunt aliquae penes hominibus in hoc mundo: quia organa corporum illorum seruabuntur incorruptibilia ad maiores afflictiones eorum: que organa hic per vehementiam penarum aliquando corrumpi contingit. damnati tamen per vehementiam penarum multo minus erunt apti ad usum scientie nisi respectu eorum quorum consideratio erit ad augmentum sue tristitie. **A**d 3^m obiectum quod quamvis deus sit propinquior intellectui eorum per essentiam quam alia obiecta: non tamen sub ratione obiecti nisi inquantum est puniens. et sic de eo maxime cogitant non ex amore: sed ex odio. in quantum autem est dulcis et misericors minime de deo cogitant. **D**o. n. **S**ecundo queritur utrum damnati cognoscant ea que sunt circa nos. Et videtur quod sic. ut enim habet Luce. 16. ille diues dicit ad Abraham quinquaginta fides habere. **I**sciebat adhuc ipsos viuere: quod non esset verum nisi cognoscerent ea que sunt circa nos. **I**tem res non dependens a loco nec situata in loco non impeditur in sua operatione propter localem distantiam: sed anime damnate non dependens a loco: nec sunt situate in loco: quia dicit Boetius 3° libro de hebdomada. que incorporalia sunt in loco non esse. ergo ita cognoscunt ea que sunt circa nos: ac si iter nos essent presentes. **I**tem potentior est lux naturalis intellectus quam lux corporalis quicquid: sed lux corporalis non impeditur

I.

in sua operatione propter loci distantiam: quod patet in luce solari que in quatuordecim distantia illuminat: sed in damnatis remanet lux naturalis intellectus. unde de demonibus dicit Dionysius in libro de divinis nominibus. c. 4. quod sunt clarissimi. ergo damnati non impediuntur in sua cognitione per quancumque distantiam: et si sic ita cognoscunt ea que circa nos sunt: ac si essent presentes. **C**ontra. Aug. in libro de cura pro mortuis agenda. iter medium et finem. ibi sunt spiritus defunctorum ubi non vident quicquid agunt aut eveniunt in ista vita hominibus: et infra de illo dicitur: quod illi sunt cura de viuis: quia quid agerent omnino nesciret. **I**tem Aug. libro de diuinatione demonum iter principium et medium. dicit quod demones celeritate motus multo antecognita nunciant que homines per sensus terreni tarditate mirentur: sed ad cognoscendum talia non requireretur celeritas motus si cognoscere possent res quibus presentes non essent. cum ergo anime damnate non sint presentes rebus que circa nos sunt: nec sint potentioris cognitionis quam demones: non cognoscunt ea que circa nos sunt. **R**espondeo. quod damnatos cognoscere ea que circa nos sunt triplici intelligi potest. scilicet aut per scientiam: aut per coniecturam: aut per reuelationem. **P**rimo modo non cognoscunt ea que circa nos sunt: quia cognoscere sic que sunt circa nos non possent nisi accipiendo similitudines a rebus: ad quas accipiendas requiritur proportio: nata propter similitudinem intellectus ad ipsam rem. quamvis autem distantia non impediatur cognitionem intellectus respectu rei cuius iam habet spiritum. tamen iproportionata distantia qualis est iter animas que sunt in inferno: et ea que circa viuos sunt in hoc mundo impedit cognitionem intellectus respectu rei cuius non habet spiritum: quia prohibet speciem acquisitionem. **S**ecundo autem modo damnati cognoscunt multa que sunt circa nos. ex statu. n. preterito in quo homines viderunt posita coniecturam multa que acciderunt circa eos. et sic cognoscebat ille diues damnatos suos fratres viuere ad hunc: quia secum eos in tormentis non videbat: nec cum requiesceret in sinu Abrahæ non erat tamen cognitio certa: quia mortui ex speciali privilegio penitentiam aliquando faciunt in locis in quibus peccauerunt. **T**ertio modo cognoscunt aliqua que sunt circa viuos: vel per reuelationem demonum vel animarum ad eas descendunt: sed nunquam fit eis aliqua reuelatio: nisi talis unde tristitur. **A**d 1^m in oppositum patet solo ex iam dictis. **A**d 2^m obiectum quod quia anime separate non dependunt a corporali loco: tamen in loco sunt:

5 quod probatum est in simili lib. pmo. dist. 37. in illa qōne. vtrum angelus sit nūq̃. In qua ostensum est q̃ angelus preter omne opatio- nem quā habeat circa locū est in loco definiti- ue: quīs non circūscriptiue: q̃ sic incorporea in loco non sunt. et sic intelligitur illud verbum Boetij de hebdom. **¶** Ad 3^m dōm q̃ quīs po- tentior sit lux spūalis q̃ corporalis quēcunq̃: tamen ex hoc nō sequitur q̃ possent illuminare in q̃taciūq̃ distātia. potenti⁹ enim est rem ali- quā spūaliter illuminare in parua distātia q̃ corporālī illuminare in magna distātia: quia iproporcionabiliter nobilior est illuminatio spi- ritualis q̃ corporalis: quāvis tñ sol illuminet in q̃taciūq̃ distātia que est: tantā tñ de⁹ posset facere distātia q̃ vna res tñ distaret a sole q̃ ad eā lumē solis ptingere nō posset. **¶** Dō. iii.

2 **Tertio** queritur vtrū damnati videant san- ctoz gloriā in celo. Et videt q̃ nō. Beati non vident penā damnatoz: q̃ cū ani- ma ex charitate compatiat miseris: beati com- paterentur damnatis: quod esse nō pōt: q̃ cō- passio est cū pena. ergo a simili dānati non vi- dent gloriā beatoz. **¶** Item nō vident eā per essentia: quia in eis per essentia nō est: nec per spēm naturaliter iditaz: q̃ tunc oēs eam vide- rent: nec per spēm acq̃sita: q̃ vt iam dōm ē. aia non acq̃rit spēm rei nisi sibi sit p̃fens vel in p- p̃nq̃tate. p̃portionata virtuti: nec p spēm insu- sam a deo: q̃ nō sunt digni vt a deo fiat eis ali- qua reuelatio saltē ducens in cognitionem de- lectabilis rei. ergo damnati nullo mō vident gloriā sanctoz in celo. **¶** Item non conce- ditur reprobis qd̃ ex speciali g̃fa p̃ceditur ho- minibus iustis: sed si hoibus iustis in hac vita cōcedatur videre sanctoz gloriā. hoc est ex spālī g̃fa. q̃ hoc nō p̃ceditur damnatis.

¶ Contra. vt habet Luce. 16. diues dānatus vi- dit Lazarū in sinu Abrahę. **¶** Item sancti letā- tur de pena damnatoz. vnde psal. Letabitur in- stus cū viderit vīdictā: sed non possent de ea letari nisi viderent eam. ergo a simili damna- ti vident gloriā beatorum.

3 **¶** Rūdeo. q̃ dānati gloriā sanctoz nō vidēt: q̃ visio est cognitio intuitiua et clara: p̃prie lo- quendo de visione. sic. n. non posset videri glo- ria beatoz q̃n viderentur beati: et ipse de⁹ cūz eoz gloria in perfecta eoz coniunctōe cū deo consistat. non. n. pōt videri immediate et clare cō- iunctio aliquozum quā videantur ipsa cōiun- cta. in generali tamē et parti in speciali cogno- scunt gloriā beatoz quasi arguēdo. nulluz. ii. videt damnati qui tenuerit fidē et bonos mo- res. vnde cogit intellectus eoz assentire q̃ ve-

ra est sacra scriptura: et ex p̃nti q̃ beati habent bona que eis in sacra p̃mittuntur scriptura: et q̃ beatitudo in sacra scriptura. p̃mittitur iust⁹ non tñ in generali. sed etiā partim in speciali: quīs non in rōne pure specialissima: q̃ sic lin- gua hoīs eam nō posset narrare: nec intellectus in hac vita de lege cōmuni itelligere. iuxta il- lud Aplī p̃ma ad Cori. 2. nec oculus vidit: nec auris audiuit: nec in cor hoīs ascendit qd̃ pre- parauit deus his qui diligunt illū. ideo dāna- ti arguendo cognoscunt gloriā beatoz non tñ modo in generali: sed parti in spālī. nō autē plene in spālī: q̃ illa gloria significari pōt p il- lud nomē nouū scriptū in calculo candido. de quo d̃r Apoc. 2. q̃ nemo scit nisi q̃ accipit. De huius bō cognitione dānati tristatur. p̃pter i- uidiā felicitatis alienē: et carētiā beatitudinis p̃prie. post iudiciū tamē damnati eo q̃ ad p- prias penas q̃si totaliter eoz consideratio re- flectetur: istā cognitionē non habebūt nisi for- te in eē generalissimo: q̃ per p̃plementū dolo- ris intellectus eoz predictę argumentatiōi nō vacabit. vnde Grego. omel. 41. sup Lucā post p̃ncipiū. super illud Luce. 16. Eleuās 2c. Et re- citat mag̃ hui⁹ di. c. 5. dicēs q̃ infideles in imo positi ante diem iudiciū fideles sup se in requie attēdūt: quoz gaudia p̃us p̃teplari nō p̃nt.

¶ Ad p̃m in opp^m dōm q̃ beati multo perfe- ctius vidēt penā dānatoz: q̃ damnati cogno- scant gloriā eoz: q̃ beati penā dānatoz vidēt in vbo: et et clare in genere. p̃p̃o speculādo: eo q̃ talis visio est ad aliquā eoz gloriā accēta- lem: q̃ in vidēdo dei iustitiā delectatur: et illo- rum penā in cōparatione ad suā gloriā consi- derantes deo g̃fas vberiores agūt: nec eis cō- patient: nec cōpassione q̃ est passio: q̃ talis nō est sine aliqua pena: nec et cōpassiōe que ē mo- tus electi⁹: quo q̃s vult aliū a miseria libera- ri: q̃ beati nihil volūt triuz huic qd̃ vidēt dei absolute velle. vidēt autē dei velle simplr dam- natos in sua pena perpetuo remanere. **¶** Ad 2^m p̃z solō ex dictis in qōne iquantū oñsus est modus quo cognoscūt dānati gloriā sanctoz. **¶** Aliq̃ tñ dicūt q̃ etiā cum modo p̃dicto co- gnoscūt gloriā sanctoz per spēm insusam deo reuelāte. nec est iconueniens q̃ fiat in eis insu- sio alienius scientie ad eoz ampliōrē afflictio- nem. **¶** Ad 3^m dōm q̃ damnatis non concedi- tur videre gloriā sanctoz: eo mō quo per g̃faz cōcedit iustis: q̃ Paulo fuit p̃cessum illaz vi- dere in speciali: et ad eius cōsolationē. damna- tis cōceditur illā cognoscere mediate: nec ple- ne in speciali: et ad eozum afflictionē maiorē. **¶** Argumenta ad partem secundam quāvis

Distinctionis

B concedenda sint. gratia principalis conclusio-
nis: tamen in peccatu peccant. multo. n. maius
est cognoscere gloriam sanctorum in celo q̄ fue-
rit cognoscere requiem sanctorum patrum in lim-
bo. ¶ Ad 2^m dñm q̄ non est simile. potentio-
res. n. sunt beati in cognoscendo miseriam dāna-
torum: q̄ dānati in cognoscendo gloriam bea-
torum. unde sicut dicit mag^r hui⁹ dist. c. 5. post
iudicium boni videbunt malos: sed non mali
bonos.

Articulus.

iii.

Quoniam sequitur de 4° pñ

cipali. Et circa hoc queruntur
tria. ¶ Primo vtr̄ dānati na-
tura^r appetāt beatitudinem.
¶ 2° vtr̄z debeāt velle nō cē.
¶ 3° vtr̄z velint nō cē. ¶ Et

aut possint digne penitē: et vtr̄z semp sint i actu
culpe: et vtr̄z demereātur nō oportet hic que-
rere: q̄ istoz trium solones patēt per ea q̄ dēa
sunt li^o. 2. di. 7. in illa qōne. vtr̄z diabolus possit
digne penitere. et in illa. vtrum diabolus semp
sit in actu culpe.

Questio.

i.

Primo ergo ostēdo q̄ dānati nō appe-
tunt natura^r beatitudinē: q̄ q̄-
diu pñcipium vite est in corde est possibilitas
ad corporale sanitatē. ergo a simili q̄ diu pñ-
cipiū spūalis vite est in rōnali creatura. possi-
bilitas est in ea ad sanitatē spūalem. cū ḡ ap-
petitus beatitudinis que est pñm pñcipiū agibi-
lium sit pñcipiū sanitatis spūalis: et dānati sint
ipossibiles ad talē sanitatē cū sint obstinati: nō
appetunt beatitudinē. ¶ Itē appetere beati-
tudinē et odire deum repugnāt: cū in deo sicut
in obiecto sit rōnalis creature beatitudo: s̄ dā-
nati deū odiant. iuxta illud psal. Supbia eozū
qui te oderunt ascendit semper. ergo beati-
tudinē non appetunt. ¶ Itē appetere primi dā-
nationem est appetitū beatitudinis pñm: quia
beatitudinē appetere est status appetere oīuz
bonoz aggregatiōe perfectū. talis aut status
includit delectabile consortiū primozū: sed dā-
nati vellent omnes alios esse dānatos: quia
in eis maxime regnat invidia. ergo videtur q̄
beatitudinem non appetant.

Contra appetere bonum est appetere bea-
titudinē in generali: sed secundum Diony. 4.
cap. de diuinis no. demones bonum et optimū
concupiscunt. ergo appetunt beatitudines in
generali. ergo a simili et alij dānati. ¶ Item
Ansel. in lib. de casu dia. partū ultra mediūz.
videtur velle q̄ voluntas volendo q̄cqd vult
nō vult aliud q̄ beatitudinē: s̄ dānati multa
appetit. ergo appetunt beatitudinem.

C Rūdeo. q̄ cum fm Aug. 19. de ci. c. 12. pec-
catum delere non possit extrema nature vesti-
gia: in dānatis remanet aliqua naturalis co-
gnitio et appetitus naturalis. cū ergo pñmus
motus naturalis appetit⁹ sit respectu finis in
generali: quia secundum pñm. 7. ethicor. cap.
12. finis est pñcipiū in appetibilibus et agibi-
lib⁹: sequitur q̄ dānati naturaliter appetūt
finem in generali: sed vltimus finis est beati-
tudo. ergo sequitur q̄ naturaliter appetunt bea-
titudinem in generali: quāvis appetitū debili
et exili: sed hic naturalis appetit⁹ in his ex de-
liberatiua voluntate quo ad hoc peruertitur:
q̄ bonum quod naturaliter appetunt sub cir-
cūstantijs malis appetunt: nec est iste appeti-
tus ad eozū consolationē: sed magis ad af-
flictionē. naturaliter enim appetere quod ap-
petens videt se non posse cōsequi magis ē af-
flictio appetentis. De hac questioe breu⁹ trā-
seo: quia ex his que dicta sunt lib. 2. dist. 38. in
illa questioe. vtrum sinderesis q̄tum ad oēz
sui actum possit totaliter per peccatum extin-
gui. et in isto lib. disti. pecc. in illa questioe.
vtrum omnes homines appetāt beatitudinē.
plene patet solutio huius qōnis.

¶ Ad pñm in oppositum dñm q̄ natura-
lis cognitio veri et naturalis appetit⁹ boni nō
sunt pñcipium supernaturalis sanitatis quan-
do peruertuntur per circūstantias malas. ex
deliberatiua volūtate obstinati in malo: sicut
est in dānatis. ¶ Ad secundum dicendū q̄
nulla creatura potest habere deū odio per se:
quia impossibile est aliquid odiri sub ratione
qua summū bonum: tñ per accūs sub ratione
qua ex iustitia punit peccatores: odio habetur
a dānatis: sed sic odire deum stare pōt cum
naturali appetitū beatitudinis in generali ex
deliberatiua voluntate depranato. ¶ Ad ter-
tium dicendū q̄ dānati omnes alios vel-
lent esse dānatos: quia sicut in patria est sū-
ma charitas. sic in inferno est summū odium:
nisi in quantum in aliquo: vt dictum est: natu-
rale desiderium tendit in bonum: et sicut dicit
gl. super illud Isa. 14. Tu vulneratus es. sola-
cium est malozū inimicos habere socios pe-
narum. Similiter tanta est in eis invidia q̄ se-
licitas bonozū est eis magnum supplicium.
vnde Augu. de ciui. capitulo. 29. dicit q̄ mali-
gnis spiritibus pena est tua eterna felicitas. et
ideo quāvis ex multiplicatione dānatorum
angeatur pena eozū. tamen intri superex-
crescit in eis invidia et odium q̄ magis elige-
rent plus torqueri cum multis q̄ minus cum
paucis: quia tamen anime dānate sciunt q̄

non omnes dampnabunt plus vellent illos ad
quos nāliter afficiunt damnationē euadere q̄
alios: q̄ minus illis inuidēt q̄ alijs: ideo ille
diues dānatus fratres suos cupiebat euadere
dānationē: quāuis plus voluisset fratres suos
cū oibz alijs dānari: nāli autē appetitui beati-
tudinis i generali ex deliberatiua voluntate p-
uerso nō est incōpossibile velle ex deliberatiōe
dānationē oium aliar. 126. 11.

uero non in incompotibile uelle et in contradi-
dicatione oium aliar. 26. 11.

A **Secundo** querit utrius dānati debeat vel-
le nō esse. Et vñ q sic. ipsi debēt
velle bonū sed bonū est eos nō esse: q sic dicit
saluator. Math. 26. de Iuda. bonuz erat illi si
natus nō fuisset homo ille. ergo uidet q dāna-
ti deberēt uelle nō esse. ¶ Itē magis vñ appē-
tū carētia ois mali q̄ p̄sentia eius: s̄ nō esset
dō nullū malū haberet. cēdō omne malū ha-
bēt. ergo deberēt uelle nō esse. ¶ Itē Ansel. i.
li. cur deus homo. c. 12. loquens in p̄sona re-
spondētis dicit. fateri me necesse est qd p con-
seruāda tota creatura nihil deberet facere p̄tra
uolūtātē dei. qd Ansel. approbat. s̄ dānati nō
possunt esse sine actu male uolūtātis. ergo fm
iudiciū rectum rationis plus deberent uelle
nō esse q̄ esse sic.

Iudiciū rectum rationis plus deberent velle
non esse q̄ esse sic.
Cōtra, nullus debet velle nō esse ad fugien-
dū qđ iustū est: sed dānatos puniri iustū est. er-
go nō deberēt velle nō esse ad fugiendū penā.
Et nō nullus fm rectū iudiciū rōnis d3 velle
pderē oēm participationē illius rei quā ma-
gis debet diligere q̄ seipsum: sed dānati pdē-
do esse pderēt oēm participationē dei quā ma-
gis deberēt diligere q̄ seipsos. ergo nō debe-
rēt velle nō esse vt ppria pena carerēt.

ret velle non esse vt ppria pena careret.
¶ Itē adeo qm dānatis esse malū culpe in quo
sunt obſtinati: & malū pene cui perpetuo ſunt
obligati: habēdo aspectū ad pīmū malū dico
q fm rectū iudiciū rationis plus deberēt ve
le nō esse q̄ sic esse: q̄ scdm rectū iudiciū ma
gis debet volūtas fugere illud qd est p̄tra rem
quā magis tenet diligere: q̄ illud qd est cōtra
re: quā nō tm tenet diligere: sed certū est q̄ dī
bet magis tenet diligere deū q̄ seipsum: in tan
tū q̄ si volūtas posset diligere dilectionis actu
infinito intensius deberet diligere deū: infi
nite: etiā quātū ad intentionē: q̄ est bonū infi
nitū: creatura autē diligi non debet a seipsa n
si finitē: q̄ finitū bonum ē. cū ergo peccatū sit
cōtra deū: & nō esse p̄tra esse ppriū: magis de
beret dānati fugere esse ī peccato q̄ fugere nō
esse: cum ergo esse eorū non possit esse sine pec
cato: videt q̄ ad hoc habēdo aspectū deberēt
velle nō esse. ¶ Præterea peior est carētia bo
ni debiti q̄ boni non debiti: q̄ prima carenti

habet rationem mali. secunda non: sed peccatum est carentia boni debiti. nō esse non est carentia boni debiti: quia tunc fuisset malus ante creationem mundi. ergo peius est peccatum q̄ non esset: quolibet voluntas magis debet fugere quod peius est. ergo magis deberet dānati odire esse in peccato q̄ odire non esse. ergo: cum videant se non posse esse nisi in peccato: deberent velle non esse vt non essent in peccato. ¶ Habendo tamen aspectū ad eorum penam: que iusta est: & adeo est. non deberent velle non esse: ad hoc vt penam non haberent: nobilior enim participatio dei est esse q̄ gaudium: quia secundus Dionys. 5.º c. de di. no. Inter omnes diuinas participationes esse est nobilior. accipiendo alias participationes cum preclusionē quātum ad illud quod dicunt vltra esse. sed nullus debet velle perdere nobiliorem participationem ad vitandum incommodum: quod est contra minus nobilem. cum ergo non esse sit contra esse: & pena contra gaudium: nullus debet velle non esse propter amotionem penae tantum. ¶ Preterea non esse nullum est bonum: in pena autem est aliquod bonum: inquantum est iusta: sed nullus debet velle illud quod non est bonū ad vitandū illud in quo est aliquod bonum: ergo damnati non debent velle non esse ad fugiendum penam tantum.

esse ad fugiendum penam tantum.
C Ar^o ad ptē pīmā pcedūt de volūtate nō cēn
di hūdo aspectus ad malū culpē. Pōt tñ dici
spātīter ad 2^m q maior itelligēdū ē ceteris pa
rib^o. hic aut nō sunt cetera paria: qz rñ dñati
cēndo habeāt multa mala: esse tñ ī eis ē bonū.
in nō esse aut nō est bonū neqz malū. **C** Ar^o ad
ptē scđaz pcedūt de volūtate nō essēdi hūdo
aspectū pēse ad malū pēre. **Qd.** **Itē.**

Tertio querit̃ ytrū dānati velleēt nō esse. Et
vī q nō ē: nulla potētia pōt moue
ri nisi a ppro obiecto. vel ab eo qd eius rōnes
picipiat: s; p se obiectū volūtatis ē bonū: cū er
go nō esse nō sit bonū: nec aliq picipatio eius:
dānati nō possūt velle nō esse. ¶ Itē volūtas
de necessitate appetit bonū: i q nulla inueni ra
tio mali. g de necessitate refugit illud in q nul
la inueni rō boni. s; in nō esse nulla pōt inueni
ri rō boni. g dānati nō pnt velle nō esse. ¶ Itē
nullus pōt velle nisi vix bonū vel estimati: s;
nō esse nō ē aliq bonū vix nec estimati: s;
natis est bonū: bene. n. ciūt q. vbi nulla est enti
tas nulla est bonitas. ergo nō pnt velle nō esse.
¶ Itē q volūt esse: in qdē volunt esse. ergo ad
destructionē psequētiis si dānati velleēt nō esse:
velleēt nō esse in qdē: qd falsus est. ¶ Itē rō ap
petēdi qdqd appetit saluat̃ in quolibet appe

Distinctionis

B tibi: s. esse est ratio appetendi q. quid appetitur: unde dicit phs. 2. de aia. q. oia appetit eē: r illius cā agūt quēcūq; agūt scōz naturā. ergo si dānati vellēt nō esse simul vellēt esse r non esse: qd impossibile est. ¶ Itē Aug. in li. de li. ar. inter principiū r mediū dicit. q. nemo potest eligere vt non sit.

C Cōtra. i. rethorice. capitulo sexto dicit q. nō habere malū est delectabile: s. non esse iporat carentiā omnis mali. ergo est delectabile. cum ergo esse dānatorū sit tristabile videt q. ppter delectatiōez velint nō esse. ¶ Itē apoca. 9. In diebus illis querēt hoies mortē r nō inueniēt eam: r desiderabūt mori r fugiet mors ab eis.

C Itē Ansel. de casu diaboli. c. 6. loquēs de angelis bonis r malis dicit. Sic distincti sūt angeli vt adherētes iustitie nulli bonū velle possint quo nō gaudeāt: r deserentes illā nullum velle queant quo nō careāt: sed ipsi non carent esse. ergo volunt esse.

C Rideo q. dānatos velle nō esse dupliciter pōt intelligi. s. aut volūtate naturalit: aut delib. ratia. ¶ Primo mō nō volūt nō esse nec velle possunt: quia esse in pena melius est q. nihil esse: cū in nihilitate nulla sit penitus bonitas: r sicut dicit phs. 2. de generatione. In oib. inq. mus quod melius est desiderare naturam sem. p. loquendo de melioritate naturali. ¶ Loquēdo autē de volūtate deliberatua contingit aliquid velle tripliciter. s. per se r primo. r p. se s. nō p. r p. accidēs. ¶ Primo mō q. quid vult volūtas vult sub rōne boni positue. ¶ Secūdo mō do vult carentiā mali. etiā si illa nō apprehēdat ratio aliquā positua ratiōē boni. carētia enī mali per se est appetibilis. nō tamē primo: q. nō appetit malū carētia: nisi q. prius ordine nature appetit bonū. ideo enī volūtas vult carētia pene: q. diligit bonū cui pena ē p. na. ¶ 3. modo volūtas deliberatua pōt appetere non esse iquātū ad nō esse seqtur carētia pene: quā volūtas p. se appetit. pmo mō r secūdo dānati nō volūt nō esse: q. nō esse nō est appetibile p. se r primo: nec p. se nō primo: s. tertio mō appetunt nō esse inquātū. s. ad nō esse seqtur carentia pene quā p. se appetit: vident enī q. ex suo esse nō possent cōseq. delectatiōē nec vtilitatē nec honestatē: q. tantā habēt penā vt secū cōpati nō possit aliqd gaudiū. r si mō vix non sit de oibus dānatis: eo q. sicut ostensum est li. 3. de pena demonū vsq; ad iudiciū cōpatit secus interdū aliqd exile r vanū gaudiū: tñ post iudiciū nullius dānati pena gaudiū aliqd secum cōpatiet. p. suū etiā esse nihil boni possunt acq. rere. sū etiā esse magne inponestati est subie-

L

eti: r ideo nō est mirū si tali esse. vellēt carere vt malis que existēdo patiunt carere.

C Ad primū in oppositū dicendū q. nō estā modo bonū est p. se obiectū voluntatis: s. etiā carētia mali: quāuis nō primo: quapropter dicit. 5. et. 1. c. 6. q. in boni rōne fit minus malus ad maius malū: q. minus malū magis est eligibile maiori. ex ratione maiori huius carentie mali nō esse p. se apprehensum pōt esse dānate voluntatis obiectū. ¶ Ad 2. dōm q. voluntas refugit illud de necessitate: in quo nulla apprehendit ratio boni extēdēdo bonū ad carētia mali: que per se appetibilis ē: vt dictū est. quāuis autē in nō esse nullū sit bonū. p. p. obiectū: tñ ad non esse sequit carentia omnis mali.

C Ad tertiu dōm q. pcedit de eo qd vult voluntas primo r p. se. sic aut dānati nō possūt velle nō esse. ¶ Ad quartū dōm q. quāuis ad velle esse in q. te sequat velle eē. nō tñ ad velle nō eē p. accidēs sequit nō velle esse in q. te. exēplū. sequit volo vinū bonū. ergo volo vinū: nec tamē sequit. nō volo vinū: q. nō possum habere nisi corruptū. ergo non volo vinum bonū. r ego dico q. ideo dānati vellēt nō esse: q. videt se nō posse habere esse nisi penale. vnde ex hoc nō sequit q. nō vellēt habere esse quietū. si autem in arguendo assumeretur q. vellēt non esse per se teneret forma argumentis: sed in materia esset peccatū: q. hec est falsa. dānati volunt per se non esse: nec tantū est falsa: sed etiaz impossibilis. ¶ Ad quintū dicendū q. esse inquātū esse non est ratio appetendi quicqd appetitur: sed esse bene dispositum: r hic appetitus saluatur in appetitu quo dānati appetunt per accidēs non esse. quia enī ipsi appetunt esse bene dispositum. ideo. odiunt penam q. cōtraria est bone dispositiōi essendi: vel vellēt illius pene carentiaz: quia sciunt se illa pena carere non posse essendi: r q. illa carerent: si non essent. ideo si daret eis optio magis eligerent non esse q. sic esse.

C Ad sextū dicendū q. illud verbum intelligendum est de electione qua res eliguntur per se. certum est enī q. non esse nō est eligibile per se. Et q. hic fuerit intellectus Aug. videtur per illud quod parum infra dicitur. Omnis ille appetitus in voluntate mortis non est: vt qui mouetur nō sit s. vt requiescat intendit: in quo satis videt velle q. non appetitur non esse propter non esse sed propter carentiam inquietudinis.

C Ar. ad ptē scōz q. uia gfa pncipalis pchionis pcedēda sint: p. mū tñ nō multū cogit: q. nō habere malū nō est delectabile: nisi supposita circūstātia subiecti. Articulus. V.

Consequenter ostenditur b
5°. pnci-
pali. Et circa h^o querunt tria.
1° v^o v^o i inferno sint tenebre
corpales. 2° v^o maior sit pe-
na vermis vel ignis. 3° v^o v^o
carentia visionis dei sit maxi-
ma oium penarū que sunt in inferno.

Primo ostendo q^d in inferno nō sint tene-
bre corpales. Greg. 9°. li. 1°. mo. ver-
sus sine exponēs illud Job. 10. vbi umbra mor-
tis: et nullus ordo. dicit de igne infernali: q^d
uis ad p^o solationē non luceat. tū vt magis tor-
queat ad aliqd lucet: nā sequaces quosq^s suos
secū in tormētis reprobi flāma illustrāte visu-
ri sunt: quoz amore deliquerūt. C^o Itē fm phi-
losophū 2° de aia. nihil videt nisi in lumine. s^z
dānati aliqd videbūt: q^d aliter visus in eis eēt
ociosus et supfluus. ergo nō sunt in inferno cor-
pales tenebre. C^o Itē Thido. 1°. li. de sūmo bo-
no. c. 29°. dīc. ignē gehēne ad aliqd lumē habe-
re. ad aliqd nō habere. hoc est habere lumē ad
dānationē vt videāt impij vnde doleant: et nō
habere ad p^o solatōes: ne videāt vnde gaudeāt.
sed tenebre corpales nō sunt cū lumine.

C^o Contra. vt habetur Mat^h. 22. dixit rex de nō
habēte vēstē nuptialē. mittite eum in tenebras
exteriores. C^o Itē nō est minus. p^oabile ibi eē
tenebras corpales q^d corporalē sctus: sed ibi
erit sctus corporalis. vnde math. 22°. dicit q^d ibi
erit sctus et stridor dētū. ergo ibi sunt et erunt
tenebre corpales. C^o Itē Greg. 9°. li. mo. ante
auctoritatē p^oius allegatā. vltix flāma vicioz
concremationē habet et lumen nō habet. ergo
sunt ibi tenebre corpales.

C^o Respondeo q^d lumē per se est delectabile.
per accidens autē pōt esse tristabile: inq^uātuz
aliqd ostēdit: q^d displicet: et q^d infernus est lo-
cus omnis tristitie. ideo simpliciter locus tene-
brosus est. nec est ibi aliquod purum lumē q^d
visum delectet: est ibi tamen lumē aliquod ob-
scuritati permixtum quo dānati videre pos-
sunt vnde doleant.

C^o Et sic patēt solutiōes ad arg^o vtriusq^s p^ois
excepto scdo ad p^ote scdas. C^o Ad q^d dō. q^d q^d
uis ibi sint tenebre corpales mō codē q^d dān. ē.
tamen non erit ibi corporalē sctus inq^uātuz
est quedam resolutio corporalium lachryma-
rum: q^d talis resolutio tunc non erit: talis enīz
resolutio pertinet ad corruptibilem statum. ta-
men erit ibi maximus dolor interior: et in facie
et in oculis huius doloris signum: scilicet capi-
tis turbatio et aliqua oculorum obnubilatio.
nō vt nō videāt: s^z vt p^oius videāt: et hec cōtur-

batio et obnubilatio lachryme corpales scēd-
um metaphoram dicte sunt. credo tamen q^d
post corpōz resūptiōes ibi erit stridor dētū et
angustie magnitudine pueniēs.

Secundo queritur vtrum in inferno sit
maior pena vermis q^d ignis. **2°.**
Et videtur q^d non: quia secunduz Augusti. 12°.
de ci. capitulo quarto nihil igne vīete est mole-
stius. C^o Item maior pena est illa que ex sui na-
tura citius infert mortem: sed pena ignis ex sui
natura citius infert mortem q^d pena vermis.
ergo grauior est et maior. C^o Itē maior est pe-
na proueniens ex re q^d ex similitudine rei. sed
pena ignis prouenit ex re. pena vermis cum
sit spiritualis: prouenit ex similitudine rei. pro-
uenit enīz ex apprehensione que est per simili-
tudines. ergo maior est pena ignis q^d vermis. **B**
C^o Contra. illa pena maior est: quas homo ma-
gis cupit effugere: sed homines magis cupiūt
effugere penam mentis q^d corporis. vnde al-
quando vt effugiant vehēmentem tristitiam
interficiunt se cum ergo pena vermis sit pena
mentis: quia est remorsus conscientie: et pena
ignis sit pena corporis maior est pena vermis
q^d pena ignis. C^o Item duarum delectationuz
illa est maior: propter quam alia desipit: sed si-
cut dicit Bernardus. in epistola ad proprios
parētes. Gustato spiritu necesse est desipere car-
nem: affectanti celestia terrena non sapiunt.
eternis inbiantī fastidio sunt transitoria. ergo
maior est delectatio spiritualis q^d corporalē:
sed illa pena maior est que opponitur maiorē
delectationi. ergo enīz pena vermis sit spiritua-
lis maior est q^d pena ignis que est corporalē.

C^o Respondeo q^d pena vermis dupliciter po-
test accipi. aut proprie. scilicet pro vermē cor-
porali. aut metaphorice. scilicet pro remorsu
conscientie: qui vermis dicitur inq^uātum ori-
tur ex putredine peccati: sicut vermis ex putre-
dine corporali et animaz spiritualiter pungetur
do affligit sicut vermis carnem ipsam pūngen-
do vel mordendo. vtroq^s modo dicunt aliqui
ibi esse penam vermis. propter hoc quod dicit
scriptura Judith. vlti. Habet ignē et vermes in
carnes eoz. Et ecclesiastici septimo. Audicta
carnis ipij ignis et v^omis. v^omis at pūmēs carnē
est vermis corporalis vt eis v^ois. Augu. 12°.
de ci. c. 9°. dimittat sub dubio vtrum in inferno
erūt vermes māles v^o nō. tū cōiter tenet q^d nō
q^d vt supius oīsum ē vegetabilia et bruta nō re-
manebūt: eo q^d nūq^u habuerūt ordinē ad incor-
ruptionē: et post iudiciū nō erit gñatio et corru-
ptio: vt ostensum est. per penā ergo vermis in-
telligit sacra scriptura remorsum. p^oscitue: quo

Distinctio

B et si principaliter et immediate affligat animam: eo
tū et exsequenti et per quādam redūctiōem affliget
caro. unde caro dānator affliget et ab exteriori
et ab interiori. Et sic patet q̄ querere vtrū i dā
natis sit maior pena vermis q̄ ignis est quere
re vtrū remozius p̄ficiētie sit eis maior pena q̄
illa q̄ in eis causat ex igne. **C** Ad qd̄ dōm sim
pliciter q̄ sic: et pōt sic declarari. sicut magnitudo
delectatiōis pensat ex tribus. scilicet magnitudine bo
ni coniuncti: et ex bona dispositiōe potētie ad su
scipiēdū passiōem delectatiōis et ex p̄fectiōe cō
iunctionis. sic magnitudo doloris pensat ex ma
gnitudine mali coniuncti: et ex hoc q̄ potētia
est multū disposita ad patiēdū ab illo malo: et
ex forti coniunctiōe mali affligētis cū illa po
tētia. malū enī interiorius aīam affligens dāna
tā ex perpetua carentia sue p̄fectiōis: ad quā
erat apta nata: inquantū illa carētia apprehēdi
tur sub certitudine sit in esse pro peccato pprie
volūtatis: hec enī carētia vt sic apprehēsa est il
lud maximū malū qd̄ aīam affligit. quod lon
ge magis est bone dispositiōi aīe cōtrariū q̄
actiō ipsius ignis. aīa etiā magis est disposita
ad patiēdū a malo predicto q̄ ab ipso igne.
qd̄ patet qz ille ignis nō est aptius natus aīam
affligere ex ppria virtute immediate: nō enī ipaz
affligit immediate nisi inquantū est instrumētum
diuine iustitiē: et post iudiciū affliget aīam etiā
corpore mediante. aīa autē patit a predicto spi
rituali malo immediate et per se. cōiunctiō etiā ē
fortior: qz fortior est apprehensio p̄ intellectū
q̄ p̄ sensum: et quāvis post corporis resumptiō
nem illud malū qd̄ vermem voco: et ipsū ignē
apprehēdat p̄ intellectū. tamē principalius ap
prehēdet ignē p̄ sensū et vermē p̄ intellectū:
qz vermis est qd̄ magis intelligibile: cuius sit qd̄
spirituale. q̄ ignis cū sit quid sensibile. vermis
etiā p̄sentior est aīe q̄ ignis: qz corporalia nō
possunt esse intra aīam sicut spūalia. malū autē
qd̄ est aīe realiter p̄sentius et ab ea cognitum
p̄fectius sibi fortius est coniunctū. Ip̄opolitū
ē et auctoritate cōfirmat. dicit. n. Greg. 15. mora.
pari ante mediū super Job. 20. deuorabit eum
ignis q̄ non succendit. q̄ clibanus intrinsecus
ardet. is vero qui ab igne deuorat ab exteriori
parte incipit cōcremari. vt ergo sacra eloquia
ardere et exterius et interius reprobos demon
strarent eos etiā ab igne deuorari: sicut cliba
nū poni testant: vt p̄ ignē crucientur in corpo
re: et per dolorē ardeant in mente. cū ergo cali
dior sit ignis clibani. qz est inclusus: cui cōpa
rat dolorē interiorē. i. remozium cōscientiē: q̄
ignis exterior nō inclusus: cui cōparat penam
ignis: expresse nobis ostendit maiorem esse pe

L. distinctio

nam vermis q̄ ignis.
C Ad prīmū in oppositū dōm q̄ illud verbum
Augu. intelligendū est de molestia que inferit
per instrumētū corpale et ceteris parib⁹. **C** Ad
2m dōm q̄ nō semp magis affligit pena que ex
sui natura citius inferit mortē: et quēdā sunt q̄ ei
to iterficiūt nec tū ita affligūt: sicut aliq̄ q̄ mor
tē nō inferūt: aut tardē inferūt: dolor enī inquantū
dolor nō causat mortē sed inquantū p̄ ipsum sit
in corpore trāsmutatio aliqua quā corripitur
corporis dispositiō necessaria ad vitā. illa autē
dispositiō corripī pōt aliq̄ p̄ aliqua q̄ minore
inferit dolorē q̄ aliqua q̄ nō corripuit eam.
C Ad tertium dicēdū q̄ pena vermis nō causa
tur ex similitudine rei: s̄ a re q̄ similitudinē appre
hēdit: etiā pena ignis causabit in corpore ab ip
so igne. q̄ p̄ similitudinē apprehēdit a tactu: et quā
uis nō magis vigeat in hoībus apprehēsiō sen
sibilis q̄ intelligibilis: tū in dānatis magis vi
gebit intellectus virtus in ostendēdo unde
doleant q̄ sensibilis. **Questio. vltima.**
Ultimo querit vtrū carētia visionis dei sit
maxima penaz oīum q̄ sunt in in
ferno. Et videt q̄ nō: qz maxima penaz oīum q̄
sunt in inferno nō est in paruulis: cū dicat Aug.
enchir. 55. c. q̄ corū pena est omnium penarū
mitissima. s̄ carētia visionis dei est in paruulis.
ergo nō est oīum penarū maxima. **C** Itē om
nis pena est aliqua afflictio sed carētia visionis
dei nō ē afflictio: qz afflictio ē res positiua: et il
la carētia est priuatio. ergo illa carētia nō est
pena. ergo nec penarū maxima. **C** Itē duarū
penarū illa maior est que includit aliā et nō in
cludit ab ea. sed pena sensus includit carētiā
visionis dei et nō econuerso. ergo maior est pe
na sensus q̄ pena carētie visionis dei.
C Contra. **Ex hys. super Math. omel. 23. iter
mediū et finem.** Due pene sunt ignis gehēne.
et casus glorie. videmus autem q̄ multi gehē
nā solū abhorrent. ego autē casum illius glo
rie multo maiore gehēna esse aio. Et infra. In
tolerabilis est gehēna illa pena: sed si decē
mille gehēnas ponas: nihil tale ē quale ē ab
illa beata vita excidere. **C** Itē sicut ostensum
est libro secundo distinctione. 37. malum prin
cipalius dicitur de culpa q̄ de pena. ergo illa
pena est peior que propinquior est peccato: sed
carentia visionis dei cum sit carentia boni de
biti propinquior est peccato q̄ quicūq̄ alia pe
na. ergo est omnium penarū peior: sed quāto pe
na est peior tanto est maior. ergo carētia visio
nis dei ē maior oīb⁹ penis q̄ sunt in inferno.
C Respondet q̄ in damnatis est pena dam
ni et pena sensus. pena damni est p̄fectionis

E ad quæ erant apti nati carentia ex peccato cau-
sata. **P**ena sensus est quelibet pena ex lesiõis
apprehensione sensibili seu intellectuali cau-
sata. **P**rima pena essentialiter non est do-
lor neq; tristitia: sed ipsa apprehensa vt ex cõ-
missione vel omissione proprie voluntatis cau-
sata est tristitie causa. **P**ena autem sensus est
eentialiter tristitia vel dolor. **D**ico ergo q; in-
ter penas damni carentia visionis dei maxi-
ma est: et tristitia causata ex illa carẽtia appie-
hensa vt proueniens ex actuali malitia proprie
voluntatis est maxima inter penas sensus: q;
quãuis damnati non appetant videre deũ p;
pter amorem sue bonitatis. tamen vehementis-
sime illud appetunt propter desiderium pro-
prie delectationis: eo q; credere firmiter com-
pelluntur ex illa visione maximaz delectatio-
nem in vidente causari. carentia etiaz visionis
illius apprehensa vt ex actuali malitia proprie
voluntatis proueniens maior est pena q; aliq;
pena sensus. **P**ena enĩ damni et pena sensus
conueniunt in cõmuni ratione pene analogi-
ce dicte de illis. **C**ommunis enim ratio pene
est malum existens in creatura rationali pro-
pter peccatũ. **I**lla ergo pena est maior in qua
plus est de ratione mali. sed in predicta caren-
tia plus est de ratione mali q; in aliqua pena
sensus. qd; dupliciter patet. vno modo q; maxi-
ma pena sensus est causata ex predicta caren-
tia. plus autem inuenitur de ratione mali in
causa mali q; in effectu. **A**lio modo quia illa
carentia cum sit priuatio non dicit formaliter
aliquã essentia. pena autem sensus non est pri-
uatio pura: aliquid enim dicit positium. cum
q; bonũ et ens quertat: carẽtia pdicta ẽ maior
bonitatis defectus q; in aliqua pena sensus.

Ad primum in oppositum dicendum q; pe-
na paruulorũ dicitur ẽ mitissima: quia in ip-
sis est sola pena damni: quia apprehendunt ip-
sam non esse in eis causatam ex actuali mali-
tia sue proprie voluntatis. **I**n alijs autem dãm-
natis simul cum pena damni est pena sensus:
et in eis apprehenditur illa carẽtia vt ex actua-
li malitia sue proprie voluntatis causata.

Ad secundum dicendum q; maior non est
vniuersaliter vera nisi de pena sensus. **A**d
tertium dicendum q; maior est vera de inclu-
sione qua res vna includit aliã sicut de sui esse:
non de illa qua res vna includit aliã: sicut esse
ctus causam. **P**rimo modo pena sensus non
includit carentiam visionis dei: sed modo se-
cundo vt patet ex dictis in questione.

Circa litteras. **I**llud peccatum esse dicunt
non meritũ supplicij: sed supplicij

mali meriti. hoc dictum est quia ostensum est
libro secundo. di. 7. q. diabolus etiam post iu-
diciũ semper erit in aliquo actu culpe: non
tamen per illum tunc demerebitur proprie lo-
quendo de demerito secundũ q; demeritum di-
citur culpa: pro qua secundum decretum diui-
ni iudicij isligi debet a iudice pena peccati: nõ
tamen remanebit ille actus impunitus: quia
erit ipsi diabolo et culpa et pena acta non infli-
cta. **B**onã nullatenus habere poterit volun-
tatem. quia erit in malitia obstinati. **N**ullo vl-
terius illustrabitur interiori lumine veritatis
nec aliquã veritatem. quod non est sic intelli-
gendum vt nullam intelligant veritatem: sed
q; tunc non fiet eis noua supernaturalis reue-
latio veritatis nec aliquam veritatem cogno-
scent: qua moueantur ad exhibendum deo cõ-
fessionem laudis. **A**n quia non deũ videbunt
per speciem: hic accipitur species pro essentia
diuina. **H**ic multi oderunt deũ. scilicet per ac-
cidens: inquãtũ ex iustitia punit peccatores.
Sed in hac vita nullus adeo malus ẽ vt peni-
tus se excludat a cognitione dei: quia nec per-
dit appetitũ beatitudinis: et quẽdã boni amo-
rem quem naturaliter habet rationalis crea-
tura. quod non est intelligendum vt damnati
careant totaliter dei cognitione vel beatitudi-
nis naturali appetitũ: sed quia cognitionẽ dei
inquãtũ misericors est minorem habent q;
quicũq; mali in hac vita: naturalem etiaz bea-
titudinis appetitum magis habent damnati
deprauatum ex deliberatue voluntatis obsti-
natione q; aliquis in hac vita. **N**ullam lucem
dei videbunt: cui confiteantur. i. nullam dei co-
gnitionem habent quam ad confessiones diui-
ne laudis referat. **L**ingua diuitis. i. affectio ani-
me linguam mouentis ad peccandũ: pro qua
volũtas punitur. **D**igitus lazari. i. aliq; mo-
dicum eius suffragium. **S**inus abrahe. i. locus
quietus purgatorũ. **A**t nulla ad reprobos cõ-
passione moueantur. compassione tamen mo-
uentur ad peccatores: qui sunt in hac vita: nisi
forte sint aliqui: de quibus est eis sub certitudi-
ne reuelatum q; sint presciti ad damnationem
eternam: et intelligo de compassione non secũ-
dum q; compassio est quedam passio. sed secũ-
dum q; compassio accipitur pro voluntate sub-
ueniend. **Q**ui dei claritatem vident nihil in
creatura agitur quod videre non possint. sci-
licet si deus vult reuelare. vel hoc intelligitur
de his que pertinent ad beatitudines acciden-
talẽ eis debitam. **H**ec de pedibus. i. pertinen-
tibus ad fines que sunt materia huius quarti.
Sedentis super solium. i. super vniuersitatem

Distinctio

L creaturar quos seraphin duab⁹ alis volebant
 .i. nō revelādo nobis nec doctrina sensibili nec
 intellectuali: que due occultatiōes sunt q̄si ale
 due velantes. Qui .i. scriptor. Exorsus a facie
 sedētis .i. a diuina natura et pprietatib⁹ eius qd
 est mā primi libri. Per media .i. p emanatio
 nem creaturarum. que est materia secundi li.
 Ad pedes vsqz. id est ad materiam quarti libri.
 Etia duce .i. christo: qui est materia tertij libri.
 ¶ Magister enī li. i. tractat de eētia pmi p
 cipij et proprietatibus eius. de distinctione pso
 naz et proprietatibus earū. ¶ In .2.º li. de ema
 natiōe creaturar a pmo principio et de creatu
 ris in quātum ab ipso acceperāt esse: et de crea
 ture rationalis deuotione ab illo principio: p
 quaz deuotionem recessit a benefice. ¶ In .3.º
 li. determinat de humani generis restauratio
 ne per christus facta. Et quia ad ipsam ex par
 te restauratis duo concurrebant. scilicet. filij dei
 incarnatio et eius passio. Ideo determinat de
 filij dei incarnatione et eius passioe. Et quia ex
 parte humani generis reparandi duo concur
 runt. scilicet virtutum adeptio et mandatorum
 obseruatio. ideo determinat in eodem de vir
 tutuz adeptione et mandatorum obseruatiōe.
 ¶ In .4.º qz ad coniunctionem creature ratio
 nalis cum suo principio requiritur sanctifica
 tio per sacramentorum susceptionem: determi
 nat primo de sanctificatione que recipitur in
 sacramentorum susceptione. et preterea de cō
 plemento coniunctionis rationalis creature
 cum suo principio. scilicet per gloriam anime
 et gloriam corporis quam recipiet in gloriosa
 resurrectione in qua sicut dicit Aug. 22.º de ci.
 quasi in fine vacabim⁹ et videbim⁹. videbim⁹
 et amabimus. amabimus et laudabimus. Ecce
 quot erunt in fine sine fine. nam quis alius no

L

ster est finis nisi peruenire ad regnū cuius nul
 lus est finis. Ad quod me et scriptorem meuz
 et omnes scriptorum meozū pios interpretes
 et beniuolos correctores ac etiaz impressionis
 huius operarios et auctores perducatur suauissi
 mus Iesus christus qui cum patre et spiritu
 sancto uiuit et regnat deus per omnia secula
 seculorum. Amen.

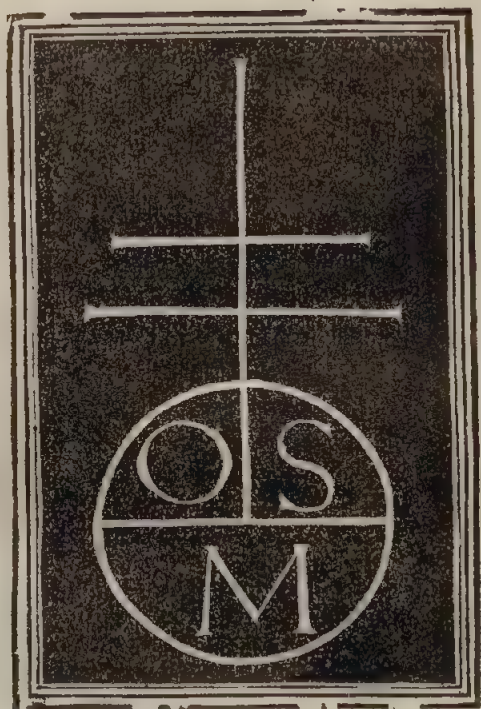
C Si quid autem dixi nouum in hoc quator
 vel in aliquo aliorum librorum: quod non sit
 confirmatus auctoritate solida vel ratione ne
 cessaria: vel certa experientia: intendo qd acci
 piatur vt dictum sine pertinaci assertionē et si
 ne preiudicio sententie melioris. Et quāuis nō
 recolam nec credam me alicubi scripsisse ali
 quid: quod retractatiōe indigeat: tamen si ali
 quid tale inueniretur in libris meis: quod non
 credo: paratus essem humiliter retractare.

Finis.

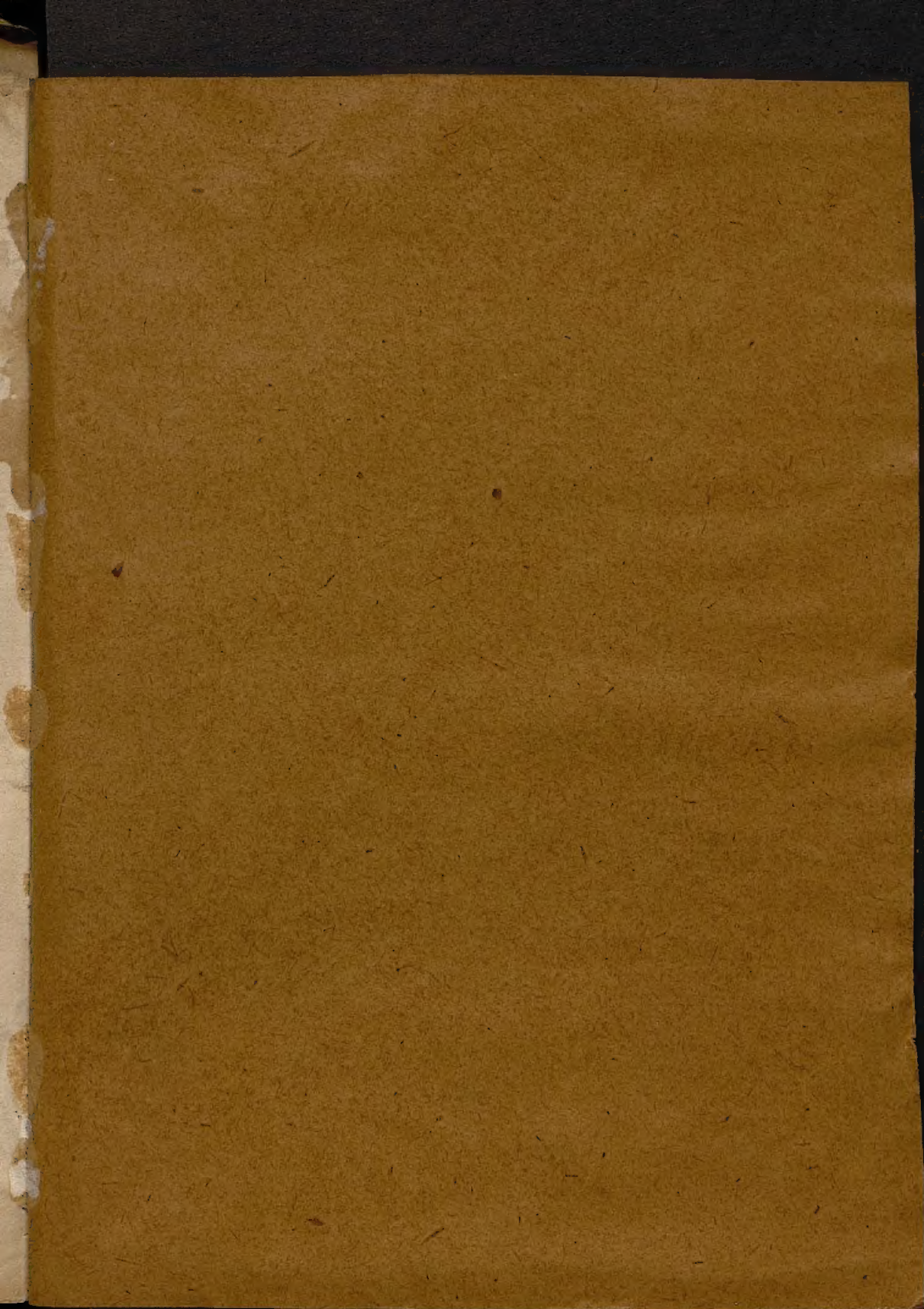
Sacer refert celebris ricardi dogmata codex.
 Quem genuit media villa decora virum.

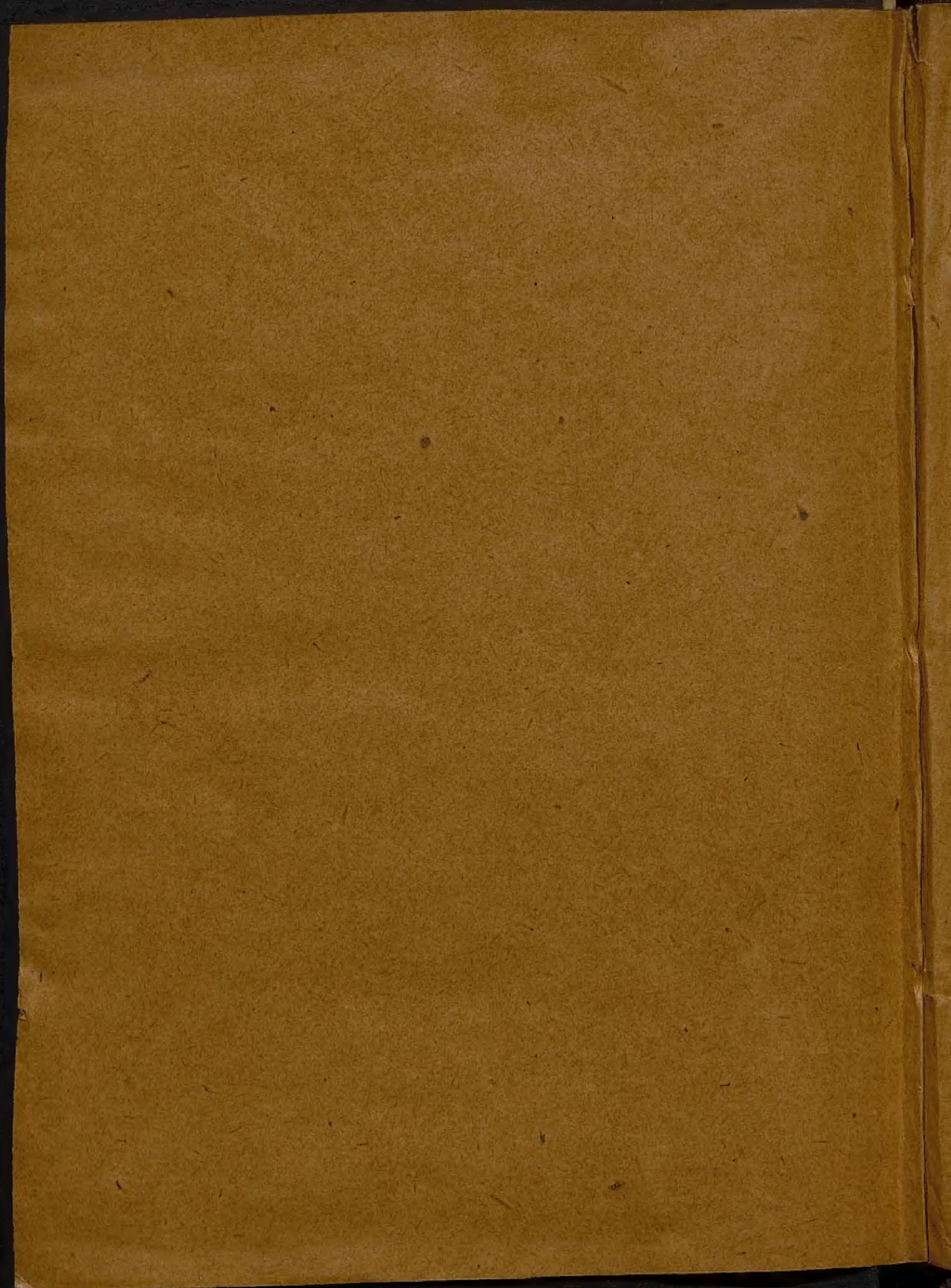
E Explicit scriptum super quarto sententiar
 editum a fratre Ricardo de media villa
 ordinis fratrum minorum Doctore excellentis
 sumo: per Reuerē. sacre theologie bachala
 rium fratrem franciscum Gregorij eiusdem
 ordinis maxima cum diligentia emendatum.
 Cui imprimendo suam imposuit Bonetus
 Locatellus presbyter nonagesimo nono sup
 mille simum quaterqz centesimum decimose
 xto kalendas Januarias.

C Cū privilegio et gra: vt patet i suis privilegijs.

BIBLIOTHECA
VNI. IACELL
CRACOVENSIS

Dama ekt. gema

